
יהוה
INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER, FVNDATA MDCCCVII.
ΑΚΡΟΓΩΝΙ
ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

CLAVIS

LIBRORUM VETERIS TESTAMENTI

APOCRYPHORUM

PHILOLOGICA

AUCTORE

CHRIST. ABRAH. WAHL,

PHILOS. ET THEOL. DOCTORE.

LIPSIAE MDCCCLIII

SUMTIBUS JOANNIS AMBROSII BARTH.

PECTORIBUS CARISSIMIS

AUGUSTO FRANCKIO,

RUDOLPHO KAEUFFERO,

MAURITIO HEYMANNO,

PHILOSOPH. ET THEOL. DOCTORIBUS, CONSISTORII EVANGEL. SAXON. ASSESSORIBUS,
AMICITIAE PARITER AC MUNERIS NECESSITUDINE
SIBI QUONDAM CONIUNCTISSIMIS

HUNC LIBRUM

ANIMI GRATI AC DEDITISSIMI

TESTEM ESSE VOLUIT

AUCTOR.

Praefatio.

Librorum V. T. apocryphorum, a sapientia Salomonis, a Jesu Siracida et Tobia nomen habentium, etsi, quemadmodum saeculis superioribus Baduellus et Grotius, aetatis suae lumina et ornamenta, interpretes extiterunt doctrinae et eruditionis copia ingeniique subtilitate et sagacitate excellentes*), plurimam tamen horum librorum partem a saeculo inde sexto decimo intactam et neglectam jacuisse constat, adeo ut, si exceperis unum Hezelium, theologum Giesensem**), nemo fere esset, qui Baduelli, Castellionis, Drusii, Grotii, Vatabli aliorumque exemplum secutus in explicandis atque interpretandis iis operam et studia sua collocaret. Quae quum ita sint, quumque recte desideretur atque requiratur in Theologo docta et subtilis eorum omnium notitia et scientia, quae faciunt ad religionis tum universae cum revelatae historiam cognoscendam adeoque ad illud discrimen perspiciendum, quod est inter Hebraismum et Judaismum: non tam sponte nostra quam virorum praestantissimorum, in quibus nominasse sufficit *Godofredum Hermannum* τὸν πάνυ, *Fritzschium*, academiae Giesensis, *Dav. Schulzium*, universitatis Vratislaviensis, *Winerum*, academiae Lipsiensis decus et ornamentum, quibus se adiunxit in literarum, sacrarum maxime, studiis et incrementis diligentissimus et promtissimus *Barthius*, bibliopola olim Lipsiensis, invitatu et suasu eandem, quam ante in clavi N. T. philologica, anno

*) Cf. *Bauermeisteri, J. Ph.*, Commentarius in Sap. Salomonis Götting. 1828. *Grimm, E. C. W.*, Commentar über das Buch der Weisheit Leipz. 1837. 8. — Liber Jesu Siracidae graece. Ad fidem codd. et versionum emendatus et perpetua adnotatione instructus a *C. G. Bretschneidero*. Ratisbon. 1808. 8. — Die Geschichte Tobis. Nach 3 verschiedenen Originalien übersetzt und mit Anmerkungen und einer Einleitung versehen von *K. T. D. Ilgen* Jen. 1800. 8.

**) Die Apocryphen des A. T. von *W. F. Hezel*. Erster und zweiter Theil. Leipz. 1800. 1802. 8.

huius saeculi quadragesimo tertio tertium edita, operam collocaveram, ad libros V. T. apocryphos transtuli, ita ut omni, quo per annos circiter viginti et quinque per munerum publicorum mihi demandatorum rationes frui licuit otio, in tractandis et cognoscendis illis consumerem. De quorum studiorum ac laborum fructu conaminumque nostrorum rationibus et fine si quaeritur, primum vocabulorum omnium ac singulorum in libris V. T. apocryphis obviorum indicem voluimus existere locupletissimum, in quo concinnando etsi non defuit nobis novi, qui debetur *Schleusneri* diligentiae et assiduitati, thesauri philologico-critici et spicilegiorum, qui ad eum accesserunt *Bretschneideri* et *Kreyssigii* auxilium, ab inspectione tamen et lectione singulorum locorum saepius repetita maxime pendere huncce verborum catalogum nostrum voluimus. Textum deinde, quem post *Breitingeri*, *Reineccii* et *Augustii* curas accurate recognitum brevique lectionum diversarum delectu instructum anno huius saeculi trigesimo octavo edidit *Apelius*, quum secuti simus in clavi nostra exaranda, factum est, ut neque additamentorum ad librum Estherae, neque quae leguntur in libro, inscribi solito: „Ἰωσήφου εἰς Μακκαβαίους λόγος s. περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ s. Maccabaeorum liber quartus," vocabula desint et desiderentur. Uti denique in verborum singulorum vi et potestate constituenda et definienda bene tenuisse nobis videmur, quae de significationibus non temere augendis et multiplicandis praeceperunt viri docti, ita a Scriptorum graecorum tum antiquioris tum serioris vel alexandrini aevi exemplis collatis cum librorum apocryphorum locis non prorsus quidem ab his abesse purioris et melioris styli vestigia, plurima tamen graecitatis cadentis, senescentis, imo infimae graecitatis exempla et documenta deprehendi, demonstrare conati sumus, in auxilium vocatis in hac causa Grammaticorum graecorum tum antiquitatis tum nostrae aetatis optimorum et nobilissimorum testimoniis.

Jam conaminibus nostris numine suo adsit Deus ter optimus maximus, iisque suo auxilio feliciter ad finem perductis prosperum ut addat successum pia et grata mente precamur et rogamus.

In pago Kötzschenbrodensi prope Dresdam sito scripsit d. XII. Decembr. MDCCCLII.

Auctor.

A.

'Ααλάρ ὁ, *Aalar*, nom. propr. indeclin. viri judaici cum Esra e Babylonia in patriam redeuntis Esr. 6, 36.

'Ααρών, ὁ, *Aaron*, hebr. אַהֲרֹן, nom. propr. indeclin. [forma graeca ἀαρών, ῶνος, ὁ, Jos. Ant. 3, 8. 1.] Fuit ille filius Amrami et Jocebedae, e tribu Levi oriundus et frater Mosis Sir. 36, 27. 45, 6. 20. 25. 50, 13. 16. Tob. 1, 6. Esr. 1, 13. 14. Esr. 5, 5. 8, 2. 1 Macc. 7, 14. 4 Macc. 7, 10.

'Ααρωνίδης, ου, ὁ, *Aaronides* i. e. nepos vel proles Aaronis [cf. de nominibus patronym. *Matth.* §. 99. *Rost* §. 94. II. d.] 4 Macc. 7, 12.

'Αβαδίας, ου, ὁ, *Abadias*, vir judaeus Esrae aequalis Esr. 8, 35.

'Αβαράν vid. αὐαράν.

Ἄβατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., βαίνω) *invius* i. e. a) *unwegsam*, neutrum ἄβατον, ου, τό substant. [cf. *Rost* §. 98, not. 6. *Win.* §. 66, I. 1. 4.] *locus invius*, ἄβατα, *unwegsame Orte* Sap. 11, 2. (Xen. An. 3, 4. 44. *invia pleraque* Liv. 21, 35.) ἔρημοι ἄβατοι [propr. pro מִדְבַּר שְׁמָמָה Jer. 12, 7.] Sap. 5, 7. διωδεύσαμεν — ἄβατα trop. *vitae agendique rationem secuti sumus* τῇ δικαιοσύνῃ τῇ παρὰ τῷ θεῷ *inviam*, = *Deo non probatam*. — b) *inaccessus* i. e. vel *unzugänglich*, τινί *für Jemanden* [de quo dat. usu vid. *Rost* §. 105, 2. *Matth.* §. 387. *Wunder* ad Soph. OR. v. 25. *Win.* §. 31, 3.] 3 Macc. 5, 43. ἰσόπεδον — θήσεσθαι — τὸν ἄβατον αὐτῶν ναὸν ἡμῖν. [Quo vocab. si fit transitus ab oratione indirecta ad directam vid. *Matth.* §. 631. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 201 sq. 496. *Bornem.* ad Xen. Mem. 4, 1. 4. *Vig.* p. 218.] πυρὶ πρηνέα. Ceterum conf. c. hoc l. 3 Macc. 1, 10 sqq. 2, 21 sqq. — (Diod. Sic. 17, 55.) — vel: *nicht betreten, nicht begangen, qui non calcatur.* Ita de locis vacuis et infrequentatis ab hominibus et pecudibus, ubi nos: *wüste, öde, verödet* 3 Macc. 3, 29. πᾶς — τόπος — ἄβατος γενέσθω. Addit. ad l. Esth. 6, 19. de h. l. ἄβατος proleptico vid. sub ἀβλαβής observata. — neutr. ἄβατον substant. = *eine wüste Stätte, eine Einöde* Bar. 2, 23. ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἄβατον ἀπὸ ἐνοικούντων i. e. *ab incolis vacua*. De formula εἶναι εἴς τι vid. εἰμί, εἰς — (ἄβατος — ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτήνων Jer. 32, 43.) — Bar. 2, 4. ἔδωκεν — εἰς ὀνειδισμὸν καὶ ἄβατον i. e. *ut contumeliose tractarentur et ut eorum terra redderetur solitudo.* Quo l. uti 'νειδισμός ad populum, ita voc. ἄβατον ad terram referendum esse, bene iam *Grotius* observavit. — Cf. שְׁמָמָה et שַׁמָּה Jer. 6, 8. 49, 37.

'Αβειρών, ὁ, *Abiramus*, hebr. אֲבִירָם, nom. propr. indeclin. [terminat. gr. ἀβίραμος, ου, ὁ, Jos. Ant. 4, 2. 2.] viri hebraei cum Coracho et Dathane contra Mosen conspirantis Sir. 45, 18. 4 Macc. 2, 17. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Korach.*

'Αβέλ, ὁ *Abel*, [forma gr. ἄβελος, ου, ὁ, Jos. Ant. 1, 2.] nom. propr. indeclin. secundi ex filiis Adami 4 Macc. 18, 11.

'Αβεσσαλώμ, ὁ, *Absalomus*, nom. propr. indeclin. viri judaei 2 Macc. 11, 17.

'Αβεσσαλώμος, ου, ὁ, *Absalomus*, vir judaeus, qui, aequalis Judae Maccabaei, pater esse dicitur Mattathiae cuiusdam et Jonathanis 1 Macc. 11, 70. quo l. ut ap. Jos. Ant. 13, 5. 7. 13, 6. 4. codd. exhibent ἀψαλώμος. — 1 Macc. 13, 11.

'Αβιράμ, vid. ἀβειρών.

'Αβισαΐ, ὁ, *Abisai*, hebr. אֲבִישׁוּעַ, nom. propr. indecl. viri, qui fuit ex majoribus Esrae Esr. 8, 2. quo l. codd. ἀβισσουαί.

'Αβλαβής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., βλάβη, βλάπτω, noceo) 1) *illaesus, incolumis* Sap. 19, 6. quo l. ἀβλαβεῖς = *ita ut essent incolumes*. Cf. de adiectivorum usu proleptico i. e. effectum vel eventum indicante *Herm.* ad Vig. p. 897. ad Soph. OR. v. 1114. 1202. *Matth.* §. 446, 11. not. 2. *Win.* §. 66. III. h. (Pol. 9, 4. 2. Jos. Ant. 9, 12. 2. Xen. Cyr. 4, 1. 3.) — 2) *innoxius, unschädlich*, sq. genit. = *in Ansehung*, φιλοτίμου ξενιτείας Sap. 18, 3. cf. de hoc genit. usu *Matth.* §. 339. *Rost* §. 108, not. 2. *Buttm.* §. 119, 6. 1. *Win.* §. 30, 4.

'Αβοηθησία, ας, ἡ (ἀβοήθητος) *auxilii defectus, Hülflosigkeit* Sir. 51, 10. ἐν καιρῷ ὑπερηφάνων *tempore hominibus superbis opportuno* ἀβοηθησίας i. e. *propter auxilii defectum*. [cf. de genit. causali maxime post vv. animi sensus indicantia *Matth.* §. 378, not. 2. §. 368. §. 369. §. 371. *Rost* §. 109, 4. et 4. b. *Win.* §. 30, 10. et de gen. vi latius patente sub ἀγαθός monita.] i. e. *tempore opportuno illis, qui, quo magis auxilio destituitur aliquis, eo magis superbiunt.*

'Αβοήθητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., βοηθέω) *auxilio destitutus, hilflos* Sap. 12, 6. — sq. dativ. ut ἑαυτῷ i. e. *qui sibi ipsi auxilio esse nequit* [vid. βοηθέω, post se habens dat.] 2 Macc. 3, 28. de duplici accus., uno objecti, et ubi legitur passivum, subjecti, altero praedicati cf. *Matth.* §. 420. §. 400, not. 1. §. 428. §. 307. §. 310. *Kön.* ad Greg. Cor. p. 331. ed. *Schäfer*. *Rost* §. 104, 5. §. 100, not. 1. *Win.* §. 32, 4. b. (Plut. vit. Arati c. 2. Epict. Enchir. 24, 2. Diod. Sic. 14, 68.)

Ἄβουβος, ου, ὁ, *Abubus*, nom. propr. viri, qui pater fuit Ptolemaei, arci, quae dicitur Dog, praefecti socerumque suum, Simonem, dolose interficientis 1 Macc. 16, 11. 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub v. *Ptolemaeus.*

'Αβουλεύτως, adv. (α pr., βουλεύομαι) *inconsulto, sine deliberatione*, 1 Macc. 5, 67.

'Αβουλία, ας, ἡ (ἄβουλος inconsultus, imprudens Soph. Trach. v. 139.) *consilii inopia, imprudentia*, semel Baruch. 3, 28. (Hdot. 7, 210. 8, 74.) alii [ut Soph. Electr. v. 390. 421.] *consilii pravitas, perversitas* Bar. l. l. — pro אִוֶּלֶת Prov. 14, 29.

Ἅβρα, ας, ἡ [vel ἄβρα cf. *Becker* Anecd. p. 322. *Passow, Rost* sub ἄβρα] *delicata* i. e. *ancilla herae domestica et honoratior, pedissequa, Zofe, Lieblingssclavin der Hausfrau* Judith. 8, 10. 33. 10, 2. 5. 17. 13, 9. 16, 23. Addit. ad

libr. Esth. 5, 2. 7. — pro אָמָה Exod. 2, 5. נַעֲרָה ibid. Gen. 24, 61. (Chariton. 1, 4.) Vox aevi, ut videtur, serioris cf. *Sturz* de dial. alex. p. 142. *Meinecke* Menand. p. 25.

Ἀβραάμ, ὁ, hebr. אַבְרָהָם, nom. propr. indecl. [term. gr. ἄβραμος Jos. Ant. 1, 6, 5.] nobilissimi gentis israel. patriarchae Sir. 44, 19. 22. Bar. 2, 34. Tob. 4, 12. Jud. 8, 26. Cant. Azar. v. 11. 1 Macc. 2, 52. 12, 21. 2 Macc. 1, 2. 3. Macc. 6, 3. 4 Macc. 6, 17. 22. 13, 16. 14, 20. 15, 24. 16, 25. 17, 6. Addit. ad libr. Esth. 3, 8. 15.

Ἀβρααμῖτις, ιδος, ἡ, *Abrahamitis* i. e. femina Abrahamum proavum habens, semel 4 Macc. 18, 20. De nomm. patronym. vid. ἀαρωνίδης.

Ἀβραμιαῖος, αία, ον, *Abrahamaeus, Abrahami indolem referens.* Ter 4 Macc. 9, 21. 18, 1. 23. De adject. in ιαῖος cf. *Matth.* §. 105. *Buttm.* gram. max. II. §. 119. no. 68. —

Ἀβρίς, ίδος, ὁ, *Abris*, nom. propr. unius ex urbis Bethuliae proceribus Jud. 6, 15.

Ἀβροχία, ας, ἡ, (ἄβροχος, βρέχω madefacio, pluvia humecto) *pluviae defectus, Regenmangel.* Semel Sir. 32, 20. (Jos. Ant. 8, 13. 2 fin.) — pro בַּצֹּרֶת Jer. 17, 8. Vox Graecis melioris aevi inusitata cf. *Lob.* ad Phryn. p. 291.

Ἀβρωνᾶς, ᾶ, [de qua genit. forma vid. *Matth.* §. 68, not. 9 et 10. *Rost* §. 32. *Buttm.* §. 33. IV. 4. gr. max. I. §. 34. not. b. *Win.* §. 8.] ὁ, *Abronas*, nom. fluvii vel torrentis Geographis incogniti. Semel Jud. 2, 24. quo l. Aldin. ἀρβοναί.

Ἄβυσσος, ου, ἡ (femin. adject. ἄβυσσος, ὁ, ἡ — ον, τό fundo carens, bodenlos Diod. Sic. 5, 25. Hdot. 2, 28. — α priv., βύσσος fundus) *locus immensae profunditatis, vorago, bodenlose Tiefe.* Legitur in libris apocr. a) de voragine maris = *Meerestiefe*, ita in singulis mundi partibus enumerandis ut Sir. 1, 3. 16, 16. — vel ubi ἄ. et θάλασσα alternant. — vel ubi coelo opponitur, ut Sir. 24, 5. ἐν βάθει ἀβύσσων περιεπάτησα. De h. l. appositione genitivo casu nomini suo addita cf. *Win.* §. 48, 2. *Gesen.* p. 677, 2. coll. p. 666. *Ewald.* p. 579. gram. min. p. 245. et si tum h. l. tum Cantic. trium pueror. v. 31. legitur plur. ἄβυσσοι cf. de plurali numero in nomm. rerum, quarum plures sunt vel cogitantur partes vel quae magni sunt ambitus *Matth.* §. 293. *Rost* §. 97 et 98. *Jacobs* in actis philol. Monacens. I. p. 154. sqq. *Ewald* p. 326. gram. min. p. 123. *Win.* §. 27, 3. *Zumpt* lat. Gramm. p. 84 sq. — Sap. 19, 10. quo l. si additur genitivus nomini synonymo sic, ut intendat, vid. de hoc verbositatis genere *Matth.* §. 636. coll. §. 430. *Fischer* ad Well. 2. p. 123. *Erf.* ad Soph. Ant. v. 420. ad Soph. OR. v. 466. *Rost* §. 140. 4. c. *Jacob* quaest. Lucianeae ad calcem Lucian. Tox. p. 9. 10. 17. 20. — Sir. 43, 23. (Diog. Laert. epist. 4, 27.) — b) trop. Sir. 42, 18. ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξιχνίασε i. e. *investigat*, ut saepius monui [cf. de aor. *Rost* §. 116. not. 4. α. β.] — *abditissima, nempe animum = investigat abditissima animi consilia* hominis. Cf. de καί epexeget. *Win.* §. 57, 2. *Herm.* ad Vig. p. 525. 838. *Jacobs* addit. ad Athen. p. 157. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 52. 473. 686. 854. Id. ep. P. ad Rom. I. p. 16. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 94. Alex. p. 33 sq. — Ita βάθος καρδίας ἀνθρώπου Jud. 8, 14. τὰ βάθη τοῦ θεοῦ 1 Cor. 2, 10. (πέλαγος — ἀβύσσων πραγμάτων Lucian. astrol. c. 15.) Quodsi denique semper et ubique ἄβυσσος legitur sine artic., vid. de articuli omissione *Win.* §. 18. *Rost* §. 98. —

Ἀγαθοποιέω, ῶ f. ήσω (ἀγαθοποιός) 1) *beneficia in aliquem confero*, τινί = *in aliquem* 1 Macc. 11, 33. — 2 Macc. 1, 2. de h. l. optativo sine aliqua particula posito in rebus, quas vere fieri optamus, quia fieri posse credimus cf. *Herm.* ad Vig. p. 757. *Rost* §. 119. *Matth.* §. 513. *Bornem.* in *Rosenm.* Rep. 2. p. 274. 294 sq. ad Xen. An. 5, 6. 4. *Win.* §. 42, 5. — pro הֵטִיב Soph. 1, 12. — 2) *recte ago* [ubi Graeci melioris aevi: ἀγαθὸν ποιέω cf. *Lob.* ad Phryn. p. 200.] Tob. 12, 13.

Ἀγαθοποιός, οῦ, ὁ ἡ — ον, τό (ἀγαθός, ποιέω) *beneficus*, ita de muliere blande et leniter viros tractante Sir. 42, 14. (Aesop. fab. 148.)

Ἀγαθός, ἡ, όν, [cognatum cum ἀγαστός admiratione dignus. Ita Plat. Cratyl. p. 412. C. cf. *Passow* addit. ad lex. gr. p. 3. *Rost* lex. gr. sub ἀγαθός] *bonus, gut.* Vox, quae, ut Latinorum *bonus*, nostratium: *gut*, latissimi est ambitus, ita ut praedicetur tum de personis tum de rebus utilitate, commoditate, gratia, virtute sese commendantibus. Legitur igitur

a) sic, ut si verba contexta spectaveris, respondeat Latinorum: *utilis*, nostratium: *nützlich*, ita aa) de personis, τινί, *Jemandem, für Jemanden* [cf. *Matth.* §. 387. *Rost* §. 105, 2. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 399.] Sir. 14, 5. — bb) de rebus, ut ἔργον Sir. 39, 33. θέμα Tob. 4, 9. κτῆμα Sir. 51, 21. μέρις 26, 3. πλοῦτος 13, 23. — τινί [vid. paulo ante monita] ἐνώπιόν τινος *alicui coram aliquo* Tob. 4, 11. — (Xen. M. 4, 6. 8.) — hinc: neutr. τὸ ἀγαθόν, substantive [cf. de adjectivis articulum habentibus substantive positis *Matth.* §. 269. *Rost* §. 98. *Buttm.* §. 115, 2. *Herm.* ad Vig. p. 871. *Win.* §. 34.] ita singularis [cf. de singulari usitato in re vel persona per se vel per abstractum spectata vel collective posita *Buttm.* §. 109, 3. *Rost.* §. 97. §. 98. *Matth.* §. 293. *Win.* §. 27.] *bonum, das Gute* i. e. *das Nützliche* Sir. 36, 14. quo l. alii explicant: *honestum, rectum.* Vid. tamen verba sqq. — plur. τὰ ἀγαθά i. e. *bona*, quae vita habet Sap. 7, 13. 4. Macc. 12, 11. — τὰ ἀγ. ἦν μετ' αὐτῶν *bona*, quae vita habet, *sequebantur eos* i. e. *prospera fortuna utebantur* Jud. 5, 17. τὰ ὄντα ἀγ. *bona, quae praesto sunt, bona praesentia* Sap. 2, 6. — 13, 1. 18, 9. Sir. 42, 25 Tob. 4, 19. τὰ ἀγαθά τινος *bona* vel *opes alicuius* Sir. 6, 10. 11, 17. 14, 4. 16, 27. 34, 11. 35, 13. 3. Esr. 8, 35. vel *res alicuius secundae, prospera alicuius conditio* Sir. 22, 21. 45, 26. — 11, 21. τίνα — τὰ ἀγαθά i. e. τίνα ἐστὶ τὰ ἀγαθά, ἃ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται τὰ ἀγαθά μου, *quaenam sunt bona, quae ab hoc, quod nunc est, tempore mihi contingere possunt?* i. e. *ita bonis abundo*, ὥστε μηδενὸς χρείαν ἔχειν. Cf. *Passow* sub voc. τίς p. 1148 init. *Matth.* §. 472, 4. Sunt tamen, qui ita h. l. explicant: *quaenam sunt, quae ab hoc, quod nunc est, tempore mihi contingent, bona?* Sic, ut sint haec desperantis et conquerentis verba opposita illis, quae v. 22. leguntur. Utriusque vero hominis mores v. 23. vituperantur, licet saepenumero in vita communi occurrant. — — ἀγαθόν, sine artic. *ein Gut, res bona, bonum, commodum* Sir. 37, 18. — εἶναι εἰς ἀγαθόν *cedere in commodum, commodi aliquid habere* 7, 13. ἔστιν ἀγ. ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τινος = *commodum alicui videtur, placet alicui* Jud. 3, 5. γίνεταί τι ἐπ' ἀγαθῷ evenit aliquid *bono consilio* vel *in commodum* 2 Macc. 5, 4. (Plut. Coriol. c. 15. παρόντες οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ.) — plur. ἀγαθά, *bona, res bonae* i. e. *commoda*

Sir. 11, 14. 23. 29, 16. 39, 25. 2. Macc. 11, 19. — ἐλπίζω εἰς ἀγαθά i. e. *spero bona me consecuturum esse* Sir. 2, 9. — ἐν ἀγαθοῖς i. e. *in rebus secundis* Sir. 12, 8. 9. ζητεῖν ἀγ. τινί *operam dare rebus, quae conducunt alicui* i. e. *saluti alicuius prospicere* 1 Macc. 14, 4. (Xen. C. 8, 5. 27.) — κοινολογεῖσθαι περὶ ἀγ. publice consultare *de salute* publica v. 9. ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν die *bonis abundante* vel *bona afferente* = *in rebus secundis* Sir. 11, 23. — ὅσιοι παῖδες ἀγαθῶν *liberi, ad quos pertinet salus, Kinder des Heils* Sap. 18, 9. κατάλυμα ἀγαθῶν i. e. κατάλυμα *cuius sunt bona* vel *quod commoda habet* i. e. *bonis refertum* Sir. 14, 25. Cf. de genitiv. vi latius patente *Rost* §. 108. *Matth.* §. 313. §. 314. *Herm.* ad Vig. p. 877. 880. *Schäfer* ad Eur. Or. p. 45. 48. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 108. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 610. *Win.* §. 30.

b) sic, ut sit = *bonae indolis*, ita aa) de *rebus* vel hactenus bonis, quatenus opibus, gloriae, laetitiae, voluptati parandis aptae sunt aut votis alicuius respondent, ubi Latini, explicatius si loquuntur pro contextus et rei tractatae ratione, utuntur vocc. *bonus, delicatus, faustus, generosus, honorificus, laetus, nobilis, prosper,* ut βουλή 1 Macc. 4, 45. γενεά Tob. 5, 13. γῆ 11, 4. εἰρήνη i. e. *felicitas nomine suo digna* 2 Macc. 1, 1. ζωή Sir. 41, 13. ἡμέρα 14, 14. 1 Macc. 10, 55. καρδία Sir. 26, 4. πλουσίου — ἀγαθή i. e. καρδία πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ, ἔχοντος γυναῖκα ἀγαθήν, ἐστὶν ἀγαθή, *animus divitis non solum, sed pauperis etiam, habentis uxorem bonam, laetus est et hilaris = sive dives sit sive pauper maritus, uxorem si habet bonam, laetus est animus.* — καρπός Sir. 16, 18. κληρονομία 44, 11. μνήμη 2 Macc. 7, 20. ὄνομα i. e. *nomen bene audiens* vel *honorificum* Sir. 41, 11. 13. πλάσμα Jud. 8, 29. ὑπόσχεσις = *laeta promissio* Sap. 12, 21. neutr. plur. ἀγαθά = *cibi delicati, Leckerbissen* Sir. 30, 18. coll. verbis sqq. θέμα βρωμάτων. (ita ap. Aristoph. Acharn. v. 873. 982. Amphis ap. Athen. 3. p. 100. A.) — ἀγαθός sq. ἤ = *magis praestans* quam i. e. *praestantior quam* Tob. 12, 8. (Diod. Sic. 11, 25. Xen. O. 16, 7.) cf. de ἤ post positivum *Win.* §. 36. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 574. *Matth.* §. 457. not. 1. *Herm.* ad Vig. p. 884. — vel de rebus eo bonis, quod famae et conscientiae bonae vel aliis commodis conciliandis idoneae sunt. Ita de dictis et factis, ubi Lat. adjectivis *bonus*, aut recti honestique leges magis, quam utilitatis notionem tenentes, *rectus, honestus* utuntur. Ita ἐπιθυμία ἀγ. i. e. *voluptas honesta, unschuldige Sinnenlust* Sir. 14, 14. βασιλείαν ἀγαθὴν βασιλεύειν i. e. *bene regnare* 4 Macc. 2, 22. πόνοι ἀγ. *labores honesti* Sap. 3, 15. τέρψις Sap. 8, 15. — ἀγαθὸν ποιεῖν *facere quod rectum est, recte agere* Tob. 12, 7. εἰς ἀγαθὸν προτρέπειν 4 Macc. 2, 16. — ἀγαθόν seq. infinit. = ἀγαθόν ἐστι seq. infin. *decet, honestum est* Tob. 12, 6. — — neutrum praedicati pertinet ad subjectum generis feminini [cf. *Matth.* §. 437. *Buttm.* §. 116, 4. *Rost* §. 100. *Win.* §. 47, 1. b.] ἀγαθὸν scil. ἐστὶ — προσευχή i. e. *Tugend, Frömmigkeit* ist — *Gebet* Tob. 12, 8. — συμβουλὰς ἀγαθῶν i. e. *qui recta et honesta suadet* Sap. 8, 9. alii [ut *Bauermeister, Grimm*] *qui in rebus secundis a consiliis est.* — ἀγαθὰ καὶ κακά *honesta est inhonesta, recta et prava* Sir. 17, 6. 39, 4. — καρδία ἐν ἀγαθοῖς *animus in honestatis vel virtutis studio occupatus* Sir. 13, 25. καρδία — ἐὰν εἰς ἀγαθά i. e. *animus si intentus fuerit ad recte facta* vel *ad officium exsequendum* v. 24. — Sir. 33, 12. λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθή — ἐπιμελήσεται i. e. *animus splendidus* [= liberalis] *et honestus de cibis suis,* non de aliis rebus *in epulis instituendis cogitat*, alii: *animus s. e. h. in esu ciborum* [i. e. *in epulis parandis*] *illi* [scil. τῇ λαμπρότητι καὶ ἀγαθότητι cf. *Win.* §. 22, 3. *Herm.* ad Vig. p. 714.] *operam dabit.* Vid. ad h. l. *Grot.* Ceterum h. l. sententia apud alios cap. 30, 24. vel 36, 16. vel etiam 34, 24. habetur. — animi sensa, v. c. hilaritas, invidia vultu quum se prodant, [Imago animi vultus est. indices oculi Cic. Orat. 3, 59.] ad oculos vel vultum referuntur, quae hominis vel animi humani sunt, unde ἀγαθὸς ὀφθαλμός = *vultus hilaris* Sir. 32, 8. 10. — οἱ ἀγ. λόγοι *verba,* quibus utebatur Judas, *honesta* 2 Macc. 15, 11. — — τὸ ἀγ. substantive [vid. supra monita] = *virtus,* τὰ ἀγαθά *recte et honeste facta* Sir. 51, 18. [36, 14.] 11, 29. — τὸ ἀγ. τινος *virtus* vel *pietas alicuius* 18, 7. coll. Iob. 35, 7. (Xen. Mem. 3, 9. 4.) — — de factis, quibus saluti alterius prospicitur, ubi Lat. *beneficium, officium,* nos: *Gutthat, Wohlthat, Dienst, Gefälligkeit,* ita Sir. 18, 16. quo l. λόγος esse dicitur ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν i. e. ἀγαθὸν *majus, quam* donum, *ein Wort eine grössere Wohlthat als ein Geschenk.* — plur. ἀγαθά Bar. 6. vel ep. Jerem. v. 34. 1 Macc. 10, 27. 16, 17. — ἐν πᾶσιν ἀγ. i. e. *in omni beneficiorum multitudine* Sir. 12, 5. — ἐν ἀγαθοῖς — μῶμον *in beneficiis conferendis* 18, 14. οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ — εἰς κακά *Wohlthaten gehören dem nicht, dessen Wille immer auf das Böse gerichtet ist* 12, 3. — ἐπιβλέπω τινί, ἐπισκέπτομαί τινα seq. nunc εἰς ἀγαθά vel εἰς ἀγαθόν, adspicio aliquem *hoc consilio, ut benefaciam ei = benigne aliquem respicio* Sir. 11, 12. Jud. 4, 15. — nunc ἐν ἀγαθοῖς *cinctus bonorum* meorum *copia* i. e. *benefaciens alicui* Jud. 13, 20. — τὰ ἀγ. Jud. 15, 8. addito gen. pers. Sir. 12, 1. 20, 14. (Xen. Ag. 8, 1.) — — bb) de personis i. e. de hominibus, angelis, qui, quatenus ingenio vel animo vel utroque praestant, rebus gerendis, pietatis studio promovendo, felicitati iuvandae et augendae idonei sunt, ubi Lat. *eximius, praestans,* nostrates: *gut, trefflich* Jud. 11, 8. ἐν πλήθει i. e. *in populi concione* Sap. 8, 15. — 2 Macc. 5, 12. — ἀγαθὸς ὢν *quum bonus essem* Sap. 8, 20. Cf. de particip. resolvendo per: *quum, dum, si, qui, postquam, quia Matth.* §. 556. §. 557. §. 565 sq. *Rost* §. 130. *Win.* §. 46, 10. 12. et particip. praes. = particip. imperf. *Matth.* §. 559. not. *Herm.* ad Vig. p. 773. *Win.* §. 46, 5. — καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνήρ 4 Macc. 4, 1. — γυνὴ ἀγ. Sir. 26, 1. 3. 16. καρδίᾳ ἀγαθῇ λαλεῖς i. e. *bene, egregie loqueris* Jud. 8, 28. — ἀγ. ἔν τινι, *praestans in aliqua re* Jud. 11, 23.— Sap. 8, 19. Tob. 5, 21. 2 Macc. 11, 6. 13, 23. — = *probus, pius, fromm* Sap. 14, 26. Sir. 7, 19. 29, 14. 39, 25. (Xen. Mem. 2, 1. 32.) — Tob. 7, 7. ὁ τοῦ — υἱός i. e. salve, *tu, viri,* de quo loquimur, *praestantis fili!* Cf. de nominat. posito pro vocat. *Matth.* § 312. *Buttm.* §. 31, 5. not. 4. gram. max. §. 33, 6. Greg. Cor. p. 116. ed. *Schäfer. Rost* §. 103. *Fischer* 3. a. p. 319. *Win.* §. 29. — ὁ ἀγαθός, *der gute Mensch,* collective [vid. supra sub a init. monita] Sir. 12, 7.

'Αγαθότης, ητος, ἡ (ἀγαθός. De nomm. in ότης vid. *Lob.* ad Phryn. p. 350.) *bonitas* i. e. vel *animi bonitas, sittliche Güte* Sap. 1, 1. ἀγ. προθυμίας i. e. *bonitas, quam gignit* προθυμία, vel *juncta* c. προθυμίᾳ Sir. 45, 23. vid. de gen. vi latius patente sub voc. ἀγαθός monita. (Philo de opif. mundi p. 172.) — vel = *benignitas* Sap. 7, 26. —

'Αγαθόω, ῶ f. ώσω (ἀγαθός) *benefacio, beneficiis orno,* τινά Sir. 49, 9. καὶ ἀγαθῶσαι — εὐθούς pro: καὶ τῶν εὐθυνόντων ὁδοὺς ἐμνήσθη, ἀγαθῶσαι

αὐτούς vel pro: καὶ τοὺς εὐθύνοντας ἐδοὺς ἐμνήσθη [vid. de μιμνήσκω tum τινός tum τινά *Matth.* §. 347, b. not. 1. *Rost* §. 108, f.] ἀγαθῶσαι αὐτούς. De verbo ἐμνήσθη ex antecedd. repetendo vid. *Matth.* §. 306, not. §. 634, 1. *Rost* §. 139, 9. — pro הֵיטִיב Jer. 39, [32,] 41. 51, [44,] 27. 1 Sam. 25, 31.

'Αγαθύνω, υνῶ (ἀγαθός) *bonum facio, ich mache gut, facio ut bonum, praestans, eximium sit aut appareat aliquid* [ita pro הֵיטִיב Ruth. 3, 10. 1. Regg. 1, 47.] passivum: ἀγαθύνομαι, *bonus fio* [i. e. hilaris fio, ita pro הֵיטִיב Ruth. 2, 7. 2 Sam. 13, 28.], a. 1. p. ἠγαθύνθην, 1 Macc. 1, 12. ἠγαθύνθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, *oratio haec bona facta erat judicibus illis* i. e. *placuit illis haec oratio.* Ita pro יָטַב Neh. 2, 6.

'Αγαθῶς, adv. (ἀγαθός) *bene*, ἐξομολογεῖσθαί τινι, *bene, scite laudes alicuius celebrare* Tob. 13, 10.

'Αγαλλίαμα, τος, τό (ἀγαλλιάω) *exsultatio, laetitia saltando et tripudiando significata, Ausbruch heftiger Freude, summa laetitia* Tob. 13, 11. δώσουσί σοι ἀγαλλίαμα *in honorem tuum in jubila erumpent, saltando et tripudiando laudes tuas celebrabunt.* Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tanz.* — pro רִנָּה Prov. 11, 10. — στέφανος ἀγαλλιάματος i. e. *corona capiti imponi solita in summae laetitiae significatione* Sir. 6, 30. De genit. vi latius patente vid. sub ἀγαθός observata. — Sir. 1, 9. φόβος — ἀγαλλιάματος explica: *pietas* vel *reverentia in Deum summae laetitiae fons et causa est.* Quo l. si pariter atque Sir. 15, 6. plura ejusdem potestatis vocabula, ut δόξα, εὐφροσύνη, στέφανος ἀγαλλιάματος junguntur cf. quae habent de hoc verbositatis genere ad notionem fortius exprimendam vel ad perspicuitatem adjuvandam pertinente *Lob.* ad Phryn. p. 753 sq. *Matth.* §. 636. *Rost* §. 140. *Bornem.* scholia in ev. Lucae p. 34. 38. *Idem* ad Xen. Cyr. 1, 3. 15. *Jacob* quaest. Lucian. ad Lucian. Tox. p. 20. 22. *Win.* §. 67, 2. a. b. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 22. 517 sqq. — sq. genit. objecti, ut τῆς πολυοχλίας i. e. *über die Volksmenge* Bar. 4, 34. Cf. de genit. objective posito *Matth.* §. 367. *Rost* §. 108. *Win.* §. 30, 1. 2. *Gesen.* p. 616. *Ewald* p. 572. gr. min. p. 242. — Addit. ad libr. Esth. 4, 2. πάντα τόπον κόσμου ἀγαλλιάματος [= jede *ihrer Festschmuckräumlichkeiten*, iedes *ihrer Festschmuckbehältnisse*] — τριχῶν αὐτῆς *füllte sie mit den Haaren, die sie sich ausgerauft hatte.* Quo l. uti genit. κόσμου epexegetice additur voc. τόπος sic, ut significentur loca annulis, armillis, gemmis, margaritis, similibus, uno verbo, mundo muliebri asservandis destinata, ita genit. ἀγγαλιάματος vocab. κόσμος epexegetice adjungitur, ita ut describatur mundus vel ornatus indui et gestari solitus in saltationibus festivis. Cf. de duplici, imo triplici genit. *Matth.* §. 380, not. 1 et 2. *Win.* §. 30, 1. et 3 not. 3. et ad rem ipsam *Win.* bibl. Realw. sub vocc. *Haar, Kleider, Trauer.* — metonym. pro: *causa et fons summae laetitiae* Sir. 30, 22. 34, 28. Jud. 12, 14. —

'Αγαλλιάομαι, ῶμαι f. άσομαι, verb. depon. med. (ἀγάλλομαι) *saltando et tripudiando laetor, exsulto prae gaudio* i. e. *impense laetor, sich lebhaft freuen, frohlocken*, sq. accus. rei = *über etwas*, ut τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ Tob. 13, 7. Cf. de accus. post vv. affectum, sensum indicantia *Matth.* §. 414. *Rost* §. 104, not. 3. §. 106, not. 3. *Valken.* ad Eur. Hippol. v. 1334. *Monk* ad Eur. Hippol. v. 1336. *Win.* §. 32, 1. *Gesen.* p. 806. et si Tob. l. l. cum praesenti ὑψῶ iunctum legitur futurum ἡ ψυχή — ἀγαλλιάσεται κτλ. cf. quae habent de futuro, iuncto c. praesenti, ubi praeter ea, quae nunc facit aliquis, memorantur, quae etiam postero, si tulerit res, tempore faciet, omni temporis notione obliterata *Herm.* ad Vig. p. 747. et de grammat. graec. emendatione p. 197. *Matth.* §. 506. VI. *Rost* §. 116. *Erf.* et *Wunder* ad Soph. OR. v 445. vel 442. *Stallb.* ad Plat. Euthyphr. p. 59. *Win.* §. 41, 2. a. fin. et §. 41, 6. ad Luc. 1, 37. notata. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 9 sq. *Ewald* p. 527. *Grimm* Comment. üb. d. Buch d. Weisheit p. 10. — sq. ἐπί τινι [vid. ἐπί] Tob. 13, 13. quo l. si jungitur c. ἀγαλλιάομαι vox ejusdem potestatis χαίρειν vid. ad Sir. 1, 9. sub ἀγαλλίαμα notata (ita ἀγάλλεσθαι Xen. Mem. 3, 5. 16.) — seq. ἔναντί τινος, *coram aliquo* et ἐπί c. dat. objecti Sir. 30, 3. — seq. ἐν c. dat. status positi pro causa remotiore rei, quam facit aliquis [vid. ἐν] 3 Macc. 2, 17.

'Αγαλλίασις, εως, ἡ (ἀγαλλιάω) *laetitia saltando et tripudiando significata* i. q. ἀγαλλίαμα quod vid. Tob. 13, 1. προσευχὴ εἰς ἀγαλλίασιν *preces pertinentes* vel *destinatae ad* animi beneficiorum div. recordantis *laetitiam indicandam.* — pro רִנָּה Ps. 30, 6. רְנָנָה 63, 6.

"Αγαλμα, τος, τό (ἀγάλλω nitidum reddo, exorno; ornamentum; ab Herodoto inde:) *statua pretiosa*, ita de simulacris deorum, *Götterbild* [Hdot. 2, 42. ἄ. τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ θεῶν Xen. h. g. 4, 4. 3.] vel ex scriptorum sacrorum dicendi consuetudine: *Götzenbild* 2 Macc. 2, 2. — pro פְּסִיל Jes. 21, 8. cf. de hoc voc. *Ruhnk.* ad Tim. Lex. Plat. p. 4 sqq.

"Αγαμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., γάμος) *coelebs* 4 Macc. 16, 9. (Xen. Cy. 9, 7.)

'Αγανακτέω, ῶ f. ήσω (ἄγαν, ἄγω) *vehementer commoveor, in heftiger Bewegung sein* a) physice, de mari aestuante, ita per imaginem, qua singulae naturae vires cum Deo adversus iniustos dimicare dicuntur, sq. κατά τινος = *gegen Jemanden wüthen, toben* Sap. 5, 22. (de vino Plut. Sympos. libr. 8, quaest. 9. quo l. jungitur c. ζεῖν.) — b) sensu morali, *succenseo, indignor, aegre fero*, abs. Hist. bel. et drac. v. 28. (Ael. V. H. 2, 15. Hdian. 8, 7. 6.) — ἐπί τινι [Vid. ἐπί] Sap. 12, 27. ἐφ' οἷς — ἀληθῆ, construe: κολαζόμενοι γὰρ ἐν τούτοις, οὓς ἐδόκουν θεούς [scil. θηρίοις], ἐπὶ τούτοις, ἐφ' οἷς πάσχοντες ἠγανάκτουν, ἐπέγνωσαν θεὸν ἀληθῆ. — 4 Macc. 4, 21.

'Αγαπάω, ῶ f. ήσω (ἄγαμαι, ἀγάζομαι, suspicio, admiror, veneror; bene excipio, amplector) 1) *diligo* i. e. a) *carum habeo, bene cupio alicui ejusque saluti prospicio,* ita de Deo diligente aliquem vel aliquid, seq. accus. Sap. 4, 10. 7, 28. 11, 24. 16, 26. Sir. 4, 10. 14. Tob. 13, 10. quo l. si ἵνα c. conjunct. et infinit. finalis interveniente particula καί alternant cf. de orat. variata *Win.* §. 64. III. *Vig.* p. 208. *Rost* §. 137, 4. α. β. §. 122, not. 3. §. 123, not. 4. *Matth.* §. 631. §. 632, 6. *Bornem.* ad Xen. Mem. 4, 1. 4. *Heind.* ad Plat. Protag. p. 510. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 211 sq. p. 496. — 3 Macc. 2, 10. quo l. ἀγαπῶν = *quum amares.* Vid. de partic. impf. ἀγαθός. — Sap. 8, 3. quo l. verba: καὶ ἠγάπησεν αὐτήν explica: *experientia cognovit, se amari a Deo.* Cf. de hoc aoristi usu *Rost* §. 116, not. 4. a. α. *Matth.* §. 506. *Buttm.* §. 124, not. 4. *Win.* §. 41, b. not. 2. coll. *Herm.* ad Vig. p. 746, not. 209. — 4 Macc. 13, 23. — ὁ ἠγαπημένος ὑπό τινος Sir. 45, 1. Jud. 9, 4. Cantic. tr. puerr. v. 11. — ὁ ἠγαπημένος τινές *der Geliebte Jemandes* [cf de participiis c. *articulo* instructis et de adjectivis verbalibus post se habentibus *genit. Matth.* §. 346, not. 1. §. 345. not. *Rost* §. 130. p. 669 sq. §. 112. p. 553. *Win.* §. 30, 4.] 3 Macc. 6, 11. — abest genit., ut τοῦ κυρίου vel τοῦ θεοῦ, abest etiam artic. Sir. 24, 11. quippe quod agi de urbe Hierosolyma contextus docet. —

de hominibus et animalibus legitur, ut Sir. 13, 14. πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. De h. l. praesenti poni solito in re fieri solita vel in sententia generali cf. *Herm.* ad Vig. p. 747. ***Matth.*** §. 502. ***Buttm.*** §. 124, not. 4 ***Rost*** §. 116. coll. ***Win.*** §. 41, 2. – Legitur *imperativus* it. *particip.* praes. in re, quae iam fit vel durat vel saepius repetitur [cf. *Herm.* ad Vig. p. 748. 773. ad Soph. Aiac. v. 1061. OC. v. 91. El. v. 47. — ***Matth.*** §. 499. §. 501. §. 502. ***Rost*** §. 124. §. 116. ***Win.*** §. 44, 5. §. 46, 5.] sq. accus., ut οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω σοῦ ἡ ψυχή Sir. 7, 21. 30, 23. Tob. 4, 13. — ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Sir. 30, 1. Tob. 13, 12. 14. — passivum seq. ὑπό τινος Sir. 3, 17. 45, 1. Bar. 3, 36. seq. ἐκ c. gen. rei, e qua prodit caritas = *diligor propter aliquid* [vid. ἐκ] Sir. 7, 35. — seq. ἐν c. dat. nunc virtutis, in cujus studio versatur aliquis Sir. 47, 6. nunc conditionis vel ditionis, in qua est aliquis 1 Macc. 6, 11. ἀγαπώμενος ἤμην i. e. *vir eram, qui amarer.* (Hdian. 1, 5. 7, Xen. Mem. 1, 5. 4.) — — b) de hominibus *Deum* carum habentibus, ubi, quum in amore Dei cernatur cultus ejus, respondet Lat. *amore et cultu prosequor, colo, veneror* Sir. 47, 8. — ὁ ἀγαπῶν θεόν substantive et omni temporis notione obliterata [cf. ***Matth.*** §. 271, 2. §. 570. ***Rost*** §. 130, 6. ***Schäfer*** ad Eur. Or. p. 70. ***Wolf*** Leptin. p. 277. ***Seidler*** ad Eur. Iphig. T. v. 1272. ***Poppo*** ad Thuc. I. p. 152. ***Fritzsche*** Ev. Matth. p. 101. 158. ***Bornem.*** schol. p. 10.] = ***cultor Dei*** Sir. 1, 8. 31, 16. Tob. 14, 7. Hist. bel. et drac. v. 38. — praeter amorem simul ab ejusdem reverentia appellantur cultores Dei, iunctis vel alternantibus vocc. οἱ φοβούμενοι et οἱ ἀγαπῶντες κύριον Sir. 2, 16. 17. — sine artic. si 1 Macc. 4, 33. legimus verba: ἀγαπῶντές σε *deine Verehrer,* agi de personis per se definitis et certis memineris cf. ***Rost*** §. 98. ***Win.*** §. 18. 1. ***Buttm.*** §. 110, not. 3. — In locis Sir. 7, 30. 47, 22. si neglectum videtur, quod est inter imperat. et particip. aoristi et inter imperat. et particip. praesentis, discrimen, eo aoristum praesenti praetulisse auctor putandus est, quod rem eamque statim faciendam magis, quam rei durationem respexit. Cf. ***Matth.*** §. 501. ***Buttm.*** §. 124, 5. ***Rost*** §. 124. §. 117, 2. §. 116, 8. ***Win.*** §. 44, 6. §. 46, 7. — c) ***studii*** notione adjuncta, ***diligo et operam do, studiosus sum,*** vel ***colo,*** ita seq. acc. ***rei,*** ut δικαιοσύνην Sap. 1, 1. de h. l. imper. aor. vid. supra ad Sap. 8, 3. observata. — τὴν σοφίαν Sap. 6, 12. Sir. 4, 12. 14. addito ὑπέρ τι i. e. ***magis quam aliquid*** [vid. ὑπέρ] Sap. 7, 10. εὐσέβειαν 4 Macc. 15, 2. ζωήν Sir. 4, 12. — τὴν ψυχήν i. e. ***animi disideriis satisfacio,*** ita Sir. 14, 16. ubi pro: ἀπάτησον vel pro: ἀπότισον ***Grot.*** legi mavult ἀγάπησον. Vid. ***Bretschn.*** ad h. l. (Dem. p. 263, 7. p. 662, 5. ***Isocr.*** ad Demonic. p. 8. ed. ***Lange.***)

2) ubi poni poterat φιλέω, ***amo, delector aliqua re*** [cf. ***Tittmann*** de synonym. N. T. p 50. sqq. et ***Forcellini*** Lex. lat. sub vocc. ***diligo et amo***], ut τὴν ἰδίαν γυναῖκα Esr. 4, 25. κίνδυνον Sir. 3, 24. χρυσίον 34, 5. — seq. infinit., ut ἀκούειν, ***audire amo*** i. e. ***libenter audio*** [cf. ***Win.*** §. 58, 4. ***Fritzsche*** Ev. Matth. p. 260.] τί Sir. 6, 32. — (ita Hdian. 2, 15. ἀγαπήσας — λαβεῖν ταῦτα. 4, 15. 20. φιλέω Ael. V. H. 14, 37.) — φιλέω pro אָהֵב Jes. 56, 10. Jer. 14, 10. —

Ἀγάπη, ης, ἡ, ***amor, qui nascitur ex admiratione et veneratione alicuius*** (ἄγαμαι), ita de amore in Deum Sap. 3, 9. vel de sapientiae amore Sap. 6, 17. 18. in quibus l. si legitur sine artic. cf. de nomm. abstractis, artium, virtutum, vitiorum, sine articulo poni solitis ***Win.*** §. 18, 1. ***Rost*** §. 98. ***Matth.*** §. 264. ***Fritzsche*** Ev. Matth. p. 206. —

Ἀγάπησις, εως, ἡ (ἀγαπάω q. v. Vox Graecis antiquioribus incognita cf. ***Lob.*** ad Phryn. p. 352.) ***amor,*** sq. gen. objecti [vid. ἀγαλλίαμα], ut σοφίας Sir. 40, 20. — in codd. Sir. 1, 11. 11, 15. 17, 14. 19, 17. 24, 17. 48, 11. vid. de his l. ***Bretschn., Apel.*** — (Plut. de fratern. amor. c. 11. fin. ***Athen.*** 12, 79. p. 558.

Ἀγαπητός, ή, όν (adject. verb. ab ἀγαπάω) ***dilectus, carus,*** in blanda compellatione Tob. 10, 13. (Diod. Sic. 1, 84. Xen. Mem. 2, 1. 32.) — sq. genit. = ***der Liebling Jemandes*** [vid. de genit. post adject. verbal. sub ἀγαπάω monita] Bar. 4, 16. — seq. τινί ***carus alicui*** Sir. 15, 13. (ita 1 Thess. 2, 8.) —

Ἀγαπητῶς, adv. (ἀγαπητός) ***libenter,*** ἀγαπητῶς ἔχω = ἀγαπάω, ***diligo*** [Hdian. 4, 2. 10. 7, 8. 8. ἀγ. ἔχειν τὰ ἑαυτῶν] μᾶλλον ἀγ. ἔχω, ***magis diligo, cariorem habeo*** Sir. praef. secunda: ἐξ αὐτοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν τῆς βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος i. e. ***quum per ipsum sapientiae nomen movere vellet*** [vid. ἐπισπάω] ***lectores*** [vid. ἀκροατής], ***ut cariorem*** [scil. quam sine illo nomine eventurum esse speraret] ***haberent et ad ejus studium accederent.*** Cf. de comparativo sine casu comparationis ***Matth.*** §. 457. ***Stallbaum*** ad Plat. Phileb. p. 120. ***Win.*** §. 36, 3. et quatenus h. l. agnoscenda sit duarum locutionum confusio sub ἐπισπάω observata.

Ἄγαρ, ἡ [terminat. gr. ἀγάρη, ης, ἡ Jos. Ant. 1, 12. 3.] ***Hagar,*** hebr. הָגָר, nom. propr. indecl. Erat Hagar ancilla Abrahami et mater Ismaelis. Bar. 3, 23. cf. Genes. 16, 1 sqq.

Ἀγγαῖος, ου, ὁ, ***Haggaeus,*** hebr. חַגַּי, nom. propr. prophetae judaici, tempore Darii Hystaspis, ao. 521. ante Chr. viventis Esr. 6, 4.

Ἀγγεῖον, ου, τό (ἄγγος) ***vas, Gefäss, Behältniss,*** ἀ. ὑδάτων ***vas aquis hauriendis inserviens*** [cf. de hoc gen. ***Win.*** §. 30, 2. ***Rost*** §. 108. ***Fritzsche*** Ev. Marc. p. 610. ***Schäfer*** ad Longin. pastor. p. 386.] Jud. 7, 20. ἐξέλιπε — ὑδάτων ***omnes Bethuliae incolas defecerunt vasa sua aquis hauriendis inservientia*** i. e. ***das Wasser ging ihnen aus in allen ihren Gefässen*** (λίπον ἰοὶ — ἄνακτα Hom. Od. 22, 119.) — Sir. 21, 14. Jud. 10, 5. 1 Macc. 6, 53. — pro כְּלִי Num. 4, 9. (Xen. An. 6, 2. 14.)

Ἀγγελία, ας, ἡ, ***nuntius qui affertur, Nachricht*** Sap. 5, 9. (Xen. Cyr. 6, 2. 14.) —

Ἀγγέλλω, f. λῶ (nuntio, nuntium affero) ***indico,*** τινί Hist. Sus. v. 40. quo l. pro ἀγγεῖλαι codd. ἀπαγγεῖλαι. (Xen. h. g. 1, 1. 26.)

Ἄγγελος, ου, ὁ, ***nuntius qui mittitur, legatus, Bote, Gesandte,*** a) univ., seq. genit. mittentis Jud. 1, 11. — sine artic. ἄγγελοι, ***Boten, Gesandte*** 3, 2. 1 Macc. 7, 10. — ἀπέστειλεν — βιβλία ἐν χειρὶ ἀγγέλων misit epistolas, quae erant ***in manu legatorum*** i. e. ***per legatos*** 1 Macc. 1, 44. Cf. de hoc verbositatis genere vel de simplicitate antiquitatis totum rei ambitum emetiri nihilque cogitationum, quod eodem spectet, missum facere solita ***Fritzsche*** Ev. Matth. p. 79. 199 sq. ***Win.*** §. 67, 2. ***Matth.*** §. 557, 1. §. 558, not. 1. ***Rost*** §. 140. 4, b. f. ***Jacob*** quaest. Lucian. ad calcem Lucian. Tox. p. 22. ad. Lucian Alex. p. 117. ***Erf.*** ad Soph. OR. v. 733. — 1. Macc. 5, 14. — pro מַלְאָךְ 1 Sam. 12, 3. (Xen. Cyr. 2, 4. 1. Diod. Sic. 11, 23.) — — b) addito τοῦ θεοῦ vel κυρίου, vel θεοῦ ***legatus Dei,*** appellantur ita nunc prophetae Esr. 1, 50. 51. — pro מַלְאָךְ Mich. 3, 1. — nunc genii homine

superiores, ubi nos: *Engel*, Lat. *angelus Dei*; credebatur enim Deus, ex similitudine regum orientalium ad Deum translata, angelis circumdatus atque in gubernando mundo hominumque salute promovenda uti iis tanquam ministris et nuntiis. Legitur ita ὁ ἄγγελος c. artic. i. e. *angelus ille*, quo in iuvando, tuendo vel puniendo aliquo uti decrevit Deus Sir. 48, 21. Tob. 5, 16. 8, 15. 11, 14. Hist. Sus. v. 59. 2 Macc. 15, 21. coll. 2 Regg. 19, 35. et Jes. 37, 36. — Bar. 6 vel epist. Jerem. v. 7. Tob. 12, 15. Cant. tr. puer. v. 25. Hist. bel. et drac. v. 34. 36. 39. — ὁ ἐμπυριστὴς — ἄγγελος 4 Macc. 7, 11. coll. Num. 16, 35. Lev. 10, 1. 2.— ἄγ. θεοῦ sine artic. *ein Engel Gottes* Hist. Sus. v. 55. Addit. ad libr. Esth. 5, 12. — ἄγγελός σου ein Engel *von dir* 1 Macc. 7, 41. — ὁ ἄγγελος nude si ponitur = *angelus modo* vel *ante* memoratus Tob. 5, 6. coll. v. 4. ὁ δὲ ἄγ. *angelus ille*, quem comitem se adiunxisse Tobiae legimus Tob. 6, 3. 4. 5. 6. 10. 13. 15. 8, 3. — τὸν ἄγ. i. e. *comitem illum, quem angelum fuisse lectores sciunt.* — Sine artic. Tob. 5, 4.— δύο ἄγ. 3 Macc. 6, 18. ἔφιπποι — ἄγ. 4 Macc. 4, 10. — Sap. 16, 20. ἀγγέλων τροφή, *Engels-Speise* [cf. de genit. cum nomine regente in unam notionem coëunte *Win.* §. 18, 1.] appellatur ita, ut apud LXX. ἄρτος ἀγγέλων pro לֶחֶם אַבִּירִים *Fürsten-Brod* i. e. *cibus exquisitus vel delicatus* Ps. 78, 25., *Manna*, qua vescebantur Israelitae desertum Arabiae peragrantes Exod. 16, 31. Hebraei enim, ut Graeci et Romani, manna rorem esse putabant coelitus decidentem, ἀερόμελι, ὕον μέλι, unde idem Arabibus *coeli panis, Himmelsmanna* dicitur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub. voc. *Manna.* — ἄγ. ἀγαθός, vel. ἀγαθὸς ἄγ. *ein guter Engel,* Tob. 5, 21. 2 Macc. 11, 6. 15, 23. — Commemoratur denique Tob. 12, 15. εἷς ἐν τῶν ἑπτὰ ἁγίων ἀγγέλων, nomine Raphael, qui ut Gabriel Luc. 1, 26. et Michael Dan. 10, 13. 21. erat ex numero, qui dicebantur, archangelorum. Cf. *Win.* l. l. sub voc. *Engel. Bertholdt* Daniel p. 325. 707. *Eichhorn* Einl. in d. Apocr. d. A. T. p. 407 sq. *Bretschneider* Dogm. und Moral der Apocr. d. A. T. p. 187 sqq. *Ilgen*, die Gesch. Tobi's p. LXXXV. LXXXIX. CCLXV. —

'Αγελαῖος, αία, ον (ἀγέλη, armentum, grex; ad gregem pertinens) *armentarius, qui gregatim invenitur, heerdenweise, schaarenweise* [ἰχθύες ἀγ.= Zugfische Hdot. 2, 93.] ὄχλοι ἀγ. συναχθέντες multitudo hominum, qui *gregatim* vel *per greges convenerunt* 2 Macc. 14, 23. coll. v. 14. Quo l. si, ubi nos adverbio utimur, eadem notione adjectivum ad substant. refertur cf. *Win.* §. 58, 2. *Matth.* §. 446, 8. *Rost* §. 98, not. 8. *Buttm.* §. 109, not. 3. *Fischer* 3. a. p. 331. —

'Αγέλη, ης, ἡ, *grex* [Diod. Sic. 3, 34. Xen. Mem. 2, 9. 7.] de hominum grege 4 Macc. 5, 3. Ita pro vulg. ὄχλος edidit *Apel.* (παρθένων ἀγέλαι Pindar.)

'Αγεληδόν, adv. (ἀγέλη) *gregatim* [propr. Hom. Il. 16, 160. Hdot. 2, 93.] i. e. *catervatim, schaarenweise* 2 Macc. 3, 18. 14, 14. (Diod. Sic. 16, 80.) De adverbiis desinentibus in ηδον vid. *Rost* §. 86. *Buttm.* §. 104. IV. 15. gr. max. §. 119. *Matth* §. 257.

'Αγερωχία, ας, ἡ (ἀγέρωχος) *insolentia, superbia,* 2 Macc. 9, 7. οὐδαμῶς τῆς ἀ. [scil. qua erat vel qua tractabat alios] ἔληγεν. — iungitur c. ὕβρις 3 Macc. 2, 3. de h. l. dativo modum indicante vid. *Matth.* §. 400, 5. *Rost* §. 106. 1. o. *Buttm.* §. 120. gr. max. 115, 5. *Win.* §. 31, 4. (Alciph. 1, ep. 26. 3, ep. 27.) — de insolentia in luxuria vitaeque mollitie conspicua Sap. 2, 9. cf. ad h. l. *Grimm* p. 57.

'Αγέρωχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α intens. et γεράοχος vid. *Buttm.* Lexilog. II. p. 100. *Passow* et *Rost* in Lex. gr. sub h. v. — sensu honesto: magnanimus, honoratus, ruhmvoll, muthig, ita de Rhodiis Hom. Il. 2, 654. de Troianis 3, 35. de Periclemeno Hom. Od. 11, 286. — Pind. Nem. 6, 56. Olymp. 10, 96. Pyth. 1, 96. — seriori aetate sensu malo:) *superbus, insolens, übermüthig, wild, unbändig* 3 Macc. 1, 25. (ita Alcaeus et Archil. vid. *Buttm.* l. l. p. 100. Plut. de frat. amore c. 21. ubi c. ὑβριστής, vit. Artaxerx. c. 27. ubi c. τραχύς copulatur.

'Αγιά, ὁ, *Hagia*, hebr. חֲגָיָה, nom. propr. Levitae, cuius posteri erant in Judaeis Esram e Babylonia in patriam sequentibus Esr. 5, 34. coll. 1 Chron. 6, 15. vel 7, 30.

'Αγιάζω, f. άσω, (forma serioris aevi pro Graecorum ἁγίζω [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 66 sq. *Win.* §. 16, 1. — ἅγιος) 1) *sacrum facio, consecro, ich weihe, heilige* a) seq. acc. *rei*, cuius ulla aliqua est cum cultu Jehovae, et Dei et regis Israelitarum, necessitudo, ut δεκάτην Sir. 32, 9. — addito τινί Iud. 11, 13. — Sir. 36, 9. ἀπ' αὐτῶν [scil. ἡμερῶν] — ἡγίασε scil. τινάς [vid. de huius voc. omissione τίς]. — προσφοράς, θυσίας Esr. 5, 52. — τὸν τόπον τοῦτον 3 Macc. 2, 16. addito εἰς ὄνομά σοι *ut nomen faciat tibi* i. e. *ut faciat ad nominis tui majestatem* per omnem terrarum orbem *patefaciendam* 3 Macc. 2, 9.— τὸ ἱερόν Esr. 1, 49. de h. l. particip. praes. vid. sub ἀγαπάω monita. — οἶκον Tob. 1, 4. vide tamen de h. l. verbis: καὶ ἡγιάσθη — αἰῶνος critice, ut videtur, suspectis *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 7 sq. — Jud. 7, 3. quo l. si participium perfecti, pertinens ad rei absolutae durationem indicandam praesentis simul notionem includit, cf. *Matth.* §. 497. §. 500. §. 502, 2. §. 505. III. *Buttm.* §. 100, 2. §. 123, 8. gr. max. II. §. 113. *Rost* §. 117. §. 116, not. 1. *Herm.* ad. Vig. p. 748. *Win.* §. 41, 4. coll. §. 45, 8 fin. §. 46, 2. *Fritzsche* diss. II. p. 106. — pro קִדֵּשׁ 1 Regg. 8, 64. — (Dion. Hal. Ant. 2. p. 72.) — τὴν ψυχήν, in codd. Sir. 14, 16. vid. tamen sub ἀγαπάω No. 1. c. et ἀπατάω observata.

b) seq. accus. *personae.* Ita de viris, quos hactenus sibi Deus consecravit i. e. arctiori secum vinculo connexos esse pronuntiavit, quatenus iis, uti Mose, in condenda, vel, uti prophetis, in custodienda ac tuenda theocratia, religionis praecepta pariter atque ordinem civilem comprehendente, vel denique, uti sacerdotibus, Levitis in cultu div. externo administrando uti voluit ministris. Sir. 45, 4. ἐν πίστει καὶ πρᾳΰτητι [scil. ὄντα vid. ἐν] ἡγίασεν. Sir. 49, 7. quo l. si duplex habetur nominat. alter subjecti alter praedicati vel finem vel qualitatem indicans cf. de eiusmodi duplici nominat. et, ubi legitur activum, accusativo *Matth.* §. 420. §. 420, not. 1. §. 428, 1. §. 307. §. 310. *Rost* §. 104. §. 100, not. 1. *Kön.* ad Greg. Corinth. p. 331 ed. *Schäfer*. *Win.* §. 32, 4. b. — Sir. 36, 12. ἐξ αὐτῶν — ἡγίασε scil. τινάς. — Vide τίς. Quo l. ex verbis seqq. καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισε, agi nunc de sacerdotibus Jehovae ministrantibus intelligitur. — addito τινί Esr. 1, 3. — de populo israelitico eiusque maioribus, Abrahamo et Jacobo, quae eo sibi consecravit i. e. tales pronuntiavit Deus, quibuscum arctiori vinculo connexus esset, quippe qui colerent eum et quibus prae ceteris faveret 2 Macc. 1, 25. 3 Macc. 6, 3 bis. Jud. 6, 19. — de singulis personis eo se Deo consecrantibus, quod ne mortis quidem supplicium pro lege et religione patria subire dubitarent 4 Macc. 17, 19. 20. Loco priori desumto ex Deut. 33, 2. si quae leguntur de populo israel., Dei peculio ad causam suam transfert auctor, ad loci posterioris verba conferenda sunt, quae leguntur 2 Macc.

6, 18 sqq. et 7, 1 sqq. Ceterum de illorum l. participio perf. pass. et de a. 1. p. significatione reflexiva positis = *sich Gotte weihen* cf. *Matth.* §. 496, 3. *Buttm.* §. 123, 2. *Rost* §. 112, 8. *Win.* §. 40, 2. 3. *Fritzsche* Ev. Marc. 56 sq. — 2) *sanctum et venerandum reddo*, a. 1. p. signif. reflexiva Sir. 33, 4. ἐνώπιον αὐτῶν ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν, *coram illis sanctum et venerabilem te exhibuisti inter nos* i. e. *testes illi fuerunt maiestatis tuae conspicuae in peccatis nostris puniendis*. Quo l. uti ἁγιάζειν et μεγαλύνειν alternant, ita ἁγιάζειν legitur pro הִקָּדֵשׁ Num. 20, 13. Ezech. 36, 23. coll. 38, 23.

Ἁγίασμα, τος, τό (ἡγίασμαι. De subst. desinentibus in σμα cf. *Buttm.* §. 104. II. 7. a. gram. max. II. p. 119. *Rost* §. 91, 2.) *res consecrata* a) univ. Sir. 45, 12. στέφανος—ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος i. e. *corona instructa sculptura signaculi habentis verba* ἁγίασμα scil. κυρίου i. e. *Deo sacrum*. Ita קֹדֶשׁ לַיהוָה. Exod. 28, 36. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hohepriester*. — b) de templo hierosolymitano aa) *c. artic.* Sir. 47, 10. 1 Macc. 1, 21. 36. 37. κωλύειν ἐκ τοῦ ἁγ. *impedire et removere a templo* victimas, libationes, similia v. 45. 46. 5, 1. 6, 7. 26. 51. — addito gen. pers. cuius usibus patet, it. loci, qui habet templum Iud. 5, 19. 1 Macc. 1, 39. — bb) *sine* artic. legitur Sir. 47, 13. ἵνα — αἰῶνα *ut exstrueret templum in longissima tempora duraturum* Sir. 36, 15. 49, 6. 50, 11. Esr. 8, 78. 1 Macc. 1, 46.

Ἁγιασμός, οῦ, ὁ. (= τὸ ἁγιάζειν sanctificatio, consecratio. Cf. de substantivis notionem verbi per abstractum continentibus *Buttm.* §. 104. II. 7. a. gram. max. §. 114. *Rost* §. 91, 7.) 1) *sanctitas, die Heiligkeit* Sir. 17, 8. ὄνομα ἁγιασμοῦ, *nomen sanctitatem habens*, i. q. ὄνομα ἅγιον sed fortius. Quo l. si ex hebraica dicendi consuetudine genitivus substantivi loco adjectivi ponitur, cf. *Win.* §. 34, 2. b. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Sprache p. 643. *Ewald* hebr. Gramm. p. 572. gram. min. p. 243. collatis, quae habent de eodem circumscriptionis genere, poetis Graecorum maxime usitato et splendorem orationis augente *Fritzsche* ep. Pauli ad Rom. Vol. Imo. p. 367 sq. *Meyer* ep. P. ad Cor. I. p. 41. *Hermann* ad Viger. p. 887. — 2 Macc. 4, 36. Sir. 7, 32. δὸς [scilicet τοῖς ἱερεῦσι] — θυσίαν ἁγιασμοῦ, *da — oblationem, quae habet sanctitatem* i. e. *quae est ex oblationibus sanctissimis*. Insigniebatur hoc nomine sacrificium incruentum l. fertum [= Speisopfer, hebr. מִנְחָה, apud LXX Lev. 2, 3. 6. 8. 9. 6, 14. θυσία appellatum] quod una cum victimis offerri solebat apud LXX interpretes ἅγια ἁγίων Lev. 6, 17. 21, 22. appellatis. Alii ad num. 2. h. l. referunt. —

2) *locus sacer, sanctuarium, templum* pro: ἁγίασμα. 2 Macc. 2, 17. ὁ οἶκος τοῦ ἁγιασμοῦ 3 Macc. 2, 18. — Sir. 7, 32. θυσία ἁγιασμοῦ, *oblatio templi* i. e. vel: *oblatio ad templum pertinens* vel *in templo offerenda*. Oblationum incruentarum pars una quum Deo offerretur, altera vero pariter atque τῆς ἀπαρχῆς, πλημμελείας, βραχιόνων portio certa, sacerdotibus cederet, interpretes nonnulli θυσίαν ἁγιασμοῦ non esse nisi oblationes incruentas in templo offerendas existimarunt.

Ἅγιος, ία, ιον, (vox rarissima apud Atticos cf. *Porson.* ad Eurip. Medeam v. 750. *Passow* sub h. v. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 22 sqq.) 1) *sacer*, *is quem laedere vel contemnere nefas est*, cui igitur verecundia debetur. A) de rebus, ut a) de locis sacris, ut ἱερόν Esr. 1, 53. 2 Macc. 5, 15. 13, 10. 14. 31. (Diod. Sic. 16, 58. Xen. h. gr. 3, 2. 19.) ἱερουσαλήμ 1 Macc. 10, 31. νέως 2 Macc. 9, 16. οἶκος Esr. 7, 5. ὄρος 1 Macc. 11, 37. οὐρανοί Sap. 9, 10. πόλις Cant. tr. puer. v. 4. 1 Macc. 2, 7. 2 Macc. 1, 12. 9, 14. 15, 14. σκηνή Sap. 9, 8. Sir. 24, 10. τόπος 2 Macc. 2. 18. 8, 17. 3 Macc. 2, 14. — additur gen. κυρίου, θεοῦ, cui consecratus est locus aliquis, ut γῆ Sap. 12, 3. 2 Macc. 1, 7. οἶκος Bar. 2, 16. 2 Macc. 15, 32. ὄρος σοῦ Sap. 9, 8. — pro הַר קָדְשֶׁךָ Ps. 15, 1. — 2 Macc. 3, 1. 3 Macc. 6, 5. τόπος 2 Macc. 1, 29. (ἀφροδίτης ἱρὸν ἅγιον Hdot. 2, 41. ἱρὸν ἡρακλέος ἅγιον 2, 24. ἱερὸν ἅγιον τῆς θεοῦ ταύτης Diod. Sic. 5, 72.) — b) de vasis, vestibus, diebus aliisque rebus Jovae consecratis vel adhiberi solitis in negotiis sacris peragendis, ut ἔλαιον Sir. 45, 15. — pro שֶׁמֶן קֹדֶשׁ Exod. 37, 29. Num. 35, 28. — ἑορτή—ἁγία τινὸς *dies festus—consecratus alicui rei* Tob. 2, 1. Vide ad h. l. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p 23. — ἔσθησις 3 Macc. 1, 16. ἡμέρα Esr. 9, 53. θυσιαστήριον Sir. 50, 11. 2 Macc. 14, 3. κιβωτός Esr. 1, 3. λυχνία Sir. 26, 3. ῥομφαία 2 Macc. 15, 16. σκεῦος Esr. 8, 58. 1 Macc. 4, 40. 14, 15. στολή Sir. 45, 10. 1 Macc. 10, 21. — בִּגְדֵי קֹדֶשׁ Exod. 28, 2. — additur dativ. personae, cui sacrum est aliquid, ut ἡμέρα Esr. 9, 50. 52. — additur genit. nominis, quo insignitur dies aliquis 2 Macc. 5, 25. — neutrum τὸ ἅγιον, subst. [de neutro adjectivi vim substant. habente atque in talibus instructo c. artic. cf. *Matth.* §. 269. *Buttm.* §. 115, 2. *Rost* §. 98. B. g. *Herm.* ad Vig. p. 871. *Win.* §. 34, 1.] *sanctuarium, das Heiligthum*, i. e. *templum* Esr. 1, 5. 1. Macc. 10, 42. — pro. הַקֹּדֶשׁ Exod. 28, 43. plur. τὰ ἅγια i. e. vel *templum cum rebus sacris* [vid. sub ἄβυσσος monita] Jud. 4, 12. 16, 20. 1 Macc. 3, 43. 59. 4, 36. 41. 43. 48. 6, 18. 54. 7. 33. 9, 54. 10, 39. 44. 13, 3. 6. 14, 15. 36. 42. 43. 48. 15, 7. — pro הַקֹּדֶשׁ Exod. 36, 1. — additur genit. nunc hominum, qui templo utuntur, in quorum urbe, terra templum exstructum est Jud. 8, 21. 1 Macc. 2, 12. 3, 58. 14, 29. 31. — nunc Jovae, cui sacratum illud est Jud. 4. 13. 9, 8. 1 Macc. 3, 51. 7, 42. — vel: *res Jovae oblatae et consecratae* i. e. *dona sacra* Esr. 5, 40. μετέχειν τῶν ἁγίων = ἀπὸ τῶν ἁγ. φαγεῖν. — Ita pro אָכַל מִן הַקֳּדָשִׁים Lev. 21, 22. 22, 7. — vel *officia sacra, cultus divinus* Jud. 8, 24. 1 Macc. 10, 39. εἰς τὴν — τοῖς ἁγίοις i. e. εἰς τὴν δαπάνην, ἥτις προσήκει τοῖς ἁγίοις. 2 Macc. 15, 17.

B) de personis. Ita de sacerdotibus Sir. 45, 24. προστάτης ἁγίων = *Priestervorstand* 1 Macc. 1, 46. μιᾶναι ἁγίασμα καὶ ἁγίους = *Heiligthum u. Priester* Sir. 7, 31. ἀπαρχὴ ἁγίων, *Priestererstlinge, Priesterzehend*. Uti enim Israelitis agrum colentibus omnibus decimae solvendae erant in usum Levitarum [Levit. 27, 30—33. Num. 18, 21—24.] ita Levitis harum decimarum partem decimam ut sacerdotibus concederent, lege injunctum erat [Num. 18, 26. Neh. 10, 38]. Dicitur autem, quae sacerdotibus a Levitis persolvebatur decimarum pars ἀπαρχή, quod, antequam Levitae uterentur iis, primum, quae sacerdotum essent, auferebant. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub vocc. *Priester, Zehende*. Additur dat. τῷ κυρίῳ, cui sacri sunt Esr. 8, 58. de viris V. T. sacris Sir. 42, 17. οὐκ ἐνεποίησε τοῖς ἁγίοις i. e. *viris illis*, quos nostis, *sacris*. 45, 2. ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων i. e. ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν ὁμοίαν τῇ δόξῃ ἁγίων. — de Mose propheta Sap. 11, 1. de Aarone v. 6. ἀαρὼν—αὐτῷ i. e. ἀαρὼν ὕψωσεν, ἅγιον ποιῶν αὐτὸν αὐτῷ scil. Mosi. — de populo israelitico, ut ἔθνος ἅγιον Sap. 17, 2. addito κυρίῳ Sir. 49, 12. — addito σοῦ 2 Macc. 15, 24. 3 Macc. 2, 6. ἰσραήλ Cant. tr. puer. v. 11. — pro קָדוֹשׁ Dan. 8, 24. — Hinc qui cum feminis gentilium matrimonium iniissent Judaei, profanasse dicuntur τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον Esr. 8, 70. — pro זֶרַע

הַקֹּדֶשׁ Esr. 9, 2. — de cultoribus Jovae, οἱ ἅγ. σου Tob. 8, 15. Vid. infra no. 3. a. aa.

2) *venerandus, venerabilis, sanctus*, ita a) de Deo vel Jova, qui appellatur ὁ ἅγιος c. artic. i. e. *sanctus ille, quem omnes norunt* Sir. 23, 9. Bar. 4, 22. 37. 5, 5. Tob. 12, 12. 15. additur nunc ἐξ οὐρανοῦ Sir. 48, 20. nunc θεός 3 Macc. 6, 1. 7, 10. sq. αὐτῶν i. e. *quem colunt* 3 Macc. 5, 13. 6, 29. — vel ἅγιος sine artic. *der Heilige, der Verehrungswürdige*, ubi sumitur, non esse praeter Jovam, qui dici possit ἅγιος sic, ut, quum audias τὸ ἅγιος, sponte de Jova agi, intelligas Sir. 4, 14. 43, 10. 47, 8. ubi iungitur c. ὕψιστος Tob. 13, 9. ἅγιος βασιλεύς 3 Macc. 2, 13. ἅγιος ἐν ἁγίοις = *der unter den Heiligen als der einzig Heilige dasteht* i. e. *omnium maxime venerandus* [cf. *Win* §. 37, 1. *Gesen*. p. 692. *Ewald* p. 575 sq. gram. min. p. 244.] 3 Macc. 2, 2. — additur insuper πρὸ πάντων v. 21. — b) de sapientia, quae, uti e Deo prodiisse, ita illi conjunctissima, ob eandem autem causam summa veneratione digna sistitur Sap. 9, 17. quo l. τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα alternat cum σοφία coll. v. 9. 10. Cf. *Bretschneider* Dogm. u. Moral der Apocr. d. A. T. p. 233. 247 sq. v. *Ammon* bibl. Theol. I. p. 224. sq. p. 191. *Baumgarten Crus*. bibl. Theol. p. 96. 302. — c) de majestate et virtutibus div., ut δόξα Cant. tr. puer. v. 30. τὸ ὄνομα Sap. 10, 20. Sir. 47, 10. Tob. 3, 11. 8, 5. Cant. tr. puer. v. 29. τὸ πρόσωπον 3 Macc. 6, 18. — d) de angelis Jovae apparentibus et ministrantibus, ita οἱ ἅγιοί σου ἄγγελοι Tob. 11, 14. 12, 15. — ita pro קְדֹשִׁים Job. 5, 1. — nude positum Sap. 10, 10. ἔδωκεν αὐτῷ [scil. Jacobo, Isaaci filio] γνῶσιν ἁγίων i. e. *angelorum cognoscendorum* [et cum illis conversandi] *copiam et fecit* coll. Gen. 28, 12. 13. 32, 2. et *Bauermeister* Commentar. in Sapien. Salom. p. 120 sq. — ita pro קַדִּישׁ Dan. 4, 10. 14. קָדוֹשׁ Dan. 8, 13. Zach. 14, 5. Job. 15, 15. — e) de animo et indole nobiliori, quo agitatur aliquis et ad verum indagandum rectumque faciendum impellitur, ita τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον παιδαρίου νεωτέρου Hist. Sus. v. 45. — f) de rebus sanctis et venerationе dignis, ut τὰ βιβλία 1 Macc. 12, 9. διαθήκη 1, 15. 63. νομοθεσία 2 Macc. 6, 23. νόμος v. 28. neutr. ἅγια, *res sanctae et venerabiles*, opp. τῶν βεβήλων, ita codd. Sir. 18, 3.

3) *purus* [sacer enim quum non esse posset, qui immundus erat, factum est, ut c. voc. ἅγιος jungeretur puri notio] i. e. *labe carens, vitio carens*. Ita a) sensu ethico vel de puritate morali = *sceleris purus* aa) de personis, ut de angelis Sap. 10, 10. Tob. 11, 14. 12, 15. — de sapientia, quae uti Deo conjunctissima, ita persona inducitur Sap. 1, 5. 7, 22. — de hominibus virtutis rectique studio excellentibus Sap. 5, 5. ubi alternat c. υἱοὶ θεοῦ. — 18, 9. Sir. 42, 17. — bb) de rebus, ut εὐλογία Tob. 8, 15. ubi jungitur c. καθαρός. αἶνος Sap. 18, 9. — b) universe i. e. ita, ut sit = *perfectus*, ita γνῶσις 2 Macc. 6, 30. τῷ κυρίῳ — φανερόν ἐστιν, ὅτι κλ. *domino cognitionem habenti, quae vitii expers et unice perfecta dici potest, notum est, quod* i. e. *novit dominus intelligentissimus et omniscius*.

῾Αγιότης, τητος, ἡ, (ἅγιος) *indoles eius, qui* ἅγιος *est, sanctitas* 2 Macc. 15, 2. ἡμέρα προτετιμένη μεθ᾿ ἁγιότητος = ἡμέρα προτετιμένη καὶ ἡγιασμένη, *dies qui prae ceteris honoratus et sanctus constitutus est*. Ita in sabbati circumscriptione. De nomin. in οτης exeuntibus vid. ἀγαθότης. —

᾿Αγιστία, it. ἁγιστεία, ας, ἡ, (ἅγος, veneratio, sanctimonia) *ritus sacri* 4 Macc. 7, 9. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 216. ed. Bip. Isocr. Busir. c. 11.)

῾Αγιωσύνη, ης, ἡ, (ἅγιος) *sanctitas, conditio eius, qui est inviolabilis s. quem laedere nefas est, Heiligkeit, Unverletzlichkeit*, τοῦ τόπου 2 Macc. 3, 12. —

᾿Αγκάλη, ης, ἡ, *ulna*, Addit. ad 1. Esth. 5, 8. 4 Macc. 13, 20. in codd. Sir. 9, 9. (Xen. Cyr. 7, 5. 50.)

᾿Αγκών, ῶνος, ὁ, *cubitus, Ellnbogen* Sir. 41, 19. 4 Macc. 10, 6. (Hom. Od. 14, 485. 494. Xen. Cyr. 6, 1. 29.)

῾Αγνεία, ας, ἡ, (ἁγνεύω, purus sum, puri hominis esse judico Hdot. 1, 140. puritas) *sanctimonia, cultus quo numen prosequimur* 1 Macc. 14, 36. ἐποίουν — ἐν τῇ ἁγνείᾳ, *magnam plagam fecerunt in cultu sacro* i. e. *cultum div. pessime turbabant*. (ἡ περί τι ἁγνεία Diod. Sic. 4, 24 et 80.)

῾Αγνίζω, f. ίσω, (ἁγνός, purus) 1) *purum reddo, lustro* [i. e. durch Sühnopfer reinigen Plut. vit. Rom. c. 24. Soph. Antig. v. 541.] ita de lustrationibus Judaeorum lege praescriptis, a) de lotione facienda in victimis offerendis [cf. Exod. 19, 4 sqq.] sq. accus., ut τὰ τῆς θυσίας 2 Macc. 1, 33. — b) de sacerdotibus et Levitis lavando sacris faciendis sese praeparantibus [cf. Exod. 29, 4. 30, 18 sqq.] Ita a. 1. p. significatione reflexiva [cf. de passivi signif. reflex. *Matth*. §. 495. *Buttm*. §. 133, 2. gram. max. §. 113, 4. *Rost* §. 112, 8. *Win*. §. 39, 2. §. 40, 2. 3. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 56.] Esr. 7, 10. 11. bis. In quibus l. si aoristus vim plusquamperfecti habet, cf. de aoristis in propositionibus relativis vel per parenthesin additis nostratium plusquamperfecto respondentibus *Matth*. §. 497, not. *Buttm*. §. 124, 3. not. 1. *Schäfer* meletem. p. 88. *Poppo* ad Thuc. I. p. 157. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 98. ad Lucian. Alex. p. 106. *Rost* §. 116, not. 3. — c) de Judaeis sabbato celebrando sese praeparandis 2 Macc. 12, 38. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub vocc. *Opfer, Reinigkeit*.

᾿Αγνοέω, ῶ f. ήσω (α pr., νοέω) 1) *ignoro, ich kenne nicht, ich erkenne nicht, ich weiss nicht*, sq. accus. 4 Macc. 13, 18. Sap. 5, 12. ὡς — δίοδον αὐτῶν, explica: ὥστε [vid. ὡς] μηδένα ἀγνοῆσαι — αὐτῷ, *so dass man ihren Durchflug nicht angeben kann*. De subjecti omissione vid. *Matth*. §. 294. *Buttm*. §. 116, 12. not. 6. *Rost* §. 100, 3. not. 2. *Win*. §. 66. I. 3. — Sap. 15, 11. de h. l. aoristo, ubi nos vel praesenti utimur vel verbo *pflegen* sq. infinit. vid. *Matth*. §. 502. *Buttm*. §. 124, not. 4. *Herm*. ad Vig. p. 746. *Rost* §. 116. *Poppo* ad Thuc. I. p. 156. *Win*. §. 41, 5. b. not. 1. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 152. 672. — (Xen. Mem. 1. 4, 2. 25.) — abest accus. vel quod latet in pron., quod sequitur, relativo Sap. 18, 19. quo l. ἀγνοοῦντες resolvendum per: *dum ignorant*, vide ἀγαθός. — vel cognoscitur accus. ex antecedd., ut Sap. 14, 18. καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας i. e. *etiam eos, qui ignorant* scil. *eum, quem effigies repraesentat*. 19, 14. οἱ μὲν τοὺς ἀγνοοῦντας [scil. τόπον, ὅποι τράποιντο i. e. nescios, quo se verterent] οὐκ ἐδέχοντο. De horum l. particip. praesentis = participio imperfecti vid. sub ἀγαθός observata. — sq. acc. c. infinit. Sap. 7, 12. — sq. ὅτι = acc. c. infinit. [vid. ὅτι] 4 Macc. 10, 2. Sap. 12, 10. οὐκ ἀγνοῶν i. e. *quamquam probe gnarus*. De particip. resolvendo per: *quamquam* vid. *Matth*. §. 566, 3. *Rost* §. 130, 1. *Win* §. 46, 9. — (Xen. Ages. 5, 6.) — 2) *erro, pecco*, ἔν τινι *in aliqua re* Sir. 5, 5. — τὰ ἠγνοημένα = *peccata commissa* 2 Macc. 11, 31. — 3 Macc. 3, 9. σύστημα μηδὲν ἠγνοηκὼς = λαὸς — ἠγνοηκώς *multitudo, natio, quae* [licet alieno imperio subdita, sua religione suisque institutis utens] *nihil mali commisit*. Quo

l. si subst. neutrius generis additur participium masculini generis cf. de hoc structurae ad sensum genere *Matth.* §. 434, 1. a. *Rost* §. 100, 4. d. *Herm.* ad. Vig. p. 60. 715 not. 49. Greg. Corinth. p. 93. ed. *Schäfer*. *Win.* §. 35, 1. a. — pro שְׁגָגָה, שָׁגָה Lev. 4, 13. 5, 18. (Pol. 5, 11. 5.)

'Αγνόημα, τος, τό (ἀγνοέω) *peccatum per ignorantiam commissum*, τινός *in aliquem* [de genit. obiectivo vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 51, 19. — alternat c. ἁμάρτημα [quod voc. quatenus differat a voce ἀγνόημα, vid. sub. ἁμάρτημα] misso, ut videtur, utriusque vocis discrimine Sir. 23, 2. Tob. 3, 3. Iud. 5, 20. — sine artic. = *ein Versehen, eine Verirrung* 1 Macc. 13, 39. (Diod. Sic. 1, 1.)

"Αγνοια, ας, ἡ, 1) *ignorantia, inscitia*, a) univ. 4 Macc. 1, 5. 3, 24. — b) inscitia βοηθημάτων i. e. *auxilii inveniendi* Sap. 17, 13. coll. v. 12. (Xen. Mem. 1, 2. 34.) — c) rerum divinarum, πόλεμος ἀγνοίας, *ein Kampf mit der Unwissenheit* Sap. 14, 13. — plur. αἱ ἄγνοιαι i. e. *quae produnt ignorantiam verba, facta et quae sequuntur illa, die Aeusserungen und Folgen der Unwissenheit.* Sir. 30, 13. Vide de plur. huius generis *Matth.* §. 293. *Rost* §. 97. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verb. p. 365. *Herm.* ad Vig. p. 739. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 120. 132. *Win.* §. 27. 3. — 2) *peccatum per ignorantiam commissum* a) propr. Sir. 28, 7. — b) alternat c. ἁμαρτία, ἁμάρτημα [vid. sub ἀγνόημα monita] Sir. 23, 3 coll. v. 2. Esr. 8, 25. 9, 10.

'Αγνός, ή, όν, *purus, a, um* [propr. ut ἁγνὸς χεῖρας Eur. Or. v. 1620.] i. e. a) *sacer* 2 Macc. 13, 8. οὗ [scil. τοῦ βωμοῦ] τὸ πῦρ ἁ. ἦν. (ἑορτὴ ἁ. Hom. Od. 21, 259. Xen. Ages. 11, 2.) cf. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 22 sqq. — b) ethice: *castus, pudicus*, ita παρθένος 4 Macc. 18, 6. 23. — neutr. plur. τὰ ἁγνά i. e. *ornamenta castitatis*, vel *plena et absoluta castitas*, τῆς παρθενίας 4 Macc. 18, 8. cf. de neutr. adiectivorum ante se habente artic. sub ἀγαθός, it. sub. ἅγιος observata. — c) sensu levitico: *purus a sordibus paganismi* 4 Macc. 5, 37.

'Αγνωσία, ας, ἡ, (α pr., γινώσκω, cognosco) *ignorantia*, θεοῦ [de gen. objectivo vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 13, 1. 3 Macc. 5, 27. quo l. is, quem eorum, quae ante biduum fieri iussisset, tanta cepit oblivio, ut prorsus ignoraret illa ἀγνωσίᾳ [= ὑφ' ἀγνωσίας] κεκρατημένος dicitur. (Thuc. 8, 66.)

"Αγνωστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., γνωστός) *ignotus, incognitus.* Sap. 11, 18. 18, 3. 2 Macc. 1, 19. 2, 7. (Hdian. 1, 1. 14.)

'Αγορά, ᾶς, ἡ, (ἀγείρω, congrego; concio) *forum* [in quo res venales exponuntur, conciones habentur Xen. An. 1, 5. 10.] i. e. *locus publicus, hominibus frequens, Bazar* hodie dictus. [Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Städte*] Tob. 2, 3. Esr. 2, 18. (Jos. b. i. 1, 21. 8. 5, 12. 3.)

'Αγοράζω, f. άσω, p. p. ἠγόρασμαι [cf. *Buttm.* §. 88. b. not. 6. gram. max. §. 98. *Matth.* §. 188. *Rost* §. 71. — ἀγορά, quod vid.; in foro sum] *emo, ich kaufe*, nunc absol. 1 Macc. 12, 36. 13, 49. — ἀγοράζων = *ein Käufer* Sir. 37, 11. — nunc sq. acc. rei et genit. pretii [cf. *Matth.* §. 364. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 108, d. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 378. *Win.* §. 30, 7. coll. *Herm.* ad Vig. p. 878.] Bar. 1, 10. de h. l. imperat. aor. vid. sub ἀγαπάω monita. — Sir. 20, 10. ἔστιν ἀγοράζων = ἔστιν ὃς ἀγοράζει i. e. *mancher kauft.* De ἔστιν ὃς cf. *Matth.* §. 482. *Buttm.* §. 137. *Rost* §. 99, not. 9. (Isocrat. ad Nicocl. fin. p. 31. ed. *Lange*.) — sq. acc. rei et ἐκ sq. gen. pretii [vid. ἐκ] Bar. 6, 25. (Palaeph. f. 46.)

'Αγορανομία, ας, ἡ, *munus* ἀγορανόμου [i. e. magistratus, qui foro rerum venalium praeest Xen. An. 5, 7. 23. Aristoph. Acharn. v. 723.] *munus aedilitatis* [Diod. Sic. 20, 36.] 2 Macc. 3, 4. Sunt tamen, qui pro: περὶ τῆς ἀγορανομίας legi malunt περὶ τῆς παρανομίας. Vide *Grotius* ad h. l. et *Schleussner* thesaurus philolog. in LXX interp. sub h. v.

'Αγορασμός, οῦ, ὁ, (ἀγοράζω.) *emtio* Sir. 27, 2. 2 Macc. 8, 11. 25. — De nomin. exeuntibus in σμός vid. ἁγιασμός.

'Αγοραστής, οῦ, ὁ, (ἀγοράζω) *servus obsonator* [Xen. Mem. 1, 5. 2. Athen. IV. p. 176. A.] ita de Tobia patre, rerum ad victum aulae regiae necessariarum procuratore = *Hoflieferant, Hofeinkäufer* Tob. 1, 13.

'Αγραβά, ὁ, *Agraba*, nom. propr. Iudaei, cuius posteri cum Esra in patriam redierunt Esr. 5, 29.

"Αγριος, ία, ιον, (ἀγρός) *ferus*, ita a) de bestiis vel animalibus 2 Macc. 11, 9. 3 Macc. 5, 31. 4 Macc. 16, 3. (Xen. Cyr. 1, 4. 7.) — b) de fluctibus maris Sap. 14, 1. — c) de moribus, sensis, consuetudine alicuius = *ferox, asper, saevus* 3 Macc. 7, 5. — 2 Macc. 14, 30. συνιδὼν — ἐσχηκότα, *sentiens, Nicanorem consuetam* ἀπάντησιν *ita mutatam habere, ut ferocior ea facta sit* i. e. *Nicanorem ferociorem et asperiorem erga se factum esse.* Cf. de adiectivorum usu proleptico i. e. ad rem effectam l. efficiendam relato *Herm.* ad Vig. p. 897. ad Soph. OC. v. 1114. 1202. Antig. v. 786. *Matth.* §. 446, 11. not. 2. coll. §. 433, not. 3. *Win.* §. 66, 7. h. *Fritzsche* diss. II. p. 159. — (ἄγριος τὴν ψυχὴν Diod. Sic. 12, 20.) —

'Αγριότης, τητος, ἡ, (ἄγριος) *ferocia* i. e. a) *saevitia*, ut τῶν θηρίων 2 Macc. 15, 21. (Xen. Mem. 2, 2. 7. iungitur c. θυμός Jos. Ant. 16, 11. 2.) — b) = *fastus, insolentia, roher Uebermuth* Tob. 4, 13. Vide tamen de h. l. lectione ἀχρειότης, ἀγρειότης *Ilgen* Gesch. Tobi's p. 54 sq.

'Αγριόω, ῶ f. ώσω (ἄγριος) *effero, efferatum reddo, exaspero*, τινά τινι, *aliquem aliquae re* 3 Macc. 5, 2. (τὰς ψυχάς Diod. Sic. 19, 6. de vultu Xen. Cyr. 1, 4. 24.) —

'Αγρίως, adv. (ἄγριος) *ferociter*, ἀγ. καὶ βαρβάρως ἀπολέσαι τινά 2 Macc. 15, 2. (Dion. Hal. Ant. 1, 5. 2.)

'Αγρός, οῦ, ὁ, *ager, arvum, Acker, Feld* Iud. 2, 27. 8, 3. 7. 11, 7. 1 Macc. 16, 10. — ῥεῦμα ἀγροῦ i. e. *flumen affluens agrum.* De genit. vi latius patente vid. ἀβοηθησία. — Sir. 39, 13. (Xen. Mem. 2, 9. 4. 3, 9. 11.)

'Αγρυπνέω, ῶ f. ήσω (ἄγρυπνος, insomnis; insomnis sum, non dormio) *vigilo, ich wache* [Xen. Mem. 2, 1. 3.] Esr. 8, 58. — de personis dies noctesque vires suas rei alicui impendentibus Sap. 6, 15. de h. l. particip. ὁ ἀγρυπνήσας vid. sub ἀγαπάω in fine ad Sir. 47, 22. observata. Sir. 36, 16. de h. l. adiect. ἔσχατος ibi posito, ubi nos adverbio utimur et de ἠγρύπνησα = *operam navare decrevi* vid. quae de hoc aor. usu habentur sub ἀγαπάω, ad Sap. 8, 3. monita.

'Αγρυπνία, ας, ἡ, (ἄγρυπνος) *insomnia, vigiliae, Schlaflosigkeit, Wachsamkeit* a) propr. τινός [de quo genit. obiective posito vid. ἀγαλλίαμα] i. e. *propter aliquid* Sir. 34, 1. μέριμνα ἀγρυπνίας, *cura coniuncta cum insomnia* v. 2. πόνος ἀγρυπνίας, *molestia nata ex insomnia* [vid. ἀβοηθησία] v. 20. (Xen. Mem. 4, 5. 4.) — b) ex metonym. causae pro effectu: *causa insomniae* i. e. vel: *cura, sollicitudo* Sir. 42, 9. — vel *studium, diligentia*, qua tractat aliquis aliquid Sir. praef. prim. in fine.

'Αγυιά, ᾶς, ἡ, *platea* 3 Macc. 1, 20. 4, 3. (Xen. Cyr. 2, 4. 3.)

Ἄγχω, f. ἄγξω, *ango, collum obtorqueo, suffoco,* τινά 4 Macc. 10, 7. ἀγχόμενος τὸ σῶμα 11, 11. de quo accus. vid. αἰδήμων. — trop. τὸν λογισμόν, *rationem in angustum reddo et quasi suffoco* 9, 17.

Ἄγω, f. ἄξω [ita Jud. 2, 9. 11, 19 bis. 1 Macc. 9, 58. 2 Macc. 12, 12. ut Xen. An. 4, 8. 12. pro frequentiori ἄξομαι cf. *Win.* §. 15. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 92. *Matth.* §. 184, not.] a. 2. c. redupl. [vid. *Buttm.* §. 77, not. 11. gram. max. §. 85, not. 7. *Matth.* §. 168, not. *Rost* §. 67, not. 5.] ἤγαγον [de 3 plur. ἠγάγοσαν Jud. 12, 5. Esr. 1, 9. 21. 5, 51. 7, 10. 14. seriori aevo et dial. alex. propria vid. sub. εἴδω observata. perf. ἀγήοχα [Tob. 12, 3. 3 Macc. 5, 19. 45.] pro Atticorum forma ἦχα Cf. *Buttm.* §. 101. §. 88. a. not. 2. gr. max. §. 114. §. 97, not 3. *Matth.* §. 222. §. 186, not. 2. *Rost* §. 84. coll. *Lob.* ad Phryn. p. 121. *Buttm.* Lexil. I. p. 297.] a. 1. p. ἤχθην, f. 1. p. ἀχθήσομαι.

1) *duco, ago, ich führe, bringe.* a) sq. acc. person. vel animantis, ita aa) activ. univ. 2 Macc. 12, 35. — addito dat. adminiculi [cf. *Matth.* §. 396. *Buttm.* §. 120. *Rost* §. 105. *Win.* §. 31, 4.] ut σιδηροδεσμοῖς ἀνάγκαις 3 Macc. 4, 9.— iungitur c. εἰς sq. acc. loci Bar. 1, 9. 6, 12. de h. l. nominat. praedicati vel qualitatis vid. sub ἁγιάζω ad Sir. 49, 7. observata. — εἰς ὁδὸν τοῦ σινᾶ, *in viam* [auf einen Weg] *ducentem ad montem Sinai* Jud. 5, 10. 12, 5. 2 Macc. 13, 4. (Xen. An. 4, 7. 20.) — addito εἰς c. acc. status, classis, rei gerendae, facti, ut τὰ θηρία εἰς κατάστημα μανιῶδες 3 Macc. 5, 45. 2, 28. (Jos. Ant. 2, 7. 3. Thuc. 2, 2.) — εἰς τ. γάμον Tob. 9, 2. quo l. μοι = *zu meiner Freude.* Cf. de dat. commodi l. incommodi *Matth.* §. 394. *Buttm.* §. 120. *Rost* §. 105. *Win.* §. 31, 1. — praeced. ἐκ c. gen. status Tob. 14, 10. — seq. ἐπί c. accus. nunc loci nunc rei Jud. 2, 9. 10, 17. 3 Macc. 4, 11. ἐπὶ σπλαγχνισμόν 2 Macc. 6, 7. quo l. εἰς — ἡμέραν = *ad celebrandum diem natalem:* — 2 Macc. 7, 7. 8, 34. quo l. cogitatione addendum: *in urbem* vel *secum.* — 4 Macc. 10, 8. 18, 20. — sq. διά c. genit. loci Jud. 11. 19. — sq. ἔξω c. gen. loci 6, 11. — sq. ἀπό c. gen. loci 1 Macc. 9, 37. sq. πρός τινα Tob. 11, 17. 1 Macc. 9, 26. 14, 3. sq. ὑπὸ φόρον *sub tributum* i. e. *tributarium facio aliquem* 1 Macc. 8, 2. ὑπὸ πέτασον ἄγειν τινά, *petaso subiicere aliquem,* per imaginem pro: *moribus et disciplina Graecorum instituere* 2 Macc. 4, 12. — τινά τινι *aliquem ad aliquem* = τινὰ πρός τινα [de qua formula poetis maxime et serioris aetatis scriptoribus usitata cf. *Matth.* §. 401, 3. *Rost* §. 106. *Win.* §. 31, 2. p. 243.] Tob. 9, 2. 12, 3. de h. l. duplici accus. vid. ἁγιάζω. Esr. 8, 47. Sunt tamen, qui in horum l. verbis μοι, σοι, ἡμῖν angnoscendos existimant dativos commodi = *zu Jemandes Freude.* — 1 Macc. 7, 2. de h. l. infinit. finali ἄγειν αὐτοὺς αὐτῷ cf. *Matth.* §. 532. coll. §. 472, 2 b. *Rost* §. 125, 7. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 115. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 2, 2. 8. 4, 1. 15. *Schäfer* ad Eur. Med. v. 1396. *Elmst.* ad Eur. Med. v. 1369. *Win.* §. 45, 3. — sine loci mentione quippe qui ex contextis facile cognoscitur, ut Tob. 2, 2. ἄγαγε, ὃν ἂν εὕρῃς sc. ὧδε l. εἰς ἡμᾶς. 1 Macc. 9, 58. ἄξομεν τὸν — scil. εἰς τὴν πόλιν vel εἰς τὴν γῆν. — 2 Macc. 6, 29. coll. v. 2. 8. 7, 18. ἦγον τὸν ἕκτον scil. ad supplicium. 4 Macc. 9, 26. 10, 1. 11, 13. — ita legitur, ut pro contextus ratione cogitatione addendum sit ἐκ τῆς γῆς, vel ἐκ τῆς πατρίδος l. ἐκ τῆς πόλεως, ubi nos: *wegführen, abführen,* ut Jud. 11, 19. Bar. 5, 6. 1 Macc. 5, 23. 2 Macc. 1, 19. 3 Macc. 4, 5. 6.

bb) medium ἄγομαι, *mihi* vel *ad me duco,* τινά *personam aliquam* vel ut mecum versetur vel ut mea sit mihique pareat, ita τινὰ νύμφην, *ich führe Jem. als Braut zu mir ins Haus* i. e. *uxorem duco, in matrimonium duco aliquam* [propr. Jos. b. i. 1, 12. 3. Ael. V. H. 6, 4. Xen. de rep. Lac. 1, 6.] per imaginem pro: *amore alicuius flagro intimoque eius consortio frui cupio* Sap. 8, 2. quo l. si c. medio iungitur insuper pron. reflex. cf. *Win.* §. 39, 6 med. *Schäfer* ad Dionys. Hal. de comp. verb. p. 88. *Bornem.* ind. ad Xen. An. p. 696. not. 2. — Sap. 8, 9. quo l. additur εἰς συμβίωσιν i. e. *ut vivam cum ea eiusque consortio fruar.*

b) sq. acc. *rei,* ut γῆρας ἄγει μέριμνα, = *Sorge macht alt* Sir. 30, 24. κακὰ ἐπί τινα *Unglück über Jem. bringen,* ubi Lat. *mala inferre alicui* Bar. 2, 2. de huius l. genit. τοῦ ἀγαγεῖν pendente a substant. v. 1. praecedente: ἔστησε τὸν λόγον cf. *Win.* §. 45, 4. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 843. coll. *Matth.* §. 540. *Rost* §. 125. τὶ ἐπὶ πέρας l. ἐπὶ τέλος *ad finem perduco.* Addit. ad l. Esth. 2, 3. Esr. 9, 17. 3 Macc. 3, 14. 5, 19. Sir. praef. prim. fin. quo l. si ponitur accus. ἄγοντα, quum de eodem subiecto sermo sit, ad quod pertinet nominat. προςενεγκάμενος vid. *Win.* §. 45, 2 et *Lob.* ad Phryn. p. 750 et *Schäfer* ad L. Bos. de ellips. p. 224.

2) de servis vel paedagogis pueros ducentibus [Ael. V. H. 14, 20.] vel de diis res humanas ad finem certum ducentibus [in quibus ἄγειν respondet Lat. *moderari, regere* Hdot. 7, 3. Soph. OC. v. 995. Xen. Oec. 17, 4. An. 6, 3. 18.] ad educationem et institutionem liberorum transfertur sic, ut iunctum cum τρέφειν circumscribat educationis officium, illo ad mores inspiciendos et dirigendos animumque efformandum, hoc ad corporis curam et nutritionem pertinente: *instituo, educo* 2 Macc. 7, 27. — 1 Macc. 6, 15. Sunt tamen, qui, respicientes, quae habet Jos. Ant. 12, 9. 2. verba: ὁ δὲ ἀντίοχος, πρὶν ἢ τελευτᾶν, καλέσας φίλιππον, ἕνα τῶν ἑταίρων, τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐπίτροπον καθέστησε· καὶ δοὺς αὐτῷ τὸ διάδημα καὶ τὴν στολὴν καὶ τὸν δακτύλιον, ἀντιόχῳ τῷ παιδὶ αὐτοῦ ἐκέλευσε κομίσαντα δοῦναι, δεηθεὶς προνοῆσαι τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ praeferunt lectionem: τοῦ ἀγαγεῖν πρὸς ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ scil. τὸ διάδημα, καὶ τὴν στολὴν καὶ τὸν δακτύλιον.

3) de festis, cum pompa quippe celebrari solitis, ubi Lat. *ago, celebro,* ut ἀγῶνα πενταετηρικὸν 2 Macc. 4, 18. τὸν γάμον Tob. 11, 19. τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων it. τῆς σκηνοπηγίας Esr. 7, 14. 5, 51. τὴν ἑβδόμαδα = τὸ σάββατον 2 Macc. 6, 11. ἐπινίκια 8, 33. εὐφροσύνην = *diem laetum* 3 Macc. 7, 17. ταύτας τὰς ἡμέρας εὐφροσύνους vel τὴν ἡμέραν ἡμέραν εὐφροσύνης i. e. *diese Tage als Freudentage* 2 Macc. 7, 19. 6, 36. 1 Macc. 7, 48. τὰς ἡμέρας ἐγκαινισμοῦ 4, 59. τὴν τῶν σαββάτων ἡμέραν 2 Macc. 15, 3. τὰς ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας 2 Macc. 1, 9. abest τὰς ἡμέρας cogitatione addendum ad genit. τῆς σκηνοπηγίας καὶ πυρός v. 18. τάςδε τὰς ἡμέρας vel τὰς ἡμέρας scil. τοῦ καθαρισμοῦ 2 Macc. 10, 8. coll. v. 7. 2 Macc. 2, 16. τὰς ἡμέρας ὀκτὼ vel ἡμέρας ὀκτὼ 2 Macc. 2, 12. 10, 6. τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἱεροῦ 2 Macc. 1, 18. 2, 16. κώμους Sap. 14, 23. τὸ πάσχα Esr. 1, 1. quo l. praeter ἐν c. dat. loci additur τῷ κυρίῳ i. e. *in honorem domini.* — v. 17. de h. l. infinit. epexegetico vid. supra ad 1 Macc. 7, 2. notata. — Esr. 1, 19. 20. 21 bis. v. 22. 7, 10. — Addit. ad l. Esth. 6, 18. 1 Macc. 7, 49. 13, 52. de h. l. genit. τοῦ ἄγειν pendente a verbo praecedente στῆσαι *decernere, constituere, beschliessen,* cf. *Win.* §. 45, p. 375 ed. Vtae. — 2 Macc. 6, 8. quo l. ad ἄγειν e v. 7. repete: γενέθλιον ἡμέραν. (Ael. V. H. 9, 5. Pol. 8, 37. 1. Xen. Cyr. 6, 2. 6.)

4) *duco,* i. e. *aestimo, schätzen, achten,* τινά Sir. 30, 40. ἄγε αὐτὸν [scil. τὸν οἰκέτην] ὡς σεαυ-

τόν. (cf. Ael. V. H. 12, 1. exeunt. Dionys. Hal. Ant. 8, 69. Diod. Sic. 1, 67. Xen. Ages. 11, 6.). 5) *ago*, sq. accus. nominis abstracti, ut τὰ τῆς ἡσυχίας, *quietem agere* 2 Macc. 12, 2. (Diod. Sic. 16, 7. Lucian. dial. deor. 15, 3. Xen. An. 3, 1. 14.) εἰρήνην ἀ. πρός τινα, *pacifico animo sum erga aliquem* = *pacem ago cum aliquo* 2 Macc. 12, 12. (Xen. An. 2, 6. 6.)

6) intrans. *eo, proficiscor*, [cf. *Matth.* §. 495, 2. *Buttm.* §. 117, not. 2. gram. max. §. 113, 2. *Rost* §. 115. *Porson.* ad Eur. Or. v. 288. *Herm.* ad Soph. Philoct. v. 1098. 1134. *Lob.* ad Phryn. p. 140. 363. 468. *Vig.* p. 181. 187. *Win.* §. 66, 7. a. fin. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 188. *Bornem.* ad Xen. An. 3, 4. 8.] sq. εἰς c. accus. loci 2 Macc. 12, 38. (Dem. 608, 14. Xen. An. 4, 2. 15. 4, 8. 12.)

Ἀγωγή, ῆς, ἡ, (ἄγω, duco; ductio) 1) *agendi ratio, quam quis per omnem vitae decursum sequitur* 2 Macc. 11, 24. plur. ἀγωγαί = *mores alicuius* 4, 16. (Diod. Sic. 5, 6 et 21.) — ὑποτιθέναι τὴν αὐτὴν ἀγ. κατά τινος i. e. *suadere ut eâdem agendi ratione utatur aliquis adversus aliquem* 2 Macc. 6, 8. — ἀγ. ἐπιβούλων *agendi ratio, qualis adhiberi solet in homines* ἐπιβούλους 3 Macc. 4, 10. De genit. obiective posito vid. ἀγαλλίαμα.

Ἀγών, ῶνος, ὁ, (ἄγω, quod vid.; concio Hom. Od. 8, 200. locus concionis Hom. Iliad. 18, 376. locus certaminum, quibus conciones utebantur Thuc. 5, 50.) *certamen*, ita a) de certamine bellico 2 Macc. 10, 28. 14, 18. 15, 9. — sq. περί τινος v. 18. (Xen. Mem. 3, 12. 1. Cyr. 3, 3. 44.) b) univ. aa) de certaminibus et laboribus subeundis ab homine virtutis, sapientiae, pietatis studioso, sq. genit. obiecti, ut τῶν ἄθλων = περὶ τῶν ἄ. Sap. 4, 2. — 4 Macc. 11, 19. de h. l. genitivo in exclamatione vid. *Matth.* §. 371. *Buttm.* §. 119, not. 10. gram. max. §. 117, not. 10. *Rost* §. 109, 2. Greg. Cor. p. 137. ed. *Schäfer*. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 348. — 4 Macc. 15, 26. 16, 16. 17, 11. — bb) de lucta alicuius cum aliquo Sap. 10, 12. ἀγῶνα — αὐτῷ — i. e. ἐβράβευσεν αὐτῷ νικήσαντι ἀγῶνα ἰσχυρόν i. e. *victoriae praemium ei concessit victor quum discessisset.* Cf. ad h. l. Gen. 32, 24. — cc) de certamine hostili 2 Macc. 4, 43. διὰ τὴν τοῦ ἀγῶνος σπουδήν i. e. *propter festinationem, qua certamen adversus hostes subeundum erat.* — c) ἀγὼν θανάτου = *Todesangst, mortis proxime instantis metus et angor.* Addit. ad l. Esth. 4, 1. [d) iunct. c. κίνδυνος auget notionem *periculi* 4 Macc. 13, 14. vid. de h. l. lect. *Apel.*]

Ἀγωνία, ας, ἡ, (ἀγών) *certamen* [Xen. Cyr. 2, 3. 16.] metaph. *angor, animus perturbatus*, 2 Macc. 3, 14. 16. 15, 19. — Addit. ad l. Esth. 4, 1. vid. tamen de h. l. lect. *Apel.* (Diod. Sic. 14, 24. Dem. 236, 19.)

Ἀγωνιάω, ῶ f. άσω (ἀγωνία, certamen; dimico, certo, ὑπέρ τινος Diod. Sic. 13, 52.) *angor, anxie sollicitus sum*, absol. Addit. ad l. Esth. 5, 8. (Ael. V. H. 2, 1. περί τινος Diod. Sic. 14, 47. 19, 26.)

Ἀγωνίζομαι, f. ίσομαι, depon. med. (ἀγών, certamen) 1) *certo* i. e. [certamen ludorum ineo Xen. Mem. 3, 12. 1.] *omnes vires et nervos intendo*, a) περί τινος *alicuius rei causa*, ut περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης i. e. *pontificatus consequendi causa, ut summus pontifex constituar* 1 Macc. 7, 21. — περὶ τῆς ἀληθείας, *ut pietatis officiis satisfiat* Sir. 4, 28. (Dem. 129, 5.) — b) absol. de personis pro religione patria omnes vires et nervos intendentibus = *fidei* vel *religionis et legis patriae certamen ineo* 4 Macc. 17, 13. — 2) *pugno, decerto*, ita de certamine bellico, ἀγγενναίως 2 Macc. 8, 16. — sq. περί τινος 2 Macc. 13, 14. ταῖς χερσί 15, 27. (Plut. vit. Marcell. c. 10.)

Ἀγωνιστής, οῦ, ὁ, (ἀγωνίζομαι, certo) *certator* [qui ludorum certamen init Hdot. 5, 22.] τῆς ἀρετῆς i. e. *virtutis vindex* l. *defensor* 4 Macc. 12, 15.

Ἀδάμ, ὁ, (terminat. gr. ἄδαμος, ου, ὁ, Ios. Ant. 1, 1 et 2.) *Adamus*. hebr. אָדָם, nom. propr. indecl. viri, quem protoplasten generis humani libri V. T. sacri praedicant. Sir. 36, 10. 40, 16. Tob. 8, 5. — υἱοὶ ἀδάμ, *Adamssöhne* Sir. 40, 1. quo l. haec appellatio alternat c. voc. ἄνθρωποι.

Ἀδαμάντινος, η, ον, (ἀδάμας, adamas, ferrum durissimum, Stahl) *durissimus*, trop. pro: *firmissimus*, νοῦς 4 Macc. 16, 13. (Lucian. Philopseud. §. 29.)

Ἀδάμαστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., δαμάω, δαμάζω, domo) *indomitus*, ut ἵππος Sir. 20, 8. (Xen. Mem. 4, 1. 3.)

Ἀδάρ vel **Ἄδαρ**, ὁ, *Adar*, heb. אֲדָר nom. propr. indeclinab. mensis Hebraeorum duodecimi, partim Februario, partim Martio nostro respondentis Addit. ad l. Esth. 2, 7. 6, 16. 7, 10. Esr. 7, 5. 1 Macc. 7, 43. 49. 2 Macc. 15, 36. quo l. originis syriacae fuisse hoc huius mensis nomen dicitur. Legitur hoc nomen non nisi in libris V. T. exilio babylonico posterioribus. Cf. de mensibus Hebr. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Monate.*

Ἀδασά, ἡ, *Adasa* [terminat. graec. ἀδασοί, ῶν, αἱ, Ios. Ant. 12, 10. 5.] nom. propr. indecl. vici iudaici XXX stadiis a Bethhoron distantis et proelio memorabilis, quo Nicanorem devicit Iudas Maccabaeus 1 Macc. 7, 40. 45. —

Ἀδδί, ὁ, *Addi*, nom. propr. indeclin. viri judaei, cujus posteri cum Esra e Babylonia in patriam redibant. Esr. 1, 31.

Ἀδδούς, ὁ, *Addus*, nom. propr. indeclin. viri judaei, cuius posteri memorantur in numero Iudaeorum e Babylonia in patriam redeuntium Esr. 5, 34.

Ἀδδώ, ὁ, *Addo*, hebr. עִדּוֹ, nom. propr. viri, qui, ut filium habuit Barachiam, ita avus fuit Zachariae prophetae Esr. 6, 1. — ita Zachar. 1, 1.

Ἄδεια, ας, ἡ, (ab ἀδεής metu carens; α pr., δέος) 1) *vacuitas a metu, securitas.* (Dem. 367, 12.) ita a) de jure, spe et fiducia in publico libere commeandi sine metu accipiendae contumeliae, ut δεξιὰ μετὰ τῆς ἄ. i. e. *cum securitatis*, quam petunt, *promissione* 2 Macc. 11, 30. 4 Macc. 8, 25. (Dem. 582, 8. 709, 27.) — b) *impunitas, Straflosigkeit* Sap. 12, 11. ἐφ' οἷς (i. e. ἐπὶ τούτοις ἃ vel ὧν. De ἐπί τινι = *bei etwas*, ubi agitur de rebus tempore iunctis vid. ἐπί) — ἐδίδους. (ἐν ἀδείᾳ Xen. Mem. 2, 1. 5. ἐπ' ἀδείας Lucian. Tim. §. 12.) — 3 Macc. 7, 12. ἔδωκεν — ἄ. πάντων *in Bezug auf alles* (cf. de genit. vi latius patente ἀβοηθησία) = *eine völlige Straflosigkeit, gänzliche Freiheit.* (Diod. Sic. 20, 41. Dionys. Hal. de comp. verb. p. 264.)

Ἀδελφή, ῆς, ἡ, (ἀδελφός) *soror* a) in blanda compellatione = *Liebe* Tob. 5, 20. 7, 15. 8, 4. pro אֲחוֹתִי Cant. 4, 9. — b) ex hebr. = *consanguinea, cognata, femina eiusdem stirpis* Tob. 8, 7. — ita אֲחוֹת Gen. 24, 59. Job. 42, 11.

Ἀδελφικῶς, adv. *fraterne* 4 Macc. 13, 9.

Ἀδελφοκτόνος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (ἀδελφός, κτείνω) *fratrem vel sororem occidens, brudermörderisch*, ita θυμοί Sap. 10, 3. (subst. Hdot. 3, 65. ἀδελφοκτονία Ios. Ant. 1, 2. 2.)

Ἀδελφός, οῦ, ὁ, (ex α aequalitatis vel copu-

lativo et δελφός *uterus*, ex uno eodemque utero editus,) *frater* a) proprie aa) sine articulo, vel quod res universe significatur, ut ἀ. γνήσιος = *leiblicher Bruder* Sir. 7, 18. ὁμόνοια ἀδελφῶν *Brudereintracht, Eintracht unter Brüdern* 25, 1. 40, 24. 1 Macc. 7, 1. 2 Macc. 12, 24. 15, 18. iunguntur ἀδελφός et φίλος Sir. 29, 10. 30, 28. Esr. 3, 22. — Sir. 7, 12. Sunt tamen qui ἀ. h. l. esse iudicent i. q. ὁ πλησίον — ita אָח Levit. 19, 17. — vel quod, quem fratrem in mente habuerit auctor, neminem lectorum fugit Sap. 10, 9. Sir. 49, 15. — vel quod additur genit. pron. personalis ut αὐτοῦ, αὐτῶν Sir. 45, 6. 1 Macc. 9, 42. Esr. 8, 48. ἀ. sc. αὐτοῦ 47. 4 Macc. 8, 3. 5. 10, 10. 11, 14. 20. 13, 17. 14, 7. — bb) c. art. Sir. 29, 27. Tob. 1, 14. 21. Iud. 8, 26. Esr. 1, 9. 37. 38. 8, 48. 9, 19. 1 Macc. 2, 20. 65. 3, 2. 25. 42. 4, 36. 59. 5, 10. 17 bis. 24. 55. 61. 63. 65. 7, 6. 10. 27. 8, 20. 9, 19. 31. 33. 35. 37. 38. 65. 10, 5. 15. 29. 11, 59. 64. 13, 3. 4. 5. 8. 14. 15. 25. 27. 28. 14, 17. 18. 26. 29. 16, 2. 3. 9. 21. — 2 Macc. 2, 19. 4, 7. 23. 26. 29. 7, 4. 29 bis. 37. 38. 8, 22. 10, 37. 14, 17. 4 Macc. 1, 8. 4, 16. 10, 13. 17. 11, 21. 12, 2. 3, 17. 13, 1. 9. 11. 17. 22. 14, 3. 17, 13. — b) ex hebr. dicendi ratione aa) *cognatus*, nunc sine artic. Tob. 3, 15. 1 Macc. 2, 17. — nunc cum artic. 1 Macc. 2, 20. 9, 39. 66. 2 Macc. 11, 22. cf. v. 1 et 35. ubi Lysias appellatur ὁ συγγενὴς τοῦ βασιλέως — ita pro אָח Gen. 24, 27. Jud. 14, 3. — bb) *qui est eiusdem stirpis, Stammgenosse, contribulis*, nunc sine artic. στέφανος ἀδελφῶν *ein Kreis von Stammgenossen* Sir. 50, 12. — nunc c. artic. Tob. 1, 3. ubi οἱ ἀ. μου et τὸ ἔθνος distinguuntur. Esr. 1, 13. 14. 16. 5, 48. 7, 12. 8, 54. — ita pro אָח Num. 8, 26. 2 Chron. 31, 15. — cc) *popularis, qui est eiusdem nationis, qui habet eundem populi sui auctorem, Volksverwandter,* nunc sine artic. 1 Macc. 12, 11. 21. (Jos. Ant. 12, 4. 10.) sq. genit. pron. person. ut μοῦ Tob. 5, 13. ἡμῶν 1. Macc. 12, 7. αὐτῆς 7, 12. nunc c. artic. Tob. 1, 10. ubi οἱ ἀ. μου et οἱ ἐκ τοῦ γένους μου distinguuntur — v. 16. 4, 12. 13 bis. 5, 6. 12. 13. 7, 4. 11, 17. 14, 4. 7. Jud. 8, 22. 24. Esr. 1, 5. 6. 4, 61. 5, 3. 8, 16. 46. 77. 1 Macc. 2, 40. 41. 5, 13. 16. 17. 25. 32. 6, 22. 9, 9. 10. 2 Macc. 1, 1 bis. 10, 21. 11, 7. 12, 6. 25. 3 Macc. 4, 12. — ita pro אָח Exod. 2, 11. Deut. 15, 2. c) in blandis compellationibus, ita aa) vocat. ubi nos: *Lieber*, lat. dilectus, Tob. 5, 10. 11. 13 bis. 6, 6. 10. 13. 15. 7, 3. 8. 9, 2. 10, 13. 11, 2. Jud. 7, 30. 8, 14. 24. 14, 1. 4 Macc. 9, 18. 13, 1. 9. 17. ἄνδρες ἀδελφοί 4 Macc. 8, 18. Addit. ad lib. Esth. 5, 9. ita pro אָח Gen. 19, 7. 29, 4. bb) in salutationibus et litteris ad *Socios* datis nunc c. artic. 1 Macc. 10, 18. 11, 30. 12, 6. — nunc sine artic. 1 Macc. 14, 20. quo loco per appositionem ad praecedd. σίμωνι — τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων refertur ἀδελφοῖς = *sociis nostris* — v. 40. — de sociis אָח et ἀδελφός Amos 1, 9. coll. 1 Regg. 9, 13. — "Neque a more Graecorum alienum fuisse illum voc. ἀδελφός usum, quo ad benevolentiam testandam referretur, testantur loci Xen. An. 6, 3. 24. 7, 2. 25 et 38. ita „quoties blandiri volumus, inquit Quinctil. (declamat. 321.) his, qui esse amici videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc nomen potest, quam ut *fratres* vocemus."

'Αδελφότης, τητος, ἡ, (ἀδελφός) *necessitudo fratrum*, a) propr. 4 Macc. 9, 23. 10, 3. 13, 16. 28. b) de necessitudine, quae est vel inter socios vel inter homines et populos eundem generis auctorem habentes 1 Macc. 12, 10. 17. coll. v. 21. De nomm. in ότης vid. ἀγαθότης.

Ἀδέσποτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (α priv. et δεσπότης) *dominum non habens, herrenlos*, legitur in codd. Sir. 20, 29.

'Αδεῶς, adv. (ἀδεής) *sine metu, intrepide* 3 Macc. 2, 32. (Diod. Sic. 17, 38. Xen. Ages. 1, 34. Hdot. 9, 109.)

"Αδηλος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (α priv. et δῆλος manifestus; non conspicuus Xen. Cyr. 6, 3. 13.) *non manifestus, incertus*, ita de rebus, quarum exitus dubius est, ut ἐλπίς 2 Macc. 7, 34. ἡ τοῦ βίου καταστροφή 3 Macc. 4, 4. (Lucian. Dial. Deor. 20, 23. Xen. Mem. 1, 1. 6.) — ἄδηλον *res dubia et mali ominis* 3 Macc. 1, 17. ἄ. — γινόμενον i. e. *mali ominis esse putantes quod accidit*.

"Αιδης, vel ᾅδης, ου, ὁ, (Pluto, Hom. Il. 15, 188.) 1) *orcus, die Unterwelt*, hebr. שְׁאוֹל vel בּוֹר (ita Ezech. 26, 20.) i. e. locus subterraneus (coll. Num. 16, 30. Iob. 11, 8. Ezech. 26, 20.) tenebricosus et tristis in infimis terrae locis positus, in quem animae post mortem omnes descendere ibique inclusas teneri putabant Hebraei. Cf. de Hebraeorum שְׁאוֹל *Ziegler* excurs. ad Prov. Salom. *Bauer* Theol. d. A. T. p. 256 sqq. Ita legitur a) sine artic. quippe quod non nisi unus esse cogitabatur quodque quis sit ᾅδης neminem fugiebat. Sap. 2, 1. κατάγειν εἰς ᾅδην vel εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγειν Sap. 16, 13. Tob. 13, 2. ad quem l. cf. 1 Regg. 2, 6. — Sap. 17, 14. quo l. ἀδύνατος dicitur, inanes enim ibi versantur umbrae sine viribus et nihil nocentes cf. *Bauermeister* Comment. in libr. Sap. Salom. p. 167. Sir. 9, 12. ἕως ᾅδου i. e. *ad illud usque, quo descendendum est in orcum, tempus*. — Sir. 14, 16. 17, 22. cf. ad h. l. Ps. 6, 6. Jes. 38, 18. — Sir. 21, 10. βόθρος ᾅδου i. e. *fovea orcum continens*. De genit. vi latius patente vid. ἀβοηθησία. Sir. 48, 5. — 51, 5. βάθος κοιλίας ᾅδου i. e. *vorago continens penetralia orci*. Ita κοιλία ᾅδου pro בֶּטֶן שְׁאוֹל Jon. 2, 3. — Bar. 2, 17. vid. supra ad Sir. 17, 22. notata. Bar. 3, 11. 19. Tob. 3, 10. cf. ad h. l. Gen. 42, 38. — Ut Sir. 51, 5. λυτροῦσθαι ἐκ κοιλίας ᾅδου, ita ἐξαιρεῖσθαι ἐξ ᾅδου Cantic. tr. puer. v. 65. dicuntur qui liberati sunt e praesentissimo mortis periculo. — πρὸς πύλας ᾅδου εἰμὶ καθεστώς i. e. *morti proximus sum* 3 Macc. 5, 51. — b) c. artic. legitur 2 Macc. 6, 23. προπέμπω εἰς τὸν ᾅδην = ἕτοιμός εἰμι καταβῆναι εἰς τὸν ᾅ. i. e. *paratus sum ad mortem subeundam*. 3 Macc. 4, 8. παρὰ πόδας ἤδη τὸν ᾅδην ὁρῶ κείμενον *ante pedes jacere video orcum* i. e. *jam subeundam mihi mortem esse video*. — 3 Macc. 6, 31. — εἰς τὸν ᾅδην κατέρχεσθαι Addit. ad libr. Esth. 2, 7.

2) *dominus inferorum*, ita in locis, ubi commemoratur vel βασίλειον sc. δῶμα vel οἴκημα *arx regia* ᾅδου Sap. 1, 14. ἐν ᾅδου pro *in vicinia* i. e. *appropinquante, adveniente domino inferorum* Sir. 41, 4. — οὔτε — γῆς *noluit deus in terra esse arcem regiam orci* sensus: *noluit deus imperio orci subesse homines*. — vel διαθήκη ᾅδου *foedus cum orci rege factum* Sir. 14, 12. — De formulis εἰς ᾅδου sc. δῶμα, οἴκημα Bar. 3, 11. 19. Tob. 3, 10. vid. εἰς — et ἐν ᾅδου sc. δόμοις vel δώματι Sir. 14, 16. 17, 22. 41, 4. sub ἐν notata et de πύλαις ᾅδου Sap. 16, 13. 3 Macc. 5, 51. sub voc. πύλη adnotata.

'Αδιαλείπτως, adv. (ἀδιάλειπτος ab α priv. et διαλείπω), *sine intermissione, indesinenter, unablässig*, 1 Macc. 12, 11. 2 Macc. 3, 16. 9, 4. 13, 11. 15, 7. 3 Macc. 6, 33. Sir. 11, 17? (Jos. b. j. 3, 7. 23. Pol. 9, 3. 8.)

'Αδιάπτωτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv.,

διαλύεται, perrumpendos permeando elabor Xen. Ages. 2, 13. de fama Diod. Sic. 2, 16. frustror, eventu destituor Diod. Sic. 19, 33. dilabor, evanesco, ita junctum c. διαλύομαι Plat. Phaedon. §. 29.) qui non dilabitur, unzerstörbar, unverwüstlich, Sap. 3, 15. (a lapsu alienus Clem. Alex. strom. lib. II. p. 412. ed. Sylburg.)

'Αδιάστροφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et διαστρέφω) non distortus, non perversus, metaph. pro inconcussus, constans, stabilis, 3 Macc. 3, 3. (Marc. Anton. 1, 15.)

'Αδιάτρεπτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (α priv. et διατρέπω, averto, pudore injecto deterreor, Hdian. 1, 6. 20. διατρέπομαι pudore suffundor, verecundia percellor Plut. de orac. defectu c. 45. Mor. 3. p. 192. Dem. 798, 20.) qui pudore injecto deterreri nequit, schaamlos, ita γυνή Sir. 26, 25. cf. ad h. l. lect. Bretschn. — θυγάτηρ Sir. 26, 10. 42, 11.

'Αδιάφορος, ου, ὁ, ἡ, ον, τό (α priv. et διαφέρω differo) 1) non differens, indifferens i. e. a) aequabilis, gleichförmig, ἀδιάφορος πρᾶσις ἐμπόρων, aequabilis venditio mercatorum, qua res venales eodem cuivis emtori pretio venduntur. Sir. 42, 5. Cf. de h. l. et interpretatione et lectione Drusius, Baduellus, Grotius, Bretschn. — b) ἀδιάφορον, res media (i. q. neque bonum neque malum, cf. Cic. de fin. 11, 6. Epictet. Enchirid. c. 32, 2.) i. e. Suida interprete: τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν, μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦν· ὡς ἔχει πλοῦτος, δόξα — sq. τινί, res quae media est alicui Sir. 20, 17. καὶ τὸ μὴ — αὐτῷ et ipsum non habere (das Nichthaben) similiter est indifferens illi, und es ist so gut als wenn ers nicht hätte. — 2) perutilis (ab α intensivo [de quo Buttm. §. 105. not. 11. gram. max. §. 120. not. 18. Rost §. 95. 4. not. 6. — διάφορος]) neutr. τὸ διάφορον lucrum magnum, Sir. 7, 18. 27, 1.

'Αδιδά, ἡ, Adida, (ἀδδιδά Jos. Ant. 13, 6. 5.) nomen urbis in monte prope mare mediterraneum sitae 1 Macc. 12, 38. 13, 13. quo l. Vulg. et Luth. Addus.

'Αδιεξέταστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et διεξετάζω, pervestigo; impervestigatus) impervestigabilis, e. qui enarrari et intelligi nequit Sir. 21, 18. Cf. de hoc verbalium in τός significatione Matth. §. 220. p. 420. Buttm. §. 92. not. 3. gr. max. §. 102. p. 461. Rost §. 81. 4. p. 265. Win. §. 16, 3.

'Αδικέω, ῶ f. ήσω (ἄδικος quod vid. — pietatem erga deos laedo Hom. hymn. in Cerer. v. 376.) 1) injuria vel damno afficio, passiv. ἀδικοῦμαι injuria vel damno afficior Sap. 14, 29. Sir. 4, 9. quo l. ἀδικούμενος sine artic. = quicunque injuria afficitur, der Unrechtleidende überhaupt, et ἀδικῶν quicunque injuria afficit, der Unrechtthuende überhaupt, Sir. 13, 3. de h. l. aor. ubi nostrates vel praesenti utuntur, vid. ad Sap. 8, 3. sub. ἀγαπάω, ἀγνοέω notata et de perfecto ἠδίκηται, quatenus praesentis notionem includat, sub ἠγάπηκα monita. — Sir. 32, 13. 2 Macc. 3, 12. — ἀδικέω τινα (cf. de accus. pers. Matth. §. 41, 3. p. 751. Rost §. 104. 2. p. 488.) Bar. 6, 18. Tob. 6, 14. quo l. praesens de re saepius repetita vel fieri solita; vid. ἀγαπάω. — Iud. 11, 4. 1 Macc. 7, 14. (Xen. An. 5, 4. 6.) — sq. acc. μηδέν = ἀδικέω μηδὲν ἀδίκημα (cf. Fritzsche ind. ad Lucian. dial. deor. sub τίς p. 164. coll. Win. §. 32, 4. Matth. §. 415. not. 3. p. 761. Buttm. §. 118. not. 4. Rost §. 104. not. 7. p. 494.) — et passivum ἀδικοῦμαι οὐδέν nulla in re damno afficior (cf. Rost ibid. p. 494 sq. coll. Matth. §. 424, 1. p. 780. §. 425. 5. p. 784. Buttm. §. 121. 6.) 2 Macc. 14, 28. 3 Macc. 3, 8. (Hdian. 7, 5. 9. Xen. Cyr. 3, 1. 29.) — 2) pecco, ἐπί τινι, contra aliquid Bar. 2, 12. de h. l. asyndeto proficiscente ab animi commotione et usitato in enumeratione, divisione, gradatione, vid. Win. §. 66. IV. Fritzsche dissert. II. p. 107. Ev. Marc. p. 149. 731. Bornem. schol. p. XXV. Dissen excurs. II. ad Pindar. ed. Goth. Sect. I. p. 273 sqq. Stallb. ad Plat. Crit. p. 144. Protag. p. 52.

'Αδίκημα, τος, τό (ἀδικέω, vid. ἁγίασμα) injuste factum, injuria, sine artic. Sir. 28, 2. ἄφες ἀ. — σου, i. e. injuria si te affecerit alter, condona, — ῥύεσθαι ἀ. injuriam cohibere vel impedire Bar. 6, 54. — πᾶν ἀ. quaevis injuria Sir. 10, 6. 4 Macc. 11, 3. (Xen. Mem. 2, 2. 3.)

'Αδικία, ας, ἡ (ἄδικος, quod vid.) 1) juris violatio, injuria, injustitia, plur. sine artic. injuriae Ungerechtigkeiten Sir. 7, 6. 10, 8. Jud. 7, 24. — c. artic. et sq. εἴς τινα das gegen Jemand verübte Unrecht, Esr. 4, 37. 2 Macc. 10, 12. (Xen. Mem. 4, 2. 12. Thuc. 3, 66.) — 2) recti et honesti violatio, improbitas, a) sine artic. aa) ubi universe illa cogitatur, Missethat überhaupt Sap. 1, 5. ἐλεγχθήσεται scil. ἡ σοφία πνεῦμα ἅγιον arguetur sapientia πνεῦμα ἅγιον i. e. esse sapientiam spiritum divinum manifestabitur, die Weisheit wird sich als ein heiliges Wesen erweisen und zeigen) ἐπελθούσης ἀδικίας appropinquante improbitate Sir. 17, 21. 20, 26. 40, 12. πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία i. e. πᾶν δῶρον καὶ πᾶσα ἀδ. [cf. Win. §. 35, 2.] i. e. et dona omnia nempe [vid. de καί explicandi vim habente sub καί notata] vel opes improbitate partae. 41, 19. vid. ἄδικος. Iud. 5, 17. 3 Macc. 2, 4. — bb) sq. genit. vel pron. pers. vel nominis subst. ut λογισμὸς ἀδικίας αὐτῶν i. e. λογισμοί prodeuntes ex eorum improbitate Sap. 11, 15. Bar. 3, 7. Iud. 6, 5. — plur. sine artic. improbe facta Sir. 7, 3. Bar. 3, 5. — b) c. artic. aa) singul. Tob. 4, 5. Esr. 4, 37. 1 Macc. 9, 23. — bb) plur. αἱ ἀδικίαι Sir. 17, 16. Bar. 3, 8. Tob. 13, 5. — 3) pro: habendi cupido, lucri studium, Sir. 14, 9. ἀ. πονηρά — ψυχήν. ita LXX. pro בֶּצַע Prov. 28, 16. coll Jes. 57, 17.

Ἄδικος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (qui non talis est, qualis esse debet, α priv. et δίκη) 1) qui jus violat, injustus, ut κρίνειν κρίσεις ἀδίκους, sententias injustas ferre i. q. κρίνειν ἀδίκως Hist. Sus. v. 53. Esr. 4, 36. 40. — v. 37 quinquies. — δεσμά 3 Macc. 6, 27. — ζημία 2 Macc. 4, 48. φόνος v. 35. χεῖρες ἄ. thätliche Beleidigungen 2 Macc. 4, 40. (Aelian. V. H. 11, 9. Dem. 635, 27. Xen. Cyr. 1, 5. 13. ἀδίκων ἔργων Hdot. 1, 5. ἄρχειν ἀδίκων Aelian. V. H. 11, 9. Dem. 635, 27. Xen. Cyr. 1, 5. 15. ἀδίκων ἔργων Hdot. 1, 5. ἄρχειν ἀδίκων Aelian. V. H. 1, 14. h. animal. 17, 21.) Cf. Passow l. p. 29. Vig. p. 156. — τὰ ἄδικα substantive = ἡ ἀδικία vel αἱ ἀδικίαι Esr. 4, 39. ἀπὸ — ἀδίκων i. e. abstinens a quavis injuria vel injustitia. Cf. de adject. c. artic. subst. vim habente ἀγαθός, ἅγιος — (Hdot. 1, 4. Xen. Mem. 4, 4. 10.)

2) recti et honesti legem violans, improbus, ita in praedicato Sir. 19, 21. πανουργία — ἄδικος scil. ἐστί. — junct. c. substantivis, ut ἄνθρωπος, Sap. 12, 12. βασιλεύς Cantic. tr. puer. v. 8. γενεά Sap. 3, 19. γῆ 16, 19. γλῶσσα Sir. 51, 6. Vid. ad h. l. Bretschn. — θυμός Sir. 1, 19. θυσία 32, 12. χρήματα 5, 8. — ἄδικος nude positum, ein Ungerechter, ein Gottloser, ἄδικοι, Gottlose, Sap. 4, 16. Sir. 32, 18. 40, 13. — Sap. 10, 3. quo l. si abest artic. vid. sub ἀγαπάω monita — ἄδικον Gottloses, ut πᾶν ἄδικον omne id quod improbum est, improbum quodvis, Sir. 17, 12. θυσιάζειν ἐξ ἀδίκων = ex opibus improbitate partis 31, 18. — plur. ἄδικα Sap. 1, 8. Sir. 10,

7. 27, 10. 4 Macc. 5, 8. (Lucian. Dial. Mort. 19, 3.) c. artic. ὁ ἄδικος *improbus, der Gottlose,* (cf. de adject. substantive posito *Buttm.* §. 109. 3. *Rost* §. 98. p. 452 sq. *Matth.* §. 269. 1. p. 555.) Sap. 12, 23. 14, 31. 16, 24.—pro רָשָׁע, רַע Prov. 15, 26. 17, 15.

Ἀδίκως, adv. (ἄδικος) 1) *injuste, ita ut jus violetur,* ut ἀπόλλυσθαι 3 Macc. 6, 3. ὀμνῦναι Sap. 14, 30. παραγίνεσθαι ἐπί τινα 2 Macc. 8, 16. (Hdian. 7, 6. 7. Xen. Cyr. 4, 2. 7.) 2) *impie, improbe,* ut ζῆν Sap. 14, 28.

Ἀδίν, ὁ, *Adin,* hebr. עָדִין, nom. propr. indeclin. viri judaei, cujus posteri c. Esra in patriam e Babylonia redibant Esr. 8, 32. ἀδδίν Esr. 2, 15.

Ἀδινού, ὁ, *Adinu,* nom. propr. indeclin. viri, cujus posteri c. Esra in patriam redibant Esr. 5, 14.

Ἀδόκητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. δοκέω) *inopinatus, inexspectatus, unerwartet,* ut φόβοι Sap. 18, 17. (Jos. b. j. 2, 19. 7. Ael. V. H. 2, 13. Soph. OC. v. 244. vel 249. Eur. Phoen. v. 320.)

Ἀδολεσχέω, ῶ f. ήσω (ἄδος et λέσχη vid. *Passow*) *ad satietatem vel nauseam usque loquor, garrio, deblatero,* ubi nostrates *waschen, labern,* Sir. 7, 14. additur πολλά 35, 9. (Xen. Oec. 11, 3.)

Ἀδόλως, adv. (ἄδολος) *sine dolo malo,* Sap. 7, 13. quo l. ἀ. est: *non malo consilio,* i. e. *ut artibus et fraudibus aliis nocerem.* (Xen. An. 2, 2. 8. Dem. 725, 25.)

Ἀδοξία, ας, ἡ, (α priv. et δόξα quod vid.; ignobilitas) *mala aestimatio, contemtus,* Sir. 3, 11. μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ i. e. ἐν ἀ. οὖσα = ἄδοξος. (Xen. Mem. 1, 3. 4.)

Ἄδοξος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et δόξα opinio, gloria; ignobilis) *inglorius, inhonoratus.* ὁ ἄ. ἐν πλούτῳ i. e. *is, qui divitiis abundans, inglorius est* vel *qui in summa rerum abundantia inglorius est* Sir. 11, 8. — 1 Macc. 2, 8. quo l. codd. pro ἄδοξος habent ἔνδοξος. (Xen. Cyr. 7, 5. 59. Dem. 155. 5.)

Ἀδουήλ, ὁ, *Aduel,* hebr. עֲדִיאֵל nom. propr. unius e majoribus Tobiae. Tob. 1, 1. Legitur idem nomen hebr. de aliis viris 1 Chron. 4, 36. ubi LXX. ἠεδιήλ et 1 Chron. 9, 12. ubi LXX. ἀδιήλ.

Ἀδρανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α priv. et δραίνω facere volo) *faciendi facultate destitutus, infirmus,* τὸ ἀδρ. superl. *imbecillimum, der aller Kraft entbehrende Gegenstand,* ita de idolo vel simulacro deorum, addito ταῖς χερσίν (cf. de dativo objecti remotioris vel rationem indicante, qua dicitur quod verbo vel adjectivo enuntiatur sub ἄβατος notata *Matth.* §. 400, 6. p. 731. *Rost* §. 105. *Win.* §. 31. 5. *Ewald* p. 613. gr. min. p. 264.) Sap. 13, 19.

Ἁδρύνω, f. νῶ, (ἁδρός) *ad maturitatem perduco* (Xen. Mem. 3, 4. 8.) pass. aor. 1 ἡδρύνθην *ad maturitatem perveni* (Hdot. 1, 193.) metaph. *turgesco* i. e. *superbio* ἐν αὐτῇ sc. πορφύρᾳ *purpura indutus* 1 Macc. 8, 14. de h. l. ὥστε sq. infinit., ubi cum eventu simul consilium indicatur, vid. *Rost* §. 125. not. 12. et infra ὥστε.

Ἀδυναμέω, ῶ f. ήσω (α priv. et δύναμαι) *non possum, impar sum,* τινί *für etwas,* ut τισὶ τῶν λέξεων τῶν — πεφιλοπονημένων i. e. *vertendis quibusdam lectionibus diligenter elaboratis.* Cf. *Grotius* ad h. l.

Ἀδυναμία, ας, ἡ (α priv. et δύναμις) *defectus virium,* plur. ἀδυναμίαι (vid. ἄγνοια) = *summa virium inopia* 3 Macc. 2, 13. παρείμεθα ἐν ἀ. *languidi facti sumus, summa virium inopia laborantes* (Hdot. 8, 111. Xen. Mem. 3, 12. 2.)

Ἀδυνατέω, ῶ f. ήσω (ἀδύνατος) *non possum,* sq. infinit. (vid. de inf. post v. quibus dicitur aliquis velle, posse, cupere, solere, incipere, quaerere, perficere aliquid *Matth.* §. 531. 10. *Buttm.* §. 127. *Rost* §. 125. 4. *Win.* §. 45, 2.) ita sq. infin. aor. (de inf. aor. in re breviter absoluta vel cito transeunte vid. *Matth.* §. 501. *Buttm.* §. 124. 5. *Herm.* ad Vig. p. 748. 773. ad Soph. Ajac. v. 1061. OC. v. 91. ad Eur. Med. p. 750. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 150. *Poppo* ad Thuc. p. 14. *Lob.* ad Phryn. p. 751. *Win.* §. 45, 8.) Sap. 12, 9. 13, 16. (Diod. Sic. 19, 19. ἀδυνατοῦντας ἑαυτοῖς βοηθῆσαι. sq. inf. praes. Xen. Mem. 4, 3. 12.)

Ἀδύνατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et δυνατός) 1) *qui non potest, impotens, invalidus, infirmus,* ita de homine infirmo Bar. 6, 28. (Xen. Mem. 2, 1. 13.) de diis gentilium v. 54. ἀδύνατοι ὄντες = *cum impotentes sint.* (De partic. resolv. vid. ἀγαθός) — de rebus, ut de violentia 4 Macc. 11, 25. de nocte vel caligine illa aegyptiaca miraculosa Exod. 10, 22 sqq. dicitur ea ἀδύνατος quippe quae nihil nocere poterat Sap. 17, 14. de h. l. acc. ad temporis durationem pertinente τὴν ἀ. — νύκτα i. e. *per noctem illam impotentem* vid. *Matth.* §. 425. *Buttm.* §. 118. 8. *Rost* §. 104. — de orco, inanes umbras sine viribus habente Sap. 17, 14. — 2) neutr. ἀδύνατον, *quod fieri nequit, Unmöglichkeit, Unmögliches,* 3 Macc. 4, 18. ὡς ἀδυνάτου καθεστῶτος πᾶσιν i. e. νομίζοντες vel λέγοντες, ὡς ἐστὶν ἀδύνατον καθεστὸς πᾶσιν, *behauptend, dass es eine ausgemachte, entschiedene Unmöglichkeit sei,* — ἀδύνατόν ἐστι sq. inf. subjecti notâ, (cf. de inf. subjecti notâ quatenus nunc praefigitur illi articulus, nunc abest *Matth.* §. 530. §. 534. §. 540. *Rost* §. 125. *Win.* §. 45, 1. coll. *Buttm.* §. 127, 5.) ita sq. inf. aor. [vid. ἀδυνατέω] Sap. 16, 15. 2 Macc. 4, 6. — abest ἐστι 2 Macc. 14, 10. (Lucian. Dial. Deor. 10, 2. Xen. Mem. 2, 6. 16.)

Ἄιδω, f. ᾄσομαι, *cano,* τινί, *in honorem alicujus,* addito ἔν τινι *in Begleitung einer Sache* Jud. 16, 2. (Xen. Conv. 3, 1.)

Ἀδωνικάμ, ὁ, *Adonikam,* hebr. אֲדֹנִיקָם nom. propr. indeclin. viri judaei, cujus posteri c. Esra in patriam redibant Esr. 8, 39. — coll. Esr. 2, 13. 8, 13. Neh. 7, 18.

Ἀδωνικάν, ὁ, *Adonikan,* nom. propr. indeclin. viri, cujus posteri e Babylonia in patriam c. Esra revertebantur Esr. 5, 14.

Ἄδωρα, ἡ, *Adora,* hebr. אֲדוֹרַיִם (Jos. Ant. 8, 10. 1. ubi ἀδωραΐμ et ἄδωρα Jos. Ant. 13, 15. 4. apud LXX. 2 Chron. 17, 9. ἀδωραΐ) nom. propr. urbis in tribu Judae sitae, indeclin. 1 Macc. 13, 20.

Ἀεί, adv. semper, Sap. 14, 31. 17, 11. Esr. 1, 32. 2 Macc. 14, 15. Addit. ad libr. Esth. 2, 2. 6, 4. 8. (Xen. Cyr. 1, 4. 15.) c. artic. i. e. *sempiternus, perpetuus,* (de artic. ita c. adverbiis juncto ut circumscribatur adjectivum vid. *Matth.* §. 272. *Buttm.* §. 42. 3. *Rost* §. 98. *Win.* §. 19, 1.) ut ὁ ἀεὶ χρόνος 3 Macc. 3, 29. 7, 23. (Xen. Mem. 2, 1. 33. Cyr. 8, 7. 8.) vel *qui quolibet tempore obtinet, jedesmalig,* ut οἱ ἀ. ἱερεῖς 3 Macc. 3, 21. (οἱ ἀ. βοῶντες Xen. An. 4, 7. 23. οἱ ἀ. ἔχοντες 5, 4. 15. ὁ ἀ. βασιλεύων Xen. Cyr. 7, 2. 47. Diod. Sic. 16, 76.)

Ἀέναος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (= ἀείναος ab ἀεί et νάω fluo) 1) *undis perennibus fluens, semper fluens,* ποταμός. ita de Nilo, cujus fontes semper scaturiunt Sap. 11, 6. (Hdot. 1, 145. Diod. Sic. 11, 5. Xen. h. g. 3, 2. 18.) — 2) *perennis, aeternus,* ut θίς Bar. 5, 7. ζωή 2 Macc. 7, 36. (τροφή Xen. Ag. 1, 20.)

Ἀέρμων, ὁ, *Hermon,* hebr. חֶרְמוֹן nom. propr. indeclin. Est autem Hermon jugum Antilibani pluri-

bus rupibus constantis, cujus summum promontorium per totum annum nivibus tegitur, unde cognomen: *Schneeberg*; Cf. *Win.* bibl. Realw. sub h. voc. — Sir. 24, 13. — coll. Deut. 3, 9. Ps. 42, 7.

'Αζαῆλος, ου, ὁ, *Azaelus*, nom propr. viri judaei, Esrae aequalis, Esr. 9, 14. 39.

'Αζαραῖος, ου, ὁ, *Azaraeus*, hebr. שְׂרָיָה apud LXX. Esr. 7, 7. σαραῖος, nom. propr. viri, qui pater fuit Esrae sacerdotis et legisperiti Esr. 8, 1.

'Αζαρίας, ου, ὁ, *Azarias*, hebr. עֲזַרְיָהוּ nom. propr. 1) juvenis Judaei, qui nobilis genere et Danieli prophetae aequalis Jojakimo regnante una c. Daniele, Anania et Misaele in Babyloniam abducebatur ministerioque regis Nabuchodonosori praeparatus provinciae administrandae praeficiebatur, patriam vero religionem constantissime cum profiteretur neque statuam quam erigi jusserat Nabuchodonosor, auream, ut adoraret moveri posset mortis quidem cum sociis damnatus, Deo tamen moderante incolumis servatus est Cantic. tr. puer. 1, 25. 65. 1 Macc. 2, 59. Cf. Dan. 1, 3—8. 18. 19. 2, 49. 3, 14. 22. v. 24—30. 4 Macc. 16, 22. 18, 11. 2) viri judaei, cujus nomine sumto et forma indutus angelus Raphael comitem se in itinere adjunxit Tobiae juniori Tob. 5, 12. 6, 6. 13. 7, 8. 9, 2. 3) unius ex aequalibus Esrae Esr. 9, 21. 43. 48. 4) viri, Judae Maccabaeo aequalis et ab eodem exercitui praefecti 1 Macc. 5, 18. 56. 61.

'Αζαρού, ὁ, *Azaru*, nom. propr. indeclin. viri judaei, cujus posteri c. Esr. in patriam redierunt, Esr. 5, 15.

'Αζηνάν, ὁ, *Azenan*, nom. propr. indeclin. Judaei, cujus posteri aequales erant Esrae, templum et rempublicam judaicam restituentis. Esr. 5, 15.

"Αζυμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (α priv. et ζύμη) *infermentatus*, τὰ ἄζυμα sc. λάγανα *placentae infermentatae*, it. ἡ ἑορτὴ τῶν ἀ. *festum* quo in memoriam exitus ex Aegypto panibus infermentatis fruebantur Judaei. Legitur ita in festi paschatos circumscriptione Esr. 7, 14. addito τὸ πάσχα Esr. 1, 19. — ἔχειν τὰ ἀ. pro ἄγειν τὴν ἑορτὴν τ. ἀ. Esr. 1, 10. si lectio sana. — ita pro מַצּוֹת 2 Chron. 8, 13. De plur. vid. ἅγιος.

"Αζωτος, ου, ἡ, *Azotus*, hebr. אַשְׁדּוֹד nomen propr. urbis quae pertinens ad urbes V. palaestinenses principes Jos. 13, 3. tum tribui Judae assignata Jos. 15, 4. denique recepta a Philistaeis Neh. 4, 7. ut ab Assyriis olim Jes. 20, 1. ita postea a Juda Maccabaeo item a fratre Jonathane oppugnata et vi capta Gabinium Romanum habuit restauratorem. Appellatur illa hodie *Esdud* Jud. 3, 1. 1 Macc. 4, 15. 5, 68. 10, 77. 78. 83. 84. 11, 4 bis. 14, 34. 16, 10. (Hdot. 1, 157. Jos. Ant. 13, 4. 4. 14, 14. 5, 4).

'Αήρ, ἐρος, ὁ, (aer densior, nebula Hom. Il. 14, 288.) *aër*, *Luft*, abest artic. in rebus per se certis (vid. ἀγαπάω) Sap. 2, 3. 7. de h. l. lectione ἀέρος praeferenda vulgatae ἀέρος vid. *Bauermeister* Sap. Sal. p. 53. — 5, 11. 13, 2. 15, 15. — c. artic. πιτηθεὶς ὁ ἀ. Sap. 5, 12. ὁ κοινὸς ἀ. 7, 3. 17, 10. 2 Macc. 5, 2. διὰ τοῦ ἀ. scil. qui super ipsis erat.

'Αθανασία, ας, ἡ (ἀθάνατος) *immortalitas*, Sap. 3, 4. ἡ ἐλπὶς — ἀθανασίας πλήρης *spes eorum plena est immortalitatis* i. e. *sperant firmo animo immortalitatem* 4, 1. 8, 13. 17. 15, 3. 4 Macc. 14, 4? 16, 14? — ἀθανασίας ὁδός *via ad immortalitatem ducens* 4 Macc. 14, 5. (Diod. Sic. 1, 2. Isocr. Panathen. c. 101. p. 496. ed. Lange.)

'Αθάνατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv., θάνατος) *immortalis*, i. e. a) *interitui non obnoxius* (vid. θάνατος) Sap. 1, 15. quo l. ut δικαιοσύνη pro concreto οἱ δίκαιοι (cf. *Matth.* §. 429. *Rost* §. 97. *Lob.* ad Phryn. p. 469.) opponuntur enim v. 16. οἱ ἀσεβεῖς — ita vers. sq. αὐτός pertinet ad θάνατον, quae vox ex praeced. ἀθάνατος repetenda. — b) univ. Sir. 17, 25. 4 Macc. 18, 23. — νίκη ἀ. 4 Macc. 7, 3. εὐσέβεια 4 Macc. 14, 6. (Xen. Mem. 2, 1. 31.)

'Αθέμιτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό i. q. ἀθέμιστος (α priv. et θέμις justitia) *nefarius*, a) de rebus illicitis τὰ ἀ. *res nefariae* ἀποδιεσταλμένα ἀπὸ τῶν νόμων quae longe absunt vel abhorrent a legis praeceptis 2 Macc. 6, 5. — χρέας 7, 1. λόγοι 10, 34. (Xen. Mem. 1, 1. 9.) — b) de personis = *scelestus*, 3 Macc. 5, 20. (Herm. Il. 9, 63. Od. 9, 106. Xen. Cyr. 8, 8. 5. „de personis usurpatum praeter Homerum tuetur Grammaticus *Beckeri* Anecd. in epil. p. 94. laudatus" *Bornem.* ad Xen. l. l.)

'Αθεσία, ας, ἡ (ab ἄθετος; τὸ ἀθετεῖν actio, qua, quae rata facta sunt, irrita fiunt = inconstantia) *perfidia*, 1 Macc. 16, 17. 2 Macc. 15, 10. (Polyb. 3, 49. 70. Diod. Sic. 18, 33. et Vol. X. p. 44. ed. Bip.)

"Αθεσμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et θεσμός lege constitutum, mos; exlex, lege non constitutum) *legi contrarius*, *injustus*, ut αἰκία 3 Macc. 6, 26. ἡ ἀ. πρόθεσις 5, 12. (βία Diod. Sic. 1, 14.)

'Αθετέω, ῶ f. ήσω (ἄθετος) *irritum facio*, a) *quod ratum factum est*, *ungültig machen*, *abrogo*, *aufheben*, τί ut τὰς διαστάλσεις, 2 Macc. 13, 25. τὰ διεσταλμένα 14, 28. ὅσα συνέθετο 1 Macc. 15, 27. ἕν vel τί τούτων sc. eorum quae modo constituta vel promissa sunt 1 Macc. 11, 36. 14, 44. 45. — ita pro הֵנִיא Ps. 33, 10. הֵסִיר Jes. 31, 2. ὁρκισμόν = *jusjurandum violo* 1 Macc. 26, 62. — ita pro הֵמִיר Ps. 15, 6. (τὴν—πίστιν Diod. Sic. Tom. X. p. 49. ed. Bip.) abest acc. rei Jud. 14, 18. ἠθέτησαν οἱ δοῦλοι sc. quae promiserant = *perfide egerunt* coll. 11, 18. 19. Quo l. quod non suo sed suorum nomine et auctoritate faciens illud patratum a Juditha judicabant hostes, plurali illi numero utuntur — τινά sive τοὺς λογισμούς τινος, Jud. 16, 6. — b) quod factum est i. e. *facio ut effectu careat*, *vereiteln* τοὺς πόνους Sap. 5, 1. alii: *vilipendo*. Quo l. si post partic. aor. pertinens ad rem cito transeuntem sequitur particip. praesentis ad rei durationem vel repetitionem spectans vid. quae de utroque sub ἀγαπάω monita sunt.

'Αθεώρητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv. et θεωρέω) *non spectabilis*, *sub adspectum non cadens*, ut ζώων δρόμος Sap. 17, 19. (Marc. Ant. 1, 9.)

'Αθηναῖος, α, ον, (ἀθῆναι) *Atheniensis*, 2 Macc. 6, 1. 9, 15.

'Αθηνόβιος, ου, ὁ, *Athenobius*, nom. propr. viri, qui fuisse dicitur ex amicis regis Antiochi Epiphanis 1 Macc. 15, 28. 32. 35.

'Αθλητής, οῦ, ὁ (ἀθλέω) *certator*, *athleta*, 4 Macc. 6, 5.? (Xen. Hier. 4, 6.) — trop. pro: *propugnator*, *defensor*, ut θεοσεβείας 17, 15. νομοθεσίας v. 16.

"Αθλιος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἆθλος certamen) *certaminis* i. e. *periculi plenus*, *miser*, ita superl. ἀθλιώτατος a) propr. ut προσδοχία 3 Macc. 5, 49. (Xen. Hier. 7, 12.) — b) sensu morali: *miser*, *elend*, i. e. *turpis*, *sceleratus*, de homine 3 Macc. 5, 37. (Dem. 142, 18. 395, 6.)

"Αθλον, ου, τό, *praemium certaminis*, (propr. Xen. Mem. 2, 6. 26. Lucian. Dial. Deor. 20, 1.) ita de praemiis virtutis, cujus quippe studium certamini comparatur periculis et molestiis pleno Sap. 4, 2. (Plat. Phaed. §. 63 ed. Fischer.)

'Αθλοθετέω, ῶ f. ήσω (ἆθλον—τίθημι) *praemium certatoribus propono*, *einen Kampfpreis aussetzen*, 4 Macc. 17, 12. (Athen. lib. XII et ἀθλοθεσία Dionys. Areop. II. 226. cf. Lob. ad Phryn. 510.)

'Αθλοφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἆθλον—φέρω)

praemium certaminis ferens (Hom. Il. 9, 124.) *praemium certaminis reportans* = *victor, victrix*, 4 Macc. 15, 26. 18, 23.

Ἀθροίζω, f. οίσω (ἀθρόος confertus, densus; coacervo,) *congrego*, sq. acc. ut ἄθροισμα=πλῆθος 1 Macc. 3, 13. τὸ ἔθνος 14, 30. τὸν λαόν 13, 2. τινὰ ἐνθάδε 3 Macc. 6, 25. (Diod. Sic. 11, 35. Xen. Ages. 1, 6. An. 1, 1. 6.) pass. aor. l. ἠθροίσθην *congregor*, significatione reflexiva 1 Macc. 9, 28. — πρός τινα et εἰς fin. 1 Macc. 11, 60. — sq. εἰς c. acc. loci 3 Macc. 1, 20. (Plut. vit. Ages. c. 6. πρός c. acc. loci Xen. h. gr. 1, 4. 13.)

Ἄθροισμα, τος, τό, (res congregata ab ἀθροίζω; vid. ἅγιασμα ab init.) *coetus, multitudo*, = πλῆθος, 1 Macc. 3, 13. (Eur. Or. v. 864. Diog. Laërt. 10, 142.)

Ἀθρόος, α, ον, *congregatus, versammelt, haufenweise beisammen*, ἀθρόους τοὺς κλητούς 3 Macc. 5, 14. de h. l. acc. dupl. uno objecti, altero praedicati vid. ἁγιάζω. (Diod. Sic. 13, 56. Xen. Conv. 4, 36.)

Ἀθυμέω, ῶ f. ήσω = *ἀθύμως εἰμί, animum despondeo*, Jud. 7, 22. 1 Macc. 4, 27. — in codd. pro ῥαθυμεῖ legitur ἀθυμεῖ Sir. 35, 11. (Xen. Mem. 3, 5. 20. An. 3, 2. 18.)

Ἀθυμία, ας, ἡ (ἄθυμος) *animi dejectio, desperatio*, 2 Macc. 10, 13. (Hdot. 1, 37. Xen. Mem. 3, 12. 6. Plut. vit. Ages. c. 17.)

Ἀθῷος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv., θωή poena; impunis, τινός propter aliquid Diod. Sic. 1, 54.) *insons, innocens*, a) sine artic. ἀθῷος *ein Unschuldiger* Hist. Sus. v. 53. εἰμὶ ἀθῷος 2 Macc. 7, 19. ἔν τινι i. e. *in facienda* vel *comittenda aliqua re* Sir. 7, 8. αἷμα ἀ. 1 Macc. 7, 37. 2 Macc. 1, 8. Addit. ad libr. Esth. 6, 5. vid. αἷμα. — sq. ἀπό c. genit. sceleris commissi = *liber sum a scelere commisso* i. e. *culpa sceleris commissi vaco* Hist. Sus. 46. — pro נָקִי sq. מִן 2 Sam. 3, 28. — b) c. artic. οἱ ἀ. *die Schuldlosen*, (vid. ἄδικος) Hist. Sus. v. 53. (Dem. 31, 16.)

Ἀθῳόω, ῶ f. ώσω *impunitum sino vel dimitto*, τινὰ ἀπό τινος vacuum declaro aliquem a culpa rei, ut ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ *a culpa labiorum suorum* i. e. *a culpa quam malo labiorum suorum usu sibi contraxit* = *impunitum dimitto propter impios sermones ejus* Sap. 1, 6. de h. l. futuro pertinente ad res, quae, si occasio tulerit, fieri possunt, vid. sub ἀγαλλιάομαι ad Tob. 13, 7. monita. — Pass. ἀθῳοῦμαι *impunitus discedo*, vel *evado* Sir. 11, 10. 16, 11.

Αἰγιαλός, ου, ὁ (ἄγνυμι, ἅλς) *littus, ora maritima*, Sir. 24, 14. vid. tamen de h. l. lectione ἐγγάδοις pro αἰγιαλοῖς *Bretschn.* ad h. l. et infra ἐγγάδι. (Xen. An. 6, 2. 1.)

Αἰγύπτιος, ία, ιον (Αἴγυπτος) *aegyptius*, οἱ αἰ. Jud. 5, 12. Esr. 8, 69.

Αἴγυπτος, ου, ἡ, *Aegyptus*, hebr. מִצְרַיִם nomen regionis Africae, habentis ab occasu Libyam et Marmaricam, ab oriente Arabiam petraeam et sinum arabicum, a meridie Aethiopiam, a septentrione mare mediterraneum. Abundabat haec terra, excellens soli fertilitate, repetenda maximam partem a Nilo flumine, ab Aethiopia inde mediam Aegyptum perfluente, equis, hippopotamis, crocodilis, piscibus, frumento, allio, cepis, cucurbitis, bysso, papyro, lino, oleis, acaciis, sycomoris; metallis vero et lignis fere carebat. — Uti Aegyptus occidentalis et orientalis montium tractus habet a meridie ad septentrionem procurrentes, ita loca, Libyae confinia, sunt arenosa, Arabiam vero quae attingunt, saxosa et pecuariae soli apta. Praeter astronomiam aliarum etiam artium et disciplinarum studio terra haec celebrata est. Neque tamen unquam defuerunt, quae incolis essent molestissima, ut lepra ἐγχώριος, musquitorum importunitas, immensa ranarum copia, item locustarum examina, frugibus perniciosissima. Dividebatur Aegyptus tempore antiquissimo in superiorem (Thebaïda, serius: Saïd), mediam (Heptanomida sitam ad lacus Moerida et Menida), et inferiorem cujus pars aliqua Deltae etiam nomine insignitur, et quemadmodum Hebraeis מִצְרַיִם terra haec dicebatur, ita, qui regia in ea essent potestate, muneris tantum nomine i. e. Pharaones (= reges) ante Salomonem, post hujus vero tempora nominibus propriis in libris sacris commemorantur. Ab exilii denique babylonici inde tempore Judaeorum, nunc sponte, nunc Alexandro M. et Ptolemaeis auctoribus huc profectorum, tanta fuit multitudo, ut Ptolemaeo Philopatore regnante templum non modo, simile Hierosolymitano, Leontopoli exstruerent, sed omnino patrio more sacra facerent. Cf. *Win.* bibl. Realw. — Legitur a) sine artic. ut in N. T. (vid. *Win.* p. 101. coll. *Rost* §. 98. *Matth.* §. 264. *Buttm.* §. 110. Similiter ap. Hebraeos a nominibus propriis non hebraicis abest artic. cf. *Ewald* p. 560. gr. min. p. 240.) Sir. praef. fin. Tob. 8, 3. Jud. 1, 9. 12. 5, 10. 11. 6, 5. Esr. 1, 25. 26. 37. 38. 1 Macc. 1, 17. 18. 20. 2, 53. 3, 32. 10, 51. 57. 11, 1. 59. 2 Macc. 1, 1. 10. 4, 21. 5, 1. 8. 11. 9, 29. 3 Macc. 3, 12. 4, 18. 6, 4. 7, 1. 4 Macc. 4, 22. (Diod. Sic. 1, 10. 35. 37. 41. Xen. Cyr. 8, 6. 20 et 21. 8, 8. 1. Palaeph. 43.) ἡ γῆ Αἰγύπτου Jud. 5, 12. Addit. ad libr. Esth. 3, 9. γῇ Αἴγυπτος Bar. 1, 19. 20. 2, 11. 1 Macc. 1, 19 bis. — b) c. art. ἡ γῆ Αἰ. Jud. 1, 10. 1 Macc. 1, 16. τὸ (sc. διάδημα) τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου 11, 13. 3 Macc. 2, 25. 3, 20. (Diod. Sic. 1, 9. 10. 30. 31.)

Αἰδέομαι, οῦμαι f. έσομαι, a. 1. med. ᾐδεσάμην, a. 1. p. ᾐδέσθην (de aor. 1. passiv. ᾐδέσθην cf. *Rost* §. 48. §. 77. §. 71. *Buttm.* §. 89. not. 1. §. 84. gr. max. §. 95. §. 98. §. 100.) verb. dep. med. (cf. *Rost* §. 82.) 1) *pudore suffundor, verecundor, ich werde roth, schäme mich*, sq. acc. τί = *über etwas* (de acc. objecti post vv. affectum, sensum indicantia vid. ἀγαλλιάομαι) Jud. 9, 3. ἡ sc. στρωμνὴ ᾐδέσατο τὴν ἀπάτην αὐτῶν *quod* (stragulum vel qui lectus) *erubuit ob fraudem eorum* i. e. *ob fraudem quam fecerant* sc. Dina vitianda. Uti enim h. l. respicitur stuprum Dinae uni Jacobi filiae illatum a Sichemo, Hemori filio, Gen. 34., ita ad stragulum, stupri quippe illati testem, refertur, quod ad personam in stragulo discumbentem pertinet. (ita praesens Lucian. Dial. Deor. 20, 3. αἰδεῖσθαί γε τὰ τοιαῦτα et aor. 1. med. Soph. Aj. v. 501. αἴδεσαι μὲν πατέρα τὸν σόν. cf. de aor. 1. med. quatenus hac significatione nonnisi ap. poetas atticos reperiatur, cum ap. scriptores prosaicos Atticorum aor. 1. med. ignoscendi potestatem habeat ut Dem. 694, 1. 983, 19. *Buttm.* gr. max. §. 114. coll. *Passow* I. p. 45.) — 2) *revereor, ich habe Scheu*, a) τί *vor etwas, ich ehre etwas*, ut τὸ δίκαιον 2 Macc. 4, 34. 4 Macc. 5, 6. (Hom. Il. 9, 636. Pind. Pyth. 4, 307. τινί Xen. Cyr. 8, 1. 28.) b) sq. infin. *ich scheue mich etwas zu thun, vereor*, 4 Macc. 12, 11. 13. (Xen. Conv. 8, 33.)

Αἰδήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (αἰδέομαι) *verecundus, modestus*, sq. acc. rei τὴν ἀπάντησιν = *in der Art, wie jemand andern begegnet* vel *im Umgange mit andern*, (cf. de acc. pertinente ad accuratiorem definitionem rei, ad quam spectat, quod adjectivo vel verbo enuntiatur *Matth.* §. 424. *Buttm.* §. 118. *Rost* §. 104. *Win.* §. 32, 6. p. 186 sq. *Ewald* p. 586. gr. min. p. 253.) 2 Macc. 15, 12. alii pro αἰδέσιμος positum esse h. l. judicant i. e.

venerandus, veneratione persequendus, τὴν ἀ. i. e. propter eam, qua utebatur, alios tractandi rationem. vid. de acc. post vv. sensus, affectuum ἀγαλλιάομαι — 4 Macc. 8, 3. (verecundus, modestus, Xen. Lac. 2, 11. Conv. 8, 16.)

'Αϊδίας, ου, ὁ, *Aidias*, nom. propr. viri Esrae aequalis Esr. 9, 27.

'Αἰθιόπια, ας, ἡ, *Aethiopia*, regio Africae septentrionalis ultra Aegyptum sita, nunc *Abyssinien* vel *Habesch* dicta Jud. 1, 19. Esr. 3, 2. Addit. ad libr. Esth. 2, 1. 6, 1. (Diod. Sic. 3, 10. Xen. Cyr. 8, 6. 21.)

'Αΐδιος, ία, ιον, (ἀεί) *aeternus*, ut φῶς Sap. 7, 26. (Xen. Cyr. 7, 5. 73.)

'Αϊδιότης, τητος, ἡ (ἀΐδιος) *aeternitas*, Sap. 2, 23. Cf. de h. l. lectione ἀϊδιότητος ex glossemate ut videtur orta et postponenda lectioni ἰδιότητος *Bauermeister* Sap. Sal. p. 58.

'Αιδώς, όος, οῦς, ἡ (facta quorum pudet nos Hom. Il. 5, 787.) *pudor, verecundia*, metus turpitudinis, *sittliche Scheu, Verschämtheit*, 3 Macc. 1, 19. 4, 5. (Dionys. Hal. Ant. 17, 72. Plut. Ages. c. 20. Xen. Mem. 2, 1. 22. 3, 7. 5.)

Αἴθριος, ὁ, ἡ — ον, τό (αἰθρία serenitas coeli, serenum Diod. Sic. 19, 31. Jos. Ant. 3, 5. 3.) *subdialis, qui est sub divo*, Esr. 9, 11. Cf. de adjectivo ita ad subst. relato, ut adverbiascat, sub ἀγελαῖος notata.

'Αικία, ας, ἡ, (= ἀεικία vid. *Buttm.* gr. max. I. §. 28.) *contumelia, cruciatus, contumeliosa alicujus tractatio*, maxime *caesio* vel *verberatio*, „cum homo redditur ἀεικής foedus adspectu, cum oris et vultus notae plagis ita commiscentur ut homo fiat ignorabilis" *Schäfer* ind. ad Dem. p. 17. sub αἰκία *Unbill, Misshandlung*, 2 Macc. 7, 42. 3 Macc. 4, 14. 6, 26. (Diod. Sic. 3, 64. 13, 19.)

Αἰκίζω, f. ίσω et dep. med. αἰκίζομαι, *reddo aliquem* αἰκῆ vel ἀεικῆ (vid. sub αἰκία notata) *contumeliose aliquem tracto plagis maxime infligendis;* ita de personis, quae flagris ad mortem usque aliquem cruciant. Legitur ita a) pass. αἰκίζομαι, *flagris caedor, crucior*, addito τινί aliqua re 2 Macc. 7, 1. partic. perf. pass. 2 Macc. 8, 28. 30. διά τινος 4 Macc. 6, 17. ἐν γόνασι καὶ ποσὶ θηρίων αἰκίζομαι i. e. *flagris caedor et pedibus ac genubus bestiarum conculcor* 3 Macc. 5, 42. (activ. Soph. Trach. v. 835. vel 838. passiv. αἰκισθείς Xen. An. 2, 6. 29. Rarissimum esse hujus verbi activum docet *Passow* l. p. 48.) — b) αἰκίζομαι dep. med. τινά 2 Macc. 7, 13. 15. (Diod. Sic. Vol. X. p. 119. ed. Bip. Xen. An. 3, 1. 18. 3, 4. 5.) Cf. *Passow* l. l.

Αἰκισμός, οῦ, ὁ, (deturpatio corporis quae fit plagis Dem. 102, 20.) *contumelia, injuria, Unbill, Misshandlung*, 2 Macc. 8, 17. 4 Macc. 6, 9. 7, 4. 14, 1. 15, 16.

Αἴλουρος, ου, ὁ, ἡ (ab αἰόλος et οὐρά vid. *Buttm.* Lexil. 2. p. 77. *Passow* l. p. 48.) *catus, felis*, Bar. 6, 22. (Artem. 3, 11. Ael. h. an. 6, 27.)

Αἷμα, τος, τό, *sanguis, das Blut*, i. e. materia illa fluida, quae per venas in totum corpus diffunditur, a) proprie aa) univ. ita foetus in utero matris dicitur παγεὶς ἐν αἵματι Sap. 7, 2. ἐν αἵ. (sc. σου) ἐκτήσω αὐτόν *sanguine enim tuo eum* (sc. servum) *tibi parasti*, scil. cum generares eum cum serva. Ita *Bretschn.* ad h. l. Alii *sanguine enim tuo* i. e. cum vitae tuae periculo eum tibi parasti sc. cum servum eum faceres in bello. Sir. 30, 39. (Diod. Sic. 4, 50. Plat. Phaed. §. 45. ed. *Fischer*) bb) de sanguine occisorum vel vulneratorum. θοινὰ αἵ. *epulae* Judaeo maxime detestabiles illae, *in quibus sanguis bibendus apponebatur* Sap. 12, 5. αἵ. λυθρῶδες Sap. 11, 6. λιμνὴ — αἵματι πεπληρωμένη 2 Macc. 12, 16. — per imaginem homo qui, occasione data, ad atrocissima quaeque patranda paratus erit vel iram odiumque, quantum poterit, expiabit, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν, οὐκ ἐμπλησθήσεσθαι dicitur ἀφ' αἵματος Sir. 12, 16. Similiter per imaginem dux, maximam hostium stragem se facturum esse sperans, verbis utitur: τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσεται ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν Jud. 6, 4. φερομένων — τῶν αἱμάτων sanguine copiose ruente vel decurrente 2 Macc. 14, 45. coll. Jes. 34, 7. Cf. de plurali in rebus habentibus magnum ambitum vel in copia et abundantia indicanda usitato vid. sub ἄβυσσος notata (Xen. h. gr. 5, 4. 58. ἐῤῥεῖ τὸ αἷμα.) 4 Macc. 3, 15. 6, 6. 7, 8. 9, 20. 10, 8. — cc) ita ut includat *animae vel vitae naturalis* (cujus sedes habebatur sanguis Levit. 17, 10 sqq.) *notionem* Sir. 9, 19. vid. tamen ad h. l. lect. *Apel, de Wette*, aliter *Bretschn.* ad h. l. Ita α) in formulis ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον = *ein unschuldiges Menschenleben* Hist. Sus. v. 62. de epitheto ἀναίτιον ad sanguinem relato vid. infra ad 1 Macc. 1, 37. notata — ita pro דָּם נָקִי Ps. 94, 21. — σάρξ καὶ αἷμα caro sanguine per venas diffluente animata, *vom Blute belebtes Fleisch*, = *der thierisch-lebendige Leib* i. e. *der physisch belebte, sinnlich regsame Mensch, der lebende Sinnenmensch* mit seinen natürlichen Trieben, Wünschen, Neigungen, der weltirdische Mensch, *Schulz* Lehre v. Abdmahl p. 94. 98 sq. Sir. 14, 18. ἐνθυμεῖσθαι σάρκα καὶ αἷμα i. e. ἐνθ. τὰ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος ea quae conveniunt, respondent, arrident τῇ σαρκὶ καὶ τῷ αἵμ. Sir. 17, 26. vel 30. — β) in locis ubi agitur de *sanguine* cum anima effuso, vel per caedem effuso, ut in verbis ἔκχυσις αἵματος *effusio sanguinis et animae* in eo sedem habentis, *effusio sanguinis per caedem facta, Mord, caedes* Sir. 27, 15. ἔκχυσις — ὑπερηφάνων i. e. *in caedem exit vel caedem affert contentio superborum* — ἐκχεῖν vel ἐκχέαι αἷμα *sanguinem cum anima effundere, sanguinem per caedem effundere*, = *caedem committere* Sir. 28, 11. 31, 32. — fortius ut res exprimatur vel multorum caedes ut significetur, ponitur plur. αἵματα 1 Macc. 7, 17. — habet αἷμα epitheton quod pertinet ad hominem ipsum, ut ἀθῶον, ἀναίτιον, cum αἵματος sit praecipua pars in talibus (cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 459. *Ewald* p. 623. *Jacob.* quaestt. Lucian. ad calc. Lucian. Toxar. p. 22. et supra sub ἀγαλλιάω notata) ἐκχέαι αἷμα ἀθῶον = *interficere insontem, insontis sanguinem effundere*, 1 Macc. 1, 37. 2 Macc. 1, 8. pro שָׁפַךְ דָּם Gen. 9, 6. 2 Sam. 3, 28. Cf. *Win.* p. 36. 39. junguntur θάνατος (mors) καὶ αἷμα *caedes, mors violenta* Sir. 40, 9. it. αἵ. et φόνος Sap. 14, 25. — αἷμα = ἔκχυσις αἵματος *sanguis caede effusus, caedes* Sir. 8, 16. 11, 30. εἰς αἵ. *usque ad caedem.* — διδόναι τι εἰς αἵ. i. e. *ad caedem faciendam* Jud. 9, 3. μίασμα αἵματος *pollutio quae fit caede* alicujus v. 4. — αἵ. τινος = *trucidatio alicujus* Hist. Sus. v. 46. — αἵματος ἐκδικεῖν ἐκδίκησιν αἵματός τινος = *caedem alicujus ulcisci* 1 Macc. 9, 42. πρὸ αἱμάτων λοιδορίαι = caedes praecedunt convicia = *a conviciis procedunt homines ad caedes* Sir. 22, 22. — ἄνθρωπος αἱμάτων *homo ad caedes committendas pronus, blutdürstig, mordlustig*, 31, 21. — uti ex hebr. dicendi ratione ἡ φωνὴ αἵματος dicitur καταβοᾶν πρὸς τὸν θεόν (coll. Gen. 4, 10.) ita Deus dicitur εἰσακούειν τῶν αἱμάτων καταβοώντων πρὸς αὐτόν 2 Macc. 8, 3. „Es liegt hier die Vorstellung zum Grunde, dass das Blut, so lange es auf der Erde stehe und nicht in sie eingedrungen sei, um Rache zu Gott schreie." Cf. Gesen. ad

Jes. 26, 4. — κρίσιν ποιήσασθαι δι' αἱμάτων *caedibus faciendis decerno*, ita de ducibus acie rem decernentibus 2 Macc. 14, 18. — (Diod. Sic. 18, 56. Dem. 548. ult.) de morte violenta hominum qui victimae instar pro expiandis aliis vitam deposuerunt 4 Macc. 17, 22. — dd) quatenus in eo continentur humores alii, succus v. c. vitalis, lac maternum, αὐξάνεσθαι dicitur aliquis ἀπὸ τοῦ αἵματος 4 Macc. 13, 19. — ee) quatenus sanguine semina vel stamina hominum contineri putantur, *sanguis*, *Geblüt*, pro: *progenies* Addit. ad libr. Esth. 6, 9. —

b) metaph. αἷμα σταφυλῆς *sanguis uvae, Traubenblut*, ita de vino sanguinis instar rubente Sir. 39, 26. 50, 15. 1 Macc. 6, 34. — ita pro: דַּם עֲנָבִים Gen. 49, 11. Deut. 32, 14. (ita αἷμα Achill. Tat. 2. p. 67. *sanguis*, Statius Thebaid. I. 329. Cassiodor. epist. 12, 4.)

Αἱμάσσω, ττω, f. ξω, (αἷμα) *cruento, blutig machen*, πλευράν τινι *latus ad sanguinem usque caedere alicui, einem die Seite blutig schlagen*, Sir. 42, 5. (κόρας pupas vel pupillas Eur. Phoen. v. 67.)

Αἱμοβόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (αἷμα, βιβρώσκω) *sanguivorus, sanguinarius*, (ita nostrates: *blutdürstig*) 4 Macc. 10, 17.

Αἴνεσις, εως, ἡ, (αἰνέω) *laudatio, das Loben, laus, das Lob*, τινός Sir. 39, 15. 51, 29. μετὰ αἰνέσεως 1 Macc. 13, 51. θυσία αἰνέσεως = *sacrificium eucharisticum*, oblatum ad laudandum aliquem vel ad animum gratum alicui testandum, 1 Macc. 4, 56. — Sir. 32, 2. θυσιάζειν αἰνέσεως i. e. προςφέρειν θυσίαν αἰνέσεως. Cf. de partic. substantive posito sub ἀγαπάω monita. — ita pro תּוֹדָה Levit. 7, 2. 3. 5. vel 12. 13. Ps. 50, 14. 23. Cf. de sacrificiis eucharisticis *Win.* Realw. Dankopfer. — εἰπεῖν αἴνεσιν = *ein Loblied anstimmen, laudes canere* Tob. 13, 18. ὑποφωνεῖν τὴν αἴ. ταύτην Jud. 16, 1. — plur. διδόναι αἰνέσεις ἐν στόματί τινος *Loblieder in den Mund geben*, = *hymnos suggerere alicui* 3 Macc. 2, 20. Praeter Jud. 16, 1. semper abest articulus.

Αἰνετός, ή, όν adj. verb. verbi αἰνέω, *laudatus, celebratus*, Cant. Azar. et tr. puer. 2. 28. 31.

Αἰνέω, f. έσω (cf. de hac futuri forma *Buttm.* §. 86. not. 4. gr. max. I. §. 95. not. 6. *Matth.* §. 179. 3. 6. *Rost* §. 77.) aor. 1. ᾔνεσα; de 3 pers. imperat. αἰνεσάτωσαν 1 Macc. 4, 33. cf. *Matth.* §. 198. *Buttm.* §. 93. II. 5. gr. max. I. §. 88. not. 5. *Win.* §. 13, 2. e. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 4. 8. sq. acc. rei Sap. 10, 20. Sir. 24, 1. 39, 9. 47, 10. 51, 11. — Sap. 17, 8. quo l. *Bretschn.* ita verborum ordinem constituit: ἵνα διηγῶνται τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ὄνομα ἁγιασμοῦ αἰνέσουσι. De h. l. futuro alternante cum conjunct. vid ἵνα. — sq. accus. personae, ut σε Sap. 19, 9. de h. l. et 3 Macc. 6, 32. part. praes. resolvendo per *dum* sq. imperf. vid. ἀγαθός. Sir. 51, 1. Bar. 3, 6. 7. 3 Macc. 2, 8. — αὐτόν Sir. 21, 15. — addito ἐν sq. dativo vel loci Bar. 2, 32. vel adminiculi, ut ἐν αὐτῇ sc. τῇ γλώσσῃ Sir. 51, 22. 50, 18. vel dativo rei ob quam laudat aliquis aliquem (vid. II. 3.) Sir. 47, 6. — ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ auf dem Grunde seiner Schönheit, inhaerens vultui, τῷ κάλλει αὐτοῦ Sir. 11, 2. μή hujus loci c. ind. fut. in prohibitione positum quatenus interrogationem continere videatur, vid. *Passow* ll. sub hac voce *Herm.* ad Vig. p. 789. 810. ad Soph. Aj. v. 75. *Matth.* §. 608, 4. coll. §. 608. not. 3. *Buttm.* §. 135. 5. *Born.* schol. in Ev. Lucae p. 105. *Rost* §. 135. *Win.* §. 61, 3. b. 426 seq. — ἄνδρας ἐνδόξους Sir. 44, 1. de h. l. 1. plur. conjunctivi in adhortatione vid. *Rost* §. 119. *Matth.* §. 516. *Buttm.* §. 126. not. 7. *Herm.* ad Vig. p. 742 sq. *Win.* 234 sq. — τὸν κύριον Sir. 17, 23. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι notata — θεόν 3 Macc. 6, 32. vel τὸν θεὸν Jud. 13, 14. — quo loco ter repetitur αἰνεῖτε ut notionis vis augeatur. Cf. de ejusmodi diplasiasmo vel triplasiasmo *Bornem.* Schol. in Evg. Lucae. p. 53. 54. *Win.* §. 67, 2. b. *Fritzsche* IV. Evv. I. p. 241. *Ewald* p. 636. gr. min. p. 283. *Gesen.* p. 670. — 3 Macc. 5, 13. 35. de hujus l. imperf. indicante factum esse aliquid, dum aliud quid fieret *Matth.* §. 498. *Buttm.* §. 124. *Rost* §. 116. *Win.* §. 41, 3. a. — Addit. ad libr. Esth. 3, 10. — c. dat. ibid. 4, 7. ubi codd. pro σοί exhibent etiam σέ. — abest acc. pers. e contextu facile cognoscendus, ut θεόν Hist. Sus. v. 63. vel αὐτόν Sir. 50, 18. κύριον Sir. 39, 14. αἰνέσατε ᾆσμα i. e. αἰνέσατε κύριον ᾄδοντες ᾆσμα. sq. dat. personae, ita in structura ad sensum = ψάλλειν τινί *canere in honorem alicujus, laudes alicujus canere*, [cf. *Herm.* ad Vig. p. 875.] Sir. 17, 22. 51, 12.

Αἴνιγμα, τος, τό (αἰνίσσομαι obscure aliquid significo Ael. V. H. 2, 29.) *sermo obscurus, aenigma, Räthsel*, Sir. 8, 4. Sir. Prooem. sec. — 39, 3. ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστραφήσεται in obscuris parabolarum sermonibus i. e. in obscuro parabolarum sensu explicando versabitur. Cf. de genit. substantivo synonymo ita addito, ut intendat vel accuratius illud explicet *Rost* §. 97. 2. b. d. §. 140. 4. c. *Matth.* §. 636. *Erf.* ad Soph. Ant. v. 420. *Blomfield* Gloss. ad Eur. Pers. v. 425. *Gesen.* p. 671. — παραβολαὶ αἰνιγμάτων, acute dicta aenigmatum indolem habentia 47, 15. vid. tamen de h. l. ἐμπίμπλημι — pro חִידָה Prov. 1, 6. (Dem. 184. ult.)

Αἶνος, ου, ὁ (dictum Hom. Od. 14, 508.) *laus* Sir. 15, 9. 10. plur.: αἶνοι *laudes, hymni, Lobgesänge*, Sap. 18, 9. Cf. ad h. l. *Bauermeister* Sap. Sal. p. 171. — 3 Macc. 7, 16. quo l. jungitur c. ὕμνος (Hom. Od. 21, 110.) Cf. de hoc vocab. antiquioribus poetis usitato *Buttm.* Lexil. II. p. 112.

Αἴξ, αἰγός, ἡ, *capra*, Jud. 2, 17. (Xen. Mem. 3, 11. 5.)

Αἵρεσις, εως, ἡ, (τὸ αἱρεῖν das Wegnehmen; tum ab αἱρέομαι) *optio, electio, die Wahl, arbitrium*, 1 Macc. 8, 30. ποιήσονται ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν *facient pro arbitrio suo* (Xen. Cyr. 8, 3. 8. Hdot. 1, 11.)

Αἱρετίζω, f. ίσω (= αἱρέομαι vox dialecti alexandr. cf. *Sturz* de dial. Alex. p. 144.) *eligo, praefero, malo*, sq. acc. ut αὐτήν sc. τὴν γυναῖκα Esr. 4, 19. πάντες — ἢ χρυσίον *omnes magis eam eligunt quam aurum* i. e. *omnes eam praeferunt auro*. 2 Macc. 11, 24. ἀκηκοότες τοὺς Ἰουδαίους — τὴν ἑαυτῶν ἀγωγὴν αἱρετίζοντας sc. ἢ τὴν τοῦ πατρὸς μετάθεσιν. — sq. inf. objecti nota (cf. de inf. objecti nota post verba velle, posse, solere, cupere, [*Matth.* §. 531. *Buttm.* §. 127. *Rost* §. 125. *Win.* §. 41, 2.) ita inf. praes. δουλεύειν pertinente ad rem durantem Jud. 11, 1. Cf. de inf. praes. ubi agitur de re quae vel ipsa durat, vel cujus effectus durat vel quae saepius repetitur *Matth.* §. 501. *Buttm.* §. 124. 5. *Herm.* ad Vig. p. 748. 773. ad Soph. Aj. v. 1061. O. C. v. 91. *Rost* §. 117. — abest inf. e contextu facile cognoscendus Esr. 8, 10. quo l. οἱ βουλόμενοι, αἱρετίζοντες sc. συμπορεύεσθαί τινι sunt qui sponte sua vel non coacti praeferunt vel malunt una c. aliquo proficisci vel qui, cum optio data est manendi vel proficiscendi, proficisci malunt quam manere. Vid. de βούλομαι quae habet *Buttm.* Lexil. I. p. 26. 27. — med. αἱρετίζομαι *mihi eligo*, τινά 1 Macc. 9, 30. quo l. ad rem accuratius indicandam additur τοῦ εἶναι — ἄρχοντα i. e. *hoc consilio ut dux nobis sis*. Cf. de inf. ante se habente τοῦ, ubi consilium vel finis in-

dicatur *Matth.* §. 540. not. 1. *Buttm.* §. 127. not. 1. *Rost* §. 109. *Win.* §. 45, 4. *Fritzsche* IV Evg. I. p. 845. 847. — sq. ἔν τινι *ich hänge mit Wohlgefallen an etwas und wähle es für mich*, ἐν ταῖς ἐντολαῖς τινος *delector praeceptis alicujus et servanda mihi sumo*, brevius: obsequor praeceptis alicujus 4 Macc. 2, 19. — ita αἱρετίζειν τινά pro בָּחַר sq. בְּ 2 Chron. 29, 11. 1 Chron. 29, 1. Cf. *Ewald* p. 605. gr. min. p. 237.

Αἱρετίς, ἴδος, ἡ (αἱρέομαι eligo; vox dial. alex. cf. *Sturz* p. 144.) *electrix*, Sap. 8, 4. ita appellatur Sapientia αἱρετὶς τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ quatenus Deo est a consiliis in operibus suis efficiendis vel quatenus suadet Deo vel suppeditat id quod sit efficiendum = *Rathgeberin bei seinen Werken.* Cf. *Bauermeister* ad h. l. et *Bretschn.* Dogm. et Mor. der Apocr. T. 1. p. 237.

Αἱρετός, ή, όν, adj. verbale (ab αἱρέω capio, αἱρέομαι, eligo; electus, dilectus, Xen. An. 1, 3. 21.) *eligendus, optabilis,* (vid. ad ἀδιεξέταστος monita) *wünschenswerth*, Sir. 20, 23. αἱρετὸν κλέπτης ἤ i. e. *res optabilior* est fur quam. (cf. de neutro praedicati ad subjectum masculini generis relato, item de positivo sq. ἤ ad Tob. 12, 8. sub ἀγαθός notata. (Xen. Cyr. 8, 2. 11.) — τὰ αἱρετά optabilia i. e. *praestantia*, dicta vel *facta egregia*, Sir. 11, 29. — αἱρετόν seq. inf. subjecti nota et addito accus. nominis pertinentis ad subjectum infinitivi vel ad subjecti praedicatum aut qualitatem. ita inf. praesentis vid. αἱρετίζω — αἱρετόν, μεταλλάσσοντας — προσδοκᾶν ἐλπίδας 2 Macc. 7, 14. Cf. *Matth.* §. 537. *Buttm.* §. 128. 1. *Rost* §. 126. *Win.* §. 45. — comparativ. αἱρετώτερον *optabilius, melius*, ἐστί μοι mihi est, sq. inf. aor. in re brevi absoluta, cito transeunte vel semel facta [vid. Grammaticos sub αἱρετίζω de inf. praes. laudatos] ut μὴ πράξασαν ἐμπεσεῖν Hist. Sus. v. 23. quo l. si a dat. μοί per anacoluthon fit transitus ad acc. cf. *Buttm.* §. 142. 4. not. 2. *Matth.* §. 536. *Rost* §. 137. 4. b. *Bornem.* Schol. ad Luc. p. 17. ad Xen. Cyr. 3, 3. 14. Mem. 1, 1. 5. coll. *Win.* §. 64. II. 1 et 2. — (Xen. An. §. 1.) ὁ αἱρετός, *eximius, delectus*, Sir. 11, 29. (Xen. An. 1, 3. 21.)

Αἱρέω, ῶ f. ήσω, *capio*, med. αἱρέομαι, οῦμαι, *mihi capio, eligo, opto*, sq. acc. c. inf. [de quo vid. αἱρετός] 1 Macc. 11, 25. (sq. inf. Xen. Mem. 3, 2. 1. 3, 3. 1.)

Αἴρω, (contr. ex ἀείρω) f. ἀρῶ, a. 1. ἦρα, pf. ἦρκα [de iota subscripto in talibus non admittendo vid. *Win.* §. 5, 3. *Buttm.* gr. max. I. p. 454.] *tollo* i. e. 1) *attollo, ich hebe auf* oder *in die Höhe* a) propr. aa) sq. acc. rei vel pers. quae ante pedes vel in loco inferiore est, ut Ἰωνάθάν occisum 1 Macc. 9, 19. — βάρος Sir. 13, 2. quo l. βάρος ὑπέρ σε i. e. *viribus tuis gravius, vires tuas superans.* — τὸ δόρυ ἐπί τινα ita de hoste bellum contra aliquem movente vel adversus aliquem pugnante Jud. 11, 2. — Bar. 6, 4. ὄψεσθε — θεούς — ἐπ᾽ ὤμοις αἰρομένους *qui in humeros tolluntur* vel ex adjuncto: in humeris portantur — (Xen. de re eq. 6, 8.) τὴν ῥαβδόν addit. ad Esth. 5, 10. — bb) de personis caput, faciem, manus, oculos tollentibus, *aufheben, erheben*, ut τὸ πρόσωπον addito vel εἰς τὸν οὐρανόν vel ἐναντίον Ἱερουσαλήμ i. e. e regione Hierosolymarum sc. stans = in der Richtung nach Jerusalem Esr. 4, 58. τοὺς ὀφθ. 1 Macc. 4, 12. 5, 30. 9, 39. — τὸ πρόσωπον addit. ad Esth. 5, 7. — pro נָשָׂא עֵינַיִם Ps. 121, 1. — τὰς χεῖρας ἄνω Esr. 9, 47. (Xen. An. 7, 3. 6.) κεφαλήν *caput tollere* trop. pro: *ad dignitatem et honores evehi*, ἀπὸ ταπεινώσεως i. e. remotus a conditione humili i. e. *ex ignobilitate ad dignitatem emergo* Sir. 20, 9. — inclusa *portandi* notione, activo posito pro medio. Cf. *Valken.* diatri. p. 241. ed. Lips. *Porson* ad Eur. Or. v. 288. *Elmsl.* ad Eur. Med. v. 769. Dorville ad Charit. p. 411. *Fischer* ad Weller. 3, b. p. 61. *Matth.* §. 496. 5. *Lob.* ad Phryn. p. 468. 363. *Herm.* ad Soph. Philoct. v. 1095. 1134. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 3. 21. *Meinecke* ad Alexandr. fragm. p. 126. *Win.* §. 39, 6. *Buttm.* gr. max. II. §. 113.) *suscipio in me aliquid portandum, porto*, ut τοὺς λίθους addito εἰς c. acc. loci 1 Macc. 4, 43. κλίμακας, μηχανάς 5, 30. de h. l. plurali αἴροντες pertinente ad singularem nominis collectivi λαός vid. *Matth.* §. 302. *Buttm.* §. 116, 2. *Win.* §. 35, 6. §. 47, 1. coll. *Rost* §. 97, 3. — τὰ σκεύη 4, 30. de hujus loci particip. αἴρων vid. sub ἀγαπάω — τὴν κιβωτὸν ἐπ᾽ ὤμων Esr. 1, 4. — ita pro נָשָׂא Num. 11, 12. (Anth. gr. 3, p. 60.) — trop. ἔχθραν μεγάλην πρός τινα *sustineo gravem inimicitiam apud aliquem* = *odium alicujus incurro* 1 Macc. 13, 17. (τοῦτον ἆθλον Soph. Trach. v. 80. med. αἴρεσθαι πόλεμον Dem. 58, 6. Xen. Mem. 4, 4. 14.) —. b) trop. pro: *Aufhebens machen, gross machen* (ita λόγῳ αἴρειν verbis exaggerare aliquid Dem. 537, 13.) i. e. *laudibus extollo* vel *celebro* Sir. 36, 14. πλῆσον σιὼν — σου explica: πλῆσον σιὼν τοῦ ἆραι vel ἀπὸ τοῦ ἆραι (vid. sequens ἀπὸ τῆς δόξης σου) τὰ λόγια σου *imple Sionem laude promissionum tuarum*, vid. ad h. l. *Bretschn.* — pass. αἰρόμενος *qui celebratur* Bar. 5, 6. (Aristoph. Acharn. v. 373. *Herm.* ad Soph. Ant. 365.)

2) *tollo* i. e. *aufero*, τὸν πόνον τινός Sir. 38, 7. τὸν ζύγον ἀπό τινος 1 Macc. 8, 18. quo loco cum simplici infinit. finali στῆσαι (de quo vid. ἀγαπητῶς) alternat infinit. praecedente τοῦ de quo vid. ἀναγγέλλω — de personis quae loco suo moventur = *abduco* Bar. 4, 26. — sumendi sensu, ut ὅπλα 2 Macc. 15, 5.

3) *tollo* i. e. e *medio tollo*, a) sq. acc. pers. = *e vita tollo*, 1 Macc. 5, 2. quo l. ἐβουλεύσαντο τοῦ ἆραι, in structura ad sensum facta = βουλὴ ἦν τοῦ ἆραι. Cf. de τοῦ c. infinit. sub ἄγω 1. fin. — 1 Macc. 16, 13. (Aristoph. Acharn. v. 565.) — b) sq. acc. rei, ubi Lat.: *deleo, aboleo*, ut τὸ μνημόσυνόν τινος ἀπὸ τοῦ τόπου 1 Macc. 3, 35. τὰ νόμιμα v. 29. (Diod. Sic. 11, 56.)

Αἰσθάνομαι, f. αἰσθήσομαι, a. 2. ᾐσθόμην (cf. de verbis in αἰνω, άνω άω, *Buttm.* §. 99. 7. gr. max. II. §. 112. 14. *Rost* §. 82. 5. *Matth.* §. 181. not. 3.) *sentio, ich empfinde*, i. e. a) *sensibus percipio*, Bar. 6, 24. οὐδὲ — ᾐσθάνοντο sc. ὅτι ἐχωνεύοντο. De impf. ᾐσθάνοντο vid. sub αἰνέω notata. (Xen. Mem. 3, 11. 8.) — sq. genit. (de quo vid. *Rost* §. 108. not. 11. *Matth.* §. 349. not. 2. *Buttm.* §. 119. coll. *Win.* §. 30. 7.) Bar. 6, 20, 41. (Xen. Mem. 4, 4. 10. 11.) — b) *mente intelligo* vel *cognosco*, sq. genit. ut ᾔσθοντο τοῦ κυρίου i. e. *vim domini* Israelitas tuentis *senserunt* Sap. 11, 13. (Xen. Mem. 1, 4. 13. Thuc. 5, 83.) — c. *voluptate sentio* ἐπί τινι 4 Macc. 8, 4.

Αἴσθησις, εως, ἡ (αἰσθάνομαι) *sensus*, i. e. a) τὸ αἰσθάνεσθαι *das Empfinden durch die Sinne, Gefühl*, Jud. 16, 17. κλαύσονται ἐν αἰσθήσει sc. τοῦ πυρὸς καὶ τῶν σκωλήκων = αἰσθανόμενοι τὸ πῦρ καὶ τοὺς σκώληκας. — Sir. 22, 17. ὁ — ἐκφαίνει αἴσθησιν i. e. *facit ut prodeat sensus* sc. doloris, *regt das Schmerzgefühl über erlittenes Unrecht auf.* — Esr. 1, 24. si lectio sana (vid. *Augusti* et *Apel*) καὶ ἃ — αἰσθήσει i. e. καὶ ὡς ἐλύπησαν αὐτὸν ἐν αἰσθήσει = *wie sie ihn in seinem Gefühle gekränkt haben* = ταῦτα οἷς vel ὡς ἐλύπησαν τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ (Plut. Symp. VII. Quaestt. l. c. 3. p. 349. ed. Tauchn. Xen. Mem. 1, 4. 5. Thuc. 2, 61.) — b) *sensus* qui dicitur *communis, gesunder Menschenverstand*, ita de hominibus idolorum cultui deditis, αἴσθησιν — οὐκ ἔχουσι

Bar. 6, 42. — Sir. 20, 17. οὔτε — εἴληφε i. e. nam *contigit ei quidem* τὸ ἔχειν, *sed non contigit ei simul* ὀρθὴ αἴσθησις vel *sensus* rectus i. e. *ars recte utendi* iis quae habet Cf. de h. l. *Bretschn.* et de ἐν = *in Begleitung* vid. ἐν. — (Dem. 411, 19. 1417, 5.)

Αἰσθητήριον, ου, τό (αἰσθάνομαι) *sedes sensuum* 4 Macc. 2, 22.

Αἴσχιστος, vid. αἰσχρός.

Αἰσχρός, ά, όν, superl. αἴσχιστος (cf. de hac superl. forma attica *Buttm.* §. 60. 2. 1. et not. 4. gr. max. I. §. 67. 2. *Matth.* §. 130. *Rost* §. 53.) 1) *ignominiosus*, 3 Macc. 3, 22. (Hom. Il. 13, 768.) 2) *turpis*, e [i. e. deformis Xen. Cy. 4, 19.] *non conveniens dignitati alicujus*, αἰσχρόν sc. ἐστί sq. inf. 4 Macc. 16, 17. — αἰσχρὸν τῷ προςώπῳ ἡμῶν = ἡμῖν i. e. παρ' ἡμῖν i. e. *judicibus nobis*, (ita "לִפְנֵי ב Prov. 14, 12. Jos. 6, 26. vel "בְּעֵינֵי ב 1 Sam. 26, 24.) εἰ — παρήσομεν Jud. 12, 12. de quo dat. = *für uns, judicio nostro* vid. *Matth.* §. 355. a. *Rost* §. 106. 2. 2. *Win.* §. 31. 3. b. (Xen. Cyr. 7, 5. 84.) Neutr. legitur adverbialiter (vid. ἀναγωγός) ut 4 Macc. 6, 20. ἐπιβιοῦν.

Αἰσχρῶς, adv. (αἰσχρός) *turpiter*, ut φεύγειν 2 Macc. 11, 12. (Dem. 220, 12. Xen. Venat. 12, 4.)

Αἰσχύνη, ης, ἡ, *pudor* i. e. *metus justae reprehensionis*, (αἶσχος) *Schaam, Gefühl der Schaam*, a) propr. Sir. 4, 21. ἐστί — χάρις i. e. *est enim pudor qui*, quod si recte egerit, reprehensionem sibi metuit aliquis, *ad peccandum abripit*, (pudor falsus et inhonestus) *et datur pudor qui*, quod a male factis reprehensionem aliorum sibi metuit, hincque ad recte agendum compellitur aliquis, *gloriam affert et gratiam* (pudor rectus et honestus) 20, 20. 21. 26, 25. 29, 14. — 41, 16. quo l. πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι *observare pudorem* ob quamcunque rem, *cujuscunque rei pudere* quo l. πᾶς pron. collectivum (cf. *Rost* §. 57. 3. *Buttm.* gr. max. I. §. 78.) = ἕκαστος, uti pron. possessiv. [cf. *Matth.* §. 466. 2. *Rost* §. 99. not. 5. *Bornem.* Schol. in Luc. p. 133. ad Xen. Cyr. 3, 1. 28. 8, 3. 32. *Viger.* pag. 164. 732. *Win.* §. 16, 10. *Schubert* gr. hebr. p. 191 sq.] objective ponitur. — (Isocr. ad Demon. p. 5. ed. *Lange.* Soph. Aj. v. 1057.) — b) αἰσχύνη τῶν προσώπων [ita LXX. pro בֹּשֶׁת הַפָּנִים 2 Chron. 32, 21. Ps. 44, 16. Dan. 9, 7. 8.] *pudor oris, rubor, Schaamröthe*, (ita pudor Curt. vit. Alex. 6, 2. 6. τινός vor jem. Xen. An. 3, 1. 10.) vel *Beschämung*, *ignominia qua afficitur aliquis* eaque in *vultu* vel *facie conspicua* (de qua vi genit. vid. *Win.* §. 30. 2. et de verbositatis genere sub ἄγγελος notata.) τῷ κυρίῳ — ἡ δικαιοσύνη, ἡμῖν δὲ — προςώπου *dominus justitiam vel probitatem habet, nos vero ruborem* i. e. *domino competit justitia vel probitas, nobis vero rubor*, vel *pudor oris* i. e. *dominus justus et probus* est, *nos vero* male factorum conscientia cruciati, *habemus* quod e *rubescamus*, vel *pudore suffundamur*, Bar. 1, 15. 2, 6. — absunt verba τοῦ προςώπου Cantic. tr. puer. v. 16. οὐκ ἐπὶ σοι *non habebunt qui in te fiduciam collocant, quod pudore suffundantur* — ἐνδύομαι αἰσχύνην, it. περιβάλλομαι ἐπ' ἐμαυτῷ αἰσχ. *pudorem vel ruborem induo*, i. e. *pudore* vel *rubore suffundor* 1 Macc. 1, 28. 3 Macc. 6, 34. ita pro לָבַשׁ בֹּשֶׁת — Job. 8, 22. Ps. 35, 26. — παραδοθῆναί τινι εἰς ῥομφαίαν — καὶ προνομὴν μετὰ αἰσχύνης = καὶ εἰς αἰσχ. i. e. *ut ignominia afficiatur* vel *pudore suffundatur*, Esr. 8, 77. τὸ δὲ τέλος τῆς ἐπιβουλῆς αἰσχύνην λαβὼν — ἀπῆλθε *tanquam eventum insidiarum postquam ignominiam acceperat* vel *pudore suffusus erat, discessit* 2 Macc. 5, 7. — c) *qui vel quod pudorem vel ignominiam affert* τινί *alicui*, *res* vel *persona cujus pudeat aliquem necesse est, ein Gegenstand, der jemandem, sich oder andern Schande bringt*, Cantic. Azar. v. 9. (ita εἶναί τινι κατηφείη καὶ ὄνειδος Hom. Il. 16, 498. 17, 556.) ita de idolis quae colere quemque sanum pudet pro בֹּשֶׁת Jer. 3, 24. 11, 13. Hos. 9, 10. — d) *causa pudoris* i. e. *dedecus*, *ignominia*, Sir. 5, 15. junct. c. ὄνειδος v. 16. praecedente ἀτιμία 20, 24. ἀ. πατρός = *Schande für einen Vater* ἐν (i. e. continetur in) γεννέσει ἀπαιδεύτου 22, 3. (Liban. Orat. 6.) 25, 21. εἰς αἰσχ. Jud. 9, 2. quo l. jungitur c. verbis εἰς μίασμα, εἰς ὄνειδος. — 13, 16. εἰς μίασμα κ. αἰσχύνην. — ποιεῖν αἰσχ. εἴς τινα *facere quod ignominiam affert alicui* = *probro afficere aliquem, einem einen Schandfleck anhängen* Jud. 14, 18. pro חֶרְפָּה Ps. 71, 13. כְּלִמָּה Jes. 50, 6. (Xen. An. 2, 66.)

Αἰσχυντηρός, ά, όν, (αἰσχύνη) *pudibundus*, *verecundus*, *verschämt*, *schaamhaft*, Sir. 35, 10. 41, 24. γυνή Sir. 26, 15.

Αἰσχύνω, f. νῶ (αἶσχος ignominia, turpitudo; deturpo, ut κώμην Hom. Il. 18, 27. πρόςωπον 34. dedecore afficio Hom. Il. 6, 209. pro הֵבִישׁ Prov. 29, 15.) 1) activum *pudore suffundo, ruborem incutio* vel *elicio*, *ich mache jem. schaamroth und verlegen*, *ich beschäme*, τινὰ ἔν τινι aliquem aliqua re Sir. 13, 7. de h. l. futuri vi vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — 2) passivum αἰσχύνομαι, pf. ᾔσχυμμαι [cf. *Matth.* §. 188. *Buttm.* §. 9. not. 6. a. gram. max. §. 101. not. 14. a. *Rost* §. 71.] a. 1. ᾐσχύνθην f. 1. αἰσχυνθήσομαι; a) *pudore suffundor*, *ich werde zu Schanden*, ita de personis quae hactenus pudore suffunduntur, quatenus spe vel fiducia frustrantur Sir. 24, 21. 51, 18. καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ i. e. *neque metuendum ne fiducia vel spe frustratus sim* vel: *neque fiducia frustratus fuero*. Vide οὐ μή — ita pro בּוֹשׁ Ps. 6, 11. — ἐπί τινι 1 Macc. 4, 31. αἰσχ. ἐπὶ δυνάμει — ἵππῳ αὐτῷ sc. πεποιθότες (vid. ἐπί) *pochend auf ihre Macht und Reiterei* müssen sie zu *Schanden werden!* (αἰσχύνομαι ἐπί τινι pudet me alicujus rei Xen. Mem. 2, 28. Dem. 426, 20.) — b) significatione reflexiva (vid. de pass. signif. reflexiva ἁγνίζω) *pudet me*, περί τινος *alicujus rei* vel *propter aliquid*, Sir. 42, 2. — 4, 20. vid. ad h. l. *Bretschn.* Exciditne post σοῦ negatio οὐ, sic ut legendum sit καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῇς = neque habebis quod ullo modo pudeat te τῆς ψυχῆς σοῦ? — sq. περί c. genit. rei vel ἀπό c. genit. pers. (pudet me alicujus rei et pudore suffusus discedo ab aliquo vid. ἀπό) i. e. *ich schäme mich einer Sache vor Jem.* Sir. 41, 17. — ita pro בּוֹשׁ sq. מִן Jer. 22, 22. — sq. acc. rei, cujus pudet aliquem Bar. 6, 27. Cf. de acc. post vv. sensum affectum indicantibus ἀγαλλιάομαι — sq. ἔν τινι in aliqua re Sir. 51, 29. ut ἐν αἰνέσει τινός i. e. laude alicujus celebranda μὴ αἰσχυνθείητε *ne pudor vos occupet*. Cf. de optat. ἀγαθοποιέω (Thuc. 2, 43. ἐν τοῖς ἔργοις) — sq. inf. ubi dicitur omittere aliquis aliquid tactus pudore, wenn man die Handlung aus Schaam unterlässt, ubi nos: *Anstand nehmen* vel *Bedenken tragen etwas zu thun* [cf. *Matth.* §. 555. *Buttm.* §. 131. 4. a. *Rost* §. 129. 4. a. *Win.* §. 46. Poppo ad Xen. Cyr. p. 256.] Sir. 4, 26. 22, 22. Hist. Sus. v. 11. (Xen. Mem. 3, 7. 5.) — sq. nominat. particip. indicantis id quod jam facit vel fecit aliquis aut statum significantis in quo jam est vel fuit aliquid [cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l. et de nominat. ita juncto cum verbo ut hujus et participii idem sit objectum *Matth.* §. 548. §. 530. *Herm.* ad Vig. p. 771. *Win.* §. 46, 1.] Sap. 13, 17. οὐχ

αἰσχύνομαι — προςλαλῶν *er schämt sich nicht, dass er anredet* (Xen. Mem. 2, 6. 39.) — absolute ᾔσχυμμαι Esr. 8, 74. de h. l. perf. quatenus praesentis notionem includat vid. sub ἁγιάζω notata. 3) αἰσχύνομαι = αἰδέομαι *revereor*, τινά Bar. 4, 15. 4 Macc. 9, 2. (Isocr. ad Demonic. p. 5. ed. *Lange*. Xen. Cyr. 1, 4. 22.) — in constructione praegnante ἀπό τινος (revereor aliquem et recedo ab eo) ἀπὸ προςώπων sc. τῆς οἰκίας *revereor faciem domus*, reverentia ductus *ab ingressu abstineo*, opp. ποδὶ μωροῦ ταχεῖ εἰς οἰκίαν Sir. 21, 22.

Αἰσωρά, ἡ, *Azor* vel *Hazor* hebr. חָצוֹר nom. propr. indecl. urbis sitae in tribu Naphthali Jud. 4, 4. (ἄσωρος appellatur et sita esse dicitur ad lacum Merom vel Samochonitidos Jos. Ant. 5, 5. 1.)

Αἰτέω, ῶ f. ήσω, *peto, postulo, ich fordere, verlange*, a) univ. ita aa) activum τινά τι [cf. de dupl. acc. *Matth.* §. 417. *Rost* §. 104. *Buttm.* §. 118. *Win.* §. 32, 4. coll. *Gesen.* p. 813. *Ewald* p. 588. gr. min. p. 255.] Esr. 6, 12. de h. l. imperfecto vid. sub αἰνέω notata. — Esr. 8, 51. de h. l. aor. vid. de aor. vi sub ἀγαπάω monita. (Xen. An. 1, 3. 14.) — τί 1 Macc. 5, 35. quo l. per attractionem ὧν pro ἅς 4 Macc. 5, 13. vid. ὅς, ἥ, ὅ. (Hdian. 1, 11. 9. Xen. An. 2, 1. 10) — bb) passivum αἰτοῦμαι *petitur a me*, sq. acc. rei [de acc. post passiv. verborum duplicem accus. secum habentium cf. *Matth.* §. 424. *Buttm.* § 121. 6. *Rost* §. 104. not. 8. §. 112. 6. *Win.* §. 32. 5. *Ewald* p. 590. gr. min. p. 257. *Gesen.* p. 821.] τὴν γλῶσσαν *die Zunge* 2 Macc. 7, 10. — cc) med. *mihi expeto*. [cf. de medii significatione respondente activo c. dat. personae, ubi nos: *mir Matth.* §. 492. b. *Butt.* §. 122. 6. *Rost* §. 113. *Win.* §. 39, 4.] τινά τι *expeto mihi aliquid ab aliquo* [de dupl. acc. vid. supra monita] Sap. 13, 19. de h. l. praes. in re fieri solita vel saepius repetita vid. ἀγαπάω. Esr. 4, 46. quo l. alternat cum δέομαι et ἀξιῶ — τί Sap. 19, 11. Tob. 4, 2. Esr. 4, 42. de horum l. l. aoristis in re semel facta vel cito transeunte vid. ἀγαπάω. — τινὰ εἴς τι ut fiat aliquid Addit. ad Esth. 6, 12. — b) *rogandi* sensu aa) activum sequente παρά c. genit. pers. et ὅπως c. conjunct. [vid. ὅπως] Tob. 4, 19. 1 Macc. 3, 44. quo l. jungitur c. προςεύξασθαι. De aor. vid. ἀγαπάω. (Ael. V. H. 1, 34. Xen. An. 1, 3. 16.) pro שָׁאַל sq. מִן Ps. 21, 5. — bb) medium τί 3 Macc. 6, 37. de h. l. nominat. particip. juncto c. verbo finito in re, quam jam facit aliquis, vid. αἰσχύνομαι. — (Plut. Apoph. mor. 2 p. 22.)

Αἰτία, ας, ἡ 1) *causa, Ursache*, παντὸς — κακοῦ αἰτία *alles Uebels Ursache* Sap. 14, 27. διά τινας αἰτίας, διά τινος αἰτίας, τίνος ἕνεκεν 3 Macc. 1, 13. 15. 5, 18. — c. artic. ut ἡ παρέχουσα τὴν βάσανον αἰτία *causa tormentum efficiens* Sap. 17, 13. Hist. Sus. v. 14. — 2 Macc. 12, 40. — δι' ἣν αἰτίαν in attract. pro: τὴν αἰτίαν δι' ἣν Sap. 18, 18. vel in propositione relativa = *quapropter*, vel *idcirco* Esr. 2, 23. 2 Macc. 4, 28. 35. 42. 49. 3 Macc. 3, 4. (Diod. Sic. 1, 7. Lucian. Dial. Mort. 3, 4. Dem. 298, 23. 195, 3.) — 2) *causa ob quam accusatur aliquis, crimen cujus accusatur aliquis. Beschuldigung, Vorwurf*, καταλιπεῖν αἰτίαν *einen Vorwurf zurücklassen* 1 Macc. 9, 10. ἀπολύειν πάσης αἰτίας 3 Macc. 7, 7. (Pal. fab. 13. Xen. Cyr. 6, 3. 16.)

Αἰτιάομαι, ῶμαι f. άσομαι, dep. med. *accuso, criminor, anklagen*, τινά 4 Macc. 2, 19. τὸν καιρὸν = *die Schuld auf die Zeit schieben* Sir. 29, 5. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. (Xen. Cyr. 8, 2. 12. Mem. 1, 1. 2.)

Αἴτιος, ίου, ὁ, (masc. adj. αἴτιος, ία, ον) *qui in causa rei est* i. e. a) qui in culpa rei est sq. gen. rei 2 Macc. 4, 47. 13, 4. (Lucian. Dial. Deor. 6, 3. 23, 1.) sine genit. rei ubi opponitur ἀθῷος innocens, ubi Lat. *reus, schuldig, culpam sustinens*, οἱ αἴτιοι, *rei* Hist. Sus. 53. hist. beli et drac. 42. (Dem. 14, 1.) — b) univ. *causa, auctor rei, Veranlasser, Urheber*, τινός 4 Macc. 1, 11. 2, 6. (Xen. Mem. 4, 4. 15.)

Αἰφνίδιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό (αἴφνης, ἀφανής) *repentinus*, ut ἀφασία vel ut habent alii (vid. *Grot.* ad h. l.) ἐφοδεία 2 Macc. 14, 17. ταραχή 3 Macc. 3, 24. φόβος Sap. 17, 15. (ὁρμή Hdian. 1, 6. 8. φυγή Thuc. 4, 125.)

Αἰφνιδίως, adv. (αἰφνίδιος) repente 2 Macc. 5, 5. 14, 22.

Αἰχμαλωσία, ας, ἡ (captivitas quae fit hastae cuspide, αἰχμή, ἁλωτος Lanzengefangenschaft) *captivitas*, a) univ. et quidem abstracto posito pro concreto = *captivi* [cf. Lob. ad Phryn. p. 469. *Matth.* §. 429. *Rost* §. 97.] 1 Macc. 9, 70. 72. ἡ τῶν Ἰουδαίων α. = *Judaei captivi* Addit. ad Esth. 1, 4. 2 Macc. 8, 10. quo l. captivi ponuntur pro: *opes captivorum Judaeorum* ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις α. *Hierosolymitani captivi* v. 36. συνάγειν α. πολλήν 1 Macc. 17, 7. (Diod. Sic. 17, 70.) — b) de captivitate babylonica vel de τῇ τῶν Ἰουδαίων μετοικεσίᾳ βαβυλῶνος. aa) propr. Sir. praef. II. init. Bar. 4, 10. 14. 24. παραγίνεσθαι ἐκ τῆς α. Esr. 5, 56. 8, 65. — οἱ ἐκ τᾶς α. i. e. *qui e captivitate in patriam redierunt* Esr. 2, 15. 5, 67. 6, 28. 7, 6. 10. de h. l. genitivo appositionis juncto c. nominat. substantivi υἱοὶ Ἰσραὴλ *Win.* §. 48. 2. *Gesen.* 687. 2. coll. 666. *Ewald* p. 579. gr. min. p. 245. — 7, 13. 9, 3. 15. ὁ υἱὸς τῆς α. = ὁ αἰχμάλωτος Esr. 7, 11. 13. — ἡ α. τῆς γῆς — ἡμῶν *captivitas incolarum terrae nostrae* Jud. 8, 22. — διδόναι vel παραδιδόναι τινὰ εἰς α. *tradere aliquem in captivitatem* Tob. 3, 4. Jud. 9, 4. Esr. 8, 77. pro גּוֹלָה Ez. 12, 11. — ἡ γῆ τῆς α. μου *terra in qua captivus tenebar*, Tob. 3, 15. 13, 6. — abest ἡ γῆ et simpliciter ἡ α. legitur ita ut sit: *terra in qua captivus tenetur aliquis* vel ἀναβαίνειν ἐκ τῆς α. Jud. 4, 3. — plur. αἱ α. i. e. *regiones captivitatis*, Tob. 14, 5. Cf. de plurali sub ἄβυσσος notata. — ἡ α. τῆς παροικίας terra in qua captivus peregrinatur aliquis Esr. 5, 7. bb) ex metonym. abstr. pro concr. [cf. *Matth.* §. 429. *Rost* §. 97. Lob. ad Phryn. 469.] *captivi* Jud. 2, 9. Esr. 6, 5. 8. τὸ πλῆθος τῆς α. *multitudo eorum qui captivi olim, nunc in patriam redierunt* 9, 4. pro שְׁבִי Num. 31, 12. גּוֹלָה Ez. 1, 1.

Αἰχμαλωτεύω, f. εύσω (cujus loco Graeci melioris aevi αἰχμάλωτον ποιεῖν cf. Lob. ad Phryn. p. 442.) *hasta capio, captivum facio* vel *duco*, τινά 1 Macc. 1, 32. 8, 10. interveniente pron. relativo additur nomen conjugatum αἰχμαλωσία = *captivi* [cf. *Win.* p. 184. coll. *Matth.* §. 408. 421. not. 3. *Buttm.* §. 110. 3. *Rost* §. 104. *Ewald* p. 590. gr. min. 257. *Gesen.* p. 809.] Addit. ad Esth. 1, 4. 1 Macc. 9, 72. — ὃς ᾐχμαλωτεύθη Tob. 1, 2. pro הִגְלָה Amos. 1, 6. שָׁבָה Gen. 34, 28. ᾐχμαλώτευται pro נִשְׁבָּה Gen. 14, 14. — praeter acc. objecti additur εἰς c. acc. loci [vid. εἰς] i. e. *in locum duco aliquem captivum* Esr. 6, 16. Jud. 5, 18. De horum l. aoristis in re semel facta vel cito transeunte vid. ἀγαπάω. (Constant. Porphyrog. Adm. XXX. 99. B. Nicet. Annal. XVI, 5. 323.)

Αἰχμαλωτίζω, f. ίσω (= αἰχμάλωτον ποιέω ita Graci melioris idiomat. cf. *Sturz* de dial. alex. p. 144. *Lob.* ad Phryn. p. 442.) *hasta capio, captivum facio* vel *duco* aliquem, et pass. αἰχμα-

λωτίζομαι pro Graecorum melioris aevi αἰχμάλωτος γίγνομαι [vid. *Sturz* et *Lob.* l. l.] a) propr. τινά 1 Macc. 15, 40. de h. l. inf. pertinente ad rem saepius repetitam vel durantem vid. ἁγιάζω. — 1 Macc. 5, 13. — (Diod. Sic. 13, 59. 14, 37.) Tob. 14, 15. de h. l. aor. vid. ἀγαπάω et de nomine urbis posito pro incolis urbis *Rost* §. 97. 2. α. γ. — additur εἰς c. acc. loci. = ***captivum aliquem duco in locum*** [vid. εἰς] Tob. 1, 10. pro שָׁבָה 1 Regg. 8, 46. additur insuper ἀπό c. genit. loci a quo abducitur aliquis 1 Macc. 10, 33. — b) trop. de pulchritudine vel formositate capiente animum alicujus. Jud. 16, 9. de aor. in re brevi absoluta vid. ἀγαπάω.

Αἰχμάλωτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (αἰχμή, ἁλίσκω capio; hasta captus) *bello captivus*, Tob. 7, 3. 13, 10. — ἄγομαι α. Bar. 6, 1. 2. (Plut. Ages. c. 9. Xen. Ages. 1, 22.) — de rebus, ut τὰ σκεύη — ἀπήχθη 1 Macc. 2, 9. (Xen. Cyr. 4, 5. 34. 6, 1. 27. δουλοσύνη Hdot. 9, 76.)

Αἰών, ῶνος, ὁ (ἀεί vel αἰεί) ***aevum***, i. e. ***temporis perpetuitas*** vel ***tempus immensum sine origine, sine fine, quod eodem modo semper fuit et semper futurum est***, ut de eo *Censorin.* scribit de die Nat. 16. ita *Forcellini* in lex. ling. lat. sub voce aevum. — A) propr. a) universe. Ita c. artic. Sap. 4, 2. ἐν τῷ — πομπεύει sc. ἀρετή ***die Tugend feiert ihre Triumphe im Laufe der Zeiten.*** — Dicitur Deus ὁ Θεός vel ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων quatenus quae olim fuerunt et quae nunc sunt semperque erunt tempora ejus imperio subsunt Sir. 36, 22. Tob. 13, 6. Cf. de plur., ubi nos singulari utimur, sub ἄβυσσος notata. Esr. 4, 40. καὶ αὕτη [sc. ἀλήθεια] — τῶν πάντων αἰώνων i. e. et ipsa gaudet fortitudine, et imperio et potestate et majestate in omni aevo. Cf. de genit. in temporis notatione minus definita *Matth.* §. 377. 2. *Rost* §. 108. c. *Buttm.* §. 119. 4. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 382. *Win.* §. 30, 11. — sine articulo — est enim ex nomm. abstractis — Sir. 1, 2. ἡμέρας αἰῶνος (i. e dies quos habet αἰών) τίς ἐξαριθμήσει. 18, 9. οὕτως ὀλίγα ἔτη ἐν ἡμέρᾳ pro ἐν ἡμέραις [cf. *Matth.* §. 293. *Rost* §. 97. 3. a. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 300. *Win.* §. 27, 1. *Roth* gram. quaest. V. e Cornel. Tacito §. 1.] αἰῶνος ***inter dies quos habet*** αἰών i. e. in comparatione dierum quos habet αἰών = ***gegen die Tage der unermesslichen Zeit*** od. ***der Ewigkeit.*** 38, 34. κτίσμα αἰῶνος ***res creatae, quas habet*** αἰών — 43, 6. σημεῖον αἰῶνος i. e. vel ut sit index periodorum quas habet αἰών (alternat h. l. c. vocab. χρόνοι (Diod. Sic. 5, 1. 2.) vel = ***nota aevi***, i. e. ***nota qua una aetas ab altera dignoscitur*** = ostenta quae in tempora incidunt. Sir. 42, 18. — b) de decursu temporis ab eo, quod nunc est tempus, longissime remoti, indefinito aa) de temp. futuro. Ita nude positum legitur, nunc singulari numero et sine artic. Sap. 14, 6. μακάριος α. aevum beatum 4 Macc. 17, 17. ita substantivis additur genit. αἰῶνος ut sit = ***temporis longissimi durationem habens*** i. e. ***aeternus, ewig*** (de genit. vim habente adjectivi vid. ἁγιασμός) ut διαθήκη Sir. 17, 10. 45, 7. διαθῆκαι 44, 18. δόξα 49, 12. εὐφροσύνη 2, 9. θεμέλιον 1, 13. κοίμησις 46, 19. — c. artic. Sap. 18, 4. Tob. 1, 4. 13, 10. — acc. ubi quaeritur: ***quamdiu*** [cf. *Matth.* §. 4. 25. *Buttm.* §. 118. 8. *Rost* §. 104.] τὸν αἰῶνα ***per longissimi temporis decursum vel spatium, in aeternum,*** Bar. 3, 13. ἀπολλύμενοι τὸν α. i. e. οὐ ζῶντες τ. α. v. 3. de Deo καθήμενος τ. α. Bar. 3, 3. 4 Macc. 9, 23. (Diod. Sic. 1, 92.) — nunc plurali numero et sine artic. Sir. 24, 31. c. artic. ita accus. durationem indicans [vid. modo observata] εὐλογητός — πάντας τοὺς αἰ. Tob. 13, 18. Vid. tamen de h. l. et lectione et interpretat. *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 113. *Bretschn.* Dogm. d. Apokr. T. I. p. 350. — c. praepositionibus legitur αἰών, articulum nunc non habens, ut ἄχρι αἰῶνος i. e. ***dum durat temporum decursus*** 2 Macc. 14, 15. δι' αἰῶνος καυχᾶσθαι ἐπί τινι Sir. 17, 9. Vid. de h. l. lect. *Bretschn.* ad h. l. Sap. 4, 18. (Ael. V. H. 1, 32. 3, 25.) — εἰς αἰῶνα ***in sempiternum, auf ewige Zeiten, auf ewig, in Ewigkeit hinaus,*** ut ἀνυψοῦν τί Sir. 47, 11. διαμένειν 41, 13. διατηρεῖν 2 Macc. 14, 36. θαυμάζειν (Addit. ad Esth. 4, 8. *Rost* §. 97. *Tittmann* Synonym. N. T. p. 132. *Fischer* ad Well. II. p. 123. *Erf.* et *Wunder* ad Soph. OR. 466. Philoct. 65. *Win.* §. 37. 2. *Ges.* p. 671. 692. *Ewald* p. 575. gr. min. p. 243.) 1 Macc. 2, 57. — ἕως αἰῶνος ***usque ad temporum longissimorum decursum, in sempiternum,*** κατακληρονομεῖν Esr. 8, 85. κλαίειν Jud. 16, 17. μένειν Sir. 44, 13. — ubi c. verbo jungitur negatio ut οὐκ ἀπειθήσουσι — αὐτοῦ i. e. ***in sempiternum parebunt jussis ejus*** = ***neque unquam obedientiam jussis ejus denegabunt*** Sir. 16, 26. οὐκ — αἰῶνος ***in sempiternum fiducia in te collocata immanebit animis hominum memores qui sunt potentiae divinae*** = ***neque unquam cessabit fiducia — ab animis hominum*** etc. Jud. 13, 19. — Sir. 24, 9. (ita in aevum i. e. in omne aevum Hor. Od. 4, 14. 3.) — nunc praefixum habens artic. ut εἰς τὸν αἰῶνα ***in sempiternum***, ut ἀνιέναι τινά 4 Macc. 12, 12. ἀποδιδόναι τινά τινι Bar. 4, 23. βασιλεύειν Sap. 6, 21. διαμένειν Sir. 40, 17. εἶναι Sap. 14, 13. Sir. 1, 1. Cant. tr. puer. 66. 67. 1 Macc. 4, 24. εἰμί τις vel τι 1 Macc. 14, 41. ἐμβλέπειν Sir. 39, 20. ἐνδύσασθαί τι Bar. 5, 1. εὐλογεῖν Tob. 3, 11. 12, 17. εὐλογημένος 13, 12. ἐνοδοῦσθαι Sir. 11, 15. εὐφραίνεσθαι Tob. 13, 14. ζῆν Sap. 5, 15. Sir. 37, 26. ἵστασθαι Sir. 40, 12. χαλεῖσθαι Bar. 5, 4. χαλῶς γίνεταί τινι 1 Macc. 8, 23. κρίνειν Tob. 3, 2. μένειν Sir. 42, 23. Esr. 4, 38. ὑπάρχειν Bar. 4, 1. — μῶμον εἰς τ. α. [i. e. ***labem in sempiternum duraturam, einen immerwährenden Schandfleck***] διδόναι τινί Sir. 11, 31. Addit. ad Esth. 7, 10. De deo ὁ ζῶν it. ἐστὶν εἰς τ. α. Sir. 18, 1. 42, 21. — (Diod. Sic. Vol. IX. p. 279. ed. Bip.) — pro לְעוֹלָם Gen. 6, 3. Ps. 15. 3. — additur genit. τοῦ α. cum intendendi vi (vid. supra monita) ἐπανέρχεσθαι Tob. 6, 17. κρατεῖν et μένειν Esr. 4, 38. — junguntur verba εἰς τ. α. c. verbo ante se habente negationem ut οὐ μή — αὐτῶν i. e. ***in sempiternum idem erit iis animus*** vel ***eadem mens*** = ***nunquam animus*** vel ***mens eorum mutabitur*** Sap. 12, 10. καὶ — ἁμαρτήσεις ***et in sempiternum peccatis abstinebis*** = ***neque unquam peccabis*** Sir. 7, 36. — 12, 10. μὴ ἴδοιμεν — εἰς τ. α. i. e. ***absit in aeternum ut liberos videamus ex te natos*** Tob. 3, 9. — augetur verborum εἰς τ. α. vis addito χρόνον [cf. de eadem notione bis enunciata *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 178. *Jacob* quaest. Lucian. ad calc. Lucian. Toxar. p. 9. 10. 17. 20. *Bornem.* Schol. ad Lucam p. 124. 166. 195. *Win.* §. 67. 1. idem ep. P. ad Gal. p. 101. et supra sub ἀγαλλιάομαι notata.] εὐλογημένη γίνου Jud. 15, 10. ὁ κατασκευάσας — χρόνον i. e. ***qui terram condidit in commodum temporum longissimorum*** vel ***ut per longissima tempora perduret*** Bar. 3, 32. pluralis legitur: εἰς τοὺς α. ut βασιλεύειν Sap. 3, 8. ἐστί τί τινι Sir. 45, 24. ἑτοιμάζειν τι 47, 13. εὐλογητός vel εὐλογημένος Tob. 8, 5. 11, 14. Cant. Az. v. 2. Cant. tr. puer. 28. 30—33. εὐλογεῖν Tob. 8, 15. Cant. tr. puer. v. 34—67. ζῆν Tob. 13, 1. abest μένειν cogitatione addendum Esr. 5, 61. — additur vel πᾶς: εἰς πάντας τοὺς α. Cant. tr. puer. v. 29. Tob. 13, 4. vel: τῶν αἰώνων 4 Macc. 18, fin. — 1 Macc. 10, 30. ita pro עַד עוֹלָם Ex. 14, 13. לָנֶצַח Jes. 13, 20. לְעוֹלָם Jes. 14, 20. — ἕως τ. α. ***ad longissima usque tempora*** ὑποδεικνύειν τι Sir. 48, 25. εἶναι εἰς εὐλογίαν

1 Macc. 3, 7. καὶ οὐδὲν ἐπιγνώσεσϑε ἕως τ. α. i. e. *et si in sempiternum scrutabimini, nihil cognoscetis* Jud. 8, 13. — ἕως — οὐκ ἐξαλειφϑήσεται i. e. *ad longissima usque tempora manebit* = *neque unquam illa delabitur* Sir. 39, 9. — bb) de tempore praeterlapso = *die graue Vorzeit, tempora antiquissima.* Ita nude positum legitur ut κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ α. *ad similitudinem vel ad exemplum dierum quos vidit aevum antiquissimum.* Sir. 50, 23. — praefixa praepositione nunc sine artic. legitur ut ἀπ' α. i. e. *ab antiquissimis inde temporibus, a summa inde memoria, ex quo homines vixerunt,* ut διαϑήκη sc. ἐστί Sir. 14, 17. ἡ ἐργασία ἡ ἀπ' α. 51, 8. κτίσαι τί 44, 2. — intenditur vis notionis αἰῶνος addito χρόνου [vid. paulo ante observata.] ut τοῦτο — ἀπ' α. χρόνου scil. ὃν κτίσμα 3 Macc. 5, 11. — ἐξ αἰῶνος = ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου Sir. 1, 4. (Diod. Sic. 1, 6. Ael. V. H. 6, 13.) pro מֵעוֹלָם Gen. 6, 4. ἕως αἰῶνος *ab aeterno,* ἐμβλέπειν εἴς τι Sir. 39, 20. ἑτοιμασμένος εἰμί Tob. 6, 17. πρὸ αἰῶνος *ante saecula antiquissima* ut ἔκτισέ με Sir. 24, 9. — de Deo ἐστί 42, 21. — cc) ex judaica dicendi ratione, de aevo tempora Messiae praecedente vel de temporis, quod Messiae adventum antecedit et ad eum usque futurum est, spatio, *die vormessianische Zeit,* ita καιρὸς τοῦ αἰῶνος *die bestimmten Zeitperioden des vormessianischen Zeitalters, certa aevi antemessiani tempora* variis imperii formis et mutationibus distincta Tob. 14, 5. Cf. *Ilgen* Geschichte Tobi's p. 119. *Bretschn.* Dogm. der Apokr. p. 350.

B) ex metonym. continentis pro contento: *rerum omnium quae habentur in immenso illo, quod fuit et semper futurum erit temporis spatium, complexus,* ubi plerumque utimur voce: *mundus, Welt,* Sap. 13, 9. ita pro עוֹלָם Kohel. 3, 11.

Αἰώνιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό (αἰών) *sempiternus* a) de rebus in aeternum i. e. per longissima tempora duraturis, ut βασανισμός s. βάσανος 4 Macc. 9, 9. 13, 14. διαϑήκη Sir. 45, 15. Bar. 2, 35. δόξα Sap. 10, 14. εὐφροσύνη Bar. 4, 29. ζωή 1 Macc. 15, 2. ἱερωσύνη 1 Macc. 2, 54. κληρονομία Addit. ad l. Esth. 4, 6. μνήμη Sap. 8, 13. ὄλεϑρος 4 Macc. 10, 15. ὄνομα Sir. 15, 6. 1 Macc. 2, 51. 6, 44. 13, 29. πρόσταγμα Tob. 1, 6. πῦρ 4 Macc. 12, 12. τόπος *locus aeternus* i. e. *locus in omne aevum recepturus* aliquem, ex hebraica dicendi consuetudine appellatur ita = *sepulcrum* vel *orcus* [cf. בֵּית עוֹלָם Cohel. 12, 5.] Tob. 3, 6. ὕψος Jud. 13, 20. — pro עוֹלָם Gen. 17, 7. Num. 25, 13. (Diod. Sic. 1, 93. Hdian. 2, 3.) — b) de Deo, *aeternus,* ὁ αἰώνιος, substant. *der Ewige.* [de adiect. c. artic. substantivi vim habente vid. ἀγαϑός, ἄδικος] Bar. 4, 10. 14. 20. 22. 24. 35. 5, 2. ὁ ϑεὸς αἰώνιος Hist. Sus. v. 42. — Bar. 4, 8. vocat. αἰώνιε 3 Macc. 6, 12. ὁ μόνος — αἰώνιος 2 Macc. 1, 25. ὁ αἰων. σωτήρ Bar. 4, 22. 3 Macc. 7, 16. πρόνοια Sap. 17, 2. — c) de nova post mortem vita aeternum duratura 2 Macc. 7, 9.

Ἀκαϑαρσία, ας, ἡ, (α pr., καϑαρός) 1) *impuritas,* metaph. *improbitas, vitiositas* Esr. 1, 41. quo l. iungitur c. δυσσέβεια. — v. 49. (Dem. 553, 12.) 2) sensu levitico l. iudaico: *res impura et abominabilis,* ita de rebus mores, instituta idololatrarum paganorum et commercium cum iis redolentibus, ubi alias βδέλυγμα Sap. 2, 16. Esr. 8, 69. 83. 87. 1 Macc. 13, 48. 14, 7. 3 Macc. 2, 17. — ita pro טֻמְאָה Lev. 5, 3. 2 Chron. 29, 16. תּוֹעֵבָה 2 Chron. 28, 3. 34, 33.

Ἀκάϑαρτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., καϑαρός) *impurus,* a) sensu levitico i. e. de personis et rebus, quas tangere et cum quibus versari lege vetitum erat Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Reinigkeit* — Sir. 31, 4. 1 Macc. 4, 43. — pro טָמֵא Lev. 5, 2. 7, 9. — b) adiuncta abominationis notione: *abominabilis, e* [hebr. תּוֹעֵבָה Prov. 3, 32. 11, 1. 20.], ut ῥίζαι trop. *progenies* Sir. 40, 15. quo l. alternat c. ἀσεβής. — γλῶσσα Sir. 51, 1. — neutr. πᾶν ἀκάϑαρτον = πᾶσα ἀκαϑαρσία 1 Macc. 1, 48. quo l. iungitur c. βεβήλωσις. —

Ἀκαϑίστημι vel ἀκαϑιστάω f. στήσω (ἀκάϑιστος vagus, instabilis, de quo voc. serioris aevi vid. *Lob.* ad Phryn. p. 564.) *facio ut vagus et instabilis sit aliquis* [Hephaestionis Excerpt. apotelesmat. p. 7. 9. 17.] med. vel pass. ἀκαϑίσταμαι a. l. p. signif. reflex. [de qua vid. ἁγνίζω] *vagus* s. *instabilis* vel *inconstans sum* Tob. 1, 15. Cf. de h. l. et lect. ἠκατάσϑησαν, ἠκάτησαν et interpret. *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 18. 19.

Ἄκαιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., καιρός) *intempestivus unzeitig, was zur Unzeit ist,* ut διήγησις, μῦϑος Sir. 22, 6. 20, 7. (Ael. V. H. 3. 9. Xen. Cyr. 4, 2. 45.)

Ἀκαίρως, adv. (ἄκαιρος) *intempestive* Sir. 35, 4. (Plut. apophth. lacon. Mor. 2. p. 141. ed. *Tauchn.*)

Ἄκακος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κακός) *a malo alienus, non pravus,* νοῦς Sap. 4, 12. (Diod. Sic. 13, 76. Dem. 1153, 10.)

Ἀκάλυπτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., καλύπτω, tego) *retectus,* κεφαλή Bar. 6, 51. πρόσωπον Tob. 2, 9. (Hdian. 3, 6. Plut. apophth. lacon. Mor. 2. p. 161. ed. *Tauchn.*)

Ἀκαλύπτως, adv. (ἀκάλυπτος) *non tecte, sine velamine, unverschleiert* 3 Macc. 4, 6. Cf. ad h. l. de veli apud feminas Hebraeorum usu *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schleier.*

Ἄκανϑα, ης, ἡ, *spina,* περίφραξον — ἀκάνϑαις *spinis* i. e. *septo e spinis facto possessiones tuas muni* Sir. 28, 24. pro חוֹחַ Hos. 9, 6. (Diod. Sic. 5, 41.)

Ἀκάρδιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., καρδία) *excors, vecors, stultus,* Sir. 6, 19. quo l. antecedit ἀπαίδευτος. — pro חֲסַר־לֵב Prov. 10, 13. —

Ἀκαριαῖος, αία, αῖον, (ἀκαρής, insecabilis, qui tonderi non potest, brevis) *brevis, exiguus* 2 Macc. 6, 25. (Diod. Sic. 1, 2. Dem. 1292, 2.)

Ἄκαρπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., καρπός) *fructu carens,* [de regione sterili Pol. 12, 3. 2.] *frustraneus, inutilis,* ut πόνος Sap. 19, 4. τιϑηνία 4 Macc. 16, 7. quo l. alternat cum μάταιος et ἀνόνητος.

Ἀκατάγνωστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., καταγινώσκω, condemno) *qui condemnari non potest; culpae expers* 2 Macc. 4, 47. de h. l. nominat. praedicati vid. sub ἁγιάζω monita et de adiect. verbalibus ἀδιεξέταστος.

Ἀκατάλυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., καταλύω, dissolvo) *qui dissolvi non potest,* βάσανος i. e. *cruciatus perennis* 4 Macc. 10, 11. (Dion. Hal. Ant. 10, 31.)

Ἀκαταμάχητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., καταμάχομαι) *inexpugnabilis, qui superari non potest,* ut ἀσπίς Sap. 5, 19. (Marc. Anton. 8, 48.)

Ἀκαταστασία, ας, ἡ, (ἀκατάστατος, vagus, instabilis, instabilitas) *turba, Verwirrung, Unordnung* Tob. 4, 13. — plur. ἀκαταστασίαι πολέμου *Kriegsunruhen* Sir. 26, 27. — pro מַדְחֶה Prov. 26, 28. (Pol. 31, 13. 6.)

Ἀκατάσχετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κατέχω) *qui coërceri non potest, indomitus,* οἰμωγή 3 Macc. 6, 17. (Jos. b. i. 2, 17. 1.)

'Ακβώς, ὁ, *Acbos*, nom. propr. indecl. viri, cuius posteri erant in comitibus Esrae in patriam redeuntis Esr. 4, 38.

'Ακέραιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κεράω, κεράννυμι, misceo; immixtus Eur. Phoen. v. 950. Dioscor. 5, 120.) *cui nihil alienum admixtum est, simplex*, sensu ethico, εὐγνωμοσύνη Addit. ad l. Esth. 6, 6. (Diod. Sic. 13, 2 a. Arrian. dissert. epict. 3, 23.)

'Ακηδία, ας, ἡ (ἀκηδής, incurius, sorglos; incuria) ex usu Alexandrinorum *moeror, tristitia* = κῆδος [Hom. Iliad. 1, 445. 2, 32.] λόγοι ἀκηδίας, *verba moerorem testantia* [cf. de genit. substant. quatenus adjectivi vim habeat, sub ἁγιασμός monita] = *querelae* Sir. 29, 5. — pro תּוּגָה Ps. 119, 28. Cf. quae habet de hoc voc. apud Alexandrinos usitato pro ἀηδία *Sturz* de dial. alex. p. 32. et de ἀηδία *Ast* ad Theophr. char. c. 20.

'Ακηδιάω, ῶ f. άσω (de qua huius verbi forma Atticis non frequentata vid. *Lob.* ad Phryn. p. 82. sq. *Sturz* de dial. alex. p. 32. Koen. ad Greg. Cor. p. 230. ed. *Schäfer* = ἀκηδέω curam non gero, negligo Hom. Iliad. 23, 70. Aeschyl. Prometh. v. 517.) ex usu Alexandrinorum = κήδομαι [rationibus alicuius consulo, curam gero alicuius Xen. An. 7, 5. 5. Diod. Sic. 18, 57.] *anxius sum, ich befinde mich in Verlegenheit, perturbor* Sir. 22, 11. πνεῦμα ἀκηδιῶν Bar. 3, 1. — ita pro עָטַף Ps. 61, 2. 143, 4.

'Ακηλίδωτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κηλιδόω, maculo, κηλίς macula Plut. de fratr. amore c. 17.) *immaculatus* Sap. 7, 26. quo l. sapientia ἔσοπτρον ἀ. τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας appellatur. — βίος ἀ. i. e. *vita vituperii expers* Sap. 4, 9.

'Ακιθών, ὁ, *Akithon*, nom. propr. unius ex maioribus Judithae Jud. 8, 1. —

'Ακινάκης, ου, ὁ, *acinaces*. Appellatur ita gladius Persarum sive Indorum et Scytharum brevior et Romanorum pugioni similis, retro tamen aliquantum curvatus et femori adaptari solitus Jud. 13, 6. 16, 9. (Xen. Anab. 1, 2. 27.)

'Ακίνητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κινέω, moveo) *immobilis*, ut πέδη 3 Macc. 6, 19. (motu carens Xen. Mem. 1, 4. 4.)

'Ακκαβά, ὁ, *Accaba*, nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 30.)

'Ακκαρών, ἡ, *Accaron, Ekron*, hebr. עֶקְרוֹן, nom. propr. indeclin. urbis primariae Philistaeorum, quam dono dedit Jonathano Alexander Balas 1 Macc. 10, 89. (Jos. Ant. 8, 5. 3.)

'Ακκώς, ὁ, *Akkos*, nom. propr. indeclin. viri, cuius nepotem, Eupolemum Romam legatum misit Judas Maccabaeus 1 Macc. 8, 17.

'Ακλεής, έος, ὁ, ἡ — ές, τό, accus. ἀκλεᾶ (α pr., κλέος, gloria) *inglorius, turpis* 3 Macc. 4, 12. (Hdot. 1, 1. Xen. Oec. 8, 4.)

'Ακλεῶς, adv. (ἀκλεής) *inglorie, turpiter* 3 Macc. 6, 34.

'Ακληρέω, ῶ f. ήσω (sum ἄκληρος, sortem i. e. possessionem, agrum [= Allode] proprium non habeo, ita ἄκληρος Lucian. dial. mort. 15, 3.) *miser sum* 2 Macc. 14, 8. (Diod. Sic. 3, 11. 4, 15.)

'Ακλινής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., κλίνω) *non inclinatus, immotus* 4 Macc. 6, 17. 7, 3. ad h. l. adiect. cf. sub ἀγελαῖος monita. (Ael. V. H. 12, 64.)

'Ακμάζω, f. άσω (ἀκμή) *vigeo*, πρός τι ad aliquid faciendum 4 Macc. 2, 3. (Xen. h. gr. 1, 2. 3.)

'Ακμαῖος, αία αῖον (ἀκμή, acies, flos aetatis Xen. Cyr. 7, 2. 20.) *florens aetate, adultus*, ἡλικία 3 Macc. 4, 8. (Lucian. dial. deor. 8, 3.)

'Ακμή, ῆς, ἡ, 1) *acies*, ut τῶν ξιφῶν 2 Macc. 12, 22. (cuspidis Hom. Iliad. 10, 173. Diod. Sic. 3, 64.) — 2) *summum s. extremum alicuius rei, der höchste Punkt oder Grad einer Sache*, ut ἡλικίας = Lat. *flos aetatis*, Sir. 26, 19. vid. de h. l. lect. *Bretschn. Augusti, Apel.* — absol. 4 Macc. 18, 9. — ἀ. κάλλους Addit. ad l. Esth. 5, 5. — ἀ. θυμοῦ v. 7. ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψεν *talis erat vultus eius, qualis esse solebat in summa ira* vel *ira* effervescente. — ἑλληνισμοῦ 2 Macc. 4, 13. de h. l. τίς augente vim voc. ἀκμή vid. sub τίς observata. — 2 Macc. 1, 7. γεγραφήκαμεν ἡμῖν ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ i. e. et quidem quum summa esset ἡ θλίψις. — (τοῦ χειμῶνος Diod. Sic. 1, 41. Dem. 52, 2.)

'Ακοή, ῆς, ἡ, *auditus* [= der Sinn des Gehörs Xen. Mem. 1, 4. 6.] i. e. a) *audiendi instrumentum, auris*, αἱ ἀκοαί 2 Macc. 15, 39. (ἀκοή Hdot. 1, 38. plur. Hdian. 4, 5. 3. Philopatr. §. 1.) — b) *auditio* i. e. *quaecunque res, quae auditur* aa) univ. ἀκοαὶ ὠτίων ἡμῶν, *res quas auribus nostris percepimus* Sir. 43, 24. quo l. agitur de nautis pericula sua enarrantibus. — λόγοι ἀκοῆς *sermo audiendo perceptus* Sir. 41, 23. — ἀκούειν — ἀκοὴν καλήν *audire auditu iucunda* i. e. *laetum de aliquo nuntium percipere* Tob. 10, 13. — Sir. 27, 15. ἡ διαλοιδόρησις — μοχθηρά *ihre Lästerreden sind ein schlechter Ohrenschmauss.* — bb) *fama, Ruf*, sq. genit. obiecti, ut λόγων αὐτοῦ Sap. 1, 9. (Hdot. 1, 171. Thuc. 1, 4. 2, 41. Dem. 597, 12. — *auditio* Cic. pro Plancio c. 23. Caes. bell. gall. 4, 5. 9.) Cf. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 825.

'Ακοίμητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κοιμάομαι, cubitum eo) *insomnis, qui non it cubitum*, trop. pro: *semper efficax*, ita de sapientia splendore ac luce sua semper dies noctesque lumina spargente Sap. 7, 10. (ὀφθαλμός Theocrit. idyll. 19.)

'Ακοινώνητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr. κοινωνέω) *non communicabilis, non communicandus*, ὄνομα Sap. 14, 21. coll. Deut. 6, 4. (ἀρχή Diod. Sic. 20, 106.)

'Ακολασία, ας, ἡ, (α pr., κολάζω, castigo) *intemperantia, lascivia* 4 Macc. 13, 7. (Jos. Ant. 20, 7. 3. Xen. de rep. Athen. 1, 9.)

'Ακολουθέω, ῶ f. ήσω (α copulat. vid. ἀδελφός — κέλευθος via) *sequor, ich folge nach, folge* a) propr. Jud. 15, 13. (Diod. Sic. 13, 75. τινί Xen. Mem. 3, 13. 4.) — τινί [cf. de dat. post vv. quibus inest appropinquandi, conveniendi, colloquendi, conciliandi, occurrendi, pugnandi notio *Matth.* §. 383. §. 386. §. 403. *Rost* §. 105. *Buttm.* §. 120, 2. *Win.* §. 31, 1 et 2.] ita de rebus, quas dominus iter faciens in usum suum secum portare iussit servos suos Jud. 12, 2. — de personis tempore sequentibus aliquem κατά τινα Sir. praef. prima ineunte. — b) metaph. *sequor*, i. e. *ad exemplum* vel *praeceptum alicuius vitam compono = obtempero alicui*, sq. dat., ut τῷ λόγῳ τινός Jud. 2, 3. τῷ θεῷ Sir. 23, 28. si sana lect. — τοῖς νόμοις 2 Macc. 8, 36. de h. l. infin. praesentis vid. sub ἀγαπάω de imperat. praesentis monita. — τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων Jud. 5, 7. quo l. si post praeteritum ἐβουλήθησαν in narratione sequitur infinit. aoristi vid. *Matth.* §. 501. *Schäfer* ad Demosth. III. p. 432. *Stallbaum* ad Platon. Phileb. p. 146. *Win.* §. 45, 8. (Lucian. Hermotim. §. 2. Plat. Criton. §. 7. ed. *Fischer.*)

'Ακολουθία, ας, ἡ (ἀκολουθέω quod vid.; series, nexus) *vicissitudo* 4 Macc. 1, 21.

'Ακόλουθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, ἀκολουθέω, sequor) *sequens* a) propr. ut ὁ ἀ. καιρός 2 Macc. 4, 17. — b) *conveniens*, neutr. τὰ ἀκόλουθά τινι, *quae connexa sunt cum aliqua re, quae pertinent*

ad aliquid Esr. 8, 14. (Diod. Sic. 2, 5. Dem. 1178, 17.)

'Ακολούθως, adv. (ἀκόλουθος, sequens; consequenter) *convenienter, angemessen, gemäss,* τινί Esr. 5, 40. 71. 7, 6. 9. ἀκολούθως ᾧ per attract. pro: ἀ. τούτῳ, ὅ, 8, 12. — seq. genit. [de quo vid. sub ὅμοιος notata] 2 Macc. 6, 23. (Diod. Sic. 5, 17. Dem. 1100, 4.)

'Ακοπιάτως, vel ut alii habent e codd. ἀκοπιάστως, adv. (ἀκοπίατος, indefatigabilis) *modo lassitudinem non afferente = sine labore* Sap. 16, 20.

'Ακόσμως, adv. (ἄκοσμος inordinatus) *sine ordine, sine concinna dispositione,* de duce ab expeditione bellica redeunte 2 Macc. 9, 1. (Aeschyl. Pers. v. 380.)

'Ακούδ, ὁ, *Akud,* nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 30.

'Ακούσιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἄκων) *involuntarius* 4 Macc. 8, 24. de h. l. adiect. relato ad subst., ubi nos adverbio utimur vid. ἀγελαῖος (Isocr. ad Demonic. p. 6. ed. *Lange.)*

'Ακουστής, οῦ, ὁ, (ἀκούω) *auditor,* τῆς γλώσσης i. e. *eorum, quae lingua profert* Sap. 1, 6. (Diod. Sic. 11, 48. Ael. V. H. 11, 10.)

'Ακουστός, ή, όν, adiect. verb. (ἀκούω, audio; auditus) *qui audiri potest,* ut ἦχος Sir. 45, 9. φωνή 46, 17. 50, 16. (Xen. Mem. 1, 4. 5.)

'Ακουτίζω, f. ίσω (vox aevi alexandrini cf. *Sturz* de dial. alex. p. 144. coll. *Win.* §. 2. §. 16. — ἀκούω) *audire facio,* τινά τινος *aliquem aliquid* Sir. 45, 5. de gen. rei vid. sub — αἰσθάνομαι — τινά τι הִשְׁמִיעַ Ps. 51, 8. Cantic. 2, 14.

'Ακούω, f. ούσομαι [Sir. 29, 25. 1 Macc. 2, 22. de quo futuro medii locum futuri activi explente vid. *Buttm.* §. 100. gram. max. II. p. 52. *Matth.* §. 184. *Rost* §. 82. *Win.* §. 15.] a. 1. ἤκουσα, perf. ἀκήκοα [cf. *Buttm.* §. 77, 7. gr. max. §. 85, 2. *Matth.* §. 168. not. 2. *Rost* §. 67.] perf. pass. ἤκουσμαι [cf. *Buttm.* §. 88. b. not. 6. gr. max. §. 98, 11. *Matth.* §. 181, 1. b. *Rost* §. 71. p. 205. coll. p. 562.] a. 1. p. ἠκούσθην [cf. *Matth.* §. 184. not. §. 168. *Buttm.* §. 100. §. 77, 7. §. 89, 3. §. 88. b. not. 6. gram. max. §. 85. §. 100, 3. *Rost* §. 71. *Schäfer* ind. ad Greg. Cor. p. 1063.] f. 1. p. ἀκουσθήσομαι.

1) *audio, auribus percipio aliquid,* seq. acc. rei [cf. *Matth.* §. 349, not. 3.] ut γνώμην μου Sir. 6, 22. 4 Macc. 9, 27. τὰς ἐντολὰς ζωῆς Bar. 5, 9. λόγον Jud. 5, 5. 7, 9. παιδείαν Sir. 23, 7. ταῦτα Sir. 13, 13. Tob. 3, 10. 6, 17. Esr. 3, 71. 4 Macc. 10, 72. φωνήν Sap. 18, 1. 4 Macc. 15, 18. τὸ ὄνομά σου Jud. 14, 7. in quibus l. si particip. resolvendum est particula: *quum, dum, si, postquam* vid. sub ἀγαθός et de discrimine particip. praes. et aoristi sub ἀγαπάω notata. — Sir. 48, 7. ὁ ἀκούων [=*qui saepius audiebat,* cf. de hac imperf. vi *Matth.* §. 497, b. §. 505, 1. *Rost* §. 116, not. 3. *Buttm.* §. 124, 4. 5. *Herm.* ad Vig. p. 745. fin. *Win.* §. 41, 3.] — ἐλεγμόν. — τοὺς λογισμούς Addit. ad l. Esth. 1, 14. διήγησιν Sir. 6, 34. ὀνειδισμόν Tob. 3, 6. 15. πικρά Sir. 29, 25. ἰσχυρότερα 16, 5. λόγον 19, 9. δόξαν φωνῆς 17, 11. τὴν κραυγήν Hist. Sus. v. 26. λόγον Sir. 19, 8. 21, 15. τοὺς λόγους τούτους 1 Macc. 3, 27. 5, 16. 6, 8. 10, 22. 46. 88. τὴν φωνὴν αὐτῆς Jud. 13, 12. τὰ ῥήματα Jud. 8, 9. 10, 14. 11, 9. 14, 19. 4 Macc. 8, 14. τὴν σοφίαν σου Jud. 11, 8. (Dem. 240, 12. Plat. Euthyphr. §. 6. ed. *Fischer.)* — passivum: ἀκούεται, *auditur, man hört* [cf. *Matth.* §. 297, not. 3.] ut τὸ ὄνομα αὐτῶν 1 Macc. 5, 63. — dicitur audiri aliquis, ubi auditur vox l. sermo eius Sir. 36, 4. Bar. 3, 22. Esr. 5, 65. — abest accus. rei, ut οἷς οὔτε — ὦτα ἀκούειν pro: εἰς τὸ ἀκούειν i. e. *aures ad audiendum aptae* Sap. 15, 15. ὦτα ἀκούοντα *aures ad audiendum promtae et paratae* Bar. 2, 31. — ὦτα ἀκουόντων scil. φρόνησιν aures hominum *qui audire volunt prudentiae vocem* Sir. 25, 9. Cf. de participio praesentis, quatenus voluntatem, conatum indicat *Matth.* §. 499. §. 566, 6. *Herm.* et *Wunder* ad Soph. OR. v. 1444. *Win.* §. 41, 2. a. §. 46, 5. *Herm.* ad Vig. p. 746. coll. quae habent de praesenti voluntatem, conatum alicuius significante *Matth.* §. 504, 3. *Rost* §. 116, not. 5. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 26. 119. *Markland.* ad Eur. Supplic. v. 740. *Herm.* ad Soph. OC. v. 91. — Sir. 6, 32. — 21, 15. ἤκουσε [scil. λόγον σοφόν] ὁ σπαταλῶν καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ καὶ ἀπέστρεψεν αὐτόν i. e. *die Erfahrung hat gelehrt: hört der Wüstling eine weise Lehre,* so κλ. quo l. si leguntur aoristi, ubi praesens expectasses, vid. sub ἀγαπάω ad Sap. 8, 3. monita; quodsi vero abesse videtur ἐάν vid. *Win.* §. 66. 5. 8. β. *Fritzsche* conjectan. p. 36. *Matth.* ad Eur. Orest. v. 635. *Dindorf* ad Aristoph. Aves v. 78. et de indicativo in talibus, ubi sumitur locum habere vel fieri id, quod verbo enuntiatur *Win.* §. 42, 3 fin. — Jud. 8, 1 coll. v. 9. ἄκουσον Bar. 2, 16. 3, 2. ἀκούσατε Sap. 6, 1. Bar. 4, 9. — Sir. 11, 8. Esr. 5, 66. — — sq. gen. *personae* loquentis sine casu rei i. e. vel: *audio aliquem* [cf. *Rost* §. 108, not. 11. *Matth.* §. 349, not. 3. *Buttm.* §. 119. *Win.* §. 30, 7.], ita ἀκούσατέ μου Sir. 3, 1. 30, 27. Jud. 8, 11. 32. 14, 1. ἄκουσόν μου, *audi me* [alii: *obtempera mihi* vid. infra no. 3.] Sir. 16, 22. 34, 22. Tob. 6, 12. 15. — abest gen. facile ex antecedd. cogitatione addendus Sap. 8, 15. Sir. 25, 17. — vel: *audio ex aliquo* [cf. *Rost* l. l. *Matth.* l. l. coll. §. 373, 3. b. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l.] Sir. 19, 9. ἀκήκοε γάρ σου [scil. aliquis aliquid = *man hat etwas von dir gehört*] καὶ ἐφυλάξατό σε i. e. *und schon hat man sich vor dir hüten zu müssen geglaubt.* Cf. de hac aor. vi sub ἀγαπάω ad Sap. 8, 3. observata. (Xen. Cyr. 3, 1. 1. Plat. apol. Socr. §. 1. Hom. Od. 12, 389.) — — sq. genit. *rei,* quae non tota simul, sed per singulas partes auribus percipitur [cf. *Rost* §. 108, not. 11. *Matth.* §. 340, not. 3.], ut τῆς κραυγῆς 3 Macc. 6, 23. τῶν λόγων 1 Macc. 10, 34. 13, 7. τοῦ νόμου Esr. 9, 40. 50. τῆς προσευχῆς Bar. 3, 4. τῶν σαλπίγγων Esr. 5, 65. φωνῆς πλήθους 1 Macc. 6, 41. (θορύβου Xen. An. 1, 8. 16. τῆς δίκης Cyr. 3, 1. 8. — 6, 2. 12. Dem. 226, 21. Hdot. 4, 129.)

2) *audiendo* l. *fama, rumore, nuntio cognosco,* ut Lat. = *rescisco, comperio,* seq. acc. *rei* ut ἀνδραγαδίαν 2 Macc. 14, 18. τὴν ἀπώλειαν Tob. 14, 15. αὐτά Jud. 11, 16. τὸν ἔφοδον 2 Macc. 14, 15. τὰς ἐπαγγελίας 1 Macc. 10, 15. θλῖψιν 4 Macc. 14, 9. θόρυβον 3 Macc. 5, 48. τὸ ὄνομα αὐτῶν 1 Macc. 3, 41. 8, 12. τὰ τοῦ παρὰ βασιλέως 3 Macc. 5, 35. πάντα Jud. 4, 1. — praeter accus. rei additur explicationis ergo ὅτι c. indic. 1 Macc. 8, 1. (Plut. vit. Pelop. c. 28. Hdian. 4, 4. 19.) — abest accus. rei facile e contextu cognoscendae Sir. 22, 24. ἀκούσας = *quum comperisset* 1 Macc. 4, 27. 11, 22. 16, 22. — Jud. 15, 1. 5. 1 Macc. 4, 3. 6, 28. 9, 43. 10, 2. 68. 77. 11, 15. 22. Hist. bel. et drac. v. 28. — 1 Macc. 5, 56. ἤκουσεν — τῶν ἀνδραγαθιῶν καὶ τοῦ πολέμου οἷα ἐποίησαν i. e. ἤκουσε τὰ τῶν ἀ. κ. τ. π. οἷα ἐ. — τί τινος audio *aliquid de aliquo* [cf. *Herm.* ad Viger. p. 879.], ut ἀκοὴν καλήν Tob. 10, 13. de h. l. optat. vid. sub ἀγαθοποιέω notata — (Xen. Mem. 3, 5. 9. Plat. apol. Socr. §. 10. ed. *Fischer.)* — seq. acc. c. inf. [cf. *Matth.* §. 537. *Buttm.* §. 128, 2. *Rost* §. 126. *Win.* §. 45, 2. et de accus. c. infin. post ἀκούω *Matth.* §. 549, 6. not. 2. *Rost* §. 129, 4. c.] Tob. 6, 13. 3 Macc. 4, 12. (Plut.

vit. Pelop. c. 10. Xen. Mem. 3, 1. 1. An. 2, 5. 13. Cyr. 1, 3. 1.) — sq. accus. subst. et participii statum indicantis [participium in talibus quatenus differat ab infinit. vid. *Matth.* §. 530. §. 549, 4. §. 555. *Buttm.* §. 131, 4. b. *Rost* §. 149. *Win.* §. 46, 1.] Sap. 11, 13. ἤκουσαν — εὐεργητουμένους αὐτούς. 2 Macc. 11, 24. (Xen. Cyr. 1, 4. 25. 2, 2. 12.) — sq. ὅτι c. indic. verbi finiti [cf. *Matth.* §. 549. not. 1. *Rost* §. 129. not. 6. coll. §. 122, 4. *Win.* §. 46, 1. p. 397. ed. Vtae.] Tob. 7, 7. Addit. ad l. Esth. 4, 5. 1 Macc. 3, 13. 5, 1. 55. 9, 1. 10, 8. 11, 63. 12, 24. 28. 34. 13, 1. 14, 2. 17. 40. 4 Macc. 4, 26. — passiv. ἠκούσθη = *man hörte, man erhielt Nachricht* 14, 16. (Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 28. ed. *Tauchn.* Xen. Oec. 15, 5.) — sq. περί τινος et ὅτι c. indic. 1 Macc. 10, 19. (Xen. An. 2, 5. 26.)

3) *obedio, obsequor*, sq. gen. [cf. *Matth.* §. 362. *Rost* §. 108, not. 12.] vel *personae*, ut τοῦ κυρίου ὑμῶν Esr. 5, 69. — 1 Macc. 2, 19. 65. 5, 61. 8, 16. vel *rei*, ut τῶν ἐντολῶν σου Cant. tr. puer. v. 6. — Sir. 3, 1. 30, 27. Bar. 1, 18. 19. 21. 2, 5. 10. 24. 29. 3, 4. 1 Macc. 2, 22. 2 Macc. 7, 30. — passiv. ἀκούομαι, *obeditur mihi*, ἀπό τινος 1 Macc. 14, 43. Cf. de passivis verborum, quorum activa secum habent genit. vel dativum obiecti *Win.* §. 40, 1. *Matth.* §. 490. *Buttm.* §. 121, 5. *Rost* §. 112, 5. — pro שָׁמַע Neh. 12, 27. (Ael. V. H. 2, 16. Xen. Cyr. 8, 6. 1. passivum Jos. Ant. 11, 5. 3.)

4) *audio* i. e. *appellor, ich heisse, ich werde genannt*, addito vel nominativo praedicati [de quo vid. sub ἁγιάζω observata], ut ἀνὴρ Φιλοπολίτης 1 Macc. 14, 37. προδότης 2 Macc. 10, 13. (Dem. 241, 13.) — vel adv., ut καλῶς *bene audio* = *laudor* 2 Macc. 14, 37. (Plut. Ages. c. 26. Dem. 442, 13. Xen. An. 7, 7. 23. Hdot. 2, 173. 9, 79.)

Ἄκρα, ας, ἡ, (ἄκρος, α, ον, extremus, summus) 1) *extrema pars*, ut αἱ ἄ. τῶν δακτύλων 4 Macc. 10, 7. (Ael. V. H. 13, 26. Lucian. dial. deor. 11, 3. Theocr. idyll. 19, 2.) — 2) *summitas, culmen* 4 Macc. 7, 5. 14, 16. — 3) quae in montis cacumine est: *arx, die Burg, Citadelle* 1 Macc. 1, 35. 4 Macc. 4, 20. ἐν τῇ ἄκρᾳ 3, 45. 4, 41. 9, 53. 10, 6. — οἱ υἱοὶ τῆς ἄκρας, ex hebr. [vid. υἱός] = *incolae* arcis 1 Macc. 4, 2. οἱ ἐκ τῆς ἄ. 1 Macc. 6, 18. 10, 7. 9. 11, 41. 13, 21. 49. 2 Macc. 15, 31. περικάθημαι εἰς τὴν ἄ. l. τῇ ἄκρᾳ = *arcem obsessurus egressus* l. *profectus sum* 1 Macc. 6, 24. 11, 22. vid. *Apel.* — 1 Macc. 6, 26. 32. 9, 52. ἐξουσία τῆς ἄκρας = *die Gewalt über die Burg* [de gen. obiect. vid. ἀγαλλίαμα] 1 Macc. 10, 32. — 11, 21. 12, 36. 13, 51. 52. 14, 7. 15, 28. 2 Macc. 15, 35. (Plut. Pelop. c. 5. Corolian. c. 18. Xen. Cyr. 7, 2. 5.)

Ἀκραβαττίνη, ης, ἡ, *Acrabatine*, nom. propr. tractus Idumaeae, appellati a copia scorpionum, apud Hebraeos מַעֲלֵה עַקְרַבִּים i. e. ascensus scorpionum [Num. 34, 4.] 1 Macc. 5, 3. ἐπολέμει — ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ τὴν ἀκραβαττίνην i. e. ἐν τῇ l. ἐχούσῃ τὴν ἀ. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Akrabbim*.

Ἄκρατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κεράννυμι) *merus, aqua non temperatus*, οἶνος 3 Macc. 5, 2. (Ael. V. H. 2, 37. Xen. An. 5, 4. 29.)

Ἀκριβάζω, f. άσω (= ἀκριβόω, accurate facio Xen. Cyr. 2, 1. 26.) *probe calleo, diligenter didici*, pass. ἀκριβάζομαι, *accurate cognoscor*, addito nominat. praedicati [vid. ἁγιάζω], ut προφήτης, *ich werde als ein Prophet erkannt, ich bewähre mich als Prophet* Sir. 45, 16. quo l. alternat c. γινώσκομαι. Cf. de hoc voc. *Sturz* de dial. alex. p. 148. —

Ἀκρίβεια, ας, ἡ, (summum alicuius rei, ut κινδύνου Arrian. exped. Alex. M. 1, 9. 7.) *summa et exacta diligentia* Sap. 12, 21. μετὰ — υἱούς σου, *quanta cum diligentia iudicasti* [vel: *iudicare soles*. Vid. de hoc aoristi usu sub ἀγνοέω observata] *filios tuos*. „Opposita est ἀκρίβεια iracundiae temerariae et inconsideratae, qua regi homines saepe sese patiuntur" ita *Bauermeister* commentar. in Sap. Salom. p. 140. — Sir. 16, 23. ἀ. ζυγοῦ καὶ σταθμοῦ i. e. ἀ. *in rebus appendendis et ponderandis*. Cf. de genit. vi latius patente sub ἀβοηθησία monita. Sir. 42, 4. — Sir. 35, 3. vid. de h. l. lect. *Bretschn. Apel* et *Augusti* (Lucian. dial. deor. 25, 2. Xen. Oec. 8, 17.)

Ἀκριβής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, *diligens, accuratus, genau*, de rebus, ut ἐπιστήμη, παροιμία, ubi Lat. *subtilis* Sir. 18, 28. 35, 3. — πανουργία = *vafrities omnibus numeris absoluta* Sir. 19, 21. — μαρτυρία ἀ. τῆς πονηρίας, *testimonium pravitatis* s. *malignitatis certum et indubitatum* Sir. 34, 21. (Ael. V. H. 1, 23. Dem. 273, 12. ἔλεγχος Lucian. dial. mort. 21, 2.)

Ἀκριβῶς, adv. (ἀκριβής) *diligenter, accurate* Sap. 19, 18. (Lucian. dial. mort. 3, 3. Dem. 15, 9.)

Ἀκρίς, ἴδος, ἡ, *locusta* Sap. 16, 9. — sing. collective [vid. αἰών] Sir. 43, 17. Jud. 2, 20. — pro אַרְבֶּה Exod. 10, 4. חָסִיל Joel. 2, 25.

Ἀκρίτως, adv. (ἄκριτος, non discretus, confusus) *sine formula iuris legitima, causa indicta* [Ael. V. H. 14, 27.] i. e. *iniuste*, ut ἀπολλύναι τινά 1 Macc. 2, 37. καταχρατεῖν 7, 33. (Dem. 217, 22.) —

Ἀκρόαμα, τος, τό, (ἀκροάομαι) *id quod auditur* [Xen. Hier. 1, 14.] *res auditu iucunda*, ut concentus musicus Sir. 35, 4. alii metonym. pro: *Einer, der sich als tibicen hören lässt* (ita Cicer. orat. pro Sextio cap. 54.)

Ἀκροάομαι, ῶμαι f. άσομαι dep. med. *ausculto* i. e. *audire volo, horchen, lauschen*, τί, *auf etwas*, ut τὰ πάντα Sap. 1, 10. ἐπί c. genit. loci Sir. 14, 23. παρὰ θύραν 21, 24. quo l. infinitivus subiecti locum tenet = τὸ ἀκροᾶσθαι παρὰ θύραν ἀπαιδευσία ἀνθρώπου scil. ἐστί. (τινός auf Jem. horchen, Jemandem zuhören Xen. Cyr. 1, 3. 10. Plat. apol. Socr. §. 27. Dem. 151, 15.)

Ἀκρόασις, εως, ἡ, *auscultatio, auditio* Sir. 5, 11. ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου i. e. *bei deinem Zuhören, promtus esto ad auscultandum*.

Ἀκροατής, οῦ, ὁ, *auscultator, auditor, Zuhörer* a) propr. Sir. 3, 27. οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφία i. e. *aures audientium cupit habere sapiens*. (Dem. 227, 24. Thuc. 2, 35. Plato apol. Socr. §. 12.) — b) quum qui scribit librum doctoris personam sumat, is autem, qui legit librum lector sistatur vel cogitetur, factum est, ut voc. ἀκροατής pariter atque Lat. *auditor* [apud Varron. de lingua lat. 5, 1.] usurpetur pro: *lector*, ita Sir. praef. secunda. (Plut. vit. Timol. c. 15. fin. vit. Thes. c. 1. fin. vit. Lysand. c. 12.)

Ἀκροβυστία, ας, ἡ, (ἄκρον, extremum, βύστη, cuius loco Graeci ἡ πόσθη, membrum virile. Cf. quae habet de Alexandrinorum ἀκροβυστία pro Graecorum ἀκροβυσθία [Aristot. de nat. anim. 2, 13.] i. e. τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου *Fritzsche* ep. P. ad Rom. l. p. 137. *praeputium* Jud. 14, 10. 1 Macc. 1, 15. — pro עָרְלָה Gen. 17, 11.

Ἀκρόδρυον, ου, τό (ἄκρος, δρῦς) *arbor frugifera, arbor hortensis* 1 Macc. 11, 34. (Dem. 1251, 22. Xen. Oecon. 19, 12.)

Ἄκρον, ου, τό (neutr. adiect. ἄκρος, η, ον, extremus, summus) 1) *extremum, extrema pars*, ut τῆς γῆς, ita ἀπ' ἄκρου 1 Macc. 8, 4. Jud. 11, 21. —

pro מִקְצֵה הָאָרֶץ Deut. 13, 8. ἕως ἄκρου l. ἄκρων Jud. 11, 21. 1 Macc. 1, 3. 14, 10. pro עַד־קְצֵה הָאָרֶץ Ibid. — 2) *cuspis, Spitze,* ut σκολόπων ἀ. = *Pfahlspitzen, Zacken* Sir. 43, 19. (de cacuminibus montium Xen. Cyr. 8, 7. 3.)

'Ακρόπολις, εως, ἡ, (ἄκρος, πόλις) *arx* 2 Macc. 4, 12. 27. 5, 5. (Lucian. Tim. §. 7. Xen. Cyr. 7, 23.)

'Ακρότομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (ἄκρος, τέμνω, seco; cuius summae partes sectae sunt) *praeruptus,* πέτρα ἀ. *petra adeo praerupta habens latera, ut ferro resecta esse videantur* Sap. 11, 4. Sir. 40, 15. — pro צוּר חַלָּמִישׁ Deut. 8, 15. — ἀκρότομος subst. = πέτρα ἀ. Sir. 48, 15. cf. ad h. l. *Gesen.* ad Jes. 7, 3. p. 274 sq. — ita pro חַלָּמִישׁ Ps. 114, 8.

'Ακροφύλαξ, ακος, ἡ, (ἄκρον, φύλαξ) *arcis custos,* οἱ τῶν πυλῶν ἀ. *arcis custodes in portis collocati* 4 Macc. 3, 13. —

'Ακρωτηριάζω, f. άσω (ἀκρωτήριον, extrema vel summa pars, ut montis Hdot. 2, 217. extremae quaeque partes e trunco prominentes Dem. 738, 14.) *extremas partes corporis amputo, corpus mutilo* = τὰ ἄκρα τέμνω 2 Macc. 7, 4. (Diod. Sic. 13, 57. Pol. 5, 54. 10.)

'Ακτίν, l. ἀκτίς, ῖνος, ἡ, *radius,* ἡλίου Sap. 2, 4. 16, 27. — Sir. 43, 4. (Hom. Od. 5, 479. Ael. V. H. 3, 1. Lucian. Anachars. §. 16.)

'Ακύμαντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr. κῦμα fluctus) *fluctibus non agitatus,* βίος i. e. *vita tranquilla, seditionibus non turbata* Addit. ad l. Esth. 2, 2.

'Ακυρόω, f. ώσω (α pr., κῦρος, auctoritas) 1) *auctoritate sua privo,* sq. acc. rei ut τι τῶν γεγραμμένων Esr. 6, 32. δόξαν ἐπὶ τῇ εὐσεβείᾳ 4 Macc. 5, 17. — (Diod. Sic. 16, 24 et 29.) 2) *vi sua privo,* ut τὴν ἐπιθυμίαν 2, 1. τὸν τῶν παθῶν οἶστρον v. 3. τὰς κακὰς ἐπινοίας αὐτοῦ 17, 2.

'Ακώλυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., κωλύω) *qui non impeditur* Sap. 7, 22. quo l. sapientia πνεῦμα appellatur ἀκώλυτον, quatenus quae efficit vel efficere conatur, impediri nequeunt = *unaufhaltbar in ihrer Wirksamkeit.* (Lucian. Timon. §. 18.)

''Ακων, οντος, ὁ, ἡ — ἄκον, τό (α pr., ἑκών) *non voluntarius, invitus* 4 Macc. 11, 12. De h. l. adiect. vid. sub ἀγελαῖος notata (Xen. Cyr. 6, 3. 20.)

'Αλαζονεία, ας, ἡ, (ἀλαζών) *ostentatio, gloriatio,* πλοῦτος μετὰ ἀ. *divitiae cum gloriatione coniunctae* Sap. 5, 8. — ἡ ἐπὶ φρονήσει ἀ. 17, 5. — ἡ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀ = *übermenschlicher Hochmuth* 2 Macc. 9, 8. — 15, 6. 4 Macc. 1, 26. 2, 15. 8, 18. (Theophr. char. c. 23. Xen. Mem. 1, 7. 1.)

'Αλαζονεύομαι, f. εύσομαι, dep. med. *iactator sum, iacto me, ich rühme mich lügenhafter Weise,* πατέρα θεόν i. e. θεὸν εἶναι πατέρα μου Sap. 2, 16. (Xen. Mem. 1, 7. 5. Cyr. 2, 2. 11.)

'Αλαλαγμός, οῦ, ὁ, (ἀλαλάζω, quod vid.; clamor bellicus) *iubilatio, clamor exultantium,* plur. ἀλαλαγμοί [de eiusmodi plur. vid. sub ἄγνοια observata] 3 Macc. 4, 1.

'Αλαλάζω, f. άσω (tollo clamorem ἀλαλή vel ἀλαλά i. e. clamorem, quem milites tollere solebant proelium ineuntes vel victores e proelio redeuntes Xen. Cyr. 3, 9. 2.) *iubilo, in iubila erumpo* Jud. 14, 6. 16, 11. (Plut. vit. Poplic. c. 9.)

''Αλας, ατος, τό, *sal.* Sir. 39, 26. vid. tamen sub ἅλς observata.

'Αλάστωρ, ορος, ὁ, (ἄλαστος, non obliviscendus, α pr., λήθω) *qui perpetravit* ἄλαστα i. e. *qui patravit facinora, quorum memoria nunquam delebitur,* est igitur ἀλάστωρ, *homo perniciosus, qui pestis est et internecio aliorum.* Insignitur hoc nomine Antiochus Epiphanes 2 Macc. 7, 9. 4 Macc. 9, 24. 18, 22. (Dem. 438, penult.)

'Αλγέω, ῶ f. ήσω, *doleo, dolore afficior,* τῇ στοργῇ = ὑπὸ τῆς στοργῆς 4 Macc. 14, 17. (Ael. V. H. 10, 11. Xen. Mem. 1, 6. 6. Cyr. 7, 1. 36.)

'Αλγηδών, όνος, ἡ, (ἀλγέω, doleo) *dolor* 2 Macc. 6, 30. 7, 12. = ἀ. τῶν σπλάγχνων *Schmerz in den Eingeweiden* 9, 5. (ὀφθαλμῶν Hdot. 5, 18.) Cf. de genit. locali *Win.* §. 30, 2. — 2 Macc. 9. 9. 11. 4 Macc. 3, 18. 6, 7. 34. 8, 27. 9, 28. 13, 5. 14, 1. 11. 16, 17. (Diog. Laërt. 2, 88. Xen. Mem. 1, 2. 54.) Generis femin. esse hoc voc., ostendit *Schäfer* ad Apollon. Schol. p. 109. —

''Αλγος, εος, ους, τό (ἀλγέω) *dolor,* τὸ κατὰ καρδίαν ἄλγος 2 Macc. 3, 17. καρδίας Sir. 26, 6. (Xen. Conv. 8, 37.)

'Αλείφω, f. ψω [illino Hom. Od. 12, 42.] *ungo,* med. ἀλείφομαι, *me ungo,* sq. accus. obiecti propioris, ut τὸ πρόσωπον = *ungo faciem meam* [de accus. obiecti propioris cf. *Matth.* §. 492, 6. §. 496, 7. *Buttm.* §. 122, 5. 6. 7. *Rost* §. 113, 2. *Win.* §. 39, 3. 4.] Jud. 16, 8. quo l. si praeter ἐν c. dat. adminiculi additur pron. personale vid. *Win.* §. 39, 6. p. 298 ed. Vtae. (Ael. V. H. 3, 38. Xen. Oec. 10, 5. Thuc. 4, 68.)

'Αλεκτρυών, όνος, ὁ, ἡ, *gallus gallinaceus* 3 Macc. 5, 23. (Xen. Conv. 4, 9.)

'Αλέμοι, ων, αἱ, *Alemi,* urbs gileaditica 1 Macc. 5, 26.

'Αλεξάνδρεια, ας, ἡ, *Alexandria,* urbs Aegypti celeberrima, ab Alexandro Magno, Dinocratis architecti opera et consilio ea in re utente, condita, Ptolemaeorum sedes regia, gemino portu instructa, et adeo frequens Judaeis, ut eorum decem centena millia ibi habitasse tradat Philo in Flacco p. 971. C. 3 Macc. 3, 1. (Diod. Sic. 1, 50. 17, 52.)

'Αλεξανδρεύς, έως, ὁ, *Alexandrinus, Alexandria oriundus* 3 Macc. 2, 30. 3, 21. —

'Αλέξανδρος, ου, ὁ, *Alexander.* Sunt autem, qui in libris apocryphis commemorantur, huius nominis 1) *Alexander M.,* rex Macedoniae celeberrimus, Philippi filius et successor 1 Macc. 1, 1. 7. 6, 2. — 2) Alexander *Balas,* rex Syriae, qui filium Antiochi Epiphanis se esse dictitabat et regno eiecit Demetrium I. Sotera appellatum 1 Macc. 10, 1. 4. 15. 18. 23. 47. 48. 49. 51. 58. 59. 68. 88. 11, 1. 2. 8. 9. 14—17. 39 bis. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 54. 73. ed. *Bip.* Jos. Ant. 13, 4. 8.)

'Αλήθεια, ας, ἡ (ἀληθής, quod vid.; quod non celatur, quod non latet sed dicitur vel cognoscitur ut revera est) 1) *veritas, verum* a) in dicendo, οὐ μὴ παροδεύσω τὴν ἀλήθειαν Sap. 6, 22. — Tob. 7, 10. Jud. 5, 5. 3 Macc. 4, 16. (Jos. b. I. 7, 2. Lucian. Icarom. §. 6. Plato apol. Socr. §. 5. ed. *Fischer.*) — b) *verum per se, veritas, cui nihil falsi vel erroris admixtum est,* ut ῥήματα ἀληθείας [de quo genit. vid. ἀγαλλίαμα] Jud. 10, 13. — Sap. 3, 9. ὁδὸς ἀληθείας *via, quam monstrat veritas* i. e. *via vera* 5, 6. — Sir. 4, 25. 28. Tob. 3, 2. Cant. tr. puer. v. 3. ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει [i. e. *inhaerens veritati et iustitiae*] ἐπήγαγες ταῦτα πάντα Cant. tr. puer. v. 4. κρίματα ἀληθείας ἐποίησας *sententias tulisti veritati consentaneas* Cant. tr. puer. v. 4. ἡ σύμφορος ἀλήθεια 4 Macc. 5, 10. κατ' ἀλήθειαν *secundum veritatem = vere, in Wahrheit, allerdings* 4 Macc. 5, 15. — pluralis: αἱ ἀλήθειαι [de plurali nominum

abstractorum posito, ut videri possit positum, pro singulari cf. *Win*. §. 27, 3. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 120. 132. *Schäfer* ad Dionys. Halic. de composit. verbb. p. 365. coll. *Herm*. ad Vig. 739.] *die wahren Umstände, die wahren Verhältnisse* [Dem. 1041, 9. 1151, 6. Isocr. Evag. c. 2. Pol. 23, 14. 2.] 2 Macc. 3, 9. ἐπυνθάνετο — εἰ ταῖς ἀληθείαις [secundum indicia certa et indubia i. e. *revera, profecto*] ταῦτα οὕτως ἔχοντα τυγχάνει *er erkundigte sich, ob sich diess wohl alles gewiss u. der vollen Wahrheit gemäss also verhalte*. Addit. ad l. Esth. 6, 9. ταῖς ἀ. ἀλλότριος τοῦ τῶν περσῶν αἵματος *revera alienus a stirpe Persarum*. — Cf. de dat. normae *Matth*. §. 399, not. 2. *Rost* §. 105, 5. *Heindorf* ad Plat. Gorg. p. 230. ad Cratyl. p. 209. *Win*. §. 31, 3. b. — 2 Macc. 7, 6. ταῖς ἀληθείαις ἐφ' ἡμῖν παρακαλεῖται *solatio nos recreabit pro promissionum suarum veritate* l. *per promissiones veracitati suae dignissimas*. Cf. de dat. adminiculi sub ἄγω ab initio monita. — δῆλοι [scil. λίθοι] ἀληθείας, *lumina veritatis* Sir. 45, 10. appellantur gemmae, quibus tegebantur sortes sacrae, quas summus Israelitarum pontifex pectorali indutus coniicere solebat, ut, quid faciendum, quid omittendum esset, constaret. Esr. 5, 40. ἐνδεδυμένος τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν = hebr. אוּרִים וְתֻמִּים cf. Exod. 28, 30. Lev. 8, 8.] *indutus pectorali intus habenti Urim et Thummim* i. e. *sortes sacras lumina et veritas appellatas, „bekleidet mit dem viereckigten baumwollenen Brustschilde, das von aussen mit 12 Edelsteinen* [δῆλοι vid. Sir. 45, 16.] *besetzt, inwendig aber hohl war u. das Urim und Thummim enthielt*." Cf. *Win*. bibl. Realw. sub vocc. *Urim und Thummim*. — (Ael. V. H. 14, 34. Diod. Sic. 1, 48 et 71.) — Inducitur ἡ ἀλήθεια persona Sir. 27, 9. Esr. 3, 12. 4, 13. 33. —

2) *veri amor, veri studium, fides, sinceritas*, quae fraudem, dolum et mendacium fugit 1 Macc. 7, 18. ἐργάζομαι ἐν ἀληθείᾳ, *opus facio animo sincero* i. e. *fideliter* Sir. 7, 20. λαμβάνω γυναῖκα ἐπ' ἀληθείας = *auf Grund wahrer Zuneigung* Tob. 8, 7. —

3) *probitas non simulata, animi integritas a simulatione et inconstantia aliena*, ita legitur nunc iunct. c. δικαιοσύνη Tob. 1, 3. 14, 7. — nunc nude positum, ita in formulis ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν Tob. 4, 6. 13, 6. πορεύεσθαι ἐν ἀ. 3, 5. εὐθύνειν ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὁδόν Sir. 37, 15.

'Αληθεύω, f. εύσω, *sum* ἀληθής Sir. 31, 4. ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει i. e. *ab homine mendaci quod proficiscitur, qui verum esse poterit*. (Aristot. ethic. 9. λόγοι — ἀληθεύουσι.)

'Αληθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, (α pr.; λήθω, λαθεῖν, lateo, medium obliviscor: qui rem non celat, qui rei non obliviscitur, qui verum dicit et dicere potest) 1) *verus* a) de rebus, quae experientiae subsunt, ut λόγος, λόγοι Sap. 2, 17. Jud. 11, 10. τ' ἀληθὲς λέγειν 3 Macc. 7, 12. 4 Macc. 5, 9. (Lucian. dial. deor. 1, 3. Xen. Mem. 4, 2. 21.) — b) pro: ἀληθινός i. e. qui non tantum nomen habet et speciem, sed veram naturam et indolem, quae nomini convenit, *verus, non fictitius, wahr, wirklich*, ἀληθὴς θεός ex opp. deorum fictitiorum Sap. 12, 27. τῆς καρδίας ἐπίσκοπος ἀληθής Sap. 1, 6. ἀληθεστάτη παιδείας ἐπιθυμία Sap. 6, 17. (Xen. Cyr. 1, 2. 10. 8, 1. 34.) — 2) *veri amans, verax* Sap. 15, 1. (Hdian. 1, 7. 5.)

'Αληθινός, ἡ, όν 1) *verax, veri amans*, ita de Deo a) univ. 3 Macc. 2, 11. 6, 18. — b) quatenus rata facit, quae vel promisit vel minatus est Esr. 8, 89. Cum vero, quae promisit vel minatus est Deus hominibus, ea *debere* iis cogitatur, *sua* hominibus tribuere vel צַדִּיק Esr. 9, 15. dicitur, quum promissa perficit. — 2) *verus, nihil falsi habens, nomine suo dignus, certus* Cant. tr. puer. v. 7. Tob. 3, 2. v. 5. de h. l. infinit. ποιῆσαι epexegetico = *agendo* vel *eo quod agis* vid. *Matth*. §. 532, f. *Elmsl*. ad Eur. Med. v. 1367. *Schäfer* ad eandem v. 1369. *Bornem*. ad Xen. Cyr. 5, 2. 23. An. 5, 4. 9. Id. scholia in Ev. Luc. p. 57. *Jacob* Lucian. Toxar. p. 156 sq. *Win*. §. 45, 3. coll. *Rost* §. 125, 6. *Matth*. §. 533. — (Pol. 1, 6. 6. Dem. 113, 27.)

'Αληθινῶς, adv. (ἀληθινός) *vere, revera* i. e. ita ut non tantum nomen et speciem, sed veram naturam et indolem habeat, quae nomini [substantivo, adiectivo] vel verbo conveniat. Iungitur nunc c. adiect. vel particip. Sir. 41, 24. 42, 8. nunc c. verbo Tob. 14, 6. (Xen. Oec. 21, 12.) De adverbiis adiectivo vel verbo postpositis vid. *Bornem*. schol. p. 115. Id. ad Xen. An. 2, 6. 9. Cyr. 3, 3. 55. 4, 5. 12. —

'Αληθῶς, adv (ἀληθής) *revera*, ubi alias ἀληθινῶς, iunct. c. adiect. it. c. particip., subst. Sir. praef. secunda in fin. 2 Macc. 3, 38. 12, 12. 4 Macc. 5, 6. 11, 23. — 17, 11. (Hdian. 8, 3. 21. Dem. 269, ult.)

'Αλικαρνασσός, οῦ, ἡ, *Halicarnassus*, metropolis Cariae, olim Zephyra appellata, patria Herodoti et Dionysii historiographi, portu instructa et monumento insignis, quod in honorem fratris et mariti exstrui iussit Artemisia, Cariae regina 1 Macc. 15, 23. (Diod. Sic. 17, 24.)

'Αλισγέω, ῶ f. ήσω (vox aevi alexandrini cf. *Sturz* de dial. alex. p. 145.) *polluo, contamino*, ita de inquinatione facta per manducationem ciborum lege mosaica vetitorum, seq. accus. Sir. 40, 29. De h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — pro גָּאַל Dan. 1, 8.

'Αλίσκομαι, passiv. [activum αἱρέω, capio] f. ἁλώσομαι [de futuri medii significatione passiva vid. *Buttm*. gram. max. §. 113, 6. *Matth*. §. 494. *Rost* §. 114, not. 1.] a. 2. act. ἑάλων [de cuius signif. passiva cf. *Buttm*. §. 100. gr. max. l. l. *Matth*. §. 223. §. 432. §. 496, 4. et de forma ἑάλων *Buttm*. §. 99. 12. 2. c. gram. max. §. 110, 7. *Rost* §. 82.] *capior, ich werde gefangen* a) propr., sq. ἔν τινι, ut ἐν παγίδι Sir. 27, 26. — sq. dat. adminic. [de quo vid. ἄγω], ut παγίδι Sir. 27, 29. (φαρμάκῳ Xen. Ven. 11, 3. trop. ἔρωτι Lucian. dial. deor. 6, 3. Xen. Cyr. 5, 1. 18.) — b) metaph. = *decipior*, ἔν τινι *aliqua re* Sir. 9, 4. = *malum* s. *periculum incurro* Sir. 23, 4. 34, 7.

'Αλιτήριος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀλείτης, qui seducit alios) *peccator, flagitiosus, scelestus* 2 Macc. 12, 23. 13, 4. 14, 42. 3 Macc. 3, 16. (Lucian. Catapl. §. 3. Dem. 280, 26. Thuc. 1, 126.)

'Αλκή, ῆς, ἡ, 1) *robur* (i. e. *Körperkraft* Hom. Iliad. 17, 212. Ael. V. H. 2, 40.) δορυ ἀλκῆς *hasta robur habens* i. e. *hasta valida* Sir. 29, 13. — de genit. subst. quatenus adiectivi vim habeat, vid. ἁγιασμός. — plur. αἱ ἀλκαί, ut τῶν πολεμίων = *Heeresmacht der Feinde* 2 Macc. 12, 18. (Plut. Anton. c. 43.) — 2) *potentia* 3 Macc. 3, 18. iungitur c. δύναμις 6, 12.

"Αλκιμος, ου, ὁ, *Alcimus*, nom propr. sacerdotis iudaici, qui, Syrorum partibus favens, ab Antiocho Eupatore pontifex maximus constitutus est, potentia vero et auctoritate Maccabaeorum quum resistere non posset, Antiochiam secessit ibique invidiam illis creavit et nova patriae pericula paravit. 1 Macc. 5, 7. 9. 12. 20. 21. 23. 25. 9, 1. 54—56. 2 Macc. 14, 3. 13. 26. (Jos. Ant. 12, cap. 9 et 10.)

'Αλλά, partic. adversativa 1) *sed, verum, at*, nostrum: *aber* a) univ. aa) nude i. e. sine alius particulae accessione Sap. 11, 20. 12, 8. 15, 7. 9. —

v. 12. ἀλλὰ ἐλογίσαντο — ἡμῶν quo l. ad ἀλλά cogitatione adde: *nihil hoc curant, aber das ist ihnen gleich.* ἐλογίσαντο γάρ — ἡμῶν. — Sap. 18, 20. Sir. 25, 10. 37, 1. 7. Addit. ad l. Esth. 3, 7. Hist. Sus. v. 57. Esr. 9, 11. 2 Macc. 5, 19. ἀλλ' οὐ διὰ τὸν τόπον τὸ ἔθνος — ὁ κύριος ἐξελέξατο, 4 Macc. 3, 11. 5, 27. ἀλλ' οὐ γελάσεις — γέλωτα i. e. *sed non continget tibi haec mei deridendi causa et occasio* coll. v. 26. — 7, 18. 8, 26. 9, 22. 11, 6. 12, 15. 14, 20. 15, 20. 16, 4. 13. — praecedente μέν 3 Macc. 2, 16. coll. v. 15. (Lucian. dial. deor. 8, 3. Xen. Oecon. 3, 6.) — Cf. *Vig.* p. 536. *Matth.* §. 622. *Buttm.* §. 136. — bb) iunct. c. aliis particulis, ut καὶ: ἀλλὰ καί, *verum etiam* Sap. 12, 8. quo l. quae leguntur, opponuntur verbis v. 6. obviis: ἐβουλήθης ἀπολέσαι — ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων ἐφείσω *sed, quum essent homines, etiam his pepercisti.* — ἀλλὰ μὴν καί, *at vero etiam* Sir. praef. secunda. (Xen. Hier. 3, 10 et 12. 10, 6.) — ἀλλ' ὅμως, *veruntamen* Sap. 13, 6. 4 Macc. 13, 26. 15, 8. (Plut. de facie in orbe lunae c. 11. Xen. Hier. 6, 9.) — b) in transitu ad novum aliquid = *at mittamus haec* vel: *at satis sit, monuisse hoc.* aa) univ. Tob. 7, 11. Jud. 8, 30. 11, 2. (Lucian. dial. mort. 1, 3. 10, 3.) — Cf. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 155. — bb) praefigitur interrogationibus Tob. 5, 2. 14. — cc) seq. imperativo vel cohortatione 1 Macc. 4, 18. 10, 56. (Callim. Del. v. 225. Xen. An. 3, 2. 4.) — dd) seq. optativo, in rebus, quas vere fieri optamus Cant. tr. puer. v. 15. ἀλλ' — προςδεχθείημεν i. e. *at non deest* ψυχὴ συντετριμμένη καὶ πνεῦμα ταπεινώσεως. *Utinam* ὄντες ἐν ψ. σ. καὶ πνεύματι τ. *benigne excipiamur!* — — e) in sententiis conditionalibus [explicandis e confusione duarum locutionum, quarum una habet δέ, altera μέν [cf. *Win.* §. 57, 4. p. 521.], ut, quod habet apodosis subiectum vel obiectum fortius opponatur, subiecto vel obiecto protaseos Sir. 12, 2. εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ ὑψίστου i. e. *fieri quidem potest, ut ab illo denegetur remuneratio, sed ab altissimo non denegabitur.* 2 Macc. 6, 26. 8, 15. (Jos. b. i. 4, 3. 10. Aelian. natur. anim. 11, 31. Xen. Cyr. 5, 5. 33. An. 7, 7. 43.) Cf. *Matth.* §. 613. *Win.* l. l.

2) praecedente negatione: *sed,* ubi nos: *sondern, im Gegentheil* a) nude positum aa) univ. Sap. 10, 13. 13, 2. 14, 31. 15, 9. ἀλλ' ἀντερείδεται 16, 7. 12, 18. 26. 18, 22. Sir. 36, 1. 38, 9. 34. Bar. 2, 8. 3, 5. 32. 6, 27. coll. v. 25. 51. Tob. 4, 14. 5, 18. 8, 7. 16. 12, 13. 19. Jud. 1, 11. 2, 13. 6, 3. 4. 7, 10. 25. 8, 23. 27. 29. 9, 11. 10, 16. 11, 4. 10. 12, 2. 13, 14. 20. 15, 2. 16, 7. Addit. ad l. Esth. 4, 7. 8. Cant. tr. puer. v. 18. Hist. bel. et drac. v. 5. Esr. 1, 28. 29. 53. 2, 19. 21. 4, 6. 39. 8, 80. 1 Macc. 8, 42. 13, 46. 15, 27. 33. 2 Macc. 1, 20. 4, 14. 17. 5, 19. ἀλλὰ διὰ τὸ ἔθνος. 6, 12. 13. 7, 29. 9, 22. 10, 9. 11, 24. 3 Macc. 6, 15. 7, 9. 10. 4 Macc. 1, 6 bis. 2, 17. 3, 1. 4, 24. 6, 6. 9, 15. 10, 13. 11, 26. 13, 3. 14, 4. 15, 9. 25. (Xen. Hier. 1, 8.) — bb) praecedente οὐ μόνον, it. μὴ μόνον, ubi Lat. *non solum — sed.* [Sine καί sequente dici ἀλλά in gradatione, auctor est *Herm.* ad Vig. p. 837. et *Bornem.* ad Xen. Cyr. 1, 6. 16.] Sap. 19, 15. Sir. 24, 32. 30, 26. 1 Macc. 11, 42. 4 Macc. 9, 10. 14, 9. οἱ δὲ οὐ μόνον ὁρῶντες, ἀλλ' οὐδὲ μόνον ἀκούοντες τὸν — ἀπειλῆς λόγον. — (Hdian. 3, 4. 19. Xen. Cyr. 1, 6. 16.) — — b) iungitur c. aliis particulis aa) c. καί· ἀλλὰ καί, *sed* etiam, praecedente οὐχ ἤρκεσε Sap. 14, 22. — praegresso οὐ μόνον, it. μὴ μόνον, *non solum, non tantum* Sap. 10. 8. 11, 19. Sir. praef. prim. bis. Sir. praef. sec. Jud. 11, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 3. 19. 1 Macc. 6, 25. 2 Macc. 6, 31. 7, 24. 11, 9. 3 Macc. 1, 29. 2, 26. 3, 1. 23. 4 Macc. 1, 11. 4, 20. 5, 26. 6, 35. 8, 5. 14. 14, 1. 9. 16, 2. 17, 20. 18, 2. 3. (Ceb. tab. c. 3. Xen. Cyr. 1, 6. 17.) — antecedente οὐ μὴν δέ· οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καί, *veruntamen non, sed etiam* 3 Macc. 5, 50. 4 Macc. 15, 6. in quibus locis uti verba: οὐ μὴν δὲ ad ea, quae ante dicta sunt, ita verba: ἀλλὰ καί ad ea, quae sequuntur, pertinent = *non solum illud, sed etiam,* brevius: *veruntamen etiam.* (Lucian. dial. deor. 20, 21.) Cf. de οὐ μὴν ἀλλά *Matth.* §. 605. §. 610, 4. *Buttm.* §. 137, 4. *Vig.* p. 474. — — bb) c. ἤ· ἀλλ' ἤ, *nisi praeterquam* a) praecedente [negatione, οὐχ — ἀλλ' ἤ [propr. nicht anders als i. e.] *nur,* Lat. *nisi* 1 Macc. 3, 10. 5, 46. 9, 6. 9. — 10, 35. τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι ἄλλης ἐξουσίας ἀλλ' ἢ τοῦ ἀρχιερέως pro τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι ἄλλης ἐ. ἢ τοῦ ἀρχιερέως i. e. ἢ τῆς τοῦ ἀρχιερέως. Vide de hoc brachylogias genere sub ἄλλος ad Sap. 2, 15. observata. (Diod. Sic. 13, 35. Plut. de facie in orbe lunae c. 11. Xen. An. 4, 6. 11.) — β) praegressa interrogatione negationem includente Sir. 22, 12. τί αὐτῷ ὄνομα ἀλλ' ἢ μωρός. — γ) = *nonnisi, nur* Sir. 37, 12. 44, 10. — De formula ἀλλ' ἤ Cf. *Herm.* ad Vig. p. 812. *Buttm.* §. 150. *Matth.* §. 613. *Heindorf* ad Plat. Protag. §. 108. *Ast* ad Plat. legg. p. 359. *Fritzsche* diss. 1. p. 12. maxime, quae habent de ἀλλ' ἤ non ab ἀλλά, sed ab ἄλλο repetendo *Klotz* in libro, qui inscribitur *Devarius* de particul. graecis p. 31 sqq. et *Krüger* de formulae ἀλλ' ἤ et affinium particularum post negationes vel negativas sententias usurpatarum natura et usu. Brunsvic. 1838. 4. *Win.* §. 57, 4. p. 521.

'Αλλαγή, ῆς, ἡ (ἀλλάσσω) *mutatio, vicissitudo,* ut τροπῶν, ita de τροπαῖς ἡλίου i. e. de solstitiorum vicissitudinibus Sap. 7, 18. quo l. non τρόπων, sed τροπῶν legendum esse recte observavit *Bauermeister* in Comment. in Sapient. Salom. p. 93. (Hom. Od. 15, 404. Hesiod. op. v. 525. 613.)

"Αλλαγμα, τος, τό, (ἀλλάσσω, muto; id quod mutatum est) *mutatio,* ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώσεώς σου i. e. vel: *bei den Wechselfällen deiner gedrückten Lage* vel: *in mutationibus ad modestiam te ducentibus* Sir. 2, 4.

'Αλλάσσω, f. ξω, a. 2. p. ἠλλάγην (ἄλλος) 1) *muto, ich ändere,* seq. accus., ut σύνεσιν Sap. 4, 11. τὸν λογισμόν 12, 10. de h. l. a. 2. p. signif. reflexiva vid. sub ἁγνίζω monita. — τὰ δικαιώματα 1 Macc. 1, 49. (Aesop. f. 108. Diod. Sic. 1, 73. εἴς τι Lucian. dial. deor. 6, 4.) — 2) *commuto, permuto, vertauschen* i. e. vel: *eins für das andre geben,* ut ἕνεκά τινος Sir. 7, 18. ἐμαυτόν τινι *permuto me alicui* trop. *mancipo me alicui, ich mache mich abhängig von Jem.* Sir. 30, 29. — vel: *eins für das andre nehmen,* medium: *mercor mihi aliquid,* τὶ ἀντί τινος [cf. *Matth.* §. 365, not. 1.], ἀλλάσσομαι θάνατον ἀντὶ τῆς τοῦ τόπου βεβηλώσεως i. e. *mortem mercari mihi volo* [de quo praesentis usu vid. sub ἀκούω ad Sir. 25, 9. notata] i. e. *mortem praefero loci profanationi* 3 Macc. 1, 29. (Diod. Sic. 11, 87. τὶ ὑπέρ τινος Ael. V. H. 15, 38. τί τινος Diod. Sic. 17, 111.) —

'Αλλαχῇ, adv. (alio modo; ἄλλος) *alio,* ἄλλος ἀ. *alius alio,* i. e. *der Eine dahin, der Andre dorthin* Sap. 18, 18. 2 Macc. 12, 22. (Xen. An. 7, 3. 47. si sana lect.)

'Αλλαχόθεν, adv. *aliunde* 4 Macc. 1, 7, πολλαχόθεν — ἀλλαχόθεν i. e. *multis argumentis — aliis hinc aliis illinc desumtis.* (Ael. V. H. 6, 2.) —

'Αλληλούϊα, τό, *Halleluja,* vox hebr. הַלְלוּ־יָהּ i. e. *celebrate Jovam* vel *Deum,* εἰπεῖν it. ἐπιφωνεῖν i. e. *Halleluja sagen, das Halleluja anstimmen* = *Deum celebrare* Tob. 13, 18. 3 Macc. 7, 12. Cf. Ps. 104, 34.

'Αλλήλων, dat. ἀλλήλοις, αις, οις, acc. ἀλλήλους,

ας, α [cf. *Buttm.* §. 69, 4. gr. max. §. 74, 4. *Matth.* §. 154. *Rost* §. 57.] pron. recipr. *alter alterius, invicem, einander, unter einander, wechselsweise, wechselseitig*, genit. Sap. 18, 23. Hist. Sus. v. 14. 51. dat. v. 10. 54. 58. — accus. Tob. 5, 9. Hist. Sus. v. 14. 1 Macc. 4, 34. 7, 29. 10, 56. 11, 6. 2 Macc. 7, 5. 14, 26. 3 Macc. 5, 49. 4 Macc. 13, 8. 13. 22. 24.

Ἀλλογενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἄλλος, γένος) *qui est alius gentis, alienigena*, a) de hominibus non iudaeis = *gentiles*, ita οἱ ἀλλογενεῖς 1 Macc. 10, 12. ἐκδίκησις ἀλλογενῶν *vindicta quae sumitur ab alienigenis* [cf. de genit. obiecti sub ἀγαλλίαμα monita] Jud. 7, 2. υἱοὶ ἀλλογενεῖς pro ἀλλογενεῖς 1 Macc. 3, 36. 45. τὰ ἀ. ἔθνη Esr. 8, 69. 70. absol. i. e. sine voc. ἔθνη v. 83. 93. ἀ. γυναῖκες 8, 92. 9, 7. 9. 12. 17. 18. 36. — b) *qui est alius stirpis* vel *tribus* Sir. 45, 13.

Ἀλλόγλωσσος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (ἄλλος, γλῶσσα) *aliena lingua utens* Bar. 4, 15. (Jos. Ant. 1, 4. 3. Hdot. 2, 154.)

Ἀλλοεθνής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, (ἄλλος, ἔθνος) *qui est alius populi, peregrinus*, σκυλμοὶ ἀλλοεθνεῖς i. e. *vexationes a peregrinis profectae* (ἀλλοεθνεῖς γυναῖκες Jos. Ant. 11, 5. 3.)

Ἀλλοιόω, ῶ f. ώσω (ἀλλοῖος) *muto, diversum reddo, vario*, a) τί, ut γνῶσιν Sir. 40, 5. τὸ πρόσωπον Sir. 12, 18. 13, 24. Jud. 10, 7. — de personis faciem deturpantibus, ὅρασιν Sir. 25, 16. τὸ κάλλος 1 Macc. 1, 26. — ita שָׁנָה Job. 14, 20. — ἑορτάς, καιρούς i. e. *varia instituo festa, tempora* Sir. 36, 8. θαυμάσια *miracula alia patro, quam antea* Sir. 33, 6. τὰς ὁδοὺς ἀνθρώπων *aliam alii sortem tribuo* Sir. 36, 11. — passiv. ἀλλοιοῦμαι, *mutor*, signif. reflexiva [vid. ἁγνίζω] = *ich bin veränderlich* Sir. 27, 11. — b) seq. acc. pers. *alieno aliquem mente, ich mache Jem. andern Sinnes, ich stimme Jem. um*, passiv. *abalienor*, signif. reflex. a. 1. p. ἠλλιώθην, τινός *abalienor ab aliquo, ich breche mit Jemandem* 1 Macc. 11, 12. Cf. de genit. post adiect. et verba seiunctionem, diversitatem indicantia *Matth.* §. 366. d. *Buttm.* §. 119, 4. 1. *Rost* §. 108, 5. not. 19. *Win.* §. 30, 6. (Plat. Parmenid. p. 138. C. ἀλλοιοῦσθαι τὰς γνώμας Thuc. 2, 59.)

Ἀλλοίωσις, εως, ἡ, (ἀλλοιόω) *mutatio*, de lunae vicissitudinibus Sir. 43, 8. καρδίας 37, 17. (univ. Marc. Anton. 6, 15.)

Ἄλλομαι, f. ἁλοῦμαι a. 1. ἡλάμην [cf. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Matth.* §. 223. *Rost* §. 84.] depon. med. *salio, ich springe*, ἀπό τινος ἐπί τι Sap. 5, 21. ἀπὸ et ἔκ τινος Sap. 18, 15. (Xen. An. 4, 2. 17.)

Ἄλλος, η, ο, 1) *alius*, a) *sine artic. ein anderer*, ita aa) singular. Sap. 18, 18. 2 Macc. 12, 22. Vid. de h. l. ἀλλαχῇ. — τὶ ἄλλο 1 Macc. 13, 19. (Xen. Mem. 2, 9. 4.) — οὐδὲν ἄλλο — ἤ *nihil aliud — quam* Bar. 6, 45. (Xen. An. 2, 2. 10.) — οὐκ ἄλλος — εἰ μή Jud. 9, 14. (Hom. Od. 17, 383. Hym. in Cerer. v. 78.) — ἄλλος πλήν σου *alius praeter* te Hist. bel. et dr. v. 41. (Soph. Aiac. v. 125.) — iunct. c. subst. ἄλλη ἐπιβουλή Esr. 8, 22. ἄ. παρεμβολή 1 Macc. 5, 37. Xen. An. 6, 4. 2. [sq. ἀλλ' ἤ pro: ἄλλος ἤ 1 Macc. 10, 38. — πρόσοδός τις ἄλλη 2 Macc. 4, 8. — bb) pluralis: ἄλλοι, αι, α, *alii, aliae, alia, andere* Sir. 14, 4. Bar. 3, 19. — ἐξ ἄλλων θεσμῶν κῶμοι Sap. 14, 11. quo l. ἐξ ἄλλων θεσμῶν legendum esse censet *Bauermeister* ad h. l. assentiente *Apel* ad h. l — sq. ἐκ c. genit. classis 4 Macc. 8, 2. τινὲς ἄλλοι 2 Macc. 8, 33. 13, 6. ἄλλα Esr. 2, 13. 8, 20. — iunct. c. subst. ut ἄλλοι βασιλεῖς 2 Macc. 5, 16. ἄλλα δόματα 1 Macc. 10, 5. — Esr. 4, 52. 1 Macc. 11, 27. 15, 31. — — b) *cum artic.* ita aa) sing. *reliquus*, ἡ ἄλλη ἀποσκευή i. e. *der ganze übrige Tross*, ubi Lat. *reliqua impedimenta* 2 Macc. 12, 21. ἡ ἄ. παιδεία 4 Macc. 13, 21. (Xen. Mem. 1, 2. 5. An. 3, 3. 9. Thuc. 1, 77.) Cf. *Matth.* §. 266. *Buttm.* §. 114, 5. — bb) plur. οἱ ἄλλοι, *ceteri, reliqui, die übrigen* [cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* §. 98, not. 5.] 2 Macc. 5, 23. 7, 39. 11, 7. 4 Macc. 3, 9. (Xen. Mem. 1, 2. 60.) — Sap. 2, 15. ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος αὐτοῦ i. e. ἀνόμοιός ἐστιν ὁ βίος αὐτοῦ τῷ τῶν ἄλλων. Cf. de hoc brachylogiae genere, qua id, in quo una res vel persona par vel aequalis vel similis est alteri non cum eo, in quo alteri par vel similis est, sed cum universa hac altera re vel persona comparatur *Matth.* §. 453, not. 1. *Schäfer* meletem. p. 57. *Win.* §. 66. III. g. p. 679. coll. §. 36, 4. *Rost* §. 109, 5. not. 6. *Herm.* ad Vig. p. 717. *Fritzsche* coniectan. p. 41 sqq. Ev. Marc. p. 147. — τὰ ἄλλα, *cetera, reliqua* Sap. 8, 15. Esr. 2, 7. — iunct. c. subst. οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι 2 Macc. 11, 27. οἱ ἄ. τόποι Esr. 2, 16. τὰ ἄ. ἔθνη Esr. 2, 5. 50. 2 Macc. 4, 35. 6, 14. — Sir. praef. prim. bis. τὰ ἄ. πάντα Esr. 4, 5. 6, 4. 1 Macc. 11, 35. (Hdian. 2, 4. 7. Xen. Cyr. 3, 3. 4.)

2) *alter*, ita in partitione: τὰ μὲν — ἄλλα Sir. 14, 18. (Hom. Il. 6, 147.) —

Ἄλλοτε, adv. (ἄλλος, ὅτε) *alias, alio tempore* 2 Macc. 13, 10. (Ael. V. H. 4, 13. Xen. Mem. 3, 10. 6.)

Ἀλλότριος, ία, ιον (ἄλλος) 1) *peregrinus, fremd*, aus einem andern Lande, ut γυνή Tob. 4, 12. ἔθνος Sir. 29, 18. 33, 3. 39, 4. 49, 5. Bar. 4, 3. γῆ 3, 10. 1 Macc. 6, 13. — ἀλλότριος subst. *ein Fremder* Sir. 8, 18. Addit. ad l. Esth. 4, 12. 1 Macc. 1, 38. 44. 2, 7. ἐν ἀλλοτρίοις, *inter peregrinos* = *in domo peregrina* Sir. 29, 22. οἱ ἀλλότριοι scil. qui advenerant Sap. 19, 15. sq. genit. [de quo vid. sub ἀλλοιόω notata] ut τοῦ τῶν περσῶν αἵματος Addit. ad l. Esth. 6, 9. (Hom. Od. 18, 218. Ael. V. H. 6, 1.) — 2) *alienus* i. e. a) *in quem mihi nihil iuris neque potestatis est, nihil ad me pertinens*, ut ἀνήρ Sir. 23, 23. — abest ἀνήρ facile e contextu addendum v. 22. — γῆ 1 Macc. 15, 33. ἐδέσματα Sir. 40, 29. κάλλος i. e. pulchritudo mulieris alienae Sir. 9, 8. χρήματα 21, 8. ἀλλότριος γίνομαί τινι, *ich werde Jemandem fremd* 1 Macc. 1, 38. de h. l. dat. vid. ἀδρανής. — plur. ἀλλότρια, *res alienae* Sir. 21, 25. χείλη ἀλλοτρίων, *labia, quae curant* vel *eloquuntur aliena*. Vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel*. — ἀλλότρια, *bona aliena, fremdes Gut* 1 Macc. 15, 33. (Lucian. dial. mort. 6, 4. 29, 6.) — de locis Sir. 19, 7. 26, 19. vid. *Bretschn.*, *Aug.*, *Apel*. (Xen. Cyr. 3, 1. 39.) b) *non conveniens*, *inconsentaneus*, *abhorrens*, *widersprechend*, *unangemessen*, τινός [de quo gen. vid. ἀλλοιόω], ut ἡγοῦμαί τι ἀ. τινος *indignum iudico aliquid aliqua re* Sap. 12, 15. φρονέω ἀλλότριά τινος, *rebus studeo abhorrentibus ab aliquo* 2 Macc. 14, 26. (Diod. Sic. 17, 39. Ael. V. H. 14. 37. Dem. 289, 14.) — c) *alienus animo, mente abalienatus*, τινός *ab* aliqua re 2 Macc. 4, 21. (Diod. Sic. 18, 23.) = *hostilis, infensus, inimicus* Sir. 11, 32. 45, 18. de loci Sir. 35, 18. lect. vid. *Bretschn.* (Dem. 228, 12. Xen. An. 3, 5. 5.)

Ἀλλοτριόω, ῶ f. ώσω (ἀλλότριος) *alieno* i. e. a) *separo, removeo*, pass. *alienor* i. e. *separor*, ἀπό τινος Esr. 9, 4. — pro הִבְדִּיל Esr. 8, 24. (ἀλλοτριοῦν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς λειτουργίας sponte se abdicare a muniis eaque aliis certa mercede elocare Dem. 1233, 11. — ita alieno Justin. 18, 3. Terent. Heautont. 5, 4. 6.) — τινὰ τῶν ἰδίων [de quo genit. vid. ἀλλοιόω] i. e. *e rerum suarum possessione eiicio aliquem* Sir. 11, 32. — b) metaph. *mente alieno, disiungo ab amore, favore et ami-*

citia, pass. *abalienor ab aliquo*, ἀπό τινος = *ich werde u. bin Jemandes Feind* 1 Macc. 6, 24. τινί = *hostiles erga aliquem sensus sumo, ich werde Jemandem feind* 11, 53. 15, 27. (ita ἀλλότριός τινι Diod. Sic. 18, 23. Dem. 290, 12.)

'Αλλοφυλέω, ῶ f. ήσω (ἀλλόφυλος, quod vid.) *peregrinos mores, instituta et religionem sumo et sequor* 4 Macc. 18, 5.

'Αλλοφυλισμός, οῦ, ὁ, (ἀλλόφυλος) *peregrinitas, das Fremdenthum, complexus eorum omnium, quae ad ritus, mores, instituta, religionem populorum exterorum* vel *non iudaicorum pertinent* 2 Macc. 4, 13. 6, 24. Vox aevi alexandrini Cf. *Sturz* de dial. alexandr. p. 145 sq.

'Αλλόφυλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἄλλος, φυλή tribus) *alienigena*, opp. ἰουδαῖος, ἰουδαϊκός Bar. 6, 5. 1 Macc. 4, 12. 26. 30. 11, 74. 2 Macc. 10, 2. 5. 3 Macc. 3, 6. γαλιλαία ἀλλοφύλων 1 Macc. 5, 15. γῆ ἀλλοφύλων 1 Macc. 6, 66. 68. de terra, ut videtur, Philistaeorum 1 Macc. 3, 41. 4, 22. 11, 68. 4 Macc. 3, 7. (Jos. Ant. 9, 5. 3. univ. Diod. Sic. 1, 35. Thuc. 1, 102.)

'Αλλώμ, ὁ, *Allom*, nom. propr. indecl. viri iudaici, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 34.

"Αλλως, adv. (ἄλλος) 1) *aliter* i. e. a) *alias, alio modo* Sap. 8, 21. (Xen. Cyr. 8, 2. 10.) — b) *aliam ob causam* 4 Macc. 4, 10. (Xen. Mem. 1, 2. 47.) — c) ἄλλως καὶ ἄλλως pro: *alius alio, der eine da, der andre dort* 3 Macc. 1, 20. — 2) *nihil nisi* i. e. a) *praesertim, ganz besonders, mehr als irgend etwas* [cf. *Ruhnken*. ad Plat. Tim. p. 199. *Hermann* ad Vig. p. 780.] 4 Macc. 1, 2. καὶ ἄλλως [εἰς ἐπιστήμην] τῆς μεγίστης ἀρετῆς (Hom. Il. 20, 99.) b) *sic temere, ohne Grund, nur sohin* 4 Macc. 5, 17. ἄλλως — νομίζομεν, αὐτὸν sc. τὸν νόμον, εἶναι θεῖον i. e. *nun so glauben wir doch, dass es von Gott sei, wenn wir auch keinen andern Grund dafür anführen könnten, als den, dass wir's glauben.* (Lucian. dial. deor. 19, 2. 20, 4. Xen. An. 3, 1. 7. Plat. Phaed. §. 64.) Cf. *Ruhnken*. l. l. *Vig*. p. 378. *Matth*. §. 597.

"Αλμη, ης, ἡ, (ἅλς) *salsugo*, ita de terra salsa et sterili Sir. 39, 23. — pro מְלֵחָה Ps. 107, 34. (Xen. Oec. 20, 12. Theophr. hist. plant. 8, 10. 1.) —

'Αλναθάν, ὁ, *Alnathan*, unus ex Judaeis Esrae aequalibus Esr. 8, 44.

'Αλογέω, ῶ f. ήσω (ἀλόγιστος, quod vid.) *rationem non habeo* [τινός Hdot. 3, 125. 8, 46.] i. e. *contemno = rücksichtslos behandeln*, τινά [Diogen. Laërt. 1, 32. 7.] pass. ἀλογοῦμαι, *contemnor, inhumane* l. *duriter tractor* 2 Macc. 12, 24. quo l. si a verbis διὰ τὸ πλειόνων ἔχειν γονεῖς fit transitus ad verbum finitum καὶ τούτους ἀλογηθῆναι σύμβήσεται Cf. de oratione variata *Win*. §. 64. II. 1. p. 626. *Matth*. §. 632. *Fritzsche* ep. P. ad Rom, II. p. 555. *Meyer* ep. P. ad Ephes. p. 227. *Jacob* ad Lucian. Alexandr. p. 22. —

'Αλογιστία, ας, ἡ, (ἀλόγιστος) *inconsideratio, temeritas* 2 Macc. 14, 8. 3 Macc. 5, 4. (Pol. 5, 15, 3.)

'Αλόγιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (λογίζομαι) *inconsideratus, imprudens*, ut παῖς Sap. 12, 25. (Dem. 536, 3. Xen. An. 2, 5. 21.) — ὕβρις ἀ. *insolentia rationis leges non admittens, frevler Uebermuth* 3 Macc. 6, 12. ἀ. ἐπιθυμία 4 Macc. 3, 11. — ἀλόγιστον scil. ἦν, seq. εἰ = *stultum vel absurdum esset*, si 4 Macc. 6, 18. — sq. acc. c. infinit. 4 Macc. 16, 23. (Xen. An. 2, 5. 21.)

'Αλογίστως, adv. (ἀλόγιστος) *inconsiderate, temere* 4 Macc. 6, 14. (Dem. 464, 4. 1485, 14.)

"Αλογος, ου, ὁ, (α pr., λόγος) 1) *rationis expers*, ut ζῶα Sap. 11, 15. 4 Macc. 14, 14. 18. (Xen. Hier. 7, 3.) — *stultus* 3 Macc. 5, 40. (Alciphr. 3, 60. Xen. Ages. 11, 1.)

'Αλόγως, adv. (ἄλογος) *sine ratione, sine causa* 3 Macc. 6, 25. (Plut. Ages. c. 33. Xen. Ages. 2, 26.)

"Αλς, ἁλός, ὁ, *sal*. Sir. 22, 13. 43, 19. Esr. 6, 30. στήλη ἁλός *columna salis, Salzsäule* Sap. 10, 7. (Jos. Ant. 1, 11. 4. Hom. Il. 9, 214.) — de genit. materiae cf. *Matth*. §. 374. b. *Rost* §. 108, 6. *Buttm*. §. 119, 4. 3. — — c. artic. 1 Macc. 10, 29. 10, 35. — Sir. 39, 26. quo l. pro acc. ἅλα legendum esse existimavit *Bretschn*. ἅλας, aliis ἅλα pro nominativo habentibus et explicantibus: *vinum;* ex Cypriorum certe loquendi consuetudine.

"Αλσος, εος, ους, τό, (ἀλδέω, ἀλδαίνω) *nemus, lucus deo sacer* Jud. 3, 9. (Xen. An. 5, 3. 11.)

'Αλταναῖος, ου, ὁ, *Altanaeus*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 9, 33.

'Αλύπως, adv. (ἄλυπος) *sine molestia, libenter* Sir, 4, 8. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn., Apel, Augusti*. (Xen. Mem. 2, 6. 22. 3, 6. 14.)

"Αλυσις, εως, ἡ, *catena* Sap. 17, 17. quo l. qui tenebris densissimis circumfusi sunt, ligati dicuntur ἁλύσει σκότους (Hdot. 9, 74. Dem. 778, 20.)

"Αλφιτον, ου, τό, (polenta, Gerstengraupen Hdot. 7, 119. Thuc. 3, 49.) *farina hordeacea* Jud. 10, 5. (Xen. Mem. 2, 7. 5. Dem. 918, 8.)

"Αμα, adv. 1) *una, semel, zugleich, zu gleicher Zeit* Sir. 16, 17. 45, 15. Bar. 3, 14. Jud. 3, 10. Esr. 2, 2. 7, 11. 9, 48. 1 Macc. 6, 20. 36. 10, 77. 2 Macc. 7, 24. 8, 18. (Xen. Mem. 2, 3. 19.) — additur participium Sir. 35, 8. 2 Macc. 15, 10. (Xen. Cyr. 5, 2. 22.) Cf. *Rost* §. 130, 1. not. 3. *Matth*. §. 565, not. 2. *Buttm*. §. 130. *Vig*. p. 379. — ἅμα πάντες vel πάντες ἅμα, *ad unum omnes, alle zusammen* Esr. 7, 11. 1 Macc. 11, 47 bis. (ἅμα ἄμφω Hom. Il. 7, 255.) — 2) praepos. sq. dat., *una cum* a) sq. dat. rei, ut ἅμα τῇ ἡμέρᾳ *cum prima luce* 1 Macc. 4, 6. (Plut. Anton. c. 63. Xen. An. 2, 1. 2.) — sq. infinit. ante se habente dat. artic., ubi Lat. *simulatque* Hist. bel. et drac. v. 18. Esr. 8, 71. 1 Macc. 13, 7. 3 Macc. 3, 25. 4 Macc. 8, 28. (Hdian. 3, 2. 9.) — b) seq. dat. pers. Sap. 18, 11. Cant. tr. puer. v. 25. Esr. 1, 45. 2, 15. 2 Macc. 11, 7. (Hdot. 6, 138. fin.) Cf. *Matth*. §. 597. *Vig*. p. 379. coll. *Win*. §. 45, 5.

'Αμαδάθης, ου, ὁ, *Amadathes*, nom. propr. viri, qui pater fuisse dicitur Amanis. Vide 'Αμάν. Addit. ad libr. Esth. 1, 18. 6, 9. 15. (Jos. Ant. 11, 6. 5.) —

'Αμαθίας, ου, ὁ, *Amathias*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 29.

'Αμαθῖτις, ιδος, ἡ, *Amathitis*, ἀ. χώρα i. e. regio Hamathensis, nomen habens ab urbe nobilissima ad fluvium Orontem sita, Phoenicum colonia, Hebraeis חֲמָת, חֲמַת רַבָּה, Graecis 'Επιφανεία appellata et, posita ad terminos Palaestinae borealis, regi olim nobili Davidisque amico subiecta 1 Macc. 12, 25. (Jos. Ant. 14, 5. 10.) Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Hamath*.

'Αμάν, ὁ, [terminat. gr. ἀμάνης, ου, ὁ, Jos. Ant. 11, 6. 4 et 5.] *Haman*, vel *Aman* hebr. הָמָן, nom. propr. indecl. viri, qui, filius Amadathae, natione, ut videtur, Persa [vid. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Haman*.] Josephum tamen si audiveris

l. l. Amalecita fuit e gente regia אֲגָגִי vel אֲגָג oriundus. Fuit ille primus ex ministris regis Artaxerxis. Summa postquam ille auctoritate floruerat, propter insidias, quas struxerat Judaeis, strangulatus esse perhibetur. Addit. ad l. Esth. 1, 18. 2, 4. 6. 3, 5. 4, 14. 6, 9. 15. 7, 4. Tob. 14, 10. coll. qui libris canonicis veteris test. adnumeratur libro Estheris nomen in fronte gerente c. 3, 8 sqq. 7, 6 sqq. —

Ἅμαξα, ης, ἡ, *plaustrum, currus onerarius* Sir. 36, 5. Jud. 15, 11. (Hdot. 1, 188. Ael. V. H. 5, 14. Xen. An. 1, 7. 19.)

Ἀμάραντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (μαραίνω, *marcesco*) *non marcescens, unverwelklich* trop. pro: *perennis, e* Sap. 7, 12.

Ἀμαρίας, ου, ὁ, *Amarias,* nom. propr. viri, qui fuit ex maioribus Esrae Esr. 8, 2.

Ἁμαρτάνω, f. ἁμαρτήσω [de qua futuri forma obvia Sir. 7, 36. 24, 21. a Graecis melioris aevi aliena vid. *Buttm.* §. 100. §. 101. gram. max. §. 113, not. 9. §. 114. *Matth.* §. 223. *Rost* §. 82. *Win.* §. 15.] et ἁμαρτήσομαι [ita Sap. 15, 2.] a. 1. ἡμάρτησα Sir. 19, 15. [de quo aor. serioris aetatis vid. *Lob.* ad Phryn. p. 731. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l.] aor. 2. ἥμαρτον [de 3 plur. ἡμάρτοσαν pro ἥμαρτον Esr. 4, 17. vid. sub εἴδω adnotata] perf. ἡμάρτηκα (a scopo aberro Hom. Iliad. 8, 311. Xen. Cyr. 1, 4. 11.) *pecco, legem violo, ich sündige* a) nude legitur Sap. 15, 13. particip. praes. ὁ ἁμαρτάνων, οἱ ἁμαρτάνοντες, *is qui peccat* i. e. *peccator, ii qui peccant* i. e. *peccatores* [vid. de particip. artic. habente sub ἀγαπάω monita] Sap. 14, 31. ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη i. e. *poena quae sumitur a peccatoribus.* De gen. objectivo vid. ἀγαλλίαμα. Sir. 19, 4. Tob. 12, 10. — de infinit. praes. Sir. 15, 20. 20, 19. Tob. 4, 5. vid. sub ἀγαπάω observata. — Sir. 42, 1. μὴ λάβῃς πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν ne personae rationem habeas, *ita ut pecces.* Quo loco si ad eventum refertur, quod dici solet de consilio cf. de utriusque confusione *Win.* §. 45, 4. p. 378 sq. — aor. ἥμαρτον, ubi legitur de re semel facta vel brevi absoluta [cf. de aoristi vi sub ἀγαπάω monita] Sap. 15, 2. Sir. 5, 4. 21, 1. Cant. tr. puer. v. 5. 2 Macc. 10, 4. — Sir. 21, 1. quo l. si ἥμαρτον = *peccare solent* vid. de hoc aor. usu sub ἀγνοέω observata. — 23, 11. δισσῶς ἥμαρτε i. e. *duplici modo peccasse putatur.* De qua aor. vi vid. sub ἀγαπάω notata ad Sap. 8, 3. — fut. Sap. 15, 2. Sir. 7, 36. 24, 21. (Plut. Ages. c. 5 et 10. Xen. Cyr. 3, 1. 40.) — b) seq. praepositione, ut διά τινος i. e. *per aliquid* Sap. 11, 16. — διά τινα *propter aliquem,* ut διὰ τὰς γυναῖκας, ita de Judaeis, qui immemores legis Exod. 34, 16. Deut. 7, 3. matrimonium inierunt cum mulieribus paganis Esr. 4, 27. — εἴς τινα vel εἴς τι i. e. *in* vel *adversus aliquem* aut aliquid Jud. 5, 20. — Sir. 7, 7. 10, 28. Bar. 6, 14. 2 Macc. 7, 18. quo l. ἁμαρτάνοντες = *quia peccatores sumus.* De participiorum resolvendorum ratione vid. sub ἀγαθός ad Sap. 8, 20. observata. Jud. 11, 10. Esr. 6, 15. 8, 92. 1, 24. — ita pro חָטָא sq. לְ Ps. 37, 34. (Marc. Anton. 7, 26. Xen. h. gr. 1, 7. 20. 2, 4. 21.) — — ἔν τινι i. e. vel: *in aliqua re* Sap. 12, 2. Esr. 9, 11. vel *per aliquid,* ut ἐν τῇ γλώσσῃ Sir. 19, 15. — ἔναντί τινος it. ἐναντίον τινός i. e. *contra aliquem* [vid. ἔναντι] Sir. 38, 15. Bar. 1, 17. quo l. per attractionem ὧν pro: οἷ.. 2, 33. — 3, 2. 4. 7. 6, 2. de huius loci accus. nominis coniugati additi interveniente pronomine relativo vid. sub αἰχμαλωσία observata. — ἐνώπιόν τινος [propr. coram aliquo] ex Alexandrinorum loquendi scribendique consuetudine posito pro: ἔναντί τινος i. e. *contra aliquem* [vid. ἐνώπιον sub C.] Tob. 3, 3. Jud. 5, 17. Hist. Sus. v. 23. — — ἐπί τινι, *contra aliquid* Bar. 2, 12. De h. l. asyndeto vid. sub ἀδικέω in fine monita. — — c) seq. accus. rei Sap. 12, 11. ἐφ' οἷς — ἐδίδους per attract. pro: ἐπὶ τούτοις, ἃ ἡμάρτανον — ἐδίδους, *ob ea, quae peccabant — securitatem* exercuisti. (Soph. Aiac. v. 1075 vel 1096. Xen. Mem. 3, 7. 9.) — d) sq. dat. adminiculi vel modum indicante [vid. ἀγερωχία, ἄγω] ut λόγῳ ὑπερηφάνῳ Sir. 35, 12. — e) seq. dativo pers. = nostratium: *Jemandem zu nahe treten* Bar. 1, 13. 2, 5. — ita pro חָטָא seq. לְ Ps. 78. 17. — Rarius ita strui, monuit *Passow* I. p. 101. —

Ἁμάρτημα, τος, τό, (erratum Thuc. 4, 89. — ἁμαρτάνω) *peccatum, Sünde* [propr. quod qui fecit, facere voluit. Cf. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 45. Cf. tamen quae habet de παραπίπτειν vel ἁμαρτάνειν, παράπτωμα et ἁμαρτία *tropo,* non potestate differentibus *Fritzsche* in ep. P. ad Rom. I. p. 389 sqq.] Sap. 4, 20. 11, 23. 12, 9. 17, 3. de h. l. inciso post ἁμαρτήμασι et ante ἐσκοτίσθησαν vel ἐσκορπίσθησαν tollendo vid. *Bauermeister* in Comment. in libr. Sapientiae p. 165. — ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων *tempore peccatis opportuno* i. e. *tempore,* quo pro *conditionis tuae ratione peccare potes* Sir. 18, 20. Jud. 11, 11. 13, 16. 2 Macc. 5, 18. (Plut. de Stoicor. repugn. c. 11. Plat. Phaedon. §. 62.) — sq. genit., ut νόμου [propr. aberrationes a lege cf. de genit. post subst. et adiect., quibus inest separandi notio *Rost* §. 108. *Buttm.* §. 119, 4. coll. *Matth.* §. 332. *Win.* §. 30, 6.] *peccatum contra legem, Gesetzverletzung* Sap. 2, 12. παιδείας Ibid. — περί τι 2 Macc. 13, 8. (Xen. Mem. 1, 2. 9.) — Jud. 7, 28. 11, 17. 1 Macc. 13, 39. 2 Macc. 12, 42.

Ἁμαρτία, ας, ἡ, (ἁμαρτάνω, quod vid.; error Thuc. 1, 32.) *peccatum, Sünde* Sap. 1, 4. 10, 13. Sir. 2, 11. 3, 3. — v. 14. ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσανοικοδομηθήσεταί σοι i. e. *pro peccatis non modo non punieris, sed insuper adstruetur* tibi. Ita iam *Drusius* ad h. l. explicans: *felicissime tecum agetur, nedum ut supplicium subeas ob peccata a te patrata.* Sir. 3, 25. 28. 4, 21. 26. 5, 5. 7, 8. 8, 5. 10, 13. 13, 23. 14, 1. λύπη ἁμαρτίας i. e. *moeror de peccato.* De genit. obiect. vid. ἀγαλλίαμα. — 16, 9. 17, 20. 18, 26. ἡμέραι ἁμαρτιῶν. Vide sub voc. ἁμάρτημα. ad Sir. 18, 20. monita. — Sir. 19, 7. 21, 2. 23, 10. 11. 12. 13. λόγος ἁμαρτίας i. e. *sermo occasionem peccandi praebens* vel *sermo impius.* — v. 16. 25, 23. 26, 19. 20. 27, 2. σπατάλη ἁμαρτίας, *luxuria peccandi occasionem praebens* v. 10. — 28, 8. 31, 19. 38, 10. 46, 7. ὁδὸς ἁμαρτιῶν, *via ad peccata ducens* 47, 23. 48, 16. — Bar. 1, 10. quo l. ex praeced. ὁλοκαυτώματα ad verba περὶ ἁμαρτίας cogitatione adde: θυσία. Similia habes in epist. ad Hebr. 10, 6. 7. coll. LXX Ps. 40, 6. Cf. *Win.* §. 66. I. 1. p. 654. *Matth.* §. 639. *Rost* §. 139. 9. a. — Tob. 3, 14. ἁμαρτία ἀνδρός, *peccatum cum viro commissum.* Cf. de genit. obiecti supra notata. — Tob. 4, 21. 12, 9. Esr. 7, 8. 8, 76. — ἐσμὲν ἐν μεγάλῃ ἁμαρτίᾳ — ἡμέραν *ad hunc usque diem uxores habentes peregrinas grave committimus peccatum* i. e. *uti peccavimus tum, cum duceremus uxores peregrinas, ita peccare pergimus, cum retineamus eas.* (ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμίᾳ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες Thuc. 1, 78.) — Esr. 9, 7. quo l. προσθεῖναι ἁμαρτίας τῷ Ἰσραὴλ ex brachylogia sub ἄλλος ad Sap. 2, 15. notata pro: προσθεῖναι ἁμαρτίας ταῖς τοῦ Ἰσραὴλ ἁμαρτίαις i. e. *ita ut augeatis Israelitarum peccata.* De infinit. τοῦ προσθεῖναι ad eventum pertinente vid. sub

ἁμαρτάνω ad Sir. 42, 1. observata. — 2 Macc. 5, 14. 12, 43. — c. artic. legitur Sir. 3, 15. 5, 6. 12, 14. 17, 16. 23, 3. quo l. alternat c. ἄγνοια. — v. 18. 28, 1. 2. 4. 5. 31, 26. 39, 5. 47, 11. 24. 48, 15. Bar. 4, 12. 6, 2. Tob. 3, 3. quo l. iungitur c. ἀγνόημα. Tob. 3, 5. Jud. 7, 28. Cant. tr. puer. 4, 13. Hist. Sus. v. 52. Esr. 8, 75. 86 bis. 4 Macc. 5, 18. 17, 21. — τὸ περὶ της ἁμαρτίας i. e. *id quod pro peccatis offertur*, *sacrificium piaculare*. Cf. ad h. l. Levit. 10, 16. 17. Num. 7, 54—59. — 2 Macc. 5, 17. 6, 15. 7, 32. 12, 42. 45. 3 Macc. 2, 13. 19. (Plut. praecepta reipubl. gerendae c. 19.)

Ἁμαρτωλός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό, (ἁμαρτάνω) *qui peccat*, *impius*, a) iunct. c. substant, ut ἀνὴρ ἁ. Sir. 10, 22. 12, 14. 15, 7. 12. 27, 30. 28, 9. 1 Macc. 2, 62. ἄνθρωπος ἁ. Sir. 11, 30. 37, 17. ἔθνος ἁ. 1 Macc. 1, 34. ῥίζα ἁ. v. 10. — b) substantive aa) c. artic. ὁ ἁμαρτωλός, *peccator*, *der Sünder* [de adiect. articulum habente, item de singulari collective saepius posito vid. sub ἀγαθός adnotata] Sir. 3, 25. 5, 9. 16. 12, 4. 7. 1 Macc. 2, 48. — plur. οἱ ἁ. Sap. 19, 13. Sir. 39, 25. 27. Tob. 4, 17. — bb) sine artic., ita nunc singularis Sir. 1, 22. 2, 12. 8, 10. 9, 11. 11, 19. 13, 16. 15, 4. 16, 13. 21, 6. 23, 8. 25, 18. 29, 16. 19. 36, 14. 40, 8. 41, 5. 6. 11. Tob. 13, 6 bis. 1 Macc. 2, 44. — plural. Sap. 4, 10. Sir. 5, 6. 7, 16. 11, 9. 16. 12, 6. 16, 6. 19, 8. 21, 10. (Anthol. gr. I. p. 230. ed. *Jac.*)

Ἀμαυρόω, ῶ f. ώσω (ἀμαυρός, obscurus) *obscuro*, *obfusco* a) propr., ut ὀφθαλμούς Sir. 43, 4. (Hdot. 9, 10. Diod. Sic. 2, 32. Xen. Ven. 5, 4.) — b) trop.: *minuo* vel *corrumpo*, τὰ καλά Sap. 4, 12. (Diod. Sic. 11, 11. Dem. 423, 1.)

Ἀμάχως, adv. (ἄμαχος, non pugnans, sine proelio) *sine controversia* Sir. 19, 6. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel*.

Ἀμβακούμ, ὁ, *Habacucus*, hebr. חֲבַקּוּק, nom. propr. indecl. prophetae Hebraeorum vaticinantis, ut videtur, regnante Joachimo. Hist. bel. et drac. v. 33—39. (Pseudepiphan. de vita prophet. c. 18.) Cf. *Win.* bibl. Realwörterb. sub voc. *Habakuk*.

Ἀμβρόσιος, ία, ιον, (ἄμβροτος, immortalis, divinus, ab α priv., μ euphonico [vid. tamen *Buttm.* Lexilog. I. p. 131.] et βροτός, mortalis) *immortalis*, *divinus* Sap. 19, 21. quo l. τὸ μάν vel μάννα appellatur ἀμβροσία τροφή, quia angeli immortales eo vesci putabantur.

Ἀμείδητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μειδάω subrideo, lächeln) *non ridens*, *tristis*, *tetricus* Sap. 17, 4.

Ἀμελέω, ῶ f. ήσω (ἀμελής) *curam non habeo*, *negligo*, τινός [de quo genit. vid. *Matth.* §. 348. coll. §. 378. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 109. *Win.* §. 30, 10, d.], ut τοῦ δικαίου i. e. vel *proborum* [de adiect. collective positis et si habent articulum, substantivi locum tenentibus vid. ἀγαθός] vel = τῆς δικαιοσύνης Sap. 3, 10. τῶν θυσιῶν 2 Macc. 4, 14. de h. l. participio in re durante vid. ἀγαπάω. — (Diod. Sic. 1, 68. Xen. Mem. 1, 2. 24.) —

Ἄμεμπτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μέμφομαι, conqueror) *in quo nihil desiderari potest* [cf. *Tittmann* de synonymis N. T. p. 29.] *irreprehensus*, *culpae expers* Sap. 10, 5. de h. l. duplici acc. vid. ἁγιάζω et de dat. θεῷ = *für Gott* sub ἄβατος monita. v. 15. cum huius l. laudibus si pugnant verba Ezech. 20, 8. 23, 3. memento, non tam *historici*, quam *philosophi* partes agere huius libri auctorem. Cf. *Bauermeister* et *Grimm* commentarios in libr. Sapient. p. 122 et 252. — Sap. 18, 21. Cf. ad h. l. Num. 16, 41—47. — Addit. ad l. Esth. 6, 12. — pro תָּמִים Gen. 17, 1. תָּם Job. 1, 1. 8. (Diod. Sic. 17, 4. Xen. Cyr. 5, 5. 32.)

Ἀμέμπτως, adv. (ἄμεμπτος) *inculpate* Addit. ad l. Esth. 2, 4. (Hdian. 6, 2. 1. τὴν βασιλείαν ἀμέμπτως διῴκησε. 6, 4. 5.)

Ἀμερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., μέρος) *partes non habens*, *qui in partes dividi non potest*, ἀ. χρόνος = *temporis momentum*, *ein Augenblick* 3 Macc. 5, 25. 6, 29. coll. 5, 49. ubi βίου ῥοπή.

Ἀμέριμνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μέριμνα, cura) *cura vacuus*, *securus* Sap. 6, 15. 7, 23. (Hdian. 2, 4. 3.)

Ἀμετάθετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μετατίθημι, transpono) *immotus*, *immutabilis* 3 Macc. 5, 1. 12. (Diod. Sic. 1, 23. 16, 82.)

Ἀμέτρητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μετρέω, metior) *immensus*, *unermesslich*, ut γῆ 3 Macc. 2, 9. κτίσις Sir. 16, 15. ὁ οἶκος τ. θεοῦ Bar. 3, 25. ὄλβος Sir. 30, 15. πλῆθύς 3 Macc. 4, 17. ὕδωρ 2, 4. (ὑπεροχή Lucian. Halcyon. §. 6.)

Ἀμήν, vox hebr. אָמֵן, *Amen* = Graecorum γένοιτο, Lat. *fiat*. Utebantur Judaei hoc vocabulo tum in precibus finiendis tum in laudibus, quibus Deum celebrabant Tob. 8, 8. Esr. 8, 47. 3 Macc. 7, 43. 4 Macc. 18, 23. Cf. Deut. 27, 15. Neh. 8, 27. —

Ἀμηνής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., μῆνις, ira) *non irascens*, *ira vacuus*, ita pro ἄμηνις in codd. Sir. 19, 16. (Hdot. 9, 94.)

Ἄμητος, ου, ὁ, (ἀμάω, meto) *messis*, *fruges ad metendum paratae* 4 Macc. 2, 9. De huius voc. accentu vid. *Rost* §. 8. p. 31. *Buttm.* gr. max. II. p. 317. Greg. Corinth. p. 798. ed. *Schäfer*, *Fischer* ad Well. Vol. 1. p. 268.

Ἀμήχανος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μηχανή, machina; adminiculum; opibus destitutus ex difficultatibus sese expediendi Xen. An. 2, 5. 21.) *difficilis*, e, neutr. *quod fieri nequit*, *unmöglich*, sq. accus. c. infinit. 2 Macc. 3, 12. (Xen. An. 1, 2. 21.)

Ἀμίαντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μιαίνω polluo) *non pollutus*, metaph. a) *vitio carens*, *sceleris purus*, ἆθλα i. e. *praemia vitae innocentis* l. *sceleris purae* Sap. 4, 2. σῶμα 8, 20. ἡ ἀμίαντος *femina casta*, *die Keusche* Sap. 3, 13. (Plut. vit. Pericl. c. 39.) — b) sensu iudaico: *non pollutus sordibus* idololatriae 2 Macc. 14, 36. 15, 34.

Ἀμιξία, ας, ἡ, (ἄμικτος, non permixtus) *Unvermischtheit*, sensu levitico et iudaico: *fuga commercii cum paganis*, οἱ χρόνοι τῆς ἀμιξίας i. e. *tempus continentiae a ritibus et cultu paganorum* 2 Macc. 14, 38. 3. Sunt tamen, qui legi malunt ὁ τῆς ἐπιμιξίας χρόνος i. e. *tempus confusionis* i. e. qua Judaismum et Paganismum coniungere multi Judaeorum studebant. Cf. *Grotius* ad h. l. (ἀμιξία Lucian. Timon. §. 42. Thuc. 1, 3.)

Ἀμμανίτης, ου, ὁ, *Ammanites* vel *Ammonites* i. e. *civis nationis ammoniticae* Jud. 14, 5. (Jos. Ant. 1, 11. 5. 9, 10. 3.) Cf. de Ammonitis Palaestinam occidentalem incolentibus et, postquam plura gesserant cum Israelitis bella, Davidis non solum imperio subiectis, sed Usiae etiam et Joramo tributariis quidem, viribus tamen et potentia Maccabaeorum etiam aetate pollentibus *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ammoniter*.

Ἀμμανῖτις, ιδος, ἡ, *Ammanitis*, etiam *Ammonitis*, χώρα, regio vel terra Ammonitarum [vid. ἀμμανίτης et ἀμμών] 2 Macc. 4, 26. 5, 26.

Ἀμμίδιοι, ων, οἱ, *Ammidii*, nom. propr. virorum iudaicorum, qui cum Esrae in patriam redierunt Esr. 5, 20.

Ἄμμος, ου, ἡ, *arena, Sand* Sir. 1, 2. 18, 9. 22, 13. More Hebraeorum immensa hominum multitudo comparatur τῇ ἄμμῳ τῆς γῆς vel τῇ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης Jud. 2, 20. Cant. tr. puer. v. 12. 1 Macc. 11, 1. — pro עָפָר Gen. 13, 16. חוֹל 32, 12. 1 Sam. 13, 5. (Diod. Sic. 5, 7. Plat. Phaedon. §. 58.)

Ἀμμώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ἄμμος, εἶδος. De adiectivis in ώδης ex οειδης formam vel copiam indicantibus cf. *Buttm.* §. 104. no. 14. gram. max. §. 119. p. 341. *Rost* §. 95.) *arenosus* Sir. 25, 19. (Strabo II. p. 193. A. XVII. p. 1155. B.)

Ἀμμών, ὁ, *Ammon*, hebr. אַמּוֹן, nom. propr. indecl. viri, qui fuisse dicitur filius Loti Gen. 19, 38. et a quo ortum duxit populus arabicus, regiones inter Jabbocum et Arnonem interiectas tenens. Uti cives huius populi Jud. 14, 5. appellantur ἀμμανῖται, ita iidem vel οἱ υἱοὶ ἀμμών Jud. 1, 12. 5, 5. 7, 17. 18. 1 Macc. 5, 6. vel ἀμμών collective nominantur Jud. 5, 2. 6, 5.

Ἀμνημονέω, ῶ f. ήσω (ἀμνήμων) *immemor sum*, seq. gen. [cf. *Matth.* §. 347. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 108. *Win.* §. 30, 10. c.] Sir. 37, 6. (Ael. V. H. 6, 4.)

Ἀμνησία, ας, ἡ, (α pr., μνήμη) *oblivio*, seq. gen. obiecti [vid. ἀγαλλίαμα] ut ἀγαθῶν Sap. 14, 26. κακῶν 11, 23.

Ἀμνησικακία, ας, ἡ, (α pr., μιμνήσκω, κακία) *oblivio iniuriae illatae* 3 Macc. 3, 21. ἀμνησικακέω Diod. Sic. 18, 56.)

Ἀμνηστία, ας, ἡ, (ἄμνηστος) *oblivio*, τινός [vid. ἀγαλλίαμα] Sap. 19, 4. — 14, 26. Sir. 11, 23. vid. de horum l. lectione *Augusti, Apel, Bretschn.* —

Ἀμνός, οῦ, ὁ, ἡ, *agnus* Sap. 19, 9. Sir. 13, 10. — pro כֶּבֶשׂ Exod. 12, 5. כַּר Jes. 16, 1. (Aristoph. Av. v. 1559. Theocr. 5, 144. 149.)

Ἀμοιρέω, ῶ f. ήσω (ἄμοιρος) *particeps non sum, expers sum*, τινός [cf. *Matth.* §. 325. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 108. *Win.* §. 30, 8. a.] Sir. 3, 23. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel, Augusti, Bretschn.* (Ael. V. H. 4, 26.)

Ἄμοιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μοῖρα, pars, sors) *expers, exsors*, seq. genit. [de quo vid. ἀμοιρέω] Sap. 2, 9. Sir. 3, 23. (Diod. Sic. 13, 4. Xen. Cyr. 7, 5, 55.)

Ἀμόλυντος, ου, ὁ, ἡ — τό (α pr., μολύνω) *immaculatus, non pollutus* Sap. 7, 22. quo l. sapientia dicitur πνεῦμα ἀ. i. e. cuius claritas nulla re minuitur, uti fit in solis vel lunae obscurationibus.

Ἀμοῤῥαῖος, ου, ὁ, *Amorraeus*, hebr. אֱמֹרִי, nom. populi cananitici, qui cis Jordanem, in tractu Judaeae montano et ultra, ultimis iam temporibus sedem habuit, postea vero, traiecto Jordane, bellum intulit Moabitis et Ammonitis iisque devictis, quicquid terrarum erat intra fluvios Jabbocum et Arnonem occupavit Jud. 5, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Amoriter*.

Ἄμορφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μορφή, forma; de formis Xen. Conv. 8, 17.) *informis, e, gestaltlos*, ὕλη Sap. 11, 17. (Plat. Tom. X. ed. Bip. p. 4. ταύταν δὲ τὰν ὕλαν ἀΐδιον μὲν ἔφα, οὐ μὲν ἀκίνατον· ἄμορφαν δὲ καθ᾽ αὐτὰν καὶ αἰσχημάτιστον, δεχομέναν δὲ πᾶσαν μορφάν Tim. Locrens. de anima mundi apud Th. *Gale* in opusc. mythol. edit. Amstel. 1682. p. 544. τὰν ὕλαν, ἄμορφον καθ᾽ αὐτὰν καὶ αἰσχημάτιστον, δεχομέναν δὲ πᾶσαν μορφάν.

Ἄμπελος, ου, ἡ, *vitis* Sir. 24, 17. 1 Macc. 14, 12. (Hdian. 8, 2. 8. Xen. Occ. 19, 12.)

Ἀμπελών, ῶνος, ὁ, *vinea* Esr. 4, 16. 1 Macc. 3, 56. (Plut. pro nobilit. c. 3.)

Ἀμπλακία, ας, ἡ, (ἀμπλακέω, pecco) *peccatum* 3 Macc. 2, 19. (Eurip. Hippol. v. 145. 834. Apollon. Rhod. Argon. 1, 1054.)

Ἀμύθητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., μυθέομαι) *ineffabilis*, ut χρήματα 2 Macc. 3, 6. σφαγή 12, 16. (Diod. Sic. 1, 35. Dem. 49, ult.)

Ἄμυνα, ης, ἡ, *ultio, vindicta*, τινός i. e. *de aliquo sumenda* [vid. de gen. obiect. sub ἀγαλλίαμα notata] Sap. 5, 17. (Plut. vit. Ages. c. 38. Aesop. f. 56. Philostrat. de imagg. V. 869.) Esse hoc voc. serioris graecitatis, docuit *Lob.* ad Phryn. p. 23. *Passow* I. p. 115. —

Ἀμύνω, f. νῶ, *propulso, arceo*, med. ἀμύνομαι, *a me propulso* [vid. ἀλείφω] seq. acc. Sap. 11, 3. Addit. ad l. Esth. 6, 16. 2 Macc. 10, 17. ὧν per attract. pro ταῦτα ὧν 6, 20. (Diod. Sic. 1, 60. Xen. Cyr. 4, 4. 6.)

Ἀμφιλαφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἀμφί, λέλαφα, a λάφω, λαφύω, ita ex sententia *Hemsterhus.* vid. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 26. alii a verbo λαβεῖν pro: ἀμφιλαβής) *amplus, late patens*, ita de arboribus laeta coma florentibus Sap. 11, 18. (Ael. V. H. 2, 14. Apoll. Rhod. Argon. 2, 735. coll. Cicer. de orat. 1, 7.)

Ἀμφότεροι, αι, α (ἄμφω, *uterque, utraque, utrumque, Beide* Sir. 20, 23. 22, 5. Tob. 3, 16. 5, 16. 6, 5. Addit. ad l. Esth. 1, 6. Hist. Sus. v. 10. 4 Macc. 1, 32. — Sir. 28, 12. ἀμφότερα scil. τὸ φυσῆσαι καὶ τὸ πτῦσαι. — ἐξ ἀμφοτέρων, *ex utroque* i. e. *secundum utrumque = ex utriusque* [hominis scilicet et Dei] *iudicio* Sir. 10, 7. — Neutrum praedicati numero plurali positum refertur ad subiecta plura, quibus significantur res non animatae [cf. *Matth.* §. 442, 2. a. *Buttm.* §. 116, 5. *Rost* §. 100, 5.] Sir. 18, 16. 20, 28. 40, 18. 19. 20. 21. 22. 24. 25. 26. — v. 23. φίλος — ἀπαντῶντες i. e. *amicum et sodalem habere tempore opportuno obvios et adiuvantes praestat.* — Cum subiectis varii generis iungitur praedicatum masculino genere [cf. *Matth.* §. 441, 2. b. *Win.* §. 47, 2.] Tob. 6, 17. 8, 4. 9. 11, 9. (Lucian. dial. deor. 9, 4.) — accusat. neutrius ἀμφότερα ita legitur, ut pertinens ad obiectum remotius respondeat nostratium: *in beiden Beziehungen* [cf. *Matth.* §. 425, 5. *Buttm.* §. 137. sub ἀμφότερα coll. §. 118, 7. *Rost* §. 104, 8. *Win.* §. 32, 5.] Sap. 14, 30. ἀμφότερα [scil. *et periurii et idololatriae ratione habita = für Beides*] — τὰ δίκαια. (Plat. Gorg. p. 524. B.)

Ἄμωμος, ου, ὁ — ον, τό (α pr., μῶμος, reprehensio) *in quo nihil est, quod reprehendatur, tadellos, vitii expers, inculpatus* Sap. 2, 21. 1 Macc. 4, 42. iungitur c. verbo pass. nominativus praedicati [de quo vid. sub ἁγιάζω monita] ut εὑρίσκομαι, λογίζομαι ἄ. Sir. 34, 18. 40, 19.

Ἀμώς, ὁ, *Amosus*, hebr. עָמוֹס, nom. propr. indeclin. prophetae hebraici Tob. 2, 6. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Amos.*

Ἄν, particula, quae, pertinens non ad modum verbi, sed ad sententiae conformationem, ita ut rem reddat incertiorem, interdum quidem nostris respondet: *etwa, wohl*, saepius tamen ita legitur, ut non habeamus, quod illi ex omni parte respondeat, vocabulum. *„Die Partikel ἄν giebt dem Verbalausdruck, welchem sie beigefügt wird, den Nebenbegriff der Bedingtheit, d. h. sie zeigt an, dass die Sache, von welcher die Rede ist,*

als von gewissen Umständen abhängig gedacht werde." *Rost* §. 120, 5. Cf. *Hermann* de particula ἄν libri IV. Lips. 1831. p. 8—10. *Idem* ad Vig. p. 790. 816. 819 sq. 903 sq. 928. *Reisig* de vi et usu ἄν partic. 1820. 8. *Poppo* miscellan. crit. Vol. I. fascic. 1. p. 26. *Matth.* §. 598. 600. *Buttm.* §. 126, 6. 7. *Win.* §. 43. *Passow* I. p. 130. Legitur in libris V. T. apocryphis.

I) c. *indicativo* 1) in apodosi enuntiationis conditionalis, indicans, *quae fierent vel facta essent, si aliud aliquid fieret aut factum esset, quod nunc quidem non fieri vel non factum esse in promtu est.* De huius partic. collocatione vid. *Herm.* de partic. ἄν p. 6. 193 sqq. *Matth.* §. 598. *Rost* §. 120, not. 4. 5. Habetur ita ἄν A) iunct. c. indicat. *imperf.*, ubi Lat. utuntur imperf. coniunctivi, nostrates: *ich würde es thun.* Habet in talibus protasis nunc indicat. imperf. ut 2 Macc. 12, 44. εἰ γὰρ μὴ τοὺς προπεπτωκότας ἀναστῆναι προςεδόκα, περισσὸν ἂν ἦν — ὑπὲρ νεκρῶν προςεύχεσθαι. 4 Macc. 17, 7. (Lucian. dial. deor. 28, 1. Xen. Mem. 4, 2. 24.) Cf. *Matth.* §. 508, 4. b. *Rost* §. 121. coll. §. 120. ββ. *Herm.* de part. ἄν p. 19 sqq. *Id.* ad Vig. p. 820 sq. *Win.* §. 43, 2. — nunc indicativ. aoristi, ut τῇ ὁδῷ τοῦ θεοῦ εἰ ἐπορεύθης, κατῴκεις ἂν ἐν εἰρήνῃ Bar. 3, 13. — 4 Macc. 13, 2. (Palaeph. fab. prooem. Xen. Mem. 1, 1. 5.) Cf. *Matth.* §. 508, b. *Buttm.* §. 126, 10. *Rost* l. l. *Win.* l. l. — B) legitur ἄν c. indicat. *aor.*, ubi Lat. utuntur plusquampf. coniunct. = *ich würde es gethan haben.* Habet in talibus protasis nunc indicat. aor., ut πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι, εἰ μὴ ἠθέλησας Sap. 11, 25. — ἢ τὸ — διετηρήθη, concise pro: πῶς ἂν διετηρήθη τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ, εἰ μὴ ἠθέλησας Ibid. — Jud. 11, 2. (Xen. apol. Socr. §. 8.) Cf. *Matth.* §. 508, b. *Buttm.* §. 126, 10. *Rost* l. l. *Win.* l. l. — nunc indicat. imperf., ut εἰ καὶ ἐπὶ σκυθῶν ἔλεγον, ἀπελύθησαν ἀκατάγνωστοι 2 Macc. 4, 47. — 3 Macc. 5, 31. 4 Macc. 2, 20. 8, 15. 16, 5. (Plut. vit. Pomp. c. 2 fin. Plat. Phaedon. §. 55.) Cf. *Matth.* §. 508, c. *Buttm.* §. 126, 10. *Rost* §. 121. coll. §. 120. — Legitur particip. praesentis resolvendum per εἰ sq. indicat. imperfecti [de qua participii resolvendi ratione vid. sub ἀγαθός monita] Sap. 11, 24. οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας pro: εἰ γὰρ ἐμίσεις τι, οὐδ' ἂν κατεσκεύασας αὐτό. (Xen. Mem. 1, 4. 14.) — nunc indicat. plusquamperf. [quod quippe statum durantem indicans imperfecto aequiparandum est cf. *Matth.* §. 497. *Rost* §. 116, not. 1, §. 116, 10.] 4 Macc. 6, 32. εἰ γὰρ τὰ πάθη τοῦ λογισμοῦ ἐκεκρατήκει, τούτοις ἂν ἀπεδόμην τὴν τῆς ἐπικρατείας μαρτυρίαν. — Abest ἄν, ubi affirmatur vel negatur aliquid modo minus dubio [cf. *Matth.* §. 508, not. 1. *Rost* §. 120, not. 2. *Win.* §. 43, 2. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 13. 110. 154.] 2 Macc. 5, 16. εἰ δὲ μὴ συνέβαινε, προςενέχεσθαι πολλοῖς ἁμαρτήμασι — οὗτος — μαστιγωθεὶς ἀνετράπη τοῦ θράσους. 3 Macc. 5, 32. 4 Macc. 6, 18. καὶ γὰρ ἀλόγιστον scil. ἦν, εἰ κλ. v. 20. αἰσχρὸν γὰρ scil. ἦν, εἰ κλ. — Eodem modo Lat. indicativus imperfecti et plusquamperf. legitur, ubi expectari videri possit coniunctivus Horat. Od. 2, 17. 28. Ovid. Amorr. 1, 6. 34. —

2) post adverbia relativa, ut ὅποι, οἷ, ubi de re certa sermo est, sed cuius vel pars aliqua vel ratio et modus dubitationem admittunt, aut in qua, quod fortuitum est, fere vel in tempore vel in persona vel in re quapiam accessoria versatur [cf. *Hermann* de partic. ἄν p. 20. *Idem* ad Vig. p. 819 sq. *Matth.* §. 509. §. 598. §. 599. *Rost* §. 120. *Win.* §. 43, 3. *Klotz* ad Devar. de partic. gr. p. 145. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 255.] seq. indicat. imperfecti, ut ὅποτε ἐὰν [rectius ἂν] εἰςεπορεύοντο πρὸς αὐτὴν i. e. *wenn sie jedesmal zu ihr hineinkamen* Tob. 7, 11. — 1 Macc. 13, 20. — 2 Macc. 1, 11. ὡς ἂν — παρατασσόμενοι i. e. *sicuti gratias agere solemus Deo, quum adversus regem aliquem dimicamus.* Cf. de formula ὡς ἂν quatenus hypothetice respicit id, quod *fieri solet* Bornem. ad Xen. Cyr. 1, 3, 8. coll. *Rost* §. 120, not. 4. *Matth.* §. 599, 4. *Herm.* de partic. ἄν p. 184. — (Lucian. dial. mort. 9, 4.)

II) c. *coniunctivo* 1) in sententiis relativis, ubi generalis vel aliquanto incertior sententia enuntiatur Latinique addere solent *cunque.* Ita a) post *pronom. relativa* [cf. *Herm.* de partic. ἄν p. 113 seq. *Id.* ad Vig. p. 818. 819. *Matth.* §. 483. §. 527. *Buttm.* §. 126, 8. *Rost* §. 123. *Win.* §. 43, 3. b.] ὃς ἄν, ὅσος ἄν, ὅστις ἄν, *quicunque, si quis, wer nur immer, wer etwa, jeder welcher* aa) seq. coniunct. *praesentis,* pertinentis ad ea, quae iam fiunt, vel saepius repetuntur, vel fieri solent vel perdurant [vid. ἀγαπάω] Sir. praef. prim. ἐφ' οἷς ἂν δοκῶμεν — ἀδυναμεῖν. Jud. 3, 4. χρῆσαι καθ' ὃ ἂν ἀρέσκῃ. 1 Macc. 8, 13. — καθ' ὅσον ἂν δύνησθε Sir. 43, 30. ὅσοι ἂν παραβαίνωσι Esr. 8, 24. — 1 Macc. 8, 13. — bb) seq. coniunct. *aor.* α) loci, ubi, si de re futura agitur, Lat. utuntur futuro exacto [cf. *Matth.* §. 501. §. 521. *Buttm.* §. 126, 12. *Herm.* ad Vig. p. 902. *Win.* §. 43, 3. b.] Sir. 12, 5. quo l. οἷς ἂν per attract. pro ἃ ἄν — 37, 12. Tob. 2, 2. Esr. 3, 9. 1 Macc. 1, 50. 10, 32. 12, 32. οὓς ἂν ἐκλέξηται. 14, 45. 3 Macc. 3, 27. — ὅσα ἂν εἴπῃς ἡμῖν, ποιήσομεν 1 Macc. 13, 9. Esr. 9, 4. — β) loci, ubi magis res ipsa vel eius initium, quam rei duratio vel repetitio spectatur [vid. ἀγαπάω in fine] Jud. 10, 4. 1 Macc. 8, 1. 3 Macc. 5, 11. — b) post *adverbia* relat. [cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l.], sq. coniunct. aoristi, ubi, si agitur de re futura, Lat. utuntur futuro exacto [de quo vid. paulo ante monita], ut καθὼς ἂν [= *je nachdem grade, prouti*] — ὑπαγορεύσωσι Esr. 6, 3. ὡς ἂν i. e. vel: *ut primum, simulatque* Jud. 11, 15. 1 Macc. 15, 9. — vel: *prouti* 1 Macc. 3, 59. 8, 25. 27. — — c) post *adverbia temporis,* ut ἕως ἄν, *usque dum, donec,* sq. coniunct. aor. Sir. 23, 16. 17. 32, 13. Jud. 12, 4. 1 Macc. 4, 41. 2 Macc. 2, 7. — ἡνίκα ἄν, *quando, ut fieri solet* [cf. *Rost* §. 151, not. 1.] Jud. 14, 2. μεχρὶς ἄν, *donec, usque dum* 3 Macc. 7, 4. ὁπηνίκα ἂν i. e. *quando, ut in hac rerum conditione expectari potest* [cf. *Rost* l. l.] Jud. 11, 11. Cf. *Herm.* de partic. ἄν p. 95. — d) post *particulas finales,* quibus adiicitur ἄν, quum eventum rebus fortuitis obnoxium esse indicamus [cf. *Herm.* l. l. p. 119 sqq. *Idem* ad Eurip. Bacch. v. 593. 1232. *Rost* §. 122, 16. *Matth.* §. 520, not. 2. *Win.* §. 43, 6.] sq. coniunct. aor. 1 Macc. 10, 32. τὴν ἐξουσίαν τῆς ἄκρας — δίδωμι τῷ ἀρχιερεῖ, ὅπως ἂν καταστήσῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρας κλ. — — e) contra usum Graecorum in adhortatione 4 Macc. 9, 6. εἰ — εὐσέβησαν ἀποθανοῖμεν ἂν δικαιότερον ἡμεῖς οἱ νέοι pro: δικαιότερον ἂν εἴη, ἀποθανεῖν ἡμᾶς τοὺς νέους. Quo l. ut in codd. ἀποθάνωμεν ἂν habetur [vid. *Apel* ad h. l.] ita in talibus non admittendam esse partic., docuit *Herm.* de partic. ἄν p. 93 sq. coll. *Matth.* §. 524, not. 2.

III) c. *optativo* legitur, ubi opinio significatur, de eo, quod ex aliqua conditione pendet aut quod fieri posse cogitatur, ubi nos: *ich würde, ich könnte, ich dürfte,* Latini coniunctivo praesentis utuntur [cf. *Herm.* de partic. ἄν p. 164. 165. *Idem* ad Vig. p. 818 sq. *Matth.* §. 514. §. 509. *Buttm.* §. 126, 3. *Rost* §. 119, 3. §. 120, 6. a. *Win.* §. 42, 1. b.] ita 1) in interrogat. directa, ut πῶς ἂν εὕροις ἐν τῷ γήρᾳ σου Sir. 25, 3. Addit. ad l. Esth. 2, 3. 4 Macc. 7, 21. ἐπεὶ τίς — οὐχ ἂν περικρατήσειεν τῶν παθῶν. 14, 10. — 2) in apodosi enuntiationis conditionalis, ubi indica-

pro סֵפֶר Esr. 7, 11. 12. (Plut. vit. Alex. c. 54.)

'Αναγορεύω, f. εύσω (ἀνά, ἀγορεύω, concionor; publice pronuntio, sq. ὅτι (Dem. 243, 15.) *publice renuntio et declaro*, τινά τι. Addit. ad l. Esth. 6, 10. (Plut. vit. Demetr. c. 9. vit. Galb. c. 2. apophth. Agath. Mor. 2. p. 13. ed. *Tauchn.*)

'Αναγραφή, ῆς, ἡ, (ἀναγράφω, quod vid.; inscriptio) *scripta relatio, commentarius* 2 Macc. 2, 13. (Diod. Sic. 1, 54. 16, 51. Plut. vit. Num. c. 1.)

'Αναγράφω, f. ψω (ἀνά, γράφω) 1) *perscribo, litteris mando, aufschreiben*, τὶ ἔν τινι Esr. 1, 33. 42. 1 Macc. 14, 22. τὰ κατά τινα περί τινος Esr. 1, 24. (Dem. 1231, 10.) — sq. dupl. acc. [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 2 Macc. 4, 9. τοὺς — ἐν — ἀναγράψαι „*cives hierosol. in numerum civium antiochenorum referre quasi puderet eos sui nominis ac civitatis*" ita *Baduellus* ad h. l. alii: „*cives hierosol. civitate antiochena donare, qui magnus habebatur honos eo tempore, quum Antiochia princeps esset urbs*," ita *Grotius*, alii: „*Antiochenis Hierosolymae degentibus tributum imponere*" ita *Hezelius* et *Augusti*. (Ael. V. H. 12, 19. Dem. 122, 8. Xen. Vectig. 3, 11.) — 2) *inscribo*, τὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιταφίου τινός 4 Macc. 17, 8. quo l. si ponitur infinit. aor. activi, quum poni etiam potuisset infinit. passivi cf. *Rost* §. 125, not. 9. *Matth.* §. 535, not. *Buttm.* §. 117, 3. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 54. *Elmsl.* ad Eur. Heraclid. p. 151. ed. Lips. *Win.* §. 45, not. 1. (ita ἐγγράφω Hdot. 8, 82. Thuc. 1, 132.)

'Ανάγω, f. ξω, a. 2. ηγαγον (ἀνά, sursum, ἄγω) *duco in locum altiorem* a) propr. seq. dupl. accus. [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] et εἰς c. acc. rei, ut τινὰ ἀσινῆ εἰς φῶς 3 Macc. 6, 7. verbis κατάγειν εἰς ᾅδην vel εἰς ᾅδου πύλας opp. ἀνάγειν scil. ἐξ ᾅδου ex orco ad superas auras reducere Sap. 16, 13. Tob. 13, 2. (εἰς φάος Hesiod. Theog. v. 626.) — pro הֶעֱלָה Ps. 30, 64. — ἐξ αἰγύπτου Esr. 1, 38. — ἐπὶ τὸ πῦρ *in ignem* i. e. *in rogum ardentem* 4 Macc. 6, 24. (ἐπὶ τὸ ἅρμα Ael. V. H. 4, 18.) — passiv. signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *in locum altiorem me confero*, πρός τινα 2 Macc. 5, 9. — b) trop. = *eveho*, εἰς βασιλείαν, *ad regiam dignitatem* Sap. 6, 20. (εἰς θεῶν τιμάς Plut. vit. Num. c. 2.)

'Αναγωγός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό (α pr., ἀγωγή, quod vid.; qui est sine educatione et disciplina) *indomitus, contumax* [ita ἵππος Xen. Mem. 3, 4. 4.] neutr. comparativi ἀναγωγότερον, adverbialiter *contumacius* 2 Macc. 12, 14. οἱ δὲ ἔνδον ἀναγωγότερον [scil. quam par erat, vel quam pro rei et periculi ratione credas. De comparativo sine comparatione vid. sub ἀγαπητῶς monita] ἐχρῶντο. De accus. adiectivorum, sive singulari sive plurali numero positorum adverbiascente vid. *Matth.* §. 447, 7. *Buttm.* §. 115, not. 4. §. 102, 4. *Rost* §. 86, 3. a. *Win.* §. 58, 1.

'Αναδείκνυμι, f. ξω, a. 1. ἔδειξα, perf. δέδειχα, p. p. δέδειγμαι (ἀνά, sursum, hinauf, auf, δείκνυμι) 1) *in sublime elatum ostendo*, τινά τινί τι [de dupl. acc. vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 3 Macc. 6, 8. (Pol. 8, 30. 10.) — 2) *patefacio*, quae ante non conspiciebantur [ut πύλας, apertas ostendere fores Soph. Electr. v. 1450.] ταῦτα scil. τὸν ἄγνωστον τόπον 2 Macc. 2, 8. coll. v. 7. (Aristoph. nub. v. 304.] — passivum ἀναδείκνυται = φαίνεται *videtur*, seq. infinit., ut δεσπόζειν *imperare* vel *dominus esse videtur*, τινός 4 Macc. 2, 4. quo l. alternat c. φαίνεται. De φαίνομαι videor sq. infinit. vid. *Matth.* §. 549. *Rost* §. 129, not. 4. c. — 3) *efficio, ut cognoscatur et habeatur aliquis talis, qualem haberi et cognosci volui* a) seq. dupl. acc. *renuntio aliquam personam* vel *rem aliquid, ich bestelle eine Person oder Sache zu etwas, ich erkläre Jem. oder Etwas für* od. *zu Etwas* [de dupl. accus. vid. ἁγιάζω] ut τινὰ — βασιλέα Esr. 1, 37. 43. 46. 2, 3. 2 Macc. 9, 25. 10, 11. 14, 26. τινὰ ἐπὶ τῶν πραγμάτων scil. καθεστῶτα 2 Macc. 10, 11. τὴν πόλιν — ἐλευθέραν 2 Macc. 9, 14. (Xen. Cyr. 8, 7. 23.) — abest accus. obiecti vel quod facile e contextu cognoscitur illud Esr. 1, 34. 2 Macc. 9, 23. 14, 12. — vel quod universe res tractatur, ut ἀνάδειξον κριτὰς καὶ δικαστάς Esr. 8, 23. (Hdian. 8, 6. 4.) Diod. Sic. 1, 66.) — b) τί τινι, *dedico* vel *consecro alicui aliquid* 3 Macc. 2, 14. (Strabo ἱερὸν ἀναδειχθὲν καίσαρι τῷ σεβαστῷ.)

'Ανάδειξις, εως, ἡ, (ἀναδείκνυμι, quod vid.; demonstratio, das Auf- oder Vorzeigen) *patefactio, indicium, Anzeige* Sir. 43, 6. Vide de h. l. sub εἰς no. III. 3. c. bb. adnotata.

'Αναδέχομαι, f. ξομαι, dep. med. (ἀνά, δέχομαι) *in me suscipio*, a) τὸν θάνατον = *mortem sustineo* 2 Macc. 6, 19. (ἀγῶνας, κινδύνους Diod. Sic. 4, 29.) — b) sq. infinit., obiecti nota [cf. *Matth.* §. 531. §. 534. *Rost* §. 125, 5. *Buttm.* §. 127. *Win.* §. 45, 2.] = *ich nehme etwas auf mich zu thun*, = Latinorum: *promitto, spondeo*, seq. infin. aor. ut φόρον κατορθώσασθαι 2 Macc. 8, 36. (sq. inf. fut. Hdot. 5, 91. Xen. Cyr. 1, 6. 18. 6, 1. 17 et 45.) De infin. aor. post vv. cupiendi, optandi, sperandi, dicendi, pollicendi, iubendi, quum agitur de re certo vel statim eventura Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 749. *Herm.* ad Eur. Med. v. 750. *Matth.* §. 501. *Rost* §. 116, not. 5. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. p. 158. *Win.* §. 45, 8.

'Αναδίδωμι, f. δώσω (ἀνά sursum, δίδωμι, do; sursum do Xen. Conv. 2, 8. emitto, ebullio, facio ut ποταμός — θρόμβους ἀσφάλτου ἀναδιδοῖ πολλούς Hdot. 1, 179.) intrans. *enascor*, τινὶ εὐφροσύνη Sir. 1, 20. (πηγαὶ ἀναδιδοῦσαι Hdot. 7, 26.) De huius verbi signif. intrans. vid. Grammaticos sub ἄγω no. 6. observata. —

'Ανάδυσις, εως, ἡ (ἀναδύω, emergo Hom. Il. 1, 359.) *emersio*, ξηρᾶς γῆς ἐκ — ὕδατος Sap. 19, 7.

'Αναζεύγνυμι et ἀναζευγνύω [ita Jud. 7, 1. et Plut. vit. Ages. c. 15.] f. ζεύξω, a. 1. ἔζευξα (ἀνά, rursus, ζεύγνυμι iungo; equos iterum currui iungo ad reditum, hinc:) *proficiscor, wieder aufbrechen und abziehen*. Ita a) de ducibus cum exercitu proficiscentibus, ubi Lat. *castra moveo*, ut ἀναζεύξας ἦλθεν εἰς δαμασκόν 1 Macc. 12, 32. ἐξ αἰγύπτου 2 Macc. 5, 11. ἐκεῖθεν 12, 29. (Plut. Ages. c. 32. Xen. An. 3, 4. 37.) — absolute Jud. 7, 2. 2 Macc. 14, 16. — ἐπί c. acc. nunc loci nunc person. = *contra aliquem* Jud. 7, 1. 4 Macc. 4, 22. — b) univ. *proficiscor, ich reise*, sq. εἰς c. acc. loci Esr. 2, 30. 1 Macc. 11, 22. (Plut. vit. Ages. c. 34. Xen. Cyr. 8, 5. 1 et 28.) sq. ἀπό c. gen. loci vel rei Esr. 8, 61. sq. ἐκ c. gen. loci 3 Macc. 7, 16. — c) de redeuntibus, sq. εἰς c. acc. loci Jud. 16, 21. 2 Macc. 13, 26. εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ = *ad exercitum suum* Jud. 7, 7.

'Αναζέω, f. έσω (ἀνά, ζέω, ferveo) *efferveo, ich koche auf, ich schäume auf* 2 Macc. 9, 9. ὥστε — ἐκ τοῦ σώματος — σκώληκας ἀναζεῖν i. e. *ita ut e corpore vermes enascerentur*. De huius verbi forma contracta et soluta vid. *Buttm.* §. 94, not. 2. gram. max. §. 105, not. 2. *Matth.* §. 50. *Rost* §. 77. p. 243. 426. *Lob.* ad Phryn. p. 220 sqq. —

'Αναζητέω, ῶ f. ήσω (ἀνά, augens, ζητέω, quaero) *studiose quaero, aufsuchen*, sq. acc.

obiecti 2 Macc. 13, 21. — De Sir. 26, 20. et quatenus ἀναζητήσῃς vel ἂν ζητήσῃς praeferendum sit, vid. *Bretschneider* ad h. l. (Ael. V. H. 3, 28. Dem. 1331, 1.)

'Αναζυγή, ῆς, ἡ (ἀναζεύγνυμι) *profectio, castrorum motio* = ἀνάζευξις 2 Macc. 9, 2. 13, 26. (Plut. vit. Ages. c. 13. vit. Demetr. c. 36.)

'Αναζωπυρέω, ῶ f. ήσω, (ἀνά, rursus, ζωπυρέω, ignem sopitum suscito; rursus et de novo ignem sopitum excito; trop. denuo vires suppedito vel excito Jos. Ant. 8, 8. 5. Xen. de re eq. 10, 8 et 16.) intrans. *vires recipio, revivisco* 1 Macc. 13, 7. — pro חָיָה Gen. 45, 27. (Plut. vit. Timol. c. 24 init.)

'Αναήλ, ὁ, *Anael*, nom. propr. indecl. fratris Tobiae senioris Tob. 1, 21.

'Αναθάλλω, f. θαλῶ a. 2. ἀνέθαλον [de quo aor. rariori cf. *Buttm.* gram. max. II. p. 147. *Win.* p. 98. — ἀνά, sursum, θάλλω, vireo) 1) *reviresco, denuo germino, nova germina capio* Sap. 4, 4. (Hom. Il. 1, 236.) — τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, *ossa eorum reviviscant e loco suo* i. e. *e loco quo condita* l. *sepulta sunt* trop. pro: *semper eorum memoria recolatur et innovetur* Sir. 46, 12. 49, 10. Vide tamen de h. locorum lect. *Bretschn.*, *Apel, Augusti* et de optativo sine aliqua particula posito sub ἀγαθοποιέω observata. — 2) transit. *progerminare facio, produco, gigno*, seq. acc. rei, ut εἰρήνην καὶ ὑγίειαν Sir. 1, 16. εὐλογίαν 11, 20. καρποὺς 50, 11. — pro הִפְרִיחַ Ezech. 17, 24. — De verbis intrans. quatenus apud poetas transitive usurpentur cf. *Matth.* §. 423. *Buttm.* §. 118, 2. *Rost* §. 104, 3. not. 4. *Gesen.* p. 805. *Ewald* p. 585. gr. min. p. 252. —

'Ανάθεμα, vid. ἀνάθημα.

'Αναθεματίζω, f. ίσω (ἀνάθεμα vel ut habent Graeci melioris aevi [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 249. *Win.* §. 3.] ἀνάθημα quod vid.) *devoveo, consecro, voveo* [ita ut redimi nequeat] *verbannen*, τινά, *facio aliquem* ἀνάθεμα, *Jem. dem Untergange weihen* 1 Macc. 5, 5. — pro הֶחֱרִים Jos. 6, 21. 8, 26. —

'Ανάθημα, τος, τό, vel, ut habet Graecitas serior: ἀνάθεμα (ἀνατίθημι, sursum pono, aufstellen) *donarium*, *Weihgeschenk*, quod [ut clypei, corallae, phialae, lychnuchi, catinae cf. Diod. Sic. 1, 55. Xen. h. gr. 7, 3. 7.] deo consecratum e templi parietibus suspensum vel in loco edito et conspicuo collocatur Jud. 16, 19. 2 Macc. 2, 13. 9, 16. 3 Macc. 3, 17. (Jos. Ant. 1, 2. 7. Xen. An. 5, 3. 5.)

'Αναθώθ, ἡ, *Anathoth*, hebr. עֲנָתוֹת, nom. propr. indeclin. urbis leviticae, sitae in tribu Beniamin et patriae vatis Jeremiae Esr. 5, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Anathoth.*

'Αναίδεια, ας, ἡ, (ἀναιδής) *impudentia* [Xen. Conv. 8, 35. Dem. 405, 13.] metonym. *causa impudentiae, Veranlassung zur Unverschämtheit* od. *Frechheit* Sir. 25, 1. — Scite ad h. l. contulerunt *Grotius* et *Bretschneider* verba Antiphanis: οὐκ ἔστιν οὐδὲν βαρύτερον τῶν φορτίων ὄντως, γυναικὸς προῖκα πολλὴν φερομένης. Diodori: κρεῖττον γάρ ἐστιν εὖ τεθραμμένην λαβεῖν γυναῖκ' ἄπροικον, ἢ κακὴν μετὰ χρημάτων, τὴν ἐσομένην καὶ ταῦτα μέτοχον τοῦ βίου Cf. Gnomici poetae graeci ed. *Brunck.* Lips. 1817. p. 258. 272. et Plauti: *uxorem accepi, dote imperium vendidi.*

'Αναιδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., αἰδέομαι) 1) *impudens*, στόμα ἀ. *os hominis impudentis* Sir. 40, 3. ὀφθαλμός ἀ. 26, 11. in quibus l. ad corporis membra refertur, quod est hominis ipsius. Vid. sub γλῶσσα monita. — ψυχή Sir. 3, 6. (Dem. 345, 1. Xen. Mem. 3, 1. 11.) — 2) *durus* [propr. λᾶας Hom. Il. 4, 521.] metaph. pro: *immitis, ferus, erbarmungslos*, ἀ. ἔθνος Bar. 4, 15. — ita pro עַז־פָּנִים Deut. 28, 50. Dan. 8, 23.

'Αναίρεσις, εως, ἡ, (ἀναιρέω, tollo; sublatio, ut cadaverum vel ius tollendi mortuos sepulturae ergo Thuc. 3, 24.) *interfectio, caedes* Jud. 15, 4. 2 Macc. 5, 13. — pro הֶרֶג Num. 11, 15. (Hdian. 2, 13. 1.)

'Αναιρέω, ῶ f. ήσω et forma rarior ἀνελῶ [Bar. 6, 13. Jud. 7, 13. cf. *Herm.* ad Soph. OC. v. 1454. *Matth.* §. 222. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15.] a. 2. ἀνεῖλον, pf. pass. ἀνῄρημαι, a. 1. p. ἀνῃρέθην [cf. *Buttm.* §. 86, not. 4. gram. max. §. 95, not. 6. *Matth.* §. 191, 2. *Rost* §. 77.] *tollo* i. e. a) *ich hebe auf, humo tollo*, ut removeam, med. *tollo mihi* vel *in usus meos* i. e. *ut faciam aliquid*, sq. acc. Sir. 22, 2. — ἀνειλόμην τινὰ εἴς τι οἴκημα i. e. *sustuli aliquem in humeros meos et in domum aliquam portavi*, ita de Tobia sepulturae ergo tollente strangulatum aliquem Tob. 2, 4. (Ael. V. H. 5, 16. Dem. 1069, 2. Xen. An. 4, 1. 19.) — b) *e medio tollo, interficio* sq. acc. pers. Sir. 14, 21. Bar. 6, 14. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. 1 Macc. 6, 46. 11, 45. 2 Macc. 8, 32. 3 Macc. 7, 5. 14. 4 Macc. 5, 2. 18, 19. — τινά τινι *aliquem aliqua re* [de dat. adminiculi vid. sub ἄγω observata] Jud. 1, 12. 16, 5. ἔκ τινος *vi alicuius rei, in Folge eines Dinges*, ut ἐξ ἐπιβουλῆς ἀνθρωπίνης 4 Macc. 4, 13. — additis numeralibus 2 Macc. 8, 30. 10, 17. 13, 15. 15, 22. 3 Macc. 7, 15. (Hdian. 2, 1. 1. Plut. Anton. c. 32. Diod. Sic. 3, 58.) — pro הִכָּה Jes. 37, 26. הָרַג 2 Sam. 10, 18. — de siti absumente Jud. 7, 13. — ex verbositatis genere sub γλῶσσα notata ψυχὴν ἀνθρώπου pro simplici ἀναιρέω ἄνθρωπον *vita privo aliquem* Sir 21, 2. ratione habita vitae post mortem futura Sap. 1, 11.

'Αναίτιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., αἴτιος) *culpa vacuus, insons* Hist. Sus. v. 62. — pro נָקִי Deut. 19, 10. (Ael. V. H. 5, 18. Xen. Cyr. 1, 6. 10.)

'Αναιτίως, adv. (ἀναίτιος, sine causa) *sine culpa, immerito* 4 Macc. 12, 15.

'Ανακαινίζω, f. ίσω, (ἀνά, καινίζω) *renovo*, ἀνεκαινίσθη ἐπ' αὐτὸν λύπη μεγάλη i. e. ἀνεκαινίσθη ἡ λύπη καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν μεγάλη, *dolor isque magnus renovatus eum invasit* 1 Macc. 6, 9. (ἔχθρα Isocr. Areopag. c. 3.)

'Ανακαίω, f. καύσω, (ἀνά, καίω) *accendo*, seq. ἐπί c. acc. loci, it. sq. ἐν c. dat. loci Jud. 7, 5. 1 Macc. 12, 28. (Xen. An. 3, 1. 3.) — trop. de amore ignis instar exardescente Sir. 9, 8. De h. l. praesenti in re fieri solita vid. ἀγαπάω.

'Ανακαλέω, ῶ f. έσω (ἀνά, καλέω) *alta voce voco* [τινά τι Xen. Cyr. 3, 3. 4.] med. alta voce *ad me voco* 4 Macc. 14, 17. (Thuc. 7, 73.)

'Ανακαλύπτω, f. ψω, (ἀνά, καλύπτω, velo, tego) *revelo, enthüllen, aufdecken* [propr. Xen. Conv. 1, 10.] metaph. *patefacio*, ut τὰ ἔργα τινός Tob. 12, 7. 11. φωστῆρά τινι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου i. e. *copiam facio alicui* maiestatis *divinae cognoscendae in templo* domini Esr. 8, 79.

'Ανακάμπτω, f. ψω, (ἀνά, rursus, retro, κάμπτω, flecto; reflecto) 1) intrans. *revertor, redeo* [vid. ἄγω, no. 6.] Hist. Sus. v. 14. — εἰς θάλασσαν Sir. 40, 11. quo l. alternat c. ἀναστρέφω. (Diod. Sic. 3, 54.) — ex hebraica dicendi consuetudine ita iungitur cum alio verbo, ut vim habeat adverbii *rursus* [cf. *Win.* §. 58, 5. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Sprache p. 823. *Ewald* p. 501. 631. gram. min. p. 259.] ut ἀνεκάμψαμεν παραβῆναι

i. e. *rursus peccavimus* Esr. 8, 87. — ita שׁוּב Gen. 26, 15. Deut. 30, 3. — 2) *flecto*, i. q. κάμπτω sed fortius et metaph. *cohibeo, vim frango*, τί 4 Macc. 1, 35.

Ἀνάκειμαι, f. κείσομαι, dep. med. (ἀνά, κεῖμαι, iaceo; reponor Ceb. tab. c. 1.) *accumbo ad mensam* [cuius l. Graeci melioris aevi κεῖμαι vel κατακεῖμαι cf. *Lob.* ad Phryn. p. 216 sq. *Win.* §. 3.] Esr. 4, 10.

Ἀνακηρύσσω, ττω f. ξω (ἀνά, κηρύσσω, praeco sum; per praeconem annuncio) *publice proclamo, öffentlich anrühmen*, τινί τι 4 Macc. 17, 23. (Hdot. 6, 103. Xen. Hier. 11, 8.)

Ἀνακλάω, f. άσω, (ἀνά, κλάω, frango) *refringo* 4 Macc. 11, 10. (Alciphr. 1, 28.)

Ἀνάκλησις, εως, ἡ, (ἀνακαλέω, quod vid.; inclamatio l. appellatio alta voce facta) *revocatio*, de Judaeorum in patriam revocatione Sir. praef. sec. initio.

Ἀνακλίνω, f. νῶ (ἀνά, κλίνω, clino, reclino) *recumbere facio*, signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] a. 1. p. ἀνεκλίθην, *recumbo, accumbo ad mensam* 3 Macc. 5, 16. De hoc huius voc. usu seriori aevo proprio cf. *Lob.* ad Phryn. p. 216. *Win.* §. 3.—

Ἀνακοινόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, κοινόω, communico) *communico aliquid*, medium: *de meo aliquid c. aliquo communico* [propr. i. e. de impertiente ex opibus suis Hdot. 4, 48. Ael. V. H. 3, 1.] i. e. *delibero cum aliquo, confero consilia, ich berathe mich*, τινί *cum aliquo* 2 Macc. 14, 20. (Ael. V. H. 8, 1. Xen. Mem. 3, 7. 3.)

Ἀνακομίζω, f. ίσω (ἀνά, κομίζω, curam habeo; prostratum tollo l. aufero ut curam eius habeam) 1) *tollo, ich hebe auf, tollendum et absportandum curo*, med. ἀνακομίζομαι *tollendum et absportandum curo aliquid, quod ad me pertinet*, τὰ σώματα i. e. *corpora civium meorum in pugna occisorum* [de qua vi medii vid. sub αἰτέω, ἀλείφω observata] 2 Macc. 12, 39. (τὰ ξύλα Dem. 1192, 4. Xen. Cyr. 6, 1. 14. An. 4, 7. 1.) — 2) *reporto*, med. *mihi reporto, in usus meos recupero*, ut τὸ ἱερόν 2 Macc. 2, 22. (Pol. 4, 83. 2. Dem. 1484, 20. Xen. Mem. 2, 10. 1.) — 3) passiv. κομίζομαι, signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] *redeo, ich begebe mich zurück* 3 Macc. 1, 1. (Pol. 1, 83. 5. 3, 74. 8.)

Ἀνακόπτω, f. ψω (ἀνά, κόπτω, tundo) 1) *retundo, zurückstossen* [propr. Hom. Od. 21, 47.] trop. pro: *inhibeo*, ut τὰς τῶν κυμάτων ἀπειλάς 4 Macc. 13, 6. (νῆα i. e. navis cursum inhibeo Arat. Phaenom. v. 346. cf. Theophr. char. c. 25. et ad h. l. *Ast* p. 216. — τὴν ὀργήν *inhibeo* vel *sedo* iram Sap. 18, 23. —

Ἀνακράζω, f. ξω, a. 1. ἀνέκραξα, a. 2. ἀνέκραγον (ἀνά, κράζω) *alta voce clamo* Sir. 50, 16. additur φωνῇ μεγάλῃ [vid. ἀναβοάω] 1 Macc. 2, 27. εἰς οὐρανόν 3 Macc. 6, 17. de h. l. μέγα = *valde* vid. ἀναγωγός. — pro הֵרִיעַ Jes. 6, 5. זָעַק 1 Regg. 22, 32. (Pol. 36, 5. 3. Dem. 433, 20. Xen. Cyr. 3, 3. 67.)

Ἀνακρίνω, f. νῶ (ἀνά, κρίνω) *examino, interrogo, quaestionem habeo* Hist. Sus. v. 48. τινά v. 51. (Dem. 1320, 18. Xen. h. gr. 5, 3. 25.)

Ἀνάκρισις, εως, ἡ, (ἀνακρίνω) *causae cognitio*, inquisitio 3 Macc. 7, 5. quo l. iungitur c. ἐξέτασις. (Pol. 8, 9. 8. Athen. III. p. 81. F.)

Ἀνακτίζω, f. ίσω (ἀνά repetens, κτίζω, condo; reaedifico, ut τὸ ἱερόν Jos. Ant. 11, 4. 3.) *denuo creo, recreo*, τινὰ εἰς ἀθανασίαν *denuo creo aliquem immortalitati*, ita de matre denuo pariente filios hoc eventu, ut immortalitate potiantur *für ein ewiges Leben wiedergebären* 4 Macc. 16, 13. quo l. *Apel* pro lect. vulg. ἀνακτίζουσα exhibuit ἀνατίκτουσα. De h. l. particip. praes. hactenus futurascente, quatenus agitur de re certo et proxime eventura vid. *Matth.* §. 504, 3. *Rost* §. 116, 9. not. 8. *Herm.* ad Soph. OC. v. 1372. *Win.* §. 41, 2. §. 46, 5. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 135. 554. —

Ἀναλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον (ἀνά, λαμβάνω) 1) *sursum sumo, ich nehme auf* od. *in die Höhe* a) propr. τινά, ut in terram prolapsum Jud. 14, 7. coll. v. 5. vid. tamen de h. l. ἀνέλαβον pro ἀνέλαβε et interpretatione infra sub no. 3. notata. — addito εἰς τὰς ἀγκάλας Addit. ad l. Esth. 5, 8. (ἐπὶ τὰ ζῶα Diod. Sic. 2, 58. ἐπὶ τὴν ἁρμάμαξαν Xen. h. gr. 6, 5. 9.) — absol. et iunct. c. ἀναδείκνυμι βασιλέα = *solio regio impono et regem pronuntio aliquem* Esr. 1, 34. — τινὰ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν, ita de Elia propheta et de Henocho 1 Macc. 2, 58. minus plene i. e. abest εἰς τὸν οὐρ. Sir. 48, 9. ad quem l. cf. 2 Regg. 2, 11. — Sir. 49, 18. coll. Gen. 5, 24. — — seq. acc. rei, quae ante pedes est vel in loco inferiori iacet Jud. 6, 2. 7, 5. 14, 2. de h. l. fut. ἀναλήψεσθε quatenus ad vim imperativi accedat cf. *Matth.* §. 498. *Rost* §. 124, 6. not. 2. *Win.* §. 44, 3. *Fritzsche* Evang. Matth. p. 252 sq. coll. *Gesen.* Lehrgeb. p. 771. *Ewald* p. 531. 557. gram. min. p. 234. — Jud. 14, 3. 11. 2 Macc. 10, 27. 11, 7. — Sir. 50, 11. Esr. 1, 54. 9, 45. (Hdian. 2, 6. 19. Xen Cyr. 2, 1. 19.) — b) trop. *in mentem recipio, edisco* 2 Macc. 2, 25. ἐφροντίσαμεν — εὐκοπίαν i. e. *in votis habuimus, eos, qui mente recipere et memoriae servare res gestas cupiunt, sublevare.* (Plut. vit. Ages. c. 20.) — c) ita cum verbo finito iungitur particip. ἀναλαβών, ut eius loco uti possis praepos. *cum* sq. ablat., ut ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα ἧκεν εἰς — πόλιν 2 Macc. 12, 38. 14, 26. (Jos. Ant. 4, 5. 1. Xen. Cyr. 1, 5. 14.) — 2) *resumo*, i. e. *adscisco quod iam antea habui* a) de Deo, qui uti animam [Lebenshauch, hebr. נְשָׁמָה, רוּחַ Cohel. 3, 21. Ps. 104, 29.] inflavisse Gen. 2, 7. dicitur, ita eandem, quum moritur homo, recipere apud antiquissimos Hebraeos putabatur. Tob. 3, 7. ἐπίταξον ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀπολυθῶ καὶ γένωμαι γῆ. Cf. ad h. l. *Knobel* Commentar über d. Buch Coheleth. p. 359 sqq. — b) univ., ut θρῆνον, ᾠδὴν πάτριον. = *repeto lamentationes, carmina olim vel ante hoc, quod nunc est, tempus decantata* 1 Macc. 1, 27. 3 Macc. 6, 32. — λογισμόν, νοῦν i. e. *quam ante vel semper habui mentem, nunc quoque sumo et ostendo* 2 Macc. 6, 23. 4 Macc. 5, 10. — 3) *recipio, recupero* [τὴν ἀρχήν Hdot. 3, 73. Xen. h. gr. 3, 5. 25. τὰς ἡλικίας Ael. V. H. 3, 18 fin.] ἐμαυτόν *me ipsum recipio* i. e. *vires meas recupero, ich erhole mich wieder* Jud. 14, 7. Vide de h. l. supra sub no. 1. observata. (Dem. 1364, 25. Isocr. ad Philipp. c. 7. Archid. c. 14.) — τὸν ὄλεθρον *iterum interitus mihi paratur* 3 Macc. 6, 30.

Ἀναλάμπω, f. ψω (ἀνά, rursus, λάμπω) *reluceo* a) propr. i. e. *denuo luceo*, de sole nebula dispersa nova lumina spargente 2 Macc. 1, 22. — b) metaph. pro: *novas vires capio* [ad me redeo Plut. de solertia animalium c. 19.] de hominibus probis, qui laboribus et miseriis exantlatis, denuo efflorescunt et sorte prospera iterum fruuntur Sap. 3, 7.

Ἀναλέγω, f. ξω (ἀνά, λέγω) *colligo* [auflesen, propr. ita de rebus humi iacentibus Ael. V. H. 1, 7.] med. ἀναλέγομαι, *novas vires sumo, vires meas recolligo* 3 Macc. 2, 24. quo l. si insuper additur pron. reflex. vid. *Win.* §. 39, 6. *Bornem.* ad Xen. An. p. 76.

Ἀνάλημμα, τος, τό, (ἀναλαμβάνω, quod vid.; erectum, sublatum, erecta structura) *substructio, untergebauete Mauer*, ἀνάλ. ὑψηλόν *munimen altum*, περίβολον ἱεροῦ *quod cingebat templum* Sir. 50, 2. — pro מִלֹּא 2 Chron. 32, 5.

Ἀναληπτέος, α, ον, adiect. verbale [verbi ἀναλαμβάνω, quod vid.;] *assumendus, recipiendus*, εἴς τι 2 Macc. 3, 13. De verbalibus in τέος exeuntibus vid. Grammaticos sub ἀδιεξέταστος citatos.

Ἀναλίσκω, f. ἀναλώσω, imperf. ἀνήλουν [Hist. bel. et drac. v. 13. pro: ἀνάλουν ita Thuc. 8, 45. cf. de huius verbi augmento *Buttm.* gr. max. II. p. 76. *Rost* §. 84. *Matth.* §. 223. sub ἀναλόω] *consumo, ich verzehre*, seq. acc. rei Hist. bel. et drac. v. 13. Esr. 6, 30. 2 Macc. 1, 31. 2, 10. 11. — pro כָּלָה Gen. 41, 30. אָסַף Prov. 23, 28. (Ael. V. H. 4, 28. Xen. Cyr. 6, 1. 14.)

Ἀναλογίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (ἀνά, λογίζομαι) *mecum reputo, recogito*, τί 3 Macc. 7, 7. (Plut. vit. Anton. c. 75. Xen. h. gr. 2, 4. 49.)

Ἀναλόγως, adv. (ἀνάλογος, rationi conveniens) *modo, qui convenit rationi* i. e. *eadem concludendi ratione, quae obtinet in aliis rebus* Sap. 13, 5.

Ἀναλύω, f. λύσω (ἀνά, retro, λύω, solvo) 1) *resolvo, wieder auflösen*, [ut fila texta Hom. Od. 2, 105.] trop. factum i. e. *factum infectum existimo et ut tale tracto* Sir. 3, 15. ὡς — ἁμαρτίαι, *ut coelum serenum insistens glaciei glaciem dissolvit, ita peccata tua dissolventur* i. e. *ut coelo sereno glacies dissolvitur, ita peccatorum tuorum memoria peribit.* 3 Macc. 5, 40. τὰ δεδογμένα i. e. *placita* vel *decreta muto.* — b) pro: *in pristinum statum restituo* Sap. 5, 12. τμηθεὶς ὁ ἀήρ — εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη aër *sagitta divisus* in se rediens *in pristinum statum restituitur.* De h. l. aor. quatenus nostratium praesenti respondeat vid. sub ἀγνοέω ab initio observata. — c) pro: *libero*, ἐξ ᾅδου Sap. 2, 1. ψυχὴν scil. ἐξ ᾅδου 16, 14. (τινός Ael. V. H. 5, 18.) — — 2) a re nautica [ex quo ἀναλύω = ἀναλύω ἄγκυραν, ancoram solvo, vel πρυμνήσια funes resolvens reditum s. abitum paro Hom. Od. 15, 548.] intrans. pro: *discedo, redeo* [vid. ἄγω no. 6.] Tob. 2, 9. Jud. 13, 1. Esr. 3, 3. 2 Macc. 8, 25. 12, 7. 15, 28. 3 Macc. 2, 24. 5, 44. — 3 Macc. 7, 20. pro h. l. adiectivo quatenus nos adverbio utimur, vid. ἀγαλλιάω — sq. εἰς c. acc. loci Esr. 3, 3. 3 Macc. 5, 21. 7, 20. — sq. ἐκ c. gen. loci 2 Macc. 9, 1. (Ael. V. H. 4, 23.) —

Ἀναμάρτητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., ἁμαρτάνω) *peccati expers*, ἀ. νήπια = *infantes innocentes* 2 Macc. 8, 4. — 12, 42. (Plut. de orac. defectu c. 16. Xen. Mem. 4, 2. 26.)

Ἀναμένω, f. νῶ (ἀνά, μένω) *expecto* i. e. *abwarten, erwarten, auf etwas warten*, a) transit. seq. acc. rei Sir. 2, 7. 6, 18. 8, 17. (Dem. 730, 12. Xen. Mem. 2, 1. 30.) — b) intransit. = aa) *permaneo, subsisto, warten, stehen bleiben*, sq. ἐπί c. gen. loci Jud. 7, 12. (ἕως ἂν Xen. Mem. 4, 3. 13.) — bb) *differo, aufschieben*, sq. infin. obiecti nota [vid. αἰτέω] ita infin. aor. Sir. 5, 7. 2 Macc. 6, 14. (Hdian. 5, 4. 9. Xen. Cyr. 1, 6. 10.)

Ἀνάμεσον, item divisim: ἀνὰ μέσον i. e. *in medium, per medium, mitten hindurch*, τινός *alicuius, in etwas hinein, zwischen etwas*, ita post voc. motus, ut πήγνυμι Sir. 27, 2. διατρίβομαι ibid. — pro בְּתוֹךְ Exod. 26, 28. 36, 30. (Diod. Sic. 2, 4.) — ex confusione duarum locutionum, qua qui versatur *in medio loco* sistitur l. cogitatur tanquam positus *in medium locum*, explicandum est, si ἀνάμεσον seq. genit. legitur iunctum c. verbis mansionem in loco indicantibus; vertendum igitur tum est, ac si legeretur: ἀνὰ μέσῳ i. e. *in medio rei.* Ita post ἀναπίπτω Sir. 25, 17. γίνεται vel ἐστί τι 1 Macc. 13, 40. 16, 5. — 7, 28. — abest εἶναι facile cogitatione addendum Bar. 6, 24. θάπτω Jud. 7, 24. καθίζω Sir. 37, 18. καταστρατοπεδεύω Jud. 5, 11. καυχάομαι Sir. 30, 2. κρίνω Jud. 7, 24. λαλέω 8, 11. συνεδρεύω Sir. 23, 14. ὑπηρετέω 39, 9. ὑψόω 1 Macc. 12, 36. — pro בְּתוֹךְ Jos. 16, 9. 19, 2. (Diod. Sic. 3, 13.)

Ἀναμίγνυμι, f. μίξω p. p. μέμιγμαι (ἀνά, μίγνυμι, misceo) *permisceo, commisceo, ich vermische*, pass. signif. reflex. *me commisceo*, ita perf. pass. Addit. ad l. Esth. 2, 4. (Plut. vit. Ages. c. 10 et 26. Dem. 1359, 8. Xen. An. 4, 8. 8.)

Ἀναμιμνήσκω, f. ἀναμνήσω (ἀνά, μιμνήσκω) *in memoriam* vel *in mentem revoco*, pass. ἀναμιμνήσκομαι a. 1. p. ἀνεμνήσθην, f. 1. p. ἀναμνησθήσομαι, *mihi in mentem revoco* i. e. *recordor* [de signif. passivi reflex. vid. ἁγνίζω] sq. genit. [de quo vid. ἀμνημονεύω] Sir. 3, 15. (Xen. h. gr. 6, 4. 5.) — sq. ὅτι 4 Macc. 16, 18. Cf. *Matth.* §. 549, 6. not. 1. — pro הַזְכִּיר Gen. 8, 1.

Ἀνάμνησις, εως, ἡ, (ἀναμιμνήσκω) *recordatio*, τινός, *an etwas* [de quo genit. obiect. vid. ἀγαλλίαμα] Sap. 16, 6. — pro זִכָּרוֹן Num. 10, 10. (Pol. 2, 37. 6. Plat. Phileb. §. 67.)

Ἀναμοχλεύω, f. εύσω (ἀνά, sursum, μοχλεύω, vectibus moveo) *vectibus emoveo, mit Hebeln aufbrechen* [propr. πύλας Eur. Or. v. 1284 vel 1317.], de personis equuleorum ope ossa manuum et pedum ἐξ ἁρμῶν detrudentibus 4 Macc. 10, 5.

Ἀναμφισβητήτως, adv. (α pr., ἀμφισβήτητος, dubius, controversus) *sine controversia* Esr. 6, 30. (Dem. 218, 19. Xen. Mem. 4, 2. 30.)

Ἀνάν, ὁ, *Anan*, nom. propr. indecl. viri, cuius posteri erant in aequalibus Esrae in patriam redeuntis Esr. 5, 30. 9, 32.

Ἄνανδρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἀνήρ) *parum virilis, mollis, unmännlich, feig, schwach* 4 Macc. 5, 30. 8, 15. καταφρονοῦμαι ἄνανδρος [de quo nominat. praedicati vid. ἀβοήθητος] *contemnor tanquam mollis* 4 Macc. 6, 21. (Ael. V. H. 12, 12. Xen. Cyr. 8, 8. 27.)

Ἀνανεάζω, f. άσω (ἀνά repetens, νεάζω, iuvenilis sum) *denuo iuvenesco* 4 Macc. 7, 13.

Ἀνανεόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, rursus, νεόω) *renovo*, ita medium: ἀνανεόωμαι, οῦμαι, a. 1. ἀνενεωσάμην, signif. reciproca, a) *mutuo renovo, wechselseitig erneuern* [cf. *Buttm.* §. 127, 7. *Rost* §. 113, 2. *Win.* §. 39, 4.] ut τὴν φιλίαν 1 Macc. 12, 1. 10. 16. 14, 18. 22. 15, 17. (Diod. Sic. 18, 41. Thuc. 5, 38 fin. Dem. 660, 17.) — b) εἰρήνην, εὐνομίαν, *una cum aliis denuo fruor*, τί *aliqua re* Addit. ad l. Esth. 2, 4. 4 Macc. 18, 4.

Ἀνανέωσις, εως, ἡ, (ἀνανεόω) *renovatio*, τῆς ἀδελφότητος 1 Macc. 12, 17. (Diod Sic. 5, 67.)

Ἀνανίας, ου, ὁ, *Ananias*, hebr. חֲנַנְיָה, nom. propr. 1) viri ad eandem cum Tobia tribum pertinentis et huic aequalis Tob. 5, 12. 13. — 2) unius ex maioribus Judithae Jud. 8, 1. — 3) iuvenis iudaici cum Daniele in exilium abducti et regi Nabuchodonosoro ministrantis Cant. tr. puer. v. 65. 1 Macc. 2, 59. 4 Macc. 16, 21. 18, 12.

Ἀνανιήλ, ὁ, *Ananiel*, hebr. חֲנַנְאֵל, nom. propr. unius ex maioribus Tobiae Tob. 1, 2.

Ἀναξηραίνω, f. ανῶ (ἀνά, sursum, ξηραίνω) *exsicco*, χώραν Sir. 43, 3. (Hdot. 7, 109.) — trop. de avaritia, conficiente ψυχήν Sir. 14, 9.

'Ανάξιος, ία, ιον, (α pr., ἄξιος) *indignus*, τινός [cf. *Matth.* §. 363, a. *Buttm.* §. 119, 5. 3. *Rost* §. 118, 4. b.] Sir. 25, 8. (Jos. Ant. 6, 1. 4. Hdian. 2, 7. 6.)

'Αναξίως, adv. (ἀνάξιος) *indigne, indigno modo*, τινός [vid. ἀνάξιος] 2 Macc. 14, 42. (Hdian. 2, 7. 6.)

'Ανάπαλιν, adv. (ἀνά, πάλιν) *e contrario* Sap. 19, 21. (Xen. Cyr. 2, 2. 2.)

'Ανάπαυσις, εως, ἡ, (ἀναπαύω) *quies, requies*, a) propr. ita de quiete, quam suadent cadentia sidera vel de somni quiete Sir. 40, 5. 6. vel de quiete a morbi doloribus ac molestiis Sir. 38, 14. 23. vel de quiete ab aerumnis et laboribus exantlatis Sir. 17, 17. 22, 11. 28, 16. 30, 34. 34, 3. 4. 36, 29. quo l. codd. ἀναπαύσεως pro vulgat. ἀναπαύσεων. Cf. de plur. ἀναπαύσεων = *ruhige Stunden* vid. sub ἄβυσσος de huius generis plur. notata. — ἐν τῇ ἀ. αὐτοῦ i. e. *in statu, quo utitur* laboribus et aerumnis non turbato 21, 19. — 51, 27. de quiete ab huius vitae aerumnis post mortem futura vel de prospera conditione, qua fruitur probus rebus humanis exemtus Sap. 4, 7. de animi tranquillitate, quam largitur ἡ σοφία l. ἡ παιδεία Sir. 6, 27. (Dion. Hal. Ant. 4, 43.) — b) metonym. *locus quietis* Sir. 24, 7. — pro מָנוֹחַ Gen. 8, 9.

'Αναπαύω, f. αύσω (ἀνά, παύω, quod vid.; facio, ut desistat aliquis ab aliqua re, τινά τινος Hom. Il. 17, 550.) *facio, ut requiescat aliquis, do requiem*, med. ἀναπαύομαι, *requiesco, quiesco* a) propr. ἐπὶ τῆς κλίνης Jud. 10, 21. (Plut. sympos. 8, 7. 4. Xen. Mem. 3, 13. 5.) — vel: *quietem nanciscor* s. *invenio* Sir. 34, 21. (Xen. Cyr. 4, 5. 22.) — de personis, quae exemtae rebus humanis tutae iam sunt ab huius vitae malis et aerumnis Sir. 22, 9. 39, 11. — sq. μετά τινος, *ad quietem pervenio* et sepelior cum aliquo Sir. 47, 23. — pro נוּחַ Prov. 29, 17. — b) *facio, ut aliquis vacuus a curis animique sollicitudine prospera sorte fruatur, recreo*, τινά Sir. 3, 6. — trop. καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος *aestum refrigerat* l. *mitigat ros*. De h. l. futuro, quatenus omni temporis notione obliterata praesentis vim habere videatur, vid. sub ἀγαλλιάομαι notata.

'Αναπείθω, f. σω, (ἀνά, πείθω) *persuadeo, bereden, überreden*, τινά, de personis persuadendo ad malefacta aliquem incitantibus 1 Macc. 1, 11. — pro הִשִּׁיא Jer. 29, 8. (Lucian. dial. deor. 12, 1. Xen. Mem. 3, 11. 10.)

'Αναπηδάω, ῶ f. ήσω, (ἀνά, πηδάω) *exsilio, aufspringen*, Tob. 2, 4. 7, 6. (Xen. Cyr. 1, 4. 2.) sq. ἀπό c. gen. loci Tob. 6, 2. Addit. ad l. Esth. 5, 8. (ἔκ τινος Xen. h. gr. 6, 3. 18.)

'Αναπείρω, f. περῶ (ἀνά, πείρω transfigo, aufspiessen Hdot. 4, 94.) *transfodio, confodio, durchbohren*, τινά τινι 2 Macc. 12, 22. (Diod. Sic. 17, 34.) —

'Ανάπηρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀνά, πηρός) *mutilus*, τοῖς μέλεσι [de quo dat. vid. ἀδρανής] 2 Macc. 8, 24. quo l. τὸ πλεῖστον μέρος τῆς — στρατιᾶς refertur ad ἀναπηρούς ac si scripsisset auctor τοὺς πλείστους τῆς στρατιᾶς vide de singulari relato ad nomen pluralis numeri sub αἴρω et de singulari collective posito sub ἀγαθός monita. (Plat. Criton. §. 14. ed. *Fischer*.)

'Αναπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 1. ἀνέπεσα [Tob. 2, 1. de quo aor. serioris aevi cf. *Matth.* §. 193, not. 7. §. 246. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Lob.* ad Phryn. p. 724. *Sturz* de dial. alex. p. 60. 61. *Win.* §. 13.] aor. 2. ἀνέπεσον — ἀνά, πίπτω, cado, resupinus iaceo (Xen. Oec. 8, 1. Diod. Sic. 11, 59.) *recumbo* a) de hominibus cibum capturis = *accumbo* Sir. 25, 17. ἀναμέσον τοῦ πλησίον [de singulari ὁ πλησίον collective posito vid. ἀγαθός] ἀναπεσεῖται. De h. l. futuro, ubi sumitur, vel ponitur, fieri aliquid vid. *Matth.* §. 502, 4. *Herm.* ad Soph. Antig. v. 350. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 11. 16. *Win.* §. 41, 6. p. 324. collatis, quae supra de futuro sub ἀγαλλιάομαι monita sunt. Sir. 35, 2. Jud. 12, 16. Tob. 2, 1. (Lucian. Asin. §. 23.) — b) pro: *concumbo*, μετά τινος, *cum aliqua* Hist. Sus. v. 37. —

'Αναπλάσσω, ττω f. άσω (ἀνά, rursus, πλάσσω, fingo) *iterum fingo* med. *mihi* vel *in meos usus iterum fingo*, τί Sap. 15, 7. De h. l. aoristo, quatenus conveniat cum nostratium praesenti vid. sub ἀγνοέω observata. (Diod. Sic. 3, 22.)

'Αναπληρόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, πληρόω) *impleo*, σύνεσιν scil. σοφίας vel γνώσεως Sir. 24, 24. (Thuc. 2, 28.)

'Αναπλήρωσις, εως, ἡ (ἀναπληρόω) *impletio* [propr. Arrian. exped. Alex. M. 2, 9. 8.] i. e. τὸ *ratum facere, comprobatio per eventum facta*, ῥημάτων τοῦ κυρίου Esr. 1, 57.

'Αναποδίζω, f. ίσω (ἀνά, retro, ποῦς) *pedem refero, retro cedo* 2 Macc. 14, 44. (Hdian. 5, 6. med.) — de sole Sir. 46, 4. coll. Jos. 12, 13. Sir. 48, 23. coll. 2 Regg. 20, 9—11. Jes. 38, 8.

'Αναποδισμός, οῦ, ὁ (ἀναποδίζω) *reversio, regressus*, οὐκ ἔστιν ἀ. τελευτῆς ἡμῶν *non est reditus finis nostri* i. e. *non repetitur finis vitae nostrae* i. e. *qui mortuus est, mortuus manet neque unquam in vitam redit* Sap. 2, 5.

'Αναπτερόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, πτερόω, alitem reddo) *alas reddo*, trop. pro: *animum reddo, spem erigo* Sir. 31, 1. (Eur. Or. 866.)

'Ανάπτω, f. ψω (ἀνά, ἅπτω, necto; adnecto Diod. Sic. 13, 19. de rebus igni admotis) *accendo*, ut πυράν 2 Macc. 1, 22. 10, 36. φλόγα v. 22.)

'Αναρίθμητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἀριθμέω) *innumerabilis, immensus* Sap. 7, 11. 18, 12. Sir. 37, 25. 3 Macc. 2, 26. 5, 46. 6, 5. — pro אֵין מִסְפָּר Job. 21, 33. (Diod. Sic. 2, 12. Xen. Cyr. 7, 4. 8.)

'Αναρπάζω, f. άσω (ἀνά, ἁρπάζω rapio; sursum rapio Lucian. dial. deor. 4, 3.) *corripio* τινά ἐκ τοῦ ὄχλου 4 Macc. 5, 3. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel*. (Xen. An. 7, 1. 15.)

'Ανασπάω, ῶ f. άσω (ἀνά, σπάω) *sursum traho*, τινά Hist. bel. et drac. v. 42. — pro הֶעֱלָה Hab. 1, 15. (Pol. 3, 110. 4. Xen. Mem. 3, 10, 7.) —

'Ανάστασις, εως, ἡ (ἀνίστημι, surgere facio; surrectio, ut ex insidiis Thuc. 1, 133.) *resurrectio*, scil. ex mortuis 2 Macc. 12, 43. — addito εἰς ζωήν i. e. *ad vitam denuo consequendam* 2 Macc. 7, 14.

'Αναστέλλω, f. στελῶ (ἀνά, στέλλω mitto; sursum mitto, remitto) *reprimo, cohibeo* pass. ἀναστέλλομαι, a. 2. ἀνεστάλην, *cohibeor, retineor* sq. genit. [de quo vid. *Matth.* §. 353. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 7. 10. et sub ἀλλοιόω in fin. observata] ut τοῦ πορεύεσθαι 1 Macc. 7, 24. Ael. V. H. 12, 64 fin. — activ. Xen. An. 5, 4. 23.)

'Ανάστεμα, τος, τό (forma graecitatis serioris pro ἀνάστημα, vid. sub ἀνάθημα notata — ἀνίστημι surgere facio; id quod exsurgit) 1) *munimentum* trop. pro: *animus elatus* Jud. 9, 10. — 2) *erectio*, εἰς ἀ. τινος i. e. vel *ad erigendum aliquem* vel: *ita ut erigatur aliquis* Jud. 12, 10.

'Αναστενάζω, f. ξω (ἀνά, στενάζω) *suspiro, ingemisco, aufseufzen* Sir. 25, 17. De aor. h. l. vid. sub ἀγνοέω ab init. observata. — Hist. Sus.

v. 22. ad cuius l. verba ἀνεστέναξε καὶ εἶπεν vid. sub ἀναβοάω in fine observata. — 2 Macc. 6, 30. (Soph. Aiac. v. 912 vel 931. Xen. Conv. 1, 15.)

Ἀναστρατοπεδεύω, f. σω (ἀνά, rursus, στρατοπεδεύω) *iterum castra moveo, cum exercitu redeo* 2 Macc. 3, 35. (Pol. 3, 110. 4. 14, 10. 8.)

Ἀναστρέφω, f. ψω (ἀνά, στρέφω verto; subverto i. e. verto aliquid, ut summa ima fiant, ut δίφρους Hom. Il. 23, 436. πόαν Xen. Oec. 16, 11.) A) activum 1) *retro verto pedem* i. e. *reverti cogo* i. e. vel *zurückweisen*, sq. dupl. acc. τινὰ κενόν [de dupl. acc. vid. ἀβοήθητος, ἀγιάζω] Jud. 1, 11. — vel: *in fugam verto*, ut τὴν δύναμιν — τὰ ἅρματά τινος v. 13. (Aeschines τοὺς στρατιώτας τοὺς ὑμετέρους ἀνέστρεψαν οἱ Θηβαῖοι. — τινὰ ἀπὸ στάσεως αὐτοῦ = *de statu suo detrudo aliquem* Sir. 36, 12. — 2) intrans. *retro me verto* πρός τινα *contra aliquem* 1 Macc. 7, 46. — vel: *redeo*, *revertor*, sq. εἰς c. acc. loci Jud. 1, 15. Hist. Sus. v. 49. 1 Macc. 5, 8. 10, 52. 55. — sq. ἀπό c. gen. negotii Jud. 15, 7. — sq. ἐπί c. acc. rei = *ad agendum aliquid* 1 Macc. 4, 22. — absol. Hist. Sus. v. 50. Sap. 2, 5. de h. l. praesenti in re fieri solita vid. sub ἀγαπάω monita. — Sir. 40, 11.

B) passiv. ἀναστρέφομαι, a. 2. p. ἐστράφην f. 2. p. στραφήσομαι, signif. reflex. [de quo vid. ἀγνίζω] *versor* metaph. a) = *occupor, operam meam impendo, ich beschäftige mich*, sq. ἔν τινι Sap. 13, 7. Sir. 8, 8. — 39, 3. 50, 28. de horum l. futuro, ubi nos praesenti utimur, vid. sub ἀγαλλιάομαι observata. — additur nominat. praedicati [vid. ἀβοήθητος] 3 Macc. 1, 24. (Xen. Oec. 5, 13.) — b) sq. ἐν c. dat. pers. *versor cum aliquo* = *applico me alicui* 3 Macc. 2, 30. —

Ἀναστροφή, ῆς, ἡ, (ἀναστρέφω, quod vid.; conversio, qua anteriora posteriora, summa ima fiunt Xen. Cyr. 5, 4. 8.) *conversatio* i. e. *vitae ratio, modus quo se gerit aliquis* uti et nostrates: *der Wandel Jemandes* Tob. 4, 14. 2 Macc. 5, 8. — 6, 23. de h. l. lect. vid. *Augusti*, *Apel*. (Arrian. dissert. epict. 1, 9.)

Ἀνασώζω, f. σώσω (ἀνά, rursus, σώζω, salvo; pristinae incolumitati restituo Diod. Sic. 16, 62.) *salvum perduco aliquem* vel *aliquid*, sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 6, 53. 3 Macc. 7, 20. (Xen. h. gr. 4, 8. 28.)

Ἀνατείνω, f. τενῶ (ἀνά, sursum, τείνω tendo) *sursum tendo* vel *tollo*, ut τὰ ὄμματα, τοὺς ὀφθαλμούς, sq. εἰς τ. οὐρ. l. πρὸς τὸν Θεόν 4 Macc. 6, 6. quo l. vis verbi augetur addito adiect. ὑψηλός — v. 26. 2 Macc. 15, 21.

Ἀνατέλλω, f. τελῶ (ἀνά, τέλλω, finio; exoriri facio Hom. Il. 5, 777. Diod. Sic. 17, 7.) 1) intrans.: *orior*, a) propr., ut ἥλιος Sir. 26, 16. quo si abest artic. vid. sub ἀγαπάω monita de rebus semel tantum existentibus. — Addit. ad l. Esth. 1, 10. (Ael. hist. an. 10, 45. Xen. Cyr. 8, 3. 2.) — de σοφίᾳ l. δικαιοσύνῃ solis instar τινί i. e. *in commodum alicuius* [vid. de dat. commodi sub ἄγω observata] oriente Sap. 5, 6. — b) trop. *vires et opportunitatem agendi nactus prodeo*, ita de hominibus prava, quae ante occultaverant, consilia, exsequentibus = *oben auf sein*, *keck und frech auftreten* 1 Macc. 9, 23. — 2) transit. *prodo*, *manifesto*, *indico*, sq. accus. rei, ut ἴχνος ἀλλοιώσεως καρδίας *vestigium animi mutati* Sir. 37, 17.

Ἀνατέμνω, f. τεμῶ a. 2. ἔτεμον (ἀνά, τέμνω) *disseco*, ita ut interna externa fiant, *aufschneiden*, τὸν ἰχθὺν Tob. 6, 4.)

Ἀνατίθημι, f. θήσω (ἀνά, τίθημι pono; sursum pono Pol. 1, 86. 6.) 1) *suspensum dico* vel *consecro*, *als Weihgeschenk aufstellen*, *consecro*, *weihen* Jud. 16, 19. 2 Macc. 5, 16. (Diod. Sic. 4, 22. Xen. An. 5, 3. 16.) — 2) *propono* i. e. *publice expono* l. *enarro*, med. ἀνατίθεμαι, *mentem meam expono*, περί τινος 2 Macc. 3, 9. (Artemid. 2, 64. Diog. Laërt. 2, 18. 16. Plut. amator. narrat. c. 2.)

Ἀνατίκτω, f. τέξω l. τέξομαι (ἀνά, τίκτω) *denuo pario* 4 Macc. 16, 13. Vide de hac h. l. lectione sub ἀνακτίζω monita. —

Ἀνατολή, ῆς, ἡ, (ἀνατέλλω) 1) *ortus*, ut φωτός Sap. 16, 28. abest genit. φωτός l. ἡλίου 2 Macc. 10, 28. (Ael. hist. an. 3, 30. Aristot. hist. 9, 17.) — 2) *oriens* vel *plaga orientalis* Esr. 5, 47. — plur. ἀνατολαί [de quo plur. vid. sub ἄβυσσος monita] Bar. 4, 36. 37. Esr. 9, 38. 3 Macc. 4, 15. (Diod. Sic. 2, 43.)

Ἀνατρέπω, f. ψω (ἀνά, sursum, τρέπω) 1) *subverto* i. e. a) *prosterno*, τινὰ εἴς τι i. e. *ita ut cadat in aliquid* Sir. 12, 16. (Dem. 403, 7. Xen. Cyr. 2, 2. 7.) — b) *everto* = *vernichten*, τὰ ἀγαθά τινος, *bona alicuius* i. e. *facio*, *ut bonorum suorum iacturam faciat alter* Sir. 20, 16. de h. l. futuro, quatenus praesentis notionem admittat vid. sub ἀγαλλιάομαι observata et de h. l. lect. *Bretschn.* — τινὰ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ i. e. *de loco* vel *statu suo deiicio aliquem* Sir. 12, 12. ubi codd. nonnulli ἀποστρέφω. — 2) = ἀναστρέφω, *retrorsum verto aliquem* a) sic, ut pro anterioribus posteriora mihi ostendat, ita de fugientibus, pass. ἀνατρέπομαι a. 2. ἀνετράπην [cf. *Buttm.* §. 80, not. 5. §. 87, 2. 3. gr. max. §. 100, not. 9. §. 96, 5. *Rost* §. 73. *Matth.* §. 193.] *retrorsum vertor, in fugam vertor* Jud. 16, 11. (Xen. Cyr. 4, 317.) — additur ex verbositate sub ἄγγελος notata ἀπὸ προσώπου τινός = *ita ut a facie vel conspectu alicuius removear* 1 Macc. 6, 6. — b) *retineo, cohibeo* τινά τινος [de quo genit. vid. ἀλλοιόω] *aliquem ab aliqua re* 2 Macc. 5, 18.

Ἀνατρέφω, f. θρέψω a. 2. ἐτράφην [cf. *Rost* §. 73. §. 84. *Buttm.* §. 89, not. 5. coll. §. 87, 2. 3. §. 101. gr. max. §. 96, 5. §. 100, 4. §. 114. *Matth.* §. 252. — ἀνά, τρέφω, alo, nutriendo corpus reficio, nutriendo facio, ut augescat corpus, *auffüttern*, alo Jos. Ant. 2, 9. 7. Xen. Mem. 4, 3. 10.) *educo*, *auferziehen*, ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντίσιν i. e. ἀνετράφην ὢν ἐν σ. κ. ἐν φ. *educatus sum fasciis involutus et in tutelam* [matris l. parentum] *receptus* Sap. 7, 4. ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δόγμασιν ἀνετράφημεν *educati sumus ad eorundem placitorum normam* 4 Macc. 10, 2. (Hdian. 1, 2. 2. 1, 4. 5.)

Ἀνατρέχω, a. 2. ἔδραμον (ἀνά, τρέχω) *sursum curro* l. *adscendo*, ἐπί τι 2 Macc. 14, 43. εἰς c. acc. loci 9, 25. (κατά τι Xen. h. gr. 4, 4. 4.)

Ἀνατροπή, ῆς, ἡ (ἀνατρέπω, quod vid.) *subversio* [τειχῶν Diod. Sic. 2, 27.] i. e. *das Fortod. Umstossen* 3 Macc. 4, 5.

Ἀνατυπόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, τυπόω) *reformo*, i. e. *iterum fingo*, med. ἀνατυποῦμαι, *iterum mihi formandum curo* [de qua med. vi vid. *Matth.* §. 492, c. *Buttm.* §. 122, 8. *Rost* §. 113, 4. *Win.* §. 139, 4.] Sap. 14, 17. τὴν πόρρωθεν ὄψιν [faciem pictam i. e. *imaginem e longinquo missam*] *postquam sibi iterum formandam curaverant.* Pass. = *denuo formor* Sap. 19, 6.

Ἀναφαίνω, f. ανῶ (ἀνά, φαίνω) *illustro*, *lucere facio*, passiv. ἀναφαίνομαι *appareo*, *ich erscheine* = φανερός εἰμι, seq. infinit. 4 Macc. 1, 4. (seq. nominativo praedicati Ael. V. H. 5, 9. Lucian. dial. deor. 4, 1. Xen. Apol. Socr. §. 24. coll. Mem. 1, 1. 1.)

'Ἀναφέρω, f. ἀνοίσω, a. 1. ἀνήνεγκα [ἀνῷσα, unde imperativ. ἀνοίσατε Bar. 1, 10. de qua aor. forma cf. *Buttm.* §. 99, 11. 2. §. 101. gr. max. §. 96, not. 10. §. 114. *Matth.* §. 254. *Rost* §. 84. p. 337. 417. *Lob.* ad Phryn. p. 733.] a. 1. p. ἀνηνέχθην, (ἀνά, φέρω) 1) *sursum fero, sursum duco* a) univ. aa) seq. accus. rei in locum editiorem transportatae, addito ἐκ c. genit. loci et εἰς c. acc. loci Esr. 2, 25. (Plut. apophth. Alex. hor. 2. p. 23. ed. Tauchn. Xen. Conv. 8, 30.) — τὶ τῷ βασιλεῖ in arce regia sedenti Esr. 4, 7 bis. θυμόν *excandescentiam irae provoco*, i. e. *ira corripior* 1 Macc. 2, 24. — Quo l. id, quod fieri *passus est* aliquis ipse fecisse dicitur. — bb) seq. acc. personae, e domo sua vel e loco obscuro in publicum productam = *hervor, heraufholen* 2 Macc. 6, 10. (Pal. fab. 16.) — b) sensu liturgico, de personis arae admoventibus θυσίας, ὁλοκαυτώματα, in quibus Lat. utuntur voc. *offero*, Jud. 16, 18. 2 Macc. 1, 18. 21. 2, 9. 10, 13. additur insuper dat. κυρίῳ Esr. 5, 50. 2 Macc. 3, 35. addito ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον Bar. 1, 10. 1 Macc. 4, 53. — τὰ πρωτότοκα, τὰς δεκάτας Tob. 5, 13. de h. l. particip. praes. = particip. imperfecti vid. sub ἀγαθός observata. — metaph. ὕμνους τινὶ ἀναφέρειν pro: *laudes canere alicui* in animi grati testificatione 2 Macc. 10, 7.

— 2) *refero* [propr. ut ἐκ τῆς γῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν Thuc. 5, 16. Diod. Sic. 5, 45.] χάριν τινί *gratiam alicui* Sir. 8, 19. παντὶ — χάριν *cuicunque ne animum tuum aperias, neque gratiam tibi referat aliquis* scil. malam = *cuicunque mentem tuam si aperire cavebis, nunquam malam tibi aliquis gratiam referet.* Cf. de imperativis duobus vel pluribus ita interveniente καὶ iunctis, ut uno conditio, altero effectus vel eventus significetur cf. *Matth.* §. 511, 5. c. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 163. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 187. *Win.* §. 44, 2, coll. *Gesen.* Lehrgeb. p. 776. *Ewald* p. 653. gram. min. p. 291. —

'Ἀναχαίνω, f. ανῶ (ἀνά, χαίνω, hisco) *hisco, os aperio, den Mund aufthun, das Maul aufsperren* 2 Macc. 6, 18. ἀναχανεῖν — φαγεῖν i. e. ἠναγκάζετο ἀναχαίνειν καὶ φαγεῖν. (Lucian. ver. histor. 1. c. 32.)

'Ἀναχωρέω, ῶ f. ήσω (ἀνά, retro, χωρέω, cedo) *recedo, redeo*, seq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 27. πρός τινα 10, 23. (Xen. Cyr. 8, 4. 3. Ael. V. H. 3, 18.)

'Ἀναψύχω, f. ξω (ἀνά, retro, ψύχω, frigefacio; *refrigero* Hom. Od. 4, 568.) intrans. [ita ex usu graecitatis serioris cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. III. p. 296 sq.] *refrigero me, respiro, ich kühle mich ab* a) propr. 2 Macc. 4, 46. — b) trop. *vires recipio, ich erhole mich wieder* 2 Macc. 13, 11. —

'Ἀνδραγαθέω, ῶ f. ήσω (ἀνήρ, ἀγαθός) *virum bonum me gero*, ita de personis fortitudine excellentibus 1 Macc. 5, 61. 67. — 16, 23. quo l. uti per attract. ὧν scil. ἀνδραγαθιῶν pro ἃς scil. ἀνδραγαθίας ita de hoc nomine coniugato vid. sub αἰχμαλωτεύω observata. — ὑπέρ τινος, *pro aliqua re* 2 Macc. 2, 21. (Diod. Sic. 1, 55.)

'Ἀνδραγαθία, ας, ἡ (ἀνήρ, ἀγαθός) *indoles* ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, *indoles viri boni, fortitudo, Heldenmuth*, ita de fortitudine bellica 2 Macc. 14, 15. (Diod. Sic. 12, 62. Ael. V. H. 3, 47.) — plur. ἀνδραγαθίαι *fortiter facta* 1 Macc. 5, 56. 8, 2. 9, 22. 10, 15. 16, 23. — de animi fortitudine in tolerandis laboribus et aerumnis virtutis causa susceptis 4 Macc. 1, 8.

'Ἀνδράποδον, ου, τό (captivus, bello captus) *mancipium, servus* 3 Macc. 7, 5. (Xen. Mem. 4, 2. 39. An. 4, 1. 12.)

'Ἀνδρεία, et [ut habetur Sap. 8, 7. Xen. Mem. 3, 9. 1.] ἀνδρία, ας, ἡ (vid. de duplici huius voc. forma *Schäfer* melet. p. 41. *Id.* in appar. Demosth. I. p. 549. *Stallb.* Plat. Gorg. p. 492. *Bornem.* ad Xen. Mem. 1, 1. 16. *Buttm.* gram. max. II. p. 322.) *virilitas, Mannheit* i. e. *fortitudo* ita a) de fortitudine bellica Bar. 6, 59. 1 Macc. 9, 10. (Xen. Mem. 1, 1. 16.) — b) de animi fortitudine in pietatis, honestatis et virtutis causa asserenda ac defendenda conspicua 4 Macc. 1, 4. 11. 17, 23. (Xen. Mem. 4, 1. 10 sqq. Conv. 2, 12.) ut apud Platon. de rep. IV. p. 147. 354. ed. Bip. in virtutibus quatuor primariis commemoratur Sap. 8, 7. 4 Macc. 1, 6. 19. 5, 23.

'Ἀνδρεῖος, εία, εῖον (ἀνήρ) *virilis* i. e. *qui est animo virili, magno, constanti, fortis, strenuus*, ut ἐν πολέμῳ Sap. 8, 15. — 4 Macc. 7, 23. 15, 28. 17, 23. — βασιλεύω βασιλείαν ἀνδρείαν i. e. *dominationem strenuam exerceo, strenue regno* 4 Macc. 2, 24. (Ael. V. H. 2, 24. Xen. Mem. 4, 6. 10.)

'Ἀνδρειόω, ῶ f. ώσω, (ἀνδρεῖος, virilis) *animo virili*, i. e. *animo forti imbuo, fortem reddo*, τὰ σπλάγχνα τινός 4 Macc. 15, 20. — De verbis in όω exeuntibus iisque frequentioribus apud Graecos serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 361 fin. *Win.* §. 2, c.

'Ἀνδρείως, adv. (ἀνδρεῖος) *fortiter, animo virili* 2 Macc. 6, 27. 14, 43. (Xen. Cyr. 1, 3. 1.)

'Ἀνδρία, ας, ἡ, vid. ἀνδρεία.

'Ἀνδρίζω, f. ίσω (ἀνήρ) *virum* l. *fortem reddo* [τινά Xen. Oec. 5, 4.] pass. ἀνδρίζομαι, *fortem me praesto*, ἐν οἴνῳ i. e. *in potando* Sir. 34, 25. ἐν τῷ νόμῳ, *in lege tenenda et defendenda* 1 Macc. 2, 64. (absol. Xen. Mem. 4, 2. 34.)

'Ἀνδραλογία, ας, ἡ (ἀνήρ, λέγω, lego, colligo; virorum ad militiam collectio) *collectio virorum facta* 2 Macc. 12, 43.

'Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, *Andronicus*, nom. propr. viri, quem Antiochus Epiphanes, rex Syriae, bello exteras gentes persequens regno praefecit isque supplicii ab Onia, pontifice maximo Judaeorum, sumti auctor 2 Macc. 4, 31. 32. 34. 38. 5, 23.

'Ἀνδραφονέω, ῶ f. ήσω (ἀνήρ, φονεύω) *viros interficio, homicida sum* 4 Macc. 9, 15.

'Ἀνδροφόνος, ου, ὁ, *homicida* 2 Macc. 9, 28. (Dem. 629.)

'Ἀνδρωδῶς, adv. (ἀνδρώδης, virilis, fortis Xen. Mem. 4, 8. 1.) *modo virili, animo forti* 1 Macc. 6, 31. — 2 Macc. 14, 43. (Diod. Sic. 19, 96.)

'Ἀνεγείρω, f. γερῶ (ἀνά, ἐγείρω) *rursus excito* [e somno Xen. An. 3, 1. 11 et 13.] i. e. *denuo exstruo*, ut τὰ οἰκόπεδα Sir. 49, 13. (ita ἐγείρω Ael. V. H. 11, 18. Hdian. 3, 15. 6.)

'Ἀνέγκλητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἐγκαλέω, accuso) *qui non accusatus est* l. *qui accusari non potest* i. e. *inculpatus* 3 Macc. 5, 31. (Artem. 5, 38. Xen. Mem. 2, 8. 5.)

'Ἀνείκαστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., εἰκάζω) *incomparabilis* βοή i. e. *summus* l. *vehementissimus clamor* 3 Macc. 1, 28. (Dion. Hal. Ant. 1, 252.)

"Ἄνειμι, (ἀνά, sursum, εἶμι eo) *adscendo, hinaufgehen*, ita πρός — ἁρπαγήν i. e. *ad pecunias rapiendas* 4 Macc. 4, 8. (Xen. Cyr. 2, 4. 17.)

'Ἀνεκλιπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., ἐκλείπω) *non deficiens, non desinens*, ut θησαυρός, πλοῦτος Sap. 7, 14. 8, 18. (ἀνέκλειπτος Diod. Sic. 1, 36. 4, 84.)

'Ανελεήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἐλεήμων) *immisericors* Sap. 12, 4. 19, 1. Sir. 13, 12. 32, 18. 37, 11. — pro אַכְזָר Prov. 8, 9.

'Ανελπίστως, adv. ἀνέλπιστος, insperatus) *praeter spem, imparatus* Sap. 11, 11. (Diod. Sic. 11, 82.) —

"Ανεμος, ου, ὁ, (spiritus, das Wehen, ἄημι) *ventus* Sap. 4, 4 bis. 5, 14 bis. Sir. 22, 16. 31, 2. 43, 20. 3 Macc. 2, 22. (Xen. Mem. 3, 8. 9.) 4 Macc. 15, 29. quo l. καρτεροῖς ἀνέμοις i. e. *procellarum vehementiae* comparatur tormentorum *atrocitas*, homini vero levi et inconstanti confertur Sir. 5, 9. ὁ παντὶ ἀνέμῳ λικμῶν.

'Ανεμπόδιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἐμποδίζω, impedio) *non impeditus, qui impediri nequit* Sap. 17, 20. 19. (ἀνεμποδίστως Diod. Sic. 1, 36 et 41.)

'Ανεξικακία, ας, ἡ (ἀνεξίκακος, ἀνέχω, κακός) *patientia* vel *constantia in perferendis malis* Sap. 2, 19. (Plut. Pelop. c. 25.)

'Ανεπιστρέπτως, adv. (ἀνεπίστρεπτος) *ita ut pedem non referas* i. e. *ita ut retineri te non patiaris* 3 Macc. 1, 20.

'Ανερευνάω, ῶ f. ήσω (ἀνά, rursus, ἐρευνάω, investigo) *investigo, perscrutor*, med. signif. reciproca [de quo medii usu vid. sub βουλεύω notata] *mutuo perscrutor, in rei alicuius investigatione certo cum aliquo*, seq. κατά c. acc. loci 4 Macc. 3, 14. Cf. ad h. l. 2 Sam. 23, 15. 16. 1 Chron. 11, 17. 18.

"Ανεσις, εως, ἡ (ἀνίημι, remitto) *remissio* [i. e. relaxatio, ut τῶν χορδῶν Plat.] i. e. a) *venia, Nachsicht* Sir. 26, 20. — b) *libertas, Freiheit, Erlaubniss* Esr. 4, 62. de h. l. paronomasia in verbis ἄφεσις et ἄνεσις cf. *Win.* §. 62, 1. *Fritzsche* diss. II. p. 147 sqq. — διδόναι τινὶ ἄνεσιν seq. infin. obiecti nota, ut ἁμαρτάνειν i. e. *peccandi* Sir. 15, 20. De infin. post vv., quibus dicitur, velle, posse, solere, cupere, quaerere, incipere, perficere, rogare, docere, hortari, iubere, suadere, concedere, impedire aliquem aliquid *Matth.* §. 531. *Buttm.* §. 127. *Rost* §. 125. *Win.* §. 45, 2.

'Ανετάζω, f. σω (ἀνά, augens, ἐτάζω, examino) *diligenter examino* vel *inquiro*, τινά τι [de quo dupl. acc. vid. αἰτέω] Hist. Sus. v. 14.

"Ανευ, adv. praepositionis locum, tenens et secum habens genit. [vid. sub ἄντικρυς, ἄχρι, ἕως, μέχρι observata] *sine*, opp. σύν, a) sq. genit. *pers.* 1 Macc. 14, 44. (Xen. Mem. 3, 4. 12. Thuc. 1, 91.) — b) sq. gen. *rei* Sap. 14, 4. 19, 13. Sir. 30, 38. 31, 8. 35, 18. 19. 51, 25. Bar. 6, 26. Hist. bel. et drac. v. 26. Addit. ad l. Esth. 2, 6. 2 Macc. 4, 6. 3 Macc. 7, 5. 12. (Diod. Sic. 1, 90. Xen. Mem. 2, 6. 22.) — ex usu graecitatis serioris genitivo nominis *postponitur* [cf. *Matth.* §. 595. *Passow* I. p. 184.] 3 Macc. 4, 5. (ἐμοῦ ἄνευ Lucian. dial. deor. 22, 4.) —

'Ανευρίσκω, f. ρήσω, a. 2. med. ἀνευράμην [de qua aor. forma serioris aevi vid. *Sturz* de dial. alex. p. 62. *Wolf* ad Dem. Leptin. p. 216. *Jacobs* Anth. Pal. p. 80. *Lob.* ad Phryn. p. 139. *Fischer* ad Well. II. p. 435. *Matth.* §. 193. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 96, not. 9. §. 114. *Rost* §. 84. *Win.* §. 12, 1. a. §. 15. — ἀνά, εὑρίσκω) *invenio, auffinden*, τί 4 Macc. 3, 14. (Xen. Cyr. 1, 6. 40.)

'Ανέχω, f. ἕξω, a. 2. ἀνέσχον (ἀνά, ἔχω) 1) *retineo, cohibeo*, τί, ut οὐρανόν, ita de Elia, qui cohibuisse dicitur coelum, ne pluviam demittat Sir. 48, 3. Cf. ad h. l. 1 Regg. 17, 1. 18, 41 sqq. — pass. *cohibeor* 4 Macc. 1, 34. — 2) *facio, ut erectum et firmum stet aliquid*, med. ἀνέχομαι impf. ἠνειχόμην [cf. de duplici imperf. et de dupl. augm. *Buttm.* §. 78, not. 7. §. 101. gr. max. §. 114. *Matth.* §. 170. §. 235. *Rost* §. 68. *Win.* §. 22. 6. c.] *erectus sto, ich halte mich aufrecht* i. e. *sustineo, aequo animo fero*, a) seq. genit. person. iuncto cum particip. [cf. *Rost* §. 108, not. 11.] 3 Macc. 1, 22. οὐκ ἠνείχοντο — διανοουμένου, *non aequo animo ferebant* i. *non sustinebant — illum de exsequendo consilio cogitare* (Plat. apol. Socr. §. 18. ed. Socr.) — b) seq. genit. rei [de quo cf. *Win.* §. 30, 6. *Matth.* §. 359, not.] ut τῆς ὀσμῆς i. e. *molestiam odoris* 2 Macc. 9, 17. (Hdian. 8, 5. 9. Hom. Od. 22, 423.) — c) seq. acc. pers., ut τοὺς ἀδελφούς i. e. *non deterreor fratrum adspectu* 4 Macc. 13, 26. (Xen. Mem. 2, 7. 7. An. 1, 7. 4.)

"Ανηβος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἥβη) *impuber* i. e. *qui nondum ad maturam s. iustam aetatem pervenit.* Ita in codd. pro ἀνδρῶν 2 Macc. 5, 13.

'Ανήκεστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἀκέομαι, sano) *insanabilis, immedicabilis, irreparabilis*, ut ἀλγηδών 2 Macc. 9, 5. πένθος 3 Macc. 4, 2. συμφορά Addit. ad l. Esth. 6, 5. φόνος i. e. *caedes, quae precibus averti nequit, unerbittlich* 2 Macc. 3, 25. (Ael. V. H. 2, 13. Xen. An. 2, 5. 5.)

'Ανήκω, f. ξω (ἀνά, sursum, ἥκω veni; cum perfectum durationis nationem includens ad praesentis vim accedat: pertingo, procurro, porrigor Xen. An. 6, 4. 3 et 5. Diod. Sic. 1, 31.) *perveni ad aliquam rem vel personam* i. e. *pertineo ad aliquam rem vel personam*, sq. dat. τὰ ἀνήκοντά τινι 1 Macc. 10, 42. 11, 35 ter. 2 Macc. 14, 8. — ἀπὸ τῶν τόπων τῶν ἀ. *a locis huc pertinentibus* 1 Macc. 10, 40. coll. v. 30. 11, 34. (πρός τι Diod. Sic. 1, 36 et 60.) εἴς τι Sir. praef. prim. (Dem. 1389, 21.)

'Ανηλεής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό = ἀνελεής [quam huius vocab. formam Grammaticis antiquioribus magis, quam Graecis melioris indolis frequentata cf. *Lob.* ad Phryn. p. 710 sqq. *Passow* sub ἀνελεής — α pr. et ἔλεος] *immisericors, crudelis* 2 Macc. 5, 10.

'Ανήνυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ἀνύω, perficio) *non consummatus*, ἀπογραφή — τεσσαράκοντα i. e. *descriptio, quae per dies XL continuata ad finem perfectum perduci non potuit* 3 Macc. 4, 15. (ἀ. πράγματα inexplicabilia negotia Dem. 208, ult.)

'Ανήρ, ἀνδρός, ὁ, 1) *vir, der Mann.* Ita a) sexus ratione habita et ex opp. γυναικός et quidem nunc cum artic. ut 4 Macc. 14, 11. (Xen. Mem. 2, 1. 30.) nunc sine artic. Sap. 7, 2. Sir. 42, 14. Jud. 10, 4. 4 Macc. 15, 20. 16, 2. 15. (Xen. Conv. 2, 3.) — in enumerationibus, ut ἐνώπιον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν Esr. 9, 41. — 8, 91. 2 Macc. 5, 13. Hist. bel. et drac. v. 20. — pro אִישׁ Gen. 2, 23. — b) ita ut simul praevaleat aetatis virilis et hominis adulti cogitatio aa) univ. ita ὁ ἀνήρ Jud. 3, 6. coll. v. 2. Esr. 5, 4. 1 Macc. 12, 8. 3 Macc. 7, 15. 4 Macc. 1, 10. 10, 3. (Palaeph. f. 8. Xen. Conv. 4, 17.) — additur adiect., ut ὁ ἀσεβὴς ἀ. 1 Macc. 9, 25. coll. v. 23. — 9, 69. Sir. praef. sec. — sequente genit. nunc loci, ut τῆς χώρας 1 Macc. 9, 61. βετυλούα i. e. *Bethulienses* Jud. 11, 9. ἰούδα i. e. Judaeae 1 Macc. 2, 18. nunc personae, ut τοῦ βασιλέως, ita de ministris l. legatis regis 1 Macc. 2, 25. 31. — sine artic. ἀνήρ, *ein Mann*, ἄνδρες *Männer, Leute* Tob. 1, 9. Hist. Sus. v. 1. Esr. 9, 16. 4 Macc. 5, 3. — iunct. c. numerali Jud. 14, 6. Esr. 8, 30. 31. 32 bis. 39. 40. 48. 54 bis. — additur adiect. vel participium conditionem externam

indicans; ut ἄδοξος 1 Macc. 2, 8. ἀπερίσπαστος Sir. 41, 1. γέρων 4 Macc. 7, 18. διαπρεπής 2 Macc. 10, 20. δυνατός Sir. 29, 18. 1 Macc. 3, 38. ἔνδοξος Sir. 44, 1. ἐπίσημος 3 Macc. 6, 1. ἴσος Jud. 1, 11. ὀνόμαστος Sir. 39, 2. 44, 3. πλούσιος v. 6. πολιᾷ καὶ δόξῃ διαφέρων 2 Macc. 15, 13. — bb) quatenus veneri exercendae idoneus est, ita sine matrimonii cogitatione Tob. 3, 14, de quo l. vid. sub ἁμαρτία notata. — Jud. 16, 22. οὐκ — αὐτήν. — Sir. 23, 23. quo l. ἀλλότριος ἀ. = *vir quo frui non licet mulieri maritum suum habenti.* Cf. *Passow* I. p. 188. *Valken.* ad Eur. Hippol. v. 490. — cc) ubi de coniugibus agitur matrimonii vinculo iunctis: *vir quo fruitur uxor = maritus.* Ita ὁ ἀνήρ sq. gen., ut γυναικός Sir. 26, 1. αὐτῆς 25, 21. 22. 26, 2. 13. Jud. 8, 2. 7. 10, 3. 16, 22. 23 bis. v. 24. Hist. Sus. v. 28. 63. — pro אִישׁ Gen. 3, 6. — (Theophr. char. 13, 3. Xen. An. 4, 5. 24.) — vel σοῦ Tob. 3, 8. — ita pro אִישׁ Judic. 14, 15. — sine artic. Sir. 22, 4. 23, 23. (Xen. Cyr. 6, 4. 5.) — διδόναι τὴν θυγατέρα ἀνδρί τινι Tob. 3, 8. 6, 12. 13. 7, 11. loci, quorum contextus de maritis agi testatur Sir. 4, 10. 22, 5. 23, 22. 25, 1. 9. 40, 23. 42, 10. Esr. 9, 17. (Xen. Hier. 3, 3 et 4. Mem. 2, 2. 5. — *vir* Cicer. ad fam. 8, 7.) — dd) de viro armis gerendis apto: *der waffenfähige Mann* Jud. 14, 11. 1 Macc. 2, 31. 4, 41. — additur δυνατός Jud. 7, 2. vel ἰσχύων 14, 2. vel πεποιθὼς ἐν ἰσχύϊ 2, 5. vel ὁ πολεμιστής 1 Macc. 13, 10. — hinc de viris arma ferentibus, ubi Lat. *miles,* nos: *Krieger, Kriegsmann,* ita πᾶς ἀνήρ Jud. 2, 18. 7, 12. ἀ. εἷς 7, 11. 10, 19. — ἄνδρες = *Mannschaften* 1 Macc. 5, 17. 16, 15. (Xen. An. 1, 2. 3.) — c. adiect., ut ὀλίγος 1 Macc. 6, 54. 7, 1. 28. 12, 45. πεζοί Jud. 7, 2. ἔκλεκτος Jud. 2, 15. 1 Macc. 9, 5. οὓς ἂν ἐκλέξηται αὐτός 10, 32. ἐπίλεκτος Jud. 3, 7. 1 Macc. 4, 28. οἱ συμμαχήσουσι 11, 43. — cum numeralibus Jud. 4, 7. 10, 17. 1 Macc. 3, 34. 39. 4, 1. 6. 15. 29. 34. 5, 13. 20 bis. 22. 34. 60. 6, 35. 37. 42. 7, 16. 32. 40. 6, 4. 6. 49. 61. 11, 36. 74. 85. 11, 44. 45. 74. 12, 41. 47. 16, 10. 2 Macc. 12, 19. 23. 13, 15. (Xen. h. gr. 5, 2. 24.) — οἱ ἄνδρες Jud. 6, 1. 10, 14. coll. v. 11. ubi collectivum προφυλακή. — 1 Macc. 5, 62. 6, 57. 16, 22. (Xen. An. 7, 6. 4.) 1 Macc. 16, 6. quo l. οἱ ἄ. *milites ex adverso positi* i. e. *hostes* (Xen. An. 3, 4. 15. 4, 6. 9.) — additur genit. nunc ducis, cui comparent Jud. 10, 13. 1 Macc. 9, 59. nunc δυνάμεως i. e. exercitus 1 Macc. 5, 32. 50. nunc τῆς πόλεως, quae habet eos Jud. 6, 12. 10, 10. 13, 12. οἱ ἄ. οἱ μετ' αὐτοῦ l. οἱ περὶ αὐτόν 1 Macc. 4, 8. 2 Macc. 12, 5. οἱ ἄ. οἱ ἦσαν πεζοί i. e. *viri pedibus sequentes aliquem* ut exercitum Jud. 7, 2. οἱ ἄ. οἱ αὐτομολήσαντες 1 Macc. 7, 19. 24.

2) cum emphasi et gravitate [cf. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 7. 4. *Frotscher* index ad Xen. Hier. sub ἀνήρ. *Heindorf* ad Plat. Phaedr. §. 34. *Valken.* ad Hdot. 7, 210. *Passow* l. p. 188.] *vir eximius, vir praestans* = ἀνὴρ ἀγαθός [Diod. Sic. 15, 32 et *Wesseling* ad h. l. Jos. bell. iud. 6, 1. 5. cf. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 203.] Ita a) de viro forti et strenuo, ubi nos: *Held* 1 Macc. 5, 63. 9, 29. 10, 16. 13, 53. — ita pro אִישׁ 1 Sam. 16, 25. 1 Regg. 2, 2. (Hom. Il. 14, 185. Xen. An. 1, 7. 3 et 4. 7, 1. 21. Dem. 426, 6.) — additur δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ 1 Macc. 10, 19. — b) de viro ingenii animique praestantia insigni = *ein Ehrenmann* Sir. 49, 15. (Xen. Hier. 2, 1. 7, 3. *vir* Cicer. ad famil. 5, 17. 5.) Cf. *Frotscher* ad Xen. Hier. 7, 3. *Passow* l. l. — alternat c. νοήμων Sir. 19, 25. vel additur εὐαρεστήσας τῷ θεῷ Sir. praef. sec. — vel sequitur genit. substantivi qualitatem indicantis, ut βουλῆς i. e. *vir eximius consilii plenus* 1 Macc. 2, 65. ἀ. ἐλέους i. e. *vir benevolentia* Dei *dignus* aut *ornatus* Sir. 44, 20. 24.

3) inest honoris significatio et legitur a) ubi poni poterat αὐτός, ἐκεῖνος, aut poni et repeti nomen proprium. Ita de Juda Maccabaeo 2 Macc. 14, 24. 28. 31. de Eleazaro 2 Macc. 6, 21. de Heliodoro 3, 32. de Onia v. 17. 4, 35. additur insuper ἱερός 4 Macc. 6, 30. vel ἄμεμπτος Sap. 18, 21. ad quem l. cf. Num. 16, 45—48. — b) in allocutionibus: ἄνδρες, sine ὦ Esr. 3, 18. 4, 14. 34. (Xen. An. 1, 4. 14.) — ὦ ἄνδρες Esr. 3, 24. 4, 2. 12. 32. (Plat. apol. Socr. §. 1 et 2.) — ἄνδρες ἀδελφοί 4 Macc. 8, 18. (Xen. An. 1, 6. 6.) Cf. *Win.* §. 67, 2. b. coll. *Passow* l. l. *Buttm.* §. 109, 3. 1. *Matth.* §. 430, 6. — c) sine artic. praefigitur verbis nomini proprio per appositionem additis, ut ὑρκάνου — ἀνδρὸς ἐν ὑπεροχῇ κειμένου 2 Macc. 3, 11. — 6, 18. 12, 35. 14, 37. 15, 12. 4 Macc. 4, 1. (Xen. Cyr. 2, 3. 5. 6, 4. 6.) — d) sine artic. legitur, ubi, si res per se spectatur, poni potuisse videtur τίς, *aliquis* Sir. 4, 2. 27, 7. 1 Macc. 7, 7. 12, 1. 13, 34. 2 Macc. 4, 44. (Xen. Hier. 7, 7. 8, 5.) — e) sine artic. per appositionem additur substantivis classem, ordinem, negotium alicuius indicantibus [cf. *Heindorf* ad Plat. Gorg. p. 247. Phaedr. p. 135. *Win.* §. 3, 3. *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l. *Passow* l. l.] ut ἀ. πολεμιστής *vir e classe bellatorum* i. e. *miles, Krieger* Jud. 1, 16. 2, 2. 7. 15, 3. 1 Macc. 15, 13. 16, 4. vel: *vir bello strenuus* Sir. 26, 10. ἀ. στρατηγός 2 Macc. 8, 9. ἀ. σφενδονήτης Jud. 6, 12. ἀ. ψευστής Sir. 15, 8. — ita ἀ. προφήτης pro אִישׁ נָבִיא Jud. 6, 8. אִישׁ סָרִים i. e. eunuchus Jer. 38, 7. אִישׁ כֹּהֵן Lev. 21, 9. (Palaeph. f. 38. Lucian. dial. deor. 10, 3. Xen. Hier. 11, 1. Anab. 3, 2. 2. Thuc. 1, 74.) adde: ἄνδρες οἱ περὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών *viri, qui erant ex asseclis Dathanis et Abirami* = *asseclae* vel socii D. et A. Sir. 45, 8. — f) ubi poni potuisse videtur ἄνθρωπος, legitur ἀνήρ sine artic., ut, quae illi [vid. ἄνθρωπος no. 1. b.] adhaeret contemtus notio, excludatur Sir. 12, 9. 13, 15. 14, 1. 20. 16, 12. 20, 7. 37, 14. 25. 40, 29. 1 Macc. 13, 48. — Sir. 11, 26. καὶ — ἀνήρ i. e. *etiam ex liberis cognoscitur viri conditio,* scil. sitne μακάριος [vid. praecedens μακαρίζειν] praedicandus nec ne. Alii: sitne probus [vid. quod v. 25. antecedit voc. ἔργα] probus aestimandus nec ne. — ita sibi respondent ἀνήρ et ἄνθρωπος, illud ut superioris, hoc inferioris conditiones subindicet Sir. 11, 2. 14, 3. 15, 7. — ἀνὴρ ἁμαρτωλός = *ein vornehmer Sünder* Sir. 17, 17. 19, 26. 30, 22. (Philostr. vit. Apollon. 1, 16. Xen. An. 1, 7. 4.)

4) iungitur voc. ἀνήρ c. nominibus *gentilibus,* it. c. nomin. *virtutes* vel *vitia* indicantibus, sic ut accessione illius his plena tribuatur substantivorum vis [cf. *Passow* I. 188.], ut ἀνὴρ ἰσραήλ = ἀ. ἰσραηλίτης Jud. 4, 9. 15, 13. quo l. πᾶς ἀ. ἰ. sequitur praedicatum plurali numero ὡπλισμένοι vid. sub αἴρω no. 1. ad 1 Macc. 5, 30. observata. — ita pro אִישׁ יִשְׂרָאֵל Judic. 20, 11. — ἀ. ἰουδαῖος 1 Macc. 2, 23. — ἀνὴρ λευΐτης pro אִישׁ לֵוִי 1 Regg. 2, 26. (Ael. V. H. 12, 56. Xen. An. 1, 8. 1.) — ἀ. ἀγαθός Sir. 29, 14. ἁμαρτωλός 10, 22. 12, 14. 15, 12. 27, 30. 28, 9. 1 Macc. 2, 62. ἄνομος v. 44. 7, 5. ἀνόσιος 2 Macc. 8, 32. ἄπληστος Sir. 34, 20. ἀσεβής 41, 8. ἀσύνετος 7, 25. 31, 1. ἄφρων 16, 21. γλωσσώδης 9, 18. — ita pro אִישׁ לָשׁוֹן Ps. 140, 11. δίκαιος v. 16. ἐπιστήμων 10, 24. Esr. 8, 47. εὐσεβής Sir. 37, 12. κεχαρισμένος 18, 16. λοιμός 1 Macc. 10, 61. 15, 3. πάνδεινος 4 Macc. 4, 15. πανοῦργος Sir. 21, 20. 37, 19. παράνομος 1 Macc. 1, 34. 10, 61. 11, 21. πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 31, 9. πολύορκος 23, 11.

σοφός 36, 2. 37, 23. 24. συνετός 26, 19. φρόνιμος 38, 4. — ita pro אִישׁ תְּבוּנָה Prov. 15, 21. (Palaeph. f. 31. Xen. An. 1, 3. 20. — abest adiect. e contextu facile addendum, ut χρήσιμος Sir. 10, 5. coll. v. 4. — loco adiect. additur genit. subst., ut ἀ. βουλῆς *vir consilii plenus* = *prudens* Sir. 35, 18.

5) ad normam hebr. אִישׁ vocab. ἀνήρ, ubi opponitur ὁ πλησίον proximus, dicitur pro: *alter*. Ita in verbis εἶπεν ἀνὴρ τῷ πλησίον *dixit alter ad alterum* 1 Macc. 2, 40. — ita ἀ. πρὸς τὸν πλησίον pro אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ Judic. 6, 29. 10, 18. Ruth. 3, 14. 2 Regg. 7, 9. Cf. *Gesen.* Lehrg. der hebr. Spr. p. 758.

Ἀνθέω, ῶ f. ήσω (progermino Hom. Od. 11, 319. niteo Xen. Cyr. 6, 4. 1.) *floreo*, seq. accus. nominis coniugati [de quo cf. *Matth.* §. 408. §. 421, not. 2. *Buttm.* §. 118, 3. *Rost* §. 104. *Win.* §. 32, 2. coll. *Gesen.* p. 809. *Ewald* p. 590. gram. min. p. 257.] Sir. 39, 14. quo l. qui optimo animo laudes Dei praedicant aequiparantur floribus tum pulchritudine tum odoris suavitate excellentibus.

Ἀνθίστημι, f. στήσω (ἀντί, adversus, ἵστημι) I) in tempp. transit. significationis: *oppono*, *entgegenstellen* Sir. 8, 2. μήποτε — ὁλκήν *ne forte tuum pondus opponat* scil. τῇ ἑαυτοῦ ὁλκῇ, trop. pro: *ne forte tuas vires cum suis componat*, i. e. causa posita pro effectu: *ne forte te opprimat*. „Sumta est, inquit *Baduellus*, similitudo a bilance, in qua altera pars opposita et librata sua gravitate vincit trahitque leviorem." — a. 1. p. ἀντεστάθην significatione reflex. [vid. ἀγνίζω] *me oppono* = *resisto*, τινί 3 Macc. 11, 14. — II) in tempp. intrans. signif. a. 2. ἀντέστην pf. ἀνθέστηκα plusquampf. ἀνθειστήκειν, med. ἀνθίσταμαι fut. ἀνθιστήσομαι [cf. *Buttm.* §. 95. b. II. not. 1. gr. max. §. 114. *Rost* §. 115. *Matth.* §. 211.] *resisto*, *adversor*, absol. 3 Macc. 6, 19. (Xen. Cyr. 1, 2. 10. An. 7, 3. 11.) — τινί Sap. 2, 18. 5, 23. 10, 16. 11, 3. 18, 21. Sir. 16, 6. Bar. 6, 56. Jud. 2, 25. Esr. 2, 19. 1 Macc. 8, 11. quo l. si mascul. ὅσοι refertur ad subst. feminini generis, ut βασιλεῖαι, νῆσοι [i. e. *regnorum cives*, *insularum incolae*] vide de hac structura ad sensum *Matth.* §. 435. §. 436, 1. 2. *Rost* §. 100, d. *Win.* §. 47, 1. b. — De h. l. ἀνέστη pro ἀντέστη vid. *Augusti*, *Breitinger*. — 1 Macc. 14, 29. — Jud. 6, 4. οὐχ — ἡμῶν *non resistet vestigium pedum eorum ad faciem nostram* i. e. *tam parum impetum nostrum sustinebunt, ut ne vestigia pedum eorum supersint* i. e. *tanta se velocitate in fugam se dabunt adspicientes nos, ut ne stetisse eos unquam adversus nos credas.* — Sap. 11, 21. 12, 12. Jud. 8, 28. 16, 14. de h. l. futuro, quatenus ad praesentis notionem accedere videri potest, vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. — (Hdian. 2, 10. 11.) — ἔναντί τινος Sir. 46, 7. — sq. dat. adminiculi [vid. ἄγω] 4 Macc. 6, 30.

Ἀνθομολογέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (ἀντί, aequalitatem indicans, ὁμολογέω) 1) *eodem modo, quo alter, profiteor, confiteor aliquid*, ita de personis suo et aliorum nomine delicta confitentibus Esr. 8, 91. coll. v. 70. — Sir. 20, 1. — ita הוֹדָה Ps. 32, 5. ubi LXX γνωρίζω. Prov. 28, 13. ubi iidem ἐπικαλύπτω. — 2) *eodem modo, quo alter celebro*, seq. εἰς τὸν οὐρανὸν i. e. ἀναβλέψας εἰς τ. οὐρ. ἀνθομολογοῦμαι, addito ἐπί τινι *propter aliquid* 3 Macc. 6, 33. quo l. si, quae est in voc. praecedente ὡσαύτως aequalitatis notio iteratur per ἀνθομολογοῦμαι, quum poni potuisset ὁμολογοῦμαι vid. de hoc verbositatis genere *Jacob.* quaest. ad calcem Lucian. Toxar. p. 9. 10. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 178. Eiusd. scholia in Ev. Lucae p. 129. 166. 195. *Rost* §. 140, 2. *Win.* §. 67, 1. coll. *Gesen.* l. l. p. 671. 693. et supra sub ἀγαλλίαμα notata. — pro הוֹדָה Ps. 79, 13. —

Ἀνθομολόγησις, εως, ἡ (ἀνθομολογέομαι, quod vid.; confessio) *celebratio*, *laus* Sir. 17, 22. — pro הוֹדָה Esr. 3, 11.

Ἄνθος, εος, ους, τό (germen, surculus Hom. Il. 17, 56.) *flos* Sap. 2, 7. Sir. 24, 17. 39, 14. 50, 8. 51, 15. 3 Macc. 7, 16. — pro צִיץ Num. 17, 8. (Ael. V. H. 4, 9. Xen. Ven. 5, 5.)

Ἀνθρακιά, ᾶς, ἡ (ἄνθραξ) *prunarum acervus*, *carbonum strues*, Sir. 11, 30. ἀπό — ἀνθρακιά *a scintilla ignis impletur* [i. e. augetur] *carbonum strues* i. e. *ex scintilla oritur incendium*, proverb. pro: *ab initio parvo magna saepenumero gignuntur mala.* 4 Macc. 9, 20. (Athen. VIII. p. 361. D.) De huius voc. accentu vid. *Passow* I. 192. *Rost* §. 32. p. 84. —

Ἄνθραξ, ακος, ὁ, 1) *carbo* Sir. 8, 10. comparantur h. l. carbonibus latentes in homine peccatore cupiditates et affectus in actiones impias et pravas facile erumpentes. — (Athen. libr. III. ἐπ' ἀνθράκας ὀπτᾶσθαι. — 2) *carbunculus*, nom. gemmae rubri coloris Sir. 35, 5. Tob. 13, 17. —

Ἀνθρώπινος, η, ον (ἄνθρωπος) *humanus, a, um*, ut σάρξ Sap. 12, 5. πράγματα 4 Macc. 1, 20. τὰ ἀνθρώπινα, *res humanae* v. 21. (Xen. Mem. 4, 2. 25.) — ἀ. ἐπιβολή *fraus ab hominibus profecta*, opp. θεία δίκη 4 Macc. 4, 13. (Xen. Mem. 1, 4. 16.)

Ἄνθρωπος, ου, ὁ 1) *homo*, *der Mensch* a) sine sexus et conditionis discrimine. Legitur nunc sine artic., ubi nos vel *ein Mensch* vel etiam, quod de hominibus generatim agitur: *der Mensch* Sap. 2, 1. 4, 1. ἀνθρώποις = *für die Menschen* [vid. ἄβατος] 4, 9. 7, 14. 8, 7. Sir. 34, 27. — Sap. 7, 20. 9, 2. 18. 11, 23. 14, 5. 11. 14. 17. 21. 16, 14. 26. Sir. 1, 13. 26. 3, 11. 22. 4, 5. ἀνθρώπῳ scil. δεομένῳ vide verba praecedentia. — 5, 13. 7, 11. 8, 5. 6. 9, 13. 10, 7. 11. 12. 19 bis. — τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀνθρώποις i. e. *was er an den Menschen thut* vel *quae sunt eius in sorte hominum moderanda consilia* 11, 4. — v. 24. 25. 13, 24. 15, 14. 17. 19. 16, 19. 17, 1. 18, 6. 7. 8. 10. 22. 20, 22. v. 29 et 41, 15 bis. — 21, 2. 24. 23, 15. 18. 19 bis. 25, 1. 7. 27, 4. 5. 6. 7. 18. 28, 3 bis. v. 4. 29, 28. 31, 26. 32, 19. 34, 26. 27. 36, 10. 13. 27. 31. 38, 6. 39, 4. 26. 40, 8. 41, 1. 2. 11. 45, 1. 46, 19. 49, 16. 51, 7. Bar. 3, 17. 6, 11. 14. 17. 36. 37. 51. 53. 64. Tob. 6, 8. τὸ ἀνθρώπων σπέρμα 8, 6. Jud. 8, 14. 16. 11, 1. 7. 13, 19. 15, 2. Addit. ad l. Esth. 1, 2. 3. 2, 2. 5. 3, 7. 6, 4. 8. 1 Macc. 2, 38. 9, 2. 12, 53. 2 Macc. 6, 26. 7, 14. 16. 23. 34. 9, 8. 11, 9. 3 Macc. 2, 15. 3, 2. 6, 26. — Sir. 17, 25. οὐχ ἀνθρώποις *non enim in hominibus esse possunt* recta et praeclara i. e. *non enim omnibus numeris absolutus esse potest homo.* — ἔκτισταί τι ἀνθρώπῳ i. e. *datum est homini a natura aliquid* Sir. 10, 18. 40, 1. — οἴχεσθαι ἐξ ἀνθρώπων, *e medio hominum discedere*, *aus der Welt gehen* Sir. praef. sec. Cf. ἐν ἀνθρώποις = *in der Welt* Hdot. 1, 53. et Lat. *inter homines esse* Cic. Tuscul. 1, 14. — pro אָדָם Gen. 1, 26. Ps. 68, 18. 76, 10. (Hdian. 2, 5. 11. Xen. Mem. 1, 1. 7.) — ἅπαντες ἄ. 3 Macc. 3, 5. 18. 7, 6. πᾶς ἄ. *quicunque homo* Sir. 8, 19. 11, 27. 13, 14. 17, 16. 26, 27. — 40, 1. 41, 24. 42, 12. Tob. 4, 14. 6, 12. 1 Macc. 2, 41. 5, 42. — πάντες ἄ. Sir. 44, 22. 4 Macc. 1, 11. (Xen. An. 1, 7. 6. Conv. 2, 24. Mem. 3, 12. 5.) — nunc c. artic. ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον [= *hominum genus* cf. *Matth.* §. 264. *Rost* §. 98. *Win.*

§. 17, 1.] ἐπ' ἀφθαρσίᾳ Sap. 2, 23. 4 Macc. 2, 21. — 14, 14. ὅμοιαν — τοῖς ἀνθρώποις pro: συμπάθειαν καὶ στοργὴν ἔχει ὅμοιαν τῇ τῶν ἀνθρώπων συμπαθείᾳ καὶ στοργῇ. Cf. de hoc brachylogiae genere sub ἄλλος ad Sap. 2, 15. adnotata. — 4 Macc. 17, 13. — οἱ ἄ. πάντες i. e. *omne hominum genus* Sir. 17, 27. — 28, 10. κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου scil. τοῦ θυμωδοῦς, de quo agitur. Sir. 32, 19. τὰ ἔργα τῶν ἀ. scil. *de quibus indicium habetur* Tob. 8, 6. τὸν ἄ. *hominem* scil. *quem creavimus.* Alii pro: τὸν ἀδάμ. — Bar. 3, 37. ἐν — ἀνθρώποις *inter homines* scil. aevi sui. 6, 26. τοῖς ἀ. *hominibus* scil. qui adsunt l. qui vident eos. Esr. 4, 14. πολλοὶ οἱ ἄ. *multi sunt,* qui in his terris versantur, *homines.* — v. 17 ter. 6, 29. 2 Macc. 6, 58. 7, 38. 2 Macc. 7, 28. 8, 2. 3 Macc. 1, 29. 3, 7. 8. 4 Macc. 18, 3. addito particip. Esr. 3, 18. 6, 12. — 4, 2. — — b) ita alternat. c. voc. ἀνήρ, ut sit *homo inferioris* vel *vilioris conditionis* Sir. 11, 2. 14, 3. 15, 7. 17, 17. 19, 26. 30, 22. — ita pro אָדָם ubi opp. אִישׁ Ps. 82, 7. Jes. 2, 9. 5, 15. — pro אֱנוֹשׁ Jes. 8, 1. — c) adiuncta *vulgaris* vel *inculti* notione Sap. 3, 4. 15, 4. — d) inclusa *imbecillitatis* vel *imperfecti* notione aa) ubi opp. θεός, ut Sap. 9, 13. Sir. 2, 18. 18, 12. 3 Macc. 7, 9. — c. artic. Sap. 14, 15. τὸν — ἄνθρωπον i. e. *qui tum, quum in his terris degeret, homo erat mortalis.* v. 20. τὸν — ἄ. = τὸν πρὸ ὀλίγου νεκρὸν ἄνθρωπον. — Jud. 8, 16. — ita pro אָדָם Ps. 56, 11. 144, 3. Jes. 31, 3. — bb) univ. Sap. 12, 8. 13, 10. 13. 15, 16 bis. 4 Macc. 12, 13. (Xen. An. 6, 1. 26. ita *homo* Quintil. 10, 1. Demosthenes; Homerus summi sunt, *homines* tamen.) — cc) pro ἄνθρωπος more Hebraeorum legitur υἱὸς ἀνθρώπου, ubi opp. voc. θεός Jud. 8, 10. quo l. alternant ἄνθρωπος et υἱὸς ἀνθρώπου, pariter atque אֱנוֹשׁ cum אִישׁ aut c. אָדָם Ps. 40, 2. 144, 3. — univ. Sir. 17, 25. ὅτι — ἀνθρώπου *non enim immortalis est homo imbecillis.* — Plur. υἱοὶ ἀνθρώπων vel τῶν ἀ. *filii mortalium* pro: *mortales* Sap. 9, 6. Sir. 36, 28. Jud. 3, 12. Cant. tr. puer. v. 59. — οἱ υἱοὶ τῶν ἀ. Esr. 4, 37. Ita apud poetas Hebraeorum בֶּן אָדָם pro אָדָם Gen. 11, 5. Ps. 11, 5. 12, 2. Prov. 8, 31. —

2) ut ἀνήρ [vid. ἀνήρ no. 4.] iungitur a) c. subst. classem, negotium indicantibus [cf. *Matth.* 430, 6. *Heindorf* ad Plat. Phaedon. p. 87. B. *Passow* I. 194.], ut ἄ. δεσπότης Sir. 8, 1. ἄ. ἱερεύς 1 Macc. 7, 14. ἄ. πόρνος Sir. 23, 16. 17. — ita pro אֱנוֹשׁ Joel. 2, 7. (Hom. Il. 16, 263. — homo histrio Cicer. Orat. 2, 46.) — b) c. nominibus *vitia* aut *virtutes* indicantibus, ut ἄδικος Sap. 12, 12. ἁμαρτωλός Sir. 11, 30. 35, 17. ἀσθενής Sap. 9, 5. ἀσύνετος Sir. 22, 13. ἄχαρις 20, 17. γλωσσώδης Sir. 8, 3. δεκτός 2, 5. 3, 17. δίκαιος Bar. 6, 73. δυνατός Sir. 47, 5. θνητός Sap. 7, 1. θυμώδης Sir. 28, 8. ἰσχυρός Sir. 8, 12. μάταιος Sap. 13, 1. μισητός Sir. 20, 13. μωρός 4, 27. ὀλιγοχρόνος Sap. 9, 5. πεπαιδευμένος Sir. 34, 19. πλούσιος 8, 2. πολύπειρος 21, 22. 36, 25. σοφός 18, 28. 20, 5. συνετός 36, 3. τυφλός Bar. 6, 37. φρόνιμος Sir. 20, 25. ψευδής v. 24. (Palaeph. f. 44. Xen. Mem. 1, 7. 2. — homines militares Sallust. Catil. 45, 2.) — loco adiect. additur genit. subst., ut ἄ. αἱμάτων i. e. *homo, qui sanguine effuso = caedibus patrandis delectatur, ein blutgieriger Mensch* Sir. 31, 21. — ita ἀνὴρ αἱμάτων pro אִישׁ דָּמִים Ps. 5, 7. 2 Sam. 16, 7. — ἀνὴρ ἰουδα vel ἰσραήλ i. e. *Judaeus* l. *Israelita* Bar. 1, 15. 2, 7. —

3) *vir, der Mann* a) ita ut adiunctam habeat contemtus maioris nunc, nunc minoris cogitationem, alienam a voc. ἀνήρ Tob. 5, 3. 4. Jud. 6, 3. οἱ ἄ. = *die Leute* scil. de quibus agitur Esr. 2, 27. 28. — b) ita ut absit contemtus notio et poni potuisset ἀνήρ. Ita aa) sexus ratione habita Tob. 6, 7. Esr. 9, 40. quo l. πλῆθος ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως γυναικός scil. συνελθόν = *multitudo congregata a viris usque ad feminas* i. e. *cui intererat non solum omne, quod masculum erat, sed etiam feminae cuiuscunque aetatis et conditionis.* De h. l. singulari collective posito vid. sub αἰών monita. — pro אָדָם Cohel. 7, 28. — bb) ubi agitur de necessitudine, quae est inter uxorem et maritum = *maritus* Esr. 4, 20. 25. — cc) univ. ἄνθρωπος εἷς 1 Macc. 8, 16. ἄ. ἔνδοξος 3, 32. — c. artic. Tob. 5, 16. 11, 6. 12, 1. Esr. 4, 23. ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἄ. Tob. 7, 7. ὁ ἄ. τοῦ θεοῦ i. e. *vir ille Deo carus* Esr. 5, 49.

4) in partitionibus: ἄνθρωπος — ἄνθρωπος, *alter — alter, der Eine — der Andere* Bar. 2, 3. Cf. ad h. l. Deut. 28, 13. — Ita pro אִישׁ — אִישׁ Jes. 3, 5. Cf. *Gesen.* l. l. p. 758 sq. *Ewald* p. 636 sqq. gram. min. p. 283.

'Ανίατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., *insanabilis, immedicabilis* [vid. ἀδιεξίπαστος] 2 Macc. 9, 5. (Dem. 798, 23.)

'Ανιερόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, ἱερόω) *consecro* i. e. *sacrum aliquid declaro,* ita de diebus rei alicui sacris, ἡμέρας ἐν στήλῃ *consecro dies columna erigenda* 3 Macc. 7, 20. — pro: *aerario* vel *fisco sacro addico* Esr. 9, 4. — ita הָחֳרִים Esr. 10, 8. ubi interp. alex. ἀναθεματίζω. —

'Ανίημι, f. ήσω (ἀνά, ἵημι, *mitto; emporsenden* Hom. Od. 4, 568.) 1) *dimitto, loslassen,* τινά 4 Macc. 12, 12. (Hom. Il. 15, 24. Lucian. dial. deor. 10, 4.) — 2) *remitto,* ut χεῖράς τινι trop. pro: *patior, otiosum esse aliquem* vel *arbitrio suo aliquem permitto* Sir. 30, 34. — τινά i. e. *relaxo alicui habenas ut sua desideria et studia sequatur.* Alii: *non intermittit* scil. μερίζων φῶς ἀγαπήσεως. — passiv. *remissius tractor, ab arbitrio meo pendeo* Sir. 30, 8. — seq. acc. rei = *remitto* i. e. *minuo vires alicuius, minus efficax esse patior aliquid,* Sap. 16, 24. quo l. opponitur ἐπιτείνειν τι i. e. vires alicuius rei intendo. (opp. ἐντείνω Xen. Mem. 3, 10. 7.) — 3) intrans. *remitto* i. e. *ich lasse nach, desino* [vid. ἀναδίδωμι, ἄγω no. 6.] a) seq. particip. [cf. *Matth.* §. 551, d. *Buttm.* §. 131, 4. not. 3. *Rost* §. 129, 4. *Win.* §. 46, 1. §. 58, 4.] ut ἀνῆκεν — φειδόμενος αὐτῶν Sir. 17, 21. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn., Augusti, Apel.* (Eurip. Med. v. 445. ed. *Elmsl.* Xen. h. gr. 5, 3. 2. — remitto Liv. 40, 33.) — b) metaph. *iram* meam *coerceo,* τινὶ *in commodum alicuius* i. e. *veniam do alicui, parco alicui* Orat. Manass. v. 13. de h. l. diplasiasmo vid. sub αἰνέω observata.

'Ανίκητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., νικάω) *invictus, invincibilis* [vid. ἀδιεξέταστος], de personis 2 Macc. 11, 13. ὑπέρ τινος 4 Macc. 9, 18. de rebus, ut δύναμις 3 Macc. 6, 18. ἐπιστήμη 4 Macc. 11, 21. λογισμός v. 24. πρόνοια 3 Macc. 4, 21. (ἔλλας Xen. Ven. 1, 7. ὅπλα Soph. Philoct. v. 78.)

'Ανίστημι, f. ἀναστήσω, a. 1. ἀνέστησα, a. 1. p. ἀνεστάθην (ἀνά, sursum, ἵστημι) 1) *surgere facio, excito,* med. ἀνίσταμαι, a. 2. act. ἀνέστην [de cuius imperat. ἀνάστα Sir. 34, 21. vid. *Matth.* §. 210. §. 226. *Buttm.* §. 95, b. §. 101. gram. max. §. 107, not. 20. *Rost* §. 79. *Win.* §. 14, 1. h.] perf. act. ἀνέστηκα signific. intrans. [vid. ἀνθίστημι] *surgo, ich stehe auf.* Leguntur autem A) tempora significat. intransitivae i. e. surgendi potestatem habentia a) de iacentibus, sedentibus, accumbentibus, dormientibus Sir. 34, 20. 21. de h. l. nominat. praedicati vid. sub ἀβοήθητος,

ἀγιάζω monita. — Bar. 5, 6. 6, 27. Quo l. si ab oratione indir. ad directam fit transitus vid. *Win.* §. 64. III. 2. *Viger.* p. 218. *Matth.* §. 529, 5. §. 631. *Heindorf* ad Plat. Protag. p. 510. *Bornem.* ad Xen. Mem. 4, 1. 4. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 211 sq. p. 496. 547. — Tob. 8, 4. 12, 21. (Lucian. dial. mort. 27, 7. Dem. 228, 18. Xen. An. 4, 4. 11. 4, 5. 19.) — e simplicitate antiquitatis vel ex verbositatis genere sub ἄγγελος notato participium ἀναστάς, ἀναστάντες verbo finito praemittitur Tob. 8, 9. 10, 11. Hist. Sus. v. 19. 34. Esr. 4, 47. 8, 95. 96. 9, 7. 1 Macc. 14, 32. 16, 5. — ἀναστῶμεν καὶ ἀναβῶμεν l. καὶ πολεμήσωμεν 1 Macc. 9, 8. 44. De 1. p. pl. coniunctivi in adhortationibus vid. sub αἰνέω monita. — ad Tob. 12, 13. vid. sub ἀναβοάω ad verba ἀνεβόησε καὶ εἶπε observata. — ita pro וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ Gen. 22, 3. (Xen. Cyr. 5, 2. 14.) — sq. ἀπό c. gen. loci Esr. 9, 1. — ἀπὸ τῆς πτώσεως i. e. *de loco quo preces faciens iacuerat* aliquis Tob. 9, 1. sq. πρός c. acc. temporis Jud. 12, 5. — sq. ἐπί τινα *contra aliquem* Hist. Sus. v. 61. trop. de minis div. quae, dum ratae fiunt, surgere dicuntur ἐπὶ Ἰσραήλ Esr. 1, 24. — ita pro הָקִים 2 Chron. 6, 10. 10, 15. (εἴς τινα Ael. V. H. 13, 11. Thuc. 8, 45. κατά τινος Palaeph. f. 6.) — sq. dat. directionis [vid. ἀκολουθέω], τινὶ εἰς πόλεμον i. e. *contra aliquem bellum illaturus* 1 Macc. 6, 4. (Hom. Il. 23, 635.) — 1 Macc. 8, 11. vid. de h. l. lect. sub ἀνθίστημι observata. — sq. ἀντί τινος *loco alicuius, an Jemandes Stelle, statt Jemandes,* ubi Lat. *succedo alicui* Bar. 3, 19. 1 Macc. 3, 1. 9, 31. 13, 14. — b) = *prodeo, hervortreten,* ita aa) de personis in publicum prodeuntibus *öffentlich auftreten* Sir. 47, 1. 12. 48, 1. Jud. 8, 18. Esr. 5, 40. 1 Macc. 2, 1. 14, 41. — Sir. 25, 1. quo l. pro verbis: ἐν τρισὶν ὡραίσθην καὶ ἀνέστην ὡραία ἔναντι κυρίου i. e. *tribus rebus delector et prodii pulchra coram Domino,* Bretschn. probante de Wettio legi maluit: ἐν τρισὶν ὡραίσθην καρδίαν, ἅ ἐστιν ὡραία κ. τ. *tribus rebus, quae pulchra sunt coram domino, delector.* bb) de homine ex inferis l. ex orco prodeunte = *in vitam redeo* 2 Macc. 12, 44.

B) tempora significationis transitivae: 1) *ex orco excito, ex orco revoco,* εἰς ἀναβίωσιν 2 Macc. 7, 9. — v. 14. (Palaeph. f. 27. Xen. Ven. 1, 6.) — 2) *constituo,* τινὰ βασιλέα = *ad regiam dignitatem eveho* Bar. 6, 53. sq. ἐπί τινος Jud. 5, 3. — 3) *restituo, rursus erigo collapsa,* ut τὰ τείχη Esr. 2, 24. τὴν καθαίρεσιν τοῦ λαοῦ 1 Macc. 3, 43. (Dem. 477, 23.) — 4) excito i. e. *exstruo, erigo,* ut ἱερόν τινι 2 Macc. 14, 33. στήλην 3 Macc. 2, 27. (Hdian. 4, 8. 1. Ael. V. H. 4, 5. Xen. Cyr. 7, 5. 12.)

"Αννα, ας, ἡ, *Anna,* nom. propr. matris Tobiae iunioris Tob. 1, 9. 20. 2, 1. 11. 5, 17. 11, 5. 9. 14, 12. — De genit. in ας vid. *Buttm.* §. 32. gram. max. §. 34. *Matth.* §. 68. *Rost* §. 32, not. 1.

'Αννιούθ, ὁ, *Anniuth,* nom. propr. viri iudaei, Esrae aequalis Esr. 9, 48.

'Αννίς, ὁ, *Annis,* nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 16.

"Αννουος, ου, ὁ, *Annuus,* unus ex aequalibus Esrae Esr. 8, 48.

'Ανόητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., νοέω, intelligo; de rebus, quae intelligi non possunt Hom. hymn. in Mercur. v. 80.) *qui non intelligit, insipiens, insipidus.* Sir. 21, 19. πέδαι — παιδεία, quorum verbb. ordinem ita constitue: ἀνοήτοις παιδεία πέδαι ἐν ποσίν. — 42, 8. 4 Macc. 5, 8. 8, 16. (Ael. V. H. 2, 8. Xen. Mem. 2, 1. 31.) — neutrum comparat. ἀνοητότερον adv. 4 Macc. 5, 9. quo l. si abest comparatio vid. sub ἀνάγωγος monita, et de accus. adiectivorum adverbiascente *Matth.* §. 446, 8. *Buttm.* §. 102, 5. gram. max. §. 115, 6. *Rost* §. 87. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 93. *Win.* §. 58, 1.

"Ανοια, ας, ἡ (ἄνους) 1) *amentia, stultitia,* λογισμὸς ἀνοίας *consilium ab amentia profectum* Sap. 19, 3. 15, 18. quo l. pro ἄνοια legendum esse ἀνοίᾳ i. e. *stultitiam quod attinet* [vid. ἀδρανής] *Grotius* aliique recte iudicarunt. (Ael. V. H. 9, 14.) — 2) *temeritas, insania* 2 Macc. 4, 6. coll. 4. — v. 40. ad h. l. accus. cf. sub αἰδήμων observata. — 14, 5. 15, 33. 3 Macc. 3, 16. 20. (Thuc. 3, 48.)

'Ανοίγω, impf. ἤνοιγον [de qua forma 1 Macc. 11, 2. it. Xen. h. gr. 1, 1. 2. 1, 6, 21. obvia pro melioris graecitatis forma ἀνέῳγον vid. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 36. *Matth.* §. 224. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114.] f. ἀνοίξω, a. 1. ἤνοιξα [de qua aor. forma seriori aevo propria pro antiquiore ἀνέῳξα vid. *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l. *Lob.* ad Phryn. p. 157. *Win.* §. 12, 6. b. §. 15.] et ἠνέῳξα [3 Macc. 6, 18. de qua forma serioris aetatis triplex augm. habente vid. *Fischer* l. l. *Win.* l. l.] a. 1. p. ἠνεῴχθην [vid. *Win.* l. l. *Fischer* l. l. — ἀνά, οἴγω] *aperio, ich öffne, ich thue auf,* perf. 2. ἀνέῳγα significatione intrans. *pateo, ich stehe offen* [Tob. 2, 10. cf. *Buttm.* l. l. gr. max. l. l. et §. 113, not. 5. *Lob.* ad Phryn. p. 157 sq. *Matth.* §. 224. §. 494, 2. *Rost* §. 84. de duplici augm. *Rost* §. 67, not. 3. *Buttm.* §. 77, not. 8. gr. max. §. 84, not. 11. *Matth.* §. 168. *Win.* §. 12. *Fischer* l. l. — Legitur autem ἀνοίγω a) τὴν θύραν Tob. 8, 13. 2 Macc. 1, 16. τὰς θύρας Hist. Sus. v. 25. 39. Hist. bel. et drac. v. 18. τὴν πύλην Jud. 13, 11. de h. l. diplasiasmo ἀνοίξατε, ἀνοίξατε vid. sub αἰνέω monita. Jud. 13, 13. — addito dat. personae, cui aperiuntur fores Jud. 10, 9. — abest acc. portae facile e contextu cognoscendus Jud. 10, 9. 1 Macc. 5, 48. coll. v. 47. — 10, 76. ἤνοιξαν scil. τὴν πόλιν vel τὰς πύλας τῆς πόλεως. 11, 2. (Hdian. 4, 2. 14. Xen. An. 5, 5. 20.) — adde 3 Macc. 6, 18. — b) τὸ γαζοφυλάκιον 1 Macc. 3, 28. — c) θησαυρούς scil. οὐρανοῦ i. e. coeli aquarum copias habentis Sir. 43, 14. *„Der Volksglaube der Semiten dachte sich oben in der Himmelsveste* — רָקִיעַ — *Gitter oder Schleusen* — אֲרֻבּוֹת, fenestras, καταῤῥάκται Gen. 7, 11. — *durch welche, wenn sie geöffnet werden, das über einem Gewölbe befindliche Wasser des Himmelsoceans als Regen oder Wolkenbruch herabströmte,"* ita *Gesen.* ad Jes. 24, 29. Cf. etiam Deut. 28, 12. (Eur. Ion. v. 923.) — d) ἀ. τοὺς ὀφθαλμούς Tob. 11, 7. — 2, 10. Bar. 2, 17. de h. l. verbositate vid. sub ἄγγελος notata. — e) τὸ στόμα, *os aperio,* ita de bibente Sir. 26, 12. de personis os ad loquendum diducentibus vel de loqui incipientibus Cant. tr. puer. v. 1. Sir. 51, 25. — οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα ἡμῶν *non licet nobis os aperire nostrum* i. e. *non habemus, quo nos excusemus* Cant. tr. puer. v. 9. — Sir. 29, 24. οὐ παροικήσει [vel παροικήσεις] οὐκ ἀνοίξει [vel ἀνοίξεις] στόμα, *ubi peregrinatur* [vel *peregrinaris*] *os aperire non poterit* s. *audebit* [vel *poteris* s. *audebis*]. Vide de h. l. lect. *Bretschneider.* — = *loquor* Sir. 15, 5. 20, 13. 22, 20. 24, 2. 39, 5. (Lucian. Philops. §. 33.) — ἀ. στόμα τινός pro: *loquendi causam* vel *occasionem praebeo,* εἰς ἀρετάς τινος *ad virtutes alicuius celebrandas* Addit. ad l. Esth. 4, 8. — f) φάρυγγα Sir. 34, 12. — g) φάρετραν trop. de femina impudica copiamque sui cuivis viro faciente Sir. 26, 12. Similiter Plaut. Pseudol. 4, 7. 85. conveniebatne in vaginam tuam machaera militis?

— h) ἀ. χεῖρας scil. ad benefaciendum Sir. 40, 14.

Ἄνοικτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., οἶκτος) *immisericors* 3 Macc. 4, 4.

Ἀνομβρέω, ῶ f. ήσω (ἀνά, augens, ὀμβρέω) *pluviam abunde demitto, stark regnen lassen* [propr. Philo de vit. Mosis libr. 1. καθάπερ ἀπό τινος πηγῆς ἀνομβρούσης] trop. *emitto, eloquor,* ut παροιμίας Sir. 18, 28. ῥήματα σοφίας 39, 6. σοφίαν 51, 27.

Ἀνομέω, ῶ f. ήσω (ἄνομος) *legem violo, pecco,* sq. infin. epexeget. [de quo vid. ἄγω] Cant. tr. puer. v. 5. quo l. iungitur c. ἁμαρτάνω. Vide de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα observata. Esr. 9, 7. (LXX Ps. 105, 6.) —

Ἀνόμημα, τος, τό (ἀνομέω) *legis violatio, peccatum* Sap. 1, 9. 3, 14. 4, 20. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 90. ed. *Bip.*)

Ἀνομία, ας, ἡ (ἄνομος) 1) *legis violatio, peccatum* Sir. 21, 3. 23, 11. 41, 18. Jud. 5, 21. Hist. Sus. v. 38. Esr. 8, 70. 72. 90. 9, 2. 1 Macc. 3, 20. (Xen. Mem. 1, 2. 44.) — 2) *improbitas* Sap. 5, 7. Quo l. si separatus a nomine regente legitur genitivus vid. *Win.* §. 30. 3. not. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 46. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 331. — Sap. 5, 23. Sir. 46, 20. Hist. Sus. v. 5. 57. 1 Macc. 3, 6. — ad Sir. 49, 2. Cf. 2 Regg. 23, 5 sqq. (Thuc. 2, 53.)

Ἀνόμοιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὅμοιος) *dissimilis, e,* τινί [cf. *Matth.* §. 385, 1. *Buttm.* §. 120, not. *Rost* §. 105. Greg. Cor. p. 216. ed. *Schäfer. Win.* §. 31, 1.] Sap. 2, 15. vid. ad h. l. sub ἄλλος observata. (Xen. Mem. 3, 8. 4.)

Ἄνομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., νόμος) 1) *legem non habens,* ita de paganis legem div. non habentibus Sap. 17, 2. 3 Macc. 6, 5. Addit. ad l. Esth. 4, 12. — 2) *legi* div. *contrarius* a) de rebus, ut ἔννοια Hist. Sus. v. 28. θράσος 3 Macc. 6, 4. πρᾶξις 1, 27. ὕπνος, ita de concubitu illegitimo Sap. 4, 6. χεῖρες 15, 17. quo l. quod est hominis ipsius, ad manus, quippe quarum in conficiendis idolis pars plurima, refertur. — b) de personis, *impius,* ὁ ἄ. *legis div. violator.* Ita οἱ ἄ. vel: quos habuit mundus antiquior, *impii* Sir. 40, 10. vel qui nunc sunt 39, 24. vel de Judaeis, quos vidit Maccabaeorum aetas, legem mos. deserentibus et paganorum ritus et cultum sumentibus, οἱ ἄ. *impii* scil. noti illi 1 Macc. 3, 6. 9, 23. 58. 69. — sine artic. 1 Macc. 2, 44. 3, 5. 7, 5. 11, 25. 14, 14. — univ. Sir. 16, 4. 21, 9. 31, 18. 49, 3. Cant. tr. puer. v. 8. — Sir. 10, 9. 26, 23.

Ἀνόμως, adv. (ἄνομος) *modo legi contrario, iniuste* 2 Macc. 8, 7. Cf. de adverbiis serioris graecitatis *Win.* §. 58, 1. —

Ἀνόνητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὀνίνημι) *inutilis, e* Sap. 3, 11. 4 Macc. 16, 7. 9. de h. l. adiectivo ad subst. relato, ubi nos adverbio utimur, vid. sub ἀγελαῶς observata.

Ἄνοος, contr. ἄνους, ἀνόου, ὁ, ἡ — οον, οὖν, τό (α pr., νοῦς) *amens, stultus* 2 Macc. 11, 13. (Hom. Il. 21, 441.)

Ἀνορθόω, ῶ f. ώσω (ἀνά, ὀρθόω) *erigo, facio ut erectus stet aliquis* [propr. Thuc. 6, 88.] τινὰ ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ trop. pro: *facio, ut qui inferioris esset conditionis, laetiori sorte utatur* Sir. 11, 12.

Ἀνόσιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό, etiam ἀνόσιος, ία, ιον (α pr., ὅσιος, purus ab omni scelere, pius) *impius,* de personis 2 Macc. 7, 34. et 4 Macc. 12, 11. — 2 Macc. 8, 37. 3 Macc. 2, 2. — b) de rebus, ut βουλή 3 Macc. 5, 8. τελευτή Sap. 12, 4. (Pol. 16, 13. 2. Xen. Mem. 1, 1. 11.)

Ἀνοσίως, adv. (ἀνόσιος) *impie* 3 Macc. 1, 21. Addit. ad l. Esth. 6, 7.

Ἀνοχή, ῆς, ἡ (ἀνέχω) *cessatio, otium* ἐμβατεῦσαι *otium* vel *spatium invadendi* 1 Macc. 12, 21. (Hdian. 3, 6. 21.)

Ἀνταγωνίζομαι, f. σομαι, dep. med. (ἀντί, ἀγωνίζομαι) *contra aliquem pugno* 4 Macc. 17, 14. (in certaminibus Xen. Cyr. 3, 3. 10. in bello 1, 6. 8.)

Ἀνταγωνιστής, οῦ, ὁ (ἀνταγωνίζομαι) *adversarius, is qui contra pugnat* [propr. Xen. Ages. 11, 12. Hier. 4, 6.] de ratione affectibus repugnante 4 Macc. 3, 5.

Ἀντάλλαγμα, τος, τό (ἀνταλλάσσω commuto; id quo commutatum est, das Ausgetauschte) *pretium quod alius rei loco datur,* τινός = *für etwas* [de genit. obiecti vid. ἀγαλλίαμα] a) univ. Sir. 6, 14. 26, 14. — b) *redemtionis pretium* Sir. 44, 17. ἐγένετο [scil. νῶε i. e. ἡ τοῦ νῶε δικαιοσύνη] ἀντάλλαγμα i. e. *pietas Noachi redemit mundum* i. e. *Noachi pietatem intuens noluit Deus totum diluvio mundum perdere.* — pro תְּמוּרָה Ruth. 4, 7. מְחִיר Jer. 15, 13.

Ἀνταναιρέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, ἀναιρέω, aufero; vicissim sumo, alia aliis compenso Dem. 804, 19.) *aufero, tollo* i. q. ἀναιρέω sed fortius, τὶ ἔκ τινος, ut εὐχαριστίαν ἐκ τῶν ἀνθρώπων i. e. *ex animis hominum beneficiorum memoriam* Addit. ad l. Esth. 6, 4.

Ἀντανακλάω, ῶ f. άσω (ἀντί, ἀνακλάω) *refringo, repercutio* Sap. 17, 19.

Ἀνταποδίδωμι, f. δώσω (ἀντί, ἀποδίδωμι) *reddo aliquid pro aliqua re, retribuo, wieder vergelten,* dicitur tum de personis beneficia reddentibus vel remunerantibus, tum de personis mala malis rependentibus vel vindictam aut poenam sumentibus, etiam de ingratis bona malis referentibus, absol. Sir. 32, 11. Bar. 6, 34. ὁ ἀνταποδιδοὺς — ταῦτα is qui beneficiorum [in alios collatorum] *est renumerator* [i. e. Deus], *memor eorum* [sc. τῶν χαρίτων] *est tempore futuro* Sir. 3, 9. sq. acc. χάριν, χάριτας Sir. 30, 6. 32, 2. (τὸ ὅμοιον Hdot. 1, 18.) — τινί τι Sir. 7, 28. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. 1 Macc. 10, 27. 11, 22 bis. τινὶ ἐκδίκησιν i. e. ἐκδικῶν ἀνταποδ. τινὶ τὰ κακά *vindictam sumens mala malis alicui rependo* Sir. 32, 18. — dat. pers. additur accus. nom. coniugati [vid. αἰχμαλωσία, ἀνθέω] 1 Macc. 2, 68. — dat. personae additur accus. pronominis vel adiectivi genere neutro ita, ut vim adverbii sumat [cf. *Matth.* §. 425, 5. §. 446, 8. *Buttm.* §. 118, 7. gr. max. §. 115, a. b. *Rost* §. 104, not. 7. *Win.* §. 32, 4. a.] ut ἑπταπλάσια Sir. 32, 11. ὅσα Tob. 14, 10. — τινί Sir. 17, 18. 36, 25. τινὶ κατά τι 32, 19. — pro גָּמַל Ps. 103, 10.

Ἀνταπόδομα, τος, τό (ἀνταποδίδωμι) *retributio, Wiedervergeltung,* a) univ. Sir. 17, 18. τὸ ἀ. αὐτῶν *id quod homines Deo benefacienti ipsis retribuerunt.* Quae verba uti ab aliis ad malefacta hominum referuntur, ita de poenis alii explicant, quas homini peccatori infligit Deus. — b) sensu bono = *praemium* Sir. 12, 2. 20, 8. — pro גְּמוּל Ps. 28, 4. — c) sensu malo = *poena* Sir. 14, 6. 17, 18. 48, 8. ad quem l. cf. 1 Regg. 19, 15 sqq. 2 Regg. 8, 12 sq. — Tob. 14, 10. Jud. 7, 15. 1 Macc. 2, 68.

Ἀντεῖπον, a. 2. f. ἀντερῶ (ἀντί, εἶπον) *contradico* Jud. 12, 14. 1 Macc. 14, 44. (Ael. V. H. 3, 16. Xen. h. gr. 1, 4. 8.) —

Ἀντερείδω, f. είσω (ἀντί, ἐρείδω, fulcio) *contra fulcio, ich stämme entgegen,* pass. ἀντερείδομαι,

signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] *ich stämme mich entgegen*, trop. *certo*, τινί *cum aliquo* Sap. 15, 9. (intrans. obnitor Xen. Cyr. 8, 8. 16.)

'Αντέχω, f. ἀνθέξω a. 2. ἀντέσχον (ἀντί, ἔχω, teneo; ante me teneo Hom. Od. 22, 24.) 1) *non cedo*, *resisto*, τινί 4 Macc. 7, 4. (Lucian. dial. deor. 25, 3. Xen. Cyr. 7, 1. 34.) — 2) medium: ἀντέχομαι, *mordicus teneo*, *tueor*, τινός, *aliquid* [de quo genit. cf. *Matth.* §. 330. *Rost* §. 108, not. 7.] 1 Macc. 15, 34. ἀντεχόμεθα — ἡμῶν i. e. *recuperata possessione* maiorum nostrorum *firmiter tenemus et tuemur eam.* (Diod. Sic. 2, 24. Dem. 290, 9. Thuc. 1, 93.) — 3) med. *renitendo fero* i. e. *sustineo*, *dulden* Sir. 1, 20. (πόνοις ἀντέχειν Xen. Ages. 11, 10.)

'Αντηχέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, ἠχέω) *resono*, *ex adverso sono* Sap. 18, 10.

'Αντί, praepos. secum habens genit. [cf. *Matth.* §. 572. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 110. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 100. Vig. p. 577. *Win.* §. 51. a.] = nostratium: *gegen*, 1) de loco i. e. *contra*, *e regione*, *gegenüber* [propr. Hom. Il. 21, 481. Xen. An. 1, 7. 16.] trop. Sir. 3, 14. ἀντὶ ἁμαρτιῶν προςανοικοδομηθήσεταί σοι *domus tua augebitur licet ex adverso stent peccata tua* i. e. *si vel maxime peccaveris* i. e. *beneficia in patrem collata adeo Deo probantur*, *ut propitium tibi et ad veniam largiendam propensum reddant et paratum.* — 2) usurpatur in *oppositione*, ita ἀνθ' ὧν, *contra ea*, *dagegen* Sap. 16, 20. 18, 3. Cf. de hac formula nectendae orationi inserviente *Matth.* §. 477. — 3) de *pretio*, *praemio*, *permutatione*, *retributione* adhibetur, ubi Lat. *pro*, nostrates: *für* [cf. *Matth.* §. 572. *Fischer* l. l. *Win.* l. l.] a) propr. Tob. 7, 18. 1 Macc. 11, 34. 15, 3. 16, 12. 3 Macc. 1, 29. 5, 32. 4 Macc. 6, 29. — ἀνθ' ὧν per attr. pro: ἀντὶ τούτων ἃ 1 Macc. 10, 27. (Jos. Ant. 4, 6. 5. Eur. Hel. v. 1250. Lucian. dial. mort. 22, 1. Xen. Cyr. 5, 5. 29.) — b) metaph. de *causa*, ubi Lat. *pro*, *propter*, nos: *für*, *wegen* Sap. 11, 15. — ἀνθ' ὧν i. e. vel *propterea quod* = ἀντὶ τούτου ὅτι Sap. 11, 1. Jud. 7, 15. 13, 10. Addit. ad l. Esth. 4, 7. (Lucian. dial. deor. 1, 1. Xen. An. 1, 3. 4.) Cf. *Matth.* §. 480, c. *Buttm.* §. 137. — vel nectendae orationi servit = *quare*, *quapropter* [cf. *Matth.* §. 477. *Herm.* ad Vig. p. 710.] Jud. 9, 3. 4 Macc. 12, 12. 18, 3. (Soph. OR. v. 264.) — 4) de *vicissitudine* a) univ. ubi Lat. *pro*, *loco*, nos: *für*, *statt* Sap. 11, 6. 16, 2. 19, 10 bis. Sir. 4, 10. 5, 16. 7, 16. 22. Addit. ad l. Esth. 4, 2. 6, 17. 1 Macc. 2, 11. 10, 30. 3 Macc. 4, 6 bis. 8 bis. 5, 31. 6, 31. (Plut. vit. Sull. c. 22. Lucian. dial. deor. 22, 3. Plat. Euthyphr. §. 5. ed. *Fischer.*) — b) de successione Sir. 10, 14. 15. 28, 12. Bar. 3, 19. Tob. 1, 15. 21. Esr. 1, 34. 43. 1 Macc. 3, 1. 9, 31. 13, 14. — 6, 17. 11, 40. 13, 32. — 9, 30. 13, 18. 14, 17. 16, 3. (Xen. An. 1, 1. 14.) — 5) in comparationibus adhibetur, ita ut respondeat Lat. *quam* et Graecorum ἤ. Ita post προαιρέομαι Sap. 7, 11. προειλόμην αὐτὴν ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, *malui eam habere*, *quam lucem* i. e. *malui luce*, *quam ea* [sc. sapientia] *carere.* (Xen. An. 1, 7. 4.) Cf. *Matth.* §. 572. §. 450, not. 1. *Rost* §. 109, 6. *Passow* I. 210. — 6) in compositione refertur a) ad aequalitatem, ut ἀντιπαραβάλλω — b) ad oppositionem, ut ἀντίδικος, ἀντίζηλος, ἀντίκειμαι, ἄντικρυς, ἀντιλάμπω, alia. — c) ad vicissitudinem, ut ἀντιβάλλω, ἀντιγράφω, ἀντιλαμβάνω, ἀντιποιέω. Cf. *Matth.* §. 572. *Buttm.* §. 134, not. 2. *Vig.* p. 578.

'Αντιβάλλω, f. βαλῶ (ἀντί, βάλλω, iacio) *vicissim iacio* [propr. Thuc. 7, 25.] metaph. *ab utraque parte considero*, τὸ ἐλάσσωμα, ita de Lysiae et Iudaeorum vires conferente 2 Macc. 11, 13.

'Αντίγραφον, ου, τό (ἀντιγράφω) *exemplum descriptum*, *gleichlautende Copie* 1 Macc. 11, 37. 12, 17. τῆς ἐπιστολῆς l. τῶν ἐπιστολῶν Bar. 6, 1. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. 16. Esr. 6, 7. 1 Macc. 8, 22. 11, 31. 12, 5. 19. 14, 20. (Plut. vit. Alex. M. c. 7.) τῆς γραφῆς 1 Macc. 14, 27. 49. 15, 24. τῶν λόγων 14, 23 bis. νόμου Esr. 8, 8.

'Αντιγράφω, f. ψω (ἀντί, γράφω) *vicissim scribo*, *rescribo*, τινί Esr. 2, 25. 1 Macc. 12, 23. τί 1 Macc. 8, 22. quo l. ἧς per attr. pro ἥν. (Diod. Sic. 1, 75.)

'Αντίδικος, ου, ὁ (propr. masc. adiect. ἀντίδικος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό — ἀντί, δίκη) *adversarius* [in lite et iudicio Dem. 1127, 6.] univ. *der Gegner* Sir. 33, 11. quo l. alternat c. ἐχθρός. —

'Αντιδοξέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, δοκέω, statuo; contra statuo, contra sentio) *resisto*, τινί ἔν τινι *alicui in agenda aliqua re* Addit. ad l. Esth. 3, 2. (Pol. 16, 11. 4.)

'Αντίζηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀντί, ζῆλος) *aemulus*, *zelotypus*, γυνὴ ἀ. ἐπὶ γυναικί *eine auf ein anderes Weib eifersüchtige Frau* Sir. 26, 6. ἡ ἀ. τινός *aemula alicuius* 37, 11.

'Αντίθετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀντί, τίθημι) *oppositus*, τοῖς νόμοις πρὸς πᾶν ἔθνος Addit. ad l. Esth. 2, 4.

'Αντικαταλλάσσω, ττω f. ξω (ἀντί, καταλλάσσω, permuto) *vicissim commuto*, *ich vertausche etwas gegen etwas*, med. *ich gebe Etwas von dem Meinigen hin*, ut τὰ χρήματα περὶ τοῦ ζῆν *opes meas pro vita impendo* 3 Macc. 2, 32. (τί ὑπέρ τινος Isocr. ad Phil. c. 56. ἀντί τινος Isocr. Archid. c. 44. τί τινος Dem. 273, 23.) — passiv. *vicissim commutor*, signif. reflex. *successu temporis me commuto* vel *alias formas sumo* Sir. 46, 12. ἀναθάλοι — τὸ ὄνομα αὐτῶν *floreat ipsorum nomen successu temporis alias formas sumens* ἐφ' υἱοῖς i. e. ἐπὶ τοῖς τῶν υἱῶν ὀνόμασι *una cum filiorum nominibus*, δεδοξασμένων αὐτῶν *ita ut celebrentur per omnia secula.* De particip. perf. durationis adeoque praesentis simul notionem includente vid. sub ἀγαπάω observata. —

'Αντίκειμαι, f. σομαι, dep. med. (ἀντί, κεῖμαι, iaceo, positus sum; ex adverso positus sum Hdian. 6, 4. 9.) *adversor*, τινί [de quo dat. vid. sub ἀκολουθέω monita] 1 Macc. 14, 7. 3 Macc. 7, 9. 2 Macc. 10, 26. De h. l. paronomasia in verbis ἀντικεῖσθαι τοῖς ἀντικειμένοις vid. *Lob.* Paralip. p. 501 sq. *Böttcher* de paronomasia finitimisque eius figuris Lips. 1823. 8. *Win.* §. 62, 1. —

"Αντικρυς, adv. praepos. locum tenens [cf. *Matth.* §. 324. §. 354. *Rost* §. 108. h. *Win.* §. 58, 6.] secum habens genit. 3 Macc. 5, 16. (Hom. Il. 8, 301.) De huius voc. accentu ἄντικρυς et ἀντικρύς vid. *Passow* I. 215. *Buttm.* gram. max. §. 117. *Lob.* ad Phryn. p. 443.

'Αντιλαμβάνω, f. λήψομαι (ἀντί, λαμβάνω, capio, vicissim capio Xen. Cyr. 5, 3. 12.) medium: ἀντιλαμβάνομαι, a. 2. ἀντελαβόμην [de 2. pers. imperativi singul. ἀντιλάβου Sir. 3, 12. 29, 6. 20. vid. *Buttm.* §. 93, not. I. 4. gram. max. I. §. 103, 5. *Rost* §. 76, not. 3. *Matth.* §. 29.] 1) *vindico mihi aliquid*, *existimo aliquid ad me pertinere eoque strenue id ago*, seq. genit. [de quo vid. sub ἀντέχω observata] *personae*: *ich nehme mich Jemandes an*, *opitulor alicui* Sap. 2, 18. Sir. 2, 6. 3, 12. 12, 4. 7. 29, 6. 20. (Diod. Sic. 11, 13. Plut. vit. Pyrrh. c. 25.) — τῆς κληρονομίας l. τῆς τοῦ κυρίου μέριδος metonym. pro: τῶν κληρονόμων i. e. *populi Jovae peculiaris* Jud. 13, 5. 2 Macc. 14, 15. — sq. gen. *rei*

1 Macc. 2, 48. ἀντελάβοντο τοῦ νόμου ἐκ χειρὸς — τῶν βασιλέων *strenue rem legis agebant et e manu hostium et e potestate regum reposcebant* i. e. *causam legis ab hostibus et regibus tuebantur et defendebant.* Quo l. si agnoscenda est *constructio*, quae dicitur, *praegnans* i. e. structurae genus, usurpari solitum post vv., a quibus, si per se spectantur, abest motus notio, cum quibus vero iungendam esse motus notionem, oratio contexta admonet cf. *Ewald* hebr. Gram. p. 620. *„oft*, inquiens, *wird eine Praeposition der Bewegung zu Verbis gesetzt, die an sich keine Bewegung ausdrücken, aber in diesem Zusammenhange als* **Hauptbegriff** *stehen, aus denen der Nebenbegriff der Bewegung von selbst folgt.“ Ewald* gram. min. p. 269. *Win.* §. 66. III. c. *Matth.* §. 596, b. c. *Rost* §. 139, 9. c. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 473. Ev. Marc. p. 322. *Markl.* ad Eur. Suppl. v. 1205. *Stallbaum* ad Plat. Euthyphr. p. 60. — 2) *adhaereo rei, operam rei navo*, τῆς ἐπιστήμης Bar. 3, 21. (Plut. de educat. puer. c. 10. Dem. 214, 10.)

'Αντιλάμπω, f. ψω (ἀντί, λάμπω) *e contrario splendeo, ich leuchte auf der entgegengesetzten Seite*, ut ἀπὸ θυσιαστηρίου i. e. *vom Altare aus* 2 Macc. 1, 32. (Aeschyl. Agam. v. 285. Xen. Ven. 5, 18.)

'Αντιλέγω, f. ξω (ἀντί, λέγω) *contradico*, τινί Sap. 4, 25. (Xen. Mem. 2, 6. 39.) absol. 3 Macc. 2, 28. 4 Macc. 4, 7. 8, 2. (Lucian. dial. deor. 8, 3. Xen. An. 3, 2. 38.)

'Αντιλήπτωρ, ορος, ὁ (ἀντιλαμβάνομαι) *opitulator, vindex* Sir. 13, 21. Jud. 9, 11. quo l. alternat c. βοηθός.

'Αντίληψις, εως, ἡ (ἀντιλαμβάνω, quod vid.; apprehensio Xen. de re equestr. 5, 7.) *auxilium, Hülfe, Beistand, das sich Jemandes Annehmen* Sir. 11, 12. 51, 7. 2 Macc. 15, 7. 3 Macc. 2, 33. 3, 10. — Esr. 8, 27. αἱ ἀντιλήψεις *die Hülfsleistungen* [de huius generis plur. vid. ἄβυσσος, τὰ ἅγια] 2 Macc. 8, 19. 3 Macc. 5, 50. (ἀντίληψις βοηθείας, adminiculum sese expediendi Diod. Sic. 1, 30.) — ἡ τῶν ἰδίων ἀ. i. e. *rerum suarum cura* [de gen. obiective posito vid. ἀγαλλίαμα] 2 Macc. 11, 26.

'Αντιλίβανος, ου, ὁ, *Antilibanus*, de quo montis iugo altissimo Libano e regione sito, nullas cedros, sed alia arborum genera habente aeternisque nivibus tecto cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Libanon.* Jud. 1, 7.

'Αντιμαρτυρέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, μαρτυρέω) *contrarium testor, testimonium contrarium fero* 2 Macc. 7, 6. huius loci verba: καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται desumta ex Deut. 32, 36. quum opponantur minis ibidem a v. 20—36. obviis, verbo ἀντιμαρτυρέω auctor usus est. (Plut. vit. Alcib. c. 21. Id. de defect. oracul. c. 14.)

'Αντιόχεια, ας, ἡ, *Antiochia*, metropolis Syriae ad Orontem fluvium sita, sedes regia, condita a Seleuco Nicanore cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Antiochia.* 1 Macc. 3, 37. 4, 35. 6, 63. 10, 68. 11, 13. 44. 56. 2 Macc. 4, 33. 5, 21. 8, 35. 11, 36. 13, 23. 26. 14, 27.

'Αντιοχεύς, έως, ὁ, *Antiochenus*, 2 Macc. 4, 9. Vide ad h. l. sub ἀναγράφω observata.

'Αντιοχίς, ίδος, ἡ, *Antiochis*, pellex regis Antiochi 2 Macc. 4, 30.

'Αντίοχος, ου, ὁ, *Antiochus* i. e. 1) *Antiochus III.*, cognomine *Magnus*, rex Syriae, filius Seleuci Callinici, frater et successor Seleuci II. Cerauni, expeditionibus adversus reges Aegypti Ptolemaeum Philopatorem et Ptolemaeum V. Epiphanem, tum contra Attalum, Pergami regem item in Asiam minorem susceptis memorabilis, a Romanis autem ad Magnesiam proelio fusus et pacem ut peteret coactus. 1 Macc. 1, 10. 8, 6. 3 Macc. 1, 1 bis. v. 4. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Antiochus III.* et ad locum 3 Macc. 1, 4. sub voc. *Antiochus Epiph.* et *Ptolemaeus* — 2) *Antiochus IV. Epiphanes*, per ludibrium 'Επιμανής [Athen. 10, 438 sqq.], in nummis θεός appellatus, rex Syriae, filius Antiochi Magni, frater et successor Seleuci III., Philopatoris. Apud Judaeos uti infamis erat tum legis mos. odio, tum rituum iudaicorum cum moribus, institutis et cultu Graecorum permutandorum studio Maccabaeorum virtute et opera maximopere oppugnato, ita apud exteros scriptores βασιλεύς celebrabatur μεγαλόψυχος καὶ τὸ ἦθος ἥμερος [Diod. Sic. Vol. 9. p. 418. Vol. 10, p. 100. coll. p. 19. ed. Bip.] 1 Macc. 1, 10. 16. 20. 41. 3, 27. 6, 1. 16. 55. 10, 1. 2 Macc. 1, 14. 15. 2, 20. 4, 7. 21. 37. 5, 1. 8. 17. 21. 7, 24. 9, 1. 2. 19. 29. 10, 9. 13. 4 Macc. 4, 15. 21. 5, 1. 5. 16. 10, 17. 17, 23. 18, 5. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub v. *Antiochus Epiphanes.* — 3) *Antiochus V.*, cognomine *Eupator*, filius Antiochi Epiphanis, tutorem habens Lysiam pro Philippo, quem tutorem et regni administratorem designaverat Antiochus Epiphanes. Rex Syriae factus bellum Judaeis intulit, pace vero cum illis inita a Demetrio, regnum affectante una cum Lysia occisus est, postquam per triennium fere regnum obtinuerat 1 Macc. 3, 33. 6, 15. 17. 55. 7, 2. 2 Macc. 9, 25. 10, 10. 11, 22. 27. 13, 1. 3. 4. 14, 2. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Antiochus V. Eupator.* — 4) *Antiochus VI.*, Syriae rex, θεός, etiam ἐπιφανής διόνυσος appellatus. Uti pater eius, Alexander, Balas nominatus, regno expulit Demetrium Sotera, ita, a Tryphone adiutus, Antiochus VI. imperio quidem privavit Demetrium Nicanorem, Demetrii Soteris filium natu maiorem, paulo tamen post a Tryphone, regnum sibi vindicante, interfectus est 1 Macc. 11. 39. 54. 57. 12, 39. 13, 31. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Antiochus VI.* — 5) *Antiochus VII., Sidetes* [i. e. Sidae in Pamphylia educatus], filius secundus Demetrii Soteris. Frater eius, Demetrius Nicanor, quemadmodum regnum paternum recuperaverat Alexandro, Antiochi VIti. patre devicto, ita Antiochus Sidetes Tryphonem, qui, Antiocho VI. interfecto, regnum Syriae occupaverat, bello superavit et per novem annos regnavit 1 Macc. 15, 1. 2. 10. 11. 12. 13. 25. Cf. *Win.* bibl. Relw. sub voc. *Antiochus VII. Sidetes.* — 6) nomen propr. viri, cuius filius, Numenius, erat in legatis Romam missis a Maccabaeis Jonathane et Simone 1 Macc. 12, 16. 14, 22.

'Αντίπαλος, ου, ὁ (mascul. adiect. ἀντίπαλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, ab ἀντί, πάλη lucta; adversarius in lucta) *adversarius, hostis* 3 Macc. 1, 5. (Xen. Mem. 2, 1. 3 et 4.)

'Αντιπαραβάλλω, f. βαλῶ (ἀντί, aequalitatis, παραβάλλω, confero; dagegen halten, τινί Plut. vit. Themistoc. c. 8. Plat. apol. Socr. §. 32. ed. *Fischer*) *comparatione instituta aequiparo alicui aliquid* Sir. 23, 17. ἔστι — θανάτῳ explica: ἔστι λέξις ἀντιπαραβεβλημένη λέξει θανάτου [vid. sub ἄλλος ad Sap. 2, 15. adnotata] i. e. *est* l. *existit sermo aequiparatus orationi mortis supplicio dignae* l. *qui lege* [Levit. 24, 14—16.] *aequiparatus est sermoni mortis poenam afferenti.* Ita de blaspheme in Deum dictis cf. Lev. l. l.

'Αντιπαράγω, f. ξω (ἀντί, παράγω, exercitum a latere proficiscentem adversus hostem duco Xen. Cyr. 1, 6. 43.) intrans. *a latere hostis ex adverso exercitum ducentis proficiscor*, τινί 1

Macc. 13, 20. De h. l. dat. directionis vid. sub ἀκολουθέω **monita.**

Ἀντιπαραγωγή, ῆς, ἡ (ἀντιπαράγω quod vid.) *actio* it. *iter ducis qui contra in hostes ducit exercitum* metaph. *oppositio*, κεῖσθαι ἐν ἀ. τινι, *positum esse in oppositione contra aliquem* i. e. *reniti alicui* Addit. ad I. Esth. 2, 5.

Ἀντιπαρατάσσω, ττω, f. ξω (ἀντί, παρατάσσω, aciem instruo) *aciem contra aliquem instruo*, trop. pro: *renitor, repugno*, τινί *ich lehne mich gegen Jem. auf* Esr. 2, 26.

Ἀντιπαρέρχομαι, a. 2. ἀντιπαρῆλθον (ἀντί, contra, παρέρχομαι praetereo) *ex adverso obviam eo*, metaph. *contra aliquid auxilio venio* Sap. 16, 10. quo l. contra δρακόντων ὀδόντας subvenisse dicitur Israelitas ἔλεος divinum. Cf. ad h.l. *Bauermeister* Commentar. in Sap. Salom. p. 161. *Grimm* Comment. über das Buch der Weisheit p. 334 sq.

Ἀντίπατρος, ου, ὁ, *Antipatrus* vel *Antipas*, nom. propr. viri, qui, filius Jasonis, legationi Judaeorum Romam missae interfuit 1 Macc. 12, 16. 14, 22.

Ἀντιπεριβάλλω, f. βαλῶ (ἀντί, περιβάλλω) *utrinque cingo*, pass. *utrinque cingor*, θανάτῳ *morte* i. e. *mortis periculo* Sir. 23, 17. ἔστι — θανάτῳ i. e. *est sermo mortis periculum ab utraque parte afferens.* Vide tamen supra sub ἀντιπαραβάλλω observata. —

Ἀντιποιέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, vicissitudinem indicans, ποιέω, facio, efficio) *vicissim affero* [Xen. Oec. 5, 12.], med. ἀντιποιέομαι, οῦμαι *vindico mihi, ad me traho*, βούλομαι ἀντιποιεῖσθαι τῆς βασιλείας τῶν πατέρων i. e. *vindicare mihi*, vel *recipere volo regnum paternum* 1 Macc. 15, 3. de h. l. genit. vid. sub ἀμοιρέω notata. (Diod. Sic. 11, 41. Dem. 145, 8. Xen. Mem. 3, 5. 8. An. 2, 11. 3.)

Ἀντιπολιτεύομαι, f. εύσομαι (ἀντί, πολιτεύομαι, rempublicam administro; adversor alicui in republica administranda Plut. vit. Pericl. c. 8.) *artibus et insidiis utor adversus aliquem, adversor alicui*, πρός τινα 4 Macc. 4, 1. coll. 2 Macc. 3, 1 sqq. et 4, 1. —

Ἀντιπράσσω, ττω f. ξω (ἀντί, πράσσω) *obnitor, resisto*, τινί [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] 2 Macc. 14, 24. (Diod. Sic. 14, 69. Xen. de rep. Athen. 2, 12.)

Ἀντίπτωμα, τος, τό (ἀντιπίπτω, occido, entgegenfallen) *ruina, Einsturz*, ὁδὸς ἀντιπτώματος *via imminentem habens ruinam, ein Weg, wo etwas einzustürzen droht* Sir. 35, 20. ἐν ὁδῷ — πορεύου trop. pro: *cave tibi a rebus periculosis.* Sir. 34, 29. οἶνος πινόμενος ἐν — ἀντιπτώματι *vinum quod bibitur inter rixas et tumultus summa ima facientes.* Esse voc. ἀντίπτωμα serioris graecitatis, observavit *Passow* I. 221. —

Ἀντιῤῥητορεύω, f. σω (ἀντί, ῥητορεύω, artem oratoriam exerceo) *verbis utor adversus aliquem, respondeo* 4 Macc. 6, 1.

Ἀντιστήριγμα, τος, τό (ἀντί, στήριγμα, fulcimen) *fulcrum oppositum alicui rei, Gegenstütze, Strebe*, trop. pro: *praesidium, Schatz* Sir. 31, 15.

Ἀντισχύω, f. ύσω (ἀντί, ἰσχύω, robustus sum; vires viribus oppono, resisto) *superior sum*, τινός, *quam aliquis* [de genit. post vv. comparativi vel superlativi notionem includentibus vid. *Matth.* §. 358. *Buttm.* §. 119, 3. *Rost* §. 108, 2. b. §. 109, not. 8. *Win.* §. 30, 10.] Sap. 7, 30.

Ἀντιτάσσω, ττω f. ξω (ἀντί, τάσσω, colloco) *oppono* [Xen. An. 2, 5. 10.], med. *me oppono*, *resisto* Addit. ad I. Esth. 3, 4. (aciem instruo contra hostem Xen. An. 4, 8. 5.)

Ἀντιτίθημι, f. θήσω (ἀντί, τίθημι, pono) *oppono*, τινί τι 4 Macc. 3, 16. (τί Hdot. 8, 60. Dem. 1093, 22.)

Ἀντιφιλοσοφέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, φιλοσοφέω, quod vid.) *adversus aliquem philosophor*, τινί [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] i. e. *argumentis philosophicis ab aliquo propositis alia oppono* 4 Macc. 8, 19.

Ἀντιφωνέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, vicissitudinem indicans, φωνέω, sono; contrarium sonum edo, vicissim sono) *respondeo*, τινὶ πρός τι *alicui ad aliquid* 1 Macc. 12, 18.

Ἀντίψυχον, ου, τό (neutr. adiect. ἀντίψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, pro vita datus) *victima piacularis*, τινός, pro aliqua re [de genit. obiecti vid. ἀγαλλίαμα] 4 Macc. 17, 22. — 6, 29. quo l. pro: ἀντὶ ψυχῶν in codd. ἀντίψυχον.

Ἀντοφθαλμέω, ῶ f. ήσω (ἀντί, ὀφθαλμός oculus) *ex adverso* vel *rectis oculis adspicio, Jem. direct ins Gesicht sehen*, ex metonym. signi pro re signatâ: pro: *obnitor, resisto*, τινί Sir. 19, 6. τινὶ περί τινος Sap. 12, 14. (Pol. 2, 24. 1. 24, 12. 5.)

Ἀντρώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ἄντρον, εἶδος species) *antri speciem habens, antro similis, höhlenartig* [cf. de adiect. in ώδης vel οειδης, genus indicantibus *Buttm.* §. 104, c. III. 14. b. gram. max. §. 119. *Rost* §. 93.] οἶκος 2 Macc. 2, 5. (cavernosus, ut πέτρα Xen. An. 4, 3. 11.)

Ἀνυπέρβλητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὑπερβάλλω) *quem nihil antecellit, qui superari non potest* Jud. 16, 13. (Dem. 23, 10. Diod. Sic. 13, 56.)

Ἀνυπερθέτως, adv. (ἀνυπέρθετος) *sine mora, unverzüglich* 3 Macc. 5, 20. 42. (Phalar. ep. 39. p. 27, 7.)

Ἀνυπόκριτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀ pr., ὑποκρίνω) *non simulatus = ernstlich gemeint*, ut ἐπιταγή Sap. 18, 16. κρίσις 5, 18.

Ἀνυπονόητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὑπονοέω, suspicor) *non suspectus* [Dem. 1404, 22.] i. e. *de quo minime suspicio erat* Sir. 11, 3.

Ἀνυπόστατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὑφίσταμαι) *cedere nescius, cui resisti non potest* [vid. ἀδιεξέταστος] *unüberwindlich* 2 Macc. 1, 13. 8, 5. (Xen. Mem 4, 4, 15. Dem. 218, 14.)

Ἀνυψόω, ῶ f. ώσω [de futuro, quatenus Sir. 20, 26. 28, 10. 38, 3. 40, 26. omni temporis notione obliterata ponatur, vid. sub ἀγαλλιάομαι observata] a. 1. ἀνύψωσα [de quo Sir. 1, 17. 4, 11. 11, 1. 13. 13, 22. ita posito, ut nostrates eius loco vel praesenti vel verbo *soleo* simul utantur cf. *Herm.* ad Vig. p. 746. *Matth.* §. 502. *Buttm.* §. 124. not. 4. *Rost* §. 116, not. 4. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 152. 672. *Id.* ep. P. ad Rom. I. p. 305. *Win.* §. 45, 5. b. 1.] a. 1. p. ἀνυψώθην (ἀνά, augens, ὑψόω) *exalto, eveho, erhöhen, hoch machen* a) propr. θημονίαν *frugum acervum exalto* i. e. *largam messem facio* Sir. 20, 26. — τὸν λόγον τινὸς ἕως τῶν νεφελῶν = nostratium: *viel Redens oder Aufhebens von Etwas machen* Sir. 13, 22. εἰς δόξαν τινά Sir. 49, 12. — b) trop. aa) *magnum et eximium facio, augeo*, τί, ut δόξαν τινός Sir. 1, 17. ἡμέρας Sir. 36, 9. κέρας τινός i. e. *potentiam alicuius* 47, 5. 11. — κεφαλήν τινος i. e. *magnum et eximium facio aliquem, ad dignitatem eveho aliquem* 11, 1. 13. 38, 3. καρδίαν l. ψυχήν, *animum augeo, freudig, getrost machen.* Sir. 31, 17. 40, 26. — φωνήν, *vocem tollo, alta voce loquor*, ἐν γελῶτι sc. ὢν i. e. γελῶν 21, 20. — ἐκ γῆς 46, 20. ἱκετείαν

μου ἐπὶ γῆς *humi prostratus alta voce precor* 51, 9. — ὀργήν *iram augeo* l. *acuo* 28, 10. — bb) seq. accus. pers. *ad dignitatem et felicitatem eveho, augeo aliquem* Sir. 4, 11. de h. l. dat. commodi vid. sub ἄγω monita 44, 21. — abest acc. facile e contextu cognoscendus Sir. 7, 11. ὁ — ἀνυψῶν scil. αὐτόν Sir. 36, 12. ἐξ αὐτῶν — ἀνύψωσε scil. τινάς. Vide sub ἁγιάζω ad Sir. 36, 9. observata. Sir. 24, 13.

'Ανύω, f. ύσω, *perficio, ausrichten*, οὐδέν 4 Macc. 9, 12. (Diod. Sic. 3, 28. Xen. Cyr. 7, 3. 14.) —

*Ἄνω, adv. 1) *sursum, in die Höhe, empor*, ut αἴρειν τ. χεῖρας Esr. 9, 47. (Lucian. dial. deor. 11, 3. Xen. An. 4, 8. 28.) — 2) *superne, in loco superiori, oben*, c. artic. ὁ, ἡ, τὸ ἄνω, *superus, der obere* [cf. de adverbio ante se habente artic. et vim adiect. tenente sub ἀεί notata] Jud. 1, 8. 2, 21. — 2 Macc. 9, 23. (Ael. V. H. 9, 32. Xen. Mem. 4, 3. 14.) — superlat. τὰ ἀνώτατα [cf. de comparativis et superlativis adverbiorum *Buttm.* §. 63. gram. max. §. 69, not. 2. §. 115. b. not. 4. *Matth.* §. 132.] *regiones supremae* l. *extremae* Tob. 8, 3. Nihil in talibus supplendum esse, docent *Rost* §. 139, 4. *Buttm.* §. 109, 3. §. 138, IV. *Matth.* §. 635. *Herm.* ad Vig. p. 873. *Win.* §. 66, 1. 3. —

*Ἄνωθεν, adv. 1) *desuper, von oben herab* Bar. 6, 63. (Hdian. 8, 9. 20. Thuc. 3, 21.) — 2) de tempore [a principio Dem. 1125, 24.] *denuo* iunct. c. πάλιν [cf. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notata] Sap. 19, 6. (Jos. Ant. 1, 18. 3.)

'Ανώνυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὄνομα, nomen; cui nullum nomen est Hdot. 4, 45. Diod. Sic. 1, 16.) *nomen* i. e. *gloriam non habens, inglorius* Sap. 14, 27. (Dem. 106, 6. 150, penult.)

*Ἄμως, ὁ, *Amos*, nom. propr. viri, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 9, 34.

'Ανώτατος, vid. ἄνω.

'Ανωφελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., ὠφελέω) *inutilis, e* Sap. 1, 11. (Xen. Oec. 1, 16.)

'Αξία, ας, ἡ (ἄξιος) *dignitas, Würdigkeit*, κατὰ τὴν ἀ. τινός, *pro dignitate alicuius* Sir. 10, 27. 38, 17. (Diod. Sic. 1, 73. Xen. An. 2, 3. 15.)

'Αξιόπιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἄξιος, πιστός) *fide dignus* 2 Macc. 15, 11. (Dem. 413, 15. Xen. Cyr. 4, 1. 27.)

*Ἄξιος, ία, ιον (ἄγω, ἄξω, intrans. pendo, wägen; was etwas aufwiegt, das Gegengewicht hält, eben so schwer ist cf. *Passow* I. 234.) 1) *eiusdem* vel *paris pretii*, seq. genit. [vid. ἀνάξιος] *eben soviel werth als* [propr. Hom. Il. 23, 885.] = *aequiparandus, aequiparabilis, gleichzuachtend*, ut ἐγκρατοῦς ψυχῆς Sir. 26, 15. (Hom. Il. 8, 234. Diod. Sic. 1, 51. Dem. 169, 4.) — 2) *dignus, dignitati alicuius conveniens, würdig, werth* a) propr. aa) de personis, sq. gen. personae, cuius consortio, disciplina, favore, necessitudine dignus est aliquis [vid. ἀνάξιος] Sap. 3, 5. 6, 16. 2 Macc. 7, 29. — seq. gen. rei Sap. 9, 2. 15, 6. 2 Macc. 6, 27. 7, 20. 4 Macc. 7, 6. (Hdian. 2, 3. 16. Diod. Sic. 1, 2. Xen. Mem. 1, 2. 62.) — abest gen. rei facile e context. cognoscendus 2 Macc. 15, 21, τοῖς ἀξίοις [scil. τῆς νίκης] — τὴν νίκην. — Sap. 12, 7. ἵνα ἀξίαν [*dignam se* vel *dignitate suae convenientem* ἀποικίαν — δέξηται. — bb) de rebus, sq. gen. pers. Sap. 12, 26. ἀξία θεοῦ κρίσις, *iudicium maiestati Dei conveniens* 13, 15. 1 Macc. 10, 54. (Lucian. dial. deor. 20, 16.) — sq. gen. rei 2 Macc. 4, 25. 6, 23. 7, 18. 8, 33. 4 Macc. 5, 11. 11, 6. — (Xen. Mem. 4, 3. 3.) — addito inf. subiecti nota [cf. *Win.* §. 45, 1. *Rost* §. 115. *Buttm.* §. 128, 1. *Matth.* §. 542.] 2 Macc. 6, 24. — b) *congruus, conveniens*, ut κόλασις, ἀνάγκη i. e. *calamitas conveniens hominibus flagitiorum reis* = *calamitas promerita* Sap. 19, 4. 2 Macc. 4, 38. (Xen. Oec. 12, 19. Mem. 4, 3. 15.) — sq. infinit. subiecti nota, ita infin. aor. [de quo vid. ἀδυνατέω] 4 Macc. 17, 8. καὶ γὰρ ἄξιον ἦν καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιταφίου ἀναγράψαι καὶ ταῦτα τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔθνους εἰς μνείαν λεγόμενα. De h. l. inf. aor. activi, ubi poni etiam poterat infinit. passivi ἀναγράφεσθαι vid. ἀναγράφω et de indicat. in sententia aliunde non suspensa et dubitationem non admittente, ubi nostrates loco imperfecti indicativi [ἄξιον ἦν consentaneum *erat* vel *fuerat*] pertinentis ad ea, quae fieri debuissent, sed fieri neglecta sunt, utuntur plusqpf. coniunctivi cf. *Matth.* §. 505, not. §. 507. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 111. *Bornem.* schol. in Ev. Lucae p. 165. 184. coll. p. 181. *Win.* §. 42, 1. a. 2. a. p. 336. et de partic. ἄν in talibus non admittenda *Matth.* §. 508, not. 2. *Rost* §. 120, not. 9. — ἄξιός εἰμι seq. inf. *dignus sum, qui* seq. coniunct. Sap. 1, 16. 16, 9. 18, 4. (Lucian. dial. mort. 9, 8. Xen. Oec. 21, 12. Cyr. 5, 4. 9.) — Cf. de infinit. pertinente ad rationem qua dicitur nomen aut verbum accuratius definiendum *Matth.* §. 535, b. *Buttm.* §. 127, 2. *Rost* §. 125, 6. *Win.* §. 45, 3. et quatenus in verbis ἄξιός εἰμι εἶναι locum habeat attractio = ἄξιόν ἐστιν, ἐμὲ εἶναι cf. *Matth.* §. 297. *Buttm.* §. 138. I. 7. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 4. 19.)

'Αξιόω, ῶ f. ώσω (ἄξιος) 1) *dignum indico*, τινά τινος [de quo gen. vid. ἀνάξιος] Sir. praef. secunda in fin. 2 Macc. 9, 15. (Diod. Sic. 19, 11. Xen. An. 3, 2. 5.) — abest genit. ex contextu eruendus Bar. 6, 43. ὅτι οὐκ ἠξίωται sc. τῆς κοιμήσεως. Vid. praecedens κοιμηθῆναι. — 2) [dignum censeo Xen. Mem. 1, 4. 10. consentaneum, aequum censeo Xen. Cyr. 2, 4. 12. Mem. 2, 1. 9. hinc:] *rogo, ich bitte, postulo, verlange*, τινά τι [vid. αἰτέω] Esr. 4, 46. quo l. alternat c. αἰτέω. — (Xen. Mem. 3, 11. 12.) — sq. τινά et inf. obiecti nota [vid. ἀναδέχομαι] 1 Macc. 11, 28. 13, 45. 2 Macc. 3, 31. 7, 28. 8, 14. 29. 10, 16. 3 Macc. 5, 13. de horum l. inf. aor. et quatenus pendeant a praeterito praeced. vid. sub ἀδυνατέω et ἀναγκάζω observata. — abest infinit. facile e contextu cognoscendus 1 Macc. 11, 62. — abest accus. pers. e contextu cogitatione addendus 2 Macc. 10, 26. 11, 24. 12, 24. — alternant infin. praesentis et aor. 2 Macc. 4, 19. quo l. in accusativo ὡς adhibendo non tam vocab. χρῆσθαι dativum postulans, quam verbum καταθέσθαι respexisse putandus est auctor. 2 Macc. 10, 4. De infinitivi aor. et praesentis vid. sub ἀδυνατέω observata. — sq. inf. praes. ad rem durantem quippe pertinente [vid. ἀγαπάω] 2 Macc. 9, 26. (Ael. V. H. 1, 16. Xen. An. 1, 1. 8. 5, 5. 20.) — sq. acc. c. inf. 2 Macc. 5, 4. 12, 11. 42. — abest acc. subiecti Bar. 6, 41. scil. τὸν ἐννεόν, *ut loquatur mutus*. — τινὰ περί τινος *rogo aliquem de aliqua re* Sap. 13, 18. περί c. gen. pers. *für Jem. bitten, eine Fürbitte für Jem. einlegen* Tob. 1, 22. περί c. gen. rei, *in Bezug auf Etwas* 1 Macc. 11, 17. — ex usu graecitatis serioris sq. ἵνα [vid. ἵνα] 2 Macc. 2, 8. — seq. accus. pers. et τοῦ c. infin. loco infinit. simplicis 1 Macc. 11, 66. Cf. *Win.* §. 45, 4. p. 378 sq. — 3) *existimo* [= re ponderata et aestimata censeo] *ich glaube*, seq. infin. παρανομεῖν i. e. *legem violandam esse* 4 Macc. 5, 17. Vide de hoc infin. usu sub ἐγκαταλείπω adnotata.

'Αξίωμα, τος, τό (ἀξιόω) 1) *dignitas, auctoritas* 2 Macc. 4, 31. quo l. iungitur c. τιμή. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 382. ed. *Bip.* Plut. vit. Ages. c.

4 et 7. Xen. Cyr. 5, 5. 34.) — 2) *res petita, Wunsch* Esr. 8, 4. —

Ἀξίως, adv. (ἄξιος) *pro dignitate, convenienter*, sq. genit. [vid. ἀνάξιος] Sap. 7, 15. (Dem. 178, 5. Xen. Mem. 4, 5. 9. Cyr. 7, 3. 5.) — absol. Sap. 16, 1. Sir. 14, 11. —

Ἄξων, ονος, ὁ (ἄγω) *axis* Sir. 36, 5. 4 Macc. 9, 20. (Xen. An. 1, 8. 10.)

Ἀοίδιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀείδω) *decantatus, celebratus, nobilis*, θάνατος 4 Macc. 10, 1. (Hom. hymn. in Apollin. v. 299. Lucian. Tim. §. 38.) —

Ἀοίκητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., οἰκέω) *inhabilitatus, incultus, unbewohnt* Sap. 11, 2. 1 Macc. 3, 45. (Diod. Sic. 11, 75. Hdot. 5, 10.)

Ἀορασία, ας, ἡ (α pr., ὁράω video) *conditio hominis* ἀοράτου i. e. *qui cernere nequit, caecitas* Sap. 19, 17. ad quem l. cf. Gen. 19, 11. — 2 Macc. 10, 30. — pro סַנְוֵר Gen. 19, 11.

Ἀόρατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὁράω) *invisibilis, qui cerni nequit* 2 Macc. 9, 5. (Jos. Ant. 14, 4. 4. Xen. Mem. 4, 3. 13.)

Ἀπαγγέλλω, f. γελῶ, a. 1. ἀπήγγειλα, a. 2. ἀπηγγέλη [Jud. 11, 19. de quo aor. suspecto viris doctis cf. *Matth.* §. 194. *Buttm.* gr. max. II. p. 61. — ἀπό, ἀγγέλλω] 1) *nuntio, melden, berichten, Nachricht geben, verkündigen* a) propr. τινί τι Jud. 6, 17. 11, 19. 14, 8. Tob. 11, 15. 1 Macc. 15, 22. τινὶ περί τινος 1 Macc. 14, 20. τινί, ὅτι 1 Macc. 6, 5. 9, 37. 11, 21. 16, 21. τινὶ ὅσα vel ἅ seq. indic., it. τί ἐστι [cf. de indicat. in orat. obliqua, post relativa et in interrog. indir., ubi de re agitur, quae vere facta est vel est *Matth.* §. 502, 2. *Rost* §. 118. §. 123, 2. *Stallbaum* ad Plat. Euthyphr. p. 46. *Heindorf* ad Plat. Hipp. mai. p. 162. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 116. *Win.* §. 42, 4. coll. *Herm.* ad Vig. p. 900. 905. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 164.] 1 Macc. 11, 40. 16, 1. Sap. 6, 12. — τί Sir. 42, 19. τινὶ κατά τι Jud. 3, 6. 1 Macc. 12, 23. — τινί sq. infinit., ut ἑτοιμάζειν γῆν = δεῖν ἑτοιμάζειν γῆν. Vid. de hoc inf. usu post vv. dicendi, iubendi sub ἐγκαταλείπω monita. Jud. 2, 7. de h. l. fut. ἀπαγγελεῖς imperat. vim habente vid. sub ἀναλαμβάνω observata. — ὑπέρ τινος Jud. 15, 4. (τινὶ περί τινος Xen. An. 1, 7. 2.) — ἔν τινι *per aliquid* Sir. 44, 3. — Sir. 37, 14. ψυχὴ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν — εἴωθεν ἤ pro: ἀπαγγέλλειν εἴωθε πλείονα ἤ. Vid. ad h. l. sub ἤ monita. — b) = *enarro, expono* Sir. 16, 13. de h. l. ἀπαγγέλλει = *exponere conatur* vel *vult* vid. sub ἀκούω de hoc praesentis usu notata. — τινὶ περί τινος Esr. 3, 17. — c) *indico, angeben, nachweisen*, τί Esr. 5, 32. quo l. explicationis ergo additur: ὡς ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ εἰσι. — Hist. Sus. v. 40. — 2) *renuntio, Botschaft oder Nachricht zurückbringen*, τινί, ὅτι Tob. 8, 14. 1 Macc. 12, 26. τινί τι 1 Macc. 4, 26. τινί Esr. 4, 61. 1 Macc. 5, 38. κατά τι v. 14. (Hom. Il. 9, 622. Pol. 1, 26, 6. Xen. Mem. 1, 2. 33.) —

Ἀπαγορεύω, f. εύσω (ἀπό, ἀγορεύω) *interdico*, τινί 4 Macc. 1, 34. (Ael. V. H. 14, 31. seq. μή Xen. Cyr. 1, 4. 13.) —

Ἀπάγχω, f. ξω (ἀπό, ἄγχω, ango) *fauces constringo*, med. *meas fauces constringo* i. e. *laqueo me suspendo* Tob. 3. 10. — pro חֵחָנַק 2 Sam. 17, 23. (Ael. V. H. 5, 8. Xen. Hier. 7, 13.) —

Ἀπάγω, f. ξω (ἀπό, ἄγω) 1) *abduco, abführen, wegführen*, τινά Bar. 4, 16. (Diod. Sic. 17, 68.) — πρός τινα Tob. 7, 13. τινὰ εἰς c. acc. loci Jud. 6, 14. Esr. 1, 40. 56. (Plut. vit. Marii c. 4. Dem. 647, 2.) — ποῦ αὐτοὺς ἀπαγάγωμεν *wohin sollen wir sie führen?* 1 Macc. 3, 50. Cf. de coniunctivo in interrog. dubitantis et deliberantis *Matth.* §. 516, 2. 3. *Buttm.* §. 126. not. 7. *Rost* §. 119, 2. b. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 147. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 734. ad Eur. Hippol. v. 782. *Win.* §. 42, a. 4. §. 42, b. 4. b. p. 345. — (Ael. V. H. 1, 16.) — sq. dupl. acc., uno obiecti, altero qualitatis [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 1 Macc. 2. 9. — τινὰ ἐπὶ θανάτῳ *ad supplicium aliquem abduco* plene Bar. 6, 18. — abest ἐπὶ θανάτῳ cogitatione addendum Addit. ad l. Esth. 1, 15. (Ael. V. H. 13, 34.) — seq. infin. finali [de quo vid. sub ἀγαπητῶς observata Hist. Sus. v. 45. — 2) permutatur c. ἐπάγω, *suscipio*, τὶ ἐπ' ἐμέ *aliquid in me*, ut ὅρκον Jud. 8, 36.

Ἀπαγωγή, ῆς, ἡ (ἀπάγω) *abductio*, ut mortui e domo Sir. 38, 19. in exilium Esr. 8, 34. (ad iudices Dem. 735, ult.)

Ἀπαιδευσία, ας, ἡ (ἀπαίδευτος) *defectus institutionis ac disciplinae* Sir. 4, 25. 21, 25. ἀπαιδευσία — θύραν *auscultare ad fores hominis inculti est*. — ἀ. ἀσυρής i. e. *verba impura hominis inculti* Sir. 23, 13. (Ael. V. H. 8, 6. Xen. de rep. Athen. 1, 5.)

Ἀπαίδευτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., παιδεύω instituo; ineruditus, non politus Xen. Mem. 4, 1. 4.) *carens disciplina et animi ad religionem et pietatem formatione* Sap. 17, 1. Sir. 6, 19. 8, 4. 10, 3. 20, 17. 22. 22, 3. 51, 23.

Ἀπαίρω, f. αρῶ, a. 1. ἀπῆρα (ἀπό, αἴρω, quod vid.; aufero) 1) *abduco, wegführen, fortschaffen*, τινά seq. ἐκ c. genit. loci et εἰς c. acc. loci Jud. 6, 11. — = *iubeo ut abducatur* vel *discedat aliquis, ich lasse aufbrechen*, ut τὴν παρεμβολήν sq. κατά c. acc. loci 1 Macc. 6, 33. — 2) intransit.: *ich breche auf, discedo* a) de ducibus c. exercitu abeuntibus, it. de exercitu discedente, absol. Jud. 7, 12. — sq. infin. finali nunc sine genit. artic. nunc ante se habente cum [de quo vid. ἀγαπητῶς] 1 Macc. 4, 3. — 5, 66. 9, 60. — seq. ἀπό c. genit. loci [de praepos. ἀπό repetita post vv. c. ἀπό composita vid. *Win.* §. 56, 2 et 4. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 219.] 1 Macc. 3, 37. 57. 4, 1. 6, 32. 7, 19. 9, 11. 13, 12. 4 Macc. 18, 6. (Plut. vit. Demetr. c. 36. Hdian. 5, 5.) — sq. ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 12, 25. — sq. ἐκεῖθεν 1 Macc. 5, 29. 36. 6, 4. 10, 86. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 4, 35. De formulis ἀπάρας ἦλθε et ἀπῆρε καὶ ἦλθε vel alio verbo eundi 1 Macc. 12, 40. 3, 40. 6, 63. 7, 10. 9, 4. 12, 40. 13, 22. vid. sub ἀναβοάω, ἀνίστημι observata. — b) universe, *discedo, abeo* Sir. 48, 18. — ἀπάρας ἀποδρᾷ = *er macht sich auf und läuft davon* Sir. 30, 40.

Ἀπαιτέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, αἰτέω) 1) *reposco, repeto, quae mihi debentur*, absol. Sir. 20, 13. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. — passiv. ἀπαιτέομαι, οῦμαί τι, *reposcitur aliquid a me* Sap. 15, 8. quo l. ἀπαιτηθείς = *quum reposcitur ab eo* [vid. de particip. resolvendo sub ἀγαθός monita] de accusat. rei post passiva verborum, quorum activa duplicem secum habent accus. *Matth.* §. 424, 1. *Buttm.* §. 121, 6. *Rost* §. 104, not. 8. §. 112, 6. *Win.* §. 32, 5. coll. *Gesen.* Lehrg. p. 821. *Ewald* p. 590. gram. min. p. 257. (Theophr. char. c. 12. Xen. apol. Socr. §. 17.) — 2) *vehementer et acriter postulo, dringend verlangen*, ut νυσταγμόν Sir. 34, 2. de h. l. fut. vid. supra notata. (Xen. An. 5, 8. 4.)

Ἀπαίτησις, εως, ἡ (ἀπαιτέω) *repetitio, das Zurückverlangen, Zurückfordern, exactio rei debitae* 2 Macc. 4, 27. — Sir. 34, 31. μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαιτήσει *ne premas* l. *vexes eum repetendo* vel *exigendo quae debentur tibi*. Vide

tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel, Bretschn.* et infra sub ἀπάντησις observata.

'Απαλείφω, f. ψω (ἀπό, ἀλείφω ungo; ungendo abstergo) *expungo, oblittero* [propr. Dem. 1228, 9.] τὰς ἁμαρτίας [abstergo tanquam sordes i. e.] *condono* peccata 2 Macc. 2, 19. — Ita ἐξαλείφω pro מָחָה Jes. 43, 25. —

'Απαλλάσσω, ττω f. ξω (ἀπό, ἀλλάσσω, muto) *removeo*, pass. ἀπαλλάσσομαι a. 2. ἀπηλλάγην [de quo aor. frequentiori apud Atticos recentiores cf. *Matth.* §. 194. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 979. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 5. 2.] *removeor*, a) signif. passiv. = *liberor*, τινός *ab aliqua re* [de quo gen. vid. *Win.* §. 30, 6. *Rost* §. 108. *Buttm.* §. 119, 4. *Matth.* §. 353, 2. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 360.] 4 Macc. 9, 16. (Diod. Sic. 4, 61. Dem. 11, 16. 277, 4. Xen. An. 4, 3. 2.) — b) signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] aa) = *ich entferne mich, discedo, abeo*, sq. εἰς c. acc. loci 3 Macc. 6, 30. (τινός Ael. V. H. 3, 6. ἔκ τινος Xen. An. 7, 6. 2.) — bb) *desino ab aliqua re*, τινός [de quo gen. vid. modo observata], ut τῆς ἁμαρτίας Sap. 12, 2. 10. (libero me ab aliqua re Diod. Sic. 14, 67. Xen. Cyr. 5, 5. 4.) —

'Απαλλοτριόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, ἀλλοτριόω) *abalieno*, passiv. signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *abalienor* i. e. *deficio*, τινός, ab aliqua re [de quo gen. vid. *Matth.* § 354. §. 366. et sub ἀπαλλάσσω monita] 3 Macc. 1, 3.

'Απαλός, ή, όν (ἅπτω, tango) *mollis, e, tener* Sap. 15, 7. (Ael. V. H. 3, 42. Xen. An. 1, 5. 2.)

'Απάμη, ης, ή, *Apame*, nom. propr. mulieris, quae Esr. 4, 29. filia Bartaces et pellex fuisse dicitur Darii, filii Hystaspis, regis Persarum. (Jos. Ant. 11, 3, 5.)

'Απαμύνω, f. νῶ (ἀπό, ἀμύνω) *arceo, propello*, med. *a me propulso*, τινά 4 Macc. 14, 19. (Xen. Mem. 2, 1. 14.)

'Απαναίνομαι, dep. med. (ἀπό, augens, ἀναίνομαι) *vehementer recuso, severe abnuo, prorsus reiicio* i. q. ἀναίνομαι, sed fortius, τινά Sir. 4, 4. (Dem. 954, 2.) — τί Sir. 6, 22. (Hom. Od. 10, 297.) 41, 4. τί — ὑψίστου *quid renuis in re, quae placuit altissimo* i. e. *quae nititur voluntate et instituto Dei?*

'Απανίστημι, f. στήσω (ἀπό, ἀνίστημι) *facio ut surgat aliquis de sede sua*, med. ἀπανίσταμαι, *surgo de loco et abeo* [propr. Hdot. 9, 96.] ἀπό τινος pro: *procul absisto ab aliqua re* Sap. 1, 5. de h. l. fut. quatenus ad significationem praesentis accedat, vid. sub ἀγαλλιάομαι observata. —

'Απαντάω, ῶ f. ήσω, [de quo fut. obvio Sir. 36, 1. et usitato apud Graecos serioris aevi vid. sub ἁμαρτάνω adnotata — ἀπό, ἀντάω] *occurro* a) propr. i. e. de personis obviam euntibus alicui Jud. 7, 15. 1 Macc. 10, 58. 60. — addito ἐνδόξως *magnifice, cum pompa* 11, 60. (Plut. vit. Demetr. c. 36. Xen. An. 2, 3. 17.) — additur εἰς c. acc. loci 1 Macc. 10, 56. 11, 22. (Xen. h. gr. 1, 3. 13.) — de occursu hostili, τινὶ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ 1 Macc. 11, 15. ἐν τῷ πεδίῳ v. 68. adiicitur ἐξ ἐναντίας v. 68. vel εἰς c. acc. loci 1 Macc. 12, 28. — (Xen. An. 4, 6. 24.) — b) additur adverbium animum indicans, quo occurrit alicui aliquis, ubi nos: *Jemandem begegnen*, Lat. *ago cum aliquo, tracto aliquem*, τινί Jud. 3, 5. 1 Macc. 5, 25. 14, 40. 2 Macc. 7, 39. 3 Macc. 3, 20. (Diod. Sic. 4, 44. Dem. 230, 9.) — c) metaph. *obvenio* i. e. *contingo, evenio* aa) de rebus alicui contingentibus vel accidentibus Sir. 34, 22. 36, 1. (Diod. Sic. 1, 81. Ael. V. H. 2, 14.) — δρόσος — ἱλαρώσει *ros* [prodiens quasi ex aestu i. e. statim sequens aestum =] *post aestum obveniens* ἱλαρώσει scil. πάντα Sir. 43, 22. Vid. verba praecedd. — bb) de personis, φίλος — ἀπαντῶντες *amicus et sodalis opportune obvenientes* scil. πολλοῦ ἄξιοί εἰσι Sir. 40, 22. comparatur enim hoc versu mulieris ad maritum necessitudo cum amicorum et sodalium inter se ratione illaque hac antecedere dicitur praestantia et pretio. — d) = *eintreffen* i. e. *congregor ad condictum* Esr. 9, 4. (Lucian. dial. deor. 20, 21. Dem. 1011, 15.)

'Απάντησις, εως, ή (ἀπαντάω) *occursus* i. e. *obviamitio, das Begegnen, das Entgegenkommen* a) propr., ita ἔρχεσθαι εἰς ἀ. *obviam ire alicui* Jud. 5, 4. — pro לִקְרַאת 1 Sam. 9, 4. (Diod. Sic. 8, 59.) Cf. *Win.* §. 3, 2. — ἐξέρχεσθαι εἰς ἀ. τινι Esr. 1, 25. 1 Macc. 12, 41. — b) metaph. = nostratium *Begegnung* i. e. *ratio et animus, quibus occurrit alicui aliquis* vel *ratio qua tractat aliquis aliquem* Addit. ad l. Esth. 6, 4. — αἰδήμων τὴν ἀ. 2 Macc. 15, 12. τὴν εἰθισμένην ἀπάντησιν ἀγριωτέραν ἔχω *durior sum in moribus consuetis* sc. quam antea 2 Macc. 14, 30. ἥμερον ἀ. ποιοῦμαι *mitem me gero erga aliquem* 12, 30. — θλίβω τινὰ ἐν ἀπαντήσει [ita pro vulg. ἀπαιτήσει] *duriter aliquem tracto* Sir. 34, 31. (Pol. 5, 63. 7. coll. 20, 11. 9.) — ἀπάντησις προσώπου *modus quo facies alicuius occurrit alicui* i. e. *vultus* [animi quippe index] *quem ostendit alicui aliquis* Sir. 10, 25.

"Απαξ, adv. (raro, interdum vid. *Lob.* ad Phryn. p. 160.) *semel* 3 Macc. 1, 11. ἔτι ἅπαξ 2 Macc. 3, 37. ἅπαξ καὶ δὶς = *semel iterumque* 1 Macc. 3, 30. (Hdian. 1, 10. 8. Xen. Oec. 10, 1.) —

'Απαραίτητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., παραιτέομαι, deprecor) *quem vel quod deprecari non possumus, qui* vel *quod precibus averti nequit*, ut ἔνδεια Sap. 16, 4. ὄμβρος v. 16. ὑπομονή *patientia, quae minui vel vinci nequit* i. e. *indefessa* Sir. 20, 29. Vid. tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel, Bretschn.* (Diod. Sic. 13, 23. Dem. 772, 25.) —

'Απαραιτήτως, adv. (ἀπαραίτητος, quod vid.) *ita ut precibus averti nequeat* Sap. 16, 16.)

'Απαραλλάκτως, adv. (α pr., παραλλάσσω) *immutabiliter, constanter* Addit. ad l. Esth. 2, 3. (Heliodor. Aethiop. 5, 22. Athen. Deipnosoph. I. p. 25. ult.)

'Απαραπόδιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., παραποδίζω, pedes alicuius implico, impedio) *non impeditus*, εὐστάθεια *felix conditio non interempta* 3 Macc. 6, 28. (Athen. Deipnos. XV. p. 689.)

'Απαρασήμαντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., παρασημαίνω) *nulla nota insignitus* 2 Macc. 15, 36.

'Απαρέσκω, f. ἀρέσω (ἀπό, ἀρέσκω) *displiceo* Sir. 21, 15. (improbo τί Plat. Theaet. p. 202. D.) —

'Απαρτία, ας, ή (perfectio, ἀπαρτίζω) *vasa viatoria, sarcinae, Gepäck* Jud. 2, 17. 3, 11. 7, 18. — (LXX Num. 10, 12. Deut. 20, 12.)

'Απαρχή, ῆς, ή (ἀπάρχομαι, incipio; primum aufero, ut diis offeram, primitias offero; oblatio primitiarum) *primitiae* [Ael. V. H. 1, 31. Xen. Oec. 5, 10.] Sir. 7, 31. ἀπαρχὴ ἁγίων. Vide de his sub ἅγιος no. 1. b. monita. Sir. 32, 8. ἀπαρχὴ χειρῶν σου i. e. *ea, quae prima tibi parasti = bonorum tuorum primitiae.* Plur. ἀπαρχαὶ πρωτογεννημάτων 45, 20. Tob. 1, 6. τοῦ σίτου Jud. 11, 13. Cf. de primitiis Hebraeorum *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Erstlinge.*

Ἄπας, ἅπασα, ἅπαν, ἅπαντος, ἁπάσης, ἅπαντος (ἅμα, πᾶς) *universus, totus, omnis* i. q. πᾶς, sed fortius. Legitur ita A) *singul.* a) *praepositus* substantivo articulum nunc non habenti, ut ἅπασα αἰδώς 3 Macc. 4, 5. nunc habenti artic., ut ἅπαν τὸ γένος Esr. 1, 32. — 9, 10. (Hdian. 3, 8. 4.) — b) *post*positus subst. ut δυναστεία ἅπασα 3 Macc. 6, 12. — c) inter medium artic. et subst., ut ἡ ἅπασα δύναμις 3 Macc. 5, 51. 2, 7. Esr. 8, 85. Addit. ad l. Esth. 6, 19. 3 Macc. 5, 43. — 1 Macc. 11, 36. 15, 8. Cf. *Matth.* §. 277. *Buttm.* §. 114, 6. *Rost* §. 98. *Win.* §. 17, 10. — d) absolute, ut ὁ καθ' ἅπαν — πρωταγωνιστής i. e. *qui omni parte propugnatorem se gessit*, addito dat. epexegetico: σώματι καὶ ψυχῇ [vid. ἀδρανής] 2 Macc. 15, 30. — Sir. praef. sec. ubi ad ἅπασαν repete ex antecedd. βίβλον. — B) *plural.* a) *prae*ponitur aa) substantivis et participiis, quae articulo instructa substantivi vim habent, ut ἅπαντες οἱ ἐλέφαντες 3 Macc. 5, 2. ἅ. τὰ ἔργα Sir. 17, 15. ἅ. τὰ συμβάντα 1 Macc. 5, 25. — abest artic. a subst., ut ἅπαντες ἄνθρωποι 3 Macc. 3, 5. 18. 7, 6. — bb) pronomini, ut ἅπαντες — οὗτοι 4 Macc. 1, 9. ἅ. ταῦτα 2 Macc. 3, 6. — b) *post*ponitur, ut οἱ προφῆται ἅ. Sir. praef. sec. — ἃς ἁπάσας [codd. πάσας] scil. ἀπώλειας = *welche sämmtlichen Todesfälle*, vel: *und alle diese Verluste*, κλ. 4 Macc. 15, 21. Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l. — c) absolute: ἅπαντες, *omnes et singuli, cuncti* Sap. 7, 1. 2 Macc. 13, 6. 14, 9. 3 Macc. 3, 21. 6, 23. 4 Macc. 6, 20. ἅπαντα i. e. vel: *alle Dinge, omnis rerum universitas* Sap. 10, 2. Sir. 24, 8. — vel per appositionem additur substantivis praecedentibus, ubi nos: *lauter, alles als = haec omnia* [cf. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 78. ad Xen. Cyr. 4, 2. 22. *Matth.* §. 437, not. 3.] Esr. 8, 63. 66. — c. artic. τὰ ἅπαντα i. e. *omnis omnium rerum creatarum copia* vel *omnium eorum, quorum indiget homo, multitudo* 3 Macc. 2, 9. (Soph. Philoct. v. 890. Xen. Cyr. 4, 2. 22.) —

Ἀπατάω, ῶ f. ήσω (ἅπτομαι cf. *Buttm.* Lexil. I. p. 274.) *fallo* i. e. a) *decipio, seduco*, sq. acc., ut τὴν ψυχήν τινος Sap. 4, 11. τινά Jud. 12, 16. quo l. καιρὸς τοῦ ἀπατῆσαι *tempus fallendi s. seducendi opportunum.* Cf. *Win.* §. 45, 4. *Matth.* §. 540. *Buttm.* §. 127, 5. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 843. (Hdian. 8, 1. 22. Xen. Cyr. 5, 4. 20.) — b) trop. pro: *vim alicuius rei minuo*, ut τὴν ψυχήν μου *animi* i. e. *animi desideriorum vim minuo*, eo, quum hoc fieri possit, ut satis eis fiat, vel τρυφῇ i. e. luxuria, vita delicata = *genio meo indulgeo* Sir. 14, 16. vid. sequens τρυφή. (ita Lat. vino et somno fallere curas Horat. Satyr. 2, 14. 121. sermone fallere horas Ovid. Metam. 8, 651.)

Ἀπάτη, ης, ἡ, *fraus, fallacia* Jud. 9, 3. 13. εἰς ἀ. τινός i. e. *ad fraudem alicui faciendam* [de gen. obiect. vid. ἀγαλλίαμα] Jud. 16, 8. χείλη ἀπάτης *labia fraudis* i. e. *quae fraudem* vel *verba fallacia loquuntur* Jud. 9, 10. (Jos. Ant. 8, 2. 7. Pol. 2, 56. 2. Xen. Cyr. 1, 2. 6.)

Ἀπατηλός, ἡ, όν (ἀπάτη) *fraudulentus, dolosus*, ut ὄφις 4 Macc. 18, 8. (Hom. Il. 1, 526. — ex usu graecitatis serioris *lenocinium habens, delectans*, ita Dionys. Hal. de compos. verb. p. 342. ed. *Schäfer.*)

Ἀπάτησις, εως, ἡ (ἀπατάω) *deceptio*, εἰς ἀ. ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν i. e. *ut oculos virorum deciperet* Jud. 10. 4.

Ἀπαύγασμα, τος, τό (ἀπό, αὐγή, splendor) *splendor repercussus*, ἀ. φωτὸς ἀϊδίου appellatur σοφία Sap. 7, 26. Cf. ad h. l. *Bauermeister* in Comment. in Sapient. Salom. p. 98—100. *Eichhorn* Einl. in d. Apokr. d. A. T. p. 122. *Bretschn.* Dogm. u. Moral d. Apokryph. p. 233 sqq. *Grimm* Comment. üb. d. Buch d. Weish. ad h. l.

Ἀπαυτομολέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, αὐτομολέω) *sponte mea aufugio* [propr. Thuc. 7, 75.] τινός [de quo gen. vid. ἀπαλλάσσω] *ab aliqua re* pro: *desero aliquid*, ut τῆς τῶν ἀδελφῶν μου ἀριστείας 4 Macc. 12, 17.

Ἀπεῖδον, aor. 2. act. verbi ἀφοράω, *oculos averto ab aliquo et in aliud quid converto*, πρός τι 4 Macc. 17, 23. (Thuc. 7, 71.)

Ἀπείθεια, ας, ἡ, *indoles hominis* ἀπειθοῦς i. e. *fides et obedientia denegata, inobedientia, contumacia.* πρός τι 4 Macc. 5, 16. quo l. ἀνάγκη τῆς πρὸς τὸν νόμον ἀπειθείας *coactio ad legis violationem.* 8, 8. 17. 12, 4. (Xen. Mem. 3, 5. 5.)

Ἀπειθέω, ῶ f. ήσω (ἀπειθής) *persuaderi mihi non patior* i. e. *fidem et obedientiam denego*, τινός, *alicui* [cf. *Matth.* §. 362. *Rost* §. 108, not. 12.] Sir. 2, 15. — b) *obedientiam denego, immoriger sum*, absol. Jud. 2, 11. — οἱ ἀπειθοῦντες i. e. *immorigeri* 4 Macc. 8, 10. 20. 9, 10. de h. l. particip. resolvendo vid. sub ἀγαθός monita. — Sir. 16, 26. quo l. in structura ad sensum masculinum ἕκαστος refertur ad substant. neutr. generis τὰ ἔργα, in quo quippe voc. usurpando auctor de astris cogitavit cf. Bar. 3, 24. Cf. de structura ad sensum sub ἀνθίστημι observata. — (Hom. hymn. in Cerer. v. 448. Xen. Cyr. 4, 5. 19.) — τινί [de quo dat. vid. *Rost* l. l.] Sir. 30, 12. Bar. 1, 18. Jud. 2, 6. 4 Macc. 8, 5. (Ael. V. H. 13, 24. Plat. Crit. §. 7. ed. *Fischer.*) — πρός τινα Bar. 1, 19. — ἔν τινι Sir. 23, 23. ἐν νόμῳ — ἠπείθησε i. e. οὐχ ἐμμένουσα ἐν νόμῳ κυρίου ἠπείθησε. De h. l. aoristo, ubi nos praesenti utimur, vid. ἀγνοέω. — c) *diffido* Sir. 41, 2. τινί Sir. 1, 25. μὴ — φέβῳ κυρίου i. e. *noli dubitare de pietatis cum felicitate tua necessitudine.*

Ἀπειθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πείθομαι, obedio) *immoriger, obsequium denegans* Sir. 16, 6. 47, 21. — pro סוֹרֵר Deut. 21, 18. (Hdian. 2, 11, 10. Xen. Mem. 3, 5. 19.)

Ἀπεικάζω, f. άσω (ἀπό, εἰκάζω) *assimilo, ad similitudinem exprimo*, τί τινι Sap. 13, 13. (Lucian. dial. deor. 22, 3. Dem. 561, 7. Xen. Mem. 3, 10. 7.)

Ἀπείκασμα, τος, τό (ἀπεικάζω) *effigies, simulacrum* Sap. 13, 10.

Ἀπειλέω, ῶ f. ήσω, *minor, ich drohe*, absol. Sir. 19, 16. — τινί [cf. de dat. post vv. obiurgandi, vituperandi *Matth.* §. 384. *Rost* §. 115, 4. *Win.* §. 31, 1.] 3 Macc. 4, 19. 4 Macc. 9, 5. (Ael. V. H. 1, 34. Xen. Cyr. 4, 5. 12. 6, 3. 27.) — passiv. ἀπειλοῦμαι, a. 1. ἠπειλήθην, *minis terreor* Jud. 8, 16. οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι = *ita ut minis terreatur.* Cf. de infinit. epexegetico sub ἄγω no. 3. monita. (Xen. Conv. 4, 31.)

Ἀπειλή, ῆς, ἡ (ἀπειλέω) *minae*, μετ' ἀπειλῆς — πικρᾶς 3 Macc. 2, 24. 5, 18. — v. 30. 37. ὁ ἀπειλῆς λόγος 4 Macc. 14, 9. μετὰ ἀπειλῶν 4, 8. — v. 24. 7, 7. 8, 18. 9, 22. αἱ τῆς ἀσεβείας ἀπειλαί. — 13, 6. (Xen. Cyr. 4, 5. 18.)

Ἄπειμι, f. ἔσομαι (ἀπό, εἰμί) *absum* Sap. 11, 11. 14, 17. 19, 2. ἐπιστρέψαντες [scil. πρὸς αὐτούς] τοῦ ἀπεῖναι *ut absint* i. e. *ut discedant.* Ita *Bauermeister* in Comment. in libr. Sapient. p. 174. — Sap. 9, 6. quo l. sapientia persona inducitur. (Hdian. 2, 7. 8. Xen. Conv. 8, 18.)

Ἄπειμι (ἀπό, εἶμι, eo) *abeo* 2 Macc. 13, 22. πρός τινα 2 Macc. 12, 1. (Xen. Cyr. 7, 1. 1.)

— sq. εἰς c. acc. loci 4 Macc. 7, 8. (Xen. Conv. 1, 2.)

ʼΑπεῖπον, a. 2. p. p. ἀπείρημαι (ἀπό, εἶπον, dixi; eloquor, gerade heraussagen Hom. Il. 7, 416.) 1) *interdico*, ἀπειρημένη τροφή 4 Macc. 1, 33. (Dem. 898, 24. Xen. Mem. 1, 2. 33.) — 2) *abdico, ich sage mich los, repudio*, τινά Sap. 11, 14. (Hom. Il. 19, 35. ἀπειπάμην Hdot. 1, 59. Diod. Sic. Vol. 4. p. 61. ed. *Bip.*)

ʼΑπειράγαθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἄπειρος, ἀγαθός) *boni imperitus, ineptus* Addit. ad l. Esth. 6, 4.

ʼΑπείργω, f. ξω (ἀπό, εἴργω) *arceo, prohibeo*, τινὰ ἀπό τινος 2 Macc. 12, 40. De praepos. ἀπό repetita post verb. c. ἀπό compos. vid. *Win.* §. 56, 4. a. (τινά τινος Isocr. Archid. c. 2. Xen. Mem. 2, 1. 16.)

ʼΑπειρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., πεῖρα, experientia; inexpertus) *imperitus* Sap. 13, 18. quo l. ὁ ἀπειρότατος = *ignorantissimus ille, qua ratione necessitati hominum sit subveniendum*, ita *Bauermeister* ad h. l. (Plut. de glor. Atheniens. c. 6. Xen. Mem. 4, 7. 1.)

ʼΑπελαύνω, f. ελάσω (ἀπό, ἐλαύνω) *depello, abigo*, τί τινος [vid. ἀπαλλοτριόω] Sap. 17, 8. (Plut. vit. Mar. c. 7. ἀπό τινος Xen. Mem. 2, 6. 12.)

ʼΑπελέγχω, f. ξω (ἀπό, augens, ἐλέγχω) *refuto* i. q. ἐλέγχω, sed fortius τὶ διά τι 4 Macc. 2, 11.

ʼΑπελπίζω, f. ίσω (ἀπό, ἐλπίζω) *despero, spem abiicio* Sir. 22, 19. — 27, 21. ὁ δὲ ἀποκαλύψας μυστήρια, ἀπήλπισε scil. τῆς διαλλαγῆς *mysteria vero qui manifestavit, spem* reconciliationis *amisit* vel *praeclusit sibi*. Cf. de aoristo ita posito, ut opus sit circumscriptione *Herm.* ad Vig. p. 746. *Win.* §. 41, 5. not. 2. — 2 Macc. 9, 18. τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἀπελπίσας i. e. *de rebus suis desperans*. De acc. = *quod attinet ad*, vid. ἀλδήμιον. (Diod. Sic. 2, 25.) — passiv. ἀπελπίζομαι, *desperatur de me, ich werde aufgegeben*, ἀπηλπισμένος *is de quo desperatum est* Jud. 9, 11. Addit. ad l. Esth. 4, 16. de particip. pf. quatenus praesentis notionem includat vid. sub ἁγιάζω observata. (Diod. Sic. 14, 8.)

ʼΑπέναντι, adv. (ἀπό, ἔναντι) *e regione, gegenüber*, seq. genit. [de quo vid. sub ἄντικρυς observata] a) propr. i. e. seq. genit. loci Jud. 3, 11. 4, 6. 7, 3. 18 bis. 19. 1 Macc. 6, 32. (Pol. 1, 86. 3.) — sq. genit. rei, ut ἀ. τῶν ὀφθαλμῶν l. τοῦ προςώπου τινός i. e. *coram aliquo* Sir. 27, 23. — ita pro "לְנֶגֶד עֵינֵי פְּ Ps. 36, 2. — ἀπέναντι — σου *habens te coram* Jud. 11, 13. 2 Macc. 10, 26. — pro לִפְנֵי Deut. 27, 10. — b) metaph. pro: *contra, adversus*, tum de rebus tibi oppositis sq. gen. rei Sir. 36, 14. — tum de personis εἶναι ἀπέναντι = *adversari* 37, 4. —

ʼΑπένθητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., πενθέω, deploro) *non deploratus, quem nemo luget* 2 Macc. 5, 10. (active: dolori non succumbens Aeschyl. Agam. v. 868.)

ʼΑπέραντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., πέρας, terminus) *infinitus*, γῆ 2 Macc. 2, 9. (Hdian. 8, 5. 21. Thuc. 4, 36.)

ʼΑπερείδω, f. σω (ἀπό, ἐρείδω, figo; defigo) *depono, sicher niederlegen*, med. ἀπερείδομαι, *de rebus meis depono*, τὶ ἐν τῷ ναῷ l. εἰδωλείῳ Esr. 1, 41. 2, 10. 6, 18. ad quos l. cf. Jos. Ant. 10, 11. 2. pro ἀπερείδομαι habentem κατατίθεσθαι.

ʼΑπερίσπαστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., περισπάω, circumcirca detraho; avello τί τινος Plut. Ages. c. 15.) 1) *qui avelli non potest*, τινός *ab aliqua re* [vid. ἀπαλλοτριόω] Sap. 16, 11. ἵνα μὴ — εὐεργεσίας i. e. ἵνα μὴ εἰς βαθεῖαν ἐμπέσωσι λήθην καὶ ἵνα ἀπερίσπαστοι γένωνται [= καὶ ἵνα μὴ περισπῶνται] — εὐεργεσίας *ut ne abstrahantur a benignitatis tuae memoria*. — 2) *non distractus* Sir. 41, 1. quo l. ἀ. = *curis non distractus*. (Pol. 2, 67. 7.)

ʼΑπερίτμητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., περιτέμνω) *non circumcisus*, Addit. ad l. Esth. 4, 12. 1 Macc. 1, 48. 2, 46. —

ʼΑπέρχομαι, dep. med. c. a. 2. act. f. ἀπελεύσομαι, a. 2. ἀπῆλθον [de fut. ἀπελεύσομαι Sir. 14, 19. 41, 10. Bar. 6, 58. 1 Macc. 12, 45. post scriptores ionicos et tragicos apud seriores Graecos usitato cf. *Lob.* ad Phryn. p. 37 sq. *Matth.* §. 234. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Win.* §. 15. et de 3 plur. aor. ἤλθοσαν Jud. 13, 4. pro ἦλθον *Lob.* l. l. p. 349. *Sturz* de dial. alex. p. 61. *Matth.* §. 201. *Buttm.* §. 93. V. gr. max. §. 87. not. 6. *Rost* p. 426. no. 68. *Win.* §. 13, 2. — ἀπό, ἔρχομαι] *abeo, discedo* a) propr. aa) absol. Sap. 4, 2. 6, 58. Tob. 5, 16. Hist. bel. et drac. v. 14. Esr. 4, 11. 1 Macc. 9, 36. 2 Macc. 14, 34. — ὅπως ἀπελθιὸν περιστείλῃς [de quo verbositatis genere vid. sub ἄγγελος monita] Tob. 12, 13. — 1 Macc. 6, 57. κατέσπευσε τοῦ ἀπελθεῖν, *er eilte, um fortzukommen*. Vide de hoc infinit. sub ἄγω notata. — (Xen. Mem. 4, 2. 39.) — bb) sq. ἀπό τινος [de praeposit. repetitione vid. ἀπείργω] Tob. 14, 2. — cc) sq. εἰς c. acc. loci Tob. 14, 4. 12. 1 Macc. 12, 46. 13, 24. 2 Macc. 5, 7. (Lucian. dial. deor. 16, 1.) — de personis, quae redeuntes abeunt ab aliquo Jud. 16, 21. 1 Macc. 1, 24. 9, 72. 10, 13. — 5, 48. de h. l. τοῦ ἀπελθεῖν = *ut abeamus* vid. ἄγω. — 1 Macc. 9, 69. ἐβουλεύσατο [= βουλὴ ἦν αὐτῷ] τοῦ ἀπελθεῖν. Vide de infinit. ante se habente τοῦ sub ἀπατάω monita. — (Hdian. 8, 8. 18. Xen. Cyr. 1, 15. 1.) — dd) seq. ἐκ, ut ἐκ προςώπου τινός *e conspectu alicuius* Jud. 13, 4. — ἐκ c. genit. loci et accus. viae Jud. 2, 21. cf. de accus. post vv. intransitiva eundi vel motum indicantia *Matth.* §. 409, 4. *Rost* §. 104. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 12. coll. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Spr. p. 806. *Ewald* p. 585. gram. min. p. 253. item de accus. distantiae *Matth.* §. 425, 1. b. *Buttm.* §. 118, 8. *Rost* §. 104, 9. — ee) seq. ἔξω c. gen. loci Jud. 7, 33. — ff) sq. ἐπί c. acc. loci Jud. 7, 32. (Lucian. dial. deor. 17, 1.) — gg) sq. ἐκεῖθεν Jud. 2, 22. addito εἰς c. acc. loci 1 Macc. 11, 61. — hh) sq. πρός τινα i. e. *discedens a loco abeo ad aliquem* 1 Macc. 7, 20. — ii) sq. genit. pronominis adverbialiter positi Tob. 10, 7. ὁδὸς — οἵας ἀπῆλθε *via, qua abierat*. Cf. de adverbiis loci οἵας, ποίας, ἐκείνης alienis ab aurea et argentea Graecorum aetate, quae habet *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 37. coll. tamen *Matth.* §. 377, 1. §. 486. *Buttm.* §. 119, 6. 4. *Win.* §. 30, 11. §. 66, 4. — b) seq. ἀπό c. gen. conditionis et εἰς c. acc. conditionis, ut ἀπὸ κατάρας εἰς ἀπώλειαν Sir. 41, 10. — c) formulae tropicae: ἀπέρχομαι εἰς γῆν pro: *in terram mutor, ich werde zu Erde* Sir. 41, 10. ἀ. μετά τινος pro: *evanesco c. aliquo* Sir. 14, 19.

ʼΑπευθανατίζω, f. ίσω (ἀπό, augens, εὐθανατίζω) *bene et honeste morior*, ὑπέρ τινος 2 Macc. 6, 28. — De verbis in ίζω frequentibus apud Graecos seriores vid. *Win.* §. 2, e. §. 16, 1. —

ʼΑπέχθεια, ας, ἡ (ἀπεχθής) *inimicitia, odium* 3 Macc. 4. 1. (Xen. Mem. 2, 7. 9.)

ʼΑπεχθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἀπό, ἔχθος) *odiosus, infensus* 2 Macc. 5, 23. 3 Macc. 5, 4. (Diod. Sic. 19, 49. Plut. vit. Ages. c. 10.)

'Απεχθάνομαι, f. ἀπεχθήσομαι a. 2. ἀπηχθόμην, dep. med. (ἀπό, ἐχθάνομαι) *in odium incurro, odio sum, ich bin verhasst*, τινί 3 Macc. 2, 30. (Lucian. dial. deor. 20, 1. Xen. Mem. 2, 9, 3.) De huius verbi aor. vid. *Rost* §. 84. *Buttm.* gr. max. II. p. 140. *Matth.* §. 224.

'Απεχθῶς, adv. (ἀπεχθής) *infense, inimice*, ἔχω ἀ. πρός τινα, *sum animo infenso erga aliquem* 1 Macc. 5, 3. — ἀ. προςδέχομαί τινα Sap. 19, 15. (Dem. 61, 25.)

'Απέχω, f. ἀφέξω (ἀπό, ἔχω teneo; abstineo aliquid ab aliqua re, averto Hom. Il. 1, 97.) I) activ. intrans. *absum*, sq. ἀπό τινος [de praepos. ἀπό repetita vid. ἀπείργω et de accus. distantiae sub ἀπέρχομαι observata] 2 Macc. 11, 5. 12, 29. μακράν Sir. 9, 13. 1 Macc. 8, 4. (Diod. Sic. 5, 42. Xen. An. 4, 3. 5.) — II) med. ἀπέχομαι, *abstineo, ich enthalte mich, ich halte mich fern*, τινός *von etwas* [de quo genit. vid. ἀπαλλοτριόω] Esr. 6, 27. 4 Macc. 1, 37. — seq. ἀπό τινος Sir. 28, 8, alternat ἀπό τινος c. genit. simplici Sap. 2, 16. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 32 et 38. ed. *Bip.* Xen. Mem. 4, 8. 4.)

'Απηλιώτης, ου, ὁ (ἀπό, ἥλιος) *subsolanus, Ostwind* [propr. Hdot. 7, 188.] pro: *plaga orientalis* Jud. 7, 18. 1 Macc. 12, 37.

'Απήμαντος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., πημαίνω) *illaesus* i. e. a) *unbeschädigt* 2 Macc. 12, 25. 3 Macc. 6, 6. 8. (Hom. Od. 19, 282.) — b) *cui nihil nocet, unverletzt* Sap. 7, 22.

'Απηνής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, *immitis, e, horrendus, a, um* Sap. 17, 19. (μῦθος Hom. Il. 15, 202.)

'Απιστέω, ῶ f. ήσω (ἄπιστος) 1) *diffido, fidem alicui suspectam habeo*, sq. dativo [propr. fidem non habeo propter aliquem l. propter aliquid cf. de dat. causae, Grund, Veranlassung *Rost* §. 106, 1. b. *Matth.* §. 398, b. *Buttm.* §. 120. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 408. *Win.* §. 31, 3. b. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 74.] pers. Sap. 1, 2. (Dem. 145, 10. Xen. Cyr. 5, 4. 29 et 39.) — pass. ἀπιστοῦμαι, *diffiditur mihi, fides mihi non habetur*, ἀπιστούμενος, *cuius fides suspecta habetur*, ἐπί τινι Sap. 12, 17. (Dem. 831, 3. Xen. Hier. 3, 10. Plut. vit. Ages. c. 10.) Cf. de passivo verborum, quorum activa secum habent casum tertium vel secundum *Matth.* §. 429, 2. §. 490. *Buttm.* §. 121, 7. *Rost* §. 112, 5. *Win.* §. 40, 1. coll. §. 32, 5. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 393. — 2) *non credo, suspectum habeo*, τί Sap. 18, 13. (Xen. de rep. Laced. 2, 15.)

'Απιστία, ας, ἡ (ἄπιστος, diffidens; diffidentia, defectus fidei) *perfidia* Sap. 14, 25. (Pol. 3, 99. 7. Xen. An. 2, 5. 21.)

"Απλετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό = ἄπλατος et forma ion. ἄπλητος (α pr., πελάω appropinquo; cui appropinquare tutum non est, inaccessus, adiuncta notione horrendi: formidabilis) *ingens, ungeheuer gross* 3 Macc. 4, 11. (Diod. Sic. 5, 37. Pol. 1, 50. 3. Xen. An. 4, 4. 11.) Cf. de hoc. voc. *Heindorf* ad Plat. Sophist. §. 66. p. 382. *Ast* ad Plat. de legg. p. 156.

'Απληστεύομαι, f. σομαι (ἄπληστος) *inexplebilis, insatiabilis sum* Sir. 34, 17. ἔν τινι 37, 29.

'Απληστία, ας, ἡ (ἄπληστος) *cupiditas inexplebilis* Sir. 37, 30. 31. (Lucian. Tim. §. 55. Isocrat. Panathen. c. 39. Eur. Med. v. 149.)

"Απληστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., πίμπλημι) *inexplebilis, insatiabilis* Sir. 34, 20. (Xen. Cyr. 8, 2. 20.)

'Απλότης, τητος, ἡ (ἁπλόος, οῦς) *simplicitas*, καρδίας, *animi sinceritas, Einfalt des Herzens* Sap. 1, 1. — ita pro יֹשֶׁר לֵבָב 1 Chron. 29, 17. — sq. gen. pers. 1 Macc. 2, 37. 60. μετὰ ἁ. 3 Macc. 3, 21. (Jos. Ant. 7, 13. 4. Diod. Sic. 5, 66.) —

'Απλῶς, adv. *simpliciter* i. e, vel: *bloss, non addita alia vi* Sap. 16, 27. vel: *omnino, in universum, im Allgemeinen, überhaupt* 2 Macc. 6, 6. (Xen. Mem. 1, 3. 2. Cyr. 1, 6. 35.)

"Απνοος, ους, όου, οῦ, ὁ (α pr., πνέω) *spiritu carens, spiritum non ducens* εἶδος Sap. 15, 5.

'Από, praepos. quae, secum habens *genit.* et significans: *a, ab* = nostratium: *von, weg*, uti ad *separationem* indicandam pertinet, ita ad *originem* tum rei tum personae declarandam refertur. Cf. *Matth.* §. 573. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 110, 1. §. 112, 3. b. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 105 sqq. *Viger.* p. 578 sqq. *Win.* p. 437. 443. ed. Vtae. Legitur igitur ἀπό

I) de *separatione* et quidem 1) de separatione *locali* i. e. a) post vv. *motum a loco* indicantia aa) seq. genit. *loci*, in quo [i. e. in cuius solo vel auf dessen Grund u. Boden,] est vel fuit res aut persona aliqua. Ita post ἄγω 1 Macc. 9, 37. αἴρω 3, 35. αἰχμαλωτίζω 10, 33. ἀναβαίνω Esr. 4, 49. 5, 36. ἀναλαμβάνω Sir. 49, 14. ἀπαίρω 1 Macc. 3, 37 bis. 6, 32. 7, 19. 13, 12. 4 Macc. 18, 6. ἀπέρχομαι Tob. 14, 8. ἀποικίζω Bar. 1, 9. ἀπολύω Tob. 3, 13. ἀποστρέφω 1 Macc. 6, 56. ἀφίστημι Sir. 47, 24. ἐκλύω 2 Macc. 12, 18. ἐξαποστέλλω Esr. 4, 57. ἐπισυνάγομαι 8, 91. κινέω Bar. 2, 35. προάγω 2 Macc. 10, 27. προςβαίνω Esr. 4, 53. φυγαδεύω 2 Macc. 10, 15. (Thuc. 6, 6 et 34.) — His adde verba ex brachylogiae genere, quod dicitur *constructio praegnans* [de qua vid. sub ἀντιλαμβάνω observata] explicanda, ut ἐξολοθρεύω τινὰ ἀπὸ τῆς γῆς i. e. ἐξολ. τὴν γῆν τινος καὶ ἀπάγω αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς 1 Macc. 2, 40. καταπαύω τι ἀπὸ τῆς γῆς i. e. καταπαύω τι καὶ ἀφαιρέω ἀπὸ τ. γῆς Sir. 10, 17. ξενολογέω ἀπὸ τῶν νήσων i. e. ξενολογήσας ἀπάγω ἀπὸ τ. νήσων 1 Macc. 11, 38. προνομεύω τινὰ ἀπὸ τ. γῆς pro: προνομεύω τὴν γ. καὶ αἰχμαλωτίζω ἀπ' αὐτῆς Sir. 48, 15. σκορπίζω τινὰ ἀ. τῆς γῆς pro: σκορπίζω τινὰ καὶ ἀπάγω ἀ. τ. γ. Tob. 14, 4. 1 Macc. 7, 6, — ἐσκορπισμένοι ἦσαν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς i. e. *dissipati aberant a castris* 4, 4. (Xen. Cyr. 6, 3. 4. 7, 4. 2.) Cf. *Fischer* l. l. p. 108. *Matth.* l. l. *Passow* I. 259. — bb) seq. genit. *rei*, in qua stat, iacet, est aliquid vel aliquis; ita post ἅλλομαι Sap. 5, 21. ἀναπηδάω ἀπὸ τ. ποταμοῦ i. e. *herauf von der Tiefe des Flusses* Tob. 6, 2. ἀνέστην 8, 4. — ἀπό τ. αὐλῆς i. e. *ab illo aulae loco, in quo iacens preces fecerat* Esr. 9, 1. coll. 8, 77. ἀπὸ τ. πτώσεως i. e. *a loco, in quo iacens precata erat* Jud. 10, 2. ἀνομβρέω Sir. 50, 27. ἀπαίρω 1 Macc. 9, 11. γίνομαι ἀπὸ τῆς δεήσεως [propr. *abeo a loco, in quo* προςπεσὼν *precis feci* vel *venio a precibus* i. e. *absolvi preces*] 2 Macc. 10, 27. coll. v. 26. — ἐγενόμην ἀπὸ τῆς χρείας *redii a negotio* i. e. *absolvi negotium* 15, 28. (Paus. 6, 10. Thuc. 7, 23.) Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 109. *Passow* l. l. — ἀστράπτω [fulmina mitto, fulguro] σπινθῆρας ἀπ' ὀμμάτων *scintillas ex oculis mitto* Sap. 11, 18. — ἐξανίστημι — ἔνεδρον 1 Macc. 9, 40. παραβαίνω Sir. 23, 18. — — ἀπὸ προςώπου τινός [propr. *a loco, in quo erat vel stabat aliquis coram aliquo*, brevius:] *ab aliquo*, ita post ἀνατρέπομαι = *terga do et fugio ab aliquo* 1 Macc. 6, 6. ἀποδιδράσκω Jud. 10, 12. 11, 16. ἐκβάλλω i. e. *eiicio et depello* Jud. 5, 8. 12. ἐξέρχομαι Sir. 29, 27. Vide tamen de h. l. infra sub II. 2. d. bb. Jud. 2, 14. 12, 13. φεύγω Sir. 21, 2. Jud. 5, 8. 12, 1 Macc. 5, 34. — loci ex brachylogia ante notata explicandi ἐξολοθρεύω, συντρίβω τινὰ ἀ. προςώπου τινός Jud. 6, 3, 1 Macc. 5, 21. — sq.

genit. status, ut αἴρω κεφαλὴν ἀπὸ ταπεινώσεως Sir. 20, 9. — — cc) seq. gen. *personae*, = *ab aliquo* i. e. relate ad locum, *in quo* [i. e. *auf welchem*] aliquis erat, stabat, versabatur c. aliquo. Ita post ἀποδιδράσκω Jud. 11, 3. αὐτομολέω 1 Macc. 7, 10. ἐξαποστέλλω Hist. Sus. v. 21. ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία *discessus a nobis* Sap. 3, 3. φεύγω 1 Macc. 4, 5. 9, 10. — αἴρω τὸν ζυγὸν ἀπό τινος i. e. *a cervice alicuius* 1 Macc. 8, 18. 13, 41. (Xen. Mem. 2, 6. 11. An. 7, 1. 4.) — loci brachylogiam ante commemoratam habentes, ut ἀνασώζομαι ἀπό τινος *salvus redeo fugiens ab aliquo* 1 Macc. 6, 30. βαπτιζόμενος — αὐτοῦ i. e. εἴ τις ἔρχεται ἀπὸ νεκροῦ καὶ βαπτιζόμενος πάλιν ἅπτεται αὐτοῦ Sir. 31, 25. συντρίβομαι i. e. conteror et fugio ab aliquo 1 Macc. 8, 6. 9, 15. πολεμέω τινὰ ἀπό τινος *bellum gero contra aliquem et depello eum ab aliquo* pro: *bello depello aliquem ab aliquo* 1 Macc. 14, 26. — — b) loci, in quibus, quod agitur de loco editiori vel de persona aut re in loco altiori posita, iacente, sedente, Latini: *de*, nos: *von herab*, *herab von*, utimur. aa) seq. gen. *loci*. Ita post ἅλλομαι Sap. 18, 15. ἀναπηδάω, ut ἀπὸ τοῦ θρόνου *exsilio et de throno desilio* Addit. ad l. Esth. 5, 8. βροντάω Sir. 46, 17. γίνεται βοήθεια 2 Macc. 8, 20. πέμπω Sap. 9, 17. 16, 26. ὁ ἀπ' οὐρανοῦ i. e. *coelo delatus* 2 Macc. 11, 10. 15, 8. (Plut. vit. Pericl. c. 25. Xen. An. 1, 1. 9.) Cf. *Passow* I. 259. *Matth.* §. 573. *Win.* p. 437. — — bb) seq. genit. *rei*, ita post ἀποκυλίω Jud. 13, 9. ἀφαιρέω Ibid. δακρύω ἀπὸ παντὸς προσώπου *de tota facie decidunt lacrymae meae* Sir. 34, 13. καθαιρέω Jud. 13, 6. κατάγω Sir. 48, 6. πέμπω Sir. 9, 10. πίπτω 2 Macc. 9, 7. — cc) sq. genit. *status* vel *conditionis*, ita post ἀναστρέφω Sir. 36, 12. πίπτω 14, 2. —

2) post quaecunque vv. *separandi* [usitatiorem fuisse apud Graecos in talibus genit. simplicem, docuerunt *Matth.* §. 578. *Buttm.* §. 119, 3. coll. *Win.* §. 51, 1. p. 430.] Ita a) post vv. *removendi*, *aberrandi*, *alienandi* aa) seq. gen. *personae*, ita post ἀλλοτριόω Esr. 9, 4. 1 Macc. 6, 24. ἀπανίσταμαι Sap. 1, 5. ἀφίστημι Sir. 30, 23. ἀπέστην et ἀφίσταμαι Sir. 7, 2. 23, 11. 12. 27, 22. καὶ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ *et qui novit eum, recedet* l. *fugiet ab eo* ἀφορίζω Sir. 47, 2. διαχωρίζω Sir. 6, 11. Hist. Sus. v. 14. 51. 52. μακρύνομαι 1 Macc. 8, 23. πλανάομαι Bar. 4, 28. σχίζω 1 Macc. 6, 45. χωρίζω Sap. 1, 3. Esr. 8, 69. 9, 9. 1 Macc. 1, 11. (Xen. Mem. 2, 6. 12. Plat. Phaedon. §. 12.) — ex brachylogia supra notata post vv. *cavendi*, *disiiciendi*, *pudendi*, *pereundi*, *celandi*, *tuendi*, ut αἰσχύνομαι ἀπὸ σοῦ περί τινος i. e. αἰσχυνόμενος περί τινος χωρίζομαι ἀπὸ σοῦ Sir. 41, 17 bis. v. 18 ter. v. 19. 20. 22. ἀπόλλυμαι *pereo* vel *evanesco et absum ab aliquo* i. e. *penitus absum ab aliquo* Sir. 17, 23. ἀσφαλίζομαι *tutum reddo removens ab aliquo* i. e. *tutum praesto ab aliquo* Sap. 10, 13. διασώζω Bar. 6, 57. διαφυλάσσω Sap. 10, 12. διΐστημι i. e. *disiicio et depello ab aliquo* Sir. 28, 14. κρύπτω *abscondendo removeo ab aliquo*, ubi Lat. *celo aliquem aliquid* Sir. 16, 15. 17, 16. 37, 10. 42, 20. Tob. 12, 11. 13, 6. (Hom. Od. 23, 110.) — προσέχω, φυλάσσω, φυλάσσομαι *caveo mihi et removeo me ab aliqua* i. e. *caveo mihi ab aliquo* Sir. 6, 12. 11, 31. 17, 12. 18, 26. 22, 11. 37, 18. — Sir. 4, 20. 12, 11. 22, 24. 35, 22. — — bb) sq. gen. *rei*, ita post ἀποστρέφω Bar. 3, 7. ἀφίστημι Esr. 1, 30 bis. ἀφίσταμαι et ἀπέστην *absum* l. *recedo* Sir. 32, 3 bis. Tob. 4, 21. Jud. 13, 19. 1 Macc. 6, 10. 2 Macc. 2, 3. ἀφορίζω Sir. 47, 2. λαμβάνω Bar. 2, 17. ὧν — αὐτῶν = ὧν ἐχωρίσθη τὶ πνεῦμα ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῶν. — λεπίζω Tob. 11, 13. πλανάομαι Sap. 5, 6. πόῤῥω γίνομαι Bar. 3, 21. φεύγω trop. pro: *abstineo* Sir. 21, 2. χωρίζω Esr. 7, 13. His adde Esr. 4, 39. quo l. ubi ἡ ἀλήθεια sistitur persona, ita post verba: τὰ δίκαια ποιεῖν ante ἀπό cogitando adde: ἀπέχουσα i. e. *procul remota.* Vide tamen infra sub no. I. 5. observata, in constr. praegnanti ἀποκρύπτω s. κρύπτω τι ἀπὸ τοῦ προσώπου τινός l. ἀπ' ὀφθαλμῶν τινος Sir. 6, 11. 22, 23. — 17, 13. 39, 19. διασώζω Bar. 6, 12. σκεπάζω *tegens removeo aliquid ab aliquo* i. e. *tueor aliquem ab aliqua re* Sir. 14, 27. 28, 19. βοήθεια, σκεπή, φυλακή Sir. 31, 16. φροντίζω τινὸς ἀπό τινος *curam gero alicuius tuens eum ab aliqua re* Sir. 50, 4. — — b) post vv. *avertendi*, *declinandi*, *absistendi*, *desinendi*, aa) seq. genit. *personae*, ita post ἀποστρέφω Sap. 4, 4. 5. 9, 8. 17, 21. 23, 5. Bar. 1, 13. 2, 13. Tob. 4, 7 bis. 1 Macc. 3, 8. 3 Macc. 6, 15. ἀφίστημι Jud. 13, 14. Cant. tr. puer. v. 11. ἐκκλίνω Sir. 7, 2. 22, 11. 1 Macc. 6, 47. 9, 47. λύω Esr. 9, 13. — in constr. praegn. [vid. supra monita] ὑπερηφανεύομαι i. e. *superbia elatus averto me ab aliquo* Tob. 4, 13. (Xen. An. 6, 6. 34.) — bb) seq. gen. *rei*, negotii, ita post ἀποστρέφω Sir. 8, 5. Bar. 2, 8. 33 bis. ἀπέστην Sir. 48, 15. ἐκλείπω Sir. 16, 25. e brachylogia supra notata ἀναστρέφω l. ἐπιστρέφω ἀπὸ τῆς κόπης l. ἀπὸ τοῦ διώκειν i. e. ἀποστὰς ἀ. τῆς κ. l. ἀπὸ τοῦ διώκειν ἀναστρέφω l. ἐπιστρέφω Jud. 15, 7. 1 Macc. 4, 16. ἐξυπνόω l. ἐξυπνίζω [cf. de hac h. verbi forma, obvia ap. Marc. Anton. 6, 31. *Lob.* ad Phryn. p. 224.] ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας *edormio et absisto a philosophia* pro: *ad me reversus renuntio philosophiae* 4 Macc. 5, 10. — c) post vv. *deficiendi*, aa) seq. genit. *person.*, ita post ἀφίσταμαι Sir. 10, 17. 1 Macc. 6, 36. ἀπέστην Sir. 10, 12. Bar. 3, 8. Tob. 1, 4. Cantic. tr. puer. v. 5. Esr. 1, 48. ἀποστατέω 1 Macc. 13, 16. ἀποστρέφομαι Sir. 46, 11. μετατίθεμαι 2 Macc. 7, 24. — bb) seq. gen. *rei*, ut ἀπέστην Jud. 5, 18. 1 Macc. 1, 15. 2, 19. 2 Macc. 1, 7. (Xen. Cyr. 5, 4. 1.) — d) post vv. *abstinendi*, sq. genit. *rei*, ita post ἀπέχομαι Sap. 2, 16. Sir. 28, 8. — e breviloquentia supra notata Sap. 1, 11. ἀπὸ — γλώσσης i. e. φείσασθε γλώσσης καὶ ἀπέχεσθε ἀπὸ καταλαλιᾶς, Sir. 12, 16. οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' αἵματος pro: οὐ μόνον οὐκ ἀφέξεται ἀφ' αἵματος, ἀλλὰ οὐκ ἐμπλησθήσεται αὐτῷ. — αἰσχύνομαι ἀπό τινος i. e. αἰσχυνόμενος ἀπέχομαι ἀ. τινος, *pudorem sentiens abstineo ab aliqua re*, ubi nos: *ich schäme mich vor etwas* od. *einer Sache* Sir. 41, 10 ter. v. 20. 21 ter. v. 22. 23 ter. — e) post vv. *auferendi*, *privandi*, *subtrahendi*, *sumendi*, *transferendi* aa) sq. gen. *person.*, ita post ἀφίστημι 2 Macc. 6, 16. ἐρημόω Bar. 4, 16. abest ἔρημος vel ἐρημωθεῖσα cogitatione addendum Bar. 2, 23. λαμβάνω Sir. 46, 19. 1 Macc. 6, 6. Vide ad hos l. de formula λαμβάνειν ἀπό τινος apud *Win.* §. 51. p. 444. notata. — μετάγομαι Sir. 10, 8. ὑστερέω *subtraho me ab aliquo* Sap. 7, 34. ὑφαιρέω 2 Macc. 6, 16. — bb) seq. gen. *rei*, ita post ἀφυστερέω *subtraho me ab aliqua re* i. e. *privo me aliqua re* Sir. 14, 14. ἐπανάγω 26, 19. — in constr. praegn. συνάγομαι ἀ. τινος i. e. συνάγομαι καὶ ἀφαιρέω ἀ. τινος Sir. 14, 4. καταισχύνομαι pro: καταισχύνομαι καὶ ἀφαιροῦμαι ἀπό τ. Cantic. tr. puer. v. 20. (Plut. vit. Thes. c. 26.) — cc) seq. genit. *conditionis*, ita post ἀπέρχομαι [*abeo* i. e. *transferor*, ut ἀπὸ κατάρας εἰς ἀπώλειαν. — f) post vv. *abscindendi*, *arcendi*, *impediendi*, sq. genit. nunc *pers.*, ita post ἀφαιρέω Jud. 13, 8. 14, 15. — nunc *rei*, ita post ἀποτέμνω Sir. 25, 25. — ἀπείργω 2 Macc. 12, 40. κωλύω Sir. 18, 29. 20, 1. 46, 7. 3 Macc. 3, 2. (Theophr. char. c. 2.) — g) post vv. et adiect. *liberandi*, *eripiendi*, *purgandi*, *remittendi* aa) sq. gen. *rei*, ita post ἀθῷος Hist.

Sus. v. 46. ἀθῳόω Sap. 1, 6. ἀφίημι 1 Macc. 10, 29 bis. ἐξαιρέω Sir. 26, 20. καθαρίζω Sir. 23, 10. 38, 10. 1 Macc. 13, 50. καθαρός Tob. 3, 14. λυτρόω Sir. 51, 2. 4. 5. ῥύομαι Esr. 8, 61. 3 Macc. 6, 10. Cf. *Matth.* §. 573. §. 353, 2. not. — in constr. praegn., ita δικαιόω i. e. δικαιόω καὶ λυτρόω vel ἐλευθερόω ἀπό τινος Sir. 26, 20. — ἐγείρομαι ἀπὸ τοῦ οἴνου *surgo a vino* i. e. *edormivi crapulam et ab ea liberatus surgo* i. e. *crapula somno concocta surgo* Esr. 3, 23. (Cicer. Philipp. 2, 12. edormi, inquam, crapulam et exhala.) — bb) seq. gen. *pers.*, ita post ἐξαιρέω Bar. 6, 36. ῥύομαι 1 Macc. 12, 15. —

3) *in separatione partis a toto*. De genit. simplici in talibus frequentiori apud Graecos cf. *Matth.* §. 318. *Rost* §. 108. *Buttm.* §. 119. *Win.* §. 30, 8. Ita a) post vv. quae, si de re tota agitur, accusativum, ubi vero, quae dicuntur, ad partem tantum rei pertinent, secum habent genitivum simplicem. Habent in talibus nostrates: *Etwas von, Einiges von, Etwas,* Latini: *aliquid rei* Cf. *Matth.* §. 323. §. 326, 3. *Buttm.* §. 119. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 355. 376. *Win.* §. 30, 7. 8. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 475. 733. *Eiusd.* Coniectan. p. 36. coll. *Ewald* p. 600. gram. min. p. 262. Ita ἀπό seq. genit. rei totum aliquod indicantis aa) univ., ita post δίδωμι Bar. 6, 11. Esr. 6, 29. 1 Macc. 8, 8. 10, 40 bis. ἐκλέγομαι Sir. 45, 16. Tob. 1, 4. ἐμπίπλημι Sir. 1, 15. 24, 18. λαμβάνω Esr. 1, 41. 1 Macc. 10, 30 bis. v. 42 bis. 11, 34 bis. 2 Macc. 1, 19. μερίζω 8, 28. προστίθημι 10, 31. 38. 11, 34. (μέρις Plut. vit. Ages. c. 17.) — bb) post vv. *bibendi, tangendi*, ubi nos: *von*, Graeci genitivo simplici utuntur, ita post γαλακτοποτέω 4 Macc. 13, 20. ἐφάπτομαι 2 Macc. 7, 1. πίνω Sir. 26, 12. Cf. *Matth.* §. 327, 4. §. 330, 6. *Buttm.* §. 119, 2. *Rost* §. 108. *Fischer* l. l. p. 367. Greg. Cor. p. 123. ed. *Schäfer*. *Win.* §. 30, 7, 8. — b) ubi de classe vel numero agitur, e quibus est aliquis. Habent Latini in talibus vel genit. simplicem, vel *e, ex*, nostrates: *aus, von*. Cf. *Matth.* §. 322. *Rost* §. 108. *Vig.* p. 628. L. Bos. p. 475. ed. *Schäfer*. *Fischer* l. l. 3. a. p. 355. 3. b. p. 122. coll. *Ewald* p. 600. gr. min. p. 262. *Gesen.* p. 756. Ita praeced. vel sequente cardinali, ut εἷς Sir. 6, 5. 1 Macc. 11, 70. δύο Sir. 46, 8. ἑξακόσιοι 1 Macc. 6, 42. ὀκτακόσιοι 3, 24. praeced. τίς 1 Macc. 1, 13. abest τίς facile cogitatione addendum [cf. *Win.* §. 66. I. 4. coll. §. 30, 5.] Sir. 36, 9. 12. 47, 22. Bar. 6, 28. 33. Jud. 8, 20. 1 Macc. 7, 33 bis. 9, 61. 3 Macc. 1, 8. praecedente πολύς 1 Macc. 1, 43. 52. 2, 16. 7, 18. 9, 61. — praecd. ὅσος 1 Macc. 6, 24. — abest ὅσα ex antecedd. repetendum Sir. 40, 11. οἱ ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς μετ' αὐτῶν 1 Macc. 5, 58. —

4) *terminum separationis* indicat i. e. *terminum, a quo inde* fit vel factum est aliquid a) de *loco*, a quo inde, ubi quaeritur: *von wo aus? von welchem Orte aus?*, ubi Lat. *inde a*, etiam *ex*. aa) post vv. *veniendi, proficiscendi, ascendendi, congregandi, mittendi*, sq. genit. loci, ita post ἀναβαίνω Sap. 19, 12. ἀναζεύγνυμι Esr. 8, 61. ἀποστέλλω 1 Macc. 15, 1. 2 Macc. 4, 19. ἐξέρχομαι Jud. 16, 4. ἐπανέρχομαι 2 Macc. 4, 36. ἐπέρχομαι 1 Macc. 8, 4. ἐπισυνάγω Esr. 8, 91. ἔρχομαι Jud. 16, 4. 1 Macc. 6, 29 bis. συνάγομαι 1 Macc. 3, 10. (Plut. vit. Ages. c. 17. Diod. Sic. 1, 31. Xen. Cyr. 1, 5. 6.) Cf. *Passow* I. 259. *Matth.* §. 573. — respondente ἕως terminum ad quem indicante, ut συνάγομαι Bar. 4, 37. 5, 5. — Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. — bb) post vv. quaecunque alia, ut ἀντιλάμπω 2 Macc. 1, 32. ἐπιστρατοπεδεύω Jud. 2, 21. θλίβω 1 Macc. 15, 14. παρακύπτω Sir. 21, 23. συνάπτω τὰ πλοῖα 1 Macc. 15, 14. — respondentibus εἰς, ἕως, μέχρι terminum indicantibus, ad quem usque pertingit factum, vis, potentia, auctoritas alicuius Sap. 8, 1. Esr. 8, 48. — Sir. 44, 21 bis. Jud. 7, 3. 11, 21. 1 Macc. 3, 42. 11, 59. 2 Macc. 13, 24. — Esr. 3, 2. 3 Macc. 4, 15. 4 Macc. 9, 28. — — b) de *ordine*, sq. genit. *person.*, a qua inde initium habet aliquid aa) univ. Sir. 25, 23. — bb) sq. genit. personae classem indicantis, respondente ἕως vel μέχρι c. genit. pers. vel rei classem significantis, ad quam pertinet aliquis l. aliquid Sir. 40, 3. 4. 8. Esr. 9, 40. 3 Macc. 3, 27. — ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου Bar. 1, 4. Jud. 13, 4. 13. 1 Macc. 5, 45. (Hdot. 3, 45. Theophr. char. c. 2. Xen. Mem. 3, 5. 15.) — — c) de *aetate*, a qua inde est vel contigit alicui aliquid, ut ἀπὸ δεκαετοῦς Esr. 5, 41. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς v. 58. — — d) de *tempore* [cf. *Fischer* l. l. 3. b. p. 108. *Passow* I. 259. *Win.* §. 51. p. 446.] aa) seq. nomine temporis, ut ἀπ' αἰῶνος Sir. 14, 17. 44, 7. 51, 8. ἀ. αἰῶνος χρόνου 3 Macc. 5, 11. ἀ. τοῦ αἰῶνος Sir. 38, 20. Tob. 4, 12. 6, 17. ἀπ' ἀρχῆς Sap. 9, 8. 12, 11. Sir. 16, 24. 24, 9. 36, 6. 39, 25. 51, 20. Bar. 3, 26. ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν Jud. 8, 29. ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως l. τοῦ πράγματος Sap. 6, 22. Esr. 8, 70. ἀπὸ τῆς ἡμέρας Bar. 1, 19. Jud. 6, 5. Hist. Sus. v. 64. ἀ. τῆς σήμερον ἡμέρας 1 Macc. 10, 30. ἀφ' ἧς ἡμέρας Jud. 12, 16. 14, 8. 16, 22. 1 Macc. 9, 27. ἀφ' ἡμέρας ἐξόδου Sir. 40, 1. ἀφ' ἡμέρας τῶν πρώτων 1 Macc. 3, 20. ἀφ' ἡμερῶν — βασιλέως Esr. 5, 60. (Xen. An. 7, 5. 6.) — abest genit. ἡμέρας facile cogitatione addendus, ut ἔστησαν — ἵνα ἄγωνται αἱ ἡμέραι — ἀπὸ τῆς πέμπτης — τοῦ μηνὸς χασελεῦ 1 Macc. 4, 59. 3 Macc. 6, 38 bis. — ἀπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν 2 Macc. 15, 37. — ἀπὸ τῆς νουμηνίας τοῦ — μηνός Esr. 5, 53. — ἀπὸ τῶν χρόνων τινός Esr. 1, 20. 8, 79. — bb) sq. nomine aetatis, ut ἀπὸ νεότητος 1 Macc. 1, 6. 16, 2. — cc) seq. gen. nominis rei gestae, ut ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν Sir. 16, 24. ἀφ' ἡμέρας μεταβολῆς μου Addit. ad l. Esth. 4, 15. — Esr. 8, 61. (Hdot. 5, 18. Plut. vit. Cat. mai. c. 1. Thuc. 7, 43.) — dd) sq. gen. person., a cuius inde aetate factum est aliquid 3 Macc. 6, 28. (Hdian. 6, 2. 5.) — ee) sq. gen. pronom. nunc demonstr., ut ἀπ' ἐκείνου, *ab illo inde tempore* Esr. 6, 20. — nunc relat., ut ἀφ' οὗ, *ex quo* Jud. 12, 20. 1 Macc. 9, 29. 12, 22. 16, 24. 2 Macc. 1, 7. ἀφ' ἧς = *ex quo, seit, seit dem* 1 Macc. 1, 11. (Plut. vit. Pelop. c. 15. Xen. h. gr. 4, 6. 6.) Cf. Lamb. *Bos.* p. 129. 546. 576. ed. *Schäfer*. — ff) sq. adv., nunc ante se habente art. τοῦ, ut ἀπὸ τοῦ νῦν Sir. 11, 21. 22. Tob. 7, 12. 11, 9. 1 Macc. 10, 41. 11, 35. 36. 15, 8. ἀπὸ τῆς σήμερον 1 Macc. 10, 30. Cf. *Matth.* §. 272. §. 282. — nunc simplici, ut ἀπὸ πρωΐ Sir. 47, 10. ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας Sir. 18, 25. 1 Macc. 9, 13. (Simplic. in Epictet. 166.) Cf. *Fischer* l. l. p. 229. *Lob.* ad Phryn. p. 47. 461. *Sturz* de dial. alex. p. 210. *Win.* §. 54. not. 1. — gg) sq. genit. rei gestae l. negotii, a quo inde peracto existere coepit aliquid, ubi Lat. *a quo inde*, *post* Addit. ad l. Esth. 1, 10. ἀπὸ — τῆς βοῆς ἐγένετο — ὕδωρ πολύ. —

5) ad *statum separationis* pertinet, ubi Lat. *procul a, a*, nos: *fern von* a) propr. i. e. de loco, ita post ἀπέχω 1 Macc. 8, 4. 2 Macc. 11, 5. 12, 29. (Diod. Sic. 5, 42. Xen. An. 4, 3. 5.) — b) trop. ἀπέχω seq. ἀπό c. gen. pers. = *procul absum a consuetudine* l. *commercio* c. aliquo Sir. 18, 9. — abest ἀπέχει cogitatione addendum Esr. 4, 39. τὰ δίκαια ποιεῖ [scil. ἡ ἀλήθεια, quae quippe persona inducitur] ἀπὸ τῶν ἀδίκων καὶ πονηρῶν sc. ἀπέχω i. e. *a male et perperam factis multum aliena*. — Cf. *Matth.* §. 573. p. 1328. *Passow* I. 259. *Schäfer* melet. p. 51 sq. — μα-

χράν εἰμι *procul sum* ἀπό τινος [propr. i. e. de loco Diod. Sic. 3, 67. Arrian. exped. Alex. M. 1, 1. 5.] metaph. pro: *liber sum*, ab aliqua re, ut ἀπὸ ὀνειδισμοῦ Bar. 6, 73. —

II) de *originibus* tum personarum, tum rerum [quatenus in talibus differant ἀπό, ἐκ, παρά, ὑπό vid. *Win.* §. 51. p. 437. *Herm.* ad Soph. Elect. v. 65.] Hinc 1) de personis ortum suum habentibus a) ἀπὸ γένους vel ἀ. τοῦ γένους τινός, ubi nos: *von*, Lat. *e*, *ex*, *a*, 1 Macc. 3, 32. 2 Macc. 1, 10. 3 Macc. 6, 9. — b) ἀπό seq. genit. gentis, ut ἰσχυροὶ — ἀπὸ Ἰσραὴλ 1 Macc. 2, 42. — c) seq. gen. loci, ut ἱερεὺς — ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ 1 Macc. 2, 1. (Anth. gr. IV. 169. Soph. Electr. v. 703. 709. Xen. h. gr. 3, 2. 17.) — praeced. artic. ut οἱ ἀπὸ γάζης 1 Macc. 11, 61. 62. οἱ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ 2 Macc. 14, 37. οἱ ἀ. τῆς πόλεως 1 Macc. 11, 2. 49. — v. 14. 3 Macc. 6, 1. (Hdot. 8, 79. Diod. Sic. 3, 41. Xen. Cyr. 7, 1. 5.) Cf. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 115, *Matth.* §. 577. *Herm.* ad Vig. p. 855. 580. — d) seq. gen. pers., ut ἀπὸ Ἀβραὰμ 4 Macc. 17, 6. οἱ ἀ. τοῦ ἔθνους i. e. *populus* 4 Macc. 17, 8. Esr. 5, 9. quo l. οἱ ἀ. τ. ἔθνους et οἱ προηγούμενοι αὐτῶν distinguuntur. — e) de rebus ortum suum habentibus ab aliquo aa) seq. gen. pers., ut τὰ ἀπὸ τῶν πατέρων σου βιβλία Esr. 2, 21. ἀ. γυναικὸς πονηρία γυναικός Sir. 42, 13. (Thuc. 4, 108. 8, 48.) — bb) seq. gen. rei, ut ἀ. ἱματίων ἐκπορεύεται σής Sir. 42, 13. — 36, 7. 38, 18. — σταγὼν ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης *gutta aquae e mari hausta* Sir. 18, 9. praeced. artic. τὰ ἀ. τῆς γῆς ἑρπετά Bar. 6, 20. — v. 39. 2 Macc. 12, 40. (Plut. vit. Fab. Max. c. 2.) — ratione habita Gen. 1, 3. ad os Dei refertur, quod est Dei ipsius Sir. 24, 3. — — 2) de *fonte* i. e. *de quocunque persona* vel *re*, *a qua proficiscitur*, *repetitur* vel *profectum cogitatur aliquid*, ubi Lat. *a*, *ab*, nos: *von*, a) univ. aa) seq. gen. *pers.*, ut ἡ ἀ. σοῦ σοφία Sap. 9, 6. — ἀπὸ — ἀληθεύσει i. e. *ab homine impuro quid proficiscitur, quod purum et ab homine mendaci quid prodit, quod verum haberi possit* Sir. 31, 4. — 2 Macc. 8, 36. φόρον — καθορθώσασθαι i. e. *curare, ut tributum de pecunia captivorum hierosolymitanorum conficiatur.* (Dem. 341, 26. Xen. Mem. 2, 9. 4.) — — bb) seq. genit. *rei*, a qua proficiscitur aliquid ut τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν θησαυρῶν i. e. *argentum sumendum de argento in thesauris reposito* 1 Macc. 3, 29. τὰ ἀ. τοῦ λογισμοῦ βοηθήματα Sap. 17, 12. ὀλίσθημα ἀ. ἐδάφους *casus* l. *lapsus proficiscens a soli* [lubrici scil. vel saxosi] *conditione* Sir. 20, 16. ὀλίσθημα ἀπὸ γλώσσης i. e. *proficiscens a lingua* scil. male adhibita ibid. ἀπὸ — παραβολή i. e. *parabola ab ore stulti proficiscens* 20, 18. de verbis Sir. 43, 22. vid. ἀπαντάω, Bar. 6, 17. Addit. ad l. Esth. 1, 10. ὡςανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας. — cc) seq. genit. *nominis animum indicantis*, e vel a quo prodit aliquid, ut εἶναι οὐκ ἀπὸ τοῦ βελτίστου *non ab optimo animo proficisci, fontem habere non optimum* 2 Macc. 14, 30. (Dion. Hal. Ant. 1. p. 62, 34.) ita additur nomm., ut adverbiascat, ut ἀπὸ ψυχῆς *ex animo, mit Vorsatz* Sir. 19, 15. εἰπεῖν ἀ. τῆς αὐτῆς ψυχῆς i. e. *uno animo* 4 Macc. 8, 28. (Theophr. char. c. 17. Xen. An. 1, 2. 17. Hdot. 5, 123.) Cf. *Matth.* §. 573. §. 396, not. 2. *Fischer* l. l. 3. b. p. 106. 110. — dd) seq. gen. obiecti, a quo repetitur rei alicuius cognitio vel institutio, ubi Lat. *a*, *e*, nos: *von*, *an*, *aus*, ita post ἀποδείκνυμι 4 Macc. 1, 8. γινώσκω Bar. 6, 29. 72. ἐπιγινώσκω Sir. 19, 25 bis. νοέω Sap. 13, 4. (Xen. Oecon. 2, 17. Thuc. 1, 25. Caes. bell. gall. 1, 22. 2. Ovid. Metam. 14, 523.) — Cf. *Fischer* l. l. a. p. 106. 110. *Matth.* §. 573. —

b) de *instrumento* vel *adminiculo* i. e. de rebus, a quibus proficiscitur effectus verbo vel substantivo significatus, ubi nostrates: *von*, etiam *mit*, *durch*, Lat. *ope*, *per*, aa) univ., ita post ἀγνίζω 2 Macc. 1, 33. αὐξάνομαι 4 Macc. 13, 10. γλυκαίνομαι Sir. 38, 5. ἐμπίπλημι Sir. 1, 15. 12, 16. alii ad num. I. 2. d. hunc l. referunt. Sir. 24, 18. εὔκλεια 3 Macc. 2, 31. μεθύσκω Sir. 1, 14. 35, 13. πίμπλημι 36, 19. πληθύνω 11, 30. πλουτέω 11, 16. συντρέφομαι 4 Macc. 13, 20. (Plut. de fortit. Alex. M. I. c. 12. Xen. Mem. 1, 2. 9.) Cf. *Matth.* §. 573. §. 396, not. 2. *Fischer* l. l. p. 106. *Vig.* p. 582. *Win.* p. 444. — bb) de *pretio*, ubi Latini et nostrates mutationis magis, quam adminiculi notionem tenentes, praepos. *pro*, *für* utuntur. Ita ἀσπὶς — ἀπὸ μνῶν χιλίων 1 Macc. 15, 18. (Dem. 256, 24. 38, 9.) Cf. *Matth.* §. 573. *Passow* I. 260. —

c) de *norma* vel de re, unde fit iudicium vel aestimatio, aut de re, ex qua exeundum est aestimanti vel constituenti aliquid. Utuntur Lat. in talibus praep. *secundum*, *ex*, nostrates: *nach*, ut ἀπὸ σελήνης σημεῖον ἑορτῆς Sir. 43, 7. — 23, 10. οἰκέτης — ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται *servus saepe castigatus a parte vibicum* vel *a vibicibus si spectatur, non inferior erit* scil. aliis i. e. *vibicibus non carebit, vibicibus abundabit.* — Ita ἀπό et מִן Num. 32, 22. Deut. 33, 24. (Diod. Sic. 1, 52. Lucian. dial. mort. 10, 10. Thuc. 7, 57. — *firmus ab equitatu* Cicer. ad famil. 10, 15.) Cf. *Matth.* §. 573. p. 1331. *Lob.* ad Phryn. p. 10. *Schäfer* melet. p. 93. *Voigtländer* ad Lucian. l. l. p. 160. *Win.* p. 445. *Fischer* l. l. p. 105. coll. Tursellin. de partic. lat. Vol. 1. p. 57. ed. *Hand.* —

d) de *causa* i. e. de persona vel re, ansam et opportunitatem praebente aa) seq. gen. *pers.*, ubi Lat. *per*, *ope*, *auctoritate*, *beneficio*, *moderamine alicuius*, ita post vv. passiva, ut ἀποστέλλομαι 1 Macc. 15, 17. συνοικίζομαι Sir. 16, 4. — ἀπ' ἐμαυτοῦ, = *mea sponte* 4 Macc. 11, 3. (Xen. Mem. 2, 10. 3. Thuc. 5, 60.) Cf. *Matth.* §. 573. *Passow* l. l. — bb) seq. gen. nunc *rei*, nunc *personae*, ubi Lat. *prae*, *propter*, *per*, nos: *vor*, *wegen*, *durch*, *auf Veranlassung*, ita α) post vv. pass., ut θορυβοῦμαι Sir. 40, 6. κωλύομαι 20, 9. μελαίνομαι Bar. 6, 21. μισητός Sir. 20, 3. (Plut. de fortit. Alex. M. I. c. 18. Xen. An. 4, 5. 18.) Cf. *Matth.* §. 573. *Herm.* ad Soph. Elect. v. 85. *Frotscher* index ad Xen. Hier. p. 82. *Schäfer* melet. p. 83. *Win.* p. 444. — β) post vv. neutr. et post passiva significationem reflexivam habentia, it. post deponentia intransitivae potestatis, ut οὐκ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν *numerari non poterant propter multitudinem eorum* Jud. 2, 20. ἐκλείπω 7, 22. ἐμπίπτω εἰς ἀῤῥωστίαν 1 Macc. 6, 8. ἐντρέπομαι Esr. 1, 47. εὐλαβέομαι Sir. 26, 5. εὐφραίνομαι Jud. 12, 20. θαυμάζω 10, 19. πίπτω Sir. 22, 25. Addit. ad l. Esth. 5, 13. πτοέομαι 1 Macc. 7, 30. συμπίπτω 6, 10. συστέλλομαι 3, 6. ταράσσομαι Addit. ad l. Esth. 5, 12. φοβέομαι Jud. 5, 23. 1 Macc. 2, 62. 3, 22. 8, 12. φυγαδεύω 2, 43. (Plut. vit. Ages. c. 1 et 19.) — ad exemplum hebr. מִפְּנֵי et ad imitationem τῶν ὁ ponitur ἀπὸ προσώπου τινός, ubi poni poterat ἀπό τινος, ita ἀπὸ προσώπου seq. gen. pers. post ἀπόλλυμι Sir. 20, 21. quo l. ἀπό c. genit. et διά c. accus. alternant. ἐντρέπομαι 1 Macc. 1, 18. ἐξανίστημι Sir. 8, 11. εὐλαβέομαι 7, 6. φοβέομαι Jud. 4, 2. ὠδίνω ἀπὸ προσώπου βρέφους Sir. 19, 11. — ἀπὸ προσώπου seq. gen. rei, ut ἐξέρχομαι ἀπὸ προσώπου δόξης *egredior propter personam generis nobilitate excellentem* Sir. 29, 27. ἐκφεύγω ἀ. προσώπου πολέμου 40, 6. τρέμω ἀ. π. δυνάμεως Orat. l. Prec. Man. v. 4. ὠδίνω ἀ. προσώπου λόγου 19, 11. — abest genit. rei ex antecedd. repetendus Sir. 21, 22. ἄνθρωπος — πολύπειρος εἰ-

συνθήσεται ἀπὸ προσώπου scil. οἰκίας *hominem — politum pudebit, temere incurrere in domum propter domus verecundiam = homo politus temere in domum incurrere dubitabit verecundiae quippe memor, quae debetur domui.* — ubi Lat. *vi*, nostrates: *in Folge*, ita post ἀποδιαστέλλομαι 2 Macc. 6, 5. γίνομαι Addit. ad l. Esth. 1, 10. οἴομαι 2 Macc. 5, 21. σαλεύομαι 1 Macc. 9, 13. στίλβω 6, 34. τήκομαι Jud. 16, 15. (Hom. Il. 11, 674.) Cf. *Passow* I. 260. *Matth.* §. 573. —

e) de *materia*, e qua prodit vel efficitur aliquid, ubi Lat. *a, ex*, nos: *von, aus*, ut ἄνθρωπος ἀπὸ ἐδάφους Sir. 36, 10. κρύσταλλος ἀφ' ὕδατος 43, 20. — Jud. 12, 1. Esr. 8, 57. (Hdot. 7, 65. Lucian. dial. deor. 7, 4.) Cf. *Matth.* §. 573. §. 374. not. *Buttm.* §. 119. *Fischer* l. l. 3. a. p. 374. *Win.* l. l.

f) de *munere* vel *officio*, a quo sunt repetenda negotia alicuius, ubi Lat. *sum a* i. e. *praefectus sum alicui negotio* [cf. Tursellin. de partic. lat. I. p. 59. ed. *Hand.*] ita οἱ ἀπὸ τῶν χρειῶν. 1 Macc. 10, 41. (Similiter Graeci de studiis, arte, doctoribus, quibus deditus est aliquis Plut. vit. Brut. c. 2. Hdian. 1, 7. 9. Lucian. Conviv. §. 6.) Cf. *Fischer* l. l. p. 113. *Matth.* §. 573. *Schäfer* melet. p. 26. *Vig.* p. 579. 855. *Lob.* ad Phryn. p. 164. *Passow* I. 260. —

g) ad normam hebr. מִן sensu comparativo i. e. in *comparatione* adhibetur, quippe quod una res cum altera si comparatur, ab hac recedere i. e. ab ea superari putatur. Utuntur in talibus Lat. praepos. *prae* vel comparativo sequente particula: *quam*. Sir. 24, 27. ἀπὸ — θαλάσσης ἐπληθύνθη διανόημα αὐτῆς [cum mari si comparatur, uberior factus est sensus eius scil. legis i. e.] *ubertate sensus mare superat lex*. Ibid. καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης *et voluntas eius profunditate oceanum superat*. — ita ἀπό pro מִן Gen. 3, 14. aliis in locis quum pro מִן habent οἱ ό nunc παρά seq. acc. i. e. *magis quam* cf. Esth. 3, 8. nunc ὑπέρ c. acc. ut Judic. 2, 19. Jer. 15, 8. Ezech. 23, 11. Cf. de praepos. מִן usu comparativo *Gesen.* Lehrg. d. hebr. Spr. p. 689. *Ewald* p. 599. gram. min. p. 262. *Win.* Studien I. p. 34. 40 sq.

III) in compositione 1) remotionem indicat, ut ἀπάγω, ἀπέρχομαι, ἀποκοσμέω — 2) cessationem, ut ἀπαλγέω — 3) perfectionem, ut ἀποδείκνυμι — 4) restitutionem, ut ἀποδίδωμι — 5) tollit vim verbi simplicis, ut ἀπειθέω, ἀπείθεια, ἀπιστέω — 6) auget, ut ἀποθαυμάζω, ἀποθλίβω — 7) ad officia praestanda pertinet, ut ἀποδίδωμι. —

'Αποβαίνω, f. βήσομαι (ἀπό, βαίνω, scando; descendere facio Hdot. 5, 65. descendo Xen. h. gr. 1, 1. 12.) *evado* i. e. a) *evenio, contingo* 2 Macc. 9, 24. τὸ ἀποβησόμενον, *quae evenient*, i. e. *exitus, finis rei*, ita de morbi exitu v. 25. (Diod. Sic. 4, 38. Xen. Mem. 1, 1. 6.) — b) *fio, ich werde*, addito nominat. praedicati [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Sap. 2, 3. Sir. 30, 8. (Diod. Sic. 1, 72. Xen. Mem. 4, 8. 8.)

'Αποβάλλω, f. βαλῶ (ἀπό, βάλλω) *abiicio, deiicio* [Ael. V. H. 12, 38.] med. *deiicior, decido* Tob. 11, 8.

'Αποβάπτω, f. ψω (ἀπό, βάπτω) *submergo, immergo* [Hdot. 4, 70.] ex metonym. antecedentis pro consequente: *haurio* 2 Macc. 1, 21.

'Απόβλημα, τος, τό (ἀποβάλλω) *reiectamentum*, τῆς ἐργασίας Sap. 13, 12. 13.

'Απογεύομαι, f. σομαι (ἀπό, γεύομαι, gusto) *degusto*, τινός, *von etwas* [cf. *Matth.* §. 327, 4. *Rost* §. 108. *Buttm.* §. 119. *Win.* §. 30, 7.] 4 Macc. 4, 26. 9, 2. 6. 6, 8. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Cyr. 1, 3. 4.) — absol. 4 Macc. 10, 1. —

'Απογινώσκω, f. γνώσομαι (ἀπό, γινώσκω, cognosco; non agnosco) *despero, ich verzweifle*, τί, *an etwas, ich gebe etwas auf* 2 Macc. 9, 22. (Diod. Sic. 4, 38. Dem. 69, penult.) passiv. ἀπογινώσκομαι, *desperatur de me*, ἀπεγνωσμένος = *perditus, hoffnungslos verloren* Jud. 9, 11. quo l. alternat c. ἀπηλπισμένος aliisque vocabulis *miseri* notionem includentibus. — (Diod. Sic. 14, 66. Dem. 358, 13.)

'Απόγονος, ου, ὁ (masc. adiect. ἀπόγονος, ου, ὁ, ἡ, ον, τό — ἀπογίνομαι) *proles, soboles* Sap. 7, 1. Jud. 5, 6. quo l. si praedicatum plurali numero enuntiatum iungitur c. subiecto singularis numeri, quippe quod collectivi notionem includit, vid. *Matth.* §. 302. *Buttm.* §. 116. *Rost* §. 100. *Win.* §. 47, 1. a. — 4 Macc. 18, 1. (Diod. Sic. 1, 45. Xen. Mem. 3, 5. 11.)

'Απογραφή, ῆς, ἡ (ἀπογράφω, quod vid.) 1) *descriptio* i. e. *relatio in tabulas publicas* 3 Macc. 4, 15. 17. (Jos. Ant. 18, 1. 1. bell. iud. 1, 2. 8.) — 3 Macc. 2, 32. ἐπειρῶντο — ἀπογραφῶ i. e. *conabantur impedire, quo minus nomina sua in tabulas publicas referrentur*. De h. l. plur. ἀπογραφαί vid. sub ἄβυσσος observata. — 2) *index, tabularium*, a) de tabulis publicis [ut eorum, qui sunt aetate militari Pol. 2, 23. 9. vel publicanorum in portubus Dem. 467, 5.] 3 Macc. 7, 22. τὰ — ἀπογραφῆς *sua quisque ex tabulis publicis recipiebat* i. e. *prouti ademta esse alicui sua ex tabulis publicis intelligebatur, ita quisque ea recipiebat*. — b) de monumentis vel libris publicis 2 Macc. 2, 1.

'Απογράφω, f. ψω (ἀπό, γράφω) *describo* i. e. *in tabulas*, maxime, *publicas refero* Esr. 9, 30. med. ἀπογράφομαι a) *curo ut nomen meum describatur* [cf. *Matth.* §. 492. *Buttm.* §. 122, 8. *Rost* §. 115, 4. *Win.* §. 39. 4.] 3 Macc. 2, 29. — b) *me adstipulante describo* vel *in tabulas publicas refero*, τινά 3 Macc. 6, 38. — abs. v. 34. Cf. *Rost* §. 113, 2. c. *Win.* §. 39, 3. (Hdot. 7, 110. Diod. Sic. 16, 60. Xen. h. gr. 2, 4. 8.) — Passiv. ἀπογράφομαι, *describor*, seq. acc. rei i. e. *für etwas, zu einem gewissen Zweck*, ut τήν — προδεδηλωμένην — λατρείαν 3 Macc. 4, 14. — De h. l. accus. vid. sub ἀπιστέω monita. —

'Αποδείκνυμι, f. δείξω (ἀπό, δείκνυμι, ostendo, monstro Xen. h. gr. 4, 4. 8.) 1) *argumentis demonstro, comprobo*, τὶ ἀπό τινος [vid. ἀπό] 4 Macc. 1, 8. sq. ὅτι 4 Macc. 16, 2. (Plut. non posse suaviter vivi secund. Epicur. c. 2. ὡς Xen. Hier. 7, 5.) — passiv. ἀποδείκνυμαι *comprobor* τινί τι *alicui aliqua re* 3 Macc. 5, 31. οἱ ἀποδεδειγμένοι ἐμοὶ — πίστιν i. e. ὧν τὴν πίστιν ἀποδεδειγμένην ἔχω, *quorum fidem comprobatam mihi habeo*. Cf. de accus. post passiva sub ἀπιστέω observata. — ἐν τῇ εὐνοίᾳ — καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος Addit. ad l. Esth. 2, 3. — 2) *volo esse aliquem aliquid, constituo aliquem aliquid*, τινά τι [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Hist. Sus. v. 5. (Jos. Ant. 8, 6. 3. Xen. An. 1, 1. 2.) — ἡμέραι ἀποδεδειγμέναι *dies constituti* scil. cultui divino 1 Macc. 10, 34. βιβλία ἀ. *libri ad certos usus* [publicos scil.] *accommodati et destinati* 14, 23. (Diod. Sic. 1, 92. et ad h. l. *Wesseling* Sext. Empir. I. in grammat. 13, 1. 280. Dem. 1481, 12.) —

'Απόδειξις, εως, ἡ (ἀποδείκνυμι) *demonstratio per argumenta, certa rei comprobatio*, λέγειν μ. ἀποδείξεως = λέγειν καὶ ἀποδεικνύναι 3 Macc. 4, 20. 4 Macc. 3, 19. (Pol. 3, 1. 3. Xen. Mem. 4, 6. 13.)

'Αποδειροτομέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, δειροτομέω, obtrunco) *cervicem abscindo* 4 Macc. 15, 17.

Ἀποδέχομαι, f. δέξομαι, dep. med. c. aor. 1. p. significat. pass. ἀπεδέχθην [2 Macc. 3, 9. cf. *Matth.* §. 495, c. *Buttm.* §. 100, 3. not. 7. gram. max. §. 113, 4. *Rost* §. 113, not. 5. *Win.* §. 39, 7. — ἀπό, δέχομαι] *excipio*, a) τινά, ut advenientem 2 Macc. 3, 9. (Diod. Sic. 1, 18.) — = *amice tracto*, τινά 2 Macc. 3, 35. 13, 24. — b) τί *cum assensu accipio*, *probo* Tob. 7, 17. 3 Macc. 3, 17. 4 Macc. 3, 29. — absol. 1 Macc. 9, 71. (Pol. 7, 39. 5. Plat. Phaedon. §. 41.) — vel *mente aliquid excipio* i. e. *intelligo*, *etwas begreifen*, *vernehmen* 3 Macc. 5, 27. (Xen. Mem. 3, 10. 15.)

Ἀποδιαστέλλω, f. στελῶ (ἀπό, διαστέλλω) *separo*, τὶ ἀπὸ τοῦ νόμου *vi legis aliquid separo* i. e. *lege aliquid veto* 2 Macc. 6, 5.

Ἀποδιδράσκω, f. δράσομαι, a. 2. ἀπέδραν et forma minus proba ἀπέδρων [Jud. 11, 16. cf. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 72. ἀπό, διδράσκω] *aufugio* Sir. 30, 40. Tob. 2, 8. (Ael. V. H. 2, 6. Xen. Mem. 2, 11. 1.) — ἀπό τινος Jud. 10, 12. de h. l. praes. historico cf. *Matth.* §. 504, 1. *Buttm.* §. 124, 6. *Rost* §. 117, not. 1. b. *Win.* §. 41, 2. b. *Porson.* ad Eur. Or. v. 360. *Buttm.* ad Soph. Philoct. v. 371. — Jud. 11, 3. 16. —

Ἀποδίδωμι, f. δώσω, a. 1. ἀπέδωκα [ut apud Graecos numero singulari et tertia pluralis legitur cf. *Matth.* §. 210, 5. *Buttm.* §. 95, b. not. 1. 8. gram. max. §. 107, not. 15.] a. 2. ἀπέδων (ἀπό, δίδωμι) 1) *trado*, *ich gebe ab*, *übergebe* a) propr. τινί τι Esr. 8, 67. 1 Macc. 12, 17. (Xen. Cyr. 4, 5. 26.) — b) metaph. 4 Macc. 6, 32. τούτοις ἂν ἀπεδόμην — μαρτυρίαν *his meum exhiberem testimonium.* (ὅρκον Dem. 234, 5.) — c) med. ἀποδίδομαι [de meo aliquid trado, hinc:] *vendo*, τί Bar. 6, 28. (Xen. An. 7, 5. 5.) — 2) *reddo*, *zurück- wiedergeben* a) univ. τί 2 Macc. 9, 6. 4 Macc. 12, 20. τινί 2 Macc. 7, 22. τινί τι, it. τινί τινα Bar. 4, 23. Tob. 2, 1. 13. 14. 1 Macc. 9, 70. 72. 10, 9. 2 Macc. 2, 17. 7, 23. 14, 46. (Lucian. dial. deor. 12, 3. Xen. h. gr. 2, 2. 9.) — b) de rebus, quas reddi officii ratio postulat, ut aa) benevolentiam beneficiis conferendis demonstratam, ubi Lat. *refero*, ut χάριν τινί 1 Macc. 14, 15. de h. l. fut. in interrogatione dubitantis, ubi Lat. coniunct. praesentis, nos verbo: *sollen*, utimur cf. *Matth.* §. 516, not. 2. *Buttm.* §. 126, not. 7. *Herm.* ad Vig. p. 742. 747. ad Soph. Elect. v. 907. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 134. 151. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 31. *Id.* ad Xen. Mem. 3, 6. 6. *Win.* §. 41, 6. §. 42, 4. b. — (Xen. Mem. 2, 2. 13. Dionys. Hal. Ant. 4, 63.) — absol. Sir. 4, 31. — bb) de officiis alicui debitis = *praesto*, *exhibeo*, ut χάριτας scil. θεῷ 3 Macc. 1, 9. — cc) refertur ad ea, quae usus alicuius rei mihi concessus postulat = *reddo*, *solvo*, *abzahlen*, *zurückzahlen* Sir. 29, 2. τί 1 Macc. 10, 41. — (Palaeph. f. 38. Xen. Cyr. 2, 4. 14.) — dd) de promissis, votis = *persolvo*, ut εὐχήν Sir. 18, 21. Bar. 6, 35. (Xen. Mem. 2, 2. 10.) — ee) de mercede operis debita: *solvo*, τινὶ μισθόν Tob. 2, 12. 4, 14. (Xen. An. 1, 2. 12.) — refertur ad Deum *rependentem* vel universe, τινὶ κατά τι Sir. 11, 27. 36, 13. vel *remunerantem*, τινί Tob. 4, 14. τινί τι Sap. 10, 17. — vel *punientem*, τινί τι Sir. 12, 6. quo l. ἀποδώσει ἐκδίκησιν pro: ἐκδικῶν ἀποδώσει l. ἐκδίκησιν ἐκδικῶν ἀποδώσει *vindictam sumens rependet*. Addit. ad l. Esth. 6, 15. 2 Macc. 4, 38. — τὸ ἀνταπόδομά τινι = *das Wiedervergeltungsrecht an Jem. üben* Tob. 14, 10. addito εἰς κεφαλήν τινος, ita in formula composita ad normam hebr. נָתַן בְּרֹאשׁ פּ׳ et indicanda ex verbositate sub voc. ἄγγελος commemorata, pro ἀποδιδόναι τινί τι καὶ ἐπάγειν εἴς τινα *malum aliquod in caput alicuius refero* i. e. *prava facta alicuius rependo.* Ita διδόναι εἰς κεφαλήν τινι pro: נָתַן בְּרֹאשׁ פּ׳ l. הֵשִׁיב Judic. 9, 57. 1 Sam. 25, 39. Joel 3 vel 4, 4. 7.

Ἀποδοκιμάζω, f. άσω (ἀπό, δοκιμάζω) *reprobo*, τινὰ ἐκ παιδῶν τινος, e constructione praegn. = ἀποδοκιμάζω καὶ ἐκβάλλω ἐ. τ. π. τ. Sap. 9, 6. παραβολήν Sir. 20, 18. Vide de h. l. sub ἀπό no. II. 2. a. bb. observata. (Hdian. 4, 3. 21. Xen. Cyr. 6, 2. 36.)

Ἀπόδοσις, εως, ἡ (ἀποδίδωμι) *redditio*, ἐν καιρῷ ἀποδόσεως *tempore quo reddendum est* scil. mutuum Sir. 29, 5.

Ἀποδοχεῖον, ου, τό (ἀποδέχομαι) *receptaculum*, ut ὑδάτων Sir. 39, 17. 50, 3. frumenti 1, 15.

Ἀποδύρομαι, f. οὔμαι (ἀπό, δύρομαι) *lamentor*, *deploro*, τί 3 Macc. 4, 12. (Alciphr. ep. 1, 25. Dem. 278, 16.)

Ἀποθαυμάζω, f. άσω (ἀπό, augens, θαυμάζω) *demiror*, *valde admiror* [Xen. Oec. 2, 17.] ἐπί τινι = *admiror aliquem* Sir. 11, 14. τινὰ ἔν τινι, *aliquem in aliqua re* Sir. 47, 17. εἴς τι 40, 7. vid. de h. l. sub εἰς no. III. 3. a. bb. observata.

Ἀποθήκη, ης, ἡ (ἀποτίθημι) *locus*, *in quo reponitur aliquid*, ita de thesauro Esr. 1, 54. (Hdian. 7, 11. 14. Thuc. 6, 97.)

Ἀποθησαυρίζω, f. ίσω (ἀπό, θησαυρίζω) *thesauros colligo* Sir. 3, 4. Athen. II. p. 70. E.

Ἀποθνήσκω, impf. ἀπέθνησκον, f. ἀποθανοῦμαι, a. 2. ἀπέθανον [de 3 plur. ἀπεθάνοσαν Bar. 2, 25. pro: ἀπέθανον vid. sub ἀπέρχομαι notata et de alia eiusdem personae forma ἀπέθαναν Tob. 3, 9. *Sturz* de dial. alex. p. 61. *Win.* §. 13, 1. — ἀπό, θνήσκω] *morior*, *vita defungor* a) de morte naturali aa) univ. Sir. 10, 11. 11, 17. Sir. 14, 17. quo l. si ab orat. indirecta fit transitus in directam vid. sub ἀνίστημι monita et de dativo nominis coniugati sub ἀναβοάω disputata, de futuro denique imperativi vim habente sub ἀναλαμβάνω ad Jud. 14, 2. adnotata. (θανάτῳ θανεῖν Hom. Od. 11, 412.) Sir. 16, 3. 25, 23. 30, 4. 40, 28. 41, 9. Tob. 1, 14. 3, 6. — πρίν it. πρὶν ἢ ἀποθανεῖν Tob. 11, 2. 14, 4. πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν Tob. 10, 12. 14, 15. Jud. 14, 24. — Tob. 11, 9. 14, 12. 15. Jud. 8, 2. 16, 22. 23. — μετὰ τὸ ἀ. αὐτήν Jud. 16, 25. 1 Macc. 1, 9. — additur genit. aetatis, ut ἀπέθανε — ἑπτὰ i. e. ἀπέθανεν ὢν ἐτῶν — ἑπτά. — ἀποθνήσκω = *in eo est ut moriar* 1 Macc. 1, 5. De praesenti, quatenus de conatu vel de voluntate dici queat, vid. sub ἀκούω monita. 1 Macc. 6, 9. ἐλογίσατο, ὅτι ἀποθνήσκει. De h. l. praesenti in re, quam proxime futuram esse credit aliquis vid. *Matth.* §. 504, 3. *Rost* §. 116, 9. not. 8. *Herm.* ad Soph. OC. v. 1372. *Win.* §. 41, 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 135. 154. — 1 Macc. 1, 7. 2, 40. 70. 6, 16. 9, 56. 11, 18. 14, 16. — bb) de personis mortem violentam vel supplicium patientibus, ubi Lat. *morior*, *interficior*, *pereo*, *mortem* l. *supplicium patior* Tob. 1, 19. 6, 14 bis. 7, 11. 8, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 9. Hist. Sus. v. 41. 43. Hist. bel. et drac. v. 8. 9. 12. 1 Macc. 1, 50. 63 bis. — ἀποθάνωμεν [de coniunct. in adhortatt. vid. αἰνέω] 1 Macc. 2, 37. 41. 4 Macc. 9, 6. ἐν ἀνδρείᾳ 1 Macc. 9, 10. ἔν τινι, *per aliquid* Bar. 2, 25. 1 Macc. 3, 59. — 1 Macc. 2, 38. 41. 6, 46. 2 Macc. 6, 26. ἕτοιμος — ἀποθνήσκειν 2 Macc. 7, 2. 8, 21. 4 Macc. 9, 1. 2 Macc. 7, 9. — μέλλων ἀποθνήσκειν 2 Macc. 7, 18. 4 Macc. 10, 9. 12, 16. — εἰ ἀποθάνοι = *wenn er sich dächte, dass er umgebracht würde* i. e. *wenn er umgebracht*

würde 3 Macc. 12, 24. 14, 42. ὑπέρ τινος 4 Macc. 1, 8. 10. 11, 15. διά τι vel διά τινα 4 Macc. 6, 27, 16, 25. — 8, 10. 10, 2. 11, 1. 12, 1. 14. 13, 9. 16, 11. 12 bis. de h. l. praesenti in verbis ὡς οὐδὲ ἀποθνησκόντων ἐλυπήθη vel ut habet *Apel* οὐδ' ὡς ἀ. ἐλυπήθη perfecti significatione posito vid. *Rost* §. 116, not. 2 fin. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 1067 l. 1085. coll. *Matth.* §. 504, 1. — 4 Macc. 16, 24. 18, 5. (Hdian. 3, 15. 8. Xen. Mem. 4, 8. 9.) — b) = *pereo, ich werde vernichtet* Bar. 4, 1.

Ἀποικία, ας, ἡ (ἀποικέω, demigro) *demigratio* i. e. vel *locus emigrationis* 3 Macc. 6, 10. = *exilium* Bar. 3, 2. 7. — vel *colonia, Ansiedelung, Pflanzstadt* Sap. 12, 7. (Ael. V. H. 8, 5. Xen. An. 4, 8. 22.)

Ἀποικίζω, f. ίσω (ἄποικος) *demigrare facio, deporto*, τινά Sir. 29, 18. Bar. 1, 9. 2, 14. (Thuc. 1, 24.)

Ἀποικισμός, οῦ, ὁ (ἀποικίζω) *deportatio*, γῆ ἀποικισμοῦ i. e. *terra, in quam deportatur aliquis* Bar. 2, 30. 32. Cf. de hoc genit. usu *Win.* §. 30, 2.

Ἀποίχομαι, impf. ἀπῳχόμην, dep. med. (ἀπό, οἴχομαι, eo; absum Hom. Od. 1, 253.) *abeo*, πρός τινα Jud. 6, 13. εἴς τι 13, 1.

Ἀποκαθαρίζω, f. ίσω, it. ιῶ [de quo fut. attico vid. γνωρίζω — ἀπό, καθαρίζω, purgo) *depurgo, ganz rein machen*, trop. πᾶσαν ἁμαρτίαν = *expio omne peccatum* Tob. 12, 9. de h. l. futuro eiusque c. praesenti coniunctione vid. ἀγαλλιάομαι. —

Ἀποκάθημαι, f. θήσομαι (ἀπό, procul a, κάθημαι) *seorsim sedeo*, de femina, quae menstrua patiens, vi legis mos. domi se continebat Bar. 6, 29. — pro טמאה Lev. 20, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Reinigkeit*, e. —

Ἀποκαθίστημι, f. στήσω a. 1. p. ἀποκατεστάθην (ἀπό, καθίστημι) 1) *restituo*, a) in locum quo ante fuit aliquis = *reduco*, τινά Tob. 10, 13. c. duplici acc. uno obiecti, altero qualitatis [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 2 Macc. 12, 25. — τινά l. τί sq. εἰς c. acc. loci Hist. bel. et dr. v. 39. Esr. 1, 31. 5, 2. 6, 26. 2 Macc. 12, 39. — b) *in statum pristinum reduco*, τί 1 Macc. 15, 3. (Hdian. 2, 67. Dem. 256, 3.) — addito dat. pers. *in gratiam* l. *commodum alicuius* 2 Macc. 11, 25. (Diod. Sic. 19, 64.) — 2) *abductum aliquem colloco*, seq. acc. pers. et εἰς vel ἐπί c. acc. loci Jud. 6, 7. 10. — 2 Macc. 15, 20.

Ἀποκαίω, f. καύσω (ἀπό, καίω) *comburo*, τί 4 Macc. 15, 17. (deuro, urendo tollo Xen. Mem. 1, 2. 54.)

Ἀποκαλύπτω, f. ψω (ἀπό, καλύπτω, tego) *retego, revelo* a) propr. i. e. velamine sublato conspiciendum praebeo, ich enthülle Hist. Sus. v. 32. (med. me revelo Plut. vit. Coriolan. c. 23.) — b) metaph. *manifesto, manifestum reddo, offenbaren, entdecken*, τί Sir. 1, 27. 6, 8. ad h. l. fut. cf. sub ἀγαλλιάομαι observata. — Sir. 27, 16. 17. 21. 42, 19. 1 Macc. 7, 31. τινί τι Sir. 1, 5. 4, 18. (Plat. Gorg. p. 311. D.) — absol. Sir. 19, 7. (med. mentem meam aperio Diod. Sic. 17, 62. 18, 24.)

Ἀποκάλυψις, εως, ἡ (ἀποκαλύπτω, revelo) *revelatio* [propr. i. e. de nudatione corporis Plut. Cat. mai. c. 20. et οἱ ὁ 1 Sam. 20, 30.] metaph. *manifestatio, Bekanntmachung*, ut μυστηρίων, λόγων Sir. 22, 20. 41, 28. — ἀ. τῶν ἔργων scil. γίνεται = τὰ ἔ. ἀποκαλύπτεται Sir. 11, 25.

Ἀπόκειμαι, f. κείσομαι, dep. med. (ἀπό, κεῖμαι positus sum; sepositus sum) *constitutus sum, as-*

servor 2 Macc. 12, 45. 4 Macc. 8, 10. (Plut. vit. Lucull. c. 24.) —

Ἀποκενόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, augens, κενόω) *evacuo*, τινά i. e. *opibus aliquem exuo* vel *privo*, = nostratium: Jem. *ausbeuteln* Sir. 13, 5. 7.

Ἀποκλείω, f. είσω (ἀπό, κλείω) 1) *occludo, claudo, verschliessen, abschliessen*, τὴν θύραν vel τὰς θύρας Hist. Sus. v. 18. 36. Hist. bel. et drac. v. 11. 1 Macc. 12, 48. (Xen. An. 7, 6. 24.) — 2) *excludo, heraus- hinaussperren, non intromitto*, τινὰ ἐκ τῆς πόλεως 1 Macc. 5, 47. 10, 75. absol. i. e. cogitatione addendum αὐτόν 1 Macc. 11, 61. (τινὰ τόπου τινός Xen. An. 6, 6. 13. abs. 4, 3. 20.) — τινὰ ἐκ προσώπου τινός, *non sino esse aliquem* c o r a m *aliquo* i. e. *in cubiculo alicuius* Jud. 13, 1. — passiv. ἀποκλείομαι, seq. accus. rei [de quo vid. αἰδήμων, it. ἀπιστέω] ut τὸ φέγγος, *lumine intercludor* l. *privor* 3 Macc. 4, 10.

Ἀποκλίνω, f. νῶ (ἀπό, κλίνω) *de via declino*, sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 5, 35. (Xen. An. 2, 2. 16.)

Ἀποκνίζω, f. ίσω (ἀπό, κνίζω) *vellico, ungue aliquid abscindo* [propr. Diod. Sic. 2, 4.] trop. 4 Macc. 1, 29.

Ἀποκομίζω, f. ίσω et ιῶ [de qua futuri forma vid. sub γνωρίζω notata — ἀπό, κομίζω] *deporto*, τινί 2 Macc. 2, 15. de h. l. participio futuri consilium indicante cf. *Matth.* §. 566, 6. *Buttm.* §. 131, 3. *Rost* §. 130, 7. *Bornem.* ad Xen. An. 7, 4. 19. *Herm.* ad Vig. 775. (Xen. h. gr. 5, 4. 48.)

Ἀποκόπτω, f. ψω (ἀπό, κόπτω) *amputo*, σάρκας 4 Macc. 15, 20.

Ἀποκοσμέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, κοσμέω, ordine dispono; quae ordine collocata erant, aufero Hom. Od. 7, 232.) *ornatu privo*, alii: *e medio tollo, aus der Welt schaffen* 2 Macc. 11, 38.

Ἀπόκρημνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀπό, κρημνός) *praeceps* [Xen. Ven. 8, 4.], ὄργανον — σποδόν *machina in cinerem* praecipitans 2 Macc. 13, 5. (Dem. 703, 6.)

Ἀποκρίνομαι, med. [verbi ἀποκρίνω, secerno Thuc. 2, 49.] a. 2. ἀπεκρινόμην et a. 1. p. ἀπεκρίθην signif. reflex. [de qua vid. ἁγνίζω] vel intrans. *respondeo* a) univ. Legitur in his libris praeter μὴ ἀποκρίνου Sir. 11, 8. non nisi ἀπεκρίθην *respondi*; [contra usum Graecorum bonae indolis cf. *Lob.* ad Phryn. p. 108. *Sturz* de dial. alex. p. 148.] τινί Sir. 5, 12. 1 Macc. 2, 36. τινί τι 15, 35. addito ἐν πραΰτητι = πράως Sir. 4, 8. — absol. Sir. 36, 4. particip. ἀποκριθείς praefigitur verbis dicendi, ut ἀποκριθεῖσα εἶπέ μοι Tob. 2, 4. 5, 1. 1 Macc. 15, 33. ἀποκριθεὶς ἀπήγγελεν αὐτοῖς Jud. 6, 17. 2 Macc. 7, 8. 15, 14. — iungitur c. participio verbi dicendi, ut ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες Esr. 6, 13. 1 Macc. 10, 55. 13, 8. — ἀπεκρίθην καὶ εἶπον 1 Macc. 2, 17. 19. 8, 19. — ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ ἔγραψεν αὐτῷ 1 Macc. 13, 35. cf. de his formulis sub ἀναβοάω observata. (Diod. Sic. 4, 31. Lucian. Demonact. §. 26.) — b) de responsionibus div., vel de vate oracula edente 1 Macc. 4, 46.

Ἀπόκρισις, εως, ἡ (ἀποκρίνω secerno; secretio, excretio) *responsio* Sir. 5, 11. 20, 4. (Diod. Sic. 14, 25. Xen. Hier. 1, 35.)

Ἀποκρύπτω, f. ψω (ἀπό, κρύπτω) *abscondo, occulto, verstecken, verbergen* a) propr. i. e. localiter, τί 2 Macc. 1, 20. 33. τινὰ ἔν τινι 10, 37. (Diod. Sic. 4, 20. Xen. Ant. 4, 4. 11.) — b) *celo, verheimlichen*, τί Sir. 20, 29 bis. 41, 15 bis. — οὐχ ἀποκρύπτεται *non semper celatur* Sap. 1, 10. de praesenti statum durantem indicante vid.

ἀγαθύνω. — τινί τι Sap. 6, 22. (Hdot. 7, 28.) — med. signific. activ. τί Sap. 7, 13. (Dem. 1121, 16.) Cf. *Rost* §. 113, 2. c.

'Απόκρυφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀποκρύπτω) *absconditus, occultus*, ut ἀγρυπνία Sir. 42, 9. θησαυρός 1 Macc. 1, 23. ἴχνος Sir. 42, 19. μέρος 23, 19. — ἀπόκρυφα παροιμιῶν i. e. παροιμίαι ἀπόκρυφοι 39, 3. ἀπόκρυφα *res absconditae* 43, 33. — τὰ πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν ἀποκρύφοις scil. εἰσί *plura vero operum eius in numero rerum absconditarum sunt* i. e. *abscondita = incognita homini sunt* Sir. 16, 19. — τὰ ἀπόκρυφα, substantive [vid. ἀγαθός] *res absconditae* Sir. 48, 25. = *mysteria* 14, 21. 39, 7. — (Xen. Conv. 8, 11.) —

'Αποκτείνω et ἀποκτέννω [Sap. 16, 14. Tob. 1, 18. Esr. 4, 7. cf. *Sturz* de dial. alex. p. 128. *Buttm.* gram. max. §. 21, not. 2. *Matth.* §. 14. *Rost* p. 382. Greg. Cor. p. 588. 597. 602. ed. *Schäfer*. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 81. *Win.* §. 15. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 507 sq.] f. ἀποκτενῶ a. 1. ἀπέκτεινα, perf. pass. ἀπέκταμμαι [1 Macc. 5, 51. infinit. p. p. ἀπεκτάνθαι 2 Macc. 4, 36. de quo perf. Graecis melioris aevi inusitato vid. *Buttm.* §. 101. sub κτείνω. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84.] a. 1. p. ἀπεκτάνθην [1 Macc. 2, 9. Dio Cass. LXV. 4. 1063. de qua aor. forma serioris aevi cf. *Buttm.* §. 90, not. 4. §. 100. gram. max. §. 101, not. 10. §. 114. *Matth.* §. 241. *Rost* l. l. *Lob.* ad Phryn. p. 36. 751. *Win.* §. 15. — ἀπό κτείνω] *interficio, occido, todtschlagen, tödten, umbringen, mortis supplicio mulcto*, sq. accus. pers. Sap. 16, 9. Sir. 47, 4. Tob. 1, 8. 21. 3, 8. Hist. Sus. v. 53. 62. Hist. bel. et drac. v. 22. 26. 28. 29. 1 Macc. 2, 25. 3, 11. 5, 35. 51. 7, 4. 16. 9, 32. 40. 61. 69. 11, 10. 13, 23. 31. 16, 21. 22. 2 Macc. 4, 46. 10, 22. 4 Macc. 3, 7. 12, 15. 13, 14. — (Palaeph. f. 2. Xen. An. 2, 1. 11.) additur ἐν c. dat. nunc status Tob. 1, 18. — nunc adminiculi Esr. 1, 53. 2, 9. 1 Macc. 5, 28. 12, 48. — c. dat. modum indicante [vid. ἀγερωχία] 4 Macc. 18, 21. — sq. εἰς c. nomine numerali 1 Macc. 11, 47. — absol. Esr. 4, 7 bis. 4 Macc. 18, 18. de h. l. fut. vid. ἀγαλλιάομαι. — additur dat. causae, ut τῇ κακίᾳ Sap. 16, 4. Cf. de dat. causae *Matth.* §. 398, b. *Rost* §. 106, 1 bis. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 408. *Markland.* ad Eur. Suppl. v. 1304. *Brunck* ad Soph. Ant. v. 1219. *Win.* §. 31, 3. b. —

'Αποκυέω, f. ήσω (ἀπό, κυέω, fero, fetum gesto; *den Fötus austragen*) *pario*, τινὰ [propr. Hdian. 1, 5. 14.] τὴν εὐσέβειαν ὁλόκληρον *perfectam pietatem* i. e. *liberos perfectae pietatis* 4 Macc. 15, 14.

'Αποκωλύω, f. ύσω (ἀπό, κωλύω) *prohibeo, impedio* i. q. κωλύω, sed fortius, τινά τινος [de quo genit. vid. ἀναστέλλω] Esr. 2, 28. (Xen. An. 3, 3. 3.] — τινός Esr. 5, 73. (Xen. h. gr. 4, 7. 3.) — Sir. 7, 33. ἐπὶ — χάριν *ne prohibe gratiam alicui quum mortuus fuerit* i. e. *ne mortuo quidem gratiam s. benevolentiam denega.*

'Απολαμβάνω, f. λήψομαι, pf. ἀπείληφα (ἀπό, λαμβάνω) 1) *capio, wegnehmen*, τοὺς τόπους i. e. *locos occupo, in Besitz nehmen.* 2 Macc. 8, 6. — 2) *seorsim sumo, seorsim duco, beiseits nehmen*, τινά, addito εἰς c. acc. loci 2 Macc. 4, 46. sq. κατὰ ἰδίαν 6, 4. (Philostr. vit. Apollon. 7, 18.) — 3) *accipio*, τὶ παρά τινος 4 Macc. 18, 23. (Diod. Sic. 13, 31.)

'Απόλαυσις, εως, ἡ (ἀπολαύω) *fruitio, usus*, τινός 3 Macc. 7, 16. (Diod. Sic. 11, 25. Xen. Mem. 2, 1. 33.)

'Απολαύω, αύσω (capio l. accipio aliquid ab aliqua re) *utilitatem percipio ab aliqua re, fruor*, τινός *aliqua re* [de quo gen. vid. ἀπογεύομαι] Sap. 2, 6. de h. l. coniunct. in adhortat. vid. sub αἰνέω notata. — 4 Macc. 5, 8. 8, 5. 16, 18. (Ael. V. H. 2, 25. Xen, Mem. 4, 3. 11.)

'Απολείπω, ψω, a. 2. ἀπέλιπον (ἀπό, λείπω) 1) *relinquo, zurücklassen*, τινά 2 Macc. 10, 19. sq. dupl. acc. uno obiecti altero praedicati [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 2 Macc. 4, 19. τινὰ ἐπί τινος *aliquem praefectum* rei 2 Macc. 13, 23. — τινί τι Sap. 8, 13. 10, 8. 14, 6. (Diod. Sic. 1, 66.) — τινὰ κατὰ τὴν πόλιν 3 Macc. 1, 17. τί vel τινὰ ἔν τινι 1 Macc. 9, 65. 10, 79. — Passiv. *relinquor, ich bleibe zurück* [propr. Xen. Mem. 4, 2. 32.] metaph. *inferior sum*, τινός *aliquo, vincor, superor* [de genit. post vv. comparativi notionem includentia vid. ἀντισχύω] ut τῆς ἀληθῆς τινος 2 Macc. 3, 18. — 2) intrans. [vid. ἄγω num. 6.] *relinquor, ich bleibe zurück* i. e. a) *ich stehe nach, inferior sum, ich bin schwach*, σύνεσιν = *an Verstand* [vid. αἰθήμων] Sir. 3, 13. (Xen. Cyr. 8, 7. 26.) — b) *desisto, desino, nachlassen*, seq. participio, ut προςφερόμενος 3 Macc. 1, 12. (Xen. Oecon. 6, 1.) De participio actionem vel statum aut cessantem aut durantem indicante vid. *Matth.* §. 551, d. *Buttm.* §. 131, 4. not. *Rost* §. 129, 5. *Fischer* ad Well. 3. b. n. 21. *Win.* §. 46, 1. — 3) *desero, ich lasse im Stiche* [propr. Xen. Ages. 2, 29.] τί, trop. *omitto aliquid, renuntio alicui rei*, ut ἁμαρτίας Sir. 17, 20.

'Απολλοφάνης, εος, ους, ὁ, *Apollophanes*, nom. propr. duois Ammonitarum 2 Macc. 10, 37.

'Απόλλυμι, it. ἀπολλύω [Sir. 49, 7.] f. ὀλέσω [forma serioris aevi Sir. 6, 2. ita Lucian. Asin. §. 33. Longin. pastor. 3, 17. cf. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15. vid. tamen *Lob.* ad Phryn. p. 746.] et ὀλῶ [Sir. 6, 3. 10, 3. 20, 20. vid. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l.] a. 1. ὤλεσα pf. ὀλώλεκα — (ἀπό, ὄλλυμι) 1) *perdo* i. e. a) *pessumdo, vernichten*, med. ἀπόλλυμαι, f. ὀλοῦμαι a. 2. ὠλόμην perf. 2. ὄλωλα, *pereo, pessumdor.* Ita de personis perdentibus aliquem, τινά Sap. 12, 6. Addit. ad l. Esth. 2, 63. 8. τὸ ὄνομά τινος i. e. *ita perdere aliquem, ut ne nomen quidem eius maneat = radicitus* [ὁλορίζὶ 2, 6.] *perdere*. περὶ ὧν per attract. pro περὶ τούτων, οὓς 12, 4. Sir. 6, 3. 10, 16. 17. Esr. 8, 88. — absol. Sir. 49, 7. — med. Sap. 12, 12. 14, 6. 18, 19. Esr. 4, 27. 3 Macc. 6, 4. — sq. ἐν c. dat. vel adminiculi Esr. 4, 37. [Sir. 3, 24.] vel negotii Sir. 46, 6. διά τι Bar. 3, 28. παρά τι Ibid. — addito dat. causali [de quo vid. ἀποκτείνω] 1 Macc. 6, 13. 13, 49. (Lucian. dial. deor. 25, 1. Xen. Cyr. 3, 2. 12.). additur dat. nom. synonymi [vid. ἀναβοάω] Jud. 6, 4. — abs. Addit. ad l. Esth. 1, 9. — de rebus, ut ὁ διαλογισμὸς — ἀπώλετο i. e. *irritum reddebatur consilium eius* 1 Macc. 2, 63. ἡ ἐξομολόγησις ἀπόλλυται *tollitur laudatio* i. e. *non amplius audiuntur laudes alicuius* Sir. 17, 13. (Xen. Mem. 1, 1. 14.) — b) *interficio*, τινά Sap. 18, 5. 1 Macc. 1, 30. 2, 37. 7, 6. 9, 2. 12, 40. 49. 16, 22 bis. 2 Macc. 3, 39. 8, 20. 10, 23. 12, 19. 15, 2. — 5, 13. ἀπώλεσαν ὡς — ἀνδρῶν i. e. ἄνδρας ὡς μ. χ. — addito ἐν instrumentali 1 Macc. 5, 51. — med. ἀπόλλυμαι, *pereo, vita privor* Jud. 6, 8. Hist. Sus. v. 45. Tob. 10, 4. 7. 14, 11. 1 Macc. 13, 4. 18. 16, 21. 2 Macc. 5, 9. 7, 20. 8, 19. — ἀπόλωλα Tob. 6, 13. 1 Macc. 12, 50. — addito dat. incommodi [vid. ἄγω] = *morte eripior alicui* Tob. 3, 15. — additur nominat. praedicati [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 3 Macc. 6, 3. — ἀπό τινος = *interficior ab aliquo* 1 Macc. 11,

18. (Palaeph. f. 29. Xen. An. 2, 5. 39.) — ὑπό τινος = ὑπό τινος Jud. 16, 12. — c) *miserum reddo*, τινά Sir. 10, 3. 28, 13. — 8, 2. 22, 25. 29, 18. 34, 25. (Xen. Mem. 1, 2. 3.)

2) *perdo* i. e. *amitto, iacturam facio*, τί Sir. 6, 2. 9, 6. 20, 20 bis 27, 16. 18. 29, 10. 14. 4 Macc. 2, 14. τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰς ὄψεις i. e. *oculorum usum = visum* Tob. 7, 7. 14, 2. — τὴν ὑπομονήν *patientiam amitto*, i. e. *impatiens fio* Sir. 2, 14. 41, 2. — ἀπολωλεκὼς [scil. pecuniam, quam mutuam dedi] γίνομαι Sir. 8, 12. (Ael. V. H. 5, 10. Xen. h. gr. 1, 1. 5.) — οἱ ἀπολλύμενοι, *qui*, dum pugnabatur, *amittebantur* i. e. *quorum inter pugnandum iacturam dux faciebat* 1 Macc. 3, 9. — τὸν ἐχθρόν = *ich verliere den Feind aus dem Gesichte* Sir. 27, 18. — medium: *ich gehe verloren, pereo* Sir. 41, 6.

Ἀπολλώνιος, ίου, ὁ, *Apollonius* 1) filius Thrasaei et a Seleuco Philopatore Syriae interiori et Phoeniciae praefectus 2 Macc. 3, 5. 7. 4, 4. 4 Macc. 4, 2. 4, 7. 9. 10. 11. — 2) filius Menesthei ad regem Aegypti Ptolemaeum Philometorem legatus missus 2 Macc. 4, 21. Idem esse videtur, qui 2 Macc. 5, 24. 5 Macc. 1, 29. 3, 10. 12. commemoratur. (Jos. Ant. 12, 7. 1.) — 3) praefectus Coelesyriae 1 Macc. 10, 69. 74. 75. 77. 79. (Jos. An. 13, 43. ubi idem cognomine Δᾶος appellatur. — 4) dux exercitus syriaci cognomine Gennaeus 2 Macc. 12, 2. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Apollonius*.

Ἀπόλυσις, εως, ἡ (ἀπολύω, quod vid.; dissolutio, Ablösung) *dimissio, Entlassung, discessus*, εἰς τὰ ἴδια 3 Macc. 6, 37. — v. 40. (ἀ. τοῦ βίου e vita Diod. Sic. 18, 48.)

Ἀπολύω, f. ύσω (ἀπό, λύω, solvo; solvendo disiungo Hom. Od. 21, 46.) 1) *dimitto ich entlasse* a) univ. τινά Hist. Sus. v. 36. 2 Macc. 4, 23. (Jos. Ant. 5, 1. 25. Xen. h. gr. 6, 5. 21.) — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 11, 38. (Diod. Sic. 13, 96.) — ἐπί τι 3 Macc. 5, 34. — τὶ ἐκ χειρός Sir. 27, 19. — τινὰ ἀπὸ τ. γῆς l. ἐκ τοῦ ζῆν, *vita discedere iubeo* Tob. 3, 13. 2 Macc. 7, 9. (Plut. consol. ad Apollon. c. 13. ἐκ τῶν τ. σώματος δεσμῶν, Ael. V. H. 5, 6. τοῦ ζῆν 13, 20.) — b) de captivis, qui liberi dimittuntur 2 Macc. 12, 25. — c) de uxore a marito dimissa, ubi Lat. *repudio*. seq. acc. Esr. 9, 36. [Sir. 25, 25.] (Diod. Sic. 13, 8.) — d) de reis, qui absoluti dimittuntur = *absolvo* aa) propr., τινά Hist. Sus. v. 53. 2 Macc. 10, 21. 3 Macc. 6, 28. (Xen. Mem. 4, 8. 5.) — τινά τινος [vid. ἀπαλλάσσω] *absolvo aliquem aliqua re*, *freisprechen von etwas* 2 Macc. 4, 47. 6, 22. 30. 3 Macc. 7, 7. (Dem. 1191, 7. Xen. An. 6, 6. 15.) — absol. 4 Macc. 8, 2. 11, 13. — bb) *condonandi* sensu [propr. Diod. Sic. 1, 54.] τῆς ἁμαρτίας 2 Macc. 12, 45. — 2) *libero*, τινά τινος [de quo gen. vid. ἀπαλλάσσω] Tob. 3, 6. de h. l. constr. praegnante, obvia in verbis ἀπολυθῆναί με τῆς ἀνάγκης ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον pro: ἀπολυθέντα με τῆς ἀνάγκης ἐλθεῖν ἤδη εἰς τ. αἰώνιον τόπον vid. sub ἀντιλαμβάνω monita. (Diod. Sic. 4, 11. Xen. Mem. 2, 1. 5.) — de personis tributo liberatis, τινά 1 Macc. 16, 29. 43. (Diod. Sic. 18 et 36.)

Ἀπομαρτυρέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, augens, μαρτυρέω) *attestor firmiter* = *gewiss versichern*, 2 Macc. 12, 30.

Ἀπομάχομαι, f. έσομαι, dep. med. (ἀπό, augens, μάχομαι) *acriter repugno, renitor* 2 Macc. 12, 27. (Xen. Cyr. 3, 1. 1. An. 6, 2. 6.)

Ἀπομερίζω, f. ίσω (ἀπό, μερίζω, divido, partior; retribuo Diod. Sic. 13, 26.) *persolvo*, de rebus quas officii ratio postulat = ἀποδίδωμι, ut δόξαν τινί 2 Macc. 15, 2.

Ἀπομνημονεύω, f. σω (ἀπό, μνημονεύω) *memor sum, recordor*, τί, alicuius rei [de quo acc. vid. *Matth.* §. 347, not. 2. *Rost* §. 108. *Win.* §. 30, 10. c.] 2 Macc. 9, 21. Vide de h. l. sub ἄν observata. (Dem. 1479, 9. Xen. Mem. 1, 2. 31.)

Ἀπονέμω, f. μῶ (ἀπό, νέμω, divido; abtheilen) *attribuo, assigno*, τινί τι 3 Macc. 1, 7. 3, 16. (Diod. Sic. 18, 13. Dem. 297, 20.)

Ἀπονοέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, dep. pass. (ἀπό, νοέω) 1) *mente captus sum vel vecordia desperata et profligata sum, ut nullam mei rationem habeam*, addito dat. epexegetico [de quo vid. ἀδρανής] et διά τινα Esr. 4, 26. (Diod. Sic. 17, 84. Theophr. char. c. 6.) — 2) *mente abalienor ab aliquo = deficio* 2 Macc. 13, 23.

Ἀπόνοια, ας, ἡ (ἀπό, νοῦς) *dementia* vel *vecordia desperata ac profligata*, *quae nullam sui rationem habet* Sir. 22, 11. 2 Macc. 6, 29. 4 Macc. 12, 3. (Dem. 779, penult. Theophr. char.)

Ἄπονος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (α pr., πόνος, labor; non laborans, otiosus Cebet. tab. 9.) *non molestus* 4 Macc. 11, 25.

Ἀποξαίνω, f. ανῶ (ἀπό, ξαίνω, carmino, carpo) *abrado, abkratzen, abschinden*, pass. ἀποξαίνομαι, *abrador*, τὰς σάρκας [de quo accus. epexeg. vid. sub αἱδήμων et ἀπιστέω monita] = *ich werde geschunden, das Fleisch wird mir abgeschunden*, addito dat. adminiculi [de quo vid. sub ἄγω observata] 4 Macc. 6, 6.

Ἀποξενόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, ξενόω) *peregre abigo, exulem facio*, τινὰ τῆς πατρίδος *patria eiicio* 2 Macc. 5, 9. (Diod. Sic. 3, 46. Soph. Electr. v. 777.)

Ἀποπαρθενόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, παρθένος) *devirgino, vitio virginem*, τινά Sir. 20, 2.

Ἀποπίπτω, f. πεσοῦμαι (ἀπό, πίπτω) *decido* [propr. i. e. locali sensu Aesop. f. 188.] metaph. ut τῶν ἐπιτηδευμάτων i. e. *conatibus excido* Jud. 11, 6. (Diod. Sic. 13, 84. 17, 7.)

Ἀποπλανάω, ῶ f. ήσω (ἀπό, πλανάω) *aberrare facio, seduco*, pass. *aberro, in errorem abducor, seducor* Sir. 4, 19. 13, 6. 8. 2 Macc. 2, 2. (ἀπό τινος Dion. Hal. de compos. verb. p. 70 ed. *Schäfer.*)

Ἀποπλάνησις, εως, ἡ (ἀποπλανάω, quod vid.; abductio, seductio) *peregrinatio* Sir. 31, 11.

Ἀποπνέω, f. πνεύσω (ἀπό, πνέω) *exspiro*, absol. 4 Macc. 15, 15. (Aelian. V. H. 8, 14. Hom. Batrachom. v. 98. θυμόν Hom. Il. 13, 654.)

Ἀποπνίγω, f. πνιξοῦμαι (ἀπό, πνίγω) *suffoco, erwürgen* Tob. 3, 8. (Hdian. 1, 17, 24.)

Ἀποπρατίζομαι, f. ίσομαι, dep. *vendo*, τί Tob. 1, 17. De quo vocab. serioris graecitatis vid. *Sturz* de dial. alex. p. 150.

Ἀποπτύω, f. ύσω (ἀπό, πτύω spuo) *exspuo* [propr. Hom. Il. 23, 781. Theophr. char. c. 11.] metaph. *respuo, contemno*, ita maxime aor. 1. ἀπέπτυσα [cf. *Passow* sub h. v.], seq. accus. 4 Macc. 3, 18.

Ἀποργίζω, f. ίσω (ἀπό, ὀργίζω) *ad iram provoco*, passiv. ἀποργίζομαι, *irascor* 2 Macc. 5, 17.

Ἀπορέω, ῶ, f. ήσω (ἄπορος) 1) *careo*, τινός, *aliqua re*, [de quo gen. post vv. indigendi, implendi cf. *Matth.* §. 351. §. 352. *Buttm.* §. 119, 5. 2. *Rost* §. 108, 4. *Win.* §. 30, 8. b.] Sir. 10, 26. [3, 23.] (Ael. V. H. 9, 25. Xen. An. 1, 7. 3. 2, 2. 11.) — 2) *dubius* l. *incertus sum, verle-*

gen sein a) univ. sq. infinit. Sap. 11, 17. (Dem. 581, 11. Xen. Oecon. 8, 10.) — ita etiam ἀποροῦμαι, dep. pass. Sir. 18, 6. 1 Macc. 3, 31. de h. l. τῇ ψυχῇ vid. sub ἀδρανής observata (Xen. An. 7, 3. 29.) — b) = *difficultate rerum premor, versor in rebus angustis* Sap. 11, 5. (Xen. h. gr. 4, 5. 14.) — ita etiam ἀποροῦμαι 2 Macc. 8, 20. (Diod. Sic. 20, 76. Xen. Cyr. 7, 1. 40.)

'Απορία, ας, ἡ (ἄπορος, ignarus, qui se expediat ex difficultatibus) *inopia, egestas* Sir. 4, 2. (Ael. V. H. 9, 8. Xen. An. 2, 5. 9.)

'Αποῤῥέω, ῶ, a. 2. p. ἀπεῤῥύην signific. activa [cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 249. *Rost* §. 84. sub ῥέω — ἀπό, ῥέω, fluo] *defluo* a) propr. 4 Macc. 10, 8. — b) metaph. *ich verliere mich, evanesco, verschwinde* [ut μνῆστις Soph. Aiac. v. 519 vel 523.] ita de exercitu dissoluto = *aufugio*. 1 Macc. 9, 7.

'Αποῤῥήγνυμι, f. ῥήξω (ἀπό, ῥήγνυμι, rumpo) *abrumpo*, τὴν ψυχήν, *celeri* vel *violenta morte vitam finio* 4 Macc. 9, 25. (Ael. V. H. 13, 2.) cf. *Blomfield* ad Aeschyl. Pers. v. 513. —

'Απόῤῥητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀπό, ἐρέω, εἶπον) *vetitus, interdictus*. ἀπόῤῥητα, *quae verbis enuntiari nefas est* Sir. 13, 21. (Ael. V. H. 12, 62.)

'Αποῤῥίπτω, f. ψω (ἀπό, ῥίπτω, iacio) *abiicio*, τί Sir. 6, 10. (Ael. V. H. 2, 30. Xen. h. gr. 5, 4. 42.)

'Απόῤῥοια, ας, ἡ (ἀποῤῥέω) *defluxus*. Abfluss, *emanatio, Ausfluss, id quod emanat* Sap. 7, 25.

'Αποῤῥώξ, ῶγος, ὁ, ἡ et ἀποῤῥώξ, ῶγος, ὁ, femin. ἀποῤῥωγάς, άδος, ἡ (ἀποῤῥήγνυμι) *abruptus, praeruptus*, ut πέτρα ἀποῤῥωγάς vel, ut codd. habent, ἀποῤῥώξ 2 Macc. 14, 45. (Diod. Sic. 2, 14. Xen. An. 6, 4. 3.) — ἡ ἀποῤῥώξ, *rupes praerupta, praecipitium* 2 Macc. 14, 16.

'Αποσβέννυμι, f. σβέσω (ἀπό, σβέννυμι) *exstinguo* a) propr. Sir. 3, 28. (Xen. de rep. Laced. 13, 3.) — b) metaph. *consumo* Sir. 13, 21. de h. l. futuro vid. ἀγαλλιάομαι. —

'Αποσημαίνω, f. μανῶ (ἀπό, σημαίνω) *signum do, significo*, i. e. *denuntio* Esr. 6, 6. (Jos. Ant. 5, 8. 11.)

'Αποσκεδάννυμι, f. σκεδάσω (ἀπό, σκεδάννυμι) *depello, dissipo* τί 4 Macc. 5, 10. (ὕβριν Dem. 322, 9.)

'Αποσκευή, ης, ἡ (ἀποσκευάζω, vasa aufero; τὸ ἀποσκευάζειν) *vasa viatoria et sarcinae, Gepäck, Geräth* a) univ. 1 Macc. 9, 35. 39. — b) de impedimentis exercitus Jud. 7, 2. 1 Macc. 5, 13. 45. 2 Macc. 12, 21. (Diod. Sic. 14, 117. 19, 97.)

'Αποσκοπεύω, f. εύσω (ἀπό, σκοπεύω) *e longinquo oculis prosequor*, τινά Jud. 10, 10. (Lucian. dial. marin. 6, 2.)

'Αποσκορπίζω, f. ίσω = σκορπίζω sed fortius: *dissipo*, τινά 1 Macc. 11, 55. de h. l. aor. vim plusquamperf. habente vid. ἁγνίζω et *Win.* §. 41, 5. —

'Αποσκυθίζω, f. ίσω (ἀπό, σκυθίζω Scythas imitor) *Scythico more tondeo*, de personis capitis cutem cum pilis alieni detrahentibus 4 Macc. 10, 7. (Athen. XII. p. 524.)

'Αποσοβέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, σοβέω) *abigo*, τί Sir. 22, 18. (Xen. Cyr. 2, 4. 23.)

'Αποσπάω, ῶ f. άσω (ἀπό, σπάω) 1) *abstraho*, passiv. *abstrahor* 4 Macc. 13, 17. (Diod. Sic. 20, 59. Xen. Ages. 11, 1.) — signific. reflex. [vid. ἁγνίζω] *ich trenne mich = discedo* 2 Macc. 12, 10. de h. l. accus. ubi quaeritur: quousque? vid. sub ἀπέρχομαι monita (Xen. An. 2, 2. 12.) — 2) ex usu graecitatis serioris [vid. *Hemsterhus.* ad Lucian. I. p. 256.] *discedo*, sq. accus. distantiae [vid. ἀπέρχομαι] 2 Macc. 12, 17.

'Αποστασία, ας, ἡ (cuius loco Graeci melioris aevi ἀπόστασις habent cf. *Lob.* ad Phryn. p. 528. *Win.* §. 2, d. — ἀφίστημι) | *defectio*. Ita de defectione a religionis mos. disciplina 1 Macc. 2, 15. (Jos. An. 13, 7. 1. Plut. vit. Galb. c. 1.)

'Απόστασις, εως, ἡ (ἀφίστημι) *defectio* Esr. 2, 27. (Thuc. 1, 57. 4, 80.)

'Αποστατέω, ῶ f. ήσω (procul sto ab aliquo, remotus sum Xen. de mag. equit. 7, 13.) *deficio* 1 Macc. 11, 14. 2 Macc. 5, 11. (Diod. Sic. 18, 52. Xen. Cyr. 4, 5. 24.) — ἀπό τινος 1 Macc. 13, 16.

'Αποστάτης et ἀποστατής, ου, ὁ (ἀφίστημι) *qui deficit, der Abtrünnige*, Cant. tr. puer. v. 8. τῶν νόμων i. e. *a lege* scil. mos. 2 Macc. 5, 8. τιμωρίαι ἀποστατῶν, *poenae quibus afficiuntur apostatae* 3 Macc. 7, 3.

'Αποστάτις, ιδος, ἡ (ἀφίστημι) *quae deficit, die Abtrünnige*, ἡ πόλις ἡ ἀ. Esr. 2, 18. 22.

'Αποστέλλω, f. στελῶ (ἀπό, στέλλω) 1) *mitto a me*, a) propr. aa) sq. accus. personae, quae mittitur Sir. 48, 18. Tob. 8, 12. Jud. 8, 10. 1 Macc. 7, 7. 9. 26. 9, 35. 12, 8. 14, 2. 39. 16, 10. 2 Macc. 2, 15. 3, 7. 4, 20. 8, 9. — abest accus. facile cogitatione addendus Hist. Sus. v. 29. οἱ δὲ ἀπέστειλαν sc. τινά. — 1 Macc. 5, 38. 12, 20. 16, 21. — 3, 27. 7, 19. 13, 25. ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν scil. τινάς Jud. 7, 12. — τινὰ ἀπὸ τόπου τινός 2 Macc. 4, 19. — *suadente, auctore aliquo* 1 Macc. 15, 17. τινὰ εἰς τ. τόπον τινά Jud. 11, 14. 15, 4. 1 Macc. 1, 29. 8, 17. 9, 1. 12, 1. 26. 45. 13, 1. — abest accus. facile cogitatione addendus Jud. 4, 4. 2 Macc. 8, 11. τινὰ εἴς τινα [= εἰς τὴν πόλιν τινός] *εἰς θάνατον* i. e. *ut trucidetur* Jud. 14, 5. — τινὰ εἴς τι, *aliquem ad efficiendum aliquid* Jud. 11, 7. 2 Macc. 4, 20. τινὰ ἐπί τινα i. e. *aliquem* vel *ad adoriendum* vel *ad arcessendum aliquem* 1 Macc. 8, 10. Hist. Sus. v. 29. — τινὰ πρός τι i. e. *ad efficiendum aliquid* 2 Macc. 11, 6. τινὰ πρός τινα *ad aliquem*, Jud. 3, 2. 1 Macc. 7, 10. 8, 20. 9, 70. 10, 51. 69. 11, 9. 13, 14. 21. 34. 14, 21. 15, 28. 3 Macc. 3, 25. — abest acc. perf. facile ex contextu cognoscendus Jud. 12, 6. Esr. 8, 43. 1 Macc. 5, 48. 6, 61. 7, 27. 11, 41. 42. 12, 10. 16. — τινά τινι aliquem *ad aliquem* Esr. 8, 46. 1 Macc. 11, 43. 15, 26. — additur insuper εἰς c. acc. loci 1 Macc. 11, 44. — abest acc. pers. 13, 35. — participium ἀποστείλας ita iungitur c. verbo finito, ut indicet, nos non ipsos, sed per alios, missos a nobis, fecisse aliquid Esr. 1, 45. — bb) seq. acc. *rei*, quam mittit aliquis, ut γράμματα Addit. ad l. Esth. 6, 15. 1 Macc. 3, 39. 13, 16, 19, 37. — 12, 19. 14, 20. — τὸ κράτος αὐτοῦ i. e. *copias suas, exercitum suum* Jud. 6, 3. — Esr. 8, 19. ἵνα ὅσα — ἀποστείλῃ — διδῶσιν αὐτῷ concise pro: ἵνα ὅσα ἂν ἀποστείλας αἰτήσῃ — διδῶσιν αὐτῷ. — Esr. 6, 7. quo l. si cum singulari ἔγραψε iungitur plur. καὶ ἀπέστειλαν, illud ab uno Sisenna, hoc ab eodem et collegis suis factum esse putabis. — τί τινι, *aliquid alicui* Esr. 9, 51. 1 Macc. 9, 60. — 10, 15. τὰς ἐπαγγελίας — ἀπέστειλε i. e. *promissa, quae dederat in litteris* [coll. v. 3.] *ad Jonathanem missis*. De h. l. aor. vim. plusquampf. habente vid. sub ἁγνίζω et ἀποσκορπίζω observata. — 1 Macc. 10, 20. 89. 11, 58. 13, 18. 21. 16, 19. — additur ἀπό c. gen. loci 15, 1. vel εἰς

finale 16, 18. — 10, 27. 25. 11, 17. 16, 18. — Tob. 2, 11. ἀπέστελλε τοῖς κυρίοις scil. *opus, quod fecerat*. Quo l. ad impf. ἠριθεύετο καὶ ἀπέστελλε cogitando adde: *tum quum oculorum morbo laborarem*. — τὶ εἰς τόπον τινά 1 Macc. 1, 44. 12, 49. — abest acc. rei e contextu addendus 1 Macc. 8, 22. 2 Macc. 12, 43. additur insuper πρός τινα Bar. 1, 7. — τὶ ἐπί τινα *aliquid contra aliquem* 1 Macc. 3, 35. τὶ πρός τινα Bar. 1, 10. 14. 6, 1, quo l. ἧς per attr. pro: ἥν. 1 Macc. 5, 10. 10, 3. 12, 2. 7. — b) Deus aa) ex angelorum, quorum caterva circumdatus credebatur, unum vel alterum misisse dicitur, opem quum ferre alicui decrevit Tob. 3, 17. 12, 14. 20. additur ἔμπροσθέν τινος 2 Macc. 15, 24. — bb) ubi curat, ut existat, prodeat, faciat aliquis aliquid, mittere dicitur, nunc τινά ut τὸ πνεῦμά σου Jud. 16, 14. addito infin. finali Jud. 11, 16. 19. et insuper ἔμπροσθέν τινος v. 21. — Esr. 1, 50. ἀπέστειλεν — διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ pro: ἀποστείλας — εἶπε vel ἔλεγε διὰ τ. ἀγγέλου αὐτοῦ. — nunc τί Bar. 3, 33. — τί τινι Hist. bel. et drac. v. 37. τὶ εἴς τι aliquid *ad efficiendum aliquid* Jud. 8, 31. τὴν ὀργὴν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν [de qua formula ab hebraica dicendi ratione repetita et explicanda verbis: *poenam alicui infligo* vid. sub ἀποδίδωμι monita] Jud. 9, 9. — τὶ ἐπί τινα aliquid *contra aliquem* i. e. *ad vexandum aliquem* Sap. 16, 15. — τὶ ἐπί τινος aliquid *ad efficiendum aliquid*, ut ἐπὶ χρείας i. e. *ut necessitati succurratur* Bar. 6, 60. ἀποστέλλεταί τι παρὰ κυρίου l. ὑψίστου = *a domino* l. *altissimo proficiscitur aliquid* Sir. 15, 9. 31, 6. — τὶ πρός τινα Bar. 1, 21. — sq. duplici accus. [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Sap. 12, 8. — 2) *dimitto, fortschicken, entlassen*, τινά 2 Macc. 1, 20. (Xen. An. 2, 1. 5.)

'Αποστενόω, ῶ f. ώσω (ἀπὸ, στενός angustus, arctus) *coarcto*, pass. ἀποστενοῦμαι, *coarctor*, ἀπὸ τοῦ φόβου Addit. ad l. Esth. 5, 3. — (Diod. Sic. 3, 36.)

'Αποστερέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, στερέω) *privo*, τινά τινος, *aliquem aliqua re* [de quo genit. vid. *Win*. §. 30, 6. *Matth*. §. 353. *Rost* §. 104, not. 9. §. 108, 5.] Sir. 4, 1. 29, 6. de h. l. aor. ubi nos vel. praesenti vel verbo auxiliari *pflegen*, utimur, vid. sub ἀνυψόω notata. — Sir. 31, 20. ὁ ἀ. αὐτήν scil. αὐτοῦ v. 22. 4 Macc. 8, 22. (Soph. Philoct. v. 230. 231.)

'Αποστολή, ῆς, ἡ (ἀποστέλλω, mitto; missio) 1) *res quae mittitur*, ita de muneribus vel donis alicui missis, ἀποστολαί Esr. 9, 51. 54. 1 Macc. 2, 18. 2 Macc. 3, 2. — pro שִׁלּוּחִים 1 Regg. 9, 16. — 2) ad normam Alexandrinorum pro דָּבָר Jer. 32, 36. habentium ἀποστολή sic, ut respondeat Lat. *pestis* Bar. 2, 25. — sunt tamen, qui explicant h. l. per: *exilium, dimissio e* terra patria. —

'Αποστρεβλόω, ῶ f. ώσω (ἀπό augens, στρεβλόω) *distorqueo* i. q. στρεβλόω, sed fortius 2 Macc. 9, 7.

'Αποστρέφω, f. ψω (ἀπό, στρέφω, verto) 1) *averto* a) transit. aa) τινὰ ἀπό τινος Bar. 2, 8. — bb) τὶ ἀπό τινος, ut τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ δεομένου Sir. 4, 5. — 27, 1. χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον, καὶ ὁ ζητῶν πληθῦναι ἀποστρέψει ὀφθαλμόν scil. ἀπὸ δικαίου vel ἀγαθοῦ *qui ditescere cupit ab eo* quod bonum est et rectum, *oculum avertet*. Quo l. uti futurum ita positum est, ut omnis *certi* temporis notio oblitteretur [vid. ἀγαλλιάομαι] ita ex antecedente ἁμαρτάνει ad ἀποστρέψει assumenda est notio contraria, boni scilicet et recti. Cf. de consuetudine Graecorum contrariae significationis vocabulum ex antegressis repetendi *Herm*. ad Soph. OR. v. 242. 817. Electr. v. 72. *Matthiae* §. 634. *Bornem*. ad Xen. Mem. 3, 3. 7. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 510. Marc. p. 274. *Win*. §. 66. II. p. 674. — τὸ πρόσωπον ἀπό τινος, ex metonym. signi pro re signata: *rationem alicuius non habeo, curam non gero alicuius* Sir. 4, 4. Tob. 3, 6. 4, 7. 3 Macc. 6, 15. — Sir. 14, 8. ὁ ἀποστρέφων πρόσωπον scil. *ab altero*. — τὸ ὄνειδός τινος *ignominiam ab aliquo illatam* 1 Macc. 4, 58. — ἀδικίαν ἀπὸ καρδίας pro *improbitatem ab animo meo* Bar. 3, 7. ἐπιθυμίαν Sir. 23, 3. 8. ὀργὴν ἀπό τινος *poenam ab aliquo* 1 Macc. 3, 8. — cc) τί sq. ὀπίσω c. gen. rei, ut τὸν λόγον σοφὸν ὀπίσω τοῦ νώτου [*weg und hinter den Rücken wenden*] i. e. *repudio sermonem sapientem* Sir. 21, 15. dd) τινά pro: τὸν λόγον τινός pro *verba alicuius non admitto, repudio aliquem* 1 Macc. 9, 9. — passiv. ἀποστρέφομαι, a. 2. ἀπεστράφην (cf. *Buttm*. §. 87, 2. 3. §. 89, not. 5. gram. max. §. 96, 4. 3. §. 100, 4, et not. 9. *Matth*. §. 193, 2. *Rost* §. 73.] signif. reflex. [de quo vid. ἀγνίζω] *me averto*, ἀπό τινος trop. pro: *curam non habeo alicuius*, ut ἀπὸ κυρίου i. e. *non colo dominum* Sir. 46, 11. τὸ πρόσωπόν μου ἀποστρέφεται ἀπό τινος Tob. 4, 7. quo l. ad faciem alicuius refertur, quod pertinet ad hominem ipsum. — ὁ θυμός σου ἀποστραφήτω ἀφ' ἡμῶν Bar. 2, 13. — medium: ἀποστρέφομαι a. 1. ἀπεστρεψάμην, *aversor, ich verabscheue*, τί aliquid [cf. de medio, quatenus verbi per se subsistentis naturam sumit *Win*. §. 39, 3. *Matth*. §. 379, not. 1. *Buttm*. §. 122, 4. *Rost* §. 113, 5.] ut τὴν ἀναγκαίαν ὄρεξιν pro: τὴν τῶν ἀναγκαίων ὄρεξιν 3 Macc. 3, 23. 4 Macc. 2, 33. 5, 8. — b) intrans. [vid. ἄγω no. 6.] *me averto* sq. ἀπό τινος, ut ἀπὸ ἀδικίας l. ἁμαρτίας = *renuntio peccato l. improbitati* Sir. 8, 5. 17, 21. Bar. 2, 33. — 1, 13. — Sir. 27, 7. ἀπέστρεψαν scil. ἀπὸ ἐλέους coll. v. 1: — seq. ἐπί τινα ab aliquo *contra aliquem me verto* 3 Macc. 6, 21. — 2) trans. *abire iubeo, dimitto*, τινὰ κενόν [cf. de duplici accus. sub ἀβοήθητος et ἁγιάζω observata] Sir. 29, 9. [Jud. 1, 11.] — τινὰ εἰς γῆν *in pulverem* Sir. 17, 1. coll. Gen. 3, 19. — 3) intrans. [vid. ἄγω no. 6.] *abeo* a) propr. seq. ἐκ. c. gen. loci Jud. 8, 36. — b) trop. pro: *mutor*, εἴς τι Bar. 2, 29. — 4) *reduco, refero*, τινὰ l. τί sq. εἰς c. acc. loci Bar. 1, 8. 2, 34. — Esr. 1, 28. quo l. si legitur: οὐκ ἀπέστρεψεν ἑαυτὸν Ἰωσίας ἐπὶ τὸ ἅρμα αὐτοῦ, rectius in verbis hebr. vertendis versati sunt interpretes alexandrini habentes: οὐκ ἀπέστρεψεν Ἰωσίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. — 5) intrans. *redeo* 1 Macc. 11, 54. 12, 26. — ἀποστρέψας ἀπῆλθε [de quo verbositatis genere vid. sub ἄγγελος notata] 1 Macc. 9, 72. — sq. ἀπό c. gen. loci 1 Macc. 6, 58. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 3, 56. 5, 28. 6, 4. 63. 9, 42. 16, 10. sq. πρός τινα 1 Macc. 9, 57. 15, 36. —

'Αποστροφή, ῆς, ἡ (ἀποστρέφω) 1) *aversio*, τοῦ προσώπου, ex metonymia signi pro re signata: *contemtus, despectus*, seq. genit. obiecti [de quo vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 41, 21. — 18, 23. ἐν ἀ. προσώπου i. e. *tum, quum avertet faciem* scil. a te i. e. *tum, quum indignum te habebit favore suo*. — 2) *reditus*, a) propr. seq. εἰς c. accus. loci Sir. 16, 28. — b) metaph. *reditus ad meliorem mentem* l. *frugem* 3 Macc. 2, 10. ἐὰν γένηται ἡμῶν ἀποστροφή = ἐὰν ἀποστραφῶμεν.

'Αποσύρω, f. συρῶ (ἀπό, σύρω) *detraho*, τί 4 Macc. 9, 28. (Diod. Sic. 20, 48.)

'Αποσφάζω, l. ἀποσφάττω f. ξω (ἀπό, σφάζω) *macto, iugulo, abschlachten*, τινά i. e. *interficio aliquem, ermorden* 4 Macc. 2, 19. (Ael. V. H. 13, 34. Xen. Cyr. 4, 5. 6.)

'Αποσφενδονίζω, f. ίσω = ἀποσφενδονάω (ἀπό, σφενδονάω) *funda torqueo* [propr. Diod. Sic. 2, 50.] i. e. *praecipito* τινὰ εἴς τι 4 Macc. 16, 21.

'Αποτάσσω, l. ττω f. ξω (ἀπό, τάσσω, ordino) 1) *constituo*, τινά τι, [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Esr. 6, 27. 1 Macc. 11, 3. — 2) *deputo, ablego*, ut [δύναμιν 1 Macc. 4, 61.] φρουράν 1 Macc. 6, 50. (Dem. 238, 8.)

'Αποτελέω, ῶ f. έσω [de qua futuri forma vid. *Buttm.* 486, not. 3. gram. max. §. 95, 7. *Matth.* §. 179. *Rost* §. 77.] a. 1. p. ἐτελέσθην [vid. de hac aor. forma sub ἀκούω monita (ἀπό, τελέω) *plane perficio*, i. q. τελέω, sed fortius i. e. a) *vollenden*, τί Esr. 5, 73. (Xen. h. gr. 3, 2. 9. Thuc. 4, 13.) — b) auget vim praedicati χάριν τινὸς εὐτερπῆ *suavissimum reddo aliquid* 2 Macc. 15, 39. de dupl. accus. vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω. (Diod. Sic. 13, 99. Xen. de rep. Lac. 1, 10.

'Αποτέμνω, f. τεμῶ (ἀπό, τέμνω) *abscindo*, τί 2 Macc. 15, 30. 4 Macc. 15, 17. (Xen. An. 2, 6. 1.) — relate ad Gen. 2, 24. ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν Sir. 25, 25. ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν sc. γυναῖκα pro: ἀπόλυσον αὐτήν i. e. *dimitte eam, divortii libellum ei da.*

'Αποτίθημι, f. θήσω (ἀπό, τίθημι) *depono*, τί seq. ἐν c. dat. loci Esr. 6, 19. med. ἀποτίθεμαι, *a me depono*, τί 1 Macc. 1, 35. 4, 46. 2 Macc. 8, 36. (Ael. V. H. 3, 3. Lucian. dial. deor. 3, 3.)

'Αποτίκτω, f. τέξω, a. 1. p. ἐτέχθην [de quo aor. serioris aevi cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 251. — ἀπό, τίκτω] *pario, partum edo* 4 Macc. 13, 20. de avibus 14, 16. h. l. neutro plurali cum singulari verbi coniuncto vid. sub ἀμφότεροι notata (Plut. de solertia animal. c. 7. Sextus Empiric. c. Astrol. p. 342.)

'Αποτιννύω et ἀποτίω, f. ίσω (ἀπό, τίω, solvo; mulctam solvo, abbüssen Xen. Mem. 2, 9, 5. debitum solvo Xen. An. 7, 6, 16.) *solvo, bezahlen*, τὶ ἑπταπλάσιον Sir. 20, 10. — 8, 13. (Dem. 841, 1. Lucian. dial. deor. 1, 2.) De ἀποτιννύω forma poet. verbi ἀποτίω vid. *Buttm.* §. 101, gram. max. §. 114. sub τίω.

'Αποτίω vid. ἀποτιννύω.

'Απότομος, ον, ὁ, ἡ—ον, τό (ἀποτέμνω, abscindo; praeruptus Diod. Sic. 3, 19. Xen. An. 4, 1. 7. metaphorice:) *severus, durus*, a) de personis, ut βασιλεύς, πολεμιστής Sap. 11, 10. 18, 15. — b) de rebus, ut κρίσις Sap. 6, 5. λόγος 12, 9. ὀργή 5, 20. (νόμος Diod. Sic. 2, 57. τὸ ἀποτόμον = ἡ ἀποτομία 5, 62.) Vid. de hoc. voc. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. 508.

'Αποτύμως, adv. (ἀπότομος, quod vid.; praecise, sine discrimine Dem. 1402, 16.) *severe, duriter, cum vi* Sap. 5, 22.

'Αποτρέπω, f. ψω. a. 2. p. ἀπετράπην [de qua aor. forma vid. sub ἀποστρέφω observata — ἀπό, τρέπω] *averto* [propr. Xen. Conv. 4, 45.] i. e. *arceo, impedio*, τινά 3 Macc. 1, 23. 4 Macc. 16, 12. (Xen. Mem. 1, 2. 29.) — τί Sir. 20, 27. (Xen. h. gr. 6, 3. 6.)

'Αποτυμπανίζω, f. ίσω (ἀπό, τυμπανίζω) tympana pulso, fustigatione neco Dem. 126, 7.) *ad mortem usque crucio*, τινά 3 Macc. 3, 27. (Aristot. Rhetor. 2, 6.)

'Αποτυφλόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, augens, τυφλόω) *prorsus occoeco*, ὀφθαλμούς [propr. ὅρασιν Diod. Sic. 3, 36.] trop. de hominibus qui partium studiosi muneribus ita se corrumpi patiuntur, ut, quis reus sit, quis insons, non videant ideoque illum absolvant, hunc damnent Sir. 20, 28. coll. Deut. 16, 19. = τινά Sap. 2, 21. quo l. malitia mentis lumen exstinguere dicitur.

'Αποφαίνω, f. φανῶ a. 1. ἀπέφηνα (ἀπό, φαίνω, quod vid.; e tenebris in lucem produco; narro, declaro Xen. h. gr. 7, 2. 1.) med. ἀποφαίνομαι, a. 1. ἀπεφηνάμην [de quo vid. *Buttm.* gr. max. II. p. 243. *Matth.* §. 253. sub φαίνω] *animi mei sententiam declaro, pronuntio*, seq. infin. 2 Macc. 6, 23. (Diod. Sic. 1, 6.) — sq. orat. dir. 2 Macc. 15, 4. (Xen. Oec. 2, 5.)

'Αποφέρω, f. ἀποίσω a. 2. ἤνεγκον, a. 1. ἤνεγκα (ἀπό, φέρω) *aufero* i. e. *abduco a loco, quo est aliquis, absporto*, τί Esr. 6, 19. (Xen. Cyr. 4, 2. 32.) — addito εἰς c. acc. loci Esr. 1, 54. 8, 13. (Xen. h. gr. 4, 5. 14.) — Esr. 6, 26. τί τινι εἰς τόπον τινά Hist. bel. et drac. v. 34. — τινί scil. rem ante memoratam Hist. bel. et drac. v. 33. Esr. 1, 13. — 4, 24. de h. l. praesenti in re fieri solita vid. sub ἀγαπάω observata. — absol. Esr. 1, 21. — med. ἀποφέρομαι, f. ἀποίσομαι a. 1. ἀπηνεγκάμην, *in meos usus abduco*, τὶ ἔκ τινος 2 Macc. 5, 21. — 7, 36. σὺ — τὰ δίκαια — ἀποίσῃ *tu vero iusta praemia reportabis*. (Xen. Ages, 6, 2.) perf. pass. ἀπενήνεγμαι signif. reflex., δεύτερον γέρας. Addit. ad 1 Esth. 2, 3.

'Αποφεύγω, f. φεύξομαι (ἀπό, φεύγω) *aufugio*, ἔν τινι *intuens aliquid* Sir. 22, 20. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. (Palaeph. f. 1. Xen. An. 1, 4. 58.)

'Αποφθέγγομαι, f. ξομαι, dep. med. (ἀπό, φθέγγομαι, sonum edo, libere eloquor) *eloquor*, ἴδιά τινα scil. ἀποφθέγματα [de acc. nominis coniugati vid. ἀνθέω] Sir. praef. secunda. (Diog. Laërt. 1, 63.)

'Απόφθεγμα, τος, τό (ἀποφθέγγομαι, quod vid.: oraculum, Ausspruch) *acute dictum, dictum sententiosum* Sir. praef. secunda. (Xen. h. gr. 2, 3. 56.)

'Αποφορέω, ῶ (ἀπό, φορέω) = ἀποφέρω aufero [de verborum φέρω et φορέω discrimine et de utriusque usu permutato *Lob.* ad Phryn. p. 585—587] *aufero* i. e. *abduco a loco, quo est aliquid*, seq. dat. commodi et εἰς fin. 4 Macc. 3, 22.

'Αποφράσσω, l. ττω vel ἀποφράγνυμι f. φράξω, a. 2. p. ἀπεφράγην (ἀπό, φράσσω) *obsepio, obstruo, verstopfen* [propr. Thuc. 7, 74.] τὸ στόμα τινός 1 Macc. 9, 55.

'Αποχωρέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, χωρέω) *discedo, secedo*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 4, 33. (Xen. h. gr. 1, 3. 7.) — seq. ἐκ c. genit. pers. *e medio alicuius discedo* pro: *separo me ab aliquo, deficio ab aliquo* 3 Macc. 2, 33.

'Αποψύχω, f. ξω (ἀπό, ψύχω) *exspiro, exanimor* 4 Macc. 15, 15. (Hom. Od. 24, 346. Alciphr. ep. 3, 72.)

῎Απρακτος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., πράσσω) *nihil efficiens* i. e. a) *incassum laborans*, ita de personis infecta re discedentibus 2 Macc. 12, 18. (Diod. Sic. 2, 2. Xen. h. gr. 2, 2. 21.) — b) *nihil agens* i. e. vel: *otiosus, müssig, unthätig* Jud. 11, 11. (Plut. vit. Ages. c. 7. Ael. V. H. 3, 17.) — vel: *ineptus ad agendum* 3 Macc. 2, 22. (Pol. 6, 23. 24.)

'Απρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., πρέπω) *non decens, non conveniens*, τινί 4 Macc. 6, 17. (Ael. V. H. 14, 19. Lucian. dial. deor. 13, 1.) —

'Απρονοήτως, adv. (ἀπρονόητος) *inconsiderate, improvide* 3 Macc. 1, 14. (Xen. Cyr. 1. 4. 21 et 22.)

'Απρόπτωτος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., προπίπτω, procido; non prociduus, trop. non temere

assentiens Marc. Anton. 4, 49. 7, 55.) pro: ἀπρόοπτος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., προοράω, προόψομαι, praevideo) *improvisus* 3 Macc. 3, 14. (adv. ἀπροόπτως Ael. V. H. 13, 1.)

'Απροςδεής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., προςδεής) *non indigens*, τινός [de quo gen. vid. ἀμοιρέω] 1 Macc. 12, 9. 2 Macc. 14, 35. 3 Macc. 2, 9. (Jos. Ant. 8, 4. 3.)

'Απροςδόκητος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., προςδοκάω) *inopinatus, inexpectatus*, ut ἀπειλή 3 Macc. 5, 33. ὄλεθρος 4, 2. ταραχή 3, 8. φόβος Sap. 17, 18. (Dem. 796, 11. Thuc. 2, 5.)

'Απροςδοκήτως, adv. (ἀπροςδόκητος) *inopinato, improviso* 2 Macc. 8, 6. 12, 37. (Thuc. 4, 79.)

'Απρόςκοπος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., προςκόπτω) 1) *offendiculo carens*, ut ὁδός = *via plana* Sir. 35, 21. μὴ πιστεύσῃς ὁδῷ d. *noli confidere viae offendiculo*, ut tibi videtur, *carenti*, trop. pro: *cave tibi etiam ibi* vel *ab iis, ubi* vel *a quibus nihil periculi imminere videtur;* 2) *improvisus, inopinatus* = ἀπρόςκεπτος, ita συνδρομή 3 Macc. 3, 8.

"Απταιστος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., πταίω offendo; non offendens Xen. de re equest. 1, 6.) *periculi expers* = *incolumis* 3 Macc. 6, 9. ad h. l. adiectiv. ἀπταίστους = ὥστε ἀπταίστους εἶναι αὐτούς cf. quae habent de adiectivorum usu proleptico i. e. effectum vel eventum indicante *Matth.* §. 416, 10, not. 2. *Herm.* ad Vig. p. 897. ad Soph. OC. v. 1114. 1202. Antig. v. 786. *Win.* §. 66, III. b. (Plut. in comparat. Pericl. c. Fabio Max. c. 1.)

"Απτω, f. ψω 1) *necto, ich hefte an* [Hom. Od. 21, 408.] med. ἅπτομαι [me adnecto, adhaereo rei Hom. Il. 8, 67.] = dep. med. *tango, attingo, ich berühre, rühre an, antasten* a) propr., seq. genitivo, quo ad partem tantum rei vel personae pertinere τὸ attingere indicatur [cf. *Herm.* ad Vig. p. 881. *Matth.* §. 330. *Rost* §. 108. *Win.* §. 30, 8. c.] Sap. 18, 6. Sir. 13, 1. 31, 23. Bar. 6, 24. Jud. 11, 13. Cant. tr. puer. v. 26. (Ael. V. H. 3, 32. 10, 5.) — τῶν οὐρανίων ἄστρων ἅπτομαι trop. pro: *summam dignitatem l. potestatem consecutus sum* 2 Macc. 9, 10. b) violentiae notione inclusa: *derb angreifen* = *aggredior ut laedam*, τινός Sap. 4, 1. 18, 20. Esr. 4, 28. (Diod. Sic. 1, 84. Arrian. exped. Alex. M. 4, 4. 1. Xen. h. gr. 1, 4. 18.) — 2) de rebus igni admotis: *accendo*, ut πῦρ Jud. 13, 13. (Theophr. char. 18. Thuc. 4, 100.)

'Απφοῦς, ὁ, *Apphus*, cognomen Jonathanis, qui filius fuit Mattathiae et frater Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 5. (Jos. Ant. 12, 6. 1.)

'Απωθέω, ῶ f. ήσω et ώσω a. 1. p. ἐώσθην [cf. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Matth.* §. 235. *Rost* §. 54. — ἀπό, ὠθέω pello] *repello*, med. ἀποθέομαι, οῦμαι, a. 1. ἀπεωσάμην, *a me repello*, τί Sir. 13, 10. 3 Macc. 6, 32. 4 Macc. 2, 10. (Hdian. 4, 14. 18. Xen. Oecon. 2, 14.) — trop. pro: *aversor, repudio*, τί 3 Macc. 3, 22. (Plut. vit. Caes. c. 61. Xen. Cyr. 6, 1. 26.)

'Απώλεια, ας, ἡ (ἀπόλλυμι) *pernicies, interitus, miseria* Sap. 1, 13. 18, 7. Sir. 20, 23. 33, 9. 34, 6. 41, 10. 48, 6. 51, 2. 12. Tob. 4, 13. Jud. 6, 4. 11, 22. Addit. ad l. Esth. 6, 12. 18. 2 Macc. 6, 23. — τρίβοι ἀπωλείας i. e. *viae in perniciem ducentes* Sap. 5, 7. ἔθνος ἀπωλείας i. e. *populus perniciei devotus* Sir. 16, 9. de genit. vi latius patente vid. sub ἀβοηθησία notata. — εἰς ἀπώλειαν *in perniciem* i. e. *ita ut pereat aliquis l. aliquid* Jud. 13, 16. Sir. 9, 9. 29, 10. Bar. 4, 6. vel *hoc consilio ut pereat* 1 Macc. 3, 42. — 2 Macc. 8, 11. 12, 27. 3 Macc. 6, 11. 38. 4 Macc. 15, 21. (Aesop. f. 48. Hdian. 8, 5. 9.)

'Αρά, ᾶς, ἡ (preces supplices Hom. Iliad. 15, 598.) *dirae, exsecratio* Bar. 1, 20. — iunct. c. ὀνειδισμός, ὄφλησις 3, 8. — pro קְלָלָה Prov. 26, 2. (Diod. Sic. 13, 69. Dem. 363, 12.)

"Αρα, partic. 1) concludendi vim habens: *igitur, ergo, nun, folglich*, transitum faciens ad ea, quae natura sua e verbis proxime praecedentibus sequuntur a) univ. = *inde sequitur, inde patet* cf. *Matth.* §. 614. *Buttm.* §. 136. *Herm.* ad Vig. p. 823. *Passow* I. 307. *Klotz* Devar. II. p. 67. 717. *Win.* §. 57, 4. p. 523. — Ut apud Graecos loco secundo legitur Sap. 6, 20. (Lucian. dial. deor. 13, 1. Xen. An. 1, 7. 18.) — contra usum Graecorum [cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 563. *Win.* §. 65, 5. *Herm.* ad Soph. Antig. v. 628. *Passow* l. l.] ab initio orationis legitur Sap. 5, 6. — b) si, quae universe dicta sunt, exemplo illustrantur et confirmantur [cf. *Matth.* §. 614. *Buttm.* §. 136. *Passow* l. l.] in quibus Lat. *nimirum, videlicet* 4 Macc. 1, 3. (Xen. Cyr. 1, 3. 8. 1, 4. 11.) — 2) post. ἐάν· ἐὰν ἄρα, *si forte, num forte* 1 Macc. 9, 8. (Plat. Cratyl. §. 36. ed. Heindorf.)

'Αραβία, ας, ἡ, *Arabia*, peninsula nobilissima, quae dividi solita in felicem, desertam et petrosam, fines habet Aegyptum, Palaestinam et Syriam Jud. 2, 25. 1 Macc. 11, 16. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Arabien*.

"Αραδος, ου, ἡ, *Aradus*, nomen propr. insulae ad septentrionem habens Tripolin, sita ad ostia fluminis Eleutheri 1 Macc. 15, 23. (Jos. Ant. 1, 6. 2.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Aradus, Arvaditer*.

'Αραράθ, ἡ, *Ararat*, „regio campestris Armeniae, per quam Araxes fluit, incredibilis ubertatis ad radices montis Tauri, qui usque illuc extenditur" ita Hieronym. ad Jes. 37, 38. — Tob. 1, 21. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ararat*.

'Αραρότως, adv. (a particip. perf. ἀραρώς verbi ἄρω, componendo conficio, apto) *compacte, exacte* 3 Macc. 5, 4. (Diod. Sic. 3, 34. Plat. Phaedr. p. 342. C.) Cf. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 48. —

"Αραψ, ἄραβος, ὁ, *Arabs* 1 Macc. 5, 39. 11, 17. 39. 12, 31. 2 Macc. 5, 8. 12, 10. 11.

'Αρβάττοι, ων, οἱ, *Arbati*, nomen, ut videtur, regionis sitae in confiniis Idumeae et Judaeae 1 Macc. 5, 23.

'Αρβήλα, ων, τά, *Arbela*, nom. regionis et vici Galilaeae 1 Macc. 9, 2. (Jos. bell. Jud. 1, 16. 2. Id. de vita sua c. 37.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Arbela*.

'Αργαί, ὁ, *Argai*, nomen propr. viri, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 6, 13.

'Αργέω, ῶ f. ήσω (ἄεργος, ἀργός) *otiosus sum* Sir. 30, 36. 2 Macc. 5, 25. (Xen. Cyr. 1, 2. 25.)

'Αργία, ας, ἡ = ἀεργία, *otium* i. e. a) *desidia, laboris fuga* Sir. 30, 36. (Lucian. dial. deor. 10, 3. Xen. Mem. 2, 1. 16.) — b) *otium honestum, Musse*, ita ἐπιμέλεια ἀργίας i. e. *diligentia, quam admittit otium, quo fruitur aliquis* Sap. 13, 13. (Ael. V. H. 10, 14.)

'Αργός, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (= ἄεργος, opus rusticum non faciens Hdot. 5, 6.) *otiosus* i. e. *ignavus* a) de personis Sir. 37, 11. (Lucian. dial. deor. 26, 3. Xen. Mem. 1, 2. 57.) — b) de rebus Sap. 14, 5. θέλεις—ἔργα vis, *non ignava esse sapientiae tuae opera* i. e. *vis, non languescere vel quiescere vires operum sapientiae tuae*. De h. l. paronomasia in verbis ἀργά et

ἔργα — οἱ πόδες — ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν *pedes eorum ignavi sunt* [= *sind zu faul zum Gehen*] *ad incedendum* Sap. 15, 15. (Ael. V. H. 10, 14. Xen. Ages. 2, 30.)

Ἀργυροῦς, ῆ, οῦν=ἀργυρέος, έα, έον (ἄργυρος) *argenteus* Sir. 20, 18. Bar. 1, 8. 6, 4. 11, 30. Jud. 10, 22. Esr. 2, 13. 14. 6, 18. 26. 8, 56. 1 Macc. 6, 12. (Xen. An. 4, 7. 27.)

Ἀργυρικός, ή, όν, (ἄργυρος) *argenteus*, ζημία ἀ. *mulcta argentea* = *Geldstrafe* Esr. 8, 25. (Diod. Sic. 12, 21.)

Ἀργύριον, ίου, τό (deminut. subst. ἄργυρος; de huius vocab. deminutione vid. sub βίβλιον notata) *argentum*, nunc universe 1 Macc. 8, 3. nunc de moneta vel pecunia argentea = *Silbergeld*. Legitur antem in his libris non nisi numerus singularis. Ita Sir. 28, 24. 40, 25. 47, 18. Bar. 1, 6. 10 bis. 3, 17. 18. 6, 10. 58. Tob. 1, 14. 4, 1. 20. 5, 2. 3. 18. 9, 7. 10, 2. 11. 12, 3. Jud. 2, 18. 5, 9. 8, 7. Esr. 1, 36. 2, 6. 9. 4, 18. 19. 5, 45. 54. 8, 13. 14. 16. 20. 55. 56. 60. 62. 1 Macc. 2, 23. 2, 18. 3, 29. 31. 41. 4, 23. 6, 1. 8, 26. 28. 10, 40. 42. 60. 11, 24. 13, 15. 16. 17. 18. 15, 26. 31. 16, 11. 19. 2 Macc. 3, 11. 4, 8. 19. 14. 10, 20. 21. 12, 43. 3 Macc. 3, 25. (Xen. Mem. 3, 1. 9.)

Ἀργυρολόγητος, η, ον, (ἀργυρολογέω, pecuniam colligo vel exigo, τινά Diod. Sic. Vol. 10, p. 40. ed. *Bip*. Xen. h. gr. 1, 1. 12. Thuc. 2, 69. ἀργυρολογία Xen. h. gr. 1, 1. 7.) *is, a quo pecunia exigitur, tributarius, vectigalis* 2 Macc. 11, 5.

Ἄργυρος, ον, ὁ (ἀργός, albus) *argentum* Sap. 7, 9. 13, 10. (Xen. Cyr. 8, 7. 25.)

Ἀργυροχόος, οῦ, ὁ, (ἄργυρος, χέω) *fusor argenti, Silbergiesser, Silberschmelzer* Sap. 15, 9.

Ἀργύρωμα, τος, τό (ἀργυρόω) *vas argenteum* Jud. 12, 1. 15, 11. 1 Macc. 15, 32. (Athen. V. p. 202. F.)

Ἀργυρώνητος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἄργυρος, ὠνέομαι, emo) *argento emtus*, ita de servo emtitio Jud. 4, 10. (Dem. 212, 20. addito δοῦλος Diod. Sic. 1, 70.)

Ἀρδαλόω, ῶ f. ώσω (ἄρδω, irrigo) *inquino, conspurco* Sir. 22, 1.

Ἀρδεύω, f. δεύσω (ἄρδω) *irrigo* Jud. 9, 3.

Ἀρές, ὁ, *Ares*, nom. propr. viri iudaici Esrae aequalis Esr. 5, 10.

Ἀρέσκω, f. ἀρέσω, a. 1. ἤρεσα (ἄρω, placo, amicum reddo Hom. Il. 9, 120) *placeo, probor alicui* a) abs. Sir. 19, 21. τινί Sap. 14, 19. Sir. 20, 25. ad h. l. fut. cf. sub ἀγαλλιάομαι monita — V. 26. Jud. 3, 4. 1 Macc. 14, 4. 4 Macc. 8, 25. (Ael. V. H. 2, 6. Xen. Mem. 2, 3. 6.) — dat. additur infin. subiecti nota [vid. ἄξιος] 1 Macc. 14, 23. 15, 19. (Hdian 1, 17. 17.) b) ad normam hebr. לִפְנֵי = *Beifall finden vor Jem*. seq. ἐναντίον vel ἐνώπιόν τινος Jud. 11, 20. 1 Macc. 6, 60. — Jud. 7, 16. 1 Macc. 8, 20. (LXX 1 Regg. 3, 10.)

Ἀρεστός, ή, όν, (ἀρέσκω, placeo; probatus) *gratus, iucundus*, ἀ. εἰμί τινι = *placeo alicui* Sap. 4, 14. Jud. 8, 17. (Plut. de defect. orac. c. 8. Xen. Cyr. 2, 3. 7.) — ἀ. εἰμὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τινος, vel τῷ προσώπῳ τινός ex hebr. dicendi ratione = *probor alicui, placeo alicui* Jud. 12, 14. Sap. 9, 9. Jud. 3, 3. — τὸ ἀρεστόν, substantive [vid. ἀγαθός] *id quod placet alicui, decretum, praeceptum*, addito nunc genit. ut σοῦ scil. κυρίου Sap. 9, 18. [Sir. 48, 16.] Tob. 4, 3. — nunc τινί Sir. 48, 22. [19, 19.] — abest dat. κυρίῳ Sir. 48, 16. — nunc ex hebr. τὸ ἀ. ἐνώπιόν τινος Tob. 3, 6. 4, 21.

Ἀρέτας, α, ὁ, [de qua genit. forma vid. *Matth*. §. 68, not. 9. et *Buttm*. §. 32. IV. gram. max. §. 34, not. 6. *Rost*. §. 32. *Win*. §. 8.] *Aretas*, nom. propr. regis arabici, qui aequalis fuit Antiochi Epiphanis et Jasonis, pontificis maximi Judaeorum 2 Macc. 5, 8.

Ἀρετή, ῆς, ἡ, (bonitas quaelibet, hominis vel rei praestantia Hom. Il. 20, 411.) *virtus* i. e. a) *fortitudo, animus virilis, Tapferkeit* 2 Macc. 10, 28. (Xen. Mem. 3, 5. 3.) — b) = nostratium: *Tugend* Sir. 4, 1. 2 Macc. 6, 31. 15, 12. 3 Macc. 6, 1. 4 Macc. 1, 2. 8. 3, 11. 7, 13. 9, 8. 14. 26. 10, 6. 11, 1. 12, 12. 13, 21. 17, 12. 21. — plur. ἀρεταί, *virtutes, Tugenden* Sap. 8, 7. 4 Macc. 1, 10. 2, 17. 13, 18. — ἀρεταὶ ματαίων i. e. *virtutes, quas* perperam *adscribunt idolis* vel *diis fictitiis* Addit. ad l. Esth. 4, 8. (Diod. Sic. 5, 71.)

Ἀρήγω, f. ξω, *opem fero, opitulor* 3 Macc. 4, 16. (Xen. Cyr. 1, 5. 13.)

Ἀρθρέμβολος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἄρθρον, ἐμβάλλω, immitto; membris immittendis aptus, zum Gliederausrenken) neutr. τὸ ἀρθρέμβολον subst. *equuleus, tormentum* 4 Macc. 8, 12. 10, 5.

Ἄρθρον, ου, τό, *artus* 4 Macc. 9, 17.

Ἀριαράθης, ου, ὁ, *Ariarathes*, nom. propr. regis Cappadociae 1 Macc. 15, 20.

Ἀριθμέω, ῶ f. ήσω (ἀριθμός) *numero*, sq. acc. Tob. 9, 3. Jud. 2, 15. (Xen. Conv. 4, 43.)

Ἀριθμός, οῦ, ὁ, *numerus* a) propr. Sir. 18, 8. 26, 1. 42, 7. 45, 11. 51, 28. Esr. 2, 13. 5, 9. 1 Macc. 6, 30. 4 Macc. 16, 13. — οἱ ἀριθμοί, *numeri, die Zahlen* 2 Macc. 2, 24. — ἀριθμὸς ἡμερῶν i. e. *numerus, in quo computando dies*, non anni, *numerantur* i. e. *dies pauci* Sir. 27, 25. — ἀγαθῆς ζωῆς — ἡμερῶν, brachylogice pro: ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἀριθμός ἐστιν ἡμερῶν i. e. *exiguus est numerus dierum, quos habet vita beata* Sir. 41, 13. — ἡμέραι ἀριθμοῦ, *dies, qui numerari possunt* i. e. *dies pauci* Sir. 17, 2. — οὐχ ἦν ἀ. αὐτῶν i. e. *numerari non poterant* vel *numerus eorum computari non poterat* = *innumeri erant* Jud. 2, 17. 20. 5, 10. — dat. ἀριθμῷ, *numero, nach der Zahl* [de dat. normae vid. ἀλήθεια] Sap. 4, 8. 11, 20. — accus. τὸ ἀριθμόν epexegetice: *der Zahl nach* [vid. αἰθήμων] 2 Macc. 8, 16. 3 Macc. 5, 2. — πρὸς ἀριθμὸν *numero* Esr. 7, 8. 8, 63. (Diod. Sic. 1, 54. Xen. An. 1, 7. 10.) — b) trop. *cui nihil nisi numerus convenit* [ita de hominibus ad vulgus pertinentibus, qui sunt nullius pretii, ut illa Aristoph. Nubb. v. 1204. ὄντες λίθοι, ἀριθμοί, πρόβατα. — Horat. ep. 1, 2. 27. nos numerus sumus.] Sir. 36, 9. ἀριθμὸς ἡμερῶν *vulgus dierum* i. e. *dies vulgares* ex opp. τῶν ἁγίων l. *festorum*.

Ἀριστεία, ας, ἡ (ἀριστεύω) *fortiter factum, Heldenthat* 4 Macc. 12, 17. (Diod. Sic. 4, 34.)

Ἀριστερός, ά, όν, *sinister*, ut χέρας 1 Macc. 9, 16. ῥαπίζειν τῇ ἀριστερᾷ, *manu sinistra*, uti nos: *mit der Linken* Esr. 4, 30. ἐν ἀριστερᾷ τινος *auf der linken Seite von Etwas* Jud. 2, 21. Nihil in talibus supplendum esse, docet *Win*. §. 66, 1. 3. — (Xen. Cyr. 3, 2. 5.) — accus. femin. δεξιὰν ἢ ἀριστεράν *zur Rechten oder zur Linken* 1 Macc. 2, 22. 5, 46. De accus. adiect. tum femin. tum neutrius, tum singularis, tum plur. adverbii vim habente vid. *Matth*. §. 425, 5. *Buttm*. gram. max. §. 105, a. 6. *Rost*. §. 104, 8. *Herm*. ad Vig. p. 822. *Win*. §. 32, 6. §. 58, 1.

Ἀριστεύω, f. εύσω = ἄριστός εἰμι, *praesto* [fortitudine Diod. Sic. 2, 46. Xen. Mem. 3, 5. 11.] κατά τινος *contra aliquem* scil. pugnans i. e. *vinco, supero aliquem* 4 Macc. 2, 18.

Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, *Aristobulus*, praecentor Ptolemaei, regis Aegypti, cognomine Physcon insignis 2 Macc. 1, 10.

Ἄριστον, ου, τό (prandium Xen. Cyr. 4, 2. 38.) e dial. alex. 1) *coena* Tob. 2, 1. 12, 13. Hist. Sus. v. 13. — 2) *cibus* Hist. bel. et drac. v. 34. — pro לֶחֶם 1 Regg. 4, 12.

Ἄριστος, η, ον, superlat. adiect. ἀγαθός, *optimus, praestantissimus* a) fortitudine 2 Macc. 13, 15. (Xen. Mem. 3, 1. 8.) — b) univ., ut τέλος 3 Macc. 3, 14. κυβερνήτης 4 Macc. 7, 1.

Ἀριώχ, *Arioch*, nom. propr., regisne an campi, non liquet Jud. 1, 6.

Ἀρκέω, ῶ f. ήσω (arceo Hom. Il. 6, 36.) *sufficio* Sap. 14, 22. (Xen. Mem. 2, 1. 8.) — passiv. ἀρκοῦμαι, a. 1. p. ἠρκέσθην, *contentus sum* τινί *aliqua re* [de dat. causae vid. sub ἀπιστέω et ἀποκτείνω observata] 2 Macc. 5, 15. 4 Macc. 6, 22. (Hdot. 9, 33. Jos. Ant. 12, 7. 2. Diod. Sic. 15, 33.)

Ἄρκος, ου, ὁ, ἡ, *ursus, ursa* Sap. 11, 17. Sir. 47, 3. [25, 16. Jos. Ant. 6, 9. 3. ἄρκτος Xen. Cyr. 1, 4. 7.]

Ἅρμα, τος, τό, *currus*, ἅ. ἵππων πυρίνων i. e. *currus equos igneos habens* Sir. 48, 9. de genit. vi latius patente vid. ἀβοηθησία. — Sir. 49, 8. Esr. 3, 6. (Ael. V. H. 2, 27.) — de curru bellico Jud. 1, 13. 2, 19. 22. 7, 20. Esr. 1, 28. 1 Macc. 1, 17. 2 Macc. 9, 7. 3 Macc. 2, 7. 6, 4. ἅ. δρεπανήφορον 2 Macc. 13, 2. (Xen. Cyr. 6, 3. 8.)

Ἁρματηλάτης, ου, ὁ (ἅρμα, ἐλαύνω) *auriga* 2 Macc. 9, 4. (Xen. Conv. 2, 27.)

Ἁρμόζω, f. όσω (= Atticorum ἁρμόττω cf. *Matth.* §. 14. Greg. Corinth. p. 134. ed. *Schäfer. Lob.* ad Phryn. p. 241. — ἁρμός, iunctura, commissura; concinne iungo) *adapto* [Hom. Od. 5, 247.] ἁρμόζει, impers. *congruit, es passt.* [propr. Xen. Cyr. 1, 2. 17. Mem. 3, 14. 15.] metaph. *decet.*, ἁρμόζουσα κοινολογία *colloquium* utriusque persona *dignum* 2 Macc. 14, 22. ἁ. αἰδώς 3 Macc. 1, 19.

Ἁρμός, οῦ, ὁ, *compages*, *apta commissura* Sir. 27, 2. 4 Macc. 10, 5. (Xen. Venat. 5, 29.)

Ἀρνέομαι, οῦμαι, dep. pass. ὁ. a. 1. p. ἠρνήθην 1) *infitior, nego, leugnen*, sq. infinit. obiecti nota [vid. ἄνεσις] Sap. 12, 27. 16, 16. (Xen. h. gr. 7, 3. 7. sq. ὅτι Lucian. dial. deor. 21, 2. τί Xen. Mem. 4, 2. 10.) — 2) *abdico, ich sage mich los, renuntio rei,* τί 4 Macc. 8, 7. 10, 15. (Procop. Goth. p. 336.) — 3) *nolo,* seq. infin. obiecti nota [vid. ἄνεσις] Sap. 17, 10. (Hdot. 6, 13.) —

Ἀρόμ, ὁ, *Arom*, nom. propr. viri hebr., cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 16.

Ἀροτριάω, ῶ f. άσω, *aro* a) propr. Sir. 6, 18. (Theophr. de caus. plant. 4, 14.) — b) metaph. ἀ. ψεῦδος *serere* l. *spargere mendacium* ἐπί τινι, i. e. *de aliquo* vel *contra aliquem* 7, 12. — ita חָרַשׁ רָעָה Prov. 3, 29.

Ἁρπαγή, ῆς, ἡ, *rapina, die Beraubung* Jud. 2, 11. 1 Macc. 13, 34. πᾶσαι — ἁρπαγαί i. e. *quidquid faciebat, ad diripiendos alios pertinebat.* — 4 Macc. 4, 10. (Hdian. 1, 11. 6. Xen. Mem. 2, 7. 14.)

Ἅρπαγμα, τος, τό (ἁρπάζω) *res rapta, der Raub, das Geraubte, praeda* Sir. 16, 13.

Ἁρπάζω, f. άσω a. 2. p. ἡρπάγην [de quo aor. Graecis antiquioribus incognito cf. *Matth.* §. 176, b. *Buttm.* §. 101. *Win.* §. 15.] pf. pass. ἥρπασμαι (ἅρπαξ) *rapio, abripio*, i. e. *celeriter abduco,* a) prop. τινά Sap. 4, 11. quo l. ἡρπάγη = *vidimus abripi.* Vide de hoc aor. usu sub ἀγαπάω observata. — Bar. 4, 26. Esr. 4, 24. (Xen. An. 4, 3. 6. Ael. V. H. 3, 17.) — b) metaph. Jud. 16, 9. τὰ σανδάλια αὐτῆς ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, *sandalia eius arripuerunt oculum illius* scil. Holofernis i. e. *totus fuit in sandaliis eius contemplandis.*

Ἀῤῥενώδως, adv. (ἀῤῥενώδης, virilis adspectu, cf. de adiect. et. adv. cum εἶδος compositis sub ἀμμώδης notata) *viriliter, fortiter* 2 Macc. 10, 35.

Ἄῤῥηκτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ῥήγνυμι) *infractus, infragilis* 3 Macc. 4, 9. (Theocr. Idyll. 22, 16.)

Ἄῤῥην, et ἄρσην [ita 2 Macc. 7, 21. vid. de hac h. voc. forma antiquiori *Matth.* §. 15. *Buttm.* §. 16, 4. gr. max. §. 21, 4.] ενος, ὁ — ἄῤῥεν, τό (ῥήν) *masculus*, opp. θῆλυς, *virilis*, e. 2 Macc. 7, 21. c. art. ὁ ἄῤῥην *mas* Sir. 36, 26. 4 Macc. 15, 27. (Ael. V. H. 1, 15. Xen. Oecon. 7, 18.)

Ἀῤῥωστέω, ῶ f. ήσω (ἄῤῥωστος) *infirmus* vel *aegrotus sum* Sir. 18, 20. (Xen. Mem. 3, 11. 10.)

Ἀῤῥώστημα, τος, τό *corporis imbecillitas, morbus* Sir. 10, 10. 30, 17. 34, 2. 22. 38, 9. (Dem. 24, 5. Xen. ep. 4.)

Ἀῤῥωστία, ας, ἡ, *corporis debilitas* l. *infirmitas, morbus* Sir. 18, 18. 1 Macc. 6, 8. (Diod. Sic. 13, 89. Xen. de re equestr. 4, 2.)

Ἄῤῥωστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., ῥώννυμι, robustus sum; infirmus, languidus Xen. Oecon. 4, 2.) *aegrotus* Sir. 7, 35.

Ἄρς, ἀρνός, ὁ, ἡ, *agnus* Sir. 46, 16. 47, 3. Cant. tr. puer. v. 16. Esr. 1, 7. 6, 29. 7, 7. 8, 4. 66. (Xen. Mem. 2, 7. 13.)

Ἀρσάκης, ου, ὁ, *Arsaces*, nom. propr. commune regibus parthicis et 1 Macc. 14, 2. 3. 15, 22. usurpatum de Mithridate, rege Parthiae et Indiae, Demetrium II. Nicatorem, Syriae regem capiente. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Arsaces.*

Ἀρσενικός, ή, όν = ἄῤῥην, *masculus*, πᾶν ἀρσενικόν, *omne masculum* 1 Macc. 5, 28. 35. 51. — pro זָכָר Gen. 17, 10 12.

Ἄρσην ἄῤῥην.

Ἀρσινόη, ης, ἡ, *Arsinoe*, femina, quae fuisse dicitur soror Ptolemaei IV. Philopatoris, regis aegyptiaci 3 Macc. 1, 1. 4.

Ἀρσιφουρίθ, ὁ, *Arsiphurith*, nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri erant in aequalibus Esrae Esr. 5, 16.

Ἀρτάβη, ης, ἡ, *Artaba*, mensura persica aequans medimnum atticum et tres choenices Hist. bel. et drac. v. 3. Diod. Sic. 20, 96. Hdot: 1, 192.)

Ἀρταξέρξης, ου, ὁ, *Artaxerxes*, אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא vel אַרְתַּחְשַׁסְתְּא = ὁ μέγας βασιλεύς, 1) nomen vel titulus, quo plures ex regibus Persiae insigniuntur Esr. 2, 16. 17. 30. 7, 4. 8, 1. 6. 9. 19. 28. cf. ad hos l. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Arthachschaschta.* — 2) pro: *Ahasverus,* hebr. אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ LXX Ἀσσουήρος nomen, quo plures reges Mediae et Persiae appellantur. Qui Esth. 1, 1. item in Addit. ad l. Esth. 1, 1. 14. 2, 1. 6, 1. 19. commemoratur Ἀρταξέρξης esse videtur rex Persiae Xerxis nomine apud scriptores exteros

Hdot. 7, 33. 37. Strabo 14, 634. Justin. 2, 12. Valer. Max. 9, 1. extr. 3. commemoratus. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ahasverus, Esther, Mardochai.*

Ἄρτι, adv. temporis arctissimam coniunctionem cum alio tempore indicans et significans: *modo, gerade, eben.* Refertur a) ad tempus praesens i. e. ad hoc ipsum tempus, quo agitur res, de qua sermo est = *nunc, iam, eben jetzt, so eben* Jud. 9, 1. 2 Macc. 10, 28. 3 Macc. 6, 16. 29. (Xen. An. 7, 4. 7.) — b) refertur ad tempus proxime praeteritum: *modo, eben, vor Kurzem, kaum* 2 Macc. 3, 28. 9, 5. 8. 13, 4. 3 Macc. 4, 6. 5, 23. (Diod. Sic. 19, 102. Xen. Cyr. 4, 1. 5.) cf. *Herm.* ad Vig. p. 336 sq.

Ἄρτος, ου, ὁ (vel ab αἴρω, das, was man zu sich nimmt, vel ab ἄρω, premo, depso) 1) *panis, das Brod* a) univ. Sir. 29, 21. 30, 33. — 31, 21. ἄρτος ἐπιδεομένων, ζωὴ πτωχῶν, ὁ ἀποστερῶν — αἱμάτων i. e. *quod attinet nomen egenorum* id est *quo vitam sustentant pauperes qui illo privat eam,* scil. vitam, *homicidae instar habendus est* = *vitam pauperis qui pane privat, homicida habendus est.* De h. l. nominativo absoluto explicando ex acoluthia cf. *Matth.* §. 311. *Buttm.* §. 132, not. 1. §. 138, II. 5. gram. max. §. 33, 6. *Rost* §. 137, 4. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 127. *Win.* §. 28, 3. — plur. ἄρτοι, *panes* Sir. 41, 10. πῆξις — ἄρτων *defixio cubiti supra panes* i. e. *supra patinam in qua apponuntur panes.* Tob. 1, 16. quo l. pluralis legitur, quum de re agatur saepius repetita. Hist. bel. et drac. v. 33. quo l. quum plures essent θεριστaί, pluribus panibus opus fuisse intelligitur. (Xen. Mem. 2, 7. 5.) De forma panum eorumque coquendorum ratione apud Hebraeos cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Brod.* — b) de Hebraeorum panibus sacris 1 Macc. 4, 51. 2 Macc. 1, 8. 10, 3. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schaubrode.* — c) ἄρτος συνέσεως i. e. ἄρτος ὅς ἐστιν ἐν συνέσει Sir. 15, 3. — 2) ex Hebraeorum dicendi consuetudine et ad imitationem hebr. לֶחֶם = *cibus* a) univ. Sap. 16, 20. Sir. 14, 10. 20, 17. — πονηρὸς ἐπ' ἄρτῳ *sordidus in cibo largiendo* Sir. 34, 29. — Tob. 2, 5. 4, 16. λαμπρὸς ἐν ἄρτοις *splendidus in cibis largiendis* l. *in epulis instituendis* Sir. 34, 23. Tob. 1, 10. 4, 17. Jud. 10, 5. — pro לֶחֶם Exod. 16, 4. — b) formulae notandae: ἔσθω τὸν ἄρτον τινός pro: *familiaris sum alicuius* Sir. 20, 15. coll. Ps. 41, 10. ἄρτον ἐσθίω, *cibo utor* Tob. 10, 7. — ἄρτον οὐκ ἐσθίω οὐδὲ ὕδωρ, πίνω pro: *cibo et potu abstineo* Esr. 9, 2. — c) *victus, Lebensunterhalt, alimenta* Sir. 10, 26. — ἄρτον — πλησμονήν *satietati eius prospexit assignans victum in primitiis* Sir. 45, 20. — Sir. 12, 5. ἐμπόδισον τοὺς ἄρτους αὐτοῦ *victum ab eo* [scil. impio] *arce* i. e. *cave tibi ab homine improbo alendo.* Vide tamen de h. l. lectione *Bretschneider, Augusti, Apel.*

Ἀρφαξάδ, ὁ, *Arphaxad,* rex Mediae, praeter Jud. 1, 5. 13. 15. nuspiam commemoratus.

Ἀρχαῖος, αία, αῖον (ἀρχή) *qui ab initio fuit, vetus, vetustus, priscus,* ut γενεά Sir. 2, 10. γίγας 16, 7. φιλία 2 Macc. 6, 22. φίλος Sir. 9, 10. τὰ ἀρχαῖα = τὰ ἐν ἀρχῇ γενόμενα *quae tempore vetustissimo evenerunt* Sap. 8, 8. χειρὸς ἔργον ἀρχαίας 13, 10. (Diod. Sic. 1, 6. Xen. Mem. 2, 8. 1.)

Ἀρχή, ῆς, ἡ 1) *initium* i. e. a) *tempus, quo incipit aliquid,* ut ἡμερῶν σου Jud. 8, 29. — Sir. 51, 20. ἀπ' ἀρχῆς scil. ἡμερῶν μου vel τῆς νεότητός μου. — Esr. 8, 70. Sap. 7, 18. — ἀρχὴν ἐλέους τάξαντος [scil. αὐτοῦ] αὐτοῦς i. e. *quum prima benevolentiae documenta exhibere iis decrevisset* 2 Macc. 8, 27. (Diod. Sic. 1, 31. Xen. Cyr. 5, 5. 16.) — hinc genit. ἀρχῆς, *initio, tempore antiquissimo, olim* [cf. de genit. temporis sub αἰών observata] Sap. 14, 6. ἡ ἐξ ἀρχῆς κληρονομία σου, sensu theocratico: *peculium tuum antiquissimum, dein uraltes Eigenthumsvolk,* ita de populo isr. Addit. ad l. Esth. 3, 8. — ἀπ' ἀρχῆς *ab initio rerum* i. e. *ab antiquissimis inde temporibus* Sap. 9, 8. 12, 11. 14, 13. Sir. 16, 24. 24, 9. 36, 10. 39, 25. Bar. 3, 26. (Plut. vit. Lucull. c. 2. Dem. 288, 10.) — ἐξ ἀρχῆς *ex* vel *ab antiquissimo inde tempore* Sir. 15, 14. 39, 32. — ἡ ἐξ ἀρχῆς φιλία, *quae ab antiquissimo inde tempore extitit amicitia* = *pristina amicitia* 1 Macc. 15, 14. (Ael. V. H. 2, 4. Xen. Mem. 1, 4. 5.) — ἐν ἀρχῇ, *initio,* τὰ ἐν ἀ. κτίσματά μου Sir. 36, 20. cf. quae paulo ante ad Esth. 3, 8. dicta sunt.

b) metaph. aa) de *causa* i. e. *id, a quo incipit* vel. *exit aliquid, prima alicuius rei causa* l. *occasio, fons rei,* ut ἁμαρτίας Sir. 25, 23. γενέσεως Sap. 6, 22. 7, 5. — δικαιοσύνης 12, 11. κακοῦ 14, 27. quo l. iungitur c. αἰτία. — πορνείας 14, 12. σοφίας 6, 17. Sir. 1, 12. ὑπερηφανίας Sir. 10, 13. — v. 12. ἀρχὴ — κυρίου. quo l. ἀφισταμένου — κυρίου = *quum quis deficit a domino* pro usitatiori τὸ ἀφίστασθαι ἀπὸ κυρίου. — ἀρχὴ ζωῆς *res a quibus* ἡ ζωή i. e. *primae vitae necessitates* Sir. 29, 21 sq. 39, 26. — 1 Macc. 5, 33. ἐξῆλθεν ἐν τρισὶν ἀρχαῖς *exiit ita, ut a tribus inde locis proelium inciperet.* — αἱ ἀρχαί, *prima rerum elementa, Urstoffe* Sir. 16, 25. (Dem. 371, 15.) -- bb) de *ordine* i. e. *id quod initium fuit generis sui* = *primus* et *praecipuus.* Ita *mel* esse dicitur ἀρχὴ γλυκασμάτων Sir. 11, 3. ἀ. πάσης χρείας εἰς ζωήν, *rerum ad vitam necessariarum prima* 39, 26.

2) [τὸ incipere, τὸ praeire, hinc:] *imperium, Regierung* a) propr. Sap. 12, 16. ἡ — δικαιοσύνης pro: ἡ γὰρ ἀρχὴ τῆς ἰσχύος σου ἀρχὴ δικαιοσύνης. Sir. 10, 21 bis. Addit. ad l. Esth. 4, 9. 6, 11. 1 Macc. 10, 52. 2 Macc. 4, 10. 27. 50. 5, 7. 13, 3. 4 Macc. 4, 15. sq. genit. obiecti. 1 Macc. 8, 16. ut αὐτῶν = *die Herrschaft über sie* [de gen. obiecti vid. ἀγαλλίαμα] (Diod. Sic. 3, 77. Xen. Mem. 1, 1. 16.) — b) metonym. *magistratus, die ersten Würden im Staate* 4 Macc. 8, 7. (Hdian. 7, 7. 28. Xen. Cyr. 1, 1. 12.) — de munere pontificis maximi 3 Macc. 6, 24. 4 Macc. 4, 17.

Ἀρχηγέτης, ου, ὁ, (ἀρχή, ἡγέομαι, duco; dux Hdot. 9, 86.) *auctor* τῆς ἱστορίας 2 Macc. 2, 31. (de familiae auctore Xen. h. gr. 6, 3. 4.)

Ἀρχηγός, οῦ, ὁ, = ἀρχηγέτης 1) *dux* Jud. 14, 2. οἴκου = *Stammhaupt, Familienhaupt* Esr. 5, 1. (Dem. 1378, 6.) — 2) *primus auctor,* τῆς κακίας 1 Macc. 9, 61. 10, 47. (Diod. Sic. 5, 64. Xen. 1, 91. 3, 3. 5.)

Ἀρχῆθεν, adv. (ἀρχή) *ab initio, a longo inde tempore* 3 Macc. 3, 21. (Hdot. 3, 80. Plut. amator. c. 16.) Cf. de hoc voc. atticis scriptoribus non usitato *Lob.* ad Phryn. p. 93.

Ἀρχι, syllaba inseparabilis, ducta ab ἄρχω, ἄρχος, similis nostratium *Erz,* et praefigi solita vocabulis muneris et dignitatis cf. *Lob.* ad Phryn. p. 769.

Ἀρχιεράομαι, ῶμαι (ἀρχι, ἱερεύς) *munere summi sacerdotis fungor* 4 Macc. 4, 18.

Ἀρχιερατεύω, f. σω (ἀρχι, ἱερατεύω) *summo sacerdotio fungor* 1 Macc. 14, 47. (Jos. Ant. 14, 6. 1.)

Ἀρχιερεύς, έως, ἡ (ἀρχι, ἱερεύς) *summus sacerdos* Esr. 5, 40. 9, 40. 1 Macc. 10, 20. 32. 60. 12, 3. 6. 7. 13, 36. 42. 14, 17. 30. 35. 41. 15, 17. 21. 16, 12. 24. 2 Macc. 3, 1. 4. 10. 16.

21. 32. 33 bis. — 4, 13. de h. l. οὐκ ἀρχιερεύς = *persona summi sacerdotis indignus* vid. sub οὐ notata. — 2 Macc. 14, 3. 13. 15, 12. 3 Macc. 1, 11. 2, 1. 4 Macc. 4, 13. 16. Cf. de summis Judaeorum sacerdotibus *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester.*

'Αρχιερωσύνη, ης, ἡ (ἀρχι, ἱερωσύνη) *summum sacerdotium* 1 Macc. 7, 21. 11, 27. 57. 14, 38. 16, 24. 2 Macc. 4, 7. 24. 25. 28. 11, 3. 14, 7. 4 Macc. 4, 1. 16. (Jos. Ant. 12, 5. 1.)

'Αρχιστράτηγος, ου, ὁ (ἀρχι, στρατηγός) *primus dux, Oberfeldherr.* Jud. 2, 4. 4, 1. 5, 1. 6, 1. 10, 13. 13, 15. (Jos. Ant. 6, 11. 9.)

'Αρχιτέκτων, ονος, ὁ (ἀρχι, τέκτων) *architectus, structurae aedificiorum praefectus, Baumeister* 2 Macc. 2, 29. (Xen. Mem. 4, 2. 10.)

'Αρχίφυλος, ον, ὁ (ἀρχι, φυλή) *princeps tribus* Esr. 2, 8.

"Αρχομαι, vid. ἄρχω.

"Αρχω, f. ξω I) activum (primus sum, prior facio aliquid Xen. Conv. 7, 1.) *impero, dominor, ich herrsche,* seq. genit. [de quo cf. *Matth.* §. 359. §. 361. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 108, 2. b. *Fischer.* ad Well. 3. a. p. 369. *Win.* §. 30. 10. e.] 1 Macc. 1, 4. (Xen. Mem. 2, 6. 25.) — particip. ἄρχων, c. artic. ὁ ἄρχων, substant. [vid. ἀγαπάω] *princeps, Fürst, Herrscher* et, ubi agitur de viris exercitui praefectis: *dux, Feldherr, Oberster* Bar. 1, 9. 1 Macc. 6, 60. 61. 10, 37. — sq. genit. nunc personae, nunc rei [cf. *Matth.* l. l. et §. 375, not. 1. §. 570. *Rost* l. l. et §. 130, not. 6. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 139. *Win.* l. l. et §. 46, 4. 9.] Bar. 1, 16. 2, 1. 3, 16. Jud. 5, 2. 6, 14. 17. 7, 5. 23. 8, 9. 35. 14, 19. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. 1 Macc. 3, 13. 5, 40. 6, 28. — sq. genit. regis, qui ducem constituit aliquem 1 Macc. 7, 26. 10, 63. 11, 62. 63. 12, 24. 14, 7. — ἄρχων sine artic. Sir. 10, 14. 33, 10. 41, 18. 46, 18. 47, 21. 48, 12. 15. Jud. 9, 10 bis. 1 Macc. 1, 26. 2, 17, 12, 53. — sq. genit. Jud. 8, 11. 9, 3. 13, 18. 14, 12. Cantic. tr. puer. 21, 14. 1 Macc. 1, 29. 2, 66. 5, 56. 9, 30. 11, 70. 14, 28. — ἐπί τινα Sir. 46, 13. — σπαρτιατῶν ἄρχοντες 1 Macc. 14, 20. (Ita Diod. Sic. 11, 40.)

II) med. ἄρχομαι, f. ξομαι, a. 1. ἠρξάμην et p. p. ἦργμαι, signif. medii [ita 1 Macc. 5, 31. Plat. Hipp. min. p. 364. A. cf. *Matth.* §. 224.] *initium facio, incipio,* a) *ich fange an* seq. infinit. [cf. *Rost* §. 129, 4. b. coll. *Win.* §. 46. 1. p. 398.] Tob. 2, 13. 7, 15. 8, 5. 10, 4. Esr. 2, 30. 3, 17. 4, 1. 13. 33. 5, 52. 6, 2. 1 Macc. 3, 25. 9, 73. 10, 10. 11, 46. 13, 47. 15, 40. 2 Macc. 9, 11. 4 Macc. 5, 14. (Xen. Oec. 11, 8. Mem. 3, 5. 22.) — abest infinit. facile e contextu cognoscendus Sir. 18, 6. coll. v. 5. Esr. 5, 56. coll. 6, 2. — Addit. ad l. Esth. 4, 8. τὸν — ἀρξάμενον ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον, quo l. ex antecedd. ἀφανίσαι κληρονομίαν σου repete *saeviendi* notionem = *eum autem qui initium fecit saeviendi contra* nos, παραδειγμάτισον. — seq. genit. [de quo cf. *Matth.* §. 335. §. 336, not. 2. *Rost* §. 108, d.] 1 Macc. 5, 2. 2 Macc. 2, 32. 4 Macc. 1, 12. 5, 5. (Xen. Oec. 6, 1. Mem. 3, 6. 10.) — b) *ich beginne* i. e. *ich werde angefangen, ich nehme den Anfang,* πόλεμος ἦρκται, *bellum incepit* 1 Macc. 5, 31. (*mandata in hunc modum incipiunt* Tacit. Annal. 17, 10.)

"Αρωμα, τος, τό (ἄρω) *aroma, odoramentum* Sir. 24, 15. (Pol. 13, 9. 5. Xen. An. 1, 5. 1.)

'Ασαβίας, ου, ὁ, *Asabias,* hebr. הֲשַׁבְיָהוּ nom. propr. Levitae Esr. 1, 9. coll. 2 Chron. 35, 9.

'Ασαδίας, ου, ὁ, *Asadias,* nom. propr. unius ex maioribus Baruchi Bar. 1, 1.

'Ασαρά, ὁ, *Asara,* nom. propr. Judaei cum Esra in patriam redeuntis Esr. 5, 31.

'Ασαραμέλ, vid. σαραμέλ cf. *Win.* bibl. Realw. sub *Saramel.*

'Ασβακαφάς, ὁ, *Asbakaphas,* rex Assyriorum Esr. 5, 61. appellatur idem Esr. 4, 2. ἀσαραδάν, hebr. אֵסַרְחַדּוֹן, *Assarhaddon* cf. 2 Regg. 19, 37. Jes. 37, 38.

'Ασαΐας, ου, ὁ, *Asaias,* Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 32.

'Ασέβεια, ας, ἡ (ἀσεβής) *impietas, improbitas, Gottlosigkeit* Sap. 4, 9. 4 Macc. 6, 19. 9, 32. 10, 11. — plur. ἀσέβειαι i. e. *impie facta* [vid. de hoc plur. ἄβυσσος] 3 Macc. 6, 10. (Diod. Sic. 13, 90. Xen. Cyr. 8, 8. 6.)

'Ασεβέω, ῶ f. ήσω (ἀσεβής) *impius sum, impie ago, gottlos seyn,* absol. Sap. 14, 9. Sir. 15, 20. Bar. 2, 12. de h. l. asyndeto vid. sub ἀβοηθησία observata. — 2 Macc. 1, 17. 4 Macc. 9, 15. (Xen. h. gr. 1, 4. 20.) — additur acc. πολλά adv. *multis modis, valde* [vid. sub ἀριστερός monita] Esr. 1, 49. — 4 Macc. 5, 37. ἀσεβῶν — τυραννήσεις i. e. *impius, ut es, tyrannum te geres.* — sq. εἴς τινα, *in aliquem* Esr. 1, 24. 2 Macc. 4, 38. — εἴς τι v. 17. (Xen. h. gr. 1, 4. 13 — 17. Dem. 1519, 1.) de ἀσεβεῖν τινα et εἴς τινα vid. *Matth.* §. 413, 11. *Rost* §. 104.

'Ασεβήβιας, ου, ὁ, *Asebebias,* Judaeus Esrae aequalis Esr. 8, 47.

'Ασεβής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., σέβομαι) *impius, gottlos,* ut ἀνήρ Sir. 41, 8. 1 Macc. 7, 5. γυνή Sir. 26, 23. 26. πατήρ 41, 7. τέκνον 16, 3. τύραννος 4 Macc. 12, 11. — c. artic. ὁ ἀσεβής, *impius, der Gottlose,* subst. [vid. ἀγαθός] Sir. 42, 2. οἱ ἀσεβεῖς Sap. 3, 10. 4, 16. 19, 1. Sir. 12, 6. 1 Macc. 6, 21. 9, 73. (Dem. 786, 12.) — υἱὸς τοῦ ἀ. *filius impii illius* scil. Antiochi Epiphanis 2 Macc. 10, 10. — ἄλκιμος, ὁ ἀ. 1 Macc. 7, 9. οἱ ἀσεβεῖς ἄνδρες 9, 25. 2 Macc. 4, 13. 8, 2. — sine artic. ἀσεβής Sap. 1, 9. Sir. 7, 18. 12, 5. 13, 23. 21, 27. 22, 10. — ἀσεβεῖς Sap. 1, 15. 10, 6. 12, 9. Sir. 9, 12. 31, 19. 39, 30. 40, 15. 41, 5. 1 Macc. 3, 8. 15. (Xen. Cyr. 8, 8, 27. Mem. 1, 2. 2.) —

'Ασεβίας, ου, ὁ, *Asebias,* nom. propr. Judaei, Esrae aequalis Esr. 8, 48. 9, 17.

'Ασέλγεια, ας, ἡ (indoles hominis ἀσελγοῦς, i. e. modum excedentis, intemperantia Dem. 131, 11.) *lascivia, libido* Sap. 14, 26. — αἱ ἀσέλγειαι = *Schwelgereien* 3 Macc. 2, 26. vid. de huius generis plurali sub ἄβυσσος monita. — (Pol. 1, 6, 5. Isaeus 22, 4.)

"Ασημος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., σῆμα signum; non signatus Hdot. 9, 40.) *non insignis, ignobilis* 3 Macc. 1, 3. (Hdian. 1, 9. 12.)

'Ασής vid. 'Ασώς.

'Ασθένεια, ας, ἡ (ἀσθενής) *corporis infirmitas, morbus* 2 Macc. 9, 21. 22. (Hdian. 1, 4. 16. Xen. Mem. 4, 2. 32.)

'Ασθενέω, ῶ f. ήσω (ἀσθενής) *infirmus* vel *imbecillis sum, minus valeo* a) de personis corpore imbecillibus Esr. 1, 36. ἠσθένησα γὰρ λίαν i. e. *grave enim vulnus accepi* l. *letaliter enim vulneratus infirmum me sentio.* — (Diod. Sic. 3, 46. Xen. An. 1, 1. 1.) — b) de hominibus animo infirmis = *langueo,* addito ταῖς διανοίαις [vid. ἀδρανής] 1 Macc. 11, 49. — absol. Bar. 2, 18. Jud. 9, 11. 1 Macc. 1, 26. 2, 61. οἱ ἀσθενοῦντες Jud. 16, 11. (Xen. Hier. 1, 23.)

'Ασθενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., σθένος) *infirmus, imbecillis.* a) univ. Sap. 9, 5. — ἀ. λογισμός 4 Macc. 7, 20. (Hdian. 2, 10. 13. Xen. Mem. 1, 4. 6.) — b) ex opp. τῆς ἰσχύος neutr. τὸ ἀσθενές, *das Schwache,* subst. ponitur et pertinet ad personas universe indicandas [cf. *Matth.* §. 445, 5. §. 270. *Rost* §. 98. *Win.* §. 27, 4. coll. quae de adiectivis substantive positis sub ἀγαθός observata sunt] Sap. 13, 18. — 2, 11. quo l. τὸ ἀσθενές = vel: οἱ ἀσθενεῖς vel ἡ ἀσθένεια.

'Ασθενόψυχος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἀσθενής, ψυχή) *animo imbecillis* 4 Macc. 15, 4.

'Ασθενῶς, adv. (ἀσθενής) *infirme, schwach, kraftlos* ἀ. διάκειμαι i. e. *morbo laboro* 2 Macc. 9, 20.

'Ασθμα, τος, τό (ἄω, spiro; anhelatio; Engbrüstigkeit) *halitus, spiritus* Sap. 11, 18. (Lucian. dial. deor. 11, 3. πυρός *Jac.* Anth. Pal. p. 507.)

'Ασθμαίνω, f. ανῶ, *anhelo, keuchen* Sir. 34, 19.

Ἀσία, ἡ, *Asia.* Dicitur ita in libris V. T. apocryphis *Asia minor,* interiacens inter Pontum Euxinum et mare cyprium, complectens Aeoliam, Bithyniam, Cariam, Cappodociam, Ciliciam, Galatiam, Ioniam, Lyciam, Lydiam, Mysiam, Pamphyliam, Phrygiam, Pisidiam. Quarum provinciarum plurimas quum obtineret Antiochus Magnus, rex Syriae, ipse non solum cum successoribus suis, sed etiam, hac illave Asiae minoris parte expugnata, Aegypti reges titulum regis Asiae sibi vindicarunt 1 Macc. 8, 6. 11, 13. 12, 39. 13, 37. 2 Macc. 3, 3. 10, 24. 3 Macc. 8, 14. 4 Macc. 3, 20. vel 4, 1. cf. *Win.* bibl. Realw. sub v. *Asien.*

'Ασιδαῖοι, ων, οἱ, forma graeca vocabuli hebraici חֲסִידִים, *Asidaei, Chasidaei* i. e. *viri pii.* Appellantur autem hoc nomine Judaei, qui studio legis mos. et religionis patriae flagrantes cum Mattathia arma sumserunt, Antiochi Epiphanis conamina ut repellerent 1 Macc. 7, 13. 2 Macc. 14, 6.

'Ασίδηρος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., σίδηρος, ferrum) *ferro carens,* ἀ. εἱρκτή, *carcer nihil ferri habens* Sap. 17, 16. (= ensem non gestans Lucian. Scyth. §. 3.)

'Ασιήλ, ὁ, *Asiel,* hebr. יַחְצְאֵל, nom. propr. unius ex maioribus Tobiae Tob. 1, 1.

'Ασινής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., σίνομαι, laedo) *illaesus, incolumis* 3 Macc. 6, 7. 7, 20. (Hdot. 2, 114. Hom. Od. 11, 109.)

'Ασιτέω, ῶ f. ήσω, *sum* ἄσιτος, i. e. *cibo abstineo, ieiunus* vel *impransus sum* 1 Macc. 3, 17. (Diog. Laert. II. 143. Xen. de rep. Lac. 2, 5.)

'Ασιφά, ὁ, *Asipha,* nom. propr. indecl. Judaei, cuius nepotes erant in aequalibus Esrae Esr. 5, 29.

'Ασκάλων, ωνος, ἡ, *Askalon,* hebr. אַשְׁקְלוֹן, urbs Philistaeorum ad mare mediterraneum inter Gazam et Samniam sita Jud. 3, 1. 1 Macc. 10, 86. 11, 60. 12, 33. (Jos. b. i. 4, 11. 5. Ant. 12, 4. 5. Diod. Sic. 2, 4.)

'Ασκέω, ῶ f. ήσω (scite elaboro Hom. Il. 10, 438. Plut. vit. Caesar. c. 20.) *colo.* [τὴν ἀλήθειαν Hdot. 7, 109. τὴν σωφροσύνην Xen. Cyr. 8, 1. 30.] τὴν ἑβδόμαδα i. e. *sanctum habeo* vel *celebro diem septimum* 2 Macc. 15, 4. Cf. de hoc voc. „artium earum omnium communi, quae ad curam et cultum, qua corporis, qua animi pertinent" hinc = *exerceo, colo Blomfield* ad Aeschyl. Pers. v. 187. Prometh. v. 1102. *Koen.* ad Greg. Cor. p. 536. ed. *Schäfer.* —

"Ασκησις, εως, ἡ (ἀσκέω) *exercitatio, studium* ἔν τινι i. e. *in aliqua re collocatum,* 4 Macc. 13, 21. (Xen. Mem. 1, 2. 20.)

'Ασκητής, οῦ, ὁ, (ἀσκέω) *qui assidue in aliqua re colenda versatur, cultor rei alicuius,* ut τῆς εὐσεβείας 4 Macc. 12, 11. (Xen. Cyr. 1, 5. 11.)

'Ασκοπυτίνη, ης, ἡ (ἀσκός, πυτίνη) *uter coriaceus, eine mit Leder überzogene Feldflasche,* οἴνου i. e. *vino recondendo inserviens* [cf. de gen. vi latius patente sub ἀβοηθησία observata] Jud. 10, 5.

'Ασμα, ἄσματος, τό (ᾄδω) *canticum, Gesang* Sir. 39, 14. (Xen. Cyr. 3, 3. 55.)

"Ασμενος, η, ον (ἡσμένος particip. perf. pass. verbi ἥδομαι) *lubens, gern, willig, freudig* 2 Macc. 10, 33. de adiect. ibi ad subst. relato, ubi nos adverbio utimur, vid. sub ἀγελαῖος adnotata. (Plut. vit. Ages. c. 9. Xen. Conv. 9, 3.)

'Ασμένως, adv. (ἄσμενος) *lubenter, cum gaudio* [Sir. 2, 4.] 2 Macc. 4, 12. 3 Macc. 3, 15. 5, 21. (Diod. Sic. 12, 54. Xen. Mem. 3, 11, 10.)

'Ασμοδαῖος, αίου, ὁ, *Asmodaeus, Asmodi* nom. propr. daemonis mali Tob. 3, 8. 17. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Engel. Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 42.

'Ασόμ, ὁ, *Asom,* Judaeus, cuius posteri Esrae erant aequales Esr. 9, 33.

'Ασούβ, ὁ, *Asub,* nom. propr. Judaei, cuius nepotes c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 31.

'Ασούηρος, ου, ὁ vid. 'Ασύηρος.

'Ασπάζομαι, f. άσομαι, dep. med. (σπάω, traho; ad me traho, prehendo Hom. Il. 10, 542.) 1) *amplector,* τινά Addit. ad l. Esth. 5, 11. (Xen. Cyr. 1, 3. 2. 5, 5. 35.) — 2) *saluto, bona alicui apprecor,* abs. Sir. 41, 20. τινά Tob. 5, 9. Utebantur autem Hebraei in adeundo et abeundo formula: שָׁלוֹם לְךָ, cui respondebatur: יְהוָה עִמְּךָ vel יְבָרֶכְךָ יְהוָה vel שָׁלוֹם לְךָ Gen. 40, 23. Judic. 19, 20. Ruth. 2, 4. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Höflichkeit, Kuss.* — 1 Macc. 11, 6. additur εἰρηνικῶς 1 Macc. 7, 29. 33. (Jos. Ant. 12, 4. 3. Xen. Cyr. 2, 1. 1.) — de salutatione ad absentes perferenda 1 Macc. 12, 17. 3 Macc. 1, 8.

'Ασπάλαθος, ου, ὁ, etiam ἡ. *Aspalathus,* nomen spinae candidae, cuius radix in unguentis adhiberi solebat Sir. 24, 15. (Dioscor. 15, 19. Theocr. idyll. 24, v. 87.

'Ασπιδίσκη, ης, ἡ (deminut. subst. ἀσπίς. Cf. *Buttm.* §. 104, c. not. 12. gr. max. §. 119. *Matth.* §. 102. *Rost* §. 94.) *scutulum* 1 Macc. 4, 57.

'Ασπίς, ίδος, ἡ, *scutum, clypeus* Sir. 37, 5. Jud. 9, 7. 1 Macc. 6, 39. 14, 24. 15, 18. 20. 2 Macc. 5, 3. 15, 11. — Sap. 5, 19. λήψεται ἀσπίδα [= *als Schild*] ὁσιότητα Sir. 29, 13. ἀ. κρατοῦς i. e. ἀ. κράτος ἔχουσα. (Xen. Mem. 3, 9. 2.)

'Ασσανά, ὁ, *Assana,* nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 31.

'Ασσαπφιώδ, ὁ, *Assapphiod,* nom. propr. indecl. Judaei, cuius nepotes aequales erant Esrae Esr. 5, 33.

'Ασσούρ, ἡ, hebr. אַשּׁוּר, gr. ἀσσυρία, ας, ἡ, nom. propr. regni Assyriorum, Babyloniam simul complectentis, Ninum s. Niniven metropolin habentis, cui circumiacent Armenia, Mesopotamia, Babylonia, Susiana et Media et quae hodie *Kurdistan* appellatur. Ita δύναμις, l. παρεμβολή, vel υἱοὶ ἀσσούρ Jud. 2, 14. 5, 1. 6, 1. 17. 7, 17. 20. 24. 12, 13. 13, 15. 14, 2. 3. 12. 19. 15, 6. — 16, 4. ἦλθεν ἀσσούρ ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ *der*

Assyrer i. e. *der König der A. kam mit seinen Zehntausenden*, cf. nostratium: *der Preusse fiel ins Land*. — ἀσσυρία 4 Macc. 13, 9. (Ptolem. 6, 1. Xen. Cyr. 2, 1. 5.)

Ἀσσυρία, vid. ἀσσούρ.

Ἀσσύριος, ία, ιον, *Assyrius* a) c. artic. Sir. 48, 21. Jud. 7, 18. 8, 9. 10, 11. — b) sine artic. Tob. 1, 2. 3. Jud. 1, 1. 7. 11. 2, 1. 4. 4, 1. Esr. 5, 69. 7, 15. 1 Macc. 7, 41. 3 Macc. 6, 5.

Ἀστάθ, ὁ, *Astath*, nom. propr. Judaei, cuius posteri erant in aequalibus Esrae Esr. 8, 38.

Ἄστατος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἵσταμαι et α pr.,) *instabilis, inconstans* ut διάνοια 3 Macc. 5, 39. (Diod. Sic. 18, 67.)

Ἀστεῖος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἄστυ, urbs; urbanus, facetus Xen. Cyr. 2, 2. 12.) 1) *formosus* Jud. 11, 23. (Aristaenet. 1, 4 et 19.) 2) *honestus, homini urbano et liberali conveniens*, λογισμός 2 Macc. 6, 23.

Ἀστείως, adv. (ἀστεῖος) *homini urbano et liberali convenienter, egregie*, iungitur c. καλῶς 2 Macc. 12, 43. (=facete Ael. V. H. 9, 11.)

Ἀστήρ, έρος, ὁ, *stella* Sap. 7, 19. Sir. 50, 6. Bar. 3, 34. (Hdian. 1, 14. 1. Xen. Mem. 4, 7. 5.)

Ἀστοχέω, ῶ f. ήσω (ἄστοχος sum i. e. a scopo aberro, τινός Plut. de defect. oracul. c. 10.) *discedo*, τινός [de quo genit. vid. ἀπαλλοτριόω], ut γυναικὸς σοφῆς i. e. *noli separari ab uxore sapiente* Sir. 7, 19. 8, 9.

Ἀστραπή, ῆς, ἡ, *fulmen* Sap. 5, 21. Sir. 35, 10. 43, 3. Bar. 6, 61. Cant. tr. puer. v. 50. (Xen. Cyr. 1, 6. 11.)

Ἀστράπτω, f. ψω (α euphon. de quo vid. *Rost* §. 95, not. 5. *Buttm.* §. 105, not. 11. *Passow* I. 1. στράπτω) *fulguro*, σπινθῆρας ἀπ᾽ ὀμμάτων *scintillas ab oculis ut fulmina emitto* Sap. 11, 18. (ὄμματα ἀστράπτοντα Diod. Sic. 3, 34.)

Ἄστρον, ου, τό, *sidus* (Xen. Mem. 4. 3. 4. et ex usu graecitatis serioris:) *stella* Sap. 7, 29. 10, 17. 13, 2. 17, 5. Sir. 43, 9. 44, 21. Bar. 6, 60. Cant. tr. puer. v. 12. 40. 2 Macc. 9, 10.

Ἀστυάγης, ου, ὁ, *Astyages*, rex Mediae et Cyri avus Hist. bel. et dr. v. 1.

Ἀστυγείτων, ονος, ὁ, ἡ—ον, τό (ἄστυ, γείτων vicinus) *vicinus*, πόλεις 2 Macc. 6, 8. (Diod. Sic. 12, 19. Xen. h. gr. 1, 3. 2.)

Ἀσύηρος, ου, ὁ, alii ἀσούηρος, *Ahasverus* i. e. Cyaxares, rex Mediae, qui, socius Nabuchodonosori, regis Babyloniae, Ninivem urbem expugnavit Tob. 14, 15. Cf. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 129 sq. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ahasverus*.

Ἀσυλία, ας, ἡ (ἄσυλος, inviolabilis) *inviolabilitas, sanctitas*, τοῦ ἱεροῦ 2 Macc. 3, 12. (Jos. Ant. 8, 9. 3.)

Ἄσυλος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., σύλη, praeda, spolium) *inviolabilis, salvus*, τόπος 2 Macc. 4, 33. (Diod. Sic. Vol. 7. p. 18 ed. *Bip.*) — neutr. τὸ ἄσυλον, subst. [vid. ἀγαθός] *asylum, locus inviolabilis* 2 Macc. 4, 34. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Freistatt*.

Ἀσύμφωνος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., σύμφωνος, consonans) *dissonans*, βοή Sap. 18, 10. (metaph. dissentiens Diod. Sic. 4, 1.)

Ἀσύνετος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., συνίημι, intelligo) *stolidus, thöricht*, ἄνθρωπος Sir. 15, 7. 22, 13. ἀνήρ 31, 1. Uti autem apud Hebraeos *sapientiae* vocabulum simul pietatis notionem complectitur et ad hanc pariter atque ad cognitionem et intelligentiam refertur, ita *stultitiae* notioni simul inhaeret impietatis cogitatio. Cf. *Ziegler Sprüche* Salom. p. 397. *Umbreit* Comment. über d. Spr. Sal. p. III. — ἀσύνετος, *ein Unverständiger, ein Thor* Sir. 21, 8. 22, 11. 27, 12. — ἀ. λογισμοί, *cogitationes stolidae* Sap. 1, 6. 11, 15. (Thuc. 2, 38.)

Ἀσυρής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., σύρω, traho, purgo) *non purgatus, impurus* Sir. 23, 13.

Ἀσφάλεια, ας, ἡ (conditio eius, qui tutus est a lapsu, das Feststehen — α pr., σφάλλομαι, labefactor) *securitas* Esr. 8, 51. 1 Macc. 14, 37. 2 Macc. 3, 22. — 4, 21. τῆς — ἐφρόντισε *securitati suae prospexit ratione illius habita*. — 1 Macc. 9, 21. 15, 1. ἡ ἀσπίδων καὶ λόγχων ἀ. i. e. *securitas, quam praebent clypei et hastae* v. 11. — μηχανοῦμαι τὴν περί τινα ἀ. i. e. *curo ut custodiatur aliquis = caveo, ne evadat aliquis* 3 Macc. 5, 5. (Diod. Sic. Vol. 7. p. 20. ed. Bip. Xen. Hier. 10, 5.)

Ἀσφαλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α priv., σφάλλομαι, labefactor; tutus a lapsu) 1) *firmus, fest*, ut βάσις Sap. 4, 3. (Xen. An. 3, 2. 19.) — 2) *certus*, i. e. vel: *tutus a periculo*, ut ὁδός Sap. 14, 3. (Xen. Cyr. 5, 2. 31.) — vel: *tutus ab errore, zuverlässig* Sap. 7, 23.

Ἀσφαλίζω, f. ίσω (ἀσφαλής) 1) *firmum reddo, fest machen, munio*, med. *muniendum curo* [de quo medii usu vid. ἀπογράφω] τινί, *aliqua re* Sap. 13, 15. (Jos. Ant. 13, 1. 5. Diod. Sic. 18, 52.) — 2) *tutum praesto*, τινά, medium: *tutum praestandum curo aliquem* Sap. 4, 17. ἀπό τινος *ab aliqua re, gegen etwas* Sap. 10, 12.

Ἀσφαλῶς, adv. (ἀσφαλής) 1) *firmiter*, ἔρχομαι, *firmo pede incedo, fest marschiren* 1 Macc. 6, 40. (Hdian. 2, 9. 7. Xen. de rep. Laced. 2, 3.) — 2) *tuto* a) propr. i. e. *a periculo*, βαδίζειν Bar. 5, 7. ὑπερασπίζειν τινὰ ἀ. *ita clypeo tegere aliquem, ut tutus sit a periculo* 3 Macc. 7, 5. (Xen. Hier. 4, 4.) — b) metaph. vel: *certo*, ut εἰδέναι Sap. 18, 6. (Xen. Cyr. 6, 3. 18.) — vel: *diligenter*, τιθέναι τι i. e. *diligenter reponere* vel, ut aliis videtur, *imponere aliquid* Tob. 6, 4.

Ἀσφάρ, ὁ, *Asphar*, nom. propr. indeclin. putei [Cisterne] arabici effossi in regione Nabathaeorum 1 Macc. 9, 33. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub hoc voc.

Ἀσφάρασος, ου, ὁ, *Aspharasus*, nom. propr. viri Esrae et Serubabelis aequalis Esr. 5, 8.

Ἀσχημοσύνη, ης, ἡ (ἀσχήμων, quod vid.; deformitas Plut. apophth. lacon. Mor. 2, p. 169. ed. *Tauchn.*) *turpitudo*, τινός = *turpia facta alicuius* Sir. 30, 13. (Jos. Ant. 16, 7. 5.) — vel: *membra corporis, quae denudare pudor vetat* Sir. 26, 8. 29, 21. quo l. delenda esse verba: καὶ οἶκος et pro ἀποκαλύπτων neutrum ἀποκαλύπτον legendum esse censuit *Bretschneider*.

Ἀσχήμων, ονος, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., σχῆμα, habitus, forma; deformis Hdian. 5, 6. 24.) *indecorus, inhonestus*, ut ἀναζυγή 2 Macc. 9, 2. θάνατος Sap. 2, 20. πρᾶγμα Hist. Sus. v. 63. — γυνή Sir. 26, 24. (Plut. l. l. p. 171. vid. αἰσχυμοσύνη. Xen. apol. Soc. §. 7.)

Ἀσχολέομαι, οῦμαι f. 1. pass. ἀσχοληθήσομαι, passiv. [verbi ἀσχολέω i. e. ἄσχολον ποιέω, zu thun geben] *occupatus sum*, ἔν τινι *in aliqua re* Sir. 39, 1. (περί τι Diod. Sic. 2, 40. ἐπί τι 17, 94.)

Ἀσχολία, ας, ἡ (ἀσχολέω) *occupatio, Beschäftigung* 3 Macc. 5, 34. — (Dem. 94, 16. Xen. Mem. 3, 9. 9.) = *labor* Sir. 40, 1. quo l. alternat c. ζυγός. —

Ἀσώρ, ἡ, *Asor, Hazor* [terminat. gr. ἄσωρος Jos. Ant. 5, 5. 1. it. ἄσωρα 9, 10. 1.] hebr. חָצוֹר, nom. propr. 1) urbis palaestinensis in tribu Naphthali sitae Tob. 1, 2. quo l. etiam legitur

ἀσήρ pro ἀσώρ. Vid. de h. l. lect. *Apel*, *Augusti*. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Asor*. — 2) planitiei vel campi prope lacum Genezareth. 1 Macc. 11, 61. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Hazor*.

'Ασωτία, ας, ἡ (indoles et vita hominis ἀσώτου) *luxuria* 2 Macc. 6, 4. (Hdian. 2, 5. 2.)

"Ατακτος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τάσσω, ordino) *qui ordinem non servat* [de militibus Xen. Mem. 3, 1. 7.] *qui est sine ordine*, *ungeordnet*, ut δρόμος 1 Macc. 1, 19. (βίος Diod. Sic. 1, 8.)

'Αταξία, ας, ἡ (ἄταχος) *defectus ordinis legitimi*, *ordinis defectio*, γάμων *in matrimonio ineundo* Sap. 14, 26. (Diod. Sic. 1, 86. Xen. An. 3, 1. 38.)

'Ατάρ, ὁ, *Atar*, nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri erant inter aequales Esrae Esr. 5, 28.

'Ατάραχος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό = ἀτάρακτος (α pr., ταράσσω) *non perturbatus*, *perturbationibus non obnoxius* 2 Macc. 11, 23. — παρέχειν, it. παρέχεσθαί τι ἀτάραχον i. e. *quietam et tranquillam reddere conditionem rei alicuius* Addit. ad l. Esth. 2, 7. 6, 8. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 350 ed. *Bip*. Xen. Cyr. 2, 1. 31.)

'Αταργατεῖον, ου, τό, *Atargatium*, i. e. *fanum Atargatis* in urbe Astaroth Karnaim exstructum. Uti autem Atargatis vel Atergatis dea erat Philistaeorum, ita eadem Diod. Sic. 7, 4. Strabo 16, 785. Derceto appellatur. 2 Macc. 12, 16. coll. 1 Macc. 5, 43. cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Atargatis*.

"Αταφος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., θάπτω) *insepultus*, *inhumatus* 2 Macc. 5, 10. (Diod. Sic. 4, 65. Ael. V. H. 13, 30. Xen. An. 6, 5. 6.) Uti apud omnes antiquitatis populos, ita etiam apud Hebraeos nefariam, horribilem atque in summae ignominiae loco habitam esse sepulturae denegationem scriptorum graecorum et latinorum testimoniis confirmavit *Win*. in bibl. Realw. sub voc. *Begraben*.

"Ατε, accus. plur. neutrius pronominis ὅςτε, adv. (ut, gleichwie) *quippe*, *utpote*, *tanquam*, sq. genit. absol. 3 Macc. 1, 29. (Xen. An. 4, 8. 27. Cyr. 6, 44. 4.) Cf. *Viger*. p. 34. *Rost* §. 130, not. 8. *Matth*. §. 568. §. 560. coll. *Buttm*. §. 132, not. 5.

'Ατεκνία, ας, ἡ (ἄτεκνος) *conditio hominis prole carentis*, *orbitas*, *Kinderlosigkeit* Sap. 4, 1. 4 Macc. 18, 9. (Aristot. polit. II.) —

"Ατεκνος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τέκνον) *liberis carens*, *orbus* Sir. 16, 3. (Paleph. f. 5. Eur. Med. v. 1090.)

'Ατέλεια, ας, ἡ (ἀτελής) *immunitas*, ut a vectigalibus, operis, ubi nos: *Steuerfreiheit*, *Dienstfreiheit* 1 Macc. 10, 34.

'Ατέλεστος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τελέω, ad finem perduco) *ad finem non perductus*, χλῶνες i. e. *surculi immaturi* Sap. 4, 5. τέκνα *liberi immaturi* trop. dicuntur, „*qui neque in hac vita ad gloriam*, *neque in altera ad felicitatem perveniunt*" Sap. 3, 16. coll. v. 17. 18. cf. *Bauermeister* Comment. in Sap. Salom. p. 68 sq. *Grimm* Comment. üb. d. Buch d. Weish. p. 101. —

'Ατελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ—ές, τό (α pr., τέλος 1) *non finitus*, ut ὧραι *anni tempora non finita* Sap. 10, 7. „*Arborum flores propter ardorem et exhalationes nimis celeriter excrescunt in fructum praematurum ideoque vacuum et inutilem*" ita *Bauermeister* et *Grimm* sub ἀτέλεστος citatis ille p. 119 hic p. 246 sq. — 2) *ad finem non perducens*, *exitu carens*, ὅρκος 3 Macc. 5, 41. (ἐπαγγελία Diod. Sic. 18, 65. εἰρήνη Xen. h. gr. 4, 8. 15.)

'Ατενίζω, f. ίσω (ἀτενής, intentus) *intentis oculis contemplor* [propr. Diod. Sic. 2, 51.] metaph. pro: *diligenter attendo ad aliquid*, sq. εἴς τι, ut εἰς τὴν πρόθεσίν τινος 3 Macc. 2, 26. — vel: *diligenter curo*, sq. ἵνα Esr. 6, 28.

"Ατερ, praepos. poetis usitata et secum habens genit. [cf. *Bornem*. schol. in Ev. Luc. p. 132. *Rost* §. 108, not. 19. §. 110, not. 1. *Matth*. §. 576. et sub ἄχρις notata] *sine*, *ohne* 2 Macc. 12, 15. (Plut. de capienda ex inimicitiis utilitate c. l. init.)

'Ατεφά, ὁ, *Atepha*, nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 32.

Ατήρ, ὁ, *Ater*, vir Esrae aequalis et natione Judaeus Esr. 5, 15.

'Ατητά, ὁ, *Ateta*, Judaeus, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 28.

'Ατθαρίας, ου, ὁ, *Attharias*, vir iud. Esrae aequalis Esr. 5, 40.

'Ατθαράτης, ου, ὁ, *Attharates*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 49. Sunt tamen, qui cognominari ita Nehemiam existimant nomenque ἀτθαράτης eodem loco habent cum ἀθερσασθα = hebr. הַתִּרְשָׁתָא obvio Neh. 2, 65. et Esr. 2, 63. —

'Ατιμάζω, f. άσω (α pr., τιμάω) *honorem debitum denego*, *vilipendo*, τινά Sir. 3, 13. 8, 4. 6. 10, 22. 11, 6. 22, 5. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — Bar. 6, 40. [Sir. 26, 26.] τί Sir. 10, 28. (Xen. An. 1, 9. 4. Cyr. 1, 6. 20.)

'Ατιμασμός, vid. ἀτιμία.

'Ατίμητος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τιμάω, honoro; inhonoratus Xen. Hier. 9, 10.) *qui satis honorari et aestimari nequit*, *unschätzbar*, ubi Lat. *pretiosus*, ut λίθος Sap. 7, 9. πολιτεία 3 Macc. 3, 23.

'Ατιμία, ας, ἡ (ἄτιμος) 1) *pretii defectus*, *Werthlosigkeit* Sir. 22, 1. Bar. 6, 26. — 2) *ignominia*, *dedecus* a) propr. Sir. 1, 27. 3, 10 bis. 5, 13. 21, 24. 22, 1. 26, 24. 29, 6. Jud. 1, 11. 8, 23. 1 Macc. 1, 40. quo l. in codd. nonnullis: ἀτιμασμός cf. *Augusti*, *Apel*. (Hdian. 2, 4. 9. Xen. Cyr. 2, 2. 13.) — metonym. pro: *causa ignominiae* Sir. 20, 24.

"Ατιμος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τιμή, honor; non honoratus) *coutemtus*, *ignominia notatus*, *ehrlos*, ut βίος Sap. 15, 16. γῆρας 3, 17. ζῶον 12, 24. πτῶμα 4, 18. σπέρμα Sir. 10, 19. τελευτή Sap. 5, 4. (Diod. Sic. 17, 66. Xen. An. 7, 7. 19.)

'Ατμίς, ίδος, ἡ (ἄω, ἄζω) 1) *halitus*, *spiritus*, ubi nos vel *Duft* Sir. 24, 15. (Hdian. 4, 8. fin.) vel: *Hauch*, *Aushauch* Sap. 7, 25. quo l. alternat c. ἀπόρροια. — 2) *vapor*, *Dunst*, *Dampf* Sir. 22, 22. quo l. iungitur c. καπνός 43, 4. 2 Macc. 7, 5. (Diod. Sic. 12, 58.)

'Ατοπία, ας, ἡ (ἄτοπος, quod vid.; omne id quod non convenit loco) *mores hominis non respicientis locum*, *quo est* vel *dignitatem*, *in qua est collocatus* [univ. Plut. Ages. c. 36.] *das Unziemliche*, *Gesetzwidrige in dem Betragen Jemandes* Jud. 11, 11. quo l. alternat c. ἁμάρτημα. (alternat c. φαῦλος Plut. de audiendis poetis c. 3.)

"Ατοπος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (α pr., τόπος, locus) *loco*, *conditioni non conveniens*, et ex metonym. antecedentis pro consequente: *noxius*, ita 2 Macc. 14, 23. (Jos. Ant. 11, 5. 2. Thuc. 2, 49.)

'Ατραπός, οῦ, ἡ (α euphon., de quo vid. ἀστράπτω — τρέπω, verto) *semita*, *Pfad*, *via* Sap.

5, 10. Sir. 5, 9. μὴ πορεύου — ἀτροπῷ trop. pro: *noli studia quaecunque sequi* vel: *quorumcunque studia et vitam imitari.* (Diod. Sic. 11, 8. Xen. Mem. 3, 11. 8.)

Ἄτρωτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α priv., τιτρώσκω, vulnero; invulneratus) *inviolabilis* a) propr. 2 Macc. 8, 36. 10, 30. (Diod. Sic. 3, 31. Lucian. dial. deor. 19, 3. — b) trop. ἀ. καρδία i. e. *animus, qui flecti, tangi, moveri nequit = animus durus* vel *immitis* 3 Macc. 5, 47.

Ἄτταλος, ου, ὁ, *Attalus* rex Pergami, socius et amicus populi romani eundemque regni sui haeredem scribentis 1 Macc. 15, 22. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Attalus.*

Ἀτυχία, ας, ἡ (ἀτυχής) *adversa fortuna, infortunium* 2 Macc. 12, 30. -- plur. ἀτυχίαι, *casus adversi, Unglücksfälle* [de quo plur. vid. ἄβυσσος] 2 Macc. 14, 14. (Xen. Mem. 3, 9. 8. Diod. Sic. 5, 82.)

Αὐαράν, ὁ, *Avaran* [apud Jos. Ant. 12, 6. 1. 12, 9. 4. αὐράν, in codd. nonnullis ἀβαράν l. σαυράν] cognomen, quo Eleazarus, filius Mattathiae quartus 1 Macc. 2, 5. 6, 43. appellatur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Eleazar.*

Αὔγασμα, τος, τό (αὐγή) *splendor* Sir. 43, 1.

Αὐγή, ῆς, ἡ, *splendor,* αἱ αὐγαί, *radii* 2 Macc. 12, 9. (Xen. Venat. 5, 26.)

Αὐγία, ας, ἡ, *Augia,* nom. propr. mulieris iudaicae Esr. 5, 38.

Αὐθαιρέτως, adv. (αὐθαίρετος, suo suffragio delectus Xen. An. 5, 7. 28. voluntarius Xen. h. gr. 6, 2. 36. Dem. 424, 9.) *sponte* 2 Macc. 6, 19. 3 Macc. 6, 6. 7, 10. —

Αὐθέντης, ου, ὁ (forma contr. adiect. αὐτοέντης, αὐτός, ἔντεα) *qui manu sua interficit, interfector* Sap. 12, 6. αὐθένται γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, *parentes, qui ipsi animas auxilio destitutas trucidant.* (Thuc. 3, 58.)

Αὐθεντία, ας, ἡ (αὐθέντης, quod vid., potestas Clem. Alex. Paedag. 2, 3. Euseb. hist. eccles. 9, 9. ubi pro αὐθεντία habetur αὐθέντεια) *ius, auctoritas* 3 Macc. 2, 29. καταχωρίσαι εἰς τὴν προσυνεσταλμένην αὐθεντίαν *referre in illud, quod ante* [vid. v. 28.] *commemoratum est ius circumscriptum,* quo scil. distinguitur aliquis ab iis, qui v. 30. appellantur ἰσοπολῖται Ἀλεξανδρέων. Cf. *Markland* ad Eurip. Suppl. v. 442.

Αὐθωρί, adv. (αὐτός, ὥρα) *ea ipsa hora* 3 Macc. 3, 25. (αὐθωρεί Cicer. ad Attic. 2, 13.)

Αὐλαία, ας, ἡ, *aulaeum, velum, Vorhang* Jud. 14, 14. (Diod. Sic. 19, 22. Ael. V. H. 9, 5.)

Αὐλαῖος, αία, αῖον = αὔλειος, εια, (αὐλή) *ad vestibulum pertinens,* α. θύρα i. e. *ianua in vestibulo aedium, qua in atrium* [αὐλήν] *aditus patet* 2 Macc. 14, 21. (ἡ θύρα ἡ αὐλεία Theophr. char. 1. — Diod. Sic. 19, 7. Dem. 422, 23. cf. *Passow* sub voc. αὔλειος. *Ast* ad Theophr. l. l. —

Αὖλαξ, αὔλακος, ἡ = ἄλοξ (ἕλκω cf. *Buttm.* Lexil. I. p. 243.) *sulcus, Furche* Sir. 38, 26. — 7, 3. μὴ — ἀδικίας trop. pro: *iniustitiae* vel *improbitati ne operam des.* (ἄλοξ Eurip. Phoen. v. 18. Soph. OR. v. 1211.)

Αὐλή, ῆς, ἡ (locus ante aedes apertus et vento |expositus Athen. V. 2.) 1) *atrium, aula interior,* quae erat prima pars aedium et circumdata porticibus, *der das Haus umschliessende mit Säulenhallen und Gallerien umgebene Hof* a) univ. Tob. 2, 9. Addit. ad l. Esth. 1, 3. 13. bis. 27. — pro חָצֵר 2 Sam. 17, 18. — b) de atriis templum hierosol. cingentibus Esr. 9, 1. 1 Macc. 4, 34. 48. — 1 Macc. 9, 54. τό τοῖχος τῆς — ἐσωτέρας i. e. *murus, quo atrium exterius* [i. e. gentilium] *ab interiori separabatur.* — pro חָצֵר Neh. 8, 16. — 2) *palatium, arx* Bar. 6, 18. Addit. ad l. Esth. 1, 3. 13. 17. 1 Macc. 11, 46. 3 Macc. 2, 27. 5, 10. 46. (Hdian. 1, 13. 16. Hom. Od. 4, 74.) — αὐλὴ βασιλικὴ quae 2 Macc. 13, 15. esse dicitur in castris, esse videtur locus regium tentorium circumdans.

Αὐλίζομαι, f. ίσομαι, dep. pass. a. 1. p. ηὐλίσθην, f. 1. p. αὐλισθήσομαι (αὐλή, quod vid.; stabulor ἐν τῇ αὐλῇ) 1) *commoror, versor,* seq. ἐκεῖ Esr. 9, 1. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 51, 23. — 24, 7. καὶ ἐν — αὐλισθήσομαι; *et, in cuiusnam possessione commorabor?* ex me quaesivi = καὶ εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ μου· ἐν τίνος αὐλισθήσομαι. — sq. εἰς c. acc. loci Tob. 14, 10. quo l. si expectari poterat ἐν c. dat. loci vid. sub εἰς in fine notata. — 2) *pernocto, übernachten,* sq. ἐκεῖ Tob. 6, 1. παρά τινι Tob. 4, 14. 6, 10. 9, 5. (Xen. Cyr. 4, 6. 10. An. 7, 6. 6.) — ὑπό τι Sir. 14, 26. (ἐν τῇ πόλει Diod. Sic. 13, 6.)

Αὐλός, οῦ, ὁ, *tibia* Sir. 40, 21. Esr. 5, 2. 1 Macc. 3, 45. (Xen. Conv. 6, 4.)

Αὐλών, ῶνος, ὁ, *vallis* Jud. 4, 4. 7, 3. 17. 10, 10. 11. 3 Macc. 6, 17. (Diod. Sic. 3, 14.)

Αὐξάνω, et αὔξω [4 Macc. 15, 21. De praesentis forma αὔξω, quam praeter poetas habent Xen. Cyr. 5, 5. 33. Plat. de rep. 8. p. 569. B. cf. *Matth.* §. 225. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15. §. 4. *Buttm.* gram. max. §. 114. coll. §. 112, not. 14.] f. ξήσω 1) transit. *augeo, incrementa do,* pass. αὐξάνομαι, *augeor, incrementa capio, cresco* Sir. 43, 8. — sq. ἀπό c. gen. adminiculi 4 Macc. 13, 19. absol. Sir. 2, 3. (Diod. Sic. 17, 105. Xen. Mem. 2, 6. 39.) — — 2) intrans. *cresco, augeor, augesco* 4 Macc. 13, 21. (Diod. Sic. 4, 64. Jos. Ant. 4, 4. 1.)

Αὔξησις, εως, ἡ (αὐξάνω) *auctio, Bereicherung* 2 Macc. 5, 16. (Diod. Sic. 5, 35. Xen. Oec. 5, 1.) —

Αὔξω, vid. αὐξάνω.

Αὔριον, adv. (ἄω, αὔω, spiro ἡ ἄουρα, Luft, Morgenluft) *cras, morgen* Sir. 10, 10. 20, 13. 1 Macc. 2, 63. 5, 27. εἰς αὔριον, *für den morgenden Tag* (Pol. I. 50. 5. Xen. Cyr. 3, 2. 31.) — ἡ αὔριον, *dies crastinus* 3 Macc. 5, 38. (Xen. An. 6, 4. 14. — addito ἡμέρα Xen. Oec. 11, 6.) Cf. *Matth.* §. 282, 2. *Buttm.* §. 112, 4. *Rost* §. 98, not. 9. *Win.* §. 66, I. 3. L. Bos. p. 176. ed. *Schäfer.*

Αὐστηρία, ας, ἡ (αὐστηρός) *austeritas* 2 Macc. 14, 30.

Αὐστηρός, ά, όν (αὔω, exsicco) *austerus,* comparat. αὐστερότερος α, ον *austerior, us,* de moribus alicuius 2 Macc. 14, 30. de h. l. si accus. neutr. adverbiascente vid. sub ἀριστηρός observata (de sapore Dioscor. 5, 6.)

Αὐταῖας, ου, ὁ, *Autaeas,* hebr. הודיה nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 9, 48.

Αὐτάρκης, εος, ους ὁ, ἡ — ες, τό (αὐτός, ἀρκέω, quod vid.; ipsi sibi sufficiens Xen. Mem. 4, 7. 1.) 1) *contentus* Sir. 40, 18. (Pol. 6, 48. 7.) — 2) *sufficiens, hinreichend,* ut βάσανος 4 Macc. 9, 9. — αὐτάρκη μοι ἐστί *sunt mihi, quae sufficiunt, satis bonorum habeo* Sir. 5, 1. 11, 23. (Dem. 32, 11.) — refertur ad subst., ubi nos adverbio utimur [vid. ἀγελαῖος] Sir. 34, 28. οἶνος πινόμενος — αὐτάρκης, *vinum si bibitur ita ut sufficiat = si bibitur, quantum satis.*

Αὐτεξουσιότης, τητος, ἡ (αὐτεξούσιος, qui sui iuris et arbitrii est, liber ab arbitrio alieno Diod. Sic. 14, 105.) *libera potestas, liberum arbitrium* ita ed. Aldina 4 Macc. 2, 21.

Αὐτίκα, adv. *statim*, *continuo* Tob. 14, 4. 4 Macc. 1, 12. 2, 8. (Lucian dial. deor. 25, 5. Xen. An. 1, 8. 2.)

Αὐτοδέσποτος, ου, ὁ (αὐτός, δεσπότης, dominus, Selbstherr) *dominus per semetipsum imperium exercens* = δεσπότης, *dominus*, sed fortius 4 Macc. 1, 30. 13, 1.

Αὐτόθι, adv. = αὐτοῦ, *ibi* a) propr. Esr. 8, 41. 62. 2 Macc. 3, 24. 15, 37. de h. l. paronomasia αὐτὸς αὐτόθι vid. sub ἄνεσις notata. — (Xen. An. 1, 4. 6.) — b) metaph. pro: *in hac re* vel: *quum hoc ageretur* 2 Macc. 11, 8.

Αὐτοκράτωρ, ορος, ὁ (αὐτός, κρατέω) *dominus suas leges et suum arbitrium sequens* [Dem. 215, 2.] dicitur ita λογισμός quippe qui ut παθῶν, ita ἀλγηδόνων αὐτοκράτωρ 4 Macc. 1, 7. 13. 30. 2, 10. 8, 27. 16, 1. appellatur. —

Αὐτόματος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (αὐτός, μέμαα, quaero, desidero) *qui sponte sua aliquid facit nullo alio interveniente, res quae sponte sua existit* Sap. 17, 6. διεφαίνετο — αὐτομάτη πυρά „*apparebat iis pyra non orta ex ligno vel alia quadam materia, sed ex conscientia mali et imaginatione*" cf. *Bauermeister* Comment. in libr. Sapient. Sal. p. 166. *Grimm* Commentar über das Buch der Weisheit p. 348. (Diod. Sic. 1, 8. Plat. polit. p. 337. E.)

Αὐτομολέω, ῶ f. ήσω (αὐτός, μολέω, venio; ultro venio) *transfuga sum*, *transfugio* sq. ἀπό τινος 1 Macc. 7, 19. — Jud. 16, 12. (πρός τινα Diod. Sic. 2, 18. παρά τινος Xen. An. 1, 7. 13.) — transfertur ad Judaeos, qui deserentes religionem patriam mores et cultum paganorum sequebantur 1 Macc. 7, 24. 9, 24.

Αὐτός, ή, ό. 1) *ipse*, *a*, *um*. Legitur sic, ut quis distinguatur ab aliis personis et a) appositionis vi cum substantivis iungitur [cf. *Herm.* ad Vig. p. 733. *Buttm.* §. 114, 1. a. *Rost* §. 99. *Matth.* §. 467, 1. §. 148, not. 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 47.] aa) c. nominibus propriis articulum habentibus, ut αὐτὸς ὁ Ἀντίοχος 4 Macc. 4, 21. de h. l. paronomasia vid. sub ἄνεσις monita. αὐτὸς ὁ Λυσίας 2 Macc. 11, 12. (Plut. apophth. Darii Mor. 2. p. 3. ed. *Tauchn.* Xen. Cyr. 5, 2. 29) cf. *Win.* §. 17, 11. — bb) c. aliis subst., it. c. participiis articulo instructis et substantive positis, ut αὐτὸς ὁ βασιλεύς 2 Macc. 7, 12. — Sir. praef. prima et secunda. Tob. 4, 17. 3 Macc. 6, 24. 4 Macc. 8, 14. 9, 4. 17, 17. — αὐτὴ ἡ νύξ, *illa ipsa nox* Tob. 2, 9. 3, 17. — Sap. 14, 8. quo l. interpunge: τὸ χειροποίητον δὲ ἐπικατάρατον, scil. ἐστι, αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας αὐτὸ i. e. αὐτὸ τὸ ἔργον, κ. ὁ π. α. — αὐτοὶ οἱ ἀναγινώσκοντες Sir. praef. prim. Bar. 6, 46. 4 Macc. 4, 20. (Xen. An. 1, 18. 10. 7, 3. 38.) cf. *Win.* l. l. — abest interdum artic. a subst., ut κύριος αὐτός Sir. 46, 3. αὐτὰ — ἑβραϊστί Sir. praef. prima — cc) cum pronom. pers., ut ἐγὼ αὐτός 3 Macc. 3, 13. αὐτοὶ ἡμεῖς 4 Macc. 6, 19. (Xen. Cyr. 2, 1. 11. Hier. 1, 24.) — αὐτὸς οὗτος *hic ipse*, *eben dieser*, *gerade dieser* 3 Macc. 1, 14. 5, 37. (Xen. Cyr. 2, 3. 4.) Perexiguam esse in talibus vim pron. αὐτός, ad Xen. Cyr. 4, 2. 2. observavit *Bornem.*

b) omittitur pronom. personale, latens quippe in verbo, ubi nostrates cum accentu notantes pronomen: *ich*, *du*, *er*, *wir*, *ihr*, *sie* et addito καί = καὶ αὐτός *et ipse* i. e. vel: *und er* vel: *auch er*. Ita legitur nominativus singularis, ut ὧν μὲν αὐτὸς ἔζησε *quorum ipse quidem vita donatus est*, *von denen er zwar Leben empfangen hat* Sap. 15, 17. ἐθέμην αὐτὸς προσενέγκασθαί τινα σπουδήν Sir. praef. prim. αὐτὸς γὰρ — ποιήσει Sir. 8, 15. 17, 27. 19, 27. 28, 5. 34, 27. 57, 8. 41, 12. 46, 7. 49, 2. 11. 14. 50, 12. Bar. 6, 7. 43. Tob. 7, 12. 14, 10. Jud. 7, 7. Addit. ad l. Esth. 5, 4. 6. Hist. bel. et dr. v. 33. Esr. 4, 7. 10. 57. 9, 4. quo l. καὶ αὐτὸς = *et ipse*, *und er selbst*, opp. enim τοῖς κτήνεσι. 1 Macc. 2, 65. 7, 43. 10, 32. 47. 2 Macc. 1, 12. 4, 1. 8, 23. 10, 11. 19. 32. 11, 7. 12, 24. 15, 37. vid. ad h. l. sub αὐτόθι monita. — 4 Macc. 4, 26. 9, 16. 11, 3. 22. 12, 4. 16. — καὶ αὐτός *auch Er*, ut προήχθη καὶ αὐτὸς συγγράψαι τι Sir. praef. prim. Sir. praef. sec. καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ — 4 Macc. 17, 1. (Plut. vit. Caesar. c. 2. et 5. Xen. Cyr. 8, 1. 10. Thuc. 6, 5.) — subiectis pluribus singulatim quippe cogitatis vel subiecto primario — αὐτός — auctoris menti maxime obversanti praedicatum singulari numero praemittitur [cf. de hac epanorthoseos forma *Matth.* ad Eurip. Iphig. Aul. v. 875. *Matth.* §. 304. *Buttm.* §. 129, 2. *Rost* §. 100, not. 11. *Viger.* p. 194. Dorvill. ad Charit. p. 497. *Win.* §. 47, 2. a. B. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 419. II. p. 70. coll. *Gesen.* Lehrg. p. 722. *Ewald.* hebr. Gramm. p. 651. 635. gram. min. 289 coll. p. 277.] ut ἀνέστρεψε — αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτοῦ Jud. 1, 26. ἦν — δύναμις αὐτοῦ Ibid. 2, 19. 3, 7. 10, 10. Hist. Sus. v. 30. 1 Macc. 2, 28. 4, 3. 9, 34. 10, 15. 53. 57. 13, 57. 14, 26. 16, 6. 14. — loci, in quibus αὐτός pertinet ad Deum: *Er*, *der Herr* Sap. 6, 7. 7, 15. 17. Sir. 1, 7. 6, 36. 15, 12. 14. 19. 31, 14. 38, 6. 9. 39, 6. 7. 8. 43, 27. 28. 45, 22. Tob. 13, 2. 3. 4 bis. Jud. 8, 15. 1 Macc. 3, 22. coll. v. 18. 19. 2 Macc. 3, 39. 15, 4. 3 Macc. 5, 11. — αὐτὸς μόνος *Er allein* 2 Macc. 7, 37. (Xen. Cyr. 3, 3. 38.) cf. de hac formula *Wolf* ad Dem. Leptin. p. 288. — nominativus pluralis Sap. 11, 5. 12, 27. 16, 3. 18. 19, 2. Sir. 7, 28. 18, 28. 46, 8. Bar. 2, 35. 6, 8. 42, 55. 72. Tob. 2, 12. ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μισθόν *solvebant ei et quidem ipsi* [*und zwar sie selbst*] *mercedem*, 7, 1. 10, 13. Jud. 2, 3. 7, 10. 11, 7. Hist. bel. et drac. v. 13. Esr. 1, 51. 3, 16. 4, 11. 1 Macc. 3, 20. 5, 57. 62. 6, 52. 8, 1. 17, 68. 13, 3. 2 Macc. 1, 18. 6, 29. 8, 28. 3 Macc. 7, 16. (Xen. Cyr. 8, 1. 4. Hier. 2, 8.) cf. *Buttm.* §. 114, 1. b. *Matth.* §. 467, 1. *Herm.* ad Vig. p. 734. III. — αὐτοὶ μόνοι 4 Macc. 7, 18. quo l. Apel: οὗτοι μόνοι exhibuit Havercampum secutus. — καὶ αὐτοί, *auch sie* Sap. 13, 6. Sir. 8, 9. 38, 14. 1 Macc. 9, 13. 2 Macc. 6, 25. 11, 28. 3 Macc. 3, 14. — οὐδ' αὐτοί, *neque ipsi*, *auch sie nicht* Sap. 13, 8. — subiectis pluribus, simul quippe cogitatis, praemittitur praedicatum plurali numero Jud. 3, 8. 4, 10. 7, 19. Esr. 8, 70. 1 Macc. 2, 30. 38. — καὶ αὐτοὶ — καὶ τὰ τέκνα *et ipsi* — *et liberi* 3 Macc. 7, 2. cf. *Rost* l. l. *Win.* l. l. coll. *Ewald* l. l.

c) post vocabula interiecta recipit nomen a verbo suo separatum [cf. *Matth.* §. 472, 1. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 154. An. 5, 6. 15. *Poppo* ad Xen. Cyr. 1, 3. 15. 1, 4. 3. *Passow* I. 366. *Win.* §. 22, 3.] Sir. 13, 3 bis. v. 5. 34, 5. — αὐτοὶ πάντες Tob. 4, 12.

d) ex simplicitate antiquitatis constructio per καὶ αὐτός continuatur, ubi Graeci melioris aevi habent ὅ Sir. 49, 7. Tob. 6, 10.

2) pro simplici pronomine tertiae personae: *er*, *sie*, *es*. Ita in casibus obliquis, nunquam in nominativo, neque in prima orationis sede cf. *Herm.* ad Vig. p. 735. XI. *Matth.* §. 467, 2. *Buttm.* §. 114, II. *Passow* I. 367. *Win.* §. 22, 1. — Ita αὐτοῦ, ῆς, οῦ Sap. 1, 6 ter. Sir. 4, 2. 6 bis. 33, 12. 46, 6. Bar. 3, 33. Tob. 2, 12. Jud. 9, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 10. 14. 18. 3, 6. 4, 2. 10. 5, 1. 3. 6. 7. 11. 14. 7, 6. 9. 10. praeponitur genit. nomini regenti Addit. ad l. Esth. 1, 5. cf. *Win.* 30, not. 4. b. — Hist. Sus.

v. 3. 4. 7. Esr. 4, 30. 1 Macc. 7, 2. 2 Macc. 3, 17. 7, 11. 3 Macc. 2, 9. 4 Macc. 10, 13. 14. — genit. positus inter medium articulum et substant. ἡ αὐτοῦ βασιλεία Sap. 6, 4. Sir. 46, 11. 2 Macc. 6, 30. 7, 9. 11, 23. 8, 29. 36. 3 Macc. 3, 19. 4, 2 bis. 5, 30. 43. — αὐτῷ, ῇ, ῷ Sap. 1, 2. Sir. 2, 3. 6, 8. Bar. 1, 17. Tob. 2, 12. Jud. 5, 16. Addit. ad l. Esth. 1, 12. 4, 16. 5, 8. 12. 6, 15. Esr. 1, 51. 1 Macc. 3, 2. 2 Macc. 2, 4. 3 Macc. 5, 19. 4 Macc. 5, 1. 15, 7. — αὐτόν, ήν, ό. Sap. 1, 16. scil. θάνατον coll. v. 13. Sap. 2, 24. Sir. 1, 7. 15, 1. ποιήσει αὐτό pro: *er wird dem gemäss handeln.* Cf. tamen infra ad h. l. et ad Esr. 4, 63. monita. — Jud. 1, 6. Addit. ad l. Esth. 1, 12. 4, 8. 13. 5, 8. 11. 13. 14. 6, 15. Hist. Sus. v. 8. Esr. 4, 11. 1 Macc. 2, 7. 2 Macc. 3, 36. 3 Macc. 1, 8. 4 Macc. 16, 20. — legitur medium inter artic. et subst. 2 Macc. 15, 5. 3 Macc. 6, 1. — genit. plur. αὐτῶν Sap. 2, 21. 4, 5. 6. Sir. 7, 23. 10, 14. 23. Bar. 2, 8. Tob. 6, 14. Jud. 2, 2. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 3, 4. 4, 6. 7. 8. 7, 2. Hist. Sus. v. 3. 9. Esr. 3, 15. 1 Macc. 2, 14. 2 Macc. 7, 2. 3 Macc 3, 11. 17. 4 Macc. 17, 11. — dat. plur. αὐτοῖς αῖς, οῖς Sir. 16, 2. 27, 9. Bar. 2, 31. Tob. 6, 14. Jud. 3, 5. Addit. ad l. Esth. 4, 6. 6, 16. 17. Hist. Sus. v. 18. Esr. 8, 17. 1 Macc. 4, 29. 2 Macc. 7, 28. 3 Macc. 7, 6. 12. 4 Macc. 3, 20. vel 4, 1. — medium inter artic. et subst. 3 Macc. 3, 23. — accus. plur. αὐτούς, άς, ά Sap. 2, 21. 5, 16. Sir. 7, 3. 23. 24. Bar. 4, 11. Tob. 3, 8. Jud. 5, 8. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 4, 8. Hist. Sus. v. 6. Esr. 4, 6. 26. 1 Macc. 3, 22. 2 Macc. 2, 2. 3, 2. 3 Macc. 4, 11. 17. 4 Macc. 18, 4. — per structuram ad sensum a) pluralis ad singularem nominis collectivi, ut ἰατρός, λαός refertur Sir. 28, 13. coll. v. 12. Sap. 16, 3. coll. v. 2. 16, 20. cf. *Matth.* §. 434, 2. *Bornem.* ad Xen. Mem. 1, 2. 62. 2, 3. 2. *Win.* §. 21, 2. — b) accus. singularis refertur ad nomen collectivum pluralis numeri et casu secundo positi Sir. 27, 28. — c) accus. masculini generis ad nomen neutrius generis Sir. 22, 2. quo l. notio hominis ὀκνηροῦ magis menti auctoris obversata esse videtur, quam βολβίτου cogitatio, cum quo ille comparatur. Sir. 39, 28. quo l., ac si ab initio versus pro: ἔστι πνεύματα ἃ scripsisset auctor: εἰσὶν ἄνεμοι, οἵ sub finem pro: τοῦ ποιήσαντος αὐτά dedit: τοῦ ποιήσαντος αὐτούς. — d) accus. masculini generis ad personas diversi generis refertur Hist. Sus. v. 54. 58. ὑπὸ τί δένδρον εἶδες vel κατέλαβες αὐτούς [scil. τὸν νεανίσκον καὶ τὴν γυναῖκα] ὁμιλοῦντας. Cf. *Matth.* §. 441, 2. b. — subiungitur pron. αὐτός pronomini relativo, ubi auctor, oblitus, se ab hoc inchoasse minus memor, ita pergit, quasi per se constet enuntiatio Jud. 7, 10. 10, 2. Esr. 4, 63. 6, 33. Cf. *Matth.* §. 477, 3. *Herm.* ad Vig. p. 709. ad Soph. Philoct. p. 58. ad Eur. Med. p. 399 ed. Elmsl. Lips. L. Bos. p. 23 ed. *Schäfer*. *Passow* I. 367. *Win.* § 22, 4. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 139. Ev. Marc. p. 14. coll. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Sprache p. 743. — — ibi legitur, ubi οὗτος, τοῦτο expectari poterat Sir. 15, 1. Esr. 3, 9. αὐτῷ δοθήσεται. 4 Macc. 6, 18. τὴν ἐπ' αὐτῷ [scil. ἐπὶ τῷ πρὸς ἀλήθειαν ζῆσαι] δόξαν φυλάξαντες. De discrimine inter αὐτός et οὗτος cf. *Frotscher* ad Xen. Hieron. p. 115. sub αὐτός.

3) ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό, *idem, eadem, idem* [cf. *Matth.* §. 467, 3. *Buttm.* §. 114. III. *Rost* §. 99. *Herm.* ad Vig. p. 735. II. *Win.* §. 17, 11.] a) propr. Sap. 15, 7. 8. 17, 14. τὸν — κοιμώμενοι, *qui eidem* [scil. atque alias] *somno se dare poterant.* — 18, 9. 19, 16. Sir. 31, 26. Bar. 6, 61. 71. Tob. 3, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 16. Esr. 8, 64. 1 Macc. 8, 27. 12, 2. 15, 22. 2 Macc. 2, 18. 3, 33 bis. 4, 21. 6, 8. 10, 5 bis. 12, 8. 13, 12. 14, 21. 3 Macc. 1, 23. 3. 11. 4, 13. 4 Macc. 10, 2 bis. 13. 11, 15. 12. 13. 13, 19 ter. 20. 16, 22. (Xen. Mem. 3, 4. 3.) ἐπὶ τὸ αὐτό, *in unum eundemque locum* Hist. Sus. v. 14. — b) transfertur ad aequalitatem, seq. dat. [cf. *Matth.* §. 385, 1. *Buttm.* §. 120. not. 1. *Rost.* §. 105. *Passow* l. l. Greg. Cor. p. 216. ed. *Schäfer*. *Win.* §. 22, 4. not.] Sap. 18, 11. 4 Macc. 8, 5. 10, 2. (Xen. Cyr. 2, 1. 15. 3, 3. 35.)

Αὑτοῦ, ῆς, οῦ i. q. ἑαυτοῦ, ῆς, οῦ, *sui ipsius* Sir. 20, 20. Jud. 8, 10.

Αὐτοσχεδίως, adv. (αὐτοσχέδιος, ex tempore factus) *casu fortuito* Sap. 2, 2.

Αὐχήν, ένος, ὁ, *cervix* 3 Macc. 4, 8. (Ael. V. H. 10, 22. Aristot. h. an. 1, 12.)

Ἀφαίρεμα, ἡ [ap. Jos. Ant. 13, 4. 9.) ἀφερεμά] *Aphairema* i. e. *Ephraim*, nom. propr. indeclin. urbis antiquae in deserto Judaeae et circiter duobis milliaribus Hierosolyma distantis 1 Macc. 11, 34. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ephraim*.

Ἀφαίρεμα, τος, τό (ἀφαιρέω, aufero, id quod ablatum est, ut diis offeratur) *oblatio, tributum* 1 Macc. 15, 5. τὰ — βασιλεῖς i. e. ἃ ἀφῆκάν σοι οἱ πρὸ ἐμοῦ βασιλεῖς, τὰ ἀφαιρέματα πάντα νῦν ἵστημί σοι = *was die Könige vor mir an Abgaben dir erlassen haben, das Alles bestätige ich dir.*

Ἀφαίρεσις, εως, ἡ (ἀφαιρέω) *ablatio, ereptio* Sir. 41, 21. 3 Macc. 1, 1. (Diod. Sic. 13, 56.)

Ἀφαιρέω, ῶ f. ήσω, a. 2. ἀφεῖλον (ἀπό, αἱρέω) *aufero* i. e. *demo, wegnehmen* a) opp. προστίθημι, τί 1 Macc. 8, 30 bis. — b) univ. τὶ ἀπό τινος Jud. 13, 9. Esr. 4, 30. τὸν κόσμον τινός 1 Macc. 2, 11. τέκνον Sap. 14, 15. τὴν κεφαλήν τινος i. e. *caput alicuius abscindo* 1 Macc. 7, 47. 11, 17. 2 Macc. 1, 16. addito ἀπό τινος Jud. 13, 8. 14, 15. τὸ τῆς φωνῆς ὄργανον 4 Macc. 10, 18. (τοὺς κλάδους Ael. V. H. 3, 1. — Xen. Mem. 1, 2. 54.) — τὰς ἁμαρτίας τινός trop. pro: *deleo memoriam peccatorum alicuius* Sir. 47, 11. — ita pro נָשָׂא Exod. 34, 7. — Medium: ἀφαιροῦμαι, *mihi aufero* i. e. vel: *in usus meos, aufero quod mihi cedat*, ἀπό τινος Bar. 6, 33. — τὴν θυγατέρα *filiam aufero alicui* 1 Macc. 11, 12. — ἀφαιρεῖσθαι βασιλέα *demere alicui potestatem regiam* = *seinen König absetzen* Bar. 6, 34. vel: = *aufero a me, a me depono*, ut τὰ ἱμάτια τῆς δόξης Addit. ad l. Esth. 4, 2. τὴν δόξαν = τὴν ἀρχιερωσύνην 2 Macc. 14, 7. — vel: *animus est auferendi alicui aliquid, darauf ausgehen, Jemandem etwas zu nehmen oder zu entziehen* ζωήν, συμβίωσιν Sir. 9, 13. 31, 22.

Ἀφάλλομαι, f. αλοῦμαι (ἀπό, ἅλλομαι, salio; desilio) *fugio*, sq. ἐκ c. gen. et εἰς c. acc. loci Sir. 36, 31. — ita pro נָדַד Nah. 3, 17. רָחַק 44, 10. —

Ἀφανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., φαίνω) *non conspicuus, latens*, ut θησαυρός Sir. 20, 28. 41, 14. (Xen. An. 4, 2. 4.) ἀ. γίνομαι, *dispareo* 2 Macc. 4, 34. (Xen. An. 1, 4. 7.)

Ἀφανίζω, f. ίσω (ἀφανής) *e conspectu removeo* [propr. Diod. Sic. 2, 20. Xen. An. 3, 4. 8.] i. e. *exstinguo, deleo, everto, vernichten*, sq. acc. rei vel personae Addit. ad l. Esth. 4, 7. 3, 10. quo l. ad os hominum refertur, quod pertinet ad personas ipsas, quippe quod oris maxima pars est ἐν τῷ αἰνεῖν τὸν θεόν. Vide de hoc dicendi genere sub γλῶσσα observata. Esr. 6, 33. ad h. l. optat. cf. sub ἀγαθοποιέω observata. 1 Macc. 4, 14. 5, 40. — τινὰ ἐκ τινος *aliquem e gente alicuius*

exstinguo 9, 73. (Ael. V. H. 2, 4. Xen. An. 2, 3. 11.) — pass. ἀφανίζομαι, a. 1. p. ἠφανίσθην, f. 1. p. ἀφανισθήσομαι, *dispareo, evanesco* Sap. 3, 16. Sir. 21, 18. 45, 26. Bar. 3, 19. —

'Αφανισμός, οῦ, ὁ (ἀφανίζω) *eversio, interitus, Vernichtung* 2 Macc. 5, 13. quo l. c. vocab. ἀναίρεσις, σφαγή alternat. — διδόναι, it. παραδιδόναι τινὰ εἰς ἀφανισμόν *tradere aliquem ut deleatur* i. e. *Jem. der Vernichtung preissgeben* Jud. 2, 27. 4, 1. 12. Addit. ad l. Esth. 6, 14. (Diod. Sic. 15, 48.) —

'Αφασία, ας, ἡ (ἄφατος, mutus; defectus loquelae) *taciturnitas eiusmodi, qua quis attonitus mutire non audet* 2 Macc. 14, 17. (Hdian. 8, 4. c. ταραχή iungitur Hdian. 7, 10 init.)

'Αφεγγής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., φέγγος) *luce carens, obscurus, tenebricosus* Sap 17, 3. (Aeschyl. Prom. vinct. v. 115.)

'Αφειδῶς, adv. (ἀφειδής) *non parcendo, schonungslos* 2 Macc. 5, 6. 12. 3 Macc. 6, 8. (Diod. Sic. 13, 60. Xen. An. 7, 4. 6.)

"Αφεμα, τος, τό, (ἀφίημι) *remissio, Erlass,* ἀφίημι ἄφεμα *ich gebe Erlass* 1 Macc. 13, 37. — addito πολύς 10, 28. — 15, 5.

'Αφεῤῥά, ὁ, *Apherra*, nom. propr. Judaei, cuius posteri erant in aequalibus Esrae Esr. 5, 39.

"Αφεσις, εως, ἡ (ἀφίημι) 1) *dimissio, Entlassung*, ut captivorum, exulum Esr. 4, 62. (Pol. 1, 79. 12.) — 2) *remissio* i. e. a) *venia* = *dispensatio, Nachlass* z. B. von der Beobacht. des mos. Ritualgesetzes Jud. 11, 14. = *immunitas, Abgabenfreiheit, Diensterlass* 1 Macc. 13, 34. — b) ἡμέραι ἀφέσεως *dies veniae* i. e. *dies quibus ob debitum capi non possum* 1 Macc. 10, 34. (τῆς τιμωρίας Diod. Sic. 20, 44. ἐγκλήματος Diod. Sic. Vol. 10. p. 147. ed. *Bip.*)

'Αφεύκτως, adv. (ἄφευκτος) *inevitabiliter, sine ullo effugio* 3 Macc. 7, 9.

'Αφηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (ἀπό, ἡγέομαι) *praeeo, duco,* ὁ ἀφηγούμενος, subst. *der Anführer,* a) propr. Esr. 6, 12. 2 Macc. 10, 29. (Diod. Sic. 13, 42. Xen. Cyr. 2, 3. 22.) — b) = *impero,* τινός [de quo gen. vid. ἄρχω] 2 Macc. 14, 6. 4 Macc. 4, 18. 12, 5.

'Αφήγημα, τος, τό (τὸ praeire) *imperium,* 4 Macc. 14, 6.

'Αφθαρσία, ας, ἡ (α pr., φθείρω, corrumpo) *conditio eius, qui corruptioni non obnoxius est* i. e. *immortalitas* Sap. 2, 23. 6, 18. 19. 4 Macc. 9, 22. 17, 12. (Plut. vit. Aristid. c. 6.)

"Αφθαρτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φθείρω) *corruptionis expers* i. e. *immortalis* Sap. 12, 1. 18, 4. (Diog. Laërt. H. 123.)

"Αφθονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φθόνος, invidia; qui est sine invidia) *largus, copiosus* 3 Macc. 5, 2. 4 Macc. 3, 10. (Ael. V. H. 9, 16. Xen. Mem. 2, 1. 9.)

'Αφθόνως, adv. (ἄφθονος) *sine invidia, libenter* Sap. 7, 13. (Xen. Mem. 1, 2. 60.)

'Αφιερόω, ῶ f. ώσω (ἀπό, ἱερόω) *consecro, devoveo,* τινί τι 4 Macc. 13, 13. (Diod. Sic. 1, 90.)

'Αφίημι et ἀφίω [ita Esr. 4, 7. cf. *Matth.* §. 212, 7. *Buttm.* §. 96. I. gram. max. §. 108, 4. *Rost* p. 436. *Win.* §. 15. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 42.] f. ἀφήσω, a. 1. ἀφῆκα, a. 2. ἀφῆν, perf. ἀφεῖκα, p. p. ἀφεῖμαι (ἀπό, ἵημι) 1) *dimitto* i. e. a) *abire iubeo,* τινά Sir. 6, 26. 27, 19. Tob. 10, 5. (Pol. 33, 1. 6. Xen. Cyr. 1, 2. 8.) — de captivis, it. de servis = *liberum dimitto, frei lassen,* τινά 1 Macc. 13, 16 bis. v. 19. (Xen. An. 7, 4. 5.) — addito acc. praedicati [vid. ἀβοήθητος, ἀτιάζω], ut ἐλεύθερον 1 Macc. 16, 33. Jud. 16, 23. — de personis puniendis vel castigandis = *impune dimitto,* τινά Jud. 10, 19. οἱ ἀφεθέντες — δυνήσονται κατασοφίσασθαι, *qui si impuniti dimissi fuerint, seducere poterunt.* — Esr. 4, 7 bis. — (Xen. An. 2, 3. 25.) — de debitoribus et tributariis: *dimitto* i. e. *debitum* l. *tributum alicui remittendo* a solvendi onere *libero aliquem* [ita *dimitto* ap. Ulpian. Digest. 50, 9. 4. et creditores nostri: *Jemanden laufen lassen*], τινὰ ἀπό τινος *immunem declaro aliquem aliqua re* 1 Macc. 10, 29. τινά v. 31. ἀφειμένη, *dimissa* = *immunis.* v. 30. ἀφίημι scil. τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τούτων. — b) *aufgeben, fahren lassen,* ut τὴν ἐξουσίαν 1 Macc. 10, 32. (*dimittere usum librorum* Cicer. ad Attic. 9, 1. *dimittere triumphum.* Sueton. Caesar. c. 18 extr.) — c) in construct. praegn. = *dimitto et alieno arbitrio concedo* Esr. 4, 19. 21. (cf. vitam alieno arbitrio dimittere apud Cornel. Nep. vit. Hannibal. c. 12.) — *dimitto aliquem et curam eius abiicio* Sap. 10, 14. 1 Macc. 15, 12. — d) *remitto, condono, erlassen,* ut dona, tributa aa) propr. τινί τι 1 Macc. 13, 37. 16, 5 bis. v. 8. 10, 28. quo l. si additur acc. nominis coniug. ἀφέμα vid. sub αἰχμαλωτίζω, ἀνθέω notata. — (Ael. V. H. 14, 24. Dem. 1480, 11.) — τί 1 Macc. 10, 33. 42. (*dimittere tributa* Tacit. hist. 3, 55.) — bb) trop. τὰ ἀγνοήματα, τὰ ἁμαρτήματα, τὰς ἁμαρτίας. sq. dat. pers. Sir. 28, 2. Videbatur enim, qui flagitio committendo legem neglexerat, nomen apud aliquem [ut: apud regem, apud Deum] contraxisse poenis perferendis exsolvendum. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 269. (Jos. Ant. 6, 5. 6. τὴν αἰτίαν τινί Hdot. 6, 30.)

2) *permitto*, i. e. *sino, patior, non veto, lassen, zulassen, gestatten,* seq. accus. c. infinit. Sir. 23, 1. 1 Macc. 5, 42. — abest infinit. facile e contextu cognoscendus Sir. 15, 14. ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ scil. εἶναι i. e. *passus est, eum esse sui arbitrii.* 1 Macc. 1, 48. ἀφιέναι — ἀπερίτμητον scil. εἶναι. (Xen. h. gr. 1, 7. 12. ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν ἐκκλησίαν scil. πράττειν.) —

3) *relinquo* i. e. a) *ich verlasse,* ut τὰς κώμας Esr. 4, 51. (ita *dimitto* Hirt. bell. gall. 8, 5. devicti complures oppida dimiserant.) — b) *ich lasse zurück,* τινά Tob. 11, 2. (Lucian. dial. deor. 6, 12.) — ἐν τόπῳ vel μετά τινος 1 Macc. 12, 47. 7, 20. — ἀφίημι ἐμαυτόν i. e. *remaneo, ich bleibe zurück, bleibe übrig* Sir. 6, 2. — 39, 32. διενοήθην καὶ ἐν γραφῇ ἀφῆκα scil. ἃ διενοήθην.

'Αφικνέομαι, οῦμαι f. ἀφίξομαι a. 2. ἀφικόμην, dep. med. (ἀπό, ἱκνέομαι) *pervenio*, de personis, sq. ἕως c. gen. loci Jud. 1, 16. — de rebus seq. εἰς c. accus. loci Sir. 47, 16. Jud. 8, 32. (Ael. V. H. 1, 24. Xen. Mem. 3, 6. 12.) πρὸς τέλος 2 Macc. 6, 15.

"Αφιξις, εως, ἡ (ἀφικνέομαι) *adventus, Ankunft,* seq. ἕως εἰς c. acc. loci 3 Macc. 7, 18. (Diod. Sic. 13, 112.)

'Αφίστημι, it. ἀφιστάω [Sir. 34, 1. 42, 9. cf. *Buttm.* §. 95, b. not. I. 2. §. 95. a. not. 5. *Matth.* §. 210, not. 1. *Rost* §. 79, not. I. 4. *Win.* §. 14, I. 1. f. — ἀπό, ἵστημι] f. ἀποστήσω, a. 1. ἀπέστησα I) praes. impf., fut. et a. 1. act. *absistere facio, removeo* a) univ., τινὰ τῆς οἰκίας [de quo genit. vid. sub ἀπαλλοτριόω monita] = *domo abduco aliquem* 3 Macc. 6, 25. τινὰ ἀπὸ τῆς μάχης Esr. 1, 30. — v. 35. ἀπέστησεν αὐτὸν sc. ἀπὸ τῆς βασιλείας, *imperio eum privavit.* — (ἀπὸ τῆς στρατηγίας Diod. Sic. 11, 27.) — Sir. 27, 22. ὁ εἰδὼς αὐτόν, ἀποστήσει [scil. ἑαυτόν] ἀπ' αὐτοῦ i. e. *qui novit eum, is ab eo se removebit* i. e. *sibi ab eo cavebit.* — τί i. e. *abesse iubeo aliquid, arceo, depello,* ut λύπην Sir. 38, 20. 30, 23. —

34, 1. 42, 9. 10. — [23, 4.] — οὐκ ἀ. τὸ ἔλεός μου ἀπό τινος, *nolo deesse alicui benevolentiam meam* Jud. 13, 14. Cant. tr. puer. v. 11. 2 Macc. 6, 16. = Sir. 47, 27. ἐπληθύνθησαν — γῆς αὐτῶν *auctus est numerus peccatorum eorum admodum, imo ita ut illa patria eos pellerent.* — b) *ad defectionem sollicito,* τινὰ ἔκ τινος Sir. 47, 23. (τινὰ ἀπό τινος Xen. An. 6, 6. 34.) — de rebus, ut a virtutis tramite vel a veri Dei cultu deficiat aliquis, ansam praebentibus, τινά Sir. 19, 2. — II) pass. c. futuro medii, *procul abscedo* [συρίας Hdian. 6, 8. 4.] a. 2. ἀπέστην, *procul absum* a) univ. absol. Sir. 27, 20. — 13, 10. μὴ μακρὰν ἀφιστῷ scil. ἀπὸ τοῦ δυνάστου coll. v. 9. — 39, 9. οὐκ ἀποστήσεται τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ scil. τῆς γῆς vel ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, *non aberit memoria eius* i. e. *non interibit eius memoria* sq. ἀπό c. genit. personae vel rei Sir. 23, 11. 12. Jud. 13, 19. 1 Macc. 6, 10. 36. 2 Macc. 2, 3. παρεκάλει — αὐτῶν *admonuit eos, ne legem abesse patiantur ab animis suis* vel *ne excidere patiantur legem animis suis.* — sq. gen. pers. [de quo vid. ἀπαλλοτριόω] Sir. 38, 12. — b) seq. ἀπό c. genit. vitii, sceleris, ubi dat. *desisto a, fugio, vito* Sir. 7, 2. 32, 3 bis. 48, 15. Tob. 4, 21. (κλοπῆς Diod. Sic. 1, 80.) — c) ubi agitur de negotiis, in quibus hactenus occupatus erat aliquis, ubi Lat. *desino,* abest gen. rei e contextu facile cognoscendus Sir. 32, 17. οὐ μὴ ἀποστῇ scil. ἀπὸ τῆς προσευχῆς. Esr. 1, 27. ἀπόστηθι scil. ἀπὸ τοῦ πολέμου l. ἀπὸ τῆς μάχης. (Xen. Cyr. 5, 5. 8. Thuc. 7, 7.) — d) *deficio, ich falle ab, werde abtrünnig,* τινός, ab aliquo, ut τοῦ κυρίου Sap. 3, 10. Cant. tr. puer. v. 5. (Xen. Ages. 3, 5.) — abest genit. ut θεοῦ l. κυρίου, quippe quod contextus de eo admonet Sir. 2, 3. coll. v. 1. — 15, 11. 16, 7. — sq. ἀπό c. genit. pers. Sir. 10, 12 bis. Bar. 3, 8. Tob. 1, 4. Esr. 1, 48. — 1 Macc. 11, 43. ἀπέστησαν, inquit Demetrius, πᾶσαι αἱ δυνάμεις μου scil. ἀπ' ἐμοῦ. (Arrian. exped. Alex. M. 1, 7. 2. Xen. Cyr. 5, 4. 1.) — sq. ἀπό c. gen. rei, a qua colenda, servanda deficit aliquis Sap. 10, 3. Jud. 5, 18. 1 Macc. 1, 15. 2, 19. 2 Macc. 1, 7.

Ἄφνω, adv. (= ut videtur, ἀφανῶς, ab α pr., et φαίνω) *repente* 1 Macc. 3, 23. 4, 2. 5, 28. in quibus l. si postremum locum occupat adverbium, vid. quae habet de hoc adverbiorum situ *Bornem.* in scholiis ad Ev. Luc. p. 115. et ad Xen. An. 2, 6. 9. Mem. 3, 5. 17. *Schäfer* apparat. ad Dem. V. p. 367. — 2 Macc. 3, 27. —

Ἄφοβος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φόβος) 1) *impavidus, metu carens* Sir. 5, 5. (Xen. Cyr. 6, 4. 20.) — 2) *reverentia carens* Sir. 1, 25. (Clemens Alexandr. Paedag. 1, 8.)

Ἀφόβως, adv. (ἄφοβος) *sine metu* Sap. 17, 4. quo l. ἀφόβως διαφυλάσσειν τινά = ita *servare aliquem, ut impavidum se habeat* i. e. *impavidum servare aliquem* vel *tutum praestare aliquem a metu.* (Hdian. 7, 1. 2. Xen. Hier. 7, 10.)

Ἀφοδεύω, f. εύσω (ἄφοδος, secessio, digressus) *excerno, excrementa emitto,* θερμὸν *excrementa calida emitto.* Tob. 2, 10. De h. l. accus. vid. sub ἀναθάλλω de accus. post vv. intransit. monita. (absol. Lucian. Ver. hist. I. §. 23. — *excerno* Cels. 2, 8.)

Ἄφοδος, ου, ἡ (ἀπό, ὁδός) *secessio, abitus.* 3 Macc. 7, 10. (Xen. An. 5, 2. 21.) — 2 Macc. 5, 1.

Ἀφόμοιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀπό, ὅμοιος, similis) *absimilis* i. e. *dissimilis,* neutr. subst. *dissimilitudo, discrepantia,* παιδείας *ratione habita disciplinae* l. *institutionis,* ita *Bretschneider* et *de Wette* Sir. praef. prim. — Aliter *Grot.* vocab. ἀφόμοιον, explicans: *exemplum, Abschrift* scil. libri ab avo exarati eiusque non modicam eruditionem prodentis. —

Ἀφομοιόω, ῶ f. ώσω (ἀφόμοιος absimilis, it. adsimilatus, verähnlicht, ähnlich gemacht) *similem reddo,* passiv. *similis reddor, assimilor,* τινί Bar. 6, 5. μὴ καὶ ὑμεῖς ἀφομοιωθέντες — ἀφομοιωθῆτε i. q. μὴ καὶ ὑμεῖς — ἀφομοιωθῆτε, sed fortius, *damit ihr ja nicht ähnlich werdet* cf. de participio iuncto c. persona eiusdem verbi, ita, ut augeatur vis verbi finiti *Matth.* §. 558. *Lob.* ad Soph. Aiac. p. 371. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 150. ad Xen. Cyr. 5, 1. 1. *Win.* §. 46, 10. — perf. pass. ἀφωμοιόομαι, *similis factus sum* et *similis sum* Bar. 6, 63. 71. cf. de perf. passivi quatenus, indicans quippe rei absolutae durationem, praesentis simul notionem includat, sub ἁγιάζω adnotata. —

Ἀφοράω, ῶ f. ἀπόψομαι (ἀπό, ὁράω, video; e longinquo prospicio Lucian. dial. deor. 6, 2. Dem. 1472, 15.) *averto oculos* [Xen. Cyr. 7, 1. 36.] εἴς τινα, *alium aliquem intuens, den Blick von allen andern weg nach Jem. hin richten* 4 Macc. 17, 10. (Plut. vit. Lycurg. c. 7.)

Ἀφόρητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἀπό, φορέω) *non ferendus, intolerabilis* 2 Macc. 9, 10. (Dem. 529, 9. Xen. h. gr. 5, 4. 58.)

Ἀφορίζω, f. ίσω (ἀπό, ὁρίζω, termino) *separo, seiungo* [Dem. 719, 17.] τὶ εἴς τι *aliquid hac mente, ut sit aliquid* vel *serviat alicui rei, etwas zu etwas bestimmen* 3 Macc. 3, 22.

Ἀφορμή, ῆς, ἡ (ἀπό, ὁρμή, impetus; locus, ex quo prodit vel provenit aliquid, omne id, quo instructi et adiuti exsequi possumus aliquid, praesidia ad rem agendam necessaria Xen. Mem. 3, 12. 4.) *occasio* vel *materia data* 3 Macc. 3, 2. (Diod. Sic. 1, 83. Hdian. 1, 8. 4.)

Ἀφορολόγητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φορολόγητος) *liber a tributis, immunis, steuerfrei* Esr. 4, 50. 1 Macc. 11, 28. (Diod. Sic. 17, 24.)

Ἀφροσύνη, ης, ἡ (ἄφρων) *stultitia, Unvernunft, Verkehrtheit* a) univ. Sap. 10, 8. 12, 23. Sir. 8, 15. 47, 20. (Xen. Cyr. 4, 2. 41.) — b) metonym. *causa, auctor stultitiae* Sir. 47, 23. appellatur h. l. Rehabeamus λαοῦ ἀφροσύνη, quippe qui auctor fuit defectionis a familia Davidis et idololatriae ingruentis. Cf. supra sub ἀσύνετος de vocab. stultitiae apud scriptores V. T. usu et potestate observata. Sunt tamen qui Sir. 47, 23. verba λαοῦ ἀφροσύνη explicant: *omnium stultissimus.*

Ἄφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φρήν) *insipiens, stultus* [cf. sub voc. ἀσύνετος in fine observata] Sap. 1, 3. 3, 2. 13. 5, 4. 12, 24. 14, 11. 15, 5. 14. Sir. [18, 26.] 19, 19. 20, 5. 12. 20. 21, 23. 22, 11. 27, 11. 31, 1. 34, 7. 30. (Xen. Mem. 1, 4. 8.)

Ἀφυστερέω, ῶ f. ήσω (ἀπό, ὑστερέω) *posterior sum, serius venio,* ἀπό τινος, ita in constructione praegnanti [de quo brachylogiae genere vid. sub ἀντιλαμβάνω observata] pro ὑστερῶν ἀποπίπτω vel ἀποστερέομαι ἀπό τινος *serius veniens defraudo me aliqua re* Sir. 14, 14.

Ἄφωνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., φωνή) *mutus, sine voce, sprachlos* 2 Macc. 3, 24. — Sap. 4, 19. ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους πρηνεῖς *praecipitabit eos pronos, ita ut ne clamare quidem possint.* Cf. de adiectivorum usu proleptico sub ἄπταιστος observata. (Ael. V. H. 12, 41.)

Ἀχανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α intens., vid. sub ἀστράπτω monita, χαίνω hisco) *qui immani hiatu os diducit, valde hians, den Mund*

weit aufsperrend, metaph. pro: *immanis, vastus*, ἄχανες σκότος = *tenebrae densissimae* Sap. 19, 17. (Lucian. dial. deor. 25, 4.)

"Αχαρις, ιτος, ὁ, ἡ — ρι, τό (ἀ pr., χάρις) *ingratus, a, um* i. e. *iniucundus, qui est moribus ingratis* Sir. 20, 17. (Ael. V. H. 14, 9.)

'Αχάριστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., χαρίζομαι) *ingratus* [= iniucundus Hom. Od. 8, 236.] i. e. *beneficiorum immemor, undankbar* Sap 16, 29. Sir. 29, 17. 4 Macc. 9, 16. — εἰς ἀχάριστα = ἀχαρίστως i. e. *sine animi grati significatione* Sir. 29, 25.

'Αχαρίστως, adv. (ἀχάριστος) *sine gratitudine, iniucunde, unfreundlich* Sir. 18, 17. (Xen. An. 2, 3. 18.)

"Αχει, etiam ἄχι vel ἀχί, hebr. אָחוּ, vocab. copticum, notans: *omne id, quod virens in palude nascitur, iuncus* Sir. 40, 16. — pro אָחוּ Gen. 41, 2.

'Αχιάχαρος, ου, ὁ, *Achiacharus*, nomen propr. viri iudaici [factum ex hebr. אֲחִי אַחֲרוֹן]. Tobiae cognati Tob. 1, 21. 22. 2, 10. 11, 18. 14, 20. quo l. quaternus permutatur cum Mardochaeo in libro Esther. commemorato vid. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. CLXXIX et p. 122 sqq. —

'Αχιβά, ὁ, *Achiba*, nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri memorantur inter aequales Esrae Esr. 5, 31.

'Αρχιτώβ, ὁ, hebr. אֲחִיטוּב, *Achitob*, nomen propr. indecl. unius ex maioribus Esrae Esr. 8, 2.

'Αχιώρ, ὁ, *Achior*, nom. propr. indecl. viri Ammonitici Jud. 5, 5. 22. 6, 1. 2. 5. 10. 13. 16. 20. 11, 9. 14, 5. 6. 10. —

"Αχνη, ης, ἡ, *palea* [Hom. Il. 5, 499.] etiam *spuma maris* Sap. 5, 14. vanitas spei improborum vel paleae a turbine per areae planitiem iactatae vel spumae a turbine per aequoris superficiem agitatae comparatur.

'Αχρεῖος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (α pr., χρεία, necessitas; cuius nulla est necessitas vel quo non opus est) *inutilis*, e. Bar. 6, 17.

'Αχρειότης, τητος, ἡ (ἀχρεῖος) *inutilitas, Unbrauchbarkeit* vel quae praecedit eam, *ignavia* Tob. 3, 14 bis.

'Αχρειόω, ῶ f. ώσω (ἀχρεῖος; inutilis; inutilem reddo aliquam rem) *perdo, verderben* Esr. 1, 56. ad h. l. infinit. ἀχρειῶσαι = *perdendo* vid. quae de infinit. epexegetico sub ἀληθινός observata sunt, quibus adde quae habent de Hebraeorum infinitivo absoluto vim adverbii tenente *Gesen.* Lehrgeb. p. 627. *Ewald* p. 565. 631. (Pol. 1, 146.)

"Αχρηστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., χρηστός) *inutilis, e* Sap. 2, 11. 4, 5. 13, 10. 16, 29. — τινί *alicui* [cf. *Matth.* §. 387. *Rost* §. 105.] Sir. 37, 19. 3 Macc. 3, 29. — ἔργα ἄχρηστα i. e. *labores futiles* vel *fructum non ferentes* Sap. 3, 11. τέκνα ἄ. *liberi, qui non solum neque commodum neque voluptatem praebent, sed etiam damnum et aerumnam afferunt* i. e. *liberi male morati* vel *pravae indolis* Sir. 16, 1. — ἄχρηστος τοῖς ὅλοις [de quo dat. vid. ἀδρανής] 2 Macc. 7, 6. appellatur homo *toto corpore mutilatus* = *über u. über, völlig verstümmelt.* (Hdian. 8, 4. 21. Xen. Oec. 1, 10.)

"Αχρι, particula temporis, durationem rei, non finem eius indicans et a) verbo iuncta significans: *donec, usque dum* 2 Macc. 14, 10. — b) nomini addita praepositionis locum tenet et secum habet genit. [cf. *Matth.* §. 576. *Rost* §. 110, not. 1. *Fischer* ad Well. 3, b. p. 74. *Win.* §. 58, 6.] *usque ad* 2 Macc. 14, 15. (Lucian. dial. deor. 14, 2. Xen. Cyr. 5, 4. 6.)

'Αψαλώμος, ου, ὁ, vid. ἀβεσσαλώμος.

'Αψευδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (α pr., ψεῦδος) *non fallax* Sap. 7, 17. (Dem. 461, 1.)

"Αψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ψυχή) *anima carens*, ut εἴδωλον Sap. 14, 29. — τὸ ἄψυχον *inanime, das Leblose*, Sap. 13, 17. (Dem. 645, 20.)

'Αωρία, ας, ἡ (α pr., ὥρα, intempestivitas) *nox intempesta, Mitternacht* Esr. 1, 14. (Aristoph. Acharn. v. 23.)

"Αωρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (α pr., ὥρα) *intempestivus*, καρπὸς — εἰς βρῶσιν i. e. καρπὸς ἄ. καὶ ἄχρηστος εἰς βρῶσιν i. e. *fructus immaturus neque ad esum utilis* Sap. 4, 5. (Hom. Od. 12, 89.) — ἄωρον πένθος Sap. 14, 15. dicitur h. l. *dolor intempestivus*, quippe quod antequam ad maturitatem pervenerat, obiit filius. — 4 Macc. 12, 4. de h. l. nominat. praedicati vid. sub ἀβοήθητος et ἀγιάζω monita. Habent h. l. codd. pro ἄωρος [vid. *Apel* ad h. l.] πρὸ ὥρας. —

B.

Βάαλ, ἡ, alias ὁ Βάαλ, hebr. בַּעַל (i. e. dominus; *Bel, Belus*) *Baal* nominat. propr. dei Phoenicii et Babylonici cf. בַּעַל זְבוּב, בְּרִית, בִּיבוֹר addito ἡ δάμαλις = hebr. בַּעֲגְלָה. *Baal Eglah, Kalb-Baal*, i. e. idolum quod vituli nomine et specie Jerobeamo auctore ab Israelitis colebatur, Tob. 1, 5. cf. ad h. l. *Ilgen.*

Βαάλσαμος, ου, ὁ, *Baalsamus*, nom. propr. unius ex Esrae aequalibus, Esr. 9, 43.

Βαανά, ὁ, hebr. בַּעֲנָה, *Baana*, nom. propr. unius ex Esrae aequalibus, Esr. 5, 8. coll. Esr. 2, 2.

Βαανί, ὁ, *Baani*, nom. propr. viri judaei indeclin., cuius posteri erant ex aequalibus Esrae Esr. 9, 34.

Βαβί, ὁ, בֵּבַי, *Babi*, nom. propr. viri judaei indeclin., cuius posteri cum Esra redibant in patriam Esr. 8, 37.

Βαβυλών, ῶνος, ἡ, *Babel, Babylon*, hebr. בָּבֶל, (contract. ut videtur ex בָּאב בֵּל i. e. porta, aula, civitas Beli,) nom. propr. a) urbis olim celeberrimae, sedis regum babyloniorum, potentissimae et amplissimae. Legitur ita sine artic. Hist. Sus. 1, 5. Hist. bel. et dr. 34—36. Esr. 1, 40. 41. 45. 54. 6, 23. 26. — b) regionis babylonicae (cf. de nomm. urbium pro nomine regionis *Bornem.* schol. ad Luc. p. 34. et ad Xen. Mem. 3, 5. 2.) Legitur semper sine artic. Bar. 1, 1. 4. 9 bis. 11. 12. 2, 21. 22. 24. 6, 1—4. Esr. 1, 40. 56. 2, 15. 4, 44. 57. 61. 5, 7 bis. 6, 15. 16. 8, 3. 6. 28. Addit. ad 1. Esth. 1, 4.

Βαβυλωνία, ας, ἡ, *Babylonia*, provincia Asiae, metropolin habens urbem Babylonem et soli fertilitate insignis Esr. 4, 53. 6, 18. 8, 13. 2 Macc. 8, 20. 3 Macc. 6, 6.

Βαβυλώνιος, ία, ιον, *Babylonius, a, um*, Bar. 6, 1. 2. Hist. Bel. et drac. 3. 23. 28. Esr. 6, 17.

Βαγοΐ, ὁ, etiam Βαγώ, ὁ hebr. בִּגְוַי, *Bagoi* vel *Bigevai*, nom. propr. viri judaei indecl., cuius posteri cum Esra in patriam redibant. Esr. 5, 14. 8, 39. cf. Esr. 2, 14. 8, 14.

Βαγώας, ου, ὁ, *Bagoas*, nom. propr. viri, quem, eunuchum, feminis suis custodiendis vel rebus suis administrandis praefecerat Holofernes, dux Assyriorum. Legitur sine artic. Jud. 12, 11. 13. 15. 13, 1. 14, 14. et c. artic. 13, 3.

Βαδίζω, f. ίσω, att. ιοῦμαι, aor. 1. ἐβάδισα (βάδος, βαίνω) 1) *lente incedo*, Bar. 2, 18. de h. l. duplici nominat., uno subjecti, altero praedicati vel qualitatis vid. ἀγιάζω. (Xen. An. 5, 1. 2.) — 2) *vado*, *eo*, Bar. 4, 18. de h. l. diplasiasmo vid. ἀνοίγω — μετά τινος Tob. 3, 4. de imperat. praesentis vid. sub ἀγαπάω monita. — Tob. 2, 2. Esr. 9, 51. de horum l. aor. in re brevi absoluta vid. ἀγαπάω et de verbositatis genere in his l. obvio sub ἀγαθός monita. — Esr. 4, 4. 20. (Diod. Sic. 14, 25. Xen. Mem. 1, 6. 6.)

Βαενάν, ὁ, *Baenan*, nom. propr. viri judaei indeclin. cujus posteri erant ex aequalibus Esrae Esr. 5, 37.

Βαθμός, οῦ, ὁ (βαίνω) *gradus*, βαθμοὶ θυρῶν = *limina januarum* Sir. 6, 35.

Βάθος, εος, ους, τό (βαθύς) *altitudo*, i. e. profunditas ut ἀβύσσου vel ἀβύσσων Sap. 10, 19. Sir. 24, 5. θαλάσσης 3 Macc. 2, 7. κοιλίας ᾅδου Sir. 51, 5. — ῥίζαν δίδωμι εἰς βάθος i. e. *alte radices ago* trop. pro: *stabilis sum*, *permaneo*, Sap. 4, 3. — β. καρδίας ἀνθρώπου = *intimi animi consilia* vel *cogitata* Jud. 8, 14. (Diod. Sic. 5, 36. Xen. Oec. 19, 14.)

Βαθύς, εῖα, ύ, *altus* (propr. Xen. Oec. 19, 3.) metaphor. ὕπνος Sir. 22, 7. 3 Macc. 5, 12. coll. v. 11. λήθη i. e. *summa oblivio* Sap. 16, 11. εἰρήνη 4 Macc. 4, 1. vel 3, 20.

Βαιάν, ὁ, *Baian*, nom. propr. viri, cujus posteros Judaeis infensos debellavit Judas Maccabaeus 1 Macc. 5, 4.

Βαιθασμών vel βαιθασμώθ hebr. בֵּית עַזְמָוֶת vel עַזְמָוֶת, nom. propr. loci tribus Judae vel Benjamin haud procul ab Hierosolymis siti Esr. 5, 18. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethasmaveth*.

Βαιθβασί, ἡ, *Bethbasi*, nom. propr. indeclin. vici in deserto siti 1 Macc. 9, 62. 64. Appellatur ita apud Jos. Ant. 13, 15. Βηθαλαγά. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethbasi*.

Βαιθζαχαρία, ἡ, *Bethzacharia*, nom. propr. indeclin. loci, 70 stadiis distantis ab urbe Bethzura 1 Macc. 6, 32. 33. Habet Jos. Ant. 12, 9. 4. Βεθζαχαρία cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethzacharia*.

Βαιθήλ, ἡ (Βηθήλα Jos. Ant. 5, 1. 22. 13, 1. 3. b. j. 4, 9. 9.) *Bethel*, hebr. בֵּית אֵל, nom. propr. urbis inter Hierosolymam et Sichemum in montibus tribus Ephraim sitae 1 Macc. 9, 50. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethel*.

Βαιθλώμαι, ῶν, αἱ, *Bethlehem* (βηθλεέμη Jos. Ant. 6, 8. 1.) hebr.: בֵּית לֶחֶם, urbs patria Davidis et Jesu, sita in tribu Judae et ob eximiam soli fertilitatem, domus panis appellata, olim Ephratae nomine insignis. Esr. 5, 17. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethlehem*.

Βαιθσάν, ἡ, *Bethsan* (Βήθσανα, βεθσάνη Jos. Ant. 5, 1. 22. 12, 8. 5. 13, 6. 1.) hebr. בֵּית שְׁאָן s. בֵּית שָׁן nom. propr. indeclin. urbis cis Jordanem Manassitis assignata, 600 stadiis ab Hierol. distans, in finibus campi Esdrelon sita, et Scythopolis nomine (ἡ σκυθῶν πόλις Jud. 3, 10. 2 Macc. 12, 29. Jos. Ant. 5, 1. 22.) postea insignis 1 Macc. 5, 52. 12, 40. 41. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethsean*.

Βαιθσούρα, ας, ἡ, etiam τὰ Βαιθσοῦρα (1 Macc. 4, 29. 6, 19. 14, 7.) it. τὸ Βαιθσοῦρον (2 Macc. 11, 5.) hebr. בֵּית צוּר, *Bethzura*, nomen oppidi in montibus tribus Judae Hierosolymam inter et Hebronem interjacentis et in finibus Idumaeae siti. Cum artic. legitur ἡ β. 1 Macc. 4, 61. 6, 7. 26. 50. 14, 33. quo loco si *dativo* additur *accus.* appositionis cf. *Win.* §. 48. *Matth.* §. 425. 5. §. 432. 5. §. 433. not. 2. Erf. ad Soph. O. R. 602. Philoct. 1116. *Buttm.* §. 118. 8. not. 5. — Sine artic. 6, 31. 9, 52. 10, 14. 11, 65. 2 Macc. 13, 19. (Jos. Ant. 12, 9. 4.) 22. (Jos. Ant. 12, 9. 5.) — τὰ β. sine artic. habetur 1 Macc. 4, 29. 6, 49. 14, 7. — τὸ β. 2 Macc. 11, 5. (βηθσουρὶν habet Jos. b. j. 1, 1. 5.) Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethzur*.

Βαιθωρά, ῶν, τά, etiam ἡ Βαιθωρών, *Bethhoron* hebr. בֵּית חוֹרוֹן, oppidum geminum tribus Ephraim, in finibus tribuum Benjamin et Ephraim situm. Legitur ἡ βαιθωρών 1 Macc. 9, 50. et sine artic. 7, 39. Jud. 4, 4. genit. plur. βαιθωρῶν sine artic. habetur 1 Macc. 3, 16, 24. (habet Jos. Ant. 13, 1. 3. βηθωρόν, it. ἡ βαιθώρα b. j. 2, 19. 8. et ἡ βαιθωρῶ b. j. 2, 12. 2.) Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bethhoron*.

Βαικτιλαίθ, vel βεκτελέθ, *Baektilaeth*, nomen planitiei ad quam cum exercitu venisse dicitur Holofernes Jud. 2, 21. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Baektilaeth*.

Βάϊνος, βαΐνη, βάϊνον (βαΐς palma cf. *Sturz* de dial. alex. p. 88 sq.) *palmeus*, *a*, *um*. 1 Macc. 13, 37. τὴν βαΐνην sc. ῥάβδον — κεκομίσμεθα *virgam palmeam* (sc. ex auro factam vid. Grot. ad h. l.) *accepimus* cf. 2 Macc. 14, 4. ubi est φοῖνιξ. Uti autem pro βαΐνην 1 Macc. 13, 37. codd. habent βαΐν, ita alii esse conjiciunt βαίτην, vid. βαίτη.

Βαίνω, f. βήσομαι, *incedo*, legitur in libris apocr. nonnisi perf. βέβηκα et plusquamperf. βεβήκειν (cf. de plusqperf. sine augm. *Matth.* §. 165. *Buttm.* §. 76. not. 6. gr. max. I. §. 83. not. 9. *Rost* §. 68. *Win.* §. 12, 8. — a) univ. ἐπί τινι βεβηκότες, ut ἐπὶ τῷ ᾅδῃ *qui incesserant in liminibus orci* i. e. *qui morti proximi jam fuerant*. — b) ita ut perfect. praesentis, plusquamperf. imperfecti notionem includat (vid. sub ἁγιάζω monita) βέβηκα *fixus sto*, *consisto*, ἐπισφαλῶς *nicht fest stehen* Sap. 4, 4. (Lucian. dial. deor. 25, 3. Xen. Oecon. 8, 17. Diod. Sic. 18, 31.) — Sap. 18, 16. ὁ λόγος ἀπ' οὐρανοῦ — πολεμιστὴς βεβήκει — ἐπὶ γῆς i. e. *vel fixus stabat in terra* vel *continuo gressu in terra incedebat*. (Xen. An. 3, 2. 19.)

Βαΐον, ου, τό = βαΐς (Porphyr. de abstin. 4, 7.) *ramus palmae* 1 Macc. 13, 51. Cf. *Sturz* de dial. alex. p. 88.

Βαίτη, ης, ἡ, *pelliceum*, *quo pastores se vestire solebant* (Theocrit Id. 3, 25. 5, 15. Herodot. 4, 64.) Attici σίσυρα. Ita pro βαΐνη sc. ῥάβδος legitur 1 Macc. 13, 37. quo l. alii de veste regia e pellibus facta explicant.

Βαιτηρούς, ὁ. *Baiterus*, nom. propr. viri hebr. indeclin., cujus posteri cum Esra in patriam redibant. Esr. 5, 17.

Βαιτομασθαίμ vel Βετομεσθαίμ, *Baithomasthaim*, nom. propr. loci Jud. 15, 4. 4, 3. memorati.

Βακχήνωρ, ορος, ὁ, *Bacenor*, nom. propr. viri adversus Gorgiam, Syriorum ducem, militantis 2 Macc. 12, 35.

Βακχίδης, ου, ὁ, *Bacchides*. dux Demetrii, re-

gis Syriae, et praefectus ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ i. e. regioni trans fluvium Euphratem sitae 1 Macc. 7, 8. 12. 19. 20. 9, 1. 10. 12. 14. 25. 26. 29. 32. 34. 42. 47. 49. 57. 58. 63. 68. 10, 12. 2 Macc. 8, 30. Cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bacchides.*

Βαχχοῦρος, ου, ὁ, ***Bacchurus***, nom. propr. unius τῶν ἱεροψαλτῶν Esrae aequalium Esr. 9, 25.

Βάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον, a. 1. p. ἐβλήθην *jacio* ut πέτρους saxa 2 Macc. 1, 16. βέλη, λίθους sq. ἐπί τινα Sap. 5, 12. Sir. 22, 18. 27, 25. Jud. 6, 12. vel εἰς τὸ ὕψος 27, 25. εἰς τὸ — βέλη *ad tela iacienda* 1 Macc. 6, 51. (Hom. Il. 5, 795. Xen. Cyr. 1, 6. 29.) — κλῆρον ἐπί τινι *sortem iacio propter aliquem* trop. pro: *fortunae res alicuius committo ich überlasse die Angelegenheiten jemandes der Entscheidung des Zufalles* Sir. 37, 8. cf. de h. l. lect. *Bretschn.* (ψῆφον Plut. Apophth. Alcib. Mor. 2. p. 40. ed. *Tauchn.*) — τινά sq. εἰς c. acc. loci Hist. bel. et drac. 31.

Βαλτάσαρ, ὁ, ***Baltasar***, vel ***Belsazzar***, nom. propr. principis, qui Bar. 1, 11. 12. perperam appellatur filius Nabochodonosoris, regis Babyloniorum. Cf. *Eichhorn* Einl. in die Apokr. p. 385. sq. *Win.* Realw. sub voc. *Belsazzar.*

Βαναίας, ου, ὁ, ***Banäas***, vel ***Benaja*** hebr. בְּנָיָה, nom. propr. duumvirorum Esrae aequalium Esr. 9, 26. 35. 10, 25. 35.

Βανί, ὁ, ***Bani***, hebr. בָּנִי, nom. propr. indecl. viri, cuius posteri erant ex aequalibus Esrae. Esr. 5, 12. coll. Esr. 2, 10.

Βανίας, ὁ, ***Banias***, nom. propr. indeclin. viri judaei Esrae aequalis, Esr. 8, 36.

Βάννας, ου, ὁ, ***Bannas***, nom. propr. Levitae Esrae aequalis, Esr, 5, 26.

Βάννους, ὁ, ***Bannus***, nom. propr. viri judaei Esrae aequalis, Esr. 9, 24.

Βαπτίζω, f. ίσω (βάπτω, mergo; saepius mergo, immergo Jos. Ant. 9, 10. 2.) *lavo*, med. βαπτίζομαι, *me lavo* = νίπτομαι, sq. ἀπό τινος i. e. *veniens ab aliquo* vel *lavor ab aliquo* i. e. *a sordibus alicuius* (vid. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 264.) Sir. 31, 25. ἐπὶ τῆς πηγῆς Jud. 12, 7.

Βάρβαρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, comparat: βαρβαρώτερος, ***barbarus***, i. e. (peregrina lingua et peregrinis moribus utens Herodot. 2, 138. de hominibus non graecis Xen. Cyr. 1, 2. 1. vel non romanis Herodian. 4, 14. 12.) ***non judaeus***, a) propr. 2 Macc. 2, 21. 10, 4. — b) trop. pro: ***ferox, ferus***, ut πόλεμος 3 Macc. 3, 24. τρόπος 2 Macc. 5, 22. θήρ 4, 25. (Dem. 563, 14. Xen. An. 5, 4. 34.)

Βαρβαρόω, ῶ f. ώσω (βάρβαρος) ***barbarum facio aliquem***, passiv. ***barbarus fio, barbarorum mores sequor*** (Eur. Orest. 479.) i. e. ***efferor***, τοῖς φρονήμασι 2 Macc. 13, 9. vid. ἀδρανής.

Βαρβάρως, adv. (βάρβαρος) ***more barbaro***, 2 Macc. 15, 2. quo l. iungitur c. ἀγρίως.

Βαρέως, adv. (βαρύς) ***graviter***, i. e. a) ***aegre, moleste***, ut φέρω ***graviter fero***, ***aegre fero***, 2 Macc. 11, 1. 14, 27. (Dem. 1103, 17. Xen. An. 2, 1. 4.) — b) ***fortiter, animo gravi***, καρτερῶ 4 Macc. 9, 28.

Βάρις, vel βᾶρις, ιδος, ion. βάριος, dat. βάρει, ***turris, arx***, Esr. 6, 23. (Jos. Ant. 10, 11. 7. 11, 4. 6.) cf. de hoc vocab. ***Sturz*** de dial. alex. p. 89 sq. (navigium aegyptiacum Hdot. 2, 96.)

Βαρνή, praecedente κάδης: κάδης βαρνή ***Kadesch Barnea*** hebr. קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ nom. propr. urbis in finibus Idumaeae et in deserto Sin. Jud. 5, 14. cf. Deut. 1, 2. 19. ***Win.*** bibl. Realw. sub voc. ***Kadesch Barnea.***

Βάρος, εος, ους, τό (pondus, gravitas, die Schwere, Xen. Cyr. 3, 3. 42.) ***onus***, a) propr. Sir. 13, 2. (Xen. Oec. 17, 9.) — b) trop. aa) ***molestia***, τινός i. e. quam affert aliquis vel aliquid Jud. 7, 4. τῆς ὀσμῆς 2 Macc. 9, 10. (de animi aegritudine Xen. Mem. 2, 7. 1.) — bb) ***copia*** 3 Macc. 5, 47. παντὶ τῷ βάρει sc. τῆς ὀργῆς ᾗ ἐγέμισε δυσσεβῆ φρένα. Alii: cum copiis omnibus cf. 48.

Βαρούχ, ὁ (Βαροῦχος Jos. Ant. 10, 9. 1.) ***Baruchus***, hebr. בָּרוּךְ, amicus et comes Jeremiae prophetae, Bar. 1, 1. 3. cf. ***Win.*** bibl. Realw. sub voc. ***Baruch.***

Βαρτάκης, ου, ὁ, ***Bartaces***, nom. propr. viri, cuius filia appellatur pellex regis Darii Esr. 4, 29. cf. Jos. Ant. 11, 3. 5. ubi idem nominatur Ῥαβεσάκης ὁ θεμάσιος.

Βαρυηχής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (βαρύς, ἠχέω) ***gravisonus, gravem et vehementem sonum edens.*** 3 Macc. 5, 48.

Βαρύθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (βαρύς, θυμός graviter animo affectus) ***animo ferox, grimmig***, 3 Macc. 6, 20. Plut. Alex. c. 9.

Βαρύνω, f. ῶ (βαρύς) ***gravo***, a) propr. i. e. aa) ***onero, ich belästige***, ita de corpore quatenus animo altiora adspiranti est oneri, τὴν ψυχήν Sap. 9, 16. cf. ad h. l. ***Bauerm.*** p. 114. ***Bretschn.*** Dogm. d. Apokr. p. 277 sq. — (τινά Xen. Cyr. 5. 5. 25.) pass. βαρύνομαι ***gravor, oneror***, signif. reflexiva (vid. ὀργίζω) i. e. ***me onero***, τινί ***aliqua re, mit etwas*** Sir. 3, 25. 21, 24. — ἔν τινι ***per aliquid*** v. 25. — bb) ***pondere premo*** pass. ***pondere premor***, ὑπό τινος ab aliqua re Sap. 2, 4. — Sir. 22, 12. ὑπὲρ — βαρυνθήσεται ***quid*** (si ponderabitur) ***magis pondere suo premet quam plumbum*** i. e. ***quid gravius erit plumbo?*** — cc) ***gravem reddo***, aliquam rem ut τὸν ζυγόν τινος, τὰς πέδας τινος, trop. pro ***duriter aliquem tracto*** Sir. 30, 37. 1 Macc. 8, 31. — pass. βαρύνομαι ***ingravesco, augeo***, ita ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ***acriter pugnabatur*** 1 Macc. 9, 17. Sir. 8, 15. ἵνα — κατὰ σοῦ ***ne ingraviscat in detrimentum tuum*** i. e. ***ne ingravescat in detrimentum tuum eius temeritas*** (vid. praecedens τολμηρός) ***et noxam tibi parat.*** — b) metaph. ***molestia afficio*** (Bion. idyll. 3, 16. Xen. Mem. 2, 2. 5.) pass. ***molestia afficior***, ὑπό τινος 2 Macc. 9, 9. (τινί Diod. Sic. 4, 38.)

Βαρύς, εῖα, ύ, comparat. βαρύτερος (Sap. 17, 21.) superlat. βαρύτατος (4 Macc. 4, 4.) ***gravis*** a) pondere, ***ponderosus***, ut ζυγός Sir. 40, 1. (πέδη Lucian. dial. deor. 1, 1. Diod. Sic. 19, 80. Xen. Hier. 1, 5.) — b) copia vel splendore gravis = ***copiosus, magnus***, ut ὄχλος 1 Macc. 17, 20. 29. στρατός 4 Macc. 4, 5. συμπόσιον 3 Macc. 6, 33. — pro כָּבֵד 1 Regg. 10, 2. אָצוּם Ps. 34, 18. — c) vi vel vehementia gravis = ***vehemens*** ut ἀῤῥώστημα Sir. 34, 2. ὀργή 3 Macc. 5, 1. 47. χόλος 30. — pro כָּבֵד Ps. 50, 10. (Ael. V. H. 1, 34. Diod. Sic. 15, 56.) — d) insolentia vel duritie gravis = ***durus, insolens***, ut βασιλεύς 3 Macc. 6, 5. βαρέα λαλεῖν ***insolenter loqui*** ibid. (Dem. 231, 15. Xen. Ag. 11, 12.) — e) molestia gravis = ***molestus***, nunc de rebus ut νύξ Sap. 17, 21. ταῦτα Sir. 29, 28. — pro כָּבֵד Exod. 18, 18. (Plut. Ages. 7.) nunc de personis seq. τινί ***molestus alicui*** Sap. 2, 15. 17, 21.

Βαρυτέρως, adv. comparat. (βαρύς) ***gravius*** i. e. ***vehementius*** 3 Macc. 3, 1. de h. l. comparativo sine comparatione posito, vid. sub ἀνάγωγος notata.

Βαρχουέ, ὁ, ***Barchue***, hebr. בַּרְקוֹם, nom. propr. indecl. viri, cuius posteri erant ex aequalibus Esrae Esr. 5, 32. coll. 2, 53.

Βαρωδίς, ὁ, *Barodis*, nom. propr. indecl. viri judaei, cuius posteri numerantur ex aequalibus Esrae Esr. 5, 34.

Βασαλέμ, ὁ, *Basalem*, hebr. בְּצָלוּת, nom. propr. viri judaei, cuius postori cum Esra in patriam redibant Esr. 5, 31. coll. 2, 52.

Βασανίζω, f. ίσω vel ιῶ, aor. 1. ἐβασάνισα (βάσανος quod vid.; ad lapidem lydium admoveo, exploro vel verbis Xen. Cyr. 5, 3. 16. vel tormentis Hdian. 5, 3. 13.) *torqueo* i. e. *crucio, vexo, duriter tracto* τινά Sap. 11, 9. 16, 4. 1 Macc. 1, 28. 7, 13. 17. 2 Macc. 9, 16. 4 Macc. 6, 5. 10. 11. quo l. pro βασανιστῶν *Apel* exhibet βασανιζόντων. 8, 2. 26. 9, 7. 22. 27. 30. 11, 16 bis. 19. 12, 13. 26. 16, 15. τινά τινι *aliquem aliqua re* 15, 19 bis. τινὰ διά τινος Sap. 12, 4. 13. 23. τινὰ ἔν τινι i. e. vel τινὰ ἔχων αὐτὸν ἔν τινι Sir. 4, 17. vel ὢν ἔν τινι 4 Macc. 9, 32. (Arrian. diss. epict. 2, 23. 25.)

Βασανισμός, οῦ, ὁ (exploratio per lapidem lydium vel tormentis facta) *cruciatus* 4 Macc. 9, 6. 11, 2. 13, 14.

Βασανιστήριον, ου, τό (neutr. adject. βασανιστήριος ad explorationem pertinens; locus explorationis per tormenta faciendae) = βάσανος vel βασανισμός, *cruciatus*, 4 Macc. 6, 2. 8, 1. 11. 19. 24.)

Βασανιστής, οῦ, ὁ (ὁ ἐπὶ τοῦ βασάνου tortor quaestionarius Dem. 978, 11.) *tortor* i. e. *is quo utitur aliquis in cruciando aliquo* 4 Macc. 6, 11. vid. ad h. l. sub βασανίζω observata.

Βάσανος, ου, ἡ (lapis lydius Pind. Pyth. 10, 106. exploratio per lapidem lydium) *tormentum*, a) propr. 4 Macc. 15, 16. (Ael. V. H. 2, 4.) b) *cruciatus, Marter, Qual, Aengstigung*, Sap. 2, 19. 3, 1. 17, 13. 19, 9. Sir. 30, 35. 1 Macc. 9, 56. 2 Macc. 7, 8. 9, 5. 6. 3 Macc. 3, 27. 4 Macc. 4, 26. 6, 27. 30 bis. 7, 2. 10. 16. 8, 8. 10. 9, 5. 9. 16. 18. 10, 11. 16, 11, 1. 6. 72. 12, 12. 13, 14. 5. 8. 11. 15, 8. 15, 16. 17. 19. 29. — 16, 1. 2. 17. 17, 3. 7. 10. 23. 18, 17 bis. 20, 21. — αἱ κατά τινος β. *tormenta contra aliquem adhibenda* 4 Macc, 5, 5. — (Jos. Ant. 6, 3. 2. Jamblich. vit. Pythag. §. 68.)

Βασθαΐ, ὁ, *Basthai*, hebr. בֵּסָי nom. propr. indeclin. viri judaei, cuius posteri erant in exulibus cum Esra in patriam redeuntibus Esr. 5, 31. coll. 2, 49.

Βασιλεία, ας, ἡ (βασιλεύς) 1) *regnum* i. e. *terra imperio regis subiecta Königreich, Reich*, Sir. 44, 3. Bar. 2, 4. Tob. 1, 21. Addit. ad l. Esth. 2, 2. 5, 4. 6. 6, 8. 12. 14. Hist. bel. et drac. 1. Esr. 2, 2. 4, 49. 8, 10. 21. 1 Macc. 1, 6. — ἐπὶ τὰς — βασιλείας v. 16. 2, 10. 1 Macc. 3, 14. 27. 6, 14. 29. 57. 7, 8. 8, 11. 12. 18. quo l. βασιλεία metonymice pro βασιλεῖς vid. αἰχμαλωσία 10, 33. 34. 37. 43. 52. 11, 1 bis. 9, 11. 51. 15, 3 bis. 4. 9. 28. 29. 2 Macc. 1, 7. 4, 7. 9, 25. 10, 11. 11, 23. 14, 6. 26. 3 Macc. 6, 24. 7, 3. 12. (Ael. V. H. 4, 5. Xen. h. g. 3. 3.5.) — Formulae notandae: ἰσχὺς τῆς β. = *die Streitkräfte des Königreichs* i. e. *exercitus regius* 1 Macc. 6, 47. οἶκος τῆς β. = *Reichsgebiet* 1 Macc. 2, 19. ita בַּיִת = spatium, locus Ez. 41, 9. 1 Regg. 18, 32. — nunc *metropolis* vel *arx regia* 1 Macc. 7. 2. πόλις β. *metropolis regni* 1 Macc. 3, 37. — Interdum ad regnum referuntur quae sunt hominum illud incolentium (cf. *Rost* §. 97. 2. a. γ. cd. *Matth.* §. 429. 2.) Sir. 47, 21. Esr. 1, 24. 1 Macc. 1, 41. 51. — Interdum memoratur β. τοῦ θεοῦ *regnum divinum* vel quatenus omnis omnium rerum universitas dei veluti regis imperio subiecta cogitatur Sap. 6, 4. Tob. 13, 1. Cant. tr. puer. 32. — vel sic ut sit: *aula dei regia cum angelis* deo ministrantibus Sap. 10, 10. coll. Gen. 28, 12. 13. 17. cf. *Bauermeister* Comment. in libr. Sap. p. 121. — 2) *imperium*, i. e. *regni administratio, Herrschaft, Regierung*, Sir. 10, 8. 46, 13. Jud. 1, 1. 2, 12. 11, 8. Esr. 2, 30. 3, 6. 73. 6, 1. 8, 29. 1 Macc. 1, 16 init. 4 Macc. 12, 9. — βασιλεύειν β. = *regnum administrare* (vid. αἰχμαλωτεύω, ἀνθέω) 4 Macc. 3, 22. τὰ ἐπὶ τῆς β. πράγματα = *Regierungsgeschäfte* 12, 4. (Hdian. 6, 9. 17.) — 3) *dignitas regia*, Jud. 1, 12. — γένος τῆς β. *genus regiam habens dignitatem, genus regium* 1 Macc. 3, 32. θρόνος β. *solium regiae dignitatis insigne, solium regium*, Bar. 5, 6. μετὰ δόξης — βασιλείας i. e. εἰςάγει — μετὰ δόξης ὡς εἰςάγει θρόνον βασ. *in patriam introducit eos eadem maiestate insignes qua reducit solium regium* i. e. *in patriam inducit eos veluti regia dignitate ornatos.* Habent h. l. codd. υἱοὺς pro θρόνον — 1 Macc. 2, 57. 7, 4. 10, 53. 55. 11, 52. Sap. 18, 15. quo l. pluralis ἐκ θρόνων βασιλειῶν *e soliis regiis* per appositionem additur verbis ἀπ' οὐρανῶν, quippe quod coeli in V. T. libris appellantur thronus, cui insidet Deus omnium rerum dominus et moderator. — σκῆπτρον β. *sceptrum regiae dignitatis insigne, sceptrum regium*, trop. pro: *summi honores* Sap. 10, 4. (Hdian. 1, 15. 14. Xen. Cyr. 8, 3. 26.) trop. pro: *felicitas, status beatus*, Sap. 6, 20.

Βασίλειον, ου, τό (neutr. adi. βασίλειος) 1) *domus regia*, ᾅδου Sap. 1, 14. vid. de h. l. sub ᾅδης monita. (Xen. An. 3, 4. 24.) — plur. τὰ βασίλεια *aedes regiae* (vid. sub ἄβυσσος notata) Bar. 6, 59. Xen. An. 1, 2. 7.) — 2) *diadema*, (Plut. de Iside et Osir. c. 19.) Sap. 5, 16. quo l. alternat c. διάδημα. vid. tamen de Sap. 5, 16. et 1, 14. *Grimm.* — παραλαμβάνω τὸ β. *accipio* vel *traditur mihi diadema*, metonym. pro: *regnum capesso*, Esr. 4, 43. — ἀποδίδωμι τὸ β. *diadema reddo* metonym. pro: *regnum* vel *imperium reddo* 2 Macc. 2, 17. — uti ἡ ἀλήθεια Esr. 4, 40. sistitur ut persona ita eadem dicitur εἶναι τὸ β. i. e. *induta regia potestate* vel ἔχουσα τὸ β. cf. de abstr. pro concr. *Matth.* §. 309. §. 429. *Rost* §. 97. *Gesen.* p. 645. *Ewald* p. 624. sq.

Βασίλειος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (βασιλεύς) *regius, a, um*, ut σκηνή 4 Macc. 3, 8. (Jos. Ant. 13, 5. 3. Xen. Cyr. 1, 1. 5.)

Βασιλεύς, έως, ὁ, *rex* a) propr. aa) univ. Sap. 6, 1. 24. 7, 5. 10, 16. 11, 10. 12, 14. 14, 17. Sir. praef. 1. 7, 4. 5. 8, 2. 10, 3. 10. 38, 2. 45, 3. 25. κληρονομία — μόνου i. e. κληρονομία βασιλέως ἔστω υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου *haereditas regis pertineat ad filium solum natum ex filio*, i. e. *regnum esto filii solius ita ut filius solus succedat*, non autem alter. 46, 20. 47, 11. 48, 6. 8. 51, 6. Bar. 1, 4. 2, 24. 6, 18. 34. 51. 53. 56. 59. 66. Tob. 1, 18 bis. 19. 12, 7. 11. Jud. 1, 5 bis. 13. 2, 18. 19. 5, 3. 6, 4. 11, 4. 23. 14, 18. Addit. ad l. Esth. 1, 1. 3. 4 bis. 13. 14 bis. 15. 16. 17. 18 bis. 2, 1. 4. 3, 1. 8. 4, 1. 8. 9. 14. 5, 6. 8. 13. 6, 1. 7, 4. Cant. Azar. 8, 22. Hist. bel. et drac. 1. 2. 4 bis. 6—11. 14 ter. 16—20. 22. 24. 26. 28. 30 bis. 40. Esr. 1, 3. 15. 18. 29. 30. 34. 37. 42. 48. 2, 10. 19. 22. 25—27. 29. 30. 3, 1. 3—5. 8. 9. 11. 13. 19. 21. 4, 1. 3. 5 bis. 6 bis. 12. 14. 15. 28. 29 bis. 30 bis. 35. 37. 42. 43. 47. 5, 73. 6, 7. 8. 17. 18. 21—25. 33. 34. 7, 1. 5. 8, 4. 6. οὗτος — τῷ βασιλεῖ es war dieses das siebente Jahr *für den König*, nicht das siebente Jahr des Exils. Explicatur his verbis, quomodo intelligenda sint verba: ἔτους ἑβδόμου βασιλεύοντος Ἀρταξέρξου. 8, 9. 19. 21. 26. 28. 51. 52. 67. 77. — 1 Macc. 1, 10. 13.

29. 41. 42. 44. 50. 57. 2, 15. 17. 18 bis. 19. 22. 23. 25. 31. 33. 34. 48. — 3, 7. 14. 26. 27. 30. 32. 37—39. 42. — 4, 3. 27. — 6, 12. 8. 16. 17. 22. 28. 32. 30. 40. 42. 43. 48 bis. 50. 55—57. 60—62. — 7, 6. 7. 8 bis. 20. 25. 26. 33. — 8, 4. 8. 31. 9, 57. 10, 2. 8. 15. 18. 20. 25. 36 bis. 37. 40. 44. 45. 48. 49. 55. 58 bis. 63. 65. 68. 88. 89. — 11, 2. 5 bis. 6—9. 14. 16. 18. 21. 24. 26. 28—30. 32. 34. 38. 41. 44 bis. 49. 51. 52. 57. — 12, 13. 39. 13, 31. 34—36. 14, 1. 15. 38. 15, 1. 2. 5. 11. 15. 16. 19. 22. 25. 32 bis. 36 bis. 38. 39. 41. 16, 18. — 2 Macc. 1, 10. 11. 34. 35. 2, 13 bis. 3, 2. 6. 7. 8. 32. 35. 37. 4, 5. 8. 10. 18. 21. 23. 24. 27. 28—30. 31. 36. 44—46. 5, 11. 16. 18. 6, 1. 7. 21. 7, 1. 3. 12. 25. 30. 39. 8, 8. 10. 9, 19. 25. 11, 1. 14. 15. 18. 22 bis. 27 bis. 35. 36. 12, 1. 13, 9. 13. 18. 22. 26. 14, 4. 8. 27. 29. 3 Macc. 1, 25. 2, 26. 31. 3, 3. 7. 12. 19. 4, 11. 16. 17. 5, 10. 11. 14. 16. 18. 21. 26 bis. 29. 35. 36. 40. 42. 6, 16. 20. 22. 30. 33. 37. 40. 41. 7, 1. 10. 11. 18. 20. 4 Macc. 3, 6. 10. 12. 14. 20. 4, 3 bis 4. 6. 10. 13. 14. 6, 4. 14. 8, 16. 21. 12, 8. 9. 14, 2. — ὁ β. ὁ μέγας appellatur ita Nabuchodonosorus, rex Assyriorum Jud. 2, 5. et sine artic. β. μέγας 3, 3. (ita de rege Persarum ob regni magnitudinem Xen. An. 1, 2. 11. vid. *Viger*. p. 83. coll. *Bornem*. ad Xen. An. sub voce βασιλεύς; de artic. omissione ad Xen. Conv. p. 98.) — nomini ὁ κύριος additur per appositionem vel explicationis causa βασιλεύς Esr. 2, 17. 18. 21. 24. 4, 46. ita אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ 1 Regg. 1, 18. 2 Sam. 14, 9. — —

bb) sq. genitivo vel terrae ut αἰγύπτου Jud. 5, 11. Esr. 1, 25. 26. 35. 37. 1 Macc. 1, 18. 10, 51. 11, 1. τῆς ἀσίας 1 Macc. 8, 5. 2 Macc. 3, 3. 4 Macc. 4, 1. βαβυλῶνος Bar. 1, 9. 11. 12. 2, 21. 22. 24. Esr. 1, 40. 5, 7. τῆς γῆς 1 Macc. 1, 2. πάσης τῆς γῆς Jud. 11, 1. 7. in quibus locis si genitivus separatus legitur a nomine regente vid. ἀνομία. — ἰούδα Sir. 49, 4. Bar. 1, 38. τῆς ἰουδαίας Esr. 1, 26. 33. 37. 46. 2 Macc. 15, 22. — ἰσραήλ vel τοῦ ἰσραήλ Esr. 1, 5. 21. 33. 5, 60. 6, 14. τῆς οἰκουμένης Esr. 2, 2. — τῆς πέρσιδος 2 Macc. 1, 20. additur καὶ μηδείας 1 Macc. 14, 2. — vel pronom. person. ut ἡμῶν Bar. 1, 16. 2, 1. 19. Esr. 6, 22. 8, 77. vel nominis gentium ut ἀσσυρίων Tob. 1, 2. Jud. 1, 7, 11. 2, 1. 4. 4, 1. Esr. 5, 69.. 6, 15. 7, 15. 1 Macc. 7, 41. 3 Macc. 6, 5. τῶν βαβυλωνίων Bar. 6, 12. ἐλυμαίων (vid. *Win*. bibl. Realw. sub *Elam*.) Jud. 1, 6. χιτιέων 1 Macc. 8, 5. λαοῦ Sap. 9, 7. περσῶν Esr. 2, 2. 8. 11. 5, 6. 55. 71. 7, 4. 8, 1. 80. 1 Macc. 1, 1. vel τῶν περσῶν Esr. 2, 16. 2 Macc. 1, 33. τῶν χαλδαίων Esr. 1, 52. 6, 15.

b) **Deus omnium quippe rerum et hominum dominus et moderator appellatur** βασιλεύς vel simpliciter Sir. 51, 1. 2 Macc. 1, 24. 14, 9. 3 Macc. 2, 9. 13. 6, 2. vel addito ὁ μέγας Tob. 13, 15. vel sq. genitivo ut τῶν αἰώνων Tob. 13, 6. 10. τῶν βασιλέων (de h. l. genitivo intendendi vim habente vid. αἰών) 2 Macc. 13, 4. 5, 35. τοῦ κόσμου 2 Macc. 7, 9. πάσης κτίσεως Jud. 9, 12. τοῦ οὐρανοῦ vel τῶν οὐρανῶν i. e. in coelo habitans Tob. 13, 7. 11. Esr. 4, 46. 58. 3 Macc. 2, 2. —

c) trop. qui animi perturbationibus scit imperare, dicitur παθῶν βασιλεύς 4 Macc. 7, 10.

Βασιλεύω, εύσω (βασιλεύς) 1) *rex sum, regno, herrschen, regieren*, absolute Sap. 6, 24. quo l. si aoristus legitur, magis res ipsa verbo significata, quam rei duratio notatur, vid. ἀγαπάω. — Sir. 47, 13. Addit. ad l. Esth. 1, 1. 7, 11. Esr. 1, 22. 46. 57. 6, 24. 8, 7. 11, 19. 54. 2 Macc. 1, 7. (Jos. Ant. 6, 6. 6. Xen. Cyr. 1, 5. 4. — sq. ἐν cum dat. personae pluralis = *inter aliquos* 1 Macc. 6, 2. de h. l. nominat. praedicati πρῶτος vid. ἁγιάζω. — 12, 7. sq. ἐν c. dat. loci Esr. 1, 35 bis. 44. — sq. ἐκεῖ 1 Macc. 7, 1. 10, 1. — de βασιλεύω βασιλείαν — δικαίαν = *iuste regnare* 4 Macc. 2, 23. vid. βασιλεία. — sq. ἀντί τινος Tob. 1, 15. 21. Esr. 1, 43. 1 Macc. 1, 1. 6, 17. 11, 40. 13, 32. — 2) *impero, beherrschen*, sq. genit. (vid. ἄρχω) nunc terrae Esr. 1, 39. 6, 17. 1 Macc. 1, 16. 11, 9. 12, 39. nunc personae Esr. 2, 1. addito ἐν cum dat. loci Jud. 1, 1. (Hdot. 1, 206. Xen. Mem. 3, 2. 22.) — sq. ἐπί c. acc. terrae 1 Macc. 1, 16. — de Deo sq. genit. pers. Sap. 3, 8. — 3) ex usu graecitatis serioris (cf. *Win*. p. 24. 215.) *regem constituo* vel *facio, zum Könige machen*, 1 Macc. 8, 13. ὅσοις ἂν — βασιλεύουσι pro: ὅσοις ἂν βούλωνται βοηθεῖν, βοηθοῦσι καὶ ὅσοις ἂν βούλωνται βασιλεύειν, τούτους βασιλεύουσι. — Ita LXX. βασιλεύω τινά הִמְלִיךְ Judic. 9, 18. 1 Sam. 15, 35. 2 Sam. 2, 9. 1 Regg. 1, 43. 12, 1. Job. 34, 30. Jes. 7, 6. —

Βασιλικός, ή, όν (βασιλεύς) 1) *regius, a, um*, a) universe ut ἀποθήκη Esr. 1, 54. ἀργύριον 3 Macc. 3, 28. αὐλή 2 Macc. 13, 15. βιβλιοφυλάκιον Esr. 6, 21. γαζοφυλάκιον Esr. 8, 18. ἐντολή 2 Macc. 3, 13. 4, 25. ἐξουσία 3 Macc. 7, 12. θρόνος Addit. ad l. Esth. 6, 10. θώραξ 1 Macc. 6, 43. τὰ κείμενα 2 Macc 4, 11. νόμος Esr. 8, 24. οἰκονόμος — 67. ὀφείλημα i. e. *id quod regi debetur, quod regi solvendum* vel *praestandum est* 1 Macc. 15, 8. πᾶν ὁ β. καὶ τὰ ἐσόμενα βασιλικά sc. ὀφειλήματα — πρόνοια 2 Macc. 4, 6. τὰ ὑπάρχοντα Esr. 6, 32. χρεία 2 Macc. 15, 5. (Diod. Sic. 1, 46. Xen. Cyr. 8, 5. 3.) — **b)** neutr. τὸ β. substantive positum (vid. ἀγαθός) aa) *aerarium regium* = τὸ β. γαζοφυλάκιον 1 Macc. 13, 15. 2 Macc. 3, 13. (Plut. apophth. Al. M. Mor. 2. p. 23. Diod. Sic. 2, 40. 11, 67.) — bb) plur. τὰ βασιλικά = vel τὰ β. χρήματα, *pecunia ad regem pertinens* ὅσοι ἂν φύγωσιν — ὀφείλοντες βασιλικά *quod deberent pecunias regias* l. c. *quod essent debitores fisci regii* 1 Macc. 10, 43. (Jos. Ant. 13, 2. 3. ὅσοι δ' ἂν φύγωσιν εἰς τὸ ἱερόν — ἢ βασιλικὸν ὀφείλοντες χρήματα ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν ἀπολελύσθωσαν.) Esr. 1, 7. ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐδόθη *e pecunia regia* vel *ex aerario regio dabatur* — vel *ad regem pertinentia*, ut ἀπὸ τῶν γεννημάτων τῆς γῆς *quae ex frugibus terrae regi tribuenda sunt* 1 Macc. 11, 34. — 2) *regalis, e*, trop. pro: *magnificus, egregius, augustus*, ita comparat. βασιλικώτερος 4 Macc. 14, 2. (Lucian. dial. deor. 20, 16. Xen. Conv. 1, 8.)

Βασίλισσα, ης, ἡ, *regina*, Addit. ad l. Esth. 4, 1. 5, 7. 7, 4. (Plut. apophth. Mor. 2. p. 22. ed. *Tauchn*. Pol. 23, 18. 2. Xen. Oec. 9, 15.) cf *Lob*. ad Phryn. p. 226. —

Βάσις, εως, ἡ (βαίνω gradus, gressus Hdian. 6, 5. 12.) 1) *id quo gradimur* i. e. *pes*, βάσει χρῆσθαι *pede uti* = *incedere*. Sap. 13, 18. (Jos. Ant. 7, 5. 5.) 2) *id in quo gradimur, worauf man geht* = *fundamentum*, ἀσφαλῆ βάσιν ἑδράζειν *firmum fundamentum collocare* = *festen Boden fassen*, Sap. 4, 3. στύλοι — ἐπὶ βάσεως ἀργυρᾶς *columnae in basi argentea* (silbernes Gestelle od. Piedestal) *collocatae* Sir. 26, 18. (Diod. Sic. 5, 44.)

Βασκαίνω, f. ανῶ (βάσκω, βάω, garrio, loquor, columnior Plut. Pericl. c. 2. fascino, magica vi alicui aliquid mali infero; fieri id putabatur potissimum invido oculo cf. Ael. H. anim. 1, 35. Plut. Symp. 5, 7. sq.) *invideo, ἐμαυτόν mihi ipsi*, pro: *necessaria mihi ipsi denego* Sir. 14, 6. ὀφθαλμῷ *oculis invidiam prodo*, v. 8. (Plut. Ages. 22.) De βασκαίνω τινά fascino aliquam et β. τινί alicui invideo vid. Lob. ad Phryn. p. 463. *Win*. §. 32, 1.

Βασκαμά, ἡ (Jos. Ant. 13, 6. 6. βασκά) *Baskama*, nom. propr. urbis in qua sepultus esse dicitur Jonathan frater Judae Maccabaei 1 Macc. 13, 23.

Βασκανία, ας, ἡ (βασκαίνω) 1) *fascinatio*, *Blendwerk*, φαυλότητος Sap. 4, 12. — 2) *invidia* 4 Macc. 1, 26. 3, 16. 2, 15.

Βάσκανος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (βασκαίνω) *invidus*, Sir. 14, 3. 18, 17. 37, 11. (Ael. hist. an. 1, 35. Plut. Symp. 5, 7. 1. 4. Alciph. 1, ep. 15.)

Βασσαί, ὁ, hebr. בֵּצַי, *Bassai*, nom. propr. indeclin. viri Judaei, cuius posteri Esram in Judaeam sunt secuti Esr. 5, 16. coll. 2, 17.

Βαστάζω, f. άσω et άξω (cf. *Rost* §. 70. not. 5. *Buttm.* §. 83. not. 1. gr. max. I. §. 92. not. 5. *Matth.* §. 177. tollo) *porto*, τινά Sir. 6, 24. quo l. pro βάσταξον codd. βάστασον. τινὰ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς (de quo genit. partis vid. ἅπτω) capillis prehensum porto aliquem, Hist. bel. et. drac. 36. (τί Ael. V. H. 2, 9. Hdian. 4, 7. τινά 3, 22.)

Βάτραχος, ου, ὁ, *rana*, Sap. 19, 20. (Ael. V. H. 1, 3.)

Βαφή, ῆς, ἡ (βάπτω) *immersio*, ἐν βαφῇ, immersione, dum immergitur aquae Sir. 34, 26. (Soph. Ai. v. 636.)

Βδέλυγμα, τος, τό (βδελύσσω) *id quod abominationi fuit et abominationi est, Gegenstand des Abscheues*, a) univ. i. e. de personis et rebus, quae abominationi sunt, quibuscumque Sir. 13, 19 ter. 19, 19. 27, 30. — b) de idolis et rebus ad idolorum cultum pertinentibus, quippe quae Deo et homini optimo cuique sunt abominationi: *Greuelwesen*, Sap. 12, 23. 14, 11. Sir. 49, 2. βδελύγματα ἀνομίας i. e. *cum legis violatione* vel *cum improbitate coniuncta* Esr. 7, 13. — ita LXX. pro שִׁקּוּץ Deut. 29, 17. 1 Regg. 11, 5. — statua Antiochi Epiphanis iussu altari holocaustorum imposita, appellatur βδέλυγμα 1 Macc. 6, 7. vel β. ἐρημώσεως i. e. *cum desolatione coniunctum* 1 Macc. 1, 54. cf. de hac ara Jos. Ant. 12, 5. 4. — c) = *factum odio* et *abominatione dignum*, *flagitium*, Sir. 10, 13. 15, 13. 17, 21. — ita pro שִׁקּוּץ Jer. 4, 1. 13, 27.

Βδελυκτός, ή, όν (βδελύσσω) *abominabilis, e*, Sir. 41, 5. 2 Macc. 1, 27. — pro תּוֹעֵבָה Prov. 17, 15.

Βδελύσσω, f. ξω (βδέω flatum ventris emitto, pedo; foetere facio, foetidum reddo, τὴν ὀσμήν τινος trop. pro: vilem et abominabilem reddo Ex. 5, 21. ubi pro הִבְאִישׁ) 1) *contamino, inquino*, τὴν ψυχήν μου *animum meum*, ἔν τινι aliqua re 1 Macc. 1, 48. — ita pro שִׁקֵּץ Lev. 11, 43. 20, 25. — 2) βδελύσσομαι, dep. med. (aversor ob foetorem, Aristoph. Plut. v. 700) a) significatione activa *abominor, aversor*, sq. acc. Sap. 11, 24. Sir. 16, 8. Jud. 9, 4. 3 Macc. 2, 33. 3, 23. 4 Macc. 5, 1. 7. Addit. ad l. Esth. 4, 12. 13 bis. — τὶ ἔν τινι aliquid *vultu inhaerens alicui rei*, ubi Lat. *propter aliquid* Sir. 11, 2. τί Clem. Alex. Paedag. II, 5. p. 170. ed. Sylb.) — b) significatione passiva (cf. de temporibus verborum depon. significatione pass. positis *Matth.* §. 495. e. *Buttm.* §. 100. 3. not. 7. gr. max. II. §. 113. not. 5. *Rost* §. 113. not. 5. *Erf.* et *Wunder* ad Soph. OR. 1512.) leguntur nunc fut. 1. p. βδελυχθήσομαι *abominationi ero* Sir. 20, 6. — nunc perf. pass. ἐβδέλυγμαι 3 Macc. 6, 9. (Clem. Alex. Strom. IV. p. 54. ed. Sylb. Pol. 33, 16. 20.) — nunc praesens βδελύσσομαι *abominationi sum, contemnor*, 2 Macc. 5, 8. (ita εὔχομαι Soph. OR. 1512.) —

Βέβαιος, α, ον (βαίνω) *stabilis, firmus, certus*, ut ἐλπίς 4 Macc. 17, 4. εὔνοια 3 Macc. 7, 7. πίστις 5, 31. et Addit. ad l. Esth. 2, 3. πνεῦμα Sap. 7, 23. (Xen. Hist. 3, 7. Diod. Sic. 17, 40.).

Βεβαιόω, ῶ f. ώσω (βέβαιος) *confirmo*, ὅρκον *iusiurandum* i. e. *iuramento interposito confirmo* vel *affirmo*, 3 Macc. 5, 42. (τὴν ἐπαγγελίαν Diod. Sic. 1, 5. τὴν πρᾶξιν Xen. An. 7, 6. 17.)

Βεβαίωσις, εως, ἡ (βεβαιόω) *confirmatio*, ἀφθαρσίας Sap. 5, 18. (Thuc. 4, 87.)

Βέβηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ad quem aditus patet, a βηλός limen) *profanus* (i. e. non initiatus, ἀμύητος Plat. Symp. p. 334. C. cf. Ruhnk. ad Tim. p. 60.) i. e. *impius*, ita de hominibus 3 Macc. 2, 2. 14. 7, 15. (Ael. V. H. 3, 9.) — de rebus ut στόμα 3 Macc. 4, 16. χείρ 2 Macc. 5, 16. (Thuc. 4, 97.)

Βεβηλόω, ῶ f. ώσω (βέβηλος) *profano*, ita a) sq. acc. rei, ita de rebus sacris *entweihen, entheiligen*, ut τὰ ἅγιά σου Jud. 9, 8. 1 Macc. 2, 12. 3, 51. διαθήκην ἁγίαν 1, 63. τὸ θυσιαστήριον 1 Macc. 4, 38. 44. 54. cf. ad haec loca Jos. Ant. 12, 5. 4. et 1 Macc. 1, 54. (Heliodor. 10. p. 513.) pro חִלֵּל, טִמֵּא Exod. 31, 14. Ez. 43, 7. — de rebus aliis, ut μήτραν τινός Jud. 9, 2. τὸ σπέρμα μου sc. eo quod contra legem mos. cum mulieribus exteris consuesco Sir. 47, 20. — b) τινά ut θυγατέρα = *violo, stupro, vitio*, Sir. 40, 2. ita pro חִלֵּל Lev. 21, 7.

Βεβήλωσις, εως, ἡ (βεβηλόω) *profanatio*, Jud. 4, 3. 12. 8, 21. 1 Macc. 1, 48. 3 Macc. 1, 29.

Βεέλσαρος, ου, ὁ, *Beelsarus*, nom. propr. viri Esrae aequalis Esr. 5, 8. cf. בִּלְשָׁן, LXX Βαλασάν Esr. 2, 2.

Βεέλτεθμος, ου, ὁ, *Beeltethmus*, nom. propr. ministri regis Persarum, Esr. 2, 16. 25. quo l. codd. Βεελτεμώθ. cf. hebr. בְּעֵל־טְעֵם dominus edictorum i. e. praefectus provinciae; LXX Βαλτάμ. Esr. 4, 8. 9.

Βελαμών, ἡ, *Belamon*, nom. propr. loci incogniti Jud. 8, 3. cf. *Win.* bibl. Realw. sub *Baal Hamon*.

Βελθέμ, vel Βελβαίμ, *Belthem*, nom. propr. indeclin. loci incogniti Jud. 7, 3.

Βελμέν, vel Βελμαίν, *Belmen*, nom. propr. indeclin. loci incogniti Jud. 7, 4.

Βέλος, εος, ους, τό (βάλλω) *iaculum* i. e. *telum omne quod eminus e manu mittitur, telum, sagitta*, Sap. 5, 12. Sir. 19, 11. 1 Macc. 6, 51. 2 Macc. 5, 3. 12, 27. (Xen. An. 3, 3. 16. Diod. Sic. 17, 41.) — Sir. 26, 12. ἔναντι — φαρέτραν trop. pro: *Veneris cupidinem exstinguet e quovis obvio*.

Βελόστασις, εως, ἡ (βέλος, ἵστημι) *tabulatum machinis telisque recipiendis aptum*, 1 Macc. 6, 51. 20. habent h. l. codd. βελοστασία i. e. locus quo βελόστασις erigitur. (Diod. Sic. 20, 85.)

Βελτίων, ονος, ὁ ἡ — ον, τό, comparat. adiect. ἀγαθός, *melior, us, praestantior us*, sq. genit. (*Matth.* §. 356. §. 450. *Buttm.* §. 119, 4. *Rost* §. 109. 5. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 350.) Sap. 13, 3. Sir. 30, 15. de h. l. neutro praedicati pertinente ad subiectum fem. generis vid. ἀγαθός. — v. 16.

Βέλτιστος, η, ον, *optimus, a, um*, superlat. adiect. ἀγαθός, 2 Macc. 14, 30. vid. de h. l. ἀπό. — 3 Macc. 3, 26.

Βενιαμίν, ὁ, hebr. בִּן־יָמִין, *Benjamin*, nom. propr. indeclin. Erat autem B. filius Jacobi decimus Esr. 5, 66. 9, 5. Addit. ad l. Esth. 1, 2. 2 Macc. 3, 4.

Βερέα, ας, ἡ, *Berea*, nomen urbis in Judaea sitae 1 Macc. 9, 4.

Βέροια, ας, ἡ, *Beroea*, urbis Syriae a Seleuco conditae et sitae inter Hierapolin et Antiochiam 2 Macc. 13, 4.

Βετάνη, ἡ, *Betane*, urbis Palaestinae meridionalis interiacens Hierosolymam et Kades Jud. 1, 9.

Βετολιώ, *Betolio*, nom. propr. indeclin. loci incogniti Esr. 5, 21. Sunt tamen qui esse monent = Βαιθήλ vid. βαιθήλ.

Βετομεσθαίμ, ἡ, vid. Βαιτομεσθαίμ.

Βετυλούα, ἡ, *Bethulia*, nom. propr. indeclin. urbis Palaestinensis. Sita esse dicitur in colle in confiniis urbium Esdrael et Dothaim Jud. 4, 6. 6, 10. 11. 14. 7, 1. 3. 6. 13. 20. 8, 3. 11. 10, 6. 11, 9. 12, 7. 13, 10. 15, 3. 6. 16, 21. 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Bethulia.*

Βηβαί, *Bebai*, nom. propr. indeclin. loci Jud. 15, 4. memorati.

Βηβαΐ, ὁ, *Bebai*, hebr. בֵּבָי, nom. propr. indeclin. viri iudaei Esr. 5, 13. 8, 37. 9, 29. coll. Esr. 2, 11.

Βηζέθ, ἡ (Jos. b. i. 5, 4. 2. 5, 5. 8. Βεζεθά i. e. καινόπολις) *Bezetha*, nom. propr. indeclin. unius ex collibus, quibus superstructa erat Hierosolyma vel ἡ καινόπολις Hierosolymorum 1 Macc. 7, 19. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jerusalem.*

Βηθδαγών, i. e. בֵּית דָּגוֹן, *Bethdagon*, i. e. *fanum Dagonis* 1 Macc. 10, 83. coll. Jos. Ant. 13, 4. 4. Alii minus recte, ut videtur, respici h. l. putant urbem Bethdagon, quarum una erat tribus Judae, altera tribus Asser. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Beth-Dagon.*

Βήλ, ὁ, vel Βῆλος, ου, ὁ (ita Bar. 6, 41.) *Belus*, summus Babyloniorum deus lectisterniis coli solitus. Hist. bel. et drac. 3—5. 6. 9. 10—12. 14. 16. 22. Bar. l. l. (Diod. Sic. 2, 8 et 9. Hdot. 1, 181.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Bel.*

Βήλεμος, ου, ὁ, *Belemus*, hebr. בִּשְׁלָם, nom. propr. ministri regis Persarum, Esr. 2, 16. coll. Esr. 4, 7.

Βῆλος, ου, ὁ, vid. Βήλ.

Βῆμα, τος, τό (βαίνω) 1) *gressus, Tritt, Schritt*, Sir. 17, 26. 45, 9. (Xen. Cyr. 7, 5. 6.) — 2) *locus ad quem per gradus adscenditur, suggestus*, Esr. 9, 42. 2 Macc. 13, 26. (Xen. Mem. 3, 6. 1.)

Βήρυλλος, ου, ὁ. ἡ, *Beryllus*, gemma coloris viridis languidioris Tob. 13, 17.

Βηρώγ vel ut habent codd. βηρώθ, ἡ, hebr. בְּאֵרוֹת, *Beeroth*, nom. propr. indeclin. urbis Gibeonitarum, post Benjaminitarum, Esr. 5, 19. coll. Esr. 2, 25. coll. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Beeroth.*

Βία, ας, ἡ, *vis*, i. e. a) *Kraft* (robur, Körperkraft, Hom. Il. 7, 197.) ut πνευμάτων der Geister, Sap. 7, 20. (Hom. Il. 3, 45.) πυρός 17, 5. — b) *impetus, vehementia*, Sap. 4, 4. 19, 13. 3 Macc. 3, 15. βίᾳ ῥοίζου, alii vis stridorem faciens, sausende Gewalt, alii: velocitatem habens = Schnellkraft Sap. 5, 11. τυράννου 4 Macc. 17, 2. — βίᾳ *vim adhibendo* (de dat. modum indicante vid. ἀγερωχία) 1 Macc. 6, 63. 3 Macc. 2, 28. — *ἐν βίᾳ im Zustande heftiger Leidenschaft* Sir. 20, 2. ubi alternat cum ἐπιθυμία — μετὰ βίας 3 Macc. 4, 7. 4 Macc. 11, 25. (Diod. Sic. 4, 78. Xen. Cyr. 7, 1. 31.)

Βιάζομαι, f. άσομαι, verb. dep. med. (βία) *vi utor, vim adhibeo*, a) sq. acc. *rei* = *vim infero rei alicui* ut τὴν ἀνάγκην i. e. *necessitati obluctor*, 4 Macc. 8, 23. (τὴν ἐκείνου sc. θεοῦ βούλησιν Jos. Ant. 4, 6. 5.) — τὴν θύραν *vi ianuam aperio* 2 Macc. 12, 41. (τὴν πάροδον Zosim. 5, 29.) τὰ κακοήθη πάθη *vi opprimo perturbationes perversas* 4 Macc. 2, 16. τὸν ἐμαυτοῦ τρόπον *vi mores meos corrigo* 4 Macc. 2, 8. ῥοῦν ποταμοῦ *fluendo fluminis obnitor*, Sir. 4, 26. cf. nostrat: *wider den Strom schwimmen* et Juven. 4, 89. dirigere brachia contra torrentem. — b) sq. acc. personae, *vim infero alicui* (Xen. Ages. 11, 1.) πρός τι *ut faciet aliquid*, i. e. *vi adigo aliquem ad aliquid* 4 Macc. 11, 24. — a. 1. pass. significatione passiva (vid. βδελύσσω) *vis mihi illata est, vim passus sum, vi oppressus sum-ἐν ἐδέσμασι, in cibis sumendis occupatus* i. e. *oppressus sum ciborum multitudine, ich habe mich beim Essen überladen*, Sir. 34, 21. (ita Xen. Mem. 1, 2. 10. et praes. Xen. Conv. 2, 26.) cf. *Rost* §. 84. sub βιάζομαι. §. 113. not. 5. *Buttm.* gr. max. §. 114. sub βιάζομαι.

Βίαιος, αία, αιον (βία) *violentus, gewaltig*, comparat. βιαιότερος, α, ον, *violentior, us*, ut ἀνατροπή 3 Macc. 4, 5. κλύδων Sap. 19, 7. ὕδωρ 13, 2. — Comparat. sq. genit. (vid. βελτίων) 4 Macc. 5, 15. — τῶν βασάνων i. e. *vim cruciatuum animi fortitudine superans*, 7, 5. — abest comparatio e contextu cognoscenda (vid. ἀναγωγός) πάθη βιαιότερα *perturbationes vehementiores*, i. e. quae alias vi superant 4 Macc. 2, 16. (Diod. Sic. 2, 19. Xen. Cyr. 1, 3. 17.)

Βιαίως, adv. (βίαιος) *violenter, cum vi*, Addit. ad l. Esth. 2, 7.

Βιβλιοθήκη, ης, ἡ (βιβλίον, θήκη) *bibliotheca, libraria*, 2 Macc. 2, 13. (Athen. Deipnosoph. V. p. 203. E.)

Βιβλίον, ου, τό (deminut. subst. βίβλος, cf. de diminutione huius voc. ad formam, non ad significationem pertinente *Lob.* ad Phryn. p. 211. *Buttm.* §. 109. not. gr. max. §. 119. 6. *Fritzsche* Ev. Matth. 782. *Passow* sub hac voce) *libellus, liber*, Sir. praef. I. ter. Sir. 50, 27. Bar. 1, 1. 3. 14. Tob. 12, 20. Esr. 2, 21. 9, 45. 1 Macc. 12, 9. 2 Macc. 2, 23. (Xen. Mem. 1, 6. 14.) — *de epistola* 1 Macc. 1, 44. = *tabula, Blatt*, Tob. 7, 14 — seq. genit. auctoris Esr. 1, 11. vel personae, cuius res gestas habet Esr. 1, 33. vel possessoris 1 Macc. 14, 23. vel rei quam continet 1 Macc. 1, 56. 57. 3, 48. vel temporis = *Annalen*, 1 Macc. 16, 24.

Βιβλιοφυλάκιον, ου, τό (βιβλίον, φυλακή) *repositorium librorum*, maxime repositorium litterarum publicarum, *Archiv*, Esr. 6, 21. 23.

Βίβλος, ου, ἡ (*liber* papyri Theophr. hist. plant. 4, 9.) *liber, Buch*, Sir. praef. 1. praef. 2. ter. Bar. 1, 3. 2 Macc. 6, 12. 8, 23. seq. genit. nunc rei, quam continet Sir. 24, 22. Bar. 4, 1. Tob. 1, 1. Esr. 1, 33. — vel temporum, quorum historiam exponit Esr. 1, 42. — rel auctoris aut personae, cuius res in eo habentur Esr. 5, 49. 7, 6. 9. (Dem. 313, 14. Diod. Sic. 1, 4.)

Βιβρώσκω, pf. βέβρωκα, pf. p. βέβρωμαι, *comedo*, Bar. 6, 72. Hist. bel. et drac. v. 7, 11. 2 Macc. 2, 11. (Xen. Hist. 1, 24.)

Βίος, ου, ὁ, 1) *vita, quam vivimus* i. e. a) *vitae tempus, Lebenszeit*, Sap. 2, 1. 4. 5. 8, 5. 7. 15, 9. 12. 4 Macc. 4, 1. (Diod. Sic. 14, 1. Dem. 1479, 15. Xen. Mem. 1, 2. 8. 4, 7. 9.) — Formulae notandae: ζῆν τὸν μέχρι γήρως βίον *vitam agere per illud quod est ad senectutem usque tempus* (de acc. durationis vid. αἰών) 4 Macc. 6, 18. (Lucian Tim. §. 33.) — ἐπιζῆν τὸν τῆς εὐτεχνίας βίον 4 Macc. 18, 9. καταστρέφειν τὸν βίον vitam finire = mori. 2 Macc. 9, 28. καταστροφὴ τοῦ β. 3 Macc. 4, 4. (Diod. Sic. 1, 58 et 68.)

ἡ κατὰ τον β. ἀρετή *virtus per omne vitae tempus consqicua* 3 Macc. 6, 1. ὑστάτη βίου ῥοπή 5, 49. — b) *status vitae, der Zustand des Lebens,* opp. θάνατος = *Zustand des Todes,* ut εἴσοδος εἰς τὸν β. Sap. 7, 6. 2 Macc. 6, 19. 4 Macc. 12, 20. διαλλάσσειν vel μεταλλάσσειν τὸν β. propr.: *statum vitae cum mortis statu permutare* i. e. *mori* 2 Macc. 6, 27. — Esr. 1, 31. 2 Macc. 4, 7. 5, 5. 7, 40. ἐκλείπειν τὸν β. 2 Macc. 10, 13. (Diod. Sic. 1, 58.) — c) *vitae ratio,* i. e. aa) *vitae externae conditio = sors qua quis dum vivit, utitur,* ut βίος πτωχοῦ Sir. 29, 22. 38, 19. 34, 4. 40, 29. οὐχ—ζωῆς *non ea vitae conditione quae dici possit vita vitalis = praestat* οὐ ζῆν quam tali esse conditione. (Diod. Sic. 1, 18. Xen. Mem. 3, 2. 3.) — Loci quorum contextus docet, respondere voc. βίος nostratium: *behagliches Leben, Reize und Annehmlichkeiten des Lebens,* Lat. *vitae bona et gaudia,* ita in formulis κοινωνεῖν βίον, ἀπολαύειν τοῦ β., κοινωνία τοῦ β. 2 Macc. 4, 25. 3 Macc. 4, 6. 4 Macc. 16, 19. (Dem. 869, 25.) ὁ ἥδιστος β. *suavissima vitae usura,* 4 Macc. 8, 22. — Plur. βίοι Addit. ad l. Esth. 2, 2. Sap. 14, 24. βίους—καθαροὺς φυλάσσειν i. e. *amare ut castus et innocens sit bonorum quae habet vita, usus.* (οἱ βίοι Diod. Sic. 14, 5.) — bb) *sentiendi agendique ratio, mores,* Sap. 2, 15. 4, 9. 5, 4. 15, 10. 3 Macc. 6, 10. 4 Macc. 5, 34. 7, 7. de h. l. genitivo in exclamatione vid. ἀγών et γῆρας 8, 7. 10, 15. 13, 23. — β. σοφίας i. e. *vita sapientiae praeceptis accommodata* 4 Macc. 1, 15. (Diod. Sic. 14, 1. Xen. Mem. 1, 2. 15.) βίοι ἀλλότριοι ita codd. Sir. 19, 7.

2) *homines una locisque temporibusque iisdem viventes, saeculum,* Sap. 10, 8. 14, 21. 4 Macc. 17, 14. ubi ὁ τῶν ἀνθρώπων β. (Dem. 330, 13. 774, 4.)

Βιοτεύω, f. εύσω (βίος) *vitam ago,* seq. acc. rei ad accuratiorem rei, de qua agitur, definitionem pertinente (vid. ἐκλείπω) τὰ ἤθη ἐν νόμῳ *secundum mores in lege praescriptos, mores lege praescriptos vita exprimo* i. e. *legi convenienter vivo,* Sir. praef. 1. fin. (Thuc. 1, 130.)

Βιόω, ῶ f. βιώσομαι, a. 1. ἐβίωσα (de quo aor. rariore vid. *Rost* §. 84. sub βιόω. *Matth.* §. 227. *Buttm.* gr. max. II. §. 114. sub βιόω—βίος) *vivo* i. e. *vitam ago,* sq. ἐν c. dat. rei, in qua occupatus est aliquis vel versatur = *studiosus rei, deditus rei,* 4 Macc. 5, 21. Sap. 12, 23. (Ael. V. H. 12, 2. ὁ ἐν μούσαις βίος) — sq. accus. nominis synonymi, ut ζωὴν ἐπαιτήσεως = *vitam mendici ago* Sir. 40, 28. μακάριον αἰῶνα 4 Macc. 17, 18. de quo acc. vid. ἀνθέω.

Βίωσις, εως, ἡ (βιόω) *vita,* i. e. *vitae vel agendi ratio,* ita ἡ ἔνδομος β. Sir. praef. 1.

Βλάβη, ης, ἡ, *damnum, noxa,* signif. activa = δύναμις βλαβερά *vis nociva,* Sap. 11, 19.

Βλάπτω, f. ψω, *noceo, laedo, damno afficio,* τινά (cf. *Matth.* §. 411, 4. *Rost* §. 104. 2. a. *Win.* §. 32, 4.) 4 Macc. 9, 7. Sap. 18, 2. de h. l. praesente vid. *Grimm* p. 356. *Matth.* §. 504, 1. *Win.* §. 42, 5. (Ael. V. H. 1, 34. Xen. Cyr. 1, 6. 29.) — pass. βλάπτομαι *damno afficior,* Tob. 12, 2. ὑπό τινος 2 Macc. 12, 22. Sap. 10, 8. ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ καλὰ = εἶχον τὴν βλάβην του μὴ γνῶναι τ. κ. (vid. de gen. sub ἀπατάω monita.) *Sie hatten den Schaden des Nichtkennens, = hactenus miseri fuerunt, quatenus non cognoverunt* τὰ κ.

Βλαστάνω, f. βλαστήσω, a. 1. ἐβλάστησα (de quo aor. serioris aevi cf. *Matth.* §. 227. *Buttm.* gr. max. II. §. 114. *Rost* §. 84. sub βλαστάνω. *Win.* §. 15.) *progermino,* i. e. a) *frondesco,* Sir. 39, 13. (Xen. Oec. 19, 2.) — b) active *produco* ut χάρ:ν 24, 17. (Aeschyl. fragm. 619. Apollon. 1, 1131.

Βλάστημα, τος, τό (βλαστάνω) *germen, surculus,* κέδρου Sir. 50, 12. (Isocr. ad Demon. p. 16. ed. Lange.)

Βλαστός, οῦ, ἡ (βλαστάνω) *germen,* λιβάνου arboris thuriferae Sir. 50, 8.

Βλασφημέω, ῶ f. ήσω (βλάπτω τὴν φήμην τινός famam alicuius laedo Diod. Sic. 2, 21. vel a βλάξ et φήμη vid. *Passow* sub βλάσφημος) *convicior, dictis contumeliosis proscindo aliquem,* abs. 2 Macc. 10, 34. 12, 14. εἴς τινα = *impie loquor in aliquem,* Hist. bel. et drac. v. 9. (Jos. b. j. 2, 17. 1. Dem. 1229, 5.)

Βλασφημία, ας, ἡ (laesio famae Pol. 11, 5. 8.) *contumeliose dictum, ehrenrührige Rede, Lästerung,* 1 Macc. 2, 6. 10, 35. (Jos. Ant. 6, 9. 2. Dem. 141, 2.) — sq. εἴς τινα vel ἐπί τινα in aliquem 2 Macc. 8, 4. 15, 24.

Βλάσφημος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (vid. βλασφημέω) *maledicus, a, um,* ἔθνη 2 Macc. 10, 4. — ὁ βλ. substant. (vid. ἀγαθός) *der Lästerer,* 2 Macc. 9, 28. 10, 36. — sine artic. Sap. 1, 6. Sir. 3, 16. ὡς—πατέρα i. e. *homini impie in Deum loquenti aequiparandus est is qui patrem suum deserit.* (Hdian 7, 8. 12.)

Βλέπω, f. ψω, 1) *cernere possum,* Tob. 11, 16, (Ael. V. H. 6, 12. Xen. Mem. 1, 3. 4.) — 2) *oculis cerno, adspicio,* sq. acc. Sap. 2, 15. βλεπόμενος i. e. *si adspicitur.* De part. resolvendo vid. ἀγαθός — 13, 7 et 17, 6. τὰ βλεπόμενα *res quae oculis cernuntur* — 16. 18. de h. l. βλέπων εἶδον vid. sub εἶδον monita. Tob. 11, 15. Esr. 4, 33. abs. Addit. ad l. Esth. 5, 7. 1 Macc. 12, 29. 2 Macc. 2, 2. (Jos. Ant. 6, 6. 2. Hdian 2, 9. 6. Lucian dial. deor. 20, 15.) — dicitur Deus Sir. 15, 18. βλέπων τὰ πάντα quatenus cognitam habet omnem omnium rerum universitatem. — 3) *specto, ich blicke, oculos converto,* a) univ. εἴς τι Sir. 40, 29. Hist. Sus. 9. Jud. 9, 9. 4 Macc. 15, 15. (Xen. Cyr. 2, 2. 6. Hdian 3, 11. 5.) — b) ad normam hebr. רָאָה sq. בְּ *oculis inhaereo alicui,* de personis quae delectantur adspectu malorum hostibus suis inflictorum, sic sq. ἐπί τινι = βλέπω τι χαίρων ἐπ' αὐτῷ Sir. 25, 7. — ita ἐπιδεῖν ἐπὶ αὐτῷ Sir. 25, 7. — ita ἐπιδεῖν ἐπί τινα pro hebr. רָאָה sq. בְּ Ps. 112, 8. coll. 54. 8. — ἐν ὀφθαλμοῖς *vor Augen sehen* Sir. 30, 20. cf. *Passow* sub ἐν.

Βλέφαρον, ου, το (βλέπω) *palpebra,* Sir. 26, 9. (Xen. Mem. 1, 4. 6.)

Βοάω, ῶ f. βοήσω (βοή) *clamo, vocifero,* a) univ. Hist. Sus. 24. Hist. bel. et drac. v. 37. addito φωνῇ μεγάλῃ (vid. ἀναβοάω) Hist. Sus. v. 46. — b) de laetantibus, addito φωνῇ μ. Hist. bel. et drac. 18. Esr. 5, 62. (Xen. C. 7, 5. 56.) c) de dolentibus, φωνῇ μ. Jud. 14, 16. (Plut. vit. Coriol. c. 25.) — d) de personis benevolentiam vel auxilium alicuius implorantibus, φωνῇ μ. 1 Macc. 13, 45. πρός τινα v. 50. — πρὸς τὸν θεὸν vel πρὸς κύριον Bar. 4, 21. 27. Tob. 6, 17. Jud. 4, 15. 7, 29. 10, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 9. 7, 6. ita pro זָעַק אֶל Hos. 7, 14. ἐναντίον τῶν θεῶν Bar. 6, 32. εἰς τὸν οὐρανὸν 1 Macc. 4, 1. 10. 14. addito φωνῇ 3, 30. — ἐν προσευχῇ = ἐν ἐν πρ. *preces faciens* 1 Macc. 5, 33. — φωνῇ μ. 1 Macc. 3, 54. — β. λέγων Jud. 6, 18.

Βοή, ῆς, ἡ, *clamor,* Sir. 30, 7. dolentium Sap. 18, 10. Jud. 14, 16. 19. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 3 Macc. 1, 28. 4, 2. 5, 7. laetantium 7, 16. (Ael. V. H. 13, 46. Xen. An. 4, 7. 23.)

Βοήθεια, ας, ἡ (βοηθέω) *auxilium,* a) propr. Sap. 13, 16. Sir. 8, 16. 40, 26. Jud. 6, 21. 7,

31. 8, 17. 1 Macc. 5, 39. 10, 24. 74. 11, 47. 12, 15. 16, 3. 18. 2 Macc. 8, 20. 23. 35. 12, 11. 13, 13. 15, 8. 35. 3 Macc. 5, 25. ἡ τῶν ὅλων β. *auxilium quod proficiscitur ab armis* vel *quod est in armis sumendis* 2 Macc. 9, 2. (Hdian 2, 5. 5. Thuc. 3, 113.) — b) metonym. pro: οἱ βοηθοί *auxiliatores, copiae auxiliares, socii* (vid. αἰχμαλωσία) 1 Macc. 14, 1. Sir. 40, 24. (Xen. An. 2, 3. 19. Diod. Sic. 14, 48.)

Βοηθέω, ῶ f. ήσω (βοή et θέω curro, accurro ad clamorem, maxime periclitantium, accurro ad auxilium ferendum, Xen. Cyr. 3, 2. 1.) *auxilior, opitulor*, τινί Sap. 13, 16. Sir. 12, 17. 29, 4. Bar. 4, 17. 6, 58. Jud. 8, 11. 15. — Esr. 2, 6. de h. l. 3. plur. imperat. βοηθείτωσαν cf. *Matth.* §. 198. *Buttm.* §. 93. II. 5. gr. max. II. §. 88. not. 8. *Rost* p. 421. *Win.* §. 13, 2. c. — Addit. ad l. Esth. 4, 4. 11. 1 Macc. 3, 2. 15, 53. 7, 20. τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ *ut auxilium ei ferret.* De hac genit. vi vid. sub αἴρω notata. — 1 Macc. 8, 13. 10, 72. 12, 15. 2 Macc. 6, 11. 3 Macc. 1, 4. 2, 11. 4, 21. 5, 25. 4 Macc. 14, 17. (Hdian 2, 7. 5. Xen. Mem. 2, 6. 25.) — ἔν τινι *aliqua re*, Esr. 2, 9. — absol. 1 Macc. 12, 53. 3 Macc. 1, 16. vid. de h. l. ἀνάγκη. — 3, 8. 4 Macc. 3, 3.

Βοήθημα, τος, τό (βοηθέω) *adminiculum, auxilium, Hilfe, Hilfsmittel,* Sap. 17, 12. 2 Macc. 15, 8. (Diod. Sic. 1, 25.)

Βοηθός, οῦ, ὁ, ἡ—όν, τό (βοηθέω) adiect. βοηθὸν — στήριγμα Tob. 8, 6. substantive *auxiliator, auxiliatrix, socius,* Sir. 36, 29. 51, 2 bis. Tob. 8, 6. Jud. 7, 25. 9, 4. 11. 2 Macc. 3, 39. Addit. ad l. Esth. 4, 4. (Dem. 31, 3. Xen. Mem. 2, 1. 14.)

Βόθρος, ου, ὁ, *fossa, fovea,* Sir. 12, 16. 27, 26. (Xen. Oec. 19, 7.) — Sir. 21, 10. βόθρος ᾅδου *fovea orci* i. e. *in orcum abducens* vid. de genit. vi latius patente ἀβοηθησία.

Βόκκα, ὁ, hebr. בֻּקִּי *Bokka,* nom. propr. indecl. unius e maioribus Esrae, Esr. 8, 2. coll. 7, 4.

Βόλβιτον, ου, τό (att. βόλιτον cf. *Lob.* ad Phryn. p. 357. Gregor. Cor. p. 133. ed. *Schäfer,* a βόλος iactus) *stercus bubulum, Kuhmist,* Sir. 22, 1. β. κοπρίων i. e. *stabulorum* = *in den Mistställen, in den Viehställen,* cf. de genit. vi latius patente ἀβοηθησία (Theophr. hist. plant. 5, 6. Marc. Anton. 3, 3.)

Βολή, ῆς, ἡ (βάλλω) *iactus,* βελῶν 2 Macc. 5, 3. (Diod. Sic. 5, 41. Xen. h. gr. 4, 5. 15.) — ἡλίου = *radius solis,* 3 Macc. 5, 26. (Apollon. Rhod. 1, 607.)

Βολίς, ίδος, ἡ (βάλλω) *iaculum, sagitta,* ἀστραπῶν Sap. 5, 21.

Βόμβησις, εως, ἡ (βόμβος bombus, sonus quem edunt apes, *das Sumsen*) *susurrus,* metonym. pro: *turba susurrum faciens* Bar. 2, 29.

Βοοζύγιον, ου, τό (βοῦς, ζυγός) *iugum boum* Sir. 26, 7.

Βορά, ᾶς, ἡ (βιβρώσκω) *esca, Frass,* 3 Macc. 6, 7. (Lucian. Tim. §. 8.)

Βορέας, ου, ὁ, vel βοῤῥᾶς, ᾶ, ὁ (de quo genitivo vid. *Matth.* §. 68. not. 9. et 12. *Buttm.* §. 32. IV. 4. gr. max. I. §. 34. not. 6. *Rost.* §. 32. *Win.* p. 57.) *Boreas, aquilo, Nord-Nord-Ostwind, Sir.* 43, 17. 20. quo l. codd. formam habent ion.: βορέης. Jud. 16, 4. (Xen. An. 5, 7. 7.)

Βοῤῥᾶς vid. Βορέας.

Βόσκημα, τος, τό (βόσκω) *pecus quod pascitur,* 2 Macc. 12, 11. (Xen. Mem. 4, 3. 10.)

Βόσορ, ἡ, hebr. בֶּצֶר *Bosor,* urbs munita Gileaditidos 1 Macc. 5, 26. 28. 30. cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bosor.*

Βόσσορα, ἡ, hebr. בָּצְרָה, *Bozra,* urbs edomitica, sita in vicinia urbis Bosor, 1 Macc. 5, 26. cf. *Win.* Realw. sub voc. *Bozra.*

Βοτάνη, ης, ἡ (βόσκω) *planta, herba,* Sap. 16, 12. — pro עֵשֶׂב Gen. 9, 25. (Ael. V. H. 2, 40.)

Βουγαῖος, ου, ὁ, *Bugaeus,* cf. *Eichh.* Einl. in die Apokr. *Bugäer* (etwa = אֲגָגִי) Grot. pro: βαγώης (= eunuchus) *aulicus.* Addit. ad l. Esth. 1, 17.

Βουκόλιον, ου, τό (βουκόλος) *armentum boum, Rinderheerde,* Jud. 2, 27. 3, 4. (Xen. h. gr. 4, 6. 6.)

Βούλευμα, τος, τό (senatus consultum; a βουλεύομαι) *consilium,* 4 Macc. 8, 1. (Xen. Conv. 8, 30.)

Βουλευτήριον, ου, τό neutr. adiect. βουλευτήριος ad deliberandum vel decernendum aptus) 1) *curia, Rathhaus,* 1 Macc. 8, 19. 12, 3. (Dem. 284, ult. Xen. h. g. 2, 3. 55.) 4 Macc. 15, 22. ἐν β. τῇ ἑαυτῆς ψυχῇ, *in curia, in animo puta suo.* — 2) metonym. (vid. αἰχμαλωσία) pro: βουλευταί, *collegium virorum ad decernendum, consulendum, deliberandum idoneorum* i. e. *senatores,* 1 Macc. 8, 15. β.—ἑαυτοῖς i. e. *senatores sibi fecerunt* vel *voluerunt ut sibi essent a consiliis, qui dicuntur senatores.*

Βουλεύω, f. εύσω (βουλή) a consiliis sum (Xen. An. 2, 5. 6.) med. βουλεύομαι 1) *delibero, consulto, ich berathschlage mich,* μετά τινος adhibito aliquo Sir. 37, 10. (σύν τινι Xen. Cyr. 3, 2. 13.) — περί τινος 1 Macc. 8, 15. (Xen. Mem. 2, 7. 8. addito πρὸς ἐμαυτόν *apud animum meum* Bar. 6, 48. — significatione reciproca: *sich unter einander berathschlagen* (cf. *Buttm.* §. 122. not. 7. *Rost* §. 82. not. 13. §. 113. not. 2. *Win.* 39, 4.) sq. λέγοντες 1 Macc. 2, 41. 9, 58. — sq. orat. indir. 1 Macc. 4, 44. 5, 16. 8, 15. — (Xen. Cyr. 4, 2. 22. περί τινος Hdian 2, 10. 13.) — ἐμαυτῷ *mihi ipsi consulo* i. e. *fortunae meae prospicio* Sir. 37, 8. de h. l. futuro in re quae fieri possit, vid. *Herm.* ad Vig. p. 747. not. 164. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 6. 5. 81. *Herm.* ad Soph. Antig. 350. *Win.* §. 43. 6. — 2) *decerno, consilium capio, beschliessen,* τί Jud. 9, 6. 13. 12, 4. (Xen. An. 1, 1. 7. 6, 1. 22.) — τὶ περί τινος Sap. 4, 17. — sq. inf. obiecti nota (vid. ἀναδέχομαι) ita inf. aor. (de quo vid. ἀναδέχομαι) Sap. 18, 5. Sir. 12, 16. de h. l. fut. vid. ἀγαλλιάομαι). - Jud. 4, 8. 11, 12. 1 Macc. 8, 9. 30. 14, 35. 16, 13. 2 Macc. 13, 13. 15, 1. 3 Macc. 1, 10. ἐνεθυμήθη βουλεύσασθαι εἰςελθεῖν εἰς τὸν ναόν = *haud procul aberat animus a consilio templum intrandi* Addit. ad l. Esth. 1, 12. (sq. inf. praes. Xen. Mem. 1, 4. 7.) — sq. τοῦ c. inf. ubi βουλεύομαι = ἐστί μοι βουλή vel βουλὴν ἔχω (vid. ἀπέρχομαι) 1 Macc. 3, 31. 5, 2. 9, 69. 12, 35. — De loci Sir. 44. 3. lectione βουλεύσονται vel βουλεύονται vel βουλευταί ἐν συνέσει αὐτῶν, *in ihrer Weisheit,* cf. *Bretschn.*

Βουλή, ῆς, ἡ (βούλομαι) 1) *consilium,* a) *quod quis vel dat vel petit ab aliquo, Rath,* Sir. 25, 4. ἐπιγνῶναι βουλὴν *Rath zu wissen* = *idoneus sum consilio inveniendo* — ποιῆσαι ἄνευ βουλῆς *ita agere ut neque me ipsum neque alium consulam* i. e. *inconsulto agere* Sir. 35, 18. 19. — ἐξαίρω βουλήν *laudibus extollo consilium quod do* 37, 7. βουλὴ καρδίας *consilium quod dat animus vel id quod animus suadet* v. 13. — 37, 16. πρὸ—βουλή i. e. *consultatio, deliberatio, qua quis a semetipso consilium petit.* — pro עֵצָה 2 Sam. 16, 20. Prov. 1, 25. (Xen. Cyr. 7, 2. 26. h. g. 6, 4. 8. Diod. Sic. 2, 25. Plut. Galb. c. 4.)

— ἡ β. τοῦ θεοῦ *consilium quod dat Deus* i. e. *voluntas vel praeceptum Dei* Sap. 6, 4. — ita pro עֵצָה Ps. 106, 13. — β. τῆς βίβλου διαθήκης = *praecepta quae* habet βίβλος διαθήκης Sir. 24. 27. coll. 22. — b) *quod* quis *capit* consilium, *Entschluss, Absicht, Plan, Vorhaben,* Addit. ad l. Esth. 4, 18. Sir. 6, 1. 21, 13. 30, 21. 37, 10. 47, 23. Tob. 4, 19. de quo l. vid. sub ἔχω sub 1. A. a. bb. notata. Jud. 2, 2. 4. 1 Macc. 4, 45. 7, 31. 9, 60. 68. 3 Macc. 1, 25. 3, 11. 7, 17. Sir. 22, 14. καρδία — βουλῆς quo l. διανόημα βουλῆς = *consilium firmum vel certum, festgefasster Entschluss,* cf. de genit. juncto cum nom. synonym. ita ut interdat vel rei describendae et amplificandae inserviat cf. sub ἀγαλλίαμα notata et *Rost* §. 140. 2. coll. §. 97. 2. b. d. *Matth.* §. 636. *Erf.* ad Soph. Antig. 420. *Blomfield* Glossar. ad Aeschyli Pers. 425. *Gesen.* p. 671. *Ewald* p. 573. not. b. gr. min. p. 243. *Tittm.* de synonym. N. T. p. 132. — plur. Tob. 4, 19. αἱ βουλαὶ τοῦ δήμου = *plebiscita* 1 Macc. 14, 22. ἀναγράφειν ἐν τ. β. τ. δ. *plebiscitis inscribere* = *actis publicis inserere* — ἡ β. τοῦ θεοῦ *decretum divinum* Sap. 9, 13. 17. plur. Sap. 6, 3. Jud. 8, 16. — ita pro עֵצָה Job. 38, 1. (Hom. Il. 1, 5.) — in malam partem dicitur = *Anschlag* Sir. 19, 18. 23, 1. ἐν β. αὐτῶν i. e. *quando consilia capiunt* περὶ ἐμοῦ vel *ubi de opprimendo me consultant.* — Esr. 2, 17. οἱ ἐπίλοιποι τῆς βουλῆς αὐτῶν *reliqui consilii eorum socii, die übrigen Theilnehmer an ihrem Anschlage, reliqui insidiarum quas struerent Judaeis, socii;* alii: *reliqui consiliarii,* vel *reliqui senatus eorum collegae,* (ita βουλή senatus quingentorum ap. Athenienses Dem. 397, 16. Xen. Athen. 3, 1 — 3.) 3 Macc. 5, 8. plur. Esr. 5, 73. pro עֵצָה Jes. 19, 3. Hos. 10, 6. — (Ael. V. H. 2, 4.). — c) *consiliorum capiendorum* vel *dandorum facultas, prudentia* vel *sapientia in consiliis capiendis* vel *dandis conspicua* Sir. 25, 5. quo l. jungitur cum διανόημα. Sir. 35, 18. 1 Macc. 2, 65. ἀνὴρ βουλῆς = *vir consilii plenus,* de quo genit. facultatis vid. *Matth.* §. 316. c. *Rost* §. 108. 3. L. Bos. p. 155. ed. Schaefer. — Sir. 40, 25. 1 Macc. 8, 4. — ita pro עֵצָה Deut. 32, 28. Ps. 73, 24. Jer. 32, 19. (ita *consilium* Nep. Datam. c. 1. Alcibiad. c. 1. Horat. od. 3, 4. 65.)

2) = ἡ βούλησις. *voluntas,* i. e. *ea animi propensio qua fit ut animum ad eam rem quam volumus, adjiciamus, Richtung des Willens od. des Gemüths,* Sir. 39, 7. quo l. jungitur c. ἐπιστήμη. 2 Macc. 14, 5. quo l. praecedit διάθεσις. — Esr. 7, 15. (ita βούλησις Xen. Cyr. 5, 1. 27.)

Βούλημα, τος, τό (βούλομαι) *consilium, Absicht, Vorsatz,* 2 Macc. 15, 5. 4 Macc. 8, 17. (Dem. 1109, 15.)

Βούλομαι, impf. ἐβουλόμην, etiam ἠβουλόμην (1 Macc. 4, 6. 5, 48. 11, 45. 12, 14. 15, 27. 3 Macc. 1, 11.) a. 1. ἐβουλήθην et ἠβουλήθην (Tob. 6, 2. 1 Macc. 6, 13. vid. de hoc augm. *Matth.* §. 162. not. 3. *Buttm.* §. 76. not. 5. gr. max. I. §. 83. not. 8. *Rost* §. 66. *Win.* §. 12, 1. S. 5.) verb. dep. pass. deliberata *volo, ich will, wünsche,* (cf. de βούλομαι solam voluntatem et animi propensionem indicante et de ἐθέλω vel θέλω voluntatem cum quodam agendi studio et consilio conjunctam significante *Buttm.* Lexilog. I. p. 26 sqq. *Tittmann* de synonym. N. Ti. p. 124. sqq.) a) prop. aa) sq. infinit. objecti nota (cf. ἀναδέχομαι) ita inf. aor. in narratione praecedente praeterito (vid. ἀναγκάζω) Sap. 14, 19. de h. l. particip. imperf. vid. ἀγαθός. Iud. 5, 7. 1 Macc. 5, 48. 67. 7, 30. 11, 45. 63. 14, 31. 15, 27. 16, 13. 2 Macc. 12, 35. 14, 39. 3 Macc. 3, 21. 5, 47. (Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 28. Xen. An. 3, 4. 20. Mem. 4, 7. 6.) praeced. praes. historico [de quo vid. sub ἀποδιδράσκω observata.] 1 Macc. 12, 34. — vel ubi agitur de re statim vel certo eventura (vid. ἀγαπάω) Sir. praef. I. fin. (Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 29.) Bar. 6, 45. Tob. 5. 11. Esr. 6, 16. 1 Macc. 15, 3. 4. 4 Macc. 9, 17. 11, 13. Addit. ad l. Esth. 2, 2. — sq. inf. praes. in re durante (vid. ἀγαπάω) 1 Macc. 7, 5. 8, 13. 12, 14. 2 Macc. 3, 29. 3 Macc. 1, 11. 3, 19. 28. abest infin. ex antecedd. repetendus Sap. 16, 21. ἐβούλετο scil. μετακιρνᾶσθαι. Esr. 8, 10. τοὺς βουλομένους scil. πορεύεσθαι. 1 Macc. 3, 34. 4, 6. καθὼς ἐβούλοντο scil. ἔχειν. 2 Macc. 3, 23. ὡς ἐβουλόμεθα scil. εἶναι. sq. acc. c. inf. (de quo vid. ἀκούω) 2 Macc. 3, 23. (Plut. Apophth. Antiq. Mor. 2. p. 29.) — ψυχὴ βουλομένη *quae semper vult, stets geneigt,* 2 Macc. 1, 3. — bb) de deo, ubi = *constitutum habeo* et poni poterat ἐθέλω (vid. *Buttm.* Lexilog. I. p. 26. 27.) sq. inf. aor. Sap. 12, 6. Iud. 8, 15. — abest inf. et γίνεσθαι Tob. 4, 19. — b) contra usum Graecorum de brutis (cf. *Tittmann* l. l. p. 129.) Tob. 6, 2.

Βουνός, οῦ, ὁ (vox serioris aevi cf. *Sturz* de dial. alex. p. 153 sq. *Lob.* ad Phryn. p. 355. *Win.* §. 2, 1.) *clivus, tumulus.* Iud. 7, 4. 16, 4. Cant. tr. puer. 52. — pro גִּבְעָה Ex. 7, 9. (Cebet. Tab. c. 15. Pol. 3, 83. 1.)

Βοῦς, βοός, ὁ, ἡ, *bos, vacca,* 2 Macc. 4, 22. — Jud. 2, 17. Sir. 38, 25. de horum l. forma accus. soluta βόας cf. *Matth.* §. 85. not. 2. *Rost* §. 43. 3. *Buttm.* §. 45. not. 3. gr. max. §. 50. not. 6. (Xen. Mem. 2, 7. 6.)

Βραβεύω, f. σω, *sum* βραβεύς, i. e. *sum moderator certaminis,* τινί *alicui* i. e. *praemium certaminis adjudico alicui,* ἀγῶνα ἰσχυρόν *in certamine duro* = ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἠγωνισμένῳ Sap. 10, 12. cf. de accus. in formulis νικᾷν ἀγῶνα, νικᾷν ὀλύμπια *Rost* §. 104. 3. b. *Buttm.* §. 118. 6. *Matth.* §. 409. 3. et sub αἰδήμων observata. (βραβεύω ἅμιλλαν Plut. de solertia animal. c. 2.) — Alii: *certamen arduum moderatus ei* i. e. *in commodum ejus,* i. e. *praemium ei decernens.* (Ita β. τί Diod. Sic. 13, 53. Jos. Ant. 14, 9. 5.)

Βραδύνω, f. νῶ (βραδύς tardus) *cunctor, verziehen,* Sir. 32, 18. (Ael. V. H. 3, 43.)

Βραχέως, adv. (βραχύς) *breviter* a) de tempore 2 Macc. 5, 17. 7, 33. 13, 11. (Xen. h. g. 1, 7. 5.) — b) de copia: *paucis, paululum,* 2 Macc. 14, 17.

Βραχίων, ωνος, ὁ, *brachium,* a) propr. i. e. de brachio hominis. Sir. 21, 20. 38, 30. πεζῶν Jud. 9, 7. 4 Macc. 9, 11. 10, 6. (Xen. de re equ. 7, 8.) — b) deo ἀνθρωποπαθῶς tribuitur βρ. Sap. 5, 16. 11, 21. 16, 16. 2 Macc. 15, 24. βρ. δεξιός Sir. 33, 6. βρ. ὑψηλός i. e. brachium *elatum* Bar. 2, 11. — c) = *armus,* sc. dexter Levitis exhibendo Sir. 7, 31. cf. Exod. 29, 27. Lev. 7, 32. Num. 6, 19. 20. 18, 18.

Βραχύς, εῖα, ύ, *brevis,* de tempore ut πόνος 2 Macc. 7, 36. dat. βραχεῖ = *breviter, brevibus, paucis,* (de quo dat. usu vid. ἀγερωχία) 3 Macc. 4, 14. πρὸ βραχέως *paulo ante* 4 Macc. 9, 5. (Xen. Cyr. 5, 3. 52.)

Βρέφος, εος, ους, τό 1) *foetus, embryo,* Sir. 19, 10. (Hom. Il. 23, 265. Dioscorid. 5, 74.) — 2) *infans recens natus,* 1 Macc. 1, 61. 2 Macc. 6, 10. 4 Macc. 4, 25. (Xen. Mem. 2, 2. 5.) — additur νεογνόν 3 Macc. 5, 49. (ita νέον βρ. Eur. Bacch. 289.)

Βρίθω, f. ίσω (gravis sum, abundo Diod. Sic. 2, 40.) transit. *degravo, deprimo,* τί Sap. 9, 15. (Hesiod. op. v. 464. Aesch. sept. c. Theb. 141.)

Βρόμος, ου, ὁ, dor. (cf. *Matth.* §. 12. *Buttm.* §. 25. not. 4. gr. max. I. §. 27. not. 9. *Lob.* ad

Phryn. p. 156. coll. *Schwaigh.* Athen. Tom. 2. p. 94. *Passow* sub βρῶμος) pro βρῶμος, ου, ὁ, *foetor*, *Gestank*, Sap. 11, 18. (cf. LXX. Joel 2, 20. Galen. defin. med. p. 254. E. βρομώδης Diosc. 6, 30.) Alii Sap. l. l. explicant: *strepitus, fremitus*, ut Diod. Sic. 5, 7.

Βροντάω, ῶ f. ήσω, *tono*, ἀπ' οὐρανοῦ (vid. ἀπό) Sir. 46, 17. (Luc. Dial. Deor. 4, 3.)

Βροντή, ῆς, ἡ, *tonitru*, Sir. 35, 10. 40, 13. 43, 17. Addit. ad l. Esth. 1, 5. (Paus. 4, 21. 4. Xen. Cyr. 7, 1. 3.)

Βρόχος, ου, ὁ, *laqueus*, *restis*, 3 Macc. 4, 8. (Diod. Sic. 3, 35. Xen. Ven. 2, 5.)

Βρυγμός, οῦ, ὁ, (βρύχω frendeo dentibus; strictor dentium) *rugitus*, Sir. 51, 3. ἐκ β. — βρῶμα i. e. *a rugitibus paratis ad devorandum* i. e. *a rabie hostium ad opprimendum me paratorum.*

Βρῶμα, τος, τό, (βιβρώσκω edo, id quod comedit aliquis, das Gegessene,) 1) *cibus*, *Speise, Nahrungsmittel*, Sir. 36, 23 ter. — plur. 33, 12. λαμπρὰ — τῶν βρ. αὐτῆς ἐπιμηλησθήσεται quo l. τὰ βρ. αὐτῆς = *cibi* quos *apponit* αὐτή sc. ἡ καρδία ἡ λ. κ. ἀγαθή. vid. sub ἀγαθός monita. — Sir. 37, 10. Jud. 11, 12. 13, 10. hist. bel. et drac. 11. 14. 1 Macc. 1, 63. 6, 53. 9, 52. 13, 33. 14, 10. 2 Macc. 12, 14. 4 Macc. 5, 34. (Ael. V. H. 3, 20. Xen. Mem. 3, 11. 13.) — 2) pro: βρῶσις, *esus, comedendi actus, das Essen* Sir. 51, 3. εἰς β. *comedendum* vid. de h. l. βρυγμός — = *corrosio, das Zernagen*, Bar. 6, 12.

Βρῶσις, εως, ἡ, (βιβρώσκω edo, cibus) *esus, das Speisen*, Sap. 4, 5. (Xen. Mem. 1, 3. 15.)

Βρωτός, ἡ, όν, (das Gegessene, βιβρώσκω) *edulis, esculentus*, ποτὰ καὶ βρ. = *potus et cibus*, Esr. 5, 54. (Xen. Mem. 4, 2. 31.)

Βυθίζω, f. ίσω, (βυθός) *demergo, versenken*, τινά 2 Macc. 12, 4. (Diod. Sic. 5, 4.)

Βυθοτρεφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τό, (βυθός, τρέφω) *in profundo maris nutritus, in profundo maris natus vel vivens* 3 Macc. 6, 8.

Βύσσινος, ίνη, ινον, (βύσσος) *byssinus, e bysso confectus*, (cf. *Win.* Realw. sub voc. *Baumwolle, Flachs.*) Esr. 3, 6. (Diod. Sic. 1, 85.)

Βῶλος, ου, ἡ, (βάλλω) *gleba, Erdkloss*, (Hom. Od. 18, 374.) i. e. *massa*, *Klump*, Sir. 22, 13. Diod. Sic. 3, 13.)

Βωμός, οῦ, ὁ, (βαίνω gradior, locus editus, basis Hom. Il. 8, 441.) *ara, altare*, Sir. 50, 12. 14. 1 Macc. 1, 47. 54. 59. 2, 23 — 25. 45. 5, 68. 2 Macc. 2, 19. 10, 2. 13, 8. (Diod. Sic. 3, 28, Xen. Mem. 1, 1. 2.)

Γ.

Γαβαήλ, ὁ, *Gabael*, nom. propr. indecl. unius ex maioribus Tobiae Tob. 1, 1.

Γαβαῆλος, ου, ὁ, *Gabaelus*, nom. propr. Judaei in Media degentis et Tobiae aequalis Tob. 1, 14. 4, 1. 20. 5, 6. 9, 2. 5. 10, 2.

Γαβαθά, ὁ, *Gabatha*, nom. propr. indeclin. unius ex eunuchis Artaxerxis vel Ahasveri, regis Mediae et Persiae [vid. Artaxerxes no. 2.] Addit. ad l. Esth. 1, 13.

Γαββῆ, ῆς, ἡ, hebr. גֶּבַע, apud LXX interpr. γαβαά [Jos. 21, 17.] *Geba*, nom. propr. urbis Levitis adsignatae Esr. 5, 20. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Geba.*

Γαβρίας, ου, ὁ, *Gabrias*, nom. propr. fratris γαβαήλου, supra memorati Tob. 1, 14. 4, 20.

Γαδδίς, ὁ, *Gaddis*, cognomen Johannis, fratris Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 2.

Γάζα, ης, ἡ, hebr. עַזָּה *Gaza*, urbs quondam celebris Philistaeorum, sita in colle, ab Alexandro M. post obsidionem quinque mensium oppugnata neque tamen deleta 1 Macc. 11, 61 bis. 62. 13, 43. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gaza.*

Γάζαρα, ας, ἡ, etiam τὰ γάζαρα, ων, it. τὰ γάζηρα, ων, hebr. גֶּזֶר vel גָּזֶר, *Gazara* vel *Geser*, urbs Cananaeorum regia, sita inter urbem Bethhoron et mare mediterraneum, post tribui Ephraim et Levitis assignata, Davidis quidem tempore Philistaeorum regibus subiecta, Salomoni vero cum pellicis dote restituta. Legitur ἡ γάζαρα 1 Macc. 9, 52. 14, 32. (Jos. Ant. 7, 122.) — τὰ γάζαρα 1 Macc. 13, 53. 14, 7. 15, 28. 35. 16, 1. 19. 21. 2 Macc. 10, 32. (Jos. Ant. 13, 1. 3.) — τὰ γάζηρα 1 Macc. 1. 45. 4, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Geser.*

Γαζοφυλάκιον, ου, τό, (γάζα, φυλάττω) *gazophylacium*, *aerarium*. Ita de thesauro regio 1 Macc. 3, 28. 14, 49. addito βασιλικόν Esr. 8, 18. — v. 45. quo l. si pariter atque in ipso Chr. lib. 3, 17. pro: verbis ὁ τόπος τοῦ γαζοφυλακίου scribendum fuisse ὁ τόπος κασφία i. e. locus Casphiae nomine insignis nonnulli existimarunt, alii contra כָּסִפְיָא Esr. 3, 17. esse monuerunt nomen regionis vel montium caspiorum in confiniis Mediae et Armeniae atque sicuti in aliis regni persici regionibus, ita etiam in hac Mediae parte commoratos esse Levitas exules. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Casiphja* et quae apud Diod. Sic. 2, 2. commemorantur κασπίαι πύλαι. — 2 Macc. 3, 6. 28. 40. 4, 42. 5, 15. 4 Macc. 4, 3. 6. — τὸ γ. τῶν ἔργων i. e. *aerarium operibus faciendis assignatum*. Esr. 5, 48.

Γαζοφύλαξ, ακος, ὁ, (γάζα, φυλάσσω, custodio) *custos aerarii, praefectus aerario* Esr. 2, 11. 8, 19. 46.

Γαιβαί, *Gaibä*, nom. pr. loci Jud. 3, 11. forsan idem, qui alias γαββῆ appellatur vel Geba.

Γαισός, οῦ, ὁ, vel γαισόν, οῦ, τό, *gaesum*, genus iaculi Jud. 9, 7. (Diod. Sic. 13, 57.)

Γάλα, γάλακτος, τό, *lac* Sir. 39, 26. 46, 8. Bar. 1, 20. 3 Macc. 5, 49. (Xen. Mem. 4, 3. 10.)

Γαλαάδ, ἡ, vel γαλααδῖτις, ιδος, ἡ, hebr. גִּלְעָד, *Gilead, Gileaditis*, nomen regionis palaestinensis, quae, sita trans Jordanem ad Orientem ab urbe Gilead, tanquam metropoli nomen habebat et pascuis abundabat. Legitur γαλαάδ Jud. 1, 8. 15, 5. 1 Macc. 5, 9. 55. γαλααδῖτις 1 Macc. 5, 17. 20. 25. 27. 36. 45. 13, 22. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gilead.*

Γαλαθηνός, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *lac sugens, lactens* Sir. 46, 16. (Hom. Od. 8, 336. Hdot. 1, 183. Athen. IV. 139. B.)

Γαλακτοποτέω, ῶ f. ήσω (γάλα, πίνω) *lac bibo*, sq. ἀπό c. gen. fontis 4 Macc. 13, 20.

Γαλακτοτροφία, ας, ἡ (γάλα, τρέφω) *nutricatio lacte facta* 4 Macc. 16, 7.

Γαλάτης, ου, ὁ, *Galata*, incola Galatiae 1 Macc. 8, 2. 2 Macc. 8, 20. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Galatien.*

Γαλβάνη, vid. χαλβάνη.

Γάλγαλα, ἡ, hebr. גִּלְגָּל, *Gilgal*, urbs sita inter fluvium Jordanem et Hierichuntem 2 Macc. 9, 2. Quo l. si sunt, qui pro γάλγαλα legendum esse monent γαλιλαία, vid. quae habet hac de re pariter, atque de urbe Gilgal *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gilgal* coll. Jos. Ant. 12, 17. 1.

Γαληνός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό (γαλήνη) *tranquillus.*

Γαλιλαία, ας, ἡ *Galilaea*, hebr. גָּלִיל, הַגָּלִיל, הַגְּלִילָה. Quo nomine uti ante exilium appellabatur tractus Palaestinae in finibus septentrionalibus situs, ita post exilii tempora hoc nomine insigniebatur omnis Palaestina septentrionalis cis Jordanem sita Tob. 1, 2. Jud. 1, 8. 15, 5. 1 Macc. 5, 14. 15. 17. 20. 21, 23. 55. 9. 2. 10, 30. 11, 63. 12, 47. 49. Dividebatur autem Galilaea in *superiorem* montibus abundantem — ἡ ἄνω γαλιλαία Jud. 1, 8. — et, quum praeter Judaeos a Phoeniciis, Syriis, Arabibus habitaretur, vel quod finitima erat Tyriis et Sidoniis, γαλιλαία ἀλλοφύλων appellatum, tum in *inferiorem*, quae planior erat 1 Macc. 5, 55. 12, 47. 49. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Galilaea.*

Γαμαλιήλ, ὁ, *Gamaliel*, nom. propr. indecl. Judaei Esrae aequalis Esr. 8, 29.

Γαμβρός, οῦ, ὁ *gener* 1 Macc. 16, 12. (Xen. h. gr. 3, 1. 14.)

Γαμετή, ῆς, ἡ (γαμέω) *uxor* 4 Macc. 2, 11. (Ael. V. H. 13, 33. Xen. Oec. 3, 10.)

Γαμέω, ῶ, a. 1. ἔγημα et forma serioris aevi ἐγάμησα [2 Macc. 14, 25. 4 Macc. 16, 9. Addit. ad l. Esth. 7, 4. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 743. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Matth.* §. 228. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15. — a γήμω vel γάμω] *matrimonium ineo, uxorem duco*, absol. 2 Macc. 14, 25 bis. 4 Macc. 16, 9. (Ael. V. H. 4, 1.) sq. acc. feminae Addit. ad l. Esth. 7, 4. (Ael. V. H. 4, 26. Xen. Hier. 1, 27.)

Γαμικός, ἡ, όν, (γαμέω) *nuptialis, e*, ut παστός 3 Macc. 4, 6.

Γάμος, ου, ὁ 1) *nuptiae* i. e. *festum nuptiale*, ita γάμον ποιεῖν Tob. 6, 12. 8, 20 bis. 9, 2. 6. 10, 7. 11, 19. 1 Macc. 9, 37. 41. 10, 58. — addito dat. pers. Tob. 8, 19. (Lucian. dial. deor. 20, 23. Xen. Ven. 1, 8.) — 2) *matrimonium, coniugium, die Ehe, Heirath* [Diod. Sic. 2, 5. Hdian. 3, 11. 10.] γάμοι Sap. 14, 14. 26. — 13, 17. quo l. alii [ut Xen. Cyr. 8, 4. 19.] explicant *uxores.*

Γάρ, partic. (γε, ἄρα) nunquam in enuntiationis initio [cf. *Matth.* §. 615. *Herm.* ad Soph. Philoct. v. 1437. *Schäfer* melet. p. 76. *Win.* §. 65, 5. coll. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 7, 5. 25. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 758. *Passow* I. 492:], sed secundo vel etiam tertio loco [ut Sap. 7, 30. 11, 10. 13, 1. 14, 2. 19. 16, 9. 10. 14. 18. 18, 4. Sir. 13, 11. 23, 23. 37, 30. 38, 18. Bar. 6, 60. 2 Macc. 4, 28. 6, 4. 7, 14. 30. 8, 18. 14, 8. 3 Macc. 2, 15. 4 Macc. 5, 19. 9, 8. 34. 15, 7. interdum quae praecedunt vocabula duo, unam notionem constituunt, ut ἐν ἴσῳ = ἴσως, *pariter*, δι' ὧν, *wodurch*, ἐφ' οἷς *womit*, ἐπ' ἐσχάτων = *zuletzt* Sap. 11, 5. 12, 27. 14, 9. Sir. 6, 27.] vel denique quarto loco [ut 4 Macc. 11, 16.] ponitur. cf. etiam, quae habet de sede particulae *enim Tursellinus* de particulis linguae lat. Vol. II. p. 397 sqq. ed. *Hand.* Quum autem huius particulae *nam, enim, denn*, significatio universa in eo posita sit, ut veritas alicuius rei vel sententiae alia re vel argumento monstretur, adhibetur illa

1) in *comprobatione* i. e. causam addit vel rationem reddit cf. *Viger.* p. 461. 492. 496. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 86. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 136. *Klotz* Devar. II. p. 232. *Win.* §. 57. p. 524. 532. et de Latinorum *enim Tursellin.* l. l. p. 375. 398. — a) univ. Sap. 1, 9. 15. 2, 11. 20. 3, 11. 4, 1. 6. 14. 6, 10. 14. 7, 5. 14. 22. ἡ — σοφία. — v. 28. 8, 4. 7. 9, 11. 11, 21. 24. 12, 1. quo l. partic. γάρ respicit verba praecedentia δέσποτα φιλόψυχε, *vitae amator*, τὸ γὰρ πᾶσιν, *tuus enim spiritus immortalis, qui vitam largitur, omnibus rebus inest.* v. 11. 16. 18. 13, 3. 5. 9. 14, 2. 15, 16. 16, 4. 10. 13. 24. 29. 17, 11. 18, 4. 9. 19, 1. 18. Sir. 1, 19. 2, 18. 3, 2. 14. 21. 22. 4, 6. 21. 24. 5, 3. 4. 6. 7. 8. 14. 16. 6, 7. 18. ἐν γὰρ — γεννημάτων αὐτῆς, explica: ταχὺ γὰρ φάγεσαι γεννημάτων αὐτῆς, κοπιάσας ὀλίγον ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς. — 6, 21. 27. 29. 7, 8. 11. 13. 35. 8, 14. 15. 9, 10. 11, 27. 29. 31. 12, 5. 10. 13, 11. 14, 17. 15, 11. 16, 11. 19, 8. 14. 20, 12. 21, 2. 22, 9 bis. 19. 20. 23, 10. 12. 13. 14. 24, 19. 27, 7. 18. 28, 13. 29, 15. 30, 4. 23. 30. 36. 31, 13. 32, 5. 34, 9. 25. 35, 3. 37, 30. 38, 18. 39, 4. 17. 21. 34. 41, 12. 42, 13. 18. 43, 28. 30. δοξάζοντες — ὑψώσατε, καθόσον [i. e. κατὰ τοσοῦτον, καθόσαν ἂν δύνησθε ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι, quo l. ante ὑπερέξει τα sequentibus adde cogitando μὴ κοπιᾶτε. — 45, 22. 47, 5. 7. 48, 22. 49, 4. 5. 7. 50, 28. 51, 12. Bar. 4, 7. 19. 22. 27. 29. 33. 5, 3. 9. 24 bis. 42. 47. 50. 52. 66. 70. 73. Tob. 4, 9. 11. 13. 5, 13. 19. 21. 7, 10. 12, 9. Jud. 9, 5. Addit. ad l. Esth. 6, 17. Hist. Sus. v. 49. Esr. 1, 16. 30. 43. quo l. pro ὀκτώ rectius legitur δεκαοκτώ coll. 2 Regg. 24, 5. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jojachim.* — Esr. 5, 60. 71. 8, 7 coll. v. 4. 10. 75. 82. 89. 95. 9, 11. 52. 1 Macc. 6, 41. 7, 11. 18. 9, 22. 10, 5. 12, 10. 15. 29. 30. 34. 45. 14, 26. 2 Macc. 1, 12. 2, 19. 32. 3, 33. 39. 4, 12. 6, 26. 7, 18. 32. ἡμεῖς — πάσχομεν concise pro: εἰ γὰρ ἡμεῖς — πάσχομεν, πῶς σὺ πάσης κακίας εὑρέτης ἐκφεύξῃ τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ. coll. v. 31. v. 35. 9, 27. 11, 15. 12, 44. 13, 25. 14, 10. 3 Macc. 2, 3. 3, 26. 4, 4. 7, 9. 4 Macc. 1, 11. 5, 6. 19. 20. 22. 7, 5. 8, 6. 27. 9, 4. 11, 15. 13, 2. 13, 4. 14. 16. 15, 7. 22. 16, 23. 17, 6. 18, 5. — b) duplex γάρ legitur, *vel* quod duae causae afferuntur Sap. 15, 34. Sir. 37, 13. 14. 35, 1. 2. — *vel* quod eadem sententia bis, primum universe, tum exemplis allatis exprimitur Sap. 7, 16. 17. *vel* quod una sententia pendet ab altera Jud. 5, 23. 7, 27. Addit. ad l. Esth. 7, 2. 1 Macc. 11, 10. vel quod utrumque ad aliud quid pertinet Sap. 1, 5. quo l. verba ἅγιον — δόλον ad membrum prius [v. 4.], verba vero v. 6. φιλάνθρωπον — σοφία ad v. 4. membrum posterius respicere videntur. Sap. 6, 6. 7. ubi prius γάρ explicat [vid. num. 2.], posterius rationem reddit vel causam addit. Sir. 43, 32. 33. quo l. ὀλίγα — αὐτοῦ explicationis ergo adduntur, verba vero v. 33. universe dicuntur vel sententiam habent generalem. Vide infr. sub no. 2. monita. Bar. 6, 7. 8. ubi verba v. 7. ὁ γὰρ ἄγγελός μου — ψυχὰς ὑμῶν = ὁ γὰρ ἄ.μου, ἔφη ὁ θεός, — ψυχὰς ὑμῶν causam afferunt verborum v. 6., verba vero v. 8. causam exponunt eorum, quae leguntur v. 5. — vel quod alterum causam sententiae praecedentis indicat, alterum illustrationi inservit 2 Macc. 3, 16. 17. 4 Macc. 5, 18. 19. 9, 1. 2. 17, 11. 12. — c) triplex legitur γάρ, quod una sententia pendet ab altera Sap. 9, 13. 14. 25. Cf. de partic. γάρ apud Graecos repetitione *Porson.* ad Eur. Med. v. 139 ed. Lips. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 146. *Elmsl.* ad Eur. Heracl. v. 476. *Frotscher* ad Xen. Hier. 11, 6. *Win.* §. 57. p. 526 sq. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 110 sq. F. V. *Fritzsche* quaest. Lucian. p. 183. — d) id, quod sententiam aliquam comprobat, ipsi praemittitur Jud. 11, 3. τίνος ἕνεκα — ἤλθες πρὸς ἡμᾶς; ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν θάρσει. cf. *Matth.* ad Eur. Phoen. p. 371. *Stallbaum* ad

Plat. Phaedon. p. 202. *Passow* I. 431. — e) legitur γάρ, ubi alia, ut videtur, particula, v. c. δέ, expectari poterat, ut Sap. 1, 14. 15, 16. οὐδεὶς γάρ — θεόν. Sir 23, 11. 43, 33. Bar. 4, 18. In talibus, inquit *Herm.* ad Vig. p. 846. — „si legitur γάρ prior sententia primaria est, altera autem quasi obiter, ut quae per se vera sit, prioris confirmandae causa adiicitur.“ — f) iungitur γάρ c. aliis particulis, ita tamen, ut utraque vim suam retineat cf. *Fotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 109. sub μέν et *Passow* sub voc. μέν. — Ita ἰδοὺ γάρ, *en, enim* Jud. 5, 23. 12, 12. — καὶ γάρ i. e. vel: *etenim, namque* Sap. 7, 19. Sir. 35, 23. 37, 8. 38, 12 bis. 46, 6. 4 Macc. 1, 2. 5, 8. διὰ τί — βδελύττῃ — καὶ γάρ [cur enim — aversaris, sensus: *noli aversari, etenim.*] — 6, 18. 16, 17. — vel: *nam, etiam* Sap. 13, 6. Sir. 8, 6. 9. 38, 4. — μὲν γάρ, in quibus γάρ rationem reddit, μέν vero ponitur ratione habita particulae δέ vel καί sequentis Sir. 23, 23. Bar. 6, 60. 2 Macc. 8, 18. 14, 8. 4 Macc. 9, 8. — ὅτι γάρ = γάρ, *nam, enim* Esr. 9, 55. Cf. de copulatione vocabulorum synonymorum vel cognatae significationis sub ἀγαλλίαμα notata. — οὐ γάρ *nam non, non enim* Sap. 8, 16. 11, 17. 14, 31. Sir. 3, 10. 8, 17. 18. 9, 11. 15, 12. 20, 4. 18. 32, 12. 37, 13. 21. 28. 38, 21. 41, 16. 43, 30. Tob. 2, 13. Jud. 5, 23. 7, 10. 30. 8, 34. 9, 11. 11, 4. 10. Esr. 5, 90. 1 Macc. 9, 44. 12, 25. 13, 15. 2 Macc. 6, 24. 4 Macc. 1, 6. 3, 5. 11, 26. — οὔτε γάρ, *neque enim* Sap. 12, 13. Sir. 30, 19. — g) in *interrogationibus,* in quibus respondet Lat. *nam, enim,* nostratium: *denn* ut διὰ τί γὰρ — βδελύττῃ, *quamobrem enim — aversaris?* 4 Macc. 5, 7. — τίς γάρ, *quis enim, quae enim* Jud. 16, 15. — ex cogitatione antecedentis argumentationis respondet Lat. *quum res ita sit, quaero* Bar. 6, 30. — vim interrogationis auget τίς γάρ = *quisnam.* Sir. 36, 31. cf. Herm. ad Vig. p. 829, not. 300. *Matth.* §. 615. *Buttm.* §. 136. *Klotz* Devar. II. p. 243. *Win.* I. I. p. 525. coll. *Tursellin* 1. 2. p. 383 sqq. —

2) *explicationi* inservit, i. e. usurpatur in expositione, qua, quod antecedentis sententiae veritatem illustret, stabiliat et constituat, apponitur. Habent in talibus Latini *enim* = *videlicet, scilicet,* nostrates *denn, nämlich, also* cf. *Matth.* §. 615. *Buttm.* §. 136. *Erf.* ad Soph. Antig. v. 178. *Bornem.* ad Xen. An. 7, 1. 24. *Frotscher* ad Xen. Hier. p. 86. *Klotz* Devar. II. p. 234. *Win.* §. 57. p. 524. coll. *Tursellin.* l. l. p. 375 sq. a) univ. Sap. 1, 3. 2, 1. 18. 21. 3, 14, 17. 4, 8. 12. 6, 6. ὁ γὰρ — ἐλέους i. e. *hoc mihi volo,* ὁ ἐλάχιστος — ἐλέους. — v. 15. 17. 7, 22. 24. 25. 26. 29. 10, 8. 11, 5. 12. 13. 14. 12, 17. 20. 13, 7. 14, 12. 15. 23. 27. 28. 15, 12. 17. 18. 16, 7. 10. 11. 16. 26. 27. 17, 2. 3. 8. 12. 15. 17 bis. 18, 4. 8. 14. 19. 21. 23. 24. 19, 3. 4. 6. 9. 10. 12. 19. Sir. praef. prima. Sir. 3, 9. 23. 4, 21. 24. 43, 32. 46, 3. 47, 7. 51, 18. Bar. 4, 9. 10. 11. 15. 23. 24. 28. 35. 5, 4. 6. 7. 6, 48. Tob. 3, 4. Jud. 2, 20. 6, 4. 7, 10. 8, 3. 11, 8. 12. 13, 1. 2. 14, 4. 15, 7. 16, 8. 15. Hist. Sus. v. 22. 55. 59. Hist. bel. et drac. v. 7. 38. ἐμνήσθης γὰρ — σε, explica: *ita est, meministi enim mei neque deseruisti cultores tuos.* Cf. Herm. ad Vig. p. 829, not. 300. b. — Esr. 1, 27. 8, 6. 1 Macc. 4, 20. 6, 59. 7, 14. 9, 45. 10, 4. 12. 14. 53. 11, 4. 41. 14, 40. 15, 12. 16, 12. 22. 2 Macc. 1, 13. 14. 2, 18. 24. 29. 3, 25. 4, 6. 6, 10. 8, 26. 9, 2. 4. 10, 11. 11, 16. 12, 21. 14, 20. 38. 40. 15, 18. 39. 3 Macc. 1, 29. 4, 4. 5. 6, 23. 4 Macc. 1, 9. 36. 4, 1. 12. 22. 5, 37. 7, 5. 10. 9, 8. 14, 6. 8. 12. 15, 4. 22. 17, 3. 18, 5. b) inseruntur per parenthesin ea, quae extra verborum constructionem ea, quae ante dicta sunt, veritati vindicant aut illustrant Tob. 1, 18. Jud. 5, 10. 6, 4. 9, 2. εἶπας γὰρ — ἐποίησαν, ita explica: ὄνειδος δὲ ἦν, ὃ ἐποίησαν. εἶπας γὰρ, οὐχ οὕτως ἔσται. 10, 18. 15, 5. Hist. Sus. v. 32. Esr. 8, 86. σὺ γάρ [i. e. *tu enim, non nostrum aliquis*] — ἔδωκας κλ. 2 Macc. 4, 28. 9, 18. 10, 12. 3 Macc. 2, 15. 3, 8. 9. μὴ γάρ scil. ἔφασαν. — Ita in verbis, quibus, qui loquitur, causam cur ita loquatur, exprimit Jud. 9, 5. 6. 13, 3. Esr. 8, 91. 5, 65. — item in sententiis, quae veritatem generalem exponunt Sap. 3, 15. 19. 17, 1. Sir. 3, 11. 17, 25, οὐ γὰρ — ἀνθρώποις *non enim esse potest in hominibus quaelibet virtus* vel *summa perfectio moralis.* 43, 33. 4 Macc. 7, 23. — duplex γάρ legitur *vel* quod duplici ratione sententia antecedens illustratur, ut Bar. 6, 54. 55. *vel* quod una sententia pendet ab altera Esr. 8, 51. 52. 1 Macc. 9, 44. 45. — iungitur γάρ c. aliis particulis, ut ἐπεί· ἐπεὶ γάρ, *quoniam enim* Jud. 11, 12. 2 Macc. 13, 8. 4 Macc. 3, 7. ἐπειδή· ἐπειδὴ γάρ *quum enim* 4 Macc. 4, 1. vel 3, 20. 22. 8, 2. ἰδοὺ γάρ, *en, enim* Jud. 9, 7. 1 Macc. 9, 45. — καί. καὶ γάρ, *etenim* Sir. 49, 9. 14. 2 Macc. 1, 19. 5, 12. 14, 15. 16, 5. 15. 17. 17, 19. — μέν· μὲν γάρ — δέ, *enim — vero* 2 Macc. 6, 4. 7, 36. 3 Macc. 2, 15. 4 Macc. 1, 30. 9, 31. — οὐ· οὐ γάρ, *non enim* Sir. praef. prim. Tob. 3, 5. Jud. 12, 3. 16, 7. 2 Macc. 6, 14, 4 Macc. 3, 5.

Γαριζίν, ὁ, hebr. גְּרִזִים, *Garizim,* nom. propr. indecl. montis, qui, situs in agro ephraimitico imminebat urbi Sichem, post Neapolis, nunc Naplus dictae 2 Macc. 5, 23. 6, 2. (Jos. Ant. 11, 8. 2. bell. iud. 3, 7. 32.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Garizim.*

Γάς, ὁ, *Gas,* nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 34.

Γαστήρ, γαστρός, ἡ (alvus Xen. Mem. 1, 3. 6. ex metonym. totius pro parte:) 1) *venter* Sir. 37, 5. quo l. χάριν γαστρός *ventris causa* pro: *ut laute vivat.* 3 Macc. 6, 8. 7, 11. 4 Macc. 7, 6. — 2) *uterus* Sir. 40, 1. 2 Macc. 7, 27. 4 Macc. 13, 9. — pro בֶּטֶן Ps. 58, 3. (Diod. Sic. 4, 33.)

Γαστριμαργία, ας, ἡ (γαστρίμαργος) *ingluvies, helluatio* 4 Macc. 1, 3. (Plat. Tim. p. 73 A.)

Γαστρίμαργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (γαστήρ, μάργος, insanus, vorax) *gulosus, edax, cibi avidus* 4 Macc. 2, 7. (γαστὴρ μάργη Hom. Od. 18, 2.)

Γαυρίαμα, τος, τό (γαυριάω, quod vid. a) *superbia, gloriatio, Hoffärtigkeit* sq. genit. pers. Sir. 47, 4. Bar. 4, 3. — γ. ὕψους *altitudinis* vel *coeli superbia* trop. *der stolz über die Erde sich erhebende Himmel.* — εἰς γ. υἱῶν Ἰσραὴλ i. e. *ita ut superbiant* vel *glorientur Israelis nepotes* Jud. 10, 8. — b) metonym. pro: *superbiae* l. *gloriationis causa,* ita de personis, de quarum virtute gloriari potest aliquis [cf. Lat. *decus, praesidium*] Jud. 15, 9.

Γαυριάω, ῶ f. άσω (γαῦρος, exultans, laetus, superbus) *superbio, efferor,* ἔν τινι *vultu inhaerens alicui rei,* = *auf etwas* Jud. 9, 7. ad h. l. aor. vid. sub ἀγνοέω ad Sap. 15, 11. monita. — Sir. 22, 6. (τινί Dem. 308, 6. Xen. de re equestr. 10, 16.)

Γαυρόω, ῶ f. ώσω (γαῦρος, exultans, laetus, superbus) *superbum reddo,* passiv. *superbus reddor, efferor, superbio,* τινί [de quo dat. causae vid. sub ἀπιστέω observata] 3 Macc. 3, 11. 6, 5. — ἐπί τινι Sap. 6, 2. de h. l. particip. perfecti notionem praesentis simul includente vid. sub ἁγιάζω observata. (Xen. Hier. 2, 15.)

Γέ, partic. enclit. cuius vis praecipue in restringendo cernitur et omnino in distinguendo eo, ad quod pertinet, vocabulo, ita ut ante cetera emineat

atque a) primo quidem *minimum* indicatur [cf. *Herm.* ad Vig. p. 825. *Matth.* §. 602. F. V. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 84. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 87. = *quidem, certe, wenigstens* [Xen. Hier. 1, 24.] Additur ita vocabulo, in quod maximum orationis pondus cadit [cf. *Herm.* l. l. *Matth.* l. l. *Frotscher* l. l. *Rost* §. 133, 1. *Passow* l. 433.], ut πολλά γε — αὐτῆς — *da ist Viel drauf* Sir. 34, 12. μεχρί γε τῶν γενείων *bis ans Kinn* 4 Macc. 9, 25. — ἔγωγε — οἰκτείρομαι 4 Macc. 8, 9. μελέα ἔγωγε 4 Macc. 16, 9. (Xen. Hier. 1, 4. 6, 9.) — iunctum c. τοί· γέ τοι, *certe quidem, doch wenigstens, wenigstens doch*, ita in afferenda sententia praecedentibus quodammodo opposita [cf. *Herm.* l. l. p. 828. *Frotscher* l. l. *Matth.* §. 627. *Bornem.* ad Xen. An. 4, 8. 26.] ut ϑυμούμενός γέ τοι — οὐ — ἐποίησεν i. e. *etsi irascebatur, certe tamen — non — fecit* 4 Macc. 3, 17. προκαϑίσας γέ τοι — παρεκέλευσεν i. e. *quod, si non aliunde constaret, certe tamen ex eo intelligitur, quod iussit* 5, 1. — 6, 4. 8, 1. 17, 17. (Soph. Philoct. v. 812. Xen. Mem. 4, 4. 21. Hier. 1, 14. Plat. Gorg. p. 427. β.) — b) id, quod *maximum* est, distinguitur, ita, ut congruat cum nostratium: *gar, sogar.* Lat. *etiam, vel, adeo* [cf. *Herm.* l. l. p. 827. *Frotscher* l. l. *Matth.* l. l.] ita ὅπου γε καί, *quandoquidem etiam*, *da ja sogar* 4 Macc. 6, 34. 14, 11. 14. 19. (Lucian. dial. deor. 23, 2.) —

Γεδδούς, ὁ, *Geddus*, nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri recensentur in aequalibus Esrae Esr. 5, 3.

Γεδεών, ὁ, *Gideon*, nom. propr. indecl. unius ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

Γειτνιάω, ῶ f. άσω, (γειτών, quod vid.) *vicinus sum*, τινί [de quo dat. vid. ἀκολουϑέω] Hist. Sus. v. 4. 2 Macc. 9, 25. (Hdian. 4, 8. 1. Diod. Sic. 1, 81. Dem. 1272, 19.)

Γείτων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό, *vicinus* 3 Macc. 3, 10. (Xen. Mem. 2, 2. 12.)

Γελάω, ῶ f. γελάσω [de qua futuri forma serioris graecitatis, obvia 4 Macc. 5, 27. cf. *Buttm.* §. 86, not. 3. gram. max. §. 95. *Matth.* §. 180. *Rost* §. 77, not. 2. *Win.* §. 15. quum antiquior aetas habeat γελάσομαι cf. *Buttm.* §. 100. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 184, 1. not. 1. *Rost* §. 84. §. 114, not. 2.] *rideo* Hist. bel. et drac. v. 7. 19. Esr. 4, 31. (Xen. Mem. 4, 2. 5.) — γελᾶν κατά τινος τοῦτον τὸν γέλωτα i. e. *ita aliquem irridere* 4 Macc. 5, 27. de h. l. 2. p. futuri οὐ γελάσεις — γέλωτα *non*, credo, ita *irridebis* cf. *Win.* §. 44, 3. *Matthiae* §. 498. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 252. coll. *Gesen.* Lehrg. d. hebr. Sprache p. 771. *Ewald* hebr. Gram. p. 557. 531. gram. min. p. 234. et *Rost* §. 124, 6. not. 2. et de acc. nom. coniugati sub ἀνϑέω, αἰχμαλωτεύω observata. (γελᾶν τινα Theocrit. id. 20, 1. Hdian. 4, 8.)

Γελοῖος, οία, οῖον, *ridiculus, a, um*, 4 Macc. 1, 5. 3, 1. 6, 34. (Lucian. dial. deor. 17, 1. Xen. Mem. 3, 14. 6.)

Γέλως, ωτος, ὁ, *risus* a) propr. Sir. 21, 20. 27, 13. (Xen. Cyr. 4, 2. 5.) — γέλως ὀδόντων i. e. *risus cum dentium denudatione coniunctus* = *subsannatio* [vid. de hoc genit. usu sub ἀβοηϑησία notata] Sir. 19, 26. de 4 Macc. 5, 27. vid. γελάω. — (Plaut. Epid. 3, 3. 48. *albis dentibus deridere* i. e. effuso risu, ita ut dentes ostendantur, subsannare.) — b) ex metonym. abstracti pro concreto [vid. αἰχμαλωσία] = *res* vel *persona risu et contemtu digna, Gegenstand des Spottes* Cap. 5, 3. ὃν ἔσχομεν — εἰς γέλωτα i. e. *quem ludibrio habuimus.* (τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα ἐμβάλλειν Dem. 151, 19.) Cf. de huius vocab. genit. et acc. *Buttm.* §. 53. gram. max. §. 58. *Matth.* §. 70. *Rost* p. 403. *Passow* sub γέλως.

Γεμίζω, f. ίσω, *impleo*, τί τινι, *aliquid aliqua re, etwas mit etwas anfüllen* [de quo dat. cf. *Matth.* §. 352, not. *Rost* §. 108, not. 15. *Win.* §. 31, 4. §. 28, 2.] 3 Macc. 5, 47. (τί Diod. Sic. 19, 94. τί τινος Xen. h. gr. 6, 2. 25.)

Γέμω, verb. defect. habens non nisi praes. et imperf. [cf. *Buttm.* gr. max. §. 114. *Matth.* §. 228.] *plenus* s. *refertus sum*, seq. genit rei [de quo genit. vid. sub ἀπορέω monita] Sir. praef. secunda. 3 Macc. 3, 6. 30. (Diod. Sic. 13, 3. Xen. An. 4, 6. 27.)

Γενεά, ᾶς, ἡ, (γένω, gigno; nativitas, natales Xen. Cyr. 1, 2. 8.) 1) *progenies, familia, genus, Geschlecht* Sap. 3, 19. Sir. 14, 18. γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος, *hominum genus, quatenus carne et sanguine constat.* Tob. 5, 13. Esr. 5, 5. 37. (Hom. Il. 6, 146. 149.) — 2) *aevum, aetas hominum, Menschenalter* [dicebatur ita tempus spatio annorum fere XXX circumscriptum cf. Diod. Sic. 1, 24. 2, 55.] a) propr. ita κατὰ γενεὰν καὶ γενεάν it. κατὰ γενεὰν εἰς τὸν αἰῶνα = *von Menschenalter zu Menschenalter* i. e. *omni aetate* 1 Macc. 2, 61. Addit. ad l. Esth. 7, 10. — κατὰ γενεάς, *quaque hominum aetate* Sap. 7, 27. — Bar. 6, 3. ἕως γενεῶν ἑπτά. Quod quum pugnet cum verbis Jerem. 29, 10. cum *Grotio* viri docti scribi voluerunt ἕως δεκάδων ἑπτά — ἀρχαία γενεά i. e. *aevum quod olim fuit* Sir. 2, 10. — pro דוֹר Jes. 34, 10. (Diod. Sic. l. l. Dem. 1390, 25.) — additur genit. γενεῶν vel αἰῶνος aut αἰώνων [de quo genit. vid. sub αἰών observata] i. e. *tempus remotissimum, aetas remotissima* Sir. 39, 9. Jud. 8, 32. — Sir. 24, 31. Tob. 1, 4. 13, 10. 11. — pro דּוֹר דּוֹרִים Ps. 75, 5. 102, 24. = b) de hominibus illam, de qua agitur, aetatem agentibus, ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν i. e. *inter homines nostrae aetatis* Jud. 8, 18. 1 Macc. 2, 51. — Sir. 44, 7. quo l. ἐν γενεαῖς alternat cum verbis: ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν. — 3) *posteritas, posteri* Sir. 44, 14. 16. 3 Macc. 6, 36. — addito genit. pers. Sir. 4, 16. 45, 26. — 16, 25.

Γενέϑλιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (γείνομαι, γίγνομαι) *natalis*, ἡμέρα 2 Macc. 6, 7. (τὰ γενέϑλια Xen. Cyr. 1, 3. 10.)

Γένειον, ου, τό (γένος?) *mentum* 4 Macc. 9, 28. 15, 12. (Plut. apophtheg. Alex. M. chor. 2. p. 22. ed. *Tauchn.* Xen. Conv. 4, 28.)

Γενεσιάρχης, ου, ὁ, (γένεσις, ἄρχω) *originis princeps, auctor* Sap. 13, 3.

Γενεσιουργός, οῦ, ὁ (γένεσις, ἔργον) *generis auctor* Sap. 13, 5.

Γένεσις, εως, ἡ (γένω) 1) *origo, ortus* Sap. 6, 22. 7, 5. 12, 10. αἰνέσωμεν — τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει [de quo dat. vid. ἀδρανής] Sir. 44, 1. Jud. 12, 18. αἱ ἡμέραι τῆς γ. μου i. e. *tempus ex quo ortus sum* = *dies vitae meae.* — Hist. Sus. v. 42. 2 Macc. 7, 23 bis. (Diod. Sic. 1, 6. et 8. Hdian. 7, 1. 5. Xen. Mem. 3, 5. 10.) — 2) *genus* i. e. a) *soboles*, de hominum sobole Sap. 3, 13. 18, 12. — τῶν καρπῶν, i. e. *quae frugibus constat* Sap. 16, 26. — b) = *sexus* Sap. 14, 26. — c) = γένος i. e. *Gattung*, ut ὀρνέων Sap. 19, 11. τῶν καρπῶν 16, 26. — 3) *procreatio, generatio, Erzeugung* a) propr. Sap. 14, 6. 19, 10. 4 Macc. 15, 22. (Xen. de rep. Luc. 2, 1.) — b) = *res creatae*, ita αἱ γ. τοῦ κόσμου Sap. 1, 14. (Philo de legg. allegor. 2. p. 81, 29. et 3. p. 88, 40.) cf. *Sturz* de dial. alex. p. 99 sq. —

Γενετή, ῆς, ἡ, *nativitas, ortus*, ἐκ γενετῆς μου i. e. *a natalibus meis inde* Addit. ad l. Esth. 4, 5. (Diod. Sic. 1, 21. Pol. 3, 20. 4.)

Γενέτις, ιδος, ἡ = γενέτειρα, *genetrix, mater* Sap. 7, 12. (ita γένεσις Plut. de Isid. et Osir. c. 36.)

Γενικός, ή, όν (γένος) *ad genus s. familiam pertinens*, γραφή γ. = *genealogia* Esr. 5, 39.

Γενναῖος, ου, ὁ, *Gennaeus*, nomen propr. vel cognomen viri, qui dux fuisse dicitur exercitus syriaci 2 Macc. 12, 2. cf. *Win.* bibl. Realw. sub. voc. *Apollonius* no. 4 et 2. —

Γενναῖος, αία, αῖον (γέννα = γένος) *generosus* [propr. de nobilitate generis Xen. de rep. Athen. 1, 2.] i. e. *eximius, praestans* in suo genere, *edel, trefflich*, comparat. γενναιότερος, ita de personis animi magnitudine et fortitudine excellentibus 2 Macc. 12, 42. quo l. codd. nonnulli γεννάδας. — γ. ἀθλετής 4 Macc. 6, 10. — 8, 3. μήτηρ 15, 21. 27. — 11, 24. (Hdian. 7, 4. fin. Plut. vit. Ages. c. 12. Lucian. dial. deor. 15, 4. Xen. de rep. Lac. 1, 8.) — de animi virtutibus, ut φρόνημα 2 Macc. 7, 21. ψυχή 3 Macc. 2, 32. (Xen. Conv. 8, 16.) — ὑπόδειγμα 2 Macc. 7, 21. — de rebus generosam animi indolem testantibus, ut ἀγών 4 Macc. 16, 17. ἱδρώς 7, 8. πόνος 11, 12. (Hdian. 7, 4 fin. Ael. V. H. 14, 2. Plat. Phaedon §. 29.) cf. *Ruhnk.* ad Plat. Tim. p. 67. —

Γενναιότης, τητος, ἡ (γενναῖος) *generositas* 2 Macc. 6, 31. τῆς πίστεως i. e. *in fide habenda conspicua* 4 Macc. 17, 2. (Xen. Apol. Socr. §. 34.)

Γενναίως, adv. (γενναῖος) *animo magno, animo forti* 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 6, 28. 7, 5. 11. 8, 16. 13, 14. 14, 31. 43. 15, 17. 4 Macc. 15, 29. 17, 3. (Dem. 258, 24.)

Γεννάω, ῶ f. ήσω (γέννα = γένος) 1) activ. a) de viris, *gigno*, τινά aliquem, addito ἐκ c. gen. uxoris Tob. 1, 9. (Palaeph. f. 45. Lucian. dial. deor. 22, 2.) — ὁ γεννήσας τινά = *pater alicuius* Sap. 22, 4. οἱ γεννήσαντες τινά = *parentes alicuius* Sir. 3, 7. (Xen. Mem. 2, 1. 27.) — b) de feminis: *pario*, τινά Esr. 4, 15. 4 Macc. 10, 2. (Palaeph. f. 2. Xen. de rep. Laced. 1, 2.) — 2) passiv. a) *gignor*, *nascor* Sap. 2, 2. 5, 13. Sir. 14, 18. 23, 14. 41, 9 bis. 49, 15. Bar. 3, 26. 1 Macc. 2, 7. 4 Macc. 11, 15. 15, 3. — ἐξ ἀνόμων ὕπνων i. e. *e concubitu illegitimo* Sap. 4, 6. — Jud. 12, 20. — b) *ortum habeo*, ἐκ γῆς Sap. 15, 8. coll. Gen. 3, 19.

Γέννημα, τος, τό (γεννάω) *omne quod genitum* vel *natum est, Erzeugniss*, a) propr. i. e. de hominibus, animalibus, plantis Sap. 16, 19. τῆς γῆς = *terrae fruges* 1 Macc. 11, 34. 14, 8. (Diod. Sic. 5, 17. Pol. 1, 71. 1. — Dici ita non nisi apud Graecos seriores, docet *Lob.* ad Phryn. p. 286.) — Tob. 1, 6. 7. 5, 13. τὰ γ. γυναικῶν, *die von Weibern Geborenen* Sir. 10, 18. — τῆς ἱερουσαλήμ i. e. *incolae, cives hierosolymitani* 1 Macc. 1, 38. 3, 45. — b) τῆς σοφίας i. e. *bona, commoda sapientiae* Sir. 1, 15. 6, 18. 24, 18.

Γεννησάρ, ὁ, hebr. כִּנֶּרֶת, כִּנְּרוֹת, targum. גִּנֵּסַר *Gennesar, Genezareth*, τὸ ὕδωρ γεννησάρ, i. e. *lacus Genezareth* stadiorum CXL longitudine et XL latitudine, piscibus abundans et aquarum dulcedine et salubrietate celebratus 1 Macc. 11, 67. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Genezareth.* (ἡ λίμνη γεννησάρ Jos. b. i. 3, 10. 7. τὰ ὕδατα τῶν γεννησάρων Jos. Ant. 12, 5. 7.)

Γέννησις, εως, ἡ, (γεννάω) *generatio*, *procreatio* Sir. 22, 3.

Γεννήτωρ, ορος, ὁ, (γεννάω) *genitor* Sir. 22, 8.

Γένος, εος, ους, τό (γένω) *genus* i. e. a) *Geschlecht*, ita de multitudine aliquorum, qui ad unum aliquod principium, unde orti sunt et ad se invicem quadam cognatione referuntur, qua a ceteris distinguuntur, κατὰ γένος, *generatio, secundum genus*, Sir. 13, 15. γ. ἀνθρώπων 2 Macc. 7, 28. (Diod. Sic. 1, 2. 2, 47. — genus romanum Cicer. Phil. 4, 2.) τῶν ἰουδαίων 2 Macc. 8, 9. 3 Macc. 7, 10. — abest gen. τῶν ἰουδαίων facile e contextis cognoscendus 2 Macc. 5, 22. κακόν τι γένος 12, 31. coll. v. 30. 3. Macc. 3, 2. 6. — b) de multitudine hominum, quae ex pluribus familiis constat, ubi Lat. *gens*, ita accus. epexeget. τὸ γένος i. e. *gentem si spectaveris* [vid. αἰδήμων] 3 Macc. 1, 3. 4 Macc. 5, 3. 2 Macc. 5, 22. (Diod. Sic. 1, 4. Xen. An. 5, 2. 29.) = τὸ ἐκλεκτὸν γένος appellatur *gens* l. *natio israel.* Addit. ad l. Esth. 6, 17. — sq. genit. μοῦ, σοῦ, ἡμῶν = *gens mea, tua, nostra* Tob. 1, 10. 17. 2, 3. 5, 11. 6, 11. 15. Jud 5, 10. 6, 5. 19. 8, 20. 32. 11, 10. 13, 20. 15, 9. 16, 17. 24. 2 Macc. 6, 12. 7, 6. 38. 14, 8. 9. (Diod. Sic. 2, 23.) — τῆς βασιλείας = *gens* l. *familia regia* 1 Macc. 3, 32. τῶν ἱερέων 2 Macc. 1, 10. — sq. genit. viri, a quo orta est gens, ut ἀβραάμ 1 Macc. 12, 21. — vel ἰακώβ 1 Macc. 5, 2. 3 Macc. 6, 13. ἰσραήλ = *Israelitae* Jud. 6, 2. 9, 14. Esr. 1, 32. 3 Macc. 6, 4. 9. (Xen. Cyr. 1, 2. 1.) — c) sensu philosophico l. logico *genus quod partes aliquas* vel *species complectitur, Gattung* Sap. 19, 6. ἐν ἰδίῳ γένει, *singulari* [scil. virium] *genere* v. 21. γένος — τροφῆς (Xen. Oec. 7, 19. Diod. Sic. 1, 9. — *genus* Terent. Eun. 2, 2. 17.) —

Γεουήλ, ὁ, hebr. גְּאוּאֵל, *Geuel* vel *Jehiel*, nom. propr. indecl. Judaei Esr. 5, 39.

Γεραιός, ά, όν (γῆρα) *senex*, adiunct. reverentiae notione: *alt und ehrwürdig* 3 Macc. 1, 23. 3, 27. 4, 5. (Xen. de rep. Lac. 1, 7.)

Γεραίρω f. αρῶ (γέρας, praemium) *praemio orno*, *honore afficio* [τινά τινι Diod. Sic. 5, 28. Xen. Hier. 7, 2.] passiv. *honore afficior*, seq. acc. rei [de quo vid. αἰδήμων] τὸ παρὸν τῆς συμποσίας — μέρος i. e. adhortatus eos est, *ut eo magis laetitiae sese darent*, *quo maior sit, qui ipsis contigerit honor ad convivium praesens invitatis.*

Γέρας, αος, τό, *praemium*, *quod honoris causa datur, Ehrenlohn, Ehrengeschenk* Sap. 2, 22. Addit. ad l. Esth. 2, 3. (Xen. Ages. 1, 5.)

Γεργεσαῖος, αία, αῖον, *Gergesaeus, ad gentem Gergesitarum pertinens.* Appellatur hoc nomine una ex gentibus Canaanitarum vel Phoeniciorum Jud. 5, 16. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Canaaniter.*

Γερουσία, ας, ἡ (γέρων) *senatus*, [Xen. Mem. 4, 4. 16.] appellatur ita synedrium magnum i. e. iudicium supremum Judaeorum cognoscens de causis religionis et civilibus LXXI. assessores habens, cui praesidebat pontifex maximus vel ipse vel eius vicarius Jud. 4, 8. 11, 14. 15, 8. 1 Macc. 12, 6. 2 Macc. 1, 10. 4, 44. 11, 27. 3 Macc. 1, 8. (Jos. Ant. 13, 5. 8.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Synedrium.*

Γεῤῥηνοί, ῶν, οἱ, *Gerreni*, cives urbis Γέῤῥον [Ptolem. 4, 5. p. 103.] vel γέῤῥα [Strabo 16, 760.] sitae inter Pelusium et Rhinocoluram 2 Macc. 13, 24. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gerrener.*

Γέρων, οντος, ὁ, *senex* Sir. 8, 9. 25, 2. 5. 6. 2 Macc. 6, 1. 4 Macc. 5, 30. 6, 6. 10. 7, 10. 13. 16. 8, 25. 9, 6 bis. 16, 17. 17, 9. (Hdian. 3, 15. 4. Xen. Conv. 4, 17.)

Γεσέμ, hebr. גֹּשֶׁן, *Gesem, Gosen*, nom. propr. regionis Aegypti inferioris sub occasum Nilum fluvium habentis Jud. 1, 9. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gosen.*

Γεῦσις, εως, ἡ (τὸ γεύειν, das zu kosten Geben) 1) *gustus, gustatus, das Kosten*, τινός, *alicuius rei* 2 Macc. 13, 18. εἰληφώς γεῦσιν τῆς — εὐτολμίας trop. *expertus audaciam.* (ita γεύομαι τινος *experientia cognosco aliquid* = πεῖραν ἔχειν τινός

Soph. Trachin. v. 1091.) — 2) *gustus* i. e. *sapor* Sap. 16, 20. ξενὴ γ. *novus sapor* i. e. *res novi saporis* v. 2. 3. (Diod. Sic. 1, 34. Ael. V. H. 12, 31.)

Γεύω, f. εύσω, *gustare facio, gustandum praebeo,* med. γεύομαι, f. σομαι, *gusto,* seq. gen. rei [de quo gen. vid. ἀπογεύομαι] 2 Macc. 6, 20. [Ael. V. H. 1, 8. Xen. Mem. 3, 14. 5.) — de verbis Esr. 9, 2. vid. sub ἄρτος notata. — ex usu graecitatis serioris sq. acc. rei Sir. 36, 24. Tob. 7, 11. cf. *Win.* §. 4. §. 30, 7. c. (LXX. Job. 12, 11.) — abs. Tob. 2, 4.

Γέφυρα, ας, ἡ (agger Xen. An. 6, 5. 22.) *pons* 2 Macc. 12, 13. quo l. pro γεφυροῦν legendum esse γεφυρῶν, vel γεφυραῖς l. γεφύραιν interpretes monuerunt.

Γεφυρόω, ῶ f. ώσω (γέφυρα) *pontem impono* 2 Macc. 12, 13. Vide γέφυρα (Diod. Sic. 5, 24.)

Γεώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (γῆ, εἶδος) *terrenus* Sap. 9, 15. 15, 13. (Xen. An. 6, 4. 5.)

Γεωργέω, ῶ f. ήσω (γέωργος) *agrum colo,* τὴν γῆν Esr. 4, 6. 1 Macc. 14, 8. (Diod. Sic. 1, 33. Xen. Oec. 14, 2.)

Γεωργία, ας, ἡ (γεωργός) *agricultura* Sir. 7, 15. 2 Macc. 12, 1. (Xen. Oec. 5, 8.)

Γεώργιον, ου, τό (ager Strabo 14. p. 687. S.) *cultura,* ξύλου arboris Sir. 27, 6.

Γεωργός, οῦ, ὁ (γῆ, ἔργον) *agricola* Sap. 17, 17. (Xen. Oec. 5, 16.)

Γῆ, ῆς, ἡ, *terra* i. e. 1) *terra arabilis, tellus quae aratro subigitur, Erdreich,* hebr. אֲדָמָה a) univ. Ita τὰ γεννήματα τῆς γῆς 1 Macc. 11, 34. 14, 8. γεωργεῖν τ. γῆν. Esr. 4, 6. 1 Macc. 14, 8. τὰ φυόμενα τῆς γ. Cant. tr. puer. v. 53. ἐργάζεσθαι γῆν Sir. 20, 26. — Sap. 19, 10. (Xen. Oec. 4, 8.) — γῆ λαοῦ, *terra populi* i. e. *agri populo sorte assignati* Sir. 45, 22. γῆν πολλὴν κέκτησαι Xen. Conv. 3, 8. δανείζειν ἐπὶ γῇ Dem. 946, 6.) — In formula deditionis apud Persas solemni, qua petuntur res ad vitam sustentandam maxime necessariae: ἑτοιμάζω γῆν καὶ ὕδωρ *paratam habeo terram et aquam tradendam* trop. *paratus sum ad subiiciendum me* Jud. 2, 7. (αἰτεῖν γῆν καὶ ὕδωρ Hdot. 6, 48. Diod. Sic. 11, 2. et 3. διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ Diod. Sic. 11, 2. et 4.) — b) quatenus humore soluta est, ubi Lat. *lutum, Thon, Lehm,* ἁπαλὴ γῆ Sap. 15, 7, quo l. alternat cum πηλός. — ita pro חֹמֶר Job. 38, 14. — c) = *pulvis,* quo tegitur humus [= χοῦς ἀπὸ τῆς γῆς pro עָפָר הָאֲדָמָה Gen. 2, 7.] ita aa) ratione habita Gen. 2, 7. 3, 19. Sap. 15, 8. 10. Sir. 17, 1. 36, 10. 38, 4. 40, 11bis. 41, 10. Tob. 3, 6. — pro עָפָר Gen. 3, 19. — γῆ καὶ σποδός *pulvis et cinis* appellatur per imaginem *homo fragilis et imbecillis* Sir. 10, 9. 17, 27. coll. Gen. 18, 27. Job. 30, 19. — ταπεινοῦμαι ἐν γῇ καὶ σποδῷ trop. pro *humillima utor conditione,* Sir. 40, 3. — bb) ubi agitur de luctus *et doloris* significatione apud Hebraeos usitata [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trauer.*] ἐπιτιθέναι γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλήν 1 Macc. 11, 71. 2 Macc. 14, 15. — ita pro אֲדָמָה 1 Sam. 4, 12. 2 Sam. 15, 32. עָפָר Ezech. 27, 30. —

2) *humus, Boden, Erdboden,* ita ἡ γῆ ἡ πεδινή, *humus planus, terra plana, planities* 1 Macc. 3, 40. ἐπὶ τῆς *humi* 4 Macc. 15, 12. ἐπὶ γῆς κείμενος Sir. 51, 9. χοῦς τῆς γῆς 44, 21. — Bar. 6, 20. Jud. 2, 20. — in formulis, quibus deiici vel cadere in terram dicitur aliquis vel aliquid Sir. 50, 17. Esr. 9, 47. 1 Macc. 4, 40. 6, 46. 2 Macc. 3, 27. 9, 8. 3 Macc. 6, 7. — ita pro אֶרֶץ Exod. 4, 2. Gen. 42, 6. — σαλεύεται ἡ γῆ 1 Macc. 9, 13. φωνὴ βροντῆς — ὠδίνησε γῆν Sir. 43, 17. τῆς γῆς τυγχάνω i. e. *contingit mihi, ut humo condar* 2 Macc. 13, 7. (ita καταχρύπτω εἰς τὴν γῆν Xen. Cyr. 3, 3. 3.) — Uti animalia, quae nascuntur, πίπτειν, *cadere* vel *deiici* dicuntur, ita homo καταπίπτειν ἐπὶ τὴν γῆν dicitur pro γεννᾶσθαι Sap. 7, 3. (Hom. Il. 19, 110.) — ἀνύψωσεν [scil. Samuel] ἐκ γῆς i. e. ex humo prodiens, quo conditus erat] τὴν φωνήν Sir. 46, 20. coll. 1 Sam. 28, 12 — 15. — pro אֶרֶץ 1 Sam. 28, 3. 9. —

3) *terra,* i. e. *terra continens, festes Land, Land,* ubi opp. aquae, mari, a) univ. ita ξηρὰ γῆ Sap. 19, 7. — v. 19. Tob. 6, 3. Esr. 4, 2. 15. 1 Macc. 15, 14. 2 Macc. 5, 21. 3 Macc. 7, 20. — pro אֶרֶץ Exod. 20, 11. (Hdian. 2, 10. 8. Xen. An. 1, 1. 7. — b) *tractus terrae, regio, provincia,* nos: *das Land, ein Land* aa) propr., absol. Sir. 10, 4. 44, 21. ἕως ἄκρου γῆς *terrae* l. *regionis* scil. qua Asia Africam versus finitur — 46, 8. 9. 47, 15. Bar. 1, 9. 2, 21. 23. 34. Jud. 16, 21. Esr. 1, 58. 8, 82 bis. 85. 1 Macc. 1, 27. — v. 49. νόμιμα ἀπὸ τῆς γῆς i. e. *instituta aliena a terrae* [scil. iudaicae] *institutis.* v. 52. 2, 56. 3, 29. 6, 49. 11, 38. 13, 32. 14, 11. 13. 15, 29. 3 Macc. 6, 5. — pro אֲדָמָה Gen. 28, 15. אֶרֶץ Gen. 12, 1. (Xen. An. 1, 3. 4.) addito adiectivo, ut ἡ ἀγαθή l. ἡ ἁγία σου γῆ, ἡ τιμιωτάτη γῆ, quibus nominibus insignitur Hebraeorum terra vel Palaestina Sap. 12, 3. 7. Tob. 14, 4. 2 Macc. 1, 7. — ἄδικος γ. Sap. 16, 19. ἀλλοτρία γῆ Bar. 3, 10. 1 Macc. 6, 13. 15, 33. γῆ οὐκ ἰδία Jud. 5, 18. ἡ γ. Ἰουδαία Esr. 5, 7. ξενή 3 Macc. 6, 3. ὀλοθρία γ. Sap. 18, 15. — addito plagae notatione, ut γῆ ἐπὶ δυσμάς Jud. 2, 6. πρὸς νότον 1 Macc. 5, 65. — additur genit. rei gestae, ut τῆς αἰχμαλωσίας μου s. τοῦ ἀποικισμοῦ μου i. e. *terra, in quam captivus abductus sum* Tob. 3, 15. 12, 6. Bar. 2, 30. 32. — ita pro אֶרֶץ שִׁבְיָה Neh. 4, 4. vel 3, 36. — sq. genit. regni, cuius est terra 1 Macc. 10, 52. — sq. genit. hominum, qui vel nunc tenent vel olim tenuerunt terram aliquam, ut τῶν ἀλλοτρίων ἐθνῶν Sir. 39, 4. ἀλλοφύλων 1 Macc. 3, 41. 4, 22. 5, 66. 68. τῶν ἐχθρῶν Bar. 3, 10. 3 Macc. 6, 15. — Sir. 47, 24. 48, 15. Tob. 14, 5. Jud. 2, 11. 1 Macc. 1, 24. 3, 36. 5, 48. 7, 6. 8, 10. 61. 55. 67. 9, 69. 72. 10, 13. 72. 13, 24. — sq. genit. nominis gentilis, ut ἀμοῤῥαίων, χαλδαίων Jud. 5, 7. 15. — per appositionem [cf. *Gesen.* Lehrg. d. hebr. Sprache p. 661. *Ewald* p. 579. gram. min. p. 245. *Win.* §. 48, 2.] genit. nominis proprii terrae additur, ut ἡ γῆ αἰγύπτου Jud. 5, 17. γῆ γεσέμ 1, 9. ἰούδα Bar. 1, 8. ἰσραήλ Tob. 1, 4. μωάβ Jud. 1, 13. φυλιστιείμ 1 Macc. 3, 24. χαναάν Jud. 5, 9. 10. χεττειείμ 1 Macc. 1, 1. — additur nominativus nominis terrae alicui proprii, ut ἡ γῆ αἴγυπτος ita certe 1 Macc. 1, 19. ἐν γῇ αἰγύπτῳ. Bar. 1, 19. 20. 2, 11. Addit. ad l. Esth. 3, 9. — bb) metonym. pro *incolae terrae* Jud. 1, 12. init. 2, 2. 8, 22. — ita pro אֶרֶץ Jud. 18, 30. —

4) *terra* i. e. *orbis terrarum,* cui opp. coelum = *tellus, die Erde* a) univ. Sap. 9, 16. 18, 16. Sir. 1, 3. 16, 16. 27. 24, 6. 43, 19. Bar. 6, 54. Tob. 7, 18. Jud. 7, 28. 9, 12. 13, 15. 14, 2. Addit. ad l. Esth. 3, 3. Hist. bel. et drac. v. 5. Esr. 4, 34. 36. 6, 13. 1 Macc. 2, 37. 2 Macc. 7, 28. — vide Sir. 24, 3. Cant. tr. puer. 51. ubi ὁμίχλη, νεφέλαι commemorantur. — b) ubi agitur de finibus, fundamentis, superficie, auctore l. creatore terrae Sap. 6, 1. Jud. 2, 9. 11, 21. 1 Macc. 1, 3. 8, 4. 14, 10. — 3, 9. 3 Macc. 2, 9. — Sir. 10, 16. 16, 17. — 38, 8. Jud. 2, 7. 19. 6, 3. 7, 4. 18. — Bar. 3, 32. — pro אֲדָמָה Gen. 5, 7. Exod. 10, 6. תֵּבֵל 1 Chron. 16, 30. — c) quatenus

habitatur et haec vel illa in ea eveniunt aa) propr. Sap. 1, 14. 5, 23. 10, 4. Sir. 36, 22. 39, 31. 44, 17. Addit. ad l.. Esth. 1, 5. 8. — Sir. 48, 15. 49, 14. Bar. 3, 16. 20. 23. 37. Tob. 14, 4. Jud. 1, 11. 2, 1. 5. 6, 4. 11, 1. 7. 1 Macc. 1, 5. — ἀπολύειν it. ἀναλαμβάνειν τινὰ ἀπὸ τῆς γῆς = *von dem Schauplatze der Erde* Sir. 49, 14. Tob. 3, 13. = 1 Macc. 7, 40. — οἱ θεοὶ τῆς γῆς, dii, *qui coluntur in terra* Jud. 3, 9. — Jud. 13, 16. Esr. 5, 50. 72. 7, 13. 8, 70. 53. 87. 92. 9, 9. 1 Macc. 1, 2. 2 Macc. 5, 15. 15, 5. 3 Macc. 2, 14. 4 Macc. 18, 5. (Hdian. 1, 2. 9. Xen. Ages. 1, 36.) — bb) metonym. pro: *terrae incolae, die Erdbewohner* Sap. 1, 1. Sir. 10, 17. Bar. 2, 15. Jud. 5, 21. 10, 19. 11, 6. 16. 23. Cant. tr. puer. v. 8. 13. 1 Macc. 15, 9. = pro אֶרֶץ Gen. 6, 11. 11, 1.

Γηγενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ = ές, τό (γῆ, γένω) *terrigena, e terra factus* vel *originem habens* Tob. 7, 1. coll. 2, 7. 3, 19.

Γῆρας, ρατος, γηρως, dat. γήρατι, α et forma ion. genit. γήρους, dat. γήρει [Sir. 8, 6. 46, 8. cf. *Buttm.* §. 49, not. 4. gram. max. §. 54, not. 4. *Matth.* §. 84, not. 3. *Rost* §. 45, not. 2. *Win.* §. 4, d. §. 9, b.] τό, *senectus, das Greisenalter* Sap. 3, 17. 4, 8. 9. 16. Sir. 3, 12. 8, 6. 25, 3. 30, 24. 46, 8. Tob. 3, 10. 2 Macc. 6, 23. 25. 27. 3 Macc. 4, 5. 4 Macc. 5, 11. 32. 34. 6, 12. 18. 8, 18. (Diod. Sic. 1, 84. Xen. Cyr. 1, 5. 10.)

Γηραιός, ά, όν (γῆρας) *senex* 4 Macc. 6, 2. 8, 3. 16, 1. (Hesiod. op. v. 376. Xen. Ages. 11, 15.

Γηράσκω, f. ράσομαι a. 1. ἐγήρασα [Tob. 14, 3. 13. de quo aor. vid. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Matth.* §. 228. *Passow* I. 442.] perf. γεγήρακα (γῆρας) *senesco* Sir. 8, 6. Tob. 14, 3 bis. v. 13. Jud. 16, 23. 1 Macc. 16, 3. (Ael. V. H. 4, 1. Xen. Ages. 11, 14.)

Γηρσών, ὁ, hebr. גֵּרְשׁוֹם, *Gerson,* nom. propr. Judaei, Esrae aequalis Esr. 8, 29.

Γίγας, αντος, ὁ, *gigas, homo vastae molis et insolitae magnitudinis, Riese* [de Titanibus Hom. Od. 7, 59. 10, 120. Diod. Sic. 3, 69. 4, 21.] a) univ. Jud. 16, 7. 1 Macc. 3, 3. — b) de Goliathe Sir. 47, 4. — c) ratione habita Gen. 6, 4. coll. Jos. Ant. 1, 3. 1. Sap. 14, 6. Sir. 16, 7. Bar. 3, 26. 3 Macc. 2, 4. —

Γίνομαι, [Graeci antiquiores et Attici γίγνομαι] depon. med. fut. γενήσομαι a. 2. ἐγενόμην et eadem significatione, ut apud Graecos seriores [Diod. Sic. 1, 1. 3, 10. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 108. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 228. *Rost.* §. 84.] a. 1. p. ἐγενήθην perf. γέγονα, *natu factus sum, natus sum* cf. *Buttm.* l. l. *Win.* §. 15.

I. *fio.* i. e. 1) *existo, ich entstehe* Sap. 6, 22. Jud. 16, 14. quo l. plur. ἐγενήθησαν refertur ad nomen, quod praecedit, collectivum ἡ κτίσις σου = *res a te creatae* = τὰ ὑπὸ σοῦ γενόμενα κτίσματα Sap. 9, 2. 2 Macc. 7, 18. — seq. ἐκ c. genit. nunc personae, nunc rei, a qua ortum habet aliquis Tob. 8, 6. Esr. 4, 16. 4 Macc. 12, 13. (Ael. V. H. 6, 1. Thuc. 6, 54.) — = *nascor* Sap. 7, 3. γενόμενος i. e. *quum nascerer.* De particip. resolvendo vid. sub ἀγαθός observata. — (Hdian. 5, 7. 7. Xen. An. 3, 2. 13.) — οἱ γενόμενοι, *nati, liberi* 4 Macc. 13, 18. quo l. Ald. γεννωμένοις — οὐ γεγονώς, *non natus* Sir. 44, 9. — διά τινος Sir. 7, 28. ἔκ τινος Esr. 4, 16. 4 Macc. 14, 14. — de naturae phaenomenis, de laetitia, luctu, calamitate, concursu, seditione, laetitia, ubi Lat. *fio* et, si explicatius loquuntur, verbis utuntur *orior, exorior*, ut διάστημα 2 Macc. 14, 44. εὐφροσύνη 1 Macc. 4, 58. θλῖψις 9, 27 bis. θραῦσις, θραῦμα Sap. 18, 20. Jud. 7, 9. κίνημα 1 Macc. 13, 44. κατακλυσμός Sir. 40, 10. 44, 17. κλαυθμός Jud. 7, 29. κραυγή 14, 19. λαλιά 2 Macc. 5, 5. λεύκωμα Tob. 2, 10. λιμός 1 Macc. 9, 24. μάχη 2 Macc. 10, 29. 12, 11. πένθος 1 Macc. 1, 25. πόλεμος 14, 29. ποταμός Addit. ad l. Esth. 7, 3. συνδρομή Jud. 10, 18. 3 Macc. 3, 8. τροπή 1 Macc. 4, 35. 5, 61. ὕδωρ μέγα, φωνή Addit. ad l. Esth. 1, 7. 10. (Hdian. 1, 10 et 12 bis. Xen. Mem. 1, 5. 1. An. 3, 1. 11. 3, 4. 35.) — ubi agitur de diei tempestatibus, in quibus Lat. *fio* et explicatius si loquuntur: *ingruo, illucesco*, ut ἑσπέρα 4 Macc. 3, 8. ἑωθινή 1 Macc. 5, 30. ὀψία Jud. 13, 1. (ἡμέρα Diod. Sic. 20, 109.)

2) ut Lat. *fio* passivum habetur verbi *facio*, ita γίνομαι usurpatur sic, ut respondeat passivo verbi ποιέω, ita a) de exercitu, ut γενηθεὶς στρατός *exercitus factus* i. e. *exercitus collectus* 1 Macc. 4, 35. (manum facere Cicer. Caecinn. c. 12. exercitum facere Vellej. Paterc. 2, 109.) — b) = *peragor*, ἐγενήθησαν ἃ ἐνενοήθης Jud. 9, 5. Esr. 6, 10. — c) de epulis = *paror*, *instituor* Tob. 2, 1. de h. l. dativo commodi = *in usus alicuius* Tob. 2, 1. vid. sub ἄγω monita. — d) de colloquiis, iudicio, investigatione, victimis, ubi Lat. *fio* et si explicatius loquuntur: *instituor, habeor* ut ἐπίσκεψις 2 Macc. 14, 20. ἐπισκοπή· Esr. 6, 5. θυσία Cant. tr. puer. v. 26. κρίσις Sap. 6, 5. de h. l. praesenti quatenus futurascat vid. sub ἀποθνήσκω observata. — λόγος Jud. 2, 1. — Sap. 14, 7. δι' οὗ δικαιοσύνη i. e. *per quod exerceatur iustitia* scil. *in virtutis studio remunerando et in scelere puniendo conspicua.* — (ἐξέτασις Hdian. 1, 8. 17. ἀναθεώρησις Diod. Sic. 15, 7.) — e) ubi agitur de foedere, pacto, ubi Lat. *fio* respondet explicatiori *pangor*, ita γίνεται συνθήκη 2 Macc. 12, 1. 14, 36. — ὁρκωμοσία Esr. 8, 93. γινέσθω ἡμῖν — κύριον *pangatur a nobis foedus cum domino* i. e. *promittamus Domino.* Cf. ad h. l. Esr. 10, 3. et de dat. post vv. passiva = ὑπό c. genit. *Rost* §. 117, 4. coll. §. 105, not. 2. *Matth.* §. 395. *Buttm.* §. 121, 4. *Bornem.* schol. ad Ev. Luc. p. 117. *Win.* §. 31, 7. — Sir. 45, 15. ἐγενήθη αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰώνιον — λειτουργεῖν ex brachylogia pro: ἐγενήθη αὐτῷ διαθήκη εἰς διαθήκην αἰώνιον — λειτουργεῖν *pactum est in honorem eius foedus hoc consilio, ut esset foedus aeternum eo pertinens, ut sacra administret,* brevius: *factum est in honorem eius foedus, quo sacra administret.* Ita LXX στήσω τὴν διαθήκην — εἰς διαθήκην αἰώνιον, εἶναι σου θεός pro: וַהֲקִמֹתִי אֶת-בְּרִיתִי לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים Gen. 17, 7. (Diod. Sic. 15, 5 et 10. ad quem l. cf. *Wesseling*) — f) de indiciis, signis, oraculis et admonitionibus divinis, ubi Lat. nunc *fio*, nunc *edor*, nos: *gemacht werden, gegeben werden*, ut ἐμφανισμός 2 Macc. 3, 9. τεκμήριον Sap. 19, 13. χρηματισμός 2 Macc. 2, 4. — g) de miraculis = *patror, peragor*, ut τέρατα Addit. ad l. Esth. 7, 6. ταῦτα παρὰ θεοῦ v. 1. — h) de personis muneri alicui admotis, ubi Lat. *fio*, et explicatius: *constituo, gemacht*, vel *bestellt werden*, sq. nominat. praedicati = *zu etwas* [de quo nominat. vid. sub ἀβοήθητος, ἁγιάζω notata], ut ἀρχιερεύς 1 Macc. 4, 17. 16, 24. 2 Macc. 15, 12. addito τινί = *für Jem.* 1 Macc. 14, 30. ἐλεφαντάρχης 2 Macc. 14, 12. κριτής Sir. 7, 6. 1 Macc. 2, 55. κύριός τινος v. 54. στρατηγός 2 Macc. 10, 14. (Hdian. 2, 6. 12.) — i) de iniuria, calumnia, contumelia, peccatis, flagitiis, malis, ubi Lat. *fio* et, si definitius loquuntur, *committor, inferor, infligor*, nostrates: *begangen, verübt, zugefügt werden*, ita ἀδικία, ὠμότης γίνεται εἴς τινα 2 Macc. 10, 12. 12, 5. ἁμάρτημα v. 42. ἱεροσύλημα 4, 39. κακουργία 14, 22. παρανομία 4

Macc. 5, 12. τὰ χείριστα 2 Macc. 13, 9. — His adde: γίνεται βλασφημία 1 Macc. 2, 6. ἰδὼν — ἱερουσαλήμ = *quum videret, quae impie dicerentur et agerentur Hierosolymis* — sq. εἴς τι, *in aliquid* 2 Macc. 8, 4. (convicium facere Ovid. Pont. 2, 6. 7.) — Ita iungitur c. substantivis, ut circumscribatur verbum passivum vel neutrum substantive cognatum, ut γίνεται ἀναίρεσίς τινος = ἀναιρεῖταί τις 2 Macc. 5, 13. γίνεται ἀποστροφὴ ἡμῶν = ἀποστρεφόμεθα 3 Macc. 2, 10. γίνεται ἀπώλειά τινος = ἀπόλλυταί τις Sir. 34, 6. ἀφαίρεσις τόπου 3 Macc. 1, 1. — ἀντίληψις 3 Macc. 5, 50. ἀπογραφή 4, 15. ἐπιβολὴ γίνεται *es wird eine Auflage gemacht* i. e. *tributum imponitur* Esr. 8, 22. — ἐπιστρατεία, πόλεμος γίνεταί τινι i. e. ὑπό τινος 2 Macc. 2, 14. 3 Macc. 3, 14. — ἀγών, μάχη, παράταξις, πόλεμος Jud. 7, 11. 2 Macc. 8, 20. 10, 24. 12, 11. 3 Macc. 1, 4. 4 Macc. 17, 11. καθαρισμός 2 Macc. 10, 5. κήρυγμά τινι = κηρύσσεταί τινι Esr. 9, 3. οἰκοδομή 6, 22. πότος γίνεται = *fit compotatio*, ἐπὶ πλεῖον [adverbialiter vid. ἐπί] i. e. *plus iusto potatur* Jud. 13, 1. καταδρομή, προσβολή 2 Macc. 5, 3. (εὕρησις Diod. Sic. 1, 16. ὁ σπόρος 2, 36. ναυμαχία 15, 4.)

3) *fio* i. e. *ich geschehe*, ita in tertia persona, et, quemadmodum ποιεῖν, [vid. ποιέω] sic γίνεσθαι usurpatur, ne verbum antegressum repetatur, Esr. 1, 10. ταῦτα τὰ γενόμενα, *haec quum facta essent*. De quo nominativo absoluto cf. *Matth*. §. 562. §. 311. *Buttm*. §. 132, not. 1. §. 138, II. not. 5. *Rost* §. 131, 6. *Frotscher* ad Xen. Hier. 4, 1. *Win*. §. 28, 3. §. 64. II. 2. d. — 2 Macc. 1, 22. 32. 13, 17. 3 Macc. 1, 11. 15. 4, 12. 5, 17. — γένοιτο, *fiat* [de optat. aliunde non suspenso vid. sub ἀγαθοποιέω observata] Jud. 15, 10. 13, 20. d. h. l. diplasiasmo vid. sub αἰνέω monita. — (Diod. Sic. 14, 27. Hdian. 2, 1. init. Xen. Mem. 4, 5. 6.) — = *agor, ich werde gethan* Esr. 1, 32. κατά τι *secundum aliquid* Hist. bel. et drac. v. 9. Esr. 6, 34. παρά τι i. e. vel *praeter aliquid* 2, 28. vel *contra aliquid* 3 Macc. 7, 5. ἔν τινι i. e. vel *nomine alicuius* vel *intuendo in aliquem* Bar. 6, 44. τὸ γινόμενον, *res gesta* [de particip. praes. in re durante vid. sub ἀγαπάω notata] 3 Macc. 1, 17. (Xen. Cyr. 1, 6. 40.) — τὸ γεγονός, *res gesta* Jud. 15, 1. 1 Macc. 4, 20. 2 Macc. 10, 21. τὰ γεγονότα Sap. 10, 18. 2 Macc. 5, 11. 17, 1. 12, 42.

4) *fio* i. e. *evenio, accido, sich ereignen*, a) univ. ut ἀξία θαυμασμοῦ γέγονε 2 Macc. 7, 18. διοπέτημα 5, 20. μὴ γένοιτο *ne accidat* = *absit*, seq. ἵνα [de quo vid. ἵνα] 4 Macc. 6, 17. — γίνεταί τινι *evenit alicui*, sq. infinit., ut μή μοι γένοιτο, φείσασθαι 1 Macc. 13, 5. 9. 10. — pro חָלִילָה seq. לְ Gen. 44, 7. 17. (Alciph. 1. ep. 26. Xen. Cyr. 6, 3. 11.) — iunct. c. adv., ut καθώς i. e. οὕτως, καθώς Tob. 8, 16. καθά i. e. ταῦτα καθ' ἅ Jud. 17, 4. — 1. Macc. 6, 8. οὐκ — ἐνεθυμεῖτο i. e. *non ex voto ei res cessit*. — sq. nominat. rei, ut τί μοι ἐγένετο, *quid mihi accidit?* Sir. 5, 4. — Jud. 15, 5. Esr. 8, 86. 1. Macc. 4, 27. — γίνεταί μοί τι *contingit mihi aliquid* Tob. 17, 15. 1 Macc. 4. 25. 2 Macc. 8, 20. 3 Macc. 6, 33. 36. Sir. 51, 17. προκοπὴ — ἐν αὐτῇ i. e. *profeci in ea* scil. ἐν τ. σοφίᾳ. — 2 Macc. 2, 21. γίνεταί τι περί τινα vel περί τι *accidit aliquid pertinens ael personam* vel *rem aliquam* 3 Macc. 5, 17. 10, 13. — γίνεταί τι κατά τι i. e. *ratione habita alicuius rei* 2 Macc. 9, 3. — — b) ad normam hebraici וַיְהִי, sq. וְ [*und es geschah als — da* cf. *Gesen*. Lehrg. d. hebr. Sprache p. 845. *Ewald* hebr. Gram. pag. 545 sq. gram. min. p. 229. *Win*. §. 67. 2. a. d. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 341.] verba: καὶ ἐγένετο, it. καὶ ἐγενήθη [vid. Addit. ad l. Esth. 5, 1.], sequente temporis notatione facta per ἡνίκα ὅτε, ὡς, nunc interventientibus praepositionibus μετά, ἐν nunc per participium, nunc per genit. absolutos, excipit verbum primarium aa) modo particulae καί iteratione interveniente, ut καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπαύσατο — τούτους καὶ ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λαός Jud. 5, 22. — 10, 1. Hist. Sus. v. 19. Hist. bel. et drac. v. 14. 1. Macc. 10, 64. 88. καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουσαν — καὶ ἐνεκαινίσθη 1 Macc. 5, 1. — ita וַיְהִי sq. לְ Gen. 39, 7. 13. 19. 43, 1. — Ex usu scriptorum hebraicorum serioris aevi [ut Ruth. 1, 1. Ezech. 1, 1. cf. *Ewald* l. l.] ab initio libri legitur formula καὶ ἐγένετο, ut 1 Macc. 1, 1. καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πατάξαι — καὶ ἐβασίλευσεν *et factum est, postquam Alexander, Philippi filius, Macedo, qui exierat e terra Chittim ut percuteret Darium, Persarum regem, hunc percusserat, eius loco regnavit*, brevius: *Postquam Alexander Philippi filius, e terra Macedonum egressus, devicerat Darium — eius loco regnavit* 1 Macc. 1. 1. — bb) modo sine particulae καί iteratione, ut καὶ ἐγένετο, ὡς συνετέλεσε — αὐτοῦ ἐκάλεσε Jud. 2, 4. 13, 12. Addit. ad l. Esth. 3, 1. Hist. Sus. v. 28. Hist. bel. et drac. v. 28. 1 Macc. 6, 8. 7, 2. καὶ ἐγένετο, ἡνίκα ἀπέτρεχεν — εἰσεπορεύετο Hist. Sus. v. 4. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτούς — εἰσῆλθεν Hist. Sus. v. 15. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ — ἐποίησεν Jud. 12, 10. καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνοῖξαι — ἐβόησε Hist. bel. et drac. v. 18. καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰούδα ἐξέκοψαν 1 Macc. 9, 23.

5) *fio* i. e. *ich werde* i. e. a) *reddor* ita in locis, ubi definitur, quis aut quid fiat vel factus sit aliquis aut aliquid qualitate, conditione, loco, dignitate, numero, moribus, duratione, seq. nominativo adiectivi [de quo vid. ἀβοήθητος ἁγιάζω]. Ita de rebus, ut τόπος — ἄβατος — γινέσθω 3 Macc. 3, 29. ἀλλότριός τινι 1 Macc. 1, 38. ἰσόπεδος 2 Macc. 8, 3. περιφλεγής 3 Macc. 3, 29. σαφής 2 Macc. 12, 40. ὑπόφρικος 3 Macc. 6, 20. — de personis, ut ἀλλότριος 2 Macc. 4, 21. ἀνυπόστατος 8, 5. ἄξιος 7, 29. ἀπένθητος 5, 10. ἀπερίσπαστος Sap. 16, 11. ἄφοβος Sir. 5, 5. ἄχρηστος 2 Macc. 7, 5. ἐγκρατής = *potior aliqua re* vel *persona* Sir. 6, 26. Hist. Sus. v. 39. 2 Macc. 8, 30. 10, 17. 13, 13. ἔγκυος Sir. 42, 10. ἔκθυμος 2 Macc. 7, 3. 39. 14, 27. ἐνῆλιξ vel ἐνήλικος 4 Macc. 18, 9. ἔνοχος Sir. praef. secunda. ἔξαιμος 2 Macc. 14, 46. ἔξαρθρος 4 Macc. 9, 13. ἐπιστήμων Sir. praef. sec. ἐπιφανής Addit. ad l. Esth. 5, 1. εὐθαρσής Esr. 8, 27. ἐχθρός Sir. 5, 16. ἵλεως 2 Macc. 7, 37. 4 Macc. 9, 24. μακρόβιος Sap. 3, 17. παραίτιος 2 Macc. 11, 19. πτωχός Sir. 18, 32. ὑποχείριος 2 Macc. 13, 11. 14, 42. (αἰχμαλωτός, ὑπήκοος Diod. Sic. 2, 33. ἄφρων 14, 30.) — interdum ita iungitur c. adiectivo, ut periphrasin faciat verbi passivi vel neutrius adiectivo cognati, ut ἀφανὴς γίνομαι = ἀφανίζομαι 2 Macc. 3, 34. διάδηλος 3 Macc. 2, 5. ἔκβολος = ἐκβάλλομαι i. e. *explodor, ich falle durch, ich werde ausgepocht* oder *ausgelacht* [ita ἐκβάλλω, quod, quum proprie dicatur de rebus, quae, quod inutiles sunt, eiiciuntur foras, transfertur ad histriones, qui non placent et ideo exploduntur cf. Ael. V. H. 13, 27. 2, 24.] Jud. 11, 11. ἔξυπνος γίνομαι = ἐξυπνίζομαι Esr. 3, 3. εὐαρεστὸς γενόμενος = εὐαρεστήσας i. e. *quum placeret* Sap. 4, 10. ἥττων 2 Macc. 13, 22. μέγας = μεγαλύνομαι Hist. Sus. v. 64. περικατάληπτος 2 Macc. 14, 41. ὕποπτος γ. = ὑποπτεύω 2 Macc. 3, 32. — similiter de rebus, ut εὐθὺ γίνεταί τι = εὐθύνεταί τι Tob. 4, 19. εὔοδον γίνεται = εὐοδοῦται Esr. 7, 3. πρόδηλος 2 Macc. 3, 17. φανερός 1 Macc. 15, 9. 2 Macc. 1, 33. — seq. nominativo substantivi, ita de personis, ut γίνομαι ἀνήρ Tob. 1, 9. βοηθός, σκεπαστής Sir. 51, 2. δοῦλος Esr. 4, 26. ἐραστής Sap. 8, 2. ἰουδαῖος Hist. bel. et drac. v. 28. μήτηρ

4 Macc. 16, 6. οὐδενὸς μήτηρ γεγένημαι *facta sum mater nullius* i. e. *mater filiis suis orbata*. τέκνον βδελυκτόν Sir. 41, 5. (ἀποστάτης Diod. Sic. 2, 33.) — additur dat. commodi = *für Jem.*, ut φίλος 2 Macc. 11, 14. (γαμβρός τινι Hdian. 1, 2.) — νῶε — ἐγενήϑη κατάλειμμα τῇ γῇ *Noe superstes relictus est in commodum terrae* i. e. *voluit Deus, ut generi humano conservando superstes relinqueretur.* — Ita interdum iungitur cum substantivo, ut circumscribatur verbum substantivo cognatum, ut γίνομαι κατήγορος 2 Macc. 4, 5. de h. l. particip. praesentis = *als einer, der im Begriff war, als Kläger aufzutreten* cf. quae sub ἀκούω, ἐκδικέω observata sunt de praesenti voluntatem vel conatum indicante. — ἐνδείκτης 2 Macc. 4, 1. προδότης 2 Macc. 5, 15. 10, 22. προήγορος 7, 2. 4. σύμβουλος v. 25. σύμμαχος 8, 24. 10, 16. — De rebus, ut ἀργύριον γένοιτο — περίψημα Tob. 5, 18. de h. l. optat. vid. ἀγαϑοποιέω 1 Macc. 1, 38. ὥς τις i. e. *similis alicui* 1 Macc. 2, 8. Sir. 46, 4. μία ἡμέρα ἐγενήϑη πρὸς δύο, *unus dies factus est dies aequans duorum dierum spatium* i. e. *unus dies duorum fere dierum spatium aequabat.* Cf. de praepos. πρός quatenus vicinitatem numeri non accurate definiendi designet, ad quam aliquid accedit = *circiter* cf. *Matth.* § 591, 7. 1. 9. coll. § 581. f. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 259. *Lob.* ad Phryn. p. 410. *Tursellin.* de partic. ling. lat. I. p. 98. —

b) = *ich werde zu etwas, abeo in aliquid* [τῆς δ' ἀπορίας γενομένης εἰς στάσιν Diod. Sic. 15, 3.] *mutor* vel *convertor in aliquid*, ita γίνομαί τι Sir. 43, 9. Tob. 3, 6. (Diod. Sic. 2, 20. φασὶν αὐτὴν γενέσϑαι περιστεράν.) vel: *ich diene zu etwas, sum alicui rei*, ut ἀντάλλαγμα, ἀντίψυχον Sir. 44, 17. 4 Macc. 17, 21. addito dat. personae αἰσχύνη τινί *alicui pudoris causa* Cantic. tr. puer v. 9. — 4 Macc. 6, 19 bis. γίνομαι εἴς τι, *abeo in aliquid*, ut ἀντὶ ἐλευϑέρας — δούλην *loco conditionis urbis liberae* i. e. *e conditione urbis liberae abiit in statum urbis servae* 1 Macc. 2, 11. — Jud. 5, 18. — γίνεσϑε εἰς υἱοὺς δυνατούς i. e. *viros fortes vos praestate* 1 Macc. 3, 58. — ita ἔσεσϑε εἰς ἄνδρας pro הֱיוּ לַאֲנָשִׁים Sam. 4, 9. cf. *Win.* §. 29, not. 1. §. 32, 4. *Ewald* l. l. p. 603. gram. min. p. 264. — Jud. 5, 10. ἐγένοντο — εἰς πλῆϑος πολύ = *excrescebant in magnam hominum multitudinem.* — = *ich diene* oder *gereiche zu etwas*, ut εἰς βδέλυγμα Sap. 14, 11. 1 Macc. 35. 36. 10, 70. ita הָיָה sq. לְ Ps. 69, 23. — γίνεταί μοί τι εἴς τι *est mihi aliquid alicui rei, es dient mir etwas zu etwas* Sap. 2, 14. 14, 21. Sir. 24, 29. Jud. 7, 27. 1 Macc. 4, 45. — γίνομαι ἐπί τινι = *fio causa rei*, ut ἐπ' ἐλαττώσει i. e. *contumeliae causa* Sir. 22, 3. quo l. ex antecedd. adde cogitando: πατρί. —

c) cum praepositionibus motum indicantibus, ut nostratium *werden* = *venio* [cf. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 85.] ita seqq. ἀπό, ut ἀπὸ τῆς ὁδοῦ — ἐγενήϑησαν *a via aberrarunt, sie waren vom Wege abgekommen* Bar. 3, 21. ἀπὸ τῆς δεήσεως, it. ἀπὸ τῆς χρείας, *venio a precibus, a negotio* i. e. *preces, negotium peregi* 2 Macc. 10, 27. 15, 25. (Diod. Sic. 2, 14.) — sq. εἰς, ut εἰς τὴν πέρσιδα 2 Macc. 1, 13. (Hdot. 8, 38. *Jac.* Anthol. Pal. p. 762.) — metaph., ut ὀργὴ γίνεται εἰς τ. βασιλεία i. e. *ira* l. *poena imminet regno* Esr. 8, 21. ἡ διάνοια γίνεται εἴς τι *animus intentus est in aliquid* Bar. 3, 28. — γ. ἐπί τινα it. ἐπί τινος *supervenio aliquem*, ita de metu occupante aliquem 2 Macc. 12, 27 bis. — it. de auxilio div. quod contigit alicui 8, 19. — κατὰ γῆν γενόμενος *in terram prolapsus* 9, 8. — βάσανοι μέχρι ϑανάτου γενόμεναι, i. e. *cruciatus ad mortem usque progredientes* 4 Macc. 17, 72. γίνεσϑαι ὑποκάτω *herabkommen, herunterkommen* metaph. pro: *deprimi, in deteriorem statum detrudi*, γίνεσϑαι ἐπάνω *evehi, in die Höhe kommen*, metaph. *in conditionem laetiorem* l. *dominationis pervenire* Bar. 2, 5.

II) *sum*, ita maxime aoristi ἐγενόμην, ἐγενήϑην et. perf. γέγονα, sustinentes locum perfecti verbi εἰμί. Cf. de hac verbi γίνομαι significatione et de perfecto γέγονα supra ab initio monita. Legitur ita 1) ubi definitur, quis vel quid sit aliquis aut aliquid qualitate, conditione, loco, dignitate, moribus, munere a) univ., seq. nominat. adiectivi, ut δέκατος 2 Macc. 5, 27. ἐνδεής Sap. 16, 3. ἔνδοξος Jud. 16, 21. ἐντρεχής Sir. 34, 22. ἐπιδεής v. 4. ἕτοιμος Tob. 5, 16. 1 Macc. 3, 58. εὐμεγέϑης Bar. 3, 26. ἵλεως 2 Macc. 2, 7. addito τινί 2 Macc. 2, 21. 7, 37. 10, 26. 4 Macc. 6, 27. 12, 19. μέγας Sir. 46, 1. ὁμόσπονδος 3 Macc. 3, 7. πολυχρόνιος Bar. 6, 46. ταχύς Sir. 4, 29. 5, 11. φιλελεήμων Tob. 14, 9. φιλότεκνος 4 Macc. 15, 5. (Diod. Sic. 2, 34. Hdian. 1, 8. fin. 1, 16. 1.) — de rebus, ut οὐδὲν ἄλλο Bar. 6, 45. ;ἀχρεῖος v. 17. ἐπαλγής 4 Macc. 14, 10. — seq. nominat. substant., ut ἀνὴρ φιλόπονος Sir. praef. sec. init. ἀρχηγὸς λόγων εἰρηνικῶν, addito τινί = *für* Jem. 1 Macc. 10, 47. εὑρετής 2 Macc. 7, 31. ὀπαδός Sir. praef. sec. fin. παρϑένος ἁγνή 4 Macc. 18, 7. υἱός 2 Macc. 10, 10. (Diod. Sic. 1, 15. 2, 32. Hdian. 1, 7.) — abest nominat. rei e contextu facile cogitatione addenda Tob. 11, 17. καὶ ἐγένετο [scil. τὸ γεγονός] χαρὰ πᾶσι — ἀδελφοῖς αὐτοῦ *und das Vorgefallene* od. *das Ereigniss war für alle seine Stammgenossen ein Gegenstand der Freude* = *et omnes populares eius laetabantur de hac re gesta* vel *de hoc eventu.* — sq. εἰς c. nomine numerali = *ad* i. e. *circiter, gegen, ungefähr*, ut ἐγένοντο οἱ πεπτωκότες εἰς ἄνδρας ὀκτακισχιλίους 1 Macc. 10, 85. — ita εἰς et hebr. לְ 2 Macc. 3, 8. — γίνομαι ἀντί τινος i. e. *succedo alicui* 1 Macc. 16, 2. γίνεσϑε ἀντ' ἐμοῦ sc. πολεμοῦντες coll. v. 2. et quod v. 3. legitur ὑπερμαχεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἔϑνους ἡμῶν. — — b) de *tempore* aa) univ. Esr. 8, 62. (Diod. Sic. 20, 109.) — bb) de diebus festis, ubi Lat. *agor, celebror* 2 Macc. 6, 7. Xen. h. gr. 4, 5. 1.) — c) iungitur c. adv. ut οὕτως γίνομαι, *talis habeor*, ἐνώπιόν τινος *coram aliquo* i. e. *iudice aliquo* Cant. tr. puer. v. 16. γίνομαι ὥς τις = *similis sum alicui*, sive moribus, ut Sir. 18, 22. 35, 1. 8. Jud. 12, 13. addito dat. pers., ut ὀρφανοῖς i. e. *für Waisen* Sir. 4, 10. sive qualitate Sir. 44, 9. — εὖ vel καλῶς γίνεταί μοι, *bene me habeo, laeta sorte fruor* Cant. tr. puer. v. 6. 1 Macc. 8, 23. de h. l. optat. vid. ἀγαϑοποιέω. — ἡδέως γίνομαι, *bene me habeo, ich lasse mir's wohl sein* Tob. 7, 9. 11. — δίχα γίνομαι = διχάζομαι, *in duas partes dividor* [cf. Matth. §. 309, c. *Rost* §. 100, not.] Sir. 47, 21. (Hdot. 6, 109.) — d) iungitur c. particip. alius verbi, aa) ita ut faciat periphrasin verbi finiti simplicem, ut ἐγένετο ὁ πόλεμος συνημμένος ἀπὸ πρωΐϑεν ἕως ἑσπέρας 1 Macc. 9, 13. cf. *Matth.* §. 559. *Jacob* quaest. Lucianeae p. 12. ad calcem Lucian. Toxar. ed. *Jacob Ratz* et *Herm.* ad Vig. p. 343. *Porson.* ad Eur. Hecub. v. 103. ed. Lips. *Win.* §. 46, 11. — bb) copulatur imperat. praesentis γίνου c. participio alius verbi ita, ut augeatur durationis notio latens tum in imperat. tum in participio praesentis Sir. 8, 12. 13, 9. 30, 31. Jud. 15, 10. cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 302. Ev. Marc. p. 62. *Gesen.* l. l. p. 792. *Ewald* l. l. q. 537. gram. min. p. 233. — (Diod. Sic. 20, 109.) — e) iungitur c. praeposit. mansionem significantibus, ubi Lat. *versor, sum, ich befinde mich, ich bin*, praecessisse enim in talibus cogitatur motus [vid. supra num. I. 5. c.], ita sq. ἐν

c. dat. nunc loci Jud. 5, 7. (Hdian. 2, 2. Ael. V. H. 4, 15. Xen. An. 4, 3. 29.) — nunc personarum, in quibus mediis vel inter quas est aliquis 2 Macc. 14, 35. — 8, 5. γενόμενος — ἐν συστήματι *quum in agmine esset* = *agmine stipatus.* — nunc status s. conditionis, ut ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς Hist. Sus. v. 8. ἐγένετο ἐν πένθει 1 Macc. 1, 27. — 2 Macc. 7, 9. (Lucian. Tim. §. 28.) — ἐν χειρί τινος γίνομαι de personis possidentibus aliquid vel ad quas pertinet aliquid Jud. 11, 22. ἐν διαθήκῃ μετά τινος *in einem Bundesverhältnisse mit Jem. stehen* Sir. 44, 20. — per attractionem vel ex usu graecitatis serioris [vid. εἰς in fin.] γίνομαι εἰς εὐφροσύνην *in laetitiam me coniicio, laetitiae me do, heiter, fröhlich, lustig sein* Jud. 12, 17. — seq. ἐπί τινι, *sum super aliquo, ich laste auf Jem.,* trop. de ira l. poena div. quam sustinet aliquis 1 Macc. 1, 64. — seq. μετά τινος i. e. *consuesco cum aliquo,* de consuetudine venerea Tob. 3, 9. Hist. Sus. v. 20. — seq. περί τι *sum circa aliquam rem,* metaph. pro: *occupatus sum in aliqua re,* ut περὶ τὴν ἄφοδον 3 Macc. 7, 10. περὶ τ. γεωργίαν 2 Macc. 12, 1. περὶ τ. σάββατον i. e. *sabbato celebrando* 8, 27. (Diod. Sic. 1, 15. 11, 71. et 75. 12, 55. 13, 107.) — seq. περί τινι, *sum apud aliquam rem,* trop. pro: *totus sum in aliqua re, animum attendo ad aliquid* 2 Macc. 11, 29. (Dem. 287, 4. coll. Lucian. dial. deor. 10, 4.) — seq. πρός τι [accessi ad aliquid] *sum in aliqua re* trop. *occupatus sum in aliqua re* 2 Macc. 11, 23. πρὸς τὸ τελευτᾶν γενόμενος = *moriturus, dem Tode nahe sein* 2 Macc. 7, 14. — sq. σύν τινι γίνομαι *sum c. aliquo,* κατ' ἐμαυτόν i. e. *solus* 2 Macc. 13, 13. — sq. ὑπό τινα, *subsum alicui* 1 Macc. 10, 38. —

2) sensu praegnante: *existo, ich existire, bin vorhanden* a) propr. 2 Macc. 10, 24. τοὺς τῆς ἀσίας γενομένους ἵππους συναθροίσας, *equos* [equites?] *Asiae, qui existebant, colligens* i. e. *omnes Asiae equos colligens.* Sir. 45, 13. — b) de statu s. conditione rei = *locum habeo, stattfinden,* ut διαβολή Sir. 19, 14. εἰρήνη, sq. ἀνὰ μέσον τινός it. ἔν τινι i. e. *in terra alicuius* 1 Macc. 13, 40. Sir. 50, 23. — sq. adv. ut καθάπερ ἐγένετο, *ut res se habebat, wie es der Fall war* Jud. 8, 15. καθ' ὃν τρόπον — ἐγεγόνει, *ut necessitas urgebat, ut res ferebat* 2 Macc. 12, 39. — c) = *viro,* seq. ἐν c. dat. temporis Sir. praef. sec. init. (ἡρόδοτος — κατὰ ξέρξην ἐγεγόνει. Hdian. 1, 17. fin.)

Γινώσκω, [forma antiquior et attica γιγνώσκω] f. γνώσομαι, a. 2. ἔγνων, perf. pass. ἔγνωσμαι a. 1. p. ἐγνώσθην, f. 1. p. γνωσθήσομαι. 1) *cognosco* i. e. a) *kennen,* τινά aliquem = *novi* Tob. 5, 2. 7, 4 bis. — Sap. 2, 1. οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου i. e. *man kennt keinen, der aus der Unterwelt zurückgekehrt wäre.* Sir. 6, 26. γνωσθήσεται σοί = ὑπό σου. De quo dat. usu vid. sub γίνομαι monita. — (Xen. h. gr. 3, 4. 7.) — τί, *aliquid,* Bar. 3, 9. 20. 23. Jud. 8, 29. Addit. ad l. Esth. 3, 4. Hist. bel. et drac. v. 36. — passiv. γινώσκομαι, *cognoscor, ich werde gekannt,* = *notus sum,* τινί *alicui* Sir. 23, 20. (Diod. Sic. 1, 8. Xen. An. 1, 6. 7.) — b) erkennen, *experientia cognosco, kennen lernen,* τί Sap. 2, 19. 3, 13. οὐκ ἔγνω — παραπτώματι, *non experta est concubitum illicitum* i. e. *aliena fuit a concubitu illicito* 10, 8. Sir. 35, 5. 46, 6. — — seq. acc. personae Sap. 10, 5. Sir. 24, 26. quo l. uti sapientia inducitur persona praecepta sua interveniente διαθήκῃ cum Mose promulgans, ita verbis οὐ συνετέλεσεν — γνῶναι αὐτήν *nemo perfectam et omnibus numeris absolutam agnitionem illius acquisivisse sibi dicitur.* Cf. ad h. sub συντελέω observata. — passiv. γινώσκομαι *cognoscor, man lernt mich kennen,* addito nominat. praedicati [de quo vid. ἀβοήθητος, ἅγιος] et ἔν τινι *in aliqua re,* ut ἐν πίστει Sir. 46, 15. de h. l. genit. πιστὸς ὁράσεως *verax ratione habita vaticiniorum* vid. sub ἀβλαβής observata. — (Diod. Sic. 1, 92. Xen. An. 1, 7. 4.) — signif. reflex. vel medii [vid. δανείζω] *curo, ut cognoscar, ich lasse mich erkennen,* ita de Deo sui i. e. *potentiae et benevolentiae suae cognoscendae occasionem* praebente Addit. ad l. Esth. 4, 9. μνήσθητι — καὶ γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψεως ἡμῶν. c) *erkennen* i. e. *einsehen, perspicio,* i. e. *perspicue intelligo,* sq. acc. rei, ut μυστήρια θεοῦ Sap. 2, 22. τὴν ὁδὸν κυρίου 5, 7. 9, 13. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι observata — v. 17. Sir. 1, 5. 18, 27. Bar. 3, 9. γνῶναι φρόνησιν i. e. *cognoscere quid sit* φρόνησις (abs. Xen. Cyr. 1, 6. 21. 4, 2. 28.) — τινά l. τὶ ἔν τινι, i. e. *an etwas* Sir. 4, 24. 11, 26. 26, 9. de h. l. fut. vid. modo disputata. — sq. ὅτι Sap. 10, 12. Sir. 12, 11. 36, 22. Bar. 2, 15. 31. 6, 50. 65. Esr. 2, 22. 1 Macc. 4, 11. 7, 42. 2 Macc. 1, 27. 7, 28. 4 Macc. 18, 2. — alternat ὅτι c. indicat. et accus. c. infinit. i. e. constructio inchoans ab ὅτι c. verbo finito continuatur per accus. c. infinit. Sap. 16, 22. ἵνα γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς κατέφθειρε πῦρ, τοῦτο δὲ [scil. τὸ πῦρ] πάλιν — τῆς ἰδίας ἐπιλελῆσθαι δυνάμεως. Cf. de hoc anacoluthi genere *Matth.* §. 539. not. 1. *Herm.* ad Vig. p. 900. *Win.* §. 64. II. 2. c. — praecedente ἐντεῦθεν, ὅθεν, ἀπό τινος *inde, unde,* Bar. 6, 23. Esr. 4, 22. = Bar. 6, 29. 72. (Xen. Ven. 1, 2. — Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 19 ed. *Tauchn.* γνοὺς ἀδικούμενον τὸν Μαχαίταν.) — d) *explorando* s. *quaerendo cognosco* = *untersuchen,* sq. oratio indir. Sap. 9, 10. 11, 9. 13, 3. quo l. γνώτωσαν = *sie hätten einsehen sollen.* Cf. *Matth.* §. 511, 5. a. *Win.* §. 44, 5. et supra sub ἀγαπάω ad Sir. 7, 30. notata. Sir. 12, 1. 37, 8. Bar. 3, 14. Hist. bel. et drac. v. 19. de horum l. indicat. in orat. indir. vid. sub ἀπαγγέλλω monita. — (de iudicibus Xen. Cyr. 1, 2. 6. et. 7.) — e) *audiendo cognosco* = *comperio, ich erfahre,* absol. Tob. 8, 12. 1 Macc. 2, 29. 9, 32 — 34. 63. 2 Macc. 2, 7. — τί 4 Macc. 4, 4. — γινώσκομαί τινι *innotesco alicui* 1 Macc. 6, 3. de h. l. aor. = plusqpf. vid. ἁγνίζω. — 7, 3. 30. 8, 10. 9, 60. (Plut. apophth. Phil. Moral. 2. p. 16. Xen. Cyr. 8, 8. 3.) — f.) *animadvertendo, sentiendo cognosco* = *sentio, ich merke,* sq. ὅτι 1 Macc. 1, 5. 6, 13. 7, 25. 31. 13, 17. (Palaeph. f. 2 fin. Xen. Cyr. 1, 3. 5.) — g) ex consuetudine loquendi hebraica magis, quam graeca [vid. *Win.* 51. p. 21 sq.] de tori vel concubitus consuetudine: *cognosco* i. e. *rem habeo cum aliquo* vel *cum aliqua,* ita de viro Jud. 16. 22. — pro יָדַע Gen. 1, 25. (Plut. Cato. min. c. 7. de concubitu illicito Plut. vit. Rom. c. 5. Isaeus 20, 5. *novi, cognosco* Justin. 5, 2. 27, 3. Ovid. Metam. 4, 594.) —

2) *novi,* i. e. *scio,* absol. Sir. 35, 8. 1 Macc. 12, 29. τί Sap. 7, 21. Sir. 31, 9. Bar. 3, 20. 1 Macc. 12, 22. (Xen. Mem. 3, 9. 6.) — sq. orat. indir. Sir. 8, 18. Tob. 11, 2. 13, 6. 2 Macc. 14, 32. de horum l. indicat. vid. ἀπαγγέλλω. — sq. ὅτι Sap. 8, 21. Sir. 23, 19. Bar. 2, 30. Tob. 3, 14. Jud. 9, 7. 1 Macc. 10, 80. 2 Macc. 15, 21. 3 Macc. 7, 9.

3) *agnosco, anerkennen, genehmigen,* τί Bar. 4, 13. γινώσκεταί τι παρά τινος Sap. 4, 1. — sq. dupl. accus. [de quo vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 4 Macc. 15, 24. quo l. codd. ἐπέγνω. — (τινά Plut. vit. Ages. c. 3. Xen. Ages. 3, 5.) —

Γλυκαίνω, f. ανῶ (γλυκύς) 1) transit. *dulce reddo,* a) propr. ut ὕδωρ Sir. 35, 5. — ita pro מָתַק Exod. 15, 25. (Xen. Oec. 19, 19.) — pass. γλυκαίνομαι *dulce reddor et dulce sum,* a. 1.

p. ἐγλυκάνθην f. 1. p. γλυκανθήσομαι Sir. 40, 30. ἐν στόματι ἀναιδοῦς — ἐπαίτησις *in ore hominis impudentis panis mendicando dulcis erit*, de h. l. futuro in sententia generali et per omnia secula experientia stabilita vid. sub ἀγαλλιάομαι observata. — b) metaph. *suave et iucundum reddo*, ut ζωήν Sir, 40, 18. μέλη i. e. *dulcia carmina cano* Sir. 47, 9. 50, 15. — 2) intrans. *dulcis sum* Sir. 27, 23. ἀπέναντι — στόμα σου *coram, te = si praesentem eum habebis, dulcia verba os eius habebit*. 12, 16. ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ — ἐχθρός *in labiis suis dulcia verba habebit adversarius*.

Γλύκασμα, τος, τό (γλυκάζω) *res dulcis* Sir. 11, 3. Esr. 9, 51.

Γλυκύς, εῖα. ύ, *dulcis, e* [propr. Xen. Mem. 1, 4. 5.] λάρυγξ guttur pro: *os* vel *verba* Sir. 6, 4. — metaph. pro: *iucundus* Sir. 23, 27. 24, 19. 4 Macc. 8, 22. —

Γλυκύτης, τητος, ἡ (γλυκύς) *dulcedo*, ἡ — ὑπόστασίς σου τὴν σὴν γλυκύτητα [i. e. *tuam* mannae insitam dulcedinem] πρὸς τέκνα ἐνεφάνισε. Sap. 16, 21. (Diod. Sic. 2, 57.)

Γλύμμα, τος, τό (γλύφω, quod vid.) *sculptum, sculptura*, σφραγῖδος vel σφραγίδων i. e. *qualis est annulorum* signatoriorum Sir. 38, 27. 45, 11.

Γλυπτός, ή, όν (γλύφω) *sculptus, a, um*, τὰ γ. τῶν θεῶν i. e. *sculpta Deorum simulacra* 1 Macc. 5, 68. — sine genit. θεῶν Sap. 14, 16. 15, 13.

Γλύφω, f. ψω, *cavo, sculpo*, Sap. 13, 13. addito accus. nom. coniugati [vid. ἄνθος, αἰχμαλωσία] Sir. 38, 27. — pro: *fingo, formo, ich bilde*, Sap. 7, 2. —

Γλῶσσα, et forma attica: γλῶττα, ης, ἡ, *lingua* i. e. ea corporis pars, quae voci formandae et saporibus dispescendis servit: *die Zunge* a) univ. 2 Macc. 7, 10. 15, 33. 4 Macc. 10, 17. 19. 21. 18, 21. (Xen. Mem. 1, 4. 5.) — b) quatenus est loquendi instrumentum Sap. 1, 11. ῥῆμα γλώσσης *verbum lingua prolatum* Sir. 4, 24. — 37, 18. Bar. 6, 8. ἐπὶ γλώσσης *auf der Zunge* 36, 25. — 25, 7. τὸ — γλώσσης propr. *decimum in lingua habeo et eloquar* i. e. *decimum lingua celebrabo* (Ael. V. H. 14, 22. Dion. Hal. de compos. verb. p. 12. Lucian. de historia conscrib. §. 32.) Ut poetae, ita Hebraei amant, corporis membris, quorum est praecipua pars in re, quae tractatur, tribuere et de iis praedicare, quae pertinent ad hominem ipsum, corporis membro, quod memoratur, utentem [cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 459. *Ewald* hebr. Gram. p. 623. *Jacob* quaest. Lucianeae ad calc. Lucian. Toxar. p. 22.]. hinc γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 4. μεγαλοῤῥήμων 3 Macc. 6, 4. ὑπερηφανία γλώσσης 2, 17. γλῶσσα τρίτη, *lingua tertia*, pro: *lingua tertii* i. e. hominis male et pacem simulando inter duas partes dissidentes tertium sese interponentis discordiamque et iras alentis magis et augentis, quam minuentis ac tollentis = fere nostratium: *die Zunge des Zuträgers* Sir. 28, 14. 15. Simili modo ad linguam referuntur, quae pertinent ad sermonem lingua prolatum, ut τῆς γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6. γ. ἡδεία, τρανή 10, 21. Sir. 40, 21. δυνατός it. ταχὺς ἐν γλώσσῃ Sir. 4, 29. 21, 7. ἐνεδρεύω τῇ γ. 5, 14. φαῦλος γλώσσῃ [vid. ἀδρανής] 20, 14. γ. ἀκαθάρτου, γ. ἀδίκου Sir. 51, 5. ἁμαρτάνειν, ὀλισθαίνειν ἐν γ. Sir. 19, 14. 25, 8. ὀλίσθημα ἀπὸ γ. 20, 16. πίπτειν διὰ γλώσσης 26, 18. διαβολὴ γλώσσης *quae lingua profertur* 51, 2. — ad normam formulae Jer. 18. הִכָּה בַלָּשׁוֹן, linguae tribuitur μάστιξ, πληγή Sir. 26, 6. 28, 17. vel esse dicitur πτῶσίς τινι i. e. *causa ruinae* vel *perniciei alicuius* 5, 13. dicitur etiam lingua ἀπολέσαι τινά 22, 25. c) *loquendi facultas, lingua, die Sprache* aa) univ. Sir. 17, 5. — bb) c. emphasi = *os disertum, oris facundia* Sir. 51, 22. — d) *dialectus, Mundart, Sprache* Sir. praef. prim. (Dionys. Hal. de composit. verb. 39. Thuc. 3, 112.) — ex chaldaica dicendi ratione vocabulis ἔθνος, φυλή, γλῶσσα circumscribuntur *variarum linguarum nationes* Jud. 3, 9. cf. Dan. 3, 4. 7. 31. *Win*. §. 3. p. 38. *Gesen*. Comment. in Jes. ad c. 66, 14.

Γλωσσοτομέω et γλωττοτομέω, ῶ f. ήσω (γλῶσσα, τέμνω) *linguam reseco*, τινά 2 Macc. 7, 4. 4 Macc. 12, 13. — λογισμόν τινος i. e. *rationis usum cum linguae exsectione adimo* 4 Macc. 10, 19.

Γλωσσώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό, (γλῶσσα, εἶδος) *loquax, garrulus* Sir. 8, 3. 9, 18. — γυνὴ γ. *ein belferndes Weib, mulier garrula et rixosa* 25, 19.

Γνήσιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (γένος, γενέσιος) *genuinus* a) propr., ut ἀδελφός Sir. 7, 15. (Xen. Cyr. 8, 5. 19.) — b) metaph. *bonae indolis*, neutr. γνήσιον, *res innoxia*, ita de institutis et decretis neminem laedentibus 3 Macc. 3, 19. (Xen. Venat. 3, 8.)

Γνησίως, adv. (γνήσιος) *sincere, bono et candido animo*, φρονεῖν τινί it. διακεῖσθαι πρός τινα *bono erga aliquem esse animo, bene cupere alicui, es redlich mit Jem. meinen* 2 Macc. 14, 8. 3 Macc. 3. 23. (Dem. 1353, penult.)

Γνόφος, ου, ὁ, *caligo* Sir. 45, 5. Addit. ad l. Esth. 1, 8. quo l. si iungitur c. σκότος vid. de vocabulorum cognatae signif. cumulatione sub ἀγαλλίαμα notata. — pro: עֲרָפֶל Exod. 20, 21.

Γνώμη, ης, ἡ, (γινώσκω, cognosco; cognitio) *mens*, i. e. a) *voluntas, Willensmeinung, Wunsch*, κατὰ γνώμην ubi Lat. *ex sententia, nach Wunsch* Sap. 7, 15. 2 Macc. 9, 20. (Dem. 14, 3. Xen. h. gr. 1, 7. 10.) — μετὰ τῆς γ. τινός = *assentiente aliquo* Esr. 6, 22. 7, 4. 2 Macc. 4, 39. (Xen. h. gr. 6, 5. 4.) — b) *iudicium, sententia, Meinung, Urtheil* Sir. 6, 22. 2 Macc. 14, 20. 4 Macc. 9, 27. ὅπως — ἐπιγνῶμεν, ὁποίας ἐστὲ γνώμης = πῶς vel τίνα ἔχετε γνώμην. (Lucian. Nigrin. §. 1. Xen. An. 6, 6. 12.)

Γνωρίζω, f. ίσω, fut. attic. γνωριῶ, [cf. *Buttm*. §. 86, not. 14. gram. max. §. 95, 10. *Matth*. §. 181, c. *Rost* §. 73, not. 3. *Win*. §. 13, 1. c.] *notum facio, certiorem reddo, kund thun, bekannt machen*, τινί Esr. 6, 12. τί 3 Macc. 2, 6. — ἐφ' αἷς [scil. τ. μωρίαις] ἐγνώρισας τὸ μέγα σου κράτος i. e. καὶ ἐπὶ ταύταις ἐπιφέρων τιμωρίας ἐγνώρισας τ. μ. σ. κ. i. e. *et poenis poenas addens* vel *quibus cumulatis* l. *quarum una ad alteram accedente magnam potentiam tuam demonstrasti*. — τινί τι 3 Macc. 3, 21. (Aeschyl. Prom. v. 496. Diod. Sic. 1, 6 et 9.)

Γνώριμος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (γνῶσις) *notus, a, um*, Sir. 30, 2. τινί 4 Macc. 5, 3. (Ael. V. H. 3, 6. Lucian. Tim. §. 48.) — Bar. 6, 16. γνώριμοί εἰσιν οὐκ ὄντες θεοί per attract. pro: γνώριμόν ἐστιν, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί. Vide de hoc attract. genere *Matth*. §. 549, 5. §. 397. *Buttm*. §. 138. I. 6. *Rost* §. 129, not. 4. — (familiaris Xen. Mem. 2, 3. 4.)

Γνῶσις, εως, ἡ (γινώσκω) *cognitio, notitia, Kenntniss, Einsicht*, τινός i. e. vel: *qua gaudet aliquis* Sir. 21, 13. 18. 36, 9. 40, 8. — vel: *de aliquo*, seq. igitur gen. obiecti Sap. 1, 7. 2, 13. 6, 22. 7, 17. 10, 10. 14, 22. Addit. ad l. Esth. 4, 12. 2 Macc. 6, 30. 4 Macc. 1, 16. — γνῶσις συνέσεως i. e. vel: *cognitio, qualis est in homine intelligentia excellente* vel = γνῶσις καὶ σύνεσις

[de quo appositionis genere vid. sub ἄβυσσος monita] Sir. 1, 17. — ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα γνῶσις *cognitio de viro* i. e. *de rationibus, moribus, animo viri* 2 Macc. 6, 21. (ita ἡ κατὰ τὰ ζῶα γνῶσις Ael. V. H. 4, 19. — Diod. Sic. 5, 67.) — = *scientia, Wissenschaft* Sir. 21, 14. πᾶσαν γ. οὐ κρατήσει i. e. *quamcunque cum eo communicaveris, non capiet.* —

Γνωστέος, έα, έον, adiect. verbale (verbi γιγνώσκω) *cognoscendus, discendus, a, um*, Bar. 6, 52. τίνι οὖν γνωστέον ἐστὶν, ὅτι οὐχ εἰσὶ Θεοί *cuinam igitur discendum est, eos Deos nos esse*, i. e. *nemo igitur est, cui demonstrandum sit, eos non esse Deos.* Ad quem l. uti *Grotius*: excidit particula οὐ, recta lectio est: τίνι οὖν οὐ γ. ita cod. alex. τίνι οὖν γνωστὸν οὐχ ἔσται. —

Γνώστης, ου, ὁ (γινώσκω) *qui gnarus est, τινός* Hist. Sus. v. 42.

Γνωστός, ή, όν, *notus, a, um*, Sir. 21, 7. sq. ὅτι Sap. 16, 28. τινί Bar. 4, 4. τινὶ ὅτι Esr. 2, 18. 6, 8. (Xen. Cyr. 6, 3. 4.) — de verbis Tob. 3, 14. γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ vid. sub μετά monita. —

Γογγύζω, f. ύσω (verbum ionicum pro τονθορύζω l. τονθρύζω cf. *Lob.* ad Phryn. p. 358. *Win.* §. 3.) *murmuro, clam et intra dentes aliquid profero* Sir. 10, 24. Jud. 5, 22. (Marc. Anton. 2, 3.)

Γογγυσμός, οῦ, ὁ (γογγύζω) *murmuratio, mussitatio* Sap. 1, 10. 11. Sir. 46, 7. γογγ. πονηρίας i. e. cum πονερίᾳ *coniuncta* Sir. 46, 7. (Marc. Anton. 9, 37.)

Γοερός, ά, όν, (γοάω, lamentor, fleo) *lamentabilis, lugubris*, μέλος 3 Macc. 5, 25. (Athen. Deipnos. IV. 174. F.)

Γοητεία, ας, ἡ (γοής, incantator, incantatio) *fraus, artes* 2 Macc. 12, 24. ἠξίου — γοητείας *rogavit adhibens multas artes* i. e. *causis fictis usus* (iungitur c. τέχνη Dem. 1458, 18.)

Γοθολίας, ου, ὁ, *Gotholias*, nom. propr. viri hebr. [עֲתַלְיָה Esr. 8, 7.], cuius filius, Jesaias, erat in exulibus in patriam redeuntibus Esr. 8, 33.

Γοθονιήλ, ὁ, *Gothoniel*, nom. propr. indecl. unius e proceribus Bethuliae Jud. 6, 5.

Γονεῖς, έων, οἱ (γονεύς, pater; de acc. plur. γονεῖς Sap. 12, 6. 2 Macc. 12, 24. 4 Macc. 2, 10. pro Atticorum γονέας, cf. *Lob.* ad Phryn. p. 69. *Matth.* §. 83, a. *Buttm.* §. 47, not. (gr. max. §. 52. not. 3. *Win.* 9, 2. a.) *parentes* Sap. 4, 6. 12, 6. Tob. 10, 13. Hist. Sus. v. 3. 30. 1 Macc. 10, 9. 2 Macc. 12, 24. 3 Macc. 5, 31. 49. 6, 14. 4 Macc. 2, 10. 15, 3. 10. (Diod. Sic. 3, 71. Xen. Mem. 2, 2. 3.) — = *maiores* Jud. 5, 8.

Γονή, ῆς, ἡ, (γένω, γίνομαι quod vid.; genitura) *proles*, addito genit. nominis cognatae significationis [de quo verbositatis genere vid. ἄβυσσος ἀγαλλίαμα], παίδων γοναί i. e. *liberi* 3 Macc. 5, 31. (Hom. Il. 24, 539. Dem. 563, 1.)

Γόνυ, γόνατος, τό, *genu* Sir. 25, 22. 3 Macc. 5, 42. 4 Macc. 11, 10. (Diod. Sic. 1, 47. Xen. Cyr. 7, 3. 11.) — κάμπτω τὰ γόνατα *genua flecto*, ita de personis enixae voluntatis preces ad Deum facientibus [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet*] Esr. 8, 73. 3 Macc. 2, 1. — Prec. Manass. v. 11. κλίνω γόνυ καρδίας μου δεόμενος τῆς παρὰ σοῦ χρηστότητος i. e. *supplex animoque demisso, quae apud te est, benignitatem imploro.*

Γόος, ου, ὁ, (γοάω) *lamentatio, luctus* 3 Macc. 1, 18. 4, 3. 6. 5, 49. (Eur. Or. v. 1110.)

Γοργίας, ου, ὁ, *Gorgias*, dux Antiochi Epiphanis, regis Syriae 1 Macc. 3, 38. 4, 1. 5. 18. 5, 39. 2 Macc. 8, 9. 10, 14. 12, 32. 35. 37. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gorgias*.

Γορτύνα, ας, ἡ, *Gortyna* l. *Gortynae*, urbs insulae Cretae, duplici portu instructa 1 Macc. 15, 23. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gortynae*.

Γοῦν, partic. (γε, οὖν) restringendi et simul concludendi ac confirmandi vim habens = *certe igitur, demzufolge wenigstens, wenigstens gewiss* 2 Macc. 5, 21. coll. v. 16. 4 Macc. 2, 1. 5. 8. 3, 6. (Lucian. dial. deor. 5, 3 et 4. 18, 4. (Xen. Mem. 1, 6. 2.)

Γράμμα, τος, τό (γράφω, quod vid.; stilo exaratum) *scriptum, eine Schrift* Esr. 3, 9. 13. 15. = plur. γράμματα, ita de litteris 1 Macc. 5, 10. coll. v. 14. ubi ἐπιστολαί. (Xen. Mem. 4, 2. 1 et 8.)

Γραμματεία, ας, ἡ (τὸ γράφειν, scriptura) *litterae, litteratura* i. e. *doctrina* l. *eruditio libris scriptis comprehensa et ex iis haurienda* Sir. 44, 4.

Γραμματεύς, εως, ὁ, (γράφω) 1) *scriba, Schreiber* a) univ. Esr. 2, 16. 17. 21. 30. — pro סָפְרָא Esr. 4, 8. (Xen. h. gr. 7, 1. 25.) — b) *scriba militaris* i. e. *tribunus exercitui conscribendo et inspiciendo praefectus, Mustergeneral* 1 Macc. 5, 42. — pro סֹפֵר 2 Regg. 25, 19. Jer. 37, 15. — c) *qui regi est ab epistolis* = *Secretair* 3 Macc. 4, 17. — ita pro סֹפֵר 2 Sam. 20, 25. 2 Regg. 19, 2. — 2) ex consuetudine Judaeorum serioris aevi: *legis peritus, legis doctor* Sir. 38, 24. Esr. 8, 3. 25. 1 Macc. 7, 12. 2 Macc. 6, 18. — ita pro סֹפֵר Neh. 8, 1. — 3) ex usu interpretum alex. *praefectus populo* Sir. 10, 5. — pro שֹׁטֵר Exod. 5, 6. 8. Jos. 1, 10. 2 Chron. 19, 11.

Γραπτός, ή, όν, (γράφω) *scriptus, a, um*, διὰ γραπτῶν *litteris, schriftlich* Esr. 2, 2. 2 Macc. 11, 15.

Γραφή, ῆς, ἡ (γράφω, quod vid.; stilo exaratum) *scriptum, Schrift* Sir. 39, 32. 42, 7. 44, 5. 47, 11. 1 Macc. 12, 21. 14, 27. 48. 2 Macc. 2, 4. 3 Macc. 2, 27. — Esr. 1, 5. κατὰ — Δαβίδ i. e. *der schriftlichen Anordnung Davids gemäss.* — ἡ γραφὴ γενικὴ i. e. *genealogia scripta* Esr. 5, 34. — 4 Macc. 18, 14. ἡ γ. ἡ λέγουσα i. e. *oraculum scriptum ita se habens.*

Γραφικός, ή, όν, (γράφω) *ad scribendum aptus*, κάλαμος γ. *calamus scriptorius* 3 Macc. 4, 21.

Γράφω, f. ψω, a. 1. ἔγραψα, pf. γέγραφα et γεγράφηκα [de qua forma obvia 2 Macc. 1, 7. cf. *Matth.* §. 187, 6. not. u. *Buttm.* gram. max. II. p. 99. *Lob.* ad Phryn. p. 764.] p. p. γέγραμμαι, a. 2. p. ἐγράφην (*sculpo ich kratze*, ritze Hom. Iliad. 6, 169.) *scribo, ich schreibe*, a) litteris *mando* aa) absol. Sir. praef. prim. Esr. 3, 10. 11. 12. καθὼς γέγραπται Esr. 3, 9. τὰ γεγραμμένα v. 17. ὑπό τινος Addit. ad l. Esth. 2, 6. addito ἐν vel ἐπί c. dat. libri Bar. 2, 2. Esr. 1, 11. 1 Macc. 16, 24. περί τινος Esr. 2, 22. Addit. ad l. Esth. 1, 16. — (Hdian. 1, 17. 1. Xen. h. gr. 3, 3. 10.) — bb) sq. acc. rei Bar. 1, 1. 2, 28. Tob. 7, 14. Esr. 2, 25. 3, 8. 8, 64. 1 Macc. 7, 16. coll. Ps. 79, 2. 3. 1 Macc. 10, 17. 56. 16, 18. 3 Macc. 3, 30. — Addito εἰς μνημόσυνον Ibid. 1, 16. quo l. ἔγραψε = *scribi iussit.* — τὶ ἐς βιβλίον Tob. 12, 20. de verbis Tob. 13, 1. vid. sub ἀγαλλίασις observata. τὸ πρόσταγμα τὸ γραφὲν παρά τινος πρός τινα vel τινί Esr. 5, 55. 8, 8. — 2 Macc. 17, 16. — cc) τινὰ εἰς τοὺς περί τινα i. e. *refero aliquem in numerum satellitum alicuius* 1 Macc. 13, 40. — dd) sq. duplic. accus. uno obiecti, altero praedicati [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] ut τινὰ σύμμαχον 1 Macc. 8, 20. τινὰ τῶν πρώτων φίλων i. e. τινὰ φίλων τῶν πρώτων φίλων 10, 65.—

b) *scribo alicui* l. *scribo ad aliquem* aa) univ. τινί 2 Macc. 2, 16. (Plut. vit. Pomp. c. 29.) — τινί τι Esr. 6, 7. 1 Macc. 10, 24. 11, 31. 12, 6. (Plut. vit. Cicer. c. 37.) — τὸ ἀντίγραφον — σιμώνι pro τὸ ἀ. — γράψας ἀπέστειλε σιμώνι 1 Macc. 14, 23. 15, 24. coll. Esr. 6, 7. — τινὶ παρά τινος 1 Macc. 8, 31. τινὶ ὑπέρ τινος, ut ὑ. τῆς ἐλευθερίας i. e. *Jem. einen Freibrief ausstellen* Esr. 4, 49. — ἐπιστολήν [scil. τινὶ] κατά τινος *contra aliquem* 3 Macc. 3, 11. — πρός τινα *ad aliquem*, sq. τοῦ c. infin. 1 Macc. 14, 18. τὶ πρός τινα 11, 31. 2 Macc. 9, 18. 25. addito τινί = *in favorem alicuius* Esr. 4, 17. 3 Macc. 6, 41. — bb) de personis litteris certiorem aliquem facientibus α) univ. τινί, seq. λέγων, φάσκων = *his verbis usus* 1 Macc. 11, 57. 2 Macc. 14, 7. τινί τι Esr. 4, 48. 1 Macc. 11, 29. 13, 35. 15, 22. — γράφεταί τι παρά τινος Esr. 2, 30. πρός τινα, seq. infin. 2 Macc. 8, 8. — abest acc. rei, latens in verbis antecedd. 1 Macc. 15, 19. coll. v. 17. 18. τινί, addito ἐν c. dat. status 2 Macc. 1, 7. τινὶ περί τινος 1 Macc. 12, 22. — τινί τινα i. e. *scribendo indico alicui nomen alicuius* Esr. 6, 12. — β) de litteris regiis; ita in formula usitata in edictis regiis promulgandis, seq. accus. τάδε verba quae sequuntur praeparante Addit. ad l. Esth. 2, 1. βασιλεὺς μέγας — τοῖς — ἄρχουσι — τάδε γράφει. (Jos. Ant. 11, 6. 6.) — cc) de personis scribendo praecipientibus alicui aliquid, seq. infinit. a volendi, iubendi notione, quae latet in verbo γράφειν pendente [vid. sub ἐγκαταλείπω notata], ubi nos addimus: *sollen* Esr. 6, 17. 4, 55. — ἔγραψε — στολήν scil. δοῦναι v. 54. coll. v. 55. — τὰ γεγραμμένα scil. ὑπὸ τοῦ βασιλέως 6, 32. τινί, seq. infinit., tum simplici Esr. 4, 56. 1 Macc. 1, 41. 10, 59. tum praefixo τοῦ [cf. *Win.* §. 45. b. p. 378.] 11, 22. 13, 37. in quibus l. addenda est cogitatio τοῦ oportere. Vide paulo ante observata. — Jud. 4, 6. 1 Macc. 1, 51. — dd) de scribendi modo, quo utitur aliquis in litteris publicis edendis sq. ἔν τινι *in componenda scriptura aliqua* 1 Macc. 13, 42. ἐπὶ τῷ ὀνόματί τινος i. e. *nomine alicuius* 14, 43.

Γρηγορέω, ῶ f. ήσω (verbum serioris aevi, ductum ab ἐγρήγορα, ἐγρηγόρειν perf. et plusq. verbi ἐγείρω cf. *Lob.* ad Phryn. p. 118, 119. *Sturz* de dial. alex. p. 157. *Buttm.* §. 101. sub ἐγείρω) *vigilo, ich wache* a) propr. 1 Macc. 12, 27. (Jos. Ant. 17, 3. 4. Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 20. ed. Tauchn.) — b) metaph. pro: *diligenter attendo*, ἐπί τινι *ad aliquid*, ut ἐπὶ τοῖς κακοῖς *ad male facta*, *ad flagitia, ad malos mores* Bar. 2, 9. — ita pro שָׁקַד Jer. 44, 27. Dan. 9, 14.

Γρύζω, f. ξω (γρύ, l. γρῦ, ein Grunzlaut, οὐδὲ γρῦ ἀπεκρίνατο Aristoph. Plut.; grunnio) *lenissimam vocem edo*, οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ *neque canis mutiet, kein Hund wird mucksen*, dictio proverb. pro: *nemo prorsus adversabitur* Jud. 11, 19. — pro חָרַץ Exod. 11, 7. (Aristoph. Lysist. v. 636.)

Γυμνάζω, f. άσω (γυμνός, nudo corpore exerceo aliquem) *exerceo* [propr. Xen. Cyr. 1, 2. 10. 2, 3. 19. Ael. V. H. 4, 15.] τινά, *Jem. zusetzen* i. e. *vexo* 2 Macc. 10, 15.

Γυμνασία, ας, ἡ (γυμνάζω, quod vid.; = γύμνασις, exercitium) *exercitatio*, πόνων *dolorum* i. e. *quae fit per dolores* 4 Macc. 11, 19.) ita γυμνάσιον Xen. Oec. 10, 11.) Cf. de vocab. γυμνασία non prorsus alieno a graecitate antiquiori *Lob.* ad Phryn. p. 517.

Γυμνάσιον, ίου, τό (γυμνάζω) *locus publicus, in quo nudi corpus Graeci exercebant, gymnasium, palaestra* 1 Macc. 1, 14. 2 Macc. 4, 9. 4 Macc. 4, 20. (Xen. Mem. 1, 1. 10.)

Γυμνός, ἡ, όν, *nudus* i. e. a) *veste exteriori carens* Tob. 1, 17. 4, 16. — pro עָרוֹם, 1 Sam. 19, 24. — (Ael. V. H. 6, 11. Xen. An. 1, 10. 3.) — b) *sine armis* 2 Macc. 11, 12. — ita pro עָרוֹם Amos 2, 16. (Xen. An. 4, 3. 12.)

Γυμνόω, ῶ f. ώσω (γυμνός) *nudo, denudo*, a) propr. τὶ Jud. 9, 2. (Hdian. 1, 8. τὸ βιβλίον Lucian. Tim. §. 8.) — b) pro: *depono*, σάκκον v. 1. ἐγύμνωσεν — σάκκον i. e. *saccum deposuit et expandit*.

Γυναικεῖος, εία, εῖον (γυνή) *muliebris*, c. ἔργα Tob. 2, 11. κόσμος Jud. 12, 15. (Xen. Mem. 2, 7. 5.)

Γυνή, γυναικός, ἡ, vocat. γύναι 1) *femina, Weib*, a) univ. i. e. sine aetatis et conditionis externae discrimine. Ita in locis, ubi γυναῖκες et ἄνδρες distinguuntur Esr. 9, 41. 4 Macc. 14, 11. 16, 2. — vel commemorantur ἄνδρες, γ. καὶ παιδία Hist. bel. et drac. v. 20. Jud. 4, 11. vel ἄνδρες καὶ γ. καὶ τέκνα Addit. ad l. Esth. 2, 6. 2 Macc. 5, 13. ἄνδρες καὶ γ. καὶ νεανίαι Esr. 8, 91. vel γυναῖκες καὶ τέκνα Hist. bel. et drac. v. 10. 2 Macc. 12, 3. 15, 18. 3 Macc. 3, 25. vel γυναῖκες καὶ παιδία 4 Macc. 4, 9. vel γυναῖκες μετὰ τῶν βρεφῶν v. 25. vel ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως γυναικός Esr. 9, 40. cf. de h. l. singulari collective posito sub αἰών et quae de voc. ἄνθρωπος no. 3. ad h. l. observata sunt. — Cum artic. in talibus si legitur, ut πᾶς νεανίσκος καὶ αἱ γ. explica: *iuvenes et quas habebat urbs feminae* Jud. 6, 16. αἱ γ. καὶ τὰ τέκνα i. e. *feminae et liberi loci* scil. de quo agitur 1 Macc. 1, 32. 5, 23. 13, 45. 2 Macc. 12, 21. — quibus adde Jud. 7, 23. 2 Macc. 5, 24. — — b) ratione habita aetatis et conditionis externae = *femina adulta* aa) univ. α) c. artic. Bar. 6, 28. 43. Jud. 12, 11. 13, 18. 15, 12. 13. Esr. 3, 12. 4, 13. 14. 15. 17. 22 bis. 26. 27. 32. 34. 37. 1 Macc. 1, 26. 60. 2 Macc. 3, 19. 4 Macc. 16, 5. — β) sine artic., ut γυνὴ παρθενίας, *femina virginis aetatem habens* i. e. *femina iuvenis* Sir. 15, 2. γεννήματα γυναικῶν 10, 18. ἐπιθυμεῖν γυναῖκα 25, 20. γ. ἀντίζηλος 26, 6. 37, 11. γ. ἑταιριζομένη l. ἑταίρα Sir. 9, 3. 41, 20. γ. μέθυσος 26, 7. γ. εὔμορφος 9, 8. κάλλος γυναικός Ibid. 25, 20. 36, 37. γ. πονηρά 25, 15. 26, 7. κακία vel πονηρία γυναικός 25, 12. 16. 18. 42, 13. — Sir. 9, 2. 19, 2. 26, 9. 36, 20. 42, 12. 13 bis. 47, 19. Bar. 6, 30. Tob. 3, 8. Jud. 8, 31. 9, 4. 10, 19. 11, 21. 12, 12. 14, 18. 15, 12. Esr. 1, 32. 4, 18. 2 Macc. 6, 4. 10. — μνηστεύομαι γυναῖκα i. e. *virginis coniugium peto* 1 Macc. 3, 56. — — bb) vocativus in blanda compellatione Jud. 11, 1. cf. de voc. *Rost* §. 103. *Matth.* §. 312. *Win.* §. 29, 1. *Fischer* 3. a. p. 319. nominat. pro vocat., ita tum in compellatione admirantis 4 Macc. 15, 19. cf. *Rost* l. l. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. coll. *Buttm.* §. 31, 5. not. 4. gram. max. §. 33, 6. Greg. Cor. p. 116. ed. *Schäfer*. *Markland* ad Eur. Iphig. Aul. v. 496. *Fischer* l. l. — vel in exclamatione, ut ὦ ἡ πολύπαις — ἐγὼ γυνὴ χήρα 4 Macc. 16, 10. cf. *Matth.* §. 311. *Rost* l. l.

2) *uxor, coniux, Gattin, Ehefrau* a) praefixo artic. seq. genit. personae, cuius est ἡ γυνή Tob. 1, 20. 2, 1. 11. 7, 2. 8. 14. 16. 8, 6. 12. 21. 9, 6. 10, 11. 11, 1. 3. 12, 3. 14, 12. Hist. Sus. v. 63. Esr. 8, 93. 9, 20. 1 Macc. 3, 20. 4 Macc. 2, 5. — His adde Sap. 3, 12. Bar. 6, 33. Jud. 4, 10. 12. 7, 14. 22. 27. 37. Hist. bel. et drac. v. 15. 21. Esr. 5, 1. 1 Macc. 2, 30. 38. 5, 13. 45. 8, 10. 13, 6. — abest gen. pers. facile e contextu cognoscendus Tob. 10, 4. Esr. 4, 21. 9, 9. 3 Macc. 1, 4. — ἡ ἰδία γυνή Esr. 4, 20. 25. — —

b) sine artic., addito nunc genit. viri, cuius est ἡ γυνή Hist. Sus. v. 29. vel adiectivo, ut γ. ὕπανδρος Sir. 9, 9. 41, 21. nunc in formulis ad matrimonium pertinentibus, ut δοῦναι vel παραδοῦναι τινά τινι γυναῖκα *dare, tradere feminam aliquam alicui uxorem* Tob. 3, 17. 7, 13. δοῦναι τινά τινι εἰς γυναῖκα *ut uxor ei sit* i. e. *uxorem, zur Frau geben* Tob. 6, 11. 15. fin. κτᾶσθαι γυναῖκα Sir. 36, 29. ἔχω γυναῖκα Esr. 9, 12. 18. ἐπισυνέχω γ. v. 17. ἔστι μοι γυνή Sir. 7, 26. ἔσται σοι εἰς γ. Tob. 6, 15. δοθήσεταί σοι εἰς γ. Sir. 36, 30. οὗ οὐκ ἔστι γυνή. λαμβάνω τινὰ γυναῖκα *feminam aliquam uxorem sumo* Tob. 4, 12. Hist. Sus. v. 2. Esr. 5, 38. — addito ἀπό vel ἐν c. genit. generis aut gentis Tob. 1, 9. 4, 12. 6, 15. addito μοί Tob. 4, 13. συνοικίζω γυναῖκα [τινὶ in matrimonium do alicui aliquam Diod. Sic. 4, 31. fin. 4, 10.] pro λαμβάνω γ. καὶ συνοικίζω αὐτήν, *in matrimonium duco feminam et mecum habitare facio* Esr. 8, 92. 9, 36. συνοικίζειν γυναιξί v. 7. συνοικέω γυναικί Sir. 25, 8. γυνὴ καταλιποῦσα τὸν ἄνδρα 23, 22. ἀστοχεῖν γυναικός Sir. 7, 19. ἐμβάλλειν γυναῖκα i. e. *dimittere uxorem* Sir. 28, 15. συντηρέω ἐμαυτήν τινι γυναῖκα *asservo me alicui* [i. e. *für Jem.*] γυναῖκα [i. e. *zur Frau*] Tob. 3, 15. γυνὴ τοῦ κόλπου σου *femina in sinu tuo recumbens* i. e. *uxor carissima* Sir. 9, 1. — γυνὴ ἡ ἐν τῷ κόλπῳ σου pro אֵשֶׁת חֵיקֶךָ Deut. 28, 53. coll. 13, 6. — ubi agitur de consuetudine, quae est inter τὴν γ. καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Sir. 25, 1. 16. coll. v. 17. v. 19. 21. 22. 24. 26, 1. 2. 3. 13. 14. 15. 16. 30, 28. 40, 19. 23. 42, 6. 14.

Γῦρος, ου, ὁ, *gyrus, circulus, orbis*, ut οὐρανοῦ Sir. 24, 5. — pro חוּג Job. 22, 14. (Plut. apophth. Mor. 2. p. 82. ed. *Tauchn.*) cf. de hoc voc. serioris graecitatis *Lob.* ad Phryn. p. 417. *Sturz* de dial. alex. p. 157 sq. —

Γυρόω, ῶ f. ώσω (γῦρος) *circulum duco, cingo*, τὶ ἔν τινι *aliquid aliqua re* Sir. 43, 12. (Oppian. Cyneg. III. 122. Maneth. II. 118.) Cf. sub γῦρος observata.

Γώγ, ὁ, *Gog*, vox hebr. גַּג, tectum; „id forte nomen fuit aquaeductus, ideo, quod tectus fuit" verba *Grotii* ad h. l. Alii scribendi vitio legi h. l. monent γώγ pro τὸν γειών vel τὴν γιών i. e. גִּיחוֹן *Gihon*, nom. propr. piscinae et vallis ab occidente Hierosolymorum, ubi reges ungebantur et cuius aqua Hiskias per subterraneos canales in urbem introduxit Sir. 48, 17. cf. 2 Regg. 20, 20. 1 Regg. 1, 32. 39. 3 Chron. 32, 30.

Γωνία, ας, ἡ *angulus*, [Ecke, Winkel, Xen. de rep. Laced. 12, 1.] i. e. *locus abditus* Hist. Sus. v. 38. (Arrian. diss. epict. 2, 12. 17.)

Δ.

Δαγών, ὁ, [terminat. graeca: δαγών, ῶνος, ὁ, Jos. Ant. 13, 4. 5.] hebr. דָּגוֹן, *Dagon*, nom. propr. indecl. idoli Philistaeorum 1 Macc. 10, 84. 11, 4. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dagon*.

Δαθάν, ὁ [forma gr. δαθάμνος, ου, ὁ, Jos. Ant. 4, 2. 2.] hebr. דָּתָן, nom. propr. indecl. Israelitae, coniurationis korachiticae socii Sir. 45, 18. 4 Macc. 2, 17.

Δάθεμα, ἡ, *Dathema*, nom. propr. indecl. castelli gileaditici 1 Macc. 5, 9. (Jos. Ant. 12, 8. 1.)

Δαδουχία, ας, ἡ (δαΐς, ἔχω) *facis gestatio, das Vortragen von Fackeln* 2 Macc. 4, 22. (Herodian. 4, 8. fin.)

Δαιμόνιον, ου, τό (neutr. adiect. δαιμόνιος, praefixo artic. = ὁ δαίμων, numen, deus, ein Gott Diod. Sic. 20, 20. Xen. Mem. 1, 1. 1.) ex usu graecitatis serioris [vid. *Win.* §. 2. 1. a.] *genius malus*, a) addito; πονηρόν Tob. 3, 8. 17. 6, 7. Addere vel scriptores byzantinos explicatius loquentes in talibus adiect. κακόν observavit *Win.* l. l. — b) absol. Bar. 4, 7. 35. Tob. 6, 14. 15. 17. 8, 3. Cf. ad hos l. *Bretschneider* Dogm. u. Moral der Apocryph. p. 36. 182 — 187. et *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. LXII. CCLXII. v. *Cölln.* bibl. Theol. I. p. 421. sqq.

Δαισάν, ὁ, *Daisan*, nom. propr. Judaei, cuius posteri erant in aequalibus Esrae Esr. 5, 31.

Δάκνω, f. δήξομαι, *mordeo, dente laedo, ich beisse* [de equo Xen. An. 3, 2. 18.] de bili piscis dirum dolorem efficiente Tob. 11, 8. — Sir. 21, 2. quo l. ἁμαρτία miseriam homini afferens comparatur serpenti mordenti.

Δακούβ, ὁ, *Dakub*, nom. propr. indecl. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 28. — cf. ἀκούβ, hebr. עַקּוּב Esr. 2, 42.

Δάκρυον, ύου, τό, *lacryma* Sir. 22, 17. 32, 15. 38, 16. Tob. 1, 17. 2 Macc. 11, 6. 3 Macc. 1, 4. 16. 4, 2. 5, 7. 6, 14. 22. 4 Macc. 4, 11. (Ael. V. H. 14, 22. Xen. Oec. 10, 8.)

Δακρύω, f. ύσω, *lacrymor*, a) intrans. 3 Macc. 6, 23. 4 Macc. 15, 17. διά τι 2 Macc. 4, 37. (Ael. V. H. 12, 1. Xen. Cyr. 3, 1. 7.) — ἀπὸ — προσώπου δακρύει Sir. 34, 13. Vide ad h. l. sub ἀπό notata. — ἐν ὀφθαλμοῖς δακρύω Sir. 12, 16. cf. de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος monita et de confusione duarum locutionum δακρύω et ἔχω δάκρυα ἐν ὀφθαλμοῖς sub ἐμπίπλημι observata. — b) transit. *deploro, ich beweine*, τί 2 Macc. 4, 4. (Dem. 321, 18.)

Δακτυλήτρα, ας, ἡ, *digitale*, [propr. i. e. Fingerhandschuh Xen. Cyr. 8, 8. 17.] appellatur 4 Macc. 8, 12. ita tormenti genus digitis manuum et pedum adhiberi solitum.

Δακτύλιος, ίου, ὁ (δάκτυλος) *annulus* a) univ. Jud. 10, 4. (Diod. Sic. 5, 27. Xen. An. 4, 7. 27.) De annulis Hebraeorum, gestari solitis in auribus, pedibus, naso vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ring*. — b) *annulus signatorius* Hist. bel. et drac. v. 11. 14. Tradendo annulo signatorio quemadmodum regni procuratio tradebatur 1 Macc. 6, 15. (Jos. Ant. 12, 9. 2. Diod. Sic. 18, 2. Curt. vit. Alex. M. 10, 5. 4.) ita ὁ ἐπὶ τοῦ δακτυλίου scil. ὢν l. καθεστώς i. e. *custos annuli*, quem gestabat rex, *signatorii — Siegelbewahrer* — summa post regem dignitate praeditus erat Tob. 1, 22. — ita pro טַבַּעַת Gen. 41, 42. cf. *Win.* l. l. sub voc. *Siegel*.

Δάκτυλος, ου, ὁ, *digitus*, Sap. 15, 15. 4 Macc. 10, 6. 7. 15, 12. (Lucian. dial. deor. 22, 2. Xen. de re eq. 6, 5.)

Δαλάν, ὁ, *Dalan* [LXX δαλαΐα, דְּלָיָה] nom. propr. indeclin. Judaei, cuius posteri aequales erant Esrae Esr. 5, 31.

Δάμαλις, εως, ἡ, *iuvenca* Sir. 38, 26. Tob. 1, 5. vid. ad h. l. βάαλ — pro עֶגְלָה Jes. 7, 21. (Lucian. dial. deor. 3, 1.)

Δαμασκός, οῦ, ὁ, *Damascus*, hebr. דַּמֶּשֶׂק, urbs antiquissima et nobilissima, sita inter Libanum et Antilibanum vel in Syria Damascena Jud. 1, 7. 2, 27. 15, 5. 1 Macc. 11, 62. 12, 32. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Damascus.*

. Δαμασκηνός, ή, όν, *Damascenus*, femin. δαμασκηνή i. e. *regio damascena* vel *Damascus* Jud. 1, 12.

Δανείζω, f. είσω et barbare δανειῶ [Sir. 29, 1.] vel δανιῶ [Sir. 20, 13. vid. *Passow* I. 468. Greg. Cor. p. 174 ed. *Schäfer*] p. p. δεδάνεισμαι (δάνος, donum) *mutuam pecuniam do*, absol. Sir. 8, 12. 20, 13. (Xen. Conv. 4, 45.) τινί Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4 Macc. 2, 8. — med. *mutuam mihi dandam pecuniam curo, mutuam pecuniam sumo* [propr. Xen. Mem. 2, 7. 2. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 468.] c. perf. pass. [de perfecto pass. significatione media posito cf. *Matth.* §. 493. §. 495. *Bornem.* §. 123, 4. *Rost* §. 114, 2. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 62. *Win.* §. 40, 3.] trop. pro: *mutuo accipio*, τί Sap. 15, 16.

Δάνεων, ου, τό, (neutr. adiect. δάνεως) *aes in foenus datum* 4 Macc. 2, 8. (Diod. Sic. 1, 79. Dem. 1283, penult.)

Δανεισμός, οῦ, ὁ (foeneratio) *pecunia ad foenus accepta* Sir. 18, 32.

Δανειστής, οῦ, ὁ, (δανείζω) *mutuator, creditor*, ὀνειδισμὸς δανειστοῦ, *exprobratio proficiscens a creditore* scil. de pecunia debita Sir. 29, 28. (Hdian. 7, 7. 7. Lucian. dial. mort. 27, 10.) cf. *Lob.* ad Phryn. p. 468.

Δανιήλ, ὁ, [terminat. gr. δανίηλος, ου, ὁ Jos. Ant. 10, 11. 7.] *Daniel*, hebr. דָּנִיֵּאל vel דָּנִאֵל, nom. propr. indecl. prophetae V. T. Hist. Sus. v. 51. 55. 59. 61. 64. Hist. bel. et drac. v. 2. 4. 7. 9. 10 — 41. 1 Macc. 2, 60. 3 Macc. 6, 7. 4 Macc. 16, 3. 21. 18, 13.

Δάνος, εος, ους, τό, *donum*, Sir. 29, 4. (Euphorion. fragm. 89. p. 152. ed. *Meinecke.*)

Δαπανάω, ῶ f. ήσω (δαπάνη) 1) *sumtus facio, impendo, insumo, aufwenden*, ut χρήματα 1 Macc. 14, 32. (Xen. h. gr. 4, 8. 10. Mem. 1, 7. 2.) — 2) *consumo, verzehren*, a) de personis sq. acc. rei Tob. 1, 7. Jud. 11, 12. 12, 4. Hist. bel. et drac. v. 3. 21. (Xen. Cyr. 1, 2. 11.) — b) de rebus, ut de victima igne absumta 2 Macc. 1, 23. 2, 10. — 2 Macc. 1, 32. quo l. φλόξ dicitur consumi τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου i. e. *a lumine* ab altari inde disperso. De quo genit. materiei cf. *Rost* §. 108, not. 21. *Matth.* §. 375. not. 2. *Herm.* ad Vig. p. 879. (ita δάπτω Hom. Iliad. 23, 183.)

Δαπάνη, ης, ἡ, (δάπτω) 1) *sumtus, impensa* 2 Macc. 3, 30. 10, 44. 45. 2 Macc. 4, 19. τινί *für etwas* v. 39. (Diod. Sic. 1, 80. Xen. Mem. 3, 6. 6.) — 2) *dapes* vel *cibus et potus, qui impenditur in alendum aliquem* Hist. bel. et drac. v. 8. (Xen. Oec. 7, 36.)

Δαπάνημα, ατος, τό (δαπανάω) *sumtus, impensa* Esr. 6, 25. 2 Macc. 3, 3. 12, 31. (Xen. Hier. 4, 4.)

Δαρεῖος, ου, ὁ, *Darius* 1) Darius, Hystaspis filius, rex Persarum Esr. 2, 30. 3, 1—8. 4, 47. 5, 2. 6. 73. 6, 1. 7, 1. 4. 5. — 2) *Darius Codomannus* 1 Macc. 1, 1. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Darius.*

Δασύς, εῖα, ύ, *densus, a, um*, Sir. 14, 18. (Diod. Sic. 3, 44. Xen. An. 2, 4. 14.)

Δαυΐδ, ὁ, [terminat. gr. δαυΐδης, ου, ὁ, Jos. Ant. 6, 8. 1 et 2.], *Davides*, hebr. דָּוִד, post exilium דָּוִיד, rex Israelitarum celeberrimus. Cum artic. legitur Sir. 45, 25. 47, 22. Esr. 1, 3. 5, 5. 2 Macc. 2, 13. 4 Macc. 3, 6. 7. — sine artic. Sir. 47, 1. 2. 48, 15. 22. 49, 4. Esr. 1, 5. 15. 5, 60. 8, 29. 49. 1 Macc. 1, 35. 2, 31. 57. 4, 30. 7, 32. 14, 36. 4 Macc. 18, 15.

Δάφνη, ης, ἡ, *Daphne*, urbs Syriae, sita e regione Antiochiae templum et nemus habens Apollini et Dianae sacrum 2 Macc. 4, 33. (Strabo 16. 754.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Daphne.*

Δαψιλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τό (δάπτω) *largus, copiosus* Sap. 11, 7. 1 Macc. 3, 30. 3 Macc. 5, 2. 31. (Diod. Sic. 1, 36. Xen. An. 4, 2. 22.)

Δέ, partic., nunquam primum, sed plerumque secundum, interdum tertium [Sap. 7, 3. 11, 20. 14, 18. 15, 2. 19, 11. Sir. praef. prim. Bar. 6, 3. Jud. 2, 13. Esr. 1, 40. 8, 22. 2 Macc. 6, 17. 30. 7, 9. 16. 39. 8, 23. 11, 12. 13. 3 Macc. 1, 24. 27. 4 Macc. 4, 8. 13, 18.] vel quartum [Sap. 16, 8. 1 Macc. 8, 27. 2 Macc. 5, 15. 3 Macc. 3, 14. 4 Macc. 1, 25. 2, 15.] vel quintum [Esr. 1, 24.] locum obtinens [cf. *Herm.* ad Orph. p. 820. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 69. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. p. 90. *Jacobs* Anthl. IV. p. 177. *Rost* §. 134, not. 3. F. V. *Fritzsche* ad Lucian. dial. deor. p. 86. coll. *Win.* §. 65, 5.] distinguit enuntiationes et singulas notiones aliquo modo diversas cf. *Win.* §. 57, 4. b. *Fritzsche* l. l. „*δέ dient immer der Trennung und damit verbundenen Hervorhebung zu besonderer Betrachtung, verhütet also das Verschwinden und Uebersehenwerden des Einzelnen*" ita *Ullmann* in den theolog. Studien und Kritiken von *Ullmann u. Umbreit* Fascil. 1. p. 57. *Passow* I. 471. et respondet Latinorum: *autem, vero*, nostratium: *aber*, et ubi praecedit negatio partic. [vid. 4 Macc. 11, 3. coll. v. 2.] *sed*, nostratium: *sondern*. 1) opponit δέ aliam rem alii rei, ubi Lat. *autem, contra*, nos: *aber, dagegen* [cf. de Lat. *autem* Tursellin. de partic. lat. I. p. 501. ed. *Hand.*] a) univ. Sap. 1, 2. 9. 10. 2, 24. 3, 1. 10. 16. 4, 3. 7. 18. 5, 7. 11. 15. 22. 6, 6. 27. 7, 12. ἠγνόουν δέ 9, 10. 10, 9. 19. 11, 23. 26. 12, 10. 15. 18. 22. 13, 10. 14, 5. 8. 25. 30. 15, 1. 2. 7. 14. πάντες δέ i. e. *omnes autem, non* solum ille idolorum fabricator. — 16, 14. ἄνθρωπος δέ = *hominem autem quod attinet.* v. 15. 33. — 17, 6. ἐκδειματούμενοι δέ — v. 13. 21 bis. 19, 11. Sir. praef. prima: οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ κλ. Sir. praef. secunda fin. ἔτι δέ ὧν i. e. ἔτι δὲ καὶ εὐεργεσίας, ὧν — ἠξίωσεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ Sir. 1, 22. 5, 12. 6, 5. 10, 30. 11, 5. 13, 20. 16, 4. 18, 12. 20, 5. 11. 23. 21, 7. 16. 20. 22 — 26. 22, 3. 9. 10. 25, 2. 27, 11. 12. 17. 21. 23. 28, 17. 34, 10. 36, 2. 23. 26. 37, 31. 38, 16. κατὰ δὲ — τὸ σῶμα αὐτοῦ, construe: τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ κατὰ τὴν — περίστειλον i. e. *mortuum ipsum luge, corpus vero eius sepeliendum cura pro ea, qua fuit ipse, dignitate* 40, 29. 41, 11. 47, 22. 49, 10. 50, 12. Bar. 1, 15. 2, 6. 3, 20. 23. 34. 4, 1. 11. 17. 20. 23. 5, 6. 6, 3. 4. 6. 8. 12. 15. ἑαυτὸν δὲ v. 28. 39. 63. Tob. 1, 11. 19. 2, 10. 6, 5. 8. 8, 12. 10, 7. 11, 4. 11. 12, 7. 10. 11. 17. 14, 4. 10. Jud. 2, 10 et 6, 5. σὺ δέ *tu vero* = *te vero quod attinet.* — 2, 11. 7, 31. 8, 16. 20. 34. 10, 16. 11, 22. 13, 3. 14, 5. 15, 6. 16, 15 bis. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 2, 3. 4. 4, 8. 11. 5, 5. 13. 6, 5. 11. οὐκ ἐνέγκας δὲ = οὐχ ὑπομείνας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν i. e. *repudians qua esset dignitatem*, v. 18. 19. 7, 4. 5. τὰ δὲ, ἔθνη, τὰ ἐπισυναχθέντα i. e. *gentes vero quod attinet* ταῦτα εἰσὶν οἱ ἐπισυναχθέντες v. 6. τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμόν *populum autem quod attinet meum* οὗτος i. e. *hoc nomine comprehenditur natio israelitica.* Cant. tr. puer. v. 25. Hist. Sus. v. 21. 38. Hist. bel. et drac. v. 4. 9. 11. 15. 16. 29. 39. 42. Esr.

1, 13. 38. 51. 3, 12. 4, 3. 4. 5. 11. 31. 5, 7. 41. 72. 6, 27. ἐᾶσαι δὲ — Ἰουδαίας — οἰκοδομεῖν *permittere vero, ut Serubabelus, quem nosset non solum* παῖδα κυρίου, *sed quem constituisset etiam praesidem Judaeae templum Jovae exstrueret* 8, 63. 65. 9, 12. 13. 1 Macc. 3, 21. 22. 24. 4, 15. 26. 5, 17. 20. 41. 62. 6, 12. 48. 53. 8, 12. 13 bis. 24. 27. 30. 9, 9. 12. 45. 10, 70. 11, 16. 39. 64. 68. 12, 13. 29. 45. 47 bis. 13, 13. 21. 31. 49. 14, 29. 45. 49. 15, 3 bis. 4. 7. 31 bis. 33. 34—37. 16, 3. 7. 9. 14. 2 Macc. 1, 23. τῶν δὲ — ἐπιφωνούντων. 2, 17. 19. 29. 3, 4. 6. 11 bis. 12. 13. 18. 23. 25 bis. 26. ἕτερος δέ. 4, 50. 5, 18. 24. 6, 17. 21 bis. 30. κατὰ ψυχὴν δέ. 7, 16. 17. 19. 20. 30. 31. 33. 34. 38. 12, 20. 13, 2. 15, 5. ἐστὶ δέ. 15, 18. μέγιστος δέ. 3 Macc. 1, 3. 2, 7. 12. 14. 30 bis. 3, 14. 27. 28. 29. 4, 19. 6, 9. 10. 12. 13. 4 Macc. 1, 14. 18. 19. 20 bis. 24. 32. 2, 4. 14. 3, 1. 15. 4, 4. τούτων δὲ ἕκαστα γνούς. v. 9. 11. 5, 2. 9. 20. 35. 6, 24. 33. 7, 16. 17. 8, 12. 21. 9, 5. 6. 20. 10, 21. 11, 2. 12, 5. 19. 13, 1. 3. 13. 18. 14, 9. 13. 15, 5. 6. 16, 1. 17, 7. 18, 6. 9. 11. 12. 14. 23. — abest interdum cuius ratione habita posita est particula δέ et cui haec quodammodo opponitur, ut οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες — τοιοῦτο, ὅτι ubi poni poterat: οὕτως μὲν ἔχει [coll. v. 14.] οἱ δὲ λαοὶ κλ. i. e. *ita quidem est* scil. ὅτι ἀρεστὴ ἐστιν κυρίῳ ἡ ψυχὴ τοῦ τελεισθέντος ἐν ὀλίγῳ, *vulgus vero hominum non intelligit*, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν ἐκλεκτοῖς κυρίου. Sap. 7, 27. μία — δύναται, brevius pro: μία μὲν ἐστὶ, μία δὲ οὖσα — δύναται. 8, 5. εἰ δὲ — βίῳ explica: *constat multos appetere divitias*, εἰ δὲ — βίῳ. v. 6. εἰ δὲ — ἐργάζεται pro: *constat* ἐργάζεσθαι φρόνησιν, εἰ δὲ οὕτως ἔχει, τίς κλ. 12, 19. ἐδίδαξας — λαὸν i. e. *dum autem ita agere soles, docuisti — populum*, 13, 3. πόλιν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ συγγνωστοί i. e. ὀλίγην μὲν ἐπὶ τούτοις εἶναι μέμψιν ἔλεγον [coll. v. 6.] πάλιν δὲ λέγω οὐδ᾽ αὐτοὺς συγγνωστούς Bar. 6, 32. ὠρύοντε δέ explica: *hoc autem dum faciunt* ὠρύονται. — b) in interrogationibus [cf. *Herm.* ad Vig. p. 846. *Porson* et *Schäfer* ad Eur. Orest. v. 614. *Matth.* §. 616, 2. *Bornem.* ad Xen. Mem. 2, 9. 2. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 16.] Sap. 9, 17. 11, 25. 12, 12. (Lucian. dial. mort. 3, 3. dial. deor. 4, 2. Xen. Mem. 2, 9. 7. 2, 2. 5.) — c) in votis et allocutionibus, ubi, quae Deo commendantur, ab iis distinguuntur, quae homini facienda iniunguntur [cf. *Matth.* §. 312, 3. §. 616, 2.] Sap. 7, 15. Tob. 5, 16. 7, 17. 1 Macc. 16, 3. — d) in respondendo [cf. *Herm.* l. l. *Matth.* l. l. *Erfurdt* ad Soph. OR. v. 380.] Jud. 12, 5. 2 Macc. 15, 5. ὁ δὲ ἕτερος κἀγώ i. e. *der Andere aber bin ich.* — e) καὶ — δὲ aa) *et vero, vero etiam* [cf. *Passow* l. l. *Matth.* l. l. et §. 620, 2. *Voigtländer* l. l. p. 19. 197. F. V. *Fritzsche* l. l. p. 86. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. p. 14. et de καὶ — δέ interposito aliquo vocabulo *Herm.* ad Vig. p. 847. *Voigtländer* l. l. *Passow* l. l.] Sap. 7, 3. 8, 21. 11, 20. Esr. 1, 49. 1 Macc. 12, 23. 2 Macc. 11, 12. 28. 13, 3. 4 Macc. 2, 9. 15. 11, 18. — bb) *et autem*, *und — dagegen*, in quibus καί copulat, per partic. καί autem id designatur, quod ab altera parte apparet Jud. 2, 13. 1 Macc. 16, 3. 2 Macc. 9, 21. — (Xen. Mem. 1, 1. 15. *et autem* Sueton. vit. Vespas. c. 32. Senec. epist. 58, 12. cf. *Hand* ad Tursell. I. p. 593. sq.) — cc) = *praeterea, noch dazu, ausserdem, überhaupt* „oft scheint auch die adversative Bedeutung in den Hintergrund zu treten, wiewohl dabei immer der Gedanke zum Grunde liegt: aber das ist noch nicht genug“ ita *Voigtländer* p. 19. coll. Tursellin. l. l. Esr. 6, 28. 8, 10. 22. — f) δὲ — καί, *vero — etiam* Sap. 8, 8. 11, 11. 14, 18. 18, 20. 19, 17. Sir. 26, 4. Bar. 4, 8. 5, 8. ἔστι δὲ καὶ ὅτε = *interdum vero etiam* 6, 10. — v. 11. 22. 28. 71. Jud. 15, 15. Hist. Sus. v. 24. Esr. 4, 54. 6, 30. 8, 20. 1 Macc. 4, 21. 2 Macc. 2, 9. 13. 14. 3, 11. 4, 41. 5, 22. 6, 2. 3. 7, 1. 8, 2. 3. 4. 6. 9. 19. 11, 32. 34. 15, 9. 19. 3 Macc. 1, 10. 19. 6, 33. 4 Macc. 3, 19. ἤδη δὲ καὶ ὁ καιρὸς — καλεῖ i. e. *sed non solum res ipsa, etiam tempus admonet*, 11, 13. 14, 17. 16, 1. 17, 1. — addito ἔτι vel προςέτι, ut ἔτι δὲ καί, *praeterea vero etiam* Bar. 6, 40. 2 Macc. 8, 23. 36. 10, 19. 4 Macc. 16, 25. προςέτι δὲ καί 14, 1. (Xen. Mem. 3, 2. 28.) — εἰ δὲ καί 4 Macc. 14, 17. — — g) μὲν — δέ, *quidem vero* Sap. 5, 13. 7, 30. 11, 10. 13, 4. coll. v. 3. 13, 17. coll. v. 16. — v. 18 ter. v. 19. 14, 3. coll. v. 2. 15, 17. 16, 3. 4. v. 10. coll. v. 9. v. 14. 19. 22. 17, 6. 15. 18, 1. 2. 3. 7. 16. 17. 19, 5. 10. Sir. praef. sec. Bar. 6, 20. 55. 63. coll. v. 60. Tob. 14, 10. Jud. 5, 21. Hist. Sus. v. 40. 53. Hist. bel. et drac. v. 7. 2 Macc. 2, 25 bis. v. 28. 31. 32. 3, 8. 23. 26. 4, 15. 20. 25. 27. 29. 47. 5, 14. 22. 23. 6, 5. 16. 28. 7, 9. 36. 9, 15. 10, 2. 11, 3 bis. 12, 1. 6. 17. 14, 8. 13. 15, 7. 12. 27. 38. 3 Macc. 1, 25. 2, 32. 3, 4. 7. 11. 17. 4, 16. 5, 4. 43. 4 Macc. 1, 8. 22. 27. 32. 3, 9. 4, 4. 7, 13. 8, 2. 11, 14. 12, 3. 14, 16. 16, 17. — ἐγὼ μὲν — σὺ δέ 4 Macc. 9, 31. 11, 21. ἡμεῖς μὲν — σὺ δέ 4 Macc. 6, 15. 9, 9. 10, 11. — ordine inverso οἱ μὲν — ἡμεῖς δέ 2 Macc. 8, 18. — οἱ μὲν — οὗτοι δέ Sap. 19, 14. — ὁ μὲν — ὁ δέ, *alius — alius* 2 Macc. 10, 28. 3 Macc. 1, 20. 4, 9. 18. 4 Macc. 1, 32. 2, 18. 5, 25. 13, 11. 12. 16, 9. — Sap. 19, 16. quo l. verba οἱ δέ respiciunt verba v. 15. ἐπεὶ [scil. οἱ μὲν] προςεδέχοντο τοὺς ἀλλοτρίους. Similiter verba 2 Macc. 8, 14. οἱ δὲ — ἐπώλουν opponuntur verbis v. 13. οἱ δειλανδροῦντες, sic, ut scribendum fuisset: οἱ μὲν δειλανδροῦντες — διεδίδρασκον — οἱ δὲ — ἐπώλουν. Cf. de μὲν vel ὁ μὲν omissis *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 59. *Matth.* §. 288, not 4. — ὁ μὲν — ἕτερος δέ, *alius — alius* Sir. 14, 8. εἴκοσι νεανίαι — ἕτεροι δὲ — οἱ δέ 2 Macc. 10, 36. ὁ μὲν — ὁ δὲ — τὶς δέ, *alius — alius — alius* 2 Macc. 3, 19. 4, 41. πολλοὶ μὲν — τινὲς δέ — πάντες δέ — αὐτοὶ δέ 2 Macc. 4, 42. πλείονες μὲν — οἱ δέ *plures — alii* 2 Macc. 12, 24. τινὲς μὲν — τινὲς δέ *alii — alii* Sir. 48, 16. τὰ μὲν — τὰ δὲ — τὰ δέ, *partim — partim — partim* 4 Macc. 6, 13. — οἱ μὲν εὐγενῶς ἀποθανόντες — οὐ δέ *illi, qui generosam mortem passi* ἐπλήρωσαν — σὺ δέ 4 Macc. 12, 15. — Cf. *Matth.* §. 288. *Buttm.* §. 113, not. 2. *Matth.* §. 288, not. 4. et *Win.* §. 20, 1. *Schäfer* ad Dionys. de composit. verbb. p. 421. — h) οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καί = *veruntamen etiam* [vid. de hac formula sub ἀλλά observata] *neque tamen hoc solum, sed etiam, indessen auch, aber auch* 3 Macc. 5, 50. 4 Macc. 15, 6. — i) praecedente negatione: *sed*, nos: *sondern, vielmehr, aber* [cf. *Win.* l. l. *Matth.* l. l.] Sap. 1, 11. 2, 11. 4, 9. 7, 6. 14, 24. 15, 17. 19. 16, 6. 17, 4. 2 Macc. 2, 26. 4, 5. 19. 5, 6. 6, 12. 9, 15. 19. 11, 4. 13, 3. 15, 2. 8. 17. 21. 36. 3 Macc. 2, 24. 3, 15. 6, 36. 4 Macc. 5, 35. 18, 7. — οὐ μόνον — δὲ καί *non solum — sed etiam* 2 Macc. 4, 35. ἔτι δὲ καί, *sed praeterea etiam* 3 Macc. 9, 7.

2) inservit transitioni vel copulandae orationi, ubi novi quid accedit ita, ut plus minusve vis adversativa compareat et verti possit: *autem, vero, tamen, et* [cf. *Passow* l. l. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 136. *Rost* l. l. *Voigtländer* l. l. p. 174. *Fritzsche* l. l. p. 86. *Win.* l. l. *Ullmann* l. l. et de Lat. *autem* Tursellin. l. l. p. 564 sq.] a) univ. Sap. 1, 2. 2, 24. πειράζουσι δὲ αὐτόν. 6, 22. 7, 11. 12. εὐφράνθην δέ. 8, 1. 19. 21. 11, 15. 13,

12 13. 14, 2. τεχνίτης δέ, quo l. uti δέ nectit, ita sequens δέ respicit μέν v. 2. 14, 12. 16, 21. 17, 7. 11. 18, 7. 11. 12. Sir. 4, 17. 6, 13. Bar. 6, 15. ἔχει δὲ ἐγχειρίδιον. v. 61. Tob. 14, 9. Addit. ad l. Esth. 2, 1. Esr. 1, 33. 39. 42. 4, 18. 8, 6. 1 Macc. 12, 12. 13, 39. 14, 23. 15, 18. 20. 24. 2 Macc. 1, 10. 23. 30. 2, 1. 15, 3. 4 Macc. 4, 15. — εἰ δὲ καί Sap. 13, 11. ὡς δέ *quum autem* 4 Macc. 8, 12. 9, 12. 27. ὡς δὲ καί *quum vero etiam, quum etiam* 11, 1. 12, 1. — τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου 4 Macc. 11, 13. — 7, 13. — b) in narrationibus aa) ubi ratione habita subiecti ante commemorati positum legitur ὁ δέ, etiam ὃς δέ [Tob. 5, 12. 9, 5.] = *hic autem*, plur. οἱ δέ, *hi autem*. Ita nominativi Sap. 3, 8. Tob. 2, 14. 5, 8. 12. 6, 1. 7, 4. 5. 9, 5. Jud. 13, 14. 14, 12. Hist. Sus. v. 29. 54. 58. Hist. bel. et drac. v. 5. 17. 31. Esr. 6, 13. 2 Macc. 3, 30. 7, 8. 3 Macc. 3, 17. 22. 5, 47. 7, 12. 4 Macc. 4, 18. 6, 5. 9. 10, 2. 14. 18. 12, 7. Cf. *Matth.* §. 289. *Rost* §. 98. *Buttm.* §. 113, 4. — medium inter ὁ δέ, οἱ δέ [vel ut rectius scribitur ὃ δέ, οἳ δέ cf. *Herm.* ad Vig. p. 699. *Idem* ad Soph. OC. v. 1020. Electr. v. 45. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 42.] et verbum finitum legitur participium sic, ut non inepte inter ὁ δέ et participium inciso minimo vel commate interpungas Sap. 12, 26. 17, 14. Tob. 8, 2. Hist. Sus. v. 35. 48. Esr. 8, 65. 1 Macc. 4, 21. 27. 2 Macc. 3, 7. 4, 24. 34. 6, 19. 23. 7, 16. 8, 9. 9, 8. 3 Macc. 5, 30. 4 Macc. 3, 15. 9, 28. 10, 5. 11, 19. 14, 9. Cf. *Win.* §. 20, 2. — bb) ut successionis ordo per rem oppositam indicetur partic. δέ additur verbis temporis notationem habentibus, factam nunc per dativ., ut τῇ δὲ ἐπαύριον Jud. 7, 1. τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ v. 6. τῇ δὲ ἐχομένῃ 2 Macc. 12, 39. — 13, 1. 3 Macc. 7, 15. nunc interveniente praepos., ut ἀπὸ δὲ τῆς προσευχῆς, ubi Lat. *precibus autem factis* Addit. ad l. Esth. 1, 10. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει Esr. 6, 1. 17. 3 Macc. 2, 24. μετὰ δὲ ταῦτα Esr. 5, 1. 1 Macc. 11, 54. — 5, 1. 9, 1. nunc per partic. temporales, ut ἡνίκα δέ Jud. 14, 11. Hist. Sus. v. 27. καθὼς δέ 2 Macc. 1, 31. ὅταν δέ Tob. 6, 17. Bar. 6, 43. ὅτε δέ Tob. 2, 1. 13. 8, 1. 3. Jud. 5, 18. ὡς δέ, *quum autem* Tob. 6, 9. 8, 4. 11, 12. Jud. 8, 14. 10, 7. 14. 23. 13, 1. 14, 6. 7. 8. 15. 19. 15, 5. 9. 16, 18. Hist. Sus. v. 26. 52. 1 Macc. 3, 17. 23. 27. 5, 16. 47. 6, 39. 7, 25. 44. 10, 46. 74. 11, 3. 4. 22. 23. 12, 27. 48. 13, 23. 14, 17. 25. 15, 9. 2 Macc. 1, 21. 22. 32. 33. 2, 4. 7. 11, 6. 2 Macc. 4, 12. 5, 48. 4 Macc. 8, 12. 9, 12. 27. ὡς δὲ καί 4 Macc. 11, 1. 12, 1. — nunc interveniente participio resolvendo per partic. temporis, ut ἀποστὰς δὲ — συναπώλετο Sap. 10, 3. ἐπιγνοὺς δὲ — ἀνεχώρησα Tob. 1, 19. Jud. 6, 14. 14, 10. 15, 7. 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 3, 7. 9. 14. 15. 27. 32. 34. 35. 4, 22. 25. 32. 34. 35. 40. 45. 6, 28. 30. 7, 5. 9. 8, 5. 8. 16. 25. 27. 31. 34. 9, 3. 23. 10, 4. 20. 23. 27. 35. 36. 38. 11, 5. 13. 12, 5. 12. 20. 24. 26. 28. 29. 34. 13, 10. 13. 18. 14, 15. 26. 27. 30. 34 bis. 39. 43. 15, 28. 31. 3 Macc. 1, 6, 7. 23. 2, 25. 3, 5. 6, 29. 32. 7, 10. 17. 19. 4 Macc. 4, 4. 11. 6, 11. 8, 11. 10, 9. — praecedente nunc ὅμως δέ 2 Macc. 14, 18. vel ἔτι, ut ἔτι δὲ ἔμπνους ὑπάρχων v. 45. — nunc per genitivos absolutos, ut ἐνστάντος δὲ ἑβδόμου μηνός Esr. 5, 47. — 2 Macc. 1, 20. 32. 3, 10. 24. 33. 37. 4, 3. 7. 10. 18. 21. 27. 30. 36. 39. 40. 44. 5, 5. 11. 6, 7. 29. 7, 4. 7. 13. 25. 26. 8, 24. 31. 9, 5. 18. 10, 18. 21. 28. 29. 12, 10. 11. 22. 25. 30. 36. 38. 13, 12. 17. 14, 11. 16. 20. 28. 32. 41. 44. 15, 2. 4. 29. 3 Macc. 1, 4. 8. 11. 15. 16. 3, 2. 4, 11. 19. 5, 14. 18. 19. 21. 27. 6, 16. 4 Macc. 4, 15. 11, 13. — praecedente αὐτόθι 2 Macc. 11, 8. αὐτόθι δέ [i. e. *in hoc autem* scil. negotio scil. ἐν τῷ ἐξορμᾶν v. 7.] καὶ πρὸς — ὄντων *et prope Hierosolymam essent.* — antecedente ἔτι δέ *adhuc vero* v. 30. — cc) univ. Sap. 5, 20 bis. 18, 10. 12. 22. 19, 1. 7. Bar. 6, 43. αἱ δὲ γυναῖκες Tob. 5, 17. 6, 2. 3. 15. 7, 1. 8. 18. coll. v. 14. 10, 4. 7. 9. 11. 11, 3. 12. Jud. 9, 1. Hist. Sus. v. 23. 36. 42. 55. 59. 63. Hist. bel. et drac. v. 2. 8. 40. Esr. 1, 40. 44. 46. 2, 11—16. 3, 3. 4, 13. 7, 27. 1 Macc. 4, 36. 11, 8. 14, 61. 15, 25. 2 Macc. 1, 36. 2, 4. 17. 3, 8. 15. 16. 31. 34. 36. 4, 1. 13. 43. 5, 2. 6. 13. 14. 15. 24. 25. 27. 6, 6—11. 19. προσπέσας δέ — 7, 2. 3. 10. 15. 18. 21. 24. 27. 41. 8, 10 —12. ὁμοῦ δὲ v. 14. 16 bis. 19. 24 bis. 28. 32. 9, 16 bis. 29. 10, 1. 5. 8. 10. 11. 14—16. 18. 20. 24. 25. 27. 30. 31 bis. v. 34. 11, 7. 11. 12. 15. 18. 22. 27. 36. 12, 2. 3. 4. 10. 14. 15. 17. 19—21. 23. 27. 33 bis. 35. 38. 40 bis. 42. 13, 3. 4. 5. αὐτὸς δέ. v. 14. 15. 17. 20. 21 bis. 14, 3 bis. 5. 9. 12. 14. 15. 17 bis. 21. 23 bis. 29. 31. 15, 1. 11. 12. 13. 15 bis. 25. 26. 34. 35. 3 Macc. 1, 1. 2. 3. 20. 21. 25. 26. 28. 2, 27. 28 bis. 33. 3, 3. 7. 8 bis. 10. 19. 20. 22. 4, 1. 2—6. 7. 9. 16. 21. 5, 6. 10. 11. 13. 20. 23. 24. 26. 28. 29. 34. 36. 37. 39. 45. 6, 1. 37. 40. 7, 16. 4 Macc. 4, 8. 24. 14, 13. 17, 13 ter. 14. 15. — ἔτι δέ, *et praeterea* 2 Macc. 8, 4. 8, 17. 10, 2. 7. 12, 2. 15, 18. πρὸς δὲ τούτοις *et ad haec, et praeterea* Esr. 4, 10. 2 Macc. 4, 9. 5, 23. 9, 17. 25. 12, 2. 14, 5. — δὲ καί, *vero etiam* 2 Macc. 12, 13. — — c) ubi quaedam vel in parenthesi adiiciuntur, ut Jud. 10, 10. ἀποσκόπευον δὲ — αὐτήν. Addit. ad l. Esth. 1, 4. Hist. Sus. v. 32. Hist. bel. et drac. v. 13. Esr. 2, 16. οἰκοῦντες δὲ — τόποις explica: *Derose quidem sed habitantes in Samaria* etc. Sap. 8, 21. καὶ τοῦτο δ' ἦν — χάρις i. e. *erat autem etiam hoc*, nempe τὸ εἰδέναι τίνος ἡ χάρις. 4 Macc. 5, 17. — vel explicationis ergo adduntur Sap. 18, 23. ταῦτα δὲ ἐφοβήθη pro: εἶξε δὲ φοβηθεὶς ταῦτα. Tob. 1, 22. 7, 12. 14, 11. Hist. Sus. v. 32. 2 Macc. 1, 24. 36. 10, 5. 17 bis. 15, 12. 22. 3 Macc. 1, 32. 6, 38. Cf. de particula δέ etiamtum, quum videri possit positum pro γάρ hactenus habente vim adversativam, quatenus novi quid praecedentibus addi admonet, *Herm.* ad Vig. p. 845. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Voigtländer* et *Fritzsche* l. l. coll. quae habet *Hand* ad Tursell. p. 566. 570. — d) adnectit orationem parenthesi interruptam vel recipiendae orationi inservit Sap. 6, 8. coll. v. 6. 2 Macc. 13, 9. coll. v. 1. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 846. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Fritzsche* diss. II. p. 21 fin. *Hand* l. l. p. 569.

Δεββωρά, ἡ, *Debora*, hebr. חְבוֹרָה, nom. propr. aviae Tobiae Tob. 1, 8.

Δέησις, εως, ἡ (δέομαι) 1) *indigentia, das Bedürfniss, der Bedarf* Sir. 38, 34. ἡ δ. αὐτῶν — τέχνης i. e. *indigentia eorum continetur in finibus lucri ex arte sua capti = ihr Bedarf geht nicht über den Erwerb ihrer Kunst hinaus.* (Aeschin. dial. Socr. 2, 39. 40.) — 2) τὸ δεῖσθαι, *das Bitten.* a) univ. 1 Macc. 11, 49. (Hdian. 8, 4. 25. Dem. 53, 2.) — b) de personis Dei auxilium implorantibus = *preces* Sir. 4, 6. 21, 5. 32, 12. 16. 36, 22. 51, 11. Bar. 2, 14. 4, 20. Jud. 9, 12. Addit. ad l. Esth. 3, 10. 1 Macc. 7, 37. 2 Macc. 1, 5. 10, 27 3 Macc. 1, 21. 23. 2, 1. 10. — pro תְּפִלָּה 1 Regg. 8, 45. — 3) ad normam hebraici תְּחִנָּה [Jes. 11, 20. Est. 9, 5.] *gratia, misericordia* Sap. 12, 20.

Δεῖ, impers., impf. ἔδει, neutrum participii δέον [de qua forma soluta vid. *Buttm.* §. 94, not. 2. gram. max. §. 105, not. 2. *Matth.* §. 50. §. 52. *Rost* §. 77. *Lob.* ad Phryn. p. 220 sqq. — δέω,

indigeo] 1) *oportet, man muss* a) de eo, quod par est vel quod officii et legis ratio postulat = *par est, decet*, sq. infinit. praes. Sap. 12, 19. 16, 28. Bar. 6, 6. Tob. 12, 1. 2 Macc. 6, 20. 4 Macc. 7, 7. — δέον ἐστί sq. infinit. praes. Sir. praefat. prim. 1 Macc. 12, 11. δέον ἡγοῦμαι = *aequum censeo*, seq. inf. aor. 2 Macc. 1, 18. de infinitivi praes. et aor. discrimine vid. sub ἀγαπάω observata. (Hdian. 1, 17, 27.) — b) de eo, quod prudentia suadet, sq. inf. praes. Sap. 15, 12. — c) de rebus, quae ex decreto div. fieri debent, sq. inf. aor. Sap. 16, 4. (Thuc. 2, 92.) — d) de iis, quae rei vel personae alicuius ratio, natura, dignitas postulat, sq. infin. aor. Tob. 6, 7. Esr. 4, 22. 2 Macc. 11, 18. 3 Macc. 1, 12. ἐμὲ δὲ οὐ δεῖ σπουδασθῆναι Ibid. — sq. inf. praes. 3 Macc. 5, 37. 4 Macc. 14, 18. — 2) *opus est*, particip. τὰ δέοντα, *quibus opus erat, necessaria, der Bedarf* = τὰ ἐπιτήδεια [cf. de particip. c. artic. substantivi vim habente *Matth.* §. 271, 2. §. 570. *Rost* §. 130, 6. *Wolf* Dem. Leptin. p. 177. *Seidler* ad Eur. Iphig. Taur. v. 1272. *Poppo* ad Thuc. I. 152. *Win.* §. 17, 3. §. 46, 4.] 2 Macc. 13, 20. τινί Tob. 5, 14. (Xen. Mem. 2, 7. 8.)

Δείκνυμι et δεικνύω, [Tob. 13, 6. Hesiod. opp. v. 421. 472. Cebet. tab. c. 4. de forma δείκνυμι Atticismo accuratiori propria cf. *Matth.* §. 210, not. *Buttm.* §. 95, a. 10. not. 5. gr. max. §. 107, not. 8. *Fischer* ad Well. II. 458. *Porson* ad Eur. Med. v. 744. ed. *Schäfer*. *Elmsl.* ad Eur. Med. v. 729. ed. Lips.] f. δείξω, a. 1. ἔδειξα, a. 1. p. ἐδείχθην, *monstro, ostendo* a) propr. i. e. *conspiciendum praebeo*, τί τινι, *alicui aliquid* Sap. 10, 10. Sir. 17, 7. Bar. 5, 3. Hist. bel. et drac. v. 21. 1 Macc. 6, 34. 7, 3. 33. 11, 4. (Cebet. tab. c. 4. Xen. Mem. 1, 2. 33.) — τινί τινος, *alicui partem alicuius rei* [de quo gen. partis vid. sub ἅπτομαι monita] Sir. 45, 3. — τὶ ἐν ἔθνεσι *aliquid inter gentes* Bar. 6, 67. ὁδὸν πρὸ προσώπου τινός *viam eundo ante faciem alicuius* i. e. *praeeundo viam monstro* Jud. 10, 13. — absol. Jud. 13, 15. — b) metaph. aa) pro: *experiri facio*, τινὶ φόβον = *timorem incutio alicui* Bar. 6, 4. τινὶ χειρὸς κράτος 3 Macc. 5, 13. 6, 5. — ita pro הִרְאָה Ps. 60, 5. 71, 20. — bb) *comprobo, beweisen, darthun*, τί, ut ἐπιστροφήν Sir. 18, 20. 4 Macc. 17, 2. — sq. ὅτι Sap. 12, 13. 14, 4. 18, 21. Hist. bel. et drac. v. 9. τινὶ ὅτι 3 Macc. 6, 15. — (Plut. apophth. Mor. 2. p. 41. ed. *Tauchn.*) — τινί, sq. orat. indir. Sap. 16, 4. διά τινος, sq. interrog. indir. Sap. 11, 8. — sq. dupl. accus. [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Sap. 10, 14. ψευδεῖς — ἔδειξε — αὐτόν *ostendit, mendaces esse eius accusatores*. — cc) *exhibeo, aufweisen, darlegen*, ut ἀρετῆς σημεῖον. (Xen. Cyr. 6, 4. 20.) — dd) *verbis monstro, notum facio*, τινί τι Tob. 13, 6. (sq. acc. c. infin. Xen. Cyr. 5, 4. 21.)

Δείλαιος, α, ον (timidus = δειλός) *miser* Bar. 4, 31. 32 bis. (Ael. V. H. 1, 30.)

Δειλανδρέω, ῶ f. ήσω (δειλός, ἀνήρ) *homo pavidus sum, animum despondeo, feige sein* 2 Macc. 8, 13. 4 Macc. 10, 14. — πρός τι, *ad faciendum aliquid* 4 Macc. 13, 10. — Vox serioris aevi cf. *Passow* sub h. v.

Δειλία, ας, ἡ (δειλός) *timiditas* Sir. 4, 17. 1 Macc. 4, 32. 2 Macc. 3, 24. 3 Macc. 6, 19. 4 Macc. 6, 20. (Hdian. 2, 1. 22. Plut. vit. Ages. c. 21. Dem. 405, 17.)

Δειλιάω, ῶ f. άσω (pro Graecorum frequentiori ἀποδειλιάω vid. *Passow*. — δειλός) *reformido, metuo, ich bin furchtsam, ich fürchte mich* Sir. 22, 14. 31, 14. 4 Macc. 14, 4. sq. acc. rei [de quo acc. post vv. sensuum vid. ἀγαλλιάομαι, ἐλεέω] 2 Macc. 15, 8.

Δειλινός, ή, όν (forma contracta adiect. δειελινός) *pomeridianus* [Ael V. H. 2, 5.] *vespertinus* Esr. 5, 50. 8, 72. —

Δειλόομαι, οῦμαι a. 1. p. ἐδειλώθην (δειλός) *timidus reddor, metuo* 1 Macc. 4, 21. 5, 4. 16, 6. — τί, *aliquid, ich fürchte mich vor etwas* [de quo acc. vid. ἀγαλλιάομαι] 1 Macc. 4, 8.

Δειλός, ή, όν (δείδω) *timidus*, a) de personis, ut ἐλεύσονται δειλοί Sap. 4, 20. quo l. si ad subst. refertur adiect. ubi nos adverbio utimur, vid. sub ἀγελαῖος observata. Sir. 37, 11. 1 Macc. 3, 56. (Dem. 405, 18. Xen. Mem. 3, 7. 1.) — b) de animo et animi cogitationibus et indole, ut λογισμοὶ δ. *cogitationes timidae* hincque *incertae, dubiae* Sap. 9, 4. — δειλὸν — πονηρία — καταδικαζομένη *timidum* i. e. *res timida est nequitia suo* [interno scil.] *teste damnata*. Sap. 17, 11. Cf. de neutr. adiectivi pertinente ad subiectum feminini generis sub ἀγαθός monita et de h. l. lectione ἰδίῳ μάρτυρι pro vulgata ἰδίως μαρτυρεῖ post *Baduellum* a *Bauermeister* ad h. l. p. 166. notata. — Sir. 2, 12. 22, 16.

Δειλόψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δειλός, ψυχή) *animi timidi* 1 Macc. 8, 15. 16, 5.

Δεῖμα, τος, τό (δείδω) *metus, timor* Sap. 17, 8. (Theocrit. idyll. 21, 53.)

Δεινάζω, f. άσω (δεινός) *graviter fero*, iungitur c. δυςφορέω 2 Macc. 4, 35. 13, 25.

Δεινός, ή, όν (δείδω) 1) *terribilis, e, horrendus, dirus*, ut θήρ Sap. 12, 9. θυμός 16, 5. κόλασις 4 Macc. 8, 8. πόνος Sap. 19, 16. σπινθήρ 11, 18. φόβος 5, 2. (Lucian. dial. deor. 3, 1. Xen. Mem. 1, 1. 11.) — τὸ δεινόν, subst. [vid. ἀγαθός] *ingens malum* Sir. 38, 19. — 4 Macc. 8, 14. quo l. δεινά i. e. *res terribilis* appellantur tormenta horribilia v. 13. commemorata. (Lucian. dial. deor. 1, 1. 6, 5. Dem. 309, 24. Xen. Mem. 3, 9. 1.) — 2) *qui in aliqua re excellit, gravitate pollens, gravis*, ut σύμβουλος 4 Macc. 15, 22. (Xen. Mem. 1, 4. 15.)

Δεινῶς, adv. (δεινός) *terribiliter, schrecklich, vehementer*, ἐκθαμβεῖσθαι Sap. 17, 3. ἐκταράσσειν 18, 17. καταικίζειν 4 Macc. 12, 2. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. Mem. 2, 6. 28.)

Δειπνέω, ῶ f. ήσω (δεῖπνον) *coeno* Tob. 8, 1. — pro לָחַם Prov. 23, 1. (Xen. Mem. 2, 7. 12.)

Δεῖπνον, ου, τό (epulum matutinum Hom. Il. 2, 381.) *coena*, die eigentliche Hauptmahlzeit, *sub vesperam apud Hebraeos sumi solita* 4 Macc. 3, 9. (Ael. V. H. 9, 19. Xen. Cyr. 8, 1. 31.)

Δέκα, indecl. *decem* Sir. 41, 4. Tob. 1, 14. Esr. 1, 44. 2, 13. 4, 52. 8, 38. 47. 1 Macc. 4, 29. 10, 74. 11, 47. τὰ δέκα τάλαντα Tob. 4, 20.

Δεκαδύο, (δέκα, δύο) = δώδεκα, *duodecim* Sir. 44, 23. Jud. 2, 5. 15. 7, 2. Esr. 5, 11. 8, 35. 54. — Esse δεκαδύο, ut videtur, serioris graecitatis, observavit *Win.* §. 2. p. 27.

Δεκαμηνιαῖος, αία, αῖον (δέκα, μήν) *decem mensium* χρόνος Sap. 7, 2.

Δεκάμηνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δέκα, μήν) *decem mensium*, ὁ δεκάμηνος, substantive [vid. ἀγαθός] *spatium decem mensium*, ἑπτὰ δ. *spatia decem mensium septies redeuntia* vel *repetita*; ita in circumscriptione graviditatis septies repetitae 4 Macc. 16, 7. quo l. alternat c. κυοφορία. (Xen. Ven. 7, 6.)

Δεκαπέντε, indecl. *quindecim* 1 Macc. 10, 40.

— De forma πεντεκαίδεκα frequentiori ap. Graecos vid. *Buttm.* §. 64, 4. gr. max. §. 70. —

Δεκαπλασιάζω, f. άσω (δεκαπλάσιος) *decuplo plus facio, verzehnfachen,* sq. infinit., ut ἐπιστραφεὶς ζητῆσαι i. e. δεκαπλασιάζω ἐπιστραφῆναι καὶ ζητῆσαι ex Hebraeorum loquendi consuetudine = *decies revertor et quaero*, trop. pro: *summo studio revertor et quaero* Bar. 4, 28. Cf. de verbo quatenus faciat apud Hebraeos periphrasin adverbii *Ewald* hebr. Gram. p. 631. 501. gram. min. p. 259. *Gesen.* p. 823. coll. *Win.* §. 58, 5.

Δεκάρχος, ου, ὁ = δεκαδάρχος (δέκα, ἄρχω) *decurio* 1 Macc. 3, 55. (Xen. Cyr. 2, 1. 22. 4, 2. 27.)

Δεκατέσσαρες, ων, οἱ, αἱ—ρα, τά (δέκα, τέσσαρες) *quatuordecim* Tob. 8, 20. 10, 7.

Δεκάτη, ης, ἡ (δέκατος) *decimae, decima pars, der Zehend* Sir. 22, 9. Tob. 1, 6. 7. Cf. de decimis primis, secundis, tertiis *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Zehend.* — plur. αἱ δεκάται [vid. de eiusmodi plur. ἄβυσσος] 1 Macc. 3, 49. 10, 31. 11, 38. — sq. genit. frugum, quarum decimae solvuntur Tob. 1, 6. 5, 13. Jud. 11, 33. (Jos. Ant. 4, 8. 8.)

Δέκατος, άτη, ατον (δέκα) *decimus* a) univ. Sir. 25, 7. Esr. 9, 16. 2 Macc. 11, 33. 38. 3 Macc. 5, 14. ἡ δεκάτη τοῦ σεισύαλ l. τοῦ σιουάν, *dies decimus mensis Sivan* Bar. 1, 8. (Jos. Ant. 3, 10. 3.) — b) δέκατος *is, qui novem alios comites habet, selbzehnte* 2 Macc. 5, 27. Cf. de more Graecorum unius tantum mentionem facere solitorum; ut ceterorum numerus lateat in nomine ordinali Vig. p. 73. 721. *Matth.* §. 469, 9. *Win.* §. 38, 2. —

Δεκτός, ή, όν (δέχομαι) *acceptus*, metaph. *gratus*, ut θυσία Sir. 32, 7. ἄνθρωπος δ. scil. τῷ θεῷ i. e. *homo Deo probatus* Sir. 2, 5. et ex metonym. consequentis pro anteced. = *probus* 3, 17.

Δέλτος, ου, ἡ (δέλτα litera quarta, cuius formam referebant pugillares) *pugillares, tabula* 1 Macc. 8, 22. 14, 18. 27. 48. (Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 29. ed. *Tauchn.*)

Δένδρον, ου, τό, *arbor* Sap. 14, 18. Hist. Sus. v. 54. 58. 4 Macc. 14, 16. (Xen. Mem. 2, 4. 7.) —

Δενδροτομέω, ῶ f. ήσω = δενδροκοπέω, *arbores exscindo* (δένδρον, τέμνω) 4 Macc. 2, 14. (τὴν χώραν Diod. Sic. 13, 108. δενδροκοπέω Diod. Sic. 12, 45. Xen. Mem. 2, 1. 13.) —

Δεξιός, ά, όν, *dexter, a, um,* ut βραχίων Sir. 21, 21. δεξιὸν κέρας 1 Macc. 9, 1. 12. 15. 16. χείρ Sir. 21, 19. 49, 11. — ἡ δεξιά, *dextra, die Rechte* [de adiect. c. artic. substantivi vim habentibus vid. ἀγαθός et de ἡ δ. = ἡ δεξιὰ χείρ *Win.* §. 66. I. 3. — Sir. 47, 5. 1 Macc. 7, 47. 2 Macc. 14, 33. 15, 15. ἔχω τι τῇ δ. *dextra teneo aliquid* Bar. 6, 15. — καθῆσθαι ἐν δ. τινος, *sedere ad dextram alicuius* Esr. 4, 29. δεξιὰν l. δεξιὰς διδόναι, *dextram dare,* quod quum fieret in promissionibus et foederibus confirmandis = *dextra data fidem alicuius rei firmare* 1 Macc. 6, 58. 11, 50. 62. 13, 45. 2 Macc. 4, 34. 11, 26. 12, 11. δεξιὰν l. δεξιὰς διδόναι καὶ λαμβάνειν 1 Macc. 11, 66. 13, 50. 2 Macc. 12, 22. 14, 19. δεξιὰν λαμβάνειν 2 Macc. 12, 12. ὑπάρχει τινὶ δεξιά i. e. *fides firmatur alicui* 2 Macc. 11, 30. (Jos. Ant. 18, 9, 3. Diod. Sic. 13, 43. Xen. An. 1, 6. 6.) — Uti Sir. 33, 6. βραχίων δεξιός tribuitur, ita Sap. 5, 16. commemoratur ἡ δεξιὰ ὑψίστου, ita utraque formula pertineat ad adumbrandam summam Dei potentiam. — τὰ δεξιά [de quo plur. genere vid. ἄβυσσος] vel ἡ δεξιά, *dextra* i. e. *latus dextrum* [Xen. An. 1, 8. 4. 5, 2. 24.] Sir. 12, 12. ἐν τοῖς δ. 1 Macc. 9, 14. ἐκ δεξιῶν Esr. 9, 43. — sq. gen. loci Tob. 1, 2. accus. plur. δεξιὰ καὶ εὐώνυμα it.: δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν adverbialiter [vid. sub ἀριστερός observata] *dextra et sinistra, rechts und links, zur Rechten und zur Linken* 1 Sam. 6, 45. — 2, 22. 5, 36. —

Δέομαι, f. δεήσομαι, dep. pass. a. 1. pass. ἐδεήθην f. 1. p. δεηθήσομαι (δέω. — De huius verbi formis solutis vid. sub δεῖ adnotata, quibus adde de tertia pers. imperf. ἐδέετο [obvia Jud. 12, 8. forma contra ἐδεῖτο Addit. ad l. Esth. 4, 3.] *Matth.* §. 50, not. Greg. Corinth. p. 431. ed. *Schäfer.* *Win.* §. 5, 3.) 1) *egeo, indigeo,* sq. gen. rei [vid. ἀπορέω] Sir. 30, 30. (Lucian. dial. deor. 25, 2. Xen. Oec. 8, 10. de rep. Athen. 16, 10.) absol. Sap. 16, 20. 4 Macc. 2, 8. — 2) *rogo, peto, bitten, verlangen* Sir. 4, 5. χάριν τινός, it. ὑπέρ et περί τινος = *ich lege mich einer Sache wegen aufs Bitten* i. e. *ich bitte um Etwas* Sap. 18, 2. Sir. 30, 28. 51, 9. — sq. ἵνα c. coniunct., ubi Graeci melioris aevi utuntur infinit. [cf. *Win.* §. 45, 9.] Esr. 4, 46. (Jos. Ant. 12, 3. 1.) — sq. genit. personae [de quo vid. *Matth.* §. 355, not. 2. c. *Win.* §. 30, 7.] Sap. 8, 21. 2 Macc. 1, 8. τί τινος *aliquid ab aliquo* Esr. 8, 53. (Xen. Cyr. 1, 4. 12. 1, 5. 4.) — genit. personae additur nunc infinit., obiecti nota [de quo vid. ἀποδέχομαι] Jud. 12, 8. 3 Macc. 1, 16. 5, 25. (Lucian. dial. deor. 20, 22. Hdian. 2, 11. 17. Xen. Cyr. 1, 5. 4.) — nunc ἵνα c. coniunct. Sir. 37, 15. 38, 14. — nunc τοῦ c. infinit., ubi poni poterat simplex infinit. [cf. *Win.* §. 45, 4. p. 378.] Bar. 2, 8. οὐ ἐδεήθημεν τοῦ προςώπου σου pro: οὐκ ἐζητήσαμεν τὸ πρόςωπόν σου δεηθέντες σου. — seq. περί c. genit. pers. *rogo pro aliquo* l. *in commodum alicuius* Jud. 8, 31. — ἐπί τινι, *propter aliquid* Sir. 26, 5. ad h. l. aor. = *rogare soleo,* vid. sub ἀνυψόω de hac aor. potestate observata. — formula notanda: δέομαι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου i. e. *veniam peccatorum rogo* vel *peto* Sir. 21, 1. 28, 4. 39, 5. — 28, 2. δεηθέντος σου scil. περὶ τῶν σοῦ ἁμαρτιῶν. — 3) *preces facio,* a) univ. seq. gen. pers. Sir. 50, 19. Addit. ad l. Esth. 3, 1. seq. ἔναντι ὑψίστου Sir. 39, 5. κατὰ πρόςωπον scil. κυρίου Sir. 17, 20. — b) de personis auxilium Dei implorantibus, abs. Tob. 3, 11. 3 Macc. 1, 24. 2, 10. 5, 7. — sq. gen. κυρίου Addit. ad l. Esth. 4, 3.

Δέον, τος, τό, it. δέοντα, τά vid. δεῖ.

Δέος, δέους, τό (δείδω) *metus* 2 Macc. 3, 17. 30. 12, 22. 13, 16. 15, 23. (Hdian. 8, 1. Xen. de rep. Athen. 2, 3.)

Δέρμα, τος, τό (δέρω) *pellis, cutis detracta* 2 Macc. 7, 7. 4 Macc. 10, 7. — pro עוֹר Lev. 13, 48. (Pol. 7, 1. 3. Xen. An. 1, 2. 8.)

Δέσις, εως, ἡ (δέω, ligo; ligatio) *ligatura, vinculum,* ἐν δέσει χρυσίου, *an einem goldenen Bande* Sir. 45, 11. (Hdian. 8, 4. 14.)

Δεσμεύω, f. εύσω (δέσμη) *ligo, binden,* τὸ δρᾶγμα Jud. 8, 3. (τινά vincio aliquem i. e. in vincula coniicio Xen. Hier. 6, 4. 7, 12.)

Δέσμιος, ία, ον (δεσμέω) *vinctus, captivus* 2 Macc. 14, 27. 23. 3 Macc. 4, 7. 7, 5. (Anth. gr. l. p. 20. ed. *Jac.*) — Sap. 17, 2. δέσμιοι σκότους — ἔκειντο *captivi tenebrarum* [i. e. *densissimis tenebris circumdati*] — *iacebant.* Cf. de hoc genit. *Rost* §. 108, not. 2. coll. *Matth.* §. 315, 1. §. 345, not. *Win.* §. 30, 4.

Δεσμός, οῦ, ὁ, *vinculum* a) singul. Esr. 1, 40. δῆσαι ἐν χαλκείῳ δ. *vincire vinculis ferreis.* (Hdot. 3, 32. Hdian. 8, 4. 11. Xen. Cyr. 3, 1. 24.) — b) plur. τὰ δεσμά [cf. de hac pluralis forma Atticis frequentiori *Matth.* §. 96. *Buttm.*

§. 51, 6. gram. max. §. 56, not. 12. *Rost* §. 47. *Win.* §. 8, 2. *Passow* I. 484.] et οἱ δεσμοί [Sir. 6, 29. Plat. Crit. c. 6.] *vincula* i. e. a) vel *Binde*, ita in ornatu sapientiae describendo Sir. 6, 29. — b) = *Fesseln, Bande* Sap. 10, 14. Sir. 13, 12. 3 Macc. 5, 6. ἐν δ. σιδηροῖς κατακλείειν 3, 25. — trop. de vinculis, quibus sapientia tenet aliquem Sir. 6, 24. vel quibus tenetur linguae procacis homo s. obtrectator Sir. 28, 19.

Δεσμότης, ου, ὁ (δεσμέω) *vinctus, captivus* Bar. 1, 9. — pro אָסִיר Gen. 39, 21. (Dem. 764, 20.)

Δεσπόζω, f. όσω (δεσπότης) *impero, dominor, herrschen, beherrschen*, τινός [de quo genit. vid. ἄρχω] Sap. 9, 2. 12, 16. 18. quo l. δεσπόζων ἰσχύος = vel: δεσπόζων ἰσχὺν ἔχων i. e. δεσπόζων ἰσχυρός vel δεσπόζων ἐπὶ τῆς ἰσχύος = *viribus naturae quibuscunque imperans*. Esr. 4, 3. 14. 2 Macc. 14, 46. 3 Macc. 7, 9. 4 Macc. 1, 5. 2, 4. 13. 16. (Hom. hymn. in Cerer. v. 366. Palaeph. f. 45. Isocr. ad Phib. c. 19.)

Δεσποτεύω, f. εύσω (δεσπότης) *dominor, impero*, πάντα [de quo accus. vid. *Matth.* §. 360, not. 2. b. coll. *Rost* §. 108, not. 4.] 3 Macc. 5, 25. (ita δεσπόζειν Eur. Hercul. fur. v. 28.)

Δεσπότης, ου, ὁ, vocat. δέσποτα [cf. *Rost* §. 32. *Buttm.* §. 32. not. III. 2. gram. max. §. 34, not. 11. *Matth.* §. 68, not. 10.] *dominus, Herr, Gebieter* a) ubi opponitur servo = *herus* Sap. 18, 11. Sir. 19, 17. (Hdian. 7, 4. 13. Xen. Cyr. 1, 2. 1.) — b) nomen summae potestatis, ita aa) de Deo, ut ὁ πάντων δ. Sap. 6, 7. 8, 3. Sir. 33, 1. — Sap. 11, 26. 13, 3. 9. Sir. 23, 1. 31, 24. Bar. 6, 6. Tob. 8, 17. Jud. 9, 12. Hist. Sus. v. 5. Cant. tr. puer. v. 13. Esr. 4, 60. 2 Macc. 5, 17. 20. 6, 14. 9, 13. 15, 22. 3 Macc. 2, 2. 6, 5. 10. — bb) univ. Sir. 3, 7. — c) adhibetur haec vox in reverentiae et urbanitatis significatione Jud. 7, 9. ad quem l. cf. 1 Sam. 26, 28. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Höflichkeit.* — d) in honorifica compellatione viri auctoritate et dignitate praecellentis Jud. 9, 11. — e) iungitur nunc c. nom. κύριος Jud. 5, 20. 11, 10. nunc c. nom. propr. Jud. 5, 24. (de regibus et imperatoribus Hdian. 1, 6. 4. Xen. Cyr. 1, 3. 18.) — f) refertur ad rationem l. ad τὸν λογισμόν, quatenus imperat cupiditatibus et affectibus 4 Macc. 2, 24. 6, 31. 18, 2. l. 17, 23. —

Δεσσαού, ὁ, *Dessaû*, nom. propr. vici Judaeae 2 Macc. 14, 16. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dessaû*.

Δεῦρο, adv. 1) *huc, hunc in locum*, ut δεῦρο — ἐλήλυθα 2 Macc. 14, 7. δ. κάθισον Hist. Sus. v. 50. (Dem. 670, 15. Xen. Cyr. 2, 1. 5.) — 2) = imperat. *veni*, a) propr., ut μετ' ἐμοῦ εἰς πτολεμαΐδα 1 Macc. 12, 45. — b) interiectionis vim sumit, δεῦρο et plur. δεῦτε, *age! agite! auf! wohlan!* ita in adhortatione Sap. 2, 6. 1 Macc. 11, 9. (Hom. Od. 8, 133.) Cf. *Buttm.* §. 102, not. 8. gram. max. §. 115, a. not. 10. *Id.* in Lexilog. II. p. 231. —

Δευτέριος, α, ον (δεύτερος) *ad secundum pertinens, qui est ordine* vel *qualitate secundus* Esr. 1, 31.

Δευτερολογέω, ῶ f. ήσω (δεύτερος, λέγω, dico; secundas in dicendo partes obtineo) *iterum loquor*, τινί [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] *ad aliquem* 2 Macc. 13, 22.

Δεύτερος, έρα, ερον, *secundus, a, um* a) numero Tob. 1, 7. Esr. 4, 1. 2 Macc. 5, 1. 7, 7. 4 Macc. 9, 26. 15, 15. ἐκ δευτέρου, *altera vice* 1 Macc. 9, 1. — b) tempore Jud. 7, 6. Esr. 2, 30. 5, 6. 56. 57. 6, 1. 1 Macc. 9, 3. 54. 10, 57. 13, 11. 14, 27. — δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι *die vigesimo secundo* Jud. 2, 1. ἐν τῇ δευτέρᾳ *die secundo* 1 Macc. 15, 25. — neutr. adverbialiter [vid. ἀναγωγός, ἀριστερός], in enumerationibus: πρῶτον — δεύτερον, *primo* — *secundo* Sir. 23, 23. 2 Macc. 14, 8. — c) ordine δεύτερος μετ' αὐτόν Jud. 2, 4. καθίζομαι δεύτερος [de quo nominat. vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] τινός i. e. μετά τινα Esr. 3, 7. — Tob. 1, 22. καθέστησεν αὐτὸν ἐκ δευτέρας i. e. δεύτερον μεθ' αὐτόν, *secundum post se locum ei assignavit*, formula in summae, quae conceditur alicui a rege, dignitatis descriptione usitata. De verbis τὸ δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον eodem pertinentibus atque obviis in Addit. ad l. Esth. 6, 10. vid. sub πρόσωπον observata.

Δευτερόω, ῶ f. ώσω, *secundo facio, itero, ich wiederhole*, ut λόγον i. e. *sermonem, quem habui* vel *verba quae feci* Sir. 7, 14. 19, 14. — 50, 21. ἐδευτέρωσε — ὑψίστου *iteravit* hoc [scil. τὸ ἐπαίρειν χεῖρας] *in terram postratus, ut demonstraret* [scil. τῇ προσκυνήσει αὐτοῦ] *agi de bonis ab Altissimo apprecandis*. Cf. ad h. l. Levit. 9, 22. 23.

Δευτέρωσις, εως, ἡ (δευτερόω) *iteratio* Sir. 41, 28.

Δέχομαι, f. δέξομαι a. 1. ἐδεξάμην, dep. med. c. fut. 1. pass. significatione passiva [de qua re vid. sub ἀποδέχομαι observata] δεχθήσομαι, *accipio, ich empfange, nehme, nehme an, nehme auf* a) de rebus, quae dantur vel porriguntur, sq. acc. rei Sir. 50, 12. 1 Macc. 15, 27. (Plut. vit. Them. c. 28. Xen. Cyr. 1, 4. 10.) — τὶ παρά τινος 1 Macc. 15, 20. (Dem. 1460, 17.) — Locus, terra dicitur accipere aliquem [cf. Virg. Aen. 7, 210. Plin. Panegyr. c. 16.] quum quis in terram venit, intrat, abducitur Sap. 12, 7. ἵνα — ἡ — γῆ *ut colonos sese dignos acciperet* — *terra* Bar. 4, 32. ἡ δεξαμένη — σου i. e. *in quam abducti sunt filii tui*. — (Xen. An. 5, 5. 20.) — b) de rebus sorte vel providentia oblatis, ut δόξαν = *gloriae adipiscendae occasione utor* 1 Macc. 2, 51. (τὸν ὄλβον Lucian. Tim. §. 54.) πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ, δέξαι *quicquid acciderit, fer patienter, geduldig hinnehmen* Sir. 2, 4. (Hom. Il. 18, 155.) — c) τὰ ῥήματά τινος *auribus propitiis accipio verba alicuius* Jud. 11, 5. — d) de rebus, quae animo, mente accipiuntur, ubi Lat. *admitto* et, quod inde sequitur, *probo*, ut γνώμην Sir. 6, 21. — 51, 16. (Plut. vit. Them. c. 12. Thuc. 4, 16. *accipio* Liv. 42, 30. 8.) — e) de personis tecto aliquem excipientibus, *accipio, excipio*, τινά Jud. 3, 8. Sap. 19, 14. (Xen. An. 4, 8. 28.) — trop. pro: *benigne tracto* Sir. 36, 16. (ita *accipio* Cicer. Verr. 2, 4. 40.)

Δέω, [de huius v. formis solutis vid. sub δεῖ notata] f. δήσω, a. 1. ἔδησα, p. p. δέδεμαι, a. 1. p. ἐδέθην [de qua aor. forma vid. *Buttm.* §. 86, not. 4. gram. max. §. 95, not. 6. *Matth.* §. 187. §. 188.] *ligo, ich binde*, i. e. a) *ich binde zusammen* τὶ ἔν τινι [vid. ἐν] *etwas in etwas* Jud. 16, 8. de h. l. med. c. accus. vid. sub αἰτέω monita (Xen. An. 3, 5. 10.) — b) *ich fessele, vincio, in vincula do*, τινά Tob. 3, 17. 8, 3. Jud. 6, 13. Esr. 1, 38. 4 Macc. 11, 9. 10. (Xen. Mem. 1, 2. 49.) τινὰ ἐν δεσμοῖς l. ἐν δεσμῷ, *vinculis constringo aliquem* Esr. 1, 40. — trop. Sir. 28, 19.

Δή, particula, apud prosae orationis scriptores nunquam ab initio posita [cf. *Vig.* p. 501. *Matth.* §. 603. *Passow* I. 488.] et asservandi vim habens „*sie giebt dem Satze den Ausdruck des Gewissen und Thatsächlichen, im Gegensatze gegen blosse Meinung u. Vermuthung*," ita *Rost* §. 133. *Passow* l. l. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 136. F. V. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 87. —

ubi Lat. *sane, profecto, quidem, uti constat,* nos: *fürwahr, wahrhaftig, ja allerdings* a) univ., ut ἀγαπῶν — ἐπηγγείλω δή, *quum amares — promisisti uti constat* 3 Macc. 2, 10. πίομαι δή, *bibam sane, ja ich will trinken* Jud. 12, 18. — μνησθήσομαι δή — κυρίου = *so will ich denn der Werke des Herrn preisend gedenken* Sir. 42, 15. — 44, 1. — τῆς ἐξ οὐρανοῦ δὴ κρίσεως συνούσης αὐτῷ, *coelesti, uti constat, iudicio eum comitante* 2 Macc. 9, 4. λέγω δὴ τὴν ἀρχιερωσύνην, *summum, uti omnes norunt, dico pontificatum* 14, 7. ὅτε δὴ — βεβηλώσεως, *indem fürwahr alle lieber den Tod leiden, als die Entweihung des Tempels zugeben wollten* 3 Macc. 1, 29. λέγω δή, *certe dico, ich behaupte ganz bestimmt* 4 Macc. 1, 3. — 2, 1. ζητοῦμεν δὴ τοίνυν, *so untersuchen wir denn also.* (Lucian. dial. deor. 4, 5. Xen. Oec. 1, 14. Hier. 11, 8.) — b) intendit, vim praecedentis vocis augens, ut αὐτίκα δή = *sogleich auf der Stelle* 4 Macc. 1, 12. καὶ δή = καί *und* c. accentu, ubi gravius quid additur 3 Macc. 1, 9. καὶ δή — ἐνεθυμήθη *da hatte er,* als er an den Ort gekommen war, *den Einfall* 2, 11. — τότε δή, *eben damals, gerade damals* 4 Macc. 3, 8. 21. vel 4, 2. διὸ δὴ ἀναβησόμεθα *quapropter, age, ascendamus* Jud. 5, 24. (τότε δή Plat. Phaedon. §. 45. πάλαι δή Xen. Cyr. 8, 7. 1. πάντες δή An. 7, 4. 24.) — ἐξ ἧς δή — ἐπικρατεῖ pro: ὅτι ἐκ ταύτης δή — ἐπικρατεῖ i. e. *ab hac enim profecto pendet rationis in animi perturbatione imperium* 4 Macc. 1, 19. De relativo ὅς nectendis periodis inserviente et resolvendo per οὗτος γάρ vel ἔτι οὗτος cf. *Matth.* §. 477, d. *Buttm.* §. 130, 1. not. — in interrogatione πῶς δή, *qui tandem?* Bar. 6, 46. (Jos. Ant. 6, 12, 5. Xen. Cyr. 1, 3. 11. Mem. 4, 1. 20.) — in adhortationibus, ut πορευθῶμεν δή, *age eamus* Hist. Sus. v. 13. (Thuc. 1, 81.) — in excitatione post imperat., ubi Lat. *quaeso, age* Bar. 3, 4. Jud. 5, 3. 5, 21. 7, 9. 8, 11. 12, 6. 11. 13. 17. 13, 11. 14, 1. 13. Cant. tr. puer. v. 10. Hist. Sus. v. 17. Hist. bel. et drac. v. 19. (Jos. Ant. 4, 3. 2. Hdian. 1, 4. 8. Xen. Cyr. 1, 3. 9. Mem. 3, 4. 7. Plat. apol. Socr. §. 13.) — additur enclit. νύν [cf. *Matth.* §. 607. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. p. 105 sq. *Buttm.* §. 136.] ἰδοὺ δή νυν, *en, quaeso, igitur* 3 Macc. 2, 13. (Xen. Cyr. 4, 5. 46.) Cf. de δή intendente *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Rost* l. l. — c) vim colligendi ex praecedentibus habet, ubi Lat. *igitur,* nostrates: *nun, also* [cf. *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Fritzsche* l. l. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 175.] ita διὸ δή, *quapropter* i. e. *hac de causa, deshalb,* vel *deshalb nun* 4 Macc. 5, 16. δεῖ — πορίζειν concise pro: δεῖ γάρ, φησί, πορίζειν σε ἐκ πάντων δή, ὅθεν δύνῃ, κἂν ἐκ κακοῦ, *oportet enim te lucrum facere ex omni, unde potes, re, vel ex malo,* brevius: *oportet enim te lucrum facere ex quacunque re, vel ex malo* Sap. 15, 12. — διὸ δή i. e. διὰ δὲ τοῦτο δή *hac autem de causa, deshalb nun* 2 Macc. 9, 2. (Lucian. dial. mort. 8, 2.) — in epanalepsi vel ubi ad superiora redit auctor, ubi Lat. *inquam, igitur* [cf. *Matth.* l. l. *Fritzsche* l. l.] Tob. 12, 11. coll. v. 7. 4 Macc. 13, 22. coll. 18. (Lucian. dial. deor. 20, 14. coll. 13. Xen. An. 1, 7, 16.)

Δῆγμα, τος, τό (δάκνω) *morsus* Sap. 16, 5. 9. (Ael. V. H. 1, 8. Xen. Mem. 1, 3. 12.)

Δῆλος, η, ον, 1) *manifestus, a, um, in oculos incurrens, einleuchtend, offenbar,* δῆλον ὅτι i. e. δῆλόν ἐστιν, ὅτι 4 Macc. 2, 7. (Xen. Cyr. 5, 5. 30.) — 2) formula ab interpretum alexandr. usu et auctoritate repetenda: οἱ δῆλοι [pro אורים lumina Num. 27, 21. 1 Sam. 28, 6.] ἀληθείας i. e. οἱ λίθοι δηλοῦντες ἀλήθειαν, quo nomine Sir. 45, 11. appellantur gemmae, quibus tegebantur sortes sacrae, quas summus pontifex pectorali indutus coniicere solebat, ut, quid faciendum, quid omittendum sit, divinitus constaret. — ἐρώτημα δήλων *interrogatio* τῶν δήλων *ope facta* Sir. 36, 3.

Δῆλος, ου, ἡ, *Delus,* insula Cycladum media, Apollinis cultu celebrata 1 Macc. 15, 23. (Xen. Mem. 4, 3. 12.)

Δηλόω, ῶ f. ώσω (δῆλος) *manifesto* i. e. a) *conspiciendum praebeo,* ut δόξαν, νεφέλην 2 Macc. 2, 8. ad quem l. cf. Exod. 13, 21. — b) *indico, anzeigen* i. e. vel: *melden, nuntio,* τινί τι Tob. 10, 9. (Hdian. 7, 2. 8. τινί Xen. Cyr. 1, 5. 7.) — vel: *expono, narro,* τί 2 Macc. 2, 23. 7, 42. 10, 10. τινί τι 4 Macc. 4, 14. de h. l. particip. futuri consilium indicante vid. ἀποκομίζω. — (Xen. An. 3, 1. 1.) — vel: *doceo,* ut ὁ καιρὸς — δηλώσει 2 Macc. 4, 17.

Δήλωσις, εως, ἡ (δηλόω, quod vid.) *manifestatio* [ut ὡρῶν = index horarum Lucian. Hipp. §. 8.] ex usu LXX interpr. pro hebr. אורים, *lux, Licht,* ἐνδεδυμένος τὴν δήλωσιν καὶ ἀλήθειαν, *indutus ornatu habente* τὴν δ. καὶ τὴν ἀλήθειαν = *habente veritatis cognoscendae adminicula illa.* Cf. de sortibus Hebraeorum sacris sub ἀλήθεια notata.

Δημαγωγέω, ῶ f. ήσω (δημαγωγός) *favorem populi aucupor, blanditiis et aliis artibus homines ad me allicio, das Volk od. Jem. bearbeiten* Esr. 5, 73. καὶ — ἀπεκώλυσαν i. e. δημαγωγοῦντες βουλὰς καὶ συστάσεις ποιούμενοι — ἀπεκώλυσαν. Quo l. si per structuram ad sensum praedicata genere discrepant a subiecto praecedente τὰ ἔθνη, quippe quod auctor vocabulum alius generis, ut ἄνδρες, in mente haberet cf. quae habent de talibus *Vig.* p. 43. 713. *Matth.* §. 434, not. *Rost* §. 100, d. (τινά Plut. vit. Alcib. c. 34. Diod. Sic. 19, 9. Xen. An. 7, 6. 4.)

Δημηγορέω, ῶ f. ήσω (δημήγορος) *concionor, publice verba facio* 4 Macc. 5, 14. (Hdian. 2, 8. 3. Xen. Mem. 3, 6. 1.)

Δημήτριος, ίου, ὁ, *Demetrius* i. e. 1) *Demetrius Soter,* rex Syriae, filius Seleuci IV. cognomine Philopatoris insignis 1 Macc. 7, 1. 4. 8. 31. 10, 2. 3. 15. 22. 25. 48. 49. 50. 52. 67. 15, 1. 2 Macc. 14, 1. 4. 5. 11. 26. Cf. *Win.* sub voc. *Demetrius.* — 2) *Demetrius Nicator* vel *Nicanor,* rex Syriae, Demetrii σωτῆρος filius 1 Macc. 10, 67. 11, 9. 12. 19. 30. 32. 36—42. 52. 55. 63. 12, 24. 34. 36. 14, 1—3. 38. 15, 22. 2 Macc. 1, 7. Cf. *Win.* l. l.

Δήμιος, ου, ὁ (δῆμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, ad populum pertinens) *carnifex, der Henker* [propr. Ael. V. H. 12, 49.] appellatur ita Jason ob mala et damna populo iudaico illata 2 Macc. 5, 8. et Antiochus Epiphanes saevitia in Judaeos infamis.

Δημιουργός, οῦ, ὁ (mascul. adiect. δημιουργός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό, negotia publica tractans) *opifex* [propr. Dem. 789, 9. Ael. V. H. 1, 20.] κακῶν, *malorum auctor, Unheilstifter* 2 Macc. 4, 1.

Δῆμος, ου, ὁ, *populus, das Volk* a) sensu politico i. e. quatenus regi subiectus est, vel γερουσίᾳ aut magistratui paret vel leges et instituta sua habet Sap. 6, 24. Jud. 4, 8. ὁ δ. τῶν Ἰουδαίων 1 Macc. 8, 29. 12, 6. 14, 20. 15, 17. 2 Macc. 11, 34. τῶν στρατιωτῶν 1 Macc. 14, 23. (Ael. V. H. 2, 1. Xen. Mem. 4, 2. 37.) — b) sensu geographico particula populi minor: *demus, pagus, municipium,* ita in locis, ubi πόλις et δῆμος distinguuntur 2 Macc. 4, 48. vel φυλή, πατριά, δῆμος, πόλις discernuntur Jud. 8, 18. (Lucian. Tim. 151. Dem. 735, 10. 1302, 4.) — c) *mul-*

titulo congregatus Jud. 6, 1. Esr. 9, 53. (Hdian. 1, 11. fin.)

Δημόσιος, ία, ιον (δῆμος) *publicus* [i. e. ad populum pertinens Xen. Mem. 3, 11. 16.] *öffentlich*, ἕλκομαι δημόσιος δέσμιος, *publice captivus trahor* 3 Macc. 4, 7. ad h. l. adiect. δημόσιος vid. sub ἀγελαῖος et de duplic. nominat. uno adiect. δέσμιος, altero in verbo latente sub ἀβοήθητος, ἀγνάζω observata. — dat. δημοσίᾳ, *publice* [i. e. *publica auctoritate*, *civitatis instituto* Xen. Mem. 3, 12. 5. 4, 8. 2.] i. e. *öffentlich*, *in omnium conspectu* 2 Macc. 6, 10. 3 Macc. 2, 27. (Hdian. 1, 14. 14. Ael. V. H. 2, 15.) — de dat. adverbii vim habente cf. *Matth.* §. 400, 5. *Buttm.* §. 102, 2. gram. max. §. 115, a. b. *Rost* §. 106, not. 5.

Δημοτελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δῆμος, τὰ τέλη) *publicis sumtibus factus*, *publicus*, ut εὐωχία 3 Macc. 4, 1. (Hdian. 6, 5. 7. Dem. 1374, 4.)

Δημότης, ου, ὁ (δῆμος) *plebeius*, *unus de populo* Sap. 18, 11. (Xen. Mem. 1, 2. 58.)

Δημοφῶν, ῶντος, ὁ, *Demophon*, nom. propr. ducis syriaci 2 Macc. 12, 2.

Δήποτε, adv. (δή, ποτέ) *unquam*, *irgend jemals* Sap. 17, 16. (Xen. Cyr. 3, 2. 26.) Cf. *Buttm.* §. 73, not. 1. §. 103, 7. *Vig.* p. 502.

Διά, praepos., quae, secum habens *genit.* et *accus.* significat: *per*, *hindurch*.

I) *genitivo* iuncta dicitur 1) *de loco*, i. e. de continuatione motus per locum vel de locis, rebus et personis, per quas, interiacentes inter motus initium et finem pervenitur. Habent Lat. in talibus *per*, nostrates: *durch*, *hindurch*, *durch etwas hin*. Legitur ita sq. genit. *rei*, ut παρακύπτω l. διακύπτω διὰ τῶν θυρίδων Sir. 14, 23. 2 Macc. 3, 19. εἴσοδος δι' αὐτῶν sc. τῶν ἀναβάσεων Jud. 4, 7. εὐπηδάω διὰ τ. θύρας Hist. Sus. v. 26. εἰσπορεύομαι διὰ τ. εἰσόδου l. δ. τῶν θυρῶν Hist. bel. et drac. v. 13. 21. χωρέω δ. πάντων Sap. 7, 23. 24. (Palaeph. f. 13 et 40. Xen. Hier. 2, 8.) — *per* i. e. *durch etwas hin*, ita post ἄγειν τινά, ἔρχεσθαι, πορεύεσθαι Jud. 11, 19. 1 Macc. 5, 46. 51. 6, 31. ἀναλύω i. e. ἀναλύω πορευόμενος διά τινος 3 Macc. 7, 20. διάγω, διέρχομαι Sap. 10, 18. 19, 8. 1 Macc. 5, 48. 4 Macc. 18, 14. ὁ διὰ σπλαγχνῶν ἀγών 4 Macc. 15, 26. ἥκω διὰ τῆς μεσογείου, veni *per regionem interiacentem* 2 Macc. 8, 35. τρέχω, ἐπιτρέχω 2 Macc. 5, 2. 4 Macc. 7, 11. εἰσπλέω διὰ τοῦ λιμένος, *per portum navigans in altum vehor* 2 Macc. 14, 1. πολεμέω τινὰ διὰ τῆς θαλάσσης — ξηρᾶς i. e. πολεμέω τινὰ ἐλθὼν διὰ — ξηρᾶς i. e. *terra marique bellum alicui infero* 1 Macc. 8, 32. (Palaeph. f. 16. Diod. Sic. 11, 3. 20, 111. Lucian. dial. deor. 3, 2. Xen. An. 4, 4. 7.) — δηλόω τι διὰ πέντε βιβλίων i. e. *per quinque libros persequor historiam alicuius* = *in libris quinque expono aliquid* 3 Macc. 2, 23. ἐπιτέμνω τι δι' ἑνὸς συντάγματος, concise pro: ἐπιτέμνων δηλῶ δι' ἑνὸς συντ. *epitome facta per unius libri spatium enarro aliquid* = *in unius libri spatium contraho historiam alicuius rei* 2 Macc. 2, 23. Cf. *Matth.* §. 580. *Buttm.* §. 134. *Win.* §. 51. i.

2) refertur ad *tempus* i. e. a) *ad temporis continuationem*, ubi Lat. *per*, nos: *hindurch*, *während*, ut δι' αἰῶνος, *per aevum* i. e. *in sempiternum* Sap. 4, 18. (Diod. Sic. 2, 8. Xen. Cyr. 2, 1. 19.) — διὰ βίου 4 Macc. 4, 1. (Xen. Mem. 1, 2. 61.) δι' ἡμέρας καὶ νυκτός 2 Macc. 13, 10. δι' ὅλης τ. ἡμέρας l. νυκτός 1 Macc. 12, 27. 4 Macc. 3, 7. (Charit. 1, 5. Xen. An. 4, 6. 22.) — δι' ὧν scil. χρόνων Sap. 12, 20. — διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως *per vitae legitime aetas decursum* Sir. praef. prima. Vide tamen infra sub I. 3. de h. l. observata. — b) pertinet ad *temporis intervallum*, ubi Lat. *per*, *post*, *elapso*, *interiectis*, nos: *nach*, *nach Verlauf*, ita 4 Macc. 13, 20. διὰ τῶν ἴσων ἀποτεχθέντες χρόνων, *nati postquam idem temporis spatium decurrerunt* = *post aequale temporis spatium in lucem editi* 4 Macc. 13, 20. (Diod. Sic. 5, 28. Hdot. 1, 62. Xen. Mem. 2, 8. 1.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 727. 856. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l.

3) refertur ad *instrumentum* vel *adminiculum*, *quo* vel *per quod efficitur aliquid* i. e. ad res vel personas, per quas, interiacentes quasi inter actionis initium [voluntatem puta, Entschluss] et finem [Ziel, Zweck] ad hunc ipsum pervenitur. Utuntur Lat. in talibus vel praepositione *per*, vel *ablativo simplici*, nostrates: *durch*, *vermittelst* a) univ. aa) seq. gen. instrumenti, ut ξύλον δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη Sap. 14, 7. δι' — κυβερνήσασα i. e. δι' εὐτελοῦς ξύλου τὸν δρόμον [ita Hdian. 7, 9. med.] τοῦ δικαίου κυβερνήσασα Sap. 10, 4. διὰ σαλπίγγων scil. ἐφώνησαν Esr. 5, 64. λάβε — ῥομφαίαν, δι' ἧς 2 Macc. 15, 16. — Ita ἀναγκάζειν, ἀπολέσαι, βασανίζειν, εὐεργετεῖν, καταφλέγειν, κολάζειν τινὰ διά τινος Sap. 11, 5. 13. 16. 12, 6. 23. 16, 1 bis. 4 Macc. 4, 26. 6, 25. 8, 9. θραύειν, σωτηρίαν διδόναι διὰ χειρός τινος Jud. 13, 14. 1 Macc. 5, 62. αἱ διὰ πυρὸς ἀλγήδονες *dolores igni admoto creati alicui* 4 Macc. 13, 5. ὁ διὰ βασάνων θάνατος vel σεισμός 4 Macc. 9, 5. 14, 5. 17, 3. — 10, 16. (Palaeph. f. 2 fin. Diod. Sic. 2, 8. Xen. Hier. 2, 14.) — bb) seq. genit. rei cuiuscunque, qua adhibenda vel interveniente fieri vel efficere aliquis aliquid dicitur, ut δι' αἵματος, δι' αἱμάτων 2 Macc. 14, 16. 4 Macc. 17, 22. διὰ τῶν αἰσθητηρίων 2, 22. δ. τῆς ἀπειθείας 8, 8. δ. πασῶν τῶν βασάνων i. e. *per constantiam*, *qua omnes cruciatus sustineo* 9, 14. πολυάνδριον — βασάνων i. e. ὁρῶσα τῶν τέκνων τὸ χορεῖον πολυάνδριον γενόμενον διὰ τ. βασάνων, *cernens locum*, *qui pulsatus filiorum choro factus iam erat per tormenta sepulcretum* 4 Macc. 15, 17. — 5, 32. — διὰ γραπτῶν Esr. 2, 2. 2 Macc. 11, 15. διὰ δίψους vel δ. τῆς δίψης Sap. 11, 8. 4 Macc. 4, 6. δ. τῶν δογμάτων v. 18. δι' ἐντεύξεως 2 Macc. 4, 8. δ. τῆς ἐξουσίας αὐτῶν v. 9. δ. τῶν ἔργων Sap. 12, 19. 4 Macc. 2, 30. 5, 37. 7, 9. διὰ τ. εὐλογιστίας 8, 14. δι' ἧς — τύραννον *per quam* [sc. εὐσέβειαν] *propitia facta populo providentia castigabit tyrannum* 9, 21. διὰ τ. ἀλόγων ζώων i. e. *exemplo animalium* ἀλόγων 14, 18. δ. τῆς ἰσχύος σου Jud. 11, 7. διὰ τ. κακοπαθείας 4 Macc. 9, 8. διὰ τ. λογισμοῦ 7, 14. διὰ λόγων 2 Macc. 7, 24. 4 Macc. 5, 37. 16, 24. δ. μεθόδων 3 Macc. 13, 18. δ. μνήμης 2 Macc. 2, 25. δ. τοῦ νόμου Sir. praef. prim. 2 Macc. 2, 18. δ. ὅπλων 15, 21. δ. ὅρκων 7, 24. δ. παιδείας 4 Macc. 1, 17. ἀφθόνους ἔχων πηγὰς — δι' αὐτῶν ἰάσασθαι τὴν δίψαν 4 Macc. 3, 10. δ. — πόνων 11, 12. δ. πυρός Esr. 6, 24. 3 Macc. 2, 29. δ. συμβουλίας 4 Macc. 6, 16. δ. τῆς συντροφίας — συνηθείας 13, 21. δ. τρόπων τούτων Addit. ad l. Esth. 6, 13. δι' ὕμνων Esr. 5, 61. δι' ὑπομονῆς l. τῶν ὑπομονῶν 4 Macc. 7, 9. 9, 8. 17, 12. δ. τοῦ φόβου 8, 11. χρηματισμὸν — δι' αὐτοῦ 2 Macc. 11, 17. διὰ τῆς αὐτῆς ψυχῆς 4 Macc. 13, 19. δ. τῆς ᾠδῆς 2 Macc. 7, 6. δι' ὧν 3, 17. (Diod. Sic. 20, 111. Xen. Hier. 1, 5 et 9.) δι' ἑαυτῶν *per se invicem* Sap. 19, 18. — cc) seq. gen. *personae*, qua interveniente fit vel facit aliquis aliquid, ubi Lat. *per*, vel vocabulis: *opera*, *ope*, *cura*, *exemplo*, *virtute*, *malignitate*, nostrates: *durch*, *vermittelst* utuntur. Sap. 18, 4. Sir. praef. prim. Esr. 1, 50. 2, 12. 6, 14. 2 Macc. 4, 3. 11. 6, 21. 7, 30. 3 Macc. 2, 25. 7, 10. 4 Macc. 1, 11. 13, 18. — Sir. 7, 28. ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης i. e. *per eos enim vitam tibi Deus dedit*.

4 Macc. 17, 11. ἀγὼν — δι' αὐτῶν γεγενημένος i. e. *certamen, quod virtutis* l. *pietatis suae vi et auxilio obierunt.* (Aeschyl. sept. c. Theb. v. 719. Xen. An. 4, 5. 34.) — δι' ἑαυτοῦ, δι' αὐτῶν, *per se, sua sponte, suis viribus,* ut ἀνίστασθαι, κινεῖσθαι Bar. 6, 27. (Palaeph. f. 22. Xen. Hier. 9, 3.) — Cf. ***Matth.*** l. l. ***Buttm.*** l. l. ***Win.*** l. l. ***Passow*** l. l. — — b) ***materia, per quam*** efficitur aliquid, ubi qui accuratius et subtilius loquuntur, praepositione ἐκ utuntur. Ita οἰκοδομεῖν οἶκον — διὰ λίθων ξυστῶν Esr. 6, 9. — Addit. ad l. Esth. 5, 6. πᾶσαν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνδεδύκει, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν i. e. *omni vestitu indutus erat, quo utebatur, ubi publice appareret totus* [compositus quasi] *obtectus auro et gemmis pretiosis.* (Diod. Sic. 17, 115.) Cf. *Schäfer* ad Dionys. Hal. de composit. verb. p. 167. et Id. Meletem. p. 147. ***Passow*** l. l. — — c) ita iungitur c. genit. nunc substantivi, nunc adiectivi, ut circumscribatur adverbium nomini cognatum vel modus indicetur, quo fit aliquid. Cf. ***Vig.*** p. 587. ***Fischer*** ad Well. 3. b. p. 171 sq. ***Stallbaum*** ad Plat. Phileb. p. 192. ***Passow*** l. l. ***Win.*** l. l. — Ita διὰ τῆς σπουδῆς = σπουδαίως, *sedulo, studiose* Sap. 14, 17. (δ. σπουδῆς Xen. h. g. 6, 2. 28. Eur. Bacch. v. 212.) διὰ τάχους, *celeriter* Sir. 11, 19. 3 Macc. 3, 23. et iunctim διατάχους 1 Macc. 6, 27. 3 Macc. 5, 43. (Thuc. 2, 28.) — διὰ μιᾶς φωνῆς = *una voce* 4 Macc. 8, 28. — φωνῶ διὰ χαρᾶς = *laetabundus* voco Esr. 5, 64. δι' ἑκατέρου, *per utrumque, utroque modo* 4 Macc. 5, 20. δι' ὀλίγων, *breviter* [propr. Lucian. Toxar. §. 56. Thuc. 4, 95.] i. e. *breviter digressus,* vel *post brevem digressum, brevi digressu facto* [vid. supra no. I. 2. fin.] 2 Macc. 6, 17. coll. v. 12—16. — δι' ὅλου, *omni modo* 1 Macc. 6, 18. (Plut. vit. Gracch. c. 7.) — διὰ πλειόνων, *pluribus,* πιστοῦν τι i. e. *pluribus verbis fidem facere rei* vel *confirmare aliquid* 2 Macc. 12, 25. — Esr. 3, 21. πάντα — ποιεῖ [scil. ὁ οἶνος] — λαλεῖν *efficit vinum, ut cuiuscunque conditionis homo loquatur* ***per talenta*** i. e. *talentorum possessorem sese iactans = wie ein Millionär, als ob er Millionen besässe.* — Esr. 6, 25. οἰκοδομεῖν — διὰ δόμων — ἑνός *aedificare ita, ut habeat* δόμους [i. e. *laterum ordines et compages*] λιθίνων ξεστῶν τρεῖς καὶ δόμον ξυλίνον ἐγχωρίου ἕνα. Cf. ad h. l. Esr. 6, 4. — Esr. 7, 4. διὰ — θεοῦ i. e. *adhibito praecepto Dei* i. e. *normam sequentes praeceptum Dei.*

4) locum vel statum qui permeat, quum in eo ut versetur necesse sit, factum est, ut attractionem διά c. genit. ibi legatur, ubi poni etiam poterat ἐν c. dativo, ita ὑφορᾶσθαί τι διὰ τῆς δυσκλεεστάτους ἐμβιώσεως = *bei der schlechtesten Aufführung* 3 Macc. 3, 23. — δι' ἐμαυτοῦ i. e. *per eam, qua sum, conditionem* 4 Macc. 5, 32. Cf. ***Win.*** l. l. ***Matth.*** 1. l. ***Viger.*** p. 595. —

II) copulatum c. ***accus.*** refertur

1) ad *tempus* i. e. a) ad temporis *continuationem*, ubi Lat. *per,* nos: *während, hindurch,* ut διὰ τὸν πόλεμον 2 Macc. 2, 14. (διὰ νύκτα Hom. Od. 8, 510. quo l. alii: noctis beneficio. — διὰ τὸν χειμῶνα Aristot. mirab. auscult. 68.) — Cf. ***Passow*** l. l. —

2) *causam* indicat, *per* quam vel *qua* fit aliquid a) sq. accus. *personae,* ubi Lat. *per* vel *auxilio, beneficio, ope, culpa* alicuius Sap. 8, 10. 13. 16, 7. Sir. 15, 11. 22, 24. 25, 23. 35, 2. 43, 26. 44, 12. 47, 12. Jud. 11, 7. 1 Macc. 10, 70. 2 Macc. 6, 25. 7, 18. 3 Macc. 6, 36. 4 Macc. 16, 19. 17, 20. 18, 4. (Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 25. ed. ***Tauchn.*** Xen. Mem. 3, 3. 15.) — b) sq. accus. *rei,* ubi Lat. *per, beneficio, dono, vi alicuius* aa) univ. Sap. 7, 14. 24. 14, 20. 16, 7. 20, 21. 28, 18. 37, 31. Bar. 3, 28. 2 Macc. 3, 1. 29. 4, 13. 50. 6, 25. 8, 20. 36. 12, 11. 13, 17. 4 Macc. 1, 24. 2, 9. 5, 3. 30. 7, 4. 16. 9, 6. 30. 15, 3. 5. 11. 21. 16, 14. 17, 9. (Diod. Sic. 1, 4. Xen. Mem. 2, 7. 1.) Cf. ***Passow*** l. l. ***Matth.*** l. l. ***Buttm.*** l. l. ***Vig.*** p. 587. ***Frotscher*** ind. ad Xen. Hier. p. 91. ***Win.*** §. 53. c. — bb) de animi sensibus et motibus, quibus incitatur aliquis ad faciendum aliquid, ubi Lat. *per* vel participiis *ductus, incitatus,* nostrates voc. *aus* διὰ στενοχωρίαν πνεύματος, *per angustiam spiritus = angore pressi,* utuntur, ita 2 Macc. 5, 21. 6, 20. 21. 7, 20. 9, 8. 3 Macc. 3, 18. 5, 32. 41. Tob. 8, 7. (Diod. Sic. 1, 8. 3, 8. Xen. de rep. Athen. 2, 3. διὰ δέος.)

3) refertur ad *causam,* ***ob*** vel ***propter*** quam fit vel facit aliquis aliquid i. e. pertinet ad res et personas, quarum ratione habita vel quarum causa [Grund] fit vel facit aliquis aliquid, ubi Lat. *ob, propter, alicuius* causa, nos: *wegen* cf. ***Passow*** l. l. ***Matth.*** l. l. ***Buttm.*** l. l. ***Win.*** l. l. — a) sq. gen. *personae* Sap. 6, 15. 10, 4. δι' ὃν — διέσωσε, resolve: γῆν δὲ διά τοῦτον κατακλυζομένην πάλιν διέσωσε σοφία. Sir. 29, 10. 40, 10. 41, 7. 44, 12. Cantic. tr. puer. v. 11 bis. Esr. 4, 26 bis. 27. 1 Macc. 1, 38. 2 Macc. 3, 33. 4, 20. 5, 10. 8, 15. 4 Macc. 3, 10. 9, 8. 16, 20. 22. 25. (Palaeph. f. 41. Lucian. dial. deor. 5, 5. Xen. Cyr. 7, 3. 10.) — b) sq. accus. *rei* Sap. 16, 3. 18, 13. 18. 19. Sir. 10, 8. 29 bis. 16, 8. 26, 19. Bar. 2, 26. 4, 12. 6, 2. 13. Jud. 13, 20. Cant. tr. puer. v. 4. 10. 13. Esr. 1, 52. 3, 7. 5, 65. 8, 77. 86. 9, 6. 1 Macc. 13, 15. 2 Macc. 2, 24. 27. 3, 13. 4, 21. 37. 5, 9. 17. 19. 6, 12. 22. 30. 7, 11. 23. 32. 8, 15. 9, 10. 10, 12. 35. 12, 21. 40. 42. 14, 17. 43. 3 Macc. 1, 13. 15. 2, 13. 3, 21. 4, 17. 5, 6. 7, 4. 17. 4 Macc. 2, 12. 13. 14. 4, 1. 6, 27. 30. 7, 20. 22 bis. 9, 7. 9. 29. 30. 10, 10. 11, 19. 12, 3. 13, 12. 26. 15, 3. 6. 16, 19. 17, 7. 18. 18, 3. ἡ δι' ἀνάγκην παρανομία *legis violatio causam habens coactionem* 4 Macc. 5, 12. παρανομῶ it. φοβοῦμαί τινα δι' ἀνάγκην legem violo, vereor aliquem *vi coactus* 4 Macc. 8, 13. 21. (Diod. Sic. 1, 31. Xen. An. 5, 8. 16.) — δι' ἣν αἰτίαν, *quam ob causam, quapropter* Esr. 2, 23. 2 Macc. 4, 25. 8, 26. 3 Macc. 3, 4. vel: *quo factum est, ut* 2 Macc. 4, 25. 42. 49. — διὰ τί, vel ut interdum scribitur: διατί, *ob quid,* cur? Sir. 36, 7. Jud. 5, 4. Hist. bel. et drac. v. 5. 1 Macc. 8, 31. 10, 70. 4 Macc. 2, 19. 5, 7. (Xen. Mem. 3, 11. 17.) — διὰ τοῦτο, *hac de causa, propterea, deswegen* Sap. 1, 8. 4, 14. 5, 16. 7, 7. 25. 10, 20. 12, 25. 14, 5. 11. 14. 16, 1. 25. 17, 1. Sir. 2, 13. 18, 10. 11. 34, 13. 39, 32. 43, 14. 44, 17 bis. 21. 43, 24. 51, 12. 20. 21. Bar. 3, 27. Addit. ad l. Esth. 7, 7. Hist. Sus. v. 21. 2 Macc. 11, 24. 4 Macc. 8, 1. 11, 26. 16, 29. — διὰ ταῦτα (Palaeph. f. 33. Xen. An. 1, 7. 3.) — iungitur c. infinit. ante se habente artic. = *propterea quod, quia, deswegen weil* [cf. ***Matth.*** §. 541. ***Win.*** §. 45, 6.] ita διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν Sap. 14, 17. Bar. 4, 6. 6, 27. Jud. 13, 1. Addit. ad l. Esth. 6, 15. Hist. Sus. v. 4. 39. 1 Macc. 6, 53. 10, 42. 77. 11, 2. 14, 35. 2 Macc. 2, 11. 3, 18. 38. 4, 10. 30. 6, 11. 29. 8, 36. 10, 13. 12, 24. 15, 17. 3 Macc. 1, 11. 5, 30. (Xen. Hier. 1, 37.) —

Διαβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. διέβην (διά, βαίνω) *gradior per aliquid permeo,* ἐν μέσῳ παγίδων i. e. ὢν ἐν μ. π. διαβαίνω αὐτάς *medios per laqueos gradior* Sir. 9, 13. — seq. accus. fluminis [de quo accus. post vv. eundi vid. ἀπέρχομαι] = *traiicio fluvium* Jud. 5, 15. 1 Macc. 5, 24. 52. 12, 30. (Ael. V. H. 1, 14. Xen. An. 1, 2. 6.) — ἐπί τινα i. e. *ad persequendum aliquem* 1 Macc. 9, 48. πρός τινα *traiiciens venio ad aliquem* 1 Macc. 5, 40. absol. Sap. 5, 10. ἧς διαβάσης. —

Διαβάλλω, f. βαλῶ (διά, βάλλω, iacio; traiicio) *traduco*, metaph. *verbis traduco, perstringo, calumnior*, absol. 2 Macc. 3, 11. 4 Macc. 4, 1. (τινά Xen. An. 1, 1. 3. τί Lucian. dial. deor. 18, 5.)

Διάβασις, εως, ἡ (διαβαίνω) 1) *traiectio* Sap. 5, 10. (Xen. An. 3, 5. 9.) 2) *locus, per quem iter faciendum est* Jud. 4, 7.

Διαβιβάζω, f. άσω (διά, βιβάζω) *duco per aliquid, traduco*, seq. duplici accusat. uno personae, altero viae, ut τινὰ θάλασσαν ἐρυθράν *aliquem per mare rubrum* Sap. 10, 18. (τινά Xen. An. 5, 2. 8. Diod. Sic. 4, 36. τὸν ποταμόν Diod. Sic. 9, 36.) De duplici accus. cf. *Matth.* §. 421, not. 1. *Rost* §. 104, no. 11. *Win.* §. 32, 4.

Διαβοάω, ῶ f. ήσω, attic. βοήσομαι (διά, βοάω) *per clamorem huc illuc spargo*, passiv. διαβοάομαι, *fama percrebesco, clamando fama de me perfertur*, sq. εἰς c. acc. loci Jud. 10, 18. — pro יִשָּׁמַע Gen. 45, 16. (de celebrantibus Diod. Sic. 1, 2. 16, 85. πρός τινα Plut. vit. Pericl. c. 19.)

Διαβολή, ῆς, ἡ (διαβάλλω) *calumnia, Verleumdung* Sir. 19, 14. 28, 9. 38, 17. 51, 2. 6. 2 Macc. 14, 27. 3 Macc. 6, 7. — sq. genit. obiecti, ut πόλεως i. e. *adversus civitatem* Sir. 36, 5. (Plut. vit. Gracch. c. 10. Xen. An. 2, 5. 5.)

Διάβολος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (διαβάλλω, calumnior; calumniator, calumniatrix Xen. Ages. 11, 5.) sensu iudaico 1) *adversarius, a, um*, πονηρὸν διάβολόν τινι *malum adversationis et contentionis alicui* 1 Macc. 1, 36. — ita pro שָׂטָן Ps. 109, 6. — 2) ὁ διάβολος, subst. *diabolus, der Teufel*, hebr. הַשָּׂטָן, Satanas, malorum geniorum princeps, ex opinione Judaeorum seriorum homines accusans apud Deum et calumnians omniumque malorum tum corporis tum animi auctor Sap. 2, 24.

Διάβολος, ου, ὁ (masc. adiect. διάβολος, ὁ, ἡ — ον, τό) calumniator.

Διαβούλιον, ου, τό (διαβουλεύομαι) 1) *consilium, Beschluss* Sap. 1, 9. (Pol. 3, 9.) — 2) *consultatio*, Sir. 44, 4. — 3) *vis et facultas consultandi = arbitrium*, τὸ αὐτεξούσιον, *freier Wille* Sir. 15, 14. 17, 5.

Διαγγέλλω, f. γελῶ, a. 2. p. διηγγέλην [de qua aor. forma vid. sub ἀναγγέλλω observata; διά, ἀγγέλλω] *ultro citroque nuntio*, τινί τι 2 Macc. 3, 34. τινὶ ὅτι 2 Macc. 1, 33. (Xen. Mem. 2, 6. 36.) — de sole, ἐν ὀπτασίᾳ i. e. *quando conspicitur*, ἐν ἐξόδῳ, *in loco, quo exit* vel *oritur*, diem vel maiestatem Dei nuntiante Sir. 43, 2.

Διαγίνομαι, f. γενήσομαι, dep. med. (διά, continuationem indicans, γίνομαι) *semper sum*. πρός τι i. e. *intentus ad aliquid, semper occupatus sum in aliqua re* 2 Macc. 11, 26. (c. particip. Xen. Mem. 2, 8. 5.)

Διαγινώσκω, f. γνώσομαι, a. 2. διέγνων (διά, γινώσκω, cognosco; dignosco) *decerno, beschliessen, entschlossen sein*, sq. infin. aor. Jud. 11, 12. 1 Macc. 9, 15. 15, 6. (Lucian. dial. deor. 10, 1. Pol. 2, 66. 8.) — sq. infin. praes. 2 Macc. 15, 17. de discrimine inf. aor. et praes. vid. sub ἀγαπάω monita. (Hdot. 6, 138.) — τὸ διεγνωσμένον, *decretum* 2 Macc. 3, 23.

Διάγνωσις, εως, ἡ (διαγινώσκω) *cognitio*, sensu forensi: ἡμέρα διαγνώσεως, *Tag der Entscheidung* Sap. 3, 18. (Diod. Sic. 1, 60.)

Διαγογγύζω, f. ύσω (διά, γογγύζω) *obmurmuro*, ἐπί τινι, *de aliqua re, über etwas*, πονηρῷ ἐπ' ἄρτῳ δ. πόλις i. e. *per totam urbem fit obmurmuratio* πονηρῷ ἐ. ἄ. Sir. 34, 24. (Hesiod. VII, 27.)

Διαγορεύω, f. εύσω (διά, ἀγορεύω, dissero) *impero, praecipio, bestimmt erklären* Esr. 5, 49. (Plut. vit. Gracch. c. 16.)

Διαγράφω, f. ψω (διά, γράφω, scribo; litura inducta scriptum deleo, durchstreichen, expungo cf. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 81. describo, beschreiben Ael. V. H. 3, 1.) *perscribo, assigno, schriftlich anweisen* [τινί τι Diod. Sic. 18, 50.] *verschreiben*, ut ἕτερα πεντήκοντα scil. τάλαντα 2 Macc. 4, 9. (ita *perscribo*, i. e. per scripturam ab argentario numero Terent. Phorm. 5, 7. 30.)

Διάγω, f. άξω (διά, ἄγω) 1) *traiicio, traduco, duco per aliquid*, τινὰ διά τινος Sap. 10, 18. (Diod. Sic. 11, 3. τὶ ἐπί τινι Xen. An. 2, 4. 28.) — τινά 3 Macc. 1, 3. τοῦτον — διαγαγὼν scil. *per castra*. Vid. tamen infra num. 3. 2) *perago, transigo, zubringen, verleben*, τὰς ἡμέρας ἐν θρήνοις 3 Macc. 4, 8. (Xen. Hier. 7, 10. Mem. 4, 4. 15.) — τὸ σάββατον 2 Macc. 12, 38. μετ' εὐωχίας 3 Macc. 6, 35. (ἐν συμποσίοις Xen. Hier. 6, 2.) — 3) *traduco*, i. e. *vana spe lacto, eludo, aufhalten* 3 Macc. 1, 3. (Dem. 255, 11.) — 4) *perago* Sir. 38, 27. διάγει scil. ἔργον f. πράγματα = *laborat*.

Διαγωγή, ῆς, ἡ (διάγω, quod vid.; traiectio; vitae transactio) *vitae institutum, vitae ratio, Lebenseinrichtung*, νόμων ξενίζουσα *a legibus* publicis *aliena* Addit. ad l. Esth. 2, 5. (Aristot. et Plat. de republ.)

Διαγωνιάω, ῶ f. άσω (διά, augens, durch u. durch, ἀγωνιάω) *valde anxius sum, in summo agone versor* 2 Macc. 3, 21. (Pol. 4, 10.)

Διαδέχομαι, f. δέξομαι, (διά, δέχομαι) 1) *ordine excipio, überkommen*, so dass etwas durch den früheren Besitzer auf mich übergeht, oder dass der, der etwas früher besessen hat, es einem Andern übergiebt a) propr., ut τὴν ἀρχήν 4 Macc. 4, 15. (Diod. Sic. 2, 21. Hdian. 4, 2. 20. Dem. 1218, 23.) — abest accus. τὴν ἀρχήν e contextu facile cognoscendus 2 Macc. 9, 23. — b) univ., ita de viro ad tempus aliquod in locum alicuius succedente = *vicarius, prorex* 2 Macc. 4, 31. — c) trop. de diei tempestatibus, i. e. de nocte diem et de solis luce noctem excipiente = *excipio* = *auf einander folgen*, seq. accus. Sap. 7, 30. — ἀνατολῆς διαδεχομένης scil. τὴν νύκτα, *quum solis lux noctem exciperet* = *die illucescente* 2 Macc. 10, 28. — 2) *excipio*, i. e. *sequor*, ita de statu vel conditione manente vel superveniente aliquem, τινά Sap. 17, 21.

Διαδέω, f. ήσω (διά, δέω) *vincio, ligo*, τὰς χεῖρας ἱμᾶσι 4 Macc. 9, 11.

Διάδηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (διά augens, δῆλος) *valde manifestus*, γίνομαί τινι, *manifestus fio* l. *innotesco per aliquid* 3 Macc. 2, 5. (Xen. Mem. 4, 4. 1.)

Διάδημα, τος, τό (διαδέω) *diadema* i. e. vel *redimiculum regium* i. e. *fascia candida, quae tiaram circumibat* 1 Macc. 1, 9. 15. 8, 14. 11, 13. 54. 12, 39. 13, 32. (Hdian. 6, 2. 3. Xen. Cyr. 8, 3. 13.) — vel *tiara, cidaris*, qua summi pontifices et reges apud Hebraeos caput obvolvebant = מִצְנֶפֶת, נֵזֶר cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester, König*. — Sap. 18, 24. Sir. 47, 6. δ. τοῦ κάλλους, *diadema pulchritudinem habens* l. *pulchritudine excellens* Sap. 5, 16. δ. τῆς δόξης i. e. *maiestatis regiae insigne* Sir. 47, 6. De genit. vi latius patente vid. sub ἀβοηθησία observata.

Διαδιδράσκω, f. δράσομαι, a. 2. ἔδραν (διά, διδράσκω) *aufugio* Sir. 11, 10. ad quem locum cf. Cohel. 9, 11. — 2 Macc. 8, 13. (Aesop. f. 7. Xen. Cyr. 3. 1. 3.)

Διαδίδωμι, f. δώσω (trado per manum in manus Thuc. 1, 76. — διά, δίδωμι) 1) transit. *divido*, i. e. a) *distribuo*, ut κληρονομίαν Sir. 30, 32. (Dion. Hal. Ant. 6, 14. Dem. 186, 15. τινί τι Diod. Sic. 3, 26. Xen. Cyr. 1, 9. 10.) — b) *spargo, dissemino, dido*, ut φήμην 2 Macc. 4, 39. περί τινος 4 Macc. 4, 24. (λόγον Diod. Sic. 14, 19. Xen. Cyr. 4, 2. 10. *dido* Virg. Aen. 7. 144.) cf. *Jacob* ad Lucian. Alex. c. 35.) — εὐωδίαν, ὀσμήν Sir. 24, 15. — 39, 14. διάδοτε ὀσμήν = *similes estote sacrificio suavissimum, Deo iudice, odorem edenti*. — ψόγον κατά τινος, *vituperium spargere* de aliquo = *detrahere alicui, famam alicuius laedere* 3 Macc. 2, 27. — 2) intransit. [vid. ἄγω no. 6.] *disseminor, spargo, ich verbreite mich*, τινός *aus etwas*, [de quo genit. vid. ἀπαλλάσσω] ita de fumo per auras ex aliqua re assurgente et disseminato 2 Macc. 7, 5. — de familia, de liberis, δ. εἰς ῥίζαν *in radices* i. e. *ita ut radices firmas agant*.

Διάδοχος, ου, ὁ (διαδέχομαι, quod vid.) *successor*, ἔν τινι Sir. 46, 1. μετά τινα 48, 8. τινός 2 Macc. 14, 26. (Diod. Sic. 3, 56. Xen. An. 1, 2. 5.) — de viro ad tempus in locum alicuius succedente = *vicarius* 2 Macc. 4, 29.

Διαζάω, ῶ f. ήσω (διά, ζάω) *vitam perago, das Leben hinbringen*, sq. ἐν c. dat. loci 2 Macc. 5, 27. (Xen. h. gr. 7, 1. 2. τὸν βίον Xen. Mem. 3, 12. 2.)

Διάθεσις, εως, ἡ, (διατίθημι, dispono) 1) *dispositio, Anordnung*, i. e. *edictum, Verordnung* 3 Macc. 3, 2. 8. — 2) *status, ratio*, ita de statu alicuius externo, ut οἰκετική = *conditio servilis* 3 Macc. 2, 28. βελτίστη 3, 26. (τῶν ἑλῶν νοσώδης Diod. Sic. 12, 58.) — de animi statu [τῆς ψυχῆς Diod. Sic. 1, 48.] i. e. *animi affectio, habitus animi, Gesinnung, Stimmung* 4 Macc. 1, 25. πρός τινα 2 Macc. 5, 23. 14, 5. (Aesop. f. 105.)

Διαθήκη, ης, ἡ (διατίθημι, dispono; dispositio) 1) *constitutio, Verfassung* χρίματος, *Gerichtsverfassung* Sir. 38, 33. — 2) *foedus* i. e. *mutuae promissiones mutuaeque leges* vel *promissiones mutuae legibus certis annexae, Bund, Bündniss, Vertrag* a) univ. 1 Macc. 1, 11. 11, 9. (Aristoph. av. v. 439.) — [Sir. 16, 20. μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη. verba, si non spuria, certe iusto obscuriora neque recto loco posita vid. *Bretschneider* ad h. l.] — sq. genit. pers. ut ᾅδου *foedus cum orci rege factum* Sap. 14, 12. — b) de foedere a Jova c. Israelitis facto, quo quidem hi ad perpetuum obsequium, ille ad salutem populo praestandam sese obstrinxerunt, hebr. בְּרִית. Adumbratur hac imagine amica, quae cum Deo fuit populo israelitico ratio et necessitudo, conspicua tum in beneficiis divinis in hunc collatis, tum in unius Jovae cultu et veneratione. Hoc foedus primum c. Abrahamo, gentis israeliticae conditore Sir. 44, 20 bis [coll. Gen. 17, 2 sqq.], tum c. Isaaco Sir. 44, 22. [coll. Gen. 17, 19. 26, 45.] vel c. Abrahamo, Isaaco et Jacobo 2 Macc. 1, 2. — unde pluralis διαθῆκαι Sap. 18, 22. 2 Macc. 8, 15. — deinde c. universo populo per Mosen pepigisse dicitur Deus. Ita δ. θεοῦ ὑψίστου i. e. *Deum auctorem habens* vel c. *Deo factum* Sir. 24, 22. 28, 7. 39, 8. Cant. tr. puer. v. 10. δ. πατέρων i. e. *cum maioribus factum* 1 Macc. 2, 20. 4, 10. δ. αἰῶνος, *perpetuae durationis* l. *perpetuo duraturum* Sir. 17, 10. δ. ἁγία 1 Macc. 1, 15. — absol. Sir. 41, 19. αἰσχύνεσθε — ἀπὸ — διαθήκης *pudeat vos defectionis a veritate Deo sacra et a foedere c. Deo facto*. Sir. 42, 2. 45, 5. Jud. 9, 13. 1 Macc. 1, 57. 63. 2, 27. — de foedere cum Judaeis in patriam redituris faciendo Bar. 2, 25. — c) ex metonym. totius pro parte aa) *lex, praeceptum*, ita ratione habita Gen. 2, 17. in verbis Sir. 44, 17. — διαθῆκαι κριμάτων, *leges pertinentes ad sententias ferendas* 45, 17. cf. ad h. l. sub vocabulis ἀλήθεια et δήλωσις notata. — bb) *promissio legi annexa* Cant. tr. puer. v. 10. 2 Macc. 7, 36. — sq. genit. obiecti [de quo vid. ἀγαλλίαμα], ut ἱερωσύνης i. e. summi sacerdotii 1 Macc. 2, 54. — Sir. 45, 7. 15. 24. coll. Num. 25, 12. — δ. βασιλέων i. e. *perpetua regum successio familiae Davidis promissa* Sir. 47, 11. — 45, 25. quo l. quae sit ἡ διαθήκη, quam dedit Davidi Deus, oratione directa inducitur: κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου *hereditas regis pertineat ad filium ex filio solo* i. e. *dignitas regia hereditatis iure a filio ad filium transeat* coll. 2 Sam. 7, 13. 14. 1 Regg. 9, 5. — plur. διαθῆκαι Sir. 44, 11. 15.

Διαθρύπτω, f. ψω, a. 2. p. διεθρύβην [de qua nov. forma, cuius loco alias habetur διετρύφην vid. Lob. ad Phryn. p. 318. coll. *Buttm.* gram. max. §. 92, not. 10. *Matth.* §. 193, not. 4. — διά, θρύπτω] *perfringo, frango*, ut λίθους Sir. 43, 15. (Xen. Ages. 2, 14.)

Διαίρεσις, εως, ἡ (διαιρέω) *divisio*, κλήρου i. e. *per sortes facienda* Sir. 14, 15. De genit. vi latiori vid. ἀβοηθησία. — Jud. 9, 4. (Xen. Cyr. 4, 5. 55.)

Διαιρέω, ῶ f. ήσω a. 2. διεῖλον (διά, αἱρέω) *divido, ich nehme aus einander, ich theile* i. e. a) *disseco, discindo* [Diod. Sic. 1, 33 et 36. Hom. Il. 20, 280. — *divido* Cic. Tusc. 1, 18. Horat. Satyr. 1, 1. 99.], τραύματα *discindendo vulnera facio* Sir. 27, 25. — pro נָזַר 1 Regg. 3, 25. 26. — b) *partes facio, partior, ich theile*, τὸν λαόν 1 Macc. 16, 4. (Xen. Cyr. 1, 2. 4. *divido* Cicer. natur. deor. 3, 12.) — τὰ θηρία εἰς φάλαγγας *divisione facta insero elephantos phalangibus* 1 Macc. 6, 35. — τί τινι = διελὼν δίδωμί τινί τι, *divisione facta do alicui aliquid* Jud. 16, 24. 1 Macc. 1, 6. (Xen. h. gr. 3, 2. 8.)

Δίαιτα, ης, ἡ, *vita* i. e. *victus* l. *res ad vitam sustentandam necessariae* Jud. 12, 15. (Xen. Mem. 1, 6. 5. Cyr. 8, 2. 5 et 6.)

Διαιτάω, ῶ f. ήσω a. 1. διῄτησα [cf. de huius verbi augmento *Buttm.* §. 78, not. 7. gram. max. §. 86, not. 6. *Matth.* §. 170. *Rost* §. 68, not. 4. *Lob.* ad Phryn. p. 154. — δίαιτα 1) vita; victum praescribo Plut. vit. Cat. mai. c. 23. pass. certo victu utor Xen. Mem. 1, 6. 2. — 2) apud Atticos δίαιτα, munus et iudicium τῶν διαιτητῶν Dem. 1360, 7. iudicium, arbitrium Lucian. dial. deor. 20, 1. 2. hinc διαιτάω, arbiter sum, arbitrium dico Dem. 1142, 26.] *arbitror* i. e. a) *considero, perpendo*, ut λογισμῷ τὸν θυμὸν διῄτησε, *ratione consideravit iram* i. e. *ratione perpendit, quo abripi possit irae indulgendo* i. e. *ratione iram moderatus est* 4 Macc. 2, 17. (ita *arbitror* Aul. Gell. 4, 11. „qui diligentius scitiusque carmina Empedoclis arbitrati sunt.") — b) *iudico* i. e. aa) *aestimo, beurtheilen*, τί τινι *aliquid ex aliqua re* [de dativo normae vid. sub ἀλήθεια observata] Sir. 26, 29. πολέμου — διαιτηθήσεται, *aestimabitur ex moribus, quos sumet in turbis belli*. De acc. epexeget. vid. αἰδήμων. (ita κρίνειν et διαιτᾶν ταῦτα Plut. vid. Camill. c. 10. fin. et *arbitror* signif. passiv. Ulpian. digest. 2, 15. et forma act. arbitro Plaut. Stich. 1, 2. 87.) — bb) τινά, *iudicium habeo de aliquo*, pass. διαιτῶμαι, *iudicium de me habetur, in ius vocor* Jud. 8, 16. quo l. διαιτηθῆναι = *ita ut ad iudicium subeundum cogatur*. Cf. de infinit. epexeget. sub ἄγω no. 3. monita.

Διακαίω, f. καύσομαι (διά, καίω) *peruro, urendo penetro*, τὰ σπλάγχνα 4 Macc. 11, 18. (Aristoph. av. v. 453.)

Διακαρτερέω, ῶ f. ήσω (διά, καρτερέω) 1) *persevero, perduro, constans sum, ausdauern* Jud. 7, 30. de h. l. coniunct. in adhort. ut vid. sub αἰνέω notata. (ἐς τὸ ἔσχατον Hdot. 7, 107. Xen. h. gr. 7, 2. 1.) — 2) *fortiter fero* 4 Macc. 6, 9.

Διακατέχω, f. ἕξω, a. 2. ἔσχον (διά, κατέχω) *occupo undique* vel *ab omni* parte, τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς, *die Gebirgspässe nach allen Richtungen hin besetzen* Jud. 4, 7. (Diod. Sic. 3, 60.)

Διάκειμαι, f. κείσομαι, dep. med. (διά, κεῖμαι, positus sum, iaceo) 1) *constitutus sum, affectus sum* a) corporis ratione habita = *me habeo*, ἀσθενῶς i. e. *aegroto, adversa utor valetudine* 2 Macc. 9, 21. κἀγώ — φιλοστόργως brevius pro: τὰ δὲ ἐμὰ κατὰ γνώμην οὐκ ἐστίν, ἀσθενῶς γὰρ διεκείμην, ὑμῶν δὲ τὴν — φιλοστόργως. Quo l. si legibus imperfectum διεκείμην, ἐμνημόνευον, ubi expectari poterat praesens, magis, quo legitur epistola tempus, quam quo scripta illa est, auctor respexisse putandus est cf. *Matth.* §. 505, 3. *Rost* §. 116, not. 4. *Vig.* p. 214, 23. (κακῶς τὸ σῶμα διακεῖσθαι Plut. Ages. c. 19.) — b) animi ratione habita: *affectus sum*, γνησίως πρός τινα *sincero erga aliquem sum animo* 3 Macc. 3, 23. (Diod. Sic. 1, 70. Xen. Cyr. 1, 6. 4.) — 2) *interpositus sum, interiaceo* 3 Macc. 4, 10. πυκνῷ — διακειμένῳ — ἀποκλειόμενα *denso inter ipsos et liberum aërem interiacente tecto a coeli adspectu seclusi.*

Διακενῆς, adv. = διὰ κενῆς πράξεως [cf. *Schäfer* ad L. Bos. p. 27. 247.] *frustra, temere, sine causa* Sir. 23, 11. 1 Macc. 6, 12. — pro חִנָּם Job. 2, 3.

Διακινδυνεύω, f. εύσω (διά, κινδυνεύω) *periculis me obiicio*, de duce pugnae periculum subeunte 2 Macc. 11, 7. (Plut. vit. Ages. c. 34. Xen. An. 6, 1. 17.)

Διακινέω, ῶ f. ήσω (διά, κινέω) *permoveo*, trop. *incito, reizen* 3 Macc. 5, 23. coll. v. 10 et 45.

Διακολυμβάω, ῶ f. ήσω (διά, κολυμβάω) *transnato, durchschwimmen* sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 9, 48. (Palaeph. f. 28.)

Διακομίζω, f. ίσω (διά, κομίζω) *transporto, transveho*, τινὰ σῶον [de quo dupl. accus. vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 3 Macc. 2, 7. (Diod. Sic. 2, 11.) — pass. διακομίζομαι, a. 1. διεκομίσθην, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *transvehor, transeo, proficiscor per locum in locum, hinübergehen.* absol. 3 Macc. 2, 20. — πρός τινα 2 Macc. 4, 5. addito εἰς c. acc. loci 9, 29.

Διακονία, ας, ἡ (διακονέω, ministro) *ministerium* [propr. Xen. Oec. 7, 41.] i. e. ex usu graecitatis serioris: *suppellex, qua in mensa ministratur* i. e. *vasa escaria et potatoria* 1 Macc. 11, 58. (Athen. tom. II. libr. V. p. 342. — ita *ministerium* Lamprid. Alex. Sev. 34. Paulus Sentent. 3, 7. „item ministeria debebuntur, veluti urceoli, patinae, lances, calices, sciphi, trullae.")

Διάκονος, ου, ὁ, ἡ (minister, ancilla a pedibus, a διάκω, διήκω, curro, vid. *Buttm.* Lexil. I, p. 218—221. *Passow* I, 506.) *minister* 4 Macc. 9, 17. (Dem. 1359, 11. Xen. Mem. 1, 5. 2.)

Διακόπτω, f. ψω (διά, κόπτω) *caedendo perrumpo*, ut τὰς πύλας 2 Macc. 10, 36. (Xen. An. 7, 1. 17.) — τὸ φοὺδ καὶ λοὺδ, *regionem Phud et Lud* Jud. 2, 23.

Διακόσιοι, αι, α, *ducenti, ae, a* Esr. 5, 12. 22. 24. 25. 42. 43. 7, 2. 8, 31. 32. 35. 49. 2 Macc. 3, 11. 12, 4. 9.

Διακοσμέω, ῶ f. ήσω (διά, κοσμέω, orno; aus einander ordnen, abtheilen, divido Hom. Il. 2, 126. ordino, instruo Xen. Cyr. 3, 3. 11. 8, 4. 2.) *orno per omnes partes*, διακοσμένος, *durchaus geschmückt* 2 Macc. 3, 25.

Διακόσμησις, εως, ἡ (διακοσμέω) *exornatio, Ausschmückung* 2 Macc. 2, 29. (Diod. Sic. 17, 54.)

Διακρατέω, ῶ f. ήσω (διά, κρατέω) *pertinaciter obtineo, occupo*, τί, ut τὴν ἀνάβασιν. Esr. 4, 50. Cf. de κρατέω sq. accus. *Rost* §. 108, not. 4. *Matth.* §. 360, not. 2. b.

Διακριβόω, ῶ f. ώσω (διά, ἀκριβόω) *diligenter perscrutor*, περί τινος 2 Macc. 2, 28. (Diod. Sic. 1, 74. τί Xen. Cyr. 2, 1. 27.) — med. διακριβοῦμαι, *me ipsum accurate perscrutor*, ἐν ποιήσει μου Sir. 51, 10.

Διακρίνω, f. νῶ, (διά, κρίνω, iudico; discerno) 1) *diiudico*, de iudice diiudicante, quid bonum, quid pravum in aliqua re vel persona, seq. acc. rei, ut κρίσιν i. e. *litem* Bar. 6, 54. τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα Addit. ad l. Esth. 6, 8. (Xen. Mem. 1, 1. 9.) — τινά, ut λαόν *iudicium habeo de populo, richten* Sap. 8, 12. — pro יָדִין Ps. 50, 5. (Lucian. dial. mort. 29, 2.) — 2) *disquiro*, sq. orat. indir. 4 Macc. 1, 14.

Διακυβερνάω, ῶ f. ήσω (διά, κυβερνάω) *perpetuo* i. e. *per omne, quo indiget aliquis* l. *aliquid moderatione, guberno.* τί Sap. 14, 3. 3 Macc. 6, 2. (Plut. legg. IV, 709. 73.)

Διακύπτω, f. ψω (διά, κύπτω, incurvo) *caput exfero per aliquid, prospicio*, ut διὰ τῶν θυρίδων 2 Macc. 3, 19. quo l. in codd. διεξέκυπτον. (διακύπτω Hdot. 3, 145.)

Διακωλύω, f. ύσω (διά, temporis durationem indicans, κωλύω) *sine intermissione impedio, continuo prohibeo*, τινά Jud. 4, 7. 12, 7. (Dem. 1152, 1. Xen. h. gr. 1, 6. 28.)

Διαλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον, pf. εἴληφα (διά, λαμβάνω, accipio, capio; divisione facta partem accipio Xen. An. 5, 3. 4. complector, mente complector) *existimo, in animum induco.* sq. acc. c. infin. 2 Macc. 5, 11. 6, 29. 3 Macc. 3, 26. ad h. l. perf. praesentis notionem includente cf. sub ἁγιάζω de perf. adnotata. (Diod. Sic. 1, 94. 2, 32.) — seq. acc. c. particip. [de quo vid. sub ἀκούω no. 2. monita] Addit. ad l. Esth. 2, 5.

Διαλέγομαι, f. ξομαι, dep. c. a. 1. p. et f. 1. p. (διαλέγω, dispono, auseinander legen Hdot. 8, 113. Xen. Mem. 4, 5. 11.) 1) *cogitando dispono mihi, mecum delibero*, ἐν συνέσει μου *mit meinem Verstande* Sir. 14, 20. de h. l. futuro ad quodcunque tempus referendo vid. ἀγαλλιάομαι. (τὶ πρὸς ἑαυτόν Dem. 418, 17.) — 2) *colloquor*, τινί, *c. aliquo* [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] 2 Macc. 11, 20. Esr. 8, 46. (Xen. Mem. 1, 6. 11.) — absol. Addit. ad l. Esth. 5, 13.

Διαλείπω, f. ψω (διά, λείπω, linquo; interficio scil. χρόνον, i. e.) *desino, ich höre auf*, sq. particip., ut καίων i. e. *ich höre auf zu heizen*, Cant. tr. puer. v. 22. De particip. iuncto c. verbo desinendi vid. ἀπολείπω. (Jos. Ant. 8, 12. 3. Hdian. 7, 1. 15. Xen. apol. Socr. §. 16.)

Διάλεκτος, ου, ἡ (διαλέγω, dispono; explanatio vocis, quae fit lingua Aristot. hist. anim. 4, 9.) *lingua, sermo, Sprache*, ut ἡ ἑβραΐς δ. 4 Macc. 16, 16. quo l. c. codd. *Apel* pro vulg. διαλέκτῳ dedit φωνῇ (Pol. 1, 61. 9.)

Διάληψις, εως, ἡ (τὸ amplecti ambabus manibus; metaph. das geistige Auffassen, hinc =) *opinio* 2 Macc. 3, 32. (Diod. Sic. Vol. 10, 34. ed. *Bip.* διάληψιν ἔσχε παρὰ τοῖς πολλοῖς ὡς νωθρὸς ὢν τὴν ψυχήν.)

Διαλιμπάνω = διαλείπω (interiicio scil. χρόνον i. e.) *desino*, seq. particip. [de quo vid. sub ἀπολείπω observata] Tob. 10, 7.

Διαλλαγή, ῆς, ἡ (διαλλάσσω) *animi mutatio*, ita de transitu ab inimicitia ad amicitiam i. e. *reconciliatio* Sir. 22, 20. 27, 21. (Xen. h. gr. 2, 2. 10.)

Διαλλάσσω, vel ττω, f. άξω (διά, ἀλλάσσω) *permuto, muto* a) univ. τί, ut ὄνομα Sap. 19, 18. χρῶμα 15, 4. quo l. χρώματα διηλλαγμένα *colores* [quorum alius c. alio permutatus est i. e.] *diversi*. Vide de particip. perf. sub ἁγιάζω observata. (Diod. Sic. 2, 58.) — τὸν βίον [scil. ἀντὶ τοῦ θανάτου i. e.] *morior* 2 Macc. 6, 27. — b) passiv. διαλλάσσομαι, a. 2. διηλλάγην [de quo vid. *Buttm.* gram. max. §. 92, not. 11. 12.] *mutor*, ita de homine, cuius animus intensus alicui in animum eidem benevolo mutatur, ubi Lat. *reconcilior, in gratiam redeo*, τινί c. *aliquo* [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] Esr. 4, 31. (Diod. Sic. 5, 68. Plut. vit. Them. c. 28. Thuc. 8, 70.)

Διαλογίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (διά, λογίζομαι, quod vid.; rationes computo, abrechnen Dem. 1236, 17.) *ratiocinor, cogito*, ὑπέρ τινος, *de aliqua re* 2 Macc. 12, 43. — sq. acc. rei 4 Macc. 8, 10. λογισμοὺς πονηροὺς περί τινος, *mala consilia ineo de aliquo* i. e. *mala molior contra aliquem* 1 Macc. 11, 8. (ὑπέρ τινος Ael. V. H. 14, 43.)

Διαλογισμός, οῦ, ὁ (διαλογίζομαι, computo; computatio Dem. 951, 20.) 1) *cogitatio, consilium* Sap. 7, 20. Sir. 36, 5. 40, 2. τοὺς δ. — ἡμέρα τελευτῆς i. e. *rerum futurarum cogitatio, mortis dies eorum cogitationes occupant animosque metu replent* i. e. *die Zukunft, der Tag des Todes, das sind die Gegenstände ihrer Gedanken u. der Bekümmernisse ihres Herzens*. 1 Macc. 2, 63. (Plut. vit. Pomp. c. 73. Arrian. diss. epictet. 1, 2.) — 2) *disceptatio, disputatio, Unterredung* Sir. 9, 15. — μετὰ κόπου *disputatio laboriosa* 13, 25. — 27, 5. (Plut. apophth. Alex. Mor. 2. p. 23 ed. *Tauchn.*)

Διαλοιδόρησις, εως, ἡ (διαλοιδορέω) *convitiatio* Sir. 27, 15. ἡ δ. — μοχθηρά i. e. *molesta sunt auditu convitia, quibus inter se certant vel quibus ab initio rixae ad finem usque sese proscindunt*.

Διαλύω, f. ύσω (διά, λύω) *dissolvo* a) propr. ἱμάντωσιν Sir. 22, 14. σῶμα i. e. *vincula, quibus artus corporis iunguntur* 4 Macc. 14, 10. (Lucian. dial. mort. 22, 2.) — b) trop. τὸν πόλεμον i. e. *finio, finem facio* 3 Macc. 1, 2. (Pol. 5. 103. Ael. V. H. 3, 19.)

Διαμαρτυρία, ας, ἡ (διαμαρτυρέω) *contestatio, testificatio* τοῦ ἔθνους *in favorem populi* i. e. *contestatio virtutis et pietatis, qua populus excellit* 4 Macc. 16, 16.

Διαμασάομαι, ῶμαι, dep. med. (διά, μασάομαι, manduco) *manduco ad finem usque* i. e. *donec adest, quod manducetur* = *beim Essen aushalten bis auf den letzten Mann* l. *so lange ein Klos im Topfe ist*, ita in descriptione hominis, qui *iusto avidior est cibi* Sir. 38, 28.

Διαμάχομαι, f. ήσομαι, it. διαμαχοῦμαι pf. pass. διαμεμάχημαι, signif. activa [cf. *Rost* §. 113, not. 5. *Matth.* §. 495, e. *Win.* §. 39, 7. dep. med. (διά, μάχομαι) *depugno* [propr. Xen. An. 7, 4. 10.] i. e. a) *verbis contendo*, μετά τινος Sir. 8, 1. 3. (sq. infin. Xen. Agesil. 5, 4. An. 5, 8. 23. Thuc. 3, 40.) — b) trop. pro: *vires consumo*, ἐν θέρμῃ καμίνου = ὢν ἐν θέρμῃ κ. *cinctus calore fornacis*, sens. *cum calore fornacis conflictor* Sir. 38, 28. quo l. διαμαχήσεται = *conflictabitur, quoties opificii ratio postulat*. Vide de futuri usu sub ἀγαλλιάομαι notata. — (ita *depugno cum fame* Plaut. Stich. 4, 2. 27.) — ἐν αὐτῇ scil. σοφίᾳ i. e. *in sapientiae studio occupatus* Sir. 51, 19.

Διαμένω, f. μενῶ (διά, μένω) *permaneo* a) de rebus i. e. vel: *perduro* absol. Sir. 27, 4. εἰς τ. αἰῶνα 40, 17. 41, 13. — vel *perpetuo* s. *semper sum alicuius*, τινί Sir. 46, 4. μετά τινος 44, 11. — sq. ἤ i. e. *diutius* permaneo, *quam* 39, 11. Vid. sub ἤ monita. — b) de personis = *constanter alicui adhaereo*, τινί Sir. 22, 21. (τῇ φιλίᾳ Diod. Sic. 14, 48. πιστός τινι Xen. Cyr. 7, 1. 45.) — μετά τινος Sir. 12, 15. ἐν τῇ βουλῇ 3 Macc. 3, 11. (Xen. Ages. 7, 3.)

Διανεύω, f. εύσω (διά, νεύω) *nicto*, ὀφθαλμοῖς, *oculis*, ita de hominibus irridentibus et de aliorum incommodo laetantibus Sir. 27, 22. — ita קָרַץ et ἐννεύω Prov. 6, 13. 10, 10. (ταῖς κεφαλαῖς Diod. Sic. 3, 17.)

Διανίστημι, f. στήσω (διά, ἀνίστημι) *surgere facio, excito*, a. 2. διανέστην signif. intrans. [vid. ἀνίστημι] *surgo*, Jud. 12, 15. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 20. ed. *Tauchn.*)

Διανοέομαι, οῦμαι, dep. pass. a. 1. διενοήθην, f. l. p. διανοηθήσομαι (διά, νοέω) *animo verso, mente agito, cogito* i. e. a) *mente considero, über etwas nachdenken, etwas überlegend betrachten*, seq. acc. rei, ut ταῦτα Sir. 3, 21. 16, 21. τὰ ἐρχόμενα Jud. 9, 5. de h. l. aor. διενοήθης = *cogitare soles*, vid. sub ἀγνοέω observata. — διαθήκην κρίματος *über die Gerichtsverfassung nachdenken* vel *de legibus iudicialibus meditari* Sir. 38, 33. ad h. l. fut. cf. c. ἀγαλλιάομαι de usu futuri observata. — παραβολὰς διανοηθήσεται *in parabolis* vel *in sententiose dictis inveniendis occupatus erit animus eius* Sir. 3, 27. μωρά 16, 21. (Xen. Cyr. 4, 1. 6. An. 6, 1. 19.) — additur ἐν καρδίᾳ i. e. *in animo* = *animo versor* [de quo verbositatis genere vid. sub ἄγγελος observata] Sir. 14, 21. 21, 17. — seq. ἐπί τινι = *cogito de aliqua re* Sir. 16, 18. 34, 15. — δ. ἔν τινι, *mente versor in aliqua re* i. e. *cogitando inhaereo rei* = *semper de aliqua re cogito, semper mente agito aliquid* Sir. 6, 36. 38, 34. 39, 7. — ita μελετᾶν ἔν τινι pro הָגָה sq. בְּ Ps. 1, 2. 77, 13. — absol. διανοούμενος, *qui cogitare solet*, ex adiunct. *sapiens, ein Verständiger* Sir. 27, 12. 39, 32. διανοηθεὶς διηγήσομαι i. e. *meditatione instituta enarrabo* Sir. 39, 12. — b) *in animum induco, statuo, molior, ich bin gesonnen, beabsichtige*, seq. infin. obiecti nota [vid. ἀναδέχομαι] 3 Macc. 1, 2. 22. (Diod. Sic. 2, 16. Lucian. dial. deor. 2, 2. Xen. Mem. 3, 6. 2. An. 2, 4. 17. 7, 7. 48.) — abest infin. δ διενοήθην scil. ποιῆσαι Jud. 9, 9. — sq. τοῦ c. inf. = διάνοιαν ἔχω τοῦ ποιῆσαι [vid. αἴρω] Sir. 51, 18.

Διανόημα, τος, τό (διανοέομαι) 1) *cogitatio, der Gedanke* a) univ. Sir. 42, 10. (Xen. h. gr. 7, 5. 19.) — b) *sententia verbis subiecta, sensus, Bedeutung, Sinn* Sir. 24, 17. (ita διάνοια Plut. conviv. septem sapient. c. 12. Plut. Lys. p. 205. A.) — 2) *consilium, Beschluss* Sir. 22, 14. Vide ad h. l. sub βουλή monita.* — v. 16. 25, 5. quo l. alternat c. βουλή. — 3) *mens* Sir. 23, 2.

Διάνοια, ας, ἡ (τὸ διανοεῖσθαι) 1) *mens, intellectus* s. *intelligendi facultas* Sir. 3, 23. plur. αἱ δ. *ingenii vires* [vid. de huius generis plur. ἄβυσσος] Esr. 4, 26. — 4 Macc. 2, 2. 7, 5. 13, 4. (Hdian. 2, 9. 15. Xen. Mem. 3, 12. 6.) — 2) *intelligentia, Einsicht* Sir. 22, 5. διάνοια συνέσεως = *perfecta intelligentia*. Vide de genit. nominis cognatae significationis sub ἀγαλλίαμα observata. — 3) *animus*, a) quatenus est sedes sensuum et appetituum, *Herz, Gemüth, Sinn*, ut ἀχάριστος ἐν διανοίᾳ = ἀχ. διανοίᾳ Sir. 29, 27. τιθέναι ἐπὶ διανοίᾳ = ἐπὶ φρεσί [Hom. Od. 18, 157.] *animum adverto*, τί i. e. *ad aliquid, attendo ad aliquid* Sap. 4, 15. Bar. 4, 28. 1 Macc. 10, 74. —

τετρώσκεσθαι, μετεωρίζεσθαι τὴν δ. [vid. ad hunc accus. epexeget. sub αἰδήμων monita] 2 Macc. 3, 16. 15, 17. — 3 Macc. 4, 1. 5, 28. ἠσθένησαν ταῖς διανοίαις [vid. ἀδρανής] 1 Macc. 11, 49. — ex consuetudine Hebraeorum, qui cogitandi negotium quasi tacitam sermocinationem putarent, εἶπον τῇ διανοίᾳ respondet Lat. *cogitavi, animo volvi*, sq. orat. dir. Bar. 6, 6. λόγοι τῆς δ. *sermones animi* i. e. *cogitationes* l. *cogitata animi* Jud. 8, 14. — ita אָמַר בְּלִבּוֹ Deut. 8, 17. Esth. 6, 6. — b) *sentiendi agendique ratio*, *Sinn*, *Gesinnung*, *Denkart* Bar. 1, 22. Esr. 3, 19 bis. v. 20. 3 Macc. 5, 39. 4 Macc. 11, 14. ἡλικιώτης τῇ διανοίᾳ [vid. ἀδρανής] vel τὴν δ. [vid. αἰδήμων]. 2 Macc. 2, 2. (Xen. Oec. 10, 1.)

Διανοίγω, f. ξω (διά, augens, ἀνοίγω) *adaperio*, τὴν καρδίαν τινός, *animum alicuius* 2 Macc. 1, 4. διανοῖξαι — αὐτοῦ *aperiat* [scil. ὁ θεός v. 2.] *animum vestrum in legis studio occupatum* i. e. *facit Deus, ut legis studium et obsequium totum occupet animum vestrum*. De h. l. optat. cf. sub ἀγαθοποιέω monita. (Themist. II. p. 29.)

Διανύω, f. ύσω (διά, ἀνύω perficio; ὁδόν iter conficio Xen. Cyr. 1, 4. 28. 4, 2. 15.) *pervenio*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 12, 17. (Diod. Sic. 17, 39.)

Διαπαντός, adv. (διά, πᾶς) *per omne tempus*, *semper*, *perpetuo* Sir. 6, 36. 17, 13. 23, 10. 27, 11. 38, 29. 45, 13. Jud. 16, 16. Addit. ad l. Esth. 2, 2. 5. 6, 12. Prec. Man. v. 15. 1 Macc. 1, 36. 8, 15. 15, 25. 2 Macc. 14, 24. 34. 3 Macc. 7, 6. 9. (Diod. Sic. 2, 16. Xen. Cyr. 2, 1. 19.)

Διαπειλέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (διά, augens, ἀπειλέω) *comminor*, *minor* τινί 3 Macc. 6, 23. — absol. 7, 6. (Diod. Sic. 16, 27.)

Διαπειράζω, f. άσω (διά, πειράζω, periculum facio) *tento*, *exploro*, ita de personis fidem alicuius explorantibus, τινά 3 Macc. 5, 40.

Διαπείρω, f. περῶ (διά, πείρω) *perforo*, *transfigo*, τί 4 Macc. 11, 18. (Lucian. dial. deor. 10, 2.)

Διαπέμπω, f. ψω (διά, πέμπω, mitto) *mitto vel per regionem* vel *per loca, quae* interiecta *sunt* vel *nuntios mitto per diversa loca*, ἐπί τινος Jud. 14, 12. (absol. Xen. Cyr. 3, 1. 3. τινί 4, 55.) — τινά sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 3, 37. (Hdian. 8, 6. fin.) — medium: *mittendum curo aliquem*, *mitti iubeo aliquem* [de qua medii vi vid. sub ἀπογράφω observata], sq. πρός τινα Esr. 1, 26. 2 Macc. 11, 26. 3 Macc. 1, 8. (Xen. Cyr. 1, 5. 3.) — ἐπί τινα, *contra aliquem* 1 Macc. 5, 6.

Διαπεράω, ῶ f. άσω (διά, περάω) *traiicio*, sq. acc. fluminis [de accus. post vv. motus vid. sub ἀπέρχομαι observata] 1 Macc. 3, 37. 16, 6. (Isocr. ad Demonic. p. 6. ed. *Lange*) — abest accus. 1 Macc. 16, 6. — seq. ἐπί τινα it. πρός τινα 1 Macc. 5, 41. 43.

Διαπέτομαι, a. 2. διέπτην [cf. *Buttm*. §. 101. gr. max. §. 114. *Matth*. §. 240. *Rost* §. 84. — διά, πέτομαι) *pervolo*, sq. acc. rei, ut ἀέρα Sap. 5, 11.

Διαπίπτω, f. πεσοῦμαι a. 2. ἔπεσον, pf. πέπτωκα (διά, πίπτω) *dilabor* i. e. a) *disiicior*, *dissipor* 2 Macc. 2, 14. τὰ διαπεπτωκότα scil. βιβλία l. ἀπομνημονεύματα coll. v. 13. — b) *diffluo*, ita de carnibus putredine dilabentibus = *stückweise bald da, bald dort abfallen* 2 Macc. 9, 9. (iungitur ita c. διαλύεσθαι Plut. Phaedon. §. 29.) — c) de copiis dissipatis vel profligatis = *dissolvor*, *vernichtet werden* 1 Macc. 9, 49. — d) metaph. pro: *irritus fio*, ut οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου Jud. 9, 6. — ita pro נָפַל Jos. 21, 45. (πίπτω Plat. Euthyphr. §. 17. cado Liv. 2, 31. — διαπίπτω de indiciis frustratis Diod. Sic. 19, 33.)

Διαπονέω, ῶ f. ήσω (διά, πονέω) *elaboro*, *cum cura et labore perficio* 2 Macc. 2, 28. (Diod. Sic. 1, 74. Isocr. ad Phil. c. 35.)

Διαπορεύομαι, passiv. [verbi διαπορεύω, transire facio Xen. An. 2, 5. 18.] *transeo*, *traiicio*, sq. accus. loci [de quo vid. ἀπέρχομαι] Sir. 8, 16. 1 Macc. 3, 37. 5, 66. 6, 1. (Xen. An. 8, 3. 3.) — 1 Macc. 11, 60. διεπορεύετο πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι i. e. *continuavit iter, ubi flumen transgressus erat et in urbibus advenerat*; brevius: *continuavit iter trans fluvium et per urbes.*

Διαπράσσω, l. ττω, f. ξω (διά, πράσσω) *perficio*, ita med. διαπράσσομαι seq. accus. rei [cf. *Rost* §. 113, 3.] 2 Macc. 6, 29. 10, 38. (Dem. 1391, 1. Xen. Mem. 2, 9. 7.)

Διαπρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές. τό (διά, πρέπει) *eximius*, *excellens*, *praestans* 2 Macc. 10, 20. τὴν περιβολήν [de quo acc. epexeg. vid. αἰδήμων] 2 Macc. 3, 26. (Xen. Mem. 2, 1. 27.)

Διαπτύω, f. ύσω (διά, πτύω) *despuo*, metaph. pro: *contemno*, sq. acc. rei 4 Macc. 3, 18. quo l. codd. ἀποπτύσαι. (Dem. 313, 8.)

Διάπυρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (διά, πῦρ) *igne excandefactus*, *candens* 3 Macc. 6, 6. (Xen. Mem. 4, 7. 7.)

Διαπυρόω, ῶ f. ώσω (διά, πῦρ) *inflammo*, *incendo*, pass. διαπυροῦμαι, *inflammor*, *uror*, τῇ δίψῃ 4 Macc. 3, 15.

Διαριθμέω, ῶ f. ήσω (διά, ἀριθμέω, numero; dinumero, numerando discerno Plat. Phaedr. p. 273. E.) *reputo*, *in Rechnung bringen*, trop. pro: *in Anschlag bringen*, *berücksichtigen*, *rationem habeo*, ita medium: διαριθμοῦμαι, *apud animum meum reputo* [cf. *Rost* §. 113, not. 3. *Matth*. §. 492. *Win*. §. 39, 3.], seq. acc. rei 3 Macc. 3, 6.

Διαρκέομαι, οῦμαι, a. 1. p. διηρκέσθην [de aor. desinente in σθην vid. sub ἀκούω monita] passiv. verbi διαρκέω [in omne, quod metiendum est temporis spatium, sufficio Xen. Cyr. 6, 2. 27. διά, ἀρκέω] *plane acquiesco*, τινί, *in aliqua re*, *plane contentus sum cum aliqua re* [de dat. post vv. neutra et passiva animi sensus indicantia vid. *Matth*. §. 399, c. *Rost* §. 106, b. *Buttm*. §. 120, 3. 3. *Win*. §. 31, 1.] οὐ μόνον ταῖς — ἀσελγείαις διηρκέσθη *non solum acquievit in innumeris libidinibus* = *non solum continuo se dedit innumeris libidinibus* [ita *acquiesco* in aliqua re Cicer. ad fam. 4, 3. Sueton. vit. Tiber. c. 56.]

Διαρπαγή, ῆς, ἡ (διαρπάζω) *direptio* Tob. 3, 4. Jud. 2, 7. 4, 17. 7, 27. 8, 19. (Diod. Sic. 14, 53.)

Διαρπάζω, f. άσω et ap. Graecos seriores άξω [cf. *Lob*. ad Phryn. p. 241. *Matth*. §. 176, b. *Buttm*. gram. max. §. 92, not. 5. *Rost* §. 70, not. 5.] a. 1. p. διηρπάσθην, a. 2. p. διηρπάγην [de quo aor. vid. sub ἁρπάζω notata] f. 2. p. διαρπαγήσομαι (διά, ἁρπάζω) *diripio*, *in directas partes rapio*, seq. acc. rei Sir. 36, 30. Tob. 1, 20. — 1 Macc. 6, 24. 3 Macc. 5, 41. (Diod. Sic. 4, 66. Xen. An. 1, 2. 26.) — trop. *abripio* Sir. 6, 1. ἵνα μή — διαρπαγῇ — ἡ ψυχή σου scil. *ad temere* vel *male facta*.

Διαῤῥέω, f. ῥεύσομαι, a. 2. forma passiva, signif. activa διεῤῥύην [vid. *Buttm*. §. 101. gram. max. §. 114. *Matth*. §. 249. *Rost* §. 84. — διά, ῥέω fluo; perfluo Diod. Sic. 5, 13.] *diffugio* 2 Macc. 10, 20. (Plut. vit. Ages. c. 39. fin.)

Διαῤῥήγνυμι, f. ῥήξω, a. 1. ἔῤῥηξα, pf. διέῤῥηχα, p. p. διέῤῥηγμαι, a. 2. p. διεῤῥάγην, (διά, ῥήγνυμι, rumpo) *disrumpo*, *discindo*, perf. 2. signif. intransit. διέῤῥωγα, *discissus sum* [cf. *Matth.* §. 194, not. 3. *Buttm.* §. 101. §. 88, a. not. 2. §. 123, not. 7. gram. max. §. 97, not. 3. et 9. §. 113, not. 5. §. 114. *Rost* §. 84.] sq. acc. rei, ut χιτῶνα Bar. 6, 31. 4 Macc. 9, 11. τὸ σχοινίον Bar. 6, 43. (Ael. V. H. 9, 35.) — De personis vestimenta, qua parte pectus contegerent, dilacerantibus [de qua luctus testificatione cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trauer*] Jud. 14, 16. Esr. 8, 71. 73. 1 Macc. 2, 14. 3, 47. 4, 39. 5, 14. 11, 71. 13, 45. — pro קָרַע Jud. 11, 35. — pass. *disrumpor, ich zerplatze* Hist. bel. et drac. v. 27. (Ael. V. H. 3, 26. Xen. Cyr. 8, 2. 21.)

Διαρυθμίζω, f. ίσω (διά, ῥυθμίζω, ad numeros aptos redigo) *perfecte compono*, i. e. *ad ordinem perfectum revoco*, ut τὴν στοιχείωσίν τινος, *elementa alicuius* 2 Macc. 7, 22. (ῥυθμίζω τινά, mores alicuius ad ordinem revoco Ael. V. H. 1, 34.)

Διασαφέω, ῶ f. ήσω (διά, σαφής, manifestus) *manifestum reddo*, *clare et distincte doceo* vel *expono*, τί 2 Macc. 11, 18. (Xen. Mem. 3, 1. 11.) — sq. ὡς = ὅτι 2 Macc. 2, 9. (seq. ὅτι Xen. apol. Socr. §. 1.) — seq. orat. indir. 2 Macc. 3, 9. — addito λέγων 7, 7. περί τινος 1 Macc. 12, 8. (Diod. Sic. 11, 17.) — τινί 2 Macc. 1, 18. addito infinit. e quo, quum idem habeat subiectum cum verbo primario, abest accusativus subiecti [cf. *Matth.* §. 534. *Buttm.* §. 127. *Rost* §. 126, 2. *Win.* §. 45, 7.] 2 Macc. 1, 20. (sq. acc. c. inf. Diod. Sic. 13, 97.) — absol. 2 Macc. 10, 26.

Διασαφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (διά, σαφής) = σαφής sed fortius: *manifestus*, *clarus*, comparat. διασαφέστερος, *clarior*, neutr. διασαφέστερον, adv. *clarius* scil. quam antea factum est 4 Macc. 3, 6.

Διασείω, f. σείσω, a. 1. p. ἐσείσθην (διά, σείω) *discutio* [propr. Ael. V. H. 2, 14. Diod. Sic. 28, 87.] τινὰ τῶν ὑπαρχόντων i. e. διασείω καὶ ἀποστερέω τινὰ τῶν ὑ. 3 Macc. 7, 21. vid. de constructione praegn. sub ἀπό notata.

Διασκάπτω, f. ψω (διά, σκάπτω, fodio; perfodio, propr. Diod. Sic. 2, 13.) *diruo*, *everto*, = κατασκάπτω, sq. acc., ut πόλεις Jud. 2, 14.

Διασκεδάννυμι, f. σκεδάσω (διά, σκεδάννυμι) *dissipo*, [propr. Lucian. dial. deor. 20, 7. Xen. h. gr. 7, 1. 71.] i. e. *facio*, *ut dispareat*, *intereat*, *aboleatur*, *negligatur* l. *violetur aliquid*, ut ὁμίχλην Sap. 2, 4. τὰς ἀμπλαμίας 3 Macc. 2, 19. τὴν διαθήκην Cant. tr. puer. v. 10. — pro הֵפֵר Gen. 17, 14. τὰς ἐντολάς 1 Macc. 2, 31. τὰ νόμιμα 1 Macc. 6, 59. — 3 Macc. 5, 30. διὰ τὸ — νόημα i. e. *propterea*, *quod omnis de hac re cogitatio ex animo discusso erat.*

Διασκευάζω, f. άσω (διά, σκευάζω) *instruo*, τὰς δυνάμεις εἰς τ. πόλεμον 1 Macc. 6, 33. (Diod. Sic. 20, 16. Xen. h. gr. 3, 1. 25.)

Διασκευή, ῆς, ἡ, *apparatus*, ita de apparatu bellico 2 Macc. 11, 10. (Diod. Sic. 4, 38.)

Διασκιρτάω, ῶ f. ήσω (διά, σκιρτάω) *persulto* Sap. 10, 9.

Διασπείρω, f. σπερῶ, a. 1. ἔσπειρα, a. 2. p. ἐσπάρην (διά, σπείρω, *sero*) *dispergo*, τινὰ ἐν ἔθνεσι Tob. 13, 3. — Bar. 2, 4. 13. 29. 3, 8. Jud. 5, 19. de horum l. οὗ — ἐκεῖ per attract. pro ὅποι vid. sub ἐκεῖ observata. — pass. διασπείρομαι, *dissipor*, *ich zerstreue mich*, sq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 11, 47. (Ael. V. H. 3, 1. Xen. An. 1, 8. 25.)

Διασπορά, ᾶς, ἡ (διασπείρω) *dissipatio*, *dispersio*, a) ex metonym. abstracti pro concreto [vid. αἰχμαλωσία] pro: οἱ διασπαρέντες. Ita de Judaeis, qui ab exilio inde babylonico dissipati habitant in omnibus fere terris 2 Macc. 1, 27. — b) *conditio populi iudaici*, qua dispersus habitabat inter alias gentes Jud. 5, 19.

Διάσταλσις, εως, ἡ (διαστέλλω) *pactum*, *foedus* 2 Macc. 13, 25.

Διάστασις, εως, ἡ (διΐστημι, διαστῆναι) *distantia*, trop. *diversitas*, *discrimen*, *Unterschied*, 3 Macc. 3, 7. (ita *distantia* Cic. de amicit. c. 20.)

Διαστέλλω, f. ελῶ (διά, στέλλω) 1) *diduco* a) propr. Jud. 14, 15. διαστείλας [scil. τὴν αὐλαίαν] εἰσῆλθε coll. v. 14. (τὴν σκηνήν Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 29. ed. *Tauchn.*) — b) *separo*, τί Sir. 16, 24. 44, 23. τὶ ἀπό τινος Sir. 18, 3.— c) *dispono*, *ich ordne an*, τὰ διεσταλμένα = αἱ συνθῆκαι 2 Macc. 14, 28. — 2) med. διαστέλλομαι [explicatius edissero, clare et distincte mentem meam explico Pol. 3, 23. 5.] *praecipio*, *impero*, τινί, seq. infin. Jud. 11, 12. (Pol. 16, 285.)

Διάστημα, τος, τό (διΐστημι, διαστῆναι) *intervallum*, *Zwischenraum* 2 Macc. 14, 44. τοῦ χρόνου Sir. praef. prim. fin. 3 Macc. 4, 17. (Pol. 9, 1. 1. Xen. Ven. 2, 6.)

Διαστολή, ῆς, ἡ (διαστέλλω, diduco; diductio) *divisio*, metonym. pro: *terra cessa*, *abgetretenes Gebiet* 1 Macc. 8, 7. quo l. δ. dicuntur *terrae*, *quibus*, *divisione facta*, *cesserat* Antiochus et quas ab illo acceptas Eumeni tradiderunt Romani.

Διαστράπτω, f. ψω (διά, ἀστράπτω) *diffulguro* Sap. 16, 22.

Διαστρέφω, f. ψω (διά, στρέφω) *perverto* [i. e. distorqueo Xen. Conv. 7, 3.] *verkehren*, sensu ethico: *depravo*, *etwas Gutes zum Schlechten verkehren*, ut τὴν καρδίαν Hist. Sus. v. 56. τὸ κρίμα, *ius perverto* Sir. 19, 21. — ita pro הִטָּה מִשְׁפָּט Exod. 23, 6. — τὸν νοῦν Hist. Sus. v. 9. τὸ στόμα μου i. e. *blande ante locutus puris nunc verbis utor* Sir. 27, 23. — τινά i. e. *statum alicuius*, addito ἐν ταραχαῖς *turbis exortis* Sir. 11, 32. — passiv. διαστρέφομαι, *pervertor* i. e. *deterior redditur conditio mea* i. e. *male tractor* Jud. 5, 10. quo l. pro διετράφησαν [vid. διατρέφω] *Apel* habet διεστράφησαν. (Diod. Sic. 12, 12. Pol. 8, 243.)

Διασυρίζω, f. ίσω (διά, συρίζω) *sibilo* Cant. tr. puer. c. 26.

Διασφάλλω, f. αλῶ (διά, σφάλλω, quod vid.; labefacto; supplanto) *aberrare facio*, *decipio*, pass. διασφάλλομαι, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *fallor*, *ich täusche mich*, τινός [de quo genit. vid. ἁμαρτάνω, ἀπαλλοτριόω] 3 Macc. 5, 12. (Pol. 3, 81. 12.)

Διασχίζω, f. ίσω (διά, σχίζω) *diffindo* [ὄρη Ael. V. H. 3, 1.] τὴν ὁδὸν πρός τινα i. e. *intercludo viam ad aliquem* Sap. 18, 23.

Διασώζω, f. σώσω (διά, σώζω) *servo aliquem* vel *aliquid*, *per totum*, *quo est in periculo*, *tempus*, τινά vel τί Sap. 10, 4. 16, 11. Sir. 31, 12. 46, 8. Bar. 6, 55. 59. 2 Macc. 8, 27. 4 Macc. 17, 22. (Dem. 1479, 23. Xen. Mem. 2, 10. 2.) — τινά τινι, aliquem *aliqua re* Sap. 14, 5. τινί τι *alicui aliquid* 4 Macc. 2, 14. (Xen. h. gr. 6, 1. 3.) — τινὰ ἔκ τινος 2 Macc. 1, 25. — passiv. διασώζομαι, *ich werde errettet* 2 Macc. 3, 38. 4 Macc. 4, 14. ἔκ τινος 1 Macc. 9, 46. — passiv. signif. reflex. *servor*, *ich rette mich*, de personis fuga servatis, ubi Lat. *evado*, nos: *durchkommen* 1 Macc. 4, 26. addito nominat. qualitatis [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 2 Macc. 11, 12 bis. (Dem. 1478, 24. Xen. An. 7, 8. 19.)

Διάταγμα, τος, τό (διατάσσω) *mandatum, praeceptum* Sap. 11, 7. Addit. ad l. Esth. 2, 4. (Plut. vit. Marcell. c. 24 fin.)

Διάταξις, εως, ἡ (διατάσσω, dispono; ordinatio) *ordo*, de ordine militum instructo = *Schlachtreihe* Jud. 1, 4. 8, 36. (Dem. 309, penult.)

Διατάσσω, l. ττω f. ξω (διά, τάσσω, colloco) *dispono* i. e. a) *certo ordine compono* aa) univ., sq. acc. rei Sap. 11, 20. de h. l. dat. normae vid. ἀλήθεια. — Jud. 10, 3. (Xen. Oec. 3, 3. 4, 21.) — bb) in re militari α) *colloco, ich stelle auf*, τινά addit. ἐν c. dat. loci vel ἐπί c. acc. loci 2 Macc. 14, 22. 3 Macc. 5, 44. (Xen. An. 3, 4. 15.) — β) *aciem instruo* Jud. 2, 16. 2 Macc. 12, 20. 5, 3. (Xen. An. 1, 7. 1.) — b) *constituo, ich ordne an* = *iubeo*, ita med. = *equidem ipse iubeo*, τί 4 Macc. 8, 3. — passiv. *iubeor*, *ich werde beordert* 1 Macc. 6, 35. διατεταγμένοι ἑκάστῳ θηρίῳ scil. παραστῆναι. (sq. infin. Hdot. 1, 110.)

Διατάχους, adv. vid. διά no. I. 3. c.

Διατείνω, f. τενῶ (διά, τείνω, tendo; distendo) intr. *pertingo*, ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας Sap. 8, 1. (Diod. Sic. 2, 43. 3, 75.)

Διατελέω, ῶ f. έσω (διά, τελέω, finio, perficio) *permaneo*, sq. participio statum vel actionem durantem indicat, ut σιτούμενος = *semper alor* [cf. de participio post vv. permanendi et desinendi sub ἀπολείπω observata] 2 Macc. 5, 27. Addit. ad l. Esth. 6, 10. (Ael. V. H. 10, 6. Xen. Mem. 1, 2. 28.)

Διατηρέω, ῶ f. ήσω (διά, τηρέω) *servo diligenter* i. e. a) *diligenter curo, ut perduret aliquis* l. *aliquid*, seq. accus. Sap. 16, 26. Jud. 2, 10. de h. l. dat. commodi ἐμοί vid. sub ἄγω monita. — Sap. 11, 25. μῆνιν = *iram non compono, iram alo* Sir. 28, 5. τὰς ἁμαρτίας *curo ut mente reposita maneant peccata* Sir. 28, 1. de h. l. partic. διατηρῶν iuncto c. verbo διατηρήσει vid. sub ἀφομοιόω adnotata. — sq. duplic. accus. [de quo vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] 2 Macc. 14, 36. 15, 34. (Aristot. hist. an. 9, 7. Pol. 1, 7. 7. Dem. 238, 9.) — b) *observo*, ἐντολάς Sir. 1, 23.

Διατί, *cur?* vid. διά no. II. fin.

Διατίθημι, f. θήσω (διά, τίθημι, pono) *dispono* i. e. [constituo, bestimmen, anordnen Xen. Mem. 2, 1. 27.] a) *efficio, ut affectus sit aliquis aliquo modo* i. e. *tracto, behandeln*, τινά, addito adv. ita aa) activum 2 Macc. 9, 28. (Dem. 367, 5.) — bb) medium, ὀργίλως τινὰ διαθέσθαι, *efficere ut irascatur aliquis, exacerbare aliquem, bilem movere alicui* 4 Macc. 8, 8. — b) medium διατίθεμαι [de rebus meis dispono, v. c. testamento Dem. 1029, 27.] *constituo, sancio* Sap. 18, 9. τὸν — διέθεντο *legem illam* [scil. τῶν αὐτῶν ὁμοίως — μεταλήψεσθαι i. e. *ad earundem rerum tum secundarum tum adversarum communionem sese paratos esse*] *tanquam divinam uno animo constituerunt*. De formularum τιθέναι et τίθεσθαι νόμον discrimine cf. *Matth.* §. 492, 7. *Buttm.* §. 122, not. 3. *Rost* §. 113, 3. — διαθήκην μετά τινος *foedus pangere c. aliquo* 1 Macc. 1, 11. (τινί Aristoph. Av. v. 439.) — ὁδόν τινι i. e. *de agendi ratione, qua vel utendum est, convenio c. aliquo, ich bestimme vertragsmässig die Handlungsweise Jemandes* Jud. 5, 18.

Διατρέφω, f. θρέψω (διά, τρέφω) *continuo nutrio, ita alo, ut nihil desideretur*, τινά Jud. 5, 10. vid. de h. l. lect. sub διαστρέφω observata.

Διατρέχω, f. δραμοῦμαι (διά, τρέχω, curro; percurro) *discurro* Sap. 3, 7. καὶ — διαδραμοῦνται explica: καὶ ἔσονται ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦσαι. (Xen. Ven. 3, 5. 5, 7.)

Διατρίβω, f. ψω (διά, τρίβω, tero) *tero* i. q. τρίβω, scil. fortius a) propr. i. e. *reiben*, τοὺς ὀφθαλμούς Tob. 11, 12. — v. 8. (Hom. Il. 11, 847.) — b) trop. [χρόνον tempus tero Plat. apol. Socr. §. 32.] *commoror*, sq. ἐν c. dat. loci Jud. 10, 2. 2 Macc. 14, 23. (Jos. Ant. 5, 4. 2.)

Διατροφή, ῆς, ἡ (διατρέφω) *victus, alimenta* 1 Macc. 6, 49. (Xen. Vect. 4, 49.)

Διατυπόω, ῶ f. ώσω (διά, τυπόω) *per omnes partes formo*, πάλιν = *per omnes partes reformo, ganz umbilden, ganz umschaffen*, ὅλην τὴν κτίσιν Sap. 19, 6. (mente fingere l. agitare aliquid Hdian. 4, 3.)

Διαφαίνω, f. φανῶ (διά, φαίνω, quod vid.; facio ut pelluceat aliquid) *conspiciendum praebeo*, passiv. *conspiciendus praebeor, conspicior* = *appareo*, τινί Sap. 17, 6. (Hom. Iliad. 8, 491.)

Διαφαύσκω, f. φαύσω = διαφώσκω (διά, φαύσκω luceo) *pelluceo* Jud. 14, 3. ἡνίκα — ὄρθρος = *cum primo diluculo*. (Hdot. 3, 86. 9, 45.)

Διαφέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα (διά, φέρω) 1) *fero per locum* = *transporto*, τί sq. εἰς c. acc. loci Esr. 5, 55. — 2) *differo*, a) transit. i. e. *huc illuc fero, dispergo*, ita de clamore Sap. 18, 10. (de rumore Plut. vit. Galb. c. 7.) — de vasibus in varia loca distractis = *verschleppen* 2 Macc. 4, 39. — b) intransit. *differo* i. e. [diversus sum, differo ab aliquo, ich bin anders; sensu eminentiori:] *ich bin besser*, τινός, *als Jemand*, ubi Lat.: *praesto*, τινός [de quo genit. comparat. vid. ἀντιοχύω], addito dat. rei = *in aliqua re* [de quo dat. post vv. excellendi vid. *Matth.* §. 358, 2. *Rost* §. 106, not. 4. *Lob.* ad Phryn. p. 394.], ut σωφροσύνῃ. Addit. ad l. Esth. 2, 3. εὐνοίᾳ 3 Macc. 6, 26. (Xen. Mem. 3, 9. 1.) — πολιᾷ καὶ δόξῃ 2 Macc. 15, 13. (Diod. Sic. 1, 35.) — 3) pass. διαφέρομαι, p. p. διενήνεγμαι, a. 1. διηνέχθην [dissentio Xen. Cyr. 6, 1. 7.) *litigo, contendo*, τινί, c. *aliquo* [de quo dat. vid. ἀκολουθέω περί τινος, *de aliqua re*, 2 Macc. 3, 4. (τινί Dem. 236, 5. πρός τινα περί τινος Xen. An. 7, 6. 15. περί l. ὑπέρ τινος Dem. 1144, 26. Ael. V. H. 2, 34.) — absol. Sap. 18, 2.

Διαφεύγω, f. ξομαι (διά, φεύγω, fugio, diffugio) *effugio*, seq. ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 15, 21. Jud. 7, 19. — sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 12, 35. (Palaeph. fab. 43.) — seq. acc. [de quo vid. *Rost* §. 104, 2. b.], ut τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ 2 Macc. 7. 31. 3 Macc. 5, 13. (Palaeph. f. 21. Diod. Sic. 1, 40. Xen. Mem. 3, 12. 1.)

Διαφθείρω, f. φθερῶ (διά, φθείρω, perdo) 1) *penitus perdo* = φθείρω, sed fortius, *gänzlich verderben, vernichten*, τί Sap. 16, 19. 18, 12. ἀπό τινος pro: *partem* l. *classem alicuius rei* Sir. 47, 22. (Palaeph. f. 24. Lucian. dial. deor. 13, 2.) — τινά *vitam alicuius* = *interficio* Sap. 16, 5. 3 Macc. 1, 5. 2, 4. — εἰς μυριάδας ἀνδρῶν i. e. ἄνδρας εἰς μυριάδας 2 Macc. 12, 23. (Lucian. dial. deor. 18, 4. Xen. Hier. 3, 8. Thuc. 8, 85.) — 2) *corrumpo*, de viro feminam corrumpente = *vitio, stupro*, τινά 4 Macc. 18, 8. (Dem. contr. Timarch. p. 175. φθείρω Diod. Sic. 1, 23. Xen. Conv. 4, 53. cf. de hoc h. v. usu *Lob.* ad Phryn. p. 70.)

Διαφθορά, ᾶς, ἡ (διαφθείρω, perdo; corruptio) *interitus* Sir. 34, 5. τοῦ στρατοῦ 2 Macc. 8, 35. (navis Dem. 910, 10.)

Διαφορά, ᾶς, ἡ (διαφέρω) *differentia, discrimen, Verschiedenheit, Unterschied* Sap. 7, 21. Sir. praef. prim. Esr. 4, 39. 1 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 1, 87.)

Διάφορος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (διαφέρω, differo; diversus Xen. Mem. 1, 3. 2.) 1) *praestans, eximius*, ut δίφρος 2 Macc. 14, 21. (Diod. Sic. 1,

43. Xen. Mem. 4, 4. 15.) — neutr. τὸ διάφορον substantive [id. quod alicuius interest, commodum, utilitas] *pecunia*, qua aestimatur id, quod alicuius interest, ita *Ast* ad Theophr. c. 10. p. 112. ita de pecunia qua in donis alicui conferendis usus est aliquis 2 Macc. 1, 35. οἷς — μετεδίδου pro: ἐλάμβανε πολλὰ διάφορα, καὶ μετεδίδου οἷς ἐχαρίζετο. — 3. 6. (Pol. 23, 8. 11. Dion. Hal. Ant. 6, 58.)

Διαφυλάσσω, f. ττω f. ξω (διά, φυλάσσω, custodio; perpetuo custodio Xen. Cyr. 4, 5. 45.) 1) *perpetuo conservo*, sq. dupl. acc., uno obiecti, altero praedicati vel qualitatis [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω], ut ἄτρωτόν τινα 2 Macc. 10, 30. — 3, 15. 22. 3 Macc. 3, 3. (Xen. Mem. 1, 5. 2. h. gr. 3, 1. 4.) = *integrum conservo*, sq. acc. rei Jud. 11, 13. ἅ [scil. τὰς ἀπαρχὰς, τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου] διεφύλαξαν. 2 Macc. 15, 30. — πᾶσαν αἰσχύνην i. e. *semper et cuiuscunque* [vel *honestissimae*] *me pudet* Sir. 41, 16. (Plut. Ages. 2, 23. Isocr. de permut. p. 573. ed. *Lange*) — τινὰ ἀφόβως Sap. 17, 4. πάντα ἄνδρα ἐκ τῆς δυνάμεως = *copias omnes in castris contineo*, *die ganze Mannschaft beisammen halten* Jud. 7, 12. πατρῴους ἑορτάς *dierum festorum a maioribus acceptorum solemnia conservo* 2 Macc. 6, 6.— 2) *perpetuo tueor*, τινά Jud. 13, 16. 2 Macc. 1, 26. (Xen. Ages. 2, 24.) — τινὰ ἀπό τινος *tueor aliquem ab aliqua re* Sap. 10, 12. vel ἔκ τινος 10, 1.

Διαφωνέω, ῶ f. ήσω (διά, φωνέω, sono, voco; dissono, discrepo Plat. Cratyl. Tom. I. opp. p. 394. C.) ex usu interpret. alex. *desideror, ich werde vermisst*, *desum* Jud. 10, 13. — ita pro: נִפְקַד Num. 31, 49. נֶעְדַּר 1 Sam. 30, 19. cf. *Sturz* de dial. alex. p. 162. metaphoram petitam esse existimans a sono, qui, quando per plura loca huc illuc pervasit, tandem audiri desinit.

Διαχέω, f. χεύσω, a. 1. p. διεχύθην f. διαχυθήσομαι [cf. *Buttm.* §. 88, b. not. 4. — διά, χέω, fundo] *diffundo* i. e. a) *dissipo*, ut καπνόν Sap. 5, 14. τὰ ἐπάνω τινός i. e. *facio ut assurgat aliquid super aliquid* Cant. tr. puer. v. 23. — trop. de fama divulgata 3 Macc. 8, 7. — b) *facio ut liquescat aliquid* = *dissolvo* Sap. 2, 3. (Xen. Ven. 5, 3.)

Διάχρυσος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (διά, χρυσός) *auro distinctus*, *auro intextus* l. *perpunctus* 2 Macc. 5, 2. (Diod. Sic. 14, 109. Dem. 522, 2.)

Διαχωρίζω, f. ίσω (διά, χωρίζω) *seorsim colloco, separo*, passiv. διαχωρίζομαι, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *me separo*, a. 1. p. διεχωρίσθην, a) activ. τί τινος [de quo genit. vid. ἀπαλλάσσω] *aliquid ab aliquo* 1 Macc. 12, 36. τινὰ ἀπό τινος Hist. Sus. v. 51. (Diod. Sic. 20, 42.) — τινά trop. pro: *diversam conditionem alicui assigno* Sir. 36, 11. vel: *maiori hunc minori illum orno honore* v. 8. — b) passiv. ἀπό τινος Sir. 6, 12. Hist. Sus. v. 14. 52. — absol. Sir. 12, 9. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι notata.

Διαψεύδω, f. σω (διά, ψεύδω) *fallo*, ita act. Dem. 1482, 23. med. διαψεύδομαι, f. σομαι, *mendacio fallo*, *mentior*, *ich lüge* 1 Macc. 13, 19. (Ael. V. H. 2, 17.) — passiv. signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *fallor*, *ich täusche mich*, τινός *in einer Sache*, [de quo gen. cf. *Matth.* §. 338. *Rost* §. 108.] 3 Macc. 5, 12. (Dem. 1476, 14. Xen. Mem. 4, 2. 27.)

Διαψιθυρίζω, f. ίσω (διά, ψιθυρίζω, spiro, susurro, zischeln) *susurro*, *durch einander zischeln* Sir. 12, 18. (Lucian. Somn. s. Gall. §. 25.)

Δίγλωσσος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δίς, γλῶσσα lingua; duas linguas callens Diod. Sic. 17, 68.) *bilinguis*, *Doppelzüngler* Sir. 5, 9. 14. 10. 28, 13. (= ὃς δὲ μιῇ γλώσσῃ δίχ' ἔχει Theogn. v. 91.)

Διδακτός, ή, όν (διδάσκω) *doctus*, τινός *aliquam rem*, *peritus alicuius rei* [cf. *Matth.* §. 345. coll. §. 346, not. 1. *Buttm.* §. 115, 5. 1. *Rost* §. 108, not. 16. *Win.* §. 30, 4.] 1 Macc. 4, 7. (διδασκόμενος πολεμοῖο Hesiod. opp. v. 648.)

Διδασκαλία, ας, ἡ, *institutio*, *Unterweisung* Sir. 24, 31. 39, 8. (Plut. de puer. educat. c. 4. Xen. Cyr. 8, 7. 24.)

Διδάσκαλος, ου, ἡ (διδάσκω) *doctor* 2 Macc. 1, 10. (Xen. Mem. 4, 2. 2.)

Διδάσκω, f. ξω (δάω) *doceo*, seq. dupl. acc. uno personae, altero rei [cf. *Matth.* §. 418 f. *Buttm.* §. 118, 1. *Rost* §. 104. coll. *Win.* §. 32, 4. *Gesen.* Lehrg. der hebr. Sprache p. 812. *Ewald* hebr. Gram. p. 588. gr. min. p. 255.] *doceo aliquem aliquid*, pass. διδάσκομαι, *doceor*, seq. acc. rei [vid. αἰτέω] Sir. 45, 5. 17. Esr. 8, 7. 4 Macc. 17, 10. ἐδίδασκεν ὑμᾶς τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας. — v. 12. ἐδίδασκεν ὑμᾶς τοὺς ἐν πυρὶ Ἀνανίαν i. e. *docuit nos historiam Ananiae*. v. 13. — Sap. 6, 10. 9, 22. — διδάσκειν τινά Sap. 7, 22. Sir. 22, 7. 30, 3. Hist. Sus. v. 3. Esr. 8, 23. 9, 48. 49. τινὰ διά τινος, sq. ὅτι Sap. 12, 19. — τί Sir. 9, 1. 30, 36. Esr. 9, 55. quo l. οἷς per attract. pro ἅ. — 4 Macc. 18, 18. absol. Sir. 18, 12.

Δίδωμι, [3 plur. praes. διδόασι forma attic. 1 Macc. 8, 4. cf. *Win.* §. 14, 1. b. *Buttm.* §. 95, b. not. I. 1. gr. max. §. 107, not. 7. *Matth.* §. 210, 2. impf. 3 plur. ἐδίδουν pro ἐδίδοσαν [3 Macc. 5, 10. cf. *Win.* l. l. *Matth.* §. 210, 1.] f. δώσω, a. 1. ἔδωκα [de aor. 1. et 2. plur. vid. *Buttm.* I. 2. not. l. 8. gram. max. I. 2, not. 8. *Matth.* §. 210, 4. *Win.* §. 15.] pf. δέδωκα, a. 2. ἔδων [de optativi forma δῴην Sir. 50, 23. seriori aevo propria pro δοίην cf. *Buttm.* §. 95, b. not. I. 3. gr. max. 107. not. 9. *Matth.* §. 210, not. 1. *Rost* p. 250. *Lob.* ad Phryn. p. 346. *Win.* §. 14, 1. g.)

1) *do* i. e. [sponte do, neque officii ratione neque necessitate coactus] *largior*, *ich gebe*, *schenke*. a) univ. τινί τι Tob. 1, 16. 2, 14. Jud. 15, 11. 16, 19. Addit. ad l. Esth. 1, 17. Esr. 1, 7. 3, 5. 4, 22. 55. 56. 9, 54. 1 Macc. 10, 18. 54. 60. 80. 16, 19. 3 Macc. 1, 4. (Xen. Hier. 7, 8.) — sq. duplic. acc. uno obiecti altero praedicati vel finali = *etwas als etwas* [vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] et dat. pers. 1 Macc. 10, 39. — ad normam hebr. לְ τὶ εἴς τι, *etwas zu etwas* [vid. εἰς] ut ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ἀκκαρὼν — εἰς κληροδοσίαν 1 Macc. 10, 89. — ex usu graecitatis serioris ἔν τινι pro: εἴς τι 2 Macc. 4, 30. — τινὶ ἀπό τινος, it. ἔκ τινος *Jemandem von Etwas geben* Bar. 6, 11. de h. l. futuro vid. ἀγαλλιάομαι. — Tob. 4, 16. — τινί *alicui* sine accus. rei = *benignum me exhibeo alicui* Sir. 12, 4. 5 bis. 7. 14, 13. Tob. 4, 17. 42, 2. Esr. 4, 42. — τί Sir. 20, 13. Esr. 4, 51. 5, 45. 6, 25. 1 Macc. 3, 30. — absol. Sir. 14, 6. 41, 22.

b) de personis Deo offerentibus aliquid, ubi Lat. *offero*, nostrates: *darbringen*, τί Sir. 38, 11. τινί 32, 10. τί τινι εἴς τι *zu etwas*, *als etwas* [vid. εἰς] Jud. 16, 19. (Hom. Iliad. 12, 6.)

c) de personis et rebus, [Sir. 1, 10.] quae, ut contingat alicui aliquid vel ut habeat aliquis aliquid, auctores sunt, *do* = *auctor sum*, *ut habeat aliquis aliquid* aa) univ. τινί τι Sir. 25, 24. 30, 11. 28 bis. 49, 5. Bar. 4, 3. Jud. 12, 2. Hist. bel. et drac. v. 26 bis. Esr. 3, 13. 8, 80. 81. 1 Macc. 1, 13. 3, 28. 8, 26. 28. 10, 6. 8. 11, 58. 14, 32. 15, 38. 3 Macc. 7, 12. — 1 Macc. 12, 25. οὐκ ἔδωκαν αὐτοῖς [= *denegabant*]

ἀνοχήν, κέρας διδόναι τινί trop. *vires alicui largiri* i. e. *augere vim et potestatem alicuius* 1 Macc. 2, 48. οὐκ — ἁμαρτωλῷ i. e. *non erant ex iis, qui vim et auctoritatem peccatoris illius* [Antiochi puta Epiphanis] *munirent.* — — τινί Sir. 37, 27. 44, 23. ἔδωκεν — ἐν κληρονομίᾳ scil. μερίδα. — τί Sir. 1, 10. 36, 25. καρδία — δώσει λύπην scil. ἀνθρώπῳ (Dem. 704, 5.) — de personis, quae, ut Deo contingat vel offeratur aliquid, auctores sunt, ut διδόναι θεῷ ἀγαλλίαμα Tob. 13, 11. vel ἀνθομολόγησιν s. ἐξομολόγησιν = ἀνθομολογεῖσθαι s. ἐξομολογεῖσθαι θεῷ Sir. 17, 22. 18, 27. 47, 8. — δόξαν = δοξάζειν τὸν θ. Sir. 51, 17. Bar. 2, 17. 18. Esr. 9, 8. 4 Macc. 1, 13. εὐλογίαν = εὐλογεῖν θεόν Sir. 50, 20. alii ad num. 3. h. l. referunt. — μεγαλωσύνην Sir. 39, 15. Tob. 12, 6. ὁμολογίαν Esr. 9, 8. (Palaeph. f. 43.) — δικαίωμα vel δικαιοσύνην, *auctor sum, ut contingat alicui, quod iustum et aequum est* Bar. 2, 17. 18. = *ut honor contingat alicui.* — Sir. 47, 10. ἔδωκεν — εὐπρέπειαν *auctor extitit honores et decus suum festis diebus servandi:* — Formulae notandae: ἀφορμὴν διδόναι *occasionem praebere* 3 Macc. 3, 2. ἐλπίδα δίδωμί τινι, *spem facio alicui*, sensu malo = *verba do alicui* Sir. 13, 6. ὁδόν τινος δ. τινί trop. pro: *occasionem rei praebeo alicui* Sir. 47, 23. πίστεις δ. *promissa do* 3 Macc. 3, 10. τόπον δ. τινι, *locum do alicui* trop. vel pro: *occasionem praebeo alicui* Sir. 4, 5. vel pro: *admitto aliquem* i. e. aut *assensum praebeo alicui* Sir. 13, 21. aut *rationem habeo alicuius* Sir. 19, 16. 38, 12. — Interdum, ut ποιέω, τίθημι sic iungitur c. substantivo, ut circumscribat verbum huic cognatum, ut ἀπόκρισιν δίδωμι Sir. 8, 9. δόξαν δ. τινι Esr. 8, 4. ἐντολὰς δ. 2 Macc. 3, 7. 14, 3. μῶμον δ. τινι = μωμοῦμαί τινα i. e. vel: *maculam adspergo alicui* Sir. 11, 31. abest dat. pers. et additur ἐν c. dat. status, in quo versatur aliquis Sir. 30, 31. 47, 20. vel: *vituperio utor* ἐν ἀγαθοῖς i. e. *quum benefacio* Sir. 18, 14. ῥίζαν δ. εἰς βάθος i. e. ῥιζῶ l. ῥιζοῦμαι εἰς βάθος, *altos radices ago* Sap. 4, 3. σύνθημά τινος δ. *promissionem rei do* 3 Macc. 8, 23. 13, 15. τιμὴν δ. τινι Sir. 10, 27. — — bb) de Deo, auctore, ut contingat vel accidat alicui aliquid, ubi, quum explicatius loquimur, *do, largior, potestatem facio, concedo, geben, verleihen, zu Theil werden lassen* et, ubi de malis et calamitatibus agitur [v. c. 1 Macc. 4, 32.] verbis utimur: *immitto, afficio, verhängen.* Ita τινί τι Sap. 3, 14. 7, 7. 17. 9, 4. 10, 2. 10. 14. 11, 4. 7. 18, 4. Sir. 6, 36. 15, 17. 20. 17, 2. ἔδωκεν — ἐπ' αὐτῆς 17, 19. 23, 4. quo l. μὴ δῷς μοι = *fac, ut absit a me* Sir. 36, 20. 21. 37, 21. 38, 6. 43, 33. 45, 7. 17. ἔδωκεν αὐτῷ — ἐξουσίαν *concessit et in legibus suis potestatem* ἐν διαθήκαις κριμάτων *pertinentem ad leges in sententiis ferendis sequendas* 45, 20. 26. 46, 9. 47, 22. 50, 23. 51, 17. 22. 30. Bar. 1, 12. 20. 2, 14. 21. 31. 35. Tob. 7, 18. Hist. Sus. v. 50. Esr. 4, 60. 62. 8, 79. 87. 1 Macc. 4, 32. 5, 62. 7, 38. 2 Macc. 1, 3. 10, 38. 4 Macc. 13, 13. — τινί τινά τι Tob. 8, 6. — de diis gentilium Bar. 6, 35. 53. — δίδοταί τι παρὰ τὸν κύριον Sap. 6, 3. Tob. 5, 19. Esr. 8, 6. — δίδωμί τινι, seq. infinit. obiecti nota Sir. 50, 23. 24. quo l. ad praecedentem accus. εὐφροσύνην explicationis ergo additur infinit. καὶ [= *nempe* vid. καί] γενέσθαι εἰρήνην, subsequente ἐμπιστεῦσαι = ὥστε ἐμπιστεῦσαι μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ. — Sap. 7, 15. Tob. 10, 13. (Theogn. v. 332. Xen. Cyr. 5, 1. 29.) — abest infinit. facile e contextu cognoscendus vel cogitatione addendus, ut ἐγκρατεύεσθαι Sap. 8, 21. vel φαγεῖν Sir. 45, 21. — δός λόγον μοι — εἰς χρεῖμα scil. εἶναι Jud. 9, 13. δώη σε εἰς χάρων scil. εἶναι 10, 8. — — τί Sap. 9, 17. 12, 11. 20. Sir. 17, 5. 26, 3. 23. 31, 17. Tob. 4, 19. — τὰ διδόμενα, *quae dantur* a Deo Sap. 7, 15. — τὶ εἴς τι, *auctor sum, ut ingrediatur aliquid in aliquid*, ut πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας Jud. 16, 17. cf. de his verbis ex Jes. 66, 24. desumtis et pertinentibus ad miseriam perpetuam describendam. — τὶ εἰς τὴν καρδίαν τινός = *auctor sum ut constituat aliquis aliquid apud animum suum* Esr. 8, 25. τὶ εἰς τὸ στόμα τινός Addit. ad l. Esth. 4, 10. (εἰς τὰς ψυχάς Xen. Cyr. 8, 2. 20.) τὰ ἐν στόματί τινος, ut αἰνέσεις 3 Macc. 2, 20. — Formulae notandae: δίδωμί τι ἐν τῇ δεξιᾷ vel ἐν χειρί τινος ita *do alicui aliquid ut maneat in manibus eius* Sir. 47, 5. Jud. 9, 9. vel ex usu graecitatis serioris posito ἐν pro εἰς Jud. 9, 2. δίδωμί τινι διαθήκην τινός Sir. 47, 11. Vide ad h. l. sub διαθήκη in fin. notata. — δίδωμί τινι ἡμέρας καὶ καιρούς, *auctor sum, ut habeat aliquis dies et tempora sua* Sir. 17, 2. δ. τινι ὁδὸν ἐπιστήμης, i. e. *curo, ut inveniat aliquis vim ducentem ad* ἐπιστήμην i. e. ἐπιστήμης *consequendae occasionem suppedito alicui* Bar. 3, 27. 36. — δ. ὁδόν, τρίβον, *auctor sum, ut viam, tramitem inveniat aliquis* Sap. 14, 3. — δ. τινι ὅρκους καὶ συνθήκας τινάς, *foedera do alicui iureiurando interposito, quibus inest aliquid* Sap. 12, 2. δ. τόπον μετανοίας, it. μετάνοιαν, *occasionem meliorem mentem sumendi praebeo* Sap. 12, 10. 19. δ. φόβον τινὸς ἐπὶ καρδίαν, *animo alicuius indo reverentiam erga aliquem* Bar. 3, 7. δ. χάριν καὶ μορφὴν ἐνώπιόν τινος, *gratiam, quae est in forma venusta, concilio alicui coram aliquo* Tob. 1, 13. Cf. ad h. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 854—856. — δόξαν τινι Cantic. tr. puer. v. 19.

2) *trado* i. e. a) *porrigendo trado, darreichen, reichen*, τινί τι Sir. 45, 5. ἔδωκε — ἐντολάς i. e. *legis tabulas* coll. Exod. 31, 18. 32, 15. 16. Deut. 9, 10. — δεξιάν l. δεξιάς τινι vid. δεξιός Tob. 5, 3. 9, 5. 6. 10, 2. Jud. 10, 5. Esr. 1, 8. 9. 3, 9. 8, 17. 18. 19. 1 Macc. 11, 37. 12, 4. — Jud. 15, 12. scil. τοὺς θύρσους. (Xen. Cyr. 1, 3. 8.) — absol. Sir. 25, 25. δίδου scil. ἀποστάσιον. — 2 Macc. 15, 15. scil. ῥομφαίαν. Jud. 7, 21. ἐν μέτρῳ ἐδίδοσαν αὐτοῖς πιεῖν i. e. *mensura adhibita porrigebant illis aquam, ut biberent.* (sq. infin. Ael. V. H. 9, 15. Lucian. dial. deor. 7, 5.) — *obiiciendi* l. *proiiciendi* sensu Hist. bel. et drac. v. 32 bis. (Hom. Iliad. 23, 21.) — b) de parentibus filiam suam in matrimonium dantibus alicui διδόναι τινά τινι γυναῖκα [de quo dupl. acc. vid. ἀβοήθητος, ἁγιάζω] Tob. 3, 17. vel ad normam hebr. לְ τινά τινι εἰς γυναῖκα [vid. εἰς] Tob. 6, 10. 15. 1 Macc. 10, 54. abest alter accus. γυναῖκα Tob. 3, 9. 6, 12. 13. 7, 11. 1 Macc. 11, 9. 10. 12. (Dem. 954, 23. Xen. Cyr. 8, 1. 19. Ael. V. H. 12, 47.) — — c) de personis curae et fidei alicuius tradentibus aliquem vel aliquid = *concredo, committo*, τινί τινα Tob. 10, 11. τινί τι Sir. praef. prim. 1 Macc. 6, 15. τί 2 Macc. 13, 14. τινί 1 Macc. 10, 32. scil. τὴν ἄκραν. — ὅμηρα *obsides do* 1 Macc. 8, 7. (Xen. Cyr. 5, 1. 28.) — — d) de personis consecrantibus vel dicantibus alicui aliquid, ut τὴν ψυχὴν τῇ σοφίᾳ Sir. 6, 31. (Hdot. 3, 19. Dem. 301, 20.) — — e) de personis arbitrio alicuius tradentibus aliquem l. aliquid = *preisgeben*, τινί τινα Sap. 12, 9. Bar. 2, 4. in quibus l. alter acc. ὑποχειρίους = *ut subditi sint* = *subiicio aliquem alicui.* (Xen. Cyr. 4, 6. 2.) — τινί τινα addito εἰς finali [vid. εἰς] Sir. 34, 6. Tob. 3, 4. Jud. 2, 7. 11, 15. — abest dat. pers. Jud. 2, 11. 27. 4, 1. 12. 8, 19. 9, 3. 4. 10, 12. 16, 5. τινί τινα ἔκδοτον *Jem. einem preisgeben* Hist. bel. et drac. v. 22.

(Palaeph. f. 21.) — τινί τι Sir. 9, 2. 6. 26, 19. 49. 5. 2 Macc. 15, 33. 3 Macc. 6, 6. — ἐδόθη τι ἐν χειρί τινος *traditum est aliquid in manus alicuius ut maneat in illis* 1 Macc. 2, 7. — τὴν ψυχὴν ὑπέρ τινος, *animam trado pro aliquo*, ita de sponsore damni vel etiam servitutis periculo sese opponenti pro aliquo Sir. 29, 15. de mercenario vitam et vires insumente pro aliquo 7, 20. (Hom. Il. 5, 397. 23, 21. Od. 24, 65.) — ἐμαυτὸν τῷ κινδύνῳ 1 Macc. 11, 23. 14, 29. abest τῷ κινδύνῳ cogitatione addendum 1 Macc. 6, 44. 3 Macc. 2, 31. (εἰς τοὺς κινδύνους Pol. 3, 19.) — f) ἐμαυτόν vel τὴν ψυχήν μου aut τὴν καρδίαν μου δίδωμι εἴς τι *do s. dedo me vel animum meum alicui rei, ich gebe mich einer Sache hin = totus sum in aliqua re*, ut εἰς τὴν τοῦ νόμου — ἀνάγνωσιν Sir. praef. prim., εἰς εὐωχίαν 3 Macc. 5, 17. εἰς λύπην Sir. 30, 21. 38, 20. (Dion. Hal. de compos. verb. p. 402. Diod. Sic. 17, 108.)

3) *edo, profero*, ut εὐωδίαν Sir. 24, 15. — ita pro נָתַן Cant. 1, 12. τὰ γεννήματα, καρπόν Sir. 23, 25. 1 Macc. 14, 8. — pro נָתַן Ps. 1, 3. φωνήν Jud. 14, 9. — pro נָתַן Ps. 104, 12. — εὐλογίαν κυρίου *bona vota a Domino* [Num. 6, 23.] *praescripta pronuntio*, ubi nostrates: *den Segen sprechen* Sir. 50, 20. Vide tamen sub no. 1, b. aa. observata. —

4) *reddo*, ubi alias ἀποδίδωμι, ita a) de tributo lege praescripto, in quibus Lat. *solvo*, τινί τι Sir. 7, 31. Tob. 1, 6. 7. Esr. 5, 54. 1 Macc. 8, 4. 7. 10, 36. 41. (Palaeph. f. 38. Xen. Cyr. 3, 3. 6.) — τί Esr. 2, 19. 1 Macc. 8, 7. τὶ ἀπό τινος 1 Macc. 10, 40. 15, 31. 35. 2 Macc. 12, 11. 4 Macc. 4, 16. τινί τι ἀπό τινος l. ἔκ τινος Esr. 6, 29. 1 Macc. 10, 44. 45.

5) permutatur [ut apud Hebraeos שׂוּם cum נָתַן] cum verbo τίθημι i. e. a) *pono* aa) propr. τὶ εἰς τὸ στόμα τινός Hist. bel. et drac. v. 27. τὶ ἐπί τινος l. ἐπί τι Sir. 22, 25 bis. τὶ ἔν τινι 27, 23. ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σκάνδαλον *er wird in deine Worte etwas Anstössiges legen* i. e. *verba tua interpretabitur, ut offensionis aliquid habere videantur*. — bb) ad normam hebr. נָתַן לֵב, τὴν καρδίαν δ. εἴς τι *animum adverto ad aliquid, animum alicui rei applico* Sir. 31, 6. 38, 27. 28. — δίδωμι καρδίαν seq. infinit. Sir. 35, 26. — pro נָתַן Coh. 8, 9. 16. Dan. 10, 12. — τοὺς ὀφθαλμοὺς εἴς τινα, *oculos ad aliquem dirigo* Tob. 3, 12. — b) *constituo* aa) νόμον, πρόσταγμα, *legem, praeceptum*, κατὰ πρόσωπόν τινος *in conspectu alicuius = coram aliquo*, ita ratione habita legislationis sinaiticae factae populo sub radicibus montis congregato Bar. 1, 18. 2, 10. coll. Exod. 20. — addito dat. pers. Esr. 1, 6. 2 Macc. 2, 2. 7, 30. 4 Macc. 2, 23. — ἐν χειρί τινος Esr. 8, 82. — bb) τινὰ εἴς τι *aliquem ad faciendum aliquid* Esr. 8, 49. — pro נָתַן Exod. 7, 1. עָשָׂה Ezech. 37, 22. εἰς χάριν *aliquam auctricem vel instrumentum gratiae* Jud. 10, 8. — τινά τι, addito εἴς τινα i. e. *in commodum alicuius* Jud. 14, 2. de h. l. futuro quatenus vim imperativi habeat vid. sub ἀναλαμβάνω observata.

Διεγείρω, f. γερῶ (διά, ἐγείρω) = ἐγείρω sed fortius: *excito* i. e. a) *expergefacio*, τινά 3 Macc. 5, 15. passiv. *expergefio* Addit. ad l. Esth. 1, 12. (Hdian. 2, 1. med.) — b) metaph. *erigo* i. e. aa) *alacrem reddo*, τινὰ τοῖς θυμοῖς [de quo dat. vid. sub ἀδρανής monita] 2 Macc. 15, 10. — bb) *confirmo, firmum reddo*, ut λογισμόν 2 Macc. 7, 21. — cc) *exstruo*, ut πύλας Jud. 1, 4. (ita ἐγείρω Hdian. 3, 15. 6. Ael. V. H. 11, 18. *excito* Caesar. b. civ. 1, 26. Cic. de legg. 2, 27.)

Διεκκύπτω, vid. διακύπτω.

Διεμπίμπλημι, f. πλήσω (διά, augens πίμπλημι) *penitus impleo, ganz erfüllen*, τινά τινι *aliquem aliqua re* [de quo dat. cf. *Matth.* §. 352, not. *Rost* §. 108, not. 15.] 2 Macc. 4, 40.

Διεξάγω, f. άξω (διά, ἐξάγω educo; educo per aliquid) *transigo* a) transit. = *perago*, τί ut τὰ ἔργα ἐν πρᾳότητι Sir. 3, 17. τὰ πρός τινα εἰρηνικῶς 2 Macc. 10, 12. — b) intrans. *me gero, versor c. aliquo, ich betrage mich*, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Addit. ad l. Esth. 2, 2. — αὐστηρότερον πρός τινα 2 Macc. 14, 30.

Διέξοδος, ου, ἡ (διά, ἔξοδος) *via, per quam exit aliquis; exitus* Sir. 25, 24. (Hdian. 8, 1. 11.) —

Διέπω, f. ἕψω (διά, ἕπω) *administro, guberno*, τί Sap. 9, 3. 12, 15. (Aristot. de mundo 6, 15.)

Διερεθίζω, f. ίσω (διά, ἐρεθίζω) *perpetuo vel omni vi irrito*, sq. acc. rei, ut πῦρ i. e. *ignem suscito* l. *accendo* 4 Macc. 9, 19. (φέψαλον Aristoph. Lysistr. v. 107.)

Διερευνάω, ῶ f. ήσω (διά, ἐρευνάω) *pervestigo, perscrutor*, τί Sap. 6, 3. 13, 7. (Plut. vit. Ages. c. 11.)

Διερμηνεύω, f. σω (διά, ἑρμηνεύω) *interpretor* 2 Macc. 1, 36. (Pol. 3, 22. 3.)

Διέρχομαι, f. ἐλεύσομαι [de quo fut. vid. ἀπέρχομαι] a. 2. διῆλθον dep. med. c. aor. 2. act. (διά, ἔρχομαι) 1) *permeo, peragro, pertranseo* a) de personis, sq. acc. viae vel rei [de quo vid. sub ἀπέρχομαι observata] Sap. 14, 5. Jud. 2, 24. 10, 10. 13, 10. 1 Macc. 11, 62. 2 Macc. 14, 45. (Hdian. 5, 1. 17. Xen. Cyr. 1, 1. 5.) — διά τινος Sap. 19, 8. 1 Macc. 5, 48. 51. 4 Macc. 18, 13. — sq. ἐν c. dat. loci per attract. pro: ἀφικόμενος ἐν τόπῳ τινὶ διέρχομαι αὐτόν Sir. 39, 4. 1 Macc. 3, 8. sq. ἕως c. genit. loci 1 Macc. 1, 3. sq. ἐν c. dat. rei Sir. 28, 19. μακάριος — ὃς οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς explica: ὃς οὐκ ἦν ἐν τ. θ. αὐτῆς [scil. τῆς γλώσσης] καὶ διῆλθεν αὐτήν. Similiter nostrates: *„das böse Maul* od. *das Schandmaul Jemandes passiren."* — b) de rebus, ut de navi fluctus secante, sq. accus. Sap. 5, 10. de gladio, τί Jud. 6, 6. 16, 9. de precibus νεφέλας penetrantibus Sir. 32, 17. (Hom. Il. 20, 100. Palaeph. f. 1.) — 2) *transeo*, de tempore = *exigor, elabor, praetereo* Tob. 1, 21. quo l. pro ἡμέρας legendum esse ἡμέραι codd. auctoritate *Ilgen* observavit. Jud. 7, 31. 1 Macc. 12, 10. 2 Macc. 1, 20. 22. (Plut. vit. Ages. c. 3. Dem. 29, penult.)

Διεστραμμένως, adv. (διέστραμμαι, διαστρέφω, perverto) *perverse*, δ. πορεύομαι μετά τινος *via perversa* l. *tortuosa incedo* c. *aliquo* metaph. pro: *malis exerceo aliquem* Sir. 4, 17.

Διετής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δίς, ἔτος) *biennis* 2 Macc. 10, 3.

Διευλαβέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (διά, augens, εὐλαβέομαι) *valde timeo*, τινά 2 Macc. 9, 29. (Dem. 1406, 24.)

Διηγέομαι, οῦμαι f. γήσομαι, dep. med. (διά, ἡγέομαι) *expono, narro*, τί τινι, 1 Macc. 5, 25. 8, 2. quo l. διηγήσαντο = *man erzählte*. Cf. de subiecti omissione *Matth.* §. 294. *Buttm.* §. 116, not. 12. *Rost* §. 100, not. 2. *Win.* §. 66. I. 3. — 1 Macc. 10, 15. 11, 5. (Xen. Oec. 7, 9.) — τί Sir. 17, 8. 39, 10. 43, 24. 44, 15. Sir. 17, 7. 33, 6. (Hdian. 2, 15. 13. Xen. Cyr. 1, 2. 6.) — εἰς ὦτά τινος i. e. *ita ut penetrent verba in aures audientis = auditoribus attentis* Sir. 25, 9. τὶ ἐν γραφῇ *literis expono aliquid* Sir. 44, 5. — abest acc. rei facile cogitatione addendus et

additur ἐν c. dat. pers. = *in praesentia alicuius* i. e. *coram aliquo* Sir. 19, 7. — τινί 22, 8 bis.

Διήγημα, τος, τό (διηγέομαι) *narratio, historia, id quod memoriae proditum est* Sir. 8, 8. 9. 2 Macc. 2, 24.

Διήγησις, εως, ἡ (διηγέομαι) *narratio* i. e. *actus narrandi* Sir. 6, 34. 9, 15. 22, 6. 27, 11. 13. 38, 25. 39, 2. 2 Macc. 2, 32. 6, 17. (Pol. 6, 36. 4.)

Διήκω, f. ξω (διά, ἥκω) *permeo, penetro*, διά τινος Sap. 7, 24. (Diod. Sic. 1, 2.)

Διηνεκῶς, adv. (διηνεκής) *continuo*, de tempore: *perpetuo, beständig*, Addit. ad l. Esth. 2, 4. 3 Macc. 3, 11. 22. 4, 16. (Aesop. f. 108.)

Διΐστημι, f. διαστήσω (διά, ἵστημι, colloco; seorsim colloco) 1) in temporibus transit. signif. *seiungo, separo* τινὰ ἀπό τινος εἴς τινα = *pello aliquem ab aliquo ad aliquem* Sir. 28, 14. (Ael. V. H. 6, 14.) — 2) intemnor, intrans. signif. a) *disto*, ita perf. διέστηκα, metaph. *alienus sum*, τινός, *ab aliqua re* [de quo genit. vid. ἀπαλλοτριόω], ut τῆς ἡμετέρας χρηστότητος Addit. ad l. Esth. 6, 9. — b) med. διΐσταμαι i. q. ἵσταμαι, sed fortius: *apud animum meum constituo*, a. 1. διεστησάμην, seq. infinit. 2 Macc. 8, 10.

Δικάζω, f. άσω (δίκη) 1) act. *iudico* i. e. *ius dico, richten*, τινά Bar. 2, 1. Esr. 8, 2. (Ael. V. H. 14, 34.) — 2) med. *iudicio contendo, litigo*, μετά τινος, *cum aliquo* Sir. 8, 14. Dem. 1124, 11. Xen. Cyr. 1, 2. 7.)

Δικαιοκρίτης, ου, ὁ, *iuste iudicans* = ὁ δικαίως κρίνων 2 Macc. 12, 41. (Hephaest. apotel. p. 18.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 601. —

Δικαιολογία, ας, ἡ (δικαιολόγος) *causae prolatio* 2 Macc. 4, 44. (Plut. vit. Pericl. c. 30.) —

Δίκαιος, αία, αιον, *qui* τὴν δίκην *servat* i. e. [in quo nec abundat aliquid, neque deficit, numeris suis absolutus, aequabilis Xen. Cyr. 2, 2. 26.] a) *qui suum cuique tribuit, iustus*, de personis Tob. 14, 9. ὁ δίκαιος, collective [vid. ἀγαθός] Sap. 12, 19. = de Deo, it. de providentia div. Sap. 12, 15. Bar. 2, 9. Tob. 3, 7. Addit. ad l. Esth. 4, 7. Cant. tr. puer. v. 3. 2 Macc. 1, 24. 12, 6. 3 Macc. 2, 3. c. artic. 1, 25. — de rebus, ut βασιλεία 4 Macc. 2, 23. κρίσις Tob. 3, 2. 2 Macc. 2, 18. 3 Macc. 2, 22. νόμος Addit. ad l. Esth. 6, 14. τὰ πρός τινα 2 Macc. 7, 36. (Plut. vit. Aristid. c. 7. Xen. Conv. 4, 1.) — neutr. singulari num. δίκαιον, seq. infinit. = *iustum et aequum est*, ut οὐ δ. ἀτιμάσαι Sir. 10, 22. 2 Macc. 9, 12. 4 Macc. 6, 34. (Xen. An. 6, 1. 3.) — τὸ δίκαιον = *id quod iustum et aequum est* 2 Macc. 4, 34. 10, 12. 3 Macc. 2, 25. plur. τὰ δίκαια Esr. 4, 39. 1 Macc. 11, 33. 2 Macc. 11, 14. 13, 23. ἀποφέρειν τὰ δ. i. e. *iustam poenam luere* 14, 30. — plur. sine artic. δίκαια = *ius* 1 Macc. 7, 12. (Xen. Mem. 4, 8. 9.) — Sir. 36, 3. ἐρώτημα δικαίων i. e. *interrogatio* δικαίων *ope facta* i. e. *interrogatio adminiculorum iusti et aequi cognoscendi ope*. — — b) *qui legi convenienter vivit* = *probus, pius* 3 Macc. 3, 5. (Hom. Il. 11, 832. 13, 8. Od. 2, 282.) — de viris pietatis et probitatis laude in V. T. libris florentibus ut de Loto Sap. 10, 6. de Jacobo v. 10. de Josepho v. 13. de populo israel. v. 20. 11, 14. 12, 9. 16, 17. 23. 18, 7. 20. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 9. — praefixo artic. ὁ δίκαιος, *probus ille*, quem scil. nostis l. quem omnes norunt, ita de Noacho, Abrahamo, Loto Sap. 10, 4. 5. 19, 17. — de quocunque Judaeo paternae religionis tenacissimo et ad legem Mosis vitam componente, ita δανιὴλ ὁ δίκαιος 4 Macc. 16, 21. ἡ μήτηρ — τὸ δίκαια 28, 6. — sing. ὁ δίκαιος, collective [vid. ἀγαθός] Sap. 2, 12. 18. 3, 10. οἱ δ. Tob. 13, 13 bis. 4 Macc. 18, 15. — sine artic. Sap. 5, 15. Sir. 9, 16. 32, 6. 7. 44, 17. Tob. 4, 17. 13, 9. Cant. tr. puer. v. 63. Bar. 6, 73. Hist. Sus. v. 3. 53. 4 Macc. 15, 7. — ὁ δ. βίος 4 Macc. 13, 23. — τὰ δίκαια = *probitas, pietas* Sir. 27, 8. — pro צַדִּיק Gen. 6, 9. Ps. 1, 5. Cf. *Passow* I. 544. *Tittmann* de synonym. N. T. in opusc. acad. p. 19. *Win.* lex. hebr. sub voc. צַדִּיק. —

Δικαιοσύνη, ης, ἡ (δίκαιος) 1) *iustitia, Gerechtigkeit* i. e. a) *ea virtus, quae suum cuique tribui iubet*, aa) obiective Sap. 5, 18. 12, 16. Sir. 16, 20. Bar. 1, 13. 2, 6. — Sir. 38, 33. 1 Macc. 2, 28. in quibus l. iungitur c. κρίμα. — bb) subiective i. e. *indoles hominis* τὴν δίκην *servantis*, ποιεῖν τὴν δικαιοσύνην 1 Macc. 14, 35. — b) *id quod iustum et aequum est, Recht u. Billigkeit*, ἐν δικαιοσύνῃ = δικαίως Sap. 9, 3. Sir. 45, 25. vel: *ut iustum et aequum est, uti par est, uti decet* Bar. 4, 13. Tob. 14, 7. νόμος τῆς δ. i. e. *norma ad quam aliquis aestimat id, quod iustum est et aequum* Sap. 2, 11. quo l. οἱ ἀσεβεῖς τὴν ἑαυτῶν ἰσχὺν habere νόμον τῆς δ. petulanter profitentur.

2) *indoles* τοῦ δικαίου i. e. *hominis, in quo neque abundat aliquid neque deficit, qui muneri suo par est, qui est numeris suis absolutus* i. e. *iustitia*. Ita a) in locis, ubi secundum placita philosophiae platonicae [cf. Plat. de rep. IV. p. 347. 354. ed. *Bip.* de legg. IV. p. 172. Meno p. 365.] cum ἀνδρεία, σωφροσύνη, φρονήσει commemoratur in virtutibus primariis vel cardinalibus, nunc sine articulo Sap. 8, 7. 4 Macc. 1, 18. — nunc. artic. 4 Macc. 1, 4. 6. 2, 6. Cf. *Bauermeister* Comment. in Sap. Salom. p. 103. *Eichhorn* Einl. in die Apokr. d. N. T. p. 114. — b) ratione habita eorum, quae lex. divina l. mosaica officiique ratio postulat: *probitas, vitae sanctitas, Unsträflichkeit, Frömmigkeit, Rechtschaffenheit* aa) obiective α) propr. Sir. 26, 19. Tob. 12, 8. εἰρήνη δικαιοσύνης i. e. εἰρ. *ortum habens* ἐκ δ. i. e. *praemium pietatis*. Cf. de genit. vi latiori sub ἀβοηθησία observata. — Tob. 13, 6. ποιεῖν τὴν δικ. = *virtuti, probitati operam dare* Tob. 4, 7. — ὁλόκληρος δ. *probitas omnibus numeris absoluta* Sap. 15, 3. — ita absolute i. e. sine ὁλόκληρος 1 Macc. 2, 52. — pro צְדָקָה Gen. 15, 6. Ps. 106, 31. — Sap. 14, 7. commemoratur in virtutibus, quas in numero primariarum et summarum habuit serior Judaeorum aetas i. e. iunctum legitur hoc voc. cum vocc. προσευχή, νηστεία, ἐλεημοσύνη Tob. 12, 8. 14, 11. — β) metonym. pro: δίκαιοι [vid. αἰχμαλωσία] Sap. 1, 15. — bb) subiective, ὁ κύριος τῆς δ. *possessor probitatis* i. e. *qui* κατ' ἐξοχήν *habet* τὴν δ. = *sanctissimus* Tob. 13, 6. αἱ δικαιοσύναι i. e. *recte* vel *probe facta* [de quo plur. vid. ἀλήθεια, ἄβυσσος] Sir. 44, 10. iungitur c. ἐλεημοσύνη Tob. 2, 14. 12, 9. — de δικ. in miseris adiuvandis conspicua, ita ἡ παρὰ τοῦ θεοῦ δ. Bar. 2, 9. — v. 2. περιβαλοῦ τὴν διπλοΐδα τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης pro: περιβαλοῦ π. τ. θ. δικαιοσύνην διπλοΐδα *tanquam pallium indue, quae est apud Deum misericordiam*. Cf. de h. l, genit. epexegetico *Win.* §. 48, 2. coll. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Spr. p. 677. *Ewald* p. 579. gram. min. p. 245. — ita pro צְדָקָה Ps. 112, 9.

Δικαιόω, ῶ f. ώσω (δίκαιος) 1) *iustum facio*, τί *aliquid* i. e. *facio id, quod iustum et aequum est*, τινί *alicui* = *suum alicui tribuo* Tob. 12, 4. — 2) *iustum declaro*, τινά vel τί i. e. a) *insontem declaro et tracto*, passiv. δικαιοῦμαι, *insons* vel *culpa vacuus declaror et tractor* Sir. 1, 19. 10, 28. 13, 21. 23, 11. 34, 5. 42, 2. quo

l. pro τὸν ἀσεβῆ legi voluit Badnellus εὐσεβῆ. — Sir. 9, 12. ἕως ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῇ *ad mortem usque culpa vacuus non erit* i. e. *poenam non effugiet.* — Sir. 1, 22. — Addit. ad l. Esth. 7, 9. κρίσει δικαιῶ *sententia ferenda insontem declaro* Sir. 19, 21. — passiv. signif. reflex. [vide ἁγνίζω] *insontem me exhibeo,* seq. ἀπό τινος i. e. *et vacuum ab aliqua re* 26, 20. — b) *probum declaro,* passiv. signif. reflex. *probum me declaro,* ἐναντί τινος, *coram aliquo,* univ. Sir. 7, 5. — sensu strictissimo, κύριος μόνος δικαιωθήσεται = *semper et ubique perfectissimum et sanctissimum sese dominus exhibebit* Sir. 18, 2. — c) *iustum declaro,* passiv. *iustum* i. e. *hominem me exhibeo, qui suum cuique tribuit,* ita de homine vota alicui solvente Sir. 18, 21. — 2) *punio* = κολάζω, τινά Sir. 42, 2. (Ael. V. H. 14, 7. Plat. legg. XI. p. 683. G. Hdot. 3, 29.) Cf. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 85. —

Δικαίωμα, τος, τό (δικαιόω, quod vid.; id quod iustum et rectum factum est) 1) *sententia decretoria iudicis, iudicium* Sir. 35, 16. — 2) *lex, statutum* Sir. 4, 17. Bar. 2, 12. 4, 13. Esr. 8, 7. 1 Macc. 1, 13. 49. 2, 21. 40. pro חֹק Exod. 15, 25. חֻקָּה Lev. 25, 18. (Thuc. 1, 41.) — 3) pro δικαιοσύνη i. e. a) *id quod iustum et aequum est* Bar. 2, 17. — b) *probitas* plur. τὰ δ. = *recte facta* Bar. 2, 19.

Δικαίως, adv. (δίκαιος) *iuste, iustitiae convenienter* Sap. 9, 12. 12, 15. 19, 13. Sir. 32, 17. 2 Macc. 7, 38. 9, 6. 13, 7. 3 Macc. 7, 7. (Xen. Mem. 3, 5. 20.)

Δικαστής, οῦ, ὁ (δικάζω) *iudex, qui legibus iudicat* Sap. 6, 1. 9, 7. Sir. 38, 33. Bar. 2, 1. Esr. 8, 23. (Xen. An. 5, 7. 34.)

Δίκη, ης, ἡ, 1) *mos, Sitte, Art u. Weise.* accus. δίκην, *more, nach Art* [de quo accus. usu cf. *Rost* §. 110, not. 1. *Buttm* §. 133, 2. *Matth.* §. 425. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 76. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 85. *Herm.* ad Vig. p. 701.] seq. genit. ut νηπίων ἀφρόνων Sap. 12, 24. (Ael. V. H. 6, 13. Plat. Theaet. p. 123. F.) — 2) *iustitia,* ut apud Graecos δίκη = *Nemesis* i. e. numen, quod aequo iuri inter cives tuendo praeest iniurias et scelera ulciscens [Dem. 422, 11.] ita iustitia divina sistitur persona Sap. 1, 8. Addit. ad l. Esth. 6, 4. 2 Macc. 8, 13. 4 Macc. 8, 13. θεία δίκη vel ἡ θεία δίκη 4 Macc. 4, 13. 21. 8, 21. 9, 8. 12, 12. 18, 22. ἡ οὐράνιος δ. 9, 15. 11, 2. — 3) *poena iudicio constituta* Sap. 11, 20. 14, 31. 18, 11. 2 Macc. 8, 11. 4 Macc. 9, 32. ὑπέρ τινος 6, 28. (Lucian. dial. deor. 1, 2. Xen. Cyr. 1, 6. 45.)

Δίκην, vid. δίκη no. 1. —

Διό, coniunct. = δι' ὅ, *quare, quapropter, propterea* Sap. 12, 2. 27. Bar. 6, 69. Jud. 5, 24. 11, 10. Hist. Sus. v. 20. 2 Macc. 5, 4. 9, 2. 4. 10, 7. 30. 11, 37. 3 Macc. 3, 24. 4 Macc. 5, 16. 24. = καὶ διὰ τοῦτο 2 Macc. 5, 17. 7, 18. (Hdian. 2, 8. 5. Plut. vit. Ages. c. 1.)

Διοδεύω, f. εύσω (διά, ὁδεύω) *peragro, proficiscor per locum,* seq. acc. loci vel rei [de quo vid. sub ἀπέρχομαι notata] Sap. 5, 7. — πνεῦμα κοῦφον — διωδεύθη *levis peragratus est aër* i. e. *levem peragrari videmus aërem* vel *aër levis peragrari solet* [vid. de aor. sub ἀγνοέω monita] Sap. 5, 11. — 11, 2. 14, 1. (Plut. vit. Ages. c. 17. Lucian. dial. mort. 27, 3.) — abest accus. facile e contextu cognoscendus 1 Macc. 10, 77. ὡς διοδεύων scil. αὐτήν, 12, 32. διώδευσεν scil. τὰς πόλεις v. 33. Bar. 4, 2. — de ignis flamma per locum grassante Cant. tr. puer. v. 24.

Δίοδος, ου, ἡ (διά, ὁδός) *locus, per quem transitur* Sap. 5, 12. — seq. gen. rei, per quam fit transitus, ut τῶν θυρῶν Sap. 19, 17. Jud. 5, 1. 7, 22. 1 Macc. 11, 26. (transitus Xen. An. 5, 4. 9.)

Διοικέω, ῶ f. ήσω (διά, οἰκέω, habito; rem familiarem administro Xen. Oec. 2, 13.) *administro, guberno,* seq. accus. Sap. 8, 1. 14. 12, 18. 15, 1. (Diod. Sic. 12, 64. Xen. Cyr. 7, 5. 58.)

Διοίκησις, εως, ἡ (διοικέω) *administratio* Tob. 1, 21. ἔταξεν — διοίκησιν i. e. *fisco administrando eum praefecit.* (Dem. 238, 14. χρημάτων Xen. Mem. 4, 6. 14.)

Διοικητής, οῦ, ὁ (διοικέω) *administrator,* ita de viro thesauris regiis praefecto = *dispensator* Tob. 1, 22. — Spuria h. l. verba esse, docuit *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 22 sq. (Plut. vit. Ages. c. 36.)

Διόλλυμι, f. ὀλέσω (διά, ὄλλυμι) *disperdo,* passiv. *disperdor, dispereo* Sap. 11, 19. 17, 10.

Διόλου, adv. = δι' ὅλου, *prorsus, durchaus,* de tempore: *semper, per omne tempus* Hist. bel. et drac. v. 13. —

Διονύσια, ίων, τά (διόνυσος) *Dionysia,* festum in Bacchi honorem celebratum, *Bacchanalia* 2 Macc. 6, 7.

Διόνυσος, ου, ὁ, *Bacchus,* nom. propr. dei, quem filium Jovis et Semeles vinique inventorem mythologi tradiderunt 2 Macc. 6, 7. 14, 33. 3 Macc. 2, 29.

Διόπερ, coniunct. (διό, περ) *ob eandem ipsam causam, quapropter* Jud. 8, 17. 2 Macc. 5, 20. 6, 15. 27. 7, 8. 14, 19. (Diod. Sic. 1, 65. Xen. Mem. 4, 8. 7.)

Διοργίζω, f. ίσω (διά, augens, ὀργίζω) *ad iram acriter provoco,* passiv. διοργίζομαι, *valde irascor,* τινί [de quo dat. vid. διαρκέω] 3 Macc. 3, 1. 4, 13. (Plut. vit. Ages. c. 6.)

Διορθόω, ῶ f. ώσω (διά, augens, ὀρθόω) *omni studio rectum facio,* τὰς τρίβους τινός, *vias alicuius* trop. *omnem operam impendo, ut recte agat aliquis* Sap. 9, 18. (corrigo, reparo Diod. Sic. 16, 36 et 79. Dem. 1463, 18.)

Διορθωτής, οῦ, ὁ (διορθόω) *corrector, emendator* Sap. 7, 14. (Diod. Sic. 15, 6.)

Δῖος, ου, ὁ, *dius,* nom. propr. mensis macedonici [Ael. V. H. 3, 23.] cuius genit. δίου agnoscendum et legendum esse observavit *Grotius* 2 Macc. 11, 21. pro vulgato διοσκορινθίου, vel quod habent Vulgata et Lutherus: διοσκούρου. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dioscorus.*

Διοσκορινθίου, genit. ex ζεὺς κορίνθιος. Vide δῖος.

Διότι, coniunct. = διὰ τοῦτο ὅτι 1) *propterea quod, deshalb weil, weil* [cf. *Buttm.* §. 136. *Rost* §. 121. *Win.* §. 57, 4. p. 524. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 57 sq.] Sir. 2, 11. 51, 24. Bar. 4, 12. Tob. 1, 8. 3, 6. 17. 4, 6. 10. 13. 19. 6, 12. 15. 9, 3. 10, 4. 12, 20. Jud. 7, 13. (Lucian. dial. mort. 12, 7. Xen. Mem. 1, 7. 54.) — 2) ex usu graecitatis serioris = ὅτι, *dass* [cf. *Fritzsche* l. l. p. 58. *Buttm.* l. l. Vig. p. 549.] ita post vv. *dicendi,* ut ἀναγγέλλω Jud. 5, 1. ἐξομολογοῦμαι 2 Macc. 7, 37. (Diod. Sic. 3, 51. 4, 62.) — de verbis 2 Macc. 11, 14. vid. sub ἀναγκάζω observata. —

Διπλάσιος, ία, ιον, *duplex, duplo maior* Sir. 12, 5. 26, 1. 27. (Xen. An. 4, 1. 13.)

Διπλοΐς, ΐδος, ἡ, *laena duplicata* i. e. *pallium, quod ita amplum et fusum erat, ut duplicari in gerendo posset* [propr. Jos. Ant. 6, 14. 2. Euseb. hist. eccl. 7, 18.] τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης *pallium amplum illius, quae est*

apud Deum misericordiae Bar. 5, 2. περιβαλοῦ — δικαιοσύνης sensus: *benignissimum ac benevolentissimum te* praesta. Cf. de hoc voc. *Heinichen* Excurs. ad Eus. Hist. eccl. Vol. 3. p. 401 sq. —

Διπλόος, οῦς, όη, ῆ, όον, οῦν, *duplex* a) propr. Sap. 11, 12. Sir. 20, 8. 50, 2. (Hdian. 6, 7. 7. Xen. Cyr. 2, 3. 23.) — b) metaph. pro: *versutus, dolosus, fallax* Sir. 2, 12. quo l. *Apel, Augusti, Bretschn.* δειλός. (Xen. h. gr. 4, 1. 32. Plat. rep. VIII. p. 496. A.) Cf. *Ruhnken.* ad Plat. Tim. p. 86. —

Δίς, adv. *bis* Sir. 7, 8. 13, 7. 35, 7. 45, 19. Jud. 13, 8. 1 Macc. 3, 30. 10, 72. (Xen. Mem. 4, 4. 7.)

Δίσκος, ου, ὁ, *discus* i. e. *orbis lapideus vel ex metallo factus,* quo iaculando certare solebant Graeci 2 Macc. 4, 14. (Lucian. dial. deor. 14, 2.)

Δισμύριοι, αι, α, *bis decies mille vel viginti millia* 2 Macc. 5, 24. 8, 9. 30. 10, 7. 23. 31. (Dem. 45, 12.)

Δισσός, ή, όν (δίς) *duplex* a) propr. Sir. 42, 24. (Xen. Ven. 3, 1.) — b) metaph. pro: *anceps, ambiguus,* καρδία i. e. *animus nunc fidens, nunc diffidens* Sir. 1, 25.

Δισσῶς, adv. (δισσός) *dupliciter, zwiefach* Sir. 23, 11. (Eur. Phoen. v. 1357.)

Δίστομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δίς, στόμα) *duo ora habens, anceps,* ita de gladio Sir. 21, 3.

Δισχίλιοι, αι, α (δίς, χίλιοι) *duo millia* a) plur. Jud. 2, 15. Esr. 1, 8. 5, 11. 14. 41. 1 Macc. 12, 47. 15, 16. 16, 10. 2 Macc. 5, 24. 8, 10. 12, 43. 3 Macc. 3, 18. — b) singul. sq. collectivo; ut ἡ δισχιλία ἵππος i. e. *bis mille equitum* 1 Macc. 9, 4. Cf. *Matth.* §. 140, not. 1. *Buttm.* §. 64, 4. gram. max. §. 70, 4. not. 11. *Viger.* p. 74.

Διφρεύω, f. εύσω (δίφρος, quod vid.; curru vel bigis vehor Aristoph. Thesmoph. v. 1076.) *sedeo* Bar. 6, 31.

Δίφρος, ου, ὁ (locus in curru, ubi auriga et pugnator sedebant, Wagenstuhl, Doppelsitz, quasi διφορος Xen. An. 1, 8. 10.) *sella, sedes* Sir. 38, 33. Jud. 11, 19. 2 Macc. 14, 21. (Diod. Sic. 15, 10. Dem. 741, 16.)

Δίχα, adv. (δίς) *bipartito,* δίχα γίνομαι *in duas partes divido*r Sir. 47, 21. (Hdot. 6, 109.)

Διχομηνία, ας, ἡ (δίχα, μήν) *dimidia mensis pars,* quo nomine Graecis appellabatur *plenilunium,* mensem quippe in duas partes dividens Sir. 39, 12. (Plut. vit. Dion. c. 23.) —

Διχοστασία, ας, ἡ (δίχα, στάσις) *dissensio, dissidium* 1 Macc. 3, 29. (Dion. Hal. Ant. 8, 72.) —

Δίψα, ης, ἡ *sitis* Sap. 11, 4. Jud. 7, 13. 22. 25. 4 Macc. 30, 10. 15. (Xen. Mem. 4, 5. 9.)

Διψάω, ῶ f. ήσω (δίψα) *sitio* a) propr. Sap. 4, 4. 14. Sir. 24, 20. 26, 12. Jud. 8, 30. 4 Macc. 3, 10. (Hdian. 1, 17. 19. Xen. Cyr. 1, 3. 11.) — b) metaph. pro: *vehementer desidero* Sir. 51, 24. (Jos. bell. iud. 2, 37. 2. *sitire* aliquid Cicer. ad Quint. fratr. 3, 5. Justin. 1, 8.)

Δίψος, εος, ους, τό pro forma attica δίψα, *sitis* Sap. 11, 8. (Xen. Mem. 1, 4. 13.)

Διωγμός, οῦ, ὁ (διώκω) *persecutio hostium* 2 Macc. 12, 23. (Xen. Cyr. 1, 4. 21.)

Διώκω, f. διώξω [ita Sap. 19, 2. it. Xen. An. 1, 4. 8. de frequentiori διώξομαι cf. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Matth.* §. 184. *Rost* §. 82. *Win.* §. 15. — δίω fugio] 1) *currere facio, moveo, in schnelle Bewegung setzen,* ita de vento, radiis solis agitantibus vel pellentibus aliquid, ut ὁμίχλην Sap. 2, 4. πάχνην 5, 14. (Hom. Od. 5, 332.) — 2) *persequor, ich verfolge, setze nach,* a) de personis hostes persequentibus, τινά 1 Macc. 10, 49. 12, 51. 15, 11. 39. 2 Macc. 2, 21. addito ἕως seq. genit. loci 1 Macc. 3, 24. 4, 15. 5, 22. 60. ὀπισθέν τινος [de quo verbositatis genere vid. sub ἄγγελος observata] 1 Macc. 4, 16. — abest accus. facile e contextu cognoscendus 1 Macc. 11, 73. 9, 53. (Xen. An. 1, 4. 8.) — b) de personis et rebus, quae, ut malis afficiant, persequuntur aliquem, τινά Sap. 11, 20. 16, 16. 19, 2. 3. 1 Macc. 2, 47. 3, 5. 4, 9. 2 Macc. 5, 8. (Hdian. 7, 11. 10. Thuc. 1, 37.) — c) metaph. vel: *operam do, ut nanciscar,* τί vel τινά Sir. 27, 20. 31, 2. — abest acc. facile ex antecedentibus cognoscendus Sir. 11, 10. (Xen. Ven. 10, 9.) — vel: *studeo rei,* ut τὰ δίκαιον Sir. 27, 8. — 29, 19. 34, 5. (Diod. Sic. 12, 59. Xen. Cyr. 8, 1. 39.)

Διώρυξ, υχος, ὁ, ἡ (διά, ὀρύσσω, fodio) *alveus, canalis* Sir. 24, 28. 29. (Xen. An. 1, 7. 15.) de forma genitivi διώρυγος scriptoribus usitata cf. *Lob.* ad Phryn. p. 230. —

Δόγμα, τος, τό (δοκέω) *edictum, praeceptum* 4 Macc. 4, 23. 24. 26. 10, 2. (Hdian. 1, 7. 6. Xen. An. 3, 3. 5.)

Δογματίζω, f. ίσω (δόγμα) *decreto statuo, einen Beschluss festsetzen,* seq. infin. nunc praes., nunc aor. [de utriusque discrimine vid. ἀγαπάω] Esr. 6, 34. 2 Macc. 10, 8. (Diod. Sic. 4, 83.) — 2 Macc. 15, 36. — 3 Macc. 4, 11. ἦν δεδογμένον τῷ βασιλεῖ == ὑπό τοῦ β. cf. de dat. post passiva sub γίνομαι monita.

Δοκέω, ῶ f. δόξω (δόκω, cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 230. *Rost* §. 84.) a. 1. ἔδοξα, perf. pass. δέδογμαι 1) *videor, ich scheine, ich habe den Anschein,* τινί *videor alicui* a) univ. seq. nominat. c. infinit. Hist. bel. et drac. v. 6. 2 Macc. 1, 13. 3 Macc. 5, 6. (Lucian. dial. deor. 4, 2. Xen. Hier. 1, 27. 2, 7.) — sq. duplic. nominat. uno subiecti altero praedicati [vid. ἀβοήθητος], ut ἀνόητον τοῦτο δοκεῖ 4 Macc. 5, 8. — οἱ δοκοῦντες ταλαίπωροι scil. εἶναι 3 Macc. 5, 22. De h. l. attractionis genere, quod cernitur in dativo c. infinit. idem subiectum habente c. verbo praecedente *Matth.* §. 536. *Buttm.* §. 129. §. 138, 3. *Rost* §. 127. *Win.* §. 63, 3. b. §. 45, 2. — sq. dat. pers. et infinit. nunc futuri 4 Macc. 5, 9. (Lucian. dial. deor. 8, 4.) — nunc praes. 4 Macc. 5, 6. (Xen. Mem. 2, 1. 1.) — abest dat. pers. et sequitur infinit. nunc praesentis, ita Sir. praefat. prim. ἐφ' οἷς ἂν δοκῶμεν — ἀδυναμεῖν == *si forte — videamur impares esse.* 4 Macc. 13, 14. quo l. ὁ δοκῶν ἀποκτεῖναι τὸ σῶμα == *qui videtur interficere posse corpus.* (Lucian. dial. deor. 4, 1. Xen. An. 1, 4. 18.) — == *existimor,* οἳ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν, *qui existimantur populi gubernatores* Hist. Sus. v. 6. (Xen. Cyr. 1, 6. 45. Hier. 1, 9. 2, 1 et 4.) — b) addito ἐν ὀφθαλμοῖς τινος, ex hebr. dicendi consuetudine == *iudice aliquo* Sap. 3, 2. — 2) *videor mihi* [ubi Graeci etiam δοκῶ μοι] i. e. *puto, opinor* 2 Macc. 2, 29. οὕτω δοκῶ καὶ ἐπὶ ἡμῶν i. e. *ita etiam de nobis statuo.* — sq. infinit. nunc praesentis [cf. de inf. praes. post vv. putandi, sperandi, dicendi *Herm.* ad Soph. OC. v. 91. *Win.* §. 45, 8. p. 386.] 2 Macc. 5, 6. 9, 8. 10. 3 Macc. 6, 30. (Lucian. dial. deor. 10, 1. Xen. Cyr. 2, 4. 11.) — nunc aoristi [vid. ἀγαπάω] 2 Macc. 14, 40. (Xen. Hier. 1, 17.) — sq. accus. c. infin. nunc perfecti 2 Macc. 7, 16. nunc praesentis 3 Macc. 5, 49. (Xen. Cyr. 3, 1. 25. Hier. 1, 15.) — nunc futuri 2 Macc. 14, 14. 3 Macc. 1, 26.

5, 5. (Xen. An. 1, 7. 1.) — abest infin. εἶναι Sap. 12, 27. — 3) δοκεῖ μοι, impers. *videtur mihi* i. e. a) *censeo*, *puto*, sq. accus. c. infin. 4 Macc. 9, 30. (Xen. Cyr. 4, 2. 38. Hier. 1, 36. 2, 5.) — b) *placet, decerno*, δέδοκταί μοι, *visum est mihi*, *placuit*, τὸ δεδογμένον μοι = *decreta mea* 1 Macc. 8, 26. 28. 2 Macc. 1, 20. — sq. infinit. nunc praesentis 4 Macc. 11, 16. nunc aor. Tob. 3, 15. 1 Macc. 15, 20. (Plut. vit. Ages. c. 27. Xen. An. 5, 1. 13.) — Jud. 3, 9. Esr. 8, 11. 3 Macc. 5, 40. (Xen. Cyr. 6, 2. 9. An. 3, 2. 39.) —

Δοκιμάζω, f. άσω (δόκιμος) 1) *probo* i. e. *exploro*, *examino*, *prüfen*, ut χρυσίον Sir. 2, 5. (Isocr. ad Demonic. p. 8. ed. *Lange*.) — σκεύη κεραμέως 27, 5. τὸ πρᾶγμα 2 Macc. 1, 34. τὴν ἀνεξικακίαν Sap. 2, 19. de h. l. coniunct. in adhortatione vid. sub αἰνέω observata. — τὴν δύναμιν θεοῦ 1, 3. τινὰ ἔν τινι *aliquem adhibita aliqua re* Sir. 34, 10. τινά τινι, *aliquem aliqua re* 3 Macc. 2, 6. (Jos. Ant. 1, 3. 4. Xen. Mem. 2, 6. 1.) — 2) *exploratum habeo*, *idoneum iudico* τὶ ἐν βαφῇ i. e. *dum aquae immergitur* Sir. 34, 26. τινὰ ἔναντί τινος *aliquem iudicio alicuius* [vid. ἔναντι] Sir. 42, 2. — = *approbo* vel *exploratum eligo*, τινά 2 Macc. 4, 3. (Jos. Ant. 1, 7. 1. 3, 4. 1. Diod. Sic. 4, 7.)

Δοκιμασία, ας, ἡ (δοκιμάζω) *probatio*, *exploratio* Sir. 6, 20. λίθος δοκιμασίας *lapis explorandae alicui rei inserviens* Sir. 6, 20. cf. ad h. l. *Hieronym.* ad Zachar. 12, 13. „*Mos est*, inquiens, in urbibus Palaestinae et usque hodie per omnem Judaeam vetus consuetudo servatur, ut in viculis, oppidis et castellis rotundi ponantur lapides gravissimi ponderis, ad quos iuvenes se exercere soleant et eos pro varietate virium sublevare, alii ad umbilicum, alii humeros et caput, nonnulli super verticem erectis iunctisque manibus, magnitudinem virium demonstrantes, pondus extollant." (Xen. Mem. 2, 2. 13.)

Δοκός, οῦ, ὁ, *trabes*, *lignum ligneum* Sir. 29, 22. Bar. 6, 20. 55. (Diod. Sic. 2, 10.)

Δόλιος, ία, ιον (δόλος) *fraudulentus*, ὁ δόλιος collective [vid. ἀγαθός] Sir. 11, 27. — πληγὴ δολία *ictus fraudem faciens* i. e. vel *ictus qui alium ferire debuerat*, *sed in auctorem recidit* Sir. 27, 25. — vel: *ictus veniens*, *unde non timueras* trop. *clandestina malitia* Sir. 22, 20. — plur. δόλια, *fraudes*, *artes malae* Sir. 10, 9. (Xen. An. 1, 4. 7.) —

Δολιότης, τητος, ἡ (δόλιος) *fraudulentia*, *dolus* Sir. 37, 3.

Δόλος, ου, ὁ (δέλω, δελεάζω, inesco; esca Hom. Od. 12, 252.) *dolus*, *fraus* Sap. 1, 5. 4, 11. 14, 25. Sir. 1, 27. 19, 22. Hist. bel. et drac. v. 18. — δόλῳ i. e. *fraudulenter*, *mit List*, *dolose* [de dat. modi vid. ἀγερωχία] 1 Macc. 11, 1. 13, 17. 31. 16, 13. ἐν δόλῳ *dolo adhibito* = *dolose* 1 Macc. 1, 30. ἐπὶ δόλῳ 1 Macc. 4, 34. μετὰ δόλου 1 Macc. 7, 10. 27. 8, 28. 16, 15. (Isocr. Evagor. c. 16. Xen. An. 5, 6. 29.)

Δόμα, τος, τό (δίδωμι, do; vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 249.) *donum*, *munus* = δώρημα Sir. 7, 33. Addit. ad l. Esth. 1, 17. χάρις δόματος [i. e. χάρις, *quae cernitur in donis conferendis* vid. de genit. vi latius patente sub ἀβοηθησία notata] — ζῶντος *cuivis viventi praestetur* Sir. 7, 33. — 18, 16. 38, 2. λόγοι δομάτων i. e. *verba de donis conferendis* 1 Macc. 10, 24. de genit. obiective posito vid. ἀγαλλίαμα. 1 Macc. 3, 30. 10, 28. 39. 54. 60. 16, 19. de donis regi offerendis 1 Macc. 15, 5. de donis Deo oblatis tum voluntariis Jud. 4, 14. — pro נְדָבָה Exod. 35, 19. tum lege praescriptis 16, 18. — pro מַתָּן Prov. 18, 6. (Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 29. ed. *Tauchn.*)

Δόμος, ου, ὁ (δέμω, struo; domus) *laterum* vel *structurae ordo*, *das Aufgeschichtete*, *Schicht*, *Lage* Esr. 6, 25 bis. (Hdot. 1, 179.)

Δόξα, ης, ἡ (δοκέω, quod vid.; id quod videtur alicui de aliqua re vel persona, opinio Xen. Mem. 3, 12. 2.) 1) *sententia* Sir. 8, 14. κατὰ — αὐτῷ *iudicium de eo ferent congruum sententiae* eius scil. τοῦ κριτοῦ. Alii *congruum illi*, *qua est*, *dignitati* vid. num. 2. b. cc. — ἐπί τινι = *de aliqua re* 4 Macc. 5, 17. (Diod. Sic. 2, 29. Isocr. Evagor. c. 3 extr.) — 2) [existimatio, fama quam habeo apud alios Xen. Mem. 4, 8. 10.] *gloria*, *honor*, *Ehre*, *Ruhm* a) de honore, qui habetur alicui vel de gloria, qua floret aliquis Sap. 8, 10. ἕξω δόξαν — ἐν ὄχλῳ. Addit. ad l. Esth. 3, 7. δόξα ἀνθρώπων, it. δόξα θεοῦ *honor*, *qui exhibetur hominibus* — *Deo*. δόξαν ἡγοῦμαι *honorem conciliare censeo* l. *honorificum esse* duco, sq. ὅτι Sap. 15, 9. — Sir. 1, 17. 3, 11. 4, 13. 9, 11. 10, 5. 29, 6. 44, 13. 19. 45, 26. μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν δῴη ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ ὑμῶν — ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν καὶ [ἵνα φυλάσσητε] τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς γενεὰς αὐτῶν. Cf. de consuetudine Graecorum, contrarias notiones [φυλάσσειν] ex iis, quae reapse dicta sunt, [ἀφανίζεσθαι] assumendi sub ἀποστρέφω observata. De Sir. 47, 20. cf. sub δίδωμι observata. — Sir. 49, 2. Bar. 4, 24. δόξα εὐσεβείας i. e. *gloria pendens* ἐξ εὐσεβείας. Bar. 5, 4. Esr. 1, 33. 4, 17. 1 Macc. 2, 51. 62. 3, 3. 9, 10. 10, 64. 12, 12. 14, 4. 21. 35. 15, 9. 2 Macc. 5, 16. 3 Macc. 2, 9. 7, 21. 4 Macc. 18, 23. ἡ ἐπί τινι δόξα, 4 Macc. 6, 18. — pro כָּבוֹד 1 Chron. 16, 28. 29. (ἐπί τινι Diod. Sic. 1, 23 et 62. Xen. Mem. 3, 5. 4. 3, 12. 4.) — Formulae notandae: ἀπομερίζω, it. δίδωμι δόξαν τινί, i. e. vel *auctor sum ut honoretur* aliquis vel *aliquid* Sap. 10, 14. 2 Macc. 15, 2. Cantic. tr. puer. v. 19. — vel *honorem habeo alicui*, *honoro aliquem* Esr. 8, 4. δόξαν δ. τῷ θεῷ l. τῷ κυρίῳ i. e. *laudibus Deum celebro* Sir. 50, 17. Bar. 2, 17. 18. Esr. 9, 8. 4 Macc. 1, 13. ἐστί τι δόξα *est aliquid causa* l. *fons honoris* i. e. *honorem conciliat aliquid* Sir. 1, 9. 23, 28. addito τινί alicui Sir. 3, 10. ἐστὶ δόξα ἔν τινι *inest alicui rei fons honoris* i. e. *affert aliquid honorem* 5, 13. — δέξῃ δοξάζω τινά i. q. δοξάζω, sed fortius = *honorem exhibeo alicui* 1 Macc. 11, 42. 14, 29. 39. 15, 9. ἡμέρα δόξης = *Ehrentag*, *dies honorem afferens* Sir. 11, 4. καθέδρα δόξης *Ehrenstuhl*, metonym. pro: *Ehrenstelle* 7, 4. — b) *res*, *quae gloriam affert* vel *unde alicui rei aut personae pretium*, *honor*, *dignitas accedit* [cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 282. ita apud Romanos *honor* Horat. Od. 1, 17. 16. Valer. Flacc. 6, 296. Tacit. German. c. 5.] Hinc aa) de *honoribus* et *titulis honoris* 2 Macc. 4, 15. quo l. uti verbis πατρῷοι τιμαί significantur sacerdotium, pontificatus, ita vocabulis αἱ ἑλληνικαὶ δόξαι spectant ad ἀγωνοθετῶν, γυμνασιαρχῶν honores et titulos, quos affectabant ex Judaeis οἱ κράτιστοι τῶν ἐφήβων, ut scite observavit ad h. l. *Grotius*. — bb) de ramorum et fructuum praestantia, ut κλάδοι δόξης, καρποὶ δοξῆς, *rami*, *fructus gloriam* i. e. *pretium habentes* = *preiswürdig*, *pretiosus* [vid. de genit. sub ἁγιασμός observata] Sir. 24, 16. 17. — 40, 27. παράδεισος — καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψαν [vel ἐκάλυψεν scil. ὁ θεός] αὐτόν pro: παράδεισος, ὃν [de καὶ αὐτόν pro: ὃν vid. sub αὐτός monita] ὑπὲρ π. δ. ἐκάλυψαν *paradisus*, *quem texerunt* [vel *texit Deus*] *honore quemcunque honorem superante* i. e. *quem summo honore condecorarunt* [*den man aufs Kostbarste geschmückt hat* vid. de 3. plur. sub ἀγνοέω

monita] vel: *quem quocunque ornamento condecoravit Deus.* — Cf. de h. l. lect. *Apel, Augusti, Bretschneider.* — cc) de vestibus, in quibus gestandis gloriam vel honorem quaerit aliquis 1 Macc. 14, 9. οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο δόξας — πολέμου, *iuvenes induebant vestes gloriam parantes, stolas nempe bellicas.* Cf. de καί exegetico sub καί notata. — dd) de factis gloriam et laudes alicui conciliantibus = *facta illustria* 1 Macc. 14, 10. ὠνομάσθη — αὐτοῦ i. e. *nominabatur nomen eius eorum omnium, quae bene et praeclare egit, memoriam praedicare* vel *nominabatur nomen eius eorum omnium, quae patravit, factorum illustrium memoria.* — Sap. 18, 24. πατέρων δόξαι, concise pro πατέρων ὀνόματα [cf. Exod. 28, 21.] καὶ δόξαι i. e. *nomina patrum antiquitatis israeliticae* [ut Jacobi, Isaaci, Abrahami, qui XII tribuum fuerunt conditores, Josephi, quem patrem habuerunt Ephraimus et Manasse, Judae, e cuius progenie prodierunt reges Davides et Salomo, Levi, quem proavum fuisse constat Mosis, Aaronis et Levitarum, sacerdotii perpetui honore et dignitate condecoratorum, et aliorum] *laudes et illustria facta celebrantis, die das Andenken und die Erinnerung an preiswürdige Ereignisse der israelitischen Vorzeit weckenden Namen der Urväter.* 1 Macc. 14, 5. μετὰ πάσης — εἰς λιμένα, *cum omnibus, quae praeclare fecit, coniunxit hoc,* quod [= omnibus quae praeclare fecit, addidit hoc, quod] *Joppen cepit portumque fecit.* — ee) *dignitas, auctoritas, Würde, Ansehen* Sir. 29, 27. πρόςωπον δόξης, *persona dignitate pollens.* De Sir. 30, 31. vid. δίδωμι — δόξα προςώπου, *dignitas prodiens ex conditione* vel *pendens a conditione externa* Sir. 32, 12. οὐχ — προςώπου = *personae rationem non habet* 45, 2. vid. de h. l. sub ἅγιος observata. — v. 20, 23. quo l. εἰς δόξαν = vel: *ratione habita dignitatis* vel ex usu graecitatis serioris i. q. ἐν δόξῃ. Sir. 49, 5. Bar. 4, 3. 5, 1. ἔνδυσαι τὴν — δόξης *indue decus dignitatis a Deo tibi concessae* v. 2. ἐπίθου — αἰωνίου *capiti impone mitram maiestatis ab aeterno tibi concessae.* 1 Macc. 2, 9. τὰ σκεύη τῆς δ. αὐτῆς *vasa dignitatem eius testantia.* — 2 Macc. 6, 11. 14, 7. 15, 13. διάδημα it. θρόνος δόξης i. e. *regiae dignitatis insigne* Sir. 47, 6. 11. 3 Macc. 6, 18. quo l. μετὰ δόξης εὐστάθεια = δόξα καὶ εὐστάθεια. — ff) *maiestas, Grösse, Herrlichkeit.* Ita α) de Deo et quae sistitur eius ἀπαύγασμα, sapientia = *quicquid est in Deo laude et celebratione dignum, virtutes Dei,* it. *sapientiae laudibus extollendae* Sap. 7, 25. θρόνος δόξης σου, *solium in quo sedet maiestas tua* 9, 10. Sir. 36, 19. πλῆσον — ἀπὸ — σοῦ *imple Sionem maiestatis tuae speciminibus* 42, 16. 17. 25 vel 43, 1. — 45, 3. vid. ad h. l. sub ἀποδείκνυμι notata. — 47, 8. ῥῆμα δόξης *verbum* vel *carmen maiestatem Dei eloquens.* Bar. 4, 37. Cant. tr. puer. v. 30. Esr. 5, 61. — Sap. 9, 11. φυλάξαι [scil. ἡ σοφία] με τῇ δόξῃ αὐτῆς *illustri potentia sua.* — Bar. 5, 7. βαδίζω τῇ τοῦ θεοῦ δόξῃ i. e. *aditus maiestate, potentia Dei.* — Vid. de dativ. admin. sub ἄγω observata. — τὸ ὄνομα τῆς δόξης θεοῦ ἄγων *nomen Dei eorum omnium, quae potentissime, sapientissime, benignissime, sanctissime fecit, instituit, praecepit, memoriam excitans et renovans* Cant. tr. puer. v. 29. Jud. 9, 8. 3 Macc. 2, 14. — — β) δόξα φωνῆς τινος, *maiestas vocis alicuius,* ita de angelorum, quos interfuisse legislationi sinaiticl serioris aevi Judaei [cf. LXX Deut. 33, 2.] existimavit, vocibus terrorem Israelitarum multitudine sub radicibus montis congregatae incutientibus Sir. 17, 11. — — 3) *splendor* i. e. a) *fulgor, Glanz, Schein* aa) univ., ut ἄστρων Sir. 43, 9. τόξον δόξης *arcus splendorem habens = arcus splendens,* ita de arcu coelesti Sir. 50, 7. κύκλωσις δόξης *circulus splendidus* Sir. 43, 12. ποδήρης, it. στολὴ δόξης Sir. 6, 28. 30. 27, 8. 45, 7. 50, 11. Cf. de gen. δόξης quatenus adiectivi vim habeat, sub ἁγιασμός monita. — — bb) de fulgore igneo, quo Jova circumdatus comparere dicitur in terris aut in nubibus Sap. 17, 11. vel quo circumdatus τοῖς χερουβὶμ terrestribus nunc, nunc coelestibus insidere credebatur Sir. 49, 8. Bar. 5, 9. quo l. τὸ φῶς τῆς δόξης θεοῦ *lux quae sequitur* l. *comitatur splendorem quo cinctus cogitatur Jova.* — Tob. 3, 15. 12, 15. 13, 14. 2 Macc. 2, 8. — pro כָּבוֹד Exod. 24, 17. 40, 34. Num. 14, 10. 1 Regg. 8, 10. Ezech. 10, 4. 11, 22. cuius loco Judaei seriores utuntur voc. שְׁכִינָה. Cf. *Ilgen* Gesch. Tobi's p. 48. — — b) de cuiuscunque generis ornamentis externis, *alles was glänzend u. herrlich in die Augen fällt,* ubi Lat. *splendor, ornatus, elegantia, pompa,* nos: *Pracht, Schmuck, Herrlichkeit,* ita aa) de ornatu et vestitu regio Addit. ad l. Esth. 4, 2. 5, 1. 7. 12. — de quocunque splendore, quo circumdata est res l. persona aliqua Sir. 43, 1. ἐν ὁράματι δόξης *si spectatur* l. *maiestas* scil. coeli. 44, 2. 50, 3. — ἀνόμων *quo circumdati apparent* ἄνομοι i. e. *legem div.* [mos. puta] *non habentes* i. e. *pagani* Addit. ad l. Esth. 4, 12. 1 Macc. 15, 32. 36. 2 Macc. 3, 16. ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης i. e. ἐλάττωσις *quae sequitur vitae splendorem* l. *cuius causa quaerenda est in vita lauta et opipara, cui se dederat aliquis.* — bb) de ornatu, splendore, pompa, quibus fit vel facit aliquis aliquid Bar. 5, 6. Esr. 6, 10. 1 Macc. 10, 58. 60. 86. 11, 6. 2 Macc. 5, 20. de Sir. 40, 27. vid. supra sub num. 2. notata. — metonym. pro: *splendida domus* Sir. 14, 27. — de splendore templi hieros. Addit. ad l. Esth. 4, 8. 1 Macc. 1, 40. κατὰ τὴν δόξαν αὐτῆς [scil. ἱερουσαλήμ] — ἀτιμία αὐτῆς *uti* i. e. *quantus* olim *splendor eius,* ita i. e. *tantus* nunc *eius ignominia* 2, 12. ita pro יֳפִי Jes. 33, 17. פְּאֵר 61, 3.

Δοξάζω, f. άσω a. 1. ἐδόξασα [de forma ἐδόξησα, quam exhibuit *Apel* in Addit. ad l. Esth. 4, 14. cf. quae habet exempla similia *Lob.* ad Phryn. p. 204. — δόξα, opinio; gloria, splendor; opinor Xen. Mem. 1, 1. 3. statuo, existimo Xen. Cyr. 5, 5. 46.] 1) *honoro, honorem habeo alicui* i. e. *reverentiae et pietatis sensibus prosequor et tracto aliquem,* seq. acc. person. Sir. 3, 4. 6. 7, 27. 30. 10, 22. 23. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι observata. — 10, 28. 29. Addit. ad l. Esth. 4, 7. Esr. 8, 67. 1 Macc. 10, 65. 88. addito dat. nom. coniugati [de quo vid. ἀναβοάω] 1 Macc. 11, 47. 14, 39. 15, 9. — τινά seq. ἐν c. dat. nunc status Sir. 10, 30. nunc sensus vel animi, quo facit aliquis aliquid 32, 8. — τινὰ κατὰ πρόςωπόν τινος i. e. *coram aliquo* Jud. 12, 13. τινά τινι *aliquem aliqua re* 1 Macc. 2, 18. τινὰ ἐπί τινι, *aliquem propter aliquem* Sir. 3, 2. ὁ κύριος — τέκνοις *Dominus liberis iniunxit praeceptum de patre colendo vel honorando = vult Dominus honorari patrem a liberis.* Cf. de hoc aor. usu sub ἀγαπάω observata. — τί Sir. 3, 19. Esr. 8, 67. δόξῃ μεγάλῃ 1 Macc. 15, 9. — — 2) *verbis honoro, laudibus extollo — praedico* [non frequentari hanc h. v. significationem apud scriptores Xenophonteae aetatis *Schneiderus* et *Bornem.* monuerunt ad Xen. An. 6, 2. 32.] τί, ut εὐγένειαν Sap. 8, 3. συμπόσιον βασιλέως Addit. ad l. Esth. 4, 14. οὐχ — βασιλέως = *ich habe nicht viel Aufhebens und Rühmens gemacht von königl. Gastmahlen.* — τινά Sir. 43, 30. Cantic. tr. puer. v. 27. 4 Macc. 18, 13. — abest accus. facile e contextu cognoscendus Sir. 43, 28. — addito ἐν c. dat. plur. = *inter aliquos* Sir. 44, 7. 49, 16. — τινὰ ἐν τινι *laudibus celebro aliquem intuens*

in aliquem, im Hinblick auf Jem. Sir. 47, 6. ἐν μυριάσιν ἐδόξασεν αὐτόν scil. ὁ λαός *intuens decem millia hostium caesa = propter decem millia hostium caesa laudibus Davidem celebravit* coll. 1 Sam. 18, 7. — τινά seq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 3, 14. τινὰ ἔναντί τινος vel ἐναντίον τινός aliquem *coram aliquo* 1 Macc. 5, 63. 11, 51. τινὰ προςώπῳ τινός aliquem *respectu alicuius rei = propter aliquid* 2 Macc. 4, 24. — med. δοξάζομαι, *laudibus me extollo, efferor* Sir. 10, 26. sq. ἐν c. dat. temporis v. 25. ἐν ἀτιμίᾳ πατρός i. e. *tum, quum pater* ἄτιμός ἐστι. (Diod. Sic. 12, 36.) — = 3) *splendere facio, splendidum reddo*, pass. δοξάζομαι, *splendidus reddor, splendeo* a) propr. i. e. vel *facio, ut fulgeat aliquid*, τί Sir. 50, 11. — pro קָרַן Exod. 34, 28. 30. vel: *ornamentis externis condecoro*, τί Esr. 8, 25. 81. 1 Macc. 14, 15. τί τινι 2 Macc. 3, 2. — ὡς ἐδοξάσθης *quanto splendore ornatus apparebas* Sir. 48, 4. ἔν τινι 50, 5. — b) metaph. *honorem s. gloriam concilio alicui, Jemanden gross, preiswürdig, herrlich machen*, τινά Sap. 19, 22. Esr. 9, 52. — addito δόξῃ μεγάλῃ 1 Macc. 14, 29. τινά τινι aliquem *aliqua re* Sap. 18, 8. τινὰ κατὰ πρόςωπόν τινος Sir. 45, 3. τὴν ψυχὴν ἐν πρᾳΰτητι, *modestia orno animum* Sir. 10, 27. χεῖρα trop. pro: *potentia instruo* Sir. 33, 6. τὸ ὄνομα Cant. tr. puer. v. 33. — passiv. *honor mihi conciliatur, gloriam nanciscor* ἔν τινι *in peragenda aliqua re* Sir. 46, 2. 48, 4. 1 Macc. 2, 64. δεδοξασμένος, *qui inclaruit, clarus* Sir. 24, 12. 25, 5. de perf. quatenus praesentis notionem includat vid. sub ἁγιάζω notata. — Sir. 48, 6. 33. Cant. tr. puer. v. 2. 3 Macc. 6, 18. — De verbis Sir. 46, 13. vid. sub ἀντικαταλλάσσω notata.

Δοξικός, ή, όν (δόξα) *splendidus, a, um*, ut ἐσθής 2 Macc. 8, 35.

Δορά, ᾶς, ἡ (δέρω detraho; detractio) *pellis, cutis* 4 Macc. 9, 28. (Diod. Sic. 1, 43.)

Δόρκας, άδος, ἡ, *caprea, antilope, Gazelle* Sir. 27, 20. (Xen. An. 1, 5. 2.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gazelle.*

Δόρυ, δόρατος, τό (lignum, tignum Hom. Il. 3, 61.) *hasta* Addit. ad l. Esth. 6, 14. Jud. 7, 10. 11, 2. 3 Macc. 3, 15. 6, 5. sq. gen. ἀλκῆς, κέντρου i. e. *robur, cuspidem habens = stark, spitzig* Sir. 29, 13. 38, 25. (Lucian. dial. deor. 8, 3. Xen. An. 5, 4. 25.)

Δορυάλωτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δόρυ, ἁλίσκομαι) *vi hastae* vel *armorum captus* 2 Macc. 5, 11. 10, 24. 3 Macc. 1, 5. (Diod. Sic. 16, 20. Dem. 289, 7. Xen. Cyr. 7, 5. 35.)

Δορυμένης, εος, ους, ὁ, *Dorymenes*, pater Ptolemaei, cui cognomen Μάκρων, et dux Syrorum 1 Macc. 3, 38. 2 Macc. 4, 45. (Jos. Ant. 12, 7. 3.)

Δορυφορία, ας, ἡ (δορυφόρος) *satellitium*, μετὰ πάσης δορυφορίας, metonym. pro: *cum omnibus satellitibus* [vid. αἰχμαλωσία] 2 Macc. 3, 28. (Xen. Cyr. 2, 2. 10.)

Δορυφόρος, ου, ὁ (δόρυ, φορέω gesto) *hastatus* i. e. *satelles, corporis custos, Trabant, Leibgardist*, hastas enim gestabant regum satellites 2 Macc. 3, 24. 4 Macc. 6, 1. 8. 23. 8, 12. 9, 16. 26. 11, 9. 26. 17, 1. (Xen. Hier. 5, 8. Cyr. 7, 5. 68.)

Δοσίθεος, ου, ὁ, *Dositheus*, nom. propr. Levitae et sacerdotis. Addit. ad l. Esth. 7, fin.

Δόσις, εος, ἡ (δίδωμι) 1) *donum, datum, Gabe, Geschenk* Esr. 2, 7. a) univ. Sir. 18, 14. 15. 20, 8 bis. 32, 9. 41, 21. — sq. genit. personae, quae *dat* Sir. 11, 15. 18, 17. 20, 12. 26, 14. 32, 10. (ἡ παρ' αὐτῆς δόσις Cebet. tab. c. 31 et 32. Artem. 1, 42.) — sq. gen. puer. *cui datur* Sir. 4, 3. — sq. genit. *rei*, quae datur Sir. 7, 31. — b) λῆψις καὶ δόσις, *acceptum et datum* i. e. *impensa et expensa* Sir. 41, 14. 42, 7. — 2) *donatio, largitio* Sir. 1, 8. κατὰ — αὐτοῦ i. e. *pro ea, qua utitur in largiendo ratione* 42, 3. δόσις κληρονομίας *haereditatis traditio.*

Δουλεία, ας, ἡ (δοῦλος) *servitus, conditio servilis* [propr. Xen. Mem. 2, 1. 11.] appellatur ita *conditio hominum, qui domino alicui parent eius imperio subiecti*, ita de conditione Judaeorum exulum Addit. ad l. Esth. 4, 7. ratione habita regum syriacorum et aegyptiacorum de terrae iudaicae possessione concertantium 1 Macc. 8, 18. ἴδον τὴν βασιλείαν ἑλληνικὴν [metonym. pro τοὺς βασιλεῖς τῶν ἑλλήνων] καταδουλουμένους τὴν ἰσραὴλ δουλείαν i. e. *viderunt enim id agere reges* Graecorum [Syriae scilicet et Aegypti], *ut subiiciant suae potestati populum israeliticum*, quo l. si ad subiectum generis feminini — τὴν βασ. τ. ἑ. — refertur praedicatum masculini generis — καταδουλουμένους — vid. de hac structura ad sensum sub ἔθνος observata. —

Δουλεύω, f. εύσω (δοῦλος) *servio* i. e. [servus sum, opp. ἐλεύθερος, Lucian. dial. deor. 13, 3. Xen. Mem. 3, 12. 7.] a) *alieno imperio subiectus sum*, ita de populis victis et regi alieno parentibus Jud. 8, 22. Esr. 6, 80. — τινί Bar. 4, 32. Jud. 11, 1. 7. 1 Macc. 6, 23. — δουλεύοντες ἐν τοῖς ἔθνεσι i. e. *qui dispersi inter gentes alieno imperio* subsunt 2 Macc. 1, 27. (Ael. V. H. 3, 23. Dem. 132, 14. Xen. Cyr. 8, 1. 43.) — de homine ab arbitrio alicuius pendente Sir. 25, 8. — b) trop. pro: *deditus sum alicui rei aut personae ita, ut totus ab eius arbitrio et nutu pendeam*, sq. dat. rei Sap. 14, 21. (Jos. Ant. 15, 4. 1. Xen. Mem. 1, 5. 5. 1, 6. 8.) — sq. dat. pers. = *obsequor alicui, colo aliquem* Sir. 2, 1. Bar. 1, 12. Tob. 4, 12. Jud. 16, 14. — pro עָבַד Mal. 3, 18. —

Δούλη, ης, ἡ, *serva, ancilla* a) propr. Jud. 12, 15. 19. 13, 3. (Xen. Cyr. 5, 1. 4.) — b) more Hebraeorum, quo homines inferioris l. humilioris conditionis colloquentes cum viris, qui vel essent vel viderentur vel sumerentur esse conditionis melioris, loco pronominis *ego*, usurpantur verba: *servus tuus, serva tua*, et loco pronominis secundae personae, verba: *dominus meus* Jud. 11, 5. coll. v. 11. — v. 16. 17 bis. 12, 4. 6. — ita pro אָמָה 1 Sam. 1, 16. 18. 1 Regg. 1, 13. — similiter in precibus ad Deum factis Addit. ad l. Esth. 4, 14. 15. — ita עֶבֶד 1 Sam. 3, 10. Cf. de hoc urbanitatis, modestiae, adulationis genere *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Höflichkeit.* — c) de urbe victa et alieno imperio subiecta 1 Macc. 2, 11. —

Δοῦλος, η, ον, *servus, a, um* [propr. Hdot. 7, 7. Eur. Hecub. v. 134.] = δουλεύων, ουσα, ον = *serviens, inserviens, zu etwas dienend* Sap. 15, 7. τὰ — σκεύη i. e. τὰ τοῖς καθαροῖς ἔργοις δουλεύοντα ἔργα. —

Δοῦλος, ου, ὁ, *servus* a) propr. ubi opp. δυνάστης, ἄρχων Sap. 18, 11. Jud. 9, 3. 10. — 6, 7. 10. 11, 12, 10. 13, 1. Cant. tr. puer. v. 62. Hist. Sus. v. 27. Esr. 4, 26. (Hdian. 5, 2. 4. Xen. Mem. 2, 6. 9.) — b) verba explicanda ex urbanitate sub voc. δούλη notata Jud. 5, 5 bis. v. 11. — c) de populis et urbibus victis et alieno imperio subiectis Jud. 3, 5. 7, 27. 10, 23. — cum contemtu de hominibus, quos impares sibi esse et facile a se vinci posse opinatur aliquis Jud. 14, 13. 18. — d) ex imperii apud Orientis populos forma de personis domino alicui parentibus Jud. 6, 3. 11, 4. (Xen. An. 6, 5. 28, coll.

1, 9. 29.) — e) ut Hebraeorum עֶבֶד Ps. 34, 22. Jer. 7, 25. de hominibus, qui vel in vitae agendique ratione instituenda a Dei voluntate pendent — in quibus Lat. *cultor Jovae* — vel quorum opera et ministerio uti decrevit Deus in consiliis suis exsequendis, ubi respondet Lat. *minister Dei* Sap. 9, 5. Cant. tr. puer. v. 9. 11. 19. 61. 1 Macc, 4, 30. 2 Macc. 1, 2. 7, 6. 33. 34. 8, 29. Sir. 23, 4.

Δουλόω, ῶ f. ώσω (δοῦλος) *servum facio*, *in servitutem redigo* a) propr. τινά, de populis victis, qui alieno imperio subiiciuntur 1 Macc. 8, 14. (Xen. Cyr. 8, 7. 7.) — med. δουλόομαι, οῦμαι, *mihi servum facio, mihi subiicio*, τινά [de quo accus. vid. sub *αἰτέω* monita] Sap. 19, 14. — b) passiv. δουλόομαι, οῦμαι, *in servitutem redigor*, τινί = ὑπό τινος, *ab aliquo* [de dat. post passiv. vid. sub γίνομαι notata] i. e. *subiicio alicui*, metaph. *pendeo ab arbitrio alicuius*, *teneor ab aliqua re* l. *persona*, *beherrscht werden von etwas*, ut τῇ ἐπιθυμίᾳ, τῷ θυμῷ, τοῖς πάθεσιν 4 Macc. 3, 3. 4. 13, 2.

Δοχή, ῆς, ἡ (δέχομαι, accipio, excipio) *convivium*, *epulae* Esr. 3, 1. מִשְׁתֶּה Gen. 26, 30. (Athen. 8. p. 348. F.)

Δράγμα, τος, τό (δράσσω) *manipulus*, ut frumenti = ὅσον περιλαμβάνει τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ὁ θερίζων Jud. 8, 3. (Xen. h. gr. 7, 1. 19.)

Δράκων, οντος, ὁ, *draco*, *serpens ingens* Sap. 16, 10. Sir. 25, 15. Addit. ad l. Esth. 1, 6. 7, 4. (Ael. V. H. 13, 46. Dem. 1398, 4.) — de dracone Babyloniorum idolo Hist. bel. et drac. v. 23. 26. 27. 28. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Drache zu Babel*.

Δρᾶμα, τος, τό (δράω, ago; actio, factum, That, Handlung) *actus in scena repraesentatus*, *drama*, *Schauspiel* 4 Macc. 6, 17. (Clem. Alex. Strom. VII. p. 737. ὑποκρίνεσθαι τὸ δρᾶμα τοῦ βίου. Ael. V. H. 2, 8. Dem. 1398, 24.)

Δρᾶξ, ακος, ἡ (δράσσω, prehendo) *quantum pugno comprehendi potest*, *pugillus*, *manipulus* 3 Macc. 5, 2.

Δραπέτης, ου, ὁ (διδράσκω) *fugitivus*, *servus fugitivus* 2 Macc. 8, 35. (Lucian. fugitiv. §. 27. Dem. 1348, 7.)

Δράσσω, vel ττω, f. ξω et med. δράσσομαι a. 1. ἐδραξάμην, signif. activa, *prehendo*, *fassen*, τινός [de quo genit. vid. sub ἅπτω observata], *bei etwas fassen* Sir. 26, 7. 31, 2. Jud. 13, 7. (Diod. Sic. 3, 25.) — ἔκ τινος 2 Macc. 4, 41.

Δραχμή, ῆς, ἡ, *drachma*, nummus argenteus eiusdem cum denario ponderis et aequans sex fere grossos Tob. 5, 14. 2 Macc. 4, 19. 10, 20. 12, 43. 3 Macc. 3, 28. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Drachme*.

Δράω, f. άσω [de h. verbi fut. vid. *Matth*. §. 180. *Buttm*. §. 86, 5. gram. max. §. 95, 5. *Rost* §. 77, not. 2.] a. 1. ἔδρασα (intrans. ago i. e. ich bin thätig, arbeite als Diener Hom. Od. 15, 317.) transit. *facio*, τί 4 Macc. 11, 4. (Lucian. dial. deor. 15, 4. Xen. Cyr. 3, 3. 53.) — abest accus. ut τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι scil. αὐτό Sap. 14, 10. — οἱ δρῶντες = *fabricatores* 15, 6.

Δρεπανηφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δρέπανον, falx, φορέω) *falcatus*, ut ἅρμα 2 Macc. 13, 2. (Diod. Sic. 2, 5. Xen. An. 1, 7. 10. 1, 8. 10.)

Δρίμυλος, ου, ὁ, *Drimylus*, nom. propr. Iudaei cuiusdam 3 Macc. 1, 3.

Δρόμος, ου, ὁ (τρέχω, δραμεῖν) *cursus* Sap. 17, 19. Esr. 4, 34. ταχὺς τῷ δ. ad h. l. dat. cf. ἀδρανής 2 Macc. 4, 45. de h. l. dat. modum indicante vid. sub ἀγερωχία observata. — 3 Macc. 1, 19. (Ael. V. H. 5, 6. Xen. Cyr. 2, 3. 22.)

Δροσίζω, f. ίσω (δρόσος, ros) *irroro*, *roro adspergo*, διάπυρον κάμινον *igneum* l. *ardentem fornacem rore adsperso refrigero* 3 Macc. 6, 6. (Clem. Alex. Paedag. II. p. 199. Athen. XV. p. 692. Aristoph. Ran. v. 1346.)

Δρόσος, ου, ἡ, *ros* Sap. 11, 22. Sir. 18, 15. 43, 22. Cant. tr. puer. v. 26. 41. 43. (Xen. Ven. 5, 3.)

Δρυμός, οῦ, ὁ (δρῦς, quercus; silva querna) *saltus*, *Gehölz*, *Waldung* Bar. 5, 8. 6, 63. 1 Macc. 4, 35. 9, 45. (Xen. Ven. 10, 19.)

Δύναμαι, dep. pass., pers. sec. δύνασαι [Sap. 11, 23. 14, 14. Hist. bel. et drac. v. 24. nusquam δύνῃ cf. *Lob*. ad Phryn. p. 359. *Schäfer* ad Eur. Hec. v. 257. ed. *Pors*. *Matth*. §. 230. *Buttm*. §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 74. *Win*. §. 13, 2. b.] impf. ἐδυνάμην et ἠδυνάμην [Sap. 11, 19. Bar. 1, 6. Esr. 5, 37.] f. δυνήσομαι, a. 1. p. ἐδυνήθην et ἠδυνήθην [ita Hist. Sus. v. 39. 2 Macc. 2, 6. cf. de hoc augmento attico *Matth*. §. 162, not. 3. *Buttm*. §. 75, not. 5. gram. max. §. 83, not. 8. *Rost* l. l. et §. 66. *Win*. §. 12, 1. b. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 143. *Bornem*. ad Xen. An. 4, 5. 11.] et ἠδυνάσθην [ita Tob. 1, 15. 1 Macc. 6, 3. cuius loci si legitur ἐδυνάσθην Xen. Cyr. 1, 1. 5. 8, 2. 9. it. infin. δυνασθῆναι Xen. Cyr. 4, 2. 12. 4, 5. 29. tamen ionicum magis [Hdot. 2, 19.] quam atticam esse hanc aoristi formam, affirmarunt *Buttm*. l. l. *Matth*. l. l. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 75. *Passow* I. 576.] *possum*, *ich kann*, sive per corporis robur aut animi indolem, vires et dexteritatem, sive per rei, quae tractatur, naturam et conditionem, sive per rerum externarum rationem. Legitur a) sq. infinit. obiecti nota [vid. ἀναδέχομαι], nunc *praesentis* [de infin. praesentis in re durante vid. ἀγαπάω] Sap. 3, 18. 14, 4. 17. Sir. praef. prim. init. Sir. 17, 25. Bar. 6, 8. 35. Addit. ad l. Esth. 6, 3. Esr. 4, 17. 2 Macc. 9, 10. 12. quo l. δυνάμενος = ὅτε ἐδύνατο [de partic. resolvendo vid. sub ἀγαθός monita] 3 Macc. 4, 16. quo l. δυνάμενος = ὃς ἐδύνατο 4 Macc. 1, 33. 2, 6. 14. 20. 7, 18. 8, 6. ad h. l. optat. cf. sub ἀγαθοποιέω de optat. observata. — 14, 17. — (Xen. An. 3, 1. 11.) — b) seq. infin. *aor*. [in re semel facta vel cito transeunte, vid. sub ἀγαπάω notata] Sap. 10, 8. 11, 19. 20. quo l. ἐδύνατο, ἐδύναντο = *potuisset*, *potuissent*. De quo imperf. usu vid. ad ἄξιος ἦν sub ἄξιος monita. — Sap. 12, 14. Sir. 8, 17. Bar. 6, 34. Jud. 10, 19. — de horum locorum futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι observata. — Sap. 13, 9. Sir. 1, 19. 34, 10. Bar. 6, 19. 34. 41. 42. 68. Tob. 1, 15. Hist. Sus. v. 14. 39. Hist. bel. et drac. v. 24. Esr. 4, 11. 5, 37. 1 Macc. 5, 40. 49. 7, 25. de h. l. praesenti hist. cf. sub ἀποδιδράσκω monita. — Tob. 5, 2. 1 Macc. 3, 17. 53. de horum l. indicat. futuri in interrogatione deliberantis l. dubitantis vid. sub ἀποδίδωμι disputata. — 1 Macc. 9, 8. 55. 10, 73. 2 Macc. 2, 6. 3, 5. 19. 6, 30. 8, 18. 15, 17. 3 Macc. 2, 27. 4 Macc. 3, 3. 4 bis. 10. 8, 2. 11, 24. (Diod. Sic. 2, 26. Xen. An. 1, 9. 27.) — 1 Macc. 6, 27. οὐ δυνήσῃ τοῦ κατασχεῖν αὐτῶν = οὐχ ἕξεις δύναμιν τοῦ κατασχεῖν αὐτῶν. Vide tamen quae habet *Win*. §. 42. p. 379. de vestigiis graecitatis senescentis etiam in usu infinitivi praefixum habente τοῦ agnoscendis. — c) absolute legitur, ita tamen ut facile cogitando addi possit infinitivus contextui conveniens aa) univ. Sir. 43, 30. Bar. 1, 6. 1 Macc. 6, 3. 9, 9. 60. 4 Macc. 14, 17. — τὸ δύνασθαι = ἡ δύναμις Sap. 12, 18. Cf. de infinit. articulum habente ita, ut circumscribat substant. *Matth*. §. 540. §. 541. *Buttm*.

§. 112, 5. 1. *Rost* §. 98. §. 125. *Win.* §. 45, 1. — bb) seq. *accus. rei, possum aliquid, ich kann etwas* scil. ποιεῖν Sap. 7, 27. 11, 23. 2 Macc. 11, 13. (Lucian. dial. mort. 9, 2. Xen. Cyr. 7, 2. 22.) — d) emphatice = *valeo,* πρός τινος i. e. *relate ad aliquem, ich bin stark im Vergleich mit Jemandem* i. e. *praevaleo alicui, ich bin Jem. überlegen* 1 Macc. 5, 41. — addito participio: δυνάμενος δύναμαι πρός τινα *multum praevaleo alicui* 1 Macc. 5, 40. Vide de hac participii vi cum verbo suo coniuncti sub ἀφομοιόω notata. — Ita pro יָכוֹל נוּכַל לָהּ Num. 13, 30.

Δύναμις, εως, ἡ, *vis, vires quae insunt alicui rei vel personae = Kraft, Vermögen* A) propr. a) univ., ut ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως i. e. *Deus, a cuius nutu et arbitrio pendet omnium, quae sunt, virium usus* Jud. 9, 14. 13, 4. 3 Macc. 5, 7. 51. 7, 9. — b) de viribus rei alicui insitis, ut τῶν ἔργων τ. θεοῦ Sap. 13, 4. coll. v. 1. τῶν ὀμνυομένων i. e. *rerum, per quas iuratur* 14, 31. πυρός 16, 19. 23. 19, 20. 4 Macc. 14, 10. ῥιζῶν Sap. 7, 20. ὕδατος 19, 20. χαλάζης Sir. 46, 6. quo l. λιθοιχαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς lapides grandinis *ingentis ponderis.* — τὶς περὶ τὸν τόπον τινὰ θεοῦ δύναμις *loci alicuius vis quaedam a Deo exiens* 2 Macc. 3, 38. — fulgurum, fulminum, solis Bar. 6, 63. coll. v. 61. 62. (Diod. Sic. 4, 45. Plut. conviv. septem sapient. c. 14. Mor. 1. p. 366. ed. *Tauchn.*) — c) de viribus personarum aa) Dei = *potentia, Macht,* τοῦ θεοῦ Sap. 7, 25. 11, 20. 12, 15. Jud. 9, 8. 2 Macc. 3, 24. 9, 8. — 3 Macc. 2, 6. abest genit. θεοῦ facile e contextu cogitatione addendus Sap. 1, 3. 5, 23. 12, 17. Bar. 2, 11. 3 Macc. 6, 13. — bb) hominum, ita de corporis viribus = *robur, fortitudo* ἰσχυρὸς δυνάμει [de quo dat. vid. ἀδανής] Jud. 5, 23. 1 Macc. 2, 42. 66. ὀνομαστὸς ἐν δυνάμει = ὢν ἐν δ. vel *ratione habita* δ. Sir. 44, 3. κατὰ δύναμίν σου *pro viribus tuis* Sir. 29, 20. l. βοᾶν ἐκ πάσης δ. = *aus Leibeskräften schreien,* trop. de precibus ardentissimis ad Deum factis Jud. 4, 15. — de animi viribus, ita ἀγαπᾶν, δοξάζειν, συντηρεῖν τὰς ὁδοὺς τῆς σοφίας ἐν πάσῃ δ. Sir. 7, 30. — v. 27. 6, 25. — (Diod. Sic. 19, 1. Xen. Mem. 1, 7. 4.) — universe Esr. 5, 44. — — d) de bonis et facultatibus alicuius = *opes, Geld u. Gut* Sir. 8, 13. 1 Macc. 6, 6.

B) = *copiae, Heeresmacht* i. e. a) *exercitus militaris,* ita aa) singularis Jud. 1, 13 bis. 16. 2, 4. 7. 14. 19. 22. 3, 7. 11. 5, 3. 6, 1. 7, 2. 9. 12. 26. 9, 7. 10, 13. 11, 18. 13, 15. 14, 3. 19. 16, 4. 1 Macc. 1, 4. 2, 44. 3, 10. 13. 19. 35. 40. 41. 4, 3. 9. 16. 18. 31. 61. 5, 11. 18. 32. 38. 40. 50. 56. 58. 6, 6. 28. 37. 57. 7, 10. 11. 20. 27. 39. 8, 6. 11 bis. 43. 60. 10, 69. 71. 73. 77. 82. 11, 15. 63. 12, 24. 42. 13, 1. 11. 12. 14, 32. 16, 5. 2 Macc. 1, 13. 13, 2. 3 Macc. 5, 48. 6, 16. 19. — bb) plur. δυνάμεις Jud. 1, 4. Esr. 4, 10. 1 Macc. 2, 31. 3, 27. 28. 34. 37. 42. 4, 4. 6, 29. 30. 33. 47. 56. 7, 2. 4. 14. 9, 1. 6. 52. 67. 10, 2. 6. 8. 21. 36 bis. 48. 71. 11, 1. 3. 38 bis. 39. 40. 43. 55. 69. 70. 12, 43. 45. 46. 49. 13, 53. 14, 1. 15, 3. 10. 12. 35. 41. 16, 18. 2 Macc. 10, 24. 3 Macc. 1, 1. 4. 3, 7. 4, 11. 5, 29. 44. 6, 5. 21. (Diod. Sic. 14, 32. Xen. An. 1, 1. 16.) — b) ex Hebraeorum loquendi consuetudine ἡ δύναμις κυρίου, *agmen Jovae* appellatur: *exercitus coelestis* i. e. aa) *siderum multitudo* Cant. tr. puer. v. 38. — πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν Prec. Man. v. 15. — pro צְבָא הַשָּׁמַיִם 2 Regg. 17, 16. Jes. 34, 14. — δύναμις ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 27. — bb) *angelorum cohors* Sir. 24, 2. — ita pro צְבָא יְהוָה Ps. 103, 21. 148, 2. cf. *Simon.* lex. hebr. sub voc. צָבָא ed. *Win., Gesen.* lex. hebr. sub voc. צָבָא. — c) metonym. pro: *numen potentia insigne, eine höhere Macht* 4 Macc. 5, 12.

Δυναστεία, ας, ἡ (δυναστεύω) *potentia, potestas* Sap. 6, 3. ὑπερασπισμὸς δυναστείας *tutela potentiam habens* i. e. *tutamen potentissimum* [vid. de hoc genit. adiectivi vim sub ἁγιασμός notata] Sir. 31, 16. — de Dei potentia Sir. 3, 19. 33, 3. 43, 29. Jud. 9, 11. 2 Macc. 3, 28. 3 Macc. 2, 6. 6, 12. ἰσχυρὸς ἐν δ = *ratione habita* δυναστείας Sir. 15, 18. (hinc principes potentia quippe eminentes dicuntur οἱ ἐν ταῖς δ. ὄντες Diod. Sic. 20, 92.

Δυναστεύω, f. εύσω 1) *sum* δυνάστης, *dominus sum potentia insignis* Addit. ad l. Esth. 6, 7. — seq. genit. [de quo vid. sub ἄρχω observata] 3 Macc. 2, 7. 5, 7. — 2) *supero* i. e. a) *Jemanden überwältigen,* τινά [de quo accus. cf. *Matth.* §. 360, not. 2. *Rost* §. 108, not. 4] Sir. 12, 5. ἵνα μὴ — δυναστεύσῃ, *ne superior te evadat per ea, damit er nicht dadurch ein Uebergewicht über dich erlange* Sir. 5, 3. τίς με δυναστεύσει = *quis me retinere poterit?* — b) *superior sum,* seq. acc. i. e. *übertreffen.* πάντα Addit. ad l. Esth. 6, 7.

Δυνάστης, ου, ὁ *dynasta, Machthaber, Gebieter, potens* Sap. 5, 23. 8, 11. Sir. 4, 27. 7, 6. 10, 3. 23. 11, 6. 13, 9. 38, 33. 41, 17. Jud. 2, 14. 9, 3 bis. 2 Macc. 9, 25. 15, 5. 3 Macc. 6, 4. — pro גָּדוֹל Levit. 19, 15. (Xen. An. 1, 2. 20.) — ἄνθρωπος δυνάστης Sir. 8, 1. — venit hoc nomine Deus Sir. 46, 5. 6. 2 Macc. 3, 24. 12, 15. 28. 15, 3. 23. 29. 3 Macc. 2, 3. 5, 51. 6, 39. — κύριος δυνάστης i. q. κύριος sed fortius [cf. de eiusmodi verbositate sub ἀγαλλίαμα notata] Sir. 46, 16. — δ. ἐξιλασμῶν *dominus victimas piaculares admittens* l. *sensus propitios habens* i. e. *longanimus* Sir. 16, 11. cf. de h. l. genit. qualitatis seriori graecitati proprio *Matth.* §. 316, e. *Bornem.* schol. in Evang. Luc. p. 21. *Win.* §. 30, 5.

Δυνατός, ή, όν 1) *valens* i. e. a) *viribus pollens,* addito dat. ἰσχύϊ [vid. ἀδρανής] = *fortis, tapfer, mächtig im Streit* 1 Macc. 8, 1. 2. 10, 19. 11, 44. — ἀνὴρ δ. Jud. 7, 2. 1 Macc. 3, 38. υἱὸς δ. v. 58. — ὁ δυνατός = *fortis ille* 1 Macc. 4, 30. — abest artic. quippe quod per se, de quo agatur, constat 9, 21. — οἱ δ. i. e. *viri fortes, quos secum habet aliquis* 1 Macc. 4, 3. 9, 11. — δυνάμεις δυναταί, *copiae fortitudine excellentes* Jud. 1, 4. — δ. εἰμί = *valeo, possum* seq. infin. nunc praes. [de quo vid. ἀγαπάω] 4 Macc. 3, 3. — nunc aor. Bar. 4, 17. 6, 41. 64. 4 Macc. 2, 18. 3, 17. (Xen. Cyr. 3, 6. 2. 4, 2. 6.) — δυνατώτερός εἰμί τινος *plus valeo, quam aliquis* [de genit. comperationis vid. βελτίων] Sap. 10, 12. 13, 4. addito τινί *in aliqua re* [vid. ἀδρανής] 4 Macc. 16, 14. — b) *auctoritate et potentia pollens* Sap. 6, 6. ἀνὴρ δ. Sir. 29, 18. — οἱ δυνατοί substantive [vid. ἀγαθός] Bar. 1, 4. 9. (Jos. b. i. 1, 1. 3. Diod. Sic. 14, 113. Xen. Cyr. 5, 4. 1.) — c) = *excellens in aliqua re,* ut ἐν γλώσσῃ [sensu bono: *orator insignis*] sensu malo = *Zungendrescher, calumniator formidabilis* Sir. 21, 7. ἐν πολέμῳ 47, 5. ἐν ἐπιστήμῃ Jud. 11, 8. (τινί Diod. Sic. 13. 101.) — 2) δυνατόν ἐστι, *fieri potest, es ist möglich,* sq. acc. c. infin. 2 Macc. 3, 6. (Xen. Mem. 1, 1. 12.)

Δυνατῶς, adv. (δυνατός quod vid.; valide, fortiter.) *valde* Sap. 6, 6. de h. l. paronomasia vid. sub αἴνεσις monita. Rarum esse hoc adv. apud Graecos melioris aevi, observavit *Passow* I, 577.

Δύνω, δύω, δῦμι, a. 2. ἔδυν, *ineo* [Hom. Il. 22, 99.] de sole, ex antiquitatis opinione in mare cadente = Lat. *occido, untergehen* Tob. 2, 4. 1 Macc. 10, 50. 12, 27. (Ael. V. H. 4, 1. Xen. An. 2, 2. 3.)

Δύο, *duo, duae, duo* [cf. de hac h. v. forma Atticis propria *Matth.* §. 136. *Buttm.* §. 64, 2. gr. max. §. 70, 2. not. 8. *Rost* §. 56.] gen. δυοῖν [4 Macc. 1, 28. 15, 1.] et δύο [Jud. 1, 12. Addit. ad l. Esth. 1, 13. Hist. Sus. v. 15. 36. Esr. 5, 11. 2 Macc. 12, 16. — ita Ael. V. H. 4, 31. Lucian. dial. mort. 4, 1. Xen. Mem. 2, 5. 2. cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* §. 9, 2. b.] — dat. δυσί [Sir. 26, 19. 50, 25. Esr. 9, 4. 1 Macc. 10, 60. 2 Macc. 10, 23. — ita Plut. vit. Marcell. c. 29. Pol. 1, 32. 5. Jos. b. i. 2, 8. 7. Thuc. 8, 101. cf. de hac dat. forma a graecis melioris aevi aliena *Lob.* ad Phryn. p. 210. *Matth.* l. l. *Butt.* l. l. *Win.* l. l.] Legitur a) nominativ. δύο iunctus cum nomine pluralis substantivi, adiectivi, pronominis, participii [cf. *Matth.* §. 301. *Buttm.* §. 116. *Vig.* p. 40.] habentis nunc artic. ut Tob. 1, 21. Addit. ad l. Esth. 7, 4. 8. Hist. Sus. v. 8. 16. 19. 24. 28. 34. 1 Macc. 10, 49. nunc sine articulo positi, ut Sir. 23, 16. 46, 8. Addit. ad l. Esth. 1, 6. Hist. Sus. v. 5. Hist. bel. et drac. v. 32 bis. 1 Macc. 6, 30. 37. 2 Macc. 3, 26. 6, 10. 4 Macc. 1, 20. — c. subst. numerali Esr. 5, 9. cum numerali cardinali v. 16. — οἱ, αἱ, τὰ δύο, *die zwei*, sine nominis, e contextu quippe facile cognoscendi, mentione Tob. 12, 16. Jud. 13, 10. 2 Macc. 4, 28. 10, 29. — ex Hebraeorum loquendi consuetudine duplicatur, sic, ut distribuat: δύο δύο, *bini, je zwei* Sir. 36, 25. — pro שְׁנַיִם שְׁנַיִם Gen. 6, 19. 20. cf. *Gesen.* Lehrg. d. hebr. Spr. p. 608. 703. *Ewald* hebr. Gram. p. 638. gram. min. p. 283 sq. *Win.* §. 4, b. p. 46. §. 38, 3. — b) genit. δυοῖν c. genit. nominis plurali numero positi 4 Macc. 1, 28. 15, 2. (Xen. An. 7, 1. 1. 3, 4. 9. 1, 2. 23.) cf. *Bornem.* ad Xen. An. 2, 2. 12. *Buttm.* §. 116, not. 4. — vel genit. δύο, iunct. c. nomine nunc habente artic. Jud. 1, 12. Addit. ad l. Esth. 1, 13. nunc sine artic. posito Hist. Sus. v. 15. 36. 2 Macc. 12, 16. — sine nomine ex antecedd. quippe quod repetendum est, ut τὸ ἔργον οὐκ ἔστιν — ἡμέρας μιᾶς οὐδὲ δύο scil. ἡμερῶν Esr. 9, 11. — c) dat. δυσί iunct. c. dat. nominis nunc c. articulo positi 1 Macc. 10, 60. 2 Macc. 10, 23. nunc sine artic. positi Sir. 50, 25. Esr. 9, 4. — absolute vel sine nomine legitur Sir. 26, 19. ἐπὶ δυσὶ λελύπηται ἡ καρδία μου *de duabus rebus doluit et dolet animus meus* — d) accus. δύο, iunct. c. acc. nominis praefixum nunc habentis artic., ut Jud. 4, 7. Addit. ad l. Esth. 1, 15. 5, 2. Hist. Sus. v. 61. 1 Macc. 1, 16. 29. 6, 38. 9, 12. 16, 2. 16. 2 Macc. 10, 22. nunc sine artic. positi Sir. 2, 12. Tob. 8, 17. 9, 2. Addit. ad l. Esth. 7, 7. Esr. 5, 73. 1 Macc. 9, 11. 57. 11, 13. 2 Macc. 10, 18. 3 Macc. 1, 4. 4 Macc. 15, 23. — c. subst. numerali 2 Macc. 12, 26. 28. — abest. accus. nominis facile e contextu cognoscendi Sir. 38, 17. 46, 4. — seq. genit. partitivo 1 Macc. 13, 16. — legitur acc. ante se habens artic. et abest accus. nominis, quippe quod ex cuiusvis loci contextu facile cognoscitur Tob. 3, 17. 8, 13. 12, 6.

Δυς, syllaba inseparabilis contrarium, perniciosum, difficultatem indicans, ubi nos syllabis utimur *miss, un:* auget etiam vim vocabulorum, quibus mali notio inhaeret.

Δυςάθλιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, ἄθλιος) *valde miser* 3 Macc. 4, 4.

Δυςαίακτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δύς, augens, αἰάζω, lugeo) *qui vix satis lugeri potest, valde deflendus* 3 Macc. 6, 31.

Δυςάλυκτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δύς, ἀλύσσω, evito) *inevitabilis* Sap. 17, 17.

Δυςγένεια, ας, ἡ (δυςγενής) *ignobilitas generis* Sir. 22, 9. Dionys. Hal. Ant. IV. p. 2036.)

Δυςδιήγητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, διηγέομαι) *difficilis enarratu* Sap. 17, 1.

Δυςημερέω, ῶ f. ήσω (δυς, ἡμέρα) *dies infelices ago*, ἐπί τινι, *propter aliquid = doleo de aliqua re* 2 Macc. 8, 35.

Δυςημερία, ας, ἡ (δυς, ἡμέρα) *dies infortunatus, infortunium* 2 Macc. 5, 6.

Δυςκατάπαυστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, καταπαύω) *non cessans, non intermissus* 3 Macc. 5, 7.

Δυςκλεής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δυς, κλέος) *inglorius, infamis*, ἐμβίωσις 3 Macc. 3, 23. φόνος v. 25. (Xen. Cyr. 3, 3. 53.)

Δυςμένεια, ας, ἡ (δυς, μένος) *malevolentia, inimicitia* 2 Macc. 6, 29. εἴς τινα 3 Macc. 3, 19. πρός τινα 2 Macc. 12, 3. 14, 39. 3 Macc. 7, 4. (Plut. vit. Ages. c. 4. *Id.* reipubl. gerendae praecept. c. 15. Dem. 154, 15.)

Δυςμενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δυς, μένος) *malevolus, inimicus* Addit. ad l. Esth. 2, 4. 7. 3 Macc. 3, 2. 7, 25. (Dem. 419, 5. Xen. Cyr. 8, 3. 5.)

Δυςμενῶς, adv. (δυσμενής) *malevole*, δ. ἔχω τὰ πρός τινα *malevolo sum animo quod attinet ad aliquem = odi aliquem* 2 Macc. 14, 11. (τινί Xen. Mem. 3, 5. 2.)

Δυςμή, ῆς, ἡ (δύνω, δῦμι, δύω) *occasus*, plur. δυσμαὶ ἡλίου [propr. Xen. An. 7, 3. 34.] i. e. *plaga occidentalis, Westen, Abend* Bar. 5, 5. — pro מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ Jos. 1, 4. — abest genit. ἡλίου facile cogitatione addendus Bar. 4, 3. Jud. 1, 7. 2, 6. 19. 5, 4. 3 Macc. 4, 15. — De plur. δυσμαί vid. sub ἄβυσσος adnotata.

Δυςνοέω, ῶ f. ήσω (δύσνους) *malevolo animo sum*, τινί *in* vel *erga aliquem* [de quo dat. directionis vid. *Rost* §. 105, not. 2. coll. §. 99, not. 3. *Matth.* §. 387, not.] Addit. ad l. Esth. 2, 5.— 3 Macc. 3, 24. (ita εὐνοέω Xen. Oecon. 12, 5.)

Δυςπέτημα, τος, τό (δυς, πίπτω) *id quod male cecidit, casus adversus, Unfall* 2 Macc. 5, 20.

Δυςπολιόρκητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, πολιορκέω) *difficilis expugnatu* 2 Macc. 12, 21. (Diod. Sic. 17, 40. Xen. h. gr. 4, 8. 5.)

Δυςπρόςιτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, πρόςειμι) *difficilis accessu, difficilem accessum habens* 2 Macc. 12, 21. (Diod. Sic. 15, 42.)

Δυςσέβεια, ας, ἡ (δυςσεβής) *impietas* Esr. 1, 24. 2 Macc. 8, 33. (Soph. Antig. v. 925.)

Δυςσεβέω, ῶ f. ήσω (δυςσεβής impius) *impie ago et loquor* 2 Macc. 6, 13. (Soph. Trachin. v. 1235.)

Δυςσέβημα, τος, τό (δυςσεβέω) *impie factum* Esr. 1, 52. 2 Macc. 12, 3.

Δυςσεβής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δυς, σέβομαι) *impius* 2 Macc. 3, 11. 8, 14. 15, 33. 3 Macc. 3, 24. 5, 47. — ὁ δ. *impius ille* 2 Macc. 9, 9. 3 Macc. 3, 1. (Aeschyl. Agamem. v. 733. Soph. OC. v. 281.)

Δυςφημέω, ῶ f. ήσω (δυς, φήμη, fama; verbis male ominatis utor) *convicior, lästern* 1 Macc. 7, 41. (Soph. Electr. v. 1182.)

Δυςφημία, ας, ἡ (δυςφημέω) *convicium, Lästerung, Schmährede* 1 Macc. 7, 38. 3 Macc. 2, 26. (Dionys. Hal. Ant. 6, 48.)

Δύςφημος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, φήμη fama; male ominatus) 1) *convicians* 2 Macc. 15, 32.

(Hdian. 8, 5. init.) — 2) *malam famam habens* 2 Macc. 13, 11.

Δυςφορέω, ῶ f. ήσω (δύςφορος) *graviter fero, unwillig, aufgebracht sein*, ἐπί τινι 2 Macc. 4, 35. (Aeschyl. sept. contr. Theb. v. 729. Diod. Sic. 4, 61. — absol. Xen. Cyr. 2, 2. 8.) — περί τινος 2 Macc. 13, 25.

Δυςφόρως, adv. (δύςφορος) *graviter*, s. φέρω it. s. ἔχω *graviter* vel *aegre fero*, *unwillig, verdrüsslich sein*, seq. εἰ = ὅτι 2 Macc. 14, 28. 3 Macc. 3, 8.

Δυςχέρεια, ας, ἡ (δυσχερής) *difficultas* 2 Macc. 2, 24. 9, 21. (Diod. Sic. 1, 3. Dem. 213, 22.)

Δυςχερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δυς, χείρ) manus; qui veluti manu tractanti reluctatur, difficilis, intractabilis Eur. Phoen. v. 393) *molestus, odiosus, formidabilis*, de rebus 2 Macc. 6, 3. 9, 7. 24. 14, 45. (Diod. Sic. 19, 41. Dem. 146, 26.) cf. *Ast* ad Theophr. Char. p. 166.

Δύςχρηστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δυς, χράομαι utor; cuius vix usus ullus est Xen. An. 3, 4. 19.) *molestus* Sap. 2, 12. (Dem. 1342, 1.)

Δυςώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (δυς, ὄζω) *malum odorem spirans, foetidus* 4 Macc. 6, 25.

Δώδεκα, οἱ, αἱ, τά, *duodecim* Sir. 49, 10. Hist. bel. et drac. v. 2. 3. Esr. 7, 8 bis. 8, 54. 57. 65. 66. 1 Macc. 1, 7. 11, 45. 15, 13. 2 Macc. 8, 20. 12, 20.

Δωδεκαστής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (δώδεκα, ἔτος) *duodecim annos habens* Esr. 5, 41. οἱ δὲ πάντες ἰσραὴλ — ἀπὸ δωδεκαετοῦς scil. παιδός vel παιδίου *a puero inde duodecim annos habente*.

Δωδέκατος, η, ον (δώδεκα) *duodecimus* Jud. 1, 1. Addit. ad l. Esth. 2, 6. 6, 16. Esr. 8, 61. 2 Macc. 15, 3.

Δωθαΐμ, vel Δωταία, ας, ἡ [ita Jud. 3, 10.] *Dothaim*, Dothaea, hebr. דֹּתָיִן, דֹּתָן, nom. propr. oppidi palaestinensis in confiniis Jesrael et Bethsaïn Jud. 3, 10. 4, 6. 7, 3. 18. 8, 3. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dothain*.

Δώκ, *Dog*, nom. propr. indeclin. castelli ultra Hierichuntem, septentrionem versus, situm et apud Jos. bell. iud. 1, 2. 3. Ant. 3, 8. 1. δαγών appellatum 1 Macc. 16, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub. voc. *Dok.*

Δῶμα, τος, τό (δέμω, exstruo; domus) *tectum* Jud. 8, 5. Cf. de tectis apud Orientis populos planis et peribolo cinctis, in quae adscendebant aërem serenum captaturi vel etiam meditaturi et preces facturi. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dach.* (δωμάτιον Jos. b. i. 2, 21. 5.)

Δωρᾶ, hebr. דּוֹר vel דֹּאר, *Dor*, nom. propr. indeclin. urbis, olim cananiticae, post tribui Manassis assignatae ad mare mediterraneum sitae et portu a Gabinio Romano instructae. 1 Macc. 15, 11. 13. (Jos. Ant. 16, 4. 4.) cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dor.*

Δωρεά, ᾶς, ἡ, *donum, beneficium* Sap. 7, 4. 16, 25. Esr. 3, 5. 1 Macc. 4, 30. 3 Macc. 1, 7. (Pol. 23, 3. 4. Xen. Hier. 11, 12.)

Δωρεάν, adv. (propr. accus. subst. δωρεά) 1) *gratis, gratuito* 1 Macc. 10, 33. (Pol. 18, 17. 7. — 2) *sine causa idonea, temere* Sir. 20, 21. 29, 6. 7.

Δωρέομαι, οῦμαι f. ήσωμαι, dep. med. *dono, largior*, τινί τι Esr. 1, 7. 8, 55. — particip. perf. passiv. signif. passiva [vid. Grammaticos sub ἀποδέχομαι excitatos] τὸ δεδωρημένον, *donum, das Geschenk* Esr. 8, 14. (Hdian. 1, 5. 2. Xen. Cyr. 2, 1. 17. a. 1. ἐδωρήθην signif. passiva Hdot. 8, 85. Diod. Sic. 5, 49.) — τὴν θυγατέρα δωρεῖσθαί τινι, *filiam* in matrimonium *dare alicui* Sir. 7, 25.

Δωροκοπέω, ῶ f. ήσω, *muneribus corrumpo* Sir. 32, 12. 3 Macc. 4, 19. Permutatur in his locis δωροκοπέω c. Graecorum δωροδοκέω, quod, uti apud Hdot. 6, 72. valet: munera accipio, ita apud Diod. Sic. 13, 64. 19, 19. respondet *Lat. munera accipio et do* cf. *Bernem.* ad Xen. An. 7, 6. 17.

Δῶρον, ου, τό, *donum, munus, Gabe, Geschenk* Sir. 20, 27. Tob. 2, 14. 4, 11. 2 Macc. 15, 16. (Plut. apopht. Alex. Mor. 2. p. 25 ed. *Tauchn.* Xen. Hier. 7, 8.) — δῶρον καὶ ἀδικία i. e. *donum*, nempe *iniustitia* [vid. de καί explicationi serviente sub καί monita] = *donum cum improbitate coniunctum et oblatum*. — de donis Deo oblatis Sir. 7, 9. Tob. 13, 11 bis. Esr. 8, 13.

Δωσίθεος, ου, ὁ, *Dositheus*, nom. propr. a) unius e ducibus Judaeorum Maccabaeorum aetate exercitui praefectis 2 Macc. 12, 19. 24. — b) Judaei incogniti v. 34. 3 Macc. 1, 3.

Δωταία, vid. Δωθαΐμ.

E.

Ἐάν, coniunct. [orta ex εἰ et ἄν] contract. ἤν 1) *si, wenn, wann, wiefern, im Fall dass.* Construitur haec partic. in libris V. T. apocryphis

A) contra usum graecitatis antiquioris c. *Optat.*, adhibetur enim *tum* de re, quae, qualis sit, experientia docere debet, ubi igitur expectari poterat Coniunctivus [vid. sub B. adnotata]. Ita in verbis Hist. bell. et drac. v. 8. ἐὰν μὴ εἴποιτε [codd. εἴπητέ μοι, τίς ὁ κατέσθων τὴν δαπάνην ταύτην, ἀποθανεῖσθε. (Antistius epigr. II. Macedonius epigr. XII.) cf. *Schäfer* meletem. p. 87. no. 31. *Herm.* ad Vig. p. 822. *Matth.* §. 525, e. — *tum* in verbis, quae ex mente alius dicuntur, vel ubi res ad cogitationem alicuius refertur, ponenda igitur erat partic. εἰ. Ita iunct. cum περ· ἐάνπερ, *si modo, wenn anders.* 2 Macc. 3, 38. πέμψον αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ μεμαστιγωμένον αὐτὸν προσδέξῃ, ἐάνπερ καὶ διασωθείη [codd. διασωθῇ] i. e. *wenn er anders auch*, wie ich, *mit dem Leben davon kommen sollte* (ita ἐάν c. optat. Diod. Sic. 13, 23. Paus. 8, 11. 2. Lucian. ver. hist. II. §. 29.)

B) quemadmodum apud Graecos melioris indolis c. *Coniunctivo* ea ratione adhibetur, ut indicet, sumere me, fieri et posse fieri aliquid, sed utrum vere futurum sit, nescire me et experientia cognoscendum esse. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 822. 834. *Buttm.* §. 126, 9. 2. *Matth.* §. 523, 2. *Rost* §. 121. II. 8 et C. *Win.* §. 42, 2. a et b. *Passow* sub. ἐάν. — a) loci, in quibus nude positum legitur et quidem aa) addita apodosi. Ita α) c. coniunct. *aoristi* [cui, si dicitur, futurum esse aliquid tum, quum factum fuerit, quod habet protasis vel quae habet conditio, sunt temporis praeteriti, respondet saepenumero Latinorum futurum exactum cf. *Buttm.* §. 126, 12. *Matth.* §. 501. §. 520. §. 521. *Win.* §. 42, 2. b.] apodosi habente nunc *indicat.* futuri, nunc οὐ μή seq. *coniunct. aoristi*, nunc *indicat. praesentis*, nunc *imperat. praes.*, nunc loco imperat. μή c. *coniunct. aor.*, ut δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται Sap. 4, 7. ἐὰν ἐμπιστεύσῃ [τῇ σοφίᾳ] κατακληρονομήσει αὐτήν Sir. 4, 16. — v. 19.

6, 11. 31. 32. 11, 10. 12, 16. 13, 14. 18, 30. 19, 15. 21, 2. 23, 11. quo l. in apodosi cogitatione adde: ἔσται. — 28, 12 bis. 29, 6. 30, 40. 39, 6. 11. 50, 28. — Bar. 6, 27. quo l. in apodosi alternant futurum et οὐ μή c. coniunct. — v. 34. Tob. 3, 10. 4, 14. 9, 4. 13, 6. Jud. 7, 31. 11, 6. 23. 12, 3. 12. Esr. 2, 24. Hist. bel. et drac. v. 9. 1 Macc. 2, 40. 5, 40. 41. 8, 24. 27. 30. 32. — ἐὰν συντηρήσητε — εὔνοιαν — πειράσομαι — γενέσθαι 2 Macc. 11, 19. 3 Macc. 2, 10. 7, 9. 4 Macc. 8, 8. (Ael. V. H. 2, 26. Lucian. dial. deor. 5, 3. Xen. An. 3, 4. 1.) — apodosis anteponitur protasi, ut ἔτι προςθήσω σοι — ἐὰν — ἐπιστρέψητε Tob. 5, 15. — ἐὰν — ἀποκαλύψῃς τὰ μυστήρια αὐτοῦ, οὐ μὴ [vid. μή] καταδιώξῃς ὀπίσω αὐτοῦ Sir. 27, 17. Bar. 6, 27. 35. — habet apodosis et οὐ μή c. coniunct. et indic. fut. Esr. 2, 19. — ponitur in apodosi *indicat. praesentis*, vel quod de re durante agitur Sap. 3, 4. vel quod, quae habet apodosis, decreto divino niti existimat auctor, ut ἐὰν ἁμαρτῶμεν, σοί ἐσμεν Sap. 15, 2. vel in sententia generali, ut ἐὰν ἀναπαύσηται, ἐμποιεῖ αὐτῷ Sir. 39, 11. 13, 4. vel quod agitur de re saepius repetita [vid. ἀγαπάω] Esr. 4, 4 bis. v. 5 bis. 18. 19. 31 bis. (Lucian. dial. mort. 6, 6.) — ordine inverso Tob. 4, 21. (Ael. V. H. 4, 16. Lucian. dial. deor. 5, 7. Xen. An. 5, 8. 24.) — ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου Sir. 8, 12. 13. Tob. 4, 8. — cf. *Matth.* §. 523, 2. *Win.* §. 42, 2 b. — — ἐπὶ φίλον ἐὰν σπάσῃς ῥομφαίαν, μὴ ἀπελπίσῃς Sir. 22, 19. 20. Jud. 10, 16. ordine inverso Sir. 26, 11. De μή in adhortatione vel prohibitione vid. sub μή observata — — β) c. *coniunct. praesentis*, apodosi habente nunc *indicat. futuri* [cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l.] nunc οὐ μή c. coniunct. aor. in negatione fortiori [vid. οὐ μή sub μή], nunc *imperat.* vel praes. vel aor., ut ἐὰν θέλῃς παιδεύεσθαι, παιδευθήσῃ Sir. 6, 31. ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σοφὸς ἔσῃ v. 32. — 13, 5. 15, 15. quo l. si, quae a futuro inchoaverat apodosis, clauditur cum infinitivo, agnoscendum esse videtur anacoluthon, resolvendum per: μέλλεις συντηρῆσαι ἐντολὰς καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδοκίας. Cf. de anacoluth. *Rost* §. 137, 4. b. β. *Win.* §. 64. II. 2. c. — Sir. 25, 21. 27, 8. — protasi anteponitur apodosis habens 1. pers. plur. coniunct. aoristi in adhortatione 1 Macc. 9, 8. ἐὰν διώκῃς, οὐ μὴ καταλάβῃς καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς διαδρᾶς i. e. ἐὰν διαδρᾷς Sir. 11, 10. — 12, 15. protasin antecedit apodosis οὐ μὴ ὑπερίδῃ [scil. ὁ κύριος] — χήραν, ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν Sir. 32, 14. ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς Sir. 16, 2. 12, 1. 2 Macc. 2, 15. — — ἐὰν εὑρίσκητε — γενομένην τὴν οἰκοδομήν — προςφωνησάτω ἡμῖν περὶ τούτων Esr. 6, 22. His adde Sir. 12, 11. bb) nulla eorum, quae pendent a conditione, mentione diserta facta nunc mediae orationi inseritur, nunc sub finem eius nectitur c. verbo suo, secum habens *coniunct.* nunc *aor.*, nunc *praesentis*, nunc *utriusque temporis*, ut ὑπισχνεῖτο — διαγράψαι — ἐὰν συγχωρηθῇ — γυμνάσιον — συστήσασθαι 2 Macc. 4, 9. ἠξίωσαν — ἐάν ποτε ἁμάρτωσιν — μετ' ἐπιεικείας παιδεύεσθαι 10, 4. — εἰσακούσεται — ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἄρεστον Jud. 8, 17. 3 Macc. 2, 30. — 2 Macc. 9, 24.

b) Loci, in quibus iuncta legitur coniunctio ἐάν cum aliis particulis e quibus praeter καὶ ἐάν *et si, und wenn* — καὶ ἐὰν μέν — ἐὰν δὲ μή, *et si — si vero non*, ἐὰν δέ, *si vero*, ἐὰν — ἐὰν δέ — *si vero* — ἐὰν ἄρα, ἐὰν γάρ, *si enim*, ἐὰν οὖν, *si igitur*, nihil difficultatis habentibus, notandae sunt formulae:

aa) ἐὰν μή *nisi* i. e. α) *si non, wenn nicht*, seq. *coniunct. aor. apodosi habente* nunc *indic. futuri*, nunc οὐ μή c. coni. aor., nunc *praesentis*, nunc μή c. coni. aor. in dehortatione. Ita ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου κρατήσῃ κατὰ σπουδήν, καταστραφήσεται αὐτοῦ ὁ οἶκος Sir. 27, 3. — Bar. 2, 22. 29. Histor. bel. et drac. v. 12. 1 Macc. 3, 53. 6, 27. — ἐὰν μὴ παραδοθῇ Ἰούδας — ἔσται — ἐμπυριῶ τὸν οἶκον τοῦτον 7, 35. 2 Macc. 14, 33. — ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ — οὐ μὴ στίλψωσιν Bar. 6, 24. — ἐὰν μὴ — ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ, μὴ δῷς εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν Sir. 31, 6. — postponitur protasi apodosis latens in infinitivo pedente a verbo εἰπεῖν, ut εἴπατε ἐκδώσειν τὴν πόλιν, ἐὰν μὴ — ἡμῖν = εἴπατε [ἐκδώσομεν τ. π. — ἐὰν μὴ ἐπιστρέψῃ ὁ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν Jud. 8, 11. — seq. *coni. praes.*, apodosi habente *indicat. praes.* Jud. 8, 15. — β) = *als wenn, ausser wenn*, ita praecedente negatione seq. *coniunct.* aor., ut μὴ ἐξελθεῖν — ἐὰν μὴ [uti codd. ἕως ἄν] πληρωθῶσιν — αἱ — ἡμέραι τοῦ γάμου Tob. 8, 20. — Jud. 11, 10. — οὐκ ἄλλως — ἐὰν μή *non aliter nisi, nicht anders als wenn = non alia conditione nisi* Sap. 8, 21. (Pausan. 10, 25. 3. *non aliter nisi* Cicer. ad fam. 1, 9. 63. Liv. 35, 39. 4.)

bb) ἐάν τε *et si*, ἐάν — ἐάν τε *si — sive*, geminatum ἐάν τε — ἐάν τε *sive — sive, sei es dass — oder dass*, ἐάν τε καί — ἐάν τε καί *sive — sive seq. coniunct. aor. apodosi habente indicat. futuri* Sap. 3, 17. 18. Hist. Sus. v. 22. quo l. c. futuro alternat praesens in re certo et proxime eventura. — Esr. 8, 24. — (Xen. Mem. 2, 4. 6. Cyr. 3, 3. 17.) — pro אִם — אִם Exod. 19, 3. Deut. 18, 3.

c) Loci, in quibus cum conditionis simul temporis notionem ita includit ἐάν, ut permutari posse videatur cum particula ὅταν, *quando, quum, ubi*, ad rem pertinente, quam fieri posse nunc et postero tempore iudicamus. Legitur etiam in his cum *Coniunctivo*, vel *aor.*, vel *praesentis*, et quidem aa) *addita apodosi*, habente nunc *indicat. futuri*, nunc *imperat. aoristi* vel *praesentis*, nunc *indicat. perfecti*, praesentis notionem includentis [vid. ἀγαπάω], ut ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν Sir. 9, 10. λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων, αἰνέσει αὐτὸν καὶ — προςθήσει Sir. 21, 15. Tob. 6, 16. — Sir. 41, 9. καὶ ἐὰν γεννηθῆτε — μερισθήσεσθε *quoties nati fueritis, nati eritis ita, ut* κατάρα [= κατάρατοι] *sitis, et quoties mortui fueritis, sortem accipietis eam, quae est* τῆς κατάρας = τῶν καταράτων. Sensus: *Poenis divinis* [= exsecrationibus, quas habet lex] *obnoxii eritis, quocunque tempore nati vel mortui fueritis.* — ἐὰν ἴδῃς συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτὸν κλ. Sir. 6, 35. — ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με Tob. 4, 3. coll. v. 4. ubi ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτήν. protasi anteponitur apodosis Sir. 26, 19. 35, 7. λελύπηται ἡ καρδία μου — ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβαλυσθῶσιν. = — bb) sine apodosi vel mediae orationi inseritur vel in eiusdem fine subiungitur cum verbo suo secum habens *coniunct.* nunc *praesentis*, ut Sir. 34, 27. ἐὰν πίνῃς αὐτὸν μέτρῳ αὐτοῦ. Tob. 6, 7. ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνων., nunc *aoristi*, ut ἐὰν εὕρῃ καιρόν Sir. 19, 25. ἐὰν πταίσῃς 37, 12. ἐὰν ἐπιστρέψω ἐν εἰρήνῃ 1 Macc. 7, 35. ἐὰν εὐκαιρίας τύχω 11, 42. 4 Macc. 1, 24. (Isocr. Panegyr. c. 1. p. 55 ed. *Lange*, ita *si* Virg. Aen. 5, 65. coll. 4, 119. Hor. epist. 1, 7. 10.) — pro אִם apud τοὺς ό Prov. 3, 24. Jes. 24, 13. cf. *Simonis* Lex. hebr. ed. *Win.* sub אִם.

2) uti apud interpretes alexandrinos et in libris N. T. apocryphis [cf. Thilo Acta Thomae p. 8.] ita etiam in libris V. T. apocryphis saepenumero [in Sir. septies, in libro Tob. quinquies, in libro Judith. ter, in libro Esrae septies, in primo Maccab. libro quinquies et in tertio Maccab. libro semel] pro particula potentiali ἄν posita legitur ἐάν et quidem post pronomina et

adverbia relativa et temporis. Ita ὃς ἐάν pro: ὃς ἄν ubi Lat. *quicunque, si quis, is qui*, nostrates: *wer nur immer, wer etwa, jeder welcher*, seq. *coniunct. aoristi*, ut Sir. 2, 4. 15, 17. 42, 7. Tob. 4, 14, 16. 19. Esr. 3, 5. 4, 3. 8, 13. 1 Macc. 2, 41. 8, 30. — ὅσος ἐάν, plur. ὅσοι ἐάν, ὅσα ἐάν pro: ὅσοι ἄν, ὅσα ἄν *quotquot, soviel nur immer*, seq. *coniunct*. nunc *praes*. Esr. 8, 16. 18. nunc *aor*. Jud. 11, 16. Esr. 6, 32. 8, 19. 1 Macc. 10, 43. οὗ ἐάν adverbial. pro: οὗ ἄν i. e. a) *ubicunque*, seq. *coniunct. aor*. Sir. 36, 31. οὗ ἐὰν ὀψίσῃ *ubicunque vespera eum deprehenderit* Jud. 8, 22. 3 Macc. 3, 29. — seq. *indicat. imperfecti* 1 Macc. 6, 36. οὗ ἐὰν ἦν τὸ θηρίον, ἦσαν i. e. *überall wo*. Vide paulo post sub ὅποτε ἐάν monita. — b) per attract. *quocunque* [cf. de hoc attractionis genere *Win*. §. 58, 7. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 102. *Herm*. ad Vig. p. 790. 907. ad Soph. Antig. v. 517. Trachin. v. 106. *Elmsl*. ad Eur. Heracl. v. 46. *Seidler* ad Eur. Iph. T. v. 113. p. 207 ed. *Markl. Buttm*. ad Soph. Philoct. v. 481. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 477. *Porson*. ad Eur. Hecub. v. 1062 ed. *Schäfer*. *Lob*. ad Phryn. p. 43. 118. *Bornem*. schol. p. 90. —] ita seq. aa) *coniunct*. nunc *aor*. Sir. 34, 14. Tob. 13, 5. — nunc *praesentis* Sir. 15, 16. οὗ ἐὰν θέλῃς, ἐκτενεῖς τὴν χεῖρά σου i. e. ratione habita verborum praecedentium: πῦρ καὶ ὕδωρ — *utro velis extendes manum tuam, nach welchem von beiden du willst, sollst du deine Hand*, nach Gottes Willen [denn frei hat Gott den Menschen geschaffen] *ausstrecken*. Cf. de futuro quatenus ad vim imperat. accedat *Win*. §. 44, 3. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 252. *Ewald* p. 557. 531. gram. min. p. 234. *Gesen*. p. 771. coll. *Matth*. §. 498. — bb) seq. *indic. imperf*. = *allemal dahin, wohin* vel *überall hin, wohin* 1 Macc. 6, 36. Vid. infra sub ὅποτε ἐάν notata. — ὅποτε ἐάν pro: ὅποτ' ἄν, = *allemal, wann* seq. *indicat. imperf*. Tob. 7, 11. Cf. de ὅποτ' ἄν *Fritzsche* Ev. Marc. p. 85 sqq. 800. *Win*. §. 43, 5. not. = — καθὼς ἐάν pro: καθὼς ἄν *prouti, je nachdem*, seq. *coniunct*. praes. Sir. 14, 11.

Ἔαρ, ος, τό *ver, der Frühling*, ἄνθος ἔαρος [codd. ἀέρος] *eine Blume des Frühlings* Sap. 2, 7. — pro: חֹרֶף Gen. 8, 22. Zach. 14, 8, (Anacr. Od. 6, 7. Lucian. Nigrin. c. 14. Xen. Cyr. 8, 6. 22.)

Ἑαυτοῦ, ῆς, οῦ, contr. αὑτοῦ, ῆς, οῦ pronom. reflexiv. tertiae personae, *sui ipsius*. Legitur in libris V. T. apocryphis 1) proprie i. e. de *tertia* persona a) *singularis*, ita aa) *genitivus* nunc *post*positus nomini regenti [cf. *Rost* §. 99. p. 467.], ut ὁ θεὸς — εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ i. e. dignos *favore suo* Sap. 3, 5. ἀπώλεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑαυτοῦ Tob. 7, 7. ἦλθε — εἰς τὴν οἰκίαν ἑαυτοῦ 8, 11. Esr. 1, 30. 3, 3. 2 Macc. 4, 29. 14, 26. ἵνα μὴ ψαύσειέ τις τοῦ σώματος ἑαυτῆς 4 Macc. 7, 1. — nunc positus *inter artic*. et *substant*. [cf. *Rost* l. l. p. 465. 467 sub g.] ut ὁ ἑαυτοῦ λαός Sir. 37, 23. 2 Macc. 6, 16. 14, 15. ἡ. ἑ. ψυχή Sir. 21, 28. 4 Macc. 15, 22. ἡ. ἑ. ἐρημία Bar. 4, 33. ἡ. ἑ. ἀνδρεία 6, 59. quo l. si iungitur c. medio vid. *Win*. §. 39, 6. *Bornem*. ad Xen. Anab. p. 76 sq. — Jud. 7, 32. Esr. 1, 16. 2, 11. 3, 8. 4, 20. 34. 2 Macc. 3, 30. 6, 31. 7, 33. 10, 7. 12, 20. 14, 15. 15, 34. τὰ ἑ. πάθη 4 Macc. 1, 6. 3, 1. — 2, 8. 7, 5. 10, 8. 17, 15. (Jos. bell. iud. 4, 2. 3. Isocr. Aeginet. c. 12 et 15.) — Formulae notandae: δι' ἑαυτοῦ *per se ipsum* i. e. *viribus suis* Bar. 6, 27. μεθ' ἑαυτοῦ *secum ipso* 1 Macc. 12, 47. — τὰ ἑαυτοῦ, *res quae ad se ipsum pertinent, sua, das Seinige* 1 Macc. 14, 32. (Isocr. l. l. c. 1. Xen. Mem. 2, 1. 61. Cyr. 8, 1. 16.) — bb) *dativus* ἑαυτῷ, ῇ, ῷ *sibi ipsi*, ut βοηθῆσαι ἑαυτῷ Sap. 13, 16. ἐποίησεν ἑαυτῇ σκηνήν Jud. 8, 5. — Sir. 4, 11. quo l. codd. ἑαυτῆς vel αὑτῆς. Bar. 4, 30. 1 Macc. 6, 44. 12, 43. 13, 48. 2 Macc. 14, 41. ὑπέθηκεν ἑαυτῷ [i. e. *corpori suo supposuit, er setzte unten an seinen Leib*] ξίφος. Cf. Virgil. Georg. 1, 348. falcem maturis supponere aristis. — (Xen. Cyr. 8, 1. 16.) — Formulae notandae: βουλεύεσθαι ἑαυτῷ *sibi ipsi*, non alteri qui consilii indiget Sir. 37, 8. vid. βουλεύω — πονηρὸς ἑαυτῷ immitis *erga se ipsum* 14, 5. ἑαυτῇ χρῆσθαί τινι uti aliqua re, ut τῇ ἀνέσει, *in detrimentum suum* 26, 10. — εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ *in animo suo dicere* i. e. ex consuetudine Hebraeorum, qui cogitandi negotium mentis quasi tacitam putassent sermocinationem pro: *secum cogitare, secum reputare* Tob. 4, 2. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 129. cp. P. ad Rom. 2. p. 391. *Thilo* eodex apocryph. N. T. I. p. 164. — λαός, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ [i. e. *in civibus suis, in civitate sua*] γυναῖκας τοιαύτας Jud. 10, 19. ἀβοήθητος ἑαυτῷ 2 Macc. 3, 28. — — cc) *accusat*. ἑαυτόν, ήν, ό, *se ipsum*, ut παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει Sap. 2, 13. ὁ ἀήρ — εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη 5, 12. de quo l. vid. ἀναλύω. — Sir. 14, 6. 20, 12. 26. Bar. 6, 15. Esr. 1, 28. 2 Macc. 8, 35. 10, 13. 14, 43. 3 Macc. 1, 12. 4 Macc. 12, 20. 17, 1. — In codd. 4 Macc. 4, 12. ὡμολόγει — ἑαυτὸν ἡμαρτηκέναι. — Formulae notandae: διδόναι ἑαυτόν nunc sq. τοῦ c. infinit. finali 1 Macc. 6, 44. nunc εἴς τι Sir. praefat. 1ma. nunc τινί 1 Macc. 11, 23. vid. δίδωμι — καταντᾶν τι εἰς ἑαυτόν pro: *acquirere sibi aliquid, etwas an sich bringen* 2 Macc. 4, 24. ἀντιβάλλειν πρὸς ἑαυτὸν τὸ γεγονὸς περὶ ἑαυτοῦ ἐλάσσωμα *reputare apud animum suam cladem in causa sua acceptam, die seinerseits erlittene Niederlage bei sich* [im Hinblick auf sich und auf die höhere Unterstützung seiner Gegner] *erwägen* 2 Macc. 11, 13. — οἱ περὶ ἑαυτόν *qui circa se ipsum sunt, die Mannschaften in seiner Umgebung, seine Leute* 14, 30. συμβουλεύειν εἰς ἑαυτόν i. e. *suum*, non alterius, *commodum intuendo* Sir. 37, 7. — καθ' ἑαυτὸν γίνεσθαι σύν τινι *solus esse cum aliquo* 2 Macc. 15, 13. (ita καθ' ἑαυτὴν οἰκεῖν *seorsim habitare* Plut. vit. Anton. c. 54. init.) οἱ ὑφ' ἑαυτόν, *qui sibi ipsi* i. e. *imperio suo subsunt, seine Mannschaft* 2 Macc. 5, 25. Cf. quae habet de formulis οἱ περί τινα et οἵ τινος *Win*. p. 220.

b) *pluralis* aa) genit. ἑαυτῶν, nunc *postponitur* nomini regenti, ut τέκνα — συγγενείας ἑαυτῶν μολύνουσιν εὐγένειαν, ita in codd. Sir. 22, 6. ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν Jud. 7, 13. — Hist. Susan. v. 10. Esr. 3, 16. — ἐφ' ἑαυτῶν εἶναι *in loco suo esse* et manere i. e. *non ulterius progredi, Halt machen* 2 Macc. 10, 27. vid. εἰμί et ἐπί no. I. A. 1. nunc ponitur *inter artic*. et substant. [vid. supra monita], ut πολέμιοι — τῆς ἑαυτῶν ζωῆς Tob. 12, 9. ἡ ἑαυτῶν ἀτιμία Bar. 6, 26. τὰ ἑ. κακά Addit. ad libr. Esth. 1, 9. 6, 3. 16. Hist. Sus. v. 9. 2 Macc. 10, 30. 11, 24. 31. 3 Macc. 3, 19. 4 Macc. 15, 16. (Isocr. Panegyr. c. 1. init. Xen. Cyr. 3, 2. 1. 4, 2. 31.) — τὰ ἑαυτῶν *res ad se pertinentes, das Ihrige, sua* 3 Macc. 7, 22. (οἱ ἑαυτῶν Xen. Cyr. 3, 2. 6.) — bb) *dativus* ἑαυτοῖς, αῖς, οῖς *sibi ipsis*, ut ἑαυτοῖς — ἦσαν βαρύτεροι σκότους Sap. 17, 21. ἑαυτοῖς οὐ μὴ βοηθήσωσι Bar. 6, 58. αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Jud. 11, 2. de h. l. paronomasia cf. *Win*. §. 62, 1. *Böttcher* de paron. finitimisque ei figuris Paulo ap. frequentatis Lips. 1823. *Lobeck*. Paralip. p. 501 sqq. — ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς scil. τὸ πάσχα Esr. 1, 13. 14. 7, 12. 1 Macc. 1, 15. 8, 15. 14, 36. 2 Macc. 6, 11. 3 Macc. 1, 4. (Isocr. Panegyr. c. 16 fin. p. 70.) — For-

mulae notandae: αὐτά [i. e. ea, quae scripsit avus] — ἐν ἑαυτοῖς λεγόμενα *si in suo sermone* [= *in ihrem Sprachidiom*] *enuntiantur* Sir. praef. 1ma bis., additur loco priori per epexegesin: ἑβραϊστί. — ὀχυροῦσθαι ἐν ἑαυτοῖς = *in animo suo* vel *in consilio quod ceperant* τοῦ μὴ φαγεῖν 1 Macc. 1, 62. — ἐφ' ἑαυτοῖς *propter semetipsos* 3 Macc. 6, 34. κατεστέναξαν αἰσχύνην — περιβαλλόμενοι *ingemiscebant quippe propter semetipsos pudore induti, sie seufzeten, weil sie sich vor sich selbst schämten.* — — cc) *accus.* ἑαυτούς, ἑαυτάς, ἑαυτά *se ipsos*, ut οὔτε σώζουσιν ἑαυτούς Bar. 6, 49. θηρία — δύνανται — ἑαυτὰ ὠφελῆσαι v. 68. — Jud. 2, 10. Esr. 1, 3. 1 Macc. 14, 29. Vid. δίδωμι. — 2 Macc. 3, 15. 8, 13. 30. 12, 42. 3 Macc. 2, 31. 32. 5, 17. 50. 4 Macc. 13, 23. (Plut. Anton. c. 67.) — Formulae notandae: καταναλίσκειν εἰς ἑαυτούς i. e. *in suum commodum* Bar. 6, 10. — καθ' ἑαυτούς *ad similitudinem cum semetipsis* scil. τοῖς *Elohim* Sir. 17, 3. coll. Gen. 1, 26. 27. ita *Bretschn.*, *de Wette*, *Linde* ad Sir. 17, 3. sic, ut qua ipsi Elohim i. e. ipse Deus gaudeat ἰσχύϊ, eadem instruxerit homines.

2) refertur, ut apud Graecos [cf. *Buttm.* §. 114, 5. *Matth.* §. 489. II. *Rost* §. 99, not. 4. *Herm.* ad Soph. Trach. v. 451. *Fischer* ad Well. Vol. 2. p. 239. *Win.* §. 22, 5.] a) ad personam *primam pluralis* ἑαυτῶν = ἡμῶν αὐτῶν *nostrum ipsorum*, ita aa) *genit. plur.* positus inter artic. et subst regens [vid. supra observata], ut σώζωμεν τὰς ἑαυτῶν ψυχάς 1 Macc. 9, 9. ἡμεῖς — ἁμαρτάνοντες — εἰς τὸν ἑαυτῶν θεόν 2 Macc. 7, 18. ἡμεῖς — διὰ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας πάσχομεν v. 32. — 4 Macc. 8, 19. 23. 13, 13. (Thuc. 1, 28.) — bb) *dativus plur.*, ἑαυτοῖς = ἡμῖν αὐτοῖς, ut ποιήσωμεν καὶ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ὄνομα 1 Macc. 5, 57. de h. l. paronom. vid. supra monita. — — cc) *accusat. plur.* ἑαυτοὺς = ἡμᾶς αὐτούς, ut ἡμεῖς δι' ἑαυτοὺς ταῦτα πάσχομεν 2 Macc. 7, 18. τί βουλεύμασι κενοῖς ἑαυτοὺς εὐφραίνομεν 4 Macc. 8, 17. — v. 22 bis. — (Plat. Phaedon. c. 25.) — b) ad personam *secundam plur.* ἑαυτῶν = ὑμῶν αὐτῶν, ita aa) *dativus*, ut κτήσασθε ἑαυτοῖς [= ὑμῖν αὐτοῖς] ἄνευ ἀργυρίου scil. quae scripsi Sir. 51, 25. — bb) *accusat.*, ut ὑπεροράτε ἑαυτοὺς [i. e. ὑμᾶς αὐτούς] διὰ τοὺς — νόμους 2 Macc. 7, 23. 4 Macc. 8, 9.

3) pro pronomine reciproco ἀλλήλων [cf. *Herm.* ad Soph. Antig. v. 145. *Matth.* §. 489. III. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 156.] Ita a) de *tertia* person. plur. aa) *genit.* κρίσιν διακρίνεσθαι ἑαυτῶν Bar. 6, 54. δι' ἑαυτῶν i. e. ἕτερος δι' ἑτέρου Sap. 19, 18. = bb) *dativus* ἑαυτοῖς = ἀλλήλοις i. e. ἕτερος ἑτέρῳ, *einer zu dem andern, einer mit dem andern, mit einander, zu einander, unter einander, invicem, mutuo inter se,* ut εἰπεῖν Sap. 2, 1. 5, 3. συγκρίνεσθαι 1 Macc. 10, 71. συμπεριφέρεσθαι Sir. 25, 1. — cc) *accus.* plur., ut βουλεύεσθαι πρὸς ἑαυτούς Bar. 6, 48. παρακαλεῖν ἑαυτούς 1 Macc. 12, 50. — b) de *prima* person. plur., ita φιλίαν ἱστάναι, διαθήκην συντίθεσθαι πρὸς ἑαυτούς *in ein freundschaftliches, in ein Bundesverhältniss zu einander treten* 1 Macc. 10, 54. 11, 9.

'Εάω, f. ἐάσω [de qua fut. forma vid. *Buttm.* §. 86, not. I. gram. max. I. §. 95, not. 8. *Matth.* §. 180 II. *Rost* §. 77, not. 1.] impf. εἴων, a. 1. εἴασα, a. 1. p. εἰάθην [de quo augm. cf. *Buttm.* §. 77, 2. gram. max. I. §. 84, 3. *Matth.* §. 167, 4. *Rost* §. 67, 2. a. p. 191.] 1) *sino*, i. e. *permitto, patior fieri, lassen, geschehen lassen, zulassen,* a) sq. accus. c. infinit. nunc *aoristi*, in re cito transeunte, ut ἐπιταξάτω — ἐᾶσαι τὴν δούλην σου — ἐξελθεῖν Jud. 12, 6. 2 Macc. 10, 20. 14, 6. — abest accus. subiecti facile cogitatione addendus Tob. 4, 10. ἐλεημοσύνη — οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν [scil. τινά vel ἄνθρωπον] εἰς τὸ σκότος. — nunc *praesentis*, in re durante, ut οὐκ εἴασεν οὐδένα ἐκπορεύεσθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι 1 Macc. 15, 14. Addit. ad libr. Esth. 6, 16. quo l. ratione habita verborum, quae praecedunt τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, infinitivus ἐᾶν epexegetice positus, explicandus est: *die Abschrift dieses schriftlichen Befehles, nämlich geschehen zu lassen, dass* etc. — (Plut. apophth. Themist. Mor. II. p. 35. οὐκ ἐᾷ με καθεύδειν — τὸ μιλτιάδου τρόπαιον. Lucian. Toxar. c. 10. Xen. Cyr. 5, 4. 24. εἰ — βούλοιτο ἐᾶν ἐργάζεσθαι [scil. τὴν γῆν] τοὺς — ἐργάτας 4, 5. 6.) — abest infinit. facili negotio intelligendus 1 Macc. 12, 40. ἐφοβήθη, μήποτε οὐκ ἐάσαι αὐτὸν Ἰωναθάν scil. ποιεῖν τοῦτο coll. v. 39. (Xen. Cyr. 1, 4. 9. ὅτι σε εἴων scil. διώκειν 5, 4. 24. τοὺς ἐργαζομένους τὴν γῆν ἐᾶν scil. ἐργάζεσθαι.) cf. *Win.* §. 66, 1. p. 651. 653 sq. — — b) sq. infinitivo et duplici accus., uno subiecti, altero praedicati [cf. *Matth.* §. 420, not. coll. §. 310. *D'Orville* ad Charit. p. 219. *Kön.* ad Greg. Cor. p. 331. ed. *Schäfer*. *Win.* §. 32, 4. b.] 2 Macc. 13, 11. τὸν λαὸν μὴ ἐᾶσαι τοῖς — ἔθνεσιν ὑποχειρίους γενέσθαι (Isocr. Panegyr. c. 30. ἑκάστους ἐλευθέρους ἐῶντες εἶναι. Ibid. c. 35. Xen. An. 7, 6. 30.) — abest infinit. εἶναι cogitatione quippe facile addendus 2 Macc. 12, 2. οὐ εἴων αὐτοὺς ἐνσταθεῖς, quo l. codd. εὐσταθεῖν — 15, 36.

2) *intactum sino, missum facio* [τί v. c. loquendo, verbo i. e. *indictum* sino, nullam rei alicuius mentionem facio Ael. V. H. 2, 38. Xen. Conv. 6, 8. vel agendo, factis i. e. sich der Einmischung in eine Sache enthalten, das Handeln in einer Sache lassen oder unterlassen, non curo, ita τὰ καθ' ἑαυτὴν ἐᾶν Plut. vit. Anton. c. 54. ἐαθέντα Dem. 133, 18. τινά non curo aliquem, ich lasse mich um Jemanden unbekümmert Hom. Iliad. 24, 684.], ubi agitur de hominibus poena dignis et propter male facta vel inobedientiam et contumaciam castigandis = *impunitum relinquo, ungestraft* vel *straflos lassen,* passiv. ἐῶμαι, *impunitus relinquor* 2 Macc. 6, 13. τὸ μὴ — ἐᾶσθαι τοὺς δυσσεβοῦντας — ἐστιν i. e. *quod non per longum tempus impuniti sinuntur impii, sed protinus in poenas undique incidunt, id in eximiae benignitatis documento habendum est.* Quo l. si infinitivus articulo instructus substantive positus est subiecti locum tenens cf. *Matth.* §. 534. §. 540. *Buttm.* §. 112, 5. 1. *Rost* §. 125, 3. a. β. *Win.* §. 45, 1. — 3 Macc. 5, 18. τίνος ἕνεκεν αἰτίας εἰάθησαν — περιβεβιωκότες *cur ut impuniti sint Judaei sivisti si, ita ut per diem, qui nunc agitur in vivis manserint.* Cf. de h. l. participio perfecti per prolepsin iuncto c. nominat. Ἰουδαῖοι et resolvendo: ὥστε περιβεβιώκασι *Matth.* §. 496, 11. *Herm.* ad Vig. p. 897. ad Soph. OC. v. 1114. 1202. Antig. v. 78. *Fritzsche* diss. II. p. 159. *Win.* p. 680. — coll. *Matth.* §. 556. *Rost* §. 130, 2. not. *Win.* §. 42, 5. not. 1. §. 46, 12.

Εβδομάς, δος, ἡ, substant. numerale [cf. *Buttm.* §. 65, 4. gram. max. I. §. 71, not. 4. *Matth.* §. 141, not. 7. *Rost* §. 57, not. 7. — ἕβδομος, ἑπτά] 1) *universitas rerum vel personarum quae numero septenario comprehenduntur, die Gesammtheit* oder *der Complex von sieben gleichartigen und in eine Kategorie gehörigen Gegenständen* [ita nostrates in nominibus: Siebengestirn, Siebengebirge, Siebengespann, Siebenschläfer, Lat. Septentriones] ita a) absolute et in abstracto *die Siebenzahl, numerus septenarius* 4 Macc. 14, 8. quo l. adolescentuli v. 7. memorati tripudiantes circumire dicuntur τὴν ἑβδομάδα. Cf. quae habet de numeri septenarii tum apud alios antiquitatis populos, tum apud Judaeos sanctitate

et veneratione *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Zahlen*, — b) seq. genit., ut ἀδελφῶν 4 Macc. 14, 7. ὦ παναγίας συμφώνων ἀδελφῶν ἑβδόμαδος. De h. l. genit. in exclamatione admirantis vid. sub αἰών adnotata. *Buttm.* §. 119, not. 10. coll. gram. max. II. §. 117. not. 10. *Matth.* §. 371. *Rost* §. 109, 2.] — (ἐτῶν ἑβδομάς = *septennium, Jahrzehend* Jos. Ant. 3, 12. 3. μεϑ' ἑβδόμην ἐτῶν ἑ. — post septimam annorum hebdomada i. e. post septimum septennium = post nonum et quadragesimum annum. Quem qui sequebatur, annus uti apud Hebraeos appellabatur שְׁנַת הַיּוֹבֵל vel absolute יוֹבֵל Levit. 25, 13. 31. 33., ita apud LXX. ἔτος ἀφέσεως et apud Jos. Ant. 3, 12. 3. ἰώβηλος vocatur. Cf. *Win.* l. l. sub voc. *Jubeljahr.* — Similiter *septima hebdomas* dicitur nonus et quadragesimus dies Varr. ap. Aul. Gell. 3, 10.

2) *spatium septem dierum*, *der Zeitraum von sieben Tagen* i. e. *die Woche* [plene ἑβδομὰς ἡμερῶν, ita pro: שָׁבֻעִים יָמִים Dan. 10, 2.] absolute i. e. sine genit. ἡμερῶν, ut ἑορτὴ — ἑπτὰ ἑβδομάδων festum — *septem hebdomadum*, [ita pro שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת Deut. 16, 9.] *das Fest der sieben Wochen* et minus plene: ἑορτὴ ἑβδομάδων scil. ἑπτά [ita pro: חַג שָׁבֻעֹת = חַג שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת Exod. 34, 12. Deut. 16, 10.] *festum hebdomadum*, *das Fest der Wochen* Tob. 2, 1. quo loco verbis ἐν τῇ πεντεκοστῇ per epexegesin adduntur verba: ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάτων *die quinquagesimo, festo*, puta, *quod sacrum est septem hebdomadum.* 2 Macc. 12, 31. Uti autem hoc Judaeorum festum anniversarium longe celeberrimum hoc consilio, ut messe peracta panis novi primitiae manipulusque primitius cum gratiarum actione offerrentur, lege mosaica Exod. 23, 16. institutum erat, ita idem festum, antiquitus nunc a septem hebdomadibus post festum Paschatos praeterlapsis *festum septem hebdomadum*, brevius etiam *festum hebdomadum*, nunc a primitiarum oblatione nomine יוֹם הַבִּכּוּרִים — LXX. ἡ ἡμέρα τῶν νέων, dies primitiarum — Num. 28, 26. nunc a frugum collectione חַג הַקָּצִיר — festum messis, LII. ἑορτὴ ϑερισμοῦ Exod. 23, 16. — nunc denique ab exilii inde tempore πεντεκοστή appellabatur, quippe quod a die post festum Paschatos quinquagesimo inde celebrari solebat cf. Jos. bell. iud. 2, 3. 1.

3) *dies septimus mensis, qui dicitur lunaris* [Plut. vit. Alex. Magn. c. 76.] ita de cuiusque hebdomadis die septimo Judaeorum, Sabbathi [שַׁבָּת] nomine insigni 2 Macc. 6, 11. 12, 38. 15, 4. 4 Macc. 2, 8. τὸ δάνειον τῶν ἑβδομάδων ἐνστασῶν χρεωκοπούμενος *dum, quod dedit, mutuo hebdomadibus* [i. e. sabbatis] *proxime instantibus se ipsum defraudat* = *mutuum, quod dedit sponte amittit,* sabbati quippe sanctitate ductus. Cf. de Judaeorum seriorum in sabbato, antiquitus cessatione a labore, sacrificio offerendo, panibus sacris proponendis, post exilium conventibus etiam sacris in synagoga habitis, praelegendisque et explicandis nunc Mosis [Paraschen], nunc prophetarum [Haphtharen], nunc aliis V. T. libris celebrari solito, colendo religione et superstitione praeter Matth. 12, 2. 10. Luc. 13, 14. tum quae habentur 1 Macc. 2, 32. 33. 2 Macc. 6, 11. tum quae leguntur apud Joseph. bell. iud. 2, 8. 9. 2, 17. 10 fin. 4, 1. 3. Ant. 13, 1. 3 init. 13, 8. 4. 14, 4. 2 fin. 14, 4. 5 init. 14, 10. 12. 18, 9. 2. coll. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 419. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sabbath.*

Ἑβδομήκοντα, οἱ, αἱ, τά, indeclin. *septuaginta* Jud. 1, 2. 4. 7, 2. Hist. bel. et drac. v. 10. Esr. 1, 58. 8, 33. 34. 39. 40.

Ἑβδομηκονταδύο, οἱ, αἱ, τά, *septuaginta duo* Esr. 5, 9 bis. 24. 35. 8, 66.

Ἑβδομηκονταπέντε, οἱ, αἱ, τά, *septuaginta quinque* Esr. 5, 12. quo l. codd. τεσσαρακονταπέντε.

Ἑβδομηκοντατέσσαρες, α, οἱ, αἱ, τά, Esr. 5, 26.

Ἑβδομηκοστός, ἡ, όν *septuagesimus* 1 Macc. 13, 41. 51. 14, 27. 15, 10. 16, 14.

Ἕβδομος, ἑβδόμη, ἕβδομον (ἑπτά) *septimus*, ὁ ἕβδομος scil. frater 4 Macc. 12, 1. coll. 8, 1. 3. — ἑβδόμη τοῦ μηνός i. e. *septimus dies* mensis Bar. 1, 2. τοῦ ἐπιφί i. e. mensis Ephibi 3 Macc. 6, 38. — ἡ ἡμέρα ἡ ἕ. Hist. bel. et drac. ὁ ἕ. μήν Esr. 5, 47. 53. 9, 40. 1 Macc. 10, 21. ὁ μὴν ὁ ἕ. Esr. 9, 37. ἐνιαυτὸς ἕ. 8, 6. ἔτος ἕ. 8, 6. 1 Macc. 1, 10. 3, 37. 11, 19. τὸ ἕ. ἔτος 1 Macc. 6, 53.

Ἑβραῖος, αία, αῖον, *hebraeus, a, um*, nomen ethnographicum populi israelitici originem ducentis ἀπὸ τοῦ עֵבֶר i. e. a viro, Abrahamo scilicet [cf. Gen. 14, 13.] e regione trans Euphratem sita in Palaestinam transgresso. Hebraeorum autem nomine quemadmodum usque ad exilii tempora distinguebantur Israelitae, ita vel post illa tempora ipsi uti eo amabant; vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hebräer.* — ἡ γυνὴ ἡ ἑβραία Jud. 12, 11. — ὁ ἑβραῖος, *der Hebräer* Jud. 10, 12. 14, 18. 2 Macc. 7, 31. 11, 13. 15, 37. 4 Macc. 4, 11. 5, 1. 8, 2. 9, 6. — sine artic. 4 Macc. 5, 3. 9, 18. 17, 9.

Ἑβραΐς, ίδος, ἡ, *hebraea*, ita ἡ ἑ. φωνή *lingua hebraea* 4 Macc. 12, 7. 16, 15.

Ἑβραϊστί, adv. *hebraice* Sirac. praef. 1ma. De adverbiis desinentibus in ιστί cf. *Buttm.* §. 104, c. IV. a. gram. max. II. §. 119. IV. not. 38. *Matth.* §. 257, d. 1. *Rost* §. 86, 8 et not. 12.

Ἐγγελάω, ῶ f. άσω [de qua fut. forma vid. γελάω — ἐν, γελάω] *irrideo*, i. e. *Jemandem ins Gesicht lachen*, sq. dat. rei, *irrideo aliquid, ich treibe meinen Spott mit etwas, spotte über etwas* 4 Macc. 5, 18. quo l. codd. ἐπιγελάσῃς. Vide ἐπιγελάω (τινί alicui Diod. Sic. Vol. 10. p. 211. κατά τινος Soph. OC. v. 1341.)

Ἐγγίζω, fut. ἐγγίσω et fut. attic. ἐγγιῶ [Sir. 37, 30. de qua fut. forma vid. *Buttm.* §. 86, not. 14. gram. max. §. 95, 10. *Matth.* §. 181, not. 1. *Rost* §. 73, not. 3. *Win.* §. 13, 1.] a. 1. ἤγγισα, perf. ἤγγικα (ab ἐγγύς) 1) active: *appropinquare facio, admoveo aliquem ad aliquid*, *Jemanden nahe bringen*, τινά, ut Sir. 36, 12. ἐξ αὐτῶν ἤγγισε [scil. ὁ κύριός τινας] καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισε ex iis consecravit sibi aliquos et *ad se appropinquare fecit* trop. pro: *ministros suos esse voluit* sacerdotio quippe eos admovendo. — seq. ἕως χολερᾶς 37, 30. — (Pol. 8, 6. 7.) — 2) *appropinquo, propius accedo,* ἤγγικα *appropinquavi* = *adsum* [vid. de perfecti notione praesentis notionem includente sub ἁγιάζω notata] a) de personis aa) ad *locum* aliquem propius accedentibus, seq. ἕως c. gen. loci, ut ἕως ἀναβάσεως Βαιϑωρῶν 1 Macc. 3, 16. Tob. 6, 5. — ἕως οὗ — ἐκβατάνοις concise pro: ἕως τούτου, οὗ ἦσαν ἐν [i. e. in confiniis] ἐκβατάνοις *soweit, bis in der Nähe von Ekbatana waren.* — seq. μέχρι c. gen. loci, ut μέχρι οὗ — εἰς ἐκβάτανα, concise pro: μέχρι τούτου, οὗ ἦλϑον εἰς ἐκβ. Tob. 11, 2. — sq. ἐπί c. acc. loci 1 Macc. 5, 40. 42. — sq. genit. loci 1 Macc. 11, 4. — sq. dat. loci 1 Macc. 13, 23. Cf. de ἐγγίζω seq. tum genit. tum dat. *Rost* §. 105, not. 5. §. 108, not. 7. coll. *Matth.* §. 339. §. 386, 6. — bb) ad personam vel ad rem appropinquantibus, τινί ad aliquem Tob. 11, 17. — τῷ ϑεῷ trop. de

personis Deo *mente, animo, vita* se applicantibus, non externo tantum cultu eum prosequentibus Jud. 8, 27. ita pro נָגַשׁ Jes. 29, 13. — πρός τινα *ad aliquem* Sir. 51, 23. — sq. genit. rei, ut τῆς κλίνης Jud. 13, 7. (c. dat. rei Cebet. tab. c. 35.) — ἕως θανάτου *proximus sum morti* Sir. 51, 6. — εἴς τι 1 Macc. 6, 42. — — b) de rebus, ut de tempore, ubi Lat. *insto, immineo* 1 Macc. 2, 49. — de fama, ubi Lat. *pertingo, pervenio*, ἕως τινός usque ad aliquem 1 Macc. 3, 26.

Ἔγγιστος, η, ον, superlat. adv. ἐγγύς, *proximus*, accus. neutr. ἔγγιστα adverb. [cf. *Win.* §. 58, 1. *Matth.* §. 446, 7. *Buttm.* §. 102, not. 4. *Rost* §. 86, 3. a.] *proxime* [τῇ ἀληθείᾳ] Diod. Sic. 1, 41.], praeced. artic. οἱ ἔγγιστα, *proximi, propinqui*, ut τοῦ ἀνδρός *die nächsten Verwandten des Mannes* Jud. 16, 24. τοῦ γένους αὐτῆς ibid.

Ἔγγονος, ου, ὁ (ἐν, γόνος) *nepos*, Sir. praefat. II da. (Ael. V. H. 6, 38. Dem. 73, 13. 290, 27.) —

Ἐγγράφω, f. ψω (insculpo, ἐν, γράφω) *inscribo*, ut in tabulas publicas, ita 1 Macc. 13, 40. (sq. εἰς c. acc. Theophr. Char. c. 28. Dem. 412, 20.) —

Ἐγγυάω, f. άσω (alicui aliquid in manus trado, ἐν, γυῖον, τό membrum) et med. ἐγγυάομαι, *pro altero fide mea spondeo, fidem meam pro alio obligo, ich verbürge mich für Jemanden, praedem ago*, ita de personis in re pecuniaria promittentibus, quod alter stipulatur, seq. accus. pers. i. e. *für Jemanden* Sir. 29, 14. — ita pro עָרַב Prov. 6, 1. (Dem. 899, 25. Plat. in Phaedon. c. 64.) — Sir. 8, 13 bis. Cf. de ἐγγυᾶν et ἐγγυᾶσθαι summulari solitis *Lob.* ad Phryn. p. 468.

Ἐγγύη, ης, ἡ (ἐν, γυῖον, membrum; fideiussio pignore dato facta) *sponsio, Bürgschaft, Bürgschaftleistung* = ἐγγύησις Sir. 29, 17. 19. (Dem. 900, 8. Plat. Phaedon. c. 64.)

Ἔγγυος, ου, ὁ = ἐγγυήτης, ου, ὁ, *praes, fideiussor, sponsor, qui in re pecuniaria promittit, quod alter stipulatur*, [ita Diod. Sic. Vol. 4. p. 53. ἐγγυήτης Xen. Cyr. 6, 2. 39. seq. gen. rei Isocr. in Trapezit. c. 8.] trop. pro: qui certam aliquam rem promittit, ut εὐημερίας et νίκης 2 Macc. 10, 28. —

Ἐγγύς, adv. *prope*, c. artic. [vid. ἄνω] ὁ ἐγγύς, *vicinus* 1 Macc. 8, 12. (Xen. Cyr. 1, 5. 2. An. 2, 2. 16.) — seq. *genit.* nunc rei, ut καθῆσθαι ἐγγὺς ἄκμονος Sir. 38, 28. nunc pers., ut ἡμῶν scil. ἐστι 1 Macc. 4, 18. — sine casu Tob. 3, 15. (Plut. de gen. Locr. c. 32.) — et addito infin. finali Sir. 51, 26. ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐτήν i. e. *facile illa acquiritur* (seq. infinit. c. art. Xen. Ven. 12, 5.) De ἐγγύς seq. genit. vid. *Win.* §. 30, 5 fin. et sub ἐγγίζω monita.

Ἐγείρω, f. ἐγερῶ a. 1. ἤγειρα *excito*, i. e. 1) *ich wecke, wecke auf* passiv. ἐγείρομαι, a. 1. p. ἐγέρθην *excitor*, signif. reflexiva [de qua vid. sub ἁγιάζω monita] = *assurgo, ich stehe auf*, sq. accus. dormientis a) proprie Jud. 14, 3. 13. Esr. 3, 9. Plut. vit. Pomp. c. 36. Xen. Oec. 5, 4.) — b) *vom Todesschlafe erwecken, e mortis somno excito*, ut νεκρὸν ἐκ θανάτου καὶ ἐξ ᾅδου Sir. 48, 5. — ita pro הֵקִיץ 2 Regg. 4, 31. Uti enim apud omnes antiquitatis populos mors somno comparabatur [Hom. Il. 14, 231. ὕπνος κασίγνητος θανάτοιο. Ael. V. H. 2. 35. Xen. Cyr. 8, 7. 21. — Virg. Aen. 6, 278. consanguineus leti sopor] ita etiam apud Hebraeos, qui mortui essent, dormire putabantur. — c) trop. pro: *prodire facio aliquem vel aliquid, efficio, ut adsit aliquis* vel *eventum habeat aliquid*, sq. acc. *person.*, ut τὸν χρήσιμον scil. βασιλέα Sir. 10, 4. τοὺς νεζιραίους 1 Macc. 3, 49. — ita pro הֵקִים Judic. 2, 18. 3, 19. — sq. acc. *rei*, ut προφητείας i. e. *rata facio* vel *eventu comprobo* Sir. 36, 20. — 2) *excito* i. e. *erigo*, a) τινά, aliquem, aa) proprie pass. ἐγείρομαι, a. 1. p. ἠγέρθην signif. reflex. *erigor, ich richte mich auf* = *surgo*, ita de accumbentibus, ἀπὸ τοῦ οἴνου Esr. 3, 23. — de personis cubitum ituris atque de lecto surgentibus Tob. 6, 17. — bb) metaphor. pro: *irrito, aufregen, erregen*, nunc sensu bono, ut τὸ πνεῦμά τινος, τὸν νοῦν τινος *animum alicuius excito* i. e. *auctor sum*, ut decernat vel agat aliquis aliquid, seq. orat. directa Esr. 2, 2. — seq. infinit. aor. v. 8. — abest infinit. ex antecedd. facile eruendus v. 9. ὧν ὁ νοῦς ἠγέρθη scil. ἀναβῆναι. — ita pro הֵעִיר Jer. 50, 9. nunc sensu malo, sq. acc. rei, ut θυμόν Sir. 33, 7. (ita: excitare iras Virg. Aen. 2, 594. excitare animos Cicer. pro Manil. c. 2.) — πόλεμον Esr. 1, 25. de h. l. inf. finali vid. *Matth.* §. 532. *Buttm.* §. 127, 2. *Rost* §. 125, 7. *Win.* §. 45, 3. (πόλεμον ἐπί τινα Plut. apophth. Alcibiad. Mor. 2. p. 40. ed. *Tauchn.*) — — b) τί *excito aliquid* i. e. *facio, ut ex imo in altum assurgat aliquid*, ita de aedificantibus, ubi Lat. *excito, exstruo*, ut τείχη πεπτωκότα Sir. 49, 11. τὸν οἶκον Esr. 5, 44. τὸν ἔρημον σιών 8, 81. (Ael. V. H. 12, 23. Hdian. 3, 15. 6. 8, 2. 12. excito Caes. bell. gall. 8, 39. Cicer. de legg. 2, 27.) —

Ἔγερσις, εως, ἡ (ἐγείρω) *excitatio* [i. e. evigilatio Pol. 9, 14. 4.] τοῦ οἴκου i. e. *exstructio* Esr. 5, 62.

Ἐγκάθημαι, (ἐν, κάθημαι sedeo) *sedeo ad vel prope ab aliqua re, in der Nähe einer Sache sitzen*, ut ἐν ταῖς ὁδοῖς Bar. 6, 43. Cf. de praepos. cum verbi praepositione iuncta *Win.* §. 56, 2. a. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 219.

Ἐγκαθίζω, f. ίσω (ἐν, καθίζω, quod vid. colloco in loco) intrans. *insideo*, τινί alicui rei, ut τῷ στόματί τινος ori alicuius i. e. *insidiose observo verba alicuius* Sir. 8, 11. (transit. LXX. 1 Regg. 21, 10.)

Ἐγκαινίζω, f. ίσω (ἐν, καινίζω novo i. e. rem, quae esse desiit, restituo vel instauro) *quae olim facta sunt et fieri desierunt, denuo facio atque in rerum ordinem induco, etwas von Neuem in die Reihe der Dinge eintreten lassen*, sq. acc. rei, a) univ. Sir. 33, 6. ἐγκαίνισον σημεῖα. — b) de rebus sacris, quae quum aliquando extiterint, sed esse desierint, non nisi precibus faciendis et votis nuncupandis denuo in rerum sacrarum numerum restituuntur, ubi Lat. *initio*, nostrates: *einweihen* i. e. *weihen u. den dem öffentlichen Cultus angehörigen Gegenständen aufs Neue einverleiben*, ita seq. accus., ut τὰ ἅγια 1 Macc. 4, 36. τὸ ἁγίασμα 5, 1. — τὰς πύλας 4, 56. — v. 54. coll. v. 53. — Cf. de verbo ἐγκαινίζω *Win.* §. 3. p. 39. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. part. 2. p. 569. — pro חָנַךְ Deut. 26, 5. 1 Regg. 8, 63.

Ἐγκαινισμός, οῦ, ὁ (ἐγκαινίζω) *innovatio*, et si fit ritibus sacris observandis, ut precibus faciendis, votis nuncupandis, *initiatio*, ut τοῦ ἱεροῦ Esr. 7, 7. 2 Macc. 2, 9. τοῦ βωμοῦ v. 19. — 1 Macc. 4, 56. 59. — pro חֲנֻכָּה 2 Chron. 7, 9. Ps. 30, 1.

Ἐγκαίω, f. καύσω (ἐν, καίω uro) *inuro, einbrennen*, ita de pictoribus, qui cauteriis vel cestris in ebore vel cera pingunt, *encaustica pingo* 2 Macc. 2, 29. Cf. de hoc picturae genere Plin. H. N. 35. 11. 41. Vitruv. 7, 9.

Ἐγκαλέω, f. έσω (ἐν, καλέω, voco; appello aliquem de aliqua re, maxime de debito solvendo, mahnen cf. *Bornem.* ad Xen. An. 7, 7. 33. — Dem. 900, ult.) *accuso, anklagen*, τινί *aliquem*

διαιτᾷ χρίσεις καὶ συμβουλαίων ἐπιμελεῖται καὶ προςταγμάτων, ὡς ἂν πολιτείας ἄρχων αὐτοτελοῦς. Jos. b. i. 2, 6, 3. Lucian. Macrob. §. 17.)

Ἔθνος, εος, οὖς, τὸ (ἔθος) *gens* i. e. 1) *multitudo hominum, loci quo habitant et morum, quos sequuntur, unitate arctius iunctorum, Schaar, Haufe, Volk*, nunc *cum articulo*, ut τὸ ἔθνος στρατιωτῶν 4 Macc. 3, 7. ἡ τῶν — ἐθνῶν πολυπληθία *copiarum magna multitudo* 1 Macc. 8, 16. (ita ἔθνος ἑταίρων Hom. Iliad. 17, 581. ἔθνος λαῶν Ibid. 13, 496. ἔθνεα νεκρῶν Hom. Od. 11, 35.) — nunc *sine artic.* ἔθνος ἁμαρτωλῶν Tob. 13, 6. παμφύλων ἔθνη οὐκ ἐλάττους τῶν δισμυρίων *copiae* [Kriegshaufen] *omnium generum non pauciores viginti millibus* 2 Macc. 8, 9. quo l. per structuram ad sensum substant. neutrius generis sequitur adiect. masculini generis vid. sub ἀγνοέω in fine observata. — ἔθνη — δύναμις *Mannschaften — Heer* 1 Macc. 3, 10. — Jud. 1, 6. ἔθνος ἁμαρτωλόν = *schlechtes Gesindel* 1 Macc. 1, 34. — Sir. 39, 10. quo l. ἔθνη [i. e. *Schaaren von Menschen*] et ἐκκλησία alternant.

2) *populus, natio, das Volk* a) univ. i. e. de quocunque populo sine tum originis tum religionis discrimine. — Ita *sine artic.*, ut ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος Sir. 10, 8. 28, 14. — Sir. 4, 15. 39, 23. — 50, 25. ἐν δυσὶν ἔθνεσι. Ibid. τὸ τρίτον — ἔθνος i. e. *tertius nomine* ἔθνος *indignus est.* Sir. 24, 6. quo l. voc. λαοί et ἔθνη faciunt descriptionem universitatis diversissimarum gentium. ἑκάστῳ ἔθνει κατέστησεν ἡγούμενον scil. ὁ κύριος vel θεός Sir. 17, 14. πᾶν ἔθνος, πάντα ἔθνη Tob. 4, 19. Jud. 14, 7. Addit. ad libr. Esth. 2, 4. 6, 10. Esr. 6, 33. quo l. e praecedentibus πάντα βασιλέα repete πᾶν ad voc. sequens ἔθνος. — 1 Macc. 3, 26. 3 Macc. 6, 26. πλῆθος ἐθνῶν = *eine Schaar von Völkern* Sir. 44, 19. 21. cf. ad hos l. Gen. 17, 4. 5. πολλὰ ἔθνη Esth. 2, 2. 3 Macc. 6, 5. παμμιγέντα ἔθνη 2 Macc. 12, 13. — *cum* artic. πάντα τὰ ἔθνη Jud. 3, 9. Addit. ad l. Esth. 4, 5. —

b) de nationibus exteris: *natio barbara* i. e. ex mente Judaeorum atque ad normam hebr. גּוֹי [Nehem. 5, 8. 9.] *gens non israelitica.* Pertinent huc aa) loci, in quibus non tam religionis [vid. infra sub bb. monita], quam solius originis ac stirpis ratio habetur, minus igitur, quod taxabatur in Judaeis „adversus omnes alios hostile odium“ [Tacit. hist. 5, 5. 2.] praedominetur. Legitur ita *nunc* sine artic., ut Sir. 10, 15. 16. 50, 25. ἐν δυσὶν ἔθνεσι Bar. 6, 67. ἔθνη πολλά Tob. 13, 11. Jud. 16, 17. 1 Macc. 1, 3. 4. 2, 10. — ἔθνος ἀλλότριον Sir. 29, 18. 33, 3. 39, 4. 45, 5. Bar. 4, 3. ὄχλος ἐθνῶν Sap. 6, 2. ἔ. ἀναιδὲς καὶ ἀλλόγλωσσον Bar. 4, 15. — *nunc* c. artic. Bar. 3, 16. οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν. Jud. 4, 1. Addit. ad libr. Esth. 7, 5. 1 Macc. 11, 38. 3 Macc. 3, 19. 20. addito regionis nomine Sir. 33, 2. 1 Macc. 1, 42. 2, 18. 4, 11. 3 Macc. 7, 4. τὰ ἔ. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Esr. 5, 50. τὰ ἔ. πάντα 1 Macc. 5, 63. τὰ ἄλλα ἔθνη 2 Macc. 4, 35. 6, 14. addito τῆς γῆς Esr. 5, 50. τὰ ἀλλογενῆ ἔθνη Esr. 8, 69. τῆς γῆς v. 70. addito genitivo nom. gentilitii Esr. 8, 69. τὰ ἔ. τῆς γῆς 5, 72. 8, 92. — — bb) loci, in quibus praeter originis ac stirpis diversitatem religionis simul discrimen spectatur vel praedominatum sit, ut τὸ ἔθνος hisce scriptoribus sit: *populus tum origine tum religione a populo israelitico alienus* = גּוֹי, גּוֹיִם, *populus paganus.* Appellabantur autem Judaeis ita populi, quos tum propter idolorum cultum, tum propter morum perversitatem et pravitatem, tum propter hostilem erga Israelitas vel Judaeos [τοὺς Abrahamitas, δικαίους, ἁγίους, Dei peculium] animum Jehovae vel Deo invisos esse existimarent adeo, ut non solum omnem eorum curam abiecisse, verum etiam poenas longe gravissimas ab iis sumturus putaretur. Legitur ita *nunc* sine artic. Sir. 51, 8. Bar. 4, 15. Addit. ad libr. Esth. 4, 8. — hinc diserte sibi oppon. ἔθνη et δίκαιοι Sap. 10, 5. vel λαοί [i. e. Israelitae] et ἔθνη Sap. 8, 14. 3. 8. vel πᾶν ἔθνος et δικαίων ἔθνος Addit. ad libr. Esth. 1, 7. vel ἔ. et ἰουδαῖοι 1 Macc. 4, 7. coll. v. 2. — ἔθνη ἀπολωλότα Sap. 12, 12. ἔ. ἀπωλείας Sir. 16, 9. ἔ. ἀπειθές v. 6. ἔ. πολέμιον 46, 6. εἴδωλα ἐθνῶν Sap. 14, 11. ἔθνος ἁμαρτωλῶν Tob. 15, 6. βλάςφημα καὶ βάρβαρα ἔθνη 2 Macc. 10, 4. δύςφημα ἔ. 2 Macc. 13, 11. ὑπερήφανα ἔ. 3 Macc. 5, 13. ἄνομα ἔθνη 6, 9. — *nunc* c. artic. Sir. 32, 18. Bar. 2, 13. 29. 4, 5. 6, 4. 51. Tob. 1, 10. 13, 5. Jud. 4, 12. 8, 22. 1 Macc. 1, 11. 13. 14. 15. 2, 12. 40. 44. 48. 68. 3, 25. 45. 48. 52. 48. 4, 14. 54. 60. 5, 1. 9. 10. 19. 21 bis. 38. 43. 57. 6, 18. 53. 12, 53. 13, 6. 41. 14, 36. 3 Macc. 1, 27 bis. 6, 4. 8, 5. 11, 3. 14, 14. 15. 15, 8. 10. 3 Macc. 4, 1. — τὰ εἴδωλα τῶν ἔ. Sap. 15, 15. πάντα τὰ ἔ. Sir. 33, 1. Esr. 1, 49. Tob. 3, 14. 13, 5. 14, 6. Orat. Azar. v. 13. 1 Macc. 13, 6. — τὰ βδελύγματα vel ἡ ἀκαθαρσία τῶν ἔ. τῆς γῆς Esr. 7, 13. 8, 87. — in diserta opposit. Tob. 14, 7. Addit. ad libr. Esth. 7, 7. 8. vid. de h. l. dat. incommodi sub ἐνώπιον notata. — 2 Macc. 5, 6.

c) de populo israelitico aa) ratione habita necessitudinis, quam inter Jehovam [Deum] et inter Israelitas intercessisse et intercedere libri V. T. docent. Ita *nunc* sine artic., ut ἔθνος ἅγιον i. e. *populus Deo consecratus* vel *quem sibi consecravit Deus* [vid. ἅγιος] Sap. 17, 2. ἔθνος θεοῦ, ut πᾶν ἔ. σου Jud. 9, 4. 4 Macc. 6, 28. — δικαίων ἔ. vel ἔ. δίκαιος Addit. ad libr. Esth. 1, 7. 9. — *nunc* c. artic., ut τὸ ἔθνος αὐτοῦ scil. τοῦ κυρίου Esr. 1, 52. coll. v. 50. 2, 5. — bb) univ., et quidem sine artic., ut ἄρχοντες ἔθνους 1 Macc. 14, 28. ἔθνος ἰουδαίων 1 Macc. 8, 27. 11, 30. 13, 36. 15, 2. — *nunc* c. artic., ut Tob. 1, 3. quo l. si dat. sing. τῷ ἔθνει sequitur dat. plur. τοῖς προπορευθεῖσι illud collective positum esse pro: *popularibus* memineris cf. *Matth.* §. 434. §. 436. *Rost* §. 100, 4. d. *Win.* §. 35, 1. b. §. 48, 4. — Addit. ad libr. Esth. 2, 5. 6, 12. Esr. 1, 34. 36. 8, 14. 67. 1 Macc. 11, 25. 12, 6. 15, 1. 2 Macc. 5, 19 bis. 20. 6, 31. 7, 37. 11, 25. 27. 3 Macc. 1, 11. 2, 27. 33. 4 Macc. 1, 11. 4, 1. 7, 18. 24. 26. 9, 24. 16, 16. 17, 8. 10. 21. 18, 4. — addito nomine gentilitio, ut τὸ ἔ. τοῦ ἰσραήλ Esr. 8, 69. τῶν ἰουδαίων vel τὸ ἔ. ἰουδαίων Esr. 8, 10. 1 Macc. 8, 25. 10, 25. 11, 33. 12, 3. 2 Macc. 10, 8. 4 Macc. 4, 19. — 1 Macc. 8, 23. — additur pron. possess. ἐμός Addit. ad libr. Esth. 7, 7. — additur genit. pronom. pertinentis ad personam ex Judaeis, ut τὸ ἔ. μου 1 Macc. 13, 6. vel ἡμῶν 1 Macc. 3, 59. 9, 29. 16, 3. 2 Macc. 14, 34. 4 Macc. 17, 20. vel τὸ ἔ. σου Jud. 12, 3. 1 Macc. 10, 20. 11, 42 bis. 15, 9. vel τὸ ἔ. αὐτοῦ it. αὐτῶν 1 Macc. 10, 5. coll. v. 3. 14, 4. 6. coll. v. 4. — v. 32. coll. v. 30. — v. 35 bis. — αὐτῶν scil. Judaeorum Jud. 5, 21. coll. v. 6. 11, 21. 14, 29 bis. v. 30.

Ἐθνηδόν, adv. (ἔθνος) *populatim, völkerweise*, τοὺς σικιμίτας ἔ. ἀποσφάζειν i. e. *Sikemitas iugulare ita ut omnis eorum gens trucidetur* 4 Macc. 2, 19. coll. Gen. 34, 1—31. et Jos. Ant. 1, 21. 1 et 2. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dina.* Cf. de adv. exeuntibus in ηδον sub ἀγεληδόν observata. —

Ἐθνοπάτωρ, ορος, ὁ (ἔθνος, πατήρ) *populorum pater, Völkervater*, ita ὁ ἔ. υἱός, *filius, quem populorum patrem esse voluit Deus* 4 Macc. 16, 20. coll. Gen. 17, 16. 18, 18. 26, 4.

'Εϑνόπληκτος, ου, ὁ, ἡ—ον, τό (ἔϑνος, πλήσσω quod v.) *populum percutiens*, τὸ ἐ. πῦρ *ignis populum percutiens* 4 Macc. 7, 11. coll. Num. 16, 1 sqq.

Ἔϑος, ους, τό, *mos, usus, Sitte, Gebrauch*, a) univ. Sap. 14, 16. coll. v. 15. τὸ ἔ. τινός Hist. bel. et drac. v. 15. ὡς ἔϑος ἐστὶν ἐν τῷ τόπῳ 2 Macc. 13, 4. — sq. inf. *praes*. pertinentis ad rem saepius repetitam 1 Macc. 10, 89. (Xen. Cyr. 1, 6. 10.) — b) *institutum a patribus acceptum et lege sancitum* 2 Macc. 11, 25. 4 Macc. 18, 5.

Ἔϑω, perf. med. εἴωϑα [de quo vid. *Rost* §. 84. sub ἔϑω. *Buttm*. §. 88, a. not. 2. gram. max. §. 114. Lexilog. I. p. 294 sqq. *Matth*. §. 194, not. 3.] *soleo, ich pflege, ich bin gewohnt*, sq. infinit. praes. [vid. ἔϑος] Sir. 37, 14. 4 Macc. 1, 12. quo l. pro εἰώϑαμεν e codd. εἴωϑα habet *Apel*, quem vid. (Hdian. 1, 15. 19. Xen. Mem. 1, 2. 36.) —

Εἰ I) particula conditionalis: *si, wenn*. Legitur in libris V. T. apocryphis

A) nude posita 1) ea ratione, qua quid ita esse vel fieri sumimus, id ut fieri simul negemus. Cf. *Herm*. ad Vig. p. 834. 902. *Buttm*. §. 126, 9. 4 et 5. *Matth*. §. 508. *Rost* §. 121. *Voigtländer* in indic. ad Lucian. dial. mort. p. 154. *Win*. §. 42, 2. p. 335. Construitur in talibus c. indicat. *praeteritorum* i. e. c. indic. imperfecti, aoristi et plusquamperfecti, apodosi habente eadem tempora, iuncta plerumque c. ἄν. Pertinent igitur huc

a) loci, in quibus, quod, quae habet et conditio et quae pendent a conditione [Bedingung u. Folge der Bedingung], temporis sunt indefiniti i. e. praeteriti simul et praesentis [„wenn die Handlung in die Vergangenheit gehört und aus dieser in die Gegenwart herübergeht“ cf. *Matth*. l. l. coll. §. 502. *Rost* l. l.] pro Lat. *si* c. imperf. coniunct. sequente imperfecto coniunct. legitur εἰ c. *indicat. imperf.*, apodosi habente *indicat. imperf.* nunc *cum* ἄν, ut εἰ γὰρ μὴ τοὺς προπεπτωκότας ἀναστῆναι προςεδόκα, περισσὸν ἂν ἦν — ὑπὲρ νεκρῶν προςεύχεσϑαι 2 Macc. 12, 44. — 4 Macc. 17, 7. — (Xen. Cyr. 8, 3. 44.) — nunc *sine* ἄν, quippe quod minus dubium est id, quod dicitur [vid. sub ἄν init. monita], ut εἰ καὶ κατ' ἀλήϑειαν μὴ ἦν ὁ νόμος ἡμῶν — ϑεῖος — οὐδὲ οὕτως ἐξὸν ἡμῖν ἦν τὴν — δόξαν ἀκυρῶσαι 4 Macc. 5, 17. —

b) loci, in quibus, quod, quae habet protasis, ad tempus praeteritum et praesens simul pertinent, contra, quae habet apodosis, non sunt nisi praeteriti temporis, pro Lat. *si* c. imperf. coniunct., sequente plusquamperf. coniunct. legitur εἰ c. *indicat.* imperfecti, apodosi habente *indicat. aor.* nunc c. ἄν, pertinentis ad rem brevi absolutam. Ita 2 Macc. 4, 47, εἰ καὶ ἐπὶ Σκυϑῶν ἔλεγον, ἀπελύϑησαν ἂν ἀκατάγνωστοι. 3 Macc. 5, 31. 4 Macc. 2, 20. 8, 10. 16, 5. — nunc sine ἄν, quippe quod minus dubium est, quod dicitur in apodosi [vid. sub ἂν init. monita] 2 Macc. 5, 18. — abest a protasi verbum e contextu eruendum 3 Macc. 5, 32. εἰ μὴ διὰ τὴν — στοργὴν [scil. ἤϑελον φείδεσϑαί σου] — τὸ ζῆν — ἐστερήϑης.

c) loci, in quibus, quod, quae habet protasis, sunt temporis praeteriti, contra quae habet apodosis, sunt temporis indefiniti i. e. praeteriti et praesentis, pro Lat. *si* c. plusqpf. coni. sequente imperf. coniunct. legitur εἰ c. *indic. aor.* apodosis dum habet *indic. aor.* c. ἄν, ut τῇ ὁδῷ τοῦ ϑεοῦ εἰ ἐπορεύϑης, κατῴκεις ἂν ἐν εἰρήνῃ εἰς αἰῶνα Bar. 3, 13. εἰ τοῖς πάϑεσι δουλωϑέντες ἐμιαροφάγησαν, ἐλέγομεν ἂν αὐτοὺς τούτοις νενικῆσϑαι 4 Macc. 13, 2.

d) loci, in quibus, quod, quae habet et protasis et apodosis, temporis sunt praeteriti, pro Lat. *si* c. plusqpf. coniunct. tum in protasi tum in apodosi ponendo legitur εἰ c. *indicat. plusqpf.*, apodosi habente *indic. aoristi* cum ἄν copulati remque cito transeuntem vel semel factam indicantis 4 Macc. 6, 32. εἰ γὰρ τὰ πάϑη τοῦ λογισμοῦ ἐκεκρατήκει, τούτοις ἂν ἀπεδόμην τῆς ἐπικρατείας μαρτυρίαν.

e) loci, ubi, quod, quae leguntur et in protasi et in apodosi, sunt temporis praeteriti pro Lat. *si* c. plusquampf. coniunct. in illa pariter atque in hac ponendo legitur εἰ c. *indic. aor.* sequente *indic. aor.* c. ἄν Jud. 11, 2. εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ' αὐτούς. — conditione postposita protasi et per interrogationem illa enuntiata Sap. 11, 25. quo l. si aoristis quam imperfecto vel plusquamperf. uti maluit, auctor, actionem magis et conditionem quam eius durationem spectasse putandus est cf. *Win*. §. 41, 1 fin. p. 307. —

2) ea ponitur ratione, qua sumimus fieri aliquid, sed utrum possit fieri vel futurum sit, nihil curantes. Construitur in talibus cum *indicativo omnium temporum*. Cf. *Herm*. ad Vig. p. 834. 902. *Buttm*. §. 126, 9. *Rost* §. 121. II. 8. A. a. b. *Win*. §. 42, 2. p. 337. — Legitur igitur

a) cum indic. *praesentis*, apodosi habente aa) nunc indicat. *futuri*, ut εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς ϑεοῦ ἀντιλήψεται αὐτοῦ Sap. 2, 18. — Jud. 5, 20. 1 Macc. 2, 19. 20. quo l. in protasi praesens et aor. alternant. — bb) nunc *imperat*. vel praesentis, ut εἰ ἐστί σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι Sir. 7, 22. — 30. 39. 40. Esr. 2, 8. 4 Macc. 11, 16. — abest verbum protaseos facile cogitatione addendum, ut εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῶν [scil. εἰσί] — ἐγγραφέσϑωσαν 1 Macc. 13, 40. — vel aoristi, ut εἰ οὖν ἥδεσϑε ἐπὶ ϑρόνοις — τιμήσατε σοφίαν Sap. 6, 21. εἰ προςέρχῃ δουλεύειν κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν Sir. 2, 1. 5, 12. 6, 6. quo l. simul additur μή c. coniunct. prohibendi vim habens. — 25, 25. Tob. 3, 15. Jud. 5, 21. — Esr. 6, 21. εἰ κρίνεται — ἐπισκεπήτω ἐν τοῖς — βιβλιοφυλακίοις. 1 Macc. 10, 71. 2 Macc. 3, 38. 4 Macc. 10, 4. — abest verbum ab εἰ δὲ μή, ut ἐστί Sir. 5, 12. — similiter Sir. 29, 26. et quum apodosis praecedit protasin 35, 7. —— cc) nunc *indicat. praes.*, ut εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποϑεῖ τις, οἶδε τὰ ἀρχαῖα Sap. 8, 8. — 8, 7. Sir. 36, 28. 4 Macc. 14, 17. vid. tamen de h. l. lect. infra sub num. 3. observata. — enuntiatur apodosis per interrogationem Sap. 8, 5. 6. 4 Macc. 1, 5. 2, 7. 24. — dd) nunc *optat.* cum ἄν, ubi poni poterat indicat. futuri [cf. *Herm*. ad Vig. p. 742. *Id*. de partic. ἄν p. 165. coll. *Matth*. §. 515, not. p. 1167. *Rost* §. 121. II. 8. A.], ut εἰ ἔρρωσϑε, εἴη ἂν ὡς βουλόμεϑα 2 Macc. 11, 28. εἰ καί τις ἐστὶ τῆςδε τῆς ὑμῶν ϑρησκείας ἐποπτικὴ δύναμις, συγγνωμονήσειεν ἄν σοι ἐπὶ πάσῃ τῇ — παρανομίᾳ 4 Macc. 5, 12. 9, 6. —

b) cum indicat. *imperfecti* [cf. *Rost* §. 121. II. 8. A. b.], apodosi habente nunc indicat. *imperf.*, ut καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταραχῶδες ἐφόβει — διώλλυντο ἔντρομοι Sap. 17, 9. 10. — Tob. 1, 17. 1 Macc. 1, 57. — nunc *imperat*. 1 Macc. 13, 39. — nunc indicat. *aor*. Tob. 1, 18. —

c) c. indicat. *futuri* [cf. *Rost* §. 121. II. 8. A. a.], apodosi habente nunc indicat. *futuri*, ut εἰ γὰρ καὶ — ἐξελοῦμαι τὴν ἐξ ἀνϑρώπων τιμωρίαν, ἀλλὰ τὰς τοῦ παντοκράτορος χεῖρας οὔτε ζῶν οὔτε ἀποϑανὼν ἐκφεύξομαι 2 Macc. 6, 26. (Isocr. Archidam. c. 44. p. 211. ed. *Lange*.) — abest ab apodosi verbum, ex antecedd. repetendum 1 Macc. 15, 31. εἰ δὲ μή scil. δώσετε — ἐκπολεμήσομεν — Hist. Sus. v. 21. Hist. bel. et drac. v. 29. — nunc indic. *praes.*, ita apodosi protasin praecedente, ut ϑαυμαστὸν τοῦτο [scil. ἐστί], εἰ ἀϑῳωϑήσεται Sir. 16, 11. — Jud. 12, 12. 4 Macc. 5, 9. — nunc indicat. *aoristi* Sir. 16, 11. εἰ δὲ μή [scil. ἰσχύσει],

ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ. — nunc *imperat. aor.*, ut εἰ δὲ μὴ [scil. παραδώσετε], δότε — τάλαντα ἀργυρίου 1 Macc. 15, 31. coll. v. 30. — nunc loco imperat. μή c. coniunct., in prohibitione, ut εἰ τὰς ἡμῶν ψυχὰς θανατώσεις, — μὴ νομίσῃς ἡμᾶς βλάπτειν βασανίζων 4 Macc. 9, 7.

d) c. indicat. *perfecti* aa) exclusa praesentis notione, habente apodosi indic. praesentis 3 Macc. 1, 12. εἰ ἐκεῖνοι ἐστέρηνται ταύτης τῆς [illegible]ῆς, ἐμὲ οὐ δεῖ scil. στερεῖσθαι αὐτῆς. — abest verbum apodoseos ex antecedd. repetendum, ita Sir. 19, 14. εἰ εἴρηκεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ i. e. *si dixit* scil. quod offendit te, ἔλεγξον αὐτόν, *ne repetat.* — bb) inclusa praesentis notione [de qua perfecti potestate vid. ἁγιάζω], apodosi habente nunc indicat. futuri 2 Macc. 7, 33. εἰ δὲ — ὁ ζῶν κύριος — βραχέως ἐπώργισται, καὶ πάλιν καταλλαγήσεται τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις 2 Macc. 7, 33. — nunc *imperat.* aor. 1 Macc. 10, 71. 15, 21. 3 Macc. 6, 10. nunc coniunct. in adhortatione, ut εἰ ἤγγικεν ὁ καιρὸς ὑμῶν καὶ ἀποθάνωμεν ἐν ἀνδρείᾳ 1 Macc. 9, 10. εἰ ἔῤῥωσθε καὶ τὰ τέκνα — κατὰ γνώμην ἐστὶν ὑμῖν — εὔχομαι — χάριν 2 Macc. 9, 20. —

e) c. indicat. *aoristi*, ita ut apodosis habeat nunc indicat. *praesentis*, ut εἰ δὲ τοίνυν γέρων ἀνὴρ τῶν μέχρι θανάτου βασάνων περιεφρόνησεν δι' εὐσέβειαν, ὁμολογουμένως ἡγεμών ἐστι τῶν παθῶν ὁ εὐσεβὴς λογισμός 4 Macc. 7, 16. — 13, 1. 16, 1. — abest apodosis, ut videtur ex antecedd. repetenda Sap. 13, 11. εἰ δὲ καί τις — περιέξυσεν κλ. pro: ταλαίπωρός δὲ καί ἐστιν, εἴ τις — περιέξυσεν coll. v. 10. Ita certe *Grimm* Comment. über das Buch der Weish. p. 302. — nunc indic. *futur.* Sir. 23, 11. — nunc indic. *imperf.* 2 Macc. 15, 38. quo l. ad εἰ μέν et εἰ δέ cogitatione addendum esse videtur: ἐποίησα. — nunc *imperat.* praesentis Tob. 3, 9. εἰ ἀπέθανον, βάδιζε μετ' αὐτῶν. Quo l. alii esse huius loci εἰ interrogativum explicant: εἰ ἀπέθανον, εἰπὲ ὑμῖν i. e. *gestorben sind sie, sage es uns, nicht erstickt durch dich?* geh, geh, wir mögen keinen Sohn und keine *Tochter von dir sehen* coll. v. 8. Convicium igitur longe acerbissimum! nunc imper. aor. Sir. 34, 21. — nunc μή *c. coniunct.* vel cum *imperat.* in prohibitione, ita Sir. 34, 18. εἰ ἀναμέσον πλειόνων ἐκάθισας [wenn du dich gesetzt hast], πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου. Ordine inverso 4 Macc. 14, 11. — nunc *optat.* c. ἄν [vid. supra sub num. 2. a. dd. monita], ut εἰ δὲ οἱ γέροντες — εὐσέβησαν, ἀποθάνοιμεν ἂν δικαιότερον ἡμεῖς οἱ νέοι. 4 Macc. 9, 6.

3) tum, ubi sumimus fieri aliquid et fieri posse vel futurum esse credibile est. Construitur in talibus c. *optativo.* Cf. *Herm.* ad Vig. p. 813. 830. 834. 902. *Id.* de partic. ἄν p. 97. *Buttm.* §. 126, 9. 3. *Matth.* §. 524, 3. coll. §. 529, 4. *Rost* §. 121. B. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 94. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 180. *Win.* §. 42, 2. c. p. 339. — Ex huius generis locis sunt a) illi, in quibus εἰ c. *optat. praesentis* sequitur apodosis c. *indicat. praesentis*, ut εἰ δὲ καὶ μὴ δύναιντο κωλύειν — καθ' ὃν τρόπον βοηθεῖ τοῖς τέκνοις 4 Macc. 14, 17. quo l. in codd. habetur pro optat. indicativus δύναται. — καὶ γὰρ ἄλογιστον [scil. ἐστὶν] εἰ — νῦν μεταβαλοίμεθα καὶ — γενοίμεθα τοῖς νέοις ἀσεβείας τύπος 6, 18. — αἰσχρὸν γὰρ εἰ — τὸν — νόμον μέχρι θανάτου μὴ προασπίσαιμεν v. 20. Quo l. simul c. optativo si ponitur coniunct. ἐπιβιώσωμεν, καταφρονηθῶμεν vid. infra sub no. 5. de εἰ c. coniunct. notata. — 4 Macc. 9, 2. — b) ubi εἰ c. *optat. aor.* sequacem habet *indicat. futuri*, ut σὺ δὲ εἰ μὲν μὴ πεισθείης — τεθνήξῃ πρὸ ὥρας 4 Macc. 12, 4. (Lucian. dial. deor. 4, 5 fin. 20, 2. Isocr. ad Nicocl. p. 41. ed. *Lange.*) — c) ubi non usitato more apodosis excipit protasin, sed tamen ad vulgarem consuetudinem facile revocatur oratio 2 Macc. 12, 24. καὶ τούτους ἀλογηθῆναι συμβήσεται, εἰ ἀποθάνοι. Quo l. auctor structuram inchoatam verbis: ἠξίου — ἐξαφεῖναι σῶον αὐτὸν διὰ τὸ πλειόνων μὲν γονεῖς, ὧν δὲ ἀδελφοὺς ἔχειν ita continuat: καὶ τούτους — ἀποθάνοι, ac si scripsisset: ἠξίου — σῶον αὐτὸν ὅτι πλειόνων — ἀδελφοὺς ἔχει καὶ ὅτι τούτους ἀλογηθῆναι συμβήσεται εἰ ἀποθάνοι. Cf. de oratione variata *Win.* §. 64. III. 1. coll. *Matth.* §. 529, 3. §. 632, 3. *Rost* §. 137, 4. a. β. — 4 Macc. 4, 17. Ἰάσονα — κατέστησεν ἀρχιερέα, συνθέμενον δώσειν, εἰ ἐπιτρέψειεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν — τάλαντα 5, 2. 8, 2 bis. (Lucian. dial. deor. 8, 1. 18, 1.) — mediae orationi inseritur 4 Macc. 4, 23. ὅπως, εἴ τινες αὐτῶν φάνοιεν τῷ πατρίῳ πολιτευόμενοι νόμῳ, κολασθέντες θάνοιεν 5, 18. —

4) ea ratione, qua aliquid ex alius mente refertur. Legi ita videtur in oratione obliqua iunct. cum *infinit.* futuri [cf. de εἰ seq. infinit. *Herm.* ad Vig. p. 832. *Matth.* §. 538, init. *Passow* sub εἰ coll. *Rost* §. 121, not. 12.] Jud. 1, 12. ὤμοσε — εἰ μὴν ἐκδικήσειν πάντα τὰ ὅρια. (εἰ c. infin. Hdot. 2, 172 fin. 3, 108 init.) At enim vero permutatum esse videtur Jud. 1, 12. id iam vidit *Baduellus* εἰ μὴν c. ἢ μὴν *certo, profecto, heilig und gewiss,* „usurpari solitum in iurando, obtestando, asseverandoque et ob antecedens verbum plerumque sequitur infinitivus vel praesentis [Xen. Cyr. 6, 2. 39.] vel futuri Cyr. 4, 2. 8. 6, 2. 3.“ ita *Bornem.* in indice ad Xen. Cyr. p. 874. coll. *Passow* sub ἤ. *Matth.* §. 605. §. 604. *Buttm.* §. 137. sub ἢ μήν.

5) ita, ut comprehendat respectum experientiae expectandumque esse indicet, ut fiat aut non fiat, quod verbo enuntiatur. Construitur in talibus c. *coniunctivo.* Ita c. coniunct. *aor.* apodosi habente *indicat.* futuri Sir. 22, 24. εἰ κακά μοι συμβῇ [codd. nonnulli συμβήσεται] δι' αὐτὸν, πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξεται ἀπ' αὐτοῦ. Cf. de εἰ c. coniunct. *Herm.* ad Vig. p. 831. 902. *Id.* de partic. ἄν p. 97. *Bornem.* ad Xen. An. 3, 1. 26. 3, 2. 22. ad Xen. Cyr. 3, 3. 50. *Matth.* §. 525, not. 6. b. *Bremi* ad Aeschin. Orat. I. p. 171. *Wex* ad Antig. II. p. 187. *Schönemann* ad Isaeum p. 463. *Klotz* ad Devar. II. p. 501 sqq. *Herm.* ad Soph. Aiac. v. 491. Antig. v. 706. OC. v. 1445. *Rost* §. 121. not. 10. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 52. *Fritzsche* Coniect. p. 25. *Win.* §. 42, 2. p. 340 sq. —

6) refertur εἰ [ex urbanitate Graecorum, maxime Atticorum, a conditionis vinculo aptantium, quae a conditione non pendent cf. *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 617, 2. *Frotscher* ad Xen. Hier. p. 94. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 181.] ad res certas, ita ut

a) ponatur, ubi ἐπεί poni poterat = Lat. *quodsi, quando quidem, quum,* nos: *wenn, da* [cf. *Voigtl.* l. l. *Reissig* Coniect. in Aristoph. p. 113. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 2. 25. *Id.* schol. p. 87. *Win.* §. 59, 5. d. a.] Construitur in his cum indicat. omnium temporum [vid. supra I. A. 2.] Ita c. *indicat. impf.*, apodosi habente imperat. Sap. 13, 3. εἰ μὲν — ὑπελάμβανον, γνώτωσαν v. 4. εἰ δὲ — ἐκπλαγέντες sc. ὑπελάμβανον, νοησάτωσαν. — c. *indicat. aor.* apodosis per interrogationem expressa dum habet *indicat. aor.* Sap. 12, 20. εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου — ἐτιμώρησας — μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας τοὺς υἱούς σου v. 21. — 13, 9. (Lucian. dial. mort. 28, 1.) — c. *indic.* praes. 4 Macc. 1, 3. εἰ ἄρα — ὁ λογισμὸς φαίνεται ἐπικρατεῖν (Xen. Cyr. 5, 5. 21.)

b) ubi poni poterat ὅτι, *quod, dass* vel accus. c. infinit. Cf. *Vig.* p. 504. *Passow* sub εἰ, *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 617, 2. *Rost* §. 121. not. 5. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 5. 12. *Frotscher* ad Xen. Hier. 1, 6. et p. 94. *Jacob* ad

Lucian. Toxar. p. 52. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 702. — Ita post verba, quibus animi quidam affectus indicatur, ut μήποτε — θελήσεις [codd. θελήσῃς], εἰ μὴ ἐγεννήθης scil. ab illis a quibus natus es Sir. 23, 14. δυςφόρως ἔφερεν, εἰ τὰ διεσταλμένα ἀθετήσει 2 Macc. 4, 28. post χαλεπῶς φέρω, Xen. Cyr. 5, 5. 12. post παράδοξον εἰ Lucian. dial. mort. 13, 1. post αἰσχύνομαι Aeschin. in Ctesiph. p. 545.) — πάνδεινον εἶναι νομίσαντες, εἰ — στερεθήσονται 4 Macc. 4, 7. τί θαυμαστὸν, εἰ — ἀκυροῦνται 2, 1. (Plut. Mor. II. p. 20. ed. *Tauchn.* Isocr. Archid. c. 15 fin. et 21. Xen. Mem. 1, 1. 13.)

B) εἰ *conditionale* iunctum legitur c. aliis particulis, ut

1) εἰ ἄρα *quandoquidem nimirum, quum nimirum* 4 Macc. 1, 3. vid. supra sub I. A. 6. a. monita.

2) εἰ γάρ, *si enim, nam si,* in quibus εἰ conditionis est, γάρ rationem reddit, sq. indic. aor. et apodosi c. indic. aor. Sap. 12, 20. 13, 9.

3) εἰ γὰρ καὶ — ἀλλά, *etsi enim — vero* i. e. *quamquam enim — tamen,* ubi εἰ καί limitat, γάρ rationem reddit, ἀλλά vim apodoseos auget, *denn obgleich — so doch,* seq. indicat. futuri et apodosi habente indic. fut. 2 Macc. 6, 26. Cf. de εἰ καί etsi, ubi significatur, rem ita esse, uti dicitur *Herm.* ad Vig. p. 832. *Matth.* §. 617, 3. *Buttm.* §. 136. *Win.* §. 57, 4. p. 522. —

4) εἰ γὰρ μή vid. infra εἰ μή.

5) εἰ δέ, *si vero, wenn aber,* a) seq. indic. omnium temporum [vid. I. A. 2.] Sap. 8, 5. 6. 2 Macc. 7, 33. 3 Macc. 6, 10. 4 Macc. 9, 6. — b) seq. optat. [vid. I. A. 3.] 4 Macc. 5, 2.

6) εἰ δὲ καί, *si vero etiam* et εἰ — εἰ δὲ καὶ *si — si vero etiam,* c. indic. omnium tempp. [vid. I. A. 2.] Sap. 13, 11. — 8, 7. 8.

7) εἰ δὲ καὶ μή, *si vero etiam non,* c. optat. [vid. I. A. 3.] 4 Macc. 14, 17.

8) εἰ δὲ μή, *nisi vero* i. e. a) *si vero non,* c. indic. imperf. apodosi habente indic. aor. sine ἄν [vid. supra sub I. A. 1. b. monita] 2 Macc. 5, 18. — b) *sed nisi, sin minus,* elliptice i. e. ita legitur, ut absit verbum facile e contextu supplendum et opponitur sententiae affirmativae; habet apodosis nunc indic. *aor.* Sir. 29, 6. εἰ δὲ μή [scil. ἰσχύσει] ἀπεστέρησεν αὐτὸν κλ. — abest apodosis cogitatione facile supplenda Tob. 8, 12. εἰ δὲ μή scil. ζῇ, εἴπετε μοι, ἵνα κλ. — nunc indic. *futuri,* ut Sus. v. 21. εἰ δὲ μή sc. συγκαταθήσεις ἡμῖν. Hist. bel. et drac. v. 29. εἰ δὲ μή scil. παραδώσεις. 1 Macc. 15, 31. εἰ δὲ μή scil. δώσετε — ἐκπολεμήσομεν. — nunc *imperat.* Sir. 5, 12. 1 Macc. 15, 31. εἰ δὲ μή sc. παραδώσετε — δότε — τάλαντα ἀργυρίου.

9) εἰ καί a) *si etiam* i. e. aa) *gesetzt auch, wenn auch,* c. indic. nunc praes., apodosi habente *optat.* c. ἄν [vid. I. A. 2. a. dd.] 4 Macc. 5, 12. — nunc imperf. apodosi habente indic. imperf. sine ἄν [vid. I. A. 1.] 4 Macc. 5, 17. — bb) ita ut καί intendat, ubi Lat. *si etiam, si vel, si adeo,* c. indic. imperf. et in apodosi c. indicat. *aor.* adiunctum habentis ἄν [vid. I. A. 1.] 2 Macc. 4, 47. — cc) *etsi* i. e. *quamquam.* Vide supra sub I. B. 3. notata.

10) εἰ μὲν — εἰ δέ *si — si vero,* sequente a) indicat. omnium tempp. [I. A. 2.] Sap. 13, 3. 4. Jud. 5, 20. 21. 2 Macc. 15, 38 bis. — b) optat. [I. A. 3.] 4 Macc. 8, 2. — 12, 4. Vide de h. l. supra monita.

11) εἰ δὲ τοίνυν, *quod si igitur* = *wenn nun also,* in quibus εἰ conditionis, δέ nectentis, τοίνυν concludentis est 4 Macc. 7, 16. 13, 1. 16, 1.

12) εἰ μή, *nisi* i. e. a) *si non, wenn nicht* — εἰ γὰρ μή et εἰ μὴ γάρ *nam si non.* Ita aa) in locis, ubi integrae enuntiationes cum exceptione positae iunguntur vel ubi conditionem cum exceptione factam ponimus. Ita nunc c. indicat. praeteritorum [vid. I. A. 1.] Sap. 11, 25. Jud. 11, 2. 2 Macc. 12, 44. 4 Macc. 2, 20. — de loco 3 Macc. 5, 32. vide supra sub I. A. 1. observata. — nunc c. indicat. omnium tempp. [I. A. 2.] Sir. 25, 25. Tob. 3, 15. 4 Macc. 2, 7. — nunc c. optat. [vid. I. A. 3.] 4 Macc. 6, 21. vid. de h. l. supra sub I. A. 3. observata 9, 2. — bb) praecedente negatione vel interrogatione negandi vim habente, ubi Lat. *praeter, praeterquam, nisi,* nostrates: *ausgenommen, ausser, als,* seq. nomine simplici Sap. 7, 28. 17, 12. Jud. 6, 2. 9, 14. Addit. ad libr. Esth. 4, 4. 11. (Xen. An. 4, 7. 8. Mem. 4, 4. 25.) — in correctione vel limitatione = *ausser wenn* Sir. 16, 2. 19, 8. — b) εἰ μὴ — ἀλλά *si non — at, certe, tamen* Sir. 12, 2. 2 Macc. 8, 15. (Xen. Cyr. 5, 5. 33. εἰ — ἀλλά Xen. Cyr. 1, 3. 8.) —

13) εἰ μήν, *si profecto, si vero,* seq. infin. futuri Jud. 1, 12. Vide tamen ad h. l. supra sub I. A. 4. observata.

14) εἴποτε, *si quando, wenn irgend einmal wenn je,* nunc addito ἄλλοτε *wenn je zu einer andern Zeit,* sine verbo 2 Macc. 13, 10. — seq. coniunct. aor. Bar. 6, 27. εἴποτε ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ. (Hom. Il. 1, 340. εἴποτε δ' αὖτε χρειὼ ἐμεῖο γένηται.) Cf. supra sub I. A. 5. observata.

15) εἴπερ, *si quidem, wenn anders* a) sq. ind. *aor.* apodosi habente imperat. [vid. I. A. 2.] Hist. Sus. v. 54. — b) sq. indicat. imperf., apodosi habente indic. imperf. sine ἄν [vid. de omissione partic. ἄν supra sub I. A. 1. monita] εἴπερ — σωτηρίου *si in te essent desideria homine digna, etiam spem foveres salutis apud Deum te manentis* 4 Macc. 11, 7. desunt tamen verba v. 7. 8. in aliquot libris.

16) εἴπως, *si forte, wenn etwa, ob etwa,* sq. indic. fut. 1 Macc. 4, 10.

17) εἴτε — εἴτε, *sive — sive* Sir. 41, 4. εἴτε δέκα [scil. vixisti], εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη. Sap. 17, 17. εἴτε γὰρ γεωργὸς ἦν τις — v. 18. εἴτε πνεῦμα συρίζον scil. quod audiebatur.

18) εἴ τις [*si quis,* ita in locis supra allatis] ibi ponitur, ubi poni poterat ὅςτις, *quisquis, jeder welcher,* ὅ τι *quidquid, alles was.* Cf. de εἴ τις = ὅςτις sed fortiori *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 614. *Stallb.* ad Plat. Euthryphr. p. 17. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 94. — Legitur etiam in his c. indic. omnium tempp. — Esr. 2, 5. 1 Macc. 13, 39. 40. 15, 21.

II) partic. interrogativa: *an,* nos: *ob.* Ut apud Graecos legitur in libris V. T. apocryphis in interrogatione indir. de re, quam nescimus, utrum sic, an aliter se habeat. Cf. *Vig.* p. 505. 835. *Rost* §. 121, not. 15. *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 507, 2. §. 526. §. 617. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 425. Ev. Marc. p. 327. et de simili usu particulae *si* apud Lat. *Bremi* ad Cornel. Nep. vit. Hannib. c. 8. — Legitur

a) c. *indic.* ubi agitur de re vere existente vel facta aa) univ., cum indicat. *futuri,* ita post γινώσκω Tob. 13, 6. coll. LXX. Jon. 3, 9. — (εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα Xen. An. 1, 3. 5.) cum indic. *praesentis,* ita post διακρίνω 4 Macc. 1, 14. post ἐπιγινώσκω Tob. 5, 8. post ἐπιδείκνυμι 4 Macc. 1, 1. post ζητεῖν v. 13. post ἰδεῖν Sap. 2, 17. quo l. cogitando addas: ἐστί. — Tob. 8, 12. post πυνθάνεσθαι 2 Macc. 3, 9. (Lucian. dial. mort. 20, 4. Xen. Hier. 1, 7. 8, 1.) — bb) ita, ut ante εἰ cogitatione addatur: εἰπέ μοι, εἰπὲ ἡμῖν, εἴπετέ μοι, dic mihi, dic nobis, dicite nobis. Ita cum indicat. nunc praesentis Tob. 5, 5. 2 Macc. 15, 3. — nunc futuri 2 Macc. 7, 7. 4 Macc. 18, 17. — nunc aor. Tob. 3, 9. Vide tamen de h. l. supra sub I. A. 2. e. observata. — —

b) c. optativo, ubi indicatur, fieri posse vel futurum esse, de quo est dubitatio. Cf. Herm. ad Vig. p. 742. 830. Matth. §. 518 init. §. 526. Buttm. §. 126, 3 et 6. Rost §. 120. p. 589. §. 121, not. 15. Win. §. 42. p. 346. — Ita post πυνθάνομαι 4 Macc. 9, 27. 11, 13. (Plut. vit. Caes. c. 11. Xen. An. 1, 8. 15. 2, 1. 15. Cyr. 1, 4. 6.)

Εἰδέα, ας, ἡ, forma poet. pro ἰδέα, ας, ἡ (adspectus Hdot. 1, 80.) forma, figura Bar. 6, 63. (ἰδέα Diod. Sic. 1, 12. Thuc. 6, 4.) — „Nihil, quum sit εἰδέα nisi librariorum vitium pro ῑ longa ει scribentium teste Bastio post Greg. Cor. p. 720.“ expellendam hanc formam esse indicat Bornem. [bibl. Studien Viert. Jahrg. p. 47.], ubicunque legenti occurrat.

Εἰδεχθεια, ας, ἡ (εἰδεχθής odiosam vel invisam faciem habens, ita addito τὴν ὄψιν Diod. Sic. Vol. 10, p. 65. vel ἀπὸ τοῦ προςώπου Theophr. Char. c. 28. ab εἶδος ἔχθος) adspectus detestabilis, hässliches, widriges Ansehen Sap. 16, 3.

Εἴδησις, εως, ἡ (εἴδω, οἶδα) scientia, cognitio Sir. 42, 18.

Εἶδος, ους, τό (εἴδω) 1) species externa, figura, das in die Augen Fallende, das Ansehen, die Gestalt Sap. 15, 4. εἰκόνος v. 5. οὐρανοῦ Sir. 43, 1. καλὸς τῷ εἴδει [de quo dat. vid. ἀδρανής] Jud. 8, 7. Histor. Sus. v. 31. Esr. 4, 18. — ἀστεῖος ἐν τῷ εἴδει Jud. 11, 23. (Hdian. 3, 5. 4. Xen. Cyr. 1, 2. 1.) — 2) species generis, die Art einer Gattung, opp. γένος Sir. 23, 16. 25, 2. (Jos. Ant. 10, 3. 1. Dion. Hal. 2, 64. Xen. Cyr. 8, 2. 6.)

Εἴδω, A) a. 2. act. εἶδον [praeter formam personae tertiae pluralis Graecis optimis probatam habentur in libris V. T. apocryphis etiam aliae, seriori aevo propriae et quidem a) εἴδοσαν Hist. Sus. v. 18. de qua vid. sub ἀπέρχομαι ad ἀπήλθοσαν monita. b) εἶδαν Jud. 6, 12. cf. de Alexandrinorum aoristis secundis ad modum aoristi primi, ut εἶδα, εἶπα formatis Sturz de dial. alex. p. 60 sq. Valkenar. ad Herodot. p. 649. 91. D'Orville ad Charit. p. 402. Wolf ad Dem. in Leptin. p. 216. Win. §. 13 init. — c) ἴδον non frequentatam nisi in primo Maccabaeorum libro c. 3, 17. 4, 12. 38. 6, 47. 7, 11. 8, 18. 9, 6. 16. 39. 10, 64. 11, 49. 73. 16, 6. cuius loco LXX. Deut. 7, 19. ἴδοσαν cf. Matth. §. 231. Sturz l. l. p. 59 fin. collatis iis, quae habet de pronuntiatione Graecorum ει, η, ι, οι et υ eodem sono efferentium Bastius post Greg. Cor. p. 720.] imperat. ἴδε [de qua forma serioris aevi, obvia Sir. 37, 27. 43, 11. Bar. 2, 17. 4, 36. [in codd. v. 9.] 5, 5. Tob. 14, 10. pro Atticorum ἰδέ quam formam e codd. dedit Apel 4 Macc. 11, 8. cf. Buttm. gram. max. §. 103, 5. §. 114. Matth. §. 231. Rost §. 76, not. 3. §. 84. sub εἴδω. Win. §. 5, 1 init.] optat. ἴδοιμι, conj. ἴδω, infinit. ἰδεῖν, particip. ἰδών. —

vidi, ich habe gesehen

a) proprie i. e. de corporis oculis aa) simpliciter, seq. accus. personae, ut ἰδεῖν μὴ δυνάμενον λαλῆσαι Bar. 6, 41. v. 5. de h. l. particip. ἰδόντες resolvendo per: si, ubi cf. Win. §. 46, 2. Matth. §. 556. — Sir. 1, 7. [16.] — Tob. 3, 9. μὴ ἴδοιμέν σου υἱὸν ἢ θυγατέρα εἰς τὸν αἰῶνα ne unquam ex te videamus filium filiamve! cf. de h. l. optat. sub ἀγαθοποιέω observata et de μή c. optat. in votis Win. §. 60, init. Rost §. 135, 5. c. 5. p. 690. Matth. §. 514, 2. §. 518, 4. Buttm. §. 135, 3. coll. §. 135, 2. c. — Tob. 11, 9. 13. 12, 21. Jud. 6, 12. 10, 4. 7. 12, 16. 14, 12. Addit. ad libr. Esth. 5, 12. Hist. Sus. v. 16, 33. Esr. 4, 18. ἴδον αὐτὸν οἱ ἄνδρες 1 Macc. 16, 6. 4 Macc. 5, 4. 8, 4. (Hdian. 1, 15. 7. Xen. Cyr. 1, 1. 3.) — Sir. 15, 7. ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ μὴ ἴδωσιν αὐτήν scil. σοφίαν Sünden werden (und sollen) sie nun und nimmermehr zu sehen bekommen i. e. sie werden ihr und sie ihnen immer fremd bleiben. Uti enim Sir. 1, 7. 16. ita et h. l. persona inducitur σοφία. — — seq. accus. c. infinit. 1 Macc. 16, 6. εἶδε τὸν λαὸν δειλούμενον διαπεράσαι τὸν χειμάῤῥουν. — accusativo obiecti additur accus. participii, indicantis id quod iam facit vel fecit persona casu obliquo significata [cf. Matth. §. 530. 549. 555, not. 2. Buttm. §. 131, 4. not. b. c. Rost §. 129, 4. a. b. c. d. Win. §. 46, 1. et de discrimine infinit. et participii in talibus Rost l. l. Matth. l. l. Poppo ad Xen. Cyr. p. 286.], ut ἴδε συνηγμένα τὰ τέκνα σου Bar. 5, 5. ἰδόντες συγγινομένους αὐτούς Hist. Sus. v. 39. — v. 54. 1 Macc. 4, 12. — — abest accus. person. facile e contextu cognoscendus. Hist. Sus. v. 54. εἶπερ εἶδες scil. αὐτούς. Sir. 30, 5. εἶδε [scil. αὐτόν v. 4.] καὶ εὐφράνθη. 45, 19. εἶδε [scil. quos habet v. 18.] καὶ οὐκ εὐδόκησε. De figura ἓν διὰ δυοῖν in talibus non agnoscenda, quippe quod hoc [εὐφρ., εὐδοκ.] sequitur τὸ ἰδεῖν vid. Win. §. 58, 5. Fritzsche ep. P. ad Rom. Vol. 2, p. 521. — per attractionem c. verbo ἰδεῖν iungitur casu quarto, quod nominativo casu copulandum erat cum ὅτι sequente [cf. de hoc attractionis genere Matth. §. 296. §. 630, b. Buttm. §. 136, 1. 5. Vig. p. 188. Win. §. 63, 4. Fritzsche Ev. Matth. p. 740. Ev. Marc. p. 34. Gesen. p. 854.] ut εἶδε τὸν λαὸν, ὅτι ἐστὶν ἔντρομος 1 Macc. 13, 2.

sq. accus. rei, ut τὸ τοιοῦτο Sap. 4, 15. νέαν γένεσιν 19, 11. μεγαλεῖον δόξης Sir. 17, 11. 43, 11. — φῶς i. e. lucem diei Bar. 3, 20. 6, 19. Jud. 7, 4. 14, 6. Hist. Sus. v. 38. hist. bel. et drac. v. 27. Prec. Man. v. 9. 1 Macc. 2, 6. 4, 7. 30. 6, 47. 62. 7, 7. 23. 10, 64. 14, 35. 15, 32. 36. 2 Macc. 7, 28. ἀξιῶ σε τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἰδόντα [rogo te, ut, dum omnia in iis comprehensa contempiaris], γνῶναι cognoscas. 3 Macc. 2, 23. — ὅρασιν visionem ἐν ἐκστάσει vel ἐνύπνιον i. e. visionem per somnium oblatam ἰδεῖν Sir. 49, 8. Addit. ad libr. Esth. 7, 2. — additur accusat. obiecti particip. quo indicatur vel res, quae iam facta est aut accidit rei casu obliquo significatae vel huius rei status et conditio [vid. supra ad Bar. 5, 5. monita.] 1 Macc. 3, 17. 4, 35. 39. 6, 43. — explicationis ergo accusativo additur ὅτι c. verbo, ut 1 Macc. 9, 6. ἴδον τὸ πλῆθος τῶν δυνάμεων, ὅτι πολλαί εἰσι quo l. in vocab. δυνάμεις non genus substant., sed qui significantur, die Mannschaften, die Krieger, spectantur. — abest accus. rei, quippe quae latet in verbis praecedentibus Sap. 5, 2. 1 Macc. 2, 24. 11, 73. 2 Macc. 7, 16. — seq. ὅτι c. verbo finito = accus. c. infin. 1 Macc. 3, 42. 4, 20. 7, 44. 9, 14. 16. 12, 42. — seq. εἰ in interrog. indirecta Tob. 8, 12. — seq. oratione directa 1 Macc. 9, 39.

bb) cognoscendi notione inclusa = sehen und kennen lernen, seq. accus., ut σέ scil. ἥλιον Sir. 48, 11. ἀλλήλους 1 Macc. 10, 56.

cc) conveniendi, visendi, adeundi notione inclusa = sehen und sprechen, τινά Jud. 15, 8, 12. 1 Macc. 10, 56. — τὸ πρόσωπόν τινος [de verbositatis genere in hac formula agnoscendo vid. sub ἄγγελος notata] 1 Macc. 7, 28. 30. (τινά Lucian. dial. deor. 9, 1. Xen. An. 2, 4. 15.)

dd) ut Lat. video [cf. Terent. Adelph. 5, 4. 13. duxi uxorem, quam ibi miseriam vidi! Horat. Od. 1, 2. 12. vidimus flavum Tiberim — ire deiectum monumenta Regis templaque Vestae. — Cicer. ad fam. 14, 1. med. quem ego diem si videro et si in vestrum conspectum venero] ad casus tum acerbos et adversos tum laetos et secundos, ubi nostrates: sehen und erleben, ut τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου καὶ — τῆς πόλεως τῆς ἁγίας 1 Macc. 2, 7. ἰδεῖν σου παιδία ἐκ — τῆς θυγατρός

μου Tob. 10, 12. (Hom. Il. 11, 243. *Jacobs* Anth. 7, 199. ἀχθεινὰν εἶδε βουκτασίαν.) cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 57.

b) transfertur ad mentis oculos: *intelligo, cognosco, einsehen, erkennen, bemerken, erwägen,* ita aa) de personis, quae facta alicuius et vitae rationem videntes vel verba eius audientes, quid sentiat et pectore claudat vel quid futurum sit, intelligunt vel quae τὰ γινόμενα videntes quid sit secuturum ea cognoscunt, *aus etwas in die Sinne Fallendem etwas nicht in die Sinne Fallendes erkennen,* sq. acc. *rei* ut τὴν δυναστείαν σου scil. θεοῦ Sir. 33, 3. τὸ συμβησόμενόν σοι 37, 9. Bar. 4, 36. Jud. 14, 10. Hist. Sus. v. 26. 1 Macc. 8, 18. ἴδον τὴν βασιλείαν τῶν ἑλλήνων καταδουλουμένους [pro quo si expectasses καταδουλουμένην vid. sub ἀγνοέω fin. observata.] τὸν ἰσραὴλ δουλείᾳ. De h. l. partic. praesentis conatum indicante vid. *Matth.* §. 499. §. 566, 6. *Rost* §. 116, not. 5. *Herm.* ad Vig. p. 775. *Win.* §. 46, 5. *Lücke* Ev. Joh. I. p. 385. *Gesen.* p. 792. *Ewald* p. 534. gram. min. p. 323. coll. *Matth.* §. 504, 3. *Herm.* ad Soph. OR. v. 1444. ad OC. v. 382. ad Aiac. v. 1105. 1106. *Markl.* ad Eur. Suppl. v. 740. *Bornem.* schol. p. 26. 119. *Win.* §. 41, 2. — τὰ ἔσχατα *extrema* de tempore i. e. futura ἰδεῖν i. e. *praevidere* Sir. 48, 24. — Bar. 4, 9. 10. quo l. urbi Hierosolymae adscribuntur, quae sunt prophetarum vel civium huius urbis reipublicae interitum et ruinam praesagientium. — seq. ὅτι c. verbo finito Bar. 2, 17. quo l. uti Deus in coelo tamquam domicilio suo habiturus sistitur, ita hominis instar ut oculos aperiat videndoque intelligat id, quod enuntiatur, admonetur. — 1 Macc. 3, 29. 5, 31. 7, 11. 25. 9, 7. 11, 49. 12, 51. 15, 12. quo l. in codd. quibusdam ᾔδει. — sq. εἰ, in interrogat. indirecta. Sap. 2, 17. de h. l. coniunct. ἴδωμεν, *videamus et cognoscamus,* in adhortat. vid. *Matth.* §. 516. *Buttm.* §. 126, not. 7. *Rost* §. 119. *Herm.* ad Vig. p. 792. *Win.* §. 42, 3. — seq. τίς, τί *quis, quid,* in interrog. indir. c. indicat. omnium temporum, ubi agitur de re, quae vere est [cf. *Matth.* §. 507, 2. *Win.* §. 42, 4. p. 344. *Stallbaum* ad Plat. Euthyphr. §. 38. *Heindorf* ad Plat. Hipp. mai. p. 162. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 116. — ut ἴδετε, τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατῃσχύνθη Sir. 2, 10. ἴδε, τί πονηρὸν αὐτῇ scil. τῇ ψυχῇ; nimirum ἐστί 37, 27. ἴδε, τί ἐποίησεν ἀμὰν — τῷ θρέψαντι αὐτόν Tob. 14, 10. — ἴδετε, τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ καὶ δικαιοσύνη ῥύεται v. 11. quo l. ex praecedente τί repete: πῶς *quomodo.* cf. *Win.* §. 66, 1.

bb) universe, sq. acc. *pers.* Sap. 12, 27. ἰδόντες — θεὸν ἐπέγνωσαν ἀληθῆ. De h. l. partic. ita cum verbo synonymo iuncti, ut vim eius augeat vid. *Matth.* §. 558. *Lob.* ad Soph. Aiac. v. 370. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 1. 11. Conv. p. 150. *Win.* §. 46, 8. et de Hebraeorum infinit. similiter intendente *Gesen.* p. 778. *Ewald* p. 560. gram. min. p. 326. — Jud. 14, 5. — sq. ἔν τινι *an etwas erkennen* Sir. 21, 7. οἶδεν [scil. αὐτὸν] ἐν τῷ ὀ. α. i. e. *tum, quum labitur, cognoscit eum prudens* i. e. *intelligit, quis et qualis sit ille.* Vide de εἶδον et οἶδα sub finem notata. — seq. acc. *rei,* ut τὴν καταστροφὴν αὐτῶν Sir. 18, 11. de h. l. ὅτι explicando ex attract. vid. supra ad 1 Macc. 13, 2. notata. — seq. ὅτι c. verbo finito = acc. c. infin. Sap. 16, 18. de h. l. βλέπων εἶδον vid. paulo ante observata. — Sir. 24, 32. 46, 10. Hist. bel. et drac. v. 30. 1 Macc. 9, 57. 11, 38. 39. 12, 1. — additis ἐν ὀφθαλμοῖς *mit Augen sehen* pro: εἶδον scil. fortius Sir. 51, 27. Vid. ἐν — 2. p. plur. ἴστε (3 Macc. 3, 13.)

B) perf. 2. οἶδα, [de indicativi formis praeter οἶδα et οἶδε in his libris obviis iisque tum Graecis melioris aevi usitatis, ut οἶσθα 4 Macc. 6, 27. tum rarioribus apud Atticos, ut οἶδας Addit. ad libr. Esth. 3, 5. 4, 12. 13. 1 Macc. 3, 52. tum denique non nisi graecitati senescenti propriis, ut οἴδαμεν pro ἴσμεν 4 Macc. 5, 24. οἴδατε pro ἴστε 1 Macc. 13, 3. cf. *Lobeck* ad Phryn. p. 236. *Matth.* §. 231. *Buttm.* §. 97. III. gram. max. §. 109, 4. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15, p. 96.] coniunct. εἰδῶ, infinit. εἰδέναι et εἰδῆσαι [Jud. 9, 14. ab aor. 1. εἴδησαι ducto a futuro 1. εἰδήσω cf. *Lob.* l. l. p. 743. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Buttm.* l. l.] partic. εἰδώς, δυῖα, δός, plusq. ᾔδειν.

1) *novi, scio, ich weiss, ich kenne,* de qua praesentis signif. vid. *Rost* §. 116. II. 6. not. 1. *Matth.* §. 505. III. §. 231, 2. *Buttm.* §. 100, 2 et not. 1. gram. max. §. 113, not. 12. *Win.* §. 41, 4. — a) univ. seq. accus. *rei,* ut σύστασιν κόσμου Sap. 7, 17. τὰ ἀρχαῖα 8, 8. — 9, 9. 11. 13, 9. 15, 2. 3. — τὸ πλάσμα Sir. 17, 16 in codd. — ὀλίγα Sir. 31, 10. Bar. 3, 31. Hist. Sus. v. 42. τὴν ἀνάγκην μου Addit. ad libr. Esth. 4, 13. quo l. explicationis ergo additur ὅτι c. verbo finito. 1 Macc. 4, 33. 6, 30. 2 Macc. 11, 26. 3 Macc. 3, 13. quo l. per attract. ἧς ἴστε pro ἣν ἴστε εὐσέβειαν i. e. *nosse quid sit* εὐσέβεια, *nosse naturam et indolem pietatis* 4 Macc. 16, 23. — abest accus. rei ex verbis antecedd. eruendus, ut τελειότητα δυνάμεως Sap. 12, 17. — (Hdian. 3, 2. 9. Xen. Oecon. 20, 4.) — seq. acc. *person.* ut θεὸν ἀληθῆ Sap. 12, 27. 13, 1. 16, 16. — per attract. supra notatam accus. αὐτόν pertinens ad sequens ὅτι iungitur c. εἶδον 1 Macc. 13, 53. — seq. ὅτι c. verbo finito, ut εἰδώς, ὅτι ἔσται μοι σύμβουλος Sap. 8, 9. 13, 16. 15, 2. 13. Tob. 2, 10. Jud. 9, 14. Addit. ad libr. Esth. 3, 5. 4, 12. 1 Macc. 2, 65. 4 Macc. 5, 24. 7, 22. — praeparatur ὅτι per praecedens ταῦτα 4 Macc. 16, 25. — abest ὅτι c. verbo suo Tob. 5, 5. οὐκ ᾔδει, scil. ὅτι ἦν ἄγγελος coll. v. 4. — seq. interrogat. indirect. c. indicat. omnium temporum [vid. supra monita] ut ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις Sap. 18, 6. Sir. 9, 11. 11, 17. σὺ οἶδας ἃ λογίζονται ἐφ' ἡμᾶς 1 Macc. 3, 52. — 2 Macc. 7, 22. 9, 24. εἰδότες — ᾧ καταλέλειπται τὰ πράγματα. — Sap. 8, 21. τοῦτο δ' ἦν φρονήσεως, τὸ εἰδέναι τίνος ἡ χάρις. De h. l. infinit. articulum habente quatenus facit circumscriptionem substant. cf. *Matth.* §. 540. §. 541. *Buttm.* §. 112, 5. 1. *Rost* §. 98. §. 125. *Win.* §. 45, 1. — b) = *calleo,* ut πόλεμον 1 Macc. 6, 30. quo l. οἱ ἐλέφαντες appellantur εἰδότες πόλεμον i. e. *bello adsueti, kriegskundig, abgerichtet zum Kriege.* — c) verba denique 1 Macc. 11, 31. ὅπως εἰδῆτε, *ut cognoscatis* scil. τὰ γεγραμμένα sintne praeferenda an postponenda lectioni ὅπως ἴδητε, in codicibus obviae, dubitari potest, notiones *videndi* et *sciendi* quum, uti observarunt *Schäferus* ad Eur. Orest. v. 253. ed. *Porson.* *Matth.* ad Eur. Rhes. v. 655. coll. Eur. Bacch. v. 1298. *Idem* gram. gr. §. 231. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Bornem.* ind. ad Xen. An. p. 619. saepe ita commisceantur, ut altera in alteram transeat et ἰδεῖν dicatur, ubi εἰδέναι, hoc contra ponatur, ubi ἰδεῖν dicendum erat.

Εἰδωλεῖον, ου, τό (locus εἴδωλον vel simulacrum Dei alicuius habens; ex loquendi consuetudine Judaeorum): *templum Dei fictitii, Götzentempel* Esr. 2, 10. 1 Macc. 1, 47. 10, 83.

Εἰδωλόθυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εἴδωλον, θύω macto) *idolis immolatus,* κρέα εἰδωλόθυτα *carnes e victimis in honorem deorum immolatis residuae* 4 Macc. 5, 1.

Εἴδωλον, ου, τό (εἶδος species Diod. Sic. 13, 86. simulacrum Xen. Mem. 1, 4. 4.) 1) *simulacrum deorum, ein Götterbild* (Polyb. 31, 3. 13.) i. e. ex Judaeorum loquendi consuetudine: *simulacrum*

Dei fictitii, Götzenbild, τὰ εἴδωλα αὐτῶν scil. τῶν ἐθνῶν Tob. 14, 7. Addit. ad libr. Esth. 4, 7. — ἔχειν εἴδωλα *simulacra deorum fictitiorum habere* pro: *deos fictitios colere* Bar. 6, 73. — 2) ex metonym. signi pro re signata: *deus*, isque ex loquendi consuetudine Judaeorum, *fictitius, ein Götze* Hist. bel. et drac. v. 3. 3 Macc. 4, 16. εἴδωλα Sap. 14, 12. 30. Sir. 30, 19. εἴδωλα ἐθνῶν vel τῶν ἐθνῶν *dii gentilium* Sap. 14, 11. 15, 15. appellantur illi ἀνώνυμα *nomen*, i. e. *gloriam non habentes* Sap. 14, 27. ἄψυχα *animo carentes, geistlos* v. 29. χειροποίητα Hist. bel. et drac. v. 5.

Εἰκάζω, f. άσω (εἰκὸς, τό simile, consentaneum; assimilo aliquid alicui rei Ael. V. H. 2, 33. Xen. Oec. 10, 1. comparo, τινά τινι Xen. apol. Socr. §. 15.) *colligo, errathen, schliessen, comparando colligo*, ut τὰ ἐπὶ γῆς Sap. 9, 16. τὰ μέλλοντα εἰκάζει i. e. *id agit, ut cognoscat, sie sucht zu errathen das Zukünftige* Sap. 8, 8. quo l. codd. εἰκάζειν exhibent sic ut pendeat infinit. ab οἶδεν, quod praecedit i. e. *scit coniectando cognoscere futura.* — τὶ ἔκ τινος Sap. 19, 18. (Lucian. dial. deor. 20, 4. Xen. An. 1, 6. 11.)

Εἰκάς, άδος, ἡ (εἴκοσι viginti; numerus vicenarius) *dies vigesimus*, seq. τοῦ μηνός vel genitivo mensis Jud. 2, 1. Esr. 7, 5. 9, 5. 1 Macc. 1, 59. 4, 52. 59. 13, 51. 2 Macc. 1, 18. 10, 5. 3 Macc. 6, 38.

Εἴκοσι, οἱ, αἱ, τά, *viginti* Jud. 2, 5. Esr. 4, 51. 5, 20. 8, 48. 49. 57. 1 Macc. 6, 30. 8, 6. 15. 9, 4. 16, 4. 2 Macc. 10, 25.

Εἰκοσιδύο, *viginti duo* Esr. 5, 13. 20. 21. 2 Macc. 13, 2.

Εἰκοσιεννέα, *viginti novem* Esr. 2, 13.

Εἰκοσιεπτά, *viginti septem* Tob. 14, 14.

Εἰκοσιοκτώ, *viginti octo* Esr. 5, 27. 8, 37.

Εἰκοσιπέντε, *viginti quinque* Esr. 1, 39. 5, 19. 22. 43.

Εἰκοστός, ή, όν, *vigesimus*, εἰκοστὴ τετάρτη *dies vigesimus quartus*, addito nomine mensis 2 Macc. 11, 21.

Εἰκότως, adv. (εἰκώς, ἔοικα) *ut par est, merito* 4 Macc. 9, 2. (Lucian. dial. deor. 2, 2. Xen. Cyr. 1, 6. 3.)

Εἴκω, f. εἴξω *cedo, weichen, nachgeben*, τινί Sap. 18, 25. 4 Macc. 1, 6. (Hdian. 3, 7. 13. Xen. Cyr. 3, 3. 8.)

Εἰκών, όνος, ἡ (ἔοικα, εἴκω) 1) *imago, effigies, Bild* a) proprie Sap. 13, 16. νεκρὰ εἰ. 15, 5. seq. genit. person., ut ἀνθρώπου Sap. 13, 13. τοῦ ἀφαιρεθέντος τέκνου 14, 15. τοῦ — βασιλέως v. 17. (Polyb. 6, 43. 4. Plut. vit. Ages. c. 2. Xen. Ages. 11, 7.) — 2) *similitudo* a) propr. Sir. 17, 3. — b) metonym. *res* vel *persona imaginem personae* vel *rei alicuius referens*, ita de homine et σοφίᾳ imaginem referente vel τῆς ἰδιότητος θεοῦ Sap. 2, 23. quo l. codd. etiam exhibent ἀϊδιότητος vel ὁμοιότητος. Vid. *Grimm* ad h. l. — τῆς ἀγαθότητος θεοῦ Sap. 7, 26. — de caligine aegyptiaca adumbrante τὸ μέλλον σκότος Sap. 17, 21. coll. Exod. 10, 21 sqq. Cf. *Grimm* ad h. l.

Εἰλικρινής, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εἵλη vel ἕλη, solis splendor, κρίνω propr. qui ad solem lucis explicatus et examinatus purus deprehenditur distinctus) *non confusus et mixtus, candidus, lauter, rein* Sap. 7, 25. (Pol. 4, 81. 7. 8, 33. 1. Xen. Cyr. 8, 5. 4.)

Εἰμαλκουαί, ὁ, *Imalkua*, nom. propr. Arabis, a quo educabatur Antiochus, filius Alexandri, cognomine Balas, regis Syriae 1 Macc. 11, 39.

Εἰμί, εἶ, ἐστί [de ἔστι enclitica vid. *Buttm.* §. 13, not. 1. *Rost* §. 13, 3. c. *Matth.* §. 32, 6.] fut. ἔσομαι, impf. ἦν et ἤμην [ita Sap. 8, 19. Tob. 1, 4. 13. 12, 13. 1 Macc. 6, 11. — Lucian. dial. deor. marin. 2, 2. Xen. Cyr. 6, 1. 9. et c. ἄν Plut. vit. Alex. M. c. 14. vit. Pomp. c. 74. cf. de hac forma rarissima apud Graecos melioris aevi *Lob.* ad Phryn. p. 152. *Buttm.* §. 96, 4. 2. gram. max. §. 108, not. 13. *Matth.* §. 216. *Schäfer* ad Longin. p. 423. *Sturz* de dial. maced. et alexandr. p. 170. *Fischer* Vol. 2, 502. *Win.* §. 74, 2.] imper. ἴσθι, ἔστω et forma inusitatiori ἤτω 1 Macc. 10, 31. et in codd. Ibid. 16, 3. cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l. (Plat. de rep. 2. p. 361. C.)

1) *Sum, ich bin*, a) verb. substant. copulans subiectum cum praedicato, ubi definitur, quis vel quid sit aliquis vel aliquid natura sua, persona, conditione, dignitate, munere, officio, moribus, animi indole, aetate. In quibus quemadmodum subiectum substantivo, adiectivo, pronomine, participio non solum, verum etiam tum infinitivo nunc simplici, nunc articulum habente, tum accusativo c. infinit. [vid. sub. vocc. ἀδύνατος, αἱρετικός observata], denique per particulam ὅτι [i. e. τοῦτο ὅτι] c. verbo finito exprimitur, ita etiam in praedicato enuntiando non una semper eademque ratione versati sunt librorum V. T. auctores. Enuntiatur enim praedicatum in talibus:

aa) *adiectivo* nunc negativo nunc alio quocunque, ut οὐδὲν γάρ ἐστι φόβος εἰ μή κλ. Sap. 17, 12. — οὐδέν ἐστι θαυμαστὸν ἐναντίον αὐτοῦ scil. κυρίου Sir. 39, 20. — δικαιοσύνη — ἀθάνατός ἐστιν Sap. 1, 15. ἀσεβεῖς — ἄξιοί εἰσι τῆς ἐκείνου [scil. τοῦ θανάτου] μερίδος εἶναι v. 16. — 2, 1. 9. 12. 15. 3, 16. 4, 14. 6, 12. 15. 7, 21. 25. 26. 29. 8, 5. 17. 19. 20. ἀγαθὸς ὢν i. e. *quum bonus essem.* v. 21. γνοὺς — ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής. — 9, 6. 10. 12 bis. — 12, 15. δίκαιος ὢν *quum iustus sis.* — v. 19. 13, 3. 4. 6. 14, 5. θνητὸς ὢν *quum sit mortalis* 15, 17. — v. 18. 16, 9. 15. 17. 27. 13, 13. ἔνδοθεν — προςδοκία *si vero intus minor iusto est spes.* v. 21. 18, 12. 25. — Sir. 1, 6. εἷς ἐστι σοφός 3, 18. [πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ καὶ ἔνδοξοι v. 18. γνώσεως ἄμοιρος ἂν v. 24. in codd.] — 5, 4. 6, 19 coll. v. 17. οὐ πολλοῖς ἐστι φανερά 6, 21. 31. 32. 7, 8. 22. 9, 10. 16. 10, 23. 14, 5. τίνι ἀγαθὸς ἔσται *cui* [i. e. *für wen, gegen wen?*] *benignus erit?* 15, 13. 16, 11. [ὃν πρωτόγονον ὄντα τιθηνεῖ 17, 6. κύριος χρηστὸς ὢν v. 21. καί ἐστιν δικαιῶν κρίσει σοφός *sapiens est quum ius dicit* 19, 22. in codd.] 19, 2. ἔστιν ἄφρων ἐλαττούμενος σοφίᾳ *stultus est, qui inferior est aliis sapientia* i. e. *cui deest sapientia* v. 20. 20, 1. 21, 12. ἀνὴρ — ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν 27, 30. 30, 12. — οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων ὑγείας i. e. ὑγιείας 30, 16. vid. ὑγεία — v. 30. 31, 5. 36, 23. 26. 37, 13. τῇ ἰδίᾳ — ἐστιν scil. ἀνὴρ πανοῦργος v. 19. 41, 1. οὐ γάρ ἐστι — καλὸν v. 16. 24. 43, 32. 51, 13. νεώτερος ἐν *quum iunior essem* scil. quam nunc sum. — Bar. 2, 30. μακάριοι ἐσμέν 4, 4 bis. — ψευδῆ δ' ἐστί scil. αὐτά 6, 8. 16. vid. de h. l. γνώριμος. — v. 17. 44. 50. 51. 52. vid. de h. l. lectione et de negatione οὐ restituenda *Grot.*, *de Wette* coll. *Apel.* — v. 52. 54. ἀδύνατοι ὄντες *quum sint impotentes.* v. 59. — ἄστρα — χρείας i. e. *quae sunt sidera lucida et missa in creaturarum usus* vel *ad negotia certa* v. 60. εὐήκοά εἰσι v. 60. 61. 64. 68. 69. 70. — Tob. 1, 4. 2, 1. 9. 13 bis. 3, 2. v. 11. 14. 15. quo l. uti 6, 14. τῷ πατρί μου = *quae, qui est patri meo.* — 4, 11. 5, 5. 6, 12. 8, 5. 6. 15. 16. 17. 10, 19. 11, 14. 12, 9. 14, 4 bis. Jud. 4, 7. στενῆς τῆς προςβάσεως οὔσης. Jud. 5, 19. 7, 10. 8, 7. 29 bis. 31. 10, 14. 11, 10. 17. 23 bis. 12, 14. 16. 13, 17. 15, 7. 16, 13. Addit.

ad l. Esth. 1, 18. 4, 7. 5, 6. 9. 12. ἡμέρα — ὅπως σωτήρια ᾖ ἡμῖν i. e. *für uns* 6, 18. — Hist. Sus. v. 4 bis. 23. quo l. μοί = *für mich*. v. 31. Hist. bel. et drac. v. 2. 18. 24. 41. Orat. Azar. v. 2. 3. 13. 28. 33. Prec. Man. v. 9. 14. Esr. 4, 7. 12. 60. 6, 32. 8, 1. 3. 58. 89. 9, 50. — 1 Macc. 2, 17. 3, 17. ὀλιγοστοὶ ὄντες *quum paucissimi simus numero* v. 18. 28. 44. 45. 4, 30. 35. 6, 41. 57. 7, 13. 29. 8, 2. 30. 9, 6. 22. 68. 10, 19. 31. 12, 9. ἀπροςδεεῖς τούτων ὄντες i. e. *quamquam his non indigemus*. De particip. resolvendo per: si quum, quamquam cf. *Win*. §. 46, 12. *Matth*. §. 557, 1. §. 566, 3. *Rost* §. 130, 1. — 12, 21. 13, 2. 5. 37. 14, 34. 45. cf. ad h. l. de futuro imperativi vim apud Hebraeos, si non ubique, tamen interdum augente magis quam [uti 2 Macc. 15, 39.] mitigante *Win*. §. 44, 3. — 15, 7. 10. 16, 3. vid. ad h. l. sub ἱκανός monita. — 2 Macc. 1, 13. 19. 22. 2, 7. 21. 3, 6 bis. 12. 13. 14. 37. 4, 6. 14. 6, 3. 24. 7, 2. 16. φθαρτὸς ὢν *quamquam mortalis es*. v. 19. 8, 35. 36. 9, 12. 10, 15. 11, 5. 9. 13. 18. ἃ ἦν ἐνδεχόμενα de h. l. particip. adiectivi vim habente vid. ἐνδέχομαι — v. 23. 26. 12, 21. 31 bis. 36. 42. 44. 13, 4. 8. 14, 45. 15, 13. 38. 3 Macc. 1, 21. 28. 2, 11. 3, 7. 8. 5, 6. 49. —, 4 Macc. 1, 1. 7. 13. 20. 25. πολυτροπωτάτη — οὖσα. v. 30. 32. 2, 3. 7. 8. 9. in codd. v. 14. — 3, 1. 5. 16. 4, 3. 7. 5, 15. 17. 18. 19. 23. 26. 30. 6, 34. 7, 13. 22, 8, 13. 25. 27. 9, 1. 17. 18. 11, 6. 14. 20. 12, 5. 13, 1. 14, 13. 15, 4. 7. 16, 1. 3. 5. 17, 2. 8. 11.

bb) loci, in quibus *substantivo* nomine praedicatum exprimitur, ut ἔστω — ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιοσύνης i. e. *vires, opes, potestas, quibus valemus lex nobis esto eorum, quae iusta et recta habenda = lasst uns kein anderes Moralprincip anerkennen, als das Recht, das unsere Stärke uns giebt* Sap. 2, 11. cf. ad h. l. *Grimm* et *Bauermeister* (Lucan. 1, 175. mensuraque iuris Viserat.) 2, 18. εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ. — 4, 6. 9. πολιὰ — ἀκηλίδωτος i. e. *als graues Haar gilt den Menschen Weisheit und als Greisenalter ein unbeflecktes Leben = wer g u t gelebt hat, hat lange gelebt*. — ὑπηρέται ὄντες *quum sitis ministri* 6, 4. — εἰμὶ — κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος 7, 1. 12. 15. 8, 4. 6. 7. 9. 13, 16. 14, 27. 15, 12. 17, 17. 18, 13. Sir. praef. prim. init. — Sir. 17, 14. μέρις κυρίου ἰσραὴλ ἐστιν. 19, 19. — v. 20. ἔστι καὶ αὕτη [*etiam haec*] πονηρία βδέλυγμα. — 27, 30. 28, 5. κύριος κριτής ἐστι 32, 12. 35, 22. 36, 22. τὸ πᾶν ἐστιν αὐτός 43, 27. — 50, 25. vid. de h. l. sub ἔθνος notata. — Bar. 6, 16. οὐκ ὄντες θεοί = *als Nichtgötter*. v. 23. οὐκ εἰσὶ θεοὶ scil. τὰ εἴδωλα v. 23. 29. 49. 51. 53. 65. 72. — v. 41. ὡς δυνατοῦ ὄντος αὐτοῦ αἰσθέσθαι i. e. *tanquam qui posset intelligere*. v. 56. 69. — abest subiecti nomen facile e contextu cognoscendum, ut Sir. 6, 21. σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστι scil. ἡ παιδεία i. e. quam enim [v. 15.] commendavi quamque dixi ἕως παιδεία εὑρήσειν τὸν πεπαιδευμένον [v. 17.] πολιῶν σοφία ἐστὶ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς *sapientia est secundum nomen suum = ad sapientiam ducit nomine suo dignam* vel veram. — addito dat. person. = *für Jemanden* Tob. 3, 10. Sap. 4, 9. 7, 14. 8, 9. Sir. 3, 10. 19, 8. 34, 7. 41, 2. Tob. 1, 13. 22 bis. 4, 12. 13. 5, 9. 17. 6, 10. 7, 12. 10, 12. 12, 9. 15. Jud. 3, 5. 5, 6. quo l. si voc. λαός sequitur verbum plur. vid. ἔθνος no. 2. c. — Jud. 6, 14. 7, 2. 9, 11. 14. 11, 23. 12, 14. 13, 13. Addit. ad libr. Esth. 3, 4. 4, 4. 6. [1.] 14 bis. 7, fin. Hist. Sus. v. 29. Hist. bel. et drac. v. 6. 7. 24. Orat. Azar. v. 21. Prec. Man. v. 7. 13. Esr. 1, 57. de h. l. verbis ἦσαν παῖδες αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ indicandis ex imperii apud Orientis populos forma sub voc. δοῦλος. — Esr. 2, 13. 22. 4, 13. 46. 6, 13. 1 Macc. 1, 10. 41. 2, 65. ἀνὴρ βουλῆς [vid. βουλή] ἐστι. — v. 66. quo l. ὑμῖν = *für euch*. — 5, 34. 6, 1. 30. 7, 37. 8, 22. 10, 6. 14. αὐτοῖς = *für sie*. v. 19. — v. 34. ἡμέραι ἀτελείας καὶ ἀφέσεως i. q. apud Jos. Ant. 13, 2. 3. ἡμέραι ἀτελεῖς. — 11, 2. 12, 7. 13, 34. 53. 14, 41. 42. 47. de h. l. nominat. c. infinit. vid. *Win*. §. 43, 2. p. 371. — 16, 12. 2 Macc. 1, 27. 3, 10. 39. 4, 19. 5, 6. 6, 6. 29. 7, 37. 9, 17. 10, 5. 14, 14. 3 Macc. 2, 3. 15. 30. 4, 21. 5, 28. 6, 15. τῶν — αὐτῶν ὄντων *qui hostes illorum erant*. — 4 Macc. 1, 15. 16. 17. 21. 24. 28. 30. 2, 7. 3, 15. 6, 31. 7, 16. 23. 10, 16. 11, 24. 12, 13. 16, 5. 18, 2. 16.

cc) loci, in quibus *participium* praedicato indicando servit, idque α) *sine* articulo positum. Ita particip. *praesentis* vel: quo magis, quae est illius, durationis notio augeatur statusque, quo est aliquis, magis, quam actio verbo significata indicetur. *„Es liegt im Character der populären Sprache, präcise Formen aufzulösen, um grössere Deutlichkeit oder Expression zu erreichen,“* it. *„der Verbalbegriff soll, in Particip. und Verb. subst. zerlegt, in Nominalgestalt grössere Aufmerksamkeit erregen,“* verba *Win*. §. 46, 11. p. 411. 412. „ἦν διδάσκων *periphrasis hebraea, Graecis etiam familiaris, cuius tamen interdum ea vis inest, ut moram significet, et perseverantiam in aliqua re facienda“* verba *Bezae* cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 302 sq.; *„das Prädicat wird durch das Participium absonderlich markirt,* verba *Meyer* ep. P. ad Cor. 1, 154. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 1191 vel 1203. — Ita praes. εἰμί c. partic. praes., ut ἡ πόλις ἐκείνη ἐστὶν ἐξ αἰῶνος βασιλεῦσιν ἀντιπαρατάσσουσα Esr. 2, 26. σὺ εἶ ἡμῶν ἡγούμονος 1 Macc. 13, 8. τῶν παθῶν ἐστὶν ὁ λογισμὸς κρατῶν 4 Macc. 2, 9. de loco Sir. 37, 18. vid. paulo post sub β. monita. — — imperf. ἦν c. particip. praes., ut ἦν ἐκεῖ ῥαθυμῶν καὶ εὐωχούμενος αὐτὸς καὶ — εἴκοσι Jud. 1, 16. — 4, 13. ἦν πολεμῶν [i. e. *erat, quum militaret*] ἐν αὐτῇ [scil. ἐν τῇ τοῦ Ἀπολλωνίου μαχαίρᾳ] πάσας τὰς ἡμέρας 1 Macc. 3, 12. ἦσαν συγκλείοντες τὸν ἰσραὴλ i. e. *conclusos t e n e b a n t Israelitas* 6, 18. — v. 43. 11, 41. 14, 8. — 2 Macc. 15, 18. ἦν γὰρ — φόβος i. e. *erat enim, quod pro uxoribus, liberis — agebatur certamen minoris momenti, maximum, imo primum quod angebat eos, templi erat sanctissimi reverentia, vel* indicatur ita, quod facere *solet* aliquis aut quod saepius repetitur cf. *Win*. §. 46, 11. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 62. *de Wette* Ev. Luc. p. 39. — ut ἦσαν ἐμπαίζοντες τοὺς προφήτας Esr. 1, 51. — 1 Macc. 16, 14. 2 Macc. 3, 11. — *vel* ex verbositatis genere scriptoribus aramaicam scribendi consuetudinem secutis maxime proprio neque tamen prorsus a scriptoribus graecis alieno, quo pro finito ponitur forma soluta, εἰμί scil. c. participio cf. *Win*. l. l. *Fritzsche* l. l. coll. *Jacob* quaest. Lucian. ad calc. Lucian. Toxar. p. 12. *Couriers* ad Lucian. Asin. p. 219. *Ast* ad Plat. Polit. p. 597. *Matth*. §. 560. — Ita praes. εἰμί c. partic. praes. ἐσμὲν προσευχόμενοι pro προσευχόμεθα 2 Macc. 1, 6. in formula impersonali δέον ἐστί *decet* Sir. praef. prim. et secunda 1 Macc. 12, 11. — (Lucian. Hermot. §. 5. Hdot. 3, 99.) — impf. ἦν, ut ἐπιστολαὶ — ἦσαν περιέχουσαι τὸν τρόπον τοῦτον 1 Macc. 15, 2. 2 Macc. 11, 16. — Jud. 9, 1. 15, 2. 16, 20. 23. 1 Macc. 5, 53. 6, 43. 8, 4. 2 Macc. 1, 24. 10, 6. — formulae impersonales προσῆκον ἦν Esr. 9, 26. πρέπον ἦν 3 Macc. 7, 13. ἐξὸν ἡμῖν ἦν 4 Macc. 5, 17. (Lucian. Eun. §. 2. Xen. An. 2, 2. 13.) — ἡ οὖσα εὔνοια εἴς τινα 2 Macc. 9, 26. ἡ τοῦ πυρὸς οὖσα δύναμις 4 Macc. 14, 10. — — c. particip. *perfecti* passivi

vel more Graecis usitato *praesens* εἰμί periphrasin perfecti passivi, ἦν periphrasin facit plusqperfecti passivi, ut γλῶσσα — αὐτῶν ἐστι κατεξυσμένη ὑπὸ τεκτόνων Bar. 6, 8. — v. 45. 1 Macc. 5, 10. 26. 27. 38. — ἦν δεδομένη ἀνδράσιν ἑπτά Tob. 3, 8. — Jud. 3, 9. 4, 3. 5. 1 Macc. 16, 11. 2 Macc. 3, 36. — ex verbositate paulo ante memorata εἰμί et ἦν iunct. c. partic. perfecti *activi* circumscribit *perfectum* et plusquamperf. activi, ut ἦσαν ἀναβεβηκότες Jud. 4, 3. 6, 10. 14, 8. 1 Macc. 9, 5. 2 Macc. 4, 1. 14, 17. 15, 9. 3 Macc. 4, 11. (Plat. Phaedon. §. 21. ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν. Hom. Iliad. 5, 873. τετληότες εἰμέν.) — ita pro perfecto et plusquamperfecto simplici ponitur εἰμί et ἦν c. particip. perfecti passivi ut augeatur durationis notio inclusa perfecto accidente ad vim praesentis cf. *Win.* l. l. *Meyer* l. l. et ep. P. ad Cor. 2, p. 116. *Harless* ep. P. ad Eph. p. 64. — ita εἰμί c. part. perf. Bar. 2, 25. 6, 18. 25. 39. 63. Orat. Azar. v. 30. 31. 32. Esr. 8, 83. — ἦν c. part. perf. Sap. 12, 11. Tob. 6, 17. Jud. 10, 7. 13, 1. 2. Hist. Sus. v. 10. 18. 32. 37. 1 Macc. 4, 2. 2 Macc. 14, 38. — c. partic. pf. activi Hist. Sus. v. 35. 2 Macc. 15, 7. imperat. ἴσθι, ἔστω c. part. perf. pass. Sir. 4, 31. 5, 10. Tob. 4, 14. — futurum c. particip. pf. passivi Sir. 42, 8. 10, 1. Tob. 13, 12. — c. partic. pf. act. ἔσῃ τετελεκώς = *perfeceris*, *so wirst du vollbracht haben* Sir. 7, 25. — β) *cum* artic. legitur particip. resolvendum per ὅς c. verbo finito = *is qui*, *derjenige welcher*, ita partic. praes. σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος ἐκ παντὸς κακοῦ Sap. 16, 8. — Esr. 6, 65. 8, 8. 2 Macc. 13, 6. 15, 14. 4 Macc. 15, 8. — partic. aor. Esr. 5, 7. 2 Macc. 15, 4. τὰ ἐσόμενα βασιλικά = τὰ βασιλικά [scil. ὀφειλήματα] τὰ ἐσόμενα i. e. *tributa futura* 1 Macc. 15, 8. — Cf. *Matth.* §. 268. §. 270, 2. a. §. 560. *Buttm.* §. 140, not. 2. *Rost* §. 98, B. b. *Herm.* ad Soph. Electr. v. 190. *Win.* §. 17, 3.

dd) nomine *numerali* enuntiatur praedicatum, ut εἷς ἔστω σοῦ ὁ λόγος Sir. 5, 10. μία δὲ οὖσα i. e. *quamquam una est* numero scil. ἡ σοφία Sap. 7, 27. de partic. resolvendo per *quamquam* vid. supra monita. — Hist. bel. et drac. v. 10. Esr. 5, 41. 8, 47. 1 Macc. 6, 30. 2 Macc. 12, 49. 3 Macc. 5, 2. 4 Macc. 1, 20. 28. — addito dat. pers. Tob. 3, 10. μία μὲν εἰμὶ τῷ πατρί scil. θυγατήρ i. e. *una sum, quae est patri meo*, filia. —

ee) interveniente *pronomine* exprimitur praedicatum, ita οὗτος Sap. 5, 3. quo l. si legitur imperf. οὗτος ἦν, quum expectari posset praesens, factum hoc est ratione temporis quo esset in his terris ὁ δίκαιος eumque ἔσχον εἰς γέλωτα. Cf. *Rost* §. 116, not. 6. *Matth.* §. 505, 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 568. 822. *Win.* §. 42, 3. not. — praeparat οὗτος sequentia = *folgender* [vid. οὗτος], ita sequente orat. dir. Esr. 4, 46. 5, 7. abest οὗτος ante ὅτι cogitatione addendum Sap. 15, 9. Esr. 2, 8. 6, 8. 2 Macc. 6, 30. — ὅςδε Addit. ad libr. Esth. 2, 1. τοῖοςδε 2 Macc. 15, 12. τοιοῦτος 11, 27. 4 Macc. 7, 8. — posses. σός Sap. 11, 26. σά ἐστι scil. πάντα 15, 2. σοί ἐσμεν 18, 21. — relat. οἷος 4 Macc. 4, 7. interogat. τίς Sap. 15, 7. Sir. 9, 11. 11, 21. 34, 9. coll. v. 8. Tob. 6, 6. Jud. 6, 2. 8, 12. 12, 14. Hist. Sus. v. 40. Esr. 6, 4. 1 Macc. 10, 72. 4 Macc. 1, 14. —

ff) loci *adverbia* tum qualitatis tum loci habentes in praedicatis enuntiandis, ita οὕτως in formula οὕτως ἐστί *ita est*, *ita res se habet* Jud. 9, 3. οὐχ οὕτως ἔσται = οὐχ οὕτως ἔστω, sed [vid. supra de futuro imperativi vim habente observata] fortius: *non ita esto*, *so soll es nicht sein*. — 2 Macc. 6, 14. οὐ γὰρ — οὕτως καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔκρινεν εἶναι i. e. *nam non ita se habere rem tam quum de nobis agitur*, *iudicavit* i. e. *nam non enim in nobis tractandis ita se versari velle iudicavit*. — εἰμὶ ὥς τις *similis sum alicui*, ita de personis conditione vel moribus alicui similibus Sap. 2, 2. Sir. 4, 10. Jud. 1, 11. — Sir. 4, 30. 6, 10. 20, 11. 30, 39. — εἰ ἐῤῥώσθε, εἴη ἂν [scil. οὕτως] ὡς βουλόμεθα 2 Macc. 11, 28. — de rebus duratione vel sorte alicui similibus Bar. 1, 11. 1 Macc. 9, 44. 15, 3. — καθὼς εἰμι *qualis sum* Sir. 43, 31. — εἰμὶ ὥσπερ τις *similis sum alicui* natura Bar. 6, 20. — εὖ vel καλῶς ἐστί μοι, *bene mihi est*, *bene me habeo* Sir. 1, 11. Tob. 14, 9. — ἐγγύς vel σύνεγγύς εἰμι sq. genit. loci Sir. 14, 24. 51, 6. — θεοῦ Sap. 6, 19. — absol. et seq. infinit. finali [vid. ἐγγύς] Sir. 51, 26. — ἐπάνω εἰμί *supra sum*. metaph. de conditione meliori Esr. 8, 92. vid. de h. l. ἐπάνω et de praesenti posito de re proxime et certo eventura *Matth.* §. 504, 3. *Rost* §. 116, 9. not. 8. *Herm.* ad Soph. OR. v. 1372. *Win.* §. 41, 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 135. 554. — μακράν εἰμι *procul sum*, metaph. vel pro: *liber*, *immunis sum*, ut ἀπὸ ὀνειδισμοῦ Bar. 6, 73. vel: *nihil commercii habeo cum aliqua re*, seq. genit., ut ὑπερηφανίας Sir. 15, 8. quo l. codd. quidem ἀπὸ ὑπερηφανίας. — —

gg) loci, in quibus *praepositiones* cum nomine suo periphrasin faciunt praedicati, ita διά seq. genit. loci, ut ὅτι δι' αὐτῶν [scil. τῶν ἀναβάσεων τῆς ὀρεινῆς] ἦν εἴσοδος εἰς τὴν Ἰουδαίαν *quod per eas* [scil. fauces, per quas ascendendum est] *erat introitus in Judaeam* Jud. 4, 7. — εἰς, ut εἰμὶ εἴς τι vel εἴς τινα [e confusione duarum locutionum una γίνομαι εἴς τι transeo in statum aliquem, altera εἰμί τι, sum aliquid, versor in statu aliquo cf. *Win.* §. 29, 2. not. 1.] *sum aliquid*, et a. εἴς τινα *sum aliquis*, ut εἰς πτῶμα, εἰς ὕβριν Sap. 4, 18. εἰς καύχησιν *ein Gegenstand des Rühmens* Sir. 31, 10. — Bar. 2, 23. Jud. 5, 21. 24. 7, 18. 8, 22. 3 Macc. 6, 34. — addito dat. person. — *für Jemanden* Sir. 6, 28. 1 Macc. 5, 4. — ita הָיָה sq. לְ Jes. 40, 3. — εἰς δοῦλον Jud. 7, 27. — τινί [*für Jemanden*] εἰς γυναῖκα Tob. 6, 45. εἰς πατέρα i. e. *paterno erga aliquem animo sum* 1 Macc. 2, 65. — 9, 30. στήσω — διαθήκην — τοῦ εἶναί με αὐτοῖς εἰς θεόν [*me esse iis Deum propitium*, *Deum tutorem*] καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν [*et illi mihi erunt populus peculiaris* vel περιούσιος] Bar. 2, 35. coll. Exod. 6, 7. Lev. 26, 12. Jerem. 31, 33. ita pro הָיָה sq. לְ 2 Sam. 7, 14. Ezech. 36, 28. Vid. εἰς. — ἐν c. dat. person. *in qua situm est*, *qua nititur aliquid* Sir. 9, 16. — ἐπί, εἰμὶ ἐπί τινος *sum super aliquid* i. e. vel *superstructus sum rei* 1 Macc. 1, 59. vel cum *praeficiendi* ratione: *praesum alicui rei* Jud. 14, 13. Esr. 1, 15. 1 Macc. 10, 69. κατά, εἰμὶ κατά τινος = *adversarius sum alicuius* Sir. 6, 11. ἐστί τι κατά τι est aliquid *secundum aliquid* i. e. vel: *est alicui rei ratio quaedam ad aliquid* Sir. 28, 10. κατὰ — αὐτοῦ, sensus: *prouti vires*, *opes*, *potestas alicuius*, *ita animus eius vehementior* vel *minus vehemens est*. — vel: *est aliquid ad exemplum* aut *ad similitudinem alicuius rei*, ita Sir. 43, 8. μήν [mensis hebr. יֶרַח] κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς [scil. τῆς σελήνης hebr. יָרֵחַ v. 7.] ἐστιν i. e. *mensis* apud nos Hebraeos *secundum nomen eius*, scil. lunae, *appellatur* = *mensis et luna Hebraeis eodem nomine appellantur*. — vel *est aliquid conveniens alicui rei*, ἐστί τι κατὰ γνώμην τινί *est aliquid alicui ex sententia* i. e. *ex voto alicuius res eius succedunt* vel *prospere geruntur* 2 Macc. 9, 20. — εἰμὶ μετά τινα, ut δεύτερος *secundus sum* vel *locum secundum teneo post aliquem* Jud. 2, 4. — ἐστί τι περί τινος est aliquid *circa aliquid*, ut πόλεμος i. e. *certatur*, *dimicatur de aliqua re*, ut περὶ ψυχῆς

1 Macc. 12, 51. — εἰμὶ περί τι *sum circa aliquid*, de negotiis: *occupor aliqua re*, μὴ περὶ πολλὰ — αἱ πράξεις σοῦ i. e. *ne multis rebus occupetur sedulitas tua* = *cave tibi* ἀπὸ τῆς πολυπραγμοσύνης. — εἰμὶ πρό τινος, *praecedo* vel *antecedo aliquam rem* 4 Macc. 1, 22. 23. — εἰμὶ πρός τι vel: *sum prope ad aliquid* Tob. 14, 3. vel: *servio alicui rei*, ut πρὸς παιδείαν ἡμῶν 2 Macc. 6, 12. — ἐστί τι πρός τινα *est aliquid penes aliquem* i. e. *demandatum est alicui aliquid* 2 Macc. 4, 28. — εἰμὶ ὑπέρ τινα vel ὑπέρ τι *supera aliquem* vel *aliquid* sive praestantia, virtute Sir. 25, 10. 30, 16. sive malitia 25, 14. — enuntiatur denique

hh) praedicatum per *genit. simplicem*, ut *aetatis*, ἦν ἐτῶν πεντήκοντα ὀκτώ Tob. 14, 7. 11. — Esr. 1, 34. 39. 43. 46. cf. *Matth.* §. 316, c. *Buttm.* §. 119, 4. *Win.* §. 30, 5. L. Bos. p. 155 ed. *Schäfer*. — *qualitatis*, ut τὸ ἔργον οὐκ ἔστιν ἡμῶν [= *für uns*] ἡμέρας μιᾶς οὐ δὲ δύο Esr. 9, 11. — 2 Macc. 8, 10. 11, 37. cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Rost* §. 108, 3. *Bornem.* schol. p. 21. *Lob.* ad Phryn. p. 215. *Buttm.* l. l. — *totius*, cuius pars est aliquis, ut ἔσῃ σὺ — τῶν φίλων τοῦ βασιλέως 1 Macc. 2, 18. — 11, 39. 57. cf. *Matth.* §. 322. *Markl.* ad Eur. Suppl. v. 292. *Fischer* 3. a. p. 263. 355. *Rost* l. l. *Win.* l. l.

b) refertur *ad explicandam rem*, ubi Lat. *sum* i. e. *significo*, *innuo*, *ich bedeute*, *deute an*. Ita τοῦτό ἐστι ἐν τοῖς ὁρίοις ῥαγοῦ Jud. 1, 5. — Addit. ad libr. Esth. 7, 4 bis. v. 6. — Esr. 8, 1. quo l. post τούτων excidisse videtur τοῦτο, ita ut quae praecedunt καὶ μεταγενέστερος τούτων explicentur verbis post τοῦτό ἐστι sequentibus βασιλεύοντος ἀρταξέρξου.

c) pertinet ad *commorationem*, quum quaeritur: *ubi* [in quonam loco, statu, negotio versatur aliquis] ubi Lat. *sum* = *versor*, nos: *ich bin*, *befinde mich*, *halte mich auf*. Legitur ita aa) iunct. c. adverbiis loci, ut ἐκεῖ Sap. 17, 16. Bar. 6, 3. Jud. 3, 11. — abest post οὗ ἐάν 1 Macc. 6, 36. vel latet in adverbio relativo, quod sequitur ὅπου Sir. 19, 19. — ἐνταῦθα 2 Macc. 15, 39. de h. l. futuro ἔσται vim imperat. mitigante vid. supra sub 1. a. aa. monita. — οὗ [vid. ὅς, ἥ, ὅ], *ubi* Sir. 36, 30 bis. Jud. 14, 17. Esr. 6, 26. 1 Macc. 6, 36. — ποῦ Bar. 3, 14. quinquies. v. 16. Tob. 2, 14. 2 Macc. 14, 32. — de loco Sir. 26, 12. vid. sub no. 1. a. observata. — bb) c. *praepositionibus*, it. c. adverbiis praepositionis locum tenentibus et α) *mansionem* vel *quietem* indicantibus, ut ἐν, *in* i. e. *in*, *auf*, *an*, seq. dat. loci Bar. 3, 10. 6, 72. Tob. 1, 4. 2, 10. Jud. 3, 1. 4, 6. 7, 6. 15, 1. Hist. Sus. v. 1. 38. Hist. bel. et drac. v. 32. 33. Esr. 2, 27. 5, 47. 1 Macc. 2, 31. 5, 2. 13. 49. 55. 9, 12. 10, 12. 34. 43. 73. 11, 14. 18. 13, 11. 47. ita pro יֵשׁ sq. בְּ Gen. 28, 16. — sq. dat. nominis vestitum indicantis 1 Macc. 11, 58. — sq. dat. conditionis, in qua versatur aliquis Sap. 4, 7. 19. Sir. 4, 16. 7, 11. 8, 5. 46, 11. de h. l. opt. εἴη in verbis aliunde non suspensis vid. Bar. 6, 37. Tob. 3, 6. Hist. Sus. v. 20. Esr. 5, 50. 1 Macc. 5, 16. 6, 11. 4 Macc. 6, 13. — ἐσμὲν ἐν μεγάλῃ ἁμαρτίᾳ *sumus in magno peccato* i. e. *graviter* vel *valde peccavimus* Esr. 8, 76. cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 291. — sq. dat. rei, cui inest vel qua continetur aliquid, sensu nunc locali, ut ἐν τοῖς ἀγγείοις 1 Macc. 6, 53. ἐν τῇ γραφῇ 2 Macc. 2, 4. nunc metaphorico i. e. seq. dat. nominis, quo tum genus, classis significatur, cui adnumerari posse vel ad quam pertinere aliquid videtur Sir. 40, 29. Vid. de h. l. βίος. — tum quae insunt alicui aut continentur aliqua re vires, virtutes, bona, mala, vitia Sap. 1, 14. 4, 1. 8, 17. Sir. 23, 13. 30, 23. 40, 26. Esr. 4, 40. 4 Macc. 1, 25. — Sir. 37, 30. ἐν πολλοῖς — πόνος i. e. *in multorum ciborum usu continebitur* [quocunque tempore locum habuerit] *molestia* = *multorum ciborum usus molestus est*. Bar. 6, 25. — v. 51. οὐδὲν θεοῦ ἔργον ἐστὶν ἐν αὐτοῖς *nihil a Deo factum* [i. e. *nihil quod*, ut mens, animus, sensus *Deum auctorem* vel *datorem habet*] *inest iis* scil. idolis. — seq. dat. rei, in qua tractanda versatur aliquis Sir. 9, 15. vel *in qua situm est*, *qua nititur aliquid*. Addit. ad libr. Esth. 3, 2. 1 Macc. 3, 19. — seq. dat. *personae*, cui insunt vires, virtutes, vitia quaedam Sap. 7, 22. quo l. uti σοφία persona inducitur, ita quatenus opera eius testantur eius πνεῦμα νοερόν, in ipsa esse dicitur illud. — Sir. 17, 25. Jud. 7, 22. Esr. 4, 37. 1 Macc. 7, 18. 8, 16. — sq. dat. *plural.* nunc person., in quibus mediis i. e. *inter* quas operatur, versatur aliquis Sap. 5, 5. 3 Macc. 2, 4. — — Sir. 17, 25. — nunc nominis rerum universitatem indicantis, ut ἐν πᾶσι Sap. 12, 1. ἐπί seq. genit. rei, sensu locali, ubi Lat. *in*, nos: *auf* Sap. 18, 24. Sir. 6, 29. 36, 28. Jud. 8, 5. Addit. ad lib. Esth. 4, 13. — seq. genit. *pers.* εἰμὶ ἐπ' ἐμαυτοῦ *seorsim sum*, *ich bin für mich* [cf. *Vig.* p. 613. *Herm.* ad Vig. p. 859. *Matth.* §. 584.], *intra fines meos me contineo* = *ich bin und bleibe auf meinem Platze*, *auf der Stelle*, *wo ich bin*, ita de militibus non ultra eum, quo sunt, locum progredientibus, ubi nos: *Halt machen* 2 Macc. 10, 27. — ἐπί c. dat. = *auf*, *in der Nähe*, *bei*, ut ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν *auf ihren Gränzen* 1 Macc. 5, 9. ἐπὶ τοῖς ὅπλοις *bei den Waffen* = *ad castra* 1 Macc. 13, 27. (ita μένειν ἐπὶ τοῖς ὅπλοις (Xen. Cyr. 7. 2. 8.) — Sir. 5, 12. Bar. 6, 13. Jud. 14, 18. ἐπ' αὐτῷ i. e. *auf dem Rumpfe*. — sq. dat. person. cui oneris instar est aliquid, ubi nos: *auf Jemandem lasten* Sir. 5, 14. 6, 20. — ἐπί τι, ut ἐπὶ τὸ δεῖπνον *comparere in coena*, *esse apud coenam* 4 Macc. 3, 9. Jud. 4, 15. — κατά c. acc. loci: *per*, *in*, nos: *in* 3 Macc. 4, 18. κατὰ μόνας sum *seorsim* 1 Macc. 12, 36. 2 Macc. 9, 3. — κατόπισθέν τινος *sum pone aliquem* vel *in tergo alicuius* 1 Macc. 10, 50. — εἰμὶ παρά τινι *sum apud aliquem*, ut παρὰ θεῷ 4 Macc. 9, 8. — Hist. bel. et drac. v. 18. quo l. apud aliquem esse dicitur, quod inest ei, ut δόλος. — εἰμὶ περί sq. acc. loci, *sum circa locum aliquem*, ita de vi divina circumdante [*umschweben*] locum aliquem 2 Macc. 3, 38. οἱ περί τινα ὄντες [vid. περί] 2 Macc. 8, 16. 15, 1. 3 Macc. 1, 27. — εἰμὶ πρός c. gen. rei: *prope ad* Jud. 13, 6. vid. πρός. — c. dat. loci: *sum prope ad* 2 Macc. 11, 8. — cc) c. praeposit. *comitatum* vel societatem indicantibus, ut ἐν = *in Begleitung*, *umgeben von*, uno verbo: *cum*, ἐσμὲν ἐνώπιόν σου ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν *versamur coram te cum peccatis nostris* Esr. 8, 90. — μετά sq. gen. person. *sum cum aliquo*, τὰ ὄντα μετά τινος, *quae secum habet* vel *portat aliquis*, ut ad victum necessaria Jud. 12, 3. 4. — Sir. 1, 1. 9, 15. quo l. ad actionem referuntur, quae sunt personae agentis, quippe quod in actione praecipua pars est rei tractatae. — 42, 10. μετὰ ἀνδρὸς οὖσα scil. θυγατήρ i. e. *filia marito iuncta* Jud. 12, 3. ου γὰρ — ἔθνους σου *nam non est nobiscum* i. e. *in castris nostris*, *homo tibi popularis*. Hist. Sus. v. 21. Esr. 8, 63. 1 Macc. 12, 45. — sensu metaphorico, vel quo, qua utitur aliquis sorte, eam vitae comitem habere dicitur Jud. 5, 17. vel quo, quae insunt alicui rei virtutes, versari *cum* ea dicuntur Sir. 16, 2. Esr. 4, 36. — vel cum *auxiliandi* notione 1 Macc. 10, 11. ita Deus quatenus vel propitius alicui vel auxilio ei est Jud. 5, 17. — Esr. 1, 27 bis. 2, 5. 8, 52. 1 Macc. 16, 3. 3 Macc. 6, 15. — σύν τινι sensu locali Tob. 12, 13. 1 Macc. 10, 24. 4 Macc. 18, 10. — dd) de regionibus, locis = *situs sum*

ἀπέναντί τινος Jud. 3, 10. 4, 6. 7, 3. — ἐκ Tob. 1, 2. πλησίον τινός Jud. 7, 18. ἀνὰ μέσον τινός 1 Macc. 16, 5.

d) refertur ad *origines* alicuius personae vel rei significandas, ubi Lat. *sum*, vel *oriundus sum*, *originis sum*. Ita iunct. aa) c. adverbiis motum e loco indicantibus, ut πόθεν Tob. 7, 3. 4 Macc. 13, 12. — bb) c. genit. simplici rei, ut φρονήσεως ἐστί τι *intelligentiae est* i. e. *ab intelligentia repetendum est aliquid* Sap. 8, 21. ποιᾶς φυλῆς Tob. 5, 8. — cc) iunct. c. praepositionibus motum e loco significantibus, ut ἀπό seq. gen. personae, generis 4 Macc. 17, 6. 2 Macc. 1, 10. vel rei, ut τοῦ βελτιστοῦ 2 Macc. 14, 30. Vid. de h. l. sub ἀπό monita. — ἐκ seq. gen. tribus, generis, populi, civium Tob. 4, 12. 5, 10. 13. 6, 11. Addit. ad lib. Esth. 1, 4. quo l. ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας pro: ἐκ τῶν αἰχμαλωτῶν. — Esr. 2, 5. 5, 37. 1 Macc. 5, 62. 10, 37. ἐξ αὐτῶν i. e. *ex eorum civibus*. 12, 21. — παρά sq. gen. *pers.* 2 Macc. 15, 8. Sir. 11, 14. 38, 2. 8. in codd. 11, 15. σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶσις νόμου παρὰ κυρίου· ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ ἐστιν.

e) c. *genit.* refertur ad *possessionem*, εἰμί τινος *sum alicuius*, *pertineo ad aliquem*, *ich gehöre Jemandem an* cf. *Matth.* §. 315. *Rost* l. l. *Win.* §. 33, 3. §. 66, 7. a. β. — seq. gen. *person.* Tob. 7, 12. αὐτή σου ἐστὶν *ad te ea* [ex lege coll. 6, 12. Num. 36, 6—9.] pertinet. Prec. Man. v. 15. 4 Macc. 2, 5. τὸ κράτος [i. e. *imperium*] εἶναι τοῦ λογισμοῦ 6, 34. uti h. l. ὁ λογισμός ita Sap. 1, 16. 2, 24. θάνατος inducitur persona et ex eius possessione esse dicuntur οἱ ἀσεβεῖς coll. 1, 15.

f) ἐστί μοι *est mihi*, seq. nominat. rei vel personae, refertur haec formula uti apud Graecos et Latinos et apud Hebr. יֵשׁ לִי [cf. *Simon.* lexic. hebr. ed. *Win.* sub יֵשׁ et *Gesen.* Lex. hebr. sub hoc voc.] ad possessionem, ubi Lat. vel: *pertinet aliquid ad me* [*es ist etwas für mich da*], ut χρεία τινός *cura alicuius rei* Sir. 3, 21. 11, 9. οὐκ — κακά *non pertinent beneficia ad hominem proclivem ad mala* i. e. *non conferenda sunt illi beneficia*. Hist. Sus. v. 22. ἐάν τε γὰρ τοῦτο [scil. v. 20.] πράξω, θάνατός μοι ἐστίν *mors ad me pertinet* scil. ex lege Deut. 22, 20. sq. Levit. 20, 10. Ev. Joh. 8, 5 sqq. — — Prec. Man. v. 10. — vel: *habeo aliquid* cf. *Matth.* §. 389, i. α. *Rost* §. 105, not. 2. Ita aa) propr. Sap. 18, 1. Sir. 5, 1. et 11, 2. αὐταρκῆ μοι ἐστί. 5, 12. 6, 5. 7, 22. 23. 24, 26. 30, 39. 40. 45, 22. Tob. 6, 10. 10, 43. — 12, 17. εἰρήνη ὑμῖν ἐστι i. e. *salus vobis contingit*, *nihil mali vobis*, quod me, angeum vidistis [coll. v. 16. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Engel* p. 386.] *accidit*. Jud. 11, 19. Hist. Sus. v. 4. Hist. bel. et drac. v. 3. Esr. 2, 24. 1 Macc. 5, 23. 6, 49. σάββατον ἦν τῇ γῇ *habebat terra s a b b a t u m* i. e. ἑβδοματικὸς vel σαββατικὸς ἐνιαυτός [ita Jos. Ant. 14, 10. 6. et 16. 15, 1. 2. et 1 Macc. 6, 53. ἕβδομον ἔτος] cf. Lev. 25, 1—8. et *Win.* l. l. sub voc. *Sabbathsjahr*. (Hdian. 1, 13. 11. Xen. Cyr. 1, 2. 3.) ita pro יֵשׁ seq. dat. pers. Gen. 39, 8. 43, 7. 44, 2. et de rebus inanimatis Job. 28, 1. — Formulae notandae: τέκνα ἐστί τινι ἔκ τινος *habet aliquis liberos ex aliqua* Tob. 6, 17. τὶ ἐν μαρσυπείῳ *aliquid in marsupio*, *etwas im Beutel haben* Sir. 18, 32. — 1 Macc. 12, 23. τὰ κτήνη ὑμῶν — ἡμῖν καὶ τὰ ἡμῶν ὑμῖν ἐστιν = verbis Jos. Ant. 12, 4. 10. τά τε ὑμέτερα ἴδια νομιοῦμεν καὶ τὰ αὐτῶν κοινὰ πρὸς ὑμᾶς ἕξομεν i. e. *quae vestra sunt*, *nostra existimabimus et nostra vobiscum communia habebimus*. — τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἐστί *quid mihi tecum rei est* Esr. 1, 26. — ita pro מַה־לִּי וָלָךְ 2 Chron. 35, 21. Cf. de hac formula *Matth.* §. 389. *Valken.* ad Eur. Hippol. v. 224. *Fischer* 3. a. p. 419 sq. — Sir. 12, 1. et 20, 15. ad beneficia ab aliquo in aliquem refertur quae pertinet ad hominem benefacientem χάρις — πλοῦτος, ᾧ μή ἐστιν ἁμαρτία i. e. *divitiae*, *quibus nihil peccati vel mali adhaeret* = *divitiae non male partae* Sir. 13, 13. — οὐκ ἔσται αἰσχύνη τοῖς — ἐπί σοι i. e. *non habebunt*, *quod erubescant* vel *quod pudeat eos*, *qui in te fiduciam collocant* Orat. Azar. v. 16. — bb) uti nostrates: „*ich habe Angst*, *ich habe Kummer und Herzeleid*," ita εἶναί τινι dicitur ἀγωνία, πένθος, πανόδυρτος βοή 2 Macc. 15, 19. 3 Macc. 4, 2.

g) dicitur εἰμί de *tempore*, ubi Lat. *sum*, *agor*, aa) univ., ut ἀρίστου ὥρα ἦν Hist. Sus. v. 13. διὰ τὸ ἕβδομον ἔτος εἶναι 1 Macc. 9, 53. vid. paulo ante sub no. 1. f. ad 1 Macc. 6, 49. monita. — ἦν — ἡ πρὸ τοῦ σαββάτου scil. dies vel vespera 2 Macc. 8, 26. cf. *Win.* bibl. Realw. sub vocc. *Sabbath*, *Rüsttag*. (Xen. h. g. 4, 5. 1. 7, 2. 12.) — bb) de diebus festis = *agor* Addit. ad libr. Esth. 7, 10. (Xen. Conv. 1, 2.) — cc) ἔστιν ὅτε [*est quum*] adverbial. *interdum* Bar. 6, 10. cf. *Buttm.* §. 137. *Rost* §. 99, not. 9. *Matth.* §. 482, not. 2 fin. (Diod. Sic. 2, 59. Xen. Cyr. 3, 1. 20. et 24. Hdot. 4, 7 fin.)

2) sensu praegnanti: *sum* i. e. *existo*, *ich bin wirklich*, *ich bin vorhanden*, *ich habe Dasein* a) de personis vita fruentibus aa) *sum*, *existo*, *vivo*, ita de Deo, ut οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ Sap. 12, 13. et in codd. quibusdam Sir. 18, 1. — Sir. 33, 5. Hist. bel. et drac. v. 41. — hinc ὁ ὤν *is qui existit* i. e. *Deus* Sap. 13, 1. coll. LXX. Exod. 3, 14. — Sir. 42, 21. ἕως ἐστί [scil. ὁ κύριος v. 18.] *usque vivit* i. e. *perseveranter*, *adusque vivit* (usque Virgil. Eclog. 9, 64.) — iunct. c. particip. praesentis articulum habente, ut ἐστὶ γὰρ ὁ ταπεινῶν καὶ ἀνυψῶν Sir. 7, 11. γνώσεται πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι ἐστὶν ὁ λυτρούμενος καὶ σώζων τὸν ἰσραήλ 1 Macc. 4, 11. cf. de particip. artic. habente *Win.* §. 17, 3. §. 19, 1. c. §. 46, 4. *Matth.* §. 270, 2. a. coll. §. 268. §. 560. *Rost* §. 98. B. b. *Buttm.* §. 110, not. 2. *Herm.* ad Soph. Electr. v. 190. — univ., ut οὐ δύνανται οἱ ἄνθρωποι χωρὶς γυναικῶν εἶναι Esr. 4, 17. — 2 Macc. 15, 3. 4 Macc. 5, 12. — Sir. 17, 23. 33, 10. οὐκ ἔστιν πλὴν ἡμῶν scil. ἄρχων i. e. *non existit praeter nos qui dici possit* ἄρχων. οἱ μὴ ὄντες scil. θεοί Addit. ad lib. Esth. 4, 8. (Xen. Mem. 1, 1. 5. 2, 2. 3.) — bb) = *reperior*, *gefunden werden*, *angetroffen werden*, vel ubi nos pro: ἔστι, εἰσίν, *es giebt*, ut ἔστι πνεύματα Sir. 39, 18. οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν Jud. 7, 25. 8, 18. ἔστι καιρὸς ὅτε *est tempus quo* Sir. 38, 13. Orat. Azar. v. 14. — 1 Macc. 9, 29. quo l. verba ἀνὴρ ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἔστιν sequitur inf. ἐξελθεῖν = ὥστε ἐξελθεῖν i. e. *ita*, *ut exeat* vel *exire possit*. [Cf. *Win.* §. 45, 3. p. 375.] latet enim in verbis antecedd. vocab. *tantus*. cf. *Matth.* §. 545, 1. — ita pro יֵשׁ Cohel. 2, 21. — — iunctum c. particip. praes. articulum habente „*wann eine Person oder eine Sache zwar nur im Allgemeinen erwähnt*, *aber doch die im Particip stehende Handlung als eine solche gedacht wird*, *die nur bestimmten Personen zukommt und wodurch die Personen selbst bestimmt werden*," verba *Matth.* §. 268. — ut οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν Sir. 51, 7. Bar. 3, 31. Jud. 16, 25. Addit. ad l. Esth. 3, 2. 1 Macc. 3, 45. 14, 7. 12. οὐκ ἦν αὐτοῖς [i. e. *für sie*] ὁ θάπτων 1 Macc. 7, 17. — ita pro יֵשׁ seq. particip. Bar. 11, 24. 13, 7. (Xen. Cyr. 7, 2. 28.) — cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 17, 3. p. 121. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 175. — ἔστι, ut hebr. יֵשׁ [vid. *Gesen.* et *Simonis* Lex. hebr. sub hoc voc.], legitur iunct. c. particip. praesentis articulum non habente vel praecedente ἄλλος, ut

οὐκ ἔστιν ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ Ἰσραὴλ, εἰ μὴ σύ Jud. 9, 14. — vel ubi quae participio indicatur actio non certae ac definitae personae adscribitur, sed in universum deprehendi dicuntur, qui faciant, quod participio significatur; uti in his licet pronominibus nostratium indefinitis: *mancher*, vel formula: *es giebt Leute, welche*, Lat. *nonnulli*, ut ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων Sir. 11, 11. 16. quo l. post vv. τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ minus plene c. *Bretschneider* et *de Wette* interpungendum est. Sir. 19, 16. 22. ἔστι πορευόμενος συγκεκυφὼς i. e. ἔστιν ὃς πορεύεται συγκεκυφώς. v. 23. 20, 1. — ἔστι σιωπῶν εὑρισκόμενος σοφός i. e. ἔστιν, ὃς, σιωπῶν, εὑρίσκεται σοφός *est qui, quod non multa verba facit, sapiens cognoscitur* 20, 4. v. 5 bis. 11. 20. 21. 22. 37, 7. 20. — ita יֵשׁ Cohel. 7, 15 bis. (Lucian. dial. mort. 22, 1. ἔστι δέ τις ὄβολον μὴ ἔχων.) — ἔστι, ut hebr. יֵשׁ, iungitur c. nominibus genus vel classem hominum indicantibus, ut φίλος = *eine Art von Freunden* Sir. 6, 7. ἔστι φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ i. e. *extat amicorum genus, quod, dum opportunum sibi est, amice se gerit.* v. 8. ἔστι — ἔχθραν *est amicorum genus, quod in inimicitiam transit.* v. 9. ἔ. φ. κοινωνὸς τραπεζῶν i. e. *non nisi epularum socii, Tischfreunde* vel τραπεζόχοροι. (Pseudo-Phocyl. μηδὲ τραπεζοκόρους κόλακας ποιεῖσθαι ἑταίρους· πολλοὶ γὰρ πόσιος καὶ βρώσιος ἑταῖροι.) — Sir. 11, 12. 14, 6. 37, 1. 22. ita οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν Cohel. 4, 1. 8, 14. (Palaeph. l. 22.) — — ἔστιν ὅς *est qui* = *mancher*, εἰσὶν οἵ *sunt qui* = *manche* [cf. *Matth.* §. 482, not. 1. *Rost* §. 99, not. 9. *Buttm.* §. 137.] ut ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν Sir. 20, 10. εἰσὶν αὐτῶν οἳ κατέλιπον ὄνομα 44, 8. 9. (ἔστιν ὅστις Xen. An. 1, 8. 20. 5, 7. 6. Cyr. 3, 1. 3.) — praecedente negatione: οὐκ ἔστιν ὅς *non est qui, nemo est qui* Sir. 39, 18. Tob. 13, 2. Jud. 8, 8. 28. 11, 14. 18. 16, 14. Addit. ad libr. Esth. 3, 4. (Isocr. ad Philipp. §. 41. ed. *Lange.*) — — b) de rebus, ubi = aa) *existo, existiren,* ut Sap. 1, 14. ἔκτισε — εἰς τὸ εἶναι creavit — *ut existant* durationis notione inclusa. Vid. de vi praesentis sub ἀγαπάω observata. — τὰ ὄντα *res existentes* i. e. *rerum universitas* 7, 17. 8, 6. 11, 24. 14, 13 bis, ubi ex antecedd. cogitando addendum: εἴδωλα — ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ θεός 2 Macc. 7, 28. — bb) *exto, reperior, sum, vorhanden sein* ut τὰ ὄντα ἀγαθὰ *bona, quae extant in hac terra* Sap. 2, 6. — ἐξεύρησις Bar. 3, 18. ἣν ἐντολή — βασιλέως 1 Macc. 11, 2. καὶ ἃ [per attract. pro ταῦτα οἷς vid. ὅς] ἐλύπησαν αὐτόν, ἔστι scil. ἐν τοῖς ἀναγεγραμμένοις Esr. 1, 24. 2 Macc. 2, 14. — addito ἐν τῷ λαῷ, ἐν τῷ ἔθνει, ἐν αὐτοῖς = *inter eos* Jud. 5, 20 bis. 21. — v. 23. 1 Macc. 10, 37. χρεῖαι — αἱ οὖσαι εἰς πίστιν *negotia* vel *munera quae existunt fidei destinata* i. e. *quae pertinent ad fidem testandam* = *quae demandari solent viris fidei spectatae* = *quae viris* πιστοῖς [ita Jos. Ant. 13, 2. 3.] *committi solent.* ἡ οὖσα δυσχέρεια = *die vorhandene Schwierigkeit* 2 Macc. 2, 24. — — ἔστι, *extat, es giebt*, ut αἰσχύνη Sir. 4, 21 bis. 19, 20. 22. 20, 1. 8 bis. 9 bis. 10. 21, 12. 22, 19. 23, 12. 27, 21. 1 Macc. 10, 73. Hist. bel. et drac. v. 23. ita pro יֵשׁ Cohel. 5, 12. 6, 1. (Marc. Anton. 4, 33.) — praeced. negatione, ut οὐκ ἔστι φίλου πιστοῦ ἀντάλλαγμα Sir. 6, 14. σταθμὸς τῆς καλλονῆς αὐτοῦ Ibid. 8, 16. 22, 20. 26, 14. 15. 38, 21. 44, 9. 51, 7. οὐκ ἦν scil. ἀντίληψις Bar. 3, 17. 1 Macc. 9, 45. — ἐν αἷς scil. πληγαῖς, οὐκ ἦν ἴασις Jud. 5, 12. οὐκ ἦν ἀριθμός praeced. vel subsequente genit. formula hyperbolica in ingenti hostium multitudine significanda usurpari solita Jud. 2, 17. 5, 10. 1 Macc. 5, 30. addito insuper ἀπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν Jud. 2, 20. — οὐκ ἔστι pro אֵין Coh. 8, 8. — ad-dito dat. pers. vel rei = *für Jemanden, für Etwas* Sir. 3, 26. quo l. c. *Bretschneidero* et *de Wettio* non nominativus, sed dat. admittendus est: 21, 3. 1 Macc. 14, 3. — ita pro אֵין sq. לְ Cohel. 4, 15. — — cc) de rebus gestis vel gerendis, eventuris vel factis, ubi Lat. *sum* i. e. vel *locum habeo, stattfinden, statthaben,* ut ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς Sap. 2, 5. ἀνάστασις εἰς ζωήν 2 Macc. 7, 14. quo l. σοί = *für dich.* — διαφορά 1 Macc. 3, 18. δόξα ἀνθρώπων Sir. 32, 12. ἔθος ἐστί 1 Macc. 10, 89. 2 Macc. 13, 4. εἰρήνη Tob. 14, 4. ἐλεγμὸς ζωῆς Sir. 41, 4. ἐξέτασις Sap. 1, 9. ἐξεύρεσις Bar. 3, 18. ἐπισκοπή Sap. 2, 10. 14, 10. 19, 15. Sir. 23, 24. ἴασις Sap. 2, 1. καῦμα Hist. Sus. v. 15. κρίσις Tob. 3, 5. μάχη 1 Macc. 7, 28. μνεία τινὸς ἔσται ὑπό τινος = *memoria alicuius renovabitur ab aliquo* Bar. 3, 29. πόλεμός μου ἐστὶν ἐπὶ τοῦ εὐφράτου, *bellum locum habet ad Euphraten* i. e. *ad E. equidem bellaturus sum* Esr. 1, 27. πρόσταγμα Sir. 39, 16. 2 Macc. 4, 13. ἦν δὲ οὕτως — ἑλληνισμοῦ, *ita* [i. e. *quae quum ita sint insignis Hellenismi gradus locum habebat* i. e. *ad insignem gradum progressum erat, studium ritus et vitam Graecorum sequendi et imitandi.* Esr. 4, 39. οὐκ ἔστι παρ' αὐτήν [= παρ' αὐτῇ cf. Xen. Cyr. 1, 4. 18.] λαμβάνειν πρόσωπον = προσωποληψία, ut legitur in N. T. — vel: = *evenio, sich zutragen, sich ereignen,* ut ἔσται ἃ ἐλάλησεν ὁ προφήτης Tob. 14, 9. τὰ ἐσόμενα, *quae eventura* sunt Sir. 48, 25. ἡ ἐσομένη κρίσις 2 Macc. 15, 20. κλαυθμὸς — ἦν μέγας Esr. 8, 91. οὐκ ἔστι δι' ὅπλων ἡ νίκη 2 Macc. 15, 21. τί ἔστιν, Ἰσραήλ, τί, ὅτι εἶ ἐν κλ. *quid,* Israel, *quid accidit, quod* etc. Bar. 3, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 8. — ἦν χίων πολλὴ σφόδρα i. e. *multa nivis copia ceciderat* 1 Macc. 13, 22. — sq. acc. c. infin. ἦν δέ — διάνοιαν, *accidit autem, ut qui viderent summi sacerdotis figuram, animo vulnerarentur* i. e. *animo commoverentur.* — ad normam hebr. הָיָה sq. futuro verbi ad caput rei tractatae pertinente legitur ἔσται, interposita temporis notatione facta per ὡς c. verbo finito Jud. 11, 15. 14, 2. 2 Macc. 7, 35. — ita וְהָיָה seq. fut. Deut. 18, 19. Joel 3, 1. Hos. 1, 10. Cf. *Ewald* p. 545—553. gram. min. p. 229—231. — — dd) ἔστι, sq. infinit. *est,* i. e. *licet, fieri potest, facultas est.* Ita sq. inf. praes. 2 Macc. 3, 21. 3 Macc. 1, 29. — sq. acc. c. infin. praes. 2 Macc. 3, 16. — seq. infin. aor. Sap. 19, 18. Sir. 27, 21. 42, 22. Jud. 4, 7. 4 Macc. 3, 6. 16, 5. (Plut. vit. Ages. c. 19 et 29.) — praeced. negatione οὐκ ἔστι, sq. infin. praes. 2 Macc. 6, 6. 14, 20. 4 Macc. 13, 5. — sq. infinit. aor. Sap. 5, 10. Sir. 14, 16. 18, 5 bis. 39, 17. 19. 21. 34. 40, 26. Bar. 6, 49. Jud. 7, 19. Esr. 8, 90. 1 Macc. 5, 46. 4 Macc. 2, 9. 13, 4. additur dat. pers. Esr. 1, 4. Cantic. tr. puer. v. 9. sq. acc. c. infin. aor. Esr. 1, 16.

3) ad normam hebr. הָיָה sq. לְ c. infin. finali [cf. *Simon.* lex. hebr. ed. *Win.* sub voc. הָיָה, et *Gesen.* Lehrb. der hebr. Sprache p. 787.) *adsum, praesto sum* metaph. pro: *paratus sum,* sq. infin. final. Tob. 5, 14. τίνα σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι *ad quamnam mercedem tibi solvendam paratus ero? welchen Lohn dir zu geben soll ich bereit sein* i. e. *welchen Lohn soll ich dir wohl geben?* Ita ἐσόμεθα τοῦ σῶσαί σε pro: וְהָלַכְתִּי לְהוֹשִׁיעַ לָךְ 2 Sam. 10, 11.

Εἵνεκεν, vid. ἕνεκεν.

Εἴπερ, vid. εἰ.

Εἶπον, a. 2. act. imperat. εἰπέ, opt. εἴποιμι, coni. εἴπω, infin. εἰπεῖν, partic. εἰπών, aor. 1. εἶπα [ita pers. prima sing. Sir. 24, 29. Tob. 2, 2. 13

Esr. 8, 45. 58. 1 Macc. 6, 11. — Xen. Mem. 2, 2. 8.] 2 pers. sing. εἶπας [Sap. 11, 8. Tob. 8, 6. Jud. 6, 2. 9, 3. 16, 14. 3 Macc. 6, 15. — Xen. Mem. 3, 10. 3. An. 2, 5. 23.] 1 pers. plur. εἴπαμεν [Esr. 8, 52.] 2 p. plur. εἴπατε [Jud. 8, 11. 33.] 3 p. plur. εἶπαν [Sir. 13, 22. Bar. 1, 10. Tob. 3, 8. in codd. 7, 5. Jud. 5, 22. 7, 8. 23. 9, 6. 10, 7. 14. 11, 20. 13, 17. 20. 14, 13. 15, 9. Hist. Sus. v. 13. 27. 29. 47. 50. Hist. bel. et drac. v. 11. 28. 29. Esr. 3, 4. 9. 17. 6, 3. 1 Macc. 7, 14. 19. 12, 53. — in codd. 3, 43. 5. 37. — Hdot. 3, 22 fin. Xen. Conv. 3, 2. cf. *Bornem.* ad h. l. p. 87. 148. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verb. p. 436.] imperat. εἰπόν [Tob. 5, 14. Hist. Sus. v. 54. cf. de hoc imperat. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 515 sqq. *Matth.* §. 193, not. 7. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 88 sq. *Lob.* ad Phryn. p. 348. *Win.* §. 2, 1. §. 6, 1. §. 15 sub εἰπεῖν] particip. εἴπας [Esr. 3, 17. 24. 4, 1. 13. — Hdot. 3, 22.] Cf. de hoc aor. apud scriptores ionicos frequentiori, apud Atticos rariori *Buttm.* §. 87, not. 1. gr. max. §. 96, not. 1 et 9. §. 114. cf. *Matth.* §. 193, not. 7. §. 232. *Rost* §. 84 et p. 417. *Schäfer* l. l. et ad Gregor. Cor. p. 487. *Bornem.* l. l. *Fischer* l. l. *Lob.* l. l. *Sturz* de dial. alex. et maced. p. 61. — Cum his aoristis ductis a radice εἴπω vel quod praeferunt alii, ἔπω [cf. *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l.] usus coniunxit fut. ἐρῶ, perf. act. εἴρηκα [Sir. 19, 14. Tob. 12, 11. Esr. 9, 10. 1 Macc. 10, 56. 4 Macc. 2, 6.] perf. pass. εἴρημαι, particip. εἰρημένος [1 Macc. 14, 22. — Xen. Mem. 1, 2. 1.] imperat. εἴρησο, εἰρήσθω [2 Macc. 6, 17. — Xen. Mem. 4, 2. 29.] a. 1. p. ἐῤῥέθην [Hist. Sus. v. 27. 2 Macc. 14. 11. 3 Macc. 5, 30.] fut. 1. p. ῥηθήσομαι [1 Macc. 14, 44. Sir. 15, 10. — Isocr. ad Philipp. init. Xen. h. gr. 6, 3. 5.] — quae tempora omnia quemad modum alii ab εἴρω [cuius praesens legitur Hom. Od. 2, 162. 11, 137. 13, 7. — Aeschyl. Eumen. v. 639. Plat. Cratyl. p. 398. D. — cf. *Matth.* l. l. *Passow* sub εἶπον et εἴρω] ita ἐρῶ ab εἴρω, cetera tempora a ῥέω derivanda esse monent *Buttm.* l. l. *Rost* l. l.

dixi, ich sprach, ich sagte,

A) univ. a) absolute i. e. sine obiecti tum propioris tum remotioris mentione Jud. 16, 14. σὺ εἶπας καὶ ἐγενήθησαν coll. Gen. 1, 3. 6. 9. 11. — iungitur nunc cum adverbiis, ut καθώς Tob. 7, 17. Hist. Sus. v. 18. 1 Macc. 12, 46. 2 Macc. 1, 29. 3 Macc. 6, 15. καθὼς εἴρηκας 1 Macc. 10, 56. οὕτως Esr. 3, 24. 4 Macc. 2, 20. ὡς εἴρηκας Esr. 9, 10. nunc c. formulis adverbiascentibus, ut κατὰ γνώμην Sap. 7, 15. ἐξ ὅλης τῆς καρδίας 8, 21. — —

sequente orat. directa, ut μὴ εἴπῃς αὐτάρκη μοι ἐστί Sir. 5, 1. 11, 22. 5, 3. 4. 6. 7, 9. 11, 17. 21. 24, 8. 29. 34, 12. 39, 17. 21. 34. Bar. 2, 21. Tob. 2, 3. 6. 14. 3, 10. 11. 4, 3. 5, 12. 7, 11. 12. 13. 8, 4. 6. σὺ εἶπας, οὐ καλόν scil. ἐστί coll. Gen. 2, 18. — 8, 8. 10, 2. 11, 14. 12, 2. 4. 13, 1. Jud. 6, 4. 7, 8. 23. 9, 1. 3. 11, 20. 12, 2. 13. 13, 7. 17. 20. 14, 7. 15, 10. 16, 2. Addit. ad libr. Esth. 3, 1. 4, 3. 5, 11. 7, 1. Hist. Sus. v. 19. 22. 29. 36. 42. 47. 48. 54. 55. Hist. bel. et drac. v. 11. 19. 20. 25. 26. 27. 28. 38. 41. Orat. Azar. v. 1. Esr. 3, 9. 16. 4, 41. 8, 25. 92. 9, 10. 1 Macc. 2, 34. 3, 14. 18. 58. 4, 5. 30. 36. 5, 57. 6, 22. 7, 3. 14. 18. 36. 40. 9, 10. 20. 10, 4. 16. 22. 12, 3. 53. 13, 46. 14, 25. 2 Macc. 2, 11 coll. Lev. 10, 16. 17. — 2 Macc. 3, 33. 6, 30. 7, 9. 11. 16. 30. 9, 4. 3 Macc. 5, 21. 37. 4 Macc. 6, 26. — fut. ἐρῶ Sir. 13, 6. 20, 15. 37, 1. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάω monita. — Bar. 1, 15. quo l. si imperat. vim habet futurum vid. *Win.* §. 44, 3. et sub ἐάν no. 2. it. sub εἰμί notata. — orationem directam praecedit vel ὅτι recitativum [vid. ὅτι], ut μὴ εἴπῃς, ὅτι διὰ κύριον [*propter dominum* i. e. *auf Anlass des Herrn* vid. διά] ἀπέστην Sir. 15, 11. — v. 12. 16, 15. 2 Macc. 2, 7. — vel οὕτως sequentia praeparans [vid. οὕτως], ut οὕτως ἐρεῖτε *ita*, credo vel spero, *dicetis* i. e. *ita dicite* Sir. 39, 15. 4 Macc. 16, 6. — Formulae notandae: ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον 1 Macc. 8, 19. — 2, 19. 2 Macc. 15, 14. Vid. ἀποκρίνομαι. — ἴσως εἴποιέν τινες vel εἴποι ἄν τις 4 Macc. 1, 5. 7, 17. εἴποι τις ἄν 2, 24. (Xen. Mem. 1, 2. 17 et 19. Hier. 1, 13. An. 7, 6. 21.) cf. quae habent de optativi vi in sententiis absolutis vel aliunde non pendentibus *Matth.* §. 515, not. 1. *Buttm.* §. 126, 13. *Rost* §. 119, 3. a. — εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ vel ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ vel ἐν τῇ διανοίᾳ i. e. *secum cogitare, secum reputare* [vid. sub ἑαυτοῦ init. observata] Tob. 4, 2. Bar. 6, 6. Jud. 13, 4. infinit. εἰπεῖν = ὡς εἰπεῖν = *ut ita dicam, so zu sagen* 3 Macc. 5, 45. cf. de eiusmodi infinitivis *Vig.* p. 204. 744. *Matth.* §. 545. *Rost* §. 125, not. 10. *Buttm.* §. 137. §. 127, not. 2. coll. *Win.* §. 45, 3 not. — (Diod. Sic. 2, 58.) — res inanimatae, ut sidera maiestatem divinam testantia, urbs Hierosolyma, metonym. pro: cives Hierosolymitani prudentia et pietate ceteris praestantes, νόμος [metonym. pro: Moses ὁ τοῦ θεοῦ legem ferentis μεσίτης] εἰπεῖν dicuntur Bar. 3, 34. 4, 9. Jud. 9, 6. vel εἰρηκέναι 4 Macc. 2, 6. — per literas ad cives hierosolymitanos verba fecisse, dicuntur Judaei exules Bar. 1, 10.

b) struitur c. dativo personae, cui vel ad quam dicitur aliquid [de quo dat. direct. vid. *Matth.* §. 394. coll. §. 401. §. 403. *Rost* §. 105, 3. *Win.* §. 31, 2.] aa) praeced. ὡς Tob. 6, 5. — bb) seq. orat. dir., ut εἶπον it. ἐροῦσιν ἑαυτοῖς i. e. πρὸς ἀλλήλους [vid. ἑαυτοῦ] Sap. 2, 1. 5, 3. — Sir. 17, 12. 37, 9. Tob. 2, 2. 13. 3, 8. 5, 3. 5. 10. 11. 13. 14. 6, 3. 4. 6. 9. 13. 15. 7, 2. 4 bis. 7. 8. 16. 17. 8, 11. 9, 1. 10, 4. 7 bis. 9. 12. 11, 6. 9. 12, 1. 5. 6. 17. 14, 3. Jud. 5, 3. 10, 7. 12, 11. 13, 15. 18. 14, 13. Addit. ad libr. Esth. 5, 8. Hist. Sus. v. 13. 17. 50. 56. 59. Hist. bel. et drac. v. 4. 6. 8 bis. de h. l. optat. vid. ἐάν statim ab init. — v. 9. 24. 34. Esr. 1, 30. 3, 17. 4, 42. 43. 5, 70. 6, 3. 8, 58. 9, 7. 39. 49. de h. l. verbis ἐπὶ πάντας vid. ἐπί no. III. C. 3 fin. — 1 Macc. 2, 40. 49. 3, 17. 4, 8. 5, 17. 32. 40. 9, 8. 28. 44. 10, 63. 12, 44. 13, 3. 16, 2. 4 Macc. 9, 16. (Lucian. dial. deor. 4, 2. Xen. Cyr. 1, 4. 13.) — ἀπεκρίθησαν [vid. ἀποκρίνομαι] — εἶπα τῇ καρδίᾳ μου *dicebam ad animum meum* i. e. *ad me ipsum dicebam* [vid. γλῶσσα] i. e. *mecum cogitabam* 1 Macc. 6, 11. εἶπον τῷ μ. λέγοντες i. e. his verbis utentes 1 Macc. 2, 17. — — cc) seq. ὅτι Esr. 8, 52. de h. l. εἴπαμεν plusqperf. vim habente vid. *Matth.* §. 497, not. *Buttm.* §. 124, 3. not. 1. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 98. ad Lucian. Alex. p. 106. *Win.* p. 41, 5.

c) εἰπεῖν πρός τινα aa) sq. infinit., ut οἰκοδομεῖν i. e. *oportere* οἰκοδομεῖν [vid. de hac infinit. vi post vv. dicendi sub ἐγκαταλείπω monita] 1 Macc. 10, 11. — bb) seq. orat. dir. Tob. 5, 16. 7, 9. 10, 12. Jud. 2, 4. 6, 1. 7, 4. 30. 8, 11. 28. 32. 35. 10, 9. 14. 19. 11, 1. 5. 22. 12, 3. 17. 13, 14. 14, 1. 15, 9. Hist. Sus. v. 51. 52. Hist. bel. et drac. v. 29. Esr. 3, 4. 1 Macc. 2, 33. 3, 43. 4, 17. 6, 10. 57. 4 Macc. 8, 28. (Lucian. dial. mort. 1. 1.)

d) seq. accus. c. infinit. ante se habente μή, Tob. 8, 19. εἶπεν — ἐξελθεῖν αὐτόν quo l. ita ordinanda esse monuit *Ilgen* [die Geschichte Tobi's p. 56 sq.] εἶπεν αὐτῷ ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν πρίν, ἢ κλ. i. e. εἶπεν αὐτῷ ἐνόρκως τό· μὴ ἐξέλθε. 4 Macc. 2, 6. ὅτε — νόμος i. e. ὅτε ὁ νόμος εἴρηκε τό· μὴ ἐπιθύμει. — Esr. 5, 40. „Est enim, inquit

Fritzsche in ep. P. ad Rom. I. p. 132., Infinitivus praeposito μή a verbo dicendi ita suspensus, ut si verba suspensa in orationem absolutam resolverimus, existat μή prohibitivum et Imperativus Praesentis vel Subiunctivus Aoristi."

e) seq. infinit. aa) univ., ut εἴπατε ἐκδώσειν vel παραδώσειν τὴν πόλιν Jud. 8, 11, 33. — 16, 5. quo l. infinit. futuri alternat c. inf. aoristi. — Tob. 12, 11. εἴρηκα — καλὸν scil. εἶναι. — bb) ita, ut adiunctam habeat infinitivus notionem τοῦ oportere [vid. ἐγκαταλείπω], ita sq. infin. aor. Sap. 9, 8. Tob. 3, 13. Jud. 5, 9. 22. Esr. 4, 7 bis. 8 ter. 9 bis. 57. 1 Macc. 10, 6. 14, 48. — abest infinit. ex antecedd. cogitatione addendus 1 Macc. 11, 53. ἐψεύσατο πάντα ὅσα εἶπε scil. ποιῆσαι coll. v. 42. sqq. — sq. inf. praes. 3 Macc. 1, 11. — addito dat. pers., ut εἶπε τῇ δούλῃ αὐτῆς, στῆναι ἔξω Jud. 13, 3. — Esr. 1, 3. 4, 4. 8, 45. — sq. inf. praes. 1 Macc. 3, 56. (Xen. Cyr. 1, 4. 18.) —

f) seq. ὅτι c. verbo finito Hist. bel. et drac. v. 24. μὴ — ἐστι per attract. [sub εἶδον A. notatam] pro: μὴ ἐρεῖς, ὅτι καὶ οὗτος χαλκοῦς ἐστι.. (Xen. Cyr. 1, 4. 25.)

g) seq. accus. rei, ut ὅσα εἶπας Jud. 8, 28. ταῦτα 2 Macc. 3, 34. 6, 28. 14, 34. 4 Macc. 6, 30. 8, 26. 9, 10. 25. 11, 17. — αἶνον Sir. 15, 10. ταῦτ' ἡμῖν εἰρήσθω *haec nobis dicta sunto* 2 Macc. 6, 17. — ὅσα ἂν εἴπῃς ἡμῖν ποιήσομεν 1 Macc. 13, 9. — 4 Macc. 12, 8. λύσατέ με — εἴπω τι τῷ βασιλεῖ. Cf. ad hunc coniunct. *Matth.* §. 516. β. *Rost* §. 119, not. 1. et homericum illud: ἴδωμ' ὅττιν' ἔργον τέτυκται Hom. Iliad. 22, 450. — (τινί τι Lucian. dial. deor. 21, 2. Plut. Theaet. 17.) — τί ἐροῦμεν *quid dicemus* Esr. 8, 82. cf. de interrogat. percontantis *Win.* §. 41, 6. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 356. II. p. 207. *Matth.* §. 516, not. 1. *Herm.* ad Vig. p. 747. ad Soph. Elect. v. 992. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 134. — πολλὰ ἐροῦμεν *multa dicemus* scil. tum, quum recoluerimus operum divinorum memoriam Sir. 43, 27. καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐπὶ γλώσσης = *et decimum in lingua* [nostratium: *auf der Zunge*] *habeo* illorum Sir. 25, 7. cf. de futuro sub ἀγαλλιάω monita. — et de formula cognata ἦλθε τι ἐπὶ γλῶτταν obvia Lucian. de histor. conscrib. §. 32. Dionys. Hal. de comp. verb. p. 12. *Schäfer* ad Dionys. l. l. — ἐῤῥήθην 2 Macc. 14, 11. 3 Macc. 5, 30. τὰ εἰρημένα 1 Macc. 14, 22. τὰ ῥηθησόμενα v. 44. (Lucian. dial. deor. 6, 4. Dem. 288, 7. Xen. Apol. Socr. §. 15.) — λόγον ὀνειδισμοῦ τινι i. e. *verbo uti contumeliam alicui afferente, Jemandem ein beschimpfendes Wort sagen* Sir. 34, 31. — Hist. Sus. v. 27 bis. — elliptice i. e. abest accus. rei e contextu eruendae, ut μήποτε οὐκ εἴπε scil. quod te offendit Sir. 19, 14 bis.

h) seq. περί τινος *dicere de aliqua re* Esr. 3, 17. 4, 1. 13. (Xen. Vect. 4, 13.)

B) de *interrogantibus*, seq. interrog. dir., ut εἶπαν τίς οὗτος; Sir. 13, 22. Hist. bel. et drac. v. 17. εἰπέ· σῶοι αἱ σφραγῖδες; — fut. τίς ἐρεῖ· τί ἐποίησας; Sap. 12, 12. — Sir. 13, 6. 22, 8.

C) de *respondentibus*, seq. orat. dir. a) sine dat. pers. Tob. 2, 14. 5, 8. 7, 5 bis. Jud. 10, 12. 12, 18. Hist. Sus. v. 54. 58. Hist. bel. et dr. v. 5. 7. 17. 35. — addito ἀποκριθείς 2 Macc. 7, 8. — b) cum dat. pers. Tob. 5, 6. 11. 20. 6, 7. 7, 3. Addit. ad libr. Esth. 5, 12. — additur ἀποκριθείς Tob. 2, 14. 5, 1. 1 Macc. 15, 33. — c) c. πρός sq. acc. pers. Jud. 12, 4. 14.

D) de *nuntiantibus* vel *notum facientibus* aliquid, τινί seq. orat. dir. Tob. 5, 8. vel interrogat. indir. Jud. 11, 17. — sine rei mentione utpote e contextu facile cognoscendae Tob. 5, 7. coll. v. 4. — Jud. 8, 34. οὐκ ἐρῶ ὑμῖν scil. αὐτὴν i. e. τὴν πρᾶξίν μου.

E) *de narrantibus*, ut ὡς ἐροῦμεν μικρὸν ὕστερον *ut paulo post dicemus* 4 Macc. 12, 7.

F) de *personis orationem habentibus*, ita λόγον ἕνα Esr. 3, 5. de h. l. coni. εἴπωμεν in adhortatt. vid. αἰνέω. — παραβολήν Sir. 20, 19. — ἐροῦσιν ἀλλελοῦϊα καὶ αἴνεσιν i. e. *laudes* Dei *celebrabunt* הַלְלוּ־יָהּ *canentes* Tob. 13, 18.

Εἴποτε, vid. εἰ.

Εἴπιος, vid. εἰ.

Εἴργω, f. εἴρξω *arceo* [i. e. includo, einsperren Dem. 159, 4. 562, 12. excludo i. e.] *prohibeo, impedio*, τινά τινος *aliquem ab aliqua re*, ut τῆς εἰσόδου 3 Macc. 3, 18. τῆς οἰκοδομῆς vel τοῦ οἰκοδομεῖν Esr. 5, 72. 73. (Diod. Sic. 2, 27. Dem. 617, ult. 666, 4. Xen. h. gr. 1, 1. 25.) cf. de gen. post. vv. arcendi, impediendi vid. sub ἀναστέλλω notata.

Εἰρηνεύω, f. εύσω (εἰρήνη pax) 1) *pacem facio, pacem compono* propr. i. e. quatenus est in absentia belli 1 Macc. 6, 60. (Diog. Laërt. 2, 5. χώρα εἰρηνευομένη regio quae pace fruitur Polyb. 5, 8. 7.) — 2) *pacem colo* i. e. *abstineo a rixis et dissidiis, concordiae studeo* Sir. 28, 9. 13. — additur ἐν c. dat. loci Sir. 44, 6. vel rei, in qua media vel qua cinctus est aliquis Sir. 41, 1. — τὰ πρός τινα i. e. *ratione habita alicuius* = *Friede halten mit Jemandem* Esr. 8, 85. — 2 Macc. 12, 4. οἱ εἰρηνεύοντές τινι *ii, qui pacem colunt cum aliquo* metaph. pro: *qui familiares sunt alicui* vel *qui favent alicui* Sir. 6, 5. ita pro הָשְׁלְמָה לָךְ Job. 5, 23. — 3) *pace* [i. e. securitate ab hostium violentia vel ab impetu hostili] *fruor* 4 Macc. 18, 4.

Εἰρήνη, ης, ἡ, *pax, Friede* a) proprie i. e. *status tranquillus, quo fruitur* vel *terra* vel *persona aliqua*, ita de statu reipublicae tranquillo in absentia belli conspicuo, c. artic. ἡ εἰρ. τινός i. e. vel: *pax quam servat et tuetur aliquis* = *pacis amor et studium, quo excellit aliquis* Sir. 47, 16. vel: = *pax, cuius auctor exstitit aliquis* 1 Macc. 14, 11. ἐποίησε τὴν εἰρ. ἐπὶ τῆς γῆς *auctor extitit illius, qua tum fruebatur terra, pacis.* — sine artic. Sir. 47, 13. 50, 23. Bar. 3, 13. 14. Tob. 14, 4. Addit. ad libr. Esth. 2, 2. 6, 8. (Aelian. V. H. 14, 11. Xen. Cyr. 7, 4. 6.) — Formulae notandae: ἀπαντᾶν τινι ἐν εἰρήνῃ obviam ire alicui *pace comitante* i. e. *ita, ut pacem offeras* Jud. 7, 15. ποιεῖν εἰρ. μετά τινος 1 Macc. 6, 49. 58. 11, 51. — ita pro עָשָׂה שָׁלוֹם sq. לְ Jos. 9, 15. (Xen. Ages. 1, 7.) — εἰρήνην θεῖναι μετά τινος 10, 4. συντίθεσθαι εἰρ. πρός τινα 9, 70. στῆσαι εἰρ. 8, 20. ἐπιζητεῖν εἰρ. 7, 13. — ita ἐκζητεῖν εἰρ. pro דָּרַשׁ שָׁלוֹם Esr. 9, 12. γινέσθω εἰρ. ἀναμέσον ἡμῶν 13, 40. μνημόσυνον εἰρ. καὶ συμμαχίας 8, 22. βαθεῖαν εἰρ. ἔχειν 4 Macc. 3, 20. — — de statu hominis, qui est *animo* tranquillo et beata apud Deum *sorte fruitur* Sap. 3, 3. — de conditione, quae cernitur vel in rixarum et dissidiorum absentia, ubi = *concordia* Sir. 13, 17 bis. vel in violentiae et vexationis alienae absentia, ubi respondet Lat. *securitas*, τυχεῖν εἰρήνης 2 Macc. 4, 6. 14, 10. — ἐπιστρέφειν ἐν εἰρήνῃ i. e. redire *ita ut securus sis ab impetu hostili* 1 Macc. 5, 54. 7, 35. — μετ' εἰρήνης *cum pace* i. e. *tutus ab hostium impetu, in Frieden, sicher, unangefochten* Bar. 6, 3. Esr. 5, 2. 1 Macc. 7, 27. 28. 10, 66. 12, 4. 52. 14, 8. 16, 10. 3 Macc. 6, 27. 7, 19. μετὰ πάσης εἰρήνης = *mit aller nur möglichen Sicherheit, völlig unangefochten* 2 Macc. 3, 1. — τὰ ἔτη αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ i. e. *ita, ut malis externis non turbetur, ruhig, ungetrübt* Sir. 26, 2. — b) per imaginem Hebraeis

maxime usitatam pariter atque שָׁלוֹם εἰρήνης nomine significatur: *felicitas*, *salus*, *status omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens*. Legitur ita aa) c. artic., ut ἡ εἰρήνη τινός i. e. εἰρήνη, *quam largitur aliquis*, *quae proficiscitur ab aliquo*, v. c. a Deo Tob. 13, 14. vel *qua fruitur aliquis* 1 Macc. 12, 32.— bb) sine artic., ut φόβος κυρίου ἀναθάλλων εἰρήνη Sir. 1, 16. εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐστιν *salus* [i. e. ἴασις coll. v. 1. vel *corporis incolumitas et valetudo*] *ab eo* scil. ἀπὸ τοῦ μυρεψοῦ *proficiscitur* 38, 8. — διαθήκη εἰρήνης [ita pro בְּרִית שָׁלוֹם Num. 25, 12. Ezech. 34, 25. 37, 26.] *foedus promittens* vel *largiens bona eximia*, ut munus pontificis maximi Sir. 45, 24. coll. Num. 25, 12. — εἰρήνη δικαιοσύνης *felicitas* vel *salus e vita Deo probata prodiens* vel *oriunda* Bar. 5, 4. — Tob. 12, 17. vid. de h. l. εἰμί no. 1, f. — εἰρήνη ἀγαθή 2 Macc. 1, 1. vid. ἀγαθός. Sap. 14, 22. — παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντηρήσατε *disciplinam*, *quae comitem habet* εἰρήνην, *custodite* i. e. *si contigerit vobis* παιδεία ἐν εἰρ. i. e. *disciplina salutaris*, *eam custodite* Sir. 41, 14. — ita παιδεία εἰρήνης ἡμῶν pro מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ castigatio salutem nobis afferens Jes. 53, 5. — ἡ στολὴ τῆς εἰρήνης *stola pertinens ad conditionem beatam* i. e. *indui solita laeta et prospera quum fruimur conditione* Bar. 4, 20. opp. τῇ σ. τοῦ πένθους coll. 5, 1. πορεύου εἰς εἰρήνην [ita pro לְכִי לְשָׁלוֹם 1 Sam. 1, 17.] *abi in statum felicitatis* sensus: *prospere cedant conamina tua* Jud. 8, 35. cf. de hac formula Hebraeis usitata tum, quum valedicentes digredientem abire iuberent secundis avibus *Fritzsche* Ev. Marc. p. 189 sq. — ταφῆναι ἐν εἰρήνῃ dicuntur, qui, quum morerentur, non haberent, quod suam vel suorum sortem dolerent Sir. 44, 14. — ποιέω εἰρήνην *salutis* vel *felicitatis auctor sum* 2 Macc. 1, 4. — ita pro עֹשֶׂה שָׁלוֹם Jes. 45, 7. — additur τινί *alicui*, *für Jemanden* 3 Macc. 2, 20. εἰρ. μεγάλην ποιεῖν τινι 1 Macc. 13, 37.

Εἰρηνικός, ή, όν (εἰρήνη) *ad pacem spectans* a) proprie, ut λόγοι εἰρηνικοί Jud. 3, 2. 1 Macc. 1, 30. 5, 48. 7, 10. 15. 27. 10, 3. 47. 11, 2.— λαλεῖν εἰρηνικά scil. ῥήματα *verba pacifica* Jud. 7, 24. (χρεῖαι εἰρηνικαί Diod. Sic. 5, 31. ἐπιστήμαι εἰρ. Xen. Oec. 1, 17.) — ὁ εἰρηνικός *pacificator*, *pacis conciliandae auctor* 2 Macc. 5, 25. b) trop. εἰρηνικά et λόγοι εἰρ. *verba tranquillandi vim habentia* = *verba blanda* Sir. 4, 8. Addit. ad libr. Esth. 5, 8. — c) ex Hebr. dicendi consuetudine [vid. εἰρήνη sub b.] *ad salutem* vel *felicitatem spectans*, *beandi vim habens*, εἰρηνικὴ εὐφροσύνη = *heitere*, *glückliche Fröhlichkeit* 3 Macc. 6, 32.

Εἰρηνικῶς, adv. (εἰρήνη) *in pace*, *cum pace* i. e. *sine violentia*, *friedlich* ἀπαντᾶν τινι 1 Macc. 5, 25. διεξάγειν τι 2 Macc. 10, 12. (ἀρχὴν ἄρχειν Diod. 2, 21.) — ἀσπάζεσθαί τινα salutare aliquem *verbis pacem simulantibus* i. e. *verbis blandis et amicis* 1 Macc. 7, 29. 33.

Εἰριώχ, ὁ, *Eirioch*, nom. propr. regisne an campi, non liquet Jud. 1, 6. quo l. codd. ἀριώχ.

Εἱρκτή, ῆς, ἡ (εἵργω — locus clausus Xen. Cyr. 3, 1. 19.) *carcer* Sap. 17, 16. (Diod. Sic. 2, 20. Plut. de gen. Socr. c. 32 init. Dem. 1471, 16.)

Εἰρωνεία, ας, ἡ (εἴρων dissimulator) *simulatio eius*, *quod non est et dissimulatio eius quod est* 2 Macc. 13, 3. (Dem. 1428, 3.)

Εἷς, μία, ἕν, genit. ἑνός, μιᾶς ἑνός 1) *unus*, *a*, *um*, nom. cardinal. a) univ. et quidem absolute i. e. sine substant., ut ἐκτρίβειν τινὰ ὑφ' ἓν fere i. q. ἑνὶ νεύματι *uno nutu* [ita 2 Macc. 8, 18.] = *mit einem Male* Sap. 12, 9. — Esr. 4, 33. — c. substant., ut ἡμέρα μία vel μία ἡμέρα Sir. 38, 17. 46, 4. Jud. 7, 21. Addit. ad libr. Esth. 2, 7. Esr. 4, 34. 9, 11. 1 Macc. 5, 27. 7, 16. 45. 2 Macc. 7, 20. 3 Macc. 4, 14. Sap. 18, 12. Sir. praef. secunda. Jud. 6, 3. 7, 13. 10, 19. Esr. 1, 36. 3, 5. 19. 4, 18. 6, 25. 8, 22. 1 Macc. 5, 13. 8, 10. 9, 58. 13, 43. 2 Macc. 2, 23. 8, 33. 4 Macc. 8, 28. — sq. genit. partit. [cf. *Matth.* §. 318.], ut εἷς τῶν ἐν νινευῆ Tob. 1, 19. — 3, 8. 8, 12. Jud. 6, 7. τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ σάρξ μία 10, 13. 1 Macc. 4, 38. 6, 14. 43. 7, 26. 9, 37. 14, 2. 15, 28. 2 Macc. 7, 2. — sq. ἀπό c. genit. ut εἷς ἀπὸ χιλίων Sir. 6, 5. vel ἐκ c. genit., ut εἷς ἐξ αὐτῶν Sir. 35, 1. Tob. 12, 15. — sq. ἐκ c. genit. familiae, stirpis, populi Tob. 2, 3. Jud. 7, 11. — c. artic. ὁ εἷς *der Eine* Esr. 3, 10. Hist. Sus. v. 25. — seq. genit. partit. v. 52. — (Xen. Anab. 5, 4. 11.) — cf. *Passow* sub εἷς. — in enumerationibus, ὁ εἷς — ὁ δεύτερος Addit. ad libr. Esth. 5, 3. (Hdot. 4, 161.) cf. *Win.* §. 38, 1. praeced. οὐδέ· οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*, *auch nicht Einer*, ut οὐδὲ εἷς κατελείφθη ἀπ' αὐτῶν 1 Macc. 11, 70. — Sir. 49, 14. (Xen. Mem. 1, 6. 2. Cyr. 1, 3. 10.) — antecedit interdum negatio c. verbo copulanda, ut οὐ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος Sir. 42, 20. — Hist. bel. et drac. v. 18. 1 Macc. 7, 46. 11, 36. — Cf. de οὐδὲ εἷς fortius negante *Erf.* ad Soph. Ant. v. 594. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verb. p. 247. ad Greg. Cor. p. 55. *Herm.* ad Vig. p. 467. *Buttm.* §. 64, 1. gram. max. 1. §. 70. *Win.* §. 26, 1. — iunct. c. aliis numeralibus, ut εἴκοσι εἷς Esr. 1, 46. 5, 20. ἑκατὸν εἷς v. 16. τριακόσιοι εἷς v. 23. — 1 Macc. 13, 51. — — b) in distributione, ut εἷς — εἷς, *unus* — *alter*, *einer* — *ein anderer* Sir. 31, 23. 24. Addit. ad libr. Esth. 7, 7. (Aristot. Esth. 4, 1. Xen. Cyr. 1, 2. 4.) — Cf. *Win.* §. 26, 2. — εἷς — ὁ εἷς, *unus* — *alter*, *einer* — *der andere* Sir. 36, 15. 42, 24. 25. Hist. Sus. v. 52. 1 Macc. 13, 28. — ὁ εἷς — ὁ ἕτερος, *unus* — *alter*, Addit. ad libr. Esth. 5, 2. — καθ' ἕνα *singuli*, *unus post alium* 4 Macc. 15, 9. 11. (Xen. Ven. 6, 14.) — καθ' ἕν, *singula*, *singula deinceps*, ut τὸ καθ' ἓν πραχθὲν τῆς πράξεως Ἰωσίου Esr. 1, 33. — — ὁ καθεῖς *singuli deinceps*, sq. genit. τῶν φίλων = *amicorum unus post alterum* 3 Macc. 5, 34. (Lucian. Soloecist. §. 9.) — εἷς ἕκαστος, it. καθ' εἷς vel καθεὶς ἕκαστος *unus quisque* 4 Macc. 13, 13. 15, 16. (Xen. Cyr. 1, 6. 22. Anab. 6, 6. 12.) — sq. genit., ut τοῦ ἔθνους 4 Macc. 4, 26. τῶν ἑβραίων 5, 1. ὑμῶν 8, 5. 8. — 13, 17. 14, 12. 16, 24. — Cf. *Win.* §. 38, 3. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 673. —

2) c. emphasi *unus* i. e. a) ita, ut cum accentu notetur voc. *Einer* vel *unus* = *ein Einziger*, *unicus*, ut ἓν πνεῦμα *unus halitus* Sap. 11, 20. — 18, 5. 12. Sir. 7, 6. 16, 3. 4. 11. 20, 13. Tob. 3, 10. Jud. 14, 18. 1 Macc. 1, 41. 8, 16. 10, 16. 2 Macc. 8, 18. 4 Macc. 14, 6. — c. artic. ὁ εἷς *unus ille* sc. quem modo commemoravi 1 Macc. 8, 16. — *solius* notione inclusa, ut μία δὲ οὖσα πάντα δύναται Sap. 7, 27. (Xen. Cyr. 4, 1. 17. 5, 3. 33.) — addito μόνος *Einer allein* Esr. 4, 7. cf. de εἷς μόνος *Schäfer* Melet. p. 19. 20. — b) *unus idemque* [ita Eur. Phoen. v. 11 et 157. Plut. vit. Alex. c. 22. alias εἷς καὶ ὁ αὐτός Diod. Sic. 11, 47. cf. *Schäfer* Melet. p. 54. *Id.* ad Greg. Cor. p. 216. *Matth.* §. 386.] ita γίνομαι ὑφ' ἕνα i. e. *uni eidemque subiectus*

sum 1 Macc. 10, 38. μία εἴςοδος εἰς τὸν βίον Sap. 7, 6. — 17, 17. 18, 12. Sir. 5, 10. Tob. 4, 4. —
3) ponitur pro: τὶς, *quidam* [cf. *Win.* §. 17, 4. not. 3. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 318. *Gesen.* p. 655. *Ewald* p. 570. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 108. *Schäfer* ad Longin. p. 399. *Jacobs* ad Achill. Tat. p. 399.], ita ἀνὴρ εἷς Jud. 14, 6. εἷς λόγος Esr. 3, 5. τόπος εἷς Esr. 6, 23. — 4 Macc. 5, 3. vid. tamen de h. l. lect. ἐκ τοῦ ὄχλου, ἀνήρ τις *Breiting.* — ita κριὸς εἷς pro: אַיִל אֶחָד Dan. 8, 3. נָבִיא אֶחָד 1 Regg. 20, 3. (Lucian. Demonact. §. 48.) — addito τις· εἷς τις *unus aliquis*, ut ἕν τι τῶν ῥημάτων Jud. 2, 13. Cf. *Win.* l. l. *Ast* ad Platon. legg. p. 219. ad Plat. Polit. p. 532. *Matth.* §. 487, init. (Plat. Jon. p. 531. D. εἷς τις vel τις εἷς Soph. Ant. v. 269.) —
4) ex hebr. pro ordinali πρῶτος, *primus* 2 Macc. 15, 36. Addit. ad l. Esth. 1, 1. ita pro אֶחָד Gen. 8, 13. Cf. *Win.* §. 38, 1. *Gesen.* p. 701 sq. *Ewald* p. 496. gram. min. p. 210.

Εἰς, praepositio regens *accusat.* [cuius loco si legitur εἰς ᾅδου = εἰς ᾅδου τόπον vel δόμα Bar. 3, 11. 19. Tob. 3, 10. cf. *Kön.* ad Greg. Cor. p. 45. ed. *Schäfer. Vig.* p. 590. *Fischer* 3. b. p. 158. *Buttm.* §. 119, not. 9. *Matth.* §. 578. 580. *Rost* §. 104, not. 18.] et respondens Lat. *in* c. accus. refertur in libris V. T. apocryphis, ut apud Graecos.

I) ad *locum* i. e. 1) ad *motum* A) *in locum* i. e. a) in einen Ort hinein. Ita post vv. et subst. *eundi, currendi, fugiendi, saliendi, invadendi, adscendendi, descendendi, congregandi, veniendi*, ubi Lat. *in*, nos: *in*, etiam, *nach*, sq. acc. *loci*, ut ἄγω [vid. ἄγω no. 6.], ἰούδας — ἦγεν εἰς ὀδολλὰμ πόλιν 2 Macc. 12, 38. De h. l. lect. ἦκεν vid. *Apel*, *Augusti.* — ἀθροίζω 3 Macc. 1, 20. ἀναβαίνω Bar. 3, 29. Esr. 2, 5. 4, 49. — 1 Macc. 1, 20. 4, 37. 7, 1. 13, 2. 2 Macc. 5, 12. 4 Macc. 4, 5. ἀναζεύγνυμι Esr. 2, 30. 2 Macc. 13, 26. ἀνακάμπτω Sir. 40, 11. ἀναλύω 3 Esr. 3, 3. 3 Macc. 5, 21. 7, 20. ἀνάλυσαν — εἰς τὴν ἰδίαν i. e. *in domum suam.* — Sap. 5, 12. ὁ ἀνὴρ — εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη i. e. *in statum sibi assignatum redire solet.* — ἀναστρέφω Jud. 1, 16. Hist. Sus. v. 49. 1 Macc. 5, 8. 10, 55. ἀνατρέχω 2 Macc. 9, 25. ἀναχωρέω 2 Macc. 5, 27. ἀντιπαράγω 1 Macc. 13, 20. ἀπαίρω 1 Macc. 4, 35. ἀπαλλάσσομαι 3 Macc. 6, 30. ἀπαντάω 1 Macc. 10, 56. 11, 22. 12, 25. ἄπειμι 4 Macc. 4, 8. ἀπέρχομαι Tob. 14, 4. 12. Jud. 2, 22. εἰς τὴν ὀρεινήν i. e. *in regionem montanam* 16, 21. 1 Macc. 1, 24. 5, 48. 9, 69. 72. 10, 13. 11, 61. 12, 46. 13, 24. 2 Macc. 5, 7. ἀποίχομαι Jud. 13, 1. ἀπόλυσις 3 Macc. 6, 37. — ἀπολύω in constr. praegn. [vid. ἁμαρτάνω] pro: ἀπολυθῆναι καὶ ἀπελθεῖν Tob. 3, 6. ἀποστρέφω Bar. 1, 8. 2, 34. 1 Macc. 3, 56. 5, 28 bis. 6, 4. 63. 10, 68. 16, 10. ἀποτρέχω Sir. 35, 11. Esr. 4, 34. ἀποχωρέω 2 Macc. 4, 33. ἀφικνέομαι Sir. 47, 16. ἄφιξις 3 Macc. 7, 18. — γίνομαι [vid. γίνομαι no. I. 5. c.] 2 Macc. 1, 13. — δεῦρο 1 Macc. 12, 45. — διαβαίνω et διακολυμβάω in constr. praegn. [de qua vid. ἁμαρτάνω] pro: διαβαίνω καὶ πορεύομαι 1 Macc. 5, 52. 9, 48. — διακομίζομαι 2 Macc. 9, 29. 3 Macc. 1, 9. 2, 25. διανύω 2 Macc. 12, 17. διαφεύγω 2 Macc. 12, 35. εἴςειμι 3 Macc. 2, 28. εἰςέρχομαι Sap. 8, 16. 14, 14. κενοδοξία — κόσμον trop. pro κ. α. *esse coepit in mundo* Bar. 3, 15. 6, 3. Tob. 3, 17. 4, 10. 26, 16. 27, 1. Jud. 14, 15. 17. Esr. 8, 61. 83. 1 Macc. 1, 17. 21. 8, 19. 10, 57. 83. 11, 13. 60. 12, 3. 48. 13, 12. 47. 51. 14, 2. 15, 11. 2 Macc. 3, 28. 5, 15. 9, 2. 11, 5. 3 Macc. 1, 10. 5, 46. εἴςοδος Jud. 4, 7. εἰςπορεύομαι 1 Macc. 11, 3. 13, 49. 3 Macc. 1, 13. εἰςτρέχω 2 Macc. 5, 26. ἐκπίπτω 2 Macc. 6, 8. ἐκπορεύομαι Jud. 12, 7. ἐκχωρέω 1 Macc. 9, 62. ἐμβαίνω 1 Macc. 15, 37. 2 Macc. 12, 3. ἐμβάλλω 2 Macc. 13, 13. ἐμβατεύω 1 Macc. 12, 25. 13, 20. 14, 31. 15, 40. ἐμπηδάω 1 Macc. 9, 48. ἐμπίπτω Bar. 6, 55. Sir. 27, 26. 28, 23. ἐνάλλομαι 4 Macc. 6, 8. ἐξάλλομαι 1 Macc. 13, 44. ἐξέρχομαι Sir. 24, 28. Jud. 10, 22. 11, 17. 1 Macc. 7, 24. 9, 65. 10, 63. 11, 2. 15, 10. ἐπειςέρχομαι 1 Macc. 16, 16. ἐπειςήλθοσαν — συμπόσιον i. e. εἰςήλθοσαν εἰς τὸ συμπόσιον [i. e. *in den Speise- oder Trinksaal*] ἐπελθόντες τῷ σίμωνι *Simonem aggressuri.* ἐπιμίγνυμι in constr. praegn. [vid. ἁμαρτάνω] Esr. 8, 70. ἐπιμίγη — τῆς γῆς pro: ἐπιμίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον καὶ μετέβη εἰς τὰ ἀλλογενῆ ἔθνη. — ἐπιστρέφω Esr. 5, 8 bis. 1 Macc. 5, 68. 9, 50. 10, 66. 87. 11, 7. 51. 74. 3 Macc. 7, 8. ἐπισυνάγω Esr. 9, 5. 1 Macc. 11, 46. ἐπιτρέχω 1 Macc. 6, 45. ἔρχομαι Tob. 1, 22. 8, 11. Jud. 16, 18. Hist. bel. et drac. v. 10. Esr. 2, 18. 4, 61. 5, 57. 6, 8. 8, 61. 1 Macc. 1, 29. 2, 15. 3, 39. 41. 46. 4, 5. 29. 5, 45. 53. 7, 10. 27. 45. 9, 69. 72. 10, 7. 67. 11, 22. 12, 32. 40. 41. 52. 13, 1. 22. 15, 32. 16, 9. 10. 2 Macc. 13, 25. 3 Macc. 2, 10. ἔφοδος 2 Macc. 5, 1. — ἥκω 2 Macc. 8, 35. 14, 21. — κάθοδος Esr. 2, 24. καταβαίνω Bar. 3, 19. de h. l. genit. ᾅδου vid. ab initio monita. — Tob. 14, 10. Jud. 2, 27. 5, 10. 10, 2. 1 Macc. 2, 29. 31. 10, 71. 16, 14. καταντάω 2 Macc. 4, 21. 44. καταπορεύομαι 3 Macc. 4, 11. καταστρατοπεδεύω 2 Macc. 4, 22. καταφεύγω 1 Macc. 5, 11. κατέρχομαι Tob. 2, 1. Addit. ad l. Esth. 2, 7. ὀρθρίζω 1 Macc. 11, 67. παραγίνομαι Sir. praef. prim. Tob. 7, 1. Esr. 5, 44. 56 bis. 6, 8. 8, 6. 1 Macc. 4, 35. 15, 40. 2 Macc. 1, 14. 3, 9. 4, 21. 5, 25. 12, 31. 3 Macc. 1, 9. 7, 17. παρειςπορεύομαι 2 Macc. 8, 1. πορεύομαι Tob. 1, 3 bis. 6. 14. 15. 2, 10. 5, 13. Jud. 14, 3. Hist. Sus. v. 13. Hist. bel. et drac. v. 33. Esr. 9, 1. 1 Macc. 3, 31. 5, 17. 20 bis. 21. 66. 6, 5. 7, 24. 8, 19. 9, 4. 10, 60. 77. 11, 24. 12, 3. 14, 1. 16, 5. προάγω 1 Macc. 10, 77. 3 Macc. 3, 16. προςέρχομαι 2 Macc. 1, 15. σκορπίζομαι 1 Macc. 6, 54. στέλλομαι 3 Macc. 4, 11. στρατοπεδεύω 2 Macc. 9, 23. συγκαταβαίνω Orat. Azar. et tr. puer. v. 25. Sap. 10, 13. quo l. sapientia inducitur persona. — συμπορεύομαι Esr. 8, 10. συμφεύγω 1 Macc. 10, 84. 2 Macc. 10, 18. 32. συναγελάζω 4 Macc. 18, 23. συνάγομαι Esr. 9, 3. συναναβαίνω Esr. 8, 5. συναντάω 1 Macc. 11, 6. συντρέχω Jud. 6, 16. 2 Macc. 6, 11. σφάλλομαι Sir. 36, 31. φεύγω Tob. 1, 21. 8, 3. Jud. 5, 8. 1 Macc. 2, 28. 3, 24. 4, 14. 22. 5, 9. 43. 6, 5. 7, 32. 9, 33. 10, 43. 83. 11, 16. 46. 15, 37. 16, 8. 2 Macc. 8, 33. φαίνομαι 2 Macc. 12, 9. φυγαδεύω 2 Macc. 5, 5. χωρίζομαι 2 Macc. 5, 21. 12, 12. — — Formula indicanda ex verbositate sub voc. ἄγγελος notata: ἔρχομαι, καταβαίνω εἰς τὸ πρόσωπόν τινος venio, descendo *ita ut compaream coram aliquo* Jud. 10, 13. 15. — Formulae ad normam loci Gen. 3, 19. compositae: ἀναστρέφειν, ἀπέρχεσθαι εἰς γῆν *in terram* redire pro: *in pulverem dissolvi*, Sir. 40, 11. 41, 10. et ἀποστροφὴ εἰς γῆν, it. ἐπιστροφὴ εἰς τὴν μητέρα πάντων pro: εἰς γῆν pro: *dissolutio in pulverem* Sir. 16, 28. 40, 1. His adde: στρέφεσθαι εἰς τὸν χοῦν αὐτοῦ, *converti* vel *redire in terram, ex qua factus est* 1 Macc. 2, 63. — — Loci, in quibus desideratur verbum eundi vel migrandi facile cogitatione addendum, ut πούς — ταχὺς εἰς οἰκίαν Sir. 21, 22. εἰς μέσον ἀσυνέτων [scil. ἰέναι vel ἔρχεσθαι] συντήρησον καιρόν, εἰς μέσον δὲ διανοουμένων [scil. ἰέναι], ἐνδελέχιζε i. e. *in den Kreis von Thoren einzutreten, muss man den rechten Zeitpunkt wahrnehmen, in den Kreis*

verständiger Personen sich zu begeben, muss man sich nicht lange besinnen Sir. 27, 12. — ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν scil. migrare 29, 24. — Loci, in quibus θάνατος, ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, σοφία personae inducuntur Sap. 1, 4. εἰς — εἰςελεύσεται σοφία, sensus: *cum animo malis artibus utente nihil commercii habebit sapientia.* — 2, 4. θάνατος — κόσμον i. e. *mors — esse coepit in mundo, vim suam in mundo exercere coepit.* 7, 27. 10, 16. 18, 15. — 7, 25. οὐδὲν μεμιαμένον εἰς αὐτὴν [sc. τὴν σοφίαν] παρεμπίπτει *nihil immundum* quippe quod est παρ' αὐτὴν vel contrarium ipsi, *in eam cadit* = *quicquid pravum est et inhonestum longissime ab ea abest.* Alii: adeo illa est ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως καὶ — εἰλικρινής, *ut ne furtim quidem* vel *clam immundi aliquid ei se insinuet.* — — seq. acc. *rei* vel domicilii notionem includentis, ut ἀναζευγνύναι εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Jud. 16, 21. vel quae inclusum tenet, quicunque vel quodcunque in eam incidit, ita ἐμπίπτειν εἰς τὰς παγίδας τινός Sir. 9, 3. — trop. pro: *incidere in insidias alteri structas* Tob. 14, 10. — ἐμπίπτειν εἰς χεῖράς τινος i. e. *tradi in potestatem alicuius, committi arbitrio alicuius* [vid. χείρ] Sir. 2, 18 bis. 38, 15. Hist. Sus. v. 23. Orat. Azar. v. 8. Esr. 1, 53. 6, 15. 1 Macc. 4, 30. 7, 35. — ex verbositate sub voc. ἄγγελος notata εἰς ὦτα *in aures* additur verbis ἀναγινώσκω 1 Macc. 10, 7. διηγεῖσθαι Sir. 25, 9. quo l. dat. ἀκούουσιν = *audire solitis* i. e. *audiendi* et discendi *cupidis* cf. de particip. praes. sub ἀγαπάω monita. — sq. accus. nominis collectivi λαός = vel: *in die Mitte seiner Kriegsleute* i. e. *ad suos* Jud. 7, 7. vel: *in medium exercitum* 14, 17. — seq. acc. *person.* 1 Macc. 2, 44. ἔφυγον εἰς τὰ ἔθνη i. e. *in terram paganorum.* — — post vv. *mittendi, immittendi, iaciendi, feriendi, offerendi, spargendi,* sq. acc. *loci* vel *rei*, ut ἀνατρέπω Sir. 12, 16. ἀπολύω 1 Macc. 11, 38. ἀποστέλλω Bar. 1, 7. Jud. 4, 4 bis. 11, 14. 15, 4 bis. 1 Macc. 1, 29. 44. 8, 17. 9, 1. 11, 44. 12, 1. 26. 45. 49. 13, 11. 14, 24. 16, 19. 2 Macc. 4, 21. 8, 11. 12, 43. ἀποσφενδονέω 4 Macc. 16, 21. βάλλω Sir. 27, 25. Hist. bel. et drac. v. 31. εἰς λέοντας *in medios leones* = *inter leones* 4 Macc. 16, 21. διαβοάω Jud. 10, 18. διεβοήθη — ἡ παρουσία αὐτῆς i. e. *nuntius de adventu eius alto clamore perlatus est in tentoria.* διαδίδωμι Sir. 23, 25. vid. διαδίδωμι. διαπέμπω 2 Macc. 3, 37. διασκορπίζω Jud. 7, 32. δίδωμί τι εἰς τι *indo alicui rei aliquid*, ut πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας τινός Jud. 16, 17. μάζας εἰς τὸ στόμα Hist. bel. et drac. v. 27. λόγον εἰς τὸ στόμα = *verba suppeditare alicui* Addit. ad l. Esth. 4, 10. τὶ εἰς τὴν καρδίαν τινός Esr. 8, 25. ἐκπίπτω 2 Macc. 6, 8. ἐμβάλλω Jud. 13, 10. Hist. bel. et drac. v. 42. ἐμβολή 3 Macc. 4, 7. ἐξαποστέλλω Jud. 7, 32. Esr. 4, 57. 1 Macc. 11, 62. 2 Macc. 12, 21. 14, 27. 3 Macc. 6, 27. κατακλείω Sap. 17, 16. καταχέω 4 Macc. 6, 25. καταχωρίζω 3 Macc. 2, 29. παρακύπτω Sir. 21, 23. πατάσσω Jud. 13, 8. πέμπω 3 Macc. 5, 42. προπέμπω 1 Macc. 12, 4. 2 Macc. 6, 24. προςφέρω Jud. 9, 1. — — seq. accus. *pers.*, εἰς ἡμᾶς i. e. vel: *in urbem nostram* Jud. 14, 5. vel: *in medios nos* i. e. *inter nos* Bar. 2, 20. — — post vv. *agendi, ducendi, ferendi, pellendi, ponendi, portandi, recipiendi, scribendi, sistendi, insculpendi, tradendi, volvendi, vocandi,* sq. accus. *loci*, ita ἄγω Bar. 1, 9. 6, 1. 2. Jud. 6, 11. 12, 5. 1 Macc. 5, 23. 2 Macc. 1, 19. 13, 4. αἴρω 1 Macc. 4, 43. αἰχμαλωτεύω Jud. 5, 18. Esr. 6, 16. αἰχμαλωτίζω Tob. 1, 10. 2, 10. 1 Macc. 10, 33. ἀνάγω 3 Macc. 6, 7. ἀναιρέω Tob. 2, 4. ἀναλαμβάνω 1 Macc. 2, 58. ἀναληπτέος 2 Macc. 3, 13. ἀνασώζω in constr. praegn. pro: *salvum perduco, pass. salvus pervenio* 1 Macc. 6, 53. ἀναφέρω Esr. 2, 15. ἀπαγγέλλω *nuntium perfero* 1 Macc. 16, 21. ἀπάγω Jud. 6, 14. Esr. 1, 40. 56. ἀποκαθίστημι Hist. bel. et drac. v. 39. Esr. 1, 31. 5, 2. 6, 26. ἀπόκρημνος 2 Macc. 13, 5. ἀπολαμβάνω 2 Macc. 4, 46. ἀποστρέφω Sir. 17, 1. quo l. hominem [vel Adamum] ἀποστρέφειν εἰς γῆν dicitur Deus ratione habita Gen. 3, 19. i. e. facere, ut in pulverem dissolvatur. — ἀποφέρω Hist. bel. et drac. v. 34. Esr. 1, 54. 6, 26. 8, 13 bis. γράφω in constr. praegn. pro: γράφω καὶ ἀποστέλλω 1 Macc. 15, 23 quindecies. — διαφέρω Esr. 5, 55. δίδωμι ῥίζαν εἰς βάθος Sap. 4, 3. Vid. βάθος. — εἰςάγω Sir. 11, 27. 45, 5. 46, 8 bis. 48, 17. vid. de h. l. lect. *Bretschn. Apel.* — Tob. 7, 1. Jud. 10, 20. εἰςφέρω Esr. 8, 60. 1 Macc. 4, 49. ἐπιστράτεια 3 Macc. 3, 14. ἐπιστρέφω Tob. 14, 5. ἐπισυνάγω 2 Macc. 2, 18. κατάγω Sap. 16, 13. Tob. 6, 14. 13, 2. Tob. 3, 10. de h. l. gen. ᾅδου vid. ab init. monita. καταφυτεύω 2 Macc. 1, 29. κυλίνδω Sir. 27, 27. μετάγω Esr. 1, 45. μεταφέρω 4, 48. μετοικίζω 5, 7. παραλαμβάνω Jud. 6, 21. — abest partic. παραλαβὼν cogitatione addendum Jud. 16, 3. εἰς παρεμβολὰς αὐτοῦ scil. θεοῦ *in castra sua recipiens* trop. pro: *in tutelam suam recipiens.* — προπέμπω 2 Macc. 6, 23. προτίθημι 4 Macc. 8, 11. συμβράζω 2 Macc. 5, 8. συνελαύνω 2 Macc. 4, 26. συντίθημι 2 Macc. 8, 31. ὑποδέχομαι 1 Macc. 16, 15. φαίνομαι 2 Macc. 7, 22. φέρω 2 Macc. 15, 30. 8, 31. χαράσσομαι εἰς τὸ σῶμα 3 Macc. 2, 29. — in constr. praegn. πιπράσκω pro: πιπράσκω καὶ ἀποστέλλω 2 Macc. 4, 32. — — sq. acc. *rei*, ut ἄγω 3 Macc. 2, 28. γράφω Tob. 12, 20. εἰςφέρω Sir. 6, 23 bis. ἐνθρύπτω Hist. bel. et drac. v. 33. ἐξάγω Sir. 23, 24. παραδίδωμι εἰς χεῖράς τινος *trado potestati alicuius, arbitrio alicuius committo* Sir. 11, 6. Jud. 6, 10. 10, 15. Addit. ad l. Esth. 4, 7. εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ = *Jem. seinem bösen Schicksal preisgeben* Sir. 4, 19. προςγράφομαι, ut εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως = *in tabulas copiarum regis recipior* 1 Macc. 10, 36. προςκαλέω 2 Macc. 14, 5. συνάγω Sir. praef. secunda — τίθημι Sir. 36, 9. ὑποδέχομαι 4 Macc. 13, 16. χαράσσω 3 Macc. 2, 29. — — ὀφείλω τι, ut ἀργύριον εἰς τὸ βασιλικόν ita de debitore aerarii regii = nostratium: *in* vel *an die Königliche Kasse schuldig sein* 1 Macc. 13, 15. πιπράσκω Jud. 7, 25. πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ad normam hebr. מָכַר 1 Sam. 23, 7. coll. Judic. 2, 14. 3, 8. 4, 2. 9. [cf. *Thenius* die Bücher Samuels p. 98.] pro: *tradidit nos Deus potestati eorum.* — — seq. acc. *person.*, ita γράφω 1 Macc. 13, 40. εἴ τινες ἐπιτήδειοι ὑμῶν γραφῆναι εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς i. e. *si qui vestrum idonei sunt, ut referantur in numerum satellitum nostrorum.* κατακρημνίζω 2 Macc. 14, 43. κατεκρήμνισεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς ὄχλους *in mediam multitudinem.* — λαμβάνω Sap. 8, 18. ὅπως — εἰς ἐμαυτόν i. e. *ut eam* [scil. sapientiam, quae quippe persona inducitur] *in domum meam recipiam,* sine imagine: *ut meam mihi faciam eam.* — μετάγω Addit. ad l. Esth. 6, 13. τὴν τῶν περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας. —

b) *auf*, ubi Graeci plerumque ἐπί — Lat. *in*, ita aa) in locis, ubi motu *sursum* facto sisti aliquis dicitur in loco editiori. Ita post ἀναβαίνω 1 Macc. 5, 54. 7, 33. αἴρω et ἀποκαθίστημι Jud. 6, 7. 10. 11. εἰςέρχομαι 1 Macc. 6, 62. ἐξέρχομαι 3 Macc. 2, 4. (Hdian. 1, 12. 16. Lysias 27, 2.) Cf. *Win.* §. 53. *Matth.* §. 578. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 104. *Passow* sub εἰς. — bb) ubi motus fieri dicitur *desuper* in aliquid vel in superficiem alicuius rei, ut ἐκχέειν τι εἰς θεμέλια Sir. 50, 15. ἐγχρίω Tob. 11, 8. ἐντίθημι 2 Macc. 3, 27. πίπτω 4 Macc. 6, 7. πλέω Esr. 4, 23. συνάγω Esr. 5, 47. τίθημι, ut εἰς ἔδαφος = *prosterno* Jud. 16, 5.

(Diog. Laërt. 2, 79. Xen. h. g. 4, 7. 7.) — in formula Hebraeis usitata de Deo puniente εἰς κεφαλήν τινος ἀποδιδόναι vel ἀποστέλλειν vel ἐπιστρέφειν τι Sir. 17, 18. Jud. 8, 22. 9, 9. Vid. sub ἀποδίδωμι notata. — (cf. Lat. *in caput haec nostrum dominae periuria — eveniant* Ovid. Heroic. 20, 127 vel 129.) — βλέπω Jud. 9, 9. quo l. de Deo spectante de coelo εἰς ὑπερηφανίαν τινός. —

B) de *motu ad* locum i. e. de motu, qui fit non in locum ipsum, sed in eius viciniam, ubi Lat. *in* [cf. Tursellin. Vol. 3. p. 301. ed *Hand.*], *ad*, *versus*, nos: *zu*, *gen*, *hin* — *zu*. Cf. *Fischer* 3. b. p. 152. *Matth.* §. 578. *Rost* §. 104. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 2. 2. — Ita post ἀναβαίνω εἰς συνάντησίν τινος 1 Macc. 6, 48. ἀποστρέφω 9, 42. ἐγγίζω Tob. 11, 2. καταβαίνω Jud. 13, 12. 14, 2. καταδιώκω 1 Macc. 10, 78. παρεμβάλλω 6, 32. 48. περικάθημαι 1 Macc. 6, 24. περικάθηνται εἰς τὴν ἄκραν in constr. praegn. pro: περικάθηνται τὴν ἄκραν καὶ παρεμβάλλουσιν αὐτήν 1 Macc. 6, 24. coll. v. 26. (Hdot. 9, 30. Xen. An. 1, 2. 2 et 3.) —

2) de *directione locali in* vel *ad aliquid*, ubi Lat. *in*, *ad*, *versus*, nos: *gen*, *nach*, *auf*, *nach — hin*, *zu*. Ita post vv. *intuendi*, *spectandi*, *pertingendi*, *animadvertendi*, *lucendi*, sq. acc. *loci*, ut αἴρω τὸ πρόσωπον εἰς τὸν οὐρανόν Esr. 4, 58. ἀναβλέπω Hist. Sus. v. 35. 2 Macc. 7, 28. βλέπω Hist. Sus. v. 9. διατείνω Sap. 8, 1. ἐκφαίνω Sir. 24, 30. ἐπιβλέπω 16, 17. 27. περιβλέπω Tob. 11, 5. (Hdian. 2. 3. 18. Xen. Cyr. 6, 4. 9.) — sq. acc. *rei*, ut ἀτενίζω 3 Macc. 2, 26. βλέπω Sir. 40, 29. ἐμβλέπω Sir. 2, 10. 30, 30. 36, 15. 42, 18. 51, 7. κατανοέω 23, 19. κατευθύνω 51, 20. — sq. acc. *person.* ἀφοράω 4 Macc. 17, 10. βλέπω 15, 15. ἐκρίπτω 2 Macc. 10, 30. ἐκτινάσσω 1 Macc. 10, 80. ἐκχαίνω Esr. 4, 19. κατεῖδον Bar. 2, 16. — δίδωμι τοὺς ὀφθ. καὶ τὸ πρόσωπον εἰς σέ Tob. 3, 12. — post vv. *clamandi*, *invocandi*, ubi agitur de personis preces ad Deum facientibus facie et manibus versus coelum directis, ita post ἀνακράζω 3 Macc. 6, 17. βοάω 1 Macc. 3, 50. 4, 10. 40. κράζω 9, 46. — ἐπικαλέομαι 2 Macc. 3, 15. ἀνθομολογέομαι 3 Macc. 6, 33. εὐλογέω 1 Macc. 4, 24. quo l. ὅτι καλόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ = *quod eximia, quod in aeternum duratura est eius benignitas.* 1 Macc. 4, 55. 2 Macc. 15, 34. — post vv. et subst. *dirigendi*, *ducendi*, *eundi*, *clinandi*, *adscendendi*, *iaciendi*. *tendendi*, seq. accus. *loci*, ut ἄγω Jud. 5, 14. ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν τοῦ Σινά *duxit eos in viam ferentem ad montem Sinai.* πορεύομαι, εἰς εὐθεῖαν i. e. *in gerader Richtung*, *gerade aus* Jud. 10, 11. ὁδὸς εἰς *via ducens in* 1 Macc. 9, 2. 13, 20. — εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνειν τοὺς ὀφθαλμούς, τείνειν, ἐκτείνειν, προτείνειν τὰς χεῖρας 2 Macc. 3, 20. 14, 34. 15, 21. 3 Macc. 5, 25. 4 Macc. 4, 11. 6, 6. — 2 Macc. 14, 33. — ἐναβαίνω 1 Macc. 5, 31. 3 Macc. 5, 9. ἀνακλίνω 1 Macc. 5, 35. ἐκκλίνω 1 Macc. 5, 68. 9, 47. 12, 33. φαίνομαι 2 Macc. 12, 9. quo l. εἰς = ἕως εἰς. — sq. acc. *person.*, ut διδόναι τι εἰς τινα *einer Sache die Richtung nach Jemanden hin geben*, ita de precantibus [vid. paulo ante monita] Tob. 3, 12. ἐκτινάσσω 1 Macc. 10, 80. ἐντινάσσω 2 Macc. 4, 41. 11, 11.

II) de *tempore* i. e. 1) de *duratione* temporis, ubi Lat. *in*, nostrates: *hinaus in*, *auf*, ita εἰς ἐνιαυτόν 1 Macc. 3, 28. εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον 3 Macc. 3, 29. εἰς τοὺς ἀεὶ χρόνους 7, 23. εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον 3 Macc. 3, 26. εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον Addit. ad libr. Esth. 6, 19. 1 Macc. 11, 36. 15, 8. εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον Addit. ad libr. Esth. 2, 7. εἰς τὸ λοιπόν et εἰς τὰ λοιπά *in reliquum* scil. tempus = *für die Zukunft* Jud. 11, 3. 2 Macc. 11, 19. — 12, 31. — εἰς τέλος *in perpetuum* Orat. Azar. v. 10. — Formulae notandae: εἰς αἰῶνα, εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς τοὺς αἰῶνας, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [vid. αἰών] Sap. 3, 8. 6, 21. 14, 13. Sir. 1, 1. 11, 15. 31. 12, 10. 16, 25. 18, 2. quo l. verba: ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα = *der Ewiglebende* periphrasin faciunt Dei. — Sir. 37, 26. 40, 12. 17. 41, 13. 42, 21. 23. 45, 24. 47, 11. 13. — 39, 20. quo l. verbis: ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα significantur *immensa* tum quae fuerunt, tum quae futura sunt, *temporum spatia.* — de verbis εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον Bar. 3, 32. Jud. 15, 10. vid. αἰών. — Bar. 4, 1. 23. 5, 1. 4. Tob. 3, 2. 6. 9. 11 bis. 6, 17. 8, 5. 15. 12, 17. 18. 13, 1. 4. 12. 14. Jud. 8, 32. Addit. ad l. Esth. 4, 7. 7, 10. Orat. Azar. v. 2. 28. 29. 30. 31. 33. usque ad v. 67. Prec. Man. v. 13. 15. Esr. 4, 38 bis. 5, 61. 1 Macc. 2, 57. 4, 24. 8, 23. 10, 30. 14, 41. 2 Macc. 14, 36. εἰς ὅλον τὸν αἰῶνα 4 Macc. 12, 12. 18, 23. — εἰς γενεάς, εἰς γενεὰς γενεῶν, εἰς γενεὰς αἰῶνος, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος [vid. γενεά] Sir. 39, 9. 44, 14. 24, 31. Tob. 1, 4. 13, 10. Jud. 8, 32. 3 Macc. 6, 36. (Heliod. 1, 25. Diod. Sic. Vol. 9. p. 279 ed. *Bip.* Xen. Mem. 3, 6. 18.) — — 2) de *termino* temporis a) ad quem pertinet aliquid, ubi Lat. *in*, nos: *auf*, *für*, ut εἰς τὴν ἐπιτέλλουσαν ἡμέραν 3 Macc. 5, 20. εἰς ἡμέραν ἐλεγμοῦ Jud. 2, 10. εἰς καιρούς = *für bestimmte Zeiten* Sir. 48, 10. vid. ad h. l. *Bretschn.* — εἰς χειμῶνα *in hiemem* Sir. 21, 8. Vid. tamen de h. l. lectione *Bretschn.*, praeferentem εἰς τὸν λειμῶνα et *Apel.* — εἰς αὔριον it. εἰς τὴν αὔριον *für morgen* 1 Macc. 5, 27. 3 Macc. 5, 38. vid. αὔριον. — εἰς τὸ πρωΐ *auf morgen früh* 1 Macc. 3, 58. (Hdian. 3, 5. 2.) Cf. *Win.* §. 83. *Hölem.* ep. P. ad Phil. p. 35. *Matth.* §. 578. *Passow* l. l. — — b) de temporis termino, quo quid fit vel evenit, ubi Lat. *in*, *ad* vel ablativo simplici, nostrates praepos. *zu.* Ita εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην 2 Macc. 8, 27. εἰς τὴν γενέθλιον — ἡμέραν 6, 7. εἰς καιρόν = *zu rechter Zeit* Sir. 10, 4. vel *tempore constituto* Sir. 29, 2. 40, 23. εἰς καιρὸν θλίψεως v. 24. εἰς ὥραν καὶ καιρὸν καὶ [= *nempe*] καιρὸν κρίσεως *hora et tempore constituto, tempore nempe, quo iudicium habitum est coram Deo et quidem in perniciem omnium gentium* Addit. ad l. Esth. 7, 8. — εἰς τὰ μετὰ ταῦτα i. e. *tempore futuro* Sir. 3, 20. (Xen. Cyr. 3, 1. 42. An. 1, 7. 1. ita *ad* Tacit. Annal. 15, 60. Cicer. ad famil. 16, 10. 4.) — Cf. *Matth.* l. l. *Tursellin.* Vol. 1. p. 99. — 3) de *extremo* temporis termino, ubi Lat. *in*, *usque in*, *usque ad*, nos: *bis zu*, ita ἀεὶ εἰς ἅπαν τὸ γένος Ἰσραήλ Esr. 1, 32. εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην 2 Macc. 7, 27. εἰς τέλος Sir. 12, 11. Jud. 7, 30. 2 Macc. 8, 29. alii h. l. explicant: *perfecte*, *prorsus* no. III. 3. b. bb. (Alciphr. 1, 39. Hdot. 2, 158. 3, 97. Xen. Conv. 8, 19.

III) metaph. 1) de *negotiis*, quae init, ingreditur, in se suscipit aut in se suscipere iubetur [cf. nostratium: in einen Wirkungskreis eintreten, sich in ein Geschäft einlassen et Lat. in rixam non ibimus Quint. 6, 4. 13. inibo ipse ego munera Virg. Aen. 5, 846. res antiquae laudis et artis ingredior Virgil. Georg. 2, 175.] ubi Lat. *in*, *ad*, nos: *zu.* Ita post ἐμβάλλω, ut εἰς ἐργασίαν Sir. 30, 36. καθίστημι εἰς ἔργον v. 37. τρέπω, ut εἰς τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὸν — κράτος ἔχοντα 3 Macc. 1, 27. εἰς ἱκετείαν 2 Macc. 12, 42. εἰς τὸν πότον 3 Macc. 5, 16. εἰς τὸν — λόγον 4 Macc. 1, 12. — —

2) de *statu*, in quem vel incidit vel transit aliquis aut aliquid tum interno, tum externo. Ita post vv. et substant. *eundi*, seq. acc. rei, ut ἄγεσθαι εἰς διάθεσιν 3 Macc. 2, 28. ἀπέρχομαι εἰς ἀπώλειαν Sir. 41, 10. εἰς γῆν i. e. *in pulverem.* Ibid. γίνομαι 2 Macc. 8, 8. εἰσέρχομαι εἰς τὸ σκότος Tob. 4, 10. 6, 16. — ἔρχομαι Sap. 15, 5. ὧν ὄψεις — εἰς ὄρεξιν [ita codd. pro εἰς ὄνειδος vid. *Apel*, *Grimm* ad

h. l. ἔρχεται, *quorum adspectus transit in desiderium* i. e. *efficit, ut existat desiderium.* — εἰς ἐπίγνωσιν 2 Macc. 9, 11. εἰς καταφρόνησιν 3, 18. εἰς μετάμελον 3 Macc. 2, 24. πορεύομαι Jud. 8, 35. Vide ad h. l. sub εἰρήνη monita. — καταχωρίζω 3 Macc. 2, 29. — abest verbum eundi cogitatione addendum Jud. 10, 8. Θεὸς δώῃ σε εἰς χάριν i. e. *in statum gratiae abire te iubeat Deus* sensus: *faveat Deus conatibus tuis.* (Diod. Sic. 15, 3. Plut. de fluviis 9, 2.) — — post vv. *cadendi, ducendi, iniiciendi, mutandi, pellendi, tradendi, transferendi, vertendi,* ut ἄγω Tob. 14, 10. 3 Macc. 5, 45. ἀλλοιόω Sir. 13, 24. ἐὰν [scil. ἀγαθὴ ἡ καρδία] εἰς ἀγαθὰ, ἐάν τε [scil. πονηρὰ ἡ καρδία] εἰς κακὰ scil. ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον i. e. *prouti vel bonus vel malus est animus hominis, hilaris et serena vel truculenta et atrox erit facies eius.* Alii: ἄλλο τὸ πρόσωπον ἐὰν εἰς ἀγαθὰ, ἄλλο τε ἐὰν εἰς κακὰ ἐστὶν ἡ καρδία i. e. *prouti ad bonum et honestum vel ad malum et inhonestum spectant hominis studia et desideria, vel hilaris vel truculentus erit vultus eius.* — ἀνάγω 3 Macc. 6, 7. ἀποστρέφω Bar. 2, 29. ἀνακτίζω 4 Macc. 16, 17. δίδωμι Sir. 34, 6. πολλοὶ — ἐδόθησαν [*traditi sunt* i. e. *transierunt*] εἰς πτῶμα. ἕλκω 4 Macc. 15, 8. ἐμπίπτω Sap. 16, 11. Sir. 29, 9 bis. 1 Macc. 6, 8. κατάγω Sir. 48, 6. μεταβάλλω Sap. 19, 19. Addit. ad l. Esth. 5, 8. 2 Macc. 6, 29. μετάγω Sir. praef. prim. μεταλλεύω Sap. 16, 25. μεταστρέφω Sir. 11, 29. 39, 23. Esr. 3, 20. 1 Macc. 9, 41. 3 Macc. 6, 22. μετασχηματίζω 4 Macc. 9, 22. μετατίθημι Sir. 6, 8. Bar. 4, 34. quo l. cogitatione adde: μεταθήσω. — ὁρμάω 2 Macc. 12, 22. περιΐστημι Bar. 6, 37. ἄνθρωπον τυφλὸν — περιστήσωσιν i. e. *statum hominis caeci nullo modo mutabunt* εἰς ὅρασιν i. e. *in statum hominis visu gaudentis.* πληρόω in constructione praegnante pro: πληρόω καὶ μεταβάλλω Bar. 5, 7. πρηνής 3 Macc. 6, 23. προσωθέω 2 Macc. 13, 6. στρέφω Sir. 6, 27. Tob. 2, 6 bis. Addit. ad l. Esth. 3, 10. 1 Macc. 1, 39 ter. v. 40. συνελαύνω 2 Macc. 4, 42. σώζω = *salvum perduco* 4 Macc. 15, 2. τίθημι, ut εἰς τὸ ἐμφανὲς = ἐμφανίζω Sap. 6, 22. εἰς ὄνειδος Jud. 1, 14. τρέπω Sir. 37, 2. Jud. 15, 3. 2 Macc. 3, 24. 4, 37. 8, 5. 3 Macc. 5, 36. 49. (Hdian. 3, 11. 8. Diod. Sic. 19, 33.) — — seq. accus. pers., ut εἰς ἑαυτόν i. e. *in manus suas = in potestatem suam* 2 Macc. 4, 24. εἰς ἑαυτὸν κατήντησε τὴν ἀρχιερωσύνην i. e. *fecit ut sibi demandaretur* ἡ ἀρχ. — εἰς θεόν i. e. *in consortium deorum* l. *inter Deos* μεθίστημι 2 Macc. 11, 23. (Diod. Sic. 1, 20. 3, 33. μεθίστημι ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς τὴν ἀθανασίαν Diod. Sic. 3, 72.)

3) de *fine* [Ziel] i. e. a) de *directione animi,* ita aa) sq. accus. *rei,* ad quam *cupido, voluntas, studium* tendit, ubi Lat. *in, ad,* nos: *hin — nach, auf,* ut ἵππος εἰς ὀχείαν i. e. *qua ad admittendum equum admissarium prona = ad coitum prona.* Sir. 36, 6. ἐρεύγομαι εἰς θήραν 1 Macc. 3, 4. εἰς ἀγαθὰ ἀπωθέω 4 Macc. 2, 16. ἐνδελεχίζω = ἐνδελεχῶς εἰμὶ εἰς κακά Sir. 12, 3. διάνοια εἴς τι Bar. 4, 28. ἐν νεύω εἰς τὸ φαῦλον 3 Macc. 3, 22. (ἐκκαίομαι εἰς ἔρωτα Alcipher. 3, 6. 7. — *ardere* in proelia Virg. Aen. 2, 347. *avidus in omne nefas* Tacit. hist. 2, 56.) — bb) sq. acc. *rei,* in vel ad quam concertuntur mentis *cogitationes,* ita post ἀποθαυμάζω, ut εἰς οὐδένα φόβον = *intuens metum inanem esse demiror* Sir. 40, 7. — δίδωμι ἐμαυτὸν vel τὴν καρδίαν μου = *animum converto ad aliquid* Sir. praef. prim. Sir. 31, 6. 38, 27. ἐπιδίδωμι τὸν νοῦν Esr. 9, 41. (Dion. Hal. de compos. verb. p. 402. Dem. 255, 7. 317, 19.) προσέχω Addit. ad l. Esth. 6, 8. 1 Macc. 2, 68. — ἀγρυπνία μου scil. ἐστὶ i. e. *cura mea intenta est* Sir. 28, 26. — λαμβάνω 2 Macc. 1, 14. εἰς φέρνης λόγον = *unter Hinweisung auf eine zugesagte oder versprochene Mitgift* i. e. *dolem addictam* vel *promissam praetendens,* sensus: *dotis nomine.* — ἐπιστήμην περιέχω εἰς τὸ — παραλιπεῖν μηδέν Esr. 8, 7. συμφωνέω εἰς κακοποίησιν 3 Macc. 3, 7. — cc) seq. acc. nominis sensum [Gefühl, Empfindung,] in vel ad quem inclinat aut propendet animus, ita post διδόναι ἑαυτὸν vel τὴν καρδίαν aut τὴν ψυχὴν εἰς λύπην Sir. 30, 21. 38, 20. — εἰς εὐωχίαν 3 Macc. 5, 17. (εἰς τρυφὴν Diod. Sic. 17, 108.) — — dd) sq. acc. nunc *rei* nunc *personae,* in quam dirigitur aut tendit actio verbo expressa vel sensus substantivo significatus, in quibus, prouti verbo vel substantivo benevolus vel hostilis alicuius in aliquem indicatur animus Lat. praeter *in,* praepositionibus *erga* vel *contra, adversus,* nostrates partic. *gegen, wider* utuntur α) univ. seq. acc. *rei,* ita post ἁμαρτάνω Sir. 10, 28. 19, 4. ἀσεβέω 2 Macc. 4, 17. — post ἀδικία 2 Macc. 10, 12. βλασφημία 2 Macc. 8, 4. εὐημερία = prosper conatuum hostilium successus 2 Macc. 5, 6. — εὔνοια 2 Macc. 9, 26. 11, 19. κακία 2 Macc. 7, 31. ὀργή Esr. 8, 21. ὕβρις 2 Macc. 8, 17. — sq. acc. *pers.,* ita post ἁμαρτάνω Bar. 6, 14. Jud. 5, 20. 11, 10. Esr. 6, 15. 8, 92. 2 Macc. 7, 18. ἀσεβέω Esr. 1, 24. 2 Macc. 4, 38. βλασφημέω Hist. bel. et drac. v. 9. εὐσεβέω 4 Macc. 11, 8. ἐπαπερείδομαι 2 Macc. 9, 4. λαλέω 3 Macc. 4, 16. μεγαλοῤῥημονεύω Jud. 6, 17. πλημμελέω Sir. 23, 23. 26, 11. ποιέω Jud. 14, 18. Bar. 2, 27. συντελέω 1 Macc. 8, 31. 10, 5 bis. συντηρέω 2 Macc. 10, 12. δυσμένεια 3 Macc. 3, 19. — εὔνοια 2 Macc. 9, 26. 15, 30. εὐσέβεια 4 Macc. 12, 14. κηδεμονία 4, 4. συμπάθεια 15, 5. ὠμότης 2 Macc. 12, 5. τὴν — κακίαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐναπερείσασθαι 9, 4. (Hdian. 7, 9. 24. Aelian. V. H. 11, 10. Paus. 7, 8. 4. 7, 9. 3. 7, 10. 2. Thuc. 1, 38. 130. 2, 38. Xen. Cyr. 1, 3. 5. ita *in* Liv. 7, 40. 10. Cic. de nat. deor. 3, 34. 84. de orat. 2, 40. 168.) — — β) post vv. et formulas, quibus inest *sperandi, fiduciae* notio, ubi Lat. *in* c. ablat., nos: *auf,* ita sq. acc. nunc rei. nunc person. post ἐλπίζω Sir. 2, 9 bis. ἐλπίδα ἔχω 2 Macc. 9, 20. ἐμπιστεύω Sir. 38, 31. πέποιθα Sap. 16, 24. (Plut. vit. Galb. c. 19. Hdian. 7, 10. 1.) —

b) de *termino* i. e. de *modulo* vel *gradu,* ad quem procedit vel se convertit aliquid, ubi Lat. *ad, usque ad, adeo ut,* nos: *bis zu,* sq. acc. *rei,* aa) univ. ita post vv. quibus facere aliquis aliquid dicitur εἰς αἷμα = *ad caedem usque* Sir. 11, 30. εἰς μέθην Tob. 4, 15. εἰς ὄνειδος Sir. 42, 14. εἰς μικρὸν — χαρακτῆρα 4 Macc. 15, 3. (Paus. 7, 26. 7. Xen. de re eq. 1, 17. *in* Tacit. Annal. 4, 11. Vellei. Paterc. 2, 85. 4.) Cf. *Matth.* §. 578. *Tursellin.* l. l. p. 316. — bb) ita iungitur c. subst. ut periphrasin adverbii facere videatur [cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 53. *Vig.* p. 596. 857.], ut εἰς πλῆθος = *abunde, reichlich* Jud. 2, 18. εἰς πλησμονήν Jud. 7, 21. εἰς τέλος *ad perfectionem usque* i. e. *plene, perfecte, völlig, gänzlich* Sir. 10, 13. 2 Macc. 8, 29. (Eur. Troad. v. 1219. Diod. Sic. 11, 38. Ael. V. H. 12, 20. Paus. 7, 9. 5. Lucian. dial. mort. 27, 14.) Cf. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l. — — cc) iunct. c. subst. *metiendi* vim habentibus, ut οἰκοδομεῖν εἰς πλάτος — εἰς μῆκος πηχῶν Jud. 1, 2. θεμελιοῦν εἰς πήχεις ἑξήκοντα v. 3. διεγείρεσθαι εἰς ὕψος v. 4. (Xen. Lacon. 2, 6. — *in* Caes. bell. gall. 2, 5. 1, 8. 2, 7. Plin. hist. nat. 6, 27. 32.) — ἐναποσφραγίζω τι εἰς μικρὸν — χαρακτῆρα *inprimo et exprimo aliquid ad minimam* alicuius *notam* 4 Macc. 15, 3. — dd) iunct. c. numeralibus, ubi Lat. *circiter,* nos: *gegen,* ut πεζοὶ εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκοσι Jud. 2, 5. ἠρίθμησεν ἄνδρας — εἰς μυριάδας δεκαδύο v. 15. — 1 Macc. 3, 24. 4, 15. 34. 5, 22. 34. 60. 9, 49. 61. 10, 36. 85. 11, 45. 47. 74. 16, 10.

2 Macc. 8, 1. 12, 23. 28. 43. 13, 15. (Xen. An. 1, 8. 5. Cyr. 6, 2. 7. 8, 3. 9.) Cf. *Matth.* §. 578, g. *Rost* l. l. *Passow* l. l. —

c) de re, cui destinavit aliquis aliquid vel aliquem [Bestimmung], ubi Lat. *in* [cf. *Tursellin.* l. l. p. 313. et *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub εἰς no. 7. referre in his εἰς dativi rationis monente], *ad*, etiam *ad c. accus. gerundii*, vel *ut* c. coniunct., nos: *für*, *zu* aa) univ., ita post *vv.* γεννᾶν, διδόναι, ἑτοιμάζειν, κτίζειν, καταχρῆσθαι, ut εἰς ἀνάθεμα Jud. 16, 19. εἰς δόξαν αἰῶνος Sir. 49, 10. εἰς τὸ ἱερόν Esr. 8, 14. εἰς ὕπνον, εἰς τὸ μηχανᾶσθαι — ἐμπαιγμούς 3 Macc. 5, 22. εἰς τὰ αὐτά 4 Macc. 11, 15. [ita viri *in arma* nati Liv. 9, 9. 11.] εἰς ῥομφαίαν Sir. 26, 19. — Sir. 43, 6. ἡ σελήνη [scil. πεποίηται coll. v. 5.] εἰς καιρὸν αὐτῆς [i. e. ad tempora designanda *sua* i. e. *quae designare debet*, ut novilunii, plenilunii, lunae crescentis et decrescentis tempus], ἀνάδειξιν χρόνων καὶ σημεῖον αἰῶνος i. e. *ad quaecunque temporis spatia* [ut mensium, annorum] *indicanda et ut esset aevi universi nota* vel *index*. — — post *substant.* rem indicantia alicui rei vel personae destinatam, ut πανοπλίαι εἰς ὄνομα αἰώνιον 1 Macc. 13, 29. προςευχὴ εἰς ἀγαλλίασιν Tob. 13, 1. πύλαι — εἰς ἔξοδον Jud. 1, 4. ὀδόντες, ἔχεις, ῥομφαία — εἰς ὄλεθρον Sir. 39, 30. σανδάλια εἰς τοὺς πόδας Jud. 10, 4. θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας *victima destinata in victimam suavissimi odoris* Jud. 16, 16. στέαρ εἰς ὁλοκαύτωμά σοι *adeps destinata in holocaustum* Ibid. — στρατηγὸς εἰς τὸ πεδίον Ἱεριχώ = *Commandant für die Ebene Jericho* 1 Macc. 16, 11. — de verbis εἰς διαθήκην αἰῶνος Sir. 45, 15. vid. διαθήκη. — — bb) de re, cui efficiendae aliquid destinatum est, ut χρεῖαι εἰς ζωὴν ἀνθρώπου Sir. 39, 26. de verbis 1 Macc. 10, 37. χρεῖαι αἱ οὖσαι εἰς πίστιν i. e. *munera viris fidei probatae conferri solitis* vid. sub εἰμί no. 2. b. bb. observata. — ἱερόδουλοι — εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν λευιτῶν Esr. 8, 49. δραχμαὶ — εἰς τὴν θυσίαν, εἰς ἑτέραν δαπάνην, εἰς τὰς κατασκευάς 2 Macc. 4, 19. 20. χρήματα εἰς τὴν ἱερουργίαν 4 Macc. 3, 20. — abest voc. χρήματα facile cogitatione addendum εἰς ταύρους — ἄρνας i. e. *ad tauros, hircos, agnos coëmendos* Esr. 6, 29. 8, 14. εἰς θυσίαν Esr. 6, 29. εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δόματα 1 Macc. 3, 30. — Jud. 4, 5. παρέθεντο [seponebant sibi scil. fruges] εἰς ἐπισιτισμόν, quo l. per epexegesin additur: εἰς παρασκευὴν πολέμου. — εἰς χρείαν τοῦ ἱεροῦ Esr. 8, 17. 18. εἰς ὅρασιν — εἰς συνολκὴν ἀέρος — εἰς ψηλάφησιν Sap. 15, 15. τὰ κώδια ἃ ἔλαβε — εἰς τὴν δίαιταν Jud. 12, 15. — (Xen. An. 1, 2. 27. Cyr. 3, 3. 6. ita *in* Cic. in Verr. 2, 55. 137. Liv. 1, 53. 3.) Cf. *Matth.* §. 578. *Win.* §. 53. *Passow* l. l. —

d) de *consilio*, ex quo agitur i. e. de eo, quod aliquis agendo est consecuturus [Zweck, Absicht], ubi Lat. *in* [cf. Tursellin. l. l. p. 316 sq.], *ad* vel *ad* c. accus. gerundii vel *ut* c. coniunct. verbi substantivo cognati aa) univ., ita post *verba neutra et passiva* i. e. post vv. quibus *evenire*, *fieri*, *evenisse*, *factum esse* aliquid dicitur, ut εἰς ἀνάμνησίν τινος Sap. 16, 6. εἰς ἀναπλήρωσιν ῥήματος Esr. 1, 57. εἰς ἀφανισμόν Addit. ad libr. Esth. 6, 14. εἰς βοήθειαν Jud. 6, 21. 1 Macc. 10, 24. εἰς πόνων γυμνασίαν 4 Macc. 11, 19. εἰς ἐκδίκησιν Sir. 39, 28. 29. εἰς ἔλεγχον Sap. 1, 9. 11, 1. εἰς ἐπανόρθωσιν Esr. 8, 52. εἰς εὐεργεσίαν Sap. 16, 24. εἰς εὐφροσύνην ἀνθρώπου Sir. 34, 27. — γίνεσθαι, πίνειν μετά τινος εἰς εὐφρ. i. e. *esse, bibere cum aliquo ad epularum hilaritatem*, *festivitatem*, *laetitiam augendam* Jud. 12. 13. 17. εἰς κόλασιν Sap. 16, 24. εἰς μηχανὴν τῆς ἐκφυγῆς 3 Macc. 4, 19. εἰς νουθεσίαν Sap. 16, 6. εἰς οἰκοδομήν i. e. *ut existat aedificium* Sir. 22, 14. εἰς παραμυθίαν Sap. 19, 12. εἰς παράταξιν Jud. 1, 6. 2, 15. 1 Macc. 6, 42. 12, 41. εἰς πόλεμον Jud. 1, 11. 1 Macc. 2, 41. 3, 13. 4, 13. 5, 39. 42. 59. 67. 6, 4. 33. 34. 48. 7, 43. 8, 6. 10, 2. 78. εἰς τὴν συμποσίαν 3 Macc. 5, 16. εἰς συμμαχίαν 1 Macc. 11, 60. εἰς ὑπόμνησιν Sap. 16, 11. εἰς χρείας [codd. χρείαν vid. *Bretschn. Apel*] Sir. 39, 21. — post vv. quibus *dicere*, *facere*, vel *dixisse*, *fecisse* aliquis dicitur aliquid, ut εἰς ἀγαθά Sir. 11, 12. Jud. 3, 9. vid. de his l. sub ἀγαθός monita. — εἰς ἀνάστεμά τινος Jud. 12, 8. εἰς ἀνταπόδομα Sir. 48, 8. εἰς ἀπαρτίαν — εἰς τὴν παρασκευήν Jud. 2, 17. 4, 5. εἰς ἀπάτην vel ἀπάτησίν τινος Jud. 10, 4. 16, 8. εἰς ἀπώλειαν Addit. ad libr. Esth. 6, 12. 1 Macc. 3, 42. εἰς ἀρετὰς ματαίων *ad celebrandas virtutes deorum fictitiorum* Addit. ad libr. Esth. 4, 8. εἰς τὴν ἀφαίρεσιν Jud. 15, 4. εἰς τὴν βοήθειαν Jud. 8, 17. 1 Macc. 16, 18. εἰς γάμον *ad nuptias celebrandas* Tob. 9, 2. εἰς δέος καὶ τρόμον 2 Macc. 15, 23. εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ ἱεροῦ Esr. 7, 7. εἰς ἐξιλασμόν 9, 20. εἰς ἐμπαιγμόν Sap. 12, 25. εἰς ἐκδίκησιν Sap. 11, 15. Jud. 9, 2. — 8, 35. quo l. ad verba ἔμπροσθέν σου cogitatione adde: πορευέσθω. — εἰς ἔλεγχον Sap. 18, 5. εἰς ἐπίτασιν θρησκείας Sap. 14, 18. εἰς ἐτασμόν Jud. 8, 27. εἰς θάνατον 14, 15. εἰς κάλλος Bar. 6, 24. εἰς καταφθοράν = *ut perdant nos* Addit. ad libr. Esth. 3, 8. εἰς κατόρθωσιν Jud. 11, 7. εἰς τὴν κλῆσιν [ubi codd. χρῆσιν vid. *Apel*] Jud. 12, 10. εἰς μετάνοιαν i. e. *ut ad meliorem mentem redeant*. Sap. 11, 23. εἰς μνημόσυνον Sir. 45, 11. 16. 50, 16. Addit. ad libr. Esth. 1, 16. addito τινί = *für Jem.* Sir. 45, 9. εἰς νουθέτησιν Jud. 8, 27. εἰς ὄνομά σοι 3 Macc. 2, 9. vid. ἁγιάζω. — εἰς ὀχύρωσιν 1 Macc. 10, 11. εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων Jud. 8, 31. εἰς πόλεμον Jud. 5, 1. 14, 13. εἰς πορείαν Jud. 2, 19. εἰς προνομήν 7, 26. εἰς προφυλακήν 7, 13. εἰς συμμαχίαν 3, 7. εἰς τελείωσιν τῶν λόγων Jud. 10, 9. εἰς τήρησιν 1 Macc. 5, 18. εἰς τραῦμα καὶ μώλωπα Jud. 9, 13. εἰς ὕψος 16, 8. εἰς φαῦσιν 13, 13. — His adde: εἰς πάσχα *ad Paschatos festum celebrandum* Esr. 1, 8. 9. — 2, 1. εἰς συντέλειαν ῥήματος κυρίου. — εἰς στήριγμα 1 Macc. 10, 23. εἰς μνείαν 4 Macc. 17, 8. εἰς ὑπόδειγμα v. 23. — ita pro לְ Num. 22, 32. Jes. 6, 13. (Hdian. 1, 6. 20. Lucian. dial. deor. 20, 8. Xen. An. 6, 5. 14. Cyr. 7, 1. 5.) Cf. *Matth.* §. 578. *Rost* §. 104. *Fischer* §. 3. b. p. 155. *Schäfer* ad Theocrit. 14, 28. *Win.* §. 53. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 134. *Ewald* p. 603. — Formulae notandae: εἰς συνάντησιν vel εἰς ἀπάντησίν τινι Tob. 11, 16. Jud. 2, 6. 5, 4. Esr. 1, 25. 1 Macc. 3, 11. 16. 17. 5, 39. 59. 7, 31. 9, 39. 10, 2. 59. 86. 12, 41. 16, 5. — ita pro לִקְרַאת 1 Sam. 9, 15. Jer. 41, 16. — Gen. 14, 17. — εἰς τί *quem in finem? quorsum? cur?* Sap. 4, 17. Sir. 39, 17. 21. Cf. *Fritzsche* l. l. p. 504. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Herm.* ad Soph. OC. v. 528. — διδόναι τινὰ εἴς τι *tradere aliquem ut fiat aliquid*, ut εἰς ἀφανισμόν Jud. 2, 27. 4, 1. εἰς φόνον καὶ ἁρπαγήν Jud. 2, 11. εἰς ῥομφαίαν καὶ εἰς διαρπαγήν 8, 19. 2, 7. εἰς φόνον Jud. 9, 3. 3 Macc. 3, 25. εἰς αἷμα Jud. 9, 3. 4 ter. 16, 5. — 4, 12 quater. — πιπράσκω [vid. supra sub num. I. 1. A. a. ad Jud. 17, 25. notata] εἰς ἀπώλειαν Bar. 4, 6. — — iungitur εἰς c. infinit. ante se habente artic. = *eo consilio ut*, *ut*, *dass*, *damit*, et ubi additur μή: *ne*, *damit nicht*, *dass nicht* Sap. 1, 14. Sir. 4, 31. 38, 5. Tob. 1, 4. Jud. 3, 11. 12. 15. Esr. 2, 29. 5, 55. 1 Macc. 6, 51. 55. quo l. alii: *usque ad tempus quo ad imperium accederet*. 1 Macc. 11, 5. 12, 36. 13, 29. 14, 24. 2 Macc. 2, 25. 6, 28. 3 Macc. 5, 22. 6, 6. 7, 3. — (Xen. Mem. 3, 6. 2. Ages. 9, 3.) — — bb) = *in commodum*, *in usum*, *für*, *zu*, seq. acc. *rei*, ut οἰκοδομεῖν τι εἰς ὕδατα *in usum aqua-*

rum Sir. 48, 17. coll. Jes. 22, 9—11. 7, 3. et ad h. l. *Gesen.* 2 Regg. 20, 20. προςεύχεσθαι εἰς ζωὴν — βαλτάσαρ Bar. 1, 11. quo l. εἰς et περί alternant. — διδόναι, δωρεῖσθαι, προςτιθέναι τι, ut εἰς τὸ ἱερόν Esr. 2, 7. 4, 51. 5, 45. 8, 14. 1 Macc. 10, 39. 41. ποιεῖν [= thätig sein] εἰς τὰ ἔργα *für die Arbeiten* ἐν τῷ οἴκῳ τ. κυρίου *am Tempel* Esr. 5, 58. — — sq. acc. *person.*, ut δίδωμι ἀρχηγὸν εἴς τινα *constituo ducem in commodum alicuius* = *für* Jem. Jud. 14, 2. Bar. 6, 10. Hist. bel. et drac. v. 3. — — cc) = *in detrimentum alicuius*, ut ψεύδεσθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν, ita de personis ob mendacium capitis damnandis Hist. Sus. v. 55. 59. — — dd) loci, in quibus cum consilii simul eventus vel effectus notioni indicandae inservit [cf. *Matth.* §. 578. *Win.* §. 53.], seq. acc. *rei*, ita post vv. quibus facere aliquis aliquid vel evenire aliquid alicui dicitur, ut ἀνακτίζειν εἰς ἀθανασίαν 4 Macc. 16, 13. ἀνιστάναι τινὰ εἰς ἀναβίωσιν ζωῆς 2 Macc. 7, 9. — εἰς ζωήν v. 14. εἰς μίασμα, εἰς αἰσχύνην, εἰς ὄνειδος Jud. 9, 2. εἰς θραῦμα ἐχθρῶν Jud. 13, 5. εἰς ὕψωμα Ἱερουσαλήμ v. 4. εἰς συντέλειαν αὐτοῦ Addit. ad libr. Esth. 4, 10. εἰς σωτηρίαν Prec. Man. v. 7. — Bar. 2, 4. 3, 8 ter. Tob. 3, 4. Jud. 10, 12. 11, 15. Esr. 8, 77. —

e) de *eventu* vel *effectu* [Resultat, Erfolg], ubi Lat. *in* [vid. Tursell. l. l. p. 321.], *ad*, *ita ut*, nos: *zu*, *so dass* [cf. *Matth.* §. 578. *Win.* §. 53. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 242. et de Hebr. ל *Ewald* p. 603. gram. min. p. 264.], seq. acc. *rei* aa) univ. i. e. post varii generis verba, ut ἀπατάω τινὰ εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ Jud. 13, 16. γεννάομαι it. μερίζομαι εἰς κατάραν Sir. 41, 9. vid. ad h. l. sub ἐάν no. 1. B. c. notata. — διαδίδωμι εἰς ῥίζαν Sir. 23, 25. vid. ῥίζα, διαδίδωμι. — ἐκλείπω εἰς συντέλειαν Sir. 40, 14. ἐντρέπομαι εἰς πτῶσίν μου i. e. vel: *ita* moveor animo, vel ita revereor aliquem, *ut in perniciem ruam* aut *de statu prospero deiiciar* Sir. 4, 22. ἐπισκέπτομαί τινα εἰς ἀγαθόν *ita ut bonus sequatur eventus* i. e. *benigne* Jud. 4, 15. ἔχω τινὰ εἰς γέλωτα *ita possideo aliquem*, *ut rideam* i. e. *ludibrio habeo aliquem*. ἥκω εἰς σωτήριαν Jud. 11, 3. ἰοῦμαι εἰς ἀπώλειαν Sir. 29, 10. ἵστημί τινα εἰς συνάντησίν τινι i. e. *ita ut sit e regione* 1 Macc. 9, 11. καταλείπω τι εἰς διαίρεσιν κλήρου relinquo aliquid *ita ut sorte dividatur* Sir. 14, 15. τὸ μνημόσυνόν μου εἰς κατάραν memoriam meam *ita* vel *talem*, *ut* vel *quae diris devovetur* 23, 26. κατευθύνω τι εἰς χάριν *ita ut sequatur conditio laeta* Jud. 8, 23. εἰς τραῦμα κεφαλῆς αὐτοῦ i. e. *ita ut sequatur capitis eius detruncatio* 13, 18. κρατέω Bar. 4, 1. οἱ κρατοῦντες αὐτὴν εἰς ζωὴν scil. κρατοῦσι *qui legem observant*, *ita eam observant*, *ut vita* [messiana?] *potiantur*. — κυρόω τι εἰς δόξαν *ita ut sequatur gloria* = *splendide*, *eximie* 4 Macc. 7, 9. — Sir. 29, 25. ξενίζω τινὰ εἰς ἀχάριστα i. e. vel: *ita ut nulla mihi agatur gratia* = *ungedankt* vel si legitur passivum [cf. *Bretschn.*, *de Wette*] *ita ut importunus habear hospes*. — ὀλισθάνω τῷ πνεύματι εἰς ἀπώλειαν animo aut mente vacillo trop. pro: dubius haereo quid agam *ita ut in perniciem ruam* Sir. 9, 9. vid. de h. l. sub αἷμα monita. — πληθύνω — εἰς πρόςκομμα Sir. 34, 30. ποιέω τι — εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην Jud. 13, 16. εἰς ὕψος αἰώνιον v. 20. τρέπομαί τινι εἰς ἀγαθά — εἰς κακά Sir. 39, 27. τίθημι — εἰς ἀτιμίαν Jud. 8, 23. τελειόω τι — εἰς γαυρίωμά τινος 10, 8. ita ל Exod. 21, 2. לַחָפְשִׁי i. e. *ita ut liber sit* = *als ein Freier*. (Eur. Bacch. v. 1161. Iph. T. v. 1482. — *in* familiae luctum atque *in* privignorum funus nupsit Cic. pro Cluent. 66, 188.) — praeponitur infinitivo articulum habenti, ubi Lat. *ita ut*, nos: *so dass* [cf. *Win.* §. 45, 6. *Fritzsche* l. l.] ut εἰς τὸ μὴ ἀνανεῦσαι τὴν κεφαλήν μου *adeo ut nequeam elevare caput meum* Prec. Man. v. 10. — — (Xen. An. 7, 8. 20.) — — bb) post λογίζομαι, numeror, aestimor, λογίζεταί τι vel τις εἴς τι *numeratur* vel *aestimatur aliquis* vel *aliquid ita ut habeatur pro aliqua persona* vel *re* i. e. *tribuitur alicui personae* vel *rei vis* sive *pondus alicuius rei*, ita λογ. εἰς οὐδέν *pro nihilo habeor* Sap. 3, 17. 9, 6. addito dat. pers. = vel *ab aliquo* Sap. 2, 16. vel: *alicui* i. e. *in favorem* alicuius 1 Macc. 2, 52. — — cc) in formula γίνομαι εἴς τι i. e. vel: *abeo* vel *transeo in aliquid*, *ich werde zu etwas* sq. acc. *rei*, ut εἰς βδέλυγμα Sap. 14, 11. εἰς καταγέλωτα καὶ εἰς ὀνειδισμόν 1 Macc. 10, 70. εἰς κοπρίαν καὶ εἰς σκύληκας scil. γενήσεται 1 Macc. 2, 62. addito dat. pers. = *für Jem.* εἰς σκάνδαλα, εἰς παγίδα Sap. 14, 11. εἰς ἔνεδρον — εἰς διάβολον 1 Macc. 1, 36. — εἰς ἔδαφος Jud. 5, 18. εἰς μεγάλην παγίδα 1 Macc. 1, 35. εἰς πλῆθος πολὺ Jud. 5, 10. — addito dat. pers. = *für Jem.*, εἰς θάλασσαν, εἰς ποταμὸν Sir. 24, 29. εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον 1 Macc. 5, 4. — seq. accus. *person.* ita ex usu scriptorum serioris certe aevi [cf. *Win.* §. 29, not. 1.], ut γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατούς *viri fortes evadite!* i. e. *viros fortes vos praestate* 1 Macc. 3, 58. ἐξ ἐλευθέρας ἐγένετο εἰς δούλην 2, 11. quo l. urbs Hierosolyma inducitur persona. (Geo. Pachymer. I. p. 345. εἰς συμμάχους αὐτοῖς γίνονται.) — vel: *inservio alicui rei*, *ich diene zu etwas*, *gereiche zu etwas*, ita τινὶ εἰς ἄκραν 1 Macc. 1, 33. εἰς ἔνεδρον Sap. 14, 21. εἰς σκέπην — εἰς φλόγα 10, 17. — εἰς ἔλεγχον 2, 14. εἰς ὄνειδος 1 Macc. 4, 45. εἰς στήριγμα 2, 43. — Cf. *Win.* §. 29, not. 1. — — dd) in formula: εἰμὶ εἴς τι e confusione duarum locutionum [γίνομαι εἴς τι abeo in aliquid et εἰμί τι sum aliquid vid. εἰμί no. 1. a. gg.], ut εἰς ἄβατον Bar. 2, 23. εἰς κατάβρωμα Jud. 5, 24. εἰς καύχησιν Sir. 34, 10. εἰς ὄλεθρον 3 Macc. 6, 34. quo l. εἰς ὄλεθρον et accusat. adiectivi simplex alternant. Vide de hoc anacoluthi genere *Win.* p. 616. — εἰς ὀνειδισμὸν Jud. 5, 21. εἰς ὄνειδος, εἰς πρόςκομμα 8, 22. εἰς πλῆθος πολὺ Jud. 7, 18. coll. 5, 10. εἰς πτῶμα, εἰς ὕβριν Sap. 4, 18. εἰς σκέπην ἰσχύος, εἰς στόλην δόξης Sir. 6, 28. quo l. additur τινί *alicui* = *für Jem.* — abest verb. εἰμί cogitatione addendum, ut εἰς λύπην Sir. 22, 4. — εἰς τραῦμα Jud. 9, 13. μνημόσυνον — θυμιάματος scil. ἐστι *memoria Josiae est compositio suffimenti ex aromatibus incensi* trop. pro: *memoria Josiae longe suavissima et dulcissima est* Sir. 49, 1. ἔστι [= exstat] εὕρεμα εἰς ἐλάττωσιν scil. ὂν i. e. *datur bonum fortuitum damnosum* Sir. 20, 8. οὐκ εἰς εὐδοκίαν [scil. ἐστὶ] μαχήματα ἀνόμων i. e. *displicent* vel *odiosa* Deo *sunt* μαχ. ἀνόμων 31, 18. — — ee) loci, in quibus ex Hebraeorum dicendi scribendique consuetudine pro accusativo praedicati simplici ponitur εἰς c. accusat. Cf. *Win.* §. 32, 4. b. — Ita sq. acc. *pers.* ut γίνομαί τινι εἰς φόρον i. e. *tributarius alicui fio* 1 Macc. 1, 4. ita οἱ ὁ pro הָיוּ לָהֶם לְמַס Judic. 1, 33. 35. — δίδωμί τινι τινὰ εἰς γυναῖκα Tob. 6, 10. 1 Macc. 10, 54. δίδωμί τινα εἰς χεῖρας Jud. 10, 8. εἰμί τινι εἰς γυναῖκα Tob. 6, 15. εἰς θεὸν — εἰς λαόν Bar. 2, 35. εἰς δούλους Jud. 7, 27. εἰς πατέρα 1 Macc. 2, 65. εἰς ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον 9, 30. ἐπικαλέομαί τινα εἰς βοηθὸν Jud. 9, 4. εἰς θεόν Jud. 3, 9. λαμβάνω τινὰς εἰς ὅμηρα 1 Macc. 11, 62. τίθεμαί τινα εἰς δοῦλον Jud. 5, 11. (Geo. Pachymer. I. 349.) — seq. acc. *rei*, ut γίνομαί τινι εἰς διαρπαγὴν Jud. 7, 27. δίδωμί τινί τι εἰς κληροδοσίαν 1 Macc. 10, 89. λαμβάνω τινὰ εἰς κληρονομίαν Addit. ad libr. Esth. 4, 8. εἰς λιμένα

1 Macc. 14, 5. ποιέω τι εἰς πεδίον 2 Macc. 14, 33. — — ff) post vv. *dividendi*, ut διαιρέω 1 Macc. 6, 35. μερίζω 9, 11. εἰς δύο μέρη i. e. *ita ut duae partes fierent*. Cf. *Matth.* §. 419. *Schäfer* ad L. Bos. 682. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 60. poni in talibus apud Graecos melioris aevi duplicem accus. docentes. —

4) de *ratione* vel *relatione* personae vel rei *ad aliquem* vel *ad aliquid* [Hinsicht, Beziehung, cf. *Matth.* §. 578. *Fischer* 3. b. p. 154. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 188. *Herm.* ad Soph. OR. v. 1191. *Win.* §. 53. *Schulz* die Parab. v. Verwalt. p. 72 sq. et de ל *Ewald* p. 603.] ubi nos vel: *zu, für* Lat. *in* [vid. Tursell. l. l. p. 314.], *ad*. Ita post nomina et verba, quibus inest *idonei, opportuni, parati, necessarii, utilis notio*, sq. accus. *rei*, ut ἀναγκαῖος 4 Macc. 1, 2. τὰ ἀνήκοντα Sir. praef. prim. ἄωρος Sap. 4, 5. ἀφορμή 3 Macc. 3, 2. ἐπιτήδειος Sap. 4, 5. ἑτοιμάζω Sir. 2, 1. 39, 31. 49, 10. 1 Macc. 12, 27. 28. 3 Macc. 6, 31. ἕτοιμος Sir. 51, 3. 1 Macc. 3, 28. 44. 4, 21. 12, 50. — in constr. praegnanti [de qua vid. sub ἁμαρτάνω observata] 4 Macc. 17, 24. ἔσχε τε αὐτοὺς — πολιορκίαν *habuitque eos*, quippe eximios et fortes, *ad pugnam pedestrem et obsidionem* pro: *habuitque eos* [scil. inter milites suos] *et adhibuit ad pugnam p. et obsidionem*. (Eur. Or. v. 533. ἐγὼ δὲ τἄλλα μακάριος πέφυκ' ἀνήρ, πλὴν τὰς θυγατέρας. Xen. An. 4, 1. 28. ἄξιος εἰς τὰ τοιαῦτα. — εὔθετος Diod. Sic. 2, 57. εὔχρηστος 5, 40. — ita *in* Liv. 34, 6. 6. Tacit. Ann. 2, 59. 3, 24.) — — vel: *in Bezug auf*, Lat. *ratione habita*, *ad* i. e. *quod attinet ad*, cf. *Matth.* §. 578. d. *Win.* §. 53. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 245. *Fischer* 3. b. p. 153. *Stallb.* l. l. *Herm.* l. l. v. 706. — ita post vv. neutra et passiva, ut μαστιγοῦμαι εἰς σῶμα Sir. 30, 14. παρατείνω Jud. 7, 3 bis. — ita ל ab initio positum 1 Chron. 7, 1. 24, 20. 21. Cf. *Ewald* p. 603. (Xen. An. 1, 9. 16. Eur. Iphig. T. v. 836. Diod. Sic. 11, 50.) — post subst., ut ἡ εἰς τὸν νόμον — καρτερία 4 Macc. 11, 12. — post τρίτος, ut τρίτος εἰς δόξαν Sir. 45, 23. — εἰς τὰς φυλάς, εἰς τοὺς υἱούς i. e. *si spectaveris tribus, filios* vel *posteros* Esr. 5, 4. 11. 24.

IV) per confusionem duarum locutionum vel ex breviloquentia, qua, qui versatur *in loco*, cogitatur vel sistitur simul ut veniens in locum [cf. *Win.* §. 54, 4. b. §. 63, 6. *Rost* §. 104, not. 17. *Matth.* l. l. Acta Monacc. I. p. 64. II. p. 47. *Schäfer* ad Dem. I. p. 194. *Heindorf* ad Plat. Protag. p. 467. *Herm.* ad Soph. Aiac. v. 80. *Lob.* ad Phryn. p. 44. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 50. 570. et quae habent de εἰς ap. Graecos seriores pro ἐν usurpato *Win.* §. 54, 5. *Matth.* l. l.] εἰς c. accus. ponitur, ubi ἐν c. dat. expectari poterat. Ita 1) post vv. mansionem indicantia, ut αὐλίζομαι Tob. 14, 10. οἱ εἰς ᾅδου *qui sunt in orco*, *in quem* quippe descendisse putantur Bar. 3, 11. οἱ εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας *in sinistro cornu collocati*, quo quippe abire iussi erant 1 Macc. 9, 16. τόπος προςευχῆς εἰς μασσηφὰ τὸ πρότερον τῷ Ἰσραὴλ scil. ἦν 1 Macc. 3, 46. εἰς τὴν αἴγυπτον 3 Macc. 3, 20. quo l. vel pendere videtur a praecedente διακομισθέντες vel cogitatione addendum ἐπιστρέψαντες. — πάρησαν [quippe quod eo venerant] εἰς κάδης 1 Macc. 11, 63. παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ quo l. ex abundanti additur εἰς ἱερουσαλήμ Esr. 5, 56. τῷ δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον scil. βληθέντι Hist. bel. et drac. v. 34. coll. v. 31. εἰς τὸν τόπον — τὸ ὕδωρ ἐφάνη 2 Macc. 1, 33. 1 Macc. 3, 7. τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ [scil. ἐστί vel ἔσται] εἰς εὐλογίαν. (Diod. Sic. 5, 84. Xen. An. 1, 2. 24.) — 2) verbis tum neutris, tum activae significationis additur εἰς c. accus. loci ita, ut cogitandus sit aliquis fecisse vel expertus esse aliquid, postquam venerat in locum memoratum, ita post θεραπεύω Tob. 1, 7. θυσιάζω 1 Macc. 11, 34. συλλαμβάνομαι 1 Macc. 5, 26. τίθημι Hist. bel. et drac. v. 36. (Aelian. V. H. 7, 8.) — 3) in constructione praegnanti [vid. ἁμαρτάνω] 1 Macc. 7, 19. ἔθυσεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ τὸ μέγα pro: ἔθυσεν αὐτοὺς καὶ ἔβαλεν εἰς τ. φ. τ. μ. Ita pro: וַיִּשְׁחָטֵם אֶל־תּוֹךְ הַבּוֹר ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς φρέαρ. — 16, 16. εἰς τὸ συμπόσιον scil. ἐλθόντες = *coenaculum ingressi*.

V) in composit. 1) *in* i. e. *hinein in*, ut εἰςάγω, εἰςβάλλω, εἰςέρχομαι, εἰςπέμπω, εἰςπηδάω, εἰςπορεύομαι. — 2) *in*, *ad*, *hin auf etwas*. De praepos. εἰς post vv. c. εἰς compos. vid. *Win.* §. 56, 6. *Id.* in progr. 2do. de verbis cum praeposit. compositis p. 13. *Herm.* ad Eur. Jon. p. 98. *Matth.* §. 426. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 219. —

Εἰςάγω, f. άξω (εἰς, ἄγω) *introduco*, *hineinführen*, τινὰ vel τὶ seq. εἰς c. acc., loci [vid. εἰς in fin. sub num. V.], ut εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὸν οἶκον Tob. 7, 1. Sir. 11, 27. εἰς τ. γνόφον 45, 5. εἰς κληρονομίαν 46, 8. quo l. per epexeg. additur εἰς γῆν. — 48, 17. (Palaeph. f. 19. Xen. An. 1, 6. 11. hist. gr. 5, 4. 5.) — seq. ἐκεῖ *da hinein* [vid. ἐκεῖ] Tob. 7, 17. seq. οὗ = *dahinein wo* [vid. οὗ sub ὅς, ἥ, ὅ] Jud. 12, 1. — seq. πρός τινα *ad aliquem* Bar. 5, 6. quo l. uti Hierosolyma inducitur persona, ita Deus Israelitas captivos *denuo* ducere [= reducere] dicitur in patriam. — abest mentio loci facile ex antecedd. cognoscendi Tob. 7, 16. — 3 Macc. 5, 2. εἰςαγαγεῖν [scil. εἰς τὸν ἱππόδρομον coll. 2, 11.] πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου τῶν Ἰουδαίων *obviam morti Judaeorum* i. e. *mors ut Judaeis offerretur* pro: *ad trucidandos Judaeos*.

Εἰςακούω, f. ακούσομαι, a. 1. p. εἰςηκούσθην f. 1. p. εἰςακουσθήσομαι [vid. de his fut. et aor. formis sub ἀκούω monita. — εἰς, ἀκούω] *audio ad aliquem*, *ad aliquid* i. e. a) *ita audio aliquem* vel *aliquid*, *ut obtemperem ei* = *obedio alicui*, seq. genit. [de quo vid. ἀκούω no. 3.] nunc *personae* Sir. 3, 6. 39, 3. — nunc *rei*, ut φωνῆς Sir. 31, 24. vid. tamen de h. l. statim post monita. — (Xen. h. gr. 5, 3. 12. Thuc. 1, 126. 3, 4.) — b) *ita audio aliquem*, *ut precibus eius adnuam*, *ich erhöre Jem.* = *exaudio*, seq. acc. *pers.* Jud. 9, 4. passiv. Sir. 3, 5. — seq. gen. *rei*, ut προςευχῆς Sir. 31, 26. Bar. 2, 14. δεήσεως Sir. 26, 22. Bar. 2, 14. Jud. 9, 12. 3 Macc. 2, 10. — τῆς φωνῆς τινος Jud. 4, 13. 8, 17. Hist. Sus. v. 44 τῆς — λιτανείας 3 Macc. 2, 21. — Sir. 31, 24. τίνος — ὁ δεσπότης = *wessen Gebet soll der Herr erhören?* Cf. de futur. in interrogatione dubitantis vel deliberantis, ubi Lat. coniunctivo praesentis, nostrates verbo *sollen* utuntur *Win.* §. 41, 6. *Matth.* §. 516, not. 2. *Buttm.* §. 126, not. 7. *Herm.* ad Vig. p. 742. 747. ad Soph. Electr. v. 992. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 134. 151. *Bornem.* Schol. p. 31. *Idem* ad Xen. Mem. 3, 6. 6. — seq. *acc. rei* Sir. 32, 13. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάομαι ad Tob. 13, 7. monita. — Sir. 51, 11. Tob. 3, 16. Addit. ad libr. Esth. 4, 16.

Εἰςβάλλω, f. βαλῶ (εἰς, βάλλω iacio; iniicio; celeriter introduco Hdot. 1, 14.) signif. intransit. [vid. ἄγω no. 6.] *ingredior*, sq. εἰς c. acc. loci, ita de exercitu hostiliter ingrediente 2 Macc. 13, 13. (Lucian. dial. mort. 12, 10. Isocr. Paneg. c. 26. p. 80. ed. *Lange*. Thuc. 2, 13.) — sq. εἴσω vel ἔσω τινός de multitudine irruente 2 Macc. 14, 43.

Εἰςδέχομαι, f. ξομαι a. 1. p. εἰςεδέχθην signif.

pass. (vid. ἀποδέχομαι — εἰς, δέχομαι) *admitto, recipio,* τινά Sap. 19, 16. et in codd. 2 Macc. 4, 22. vid. de h. l. lect. *Augusti, Apel.* (τινά Xen. Cyr. 5, 5. 4. τινὰ εἰς c. acc. loci Dem. 1010, 20. 1276, 12.) —

Εἰςδύνω, a. 2. εἰςέδυν (εἰς, δύνω quod vid.) *ineo, ingredior* [εἰς ἄντρον Aesop. fab. 64. εἰς ἕτερον σῶμα Diod. Sic. 5, 28.], sq. ὑπό c. acc., ut εἰςέδυ ὑπὸ τὸν ἐλέφαντα i. e. εἰςδὺς τὴν φάλαγγα ὑπέδυσε ὑ. τ. ἐ. 1 Macc. 6. 46. coll. Jos. Ant. 12, 9. 4. ubi legitur ὑποδὺς ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ πλήξας ἀπέκτεινε τὸν ἐλέφαντα.

Εἰςεῖδον, a. 2. verbi εἰςοράω inspicio [ἶσα θεῷ Ἰθακήσιοι εἰςορόωσι Hom. Od. 15, 520. Il. 12, 312. adspicio, τοὺς καλούς Xen. Cyr. 5, 1. 16.] *adspexi* τὴν θλῖψιν τινός Jud. 4, 13. quo l. ex antiquitatis simplicitate sub voc. ἄγγελος notata, uti hebraica רָאָה, נָבַט, שָׁעָה, maxime פָּקַד, εἰςεῖδον, ἐπεῖδον, ἐπισκέπτομαι κατεῖδον nunc praemittuntur, nunc postponuntur verbis ac formulis, quibus, uti Jud. l. l. εἰςακούειν, Deus exauditurus vel beneficiis ornaturus vel adiuturus aliquem dicitur. Cf. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weish. p. 66, not.

Εἴςειμι, impf. εἰςῄειν (εἰς, εἶμι eo) *ingredior, intro,* absol. 2 Macc. 3, 14. 3 Macc. 1, 11. (Hdian. 3, 11. 12. Xen. Cyr. 2, 2. 2.) — sq. εἰς c. acc. loci [vid. εἰς num. V.] 3 Macc. 2, 28. (Xen. Cyr. 7, 2. 5.) —

Εἰςέρχομαι, f. ελεύσομαι [de qua fut. forma obvia Sap. 1, 4. 3 Macc. 1, 15. vid. ἀπέρχομαι] a. 2. εἰςῆλθον [de 3. p. pl. εἰςήλθοσαν vid. ad ἀπήλθοσαν sub ἀπέρχομαι notata] plusqpf. εἰςεληλύθειν (εἰς, ἔρχομαι) *ingredior, intro, hineingehen, eingehen, hineinkommen* a) propr. i. e. de personis, seq. εἰς c. acc. loci [de praepos. εἰς iuncta verbis c. εἰς compositis vid. εἰς no. V.] Sap. 8, 16. Bar. 3, 15. 6, 3. Tob. 3, 17. Jud. 14, 15. 17. Esr. 8, 61. 83. 1 Macc. 1, 17. 21. 10, 57. 83. 12, 48. 13, 47. 51. 2 Macc. 3, 28. 5, 15. 9, 2. 11, 5. 3 Macc. 1, 10. 13. 3, 17. 5, 46. εἰς τὸ βουλευτήριον 1 Macc. 8, 19. 12, 3. (Palaeph. f. 14. Xen. Cyr. 7, 5. 57.) — addito ἔσω Hist. bel. et drac. v. 19. — sine loci, in quem ingreditur aliquis, mentione, quippe qui facile e contextu intelligitur Tob. 5, 9. 8, 13. 11, 15. Jud. 14, 14. Hist. Sus. v. 15. 36. Esr. 3, 16. 1 Macc. 7, 36. 2 Macc. 1, 15. 3 Macc. 1, 12. 15. διὰ τίνα αἰτίαν οὐχὶ — εἰςελεύσεσθαι scil. ἔξεστι vel ἔστι = *intrare licet?* — partic. εἰςελθών, εἰςελθοῦσα Tob. 5, 8. 6, 14. Jud. 12, 16. 1 Macc. 12, 48. — sq. εἰς c. acc. status vel conditionis, ut εἰς τὸ σκότος Tob. 4, 10. 6, 16. — sq. πρός c. acc. pers. *ad aliquem* Jud. 12, 13. 15, 9. (Ceb. tab. c. 29. Xen. Cyr. 2, 4. 5. Mem. 3, 10. 1.) — seq. accus. simpl., ut πάσας τὰς θύρας i. e. *in et per omnes portas* Addit. ad libr. Esth. 5, 6. — εἰς τὸ ὄρος σιών pro: εἰςέρχομαι εἰς τὴν πόλιν ἀναβαίνων εἰς τ. ο. σ. 1 Macc. 6, 62. — b) trop. i. e. de rebus per prosopopoeiam *res* εἰςέρχεσθαι aa) εἰς τὸν κόσμον dicuntur quatenus *esse et vim suam exercere incipiunt in mundo*, ita de θανάτῳ et ξενοδοξίᾳ Sap. 2, 24. 14, 14. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 289. coll. *Meyer* ep. P. ad Rom. p. 118. — bb) σοφία dicitur εἰςέρχεσθαι εἰς ψυχήν τινος intrare in animum alicuius ut habitet in eo tanquam in domicilio suo, quatenus *operari incipit in eo* Sap. 1, 4. 10, 16.

Εἰςκυκλέω, ῶ f. ήσω (εἰς, κυκλέω in orbem circumago) *volvendo* vel *rotando introduco* [ita de machina lignea in theatro usurpari solita, qua circumacta subtrahitur spectatoribus aliquid in scena vel actum vel expositum Aristoph. Thesm. v. 265.] metaph. [*inopinatum aliquid immitto,* ut πράγματα εἰς τὴν οἰκίαν Aristoph. Vesp. v. 1475.] pro: *verso in aliquid, ich wende in etwas hinein* oder *zu etwas hin,* med. εἰςκυκλέομαί τινι, *versor aliqua re,* ita de persona operam dante alicui rei, ut τοῖς τῆς ἱστορίας διηγήμασι 2 Macc. 2, 24. de h. l. dat. directionis cf. sub εἶπον A. a. monita. (ita *versor* Cic. Ven. 4, 47. 405. de offic. 1, 42.)

Εἴςοδος, ου, ἡ (εἰς, ὁδός) *introitus, aditus, Eingang,* a) propr., sq. εἰς c. acc. loci Jud. 4, 7. (Xen. Mem. 3, 5. 25. An. 6, 5. 1.) — absol. i. e. sine mentione loci ex contextu quippe qui facile intelligitur Hist. bel. et drac. v. 13. 1 Macc. 5, 46. ἐπὶ τῆς εἰςόδου ὀχυρά i. e. *an dem* bekannten *Eingang* in dieselbe *befestigt.* — 1 Macc. 14, 5. 3 Macc. 3, 18. (Xen. Cyr. 1, 3. 11.) — per prosopopoeiam sapientia inducitur persona habitans in domo plures habente introitus Sir. 14, 22. ἐν ταῖς — ἐνέδρευε αὐτῆς *ad introitus eius = ad vias ferentes ad illam eam observa* trop. pro: *opportunitate eius adipiscendae fac bene utaris!* — Esr. 8, 61. ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἀπὸ τῆς εἰςόδου ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ i. e. ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ εἴρξαντος ἀπὸ τῆς εἰςόδου scil. εἰς τὴν πόλιν. — b) seq. εἰς c. acc. status, ut εἰς τὸν βίον i. e. *initium vitae* i. e. *nativitas, Eintritt ins Leben* Sap. 7, 6.

Εἰςπέμπω, f. ψω (εἰς, πέμπω mitto) *immitto, mitto in locum, hineinschicken* τινί τι scil. εἰς τὴν πόλιν 2 Macc. 13, 20. (Dem. 1251, 26.) —

Εἰςπηδάω, ῶ f. ήσω (εἰς, πηδάω salio) *insilio,* sq. διὰ τῆς — θύρας Hist. Sus. v. 25. (εἰς τὸν πηλόν Xen. An. 1, 5. 8. absol. Hdian. 7, 5. 6.)

Εἰςπλέω, f. πλεύσομαι (εἰς, πλέω) *navi advenio,* διὰ τοῦ — λιμένος 2 Macc. 14, 1. (Dem. 218, ult. Xen. An. 6, 4. 1.) —

Εἰςπορεύομαι, pass. [verbi εἰςπορεύω introduco] c. futuro medii εἰςπορεύσομαι, pf. εἰςπεπόρευμαι (εἰς, πορεύομαι) *intro, ingredior,* seq. εἰς c. acc. loci [vid. εἰς no. V.] 1 Macc. 7, 2. 11, 3. (Cebet. tab. c. 4.) — praefixo οὗ i. e. *in cuius domum* [vid. οὗ sub ὅς, ἥ, ὅ] Sir. 4, 13. quo l. σοφία inducitur persona commoda et bona afferens homini eam colenti. — Alii: ubi incedit homo ὁ κρατῶν αὐτῆς. — sine mentione loci facile quippe e contextu cognoscendi Bar. 6, 17. Jud. 12, 9. Hist. Sus. v. 7. 8. 2 Macc. 4, 22. vid. de h. l. εἰςδέχομαι. — addito διά τινος, ut διὰ — θυρῶν Hist. bel. et drac. v. 21. vel δ. εἰςόδου v. 13. — sq. ἐνώπιόν τινος Tob. 12, 15. vid. ad h. l. sub ἄγγελος notata. — seq. πρός τινα Tob. 7, 11. — Formula notanda: εἰςπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιόν τινος *ingredi et egredi coram aliquo,* in descriptione familiaris alicuius cum aliquo consuetudinis = *versari cum aliquo,* ita Tob. 5, 12. ita בֹּא וְצֵאת Deut. 31, 2. cf. Act. Ap. 1, 21. 9, 28. — in commercii publici significatione 1 Macc. 3, 45. 13, 49. 15, 14. 25.

Εἰςτρέχω, a. 2. εἰςέδραμον (εἰς, τρέχω) *intro curro,* sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 26. (absol. Hdian. 1, 9. 7. Xen. An. 5, 2. 16.) —

Εἰςφέρω, a. 2. εἰςήνεγκον a. 1. εἰςήνεγκα pf. pass. εἰςενήνεγμαι (εἰς, φέρω) *infero* i. e. a) *hineinbringen,* sq. acc. rei et εἰς c. acc. loci vel rei, ut τὸν τράχηλόν μου εἰς τ. κλοιόν τινος trop. *disciplinae alicuius me submitto.* — Sir. 6, 23. Esr. 8, 60. 1 Macc. 4, 49. (Dem. 883, 16. Xen. An. 1, 6. 11.) — b) *eintragen, infero literas publicas* Addit. ad l. Esth. in fine. — c) metaph. *aufstellen,* ubi Lat. *infero, affero,* [ut: causam i. e. rationem Caes. bell. gall. 1, 39. εἰςφ. αἰτίαν Diod. Sic. 1, 39. λόγους 6, 1.] passiv. significatione reflexiva [de qua passivi vi vid. sub ἁγνίζω observata] *infero* vel *affero aliquid a me proficiscens,*

ut χρίσιν ἰουδαϊσμοῦ = *expono* vel *propono meam de Judaismo sententiam*, ita plusqpf. passiv. ἦν εἰςενηνεγμένος 2 Macc. 14, 38. Cf. de hoc perf. et plusqpf. passivi usu *Matth*. §. 493. *Buttm*. §. 123, 4. gr. max. §. 89, 1 et 5. *Rost* §. 114, 2. *Win*. §. 40, 3. coll. §. 39, 5.

Εἴσω et forma rariori ἔσω, adv. *intro*, ut εἰςέρχεσθαι Hist. bel. et drac. v. 19. — sq. genit., ut τῶν θυρωμάτων εἰςβάλλειν 2 Macc. 14, 43. (Eurip. Cycl. v. 483. Xen. Hier. 2, 10.) —

Εἶτα, adv. *tum*, *deinde*, *quo facto* a) de tempore, ita legitur ab initio positum 3 Macc. 6, 15. (Plut. apophth. Mor. 2. p. 19. ed. *Tauchn*. Xen. Mem. 4, 2. 13. 4, 5. 3.) Cf. *Matth*. §. 603. *Passow* sub h. v. — iunct. c. οὕτως, εἶθ᾽ οὕτως *tum hoc modo*, *sic demum* i. e. *deinde quum factum esset* scil. id, quod ante monitum est Sap. 17, 16. 2 Macc. 4, 22. 15, 13. (Aesop. f. 4. Dion. Hal. de comp. verbb. p. 414. ed. *Schäfer*.) Cf. *Herm*. ad Vig. p. 933. *Schäfer* ad Dion. Hal. l. l. — b) de ordine vel in enumeratione [cf. *Matth*. l. l.] 2 Macc. 12, 45. εἶτα ἐμβλέπων coll. v. 43. ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος pro: πρῶτον ὑπὲρ ἀ. δ. εἶτα ἐμβλέπων. — c) in disputatione continuanda [Gedankenfolge] *tum*, *dann*, *sodann* Sap. 14, 22. (Plut. de usu carnium Orat. 2, c. 2. Mor. Vol. 5. p. 516. ed. *Tauchn*.) Cf. *Buttm*. §. 136. *Matth*. l. l. *Passow* l. l.

Ἐκ et sequente vocali ἐξ, praepos., quae, regens genit. et significans: *e*, *ex*, *aus*, exitum indicat i. e. aut exitum ex aliquo loco vel ex aliqua re, quo etiam origo et causa et materies, cui quid desumtum sit et transitus rerum significatur, aut exitum ex aliquo tempore, aut denique modum, qui aliquam rem moderatur ac regit. Cf. *Matth*. §. 574. *Fischer* 3. b. p. 121. *Passow* sub ἐκ. *Herm*. ad Vig. p. 857. 592. *Win*. §. 51. *Schulze* die Parab. v. Verwalt. p. 79. et de Hebr. מִן Simon. Lex. hebr. ed. *Win*. p. 569. *Ewald* p. 598. gr. min. p. 262 sq. Legitur autem in libris apocr. V. T.

I) de *loco* i. e. 1) de *motu* vel *exitu* e loco, in quo vel intra quem fuit aut fuisse cogitatur aliquis vel aliquid, ubi nos: *aus etwas heraus*, *e*, *ex* a) proprie i. e. de motu locali, aa) univ. ita post vv. *eundi*, *veniendi*, *prodeundi*, *congregandi*, *fugiendi*, *saliendi* sq. genit. *loci*, ut ἀναβαίνω Esr. 8, 3. 1 Macc. 16, 1. ἀναζεύγνυμι 2 Macc. 5, 11. 3 Macc. 7, 16. ἀναθάλλω Sir. 46, 12. 49, 10. vid. de his l. ἀναθάλλω. — ἀναλύω 2 Macc. 9, 1. ἀντανακλάω Sap. 17, 19. ἀνυψόω Sir. 46, 20. ἀπαίρω 1 Macc. 12, 28. ἀπέρχομαι Jud. 2, 21. ἀποστρέφω 8, 36. διαφεύγω 1 Macc. 15, 21. Jud. 7, 19. ἐκκύπτω 1 Macc. 4, 19. ἐκπηδάω 2 Macc. 3, 18. ἐκπορεύομαι Jud. 7, 12. 1 Macc. 14, 36. ἐξανίστημι 1 Macc. 11, 69. ἐξέρχομαι Jud. 5, 9. 7, 13. Hist. Sus. v. 5. Esr. 8, 6. 1 Macc. 1, 1. 4. 13. 5, 59. 6, 21. 49. 61. 7, 1. 33. ubi ἐκ τῶν ἁγίων = *e templo*. — 7, 39. 46. 9, 36. 67. 10, 57. 74. ἐπανάγω 2 Macc. 9, 21. ἐπέρχομαι Sap. 17, 14. ἐπιστρέφω Tob. 14, 5. ἐπισυνάγομαι 1 Macc. 5, 15. ἔρχομαι 1 Macc. 10, 67. 15, 15. παραγίνομαι 1 Macc. 5, 14. προέρχομαι 2 Macc. 4, 34. σπεύδω Sap. 4, 14. — σφάλλομαι Sir. 36, 31. ὑποστρέφω Tob. 6, 12. φεύγω 2 Macc. 5, 8. 14, 14. Tob. 1, 18. (Hdian. 1, 15. 2. Xen. h. gr. 1, 1. 35. 5, 1.) Cf. *Matth*. §. 574. *Buttm*. §. 134. *Rost* §. 110. *Fischer* 3. b. p. 120. *Viger*. p. 597. *Win*. §. 51. — οἱ ἐξ αἰγύπτου i. e. *qui e terra aegyptiaca emigrarunt*, ita in circumscriptione populi israelitici Jud. 6, 5. — ipsa substantiva interveniente ἐκ iunguntur c. genit. loci, ut rei vel personae exitus e loco, ut ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐκ προϋφεστῶτος ὕδατος Sap. 19, 7. ἔξοδος ἐκ γαστρὸς μητρός Sir. 40, 1. ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδός Sap. 19, 7. χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος Ibid. — Formulae explicandae ex simplicitate antiquitate vel ex verbositate sub voc. ἄγγελος notata, ut διήγησις, λόγος, ῥῆμα, ψεῦδος ἐκ στόματός τινος Sir. 21, 5. Jud. 5, 5 bis. Esr. 1, 28. 47. συντελέω τι ἐκ τοῦ στόματός μου i. e. *plenam enarrationem alicuius rei edo ex ore meo* = *ich gebe eine vollständige Erzählung von etwas* Jud. 2, 2. εὔχομαι ἐκ στόματός μου i. e. *votum emitto ex ore meo* = *votum suscipio* Esr. 4, 46. — ἐκ προςώπου τινός *e facie alicuius*, ita in constructione praegnanti [de qua vid. sub ἁμαρτάνω observata] post ἀπέρχομαι, ἐξέρχομαι i. e. *exeundo*, *abeundo remoreor e conspectu alicuius* Jud. 2, 5. 13, 4. quo l. ἐκ προςώπου pro: ἐκ π. μου. Vide tamen de h. l. lect. *Apel*, *Augusti*. Ita יָצָא seq. מִפְּנֵי 2 Regg. 5, 27. — Formulae notandae: ἐκβαίνω ἐκ τῆς ὁδοῦ τινος *declino a via*, *qua incessit aliquis* trop. pro: *sentiendi et agendi rationem alicuius relinquo* Jud. 5, 8. ἐκκλίνω ἐκ νόμου θεοῦ *ich trete aus der von dem Gesetze Jehova's vorgeschriebenen Bahn heraus* i. e. *legem Jovae negligo* Bar. 4, 12. μεταβαίνω [transiens ad paganismum] ἐκ τῶν πατρῴων νόμων *leges patrias negligo* 2 Macc. 6, 1. coll. 4, 13. — Locus e brachylogia Graecis et Latinis frequentata [cf. *Win*. §. 66. III.] explicandus Sir. 29, 24. ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν i. e. ζωὴ πονηρά ἐστιν ἡ ζωὴ τοῦ μετοικοῦντος ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. — sq. genit. *personae*, ut ἀποχωρέω ἐξ αὐτῶν i. e. *e coetu eorum* 3 Macc. 2, 33. οἴχομαι ἐξ ἀνθρώπων *e medio hominum discedo* trop. pro: *morior* Sir. praefat. secunda. — sq. genit. nominis gentilitii, ut ἐξ ἰσραήλ, ita post ἐπισυνάγομαι Esr. 5, 50. ἐξέρχομαι trop. pro: *prodeo* = *exorior* 1 Macc. 1, 11. — seq. adverbio loci, ut ἐξ ὄπισθεν αὐτῶν i. e. *e loco post illos sito* 1 Macc. 5, 33. de praepos. iuncta c. adverbio vid. sub ἀπό I. 4. notata. Vide tamen sub ἐξόπισθεν monita. — post vv. *ducendi*, *excitandi*, *iaciendi*, *mittendi*, *portandi*, *ferendi*, *sumendi*, *vocandi*, seq. gen. *loci*, ita post αἰχμαλωτεύω Tob. 1, 2. Addit. ad libr. Esth. 1, 4. 1 Macc. 9, 72. ἀναβράζω Sap. 10, 19. ἀνάγω Esr. 1, 38. 2, 15. ἀπαίρω Jud. 6, 11. ἀποφέρω 2 Macc. 5, 21. ἐγείρω ἐξ ᾅδου Sir. 48, 5. ἐκφέρω Bar. 1, 8. 2, 24. Esr. 6, 18 bis. 26. ἐξάγω Bar. 1, 19. 20. 2, 11. ἐξαποστέλλω Sap. 9, 10. ἐπιλέγω 1 Macc. 16, 4. ἐπισυνάγω 2 Macc. 2, 18. καλέω Jud. 14, 6. κέκτημαι 2 Macc. 7, 11. κομίζω 4 Macc. 3, 14. λαμβάνω Jud. 16, 19. Esr. 4, 44. μεταφέρω Esr. 2, 10. παράγω Esr. 5, 55. παραλαμβάνω Jud. 6, 21. (Diod. Sic. 16, 8. Xen. h. gr. 6, 5. 15. Plat. Lys. p. 207. A.) — seq. gen. *rei*, ut δέχομαι, λαμβάνω ἐκ χειρός τινος Sap. 5, 16. Sir. 50, 12. κομίζω 4 Macc. 3, 14. προαιρέω Jud. 13, 15. ῥίπτω Sap. 5, 22. cf. ad h. l. *Grimm* p. 141. — sq. gen. *pers.*, i. e. vel: *e numero alicuius*, ita post λαμβάνω Jud. 3, 7. vel: *ex terra alicuius* Tob. 13, 5. Esr. 5, 50. — ποιεῖν, ita in construct. praegn. [vid. ἁμαρτάνω] ποιῆσαι ἔκ τινος περί τινος pro: ζητεῖν ἔκ τινος [vid. ζητέω] καὶ ποιῆσαι αὐτῷ περί τινος i. e. *rationem postulare ab aliquo et agere cum eo de aliqua re* Tob. 3, 5. πολλαὶ — ἁμαρτιῶν μου i. e. *multa iudicia tua sunt* [etiam] [de h. l. καί incerto ut videtur vid. *Apel*] *vera eo quod nempe rationem a me postulas et mecum agis de peccatis meis*, coll. v. 4. Aliter *Ilgen* ad h. l. — — post vv. remotionem indicantia, i. e. post vv. *eiiciendi*, *excludendi*, *excutiendi*, *eripiendi*, *liberandi*, *concutiendi*, sq. gen. *loci*, ut ἀποκλείω 1 Macc. 10, 75. ἐκβάλλω 11, 41. 13, 47. 48. ἐκτινάσσω Cant. tr. puer. v. 25. ἐξαιρέω v. 65. ἐξαίρω 1 Macc. 14, 7. 36. ἐξολοθρεύω 3, 8. λυτροῦμαι Sir. 51, 4. 5. Addit. ad libr. Esth. 3, 9. ῥύομαι Addit. ad libr. Esth. v. 65. σαλεύω Sap. 4, 19. Jud. 16, 18. σώζω Cant.

tr. puer. v. 65. — in constr. praegnanti ἐκλείπω i. e. ἐκλείπω καὶ ἀφανίζω sq. gen. loci Bar. 2, 23. — sq. genit. nominis gentilitii, ut Ἰσραήλ, Ἰακώβ positi pro: *terra israelitica*, *terra Jacobitarum*, ita post ἀφανίζω 1 Macc. 9, 73. ἐξαίρω 3, 45. καταπαύω in constr. praegn. pro: καταπαύω καὶ αἴρω 9, 73. συντρίβω 13, 51. — sq. gen. *rei*, ut ἀναμοχλεύω 4 Macc. 10, 5. ἀπολύω Sir. 27, 19. διασώζω 2 Macc. 1, 25. ἐκμελίζω 4 Macc. 10, 8. ἐκφεύγω Sir. 27, 20. ἐξαιρέω Sap. 10, 1. Sir. 29, 12. 51, 12. Bar. 4, 21. 2 Macc. 2, 18. ἐξαλείφω Tob. 4, 19. λυτροῦμαι Sir. 51, 2. 3 bis. 4. 5. ῥύομαι Sap. 10, 9. 13. cf. ad h. l. *Grimm* p. 25. — Addit. ad libr. Esth. 7, 6. 1 Macc. 2, 60. 3 Macc. 2, 12. 32. 5, 8. 4 Macc. 18, 15. σώζω Sap. 14, 4. Tob. 14, 10. 1 Macc. 2, 59. 2 Macc. 1, 11. — κωλύω in constr. praegn. pro: κωλύω καὶ αἴρω 1 Macc. 1, 45. — Ex verbositate sub voc. ἄγγελος notata quum qui adsunt, esse dicantur ἐν προςώπῳ τινός i. e. *in conspectu alicuius*, iidem quum abeunt, exeunt, eiiciuntur, excluduntur, ἐκ προςώπου τινός dicuntur exire, excludi, ita post ἀποκλείω Jud. 13, 1. ἐκβάλλω 5, 16. — — seq. genit. *person.*, vel pro: *ex animo alicuius*, ita ἀνταναιρέω Addit. ad libr. Esth. 6, 4. ἐξαιρέω 1 Macc. 12, 53. — vel: *e potestate alicuius*, ita post ῥύομαι Sap. 10, 15. — vel *e medio alicuius* Sir. 47, 4. quo l., uti, quae 1 Sam. 17, 8 sqq. v. 23—26. 42—44. evomuerat Goliathus in Israelitas convicia longe lateque diffusa sistuntur tamquam persona famam Israelitarum lacerans, ita Goliatho occidendo ἐξᾶραι ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ i. e. *e medio sustulisse* vel *e medio populo eiecisse* dicitur hanc personam imaginariam. — ipsa substant. iunguntur c. ἐκ seq. gen. rei, ut πῦρ ἐκ λίθων i. e. *ignis e lapidibus excussum* 2 Macc. 10, 3. — — bb) ita ponitur, ut proprius accedat ad Lat. *de*, nostratium: *herab von*, ita tum in locis, ubi agitur de personis vel rebus, quae in loco alto aut in superficie rei versantur vel versari putabantur, ita post vv. *descendendi*, *despiciendi*, ut ἅλλομαι Sap. 18, 15. ἔρχομαι Jud. 16, 4. καταβαίνω Tob. 3, 17. Jud. 6, 14. 2 Macc. 2, 10. 3 Macc. 6, 18. καταβιβάζω Bar. 3, 29. κατεῖδον 2, 16. φαίνομαι 2 Macc. 10, 29. — ἡ ἐξ οὐρανοῦ ἐπιφάνεια 2 Macc. 2, 21. (Xen. An. 7, 4. 12. ita cadere seq. ex Cic. de fat. 3, 6. Cic. pro Cluent. 32, 175. cf. *Tursell.* I. l. 2. p. 619.) — tum post vv. *alligandi*, *dependendi*, ubi Lat. *de*, etiam *ex*, „dependentes enim res exire videntur ex re, cum qua cohaerent“ *Hand* ad Turs. l. l., sq. genit. *loci* vel *rei*, ita post ἐκδέω 2 Macc. 15, 35. κρέμαμαι [perf. pass. v. κρεμάννυμι] Jud. 14, 11. 1 Macc. 1, 61. 2 Macc. 6, 10. (Xen. Mem. 3, 10. 13. pendeo Cic. in Ven. 3, 26. 66. dependeo Virg. Aen. 6, 301.) —

b) de *statu*, e quo transfertur aliquis vel ex quo transit, redit aliquis in aliam conditionem, ita sq. gen. nominis statum indicantis post vv. *activae significationis*, ut ἄγω Tob. 14, 10. ἀνορθόω Sir. 11, 12. ἀπολύω 2 Macc. 7, 9. ἐγείρω Sir. 48, 5. ἐξεγείρω 22, 7. λυτροῦμαι 51, 2. ῥύομαι Bar. 6, 36. Tob. 4, 10. 12, 9. Addit. ad libr. Esth. 4, 16. σώζω Sir. 51, 12. Bar. 6, 49 bis. — post vv. *passiva*, ut ἁγιάζομαι Jud. 4, 3. ἐξεγείρομαι Esr. 8, 73. μεθίσταμαι 3 Macc. 6, 12. — post vv. *neutra*, ut ἀναβαίνω Jud. 5, 19. Esr. 5, 7. ἀποτρέχω Tob. 14, 3. παραγίνομαι Esr. 5, 56. 8, 65. (Eurip. fragm. Hippol. p. 190. Lys. adv. Ergocl. init. — ita *ex* Tacit. Ann. 1, 74. ex pauperibus divites, ex contemtis metuendi.) Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 404. — his adde formulam: ἐκ χειρός τινος, *e manu alicuius* ita positam, ut sit = *e potestate alicuius*, ita post διαφεύγω 1 Macc. 9, 46. ἐξαιρέω Sir. 4, 9. [51, 12. vid. de h. l. *Apel*, *Augusti*, *Bretschn.*] Bar. 4, 18. 21. Jud. 16, 3. 1 Macc. 5, 12. λυτροῦμαι Sir. 51, 3. ῥύομαι Sap. 2, 18. Addit. ad libr. Esth. 4, 16. σώζω Sir. 51, 8. Cant. tr. puer. v. 65. — in construct. praegn. ἀντιλαμβάνομαί τινος pro: ἀ. τινος καὶ σώζω αὐτὸ ἐκ χ. τ. *firmiter teneo aliquid vindicando illud e potestate alicuius* i. e. *tueor aliquid adversus aliquem* 1 Macc. 2, 48 bis.

c) de *ratione totius ad partem*, sq. gen. nominis *totum* aliquid [i. e. numerum, genus, multitudinem, copiam], e quo est vel cuius pars est persona aut res aliqua. Cf. de ἐκ c. genit. eandem apud Graecos, ut et 1 Macc. 11, 23. vim habente c. genit. simplici eoque partitivo sub ἀπό no. I. 3. b. notata. — Ita aa) seq. gen., *nominis collectivi* [ut ἀγέλη, αἰχμαλωσία, βασιλεία, γένος, δύναμις, ἡλικία, λαός, παρεμβολή, σάρξ, τάξις], ita post εἰμί Esr. 2, 5. εἴ τις — αὐτοῦ i. e. *quicunque vestrum est ex populo eius* scil. Jovae i. e. *wer von euch dem Volke Jehova's angehört.* Addit. ad libr. Esth. 1, 4. (Xen. Mem. 3, 6. 17.) — post παράγω 4 Macc. 5, 3. — Hinc οἱ ἐκ τινος = οἱ ὄντες ἐ. τ. *qui sunt e numero alicuius*, ita οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, appellantur ita Judaei ex exilio in patriam reversi Esr. 2, 15. 5, 67. 6, 28. 7, 6. 10. vid. ad h. l. sub voc. αἰχμαλωσία monita. — 7, 13. 9, 3. 15. οἱ ἐκ τῆς βασιλείας *qui pertinent ad regnum* i. e. *regni incolae* 2 Macc. 11, 23. οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων 3 Macc. 7, 10. οἱ ἐκ τοῦ λαοῦ, *die Leute aus dem Volke*, ex oppos. τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν Esr. 1, 13. 5, 46. Jud. 11, 13. — οἱ ἐκ τοῦ ἔθνους *die aus dem Volke* scil. Israel, ex oppos. vel: τῶν ἀλλογενῶν = *das Volk*, *nicht fremder Einfluss*, *nicht auswärtige Gewalt* ἀνέδειξεν τὸν ἰσχύοντα βασιλέα Esr. 1, 34. vel ex opp. gentilium 1 Macc. 3, 11. vel ex opp. τῶν ἱερέων 3 Macc. 1, 11. (ὁ ἐκ τῶν δημοτῶν Xen. Cyr. 8, 3. 5.) Cf. *Matth.* §. 574. *Fischer* 3. b. p. 123. — τὰ ἐκ τοῦ νόμου — ἐκ τῶν ἐντολῶν Esr. 8, 7. — — post vv. *constituendi*, *eligendi*, ut ἀναδείκνυμι Hist. Sus. v. 5. ἐκλέγω Sir. 45, 4. — post vv. *occidendi*, addita multitudinis occisorum mentione nunc definita, ita πίπτω Jud. 7, 11. nunc minus definita eaque facta per praepos. εἰς c. accus. pers. [vid. εἰς III. 3. b. dd.], ita πίπτω 1 Macc. 4, 34. 5, 60. ἀναιρέω 2 Macc. 15, 22. — post cuiuscunque generis verba, praecedente nunc ἄλλος 4 Macc. 8, 2. nunc εἷς Tob. 2, 3. nunc τὶς, *quidam* Tob. 1, 17. nunc ἀνὴρ εἷς Jud. 7, 12. nunc nomine proprio, ut ῥόδοκος 2 Macc. 13, 21. nunc participio, ante se habente articulum, ut οἱ βουλόμενοι ἐκ τοῦ ἔθνους — συμπορεύεσθαι Esr. 8, 10. vid. ad h. l. sub αἱρετίζω observata. (ita *unus ex* amicis meis Cic. ad famil. 13, 3. 1. cf. *Tursell.* l. l. p. 624.) — — bb) seq. genit. *pluralis* α) nominum vel posteritatem alicuius [ut ἐκ τῶν υἱῶν τινος], vel ministrorum sacrorum genus [ut ἐκ τῶν ἱερέων, ἐκ τῶν λευιτῶν, ἐκ τῶν ἱεροψαλτῶν, ἐκ τῶν θυρωρῶν, ἐκ τῶν ἱεροδούλων], vel populorum aut proavorum multitudinem indicantium. Ita post vv. ἄγω, ἀναβαίνω, ἔρχομαι, εὑρίσκω secum habentia nunc nominat., aut accusat. substantivi Esr. 5, 63. 8, 49. — nunc nomen propr. Esr. 5, 38. coll. v. 36. cf. ad h. l. ἐμποιέω. — 8, 29 ter. v. 30. 31 bis. 33—40. 42. coll. v. 28. — v. 48. coll. v. 47. — 9, 19. 21. 22. 26—35. — v. 23. 24. 25. Addit. ad libr. Esth. 4, 6 bis. — β) pronominis αὐτός ἐξ αὐτῶν *ex illorum*, de quibus agitur, *numero* i. e. *ex illis* vel *illorum*. Ita post εἰμί, ut οἱ ἄρχοντες ἔστωσαν ἐξ αὐτῶν 1 Macc. 10, 37. — Jud. 11, 18. quo l. οὐκ ἔστιν ὅς — ἐξ αὐτῶν ponitur pro: οὐκ ἔστιν ἐξ αὐτῶν τις, ὅς. Cf. de h. l. traiectione *Win.* §. 65. 3. b. p. 635. — post καταλαμβάνω 1 Macc. 9, 16. στέλλομαι 3 Macc. 4, 11. συλλαμβάνω 1 Macc. 7, 16. — πίπτω 1 Macc. 8, 10. 9, 17. 16, 8. addita multitudinis caesorum mentione minus

definita per praepos. εἰς [vid. supra monita] facta 1 Macc. 4, 15. 5, 22. 34. 11, 74. 16, 10. — praecedentibus vel sequentibus nunc ἀνήρ εἰς Jud. 10, 19. nunc πᾶς ἀνὴρ πολεμιστής 15, 3. nunc εἰς Sir. 35, 2. Tob. 12, 15. nunc οὐδείς 1 Macc. 5, 54. 4 Macc. 14, 4. nunc οὐδὲ εἰς 1 Macc. 7, 46. nunc πολύς 1 Macc. 5, 26. 9, 69. 4 Macc. 3, 7. nunc τίς 3 Macc. 2, 30. (ita *ex* Liv. 41, 23. 7. aliquorum ex nobis animi. Cic. Parad. 7, 1. mihi — unus ex fortunatis hominibus — unus ex summis viris videbatur. Cf. Tursell. l. l. p. 623 sq.) — γ) pronominis ἡμεῖς Jud. 8, 18. οὐδέ ἐστιν — οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ ἡμῶν pro: οὔτε πόλις ἐκ τῶν πόλεων ἡμῶν. — — δ) ita ponitur genit. *totius*, ad cuius partem pertinet id, quod facere aliquis dicitur, ut respondeat Lat. *quidam* seq. genit. partitivo vel *quidam ex*, *quidam de* [cf. Tursell. l. l. p. 624.], nostrates: *einer aus*, *einer von*, *etwas von*, *einige aus*, *einige von*. [Frequentissimum esse in talibus apud Graecos genitivum simplicem, partitivi nomen habentem docent Grammatici sub ἀπό no. I. 3. a. excitati.] Ita seq. gen. *nominis opes* vel privatas alicuius vel publicas *indicantis*, post vv. *dandi*, *largiendi*, *sumendi*, *distribuendi*, ut δίδωμι ἐκ τοῦ ἄρτου μου, ἐκ τῶν ἱματίων μου Tob. 4, 16. ἐκ τοῦ οἴκου — τοῦ βασιλέως Esr. 6, 25. ἐκ τῶν βασιλικῶν 1, 7. coll. 8, 18. 1 Macc. 10, 44. 45. κομίζομαι 3 Macc. 7, 22. λαμβάνω Jud. 2, 18. coll. v. 17. Esr. 6, 32. ποιέω ἐλεημοσύνην Tob. 4, 7. 8. τυγχάνω 3 Macc. 3, 28. χορηγέω Jud. 12, 2. 2 Macc. 3, 3. 9, 16. (λαμβάνω Plut. vit. Cimon. c. 5.) — post vv. *edendi* [vid. ἀπό I. 3. a. bb.], ut ἐσθίω Sir. 11, 17. Tob. 1, 10. Jud. 12, 2. — — seq. genit. *pluralis* nunc personarum nunc rerum, ita post varii generis vv., ut ἁγιάζω Sir. 36, 12. ἀποστέλλω Jud. 7, 18. γηράσκω Sir. 8, 6. ἐκπορεύομαι 1 Macc. 3, 45. οὐκ ἦν εἰςπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐκ τῶν γεννημάτων αὐτῆς *non erat natorum suorum aliquis*, *qui* — egrederetur. Cf. de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος observata. — ἐξέρχομαι 1 Macc. 6, 21. ἐπιλέγω Jud. 10, 17. εὐλογέω Sir. 36, 12. εὔχομαι Esr. 5, 44. καθίστημι 1 Macc. 10, 37. λαμβάνω Jud. 3, 7. ξηραίνω Sir. 10, 17. συναναβαίνω Esr. 8, 5. τίθημι Sir. 36, 9. — Formulae notandae: ποιεῖν τινὶ χόρον ἐκ τινῶν *chorum facere alicui* [= *in honorem alicuius*] *ex multitudine quorundam* Jud. 15, 12. quo l. ἐξ αὐτῶν = *ex multitudine mulierum*. — ἐκπληροῦν τὸν φόρον ἐκ τῆς τῶν Ἰουδαίων αἰχμαλωσίας pro: ἐκ τῶν χρημάτων τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας Ἰουδαίων i. e. *explere tributum ex opibus Judaeorum captivorum* 2 Macc. 8, 10. —

d) de *materia*, e qua conficitur aliquid, ubi Lat. *e*, *ex*, nos: *aus*, *von*. Ita post vv. *efficiendi*, *aedificandi*, *fingendi*, *gignendi*, *complanandi*, *sacrificandi*, *libandi*, sq. gen. *materiae*, ita post ἀναπλάσσω Sap. 15, 7. γεννάω v. 8. εἰμί Jud. 10, 21. θυσιάζω et θυσίαν προσάγω Sir. 31, 18. 20. κτίζω Sir. 17, 1. 36, 10. 38, 4. — ὅσα ἐκ γῆς scil. ἔκτισται 41, 10. λαμβάνω Sap. 15, 8. οἰκοδομέω Jud. 1, 2. 1 Macc. 10, 11. ὁμαλίζω Sir. 21, 10. πλάσσω Sap. 15, 8. ποιέω 2 Macc. 7, 28. σπένδω Sir. 50, 15. (Hdian. 8, 4. 27. Diod. Sic. 1, 20 et 43. Xen. Conv. 8, 6.) Cf. de Graecorum ποιεῖν τινος et ἔκ τινος *Matth.* §. 374, b. not. §. 574. *Rost* §. 106, 6. *Fischer* 3. a. p. 374. *Win.* §. 51.

2) de *motu* vel *exitu* personarum aut rerum, quae in aliquo loco versatae ad alium locum agendo se vertunt, ubi nos: *von* wo *aus*, *aus*, Lat. *e*, *ex*, a) univ., seq. gen. *loci*, ita post vv. quibus *fieri* vel *evenire* dicitur aliquid. ἐξ ὕψους Sir 16, 15. ἐξ οὐρανοῦ 3 Macc. 3, 34. Cf. tamen de h. l. lectione *Augusti* et *Apel*. — ἐκ βαβυλῶνος Hist. Sus. v. 5. ἐξ ἑκατέρου μέρους 2 Macc. 3, 26. ἐκ τῶν ἔμπροσθεν *a parte anteriori* 1 Macc. 13, 27. (ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν Xen. Cyr. 2, 2. 6.) ἐκ τῶν ὄπισθεν 1 Macc. 9, 16. 13, 27. — praefigitur adverbiis [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 46 sq. *Matth.* §. 596, 6. *Win.* §. 54, not. 1. *Passow* sub ἐκ no. 6.] ita ἐξ ὄπισθέν τινος *e tergo alicuius* 1 Macc. 5, 33. — ita pro מֵאַחֲרֵי 1 Sam. 12, 20. ἐκ πέραν τινός 1 Macc. 5, 37. — — b) de *directione unde* i. e. de loco, in quem incidimus profecti ab hac vel illa personae aut rei parte, ubi pro Graecorum, exitus notionem tenentium, ἐκ Latini *a*, *ab* [cf. Tursellin. 1. p. 8. 90. 93. ed. *Hand.*], nos vicinitatis notionem sequentes: *an*, *zu*, ita ἐκ δεξιῶν τινος Sir. 12, 12. Tob. 1, 2. Esr. 9, 93. ἐξ εὐωνύμων Esr. 9, 44. ἐξ ἐναντίας Sir. 37, 9. 1 Macc. 4, 34. τεῖχος — ἐκ τοῦ ἀπηλιώτου *murus positus ad torrentem*, *si a plaga orientali profectus fueris* i. e. *positus prope torrentem versus orientem* 1 Macc. 12, 37. ἔπεσον — πολλοὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ τούτων *ab hac et ab illa parte* i. e. *ab utraque parte* 1 Macc. 9, 17. ἐξ ἑκατέρου μέρους 2 Macc. 3, 26. (Polyb. 5, 7. 11. Xen. Cyr. 8, 5. 15. An. 4, 8. 2.) Cf. *Matth.* §. 574. *Fischer* l. l. p. 121. *Win.* §. 51. — De loco Tob. 1, 22. vid. infra sub no. V. in fine notata. —

II) de *tempore* i. e. 1) de termino temporis, ex quo locum habet vel est aliquid, ubi Lat. *e*, *ex* [cf. Tursell. l. l. 2. p. 645.], *inde a*, nos: *seit*, *von* der Zeit *an*, *von*. Ita seq. gen. nominis *temporis*, ut ἐξ αἰῶνος Sir. 1, 4. Esr. 2, 23. 26. ἐξ ἀρχῆς Sir. 15, 14. 39, 32. ἐξ ὄρθρου Esr. 9, 41. — ita pro מִן 1 Regg. 18, 12. — (Hdian. 3, 5. 6. Xen. h. gr. 6, 1. 4.) Cf. *Matth.* §. 574. *Vig.* p. 598. *Fischer* 3. b. p. 121. *Passow* sub ἐκ. *Win.* §. 51. coll. *Ewald* p. 601. gr. min. p. 263. — sq. gen. *rei gestae* vel *conditionis*, ut ἐκ γενετῆς μου Addit. ad libr. Esth. 4, 5. ἐκ νεότητος Sir. 7, 23. addito αὐτοῦ, μοῦ, σοῦ Sap. 8, 2. Sir. 6, 17. 1 Macc. 2, 66. — ἐξ ἄνθους περκάζει σταφυλή *a flore* [i. e. *postquam floruit*] *nigrescit uva* Sir. 51, 15. (Xen. Cyr. 1, 4. 28.) — ἐκ παιδός *a puero*, *inde a prima pueritia* 2 Macc. 15, 12. (Xen. Cyr. 1, 5. 7. 2, 3. 10.) — formula ad Hebraeorum loquendi consuetudinem conformata: ἐκ μήτρας *inde ab utero matris* pro: *a natalibus inde* Sir. 50, 22. — ita ἀπὸ μήτρας pro: מֵרֶחֶם Ps. 57, 3. — ponitur praepos. ἐκ c. nom. suo media inter artic. et subst., ut, ex quonam tempore extiterit vel locum habuerit aliquid, indicetur, ita ἡ ἐξ ἀρχῆς κληρονομία vel φιλία vel συμμαχία Addit. ad libr. Esth. 3, 8. 1 Macc. 15, 17. 2 Macc. 6, 21. 23. — iunct. c. adiect. vel pronom. facit periphrasin adverbii temporis [Diod. Sic. 15, 43. Xen. Mem. 2, 9. 8. An. 1, 10. 11.], ut ἐκ δευτέρου *iterum* 1 Macc. 9, 1. ἐξ ὑστέρου *postea*, *zuletzt* Bar. 6, 72. Cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 55. 1. c. coll. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub ἐκ. — seq. adverbio, ut ἐκ πρωΐθεν 1 Macc. 10, 80. Vid. supra sub I. 2. a. monita. — — 2) de serie multorum dierum, ita in formula ἡμέραν ἐξ ἡμέρας *diem ex die*, *diem de die*, *einen Tag nach dem andern* Sir. 5, 7. (Eur. Rhes. v. 445. Stob. Sermon. 34. p. 241. coll. Theocrit. Idyll. 18, 35. et Cic. ad Attic. 7, 26. diem *ex* die exspectabam.) —

III) de *origine* [Abkunft, Ursprung, Ableitung], ubi Lat. *e*, *ex* [cf. Tursellin. 2. p. 635.] vel *a*, *auctore*, nostrates: *aus*, *von*. Cf. *Schulz* die Parab. v. Verwalt. p. 79. *Win.* §. 51. p. 434. 437. 440. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 333. —

1) de *natalibus* alicuius a) univ., seq. genit. *staminum* vel *seminis*, ex quo natus est aliquis, ut ἐκ σπέρματος ἀνδρός Sap. 7, 2. Sir. 47, 33.

Tob. 1, 1. ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων 4 Macc. 12, 13. — sq. genit. nominis concubitum indicantis, ut ἐκ κοίτης Sap. 3, 16. ἐξ ὕπνου ἀνόμου 4, 6. — seq. genit. patris, proavi, matris, utriusque parentis Sir. 23, 22. 23. 45, 1. 1 Macc. 1, 10. — Tob. 1, 9. 6, 17. 10, 12. Esr. 4, 16. — Tob. 8, 6. — sq. gen. nominis genus, familiam, populares, posteros, populum, unde oriundus est aliquis, indicantis, ut ἐκ τῶν ἀδελφῶν τινος Tob. 4, 12. 13. Esr. 8, 54. ἐκ τῆς γενεᾶς 5, 5. ἐκ γένους vel ἐκ τοῦ γένους τινός 1 Macc. 12, 21. Tob. 6, 11. 15. ἐκ τῶν ἐϑνῶν Esr. 8, 92. ἐκ τοῦ ἰσραήλ vel ἐξ ἰσραήλ Esr. 5, 37. 8, 27. 1 Macc. 7, 5. 10, 61. — 1, 30. ἐκ τοῦ οἴκου τινός Esr. 5, 5. ἐκ πατριᾶς Tob. 5, 10. ἐκ ῥίζης καλῆς Tob. 5, 13. ἐκ τοῦ σπέρματός τινος Tob. 1, 9. 1 Macc. 5, 62. 7, 14. ἐκ τῶν υἱῶν τινος Tob. 7, 3. Esr. 9, 26. ἐκ φυλῆς vel ἐκ τῆς φυλῆς τινος Sir. 45, 6. 25. Tob. 5, 10. Addit. ad libr. Esth. 1, 2. — Tob. 1, 1. 4, 12. Jud. 6, 15. 2 Macc. 3, 4. — praeced. artic., ut οἱ ἐκ τοῦ γένους μου Tob. 1, 10. Esr. 8, 93. 9, 37. — sq. genit. loci, terrae, urbis, unde oriundus est aliquis, ita praeced. artic., ut οἱ ἐκ βαιϑλωμῶν Esr. 5, 17. οἱ ἐκ τῆς ἑλλάδος 1 Macc. 8, 9. — Esr. 5, 7. 1 Macc. 6, 49. 9, 63. 11, 20. Esr. 5, 18 ter. 19 bis. 20. 21 bis. — — b) de personis successionis lege sese sequentes, ita Sir. 45, 25. κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου scil. ἔστω *hereditas regis* [i. e. *dignitas regia hereditatis iure acquisita* vel *obtinenda*] *pertineat ad filium ex filio solummodo natum* i. e. *filium regis sequatur filius.* (ita *ex* Lucret. 4, 822. fit, ut — alia ex alia facies aetasque sequatur.) —

2) de *rerum originibus* vel *ortu*, seq. gen. *personae*, ita post ἄρχω Sir. 47, 21. γίνομαι 2 Macc. 14, 22. δίδωμι Sir. 47, 22. ἐξέρχομαι Hist. Sus. v. 5. — ponitur ἐκ c. nom. suo inter artic. et subst., ut ἡ ἐξ αὐτῶν εὔνοια 1 Macc. 11, 33. — 2 Macc. 6, 21. 26. in quibus si ἐκ c. gen. periφράζειν videtur simplicem genit. vid. quae habet *Win.* §. 30, not. 5. — seq. gen. *loci*, unde ortum habet aliquid, ut λίϑος ἐκ σουφείρ Tob. 13, 17. ἀντίληψις ἐξ οὐρανοῦ 3 Macc. 5, 50. ἐξ οὐρ. — ἡ ἰσχύς scil. γίνεται 1 Macc. 3, 19. — post subst. et ante et post se habens artic., ut ὁ καπνὸς ὁ ἐκ τῆς οἰκίας *fumus isque ortum habens e domo* Bar. 6, 21. ponitur ἐκ c. casu suo inter artic. et subst., ut ὁ ἐκ τῆς οἰκίας κονιορτός Bar. 6, 13. — 3 Macc. 4, 21. 1 Macc. 12, 15. 16, 3. 2 Macc. 9, 4. — metonym. *nexus ex aliqua re, pertinens* ad aliquid, ut δόκος ὁ ἐκ τῆς οἰκίας Bar. 6, 20. — sq. gen. *rei*, ita post ἀναζέω 2 Macc. 9, 9. γίνομαι 12, 22. Esr. 4, 16. εἰμί 3 Macc. 1, 28. ἐκπορεύομαι Sir. 28, 12. — ponitur ἐκ c. casu suo inter artic. et subst., ut ἡ ἐξ αὐτῆς [scil. τῆς σοφίας] φέγγος Sap. 7, 10. — v. 14. 13, 13. 3 Macc. 4, 5. 4 Macc. 1, 33. 14, 14. —

3) de *fonte* i. e. de rebus et personis, e quibus tanquam e fonte est repetendum aliquid, ita a) de fonte victus, lucri, commodi, ut πορίζειν ἐκ κακοῦ Sap. 15, 12. συμβολοκοπεῖν ἐκ δανεισμοῦ Sir. 18, 32. (ita *ex*, ut vivitur ex rapto Ovid. Metam. 1, 144. de lucro vivere Cic. ad famil. 1, 9. 17.) — b) de fonte institutionis, adhortationis, post παραμυϑέομαι 2 Macc. 15, 9. — c) de rebus, e quibus cognoscitur, coniicitur aliquid [ita μανϑάνω Xen. An. 7, 7. 43.], ubi Lat. *e*, *ex*, nostrates: *aus*, etiam *an*, ita post οἶδα Sap. 13, 1. εἰκάζω 19, 16. ϑεωρέω 13, 5. παραδίδωμι Addit. ad libr. Esth. 6, 7. quo l. construe: ἔξεστι δὲ, ὑμᾶς ἐκζητοῦντας σκοπεῖν οὐ τοσοῦτον [i. e. *non tam*], ὡς παρεδώκαμεν [scil. ὑμῖν] ἐκ τῶν παλαιοτέρων ἱστοριῶν, ὅσα [i. e. *quam ea, quae*] ἐστὶ συντετελεσμένα παρὰ πόδας ἀνοσίως τῇ τῶν ἀναξία δυναστευόντων λοιμότητι καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα *decet autem vos scrutantes non tam considerare ea, quae ex historiis antiquioribus docuimus* vos, *quam* ea, *quae nunc perpetrata sunt peste* [i. e. *pestifera mente*] *hominum indigno modo dominantium et animum advertere ad ea, quae secuta sunt.* — — d) cum *modi*, quo fit aliquid, cogitatione simul fontis notio animo obversatur, ubi Lat. nunc ablat. simplici nunc *e*, *ex*, nostrates: *aus* [hervorgehend aus], *von* [getrieben von], *mit* [unter Begleitung] cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 55, 1, c. — Ita in formulis ὑμνεῖν ἐξ ἑνὸς στόματος Cantic. tr. puer. v. 27. βοᾶν ἐκ πάσης δυνάμεως Jud. 4, 15. εἰπεῖν, προνοεῖν, καϑιεροῦν ἐξ ὅλης — καρδίας Sap. 8, 21. 4 Macc. 7, 18. 13, 13. κράζειν ἐξ ἰσχύος. Addit. ad libr. Esth. 3, 11. συμμαχεῖν ἐκ ψυχῆς 1 Macc. 8, 27. (Hom Iliad. 9, 486. Xen. An. 7, 7. 43. amare ex animo Cic. ad Quint. fratr. 1, 1. 5.) — — e) de origine et *causa* i. e. interveniente praepos. ἐκ cum causae notione simul originis et fontis imago ad animum revocatur. „Nihil enim ex hac voce discimus, nisi causam et originem esse *in aliquo;* quatenus aliquis rei auctor sit, nisi vel res vel contexta oratio docuerit, ignoramus. Quod praeverbia ὑπό, ἀπό, παρά, διά aperiunt, tum a Graecis collocari solita, quum rem *definire* volunt", ita *Fritzsche* ep. Paul. ad Rom. I. p. 332. Similiter *Wunder* ad Sophocl. Philoct. v. 60. „Graeci, inquiens, pro Lat. ablativo instrumenti ponere solent ἐκ, ut, qua ex re vis aut facultas agendi proficiscatur, indicent." Cf. *Matth.* §. 574. §. 396, not. 2. *Herm.* ad Vig. p. 857. *Tursellin.* I. l. p. 635. 641 sq. Habent Lat. in talibus *e*, *ex* et pro contextus ratione praeter ablat. simplicem praepositt. *a*, *per*, *propter*, nostrates: *aus*, *von*, *wegen*, *durch*, *auf Antrieb*, *auf Anlass*, *in Folge*, seq. gen. *rei*, ita post varii generis verba, ut ἀγαπητῶς ἔχω Sir. praef. secunda. ἀφίστημι Sir. 47, 23. γλυκαίνω v. 9. δίδωμι εὐλογίαν 50, 20. ζητέω Jud. 8, 21. quo l. ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν = ἐκ τῶν λόγων τοῦ στόματος ἡμῶν i. e. *auf Anlass der Aeusserungen unsres Mundes* [coll. v. 11. 7, 30.] *propter verba, quibus usi sumus* scil. tradituros nos esse urbem, nisi intra dies quinque auxilio venerit Jehova. — πατάσσω Jud. 9, 10. πειράζω Sir. 13, 12. (Diod. Sic. 16, 8. Xen. Mem. 1, 2. 31.) — post vv. passiva et neutra, ut ἀγαπῶμαι Sir. 7, 35. ἀναιροῦμαι 4 Macc. 4, 13. ἀνακαίομαι Sir. 9, 8. εὐφραίνομαι 51, 11. ῥίπτομαι Sap. 5, 22. — ἡ — δόξα — ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ scil. γίνεται Sir. 3, 11. (Ael. V. H. 1, 3. Lucian. dial. mort. 27, 9. Dion. Hal. de comp. verb. p. 295 sq. Dem. 343, 6. Soph. Phil. v. 94.) Cf. *Matth.* §. 574. *Rost* §. 111, 3. *Buttm.* §. 131, 3. *Herm.* ad Vig. p. 857. coll. *Fritzsche* l. l. *Win.* §. 51. — ἐξ ἧς i. e. *propterea* 4 Macc. 1, 19. — — f) de *pretio*, e cuius solutione prodit rei alicuius possessio, ubi Lat. ablat. simplici, nostrates praeposs. *um*, *für* utuntur, ita post ἀγοράζω Bar. 6, 25. (Palaeph. f. 46.) —

IV) de *modo* et *ratione* i. e. de rebus, e quibus depromtam habemus alicuius rei agendae vel iudicandae aut aestimandae rationem [Maassstab], ubi Lat. *e*, *ex* [*Tursell.* 2. p. 651.], etiam *secundum*, nos: *aus*, *nach*, *gemäss* a) seq. gen. *rei*, ita post formulas: ἄγειν κώμους Sap. 14, 23. vid. de h. l. lect. et interpretatione *Grimm* p. 316. coll. *Augusti*, *Apel.* — ἐπισκοπή ἐστι Sap. 2, 20. post ποιεῖν 1 Macc. 8, 30. συνιστάναι τινά τι Hist. Sus. v. 61. quo l. ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ pro: ἐκ τῶν λόγων τοῦ στ. αὐτοῦ (Ael. V. H. 1, 3. Xen. Cyr. 2, 2. 21. An. 4, 2. 23. 6, 4. 9. *e communi consensu* Caes. bell. gall. 1, 30.) Cf. *Fischer* 3. b. p. 122. *Matth.* §. 574. *Win.* §. 51. — ita ut faciat periphrasin adverbii [cf. *Fischer* l. l. p. 124. *Win.* §. 55, 1. c. *Passow* sub ἐκ], ut ἐκ πλήϑους = *abunde* Esr. 8, 20. ἐξ ὀνόματος = *no-*

mine, mit Namen 3 Macc. 4, 14. ἐκ μεταβολῆς 3 Macc. 5, 40. ἐκ μύσους Sap. 12, 6. vid. tamen sub ἔκμυσος notata. — (Polyb. 2, 46. Hdot. 1, 191. Xen. An. 6, 4. 7. Thuc. 3, 43. et 92.) — b) seq. gen. *person.*, ἔκ τινος *secundum aliquem* i. e. vel: *ex sententia alicuius* Sir. 10, 7. ἐξ ἀμφοτέρων [scil. κυρίου καὶ ἀνθρώπων] πλημμελήσει scil. ἡ ὑπερηφάνεια *secundum utriusque sententiam peccatum committet insolentia.* (cf. nostratium: wenn mir's nachginge.) — vel: *secundum numerum alicuius* Esr. 7, 8. vid. tamen de h. l. lect. *Apel, Augusti.* — vel pro: ἐκ τῶν τινος i. e. *secundum res* vel *conditionem*, *desideria alicuius* Sir. 34, 15. νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ. Cf. de hac brachylogia, qua, maxime in comparationibus, id, quod una res sibi habet proprium, non cum eo, quod altera habet, sed cum universa hac altera re vel persona contenditur „*ein Partiales ist nicht wieder mit dem entsprechenden Partialen, sondern mit dem Ganzen verglichen*“ *Win.* §. 36, 4. §. 66. III. 9. *Fritzsche* Coniectan. p. 1 sq. *Id.* Evang. Marc. p. 147. *Schäfer* Melet. p. 57. 127. *Rost* §. 109, 5. not. 6. *Matth.* §. 453. not. 1. *Herm.* ad Vig. p. 717. Lamb. Bos. p. 3. ed. *Schäfer.* —

V) per attractionem vel ex breviloquentia sub εἰς no. IV. notata, qua, qui versatur *in loco* ex Graecorum loquendi consuetudine cogitatur vel sistitur simul ut exiens vel egressus *e loco* [cf. *Win.* §. 63, 6. *Herm.* ad Vig. p. 891. 893. *Bornem.* ad Xen. An. p. 18, 621. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 501.] ἐκ c. genit. ponitur, ubi, si nostratium, mansionem magis, quam motus notionem tenentium, loquendi consuetudinem spectaveris, exspectari poterat ἐν c. dativo. Ita post vv. *veniendi*, *mittendi*, ut ἀναβαίνω 1 Macc. 6, 48. οἱ δὲ ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀνέβαινον pro: οἱ δὲ ἐν τῇ παρεμβολῇ — ἀνέβαινον ἐξ αὐτῆς. — εἰςπηδάω Hist. Sus. v. 26. ὡς — εἰςεπήδησαν pro: ὡς ἤκουσαν — οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰςεπήδησαν ἐξ αὐτῆς. — ἐκπορεύομαι 3 Macc. 4, 12. ἐξέρχομαι 1 Macc. 10, 86. παραγίνομαι Esr. 9, 12. Jud. 15, 5. ἀποστέλλω 1 Macc. 13, 21. οἱ δὲ — ἀπέστελλον pro: οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ἀπέστελλον. ἐξ αὐτῆς. — ἐκβάλλω 1 Macc. 11, 41. quo l. ex abundanti verbis ἐκ τῆς ἄκρας additur ἐξ Ἱερουσαλήμ. — copulatur c. varii generis verbis ubi agitur de re extra domicilium alicuius peragenda, ita in formula οἱ ἐκ τῆς ἄκρας ubi nos: *die Leute* oder *die Mannschaften aus der Burg* 1 Macc. 6, 18. 10, 7. 9. 13, 49. 2 Macc. 15, 31. (Xen. Mem. 3, 5. 10. Thuc. 2, 80.) — οἱ ἐκ τῆς πόλεως *die Leute aus der Stadt*, qui alias nuncupantur οἱ ἐν τῇ πόλει 1 Macc. 5, 47. 6, 3. 10, 76. 11, 45. 46. 61. — His adde formulam καθίστημί τινα ἐκ δευτέρας i. e. *constituo aliquem e loco secundo conspiciendum* i. e. *volo esse aliquem secundo post me loco* Tob. 1, 22. ἐμπιστεύω Sir. 38, 31.

VI) in compositione pertinet 1) ad *remotionem e loco*, ubi Lat. *e*, ex, ut ἐκβαίνω, ἐκβάλλω, ἐκζητέω, ἐκκλίνω, ἐξέρχομαι. — 2) ad *continuationem*, ut ἐκτρέφω, ἐκτείνω, ἐκτενής. Cf. *Vig.* p. 602. — 3) ad *vim verbi* simplicis *augendam*, ut ἐκδαπανάω, ἐκδιηγέομαι, ἔκδηλος, ἐξετάζω, alia plura. Cf. *Vig.* l. l. *Passow* l. l. *Valken.* diatribe p. 304. ed. Lips.

Ἕκαστος, η, ον (ductum, ut videtur, ab adverb. ἑκάς, procul, fern, getrennt, für sich; unde comparat. ἑκάτερος, superlat. ἕκαστος cf. *Buttm.* §. 72, a. 4. gram. max. §. 78. *Matth.* §. 132. *Passow* sub h. v.) *quisque, singuli, jeder, ein Jeder.* Legitur hoc vocab. I) singulari numero 1) iunctum c. subst., ut ἕκαστον ἔθνος Esr. 9, 13. ἕκαστος ἐλέφας 1 Macc. 6, 35. ἕ. θηρίον Ibid. v. 37 bis. 11, 3. Esr. 1, 16. 7, 9. ἑκάστης ἡμέρας Tob. 10, 1. Hist. bel. et drac. v. 3. — auget vim vocabulorum distribuentium, ut καθ' ἑκάστην ἡμέραν Hist. bel. et drac. v. 46. (Xen. Mem. 4, 2. 12.) — 2) iunct. c. ἑκάτερος· ἑκάτερος ἕκαστος *Jeder von beiden* = ἑκάτερος sed fortius Sap. 15, 7. quo l. si leguntur tres genitivi cf. quae habet de talibus *Win.* §. 30, not. 1. — 3) absolute i. e. sine substant. legitur. Ita a) masculin. ἕκαστος, *ein Jeder, ein Jeglicher*, eorum scilicet quisque, de quibus agitur aa) univ. Sap. 19, 17. Sir. 16, 14. — v. 26. quo l. si mascul. ἕκαστος refertur ad nomen generis neutrius ἔργα scil. θεοῦ, factum hoc est ex structura ad sensum, quippe quod in mente habuit auctor τοὺς ἀστέρας a Deo creatos; eodemque loco si usus est Siracides verbis: ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἔθλιψε, quum scribi potuisset: οὐδεὶς τ. π. α. ἔθλιψε, factum hoc est, vel quod negatione uti maluit, quam affirmatione vel quod inchoans ab ἕκαστος affirmativa an negativa oratione in sententia continuenda uteretur, dubius adhuc haesit. Cf. quae habet de πᾶς — οὐ *Win.* §. 26, 1. not. — Bar. 2, 8. Jud. 7, 4. 10, 19. 16, 21. 1 Macc. 1, 42. 3, 43. 56. 5, 49. 10, 13. 14, 12. 2 Macc. 7, 22. 8, 22. 10, 4. 13, 2. 14, 21. 3 Macc. 7, 8. — Esr. 1, 16. οὐκ ἔστι παραβῆναι ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ ἐφημερίαν = οὐκ ἔστιν ἑκάστῳ [i. e. *es ist für Jeden unmöglich*, *cuique accidere nequit*] παραβῆναι αὐτὸν τ. ἑ. ἐ. Cf. *Matth.* §. 537. *Buttm.* §. 129, 2. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 39. coll. *Win.* §. 45, 1. — bb) sq. genit. partitivo 2 Macc. 7, 21. 12, 40. de h. l. genit. ἑκάστου separato a nomine regente χιτών cf. *Win.* §. 30, not. 2. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 46. — 2 Macc. 15, 11. 4 Macc. 1, 29. — — cc) praecedente εἷς· εἷς ἕκαστος *unus quisque, singuli* 4 Macc. 15, 16. (Xen. An. 6, 6. 12.) — seq. genit. partitivo 4 Macc. 4, 26. 5, 1. 8, 8. 13, 17. 16, 24. — auget vim vocabulorum distribuentium 4 Macc. 8, 5. 14, 12. 15, 15. — — dd) appositionis loco singularis additur nomini pluralis numeri, ut ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ Sir. 17, 12. οἱ κριταὶ ἕκαστος 46, 11. ὄντων τῶν υἱῶν — ἑκάστου Esr. 8, 47. — 1 Macc. 11, 38. 3 Macc. 1, 4. 5, 21. 34. 6, 25. 7, 18. 20. (Hdot. 9, 11.) — 1 Macc. 2, 19. εἰ πάντα τὰ ἔθνη — ἀκούουσιν αὐτοῦ — ἀποστῆναι ἕκαστος. Quo l. uti explicationis ergo additur infinit. = ὥςτε ἀποστῆναι [cf. *Win.* §. 45, 2.], ita nominativus ἕκαστος per appositionem verbis πάντα τὰ ἔθνη additus est, quum poni potuisset accusativus ἕκαστον. — — ee) ἕκαστος, quippe collectivi vim habens, singulari numero positum iungitur c. praedicato vel verbo pluralis numeri [cf. *Matth.* §. 302. *Win.* §. 47, 1. a. p. 416.], α) univ., ut ᾠχόμεθα ἕκαστος Bar. 1, 22. ἀναλαβόντες ἕκαστος — ἔμενον Jud. 7, 5. Esr. 3, 8. 5, 8. 1 Macc. 1, 8. 6, 54. (Hdot. 3, 158. Xen. Cyr. 5, 3. 47.) Cf. *Matth.* §. 302, a. not. — ἀναλήψασθε τὰ σκεύη τὰ πολεμικά Jud. 14, 2. (ἕκαστος ἐπίστασθε Xen. Conv. 3, 3.) — additur genit. partit., ut εἴπωμεν ἕκαστος ἡμῶν Esr. 3, 5. — β) iunct. c. εἷς, ut εἷς ἕκαστος — ἔλεγον 4 Macc. 13, 13. (Xen. An. 6, 6. 12.) — — b) neutrum ἕκαστον *quodque* i. e. *quaeque res* Sap. 15, 7. πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἕκαστον *fingit in usus nostros quodque* scil. eorum, quae fingit i. e. *quodque vas.* Vide verba sqq.

II) Pluralis: ἕκαστα, *quaeque* 2 Macc. 2, 28. — seq. genit. partitivo 2 Macc. 14, 9. 4 Macc. 4, 4. (Xen. Cyr. 1, 6. 13.) —

Ἑκάτερος, έρα, ερον (comparativus, ut videtur, adverbii ἑκάς. Vid. sub ἕκαστος monita) *uterque, utraque, utrumque, jeder von beiden*, ita ponitur, ut alter ab altero separatus, ἄμφω, *ambo* ita, ut coniuncti cogitentur, a) iunct. c.

subst., ut μέρος 2 Macc. 3, 26. τάξις 8, 22. χεὶρ 10, 28. (χιτών Xen. Cyr. 1, 3. 17.) — b) nude positum, ἑκάτεροι 2 Macc. 5, 3. 10, 28. ἑκάτερον *utrumque* 4 Macc. 5, 20. sq. genit. ut τούτων scil. σκευῶν Sap. 17, 5. 4 Macc. 1, 20. (Isocr. Panegyr. c. 9.)

Ἑκατέρωθεν, adv. (ἑκάτερος) *utrimque, ab utraque parte* 4 Macc. 6, 3. 9, 11. (Xen. Cyr. 8, 3. 15.) —

Ἑκατόν, cardin. *centum*, Esr. 5, 9. 16 bis. ἑ. ἄνδρες Jud. 10, 7. ἐλέφαντες 1 Macc. 8, 6. ἔτη Sir. 18, 8. τάλαντα Esr. 8, 19. al.

Ἑκατόνταρχος, ου, ὁ (ἑκατόν, ἄρχω) *centurio, centum militum praefectus* 1 Macc. 3, 55. (Hdian. 5, 4. 12. Xen. Cyr. 5, 3. 41.) — de huius voc. terminatione serioris aevi ἑκατοντάρχης vid. *Win.* §. 8. *Bornem.* ad Xen. Conv. 1, 4. et in schol. ad Ev. Luc. p. 151.

Ἑκατοστός, ή, όν (ἕκατον) *centesimus* 1 Macc. 1, 10. 20. 2, 70. 2 Macc. 1, 7. al. (Xen. Oec. 2, 9.)

Ἐκβαίνω, f. βήσομαι a. 2. ἐξέβην (ἐκ, βαίνω) *egredior, excedo, evado*, ita a) de personis navi egredientibus, sq. κατά c. acc. loci i. e. navi *egressus proficiscor in locum* 1 Macc. 15, 4. (Xen. An. 5, 4. 11.) — b) de personis deflectentibus de via [propr. Lucian. dial. deor. 25, 1.) — ἐξ ὁδοῦ τινος trop. pro: *desero mores* vel *sentiendi agendique rationem alicuius* Jud. 5, 8. — c) de eventu, ubi Lat. *evado* 1 Macc. 4, 27. (Xen. Oec. 9, 8.) — d) de extrema alicuius sorte vel de statu, in quem abit aliquis, addito adiect. *evado aliquis*, ut προαλής Sir. 30, 8. (Diod. Sic. 19, 2. ita *evado* Cic. Orat. 27. Id. Brut. 35.) — e) de origine rei, seq. ἀπό τινος, *orior ab* vel *ex aliqua re* Sir. 38, 18.

Ἐκβάλλω, f. βαλῶ a. 2. ἐξέβαλον (ἐκ, βάλλω) *eiicio*, i. e. a) *foras iacio*, *ich werfe hinaus*, sensu proprio i. e. violentiae maioris, minoris inclusa, seq. acc. rei et ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 13, 48. ita pro הוֹצִיא 2 Chron. 29, 5. — seq. acc. personae domo, urbe, patria, terra eiectae vel expulsae, addito ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 11, 41. 13, 47. (Dem. 1122. ult. Thuc. 2, 68.) — vel ἐκεῖθεν 1 Macc. 11, 66. 13, 50. — vel ἀπό aut ἐκ προςώπου τινός [vid. ἀπό, ἐκ] Jud. 5, 8. 12. 16. — sine loci, ex contextu quippe facile cognoscendi, mentione Sap. 19, 3. Jud. 5, 14. 1 Macc. 13, 11. — γυναῖκα *uxorem eiicio*, ita de maritis uxorem dimittentibus = *uxorem repudio* Sir. 7, 26. 28, 15. quo l. ἐξέβαλε *effecit, ut domo eiiceretur* vel *repudiaretur* Esr. 8, 93. 9, 20. — ita pro גָּרַשׁ Levit. 21, 7. 14. Num. 30, 10. — (Diod. Sic. 12, 18. Dem. 1362, 22.) — b) pro: *celeriter emitto*, ita προφύλακας 1 Macc. 12, 27. confer nostratium: *Besatzung in eine Stadt werfen.* — ἔνεδρον ἐπί τινα addito ἐν c. dat. loci 1 Macc. 11, 68.

Ἔκβασις, εως, ἡ (ἐκβαίνω egredior; egressus Pol. 4, 64. 5. Hom. Od. 5, 410.) *exitus, Ausgang*, seq. genit. personae trop. a) pro: *finis vitae alicuius*, *sors qua fruitur aliquis sub finem vitae*, τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ = *extrema eius sors* Sap. 2, 17. — (Plut. de gen. Socr. c. 23 fin. de exitu belli Pol. 3, 7. 2.) — b) pro: *eventus, Ereigniss*, ita pluralis ἐκβάσεις Sap. 8, 8. 11, 14.

Ἐκβάτανα, ων, τά, *Ecbatana* [hodie *Hamadam*] urbs Mediae celeberrima, de qua regum Persarum a Cyri inde tempore per duos menses aestivos sede cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ecbatana* et de plurali in nominibus rerum, quarum plures sunt vel cogitari possunt partes *Rost* §. 97. *Matth.* §. 293. *Win.* §. 27, 3. coll. *Ewald* p. 326. gram. min. p. 123. *Zumpt* lat. Gram. p. 84 seqq. — Legitur in libris apocr. εἰς ἐκβάτανα Tob. 7, 1. ἐν ἐ. 3, 7. 6, 5. 14, 4. Jud. 1, 1. Esr. 6, 33. ἐπ' ἐκβατάνων Jud. 1, 1. ad quem l. cf. *Eichhorn* Einl. in die apocr. Bücher des A. T. p. 308. ἕως ἐκβατάνων Jud. 1, 14. κατ' ἐκβάτανα 2 Macc. 9, 3. (Diod. Sic. 2, 13. Plut. Ages. v. 15. Xen. Cyr. 8, 6. 22. Xen. An. 3, 5. 15. Jos. Ant. 10, 11. 7. 11, 4. 6.) —

Ἐκβιάζομαι, f. άσομαι, a. 1. ἐξεβιασάμην verb. depon. med. (ἐκ, βιάζομαι) i. q. βιάζομαι sed fortius: *summam vim adhibeo, omnibus viribus enitor*, τί *aliquid* i. e. *ut assequar aliquid* Sap. 14, 19. ἐξεβιάσατο — καλλίον *omnibus viribus artis ope enisus est similitudinem ita ut maior existeret* imaginis *pulchritudo* scil. quam quae erat personae ipsius i. e. *omnibus viribus artis ope enisus est ut assequeretur* vel *exprimeret similitudinem ita ut pulchritudine superaret* scil. personam ipsam. (seq. acc. c. infin. ἀκοῦσαι παρελθόντα εἰς τὸ θέατρον ἐξεβιάσαντο Aelian. V. H. 2, 13.) —

Ἔκβολος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκβάλλω eiicio et, si dicitur de histrionibus, qui, quod non placent in theatro, reiiciuntur = explodo Ael. V. H. 2, 24. hinc:) *eiectus* i. e. *explosus* Jud. 11, 11. ἵνα μὴ — ἄπρακτος *ne dominus meus existat explosus et nihil efficiens* i. e. *ne dominus meus, nihil quippe efficiens, explodatur, damit mein Herr nicht unverrichteter Sache abzieht und ausgezischt wird.* Alii: *ne dominus meus spe sua sit deiectus* = *ne* d. m. *desperet* uti histrio theatro eiectus vel explosus.

Ἐκβράζω vel ἐκβράσσω f. βράσω a. 1. ἔβρασα (ἐκ, βράζω vel βράσσω. Vide de huius verbi futuro et significatione sub ἀναβράζω observata) *cum vi eiicio* [ita de mari aestuante navesque eiiciente Hdot. 7, 188. Diod. Sic. 14, 68. 19, 76. seq. acc. pers. 2Macc. 1, 12. quo l. pronti αὐτός ad voc. θεός vel βασιλεύς v. 11. relatum fuerit, verba αὐτὸς — πόλει explicanda sunt vel: *ipse enim Deus cum vi eiecit, qui copias suas instruxerant in urbe sancta* [i. e. exercitus hostiles], vel: *ipse enim* rex *celeriter emisit, qui copias suas instruerent* [i. e. exercitus suos] *in urbe sancta.*

Ἐκγελάω, ῶ f. άσομαι (ἐκ, γελάω rideo; in risum erumpo, ich lache laut auf Xen. Cyr. 1, 3. 9. 8, 4. 22.) *ridendo contemno, auslachen*, τινά Sap. 4, 18. ita pro שָׂחַק Ps. 2, 4. 36, 13.

Ἔκγονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκγίγνομαι enascor *genitus, natus*), plur. ἔκγονοι *proles, posteri* 3 Macc. 1, 20. — neutr. ἔκγονα Sir. 40, 15. 44, 11. 45, 13. 47, 22. (Xen. Cyr. 5, 3. 19. Anab. 3, 2, 14.)

Ἐκδειματόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, δειματόω terreo) *perterrefacio, timore percello*, τινά Sap. 17, 6. de h. l. genit. iunct. c. particip. ἐκδειματούμενος vid. sub ἀγαπάω monita. (Plat. de rep. VI. p. 256. ed. Bip.) Cf. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 175 sq.

Ἐκδεκτέος, α, ον, adiect. verb. (ἐκδέχομαι accipio) *accipiendus, a, um* i. e. *admittendus, concedendus*, ita de re, quae tanquam vera admittitur et conceditur Bar. 6, 53. (Aul. Gell. 18, 1. hoc ubi accepit Stoicus.)

Ἐκδέχομαι, f. δέξομαι verb. dep. med. (ἐκ, δέχομαι) *accipio* i. e. a) *adipiscor*, τὴν σοφίαν Sir. 6, 32. coll. v. 21. — b) *excipio, aufnehmen*, seq. neutro adiect. adverbialiter posito [vid. ἐναντίον], τοὐναντίον *modo contrario* 2 Macc. 3, 22. οἱ δὲ — ἐκδεχόμενοι *illi autem contrario modo excipientes* i. e. *sie nahmen es* [scil. unser Anerbieten] *von der entgegengesetzten* [scil. nicht als Wohlthat oder als Beweis unsres Wohlwollens]

Seite auf coll. v. 23. — c) *admitto*, τί, ut παιδείαν *disciplinam* i. e. *disciplinae me subiicio* Sir. 18, 13. 35, 14. — d) τινά *excipio aliquem apud me* 3 Macc. 5, 26.

'Εκδέω, f. ήσω (ἐκ, δέω ligo) *religo*, τὶ ἔκ τινος [vid. sub ἐκ ad h. l. notata] 2 Macc. 15, 35. (Aelian. V. H. 3, 26.) —

"Εκδηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, δῆλος) i. q. δῆλος sed fortius *valde manifestus, evidens* ἔκδηλον δείκνυμι vel καθίστημι *manifestum reddo* 3 Macc. 3, 19. 6, 5. (Dem. 24, 10.)

'Εκδημία, ας, ἡ (ἐκδημέω a populo meo discedo) *commoratio extra populum* vel *extra urbem*, *peregrinatio*, εἰς τὴν χώραν στέλλεσθαι πρὸς ἐκδημίαν rus proficisci *peregrinationis ergo* 3 Macc. 4, 11. (Dio Cass. I. 41.)

'Εκδιαιτάω, ῶ f. ήσω a. 1. ἐξεδιῄτησα (de qua augmenti forma vid. διαιτάω) *a pristina* vel *patria disciplina et vitae ratione abduco*, τινά, ita ratione habita disciplinae lege mosaica praescriptae 4 Macc. 4, 19. — passiv. ἐκδιαιτῶμαι *a pristina* vel *patria disciplina desciscor* [Thuc. 1, 132.] ita Judaismi ratione habita 4 Macc. 18, 5. Vide quae habet de hoc voc. *Heinichen* ad Euseb. hist. eccles. 1, 2. not. 42.

'Εκδιδάσκω, f. ξω (ἐκ, διδάσκω) *edoceo* i. e. *plene et accurate doceo* τί Sap. 8, 7. 4 Macc. 5, 22. 22. (Lucian. dial. deor. 24, 1. Xen. Oec. 12, 16.)

'Εκδίδωμι, f. δώσω (ἐκ, δίδωμι) 1) *edo*, *ich gebe hinaus*, *ich gebe heraus*, ita a) in causa matrimonii, ut θυγατέρα, ubi nostrates: *eine Tochter aus dem Hause geben*, Lat *nuptui do filiam*, med. *nuptui do filiam meam* Sir. 7, 25. 1 Macc. 10, 58. (Ael. V. H. 9, 15. Dem. 1036, 8. Xen. Cyr. 8, 4. 18.) — b) de rebus e domo in publicum emissis s. divulgatis, ita de scriptoribus librum edentibus, ut τὸ βιβλίον ἐξεδόμην *librum meum edo* Sir. praef. prim. (Diog. Laërt. 3, 66. Plut. vit. Thes. c. 1.) — de edictis vel legibus regiis ex consensu magistratus vel e palatio regio in provincias emissis, ut τὸν νόμον Esr. 8, 3. — seq. acc. c. infinit., ut τοῦτο γίνεσθαι = *ich gebe eine Verordnung hinaus, dass dieses geschehen soll* [de quo infinitivi usu vid. sub ἐγκαταλείπω notata] Esr. 1, 32. — c) ἐμαυτόν τινι item τί τινι i. q. δίδωμι ἐμαυτόν τινι, τί τινι sed fortius: *totum me do alicui*, ubi Lat. *dedo me alicui, trado me alicui* Jud. 2, 20. [in codd. Sir. 7, 26.] (δίδωμί σοι ἐμαυτὸν δοῦλον Xen. Cyr. 4, 6. 2.) — τὴν πόλιν Jud. 7, 26. 8, 26. — 7, 13. (τινά τινι vit. Plut. Thes. c. 19. Isocr. Panegyr. c. 34.) — — 2) αὔλακας ἐκδίδωμι, *sulcos facio*, *sulcos duco* Sir. 38, 26.

'Εκδιηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (ἐκ, διηγέομαι narro) i. q. διηγέομαι, sed fortius: *totam rem enarro*, absol. Sir. 39, 12. — seq. acc. rei Sir. 1, 21. 18, 4. 31, 9. 33, 8. 34, 11. 42, 15. 17. 44, 8. ὄνομα τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους nomen ὥστε — ἐπαίνους *nomen ita ut enarret laudes* i. e. *nomen tale*, *quod facit ad laudes ipsis conciliandas* 43, 31. τίς — αὐτὸν ἐκδιηγήσεται *quis vidit eum et enarrabit* i. e. et *quis sit enarrare poterit*. — pro סִפֵּר Hab. 1, 5. (Jos. Ant. 5, 8. 3. bell. iud. 5, 13. 7.) —

'Εκδικάω, ῶ f. άσω (ἐκ, δικάω = δικάζω ius dico, causam disceptο. Cf. de δικάω, obvio apud Hdot. 1, 97. Atticis inusitato *Matth.* §. 181. 2. a. *Buttm.* gram. max. §. 112, 10. — causam disceptatam perago, einen Rechtshandel zu Ende bringen) *ulciscor*, *punio*, τινά Jud. 11, 11. 2 Macc. 6, 15. — pro נָקַם Levit. 19, 18.

'Εκδικέω, ῶ f. ήσω (ἔκδικος) 1) *vindico*, *causam eius agendo tueor aliquem*, sq. accus. pers. 1 Macc. 6, 22. 4 Macc. 17, 10. — seq. accusativo nominis coniugati secum habentis genitivum obiecti 1 Macc. 2, 67. ἐκδικήσατε ἐκδίκησιν τοῦ λαοῦ ἡμῶν *vindices vos praestate populi nostri*, *tretet als Beschützer u. Rächer auf für unser Volk*. Cf. de accus. nominis coniugati *Win.* §. 32, 2. *Matth.* §. 408, 1. a. *Buttm.* §. 118, 3. *Rost* §. 104, not. 5. et de genit. obiecti sub ἀγαλλίαμα notata. —

2) *ulciscor*, *iniuriam persequor*, *punio*, a) seq. accus. *personae* aa) univ. Sir. 5, 3. de h. l. paranomasia ἐκδικῶν ἐκδικήσει σε *Win.* §. 62, 1. *Fritzsche* dissert. 2. p. 148. *Lob.* ad Soph. Aiac. v. 522. — Sir. 12, 8. οὐκ — φίλος *non punietur in rebus secundis amicus* i. e. *non erit amici puniendi causa et occasio in rebus secundis* = *donec eris felix*, *non erit*, *quod puniendum*, castigandum, vituperandum *censeas amicum* 39, 30. 46, 1. Jud. 6, 5. 8, 27. 16, 17. (Jos. Ant. 6, 13. 8. seq. accus. rei, ut τὸν θάνατόν τινος Plut. vit. Anton. c. 67. τὸν ἐκείνου φόνον Hdian. 2, 6. 13.) — bb) addito ἐν c. dat. loci Sir. 23, 21. — cc) addito dat. causae, ut ταῖς ἁμαρτίαις μου *propter peccata mea* Tob. 3, 3. Cf. de dat. causam indicante sub ἀπιστέω observata. — dd) adiecto κατά τι *propter aliquid* [vid. κατά] Jud. 7, 28. — ee) addito ἐν c. dat. instrumenti [vid. ἐν] *per aliquid* 3 Macc. 2, 17. — — b) seq. accus. *loci* positi pro: *incolae loci*, ut τὰ ὅρια, τὴν γῆν Jud. 1, 12. 2, 1. — — c) seq. accus. nominis coniugati secum habentis genit. obiecti, ut τὴν ἐκδίκησιν αἵματός τινος = ἐκδικέω τὸ αἷμά τινος [ubi Graeci τὸν θάνατον vel τὸν φόνον τινός vid. Plut. l. l. Hdian. l. l.] sed fortius, ubi Lat. *ulciscor caedem alicuius* 1 Macc. 9, 42. — — d) seq. ἐν c. dat. personae, ubi nostrates: *ich nehme Rache an Jemandem* [vid. ἐν] *vindictam sumo ab aliquo*, *punio aliquem* 1 Macc. 9, 26. 15, 21. — — e) seq. περί c. genit. personae = *ich trete als Rächer auf für Jemanden*, *vindico aliquem ab iniuria ipsi illata* 1 Macc. 13, 6. — — f) absolute ὁ ἐκδικῶν *is*, *qui ulcisci solet* = *der Rachgierige*, *der Rachsüchtige* Sir. 28, 1. Cf. de praesenti statum durantem indicante et usurpato in re, quae fieri solet, sub ἀγαπάω monita et de participio articulum habente substantive posito *Win.* §. 17, 3. §. 46, 4. *Matth.* §. 269. §. 555. §. 570. *Buttm.* §. 115, 2. *Rost* §. 130, 6. §. 98, B. b.

'Εκδίκησις, εως, ἡ (ἔκδικος) 1) *vindicatio* i. e. actio iudicis, qui *causam alicuius agendo tuetur eum* 1 Macc. 2, 67. de quo l. vid. sub ἐκδικέω notata (ἐκδ. ποιεῖσθαι Polyb. 3, 8. 10.) — *vindicta*, *ulcio*, *poena*, absolute Sir. 27, 28. seq. gen. personae i. e. vel poena quae sumitur ab aliquo Jud. 8, 35. 9, 2. vel: quae proficiscitur ab aliquo, quam sumit aliquis Sir 25, 13. πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν = πᾶσαν ἐκδ. ἢ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν scil. εὐδοκήσω [coll. v. 15.] *omnem malo poenam sustinere*, *quam poenam ab inimicis profectam*. — seq. genit. rei vel iniuriae illatae, ut αἵματος 1 Macc. 9, 42. de quo l. vide sub ἐκδικέω monita. — τῶν πραγμάτων 3 Macc. 7, 9. — Formulae notandae: ἡμέρα s. καιρὸς ἐκδικήσεως Sir. 5, 7. 18, 23. κρίματα ἐκδικήσεως i. e. *sententiae ad poenam infligendam pertinentes*, *Strafurtheile* Sir. 48, 7. coll. 1 Regg. 19, 17 sqq. 21, 18 sqq. — ἀνταποδίδωμι it. ἀποδίδωμι ἐκδίκησιν i. e. ἐκδικῶν ἀνταποδ. s. ἀποδίδωμί τινι scil. τὰ κακά Sir. 32, 18. 12, 6. — ἔκπισταί τι εἰς ἐκδ. Sir. 39, 28. 29. ἔρχεται [i. e. *imminet*] ἐκδ. Sir. 47, 25. εὑρίσκω ἐκδ. = ἐκδικοῦμαι Sir. 28, 1. — ποιῶ [ubi Graeci medio utentes habent ποιοῦμαι cf. *Win.* §. 39, 6 et not.*. —] ἐκδίκησιν ἔν τινι = ἐκδικῶ ἔν τινι *ich*

vollziehe die Strafe an Jem., ich übe Rache an Jem. [vid. ἐν] 1 Macc. 3, 15. 7, 9. 24. 38. —

Ἔκδικος, ου, ὁ, ἡ, *vindex, ultor, ultrix* (ἔκδικος, ον) κατά τινος *ratione habita alicuius.* [vid. κατά] Sap. 12, 12. — Sir. 30, 6. τοῦ νόμου 4 Macc. 15, 26. — pro מְתְנַקֵּם Ps. 8, 3. (Aristaenet. 1, 27.)

Ἐκδιώκω, f. ξω (ἐκ, διώκω quod vid. expello, ut τῆς οἰκίας Lucian. Tim. §. 10.) idem quod διώκω sed fortius: *persequor* trop. pro: *malis persequor* vel *afflicto*, τινά Sir. 30, 19. — pro רָדַף Ps. 119, 157. הִרְחִיק Joel. 2, 20.

Ἔκδοτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκδίδωμι) *deditus, traditus*, ita de rebus arbitrio alicuius traditis; *überliefert, preisgegeben*, τινί τι, ita ἔκδοτον δίδωμι = ἐκδίδωμι Hist. bel. et drac. v. 22. (Palaeph. f. 41. Dem. 648, 25.]

Ἐκδύω, f. ύσω a. 1. ἐξέδυσα (exeo, ut μεγάροιο Hom. Od. 22, 334.) *exuo, ich ziehe aus* a) propr. Legitur ita activ. ἐξέδυσα i. e. exui *alteri aliquid*, seq. acc. rei 1 Macc. 10, 62. 2 Macc. 8, 27. (Xen. Cyr. 1, 3. 17.) — med. ἐξεδυσάμην exui *mihi aliquid*, sq. acc. rei, ut ἱμάτια, στολήν addito genit. nominis conditionem indicantis ad quam pertinet hoc vel illud vestimentorum genus Bar. 4, 20. 5, 1. Jud. 10, 3. 16, 8. Addit. ad libr. Esth. 5, 1. (Ita a. 2. ἐξέδυν Xen. Cyr. 1, 4. 26. 5, 1. 2.) — b) ut Latin. *exuo* trop. [Juven. 11, 188. ante meum *quidquid dolet, exue limen.* Martial. 10, 30. exuere curas. Cic. pro Ligar. 14, 1. exuere humanitatem. Sil. 7, 496. mente monita] pro: *obliviscor, mente exuo, non attendo* 4 Macc. 15, 21. ἅς πάσας [scil. ἀπώλειαν τῶν τέκνων καὶ τὰς στρεβλάς] — ἐξέδυσε quo l. codd. ἐξέλυσε. Vid. *Apel.*

Ἐκεῖ, adv. loci, *illic, ibi, da, daselbst, dort.* Ita a) post vv. *commorandi, habitandi, manendi,* ut αὐλίζομαι Tob. 6, 1. Esr. 9, 2. εἰμί Sap. 17, 16. Bar. 6, 3. Jud. 3, 11. Hist. Sus. v. 16. Hist. bel. et drac. v. 31. 1 Macc. 6, 9. 49. 8, 22. — abest εἰμί cogitatione addendum Sir 43, 25. ἐκεῖ scil. ἐστί 1 Macc. 6, 2. ἐκεῖ — ὅπλα — καθίζω 1 Macc. 2, 7. 29. κατοικέω Jud. 5, 9. 11, 14. 1 Macc. 13, 48. 14, 34. 2 Macc. 12, 30. μένω 1 Macc. 11, 40. 13, 11. quo l. si additur ἐν αὐτῇ vid. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notata. οἰκέω 1 Macc. 13, 52. παροικέω Jud. 5, 8. 10. ποιέω Tob. 10, 7. (Xen. h. gr. 3, 2. 11.) — b) post vv. quibus fieri aliquid vel peragi aliquid ab aliquo dicitur, aa) univ. ut ἀποθνήσκω 1 Macc. 6, 16. 46. ἀπόλλυμαι 5, 13. βασιλεύω 1 Macc. 7, 1. 10; 1. γεννῶμαι Bar. 3, 26. γίνομαι Jud. 5, 10. ἐγκρύπτω 1 Macc. 16, 15. ἐπικαλοῦμαι Esr. 6, 33. εὑρίσκω Sir. 12, 17. Esr. 8, 42. εὔχομαι Esr. 8, 50. θάπτομαι 1 Macc. 13, 23. ἵστημι 1 Macc. 6, 51. καταλείπω 1 Macc. 6, 2. κοιμῶμαι 11, 6. παίζω Sir. 35, 12. παρεμβάλλω 1 Macc. 11, 74. ῥαθυμέω Jud. 1, 16. σκεπάζομαι 1 Macc. 11, 16. στρατηγέω 2 Macc. 10, 32. συγκρίνομαι 1 Macc. 10, 71. συντελέω 3 Macc. 5, 43. τηρέω 1 Macc. 4, 61. τίθεμαι Esr. 6, 26. ὑποδείκνυμι Tob. 13, 4. (Lucian. D. D. 3, 2. Xen. h. gr. 4, 2. 7.) — praefixum habens artic. facit periphrasin adiect. [vid. ἄνω], ut τὸ χρυσίον τὸ ἐκεῖ = *das dortige Gold* 1 Macc. 8, 3. (τὰ ἐκεῖ Lucian. l. l. Xen. Cyr. 3, 2. 2.) — bb) subiungitur pronom. relativo vel ut vis addatur sententiae enuntiatae, ut ἐπ' αὐτὸν τὸν τόπον οὗπερ — ἠσέβησεν, ἐκεῖ — ἀπεκόσμησε 2 Macc. 4, 38. 3 Macc. 7, 17. Cf. *Matth.* §. 478. — cc) vel quod auctor a pron. relativo se inchoasse minus memor pergit quasi per se constet enuntiatio [vid. sub αὐτός no. 2. exeunte notata], ita ἐν ᾗ ᾤκουν — ἐκεῖ 1 Macc. 14, 34. — — c) per attractionem iungitur c. vv. motum indicantibus, ubi poni poterat ἐκεῖσε *illuc, dorthin, dahin* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 790. 907. ad Soph. Antig. v. 517. Trachin. v. 1006. *Elmsl.* ad Eur. Heraclid. v. 46. *Seidler* ad Eur. Iphig. Taur. v. 118. p. 206. ed. *Markl.* Lips. *Buttm.* ad Soph. Philoct. v. 481. *Lob.* ad Phryn. p. 43. 128. *Bornem.* schol. p. 90. *Win.* §. 58, 7. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 102.] ita post ἀποτάσσω 1 Macc. 6, 50. ἀποτίθημι 1, 35. εἰσάγω Tob. 7, 17. εἰσφέρω 2 Macc. 2, 5. ἐξαποστέλλω Esr. 4, 44. παραγίνομαι 2 Macc. 9, 4. 15, 31. πέμπω 3, 38. συμφεύγω 2 Macc. 12, 6. τάσσω 1 Macc. 15, 41. τίθημι 1 Macc. 1, 34. 12, 34. 14, 34. — ita pro שָׁמָּה Gen. 20, 13. 1 Sam. 2, 3. (ἀφικνέομαι Hdian. 4, 8. 9. ἔρχομαι Hdot. 1, 121. φεύγω Xen. h. gr. 1, 2. 6.) — subiungitur pronomini relativo eadem, qua supra b. cc. notavimus, ratione, ita in formula οὗ διέσπειρεν αὐτοὺς — ἐκεῖ Bar. 2, 4. 13. 29. 3, 8. Jud. 5, 19.

Ἐκεῖθεν, adv. loci (ἐκεῖ) *illinc, inde, von da, von daher*, post vv. *separandi*, ut ἀποστάω 2 Macc. 12, 10. 17. — post vv. *eundi, veniendi,* ut ἀναζεύγνυμι 1 Macc. 12, 29. 14, 16. ἀπαίρω 5, 29. 36. 6, 4. 10, 86. ἀπέρχομαι Jud. 2, 22. 1 Macc. 11, 61. (Lucian. D. D. 24, 3.). — post vv. *ducendi, eiiciendi,* ut ἐκβάλλω 1 Macc. 10, 66. 13, 50. ἐξάγω Bar. 6, 3. (Xen. h. gr. 1, 6. 28.) —, post vv. *petendi*, ut ὑδρεύω Jud. 7, 13. —

Ἐκεῖνος, η, ο, pronom. adiect. vel demonstrat. *ille, illa, illud, is, ea, id, jener, der da, der dort* (ἐκεῖ). Refertur a) ad nomen remotius aa) subsequente vel: οὗτος ἐκεῖνος — οὗτος *ille — hic* Sap. 16, 4. 2 Macc. 14, 40. [Sap. 16, 3. ita in codd.] vel αὐτὸς δέ Sap. 16, 3. ἐκεῖνοι — αὐτοὶ δέ *jene — sie aber* i. e. *dein Volk aber* coll. v. 2. — bb) in locis, in quibus impii vel hostes Israelitarum piis Dei cultoribus i. e. Israelitis opponuntur Sap. 1, 16. coll. v. 12. 13. — 2, 24. 16, 3. 4. 17, 21. 18, 4. 19, 5. 17. ad quem l. cf. Gen. 19, 11. — cc) univ. Sap. 5, 9. 14, 2. ἐκεῖνο scil. τὸ πλοῖον coll. v. 1. 15, 17. Sir. praef. secunda exeunte. Tob. 14, 10. Jud. 8, 27. coll. v. 26. Hist. Sus. v. 39. Hist. bel. et drac. v. 14. Esr. 2, 22. 26. coll. v. 14. — v. 28. coll. v. 27. 5, 3. 6, 10. coll. v. 4. 1 Macc. 11, 14. οἱ ἀπὸ — ἐκείνων. 3 Macc. 1, 3. 12. 21. coll. v. 10. 2, 26. 3, 11. 4 Macc. 1, 11. 3, 13 bis. 16, 3. 17, 23. — μακάριος ἐκεῖνος *beatus ille* scil. ἦν 4 Macc. 18, 9. (Lucian. dial. mort. 14, 9. Xen. Cyr. 1, 4. 19. Anab. 4, 1. 21 et 29.) — in circumscriptione omniscientiae divinae Jud. 9, 5. σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ πρότερα ἐκείνων [i. e. istorum, quae habentur v. 2. 3.] καὶ ἐκεῖνα [et illa, quae modo dixi v. 3. 4.] καὶ τὰ μετέπειτα [i. e. et quae post haec evenerunt] καὶ τὰ νῦν ἐπερχόμενα. — — dd) additur nominibus rerum et personarum, quas ex historia sacra et iudaica cognitas, claras et celebratas esse noverat scriptor, ut ὁ οἶκος τοῦ κυρίου ἐκεῖνος Esr. 6, 27. — v. 33. quo l. explicationis ergo additur ὁ ἐν Ἱερουσαλήμ. — ἡ φάραγξ ἐκείνη Jud. 13, 10. coll. 12, 7. ἡ στυγὴ ἐκείνη νύξ Sap. 17, 5. ἐκείνη ἡ νύξ 18, 6. ἐκεῖνος ὁ τόπος 2 Macc. 3, 39. ὑστάτην — ἐκείνην δέξαντες εἶναι *extremum vitae momentum illud esse arbitrati* 3 Macc. 5, 49. Cf. de collocatione pron. ἐκεῖνος *Buttm.* §. 114, 6. *Win.* §. 22, not. 2. — Sap. 9, 11. οἶδε γὰρ ἐκείνη [i. e. *sie* c. emphasi scil. σοφία v. 9.]. — οἱ ἱεροὶ μείρακες ἐκεῖνοι 4 Macc. 14, 6. — v. 11. 12. 17, 22. 18, 3. — (Aelian. V. H. 2, 11 et 14. 3, 23. Dem. 308, 18.) Cf. *Passow* sub ἐκεῖνος. *Schäfer* ind. ad Dem. p. 195. — — ee) ita additur nomini, ut respondeat nostratium: *er, sie* cum emphasi positis vel ut augeat vim articuli, ut οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἵ *die Männer, welche* 1 Macc. 5, 62. — — ff) praecedente pronomine relativo cum vi quadam

subintelligitur, ut κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐν ῇ — ἐν ἐκείνῃ 1 Macc. 4, 54. Cf. *Fischer* ad Well. 1. p. 235. — — gg) legitur in formulis ad temporis, quo acciderunt vel eventura sunt, quae in sequentibus narrantur, notationem nunc definitam, nunc minus definitam pertinentibus, ut τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 1 Macc. 2, 41. 3, 47. 9, 49. 11, 47. ordine inverso ἐκείνῃ τῇ ἡ. 3 Macc. 7, 15. — ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ. Tob. 4, 1. Jud. 7, 2. 11, 15. Hist. Sus. v. 62. 1 Macc. 4, 25. 5, 60. 67. 10, 50. 11, 74. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐ. Jud. 1, 5. 4, 6. 6, 14. 1 Macc. 1, 11. 2, 1. 9, 24. 11, 20. 13, 43. 14, 13. ἕως τῆς ἡμέρας ἐ. Jud. 1, 15. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐ. Hist. Sus. v. 64. — τὴν ἡμέραν ἐ. 1 Macc. 7, 48. 2 Macc. 14, 4. ὅλην τὴν ἡ. ἐ. 1 Macc. 5, 50. ἐν τῇ νυκτὶ ἐ. 13, 22. ὅλην τὴν νύκτα ἐ. Jud. 6, 21. 7, 5. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ 1 Macc. 2, 25. 4, 60. 9, 31. 55. 56. περὶ τὸν καιρὸν ἐ. 2 Macc. 9, 1. κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους 1 Macc. 11, 14. τὸ θυμίαμα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης Jud. 9, 1. — praeponitur nomini [cf de collocatione supra adnotata] ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Esr. 1, 17. 1 Macc. 5, 34. 11, 48. κατ' ἐκεῖνον τὸν κ. 2 Macc. 3, 5. ἀπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν 2 Macc. 15, 37. — ἀπ' ἐκείνου μέχρι τοῦ νῦν i. e. *ab illo inde tempore usque ad hoc, quod nunc est* Esr. 6, 20. — — b) refertur ad nomen propinquius, aa) univ., ut ἡ μὴ θεωρουμένη ἐκείνη ὄψις i. e. *ea, quam talem mente concipimus visio quae non conspiceretur, die in der Wirklichkeit nicht, sondern nur in der Einbildung geschehene Erscheinung* Sap. 17, 6. — bb) ita legitur ut sit = nostratium: *er, sie* Hist. Sus. v. 57. καὶ — ὑμῖν i. e. *und sie* [was thaten sie?] *aus Furcht liessen sie sich mit euch ein*, quo l. poni poterat: αἵ, φοβούμεναι, ὡμίλουν ὑμῖν. —

Ἐκζητέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ζητέω) *exquiro* i. e. *studiose et diligenter quaero, aufsuchen* a) propr. τινά 1 Macc. 9, 26. — ita pro דרשׁ Ezech. 34, 11. 12. — b) metaphor. aa) pro: *diligenter operam do, ut potiar aliqua re vel persona*, seq. accus., ut τὴν σοφίαν Sir. 24, 32. inducitur sapientia persona vel sponsa, quam matrimonio sibi iungi [i. e. cuius compos fieri] cupit aliquis Sap. 8, 2. Sir. 51, 14. 21. — bb) pro: *diligenter investigo, perscrutor*, seq. acc. rei Sir. 39, 1. 3. Bar. 3, 23. (Cicer. pro reg. Deiot. c. 15. exquire de Blasemio, numquid ad regem contra dignitatem tuam scripserit.) — cc) pro: *meditando quaero = excogito, meditor*, ut μέλη μουσικά Sir. 44, 5. — ita pro דרשׁ Ps. 119, 94. 155. — κατά τινι *mala contra aliquem* [cf. de dat. incommodi sub ἄγω monita] *meditor = interitum alicuius meditor* 1 Macc. 7, 15. 9, 71. 15, 19. — ita pro דרשׁ Prov. 11, 27. — dd) pro: *curam gero alicuius personae vel rei*, ita vel de tuendibus, τὰς ψυχὰς ὑμῶν Bar. 6, 7. — ita pro בקשׁ Prov. 24, 10. — vel de hominibus operam dantibus alicui rei, ut τὸν νόμον = *legem observo* 1 Macc. 14, 14. — ita pro דרשׁ Amos. 5, 17. — ee) pro: *posco, postulo, ich suche etwas bei Jemandem* sc. um es von ihm zu erlangen, ut δίκαια 1 Macc. 7, 12.

Ἐκζητητής, οῦ, ὁ (i. e. ὁ ἐκζητῶν is qui exquirit aliquid) *investigator, perscrutator* Bar. 3, 23.

Ἐκθαμβέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, θαμβέω) *magnum terrorem incutio* Sir. 30, 9.

Ἐκθαυμάζω, f. άσω i. q. θαυμάζω, sed fortius: *admiror, ich bewundere, cum admiratione video, audio aliquid*, seq. ἐπί τινος Sir. 27, 23. — seq. acc. rei 43, 18. 4 Macc. 17, 17.

Ἔκθεσις, εως, ἡ (ἐκτίθημι) *expositio, das Aussetzen*, ita de Mosis infantis expositione Sap. 11, 14. coll. Exod. 2, 3.

Ἔκθεσμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, θεσμός statutum, lex; exlex, qui est extra legem) *legi contrarius, nefarius* 4 Macc. 5, 13.

Ἔκθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, θυμός quod vid.; alacer, vehemens) *valde iratus, ira incensus, von Zorn entbrannt* 2 Macc. 7, 3. 39. 14, 27. —

Ἐκκαίω, f. καύσω, a. 1. ἐξέκαυσα, *exuro, accendi, ich brenne aus, ich brenne an, entzünde, setze in Flammen*, pass. ἐκκαίομαι, a. 1. p. ἐξεκαύθην, f. 1. p. ἐκκαυθήσομαι, fut. 2. p. ἐκκαήσομαι [Sir. 28, 12. de aor. 2. p. ἐκάην Ioniois et graecitati seriori proprio cf. *Buttm.*, *Matthiae*, *Rost* sub voc. καίω in indice verbb. anomal.] *exardesco, flagro, ich bin entflammt, ich stehe in Flammen*, ita a) de igne proprie sic dicto, seq. accus., ut σπινθῆρα Sir. 28, 12. — 51, 4. ἐλυτρώσω με [coll. v. 2.] ἐκ μέσου πυρὸς οὗ [i. e. per attractionem ὃ] οὐκ ἐξέκαυσα liberasti me *ex medio igne, quem non accendi* i. e. *cuius accendendi causam et occasionem non dederam.* (Dion. Hal. Ant. 7, 14.) — b) de aestu solis comburentis ὄρη Sir. 43, 4. — c) de Borea vel vento septentrionali frigidissimo, seq. acc. ἔρημον Sir. 43, 21. (ita Justin. 2, 2. Scythae continuatis frigoribus uruntur. Cicer. Tuscul. 2, 17. pernoctant venatores in nive, in montibus uri se patiuntur. Lucan. 4, 52. urebant montanas nives camposque iacentes. Quibus adde nostratium: *eine brennende Kälte.*) — d) metaphor. aa) de vehementi animi commotione ex cupiditate orta Sir. 8, 10. μὴ — ἁμαρτωλοῦ *noli incendere carbones hominis peccatoris* trop. pro: *noli quae latent in hominis peccatoris animo cupiditates, libidines, affectus facile erumpentes in flagitia excitare.* — de ira Sir. 16, 6. ἐν ἔθνει — ὀργή *in populo immorigero exarsisse vidimus iram* seditionum genetricem scil. (Diod. Sic. 14, 108. Polyb. 9, 10. 10.) — de libidine venerea Sir. 23, 16. ἄνθρωπος πόρνος — οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ *homo venereus — non desinet, donec exusserit flammam, bis er die Flamme zum Ausbruche gebracht hat* i. e. *donec expleverit libidinem* vel si Ovidii malueris uti verbis: *tum demum desinet, quum eum supremus adederit ignis* cf. Ovid. Amor. 1, 15. 41. — e) de miseriarum incendiis excitatis tum univ. Sir. 16, 6. ἐν — πῦρ *ubi peccatores congregantur ibi exardescet ignis* pro: *ibi non deerunt miseriarum incendia.* De h. l. futuro ita posito, ut oblitterata sit omnis temporis notio, vid. sub ἀγαλλιάω notata. — 28, 23. ἐν αὐτοῖς ἐκκαήσεται scil. πῦρ — σβεσθῇ *inter eos excitabitur incendium non exstinguendum* sensus: *existet inter eos miseria in perpetuum duratura* — tum de belli, dissidiorum, seditionum incendio vel periculo et miseria Sir. 28, 10. κατὰ τὴν — οὕτως ἐκκαυθήσεται scil. τὸ πῦρ *pro ratione qua est belli materies et causa, pro eadem bellum flagrabit* i. e. *quo largior belli vel dissidiorum causa et occasio, eo gravius existet et bellum et dissidium.* v. 11. (Diod. Sic. 5, 11. 20, 33.) — Sir. 28, 10. κατὰ τὴν στερέωσιν — ἐκκαυθήσεται scil. ἡ μάχη i. e. *quo maior vis et facultas belli, eo vehementius belli incendium efflagrabit.* — v. 8. (Diod. Sic. 15, 92. 20, 33.) —

Ἐκκενόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, κενόω vacuefacio) *evacuo, ausleeren*, ita de lacubus exhaustis Jud. 7, 21. quo l. si imperf. positum esse videtur pro aoristo cf. quae habet de imperf. in rebus sic enarratis, ac si auctor ipse rei interfuisset testis oculatus *Win.* §. 41, 3. d. *Matth.* §. 505. II. *Rost* §. 116, not 3. *Herm.* ad Soph. OC. v. 299. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 8. 22. *Poppo* ad Thuc. 1. p. 155. (de familia exhausta Lucian. Toxar. c. 15.)

Ἐκκεντέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, κεντέω pungo; expungo, effodio, ut τοὺς ὀφθαλμούς Ael. hist. nat. 17, 20. cf. *Valken.* diatrib. p. 209. ed. Lips.) *transfodio*, *perfodio*, τινά 2 Macc. 12, 6. (Pol. 5, 56. 12. Polyaen. 5, 3. 8.)

Ἐκκλησία, ας, ἡ (ἐκκαλέω) *concio populi* i. e. *civium multitudo in locum publicum ut conveniat, publice convocata et congregata, Volksversammlung* a) propr. Sir. 15, 5. 23, 24. 30, 27. 34, 11. 38, 33. 39, 10. 44, 15. Jud. 6, 16. 21. 7, 29. 14, 6. 1 Macc. 2, 56. ad quem l. cf. Num. 13, 31. — 1 Macc. 4, 59. 5, 16. 14, 19. — ita pro קָהָל Judic. 21, 8. (Aelian. V. H. 5, 12. Polyb. 4, 34. 6. Xen. An. 1, 3. 2.) — de conventu sacro Sir. 50, 13. 20. — b) de civium multitudine absque auctoritate publica congregata = *Versammlung*, ut ὄχλου i. e. *concursus plebis* Sir. 26, 5. — πιστῶν 1 Macc. 3, 13. — ita pro לַהֲקָה 1 Sam. 19, 20. — c) ἐκκλησία ὑψίστου *concio convenire solita coram altissimo*, ita de divino numinis concilio vel de ministrorum divinorum caterva, quibus, imagine a regibus Persarum repetita, stipatum sibi informaverant Judaei Deum Jehovam Sir. 24, 2.

Ἔκκλητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκκαλέω) *evocatus* ποιεῖν τινα ἔκκλητον λαοῦ *facere ut aliquis in concionem populi vocetur* Sir. 42, 11. Vide tamen de h. l. sub ἔγκλητος observata. —

Ἐκκλίνω, f. νῶ (ἐκ, κλίνω) *declino, ablenken* A) signif. transit., seq. accus. *declino aliquid ab aliquo.* Ita Hist. Sus. v. 9. ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς — οὐρανὸν i. e. ἐξέκλιναν τ. ὀ. ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε μὴ βλέπειν εἰς αὐτόν. Cf. Catull. 64, 94. non prius ex illo flagrantia declinavit lumina. — καρδίας βασιλέων *animos regum* scil. a vitae ratione Deo probata [vid. infra sub B. ad Sir. 2, 7. Bar. 4, 12. notata] Sir. 8, 2. — ἐλεγμόν *castigationem* scil. a me Sir. 35, 17. (ita τὰ βέλη Diod. Sic. 20, 52. ἐμβολάς 13, 40.) — — B) signif. intransit., *declino*, *deflecto*, *ich beuge ab* i. e. a) *ich weiche aus*, ita τόπος τοῦ ἐκκλῖναι 1 Macc. 9, 45. addito ἀπό c. gen. loci 1 Macc. 5, 46. — b) *recedendo declino* i. e. *ich ziehe mich zurück* aa) proprie, ut de militibus ad fugam inclinantibus vel terga dantibus, seq. ἀπό c. gen. pers. 1 Macc. 6, 47. et insuper adiectis: εἰς τὰ ὀπίσω 9, 47. (absol. Xen. Cyr. 1, 4. 23. 7, 3. 3.) — de personis, quae, declinantes ab eo, quo sunt, locum alio proficiscuntur sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 5, 68. — seq. ἐπί τινα i. e. *adversus aliquem* 12, 31. (κατὰ τὰ φεύγοντα ἅρματα Xen. Cyr. 7, 1. 50.) — bb) metaphor., ut de hominibus a virtutis et recti tramite a Deo praescripto declinantibus, ita ἐκ τοῦ νόμου θεοῦ Bar. 4, 12. — eodem modo ἀπό τινος pro סוּר seq. מִן Ps. 119, 102. שָׁגָה seq. מִן Ps. 119, 21. — (ita declinare in aliqua re a religione officii Cic. Verr. 2, 3. 1.) — abest ἀπό vel ἐκ τοῦ νόμου θεοῦ quippe ex contextu facile cogitatione addendum Sir. 2, 7. — ita pro סוּר Ps. 14, 3. — vel de homine consuetudinem alicuius fugiente = *Jemanden meiden, sich von ihm zurückziehen*, seq. ἀπό τινος Sir. 22, 11. (ita τὴν συνουσίαν τινός Ael. V. H. 4, 28. coll. Sueton. August. c. 70. omnia se a terris tunc numina declinarunt.) — vel de personis, quae ab iis, quibuscum necessitudine aliqua, ut matrimonii essent coniunctae, declinantes ad alium voluntatis, amoris inclinatione propendent = *sich von Jemandem ab- und zu einem andern hinneigen*, *declinatus ab aliquo ad aliquem alium inclino*, seq. ἐπί τινα Sir. 9, 9. — vel de homine, cuius res hactenus prosperae declinant vel qui non multum abest, ut de statu prospero demoveatur Sir. 12, 15. ἐὰν ἐκκλίνῃς scil. ἐκ τῶν ἀγαθῶν σου coll. v. 8. (Ovid. Met. 9, 460. paulatim declinat [i. e. diminuitur] amor.)

Ἐκκολάπτω, f. ψω (ἐκ, κολάπτω scindo) *exscindo, exsculpo*, γραφήν 3 Macc. 2, 27. (Plut. de malign. Hdoti c. 42. Dem. 1318, ult.)

Ἐκκομιδή, ῆς, ἡ (ἐκκομίζω exporto) *exportatio*, ἐκκομιδὴν ποιοῦμαι = ἐκκομίζομαι *mihi exportari curo* 2 Macc. 3, 7.

Ἐκκόπτω, f. ψω (ἐκ, κόπτω caedo) *excido, exscindo* a) propr., ut τὰ ἄλση Jud. 3, 9. (Ael. V. H. 5, 17. Xen. An. 1, 4. 10.) τοὺς ὀφθαλμούς 4 Macc. 5, 29. (Diod. Sic. 12, 17. Dem. 744, 13.) — b) *urbem*, ut βαβυλῶνα = prosterno Esr. 4, 44. — c) παρεμβολάς militum acies *prosterno, profligo* 1 Macc. 6, 6. (τὰς ἀκροβολίσεις Xen. Cyr. 6, 2. 15.) — d) metaph. pro: *exstirpo, prorsus tollo* vel *deleo*, ut ἐπιθυμίαν, θυμόν, κακοήθειαν 4 Macc. 3, 2. 3. 4. —

Ἐκκοσμέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, κοσμέω orno) i. q. κοσμέω, sed fortius: *exorno, admodum orno*, τινά τινι *aliquem aliqua re* 4 Macc. 6, 2.

Ἐκκύπτω, f. ψω (ἐκ, κύπτω incurvo me; prospicio, ich gucke heraus) *promineo*, seq. ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 4, 19. — metaph. de hominibus, qui, novas vires adepti, ex latibulis prodeunt = *emergo, in lucem prodeo* 1 Macc. 9, 23. — ita διακύπτω pro יָצִיץ Ps. 92, 8.

Ἐκλαλέω, ῶ f. ήσω (eloquor i. e. ausplaudern Dem. 354, 23. ἐκ, λαλέω) *eloquor* i. e. *aussagen, manifesto*, τὶ παρά τινι Jud. 7, 9.

Ἔκλαμπρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, λαμπρός lucidus) *admodum lucidus*, ut ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5. (Plat. Phaedon. c. 59. χρώματα ἔκλαμπρα.)

Ἐκλάμπω, f. ψω (ἐκ, λάμπω luceo) 1) intrans. *effulgeo, exsplendesco = luceo*, sed fortius, ita de sole, luna Sir. 43, 8. 50, 7. (Xen. h. gr. 1, 1. 16.) — de candelabro Sir. 26, 17. — 2) transit. *splendere facio, erhellen* [ita pro הִגִּיהַּ 2 Sam. 22, 29.], ἀκτῖνας *radios splendidos reddit* Sir. 43, 4.

Ἔκλαμψις, εως, ἡ (ἐκλάμπω) *effulgentia*, plur. ἐκλάμψεις = *radii effulgentes* 2 Macc. 5, 3.

Ἐκλέγω, f. λέξω, perf. p. ἐκλέλεγμαι, a. 2. p. ἐξελέγην [Tob. 1, 4. Esr. 5, 1. coll. Xen. Mem. 3, 5. 2. cf. de hoc aor. sub ἀπαλλάσσω monita] *eligo, deligo* (ἐκ, λέγω), seq. acc. person. 1 Macc. 6, 35. 9, 25. — seq. infin. finali Esr. 5, 1. seq. εἰς c. infin. Tob. 1, 4. quo l. e structura ad sensum legitur τῆς ἐκλεγείσης, ac si pro eo, quod praecessit ἀπὸ τοῦ οἴκου, scriptum fuisset ἀπὸ τῆς οἰκίας. (τί Jos. bell. iud. 2, 8. 6. Xen. Mem. 3, 5. 2.) — med. ἐκλέγομαι, a. 1. ἐξελεξάμην, *mihi eligo*, a) univ., seq. acc. pers. et infin. finali praefixum habente artic. 1 Macc. 10, 32. (Xen. An. 2, 3. 11.) — b) ad normam hebr. בָּחַר de consilio Dei, vel quo Israelitas in tutelam suam pervenire et populi sibi consecrati locum obtinere voluit 2 Macc. 5, 19. — vel quo muneri sacro admoveri voluit aliquem aut esse eum voluit apud homines voluntatis suae interpretem, sq. acc. pers. Bar. 3, 27. — addito ἀπό vel ἐκ c. genit. nom. collectivi Sir. 45, 4. 16. — vel quo sacrum sibi esse voluit locum aliquem, sq. acc. loci 1 Macc. 7, 37. — addito εἰς finali 3 Macc. 2, 9. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 212. 298. *Theile* ep. Jacobi p. 104. *Harless* ep. P. ad Eph. p. 11 sq. —

Ἐκλείπω, f. ψω, a. 2. ἐξέλιπον, perf. 2. ἐκλέλοιπα (ἐκ, λείπω linquo) 1) significatione transitiva *relinquo, ich verlasse* a) proprie, seq. acc. *loci* de personis sedes suas vel locum suum re-

linquentibus 2 Macc. 10, 13. διὰ τὸ — ἐκλιπεῖν pro: διὰ τὸ αὐτὸν, τὴν κύπρον ἐμπιστευθέντα ὑπὸ τοῦ φιλομήτορος, ἐκλιπεῖν *propterea quod reliquerat Cyprum ipsi a Philometore concreditam.* Alii: *quod, qui concreditam haberet sibi Cyprum a Philometore, a se* [scil. Eupatore] *defecerat.* (τὴν πόλιν Xen. An. 1, 2. 24. 7, 4. 2. τὸ στρατόπεδον Xen. Cyr. 4, 1. 8.) — b) metaphor. aa) seq. accus. *rei* α) de personis ita relinquentibus aliquid, ut omnem eius curam abiiciant [ἐκλείπειν γραφάς Dem. 784, 17.], ut τὸν νόμον, ubi Lat. *lege deficio* i. e. *legem non observo* vel *violo legem* Sir. 49, 4. (Liv. 1, 24. illis legibus populus romanus prior non deficiet.) — ὑπομονήν = *patientiam negligo* Sir. 17, 19. — β) de personis vitam relinquentibus vel exspirantibus, sq. accus. τὸν βίον, τὸ ζῆν, ubi Lat. verbis intransit. utuntur, ut *vita deficio, vitam relinquo* vel *desero, morior,* ita plene 2 Macc. 10, 13. 3 Macc. 2, 23. — pro מוּת Jer. 42, 17. 20. (Dion. Hal. Ant. 1, 54. Lucian. Macrob. c. 12. — vita deficere Plaut. Asin. 3, 3. 19.) — absolute Sap. 5, 13. quo l. pariter atque dives ille apud Luc. 16, 23. impii ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάραντες τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὁρῶντες τὸν δίκαιον ἐν τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ [vid. v. 1. 2.] loquentes inducuntur. — Sir. 24, 9. quo l. sapientia persona inducitur: οὐ μὴ ἐκλίπω i. e. *non deficiam, non interibo.* Sir. 40, 14. de h. l. verbis εἰς συντέλειαν i. e. *ita ut perdantur* vid. εἰς no. III. 3. c. — (Jos. bell iud. 4, 1. 9. Apollodor. bibl. 3, 4. 3. *deficio* Suet. vit. Octav. c. 99. in hac voce defecit. Justin. hist. 12, 15. vitam relinquere Virg. Georg. 3, 547. deserere vitam Cic. de senect. c. 20.) — — bb) seq. accus. *personae,* de rebus eo relinquentibus aliquem, quod praesto ei esse desinunt, ubi Lat. *deficio aliquem,* nostrates: *es geht mir etwas aus, privor aliqua re,* ita de cibo et potu deficientibus aliquem, ut ἐξέλιπεν αὐτοὺς τὰ βρώματα Jud. 11, 12. — 7, 20. quo l. ad τὰ ἀγγεῖα τῶν ὑδάτων refertur, quod pertinet ad τὰ ὕδατα ipsa in vasibus asservata. (Diod. Sic. 1, 45. Τνέφαχθον — λέγουσιν — τῶν ἐπιτηδείων αὐτὸν — ἐκλιπόντων, ἀναγκασθῆναι — χρήσασθαι διαίτῃ παντελῶς εὐτελεῖ. Cic. Orat. c. 24. prudentia nunquam deficit oratorem. Id. pro Rosc. Amer. c. 33. tempus te citius, quam oratio deficiat.) — abest accus. personae cogitatione addendus Sir. 22, 9. ἐξέλιπε γὰρ [αὐτὸν] φῶς i. e. *defecit enim* eum lux scil. diei, sensus: *mortuus enim est.* Ibid. ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις *defecit enim* eum *prudentia vel mens.* —

2) signif. intransit. *deficio,* ita a) de anima sedem suam i. e. corpus relinquente Tob. 14, 11. ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ i. e. *mortuus est.* (Xen. Cyr. 8, 7. 26.) — b) de personis siti vel fame laborantibus vel alia calamitate conflictantibus, ubi Lat. *deficio, conficior, consumor,* ut ἀπὸ τῆς δίψης, *siti conficior, ich verschmachte vor Durst* Jud. 7, 22. Vid. de ἀπό causali sub ἀπό no. II. 2. a. notata. — absol. Jud. 7, 27. οὐχ ὀψόμεθα — τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν [= μετὰ τῶν τέκνων ἡ.] ἐκλειπούσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν *quod attinet animas eorum* scil. ἀπὸ τῆς δίψης coll. v. 22. cf. de h. l. accus. τὰς ψυχὰς α. pertinente ad accuratiorem rei verbo enuntiatae definitionem *Matth.* §. 424, 4. *Rost* §. 104, 7. *Buttm.* §. 118, 6. §. 121, not. 2. *Win.* §. 32, 6. *Ewald* p. 586. gr. min. p. 283. — Jud. 8, 31. οὐχ ἐκλείψομεν ἔτι scil. siti. Vide vv. proxime praecedentia. — 1 Macc. 6, 57. ἐκλείπομεν scil. *fame* vel *rerum ad vitam necessariarum penuria,* sequuntur enim vv. καὶ ἡ τροφὴ ἡμῖν ὀλίγη. — More poetarum ad oculos refertur, quod est hominum ipsorum sortem quippe suam lacrymantium auxiliumque Dei cum fletu implorantium Bar 2, 18. οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ ἐκλείποντες *oculi, qui lacrymis conficiuntur.* — Ita pro כִּלְיוֹן עֵינַיִם Deut. 28, 65. כָּלוּ עֵינַי Ps. 69, 3. coll. Thren. 4, 17. — 1 Macc. 14, 13. ἐξέλιπεν ὁ πολεμῶν αὐτοὺς i. e. *confecti* vel *contriti erant, qui bello eos infestarent.* Cf. de nomine singularis articulum habente collective posito *Win.* §. 27, 1. *Matth.* §. 293, 1. *Rost* §. 97, 3. a. *Fischer* 3. a. p. 300. — c) de rebus absumtis, ubi Lat. *deficio, absumor,* nostrates: *ausgehen, aufgehen,* ita de pecunia 1 Macc. 3, 29. de h. l. ἀπό fontem indicante, unde sumeretur τὸ ἀργύριον vid. ἀπό II. 2. (Xen. h. gr. 1, 5. 2.) — de cibo et potu Jud. 12, 3. coll. v. 2. de charta et calamis scribentium 3 Macc. 4, 20. (vires deficiunt Cic. Verr. 2, 1. 11.) — d) de rebus pereuntibus, *deficio, pereo* Sir. 14, 19. — 42, 24. οὐχ ἐποίησεν οὐδὲν ἐκλεῖπον nihil creavit *ut certo et proxime interiens* i. e. omnia creavit *ut perdurent.* Cf. de particip. praes. in re certo et proxime eventura atque in fine indicando posito *Matth.* §. 566, 6. *Rost* §. 116, not. 8. *Herm.* ad Vig. p. 773. *Win.* §. 46, 6. *Gesen.* p. 792. *Ewald* p. 534. gr. min. p. 323. — e) de rebus, quibus finis factus est, ubi Lat. *deficio, cesso, desino, ich höre auf,* seq. ἐκ c. genit. loci i. e. *cesso et dispareo e loco* Bar. 2, 23. absol. 1 Macc. 3, 45. — addito ἀπό τινος *cesso ab aliqua re* [vid. ἀπό no. 2.] Sir. 16, 25. — f) de sideribus, quorum splendor, quippe quod obscurantur, desideratur, *deficio* Sir. 17, 26. (Diod. Sic. 13, 12. Xen. h. gr. 1, 6. 1. Thuc. 2, 28. 7, 50. deficio Cic. divin. 1, 53. Tuscul. quaest. 1, 30.) —

'Εκλείχω, f. ξω (ἐκ, λείχω lingo i. e. lingua molliter tango et delibo; elingo, herauslecken) i. q. λείχω sed fortius: *lingendo absumo,* τί Bar. 6, 20. quo l. si ἐκλείχεσθαί τινος positum videtur pro ἐκλ. ὑπό τινος cf. quae de adiectivis verbalibus et participiis iunctis c. genit. sub ἀγαπάω monita sunt coll. *Matth.* §. 375, 1. — imagine repetita a locustarum frugibus infestarum multitudine ad hostium agros devastantium exercitus transfertur Jud. 7, 4. — ita de bovibus lingendo absumentibus gramina pro לָחַךְ Num. 22, 4. —

'Εκλεκτός, ή, όν (ἐκλέγω) *delectus, a, um, electus, auserlesen, auserwählt,* a) univ., ut ἄνδρες Jud. 2, 15. 1 Macc. 9, 5. 15, 26. ἵππος ἐκλεκτή 4, 1. — de rebus sua natura ita comparatis, ut ex reliquis sui generis et nominis rebus eligi soleant et mereantur, in quibus Lat. uti solent adiect. *eximius, egregius,* ut σμύρνα Sir. 24, 15. χάρις Sap. 3, 14. χρυσίον Bar. 3, 30. de h. l. genit. pretii = *für Gold* vid. ἀγοράζω. — ita pro בָּחוּר Exod. 14, 7. Judic. 20, 10. — — b) ad normam hebr. בָּחוּר, בָּחִיר de personis et rebus, quas Jehova vel Deus sibi delegit i. e. quas in tutelam suam pervenire et consecratas sibi esse voluit, ut urbem hierosolymitanam Sir. 49, 6. populum israeliticum, ita οἱ ἐκλεκτοὶ θεοῦ [= בְּחִירֵי יְהוָה Ps. 105, 43. 106, 5.] *delecti a Deo* Sap. 3, 9. de h. l. lect. vid. *Apel, Grimm.* Sap. 4, 15. Tob. 8, 15. τὸ ἐκλ. γένος scil. αὐτοῦ Addit. ad Esth. 6, 17. — sine artic. Sir. 46, 1. de Davide 47, 22. ποιεῖν [pro medio ποιεῖσθαι] τινὰ ἐκλεκτὸν *delectum sibi facere aliquem* = ἐκλέγεσθαί τινα 2 Macc. 1, 25.

'Εκλικμάω, f. ήσω (ἐκ, λικμάω, ventilo, vanno fruges; legumina purgo) *evanno,* vanno agitando excerno, ausworfeln [Xen. Oec. 18, 2.] metaph. pro: *dissipo,* τινά Sap. 5, 23. τὰ πεδία campos *devasto* Jud. 2, 27.

'Εκλογιστής, οῦ, ὁ (ἐκλογίζομαι rationes subduco, berechnen, ita pro חָשַׁב 2 Regg. 22, 7.) *rationarius, is cuius est rationarium imperii conficere, Rechnungsführer* [Graecis dicitur ἐκλο-

γεύς cf. *Boekh* Staatshaush. d. Athen. Vol. 1. p. 165 seq. 191.] Tob. 1, 22.

Ἐκλογιστία, ας, ἡ (ἐκλογίζομαι vid. voc. praeced.) *munus* τοῦ ἐκλογιστοῦ *vel rationarii, quaestura* Tob. 1, 22.

Ἔκλυσις, εως, ἡ (ἐκλύω quod vid.) *dissolutio, Auflösung,* metaph. *debilitatio, Schwäche,* ita de personis deliquium passis Addit. ad libr. Esth. 5, 7. 13. de personis animum despondentibus = *consternatio* 2 Macc. 3, 24.

Ἐκλύω, f. λύσω, a. 1. ἐξέλυσα, perf. p. ἐκλέλυμαι, a. 1. p. ἐξελύθην (ἐκ, λύω solvo) 1) *exsolvo* i. e. *omnino solvo, völlig losmachen,* seq. acc. rei 3 Macc. 6, 22. quo l. si duo verba sine copula sequuntur cf. de asyndeto sub ἀδικέω observata (Cebet. tab. c. 24.) — 2) *dissolvo* i. e. *disiungo, quod ante ligatum aut coniunctum erat, auflösen* [ita de imperatore cohortem dimittente et in patriam redire iubente Suet. vit. Galb. c. 12.] metaph. ubi Lat. *debilito, minuo, defatigo,* nostrates: *schwächen,* a) de duce a copiis suis deserto earumque fuga et ignavia debilitato = *minuo, debilito* 1 Macc. 9, 8. καὶ ἐξελύθη καὶ εἶπε *et dissolutus est et dixit* i. e. *minutus copiis = a multis suorum desertus* [coll. v. 7.] *et viribus militaribus debilitatus dixit.* Dux enim quemadmodum augetur vel viribus excellit copiarum multitudine et fortitudine gaudens, ita idem militum fuga et ignavia minuitur viribusque destituitur. Aliter *Grotius* vid. infra sub no. 3. notata. — b) de virium rei, ut corporibus coelestibus vel personae alicui insitarum deminutione Sir. 43, 10. 1 Macc. 3, 17. de h. l. perfecto praesentis notionem includente vid. ἁγιάζω. — 10, 82. (Diod. Sic. 13, 77. 20, 1. Lucian. dial. mort. 1, 8.) — de viro deliquium passo Jud. 14, 6. — de femina dolorum et malorum vim frangente et superante 4 Macc. 15, 21. quo l. pro ἐξέλυσε in codd. ἐξέδυσε. — 3) intrans. [vid. ἄγω] pariter atque ἀναλύω [quod vid.] *discedo* 2 Macc. 13, 16. [1 Macc. 9, 8. ita *Grot.*] seq. ἀπό c. gen. loci 2 Macc. 12, 18.

Ἐκμαρτυρέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, μαρτυρέω testor) *palam testificor, testimonium in publicum effero,* sq. accus. rei 2 Macc. 3, 36. (de testimonio scripto absentis ad absentem Dem. 929, 24.)

Ἐκμάσσω, ττω f. ξω (ἐκ, μάσσω tango, premo; exprimo) *abstergo,* τί Sir. 12, 11. Bar. 6, 24. — passiv. ἐκμάσσομαι, *abstergor,* sq. accus. rei ad accuratiorem definitionem pertinente [vid. de hoc acc. sub ἐκλείπω notata et *Win.* §. 32, 5. *Matth.* §. 424, 2. *Rost* §. 104, 7. *Buttm.* §. 121, 6. *Gesen.* p. 821. *Ewald* p. 590. gram. min. p. 257.] Bar. 6, 13. (Aristot. h. an. 3, 40. Dion. Hal. Ant. 9, 10.) cf. de hoc verbo *Sturz* de dial. alex. p. 163.

Ἐκμελετάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, μελετάω curam gero) *assidue exerceo, assidua exercitatione perdisco,* τί 2 Macc. 15, 12. (Lucian. dial. deor. 7, 2.)

Ἐκμελίζω, f. ίσω (ἐκ, μελίζω) *membratim concido, membratim detrunco* 4 Macc. 10, 5. 11, 10. ἔκ τινος 10, 8.

Ἐκμελῶς, adv. (ἐκ, μέλος) = ἐκ μέλους *membratim, gliederweise, ein Glied nach dem andern* 4 Macc. 11, 17.

Ἐκμυσής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό vel, ut existimat *Bauermeister:* ἔκμυσος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, adiectiv. ex coniectura *Grimmii* [Commentar über das Buch d. Weisheit p. 278.] compositum ex subst. μύσος quicquid taedium et abominationem creat, sordes, Schmutz: *admodum foedum et detestabile* Sap. 12, 6. Cf. *Bauermeister* in Commentar. in Sapient. Salom. p. 134.

Ἔκμυσος, vid. ἐκμυσής.

Ἐκνήφω, f. ψω (ἐκ, νήφω sobrius sum; ex ebrietate ad me redeo [ita pro הֵקִיץ Joel. 1, 5. Plut. vit. Demosth. c. 20. Aretaeus 4, 3.] sensu transit. *ex ebrietate ad sobrietatem reduco* metaph. pro: *e mala, qua est aliquis, conditione in meliorem reduco,* ita de somno morbi dolores tollente et valetudinem reddente Sir. 34, 2. μέριμνα — ὕπνος *cura cum vigiliis iuncta exiget* [omni tempore cf. de futuro omni temporis notione obliterata sub ἀγαλλιάω observata] *soporem ei gravis morbi dolorem tollet somnus.* Quo l. *Grotius* pro ἐκνήψει praeferens e codice complutensi ἐκνίψει habet: „cura pervigil requirit soporem et gravem morbum eluit somnus. Est enim somnus λήθη τῶν καθ᾽ ἡμέραν κακῶν Eurip. et ὕπνος πέφυκε σώματος σωτηρία."

Ἐκνίπτω, f. ψω (ἐκ, νίπτω lavo) *eluo,* metaph. pro: *tollo,* ut ἀῤῥώστημα βαρύ, ita codd. Sir. 34, 2. vid. ἐκνήφω (eluo crimen Ovid. Metam. 11, 141. ἐκνίπτω τὰ πεπραγμένα Dem. 274, 13.) —

Ἑκουσιάζομαι, f. άσομαι; dep. med. (ἑκούσιος) *sponte aliquid facio,* τινί *in commodum, in gratiam alicuius rei, für etwas* [vid. ἄγω] 1 Macc. 2, 42. πᾶς ὁ ἑκουσιαζόμενος τῷ νόμῳ i. e. „*omnes qui sponte se offerebant tuendae per arma legi*" ita *Grot.* ad h. l.

Ἑκούσιος, ια, ιον (ἑκών) *spontaneus, voluntarius,* τὰ ἑ. δόματα, *dona spontanea,* plene Jud. 4, 14. — minus plene τὰ ἑκούσια 16, 18. — pro נְדָבָה Exod. 35, 29. (Xen. Mem. 2, 1. 18.)

Ἑκουσίως, adv. (ἑκούσιος) *sponte, ultro* 2 Macc. 14, 3. 4 Macc. 5, 23. (Plut. de gen. Socr. c. 11. Diod. Sic. 13, 2. Xen. Mem. 2, 1. 18.)

Ἐκπαίζω, f. σω (ἐκ, παίζω ludo) *eludo* i. e. *derideo* Esr. 1, 51. (eludo Cic. Acad. 4, 39. quo l. alternat cum irrideo.)

Ἐκπέμπω, f. ψω (ἐκ, πέμπω mitto) *emitto,* τινά Bar. 4, 23. (Diod. Sic. 18, 54. Isocr. Panegyr. c. 9. Xen. Cyr. 1, 4. 5 et 7.) — τί Esr. 4, 44.

Ἐκπετάννυμι, f. πετάσω, a. 1. ἐξεπέτασα (ἐκ, πετάννυμι pando) *expando,* seq. acc. rei, ut τὸ βιβλίον 1 Macc. 3, 48. τὰ καταπετάσματα 4, 51.) (τὸν πώγωνα Lucian. Tim. §. 54.) τὰς χεῖρας πρός τινα Sir. 48, 20. pro פָּרַשׂ Exod. 9, 29. Jes. 65, 2. — πρὸς ὕψος i. e. ad coelum Sir. 51, 14. — ita de supplicibus ad Deum precantibus: supinas tendere cum voce ad coelum manus Virg. Aen. 3, 176. —

Ἐκπέτομαι, aor. ἐξέπτην [de quo aor. ducto ab ἵπταμαι, ἐξίπταμαι et de verborum πέτομαι et ἵπταμαι nexu et usu vid. *Matth.* §. 246. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. sub πέτομαι notata et *Lob.* ad Phryn. p. 325.] — (ἐκ, πέτομαι volo, ich fliege) *evolo, aus- herausfliegen,* de nubibus prodeuntibus ex aquarum coelestium receptaculis Sir. 43, 14.

Ἐκπηδάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, πηδάω salio) *exsilio, prosilio* i. e. *celeriter e loco aliquo prodeo* vel *erumpo,* absol. Hist. Sus. v. 39. 3 Macc. 1, 17. (Xen. Cyr. 1, 4. 8.) — seq. ἐκ c. gen. loci 2 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 13, 17. Ael. V. H. 6, 3.) — εἰς τὸν λαόν *in medium populum* Jud. 14, 17. (de irruentibus in aliquem Jos. Ant. 6, 9. 5.) — pro זִנֵּק Deut. 33, 22.

Ἐκπίνω, f. πίομαι, a. 2. ἔπιον (ἐκ, πίνω bibo) *ebibo,* τί Hist. bel. et drac. v. 15. (Lucian. Tim. §. 54. Xen. An. 1, 9. 25. Cyr. 1, 3. 9.)

Ἐκπίπτω, f. πεσοῦμαι, aor. 2. ἐξέπεσον (ἐκ, πίπτω cado) 1) *excido* [propr. Hdian. 3, 7. 8. de

statu, ut τοῦ θράσου Plut. Ages. c. 24.] metaph. pro: non consequor, privor Sir. 31, 4. ἐξέπεσον ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς i. e. ἐξέπεσον τῆς ἐλπίδος. ἐλπ. ἐ. α. (ἐκπεσεῖν καὶ στέρεσθαι τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας Plut. vit. Tiber. Gracch. c. 21. ἐκεῖθεν Ael. V. H. 4, 7. excidit ausis Ovid. Met. 2, 328.) — 2) exeo, foras prodeo [ita de oraculis i. e. de sortibus, quae in urnam coniectae et concussae inde prodeunt Diod. Sic. 4, 22 et 47. Ael. V. H. 3, 45. Lucian. Alex. c. 24 et 43.], de edicto regio = einen Befehl hinaus ins Land erlassen, seq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 6, 8.

Ἐκπληρόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, πληρόω impleo) prorsus impleo, suppleo, a) propr. τὶ ἔκ τινος aliquid ex aliquo i. e. ex opibus alicuius 2 Macc. 8, 10. (Xen. Cyr. 5, 3. 24. 5, 4. 32.) — b) trop. de conatibus, propositis = exsequor, vollbringen, ausführen, ut τὴν ἐπιβουλήν 3 Macc. 1, 2. τὸ τῆς προθέσεως ἐκπληροῦν i. e. conaminis vel propositi exsecutio v. 22. (ita πληροῦν Hdian. 3, 11. 9.)

Ἐκπλήρωσις, εως, ἡ (ἐκπληρόω quod v.) impletio, ἁμαρτιῶν i. e. plenus peccatorum numerus, das Sündenmaass 2 Macc. 6, 14. dicuntur, quae h. l. leguntur, ex V. T. de peccatis eorumque poenis doctrina, qua, ut prave factorum certum quendam numerum homines impleant, permittit Deus et usque eo parcit iis, confecto tamen numero isto inevitabiles sunt poenae eius cf. Gen. 18, 20. et Matth. 23, 23.

Ἐκπλήσσω, ττω f. ξω (ἐκ, πλήσσω, ττω, quatio; ictu expello vel percutio aliquem, ut loco suo moveatur Xen. An. 1, 8. 20.) percello i. e. obstupefacio, passiv. ἐκπλήσσομαι, a. 2. ἐξεπλάγην [de qua forma, usitata in compositis, quibus inest perterrefaciendi notio cf. Buttm. §. 101. gram. max. §. 114. Rost §. 73, 1. d. Matth. §. 248. §. 193.] percellor, obstupesco, ita de admirantibus, absol. 4 Macc. 17, 16. — pro שָׁמַם Cohel. 7, 16. (Xen. An. 1, 8. 15. 7, 6. 42.) — sq. genit. rei, ut τῆς εὐγενείας 4 Macc. 8, 4. cf. de genit. causam indicante post vv. sensus Win. §. 30, 10. Matth. §. 368. Rost §. 109, 3. Bornem. schol. p. 98. — sq. accus. rei [de quo vid. ἀγαλλιάομαι] Sap. 13, 4. 2 Macc. 7, 12. (τὸν λόγον Plut. de gen. Socr. c. 17. εὔστοχον τῆς χειρός Hdian. 1, 15. 10.)

Ἐκποιέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ποιέω) facio ut extra sit aliquis vel aliquid, hinausthun [ut τινὰ ἐκ δικαστηρίου = exire iubeo e iudicio Philostr. vit. Apollon. 8, 3.] i. e. facio ut habeat aliquis aliquid extra me vel ut possit aliquis aliquid praeter me = concedo alicui facultatem, quam ego possideo, τινί seq. infinit. Sir. 18, 3.

Ἐκπολεμέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, πολεμέω quod vid.; debello, ad bellum excito vel irrito τινά Dem. 30, 20. τινά τινι vel πρός τινα aliquem contra aliquem Dem. 10, ult. Plut. vit. Ages. c. 15 fin.) i. q. πολεμέω [bellum gero τινί vel πρός τινα Isocr. Paneg. c. 34. cf. Matth. §. 404. Rost §. 105, 3.] seq. acc. pers. bellum infero alicui, bello infesto aliquem, Jem. bekriegen Jud. 5, 20. 1 Macc. 4, 28. 11, 20. 15, 31. (Diod. Sic. 2, 37 et 46. 4, 61. Pausan. 8, 46. Jos. bell. iud. 2, 10. 4. Dinarch. adv. Demosth. p. 29. ed. Reisk.) Cf. Matth. §. 404, not. 1 et 2. —

Ἐκπολιορκέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, πολιορκέω quod vid.) expugno seq. acc. pers. metaph. pro: conatus alicuius comprimo 4 Macc. 18, 4. (de militantibus Xen. Mem. 1, 6. 9.)

Ἐκπολιτεύω, f. εύσω (ἐκ, πολιτεύω civis sum; in civitate versor Xen. Mem. 4, 4. 13. civem facio Diod. Sic. 11, 72.) a pristina civitatis disciplina et vitae ratione abduco, τινὰ ἐπί τι, ita de Antiocho Epiphane Judaeos ab avitis moribus, institutis et legibus abducere conante 4 Macc. 4, 19. —

Ἐκπορεύομαι, passiv. c. fut. medii ἐκπορεύσομαι [verbi ἐκπορεύω egredi facio Eur. Phoen. v. 1084. vel 1075.] egredior, exeo a) proprie i. e. de personis, absol. 1 Macc. 15, 41. 3 Macc. 4, 12. — sq. ἐκ c. gen. loci [de praepos. ἐκ repetita vid. sub ἀπαίρω notata] 1 Macc. 14, 36. sq. εἰς c. acc. loci Jud. 12, 7. (Xen. An. 5, 6. 33.) — sq. εἰς finali 1 Macc. 3, 13. — sq. infin. finali [vid. ἄγω] Esr. 4, 23. — iunguntur vv. ἐκπορεύομαι et εἰςπορεύομαι tum in consuetudinis familiaris notatione sq. ἐνώπιόν τινος Tob. 5, 18. tum in commercii publici mentione 1 Macc. 3, 45. οὐκ ἦν — αὐτῆς neque ex civibus eius erat, qui ingrederetur et egrederetur, quibus verbis accuratius explicantur, quae praecedunt ἦν ἀοίκητος ὡς ἔρημος. — 1 Macc. 13, 49. 15, 14. 25. — b) metaph. = prodeo, ita de halitu ἐκ στόματος exeunte Sir. 28, 12. de fonte, sq. ἐκ c. gen. loci Jud. 7, 12. de tinea, sq. ἀπό c. gen. rei Sir. 42, 13.

Ἐκπορθέω, f. ήσω (ἐκ, πορθέω, destruo) funditus everto [ut πολίχνιον Palaeph. fab. 39.] τινά i. e. prosterno, profligo 4 Macc. 17, 24.

Ἐκπορνεύω, f. σω (ἐκ, πορνεύω scortor) effuse scortor, ex hebr. dicendi consuetudine, qua necessitudo nationis israel. cum Deo similitudine adumbratur, quae est inter sponsum et sponsam. Sponsus enim uti Deus, ita sponsa eius haec cogitabatur sic, ut idolorum cultui indulgens fidem Deo, sponso suo, datam fallens adulterasse vel stuprum commissise diceretur. Hinc ἐκπορνεύω pro: idololatriae indulgeo dicitur Sir. 46, 4. — ita pro זָנָה Gen. 38, 24.

Ἐκπρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐκπρέπω decorus, eximius sum) eximius, egregius 3 Macc. 3, 17. τῇ ῥώμῃ robore [de quo dat. vid. Win. §. 31, 3. Rost §. 105. Matth. §. 388.] 2 Macc. 3, 26. (Eur. Phoen. v. 170. τὸ εἶδος Plut. vit. Ages. c. 34.) —

Ἐκπρίζω = ἐκπρίω, f. ίσω (ἐκ, πρίζω vel πρίω serra disseco) serra ex media aliqua re [ut ex arborum copia] seco Sap. 3, 11.

Ἐκπυρόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, πυρόω) accendo, excandefacio, τί 2 Macc. 7, 3. 4. (Eur. Troad. αὐτῶν τ' ἐκπυροῦσι στόματα θανεῖν θέλουσαι.)

Ἐκρεβήλ, Ekrebel, nom. propr. loci incogniti Jud. 7, 18. ubi codd. ἐκραβέτι. —

Ἐκριζόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, ῥιζόω radices ago) radicitus exstirpo vel everto, sq. acc., ut θεμέλια Sir. 3, 9. τὴν πόλιν 1 Macc. 5, 51. 2 Macc. 12, 7. absol. et relate ad rempublicam iudaicam, seq. inf. finali Sir. 49, 7. coll. Jerem. 1, 10. et ibi LXX. — trop. i. e. per imaginem sors prolis impiorum comparatur cum surculis ventorum violentia eradicatis Sap. 4, 4. — pro נָתַשׁ Jer. 1, 10. עָקַר Zephan. 2, 4.

Ἐκριζωτής, οῦ, ὁ (ἐκριζόω) exstirpator, τῶν παθῶν 4 Macc. 3, 5.

Ἐκρίπτω, f. ψω (ἐκ, ῥίπτω iacio; eiicio, ut εἰς τὸ πέλαγος Ael. V. H. 6, 12. de hominibus in ultimas terras eiectis vel relegatis Diod. Sic. 1, 61. 18, 7.) proiicio, τινὰ θηρίοις 2 Macc. 9, 15. τὶ εἴς τινα 10, 30. — de corporibus, quae inhumata ab hostibus proiiciuntur 2 Macc. 5, 10. seq. τινί in constr. praegn. pro: ἐκρίπτω καὶ παραδίδωμι hinwerfen u. preisgeben Bar. 3, 25. De qua ignominia vid. sub ἄταφος observata.

Ἐκσοβέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, σοβέω abigo, pello) expello, herausscheuchen, τινά Sap. 17, 9. quo l. praeferendam esse statuit Grimm p. 349. lectionem ἐκπεφοβημένοι. (Anacr. Od. 37.)

Ἐκσυρίζω = ἐκσυρίττω, f. ίσω et fut. attic.

συριῶ [de quo vid. sub γνωρίζω observata] (ἐκ, συρίζω sibilo) *exsibilo*, ἐπί τινι propter aliquid [vid. ἐπί] Sir. 22, 1. πᾶς ἐκσυριεῖ [αὐτὸν] ἐπὶ τῇ ἀτιμίᾳ αὐτοῦ. (ἐκ τῶν θεάτρων Dem. 449, 19.)

Ἐκσφονδυλίζω, f. σω (ἐκ, σφόνδυλος vel σπόνδυλος vertebra spinae dorsi. De forma huius subst. vid. *Lob.* ad Phryn. p. 113.) *vertebras confringo* 4 Macc. 11, 17. —

Ἐκταράσσω, ττω f. ξω (ἐκ, ταράσσω) *perturbo*, i. q. ταράσσω sed fortius, τινά τινι *aliquem aliqua re* Sap. 17, 3. 18, 17. (Andocid. de myster. ὁ δὲ τὴν πόλιν ὅλην ἐξετάραξεν. — ταράσσω Liban. 13. p. 404. A. τὴν ἀρχήν Lucian. dial. mort. 12, 9.)

Ἐκτάσσω, ττω f. ξω, a. 2. p. ἐξετάγην (ἐκ, τάσσω ordino) *in aciem eductos milites ordino et instruo* 2 Macc. 15, 20. (Diod. Sic. 2, 6. Xen. Cyr. 6, 1. 43. 6, 3. 11.)

Ἐκτείνω, f. τενῶ, a. 1. ἐξέτεινα, pf. ἐκτέτακα, p. p. ἐκτέταμαι, a. 1. p. ἐξετάθην cf. *Matth.*, *Buttm.*, *Rost* sub τείνω. — (ἐκ, τείνω tendo) *extendo, expando, protendo, ausstrecken, ausbreiten* [de dormientibus Xen. Conv. 4, 31.] a) univ., ut κλάδους Sir. 24, 16. quo l. quae persona inducitur sapientia semetipsam arbori comparat ramos suos extendenti. — ῥομφαίαν ἐπί τι *gladium contra aliquid* Sir. 46, 2. τοὺς σάκκους i. e. ἐκτείνω καὶ ἐνδύω τοὺς σ. Jud. 4, 11. — ita ἐκτείνω ἐπί τινι δέρμα pro קָרַם עוֹר sq. עַל Ezech. 37, 6. — de militibus in longitudinem sese extendentibus sq. ἐπί c. acc. loci 1 Macc. 6, 40. (Xen. Cyr. 8, 5. 15.) — per imaginem desumtam a rupe praerupta, quae porrecta in mare fluctus eius perfringit 4 Macc. 7, 5. Eleazarus τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἐκτείνας dicitur περικλᾷν τοὺς — τῶν παθῶν κλύδωνας i. e. *mente sua ut caute praerupta in mare porrecta usus est ad confringendos perturbationum motus.* — — b) τὴν χεῖρα vel τὰς χεῖρας *manum* vel *manus extendo* aa) univ. Sir. 15, 16. vid. de h. l. sub ἐάν fin. observata 34, 14. 18. (Ceb. tab. c. 30. Ael. V. H. 2, 17. Xen. de re eq. 7, 2.) — seq. εἴς τι Sir. 4, 31. ἐπί τινος 50, 15. — ex verbositatis genere sub voc. ἄγγελος notato homines largientibus alicui aliquid vel ἐκτείνειν τινί τὴν χεῖρα i. e. ἐκτείνοντες τ. χ. διδόναι τινί Sir. 7, 32. vel ἐκτείνοντες [scil. τὴν χεῖρα] διδόναι τινί dicuntur Sir. 14, 13. — bb) de precantibus, sq. εἰς τὸν οὐρανόν 4 Macc. 4, 11. sq. πρὸς κύριον Esr. 8, 73. Cf. de ratione precandi apud Hebr. usitata *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet.* (de obsecrantibus Diod. Sic. 13, 15.) — — c) sensu hostili i. e. de personis aggredientibus et cum nocendi cupiditate manus extendentibus δεξιάν 1 Macc. 7, 47. de h. l. aor. = plusqpf. cf *Win.* §. 41, 5. *Matth.* §. 497, not. *Rost* §. 117. *Buttm.* §. 124, 3. not 1. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 98. ad Lucian. Alex. p. 106. *Schäfer* melit. p. 88. — sq. ἐπί c. accus. pers. aut rei 1 Macc. 6, 25. 12, 39. 42. 14, 31. 2 Macc. 15, 32. — sq. infin. finali [vid. ἄγω] Esr. 6, 33. 1 Macc. 9, 47. — — d) pro: ἐκτείνων κρέμαμαι = *gross u. breit aufhängen* 1 Macc. 7, 47.

Ἐκτελέω, ῶ f. έσω [de fut. forma vid. αἰνέω — ἐκ, τελέω) *perficio*, τί 2 Macc. 15, 9. (Polyb. 10, 26. Xen. Lacon. 10, 7.) — med. a. 1. ἐξετελεσάμην *apud animum perfeci* i. e. *perfectum habere volui, ich lasse es für vollendet* od. *für vollkommen gelten*, ita imperat. sq. acc. rei, ut θυσίαν. Orat. Azar. et Cantic. tr. puer. v. 16. Vide de hac medii vi pertinente ad ea, quae apud animum facere aliquis constituit *Rost* §. 113, not. 3. *Matth.* §. 492, c. coll. *Win.* §. 39, 3. ad 1 Tim. 1, 7.

Ἐκτέμνω, f. τεμῶ, a. 2. ἔτεμον (ἐκ, τέμνω seco) *exseco*, τὴν γλῶσσαν 2 Macc. 15, 33. 4 Macc. 10, 17. 21. 18, 21. (ταύρους, ἵππους = castro Xen. Cyr. 7, 5. 62.) —

Ἐκτένεια, et form. poet. ἐκτενία [3 Macc. 6, 41.], ας, ἡ (ἐκτείνω extendo; extensio) 1) *contentio, Anstrengung*, ἐν ἐ. μεγάλῃ, μετὰ ἐκτ. μεγάλης = ***summa cum contentione*** = ***impense*** Jud. 4, 9 bis. 2 Macc. 14, 38. — 2) ***summum studium*** i. e. vel ***summa animi benevolentia*** vel ***decretum severum*** = ***ernster Wille u. Entschluss*** 3 Macc. 6, 41. quo l. ἐπιστολή — τὴν ἐ. ἐ. epistola — ***hanc quae sequitur animi benevolentiam*** vel ***hoc, quod sequitur, decretum firmum ac severum continens.*** (Phalar. epist. 68. Apollon. epist. LII. 398.) Cf. de hoc voc. scriptoribus antiquioribus incognito *Lob.* ad Phryn. p. 311. —

Ἐκτενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (vox serioris aevi *Lob.* ad Phryn. p. 311. — ἐκτείνω extendo; extensus) *diligens, acer*, προςφέρεσθαι πᾶν ἐκτενές i. e. ***omnem, quae fieri potest, diligentiam adhibere*** 3 Macc. 3, 10. de neutro adiect. substantive posito vid. ἀγαθός. — ἡ ἐ. πρόθεσις decretum ***diligenter*** factum i. e. ***decretum grave et severum***, ***ernster Beschluss*** 3 Macc. 5, 29. (Polyb. 22, 5. 4. Artem. 3, 55.)

Ἐκτενῶς, adv. (ἐκτενής q. v. — vox serioris graecitatis cf. *Lob.* ad Phryn. p. 311.) ***intense, impense***, de precantibus Jud. 4, 12. 3 Macc. 5, 9. (Diod. Sic. 2, 24. Pol. 31, 22. 12.) —

Ἐκτήκω, f. ξω [a. 1. ἐξέτηξα LXX Job. 31, 16. — ἐκ, augens vim verbi τήκω] *liquefacio, ich mache, dass etwas zerfliesst*, ὀφθαλμούς i. e. *facio ut consumantur oculi* scil. lacrimando vel prae dolore, ita in contristationis acerbae significatione Sir. 18, 17. — ita ἐκτήκειν ὀφθαλμούς pro כִּלָּה עֵינַיִם Tob. 31, 16. — (ἐκτέτηκα καρδίαν θρήνοισι μητρὸς, τήνδε τ' ἐκτήκω γόοις Eur. Hecub. v. 433.) — σάρκας *facio ut consumatur* i. e. *ut tabefiat corpus* Sir. 34, 1.

Ἐκτίθημι, f. θήσω (ἐκ, τίθημι) *expono* i. e. a) *aussetzen*, τέκνον Sap. 18, 5. (Diod. Sic. 3, 57. Ael. V. H. 2, 7. Lucian. de sacrific. §. 5.) — b) *enarro*, ἐπιστολήν i. e. *argumentum epistolae* Addit. ad libr. Esth. 6, 16. — 2 Macc. 11, 36. ἵνα ἐκθῶμεν scil. regi desideria vel voluntatem vestram. (Theophr. Char. prooem. §. 2.) —

Ἐκτίλλω, f. τιλῶ, a. 2. p. ἐξετίλην, f. 2. p. ἐκτιλήσομαι (ἐκ, τίλλω vello) *evello* Sir. 40, 16. (Dem. 1251, 26.)

Ἐκτινάσσω, ττω f. ξω (ἐκ, τινάσσω quatio, vehementer moveo Hom. Il. 20, 57.) 1) *excutio, eiicio*, τί seq. ἐκ c. gen. loci Orat. Azar. v. 26. τὶ εἴς τινα aliquid versus aliquem 1 Macc. 10, 80. — 2) *vibro*, *schütteln*, τὶ Sir. 22, 2. ἐκτινάξει χεῖρα scil. βόλβιτον. (ἀποτινάσσω Eur. Bacch. v. 283.) —

Ἐκτοπίζω, f. ίσω (ἔκτοπος a loco suo remotus) *moveo e loco suo aliquem*, sq. accus. 2 Macc. 8, 13. ἐξετόπιζον ἑαυτοὺς *locum* vel *domicilium suum ipsi reliquerunt.* (Diod. Sic. 2, 17 et 69. Polyb. 1, 74.)

Ἕκτος, η, ον (ἕξ) *sextus* Esr. 7, 5. 1 Macc. 2, 70. 2 Macc. 7, 18. 4 Macc. 11, 13.

Ἐκτός, adv. (ἐκ) *extra, aussen, ausserhalb*, a) artic. praefixo: ὁ ἐκτός *externus* [cf. de advv. praefixo artic. adiectivi periphrasin facientibus sub ἄνω monita], ita apud Siracid. in praefat. priori, quo l. οἱ ἐκτός ii, qui in fine appellantur οἱ ἐν τῇ παροικίᾳ i. e. Judaei extra Palaestinam viventes. — b) praeposit. vim habet seq. genit.

[vid. sub ἄχρι notata] *extra*, *ausser*, *ausserhalb*, ita de loco 1 Macc. 15, 30. (Epictet. Enchir. c. 29. Eur. Phoen. v. 42.) — de statu, ut ἐκτὸς ταραχῆς i. e. *sine metu* 2 Macc. 11, 25. (Diod. Sic. 4, 11. ἐκτὸς φρενῶν.) — metaph. sq. gen. pers. = *praeter aliquem*, *excepto aliquo* Hist. bel. et drac. v. 10. (Xen. h. gr. 1, 2. 2.) —

'Εκτρέφω, f. ψω (ἐκ, τρέφω nutrio) 1) *enutrio*, τινά 2 Macc. 7, 27. (Aelian. V. H. 2, 14. Xen. An. 7, 2. 32.) — 2) *educo*, τινά Bar. 4, 8. Esr. 4, 16. 20. 1 Macc. 6, 15. 17. ὃν ἐξέθρεψε νεώτερον sc. ὄντα quem educaverat, *quum iunior esset* sc. quam post mortem patris. De h. l. aor. = plusqpf. vid. sub ἐκτείνω observata. — et de comparativo sine comparatione posito sub ἀγαπητῶς monita. — 1 Macc. 6, 55. (Polyb. 6, 6. 2.)

'Εκτρίβω, f. ψω (ἐκ, τρίβω tero) *extero* [πῦρ i. e. terendo excutio Xen. Cyr. 2, 2. 15.] metaph. a) pro: *radicitus exstirpo*, *aufreiben*, *vernichten*, τινά Sap. 12, 9. Sir. 33, 8. 46, 18. 47, 7. 48, 21. 1 Macc. 12, 53. 13, 6. (Hdot. 6, 37. σφέας ἀπειλεε ἐκτρίψειν. — Ael. V. H. 6, 13. Eur. Hippol. v. 684.) — τί, ut τὴν ἰσχὺν Ἰσραὴλ 1 Macc. 3, 35. γῆν, χώραν 13, 1. 20. 14, 31. (ποίην ἐκ τῆς γῆς Hdot. 4, 120. τὴν δυςωπίαν Plut. de falso pudore c. 2.) — b) ut Lat. viam tero [Horat. epod. 4, 14. Ovid. de art. amat. 1, 52.] βαθμοὺς θυρῶν τινος *extero limina ostiorum alicuius* i. e. *frequenter adeo aliquem*, *frequento domum alicuius* Sir. 6, 35. (ita τρίβω ὁδόν Hom. Iliad. 20.)

'Εκτύπωμα, τος, τό (ἐκτυπόω, extundo, exsculpo) *sculptura*, *caelatura*, σφραγίδος *qualis est sigillorum* vel *annulorum signatoriorum* = *Siegelstecherei* Sir. 45, 12. ita pro פִּתּוּחֵי חֹתָם Exod. 28, 36.

'Εκφαίνω, f. φανῶ (ἐκ, φαίνω in lucem profero) 1) i. q. φαίνω sed fortius [aperte declaro Xen. An. 3, 1. 16.] *in lucem profero* i. e. *patefacio*, ut γεώργιον ξύλου i. e. *culturam ligni* vel arboris Sir. 27, 6. κακίαν τινός Sir. 16, 23. καρδίαν 8, 19. παιδείαν *instituendo lucis instar collustro mentem* i. e. *institutione impertior* Sir. 16, 23. 24, 25. 30. 39, 8. — passiv. ἐκφαίνομαι, a. 2. ἐξεφάνην *appareo*, *ich erscheine*, *ich lasse mich sehen* [ita de advenientibus Xen. Cyr. 8, 6. 16. cf. nostratium: er lässt sich nicht sehen pro: er kommt nicht] Sir. 19, 22. καὶ ἔστι διαστρέφων — χρίμα construe: καὶ ἔστι διαστρέφων χρίμα χάριν τοῦ ἐκφᾶναι scil. ἀκριβὴς *et exstat qui pervertit*, *quod quis statuit aut decrevit* i. e. *sententiam* ut ἀκριβής *appareat* = *auch giebt's Leute*, *welche die Worte andrer* oder *das Recht verdrehen*, *um den Schein der Akribie oder des Scharfsinnes zu gewinnen*. Vide vv. proxime praecedentia. — — ἐξεφάνην seq. acc. obiecti propioris δικαιοσύνην καὶ χρίμα = ἔχω ἐκφανεῖσαν [μοι] δικαιοσύνην καὶ χρίμα *apparentem* mihi *habeo* δικαιοσύνην καὶ χρίμα i. e. *cognitum habeo quid iustum et aequum est*, *es ist mir klar*, *was Recht u. Gerechtigkeit mit sich bringt* Sir. 38, 33. Dicitur enim ἐκφαίνω τινί τι. Cf. de hac passivi structura sub ἀπιστέω notata. — — 2) *facio ut prodeat aliquid*, ut αἴσθησιν Sir. 22, 17. vid. de h. l. sub αἴσθησις notata.

'Εκφαυλίζω, f. ίσω (φαυλίζω vilipendo) *nihili prorsus facio*, *omnino contemno*, seq. accus. Jud. 14, 5. (Ael. V. H. 2, 6. 3, 33.)

'Εκφέρω, f. ἐξοίσω, a. 2. ἐξήνεγκον, a. 1. p. ἐξηνέχθην (ἐκ, φέρω) *effero*, *exporto*, *heraustragen*, *herausbringen*, τί Esr. 2, 11. (Hdian. 2, 14. Xen. Cyr. 5, 2. 17.) — τὶ ἔκ τινος *aliquid ex loco aliquo* Bar. 1, 8. 2, 24. Esr. 2, 10. 6, 18 bis. 26. — praeced. πόθεν et sq. τινί τι Jud. 12, 3. de h. l. fut. ἐξοίσομεν = woher *sollen* wir bringen? vid. sub εἰςακούω monita.

'Εκφεύγω, f. φεύξομαι [de quo vid. ἀποφεύγω] a. 2. ἐξέφυγον, perf. ἐκπέφευγα (ἐκ, φεύγω) 1) *effugio* i. e. a) *aufugio* = *fugio e loco*, *quo sum* absol. Sir. 11, 10. 27, 20. (Xen. Cyr. 6, 1. 40.) — sq. εἰς c. acc. loci Bar. 6, 68. — ἀπὸ προςώπου τινός [vid. ἀπό] Sir. 40, 6. — b) seq. accus. *rei* [cf. *Rost* §. 104, 2. b. coll. *Matth.* §. 412, 9.] *evado*, *entrinnen aus einer drohenden Gefahr* Tob. 13, 2. Addit. ad libr. Esth. 6, 4. Hist. Sus. v. 22. 2 Macc. 6, 26. 7, 35. 9, 22. 3 Macc. 6, 29. 4 Macc. 9, 32. (Aesop. f. 131. Diod. Sic. 1, 31.) — — 2) i. q. φεύγω sed fortius, pf. ἐκπέφευγα *effugi* i. e. *absum*, τί *ab aliqua re* trop. pro: *destituor aliqua re* [cf. de perfecto statum durantem indicante et praesentis notionem includente sub ἁγιάζω monita], τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ i. e. *destituuntur laude Dei et benedictione eius* Sap. 15, 19. coll. Gen. 3, 14.

'Εκφλέγω, f. ξω (ἐκ, φλέγω) *incendo* i. q. φλέγω sed fortius 4 Macc. 16, 3.

'Εκφοβέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, augens, φοβέω metum incutio) *terrorem incutio alicui*, *perterrefacio*, seq. acc. person. Sap. 17, 9. 4 Macc. 9, 5. οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς Jud. 16, 25. 1 Macc. 14, 17. (Pol. 14, 10. 3. Isocr. Panegyr. c. 38.) — absol. Sap. 17, 19. πνεῦμα συρίζον, ἢ — ὀρνέων ἦχος — ἢ — ἠχὼ παρέλυσεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα i. e. *tanquam* vel *quippe res terrorem incutientes* = *quum hae res terrorem iis incuterent*. Cf. de huius appositionis genere *Matth.* §. 432, 5. *Rost* §. 104, not. 10. *Fritzsche* Coniectan. p. 40. *Id.* Ev. Marc. p. 282. *Win.* §. 47, 1. — pro הַחֲרִיד Deut. 28, 26.

'Εκφυγή, ῆς, ἡ (ἐκφεύγω) *effugium* 3 Macc. 4, 19.

'Εκφυσάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, φυσάω flo, spiro) *efflo* i. e. [flando eiicio, ut πῦρ Diod. Sic. 4, 21.] *halitu sufflo*, πῦρ 4 Macc. 5, 31.

'Εκχαίνω, f. χανοῦμαι, perf. ἐκκέχηνα (ἐκ, χαίνω hisco, hio; sum ore aperto Lucian. Timon. §. 21. Anacr. od. 33, 11.) *multum inhio*, metaph. pro: *vehementer appeto*, *magno desiderio feror*, εἴς τινα *in aliquem* Esr. 4, 19. Cf. de huius v. perfecto significationem praesentis habente *Buttm.*, *Matth.*, *Rost* sub voc. χαίνω et de forma personae tertiae pluralis exeunte in αν apud scriptores serioris aevi obvia *Buttm.* §. 93. V. 3. gram. max. §. 87, not. 5. *Matth.* §. 200, 4. not. *Rost* p. 428. V. no. 69. *Win.* §. 13, 2, c.

'Εκχέω, f. ἐκχεῶ [Sir. 24, 31. de qua futuri forma Graecis antiquioribus ἐκχεύσω habentibus incognita vid. *Matth.* §. 102, not. 1. *Buttm.* §. 86. gram. max. §. 95, not. 10. *Win.* §. 13, 3. §. 15. sub ἐκχέω] a. 1. ἐξέχεα [cf. *Buttm.* §. 87, not. 1. gram. max. §. 96. not. 1. *Matth.* §. 185, not. *Rost* §. 84. sub χέω et de forma soluta ἐξέχεε sub δεῖ notata] perf. pass. ἐκκέχυμαι, a. 1. p. ἐξεχύθην, f. 1. p. ἐκχυθήσομαι [cf. *Buttm.* §. 88, 8. not. 4. gram. max. §. 98, not. 3. — ἐκ, χέω) *effundo*, *ich giesse aus*, *ich vergiesse*, *ich schütte aus* a) propr., τὶ εἴς τι Sir. 50, 15. — ἐκχέω αἷμα *sanguinem effundo*, *Blut vergiessen*, formula respondens Hebraeorum שָׁפַךְ דָּם et usitata in caedis cum sanguinis effusione coniunctae mentione, ubi Lat. *trucido*, *caedem committo*, nos verbis utimur: *ermorden*, *tödten* Sir. 31, 22. 28, 11. quo l. μάχη κατασπεύδουσα dicitur αἷμα ἐκχεῖν quatenus ad caedem committendam ansam dat et occasionem. 1 Macc. 7, 17. quo l. auctor memor illorum, quae apud LXX Ps. 79, 2. legun-

tur ἔθεντο — τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς ὕδωρ κύκλῳ Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων, zeugmate [de quo vid. *Win.* §. 66. III. f. *Matth.* §. 634. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 31.] usus scripsit: σάρκας ὁσίων σου [scil. ἐξέῤῥιψαν vel ἔθεντο τοῖς θηρίοις] καὶ αἵματα αὐτῶν ἐξέχεαν — θάπτων. De quo verbositatis genere uti sub voc. ἄγγελος diximus, ita de sepulturae denegatae contumelia et ignominia sub voc. ἄταφος monuimus. — pro: שָׁפַךְ דָּם Gen. 9, 6. — ἐκχ. αἷμα ἀθῷον = שָׁפַךְ דָּם נָקִי [2 Regg. 21, 16. 24, 4.] *sanguinem innocentem* [i. e. hominis innocentis] *effundo* pro: *hominem insontem trucido* 1 Macc. 1, 37. 2 Macc. 1, 8. — — b) metaph. i. e. pertinet ad *copiae, multitudinis, intemperantiae* in peragenda aliqua re conspicuae notionem indicandam, hinc usurpatur aa) de personis liberalibus in bonis in aliquem conferendis, in quibus pro: ἐκχέω τι [effundo aliquid], addito εἴς τινα, vel ἐπί τινα *in aliquem, super aliquem* Latini *largiter do aliquid, abunde largior alicui aliquid* Sir. 1, 8. 18, 10. 24, 31. — ita pro שָׁפַךְ Joel. 3, 1. — ἀγαθὰ ἐκκεχυμένα *bona largiter oblata* [scil. alicui] ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ i. e. *dum occlusum habet os* scil. prae dolore vel prae moerore Sir. 30, 18. — Tob. 4, 17. ἔκχεον — δικαίων i. e. *liberalem te praesta in epulis institui solitis in sepultura virorum piorum.* Cf. de huius generis epulis *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Leichen* et *Ilgen* ad Tob. 4, 17. — (ita ἐκχέω τὰ εἴς τι Lucian. Tim. §. 5. et opes effusae Plin. 7, 25, 25. sumtus effusi Cicer. pro Rosc. Amer. c. 24.) — bb) de personis in puniendo aliquo severis, ut ὀργήν *iram effundo,* = *iram evomo* i. e. *ad puniendum aliquem commotum me sentio* Sir. 16, 11. 33, 7. — ita pro שָׁפַךְ חֵמָה Ps. 79, 6. שָׁפַךְ חָרוֹן Thren. 4, 11. — cc) de personis, quae multae vel alacres sunt in viribus suis impendendis, ita ἐκχ. ἰσχύν i. e. *vim* vel *vires mihi insitas intendo* vel *expromo* Sir. 39, 28. (ita Ovid. Metam. 1, 273. vires effundite vestras. — dd) de hominibus copiosis in dicendo, ita de conquerentibus λαλιάν i. e. *loquendo* vel *verbis animi desideria et sensus expono* = nostrat. *sein Herz ausschütten* Sir. 32, 14. — de homine garrulo = *immoderate et temere in verba effundor, blatero* Sir. 35, 4. — ee) de personis immodice fruentibus aliqua re, ἐκχέομαι signif. reflexiva [de quo passivi usu vid. ἁγνίζω] *effundor, multus* i. e. *immodicus sum,* ἐπ' ἐδεσμάτων *ubi apponuntur cibi delicati, bei Leckerbissen* i. e. *in cibis delicatis capiendis* Sir. 37, 29. — ff) de hominum turba turmatim alicunde exeuntium, ita passiv. *effundor, me effundo.* Legitur ita tum de exercitu in fugam se coniiciente ubi Lat. *erumpo* Jud. 15, 2. ἐκχυθέντες — ἔφυγον. (Liv. 1, 14. plenis portis effusi hostes.) tum de civibus ex urbe erumpentibus et in hostes ruentibus Jud. 15, 2. ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτούς i. e. *effusi in eos ruebant.* (omnis turba ad ripas effusa ruebat Virg. Aen. 6, 385.) — gg) de hominibus in gratia sua testanda modum excedentibus et iusto largioribus, ubi Lat. *profundo, ich verschwende,* inclusa temeritatis et inutilitatis notione Sir. 20, 12.

Ἔκχυσις, εως, ἡ (ἐκχέω effundo) *effusio* [Lucian. Tim. §. 18.] Sir. 27, 15. ἐ. αἵματος μάχη ὑπερηφάνων i. e. *effusio sanguinis* [= *caedes*] *ibi, ubi lites superborum* scil. sunt = *lites superborum sequi solet caedes.*

Ἐκχωρέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, χωρέω) *e loco discedo,* sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 9, 62. — pro בָּרַח Amos. 7, 12. (absol. Diod. Sic. 4, 64.)

Ἐλαία, ας, ἡ, *olea, Oelbaum* Sir. 24, 15. 50, 10. — ex metonym. totius pro parte = ὁ θαλλός i. e. ὁ τῆς ἐλαίας κλάδος *ramus oleae* [ita θαλλός 2 Macc. 14, 4. Ael. V. H. 6, 6. Polyaen. 1, 21. 1. Aristoph. Eccles. v. 738. cf. Tim. lex. Plat. p. 136.] Jud. 15, 12. ἐστεφανώσαντο τὴν ἐλαίαν *coronabantur ramis,* quae praesto erant, *oleae.* Cf. de coronis oleaginis uti apud alios antiquitatis populos, ita etiam apud Hebraeos usurpari et gestari solitis in laetitiae significatione *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Oelbaum.* — τὰ τῆς ἐλαίας φυλλά pro עֲלֵי זַיִת Nehem. 8, 15. οἱ κλάδοι τῆς ἐ. pro שִׁבֲּלֵי זַיִת Zachar. 4, 12.

Ἔλαιον, ου, τό, *oleum* Sir. 39, 26. Jud. 10, 5. 11, 3. Hist. Sus. v. 17. Esr. 6, 30. — ἐ. ἅγιον appellatur oleum in rebus sacris, ut in summo sacerdote muneri suo inaugurando usurpatum [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester.*] Sir. 45, 15. coll. Exod. 28, 41. 30, 23 sqq.

Ἐλασσόω vid. ἐλαττόω.

Ἐλάσσωμα, et forma attic. ἐλάττωμα [Sir. 19, 25.] τος, τό (ἐλαττόω) *deminutio, Verminderung,* ut ἰσχύος Sir. 19, 25. — de deminutione virium militarium bello facta = *clades* 2 Macc. 11, 13. (Diod. Sic. 2, 25. 13, 7.)

Ἐλάσσων, [ita Sap. 9, 5.] et forma attica ἐλάττων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (comparat. adiect. tum ἐλαχύς tum irregularis μικρός [cf. *Rost* §. 55, 3. §. 54, 4. *Buttm.* §. 62, 4. gram. max. §. 63, 4. *Matth.* §. 131, not. 1.) *minor, us* a) ratione virium = *inferior, us,* ἔν τινι in aliqua re Sap. 9, 5. ἐλάσσων — νόμων i. e. uti omnes, qui sunt, homines vel sapientissimi [coll. v. 6.] ita et *ego inferior sum* scil. te, *iuris si spectatur prudentia et legum cognitio.* Cf. de comparativo sine comparatione sub ἐκτρέφω observata. (Isocr. ad Nicocl. p. 21. ed. *Lange.*) — b) ratione dignitatis = *inferior* Jud. 9, 11. (Hdian. 5, 1. 14.) — c) ratione numeri vel copiae, plur. ἐλάττους seq. genit. = *pauciores quam* 2 Macc. 5, 15. 8, 9. 12, 10. (Diod. Sic. 24, 86. Xen. h. gr. 4, 2. 16.) — neutr. adverbialiter: *minus,* ita οὐκ ἔλαττον sq. genit. = *numerus non minor, quam* i. e. *non pauciores quam* [cf. de neutro adiectivorum ἔλαττον, ἧττον, μεῖον, πλεῖον aequiparando nominibus indeclinabilibus ponique solitis pro ἐλάττους, μείους, ἥττονες, πλείους *Matth.* §. 437, not. 2. coll. *Lob.* ad Phryn. p. 410 sq.] — 2 Macc. 10, 18. 12, 4. (Diod. Sic. 1, 32. 16, 86. Xen. hist. gr. 4, 3. 14. sq. ἢ Xen. An. 6, 2. 4 et 5.)

Ἐλατός, ή, όν, adiect. verbale [verbi ἐλαύνω agito; malleo tundo, malleo tenuo et extendo, ut ἀσπίδα Hom. Iliad. 12, 296.) *malleo tenuatus et extensus, mit dem Hammer getrieben od. gestreckt* Sir. 50, 15. quo l. σάλπιγγες pariter atque apud LXX Num. 10, 2. appellantur ἐλαταί a lamina argentea malleo tenuatae et extensae, quum si respexeris textum hebraicum loci Num. 10, 2. habentem מִקְשָׁה — חֲצֹצְרֹת appellandae fuerint σάλπιγγες τορνευταί i. e. *tornatae* vel *torno rotundatae* = *gewunden, gedrekt* — pro שָׁחוּט 2 Chron. 9, 15. רִקֻּעִים = laminae diductae Num. 16, 38. vel 17, 3.

Ἐλαττονέω, ῶ f. ήσω (forma serioris aevi pro: ἐλασσόω vel ἐλαττόω vid. *Passow* sub ἐλαττονέω) *minorem facio, deminuo,* passiv. ἐλαττονέομαι, οῦμαι, *deminuor, inferior sum,* τινί i. e. *ratione habita alicuius rei* [vid. ἐκπρεπής], ut κακίᾳ Sir. 19, 6. ὁ μισῶν — κακίᾳ i. e. *qui odit loquacitatem, inferior* [scil. aliis] *est malis* = *ei minus cum malis confligendum est.* — seq. dat. incommodi [vid. ἄγω] et accus. οὐδέν i. e.

nullo modo [vid. de hoc accus. sub ἀδικέω notata] Sir. 19, 7. — de personis bello superatis 2 Macc. 13, 19. de h. l. asyndeto vid. sub ἐκλύω observata.

'Ελαττόω, ῶ f. ώσω (pro qua forma attica legitur ἐλασσόω Sir. 38, 24. 41, 2. 47, 23. — ab ἐλάττων) *minorem facio aliquam rem vel personam* [scil. quam ante fuit aut quam aliae sunt] i. e. *minuo, deminuo, ich vermindere*, passiv. *minor reddor, deminuor* a) multitudine, copia, sq. acc. rei, ut ἁμαρτίας Sir. 28, 8. ἡμέρας 30, 24. — ἰσχύν 34, 30. τὸ σωτήριόν τινος 39, 18. — τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου 18, 8. — 42, 21. (Xen. h. gr. 1, 5. 21.) — b) conditione sive interna sive externa = *inferiorem reddo, ich setze herab*, passiv. *inferior sum, ich stehe andern nach*, praeced. negatione Sir. 35, 23. οὐκ ἐλαττωθήσεται, *non erit deterioris conditionis* pro: *prospera sorte utetur*. — τινί, *ratione habita alicuius rei* [vid. ἐκπρεπής], ut ἰσχύϊ Sir. 41, 2. σοφίᾳ 19, 20. συνέσει 25, 2. 47, 23. — οἴνῳ *vino* Sir. 34, 27. τίς ζωὴ ἐλαττουμένῳ [i. e. ἀνθρώπῳ ὃς ἐλαττοῦται] οἴνῳ. — Sir. 38, 24. ὁ ἐ. πράξει αὐτοῦ *qui ratione negotiorum suorum inferior est* scil. aliis i. e. *cui pauciora incumbunt negotia*. (τοῖς ἱππεῦσιν ἐλαττωθείς Plut. Agesil. c. 9.) — addito ἀπό c. gen. normae [vid. ἀπό num. II. 2. c.] Sir. 23, 10. ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται i. e. *a vibicibus si aestimatur non erit inferior* scil. aliis pro: *magis quam alii vibicibus abundabit*. — de personis bello superatis 2 Macc. 12, 11. (Xen. h. gr. 7, 5. 6. activum Diod. Sic. Tom. 9. p. 318. ed. *Bip.*) — c) pretio, dignitate, passiv. *inferior habeor* [Diod. Sic. 3, 58.] signif. reflexiva [vid. ἁγνίζω] *inferiorem me habeo* i. e. *humilem me gero*, καρδίᾳ *animo* [vid. ἐκπρεπής] Sir. 16, 21.

'Ελάττωμα vid. ἐλάσσωμα.

'Ελάττων vid. ἐλάσσων.

'Ελάττωσις, εως, ἡ 1) *deminutio*, ut famae Sir. 20, 2. opum = *damnum, detrimentum* Sir. 20, 8. 10. 40, 26. Tob. 4, 13. pudicitiae Sir. 22, 3. — 2) *conditio inferior*, βίου Sir. 34, 4.

'Ελαύνω, f. ἐλάσω, *agito, treiben, in Bewegung setzen*, a) propr. sq. acc., ut βόας Sir. 38, 25. (Xen. Cyr. 5, 2. 5.) — absol. de vehentibus [multo enim usu factum est, ut omissis vocabulis ἵππους ἅρματα intransitive poni videatur, ut nostratium *fahren* cf. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 94.] 2 Macc. 9, 4. (Lucian. dial. deor. 25, 2.) — b) metaph. pro: *exagito, vexo, ango*, passiv. ἐλαύνομαι, *angor*, τινί i. e. ὑπό τινος [de quo dat. usu vid. sub γίνομαι monita] Sap. 16, 18. 17, 15. (Dem. 535, 27. 1481, 17.) —

'Ελάχιστος, η, ον, superlat. adiect. ἐλαχύς, μικρός [vid. ἐλάσσων] *minimus*, nunc conditione = *infimus*, opp. δυνατός Sap. 6, 6. de h. l. ὁ ἐ. collective posito vid. ἐκλείπω. — nunc pretio, dignitate Jud. 16, 6. quo l. neutr. adiect. vel praedicati ἐλάχιστον = *res minimi pretii*, praedicati locum tenet. — nunc viribus vel robore = *tenuis, schwach*, ut ἐ. ξύλον Sap. 14, 5.

'Ελεάζαρ, ὁ et terminat. graeca ἐλεάζαρος, ου, ὁ, hebr. אֶלְעָזָר [i. e. Deus auxiliatur, Gott hilft] *Eleazarus*, nom. propr. hebraicum, quo insignes fuerunt 1) unus ex filiis Aaronis Sir. 45, 23. coll. Exod. 6, 23. 25. — 2) unus ex filiis Mattathiae, cognomine 'Αυαράν [1 Macc. 2, 5.] vel ἀβαράν vel σαυαράν [1 Macc. 6, 43.] vel αὐράν [Jos. Ant. 12, 6. 1. 12, 9. 4.] frater Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 3. 6, 43. 8, 17. 2 Macc. 8, 23. — 3) vir iudaeus legis peritia et constantia in religione patria profitenda celeberrimus eamque ob causam supplicio ab Antiocho Epiphane affectus 2 Macc. 6, 18. 24. 4 Macc. 1, 8. 5, 3. 13. 6, 1. 5. 14. 16. 7, 1. 4. 5. 10. 12. 9, 5. 16, 15. 17, 13. — 4) sacerdos quidam iudaeus 3 Macc. 6, 1. 16. memoratus. — 5) viri iudaei Esrae aequales et cum eo in patriam redeuntes Esr. 8, 2. 43. 63. 9, 19. 26.

'Ελεάσα, ἡ, *Eleasa*, nomen loci, quo Judas Maccabaeus proelio cecidit 1 Macc. 9, 5. cf. Jos. bell. iud. 1, 1. 6.

'Ελεάω, ῶ f. ήσω i. q. ἐλεέω [vid. *Win.* §. 15. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 318.] *misereor, ich bemitleide* 4 Macc. 9, 3. μὴ — ὑπὲρ αὐτοὺς ἡμᾶς ἐλεᾶ *ne — plus quam ipsi* [vid. ὑπέρ] *nosmet ipsos miserearis*.

'Ελεγμός, οῦ, ὁ (ἐλέγχω) 1) *dedecus, ignominia*, = τὸ ἔλεγχος 1 Macc. 2, 49. — 2) *redargutio, vituperatio* Sir. 21, 6. 35, 17. 48, 7. coll. 1 Regg. 19, 15 sqq. (Clem. Alex. Paedag. I. 8.) — plur. ἐλεγμοί i. e. *verba vituperantia* = *vituperia* Sir. 20, 28. — 48, 10. ἐν ἐλεγμοῖς i. e. *quum audirentur verba* Dei *vituperantia* coll. Malach. 4, 1 sqq. — Cf. de h. l. verbis suspectis *Bretschn.* ad h. l. — 3) *exploratio*, *Untersuchung* Sir. 41, 4. οὐκ ἔστιν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς i. e. *appropinquante morte* [sistitur enim mors h. l. persona] *non locum habet vitae* [i. e. annorum, quos habuerit] *exploratio* = *der Tod fragt nicht darnach, ob du zehn, oder hundert, oder tausend Jahre gelebt hast*. — (ita ὁ ἔλεγχος τοῦ βίου Plat. apol. Socr. c. 30.) — 4) ad normam hebr. תּוֹכֵחָה [Ps. 39, 12.] *castigatio, poena*, ἡμέρα ἐλεγμοῦ Jud. 2, 10.

"Ελεγχος, ου, ὁ, castigatio a) verbis facta = *reprehensio* Sir. 20, 1. adiuncta pudoris notione = *Beschämung* Sap. 2, 14. 17, 7. — b) factis conspicua i. e. *poena* Sap. 1, 9. 11, 7. 18, 5. Sir. 16, 2. — pro תּוֹכֵחָה Ps. 73, 4.

'Ελέγχω, f. ξω 1) *pudore afficio, ich beschäme*, τινά Sap. 1, 3. — v. 5. ἅγιον — πνεῦμα ἐλεγχθήσεται *spiritus sanctus pudore suffundetur* quo l. quum ἐλέγχεσθαι alternet cum verbis φεύγειν, ἀπαναστῆναι cum pudoris sensu recedere dicitur ἅγ. πν. ab iis, in quibus δόλος, λογισμὸς ἀσύνετος, ἀδικία deprehenditur. (Hom. Iliad. 9, 519.) — 2) *coarguo*, ut inutilitatis, τί Sap. 2, 11. vel improbitatis, τινά Sap. 4, 20. — pro הוֹכִיחַ Job. 32, 12. (Dem. 805, penult.) — 3) *castigo* a) verbis i. e. *reprehendo* Sir. 20, 2. τινά 34, 31. — pro הוֹכִיחַ Prov. 9, 7. — (Aelian. V. H. 2, 13 et 19.) — b) factis i. e. *punio* Sap. 1, 8. Sir. 18, 12. τινά Sap. 12, 2. — pro הוֹכִיחַ Ps. 38, 2. — 4) *exploro*, τινά Sir. 19, 13. 14. 15. — pro חָקַר Prov. 18, 17. —

'Ελεέω, ῶ. f. ήσω, *misereor*, sq. accus. [de quo accus. vid. sub ἀγαλλιάομαι observata.] Legitur a) de Deo miserante seq. acc. nunc *rei*, ut τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν Jud. 6, 19. τὴν πόλιν 2 Macc. 8, 3. (Diod. Sic. 13, 27. Athen. 2, 16.) — nunc *person.* Sap. 11, 23. Sir. 16, 9. 18, 13. 33, 1. 36, 17. Tob. 3, 15. 6, 17. 8, 4. 7. 17. 11, 15. 17. 13, 2. 5. 9. 14, 5. 1 Macc. 4, 10. 2 Macc. 2, 18. 9, 13. 11, 10. 3 Macc. 6, 12. — b) de hominibus miserantibus, sq. acc. *pers.* Sir. 12, 13. Bar. 4, 15. 2 Macc. 7, 27. 4 Macc. 6, 12. 8, 19. 12, 6. — (Ael. V. H. 13, 31. Plut. vit. Ages. c. 13 fin. Xen. Mem. 2, 6. 21.) — sq. acc. *rei* 2 Macc. 3, 21. — c) de idolis οὐκ ἐλεοῦσι Bar. 6, 38. — medium ἐλεοῦμαι *apud animum meum miserear*, ita imperat. a. 1. med. 4 Macc. 9, 3. vid. tamen de h. l. sub ἐλεάω observata.

'Ελεημοσύνη, ης, ἡ (ἐλεήμων) *misericordia* i. e. *aegritudo benevola ex miseria alterius hau-*

sta, Mitleid, Erbarmen, Barmherzigkeit [Callim. hym. in Del. v. 157.] ita a) misericordia Dei i. e. *benignitas Dei in miseris adiuvandis conspicua* Sir. 17, 24. Bar. 4, 22. 5, 9. — plur. ἐλεημοσύναι *misericordiae specimina et testes* Tob. 3, 2. — ποιεῖν ἐλεημοσύνην τινί i. e. ποιεῖν τὰ τῆς ἐ. τινί *facere, quae postulat misericordia in aliquem* = *beneficia praestare alicui, misericordiam facto declarare alicui* Tob. 13, 6. — ita pro עָשָׂה צְדָקָה Ps. 103, 6. — b) de hominum misericordia i. e. *miseris succurendi studium idque factis declaratum*, ubi Lat. *beneficentia*, nos: *Wohlthätigkeit* Sir. 3, 28. 17, 17. 29, 8. 40, 17. 24. Tob. 4, 10. 11. 12, 8. 9. 14, 11. in quibus l. uti ἐλεημοσύνη in numero officiorum gravissimorum [Cardinaltugenden] habetur, ita vitam etiam longaevam sequacem habere dicitur. — plur. ἐλεημόσυναι *misericordiae specimina* Sir. 34, 11. addito genit. pers. i. e. vel *ab aliquo edita* Tob. 2, 14. vel obiective: *alicui exhibita* Sir. 3, 14. — πᾶσα ἐ. *cuiuscunque generis misericordia* Sir. 16, 14. — ποιεῖν ἐλεημοσύνην vel ἐλεημοσύνας *misericordiae specimen* vel *specimina edere*, ita de personis beneficia alicui exhibentibus Sir. 7, 10. 32, 2. Tob. 4, 7. 8. 16 bis. 12, 8. 9. 14, 2. 10. addito ἔκ τινος Tob. 4, 7. 8. — τινί Tob. 1, 3. 16. — pro עָשָׂה חֶסֶד Gen. 47, 29. — χορίζομαι ἐλεημοσύνην *misericordiae specimina edo* Sir. 12, 3. —, Formula notanda: συγκλείω ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς ταμείοις μου pro: συγκ. τὰ εἰς ἐλεημοσύνην ἐπιτήδεια ἐ. τ. τ. μ. *concludo in reconditorio meo, quibus opus est ad misericordiam facto declarandam* = *curo, ne desit mihi facultas benefaciendi* Sir. 29, 12.

'Ελεήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐλεέω) *misericors* [Hom. Iliad. 5, 191.], appellatur ita Deus Sir. 2, 11. 50, 19. 2 Macc. 1, 24. 3 Macc. 5, 7. — ὁ κύριος ἐλεήμων Sir. 48, 20. ὁ. ἐ. θεός Tob. 6, 17. 7, 12. 2 Macc. 11, 9. ὁ ἐ. κύριος 2 Macc. 8, 29. 13, 12. — pro רַחוּם Ps. 145, 8. חָסִיד Jer. 3, 12. חַנּוּן Ps. 103, 8.

"Ελεος, ου, ὁ, 1) *misericordia* i. e. *aegritudo benevole ex miseria alterius hausta* [Diod. Sic. 13, 22 et 23. Lucian. dial. deor. 13, 1. Hom. Il. 24, 44.] a) de Deo = *benignitas Dei in miseris adiuvandis conspicua* Sir. 18, 12. 32, 20. — augetur misericordiae notio addito voc. οἰκτιρμοί [vid. sub ἀγαλλίαμα notata] 1 Macc. 3, 44. — iunguntur voc. χάρις et ἔλεος in summae felicitatis notione exprimenda Sap. 3, 9. 4, 15. — opponuntur sibi ἔλεος et ὀργή Sir. 5, 6. 16, 11. — b) de hominibus 2 Macc. 4, 37. 3 Macc. 4, 4. 4 Macc. 9, 4. (Diod. Sic. l. l. Lucian. l. l. Hom. l. l.) — 2) ex Hebr. dicendi consuetudine: *misericordiae imploratio, preces supplices* Bar. 2, 19. — ita pro: תְּחִנָּה Jerem. 36, 7. 37, 20. Dan. 9, 20. — 3) ex Hebr., maxime Judaeorum posterioris aevi dicendi et statuendi consuetudine: *pietas, Frömmigkeit* 1 Macc. 2, 57. quo l. si codd. pro ἐλέῳ exhibent ἐλέει vid. *Aug.* et *Apel.* — ita ἔλεος et חֶסֶד Hos. 6, 6. Cf. quae habent de Judaeis, maxime posterioribus benignitatem praeclarissimae virtutis laude celebrantibus, ita ut non solum mirificam illi vim tribuerent, sed in *toto virtutum genere* designando uterentur vocabulis חֶסֶד, ἔλεος, *Fritzsche* Ev. Matth. p. 254. 343. *Bertholdt* ad Dan. 4, 24. p. 330 sq. *Ilgen* die Gesch. Tobi's praef. CXXII. et p. 107.

"Ελεος, έους, τό [forma ut in N. T. ita in libris V. T. apocryphis et apud LXX interp. pro Graecorum forma mascul. ὁ ἔλεος usitata cf. *Win.* §. 4. §. 9 not. 2. et *Passow* sub ἔλεος] 1) *misericordia, Barmherzigkeit* a) de Deo = *benignitas Dei quatenus est in studio miseris succurrendi* Sap. 9, 1. 11, 9. 12, 22. 15, 1. 16, 10. Sir. 2, 7. 9. quo l. εὐφροσύνη αἰῶνος καὶ ἐλέους = *laetitia* aeternum duratura et ἐκ τοῦ θεοῦ ἐλέους *profecta*. Sir. 7, 18. 16, 12. 18, 10. 32, 19. 47, 22. 50, 22. 24. 51, 3. 8. 29. Tob. 8, 16. ὑγιεία μετ' εὐφροσύνης καὶ ἐλέους *valetudo coniuncta cum laetitia et benignitatis div. conscientia.* v. 17. Jud. 7, 30. 13, 14. Orat. Azar. v. 11. 14. 18. 66. 67. Orat. Man. v. 6. 14. Esr. 8, 78. 1 Macc. 4, 24. 2 Macc. 6, 16. 7, 23. 8, 5. 27. 3 Macc. 2, 19. 6, 4. 39. — plur. τὰ ἐλέη αὐτοῦ i. e. τοῦ ἐλέους θεοῦ *specimina* Sir. 18, 4. Cf. de hac forma contracta in vocab. ὑγιής, κλέος et similis non usitata apud Graecos *Buttm.* §. 48, 1. gram. max. I. §. 53, 1. *Rost* §. 42, 2. *Matth.* §. 78, a. not. 2. ita τὰ ἐλέη pro חֲסָדִים Ps. 17, 8. Thren. 3, 22. — ποιεῖν ἔλεός τινι i. e. ποιεῖν τινι τὰ τοῦ ἐλέους i. e. *benignitatis specimina alicui dare* Tob. 8, 17. — Loci, in quibus contextus ratio cogitatione addere iubet genit. θεοῦ vel κυρίου 1 Macc. 16, 3. ubi sequitur ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ βοήθεια Dei cogitationem obversatam esse Simonis animo docens. 2 Macc. 7, 29. coll. v. 28. — b) de hominibus Sir. 18, 12. 28, 4. 36, 28. 1 Macc. 13, 46. ποεῖν ἔλεος [vid. paulo ante observata] Sir. 29, 1. Tob. 14, 7. — 2) *pietas, Frömmigkeit* [vid. ἔλεος, ου, ὁ no. 3.] ita ἀνὴρ vel ἄνδρες ἐλέους i. e. *vir*, l. *viri pietate eminentes* Sir. 44, 10. 45, 1. Cf. de gen. vi latius patente qua quid universe *esse alicuius* seu *ad aliquid referri* significatur sub ἀγαθός observata. — 1 Macc. 2, 57. ποιεῖν ἔλεος *pietatis specimina edere* Sir. 46, 7. — ita pro חֶסֶד Hos. 6, 6.

'Ελέπολις, εως, ἡ (ἑλεῖν, πόλις) *machina bellica urbibus capiendis et expugnandis apta* 1 Macc. 13, 43. 44. (Plut. vit. Demetr. c. 21. Diod. Sic. 20, 48 et 91. Jos. b. i. 2, 19. 9. — forma poet. ἑλέπτολις Eur. Iphig. A. v. 1476 et 1511.)

'Ελευθερία, ας, ἡ, *libertas* i. e. a) conditio τοῦ ἐλευθέρου, cui opponitur ὁ οἰκέτης = conditio hominis, qui sui iuris est in civitate neque ab alius arbitrio pendet Sir. 7, 21. ad quem l. cf. Exod. 21, 2 sqq. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sklaven.* Sir. 30, 34. 3 Macc. 3, 28. (Dem. 1355, 8. Plut. Ages. c. 12.) — b) conditio populi suas leges et sua instituta habentis neque alieno imperio subiecti Esr. 4, 49. 53. 1 Macc. 14, 26.

'Ελεύθερος, α, ον, *liber, a, um* a) de persona, opp. δοῦλος, οἰκέτης Sir. 10, 23. Jud. 16, 23. 1 Macc. 10, 33. 3 Macc. 7, 20. — collect. ὁ ἐλεύθερος [vid. ἐκλείπω] Esr. 3, 19. (Xen. Mem. 2, 7. 3.) — b) de urbe, civitate, templo immunibus ab alieno imperio, opp. δούλη 1 Macc. 2, 11. 15, 7. 2 Macc. 9, 14. (Xen. Hier. 5, 2.) — c) de oratione et cogitandi ratione, quae decet hominem liberum et ingenuum 4 Macc. 14, 2 bis. (Xen. Cyr. 8, 3. 21.)

'Ελεύθερος, ου, ὁ, *Eleutherus*, fluvius, qui ortum habens in monte Libanon Phoeniciamque a Syria dividens in mare mediterraneum effunditur 1 Macc. 11, 7. 12, 30. (Jos. Ant. 15, 4. 1. bell. iud. 1, 8. 6.)

'Ελευστέος, α, ον, adiect. verb. (ἔρχομαι, ἐλεύθω) *eundum est, veniendum est*, de narratione ab una ad alteram rem transeunte 2 Macc. 6, 17.

'Ελεφαντάρχης, ου, ὁ (ἐλέφας, ἄρχω) *elephantum praefectus* vel *magister* 2 Macc. 14, 12. 3 Macc. 5, 4. 45.

'Ελέφας, αντος, ὁ, *elephas*, 1 Macc. 1, 17. 3, 34. 6, 30. 34. 35. 46. 8, 6. 2 Macc. 11, 4. 13, 2. 15. 3 Macc. 5, 1. 2. 10. 20. 38. 48.

Ἐλιάβ, ὁ, *Eliab*, nom. propr. indecl. viri, qui fuit ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

Ἐλιαδάς, ὁ, *Eliadas*, nom. propr. viri iudaici indecl. Esr. 9, 28.

Ἐλιαλί, ὁ, *Eliali*, nom. propr. viri iudaici indecl. Esr. 9, 34.

Ἐλιάσαβος, ου, ὁ, *Eliasabus*, nom. propr. viri iud. Esr. 9, 24.

Ἐλιάσιβος, ου, ὁ, *Eliasibus*, nom. propr. viri iud. Esr. 9, 1.

Ἐλιάσιμος, ου, ὁ, *Eliasimus*, nom. propr. viri iud. Esr. 9, 28.

Ἐλιαωνίας, ου, ὁ, *Eliaonias*, nom. propr. viri iud. Esr. 8, 31.

Ἐλισαιέ, ὁ, *Elisa*, nom. propr. discipuli vatis Eliae indecl. Sir. 48, 12.

Ἐλιφαλά, ὁ, *Eliphala*, nom. propr. Judaei Esr. 8, 39.

Ἐλιφαλάτ, ὁ, *Eliphalat*, nom. propr. Judaei Esr. 9, 33.

Ἐλιωναΐς, ὁ, *Elionais*, nom. propr. viri iudaici Esr. 9, 22.

Ἐλιωνάς, ὁ, *Elionas*, nom. propr. Judaei Esr. 9, 32.

Ἐλκία, ὁ, *Elkia*, nom. propr. viri, qui fuit ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

Ἑλκύω, vid. ἕλκω.

Ἕλκω, impf. εἷλκον [de quo augm. vid. ἐάω], a. 1. εἵλκυσα [1 Macc. 10, 82. ita Xen. h. g. 7, 1. 19. Eur. Androm. v. 108. cf. *Matth.* §. 233. *Buttm.* §. 114. *Passow* sub ἑλκύω et ἕλκω] *traho* a) de personis vi abripientibus 3 Macc. 4, 7. — τινὰ ἐπί τι 4 Macc. 11, 9. — (Xen. An. 4, 5. 32.) — b) de necessitate, naturae instinctu rapientibus aliquem ἐπί τι Sap. 19, 4. vel εἴς τι 4 Macc. 15, 8. vel πρός τι 14, 13. — c) γάλα *lac traho* = ϑηλάζω *lac sugo* 3 Macc. 5, 49. (ubera traho Lucan. 3, 351. aquam traho Ovid. 15, 330.) — d) τὴν δύναμιν copias, exercitum *adduco* = *heranziehen*, *celeriter advenire iubeo* 1 Macc. 10, 82. —

Ἑλλάς, άδος, ἡ, *Hellas*, *Graecia*, opp. Macedoniae 1 Macc. 1, 8. 9.

Ἕλλην, νος, ὁ (propr. Hellen, filius Deucalionis, a quo Helladis nomen accepisse traditur Graecia) *Graecus*, *e Graecia oriundus* i. e. a) si oppon. βαρβάροις *natione Graecus* 1 Macc. 1, 10. 8, 18. — b) si oppon. ἰουδαίοις: *religione Graecus* i. e. *non iudaeus*, *a religione iudaica alienus* = ἐϑνικός *paganus* 2 Macc. 4, 36. 11, 2. 3 Macc. 3, 8. 4 Macc. 18, 20.

Ἑλληνικός, ή, όν (Ἕλλην) *graecus*, *a*, *um* 2 Macc. 13, 2. (Xen. Cyr. 2, 1. 28.) — ex Judaeorum loquendi consuetudine: *graecus adeoque a religione iudaica alienus*, *gentilis*, *e*, *griechisch* mithin *heidnisch* 2 Macc. 4, 10. 15. 4 Macc. 8, 7. — τὰ ἑλληνικά = *mores et instituta graeca et profana referens* = ἑλληνισμός, quod vid. 2 Macc. 6, 9. 11, 24.

Ἑλληνίς, ίδος, ἡ (Ἕλλην) *graeca*, ut πόλις 2 Macc. 6, 8. (Xen. An. 5, 1. 1. Ages. 1, 10.)

Ἑλληνισμός, οῦ, ὁ (Ἕλλην) *Hellenismus* i. e. *omnis conditio eius*, *qui natione est Graecus*, *griechische Sitte*, *Religion u. dergl.*, *griechisches Wesen* 2 Macc. 6, 13.

Ἐλλιπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (cui deest aliquid, indigens Diod. Sic. 18, 29. — ἐλλείπω) *qui deficit*, *im Reste bleibend* Sir. 14, 10. ἐλλιπής — αὐτοῦ *er bleibt im Reste* mit d. Brode *auf seinem Tische* i. e. *er lässt es am Brode fehlen*.

Ἕλος, εος, ους, τό, *palus*, *Sumpf*, *feuchte Niederung* 1 Macc. 9, 42. 45. (Jos. Ant. 13, 1. 3. Xen. h. gr. 1, 2. 4. Oec. 19, 6.)

Ἐλπίζω, f. ίσω, a. 1. ἤλπισα (ἐλπίς) 1) *spero*, *puto*, *ich hoffe*, *ich erwarte*, seq. acc. rei Sap. 2, 22. de h. l. aoristo vid. *Rost* §. 116, not. 4. a. α. — (Xen. Mem. 4, 3. 17.) — sq. εἰς c. acc. rei Sir. 2, 9. (εἴς τινα Hdian. 7, 10. 1. ἐλπίς Plut. Galb. c. 19.) — seq. infinit. futuri Tob. 10, 8. (Lucian. dial. deor. 25, 2. Xen. Cyr. 1, 6. 4. An. 4, 3. 8.) Cf. *Herm.* ad Eur. Med. p. 371 sq. ed. Lips. — sq. inf. aor. [vid. *Lob.* ad Phryn. p. 751 sq.] sq. ὅτι [cf. *Win.* §. 45, 2.] Jud. 8, 20. et addito dativo τῇ καρδίᾳ explicando ex verbositate sub ἄγγελος notata Jud. 6, 9. — — 2) *confido*, *fiduciam colloco in aliquo* a) univ., seq. ἐπί τινι Sir. 31, 7. — sq. ἔν τινι Jud. 9, 7. (ita ἐλπίδα ἔχω Epict. Enchir. c. 40. Pol. 1, 59. 2. Xen. Mem. 4, 2. 28.) — b) de fiducia in Deo posita, seq. ἐπί c. acc. Sir. 2, 6. Hist. Sus. v. 60. 1 Macc. 2, 61. — sq. ἐπί c. dat. [vid. de ἐλπ. ἐπί τινι et ἐπί τινα *Win.* §. 54, 1.] 2 Macc. 2, 18. — additur simul acc. rei, pertinens ad rem, accuratius definiendam [vid. ἐκλείπω] = *quod attinet ad* Bar. 4, 22.

Ἐλπίς, ίδος, ἡ 1) *spes*, *die Hoffnung*, plur. αἱ ἐλπίδες [Sap. 15, 6. Sir. 31, 1. 2 Macc. 14, 20. 34. cf. de plur. nominum abstractorum sub ἀλήϑεια notata], a) propr. sq. genit. personae sperantis Sap. 3, 11. 5, 14. 13, 10. quo l. ἐν νεκροῖς αἱ ἐλ. = *spes*, *nixae rebus mortuis* vel *rebus vita et agendi*, *auxiliandi vi destitutis*. Sap. 15, 10. 16, 29. Sir. 14, 2. — sq. genit. obiecti vel rei speratae [de qua gen. vi vid. ἀγάπη] Sap. 3, 4. 4 Macc. 17, 4. (Diod. Sic. 13, 21. Xen. Mem. 4, 2. 28.) — seq. inf. nunc futuri, nunc aor. obiectum indicantis [vid. sub ἐλπίζω notata] 2 Macc. 9, 22. 15, 7. — interveniente καί explicationis ergo additur σωτηρία 2 Macc. 3, 29. πάσης ἐστερημένος ἐλπίδος καὶ σωτηρίας ἔῤῥιπτο omni privatus *spe et quidem spe salutis recipiendae proiectus erat*. — sine rei speratae e contextu quippe cognoscendae mentione Sir. 31, 1. 2 Macc. 7, 34. Formulae notandae: ἐλπίδα διδόναι τινί = *verba dare alicui* pro: *vana spe deludere aliquem* Sir. 13, 6. πίστις ἐλπίδος *fiducia posita in spe* facta alicui Sir. 49, 10. quo l. fiducia posita in spe Messiae venturi fecisse dicitur ad Judaeos exules erigendos et malorum perpetuo duraturorum metu liberandos. — ἔχω ἐλπίδα *spem habeo* Sap. 3, 18. οὐχ — ἐλπίδα scil. ἀϑανασίας coll. 2, 22. sq. εἰς c. acc. pers. i. e. *directam in aliquem* adeoque *positam in aliquo* 2 Macc. 9, 20. — παρὰ ϑεῷ 4 Macc. 11, 7. — inducitur ἡ ἐλπίς persona Sap. 14, 6. ἡ ἐ. τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα ἀπέλιπε κλ. per imaginem pro: *illi*, *quibus nitebatur spes mundi conservandi*, Noachus scil. cum familia sua. — b) metonym. vel pro: *fons et causa spei* Sap. 15, 6. — vel pro: *spes facta ab aliquo* i. e. *promissio alicuius* 2 Macc. 7, 14. — 2) *fiducia*, ita de fiducia in Deo collocata a) propr., seq. gen. personae Jud. 13, 19. et addito ἐπί c. acc. Sir. 31, 13. — 2 Macc. 7, 20. — b) metonym. pro: *auctor* vel *causa fiduciae* Sir. 31, 14.

Ἐλυμαῖος, ου, ὁ *Elymaeus*, *Elamita* i. e. *incola Elymaidos* Jud. 1, 6.

Ἐλυμαΐς, ίδος, ἡ, *Elymais*, *Elam*, hebr. עֵילָם nom. propr. [regionis sitae ad sinum maris persici inter Babyloniam et Persidem Diod. Sic. Vol. 9. p. 383. 399. hinc עֵלְמָיֵ Elamita Esr. 4, 9.] urbis provinciae Elam nusquam apud scriptores profanos [cf. *Win.* bibl. Realw. sub *Elam*, *Antiochus*

Epiph.] commemoratae Tob. 2, 10. 1 Macc. 6, 1. (Jos. Ant. 12, 9. 1.)

Ἐμαυτοῦ, ῆς, οῦ, pron. reflex. prim. personae: *mei ipsius*, a) *genit.* ἀπ' ἐμαυτοῦ *von mir selbst* = *mea sponte*, *ultro* 4 Macc. 11, 3. δι' ἐμαυτοῦ *per memet ipsum* i. e. *per eam*, *qua equidem sum*, *conditionem* scil. senectutis 4 Macc. 5, 32. — iunct. c. subst. medium inter artic. et subst. ponitur [vid. sub ἑαυτοῦ monita], ut τὸ ἐμαυτοῦ γῆρας 4 Macc. 5, 32. ἡ ἐμ. χάρις Tob. 12, 18. — b) *dat.* λογίζομαι ἐν ἐμαυτῷ *in animo meo*, *apud animum meum*, *bei mir selbst* Sap. 8, 17. — dat. commodi [vid. ἄγω] *mihimet ipsi*, *in commodum meum*, *für mich* Sap. 8, 2. Sir. 51, 16. 27. 1 Macc. 3, 14. — c) *accus.* Tob. 3, 15. — λαμβάνω τινὰ εἰς ἐμαυτόν i. e. *in domum meam* Sap. 8, 18. τὰ κατ' ἐμαυτόν, *res meae* 2 Macc. 9, 22. οὐκ ἀπογινώσκω — ἐμαυτόν *mea quod attinet* [i. e. valetudinem meam quod attinet] *non despero*. — (τὰ ἐμαυτοῦ Isocr. Aeginet. c. 12. p. 680. ed. *Lange.*)

Ἐμβαίνω, a. 2. ἐνέβην (ἐν, βαίνω) *ingredior*, εἰς πλοῖον = *navem conscendo* 1 Macc. 15, 32. εἰς τὰ σκάφη 2 Macc. 12, 3. (Xen. An. 1, 3. 16.)

Ἐμβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἐνέβαλον (ἐν, βάλλω) *iniicio* a) propr., τὶ εἴς τι Jud. 13, 10. τινὰ εἴς τι Hist. bel. et drac. v. 42. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Ael. V. H. 2, 4. Xen. h. gr. 1, 7. 10.) — abest εἰς c. acc. loci Orat. Azar. v. 22. οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς scil. εἰς τὴν κάμινον. Esr. 6, 20. τοὺς θεμελίους = *fundamenta iacio*. — b) metaph. de rebus, quae animo immittuntur = ἐμβάλλω τὶ εἰς τὸν νοῦν, ubi Lat. *immitto*, ut ἀμνηστίαν τῶν συμβεβηκότων Sap. 19, 4. διαβολήν Sir. 28, 9. (Xen. Cyr. 1, 6. 13.) — de labore alicui imposito, τινὰ εἰς ἐργασίαν = *in Thätigkeit setzen* Sir. 30, 36.

Ἐμβατεύω, f. σω (ἐν, βατεύω = βαίνω gradior) *ingredior* [Aeschyl. Pers. v. 455. Dion. Hal. Ant. 1. p. 196. εἰς τὸ ὄρος Jos. Ant. 2, 12. 1.] a) de hostibus terram ingredientibus = *invado*, sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 12, 25. 13, 20. 14, 31. — b) metaph. pro: *investigo* 2 Macc. 2, 30. —

Ἐμβίωσις, εως, ἡ (ἐμβιόω) 1) *permansio in vita* = τὸ εἶναι καὶ μένειν ἐν τῷ βίῳ Sir. 38, 14. — 2) *vivendi* i. e. *agendi ratio perdurans*, *der fortdauernde Lebenswandel Jemandes* 3 Macc. 3, 23.

Ἐμβλέπω, f. ψω, a. 1. ἐνέβλεψα (ἐν, βλέπω) *intueor* i. e. *oculos aliquo dirigo*, τινί *in aliquem* [de quo dat. directionis vid. εἶπον A. b.] Sir. 42, 12. de huius l. verbis ἐν κάλλει vid. ἐν de conditione alicuius posito. — (Plut. Ages. c. 32. Xen. Cyr. 1, 3. 2.) — sq. εἰς c. acc. rei, ut εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων i. e. *eo*, *unde contingere possit hominum auxilium* Sir. 51, 7. — εἰς χεῖράς τινος *in manus alicuius*, ita in formula repetita a mendicantium consuetudine, qua, oculis in aliquem directis, observant, sitne ille stipem collaturus an denegaturus Sir. 30, 30. κρεῖσσον — δεηθῆναί σου ἢ ἐμβλέπειν — σου sensus: *praestat* — *quam a filiorum tuorum munificentia pendere*. — sine loci mentione e contextu quippe facile cognoscendi Hist. bel. et drac. v. 40. ἐνέβλεψεν scil. εἰς τὸν λάκκον. — metaph. *mentis oculos converto aliquo*, sq. εἴς τι Sir 42, 18. ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖον [i. e. εἰς πᾶν σημεῖον. Vid. verba praeced. πᾶσαν εἴδησιν cf. *Win.* §. 35, 2.] αἰῶνος i. e. *in quamcunque*, *quae esse vel cogitari potest*, *aevi notam vel in quodcunque*, *quod incidit in hanc vel illam aetatem*, *ostentum*. Cf. τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν Matth. 16, 3. — = *contemplor*, *considero*, εἴς τι Sir. 2, 10. 36, 15. — ita pro הביט sq. אל Jes. 51, 1. 2. — τί addito accus. participii [de quo vid. sub ἀκούω 2, b. notata] 2 Macc. 12, 45. εἶτ' ἐμβλέπων — ἐπίνοια i. e. εἶτε ἐποίησε τοῦτο [v. 43.] ἐμβλέπων ὃ τοῖς — κοιμωμένοις ἀπόκειται κάλλιστον χαριστήριον, ὅσια ἦν καὶ εὐσεβὴς ἡ ἐπίνοια.

Ἐμβολή, ῆς, ἡ (ἐν, βάλλω) *iniectio* i. e. *immissio cum violentia coniuncta*, εἰς τὸ πλοῖον 3 Macc. 4, 7. (in re nautica ἐμβολὴν διδόναι = *entern* Diod. Sic. 13, 99. et *Wessel.* ad Diod. Sic. Vol. 4. p. 344. 14, 49. Pausan. 1, 51. de irruptione in hostium regionem Xen. An. 4, 1. 4.) —

Ἐμμανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐν μανίᾳ ὤν) *furens* [de persona Diod. Sic. 3, 56.] κῶμοι ἐμμανεῖς i. e. „commessationes, inquit *Bauermeister* ad h. l., inter quas insano modo saltabatur [cf. 2 Macc. 6, 4.] et cantabatur."

Ἐμμαούμ, ἡ, *Emmaum* [ap. Jos. Ant. 12, 7. 3. 14, 11. 2. ἐμμαοῦς] nom. propr. urbis, quae, sita in planitie Judaeae hodieque Nicopolis appellata, clade inclaruit, quam in eius vicinia duce Juda Maccabaeo accepit Gorgias cum exercitu adversus Judaeos missus ab Antiocho Epiphane 1 Macc. 3, 40. 57. 4, 3. 9, 50. coll. Jos. l. l. 12, 7. 4. —

Ἐμμελέτημα, τος, τό (ἐμμελετάω exerceo in aliqua re) *id in quo exercetur aliquis*, τέχνης = *artis opus* Sap. 13, 10.

Ἐμμένω, f νῶ, a. 1. ἐνέμεινα (ἐν, μένω maneo) *immaneo* i. e. a) *maneo in loco*, τινί i. e. *in domo alicuius* vel *apud aliquem* Sir. 7, 22. (seq. ἐν c. dat. loci Xen. An. 4, 7. 17. Thuc. 2, 23.) — b) ex opp. ἀναπαύομαι requiesco = obdormio ponitur pro: *in vita permaneo* Sir. 39, 11. — c) metaph. *immaneo rei* i. e. *constans sum in re*, sq. dat., ut ἐντολαῖς *in praeceptis div. observandis* Sir. 28, 6. τῷ πόνῳ 11, 19. τῇ φιλίᾳ τινός 1 Macc. 10, 26. 27. quo l. ex v. 26. cogitando repete: τῇ φιλίᾳ. — φόβῳ κυρίου Sir. 2, 10. (Diod. Sic. 15, 19. Plut. vit. Ages. c. 23. Xen. Ages. 1, 11. Plat. Phaedon. c. 41.) — sq. ἔν τινι Sir. 6, 6. 19. De praepos. ἐν repetita post verb. c. ἐν compos. vid. *Win.* §. 56, 5. 4. —

Ἐμμηρούθ, ὁ, *Emmeruth*, nom. propr. viri ind. incogniti Esr. 5, 24.

Ἔμμονος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐμμένω) *immanens*, *perdurans*, ἀῤῥώστημα l. Sir. 30, 17. (Xen. Cyr. 3, 3. 52.)

Ἐμός, ή, όν, pron. possess. primae pers. *meus*, *a*, *um* i. e. *quod ad me atque conditionem meam sive externam sive internam pertinet*. — Positum legitur a) medium inter artic. et subst., ut τὸ ἐμὸν αἷμα, ἡ ἐμὴ ψυχή 4 Macc. 6, 29. — 2 Macc. 6, 25. 7, 22. 9, 27. 4 Macc. 5, 37. 8, 5. 7. 16, 9. — nunc cum artic. post subst. articulo instructum, ut τὸ ἔθνος τὸ ἐμόν Addit. ad libr. Esth. 7, 6. —

Ἔμπαιγμα, τος, τό (vox serioris Graecitatis cf. *Lob.* ad Phryn. p. 241. — ἐμπαίζω) *illusio*, *die Täuschung*, ut μαγικῆς τέχνης i. e. *illusio quam facit ars magica* Sap. 17, 7. quo l. quippe quod cum causa cessante cessat simul effectus ad hunc pariter atque ad illam referri poterat τὸ κατακεῖσθαι.

Ἐμπαιγμός, οῦ, ὁ (vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 241. — ἐμπαίζω) *illusio* a) univ., Sap. 12, 25. quo l. si τὴν κρίσιν Aegyptiis immississe dicitur Deus εἰς ἐμπαιγμόν i. e. *ad ludificandos eos*, leviora et lusoria fuisse monuit quae accidisse narrantur Exod. 7, 26 sqq. 10, 1 sqq. cum illis si contenduntur, quae eosdem passos esse Exod. 12, 29 sqq. 14, 16 sqq. traditur. Cf. ad h. l. *Bauermeister* p. 141. *Grimm* p. 293. —

b) *derisio*, *Verspottung*, *Verhöhnung* Sir. 27, 28. ἐμπαιγμοί [de quo plur. vid. sub ἄβυσσος monita] 3 Macc. 5, 22. — 2 Macc. 7, 7. quo l. quum derisione accedente augeretur supplicii, de quo agitur atrocitas et saevitia verbis ἦγον ἐπὶ τὸν ἐμπαιγμόν maluit auctor quam scribere ἐπὶ τὸν ϑάνατον.

'Εμπαίζω, f. παίξομαι, a. 1. ἐνέπαιξα, p. p. ἐμπέπαιγμαι [de formis ἔπαιξα, πέπαιγμαι seriori aevo usitatis pro antiquioribus ἔπαισα, πέπαισμαι *Matth.* §. 177, b. *Rost* §. 70, not. 5. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 92, not. 5. *Lob.* ad Phryn. p. 240. — ἐν, παίζω ludo] illudo, i. e. *ludibrio habeo*, de personis, quae deridendis vexandis aliis nunc lasciviae [Bar. 3, 17.] nunc odio indulgent, sic ut respondeat nostratium vel: *Muthwillen treiben*, ἔν τινι *mit etwas* Bar. 3, 17. — vel: misshandeln, *male habeo aliquem*, *male tracto aliquem*, τινί 1 Macc. 9, 26. — ita pro הִתְעַלֵּל sq. בְּ 1 Sam. 6, 6. — passiv. *male habeor* 2 Macc. 7, 10. 8, 17. (ludibrio esse Cic. ad Brut. 1, 2. Liv. 2, 23.)

'Εμπειρέω, ῶ f. ήσω (ἔμπειρος) *usu cognitum habeo*, *peritus sum*, sq. genit. rei [vid. ἔμπειρος], ut τῆς ὁδοῦ Tob. 5, 6. (τῆς χώρας Polyb. libr. 3.)

'Εμπειρία, ας, ἡ (ἔμπειρος) *peritia usu acquisita* Sap. 13, 13. (Diod. Sic. 1, 4. Xen. de mag. eq. 5, 4. Isocr. Panegyr. c. 47.)

'Εμπειρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, πεῖρα experimentum) *usu peritus*, seq. gen. rei [cf. *Matth.* §. 346. *Buttm.* §. 119, 5. *Rost* §. 108. coll. *Win.* §. 30, 8 sq.], ut τῶν τόπων Tob. 5, 5. (Diod. Sic. 1, 37. Lucian. dial. deor. 20, 5. Xen. Cyr. 5, 3. 35. Isocr. Panegyr. c. 39.)

'Εμπεριπατέω, ῶ f. ήσω (ἐν, περιπατέω) *inambulo* in mediis quibusdam rebus Sap. 19, 21. — ita ἐμπ. ἔν τινι pro הִתְהַלֵּךְ Levit. 26, 12. —

'Εμπηδάω, ῶ f. ήσω (ἐν, πηδάω salio) *insilio*, εἰς τὸν Ἰορδάνην 1 Macc. 9, 48. (de homine, qui quasi insiliens manum patinae infert Lucian. quomodo hist. sit conscribenda §. 20.) de verbis c. ἐν compositis secum habentibus εἰς c. acc. vid. *Win.* §. 56, 5. —

'Εμπίπλημι = ἐμπίμπλημι [cf. de literae μ in vv. compositis c. πίμπλημι ante πλ defectu *Matth.* §. 247, not. 1. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. sub πίμπλημι. *Rost* §. 78, not. 5. *Lob.* ad Phryn. p. 96. Greg. Corinth. p. 682. ed. *Schäfer*] impf. ἐνεπίμπλην et ἐνεπίμπλαον, contr. ἐνεπίμπλων [3. p. pl. 3 Macc. 1, 18. de qua forma, ducta ab ἐμπιπλάω Atticis incognita vid. *Matth.* §. 247, not. 2. *Buttm.* l. l.] passiv. ἐμπίπλαμαι impf. ἐνεπιμπλάμην et sine augm. ἐμπιπλαόμην, contr. ώμην [3. p. pl. ἐμπιπλῶντο. Cf. de augmenti omissione apud poetas tantum usitato *Buttm.* gr. max. §. 83, not. 9. *Rost* §. 69, II. 2.] f. πλήσω, a. 1. ἔπλησα, a. 1. p. ἐπλήσϑην, f. 1. p. πλησϑήσομαι (ἐν, πίμπλημι et πλήϑω) *impleo*, *ich fülle an*, *ich mache voll*, A) sq. accus. *loci* a) addito *genit.* rei, qua impletur locus [de quo gen. vid. sub ἀπορέω observata], ut τῶν ἀγαϑῶν Sir. 16, 27. αἰνιγμάτων Sir. 47, 15. Alii aliter vid. paulo post de h. l. observata. τῆς ἀκαϑαρσίας Esr. 8, 83. γόων τε καὶ στεναγμοῦ 3 Macc. 1, 18. 4, 3. ἐπιϑυμημάτων Sir. 1, 15. κραυγῆς 3 Macc. 1, 16. κτηνῶν τετραπόδων Bar. 3, 32. σποδοῦ καὶ κοπριῶν Addit. ad libr. Esth. 4, 2. (Diod. Sic. 1, 55. Lucian. dial. mort. 1, 3.) — b) sine mentione rei e contextu facile cognoscendae et addito *nunc* ἀπό c. gen. totius, unde impletur locus [vid. ἀπό I. 3.] Sir. 1, 15.. ἐμπλήσει [scil. αὐτῶν τῶν ἐπιϑυμημάτων] τὰ ἀποδοχεῖα ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐτῆς. — *nunc* ἐν c. dat. adminiculi Sir. 47, 15. γῆν — ἐνέπλησας — αἰνιγμάτων,. quae vv. sunt, qui, pendere existimantes genit. a praecedente παραβολή, explicant vel: *terram implevisti acute dictis aenigmatum indolem referentibus*, vel: *terram implevisti* [scil. prudentia, sapientia] *ope parabolarum aenigmatum indolem habentium.* — (τὴν πήραν Lucian. Tim. §. 57. τὰ ἐκπώματα Xen. Cyr. 8, 3. 35.) — — B) seq. acc. *personae* a) sine rei mentione, ita in locis, quorum verba contexta cogitatione addendum esse τῆς τροφῆς docent: *impleo aliquem* passiv. *impleor*, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] cibo *me impleo*, *satior*, *ich sättige mich* Sap. 13, 12. Esr. 3, 3. (τροφῆς Ael. V. H. 12, 1. absol. Xen. Mem. 1, 3. 6.) — addito ἀπό c. genit. totius [vid. ἀπό I. 3.] Sir. 24, 18. καὶ [scil. τροφῆς vel ἀγαϑῶν] ἀπὸ τῶν γενημάτων μου ἐμπλήσϑητε *et* victu, bonis, *desumtis a frugibus meis satiamini.* — b) addito *gen. rei*, passiv. *impleor* i. e. *animus meus impletur aliqua re*, ut εὐφροσύνης Sir. 4, 12. συνέσεως 47, 14. (ἀφροσύνης Xen. Cyr. 4, 2. 21. φρονήματος τὰς ψυχάς Xen. Ages. 2, 8.) — Sap. 5, 7. quo l. auctor duas locutiones, unam ἀνομίας ἐνεπλήσϑημεν, alteram ἐνεπορεύϑημεν τρίβοις ἀπωλείας in unam concinnavit: *improbitate oppleti et tramite ad perniciem ducente ingressi sumus.* Alii: *satiati sumus* [= wir fanden unsere Befriedigung] *tramite improbitatis et ad perniciem ferente incedentes* cf. *Grimm* Comment. üb. d. Buch der Weish. p. 130. — Cf. de hoc anacoluthi genere quo duae locutiones in unam concinnantur *Herm.* ad Vig. p. 894. *Matth.* §. 633, 6. *Rost* §. 137, 4. b. α. *Schäfer* melet. p. 73. *Stallb.* ad Plat. Phileb. §. 29. *Bornem.* ad Xen. An. 2, 6. 24. 6, 4. 18. — passiv. ἐμπίπλαμαι *impleor*, significatione reflexiva [de quo vid. ἁγνίζω] = *me* i. e. vel: *animum meum impleo*, ut τοῦ νόμου *lege* i. e. *legis studio*, *totus sum in legis studio* Sir. 2, 16. 35, 15. — 34, 3. ἐμπίπλαται τῶν τρυφημάτων αὐτοῦ *repletur animus eius hisce suis deliciis* i. e. *totus est in his delictis suis* [scil. τοῖς χρήμασι] *perfruendis* vel *adspiciendis*, *numerandis*, *adorandis*. Hist. Sus. v. 32. ὅπως αὐτῆς *ut pleno pulchritudinis eius* [Susannae] *usu gauderent*, *um sich vollständig an dem Anblicke ihrer Schönheit zu weiden.* (ϑαλέων ἐμπλησάμενος κῆρ Hom. Iliad. 22, 504. υἷος ἐνιπλησϑῆναι ὀφϑαλμοῖς Hom. Odyss. 11, 452. oculos spectaculo implere Plin. Panegyr. 22, 2. adspectu romanae sobolis impleri Ibid. 26, 3.) — — Locus e brachylogia sub ἁμαρτάνω notata explicandus: Sir. 12, 16. ἐὰν εὕρῃ καιρὸν οὐκ ἐμπλησϑήσεται ἀφ' αἵματος pro: ἐμπλήσϑεται αἵματος καὶ οὐκ ἀφέξεται ἀπ' αὐτοῦ i. e. *replebitur animus eius sanguinis effundendi cupidine neque ab eo effundendo abstinebit* trop. pro: *nullo modo a nocendi*, *qua repletur*, *cupidine abstinebit.* — — c) addito *dat. rei*, respondente Latin. ablativo [cf. *Win.* §. 31, 4. ad locum Eph. 5, 18.], ut πνεύματι συνέσεως Sir. 39, 6. — 14, 9. πλεονέκτου — μέριδι i. e. *hominis lucro inhiantis oculus non expletur* [i. e. *non satiatur*, *wird nicht befriedigt*] *parte* scil. totius, quod videt. — — d) additur ad accus. personae *accusativus rei*, qua impletur aliquis i. e. animus alicuius Sir. 17, 6. ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐτούς *scientia*, *quae est in intelligentia rerum humanarum et divinarum eos implevit.* — ita ἐμπίπλημί τινά τι pro מִלֵּא, מָלֵא seq. duplici accus. Exod. 35, 31. שָׂבַע seq. dupl. acc. Ps. 91, 6. 105, 40. Cf. *Ewald* p. 588 sq. *Gesen.* p. 811.

'Εμπίπρημι = ἐμπίμπρημι [de defectu literae μ in compositis ante πρ vid. sub ἐμπίπλημι notata], impf. ἐνεπίμπρην et ἐνεπίμπραον, contr ἐνεπίμπρων [de qua forma obvia 2 Macc. 8, 6. 10, 36. Atticis incognita et seriori graecitati propria et ducta a πράω vid. *Matth.* §. 246. *Buttm.*

§. 101. gr. max. §. 114. sub πίμπρημι] f. πρήσω, a. 1. ἔπρησα (ἐν, πράω et πρήθω) *incendo, comburo*, sq. acc. loci [Sir. 49, 6.] Jud. 2, 26. 27. 16, 5. 1 Macc. 5, 65. 2 Macc. 8, 6. 33. 10, 36. 12, 6. (Diod. Sic. 3, 53. Isocr. Panegyr. c. 41. Thuc. 2, 4.) — ex verbositate sub ἄγγελος notata additur: ἐν πυρί Jud. 1, 2. — ita pro שָׂרַף בָּאֵשׁ Deut. 13, 17. — addito πυρί [vid. ἐμπυρίζω] 1 Macc. 5, 25. — ita pro שָׂרַף בָּאֵשׁ Jos. 11, 9.

'Εμπίπτω, f. ἐμπεσοῦμαι, a. 2. ἐνέπεσον (ἐν, πίπτω cado) 1) *incido, ich falle hinein,* a) sensu locali, sq. εἰς c. acc. loci, ut εἰς βόθρον Sir. 27, 26. εἰς τὴν φλόγα 28, 23. (Lucian. dial. deor. 6, 5.) — b) refertur ad statum eumque miserum, in quem incidit aliquis, ubi nos: *in etwas hinein gerathen, in etwas verfallen,* ut εἰς ἀῤῥώστημα 1 Macc. 6, 8. εἰς βαθεῖαν λήθην = *in gänzliche Vergessenheit gerathen*, *penitus oblivioni dari* Sap. 16, 11. — sq. ἐν c. dat., ut ἐν κινδύνῳ [i. e. ἐμπεσὼν εἰς κίνδυνον ἀπόλεσθαι ἐν αὐτῷ. Vide de hoc attract. genere sub ἐν notata] Sir. 3, 24. quo l. in codd. quibusdam ἀπολεῖται. Vid. *Augusti, Apel.* — ὑπὸ τὴν εὐθύναν 3 Macc. 3, 28. — de personis temere et inconsiderate incidentibus in conditionem aliquam, ut εἰς ἐγγύην, εἰς κρίσεις Sir. 29, 19 bis. — absol. v. 20. μὴ ἐμπέσῃς quo l. ex v. 19. cogitatione adde: εἰς ἐγγύην. — Formulae repetitae vel ex re venatica [ut ἐμπ. εἰς τὰ δίκτυα Xen. Mem. 3, 11. 8. τοῖς θηράτροις Ael. V. H. 1, 1.] εἰς τὰς παγίδας γυναικός *in laqueos mulieris* pro: *illecebris, lenocinîis mulieris capior* Sir. 9, 3. εἰς παγίδα θανάτου *in laqueum mortis* i. e. *in potestatem Mortis* [quippe quae inducitur persona et ad normam Ps. 18, 5 sq. 116, 3. venatori comparatur] *venio, morti succumbo* Tob. 14, 10. — *vel* ducta a verbis usitatis apud Hebraeos in re bellica ἐμπ. εἰς χεῖράς τινος *in manus alicuius* i. e. *in potestatem alicuius venio, ita ut totus ab eius arbitrio pendeam*, ut ἰατροῦ Sir. 38, 15. de h. l. optat. ἐμπέσοι = *der mag immer in die Hände des Arztes gerathen* vid. sub ἀγαθοποιέω monita. — Sir. 8, 1. Hist. Sus. v. 23. εἰς χ. κυρίου Sir. 2, 18. — ita pro נָפַל בְּיַד פ״ Judic. 15, 18. 2 Sam. 24, 14. 1 Chron. 21, 13. (Jos. Ant. 7, 13. 2 fin.) — — c) dicitur de personis casu incidentibus *in aliquem* vel fortuito obviam factis alicui, ubi nos: *auf Jemanden stossen*, seq. dat. person. 2 Macc. 12, 24. (Xen. Cyr. 7, 1. 27.) — abest dat. person. e contextu cognoscendus, οἱ ἐμπίπτοντες i. e. *fortuito obviam facti* 2 Macc. 5, 12. 10, 17. — (Hdian. 4, 9 fin.) — singul. ὁ ἐ. collective positus [vid. ἐκλείπω] 2 Macc. 10, 35. addito genit. partit. 7, 14. — d) a velocitatis notione inhaerenti verbis cadendi pro: *irruo, impetum facio* [propr. de impetu bellico, τινί Xen. h. gr. 2, 4. 19. Cyr. 1, 4. 22.] α) de impetu hominis importuni et modestiae leges negligentis in adeundo aliquo = *temere et inconsiderate accedo ad aliquem*, ubi nos: *ich dränge mich zu Jem., ich dringe mich Jem. auf* Sir. 13, 10. μὴ ἔμπιπτε scil. τῷ δυνάστῃ. — β) de igne coelitus irruente εἰς οἰκίαν Bar. 6, 55. (de aquis Dem. 1273, 8.) —

'Εμπιστεύω, f. εύσω (ἐν, πιστεύω) 1) *fidem habeo, fiduciam colloco in aliquo, ich vertraue Jem., ich verlasse mich auf Jem.,* passiv. πιστεύομαι, *fides mihi habetur, fiducia in me collocatur,* sq. dat. [de quo dat. causali, indicante Grund, Veranlassung vid. ἀπιστέω] a) person. Sir. 2, 10. 4, 17. quo l. ponitur τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, ubi poni poterat αὐτῷ. Vid. tamen de hoc verbositatis genere sub γλῶσσα monita. -- Sir. 6, 6. 1 Macc. 1, 30. 7, 16. 12, 46. — abest dat. e contextu cognoscendus Sir. 4, 16. scil. τῇ σοφίᾳ quae persona h. l. inducitur. — singul. ὁ ἐμπιστεύων collect. ponitur [vid. ἐκλείπω] Sir. 19, 4. — seq. ἐπί τινι [vid. ἐπί] 3 Macc. 2, 7. — additur b) dat. rei Sir. 16, 3. μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν i. e. *verlass dich nicht auf ihr Leben* i. e. *ne obliviscere, mortales eos esse.* Sir. 36, 3. ἄνθρωπος σ. ἐμπιστεύσει [de quo fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι notata] νόμῳ *fiduciam ponet in lege dir.* sanctam quippe et obedientia dignam eam habens. — c) seq. εἰς c. acc. rei [vid. εἰς no. III. 3. a. dd. β. coll. num. V.], ut εἰς χεῖρας Sir. 38, 31. — d) elliptice Sir. 50, 24. δώη ἡμῖν [θεός] — ἐμπιστεῦσαι μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ i. e. ἐμπιστεῦσαι ἔσεσθαι μ. ἡ. τ. ἔ. α. (ita πιστεύω seq. ὅτι Joh. 14, 10. Act. 9, 26. vel seq. accus. c. inf. fut. Xen. An. 7, 7. 27.) — passiv. Sir. 1, 13. μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται *fides ei habebitur versanti inter posteros eorum.* 36, 21. οἱ προφῆταί σου ἐμπιστευθήτωσαν i. e. *vates tui digni habeantur, in quibus fides et fiducia collocetur* scil. fore ut rata fiant eorum vaticinia vel promissa. — 2) *concredo, committo fidei alicuius, anvertrauen,* ut χρείας *negotia, munera* 2 Macc. 7, 24. (Diod. Sic. 1, 67.) — passiv. seq. accus. rei, *concreditur mihi aliquid* [cf. de hoc accus. sub ἀπιστέω notata] 2 Macc. 10, 13. (Verbis alexandrinis adnumerandum esse v. ἐμπιστεύω existimavit *Sturz* de dial. alex. p. 164. Vid. etiam *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verbb. p. 295. et *Eiusd.* Melet. p. 150. sub ἐμπιστεύειν.)

'Εμπλέκω, f. ξω, a. 2. p. ἐνεπλάκην (de qua aoristi forma vid. *Rost* §. 73, 1. *Buttm.* §. 81, 2. 3. gram. max. §. 100, 4. coll. §. 114. sub πλέκω. *Matth.* §. 248. in codd. pro ἐπλάκην haberi ἐπλέχην monens. — ἐν, πλέκω plico, necto) *implico, einwickeln, verwickeln* [propr. τί τινι Ael. V. H. 13, 1.] metaph. de militibus qui pugnae implicantur, ἐ μ π λ έ κ ο μ α ι = *manus consero, manum manibus immisceo* 2 Macc. 15, 17. quo l. ἐμπλακέντες pro: ἐ. τοῖς ὑπεναντίοις vel τοῖς πολεμίοις [coll. v. 16.].

'Εμπλέω, f. πλεύσομαι (ἐν, πλέω navigo) *innavigo, ich schiffe in etwas* 4 Macc. 13, 6. (Lucian. dial. deor. 26, 2.)

'Εμπληθύνω, f. νῶ (ἐν, πληθύνω) *impleo,* pass. πληθύνομαι, a. 1. p. ἐπληθύνθην, sq. gen. rei [de quo vid. ἀπορέω], ut ἀλογιστίας 3 Macc. 5, 42. —

'Εμπλήθω vid. ἐ μ π ί π λ η μ ι.

'Εμπνέω, f. εύσω (ἐν, πνέω spiro, flo) *inspiro, inflo*, τινί τι Sap. 15, 11. coll. Gen. 2, 7. (Hesiod. opp. et dies v. 478. Anth. gr. Vol. 2. p. 103. ed. *Jac.*)

"Εμπνοος, ους, ὁ, ἡ — οον, ουν, τό (ἐμπνέω) *spirans, spiritum ducens, athmend*, ita de homine 2 Macc. 7, 5, 14, 45. (Ael. V. H. 13, 3. Thuc. 1, 134.)

'Εμποδίζω, f. ίσω (ἐν, πούς) *impedio* [propr. i. e. de pedibus, quum aliqua re implicantur Hdian. 4, 11. med. ἐμποδιζούσης αὐτοὺς τῆς περὶ τοῖς ποσὶ χαύνου ἐσθῆτος], i. e. *hindern*, τινά τινος *aliquem ab aliqua re* [de quo genit. usu vid. ἀναστέλλω] Sir. 18, 21. (τινά Xen. Mem. 4, 3. 9. Cyr. 2, 3. 11.) Cf. *Matth.* §. 393, not. 2. — seq. acc. *rei* Sir. 35, 3. 1 Macc. 9, 55. (Diod. Sic. 5, 3. Xen. Mem. 1, 2. 4.) — sq. acc. rei et genit. pers. = *prohibeo* vel *arceo aliquid ab aliquo* Sir. 12, 3. ἐμπόδιζε τοὺς ἄρτους αὐτοῦ i. e. *panes tuos* vel *cibum tuum arce ab eo.*

'Εμποδιστικός, ή, όν (ἐμποδίζω) *impediens, quod impedimento est,* sq. genit. [vid. ἀναστέλλω] 4 Macc. 1, 4 bis.

'Εμποιέω, ῶ f. ήσω (ἐν, ποιέω) vel: *efficio*

ut sit aliquid in aliqua persona aut re, indo alicui aliquid, ut natura vel Deo auctore seq. dat. pers. et infinit. obiecti, ut τοῖς ἁγίοις — ἐκδιηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ i. e. *indere sanctis facultatem enarrandi mirabilia eius* Sir. 47, 17. (τινί τι Xen. Mem. 2, 1. 20. τί 1, 4. 11.) — institutione, τί Esr. 5, 38. οἱ ἐμποιούμενοι ἱερωσύνης i. e. *edocti munus sacerdotale, edocti negotia sacerdotii.* Cf. de hoc genit. *Win.* §. 30, 4. — vel: *efficio ut addatur aliquid = addo* Sir. 39, 11. ἐὰν ἀναπαύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ *addit ad illud* i. e. *auget illud* Sens. *qui dum esset in vivis nominis gloria mille superavit, is, defunctus ubi fuerit, augebit nominis celebritatem.* De h. l. praesenti, quatenus futurascat, vid. sub ἐκλείπω observata. —

Ἐμπολιορκέω, ῶ f. ήσω (ἐν, πολιορκέω obsideo urbem, obsidione cingo urbem) *vallo* vel ἕρκει *cingo urbem, circummunio* Sir. 50, 4. de h. l. infinit. epexegetico vid. ἐνισχύω et sub ἀληθινός notata. —

Ἔμπονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, πόνος labor; cum labore coniunctus) *molestus* 3 Macc. 1, 28.

Ἔμπορος, ου, ὁ (qui mare traiicit, ἐν, πόρος, via) *mercator*, sine artic. Sir. 26, 20. 37, 11. 42, 5. — c. artic. ubi de certis agitur mercatoribus Bar. 3, 23. 1 Macc. 3, 41. 2 Macc. 8, 34. (Ael. V. H. 3, 14. Hdian. 4, 10. 9. Xen. Mem. 3, 7. 6.)

Ἐμπορπέω, ῶ f. ήσω et ἐνπορπόω, ῶ f. ώσω (ἐν, πορπέω vel πορπόω fibulo; πόρπη fibula, Schnalle, Spange) *infibulo, fibula instruo*, a) propr., ita passiv. seq. acc. rei, πόρπην χρυσῆν 1 Macc. 14, 44. (Lucian. dial. mort. 13, 6. Hdot. 7, 77.) — b) trop. σκυθῶν ἀγριωτέραν ἐμπεπορμένοι ὠμότητα i. e. *Scythis ferociori instructi immanitate* 3 Macc. 7, 5. Cf. de acc. post passiva verborum induendi *Matth.* §. 424, 2. *Buttm.* §. 121, 6. *Rost* §. 104, not. 8. *Win.* §. 32, 4. coll. *Ewald* p. 590. gram. min. p. 257. *Gesen.* p. 821.

Ἐμπρήθω vid. ἐμπίπρημι.

Ἔμπροσθεν et ἔμπροσθε [de qua forma poetica obvia 3 Macc. 4, 14. vid. *Buttm.* gram. max. §. 26, 4. not. 4. §. 116, not. 1. *Rost* §. 86, 4. c. *a. Passow* sub h. v. — ἐν, πρόσθεν] adv. *ante, vor.* Legitur a) adverbialiter aa) de loco, ubi Lat. *a parte anteriori*, τὸ ἔμπροσθεν *pars anterior* 4 Macc. 8, 11. plur. τὰ ἔ. 1 Macc. 13, 27. quo l. si plur. positus videri possit pro sing., vid. sub ἅγιος notata. (Xen. h. gr. 2, 3. 55. Ael. V. H. 12, 21. Mem. 2, 3. 19.) — bb) de tempore: *antea, tempore priori, olim* 1 Macc. 3, 30. ἃ ἐδίδου ἔμπροσθεν. 3 Macc. 1, 24. (Xen. Cyr. 3, 3. 50.) πλείστην ἢ ἔμπροσθεν [i. e. πλείστην καὶ πλείω ἢ ἔ.] — ἐξουσίαν ἐσχηκότες 3 Macc. 7, 24. — praef. art. οἱ ἔμπροσθεν adiective [vid. ἄνω] *priores*, ut οἱ λευῖται οἱ ἔ. Esr. 1, 5. βασιλεῖς 1 Macc. 3, 30. χρόνοι Esr. 1, 24. 2 Macc. 14, 38. — (Xen. Mem. 4, 8. 2. Ael. V. H. 2, 41. αἱ ἔ. ἡμέραι.) — 3 Macc. 2, 4. 4, 14. ἡ ἔμπροσθεν [coll. v. 35.] αὐτῷ — ἀντίληψις *quod ante contigit et auxilium* 3 Macc. 5, 50. ὑπὲρ τῶν ἔ. αὐτῷ [i. e. ὑπ' αὐτοῦ] μεμηχανημένον 6, 22. — b) *praeposit.* locum tenet secum habentis *genit.* [vid. sub ἄχρι monita] *ante*, ita aa) de loco, seq. genit. person., ubi qui facit aliquid vel cui contigit aliquid, cogitatur ut praecedens aliquem vel stans ante aliquem. Habent Lat. in talibus *ante, coram, in conspectu alicuius*, ita post vv. *eundi, mittendi, standi*, ut ἀποστέλλω Jud. 11, 22. 2 Macc. 15, 23. πορεύομαι Jud. 8, 35. προτρέχω Tob. 11, 3. στῆναι Esr. 1, 11. 8, 90. — Bar. 6, 5. ὄχλος ἔ. — αὐτῶν scil. πάντα, post varii generis vv., ut εἶπον Hist. Sus. v. 29. ξηραίνω Jud. 5, 13. προσεύχομαι Esr. 8, 91. (sq. gen. loci, ut τοῦ ναοῦ Cebet. tab. c. 1.) — bb) de tempore, ut ἔ. ἐτῶν πλειόνων Esr. 16, 14. —

Ἐμπρόσθιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἔμπροσθεν) *anterior* 2 Macc. 3, 25. (Xen. de re eq. 11, 2. Diod. Sic. 1, 9.)

Ἐμπυρίζω, f. ίσω et fut. attic. ἐμπυριῶ [1 Macc. 7, 35. de fut. attic. vv. in ίζω vid. γνωρίζω] a. 1. ἐνεπύρισα, p. p. ἐμπεπύρισμαι, a. 1. ἐνεπυρίσθην (vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 335. — ἐν, πῦρ) *incendo, comburo, concremo* seq. acc. nominis aedificium, castra, machinas indicantis Sir. 49, 6. Esr. 1, 55 bis. 4, 45. 6, 16. 1 Macc. 4, 20. [5, 65.] 7, 35. 9, 67. 10, 84. 11, 4. 48. 2 Macc. 1, 8. (Diod. Sic. 2, 36. 13, 85. 20, 23.) — addito dat. πυρί *igne* [de quo dat. intendendi vim habente cf. *Matth.* §. 408, not. *Erf.* ad Soph. OR. v. 65. *Bornem.* schol. p. 133. *Win.* §. 58, 3.] 1 Macc. 1, 31. 5, 28. 35. 44. 11, 61. 16, 10. — ita pro שְׂרֻפָה בָאֵשׁ Ps. 80, 17. — Sunt tamen qui esse monent in his πυρί dativ. instrumenti vel adminiculi [de quo vid. *Matth.* §. 396. *Buttm.* §. 120. *Rost* §. 106. *Win.* §. 31, 4.] additum ex verbositate supra sub ἄγγελος observata. — addito ἐν c. dat. adminiculi [vid. ἐν], ut ἐν πυρί, *durch* od. mit *Feuer* 1 Macc. 5, 5. 6, 31. — ita pro שָׂרַף בָּאֵשׁ 1 Sam. 30, 1. 3. 14. — (Euseb. hist. eccl. 10, 4.) — seq. acc. *person.* Orat. Azar. v. 24. 1 Macc. 10, 84. 85. 11, 4 bis. — addito ἐν locali Sir. 8, 10. vid. de h. l. sub πῦρ monita. — — τὰ βιβλία τοῦ νόμου πυρί 1 Macc. 1, 56.

Ἐμπυριστής, οῦ, ὁ (ἐμπυρίζω) *ustulator* 4 Macc. 7, 11. (Eustath. p. 1023, 26.). Serioris aevi esse hanc vocem, docet *Lob.* ad Phryn. p. 335.

Ἐμφαίνω, f. ανῶ (ἐν, φαίνω) *conspiciendum praebeo, ostendo*, sq. acc. rei 2 Macc. 3, 16. (Lucian. dial. mort. 27, 2.)

Ἐμφανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐμφαίνω) *conspicuus* a) ex opp. ἀπόκρυφος Sap. 7, 21. (Xen. Ages. 9, 1.) ἐμφ. εἰκών τινος i. e. *imago, effigies in qua conspicitur aliquis* vel *quae monstrat eum, quem repraesentat.* 14, 17. — b) = *manifestus*, sichtbar für das geistige *Auge* Sap. 6, 22. (Xen. Ages. 8, 1. Cyr. 8, 7. 23.)

Ἐμφανίζω, f. ίσω (ἐμφανής) 1) *conspiciendum praebeo, conspicuum facio*, pass. ἐμφανίζομαι *conspicuus fio = appareo.* Sap. 1, 2. κύριος — ἐμφανίζεται — τοῖς μὴ ἀπιστοῦσι *dominus — apparet* [i. e. *praesens est, auxilio adest*] *hominibus fidem et fiduciam ei non denegantibus.* „Deus enim, inquit *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 427., ἐμφανής, *conspicuus factus, praesens* vocatur, qui aut in conspectum se dat hominibus aut numen suum rebus humanis interponit et vim suam vel adiuvando vel nocendo manifestat." — = *manifesto, facio ut experiendo cognoscat aliquis aliquid* ut τὴν σὴν γλυκύτητα [i. e. *dulcedinem abs te mannae insitam* vel trop. *benignitatem tuam*] πρὸς τέκνα. — b) *significo, declaro, indico* Sap. 18, 18. de h. l. indicat. post relativa in orat. indir. vel obliqua, ubi agitur de re, quae vere est, vid. sub ἀπαγγέλλω observata. — seq. accus. rei 1 Macc. 4, 21. (Xen. Cyr. 8, 2. 1. τινί τι Diod. Sic. 14, 11. Xen. Mem. 4, 3. 4.) — περί τινος 2 Macc. 3, 7. (τινὶ περί τινος Jos. Ant. 14, 10. 12.) — τινί seq. acc. c. inf. 2 Macc. 11, 29.

Ἐμφανισμός, οῦ, ὁ (ἐμφανίζω) *declaratio, indicium, Anzeige* 2 Macc. 3, 9.

Ἔμφασις, εως, ἡ (ἐμφαίνω, ostendo; indicium Diod. Sic. 1, 38 et 88.) *species, Anschein*, fere i. q. πρόφασις, *praetextus* 2 Macc. 3, 8. de h. l. dat. modi vid. ἀγερωχία.

’Εμφέρω, f. ἐνοίσω (ἐν, φέρω fero) *infero*, passiv. *inferor*, i. e. *feror in aliquid* vel *in aliquem*, ita pro: *irruo, impetum facio* = *adorior, eindringen, losbrechen* 2 Macc. 15, 17.

Ἔμφοβος, ου, ὁ, ἡ — ον. τό (ἐν, φόβος) 1) *metu percussus, perterritus* 2 Macc. 13, 2. (Theophr. char. 24 [25], 2. Aesop. fab. 131.) — 2) ὁ ὢν ἐν φόβῳ scil. θεοῦ vel ὁ φοβούμενος θεόν *Deum reverens, pius in Deum* Sir. 19, 21. vid. φοβέομαι, φόβος. —

’Εμφραγμός, οῦ, ὁ (ἐμφράσσω quod vid.) *obstructio* Sir. 27, 4. καὶ ἡ μάχη — ὠτίων scil. ἐστί i. e. *et lites eorum efficiunt*, ut *obstruantur aures*, ubi nostrates: *bei ihren Streitigkeiten u. Betheurungen brummen u. gellen dem Zuhörer die Ohren*. (ἔμφραγμα τῶν ἁμαρτημάτων i. e. ad obstruenda delicta pertinere dicuntur leges publicae Isocr. Areopagit. c. 16.)

’Εμφράσσω, ττω f. ξω (ἐν, φράσσω septo munio) *obstruo*, seq. acc. rei, ut τὴν θύραν 2 Macc. 2, 5. χειμάῤῥους Jud. 16, 4. (Plut. vit. Ages. c. 39. Xen. h. gr. 5, 2. 5.) — addito dat. rei, ut τὰς πύλας λίθοις 1 Macc. 5, 47. (Diod. Sic. 15, 42.) — metaph. στόμα τινός pro: *obmutescere facio aliquem* Addit. ad libr. Esth. 4, 7. (Dem. 406, 5.)

’Εμφυσάω, ῶ f. ήσω (ἐν, φυσάω flo, inflo) *inflo*, i. e. vel: *einblasen, einhauchen*, τί Sap. 15, 11. — vel: *anblasen* Sir. 43, 4.)

’Εμφυσιόω, ῶ f. ώσω (ἐν, φυσιόω anhelo Hom. Iliad. 16, 506. inflo Anthol. gr. Vol. 4. p. 177. ed. *Jacobs*.) i. q. ἐμφυσάω *inflo*, i. e. *aufblasen, flando facio ut intumescat* vel *ambitu crescat* [ita φυσᾶν κύστιν inflare vesicam Aristoph. Nubb. τὰς γνάθους φυσᾶν die Backen aufblasen Dem. 442, 16.] metaph. pro Lat. *augeo* i. e. *ampliorem, maiorem, clariorem, fortiorem reddo aliquam rem* vel *personam* [ita φυσᾶν τινα ἐπὶ δυνάμει facere, ut aliquis augeatur potentia i. e. ut infletur superbia propter potentiam suam Xen. Mem. 1, 2. 25. — Liv. 35, 12. mendaciis — iisdem regis spem inflabat i. e. augebat. 45, 31. inflavit ad intolerabilem superbiam animos], τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου *legem praelectam augeo* i. e. *legis praelectae vim, sensum, intellectum augeo*, scil. explicatione eius addenda Esr. 9, 48. — τινὰ ἔν τινι *aliquem in aliqua re* v. 55. ἐνεφυσιώθησαν — ἐδιδάχθησαν i. e. *augebantur scientia* vel *in scientia verborum*, *quae docti erant*. Alii: *viribus*, *alacritate*, *hilaritate augebantur*.

Ἔμφυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐμφύω ingenero, indo) *ingeneratus, innatus* [i. e. a natura insitus Xen. Mem. 3, 7. 5. Alciphr. ep. 1, 31.] i. e. *inditus ab aliquo*, ut institutione, disciplina, consuetudine Sap. 12, 10. Vide de h. l. *Bauermeister* et *Grimm*, coll. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 116. *Theile* ep. Jacobi p. 69. (ita ἐμφύομαι Plut. vit. Caton. min. c. 4. et vit. Philopoem. c. 4.)

’Εν, praepositio, quae secum habens dativum et significans *in* sequente ablativo mansionem s. quietem indicat, ita tamen, ut pariter atque Latinorum *in* respondeat nostratium tum *in* [Grundbedeutung], tum *an* et *auf*, atque si de multitudine personarum et rerum agitur, *inter* = *unter* [Nebenbedeutungen]. Usurpatur autem haec praepositio in libris apocryphis V. T.

I) de *loco* i. e. de spatio loci, quod certis finibus circumscriptum cogitamus, ubi opponitur praepos. ἐκ et agitur de personis vel rebus loco alicui inclusis vel *von einem wirklichen Darinnensein*. Cf. *Matth*. §. 577. *Rost* §. 106. *Buttm*. §. 134. *Passow* I. p. 719. Vig. p. 603 sqq. 858. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 137. *Win*. §. 52, a. coll. Tursellin. de partic. lat. Vol. 3. p. 244. ed. *Hand*. Legitur igitur 1) de loco a) sq. dat. nominis locum proprie sic dictum, ut mundum, mundi partes, terras, provincias, insulas indicantis. Ita post vv., quibus *esse*, *habitare*, *versari* dicitur aliquis vel aliquid in loco aliquo, ut γίνομαι Jud. 5, 7. εἰμί Bar. 3, 10. Tob. 1, 2. 4 bis. 2, 10. 3, 1. 7, 6. 8, 4. Hist. Sus. v. 38. Esr. 2, 27. 5, 47. 1 Macc. 2, 17. 31. 5, 13. 49. 55 bis. 10, 12. 34. 11, 14. 13, 11. 47. 2 Macc. 13, 5. 15, 3. — abest εἰμί facile cogitatione addendum Sir. 24, 4. 11. 26, 16. 43, 6. 1 Macc. 3, 45. 4, 18. — post vv., quibus *agere*, *facere*, *pati* aliquis aliquid dicitur, ut ἄγω 2 Macc. 10, 6. αἰνέω Bar. 2, 31. 3, 7. ἀναιρέω 1 Macc. 13, 15. ἀνακαίω 1 Macc. 12, 28. ἀνοίγω Sir. 24, 2. ἀναλαμβάνω 3 Macc. 6, 30. ἀνακαλύπτω Esr. 8, 79. ἀποκτείνω 1 Macc. 11, 47. ἀπολείπω 1 Macc. 9, 65. 10, 79. ἀπόλλυμι 2 Macc. 10, 13. ἀποτάσσω 1 Macc. 11, 3. ἀποτίθημι Esr. 6, 19. 1 Macc. 4, 46. ἀφίημι 12, 47. γράφω Bar. 1, 1. 1 Macc. 13, 42. δαπανάω Tob. 1, 7. διαγγέλλω Sir. 43, 2. δίδωμι Sap. 14, 3. Sir. 44, 23. ἔδωκεν αὐτῷ [αὐτὰς nempe τὰς εὐλογίας] ἐν κληρονομίᾳ. Alii: *et dedit ei* scil. terram ἐν κληρονομίᾳ = ὥστε εἶναι κληρονομίαν = *als Eigenthum*. Jud. 2, 11. 14, 9. Esr. 8, 81. 3 Macc. 2, 20. δικάζω Esr. 8, 23. δοξάζω Cantic. tr. puer. v. 27. ἐγείρω Esr. 1, 25. ἐκβάλλω 1 Macc. 11, 68. ἐπιτίθημι Addit. ad l. Esth. 6, 16. ἐξαγορεύω Bar. 1, 14. ἐπιστρέφω 1 Macc. 14, 44. εὑρίσκω 1 Macc. 2, 46. ἔχω 2, 28. ἕψω Esr. 1, 12. ζηλόω Sir. 45, 18. θάπτω Jud. 8, 3. 16. 23. Esr. 1, 31. 1 Macc. 2, 70 bis. 9, 10. 13, 25. θεραπεύω Addit. ad libr. Esth. 11, 3. καθίστημι 1 Macc. 10, 32. 37. κατακλίνω 3 Macc. 1, 3. καταλείπω 1 Macc. 5, 18. 11, 65. 2 Macc. 5, 22 bis. 12, 18. καταπαύω Sir. 24, 11. κατασκευάζω 1 Macc. 3, 20. καταστρέφω 2 Macc. 9, 28. κατασφαλίζομαι 2 Macc. 1, 10. κατιδρύνω Bar. 6, 17. κατοικίζω 1 Macc. 14, 37. κηρύσσω Esr. 2, 2. 1 Macc. 5, 49. κληρονομέω Sir. 45, 22. λαλέω Jud. 11, 9. λαμβάνω 1, 15. λειτουργέω Sir. 24, 10. μολύνω Tob. 3, 15. οἰκοδομέω Sap. 9, 8. Tob. 14, 5. Esr. 2, 4. 1 Macc. 1, 14. 54. 9, 50. 12, 37. 38. 13, 48. ὁράω Bar. 6, 9. 4 Macc. 15, 22. παραδίδωμι ἐν τοῖς παστοφορίοις Esr. 8, 59. παρεμβάλλω Jud. 7, 3. 17. 18. 1 Macc. 3, 42. 4, 29. 5, 49. 7, 19. 39. 40. 9, 1. 10, 61. 13, 13. 3 Macc. 4, 11. πατάσσω 1 Macc. 9, 66. πενθέω Esr. 1, 31. πήγνυμι Sap. 11, 2. Sir. 14, 24. ποιέω Sir. 42, 11. 45, 9. Bar. 2, 2. Jud. 1, 5. 1 Macc. 1, 52. 6, 12. 8, 3. 13, 30. 14, 36. vid. ad h. l. sub voc. ἁγνεία observata. 3 Macc. 1, 23. πολεμέω 1 Macc. 5, 65. προςμένω 3 Macc. 7, 17. προςτάσσω 1 Macc. 10, 37. συγκλείω Sir. 29, 12. συντελέω Esr. 2, 27. τελευτάω Jud. 8, 3. τίθημι Sap. 13, 15. Sir. 14, 26. Jud. 5, 1. 6, 7. ὑπερεῖδον 3 Macc. 6, 15. ὑπέστην 1 Macc. 10, 73. — His adde verba media, ut βαπτίζομαι, λούομαι Jud. 12, 7. Hist. Sus. v. 15. παρατίθεμαι Tob. 1, 14. 4, 1. 20. περιβλέπομαι Sir. 9, 7. συνίσταμαι Esr. 1, 2. 3 Macc. 1, 19. 2, 26. τίθεμαι 1 Macc. 1, 53 bis. 9, 51. 52. 53. quo l. verbis ἐν τ. ἄκρᾳ per appositionem additur ἐν φυλακῇ i. e. *in carcerem* 13, 33. 14, 3. 23. 34. 49. τίθεσθαι ἐν οὐδενί, *apud animum suum in nihili loco ponere* i. e. *nullius momenti habere, nihili aestimare, für Nichts achten* 2 Macc. 4, 15. 12, 7. — post vv. passiva, quibus *agi*, *fieri*, *effici* aliquid dicitur alicubi, ut ἀγαπάομαι 1 Macc. 6, 11. ἁγιάζομαι Esr. 1, 49. ἄγομαι 2 Macc. 4, 18. ἀκούομαι Bar. 3, 12. 1 Macc. 14, 16. ἀναγινώσκομαι 1 Macc. 14, 10. ἀπερείδομαι Esr. 1, 41. 2, 10. 6, 18. ἀποκρύπτομαι 2 Macc. 10, 37. γίνομαι i. e. *agor*, *instituor* Jud. 2, 1. ἐγένετο κήρυγμα = *edicebatur* Esr. 9, 3. βλαςφημίαι γίνονται *es werden gotteslästerliche Reden geführt* 1 Macc. 2, 6. γλυκαίνομαι Sir. 50,

18. γράφομαι 1 Macc. 15, 15. διασπείρομαι 1 Macc. 11, 47. δίδομαι Sap. 3, 14. δοξάζομαι 1 Macc. 3, 14. εἴρημαι 14, 22. θησαυρίζομαι 4 Macc. 4, 3. θρυλλέομαι 3 Macc. 3, 6. καταχαίομαι Tob. 14, 11. κατακόπτομαι 2 Macc. 1, 13. καταλείπομαι Jud. 13, 4. Esr. 8, 78. 1 Macc. 2, 18. 2 Macc. 12, 10. καταστρώννυμαι Jud. 7, 14. κατοικίζομαι Esr. 5, 46 bis. κινέομαι Cant. tr. puer. v. 56. κοιμάομαι 1 Macc. 16, 4. μετασχηματίζομαι 4 Macc. 7, 22. μισέομαι Sir. 21, 28. ὁράομαι Bar. 3, 22. παλαιόομαι v. 10. παραδίδομαι 2 Macc. 1, 12. παρίσταμαι Sap. 19, 22. πλανάομαι Sir. 9, 7. προςφέρομαι Jud. 9, 1. συγκλείομαι 1 Macc. 5, 5. 6, 49. συλλαμβάνομαι 1 Macc. 5, 26. 27. σώζομαι 4, 9. τελωνέομαι 13, 39. τίθεμαι Esr. 6, 9. 1 Macc. 11, 37. τροπόομαι 10, 72. ὑπαντάω Sap. 6, 16. quo l. agitur de σοφίας cum animis vel mente hominis pii commercio. — ὑπολείπομαι Jud. 13, 2. 1 Macc. 6, 54. 10, 14. ὑπομνηματίζομαι Esr. 6, 23. — post vv. *neutra* vel activa intransitiva, ut ἀνακράζω 1 Macc. 2, 27. ἀνατέλλω Sir. 26, 16. ἀπαντάω 1 Macc. 11, 68. ἀποθνήσκω Tob. 14, 14. 1 Macc. 2, 41. ἀπόλλυμαι Tob. 6, 13. 1 Macc. 6, 13. αὐλίζομαι Sir. 24, 7. 51, 23. βαθίζω Esr. 4, 24. βασιλεύω Jud. 1, 1 bis. Esr. 1, 35 bis. γηράσκω Jud. 16, 23. γίνομαι = vel *fio, ich werde,* ut ἔγκυος Sir. 42, 10. ἔνδοξος Jud. 16, 21. φανερός 1 Macc. 15, 9. vel *orior*, Sap. 18, 20. Jud. 10, 18. 1 Macc. 1, 25. 13, 44. 14, 29. 2 Macc. 8, 20. vel *evenio* Tob. 8, 20. — διαζάω 2 Macc. 5, 37. διαπορεύομαι 1 Macc. 11, 60. διατρίβω 2 Macc. 14, 28. διέρχομαι Sir. 39, 4. 1 Macc. 3, 8. διοδεύω 12, 32. διφρεύω Bar. 6, 31. ἔθος ἐστὶ 2 Macc. 13, 4. εἰμὶ ὥς τις, *similem me gero alicui* Sir. 4, 30. — addito nominat. nominis qualitatem indicantis, ut ὄνειδος Bar. 6, 72. ὅμηρα 1 Macc. 1, 10. ἔνδοξος καὶ μέγας 2, 17. εὐφραινόμενος Jud. 16, 20. ταπεινός Cant. tr. puer. v. 13. ἐστὶν εἰρήνη *locum habet pax* Tob. 14, 4. — abest εἰμί facile cogitatione addendum Sir. 9, 10. Jud. 14, 7. 2 Macc. 14, 22. — εἰρηνεύω Sir. 44, 6. ἐνέστην 1 Macc. 8, 24. ἐνισχύω 1 Macc. 1, 34. ἐξομολογέομαι Tob. 13, 6. 7. ἐπικρατέω 1 Macc. 1, 18. ἐπιμαρτύρομαι 1 Macc. 2, 56. ἐπιστρέφω Bar. 2, 30. ἐρηθεύομαι Tob. 2, 11. ἔστην Esr. 1, 5. ζάω 2 Macc. 15, 4. θνήσκω Bar. 2, 17. ἱερατεύω Esr. 5, 46. κάθημαι Jud. 11, 23. κατάκλειστος 3 Macc. 1, 18. καταλύω Sir. 14, 25. vid. ad h. l. sub δόξα in fin. monita. — Sir. 47, 12. κατασκηνόω Sir. 24, 14. Esr. 2, 5. κατοικέω Sir. 15, 26. Bar. 1, 4. Jud. 1, 17. 3, 1. 5. 4, 1. 11. 5, 4. 14. 16. 8, 11. 15, 6. Esr. 2, 15. 9, 36 bis. 1 Macc. 3, 36. 2 Macc. 12, 27. κυριεύω Sir. 44, 3. 1 Macc. 7, 1. 8. μένω 13, 11. οἰκέω Tob. 5, 16. Jud. 5, 15. Addit. ad l. Esth. 1, 3. Hist. Sus. v. 1. Esr. 2, 16. 25. 1 Macc. 10, 10. 13, 53. 14, 34. οἰκέω 1 Macc. 9, 73. παραμένω Jud. 12, 7. παρέστηκα Jud. 12, 13. παροικέω 5, 7. πενθέω Sir. 48, 24. περιπατέω 24, 5. Hist. Sus. v. 7. 36. πίπτω Jud. 7, 22 bis. πνέω Bar. 6, 61. πορεύομαι Jud. 10, 11. 1 Macc. 5, 24. προςκαρτερέω Hist. Sus. v. 6. — ita pro ב Jos. 24, 7. 1 Sam. 7, 2. (Hdian. 8, 7. 11. Ael. V. H. 13, 16. Xen. An. 4, 7. 17. Cyr. 1, 4. 5.) — — ἐν c. casu suo interdum *inter artic. et subst.* vel *particip.* positum legitur, ut ὁ ἐν ἑτοίμῳ — μόρος *mors parata* i. e. m. *proxime instans* 3 Macc. 5, 8. τὸ ἐ. ἱερῷ γαζοφυλάκιον 2 Macc. 3, 6. οἱ ἐ. ἱεροσολύμοις ἀντιοχεῖς 4, 9. ἡ ἐ. κήπῳ ῥάμνος Bar. 6, 7. οἱ ἐ. νινευῇ ἀδελφοί Tob. 11, 17. ἡ ἐ. ὑπαίθρῳ προςβολή 2 Macc. 15, 10. — His adde Jud. 15, 5 bis. 1 Macc. 11, 18. 20. 41. 51. 13, 44. 45. 14, 17. 36 bis. 15, 28. 16, 14. 2 Macc. 4, 14. 62 bis. 8, 20. 36. 4 Macc. 18, 11. 12. 13. (Xen. h. gr. 4, 4. 3.) — τὰ ἐν αὐτῇ [scil. τῇ οἰκίᾳ] ὄντα Bar. 6, 59. οἱ ἐ. τῇ πόλει κατειλημμένοι 2 Macc. 15, 19. — Jud. 15, 1. Esr. 6, 27. — — ἐν praecedente artic. et suppresso ὤν ita legitur, ut faciat periphrasin adiectivi substantivo cognati [cf. *Matth.* §. 272. *Buttm.* §. 112. *Rost* §. 98. *Fischer* l. l. p. 144. *Win.* §. 20, 1. *Herm.* ad Vig. p. 874.] ita τὰ ἐν οὐρανοῖς Sap. 9, 16. τὰ ἐν τῇ παροικίᾳ Sap. 19, 10. Sir. praef. prim., οἱ ἐν νινευῇ Tob. 1, 19. 11, 17. — Jud. 1, 9. 12. 15, 5 bis. Addit. ad l Esth. 7 fin. Esr. 2, 4. 8. 17. 30. 4, 2. 5, 44. 72. 6, 1. 2. 7. 18 bis. 19. 20. 22—24. 26 bis. 30. 34. 8, 10. 14. 15. 17. 25. 45. 60. 1 Macc. 2, 18. 23. 4, 3. 41. 5, 17. 23 bis. 44. 45. 6, 2. 7. 12. 9, 2. 50. 52. 60. 62. 10, 6. 32. 39. 43. 45. 11, 18. 20. 37. 51. 13, 44. 45. 14, 17. 36 bis. 15, 28. 16, 10. 14. 2 Macc. 1, 10 ter. 6, 2. 10, 20. 12, 8. 13, 22. 3 Macc. 3, 1. (Xen. Mem. 3, 5. 6. 3, 13. 3. Cyr. 8, 5. 1. Thuc. 8, 75.) Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. *Win.* §. 55, 1. d. — — *sine artic. praefixione* ἐν c. casu suo *adnectitur nomini praecedenti*, ut res vel persona esse, aut locum habere aliquid in loco aliquo significetur [cf. *Matth.* §. 277, not. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 825. *Win.* §. 19, 2. coll. §. 19, 4. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 195.] ita οἱ αἰχμαλωτοὶ ἐν νινευῇ Tob. 7, 3. ἡγούμενοι it. οἱ ἰουδαῖοι ἐν ἱερουσαλὴμ Esr. 6, 8. 8, 59. οἱ ἰουδαῖοι ἐν αὐτῇ 2, 23. ἰωναθὰν μετ' αὐτοῦ ἐν φυλακῇ = *in vinculis* i. e. *captivus* 1 Macc. 13, 12. λαὸς ἐν ξενῇ γῇ 3 Macc. 6, 3. — Tob. 3, 7. Esr. 4, 18. 1 Macc. 8, 24. 2 Macc. 13, 23. — Esr. 3, 2. quo l. verbis τοῖς ἐπ' αὐτὸν explicationis ergo additur ἐν ταῖς ἑκατὸν — σατραπείαις. 3 Macc. 7, 5. ἐν παντὶ τόπῳ μηθεὶς *in quocunque loco nemo.* — ἀτμὶς ἐν σκηνῇ Sir. 24, 15. ἐδέσματα ἐν ἀλλοτρίοις scil. οἴκοις 29, 12. ἐλαία ἐν πεδίῳ 24, 14. ἐξουσία ἐν διαθήκαις κριμάτων auctoritas locum habens in legibus Sir. 45, 17. quo l. explicationis causa sequuntur verba διδάξαι — φωτίσαι. παράδεισος ἐν εὐλογίαις *paradisus in regione benedicta* i. e. *in regione, quam fertilissimam et amoenissimam esse voluit Deus* Sir. 40, 17. — Sir. 13, 18. 24, 14. 43, 8 bis. Bar. 6, 50 ter. v. 70. Esr. 1, 3. 21. 41. 1 Macc. 1, 19. 4, 21. 38. 5, 3. 43. 6, 1. 26. 7, 8. 9, 53. 10, 75. 15, 4. 29. 4 Macc. 7, 1. — Loci, in quibus ex metonymia contenti pro continente legitur ἐν c. dat. *personae*, ut ἐν ἰακώβ, ἐν ἰσραὴλ vel ἐν τῷ ἰσραὴλ pro: *in terra israelitica* Sir. 24, 8 bis. 47, 11. 50, 28. Esr. 1, 20. μέρις — ἐν λαῷ pro ἐν γῇ λαοῦ Sir. 45, 22. ἐν ἑαυτῷ = ἐν μέσῳ αὐτοῦ i. e. *inter cives suos, in seiner Mitte* Jud. 10, 19. ἐν αὐτῇ scil. τῇ σοφίᾳ pro: *in schola sapientiae,* quippe quae sistitur persona. Sir. 6, 19. 51, 17. 19. — ἐν γὰρ σοφίᾳ — αἶνος i. e. *sapientia enim est, in cuius schola* αἶνος ὡραῖος *omni tempore praedicabitur* Sir. 15, 10. coll v. 9. ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν scil. τῶν δικαίων *in domicilio Domini = in coelis merces eorum asservatur*. Cf. *Käuffer* de notione ζωῆς biblica p. 93. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 83 sq. — Sap. 7, 27. μένουσα ἐν ἑαυτῇ i. e. *in ihrem innern Wesen, ihrer innern Natur nach.* — Tob. 13, 10. quo l. Hierosolyma persona inducitur. — — ἐν μέσῳ, *in medio*, seq. genit. plur. personarum, ut τῶν ἀδελφῶν Sir. 10, 20. γυναικῶν 42, 12. μεγιστάνων 11, 1. 35, 9. — Jud. 6, 17. 8, 12. Hist. Sus. v. 48. 50. 1 Macc. 5, 2. 16, 7. — sq. genit. nom. collectivi, ut ἐκκλησίας Sir. 15, 5. Jud. 7, 29. λαοῦ Sir. 24, 1. Jud. 6, 16. 14, 8. 16, 3. — sq. gen. loci Jud. 11, 19. 14, 19. — ἐν μέσῳ λαῷ Hist. Sus. v. 34.

b) sq. dat. nominis, quo corpus vel corporis partes, phaenomena et elementa naturae, utensilia, liber, epistola, tabula et similia ita commemorantur, ut *loci* notionem includant. Ita post vv., quibus *esse, evenire, fieri,* aliquid vel *facere, efficere, pati* aliquis aliquid dicitur aa) univ., ut

ἐν τοῖς ἀγγείοις 1 Macc. 6, 53. ἐν αἵματι Sap. 7, 2. ἐν αἷς scil. ἐπιστολαῖς 1 Macc. 12, 8. ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς l. ἀπογραφαῖς 1 Macc. 2, 1. 13. ἐν ἅρματι Sir. 48, 9. ἐν αὐτῇ scil. τῇ παγίδι Sir. 27, 26. ἐν αὐταῖς scil. ταῖς γενέσεσι Sap. 1, 14. Esr. 6, 21. 23. ἐν βιβλίῳ l. ἐ. τ. βιβλίοις Sir. 50, 27. Esr. 1, 11. 33. 2, 21. ἐν τῇ βίβλῳ Esr. 1, 42. 5, 49. ἐν τοῖς γεγραμμένοις Addit. ad l. Esth. 2, 6. ἐν γραφῇ Sir. 39, 32. 44, 5. ἐ. τ. γραφῇ 2 Macc. 2, 4. ἐν ἐκκλησίᾳ Sir. 21, 17. 38, 33. ἐν ἐντολαῖς αὐτοῦ Sir. 45, 15. ἐν θέρμῃ καμίνου Sir. 38, 28. ἐν θησαυροῖς 1, 22. ἐ. τῷ καμίνῳ Cantic. tr. pueror. v. 27. trop. ἐ. καμίνῳ ταπεινώσεως Sir. 2, 5. ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 28. ἐν τῷ καταλογισμῷ Esr. 5, 39. ἐν κοιλίᾳ l. ἐ. τῇ κ. Sap. 7, 2. Sir. 40, 30. Tob. 4, 4. ἐν κρίσει ἁμαρτωλῶν i. e. *in collegio iudicum improborum* Sir. 11, 9. ἐν κύμασι Sap. 5, 10. Sir. 4, 26. ἐν λαίλαπι 48, 9. 12. ἐν μαρσυπείῳ 18, 32. ἐν μέριδι κυρίου κληρονομίας i. e. ἐ. μ. κυρίου *nempe* ἐν κληρονομίᾳ αὐτοῦ 24, 12. Cf. de genitivo per appositionem addito substantivis alium casum habentibus *Win.* §. 48, 2. — ἐν μηρῷ σαρκός Sir. 19, 17. ἐν μήτρᾳ 1, 12. 49, 7. ἐν νεφέλαις 50, 7. — v. 10. ὑψουμένη ἐν νεφέλαις i. e. ὑψουμένη καὶ στᾶσα ἐ. ν. — ἐν τ. νόμῳ Bar. 2, 2. Esr. 1, 33. 5, 51. 8, 12. — Sir. 49, 9. ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ i. e. *in loco, quo fit mentio turbinis perdituri* vel *perniciem afferentis* cf. Ezech. 13, 13. ubi רוּחַ־סְעָרוֹת. — Cf. quae habet de hac citandi ratione antiquitati propria *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 436. coll. Eiusd. Evang. Marci p. 533. — ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς Tob. 6, 8. δακρύειν ἐν ὀφθαλμοῖς = *Thränen in den Augen haben* = δακρύειν sed fortius Sir. 12, 16. — εἶδον l. ὁράω ἐν ὀφθαλμοῖς μου *oculis meis video* i. q. *video*, sed fortius Sir. 16, 5. 51, 27. Jud. 7, 27. Quas formulas uti sunt, qui ex antiquitatis [vid. Hom. Il. 1, 587. Soph. Ant. v. 764. Trachin. v. 241. Eur. Or. v. 1018. Hippol. v. 1265.] simplicitate et verbositate sub ἄγγελος notata explicandas esse existimant, ita alii instrumentale esse in talibus ἐν monuerunt. Cf. *Matth.* §. 396, not. *Win.* §. 31, 6. — ἐν πλήθει Sap. 8, 15. Sir. 6, 33. 42, 11. ἐ. προστάγματι Tob. 1, 6. ἐν πυρί Sir. 2, 5. 8, 10. 45, 19. ἐν σκέπῃ 14, 26. ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4. ἐν ὑποδῷ Sir. 40, 3. ἐν στέματι Sir. 49, 1. — 1, 29. μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόματι ἀνθρώπων, *cave, ne simulator sis in ore hominum* = *ne simulator appelleris*. 13, 23. πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐ. στόμασιν ἀσεβοῦς i. e. *in malis habendam esse paupertatem inquit improbus*. 15, 9. οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐ. στόματι μωροῦ ex metonym. antecedentis pro consequente: *laus ab homine inepto profecta*, — δίδωμι αἰνέσεις ἐν στόματί τινος *ori alicuius laudes ingero* i. e. *laudandi materiam suggero alicui* 3 Macc. 2, 20. De h. l. verbositate vid. sub ἄγγελος monita. — ἐνδελεχίζομαι ἐ. στόματί τινος = *frequens sum in ore alicuius* i. e. *saepe ab aliquo audior* Sir. 20, 18. 23. — 21, 26. ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, καρδία δὲ σοφῶν στόμα αὐτῶν *in ore fatuorum cor* [= animus, mens] *illorum*, *cor autem sapientum os eorum* „dictum, egregie monet *Grotius*, elegans: *fatuorum* scilicet *mens in lingua natat*, *hi linguam comprimunt*.“ Uti enim eo, quod subita nec meditata loqui solet ὁ μωρός, ἐν στόματι ἔχειν dicitur καρδίαν, ita, quod non loquitur nisi multo ante meditata ὁ σοφός, eius καρδία esse dicitur τὸ στόμα αὐτοῦ. — ἐ. συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν Sir. 16, 6. ἐ. σώματι Sap. 1, 4. ἐ. τρυβλίῳ Sir. 34, 14. ἐ. ὕδατι Sap. 16, 17. 18, 5. 19, 10. ἐ. ὑετῷ, it. ἐ. τ. ὑετοῖς Sap. 16, 22. Sir. 40, 13. ἐ. τῇ φλογί 28, 22. ἐ. τῇ χαλάζῃ Sap. 16, 22. ἐ. τοῖς χαλκείοις Esr. 1, 12. περιέχω τινὰ ἐν χόρῳ = *choro aliquem includo* 4 Macc. 8, 4. ἐν πάσαις χρείαις Sir. 42, 23. πίνω ἐν χρυσώμασιν οἶνον i. e. *vinum bibo poculis aureis circumdatum* Esr. 3, 6. 1 Macc. 11, 58. (πίνειν ἐν κέρατι, ἐν λαγύνῳ Anthol. gr. 2, 34. 4. — in Nilo bibere Phaedr. 1, 25. 3. in ossibus capitum Flor. 3, 4. 2.) Cf. de hac formula *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. sub ἐν, coll. Tursellin l. l. p. 275. — bb) ἐν χειρί, *in manu*, ἐν χερσί, *in manibus* α) propr. προσφορὰ κυρίου ἐ. χερσὶν αὐτῶν scil. Levitarum Sir. 50, 13. — Sap. 7, 11. quo l. ἡ σοφία persona inducitur. ᾧ ἔδωκας ἐν χειρὶ ῥομφαίαν Jud. 9, 2. (ἐν χερσὶν ἔθηκε παῖδ' ἑόν Hom. Il. 6, 432. — 1, 441.) — δὸς ἐν χειρί μου, τῆς χήρας — κράτος, *meae*, *mulieris viduae*, *manui inde robur* i. e. *fortem et robustam meam, mulieris viduae, redde manum* v. 9. — loci ex verbositatis genere sub voc. ἄγγελος notato indicandi Jud. 11, 22. — 15, 12. Sap. 3, 19. 1 Macc. 1, 44. 2, 47. 3, 6. 14, 36. 16, 2. 2 Macc. 10, 23. — β) formulae notandae: εἰμὶ ἐν χειρί vel ἐν χερσί τινος, *in manu* vel *in manibus alicuius sum* i. e. vel *praesto sum alicui*, *ad manus sum alicui* Sir. 29, 26. εἴτι — σου = *si quid* [cibi scil.] *in promtu habes*. 9, 17. ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται pro: ἔργον ἐ. χ. τεχνιτῶν ἐπαινεθήσεται i. e. *opus quod artifices habuit auctores, laudabitur*. — τὰ βιβλία — τὰ ἐ. ταῖς χ. ἡμῶν 1 Macc. 12, 9. τὰ ἐν χερσί *quae ad manus* i. e. *cuivis obvia sunt* Sap. 9, 16. quo l. opp. τὰ ἐν οὐρανῷ. — vel: *praesens sum*, ut ἔτι — ἐ. χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη *quum adhuc praesentem haberent luctum*, ita de recentissima liberorum suorum iactura Sap. 19, 3. — vel *proxime insto*, ut κίνδυνός μου ἐ. χειρί μου Addit. ad l. Esth. 4, 4. (ἐν χειρί τινος εἶναι Diod. Sic. 19, 31.) — — Loci, in quibus ἐν c. casu suo medium inter articulum et nomen legitur, ut ἡ ἐν γαστρὶ περιενέγκασά σε 2 Macc. 7, 27. τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα v. 28. — — ἐν sine articuli praefixione adnectitur nomini praecedenti [de qua re vid. paulo ante monita] ut τὰ ἤθη ἐν νόμῳ *mores in lege praescripti* Sir. praef. prim. — λογεῖον κρίσεως ἐν γραφῇ Sir. 45, 11. πηλός — ἐν χειρὶ αὐτοῦ scil. τοῦ κεραμέως 36, 13. — — ἐν μέσῳ, *in medio* sq. gen. rei loci notionem includentis, ut νεφέλης Sir. 50, 6. παγίδων 9, 13. τῆς παρεμβολῆς Jud. 14, 19. πυρός Cant. tr. puer. v. 1. — λέγεται ἐν ἑαυτοῖς *legitur apud eos* i. e. *in lingua eorum patria* Sir. praef. prim. quo loco explicationis causa additur ἑβραϊστί. —

c) seq. *dat. pluralis* vel *nominis* collectivi numero singulari positi, ubi de multitudine rerum vel personarum, de copia et numero eiusque parte aliqua agitur, in quibus mediis *esse* aliquis, *fieri*, *evenire*, *patrari* aliquid dicitur aut cogitatur. Habent Lat. in talibus: *inter*, nostrates: *unter* cf. *Matth.* §. 577. *Passow* l. l. *Fischer* l. l. p. 137. coll. *Tursellin.* l. l. p. 252. *Ewald* gr. hebr. p. 605. gram. min. p. 265. — aa) sq. dat. *pluralis* α) ubi de personis sermo est, ita post ἁγιάζομαι Sir. 33, 4. ἀναμίγνυμαι Addit. ad l. Esth. 2, 4. ἀναστρέφομαι 3 Macc. 2, 30. ἀποστρέφω Bar. 2, 29. γίνομαι = vel: *fio*, i. e. *patror* Addit. ad l. Esth. 7, 6. vel *intituor*, *agor* Sap. 6, 5. vel *sum* i. e. *gero me* Sir. 35, 2. δείκνυμί τι Bar. 6, 67. δίδωμί τινα εἴς τι Bar. 2, 4. δοξάζομαι ἐν γενεαῖς i. e. *inter aevi mei homines* Sir. 44, 7. 49, 16. δουλεύω Sir. 3, 7. 2 Macc. 1, 27. εἰμί *sum* i. e. vel: *versor, ich befinde mich* Sap. 5, 5. 4 Macc. 8, 15. vel: *locum habeo, ich finde statt* 1 Macc. 8, 16. vel: *pertineo ad aliquem*, *sum in numero quorundam* Sap. 8, 5. ἐκκαίομαι Sir. 28, 23. vid. ad h. l. sub ἐκκαίω observata. ἐπιστρέφω τι εἴς τι Jud. 8, 22. ἔχω δόξαν it. ἐξουσίαν Sap. 8, 10. 2 Macc. 7, 16. 3 Macc. 7, 21. θρυλλέομαι 3, 6. καταλείπω Bar. 2, 13. καταλογίζομαι Sap. 5, 5. κατασκήνωσις γίνεταί τινι 2 Macc. 14, 35. μεγαλύ-

νομαι Sir. 33, 4. πατάσσω πληγήν 1 Macc. 8, 4. πειράζω Sir. 39, 4. πίπτω Jud. 6, 5. πλανάομαι 29, 18. ποιέω ἀνδραγαθίαν 1 Macc. 8, 2. πορεύομαι 6, 6. προφητεύω Jud. 6, 2. σκορπίζομαι Tob. 3, 4. ἐν οἷς v. 5. συναναστρέφομαι Bar. 3, 37. φαντασιοκοπέω Sir. 4, 30. ὤφθην 1 Macc. 9, 27. (Diod. Sic. 11, 12. Lucian. dial. deor. 16, 3. Xen. Mem. 3, 6. 2.) — post adiect., ut ἅγιε ἐν ἁγίοις 3 Macc. 22, 2. πρῶτος 1 Macc. 7, 13. ἐστηριγμένος trop. *auctoritate pollens* 1 Macc. 2, 17. — — sine articuli praemissione ἐν c. casu suo *adnectitur* nomini antecedenti [vid. supra sub I. 1. a. notata] ut τὰ ἔργα αὐτοῦ [scil. κυρίου] ἐν ἀνθρώποις Sir. 11, 4. (Eur. Hippol. v. 1294.) — praeced. articulo et suppresso ὤν Jud. 1, 8. οἱ ἐν τοῖς ἔθνεσι. — antegresso τίς aliquis Sap. 9, 6. τινὲς ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. — — β) ubi agitur de rebus, ut Sap. 11, 3. μικρὰ ἐν πετεινοῖς μέλισσα. 16, 19. τὰ πλείονα — ἐν ἀποκρύφοις, *plurima pars eorum, quae agit Deus inter homines abscondita* i. e. *in eorum numero sunt, quorum finis eos latet.* Addit. ad l. Esth. 6, 18. — Sir. 45, 20. ἄρτον — πλησμονήν pro: ἐν πρώτοις ἄρτοις ἡτοίμασεν ἄρτον πλησμονήν i. e. *voluit ut, qui victum iis praeberet panis, esset e numero* τῶν πρώτων ἄρτων. Vide de decimis sacerdotum sub ἁγιασμός ad Sir. 7, 31. observata. — adnectitur ἐν c. casu suo nomini praecedenti, ut μὴ πράσσε μηδὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως Sir. 10, 6. τὰ καὶ ἐν ζωοῖς ἄτιμα scil. ζῶα Sap. 12, 24. — — bb) sq. dat. *nominis collectivi* singulari numero positi, ut ἐν δυνάμει σου *inter copias tuas* Jud. 7, 9. ἐν ἔθνει Sir. 16, 6. Jud. 14, 7. ἐν ἡμέρᾳ αἰῶνος Sir. 18, 19. vid. αἰών init. ἐ. τῇ κτίσει 16, 15. 49, 16. — ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ [scil. ὄντα] εἰς βδέλυγμα ἐγενήθησαν i. e. *quippe quod, quae essent inter creaturas Dei, in rem abierunt abominabilem* Sap. 14, 11. ἐ. λαῷ δεδοξασμένῳ Sir. 24, 12. ἐ. λαῷ πλείονι 16, 15. ἐ. λαῷ αὐτοῦ scil. κυρίου 34, 9. ἐ. τῷ λαῷ 1 Macc. 4, 58. 5, 2. 61. μέρις — ἐν λαῷ Sir. 45, 22. ita pro בְּתוֹכָךְ Num. 18, 20. — ἐ. τ. λαῷ σου Addit. ad l. Esth. 7, 10. 3 Macc. 2, 16. in quibus per appos. additur Ἰσραήλ. — ἐν μέριδι — δοθήσεται scil. αὐτή. i. e. *dabitur illa in* [= cum] *ornamentis, quibus insigniuntur pii Dei cultores.* ἐν τῷ οἴκῳ σου i. e. *inter domesticos tuos* Sir. 4, 30. ἐν ὄχλῳ 7, 7. ἐν πλήθει Sap. 8, 15. Sir. 7, 16. Esr. 8, 91. — ἐν Ἰσραὴλ Jud. 16, 3. ἐ. παντὶ Ἰσραὴλ 13, 11. 16, 1. 1 Macc. 2, 55. 7, 22. — nomini praecedenti adnectitur, ut σοφὸς ἐ. τ. λαῷ αὐτοῦ Sir. 37, 26.

d) refertur notio localis ad *vestitum, arma, omnemque splendorem externum*, etiam ad *vincula*, ubi Lat. *in*, vel etiam participiis *indutus, circumdatus, instructus, ornatus* seq. ablativo, nostrates vocab. *in, mit, versehen mit*, utuntur. Cf. *Matth.* §. 577. *Fischer* l. l. p. 138. *Viger.* p. 610. *Win.* §. 52. coll. Tursellin. l. l. p. 260. — aa) sq. dat. nominis vestem, ornamenta, arma, vincula, similia indicantis, ut ἐν πορφύρᾳ 1 Macc. 8, 14. 11, 58. ἔγραψε — στολήν, ἐν τίνι λατρεύουσιν ἐν αὐτῇ Esr. 4, 54. ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ scil. κοσμήσας Sir. 45, 7. — Jud. 10, 3. 1 Macc. 6, 35. 10, 58. 86. 2 Macc. 3, 33. 11, 10. 3 Macc. 3, 23. (Diod. Sic. 1, 12. Hdian. 2, 13. 5. Xen. Mem. 3, 11. 4.) — adnectitur ἐν c. casu suo nomini praegresso, καθήμενος — ἐν δόξῃ Sir. 40, 3. χεὶρ ἐν λίθῳ σφενδονῆς i. e. *manus armata saxo fundae* 47, 4. οἱ υἱοὶ ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν 50, 13. ἐν ἁρπάγμασιν ἁμαρτωλός *peccator opibus male partis instructus* 16, 10. — 2 Macc. 3, 15. 11, 8. 3 Macc. 1, 16. — bb) sq. dat. nominis instrumentum bellicum vel musicum indicantis, ut ἐν σκεύεσιν ὀχυρώματος 1 Macc. 14, 10. τὸ θυσιαστήριον — ἐνεκαινίσθη [scil. ὑπ' αὐτῶν] ἐν κιθάραις — ἐν κυμβάλοις 1 Macc. 4, 54. Jud. 16, 2. 1 Macc. 13, 51. Alii ad num. 3. d. referunt hos l. — ita pro בְּכִנּוֹר Ps. 43, 4. — ᾠκοδόμησε — ἐν μόχλοις = *circumdans moenibus, portis, pessulis* 1 Macc. 9, 50. — — cc) sq. dat. nunc personarum, nunc rerum, quibus vestium instar circumdata est vel cogitatur ea. Ita de exercitibus et apparatu bellico, ubi Latini *in, inter* vel comitatus notionem tenentes praeposit. *cum* et particip. *instructus*, nostrates verbis: *mit, unter*, utuntur. Ita post vv. *veniendi, proficiscendi, apparere, conspici, persequi* aliquem, ut ἐν μυριάσι δυνάμεως Jud. 16, 4. 1 Macc. 7, 28. ἐν δυνάμει 4, 9. 7, 14. 9, 43. ἐν ὄχλῳ πολλῷ 7, 18. ἐ. τρισχιλίοις ἀνδράσιν 4, 6. — 1 Macc. 1, 17. 29. 7, 14. 11, 15. 2 Macc. 8, 5. Cf. *Matth.* §. 577. *Win.* l. l. — — dd) a personis et rebus cingentibus et comitantibus aliquem vel aliquid *transfertur ad quamcunqne rem* vel *actionem*, qua comitante et adhibenda facit aliquis aliquid vel existit et fit aliquid, in quibus Lat. nunc praepos. *cum, inter*, etiam *adverbio, adiectivo*, participio *instructus*, nostrates vocabulis *mit, unter* utuntur. Cf. *Matth.* l. l. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. 23, 5. *Win.* l. l. Ita α) αἰνεῖν, ἐξομολογεῖσθαι, εὐχαριστεῖν ἐν αἰνέσιν vel ἐν αἴνοις καὶ ὕμνοις Sir. 39, 15. 1 Macc. 14, 33. 3 Macc. 7, 16. φωνὴν ἀνυψοῦν ἐν γέλωτι Sir. 21, 20. διάγειν l. ὑμεῖν ἐν ἐξομολογήσεσι 15, 11. 3 Macc. 6, 35. 7, 19. ἐ. εὐλογίαις Sir. 47, 6. εὐλογεῖν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου i. e. vel: *cum nominis Jovae invocatione* 45, 15. coll. Num. 6, 23. — Sir. 50, 20. vel: *praegressa nominis* κυρίου *invocatione eodemque adiuvante* 47, 28. coll. 1 Regg. 10, 27. 1 Chron. 1, 15. 9, 27. ἐν μέτρῳ = *mensura adhibita* i. e. *maassweise.* ἐ. ὁλοκαυτώσει — ταύρων Cant. tr. puer. v. 16. ἐν ὁρμήματι αὐτῆς scil. τῆς παρεμβολῆς i. e. *omni qui in exercitu erat, impetu* i. e. *quam celerrime* 1 Macc. 6, 33. ἐν σταθμῷ it. ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ i. e. *lance et numero adhibito* i. e. *ratione bene perpensa* Sir. 16, 23. 42, 7. — 39, 15 bis. 1 Macc. 4, 51. 13, 51 bis. (Eur. Bacch. v. 1167.) — ἐστί τι ἔν τινι = *comitor aliquid* i. e. *sequor aliquid*, ita ἀθανασία — ἐστὶν ἐν μνήμῃ αὐτῆς scil. ἀρετῆς Sap. 14, 1. vel ἐν συγγενείᾳ σοφίας 7, 18. — ἐν c. casu suo adnectitur substant. praecedenti, ut ἱκετεία ἐν μέλεσι γοεροῖς 3 Macc. 5, 25. — — β) seq. dat. nominis *qualitatem* rei vel personae indicantis, αα) numeri, ut μαστιγοῦς ἐν μυριότητι, *auf zehntausendfache Weise* i. e. *modo longe plurimo* Sap. 12, 22. ὡς — ἐν μυριάσιν ἀρνῶν Cant. tr. puer. v. 16. — ββ) conditionis, ut νῦν ἐσμὲν ἐνώπιόν σου ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν *nunc coram te comparemus cum peccatis nostris* Esr. 8, 90. — γγ) mentis vel cognitionis, ut ἐν ἀκριβείᾳ Sir. 16, 23. ἐ. ἀκριβεῖ ἐπιστήμῃ 35, 3. Jud. 9, 6. ἡ κρίσις σου ἐν προγνώσει scil. ἐστί = προγινώσκει. — ἐ. σοφίᾳ, συνέσει 14, 20. — δδ) animi i. e. sensuum bonorum vel malorum, quos comites habet aliquis in agendo vel patiendo aliquid, sic, ut modus, quo agit vel patitur aliquis aliquid, significetur [von der geistigen und sittlichen Sphäre, in der sich Jemand beim Handeln bewegt, und aus deren Mitte gleichsam sein Handeln hervorgeht]. Ita post vv. quibus *agere, facere* aliquis aliquid vel *fieri, copulatum esse*, aliquid cum aliqua re dicitur, ut ἐν ἀγαθότητι Sap. 1, 1. Sir. 45, 23. ἐν ἀγαπήσει 48, 11. ἐ. ἀκμῇ θυμοῦ Addit. ad l. Esth. 5, 7. ἐ. ἀληθείᾳ Sir. 7, 20. 37, 15. quo l. ἵνα — σου pro: ἵνα εὐθύνῃ τὴν ὁδόν σου, ὥστε εἶναι vel μένειν ἐν ἀληθείᾳ Cant. tr. puer. v. 4. ἐν ἁπλότητι Sap. 1, 1. 1 Macc. 2, 37. ἐ. ἀτιμίᾳ Jud. 1, 11. ἐ. ἀφροσύνῃ ζωῆς Sap. 12, 2. ἐ. βίᾳ Sir. 20, 3. ἐ. δικαιοσύνῃ Sap. 9, 3. Sir. 45, 26. ἐ. δόλῳ Sap. 14, 30. 1 Macc. 1, 30. ἐν ὅλῃ δυνάμει Jud. 6, 25. 7, 30.

ἐν εἰρήνῃ Sir. 41, 44. Jud. 7, 15. ἐν ἐλέει Sap. 11, 9. 15, 1. ἐν ἐπιεικείᾳ Sap. 12, 18. ἐν ἐπιμελείᾳ 13, 13. ἐν εὐδοκίᾳ = *benigne* Sir. 32, 16. ἐν εὐθύτητι Sap. 9, 3. ἐν εὐφροσύνῃ = *laeto animo* Sir. 32, 9. ἐν τῇ εὐνοίᾳ — πίστει Addit. ad l. Esth. 2, 3. ἐν θυμῷ Jud. 2, 7. 9, 8. 1 Macc. 2, 44. addito ὀργῆς Sir. 45, 19. ἐν τῇ κακίᾳ ἡμῶν Sap. 5, 13. ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28. ἐν πληρεῖ εὐσεβείας Esr. 1, 23. ἐν ἀληθινῇ κρίσει Cant. tr. puer. v. 7. ἐν μακροθυμίᾳ Sir. 5, 11. ἐν οἰκτιρμοῖς 3 Macc. 6, 2. ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 8, 9. ἐν ὀργῇ Sap. 10, 3. 11, 9. Sir. 33, 19. 1 Macc. 2, 49. ἐν ὁσιότητι Sap. 9, 3. ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ Sir. 32, 8. ἐν παῤῥησίᾳ Sap. 4, 1. ἐν πικρίᾳ ψυχῆς Sir. 4, 6. ἐν πίστει i. e. *ita ut fides habeatur* 41, 16. ἐν πλήθει ὕβρεως 1 Macc. 3, 20. ἐν πολέμῳ *cum bello* i. e. *in kriegerischer Absicht* = *bellaturus* 1 Macc. 2, 38. 7, 31. ἐν πορνείῃ ἐμοιχεύθη i. e. ἐπορνεύσατο καὶ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23. ἐν πραΰτητι 3, 17. 4, 8. 10, 27. ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας 27, 13. ἐν ὑπερηφανείᾳ 1 Macc. 1, 21. 2 Macc. 1, 28. 3 Macc. 2, 17. ἐν φόβῳ κυρίου Sir. 40, 26 bis. 45, 23. ἐν φροντίσι Sap. 7, 4. ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ Cant. tr. puer. v. 15. Formula notanda: ἐν πάσῃ καρδίᾳ l. ψυχῇ Sir. 39, 35. 6, 25. ἐν ὅλῃ καρδίᾳ l. ψυχῇ Tob. 13, 6. — 1, 13. 7, 27. 29. Cant. tr. puer. v. 17. 1 Macc. 2, 38. ἀνέστησαν ἐπ' αὐτοὺς ἐν πολέμῳ τοῖς σάββασι *surrexerunt adversus eos cum bello* i. e. *pugnantes sabbati die.* 7, 31. ἐξῆλθεν — ἐν πολέμῳ *cum bello* = *mit Kriegsgedanken, kriegslustig.* — ἐν c. casu adnectitur cum nomine suo substantivis, quae praecedunt, ut κοιτὴ ἐν παραπτώματι *concubitus comitem habens peccatum* i. e. *concubitus illicitus* l. *scelestus* Sap. 3, 13.

e) refertur notio localis ad *negotia* i. e. usurpatur de rebus, in quibus agendis, tractandis, colendis versatur aliquis [Sphäre, Geschäftskreis, Wirkungskreis, in welchem sich Jemand bewegt.] Cf. *Matth.* §. 577. *Erfurdt* ad Soph. OR. v. 561. *Bornem.* schol. in Ev. Lucae p. 29. *Passow* l. l. *Vig.* l. l. coll. Tursell. l. l. p. 253. Respondet in talibus Latinorum *in, inter*, nostratium: *an, in, bei* aa) sq. dat. nominis *negotium* i. e. artem, consuetudinem, disciplinam, vitae genus, munus, opificium indicantis. Ita post vv. ἀναστρέφομαι, ἀσχολοῦμαι, γίνομαι, εἰμί, εὐοδοῦμαι, εὑρίσκομαι, ἡγοῦμαι, κάθημαι, κοπιάω, ὁδηγέω, παλαιοῦμαι, πολυπραγμονέω, ὑποκρίνομαι, it. post διανοοῦμαι, μελετάω, νοοῦμαι = διανοούμενος, μελετῶν, νοούμενος ἀναστρέφομαι = meditando occupor, ut ἐν αἰνίγμασι, ἐν παραβολαῖς i. e. *in acute, parabolice, sententiose dictis excogitandis, explicandis, solvendis* Sir. 38, 33. 39, 3. ἐν τοῖς ἀποκρύφοις i. e. *in mysteriis sive Dei sive sapientiae indagandis* l. *explicandis* Sir. 14, 21. 39, 7. ἐν ἑβραΐοις *in rebus hebraicis cognoscendis et exponendis* Sir. praef. sec. πρὶν γενέσθαι αὐτοὺς μετ' αὐτῶν ὡς ἐν γυναιξί scil. γίνονται ἄνδρες *antequam consuescerent cum illa, uti consuescere solent viri cum mulieribus* Tob. 3, 8. ἐν ἔργοις, it. ἐν τοῖς ἔργοις τινός i. e. *in operibus* sive *divinis* sive *humanis cognoscendis, tractandis* Sap. 13, 7. Sir. 11, 18. 30, 31. 38, 25. 29. — 2 Macc. 2, 30. ἐν πανουργήμασι αὐτῶν διενοήθη *in consiliis eorum perpendendis versatus est* i. e. *novit ea* Sir. 42, 18. ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέφου i. e. *operam da ut cognoscas* τὰς π. α. — ἐν προφητείαις *in vaticiniis edendis et explicandis* Sir. 39, 1. 46, 20. ἐν συναγωγῇ χρημάτων Sir. 34, 5. (Soph. OR. v. 561. Plat. Protag. p. 317. C. Hdot. 2, 82.) — abest εἶναι l. ἀναστρέφεσθαι facile cogitatione addendum, ut δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης Sir. 38, 30. ἡ διήγησις ἐν υἱοῖς ταύρων v. 25. „de tauris narrat arator." — ἐν οἷς i. e. *quibus operam dando* l. *indulgendo* Sap. 11, 15. ἐν πᾶσι, *in quacunque re gerenda* Sir. 41, 1. ἐν τούτῳ, it. ἐν τούτοις *hac re peragenda, quum haec agerentur* 3 Macc. 1, 2. 24. coll. v. 22. 23. διάδοχος ἐν προφητείᾳ i. e. *in munere* prophetico Sir. 45, 1. — — Suspensum interdum est ἐν seq. nomine negotium indicante a verbis, adiectivis et participiis qualitatem designantibus, ut qualis appareat aliquis vel qualem se praebeat et praestet aliquis in aliqua re, intelligatur, ut ἀγαθὸς ἐν λόγοις l. ἐν τοῖς λόγοις *eximius in verbis, in consiliis suis explicandis* Jud. 11, 23. ἀνδρεῖος, δυνατός, κραταιὸς ἐν πολέμῳ, *fortis, strenuus in bello gerendo, in proelio committendo* Sap. 8, 15. Sir. 46, 5. 47, 1. ἀστεῖα ἐν τῷ εἴδει σου Jud. 11, 13. ἕξις ἱκανὴ ἐν τούτοις Sir. praef. prim. δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ἐν ἐπιστήμῃ Sir. 21, 7. Jud. 11, 8. εὐφυὴς ἐν τῷ νόμῳ Esr. 8, 3. ἀπηγγελκότες ἐν προφητείαις Sir. 44, 3. ἡγούμενος λαοῦ ἐν διαβουλίοις — γραμματείας *dux populi in consultationibus et in cognoscendis ac tractandis litteris nationis* Sir. 44, 4. θαυμαστὸς ἐν στρατεύμασι πολέμου Jud. 11, 8. ἰσχυρὸς ἐν δυναστείᾳ *severus in potentia exercenda* Sir. 15, 18. νωθρὸς ἐν τοῖς ἔργοις σου Sir. 4, 29. ὀνομαστὸς ἐν δυνάμει 44, 3. ὀξὺς ἐν κρίσει Sap. 8, 11. πιστὸς ἐν ὁράσει *fide dignus in vaticiniis edendis* Sir. 48, 22. προπετὴς ἐν λόγοις 9, 10. σοφὸς ἐν λόγοις 20, 12. 26. — 9, 17. ὁ ἡγούμενος — αὐτοῦ *dux populi, qui sapientem se praestat in sermonibus suis,* ἐπαινεθήσεται. — συνετὸς ἐν λόγοις Sap. 18, 28. ταχὺς ἐν γλώσσῃ Sir. 4, 29. χρήσιμος ἐν πολλοῖς 2 Macc. 12, 12. τιμᾶν τινὰ [verecundum se praebere erga aliquem] ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ Sir. 3, 8. εὐψυχία ἐν τοῖς ἀγῶσι 2 Macc. 14, 11. πόρνος ἐν σώματι σαρκός *scortatorem se praebere in corporis illecebrosi usu* Sir. 23, 16. κραταιοῦμαι ἐν τῷ πολέμῳ τινός *contra aliquem* Jud. 1, 13. ὁμοιοῦμαι ἐν τ. ἔργοις μου 1 Macc. 3, 4. πεῖραν ἔχω ἐν πολεμικοῖς ἔργοις 2 Macc. 8, 9. σοφίζομαι ἐν ἔργοις μου Sir. 38, 30. γίνομαι ὑπεράγων 36, 31. ὠφελέω τινὰ ἔν τινι *utilem me praesto alicui in aliqua re efficienda* 2 Macc. 12, 11. (ita *in* apud Cicer. de rep. 3, 16. qui minime sunt in disserendo mali — non sunt in disputando vafri. Vellej. Paterc. 2, 25. 4. aquae salubritate in medendisque corporibus nobiles. cf. Tursell. l. l. p. 276.) — — bb) seq. dat. nominum morum honestatem vel inhonestatem, religionis et pietatis studium vel neglectum, legis divinae observationem vel violationem, rem maioris vel minoris momenti indicantium. Ita post vv. ἀγνοέω, ἁμαρτάνω, παρανομέω, σφάλλομαι, ut ἐν ταῖς ἐντολαῖς, ἐν τοῖς προστάγμασι κυρίου Sir. 6, 36. στῆθι ἐν διαθήκῃ σου *constans esto in lege divina tibi scripta observanda* 11, 18. ὁμίλει ἐν αὐτῇ. Ibid. ἐν νόμῳ ὑψίστου 36, 2. 38, 1. ὁ ὑποκρινόμενος ἐν αὐτῷ i. e. *qui simulat ei* [legis div.] *studium* 36, 2. ἐν οἴνῳ 34, 25. — de loco Sir. 9, 9. vid. no. 2. d. — — ἐν τούτοις scil. τοῖς βιβλίοις τοῦ Ἰησοῦ Sir. 50, 28. ἐν τούτοις scil. τοῖς λόγοις *in his verbis, bei diesen Worten* 2 Macc. 15, 24. — Sir. 5, 15. 8, 8. 4 Macc. 5, 19. — — ponitur ἐν c. casu suo medium inter artic. et substant., ut ἡ ἐν τῷ νόμῳ θεοῦ ἄσκησις 4 Macc. 13, 21. — — adnectitur ἐν c. casu suo nominibus praecedentibus, ut καρδία ἐν ἀγαθοῖς *animus in recte factis occupatus* Sir. 13, 25. de verbis 2 Macc. 1, 4. vid. sub διανοίγω observata. — Sir. 9, 15. ἡ διήγησίς σου ἐν νόμῳ ὑψίστου scil. ἔστω. — De Sir. 24, 21. vid. ἐργάζομαι. — — ἐν seq. nomine negotium indicante suspensum legitur a verbis qualitatem designantis, ita ut qualem se praebeat aliquis in moribus suis doceat, ut ἀναίνομαι ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου i. e. *refractarius sum in agnoscenda et veneranda voluntate Altissimi* Sir. 41, 4. ἡμάρτομεν ἐν τούτοις scil. *in matrimonio cum mulieribus peregrinis ineundo* Esr. 9, 11. coll. v. 7. ἀνδρίζεσθε

ἐν τῷ νόμῳ, *fortes, strenui estote in lege patria defendenda* 1 Macc. 2, 64. — Sir. 51, 24. 2 Macc. 8, 1. — — cum negotii notione simul iungitur *causae* [Grund] remotioris cogitatio, quando causa in actione rei posita est. Cf. *Fritzsche* ep. Pauli ad Rom. I. p. 112. 141. coll. Tursellin. l. l. p. 272. Ita ἐν αὐτῷ δοξάζεσθε = *in hac re posita est gloriae causa*, 1 Macc. 2, 64. μὴ αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ Sir. 51, 29. Alii ad num. I. 2. b. referunt haec verba. —

f) refertur notio localis ad *statum*, in quo versatur aliquis vel aliquid, ubi Lat. *in*, vel participio, etiam particulis *dum*, *quum*, nostrates: *in, bei*, utuntur. Cf. *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Win.* §. 52, 1. a. §. 47, 3. not. coll. Tursellin. l. l. p. 256. 258. Ita aa) de *statu externo*, post vv. quibus *esse*, *versari*, *manere* aliquis, vel *fieri*, *asservari* aliquid dicitur, ut ἐν ἀγαθοῖς Sir. 12, 8. ἐν ἀγῶνι θανάτου Addit. ad l. Esth 2, 25. ἐν ἀδυναμίᾳ 3 Macc. 2, 13. ἐν ἀκμῇ τῆς θλίψεως 2 Macc. 1, 7. ἐν ἀνάγκῃ Bar. 6, 37. ἐν ἀναπαύσει Sap. 4, 7. Sir. 20, 20. 40, 6. ἐν ἀξιώματι 2 Macc. 4, 34. ἐν ἀῤῥωστήματι Sir. 38, 9. ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει Sap. 19, 6. ἐν τίνι διαθέσει καὶ βουλῇ 2 Macc. 14, 5. ἐν τῇ καλλίστῃ διαθήκῃ Addit. ad l. Esth. 6, 15. ἐν διαθήκῃ μετά τινος scil. εἶναι *foedere iunctum esse c. aliquo* Sir. 44, 20. ἐν εἰρήνῃ. v. 14. Bar. 3, 13. de Sap. 3, 3. vid. εἰρήνη. ἐν ἐκλύσει Addit. ad l. Esth. 5, 7. ἐν ἐλαττώσει βίου Sir. 34, 4. ἐν ταῖς εὐημερίαις 2 Macc. 8, 8. ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 13, 8. 32, 9. 1 Macc. 5, 54. 3 Macc. 6, 30. ἐν ἡσυχίᾳ 1 Macc. 9, 58. quo l. epexegetice additur πεποιθότες. — ἐν θέρμῃ Sir. 38, 25. ἐν θλίψει 1 Macc. 5, 16. 2 Macc. 1, 7. ἐν θρήνοις 3 Macc. 4, 8. ἐν ἴσῳ Sap. 13, 9. ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 20, 9. ἐν καταπτώσει 3 Macc. 2, 14. ἐν κατασχέσει Sir. 4, 16. ἐν ταῖς μέθαις Jud. 13, 15. ἐν ἥττονι μέρει 2 Macc. 15, 15. ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2 Macc. 9, 9. ἐν ὀνείρῳ 4 Macc. 6, 5. ἐν αὐτοῖς τοῖς πάθεσι 4 Macc. 15, 20. ἐν πλατυσμῷ Sir. 47, 12. ἐν πλούτῳ 10, 30 bis. ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ 2 Macc. 3, 31. 7, 9. ἐν πτωχείᾳ Sir. 22, 21. 10, 30 bis. ἐν σκότει Sap. 18, 4. ἐν ταπεινώσει 3 Macc. 2, 12. ἐν ἰδίῳ τάχει Sap. 18, 14. ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. ἐν ὑπεροχῇ 2 Macc. 3, 11. ἐν ὕπνοις Sir. 40, 6. ἐν πάσῃ χρείᾳ Sir. 42, 23. ἐν ᾧ κλυδώνι 1 Macc. 6, 11. (Xen. Cyr. 1, 6. 20. An. 2, 5. 38.). Formulae notandae: παρατίθεμαί τινι τινὰ ἐν παρακαταθήκῃ i. e. ὥστε εἶναι αὐτὴν παρακαταθήκην Tob. 10, 13. διδόναι τινά τινι ἐν δωρεᾷ i. e. ὥστε εἶναι αὐτὸν δωρεὰν 2 Macc. 4, 30. δίδωμί τι it. συγκλείω τινὰ ἐν χειρί τινος trado aliquid s. aliquem *in manus alicuius* i. e. vel *in potestatem alicuius* 1 Macc. 2, 7 bis. 1 Macc. 3, 18. 4, 31. — ita סִגַּר נָתַן seq. בְּיַד פ׳ 1 Sam. 17, 46. 24, 19. ἀφίημι τινὰ ἐν χειρί τινος permitto aliquem *potestati alicuius*, ut ἐν χειρὶ διαβουλίου i. e. potestati *arbitrii sui* = *facio aliquem iuris sui, liberum esse volo aliquem* Sir. 15, 14. — εἰμὶ ἐν χειρί τινος metaph. *tum in potestate alicuius* i. e. *pendeo ab aliquo*, ut lutum a figulo Sir. 36, 13. fiducia in aliquo posita 38, 13. ratione habita Dei Sap. 7, 16. Sir. 10, 4. 5. 36, 13. — vel: *sum in tutela alicuius* Sap. 3, 1. — ita בְּיַד Ps. 31, 6. — — post adiectiva, quibus indicatur, qualis appareat aliquis in conditione substantivo vel alio nomine significata, ut ἱκανὸς ἐν τοῖς ἔτεσι 1 Macc. 16, 3. θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ Jud. 16, 13. χαριεὶς ἐν παντί 4 Macc. 8, 3. — — cum conditionis cogitatione simul copulatur *causae* [Grund] remotioris notio [vid. paulo ante observata], ubi Lat. *in*, etiam *prae*, *per*, nostrates: *wegen* causae quippe magis, quam status notionem tenentes Sir. 3, 13. μὴ ἀτιμάσῃ. — ἐν τῇ ἰσχύϊ σου i. e. ὅτι εἶ ἐν ἰσχύϊ v. 22. ἐν τοῖς — σου [= *quum tanta sit officiorum tuorum copia*] — μὴ περιεργάζου. Sir. 8, 6. Jud. 7, 25. quibus adde locos ad num. qui sequitur bb pertinentes. Addit. ad l. Esth. 3, 5 ter et v. 7. — praecedente artic. et suppresso ὤν, ut οἱ ἐν ἡλικίᾳ 2 Macc. 5, 24. — — bb) seq. dativo nominis, statum *internum* i. e. sensus bonos aut malos, consilia recta aut prava, quibus regitur aliquis, indicantis, ut ἐν ἀγάπῃ Sap. 3, 9. ἐν αἰσθήσει Jud. 16, 17. ἐν ἀνδρείᾳ 1 Macc. 9, 10. γίνομαι ἐν ἐπιθυμίᾳ τινός Hist. Sus. v. 8. 39. ἐν ἔχθρᾳ Esr. 5, 50. ἐν θαυμασμῷ τῆς καρτερίας 4 Macc. 6, 13. ἐν θυμῷ Sir. 45, 18. Tob. 1, 16. 18. 3 Macc. 2, 17. ἐν τ. κακίᾳ ἡμῶν Sap. 4, 13. ἐν λήθῃ Sir. 14, 7. ἐν λύπῃ Tob. 2, 5. ἐν μερίμνῃ Sir. 38, 19. ἐν πένθει Sir. 22, 6. 1 Macc. 1, 37. 3, 51. ἐν πικρίᾳ ψυχῆς Sir. 4, 6. 7, 11. ἐν πίστει 3 Macc. 6, 25. ἐν τῇ πλάνῃ Tob. 5, 3. ἐστηριγμένος ἐν συνέσει Sir. 5, 10. ἐν ὑποψίᾳ 2 Macc. 4, 34. — — ἐν c. nomine suo ita suspensum est a substantivo praecedente, ut circumscribat adiectivum nomini suo cognatum [cf. *Win.* §. 55, 1. d.] ut ψυχὴ ἐν στενοῖς i. e. ψυχὴ στενὴ vel στενάζουσα.

g) ita refertur ad locum, ut respondeat Lat. *coram*, *praesente aliquo*, *in conspectu alicuius*, nostratum: *vor*. Cf. *Matth.* §. 577. *Ast* ad Plat. legg. p. 285. *Win.* §. 52 coll. §. 31. aa) univ., ἐν φίλῳ καὶ ἐν ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ scil. fidei tuae concredita Sir. 19, 8. ἐν ἡμῖν Jud. 6, 2. (Pol. 17, 6. 1. 5, 39. 6. Eur. Androm. v. 360. Hom. Od. 2, 194. Plat. legg. 9. p. 879. B. ἐν ὑμῖν Dem. 764, 15.) — bb) formulae notandae: ἐν ὀφθαλμοῖς, *coram*, *in conspectu*, *vor Augen* Sir. 30, 20. (Hom. Il. 1, 587. Soph. Antig. v. 764. Lucian. Phalar. 1, 5.) — addito genit. pers. *in conspectu alicuius*, ita in formula ab Hebraeorum dicendi consuetudine repetenda: εὑρίσκω χάριν ἐν. ὀφθαλμοῖς τινος, i. e. *gratiam ineo apud aliquem*, *benigne excipior et tractor ab aliquo* Sir. 45, 1. — 1 Macc. 2, 23. (Diod. Sic. 14, 52.) — Addit. ad l. Esth. 3, 11. θάνατος αὐτῶν ἐν ὀφθ. αὐτῶν scil. ἦν trop. *proxime instantem habebant mortem*. — metaph. et ex eadem Hebraeorum dicendi ratione: *iudice aliquo*, *in der Vorstellung Jemandes, nach dem Urtheile Jem.* Sap. 3, 2. 9, 9. Sir. 8, 16. 10, 20. 11, 19. Jud. 3, 5. 12, 14. 1 Macc. 1, 12. — pro בְּעֵינֵי פ׳ 2 Sam. 18, 14. Ps. 118, 22. — ἐν ὄψει τινός, *coram aliquo*. Sap. 14, 17. οὓς — δυνάμενοι, *quos tanquam praesentes honorare non poterant*. — metaph. pro: *iudicio alicuius* Sap. 3, 4. — ἐν προσώπῳ τινός, *in conspectu alicuius*, *coram aliquo* Sir. 32, 4. ἔχω τινὰ ἐ. π., *coram habeo aliquem*, trop. de personis familiariter aliquo utentibus 2 Macc. 14, 24. — ἐν ὠσίν τινος, ex Hebraeorum dicendi consuetudine et ex verbositate sub ἄγγελος notata pro: *coram auribus alicuius, audiente aliquo* Bar. 1, 3 bis. v. 4 bis. — ita pro בְּאָזְנֵי פ׳ Judic. 17, 2. 2 Regg. 23, 2. Nah. 13, 1.

h) legitur ἐν c. *genit. loci*, pendente a nomine omisso, ut δόμος, οἶκος, ita ἐν ᾅδου, *in orci* scil. aedibus = *in orco* Sir. 14, 16. 17, 22. 41, 4. Cf. de hac formula elliptica *Kön.* ad Greg. Cor. p. 446 ed. *Schäf. Vig.* p. 590. *Fischer* l. l. p. 158. *Buttm.* §. 119. not. 19. *Matth.* §. 578. §. 381. *Rost* §. 109, not. 18. —

i) e confusione duarum locutionum vel e breviloquentia [vid. εἰς no. IV.] copulatur c. verbis motum indicantibus, ut πορεύομαι Tob. 5, 5. 9. ῥίπτω Bar. 6, 71. Tob. 2, 3. φεύγω 1 Macc. 10, 43. — post vv. *dissipandi*, ut διασπείρω, σκορπίζω Tob. 3, 4. 13, 3. 4. 14, 4. — ita pro הֵפִיץ seq. בְּ Ezech. 12, 15. 22, 15. — post δίδωμι Sir. 27, 23. Vid. δίδωμι no. 5. — καταδικάζω τινὰ ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς i. e. ὥστε εἶναι αὐτὸν ἐ. τ. κ. τ. γ. Preces Man. v. 14. — ἡ ἐν αὐτοῖς φιλοστοργία 4 Macc. 15, 6.

2) de *tempore*, quo est, fit, factum s. futurum est aliquid, ubi Lat. a) *intra*, nostrates: *innerhalb, binnen* cf. *Vig*. p. 606. *Ast* ad Theophr. char. p. 112. *Passow* l. l. *Matth*. l. l. *Win*. §. 52, a. Ita ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις Jud. 8, 15. ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις 4 Macc. 13, 19. ὅσοι ἂν μὴ ἀπαντήσωσιν ἐν δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις Esr. 9, 4. ἐν αὐταῖς scil. ἡμέραις Jud. 8, 11. ἐν αἷς *intra quos* 7, 30. — pro ב Jes. 16, 14. cf. *Ewald* l. l. p. 606, not. 4. (Diod. Sic. 20, 88. Theophr. char. c. 10. Xen. Ages. 1, 34.)

b) ubi Lat. *ablativo simplici*, nostrates vocabulis *in, zu, bei, während* utuntur. Cf. *Win*. l. l. *Matth*. l. l. *Passow* l. l. *Fischer* l. l. p. 139. — aa) seq. nomine temporis α) sine alius nominis accessione, ut ἐν τῷ αἰῶνι Sap. 4, 2. ἐν τῷ νῦν βίῳ 4 Macc. 12, 19. ἐν ἑβδόμῃ scil. ἡμέρᾳ Bar. 1, 2. ἐν ταῖς γενεαῖς αὐτῶν 1 Macc. 2, 51. ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ Hist. Sus. v. 28. ἐν τῷ ἐχομένῳ ἐνιαυτῷ 1 Macc. 4, 28. ἐν τ. ἑορταῖς Tob. 1, 6. 1 Macc. 2, 11. ἐν τῷ ἔτει Sir. praef. prim. Bar. 1, 2. Jud. 1, 13. 2, 1. Esr. 5, 6. 6, 1. 17. 1 Macc. 1, 10. 20. 2, 70. 9, 54. 10, 67. ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις 2 Macc. 1, 7. ἐν τοῖς πρότερον ἔτεσι 1 Macc. 10, 41. ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Tob. 3, 7. ἐν τ. ἡμέρᾳ ταύτῃ Jud. 6, 19. 8, 11. 12, 13. 13, 7. ἐν ταῖς πάσαις ἡ. 2 Macc. 5, 14. ἐν ταῖς ἡ. ταύταις Jud. 14, 8. ἐν τ. ἡ. ἐκείνῃ Tob. 4, 7. Jud. 7, 2. 11, 15. Hist. Sus. v. 62. 1 Macc. 4, 25. 5, 60. 67. 10, 50. 11, 74. ordine inverso ἐν ἐκείνῃ τ. ἡ. Esr. 1, 11. 1 Macc. 5, 34. 11, 48. ἐν ταῖς ἡ. ἐκείναις Jud. 1, 5. 4, 6. 6, 14. 1 Macc. 1, 11. 2, 1. 9, 24. 11, 20. 13, 24. 14, 13. ordine inverso ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις Jud. 8, 1. ἐν τῇ ἡ. τῇ σήμερον Jud. 7, 28. 8, 12. 18. 13, 17. ἐν ᾗ δὲ ἡμέρᾳ 2 Macc. 10, 5. ἐν τῇ ἡ. τῇ τρίτῃ it. τῇ τετάρτῃ Jud. 12, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 1. 1 Macc. 11, 10. ἐν τῇ ἡ. μιᾷ Jud. 12, 20. Addit. ad l. Esth. 2, 7. 1 Macc. 5, 27. 7, 16. ordine inverso ἐν μιᾷ ἡ. Esr. 4, 34. — elliptice, i. e. abest ἡμέρα, facile cogitatione addendum, ut ἐν ᾗ 3 Macc. 6, 40. ἐν αἷς v. 39. (Plut. de glor. Athen. c. 8.) — ἐν ᾗ, ἐν ἐκείνῃ 1 Macc. 4, 54. ἐν τῇ δευτέρᾳ 1 Macc. 15, 25. ἐν τῇ σήμερον Jud. 8, 29. Esr. 8, 9. κατελείφθημεν — σήμερον *videmus enim nos hodie tanquam radicem relictam*. — ἐν καιρῷ, *in tempore* i. e. *tempore iusto* vel *opportuno* Sir. 34, 28. 39, 34. (Xen. Cyr. 8, 5. 5. — in tempore Liv. 2, 47, 11.) — vel *opportunitate oblata, si occasio ferat, bei Gelegenheit* Sir. 19, 9. (ita *in tempore* Tacit. Annal. 12, 50.) Cf. Tursellin. l. l. p. 283. — ἐν καιρῷ πονηρῷ 1 Macc. 1, 5. ἐν παντὶ καιρῷ Sap. 19, 22. 22, 6. 26, 4. 29, 3. Tob. 4, 19. 1 Macc. 12, 11. — ἐν τινι κ. 15, 33. ἐν αὐτῷ τῷ κ. Tob. 3, 17. ἐν τ. κ. τούτῳ Bar. 3, 6. Esr. 1, 10. Cantic. tr. puer. v. 14. ἐν τ. κ. ἐκείνῳ 1 Macc. 2, 25. 4, 60. 9, 31. 55. 56. ἐν μηνὶ ἀδὰρ Addit. ad l. Esth. 7, 10. ὁ μὴν σαβάτ 1 Macc. 16, 14. ἐν παντὶ μηνὶ καὶ μηνὶ = ἐν παντὶ μηνί sed fortius 1 Macc. 1, 58. ἐν αὐτῇ νυκτί Tob. 2, 9. ἐν τ. νυκτὶ ταύτῃ Jud. 11, 3. 5. 13, 14. ἐν τ. ν. ἐκείνῃ 1 Macc. 13, 22. ἐν ν. μιᾷ 9, 58. ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ 3 Macc. 5, 11. ἐν τῷ χασελεῦ *mense Chasleu* 2 Macc. 1, 18. ἐν χρόνῳ *in temporis decursu, im Laufe der Zeit, mit der Zeit* Sap. 2, 4. 14, 16. ἐν χρόνῳ ὕστερον 3 Macc. 2, 24. ἐν χρόνῳ κάτω Sir. praef. sec. quo l. explicationis ergo additum μετὰ τὴν — ἀνάκλησιν — ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις Esr. 1, 14. 2 Macc. 14, 38. ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ 3 Macc. 6, 29. ἐν ὥρᾳ *in tempore* i. e. *iusto tempore* Sir. 35, 11. ἐν τ. ὥρᾳ ταύτῃ Jud. 13, 4. ἐν ὥρᾳ ταχινῇ Sir. 11, 20. — Habetur ἐν c. casu suo medium inter artic. et substant. ut τὰ ἐν ἀρχῇ κτίσματα θεοῦ Sir. 36, 20. οἱ ἐπί τινος χρόνοι Esr. 2, 16. (Diod. Sic. 2, 29. Plut. vit. Demetr. c. 1 bis. Xen. Venat. 3, 1.) — β) additur accuratior temporis notatio, per *genit*. nunc personae, nunc rei, ut ἐν γενεαῖς ἡμῶν Jud. 5, 16. ἐν τῷ γήρᾳ σου Sir. 25, 3. — 3, 12. quo l. ita colloces verba: ἀντιλάβου πατρός σου ἐν γήρᾳ αὐτοῦ. — ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς Jud. 10, 2. ἐν ζωῇ αὐτοῦ Sir. 50, 1. ἐν ἡμέραις vel ἐν ταῖς ἡ. τινός Sir. 23, 15. 44, 7. 46, 7. 47, 1. 48, 12. 18. 23. 49, 3. 12. 50, 1. 23. 24. Bar. 4, 20. Jud. 1, 1. 16, 25. 1 Macc. 14, 36. ἐν καιρῷ τινος i. e. vel: *tempore alicui opportuno* Sir. 6, 7. ἔστι φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ *sunt amici temporis sibi commodi amantiores, quam amicorum*. — vel: *tempus ab aliquo* aut *alicui constitutum* Sir. 50, 30. 1 Macc. 4, 59. ἐν ἡμέρᾳ, ἐν ἡμέραις ἀγαθῶν Sir. 11, 23. ἀδικίας σου Jud. 6, 5. διαγνώσεως Sap. 3, 18. δόξης Sir. 11, 14. ἑορτῆς Bar. 1, 14. εἰρήνης Sir. 14, 13. ἐπαγωγῆς 5, 5. τῆς ζωῆς Jud. 10, 3. ἡσυχίας μου et ὀπτασίας μου Addit. ad l. Esth. 4, 13. θερισμοῦ Sir. 24, 24. θέρους 50, 8. θλίψεως Sir. 6, 7. 8. 51, 10. Addit. ad l. Esth. 4, 9. 6, 16. κακῶν Sir. 11, 23. κρίσεως Jud. 16, 17. νέων Sir. 24, 23. 50, 8. πλούτου Sir. 18, 24. προσευχῆς 3, 5. τῶν σαββάτων Jud. 10, 2. 1 Macc. 2, 32. σκοπιᾶς Sir. 40, 6. συντελείας 30, 32. τελευτῆς 1, 11. 11, 24. 18, 23. τρυγητοῦ 24, 25. — Formulae notandae: ἐν ἡμέραις ἁμαρτιῶν it. ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων *tempore ad peccandum opportuno* vel *invitante* Sir. 18, 26. 20. ἐν ἡμέραις καιροῦ *diebus certum festum* vel finem *habentibus* Bar. 1, 14. ἐν ἡμέραις οὐρανοῦ *tempore, quo creatum est coelum*, ita in circumscriptione temporis remotissimi Sir. 45, 15. — Bar. 2, 28. ἐν ἡμέρᾳ ἐντειλαμένου σου αὐτῷ [scil. Mosi] γράψαι pro: ἐν ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐνετείλω γράψαι. Cf. de hac structura *Win*. §. 64. II. p. 619. coll. *Bleeck* epist. ad Hebr. II. 2. p. 451. *Fritzsche* coniectan. p. 31. et de propositione relativa *Ewald* l. l. p. 646. gram. min. p. 284. — ἐν καιρῷ seq. genit. ut ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας Sir. 51, 10. Vide ad h. l. sub ἀβοηθησία observata. — ἐν καιρῷ ἀβροχίας Sir. 32, 20. ἀποδόσεως 20, 5. ἀναπαύσεως 40, 5. ἐν τοῖς τῆς ἀτυχίας καιροῖς 2 Macc. 12, 30. ἐν τῷ καιρῷ τῆς δουλείας Esr. 8, 79. ἐκδικήσεως Sir. 5, 7. ἐπαγωγῆς 2, 2. ἐπισκοπῆς Sap. 3, 7. θλίψεως Sir. 2, 11. 32, 20. 37, 4. 1 Macc. 13, 5. abest genit. θλίψεως e verbo δειλιάω, quod praecedit, cogitatione addendus Sir. 22, 14. ὀργῆς 44, 17. πλησμονῆς 18, 24. πτώσεως 3, 29. στενοχωρίας 10, 20. 1 Macc. 2, 53. συντελείας Sir. 39, 28. σωτηρίας 4, 23. 40, 7. τελευτῆς 30, 32. χρείας 8, 9. 29, 2. ἐν μεσημβρίᾳ αὐτοῦ scil. ἡλίου i. e. *tempore, quo iter suum ad meridiem usque perfecit* Sir. 43, 3. ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς 16, 19. ἐν ὥρᾳ αὐτῆς scil. τῆς χρείας 39, 33. — His adde formulam ἐν καιρῷ αὐτοῦ l. αὐτῆς vel αὐτῶν = *tempore illi* l. *illis congruo* Sir. 20, 19. 39, 16. 17. 31. — ἐν τοῖς τῆς ἐπιμιξίας χρόνοις 2 Macc. 14, 3. — interveniente propositione relativa adiicitur accuratior temporis definitio, ut ἐν ἡμέρᾳ ᾗ Bar. 1, 30. Esr. 4, 43. 1 Macc. 5, 55. 10, 55. 2 Macc. 14, 21. — Jud. 8, 33. ἐν τῷ καιρῷ ᾧ Bar. 1, 2. — — bb) seq. dativo adiectivi elliptice i. e. ita positi, ut cogitatione addendum sit substantivum contextui conveniens. Ita ἐν ὀλίγῳ = *brevi* Sap. 4, 13. ἐν παντί, ἐν πᾶσι, *omni tempore, semper* Sir. 10, 26. κρείσσων ἐργαζόμενος ἐν πᾶσιν. Vide tamen de h. l. lectione *Apel, Aug., Bretschn*. — Sir. 18, 26. Cantic. tr. puer. v. 6. ἐν πρώτοις = *initio* Sir. 4, 17. ἐν τάχει, *brevi tempore, mox, celeriter* Sir. 27, 3. Bar. 4, 22. 24. 25. 3 Macc. 5, 43.

c) seq. dat. nominis non tempus ipsum, sed statum indicantis, quo existente vel durante esse, fieri, factum esse, evenisse, futurum esse dicitur, quod verbo significatur. Habent Latini in talibus *in*, vel quo accuratius indicetur, suspensum esse tempus ab alicuius rei aut personae conditione, particulas: *dum*, quum verbo coniunctas [cf. Tursellin. l. l. p. 284.] nostrates: *an, bei, während*,

ut ἐν ἀγαθοῖς vel ἐν τοῖς ἀ. = *in rebus secundis* Sir. 12, 8. 9. 22, 21. ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου 3, 10. ἐν βασάνοις l. ἐν τοῖς βασάνοις 4 Macc. 14, 11. 15, 15. ἐν βίᾳ Sap. 8, 5. ἐν δεσμοῖς 10, 14. ἐν δόξῃ αὐτῆς vel σου 9, 11. Sir. 30, 31. 47, 20. ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς, *quum poenas illa dat.* Sir. 9, 5. ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 34, 31. 37, 4. ἐν ζωῇ l. ἐν τῇ ζωῇ Sir. 3, 12. 10, 9. 30, 5. 28. 48, 14. 50, 1. ἐν κακοῖς vel ἐν τοῖς κακοῖς i. e. *in rebus adversis* Sir. 12, 8. 9. πλοῖον ἐν καταιγίδι 37, 2. ἐν τ. κατακλυσμῷ 4 Macc. 15, 29. ἐν τ. κληρονομίᾳ αὐτοῦ i. e. *tum, quum prospero rerum suarum statu frueretur* Sir. 22, 21. ἐν κοιμήσει *quum obdormivisset* 48, 13. ἐν λαίλαπι v. 11. ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 10, 5. ἐν τοῖς πάθεσι 4 Macc. 15, 20. ἐν παρθενίᾳ Sir. 42, 10. ἐν πειρασμῷ 36, 1. 44, 20. 1 Macc. 2, 52. ἐν πένθει Sir. 22, 6. ἐν πτωχείᾳ v. 21. ἐν συντελείᾳ 11, 25. ἐν τελευτῇ vel ἐν τῇ τελ. Sap. 2, 1. Sir. 30, 5. ἐν ὕπνοις 40, 6. (Diod. Sic. 14, 68. Xen. Mem. 2, 1. 32 bis.) — seq. τῷ c. infinit., ut ἐν τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, *quum moritur homo* Sir. 10, 11. τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι, *si se depresserit* eius modo homo, *quid unquam illud id iuvit?* (Diod. Sic. 1, 21 et 22. Xen. Cyr. 1, 4. 5. Hier. 1, 6.) — ἐν πᾶσι τούτοις = *bei dem allen* Sir. 48, 15. —

d) seq. dat. nominis, non tempus ipsum, sed negotium l. factum indicantis, cui contemporaneum est id, quod verbo enuntiatur negotium s. factum. Utuntur Lat. in talibus vel praepos. *in*, vel particulis temporalibus *quum, dum*, nostrates vocabulis: *an, bei, während, wann.* Ita ἐν ἀγαθοῖς i. e. vel *in beneficiis conferendis* Sir. 18, 14. — ἐν πᾶσιν — αὐτῷ *in omnibus, quae praestitisti ei beneficiis* 12, 5. vel *in bonis administrandis* Sir. 6, 10. ἐν αἰνέσει αὐτοῦ 51, 29. ἐξομολογήσασθε = αὐτοῦ i. e. ἐξομολογήσασθαι καὶ αἰνέσατε αὐτόν 39, 15. ἐν ἀκροάσει 5, 11. ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώσεώς σου i. e. si vel *quando in peius mutatur conditio tua* 2, 4. ἐν ἀλλοιώσει 43, 8. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ scil. ἁμαρτίᾳ, *si enim vel unum commissum fuerit peccatum* 7, 8. ἐν ἀναβάσει θυσιαστηρίου 50, 11. ἐν παντὶ ἀνέμῳ Sir. 5, 9. ἐν ἀπαγωγῇ scil. νεκροῦ 39, 19. ἐν ἀπαιτήσει i. e. *dum reposcis, quae debentur* 34, 31. ἐν ἀναπαύσει, *si ad quietem* i. e. *si ad quietis locum* [= *sepulcrum*] *pervenit mortuus* 38, 23. de h. l. paronomasia in vv. ἀνάπαυσις et κατάπαυσον vid. sub ἄνεσις monita. 34, 4. ἐν ἀναπαύσει *in quiete a labore* i. e. *quum vires intendere desierit.* — ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου Tob. 4, 14. ἐν τ. ἀποπλανήσει μου Sir. 31, 11. ἐν ἀποστροφῇ προσώπου 18, 23. ἐν τῇ αἰωνίῳ βασάνῳ 4 Macc. 13, 14. ἐν βαφῇ Sir. 34, 26. ἐν βήμασιν αὐτοῦ, *dum graditur* 45, 9. ἐν βουλῇ αὐτῶν 23, 1. de huius v. verbis postponendis versui tertio vid. *Bretschn.* in Comment. in l. Sirac. ad h. l. ἐν πολλοῖς βρώμασι *cibis multis quum te oneraveris* Sir. 37, 30. ἐν πάσῃ δόσει, *in quocunque dono largiendo* 32, 9. ἐν ἐδέσμασι 34, 21. ἐν ἐκθέσει, *quum exponeretur* Sap. 11, 14. ἐν ἐλεγμῷ Sir. 48, 10. vid. ad h. l. sub ἐλεγμός observata. ἐν τῷ ἐντιναγμῷ 22, 11. ἐν ἐξετασμῷ Sap. 4, 6. ἐν ἐξόδῳ οἴκου καταπετάσματος, *quum exiret e domo velamine tecta* i. e. *quum e sanctuario prodiret* Sir. 50, 6. De h. l. genit. οἴκου = *e domo* cf. *Rost* §. 108, not. 19. *Win.* §. 30, 2. p. 214 fin. *Matth.* §. 354, 7, — ἐν ἐξομολογήσει 39, 5. ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ Sap. 6, 11. ἐν ἐπισκοπῇ 3, 13. Sir. 16, 16. 31, 6. 49, 7. ἐν ἐργασίᾳ αὐτῶν 6, 18. ἐν παντὶ ἔργῳ 35, 22. 47, 8. ἐν τοῖς ἔργοις σου 4, 29. 34, 22. Tob. 4, 6. 14. ἐν ἔργοις χαύματος = *bei Feuerarbeit* Sir. 43, 4. ἐν ἔργοις ὕβρεως Sir. 10, 6. μή — ὕβρεως *neque tum, quum insolentiae facta peraguntur*, πράσσε μηδὲν = μὴ μηνιάσῃς. — ἐν ἐρεθισμῷ 34, 29. ἐν εὐφροσύνῃ 37, 4. ἐν τῇ θέσει — οἴκῳ *quum arca foederis in templo collocatur* Esr. 1, 3. ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς Sir. 28, 19. vid. ad h. l. sub διέρχομαι notata. — ἐν καταβάσει 46, 6. ἐν τῇ καταλλαγῇ 2 Macc. 5, 20. ἐν παντὶ κατάπλῳ 3 Macc. 4, 10. ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 11. ἔδωκεν αὐτῷ [scil. τὰς εὐλογίας] ἐν κληρονομίᾳ *ratas fecit* bonas preces *tum, quum possidendam tradidit terram hereditariam* 44, 23. ἐν κρίσει, *in iudicio habendo, bei Ausübung des Richteramtes* Sap. 8, 11. ἐν λογισμῷ αὐτῶν *quum meditantur* Sir. 27, 4. ἐν λόγῳ l. λόγοις, *quum verba facit* vel *loquitur aliquis* Sir. 37, 20. ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου, *quotiescunque locutus fueris* l. *dicendum tibi fuerit* 7, 36. ἐν μέσῳ λόγων i. e. *quum esset aliquis in media oratione* Sir. 11, 8. — De formula ἐν λόγῳ κυρίου et similibus vid. paulo post et no. II. 4. observata. — ἐν μάχῃ Sir. 34, 26. ἐν οἴνῳ, *in vino, inter pocula, quum potatur* Sir. 9, 9. ἐν ὀπτασίᾳ 43, 2. 16. ἐν ὁράματι δόξης, *si spectatur maiestas* l. *splendor* 43, 1. ἐν ὄψει δυναστῶν *si a dynastis conspicior* Sap. 8, 11. ἐν ὄψει αὐτῆς scil. τῆς σοφίας = *in Vergleich mit ihr* 7, 9. ἐν ὄψει ζώων *si spectantur* reliqua *animalia* 15, 19. ἐν παρατάξει 12, 9. ἐν περιδείπνῳ Bar. 6, 32. ἕτεροι — ἐν τῷ περισπασμῷ = περισπώμενοι *ceteri distracti* vel *ab aliis seiuncti* 2 Macc. 10, 36. ἐν περιστροφῇ Sir. 50, 5. ἐν ποιήσει λιμοῦ *quum fames* [i. e. *desiderium*] *excitaretur* scil. sapientiae 51, 19. Vide tamen de h. l. lectione *Apel, Aug., Bretschneider.* — ἐν πολέμῳ 1 Macc. 5, 67. 8, 5. ἐν τῷ πολέμῳ 1 Macc. 3, 59. 7, 41. 11, 4. 12, 14. ἐν τῇ πορείᾳ Tob. 7, 8. ἐν ταῖς πράξεσί μου Sap. 9, 11. ἐν προσευχῇ, *dum preces fiunt, beim Gebet* Sir. 7, 10. 14. 39, 6. — v. 5. ἀνοίξει τὸ στόμα ἐν προσευχῇ, *aperiet os suum preces facturus* i. e. *accinget se ad precandum.* Vide de h. l. verbositate sub ἄγγελος monita. — ἐν προσκυνήσει Sir. 50, 21. ἐν προσφορᾷ 46, 16. ἐν τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος, *vento stridente* Hist. bel. et drac. v. 36. ἐν σείσματι κοχχίνου Sir. 27, 4. ἐν συγκρίσει αὐτῆς *in comparatione eius* scil. sapientiae cum divitiis Sap. 7, 8. ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων Sap. 4, 20. ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 34, 31. 35, 5. 40, 1. ἐν τῷ σώματί σου, *in corporis tui usu* 47, 19. ἐν τροπῇ λαοῦ 45, 22. ἐν ὑετῷ 40, 13. quo l. fulgura s. tempestas, quippe pluviae contemporanea, *in* hac vim suam exserere dicuntur. — ἐν τοῖς χείλεσί σου i. e. *in labiorum usu* Sir. 1, 26. ἐν χορείᾳ Jud. 15, 13. ἐν χρήμασι *in opibus adhibendis* Sir. 37, 6. ἐν αἷς [scil. πληγαῖς γενομέναις] οὐκ ἦν ἴασις *quibus plagis inflictis* l. *factis non locum habebat sanatio* Jud. 5, 11. — Formulae explicandae et indicandae ex verbis בִּדְבַר יְהוָה Ps. 33, 6, ubi LXX λόγῳ κυρίου *aufs Wort des Herrn*: ἐν λόγῳ s. λόγοις κυρίου, ἐν θελήματι, ἐν προστάγματι, ἐν ῥήματι στόματος κυρίου i. e. *Deo volente*, s. *iubente*, *auf Gottes Befehl* Sap. 9, 1. Sir. 43, 26. 48, 3. — 42, 15. 43, 5. 10. — v. 16. — 39, 17. 18. — seq. τῷ c. infinit., ut ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτοὺς τὸ ἅγιον ὄνομα Sir. 47, 10. ἐν τῷ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν στολὴν 50, 11. — Sir. 4, 9. 31. 7, 9. 11, 17. 21, 7. vid. ad h. l. sub εἶδον notata. — v. 27. 35, 19. 40, 14. 45, 23. 46, 2 bis. 5. 16. 47, 4. 6. 50, 12. Bar. 1, 8. Tob. 4, 7. 16. 5, 17. Jud. 8, 21. Addit. ad l. Esth. 3, 1. 5, 13. Hist. Sus. v. 15. Esr. 5, 44. 57. 8, 80. 9, 46. 50. 1 Macc. 2, 7. 54. 55. 56. 58. 5, 4. 40. 67.

3) metaphorice legitur i. e. translatum ad res sensibus non percipiendas. Ita a) de rebus, quibus *inesse* vel *contineri, absolvi, cerni, consistere, constare* aliquid dicitur, ubi Lat. *in*, nos: *in* aa) seq. dat. nominis, *totum* aliquod indicantis, in quo continentur singulae partes ad illud pertinentes, ut ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, *vita hominis certo dierum numero absolvitur* s. *continetur* Sir. 37, 25. ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν Jud. 5, 3. ἡ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς λόγοις παράκλησις 2 Macc.

15, 11. τὸ νῖκος ἐν ἀφθαρσίᾳ 4 Macc. 17, 12. quo l. explicationis causa additur ἐν ζωῇ πολυχρονίῳ. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 668. *Win.* §. 52, 3. coll. *Ewald* l. l. p. 607. gram. min. p. 265. — ita ἐν σοί pro בְּךָ Jes. 45, 14. (Hdian. 2, 3. οὐ γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ προεδρία, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις.) — bb) seq. dat. *rei* vel *personae*, cum qua aliquid ita coniunctum est, ut in ea esse dici, neque sine ea cogitari possit, ut ἐστὶν ἀθανασία ἐν συγγενείᾳ σοφίας Sap. 8, 17. ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή v. 18. ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνεκλιπής Ibid. ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐτῆς φρόνησις καὶ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λόγων αὐτῆς Ibid. εὐλογία ὑψίστου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς Sir. 11, 20. ἐν πάσῃ σοφίᾳ [scil. ἐστὶ] ποίησις νόμου = *ubi sapientia suis partibus integra, ibi legis divinae observatio* vel *in sapientia omnibus numeris absoluta continetur legis div. observatio* Sir. 19, 18. — 22, 3. 23, 27. 13. 30, 23. Tob. 4, 13. — οὐ τό μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις = *non sine laude et bonis precibus memoria eius colitur et recolitur* Sir. 45, 1. 46, 11. cf. Hebraeorum זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה Prov. 10, 7. — χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ Sap. 4, 15. —

b) refertur notio localis aa) ad *mentem* s. *animum* hominis, *vel:* quatenus spectatur tanquam sedes cogitationum, consiliorum, desideriorum, sensuum, cupiditatum, studiorum. Ita post vv. βουλεύομαι, διαλέγομαι, διαμένω, διανοέομαι, δίδωμι, εἰμί, ἐπαίρομαι, ἐπιλανθάνω, ἐπιστρέφω, ἔχω, θλίβω, λογίζομαι, κατατίθημι, λέγω, εἶπον, φροντίζω, iunctis c. formula ἐν τῇ — βουλῇ 3 Macc. 3, 11. ἐν τῇ καρδίᾳ Sap. 8, 17. Sir. 12, 16. 14, 21. 21, 6. 17. 14, 26. Jud. 11, 10. Addit. ad l. Esth. 1, 12. de verbis εἰπεῖν, λέγειν ἐν τ. καρδίᾳ, ἐν τῇ ψυχῇ Sir. 23, 18. Jud. 13, 4. vid. sub εἶπον observata. — ἐν τῇ ψυχῇ Sir. 37, 6. ἐν διανοίᾳ 29, 16. addito καρδίας Bar. 1, 21. ἐν βουλῇ ψυχῆς Sir. 6, 1. 30, 21. ἐν τῇ συνέσει 14, 20. ἐν τῇ κοιλίᾳ Sir. 19, 12. vid. κοιλία. (ita *cogitare in animo* Terent. Adelph. 1, 1. 5. *in animo habere* Cicer. ad famil. 13, 62.) — εἰμὶ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ τὴν ψυχήν τινος *sum eiusdem animi* vel *indolis cum aliquo* Sir. 37, 12. ἐν ἑαυτῷ pro ἐν τ. καρδίᾳ αὐτοῦ Tob. 4, 2. ἐν ἐμαυτῷ = ἐν τ. κ. vel ψυχῇ μου Sap. 8, 17. ἐν ἑαυτοῖς pro: ἐν τ. καρδίᾳ αὐτῶν 1 Macc. 1, 62. — *vel* quatenus spectatur tanquam receptaculum s. domicilium eorum omnium, quae recte et praeclare aut male et perperam statuit et sentit homo, ut φυτὸν — πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ Sir. 3, 28. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια Esr. 4, 37. 1 Macc. 7, 18. — Esr. 4, 40. quo l. ἀλήθεια inducitur persona. 3 Macc. 5, 42. — — bb) ad corpus hominis, quatenus habetur receptaculum s. sedes roboris viriumque, quibus valet homo et quibus opus est ad agendum ac resistendum alicui Jud. 5, 23. 7, 22. —

c) refertur ἐν locale ad *causam* i. e. ad personas et res, in quibus [i. e. in quarum natura, viribus, sorte, conditione, virtutibus, vitiis] causa remotior rei verbo significatae posita est. Habent Latini in talibus *in*, etiam *per*. Ita aa) in formula: εἰμὶ ἔν τινι, *sum in aliquo* = *sum in potestate alicuius, obtineor per aliquem* Sir. 17, 25. οὐ γὰρ δύναται πάντα εἶναι ἐν ἀνθρώποις. 1 Macc. 3, 19. (Jos. Ant. 3, 1. 8. Xen. Oec. 7, 14. Thuc. 6, 97. Soph. Philoct. v. 963. OR. v. 309. — Cicer. de fato c. 5. fatemur, acuti hebetesne, valentes imbecilline simus, non esse *in* nobis.) Cf. *Matth.* §. 577. *Fischer* l. l. p. 140. *Passow* l. l. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 82. — bb) ubi fieri aliquid vel facere aliquis aliquid dicitur *auctore aliquo, beneficio alicuius, per aliquem,* ut ἐν τῷ ἐλέει scil. κυρίου 1 Macc. 16, 3. 2 Macc. 7, 29. ἐν εὐλογίᾳ κυρίου Sir. 30, 25.

d) refertur ad *instrumenta* vel *adminicula,* quibus intervenientibus fit vel facit aliquid aliquis. Utuntur Lat. in talibus *ablativo simplici,* vel praepos. *per,* vel circumscriptione facta per participia *utens aliqua re, habens aliquid,* vel vocab. *ope alicuius,* nostrates: *durch, mittels, mit* aa) seq. dat. *rei.* Ita in locis, ubi is, qui facit aut qui patitur aliquid, in hac ipsa re, quam facit aut patitur, versatur aut circumdatus illa cogitatur. Cf. *Matth.* §. 577. §. 396, not. 2. *Voigtländer* Lucian. dial. mort. p. 123 sqq. *Passow* l. l. *Viger.* p. 640. *Fischer* l. l. p. 140. *Win.* §. 52. *Meyer* ep. P. ad Cor. 2. p. 50 sq. — Ita δεθῆναι ἐν τοῖς δεσμοῖς, *in vinculis teneri* Sir. 28, 19. (Xen. Cyr. 1, 6. 29. An. 4, 3. 8.) — ἐν πυρὶ δοκιμάζομαι Sir. 2, 5. ἐμπίπρημι Bar. 1, 2. ἐμπυρίζω Esr. 1, 55. 1 Macc. 5, 5. 44. 6, 31. 16, 10. ἐν πυρὶ φλογός Sir. 45, 19. (Hom. Il. 24, 38. Ael. Hist. anim. 14, 15. Thuc. 4, 113.) — — vel ubi in re, cuius nomini praepositio ἐν adiuncta est, sita esse cogitatur, aut significatur vis s. facultas rei alicuius agendae. Cf. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 60. coll. *Matth.* §. 396, not. 2. — ut τρυφᾶν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τινος Sir. 14, 4. ἐν αἵματι 30, 39. ἐν αὐτῇ scil. τῇ γλώσσῃ 51, 22. ἐν βραχίονι 19, 16. ἐν γλώσσῃ 25, 8. ἐν δεξιᾷ Sap. 9, 11. ἀλισγεῖν ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις Sir. 40, 29. μολύνεσθαι ἐν τῷ ἐντιναγμῷ τινος 22, 11. ἐν ζυγῷ 21, 25. ἐν ποσίν 38, 29. — 25, 19. ἀνάβασις — ἐν ποσὶ πρεσβυτέρου, *ascensio* vel *via pedibus a sene conficienda, was eine für einen alten Mann zurückzulegende Anhöhe ist, das ist* etc. ἐν σάλπιγξι Sir. 50, 16. ἐν στόματι 14, 1. ἐν ὅλῳ τ. στόματι Tob. 13, 6. ἐν συσσεισμῷ Sir. 22, 14. de formula ἰδεῖν, ὁρᾶν ἐν ὀφθαλμοῖς vid. supra sub I. 1. b. aa. notata. (Soph. Philoct. v. 60. 102. 1393. Aiac. v. 488.) — vel ex usu Graecis quidem non incognito, tamen hebraeo [cf. *Win.* §. 52, 3. d. *Theile* ep. Jac. p. 193. *Ewald* l. l. p. 607. gram. min. p. 266.] et respondente magis Graecorum dativo simplici. Ita ἀποθνήσκειν ἐν πόνοις πονηροῖς — ἐν ἀποστολῇ Bar. 2, 25. ἐν λέουσιν ἔπαισεν — ἐν ἄρνασι προβάτων Sir. 47, 3. ἕνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ πλησθῆς 22, 21. [de πλησθῆναί τινι cf. *Rost* §. 108, not. 15. *Matth.* §. 352, not. coll. §. 396, 1.] ἐν ἀδικίᾳ Esr. 4, 37. ἐν παντὶ ἀκαθάρτῳ 1 Macc. 1, 49. ἐγκυλίζομαι, συμφύρομαι ἐν ἁμαρτίαις vel ἐν ταῖς ἁ. Sir. 23, 12. (ἀλλοφύλῳ συμφύρομαι Jos. b. iud. 2, 8. 10.) — ἐν ταῖς ἀπειλαῖς 4 Macc. 9, 32. ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ 1 Macc. 2, 60. ἐν ἀργυρίῳ Esr. 2, 6. 9. ἐν πολλῷ ἀριθμῷ χρυσίου Sir. 51, 29. ἐν ἅρμασι Jud. 2, 19. ἐν αὐτῷ scil. τῷ χρυσίῳ Sir. 34, 7. 10. ἐν αὐτῇ scil. τῇ γλώσσῃ 28, 26. vel τῇ μαχαίρᾳ 1 Macc. 3, 12. vel τῇ παιδείᾳ Sir. 51, 22. ἐν αὐτοῖς scil. τοῖς ἄρτοις 12, 5. vel θαυμασίοις 38, 6. vel τοῖς ἵπποις Jud. 6, 4. vel τοῖς χείλεσι Sir. 23, 8. ἐν βεβηλώσει 3 Macc. 2, 17. ἐν βηρύλλῳ Tob. 13, 17. ἐν γνώσει κυρίου Sir. 36, 8. ἐν τῷ δακτυλίῳ Hist. bel. et dr. v. 14. ἐν διαλογισμῷ Sir. 27, 5. ἐν δόσεσι Esr. 2, 7. ἐν δόξῃ αὐτοῦ Sir. 47, 7. ἐν δυνάμει αὐτοῦ Jud. 9, 8. ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ Sir. 45, 10. ἐν ἐπιφανείᾳ 3 Macc. 2, 9. ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασι Sir. 9, 4. σοφία γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς i. e. vel ἐν εὐκαιρίᾳ καὶ σχολῇ vel ἐν εὐκαιρίᾳ, τουτέστιν ἐν σχολῇ scil. γίνεται *sapientia viri legis periti fit* vel *gignitur assiduitate et diligentia* Sir. 38, 24. ἐν εὐκοσμίᾳ 45, 7. ἐν ταῖς ζιβύναις Jud. 1, 15. ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17. ἐν τ. θαυμασίοις σου 48, 4. ἐν θυμῷ αὐτῷ ἐστερέωσαν μάστιγας = *furore suo augebant* [verstärkten sie] vel *duriores reddebant plagas* 39, 28. ἐν θυμῷ ὀργῆς 45, 19. ἐν τ. ἰσχύϊ αὐτῶν Jud. 5, 15. ἐν κάλλει προσώπου 16, 7. ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως Sir. 2, 5. ἐν κτήνεσιν Jud. 5, 9. ἐν λίθοις 6, 12. ἐν λιθ. χαλάζης Sir. 46, 6. ἐν λιμῷ Jud. 7, 14. ἐν λόγῳ l. λόγοις, i. e. *verbo, sermone* Sir. 20, 12. 26. ἐν παντὶ λόγῳ ἤθελεν ἐπιγνῶναι,

omni, qua praeditus erat, ratione, cognoscere volebat Addit. ad l. Esth. 1, 12. ἐν μίτρᾳ Jud. 16, 8. ἐν μυρισμῷ Ibid. ἐν ὀλίγῳ πολλά scil. λέγειν Sir. 34, 8. ἐν ὅρκῳ 44, 22. ἐν ὀρνέοις ἐμπαίζειν Bar. 3, 17. ἐν ὀφϑαλμῷ ἀγαϑῷ Sir. 32, 8. 10. ἐν παιδείᾳ 4, 17. ἐν πᾶσι [= *mit allem Möglichen*] βοηϑεῖν Esr. 2, 9. ἐν πειρασμῷ Sir. 6, 6. ἐν πίστει ἐλπίδος 49, 10. vid. ἐλπίς. — ἐν πλήϑει ϑυσιῶν 31, 19. — 36, 11. ἐν πόνῳ καὶ [i. e. *nempe*] ἐν πλίνϑῳ Jud. 5, 11. ἐν πολέμῳ v. 18. ἐν τ. ποσίν Jud. 2, 7. ἐν προςευχαῖς Sir. 51, 13. ἐν τοῖς ῥήμασιν, οἷς ἐδιδάχϑησαν Esr. 9, 55. ἐν ῥομφαίᾳ Jud. 16, 4. Esr. 1, 53. 1 Macc. 2, 9. 3, 3. ἐν στήλῃ 3 Macc. 7, 20. ἐν στόματι μαχαίρας vel ῥομφαίας Sir. 28, 18. — Jud. 2, 27. 1 Macc. 5, 28. 51. τὸ ῥῆμα κυρίου ἐν στόματι Ἱερεμίου ῥηϑέν Esr. 1, 57. 2, 1. ἐν συνέσει Sir. 10, 3. ἐν ταραχαῖς 11, 32. ἐν τέρασι Sap. 10, 16. ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29. ἐν τούτῳ Sap. 16, 8. ἐν τούτοις 38, 8. ἐν ταῖς φυλακαῖς 1 Macc. 6, 83. ἐν φόβῳ ἐχϑρῶν Sir. 45, 2. ἐν φωναῖς αὐτῶν 50, 18. de h. l. verbositate vid. sub ἄγγελος notata. — ἐν τοῖς χείλεσι Sir. 23, 8. ἐν χειρονομίαις 3 Macc. 1, 5. ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις Sir. 21, 8. ἐν χρυσίῳ Tob. 13, 16. Esr. 2, 6. ἐν ᾧ scil. ἁμαρτήματι παροργιοῦσι τὸν ϑεόν Jud. 11, 11. — ἐν χειρί, *manu* propr. *mit der Hand* Sap. 3, 14. — ἐν χειρί τινος, = vel *potentia alicuius* Addit. ad l. Esth. 4, 11. — vel: *per aliquem*, *ministerio alicuius* Sap. 11, 1. Sir. 46, 4. Bar. 2, 20. 24. 28. Jud. 8, 33. 9, 10. 12, 4. 13, 15. 16, 6. Addit. ad l. Esth. 4, 11. Esr. 6, 10. 8, 82. 1 Macc. 2, 47. 3, 6. 14, 36. 16, 2. = *praedicente aliquo*, *uti praedixit aliquis* Sir. 48, 20. 49, 6. — ex simplicitate antiquitatis ἐν c. dat. ponitur, ubi Attici simplici utuntur dativo [cf. *Win.* §. 28, 1. *Jacob* quaest. Lucian. ad calc. Lucian. Toxar. p. 11 sq.], ut ἐν οἷς ἐχρῶντο 3 Macc. 4, 20. ἐγκαταλείπειν τινὰ ἐν τῇ βουλῇ τινος = ἐγκαταλ. τινὰ τῇ β. τινος vel ἐγκαταλείπειν τινὰ καὶ διδόναι ἐν τ. β. τινος Sir. 23, 2. — — ἐν c. subst. facit periphrasin adverbii, ut ἐν γραφῇ [= per literas i. e. *schriftlich*] δόσις καὶ λῆψις scil. γενέσϑω Sir. 42, 7. ἐν χειρὶ κραταιᾷ = *potenter* Bar. 2, 11. — ex Hebraeorum dicendi consuetudine post vv. *permutandi*, ut ἀλλάσσω Sir. 7, 18. — ita pro הֵמִיר seq. בְּ Ps. 106, 20. Cf. *Ewald* l. l. p. 607. gr. min. p. 266. — — seq. dat. *person.*, ut ἐν ὀλίγοις, ἐν πολλοῖς σώζειν 1 Macc. 3, 18. μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς scil. τοῖς ἐχϑροῖς Sir. 23, 1. τὰ γενόμενα ἐν αὐτοῖς scil. τοῖς εἰδώλοις Bar. 6, 44. — Tob. 4, 12. εὐλογήϑησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν i. e. *in liberorum suorum multitudine = in prole, quae contigit iis, numerosissima nacti sunt benevolentiae div. specimina et documenta.* De Sir. 44, 21. vid. sub ἐνευλογέω observata. (Xen. Cyr. 1, 6. 29. et ad h. l. *Bornem.* ed. Gothan. Thuc. 7, 8. ἐν ἀγγέλῳ.) De ἐν seq. dat. person. cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 397. *Fritzschiorum* opusc. p. 184 sq. *Matth.* §. 577. p. 1341 fin. *Win.* §. 52, a.

II) *in* i. e. *an, bei,* ita

1) de loco, in cuius regione vel vicinia esse aliquis vel fieri aliquid dicitur, ubi Lat. *in,* etiam *ad, apud,* nostrates: *an, bei.* Cf. de hoc praepos. ἐν usu latius apud Homerum patente, apud Atticos vero nonnisi ad nomina locorum relato *Passow* l. l. *Matth.* §. 577. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 46. *Eiusd.* schol. in Ev. Luc. p. 18. *Viger.* p. 605. F. V. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 96. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 124. *Win.* §. 31, 6. §. 52. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 798. coll. *Ewald* l. l. p. 606. gram. min. p. 265. Tursellin. l. l. p. 250. — a) seq. dat. *loci,* ut ἐν αἰγιαλοῖς Sir. 24, 14. ἐν τρισὶν ἀρχαῖς [vid. ἀρχή] 1 Macc. 5, 33. ἐν δεξιᾷ Esr. 4, 29. ἐν εἰςόδοις Sir. 14, 20. ἐν ἐκβατάνοις Tob. 6, 5. ἐν τῇ καταβάσει βαιϑωρῶν *in vicinia loci, quo descenditur ab urbe Bethhoron* 1 Macc. 3, 34. ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ οὐρανοῦ Esr. 4, 34. ἐν ταῖς ὁδοῖς Bar. 6, 43. ἐν οὐρανῷ Bar. 6, 67. 4 Macc. 17, 5. ἐν στερεώματι οὐρανοῦ Sir. 43, 8. ἐν τόπῳ ἐπισήμῳ 1 Macc. 11, 37. 14, 48. ἐν ὑψίστοις Sir. 26, 16. (Arrian. exp. Alex. M. 3, 7. 5 et 11. Xen. Cyr. 2, 4. 2. An. 1, 5. 1 et 5.) — — sq. dat. *rei,* loci notionem includentis, ut πᾶσαν κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ [scil. εἰκόνι] καταχρίσας Sap. 13, 14. σπινϑῆρες ἐν καλάμῳ 3, 7. ἱστάναι ἐν περιβόλῳ τῶν ἁγίων 1 Macc. 14, 48. ἐν ποσίν Sir. 21, 19. ἐν σαρκί Sir. 44, 20. ἐν στήλαις 1 Macc. 14, 27. πένϑος ἀνϑρώπων ἐν σώματι *luctus hominum factis in corpore conspicuis apparens*, ut plangendo, capite et barba tondendis Sir. 41, 11. vid. *Bretschn.* ad h. l. — seq. dat. *person.* i. e. *in vicinia alicuius, um Jemanden herum,* ita de homine officiosum se simulante Sir. 13, 4. vid. ἐργάζομαι. —

2) transfertur ad personas et res, in quibus [i. e. *an welchen*] agitur aliquid vel ad quas pertinet vel directa est actio, *„es zeigt die Person oder Sache an, an welcher, wie an einem Substrat, eine Handlung vorgenommen wird."* *Matth.* §. 577. *Stallbaum* ad Phileb. §. 30. *Win.* §. 52, 3. coll. Tursellin. l. l. p. 265. Ita a) post vv., quibus *fieri* aliquid, vel *facere, laborare, demonstrare* aliquis aliquid dicitur, sq. dat. *person.*, ita post δείκνυμι Prec. Man. v. 14. ἐξελέγχειν Sap. 12, 17. ἐργάζομαι Sir. 30, 13. 34. Vide de his l. sub ἐργάζομαι observata. ἐκδικέω 1 Macc. 9, 26. 15, 21. ἐκδίκησιν ποιέω 3, 15. 7, 9. 24. 34. 38 bis. ἵστημι Sir. 44, 23. ποιέω Jud. 7, 24. 1 Macc. 7, 23. 13, 46. ἔστην sto [propr. ich stehe, mache Halt] metaph. de malis = *desino*, *finem habeo,* ἔν τινι *bei Jemandem* 2 Macc. 7, 38. (Lucian. Philopatr. c. 10. μὴ ἑτεροῖόν τι ποιήσῃς ἐν ἐμοί. — Cicer. pro Scaur. 2, 24. hoc tu idem tibi in M. Aemilio Scauro putasti esse faciendum.) — seq. dat. *rei,* ut ἐπισκοπή ἐστι Sap. 14, 11. ἐπιτίϑημι μῶμον = *facio, ut macula adhaereat alicui rei* Sir. 11, 29. Vide ad h. l. sub αἱρετός monita. — adnectitur ἐν c. casu suo substantivo praecedenti, ut τὰ ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου Esr. 5, 58. — b) post vv., quibus *esse, cognosci, deprehendi, reperiri* dicitur aliquid in aliqua re vel persona, ita post ἀκριβάζω Sir. 46, 15. γινώσκω 4, 24 bis. 11, 26. 26, 9 bis. ἐπιγινώσκω 44, 23. (Xen. Cyr. 1, 6. 2.) — sq. dat. *person.*, post εὑρίσκω Hist. Sus. v. 63. εἰμί Bar. 6, 51. — c) post vv. *impingendi, offendendi,* sq. dat rei, ita post προςκόπτω Sir. 35, 20. 30, 13. σκανδαλίζομαι 35, 15. — d) post vv. *adhaerendi, tenendi,* ut ἐνισχύω ἐν ὁδοῖς Δαβίδ Sir. 48, 22. κρατέω ἐν φόβῳ κυρίου 27, 3. de Sir. 23, 23. vid. ἀπειϑέω. — — hinc de *norma,* ad quam applicatur aliquid, ubi Lat. *ad*, *secundum*, nos: *in, nach*, *gemäss* cf. *Win.* §. 52, 3. b. Ita seq. dat. *rei,* post vv., quibus *fieri* aliquid vel *facere* aliquis dicitur aliquid, ut ἐν ἀληϑείᾳ Sir. 37, 18. Tob. 3, 6. ἐν κρίσει κυρίου Sir. 16, 24. ἐν μέτρῳ Jud. 7, 21. ἐν νόμῳ Sir. 45, 17. 46, 14. ἐν τάξει Esr. 1, 6. ἐν τῇ ἡμῶν φιλοσοφίᾳ 4 Macc. 5, 21. ἐν ἐπιβούλων τρόπῳ 3 Macc. 6, 12. (Xen. Cyr. 1, 2. 2. Thuc. 7, 77.) — — adnectitur ἐν c. casu suo substantivo praecedenti, ut παιδεία ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ Bar. 4, 13. μῶμος πονηρὸς ἐν ἀνϑρώπῳ Sir. 23, 23. —

3) refertur ad res et personas, quibus *animus* vel *mens* sentiendo, cogitando, recordando, agendo *inhaeret* vel *immoratur*, ubi Lat. vel *in* vel *ablat. simplici* vel causae notionem tenentes, vocabulis *de*, *propter*, nostrates: *an*, etiam *wegen*, vel *genitivo simplici* utuntur. Ita a) post vv. *delectandi, laetandi, admirandi, fastidiendi, gloriandi*, *castigandi*, *puniendi,* item quibus dicitur aliquis *contentus esse* aliqua re, ut ἀγαλλιάομαι 3 Macc. 2, 17. αἱρετίζομαι 1 Macc. 2, 19. ἐμβλέπω

Sir. 42, 12. εὐδοκέω Sir. 9, 12. 31, 19. 37, 28. 1 Macc. 8, 1. ἐξαίρω τινά Sir. 16, 9. εὐφραίνομαι 15, 15. 29. 39, 31. quo l. naturae elementa et phaenomena personarum instar laetari dicuntur. θαυμάζειν Sir. 11, 19. ἱκανοῦμαι Addit. ad l. Esth. 4, 7. quo l. si ad normam verbi ἀγαπᾶν, στέργειν poni poterat dat. simplex [cf. *Rost* §. 106, not. 2. *Matth.* §. 399, c.] vid. supra sub I. 3. d. ad 3 Macc. 4, 20. notata. — καυχάομαι Sir. 11, 4. 38, 13. καύχημά μου ἐστί Sir. 9, 16. προςοχθίζω Sir. 50, 25. ὡραΐζομαι 25, 1. — ita חָפֵץ sq. בְּ 2 Sam. 22, 20. הִתְהַלֵּל Jer. 9, 12. עָלַז Ps. 149, 5. קוּץ Num. 21, 5. (εὐφραίνομαι Xen. Hier. 1, 16. delector in aliqua re Cicer. ad fam. 6, 4. 11.) — His adde Sir. 38, 22. παρακλήθητι ἐν αὐτῷ, quo l. per epexegesin additur ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ *consolare te de eo, nempe de obitu eius.* — b) ex Hebraeorum loquendi consuetudine verba *deridendi, eludendi* sequitur ἐν c. dat. = *spottend, hohnlachend bei Jem. verweilen,* ita post καταγελάω Addit. ad l. Esth. 4, 8. μυκτηρίζω Esr. 1, 51. — ita pro לַעַג sq. בְּ 2 Chron. 30, 10. ἐμπαίζω pro הִתְקַלֵּס Ezech. 22, 5. —

4) refertur ad res occasionem, ut fiat aliquid, praebentibus [äusserer Anlass], ubi Lat. *in*, nos: *bei* [propr. Xen. de re eq. 9, 11. — Suet. Vitell. c. 14. suspectus et *in* morte matris fuit.] Referuntur huc formulae ἐν λόγῳ κυρίου, ἐν ῥήματι l. ἐν θελήματι s. προστάγματι κυρίου supra sub no. I. 2. d. allati.

III) *in* i. e. *auf*, ita

1) de *loco* i. e. a) de personis et rebus versantibus vel in superficie rei vel in loco alto, ubi Lat. *in*, nos: *auf* cf. *Matth.* §. 577. *Passow* l. l. *Rost* l. l. F. V. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 96. *Win.* §. 52. coll. Tursellin. l. l. p. 252. Ita aa) post vv., quibus *esse, sedere, habitare* aliquis, it. *poni, sterni* dicitur aliquis l. aliquid ita ut maneat in loco cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 54. — α) sq. dat. *loci*, ut ἐν πάσῃ ἀτραπῷ Sir. 5, 9. ἐν γῇ 40, 3. ἐν τῷ εὐρυχώρῳ Esr. 9, 6. ἐν ἴχνει ἁμαρτωλῶν Sir. 21, 6. ἐν ὁδῷ Sir. 35, 20. Tob. 4, 15. Jud. 14, 4. 1 Macc. 11, 4. ἐν τῷ πεδίῳ Jud. 8, 3. ἐν ταῖς πλατείαις 1 Macc. 14, 9. ἐν ταῖς τρίβοις Sap. 6, 16. His adde Sir. 24, 10. 50, 26 bis. ἐν οἷς sc. ὄρεσι Jud. 7, 10. Jud. 5, 3. 19. ἐν τῇ χώρᾳ = *rure* Esr. 9, 37. (Paus. 5, 1. 4. Lucian. dial. deor. 5, 12. 20, 1. Xen. An. 4, 3. 31.) — adnectitur ἐν c. casu suo substantivis praecedentibus, ut κένδρος ἐν τῷ λιβάνῳ Sir. 50, 12. — praecedente artic. et suppresso ὤν, ut οἱ ἐν τ. λιβάνῳ Esr. 4, 48. — — β) sq. dat. *rei*, cui insidet, inscribitur, imponitur aliquid, ut ἐν ἀγκάλαις 4 Macc. 13, 20. ἐν δέλτοις χαλκαῖς 1 Macc. 14, 48. ἐν αὐτῷ scil. τῷ ἐλεφάντι 1 Macc. 6, 43. — 2 Macc. 9, 9. — — bb) post vv., quibus vel *facere* aliquis aliquid, vel quibus *fieri, audire, evenire* aliquid dicitur, ut ἐν γῇ Sir. 24, 6. Cant. tr. puer. v. 53. Addit. ad l. Esth. 3, 3. 1 Macc. 1, 9. 3, 40. ἐν τῷ εὐρυχώρῳ Esr. 9, 4. ἐν τῇ θαλάσσῃ 2 Macc. 8, 23. ἐν τ. λιβάνῳ Sir. 24, 13. ἐν ποίᾳ ὁδῷ Sir. 30, 40. ἐν ὁδῷ θαυμαστῇ Sir. 10, 17. ἐν τ. ὁδοῖς 1 Macc. 5, 4. addito μου Jud. 13, 16. ἐν τῇ ὀρεινῇ Jud. 7, 10. 15, 3. ἐν τῷ ὄρει 1 Macc. 4, 38. 46. 11, 37. ἐν τοῖς ὄρεσι Sir. 24, 13. 1 Macc. 10, 70. 14, 27. ἐν τοῖς ὁρίοις 1 Macc. 3, 40. 42. ἐν τῷ πεδίῳ Jud. 1, 5. 4 Macc. 18, 8. ἐν ταῖς πλατείαις 1 Macc. 1, 55. 2, 9. ἐν σιναῖ Sir. 48, 7. ἐν φυλακαῖς αὐτῶν = *auf ihren Posten* Sir. 43, 10. Bar 3, 34. — adnectitur ἐν c. casu suo substantivis, ut φοτίον ἐν ὁδῷ Sir. 21, 16. — — b) de regione, versus quam collocatur vel versatur aliquis, ut ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι, it. ἐν τοῖς δεξιοῖς i. e. *in dextero aciei latere, auf dem rechten Flügel* 1 Macc. 9, 12. 14.—

2) transfertur ad res et personas, in quibus tanquam fundamento nititur aliquid i. e. de *causa* [Grund, auf dem etwas beruht], ubi alias ἐπί τινι — ita εἰμὶ ἐν ἐξουσίᾳ τινός Addit. ad l. Esth. 3, 2. εἰμὶ ἐν τινι = *pendeo ab aliquo* Jud. 9, 11 bis. Sap. 13, 10. 1 Macc. 3, 19. in quibus l. si abest εἰμί vid. de huius voc. omissione *Win.* §. 66. I. 2. p. 665. *Matth.* §. 306. *Rost* §. 100, not. 3. *Buttm.* §. 116, 13. — ἐν τούτῳ, ἐν τούτοις i. e. *propterea* Esr. 8, 93. Sir. 22, 20. (Plut. de gloria Atheniens. c. 7. Ad. hist. anim. 11, 31. Dio Cass. 25, p. 5.) — post ἀγαπάομαι Sir. 47, 16. αἰνέω 11, 2. ἀποθαυμάζομαι Sir. 47, 17. καυχάομαι 39, 8. πέποιθα Jud. 2, 5. — ita בָּטַח, הֶאֱמִין sq. בְּ Ps. 78, 22. 32. Jer. 13, 6. (Epict. Enchir. c. 40. Xen. Mem. 4, 2. 28.)

IV) in compositione: *in*, sq. abl. ubi nos: *in, an, auf.* Cf. *Win.* §. 56, 4. 5. *Viger.* p. 611. 858.

Ἐναγωνίζομαι, f. ίσομαι, depon. med. (ἐν, ἀγωνίζομαι) *certo cum aliquo* i. e. *certaminis socium me adiungo alicui*, ita de iuvenibus cum Eleazaro ὑπὲρ τοῦ πατρίου νόμου [i. e. legis patriae profitendae et tuendae causa] summum vitae discrimen adeuntibus 4 Macc. 16, 16.

Ἐναθλέω, ῶ, f. ήσω (ἐν, ἀθλέω certo, i. e. athletarum certamen ineo fieri solitum pugione, cestu, disco, lucta, cursu Ael. V. H. 10, 1.) *certo cum altero* i. e. *idem cum altero certamen ineo* 4 Macc. 17, 13. (ταῖς βασάνοις cruciatus constanter perfero Ael. V. H. 2, 4.)

Ἐνακούω, f. ούσομαι (ἐν, ἀκούω) *inaudio*, ut εἰςακούω *audio ad aliquid* = *obtempero* Esr. 4, 3. 10. —

Ἐναλλαγή, ῆς, ἡ (ἐναλλάσσω) *permutatio, Verwechselung*, γενέσεως *generis*, ita de venere flagitiosa, qua mares cum maribus, feminae cum feminis coirent Sap. 14, 26. Cf. Rom. 1, 26.

Ἐνάλλομαι, dep. med. a. 1. ἐνηλάμην (ἐν, ἅλλομαι quod vid.) *insilio*, i. e. a) *ich springe hinein*, seq. εἰς c. acc. pers., ita de militibus in hostes irruentibus 1 Macc. 3, 23. (Xen. h. gr. 1, 4. 13.) b) *ich springe auf etwas*, seq. εἰς c. acc. rei, ut εἰς τοὺς κενεῶνας *in ilia* = *conculco alicui ventrem* 4 Macc. 6, 8.

Ἔναντι, adv. (ἐν, ἄντα ex adverso) *adversus, adversum*, ita legitur, ut [pariter atque ἄχρι, ἔμπροσθεν vid. ἄχρι] praepositionis vim habeat, seq. genit. a) de loco, *adversus* i. e. *e regione, gegenüber*, ut ἔναντι ναοῦ i. e. *adversus sanctum sanctorum* Sir. 51, 14. Cf. de precibus fieri solitis apud Judaeos facie versus τὰ ἅγια ἁγίων directa *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet.* — ita ἐναντίον pro לִקְרַאת 1 Chron. 19, 10. et κατέναντι pro לָקֳבֵל Dan. 5, 5. (paries — adversus aedes publicas Liv. 43, 16. 4. unguentatus adversum speculum Aul. Gell. 7, 12.) — b) de directione animi aa) hostili: *adversus, contra*, ita post ἁμαρτάνω Sir. 38, 15. Bar. 1, 17. 2, 23. — ita חָטָא seq. לְ Gen. 39, 9. — bb) sensu bono: = *erga*, Sir. 7, 33. χάρις δόματος ἔ. παντὸς ζῶντος *gratia, quae est in donis vel beneficiis conferendis, erga quemcunque viventem* scil. *demonstranda vel exercenda est.* (reverentia adversus homines Cic. de offic. 1, 28. 99. beneficentia adversus supplices Tacit. Ann. 12, 20. cf. *Tursell.* I. p. 186.) — c) de praesentia *adversus, coram, in conspectu* aa) univ. ut ἔ. ἀνθρώπων, ἔ. παντὸς ἀνθρώπου Sir. 15, 17. 41, 24. ἔναντι κυρίου *coram domino* i. e. *coram homine dignitate conspicuo* Sir. 7, 5. — 23, 3. 24, 2. vid. de h. l. sub voc. δύναμις notata. 30, 3. 31, 20. 37, 4. 38, 3. 39, 4. 46, 7. 50, 13. 51, 2. — bb) de Deo ἔ. κυρίου *coram Deo* Sir.

17, 16. πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου pro: *omnia peccata eorum cognita sunt domino.* De h. l. verbositate, qua eadem sententia semel affirmando et semel negando exprimitur cf. *Win.* §. 67, 2. b. *Matth.* §. 636. *Herm.* ad Eur. Med. p. 361. ed. Lips. ad Soph. OC. p. 41. Philoct. p. 44. *Jacob* quaest. Lucian. ad calc. Lucian. Tox. p. 19. — Sir. 18, 25. 32, 6. 39, 5. — Loci, in quibus quae fecisse dicitur aliquis, haotenus fecisse dicitur coram Deo, quatenus e regione tabernaculi sacri, quippe quod sedes Jovae cogitabatur, ab eo facta sunt Sir. 46, 19. coll. 1 Sam. 12, 1. 7. — Sir. 50, 16. Esr. 7, 14. 8, 50. — ita pro לִפְנֵי יְהוָה Exod. 34, 34. Levit. 23, 40. Deut. 16, 11. — Loci, ubi sistitur aliquis vel apparens coram Jova Sir. 3, 18. vel ambulans et agens. — d) metaph. pro: *iudice aliquo* Sir. 10, 7. 25, 1. Esr. 1, 44. — ita pro בְּעֵינֵי פ״ Deut. 13, 18. (idque gratum fuisse adversum te, habeo gratiam Ter. Andr. 1, 1. 15. cf. *Tursell.* I. p. 182. — e) in comparatione, ubi Lat. *adversus*, nos: *gegen*, ita Sir. 11, 24. ὅτι κοῦφον — αὐτοῦ i. e. ὅτι κοῦφον ἐστὶ τὸ ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἔναντι κυρίου *res facilis est rependere homini sub finem vitae pro vitae suae ratione, si comparatur hoc negotium cum Deo* i. e. *cum potentia Dei* = *für Gott ist's ein Leichtes, dem Menschen am Ende seiner Tage zu vergelten nach seinem Wandel.* 18, 25. πάντα — κυρίου *omnia cito transitura sunt et mutabilia, si contuleris ea cum domino* i. e. *cum Dei aeternitate et immutabilitate* coll. Ps. 90, 4. 102, 27. 28. (Liv. 7, 32. 8. quid autem esse duo prospera in tot seculis bella Samnitium adversus tot decora populi Romani? 24, 8. 8.)

Ἐναντίον, adv. [propr. accus. neutr. adiectivi ἐναντίος adverbialiter usurpati, cf. *Matth.* §. 425, 5. *Buttm.* §. 115, not. 4. gram. max. §. 115, a. 6. *Rost* §. 104, 8 et 10. *Bornem.* schol. p. 93. *Win.* §. 58, 1.] *adversus, adversum.* Legitur in his libris sic, ut habeat vim praeposit. secum habentis genit. [vid. de huius generis adverbiis sub ἄχρι monita.] a) de loco: *e regione, gegenüber*, ita στῆναι ἐ. τῶν ἐχθρῶν *Stand halten den Feinden gegenüber* 1 Macc. 4, 18. — ὑφίσταμαι ἐ. καύματος ἡλίου ich halte es aus *der Sonnenglut gegenüber* i. e. *sustineo aestum solis* Sir. 43, 3. — b) de directione aa) locali, *adversus, versus, gegen, gen*, ut αἴρω τὸ πρόσωπον εἰς τὸν οὐρανὸν ἐ. Ἱερουσαλήμ Esr. 4, 58. εὔχομαι ἐ. κυρίου i. e. *facie versus dominum* [pro: coelum] *directa* Bar. 1, 5. — bb) animi eaque hostili = *contra*, ut πόλεμος ἐ. κυρίου i. e. *bellum, quod geritur contra Jovam* vel *Deum* Sir. 46, 6. ἁμαρτάνειν ἐ. κυρίου Bar. 3, 2. 4. 7. — ita pro חָטָא seq. לְ Gen. 39, 9. — — c) de praesentia: *adversus*, i. e. *coram*, aa) propr., Bar. 2, 28. 6, 32. Jud. 6, 1. 7, 23. 25. 8, 11. 10, 16. — post vv. *honorandi* = honore afficior *stans* coram aliquo vel *commemoratus* coram aliquo Esr. 8, 26. 1 Macc. 5, 63. 11, 26. 51. (Theophr. char. c. 20. Plut. vit. Ages. c. 3. Xen. Mem. 2, 5. 1. An. 7, 6. 23. Cyr. 5, 3. 16.) — formulae notandae: ἀρέσκει ὁ λόγος ἐναντίον τινός i. e. *oratio habita coram aliquo apud eundem probatur* Jud. 11, 20. 1 Macc. 6, 60. — ita pro וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ 2 Chron. 30, 4. εὑρίσκω χάριν ἐ. τινός Bar. 1, 12. 1 Macc. 10, 60. — ita pro מָצָא חֵן בְּעֵינֵי פ״ Gen. 39, 9. — — de Deo Sir. 17, 13. 15. cf. de horum locorum sensu, tum de verbositatis genere v. 13. obvio sub ἔναντι ad Sir. 17, 16. notata. — loci, in quibus quae ante tabernaculum sacrum, Jovae sedem et domicilium, acta narrantur, acta esse dicuntur ἐναντίον κυρίου Orat. Azar. v. 14. Esr. 8, 17. — bb) metaph. pro: *iudice aliquo* Jud. 1, 11. 5, 21. 8, 22. 10, 14. 1 Macc. 1, 16. — de Deo Sir. 39, 20. 1 Macc. 3, 18. — ita pro לִפְנֵי Gen. 10, 9. בְּעֵינֵי 19, 14. cf. *Gesen.* p. 820, 8. — (Liv. 41, 24. 8. nihilo plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos i. e. vor den Römern, in den Augen der Römer. Terent. Andr. 1, 1. 15. cf. *Tursell.* l. l.) — d) de comparatione, ubi Lat. *adversus*, nos: *gegen* [cf. Tursellin. I. p. 183.] sq. genit. rei. ut ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς scil. τῆς σοφίας Sap. 7, 9. — sq. gen. pers., ut ὡς ῥοπὴ — ἐναντίον σου *adversus te* i. e. *si comparatur cum potentia tua* = ἐναντίον τὸ μεγάλως ἰσχύειν σου Sap. 11, 22. coll. v. 21. — Sir. 30, 6. ἐναντίον ἐχθρῶν [*seinen Feinden gegenüber, collatum cum hostibus*] κατέλιπεν [scil. αὐτὸν] ἔκδικον. (Liv. 7, 32. 8. vid. ἔναντι in fin.)

Ἐναντίος, α, ον (ἐν, ἄντιος) *adversus, oppositus*, a) sensu locali, ἐξ ἐναντίας *e regione*, ut στῆναι Sir. 37, 9. — Sap. 4, 20. quo l. sistuntur τὰ ἀνομήματα tanquam personae stantes e regione impiorum eosque ἐλέγχειν i. e. *coram* coarguere, πίπτειν ἐξ ἐναντίας τινός 1 Macc. 4, 34. (Thuc. 4, 35.) — b) de rebus natura sua sibi oppositis, *entgegengesetzt, contrarius* Sap. 15, 7. (ἐναντία ψῆφος Dem. 361, 26.) τὸ ἐ. *contrarium* [Lucian. dial. mort. 16, 3.] adverbialiter [vid. ἐναντίον ab init.] *contra, dagegen* 3 Macc. 3, 22. quo l. per crasin τοὐναντίον. — c) = *repugnans*, seq. genit. [cf. *Matth.* §. 366, not. 2. *Rost* §. 108, not. 10.] 4 Macc. 1, 6.

Ἐναντιόομαι, οῦμαι, dep. cum fut. medii, a. 1. p., fut. 1. pass. (ἐναντίος) *adversor, contrarius sum, repugno*, absol. 4 Macc. 5, 25. 7, 20. — seq. dat. pers. [de quo dat. directionis vid. εἶπον] Esr. 1, 27. 8, 51. 3 Macc. 3, 1. (Aesop. f. 97. Plut. Ages. c. 28. Xen. Apol. Socr. §. 4.) — sq. dat. rei Sap. 2, 12. et addito μέγα τι = *in re aliqua magni momenti* [de quo accus. vid. sub ἀδικέω notata] 3 Macc. 3, 7. —

Ἐναπερείδω, f. σω et med. ἐναπερείδομαι (ἐν, ἀπερείδω defigo, ut πληγὰς εἰς σῶμα Plut. vit. Caes. c. 66 fin. et ἐνερείδω τὸ ξίφος εἰς — τὸ στῆθος Diod. Sic. 17, 20.) *defigo aliquid in aliquem* metaph. τὴν κακίαν τινὸς εἴς τινα i. e. *malitiam* vel *iniuriam mihi ab aliquo illatam in alium aliquem detorqueo, ich lasse die mir von Jem. zugefügte Bosheit einem andern schwer entgelten* 2 Macc. 9, 4.

Ἐναποθνήσκω, f. θανοῦμαι (ἐν, ἀποθνήσκω) *immorior* [i. e. morior in loco aliquo, addito ἐν τῇ νήσῳ Thuc. 3, 104.] ἐν βασάνοις i. e. *morior inter cruciatus* 4 Macc. 6, 30.

Ἐναποσφραγίζω, f. ίσω (ἐν, ἀποσφραγίζομαι sigillum imprimo, obsigno Eur. Orest. v. 1106.) *sigillum imprimendo exprimo*, metaph. ὁμοιότητά τινος εἰς μικρόν τινος χαρακτῆρα *similitudinem alicuius rei indo alicui rei* 4 Macc. 15, 4. vid. εἰς III. 3. b.

Ἐνάρετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 328. — ἐν, ἀρετή) *virtute praestans, ausgezeichnet, trefflich*, ut νόμος ἐ. 4 Macc. 11, 5. (Plut. apophth. Lacaen. Mor. II. p. 187. ed. *Tauchn.* Hdian. 2, 8. init. de persona Lucian. dial. meretr. 10, 3.)

Ἐναρίθμητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, ἀριθμός) *adnumeratus, mit eingezählt* 2 Macc. 3, 6. quo l. Baduellus, Grot. legendum esse monent ἀναρίθμητος innumerabilis.

Ἐναρίθμιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐναριθμέω adnumero: qui aliquo numero est Xen. Mem. 1, 2. 58. coll. Hom. Iliad. 2, 202.) *adnumeratus,*

zugezählt, ut ἐργασία *zugezählte*, *zugemessene Arbeit* = *pensum*.

Ἐναρμόζω, attic. ἐναρμόττω, f. σω (ἐν, ἁρμόζω vid. *Lob.* ad Phryn. p. 241. *Matth.* §. 15, 6. Greg. Cor. p. 154. ed. Schäfer. apto, apte et concinne coniungo Hom. Od. 5, 242. et eadem signif. medium Hom. Od. 5, 162.) *adapto*, med. ἐναρμόζομαι i. e. a) *mihi adapto*, *ich lege mir gehörig an*, ut σιδηρᾶς χεῖρας 4 Macc. 9, 26. — b) ψαλμόν τινι *apud animum meum hymnum in honorem alicuius compono* Jud. 16, 2. ἐναρμόσασθε αὐτῷ ψαλμὸν καινόν *denkt darauf, ihm ein neues Lied anzustimmen*. Vide de hoc medii usu sub ἐκτελέω notata. (ita τὴν λύραν die Leyer stimmen Ael. V. H. 14, 3.)

Ἐναρμόνιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, ἁρμονία copulatio, concentus) *concinnus*, σύνταγμα Sir. praef. secund. (Lucian. dial. deor. 7, 4.)

Ἐνάρχομαι, f. ξόμαι (ἐν, ἄρχομαι) 1) *incipio*, *inchoo*, sq. genit. [vid. ἄρχω, ἄρχομαι] Sir. 38, 16. quo l. pro ἔναρξε e codd. restituit *Bretschn.* ἔναρξαι — 1 Macc. 9, 54. (Plut. vit. Cicer. c. 34.) — 2) *dominor, impero*, sq. gen. [vid. ἄρχω] Sir. 36, 29.

Ἐνάσιβος, ου, ὁ, *Enasibus*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 9, 34.

Ἐνατενίζω, f. ίσω (ἐν, ἀτενίζω intueor) *intentis oculis adspicio* 3 Macc. 5, 30.

Ἐνδεής, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐνδέω) *egenus* Sap. 16, 3. Tob. 2, 2. — pro אֶבְיוֹן Deut. 15, 4. 7. חָסֵר Prov. 28, 16. (Ael. V. H. 1, 31. Isocr. Panegyr. c. 30. (Xen. Mem. 3, 2. 10.) —

Ἔνδεια, ας, ἡ, *inopia* Sap. 16, 4. Sir. 18, 24. 20, 20. 26, 19. 29, 9. Tob. 2, 13. (Lucian. dial. mort. 17, 3. Isocr. Paneg. c. 9. Xen. Mem. 2, 7. 1.)

Ἐνδείκνυμαι, f. δείξομαι med. verbi ἐνδείκνυμι (ἐν, δείκνυμι) 1) *ostendo, declaro argumentis et facto*, seq. acc. rei, ut ἰσχύν *potentiam meam* Sap. 12, 17. (Jos. Ant. 7, 9. 5. Hdian. 2, 10. 3. Xen. An. 6, 1. 19.) τινί τι Bar. 6, 26. 2 Macc. 9, 8. — 2) *afficio aliquem aliqua re*, ut κακά τινι Orat. Azar. v. 19. 1 Macc. 13, 9. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 171. ed. Bip. Xen. Cyr. 8, 2. 3.) —

Ἐνδείκτης, ου, ὁ (ἐνδείκνυμι) *index*, *delator* 2 Macc. 4, 1.

Ἕνδεκα, nom. num. *undecim* Esr. 1, 46. 2 Macc. 13, 2.

Ἑνδέκατος, η, ον, *undecimus* 1 Macc. 16, 14.

Ἐνδελεχέω, ῶ f. ήσω, *continuo*, μαστίγας τινί *flagella in commodum alicuius* i. e. *severa disciplina utor in educando aliquo* Sir. 30, 1.

Ἐνδελεχής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, *continuus, non intermissus* Sir. 17, 15. οἱ ὀφθαλμοὶ — αὐτῶν scil. εἰσί i. e. *oculi eius semper intuentur vitam eorum*. Esr. 6, 24. (πολεμὸς ἐνδελεχής Plut. vit. Pericl. c. 19.)

Ἐνδελεχίζω, f. ίσω et fut. attic. ἐνδελεχιῶ [vid. γνωρίζω] i. q. ἐνδελεχέω, *continuo*, passiv. *continuor*, ita de rebus semper et ad nauseam usque repetitis ἐν στόματί τινος Sir. 20, 18. 23. — activ. signif. intransit. *continuus sum*, *assiduus sum*, ita μετά τινος *cum aliquo* i. e. *continua consuetudine alicuius utor* Sir. 9, 4. 37, 12. — μετὰ τοῦ σπέρματος — ἐνδελεχιεῖ ὄνειδος i. e. *posteris eorum semper inhaerebit opprobrii macula* Sir. 41, 6. — εἰς μέσον [per attract. sub εἰς IV. notatam] pro. ἐν μέσῳ — διανοουμένων i. e. *inter sapientes* ἐνδελέχιζε *assiduus esto* 27, 12. — ὁ ἐνδελεχίζων ψεύδει [de quo dat. vid. ἀδρανής] *mendacii amans*, *mendacio adsuetus* 20, 24. — εἰς κακά i. e. *ad mala facienda* Sir. 12, 3.

Ἐνδελεχισμός, οῦ, ὁ (ἐνδελεχίζω) *continuatio*, αὐτοῦ scil. τοῦ ψευδοῦς Sir. 7, 13. — ex hebraica dicendi consuetudine ita iungitur genit. cum alio subst., ut adiectivi locum teneat [vid. sub ἁγιασμός notata] Jud. 4, 14. ὁλοκαύστις τοῦ ἐνδελεχισμοῦ. De quibus victimis continuis i. e. quotidie offerri solitis cf. Exod. 29, 38. Num. 28, 3. Jos. Ant. 3, 10. 1.

Ἐνδελεχῶς, adv. *indesinenter* Sir. 20, 25. 23, 10. 37, 18. 45, 14. 51, 11. Esr. 6, 30.

Ἐνδέχομαι, f. ξομαι, (ἐν, δέχομαι) *in me recipio*, *admitto* [Thuc. 5, 16.], ἐνδέχεται res admittit, impers. *fieri potest* [Hdian. 4, 8. 8. Xen. An. 1, 2. 23.], τὰ ἐνδεχόμενα, *quae fieri possunt*, *das Mögliche* 2 Macc. 11, 18. (Diod. Sic. 1, 54. Xen. Mem. 3, 9. 4.) —

Ἐνδεχομένως, adv. (ἐνδέχομαι) *quo licet*, *prouti fieri potest* 2 Macc. 13, 26. (Diod. Sic. 2, 25. Dem. 283, 3.)

Ἐνδέω, f. ήσω et ήσω, p. p. ἐνδέδεμαι (ἐν, δέω ligo) *illigo* Sir. 22, 14. ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν *lignorum compages* clavis *illigata ut existat aedificium* (Diod. Sic. 2, 7.)

Ἐνδιδύσκω, [forma serioris aevi pro ἐνδύω cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 681. *Meyer* Ev. Marci ad Marc. 15, 17.] *induo*, med. ἐνδιδύσκομαι *induor* i. e. *mihi induo*, sq. acc. Sir. 50, 11. Jud. 9, 1.

Ἔνδοθεν, adv. loci, directionem *unde* indicans [vid. *Rost* §. 86. 4. c. a. *Matth.* §. 260. c. *Buttm.* §. 103, 5.] *e loco interiore* [ut ex aedibus Xen. Cyr. 1, 4. 13. οἱ ἔνδοθεν 5, 2. 5.] metaph. ἔνδοθεν οὖσα ἡ προσδοκία *spes ex animo prodiens*, per attract. sub ἐκεῖ et εἰς no. IV. notata pro: *spes animo inhabitans* Sap. 17, 13. οἱ ἔ. πόνοι 4 Macc. 18, 2.

Ἔνδον, adv. 1) *intus*, praeced. artic. [vid. ἄνω] οἱ ἔνδον, *qui intus sunt*, = *urbis* vel *arcis incolae* 2 Macc. 10, 34. 36. 12, 14. 28. 13, 20. (Xen. Cyr. 5, 2. 4.) τὰ ἔ. αἰσθητήρια *interiora sensuum instrumenta* 4 Macc. 2, 22. τὰ ἔνδον *partes interiores* 2 Macc. 9, 5. quo l. alternat c. voc. τὰ σπλάγχνα.

Ἐνδοξάζω, f. άσω (ἐν, δοξάζω) *celebro*, pass. ἐνδοξάζομαι *celebror*, ἔν τινι in consideranda aliqua re Sir. 38, 6. ita passiv. pro נִכְבַּד Exod. 14, 4. נִפְאַר seq. בְּ Jes. 49, 3.

Ἔνδοξος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, δόξα) 1) *clarus, nobilis*, ὁ ὢν ἐν δόξῃ a) de personis dignitate et auctoritate pollentibus Sir. 11, 6. 44, 1. Jud. 16, 21. Addit. ad libr. Esth. 1, 18. Hist. Sus. v. 4. Hist. bel. et drac. v. 2. 1 Macc. 2, 17. 3, 32. — substantive, ita praeced. artic. Addit. ad libr. Esth. 1, 11. 1 Macc. 1, 6. 7, 26. — sine artic. Sir. 10, 21. pro שַׂר 2 Chron. 36, 14. נִכְבָּד 1 Chron. 4, 9. (Ael. V. H. 2, 11. Hdian. 1, 6. 17. Xen. Mem. 1, 2. 56.) — b) de rebus, ut πόλις ἔ. πλούτῳ [de quo dat. vid. ἀδρανής] 1 Macc. 6, 1. — τὸ ὄνομα κυρίου Tob. 8, 5. Prec. Manass. v. 3. — 2) *splendidus*, τὰ ἔνδοξά τινος *res pretiosae alicuius*, *Kostbarkeiten* Esr. 1, 56. sunt tamen, qui, ut Jes. 64, 10. ita Esr. l. l. explicant: *deliciae* et appellari monent loca, quibus olim delectabantur Israelitae — pro מַחְמָד Jes. l. l.

Ἐνδόξως, adv. (ἔνδοξος) *honorifice*, *gloriose*, *magnifice*, ἀνακαλύπτειν τινί τι Tob. 12, 7. 11. ἀπαντᾶν τινι 1 Macc. 11, 60. 14, 40. ἐπιδέχεσθαί τινα 1 Macc. 12, 8. 43. 14, 23. θάπτειν Tob. 14, 11. οἰκοδομεῖν v. 5.

Ἐνδόσθια, ων, τά (ἔνδον) *intestina* = τὰ ἐντοσθεν vel τὰ ἐντόσθια [Diod. Sic. 1, 35.] Sir. 19, 9. Cf. ad h. l. *Bretschn.* — pro קֶרֶב Exod. 12, 9. Lev. 4, 8.

Ἔνδυμα, τος, τό (ἐνδύω) *indumentum*, *vestis*

Bar. 6, 11. Sap. 18, 24. Cf. ad h. l. Jos. Ant. 3, 7. 2. ἐστί, inquientem, τοῦτο ἔνδυμα [i. e. linea intercula] ποδήρης χιτών i.e. *tunica usque ad talos demissa.* (Anthol. gr. IV. p. 141.) — pro מַלְבּוּשׁ Zeph. 1, 8.

Ἔνδυσις, εως, ἡ (τὸ ἐνδύειν, actus induendi) *vestis* Addit. ad libr. Esth. 5, 4. — pro לְבוּשׁ Job. 41, 5.

Ἐνδύω, f. ύσω, a. 1. ἐνέδυσα perf. ἐνδέδυκα plusq. ἐνεδεδύκειν (ἐν, δύω) *induo, ich ziehe an* a) propr. aa) activ., τινά τι [de dupl. acc. vid. ἐμπορπέω] Sir. 45, 8. 1 Macc. 10, 62. (Ael. V. H. 4, 22. Xen. Cyr. 1, 3. 3. 8, 3. 13.) — τινὰ ἀπό τινος i. e. aliquid *desumtum ab aliqua re Jemandem ein Stück von der Kleidung Jemandes anziehen* Bar. 6, 33. passiv., sq. acc. rei [vid. ἐμπορπέω] Esr. 5, 40. — bb) med. ἐνδύομαι, *mihi induo*, Sir. 45, 13. οὐχ ἐνεδύσατο ἀλλογενὴς scil. ante memorata coll. v. 11. 12. — sq. accus. rei Bar. 4, 20. Jud. 10, 3 bis. Addit. ad libr. Esth. 4, 2. 5, 6. 1 Macc. 3, 3. 10, 21. 14, 9. (Xen. Cyr. 6, 4. 2.) — b) metaph. i. e. refertur ad indolem, mentem, conditionem, quam sumit aliquis aa) Activ. = *instruo aliquem aliqua re*, ut τινὰ ἰσχὺν Sir. 17, 3. — bb) med. *instruo me*, seq. acc. rei, ut αἰσχύνην [vid. αἰσχύνη] 1 Macc. 1, 28. τὸ δίκαιον Sir. 27, 8. — seq. duplici acc. rei, uno obiecti, altero praedicati = *etwas als etwas* [vid. ἁγιάζω] Sap. 5, 18. Sir. 6, 30. — ὡς θώρακα τὸ ὕδωρ Sir. 43, 20. quo l. boreas inducitur persona, quae aquas congelatas vel glaciem tanquam armaturam induit. (Hom. Iliad. 9, 231. Xen. Cyr. 8, 1. 12.)

Ἐνεδρεύω, f. εύσω (ἐνέδρα sessio in loco) 1) *insideo*, ἐν ταῖς εἰσόδοις τινός trop. pro: *operam do, ut potiar aliqua re* Sir. 14, 22. — 2) *insidior, insidias struo*, de feris, seq. acc. rei, ut θήραν Sir. 27, 10. (Xen. Mem. 2, 1. 4. Cyr. 1, 6. 40.) — de hominibus, sq. acc. pers. Sap. 2, 12. de h. l. coniunct. in adhortat. vid. αἰνέω. — 1 Macc. 5, 4. — sistitur vindicta persona, leonis instar, insidians alicui Sir. 27, 28. (Jos. bell. iud. 2, 21. 3. Diod. Sic. 12, 47. 19, 69.) — absol. Sap. 10, 12. 11, 29. Sir. 28, 26. — additur dat. admin. vel instrumenti [vid. γλῶσσα] Sir. 5, 14. — sq. εἴς τι = *usque ad aliquid* [vid. εἰς no. II. 3.] Sir. 11, 30.

Ἔνεδρον, ου, τό [cuius loco Graeci melioris aevi ἐνέδρα Xen. Ages. 1, 24. Thuc. 2, 8. 3, 90.] *insidiae* a) de insidiis bellicis, ubi nos: *Hinterhalt* 1 Macc. 9, 40. 10, 80. 11, 68. 69. — comparatur homo malo animo observans orationem vel verba alicuius hosti insidianti Sir. 8, 11. — b) pro: *peccandi materia* vel *causa* Sap. 14, 21. — vel pro: *artes malae* Sir. 11, 27.

Ἔνειμι, f. ἔσομαι (ἐν, εἰμί) *insum*, οἱ ἐνόντες scil. in domibus 1 Macc. 5, 5. (Xen. Ages. 2, 29.)

Ἕνεκεν, it. ἕνεκα [Sir. 38, 18. 2 Macc. 12, 25.] et εἵνεκεν [Esr. 6, 12. Xen. Cyr. 1, 2. 1. Cf. *Buttm.* §. 104, a. 3. *Win.* §. 5, 1. c. *Passow* sub ἕνεκεν] praepos. regens genit. [cf. *Matth.* §. 571. *Buttm.* l. l. *Rost* §. 110, 1.] *gratia, causa, propter*, ponitur nunc ante nomen Sir. 7, 18. 20, 10. Bar. 2, 14. Esr. 8, 51. 2 Macc. 4, 20. 8, 15. 12, 25. (Xen. Mem. 3, 4. 2. 4, 7. 4.) — nunc postponitur Sir. 38, 18. — τίνος ἕνεκεν Jud. 11, 3. 2 Macc. 3, 9. 3 Macc. 5, 18. 7, 11. (Xen. Cyr. 1, 2. 1 et 7.) — seq. τοῦ c. inf. de consilio = *ut* Esr. 6, 12. 8, 21. (Xen. Cyr. 5, 1. 21.) Cf. *Matth.* §. 540.

Ἐνεμέσσαρ, ὁ, et terminat. graeca, ὁ Ἐνεμέσσαρος, *Enemessarus*, nom. propr. regis assyriaci et, ut videtur, eiusdem, qui alias appellatur Salmanassar Tob. 1, 2. 12. 15. 16. Cf. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 4. *Win.* bibl. Realw. sub vocc. *Salmanassar*, *Tobias*.

Ἐνεξουσιάζω, f. άσω [vox insolentior cf. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verbb. p. 264. — ἐν, ἐξουσιάζω] et med. ἐνεξουσιάζομαι, *potentiam mihi sumo* vel *arrogo*, ἐν τῷ λόγῳ *in loquendo* Sir. 20, 7. (activ. Dion. Hal. l. l.) — a. 1. p. signific. med. *patior, ut arroget sibi aliquis aliquid, ich gestatte, dass sich Jem. etwas herausnimmt*, ἐν τῷ σώματί μου i. e. *in usu corporis mei*. Ita de Salomone vim in se concedenti mulieribus peregrinis illicitam. Sir. 47, 19. ἐνεξουσιασθῆς — σου sensus: *passus es, ut abuterentur corpore tuo.*

Ἐνεός, ὁ (masc. adiect. ἐνεός, ά, όν) *mutus*, maxime qui terrore perculsus obmutescit Bar. 6, 41. Cf. *Ruhnk.* ad Timon. Lex. platon. p. 102. et *Bornem.* ad Xen. An. 3, 1. 13.

Ἐνέργεια, ας, ἡ (ἐνεργής) *vis, efficacia* Sap. 7, 17. 26. 13, 4. 18, 22. 2 Macc. 3, 29. 3 Macc. 4, 21. 5, 12. 28. (Pol. 8, 9. 2.)

Ἐνεργέω, ῶ f. ήσω (ἐνεργής vel ἐνεργός εἰμι) *operor, ich wirke, ich bin thätig* Sap. 15, 11. 16, 17. — sq. acc. rei, *operor aliquid, perago aliquid* Esr. 2, 20. (Diod. Sic. 13, 85. Pol. 3, 6. 5.)

Ἐνευλογέω, ῶ f. ήσω (ἐν, εὐλογέω) *beo, felicem reddo aliquem in aliquo* i. e. *eo, quod equidem beor*, sq. ἐν c. dat. pers., Sir. 44, 20. — pro בָּרַךְ sq. בְּ Gen. 12, 3. 18, 18.

Ἐνεχυράζω, f. άσω (ἐνέχυρον pignus, arrha) *pignus ab aliquo capio pro aliqua re* [propr. Diod. Sic. 4, 69. Dem. 762, 4.] metaph. pro: *vi cogo aliquem ad efficiendum aliquid*, ut τὰς βουλὰς τοῦ θεοῦ *vi adigo Deum ad consilium aliquod exsequendum* Jud. 8, 16. coll. v. 11.

Ἐνέχω, f. ἕξω vel σχήσω, p. pass. ἐνέσχημαι (ἐν, ἔχω) *teneo aliquid aliqua re* [ita de animalibus, quae laqueis, retibus capta tenentur Hdot. 2, 21.] metaph. pass. ἐνέχομαι ἀσεβείαις i. e. *impie factis captus teneor, in die Sünde verstrickt seyn, mit Sünde behaftet seyn* 3 Macc. 6, 10. de h. l. perfecto durationis notionem includente et ad praesentis vim accedente vid. sub ἁγιάζω monita. (ita ἐνέσχεσθαι δόγμασι Plut. Sympos. II. quaest. 3. p. 202. ed. *Tauchn.* ταῖς αἰτίαις Plat. Crit. §. 14.) —

Ἐνῆλιξ, ικος, ὁ, ἡ vel ἐνήλικος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, ἧλιξ) *puber, adultus* 4 Macc. 18, 9. (Diod. Sic. 4. 29 et 57.)

Ἐνηνής, έος, οῦς, ὁ vel ἐνηνίας, ου, ὁ, *Enenias*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 5, 8.

Ἔνθα, adv. loci demonstr. *ibi* 2 Macc. 12, 27. 4 Macc. 6, 25. (Xen. An. 1, 7. 15.) ἔνθα καὶ ἔνθα *hic et illic, auf beiden Seiten* 1 Macc. 6, 45. — Cf. *Buttm.* §. 103, 6.

Ἐνθάδε, adv. loci demonstr. directionem in locum indicans (ἔνθα et δε enclit. vim intendendi habens cf. *Buttm.* §. 103, 6. *Matth.* §. 261, c. *Rost* §. 86, 4. c. α) *huc* 3 Macc. 6, 25.

Ἔνθεν, adv. loci demonstr. directionem *unde* indicans [cf. *Buttm.* §. 103, 5. *Rost* §. 86, 4. c. α. *Matth.* §. 260, c.] *hinc*, ἔνθεν καὶ ἔνθεν *hinc et illinc, ab utroque latere, ab utraque parte* 1 Macc. 6, 38. 9, 45. 3 Macc. 2, 22. (Xen. Cyr. 6, 3. 3.)

Ἔνθεσμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *legitimus, legi consentaneus* (ἐν, θεσμός) 3 Macc. 2, 21. —

Ἐνθρονίζω, f. ίσω (ἐν, θρόνος) *in throno* vel *in solio regio colloco* [de regum aegyptiorum inauguratione Diod. Sic. Vol. 10. p. 83.] metaphor. pro: *in summo honoris fastigio colloco* 4 Macc. 2, 22. —

Ἐνθρύπτω, f. ψω (ἐν, θρύπτω) *intero, ein-*

brocken, ut ἄρτους εἰς σκάφην Hist. bel. et drac. v. 33.

Ἐνϑυμέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, perf. pass. ἐντεϑύμημαι, a. 1. p. ἐνεϑυμήϑην, f. 1. p. ἐνϑυμηϑήσομαι, dep. pass. c. a. 1. p. et f. 1. p. signif. activa (ἐν, ϑυμέομαι) *in animum induco* i. e. a) *mecum reputo, considero* = ἐννοοῦμαι, seq. acc. Sap. 3, 14. Sir. 17, 26. 3 Macc. 1, 25. 4 Macc. 8, 26. (Isocr. ad Nicocl. p. 18. ed. *Lange*. Xen. Mem. 4, 5. 9. Thuc. 5, 23.) — sq. ὡς c. optat. 4 Macc. 5, 12. de h. l. optat. vid. ἄν no. III. 5. — (ὡς c. indic. Xen. Mem. 3, 3. 12.) — sq. ὅτι c. ind. 4 Macc. 8, 20. (Xen. Mem. 3, 3. 11.) — iunct. c. adv. Sap. 7, 15. — b) *in animo habeo* i. e. *volo* = διανοοῦμαι, Esr. 8, 11. ὅσοι οὖν ἐνϑυμοῦνται, scil. ἀναβαίνειν vel συμπορεύεσϑαί σοι. seq. infin. aor. 3 Macc. 1, 10. Cf. ad h. l. sub βουλεύομαι notata. — c. καϑώς 1 Macc. 6, 8. (Epict. Enchir. c. 21. ubi alternat cum ἐπιϑυμέω.)

Ἐνϑύμημα, τος, τό (ἐνϑυμέομαι, quod vid. res excogitata, inventum Xen. An. 3, 5. 12.) 1) *cogitatio, der Gedanke* Sir. 27, 6. οὕτως λόγος [scil. καρπός ἐστι] ἐνϑυμήματος καρδίας ἀνϑρώπου *sermo* fructus est *illorum, quae mente volvit homo.* De h. l. triplici genit. vid. *Win.* §. 30, not. 1. 32, 19. 37, 3. — ita pro שְׁרִירוּת לֵב Jer. 3, 17. 7, 24. — 2) *id, quod in animo habet* vel *vult aliquis, desiderium* [vid. ἐνϑυμέομαι sub b.] Sir. 35, 12.

Ἐνϑυσιάζω, f. σω (ἐν, ϑυσιάζω sacrifico, victimas immolo; consecro, ut Διῒ βώμους Diod. Sic. Vol. 10, 124.) *in honorem alicuius sacra facio* trop. pro: *colo, veneror*, ut χρυσίῳ Sir. 34, 7.

Ἔνι, forma contract. pro ἔνεστι, 1) *est in, inest* [cf. *Passow* sub ἔνι. *Matth.* §. 482. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 642. *Meyer* ep. P. ad Gal. p. 130. — Aliter *Win.* §. 14, 2. *Theile* ep. Jac. p. 55. *Buttm.* §. 104, a. B. 2. gram. max. II. p. 299. esse existimantes ἔνι = ἐν adverbialiter positum.] Sir. 37, 2. οὐχὶ — εἰς ἐχϑράν i. e. *familiaris et amicus in inimicum mutatus* scil. ubi cogitatur, *nonne inest* huic cogitationi *dolor mortis dolori proximus?* 2) *fieri potest, es ist möglich*, ὡς ἔνι μάλιστα *quantum unquam fieri potest, so sehr als irgend möglich,* = *quam maxime* 4 Macc. 4, 22. (Plut. Ages. c. 16. ὡς ἔνι ἥδιστα Xen. Mem. 3, 8. 4.) Cf. *Buttm.* §. 137.

Ἐνιαυτός, οῦ, ὁ, *annus* Sap. 7, 19. Sir. 36, 7. Esr. 8, 6. quo l. ne per se posita esse existimentur verba βασιλεύοντος ἀρταξέρξου neque interpunctione a verbis ἔτους ἑβδόμου seiungantur, explicationis ergo adduntur οὗτος ἐνιαυτὸς ἕβδομος τῷ βασιλεῖ i. e. *erat ille annus septimus imperii Artaxerxis* = *es war diess für den König das siebente Regierungsjahr.* — Hist. Sus. v. 5. Esr. 1, 45. 1 Macc. 4, 28. εἰς ἐνιαυτόν, *in annum, auf ein Jahr* 1 Macc. 3, 28. — κατ' ἐνιαυτόν, vel κατὰ ἐνιαυτόν, *quotannis* Esr. 4, 51. 52. 6, 30. 1 Macc. 7, 49. 8, 4. 16. 10, 40. 42. 11, 34. 13, 52. 2 Macc. 10, 8. 3 Macc. 1, 11. 4 Macc. 4, 17. Xen. Oec. 4, 6. An. 3, 2. 12.) — καϑ' ἕκαστον ἐνιαυτόν Tob. 1, 7. — ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν = *Jahr für Jahr* 1 Macc. 4, 59.

Ἐνίημι, f. ήσω, a. 1. ἐνῆκα, partic. aor. ἐνιῶν [de qua huius participii forma ducta ab ἐνιέω, ῶ cf. *Buttm.* §. 95. a. not. 5. §. 96, 1. 5. gram. max. §. 7, not. 8. §. 108, not. 4. *Matth.* §. 210, not. 1. §. 212. *Rost* p. 436. *Win.* §. 14, 6. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 174 sq. (ἐν, ἵημι mitto) *immitto* [τινά propr. Hom. Iliad. 14, 131. πῦρ τινί vel εἴς τι Diod. Sic. 14, 54 et 73.] a) de malis alicui immissis, ut τὸν ϑυμόν, τὴν ὀργήν μου εἴς τινα Bar. 2, 20. quo l. uti ϑυμός, ὀργή sistuntur ut persona, ita eodem modo ἐξαποστεῖλαι ϑυμὸν καὶ ὀργὴν αὐτοῦ dicitur pro שִׁלַּח חֲרוֹן אַפּוֹ sq. בְּ Ps. 78, 49. — de animi sensis incussis alicui, ut φόβον, τρόμον τινί 4 Macc. 4, 10.

Ἔνιοι, αι, α (ex ἔνι οἵ i. e. ἔστιν οἵ cf. *Matth.* §. 482. *Buttm.* §. 137.) *nonnulli* 3 Macc. 2, 31. 3, 2. (Plut. apophth. Philipp. Mar. 2. p. 15. ed. *Tauchn.* Xen. Mem. 1, 4. 1.)

Ἐνίοτε, adv. (ex ἔνι ὅτε i. e. ἔστιν ὅτε cf. *Matth.* §. 482. *Buttm.* §. 137. coll. *Rost* §. 99, not. 9.) *interdum, nonnunquam* Sir. 37, 14. (Lucian. dial. mort. 9, 5. Xen. Mem. 3, 8. 2.)

Ἐνίστημι, f. στήσω [colloco in, Xen. de magist. equit. 5, 6.] in temporibus intrans., quippe quae sola in his libris habentur, ut aor. 2. ἐνέστην, et perf. ἐνέστηκα, ἐνεστηκώς et contr. ἐνεστώς *in propinquo sum* i. e. a) *proxime insto*, ita absol. Esr. 5, 47. 9, 6. 3 Macc. 1, 16. 4 Macc. 2, 8. (Pol. 1, 75. 2.) — seq. τινί *alicui* 1 Macc. 12, 44. 3 Macc. 3, 24. ἔν τινι per attract. [vid. εἰς no. IV.] pro: εἴς τινα *contra aliquem* 1 Macc. 8, 24. — πρός τινα 2 Macc. 4, 43. 12, 3. — b) *praesens sum, iam adsum.* Addit. ad libr. Esth. 2, 7. 2 Macc. 3, 17. 6, 9. 3 Macc. 1, 16. (Jos. Ant. 16, 6. 2. τὸ ἔϑνος — εὐχάριστον εὑρέϑη οὐ μόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι καιρῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προγεγεννημένῳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ πατρός.)

Ἐνισχύω, f. ύσω (ἐν, ἰσχύω) 1) signif. intransit. vel immediat. *vires sumo, invalesco*, addito dat. rationem indicante [vid. ἀδρανής], ut γενναίᾳ ψυχῇ 3 Macc. 2, 32. — addito dat. loci 1 Macc. 1, 34. absol. 1 Macc. 7, 25. (de more, fama Diod. Sic. 1, 18. 5, 8.) — ἐν ὁδοῖς τινος i. e. ἐνισχύω πορευόμενος ἐν ὁδοῖς τινος i. e. *constanter via alicuius incedo*, metaph. de viro constanter vitae rationem alicuius sequente Sir. 48, 22. — ita ἐνισχύω ἐν σκήπτρῳ firmiter teneo sceptrum pro מָשַׁךְ sq. בְּ Jud. 5, 14. — 2) signif. transit. vel causat. *corroboro, firmum reddo*, πόλιν Sir. 50, 4. de h. l. inf. epexeget. ἐμπολιορκῆσαι i. e. *eo, quod vallo eam circumdedit* vid. sub ἀληϑινός notata.

Ἐνναχισχίλιοι, αι, α, *novem millia* 2 Macc. 8, 24. 10, 18.

Ἐνναχόσιοι, αι, α, *nongenti* Esr. 5, 12.

Ἐννατάς, ᾶ, ὁ [de quo genit. vid. *Win.* §. 8.] *Ennatas*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 8, 44.

Ἔννατος, η, ον nonus Esr. 9, 5. 1 Macc. 4, 52. 6, 16. 2 Macc. 1, 7. 13, 1.

Ἐννέα, *novem* Sir. 25, 7. 2 Macc. 7, 27. 12, 10.

Ἐννέμω, f. μῶ (ἐν, νέμω, distribuo; pasco) *pasco in loco, habito in loco* 3 Macc. 3, 25.

Ἐννενήκοντα, *nonaginta* 2 Macc. 8, 11.

Ἐννενήκονταδύω, *nonaginta duo* Esr. 5, 15.

Ἐννενήκονταέξ, *nonaginta sex* Esr. 8, 65.

Ἐννενηκονταετής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, *nonaginta annos natus, vir nonaginta annorum* 2 Macc. 6, 24.

Ἐννοέω, ῶ f. ήσω (ἐν, νοέω cogito; in animum induco) 1) activ. *animum adverto*, εἴς τινα Bar. 2, 16. — 2) med. ἐννοέομαι, οῦμαι med. = depon. med. c. a. 1. pass. *in animum induco, mecum reputo, cogito.* seq. acc. rei Jud. 9, 5. (Xen. Cyr. 6, 2. 22.) — sq. ὅτι 4 Macc. 1, 24. (Xen. Cyr. 7, 5. 20.) — ante se habens οὕτως praeparans sequentia [vid. οὕτως] 1 Macc. 2, 61.

Ἐννόημα, τος, τό (ἐννοέω quod vid.) = ἐνϑύμημα [vid. ἐνϑυμέομαι no. b.] *id quod in animo habet aliquis*, i. e. *studia, desideria, die Neigungen, Wünsche.* τινός Sir. 21, 11. (Dion. Hal. de compos. verbb. p. 408. ed. *Schäfer.*)

Ἔννοια, ας, ἡ (notio, idea Diog. Laërt. 3, 79.

— ἐν, νοέω) *cogitatio, animi sensa* Sap. 2, 14. Hist. Sus. v. 26. (Pol. 10, 27. 8. Xen. Cyr. 1, 1. 1.)

"Εννομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, νόμος) *legitimus*, *legi consentaneus* Sir. praef. prim. (Diod. Sic. 2, 5. Lucian. deor. concil. §. 14. Xen. Cyr. 8, 7. 10.)

"Εννυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, νύξ) *nocturnus*, neutr. ἔννυχον adverb. *noctu* 3 Macc. 5, 5. (Anth. gr. Vol. 1. p. 22. ed. *Jacobs*. Hom. Iliad. 11, 716. — De neutro adiect. adverbiascente cf. *Matth.* §. 446, 7. *Buttm.* §. 115, not. 4. §. 102, 4. *Rost* §. 86, 3. a. *Win.* §. 58, 1.

'Ενοικέω, ῶ f. ήσω (ἐν, οἰκέω) *inhabito*, i. e. *habito in* [= in, auf] *loco*, ut ἐν ὄρει Jud. 7, 10. (Xen. Oec. 4, 13.) — abs. οἱ ἐνοικοῦντες *incolae* Bar. 2, 23. — μετά τινος *cum aliquo* Sir. 25, 15. quo l. agitur de personis in una eademque domo habitantibus alternatque cum συνοικεῖν.

'Ενοικίζω, f. ίσω (ἐν, οἰκίζω) *in domum recipio* Sir. 11, 32. (Jos. Ant. 12, 3. 1.)

'Ενοπλίζω, f. ίσω (ἐν, ὁπλίζω) *armo*, *armis instruo*, τινά Jud. 15, 13. Usi sunt LXX voc. ἐνωπλισμένος pro חָלוּץ Num. 32, 29. 31.

"Ενοπλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, ὅπλον) *armatus* 2 Macc. 14, 22. 3 Macc. 5, 48. 6, 21. 4 Macc. 5, 1. (Lucian. dial. deor. 8, 2. dial. mort. 10, 4.)

'Ενόρκως, adv. (ἔνορκος) *addito iuramento, eidlich* εἰπεῖν = *eidlich erklären*, sq. acc. c. inf. Tob. 8, 20. de h. l. inf. vid. sub ἐγκαταλείπω observata. (Athen. Deipnos. p. 274. E.) —

'Ενοχλέω, ῶ f. ήσω (ἐν, ὀχλέω) *incommodo, turbas excito, turbo*, τινά Esr. 2, 22. 29. (Isocr. ad Phil. p. 133. τινί ibid. p. 120.) Cf. de huius verbi structura *Matth.* §. 393, not. 2. —

"Ενοχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐνέχω quod vid. = ὁ ἐνεχόμενός τινι qui tenetur aliqua re Anth. gr. I. p. 179. ed. *Jacobs*) *obnoxius* a) propr. i. e. *noxiae* s. *crimini subiectus*, seq. genit. sceleris, ut ἱεροσυλίας i. e. vel ἔνοχος ποίνῃ ἱεροσυλίας [ita L. Bos. p. 235. ed. *Schäfer*. *Passow* sub h. v.] vel = ἐν αἰτίᾳ ὧν ἱεροσυλίας [ita hunc gen. explicant *Fritzsche* Ev. Matth. p. 223. *Win.* §. 28, 2.] 2 Macc. 13, 6. (Lysias p. 320, 10.) cf. *Matth.* §. 370, not. 4. — absol. i. e. abest genit. poenae [ut δεσμοῦ Dem. 1229, 11. cf. *Matth.* l. l.] 1 Macc. 14, 45. — b) metaph. pro: *addictus*, *studiosus* sq. gen. rei Sir. praefat. prim. (ita superstitioni obnoxius Tacit. Hist. 5, 13. delicto — lubidini obnoxius Sallust. Catil. 52, 21.) — Cf. de hoc genit. *Rost* §. 108, not. 2. *Matth.* §. 345. II. 1. §. 348, not. 1. *Win.* §. 30, 4 fin.

'Ενσείω, f. είσω (ἐν, σείω, quatio, concutio) 1) transit. *incutio*, τί τινι 2 Macc. 3, 25. 14, 46. de quo dat. direct. = in vel contra aliquem vid. sub εἶπον notata. (βέλος κεραυνοῦ Soph. Trach. v. 1087.) — 2) intrans. *irruo*, τινί *in aliquem*, *in aliquid* 2 Macc. 12, 15. 37. (Plut. Alex. M. c. 9. Arrian. exp. Alex. M. 2, 19. 6. Diod. Sic. 13, 40.)

'Ενταῦθα, adv. a) loci aa) *hic*, *ibi* 2 Macc. 13, 6. 14, 33. 15, 39. 4 Macc. 17, 9. (Lucian. dial. deor. 9, 2. Xen. Cyr. 4, 1. 9.) — bb) *huc*, *eo* Esr. 5, 69. (Xen. Cyr. 1, 4. 16. 7, 1. 34.) — b) de tempore aa) *nunc, jetzt, nun* 2 Macc. 9, 11. — bb) *tunc* 3 Macc. 2, 21. (Ael. V. H. 12, 21. Xen. Cyr. 1, 3. 7.)

'Εντέλλομαι, f. τελοῦμαι, perf. pass. ἐντέταλμαι signif. tum activa [Tob. 5, 1. 2 Macc. 11, 20.] tum pass. [Sir. 7, 31.] Cf. *Matth.* §. 493. §. 495. §. 496. *Buttm.* §. 123, 4. §. 100, 3. not. 7. gram. max. §. 1134. *Rost.* §. 113, not. 5. *Herm.* ad Vig. p. 216. 748. *Win.* §. 39, 7. — dep. med. (ἐν, τέλλω ad finem perduco, facio ut oriatur) *praecipio, faciendum iniungo aliquid.* a) τινί τι *alicui aliquid* Sir. 7, 31. Bar. 2, 9. Tob. 5, 1. 6, 15. quo l. ὧν per attr. pro οὕς. Vide ὅς, ἥ, ὅ. — 1 Macc. 4, 27. (Xen. Cyr. 3, 3. 40.) — b) seq. τινί et infinit. obiecti [vid. ἀναδέχομαι] eoque nunc praesentis Sir. 15, 20. Bar. 2, 28. Esr. 8, 46. 1 Macc. 1, 51. (Xen. An. 5, 1. 13. Cyr. 4, 2. 12.) — nunc aor. 1 Macc. 7, 9. 26. 12, 17. 15, 39 bis. 2 Macc. 11, 20. De discrimine inf. aoristi et praes. pariter atque imperat. et particip. vid. sub ἀγαπάω observata. — c) seq. τινί et orat. directa, ut ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων 1 Macc. 5, 19. 42. vel ἐνετείλατο ἐμοὶ καὶ εἶπεν Sir. 24, 8. — d) seq. τινί c. duplici accus. rei, altero obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] Sir. 24, 22. de h. l. attract. in vv. νόμον, ὃν pro: νόμος, ὃν vid. ὅς, ἥ, ὅ. — e) seq. τινὶ πρός τινα *alicui ratione habita alicuius* Sir. 45, 3. — f) τινὶ περί τινος Sir. 17, 12. 1 Macc. 3, 34. — g) τινὶ καθὼς vel ὡς Orat. Azar. v. 6. Tob. 1, 8. 2 Macc. 2, 2. — h) seq. accus. rei Sir. 48, 22. addito infinit. epexegetico [de quo vid. ἀληθινός] 1 Macc. 3, 42. — i) seq. acc. c. inf. 1 Macc. 3, 28. de h. l. lect. vid. *Augusti*, *Apel*. — k) seq. ὅπως c. coni. 1 Macc. 12, 23. — l) seq. περί τινος 1 Macc. 9, 55. —

"Εντερον, ου, τό (ἐντός) *intestinum*, ἐ. μέτριον *intestinum mediocre* ex metonym. totius pro parte: *ventriculus temperans* Sir. 34, 20. — (Ael. V. H. 4, 14. τὰ χρήματα εἰς πύρνης γυναικὸς ἔντερον καταίρειν. Ad quam metaph. confer nostratium: sein Hab und Gut liederlichen Weibspersonen in den Hals stecken. — Aristoph. Nubb. v. 160. ἔφασκεν εἶναι τοὔντερον τῆς ἐμπίδος στενόν. — Hom. Odyss. 21, 408.) τὰ ἔντερα *intestina* 2 Macc. 14, 46. (Xen. An. 2, 5. 33.) —

'Εντεῦθεν, adv. *hinc*, *inde* [propr. i. e. de loco Lucian. dial. mort. 17, 3. Xen. Cyr. 1, 2. 3.] metaph. a) de causa vel fonte, unde proficiscitur aliquid Esr. 4, 22. — b) iunct. c. οὖν transitum facit ad rem aliam eamque primariam, sic ut ἐντεῦθεν οὖν ἀρξώμεθα τῆς διηγήσεως *ab his igitur incipiamus enarrationem* respondeat Latinorum: *his igitur monitis ad enarrationem ipsam transeamus eamque ordiamur.*

"Εντευξις, εως, ἡ (ἐντυγχάνω) *congressus*, δι' ἐντεύξεως i. e. *occasione per congressum data* [vid. διά no. I. 3. a. bb.] 2 Macc. 4, 8. (Ael. V. H. 4, 20. Theophr. Char. c. 5.)

'Εντήκω, f. ήξω perf. ἐντέτηκα signif. intrans. [cf. *Matth.* §. 251. *Buttm.* §. 114. sub τήκω coll. §. 103, not. 5. — ἐν, τήκω liquefacio; liquefactum infundo Diod. Sic. Vol. 10. p. 131. ed. Bip.] *infundo*, metaph. pro: *immitto*, *indo* τινί τι ut φιλονεικίαν 4 Macc. 8, 25. (Diod. Sic. 1, 83. aor. 2. p. Ael. V. H. 12, 1 fin.)

'Εντίθημι, f. θήσω (ἐν, τίθημι) *impono*, a) τινὰ εἴς τι *Jem. auf etwas legen* 2 Macc. 3, 27. (ita med. Xen. Cyr. 7, 3. 4.) — b) τὶ κατά τι *etwas in etwas*, ita metaph., ut λήθην τινὸς κατὰ διάνοιαν = *immitto oblivionem alicuius rei animo alicuius* 3 Macc. 5, 28. (φόβον τινί Xen. An. 7, 4. 13.)

"Εντιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, τιμή) 1) *pretiosus, kostbar*, ut λίθος Tob. 13, 16. — pro יָקָר Job. 28, 10. Jes. 28, 16. — 2) *honoratus*, comp. ἐντιμότερος, α, ον *honoratior, us* Sap. 18, 12. ἡ ἐντιμοτέρα γένεσις, quo l. ita appellantur filii primogeniti ceteris filiis honore, auctoritate, dignitate apud Aegyptios, Hebraeos aliosque antiquitatis populos [vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Erstgeburt*] superiores. De comparativo sine comparatione vid. sub ἐκτρέφω notata. — Sir. 10, 19 bis. v. 20. 3 Macc. 6, 13. — ἔντιμος καθέστηκα θεῷ 4 Macc. 17, 5. de huius l. duplici nominat. uno

subiecti, latentis in verbo, altero praedicati vid. sub ἁγιάζω monita. (Xen. Mem. 2, 1. 27. Cyr. 8, 2. 4.) — in nominis Dei vel Iehovae maiestate enuntianda iungitur c. ἅγιος, μέγας Tob. 3, 11. 3 Macc. 2, 9.

'Εντιμότερος, α, ον vid. ἔντιμος.

'Εντίμως, adv. (ἔντιμος) 1) *pretiose* i. e. *sumtuose et eleganter*, *magnifice*, οἰκοδομεῖν τι Tob. 14, 5. — 2) *honorifice* Tob. 12, 6. (Diod. Sic. V. 8. p. 393 ed. Bip. Plut. vit. Ages. c. 40.)

'Εντιναγμός, οῦ, ὁ (ἐντινάσσω quod vid.) *incursio*, *offensio*, τὸ *incidere* τινός *in aliquem* [vid. ἐντινάσσω no. 2.] Sir. 22, 11. quo l. post οὐ μὴ μολυνϑῇς plane interpungendum et quae sequuntur: ἐν τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ iungenda esse videntur c. verbis ἔκκλινον·ἀπ' αὐτοῦ *si forte incideris in illum* vel *si offenderis eum*, *ab eo declina*, *stössest du unvermuthet auf ihn*, *so weiche ihm aus*. De genit. αὐτοῦ obiective posito vid. sub ἀγαλλίαμα notata.

'Εντινάσσω, f. ξω (ἐν, τινάσσω quatio) 1) transit. *incutio*, *iniicio*, de personis cum vi iacientibus aliquid, ut λίϑους τινὶ *lapides*, *saxa in aliquem* 1 Macc. 2, 36. — πέτρους aliaque εἴς τινα 2 Macc. 4, 41. (ita Tacit. Hist. 3, 31. tela saxaque incutere.) — 2) intrans. *irruo*, sq. εἴς τινα *in aliquem* 2 Macc. 11, 11.

'Εντολή, ῆς, ἡ (ἐντέλλομαι) 1) *praeceptum*, ita a) de legibus divinis, aa) quas mentibus indidit humanis Deus 1 Macc. 2, 53. quo l. si abest tum articulus, tum genit. ϑεοῦ nemo lector Judaeus, tum quamnam tum cuiusnam legem observaverit Josephus, dubitabat. — bb) de legibus, quas Mose interveniente dedit Deus populo israelitico. Ita *singul.* c. artic. ἡ ἐντολὴ τοῦ ϑεοῦ collective positus [vid. ἐκλείπω] 4 Macc. 13, 14. 16, 24. — plur. αἱ ἐντολαὶ addito genit. σοῦ, αὐτοῦ i. e. ϑεοῦ vel κυρίου Tob. 3, 4. 5. 4, 5. Orat. Azar. v. 6. Esr. 8, 7. αἱ πάτριαι ἐ. 4 Macc. 9, 1. — sine artic. ἐντολὴ νόμου σοῦ *praeceptum comprehensum in libro legis tuae* Sap. 16, 6. — Sir. 29, 9. 32, 5. *plural.* ἐντολαί, sine artic., ita in universa legum mosaicarum mentione, addito genit. nunc ϑεοῦ Bar. 4, 13. quo l. ὁδοὶ ἐντολῶν ϑ. sunt: *vitae ratio*, *quam praescribunt leges divinae*. — vel κυρίου Sir. 23, 27. vel ὑψίστου 29, 11. vel σοῦ Sap. 9, 9. vel αὐτοῦ Sir. 45, 17. — ἐντολαὶ ζωῆς leges *vitam longam promittentes* Bar. 3, 9. — absol. ἐντολαί Sir. 1, 23. 10, 19. 15, 15. 28, 6. 7. 29, 1. 32, 1. 35, 22. 23. 37, 12. 45, 5. — pro בְּרִית 1 Regg. 11, 11. חֹק Deut. 16, 12. חֻקָּה 1 Regg. 2, 3. מִצְוָה Levit. 22, 31. — — b) de hominum praeceptis, ut de iussis regis = *Befehl*, *Gebot*, ita ἡ ἐντολή c. artic. 1 Macc. 2, 31. αἱ ἐντολαί 1 Macc. 2, 19. 2 Macc. 3, 13. δι' ἃς [i. e. διὰ τὰς, ἃς] — ἐντολάς. 4, 25. 4 Macc. 4, 6. 6, 4. — ἐντολή sine artic. *ein Befehl* Esr. 4, 52. seq. infinit., ut συναντᾶν 1 Macc. 11, 2. ἐντολαί *Befehle* 2 Macc. 3, 7. 14, 13. — de praeceptis paternis, αἱ ἐ. Tob. 4, 19. — — 2) *mandatum* Sir. 39, 31. quo l. elementa, vires et phaenomena naturae uti inducuntur personae, ita pendere dicuntur a mandatis Dei iisque obtemperare. (Xen. Cyr. 2, 4. 30.)

'Εντός, adv. loci, *intus*, *intra*, praepos. vim induens secum habet genit. [vid. ἄχρι] et praeced. artic. τὰ ἐντός, *interna*, ut τοῦ οἴκου 1 Macc. 4, 48. (Lucian. dial. mort. 14, 6. Xen. Vect. 2, 6.) seq. genit. pers., *das Innere Jem.*, i. e. *animus alicuius* Sir. 19, 23.

'Εντρέπω, f. ψω (ἐν, τρέπω verto; converto τινά aliquem in semetipsum i. e. facio, ut ad se redeat) med. ἐντρέπομαι, c. perf. pass. ἐντέτραμμαι, a. 2. p. ἐνετράπην f. 2. p. ἐντραπήσομαι [apud Graecos melioris aevi: curam gero seq. genit. alicuius Xen. h. gr. 2, 3. 21. sed a Plutarchi inde aetate cf. *Passow* sub ἐντρέπω *Wtn.* §. 32, 1 fin.] seq. *accus.* rei vel pers. *revereor aliquem* vel *aliquid*, *sich wovor scheuen* [cf. *Matth.* §. 348, not. 2. *Rost* §. 109, not. 2.] Sap. 2, 10. 6, 7. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι monita. (Diod. Sic. 19, 7. et Vol. 8. p. 23. ed. *Bip.* Pol. 30, 9. 2.) — seq. ἀπό τινος *propter aliquid* [vid. ἀπό II. 2. d.] Esr. 1, 47. 1 Macc. 1, 18. quo l. ex verbositate sub ἄγγελος notata refertur ad faciem alicuius, quod pertinet ad personam ipsam. — seq. ἐπί τινι, *propter aliquid* [vid. ἐπί] Sir. 41, 16. — seq. περί τινος Sir. 4, 25. — sq. inf. aor. Esr. 8, 51. — sq. κατὰ πρόςωπόν τινος i. e. *coram aliquo* Esr. 8, 74. — ita sq. ἐνώπιόν τινος pro נִכְנַע sq. לִפְנֵי Jud. 8, 28. — absol. Orat. Azar. v. 19. de h. l. optat. vid. sub ἀγαϑοποιέω observata. — Sir. 4, 22. μὴ ἐντράπῃς εἰς πτῶμά σου i. e. *ita ut in perniciem ruas*. Vide εἰς no. III. 3. e. —

'Εντρεχής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐν, τρέχω curro; versatus, sollers, ut ἐν πόνοις καὶ μαϑήμασι καὶ φόβοις Plat.) *alacris*, *diligens*, ἐν τοῖς ἔργοις Sir. 34, 22.

'Εντρομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐν, τρόμος terror) *tremens*, *terrefactus* Sir. 17, 10. de h. l. nominat. praedicati vid. sub ἁγιάζω monita. — iungitur c. vocab. eiusd. signif. [vid. ἀγαλλιάομαι], ἔμφοβος 1 Macc. 13, 2. (Anth. gr. I. p. 21. ed. *Jacobs*.)

'Εντρυφάω, ῶ f. ήσω (ἐν, τρυφάω in deliciis vivo) *luxurior*, τινί *aliqua re* i. e. *deliciis alicuius rei fruor*, ut τῇ νεότητι 4 Macc. 8, 7. (Hdian. 2, 3. 22. Diod. Sic. 19, 71.)

'Εντυγχάνω, f. τεύξομαι, a. 2. ἐνέτυχον (ἐν, τυγχάνω quod vid.; incido in aliquem vel in aliquid Xen. Mem. 3, 2. 1. An. 1, 8. 10.) 1) *convenio aliquem*, *adeo aliquem*, seq. dat. *person.*, *Jemanden angehen* [Ael. V. H. 1, 21. Diod. Sic. 19, 60.], addito αἰτούμενός τι 3 Macc. 6, 37. (Plut. Ages. c. 7 et 25.) — τῷ κυρίῳ, addito καὶ δέομαι αὐτοῦ = *precibus adeo Dominum* vel *Deum* Sap. 8, 21. — Sap. 16, 28. quo l. ex antecedd. ἐπ' εὐχαριστίαν precandi verbum repetendum et cogitando addendum est. — minus plene i. e. abest dat. person. ex contextu facile cognoscendus seq. κατά τινος adeo aliquem *contra aliquem* i. e. *ut accusem aliquem* 1 Macc. 8, 32. coll. v. 29. 31. — 1 Macc. 10, 61. 63. 64. 11, 25. — 2 Macc. 4, 36. ἐνετύγχανον sc. τῷ βασιλεῖ κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου. — 2) τῇ βίβλῳ *in librum incido* [Plut. Lycurg. v. 4. Hdian. 4, 10 fin.] *librum lego*, 2 Macc. 6, 12. [Hdian. 4, 12 fin. ἐντ. τοῖς γράμμασι], hinc: οἱ ἐντυγχάνοντες absol. i. e. *sine diserta* libri mentione *lectores* 2 Macc. 2, 25. 15, 39. —

'Εντυχία, ας, ἡ (ἐντυγχάνω) *congressus* = ἔντευξις 3 Macc. 6, 40. (Plut. de gen. Socr. c. 13.) —

"Ενυδρος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (ἐν, ὕδωρ) *in aqua degens*, neutr. plur. τὰ ἔνυδρα *aquatilia*, *Wasserthiere*, sine artic. Sap. 19, 10. 19. 4 Macc. 1, 34. (Ael. de nat. anim. 11, 37.)

'Ενύπνιον, ου, τό (neutr. adiect. ἐνύπνιος per somnum oblatus Anth. gr. II. p. 35. ed. *Jacobs*), *somnium*, *visum dormienti obversans* = τὸ ἐνύπνιον εἶδος Sir. 31, 1. 2. 3. 5. 7. Addit. ad libr. Esth. 1, 2. 5. 12. 7, 12. (Ael. V. H. 3, 11. Lucian. dial. mort. 12, 3.)

'Ενώπιον [propr. adverbium], praepos. serioris Graecitatis [orta ab adiect. ἐνώπιος — ἐν ὠπὶ ὤν, qui in conspectu est cf. *Buttm.* §. 133. not.

2. p. 419. 433. ed. X mac. coll. *Win.* §. 31, 1. not.] regens *genit.* [vid. sub ἄχρι monita] et significans: *coram, in conspectu, ante oculos* — nostratium: *vor, Angesichts.* Legitur A) proprie i. e. de loco a) univ., ita post vv. quibus *esse, stare, sedere, iacere* aliquis dicitur coram aliquo, seq. gen. person., ut κατέστην Addit. ad libr. Esth. 5, 6. παράκειμαι [= πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τινὸς κεῖμαι ἐ. αὐτοῦ] Jud. 3, 3. πίπτω Jud. 8, 19. προκάθημαι Esr. 9, 45. — ita pro לִפְנֵי 1 Sam. 29, 8. 2 Sam. 7, 18. — abest particip. ἑστώς cogitatione addendum, ita in formulis: εὑρίσκω χάριν ἐνώπιον [i. e. ἑστὼς] ἐ. τινος Esr. 8, 4. 1 Macc. 11, 24. — ita pro מָצָא חֵן sq. לִפְנֵי Esth. 5, 8. — δίδωμι χάριν καὶ [i. e. nempe] μορφήν τινι [scil. ἑστῶτι vel comparenti] ἐ. τινος Tob. 1, 13. — ita pro נָתַן חֵן sq. בְּעֵינֵי Exod. 3, 21. — δίδωμί τινι λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐ. [i. e. ἑστῶτος ἐ.] τινος Addit. ad libr. Esth. 4, 10. ποιέω τινὰ ἐν χάριτι i. e. *benigne tracto aliquem* ἐ. τινος *stantem coram aliquo = praesente aliquo* i. e. *concilio alicui benevolentiam alicuius* Esr. 8, 80. — παρεμβολή [scil. ἑστῶσα] ἐ. τ. 1 Macc. 3, 23. 7, 42. — post vv., quibus *facere* aliquis aliquid, vel *fieri* aliquid dicitur *coram aliquo = praesente aliquo* vel *quum in conspectu habetur aliquis*, ubi nos: *vor Jemandem, Angesichts Jemandes*, ita post ἁγιάζω Sir. 33, 4. ἀναγινώσκω Esr. 3, 15. 9, 41. 1 Macc. 14, 19. ἀναλαμβάνω Esr. 9, 45. δοξάζω 1 Macc. 11, 51. ἐξομολογοῦμαι Tob. 11, 17. 12, 6. 13, 3. ἐπιλανθάνομαι Sir. 23, 14. καπνίζω Tob. 6, 7. καταβιβρώσκω Hist. bel. et drac. v. 42. κατασείω v. 14. μεγαλύνω Sir. 33, 4. ποιέω Sir. 8, 18. ὑψόω Tob. 13, 4. — de loco Tob. 5, 17. vid. εἰςπορεύομαι, ἐκπορεύομαι. — ita pro לִפְנֵי Neh. 1, 4. Ps. 68, 5. — in construct. praegnante [de qua vid. ἁμαρτάνω] ἡσυχάζω ἐνώπιόν τινος pro: ἡσυχάζω καὶ ταπεινοῦμαι ἐ. τ. *quiesco et submissus taceo coram aliquo*, i. e. *subiicio me alicui eique pareo* 1 Macc. 1, 3. 11, 52. — ita ταπεινοῦμαι ἐ. τ. pro הִתְעַנָּה seq. לִפְנֵי Esr. 8, 21. —

b) seq. genit. θεοῦ, κυρίου *coram Deo, coram Domino, in conspectu Dei* vel Domini aa) univ. Sir. 39, 19. ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ scil. ἐστι trop. pro: *facta cuiuscunque* σαρκὸς [vid. σάρξ] *nota ei sunt.* — bb) ubi facere aliquis vel fieri dicitur aliquid *ante templum* vel *ante sanctum sanctorum*, in quo quippe praesens esse putabatur vel cogitabatur Jehova; ita de precantibus, sacra administrantibus, sacrificia offerentibus Jud. 4, 14. Esr. 8, 98. νῦν ἐσμὲν ἐνώπιόν σου *comparemus coram te* coll. v. 91. Sir. 24, 10. Orat. Azar. v. 16. — ita pro לִפְנֵי יְהוָה Levit. 4, 1. 1 Sam. 11, 15. 1 Regg. 9, 3. 8, 26. — cc) ubi, qui laetitia exsultant, laetari dicuntur ἐν κυρίῳ i. e. uti fieri solet in epulis sacris institui solitis in atrio tabernaculi sacri vel templi Tob. 10, 13. Addit. ad libr. Esth. 7, 10. — ita εὐφραίνεσθαι ἐ. κυρίου pro שָׂמַח seq. לִפְנֵי יְהוָה Deut. 12, 7. 12. 18. Jes. 9, 2. ad quem l. cf. *Gesen.* — dd) in formula πορεύομαι ἐνώπιον κυρίου i. e. *vitam instituo in conspectu habens* vel *intuens Deum = vitam ago Deo probatam* Jud. 13, 20. — Tob. 3, 5. quo l. verbis: οὐ γὰρ ἐπορεύθησαν ἐν ἀληθείᾳ explicationis causa additur: ἐνώπιόν σου i. e. *ita ut Te intuerentur* vel *voluntatis Tuae memores essent.* Sir. 2, 17. ἐ. αὐτοῦ — αὐτῶν *intuentes eum animos suos subiicient ei.* ποιέω ἀλήθειαν, δικαιοσύνην ἐ. αὐτοῦ *intuens in eum, memor* eius Tob. 13, 6. Ita pro הָלַךְ seq. לִפְנֵי יְהוָה 1 Regg. 2, 4. — ee) ubi, imagine a regibus humanis, Persarum maxime, ad Deum translata, angeli, ministrorum regiorum instar, hominum causas coram Deo vel maiestate eius agere eoque perferre dicuntur Tob. 3, 16. 12, 12. 15. Cf. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 48. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Engel.*

B) metaphor. et ad normam hebraici "בְּעֵינֵי פ׳, "לִפְנֵי פ׳ pro: *iudice aliquo, nach der Ansicht, nach dem Urtheile Jemandes* [= ἐνώπιόν τινος κριτοῦ — ponitur in talibus apud Graecos vel dativus simplex cf. *Matth.* §. 388, a. *Rost* §. 105, 2. ante not. 1., *Win.* §. 31, 1 et 3 b. vel ἔν τινι cf. *Valken.* ad Eur. Hippol. v. 324. *Matth.* §. 377. vel παρά τινι κριτῇ cf. *Valken.* l. l. *Matth.* §. 388, a. §. 588, b.] seq. gen. person. a) univ., ita post ἀρέσκω Jud. 7, 16 bis. 1 Macc. 8, 21. ἔνδοξος Addit. ad libr. Esth. 1, 18. μέγας Hist. Sus. v. 64. — ita pro הֵיטִיב seq. בְּעֵינֵי 2 Sam. 3, 36. — ἔρχομαι Addit. ad. libr. Esth. 7, 8. quo l., postquam [alludens ad illas, quas Esth. 3, 7. 9, 24. Hamanes diem et mensem Judaeis trucidandis opportunum exploraturus iecisse dicitur sortes] Deum duas [Addit. ad l. Esth. 7, 7.] fecisse sortes dixerat auctor, unam ad Judaeorum, alteram ad omnium, qui infestarent eos, gentilium fortunam pertinentes, ita v. 8. pergit oratio: καὶ ἦλθον — τοῖς ἔθνεσι i. e. *et exierunt duae sortes* [scil. v. 7. memoratae], *pertinentes* vel *destinatae illae* [οὗτοι vid. de οὗτος δεικτικῶς posito sub οὗτος notata] *ad horam et opportunitatem atque ad diem iudicii definiendam Deo iudice* [non ex sententia Hamanis] *nempe in exilium vel perniciem omnium gentilium*, Judaeis scilicet infensorum. Cf. de dat. incommodi sub ἄγω et de partic. καί explicandi vi sub καί observata. — ita יָשָׁר sq. לִפְנֵי Prov. 14, 12. — — b) seq. genit. θεοῦ vel κυρίου, ita post ἀγαθόν Tob. 4, 11. ἀρεστὸν 3, 6. 4, 21. τὸ πονηρὸν *id quod pravum est iudice Deo* Orat. Manass. v. 10. Esr. 1, 39. 47.

C) ad exemplum interpretum alexandrinorum, pro hebr. לִפְנֵי habentium nunc ἐνώπιον, nunc ἔναντι vel ἐναντίον, post v. ἁμαρτάνειν ponitur ἐνώπιον, ubi ponendum erat ἐναντίον *adversus* [vid. ἐναντίον et ἔναντι] Tob. 3, 3. Jud. 5, 17. Addit. ad libr. Esth. 4, 7. Hist. Sus. v. 23. — ita pro הָטָא sq. לִפְנֵי 1 Sam. 10, 1.

'Ενωτίζομαι, f. ίσομαι (vox serioris aevi cf. *Sturz* de dial. alex. p. 166. *Win.* §. 1. p. 23. — ἐν, οὖς) verb. dep. med. *auribus percipio* Sap. 6, 2. Sir. 30, 27. seq. infin. finali [de quo vid. ἀγαπητῶς] Bar. 3, 1. — pro הֶאֱזִין Gen. 4, 23. Jes. 1, 2. —

'Ενώτιον, ου, τό (ἐν, οὖς) *inauris, Ohrring, Ohrgehänge* Jud. 10, 9. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ohrring.* (Diod. Sic. 5, 46.)

'Ενώχ, ὁ [termin. graec. "Ανωχος, ὁ Jos. Ant. 1, 3. 4.] *Enochus*, hebr. חֲנוֹךְ, nom. propr. viri, quem, patrem Methusalah, ob pietatem in coelum a Deo receptum esse Gen. 5, 18—24. tradit. Sir. 44, 16. 49, 14.

"Εξ, οἱ, αἱ, τά, *sex*, numer. indecl. Jud. 1, 2. Hist. bel. et dr. v. 3. 31. Esr. 5, 11. 1 Macc. 11, 23.

'Εξαγγέλλω, f. γελῶ (ἐκ, ἀγγέλλω nuncio; iis nuncio, qui foris sunt ea, quae intus fiunt Xen. An. 2, 4. 21.) *enuncio, palam effero, hinaus zur allgem. Kenntniss bringen*, seq. acc. rei Sir. 18, 3. 39, 10. 44, 15. — pro סִפֵּר Ps. 9, 15. 71, 15.

'Εξαγορεύω, f. εύσω (ἐκ, ἀγορεύω verba facio in concione) *palam effero, divulgo*, sq. ἐν c. dat. loci Bar. 1, 14. quo l. si in re saepius repetenda

legitur infin. aor., non qui est durationis et repetitionis index, infinit. praesentis, auctor non nisi factum ipsum, quam eius durationem vel repetitionem tenuisse putandus est. Cf. *Win.* §. 45, 8. *Matth.* §. 497, not. *Rost* §. 117, 2. *Böhme* ep. ad Hebr. p. 584 sq.

'Εξάγω, f. ξω (ἐκ, ἄγω) *educo, herausführen,* a) propr., τινά, ita de duce exercitum exire iubente = *ausrücken lassen*, ut τὴν δύναμιν 1 Macc. 11, 15. τὴν ἵππον Jud. 7, 6. (Ael. V. H. 2, 28. Xen. An. 7, 8. 20.) — additur ἐκ c. genit. loci vel ἐκεῖθεν [Dem. 389, 23. 845, 11. Xen. h. gr. 6, 5. 18.], ita de Deo Israelitas ex Aegypto, e Babylonia exire iubente Bar. 1, 19. 20. 2, 11. 6, 3. — ita pro הוֹצִיא Exod. 20, 2. — addito εἰς c. acc. loci, ita de muliere in concionem publicam educta Sir. 23, 24. — ita pro הוֹצִיא Deut. 21, 19. — formula notanda: ἐξάγω τινὰ τοῦ βίου [i. e. ἐκ τοῦ βίου] *Jem. aus dem Leben abführen* i. e. *vita aliquem privo*, ita legitur de personis, quae vitam deponere, quam legem patriam deserere malunt 4 Macc. 8, 22. (Diog. Laërt. VII. 120. τοῦ ζῆν Jos. Ant. 14, 13. 10. ἐκ τοῦ ζῆν Diod. Sic. 3, 32. — abest τοῦ ζῆν cogitatione e contextu adolendum Plut. adv. Stoic. c. 11 init. Appian. bell. civ. IV. 1068.) — b) *exire facio*, metaph. pro: *produco*, aa) de terra = *gigno, erzeugen*, ut σκνῖπα Sap. 19, 10. — ita pro הוֹצִיא Gen. 1, 24. — bb) τινὰ ἔκ τινος *existere iubeo e familia vel gente alicuius aliquem* Sir. 45, 1.

'Εξάδελφος, ου, ὁ (ἐκ, ἀδελφός) *fratris filius, patruelis* [ubi Graeci melioris aevi ἀνεψιός vid. *Lobeck* ad Phryn. p. 306.] Tob. 1, 22. 11, 18. —

"Εξαιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, αἷμα) *exsanguis* 2 Macc. 14, 46.

'Εξαιρέω, ῶ f. ήσω, a. 2. ἐξεῖλον, a. 2. med. ἐξειλόμην et ἐξειλάμην [Sap. 10, 1. Jud. 16, 3. de qua forma cf. *Lob.* ad Phryn. p. 183. *Sturz* de dial. alex. p. 62. *Matth.* §. 193, not. 6. f. *Buttm.* §. 101. sub αἱρέω. gr. max. §. 96, not. 9. *Win.* §. 13, 1. a. — ἐκ, αἱρέω] *eximo, ich nehme heraus* [propr. ut ἀκόντια Plut. apophth. Mor. 2. p. 8. ed. *Tauchn.*] i. e. *eripio = libero, herausreissen, befreien* [activ. Ceb. tab. c. 11.] ita med. ἐξαιροῦμαι, f. ἐξελοῦμαι, a. 2. ἐξειλόμην, *eripio*, i. e. a) *curo, permitto, iubeo ut eripiatur aliquis* vel *liberetur* [cf. de hoc medii usu *Matth.* §. 492, c. *Buttm.* §. 122, 8. *Rost* §. 115, 4 et not. 4. *Win.* §. 39, 4.] seq. acc. person. Sir. 51, 8. Bar. 2, 14. 6, 37. Orat. Azar. v. 19. — τινὰ ἀπό τινος Bar. 6, 36. — τινὰ ἔκ τινος Sap. 10, 1. Sir. 29, 12. 51, 12. Bar. 4, 18. 21. 6, 15. Jud. 16, 3. Cant. tr. puer. v. 65. 1 Macc. 5, 12. 2 Macc. 2, 18. — Sir. 4, 9. quo l. c. imperat. alternat imperat. prohibitivus enuntiatus per οὐ μή c. coni. aor. Cf. de orat. variata *Matth.* §. 632. *Jacob* ad Lucian. Alex. p. 22. *Win.* §. 64. III. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 255. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 227. — absol. Sir. 36, 1. πάλιν ἐξελεῖται scil. αὐτὸν ὁ κύριος. Vid. tamen paulo post observata. — b) *eripior* i. e. *me eripio, me libero, ich mache mich frei,* ἀπό τινος Sir. 26, 20. — addito accus. ad accuratiorem rei definitionem pertinente [vid. ἐκλείπω], ut τὴν ἐξ ἀνθρώπων τιμωρίαν i. e. *in Bezug auf die von Menschen zu erwartende Bestrafung* 2 Macc. 6, 16. — Sunt tamen, qui Sir. 4, 9. et 26, 20. futurum ἐξελοῦμαι significatione passiva positum esse existiment, de quo medii usu vid. *Rost* §. 114, 1. not. 1. D'Orvill. ad Charit. p. 624. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 63. *Bornem.* ad Xen. apol. Socr. p. 67. et ad Xen. Cyr. 5, 4. 17. *Win.* §. 39, 5. — pro הִצִּיל sq. מִן Exod. 3, 8. (Pol. 1, 11. 11. Dem. 256, 2.) —

'Εξαίρω, f. αρῶ, a. 1. ἦρα, perf. ἦρκα, p. p. ἦρμαι, a. 1. p. ἤρθην, f. 1. p. ἀρθήσομαι (ἐκ, αἴρω tollo; in altum tollo Xen. Cyr. 2, 4. 4.) *tollo* i. e. a) *verbis extollo, laudo, celebro* = αἴρω [Soph. Ant. v. 365.] sed fortius Sir. 37, 7. — b) *e medio tollo, removeo, deleo, aboleo, perdo*, seq. nunc accus. *rei*, ut ἀδικίας Sir. 7, 6. ψυχὴν τολμηράν 19, 3. quo l. *Bretschn.* pro: ἡ. ψ. τ. ἐξαρθήσεται legendum esse censet τῇ ψυχῇ ἐξαρθήσεται scil. ἐργάτης μέθυσος. Sir. 47, 4. 22. quo l. verba: ὁ δὲ κύριος — τὸ σπέρμα αὐτοῦ — οὐ μὴ ἐξάρῃ explicanda sunt: ὁ δὲ κύριος εἶπεν [1 Regg. 11, 32. 35. 36.], ὅτι — οὐ μὴ — ἐξάρῃ *er werde auf keinen Fall sein Geschlecht austilgen.* — Sir. 49, 2. Addit. ad. libr. Esth. 4, 7. 1 Macc. 3, 35. 45. (Eurip. Phoen. v. 519 vel 526. cf. ad h. l. *Valken.* Plut. reip. gerendae praecept. c. 32. ἔριδας δὲ καὶ δυςφροσύνας καὶ δυςμένειαν ἐξαίρειν ἅπασαν.) — τὶ ἔκ τινος 1 Macc. 12, 53. 14, 7. — nunc acc. *person.* Sir. 32, 18. 33, 7. 1 Macc. 3, 20. 52. 58. 5, 9. 16. 27. 6, 12. 19. 8, 9. 14, 14. — τὸν λαόν, τὸ γένος 1 Macc. 7, 26. 2 Macc. 8, 9. — τινά addito ἐκ c. genit. loci 1 Macc. 14, 36. — ita pro הִכְרִית seq. מִן Ezech. 14, 8. Obad. v. 9. vel pro הוֹרִישׁ Judic. 1, 32. — addito ἐν πολέμῳ Sir. 47, 5. ἐν τῷ λαῷ = *in medio populo, vernichtend auftreten im Volke* 1 Macc. 5, 2. — ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν *in peccatis suis patrandis* Sir. 16, 9. quo l. si post nomen singularis numeri collectivum sequitur per apposit. pluralis cf. *Win.* §. 48, 4. *Matth.* §. 293. §. 431. *Porson.* ad Eur. Or. v. 1051.

'Εξαίφνης, adv. (ἐκ, αἴφνης subito) *repente, ex improviso* 3 Macc. 4, 2. — pro פִּתְאֹם, פֶּתַע Prov. 6, 15. 29, 1. (Pausan. 3, 5. 9. Xen. Mem. 4, 2. 6.) Cf. de ἄφνω, ἐξαίφνης, ἐξαπίνης, ἐξαπιναίως, ἐξάπινον, a prisco ἄπινος ortis et promiscue apud Atticos usurpatis *Lob.* ad Phryn. p. 18. 19.

'Εξακισχίλιοι, αι, α (ἑξάκις, χίλιοι) *sexies mille, sex millia* 2 Macc. 8, 1. 16.

'Εξακολουθέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἀκολουθέω sequor) *sequor* i. q. ἀκολουθέω sed fortius, metaph., a) sq. dat. person. pro: *obsequor, obtempero alicui* Orat. Azar. v. 17. quo l. ex anteced. repetendum est σοί. — seq. dat. rei, quae quasi persona, magistra, imperatrix mores alicuius definiens inducitur vel cogitatur Sir. 5, 2. (Pol. 17, 10. 7. Jos. prooem. antiq. iud. c. 4.)

'Εξακόσιοι, αι, α (ἕξ, ἑκατόν) *sexcenti* Sir. 16, 10. quo l. ex antecedd. οὐκ ἠλέησεν ad accus. ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν adde verbum contrariae significationis ἐξῆρεν latente v. 9. Cf. de hoc brachylogias genere *Matth.* §. 634, 3. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 3. 7. *Erf.* ad Soph. OR. v. 242. 817. *Win.* §. 66. I. 1. a. III. f. fin. — Sir. 46, 8. Esr. 1, 8. 5, 12. 13. 14 bis. 20. 37. 1 Macc. 6, 42. 2 Macc. 10, 31. 11, 11. 12, 28. 4 Macc. 4, 17.

'Εξαλείφω, f. ψω, a. 1. ἤλειψα, a. 1. p. ἐξηλείφθην, f. 1. p. ἐξαλειφθήσομαι (ἐκ, ἀλείφω ungo; deungo vel unguenta abstergo) *deleo* [prp. abstergendo deleo, ausstreichen, ut τὸ ὄνομά τινος τῆς εἰρήνης i. e. *ex instrumento pacis* Plut. vit. Ages. c. 28. ἐκ τοῦ καταλόγου Xen. h. gr. 2, 3. 51. coll. 6, 3 fin. τὸ ὄφλημα Dem. 791, 12.] metaph., a) imagine ducta a creditore debitum alicuius e tabulis delenti Deus dicitur ἐξαλείφειν τὸ γεγονὸς ἁμάρτημα vel ἀνομίαν, ubi *peccata condonat* vel *veniam peccatorum largitur* 2 Macc. 12, 42. Sir. 46, 22. — Alii *abstergendi* notionem tenentes et sordibus comparantes peccata explicant: *purgare a peccatis*, sensu eodem redeunte. — pro מָחָה Ps. 51, 3. — b) univ. *perdo, deleo, ich vertilge, tilge*, pass. *deleor, pereo*, seq. acc.

rei, ut δῶρον καὶ ἀδικίαν Sir. 40, 12. 41, 11. 42, 13. (ἐλπίδας Diod. Sic. 3, 39. εὐδαιμονίην Hdot. 7, 220.) addito ἔκ τινος Tob. 4, 19. ἔν τινι *per aliquid* Sir. 44, 18. — οὐκ ἐξαλειφθήσομαι = *non peribo, semper perdurabo* Sir. 39, 9. 44, 13. — seq. acc. *person.*, ut ἐκλεκτοῦ ἔκγονα Sir. 47, 22. Vide ad h. l. sub ἐξαίρω notata.

'Εξαλλάσσω, vel ττω, f. ξω (ἐκ, ἀλλάσσω muto) *prorsus muto, durchaus ändern*, partic. perf. pass. ἐξηλλαγμένος, *alienus ab aliorum usu, singularis, seltsam, sonderbar*, ut τρίβος Sap. 2, 15. (νόμιμα Diod. Sic. 1, 94. τιμωρία Ibid. c. 77.)

'Εξαλλοιόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, ἀλλοιόω) *prorsus muto, durchaus abändern*, ut mores, civitatem, cultum religiosum 3 Macc. 3, 21.

'Εξάλλομαι, f. αλοῦμαι, dep. med. (ἐκ, ἄλλομαι salio) *exsilio*, seq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 13, 44. (Xen. Cyr. 7, 1. 27. 8, 8. 25.)

"Εξαλλος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, ἄλλος) *longe alius, alienus, diversus* Sap. 24, 23. vid. de h. l. lect. et interp. *Grimm* p. 316. — = *singularis, eximius*, ut τιμωρία 3 Macc. 4, 4.

'Εξαλλοτριόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, ἀλλοτριόω, alieno) *abalieno* [venditione e mea possessione dimitto, veräussern, Strab.], τινά i. e. *disiungo societatis et amicitiae vinculum cum aliquo iunctum, Einen Jemandem entfremden*, seq. gen. person. [de quo vid. ἀλλοιόω] 1 Macc. 12, 10.

'Εξαμαρτάνω, f. τήσω, a. 2. ἐξήμαρτον (ἐκ, ἁμαρτάνω) 1) *pecco, peccatum committo*, ἐν πᾶσι i. e. *quavis ratione, omnino* Orat. Azar. v. 6. (εἴς τινα Isocr. Paneg. c. 11 et 15. περί τινα Ibid. c. 40 et 41. περί τι Xen. An. 5, 7. 33.) — 2) ex constanti τῶν ὁ usu: *peccare facio, ad peccandum sollicito*, τινά Sir. 47, 23. — pro הֶחֱטִיא 1 Regg. 14, 16. 30. 2 Regg. 3, 3. Eccles. 5, 5.

'Εξαναλίσκω, f. ἀναλώσω, a. 1. ἐξανήλωσα et ἐξανάλωσα [vid. ἀναλίσκω] *omnino vel prorsus consumo*, seq. acc. *rei*, ita de igne Bar. 6, 63. de personis Jud. 11, 13. — pro הַכְרִית Lev. 17, 10. (Dem. 174, 13.) — seq. acc. *person.* = *conficio, exstinguo* 1 Macc. 5, 15. — pro כַּלֵּה Jer. 49, 37. Deut. 7, 22. (pass. Ael. V. H. 3, 18 fin.)

'Εξανίστημι, f. στήσω (ἐκ, ἀνίστημι) *surgere facio vel iubeo, excito*, et in tempp. significationis intrans. [vid. ἀνίστημι] *surgo* 4 Macc. 6, 8. 2 Macc. 14, 45. — Sir. 17, 18. 1 Macc. 16, 16. de horum l. verbositate vid. sub ἄγγελος monita. — seq. ἐπί τινα et ἀπό c. gen. loci 1 Macc. 9, 40. — sq. ἐκ c. gen. loci 1 Macc. 11, 69. — (Ael. V. H. 9, 24. Dem. 1259, 3. 284, 13.) — metaph. pro: *incito, irrito*, μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ *ne irriteris quod in conspectu habes hominem iniurium* i. e. *noli irritari propter vel per hominem iniurium, fahre nicht auf, weil du einen* ὑβριστής *vor dir hast.*

'Εξαπατάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἀπατάω) *seduco, decipio*, τινά Hist. Sus. v. 56. (Plut. adv. Colot. c. 6. Hdian. 1, 3. 10. Xen. An. 2, 6. 22.)

'Εξάπινα, adv. *subito, repente* = ἐξαίφνης, quod vid. — Sir. 5, 7. 11, 19. 1 Macc. 1, 30. pro פִּתְאֹם Jes. 64, 5. בְּפֶתַע Num. 6, 9. (Zonar. 7, 25. 10, 37.)

'Εξαπόλλυμι, f. ολέσω (ἐκ, ἀπόλλυμι) *omnino perdo*, i. q. ἀπόλλυμι, sed fortius, τινά Sap. 10, 6. (Hdot. 4, 173. Soph. Elect. v. 578.)

'Εξαποστέλλω, f. στελῶ, a. 1. ἔστειλα, a. 2. p. ἐστάλην, f. 2. p. σταλήσομαι, perf. pass. ἔσταλμαι (ἐκ, ἀποστέλλω) *emitto* a) propr. i. e. de personis, quas aliquis a se et e loco, quo est, emittit, sq. acc. pers. Bar. 4, 11. 37. inducitur in his locis urbs Hierosolymorum persona. — Tob. 5, 17. 10, 8. 1 Macc. 12, 46. 2 Macc. 14, 12. 3 Macc. 4, 4. — addito infin. finali 2 Macc. 6, 1. — addito ἀπό τινος Hist. Sus. v. 21. — addito εἰς c. acc. loci Jud. 7, 32. 1 Macc. 11, 62. 2 Macc. 14, 27. — addito ἐκ c. gen. loci [de qua praepositionis iteratione vid. sub εἰς observata] Sap. 9, 10. — addito πρός τινα Tob. 10, 10. Esr. 1, 27. 4, 4. — abest acc. τινά vel τινάς = *Leute* cogitatione addendus Tob. 10, 9. — addito inf. finali 1 Macc. 6, 12. — absol. i. e. abest accus. person. Tob. 10, 12. Esr. 3, 14. — addito εἰς c. acc. loci 3 Macc. 6, 27. — — sq. acc. *rei*, ut τὰ σκεύη Esr. 4, 57. addito εἰς c. acc. loci Ibid. — addito ἐκεῖ i. e. *illuc* Esr. 4, 44. — (Dem. 251, 5.) — — b) metaph. passivum ἐξαποστέλλομαι *emittor* i. e. *exeo* vel *proficiscor ex aliqua re*, ita de aestu a solis igne exeunte Bar. 6, 63. — de vi linguae effrenis perniciosa, seq. vel τινί vel ἐπί τινι [vid. var. lect.] *contra aliquem* Sir. 28, 23. —

'Εξαποστολή, ῆς, ἡ (ἐξαποστέλλω) *emissio*, de violenta alicuius e loco eiectione 3 Macc. 4, 4. —

'Εξάπτω, f. ψω (ἐκ, ἅπτω necto; adnecto, ut κώδωνας Dem. 797, 13. Xen. Ven. 9, 3.) *accendo*, ut τοὺς λύχνους 1 Macc. 4, 50. 2 Macc. 1, 8. φῶς Sir. 35, 16. (τὴν πυράν Ael. V. H. 5, 6.)

"Εξαρθρος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, ἄρθρον artus) *laxatus, articulis suis emotus* 4 Macc. 9, 13. —

'Εξαρθρέω, ῶ f. ήσω vel ἐξαρθρόω, ῶ f. ώσω (ἔξαρθρος) *luxo membra, distorqueo, ausrenken* 3 Macc. 10, 5. (ita apud Aristot., *Galen.* Hippocrat.)

'Εξαριθμέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἀριθμέω) *enumero* a) propr. i. e. *aufzählen*, ut ἡμέρας Sir. 1, 2. (Dem. 832, 4. 1238, 4.) — b) *recenseo, sermone metior* Sir. 1, 16. vid. tamen de h. l. lect. *Apel, Augusti, Bretschn.* — Sir. 18, 4. κράτος — αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται *quis apud se* i. e. *apud animum suum* recensebit? Vide de hoc medii usu sub ἐκτελέω monita. (Isocrat. Panegyr. c. 18.) —

'Εξαρνέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (ἐκ, ἀρνέομαι) dep. med. *abnego*, τί 4 Macc. 5, 34. (Dem. 709, 19.) —

'Εξαρπάζω, f. άσω (ἐκ, ἁρπάζω rapio) *rapio e media aliqua re* vel *multitudine*, τινά 1 Macc. 7, 29. ἐξαρπᾶσαι τὸν Ἰούδαν scil. *e medio suorum* (ἐκ κινδύνων Diod. Sic. 19, 49.)

'Εξαρχῆς, = ἐξ ἀρχῆς, *ab initio* 3 Macc. 6, 26. (Isocr. Panegyr. c. 43. Diod. Sic. 1, 44.)

'Εξάρχω, f. ξω et med. ἐξάρχομαι (ἐκ, ἄρχω) *incipio* sic, ut alii sequantur, ita activ. seq. acc. rei Jud. 16, 1. 3 Macc. 4, 6. De vv. ἐξάρχειν, κατάρχειν, ὑπάρχειν cum acc. rei pariter atque c. gen. rei strui solitis cf. *Rost* §. 108, 2. d. coll. *Matth.* §. 336, not. 1. — v. 2. ἐξάρχετε τῷ θεῷ scil. ἐξομολογεῖσθαι coll. v. 1. (Xen. Cyr. 1, 4. 4.) — med. seq. infin. praes. 1 Macc. 9, 67.

'Εξασκέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἀσκέω exerceo) *diligenter et plene exerceo, excolo*, ut ἀνδρείαν, ἀρετάς 4 Macc. 5, 22. 13, 23. (Xen. de magist. eq. 2, 1.)

'Εξαφίημι, f. ήσω (ἐκ, ἀφίημι) *dimitto e manibus vel e potestate mea*, seq. dupl. acc., uno obiecti, altero qualitatis [vid. ἁγιάζω] 2 Macc. 12, 24. (Xen. de re eq. 12, 12.)

'Εξεγείρω, f. γερῶ (ἐκ, ἐγείρω) 1) *excito*, a) propr. i. e. *ich wecke auf*, passiv. ἐγείρομαι, *evigilo*, τινὰ ἐκ βαθέως ὕπνου Sir. 22, 7. — 35, 11. 40, 7. Esr. 3, 13. (Xen. Cyr. 8, 7. 2.) →

b) metaph. *incito, ad agendum excito*, τὸ πνεῦμά τινος Hist. Sus. v. 45. τὶ ἐπί τινα 2 Macc. 13, 4. — 2) *erigo, ich richte auf*, pass. *erigor*, signif. reflexiva: *ich richte mich auf*, — ἀνίστημι, seq. ἐκ c. gen. negotii, opp. καθῆσθαι Esr. 8, 73. coll. v. 72.

Ἔξειμι, particip. ἐξιών (ἐκ, εἶμι eo) *exeo* 3 Macc. 5, 5. περὶ πύλην v. 48. (Hdian. 7, 9. 8. Xen. Cyr. 5, 2. 14.) —

Ἐξεκκλησιάζω, f. άσω, a. 1. ἐξεκκλησίασα [de qua aor. forma mendosa et obvia in codd. Thuc. 8, 93. Xen. h. gr. 5, 3. 16. Lys. Agor. p. 136, 33. 137, 5. et frequentata apud LXX pro: ἐξεκλησίασα a verbo simpl. ἐκκλησιάζω cf. *Buttm.* gr. max. p. 344. *Matth.* §. 170. *Passow* sub ἐξεκκλησιάζω et *Lob.* ad Phryn. p. 155. — ab ἐκ et ἐκκλησιάζω concionem habeo Xen. An. 5, 6. 38. περί τινος Isocr. de pace c. 1. init.] *in concionem voco, congrego*, seq. acc. person. 1 Macc. 6, 19. 12, 35. — pro הִקְהִיל Lev. 8, 4. 1 Regg. 8, 1. 12, 21. 1 Chron. 13, 5. 28, 1. (concionem habeo Aristot. Oec. 2, 13.) —

Ἐξελέγχω, f. ξω (ἐκ, ἐλέγχω, quod vid.; redarguo Diod. Sic. 14, 76. Xen. Cyr. 1, 6. 22.) *castigo*, τὶ ἔν τινι Sap. 12, 17. 4 Macc. 2, 13.

Ἐξελκύω, f. ύσω, a. 1. ἐξείλκυσα (de quo augm. vid. ἐάω. — ἐκ, ἑλκύω) *extraho*, τινά 3 Macc. 2, 23. (Hdot. 2, 70. Lucian. dial. deor. 7, 1.)

Ἐξεναντίας, divisim ἐξ ἐναντίας = ἐξ ἐναντίου *ex adverso* i. e. *ex adverso loco*, *von der entgegengesetzten Seite*, ita post ἀπαντᾶν, ἔρχεσθαι 1 Macc. 4, 12. 11, 69. — post ἐλέγχω τινά redarguo aliquem *ex adverso* ὄντα i. e. *in faciem*. — seq. gen. pers. = *e regione alicuius* = *ante aliquem, in conspectu alicuius* 1 Macc. 4, 17. 9, 45. 10, 48. 3 Macc. 2, 1. (seq. gen. loci Greg. Cor. p. 889. ed. *Schäfer*.)

Ἐξεργάζομαι, f. άσομαι, dep. med. (ἐκ, ἐργάζομαι opus facio, laboro) *elaboro, cum labore conficio*, ut τὰ γράμματα, scripta, mandata Addit. ad libr. Esth. 6, 15. (Xen. Cyr. 5, 5. 12. multam operam colloco in aliqua re, ut τὴν τέχνην Ael. V. H. 8, 8. τὰ περί τι Diod. Sic. 5, 40.)

Ἐξεργαστικόν, οῦ, τό (neutr. adiect. ἐργαστικός ad perficiendam rem pertinens, ad perficiendum idoneus Xen. Mem. 4, 1. 4. — cf. de neutr. adiect. artic. habente et subst. posito sub ἀγαθός monita) *perfectior et accuratior rei tractatio*, seq. genit. 2 Macc. 2, 31.

Ἐξερεύγομαι, f. ξομαι, dep. med. (ἐκ, ἐρεύγομαι) *eructo*, trop. de fluvio corpora eiiciente, ut πλῆθος βατράχων Sap. 19, 10. (ita ἐρεύγομαι Hom. Od. 5, 403 et 438. et eructo Lucret. 3, 1026. Valer. Flacc. 4, 345.)

Ἐξερευνάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἐρευνάω scrutor) *perscrutor*, τί Jud. 8, 34. Addit. ad libr. Esth. 1, 14. — περί τινος 1 Macc. 3, 48. quo l. in codd. post vv. τὰ ἔθνη additur: τοῦ ἐπιγράφειν ἐπ' αὐτῶν. — τινά aliquem i. e. *sedes, domicilia alicuius* 1 Macc. 9, 26. — 1 Macc. 3, 5. ἐδίωξεν ἀνόμους ἐξερευνῶν scil. αὐτούς i. e. *sedes, domicilia eorum*. — pro חָקַר 1 Chron. 19, 3. חִפֵּשׂ 1 Sam. 23, 23. (Pol. 14, 1. 13.)

Ἐξέρχομαι, f. ἐλεύσομαι [de qua fut. forma vid. ἀπέρχομαι], a. 2. ἐξῆλθον [de formis ἐξῆλθαν et ἐξήλθοσαν Tob. 5, 17. Jud. 13, 11. Hist. Sus. v. 19. positis pro 3 plur. ἐξῆλθον vid. sub ἀπέρχομαι et εἴδω init. observata. — ἐκ, ἔρχομαι] *exeo, egredior* a) proprie i. e. de personis e loco, quo sunt, egredientibus, ita aa) seq. ἐκ c. gen. loci [de qua praeposit. repetitione vid. sub εἰς no. V. monita] Jud. 5, 9. 7, 13. Esr. 8, 6. 1 Macc. 1, 1. 4, 13. 5, 59. 6, 21. 49. 61. 7, 1. 33. 46. 9, 36. 67. 10, 57. 74. — formula ab Hebraeorum dicendi ratione repetita: ἐξέρχ. ἐκ vel ἀπὸ προςώπου τινός exeo *abiens e conspectu alicuius*, exiens *discedo ab aliquo* Jud. 2, 5. de h. l. futuro imperium exprimente vid. *Win.* §. 44, 3. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 252 sq. Ev. Marc. p. 524. *Ewald* p. 531. 577. gram. min. p. 234. *Gesen.* p. 771. coll. *Matth.* §. 498. *Rost* §. 125, not. 2. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 134. — Jud. 2, 14. 12, 13. — seq. ἔξω c. gen. loci Jud. 14, 2. — seq. ἐξ ὄπισθεν vel ut habetur 1 Macc. 9, 45. coniunctim: ἐξόπισθέν τινος exeo et *e tergo alicuius sequor aliquem* 1 Macc. 5, 33. — bb) sine loci, *e quo* exit aliquis, mentione α) univ. Sir. 29, 27. Tob. 5, 17. 8, 14. 20. 9, 3. Jud. 2, 10. 10, 10. 20. 13, 9. 14, 8. Hist. Sus. v. 14. 19. Hist. bel. et dr. v. 14. Esr. 4, 58. 61. 1 Macc. 2, 33. 34. 5, 65. 6, 31. 7, 41. 11, 60. 12, 33. 16, 3. 2 Macc. 13, 13. — Sap. 16, 14 ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα [scil. ἐκ τοῦ σώματος] οὐκ ἀναστρέφει. — β) subiecta mentione loci, quo tendit aliquis loco quo fuit egressus, ita seq. εἰς Jud. 10, 22. 11, 17. 1 Macc. 7, 24. 39. 9, 65. 10, 63. 11, 2. 13. 15, 10. 2 Macc. 2, 4. — Sir. 24, 29. quo l. sapientia inducitur persona. — sq. ἐπί c. acc. loci Jud. 10, 6. 14, 11. 2 Macc. 12, 26. — Jud. 14, 2. quo l. uti ad exemplum Ps. 19, 6. sol sistitur tanquam persona, ita ex antiquissimi aevi opinione vespere mari immergi et candidus oceano nitidum caput extollere putabatur. Cf. *Ewald* die poët. Bücher d. alt. Bundes Vol. 2. p. 105. et Diod. Sic. 3, 47. ἐκ μέσου δὲ τοῦ πελάγους φασὶν ἀναφαινόμενον αὐτὸν [scil. ἥλιον] ὁρᾶσθαι. — κατά seq. acc. loci Hist. Sus. v. 18. — γ) addita mentione personae vel *a qua* exit aliquis, ita sq. παρά τινος Bar. 5, 6. quo l. Hierosolyma sistitur persona. — vel *ad quam* tendit aliquis, ita πρός τινα 1 Macc. 9, 29. — vel *contra* quam exit aliquis, ita ἐπί τινα Jud. 2, 7. vel *post* quam incedit loco suo egressus Sir. 14, 22. 1 Macc. 2, 27. — δ) rei, *versus* quam tendit aliquis, notatione subiecta, πρός τι Tob. 11, 10. — ε) addita praepositione societatem indicante, ut μετά τινος Jud. 8, 33. 2 Macc. 12, 33. vel σύν τινι Jud. 11, 18. — ζ) seq. praeposit. *finem* significante vel consilium, ut εἰς c. acc. rei = ad faciendum aliquid Jud. 10, 9. 1 Macc. 5, 67. — εἰς ἀπάντησιν vel συνάντησίν τινι aut τινος Tob. 11, 16. Jud. 2, 6. Esr. 1, 25. 1 Macc. 3, 11. 16. 10, 2. 86. 12, 41. — addito ἐν πολέμῳ *in kriegerischer, feindseliger Absicht* = *bellaturus* 1 Macc. 7, 31. — ἐπί τι Jud. 2, 19. 12, 6. 13, 3. 10. 2 Macc. 5, 26. — η) seq. praepos. modum indicante, ita ἐν c. dat. rei 1 Macc. 9, 65. vel μετά c. gen. rei 1 Macc. 7, 35. — — b) metaph. aa) de verbis ore prolatis = *proferor, enuntior* Jud. 5, 5. Vid. de his l. sub ἐκ no. I. 1. a. observata. — bb) de rebus, quae pectore clausae prorumpunt, ut ὀργή Sir. 5, 7. — cc) pro: *ortum habeo, orior*, seq. ἐκ c. gen. nunc loci Hist. Sus. v. 5. — nunc personae vel rei Hist. Sus. v. 5. 1 Macc. 1, 10. 11. — in formula ex verbis Gen. 1, 3. coll. Ps. 33, 6. iudicanda Sir. 24, 3. ἐγὼ [scil. ἡ σοφία] ἀπὸ στόματος ὑψίστου [de consuetudine qua ad membrum personae referuntur, quae sunt personae ipsius vid. sub γλῶσσα monita] ἐξῆλθον, qua sensum i. q. εἶπεν ὁ ὕψιστος καὶ ἐγενήθην, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθην.

Ἔξεστι, verb. impers. *licet* (ἔξειμι) i. e. *permissum est* [dicitur enim de rebus, quae lege permissae sunt cf. *Buttm.* §. 137.], seq. dat. *person.* et *infinit.* subiecti nota [cf. de infin. subiecti nota *Win.* §. 45, 1. *Matth.* §. 534. II. a. *Rost*

§. 125, 3. a. β.], ita inf. *aor.* 1 Macc. 14, 44. ἐξὸν ἦν = ἐξῆν 4 Macc. 5, 17. 17, 7. — inf. *praes.* 3 Macc. 1, 11. 4 Macc. 1, 12. — abest dat. pers. Addit. ad libr. Esth. 6, 7. — De utriusque infinit. discrimine vid. sub ἀγαπάω observata.

'Εξετάζω, f. άσω (ἐκ, ἐτάζω) *accurate examino, exploro,* seq. acc. rei Sap. 6, 3. Sir. 3, 20. (Xen. Mem. 3, 6. 11.) — absol. Sir. 11, 7. seq. acc. pers. Sir. 13, 12. 18, 19. Jud. 8, 13. (ἑαυτόν Xen. Mem. 2, 5. 1.) — = *interrogando examino, exquiro aliquem* [Xen. Cyr. 6, 2. 35.], *Jem. zur Rede stellen, zur Rechenschaft ziehen* Addit. ad libr. Esth. 1, 15. (Dem. 1124, 22.) — Sap. 11, 10. — Sir. 23, 10. quo l. = *flagris adhibitis examino* (Hdian. 4, 5. 5.)

'Εξέτασις, εως, ἡ (ἐξετάζω) *exploratio, Untersuchung* Sap. 1, 9. 3 Macc. 7, 5. (Hdian. 4, 5. 5. Dem. 308, 25.) —

'Εξετασμός, οῦ, ὁ (ἐξετάζω) *exploratio, inquisitio* Sap. 4, 6. (Dem. 230, 14.) —

'Εξεταστέος, α, ον (ἐξετάζω) adiect. verb. *examinandus, explorandus* 2 Macc. 2, 29.

'Εξευμενίζω, f. σω (ἐκ, εὐμενίζω) *propitium reddo,* med. *mihi propitium reddo, placo,* i. q. εὐμενίζομαι [Xen. Cyr. 3, 3. 22.] sed fortius 4 Macc. 4, 11.

'Εξεύρεσις, εως, ἡ (ἐξευρίσκω) *inventio, das Auffinden* Bar. 3, 18. οἱ τὸ ἀργύριον — ἠφανίσθησαν construe: οἱ τὸ ἀ. τεκταίνοντες καὶ μεριμνῶντες ἠφανίσθησαν καὶ οὐκ ἔστι ἐ. τῶν ἔργων *qui callide argentum colligebant et sollicitudine exedebantur, disparuerunt neque locus est inventionis eorum, quae operati sunt.*

'Εξευρίσκω, f. εὑρήσω, a. 2. ἐξεῦρον (ἐκ, εὑρίσκω) *excogito* i. e. *meditando invenio,* sq. acc. rei, ut πάντων γένεσιν 2 Macc. 7, 23. ὁδὸν ἐπιστήμης *viam ducentem ad sapientiam* Bar. 3, 36. — addito dat. rei, cuius ope facta est inventio v. 31. (Xen. Hier. 9, 9. Cyr. 2, 1. 29.)

'Εξηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι dep. med. (ἐκ, ἡγέομαι duco; praeeo sive ducendo, sive verbis, sive factis Xen. An. 6, 4. 34. Cyr. 2, 1. 29.) *enarro, expono,* ὑπέρ τινος 1 Macc. 3, 26. (περί τινος Isocr. Panegyr. c. 1. Xen. Lac. 2, 1.) — τί addito ἐν c. dat. loci 2 Macc. 2, 13. de h. l. 3 plur. *enarrabant* = *man erzählte* cf. *Win.* §. 49. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 347. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 83. L. Bos. de ellips. p. 35. ed. *Schäfer.* — pro סִפֵּר Judic. 7, 13. (Diod. Sic. 4, 49. Thuc. 5, 26.)

'Εξήγησις, εως, ἡ (ἐξηγέομαι) *expositio, enarratio* Sir. 21, 16.

'Εξήκοντα, οἱ, αἱ, τά *sexaginta* Jud. 1, 13. Esr. 5, 41. al.

'Εξηκονταεννέα, *sexaginta novem* Esr. 1, 14. —

'Εξηκονταεπτά, *sexaginta septem* Esr. 5, 15.

'Εξηκοστος, η, ον, *sexagesimus* 1 Macc. 10, 1. 21. 57. 67. 11, 19. 2 Macc. 1, 7.

'Εξημερόω, ῶ f. ώσω (ἐκ intendens, ἡμερόω, ab ἥμερος cicur) i. q. ἡμερόω, ῶ, sed fortius: *feritate sublata mansuetum reddo* [ut τὴν χώραν, τὸν χῶρον i. e. terram silvescentem et spinis horrentem cultam reddo, urbar machen Hdot. 1, 126. Diod. Sic. 1, 15. 2, 72 et 73. vel feris interfectis habitabilem et pacatam reddo Eur. Herc. fur. v. 20. Diod. Sic. 2, 40.] metaph. pro: *emollio nec sino esse ferum* [ἐμαυτόν Plut. Num. c. 3.], ut τὰς τῶν ἠθῶν καὶ παθῶν ὕλας 4 Macc. 1, 29.

'Εξῆς, adv. [propr. gen. nom. ἑξή series, ordo, ab ἔχομαι proxime sequor, adhaereo; cf. L. Bos. de ellips. p. 716. ed. *Schäfer* deinceps, ordine] 1) de tempore: *tum, danach* 2 Macc. 7, 8. — 2) praeced. artic. ὁ, ἡ, τὸ, ἑξῆς [ordine sequens; vid. ἄνω] *conveniens, gemäss, angemessen, quod decet,* seq. dat. ut τῷ τόπῳ 3 Macc. 1, 9. τῶν — ποιήσας *et quum eorum quae convenient loco* [scil. templi sanctitati] alia *quaedam peregisset.* (Marc. Anton. 4, 5. Plat. Cratyl. p. 399.) Cf. de ἑξῆς seq. dat. *Matth.* §. 403. coll. *Rost* §. 105, 5.

'Εξηχέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ἠχέω sono) 1) *per sonum effero et propago,* metaph. pro: *propago,* ut φήμην κατά τινος 3 Macc. 2, 3. — (Pol. 30, 4. 7.) — 2) *austönen, ausbrausen* Sir. 40, 13.

'Εξιλάσκομαι, f. άσομαι, a. 1. ἐξιλασάμην (ἐκ intendens, ἱλάσκομαι) i. q. ἱλάσκομαι sed fortius, verb. med. [propitium mihi reddo aliquem, placo aliquem, ut θεόν Xen. Cyr. 7, 2. 29. ἱλάσκομαι Xen. Oec. 5, 20. Jos. Ant. 6, 6. 5. τινά τινι aliquem aliqua re Xen. Cyr. 3, 3. 22. Hom. Il. 2, 550.] 1) *propitius reddor, placor, placabilem me praebeo* Sir. 16, 7. οὐχ — γιγάντων [repudiavit victimas piaculares pro gigantibus oblatas i. e.] *veniam denegavit gigantibus* vel *non placabilem se gigantibus praebuit.* — ita futur. pro סָלַח sq. לְ 2 Regg. 5, 18 bis. — 2) ex hebraica loquendi consuetudine a) de Deo usurpatum: *condono,* ἁμαρτίας Sir. 31, 19. πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν Sir. 5, 6. — ita pro כִּפֶּר seq. acc. rei Ps. 65, 3 vel 4. 78, 38. — b) de personis efficientibus, ut condonentur alicui peccata = *expio, ich sühne, entsündige, versöhne,* aa) univ., seq. acc. rei, ut ἀδικίαν Sir. 20, 27. ἁμαρτίας 3, 3. 28, 5. — de ἐλεημοσύνη quae inducitur persona Sir. 3, 28. — bb) = *victimas piaculares offero* de sacerdotibus, qui precibus, suffimentis, victimis piacularibus offerendis tum pro semetipsis tum pro [περί, עַל] populo peccata expiarent, seq. περί τινος Sir. 45, 16. 23. — ita pro כִּפֶּר Levit. 9, 7 bis. 16, 11. Num. 17, 11. 12. vel 16, 46. 47.

'Εξιλασμός, οῦ, ὁ (ἐξιλάσκομαι) 1) *expiatio* Sap. 18, 21. Sir. 5, 5. 16, 11. de h. l. plur. ἐξιλασμοί = *sensus propitii* vid. sub θυμός notata. — Sir. 18, 19. 32, 3. — seq. περί vel ὑπέρ τινος *expiatio quae fit in commodum alicuius rei* vel *personae* i. e. *ad expiandum crimen alicuius* Esr. 9, 20. 2 Macc. 12, 45. περὶ — ἐποιήσατο i. e. *pro mortuis hasce victimas offerendas curavit* = *mortuos expiavit.* — pro כִּפֻּרִים Levit. 23, 27. 28. — 2) ex adiunct. *placabilitas,* τινός Sir. 18, 11. 17, 24.

"Εξις, εως, ἡ (ἔχω) *habitus,* ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει [de quo dat. vid. ἀδρανής] *viribus valens* Sir. 30, 14. (Diod. Sic. 17, 5. Xen. Oec. 7, 2.) — de animi habitu vel de constanti et absoluta in aliqua re perfectione ἱκανὴ ἕ. *hinlängliche Fertigkeit* Sir. praef. prim. (Diod. Sic. 2, 29. Pol. 1, 51. 4. Aristot. 1, 1.) —

'Εξισάζω, f. άσω (ἐκ, ἰσάζω) i. q. ἰσάζω, sed fortius: *omnino adaequo, aequiparo,* pass. signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *aequiparor* i. e. *me aequiparo, ich stelle mich völlig gleich* Sir. 35, 9. μὴ ἐξισάζου scil. τοῖς μεγιστᾶσι. (ἰσάσκετο i. e. ἰσάζετο λητοῖ Hom. Il. 24, 607.)

'Εξίστημι et ἐξιστάνω [2 Macc. 1, 25. de qua forma vid. *Matth.* §. 210, not. 1. *Win.* §. 15. sub voc. ἵστημι], f. στήσω (ἐκ, ἵστημι) 1) act. *dimoveo, abbringen,* τινά τινος *aliquem ab aliqua re* 3 Macc. 1, 25. (in tempp. intrans. signif. dimoveor, privor Diod. Sic. 15, 71. Xen. Mem. 2, 1. 4.) — 2) a. 2., perf., plusqpf. et med. *obstupefacio,* absol. Jud. 13, 17. 1 Macc. 15, 32. 16, 22. — seq. ἐπί τινος [ubi alias ἐπί τινι vid. ἐπί]

— *über etwas* Sir. 43, 18. sq. ἐπί τινι Sap. 5, 2. Jud. 11, 16. ἐπί τινα, ἐπί τι Jud. 12, 16. 15, 1.

Ἐξισχύω, f. ύσω (ἐκ intendens, ἰσχύω) *admodum robustus sum, viribus valeo*, ita de personis auctoritate florentibus et praeced. οὐ· οὐκ ἐξισχύω = *destituor auctoritate*, seq. inf. finali Sir. 7, 6.

Ἐξιχνεύω, f. εύσω (ἐκ intendens, ἰχνεύω investigo, de canibus Xen. Ven. 4, 4.) *accurate et diligenter inquiro, erforschen*, τί Sir. 42, 18. — 6, 26. ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον scil. σοφίαν. Quo l. si iunguntur vv. eiusdem fere potestatis cf. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα observata.

Ἐξιχνιάζω, f. άσω = ἐξιχνεύω *diligenter inquiro* vel *investigo, erforschen* Sap. 6, 22. 9, 16. Sir. 1, 3. 18, 3. 5. 24, 26.

Ἐξοδεύω, f. εύσω (ἐκ, ὁδεύω) 1) *exeo, egredior, ausrücken* 2 Macc. 12, 19. — 2) *excursiones facio, Ausfälle machen* Esr. 4, 23. — addito acc. loci [de quo vid. *Matth.* §. 409, 4. *Rost* §. 104, 3. a.] 1 Macc. 15, 41. (εἰς ἀρκαδίαν Diod. Sic. 19, 63.)

Ἔξοδος, ου, ἡ (ἐκ, ὁδός) *exitus, egressus, das Herausgehen, der Ausgang, Auszug* a) propr., absol. 3 Macc. 5, 26. παράνομος ἔ. *exitus mori et usui contrarius* i. e. *tempore insolito factus* v. 27. — seq. genit. *person.* Jud. 13, 3. (Hdian. 1, 6 fin. 1, 7. 1. Xen. An. 6, 4. 9.) πνεύματος *animae* scil. e corpore quippe quod domicilium habetur animi Sir. 38, 23. — Sir. 43, 2. quo l. ἥλιος sistitur persona. Cf. ad h. l. sub ἐξέρχομαι ad Jud. 14, 2. observata. — seq. gen. *loci*, ut οἴκου καταπετάσματος i. e. *ex sanctuario intra velamen posito* Sir. 50, 5. ἐκ γαστρὸς μητρός exitus *ex utero matris* i. e. *nativitas* Sir. 40, 2. — b) metaph. *exitus e vita* i. e. *obitus, dies alicuius extremi* Sap. 3, 2. 7, 6. (τοῦ ζῆν Jos. Ant. 4, 8. 2.) — c) metonym. *locus, quo exitus fit* alicuius personae vel rei Jud. 1, 4. ὑδάτων = *fontes, Wasserquelle* Sir. 50, 8. — ita pro מוֹצָא מַיִם 2 Chron. 32, 30. διέξοδοι ὑδάτων pro מֹצָאֵי מַיִם Ps. 107, 33. 35. — δυνάμεων Jud. 1, 4. (Hdian. 7, 12. 14.)

Ἐξόλλυμι, f. ολέσω (ἐκ, ὄλλυμι) *funditus perdo, exstirpo*, med. ἐξόλλυμαι, f. ἐξολοῦμαι *funditus perdor, pereo* Sir. 5, 7. de h. l. lect. vid. *Augusti, Apel, Bretschn.* (Hom. Od. 17, 597.) —

Ἐξολόθρευσις, εως, ἡ (ἐξολοθρεύω) *perditio, pernicies, exitium* 1 Macc. 7, 7. (Jos. Ant. 11, 6. 6.) Cf. de hoc voc. *Sturz* de dial. alex. p. 166 sq.

Ἐξολοθρεύω, f. εύσω (vox serioris aevi cf. *Sturz* de dial. alex. p. 166 sq. — ἐκ, ὀλοθρεύω) *funditus perdo, exstirpo*, τινά Sap. 12, 8. Jud. 1, 15. 3, 9. 5, 15. 18. 6, 7. 14, 13. Hist. Sus. v. 59. 1 Macc. 3, 8. 3 Macc. 7, 12. — pro אִבֵּד Deut. 7, 10. הָדַף Jos. 23, 5. הוֹרִישׁ Judic. 1, 19. (Jos. Ant. 8, 11. 1.) — addito ἀπὸ τῆς γῆς 1 Macc. 2, 40. — ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς Jud. 6, 3. — ita pro הִשְׁמִיד מֵעַל הָאֲדָמָה Jos. 23, 15. —

Ἐξομβρέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ὀμβρέω) *pluviam emitto*, metaph. *largiter*, pluviae instar, *edo* vel *emitto aliquid, reichlich von sich geben*, oder *von sich ausgehen*, od. *hören lassen*, ut βδέλυγμα Sir. 10, 3. ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν συνέσεως 1, 17.

Ἐξόμνυμαι, f. ἐξομοῦμαι, a. 1. ἐξωμοσάμην, med. [verbi ἐξόμνυμι abiuro, iurato inficior, schwörend verneinen, abschwören — ἐκ, ὄμνυμι] *eiuro* [δίκας i. e. iuro, me diem obire potuisse ob morbum vel ob aliam legitimam causam Theophr. char. c. 6.] i. e. *iurato aliquid detrecto, iureiurando interposito affirmo me adversari vel non agnoscere aliquid, ich sage mich eidlich los von einer Sache*, ut τὸν ἰουδαϊσμόν 4 Macc. 4, 26. ἐγκράτειαν 5, 33. τὴν τῆς εὐψυχίας ἀδελφότητα 9, 23. τὴν εὐγενῆ — συγγένειαν 10, 3. (Dem. 1310, 2. 1317, 7.)

Ἐξομοιόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, ὁμοιόω) *omnino similem reddo* vel *assimilo*, pass. ἐξομοιοῦμαι *assimilor*, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] i. e. *me plane assimilo alicui* 2 Macc. 4, 16. (Hdot. 3, 24. Xen. Oec. 7, 32.)

Ἐξομολογέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, med. [verbi ἐξομολογέω certe promitto; ἐκ, ὁμολογέω Jos. Ant. 8, 4. 3.] 1) *impense profiteor*, ἐνώπιόν τινος coram aliquo seq. ὅτι Tob. 11, 17. — seq. διότι = ὅτι [vid. διότι] 2 Macc. 7, 37. — τί Tob. 12, 22. — 2) ex breviloquentia = ἐξομολογοῦμαι τὸ ὄνομά τινος ψάλλων αὐτῷ *nomen alicuius profiteor et laudes eius celebro*, vel ex scriptorum hebr. loquendi consuetudine [vid. *Win.* §. 31, 1. p. 239. *Fritzsche* ep. ad Rom. 3, p. 188 sq.]: *laudo, celebro*, τινί Sir. 39, 6. 51, 1. Tob. 12, 6 ter. v. 20. 13, 3. 6 bis. v. 8. 10.-14, 2. 7. Orat. Azar. v. 66. — ita pro הוֹדָה 2 Sam. 22, 50. — addito verbo eiusdem fere potestatis [de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 51, 12. 2 Macc. 8, 27. — τῷ ὀνόματι κυρίου Sir. 51, 1. — ita pro הוֹדָה seq. שֵׁם יְהוָֹה vel אֶת-שֵׁם יְהוָֹה Ps. 54, 6. 1 Regg. 8, 33. 2 Chron. 6, 24. vel לְשֵׁם יְהוָֹה Ps. 106, 47. — addito ἐν αἰνέσει αὐτοῦ i. e. *cum laudis celebratione nomen eius profiteor* Sir. 39, 15. — absol. Tob. 14, 1. Orat. Azar. v. 67.

Ἐξομολόγησις, εως, ἡ (ἐξομολογέομαι) *laudis celebratio cum beneficiorum acceptorum memoria et professione coniuncta, laudes* Sir. 17, 23. 39, 15. 51, 11. Jud. 16, 1. διδόναι τινὶ ἐ. *laudes alicuius celebrare* Sir. 18, 27. 47, 8. — plur. ἐξομολογήσεις = *Lobgesänge* 2 Macc. 10, 38. 3 Macc. 6, 35. 7, 19.

Ἐξόν, vid. ἔξεστι.

Ἐξόπισθεν, adv. [a tergo Xen. Cyr. 7, 1. 24.] praeposit. vim habens [vid. ἄχρι], *pone, post, hinter*, sq. genit. 1 Macc. 9, 45. — 5, 33. (Hom. Il. 17, 521.)

Ἐξοπλίζω, f. ίσω (ἐκ, ὁπλίζω) *penitus armis instruo, völlig bewaffnen* 2 Macc. 5, 2. (Hdot. 7, 100. Plut. Ages. c. 39. Xen. Cyr. 4, 5. 22.)

Ἐξοπλισία, ας, ἡ (ἐξοπλίζω) *procinctus* i. e. *ea exercitus militaris conditio, qua penitus armis instructus castris egreditur* [vel εἰς πόλεμον i. e. ut hostem aggrediatur, vel] ὡς εἰς πόλεμον i. e. *ut aut lustretur studiisque et laboribus bellicis exerceatur, das unter die Waffen Treten und Ausrücken aus dem Lager*, ita 2 Macc. 5, 25. quo l. Apollonius simulata armorum lustratione Judaeos πάντας ἐπὶ τὴν τῆς ἐξοπλισίας θεωρίαν ἐξελθόντας gladio percussisse narratur. (Diod. Sic. 15, 79. 16, 3. 17, 2. 19, 3. Xen. An. 1, 7. 10. similiter Polyaen. 5, 27. παρήγγειλεν ἀριθμὸν καὶ ἐξόπλισιν τῶν στρατιωτῶν.)

Ἐξορμάω, ῶ f. ήσω (ἐκ, ὁρμάω, incito; vehementer vel cum vi incito Xen. Mem. 3, 5. 8. An. 2, 1. 24.) signif. intransit. [vid. ἄγω sub fin.] *erumpo, hinauseilen, hinausstürzen* 2 Macc. 11, 7. 3 Macc. 1, 1. 18. 5, 47. (Diod. Sic. 4, 73. Lucian. dial. mort. 12, 2. et ad h. l. *Voigtländer* Xen. Cyr. 5, 5. 22. An. 5, 2. 17.)

Ἐξουδενόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, οὐδέν) 1) *nihili facio, contemno*, τοὺς λόγους τινός 1 Macc. 3, 14. τινά Sir. 34, 22. 31. — pro בָּזָה Ps. 15, 4. מָאַס 53, 6. (Eustr. in I. Nicom. p. 9. b. Etym. Magn.

sub h. v.) Cf. de hoc verb. *Lob.* ad Phryn. p. 182. *Win.* §. 2, 1.) — 2) *ad nihilum redigo, exstinguo, gänzlich vernichten*, ut τοὺς ἐχθροὺς vel ὑπεναντίους Jud. 13, 17. Sir. 47, 7. — ita pro בִּלָּה Ps. 119, 117. בּוּס Ps. 44, 6. 60, 14.

Ἐξουδένωσις, εως, ἡ (ἐξουδενόω) *contemtus, contumelia* 1 Macc. 1, 39. (Greg. Nazar. Orat. II. 50. C.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 182. —

Ἐξουθενέω, ῶ f. ήσω (ἐκ, οὐθὲν forma τοῦ οὐδείς, οὐδέν apud Atticos antiquos rarissime occurrens, frequentissima apud Aristot. et Theophr. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 181. 182. *Buttm.* §. 64. gram. max. §. 70, not. 7. *Matth.* §. 137. *Win.* §. 5, 1. c.) i. q. ἐξουδενέω vel ἐξουδενόω, *nihili facio, contemno* Sap. 4, 18. 2 Macc. 1, 27. — ὁ ἐξουθενῶν, subst. *is, qui contemnit, der Verächter*, ut σοφίαν καὶ παιδείαν Sap. 3, 11. τὰ ὀλίγα Sir. 19, 1. Cf. de partic. artic. habente et substantive posito ἐκδικέω. (Euseb. hist. eccl. 5, 1. Socr. hist. eccl. 2, 3.) —

Ἐξουσία, ας, ἡ (ἔξεστι) *potestas* i. e. a) *vis, facultas efficiendi aliquid, das Vermögen, das Können*, ut τῆς ἡγεμονίας 4 Macc. 6, 33. (Dion. Hal. Ant. 2, 26. seq. inf. Xen. Mem. 2, 1. 25. 2, 6. 35.) — b) *imperium, Gewalt, Herrschergewalt* aa) propr. Sir. 24, 11. 25, 24. Addit. ad libr. Esth. 2, 2. Esr. 4, 40. 3 Macc. 3, 24. 7, 16. 10, 13. (Diod. Sic. 17, 54. 18, 50.) — seq. genit. pers. ἐξουσίαν habentis Addit. ad libr. Esth. 3, 2. Esr. 4, 28. 1 Macc. 10, 38. 14, 4. 2 Macc. 3, 6. 4, 9. 24. — seq. gen. *obiecti* Sap. 10, 14. 16, 13. Sir. 9, 13. 10, 4. 17, 2. 1 Macc. 10, 32. (Diod. Sic. 2, 27 fin.) — seq. ἐπί τινι Sir. 30, 28. — οἱ ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένοι i. e. *in summis magistratibus collocati* Addit. ad libr. Esth. 6, 5. — sq. ἐν c. dat. personarum, *inter quas* potestate, auctoritate aliquis pollet 3 Macc. 7, 21. 2 Macc. 7, 16. — bb) metonym. vel pro: ὁ ἐν ἐξουσίᾳ ὤν i. e. *potens, magistratus, princeps* 2 Macc. 3, 24. — vel pro: *regnum, ditio* 1 Macc. 6, 11. (Plut. praecept. reipubl. ger. c. 19.) — c) *licentia, ius, auctoritas, Recht, Vollmacht, Erlaubniss* Sir. 30, 11. 3 Macc. 7, 12. — seq. ἐν c. dat. rei Sir. 45, 17. — seq. περί τινος 4 Macc. 4, 5. — sq. infinit. nunc praesentis 1 Macc. 10, 35. 11, 58. 4 Macc. 5, 14. — nunc aoristi Jud. 8, 15. Esr. 8, 22. 1 Macc. 1, 13. 10, 6. 8.

Ἐξουσιάζομαι, f. σομαι, med. [verbi ἐξουσιάζω potestatem habeo] *potestatem mihi vindico* vel *arrogo*, ἐπί τινα *adversus aliquem* 1 Macc. 10, 70. signif. activa, pro שָׁלַט Cohel. 2, 19. 8, 9. —

Ἐξόχως, adv. (ἔξοχος eminens Xen. Mem. 1, 2. 58.) *eminenter, imprimis* 3 Macc. 5, 31. de adverbio adiectivis postposito cf. *Bornem.* schol. p. 115. *Win.* §. 58, 2 An. (ita ἔξοχα Hom. Od. 11, 432.)

Ἐξυβρίζω, f. ίσω (ἐκ augens, ὑβρίζω) *petulantem et insolentem me gero* 2 Macc. 1, 28. (Xen. Cyr. 3, 1. 26. 8, 6. 1.)

Ἔξυπνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐκ, ὕπνος) *expergefactus* 3 Esr. 3, 3.

Ἐξυπνόω, ῶ f. ώσω (ἐκ, ὕπνος somnus) *edormio*, in constr. praegn. ἀπό τινος, *velut crapulam edormio et a me removeo aliquid*, metaph. pro: *absisto ab aliqua re, missum facio aliquid* 4 Macc. 5, 10. — Cf. de hoc v. serioris graecitatis *Lob.* ad Phryn. p. 224. —

Ἐξυψόω, ῶ f. ώσω (ἐκ augens, ὑψόω) *in altum tollo*, metaph. *effero* i. e. *laudibus extollo*, med. ἐξυψοῦμαι, *me effero*, seq. acc. pronominis reflexivi [de quo vid. *Win.* §. 39, 6. *Bornem.* ad Xen. An. p. 76 sq. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verb. p. 88. *Poppo* ad Thuc. p. 189.] Sir. 1, 27.

Ἔξω, adv. *extra* i. e. a) *aussen, draussen*, aa) adverb., ut στῆναι ἔξω = *ante fores stare* Sir. 21, 23. (Xen. An. 7, 2. 29.) — οἱ ἔξω *exteri, externi*. [vid. de adv. ante se habentibus artic. ἄνω] 2 Macc. 1, 16. (Xen. Cyr. 4, 5. 31.) — de fama ἔξω i. e. *extra urbem* vel *patriam* divulgata 2 Macc. 4, 39. (Xen. An. 2, 6. 3.) — bb) praeposit. vim habet [vid. ἄχρι] seq. gen. loci Jud. 10, 18. 13, 3. (Xen. Cyr. 3, 3. 46.) — b) = *hinaus, hinaus aus*, praepos. locum tenet et secum habet gen. loci, ita post ἄγω Jud. 6, 11. ἀπέρχομαι v. 12. ἐξέρχομαι 14, 2. (Xen. An. 3, 4. 15. 5, 7. 14.) —

Ἔξωθεν, adv. *extrinsecus, von aussen her* Jud. 13, 1. Hist. bel. et drac. v. 7. (Hdian. 4, 9. exeunt. Xen. Cyr. 4, 5. 5.) — ὁ, ἡ, τὸ ἔξωθεν *extrinsecus adveniens, externus* 4 Macc. 6, 34. 18, 2. — ubi poni poterat ἔξω et alternat c. ἐκ. seq. genit. loci Bar. 2, 23. —

Ἑόρτασμα, τος, τό (ἑορτάζω diem festum ago) *festivitas* Sap. 19, 16. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 375 sq.

Ἑορτή, ῆς, ἡ, *festum, dies festus*, a) de festis paganis, sq. genit. pertinente ad accuratiorem festi definitionem, ut διονυσίων = τὰ διονύσια 2 Macc. 6, 7. (absol. Xen. An. 5, 3. 9 et 10.) — b) de festis Judaeorum, sq. genit. ut ἡ ἑ. τῶν ἀζύμων Esr. 1, 19. — ἡ ἑβδομάδων ἑ. 2 Macc. 12, 31. vid. ἕβδομας. — ἡ τῶν σκηνῶν vel σκηνοπηγίας ἑ. Esr. 5, 51. 2 Macc. 10, 6. — 1 Macc. 10, 21. — sine genit. nominis, ita pluralis: αἱ ἑ. Tob. 1, 6. 2, 6. 1 Macc. 10, 34. 12, 11. (ἡ μεγίστη ἑ. Plut. apophth. Antiochi Mar. II. p. 35. ed. *Tauchn.*) — sq. genit. personae festum celebrantis Jud. 10, 2. Addit. ad libr. Esth. 6, 18. 1 Macc. 1, 39. quo l. Hierosolyma inducitur persona. — sine artic. Sir. 36, 8. 47, 10. Jud. 8, 6. Esr. 5, 52. 1 Macc. 1, 45. 2 Macc. 6, 6. — singul. sine artic. — ἡμέραι πρὸ ἑορτῆς et ἡμέραι μετὰ ἑορτήν i. e. *Tage vor und nach einem Feste* 1 Macc. 10, 34. — Tob. 2, 1. ad quem l. cf. ἕβδομας. — ἡμέρα ἑορτῆς *ein Tag, an welchem ein Fest gefeiert wird* Bar. 1, 14. — Sir. 43, 7. ἀπὸ — ἑορτῆς *a luna fit significatio festi*, tum quatenus novilunium ipsum in diebus erat festis apud Judaeos, tum quod et Paschatos et Pentecostes festum post novam lunam celebrabatur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Neumond, Feste.*

Ἐπαγγελία, ας, ἡ (ἐπαγγέλλω) *promissio*, Prec. Manass. v. 7. τὸ ἔλεος τῆς ἐ. σου i. e. *misericordia conspicua in promissione tua*. Esr. 1, 7. 1 Macc. 10, 15. 4 Macc. 12, 9. (Diod. Sic. 1, 5. Pol. 3, 7. 15.)

Ἐπαγγέλλομαι, med. [verbi ἐπαγγέλλω] a. 1. ἐπηγγειλάμην, perf. pass. ἐπήγγελμαι signif. passiva [de quo pf. usu vid. *Matth.* §. 496, e. *Buttm.* §. 100, 3. not. 7. gram. max. §. 113, 4. *Rost* §. 113, not. 5. *Erf.* et *Wunder* ad Soph. OR. v. 1512. *Win.* §. 39, 5.] *promitto* i. e. a) *polliceor*, τινί τι 1 Macc. 11, 28. 2 Macc. 4, 8. 27. 45. — τινί Sir. 20, 22. — τί Prec. Man. v. 7. (Alciphr. 3, ep. 3. Xen. An. 5, 6. 26.) — sq. ὅτι c. verbo finito 2 Macc. 3, 10. — seq. infin. fut. 3 Macc. 1, 4. — absol. 2 Macc. 2, 18. — b) *profiteor* i. e. *certo affirmo, profiteor, von sich rühmen*, seq. infinit. Sap. 2, 13. (Xen. Mem. 3, 1. 1.)

Ἐπάγω, f. άξω, a. 2. ἐπήγαγον, a. 1. p. ἐπήχθην (ἐπί, ἄγω) 1) *adduco, affero, herzuführen, herbeiführen*, [propr. ψυχρὸν ὕδωρ ἐπάγων Theogn. v. 862.] metaph. a) *veranlassen*, ita de rebus efficientibus aliquid, seq. acc. rei, ut ἁμαρτίαν Sir. 4, 21. ὀργήν 23, 16. — b) *causa* vel *auctor sum*

ut fiat vel *accidat alicui aliquid* = *immitto*, ita tum de personis malum alicui immittentibus, ut ἀτιμίαν Sir. 1, 27. τὰ κακά Bar. 4, 29. [v. 18.] πάντα scil. κακά Orat. Azar. v. 4. 7. coll. v. 8. ἀμέτρητον ὕδωρ 3 Macc. 2, 4. Sir. 2, 4. — τί Orat. Azar. v. 4. Bar. 4, 18. — (Plut. de sera num. vindicta c. 12.) — ὁ ἐπάγων scil. ἡμῖν τὰ κακά Bar. 4, 27. coll. v. 29. 4, 9. 10. 14. — τὶ ἐπί τινα Sir. 4, 17. 47, 20. 48, 2. Bar. 2, 9. 2 Macc. 7, 38. — ὅρκον ἐ. τινά *induco iuramentum super aliquem* i. e. *iuramento obstringo aliquem* Jud. 8, 30. ita codd. pro: ἀπαγαγεῖν. Vid. ad h. l. sub ἀπάγω monita. τινὰ ἐπί τινα Bar. 4, 15. — ita pro הֵבִיא Jer. 5, 15. — tum de personis bona alicui afferentibus, τινὶ εὐφροσύνην Bar. 4, 29. — ita pro הֵבִיא Jer. 32, 32. — c) pro: *incito, impello, moveo*, τινά τινι 4 Macc. 4, 13. (Xen. Mem. 3, 3. 6. Thuc. 1, 107.) — 2) *adorior*, τινά Sir. 46, 3. Vide tamen de h. l. lect. *Apel*, *Augusti*, *Bretschn.* —

'Επαγωγή, ῆς, ἡ (ἐπάγω) *inductio* [i. e. importatio, ut τῶν ἐπιτηδείων Thuc. 5, 83.] metonym. *res inducta*, *res immissa*, ita de malis a) a Deo immissis alicui, qua sensum = *calamitas*, θλῖψις, ita ἡμέρα vel καιρὸς ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2. coll. v. 12. 5, 8. — seq. genit. personae, cui immittitur malum aliquod Sir. 3, 26. ἐπαγωγὴ — ἴασις i. e. *non patitur homo superbus sanari se a superbia calamitate a deo immissa*. — b) universe, πᾶσαν ἐ. scil. εὐδοκήσω Sir. 25, 13. Vid. ἐκδίκησις. seq. genit. personae, a qua proficiscitur ἡ ἐ. Sir. 23, 13, — plur. ἐπαγωγαί Sir. 10, 13. 23, 11. 40, 9. —

'Επαγωγός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό (ἐπάγω) *vim adducendi* i. e. *persuadendi et movendi habens*, *blandus*, *lenocinans* 4 Macc. 8, 14. (Dem. 1368, 18. Xen. Mem. 2, 5. 5. — Cf. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verb. p. 204. —

'Επαινέω, ῶ f. έσω (ἐπί, αἰνέω) *laudo*, *celebro*, τινά Sir. 27, 7. Jud. 6, 20. 3 Macc. 4, 16. 4 Macc. 2, 2. 13, 3. (Cebet. tab. c. 31. Ael. V. H. 1, 34. Xen. Cyr. 4, 1. 1.) — τινά τινος aliquem *propter aliquid* [de qua gen. vi vid. ἐκπλήσσω] Sir. praef. prim. init. 4 Macc. 1, 10. 4, 4. — τί Sir. 9, 17. ἐν χειρὶ — ἐπαινεθήσεται *in manu artificum latet causa*, *quapropter opus laudabitur* i. e. *propter* dexteritatem *artificis laudabitur opus* = *dexteritatem artificis laudat opus*. (Ael. V. H. 2, 12. Xen. Ages. 8, 5.) —

"Επαινος, ου, ὁ (ἐπί, αἶνος quod vid., adstipulatio, assensus) *laus*, *Lob* Sap. 15, 19. Sir. 39, 10. 44, 15. 4 Macc. 1, 2. (Diod. Sic. 1, 2. Xen. Hier. 1, 14. Thuc. 1, 84.) — plur. οἱ ἔπαινοι Sir. 44, 8. (Xen. Mem. 2, 1. 33. Ages. 1, 1.) —

'Επαίρω, f. ἐπαρῶ, p. p. ἐπῆρμαι, a. 1. p. ἐπήρθην, f. 1. p. ἐπαρθήσομαι (ἐπί, αἴρω) *attollo*, *sursum tollo*, *erigo*, *ich erhebe* a) propr., ut χεῖρας Sir. 46, 2. χεῖρα ἐν λίθῳ *manum lapide instructam* i. e. *manum cum lapide* 47, 4. (τὴν δεξιάν Xen. de re eq. 12, 6.) — addito ἐπί τινα i. e. vel ἐ. τὴν χεῖρα καὶ ἐκπετάννυμι αὐτὴν ἐπί τινα *manum erigo et expando super aliquem*, ita de Aarone benedicente Sir. 50, 20. — vel: manum erigo *contra aliquem*; ita de personis ad mala alicui infligenda sese accingentibus Sir. 48, 18. med. ἐπαίρομαι χεῖρα *manum meam attollo* vel *erigo* [de quo medii usu vid. ἀλείφω] ἐπί τινα 2 Macc. 7, 34. quo l. ex abundanti additur μοῦ. — Ita pro נָשָׂא יָד seq. בְּ 2 Sam. 20, 21. — per imaginem refertur ad Deum poenas sumturum ab aliquo Sir. 33, 3. — b) metaph. aa) *effero*, passiv. signif. reflex. [de qua vid. ἀγνίζω] ἐπαίρομαι *efferor*, *ich erhebe mich*, ita nunc de personis insurgentibus ἐπί τινα *contra aliquem* 1 Macc. 8, 5. 10, 70. — nunc de hominibus *fastu sese efferentibus* = *sich überheben*, it. activ. ἐ. ἐμαυτόν Sir. 6, 1. — passiv. signif. reflexiva Sir. 11, 4. 35, 1. 1 Macc. 1, 3. 2, 63. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάω monita. — addito dativo [cf. de dat. post vv. neutra et passiv. affectum, animi sensus indicantia *Matth.* §. 399, c. *Buttm.* § 120, 3. *Rost* §. 106, b. *Win.* §. 31, 1.] ut τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας Addit. ad libr. Esth. 2, 2. 6, 4. 3 Macc. 2, 21. 6, 4. (Ael. V. H. 8, 15. Diod. Sic. 2, 18. Xen. Cyr. 8, 5. 24.) — bb) *incito*, *irrito*, pass. *incitor*, *irritor*, τῷ θυμῷ [vid. ἀδρανής] 2 Macc. 9, 4. (Dem. 286, 21. 851, 14.) —

'Επαιτέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, αἰτέω rogo, peto; insuper peto) *stipem peto*, *mendico*, *betteln* Sir. 40, 28. (Hom. Il. 23, 593.)

'Επαίτησις, εως, ἡ, *mendicitas*, *mendicatio*, *das Betteln*, ζωὴ ἐπαιτήσεως *vita quae mendicando sustentatur*, *Bettlerleben* Sir. 40, 28. — pro: ἄρτος ἐπαιτήσεως *erbetteltes Brod* v. 30.

'Επακολουθέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ἀκολουθέω) 1) *subsequor*. Addit. ad libr. Esth. 5, 4. — addito ὀπίσω τινός metaph. pro: *obsequor alicui* Sir. 46, 7. — 2) *insequor* Jud. 14, 4. (Xen. An. 3, 2. 35. 4, 1. 1. Plut. Ages. c. 10.)

'Επάκουστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό adiect. verbal. [verbi ἐπακούω quod vid.; auditus) *qui dicto audientes habuit* Esr. 4, 12. οὕτως ἐπάκουστός ἐστι *ita dicto audientes habuit et habet*. Cf. de perfecto quatenus praesentis notionem includat sub ἁγιάζω observata.

'Επακούω, f. ούσομαι (ἐπί, ἀκούω) 1) *audiendo adsum*, *audio* Jud. 14, 15. (τινά Xen. An. 7, 1. 14.) — 2) *aures praebeo*, *exaudio*, τινά Sir. 4, 6. de h. l. fut. vid. ἀγαλλιάομαι. — sq. gen. personae Sir. 46, 5. 48, 20. — seq. gen. rei [vid. ἀκούω], ut τῆς δεήσεως Addit. ad libr. Esth. 3, 10. 2 Macc. 1, 5. (Hdian. 4, 5. 9. Lucian. Tim. §. 34.) —

'Επαλγής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπί, ἄλγος dolor) *dolorem afferens*, *acerbus*, comparat. ἐπαλγέστερος 4 Macc. 14, 10.

"Επαλξις, εως, ἡ (ἐπαλέξω, propello, propulso) *propugnaculum*, *pinna*, appellantur ita murorum, urbium, valli cacumina, quae in acutum per intervalla desinunt, die Zinnen auf den Stadtmauern oder der obere Theil derselben, hinter dem die Belagerten kämpften, „*lorica lignea non perpetua, sed pinnata*, *Brustwehr mit Schiessscharten*" ita *Bornem.* indic. ad Xen. Cyr. sub h. v., τοῦ τείχους Jud. 14, 1. τῆς πόλεως Sir. 9, 13. quo l. περιπατεῖν ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεων trop. pro: in summo periculo versari. (Dem. 26, 16. Xen. Cyr. 6, 1. 53. Thuc. 2, 13.) —

'Επαμύνω, f. νῶ (ἐπί, ἀμύνω) 1) *opem fero*, *ad auxilium succurro*, τινί *alicui* [de quo dat. vid. sub εἶπον notata] 3 Macc. 1, 27. (Isocr. Panegyr. c. 14.) — 2) *defendendo periculum propulso*, *abwehren*, medium ἀπομύνομαι *a me* vel *a meis propulso*, τινά 4 Macc. 4, 19. — Cf. *Matth.* §. 535, γ. — absol. 4 Macc. 3, 19. (Plut. Ages. c. 34.)

'Επανάγω, f. ξω (ἐπί, ἀνάγω duco in locum altiorem) 1) *iterum in altum duco*, passiv. *iterum in altum vehor* 2 Macc. 12, 4. (Xen. h. g. 1, 6. 39.) — 2) intrans. [vid. ἄγω fin.] *iterum redeo*, seq. ἐκ c. gen. loci 2 Macc. 9, 21. (Diod. Sic. 16, 26. Xen. Cyr. 4, 1. 3.) — de personis *denuo* aliquem vel aliquid sequentibus ἀπό τινος ἐπί τι ab aliqua re ad aliquid Sir. 26, 19. ἐπί τινα 17, 21. —

'Επαναιρέομαι, οῦμαι, a. 2. ἐπανελόμην med. [verbi ἐπαναιρέω suscipio; erigo me, ut a sede Aristoph. Eq. v. 791.] *e medio tollo*, *neco*, τινά 2 Macc. 14, 2. 13. (Polyb.)

'Επαναπαύομαι, f. αύσομαι, med. [verbi ἐπαναπαύω facio, ut quiescat aliquis in aliqua re] *quiesco super aliqua re* [propr. Hdian. 2, 1. 3.]

metaph. *requiesco in aliquo* i. e. *confido* τινί *alicui* [de quo dat. vid. ἐπαίρω] 1 Macc. 8, 12. — pro נִשְׁעַן Mich. 3, 11.

'Επανέρχομαι, f. ἐλεύσομαι (ἐπί, ἀνέρχομαι) *iterum redeo* Tob. 6, 17. (Plut. de gen. Socr. c. 17. Hdian. 6, 6. 2.) — seq. ἀπό c. gen. loci 2 Macc. 4, 36. (sq. εἰς c. acc. loci Diod. Sic. 12, 44. Xen. Mem. 4, 8. 29.) —

'Επανήκω, f. ξω (ἐπί, ἀνήκω) *iterum redii* Sir. 4, 18. 27, 9. — pro שׁוּב Lev. 14, 39. (εἰς τινα Dem. 1156, 3.) —

'Επανίστημι, f. στήσω (ἐπί, ἀνίστημι excito) *excito aliquem contra aliquem*, medium et a. 2. act. perf. act. excitor, *ich erhebe mich* [= exorior Ael. V. H. 2, 13.], = *surgo contra aliquem*, ita de personis vel hostibus insurgentibus τινί *contra aliquem* Jud. 5, 11. 13, 5. 16, 17. — pro קוּם Ps. 27, 12. (Plut. Ages. c. 38. Id. de gen. Socr. c. 15.) —

'Επάνοδος, ου, ἡ (ἐπί, ἄνοδος) *reditus, die Rückkehr* [propr., ut εἰς ῥώμην Hdian. 8, 7 fin.], ut ex inferis Sir. 38, 21. de reditu ad meliorem frugem 17, 19. de amicorum reconciliatione 22, 19.

'Επανορθόω, ῶ f. ώσω (ἐπί, ὀρθόω rectum facio quod pravum vel incurvatum fuit) *ad pristinum*, unde luxatum erat aliquid, *statum reduco*, ut auctoritatem, dignitatem rei, ita τοὺς νόμους, τὸν τόπον τὸν ἅγιον 2 Macc. 2, 22. 5, 20. (Isocr. Paneg. c. 42. de pace c. 43. Plato de rep. 10, 302. Pausan. 4, 11.) — τὰς ψυχὰς νέων i. e. animi fortitudinem 2 Macc. 15, 17. Cf. de verbis ὀρθοῦν, ἀνορθοῦν, ἐπανορθοῦν *Lob.* ad Phryn. p. 250 sq.

'Επανόρθωσις, εως, ἡ (ἐπανορθόω) *restitutio in melius, correctio* Esr. 8, 52. 1 Macc. 14, 34. (Dem. 707, 7.) —

'Επάνω, adv. (ἐπί, ἄνω) *super, supra*. Legitur 1) adverbialiter a) de *loco*, praeced. artic. ὁ ἐπάνω *superior* [vid. ἄνω] 1 Macc. 3, 37. 6, 1. 2 Macc. 9, 25. (Xen. An. 6, 3. 1. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*) — b) de *aetate* = *ultra* Esr. 5, 41. — c) de *statu*, γίνομαι vel εἰμὶ ἐπάνω *superioris* [quam alii] *sum conditionis, dignitate aliis praesto* Bar. 2, 5. Esr. 8, 92. νῦν — ἰσραήλ i. e. *iam adest tempus quo ad maiorem dignitatem evehetur omnis natio israelitica.* Cf. de h. l. praesenti de re certo et proxime eventura sub εἰμί ad h. l. notata. Ita pro הָיִיתָ לְמַעְלָה Deut. 28, 13. — 2) praepos. vim habet [vid. sub ἄχρι monita] seq. genit. loci, ubi Lat. vel *super, ultra, drüber hinaus*, ut διαχεῖσθαι Orat. Azar. v. 23. ἔρχεσθαι Jud. 1, 10. — vel *oberhalb, obenüber*, ut τιθέναι τινά Hist. bel. et drac. v. 36. (Diod. Sic. 1, 31.) — sq. genit. pers. = *desuper in*, post πίπτειν 1 Macc. 6, 46. — vel: *darüber hin*, post διέρχεσθαι 1 Macc. 5, 51.

'Επαοιδός, οῦ, ὁ (mascul. adiectivi ἐπαοιδός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό, forma poetica pro ἐπῳδός accinens, ab ἐπί et ᾄδω cano) *incantator, Zauberer* Sir. 12, 13., quo l. agitur de illo incantatorum Orientis genere, qui serpentes veneno privare et mansuefaciendo eo adigere solebant, ut pulsato tympano magico, caput et totum corpus moverent. — pro אָשַׁף Dan. 2, 10. (Philo de migrat. Abrah. p. 401. A.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Zauberer.* — In sermonibus vulgi fuisse apud Graecos ἐπαοιδός pro ἐπῳδός, docuit *Lob.* ad Phryn. p. 243.

'Επαποστέλλω, f. ελῶ (ἐπί, ἀποστέλλω) *insuper mitto*, τινί τι Sap. 11, 15. coll. Exod. 7, 26 sqq. et 10, 12 sq. — Sap. 16, 3. (Polyb.)

'Επάρδω, f. σω (ἐπί, ἄρδω irrigo; aquis inductis irrigo) *insuper irrigo* 4 Macc. 1, 29. —

'Επαρήγω, f. ξω (ἐπί, ἀρήγω) *opem fero, auxilior*, τινί 2 Macc. 13, 17. (Hom. Il. 23, 783. Odyss. 13, 391.)

'Επαρκέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ἀρκέω quod vid. propulso τινί τι Hom. Il. 2, 873.) *subministro, praebeo*, τινί τι 1 Macc. 8, 26. 11, 35. vid. de h. l. lect. *Augusti, Apel.* — (Theogn. v. 851. Dem. 1214, 15. Xen. Mem. 1, 2. 60.) —

'Επαρκῶς, adv. (ἐπαρκής sufficiens) *sufficienter*, ita in codd. 1 Macc. 11, 35. vid. *Aug., Apel.*

"Επαρχον, ου, ὁ (ἐπί, ἄρχω) *praeses, praefectus*, ut τῆς ἀκροπόλεως — *Befehlshaber* 2 Macc. 4, 27. (τῶν στρατοπέδων Hdian. 1, 16 fin.) — sq. genit. regionis, provinciae = *Statthalter, Landpfleger* Esr. 6, 3. 7. 27 bis. 7, 1. 8, 67. — absol. Esr. 6, 28. 29. (Hdian. 1, 9 fin.)

'Επάρχω, f. ξω (ἐπί, ἄρχω quod vid. = ἔπαρχός εἰμι) *impero*, seq. genit. [de quo vid. ἄρχω] Addit. ad libr. Esth. 2, 2. (Hdian. 4, 12 init. Isocr. Paneg. c. 39 et 40. Xen. Cyr. 4, 6. 2.)

'Επασθμαίνω, f. μανῶ (ἐπί, ἀσθμαίνω) *insuper anhelo, keuchen* 4 Macc. 6, 11.

"Επαυλις, εως, ἡ (ἐπί, αὖλις — casa, tugurium Ael. V. H. 1, 32.) *villa* Jud. 3, 4. 15, 7. (Diod. Sic. 12, 43 et 45.)

'Επαύξω i. e. ἐπαυξάνω f. ξήσω (ἐπί, αὐξάνω) intrans. *adaugeor, cresco*, seq. acc. rei, ut τὰ τῆς κακίας *an Bosheit, malitia* [de quo accus. vid. sub ἐκλείπω observata] 3 Macc. 2, 25. (Diod. Sic. 4, 66.) alii transit. *adaugeo* 3 Macc. 2, 25. (Dem. 1406, 6.)

'Επαύριον, adv. (ἐπί, αὔριον) *cras, morgen*, praeced. artic. ἡ ἐπαύριον [vid. ἄνω] *dies crastinus* Jud. 7, 1. Hist. Sus. v. 28.

'Επεγείρω, f. γερῶ (ἐπί, ἐγείρω excito, ich wecke auf; excito ad faciendum aliquid, anregen, τινά Hom. Od. 22, 431., exoriri facio, erregen, ut μῖσος Lucian. Tim. §. 36. τινί contra aliquem Jos. b. i. 1, 28. 1.) *excito contra aliquem* = *ira incendo contra aliquem*, passivum ἐπεγείρομαι, *excitor contra aliquem, ich befinde mich im Zustande der Aufregung*, 2 Macc. 4, 40. (addito τοῖς θυμοῖς Diod. Sic. 14, 52 et 69.) vel: *insurgo contra aliquem, ich trete gegen Jem. auf* Sir. 46, 1.

'Επεί, coniunct. *quum, da.* Legitur 1) de tempore, ubi Lat. *quum, postquam*, seq. indicat. praeteritorum, ubi de re vera et certa agitur cf. *Win.* §. 42, 3. — Sap. 19, 15. 1 Macc. 10, 52. de h. l. καί in apodosi [v. 54. καὶ νῦν — φιλίαν] adhortantis verba habente vid. *Win.* §. 57, 2. coll. *Matth.* §. 620, d. *Vig.* p. 524. — 1 Macc. 14, 29. de h. l. δέ in apodosi: σίμων δέ vid. quae habet de δέ post particulas temporales *Herm.* ad Vig. p. 785. 845. *Matth.* §. 616, 3. *Rost* §. 134, 5. c. — (Lucian. dial. deor. 6, 2. Xen. Cyr. 6, 2. 21.) — ἐπεὶ γάρ, *postquam enim* 2 Macc. 13, 8. 4 Macc. 3, 7. quo l. apodosis incipit v. 9. in verbis: οἱ μὲν ουν ἄλλοι. (Similia habentur Plut. Pompei. c. 5 et 16. ad quos l. vid. *Herm.* l. l. p. 784 sq.) — 1 Macc. 10, 26. quo l. auctor minus memor inchoasse se ab ἐπεί *postquam*, ita, ac si scripsisset: ὅτι vel ὡς συνετηρήσατε — ἐχθροῖς ἡμῶν, verbis ἠκούσαμεν καὶ ἐχάρημεν continuavit orationem. — — 2) de *causa*, vom Grunde, ubi Lat. a) *quum, quandoquidem, quoniam*, nos: *da, weil*, seq. indicat. Sap. 18, 12. Esr. 2, 20. 6, 15. 4 Macc. 4, 24. 26. quo l. addito οὖν recipitur oratio v. 24. inchoata. — 10, 21. (Xen. An. 1, 2. 5. Cyr. 1, 4. 7.) — — ἐπεὶ γάρ, *quum enim* Jud. 11, 12. — ἐπεὶ δέ, *quum autem* 2 Macc. 14, 29. (Hdian. 4, 8. init.) ἀλλ' ἐπεί, *sed quum* 3 Macc. 2, 16. — b) *nam, denn.* Cf. *Vig.* p. 401 sq. *Matth.* §. 618. *Herm.* l. l. p. 784. *Buttm.* §. 136. *Passow* sub ἐπεί. — Ita aa) in locis, ubi praefixum legitur interroga-

tioni 4 Macc. 1, 33. 2, 7. 19. 7, 21. (Xen. Mem. 3, 12. 6.) — addito δέ epexegetico: *quum autem* 3 Macc. 2, 12. ἐπεὶ δέ — ἐβοήθησας i. e. *recte autem hoc dico* [scil. quod habetur v. 11.] *nam — opem tulisti.* — bb) ubi praefixum legitur sententiae conditionali 4 Macc. 8, 8. (Xen. Cyr. 2, 2. 31. An. 6, 1. 30. 7, 6. 22.) — cc) ubi post ἐπεί cogitatione addendum est: εἰ μὴ τοῦτο ἦν quod ni ita est, in quibus pro ἐπεί Latini: *alioquin*, nostrates: *sonst* 4 Macc. 6, 34. ἐπεὶ καὶ γελοῖον pro: ἐπεί, εἰ μὴ ἐπικρατεῖ καὶ τῶν ἔξωθεν ἀλγηδόνων, καὶ γελοῖον scil. ἐστὶν, ὁμολογεῖν ἐκεῖνο sc. τὸ κράτος εἶναι τοῦ λογισμοῦ. (Epict. Enchir. c. 33, 9. Plato Euthyphr. §. 10.) Cf. *Matth.* §. 618. *Fischer* ad Plat. Euthyphr. l. l. *Vig.* p. 402. *Passow* sub ἐπεί. —

Ἐπείγω, f. ξω, *urgeo* i. e. [premo, τινά Hom. Il. 12, 452.] *acriter insisto, acriter impello* scil. ad faciendum aliquid, seq. acc. pers. = *Jemandem zusetzen, in Jem. dringen* Hist. bel. et drac. v. 30. (addito infinit. Hdian. 2, 8 fin.) — absol. 2 Macc. 10, 19. quo l. τόποι ἐπείγοντες *loci urgentes* metonym. pro: *locorum incolae acriter ad auxilium praestandum impellentes*, sens. *auxilium implorantes.* (κελεύει — εἴ τι ἐπεῖγον εἴη, δηλῶσαι αὐτῷ Hdian. 2, 12 fin.)

Ἐπειδή, coniunct. (ἐπεί, δή) *quum, als, da* a) de tempore, seq. indic. [vid. ἐπεί] ἐπειδὴ γάρ *quum enim* 4 Macc. 3, 20. vel 4, 1. 8, 2. (Hdian. 4, 4 init. Lucian. dial. deor. 9, 2. Xen. Cyr. 2, 1. 1. Thuc. 2, 81.) — b) de causa: *quum, quoniam, quandoquidem,* seq. indic. 1 Macc. 15, 3. cuius l. apodosis incipit v. 5. 4 Macc. 4, 2 vel 3. [16, 25. ἐπειδὴ καὶ ταῦτα εἰδότες ὅτι, *quum etiam hoc scirent, quod.* Vide tamen ad h. l. *Apel*, exhibentem ἔτι δὲ καί.] (Lucian. dial. deor. 20, 2. Aeschin. dial. Socr. 2, 15 et 26.) — ἐπειδὴ γάρ *quum enim* 4 Macc. 4, 22.

Ἐπεῖδον, aor. 2. (verbi ἐφοράω, adspicio) *adspexi*, ἐπί τι = ἐπεῖδόν τι sed fortius [cf. *Win.* de verb. compos. Dissert. 3. p. 8.] aliquid i. e. a) *usu meo experior, etwas vor Augen sehen* 1 Macc. 3, 59. (Hom. Il. 22, 61. Xen. An. 7, 1. 30. 8, 7. 7.) — b) ex Hebraeorum dicendi consuetudine sub εἰςεῖδον, quod vid., notata, seq. τινά vel ἐπί τινα 2 Macc. 1, 27. — 8, 2. 3 Macc. 6, 3. absol. v. 12.

Ἔπειμι, f. ἔσομαι (ἐπί, εἰμί sum; *insum, sum supra*) 1) *insto* i. e. [immineo, ut δειλὸν γῆρας Hesiod. Op. et dies v. 101.] *futurus sum*, τὸ ἐσόμενον Sir. 42, 19. — 2) permutatur ἔπεστί μοι cum ἔπεισί μοι [ab ἔπειμι, invado, subeo] imperf. *subit, in mentem venit*, sq. infinit. 4 Macc. 1, 10. (ἔπεισί μοι Lucian. dial. deor. 21, 2. Plut. Ages. c. 14. Dem. 392, 27.)

Ἐπειςέρχομαι, dep. med. c. f. ἐλεύσομαι (ἐπί, εἰςέρχομαι) *intro contra aliquem* i. e. *intro aggressurus aliquem*, seq. dat. pers. 1 Macc. 16, 16. de h. l. 3 plur. ἐπειςήλθοσαν vid. sub εἶδον notata. (sq. εἰς c. acc. loci Dem. 1455, 8.)

Ἔπειτα, adv. (ἐπί, εἶτα) *deinde, tum*, praecedente πρῶτον 4 Macc. 6, 3. (Xen. Cyr. 1, 4. 13.) —

Ἐπέκεινα, adv. = ἐπ' ἐκεῖνα, *ultra, drüber hinaus*, de tempore Hist. Sus. v. 64. 1 Macc. 10, 30. (de loco seq. genit. Diod. Sic. 3, 49. Xen. An. 5, 4. 3.) —

Ἐπεκχέω, f. εύσω (ἐπί, ἐκχέω) *effundo super aliquem*, passiv. *effundor*, signif. reflex. *effundo me super aliquem*, metaph. de civibus ex urbe ad hostes persequendos erumpentibus [vid. ἐκχέω], seq. dat. pers. Jud. 15, 4.

Ἐπεξέρχομαι, dep. med. c. f. ἐπεξελεύσομαι, a. 2. ἐπεξῆλθον (ἐπί, ἐξέρχομαι) *egredior* vel *contra aliquem* [ita de civibus excursionem ex urbe facientibus Diod. Sic. 13, 87. Isocr. Panegyr. c. 15.], sq. acc., ut τὴν παρανομίαν. Quo l. et ἡ δίκη et ἡ παρανομία inducuntur personae. — vel: *egredior subventurus alicui*, τινί Jud. 13, 20.

Ἐπερείδω, f. είσω (ἐπί, ἐρείδω figo) infigo [τὶ εἴς τι Hom. Il. 6, 856.] passiv. signif. reflex. infigor, me infigo, trop. pro: *innitor*, τινί aliquo, *ich stütze mich auf Jem.* Add. ad libr. Esth. 5, 3.

Ἐπέρχομαι, dep. med. c. fut. ἐπελεύσομαι (ἐπί, ἔρχομαι) 1) *advenio, accedo*, a) propr. ita de personis Sap. 1, 5. quo l. ut σοφία, ita ἀδικία sistitur ut persona. — addito ἐπί c. acc. loci Esr. 4, 49. vel ἀπό c. genit. loci et ἐπί τινα i. e. *contra aliquem* 1 Macc. 8, 4. (Dem. 278, 22.) — de nocte ingruente seq. ἐκ c. gen. loci Sap. 17, 14. — *obeundi* vel *peragrandi* sensu, seq. acc. loci, [de quo acc. vid. sub ἀπέρχομαι monita] ut πάντα τόπον οἰκητόν 2 Macc. 9, 17. 3 Macc. 1, 6. (Hom. Il. 18, 321. Diod. Sic. 5, 71. Xen. An. 7, 8. 24.) — b) de tempore: *insto, futurus sum*, τὰ ἐπερχόμενα *res futurae* Jud. 9, 5. 3 Macc. 5, 2. — ita pro אַחֲרוֹן Jes. 41, 4. בּוֹא v. 22. — 2) *supervenio, über Jem. kommen*, a) de affectibus prorumpentibus, sq. dat. pers. Sir. 26, 19. — b) de calamitatibus immissis alicui et oneris instar ei incumbentibus, seq. dat. person. Sap. 16, 4. 5. 17, 15. 2 Macc. 1, 7. addito παρά τινος Bar. 4, 9. 25. 36. — ἐπί τινα Sap. 12, 27. Bar. 6, 48. 2 Macc. 9, 18. — pro בּוֹא sq. עַל 2 Chron. 20, 8. Mich. 3, 11. — c) de bonis, quae coelitus contingunt alicui, sq. dat. pers. Sir. 3, 8. Bar. 4, 24.

Ἐπερωτάω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ἐρωτάω) *interrogo aliquem de aliquo, quaero aliquid ex aliquo*, absol. Sir. 35, 7. — sq. interrog. dir. Hist. Sus. v. 40. 2 Macc. 7, 7. 14, 5. 15, 3. — τινά τι [de quo dupl. acc. vid. *Matth.* §. 417. *Rost* §. 104, 4. *Buttm.* §. 118, 4. *Fischer* 3. a. p. 436. *Win.* §. 32, 4.] Jud. 6, 16. (Hdot. 9, 93.) — τινά, sq. interrog. dir. Jud. 10, 12. Esr. 6, 12. sq. optat. in interr. indir. 2 Macc. 3, 37. Cf. *Matth.* §. 518. §. 526. *Herm.* ad Vig. p. 742. *Win.* §. 42, 4. b. —

Ἐπευθυμέω, ῶ f. ήσω (ἐπί augens, εὐθυμέω) i. q. εὐθυμέω, sed fortius, *tranquillo, hilari sum animo* Sap. 18, 6. (Aristenaet. 2, ep. 14. εὐθυμέω Plut. de tranquill. animi c. 2 et 9.) —

Ἐπευλαβέομαι, οῦμαι (ἐπί, εὐλαβέομαι) i. q. simplex, sed fortius: *valde vereor* vel *metuo*, seq. infinit. 2 Macc. 14, 18.

Ἐπέχω, f. ἐφέξω (ἐπί, ἔχω habeo; darauf haben, daran haben, ut πόδας Hom. Il. 14, 241.) 1) *animum adverto* [= ἐπέχω τὸν νοῦν Lamb. Bos. de ellips. p. 323. 324.] i. e. a) *auf etwas achten, attendo*, ut ἐνυπνίοις Sir. 31, 2. τοῖς καιροῖς *attendo ad tempora opportuna, auf den gelegenen Zeitpunct passen* 2 Macc. 9, 25. — b) *in mente habeo, im Sinne haben*, seq. infinit. Sir. 13, 11. (Hdot. 1, 153. 6, 96.) — c) *applico me alicui, sich an Jem. halten*, i. e. vel *sich mit Jem. einlassen*, i. e. *ita me applico alicui ut confidam ei* = ἐπέχω τινὶ πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ, seq. ἐπί c. dat. pers. Sir. 37, 11. — vel *fest sich an Jem. anschliessen*, seq. dat. pers. Sir. 31, 15. — d) *confido, ich verlasse mich auf etwas*, seq. dat. rei Sir. 32, 12. — sq. ἐπί c. dat. rei Sir. 5, 1. 8. sq. ἐπί c. acc. rei 16, 3. — seq. genit. *pers.* Sir. 15, 4. quo l. sapientia inducitur persona. 2) *cohibeo* [τινά τινος aliquem ab aliqua re Diod. Sic. 13, 87. Xen. Cyr. 4, 2. 12.] intransit. [vid. ἄγω fin.] *moror, subsisto* 2 Macc. 5, 25. (Xen. Cyr. 5, 4. 38.) —

Ἐπί, praepos. *super, darauf.* Legitur ἐπί in libris apocryphis

I) c. *genitivo* A) de *loco* i. e. 1) de *quiete* vel *mansione in loco*, ubi Lat. *super*, *in* c. abl., nostrates: *auf*. Ita post vv., quibus *apparere*, *esse*, *iacere*, *incedere*, *sedere*, *stare* vel sedens, stans, iacens facere aut pati aliquid dicitur aliquis, a) universe, seq. genit. nunc *loci* proprie sic dicti, ut ἐπὶ γῆς Sap. 1, 14. 18, 16. Sir. 49, 14. 51, 9. ἀνύψωσα ἐπὶ γῆς [scil. κείμενος] ἱκετείαν μου. 4 Macc. 15, 12. 18, 5. ἐ. τῆς γῆς Sir. 39, 31. Bar. 1, 11. 3, 20. 37. Addit. ad l. Esth. 1, 5. 8. 2 Macc. 15, 5. ἐ. αὐτῆς scil. τῆς γῆς Sir. 10, 4. ἐ. ἐδάφους 11, 5. ἐ. προςώπου τῆς γῆς Sir. 38, 8. ἐπὶ μετεώρου Sir. 22, 16. 37, 14. ἐπὶ ξένης i. e. *auf fremdem Boden, nicht in der Heimath* 2 Macc. 5, 9. 9, 28. ἐ. τ. γῆς = *auf vaterländischem Boden* i. e. *im Lande* 1 Macc. 14, 13. ἐ. ξηρᾶς 1 Macc. 8, 23. ἐ. τινος πέτρας 2 Macc. 14, 45. ἐ. τοῦ τόπου Esr. 5, 44. 50. 6, 19, 27. ἐ. τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5. 4 Macc. 5, 1. ἐ. αὐτῆς scil. τῆς πύλης Jud. 10, 6. (Plut. vit. Ages. c. 40. Diod. Sic. 13, 47. Xen. An. 4, 3. 28.) — — nunc *rei*, quae, quod in superficie eius i. e. super ea vel in ea [= *auf*] versatur aliquis aut est s. fit aliquid, loci notionem includit, ita ἐπὶ ἅρματος χερουβὶμ Sir. 49, 8. ἐ. αὐτοῦ scil. τοῦ θηρίου 1 Macc. 6, 37. vel τοῦ τροχοῦ 4 Macc. 11, 17. ἐπ' αὐτῆς breviter pro: ἐπὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς scil. τραπέζης Sir. 34, 12. ἐ. αὐτῶν scil. τῶν κωδίων Jud. 12, 15. ἐ. τοῦ βήματος Esr. 9, 42. ἐ. τοῦ βωμοῦ 1 Macc. 2, 23. ἐ. βωμῶν Sir. 50, 14. — ἐ. στόματος, ἐ. γλώσσης, ἐ. χείλους *auf der Zunge*, *auf der Lippe* Sir. 36, 28. 21, 16. 37, 22. referuntur in his l. ad linguam, ad labia i. e. ad os, quae sunt sermonis ore prolati. — ἐρῶ ἐ. γλώσσης pro: ἐστὶν ἐ. γλώσσης καὶ ἐρῶ *es liegt mir auf der Zunge und ich werde es aussprechen* Sir. 25, 7. ἐ. διαδήματος Sap. 18, 24. ἐ. ἐνδύματος Ibid. ἐ. ἐπάλξεων Sir. 9, 13. ἐφ' ἧς scil. ῥάμνου Bar. 6, 71. ἐπὶ — θηρίου 1 Macc. 6, 37 ter. — ἐ. θρόνου vel ἐπὶ τοῦ θρόνου Sir. 1, 6. Addit. ad l. Esth. 5, 6. — Sir. 40, 3. 1 Macc. 7, 4. 10, 52. 53. 55. 11, 52. Cant. tr. puer. v. 32. ἐ. τοῦ θυσιαστηρίου 1 Macc. 1, 59. Esr. 5, 49. ἐ. τ. κεφαλῆς Addit. ad l. Esth. 4, 13. 1 Macc. 6, 35. ἐ. τ. κλίνης Tob. 14, 11. Jud. 10, 21. ἐ. τ. κοίτης Sir. 34, 19. ἐπὶ λίθου Sap. 18, 24. ἐ. τῶν πυλῶν Jud. 13, 11. ἐ. τῆς τραπέζης αὐτοῦ Sir. 14, 10. ἐ. χερουβὶμ Cant. tr. puer. v. 31. ἐ. ὤμων Esr. 1, 4. (Diod. Sic. 3, 35. Lucian. Asin. §. 2 et 3. Xen. Cyr. 6, 1. 6.) — praecedente artic. et suppresso ὤν facile cogitatione addendo, ut γυναῖκες αἱ ἐ. τῆς γῆς Jud. 13, 18. τὰ ἔθνη τὰ ἐ. τ. γῆς Esr. 5, 50. — Bar. 3, 16. 23. 6, 11. τά ἐ. τῆς τραπέζης Hist. bel. et drac. v. 21. τὰ ἐ. αὐτῆς scil. τραπέζης Sir. 34, 12. — τὰ ἐπὶ γῆς Sap. 9, 16. 18. Sir. 17, 2. 36, 22. — 1 Macc. 4, 50. 14, 33. 3 Macc. 2, 14. (Hdian. 3, 5. 1.) Cf. *Matth.* §. 272. *Buttm.* §. 112, 2. *Rost* §. 98. *Fischer* 3. b. p. 144. *Herm.* ad Vig. p. 874. *Win.* §. 19, 1. b. — ἐπί c. genit. suo adnectitur substantivis artic. non ante se habentibus, ut ἄνδρες ἐφ' ἵππων 2 Macc. 10, 29. σκηνὴ ἐπὶ τοῦ δώματος Jud. 8, 5. — Sir. 14, 18. 21, 19. 26, 17. 18. 40, 5. 15. 16. 49, 10. 50, 9. Cf. *Matth.* §. 272, not. *Wunder* ad Soph. Philoct. v. 825. *Win.* §. 19, 2. a et b. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 195. — sq. genit. *person.*, ut ἐπ' αὐτῆς i. e. ἐπὶ τῆς κεφαλῆς vel ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῆς Sir. 6, 9. Jud. 8, 5. — ἐφ' ἑαυτῶν ἦσαν i. e. ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν ἦσαν *sie blieben auf der Stelle, wo sie sich befanden, sie blieben für sich*, *manus cum hostibus non conferebant* i. e. *sie machten Halt* 2 Macc. 10, 27. Cf. de formula ἐφ' ἑαυτοῦ *Herm.* ad Vig. p. 859. *Matth.* §. 584. *Fischer* l. l. p. 231. — b) seq. genit. rei *super quam eminet* aliquis vel aliquid i. e. quam altitudine ita superat aliquis vel aliquid, ut stare, sedere videatur super ea. Habent in talibus tum Latini tum nostrates, viciniae quippe vel commorationis notionem tenentes *iuxta*, *ad*, *neben*, *bei*, *an*. Ita seq. genit. aquarum, *in* quarum *ripa* s. *litore* positum est aliquid, ut κρίνα ἐπ' ἐξόδων ὕδατος Sir. 50, 8. — ita pro עַל Cantic. 5, 12. — χαρχαμὺς ἐ. τοῦ εὐφράτου Esr. 1, 23. ita pro עַל-פְּרָת 2 Chron. 35, 21 vel 23. — ἐ. τῆς πηγῆς Jud. 7, 3. 12, 7. — ita pro עַל הָעַיִן Gen. 16, 7. — ἐ. ῥεύματος ὑγροῦ Sir. 39, 13. ἐ. τοῦ χειμάῤῥου Jud. 2, 24. 1 Macc. 5, 42. — pro עַל Dan. 8, 2. ἐ. τῆς θαλάσσης 1 Macc. 14, 34. 15, 11. — עַל-הַיָּם Exod. 14, 2. (ἐ. τοῦ ποταμοῦ Xen. An. 4, 3. 28.) — Cf. *Matth.* §. 584. a. α. *Win.* §. 51. g. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 502. *Ewald* p. 610. gram. min. p. 267. — sq. genit. cuiuscunque rei, ut καθίζειν ἐ. τραπέζης Sir. 34, 12. στύλη ἐ. τοῦ πύργου 3 Macc. 2, 27. θυμιᾶν ἐ. τ. θυρῶν τῶν οἰκιῶν suffitum facere *superantem portas domuum* 1 Macc. 1, 55. — seq. gen. *person.* incurvato corpore operantis, ut ἐπιστῆναι ἐπὶ τοῦ δεσμεύοντος τὸ δράγμα Jud. 8, 3. — ita pro יֹשֵׁב — מְזוּזַת הֵיכַל 1 Sam. 1, 9. — c) loci, in quibus ἐπί c. genit. ad viciniam relatum poni videtur pro ἐπί c. dativo, ubi Lat. *iuxta*, *ad*, nos: *an*, *nahe bei*, *neben*, ut ἐπὶ — τ. εὐφράτου ὁ πόλεμός μου ἐστί Esr. 1, 27. ἐ. τῶν θυρωμάτων τινός Sir. 14, 23. Vid. ad hanc formulam *Win.* §. 51, g. not. **. — ἐπ' ἐκβατάνων καὶ κύκλῳ *in der Nähe von Ekb. u. um dasselbe herum* Jud. 1, 2. — ἵστασθαι, στῆναι ἐπὶ τ. πύλης 8, 33. — praeced. artic. ἡ γάζαρα — ἀζώτου 1 Macc. 14, 34. ἐπὶ πυλῶνος 7, 9. πόλις — ἐ. τῆς εἰςόδου i. e. *eine am Einflusse* des Jabbok in den Jordan gelegene *Stadt* 1 Macc. 5, 46. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub v. *Ephron*. — (Dem. 300, 16. ἐ. τραπέζης καθῆσθαι Dem. 1189, 20. coll. 946, 13. ubi καθῆσθαι ἐπὶ τραπέζῃ.) — Cf. tamen *Win.* §. 54, 1. et supra sub εἰς no. IV. observata. — praefigitur adverbio viciniam indicanti, ut ἐπὶ πλησίον τινός *prope ad aliquid* 4 Macc. 12, 11. Cf. *Lobeck* ad Phryn. p. 46. 48. —

2) de *motu* et *mansione* in loco, ubi nos: a) *nach*, *hin*, *darauf hin*, *hinauf an*, *auf*, cf. *Matth.* §. 584. *Rost* §. 110, not. 2. *Buttm.* §. 134, not. 4. *Win.* §. 51, g. fin. et quae de breviloquentia in his agnoscenda supra sub εἰς no. IV. notata sunt. — Ita post vv. *eundi*, *fugiendi*, seq. genit. *loci*, ut ἀναχωρέω 2 Macc. 4, 33. καταφεύγω Sap. 14, 6. μεταβαίνω Sap. 19, 19. (Xen. An. 2, 1. 3. Cyr. 6, 1. 25.) — abest verb. veniendi ex antecedd. cogitatione addendum 2 Macc. 12, 18. τιμόθεον — ἐ. τῶν τόπων [scil. διανύσαντες coll. v. 17.] οὐ κατέλαβον. — post vv. *scribendi*, *pendendi*, *pingendi*, *tendendi*, *imponendi*, seq. genit. *rei*, ut ἀναγράφω 4 Macc. 17, 8. δίδωμι Sir. 22, 25 vel 23. ἐκτείνω χεῖρα Sir. 50, 15. ἐφίστημι Sir. 23, 2 bis. ἐπιτίθημι Jud. 10, 3. ζωγράφω 4 Macc. 17, 7. κρεμᾶν Jud. 14, 1. Esr. 6, 32. ῥίπτω Jud. 14, 15. πίπτω Sap. 18, 23. σωρεύω Jud. 15, 11. τίθημι Sir. 17, 4. — (Xen. An. 3, 4. 49. 7, 3. 26.) — b) *darüber hin*, ita ut diffundendi vel extensionis notionem includat, ubi Lat. *super*, *per*, ita χέω πάχνην ἐπὶ γῆς *effundo pruinam per terram* i. e. *facio*, *ut pruina sit in terra*, *auf der Erde* Sir. 43, 19. ποιέω τι ἐπὶ τῆς γῆς, it. ἐπὶ παντὸς ἔθνους — καὶ πάσης φυλῆς i. e. *facio*, *ut existat aliquid in terra* 1 Macc. 13, 32. 14, 11. 15, 29. — Jud. 9, 14. Cf. *Rost* l. l. et sub εἰς no. IV. observata. — — c) de malis supervenientibus aliquem eique immanentibus, ita εἰμὶ ἐπί τινος i. e. ἐπέρχομαι ἐ. τινος καὶ εἰμὶ ἐπ' αὐτοῦ Sir. 5, 14. abest εἰμί cogitatione addendum 40, 8. — — d) *vor* i. e. *in Gegenwart* [hingestellt *vor* cf. *Win.* §. 51, g, c. §. 53, l. *Matth.* l. l. *Fischer*

3. b. p. 229.], *coram*, seq. genit. person., ut regis, iudicis, magistratus Esr. 5, 6. 1 Macc. 14, 28. 2 Macc. 4, 47. (Jos. Ant. 10, 4. 3. Diod. Sic. 11, 55. 16, 93. Ael. V. H. 8, 12. Xen. h. gr. 6, 5. 38.)

B) de *tempore*, quo fit aliquid 1) univ. a) sq. gen. *personae*, auf dem Schauplatze der Thätigkeit Jemandes, ubi Lat. *aetate alicuius*, *sub*, nos: *zur Zeit Jem.*, *unter Jem.*, ut ἐ. τοῦ εὐεργέτου βασιλέως Sir. praef. prim. — ἐ. ἀρταξέρξου Esr. 2, 16. — 1 Macc. 13, 42. 14, 21. 2 Macc. 15, 22. — οἱ ἐ. ἀσσυρίας νεανίσκοι i. e. iuvenes illi *Assyriorum* aetate viventes 4 Macc. 13, 9. — 2 Macc. 8, 19 bis. 11, 25. 13, 9. (Diod. Sic. 17, 14. Xen. Mem. 3, 5. 10. Cyr. 1, 6. 31. Hdot. 8, 41.) Cf. *Matth.* §. 584. *Buttm.* l. l. et §. 132, 2. *Fischer* l. l. p. 227. *Passow* sub ἐπί. *Vig.* p. 616. *Win.* §. 51, g. — b) sq. gen. nominis tempus indicantis, ut ἐπὶ τοῦ παρόντος = *gegenwärtig*, *jetzt*, *in der Jetztzeit* 2 Macc. 6, 26. ἐ. ἐσχάτων σου *aetate tua extrema* Sir. 2, 3. — ita iungitur c. nom. temporis, ut adverbiascat, ut ἐπ' ἐσχάτων, ἐπὶ συντελείας i. e. *postremo*, *am Ende*, *zuletzt* Sap. 3, 17. Sir. 1, 11. 3, 24. 6, 27. [12, 12]. 14, 7. — Sir. 38, 28. 43, 7. — c) sq. gen. *rei*, tempus vel opportunitatem praebentis faciendi vel patiendi id, quod verbo significatur, ubi nos: *bei*, Lat. *in*, ut ἐ. τῶν βασάνων *in tormentis* i. e. *quum torqueretur* 4 Macc. 15, 16. ἐ. τῶν ῥημάτων μου *ubi verborum meorum memineris* Sir. 12, 12. ἐπ' ἐδεσμάτων 37, 29. — Tob. 4, 18. 3 Macc. 5, 40. (Xen. Cyr. 1, 6. 25.) — 2) de rebus tempore iunctis, ubi alias ἐπί c. dat. [vid. infra sub II. notata], ubi Lat. *in*, *inter*, nos: *bei*, ut ἐφ' ὧν προςφέρομεν θυσιῶν i. e. ἐπὶ τῶν θυσιῶν, ἃς προςφέρομεν 1 Macc. 12, 11. —

C) metaphor. i. e. a mansione in loco transfertur 1) ad *potestatem* vel *munus* i. e. ad res et personas, super quas positus est i. e. quibus moderandis praeest vel praeficitur aliquis. Habent Lat. in talibus *super*, *supra*, nostrates: *über*. Cf. *Matth.* §. 584, 2. a. γ. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 229. 233. *Schäfer* ad L. Bos. p. 468. *Lob.* ad Phryn. p. 168. 474. *Jacob* ad Lucian. Tox. p. 104. *Passow* l. l. *Win.* §. 51. g. a. — Ita sq. genit. *rei* a) post vv. *designandi*, *constituendi*, *imperandi*, ut ἀναδείκνυμι 2 Macc. 10, 11. ἀνίστημι Jud. 5, 3. ἐφίστημι Jud. 12, 11. ἵστημι Esr. 5, 58. καθίστημι 1 Macc. 6, 14. 10, 37. 11, 57. 14, 42 quat. 2 Macc. 12, 20. 13, 3. λαμβάνω ἡγεμονίας 4 Macc. 8, 7. τάσσω Addit. ad l. Esth. 2, 6. 3 Macc. 7, 1. (Arrian. exp. Alex. M. 3, 6. 9. Lucian. dial. deor. 4, 6. Diod. Sic. 11, 44.) — b) post εἰμί i. e. *praesum alicui rei*, *moderor* s. *administro aliquam rem* Tob. 1, 22. Jud. 14, 13. Esr. 1, 15. 10. 1 Macc. 10, 69. — (Jos. Ant. 12, 2. 2. Xen. An. 3, 2. 26.) — seq. genit. person. 1 Macc. 14, 42. abest partic. ὤν vel καθεστώς cogitando addendum, ita in formula: ἐπὶ τῶν πραγμάτων *Reichsverweser* 1 Macc. 3, 32. 2 Macc. 11, 1. 13, 23. — praeced. artic. ὁ ἐπί τινος *praefectus alicui rei*, ut ὁ ἐ. τ. ἡνιῶν 1 Macc. 6, 28. ἐ. τ. πραγμάτων i. e. *reipublicae administrator* 2 Macc. 3, 7. 13, 2. ἐ. τῶν προςόδων 3 Macc. 6, 30. ἐ. τῶν χρειῶν 1 Macc. 12, 45. 13, 37. — ὁ ἐ. τῶν κυπρίων 2 Macc. 4, 29. (Diod. Sic. 13, 47. Hdian. 2, 5. 5. Dem. 309, 9.) — c) post μένω, καταμένω i. e. *maneo in dominio et administratione rei alicuius* Jud. 8, 7. 16, 21. 2 Macc. 4, 50. —

2) refertur ad obiectum i. e. *ad rem* vel *personam*, *qua tanquam exemplo* vel *argumento nititur*, *quod* verbo significatur, ubi Lat. *in*, nos: *an*, ita in verbis: οἱ λόγοι τοῦ κυρίου ἀνέστησαν ἐπὶ ἰσραὴλ i. e. *rata facta sunt verba domini in populo israelitico* Esr. 1, 24. (Isocr. Archid. c. 17.) Cf. *Matth.* §. 584, 2. a. ε. *Win.* §. 51, g. b.

3) ut ἐπί c. dativo [vid. infra no. II. C. 2.] transfertur ad res, quibus tanquam *basi* vel *fundamento* nititur aliquid. a) univ. seq. genit. nominis mentis operationem et vires indicantis, ita post vv. *fulciendi*, ut στηρίζομαι Sir. 22, 14. καρδία — βουλῆς *animus* i. e. *animi status*, *qui nititur consilio bene deliberato*. ἑδράζομαι v. 15. καρδία — συνέσεως *animi status basin habens mentem et intelligentiam* = *eine auf Verstand u. Einsicht gegründete Sinnesart*. — abest verbum fulciendi ex antecedd. cogitatione addendum v. 16. καρδία δειλὴ — μωροῦ *animus timidus* basin habens consilium *hominis insipientis*. — b) de *causa*, qua nititur vel actio verbo indicata, ubi Lat. *propter*, *causa*, *gratia*, nos: *wegen*, ut νηστεύειν ἐ. τ. ἁμαρτιῶν Sir. 31, 26. ταπεινοῦν φωνὴν ἐ. τ. ῥημάτων τινός 29, 5. ἐφ' οὗ *quapropter*, *cuius causa* 3 Macc. 5, 27. — vel sensus verbo significatus, ubi nos: *wegen*, *über*, *aus*, Lat. *propter*, *de*, ita post ἐκθαυμάζω Sir. 27, 23. ἐπέχω 15, 4. εὐφραίνομαι Sap. 7. 12. πενθέω Esr. 9, 2. λαμβάνω γυναῖκα ἐπ' ἀληθείας *auf Grund wahrer Zuneigung* Tob. 8, 7. — — c) de *causa finali* i. e. de *consilio*, quo tenditur, ubi Lat. *in*, *ad*, vel *ad* c. accus. gerundii, it. *ut* c. coniunct., nos: *auf*, *zu*, *um*, ut ἀποστέλλομαι ἐπὶ χρείας, *ut necessitatibus succurratur* Bar. 6, 60. κάθημαι ἐπὶ σκοπῆς i. e. *speculatum* Sir. 37, 14. ἐπὶ τῶν ἔργων κυρίου i. e. *ad ministrandum domino* Esr. 7, 9. ἐπὶ πόλεως *civitatis consequendae causa* 3 Macc. 2, 31. ἐπὶ — τῶν εἰδώλων *idolorum honorandorum causa* = *in honorem idolorum* 3 Macc. 4, 16.

4) a viciniae significatione refertur ad *res*, *quas iuxta se* i. e. *socias habet aliquid* vel *aliquis*, ubi Lat. *in*, *cum*, nos: *bei*, *mit*, ut τὰ ἔργα — ἐπὶ σπουδῆς [i. e. σπουδαίως *strenue*] γινόμενα Esr. 6, 10. (Dion. Hal. de comp. verb. p. 262. Dem. 230, 19.) Cf. de ἐπί c. gen. adverbiascente *Matth.* §. 584, 2. a. δ. *Schäfer* melet. p. 83. —

5) a motu et directione in locum transfertur a) *ad directionem mentis* s. *animi*, ubi Lat. *adversus*, *in* i. e. vel: *erga*, *gegen*, seq. gen. nunc *pers.*, ita post μακροθυμέω 2 Macc. 6, 14. οὕτως [i. e. μακρόθυμος] εἰμί Ibid. — nunc *rei*, ita post προςέχω Sir. 16, 22. — ἡ ἐπί τινος οἰστρηλασία *furor quo fertur aliquis ad aliquid* 4 Macc. 3, 2. vel sensu hostili i. e. *contra*, *wider*, sq. gen. *pers.*, ut ποιεῖσθαι δικαιολογίαν 2 Macc. 4, 44. πρόςωπον λαμβάνω Sir. 32, 13. — de ἐπί c. *accus.* frequentiori in talibus apud Graecos vid. infra sub no. III. observata. — b) ad *rationem*, quae est alicuius rei vel personae *ad aliquem* vel *ad aliquid*, ubi Lat. *quod attinet ad*, *ratione habita*, nos: *in Bezug auf*, *hinsichtlich*, seq. genit. nunc *person.*, ita post χωρισμὸν ποιεῖν 3 Macc. 3, 4. (Xen. Mem. 2, 3. 2.) — nunc *rei*, ut ἐπ' οὐδενὸς αὐτῶν *nullius harum rerum ratione habita* 4 Macc. 15, 8. ἡ εὐνομία ἡ ἐπὶ τῆς πατρίδος 18, 4. ἐπὶ τῶν ἑτέρων 2, 9. τὰ ἐ. τ. βασιλείας πράγματα 12, 5. (Xen. Mem. 3, 9. 3.) —

II) c. *dativo* A) de *loco* i. e. 1) de *mansione* in loco, ubi Lat. *in* c. abl., *super*, nos: *darauf*, *auf*, *über* [oberhalb], ita post vv. quibus aliquis *esse*, *versari*, *incedere*, *iacere*, *dormire* vel aliquid *aedificari*, *scribi*, *portari*, *imponi* dicitur ἐπί τινι. Legitur ita seq. dat. *loci*, ut ἐ. τῇ ἄκρᾳ 4 Macc. 4, 20. ἐ. αὐτῷ scil. τῷ ᾅδῃ 3 Macc. 6, 31. ἐ. τοῖς ὁρίοις 1 Macc. 5, 9. ἐ. τῷ τείχει 2 Macc. 5, 5. 10, 17. — sq. dat. *rei* loci notionem obtinentis, ut ἐ. ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων Jud. 7, 13. ἐ. αὐτοῖς scil. τοῖς εἰδώλοις Bar. 6, 13. vel θηρίοις 1 Macc. 6, 37. ἐ. τάφῳ Sir. 30, 18. ἐ. στόματι 5, 12. ἐ. ὤμοις Bar. 6, 4. 26. ἐ. χρυσῷ Esr. 3, 6. — Sir. 3, 15. ὡς εὐδία ἐ. παγετῷ scil. ἀναλύει αὐτόν breviter pro: ὡς εὐδία κειμένη ἐ.

πηγετῷ ἀναλύει αὐτόν. 14, 10. ὀφθαλμὸς — ἄρτῳ pro: ὀφθ. πονηρὸς κεῖται ἐπ' ἄρτῳ φθονερός. — ἐ. βιβλίῳ ἡμερῶν 1 Macc. 16, 24. ἐ. δέλτοις χαλκαῖς 8, 22. ἐ. ταῖς πύλαις Jud. 1, 3. ἐ. τοῖς στύλοις 1 Macc. 13, 29. — adnectitur ἐπί c. dat. substantivis articulis ante se non habentibus, ut στεγὴ ἐ. στύλοις 4 Macc. 17, 3. χλιδὼν ἐ. βραχίονι δεξιῷ Sir. 21, 21. — Sir. 26, 18. 41, 19. — sq. dat. *person.* Jud. 10, 5. ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτῇ i. e. *humeris eius* imposuit. 14, 18. ἐπ' αὐτῷ i. e. ἐπὶ τῷ σώματι αὐτοῦ. oneri alicui imposito comparantur nunc studia, nunc mala alicui sustinenda Sir. 6, 20. — Sap. 13, 6. Sir. 5, 14. 23, 11. (Hdian. 1, 6. 3. Xen. An. 6, 5. 4. Cyr. 6, 3. 12. vid. tamen ad hos Xen. l. *Bornem.* ἐπί c. genit. praeferentem.) Cf. *Matth.* §. 585. *Buttm.* §. 134, 4. *Rost* §. 106. *Win.* §. 52, c. *Passow* l. l.

2) de *vicinia*, ubi Lat. *ad*, *prope ad*, *propter*, nos: *an*, *bei*, ut ὄρος — ἐπ' ἀριστερᾷ Jud. 2, 21. ἐ. ταῖς θύραις Sap. 19, 17. 1 Macc. 11, 66. παρενέβαλε — ἐ. βαιθσούρᾳ. Quo l. alii: *adversus*, *contra* vid. paulo post monita. — (Hdian. 1, 6. 4. Xen. Cyr. 1, 3. 2. 2, 3. 21.) — εἶναι ἐ. τοῖς ὅπλοις *esse ad castra* vel *in armis* 1 Macc. 12, 27. (Xen. Cyr. 7, 2. 8.) — Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Fischer* l. l. p. 223. *Reissig* ad Soph. OC. v. 281. *Vig.* p. 625. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 720.

3) de *motu* et *directione in locum*, a) univ. ubi nos: *auf etwas hin*, *oben drauf*, *auf*, Lat. *super*, *in*, mansionis notione inclusa, seq. dat. nunc *loci* proprie sic dicti, ut τιθέναι φρουρὰν ἐπὶ τῇ πόλει i. e. εἰς τὴν ἄκραν ἐπὶ τῇ πόλει 1 Macc. 11, 66. coll. 2 Macc. 13, 19. — nunc *rei* loci notionem obtinentis, ut τιθέναι τι ἐπὶ τῇ διανοίᾳ i. e. *apud animum considero*, *mecum reputo* Sap. 4, 15. — ita שׂוּם עַל־לֵב Jes. 57, 11. (θέσθαι ἐπὶ φρεσί Hom. Il. 1, 55. Od. 18, 157. — Theocrit. Idyll. 25.) — b) sensu hostili, ubi Lat. *in*, *adversus*, nos: *gegen*, *wider*, ita post vv. *eundi*, *obsidendi*, sq. dat. loci, ut ἐπὶ βαιθσούρᾳ 2 Macc. 13, 19. 1 Macc. 11, 66. (Hom. Il. 1, 382. 3, 15. 5, 124. Soph. Philoct. v. 197. 1138.) Cf. *Matth.* l. l. §. 485, b. α. coll. §. 404, not. 1. *Win.* § 52, c. fin. *Passow* l. l. — sq. dat. pers. post ἐξαποστέλλω Sir. 28, 23.

B) de *tempore*, quo fit aliquid, a) seq. dat. *person.*, ubi nos: *unter*, *zur Zeit Jem.*, Lat. *aetate alicuius*, ita ἐπὶ μωϋσῇ 2 Macc. 2, 8. (ἐπ' ἐμοὶ Zosim. 3, 8. 1. sq. dat. rei, ἐπὶ τῇ τρίτῳ scil. σημείῳ Xen. An. 2, 2. 4. ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου Xen. Mem. 1, 5. 2.) — b) seq. dat. nominis universam temporis notionem habentis, ut ἐπὶ συντελείᾳ, *am Ende, zuletzt* Sir. 22, 8. ἐ. ἐσχάτῃ σου i. e. *extrema vitae tuae aetate* Sir. 30, 1. ἐ. ἐσχάτῳ, ἐφ' ὑστέρῳ adverb. *postremo* Sap. 19, 11. Sir. 12, 12. 13, 7. 21, 10. 30, 10. 34, 22. — ἐπ' αὐτῷ scil. τῷ πέμπτῳ μηνί Esr. 8, 6. vid. textum hebr. Esr. 7, 9. — Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 236. *Win.* l. l. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 490. et supra sub no. I. B. 1. a. b. de ἐπί c. gen. observata. — c) sq. dat. nominis, non ipsum tempus, sed rem in tempore actam vel agendam, aut conditionem et statum rei vel personae indicantis. Utuntur Lat. in talibus aa) praepos. *in*, *inter*, vel partic. *dum*, *quum*, *si*, nostrates: *bei*, ut ταράσσομαι ἐπὶ πάσῃ βοῇ Sir. 30, 7. λαμπρὰ — ἐπιμελήσεται i. e. λαμπρὰ — ἀγαθὴ τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελήσεται ἐπὶ ἐδέσμασι *de cibis suis*, non de aliis rebus, *cogitabit in epulis instituendis* Sir. 33, 12. vel 30, 24. διανοεῖσθαι ἐπὶ παντὶ πράγματι *in quovis negotio peragendo* Sir. 34, 15. λαμπρός, it. πονηρὸς ἐπ' ἄρτοις vel ἐ. ἄρτῳ splendidus, sordidus *in coena apparanda* v. 23. 24. καταφρονεῖν τινος ἐ. τῇ ἰδίᾳ τιμωρίᾳ 4 Macc. 5, 9. (παρέχειν τι ἐπὶ τῷ δείπνῳ Xen. Cyr. 1, 3. 12.) — bb) *post*, *statim post*, vel partic. *quum*, *ubi* sq. coniunct., *si*, *dum*, ita ἐπὶ ἁμαρτήμασι *si peccata commissa sunt* Sap. 12, 19. 17, 3. ἐ. ἁμαρτίαις σου *quum peccaveris* Sir. 4, 26. ἐ. κακίαις ἀνθρώπων *si peccarunt homines* Prec. Man. v. 7. ἐπὶ τούτοις *post haec* i. e. *quum haec experti essent* Sap. 12, 27. vel: *quum haec facta essent* 1 Macc. 6, 61. ἐ. τῷ — ὀλέθρῳ *post primogenitorum stragem* Sap. 18, 13. ἐ. στόματι κεκλεισμένῳ *dum os clausum est* Sir. 30, 18. ἐπὶ γυναικὶ πονηρῇ it. ἐ. θυγατρὶ ἀδιαστρέπτῳ *si habueris uxorem malam*, Sir. 42, 6. 11. ἐ. νεκρῷ *quum mortuus fuerit* scil. aliquis Sir. 7, 33. (Paus. 7, 25. 6. Xen. Cyr. 2, 2. 6. 2, 3. 7.) Cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l.

C) metaph. 1) a mansione in loco refertur ad *potestatem* vel *munus* i. e. *ad res et personas*, *quibus moderandis*, *regendis* praeest vel praeficitur aliquis; respondet in talibus Lat. *super*, *supra*, nostratium: *über*, ita τάσσεσθαι ἐπ' ἐξουσίαις Addit. ad l. Esth. 6, 5. — in constr. praegn. [de qua vid. sub ἀπό monita], δοξάζω τινὰ ἐπί τινι pro: δοξάζω τινὰ τάσσων αὐτὸν ἐ. τινι Sir. 3, 2. κρίσιν τινὸς στερεῶ ἐ. τινι pro: κρ. τινὸς στερεῶ καθιστὰς αὐτὸν ἐ. τινι Ibid. (Dem. 21, 19. Xen. Cyr. 6, 3. 28. An. 4, 1. 13.) — Cf. *Matth.* §. 485. b. β. *Fischer* l. l. p. 233. 244. *Win.* l. l. et de formulis ἐπί τινος et ἐπί τινι in talibus etiam apud Graecos frequentatis *Lob.* ad Phryn. p. 164. 474. —

2) transfertur ad res vel personas, quibus tanquam *basi* vel *fundamento* nititur aliquid a) univ. sq. dat. nunc *pers.*, ita post ἐπιστηρίζω Jud. 8, 24. τὰ ἅγια — ἐπεστήρικται ἐφ' ἡμῖν i. e. *nostra animi fortitudine*. — post ἱδρύω 4 Macc. 17, 3. σὺ ἐπὶ παισὶ — ἱδρυμένη *tu filiis* i. e. *filiorum exemplo* vel *fortitudine innixa* — nunc *rei*, ut ἐπὶ τῷ ὀνόματί τινος *nomine* i. e. *auctoritate alicuius*, ita post γράφω 1 Macc. 14, 43. προφητεύω Esr. 6, 1. προφητεῖαι αἱ ἐ. ὀνόματί σου *vaticinia tuo nomine*, i. e. *tua auctoritate*, *edita* Sir. 36, 20. (Lucian. piscat. c. 15.) Vide de hac formula infra sub no. 3. a. notata. — b) de *causa*, qua nititur aliquid i. e. aa) de personis et rebus i. e. conditione, statu, moribus, dictis, factis alicuius, quae, ut animus hoc vel illo modo moveatur, in causa sunt. Ita post verba, substantiva et adiectiva sensus et affectus indicantia, ubi nos: *über*, *auf*, *um*, *wegen*, Lat. *de*, *propter*, etiam ablat. simplici utuntur. Ita ἐπί c. dat. *pers.*, ut ἀγαλλιάομαι Sir. 30, 3. αἰσχύνην περιβάλλομαι 3 Macc. 6, 34. ἀποθαυμάζω Sir. 11, 13. ἐλπίζω 2 Macc. 2, 18. ἐπέχω Sir. 37, 11. ἐπιχαίρω Sir. 8, 7. ἐμπιστεύω 3 Macc. 2, 7. εὐφραίνομαι Sir. 16, 12. 25, 7. Addit. ad l. Esth. 4, 15. ἥδομαι 4 Macc. 8, 4. θυμόω Esr. 1, 52. κατάγω δάκρυα Sir. 38, 16. καυχάομαι 30, 2. κλαίω 22, 9 ter. μακροθυμέω 18, 10. 29, 8. 32, 18. ὀλοφύρομαι 4 Macc. 16, 5. ὀνίναμαι Sir. 30, 2. παρακαλοῦμαι misereor 2 Macc. 7. 6 bis. coll. Deut. 32, 36. πέποιθα Sap. 3, 9. Hist. Sus. v. 35. Orat. Azar. v. 16. 2 Macc. 7, 40. 8, 18. χαίρω Tob. 13, 13. 14. — ἀντίζηλος Sir. 26, 6. κοπετός 3 Macc. 4, 3. ὀδύνη Tob. 6, 14. στρεβλή 4 Macc. 14, 12. ὠδῖνες 15, 13. — sq. dat. *rei*, ut ἀγανακτέω Sap. 12, 27. 4 Macc. 4, 21. αἰσχύνομαι 1 Macc. 4, 31. ἀπιστέω Sap. 12, 17. βλέπω Sir. 25, 7. vid. ad h. l. sub βλέπω observata. — γαυρόω Sap. 6, 2. δυσημερέω 2 Macc. 8, 35. δυσφορέω 4, 35. ἐλπίζω Sir. 31, 7. ἐντρέπομαι Sir. 41, 16. ἐξίσταμαι Sap. 5, 2. Sir. 43, 18. Jud. 11, 16. ἐπέχω Sir. 5, 1. 8. ἐπικινοῦμαι Esr. 8, 72. ἐπιχαίρω 4 Macc. 12, 9. εὐδοκέω Jud. 15, 10. εὐδοκίαν ἔχω Sir. 29, 23. εὐφραίνομαι Sir. 18, 31. Bar. 4, 33. 1 Macc. 11, 44. 12, 12. 14, 21. ἥδομαι Sap. 6, 21. θαυμάζω Sap. 11, 14. Jud. 10, 7. 19. 23. 11, 20. 4 Macc. 6, 11. θυμὸς ἐπέρχεται μοι Sir. 26, 19.

κλαίω 4 Macc. 15, 17 quat. λυποῦμαι Sir. 26, 19. Bar. 4, 33. Tob. 13, 14. μηνιάω Sir. 10, 6. μισέω Sap. 12, 4. ὀλιγοψυχέω Jud. 8, 9. πείθομαι *creditur mihi* 2 Macc. 4, 34. πενθέω Esr. 8, 72. πέποιθα Jud. 7, 10 bis. 1 Macc. 10, 71. 77. πικρῶς φέρω 2 Macc. 7, 39. πληροῦμαι χόλῳ 3 Macc. 5, 30. συγγνώμην ἔχω Sir. praef. prim. συγγνωμονέω 4 Macc. 5, 12. συγχαίρω 3 Macc. 1, 8. σχετλιάζω 4 Macc. 3, 12. τέρπομαι Sap. 1, 13. φιλοδοξέω 4 Macc. 8, 23. χαίρω Bar. 4, 33. Tob. 13, 14. 14, 15. χαρα ἔρχεται Bar. 4, 22. — ἀλαζονεία Sap. 17, 7. φόβος Bar. 6, 5. (Lucian. dial. deor. 12, 2. 25, 6. Toxar. §. 24. Diod. Sic. 1, 25. Xen. Mem. 2, 2. 8. 2, 6. 35 bis. 4, 2. 3.) — bb) de rebus et personis, quae, ut peragatur aliquid, in causa sunt, ita post vv. *laudandi*, *celebrandi*, sq. dat. *rei*, ut ἀνθομολογοῦμαι 3 Macc. 6, 33. εὐλογέω Sir. 35, 13. 39, 14. 3 Macc. 6, 11. ὑμνέω Esr. 5, 62. — post cuiuscunque generis verba et substant., sq. dat. nunc *person.*, βάλλω κλῆρον Sir. 37, 8., ut κινέω κεφαλήν Sir. 13, 7. ita pro עַל post נוֹעַ רֹאשׁ vel הֵנִיעַ Thren. 2, 15. ὁράω κινδύνους Tob. 4, 4. στερέω φυλακάς Sir. 26, 10. ὑπομένω ὠδῖνας 4 Macc. 16, 8. — nunc *rei*, ita post ἄδειαν δίδωμι Sap. 12, 11. αἰσχύνη γίνομαί τινος Sir. 22, 3. δέομαι 26, 5. δέησις 3 Macc. 1, 21. διαπειλέω 3 Macc. 7, 6. ἐκσυρίζω Sir. 22, 1. καταγελάω 4 Macc. 6, 20. κατανύσσομαι Sir. 47, 20. λαμβάνω τι 3 Macc. 3, 28. μέγας γίνομαι Sir. 46, 1. ἔστην ἔμπροσθέν τινος Esr. 8, 90. — cc) de *causa finali* i. e. de *fine* vel *consilio*, quo tendit aliquid [Zweck, Bestimmung], ubi Lat. *in*, *ad*, nos: *auf*, *zu*, ut ἀπάγομαι ἐ. θανάτῳ Bar. 6, 18. (Xen. An. 5, 7. 34.) κέκτισμαι ἐ. ἀφθαρσίᾳ Sap. 2, 23. γίνεταί τι ἐ. ἀγαθῷ 2 Macc. 5, 4. ἐ. κακώσει 2 Macc. 3, 39. ἐ. ἐκδικήσει τῶν πραγμάτων 3 Macc. 7, 9. ἐ. σωτηρίᾳ 2 Macc. 7, 25. 13, 3. ἐ. ὀνόματι θεοῦ i. e. *ad illustrandum nomen Dei* Sir. 47, 13. χρήσιμος ἐφ' ᾧ [i. e. ἐπὶ τούτῳ, ᾧ] κεχρήσεται ὁ κεκτημένος *utilis ad efficiendum id*, *quo indiget possessor* Bar. 6, 59. (Stob. 66, 12. Dem. 1481, 4. Xen. Mem. 2, 4. 13. Thuc. 1, 126.) Cf. *Matth.* §. 585, b. η. *Win.* §. 52, c. δ. — dd) de *consilio* et *eventu*, ἐ. σωτηρίᾳ 3 Macc. 6, 13. 7, 22. (Hdian. 2, 1 bis. Xen. Mem. 2, 3. 19. — Cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. — — c) de *lege* et *conditione* [Bedingung, Voraussetzung], ubi Lat. *sub*, *hac lege ut*, nos: *auf*, *für*, ita post ἐπινεύω 2 Macc. 11, 15. ὄμνυμι 13, 23. συλλύομαι 11, 14. (Lucian. dial. deor. 1, 4. Diod. Sic. 2, 24 et 34. Xen. Cyr. 3, 2. 23.) Cf. *Fischer* l. l. p. 239. *Matth.* §. 586, b. ε. *Buttm.* §. 134, not. 4. *Vig.* p. 618. 859. *Passow* l. l. *Win.* §. 52, c. α. —

3) a viciniae notione transfertur a) ad *accessionem* vel *coniunctionem* i. e. usurpatur de rebus, quae addendo accedunt ad aliquid [Hinzukommen einer Sache zu einer andern, gleichsam oben drauf oder drüber], ubi Lat. *ad*, *insuper ad*, nostrates: *zu*, *bei*, *mit*, ut δίδωμι δῶρον ἐπὶ μισθῷ Tob. 2, 14. προςτίθημι ἁμαρτίαν ἐφ' ἁμαρτίαις Sir. 3, 25. 5, 5. ἐ. τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐφύλαξεν scil. αὐτὸν fortem eum servavit *in amore filii* i. e. *qui filii esset amantissimus eundem fortem* etiam *servavit* Sap. 10, 5. ὕπνος ὑγιείας ἐ. ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20. — 35, 5. 6. 4 Macc. 17, 23. κάλλος προςώπου ἐ. ἡλικίᾳ στασίμῃ i. e. κάλλος π. *sociam habens* ἡλικίαν στ. Sir. 26, 17. χάρις ἐπὶ χάριτι γυνὴ αἰσχυντηρά *gratia sociam habens gratiam* i. e. *summa gratia* [sensus: *bonum longe gratissimum* est] *uxor verecunda* Sir. 26, 15. — (πῦρ ἐ. πυρί, πλησμονὴ ἐ. πλησμονῇ Plut. de sanitate tuenda c. 4. πληγὴ ἐπὶ πληγῇ (Pol. 1, 57. 1.) — ἐπὶ τούτοις, *ad haec*, *praeterea* Sir. 29, 25. 1 Macc. 10, 42. ἐ. πᾶσι τούτοις *ad haec omnia* [scil. quae hactenus monui, accedit hoc praeceptum] Sir. 37, 15. (Xen. Cyr. 4, 5. 38.) — seq. dat. rei, *qua adhibita* efficitur, quod verbo enuntiatur, ut ἀπολλῦναί τινα ἐ. δειναῖς κολάσεσι 4 Macc. 8, 8. ἐφ' αἷς [τιμωρίαις] ἐγνώρισας τὸ — σου κράτος 3 Macc. 2, 6. παρακαλεῖν τινὰ ἐ. εὐεργεσίᾳ 4 Macc. 8, 16. — 2 Macc. 8, 21. 3 Macc. 4, 4. (Lucian. dial. deor. 1, 3. dial. mort. 9, 1. Xen. Cyr. 4, 5. 38.) — His adde Sir. 46, 12. τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι — καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν — ἐφ' υἱοῖς ossa eorum revirescant — et nomen eorum [floreat] *socios habens filios* i. e. *cum filiorum nominibus*, δεδοξασμένων αὐτῶν i. e. ὥςτε εἶναι αὐτοὺς δεδοξασμένους. — καλεῖν τινα ἐπ' ὀνόματί τινος appellare aliquem *adhibito nomine alicuius* i. e. *secundum nomen alicuius* Sir. 36, 17. Esr. 5, 38. — ita עַל post קָרָא Esr. 2, 61. Neh. 7, 63. (καλεῖν ἐπί τινος Hdot. 2, 57. coll. 1, 94.) Cf. *Fischer* l. l. p. 232. *Matth.* §. 585, b. η. fin. §. 420. p. 936. *Win.* l. l. §. 52, c. ε. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 315. — γράφειν, προφητεῖαι ἐπὶ τῷ ὀνόματί τινος scribere, vaticinia edita *adhibito* vel *addito nomine alicuius* i. e. *auctoritate alicuius*, ubi nos: *unter dem Namen Jemandes*, ita de scriptis publica auctoritate emissis 1 Macc. 14, 43. et de oraculis Dei nomine editis Sir. 36, 20. — Formula ab hebraica dicendi consuetudine repetenda: ἐπικαλεῖται, vel ὀνομάζεται τὸ ὄνομα θεοῦ ἐπί τινι *appellatur nomen Dei ita*, *ut ad illud simul addatur nomen alicuius*, ita de personis et rebus, quae dicantur vel consecrantur Deo Bar. 2, 26. Esr. 4, 63. 1 Macc. 7, 37. — ita pro עַל post נִקְרָא שֵׁם יְהוָה 2 Sam. 12, 28. Amos. 10, 12. — — b) de rebus, quae, tempore et ordine sequentes aliquid, accedunt ad hoc [*von einem Nach- oder Aufeinanderfolgen oder Nacheinandersein*], ubi nos: *nach*, *bei*, *auf*, Lat. *post*, etiam *ad*, ut ἡ ἐπὶ τῇ εὐσεβείᾳ δόξα 4 Macc. 5, 17. ἡ ἐπ' αὐτῷ [scil. βίῳ] δόξα 6, 18. — ita עַל post יָסַף Exod. 1, 10. (Jos. Ant. 5, 1. 26. Ael. V. H. 3, 18. Lucian. dial. mort. 1, 5. Xen. Cyr. 5, 5. 21.) Cf. *Matth.* §. 585, b. γ. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 237. *Vig.* p. 620. *Win.* l. l. — — c) de rebus et personis tempore iunctis [*von einem Zusammensein*], ubi nos: *mit*, *bei*, Lat. *una cum*, ita πατάσσειν δούλους ἐπὶ δυνάσταις Jud. 9, 3. 10 bis. (ἀδελφὴν — δώσειν καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ Thuc. 2, 101.) Cf. *Matth.* §. 585, b. β. — ἡ ἐφ' ἡμῖν χεὶρ κυρίου *manus Domini nobis praesens* i. e. *potentia domini auxilium nobis praestans* vel *conatibus nostris favens* Esr. 8, 61.

4) uti ἐπί c. accus. [vid. num. III. C. 1.], ita ἐπί c. dat. a directione locali transfertur ad directionem animi i. e. a) ad animi sensa et voluntatem, ubi Lat. *adversus*, *gegen*, sensu nunc hostili = *contra*, seq. dat. *pers.*, ita post ἀροτριᾶν ψεῦδος Sir. 7, 12. ἡ ἐ. τινι δίκη, it. δέησις, καταβόησις 2 Macc. 8, 11. 3 Macc. 1, 21. Sir. 32, 15. — sq. dat. *rei*, ita post ἁμαρτάνω Bar. 2, 12. — sensu bono i. e. *erga*, sq. dat. *pers.*, ita post εὐλατεύω Jud. 16, 15. τίθεμαι μετάνοιαν i. e. *mentem meam muto* Prec. Man. v. 8. quo l. ἐπί c. dat. alternat. c. dat. simplici. — b) refertur ad *rationem* [personae vel rei alicuius] *ad aliquem* vel *ad aliquid*, ubi Lat. *quod attinet ad*, *ratione habita*, nos: *in Bezug auf*, *hinsichtlich*, sq. dat. nunc *rei*, ita post γρηγορέω Bar. 2, 9. φείδομαι Sir. 23, 2. nunc *pers.*, ita post ἐλπίζω τι Bar. 4, 22. δοκῶ 2 Macc. 2, 29. δίκαιος Orat. Azar. v. 3. — ἡ ἐ. τινι δίκη 2 Macc. 8, 11.

III) c. *accusativo* A) de *loco* 1) de *directione* locali i. e. de *termino*, quo tenditur, ubi nostrates: *auf etwas los*, *auf etwas zu*, *nach etwas hin*, Lat. *in* c. acc., *versus* a) univ. Ita seq. acc. *loci*, ita post ἐπιβάλλω 2 Macc. 12, 13. —

sq. acc. *rei*, loci notionem includentis, ita post ἄγω Jud. 10, 17. 3 Macc. 4, 11. 4 Macc. 18, 20. ἀπέρχομαι Jud. 2, 21. βάλλω Sap. 5, 12. ἐπὶ πετεινά i. e. *nach einer Schaar Vögel* = *unter e. Schaar Vögel* Sir. 22, 18. διακομίζομαι 3 Macc. 1, 2. διατάσσω 5, 44. ἐγγίζω 1 Macc. 5, 40. 42. ἐκλάμπω Sir. 50, 7. ἕλκω 4 Macc. 11, 9. ἐξέρχομαι Jud. 10, 6. ἐπαίρω χεῖρας Sir. 54, 20. ἐπεῖδον 1 Macc. 3, 59. ἐπιβαίνω Sir. 46, 9. ἐπιβλέπω Hist. bel. et drac. v. 18. abest verbum spectandi facile cogitatione addendum in formula: οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν Sir. 17, 15. — ἐπιπίπτω Tob. 11, 9. 3 Macc. 5, 49. ἵστημι 1 Macc. 6, 38. παραγίνομαι Jud. 14, 13. παράγω 4 Macc. 11, 17. περιάγω 2 Macc. 4, 38. προσέρχομαι Jud. 10, 15. συνάγω Esr. 8, 41. 9, 38. συντρέχω Jud. 14, 3. σύρω 4 Macc. 6, 1. τρέχω 4 Macc. 14, 5. — ex brachylogia sub εἰς no. IV. notata post πάρειμι 3 Macc. 5, 10. ἔστην 1, 23. — συμμίγνυμί τινι pro: ἐλθὼν ἐπὶ κωμὴν συμμ. τινι 2 Macc. 14, 16. ἄγειν τι ἐπὶ πέρας vel ἐπὶ τέλος *ad finem perducere aliquid*, perficiendi sensu Addit. ad l. Esth. 2, 3. Esr. 9, 17. 3 Macc. 3, 14. 5, 19. (Diod. Sic. 16, 10. Lucian. dial. deor. 4, 2. Xen. An. 1, 4. 11.) — sq. acc. *pers.* οἱ ὀφθ. αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν scil. βλέπουσι Sir. 15, 19. 31, 16. coll. Ps. 34, 16. — Sir. 17, 7. quo l., quatenus τὸν ὀφθαλ. αὐτοῦ direxerit ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους explicatur verbis δεῖξαι — αὐτοῦ i. e. quatenus maiestatis suae cognoscendae facultate eos donavit. — (Lucian. dial. deor. 24, 2.) — — b) sensu hostili: *auf etwas los, auf Jem. los, gegen, contra, in*, sq. acc. *person.*, ita post vv. *ducendi, eundi, mittendi, congregandi, irruendi*, ut ἀναβαίνω 1 Macc. 1, 20. 9, 8. ἀναβιβάζω Esr. 1, 52. ἀναζεύγνυμι 4 Macc. 4, 22. ἀνίστημι Hist. Sus. v. 61. 1 Macc. 2, 38. ἀποστέλλω Sap. 16, 18. 1 Macc. 3, 35. 8, 10. ἀποστρέφω 3 Macc. 6, 21. διαπεράω 1 Macc. 5, 6. 43. ἐκκλίνω 1 Macc. 12, 31. ἐξανίστημι 1 Macc. 9, 40. ἐξέρχομαι Jud. 2, 7. ἐπάγω Bar. 4, 15. ἐπαίρομαι 1 Macc. 8, 5. 10, 70. 2 Macc. 7, 34. ἐπέρχομαι 1 Macc. 8, 4. ἐπιπίπτω Jud. 15, 5. 1 Macc. 12, 26. ἐπισυνάγω 1 Macc. 3, 58. 5, 9. 10. 15. 2 Macc. 4, 39. ἔρχομαι 1 Macc. 5, 39. 11, 15. 2 Macc. 8, 18. καταβαίνω Jud. 14, 13. καταφέρω 4 Macc. 16, 20. ὁρμάω 2 Macc. 12, 20. 32. παραγίνομαι 2 Macc. 8, 16. 11, 2. 12, 6. 15, 24. πορείαν ποιοῦμαι 2 Macc. 12, 10. πορεύομαι 1 Macc. 8, 6. 16, 4. στρατοπεδεύω 4 Macc. 18, 5. στρέφω Add. ad l. Esth. 4, 8. — post varii generis verba, ut αἴρω τὸ δόρυ Jud. 11, 2. ἀνοίγω στόμα Sir. 22, 20. ἄρχομαι Add. ad l. Esth. 4, 8. quo l. ὁ ἀρξάμενος ἐφ' ἡμᾶς pro: ὁ ἀρξ. ἐπάγειν κακὰ ἐ. ἡ. — ἐκτείνω χεῖρα 1 Macc. 6, 25. 12, 39. 42. ἐκχύνομαι Jud. 15, 3. ἐξουσιάζομαι 1 Macc. 10, 70. ἐκβάλλω ἔνεδρον 11, 68. ἐπαίρω τὴν χεῖρα Sir. 33, 3. καταράσσω Sir. 46, 6. κατισχύω Jud. 11, 10. λαλέω Bar. 2, 1 quinq. v. 7. παρεμβάλλω 1 Macc. 2, 32. 5, 5. 27. 6, 26. 31. 9, 2. 3. 64. 10, 75. 86. 13, 43. 15, 13. 25. 25. περικαθίζω 1 Macc. 6, 19. 20. ποιέω βελοστάσεις 1 Macc. 6, 20. σπάω ῥομφαίαν Sir. 22, 19. συνεκπολεμέω Sap. 5, 20. ἡ ἀπειλή Prec. Man. v. 5. παιδεία πονηρά Sir. 9, 1. πόλεμος 1 Macc. 2, 35. (Dem. 555, 23. Xen. An. 1, 2. 1. Cyr. 1, 5. 3 et 11.). — sq. accus. *loci*, ita in locis, ubi quae ad universam civium vel incolarum multitudinem pertinent, ad civitatem vel terram referuntur; ita post ἐκτείνω ῥομφαίαν, χεῖρα Sir. 46, 2. 1 Macc. 6, 25. ἐξέρχομαι 2 Macc. 12, 26. ἐπαίρω χεῖρα Sir. 48, 18. ἐπιβάλλω 2 Macc. 13, 15. ἐπιπίπτω 1 Macc. 1, 30. ἐπιστρατεύομαι 2 Macc. 12, 27. 3 Macc. 5, 43. μετεωρίζομαι 3 Macc. 6, 5. ὁρμάω 2 Macc. 10, 16. 12, 29. παραγίνομαι 2 Macc. 13, 1. παρεμβάλλω 1 Macc. 5, 27. 6, 26. 31. 9, 2. 3 bis. 10, 75. 13, 43. 15, 13. 25. συντελέω ἐπίθεσιν 2 Macc. 5, 5. ποιέω μηχανήν 1 Macc. 11, 20. πορεύομαι 1 Macc. 5, 58. (Dem. 537, 5.) — sq. acc. rei loci notionem obtinentis, ita ἐκτείνω χεῖρα 1 Macc. 14, 31. 2 Macc. 15, 32. ἐπιβάλλω 1 Macc. 4, 2. παραγίνομαι 2 Macc. 14, 31. παρεμβάλλω 1 Macc. 6, 51. — κακῶς λαλέω = βλασφημέω 1 Macc. 7, 42.

2) = πρός i. e. vel *ad*, nos: *zu*, ita post vv. et substant. motum indicantia, sq. acc. *pers.*, ita post ἀνάγω Sap. 6, 20. ἀποστέλλω Jud. 1, 7 bis. ἐπανάγω Sir. 17, 21. ἐπιστρέφω Sir. 17, 20. 24. Jud. 5, 19. ἔρχομαι 1 Macc. 7, 30. 2 Macc. 6, 17. 4 Macc. 3, 8. καταφεύγω Add. ad l. Esth. 4, 1. ἡ ἐ. τ. κύριον καταφυγή 2 Macc. 10, 28. vel: *versus*, sq. acc. *rei*, ἡ γῆ ἐπὶ δυσμάς Jud. 2, 6. ἐπιστρέφω Bar. 2, 23. ἐπιστρέψουσιν — αὐτῶν pro: ἐπιστρέψουσιν ἐφ' ἑαυτούς *ad se redibunt, ad meliorem mentem redibunt*, quo l. si ponitur ἐπὶ — αὐτῶν, pro ἐφ' ἑαυτούς vid. de hac verbositate ἄγειν.

3) ita ut *motus* et *mansionis notionem simul includens* indicet a) *diffundi, porrigi aliquid super* vel *per aliquid* [von einem Erstrecken, Verbreiten über etwas hin], ubi Lat. *super*, etiam *per*, nos: *darüber hin*, ita sq. acc. *loci* post ἄγω = *celebro* 3 Macc. 6, 36. ἐκτείνω 1 Macc. 6, 40 bis. — ἐξέρχομαι Jud. 14, 2. ἔνδοξός εἰμι Orat. Azar. v. 21. ἐπιπορεύομαι Bar. 6, 62. πορεύομαι Jud. 13, 20. φεύγω 15, 2. (Hom. Od. 11, 577. sq. acc. pers. Hom. Il. 10, 213. 24, 202.) — sq. acc. *rei*, post καταλύω Sir. 43, 20. — sq. acc. *person.* et rei Sir. 18, 12 bis. — b) terminum indicat, ad quem usque pertinet aliquid, sq. acc. loci, ubi Lat. *usque in, usque ad, bis hin zu, bis hin nach*, ita post ἄγω Jud. 2, 9. ἔρχομαι Jud. 1, 10. 12. 2, 24. παρατείνω Jud. 7, 3. praecedente ἕως 1 Macc. 5, 29. (ἔστι ἐπὶ τὸν ταῦρον Arrian. exp. Alex. M. 3, 6. 9. 1, 7. 11.) — de narrationis termino 2 Macc. 7, 42. — c) *ferri* aliquem vel aliquid indicat *in* locum altero altiorem = *darauf hin, hinauf auf*, sq. acc. *loci*, ita post ἀναβάλλω Tob. 6, 3. ἀπέρχομαι Jud. 6, 12. 7, 32. πορεύομαι Jud. 8, 36. (Xen. Cyr. 3, 1. 4. 7, 2. 2.) — sq. acc. *rei*, loci notionem obtinentis. Ita post ἄγω 4 Macc. 6, 24. 10, 8. 18, 20. ἀναβαίνω Jud. 7, 13. Esr. 1, 31. 1 Macc. 13, 45. ἀναβάλλω 4 Macc. 9, 12. ἀναλαμβάνω Addit. ad l. Esth. 5, 8. ἀνατρέχω 2 Macc. 14, 43. ἀναφέρω Bar. 1, 10. ἐπιτίθημι Sap. 8, 12. Jud. 4, 10. 8, 5. 9, 1. 1 Macc. 4, 39. 51. 11, 72. abest ἐπιτίθημι cogitatione addendum 4 Macc. 11, 10. ἐφ' ὃν pro: ἐπιθέντα ἐπ' αὐτόν. — ἐφίστημι Sir. 41, 22. θυμιάω et θυσιάζω pro: προσφέρω θυμίαμα, θυσίαν 1 Macc. 4, 50. 1, 59. ἵστημι 1 Macc. 13, 28. καρπόω Esr. 4, 52. οἰκοδομέω 1 Macc. 1, 54. 6, 7. 13, 27. ᾠκοδόμησε [scil. μνημεῖα] — ἐ. τὸν τάφον coll. Jos. Ant. 13, 6. 6. — παραγίνομαι Jud. 6, 11. περιβάλλω 1 Macc. 3, 47. πλέω 4 Macc. 7, 3. Cf. ad h. l. *Win.* §. 51. p. 449. ad Joh. 6, 21. — προσάγω Esr. 1, 18. προσέρχομαι 2 Macc. 13, 26. προσῆλθεν — βῆμα i. e. προσῆλθε καὶ ἀνέβη ἐ. τ. βῆμα. — προσφέρω Esr. 8, 15. προσπάω Tob. 11, 11. συντρέχω 2 Macc. 3, 19 bis. τίθημι Sir. 22, 25 vel 23, 1. τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐ. τ. χεῖρας τῶν εἰδώλων trop. *fidem dare idolis* Addit. ad l. Esth. 4, 7. (Xen. An. 4, 7. 24. Cyr. 4, 5. 50.) — ex breviloquentia sub εἰς num. IV. notata: τίθημί τι ἐπὶ καρδίαν μου *mecum reputo, mente repono* Sir. 50, 28. vid. supra sub II. A. 3. ad Sap. 4, 15. observata. — sq. accus. personae in loco editiori habitantis, ita post ἐπισυνάγωμαι Jud. 7, 23. — — d) *superne deferri* aliquid in aliquem vel in aliquid indicat, *herab auf, hinab auf, obendrauf auf, auf*, Lat. *super, in*. Ita seq. acc. *loci* post ἐξέρχομαι Jud. 14, 11. καταβαίνω Jud. 3, 7. 14, 2. καταπίπτω Sap. 7, 3. 4 Macc. 4, 11. κατέρχομαι Sap. 11, 22. — ἐπὶ τ. γῆν πίπτω vel προσπίπτω Bar. 6, 27. Esr. 9, 47. 1 Macc. 4, 40. 6, 46. ita pro נָפַל אַרְצָה Gen. 44, 14.

2 Sam. 1, 2. — additur insuper ἐπὶ πρόςωπον [de quibus verbis vid. infra monita] Sir. 50, 17. 1 Macc. 4, 40. ita pro נָפַל עַל־פָּנָיו אַרְצָה Jos. 7, 6. — sq. acc. *rei*, ita post βάλλω Sir. 27, 25. δίδωμι Sir. 22, 25. vel 23, 1. — formula notanda: ἐπάγω ὅρκον ἐ. τινα Jud. 8, 30. vid. ad h. l. sub ἀπάγω observata. — ἐπιβαίνω Bar. 4, 25. ἐπιβλέπω Jud. 13, 4. ἐπιτίθημι Bar. 5, 2. Jud. 15, 11. Addit. ad l. Esth. 5, 11. ἔρχομαι Jud. 8, 3. ἐφίπταμαι Bar. 6, 22 bis. καταβαίνω Sir. 32, 15. κατακύπτω Addit. ad l. Esth. 5, 7. κατεῖδον Jud. 6, 19. πίπτω Jud. 8, 3. 1 Macc. 1, 5. 6, 8. προπίπτω Jud. 13, 2. προςπίπτω 2 Macc. 10, 26. πτύω Sir. 28, 12. σπείρω Sir. 7, 3. στίλβω 1 Macc. 6, 39. τίθημι Hist. Sus. v. 34. — adnectitur substantivis articulum ante se non habentibus, ut στέφανοι ἐπὶ τ. κεφαλάς Bar. 6, 9. — seq. accus. *person.*, ita post βάλλω Jud. 6, 12. βαρύνω 1 Macc. 8, 31. ἐπεῖδον 2 Macc. 8, 2. 3 Macc. 6, 3. ἐπισκοπὴ γίνεται = ἐπισκέπτεται Esr. 6, 5. ἐπιβλέπω Tob. 3, 15. ἐπὶ πρόςωπόν τινος Jud. 6, 19. vid. de hac form. infra notata. στηρίζομαι Sir. 15, 4. quo l. sapientia inducitur persona. — σείομαι ἐπί τινα i. e. σειόμενος πίπτω ἐ. τ. 1 Macc. 1, 28. — Nihil sine numine fieri vel evenire quum persuasum habuerit omnis cum paganorum, tum Haebraeorum antiquitas, factum est, ut, quemadmodum bona et salutaria, ita mala etiam et perniciosa hominibus — θάνατος, θυμός, λιμός, ὀργή, πόλεμος, ῥομφαία, δειλία, ἔκστασις, λύπη, πένθος, similia — superne vel coelitus i. e. Deo moderante contingere, immitti rebus creatis, maxime hominibus vel supervenire eos diceretur; hinc ἐπί τινα vel ἐπί τι iungitur cum ἐκχέω Sir. 1, 8. 18, 10. καταπαύω 44, 23. quo l. e v. 22. repete εὐλογία facta manuum impositione. — ἄγω Bar. 2, 2. ἀνακαινίζω 1 Macc. 6, 9. γίνομαι 1 Macc. 1, 25. 64. 2 Macc. 12, 22 bis. δίδωμι Bar. 3, 7. ἐπάγω Sir. 4, 17. 47, 20. 48, 2. Bar. 2, 9. Orat. Azar. v. 4. quo l. ἐπί c. acc. alternat c. dat. simplici. 2 Macc. 7, 38. ἐπέρχομαι Sap. 12, 27. Bar. 6, 48. quo l. idola inducuntur personae. 2 Macc. 9, 18. ἐπιβάλλω Sir. 33, 2. ἐπιπίπτω Jud. 3, 1. 14, 3. 15, 2. 1 Macc. 3, 25. 7, 18. — ad exemplum hebr. עַל־פְּנֵי [Ezech. 32, 4. ubi LXX ἐπί τινα] ἐπὶ πρόςωπόν τινος ponitur pro: ἐπί τινα Jud. 11, 11. ἔρχομαι Sir. 47, 25. Bar. 2, 7. Jud. 7, 14. καταπαύω Sir. 5, 6. abest v. καταπαύω vel κεῖμαι cogitatione addendum Sir. 40, 1. πληθύνω 1 Macc. 2, 30. — ita בּוֹא, הֵבִיא seq. עַל Jes. 7, 17. 32, 42. Mich. 3, 11. — συνάγομαι 1 Macc. 15, 13.

4) de *quiete* vel de *mansione* in loco, sic ut positum videri possit pro ἐπί c. genit. Vide tamen sub εἰς et ἐν in fine observata. Habent in talibus: *super*, *in* c. ablat., nostrates: *auf*, seq. acc. nunc loci, nunc rei, ita post ἀποκαθίσταμαι 2 Macc. 15, 20. εἰμί Jud. 4, 15. ἐπιβαίνω Sir. 2, 12. καθίζω Bar. 2, 21. καθίζομαι Sir. 38, 33. καταχαλῶ Jud. 7, 5. προςπίπτω Sir. 25, 20. στῆναι 3 Macc. 1, 23. — praeced. artic. et suppresso ὤν, ut πόρφυρα ἡ ἐπ' αὐτούς Bar. 6, 72. adnectitur subst. οἱ ἄνδρες ἐπὶ τ. κορυφήν Jud. 6, 12. δυνάσται ἐ. θρόνους 9, 1. ἰωσίας ἐ. τὸ ἅρμα αὐτοῦ Esr. 1, 28. —

5) de *vicinia*, ubi alias vel ἐπί c. *genit.* [vid. supra no. I. A. 1. c.] vel πρός c. acc. = *ad*, *prope ad*, nos: *hin* — *zu*, *an*, ita post ἔρχομαι Tob. 6, 1. ἐπέρχομαι Esr. 4, 49. σφάττω 1 Macc. 2, 24. — παρεμβάλλω 1 Macc. 9, 33. 11, 67.

B) de *tempore*, i. e. a) de *spatio temporis*, ad quod usque pertinet aliquid vel de *duratione* temporis, ubi nos: *auf*, *während*, Lat. *ad*, *per*, ita ἐφ' ἡμέρας vel τρεῖς 2 Macc. 13, 12. vel ἑπτὰ 3 Macc. 6, 30. vel τεσσαράκοντα 3 Macc. 6, 38. vel τρίακοντα Jud. 15, 11. 2 Macc. 5, 2. 3 Macc. 4, 15. ἐ. μῆνας τρεῖς Jud. 16, 20. ἐπὶ τὸν τῆς παροικίας χρόνον 3 Macc. 7, 19. (Pal. fab. 20. Diod. Sic. 1, 91. Xen. An. 6, 6. [4] 36.) — ἐπ' ὀλίγον *per breve tempus*, *auf kurze Zeit* Sap. 16, 3. ἐ. πολύ = *diu* Sap. 18, 20. Sir. 49, 13. (Lucian. Toxar. §. 20. Thuc. 2, 64.) — ἐ. πλεῖον *diutius* scil. quam alii Sir. praef. prim. Jud. 13, 1. Cf. *Matth.* §. 586. *Buttm.* l. l. *Passow* l. l. *Fischer* l. l. p. 244. *Win.* §. 54, 1. 2. — b) de *tempore*, *quo fit aliquid*, ut ἐ. τάφον τινός i. e. *in sepultura alicuius* vel *quum sepelitur aliquis* Tob. 4, 17. Vid. sub II. C. 3. c. notata. — ἐπί τινα = *regnante aliquo* Jud. 11, 7. vid. sub ζάω ad h. l. observata. —

C) metaphor. 1) a directioni locali transfertur ad directionem animi i. e. a) ad animi sensa et voluntatem, ubi Lat. *adversus*, *in*, nos: *gegen*, sensu nunc hostili = *contra*. Ita seq. acc. *person.* post ἐπισκοπὴ ἐστι Sir. 23, 24. θυμοῦμαι Jud. 1, 12. θυμόν τινος ἐγείρω 2 Macc. 13, 4. παῤῥησιάζομαι Sir. 6, 10. πικραίνω Esr. 4, 31. πνέω πῦρ 2 Macc. 9, 7. ῥήματα πονηρά Jud. 8, 9. (Diod. Sic. 16, 22. Plat. Demosth. c. 17. Xen. Cyr. 1, 5. 4.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Passow* l. l. *Win.* §. 54. — nunc sensu bono = *erga*, ita post δίκαιος Bar. 2, 9. ἔχω ἔλεος Sir. 48, 4. φείδομαι *ich verfahre schonend gegen Jem.* Jud. 2, 11. μεταστρέφω τ. βουλήν τινος = *benignam reddo voluntatem alicuius* Esr. 7, 15. — b) ad *rationem* [personae vel rei alicuius] *ad aliquid* vel *ad aliquem*, ubi Lat. *quod attinet ad*, *ratione habita*, nos: *was betrifft*, *in Bezug auf*, ut εὑρίσκω χάριν ἐ. πάντα τὰ ἀξιώματά μου Esr. 8, 4. ἐπιστρέφω ἐ. τ. καρδίαν μου *quod attinet animum meum* Bar. 2, 30. — Sir. 29, 8. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 860. *Matth.* §. 586. *Win.* §. 54 fin. —

2) a termino, quo tenditur, refertur ad *gradum*, in quibus iunctum c. neutro adiect. facit periphrasin adverbii, ut ἐφ' ἱκανόν *satis* i. e. vel *satis longe* vel *satis late* 2 Macc. 7, 5. 8, 25. ἐ. πλεῖον = vel *plus* iusto Jud. 13, 1. vel *ulterius* Esr. 2, 29. 2 Macc. 10, 27. vel *plus* scil. quam creditur Esr. 9, 11. ἐ. πολὺ σφόδρα *in sehr hohem Grade* Jud. 5, 18. 10, 7. ἐ. τοσοῦτον, *in tantum*, *tantopere* Addit. ad l. Esth. 6, 10. 2 Macc. 4, 3. 3 Macc. 2, 26. 3, 1. Cf. *Vig.* p. 628. *Passow* l. l. *Win.* §. 55, 2. —

3) de *causa* i. e. de personis et rebus, quae a) ut hoc vel illo modo moveatur animus alicuius, in causa sunt [vid. num. II. C. 2. b.], ubi Lat. *in*, *de*, *propter*, nos: *auf*, *über*. Ita post vv. et subst. animi sensus et affectus indicantia, seq. acc. nunc personae, ut ἐλπίζω Sir. 2, 6. Hist. Sus. v. 60. 1 Macc. 2, 61. ἐλπίς Sir. 31, 13. 2 Macc. 7, 20. ἐξέστην Jud. 12, 16. πενθέω 1 Macc. 2, 39. πιστεύω Sap. 12, 2. σείω 1 Macc. 1, 28. quo l. ἡ γῆ sistitur persona terrore perculsa propter aliquem. — nunc *rei*, ita post ἐπέχω Sir. 16, 3. ἐξέστην Jud. 15, 1. λυποῦμαι Bar. 2, 18. μαστιγόω Tob. 13, 9. ὀδύνη Tob. 6, 14. — b) quae ut verba faciat vel vaticinetur aliquis ansam et occasionem praebent, ubi Lat. *super*, *de*, *ad*, nos: *über*, *zu*, ita post προφητεύω Esr. 6, 1. — ita pro חִתְנַבֵּי sq. עַל Esr. 5, 1. Cf. *Ewald* p. 611. *Simon.* lex. hebr. ed. *Win.* sub עַל. —

4) de *causa finali* vel de *consilio*, quo tendit motus vel actio verbo significata, ita a) seq. acc. *person.* ad quam indipiscendam, arcessendam, comprehendendam pertinet motus, ubi nos: *zu*, *um*, *hin* — *nach*, Lat. *in*, *ad*, *ad* c. acc. gerundii, *ut* c. coniunct., ita post ἀποστέλλω Hist. Sus. v. 29. διαβαίνω 1 Macc. 9, 48. quo l. ἐπ' αὐτούς = *ad persequendos eos* — διαπέμπω Jud. 14, 12. ἔρχομαι Ibid. bis. ὀρθρίζω i. e. mane surgo et exeo Sap. 6, 14. quo l. sapientia inducitur persona — πέμπω 2 Macc. 5, 18. 26. τρέχω Hist.

Sus. v. 38. (Ael. V. H. 4, 5. Xen. Mem. 2, 3. 10.) post κτίζομαι Sir. 40, 10. ἐ. τοὺς ἀνόμους i. e. *ad castigandos* vel *puniendos impios*. (Xen. l. l.) — b) seq. acc. *rei*, ad quam efficiendam vel consequendam vel sustinendam pertinet motus verbo indicatus vel actio verbo significata. Ita post vv. *eundi, ducendi, incitandi, advocandi*, ut ἐπὶ ἀγῶνα 4 Macc. 11, 19. 16, 16. ἐ. τ. ἀπόδειξιν 3, 19. ἐ. ἀρετήν 2 Macc. 15, 17. ἐ. βοήθειαν 1 Macc. 10, 74. 11, 47. 2 Macc. 9, 2. ἐ. τὸ δεῖπνον 4 Macc. 3, 9. ἐ. τὴν ἱκετείαν Jud. 12, 6. 2 Macc. 3, 18. ἐ. τ. προςευχήν Jud. 13, 3. 10. ἐ. τ. σκυλείαν 1 Macc. 4, 23. ἐ. τὸν σπλαγχνισμόν i. e. *ad epulas celebrandas ex* τῶν ἀπὸ τῆς θυσίας κρεῶν *paratas* 2 Macc. 6, 7. coll. v. 21. ἐ. τ. ἔκθεσμον σαρκοφαγίαν 4 Macc. 5, 13. ἐ. τ. συμμαχίαν Jud. 7, 1. ἐ. τ. χρείαν *ad rem, quae agitur, adiuvandam* 2 Macc. 8, 20. — ἐ. τὴν σωτηρίαν *salutis causa*, servandi alicuius *gratia* 4 Macc. 12, 6. — ἐ. τὸ προχείμενον *ad propositum exsequendum* 3 Macc. 5, 46. (Lucian. dial. deor. 20, 21. Xen. Cyr. 1, 6. 12. 7, 2. 14. An. 2, 5. 22. Mem. 2, 3. 13.) — ἐ. τὸν αἰκισμόν 4 Macc. 14, 1. ἐ. τ. ἀφανισμόν τινος *ad interimendum aliquem* 3 Macc. 5, 20. 38. ἐ. τ. θάνατον 4 Macc. 14, 5. 15, 9. 16, 3. ἐ. τὸν ἐμπαιγμόν *ad irrisionem subeundam* 2 Macc. 7, 7. ἐ. τ. πρᾶσιν it. ἐ. τὸν ἀγορασμόν τινος 2 Macc. 8, 11. 25. 34. ἐ. τὸ τύμπανον i. e. *ad cruciatus sustinendos* 2 Macc. 6, 19. 28. — post varii generis verba, ut ἐκβιάζομαί τι ἐπὶ τὸ κάλλιον operam omnem colloco in elaboranda aliqua re *ut pulchriorem eam reddam* scil. quam natura *sua est* Sap. 14, 19. χαπνίζομαι ἐ. μαρτύριόν τινος *ad testificandum aliquid* Sap. 10, 7. κατισχύω τὰς χεῖρας ἐ. τ. ἔργα κυρίου *ad opera Domini perficienda* Esr. 7, 15. Cf. *Matth.* §. 586, c. *Fischer* l. l. *Win.* §. 54, l. d. —

5) de *potestate*, i. e. de personis et rebus, super quas positus est i. e. quibus praeficitur vel praeest aliquis [vid. ἐπί c. gen. et dat., it. *Win.* §. 54, l. b. *Lobeck* ad Phryn. p. 474.], ubi Lat. *super, supra*, nos: *über*, ita seq. acc. nunc person. nunc terrae post ἄρχω Sir. 46, 13. δίδωμι ἐξουσίαν 30, 28. ἐπίσκοπον ποιέω 1 Macc. 1, 51. — βασιλεύω 1 Macc. 1, 1. 16. τάσσω Tob. 1, 21 bis. οἱ ἐπ' Αἴγυπτον στρατηγοί 3 Macc. 4, 18. (Xen. Cyr. 4, 5. 58.) —

6) de *accessione* i. e. de rebus, quae addendo accedunt ad aliquid, ubi Lat. a) *insuper ad, ad*, nos: *zu, bei, mit* [vid. ἐπί c. dat. num. II. C. 3.], ita post προςτίθημι Sir. 21, 15. Tob. 5, 15. — 2 Macc. 1, 23. — et in formula ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομα θεοῦ ἐπί τινα, it. ἡ ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματος θεοῦ ἐπί τινα Bar. 2, 15 bis. 2 Macc. 8, 15. Vide de hac formula infra sub ἐπικαλέω ad Bar. 2, 26. observata. — εἶπε — ἐπὶ πάντας dixit *cum omnibus* Esr. 9, 49. — b) *secundum, nach* Esr. 5, 4. ἐ. τὴν μεριδαρχίαν αὐτῶν *et adhibita* τῇ μ. αὐτῶν *recensentur nomina* i. e. *secundum* τ. μ. α. Vid. supra II. C. 3. — 2 Macc. 4, 10. —

7) ad exemplum hebr. עַל [cf. *Simon.* lex. hebr. ed. *Winer* sub עַל] ab eminentiae notione [vid. supra I. A. 1. b.] transfertur ad res vel personas terminum vel modum excedentes, ita ut pariter atque παρά, ὑπέρ periphrasin faciat comparativi et *superandi* notionem includat = *supra* i. e. *magis quam, über etwas hinaus, über*, ita ἐπιβαίνω ἐπὶ τὴν ἰσχύν τινος i. e. ἡ ἰσχύς μου ἐπιβαίνει ἐ. τ. ἰ. τινος *robur meum adscendit super robur alicuius*, metaphor. pro: *vi et auctoritate supero aliquem, ich gewinne die Herrschaft über Jem.* [ita nostr. *ich wachse Jem. über den Kopf*] Sir. 9, 2. quo l. ἐπιβῆναι = ὥςτε ἐπιβῆναι. — hinc ἰσχύω ἐπί τινα *vi et potentia supero aliquem*, sic de Deo Addit. ad l. Esth. 4, 16. de personis bello hostem superantibus 1 Macc. 10, 49. — ita pro עַל Deut. 28, 1. Job. 23, 2. Ps. 89, 8. Cohel. 1, 16. —

8) de *studiis, negotiis, conatibus* [Wirkungskreis, Sphäre der Thätigkeit], ita post vv. *incumbendi, trahendi, dimittendi, redeundi*, ubi Lat. *ad, in*, nos: *zu, hin — nach, auf*, ut ἐ. τὴν ἀσχολίαν 3 Macc. 5, 34. ἐ. τ. ἁμαρτίαν = ἐ τὴν ὁδὸν τῆς ἁμαρτίας Sir. 26, 19. ἐ. τὸ ἔργον Sir. 38, 29. ἐ. τὰ κρίματα αὐτοῦ Sir. 18, 13. ἐπὶ τ. παρανομίαν 4 Macc. 4, 19. ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας scil. ἀνοίας Sap. 19, 4. (ita ἐπὶ σίτῳ εἰμί occupatus sum in cibo capiendo Xen. Cyr. 5, 2. 17.) — φθάνω τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίαν τινός scil. ἐλθών *ad gratiarum actionem prior venio, quam sol, ich komme eher zur Danksagung Gottes, als die Sonne kommt* i. e. *gratias alicui agens, solem antevenio = antequam oritur sol gratiae a me aguntur Deo* Sap. 16, 28. (Hdot. 4, 136.) Cf. *Matth.* §. 553. γ. —

9) de *modo*, quo fit aliquid, ut ἐπὶ πρόςωπον *in faciem* i. e. πρόσω *vorwärts*, ita post πίπτω Sir. 50, 17. Tob. 12, 16. Jud. 9, 1. 10, 23. 14, 6. 1 Macc. 4, 55. — pro נָפַל עַל־פְּנֵי 1 Sam. 25, 23. 1 Regg. 18, 7. ἐπὶ κοιλίαν i. q. ἐ. πρόςωπον 2 Macc. 10, 4. Cf. de formulis ἐ. πρόςωπον, κατὰ πρόςωπον ita usu frequentatis, ut substantivi potestas tantum non interierit *Fritzsche* Ev. Matth. p. 774. — 4 Macc. 11, 10. quo l. ἐπὶ τὰ γόνατα modum designat, quo ἔδησαν αὐτόν = *ita, ut genubus eum alligarent*. —

10) *numeris* additur, ubi Lat. *ad*, nos: *auf*, ἐπὶ μήχεις τεσσαρακονταεννέα Orat. Azar. v. 23. στενῆς τῆς προςβάσεως οὔσης ἐπ' ἄνδρας τοὺς πάντας δύο *für* im Ganzen genommen = *für höchstens zwei Mann* passirlich Jud. 4, 7. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 860. *Bornem.* ad Xen. An. 2, 4. 26. —

11) de *norma* = *secundum, nach* Esr. 5, 4. Vid. tamen supra sub III. C. 6. et II. C. 3. monita. —

IV) in compositione: 1) motum indicat, ubi nos: *auf, darauf, über, gegen*, ut ἐπάγω, ἐπιβάλλω, ἐπιβουλή, ἐπέρχομαι — 2) mansionem in loco indicat, in quibus nos: *auf, über, in, an*, ut ἐπέχω, ἐπαναπαύομαι, ἐπιδημέω — 3) pertinet ad causam, ut ἐπερωτάω, ἐπιθανάτως — 4) intendit vim verbi simplicis, ut ἐπακούω, ἐπιγινώσκω — 5) successionem indicat, ut ἔπειμι, ἐπιτάσσω — 6) accessionem significat, ubi Lat. *insuper*, ut ἐπαιτέω, ἐπειςαγωγή, ἐπισυνάγω — 7) ad repetitionem pertinet, ut ἐπαναμιμνήσκω, ἐπανόρθωσις. Cf. *Vig.* p. 628. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 246. *Passow* sub ἐπί in fine. —

'Επιβάθρα, ας, ἡ (ἐπί, βάθρα) *scalae*, τινός *ad aliquid* [cf. de gen. obiecti sub ἀγαλλίαμα], ut πόλεως εὐσεβείας i. e. *via, qua pervenitur ad civitatem pios Dei cultores manentem* 3 Macc. 2, 31. —

'Επιβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. ἐπέβην (ἐπί, βαίνω, gradior) 1) *pedibus incedo* i. e. vel *ich schreite einher*, abs. Sir. 51, 15. — sq. ἐπί c. acc. rei, ut ἐπὶ δύο τρίβους Sir. 2, 12. quo l. homo sibi non constans, adeoque nunc hanc, nunc illam agendi rationem sequens homini comparatur nunc illam, nunc hanc viam ingredienti. — vel: *pedibus calco*, ut τρίβους Bar. 4, 13. οὐδὲ τρίβους παιδείας — ἐπέβησαν quo l. παιδεία sistitur persona viam pietatis monstrans. (λειμῶνα Soph. Aiac. v. 144.) — τραχήλους τινός, *cervicem alicuius pedibus calco, Jemandem auf den Nacken treten*, ita ex more Orientalium [cf. Jos. 10, 24.] cervici hostium pedes imponendi Bar. 4, 25. (τὸν αὐχένα τινός Ael. V. H.

10, 22.) — 2) *adscendo*, *ich steige hinauf*, *ich besteige* a) propr. seq. ἐπί c. accus. loci Sir. 46, 9. — Sap. 14, 4. quo l. ad verba: ἵνα — ἐπιβῇ e v. 1. cogitando repete: πλοῖον vel ἐπὶ τὸ πλοῖον. (Xen. h. gr. 3, 4. 1. Thuc. 1, 111.) — b) trop. Sir. 9, 2. ad quem l. cf. sub ἐπί no. III. in fin. adnotata. —

'Επιβάλλω, f. βαλῶ (ἐπί — βάλλω, iacio) 1) transit. *iniicio*, τὰς χεῖράς τινι, ita de personis vim alicui inferentibus. Addit. ad l. Esth. 1, 14. — ita pro שלח יד Gen. 22, 12. (Lucian. Timon. §. 4.) — de personis manu data pollicentibus aliquid 3 Esr. 9, 20. pro נתן יד Esr. 10, 19. — de bonis, quae desuper vel coelitus contingunt alicui, τινί τι 3 Macc. 5, 11. — de malis desuper vel coelo immissis alicui, ita φόβον ἐπί τινα Sir. 33, 2. — de mulcta, tributo, vectigalibus alicui impositis, ubi Lat. *impono, irrogo*, nostrates: *auflegen*, τινί τι 3 Esr. 8, 2. (ζημίαν Ael. V. H. 3, 10. Plut. vit. Ages. c. 34. Dem. 572, 19.) — Medium: ἐπιβάλλομαι, *me iniicio* i. e. *irruo*, ὁ ἐπιβαλλόμενος i. e. *qui paratus est ad irruendum* 3 Macc. 1, 16. Cf. de praesenti quatenus de conatu usurpatur, sub ἐκλείπω monita. — — 2) intransit. [vid. ἄγω no. 3.] a) *irruo*, *irrumpo*, *ich werfe mich auf etwas, falle über etwas her*, ut τοῖς κτήνεσι Jud. 11, 12. — sq. ἐπί τινα vel ἐπί τι. *Jemanden* od. *Etwas überfallen* 1 Macc. 4, 2. 2 Macc. 13, 15. — τινί 12, 9. 15, 1. (Diod. Sic. 11, 8. 18, 14.) — b) *incido*, de personis, quae iter facientes incidunt in locum aliquem, seq. ἐπί c. acc. loci 5 Macc. 12, 38. — De praepos. ἐπί repetitione post vv. c. ἐπί composita vid. *Win.* §. 56, 4. 7. — (seq. dat. loci Diod. Sic. 1, 30.) — de rebus in idem tempus congruentibus, ubi nos: *einfallen*, Lat. *incido* 2 Macc. 12, 38. (ita *incido* Cicer. Orat. c. 12. Pison. c. 4.) — c) impers. ἐπιβάλλει μοι [propr. es fällt mir zu] *pertinet ad me, es gebührt* od. *gehört mir, es kommt mir zu*, addito nominativo rei Tob. 6, 11. (Dem. 317, 1.) — sq. infin. aor. Tob. 3, 11. 1 Macc. 10, 30. — particip. praesentis ἐπιβάλλων, ουσα, ον, *pertinens, auf etwas kommend*, πρός τι 2 Macc. 9, 16.

'Επίβασις, εως, ἡ (ἐπιβαίνω, quod vid.; adscensus Diod. Sic. 1, 30.) *incessus, das Auftreten* Sap. 15, 15. — de avibus = *Aufflug* Sap. 5, 5.

'Επιβάτης, ου, ὁ (ἐπιβαίνω, adscendo; vector i. e. qui nave vehit vel iter facturus vel e nave pugnaturus Hdot. 6, 12. 9, 32. Diod. Sic. 2, 18.) *eques, equo vehens* 2 Macc. 3, 25. — Ita pro רכב 2 Regg. 9, 17. 18. 19. —

'Επιβιόω, ῶ f. ώσω (ἐπί, βιόω, vivo; super vivo, supersum Dem. 1033, 15.) *ultra* l. *ulterius vivo*, seq. accus. temporis durationem [vid. ἡμέρα] indicante, ut ὀλίγον χρόνον 4 Macc. 6, 20.

'Επιβλέπω, f. ψω (ἐπί, βλέπω) 1) *oculos converto aliquo, specto, intueor, ich sehe nach etwas hin* oder *ich schaue auf etwas*, a) univ. sq. ἐπί c. accus. rei, ut ἐπὶ τὴν τράπεζαν Histor. bel. et drac. v. 18. (Dio Orat. IV. p. 171.) — sq. dat. directionis latentis in praepos. ἐπί, ita Addit. ad l. Esth. 3, 8. ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, *oculos in nos convertunt, ut nos perdant* i. e. *animo enim quae volvunt, ad interitum nostrum spectant*. Referuntur autem h. l. quae quis animo et mente volvit, ad oculos, quippe quod, quo fert animus, eo dirigi vultus solet. — b) de personis e loco editiori vel desuper spectantibus aliquo, *herabsehen auf etwas*, ita de Deo coelitus spectante, sq. εἰς c. accus. rei Sir. 16, 17. 27. 39, 20. — sq. κατά c. acc. rei Sir. 47, 16. — sq. accus. simplici, pendente a praepos. ἐπί cum verbo coniuncta, ut ἀβύσσους Prec. Manass. v. 31. — ex antiquitatis simplicitate sub verbo εἰςεῖδον adnotata nunc praeponitur, nunc postponitur verbis ac formulis, quibus opem ferre, auxilio suo adesse vel benignum se alicui praestare dicitur Deus = *gnädig auf Jemanden* oder *auf Etwas herabsehen*, ut ἐλέησον ἡμᾶς καὶ ἐπίβλεψον Sir. 33, 1. — ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπέβλεψαν αὐτῷ εἰς ἀγαθά Sir. 11, 12. — sq. ἐπί τινα Tob. 3, 3. v. 15. ἐπίταξον — ἐλεῆσαί με *iube, ut benigne — mei misereatur aliquis ministrorum* vel *angelorum tuorum*. — sq. ἐπί τι, ut ἐπὶ τὸ ἔργον τινός = *conatibus alicuius faveo* l. *prospero successu opus alicuius corono* Jud. 13, 4. — ἐπὶ τὸ πρόςωπόν τινος Jud. 6, 19. quo l. ad faciem, animi quippe et conditionem et sensa indicantem et manifestantem referuntur, quae pertinent ad hominem ipsum, sic, ut τὸ πρόςωπον respondeat nostratium: *der auf dem Gesicht sich ablagernde Kummer*. — Ita pro הִבִּיט sq. מִפְּנֵי Ps. 84, 10.

2) *oculis cerno, video*, ita a) de Deo, qui de coelo despiciens videre dicitur πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων Sir. 23, 19. — b) ad normam hebraici רָאָה, הִבִּיט seq. בְּ [propr. oculis inhaereo alicui rei] pro: *cum voluptate video aliquid, delector adspectu rei alicuius*, sq. acc., ut πτῶσιν Sir. 11, 28. — ἐπιδεῖν seq. nunc τινά, nunc ἔν τινι, nunc ἐπί τινα pro רָאָה sq. בְּ Ps. 22, 18. 54, 9. 112, 8. הִבִּיט sq. בְּ Ps. 92, 12.

'Επιβοάω, ῶ f. ήσω (ἐπί, βοάω, clamo) 1) *acclamo, laut zurufen*, seq. orat. directa 4 Macc. 6, 16. (τινί Thuc. 5, 65.) — 2) Medium ἐπιβοάομαι i. q. ἐπικαλέομαι, sed fortius: *mihi advoco, in auxilium mihi voco* [Hdot. 9, 23.] de hominibus paganis idolorum auxilium implorantibus seq. accus. Sap. 14, 1. (ita ἐπικαλεῖσθαι θεούς Xen. Cyr. 7, 1. 35.)

'Επιβοηθέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, βοηθέω) *in auxilium venio*, τινί 1 Macc. 7, 7. 2 Macc. 11, 7. 13, 10. (Diod. Sic. 12, 24. Xen. An. 6, 5. 9.)

'Επιβολή, ῆς, ἡ (ἐπιβάλλω iniicio; iniectio) 1) *impositio* [ut ἱματίων καὶ σινδόνων Thuc. 2, 49.] ita de impositione tributi = *indictio, Steuerauflegung, Abgabeneinforderung*. Esr. 8, 22. ubi text. vulgar. ἐπιβουλή. — 2) *das, worauf sich Jemand wirft* i. e. *inceptum, Vorhaben, Anschlag* [Diod. Sic. 1, 3 bis et 4. 4, 54.] sensu malo: *inceptum hostile*, ita text. vulg. pro ἐπιβουλή 4 Macc. 4, 13. vid. *Apel* ad h. l.

'Επιβουλεύω, f. εύσω (ἐπί, βουλεύω) *consilium agito adversus aliquem*, τινί Addit. ad libr. Esth. 6, 18. (Ael. V. H. 6, 8. Lucian. dial. mort. 4, 4. Isocr. Paneg. c. 19. Xen. An. 2, 5. 15.)

'Επιβουλή, ῆς, ἡ (ἐπί, βουλή) 1) *consilium* [Thuc. 4,76.] *contra aliquem, Anschlag gegen Jem.* 2 Macc. 5, 7. 8, 7. 3 Macc. 1, 3. 6. et in codd. 4 Macc. 4, 13. (Isocr. Paneg. c. 40. Dem. 154, 10. Xen. An. 5, 6. 20.) — 2) confunditur c. ἐπιβολή *impositio* sc. tributi Esr. 8, 22. vid. *Apel* ad h. l.

'Επίβουλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπιβουλή) *consilia agitans contra aliquem, insidiosus*, absol. 3 Macc. 4, 10. 6, 12. 7, 5. (Xen. Mem. 3, 1. 6.) — sq. genit. obiecti = *contra aliquid*, ut τῆς βασιλείας, τῶν πραγμάτων 2 Macc. 3, 38. 4, 2. 14, 26. — τῶν πολιτῶν 2 Macc. 4, 50.

'Επιγαμβρεύω, f. σω (ἐπί, γαμβρεύω) *insuper affinitatem per nuptias ineo, ich verschwägere mich*, τινί c. aliquo, ita de genero 1 Macc. 10, 54. de socero v. 56. Vide, quae habent de vocab. γαμβρός dici solito tum de genero, tum de socero = πενθερῷ *Erf.* ad Soph. OR. v. 70. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 431.

'Επιγελάω, ῶ f. άσω (ἐπί, γελάω rideo; arrideo, simul rideo Xen. Cyr. 2, 2. 21.) *derideo, irrideo, Jem. auslachen, über Jem. lachen* Tob. 2, 8. τινί τι *aliquem ob aliquid*, ita text. vulg. 4 Macc. 5, 26. ubi in codd. ἐγγελάω vid. *Apel.* (Lucian. dial. mort. 2, 2. dial. deor. 17, 2.)

'Επιγίνομαι, [attic. ἐπιγίγνομαι] f. γενήσομαι (ἐπί ad accessionem pertinens, γίνομαι) *oborior postea, postea nascor*, οἱ ἐπιγινόμενοι = *posteri* Bar. 6, 47. 3 Macc. 2, 5. (Pol. 1, 546. Thuc. 3, 74.)

'Επιγινώσκω, [attic. ἐπιγιγνώσκω] f. ἐπιγνώσομαι, a. 2. ἐπέγνων, p. p. ἐπέγνωσμαι, a. 1. p. ἐπεγνώσθην, f. 1. p. ἐπιγνωσθήσομαι (ἐπί, γινώσκω) 1) *accurate et plane cognosco, genau kennen lernen, genau erkennen*, sq. acc. *person.* Sap. 12, 27. 13, 1. Sir. 19, 24. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάω in fine monita. — Sir. 33, 5. Tob. 5, 13. Jud. 8, 20. 5, 8. quo l. per attr. ᾧ [vid. ὅς, ἥ, ὅ] pro ὅν. — 1 Macc. 3, 42. — addito accus. particip. [de quo vid. sub ἀκούω observata] Sir. 37, 12. Xen. Cyr. 8, 1. 33. addito ἀπό τινος [vid. ἀπό] Sir. 19, 26 bis. — seq. accus. *rei* Sir. 15, 19. — 18, 11. de h. l. attract. in verbis ἐπέγνω τὴν καταστροφὴν — ὅτι πονηρά vid. sub εἶδον ad 1 Macc. 13, 2. adnotata. — Tob. 5, 11. 13. Jud. 8, 13. 14. Hist. Sus. v. 48. 2 Macc. 3, 28. — 4 Macc. 2, 9. de h. l. τοῦτο praeparante verba sequentia vid. sub οὗτος notata. — Sir. 12, 12. ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου pro: *experientia cognosces verba mea* i. e. *vera esse verba mea.* — sq. ὅτι Sir. 23, 27. 33, 5. Esr. 5, 67. 1 Macc. 5, 34. — sq. orat. indirecta Esr. 5, 66. — *comperiendi* sensu sq. acc. *rei* 1 Macc. 6, 17. — sq. acc. pers. c. partic. [de quo vid. εἶδον] 2 Macc. 15, 28. — sq. ὅτι Tob. 1, 19. 1 Macc. 9, 70. 12, 50. 13, 14. 16, 22. 2 Macc. 4, 33. — seq. orat. indir. Tob. 5, 9. 2 Macc. 11, 37. vid. de horum l. indicat. in orat. indir. sub ἀπαγγέλλω notata. — aor. 2. ἐπέγνων *cognovi, novi*, sq. acc. *rei* Sir. 25, 4. Jud. 11, 16. — sq. ὅτι Sir. 9, 13. — sq. orat. indir. Sir. 27, 27. de h. l. indic. ἥκει vid. ἀκούω. *investigandi, perscrutandi* sensu sq. acc. *rei* Addit. ad l. Esth. 1, 12. — sensu forensi: *cognosco* = *untersuchen* 2 Macc. 14, 9. — 2) *agnosco, anerkennen*, τινὰ ἔν τινι *an einer Sache erkennen, dass Jem. der ist, für den er gelten will* Sir. 44, 23. — praeced. ἰδών Jud. 14, 5. — seq. duplic. accus. uno obiecti altero praedicati 4 Macc. 15, 24. vid. ad h. l. sub γινώσκω in fine notata et de lect. vulg. ἔγνω ibid.

'Επιγλύφω, f. ψω (ἐπί, γλύφω) *insculpo* 1 Macc. 13, 29.

'Επίγνωσις, εως, ἡ (ἐπιγινώσκω) *plena et accurata cognitio*, ποιεῖν ἐ. *facere ut plane et accurate cognoscat aliquis* Jud. 9, 14. εἰς ἐ. ἔρχεσθαι 2 Macc. 9, 11. (Hdian. 7, 6. 15. Pol. 3, 7. 6.)

'Επιδεής, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπιδέομαι) *indigens* Sir. 4, 1. quo l. ad oculum, animi quippe sensa prodentem vel indicantem refertur, quod pertinet ad hominem ipsum. — 34, 4. (τινός Plat. in Tim. p. 47. D. Xen. Cyr. 8, 7. 12.)

'Επιδείκνυμι, f. δείξω (ἐπί, δείκνυμι) *ostendo* i. e. a) *spectandum praebeo, zeigen, zur Schau stellen* [τί Xen. Mem. 3, 10. 9. An. 1, 2. 14.], med. ἐπιδείκνυμαι, *curo ut spectandum aliquid praebeatur* [de qua medii vi vid. ἐξαιρέω], seq. acc. rei 2 Macc. 15, 32. — b) metaph. *demonstro*, ita aa) de personis, quae *verbis* demonstrant aliquid, ubi Lat. vel: *narro, declaro*, seq. dat. pers. et acc. c. inf. Addit. ad l. Esth. 2, 4. — vel: *probo* i. e. *argumentis demonstro, beweisen, darthun*, seq. dat. pers. et ὅτι 4 Macc. 1, 7. — τί 14, 18. — sq. acc. c. inf. 4 Macc. 6, 35. — med. *mea* opera, *meo* exemplo demonstro, sq. acc. rei 4 Macc. 1, 1. — sq. ὅτι 1, 9. — bb) *factis demonstro, specimen* vel *documentum do*, ita medium ἐπιδείκνυμαι, seq. acc. rei, ut τὴν καρτερίαν i. e. *constantiae meae* 4 Macc. 11, 12. — Bar. 6, 59. τὴν ἑαυτοῦ ἀνδρείαν. De h. l. ἑαυτόν iuncto c. medio vid. *Win.* §. 39, 6. *Bornem.* ad Xen. Anab. p. 76 sq. — Sir. 50, 21. ἐν προςκυνήσει τὴν εὐλογίαν πάρὰ ὑψίστου *prosternendo me in terram doceo agi de bonis ab Altissimo apprecandis.* — 4 Macc. 11, 12. (Diod. Sic. 13, 27. 15, 65. Jos. Ant. 10, 4. 1. Xen. An. 4, 6. 15. Cyr. 4, 5. 23.) — seq. dat. pers. et ὅτι Jud. 8, 24. — de loco 3 Macc. 6, 26. vid. ἐπιδέχομαι.

'Επιδέομαι, f. ήσομαι (ἐπί, δέομαι egeo; amplius indigeo Xen. Conv. 8, 16.) *indigeo* i. q. δέομαι sed fortius, ὁ ἐπιδεόμενος, *qui indiget, egenus* Sir. 31, 21. 41, 2. (Plut. placit. Philos. II. Mor. V. p. 257. ed. *Tauchn.*)

'Επιδέχομαι, f. δέξομαι, verb. dep. c. perf. pass. significationem activam habente [vid. ἐντέλλομαι — ἐπί, δέχομαι] *accipio* i. e. a) *non repudio, non recuso*, ut ἄῤῥενα *marem in matrimonium mihi oblatum* Sir. 36, 26. Cf. de more Hebraeorum quo patres filiis in matrimonium offerre solebant feminam *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ehe.* — τροφήν cibum, ita de personis viribus ad cibum capiendum fruentibus Sir. 41, 1. — παιδείαν *disciplinam non repudio* i. e. *admitto monita* disciplinae 51, 26. τοὺς λόγους 1 Macc. 10, 46. (Pol. 6, 24. 4.) — b) *apud me accipio, recipio, ich nehme bei mir auf*, τινά 1 Macc. 10, 1. 12, 8. 43. 14, 23. (Pol. 22, 1. 3.) — abest accus. rei, e contextu cognoscendus, ut τὴν εἰρήνην 1 Macc. 6, 60. — c) *suscipio, ich nehme auf mich, ich übernehme etwas*, seq. acc. nominis, munus, opus, malum indicantis 1 Macc. 9, 31. 2 Macc. 2, 26. — 7, 29. 3 Macc. 6, 26. — sq. infin., ut πείσειν τὸν υἱόν 2 Macc. 7, 26. — 1 Macc. 14, 47. in codd. 1, 63. — elliptice i. e. ita ut sit i. q. ἐπιδέχομαι ποιεῖν sq. κατά τι i. e. *polliceor agere secundum aliquid*, ita de consentientibus Esr. 9, 14. 1 Macc. 1, 42.

'Επιδέω, f. ήσω (ἐπί, δέω, δεῖ) *egeo*, τινός [de quo gen. vid. sub ἀπορέω monita] Sir. 30, 40. de h. l. lect. vid. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel.*

'Επίδηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, δῆλος manifestus) *insignis*, *praecipuus*, iunct. c. φανερός 2 Macc. 15, 35. (Xen. Oec. 2, 10.)

'Επιδίδωμι, f. δώσω impf. ἐπεδίδουν [2 Macc. 5, 16. de qua forma frequenti ap. Graecos cf. *Buttm.* §. 95. b. I. not. 18. gr. max. §. 107, not. 13. ἐπί, δίδωμι do; insuper do Xen. Cyr. 8, 5. 19.) *trado* a) de rebus, quae porrigendo, largiendo traduntur alicui, τί τινι 2 Macc. 11, 15. (Diod. Sic. 14, 47.) — τί 2 Macc. 11, 17. adiuncta distribuendi notione 5, 16. (Hdian. 7, 6. 17.) — b) ad normam hebr. נָתַן לֵב, ἐπιδίδωμι καρδίαν vel τὴν καρδίαν, it. τὴν ψυχήν, τὸν νοῦν [sein Inneres einer Sache hingeben] *animum adverto* vel *applico rei*, *seinen Sinn auf etwas richten*, seq. infinit. finali, ita inf. aor. Sir. 38, 30. 39, 5. — seq. εἴς τι Esr. 9, 41. — sq. ἔν τινι = *inhaerendo rei*, Sir. 39, 1. quo l. iungitur c. verbo διανοοῦμαι. Cf. de hac formula sub δίδωμι no. 2. e. notata.

'Επιδόξως, adv. (ἐπίδοξος is de quo speratur aliquid Plut. Ages. c. 25. verosimilis Hdot. 4, 11. et ap. Graecos seriores illustris, gloriosus Zosim. hist. 1, 55. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 132 sq.) *modo maiestatem referente, würdevoll* Esr. 9, 45.

Ἐπιείκεια, ας, ἡ (ἐπιεικής quod vid.) *aequitas, humanitas, lenitas, Milde, Sanftmuth* Sap. 2, 19. 3 Macc. 3, 15. 7, 6. (Hdian. 4, 3. 4. Isocr. Paneg. c. 16. Dem. 919, 4.) — de Deo 2 Macc. 10, 4. — Sap. 12, 18. Bar. 2, 27. Orat. Azar. v. 18. 2 Macc. 2, 22. in quibus l. si iungitur c. nom. eiusdem fere vel cognatae significationis vid. sub ἀγαλλίαμα notata.

Ἐπιεικής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπί, εἰκός decens) *facile cedens, lenis*, comparat. ἐπιεικέστερος Addit. ad l. Esth. 6, 8. (Ael. V. H. 13, 2. Xen. h. g. 1, 1. 21.)

Ἐπιεικῶς, adv. (ἐπιεικής) *leniter, humaniter* 2 Macc. 9, 27. comparat. ἐπιεικέστερον *lenius*. Addit. ad libr. Esth. 2, 2. Cf. de adverbiorum comparativis in ον desinentibus *Bornem.* schol. p. 93. *Schäf.* appar. Dem. II. 688. *Elmsl.* ad Eurip. Heracl. p. 544. *Buttm.* §. 102, 5. gram. max. §. 115. b. et de comparativo sine comparatione sub ἐκτρέφω monita.

Ἐπιζάω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ζάω) *vivo per temporis spatium aliquod, ich lebe während einer gewissen Zeit* = ζάω ἐπὶ χρόνον τινά, ut τὸν τῆς εὐτεχνίας βίον 4 Macc. 18, 9. — ita LXX pro חָיָה Gen. 47, 28.

Ἐπιζεύγνυμι, f. ζεύξω (ἐπί, ζεύγνυμι iungo; ligando iungo Xen. An. 1, 2. 5.) *adiungo, adnecto, beifügen*, τί τινι 2 Macc. 2, 32. (seq. particip. Diod. Sic. 12, 20.)

Ἐπιζητέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ζητέω) *studiose quaero, requiro* a) seq. acc. rei, ut βοήθειαν Sir. 40, 26. quo l. ἐν αὐτῷ = ἐν φόβῳ κυρίου i. e. *in statu hominis Dominum reverentis*, ubi nos: *bei ihr* scil. *der Furcht des Herrn.* — εἰρήνην παρά τινος *pacem peto ab aliquo* 1 Macc. 7, 13. (Diod. Sic. 17, 101.) — b) τινά [Hdian. 5, 8. 10. Dem. 271, 16.] θεόν ex Hebraeorum loquendi consuetudine [vid. ζητέω], *Dei auxilium imploro* Esr. 8, 52. — ita ζητέω pro בִּקֵּשׁ Deut. 4, 29. Jes. 65, 1. —

Ἐπίθεσις, εως, ἡ (impositio, ab ἐπιτίθημι) *impetus, invasio, Angriff, feindseliges Unternehmen* 2 Macc. 4, 41. 5, 5. 14, 15. (Diod. Sic. 16, 50. Xen. An. 4, 4. 22. 7, 4. 22.) —

Ἐπιθεωρέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, θεωρέω specto, contemplor) *insuper contemplor, insuper considero, ferner erwägen* 4 Macc. 1, 30.

Ἐπιθυμέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, θυμός) *cupio, concupisco, ich richte meine Begierde auf etwas, ich habe ein Verlangen nach etwas, begehre*, a) sq. genit. *rei* [cf. *Matth.* §. 350. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 109, 4. c. *Win.* §. 30, 10.] Sap. 6, 11. 1 Macc. 4, 17. 11, 11. 4 Macc. 1, 34. (Xen. Mem. 2, 6. 3. Hier. 4, 2.) — absol. 4 Macc. 2, 6. — b) sq. gen. *pers.* Sir. 24, 18. quo l. σοφία inducitur persona. (Xen. An. 4, 1. 14.) — c) apud Graecos serioris aevi [cf. *Rost* l. l. not. 3. *Win.* l. l.] seq. *accus.* nunc rei, ut Sap. 16, 3. Sir. 1, 23. 16, 1. 40, 22. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάω monita. — ita LXX Exod. 20, 17. Deut. 5, 20. — nunc person. Jud. 16, 22. 4 Macc. 2, 5. —

Ἐπιθύμημα, τος, τό (ἐπιθυμέω) *res expetita, res desiderata, Gegenstand des Verlangens* [Xen. Hier. 1, 23. 4, 2.] ex adiunct. *deliciae* Sir. 1, 15. ἐ. ὀφθαλμῶν *res cuius adspectus oculos delectat* מַחְמַד עֵינַיִם 1 Regg. 20, 6. Ezech. 24, 16. 21. 25.

Ἐπιθυμητός, ή, όν, adiect. verbal. [verbi ἐπιθυμέω] *id quod cupi potest, desiderabilis, wünschenswerth*, ex adiunct. *eximius, pretiosus* Sir. 42, 22. — ita pro חָמוּד, חֲמוּדוֹת Dan. 11, 38. 43. —

Ἐπιθυμία, ας, ἡ (ἐπιθυμέω) 1) *cupiditas, die Begierde, das Verlangen* a) univ. seq. genit. obiecti Sap. 6, 17. 20. 16, 21. Sir. 3, 27. 6, 36. 4 Macc. 3, 11. (Xen. Mem. 1, 3. 5.) — absol. Sap. 19, 11. Sir. 36, 27. 4 Macc. 1, 22. 31. 32. 2, 4. 6. 3, 12 bis. 5, 22. (Ael. V. H. 3, 18.) — b) de cupiditate legi div. adversanti, sq. gen. pers. Hist. Sus. v. 8. 20. — absol. Sap. 4, 12. Sir. 5, 2. 18, 29. 30. 20, 3. 23, 5. Hist. Sus. v. 11. 14. 56. 4 Macc. 1, 3. 2, 1. 3, 2 bis. — 2) ex adiunct. *diliciae* [Lucian. dial. deor. 6, 4.], ἐ. ἀγαθή = *laetitia honesta* Sir. 14, 14.

Ἐπιθύω, f. ύσω (ἐπί, θύω immolo; thus [primoribus digitis correptum] in aram invergo et adoleo [Diod. Sic. 12, 11. 18, 60.] quod quum fieret in sacris faciendis, poni videtur pro:) *sacrifico* Esr. 5, 69. 6, 24. (Jos. b. i. 7, 3. 3.) — pro הִקְטִיר 1 Regg. 12, 33. Hos. 4, 13.

Ἐπικάθημαι, impf. ἐπεκαθήμην (ἐπί, κάθημαι) *sedeo super aliquo, insideo alicui* Sir. 30, 6. 2 Macc. 3, 25. ἐπί τινος Bar. 6, 71. (ἐπὶ τῇ τραπέζῃ Dem. 946, 13. 1189, 20.)

Ἐπικαινίζω, f. ίσω (ἐπί, καινίζω) *innovo, renovo*, τί 1 Macc. 10, 44.

Ἐπίκαιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, καιρός) *opportunus, gelegen, schicklich, passend*, ἐ. τόπος 2 Macc. 8, 6. 31. 14, 22. ὀχύρωμα 10, 15. (Xen. Hier. 10, 5.)

Ἐπικαλέω, ῶ f. έσω (ἐπί, καλέω voco) 1) *advoco, invoco*, pass. ἐπικαλοῦμαι, p. p. ἐπικέκλημαι *invocor*, ita a) τὸ ὄνομα κυρίου de nomine divino pronuntiari, invocari solito in loco Jovae consecrato Esr. 6, 33. de h. l. perf. praesentis notionem includente vid. ἁγιάζω. — ita pro קָרָא בְּשֵׁם יְהוָה Jes. 64, 7. — b) med. ἐπικαλοῦμαί τινα εἰς θεόν ex hebraica loquendi consuetudine notata sub III. 3. c. cc. pro: τινὰ θεόν *Deum invoco aliquem* i. e. *tanquam Deum veneror aliquem* Jud. 3, 9. — c) de personis in auxilium vocantibus aliquem, med. ἐπικαλοῦμαι *mihi advoco, mihi in auxilium advoco*, aa) univ., seq. acc. nunc rei, ut τὸ ἀσθενές Sap. 13, 18. nunc personae Jud. 7, 26. (Diod. Sic. 5, 73. Xen. Cyr. 7, 4. 1.) — bb) θεόν vel τὸν θεόν, it. κύριον vel τὸν κύριον, ita α) minus plene i. e. sine finis mentione Sap. 11, 4. Sir. 2, 10. 46, 5. 16. 47, 5. 48, 20. Addit. ad l. Esth. 5, 2. 2 Macc. 12, 5. 15. 28. 14, 34. 15, 21. 22. 3 Macc. 6, 1. — ita pro קָרָא אֶל־יְהוָה 1 Regg. 17, 21. (Diod. Sic. 5, 43. Pol. 15, 1. 13. Xen. Cyr. 7, 1. 35.) — ἐπικαλοῦμαι simplex ita alternat c. verbo εὔχομαι ut sit i. q. *precor, rogo* Sap. 7, 7. — β) addito εἰς βοήθειαν in auxilium Jud. 6, 21. 8, 17. de h. l. coniunct. in adhortat. vid. αἰνέω. — γ) addito εἰς c. accus. praedicati vel finem indicante [de quo praepos. εἰς usu vid. paulo ante monita], ut εἰς βοηθόν [= βοηθόν Diod. Sic. 5, 79.] Jud. 9, 4. — δ) seq. *infin.* finali, eoque nunc praes. 2 Macc. 3, 22. 13, 10. — nunc aor. Sir. 51, 10. 2 Macc. 3, 15. 31. 7, 37. 8, 2. 12, 36. 14, 46. 3 Macc. 1, 27. 5, 7. — ε) seq. ὅπως finali 4 Macc. 12, 19. — cc) τὸ ὄνομα κυρίου *nomen Dei invoco*, iunct. c. verbis αἰνεῖν, ὑψοῦν = *celebro, praedico* Jud. 16, 2. — ita pro קָרָא בְּשֵׁם יְהוָה 1 Chron. 16, 8. — Bar. 3, 7. quo l. infinit. ἐπικαλεῖσθαι pendet a voc. προθυμίαν post καί ex antecedd. φόβον cogitatione addendo.

2) *cognomino, cognomen impono*, passiv. *cognominor, cognomen habeo* a) univ. Sir. 47, 18. de h. l. partic. perf. praesentis notionem includente vid. ἁγιάζω. — 1 Macc. 2, 2. 3. 4. 5. (Diod. Sic. 3, 60. Xen. Mem. 1, 4. 2.) — b) in constructione hebr. ἐπικαλεῖται τὸ ὄνομά τινος ἐπί τινα vel ἐπί τινι *nomen alicuius additur ad no-*

men dictus alicuius vel: *appellatur nomen alicuius simul cum nomine alius alicuius* i. e. *cognomen habet aliquis ab aliquo*, ita de personis et rebus Deo consecratis Bar. 2, 15. 1 Macc. 7, 37. — Bar. 2, 26. οὗ — αὐτῷ pro: ἐφ' ᾧ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου. Ita οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ pro: אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו Jer. 7, 10. Dan. 9, 18.

'**Επικαλύπτω**, f. ψω (ἐπί, καλύπτω tego; desuper obtego, de nive Xen. Oecon. 8, 1.) *obtego*, metaph. de bonis abunde in aliquem redundantibus Sir. 39, 22. 47, 15.

'**Επικαρπολογέομαι**, οῦμαι f. ήσομαι (ἐπί, καρπολογέω fruges colligo) *spicilegium facio*, sq. acc. [de quo vid. sub ἐκλείπω notata], ut τοὺς ἀμητούς 4 Macc. 2, 9.

'**Επικατάρατος**, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, κατάρατος diris devotus) *exsecrabilis* i. e. *poenis obnoxius* Sap. 3, 13. 14, 8. Tob. 13, 12. 4 Macc. 2, 19. — pro אָרוּר Gen. 3, 14. 17. Deut. 27, 15. 16.

'**Επίκειμαι**, f. σομαι (ἐπί, κεῖμαι) *superimpositus sum* a) propr. 2 Macc. 1, 21. (Lucian. dial. deor. 1, 1.) — b) metaph. de negotiis, officiis *incumbentibus* alicui 1 Macc. 6, 57. — vel de personis instantibus = *urgeo, auf etwas bestehen* 3 Macc. 1, 22. — τινί Esr. 5, 72. quo l. pro ἐπικοιμώμενα legendum esse videtur ἐπικείμενα. (Jos. Ant. 18, 6. 6. 20, 5, 3.)

'**Επικερδής**, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπί, κέρδος) *lucrosus, quaestuosus* Sap. 15, 12.

'**Επικίνδυνος**, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, κίνδυνος) *periculi plenus* 3 Macc. 5, 33. (Dem. 1452, 20. Diod. Sic. 1, 30.)

'**Επικινέω**, ῶ f. ήσω (ἐπί augens, κινέω) *commoveo*, pass. ἐπικινοῦμαι, *commoveor*, sq. ἐπί τινι [vid. ἐπί II. C. 1.] Esr. 8, 72.

'**Επίκλησις**, εως, ἡ (ἐπικαλοῦμαι) 1) *invocatio*, ita de auxilii divini imploratione 2 Macc. 15, 26. — 2) *cognominatio, appellatio*, τοῦ ὀνόματος θεοῦ ἐπί τινα *nominis Dei super aliquo* i. e. *nominis divini additio ad nomen alicuius*, ita in patriarcharum populi israelitici Deo consecratorum mentione [vid. ἐπικαλέω no. 2.] 2 Macc. 8, 15. —

'**Επικλύζω**, f. ύσω (ἐπί, κλύζω) *inundo, aquis extra ripas diffluentibus obruo* Jud. 2, 8. (Ael. V. H. 12, 23.) sq. acc. 3 Macc. 2, 7. (Lucian. Tim. §. 18.)

'**Επικοιμάομαι**, ῶμαι pass. verbi [ἐπικοιμάω facio ut obdormiat aliquis] *indormisco* Esr. 5, 72. quo l. pro ἐπικοιμώμενα legendum esse videtur ἐπικείμενα. Vid. ἐπίκειμαι.

'**Επικοινωνέω**, ῶ f. ήσω (ἐπί, κοινωνέω) *in communionem venio*, τινί c. *aliquo* [vid. *Win.* §. 30, 3.] i. q. κοινωνέω sed fortius: τῷ ἱερῷ templo i. e. *ad templum pertineo* 4 Macc. 4, 3. — sensu malo: πᾶσιν pro: *omnibus rebus me immisceo*; ita de lingua maledica neminique parcente Sir. 26, 6.

'**Επικουρία**, ας, ἡ (ἐπικουρέω auxilio venio) *auxilium, adiumentum* Sap. 13, 18. (Diod. Sic. 1, 90. Dem. 1199, 11. Xen. Cyr. 6, 1. 53.)

'**Επικουφίζω**, f. ίσω (ἐπί, κουφίζω levo; allevo Xen. Oec. 13, 13.) *levius facio* [τί Xen. Cyr. 1, 6. 25. addito dat. adminiculi Xen. Cyr. 7, 1. 18.], med. *mihi levius facio*, seq. dat. adminiculi et genit. rei [de genit. post vv. liberandi, depellendi vid. ἀπαλλάσσω] 4 Macc. 9, 31. (κουφίζω τινά τινος Diod. Sic. 13, 64. Vol. 9. p. 344.)

'**Επικράτεια**, ας, ἡ (ἐπικρατέω quod vid.) *dominatus, imperium* 4 Macc. 1, 34. 6, 22. (Diod. Sic. 3, 81.) — plur. [vid. ἄγνοια] αἱ ἐ. *imperii vel dominatus conamina* 4 Macc. 3, 18.

'**Επικρατέω**, ῶ f. ήσω (ἐπί, κρατέω) 1) *potior aliqua re, ich bemächtige mich einer Sache*, sq. gen. *rei* [de quo gen. vid. sub ἄρχω notata], ut τῆς πηγῆς Jud. 7, 12. τῆς ἀρχῆς 1 Macc. 10, 52. — abest gen. τ. ἀρχῆς e contextu cogitatione addendus 1 Macc. 1, 8. τῆς χώρας 14, 17. πάσης οἰκουμένης Addit. ad l. Esth. 2, 2. — ὁ ἐπικρατῶν = *dominus, Beherrscher* [cf. de partic. praes. articulum habente sub ἐξουδενέω monita] Esth. 6, 6. — ita de Deo Addit. ad l. Esth. 4, 9. 3 Macc. 2, 3. — it. seq. accus. [vide de κρατέω quae habent *Matth.* §. 360, not. 2. b. *Rost* §. 108, not. 4. *Buttm.* §. 114, 5, 12.] ὁ τὰ πάντα ἐ. Addit. ad libr. Esth. 6, 15. — 2) *vinco* [τινός Xen. Cyr. 5, 2. 23. Ael. V. H. 5, 21.], *domo, imperio coërceo*, a) sq. gen. rei, ut τῶν βασανιστηρίων τῶν παθῶν 4 Macc. 8, 1. 16, 2. — de imperio τοῦ λογισμοῦ vel rationis, seq. acc. rei 4 Macc. 2, 4. — sq. gen. rei, ut τῶν ἀλγηδόνων 4 Macc. 6, 34. τ. ἐπιθυμιῶν vel ὀρέξεων 1, 32. 33. τ. παθῶν 1, 3. 14. 19. 2, 15. 3, 1. 13, 4. ἔχθρας τῆς φιλίας 2, 11. 14. — sq. person. τοῦ ἔθνους 17, 20.

'**Επικράτησις**, εως, ἡ (ἐπικρατέω) *imperium, Herrschaft, Obergewalt* Addit. ad l. Esth. 6, 13.

'**Επικρίνω**, f. νῶ (ἐπί, κρίνω iudico; causam arbitror Dem. 238, 8.) *decerno, adiudico*, τινί τι 2 Macc. 4, 47. 3 Macc. 4, 2. —

'**Επικροτέω**, ῶ (ἐπί, κροτέω, plaudo, complodo Xen. Cyr. 8, 4. 12.) *complodo*, ταῖς χερσίν Sir. 12, 18. (τοῖς ὅπλοις Ael. V. H. 13, 1. extr.)

'**Επίκτητος**, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπικτάομαι insuper acquiro) *recens acquisitus*, πολιά 2 Macc. 6, 23. (Ael. V. H. 2, 14. Xen. Ages. 1, 36.)

'**Επίκυφος**, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, κυφός) *incurvatus, curvus* 3 Macc. 4, 5.

'**Επιλαμβάνομαι**, f. λήψομαι med. [verbi ἐπιλαμβάνω, insuper sumo; med. ich halte mich an etwas] 1) *prehendo, ich ergreife, ich fasse* a) propr., seq. genit. person. vel rei, indicante, ad partem tantum pertinere τὸ ἐπιλαμβάνεσθαι [vid. ἅπτω] Tob. 6, 3. 11, 11. Hist. Sus. v. 40. (Xen. Cyr. 7, 1. 31. Plat. Gorg. p. 527. A.) Cf. *Matth.* §. 330. — seq. gen. *rei, qua* prehenditur aliquid, etwas *an* oder *bei* etwas fassen, ut τῆς κορυφῆς Hist. bel. et dr. v. 36. (D. S. 17, 30. Xen. An. 4, 7. 12.) — b) *tractandi* notione inclusa Bar. 4, 2. ἐπιλαβοῦ αὐτῆς scil. τῆς βίβλου τῶν προσταγμάτων τοῦ θεοῦ = *nimm das Gesetzbuch Gottes zur Hand und beschäftige dich damit.* — 2) *opem fero, opitulor*, τινός *ich nehme mich Jem. an* [de quo gen. vid. ἀντέχομαι] Sir. 4, 11. (ita συνεπιλαμβάνομαι Plut. vit. Themist. c. 12 fin.)

'**Επιλανθάνομαι**, f. ἐπιλήσομαι, a. 2. ἐπελαθόμην, perf. pass. ἐπιλέλησμαι signif. act., med. [verbi ἐπιλανθάνω oblivisci facio, med. lateo] *obliviscor*, a. 1. p. ἐπελήσθην [Sir. 13, 10. 44, 10.] et fut. 1. p. ἐπιλησθήσομαι [Sap. 2, 4. Sir. 3, 14. 32, 7.] significatione pass. *oblivione tectus* vel *obrutus sum, oblivione tectus* vel *obrutus ero* [cf. *Matth.* et *Rost* sub voc. λανθάνω] a) propr. sq. *genit.* [vid. ἀναμιμνήσκω et *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 2. 11.] nunc rei Sap. 16, 23. quo l. ὅτι c. indicat. et accus. c. infin. alternant. De qua constructionis variatione cf. 19, 20. nunc person. Sir. 37, 5. (Xen. Cyr. 5, 2. 11. 4, 1. 4.) — sq. *accus.* rei [*Matth.* §. 347, not. 2. *Rost* §. 108, 2. f. *Win.* §. 30, 10.] Sap. 2, 4. Sir. 3, 14. 7, 27. 29, 15. 32, 7. 44, 10. 4 Macc. 18, 18. (Eur. Hel. v. 271. Lysias p. 106, 12.) — b) *negligendi* notione adiuncta, seq. *genit.* rei [vid. ἀμελέω] 1 Macc. 1, 49. 2 Macc. 2, 2. — sq. *acc.*

pers. Bar. 4, 8. Sir. 13, 10. — abest casus obiecti e contextu facile cognoscendus Sir. 23, 14. 38, 21.

'Επιλέγω, f. ξω (ἐπί, λέγω dico; verba verbis adiicio Xen. Cyr. 1, 3. 7.) *eligo, ich lese aus, ich wähle aus*, sq. acc. pers. Jud. 10, 17. 1 Macc. 3, 33. 4, 42. 7, 8. 8, 17. 10, 74. 11, 23. quo l. ante genit. τῶν πρεςβυτέρων cogitatione adde τινάς 12, 1. 16. 41. 12, 34. 16, 4. (Isocr. Paneg. c. 25.) — addito dat. pronom. reflexivi = medio ἐπιλέγομαί τινα 1 Macc. 5, 17. in codd. 12, 45. — Med. ἐπιλέγομαι *mihi eligo*, seq. inf. aor. 1 Macc. 1, 63. quo l. codd. ἐπεδέξαντο. Vid. *Apel.* — addito dat. pron. reflex. [de quo verbositatis genere vid. ἐπιδείκνυμι] 12, 45. — Esr. 9, 63. (Diod. Sic. 3, 73. Hdian. 4, 8. Xen. Cyr. 3, 3. 41.) — sq. acc. rei Esr. 6, 17. (Hdot. 8, 22.) —

'Επίλεκτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπιλέγω) *delectus, a, um* Jud. 2, 19. 3, 7. 1 Macc. 4, 28. (Jos. b. i. 5, 11. 6. Xen. An. 7, 4. 11.)

'Επιλησμονή, ῆς, ἡ (ἐπιλανθάνω) *oblivio* Sir. 11, 25. (ἐπιλήσμων Xen. Mem. 4, 8. 8.)

'Επιλογίζομαι, f. ίσομαι (ἐπί, λογίζομαι computo) *reputo, überlegen, betrachten*, τί 2 Macc. 11, 4. 4 Macc. 3, 6. — 16, 5. de h. l. τοῦτο praeparante particulam ὅτι cf. sub οὗτος monita. (Dem. 1090, ult. Xen. h. g. 7, 5. 16.)

'Επίλοιπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, λοιπός) *adhuc reliquus* Esr. 1, 56. 1 Macc. 3, 11. 6, 38. 7, 42. 8, 4. 11. 9, 40. 3 Macc. 3, 26. 4, 8. — οἱ ἐπίλοιποι seq. gen. nominis collectivi, ut τῆς βουλῆς αὐτῶν Esr. 2, 17. 1 Macc. 5, 18. — pro יֶתֶר, נִשְׁאָר, שְׁאֵרִית, נוֹתָר Lev. 27, 18. Deut. 19, 20. Mich. 5, 3. Jer. 44, 24. (Hdian. 5, 4. 15. Isocr. Panegyr. c. 24. Dem. 1250, 12.) —

'Επιλυπέω, ῶ f. ήσω (ἐπί intendens, λυπέω) *tristitia afficio, contristo, molestiam affero* i. q. λυπέω sed fortius, τινά 2 Macc. 4, 37. 8, 32. 3 Macc. 7, 9.

'Επιμαρτύρομαι, a. 1. ἐπεμαρτυράμην, verb. dep. (ἐπί, μαρτύρομαι) *testor, testatum facio* Sir. 46, 19. 3 Macc. 2, 56 coll. Num. 13, 31. 14, 6. (Dem. 1273, 18. 26.)

'Επιμέλεια, ας, ἡ (ἐπιμελής) *cura, diligentia* Sap. 13, 13. vid. de h. l. sub ἀργία monita et *Grimm.* Comment. üb. d. Buch d. Weish. p. 303. — Esr. 6, 10. — sq. genit. obiective posito, ut τῶν ἰδίων *für das Ihrige* [vid. ἀγάπη] 2 Macc. 10, 23. 3 Macc. 5, 1. φροντίζω τῆς ἐ. αὐτῶν *sollicitus sum de cura eorum* = *ich beschäftige mich mit der Sorge für sie* 1 Macc. 16, 14. (τῆς ὑγιείας Xen. Cyr. 1, 6. 16.)

'Επιμελέομαι, οῦμαι, vel ἐπιμέλομαι, depon. pass. c. fut. med. ἐπιμελήσομαι et aor. 1. p. ἐπεμελήθην (ἐπί, μέλομαι) *curo*, seq. gen. rei [vid. ἀμελέω] Sir. 33, 12. vid. de h. l. sub ἀγαθός monita et de fut. = *curabo si fors tulerit* sub ἀγαλλιάω monita. (Plut. de gen. Socr. c. 19. Xen. Mem. 1, 4. 13.) — c. genit. artic. et infin. 1 Macc. 11, 37. (Xen. Mem. 1, 6. 15.) — seq. infin. Esr. 6, 27. (Xen. Oec. 11, 17.)

'Επιμελῶς, adv. (ἐπιμελής) *studiose, diligenter, cum cura*, comparat. ἐπιμελέστερον [de qua comparat. forma vid. ἐπιεικῶς] *diligentius* Esr. 7, 2. quo l. = *diligentius* scil. quam antea. Cf. de comparativo sine comparatione sub ἀγαπητῶς observata. (Xen. Mem. 3, 5. 14.)

'Επιμήκης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ἐπί, μῆκος) *longus* Bar. 3, 24. Hdian. 4, 7 fin. (Lucian. dial. deor. 10, 1.)

'Επιμίγνυμι, f. μίξω (ἐπί, μίγνυμι) *commisceo*, pass. ἐπιμίγνυμαι, a. 2. ἐπεμίγην *commisceor*, metaph. *mutuo commercio utor* [Xen. Cyr. 7, 4. 5. An. 3, 5. 16.] de personis corpora vel sanguinem et genus miscentibus, τινί c. aliquo Esr. 8, 87. (Dem. 1370, 20. μιγνῦναί τινι Hom. Od. 1, 73. 7, 61.) — sq. εἴς τινα Esr. 8, 70.

'Επίμικτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *mixtus*, ὁ ἐ. *turba* ex variis hominum generibus *collecta* Jud. 2, 20. ita pro אֲסַפְסֻף Num. 11, 4. עֵרֶב רַב Exod. 12, 38. (Theogn. v. 263.)

'Επιμίξ, adv. (ἐπιμίγνυμι) *mixtim, gemischt, sine discrimine* Sap. 14, 25. (Hom. Il. 11, 25.)

'Επιμιξία, ας, ἡ (ἐπιμίγνυμι) *commixtio*, trop. pro: *commercium* = *Verkehr* [Diod. Sic. 1, 18. πρός τινα 1, 57. Dem. 79, 18.] ita de Judaeorum cum paganis commercio legi mos. contrario 2 Macc. 14, 3. 38. vid. de his l. sub ἀμιξία notata.

'Επίμοχθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, μόχθος) *laboriosus, aerumnosus* Sap. 15, 7. de h. l. neutro adiectivi adverbiascente vid. sub ἔννυχος notata.

'Επινεύω, f. εύσω (ἐπί, νεύω, nuo) *annuo* [τῇ κεφαλῇ Plat. de gen. Socr. c. 16.] i. e. *assentior*, seq. dat. rei 2 Macc. 14, 20. — sq. ἐπί τινα 11, 15. de promittente, pollicente 2 Macc. 4, 10. (Philostr. vit. Soph. 2, 5. Dem. 232, 18.)

'Επινεφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπί, νέφος) *nubibus tectus* 2 Macc. 1, 22.

'Επινίκιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, νίκη) *ad victoriam pertinens* (Diod. Sic. 17, 73.), ἄγειν ἐπινίκια agere *solemnia ob victoriam reportatam instituta* = *Siegesfest feiern* 2 Macc. 8, 33. — (Lucian. dial. deor. 20, 16.) — διδόναι ἐπινίκια *praemia victoriae dare*. Ita de personis disputando certantibus Esr. 3, 5.

'Επινοέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, νοέω cogito, mente agito) 1) *excogito, erdenken, ersinnen*, τί Sap. 14, 2. 4 Macc. 10, 16. (Ael. V. H. 3, 38. Thuc. 2, 77.) — 2) *animo concipio, volo*. Sap. 14, 14. αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη scil. ὑπὸ τ. θεοῦ i. e. *eorum finem Deus decrevit.* (Xen. Hier. 2, 2. An. 2, 5. 4.)

'Επίνοια, ας, ἡ (ἐπινοέω) 1) *cogitatio, der Gedanke* Sap. 6, 16. 9, 14. Sir. 40, 2. ἐ. προςδοκίας *der Gedanke an das zu erwartende Geschick.* 4 Macc. 17, 2. — 2) *excogitatio, inventio*, ut εἰδώλων Sap. 14, 12. — 15, 4. Cf. ad h. l. *Bauerm.*, *Grimm.* (Diod. Sic. 15, 44. Xen. Cyr. 2, 3. 19.)

'Επιξενόω, ῶ f. ώσω (ἐπί, ξενόω) *hospitio excipio*, ut ap. Graecos non legitur, nisi passivum [vid. *Passow*] ἐπιξενόομαι, οῦμαι, p. p. ἐπεξένωμαι, a. 1. ἐπεξενώθην, *hospitio excipior*, τινί ab aliquo [cf. de dat. post passiv. = ὑπό τινος], *hospitor apud aliquem* Sir. 29, 27. Addit. ad l. Esth. 6, 10. (Diod. Sic. 1, 23. Dem. 1224, 2.)

'Επιορκέω, ῶ f. ήσομαι (ἐπίορκος) *peiero, violo iusiurandum* Sap. 14, 28. Esr. 1, 48. (Hdian. 3, 6. 16. Xen. An. 2, 6. 22.)

'Επιορκία, ας, ἡ (ἐπίορκος) *peiurium, violatio iusiurandi* Sap. 14, 26. (Xen. An. 2, 5. 21.)

'Επιπέμπω, f. ψω (ἐπί, πέμπω) *immitto*, τινί τι aliquid *contra* aliquem Sap. 11, 17. 3 Macc. 6, 6. (Hdian. 3, 3. Xen. Cyr. 4, 5. 16. 8, 7. 18.)

'Επιπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἐπέπεσον (ἐπί, πίπτω) *incido, irruo*, a) ἐπὶ τὸν τράχηλόν τινος i. e. *ruo in amplexus alicuius* Tob. 11, 9. 13. 3 Macc. 5, 49. — pro נָפַל sq. עַל Gen. 46, 29. — b) de impetu vel invasione hostili = *adorior*, τινί Jud. 15, 6. (Hdian. 3, 3. 13. Xen. Cyr. 7, 1. 9. An. 1, 8. 2.) — sq. ἐπί τινα, ἐπί τι Jud. 15, 5.

1 Macc. 1, 30. 12, 26. — c) de bonis coelitus alicui immissis vel contingentibus, τινί 1 Macc. 4, 45. ἐπέπεσεν αὐτοῖς βουλὴ ἀγαθή i. e. *consilium salutare* divinitus *iis indebatur* vel contigit. — d) de malis divinitus immissis alicui, seq. dat. pers. Sir. 25, 18. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — sq. ἐπί τινα Jud. 3, 1. 11, 11. 14, 3. 15, 2. 1 Macc. 3, 25. 7, 18. —

Ἐπιπλεῖον, adv. = ἐπὶ πλεῖον *ulterius*, de tempore: *diutius* Sap. 8, 12. 3 Macc. 5, 18. (Lucian. dial. deor. 5, 3.) — de gradu, μάχεσθαι ἐ. i. e. *acrius* pugnare 2 Macc. 12, 36.

Ἐπίπληξις, εως, ἡ (ἐπιπλήσσω, incutio; increpo, obiurgo Jos. Ant. 1, 16. 2. Dem. 1412, 1.) *increpatio, castigatio* 2 Macc. 7, 33. (Dem. 1406, 24.)

Ἐπιποθέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, ποθέω) i. q. πόθον ἔχω ἐπί τι *desiderium fero versum aliquid*, τινά Sir. 25, 20. — (Diod. Sic. 17, 101. τινός Lucian. dial. deor. 4, 2.) abest. acc. e contextu cognoscendus Sap. 15, 19. ὅσον ἐπιποθῆσαι scil. αὐτά.

Ἐπιπολύ, adv. = ἐπὶ πολύ *multo, valde* 3 Macc. 5, 17. (Lucian. dial. deor. 6, 2. 25, 2.)

Ἐπίπονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, πόνος 1) *laboriosus, aerumnosus* Sir. 7, 15. (Diod. Sic. 1, 30. Xen. Cyr. 8, 1. 29.) — 2) *miser* 3 Macc. 5, 47. (Xen. Cyr. 2, 3. 11.)

Ἐπιπορεύομαι, f. εύσομαι (ἐπί, πορεύομαι eo; proficiscor aliquo Dionys. Hal. Ant. 10, 34.) *peragro, obeo*, seq. acc. spatii, intra quod fit profectio [vid. ἀπέρχομαι], ut τὰς δυνάμεις i. e. *castra* vel *stationes copiarum* 3 Macc. 1, 4. (τὴν οἰκουμένην Plut. vit. Lycurg. c. 30. sq. τοῖς ἀγροῖς Plut. vit. Lycurg. c. 28.) — sq. ἐπί c. acc. loci Bar. 6, 62. quo l. nubes inducuntur personae. — metaph. de scriptore librum percurrente = *persequor*, ut τοῖς ὑπογραμμοῖς τῆς ἐπιτομῆς 2 Macc. 2, 28.

Ἐπιπροςτίθημι, f. θήσω (ἐπί, προςτίθημι) *addo* i. q. προςτίθημι sed fortius Sir. praefat. prima.

Ἐπιῤῥαίνω, f. ῥανῶ, a. 1. ἐπέῤῥανα (ἐπί, ῥαίνω adspergo) *irrigo, conspergo*, τί ὕδατι 2 Macc. 1, 21.

Ἐπιῤῥίπτω, f. ψω (ἐπί, ῥίπτω iacio) *inicio, ich werfe* od. *lege auf* [ut στεφάνους καὶ ἄνθη Hdian. 5, 6. 19. ξύλα Xen. An. 5, 2. 23.) πληγάς τινι 2 Macc. 3, 26. — pro הִשְׁלִיךְ sq. עַל Jos. 10, 11. —

Ἐπιῤῥωγολογέομαι, οῦμαι (ἐπί, ῥώξ, uva, λέγω) *racemos colligo, racemationem facio*, τοὺς ἀμπελῶνας [de quo accus. vid. sub ἐκλείπω monita] 4 Macc. 2, 9.

Ἐπιῤῥώννυμι, f. ῥώσω, a. 1. p. ἐπεῤῥώσθην (ἐπί, ῥώννυμι roboro) *corroboro, confirmo*, ταῖς ψυχαῖς *animo* [vid. ἀδρανής] 2 Macc. 11, 9. (seq. accus. Lucian. Tim. §. 41. Dem. 143, 6. passivum Xen. Ag. 1, 27.

Ἐπισείω, f. σείσω (ἐπί, σείω quatio) *concutio*, i. e. *tremere facio, terreo*, τινά 2 Macc. 4, 1. — ita σείω pro הִרְעִישׁ Ezech. 31, 16. Jes. 14, 16.

Ἐπισημαίνω, f. μανῶ, a. 1. ἐσσήμηνα (ἐπί, σημαίνω significo) *signo aliquid conspicuum facio* [Lucian. dial. deor. 9, 1.] med. = *mihi noto*, τί *aliquid* 2 Macc. 2, 6.

Ἐπίσημος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί σῆμα signum; signatus Xen. Cyr. 4, 5. 40.) *insignis*, ita ἀνήρ 3 Macc. 6, 1. (Jos. b. i. 6, 3. 4. Diod. Sic. 5, 83.). ἡμέρα Addit. ad l. Esth. 6, 18. 2 Macc. 15, 36. τόπος 1 Macc. 11, 37. 14, 48.

Ἐπισιτισμός, ου, ὁ (ἐπισιτίζω cibaria praebeo; frumentatio Xen. An. 1, 5. 9.) *cibaria, alimenta* Jud. 2, 18. 4, 5. (Hdian. 6, 7. 3. Xen. An. 7, 1. 9.)

Ἐπισκέπτομαι, f. σκέψομαι, dep. med. cum a. 1. et 2. passivi, significatione passiva [vid. ἐπαγγέλλομαι init.], ἐπεσκέφθην [Esr. 2, 21.], ἐπεσκέπην [Esr. 6, 21. — ita LXX pro פָּקַד Num. 1, 44. 45. 3, 15. 2 Sam. 2, 30.] 1) *inviso, visito aliquem* vel *aliquid*, ita de personis, quae, ut videant, quomodo se habeat persona vel res aliqua, eam adeunt [univ. = besuchen, pro פָּקַד Judic. 15, 1.] ut ἄῤῥωστον Sir. 7, 35. (Hdian. 4, 27. Xen. Mem. 3, 11. 10.) — *prospiciendi, curandi* notione adiuncta, ut τὰ κτήνη Sir. 7, 22. — 17, 27. quo l. sol inducitur persona exercitus coelestis i. e. siderum multitudini prospiciens. — ex Hebraeorum dicendi consuetudine sub εἰςεῖδον notata Deus sistitur invisens aliquem vel ut, quomodo se gerat, exploret Sir. 2, 14. vel ut sortem eius cognoscat eique opem ferat aut benefaciat, absol. Sir. 32, 17. — τινά 46, 14. Jud. 8, 33. — Jud. 4, 15. 13, 20. in quibus l. si additur εἰς ἀγαθόν, ἐν ἀγαθοῖς vid. sub ἀγαθός ad hos l. observata. — ita pro פָּקַד Exod. 4, 31. Ps. 8, 5. — refertur huc etiam a nonnullis Sir. 49, 15. τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐπεσκέπησαν scil. ὑπὸ τοῦ κυρίου. Vide tamen ἐπισκέπω. — 2) *exploro, ich erforsche, untersuche, sehe nach*, ita a) de personis rei conditionem oculis indagantibus, ut τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως Jud. 7, 7. Esr. 8, 12. (Xen. Mem. 4, 2. 25.) — τὶ ἔν τινι *aliquid in aliqua re* Esr. 2, 21. 6, 21. 23. — absol. Esr. 2, 26. coll. v. 21. — b) univ. = *untersuchen*, περί τινος 2 Macc. 11, 36. — seq. orat. indir. Jud. 5, 20.

Ἐπισκέπω vel ἐπισκεπάω aut ἐπισκεπάζω, a. 2. p. ἐπεσκέπην (ἐπί, σκεπάω, σκέπω tego) *obtego*, τὰ — ἐπεσκέπησαν *ossa eius contecta* [et asservata] *sunt* scil. in terra patria Sir. 49, 15. Cf. Exod. 13, 19.

Ἐπισκευάζω, f. άσω (ἐπί, σκευάζω instruo, paro) *reficio, reparo*, seq. acc. rei 1 Macc. 12, 37. (Diod. Sic. 13, 41. Dem. 30, 17. Xen. An. 5, 3. 13.)

Ἐπίσκεψις, εως, ἡ (ἐπισκέπτομαι inspicio, visito) 1) *inspectio* i. e. *exploratio, qua oculis rei conditio indagatur*, περί τινος 2 Macc. 3, 14. τινός 5, 18. (Xen. Oec. 8, 15.) — 2) *exploratio, meditatio* 2 Macc. 14, 20. 3 Macc. 7, 12. (Xen. Mem. 4, 6. 1.)

Ἐπισκοπή, ῆς, ἡ (ἐπισκέπτομαι, inspicio) *inspectio, visitatio* i. e. [exploratio, qua oculis conditio alicuius indagatur, der Besuch, das Besuchen Lucian. dial. deor. 20, 6.] *invisio vel ad remunerandum, adiuvandum, tuendum vel ad castigandum et puniendum aliquem pertinens, Heimsuchung*. Uti autem in V. T. libris, ita etiam in libris apocryphis ex antiquitatis hebraicae simplicitate, tum quos praemiis et beneficiis Deus ornat vel quos adiuvat et tuetur, tum quibus poenas infligit, invisere et quae sit eorum conditio tum externa tum interna inquirere dicitur, a) univ. Sir. 18, 19. — ἐν τῇ ἐ. αὐτοῦ i. e. ἐν τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ ἐπισκέπτηται αὐτὸν ὁ κύριος 16, 16. ἐν ἐ. ψυχῶν i. e. ἐν καιρῷ, ἐν ᾧ γίνεται ἐ. ψυχῶν Sap. 3, 13. ἐστὶν ἐ. ἐπί τινα *locum habet visitatio contra aliquem* Sir. 23, 24. alii ad c. referunt hunc l. — ἐν ἐ. i. e. *tum, quum pertinere aliquid videtur ad visitandum* vel *explorandum aliquem* Sir. 31, 6. — b) = *visitatio* vel *exploratio coniuncta cum remuneratione, auxilio, tutela alicuius* vel: praevalente *remunerationis, tutelae, auxilii* visitationem sequentis notione Sap. 2, 20. ἐν καιρῷ ἐ. *tempore quo locum habet remuneratio* vel *praemiorum largitio* Sap. 3, 7. — Sap. 4, 15. ἐπισκοπή — αὐτοῦ scil. ἐστί vid. ad h. l. sub ἐν No. I. 3. b. aa. observata. — γενομένης — αἰχμαλωσίαν *quum desuper* [= coelitus] *contingeret captivis tutela*

vel *auxilium* Esr. 6, 5. αἱ γενόμεναι πρὸς ἐ. τῶν — μεταβολαὶ τῆς ψυχῆς *animi mutationes quae extiterunt in aliquo ad salutem Judaeorum pertinentes* 3 Macc. 5, 42. — pro פְּקֻדָּה = cura, tutela Job. 10, 12. — c) = *visitatio sequacem habens poenam vel vindictam* praedominante *poenae* visitationem sequentis notione, ita ἔσται ἐ. ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν *locum habebit in idolis gentilium* [*an* d. Götzen der Heiden] *poena* Sap. 14, 11. — Sap. 19, 15. — ita pro פְּקֻדָּה Jes. 10, 3. Jer. 10, 15.

'Επίσκοπος, ου, ὁ (ἐπισκέπτομαι) *inspector, Aufseher* 1 Macc. 1, 51. (Jos. Ant. 10, 4. 1. 12, 5. 4. Plut. vit. Solon. c. 19.) — de Deo — τῆς καρδίας Sap. 1, 6. —

"Επισος, η, ον (ἐπί, ἴσος) *similis, e.* Vox dubia Sir. 9, 10. ubi alii ἔφισος. Vid. *Bretschn.*, *Apel.*

'Επισπάω, ῶ f. άσω (ἐπί, σπάω traho) *attraho* [activ. τὴν θύραν Xen. h. g. 6, 4. 36.] med. ἐπισπάομαι, ῶμαι, a. 1. ἐπεσπασάμην *mihi attraho*, a) propr. ita de Judaeis vel arte medica vel ope instrumenti chirurgici praeputium attrahentibus super glandem, *darüber ziehen, über etwas ziehen*, ita absol. i. e. sic, ut ex anteced. περιτετμημένος vel ex seq. ἀκρόβυστος cogitando sit addendum voc. ἀκροβυστίαν *praeputium meum attraho* 4 Macc. 5, 1. Cf. de hoc Judaeorum more a Maccabaeorum inde tempore male recepto 1 Macc. 1, 15. Jos. Ant. 12, 5. 1. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Beschneidung*. — de satellitibus ad supplicium rapientibus aliquem, *ad me rapio* sq. acc. pers. 4 Macc. 10, 12. — abest accus. αὐτόν cogitatione addendus 4 Macc. 9, 28. — in re militari ἐπισπῶμαι *ich ziehe an mich*, βοήθειαν *ad me traho copias auxiliares* 1 Macc. 14, 1. quo l. si additur dat. pronom. αὐτῷ vid. de pron. reflex. post v. med. sub ἐξυψόω notata. — de personis ad se vocantibus aliquem, sq. acc. pers. 3 Macc. 3, 10. — de congressu venereo vel in commercio amoris, γυναῖκα Jud. 12, 12. — b) metaph. aa) pro: *adduco vel commoveo eo, ut*, seq. infin. Sir. praef. secunda: ἐξ αὐτοῦ — ἐπισπώμενος i. e. *quum per illud ipsum sapientiae nomen eo, ut cariorem haberent librum et ad eius studium accederent lectores, commovere vellet.* Quo l. si habetur confusio duarum lectionum, [de qua cf. *Herm.* ad Vig. p. 894. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. §. 29. *Matth.* §. 633, 6. *Rost* §. 137, 4. b. α. *Schäfer* melet. p. 73. *Win.* §. 67, 2. c.] una: ἐπισπώμενος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὴν βίβλον, altera ἐπισπώμενος πρὸς τὴν τῆς βίβλου μελέτην vid. de hoc brachylogiae genere sub ἐμπίπλημι monita et de medio: ἐπισπῶμαι pertinente ad ea, quae apud animum suum facere aliquis constituit, sub ἐξυψόω observata. (Xen. Cyr. 5, 5. 10.) — — bb) *paro, ich bereite, ziehe zu* [activ. Aeschyl. Pers. v. 475. Soph. Aiac. v. 756 et 769. ἐπίσπαστον κακόν Hom. Od. 18, 73.] med. ἐπισπῶμαι, *mihi paro*, τί τινι *aliquid aliqua re* Sap. 1, 12. (Hdot. 3, 72.) — λογισμὸν ἀνοίας *meum facio* λ. α. i. e. *capio consilium stultitiae proprium vel plenum = capio consilium admodum ineptum et stultum* Sap. 19, 3.

'Επισπεύδω, f. σω (accelerare facio Diod. Sic. 14, 104. Isocr. Panegyr. c. 38. ἐπί, σπεύδω) *festino.* Esr. 1, 27. (Xen. Vect. 9, 4.)

'Επίσταμαι, verb. dep. [vid. ἐφίστημι] *scio, novi*, sq. acc. artic. = *peritus sum, ich verstehe mich auf etwas* Sap. 8, 8. Bar. 3, 26. (seq. infin. Lucian. dial. mort. 10, 1. Xen. Mem. 1, 1. 9.) — = *cognitum habeo*, sq. orat. indir. Sap. 9, 9. τί ἄριστον scil. ἐστί. — seq. acc. pers. Sap. 15, 3. (Lucian. dial. mort. 9, 3.) sq. acc. rei Esr. 8, 23 bis. (Lucian. dial. deor. 25, 2.) — = *scio, ich weiss*, sq. acc. pers. et ὅτι Tob. 6, 12. Cf. de h. l. attract. sub εἶδον initio notata. — Hist. Sus. v. 43. — sq. ὅτι Tob. 11, 7. (Xen. Anab. 1, 4. 8.)

'Επίστασις, εως, ἡ (ἐφίσταμαι, ἐπέστην insto) *incursio, das Hervorbrechen*, ut τῆς κακίας i. e. vel *infortunii* vel *flagitii* 2 Macc. 6, 3. (Diod. Sic. Vol. 4. p. 163. ed. Bip.)

'Επιστατέω, ῶ f. ήσω (ἐπιστάτης) *praesum*, sq. gen. pers. [vid. ἄρχω] Esr. 7, 2. (Diod. Sic. 11, 48. Isocr. Paneg. c. 30.)

'Επιστάτης, ου, ὁ (ἐφίστημι praeficio) *praefectus* Jud. 2, 14. Esr. 1, 8. 2 Macc. 5, 22. (Plut. de gen. Socr. c. 18. Isocr. Paneg. c. 34.)

'Επιστήμη, ης, ἡ (ἐπίσταμαι) *scientia*, sq. gen. rei, ut ἐργατειῶν i. e. *negotiorum peritia, Geschäftskunde* Sap. 7, 16. Sir. 19, 19. 4 Macc. 5, 34. (Xen. Mem. 4, 2. 20.) — sq. gen. pers. scientia gaudentis Sap. 8, 4. Sir. 10, 29. 16, 23. 26, 13. 38, 3. — τὴν ἐπιστήμην νομικός [de quo acc. vid. ἐκλείπω] 4 Macc. 5, 3. — absol. Sir. praef. prim. fin. Sir. 1, 17. 17, 9. 35, 3. 38, 6. 39, 7. Esr. 8, 7. 4 Macc. 1, 2. (Dem. 1415, 16.) — ἐπιστήμη συνέσεως = ἐ. ἔχουσα σύνεσιν Sir. 17, 6. iungitur genit. ἐπιστήμης c. nominibus rem indicantibus, cum quibus coniuncta est scientia vel quae ducunt ad scientiam [cf. de genitivi vi latius patente sub ἀγαθός monita], ut νόμος, ὁδός, παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 22. 17, 6. 45, 5. 50, 27. Bar. 3, 20. 27, 36. — δυνατὸς ἐν ἐ. Jud. 11, 8.

'Επιστήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπίσταμαι) *intelligens, verständig, peritus* Sir. praef. prim. Sir. 10, 24. 21, 25. 40, 29. 47, 12. Esr. 8, 44. 47. — pro נָבוֹן Deut. 1, 30. (Xen. Cyr. 3, 3. 9. Thuc. 1, 143.)

'Επιστηρίζω, f. ίσω (ἐπί, στηρίζω stabilio; insuper stabilio) *confirmo, stabilio* i. q. στηρίζω sed fortius, ἐπί τινι Jud. 8, 24.

'Επιστοιβάζω, f. άσω (ἐπί, στοιβάζω congero) *coacervo*, τὶ ἐπί τι Sir. 8, 3. Vide ad h. l. sub ξύλον monita.

'Επιστολή, ῆς, ἡ (ἐπιστέλλω mando: mandatum Xen. Cyr. 5, 5. 4.) *epistola, Brief* Bar. 6, 1. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. 16. 7, fin. Esr. 2, 16. 26. 4, 47. 48. 61. 6, 7. 1 Macc. 5, 14. 8, 22. 9, 60. 10, 3. 7. 17. 11, 29. 31. 12, 2. 4. 5. 7. 8. 17. 19. 13, 35. 14, 20. 15, 1. 15. 16, 19. 2 Macc. 2, 13. 9, 18. 11, 16. 22. 27. 34. 3 Macc. 3, 11. 25. 30. 6, 41. 7, 10. — pro אִגְּרָא Esr. 4, 8. 11. אִגֶּרֶת Neh. 2, 7. (Diod. Sic. 1, 95. Xen. An. 1, 6. 3.)

'Επιστρατεία, ας, ἡ (ἐπί, στρατεία) *expeditio contra aliquem*, sq. εἰς c. acc. loci 3 Macc. 3, 13. (Xen. An. 2, 4. 1.)

'Επιστρατεύω, f. εύσω (ἐπί, στρατεύω) *expeditionem suscipio contra aliquem*, sq. ἐπί c. acc. loci 2 Macc. 1, 12. 27. 3 Macc. 3, 43. (sq. εἰς c. acc. loci Dem. 255, 26. τινί Xen. An. 2, 3. 19.)

'Επιστρατοπεδεύω, f. εύσω (ἐπί, στρατοπεδεύω castra metor Xen. An. 7, 6. 24.) *castra metor e regione alicuius* Jud. 2, 21.

'Επιστρέφω, f. ψω (ἐπί, στρέφω verto) *converto, ich wende hin* I) Activ. 1) transit. a) sq. acc. rei et addito nunc πρός τινα, ut καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν i. e. *animum patris cum filio concilio* Sir. 48, 10. nunc ἐπί τινα, ut τὸ ἔλεος i. e. *misericordiam impertior alicui*, ita de Deo benignum se praebente alicui Jud. 7, 30. (νόημά τινι Theogn. v. 93.) — τὶ εἰς κεφαλήν τινος i. e. *noxam rei converto in aliquem* [vid. κεφαλή] Jud. 8, 22. — ita pro שׁוּב בְּרֹאשׁ פּ׳ Jud. 9, 57. — b) sq.

acc. pers. et εἰς c. acc. loci = reduco Tob. 14, 5. (τινὰ πρὸς τὸ καλόν Plut. de audiend. poetis c. 4.) — 2) intransit. [vid. ἄγω no. 3.] convertor, me converto i. e. a) retro me verto 1 Macc. 9, 16. — metaph. pro: ad meliorem mentem reduco, absol. et iunct. c. παιδεύω, διδάσκω Sir. 18, 20. (τινά Plut. vit. Alcib. c. 16. ἐνίους δὲ καὶ πάνυ τὸ λεχθὲν ἐπέστρεφε.) — b) revertor, redeo aa) propr. Tob. 2, 5. 5, 15. Jud. 6, 6. 1 Macc. 1, 20. 3, 33. 4, 16. [in codd. v. 24.] 5, 19. 54. 7, 35. 9, 9. 12, 24. 35. 45. 51. 13, 24. (Ael. V. H. 1, 6. Pol. 1, 47. 8. Xen. h. gr. 4, 5. 16.) — sq. infin. fin. Jud. 8, 11. quo l. Deus, qui Israelitarum curam abiecisse videretur, ad eosdem redire dicitur, novo dum illis adest auxilio. — seq. εἰς c. acc. loci Esr. 5, 8. 1 Macc. 5, 68. 9, 50. 10, 66. 87. 11, 7. 51. 74. 3 Macc. 7, 8. — sq. ἐκ c. gen. loci Tob. 14, 5. — sq. πρός c. acc. pers. 1 Macc. 7, 25. 11, 73. — de Deo denuo ad benefaciendum alicui parato Tob. 13, 6. — bb) metaph. [ia me ipsum quasi convertor i. e.] ad meliorem mentem redeo, ich gehe in mich, ita nunc universe Sir. 21, 6. quo l. si additur ἐν καρδίᾳ in animo, apud animum cf. de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος notata. — Bar. 2, 30. ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν i. e. ἐπιστ. ἐφ᾽ ἑαυτούς. — nunc de gentibus ad Jovae vel veri Dei cultum se vertentibus. seq. infinit. epexeget. Tob. 14, 6. — nunc de Israelitis ab idolorum ad Jovae cultum it. a perversa ad agendi rationem Jovae vel Deo probatam redeuntibus, ita seq. πρὸς κύριον, πρὸς θεόν Tob. 13, 6. Jud. 5, 19. — ita pro שׁוּב אֶת־יְהוָה vel עַד־יְהוָה Deut. 30, 2. Jes. 55, 7. — Sir. 5, 7. 17, 20. 24. — c) de conversione s. attentione mentis vel animi ad aliquid, ubi Lat. respicio, rationem habeo rei vel: curam gero, curo, ich bin auf etwas bedacht, ich sorge für etwas, seq. genit. rei [vid. ἀμελέω], ut τοῦ ἀπεῖναι [per attract. = τοῦ ἀμέλει καὶ ἀπεῖναι ut abeat et] absit aliquis Sap. 19, 2. Cf. Grimm. ad h. l. —

II) medium ἐπιστρέφομαι, a. 2. p. ἐπεστράφην [de qua aor. 2. forma cf. Matth. §. 193, 2. Rost §. 73, 1. a. Buttm. §. 87, 2. 3. §. 89, not. 3. gram. max. §. 96, 4. 3. §. 100, 4 et not. 9.] significat. reflex. [vid. ἁγιάζω, εἰσφέρω] convertor, me converto a) propr. [Xen. Cyr. 6, 4. 10. Conv. 9, 1.] πρός τινα Hist. Sus. v. 47. — Sap. 16, 7. ὁ ἐπιστραφεὶς scil. πρὸς τὸ σύμβολον σωτηρίας coll. v. 6. — b) de redeuntibus = revertor, nunc proprie 1 Macc. 4, 24. — nunc metaph. ad meliorem mentem redeo Bar. 4, 1. 28. (Dem. 133, 21.) — c) de animi conversione vel attentione ad aliquid = curo, curam gero, ich kehre mich an etwas, ich beachte etwas praeced. negatione οὐκ ἐπιστρέφομαι pensi non facio, fere i. q. ὀλιγωρέω, seq. genit. [vid. ἀμελέω] 4 Macc. 13, 5. (Theogn. v. 431 vel 440. quo l. pro accus. τὸν — ἴδιον corrigunt τῶν — ἰδίων.) Cf. Gnomm. p. 35. ed. Schäfer coll. Passow sub ἐπιστρέφω. — στρέφομαι Soph. Aiac. v. 1117.

Ἐπιστροφή, ῆς, ἡ (ἐπιστρέφω converto; intrans. redeo) reditus, die Rückkehr (propr. pro שׁוּב Ezech. 47, 7.) εἰς μητέρα πάντων i. e. in terram, ita in circumscriptione mortis Sir. 40, 7. — = ἐπιστροφὴ πρὸς θεόν reditus ad Deum, ita de reditu a perversa ad vitae rationem Deo probatam Sir. 18, 20. vel ab idolatria ad Jovae cultum 49, 2.

Ἐπισυνάγω, f. ξω (ἐπί, συνάγω congrego; insuper congrego. Vox serior. graecit. vid. Bleeck ep. ad Hebr. II. p. 677.) 1) congrego contra aliquem, absol. Sir. 16, 10. Addit. ad l. Esth. 7, 5. — sq. ἐπί τινα 1 Macc. 3, 58. 5, 9. 10. 15. — 2) i. q. συνάγω colligo, congrego, sq. acc. pers. 1 Macc. 5, 53. 2 Macc. 1, 27. 2, 18. — sq. acc. rei 2 Macc. 2, 13. 14. (Plut. de placit. philos. libr. 2. Mor. Vol. 5. p. 273. ed. Tauchn.) — τινί = πρός τινα Esr. 5, 50. — εἰς c. acc. loci 1 Macc. 11, 45. ἐπί τινα Jud. 7, 23. πρός τινα Esr. 8, 72. 91. 1 Macc. 5, 38. 64. 7, 12. 10, 61. 11, 47. 55. — abs. Esr. 9, 5. 18. 55. 1 Macc. 5, 16. — pro קָהַל 2 Chron. 20, 26. אָסַף Jes. 52, 12. (Pol. 1, 75. 2. 5, 95. 7.)

Ἐπισυναγωγή, ῆς, ἡ (ἐπισυνάγω congrego; congregatio) conventus 2 Macc. 2, 7. Vox serioris graecitatis vid. ἐπισυνάγω.

Ἐπισυνέχω, f. ξω (ἐπί, συνέχω) insuper habeo vel possideo, ut γυναῖκας ἀλλογενεῖς Esr. 9, 17.

Ἐπισυνίστημι, f. στήσω (ἐπί, συνίστημι una colloco) una colloco contra aliquem [ita pro הִקְהִיל sq. עַל Num. 16, 19.] et in tempp. intransit. signif. [vid. ἀνίστημι], ut a. 2. aet. ἐπισυνέστην una sisto contra aliquem = una insurgo contra aliquem, sq. dat. pers. Sir. 45, 18. (Plut.)

Ἐπισυστρέφω, f. ψω (una converto ad suscipiendum aliquid contra aliquem — ἐπί, συστρέφω) congrego, συστροφήν conventus habeo vel agito, ita de coitionibus factiosis, Volksversammlungen veranstalten 1 Macc. 14, 44.

Ἐπισφαλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπί, σφάλλω supplanto, labefacto; ad cadendum pronus, metaph.) parum tutus, parum certus, unsicher, unzuverlässig Sap. 9, 14. (Diod. Sic. 13, 77. Dem. 22, 14.)

Ἐπισφαλῶς, adv. (ἐπισφαλής) infirmiter, lose, locker Sap. 4, 4. (Plut. vit. Pontic. c. 2.)

Ἐπισχύω, f. ύσω (ἐπί, ἰσχύω valeo) 1) vires addo, unterstützen, τῇ χειρί manu i. e. largiendo Sir. 29, 1. quo l. ex antecedd. adde: τὸν πλησίον (Xen. Oec. 11, 13.) — 2) intrans. invalesco, ich verstärke mich, τινί aliqua re [de dat. adminic. vid. ἄγω] 1 Macc. 6, 6.

Ἐπιταγή, ῆς, ἡ (ἐπιτάσσω quod vid.) praeceptum, iussum, τυράννων ἐπιταγαῖς auf Herrscherbefehl [de quo dat. causae i. e. Veranlassung vid. ἀδικέω] Sap. 14, 16. — 18, 16. 19, 6. Esr. 1, 18. 3 Macc. 7, 20. (Diod. Sic. 1, 70. Pol. 13, 4. 3.)

Ἐπίταγμα, τος, τό (ἐπιτάσσω quod v.) iussum 4 Macc. 8, 6. (Ael. V. H. 12, 1. Diod. Sic. Vol. 10. p. 102. ed. Bip.)

Ἐπιταράσσω, vel ττω f. ξω (ἐπί, ταράσσω turbo) perturbo 2 Macc. 9, 24. (Plut. de Pythiae orac. c. 21. Lucian. dial. deor. 13, 2.)

Ἐπίτασις, εως, ἡ (ἐπιτείνω intendo) intentio, i. e. Steigerung, Vermehrung, ut θρησκείας Sap. 14, 18. (de rebus physicis, ut hiemis, morbi Diod. Sic. 14, 28. 15, 24.)

Ἐπιτάσσω, ττω f. ξω, a. 1. ἐπέταξα p. p. τέταγμαι a. 2. p. ἐπετάγην. (ἐπί, τάσσω ordino) iubeo, impero, τινί Bar. 6, 1. Hist. bel. et dr. v. 14. Esr. 6, 19. (Xen. Cyr. 4, 2. 3.) — τοῖς κύμασι 2 Macc. 9, 8. — absol. Esr. 5, 51. 1 Macc. 10, 81. (Ael. V. H. 14, 49.) — sq. dat. obiecti et infinit. praes. Bar. 6, 62. Cf. de infinit. voluntatis, praecepti notionem [= sollen] includentis sub ἐγκαταλείπω monita. — Addit. ad l. Esth. 1, 17. 1 Macc. 9, 54. (Dem. 24, 22. Xen. An. 2, 38.) — sq. inf. aor. Tob. 3, 6 bis. v. 15. 8, 7. Jud. 10, 9. 12, 6. Esr. 2, 26. 28. 4, 57. 6, 28. 1 Macc. 5, 49. (Xen. Cyr. 7, 3. 13.) — sq. acc. c. inf. praes. 1 Macc. 4, 41. ἐπέταξεν — ἄνδρας πολεμεῖν αὐτούς = die Männer sollten streiten gegen sie. Vid. ἐγκαταλείπω. (Xen. Ag. 2, 13.) — sq. dat. person. et inf. praes. 1 Macc. 12, 27. 43.

Ἐπιτάφιος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, τάφος)

funebris, e. Neutr. subst. τὸ ἐ. *inscriptio sepulcralis* 4 Macc. 17, 8. (ἐπιτάφιος ἄγων, it. λόγος (Diod. Sic. 17, 117. — Dem. 199, ult. Lucian. dial. mort. 10, 20.)

'Επιτείνω, f. τενῶ (ἐπί, τείνω tendo) *intendo* [ut τὴν ἔλασιν Ael. V. H. 1, 30.] i. e. *augeo*, a) transit. *steigern, vermehren* sq. acc. rei, ut τὴν ὁμόνοιαν 4 Macc. 13, 24. τὰ σπλάγχνα 15, 20. quo l. inf. παριδεῖν = ὥςτε παριδεῖν. — passiv. ἐπιτείνομαι, *augeor* [Ael. V. H. 10, 9.] ταῖς ἀλγηδόσις *doloribus* i. e. *graviores sentio dolores* = *augentur dolores mei* 2 Macc. 9, 11. de h. l. dat. vid. ἀδρανής. — med. *augeor* i. e. *vires meas augeo* Sap. 16, 24. — b) intrans. *ingravesco* 4 Macc. 3, 11. (Diod. Sic. 15, 27. 17, 117.)

'Επιτελέω, ῶ f. έσω, a. 1. p. ἐπετελέσθην (de perf. pass. ἐπιτετέλεσμαι vid. sub ἀκούω monita. — ἐπί, τελέω) *perficio, vollbringen, ausführen, zu Stande bringen*, absol. Esr. 8, 95. οὕτως 3 Macc. 6, 15. καθότι Jud. 2, 13. quo l. si legitur ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις participium igitur praefigitur verbo suo, ita ut intendat Cf. *Matth.* §. 558. *Lob.* ad Soph. Aiac. p. 370. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 1. 1. 6, 1. 4. *Win.* §. 46, 10. — sq. acc. rei Esr. 4, 55. 6, 4 bis. 14. 28. 8, 21. quo l. τῷ θεῷ *in honorem Dei*. Cf. de dat. comm. sub ἄγω observata. — 2 Macc. 3, 8. 23. 14, 29. 15, 5 bis. (Diod. Sic. 12, 82. Xen. Mem. 4, 6. 12.) — τί τινι *aliquid contra aliquem* 2 Macc. 12, 8. quo l. τὸν αὐτὸν τρόπον per attract. pro: τὸ αὐτὸ [scil. δυςσέβημα coll. v. 3.] τὸν αὐτὸν τρόπον *idem scelus eodem modo*.

'Επιτέλλω, f. τελῶ (ἐπί, τέλλω perficio) *orior*, ἡ ἐπιτέλλουσα ἡμέρα *dies proxime oriturus* [vid. de praesenti futurascente sub εἰμί observata] ita de *die crastino* 3 Macc. 5, 10. (ita ἐπιστολή Artem. 1, 3. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 124 sq.) —

'Επιτέμνω, f. τεμῶ (ἐπί, τέμνω seco; incido, hineinschneiden Hdot. 1, 74.) *concido*, τὴν ἱστορίαν i. e. *breviorem reddo, abbrevio, epitomen historiae facio* 2 Macc. 2, 23. 32. —

'Επιτερπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἐπιτέρπω oblecto) *delectationem et voluptatem afferens, iucundus* 2 Macc. 15, 39. (Diod. Sic. 11, 25.)

'Επιτήδειος, εια, ον 1) *aptus, commodus, idoneus* 1 Macc. 4, 46. 2 Macc. 3, 37. — sq. εἰς c. acc. rei Sap. 4, 5. (Diod. Sic. 2, 5. Xen. Mem. 2, 6. 37.) — πρός τι 2 Macc. 2, 29. — sq. inf. fin. 1 Macc. 13, 40. (Xen. Cyr. 5, 4. 33.) — sq. τοῦ c. inf. 1 Macc. 10, 19. — 2) *necessarius*, πρός τι 1 Macc. 14, 34. 3 Macc. 6, 30. (τὰ ἐπιτήδεια necessaria vitae degendae praesidia Dem. 1358, 12. Xen. Mem. 2, 1. 9.)

'Επιτήδευμα, τος, τό (ἐπιτηδεύω quod v.) *res, quae diligenter tractatur, negotium, molimen, Vorhaben, Unternehmen* Jud. 10, 8. 11, 6. 13, 5. (Aesop. f. 95. Diod. Sic. 3, 69. Isocr. Paneg. c. 22 et 41.)

'Επιτηδεύω, f. σω (ἐπίτηδες de industria, diligenter Xen. Cyr. 1, 6. 2.) *diligenter tracto, operam do*, sq. inf. fin. Addit. ad libr. Esth. 6, 11. 3 Macc. 2, 14. (Lycurg. 12, 6.) — seq. acc. rei = *exerceo*, ut μισοξενίαν Sap. 19, 13. (Diod. Sic. 1, 70. Isocr. Paneg. c. 32. Xen. Cyr. 7, 5. 85.)

'Επιτηρέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, τηρέω) *observo, exspecto*, ut τὴν ἔξοδόν τινος Jud. 13, 3. (τὸν καιρόν Plut. vit. Demetr. c. 24. sq. orat. indir. Xen. h. g. 2, 2. 10 vel 16.)

'Επιτίθημι, f. θήσω (ἐπί, τίθημι) 1) *impono*, a) propr. ubi nostrates: *auflegen, anlegen, darauf legen, aufsetzen* sq. acc. rei et ἐπί c. acc. loci, ut ἄρτους ἐπὶ τὴν τράπεζαν 1 Macc. 4, 51. (Xen. Cyr. 7, 3. 4. ἐπιτίθεμαι 8, 2. 4.) — χεῖρα ἐπὶ στόμα ita in silentii, quod imperat superioris reverentia, significatione Sap. 8, 12. — ita pro שׂוּם יָד עַל־פֶּה Job. 21, 5. 29, 9. 40, 4. — Jud. 8, 5. — τί τινι Esr. 4, 30. (Jos. Ant. 9, 7. 2. Hdian. 4, 7 fin. Xen. Oec. 17, 9.) — abest acc. rei e contextu cognoscendae, seq. ἐπί vel c. acc. rei Addit. ad l. Esth. 5, 11. vel ἐπί c. dat. pers. Jud. 10, 5. (Ael. V. H. 9, 30.) vel c. acc. animalis Jud. 15, 11. — sq. acc. rei Tob. 8, 2. — ἀπό τινος i. e. τὶ ἀπό τινος 6, 16. de h. l. fut. imperativi vim habente vid. ἐξέρχομαι. — med. ἐπιτίθεμαι *mihi impono, ich setze mir auf, ich lege mir an* oder *auf*, seq. acc. rei, ut τὸ διάδημα 1 Macc. 1, 9. 8, 14. 11, 54. (Lucian. dial. mort. 14, 5. dial. deor. 20, 12.) — γῆν, σποδόν, σάκκον, μίτραν ἐπί τι Bar. 5, 3. Jud. 4, 10. 9, 1. 1 Macc. 4, 39. 11, 72. (τινί τι Hdian. 4, 7. med.) — τὶ ἐπί τινος Jud. 10, 3. — b) = ἐπιτίθημι χεῖρας manus impono τινί *alicui* i. e. *invado, adorior aliquem, Hand an Jem. legen, vim infero alicui*, ita med. ἐπιτίθεμαί τινι Jud. 16, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 16. (Ael. V. H. 2, 11. 13, 9. Dem. 643, 10. Xen. Mem. 2, 1. 15. Xen. Cyr. 1, 6. 36.) — c) a vestitu transfertur ad gloriam et ignominiam, quae conciliatur, contrahitur alicui, ut nostr. *eine Ehre anthun, einen Schandfleck anhängen*, δόξαν τινί Sir. 10, 5. — 11, 29. ἐν — μῶμον i. e. *rebus* vel *dictis et factis eximiis maculam adspergit*. 2) *constituo, festsetzen, feststellen*, πέρας vel τέλος τινί *finem rei impono* Sap. 18, 21. 3 Macc. 1, 26.

'Επιτιμάω, ῶ f. ήσω (ἐπί, τιμάω honorem exhibeo Hdot. 6, 39. morte vindicanda honoro aliquem, ulciscor, punio) 1) *increpo, obiurgo, Jem. hart anreden, ein strenges Wort zu Jem. sprechen*, abs. Sir. 11, 7. (τινί Lucian. dial. mort. 1, 8. Dem. 558, 27. Xen. Mem. 1, 2. 3.) — 2) *castigo, punio* 3 Macc. 2, 24. (Diod. Sic. 3, 66.)

'Επιτίμησις, εως, ἡ (ἐπιτιμάω quod vid.) 1) *castigatio, punitio*, παίγνια ἐπιτιμήσεως i. e. ἐπιτίμησις, ἥτις ἐστὶν ἐκ παιγνίων [vid. de genit. ἐπιτιμήσεως sub ἁγιασμός observata] Sap. 12, 26. — 2) *exprobatio*, οἰκίας i. e. *propter domicilium* Sir. 29, 28. coll. v. 27. Cf. de gen. vi latius patente sub ἀγαθός observata.

'Επιτιμία, ας, ἡ (ἐπιτιμάω quod v. = ἐπιτίμησις) *poena* Sap. 3, 10.

'Επιτίμιον, ου, τό (ἐπιτίμιος honorem afferens, vindictam, poenam postulans) *poena* 2 Macc. 6, 13. — Sir. 9, 5. μήποτε — ἐπιτιμίοις αὐτῆς *ne forte offendaris* i. e. *ne indignandi materiam habeas* vel *ne male te habeas, quum mulcta ei imponitur* Sir. 9, 5. — πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις i. e. *omnes sumus poenis obnoxii* Sir. 8, 5. (Diod. Sic. 13, 33. Dem. 939, 27.)

'Επιτοαυτό = ἐπὶ τὸ αὐτό, *in unum eundemque locum* Hist. Sus. v. 14. 3 Macc. 3, 1. — pro: *in unam eandem massam* Hist. bel. et drac. v. 27.

'Επιτομή, ῆς, ἡ, *epitome, Compendium, Breviarium, Auszug*.

'Επιτρέπω, f. ψω (ἐπί, τρέπω verto; verto ad, zuwenden, trado Hom. Od. 2, 226.) *permitto, concedo*, i. e. vel: *ich erlaube, gestatte*, seq. dat. pers. et infin. obiecti 1 Macc. 15, 6. 4 Macc. 4, 18. 5, 25. (Xen. Cyr. 1, 1. 2. An. 1, 2. 19.) — seq. acc. rei et dat. pers. = *Jem. etwas überlassen* 4 Macc. 4, 17. (Diod. Sic. 18, 22. Xen. An. 6, 1. 31.)

'Επιτρέχω, a. 2. ἐπέδραμον (ἐπί, τρέχω curro) *cum studio, contentione et ardore accurro*, τινί *auf Jem., auf etwas zulaufen* Hist. Sus. v. 19. 1 Macc. 6, 45. (Dem. 831, 11.)

'Επιτροπή, ῆς, ἡ (ἐπιτρέπω permitto) *pote-*

stas, arbitrium, cura 3 Macc. 13, 14. (Diod. Sic. Vol. X. p. 49. ed. Bip.)

'Επίτροπος, ου, ὁ (ἐπιτρέπω quod vid.; cuius curae commissum est aliquid, procurator) *tutor, Vormund** 2 Macc. 11, 1. 13, 2. 14, 2. (Xen. Mem. 1, 2. 40.)

'Επιτυχία, ας, ἡ (ἐπιτυγχάνω incido in aliquem Xen. Mem. 3, 9. 14. assequor Diod. Sic. 2, 36. prospero successu utor Diod. Sic. 5, 44. Xen. An. 4, 2. 28.) *Successus prosper* Sap. 13, 19. (ἐπιτυχής Diod. Sic. 4, 83.)

'Επιφαίνω, f. φανῶ, a. 1. act. ἐπέφηνα [imperat. ἐπίφανον 3 Macc. 2, 19. partic. ἐπιφάνας 3 Macc. 6, 4. 18. 39. de huius imperat. et partic. formis pro: ἐπίφηνον, ἐπιφήνας cf. *Lob.* ad Phryn. p. 24—26. *Matth.* §. 184. *Buttm.* §. 90, not. 2. gram. max. Vol. 2. p. 453. *Rost* §. 72, not. 5. *Thilo* ad Act. Thom. p. 49 sq. *Win.* §. 15. sub φαίνω.] a. 2. p. ἐπεφάνην (ἐπί, φαίνω monstro, appareo) *desuper monstro*, a) activ., sq. acc. rei, ita de Deo τὸ ἔλεος, τὸ ἅγιον αὐτοῦ πρόςωπον i. e. benevolentiam suam facto demonstrante alicui 3 Macc. 2, 19. 6, 18. 39. — addito dat. pers. v. 4. — b) passiv. a. 2. ἐπεφάνην *in conspectum subito prodit, subito conspiciendum me praebui, comparui*, ita de fulmine Bar. 6, 61. (activ. de sideribus Theocr. 2, 11.) — de hominibus 2 Macc. 12, 22. 15, 13. (Xen. Cyr. 1, 6. 43. 2, 4. 11.) — de Deo i. e. de divino, quod subito contigit alicui auxilio 2 Macc. 3, 30. coll. v. 25. 26. — addito dat. pers. 3 Macc. 6, 9.

'Επιφάνεια, ας, ἡ (ἐπιφαίνω) *apparitio, die Erscheinung*, a) univ. ut regis. Addit. ad l. Esth. 5, 6. πᾶσαν στολὴν τῆς ἐ. αὐτοῦ ἐνδεδόκει i. e. *omni circumdatus erat ornatu quo uti solebat quum in conspectum prodiret* vel *quum publice se conspiciendum praeberet*. — b) de Deo, i. e. de quacunque re, qua praesentiam suam [i. e. ad opem alicui ferendam se paratum esse] ipso facto significavit, ita ἡ τοῦ θεοῦ vel ἡ τοῦ πάντα ἐφορῶντος ἐπιφάνεια 2 Macc. 15, 27. 12, 22. — 3, 24. 5, 4. coll. v. 2 et 3. — ἡ ἐξ οὐρανοῦ γενομένη ἐ. 2 Macc. 2, 21. coll. 3, 25. 26. — ἀντιλαμβάνομαί τινος vel οἰκτείρω τινὰ μετ' ἐπιφανείας opem fero vel misereor alicuius *apparitione mea* i. e. *quod singulari modo ei succurram* 2 Macc. 14, 15. 3 Mccc. 5, 51. — 3 Macc. 2, 9. 5, 8. (Diod. Sic. 1, 25. 5, 49. 11, 14. 14, 69.)

'Επιφανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (qui facile agnosci et discerni potest Xen. Mem. 3, 1. 10. — ἐπιφαίνω) *illustris, e*, de splendore alicuius externo Addit. ad l. Esth. 5, 2. — de nominis claritate et nobilitate, ita de Deo 2 Macc. 15, 34. 3 Macc. 5, 35. — de hominibus claris [Isocr. Paneg. c. 19. Xen. Ages. 3, 2.] ut de Antiocho, cui cognomen ὁ ἐπιφανής 1 Macc. 1, 10. 10, 1. 2 Macc. 2, 20. 4, 7. 10, 9. 13. 4 Macc. 4, 15. — de templo 2 Macc. 14, 33. πολιά i. e. canities, in qua, ut bene monuit Baduellus, spectanda erat senectutis dignitas et maiestas 2 Macc. 6, 23.

'Επιφέρω, f. ἐποίσω, a. 2. ἐπήνεγκον (ἐπί, φέρω) 1) *infero*, τινί τι *etwas auf Jem. bringen*, ut πονηρόν τι i. e. *crimen infero in aliquem* Jud. 8, 8. (αἰτίαν Jos. Ant. 2, 6. 7. Diod. Sic. 13, 74.) — 2) passivum ἐπιφέρομαι, a. 1. p. ἐπηνέχθην signif. reflex. *irruo*, τινί in aliquem 2 Macc. 12, 35. (Xen. Cyr. 2, 4. 19.)

'Επιφημίζω, f. ίσω (insuper dico, ἐπί, φημίζω dico) *adiecto omine* [nunc bono Hdot. 3, 124. nunc] *malo dico* vel *acclamo alicui aliquid*, τινὶ ἁμαρτήματα παιδείας i. e. *exprobro alicui peccata contra disciplinam commissa*, fere i. q. *Jemandem* unter Andeutung der üblen Folgen *Pflichtverletzungen auf- oder vorrücken* Sap. 2, 12.

'Επιφί, ὁ, *Epiphi*, nomen mensis Aegyptiorum undecimi, respondentis nostro Julio 3 Macc. 6, 38 bis.

'Επιφυτεύω, f. εύσω (ἐπί, φυτεύω planto; insuper planto) *insero*, φιλοστοργίαν 4 Macc. 15, 5. de vi partic. praes. vid. sub ἀγαπάω observata.

'Επιφύω, f. ύσω (ἐπί, φύω gigno) *insuper gigno*, passiv. *insuper cresco*, τῇ κακίᾳ [de quo dat. vid. ἀδρανής] 2 Macc. 4, 50. (Plut. de puer. educat. c. 9.)

'Επιφωνέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, φωνέω clamo) *insuper vociferor* i. e. vel *simul cum aliis clamo* 2 Macc. 1, 23. — vel: *alta voce iis, quae dicta sunt, dictum aliquod* [ut ἀμήν] *adiungo* Esr. 4, 47. 3 Macc. 7, 13. (Plut. de malignit. Hdoti c. 34.)

'Επιχαίρω, f. ἐπιχαροῦμαι [Sir. 23, 3. forma fut. Graecis incognita neque nisi apud LXX Prov. 1, 26. Hos. 10, 5. Mich. 4, 11. obvia] a. 2. ἐπεχάρην — (ἐπί — χαίρω) *illaetor*, sensu hostili i. e. laetor de aliorum infortunio, seq. dat. causae [vid. ἐπαίρω] Sir. 23, 3. Bar. 4, 12. 31. (Plut. Ages. c. 22. Dem. 126, 19.) — ἐπί τινι Sir. 8, 7. — sensu bono 4 Macc. 12, 9.

'Επίχαρμα, τος, τό (ἐπιχαίρω) *res gaudii* vel *laetitiae materiam praebens*, ita in formula ποιεῖν τινα ἐπίχαρμα ἐχθρῶν vel τοῖς ἐχθροῖς [= ἐπίχαρτον ποιέω τινά Dem. 1127, 11. Thuc. 3, 67.] Sir. 6, 3. 18, 30. 42, 11. Jud. 4, 12. (Eur. Phoen. v. 1549 vel 1571.)

'Επιχειρέω, ῶ f. ήσω (manum admoveo Hom. Od. 24, 385. ἐπί, χείρ) *conor, suscipio*, sq. inf. Addit. ad l. Esth. 1, 28. 2 Macc. 6, 24. 7, 5. 19. 9, 2. 10, 15. 4 Macc. 1, 5. (Xen. Mem. 3, 6. 1. Cyr. 2, 2. 23.)

'Επιχείρημα, τος, τό (ἐπιχειρέω) *conatus, conamen* Sir. 9, 4. (Xen. h. gr. 1, 2. 4.)

'Επίχειρον, ου, τό (pronom. Handgeld, ἐπί, χείρ) *merces* [sensu bono = Lohn Theocr. ep. 16, 8.] sensu malo: *poena* 2 Macc. 15, 33. τὰ δέ [scil. τὴν κεφαλήν — καὶ τὴν χεῖρα v. 32. commemoratam], ἐπίχειρα τῆς ἀνοίας — κρέμασαι *illa autem tanquam temeritatis poenam suspendere iussit*. Cf. de acc. duplici altero obiecti altero praedicati finem indicantis ἁγιάζω. (ita ἐπίχειρα Ael. V. H. 9, 13. Diod. Sic. 13, 103. Lucian. Tim. §. 4. Soph. Antig. v. 820 vel 815.)

'Επιχωρέω, ῶ f. ήσω (ἐπί, χωρέω) *concedo*, i. e. *zusagen, einverstanden sein*, seq. inf., ut ἄξειν εἰρήνην 2 Macc. 12, 12. (Arrian. exp. Alex. M. 1, 27. 7.)

'Επιψάλλω, f. ψαλῶ (ἐπί, ψάλλω) *insuper fidibus cano*, τοὺς ὕμνους 2 Macc. 1, 30.

"Επομαι, verb. dep. *sequor*, τῇ θελήσει τινός i. e. *obsequor voluntati alicuius* 3 Macc. 2, 26. (Xen. Mem. 2, 2. 11.)

'Επονείδιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπονειδίζω) *ignominiosus, probrosus* 3 Macc. 6, 31. (Pol. 4, 31. 8. Isocr. de pace c. 12. Xen. Lac. 9, 6.)

'Εποξύνω, f. υνῶ (ἐπί, ὀξύνω acuo) *exacuo* i. q. ὀξύνω sed fortius, τὴν πορείαν i. e. *accelero iter* uti et nos: *scharf* fahren 2 Macc. 9, 7.

'Επόπτης, ου, ὁ (ἐπί, ὁράω video; spectator Aeschyl. Prometh. v. 307.) *inspector*, ita de Deo, πάντων Addit. ad l. Esth. 5, 2. 3 Macc. 2, 21. — 2 Macc. 7, 35. 3, 39. (τῶν ὅρκων Diod. Sic. 4, 54. τῶν στρατηγουμένων Dem. 47, 7.)

'Εποπτικός, ή, όν (pertinens ad τὸν ἐπόπτην, τὰ ἐποπτικά i. e. sacra secretiora Plut. vit. Demetr. c. 26.) *ad inspectorem* vel *ad inspectionem per-*

tinens, δύναμις ἐποπτική i. e. *numen inspiciens* 4 Macc. 5, 14.

'Εποργίζω, f. ίσω (ἐπί, ὀργίζω) *ad iram provoco*, pass. *irascor* i. q. ὀργίζω sed fortius 2 Macc. 7, 31.

"Επος, εος, ους, τό (verbum) *carmen* Sir. 44, 5. (Xen. Mem. 1, 3. 3.)

'Εποτρύνω, f. υνῶ (ἐπί, ὀτρύνω) *incito* i. q. ὀτρύνω sed fortius, ἐπί τι 4 Macc. 5, 13. 14, 1. (Hom. Il. 6, 83. 20, 171. Thuc. 7, 25.)

'Επουράνιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, οὐρανός) *coelestis, e.* Ita ἐ. κατοικία 2 Macc. 3, 39. ἐ. στρατός 4 Macc. 4, 11. — θεός 3 Macc. 6, 28. 7, 6. (de coelicolis Lucian. dial. deor. 4, 3.)

'Επόψομαι, vid. ἐφοράω. —

'Επτά, numer. *septem* Sir. 37, 14. Bar. 6, 3. Tob. 2, 1. — ponitur inter artic. et subst. Esr. 8, 11. 4 Macc. 1, 8. al.

'Επτακαίδεκα, numer. *septendecim* Esr. 4, 52.

'Επτακαιδέκατος, η, ον *septimus decimus* Jud. 1, 13.

'Επτάκις, *septies* 2 Macc. 10, 20.

'Επτακισχίλιοι, αι, α (ἑπτά, χίλιοι) *septem millia* Esr. 5, 42. 43. — 1 Macc. 3, 39. De h. l. singulari ἑπτακισχίλια ἵππος vid. sub ὀκτωκισχίλιοι notata.

'Επτακόσιοι, αι, α (ἑπτά, ἑκατόν) *septingenti, ae, a* Esr. 1, 9. 5, 10. al.

'Επταμήτωρ, ορος, ἡ (ἑπτά, μήτηρ) *mater septem liberorum* vel *filiorum* 4 Macc. 16, 24.

'Επταπλάσιος, α, ον *septuplus*, accus. neutr. ἑπταπλάσιον et ἑπταπλάσια adverbialiter [vid. ἔννυχος] Sir. 32, 11. 40, 8. 20, 11.

'Επταπλασίως, adv. *septuplo* Sir. 7, 2.

'Επτάπυργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό *septem turribus instructus* [propr. de urbe Thebarum nomine insigni, alias ut Soph. Antig. v. 101. Diod. Sic. 19, 53. ἑπτάπυλος appellata Eurip. Herc. fur. coll. Eur. Phoen. v. 294.] trop. pro *longe firmissimus* ita de εὐλογιστίᾳ 4 Macc. 13, 7.

'Επωμίς, ίδος, ἡ (ἐπί, ὦμος humerus; summa humeri pars Diod. Sic. 17, 20. Xen. Mem. 3, 10. 13.) *amiculum humerale* אֵפוֹד nomine apud Hebraeos appellatum et ad ornamenta pontificis maximi pertinens Sir. 45, 8. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester*.

'Επώνυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, ὄνομα) *cognomen habens ab aliqua re vel persona*, ita de die memoriae salutis per Estheram populo iudaico paratae sacro eoque a sortibus [פּוּרִים κλῆροι Addit. ad l. Esth. 7, 5.] Purim, a Mardochaeo ἡ μαρδοχαϊκὴ ἑορτή 2 Macc. 15, 36. appellato. Addit. ad l. Esth. 6, 18. (Diod. Sic. 1, 50. 4, 69 et 71. Lucian. dial. deor. marin. 9, 1. Dem. 1072, 25.)

'Εραστής, ού, ὁ (ἐράω) *amator* Sap. 8, 2. 15, 6. (Xen. Mem. 1, 6. 13.)

'Εράω, *amo*, ἡ ἐρωμένη *die Geliebte*.

'Εργάζομαι, f. ἐργάσομαι et forma alexandrina ἐργῶμαι [Sir. 13, 4. et nonnisi apud LXX usitata, ut Gen. 29, 27. Exod. 20, 9. 34, 21. Lev. 25, 40. al. Cf. *Fischer* ad Well. Vol. 2. p. 359. *Win.* §. 13, 1. c. coll. *Matth.* §. 181, 2. a. *Buttm.* §. 86, not. 17. gram. max. §. 95, 9. §. 95, 10. not. 15.] a. 1. εἰργασάμην [de quo augm. vid. ἐάω] verb. dep. med. I) intrans. *operor, opus facio, laboro, ich arbeite*, a) univ. ἐν ἀληθείᾳ = ἀληθῶς i. e. fideliter Sir. 7, 20. ἐν πᾶσι *omni tempore, semper* 10, 26. (Lucian. dial. deor. 17, 1. Xen. Mem. 1, 2. 57.) — sq. ἐν c. dat. personae [sich in der Nähe Jemandes zu thun machen] *operando alicui*, ita de homine officiosum se praebente vel industriam et officium simulante Sir. 13, 4. — de patre ἐργαζομένῳ ἐν υἱῷ = *occupatus sum in filio educando* Sir. 30, 13. quo l. alternat c. παιδεύω. de hero ἐργαζομένῳ ἐν παιδί i. e. *in servo* occupato *admonendo*, facienda ut faciat 30, 34. — de discipulo operam danti magistro, ita ἐν τῇ σοφίᾳ i. e. *in sapientia magistra colenda* = *sapientiae operam do* Sir. 24, 21. — — b) ἐργάζομαί τινι *ich arbeite für Jemanden*, ex Hebraeorum loquendi consuetudine ad rationem refertur inferioris ad superiorem, ubi nos: *ich bediene Jemanden, ich bin Jem. dienstbar* = *operam et officium praesto alicui*, ut τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος Bar. 2, 21. 24. — ita pro עָבַד sq. אֵת c. acc. Jer. 28, 14. sq. בְּ 30, 8. — θεοῖς ἑτέροις i. e. *deos peregrinos colo* Bar. 1, 22. — de cultu Jovae pro עָבַד sq. אֵת c. acc. Jer. 30, 9. —

II) transit. 1) *laborando paro mihi, ich erarbeite, ich erwerbe*, sq. acc. rei, ut πάντα Sap. 8, 5. (ἆθλα Ael. V. H. 4, 3. οἷς [per attr. pro: ἃ] ἂν ἐργάζωνται Xen. Mem. 2, 1. 25.) — abest accus. rei e contextu facile cognoscendus Sap. 8, 6. scil. *ad victum necessaria*. — 2) uti ποιέω a) *facio* i. e. *auctor sum ut existat aliquid, ich verfertige* sq. acc. rei Sap. 14, 8. 15, 17. Sir. 14, 19. (Ael. V. H. 12, 43. Xen. Mem. 2, 6. 6.) — γῆν *das Land bearbeiten, agrum colo* Sir. 20, 27. (Diod. Sic. 5, 39. Lucian. Tim. §. 6.) — b) *ago* aa) de personis *iussa* alicuius facientibus = *perago, satisfacio, verrichten, beobachten*, ut τὸ ἔργον μου Sir. 51, 30. — bb) de personis studia, artes tractantibus = *exerceo, colo*, ut τὴν ἀλήθειαν Sir. 27, 9. (Diod. Sic. 1, 74. Xen. Oec. 1, 17. 3, 18.) — cc) de factis virtuti et legi div. contrariis = *perago, patro, committo*, 1 Macc. 9, 23. οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀδικίαν = οἱ ἀδικοῦντες Sap. 3, 14. Sir. 27, 10. 51, 2. 3 Macc. 2, 5. — pro פָּעַל Ps. 15, 2. (κάλλιστον ἔργον Xen. An. 6, 3. 17.) — dd) τινί τι *in commodum* vel *in detrimentum alicuius facio aliquid, afficio aliquem aliqua re* 2 Macc. 14, 40. (τινά τι Hdian. 4, 9 fin. Lucian. dial. mort. 2, 1. Xen. An. 5, 6. 11.) —

'Εργασία, ας, ἡ (ἐργάζομαι) 1) *opus, labor, Arbeit*, opp. ἀργία Sir. 30, 36. (Xen. Mem. 2, 7. 7.) — ἡ ἐργ. τινός fere i. q. ἡ ἐνέργειά τινος *efficacia, die Thätigkeit Jemandes* Sir. 51, 8. — 2) *opificium, negotium, das Gewerbe, Geschäft* Sap. 13, 19. Sir. 7, 15. 37, 11. 38, 29. 34. de h. l. genit. τέχνης synonymo voc. ἐργασίας vid. sub ἄβυσσος monita. Esr. 8, 49. (Diod. Sic. 2, 11. 5, 69. Theophr. char. 13 vel 6, 2. Dem. 503, 17. Xen. Oec. 6, 8.) — 3) *tractatio, die Beschäftigung*, τῆς σοφίας *mit der Weisheit* Sir. 6, 18. — 4) *opus elaboratum, das Gefertigte, das Kunstwerk* Sap. 13, 12. 14, 20. —

'Εργατεία, ας, ἡ (ἐργάτης) *labor, negotium* Sap. 7, 6.

'Εργάτης, ου, ὁ (ἔργον) 1) *operarius, qui opus facit, der Arbeiter* Sap. 17, 17. Sir. 19, 1. 40, 18. (Dem. 933, penult. Xen. Cyr. 1, 6. 11.) — 2) ὁ ἐ. τῆς ἀνομίας = ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἀνομίαν i. e. *improbus* 1 Macc. 3, 6. Xen. Mem. 2, 1. 27.)

'Εργοδιώκτης, ου, ὁ (ἔργον, διώκω) *exactor operum, operarum praefectus* Esr. 5, 58.

'Εργολάβεια, ας, ἡ (etiam ἐργολαβία, ab ἐργολάβος, ἐργολαβέω) *negotiorum susceptio sub spe lucri fieri solita*, διώκω ἐργολαβείας *negotiorum* [ut conductionum, emtionum, venditionum, operum conficiendorum, artium liberalium profitendarum et tractandarum] *suscipiendorum studio teneor* [fere idem, quod nostra aetate dicimus, vom Actienschwindel besessen sein] Sir. 29, 19. (Diod.

Sic. 2, 29 bis. Isocrat. ad Philipp. c. 10. — ἐργολαβεῖν ἀνδριάντας Xen. Mem. 3, 1. 2. τὰ τῆς πόλεως Dio Chrysost. Orat. 43. p. 192. ed. Reisk. ἐργολάβος τοῦ ἀγάλματος Plut. vit. Pericl. c. 31.) —

Ἔργον, ου, τό 1) *opus, Arbeit, Beschäftigung, ministerium, Dienst*, a) propr. aa) univ. Sir. 30, 33. 37. 37, 11. 38, 27. 28. 1 Macc. 4, 51. 3 Macc. 4, 14. (Lucian. dial. deor. 17, 1. Xen. Oec. 7, 6.) — τῶν — ἔργων — δοῦλα σκεύη i. e. σκεύη δουλεύοντα εἰς — ἔργα Sap. 15, 7. — sq. genit. nominis qualitatem indicantis, ut ἔ. ἡμέρας μιᾶς *opus quod unius diei spatio absolvi potest* Esr. 9, 11. — sq. genit. personae operantis, ut κεραμέως Sir. 38, 29 bis. μυρεψοῦ v. 8. — Bar. 3, 18. — sq. genit. person. in cuius commodum vel honorem fit ministerium aliquod Esr. 4, 11. 7, 9. — vel cui incumbit opus aliquod Sir. 10, 25. vel *quod* tractandum sibi sumsit aliquis = *Beruf, munus* Sir. 11, 18. — sq. genit. rei, cui incumpit opus vel negotium aliquod, Sir. 16, 25. οὐκ ἐξέλιπον — αὐτῶν *neque cessant* [scil. opera Dei] *ab operibus sibi incumbentibus* vel *quibus destinata sunt*. 38, 25. (τὰ ἑαυτοῦ [scil. τοῦ κοφίνου] ἔργα Xen. Mem. 3, 8. 6.) — ὁ κόσμος — ἀνεμποδίστοις συνείχετο ἔργοις scil. ἑαυτοῦ i. q. ὁ κόσμος τοῖς ἔργοις ἑαυτοῦ ἀνεποδίστως συνείχετο Sap. 17, 20. — seq. genit. obiecti, ut τὰ ἔ. τοῦ οἴκου i. e. *ministeria in usum templi*, it. αὐτῶν i. e. τῶν ἁγίων *sacrorum suscipienda* 1 Macc. 10, 41. 14, 42. — bb) de operibus s. laboribus in templo hierosolymitano exstruendo vel reparando necessariis, ita τὰ ἔ. ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου Esr. 5, 58. τὰ ἔργα τοῦ κυρίου opera *in honorem domini suscepta* i. e. τ. ἔ. ἐν τῷ οἴκῳ τ. κ. Ibid. 7, 15. τὰ ἔ. τῶν ἁγίων i. e. ἐν τοῖς ἁγίοις 1 Macc. 10, 44. γαζοφυλάκιον τῶν ἔργων scil. ἐν τῷ οἴκῳ τ. κ. Esr. 5, 45. τὰ ἱερὰ ἔργα Esr. 7, 2. 3. — absol. Esr. 6, 10 bis. 11. 1 Macc. 10, 11. οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα *qui faciebant opus* scil. *ipsis demandatum* coll. v. 10. = *Bauleute*. — — b) = *coeptum, conatus, Vorhaben, Unternehmen*, seq. gen. pers. Sap. 2, 12. 3, 11. 9, 12. 11, 1. Sir. 34, 22. Tob. 4, 6. 14. Jud. 13, 4. 1 Macc. 2, 47. 9, 55. — abest gen. pers. Sir. 35, 22. 37, 16. (Xen. An. 7, 2. 17.) — 2) *factum, res gesta, That, Handlung, Werk*. a) univ. Sap. 12, 19. Sir. 10, 6. μὴ — ὕβρεως pro: μὴ πράσσε μηδὲν ὕβρεως ἐν ἔργοις i. e. *nihil* ὕβρεως *immisce quum agis*. — sq. gen. pers. Sap. 2, 4. 6, 3. 12, 4. quo l. si per epexegesin vel appositionis loco additur genit. φαρμακειῶν vid. de eiusmodi apposit. *Win*. §. 48, 2. coll. *Matth*. §. 431, 1. §. 446, 1. — Sir. 14, 19. 30, 31. (Xen. Mem. 2, 6. 35.) — ex hebr. dicendi consuetudine ἔργα χειρῶν τινος pro: ἔργα τινός [vid. sub ἄγγελος de hoc verbositatis genere notata] Sap. 1, 12. ita pro מַעֲשֵׂה יְדֵי פ׳ Deut. 2, 7. Job. 1, 10. Hagg. 2, 15. — b) de factis insignibus, sq. gen. pers. Sir. 47, 8. 48, 14. — Bar. 6, 51. οὐδὲν θεοῦ ἔργον — ἐστί i. e. *nihil in illis deprehenditur, quod Dei factum dici queat*. — 1 Macc. 2, 51. 3, 4. 7. (Xen. Cyr. 1, 4. 24. Hier. 2, 15.) — μέγα ἔργον *ein wichtiges Werk* Sir. 7, 25. — c) opponuntur sibi λόγοι et ἔργα 4 Macc. 5, 37. (Lucian. Tox. §. 35. Xen. Hier. 7, 2. Cyr. 6, 4. 5.) — d) de factis hominum ad honestatis et religionis praecepta aestimatis aa) univ. Sir. 11, 25. 15, 19. 16, 12. 14. 17, 15. 39, 19. 51, 30. Tob. 13, 9. Esr. 1, 23. 4, 37. 39. — τὰ ἔ. ἡμῶν τὰ πονηρά Esr. 8, 86. τὰ κωλυτικὰ τῆς σωφροσύνης ἔργα 4 Macc. 1, 30. (Xen. Cyr. 1, 2. 3. Mem. 2, 6. 35.) — bb) τὰ ἔ. θεοῦ, ἃ ἐνετείλατο *facta, quae praecepit Deus* Bar. 2, 9.

Ἐρεθίζω, f. ίσω, *irrito, lacesso, reizen, aufregen*, sensu hostili, τινά 1 Macc. 15, 40. 2 Macc. 14, 27. (Epict. Enchir. c. 26. Xen. Ven. 10, 14.)

Ἐρεθισμός, οῦ, ὁ (ἐρεθίζω) *irritatio, lacessitio* Sir. 34, 29. — pro מְרִי i. e. pervicacia Deut. 31, 27.

Ἐρεύγομαι, f. ξομαι, dep. med. (eructo, evomo Hom. Od. 9, 374. effundor i. e. ebullio Pind. Pyth. 1, 40. Appian. bell. mithridat. c. 103. metaph. atque ex usu Judaeorum alexandr. [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 63. 64.] sonos fundo, pronuntio, evulgo, ita pro חַבִּיעַ Ps. 19, 3. de leone:) *rugio*, εἰς θήραν i. e. *praedam facturus* 1 Macc. 3, 4. — pro שָׁאַג Hos. 9, 11.

Ἔρευνα, ας, ἡ, *perscrutatio, inquisitio* Sap. 6, 8. (Aristot. Oec. 2.)

Ἐρευνάω, ῶ f. ήσω (exquiro, conquiro Diod. Sic. 5, 36. Xen. Cyr. 1, 2. 12.) *investigo, perscrutor*, τινά i. e. τὸν νοῦν τινος.

Ἐρεμία, ας, ἡ, *solitudo* i. e. a) *locus ab hominibus desertus et vacuus* Sap. 17, 17. — pro חָרְבָּה Ezech. 35, 4. — (Jos. Ant. 2, 3. 1. Xen. Hier. 6, 4.) — b) *status urbis vel personae desertae* Bar. 4, 33. 34. 4 Macc. 18, 8. —

Ἔρημος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό et ἔρημος, η, ον, 1) adiect. *solitarius, desertus* Jud. 5, 19. Esr. 8, 81. — 2 Macc. 8, 35. ἑαυτὸν ἔρημον ποιήσας *solitarium semetipsum faciens* i. e. *sine comitatu*. — seq. genit. [de quo vid. ἀπορέω], ut σκέπης 3 Macc. 5, 6. — τῶν — συντελούντων — θυσίας v. 43. (Diod. Sic. 5, 59. 16, 37. Xen. Cyr. 4, 1. 9. Ages. 2, 19.) — matri filiabus orbatae comparatur Hierosolyma civibus privata Bar. 4, 19. Tob. 14, 4 bis. — de rege amicis orbato Addit. ad l. Esth. 6, 13. — 2) subst. ἡ ἔρημος *die Wüste, solitudo, desertum*, sine artic. *eine Wüste* a) univ. Sir. 8, 16. 13, 18. 1 Macc. 1, 39. 3, 45. ἔ. ἀοίκητος Sap. 11, 2. — pro מִדְבַּר שְׁמָמָה Jer. 12, 10. — ἔρημοι ἄβατοι *inviae solitudines* per imaginem pro: *vitae ratio a virtutis tramite aliena et in perniciem ducens* Sap. 5, 7. — αἱ ἔρημοι τῆς πόλεως *loca urbis non frequentata* i. e. *loca abdita urbis* Sir. 9, 7. — b) de deserto Arabiae Sap. 18, 20. Jud. 2, 23. 5, 14. — c) de deserto Judaeae Sir. 43, 21. 1 Macc. 2, 29. 31. 5, 24. 28. 9, 33. 62. 13, 21. 2 Macc. 5, 27.

Ἐρημόω, ῶ f. ώσω (ἔρημος) *desolo, devasto*, a) propr. seq. acc. loci Sap. 5, 23. Sir. 49, 5. Bar. 4, 12. Esr. 2, 23. 4, 8 bis. v. 45. 1 Macc. 1, 39. 2, 12. 4, 38. 15, 4. 29. — pro שָׁמֵם Jes. 54, 3. יָשַׁם Gen. 47, 19. (Paus. 4, 34. 4. Xen. Ages. 1, 20.) — b) metaph. vel pro: *ad nihilum redigo* Sir. 16, 5. 21, 4 bis. — vel pro: *orbo, privo*, τινὰ ἀπό τινος = τινά τινος Bar. 4, 16.

Ἐρήμωσις, εως, ἡ (ἐρημόω) *desolatio, devastatio* Jud. 8, 22. Esr. 1, 58. 1 Macc. 1, 54. (Arrian. exp. Alex. M. 1, 9. 13.)

Ἐρίζω, f. ίσω (ἔρις) *contendo, rixor*, μετά τινος Sir. 8, 2. περί τινος 11, 9. (Lucian. dial. mort. 1, 4. Xen. Ages. 1, 5.)

Ἐριθεύομαι, f. σομαι dep. med. (ab ἔριθος mercenarius isque vulgaris qui duros labores perfert, gemeiner Arbeiter Hom. Il. 18, 550 et 560. ἡ ἔριθος famula, ancilla Hesiod. ἔργ. 2, 221. vel Gnomic. v. 563. 564. p. 240. ed. Brunck. et *Schäfer*. (mulier, quae mercede conducta, opus facit Dem. 1313, 6. ex usu Alexandrinorum:) *muliercula mercenaria lanam tractans* Tob. 2, 11. — ita LXX Jes. 38, 12. Cf. de hoc voc. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 143 sqq. —

Ἔρις, ιδος, ἡ, *contentio, rixa, altercatio* Sir. 28, 11. 40, 5. 8. (Ael. V. H. 2, 21. Xen. Cyr. 2, 3. 15.)

Ἐρίφιον, ου, τό *hoedulus, caper* Tob. 2, 11. coll. v. 10. ubi ἔριφος. Cf. de huius vocab. de-

minutione ex dial. vulgari ad formam non ad significationem pertinente *Lob.* ad Phryn. p. 211 sq. *Buttm.* §. 104, c. gram. max. §. 119, 6. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 782.

Ἔριφος, ου, ὁ *hoedus, caper* Tob. 2, 10. (Artemid. 2, 55.)

Ἑρμηνεία, ας, ἡ (ἑρμηνεύω quod vid.; sermo mentis interpres Xen. Mem. 4, 3. 11.) *interpretatio* Sir. praef. prim. Sir. 47, 17.

Ἑρμηνεύω, f. εύσω (verbis explico Xen. Men. 1, 2. 52.) *interpretor, in linguam vernaculam transfero* Addit. ad l. Esth. 7 fin.

Ἕρμων, ονος, ὁ, *Hermon*, minister regius a Ptolemaeo Philopatore elephantibus praefectus 3 Macc. 5, 10. 10, 15. al.

Ἑρπετόν, ου, τό (ἕρπω repo) *reptile* Sap. 11, 14. Sir. 10, 11. Bar. 6, 20. — pro רֶמֶשׂ Gen. 1, 24. (Xen. Mem. 1, 4. 11.) — de serpente Sap. 17, 9. Sir. 10, 11.

Ἐρυθραίνω, f. θρανῶ. a. 1. ἠρύθρηνα [de qua aor. forma vid. *Matth.* §. 185. *Buttm.* §. 90, not. 2. gram. max. §. 101, not. 5. *Rost* §. 71, not. 5. — ab ἐρυθρός] *rubrum facio*, τί τινι aliquid aliqua re Sap. 13, 14. Hdian. 5, 6 fin. pass. ἐρυθραίνομαι erubesco Xen. Cyr. 1, 4. 4)

Ἐρυθριάω, ῶ f. άσω (ἐρυθρός) *rubesco, rubore suffundor*, ita de colore, qui suffuso sanguine in vultu apparet, ut Esther quae candida roseo suffusa rubore ante stetit Addit. ad l. Esth. 5, 5. — de irae rubore, seq. πρός τινα Tob. 2, 14. Cf. tamen ad h. l. *Ilgen.* (pudefio, pudore erubesco Dem. 270, 1.)

Ἐρυθρός, ά, όν *ruber, ra, rum*, θάλασσα ἐ. *mare rubrum* [propr. oceanus indicus, Arabiam et Persiam malluens atque divisus in duos sinus, quorum qui versus orientem est, persicus, alter ex adverso situs, arabicus appellatur Xen. Cyr. 8, 6. 20. et ad h. l. *Bornem.*, *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Meer, rothes*], ita de sinu arabico, i. e. illa maris rubri pars, quam traiecerunt Israelitae ex Aegypto in Palaestinam transeuntes, hebr. יַם־סוּף. Sap. 10, 18. 19, 7. Jud. 5, 13. 1 Macc. 4, 9. (Diod. Sic. 1, 19. 13, 17.)

Ἐρυμνός, ή, όν (ἐρύομαι) *munitus, befestigt*, ita de locis ἰσχυροῖς καὶ ἀπροςβάτοις 2 Macc. 11, 5. (Xen. Cyr. 1, 6. 35. An. 6, 5. 1.)

Ἐρυμνότης, τητος, ἡ (ἐρυμνός) *munitio, die Festigkeit eines Ortes* 2 Macc. 10, 34. 12, 14. (Xen. Cyr. 6, 1. 23.)

Ἔρχομαι, impf. ἠρχόμην [Tob. 10, 1. Hist. Susan. v. 6. 2 Macc. 13, 9. — Plat. de legg. 3. p. 685. A. Frequentius esse apud Atticos ᾔειν, ᾖα verbi εἶμι, docent *Matth.* §. 234. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 80. *Win.* §. 15. sub ἔρχομαι. *Elmsl.* ad Eur. Heracl. v. 210. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 46.] fut. ἐλεύσομαι [Sap. 4, 20. Tob. 5, 20. de quo futuro, cuius loco Attici habent εἶμι vid. Grammaticos modo laudatos et sub ἀπέρχομαι observata] a. 2. ἦλθον [de 2. p. plur. ἤλθατε et de 3. p. plur. ἤλθοσαν [Jud. 13, 10. 16, 18. Esr. 5, 63. 66. 1 Macc. 3, 46. 6, 31. 11, 44. 14, 22. obviis vid. sub ἀπέρχομαι et εἶδον notata.] perf. ἐλήλυθα veni = adsum.

1) *venio, ich komme* [ἐλθεῖν de venientibus in locum vel de advenientibus in loco aliquo usitatissimum, perraro dici de euntibus, abeuntibus, proficiscentibus, ἔρχεσθαι contra ad utrumque i. e. ad τό ire aeque ac ad τό venire pertinere, auctor est *Buttm.* gram. max. §. 114. sub ἔρχομαι.] a) univ. aa) absol. Bar. 4, 14. Tob. 10, 1. 11, 6 bis. 12, 18. de h. l. dativis causam indicantibus vid. sub ἐκδικέω monita. — Jud. 14, 6. Hist. Sus. v. 30. Hist. bel. et drac. v. 15. 1 Macc. 5, 11. 8, 9. 13, 22. 2 Macc. 2, 5. 12, 39. — additur particip. alius verbi modum indicans vel qualitatem, ut Tob. 5, 20. 2 Macc. 13, 9. ὑγιαίνων Tob. 11, 17. et 5, 13. de horum l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — additur μετά c. gen. exercitus 1 Macc. 7, 11. 9, 60. vel ἐν c. dat. copiarum, quibus circumdatus venit aliquis Jud. 16, 4. 1 Macc. 7, 14. — adiicitur finis vel consilii mentio facta vel per infin. simpl. 1 Macc. 16, 22. Hist. bel. et drac. v. 40. Esr. 1, 25. 5, 66. — vel per infin. ante se habentem τοῦ Jud. 15, 8. Hist. Sus. v. 28. 1 Macc. 13, 20. vel per εἰς sq. acc. rei Tob. 9, 6. Jud. 5, 4. 1 Macc. 3, 17. 10, 59. — vel per ἐπί c. acc. rei 2 Macc. 8, 20. vid. ἐπί. — vel per πρός c. acc. rei, ut πρὸς τὴν βίβλον i. e. *ad argumentum libri cognoscendum* Bar. 1, 3. — particip. ἐλθών nunc postponitur [Jud. 12, 13.], nunc praefigitur verbo finito sic, ut respondeat verbis ἦλθε καί, ut ἐλθὼν ἀπάντησον ἡμῖν = ἐλθὲ καὶ ἀπάντησον ἡμῖν Jud. 3, 5. 10, 18. Hist. bel. et drac. v. 12. 1 Macc. 5, 12. 9, 64. (Xen. Cyr. 2, 2. 6. Soph. Philoct. v. 920 vel 905.) Cf. de hoc particip. ἐλθών usu *Matth.* §. 558, not. 1. *Rost* §. 140, 4. f. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub ἔρχομαι coll. *Win.* §. 67, 2. — ex verbositatis genere sub ἄγγελος notata Jud. 11, 18. ἐλθοῦσα προςανοίσω σοι et, *si venero, aperiam* tibi. — forma soluta ἦλθον καὶ παρενέβαλον 1 Macc. 3, 40. — 6, 3. 7, 10. (Plat. rep. 8. p. 550. β. ἦλθε καὶ παρέδωκε. Soph. OC. v. 1164. Cf. *Matth.* l. l. — — bb) iunctum legitur c. adverbiis nunc modum, ut ἀπροςδοκήτως 2 Macc. 8, 6. nunc locum indicantibus, ut δεῦρο 2 Macc. 14, 7. ἐξεναντίας 1 Macc. 4, 12. ἐπιτοαυτό *eodem* Hist. Sus. v. 14. πόθεν Jud. 10, 12. — — cc) copulatum c. praepositt., ut ἀπέναντι Jud. 11, 19. — sq. εἰς c. acc. loci Tob. 7, 1. Jud. 16, 18. Hist. bel. et drac. v. 10. Esr. 4, 61. 6, 8. 8, 61. 1 Macc. 1, 29. 2, 15. 3, 39. 46. 4, 5. 29. 5, 53. 6, 5. 7, 10. 27. 45. 10, 7. 11, 22. 60. 12, 32. 40. 41. 52. 13, 22. 14, 2. 15, 11. 32. 16, 9. 2 Macc. 13, 25. 3 Macc. 2, 10. — (Xen. An. 3. 1. 5. 7, 1. 29.) — additur consilii mentio per genit. τοῦ c. infin. 1 Macc. 3, 41. — sq. εἰς c. accus. *rei* domicilii notionem habentis Sap. 8, 20. μᾶλλον — ἀμίαντον *imo vero quum bonus essem* [i. e. quum bonus esset animus meus corpore vacuus quum adhuc existeret], *in corpus veni* [i. e. *corpus* nactus est] *immaculatum*. Quo l. quemadmodum corpus tamquam domicilium [σκηνή, σκεῦος] animi spectatur, ita animus sic intelligitur tamquam qui ante, quam corpus inhabitaret vel corpori includeretur, extiterit corpore vacuus. Cf. quae habent de his verbis ex philosophia platonica iudicandis *Bauermeister* p. 107. *Grimm* p. 221 sqq. *v. Cölln* bibl. Theol. Vol. I. p. 426. — sq. εἰς c. acc. *status*, ut εἰς ἐπίγνωσιν 2 Macc. 9, 11. εἰς μετάμελον 3 Macc. 2, 24. εἰς προκοπήν 2 Macc. 8, 8. — sq. ἐν c. dat. *rei* temporis notionem habentis, ut ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων i. e. ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σ. ἁ. Sap. 4, 20. Alii ex attract. sub εἰς no. IV. notata positum esse ἐν σ. ἁ. pro εἰς σ. ἁ. — — seq. ἐπάνω c. gen. loci Jud. 1, 10. — sq. ἐπί c. acc. *loci* Tob. 6, 1. Jud. 1, 10. 12. 2, 24. Hist. bel. et drac. v. 40. 4 Macc. 3, 8. — ἐπί c. acc. pers. = *ad aliquem* [Xen. An. 3, 1. 24.] Jud. 14, 12. 1 Macc. 7, 30. — sensu hostili: *über* Jem. *kommen* = *adorior aliquem* 2 Macc. 8, 18. — (Dem. 985, 14.) addito vel εἰς πόλεμον 1 Macc. 5, 39. — vel πολέμῳ = *in kriegerischer Absicht* [cf. de dat. causali sub ἐκδικέω monita] 1 Macc. 11, 15. — sq. ἕως c. genit. nunc *loci* 1 Macc. 5, 46. 9, 43. nunc *status* = *incido* 1 Macc. 6, 11. — sq. κατά seq. acc. *loci*, ut κατὰ μέσον τὸν κενεῶνα *in mediam turbae aream* 2 Macc. 14, 44. Cf. *Grotius* ad h. l. — κατὰ πρόσωπον *e regione* Jud. 3, 10. — sq. πρός c. accus. *loci* Jud. 13, 10. —

c. acc. *pers. ad aliquem* Tob. 2, 13. Jud. 8, 11. 11, 3. 12, 11. 13. Hist. Sus. v. 6. 37. Hist. bel. et drac. v. 29. 1 Macc. 6. 29. 7, 5. 29. 11, 44. 13, 22. 14, 22. 15, 17. 2 Macc. 3, 5. addito εἰς c. acc. loci Esr. 2, 18. — sensu hostili = *contra aliquem*, consilii mentione facta nunc per praep. εἰς 1 Macc. 2, 41. nunc interveniente τοῦ c. infin. 1 Macc. 3, 20. — sq. πρός finali, ut πρὸς τὴν βίβλον i. e. *ad libri argumentum cognoscendum* Bar. 1, 3. — — b) = *ich komme zurück, redeo*, aa) absol. Bar. 4, 37 bis. Tob. 1, 18. 2, 3. 8, 11. Esr. 4, 8. 57. — bb) iunct. c. particip. alius verbi modum indicante Tob. 5, 13. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — v. 20. Jud. 13, 13. (Xen. An. 6, 1. 40.) — sq. εἰς c. acc. loci Tob. 1, 22. — sq. πρός finali Esr. 5, 63. — — c) metaphor. de rebus inanimatis aa) de rebus gestis τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα, *quae sub oculos veniunt* i. e. *quae evenire videmus = res praesentes, die gegenwärtige Lage der Dinge*, ita Addit. ad l. Esth. 6, 8. (εἰς τὴν ὄψιν ἔρχομαι i. e. *conspicior* Hdot. 5, 18.) — bb) de loco: εἰς καταφρόνησιν ἔρχεται *in contemtum venit* = καταφρονεῖται 2 Macc. 3, 18. — cc) καύσων = קָדִים i. e. *ventus orientalis urens* ἔρχεται ἐπὶ τὴν κεφαλήν τινος *ingruit* vel *cum vi irruit in caput alicuius* Jud. 8, 3. — dd) sortes, quibus res futurae divinitus significari putabantur, ἔρχεσθαι dicuntur i. e. *eventum habere, ratae fieri* Addit. ad l. Esth. 7, 8. Ita ἔρχεσθαι pro בּוֹא Jer. 17, 15. — ee) quae Deo auctore contingunt vel accidunt alicui παρὰ τοῦ θεοῦ dicuntur ἔρχεσθαι i. e. *contingere, accidere, immitti alicui*, sq. dat. pers. Sap. 7, 7. 11. — additur παρὰ τοῦ θεοῦ Bar. 4, 22. 36. — ἐπί τινα Jud. 7, 31. — ita בּוֹא Prov. 22, 21. — Sir. 21, 5. 47, 25. Bar. 2, 7. Jud. 7, 14. —

2) *eo, proficiscor* a) univ. sq. εἰς c. acc. loci Esr. 8, 45. sq. ἐπί c. acc. rei 2 Macc. 6, 28. — πρός τινα Esr. 8, 45. — de exercitu proficiscente sq. διά c. gen. loci 1 Macc. 6, 31. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 3, 39. 4, 29. 9, 69. 72. 13, 1. addito εἰς πόλεμον 5, 42. sq. πέραν c. gen. fluvii 9, 34. — addito adverbio 1 Macc. 6, 40. — b) de prodeuntibus = *auftreten*, ἔκδικος, *tamquam ultor* [de duplici nominat. vid. ἁγιάζω] τινί *contra aliquem*, εἴς τι consilio aliquo Sap. 12, 12. — c) metaph. de re inanimata effectum aliquem habente, ubi Lat. *evenio, eventum habeo*, sq. εἰς c. acc. nominis indicantis quorsum eventurum sit aliquid et addito dat. pers. = für Jemanden Sap. 15, 5. ὧν ὄψις ἄφρονι εἰς ὄρεξιν [alii ὄνειδος] ἔρχεται *quorum adspectus* ἄφρονι *abit* εἰς ὄρεξιν.

Ἐρωτάω, ῶ f. ήσω, *interrogo, quaero ex aliquo*, absol. 1 Macc. 10, 72. 2 Macc. 7, 2. (Xen. An. 1, 6. 7.)

Ἐρώτημα, τος, τό (ἐρωτάω) *interrogatio* Sir. 36, 3. Vid. de h. l. sub voc. δίκαιος notata. (Xen. Oec. 11, 5.)

Ἔσδρας, α, ὁ, hebr. עֶזְרָא, *Esra*, nom. propr. viri iudaici, qui oriundus e familia sacerdotali, aequalis Nehemiae, gratia regis Artaxerxis vel Xerxis usus, legis peritia non solum eminuit, sed optime etiam de civibus suis in patriam reducendis atque de templo hierosolymitano restaurando meruit Esr. 8, 1. 3. 7. 8. 9. al. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Esra* et de genit. forma sub ἀβρωιᾶς monita.

Ἐσδρηλώμ, etiam ἐσδρηλών, hebr. יִזְרְעֶאל, *Esdrelon*, nom. propr. planitiei magnae in Palaestina sitae atque τὸ πεδίον μέγα appellatae, quae nomen habens ab urbe Iisreel et a monte Carmelo ad Jordanem usque e lacu Genezareth exeuntem pertingens tum soli fertilitate tum proeliis incolaruit in ea commissis Jud. 1, 8. 3, 10. 4, 6. 7, 3.

Ἔσδρις, ιος, ὁ, *Esdris*, nom. propr. viri iudaici, qui fuisse dicitur in ducibus una cum Juda Maccabaeo adversus Gorgiam pugnantibus 1 Macc. 12. 36.

Ἐσεβωνίτης, ου, ὁ, *Esebonita* i. e. *incola urbis Hesbon*, quae antequam ab Israelitis Mose duce expugnaretur Num. 21, 26 sqq. sedes fuit regis Amoritarum Jud. 5, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hesbon.*

Ἐσερεβίας, ου, ὁ, *Eserebias*, nom. propr. sacerdotis iudaici cum Esra in patriam redeuntis Esr. 8, 54.

Ἐσθήρ, ἡ [apud Jos. Ant. 11, 6. 2 et 11. ἐσθήρ, ῆρος, ἡ] *Esther* hebr. אֶסְתֵּר, nom. propr. uxoris Ahasveri [i. e. Xerxis], quae e tribu beniaminitica oriunda patruum et nutritorem habuit Mardochaeum. Addit. ad libr. Esth. 4, 1. 5, 9. 7, 3. —

Ἐσθής, ῆτος, ἡ (ἕννυμι) *vestis* Esr. 8, 71. 73. 2 Macc. 3, 33. 8, 35. 11, 8. (Pol. 8, 7. 5. Xen. Cyr. 1, 3. 2. 1, 5. 39.)

Ἐσθίω, forma producta verbi ἔδω [quod vid.], etiam ἔσθω [ita Sir. 20, 18. cf. ap. Hom. Il. 24, 415. 476. vid. *Matth.* §. 234. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Win.* §. 2, 1.] impf. ἤσθιον, fut. ἔδομαι [vid. ἔδω] et φάγομαι [de quo fut. serioris aevi vid. *Matth.* l. l. et §. 183, not. 3. *Buttm.* §. 86, not. 19. §. 101. gram. max. §. 114. §. 95, not. 11. *Rost* §. 73, 2. a. §. 84. *Lob.* ad Phryn. p. 327 sq. 348. *Sturz* de dial. alex. et maced. p. 199.] et pers. 2. φάγεσαι [2 Macc. 7, 7. de qua vid. *Buttm.* §. 93, 3. 1. gram. max. §. 87, not. 8. *Matth.* §. 203, not. 1. *Rost* §. 84. *Win.* §. 4 et 15.] coniunct. φάγωμαι [Sir. 11, 17. de eiusmodi coniunctivis, quos apud scriptores graecos tribuendos esse librariis in sordibus caducae graecitatis volutatis statuit *Lob.* ad Phryn. p. 721. coll. *Elmsl.* ad Eur. Bacch. v. 1380. si inveniuntur apud LXX, Scholiastas et alios serioris aevi scriptores vid. quae observavit *Win.* §. 31, 1. e.] a. 2. ἔφαγον, [de cuius 3. p. pl. ἐφάγοσαν obvia Esr. 3, 3. 7, 30. vid. sub ἄγω, ἀπέρχομαι et εἶδον adnotata.]

edo, comedo, essen, de animalibus: *fressen, voro*

a) propr. absol. Sir. 36, 23. Tob. 1, 11. 2, 2. 6, 5. 7, 9. 14. 12, 19. Jud. 12, 15. Hist. bel. et drac. v. 24. 27. 39. Esr. 3, 3. 4, 10. 9, 54. 2 Macc. 7, 7. 4 Macc. 5, 26. 8, 2. 9, 16. 27. 11, 13. φαγεῖν καὶ πιεῖν μετά τινος i. e. *coenare c. aliquo* Jud. 12, 11. — (Ael. V. H. 2, 17. Xen. Mem. 2, 7, 7.) — sq. ἀπό vel ἐκ c. genit. totius = ἐσθίω τινός ich esse *von etwas* [vid. ἀπό, ἐκ], ut ἐκ τῶν ἀγαθῶν μου Sir. 11, 17. ἐκ τ. ἄρτων τῶν ἐθνῶν = *cibum capio ex cibis paganorum* lege mos. vetitis Tob. 1, 10. Jud. 12, 2. Esr. 7, 13. — seq. acc. *rei*, ut τὸν ἄρτον μου Tob. 2, 5. 10, 7. θυσίας Sir. 45, 21. quo l. quae ad illam victimarum partem, quae nutrimenti quotidiani loco ex lege mos. assignata erat sacerdotibus, pertinent, ad victimas ipsas referuntur ex metonymia totius pro parte. — τὰ παρακείμενά σου Sir. 34, 17. κλεψιμαῖον Tob. 2, 13. Jud. 11, 12. 12, 19. 1 Macc. 1, 62. 2 Macc. 6, 18. 21. — De discrimine quod est inter ἐσθίω τι et ἐσθίω τινός vel ἀπό s. ἔκ τινος vid. *Rost* §. 108, not. 10. *Buttm.* §. 119, 4. 2. d. *Win.* §. 30, 7. coll. *Matth.* §. 327, 4. — Formulae notandae: ἔσθω τὸν ἄρτον τινός i. e. *convictor sum alicuius*, ita in circumscriptione consuetudinis familiaris Sir. 20, 16. — ita pro אָכַל לֶחֶם פּ׳ Ps. 41, 10. — ἐσθίω τρά-

πεζάν τινος = ἐσθίω ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης τινός i. e. *commensalis* vel *convictor sum alicuius* Addit. ad l. Esth. 4, 14. ita ἐσθίω τὴν τράπεζάν τινος pro "פּ אָכַל שֻׁלְחַן 1 Regg. 2, 7. 18, 19. et ἐ. ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης τινός pro אָכַל לֶחֶם עַל "פּ שֻׁלְחַן 2 Sam. 9, 7. — — b) = *fruor* τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς Esr. 8, 85. — ἐσθίω sq. acc. pers. trop. pro: *fruor aliquo, utor consuetudine et disciplina alicuius* Sir. 24, 21. quo l. sapientia inducitur persona et qui in succum et sanguinem vertunt eius praecepta et disciplinam ἐσθίειν, πίνειν αὐτὴν dicuntur. Alii explicant: *aliquem in me recipio, penitus mecum coniungo aliquem.* Cf. *Bretschn.* ad h. l. et quae scite ad h. l. observarunt *Baduellus, Drusius, Grotius.*

Ἔσθω, vid. ἐσθίω.

Ἔσοπτρον, ου, τό (εἰς, ὄψομαι) *speculum* Sap. 7, 26. Sir. 12, 11. Cf. quae habet de speculorum apud Hebraeos usu *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Spiegel.* (Plut. praecept. coniugal. c. 14.)

Ἑσπέρα, ας, ἡ, *vespera* i. e. *tempus vespertinum*, genit. ἑσπέρας i. e. *vespere, vespera, am Abende* [cf. de gen. ubi quaeritur: *quando? Matth.* §. 377, 2. *Buttm.* §. 119, 4. *Rost* §. 108, 11. *Fritzsche* 3. a. p. 331. *Win.* §. 30, 11.] Tob. 6, 1. — θυμίαμα τῆς ἑ. i. e. *suffimentum* [ex lege Exod. 30, 7. 8.] *vespere fieri solitum* Jud. 9, 1. — 1 Macc. 9, 13. 10, 80. 3 Macc. 5, 5. 4 Macc. 3, 8. — pro עֶרֶב Gen. 1, 5. (Hdian. 3, 12. 23. Xen. Cyr. 1, 4. 17.)

Ἐσρίλ, ὁ, *Esril*, nom. prop. iudaei incogniti Esr. 9, 34.

Ἐσχάρα, ας, ἡ, *focus*, βωμοῦ arae i. e. *focus in quo victima* arae imposita adoletur Sir. 50, 12. (Diod. Sic. 18, 61. Xen. Cyr. 8, 3. 12.)

Ἐσχατίζω, f. ίσω (ἔσχατος) *ultimus sum, tardius venio* 1 Macc. 5, 53. — pro בּוֹשֵׁשׁ Jud. 5, 28. — Vox serioris aevi cf. *Passow* sub h. v.

Ἐσχατόγηρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἔσχατος, γῆρας) *extremam senectutem agens, qui est decreptae senectutis* Sir. 41, 2. 42, 8. (Diod. Sic. 20, 7. et ἐσχατόγηρως 15, 76.)

Ἔσχατος, η, ον, *extremus*, etiam *ultimus* a) loco: ἔσχατον τῆς γῆς *extrema pars terrae* 1 Macc. 3, 9. (Diod. Sic. 1, 60. Xen. An. 1, 6. 10.) οἱ ἔσχατοι *ultimi* in agmine 1 Macc. 4, 15. (Xen. Ages. 2, 9.) — b) tempore, ut ἐσχάτη πνοή 2 Macc. 3, 31. 7, 9. — refertur adiect. ad subiect., ubi nostrates adverbio utuntur [vid. ἀγελαῖος] Sir. 36, 16. 2 Macc. 7, 41. — ὁ ἔσχατος, opp. πρῶτος, πρότερος Sir. 24, 26. 41, 3. — neutr. substantive ἔσχατον, *tempus extremum*, ἐπ' ἐσχάτῳ adv. *postremo, am Ende, zuletzt* Sir. 12, 12. 13, 7. 30, 1. 10. 34, 22. — ἐπ' ἐσχάτων adv. *postremo* Sap. 3, 17. Sir. 3, 24. [12, 12.] 14, 7. — ἔσχατά τινος, it. τὰ ἔ. τινος i. e. vel *das Lebensende* Jem. Sap. 2, 16. Sir. 7, 36. — Sir. 28, 6. 38, 20. — Sir. 1, 11. 51, 14. — — vel: *die späteren Jahre Jemandes* Sir. 2, 3. — τὰ ἔσχατα, *res post eventurae* = *res futurae* Sir. 48, 24. ad quem l. cf. 2 Regg. 20, 16 sq.

Ἔσω, adv. [pro: εἴσω, ab εἰς, vid. *Passow* sub hoc voc.] *intro, hinein*, post εἰσέρχομαι Hist. bel. et drac. v. 19. (Xen. Hier. 2, 10. An. 3, 3. 7.)

Ἔσωθεν, adv. (ἔσω, θεν particula inseparabilis adnecti solita subst., adiect., adverbiis et motum indicans) *ab interiori parte* Hist. bel et drac. v. 7. — pro מִפְּנִימָה 1 Regg. 6, 19. (Xen. An. 1, 4. 4.)

Ἐσώτερος, α, ον, comparat. (ab ὁ ἔσω internus Lucian. dial. mort. 13, 5.) *interior, ut* 1 Macc. 9, 54.

Ἐτάζω, f. άσω 1) *examino, sciscitor, untersuchen*, sq. acc. rei Esr. 9, 16. — pro בָּחַן Ps. 7, 10. 139, 22. דָּרַשׁ 1 Chron. 28, 9. (Plat. Crat. p. 410. D.) frequentius esse apud Graecos ἐξετάζω, observavit *Passow* sub h. v. — 2) ex usu Judaeorum alexandr. *ferio, percutio*, ita de punientibus vel *castigantibus*, τινά τινι Sap. 2, 19. de h. l. coniunct. in adhortat. vid. ἄγω. — Sap. 6, 6. de h. l. futuro vid. sub ἀγαλλιάω monita. — Ita pro נָגַע Gen. 12, 17.

Ἑταιρίζω, f. ίσω (ἑταῖρος i. e. *sodalis* vel *socia sum* alicui) *sociam* vel *amicam facio aliquam alicui*, med. ἑταιρίζομαι *socium mihi adiungo aliquem* [sensu honesto Hom. Il. 13, 456.] sensu inhonesto: *vitam meretriciam ago, meretrix sum* Sir. 9, 3. (ita ἑτερεύομαι Diod. Sic. 12, 21.)

Ἑταίρα, ας, ἡ (amica, socia) *meretrix* 2 Macc. 6, 4. γυνὴ ἑ. i. e. *femina quae corpore quaestum facit* Sir. 41, 20. (Xen. An. 4, 3. 19.)

Ἑταῖρος, ου, ὁ, *sodalis, qui diu cum aliquo eadem vitae consuetudine utitur* Sir. 37, 2. 4. 5. 40, 23. 42, 3. 3 Macc. 2, 25. 6, 6. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 16. ed. *Tauchn.* Xen. Hier. 3, 7. An. 7, 3. 30.)

Ἐτασμός, οῦ, ὁ [Graecis ἐξέτασις, ἐξετασμός, ab ἐτάζω] 1) *exploratio, perscrutatio* Jud. 8, 27. — 2) ex usu Judaeorum alexandr. *percussio, plaga*, ita de calamitate a Deo immissa, *Strafe, Züchtigung* 2 Macc. 7, 37. — ita pro נֶגַע Gen. 12, 17.

Ἑτεροκωφάω, ῶ f. ήσω (ἕτερος. κωφάω) *altera aure surdus sum* Sir. 19, 24. Vide tamen de h. l. sub ἐθελοκωφέω monita.

Ἕτερος, ἑρα, ερον 1) *alter* A) singul. = *der andere von zweien* a) praefixo artic., τὸ ἕ. ταμεῖον *alterum conclave, die andere Kammer* Tob. 7, 16. ἑτοίμασον — ταμεῖον i. e. *in altero conclavi pone thalamum* coll. 6, 3. 16. ubi pro nomine generali legitur vox definitior ὁ νυμφών. — — Hist. Sus. v. 56. 2 Macc. 14, 31. quo l. Judae Maccabaeo opponitur Nicanor coll. v. 30. 2 Macc. 15, 5. quo l. ὁ κύριος — ἐν οὐρανῷ δυνάστης et ὁ δὲ ἕτερος — δυνάστης ἐπὶ τῆς γῆς sibi opponuntur. — ἕτερος — ὁ ἕτερος *alter — alter, Einer — der Andere* Hist. Sus. v. 13. Esr. 3, 4. 4, 4. 6. — εἷς — ὁ ἕτερος i. e. *altera pars* [scil. rex] — *altera pars* [scil. ὁ μεγιστᾶνες] Esr. 4, 33. οὐ σοφώτερον τοῦ ἑτέρου *cuiuscunque sermo sapientior videbitur, quam alterius partis* [scil. τῶν ἀμφοτέρων] Esr. 3, 5. — Diod. Sic. Vol. 9. p. 388. (Xen. Cyr. 3, 3. 1.) — in enumeratione = ὁ δεύτερος Esr. 3, 11. ἡ μία — ἡ δὲ ἑτέρα Addit. ad l. Esth. 5, 4. — ἡ μὲν — ἡ δὲ ἑτέρα Sir. 14, 18. — b) sine artic., ἕτερος — ἕτερον ἀναιρεῖ Sap. 14, 24. (Xen. Cyr. 2, 1. 17.) — B) plur. οἱ ἕτεροι, *altera pars* 4 Macc. 2, 9. quo l. τὰ ἕ. = *altera pars argumentorum.* (Xen. Cyr. 2, 3. 17.)

2) *alius, ein anderer* = ἄλλος, sed fortius, ubi opponitur pluribus = *alius nescio quis, alius quispiam.* Ita iunct. c. nomine, ut ἑτέρα δαπάνη 2 Macc. 4, 19. — ἕτεροι ἄνδρες Sir. praef. sec. βασιλεῖαι ἕτεραι 1 Macc. 6, 29. 11, 24. 12, 2. ἕτερα τοιαῦτα 2 Macc. 2, 3. Diod. Sic. 1, 83. Jos. Ant. 20, 42. (Xen. Cyr. 6, 3. 5.) — nude positum legitur, sing. Sir. 14, 15. 30, 28. 35, 9. 2 Macc. 4, 26. — plur. Sir. 11, 17. 14, 4. 2 Macc. 2, 27. 6, 11. 9, 6. 28. 10, 36. 3 Macc. 5, 49. — ἕτεροι — ἕτεροι, *alii — alii* 1 Macc. 16, 19. 20. τινὰ — ἕτερα 2 Macc. 4, 32. diversitatis notione

inclusa = *alius atque qui ante fuit* vel *cuius ante facta est mentio*, ita υἱός ἕ. *ein anderer Sohn* scil. ausser mir Tob. 6, 14. — ἕ. θυσιαστήριον 2 Macc. 10, 3. — ἄγγελοι ἕτεροι 1 Macc. 5, 14. coll. v. 10. — 2 Macc. 4, 9. coll. v. 8. 3, 26. coll. v. 25.

3) *diversus* = vel: ἀλλοῖος, *anders beschaffen, anderer Art*, ut ἑ. γενέσεως ἀρχή Sap. 7, 5. θεός Jud. 8, 20. λογισμός Sap. 19, 3. (Xen. Cyr. 8, 3. 8.) — vel ἀλλότριος, *alienus, peregrinus*, ita de rebus et personis ad aliam nationem pertinentibus, ut γλῶσσα Sir. praef. prim. θεός Bar. 1, 22. 3, 35. — Sir. 11, 6. — alternat c. ἀλλότριος Sir. 49, 5. Bar. 4, 3. — de personis ad aliam gentem vel familiam pertinentibus Tob. 6, 12. Cf. ad h. l. Num. 36, 6—9. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ehe.* Sir. 30, 28.

Ἑτέρωθεν, adv. *ab altera parte, von der andern Seite* 4 Macc. 6, 4. (Hom. Il. 1, 247. Ael. V. H. 2, 20.)

Ἑτέρωθι, adv. *altero loco, auf der andern* [*gegenüber liegenden*] *Seite* ita text. vulg. 2 Macc. 6, 4.

Ἔτι, adv. *adhuc*, ubi nostrates: *noch*. Ita a) de rei alicuius duratione vel continuatione aa) ubi durante actione vel conditione alicuius factum esse dicitur aliquid Sap. 19, 10. Sir. 24, 20 bis. v. 30. 31. 41, 1. 1 Macc. 5, 14. (Xen. Cyr. 8, 8. 15.) — ἕως ἔτι *quamdiu adhuc, so lange noch* Sir. 30, 29. 1 Macc. 4, 4. (Xen. Cyr. 1, 6. 9.) — additur participio praesentis resolvendo per *quum* seq. coniunct. impf. Sap. 19, 3. Sir. 51, 13. ἔτι ὢν νεώτερος *quum iunior essem* sc. quam nunc sum 1 Macc. 1, 6. 4, 19. 6, 55. 2 Macc. 7, 24. 30. 3 Macc. 4, 18 bis. 4 Macc. 18, 10. (Lucian. dial. deor. 7, 3. 22, 2. Xen. Cyr. 4, 2. 26. ἔτι φάους ὄντος.) — abest particip. ὤν Esr. 2, 23. Ἰουδαῖοι — ἐν αὐτῇ ἔτι scil. ὄντες. — ἔτι δέ, *adhuc vero* 2 Macc. 14, 45. — bb) ubi, quae antea locum habuit alicuius actio vel conditio, ad hoc, quod nunc agitur, tempus durare vel continuari dicitur = *etiamnum, hoc adhuc tempore, immer noch, jetzt noch* Sap. 14, 24. (Lucian. l. l. 6, 4. Xen. Cyr. 5, 2. 32.) — ἔτι καὶ νῦν *etiamnum* 3 Macc. 5, 38. quo l. quod iam factum esse putabatur, neglectum autem esse cognoscebatur, ut *etiam nunc* = *jedenfalls jetzt noch*, fiat, iubetur. — (Diod. Sic. 1, 7 et 14. Xen. Cyr. 1, 1. 4.) — cc) ratione habita temporis futuri, ubi Lat. *adhuc, porro, amplius*, nos: *ferner, fernerhin* Bar. 2, 35. Jud. 7, 30. 13, 11. 15, 2. Esr. 8, 90. 1 Macc. 2, 13. 8, 32. 10, 27. 2 Macc. 4, 6. — (οὐδένα ἔτι προςδεξόμεθα Xen. Cyr. 4, 2. 26.) — καὶ ἔτι i. q. ἔτι sed fortius Sir. 43, 30. ὑπερέξει γὰρ [τῆς δόξης ὑμῶν] καὶ ἔτι *superior enim erit* [scil. laude vestra] *etiamnum* i. e. *etiam tum quum*, δοξάζετε αὐτὸν, καθ' ὅσον δύνασθε. — praeced. negatione: οὐκ ἔτι, *non amplius* Tob. 1, 15. 2, 8. 12, 21. Jud. 6, 5. 7, 22. 8, 31. 10, 10. 16, 25. Esr. 2, 24. 1 Macc. 5, 44. 7, 30. 9, 55. 72. 2 Macc. 14, 3. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 170. Xen. 1, 7. 18. 7, 6. 10.)

b) de rei alicuius ad aliquid accessione, in quibus Lat. *adhuc, praeterea, insuper*, nos: *noch dazu, überdiess, ausserdem* Sir. 39, 12. Tob. 5, 15. 4 Macc. 5, 26. — uti distinguuntur ἁμαρτίαι et ἄγνοιαι [vid. ἄγνοια] ita illa πλεονάσαι ὑπὲρ κεφαλάς, hae si *insuper* spectantur a maiorum inde tempore commissae ἕως τοῦ οὐρανοῦ pertingere dicuntur. (Xen. An. 6, 6. 13.) — ἔτι δέ, *praeterea vero* Sir. praef. sec. in fine. 2 Macc. 6, 4. 8, 17. 10, 2. 7. 12, 2. 15, 18. (Xen. Cyr. 2, 4. 14.) — ἔτι ἅπαξ, *adhuc semel* 2 Macc. 3, 37. ἔτι δὲ καί, *praeterea vero etiam* Bar. 6, 40. 2 Macc. 8, 23. 30. 9, 7. 10, 19. 4 Macc. 16, 25. — ἔτι καί, *insuper etiam* 3 Macc. 2, 22. 4, 10. 4 Macc. 5, 9. — ἔτι τε *praetereaque* 2 Macc. 2, 20. —

c) iunct. c. comparativo ad gradationem efficiendam pertinet, ubi nos: *noch*, Lat. *etiam, multo*, Lat. seriores *adhuc* usurparunt 1 Macc. 12, 7. ἔτι πρότερον ἀπεστάλησαν — Ὀνίαν *multo prius* [scil. quam nunc = priori iam tempore] *missae sunt epistolae ad Oniam*. (Jos. Ant. 20, 4. 2. Paus. 1, 30. 2. Xen. Hier. 2, 18. Cyr. 3, 2. 18. *adhuc* Quinctil. 12, 10. 7. Senec. epist. 85, 34.) Cf. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. sub voc. ἔτι. *Tursell.* de partic. lat. Vol. 1. p. 165 sq. —

Ἑτοιμάζω, f. άσω (ἕτοιμος) 1) transit. *paro* i. e. *facio ut in promtu sit* vel *ut adsit et fiat aliquid, bereiten, herbeischaffen, herstellen, einrichten*, ita A) activum, a) univ., seq. acc. rei, ut ἅ [scil. alimenta] Jud. 12, 19. ἄρτον — πλησμονήν i. e. *victum* — *satietati assignatum* [de dupl. acc. vid. ἁγιάζω] Sir. 45, 20. γῆν καὶ ὕδωρ Jud. 2, 7. vid. de hac formula sub voc. γῆ monita. — τὰς δυνάμεις, τὰ θηρία 3 Macc. 5, 29. τοὺς ἐλέφαντας v. 20. τὰς θυσίας Esr. 1, 6. quo l. τοῖς ἀδελφοῖς = *für die Brüder*. — abest acc. θυσίας ex antecedd. facile addendus v. 13. 14. 16. τὸ θυσιαστήριον Esr. 5, 48. τὴν ἵππον 1 Macc. 13, 22. τροφὴν — ὀρτυγομήτραν *cibum* — nempe *coturnices* Sap. 16, 2. (τινί τι Hom. Il. 1, 118. τί Thuc. 2, 7. med. Thuc. 1, 58. Diod. Sic. 13, 39.) — = *facio ut adsint* vel *ut in promtu habeantur res rei alicui necessariae, die für eine Sache oder zu etwas nöthigen Anstalten, Einrichtungen, Vorkehrungen treffen*, ut ἁγίασμα Sir. 47, 13. — τὴν βασιλείαν 1 Macc. 1, 16. ἡτοιμάσθη — Ἀντιόχου i. e. *quum iudice Antiocho paratae essent res ad regnum administrandum et tuendum necessariae*, τὰ πρὸς τὴν ὁδόν Tob. 5, 16. τὴν οἰκίαν 11, 3. τὸ ταμεῖον 7, 15. τὸν τόπον εἴς τι 3 Macc. 6, 31. — ἑαυτόν, τὴν ψυχήν, καρδίας ἑτοιμάζειν i. e. *semetipsum, animum suum praeparare* Sir. 2, 17. οἱ — καρδίας i. e. *pii Dei cultores* semper *habebunt animum bene praeparatum* fere i. q. nostr. *auf alles gefasst sein*. — 18, 22. ἑτοίμασον σεαυτόν, sensus: *bene perpende et considera* scil. quid facturus sis. — εἰς πειρασμόν Sir. 2, 1. — b) de Deo ita vel hac lege nasci vel existere volente aliquem vel aliquid, ut transeat, perveniat ad aliquem vel ad aliquid, ubi Lat. *destino*, τινά τινι *aliquem alicui* Tob. 6, 17. ad quem l. cf. Num. 36, 6—9. τινὰ vel τὶ εἴς τι Sir. 49, 10. [12.] de h. l. lect. cf. *Apel, Augusti, Bretschn.* — Sir. 26, 19. Vide ad h. l. quae habent de Judaeorum theologia, qua, quae spectant ad eventum, referuntur ad consilium, quod habuerit Deus *Win.* §. 57. p. 537 sq. ed. 3. *Baumgarten.* Crus. bibl. Theol. 272. *v. Cölln* bibl. Theol. Vol. 1. p. 185. — B) med. ἑτοιμάζομαι c. a. 1. p. et fut. 1. p. signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *me ipsum paro* vel *praeparo, ich mache mich gefasst*, seq. inf. Addit. ad l. Esth. 1, 9. 1 Macc. 5, 11. (Xen. Apol. §. 8.) — εἴς τι Sir. 39, 31. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 1 Macc. 12, 27. 28. — 2) intransit. *paro, ich habe vor, ich bin gesonnen*, seq. inf. Addit. ad l. Esth. 1, 14. — (ita *paro* Cornel. Datam. c. 4. Caes. bell. civ. 1, 83.) — 3) activum significatione medii [cf. *Matth.* §. 496, 2. *Lob.* ad Phryn. p. 140. 363. 468. *Bornem.* ad Xen. An. 3, 4. 8. *Win.* §. 39, 6.] absol. ἑτοιμάσατε *promti et parati estote, parate vos* Esr. 1, 4. — seq. acc. Sir. 36, 4. ἑτοίμασε λόγον i. e. *praepara sermonem tuum* = *noli ad dicendum accedere nisi paratus*.

Ἑτοιμασία, ας, ἡ (ἕτοιμος quod vid., Bereitheit Jos. Ant. 10, 1. 2.) *die Zubereitung*, τὸ *pa-*

rare, εἰς ἑ. τροφῆς *ad cibos parandos* Sap. 13, 12. (praeparatio Artem. 2, 57.)

Ἕτοιμος, η, ον et ἑτοῖμος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό [de qua forma Atticorum antiquiorum, obvia Jud. 9, 6. cf. *Passow* sub h. v. *Win.* §. 6.] *paratus, promtus*, a) de rebus, ut ἄρτος Sap. 16, 20. ὁ ἐν ἑτοίμῳ μόρος mors, *quae in promtu est* i. e. *interitus instans* 3 Macc. 5, 8. quo l. si verbis ὁ παρὰ πόδας additur insuper ἐν ἑτοίμῳ vid. sub ἀγαλλίαμα de hoc verbositatis genere, augendi vim habente, monita. ὁδός Jud. 9, 6. ἐν ἑ. κεῖσθαι i. e. *in promtu esse* 3 Macc. 5, 26. — sq. εἴς τι Sir. 51, 3. — sq. infin. finali Addit. ad l. Esth. 1, 6. — (Diod. Sic. 19, 8. Xen. Cyr. 2, 1. 10. Hier. 1, 30.) — b) de person. sq. εἴς τι 1 Macc. 3, 28. 44. 4, 21. 12, 50. — sq. πρός τι Tob. 5, 16. (Ael. V. H. 14, 49. Xen. Mem. 4, 5. 12.) — sq. τοῦ c. inf. 1 Macc. 3, 58. 5, 39. 13, 37. — sq. inf. ζῆν ἢ τεθνάναι 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 7, 2. 8, 21. 11, 9. 4 Macc. 9, 1. (Xen. Cyr. 4, 1. 1.) — ἔνοπλοι — ἕτοιμοι *armati qui parati sunt* 2 Macc. 14, 22.

Ἔτος, εος, ους, τό, *annus, das Jahr* Sir. 18, 8. ἀριθμός — ἑκατὸν concise pro: ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου ἔχων ἔτη ἑκατὸν πολλὰ ἔχει ἔτη. Alii positum esse πολλά sic, ut adverbiascat, existimantes, explicant: *ad summum, hoch angeschlagen, höchstens.* Vide πολύς v. 9. 26, 2. 41, 4. Addit. ad l. Esth. 2, 7. Esr. 1, 58. 2, 30. 5, 57. 4, 52. 1 Macc. 6, 53. 9, 3. 10, 21. 13, 51. 14, 27 bis. 16, 3. vid. ad h. l. sub ἱκανός notata. — 2 Macc. 1, 20. — *genit.* singul. ἔτους, ubi quaeritur *quando* [vid. sub ἑσπέρα observata], ubi Lat. *ablat.*, nos: *im* Jahre, ut ἔτους δωδεκάτου Jud. 1, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 1. 6 fin. Esr. 2, 1. 6, 24. 7, 5. 8, 6. 1 Macc. 3, 37. 6, 16. 20. 7, 1. 10, 57. 11, 19. 13, 41. 42. 15, 10. 16, 14. 2 Macc. 1, 7. 11, 21. 33. 38. — *genit.* plur. iunct. c. εἰμί, ubi agitur de aetate vel de annis, quos habet aliquis [de quo genit. vid. εἰμί 1. a. hh.] Tob. 14, 1. 11. Addit. ad l. Esth. 1, 34. 39. 43. 46. — Tob. 14, 14. ἀπέθανεν ἐτῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτά i. e. ἀπέθανεν ὢν ἐτῶν ἑ. εἰκ. (Xen. Mem. 1, 2. 40. An. 2, 6. 20.) — *dat.* ubi quaeritur *quando?* [de quo dat. vid. ἀνάγκη] Esr. 1, 22. 5, 56. 1 Macc. 1, 54. 2 Macc. 13, 1. 14, 4. (Xen. Ages. 2, 22. h. gr. 1, 6. 1.) — *accus.*, ubi quaeritur *quamdiu?* ubi Lat. *per*, vel *accus. simpl.* utuntur [vid. αἰών] Bar. 6, 3. Jud. 8, 4. Esr. 1, 46. 5, 73. 1 Macc. 1, 7. 9. 9, 57. 2 Macc. 7, 27. (Xen. Cyr. 1, 2. 9.) — *accus.* ubi quaeritur: *wie alt?* Jud. 16, 23. ἐγήρασεν — ἑκατὸν πέντε ἔτη. De accus. mensurae cf. *Matth.* §. 425, 5. 1. — praecedente praepos., ut ἔμπροσθεν Esr. 6, 14. ἐν, ubi Lat. accus. simpl., nostrat. *in* utuntur Sir. praef. prima. Bar. 1, 2. Jud. 1, 13. 2, 1. Esr. 5, 6. 6, 17. 1 Macc. 1, 10. 20. 2, 70. 9, 54. 10, 1. 41. 67. 14, 1. 2 Macc. 1, 7. 10. — κατά, ut κατ' ἔτος i. e. *quotannis* 2 Macc. 11, 3. — μετά c. acc. Tob. 14, 2. 1 Macc. 1, 29. quo l. si additum legitur ἡμερῶν vid. sub ἡμέρα notata.

Εὖ, adv. (neutr. adiect. ἐΰς) *bene*, ut εὖ ποιέω i. e. vel *recte ago* seq. particip. resolvendo nunc per: *quod, dass* Jud. 11, 22. vel per: *si* 2 Macc. 11, 26. — vel: *benefacio*, absol. Sir. 12, 1. quo l. si sequitur: τίνι, vid. de hoc dat. εὐποιέω. — seq. acc. pers. benefacio *alicui* Bar. 6, 38. Jud. 10, 16. (Jos. Ant. 14, 14. 4. Xen. Mem. 2, 1. 19.) — sq. *dat.* pers. Bar. 6, 64. — εὖ πράττω, it. εὖ ἐστί μοι, εὖ γίνεταί μοι, *bene mihi est, bene me habeo* 2 Macc. 9, 19. (Jos. l. l. 12, 4. 1. Xen. Mem. 1, 6. 8.) — Sir. 1, 11. — Orat. Azar. v. 6. — additum adverbiis intendit, ut εὖ μάλα *gar sehr* 2 Macc. 8, 30. 10, 15. 32. (Lucian. Tim. §. 8. Xen. Oec. 19, 11.) Cf. L. Bos. p. 123. ed. *Schäfer.*

Εὔα, ας, ἡ, *Eva*, hebr. חַוָּה, nom. propr. uxoris Adami, quam communem generis humani matrem facit liber Geneseos Tob. 8, 6.

Εὐανδρία, ας, ἡ (copia virorum praestantium Xen. Mem. 3, 3. 12. — ab εὖ, ἀνήρ) *virilitas, fortitudo* 2 Macc. 8, 7. 15, 17.

Εὐαπάντητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ἀπαντάω occurro; qui obviam procedit, metaph.) *comis, e*, similiter nostrates: *zuvorkommend* 2 Macc. 14, 9.)

Εὐαρεστέω, ῶ f. ήσω, a. 1. εὐηρέστησα [cf. de verbis cum εὖ compositis quatenus intus augentur *Lob.* ad Phryn. p. 269. *Matth.* §. 169, not. *Buttm.* §. 78, not. 8. gr. max. §. 86, 2. *Rost* §. 68, I. 1. *Win.* §. 12, 1. 3. — ab εὐάρεστος) *admodum placeo*, τινί Sir. praef. secund. — pro הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה vel אֶת־הָאֱלֹהִים 'ה Gen. 5, 22. 17, 1. 48, 15. Sir. 44, 16. (Diod. Sic. 14, 4.)

Εὐάρεστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ἀρέσκω quod vid.; gratum et acceptum faciens cf. *Lob.* ad Phryn. p. 621.) *valde probatus, acceptus, gratus* Sap. 4, 10. — παρά τινι, *iudice aliquo* Sap. 9, 10.

Εὐγένεια, ας, ἡ (εὐγενής) *nobilitas, Adel* i. e. a) *generis nobilitas, hohe Abkunft* Sap. 8, 3. et in codd. Sir. 22, 6. (Cebet. tab. c. 8. Xen. Ages. 1, 4.) — b) *animi generositas, Adel der Gesinnung, Hochsinn* 2 Macc. 14, 42. 4 Macc. 8, 4.

Εὐγενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, γένος genus) *nobilis, e* i. e. [claro genere natus Lucian. dial. mort. 9, 8. Theophr. char. c. 28. Xen. h. g. 4, 1. 4.] *cum honore et gloria coniunctus*, ἔχειν τὴν ἐξουσίαν εὐγενῆ i. e. *fungi imperio sic, ut honos et gloria sequatur* 2 Macc. 10, 13. quo l. si, quod pertinet ad verbum, refertur ad substant. vid. sub ἀγελαῖος monita. — = *generosus, edel, edelgesinnt*, ita de personis 4 Macc. 6, 5. 9, 13. 10, 15. — de rebus, ut γνώμη 4 Macc. 9, 27. στρατεία 9, 24. συγγένεια 10, 3. —

Εὐγενῶς, adv. (εὐγενής) *animo generoso, generose* 2 Macc. 14, 42. 4 Macc. 6, 22. 30. 9, 22. 12, 14. 13, 11. (Diod. Sic. 15, 86.)

Εὐγνωμοσύνη, ης, ἡ (εὐγνώμων qui est probae et aequae mentis Lucian. dial. deor. 13, 2. Xen. Mem. 2, 8. 6.) *benevola aequitas, humanitas.* Addit. ad l. Esth. 6, 6. (Diod. Sic. 13, 22 et 23.)

Εὐδία, ας, ἡ (ζεύς, διός Jupiter aëris et coeli moderator) *serenitas coeli, coelum serenum* Sir. 3, 15. (Ael. V. H. 9, 18. Xen. h. g. 2, 4. 13 — 17.)

Εὐδοκέω, ῶ f. ήσω, aor. 1. εὐδόκησα, imperf. ηὐδόκουν [de quo augmento, obvio in Addit. ad l. Esth. 3, 6. apud LXX 1 Chron. 29, 23. 2 Sam. 22, 20. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 456. *Matth.* §. 169, not. et sub εὐαρεστέω observata. — vox serioris aevi vid. *Sturz* de dial. alex. p. 168. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 369 sqq. ducta ab εὖ, δοκέω videtur mihi, placet mihi aliquid facere Lucian. Nero c. 9. Xen. Cyr. 8, 7. 4. cf. *Schäfer* ad Dionys. Hal. de compos. verb. p. 55. pro eo Graeci seriores εὐδοκέω] 1) *satis mihi videtur, placet aliquid facere = volo*, abs. Tob. 5, 16. οὕτως εὐδόκησαν *ita voluerunt, ita illis visum est* vel *placuit.* — seq. infinit. Esr. 3, 6. 1 Macc. 6, 23. 14, 46. 47. — Sir. 25, 15. συνοικῆσαι λέοντι — εὐδοκήσω ἢ [i. e. *maluerim quam*] ἐνοικῆσαι κλ. (Pol. 18, 35. 4.) — sq. acc. c. inf. εὐδόκησας ναὸν — ἐν ἡμῖν γενέσθαι 2 Macc. 14, 35. (Pol. 1, 8. 4.) — seq. τοῦ c. inf. 1 Macc. 14, 41.

42. quo l. τοῦ c. inf. et ὅπως c. optat. alternant. — = *adstipulor*, absol. 1 Macc. 11, 29. (Diod. Sic. 11, 47. 14, 110. διὰ τῶν εὐδοκούντων.) — 2) *delector aliqua re aut persona*, τινί Esr. 4, 39. 1 Macc. 1, 43. (Pol. 4, 22. 7.) — sq. ἐπί τινι Jud. 15, 10. καὶ εὐδοκήσαι ἐπ' αὐτοῖς ὁ θεός *et delectetur Deus iis*, sc. quae fecisti = *Deo facta tua placeant*. De h. l. optat. vid. sub ἀγαθοποιέω monita. (Pol. 1, 8. 4.) — abs. οὐκ εὐδόκησε scil. ἐπὶ τοῖς γενομένοις Sir. 45, 19. — sq. ἐν c. dat. nunc rei nunc personae, *delector aliqua re aut persona* Sir. 9, 11. 31, 19, 37, 28. — 1 Macc. 8, 1. 10, 47. — ita pro רָצָה Ps. 44, 3. חָפֵץ 2 Sam. 22, 20. — Alexandrinis propriam esse hanc structuram observavit *Fritzsche* l. l. — 3) *libenter aliquid volo, laetitiam percipio ex aliqua re*, sq. acc. rei Sir. 15, 17. Esr. 1, 58. 3 Macc. 2, 16. — ita pro חָפֵץ, רָצָה Ps. 51, 18. 21. pro חָמַד Ps. 67, 16. vid. de hac structura *Fritzsche* l. l.

Εὐδοκία, ας, ἡ (εὐδοκέω) 1) *id quod placet alicui, voluntas alicuius* a) univ. Sir 36, 13. — b) κυρίου, *id quod Deo placet* Sir. 1, 24. 32, 3. 39, 18. — 41, 4. τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου *quid renuis in re, quae placuit Deo, vel quae nititur voluntate Altissimi?* — 2) *delectatio, laetitia* [vid. εὐδοκέω no. 2.], τινός, ut ἀσεβῶν i. e. *res qua delectantur impii* Sir. 9, 12. ἐπιθυμίας 18, 30. πίστις εὐδοκίας fides quae *probatur* scil. Deo 15, 15. εἶναι εἰς εὐδοκίαν *delectationi esse alicui* Sir. 31, 18. — εὐδοκίαν ἔχω = εὐδοκέω sq. ἐπί τινι = *contentus sum aliqua re* Sir. 29, 23. (ita εὐδοκέω τινὶ Pol. 22, 18. 6.) — 3) *propensa animi voluntas, benevolentia*, ut θεοῦ, ita plene Sir. 2, 16. 11, 16. — minus plene i. e. abest θεοῦ cogitatione addendum Sir. 32, 16. ἐν εὐδ. δεχθήσεται i. e. *benevole excipietur a Deo*. Alii c. θεραπεύων iungentes explicant: *benevole ministrare alicui*. — 35, 14. pro רָצוֹן Ps. 51, 20. — Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 371 sq.

Εὐδοκιμέω, ῶ f. ήσω [ita Sir. praef. sec.], et med. εὐδοκιμέομαι, οῦμαι c. fut. 1. pass. (εὐδόκιμος) *in bona sum existimatione, celebror* Sir. praef. sec. (Diod. Sic. 2, 22. Dem. 530, 15. Isocr. Paneg. c. 12. Xen. Mem. 3, 6. 17.) — forma med. Sir. 39, 34. 40, 25. 41. 16. καὶ οὐ πάντα — εὐδοκιμεῖται = οὐ πάντα ὑπὸ πάντων ἐν πίστει εὐδοκιμεῖται *neque omnia ab omnibus, ita ut fides adiungi possit, probantur l. celebrantur* (Diod. Sic. 4, 24.)

Εὐδόκιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (δόκιμος) *qui bene audit, clarus* 3 Macc. 3, 5. (Plut. Ages. c. 1. Ael. V. H. 2, 22. Isocr. Paneg. c. 39. Xen. Mem. 3, 7. 1.) —

Εὔελπις, ιδος, ὁ, ἡ — εὔελπι, τό (εὖ, ἐλπίς) *qui bonae spei est, qui bona sperat* Sap. 12, 19. (Diod. Sic. 18, 21. Xen. Ages. 8, 2. Thuc. 6, 24.) —

Εὐεξία, ας, ἡ (εὐέκτης) *bonus corporis habitus cum valetudine, Wohlsein, Wohlbefinden* Sir. 30, 15. quo l. iungitur c. ὑγεία. (Xen. Mem. 2, 1. 20. οἱ τῶν σωμάτων εὐεξίαι Diod. Sic. 16, 44. Isocr. Paneg. c. 1.)

Εὐεργεσία, ας, ἡ (εὐεργέτης) *beneficentia* Sap. 16, 11. 4 Macc. 8, 16. (Diod. Sic. 1, 13. Xen. Cyr. 8, 7. 13. An. 2, 5. 22.) — εἰς εὐεργεσίαν *ut benefiat* Sap. 16, 24. — ex metonym. effectus pro causa = *benevolentia* 2 Macc. 6, 13. ubi alias εὐμένεια. plur. αἱ εὐεργεσίαι *beneficentiae specimina* i. e. *beneficia* Sir. praef. sec. in fine. — 2 Macc. 9, 26. (Isocr. Paneg. c. 5 et 6. Xen. Mem. 2, 7. 9. Apol. §. 17. Hdian. 3, 6. 6.)

Εὐεργετέω, ῶ f. ήσω (εὐεργέτης quod vid.; recte ago Hom. Odyss. 22, 374.) *beneficiis afficio*, τινά Sap. 16, 2. 2 Macc. 10, 38. 4 Macc. 8, 6. (Diod. Sic. 1, 43. Xen. Mem. 2, 4. 7.) — abs. Addit. ad l. Esth. 6, 2. οἱ εὐεργετοῦντες = οἱ εὐεργέται. — pass. εὐεργετοῦμαι, *beneficia accipio, beneficiis ornor* Sap. 3, 5. de h. l. accus. μεγάλα vid. sub ἀδικέω notata. — Sap. 11, 5. 13. (Xen. Ages. 11, 3. Mem. 2, 2. 3.)

Εὐεργέτημα, τος, τό (recte factum, ab εὐεργετέω) *beneficium* 2 Macc. 5, 20. (Isocr. Paneg. c. 8. Xen. Cyr. 8, 2. 2.)

Εὐεργέτης, ου, ὁ, *plurimorum beneficiorum auctor, bene meritus de aliquo* Sap. 19, 14. Addit. ad l. Esth. 6, 3. 2 Macc. 4, 2. 3 Macc. 3, 19. 6, 24. (Diod. Sic. 13, 30. Xen. Cyr. 3, 3. 4, 4. 12.) — iunct. c. σωτήρ Addit. ad l. Esth. 6, 12. (ita Diod. Sic. 11, 26.) — insignitur hoc nomine [i. e. Euergetes II.] Ptolemaeus Physeon, rex Aegypti, frater Ptolemaei Philometoris Sir. praef. prim. Cf. *Win.* bib. Realw. sub voc. *Ptolemaeus*.

Εὐεργετικός, ή, όν, *beneficus* Sap. 7, 22. (Diod. Sic. 19, 86.)

Εὔζωνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ζώνη zona; bene cinctus, accinctus) *expeditus, gerüstet* Sir. 36, 31. (Diod. Sic. 2, 26. Xen. Cyr. 2, 4. 23. Thuc. 2, 97.) —

Εὐήθης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (εὖ, ἦθος mos; simplex Diod. Sic. 15, 66. Plat. Phaedon. c. 13.) *stultus*, εὐηθές ἐστι sq inf. 2 Macc. 2, 32. (Diod. Sic. 2, 39. Xen. An. 1, 3. 16.)

Εὐήκοος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ἀκούω qui bene audit, gut hörend) *bene obtemperans* Bar. 6, 60. (ita εὐηκοΐα Diod. Sic. 17, 55.)

Εὐημερέω, ῶ f. ήσω (εὐήμερος, εὖ, ἡμέρα) *diebus utor fortuna secunda excellentibus, gute und glückliche Tage haben* [= prospera fortuna gaudeo Diod. Sic. 12, 12 et 14. Ael. V. H. 13, 38.] ita de personis quae rebus in bello feliciter gestis victoriam reportarunt 2 Macc. 12, 11. 13, 16. (Diod. Sic. 13, 16.)

Εὐημερία, ας, ἡ (εὖ, ἡμέρα dies; dies serenus) *dies faustus, dies prospero successu insignis*, ita sing. 2 Macc. 5, 6. 10, 28. 3 Macc. 3, 11. (Diod. Sic. 11, 35.) — plur. αἱ εὐη. 2 Macc. 8, 8. 14, 14. (Diod. Sic. 2, 26.)

Εὐθαρσής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, θάρσος) *spe et fiducia plenus, qui est bono et alacri animo, muthig, getrost* Esr. 8, 27. 2 Macc. 8, 21. 3 Macc. 1, 7. (Xen. Ages. 11, 10. πρός τι Diod. Sic. 11, 35. 15, 54.)

Εὐθαρσῶς, adv. (εὐθαρσής) *alacri animo, fortiter* 2 Macc. 7, 10.

Εὔθετος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, τίθημι pono; bene vel opportune positus Dioscor. 2, 65.) *aptus, idoneus*, ita ἡμέρα Hist. Sus. v. 15. (sq. εἴς τι Diod. Sic. 2, 57.)

Εὐθέως, adv. (εὐθύς quod vid.) *statim, confestim, protinus* Esr. 1, 30. 1 Macc. 11, 22. 2 Macc. 3, 8. 4, 10. 6, 13. 28. 8, 11. 14, 12. 16. 3 Macc. 7, 10. 4 Macc. 10, 8. — pro פִּתְאֹם Job. 5, 3. (Pol. 12, 5. 6. Xen. Cyr. 2, 4. 18.)

Εὐθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, forma alexandrina adiectivi εὐθύς, *rectus, a, um*, sensu morali Sap. 9, 9. Jud. 8, 11. Cf. *Passow* sub εὐθής et *Grimm* ad Sap. l. l.

Εὐθίκτως, adv. (εὔθικτος facilis tactu; bene tangens, acu quasi rem tangens, treffend, ab εὖ, θίγω tango) *subtiliter et accurate* 1 Macc. 15, 38. εἰ — εὐθίκτως = εἰ μὲν καλῶς [scil. ὁ λόγος coll. v. 37.] καὶ εὔθικτος ἦν τῇ συντάξει [de quo dat. = *ratione habita adornationis* vid. ἀδρανής] *si*

bonum me praestiti et subtilem in adornanda narratione (εὐθίκτως — πρὸς τὰ λεχθέντα ἀποκρίνασθαι Hdian. 7, 4. init.)

Εὔθραστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, θραύω frango) *fractu facilis* Sap. 15, 13.

Εὔθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, θυμός) *qui bono et hilari animo est* 2 Macc. 11, 26. (Hdian. 6, 6. 31. Xen. Cyr. 6, 4. 19. Ages. 8, 2.)

Ευθύνα, [cuius loco Attici seriores εὐθύνη vid. *Passow* sub h. v.] ης, ἡ (εὐθύνω quod vid.; ratio i. e. Rechenschaft, iudicium, in quo rerum a magistratibus gestarum repetitur ratio Xen. de rep. Athen. 3, 2. Dem. 17, 14, 366, 21.) *mulcta, poena* [vid. εὐθύνω] 3 Macc. 2, 23. 3, 28.

Εὐθύνω, f. νῶ (εὐθύς) 1) *rectum facio, geradmachen,* sensu ethico: *facio ut a dolo et malitia absit aliquid,* seq. acc. rei, ut τὴν καρδίαν Sir. 2, 2. τὴν ὁδόν, τὰς ὁδούς τινος [vid. ὁδός] Sir. 2, 6. 37, 15. 49, 9. — ita "פִּ דַּרְכּוֹ יְשַׁר Prov. 11, 5. — φιλίαν i. e. φίλους Sir. 6, 16. χεῖρας 38, 10. — 2) [corrigo, ut δίκας σκολιάς Thuc. 423, 3. — accuso] *mulcto, punio* 3 Macc. 2, 17. (Thuc. 1, 95.)

Εὐθύς, εῖα, ύ, *rectus, a, um, gerade* a) propr. ita de via, Sap. 10, 10. κατ' εὐθεῖαν, εἰς εὐθεῖαν Sir. 4, 18. Jud. 10, 11. — ita pro יָשָׁר Jes. 40, 3. (Lucian. dial. mort. 10, 21. Xen. Cyr. 1, 3. 4.) — b) metaph. et ad normam hebr. יָשָׁר [cf. *Win.* §. 3. p. 37–39.] Sir. 39, 24. αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ [scil. θεοῦ] — εὐθεῖαι pro: *consilia eius recta et bona sunt.* Orat. Azar. v. 3. — Tob. 4, 19. ὅπως ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται i. e. *ut res tuae vel conatus tui bene et feliciter cedant.* Ita pro: "פִּ אֹרְחֹתֶיךָ יְשַׁר Prov. 3, 6. τρίβοι εὐθεῖαι *via nihil mali et infortunii habens* Tob. 10, 10.

Εὐθύτης, τητος, ἡ (εὐθύς) *rectitudo, Geradheit* a) propr. i. e. viae, ἐν εὐθ. = *recta, in gerader Richtung* Sir. 51, 15. — b) metaph. = *probitas, sinceritas, Geradheit, Rechtschaffenheit* Sap. 9, 3. Sir. 7, 6 — pro בְּיֹשֶׁר לֵבָב Ps. 119, 7. —

Εὐιλατεύω, f. σω (εὖ, ἱλάσκομαι) *valde propitius sum,* vox Judaeorum alexandr. Jud. 16, 15. pro סָלַח Ps. 103, 3. Deut. 29, 20.

Εὐίλατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ἵλαως) *valde propitius* Esr. 8, 53. — נֹשֵׂא Ps. 99, 8.

Εὐκαιρία, ας, ἡ (εὖ, καιρός) *opportunitas, tempus opportunum* Sir. 38, 24. σοφία — ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς i. e. *in otii opportunitate* paratur σοφία γραμματέως 1 Macc. 11, 42. (Ael. V. H. 12, 10. Plat. Phaedr. p. 272. a. vel p. 333. ed. *Heindorf.*) —

Εὔκαιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, καιρός) *opportunus,* ita de loco 2 Macc. 15, 20. 3 Macc. 4, 11. 5, 44. — neutr. εὔκαιρον scil. τί i. e. *tempus opportunum,* günstige Gelegenheit 2 Macc. 14, 29. (Diod. Sic. 1, 63. 2, 48.)

Εὐκαίρως, adv. (εὔκαιρος) *tempore opportuno* Sir. 18, 21. (Xen. Ages. 8, 3.)

Εὐκατάλλακτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, καταλλάσσω) *facilis reconciliatu, placabilis* 3 Macc. 5, 13. —

Εὐκίνητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, κινέω) *qui facile movetur, mobilis* Sap. 7, 22. 13, 11.

Εὐκλεής, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, κλέος) *celeber, illustris, bonam famam* habens Sap. 3, 15. (Xen. Ages. 10, 3. Cyr. 3, 3. 33.)

Εὔκλεια, ας, ἡ (εὐκλεής) *bona fama, gloria* Sap. 8, 18. 2 Macc. 6, 19. (Xen. Cyr. 8, 2. 22. Ages. 1, 36.)

Εὐλάβεια, ας, ἡ (indoles eius, qui est εὐλαβής i. e. indoles hominis qui facile capi potest, hinc cautus Hdian. 2, 8. 2.) *metus, Furcht* Sap. 17, 8. (Diod. Sic. 13, 12.)

Εὐλαβέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, a. 1. p. εὐλαβήθην verb. dep. passiv. (εὐλαβής, vid. εὐλάβεια) 1) *caute et circumspecte ago, caveo* Sir. 18, 26. — sq. μή Bar. 6, 5. (Xen. Hier. 6, 15. Plat. Phaedon. c. 39.) — 2) *metuo, vereor, sich scheuen,* sq. acc. *vor Jem., vor etwas* [de quo accus. obiecti vid. sub ἀγαλλιάομαι notata] Sap. 12, 11. Sir. 23, 18. — sq. ἀπό τινος [vid. ἀπό] Sir. 7, 6. — sq. infin. Esr. 4, 28. 1 Macc. 12, 42. — ad res divinas si refertur = *revereor,* τὸν κύριον Sir. 7, 29. — ita pro יָרֵא 1 Sam. 18, 29. — 3) *timeo, ich fürchte mich, bin in Sorgen,* absol. Sir. 22, 20. 31, 14. — τί, *ich fürchte mich vor etwas,* ut τὸν θάνατον Sir. 41, 3. 2 Macc. 8, 16. — ἀπό τινος [vid. ἀπό] Sir. 26, 5. — sq. infinit. Sir. 29, 7. — sq. μή, μήποτε 1 Macc. 3, 30. 4 Macc. 4, 13. (Pol. 18, 6. 5. Diod. Sic. 16, 22.)

Εὐλαβῶς, adv. (εὐλαβής) *timide,* εὐλ. ἔχω = εὐλαβέομαι, *timeo, vereor,* de personis religioni ducentibus, sq. inf. 2 Macc. 6, 11.

Εὔλαλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, λαλέω) *qui bene loquitur, dulce loquens* Sir. 6, 4.

Εὐλογέω, ῶ f. ήσω, impf. ηὐλόγουν [de quo augm. vid. sub εὐδοκέω observata Orat. tr. puer. v. 27.] a. 1. εὐλόγησα [de forma pers. tertiae plural. optativi alexandrina εὐλογήσαισαν obvia Tob. 3, 11. cf. *Matth.* §. 20, not. 7. *Buttm.* gram. max. §. 88, not. 6, 2. *Fischer* ad Weller. 2. p. 337. bene loquor de aliquo, sq. acc. pers. Isocr. Panathen. c. 82. cf. *Matth.* §. 416, b. α. *Rost* §. 104, 2. a. *Buttm.* §. 118, 4. *Win.* §. 32, 1. vid. de εὐλογέω et quatenus praestabilius fuerit εὖ λέγω *Lobeck* ad Phryn. p. 200.]

1) *laudibus celebro, laudo, preisen, loben,* a) seq. *accus.* person. vel rei Sir. 34, 23. Tob. 9, 6. vid. tamen de h. l. *Ilgen.* — Jud. 15, 9. 12. Esr. 4, 36. (Isocr. Archid. c. 43.) — εὐλογημένος ἔστω i. e. *celebretur aliquis, laudibus efferatur aliquis* Tob. 11, 14. Jud. 14, 7. Cf. de particip. perf. quatenus praes. notionem includat ἁγιάζω. — τὸν θεόν, τὸν κύριον Sir. 43, 11. 50, 22. εὐλογήσατε — τὸν ὑψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν. — Tob. 4, 19. 8, 5. 15 ter. 11, 1. 16. 12, 6 bis. v. 17. 18. 13, 6. 10. 13. 15. 14, 7. Hist. Sus. v. 60. Orat. tr. puer. v. 34—65. 67. Esr. 4, 62. 1 Macc. 4, 24. 55. 13, 57. 2 Macc. 3, 30. 11, 9. 15, 29. 34. 3 Macc. 6, 29. — εὐλογημένος [scil. ἔστω] κύριος ὁ θεός Jud. 13, 18. Orat. tr. puer. v. 29—33. — τὸ ὄνομα κυρίου Sir. 39, 35. Tob. 3, 11. de h. l. optat. aliunde non suspenso vid. sub ἀγαθοποιέω notata. — 2 Macc. 12, 41. quo l. si abest accus. obiecti repetendum esse videtur ex subst. ὁ δικαιοκρίτης substant. κρίσις vel δικαιοσύνη, ac si scripsisset auctor πάντες οὖν εὐλογήσαντες τὴν κρίσιν vel τὴν δικαιοσύνην τοῦ κλ. cf. *Win.* §. 66. I. 1. p. 652. — pro בֵּרֵךְ Judic. 5, 2. 9. Ps. 145, 22. (Jos. Ant. 7, 14. 11. Soph. Philoct. v. 1298 vel 1314.) — κύριον ἐπί τινι *dominum propter aliquid* Sir. 35, 13. 39, 14. — iunct c. ἐξομολογοῦμαι 2 Macc. 8, 27. εὐλογοῦντες καὶ ἐξομολογούμενοι τῷ κυρίῳ. — b) ad normam verbi ἐξομολογέομαι iungitur. c. dat., ut τῷ ὀνόματι κυρίου Sir. 51, 12. τῷ θεῷ 50, 22. Esr. 4, 58. τῷ κυρίῳ Esr. 5, 60. 61. 2 Macc. 10, 38. — τοῖς ματαίοις i. e. idolis ἐπί τινι 3 Macc. 6, 11. —

2) *bene precor, bona apprecor, Gutes wünschen, segnen* a) propr., opp. καταρᾶσθαι Bar. 6, 66. — seq. accus. pers. Sir. 45, 15. Job. 7, 7. 13. 10, 12. 1 Macc. 2, 60. — (Jos. de bell. iud. 6, 5. 3.) — b) ad normam hebr. בֵּרֵךְ refertur ad Deum benefacientem, beantem, ubi Lat. *beneficiis orno, felicem reddo* [cf. *Win.* §. 3. p. 38. *Schulz*

die Lehre vom h. Abendm. p. 198.] sq. acc. pers. Sir. 1, 11. — seq. ἐν c. dat. pers. [vid. ἐν no. I. 3. d.] Tob. 4, 12. εὐλογημένος εἰμί vel γίνομαι *sum ex numero eorum, quos beneficiis ornavit Deus* i. e. *homo sum, quo Deus delectatur et quem beatae conditioni destinavit* [vid. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 745.] Tob. 13, 12. Jud. 15, 10. — abest accus. cogitatione facile addendus, ut αὐτόν Sir. 4, 13. vel τινάς 36, 12. — sq. accus. rei, ut εὐλόγηται γὰρ ξύλον — δικαιοσύνη *fuerunt enim et sunt ligno ornamenta divina, per quod fit quod respondet integritati* i. e. *cuius ope fit quod Deo probatur* Sap. 14, 7.

Εὐλογητός, ή, όν, adiect. verb. (verbi εὐλογέω) 1) *laudatus, celebratus, gepriesen,* ita εὐλογητὸς εἶ de Deo Tob. 3, 11. 8, 5. 15. 16. 17. 11, 14. Jud. 13, 17. Orat. Azar. v. 2. Cant. tr. puer. v. 28. 33. Esr. 4, 60. 1 Macc. 4, 30. — ita pro בָּרוּךְ Ps. 119, 12. — εὐλογητός scil. ἔστω vel εἴη Tob. 11, 17. 13, 1. 18. Esr. 4, 40. 8, 25. 2 Macc. 1, 17. 15, 34. 3 Macc. 7, 23. — ita pro בָּרוּךְ 1 Sam. 25, 39. 1 Regg. 5, 7. εὐλ. τὸ ὄνομα θεοῦ vel κυρίου Tob. 3, 11. 8, 5. 11, 14. — 2) *fortunatus, beneficiis ornatus,* τῷ θεῷ i. e. ὑπὸ τοῦ θ. [vid. γίνομαι] Jud. 13, 18. — ita pro בָּרוּךְ Deut. 7, 14.

Εὐλογία, ας, ἡ 1) *laus, celebratio* Tob. 8, 15. δοῦναι κυρίῳ εὐλογίαν = εὐλογεῖν κυρίῳ vel κύριον [vid εὐλογέω] Sir. 50, 20. vid. tamen de h. l. lectione infra notata. — εἶναι ἐν εὐλογίαις = nostratium: *im Liede, in den Lobgesängen* der Nachwelt *leben* Sir. 45, 1. 46, 11. — εἰς εὐλογίαν per attract. sub εἰς no. IV. notatam legitur, ubi poni poterat ἐν εὐλογίᾳ 1 Macc. 3, 7. (Thuc. 2, 47.) — 2) *bonorum apprecatio, der Segen, Segenswunsch* a) propr. Sir. 37, 24. — sq. gen. pers. apprecantis Sir. 3, 8. 36, 22. — sq. παρά c. gen. apprecantis Sir. 3, 8. — ita pro בְּרָכָה Gen. 27, 35. 36. 49, 26. — εὐλ. κυρίου i. e. *bona vota, quae* Num. 6, 23 seq. *fieri praecepit Deus* Sir. 50, 20. Vid. de h. l. lect. *Aug., Apel, Bretsch.* — ᾔνεσεν — κυρίου *celebrabant eum inter bonorum a domino conferendorum et apprecatione = unter frommen Segenswünschen* Sir. 47, 6. Alii ad num. 3. h. l. referunt. — b) refertur ad *bona, quorum impetrandorum spem fecit Deus alicui,* uti Jacobo Sir. 44, 23. coll. Gen. 26, 4. 28, 14. — πάντων ἀνθρώπων i. e. *promissio bonorum cum omnibus hominibus communicandorum* Sir. 44, 22. coll. Gen. 12, 3. 18, 18. — — 3) *donum, munus, beneficium* a) propr., ita de beneficiis a Deo proficiscentibus vel profectis Sap. 15, 19. Sir. 39, 22. 50, 21. — 47, 6. ᾔνεσεν αὐτὸν [scil. ὁ λαός] ἐν εὐλογίαις κυρίου *laudes eius celebravit mentis oculis inhaerens beneficiis div. in eum collatis* i. e. *propter beneficia div. in eum collata.* — Singul. εὐλογία collective positus = *omnis generis beneficia divina* Sir. 31, 17. — sq. gen. σου i. e. *quae tibi contigerunt* Sir. 7, 32. παράδεισος εὐλογίας i. e. π. *omnis generis donis div. abundans* Sir. 40, 17. παράδεισος ἐν εὐλογίαις i. e. *in regione situs omnis generis beneficia div. habens* v. 27. — ita pro בְּרָכָה Levit. 25, 21. Deut. 11, 26. 27. Gen. 39, 5. — b) ex metonym. consequentis pro antecedente = *benevolentia, propensa animi voluntas,* ita de Dei benevolentia, fere i. q. εὐδοκία Sir. 11, 20 bis. ἐν ε. κ. ἔφθασα i. e. *domino annuente* ἔφθασα Sir. 30, 25.

Εὐλογιστία, ας, ἡ (εὖ, λογίζομαι) *ratio bene subducta, prudentia, consilium, recta ratio* 4 Macc. 5, 22. 8, 14. 13, 5. —

Εὐμαθῶς, adv. (εὐμαθής, facile discens Dem. 705, 11. Soph. Trachin. v. 614.) *uti decet hominem facile discentem = scite, sollerter* Sap. 13, 11.

Εὐμεγέθης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (εὖ, μέγεθος) *permagnus* Bar. 3, 26. (Diod. Sic. 16, 80. Xen. de art. equit. 10, 6.)

Εὐμελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, μέλος carmen; modus, Melodie) *bene modulatus* Sap. 17, 18. (Dion. Hal. de comp. verbor. p. 383.)

Εὐμένεια, ας, ἡ (indoles hominis εὐμενοῦς) *animo bene erga aliquem affectus, benevolentia* 2 Macc. 6, 29. (Soph. OR. v. 651 vel 630. Xen. Apol. §. 7.)

Εὐμενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, μένος animi ardor, animus) *bene erga aliquem animo affectus, benevolus* 2 Macc. 12, 31. 13, 26. de h. l. asyndeto vid. ἀδικέω. — (Plut. de genio Socr. c. 16. Isocr. Paneg. c. 12. Xen. Mem. 2, 1. 32.) —

Εὐμένης, ους, ὁ, *Eumenes,* rex Pergami 1 Macc. 8, 8. de quo vid. *Win.* bibl. Realw. sub h. v. —

Εὐμενῶς, adv. (εὐμενής) *benevole, amice* Sap. 6, 16. (Isocr. Paneg. c. 7. Plato Phaedon. §. 38. ed. *Fischer.*)

Εὐμορφία, ας, ἡ (εὔμορφος) *formae praestantia, pulchritudo* Sap. 7, 10. 4 Macc. 8, 9. (Lucian. Tim. §. 28. Xen. Conv. 8, 6.)

Εὔμορφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, μορφή) *formosus, pulcher* Sir. 9, 8. (Lucian. Tim. §. 23.)

Εὐνοέω, ῶ f. ήσω (εὖ, νοέω) *benevolentia complector aliquem,* absol. Addit. ad l. Esth. 6, 18. τινί *ich habe Zuneig. zu Jem.* [de quo dat. direct. vid. εἶπον A. b.] ut τοῖς πράγμασι τ. β. i. e. *zur Regier. des Königs* 3 Macc. 7, 11. (Hdian. 8, 8. 11. Xen. Cyr. 8, 2. 1.)

Εὔνοια, ας, ἡ (εὔνους) *benevolentia, animus benevolus et ad officia praestanda paratus,* κατ' εὔνοιαν i. e. *benevole* Sir. praef. prim. — Addit. ad l. Esth. 2, 3. ἡ ε. πρός τινα 1 Macc. 11, 33. 2 Macc. 12, 30. 14, 26. 3 Macc. 3, 3. 6, 26. 7, 7. 4 Macc. 2, 10. (Diod. Sic. 1, 54.) εἴς τινα 2 Macc. 9, 26. 15, 30. (Xen. Cyr. 1, 5. 13.) — εἰς τὰ πράγματα = *gegen die Regier.* 2 Macc. 11, 19. — plur. αἱ εὔνοιαι *benevolentiae specimina* 1 Macc. 11, 53.

Εὐνομία, ας, ἡ (εὔνομος) *bonus reipublicae status, bona instituta* 4 Macc. 3, 20. 4, 24. 7, 9. 18, 4. (Dem. 772, 23. Xen. h. gr. 4, 4. 6.)

Εὔνοος, ους, ὁ, ἡ — οον, ουν, τό (εὖ, νοῦς) *benevolus* 4 Macc. 4, 3. (Xen. Mem. 1, 2. 52. Ages. 8, 3.)

Εὐνοῦχος, ου, ὁ (εὐνή, cubile, ἔχω habeo, teneo; qui cubile curat et custodit, cubicularius) *castratus, spado, eunuchus, der Verschnittene* [cf. *Win.* bibl. Realw. sub h. v.] Sap. 3, 14. Sir. 20, 3. 30, 20. Jud. 12, 11. Addit. ad l. Esth. 1, 3. 15. 18. (Ael. V. H. 2, 17. Xen. Cyr. 5, 3. 11.) —

Εὐοδία, ας, ἡ (facilis via; εὖ, ὁδός) *prosper successus* Sir. 10, 5. 20, 8. 38, 13. quo l. si legitur εὐωδία, de lect. εὐοδία praeferenda vid. *Apel, Bretschn.* — 43, 26. Esr. 8, 6. 50. — plur. Tob. 4, 6.

Εὔοδος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ὁδός) *facilis, non impeditus* [ita de via et monte Xen. An. 4, 2. 9. 4, 8. 10.] de negotiis, εὔοδον γίνομαι = εὐοδοῦμαι *prosperos successus habeo* Esr. 7, 3. — pro צָלַח Num. 14, 41. —

Εὐοδόω, ῶ f. ώσω (εὖ, ὁδός via, iter; prosperum et expeditum iter praebeo Theophr. de caus plant. 5, 6.) *prosperos successus do,* sq. acc. rei

etwas mit einem glückl. Erfolge begleiten, ut αἶνον Sir. 15, 10. τὴν ὁδόν τινος Tob. 15, 16. 11, 1. ita pro הִצְלִיחַ seq. acc. Gen. 24, 40. addito ἐν χειρί τινος Sap. 11, 1. — sq. dat. *pers.* 1 Macc. 4, 55. — ita pro הִצְלִיחַ seq. לְ Neh. 1, 11. 2, 20. — sq. *acc.* pers. = *felici successu aliquem beo* = *facio, ut bene sit alicui* Tob. 10, 11. — ita הִצְלִיחַ sq. acc. pers. 2 Chron. 26, 5. — sq. inf. = *facio ut contingat* 2 Macc. 10, 7. — τινί τι *prosperos successus do alicui largiendo aliquid* = εὐοδῶν δίδωμί τινί τι Sir. 38, 14. Tob. 7, 12. — passiv. εὐοδοῦμαι, a. 1. εὐωδώθην, f. 1. εὐοδωθήσομαι *prosperos successus habeo* Sir. 11, 16. 41, 1. Tob. 4, 19. 5, 16. de h. l. optat. vid. sub ἀγαθοποιέω monita. Tob. 5, 21. — additur ἐν ταῖς χερσίν τινος Esr. 6, 10. 1 Macc. 3, 6. — τὰ πάντα εὐοδούμενος i. e. *in allen Beziehungen* [de quo accus. adiect. vid. sub ἀδικέω notata] *mit gutem Erfolge begleitet* 2 Macc. 10, 23. — εὐωδώθη = *contigit ei*, seq. infinit. simpl. 1 Macc. 16, 2. nunc ante se habente τοῦ 1 Macc. 14, 36. — pro nunc הִצְלִיחַ 2 Chron. 13, 2. 18, 11. (τῷ κλεομένεϊ εὐωδώθη τὸ ἐς Δημάρητον πρῆγμα Hdot. 6, 73.)

Εὔοπτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ὁράω, ὄψομαι, video; qui facile videri potest) *iucundus visu* Bar. 6, 61.

Εὐπάτωρ, ορος, ὁ, *Eupator* i. e. Antiochus V., rex Syriae, qui, filius Antiochi Epiphanis, Eupator cognominabatur, 1 Macc. 6, 17. 2 Macc. 2, 20. 10, 10. 13. 13, 1.

Εὐπείθεια, ας, ἡ (εὐπειθής, facile obtemperans) *obsequium*, τοῦ νόμου et πρὸς τὸν νόμον *Gehorsam gegen d. Gesetz* 4 Macc. 9, 2. 15, 6. — in codd. 4 Macc. 5, 16. ἀνάγκη τῆς — εὐπειθείας *necessitas, quae ad obsequium legi praestandum impellit.* Vide tamen de h. l. sub ἀπείθεια monita. (Plut. Ages. c. 2.)

Εὐπειθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, πείθομαι) *qui facile paret*, *obediens* 4 Macc. 12, 6. (Hdian. 3, 8. 6. Xen. Mem. 3, 4. 8.) —

Εὐποιέω, ῶ f. ήσω (divisim εὖ, ποιέω) 1) *recte ago*, absol. Sir. 14, 7. — 2) *benefacio*, *beneficia confero*, sq. *acc.* pers. [cf. *Matth.* §. 415. *Buttm.* §. 118, 4. *Rost* §. 104, 2. a. *Win.* §. 32, 1. *Fischer* 3. b. p. 430.] Sir. 14, 11. 3 Macc. 3, 15. (Xen. Cyr. 1, 6. 24 et 30. ubi divisim scribitur.) — sq. *dat.* pers. [cf *Matth.* §. 415, not. 1. *Win.* l. l. *Buttm.* §. 120, 2. 3.] Sir. 12, 2. 5. 14, 13. —

Εὐπόλεμος, ου, ὁ, *Eupolemus*, nom. propr. viri iudaici Judae Maccabaeo aequalis 1 Macc. 8, 17. 2 Macc. 4, 11.

Εὐπορέω, ῶ f. ήσω (εὔπορος facilis meatu Xen. An. 2, 5. 9. facile comparandus Xen. Ages. 9, 3. dives Xen. Mem. 4, 6. 14.) *dito*, *opulentum facio* Sap. 10, 10. quo l. si sunt, qui scribi malunt ηὐπόρισε ab εὐπορίζω vid. quae habet *Lob.* ad Phryn. p. 595 sq. coll. *Grimm* ad Sap. l. l.

Εὐπραξία, ας, ἡ (εὖ, πράττω ago; res secundae vel prospere gestae Xen. Ages. 11, 10.) *studium recte agendi, sittlich-gutes Verhalten* 3 Macc. 3, 5. 6. (Xen. Mem. 3, 9. 14.) —

Εὐπρέπεια, ας, ἡ (εὐπρεπής) *decor* i. e. *pulchritudo ex honestate et decentia rei vel personae orta, schöner u. würdevoller Anstand*, ita de persona 4 Macc. 8, 4. Bar. 5, 1. quo l. urbs Hieros. ut persona sistitur. (Diod. Sic. 2, 5. Dem. 1402, 6.) — de rebus, ut de templo hierosolym. 3 Macc. 1, 9. — de solemnibus sacris Sir. 47, 10. de imperii splendore et dignitate Sap. 5, 16. (Thuc. 6, 31.)

Εὐπρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, πρέπει decet) *decorus*, *pulcher*, comparat. εὐπρεπέστερος, α, ον *pulchrior*, *us* Sap. 7, 29. Sir. 24, 14. (Diod. Sic. 1, 45. Xen. Mem. 2, 1. 22.)

Εὐπρεπῶς, adv. (εὐπρεπής) *decore*, *pulchre* Sap. 13, 11. *uti decet* Esr. 1, 10.

Εὐπροσήγορος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, προσηγορέω alloquor) *qui amice colloquitur*, *qui comiter aliquem appellat* [Isocr. ad Demonic. p. 6. ed. *Lange*], neutr. τὸ εὐπροσήγορον substant. *comitas* plur. εὐπροσήγορα, *specimina comitatis* Sir. 6, 5. (Eur. Hippol. v. 96. vid. ad h. l. *Valken.* p. 145 sq. ed. Lips. Eur. Suppl. v. 879. —) Cf. Cicer. offic. 2, 14. „*difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.*"

Εὕρεμα, τος, τό (ita vulgaris graecitas pro: εὕρημα cf. *Lob.* ad Phryn. p. 445 sq. — inventum, ab εὑρίσκω) *lucrum* Sir. 20, 8. 29, 4. 6. εὕρεμα χειρός *lucrum manu paratum* Sir. 32, 10. Quo l. pro lect. vulg. χαθεύρεμα divisim scripserunt et ediderunt: χαθ' εὕρεμα *Bretschn.*, *Apel* aliique. (Ael. V. H. 13, 40. εὕρημα Xen. An. 2, 3. 18. 7, 3. 13.)

Εὕρεσις, it. εὕρησις, εως, ἡ (εὑρίσκω) *inventio* Sap. 14, 12. Sir. 13, 25.

Εὑρετής, οῦ, ὁ (εὑρίσκω) *inventor* 2 Macc. 7, 31.

Εὕρησις, vid. εὕρεσις.

Εὑρίσκω, f. εὑρήσω, a. 1. εὕρησα pf. εὕρηκα, a. 2. εὗρον [de 3 plur. optat. εὕροισαν pro εὕροιεν obvia Sir. 33, 9. et Alexandrinis propria vid. sub εὐλογέω init. notata, et de 3 plur. indic. εὕροσαν pro εὗρον sub εἶδον observata] p. p. εὕρημαι, a. 1. p. εὑρέθην, f. 1. p. εὑρεθήσομαι

1) *invenio* a) de personis et rebus, quas *casu* invenit aliquis, ubi Lat. *invenio*, *ostendo*, *incido in*, nos: *finden*, *antreffen*, sq. acc. *pers.* Sir. 12, 17. Esr. 1, 7. 19. 1 Macc. 5, 6. 6, 24. — 1, 58. quo l. nomini collect. τῷ ἰσραήλ, ut Bar. 1, 7. post accus. τὸν λαόν habetur τοὺς εὑρεθέντας, explicationis ergo additur τοῖς εὑρισκομένοις. Vide sub ἔθνος de hac *numeri* diversitate no. 2. c. notata. — Orat. Azar. v. 24. additur ἐν c. dat. loci Esr. 1, 21. 1 Macc. 2, 46. Bar. 1, 7. — — sq. accus. *rei* 1 Macc. 1, 23. 56. 57. (Pol. f. 16. Xen. An. 4, 4. 13.) — addito ὑπό c. acc. loci 2 Macc. 12, 40. (addito ἐν Hdian. 3, 8. 12.) — — b) de personis et rebus, quas, postquam *quaesivit*, invenit aliquis, sq. acc. *rei* Bar. 3, 15. 2 Macc. 1, 20. 2, 5. 6. (Xen. Mem. 3, 11. 8.) — additur ἐν c. dat. loci Esr. 6, 23. 8, 13. 1 Macc. 12, 21. 2 Macc. 2, 1. — sq. acc. *person.* Bar. 3, 30. quo l. σοφία inducitur persona. — Tob. 1, 18. 2, 2. 5, 4. 8. quo l. acc. τινά latet in pron. relat. ὅς quod sequitur. — Jud. 14, 3. 17. Esr. 5, 38. 39. — οὐχ εὑρών scil. τινά 8, 42. 1 Macc. 2, 63. 4, 5. 10, 16. (Lucian. dial. deor. 4, 2.) — additur ἐν temporale Sir. 38, 33. ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρεθήσονται i. e. *ubi agitur de parabolis solvendis, ibi non invenientur.* — Formulae tropicae α) ζητῶν τὸν θεὸν εὑρίσκω τὸν θεόν i. e. *Dei cognoscendi cupiditate flagrans ad Dei cognitionem pervenio, et* εὑρίσκεται ὁ κύριος τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, i. e. *cognoscendum se praebet dominus iis, qui eum non explorant* Sap. 13, 6. 9. 1, 2. Cf. ad h. l. *Bauermeister* p. 37. *Grimm* p. 5. coll. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 426. — β) ζητῶν τὴν σοφίαν εὑρίσκω αὐτήν i. e. *operam dans sapientiae* [quae inducitur persona] *potior ea* vel *adipiscor eam* Sap. 6, 12. — c) = *herausfinden* Sap. 10, 5. —

2) *nanciscor*, *consequor*, *ich finde*, *ich erlange*, ita activ. [usitatus esse apud auctores bene

graecos docent *Lob.* ad Phryn. p. 140. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 390. *Win.* §. 39, 6. *Böhme* ep. ad Hebr. p. 212. *Bleeck* ep. ad Hebr. 2. p. 19.], sq. acc. *rei*, ut ἀνάπαυσιν Sir. 11, 17. 22, 11. 28, 16. 30, 34. ἄνεσιν ἑαυτῇ i. e. *für sich* 26, 10. τὴν ἀ. αὐτῆς i. e. *quam largitur* sapientia Sir. 6, 27. ἀνταπόδομα 12, 2. ἀπολογίαν Sap. 6, 10. ἔλεος Orat. Azar. v. 14. ἐξιλασμόν Sir. 18, 19. εὐοδίαν 35, 14. θάνατον Sap. 19, 5. θησαυρόν Sir. 6, 13. 40, 18. ἴαμα Sap. 16, 9. (εὑρίσκεσθαι ἴασιν Lucian. Lexiph. c. 18.) — καιρόν Sir. 12, 16. 19, 25. κακά 12, 5. χρίμα 35, 16. παιδείαν 51, 26. ἑαυτῷ *sibi* i. e. *für sich* v. 16. 27. σοφίαν Sir. 6, 17. 25, 10. φρόνησιν v. 9. χάριν *gratiam* ἔναντί τινος 41, 24. ἐν ὀφθαλμοῖς τινος 45, 1. ἐναντίον τινός Bar. 1, 12. 1 Macc. 10, 60. 11, 24. ἐνώπιόν τινος Esr. 8, 4. — ita pro חֵן מָצָא sq. בְּעֵינֵי Num. 33, 11. Deut. 24, 1. Esth. 5, 8. 7, 3. — τὴν χρείαν Sir. 29, 3. abest acc. τὴν χρείαν facile cogitatione addendus 25, 3. de h. l. optat. vid. sub ἄν. — κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ scil. τὸν μισθόν Sir. 16, 14. — — sq. acc. *pers.*, ut φίλον Sir. 6, 13. 15. 27, 16. 51, 20. — facit periphrasin passivi subst. cognati, ut εὑρίσκω ἀπώλειαν = ἀπόλλυμαι Sir. 33, 9. εὑ. ἐκδίκησιν = ἐκδικοῦμαι 28, 1. — ita מָצָא Ps. 116, 3. —

3) *cognosco, deprehendo* i. e. a) *videndo, audiendo, legendo, versans c. aliquo invenio*, ubi nos: *finden, wahrnehmen, bemerken* aa) univ., sq. acc. *rei*, ut ἴχνος, σημεῖόν τινος Sap. 5, 10. 11 bis. τὰ ἐν χερσίν, *quae in manibus sunt*, ubi Lat.: *quae ante pedes sunt* Sap. 9, 16. τὶ ἐπὶ χείλους Sir. 21, 16. — ἐν c. dat. libri Esr. 2, 22. ἀφόμοιόν τινος Sir. praef. prim. — seq. ὅτι Esr. 2, 26. — iungitur, ubi legitur activum, cum accus. rei vel personae, simul accus. participii et ubi ponitur nominat. rei aut personae, nominativus participii [de quo particip. ad statum pertinente, quo est qui invenitur, vid. sub ἀκούω monita], ut εὗρε τοὺς δύο καθεύδοντας Tob. 8, 13. — Jud. 10, 6. 14, 15. Esr. 9, 18. Add. ad l. Esth. 6, 14. 1 Macc. 6, 63. — ἐὰν μὴ εὕρῃ πάντα βεβρωμένα Hist. bel. et drac. v. 12. Esr. 6, 22. (Plut. vit. Lucull. c. 18 ab init. vit. Caton. min. c. 18. Xen. Cyr. 2, 2. 14. — Ael. V. H. 10, 6. Xen. Hier. 1, 13.) Cf. *Win.* §. 67, 5. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 38. — omisso ὤν [vid. *Matth.* §. 549, not. 3.] c. acc. obiecti accus. adiectivi, c. nominat. subiecti iungitur nominativus adiectivi, ut εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5. 7, 29. 8, 11. Sir. 20, 4. 34, 8. 44, 19. 20. Hist. Sus. v. 14. Esr. 4, 42. 1 Macc. 2, 52. 4 Macc. 16, 14. — Sir. 23, 12. μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ Ἰσραὴλ scil. οὖσα λέξις τοιαύτη. (Hdian. 2, 1. 3. Xen. Mem. 4, 2. 14. Soph. Aiac. v. 1038.) — b) *mente* vel *cogitando reperio*, ubi Lat. nunc: *excogito, aussinnen, erdenken*, ut σύγκριμα Sir. 35, 17. (Xen. Cyr. 2, 1. 8. — *invenio* Terent. Heaut. 3, 3. 35.) — nunc: *indagando, explorando invenio, ergründen*, ut βάθος καρδίας ἀνθρώπου Jud. 8, 14. — nunc: *inquirendo detego* τὶ ἔν τινι Hist. Sus. v. 63. — nunc: *intelligo, perspicio* τοὺς λόγους τινός Sir. 34, 22. — ita pro מָצָא Cohel. 3, 11. 7, 28. 8, 17. — (Xen. Cyr. 2, 2. 14. h. gr. 7, 4. 2.)

4) ad normam hebr. מָצָא atque ex consuetudine Judaeorum alexandr. mala et calamitates dicuntur εὑρίσκειν τινά, uti nos: *treffen, betreffen*, Lat. *accidit alicui, supervenio*, seq. acc. pers. Tob. 12, 7. 1 Macc. 1, 11. 6, 13. — ita pro מָצָא Gen. 44, 32. Num. 20, 14. Neh. 9, 32.

Εὖρος, ους, τό (εὐρύς latus) *latitudo* Jud. 7, 3. (Xen. An. 1, 2. 5 et 23.)

Εὔρυθμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ῥυθμός numerus; numerosus, compositus ad numeros) *concinnus, aptus* Addit. ad l. Esth. 4, 10. (corpori congruus Xen. Mem. 3, 10. 10. Theophr. char. 2, 4.)

Εὐρύχωρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὐρύς, χῶρος) *spatiosus, amplus, late patens*, neutr. τὸ εὐρύχωρον *locus spatiosus*, πρὸ τοῦ — πυλῶνος Esr. 9, 41. — τοῦ πυλῶνος i. e. *ante portam* v. 38. 5, 47. τοῦ ἱεροῦ *ante templum* 9, 6. (εὐρύχ. πεδίον Diod. Sic. 19, 84. Jos. Ant. 1, 18. 2.)

Εὔρωστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ῥώννυμι) *admodum validus, robustus* Sir. 30, 15. (Diod. Sic. 1, 53. Dem. 1397, 15.)

Εὐρώστως, adv. (εὔρωστος) *fortiter, kräftig* Sap. 8, 1. 2 Macc. 10, 17. 12, 27. 35. (Dem. 1297, 8. Xen. Ages. 2, 24.)

Εὐσέβεια, ας, ἡ, *pietas* i. e. *indoles* τοῦ εὐσεβοῦς i. e. *hominis, qui religionem patriam observat et ex legis mos. more Deum colit, Frömmigkeit.* Legitur nunc c. art. ἡ εὐσ. Sir. 49, 3. 2 Macc. 3, 1. 3 Macc. 2, 31. 4 Macc. 5, 17. 23. 30. 37. 6, 2. 22. 7, 1. 3. 4. 22. 8, 1. 9, 6. 7. 24. 30. 11, 19. 13, 7. 10. 25. 26. 14, 3. 15, 2. 9. 11. 26. 29. 16, 13. 17. 17, 5. 7. 18, 3. ὁ λογισμὸς τῆς εὐσεβείας *ratio pietatis praecepta intuens* 4 Macc. 16, 4. ἡ ἀθάνατος εὐσ. 14, 6. quo l. τῆς ἀ. εὐσεβείας per appos. additur verbis ὑπὸ ψυχῆς μιᾶς. — ἡ ὁλόκληρος εὐσ. 15, 14. ἡ πάτριος εὐσ. 9, 29. ἡ εἰς τὸν θεὸν εὐσ. [vid. εὐσεβέω] 4 Macc. 12, 14. — v. 11. 13, 12. — nunc sine artic. legitur Sap. 10, 12. 2 Macc. 12, 45. 3 Macc. 2, 31. quo l. uti ἡ πόλις, i. e. civitas vulgaris vel terrestris opponitur τῇ εὐσεβείας πόλει i. e. civitati, quam pollicetur et largitur ἡ εὐσέβεια = civitas coelestis, ita ἡ τῆς εὐσεβείας πόλεως ἐπίβαθραι sunt scalae ducentes ad civitatem pios Dei cultores manentem. 4 Macc. 7, 16. 18. 13, 8. 15, 1. 2. 16, 14. 23. 17, 7. — pro יִרְאַת Prov. 1, 7. Jes. 11, 12. (Joseph. c. Apion. 1, 12. Diod. Sic. 19, 7. Xen. Cyr. 8, 1. 25.)

Εὐσεβέω, ῶ f. ήσω (εὐσεβής) *pius sum, pie me gero*, τινά *erga aliquem* [cf. *Matth.* §. 413, 11. coll. *Blomfield* ad Aeschyl. Agam. v. 329. *Herm.* ad Soph. Antig. v. 727.]. τὸν θεόν = *pie Deum colo* 4 Macc. 5, 23. 11, 5. (Jos. Ant. 10, 3. 2. Soph. Aiac. v. 1329.) — οἱ ἀληθῶς εὐσεβοῦντες *vere pii* 4 Macc. 11, 23. — 9, 6. 18, 1.

Εὐσεβής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, σέβομαι) *pius, religiosus* i. e. *qui religionem patriam observat et Deum ex lege colit*, ita a) de personis, ὁ εὐσεβής *der Fromme*, collect. Sir. 12, 4. οἱ ε. Sir. 39, 27. 43, 32. 4 Macc. 10, 15. 17, 22. (Xen. Mem. 4, 6. 2. Cyr. 8, 1. 25.) — iunct. c. subst., ut ἀνὴρ ε. Sir. 37, 12. γυνὴ ε. Jud. 8, 31. οἱ τότε ἱερεῖς ε. 2 Macc. 1, 19. — sine artic. Sir. 11, 15. 20. 12, 2. 13, 16. 16, 13. 23, 12. 27, 11. 29. 28, 22. 36, 14. — b) de rebus i. e. de animi indole, mente et ratione ad religionis patriae et pietatis praecepta efformata, ut ἐπίνοια 2 Macc. 12, 45. ἐπιστήμη 4 Macc. 11, 20. λογισμός 4 Macc. 1, 1. 7, 16. 13, 1. 15, 20. 16, 1. 18, 2.

Εὐσεβῶς, adv. (εὐσεβής) *pie* 4 Macc. 7, 11. (Dem. 1460, 9. Xen. Mem. 2, 2. 13.)

Εὐσχημοσύνη, ης, ἡ (εὐσχήμων) *decus et gratia in habitu corporis* 4 Macc. 6, 2. (Diod. Sic. 5, 32. Xen. Cyr. 5, 1. 4.)

Εὔσπλαγχνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, σπλάγχνον quod vid.; qui firmis est visceribus, metaph.) *admodum misericors*, Prec. Manass. v. 17.

Εὐστάθεια, ας, ἡ (εὐσταθής quod vid.; stabilitas) *status prosper et firmus*, nostratium: *Wohlstand* Sap. 6, 24. βασιλεύς — δήμου i. e. *sistitur* εὐστάθεια δήμου ἐπὶ τοῦ βασ. φρονίμου *ita ut seiuncta ab illo cogitari nequeat.* Addit. ad l. Esth. 2, 5. 2 Macc. 14, 6. 3 Macc. 3, 26.

Εὐσταθέω, ῶ f. ήσω (εὐσταθής stabilis) *statu prospero et firmo fruor, ich befinde mich in Wohlstande* od. *in gutem Zustande* 3 Macc. 7, 4. 2 Macc. 4, 25. de h. l. asyndeto vid. ἀδικέω. — codd. 2 Macc. 12, 2. vid. *Aug., Apel.*

Εὐσταθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, ἵσταμαι sto) *stabilis, firmus* a) propr. i. e. *fest gestellt* Sir. 26, 18. (Hom. Odyss. 23, 178.) — b) metaph. *qui prospero et firmo statu fruitur* Addit. ad l. Esth. 2, 7. 2 Macc. 12, 2.

Εὔστοχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, στόχος meta) *non aberrans a meta.* Ita de telis Sap. 8, 21. (Hdian. 4, 10 med. Xen. de re eq. 12, 4.)

Εὐτακτέω, ῶ f. ήσω (εὔτακτος ordinis studiosus Xen. Cyr. 8, 3. 5.) *ordinem servo, Ordnung halten, officium facio,* τῶν — χρημάτων οὐδὲν εὐτακτεῖ i. e. *quod vero attinet pecunias regi promissas, nullo modo officio suo satisfecit* 2 Macc. 4, 27. (Xen. Mem. 4, 4. 14.)

Εὐτάκτως, adv. (εὔτακτος) *ordinate, secundum ordinem consuetum* vel *praescriptum* 2 Macc. 2, 1. (Xen. Cyr. 2, 2. 3.)

Εὐταξία, ας, ἡ (εὔτακτος) *bonus ordo,* τοῦ ἱεροῦ 3 Macc. 1, 10. (Xen. Mem. 3, 3. 14.) — sq. gen. person. *ordo in officiis praestandis conspicuus* i. e. *probitas* 2 Macc. 4, 37.

Εὐτεκνία, ας, ἡ (εὔτεκνος) *fecunditas,* ὁ τῆς ε. βίος *vita fecunditate insignis* 4 Macc. 18, 9.

Εὐτελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (facile parabilis, wohlfeil, εὖ, τέλος) *vilis, e, gering,* comparat. εὐτελέστερος, α, ον, *vilior, us* Sap. 10, 4. 11, 15. 13, 14. 15, 10. (Diod. Sic. 5, 10. 13, 83.)

Εὐτελῶς, adv. (εὐτελής) *viliter, unbedeutend, nicht sonderlich* 2 Macc. 15, 38.

Εὔτηκτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, τήκομαι) *facile liquescens, leicht schmelzbar* Sap. 19, 21.

Εὐτολμία, ας, ἡ (εὔτολμος admodum audax) *audacia eximia* 2 Macc. 13, 18. (Ael. V. H. 12, 39.)

Εὔτονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, τείνω tendo; valde intentus, metaph.) *vehemens, acris, e,* neutr. comparat. εὐτονότερον adverbialiter [vid. ἔννυχος] *acrius, vehementius* 2 Macc. 2, 28.

Εὐτρεπίζω, f. ίσω (εὐτρεπής) *instruo, paro,* ut τροχούς 4 Macc. 5, 31. (Xen. Cyr. 6, 2. 41.)

Εὐφημέω, ῶ f. ήσω (verba bene ominata loquor, εὔφημος) *laudo, laudibus celebro* 1 Macc. 6, 64.

Εὔφθαρτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, φθείρω) *qui facile corrumpi potest, leicht zerstörbar* Sap. 19, 21.

Εὐφραίνω, f. ανῶ, a. 1. εὔφρηνα, etiam ηὔφρανα [Tob. 8, 16. coll. Xen. Cyr. 4, 2. 39. de quo augm. vid. sub εὐδοκέω et ἐπιφαίνω monita — εὖ, φρήν; εὔφρων] *mentem exhilaro,* τινά *laetitia afficio aliquem* Sir. 4, 18. 26, 2. 40, 20. Tob. 8, 16. 13, 10. quo l. uti ἐν σοί = *in media te* i. e. *intra moenia tua,* ita ἵνα s. coniunct. alternat. c. ἵνα sq. optat. εὐφράναι — 2 Macc. 15, 11. (Xen. Mem. 2, 4. 6. Hier. 4, 6.) — τινὰ ἔν τινι Sir. 32, 19. 1 Macc. 3, 7. — passiv. εὐφραίνομαι, a. 1. εὐφράνθην et ηὐφράνθην [Jud. 12, 20.] f. 1. εὐφρανθήσομαι, signif. reflexiva: *laetor, laetitia afficior, delector,* absol. Sap. 14, 28. Sir. 30, 5. 40, 14. Bar. 3, 34. Tob. 13, 14. Jud. 16, 20. Esr. 7, 14. 9, 54 bis. 1 Macc. 7, 48. 4 Macc. 8, 17. — addito accus. nom. coniugati, εὐφραίνομαι εὐφροσύνην μεγάλην [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 14, 11. — τινί *sich über etwas freuen* [cf. de dat. causae sub ἐκδικέω monita] Sir. 19, 5. 27, 29. 2 Macc. 15, 27. (Xen. Cyr. 2, 2. 5.) — ἐπί τινος Sap 7, 12. ἐπί τινι Sir. 16, 1. 2. 18, 31. 25, 7. Addit. ad l. Esth. 4, 15. 1 Macc. 11, 44. 12, 12. 14, 21. (Xen. Conv. 7, 5.) — τινός *de* aliquo [vid. de genit. causae sub ἐκπλήσσω notata] Sir. 30, 1. — ἀπό τινος = *de* aliquo [ἀπό] Jud. 12, 20. (Xen. Hier. 4, 1.) — ἔκ τινος Sir. 5, 15. ἔν τινι Sir. 14, 5. 39, 31. 51, 29. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — (Xen. Hier. 1, 16.) — διά τινα *auf Anlass Jem.* Sir. 35, 2. ἐνώπιόν τινος Tob. 10, 13. — ὑπό τινος *laetitia afficior ab aliquo* Sir. 3, 5.

Εὐφράτης, ου, ὁ, *Euphrates,* hebr. פְּרָת, nom. fluvii magni et celeberrimi Asiae occidentalis, qui, ortus in Armenia maiori ad montem Aba et permeans Assyriam, Mesopotamiam et urbem Babylonem in mare persicum effundebatur; ab Arabibus accolis *Marac Sud* i. e. *Wasser des Verlangens* appellatur. Uti Nilus Aegyptum, ita Euphrates inundans in terras adiacentes fertilissimum solum reddit Sir. 24, 24. Jud. 1, 6. 2, 24. Esr. 1, 25. 27. ὁ ποταμὸς εὐφράτης 1 Macc. 3, 32. ὁ εὐφ. ποταμός v. 37.

Εὐφροσύνη, ης, ἡ (εὔφρων) *hilaritas, laetitia, Heiterkeit, Frohsinn.* Legitur nunc c. art. ἡ εὐφ. Sir. 2, 9. Bar. 4, 29. 36. τὰ ἱμάτια τῆς ε. τινός i. e. *vestes quibus induitur aliquis laetitiae significandae causa,* ubi nostrates: *Festkleider* Jud. 10, 3. — plur. αἱ εὐφ. *Aeusserungen des Frohsinns,* ubi opp. θρῆνος lamentationi, ibi = *iubila* Tob. 2, 6. — pro שִׁיר Amos 8, 10. — nunc sine artic. Sap. 8, 16. quo l. si iungitur c. χαρά, de utriusque voc. discrimine vid. quae habet *Grimm* p. 217 sq. — Sir. 1, 10. (Artem. 1, 76. Xen. Cyr. 3, 3. 7.) — Sir. 1, 9. 20. 2, 9. vid. ad h. l. sub ἔλεος observata. — Sir. 4, 12. 6, 27. 30, 16. 34, 27. 28. Bar. 2, 23. 1 Macc. 7, 48. 14, 11. 3 Macc. 5, 17. 36. 6, 30. 32. — iunct. c. aliis nomm. significatione cognatis Sir. 15, 6. Bar. 4, 23. Add. ad l. Esth. 7, 10. Esr. 3, 20. 1 Macc. 4, 59. 2 Macc. 3, 30. — εὐφ. καρδίας Sir. 30, 22. 50, 23. — ἄγειν εὐφ. = *dies festos celebrare* 3 Macc. 7, 15. ποιεῖν τινι εὐφ. *laetitiam alicui parare* Addit. ad l. Esth. 6, 17. γίνεσθαι, πίνειν μετά τινος ἐ ν εὐφ. *convivio interesse cum aliquo animi exhilarandi gratia* Jud. 12, 13. 17. — ἐν εὐφ. *cum laetitia, comitem adiungens hilaritatem* Sir. 32, 9. — addito τινός i. e. *tum quum hilari animo est aliquis* Sir. 13, 8. 34, 31. 37, 4. — μετ' εὐφροσύνης *laeto animo, lubenter* Sir. 9, 10. Bar. 4, 11. 5, 9. Tob. 8, 17. 11, 18. 1 Macc. 3, 2. 4, 56. 58. 5, 13. 54. 10, 66. 13, 52. 2 Macc. 10, 6. 3 Macc. 7, 16. — addito dat. commodi ut τῷ ποιήσαντι αὐτόν i. e. *in honorem creatoris sui* Bar. 3, 34. —

Εὐφρόσυνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὔφρων) *laetus, a, um,* φωνή Jud. 14, 9. ἡμέραι *dies laeti, Freudenfeste* 3 Macc. 6, 36. 7, 19.

Εὐφυής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, φυή) *bona indole praeditus,* ita de personis Sap. 8, 29. (Isocr. Paneg. c. 8. Xen. Mem. 4, 1. 4.) — ἐν τῷ — νόμῳ i. e. *bona indole praeditus et bene versatus in lege* Esr. 8, 3. — de rebus, ut καιρός εὐφ. i. e. *tempus opportunum* 2 Macc. 4, 32. (ὁπλή Xen. de re eq. 4, 3.) —

Εὔχαρις, ιτος, ὁ, ἡ — εὔχαρι, τό (εὖ, χάρις) *gratiosus* [Xen. Cyr. 7, 4. 1.] neutr. τὸ εὔχαρι, subst. *gratia* i. e. *conditio, qua aliquid alicui placet, suavitas, Anmuth, Schönheit,* ἐργασίας Sap. 14, 20. (ita χάρις Hom. Odyss. 15, 320. ἔργοισι χάριν καὶ κῦδος ὀπάζειν. τὸ εὐχ. τινος comitas alicuius Xen. Ages. 8, 1.)

Εὐχαριστέω, ῶ f. ήσω (εὐχάριστος — gratus sum, gratiam refero Dem. 257, 2.) *gratias ago, ich sage Dank* [ita a Polybii inde aetate cf. *Lob.* ad Phryn. p. 18. *Win.* §. 2, 1.] absol. Sap. 18, 2. — seq. dat. pers. Jud. 8, 25. de h. l. coniunct. in adhort. vid. ἄγω. — 2 Macc. 1, 11. 3 Macc. 7, 16. (Diod. Sic. 16, 11.) — 2 Macc. 12, 31.

(Diod. Sic. 20, 34. Plut. de garrulit. c. 7. Jos. Ant. 14, 10. 7.)

Εὐχαριστία, ας, ἡ (εὐχάριστος gratus; gratiarum relatio Dem. 256, 9.) *gratiarum actio*, absol. Sir. 37, 11. Addit. ad l. Esth. 6, 4. (Pol. 8, 14. 6.) τινός alicuius 2 Macc. 2, 27. sq. gen. obiective positi i. e. *gratiarum actio alicui debita* Sap. 16, 28.

Εὐχερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (εὖ, χείρ manus; qui facile tractat aliquid, intrans. tractabilis, handlich) *facilis, e*, sq. inf. Jud. 7, 10. abest infinit. ex antecedd. facile cognoscendus 2 Macc. 2, 27.

Εὐχερῶς, adv. (εὐχερής) *facile*, Sap. 6, 12. Jud. 4, 7. 3 Macc. 2, 31. (Pal. fab. 52. Xen. Lacon. 2, 5.)

Εὐχή, ῆς, ἡ 1) *preces ad Deum factae* Sir. praef. sec. — 2 Macc. 15, 26. — pro תְּפִלָּה Job. 16, 17. (Xen. Conv. 8, 15.) — 2) *votum*, *Gelübde* Sir. 18, 21. Bar. 6, 35. Esr. 2, 7. 9. 4, 43. 46. 2 Macc. 3, 35. — pro נֶדֶר Gen. 31, 13. Num. 6, 2. 21. (Diod. Sic. 1, 83. Xen. Mem. 2, 2. 10.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gelübde*. — = *res* ipsa *voto promissa* vel *dedicata*, τινί Esr. 8, 58.

Εὔχομαι, f. ξομαι, impf. ηὐχόμην, a. 1. ηὐξάμην [de qua augmenti forma vid. *Matth.* §. 168, 5. *Buttm.* §. 77, 2. gr. max. §. 84, not. 3. *Rost* §. 67, 2. b. *Lob.* ad Phryn. p. 456. *Win.* §. 12, 1. 3.] dep. med. 1) *preces ad Deum facio*, absol. Sap. 7, 7. Sir. 18, 22. (Xen. Cyr. 7, 1. 1.) — ἐναντίον κυρίου Bar. 1, 5. περί τινος 4 Macc. 4, 11. 13. πρὸς τὸν Θεόν 2 Macc. 9, 13. 15, 27. (Xen. Mem. 1, 3. 2.) — Θεῷ vel κυρίῳ [de quo dat. directionis vid. εἶπον] Sir. 38, 9. (Xen. Cyr. 7, 1. 1.) — ex opp. τοῦ καταρᾶσθαι Sir. 31, 24. εἷς εὐχόμενος i. e. *unus bona a Deo apprecatur*. — 2) *voveo* i. e. *voto promitto*, τινί τι Esr. 8, 50. 2 Macc. 9, 20. (Xen. Mem. 2, 2. 10.) — τί Esr. 8, 13. — sq. infinit. Esr. 4, 44 bis. v. 45. — εὐχήν τινι [de substant. coniugati additione vid. ἐκδικέω] Bar. 6, 35. Esr. 4, 43. 46. 5, 53. 2 Macc. 3, 35.

Εὐχρηστία, ας, ἡ (εὔχρηστος) *utilitas*, *commoditas* 3 Macc. 2, 33. (Diod. Sic. 1, 13 et 43.)

Εὔχρηστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, χράομαι) *perutilis, e*, εἴς τι Sap. 13, 13. (Diod. Sic. 5, 40. πρός τι Xen. Mem. 3, 8. 5.)

Εὐψυχία, ας, ἡ (εὔψυχος) *animositas*, *fortitudo et alacritas animi* 2 Macc. 14, 18. 4 Macc. 6, 11. (Pol. 1, 57. 2. Dem. 1408, 15. Xen. Ven. 10, 21.)

Εὔψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ψυχή) *animosus*, *alacris, e*, τῇ καρδίᾳ [de quo dat. vid. ἀδρανής] 1 Macc. 9, 14. (Thuc. 2, 11.)

Εὐψύχως, adv. (εὔψυχος) *alacri animo* i. e. vel *forti animo* 2 Macc. 7, 20. (Xen. de magist. eq. 8, 21.) vel: *animo promto, bereitwillig* 3 Macc. 7, 18. —

Εὐώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (εὖ, ὄζω, pf. ὄδωδα) *fragrans*, *suavitate odoris iucundus*, superlat. εὐωδέστατος, η, ον 3 Macc. 1, 16. 5, 41. (Hdian. 1, 12 bis. Diod. Sic. 3, 46. Xen. An. 1, 5. 1.)

Εὐωδία, ας, ἡ (εὐώδης) *suavitas odoris* vel *ex unguento* Sir. 24, 15. (Hdian. 1, 12 bis. Diod. Sic. 3, 45. Xen. Conv. 2, 3.) — vel ex suffimentis Sir. 45, 16. Esr. 1, 12. — ita additur genit. εὐωδίας, ut respondeat adiect. εὐώδης, ut ξύλον εὐωδίας Bar. 5, 8. — de nidore sacrificiorum, oblationum, quem bene olere Deo existimavit antiquitas Sir. 32, 6. 38, 11. — ὀσμὴ εὐωδίας = ὀσμὴ εὐώδης sed fortius: *odor suavissimus* [vid. tamen *Win.* §. 34, 2. b. ***] Sir. 50, 15. Jud. 16, 16. — pro רֵיחַ־נִיחֹחַ Lev. 1, 9. 17. 2, 2. — De loco Sir. 38, 13. vid. εὐοδία.

Εὐωδιάζω, f. άσω (εὐωδία) *bonum odorem edo*, ὀσμήν Sir. 39, 14.

Εὐώνυμος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (εὖ, ὄνομα, aeolice ὄνυμα, boni nominis, boni ominis, et quum Graecis laeva auspicia haberentur infelicia, factum est, ut ἀριστερᾶς nomen formidantes, pro eo dicerent εὐώνυμος cf. *Viger.* p. 92. *Valken.* it *Kuinoel* ad Act. 21, 3.) *sinister*, ἐξ εὐωνύμου Esr. 9, 44. accus. plur. δεξιὰ καὶ εὐώνυμα = *rechts und links* [de qua accus. vi vid. ἀριστερός] 1 Macc. 6, 45. (Pol. 5, 7. 11. Xen. Ages. 2, 9.) —

Εὐωχέω, ῶ f. ήσω (εὖ, ἔχω, ὀχή) *convivio excipio* [Xen. Cyr. 5, 5. 42.] med. εὐωχοῦμαι, *bene me curo cibis* i. e. *laute et magnifice epulor*, *convivor*, ita Jud. 1, 16. 3 Macc. 6, 40. (Lucian. dial. deor. 24, 2. 26, 2. Xen. Cyr. 4, 5. 7.)

Εὐωχία, ας, ἡ (εὐωχέω) *epulum*, *convivium* a) propr. 3 Macc. 4, 1. 8. 5, 3. 6, 30. 35. (Xen. Cyr. 1, 5. 1. 5, 2. 19.) — b) ex metonym. signi pro re signata: *laetitia*, ita in formulis στρέφειν τὸ πένθος εἰς εὐωχ. Addit. ad l. Esth. 3, 10. ἡμέραν ἄγειν μετὰ πάσης ε. 6, 18. — δοῦναι ἑαυτὸν εἰς ε. 3 Macc. 5, 17. — iunct. c. εὐφροσύνῃ Esr. 3, 20.

Ἐφάπτω, f. ψω (ἐπί, ἅπτω necto) *adnecto*, med. ἐφάπτομαι *attingo* [anfassen sq. genit. partis. Hdian. 4, 9. de quo gen. vid. ἅπτω] *anrühren*, sq. ἀπό c. genit. partis [vid. ἀπό], ita in constr. praegn. pro: ἅπτομαι καὶ ἐσθίω ἀπό τινος 2 Macc. 7, 1.

Ἐφαρμόζω, f. όσω (ἐπί, ἁρμόζω) *adapto*, τί τινι 4 Macc. 11, 10. (trop. Xen. Ages. 8, 8.)

Ἐφελκύω, vid. ἐφέλκω.

Ἐφέλκω, f. ελκύσω, a. 1. p. ἐφελκύσθην (ἐπί, ἕλκω et forma serioris aevi ἑλκύω traho) *attraho*, a) propr. τινά Bar. 6, 43. (Hdian. 1, 11. Plut. de gen. Socr. c. 32.) — b) metaph. *allicio* τινά i. e. *mentem alicuius*, ita passiv. Sap. 14, 20. — med. τινά *ich ziehe die Aufmerksamkeit Jem. auf mich* 4 Macc. 15, 18.

Ἐφέστιος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (ἐπί, ἑστία focus; qui ad focum s. ad larem est vel pertinet =] *domesticus*, *im Hause befindlich*, μίσθιος ἐ. *is quo utimur mercenario in domo, Haustagelöhner*, *der aufs Tagelohn ins Haus kommt* Sir. 37, 11. Vide tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel.*

Ἐφηβία, ας, ἡ (ἐπί, ἥβη pubes; pubertas i. e. conditio eius, qui pueritiam excessit) *ephebeum* i. e. *locus in quo puberes exercentur* 2 Macc. 4, 9. (ita *ephebeum* vel *ephebium* ap. Vitruv. 5, 11.)

Ἔφηβος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐπί, ἥβη) *puber*, οἱ ἔ. *qui pueritiam excesserunt* i. e. *adolescentes* 2 Macc. 4, 12. (Xen. Cyr. 1, 2. 4.)

Ἐφημερία, ας, ἡ (ἐφήμερος, diurnus) *munus diurnum*, ita de ministerio publico a Judaeorum sacerdotibus administrando vice in singulas hebdomades mutata, *der wöchentlich abwechselnde Tempeldienst* Esr. 1, 2. 16. Cf. *Winer* bibl. Realw. sub voc. *Priester*.

Ἐφικνέομαι, οῦμαι, a. 2. ἐφικόμην (ἐπί, ἱκνέομαι) dep. med. *pervenio ad aliquem* vel *ad aliquid* [propr. Xen. Cyr. 1, 1. 5.] metaph. pro: *mente assequor*, v. c. maiestatem Dei Sir. 43, 27. 30.

Ἐφικτός, ή, όν adiect. verbale [verbi ἐφικνέομαι, quod vid.] *res* vel *persona*, *ad quam pervenire potest*, *erreichbar*, τοῦτο ἐφικτὸν ἦν μοι *ad hoc equidem pervenire poteram* i. e. *feci pro viribus* vel *quantum facere potui* 2 Macc. 15, 38. (Plut. vit. Thes. c. 1. Diod. Sic. 1, 41.)

Ἔφιππος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (ἐπί, ἵππος) *equo insidens* 2 Macc. 12, 35. 4 Macc. 4, 10. — abs. *ein Reiter* 2 Macc. 11, 8.

Εφίπταμαι, dep. med. (ἐπί, ἵπταμαι) *advolo*, ἐπί τι *auf etwas* Bar. 6, 22.

"Εφισος, η, ον i. q. ἴπισος, η, ον, *similis*, *e* Sir. 9, 10. Dubiam esse hanc vocem observavit *Passow* sub h. v.

'Εφίστημι, f. ἐπιστήσω, a. 1. ἐπέστησα, aor. 2. ἐπέστην (ἐπί, ἵστημι) A) in temporibus transit. significationis 1) *colloco* vel *sisto aliquem ad aliquid* vel *sistere iubeo aliquem ad aliquid* τί τινι Jud. 7, 7. (τί Xen. Cyr. 4, 2. 18.) — πόδα *pedem sisto* i. e. *facio ut pes alicuius stet* = *Jemanden auf den Beinen erhalten* i. e. *facio, ut prosper, quo est aliquis, status perduret* Sir. 40, 25. — τὴν ψυχήν i. e. *animum adverto, aufmerken* Sir. 12, 11. — ita ἐφίστημι τὸν νοῦν pro לֵב הָשִׁית Prov. 22, 17. — 2) *impono, auflegen*, μάστιγας, παιδείαν ἐπί τινος Sir. 23, 2. — B) in tempp. intrans. signif. 1) *adsto*, τινί Jud. 6, 14. (Jos. Ant. 11, 7. 1.) ἐπί τινος 8, 3. 10, 6. ἐπί τι Sir. 41, 22. — 2) *supervenio*, τινί ita de Deo puniente Sap. 6, 5. — de malis subito irruentibus in aliquem, τινί Sap. 6, 8. 19, 5. — absol. 18, 17. (Dem. 66, 23.) — 3) *praesum*, τινί Jud. 8, 10. (Xen. An. 6, 5. 11.) — ἐπί τινος 12, 11. (Dem. 436, penult. Xen. Mem. 3, 5. 21.)

'Εφοδεύω, f. εύσω (adeo, ἐπί, ὁδεύω) *obeo*, seq. acc. loci, *einen Ort bereisen* [vid. ἀπέρχομαι] ita de personis explorandi vel inspiciendi causa obeuntibus loca 1 Macc. 16, 14. 2 Macc. 3, 8. Jud. 7, 7. (absol. Xen. Cyr. 8, 6. 16.)

"Εφοδος, ου, ἡ (ἐπί, ὁδός) *aditus, adventus* a) univ. 1 Macc. 11, 44. 14, 21. — b) de aditu hostili, *Anmarsch, incursio*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 1. — absol. 1 Macc. 9, 68. 2 Macc. 8, 12. 12, 21. 13, 26. 14, 15. 15, 8. (Xen. An. 2, 2. 18.)

'Εφοράω, ῶ f. ἐπόψομαι [a forma inusitata ὄπτω cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 245. *Rost* §. 84. — ἐπί, ὁράω] *intueor adspicio*, τινά 4 Macc. 13, 13. — de Deo desuper vidente πάντα 2 Macc. 12, 22. 15, 2. (Hom. Il. 3, 277.) — absol. 7, 6. — τινί ut τῷ πλήθει τῶν δωρεῶν Sir. 7, 9.

'Εφραΐμ, ὁ, *Ephraim*, hebr. אֶפְרַיִם, filius secundus patriarchae Josephi et nepos Jacobi Sir. 47, 21. 23.

'Εφρών, ἡ, *Ephron*, hebr. עֶפְרוֹן, nom. propr. urbis trans Jordanem in regione Gilead sitae 1 Macc. 5, 46. 2 Macc. 12, 27. (Jos. Ant. 12, 8. 5.)

'Εφύβριστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἐφυβρίζω) *contumeliosus* Sap. 17, 7. (Hdian. 6, 1. init.)

'Εχθές, adv. [apud Atticos etiam χθές Xen. Cyr. 6, 3. 16. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 323.] *heri* 1 Macc. 9, 44. (Diod. Sic. 14, 67. Xen. Cyr. 7, 5. 53.)

"Εχθιστος, η, ον, etiam ἔχθιστος, ὁ, ἡ — ον, τό [ita Addit. ad l. Esth. 6, 19. — ἔχθος] *odiosissimus, invisus* Sap. 12, 4. 15, 18. Addit. ad l. Esth. 6, 19. Orat. Azar. v. 8. 4 Macc. 5, 26. (τινί Xen. Cyr. 4, 6. 2. Thuc. 2, 71.)

"Εχθρα, ας, ἡ (femin. adiect. ἐχθρός) *inimicitia, simultas* Sir. 6, 8. 37, 2. Esr. 5, 50. 1 Macc. 11, 12. 40. 13, 6. 17. 2 Macc. 4, 3. 4 Macc. 3, 14. (Hdian. 3, 6. 10. Xen. Mem. 3, 3. 17. Thuc. 2, 68.)

'Εχθραίνω, f. ανῶ, a. 1. ἤχθρανα [de qua aor. forma vid. ἐπιφαίνω — ἐχθρός] *odio prosequor*, absol. Sir. 28, 6. τινί *inimicus sum alicui* 1 Macc. 7, 26. 9, 50. 11, 38. addito accus. nom. coniugati [de quo vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 11, 40. (τινά Xen. Ages. 11, 5.) — ὁ ἐχθραίνων, substant. *inimicus, hostis*, τινός 1 Macc. 9, 29.

'Εχθρεύω, f. εύσω (ἐχθρός) *inimicus sum*, τινί 2 Macc. 10, 26. — pro אָיַב Exod. 23, 22. —

'Εχθρός, ά, όν *inimicus, a, um, hostilis, e*, a) adiect. ut ἄρχοντες ἐχθροί Sir. 33, 10. (Xen. An. 1, 3. 12 et 20.) — b) substantive: *hostis, Feind.* aa) c. artic. Sap. 10, 19. 11, 5. 12, 22. 24. 15, 14. 16, 4. 8. 22. Sir. praef. sec. Sir. 6, 12. 12, 9. 18, 30. 27, 18. 49, 9. Bar. 3, 10. Jud. 7, 19. 8, 11. 15. 19. 30. 35. 13, 11. 14. 17. 15, 5. Addit. ad l. Esth. 2, 6. 4, 7. Esr. 5, 66. 1 Macc. 4, 18. 36. 9, 29. 10, 26. 14, 26. 31. 15, 33. 2 Macc. 10, 26. 3 Macc. 2, 23. 4, 4. 6, 15. 7, 21. 4 Macc. 2, 14. — singul. ὁ ἐ. collective [cf. *Win.* §. 27, 1.] Sir. 12, 10. 16. 23, 3. 30, 3. Bar. 4, 25. — bb) sine artic. Sap. 12, 20. 18, 7. 10. Sir. 5, 16. 6, 3. 20, 22. 25, 7. 14. 29, 6. 13. 30, 6. 33, 7. 42, 11. 45, 2. 46, 1. 5. 7. 16. Bar. 4, 18. 21. Jud. 13, 5. 18. Orat. Azar. v. 8. Esr. 6, 61. 1 Macc. 2, 7. 9. 8, 23. 9, 46. 13, 51. 3 Macc. 6, 10. 4 Macc. 9, 15.

"Εχις, ιος et εως, ἡ *anguis, vipera* Sir. 39, 30.

'Εχομένως, adv. (partic. ἐχόμενος vid. ἔχω fin.) *proxime*, de tempore: *nächstdem* i. e. *deinde, hierauf* 2 Macc. 7, 15.

Εχω, f. ἕξω, etiam σχήσω, impf. εἶχον, a. 2. ἔσχον [de 3 p. plur. ἔσχοσαν obvia 3 Esr. 6, 5. vid. sub εἶδον notata] perf. ἔσχηκα

1) *habeo, ich habe* i. e.

A) *possideo, ich besitze* a) propr. i. e. de *personis* possidentibus aliquid aa) univ. α) sq. acc. *rei*, ut opes, ἀργύριον πολύ 1 Macc. 16, 11. ὅσα 2, 28. 9, 36. ταῦτα *haec* scil. bona ante memorata Esr. 8, 82. τί 3 Macc. 7, 22. — absol. ἔχω pro: *opibus floreo, dives sum* [cf. *Herm.* ad Soph. Aiac. v. 157. *Bornem.* ad Xen. An. 6, 6. 37. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 408. *Viger.* p. 256.] Sir. 14, 11. — hinc: οὐκ ἔχω *desunt mihi opes*, seq. εἴς τι i. e. *ad faciendum aliquid* 1 Macc. 3, 30. — οἱ μὴ ἔχοντες, *opibus destituti, parum opibus florentes* Esr. 9, 51. 54. (Dem. 1123, 25. Xen. An. 7, 3. 28. Eur. Phoen. l. l.) — *alimenta, rerum elementa*, πῦρ 4 Macc. 10, 14. ὕδωρ Jud. 7, 21. (Ael. V. H. 4, 13. Xen. An. 2, 3. 27.) — *domicilium, castellum*, κατοικίαν 2 Macc. 3, 39. ὀχύρωμα 1 Macc. 4, 61. — *copias militares*, πλῆθος ἵππου 1 Macc. 10, 77. — *instrumenta, monumenta*, ἀντίγραφον 1 Macc. 14, 49. κολαστήριον 4 Macc. 10, 4. μνημόσυνον 1 Macc. 14, 23. — *statum, conditionem*, ἀθανασίαν Sap. 8, 13. βίον 15, 9. δόξαν 8, 10. εἰρήνην 4 Macc. 3, 30. ἡλικίαν 4 Macc. 5, 6. (Jos. Ant. 1, 13. 2. Xen. Cyr. 1, 6. 34.) — συμβίωσιν θεοῦ Sap. 8, 3. — τίμια 1 Macc. 11, 27. — *bona, commoda*, ubi Lat. *habeo, contigit mihi*, ut ἀρχὴν γενέσεως Sap. 7, 5. βοήθειαν 1 Macc. 12, 15. καιρόν 9, 7. 15, 34. καρπόν Sap. 3, 13. σύμβολον σωτηρίας 16, 6. χάριν *favorem, gratiam alicuius* 3 Esr. 6, 5. — *incommoda, mala*, ut λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς Tob. 6, 8. *copiam, potestatem, vim, Macht, Gewalt*, ut ἀλκήν 3 Macc. 6, 12. δύναμιν, δυναστείαν v. 12. 13. ἐξουσίαν 2 Macc. 7, 16. 10, 13. 3 Macc. 7, 21. τινός *über Jem.* Sap. 16, 13. Sir. 9, 13. — sq. infin. i. e. potestas *faciendi aliquid* Jud. 8, 15. Esr. 8, 22. 1 Macc. 10, 35. κράτος 3 Macc. 1, 27. — *animi dotes, ingenii facultates*, ubi Lat. *habeo, praeditus sum, possideo*, ut γνῶσιν τινος Sap. 1, 7. 2, 13. Addit. ad l. Esth. 4, 12. — de loco 2 Macc. 6, 30. vid. sub ἅγιος in fine observata. — λογισμόν 4 Macc. 7, 17. ἀδαμάντινον νοῦν 16, 13. πεῖραν 2 Macc. 8, 9. σοφίαν Sap. 7, 10. 2 Macc. 2, 9. φρόνησιν Sir. 29, 28. Bar. 3, 28. — Formula notanda: ἔχω τελευτήν i. e. *esse*

desino Bar. 3, 25. — — sq. duplici accus. substantivi, quorum alter explicat, qualis alicui sit persona vel res aliqua, ut παράκλησιν ἔχοντες τὰ βιβλία τὰ ἅγια 1 Macc. 12, 9. — 2 Macc. 10, 28. — abest accus. praedicati ex totius orationis natura cognoscendus Bar. 6, 73. ἄνθρωπος οὐκ ἔχων εἴδωλα scil. θεούς, *homo non ita habens idola, ut tanquam Deos colat eos.* — sq. dupl. accus., quorum alter adiectivo vel participio perf. passivi enuntiatus indicat, qualis sit res, quam possidet aliquis, ut ἐπίσημον ἔχω ἡμέραν τινά *ita possideo diem aliquem, ut insignem reddam* i. e. *ut celebrem eum* 2 Macc. 15, 36. — 4 Macc. 9, 21. — τὴν εἰθισμένην — ἔσχηκα i. e. *solitam consuetudinem ita mutatam habui* [et habeo], *ut ferocior ea facta sit = ferocior et asperior factus sum, quam ante fui* 2 Macc. 14, 30. — — β) sq. acc. *personae*, ut *coniuges*, ubi Lat. *in matrimonio habeo*, ἄνδρα Tob. 3, 8. (Plut. vit. Cat. min. c. 21.) γυναῖκα Esr. 9, 12. 18. — abest acc. γυναῖκα facile e contextu cognoscendus 1 Macc. 11, 9. — *liberos*, τέκνα Sir. 16, 3. υἱόν 4 Macc. 6, 11. (Xen. Cyr. 1, 5. 4.) — *ducem, adiutorem, hostem*, ita ἄρχοντα 1 Macc. 12, 53. βοηθόν Addit. ad l. Esth. 4, 4. 11. νεκρούς Sap. 18, 12. πολέμιον, ἐπίβουλον 2 Macc. 3, 38. — Jud. 10, 19. λαὸς ὃς — τοιαύτας i. e. populus, qui *inter cives suos tales possidet* feminas. — ἔχω τινὰ ἐν προςώπῳ *in conspectu* vel *coram habeo aliquem*, ita in consuetudinis familiaris descriptione 2 Macc. 14, 24. ἔ. τινὰ περὶ ἐμέ — *ich habe Jem. um mich*, ubi Lat. *mecum habeo aliquem* 2 Macc. 12, 20. — sq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati vel qualitatis, ut ἄν [per attr. pro οὓς] ἐζήλουν — τούτους πολεμίους — ἔσχον 2 Macc. 4, 16. — 5, 15. 7, 24. 8, 36. 3 Macc. 3, 24. 7, 9. 4 Macc. 7, 24. (Diod. Sic. 20, 36. init.) — formula ex hebr. dicendi consuetudine indicanda: ἔχω τινὰ εἰς γέλωτα *ita habeo aliquem ut derideam eum, zum Gespötte haben* Sap. 5, 3. Vid. εἰς. — — bb) de personis habentibus aliquid vel aliquem in potestate vel sub cura et fide sua, ut βουλήν Tob. 4, 19. πᾶν — βουλήν scil. αὐτοῦ *non habet in potestate sua consilia* [i. e. *eventum consiliorum suorum*] *populus quicunque = kein Volk hat den Erfolg seiner Anschläge in seiner Gewalt* 1 Macc. 13, 15. δι' ἃς — χρείας i. e. *propter munera, quae habebat fidei suae demandata* 2 Macc. 12, 24. (πόλιν Xen. An. 1, 6. 6.) — — cc) = *praesto est mihi aliquid, non deest mihi aliquid*, ut πηγάς 4 Macc. 3, 10. Cf. ad h. l. 2 Sam. 23, 15 sqq. 1 Chron. 12, 17 sqq. — — dd) particip. ἔχων, ἔχοντες iunct. c. verbo finito inservit *vel* imagini rei ad summam perfectionem exprimendae [vid. sub ἄγγελος notata] ita ἀπέρχομαι ἔχων *discedo habens* scil. res ante memoratas Bar. 6, 58. 1 Macc. 9, 36. (Xen. Cyr. 2, 4. 31.) — *vel* respondet praepositioni σύν, *cum*. Ita iunct. c. verbis eundi, sq. acc. rei vel personae comitantis aliquem in itinere, ut ἐπιστρέφω ἔχων σκῦλα πολλά 1 Macc. 10, 87. 11, 51. — Tob. 1, 6. 1 Macc. 8, 6. 14, 24. 15, 15. 2 Macc. 11, 10. 13, 2. (Xen. Cyr. 1, 6. 10. 2, 4. 24.) Cf. *Bost* §. 130, not. 5. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub voc. ἔχω. —

b) de *rebus*, quae, quatenus semper cum aliqua re aut persona coniunctae sunt vel coniunctae conspiciuntur, habere eam dicuntur. Utuntur Lat. in talibus: *habeo, instructus sum*, ut πύργος ἔχων ὄργανον 2 Macc. 10, 18. — 13, 5. 12, 16. ἀσθένεια δυςχέρειαν ἔχουσα 9, 21. v. 18.

c) seq. *infinit.* [= ἐξουσίαν ἔχω sq. inf. copiam habeo faciendi aliquid i. e.] *possum*, sq. inf. aor. Sap. 5, 13. 4 Macc. 1, 7. (Ael. V. H. 2, 23. Lucian. Tim. §. 20. Xen. Cyr. 1, 6. 18.) Cf. *Frotscher* ad Xen. Hier. p. 101. —

B) *coniunctus sum c. aliqua re* vel *persona*, ubi Lat. *habeo in me*, nos: *ich habe etwas in mir, an mir, auf mir.* Cf. *Herm.* ad Vig. p. 753. ad Greg. Cor. p. 863. ed. *Schäfer. Passow* sub ἔχω. Ita legitur a) univ. de personis hactenus aliquid *in se* [*in sich*] habentibus, quatenus eas occupavit aliquid aa) seq. accus. *rei* et praeced. nominativo subiecti: ἔχω τι, *habeo aliquid in me* i. e. *occupavit me aliquid*, ita sq. accus. nominis sensus, affectiones, virtutes, vitia, necessitates indicantis = *habeo aliquid in animo meo, occupavit aliquid animum meum*, ut αἴσθησιν Bar. 6, 42. ἀνδραγαθίαν 2 Macc. 14, 18. διάθεσιν 5, 23. διάληψιν 3, 32. δυςμένειαν 14, 39. 3 Macc. 7, 4. ἔλεος Sir. 28, 4. ἐλπίδα Sap. 3, 18. 2 Macc. 9, 20. 22. 4 Macc. 11, 7. 17, 4. ἐπιείκειαν 3 Macc. 7, 6. εὐδοκίαν Sir. 29, 23. εὔνοιαν 2 Macc. 12, 30. 3 Macc. 7, 7. ὀργὰς θηρός 2 Macc. 4, 25. πίστιν 4 Macc. 16, 22. συγγνώμην Sir. 3, 13. στοργήν, συμπάθειαν 4 Macc. 14, 14. 15, 5. τὶ ἐν τῇ καρδίᾳ Addit. ad l. Esth. 1, 12. μηδὲν ὕποπτον 2 Macc. 12, 4. φιλανθρωπίαν Add. ad l. Esth. 6, 10. 2 Macc. 14, 9. 3 Macc. 3, 18. φιλοστοργίαν 15, 6. χάριν 2 Macc. 3, 33. 3 Macc. 5, 20. (Plut. vit. Cat. min. c. 19. Dem. 12, 11. Xen. Cyr. 5, 1. 1 et 21.) — χρείαν 2 Macc. 2, 15. τινός Sap. 13, 16. Sir. 13, 6. 15, 12. ὠμότητα 3 Macc. 5, 20. (Jos. Ant. 1, 13. 2.) — Formula notanda: ἔχω λόγον [rationem habeo, *Rücksicht nehmen*, τινός *auf Jem.* = *sich um Jem. bekümmern* Hdot. I, 62 et 115. ex consuetudine Judaeorum alexandrinorum =] *sollicitus sum, besorgt, bekümmert sein, animum habeo cura* vel *sollicitudine occupatum* Tob. 5, 20. 10, 6. τινός i. e. *propter aliquem, de aliquo* Tob. 6, 15. ita pro דָּאַג Jer. 38, 19. 42, 16. coll. Ps. 38, 19. ubi οἱ ὁ pro דָּאַג μεριμνᾶν ὑπέρ τινος. — — bb) seq. accus. *personae* et praeced. nominativo subiecti, ita de sceleribus, quorum patrandorum cupido occupavit animum alicuius Sap. 14, 25. (Hdot. 4, 115. Xen. h. gr. 7, 2. 9.) — — b) *gestandi* notione inclusa; ita de personis et rebus hactenus coniunctis cum aliqua re, quatenus et habent et gestant eam *in se* i. e. aa) *an sich*, ut vestes, arma et similia, ubi nos: *anhaben, tragen*, Lat. *gesto, indutus sum*, graece: φορέω, ut καλύμματα 1 Macc. 4, 6. πανοπλίαν 2 Macc. 3, 25. πορφύρην χρυσῆν 1 Macc. 11, 58. στολάς 2 Macc. 5, 2. χιτῶνας Bar. 6, 31. Esr. 8, 73. — ἐγχειρίδιον Bar. 6, 15. μαχαίρας 1 Macc. 4, 6. πέλεκυν Bar. 6, 15. ῥομφαίαν Hist. Sus. v. 59. σκῆπτρον Bar. 6, 14. — κισσούς, φοίνικας 2 Macc. 6, 7. 10, 7. (Lucian. dial. deor. 2, 4. Dem. 1267, 22. Xen. An. 1, 5. 8 et 10. Cyr. 1, 4. 26.) — bb) *auf mir*, α) propr., de equo ἔχοντι ἐπιβάτην 2 Macc. 3, 25. de sene in capite habente τὴν πολιάν 4 Macc. 5, 6. — β) metaph. de personis, quae oneris instar impositum habent aliquid, ut ἐντολήν Esr. 4, 52. 2 Macc. 3, 13. τὴν ἀρχιερωσύνην 4 Macc. 4, 1. — vel mala, calamitates, ubi Lat. *sustineo, suffero*, ut ἐπιτιμίαν Sap. 3, 10. (τὴν δίκην Xen. Cyr. 7, 2. 24.) — θλίψεις Sir. 51, 3. κόπον, κόπους 22, 11. 1 Macc. 10, 15. — — c) refertur ad conditionem, quae sequitur aliquid, ubi nos: *im Gefolge haben, zur Folge haben* Lat. *coniunctus sum cum aliqua re* Sap. 8, 16.

C) intransit. [vid. ἄγω in fin.] *me habeo, ich befinde* od. *verhalte mich* a) seq. ἐν c. dat. rei loci vim habente, ut ἐν τῷ νόμῳ Esr. 8, 12. — b) iunct. c. adv. aa) de moribus, ut ἀγαπητῶς Sir. praef. sec. — ἀπεχθῶς 3 Macc. 5, 3. βαρβαρότερον 2 Macc. 5, 22. δυςμενῶς 14, 11. δυςφόρως 3 Macc. 3, 8. εὐλαβῶς 2 Macc. 6, 11. (Xen. Conv. 4, 3. Mem. 4, 2. 17.) συμπαθέστερον 4 Macc. 13, 22. quo l. si epexegetice additur τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν vid. de hoc accus. sub ἐκλείπω notata. — bb) de rei alicuius qualitate, ut καλῶς

ἔχει Esr. 2, 20. οὕτως 2 Macc. 3, 9. 10, 9. 11, 34. τοῦτον τὸν τρόπον i. e. *hoc modo* [vid. de hoc acc. sub ἀρίστερος monita] 1 Macc. 11, 29. 2 Macc. 1, 24. (Ael. V. H. 2, 36. Xen. Cyr. 7, 1. 1.) — τὸ νῦν ἔχον, *ut nunc res sunt* vel *se habent* i. e. *für jetzt* Tob. 7, 11. (Plut. amator. c. 1. Lucian. Anachars. c. 40 fin.)

2) *teneo, ich halte* a) propr. i. e. *manu teneo*, τί Hist. bel. et drac. v. 34. Esr. 1, 10. 5, 59. — τινὰ πρὸς μαστούς 3 Macc. 5, 49. — τὶ ἐν χερσί Tob. 13, 11. — trop. ἔτι τὰ πένθη ἐν χερσὶν ἔχω = *praesentem adhuc habeo luctum* i. e. *adhuc teneor dolore et luctu nuperrimo* Sap. 19, 3. — b) metaph. aa) de statu vel conditione, ut ἡσυχίαν *ich halte Ruhe* i. e. [non moveor, subsisto Xen. Conv. 2, 15. de militibus Xen. An. 4, 5. 13.] *nihil molior* 2 Macc. 14, 4. — bb) de animi sensibus, quos firmiter tenet aliquis, sq. dupl. accus., uno obiecti, altero qualitatis, ut λογισμὸν ἔχω ἀκίνητον, ὀρθόν, ἀκλινῆ 4 Macc. 6, 7. 11, 26. — cc) de rebus et personis, quas firmiter animo, mente, memoria tenet aliquis 2 Macc. 15, 8. 3 Macc. 7, 16. — c) *contineo, ich enthalte*, sq. acc. rei 3 Macc. 6, 41. — d) medium: ἔχομαι, *ich halte mich an Jem.*, oder *an etwas* = *adhaereo* aa) univ. seq. genit. nunc *pers. adhaereo alicui* i. e. *non dimitto, non patior ut elabatur* 2 Macc. 12, 35. (Xen. An. 7, 6. 41.) — nunc *rei*, ut τῆς εὐσεβείας i. e. *constanter pietatis praecepta sequor* 4 Macc. 7, 18. vid. de h. l. lect. *Apel.* — De quo gen. vid. *Matth.* §. 330, 6. *Rost* §. 108, not. 7. — bb) particip. ἐχόμενος, η, ον, *proximus, a, um*, ita de loco, ut ἐχόμενός τινος κάθημαι Esr. 4, 42. de h. l. adiect. vid. ἀγελαῖος. — (Jos. Ant. 6, 1. 1. Xen. Cyr. 8, 5. 5.) — de tempore 1 Macc. 4, 28. τῇ ἐχομένῃ i. e. *proximo die* 2 Macc. 12, 39. de h. l. dat. vid. sub ἔτος monita. (Pol. 3, 112. 5, 13.)

Ἕψεμα, τος, τό (ἕψημα Diod. Sic. 1, 30. 3, 52. ἕψω coquo) *coctile, edulium aqua coctum* Hist. bel. et drac. v. 33.

Ἕψω, f. ἥσω, a. 1. ἥψησα et ἕψησα, p. p. ἥψημαι, *coquo*, sq. acc., ut ἕψεμα Hist. bel. et drac. v. 27. 33. θυσίας Esr. 1, 12. κρέας 4 Macc. 6, 15. (Diod. Sic. 1, 80 et 84. Xen. Mem. 2, 1. 6.)

Ἑωθινός, ή, όν (ἕως) *matutinus, a, um* Sir. 50, 6. Jud. 12, 5. (Diod. Sic. 15, 84. Xen. h. gr. 1, 1. 3.) — ἡ ἑωθινή subst. *der Morgen* 1 Macc. 5, 30. (Diod. Sic. 3, 24.)

Ἕως, genit. ἕω, ἡ, acc. ἕω et ἕων, *aurora* 3 Macc. 5, 16. (Xen. An. 2, 2. 24.)

Ἕως, adv. I) signif. adverbiali 1) *donec, usque dum*, nostrates: *bis, so lange bis* a) sq. *indicat.* aa) ubi agitur de re certa i. e. ubi dicitur aliquis fecisse aliquid usque ad illud tempus, quo evenit id, quod evenisse dicitur Sap. 10, 14. Sir. 48, 15. Jud. 5, 17. 10, 10. 18. Esr. 8, 61. 1 Macc. 10, 50. 16, 9. (Xen. Cyr. 1, 3. 7.) Cf. *Buttm.* §. 133, 3. *Matth.* §. 522, 1. *Rost* §. 121, 5. a. *Win.* §. 42, b. 3. — bb) ubi, quod agitur de re futura i. e. quod dicitur aliquis facturus esse aliquid, donec evenerit id, quod eventurum esse traditur, ex more Graecorum seriorum [cf. Herm. ad Vig. p. 927. lin. 13 sq.] pro *coniunct. aor.* habetur indicat. futuri Jud. 10, 15. προπέμψουσί σε, ἕως παραδώσουσί σε [i. e. *donec tradiderint se*] εἰς χεῖρας αὐτοῦ. — b) seq. *coniunct.* aa) ubi dicitur aliquis facere vel facturus esse aliquid, donec evenerit, quod eventurum esse traditur. Utuntur Lat. in talibus pro coniunct. aor. futuro exacto Cf. *Matth.* §. 521. *Buttm.* §. 126, 12. §. 133, 3. *Win.* §. 42, 3. Ita α) ἕως ἄν, praeced. nunc *futuro* 2 Macc. 2, 7. — nunc praesenti in re certissime eventura [cf. de praesenti futurascente sub εἰμί notata], οὐ γεύομαι οὐδὲν ὧδε, ἕως ἂν — σταθῆτε πρός με Tob. 7, 11. — nunc οὐ μή c. coniunctivo in asseveratione graviori Sir. 23, 16 bis. v. 17. 32, 18. quo l. οὐ μή c. coniunct. et οὐδὲ μή c. futuro alternant. — β) ἕως *sine* ἄν [de omissione partic. ἄν vid. *Lob.* ad Phryn. p. 14 sq. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 4. 13. *Id.* in schol. p. 165. *Win.* l. l. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 61. *Poppo* obs. in Thuc. p. 143. *Matth.* §. 522, not. *Herm.* de partic. ἄν p. 57—70. 109.], praeced. fut. Sir. 32, 18. 19 bis. quo l. coniunct. εὐφράνῃ et εὐφρανεῖ alternant. Tob. 14, 5. — praeced. οὐ μή in asseveratione graviori Sir. 32, 17 bis. bb) in locis, explicandis *vel* oratione obliqua in rectam mutata, ut ἐπέταξεν — τὰ ἅγια pro: ἐπέταξεν Ἰούδας τοῖς ἀνδράσι· πολεμεῖτε τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ, ἕως ἂν καθαρίσω τὰ ἅγια 1 Macc. 4, 41. Cf. *Matth.* ad Eur. Bacch. v. 1069. coll. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 499. *Matth.* §. 529, 5. *Bornem.* ad Xen. An. 1, 9. 27. ad Xen. Conv. p. 126. *Poppo* de eloc. Thuc. p. 141. *Buttm.* §. 124, not. coll. §. 126, 2. 3. *Win.* l. l. — *vel* ex Graecorum seriorum loquendi consuetudine, qua, ubi ponendus erat indicativus, adhibetur coniunctivus, ita ἕως *sine* ἄν praeced. praeterito Sir. 47, 25. πᾶσαν πονηρίαν ἐξεζήτησαν, ἕως ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ' αὐτούς. 50, 19. quo l. coniunct. et indicat. alternant. —

2) ut Lat. *usque* [Virg. Eclog. 9, 64.] continuam directionem indicat = *continuo, perseveranter* Sir. 42, 21. quo l. verbis ἕως ἐστί explicationis ergo additur: πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

II) praepos. naturam induit, regentis genit. [vid. ἄχρι] 1) *usque ad, bis zu* A) *de tempore* a) seq. genit. temporis, ut ἕως αἰῶνος, ἕως τοῦ αἰῶνος Sir. 16, 26. 24, 9. 44, 13. Jud. 8, 13. 13, 19. 16, 17. Esr. 8, 85. — Sir. 39, 9. 48, 25. 1 Macc. 3, 7. ἕ. ἀωρίας Esr. 1, 14. ἕ. γενεῶν ἑπτά Bar. 6, 3. ἕ. ἑσπέρας Sir. 18, 25. 1 Macc. 9, 13. 10, 80. ἕ. ἡμέρας ἐπιστροφῆς, θανάτου Sir. 40, 1. Jud. 12, 14. ἕ. θανάτου i. e. ἕως ἡμέρας θανάτου Sir. 18, 21. — Esr. 4, 55. 1 Macc. 13, 39. 16, 2. — ἕ. τῆς ἡμέρας ἐκείνης Jud. 1, 15. vel ταύτης Bar. 1, 13. 19. Jud. 14, 10. Esr. 1, 32. 8, 76. 1 Macc. 8, 10. 13, 30. 2 Macc. 5, 25. ἕ. καιροῦ *usque ad tempus statutum* Sir. 1, 20. 21. Tob. 14, 4. ἕ. τῆς νυκτός Addit. ad l. Esth. 1, 12. ἕ. νουμηνίας Esr. 9, 17. — praecedente ἀπό, vel ἐκ terminum a quo indicante 3 Macc. 6, 38 bis. Esr. 9, 41. — — b) sq. genit. rei gestae, enuntiatae nunc per subst., ut ἕως τῆς Δαρείου βασιλείας Esr. 5, 73. — 8, 72. (Diod. Sic. 1, 4.) nunc per infinit. ante se habentis genit. articuli, ut ἕως τοῦ εὐδοκῆσαι τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς Esr. 1, 58. — 8, 59. Jud. 8, 34. 1 Macc. 3, 33. 5, 19. 14, 41. — abest ab infinit. accus. subiecti facile e contextu cognoscendi, ut ἕως τοῦ ἐλθεῖν scil. αὐτόν vel αὐτούς Jud. 1, 10 bis. v. 12. 2, 24. 11, 19. 1 Macc. 7, 45. — Esr. 5, 2. 8, 18. 9, 13. 1 Macc. 5, 54. — c) seq. genit. conditionis vel status, ad quem usque vel durasse vel duraturum esse dicitur aliquid, ut ἕως γήρους Sir. 46, 9. ἕ. πολιῶν 6, 17. ἕ. ᾅδου i. e. *usque ad descensum in inferos, ad mortem usque* Sir. 9, 12. ἕ. ἐσχάτων 51, 14. — — d) sq. genit. pron. relat. ἕως οὗ, *usque ad tempus quo, usque dum, donec, bis zu der Zeit wo — bis, so lange als* [ita Hdot. 2, 143. = μέχρι τούτου ἕως οὗ Palaeph. f. 4. vel μέχρι τούτου ἕως Xen. Mem. 4, 7. 2. vel μέχρι οὗ Xen. An. 1, 7. 6. 5, 4. 16.] Cf. de formula ἕως οὗ sine ἄν frequenti maxime apud Graecos serioris aevi *Win.* §. 42, 3. *Passow* sub ἕως. Legitur in his libris aa) seq. indicat. [vid. supra I. 1. a.], praeced. indicat. praeteriti Tob. 1, 21. 2, 4. 10. 6, 5. 10, 7. Jud. 10, 10. quo l. ἕως οὗ et ἕως simplex alternant. — 14, 9. 15, 5. 1 Macc. 5, 53. 4 Macc.

7, 3. (Palaeph. f. 4.) — bb) seq. coniunct. aor. [vid. supra sub I. 1. b. aa.] et quidem sine ἄν [vid. I. 1. b. aa. β.] praeced. futuro Sir. 13, 7. 29, 5. Jud. 6, 5. 7. — — c) iungitur c. adverbiis aa) simplicibus, ut ἕως ἔτι, dum quamdiu, während noch, adhuc, plene ut ἕως ἔτι ζῆς Sir. 30, 29. 1 Macc. 4, 4. (Xen. Cyr. 1. 6. 9.) — minus plene: ἕως ζῶ Tob. 5, 3. — ἕως πότε, quousque 1 Macc. 6, 22. — pro עַד אָנָה Ps. 13, 2 bis. 62, 3. עַד מָתַי 2 Macc. 2, 26. (ἕως ὅτε Zosim. hist. 1, 5.) — ἕως πρωΐ 1 Macc. 12, 29. — ἕ. σήμερον Sir. 47, 7. Cf. Lob. ad Phryn. p. 45—49. Matth. §. 578. Fischer 3. b. p. 85. Win. §. 58, 6 fin. — bb) ante se habentibus genit. τοῦ, ut ἕως τοῦ νῦν 1 Macc. 2, 33. — ita pro עַד־עַתָּה Gen. 32, 5. Cf. Matth. §. 272. §. 282. Buttm. §. 112, 4. L. Bos. p. 175. ed. Schäfer. Win. l. l. et §. 20, 3. —

B) de loco a) sq. genit. aa) loci, ut urbis, ἕ. ἀζώτου 1 Macc. 9, 15. — 12, 33. βελθέμ Jud. 7, 3. γαζηρῶν 1 Macc. 4, 15. — Jud. 1, 9. 14. 7, 3. 15, 5. 1 Macc. 5, 46. 11, 8. 63. 73. 12, 33. 14, 16. — regionis, ut ἕ. τοῦ πεδίου l. ἕ. τῶν πεδίων 1 Macc. 3, 24. 4, 15. — 1, 3. 3, 9. 14, 10. — 3, 32. 5, 60. 11, 50. — fluvii, ripae 1 Macc. 11, 7. 9, 3. portae, castrorum 5, 22. 11, 73. — praecedente ἀπό c. genit. loci, ut ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης Sir. 44, 21. — ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου γῆς Ibid. ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς Jud. 11, 21. — Bar. 4, 37. 5, 5. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 2. Macc. 13, 24. (Diod. Sic. 1, 27. Xen. An. 4, 5. 36. cf. tamen ad h. l. Bornem.) — bb) sq. gen. rei loci notionem induentis, ut ἕως ἀναβάσεως i. e. usque, ad locum, quo sit ascensus 1 Macc. 3, 16. — Sir. 10, 16. ἕ. θεμελίων γῆς usque ad locum, quo sunt fundamenta terrae. — Sap. 4, 19. — Sir. 32, 16. Esr. 8, 75. — ἔρχεσθαι ἕως ὠτίων τινός i. e. innotescere alicui Sir. 21, 5. — cc) sq. genit. personae 1 Macc. 3, 26. ἤγγισε — αὐτοῦ i. e. ad regem usque pervenit nominis eius notitia. — dd) iungitur c. praepositt., ut ἕως εἰς, usque in, usque ad, ut ἕως εἰς μακράν Sir. 24, 30. — 1 Macc. 2, 58. 16, 10. 3 Macc. 7, 18. (Ael. V. H. 12, 22. Diod. Sic. 1, 27.) — ἕως ἐπί τι 1 Macc. 5, 29. (ita ἔστ' ἐπί Xen. An. 4, 5. 6. 4, 8. 8.) Cf. Vig. p. 595. — — b) absolute i. e. ut Latinorum usque praepositioni a, ab, ita ἕως sine casu iungitur c. ἀπό in continuae directionis significatione, ita 1 Macc. 8, 4. τῶν βασιλέων τῶν ἐπελθόντων ἐπ' αὐτοὺς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως quum reges ab extremis terrae finibus usque supervenirent eos (qui a fundamento mihi usque movisti mare Plaut. Rud. 2, 6. 55. usque a mari supero Romam proficisci Cicer. pro Sext. c. 58.) —

C) de statu vel conditione, in quam usque delabitur aliquis, sq. genit. ἕως θανάτου Sir. 51, 6. ἕ. θλίψεως 1 Macc. 6, 11. ἕ. χολέρας Sir. 37, 30. —

D) metaph. a) de gradu, ad quem usque pertingit res vel actio verbo enuntiata, ita aa) in formula ἕως θανάτου ad mortem usque post vv. ἀγωνίζεσθαι, ἐπαμύνεσθαι, κινδυνεύειν Sir. 4, 28. 31, 12. 4 Macc. 14, 19. — post subst. λύπη, πόνος Sir. 37, 2. 4 Macc. 1, 9. — bb) sq. genit. pron. relat. ἕως οὗ, ἕως ὅτου, i. e. ἕως τούτου οὗ, ἕως τούτου ὅτου = ἕως τούτου ὥστε [cf. Matth. §. 479, a.] i. e. ad eum usque gradum quo, ubi Lat. adeo ut, sq. nunc indicat., ut ἕως ὅτου ὠνομάσθη — γῆς 1 Macc. 14, 10. — nunc accus. c. infinit., ut ἦσαν ἐμπαίζοντες — ἕως οὗ θυμῶντα [scil. αὐτόν] — προστάξαι Esr. 1, 52. — cc) praefixum adverbio vim huius auget, ita πενθεῖν ἕως σφόδρα = deplorare, lugere vehementissime 1 Macc. 2, 39. Vid. de ἀπὸ μακρόθεν sub ἀπό notata. — — b) de numero, ad quem usque pertingit res verbo expressa, ut ἀπέθανον — ἕως χιλίων ψυχῶν ἀνθρώπων 1 Macc. 2, 38. — Esr. 8, 19. 20. — — c) de ordine, ita in gradatione vel a minori ad maius, ut ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου 1 Macc. 5, 45. Jud. 13, 4. 13. Bar. 1, 4. — vel a maiori ad minus, ut ἀπὸ ἀνθρώπων ἕως γυναικός Esr. 9, 40. ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους Sir. 40, 8. — v. 3. 4. — 46, 19. χρήματα καὶ ἕως ὑποδήματος [i. e. et quidem ad calceos usque = ne calceos quidem] — οὐκ εἴληφα. — —

2) permutatur cum πρός, ad, ita in fine vel consilio rei significando 2 Macc. 6, 17. ἕως ὑπόμνησιν ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω.

Z.

Ζαβδαῖος, ου, ὁ, *Zabdaeus*, hebr. זְבַדְיָה Judaeus, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 21. coll. Esr. 10, 20. —

Ζαβδιήλ, ὁ, *Zabdiel*, nom. propr. indeclin. Arabis incogniti 1 Macc. 11, 17.

Ζαβεδαῖος, ου, ὁ, *Zabedaeus*, nom. propr. gentis arabicae 1 Macc. 12, 31. Cf. *Win.* bibl. Realw. I. p. 92. —

Ζαθόης, ου, ὁ, *Zadoes*, nom. propr. viri iudaici et Esrae aequalis 3 Esr. 8, 31.

Ζαθουί, ὁ, *Zathui*, hebr. זַתּוּא, nom. propr. Judaei, Esrae aetate viventis 3 Esr. 5, 12. coll. Esr. 2, 8.

Ζακχαῖος, ου, ὁ, *Zacchaeus*, nom. propr. Judaei aequalis Judae Maccabaei 2 Macc. 10, 19.

Ζαμβρί, ὁ, *Zambri*, hebr. זִמְרִי, nom. propr. Judaei, quem, publicae scortantem, cum scorto suo Phineas necavit 1 Macc. 2, 26. coll. Num. 25, 14. —

Ζαμώθ, ὁ, *Zamod*, nom. propr. Judaei, cuius posteri cum Esra in Palaestinam redierunt 3 Esr. 9, 28.

Ζαραΐας, ου, ὁ, *Zaraias*, nom. propr. Judaei cum Esra in patriam redeuntis 3 Esr. 8, 34.

Ζαραῖος, ου, ὁ, *Zaraeus*, hebr. זְרַחְיָה, nom. propr. viri, Esrae aequalis 3 Esr. 5, 8. 8, 2. 31.

Ζαχαῖος, ου, ὁ, *Zachaeus*, nom. propr. viri iudaici et uti videtur eiusdem, qui 2 Macc. 10, 19. ζακχαῖος et 1 Macc. 5, 18. 56. ζαχαρίας appellatur et qui aequalis fuit Judae Maccabaei.

Ζαχαρίας, ου, ὁ, *Zacharias*, hebr. זְכַרְיָה, nom. propr. 1) musici, tempore Davidis viventis 3 Esr. 1, 15. coll. 1 Chron. 16, 5. — 2) prophetae hebraici 3 Esr. 6, 1. 7, 3. — 3) unius ex aequalibus Esrae 3 Esr. 1, 8. 8, 30. 37. 44. 9, 27. 44. — 4) viri, qui 1 Macc. 5, 18. 56. commemoratur inter aequales Judae Maccabaei.

Ζάω, ῶ, ζῆς, ζῇ [de qua contract. vid. διψάω] f. ζήσομαι [ita Sir. 37, 26. 39, 9. 44, 14. 48, 11. Jud. 7, 27. 11, 3. 7. 1 Macc. 3, 33. 4 Macc. 8, 17. de qua forma serioris aevi scriptoribus frequentata cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 236.] a. 1. ἔζησα [Sap. 15, 17. 4 Macc. 6, 18. cf. de temporibus verbi ζάω graecis melioris indolis usitatis *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l.] 1)

vivo, i. e. a) *vita fruor, in vivis sum, spiritum duco,* aa) univ. Sap. 1, 13. 4, 16. 15, 17. ὧν — ἔζησε *in quibus* [scil. σεβάσμασι καὶ ἐργάταις αὐτῶν] *ipse vita donatus est.* Cf. de aoristo ita posito, ut circumscriptione opus sit, sub ἀγαπάω monita. — Sap. 18, 12. 23. Sir. 7, 33. 17, 22. Vide de h. l. lectione *Bretschn., Apel, Augusti.* — Sir. 17, 23. 25, 7. 30, 29. 42, 8. 45, 16. Tob. 3, 6. 15. 5, 3. 7, 5. 8, 12. 14. 12, 6. 13, 4. Jud. 11, 3. 7, 27. quo l. si ad τὴν ψυχήν referuntur, quae pertinent ad hominem ipsum, vid. sub γλῶσσα monita. Addit. ad l. Esth. 3, 10. ἵνα ζῶντες — σου *ut, dum vivimus* [de particip. resolvendo vid. sub ἀγαθός observata] *celebremus nomen tuum.* 1 Macc. 1, 6. 2, 13. 33. quo l. si interveniente καί duplex imperativus, quorum alter ad conditionem vel causam, alter ad effectum vel eventum pertinet cf. *Win.* §. 44, 2. *Matth.* §. 511, 5. c. — 2 Macc. 4, 35. 6, 55. 8, 7. 14, 2. 2 Macc. 6, 26. 9, 9. 10, 36. 4 Macc. 8, 25. 18, 18. (Xen. Cyr. 7, 3. 3.) — seq. μεταξύ τινῶν *in mediis quibusdam* = *inter quosdam* Sap. 4, 10. — sq. εἰς τὸν αἰῶνα Sap. 5, 15. — sq. dat. modum indicante [de quo vid. ἀγερωχία], ut πολέμῳ ἀγνοίας = *im Kampfe mit der Unwissenheit* Sap. 14, 22. — sq. ἐπί τινα posito pro ἐπί τινος vel ἐπί τινι Jud. 11, 7. ζήσονται ἐπὶ — αὐτοῦ *vivent regnante Nabuchodonosaro et familia eius.* Cf. de ἐπί τινα, ubi expectari poterat ἐπί τινος, it. ἐπί τινι *Lob.* ad Phryn. p. 474. *Passow* I. p. 806. — sq. ὑπὸ τὴν σκιάν τινος *sub umbra alicuius* trop. pro: *sub tutela alicuius* Bar. 1, 12. coll. Thren. 4, 20. — τὸ ζῆν, substant. [vid. sub δύναμαι observata] Tob. 14, 3. Jud. 12, 18. — ἐμεγαλύνθη — γενέσεως μου *honorata est vita mea hodie magis, quam per omnes existentiae meae dies* i. e. *quantus hodie, tantus per omnem vitam meam non contigit mihi honos.* Quo l. si ad vitam referuntur, quae pertinent ad personam Judithae ipsam, vid. sub γλῶσσα observata et de verbositatis genere obvio in verbis τὸ ζῆν μου ἐν ἐμοί sub ἄγγελος notata. — 2 Macc. 3, 31. 33. 35. 6, 20. 25. 7, 9. 3 Macc. 2, 23. 28. 33. 3, 1. 5, 32. 6, 12. 7, 6. 4 Macc. 1, 9. (Diod. Sic. 1, 21 et 74.) — addito dat. nominis coniugati ζωῇ vim verbi intendentis [vid. sub ἀναβοάω, ἐμπυρίζω monita] Sir. 48, 11. — bb) in iurandi formula Hebraeis usitata, ut ζῶν ἐγώ, *vivens ego* pro: *per vitam meam* Jud. 2, 12. — ita ζῶ ἐγώ pro חַי אָנִי Num. 14, 21. 28. — ζῇ — βασιλεύς, *per vitam regis* Jud. 11, 7. 12, 4. — cc) de diis gentilium Hist. bel. et drac. v. 6. 24 bis. — dd) de Jova, ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1. Tob. 13, 1. Jud. 13, 16. Addit. ad l. Esth. 6, 14. 2 Macc. 7, 33. 15, 4. 3 Macc. 6, 28. — ubi opp. idolis Hist. bel. et drac. v. 5. 24. 25. — ee) de vita piorum Dei cultorum olim futura vel de vita messiana 4 Macc. 7, 18. 16, 25. ζῶσι τῷ θεῷ *vivunt Deo,* i. e. *iudice Deo vivunt, für Gott gelten sie als lebend.* Cf. de hac dat. vi sub ἀλήθεια adnotata et *Win.* §. 31, 3. b. *Matth.* §. 388. a. — 4 Macc. 18, 1. quo l. verba Ezech. 37, 3. ad vitam olim futuram transferuntur. Cf. *Bretschn.* Systemat. Darstell. d. Dogmatik d. apocryph. Schriften d. A. T. p. 315. — ff) trop. de rebus nunquam interituris et per omnia secula duraturis, ubi Lat. *vigeo, floreo, maneo,* ut τὸ ὄνομά τινος vel *gloria nominis alicuius* Sir. 37, 26. 39, 9. 44, 14. de ἀληθείας vi et dignitate 3 Esr. 4, 38. — de rebus creatis vel de operibus Dei Sir. 42, 23. (Soph. OR. v. 45. 485. Aeschyl. Agam. v. 792 vel 828.)

b) *vitam ago, vitam instituo,* ἀδίκως Sap. 14, 28. sq. πρός τι it. κατά τι i. e. *convenienter alicui rei* 4 Macc. 6, 18. de h. l. acc. τὸν — βίον = *per — vitae tempus* vid. sub αἰών observata. 4 Macc. 11, 5. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 17. ed. *Tauchn.* Xen. Ages. 11, 8.) — 2) *vitam sustento* Tob. 5, 19. de h. l. infinit. finali vid. ἀγαπητῶς. (Dem. 1309, 26.)

Ζεραλίας, ου, ὁ, *Zeralias*, Judaeus Esrae aequalis 3 Esr. 9, 28.

Ζεύγνυμι, f. ζεύξω, *iungo*, i. e. a) *ligando iungo, anspannen,* ut τὰς ἁμάξας Jud. 15, 11. (τὸ ἅρμα Ael. V. H. 2, 27. Lucian. dial. mort. 6, 2.) — b) *ich verbinde,* pass. *iungor,* signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] τινί = *applico me alicui* [vid. ἀκολουθέω] 1 Macc. 1, 15.

Ζεύς, gen. διός, ὁ, *Jupiter,* addito tum ὀλύμπιος, tum ξένιος, i. e. *Jupiter olympius, Jupiter hospitalis* i. e. *hospitii vindex* 2 Macc. 6, 2. (Xen. An. 3, 2. 4.) de genit. διοςκορινθίου vid. Δίος. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jupiter.*

Ζεχενίας, ου, ὁ, hebr. שְׁכַנְיָה, *Zechenias* l. *Sachanias*, vir iudaicus Esrae aetate viventis 3 Esr. 8, 32. coll. Esr. 8, 6.

Ζεχρίας, ου, ὁ, *Zechrias*, nom. propr. unius ex maioribus Esrae 3 Esr. 8, 1. —

Ζέω, f. έσω, *ferveo* [propr. Hom. Il. 2, 362.], metaph. de ira, furore etc. fervescente 4 Macc. 18, 20. (Soph. OC. v. 435. Eur. Hecub. v. 1038. l. 1055. Anth. gr. Vol. 3. p. 169. ed. *Jac.*) de huius v. formis solutis vid. sub δεῖ observata.

Ζῆλος, ου, ὁ (ζέω) *fervor* i. e. 1) *studium intensum, Eifer,* ita ζηλοῦν ζῆλον [de quo accus. nom. coniugati vid. αἰχμαλωτεύω, ἐκδικέω] *studio intenso agitari* 1 Macc. 2, 54. — sq. genit. obiecti [vid. ἀγαλλίαμα] *intenso studio feror in aliquem l. in aliquid,* i. e. *für Jem., für Etwas* Jud. 9, 4. 1 Macc. 2, 58. — pro קִנְאָה Jes. 9, 6. 63, 15. (Plut. vit. Lycurg. c. 4. Lucian. de merced. conduc. §. 7.) — de studio, quo incensus fertur aliquis *adversus aliquem* = *Zorneifer* Sap. 5, 17. Sir. 48, 2. — ita pro קִנְאָה Deut. 29, 19. Ps. 79, 5. — 2) *aemulatio, invidia* Sir. 30, 24. 40, 5. 1 Macc. 8, 16. — ita pro קִנְאָה Coh. 4, 4. 9, 6. — (Plut. vit. Thes. c. 6. vit. Lycurg. c. 4.)

Ζηλόω, ῶ f. ώσω (ζῆλος) *studio alicuius rei l. personae flagro,* ita a) de personis summo studio defendentibus aliquem l. aliquid, τινί i. e. *für Etwas, für* Jem. [de dat. commodi vid. ἄγω] 1 Macc. 2, 26. 27. 50. — addito acc. nominis coniugati Jud. 9, 4. 1 Macc. 2, 58. vid. ζῆλος. — abest genit. obiecti contextu facile cognoscendi, ita de Pinehaso et Mattathia acriter legis auctoritatem defendentibus Sir. 45, 23. 1 Macc. 2, 54. coll. Num. 25, 13. — 1 Macc. 2, 24. ἐζήλωσε i. e. *sacro fervore correptus est.* — b) *vehementer appeto,* τί, ut θάνατον Sap. 1, 12. (Diod. Sic. 1, 95. Dem. 500, 2.) — c) *aemulor, imitor,* τί 2 Macc. 4, 16. (Soph. Aiac. v. 518. Ael. V. H. 13, 1.) — c) *suspicionis* notione adiuncta: *zelotypus sum, ich bin eifersüchtig,* τινά, *gegen Jemanden* Sir. 9, 1. — pro קִנֵּא Num. 5, 14. — d) *invideo, invidia persequor,* τινά Sir. 37, 10. 45, 18. — pro קִנֵּא Gen. 37, 11. — τί, *alicui aliquid, Jem. um Etwas beneiden* Sir. 9, 11. (Hesiod. opp. v. 13. Hom. hymn. in Cerer. v. 168. Isocr. ad Demonic. p. 12. ed. *Lange.*)

Ζήλωσις, εως, ἡ (ζηλόω, quod vid.; aemulatio) *zelotypia,* ους ζηλώσεως poet. pro: *auris zelotypi,* refertur ad Deum *omnia attendentem et scrutantem* Sap. 1, 10. — pro קְנָאֹת Num. 5, 14.

Ζηλωτής, ου, ὁ (ζηλόω) *aemulator* i. e. *strenuus alicuius sectator et defensor,* ut τῶν νόμων 2 Macc. 4, 2. — absol. 4 Macc. 18, 12. (Pol. 10, 25. 2. Lucian. Demonact. §. 48.)

Ζημία, ας, ἡ (damnum Xen. Mem. 2, 3. 6.) *mulcta* a) propr. 3 Esr. 8, 24. (Xen. Vect. 4, 21.) — b) = *poena* 2 Macc. 4, 48. (Xen. Mem. 2, 2. 3.)

Ζημιόω, ῶ f. ώσω (ζημία quod vid.; damno afficio) *mulcto*, sq. acc. pers. et dat. causae [de quo vid. ἀγερωχία] 3 Esr. 1, 36. (Hdot. 6, 21. coll. Xen. Cyr. 6, 3. 27.)

Ζητέω, ῶ f. ήσω 1) *quaero* i. e. a) *ich suche, ich suche auf*, τινά Sap. 6, 16. Tob. 1, 19. de h. l. praes. hist. vid. ἀποδιδράσκω. — Tob. 5, 3. de h. l. dat. commodi vid. ἄγω. — v. 4. 2 Macc. 4, 32. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 30, 40. 1 Macc. 4, 5. — abest accus. facile e contextu cognoscendus Sap. 8, 18. — τὸν Θεόν i. e. vel *Deum cognoscendi cupiditate flagro* Sap. 1, 1. 13, 6. — ita pro בִּקֵּשׁ Jes. 65, 1. — vel: *colo, veneror* Bar. 4, 28. 3 Esr. 7, 13. — ita pro בִּקֵּשׁ 2 Chron. 15, 4. — seq. acc. rei, ut τὴν δίοδον Sap. 19, 17. τὰ σώματα Tob. 1, 18. τὴν γενετικὴν γραφὴν 3 Esr. 5, 39. (Xen. Ven. 4, 4.) — ζητεῖν τὸ πρόςωπον Θεοῦ, *faciem Dei quaerere*, formula ab Hebraeorum dicendi consuetudine repetenda et ab hominibus desumta, qui vel adoraturi vel gratiam eius sibi conciliaturi regem adire cupiebant [ita pro בִּקֵּשׁ פְּנֵי הַמֶּלֶךְ 1 Regg. 10, 24. coll. Prov. 29, 26.] i. e. *reverentiam meam testatam facio Deo, pie colo* vel *veneror* Cant. tr. puer. v. 17. — τὴν ψυχήν τινος, ex hebraica dicendi ratione et formula respondens formulae Hebraeorum בִּקֵּשׁ נֶפֶשׁ פ׳ Exod. 19, 19. = *vitae alicuius insideor* Sir. 51, 3. Cf. *Win.* §. 3. c. — — b) *studeo, operam do*, sq. accus. rei aa) = *operam do, ut nanciscar aliquid, nach etwas trachten* Sap. 6, 12. Sir. 2, 16. de h. l. fut. ad quodvis tempus pertinente vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — Sir. 3, 20. 4, 11. 12, 12. 30, 26. 34. — 35, 15. νόμον i. e. *legis observationi operam do*. — Sir. 51, 13. 1 Macc. 2, 29. 12, 40. (Lucian. Phalar. prior §. 5.) — abest acc. rei facile cogitatione addendus, ut σοφίαν Sir. 6, 26. — Tob. 5, 11. φυλὴν — μίσϑιον i. e. *interestne tua, tribum et familiam nosse, an mercenarium habere*. Cf. *Ilgen* ad h. l. — sq. infinit. = *efficere studeo* [de ζητεῖν c. infinit. rariori apud Graecos cf. *Bornem.* schol. in Ev. Lucae p. 40.] ita sq. infinit. aor. [de quo vid. ἀγαπάω] 3 Esr. 8, 85. οὐ ζητήσετε [= *non*, credo, *operam dabitis* cf. de futuro vim imperativi mitigante sub ἀναλαμβάνω observata] εἰρηνεῦσαι 3 Esr. 8, 85. Addit. ad l. Esth. 1, 18. 1 Macc. 6, 3. 56. de h. l. praesenti hist. vid. supra monita. — 1 Macc. 9, 32. 11, 1. 10. 12, 39. 53. 14, 35. 16, 22. — sq. infinit. praesentis Addit. ad l. Esth. 6, 2. (Plut. vit. Thes. c. 35. Xen. An. 5, 4. 33. — bb) *operam do*, ut *eveniat, accidat, contingat* alicui aliquid, ut τὰ ἀγαϑά τινι 1 Macc. 14, 4. בִּקֵּשׁ טוֹבָה לְ Neh. 2, 10. — τὴν λυσιτελείαν τινός 2 Macc. 2, 27. — τὰ κακὰ δι' ὅλου *durchaus nur auf den Schaden Jem. ausgehen* 1 Macc. 6, 18. (κακίαν Eur. Elect. v. 1075.) — c) *cupio, volo*, seq. infin. aor. Sap. 8, 2. Sir. 7, 6. 27, 1. Tob. 5, 13. — — 2) *requiro, expeto, desidero, verlangen*, τί Sir. 14, 16. 21, 17. 24, 7. (Aristot. de gener. et corrupt. 2, 5.) — ita pro בִּקֵּשׁ Neh. 5, 18. — τὶ παρά τινος, *aliquid ab aliquo* [cf. *Bornem.* l. l. p. 73.] Sir. 7, 4. 28, 3. Tob. 4, 18. 3 Esr. 8, 50. (Dem. 374, 16.) — τὶ ἔκ τινος, *rationem alicuius rei repeto ab aliquo* [Philo de Joseph. p. 551. D.] ita seq. accus. nominis flagitium indicantis, ut τὴν βεβήλωσιν τῶν ἁγίων i. e. *vindictam pro templi profanatione reposco ab aliquo* Jud. 8, 21. quo l. in verbis ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν respice ad ea, quae v. 11. 7, 30. leguntur. — — 3) *quaero* i. e. *sciscitor*, τί Sir. 39, 17. — τὸ ζητούμενον, *id de quo disputatur, quaestio* 4 Macc. 1, 12. — seq. εἰ c. indicat. praes. 4 Macc. 1, 13. — (περί τινος Ael. V. H. 2, 13. — Lucian. Hermot. §. 66. Xen. Cyr. 8, 5. 13.)

Ζιβύνη, ης, ἡ [= σιγύνη, σιβύνη, ζηβήνη cf. *Sturz* de dialect. alex. p. 46 sq.] *iaculum, lancea* Jud. 1, 15.

Ζοροβάβελ, ὁ [terminat. gr. ζοροβάβηλος Jos. Ant. 11, 3. 1.] hebr. זְרֻבָּבֶל, nom. propr. viri, quo duce prima exulum Judaeorum colonia in Palaestinam rediit Sir. 49, 11. 3 Esr. 4, 13. 5, 5. 8. 48. 56. 68. 70. 6, 2. 18. 27. 29. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Serubabel*.

Ζυγόν, οῦ, τό (ζεύγνυμι, iungo; iugum) *transtrum, Ruderbank*, τὰ ζυγά 3 Macc. 4, 9. (Hom. Odyss. 9, 89. 13, 21.) —

Ζυγός, οῦ, ὁ (ζεύγνυμι) *iugum* i. e. a) *iugum iumentis impositum* aa) propr. Sir. 30, 35. (Ael. V. H. 5, 14.) — bb) trop. i. e. comparantur iugo nunc *onera* alicui imposita, ut onera populo victo imposita 1 Macc. 6, 18. 8, 31. 13, 41. nunc *mala alicui sustinenda* Sir. 40, 1. — γλώσσης malignae cruciatus Sir. 28, 19. 20 bis. — nunc disciplina, cui subiicitur aliquis Sir. 51, 26. — b) = *Wagebalken*, ex metonym. partis pro toto: *libra, Wage* Sir. 21, 25. 28, 25. 42, 4. — pro פֶּלֶס Jes. 40, 12. (Ael. V. H, 10, 6.)

Ζυγόσταϑμος, ου, ὁ (ζυγός, σταϑμός) *iugi statera, libra, Wage*, in codd. Sir. 28, 25.

Ζωγραφέω, ῶ f. ήσω (ζωγράφος, qui animantia pingit) *pingo* 2 Macc. 2, 29. seq. acc. rei 4 Macc. 17, 7.

Ζωγραφία, ας, ἡ (ζωγραφέω, quod vid.; pictura, ars pingendi Xen. Mem. 1, 4. 3.) *delineatio, pictura* Sir. 38, 27.

Ζωγρίας, ου, ὁ (ζωός, ἀγρεύω) *qui vivus captus est* 2 Macc. 12, 35. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 356. ed. *Bip.*)

Ζωή, ῆς, ἡ (ζάω) 1) *vita* i. e. a) *vita, qua vivitur* aa) univ. Sap. 13, 11. 18. 14, 12. 15, 12. 16, 13. Sir. 3, 12. 4, 12. 6, 15. 9, 13. 10, 9. 28. 11, 14. 15, 17. 16, 3. — νόμος it. ἐντολὴ ζωῆς, *lex vitam* longaevam *promittens* [de genit. vi latius patente vid. sub ἀβοηϑησία observata] Sir. 17, 9. 45, 5. Bar. 3, 9. — Sir. 21, 14. 22, 9. 10. 23, 1. 4. 29, 21. 30, 5. 17. 22. 28. 31, 17. 34, 27 bis. 36, 14. 37, 18. 25. 31. 39, 26. 40, 18. — ζωὴ ἐπαιτήσεως *vita iuncta cum mendicatione, Bettlerleben* Sir. 40, 20. — οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὁ βίος ἐν λογισμῷ ζωῆς *eius vitae genus vita non aestimanda est* Sir. 40, 29. — 41, 4. 13. 48, 11. vid. de h. l. ζάω. — 48, 14. 23. 50, 1. 51, 6. Bar. 1, 11 bis. 3, 14. Tob. 1, 3. 4, 3. 5. 6, 19. 8, 17. 12, 9. 10. Jud. 10, 3. — πνεῦμα ζωῆς i. e. ζωὴν ἔχον v. 13. 16, 22. 3 Esr. 5, 73. 6, 31. 2 Macc. 7, 22. 14, 46. (Lucian. dial. mort. 5, 3. Plat. Phaedon. §. 16.) — — bb) de vita messiana vel olim futura, ita in formula πάλιν ἀποδιδόναι τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ζωήν 2 Macc. 7, 23. ἀνάστασις εἰς ζωήν v. 14. αἰώνιος ἀναβίωσις ζωῆς v. 9. ἀέvναος ζωή v. 36. ἡ αἰώνιος ζωή 4 Macc. 15, 2. ζωὴ πολυχρόνιος 17, 12. — ζωὴ καὶ μακρότης τῶν ἡμερῶν v. 19. — ξύλον ζωῆς *arbor immortalitatem largiens* v. 16. — pro עֵץ הַחַיִּים Gen. 2, 9. Prov. 3, 18. —

b) *vita quam vivimus* i. e. *vitae ratio, Lebensweise* = βίος Sir. 25, 2. 29, 24. 37, 27. — ἀφροσύνη it. πλάνη ζωῆς i. e. *vitae perversitas, perversa vivendi ratio* Sap. 1, 12. 13, 23. — 2) *victus, ad vitam necessaria* i. q. βίος

Sir. 4, 1. 31, 21. (Xen. An. 1, 4. 9. quo l. si pro εἰς ζωήν habetur etiam εἰς ζωνήν vid. de h. l. lect. *Bornem.*)

Ζώννυμι vel ζωννύω, f. ζώσω, *cingo*, τὰς ὀσφύας σάκκοις 2 Macc. 10, 25. — pro אָסַר Neh. 4, 18. חָגַר Exod. 29, 19. (Paus. 9, 17. Hom. Il. 10, 78.) = *ligo*, *alligo*, τὶ ἐπί τινος, *etwas auf etwas binden* 1 Macc. 6, 37.

Ζῶον, ου, τό (ζωός, vivus; natura viva) *animal, bestia* Sap. 11, 15. 12, 24. 13, 10. 14. 15, 18. 19. 16, 18. 17, 19. 19, 20. 21. Sir. 13, 14. 16, 28. 43, 25. 49, 16. 4 Macc. 5, 7. 14, 14. 18. — pro חַיָּה Ps. 68, 11. (Xen. Mem. 4, 3. 10.) —

Ζώπυρον, ου, τό (scintilla, Funke, Zunder Lucian. Timon. §. 33.) *suscitabulum ignis, follis* 4 Macc. 8, 12.

Ζωτικός, ή, όν (ζάω, vivo; ad vitam pertinens vel necessarius) *vitalis, e, vivificus* Sap. 15, 11. (Diod. Sic. 2, 51.)

H.

Ἤ, coniunct. 1) disiunctiva: *aut, vel,* nos: *oder* a) univ. Sap. 11, 25. 12, 9 bis. v. 12 bis. 14. 13, 10. 14. 17, 17 bis. v. 18 bis. v. 19 quater. — Sir. 2, 10 bis. 13, 7. 16, 20. Bar. 6, 44. 55 bis. 56. 59. ἢ σκεῦος. Vide de h. l. infra sub no. 2. — Tob. 3, 9. 5, 11. 17. 6, 7 bis. v. 12. ἢ ὀφειλήσει θάνατον. Tob. 10, 2. Jud. 4, 10. Hist. bel. et dr. v. 6. 12. 3 Esr. 4, 13. 6, 33. 8, 24 bis. 1 Macc. 2, 22. 3, 18. 8, 24. 30 bis. 14, 45. 2 Macc. 3, 38. 9, 24. 13, 6. 3 Macc. 4, 3 ter. v. 16. 5, 31. 7, 9. 4 Macc. 13, 12. (Hdian. 3, 12. Xen. Mem. 1, 2. 18.) — ἢ καί *vel etiam* Bar. 6, 59. — b) ἢ — ἢ ab initio duarum vel plurium propositionum sibi oppositarum: *aut — aut*, *vel — vel*, ubi nos: *entweder, oder* Sap. 5, 11. 12. 11, 17. 18 ter. 13, 2 sexies. 14, 21. 23 ter. v. 24. 28 quater. 1 Macc. 4, 35. 5, 46. (Lucian. dial. deor. 18, 3. Xen. Mem. 1, 2. 16.) Cf. *Fritzsche* dissert. I. p. 11 sqq. *Viger.* p. 475. *Matth.* §. 619. *Buttm.* §. 136. *Passow* I. p. 1004. —

2) comparativa: *quam*, ubi nos: *als*, etiam: *denn*, a) post comparativos aa) univ. Sir. 10, 26. vid. de h. l. lectione. — Sir. 16, 3 bis. 18, 15. 19, 20. 20, 16. 29. 29, 11. 22. 30, 14. 15. 17. 30. 31, 23. 40, 28. 41, 15. 42, 14. Bar. 6, 19. Hist. Sus. v. 23. 3 Esr. 4, 19. 25. 1 Macc. 3, 59. 2 Macc. 6, 19. 4 Macc. 16, 24. (Lucian. dial. deor. 18, 1. Xen. Cyr. 3, 1. 17.) — bb) in disiunctione et comparatione *simul* legitur Bar. 6, 59 bis. κρεῖσσον, εἶναι βασιλέα — ἢ σκεῦος — ἢ οἱ ψευδεῖς θεοί *praestat, regem esse aut vas, quam ex genere deorum falsorum*. Ibid. ἢ καὶ [scil. κρεῖσσον, ἐστὶν, εἶναι] θύρα — ἢ ψευδεῖς θεοὶ *vel etiam praestat, esse portam* κλ. (Hom. Il. 15, 511.) Cf. *Passow* I. p. 1004. — cc) post πρίν· πρὶν ἤ, *prius quam* Sap. 2, 8. 11, 8. 18, 18. 19, 17. 23, 20. 50, 13. Tob. 2, 4. — dd) post vv. quibus inest comparativi notio, ut εὐδοκέω = *magis mihi placet* vel *malo* Sir. 25, 15. — Cf. de βούλομαι ἤ *Passow* I. p. 417. *Herm.* ad Vig. p. 884. L. Bos. p. 769. ed. *Schäfer*. *Ast* ad Plat. rep. 2. p. 388. coll. tamen *Tittmann* de Synonym. N. T. p. 125 fin. — — b) post ἄλλος Bar. 6, 45. (Xen. Cyr. 3, 2. 17.) Cf. *Matth.* §. 619. *Passow* l. l. — — c) post *positivum*. Quod locorum genus alii ita explicant, ut ἤ interrogandi vi accipiant [cf. *Herm.* l. l. *Bornem.* schol. in Ev. Lucae p. 96. 115. coll. *Win.* §. 36, 1.] alii inde derivant, quod scriptores prius plenam rei notionem prolaturi uterentur positivo, cui, capto posthac demum illam cum alia cogitatione contendendi consilio, adderent voculam comparativo consentaneam cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 574. *Eiusd.* diss. II. p. 85. *Win.* l. l. Ita post ἀγαθόν Tob. 12, 8. αἱρετόν Sir. 20, 23. εὔκοπον 22, 13. καλόν 20, 1. 12, 8. λυσιτελεῖ Tob. 3, 6. — His adde Sir. 37, 14. 39, 11. 41, 12. Tob. 6, 12. 2 Macc. 7, 2. 4 Macc. 9, 1. (Menander καλὸν τὸ μὴ ζῆν, ἢ ζῆν ἀθλίως. — Phocylid. v. 76. 77. Cf. Poet. gnomm. edit. *Brunck*. *Schäfer* p. 159. Soph. Aiac. v. 945. Thuc. 6, 21. Hdot. 9, 26. — Plaut. tacita mulier est bona semper, quam loquens. Vellej. Paterc. 2, 129. merens semper quam captans gloriam.) — — d) post *superlativum* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 718. *Matth.* §. 464, *Passow* I. p. 1005.] 3 Macc. 7, 21. πλείστην — ἐσχηκότες i. e. *maxima et maiori quam antea utebantur potestate.*

3) iunctum legitur ἤ cum aliis particulis, ut ἀλλά· ἀλλ' ἤ, *nisi, nur* a) univ. Sir. 22, 12. 37, 12. 44, 10. 1 Macc. 3, 19. 5, 46. 9, 6. 9. 3 Macc. 1, 11. — b) post ἄλλος 1 Macc. 10, 38. Vide de his locis sub ἀλλά monita. — ἢ καί, *aut etiam* Bar. 6, 59. — ἤπερ, post θέλω i. e. *malo quam forte, ich will lieber als etwa* 2 Macc. 14, 42. Vid. supra sub 2. a. bb. — ἤτοι seq. ἤ *aut*, *entweder*, ἤτοι — ἤ, *aut — aut, entweder — oder* Sap. 11, 18. — (Poet. gnomm. p. 265. Xen. Cyr. 4, 5. 27.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 787. not. 248. coll. p. 410. *Matth.* §. 619. —

Ἡγεμονία, ας, ἡ (ἡγεμών) *summum imperium* Sir. 7, 4. 10, 1. 4 Macc. 6, 33. 8, 7. 13, 3. (Xen. Ages. 2, 28.)

Ἡγεμονίδης, ου, ὁ (ἡγεμών) *dux* 2 Macc. 13, 24. alii: *Hegemonides*, nom. propr. viri incogniti Maccabaeorum aetate viventis.

Ἡγεμών, όνος, ὁ (ἡγέομαι) *dux, Heerführer, Befehlshaber* a) propr. 3 Esr. 7, 27. 1 Macc. 6, 57. 2 Macc. 12, 19. 14, 20. (Xen. Mem. 1, 3. 14.) — b) appellatur ita Antiochus Epiphanes quatenus cum exercitu contra Persas profectus esse dicitur 2 Macc. 1, 13. 16. — c) ὁ λογισμός vel νοῦς appellatur *dux* τῶν ἀρετῶν 4 Macc. 1, 30. 2, 22. et τῶν παθῶν *imperator* 7, 16. —

Ἡγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. 1) *praeeo*, τινός Jud. 15, 13. (Xen. An. 1, 4. 2.) Cf. *Passow* I. p. 1007. — 2) *dux sum, praesum*, τινός [vid. ἄρχω] Sap. 7, 12. Sir. 9, 17. 10, 2. 20. 44, 4. 46, 18. 49, 15. Jud. 5, 3. 5. 7, 8. 14, 12. 3 Esr. 1, 49. 5, 36. 1 Macc. 3, 55. 5, 6. 11. 18. 7, 5. 9, 35. 53. 13, 8. 42. 53. 14, 35. 2 Macc. 10, 21. (Xen. Mem. 3, 2. 4.) — hinc ὁ ἡγούμενος, substantive: = vel *dux* 1 Macc. 9, 30. 14, 41. 2 Macc. 14, 16. — vel: *princeps* Sir. 17, 14. 35, 1. 39, 4. 41, 17. Cant. tr. puer. v. 14. 3 Esr. 8, 49. — (Diod. Sic. 1, 72.) ὁ ἡ. τῶν πατριῶν l. κατὰ τὰς πατριάς *princeps tribuum, Stammhäupter* 3 Esr. 5, 44. 68. 70. 9, 16. (Diod. Sic. 1, 4.) — abs. 8, 44. 45. 68. — 3) metaph. *duco* i. e. *existimo, puto,* seq. dupl. acc. uno obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] τινά τι = *Einen für etwas halten* Sap. 1, 16. 7, 8. 17, 6. 2 Macc. 4, 15. (Lucian dial. deor. 4, 2. Xen. Cyr. 3, 1. 20.) — sq. infinit. obiecti nota et accus. praedicati Sap. 12, 15. ἀλλότριον ἡγούμενος scil. εἶναι. — 2 Macc. 1, 18. 9, 21. — ἡγοῦμαί τι vel οὐδὲν

παρ' οὐδὲν *pro nihilo habeo aliquid* Sap. 7, 8. 3 Macc. 5, 42. (Diod. Sic. 13, 55. 14, 35.) — seq. nunc ὅτι, nunc εἰ c. indicat. Sap. 15, 9. 4 Macc. 14, 11. — sq. acc. c. infinit. 3 Macc. 3, 15. de h. l. infinit. τιθηνήσασθαι = δεῖν τιθηνήσασθαι cf. sub ἐγκαταλείπω monita.

"Ηγησις, εως, ἡ (ἡγέομαι) = ἡγεμονία, *summum imperium, Oberbefehl* 1 Macc. 9, 31.

'Ηδαΐς, ὁ, *Jaddai*, hebr. יַדַּי, nom. propr. Judaei cum Esra in patriam redeuntis 3 Esr. 9, 35. —

'Ηδέως, adv. (ἡδύς, suavis, dulcis) *cum voluptate*, a) de personis cum voluptate s. appetitu edentibus et bibentibus, ut ἡδέως γίνου = *bene te habe, lass dir's wohl sein* Tob. 7, 9. 11. (Xen. Mem. 1, 3. 5.) — b) = *libenter*, ita iunct. c. ἀκρωτηριάζεσθαι 4 Macc. 10, 21. διαγίνεσθαι 2 Macc. 11, 26. πάσχειν, ὑποφέρειν 2 Macc. 2, 27. 6, 30. (Ael. V. H. 8, 12. Xen. Cyr. 1, 4. 10.)

"Ηδη, adv. *iam* i. e. a) *bereits, schon*. Ita de tempore praeterito Sap. 18, 9. 23. 19, 6. Tob. 3, 8. 16. Hist. Sus. v. 55. 2 Macc. 3, 24. 4, 39. 45. 5, 5. 6, 18. 13, 17. 14, 46. 15, 20 bis. 3 Macc. 1, 26. 3, 10. 4, 8. 20. 5, 14. 15. 40. 41. de h. l. praes. hist. vid. sub ἀποδιδράσκω observata. 3 Macc. 5, 46. 51. 6, 1. 4 Macc. 6, 26. 7, 13. 9, 21. 12, 2. (Lucian. dial. deor. 4, 3. Xen. Cyr. 1, 4.17.) — b) = *actutum, iam statim*, de re praesenti vel de re iam aut statim facienda Tob. 3, 6. 4 Macc. 3, 19. (Lucian. dial. deor. 8, 1. Xen. Mem. 3, 5. 1.) — c) = *nun, jetzt, in praesentia* 3 Macc. 6, 24. (Xen. Cyr. 7, 5. 52.)

"Ηδιον, adv. (neutr. comparat. ἡδίων, suavior) *suavius*, κλαίω ἐπί τινι i. e. *minori* [quam de mortuo] *luctu deploro aliquem* scil. stultum Sir. 22, 9. De comparativo sine comparatione cf. sub ἀγαπητῶς notata. (Xen. Cyr. 8, 3. 6.)

"Ηδομαι, f. ἡσθήσομαι, dep. passiv. [vid. tamen *Rost* §. 82. p. 277.] *delector, laetor*, ἐπί τινι *de aliqua re* Sap. 6, 21. (Xen. Mem. 4, 5. 9.) — ἔν τινι *bei etwas* Sir. 37, 4. (τινί delector aliqua re Lucian. dial. deor. 5, 3. Xen. Mem. 1, 5. 4.)

'Ηδονή, ῆς, ἡ (ἥδομαι) *voluptas*, quam corpus ministrat animo, ut ciborum usu Sap. 16, 20. (Xen. An. 2, 3. 16.) vel e re venerea oriunda Sap. 7, 2. (Xen. Mem. 1, 4. 17.) — univ. 4 Macc. 1, 20. 21. 22 bis. 24. 25. 28. plur. 1, 33. 5, 22. 6, 35. (ita ἡ διὰ τοῦ σώματος ἡδονή Xen. Mem. 1, 5. 6. αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναί Plat. Civit. p. 328. D.) — αἱ διὰ τὴν ἀρετὴν ἡδοναί 4 Macc. 9, 31. —

'Ηδύνω, f. νῶ (ἡδύς, suavis; suave reddo Xen. Conv. 4, 8.) *exhilaro*, μέλη Sir. 40, 21. Cf. de h. l. lect. *Bretschn.*

'Ηδυπάθεια, ας, ἡ (ἡδυπαθής) *vita mollis, voluptas, libido* 4 Macc. 2, 3. 4. (Cebet. tab. c. 33. Xen. Cyr. 7, 5. 74.)

'Ηδύς, εῖα, ύ (ἥδομαι) *suavis, dulcis, iucundus*, comparat. ἡδίων, *suavior*, superl. ἥδιστος, *suavissimus*, ita a) de rebus suavibus sapore, ut ἄρτος Sir. 23, 17. οἶνος 35, 31. 2 Macc. 15, 39. (Xen. An. 5, 4. 29.) — b) de aliis rebus suaviter animum afficientibus, ut de somno 3 Macc. 5, 12. de sermone Sir. 40, 21. de vita 4 Macc. 8, 22. de cibis 5, 8. de morte pro lege patria 9, 29. (Ceb. tab. c. 9.)

"Ηδυσμα, τος, τό (ἡδύς) *id quod suavitatem et gratiam aliquam conciliat;* hinc τὰ ἡδύσματα dicuntur *unguenta*, quibus ad suavitatem odoris aromata adiuncta sunt, *wohlriechende Salben* Addit. ad l. Esth. 4, 2. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Salbe*.

'Ηθολογέω, ῶ f. ήσω (ἠθολόγος Diod. Sic. 20, 63.) *mores et vitam alicuius depingo, charakterisiren*, seq. acc. rei 4 Macc. 15, 3. De h. l. optat. in verbis τίνα τρόπον ἠθολογήσαιμι, *quo modo depingam* cf. *Matth.* §. 514. c. *Buttm.* §. 126, 13. *Rost* §. 119, 3. a. *Herm.* ad Vig. p. 757. ad Soph. Antig. v. 601.

"Ηθος, εος, ους, τό (ion. pro ἔθος, sedes consueta Hom. Il. 6, 511.) *mos*, τὰ ἤθη, *mores, Sinnesart, Charakter* Sir. 22, 24. ἦθος = ἀτιμία *mores hominis mendacis ignominiam parant.* 4 Macc. 2, 7. plur. τὰ ἤθη 4 Macc. 1, 29. 2, 21. (Xen. Mem. 3, 10. 3.)

"Ηκω, f. ξω, 1) *veni* = ἐλήλυθα a) propr. sq. πρός τινα Tob. 13, 11. 4 Macc. 4, 2. quo l. codd. nonnulli pro πρός exhibent ὡς = ad. Vid. de h. l. lect. *Apel.* (Jos. Ant. 2, 6. 8.) — sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 14, 21. εἰς σωτηρίαν ἥκεις *bene* l. *opportune venisti, zu deinem Heile gekommen* Jud. 11, 3. (εἰς καλόν Xen. An. 4, 7. 3.) — ἐν ἀνδράσιν ὀλίγοις *viris paucis circumdatus* = *cum paucis viris* 1 Macc. 7, 28. — seq. particip. futuri finem indicantis, ut ἥκω μηνύσων *veni indicaturus* [vid. ἀποκομίζω] 4 Macc. 4, 4. — absol. v. 6. — b) refertur ad res, ut ad famam, mentionem perlatam πρός τινα Sap. 1, 9. ad sortem, quae contigit vel accidit alicui, seq. τινί et addito παρά τινος Bar. 4, 22. — τινί Sir. 27, 27. — — 2) ex usu scriptorum minus probatorum [cf. *Passow* I. p. 1005. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 1082.] *venio*, impf. ἧκον *veniebam*, perf. ἧκα [3 plur. ἥκασι Hist. Sus. v. 52. Cf. de hoc perfecto graecitatis fatiscentis *Lob.* ad Phryn. p. 744. *Buttm.* gr. max. II. p. 147. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 311. *Win.* §. 15.] a) propr. 2 Macc. 4, 31. — sq. εἰς c. acc. loci 8, 35. πρός τινα 14, 4. 26. πάλιν ἥξων i. e. *rediturus* [de futuro finali vid. supra monita] 2 Macc. 12, 7. — b) de rebus ut de peccatis alicuius innotescentibus Hist. Sus. v. 52. idem de malis ingruentibus Sir. 20, 17. οὕτως — ἥξει i. e. *quae quum ita sint, ruina improborum subito ingruet.* Vide de h. l. sub ἔδαφος observata. —

'Ηλά, ὁ, *Ela*, hebr. עֵילָם, nom. propr. indecl. Judaei ignoti 3 Esr. 9, 27. coll. Esr. 10, 27.

'Ηλάμ, ὁ, *Elam*, hebr. עֵילָם, nom. propr. indecl. duumvirorum iudaicorum 3 Esr. 5, 12. 8, 33.

'Ηλιαδούδ, ὁ, *Heliadud*, nom. propr. indecl. Judaei incogniti 3 Esr. 5, 58.

'Ηλίας, ου, ὁ, *Elias*, hebr. אֵלִיָּה, nom. propr. prophetae, qui Thisbe oriundus acerrimus extitit religionis et legis patriae defensor Sir. 48, 1. 4. 12. 1 Macc. 2, 58.

'Ηλικία, ας, ἡ (ἧλιξ, maturus aetate) *aetas maturior*, maxime *adultior* Sap. 4, 9. Sir. 26, 17. quo l. alii de statura explicari malunt [ita Diod. Sic. 3, 43. Plut. vit. Philop. c. 11. Hdot. 3, 16.] 2 Macc. 6, 18. 23. 24. 15, 30. ἡ τῆς ἡ. εὔνοια i. e. *benevolentia ab adolescentia inde* [de quo genit. temporis vid. αἰών] *exhibita* 3 Macc. 4, 8. 6, 1. 4 Macc. 5, 3 bis. 10. 34. 8, 9. 19. 9, 26. 11, 14. de h. l. dat. vid. ἀδρανής. — de accus. τὴν ἡλικίαν 2 Macc. 4, 40 et 4 Macc. 5, 3. vid. αἰδήμων. — οἱ ἐν ἡλικίᾳ ὄντες i. e. *adultiores* 2 Macc. 5, 24. (Diod. Sic. 2, 5. Xen. Cyr. 1, 2. 6.)

'Ηλικιώτης, ου, ὁ (ἡλικία) *aetate aequalis* [propr. Xen. Mem. 4, 2. 1.] pro: *aequalis*, τὴν διάνοιαν [de quo accus. vid. αἰδήμων] vel τῇ διανοίᾳ [vid. ἀδρανής] ita *Apel.* codd. auctoritate 4 Macc. 11, 14.

'Ηλιόδωρος, ου, ὁ, *Heliodorus*, aerario regis

Seleuci Philopatoris praefectus 2 Macc. 3, 7. 8. 13. 23. 25. 31. 33. 35. 37. 40. 4, 1. 5, 18. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Heliodorus.*

Ἥλιος, ου, ὁ, *sol* a) propr. Sap. 7, 29. 16, 28. 18, 3. Sir. 17, 15. 26. 23, 19. 26, 16. 36, 7. 42, 16. 43, 2. 4. 46, 4. 48, 23. 50, 7. Bar. 6, 60. 70. Tob. 2, 4. 7. Jud. 14, 7. Addit. ad l. Esth. 1, 11. 7, 3. Cant. tr. puer. v. 39. 3 Esr. 4, 34. 1 Macc. 6, 30. 10, 50. 12, 27. 2 Macc. 1, 22. ἀκτὶν l. βολὴ ἡλίου *Sonnenstrahl* Sap. 2, 4. 16, 27. 3 Macc. 5, 16. — δυσμαὶ ἡλίου = *plaga occidentalis*, ἀνατολὴ ἡλίου = *plaga orientalis* Bar. 5, 5. 3 Macc. 4, 15. — pro שֶׁמֶשׁ Gen. 15, 12. (Xen. Mem. 3, 8. 9.) — b) trop. Sap. 5, 6. ὁ ἥλιος [repete ex antecedd. τῆς δικαιοσύνης] οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν *sol* probitatis *nobis non ortus est* i. e. *veri rectique cognitione caruimus.*

Ἠμαδαβούν, ὁ, *Emadabun*, nom. propr. indecl. Judaei incogniti 3 Esr. 5, 58.

Ἡμέρα, ας, ἡ. 1) *dies, der Tag* a) univ. Sir. 22, 10. 36, 7. πᾶν — ἡλίου explica: φῶς πάσης ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡλίου, *cuiuscunque diei, quem habet annus lux a sole ortum habet* Ibid. — v. 9. vid. ἀριθμός. 37, 25. ζωὴ — ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν *vita — continetur numero dierum* i. e. *numerari possunt dies, quibus continetur vita viri.* Quo l. ἀνήρ et ὁ ἰσραήλ i. e. populus Israel. sibi opponuntur illiusque dies numerabiles, huius vero innumerabiles esse dicuntur 40, 1. quo l. verbis ἡμέρα ἐπιστροφῆς εἰς μητέρα πάντων dies appellatur, quo sepelitur terraeque traditur homo. — 41, 13. ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν i. e. *numerari possunt vitae beatae dies* i. e. *paucis diebus* ζ. ἀ. *continetur.* 46, 4. Bar. 1, 20. Tob. 1, 21. quo l. praeferendam esse lectionem ἡμέραι, repudiandum vero accus. ἡμέρας, observavit *Ilgen* ad h. l. — Tob. 8, 19. γάμος ἡμερῶν δεκατεσσάρων *nuptiae quatuordecim dierum.* Cf. de genit. qualitatis sub δυνάστης et εἰμί notata. — ὁδὸς μιᾶς ἡμέρας l. τριῶν ἡμερῶν Jud. 2, 21. 1 Macc. 5, 24. 7, 45. — ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις i. e. *intra quinque illos, quos posuistis,* dies Jud. 8, 15. coll. 7, 30. — v. 33. ἐν ταῖς ἡ. μεθ' ἃς i. e. *intra dies illos*, post quos coll. 7, 30. — 3 Esr. 9, 4. 5. 2 Macc. 5, 14. — Jud. 1, 16. 8, 9. 12, 10. 20. — ἀφ' ἧς ἡμέρας per attract. pro: ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς Jud. 12, 16. 14, 8. 16, 22. — vel ἀπὸ τ. ἡμέρας ἀφ' ἧς 1 Macc. 9, 27. μέσον ἡμέρας i. e. *meridie, zu Mittage* Hist. Sus. v. 7. de quo acc. ubi quaeritur: *quando?* vid. infra monita. — Jud. 15, 11. Hist. Sus. v. 15. 3 Esr. 4, 34. 55. 8, 62. τὸ ἔργον — ἡμέρας μιᾶς Esr. 9, 11. de quo genit. qualitatis vid. δυνάστης, εἰμί. — 9, 41. 52. 1 Macc. 3, 49. 4, 54. 5, 27. 55. 7, 16. 48. ἤγαγον — μεγάλης *celebrabant hunc diem tanquam diem laetitiam magnam* parantem. — v. 49. 10, 34 ter. 11, 18. 12, 11. — βιβλίων ἡμερῶν = *Tagebuch, liber singulorum dierum historiam exhibens* 1 Macc. 16, 24. — 2 Macc. 2, 12. 3, 14. 5, 2. — μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας, *durante unius diei tempore, intra unius diei spatium* 2 Macc. 7, 20. 3 Macc. 4, 14. vid. ὑπό sub fin. — 2 Macc. 10, 5. 6. 13, 12. 14, 21. 15, 2. 36 bis. 3 Macc. 5, 2. 18. 20. 6, 30. 36. 38. — = iungitur c. *pronom.*, ut αὐτός· ἡ αὐτὴ ἡ., *idem dies* Tob. 3, 7. 2 Macc. 10, 5. — c. ἐκεῖνος, ut ἡ ἡ. ἐκείνη Tob. 4, 1. Jud. 7, 2. Hist. Sus. v. 62. 64. 1 Macc. 4, 25. 5, 34. 60. 67. 10, 50. 11, 48. 74. ἕως τῆς ἡ. ἐ. = *dum durabat ille dies, die illo durante* Jud. 1, 15. — ita עד 2 Regg. 9, 22. — Cf. *Win.* Lexic. hebr. sub עד. — ἐκείνη ἡ ἡμέρα 3 Esr. 1, 17. — c. οὗτος· ἡ ἡ. αὕτη, *hic dies* Jud. 6, 5. 19. 8, 11. 11, 15. 12, 13. 13, 7. 14, 8. 10. Addit. ad l. Esth. 7, 10. Bar. 1, 13. 15. 19. 20. 2, 6. 11. 26. 3 Esr. 1, 32. 8, 76. 77. 9, 50. 53. 1 Macc. 8, 10. 13, 30. 52. 2 Macc. 8, 57. 3 Macc. 7, 19. — c. ὅςδε· ἥδε ἡ ἡμέρα 2 Macc. 10, 8. 15, 36. — c. ὅλος· ὅλη ἡ ἡ. 1 Macc. 3, 7. — copulatur c. *adverbio*, artic. habente, ut ἡμέρα ἡ σήμερον *dies hodiernus* Jud. 7, 28. 8, 12. 18. 13, 17. vel: ἡ σήμερον ἡμέρα 1 Macc. 10, 30. 13, 39. 16, 2. — c. τότε· ἡ τότε ἡ. *qui tum erat dies* 4 Macc. 18, 20. de h. l. genit. in exclamatione vid. sub γῆρας observata. — secum habet *adiectivum*, ut ἡ. ἀγαθή = *dies laetus* l. *faustus* Sir. 14, 14. 1 Macc. 10, 55. γενέθλιος ἡ. 2 Macc. 6, 7. ἐπίσημος ἡ. Addit. ad l. Esth. 6, 18. — ἡμέραι κακαί *dies malefactis notatae, Sündentage = Sündenleben*, πεπαλαιωμένος ἡμερῶν κακῶν, *qui consenuit vitam scelestam agendo*, *ein alter Sünder, ein in Sünden grau gewordener Alter* Hist. Sus. v. 52. de h. l. genit. iuncto c. participio ad normam poetarum participiis εἰδώς, γεγυμνασμένος, σεσοφισμένος iungentibus genitivum cf. *Matth.* §. 346, not. 1. *Rost* §. 108, not. 16. *Win.* §. 30, 4. — σεμνὴ ἡ. 2 Macc. 6, 11. — (ἐπίπονος ἁμέρα Sophocl. Trachin. v. 651. μόρσιμον ἦμαρ Hom. Il. 15, 613.) — *genit.*, ubi quaeritur: *quando?* ita in temporis notatione minus definita [vid. αἰών] Tob. 5, 14. 10, 1. Hist. Sus. v. 15. καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας *uti heri et nudius tertius* pro: *ut antea.* Vid. de hac formula sub τρίτος observata et quae habet de χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν *Bornem.* ad Xen. Cyr. 6, 3. 11. et *Lob.* ad Phryn. p. 323 fin. — Hist. bel. et drac. v. 3. (Xen. An. 6, 6. 1.) — *dat.* ubi quaeritur: *quando?* [vid. ἀνάγκη] Jud. 7, 6. Addit. ad l. Esth. 6, 16. Hist. bel. et drac. v. 40. 3 Esr. 1, 51. ἡ ἡμέρα i. e. τῇ ἡ., ἡ. — 8, 62. 1 Macc. 1, 54. 2, 41. 3, 47. 9, 49. 11, 47. 2 Macc. 15, 1. τῇ τῆς καταπαύσεως ἡμέρᾳ it. τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων 2 Macc. 15, 1. 1 Macc. 9, 34. 43. — (Xen. An. 4, 7. 21.) — praecedente ἐν, ut ἐν ἡ. μιᾷ Addit. ad l. Esth. 2, 7. 5, 1. — ubi quaeritur: *quamdiu?* ubi nos: *während* [cf. *Matth.* §. 406, a.] προςέμεινεν αὐτοὺς ὁ στόλος — ἡμέρας ἑπτά 3 Macc. 7, 17. — — *accus.* nunc ubi quaeritur: *quamdiu? wie lange?* [vid. αἰών] Sir. 38, 17. Tob. 11, 19. Jud. 4, 13. 20. 21. 30. 12, 7. 16, 24. Hist. bel. et drac. v. 31. 3 Esr. 1, 44. 4, 63. 7, 14. 8, 41. 1 Macc. 4, 56. 59. 6, 9. 2 Macc. 10, 33. 14, 4. πάσας τὰς ἡμέρας, i. e. vel *per omnes dies* Tob. 12, 19. — vel ita, ut respondeat Lat. *semper* Tob. 4, 5. 1 Macc. 2, 65. 3, 12. ἡμέρας ὀλίγας *per paucorum dierum spatium = per breve tempus* 1 Macc. 7, 50. ἡμέρας πολλάς *per multorum dierum spatium = per longum tempus* Jud. 5, 8. 16. 16, 25. 1 Macc. 6, 31. 51. 52. 9, 20. 64. 11, 40. 65. 13, 26. Bar. 1, 12. εἰς ἡμέρας μακράς 4, 35. — nunc ubi quaeritur: *quando?* [cf. *Matth.* §. 425, 2. a. *Rost* §. 104, 10. *Elmsl.* ad Eur. Bacch. v. 723. *Win.* §. 32, 6. coll. *Ewald* p. 591 sq. gram. min. p. 261.], ut ἡμέραν adv. *quotidie* Hist. bel. et drac. v. 32. ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, *diem de die*, *einen Tag nach dem andern* Sir. 5, 7. (Eur. Rhaes. v. 445. Stob. Serm. 39. p. 241. τρίτην ἡμέραν, *tertio abhinc die, vorgestern* 1 Macc. 9, 44. (Xen. An. 4, 5. 22.) — Uti accusativus simplex, ita alibi legitur καθ' ἡμέραν adv. *singulis diebus, quotidie* Tob. 10, 7. Jud. 13, 3. Hist. Sus. v. 8. 12. 3 Esr. 4, 52. 5, 51. 6, 30. 1 Macc. 6, 57. 8, 15. καθ' ἑκάστην ἡ. Hist. bel. et drac. v. 4. 6. — — b) ἡμέρα it. ἡμέραι sq. genit. *rei*, *qua insignis est dies aliquis*, ut ἀγαθῶν *dies bona afferens, ein Glückstag* Sir. 11, 23. ἐν — ἀγαθῶν = *in rebus secundis.* — ἡ ἀδικίας σου *dies, quo ἀδικίαν tuam manifestasti* Jud. 6, 5. ἀνάγκης Tob. 4, 9. ἀτελείας καὶ ἀφέσεως 1 Macc. 10, 34. τοῦ γάμου Tob. 8, 20 bis. 10, 7. διαγνώσεως Sap. 3, 18. δόξης = *Ehrentag* Sir. 11, 4. ἐγκαινισμοῦ 1 Macc.

4, 59. ἐλεγμοῦ Jud. 2, 10. ἐξόδου Sir. 40, 1. ἑορτῆς Bar. 2, 14. ἐπαγωγῆς Sir. 5, 8. εὐφροσύνης 1 Macc. 7, 48. ἡσυχίας it. ὀπτασίας μου Addit. ad l. Esth. 4, 13 bis. — θανάτου Jud. 12, 14. θλίψεως Sir. 3, 15. 6, 7. 9. 51, 10. κακῶν *dies mala afferentes*, ἐν ἡ. κακῶν = *in rebus adversis* Sir. 11, 23. ἡ. — καταπαύσεως 2 Macc. 15, 1. τῆς κοσμοποιΐας 4 Macc. 14, 8. κρίσεως Jud. 16, 17. Addit. ad l. Esth. 7, 8. μεταβολῆς 4, 15. τῆς πορείας Tob. 10, 1. προσευχῆς Sir. 3, 5. τῶν σαββάτων Jud. 10, 2. 1 Macc. 2, 32. 34. 43. 2 Macc. 15, 3. τοῦ σαββάτου 5, 25. τῆς σκηνοπηγίας 1, 9. σκότου Addit. ad l. Esth. 1, 8. συντελείας Sir. 30, 32. τελευτῆς Sir. 1, 11. 11, 24. 18, 22. 40, 2. τοῦ τοκετοῦ 23, 14. — De loco Sir. 40, 6. vid. σκοπιά. — His adde Bar. 2, 28. ἐν ἡμέρᾳ ἐντειλαμένου σου αὐτῷ pro: ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ vel ὅτε ἐνετείλω αὐτῷ. Cf. de hoc verbositatis genere *Win.* §. 64. II. 1. p. 619. coll. quae habet de propositt. relativis Hebraeorum *Ewald* p. 646. gram. min. p. 284. — c) sq. genit. *rei, a qua pendet diei alicuius indoles et qualitas*, ut ἡμέραι ἀριθμοῦ, *dies a numero pendentes* i. e. *numerati* = *dies certi* Sir. 17, 7. ἡμέραι καιροῦ *dies certi temporis*, ita de diebus certo tempore celebrandis Bar. 1, 14. — De locis Sir. 1, 2. 18, 9. vid. αἰών ab initio. — d) seq. genit. *negotii*, intra dierum quorundam spatium peragi soliti, ut θερισμοῦ, *Erndtetag* Sir. 24, 24. Jud. 2, 27. 8, 2. τρυγητοῦ v. 25. — e) seq. genit. *nominis anni tempestatem* certo dierum numero comprehensam *significantis*, ut θέρους Sir. 50, 8. νέων 27, 23. 50, 8. — — f) pluralis ἡμέραι ad normam יָמִים collective, i. e. ita ponitur, ut nullo singulorum dierum respectu habito *continuum aliquod tempus* significet et quidem aa) *tempus* univ., ut in formulis ἐν ταῖς ἡ. ἐκείναις Jud. 1, 5. 4, 6. 6, 15. 1 Macc. 1, 11. 2, 1. 9, 24. 11, 20. 13, 43. 14, 13. vel ἐν ἐκείναις ταῖς ἡ. Jud. 8, 1. — ita pro בַּיָּמִים הָהֵם Exod. 2, 11. Judic. 18, 1. — ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Jud. 8, 18. ἀφ' ἡμερῶν τῶν πρώτων 1 Macc. 3, 29. (ταῖς αὐταῖς ἡ. Hdot. 8, 15. ἐν ταύταις ταῖς ἡ. Xen. An. 1, 7. 18. περὶ τὰς αὐτὰς ἡ. Thuc. 7, 33.) Cf. quae habet de hoc pluralis usu apud Atticos rariori, frequentiori apud Hellenistas *Blomfield* ad Aeschyl. Agamemn. v. 1656. p. 257. ed. Lips. — bb) seq. genit. *person.* i. e. vel: *tempus, quo viguit* s. *vixit aliquis, aetas alicuius* Sir. 44, 2. 46, 7. 48, 12. 18. 23. 49, 3. 12. 50, 1. 3. 22. 23. Bar. 1, 11. Tob. 1, 2. 16. Jud. 1, 1. 16, 25. 3 Esr. 5, 69. — 1 Macc. 14, 36. — ita pro יָמִים 2 Sam. 21, 1. 1 Chron. 5, 10. — αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰσραὴλ ἀναρίθμητοι, *numero comprehendi nequeunt tempora populi israelitici* i. e. *perpetuo manebit et duraturus est populus* isr. Sir. 37, 25. — vel: *tempus vitae alicuius, die Lebenszeit Jemandes*, alias αἱ ἡ. τῆς ζωῆς τινος Sir. 18, 9. Jud. 8, 29. 1 Macc. 2, 49. ἤγγισαν αἱ ἡ. — ματταθίου ἀποθανεῖν, formula ab Hebraeorum dicendi ratione repetenda: *morti appropinquabant dies vitae Mattathiae.* Ita קָרַב seq. לְ c. infinit. constructo לָמוּת Gen. 47, 29. 1 Regg. 2, 1. Cf. *Ewald* p. 621. gram. min. p. 272. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Sprache p. 816. *Win.* §. 45, 4. — accus. πάσας τὰς ἡ. σίμωνος 1 Macc. 14, 4. — abest genit. personae e contextu facile cognoscendus scil. ἡμῶν 4 Macc. 18, 19. — vel: *tempus ab aliquo constitutum* Sir. 50, 24. — — cc) seq. gen. *nominis, conditionem* s. *statum* alicuius *indicantis*, ut αἱ ἡ. τῆς γενέσεως s. τῆς ζωῆς τινος Jud. 12, 18. — Sir. 22, 10. Jud. 10, 3. — sine artic. Sir. 30, 32. — πάσας τὰς ἡ. τῆς ζωῆς αὐτοῦ l. αὐτῆς [de quo accus., quum quaeritur: *quamdiu?* vid. supra monita] Tob. 1, 3. 4, 3. 5. Jud. 16, 22. 1 Macc. 9, 71. — abest genit. τῆς ζωῆς cogitatione addendus 1 Macc. 10, 47. 14, 4. — πάσας τὰς ἡ. τῆς χηρεύσεως αὐτῆς Jud. 8, 6. — dd) seq. genit. *rei*, ut αἰῶνος Sir. 50, 23. Vide de h. l. sub voc. αἰών in fine observata. — ἡ. ἁμαρτιῶν *tempus opportunitatem peccandi praebens* Sir. 18, 26. ἡ. εἰρήνης *tempus pacis beneficio insigne* 47, 3. πλούτου *tempus, quo divitiis aliquis abundat* 18, 26. ἡμέραι it. αἱ ἡ. οὐρανοῦ, *tempus, per quod coeli extiterunt* l. *existent*, ita in periphrasi temporis longissimi Sir. 45, 15. Bar. 1, 11. — ita pro יְמֵי שָׁמַיִם Ps. 89, 30. — Sir. 50, 6. ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις αὐτῆς *ut luna tempore suo plena* i. e. *uti luna, quum tempore constituto plena* est. Ita ex sententia *Bretschn.* Vide tamen de h. l. lectione *Augusti, Apel.* — — ee) epexegetice et ad exemplum hebr. יָמִים, genit. ἡμερῶν nominibus temporis additur, ubi quaeritur vel *quamdiu?* vel ubi *plenum* et absolutum mensis aut anni spatium indicatur. Ita ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν Jud. 3, 11. — ita pro חֹדֶשׁ יָמִים Gen. 29, 14. יֶרַח־יָמִים 2 Regg. 15, 13. — μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν 1 Macc. 1, 29. ita pro שְׁנָתַיִם יָמִים Gen. 41, 1. — In quibus l. uti ἡμερῶν = *quod attinet dies*, vel *quoad dies*, ita de hoc appositionis genere conferendi sunt *Gesen.* Lehrg. p. 667. *Ewald* p. 627. gram. min. p. 250. coll. quae sub voc. ἔργον de genit. appositionis observata sunt.

2) *dies* i. e. *lux diei, Tageslicht* i. e. *Tag*, quatenus opp. nocti, ut ὀφθῆναι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ 1 Macc. 4, 6. (Xen. Cyr. 2, 430.) ὑποφαίνει ἡ ἡ. 2 Macc. 10, 30. 13, 17. (Xen. An. 3, 2. 1.) — genit. ἡμέρας i. e. *interdiu, am Tage*, ubi opp. τὴν νύκτα it. τὰς νύκτας Sap. 10, 17. Tob. 10, 7. Jud. 11, 17. (Xen. Cyr. 1, 3. 12.) — δι' ἡμέρας καὶ νυκτός 2 Macc. 13, 10. — *dativ.*, ubi quaeritur: *quando?* [vid. supra notata] ἡμέρᾳ, *interdiu* Sir. 38, 27. praecedente ἐν, ut ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ 3 Macc. 5, 11. — accus. ὅλην τ. ἡ. καὶ ὅλην τ. νύκτα 1 Macc. 5, 50. — νύκτες καὶ ἡμέραι Cant. tr. puer. v. 46. (Xen. Cyr. 2, 3. 23.) —

Ἥμερος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *circur, zahm*, a) de animalibus 4 Macc. 14, 14. (Xen. Cyr. 1, 3. 6.) — b) de plantis = *sativus* 4 Macc. 2, 14. (Xen. An. 5, 3. 12.) — c) metaph. de moribus, imperio = *mansuetus, mitis* 2 Macc. 12, 36. Addit. ad l. Esth. 2, 2. (Ael. V. H. 3, 22. Dem. 530, 3.)

Ἡμερόω, ῶ f. ώσω (ἥμερος) *cicuro, mansuefacio*, trop. φλύγα i. e. *flammam in coelis retineo neque in terras saevire patior* Sap. 16, 18.

Ἡμέτερος, α, ον (ἡμεῖς) pron. possess. *noster, ra, um* Sap. 2, 9. 3 Macc. 1, 22. 2, 14. 6, 28. 4 Macc. 6, 28. 13, 21. (Xen. Cyr. 2, 1. 4.) — Utuntur hoc pronomine personae dignitate et auctoritate pollentes, ubi vel de semetipsis vel de rebus ad se pertinentibus vel a se proficiscentibus loquuntur. Ita Addit. ad l. Esth. 2, 5. 6, 1. 9. 12. 3 Esr. 8, 15. 2 Macc. 6, 24. 7, 36. 11, 26. 3 Macc. 3, 14. 17. 18.

Ἡμιθανής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἡμι semi, θνήσκω) *semianimis* 4 Macc. 4, 11. (Diod. Sic. 12, 63.)

Ἡμίθνητος, ου, ὁ, ἡ = ον, τό (ἡμι, θνήσκω) *semianimis* Sap. 18, 18.

Ἡμίονος, ου, ἡ (ἡμι, ὄνος) *mulus* Jud. 2, 17. 15, 11. 3 Esr. 5, 43. (Xen. An. 5, 8. 5.)

Ἥμισυς, εια, υ, *dimidius*, τὸ ἥμισυ et ὁ ἥμισυς, substantive [vid. ἀγαθός] *die Hälfte, dimidium* Sir. 29, 6. seq. genit. ut τῶν ὑπαρχόντων Tob. 8, 21. 10, 11. ὧν i. e. τούτων, ἃ 12, 2. 5. (Xen. Cyr. 3, 3. 47) — 1 Macc. 10, 30. ἀντὶ τοῦ ἡμίσους τοῦ καρποῦ, τοῦ ξυλίνου. De h. l. genit. forma ἡμίσους seriori aevo propria pro

ἡμίσεως l. ἡμίσεος vid. *Lob.* ad Phryn. p. 246 sq. *Buttm.* §. 46, not. 7. gram. max. §. 51, not. 7. *Matth.* §. 119. b. not. 3. *Passow* I. p. 1025. *Win.* §. 9, 1. (τοὺς ἡμίσεις τῶν ἀνδρῶν Xen. Cyr. 2, 3. 17.) — τὰς ἡμίσεις τῶν δυνάμεων 1 Macc. 3, 34. 37. Cf. de adiect. ἥμισυς adiectivo generis *communis Buttm.* gram. max. II. p. 409. coll. *Matth.* l. l. not. 4. et de accus. ἡμίσεις pro ἡμίσεας *Buttm.* gram. max. §. 53, not. 3. p. 196. *Matth.* §. 83, not. 7. *Lob.* ad Phryn. p. 69. *Win.* §. 9, 2.

Ἡνίκα, adv. *quo tempore, quando, cum*, sq. indicat., ubi aliquid revera esse, vel factum esse dicitur [cf. Herm. ad Vig. p. 903. 915. *Matth.* §. 507. *Rost* §. 121. *Win.* §. 42, 3.] Jud. 14, 11. 16, 18. Hist. Sus. v. 7. 27. (Ael. V. H. 2, 4. Xen. Cyr. 1, 4. 27.) — c. ἄν sq. coniunct. [cf. *Rost* l. l. *Matth.* §. 521. *Buttm.* §. 126. *Win.* §. 43, 5.] aoristi = Latin. fut. exacto [cf. *Matth.* §. 501. §. 521. *Buttm.* §. 126, 12. *Win.* l. l.] Jud. 14, 2. — (sq. coniunct. praes. Xen. Cyr. 7, 1. 9.)

Ἧπαρ, ἥπατος, τό, *iecur* Tob. 6, 4. 6. 7. 16. 8, 2. (Lucian. dial. deor. 1, 1.)

Ἦπερ, vid. ἤ fin.

Ἠπιότης, τητος, ἡ (ἤπιος, mitis, lenis Hdian. 2, 4. 1. Hdot. 3, 89. Dem. 1464, 22.) *lenitas, clementia* Addit. ad l. Esth. 2, 2.

Ἡρακλέης, έους, ὁ, *Hercules*, filius Jovis et Alcmenes 2 Macc. 4, 19. 20.

Ἡσαΐας, ου, ὁ, *Jesaias*, hebr. יְשַׁעְיָהוּ, vates Hebraeorum celeberrimus Sir. 48, 20. 22. 4 Macc. 18, 14.

Ἠσαῦ, ὁ [terminat. graeca ἡσαῦος, ου, ὁ, Jos. Ant. 1, 13. 1.] hebr. עֵשָׂו, *Esavus*, 1) *filius* primogenitus Isaaci, etiam אֱדוֹם *Edom*, nomine insignis; hinc υἱοὶ ἠσαῦ, *posteri Esavi* i. e. *Edomitae* Jud. 7, 8. 18. 1 Macc. 5, 3. 65. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Esau.* — 2) nom. propr. viri iudaici incogniti, cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 5, 29.

Ἡσυχάζω, f. άσω (ἥσυχος, quietus) 1) *quietum et tranquillum me gero, ich verhalte mich still u. ruhig*, a) univ. Addit. ad l. Esth. 1, 13. — b) de terra bello abstinente neque mali quidquam moliente, seq. ἐνώπιόν τινος = *quietus et tranquillus taceo coram aliquo* 1 Macc. 1, 3. 11, 38. 52. — c) *pace fruor, vitam tranquillam ago* 1 Macc. 7, 50. 9, 57. 14, 4. (Thuc. 1, 12.) —

Ἡσυχῇ, adv. (propr. dat. femin. adiect. ἥσυχος) *quiete, tranquille* Sir. 21, 20. quo l. cacchino opp. ἡσυχῇ μειδιάν = *still* vor sich hin *lächeln*. (Plut. vit. Alcib. c. 24.)

Ἡσυχία, ας, ἡ (ἥσυχος) *quies*, μεθ' ἡσυχίας, it. ἐν ἡσυχίᾳ = *ruhig, ungestört, in statu tranquillo* κατοικεῖν l. κατασκηνοῦν Sir. 28, 10. 1 Macc. 9, 58. (Diod. Sic. 13, 85. Xen. Mem. 2, 9. 8.) — τὰ τῆς ἡσυχίας ἄγειν *vitam tranquillam et bello non turbatam agere* 2 Macc. 12, 2. — ἡσυχίαν ἔχω, *tranquillum me ago, ich verhalte mich ruhig, nihil molior* 2 Macc. 14, 4. quo l. τὴν ἡμέραν ἐκείνην = *illo quo venit regemque adiit die* coll. v. 5. καιρὸν δὲ λαβὼν *opportunitatem vero nactus* κλ. — (Xen. An. 3, 1. 14.) — Addit. ad l. Esth. 2, 13. ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου ex opp. ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου i. e. *diebus, quibus absum a pompa et apparatu aulico.* —

Ἥσυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *quietus* [ruhig Xen. Cyr. 5, 3. 55.], ἥσυχος σιγή = *altum silentium* Sap. 18, 14. ἀνὴρ ἥσυχος *vir tranquillus, pacatus*, cui opponitur γυνὴ γλωσσώδης Sir. 25, 19.

Ἦτοι, vid. ἤ fin.

Ἡττάομαι, ῶμαι, a. 1. ἡττήθην, f. 1. p. ἡττηθήσομαι (ἥττων, inferior) *vincor*, ὑπό τινος 2 Macc. 10, 24. (Ael. V. H. 4, 8. absol. Xen. An. 3, 2. 39.)

Ἥττων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (inferior) *minor, us*, ἥττων προςδοκία Sap. 17, 13. i. e. *expectatio minor* scil. quam par est. Vide de comparat. sine comparatione sub ἀγαπητῶς monita. (Dem. 227, 20. Xen. Cyr. 2, 1. 17.) — ἐν ἥττονι μέρει adverbialiter i. q. ἧττον 2 Macc. 15, 18. quo l. comparatio includitur verbis sequentibus (ἐν μείζονι μοίρᾳ εἶναι Plat. Criton. §. 12.) — neutr. ἧττον, adverbialiter *minus*, seq. genit. [de quo vid. βέλτιον] Sir. praefat. sec. in fine. — 2 Macc. 5, 14. — seq. genit. numeralium = *non minor numerus quam, non pauciores quam* 2 Macc. 10, 17. 15, 17. (Diod. Sic. 13, 23.) —

Ἠχέω, ῶ f. ήσω (ἠχή, ἦχος) *sono* 3 Macc. 1, 29. — ἐν σάλπιγξιν — ἤχησαν, *tubis instructi sonum ediderunt* Sir. 50, 16. φωνήν *sonum edo* = *erklingen* Sir. 45, 9. = *resono* 47, 10. —

Ἦχος, ου, ὁ, *sonus* Sap. 17, 4. 18. Sir. 45, 9. 47, 9. (Hdian. 4, 8. 19.)

Ἠχώ, όος, οῦς, ἡ, *sonus* Sap. 19, 18. quo l. alternat c. φθέγγος. — Sir. 47, 17. de sono repercusso, *Wiederhall, Echo* Sap. 17, 18. (Hom. hymn. 19, 21.) —

Θ.

Θαιμάν, ἡ, *Theman*, hebr. תֵּימָן, nom. propr. indeclin. urbis sitae in regione Edomitarum, cuius incolae, quemadmodum alii etiam Edomitarum sapientia et sententiose dictis excellebant Bar. 3, 22. 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Theman.*

Θάλαμος, ου, ὁ, *cella abstrusior vel penitior, cubiculum.* Appellabatur ita conclave virginum 3 Macc. 1, 18. (Ael. V. H. 12, 1 fin. Xen. de rep. Laced. 3, 6.)

Θάλασσα, ττα, ης, ἡ, *mare, das Meer* a) univ. Sap. 5, 22. 14, 3. Sir. 24, 6. 27, 29. 29, 18. 40, 11. 43, 24. Bar. 3, 30. Cant. tr. puer. v. 12. 55. 3 Esr. 4, 2. 15. 23. 1 Macc. 8, 23. 32. 11, 1. 2 Macc. 9, 8. 3 Macc. 7, 20. (Ael. V. H. 9, 6. Xen. An. 1, 5. 1.) — plur. θάλασσαι [vid. de hoc plur. ἄβυσσος] Sir. 1, 2. 1 Macc. 6, 29. quo l. νῆσοι θαλασσῶν appellantur *insulae archipelagi.* — de mari mediterraneo 1 Macc. 13, 29. 14, 5. 34. 15, 1. 11. 14 bis. — b) additur ἐρυθρά, *mare rubrum* = *sinus arabicus* Sap. 10, 18. 19, 7. Jud. 5, 13. 1 Macc. 4, 9. — abest voc. ἐρυθρά facile e contextu addendum Sap. 19, 12. 3 Macc. 2, 7. — ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης i. e. *a mari rubro usque ad mare mediterraneum* Sir. 44, 21. coll. Gen. 15, 18. — Jud. 1, 12. quo l. duo maris rubri sinus, quorum unus Hieropolitanus, alter aelanites dicitur, δύο θάλασσαι nominari videntur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *rothes Meer.* — c) Sir. 50, 3. χαλκὸς — θαλάσσης = θάλασσα χαλκῆ *mare aeneum* dicitur *lavacrum aeneum*, quod in usus sacerdotum habebatur in templo hierosolymitano, hebr. יָם הַנְּחֹשֶׁת 2 Regg. 25, 13. coll. 1 Regg. 7, 23. 1 Chron. 18, 8. 2 Chron. 4, 2 sqq. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tempel.*

Θαλάσσιος, ία, ιον (θάλασσα) *marinus*, πορφύρα 1 Macc. 4, 23. (Diod. Sic. 3, 68.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Purpur*.

Θαλλός, οῦ, ὁ (θάλλω) *ramus* 2 Macc. 14, 4. (Ael. V. H. 6, 6.)

Θάλλω, f. θαλῶ, *vireo* Sap. 14, 18. (Ael. V. H. 1, 34.) — trop. πρόσωπον, ita in codd. Sir. 13, 25. Vid. *Bretschn.*, *Apel*, *Augusti*.

Θαμβέω, ῶ f. ήσω (θάμβος) *obstupefacio* [Hom. Odyss. 2, 115.] θαμβέομαι, οῦμαι, pass. a. 1. ἐθαμβήθην, *obstupefio* Sir. 17, 3. 1 Macc. 6, 8.

Θαμναθά, ἡ, *Thamnatha*, hebr. תִּמְנָתָה, urbs Palaestinae tribui Dan assignata 1 Macc. 9, 50. (Jos. Ant. 13, 1. 4.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Thimna*.

Θανατηφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (θάνατος, φέρω) *letifer* 4 Macc. 8, 17. 25. 15, 23. (Diod. Sic. 3, 5. Xen. h. gr. 2, 3. 32.)

Θάνατος, ου, ὁ (θνήσκω) 1) *mors*, *der Tod* a) univ. Sap. 2, 20. 12, 20. 16, 13. 18, 12. Cf. ad h. l. sub ὄνομα monita. — v. 16. 21. 19, 5. Sir. 4, 8. 11, 14. 14, 12. 17. ad quem l. vid. sub ἀποθνήσκω observata. — Sir. 15, 17. 18, 21. 22, 9. 23, 12. 26, 5. 27, 19. 28, 6. 30, 17. 31, 12. 36, 14. 37, 2. 18. 38, 18. 40, 9. 41, 1. 2. 3. 48, 5. 9. 51, 6. 9. Bar. 6, 36. Tob. 3, 4. 4, 2. — ad Tob. 4, 10. 12, 9. 14, 10. Cf. sub ἐλεημοσύνη notata. — Jud. 7, 27. 11, 11. 12, 14. 14, 5. Addit. ad l. Esth. 3, 11. 2 Macc. 6, 31. 13, 8. 14. 3 Macc. 7, 16. 4 Macc. 1, 9. 5, 36. 6, 21. 7, 8. 16. 18. 9, 29. 10, 1. 15. 13, 1. 26. 14, 19. 15, 2. 16, 1. 17, 7. 10. 22. — ἀγὼν θανάτου = *Todesangst* Addit. ad l. Esth. 4, 1. φέβος θανάτου, *timor*, l. *metus quem incutit mors imminens* vel *eiusdem cogitatio* Sir. 9, 13. 40, 5. — b) de morte violenta agitur i. e. de personis mortis supplicium sustinentibus Bar. 6, 18. Tob. 6, 12. ad quem l. cf. Num. 3, 6. 9. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ehe*. Hist. Sus. v. 22. 3 Esr. 8, 24. 2 Macc. 4, 47. 6, 19. 22. 30. 7, 29. 3 Macc. 1, 29. 6, 29. 4 Macc. 6, 21. 7, 8. 9, 4. 14, 4. 5. 6. 15, 9. 16. 16, 13. 17, 1. — sistitur mors tanquam persona et dominus orci Cantic. tr. puer. v. 65. — ita מָוֶת Ps. 49, 15. — c) de morte perpetuum duratura = *interitus* i. e. *gänzliche Vernichtung* Sap. 1, 12. 13. 2, 24. Cf. *Bretschneider* system. Darstell. d. Dogmatik der apocr. Bücher d. A. T. p. 164. 166. 285. 305. 309. *Bauermeister* Commentar. in libr. Sap. p. 15 sq. p. 59. — — 2) ut Hebraeorum מָוֶת Jer. 18, 21. = *lues*, *pestis*, ita iunctum legitur c. voc. πῦρ, χάλαζα, λιμός.

Θανατόω, ῶ f. ώσω (θάνατος) 1) *capitis damno*, τινά Hist. Sus. v. 28. 1 Macc. 1, 57. 4 Macc. 8, 24. (Ael. V. H. 5, 18. Xen. An. 2, 6. 1.) — 2) *occido*, *interficio*, absol. 1 Macc. 6, 45. — seq. acc. pers. 1 Macc. 1, 60. 61. 5, 13. 6, 24. 4 Macc. 9, 7. — abest accus. ex antecedd. cogitatione addendus 1 Macc. 5, 2.

Θάπτω, f. ψω, a. 1. ἔθαψα (funus curo, die Leiche bestatten i. e. cadaver curandum et ossa sepelienda curo Hom. Odyss. 11, 52.) *humo*, *sepelio*, *beerdigen*, *begraben*, absol. Sap. 18, 12. Tob. 2, 9. 1 Macc. 7, 17. — seq. acc. pers. Tob. 1, 17. 12, 12. de horum l. imperf. vid. sub αἰτέω observata. — Tob. 1, 18. 2, 7. 4, 3. 4. 8, 12. 14, 11. 12. 13. Jud. 8, 3. 16, 23. 1 Macc. 1, 70. 9, 19. 13, 25. de horum l. aor. vid. sub ἀγαπάω monita. — Tob. 1, 19. de h. l. praesenti in re fieri solita vel saepius repetita vid. ἀγαπάω. — Tob. 2, 8. — fut. θάψω = *sepelire possum* Tob. 6, 14. 4 Macc. 16, 11. vid. de hoc futuri usu sub ἀγαλλιάω monita. — De sepeliendi moribus apud Hebraeos usitatis et de pietatis officiis huc pertinentibus cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Begraben*. (Hdian. 4, 3. 19. Xen. Cyr. 5, 4. 22.)

Θάῤῥα, ὁ, *Tharra*, nom. propr. indeclin. hebr. תֶּרֶשׁ, unius, ex eunuchis regis persici vitae regis insidiantis Addit. ad l. Esth. 1, 13. coll. Esth. 2, 21. —

Θαῤῥαλέος, έα, έον [cuius loco Iones et Attici veteres θαρσαλέος, cf. *Passow* I. p. 1042. Greg. Corinth. p. 646. 673. 687. ed. *Schäfer*. *Rost* p. 375. *Matth.* §. 15. et de adiect. exeuntibus in αλεος et plenitudinem indicantibus *Buttm.* §. 104, c. III. 13. gram. max. II. §. 119. *Rost* p. 358.] *fiducia plenus*, *sine ullo metu* 4 Macc. 13, 13. de h. l. adiect. vid. sub ἀγελαῖος ad 2 Macc. 14, 23. observata. (θαρσαλέος Xen. An. 3, 2. 16.)

Θαῤῥαλέως, adv. (θαῤῥαλέος) *confidenter*, *sine ullo metu* 3 Macc. 1, 4. 23. 4 Macc. 3, 14. (θαρσαλέως Xen. An. 2, 6. 14.)

Θαῤῥέω, ῶ f. ήσω (θάῤῥος) *bono sum animo*, *nihil metuo*, ita imperat. θάῤῥει 4 Macc. 13, 11. 17, 4. θαῤῥεῖτε Bar. 4, 21. (Lucian. dial. mort. 6, 9. Xen. Cyr. 5, 1. 6.) De θαῤῥέω et θαρσέω vid. sub θαῤῥαλέος monita.

Θαρσέω, ῶ f. ήσω (θάρσος) i. q. θαῤῥέω, *bono sum animo*, *nihil metuo*, ita imperat. θάρσει Sir. 19, 9. Bar. 4, 30. Tob. 7, 18 bis. 11, 11. Jud. 11, 3. Addit. ad l. Esth. 5, 9. (Xen. Cyr. 1, 3. 18.) — θαρσεῖτε, *bono estote animo* Jud. 7, 30. et addito nomine collectivo [vid. ἀπόγονος] ut λαός μου = *cives mei* Bar. 4, 5. θάρσησον Jud. 11, 1. θαρσήσατε Bar. 4, 30. De huius verbi formis vid. θαῤῥαλέος. —

Θάρσος, εος, ους, τό i. q. θάῤῥος, *fiducia*, *animi fortitudo*, *Unerschrockenheit* 1 Macc. 4, 35. (Diod. Sic. 14, 50. Xen. Ages. 11, 15.)

Θαρσύνω, f. υνῶ (θάρσος) *animum et fiduciam indo alicui*, τινά Addit. ad l. Esth. 4, 9. (pass. fiducia et animus inditur mihi Hom. Il. 13, 767.) —

Θασσί, ὁ, *Thassi*, cognomen Simonis, fratris Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 3.

Θᾶττον, comparat. adverbii ταχέως, *citius*, *celerius*, sine comparatione [de cuius absentia vid. sub ἀγαπητῶς observata], e contextu facile cognoscenda [v. c. quam cogitatum vel expectatum erat] legitur 2 Macc. 4, 31. 5, 21. 14, 11. (Xen. Hier. 4, 7.)

Θαυμάζω, f. άσομαι, 1) *miror*, *admiror*, *cum admiratione video vel audio aliquem aut aliquid*, *ich bewundere*, sq. accus. nunc person. nunc rei [de quo accus. vid. *Matth.* §. 317, not. *Rost* §. 109, not. 1.] passiv. θαυμάζομαι, a. 1. ἐθαυμάσθην, *ich werde bewundert*. Addit. ad l. Esth. 3, 3. 4, 8. 3 Macc. 1, 9. 5, 39. 8, 5. 9, 26. (Diod. Sic. 4, 31. 16, 3. Xen. Cyr. 3, 1. 38. 4, 2. 28. Mem. 1, 4. 2.) — addito ἀπό τινος, it. ἐπί τινος i. e. *propter aliquid* Sap. 11, 14. Jud. 10, 19. 4 Macc. 1, 11. 6, 11. (Xen. Mem. 4, 8. 2.) — θαυμάζομαι ὑπό τινος 4 Macc. 18, 2. — addito ἔναντί τινος vel ἐν ὄψει τινός = *coram aliquo stans* Sir. 38, 3. Sap. 8, 11. — sq. πῶς c. indicat. ita in codd. 4 Macc. 6, 6. vid. de h. l. lect. *Apel*. — b) venerationis notione inclusa, ubi Lat. *suspicio*, *colo*, *hoch halten*, *schätzen*, τινά Sir. 7, 29. (Hom. Odyss. 11, 203. Isocr. ad Demonic. p. 12. Areopag. c. 18. p. 232. ed. *Lange*. Xen. Cyr. 3, 1. 38.) Cf. *Passow* I. p. 1043. *Valken.* ad Eur. Hippol. v. 106. — — 2) *miror*, *ich wundere mich*, absol. 2 Macc. 1, 22. — τινί, it. ἐπί τινι i. e. *über etwas* [vid. διαρκέω et ἐπί no. II.] Sir. 43, 24. (Thuc. 4, 85. 7, 63.) — Jud. 10, 7. 19. 22. — ἔν τινι [= mein Blick hängt mit Verwunderung *an* etwas] = *über*

etwas Sir. 11, 19. Cf. *Win.* §. 52, a. 3. a. — sq. ὅτι Tob. 11, 16. (Xen. Ven. 1, 3.) — sq. ἐάν c. coniunct. Sir. 26, 11.

Θαυμάσιος, ία, ιον (θαυμάζω) *mirabilis, admirabilis*, ἐναντίον τινός i. e. *iudice aliquo* [vid. ἐναντίον] Sir. 39, 20. — 43, 25. 48, 14. ad quem l. cf. 2 Regg. 13, 20 sq. — Jud. 10, 14. 4 Macc. 15, 3. (Diod. Sic. 2, 58. Xen. An. 2, 3. 15.) — θ. τῷ κάλλει [de quo dat. vid. ἁδρανής] Jud. 10, 14. (Ael. V. H. 8, 18.) — nominat. absol. τὸ θαυμαστότατον, *quod maxime mirum est* [cf. *Matth.* §. 432. *Buttm.* §. 138. IV. 6. *Rost* §. 98, not. 7.] 4 Macc. 7, 13. — τὰ θαυμάσια κυρίου dicuntur nunc: *facta Dei admiranda* Sir. 18, 5. 42, 17. — nunc *virtutes Dei admirabiles* Cantic. tr. puer. v. 19. — sine artic. Sir. 33, 6. 34, 9. — τὰ θαυμάσια seq. genit. αὐτοῦ scil. hominis i. e. *vires eximiae et admirabiles homini inditae* Sir. 38, 6. it. de miraculis ab Elia patratis Sir. 48, 4.

Θαυμασμός, οῦ, ὁ (θαυμάζω) *admiratio*, seq. genit. obiectivo = *über etwas* [vid. ἀγαλλίαμα] 4 Macc. 6, 13. (Plut. de defectu orac. c. 11 fin. Sext. Emp. contr. Physic. 1, 552.) Cf. de hoc voc. serioris seculi *Lob.* ad Phryn. p. 512. —

Θαυμαστός, ή, όν (θαυμάζω) *admirandus* a) de rebus, quae, quod insolitae, admirationem movent, ut ὁδός Sap. 10, 17. τέρας 19, 8. — b) quae, quod perspici, praevideri, explicari nequeunt, admirationem excitant, ut δυναστεία, ἔργα κυρίου Sir. 11, 4. 43, 29. Tob. 12, 22. (Xen. Mem. 1, 2. 32.) — c) de rebus et personis, quarum natura, indoles, splendor, maiestas admirationem movent = *excellens, praestans*, ut βαρτάκης, cognomine θαυμαστός 3 Esr. 4, 29. Cf. Jos. Ant. 11, 3. 5. ubi idem ὁ θεμάσιος dicitur. — μήτηρ 2 Macc. 7, 20. σκεῦος Sir. 43, 2. ὑπεροχή 2 Macc. 15, 13. — Adde Addit. ad l. Esth. 5, 12. — θαυμαστὸς ἔν τινι *admirandus vel in rebus gerendis* Jud. 11, 8. — ἐν ἰσχύει *in demonstranda potentia* vel *virium magnitudine* Jud. 16, 13. (Lucian. dial. deor. 16, 3. dial. mort. 15, 3. Xen. Cyr. 8, 2. 13.) — neutr. θαυμαστόν scil. ἐστί, *mirum est*, seq. εἰ Sir. 16, 11. 4 Macc. 2, 1. (Xen. Mem. 1, 1. 17.) — θαυμαστὸν ἡγοῦμαι, sq. εἰ 4 Macc. 14, 11.

Θαυμαστῶς, adv. (θαυμαστός) *mirum in modum* Sir. 43, 8. (Dem. 844, 5.)

Θεάομαι, ῶμαι f. άσομαι, dep. med. pf. pass. τεθήαμαι [de cuius perfecti signif. activa vid. διαμάχομαι — specto] *contemplor*, i. e. a) *oculis contemplor, ich beschaue, besehe, betrachte*, τί Tob. 2, 2. 2 Macc. 2, 4. addito ὑπ' ὄψιν vel κοραῖς ὀφθαλμῶν 2 Macc. 3, 36. 3 Macc. 5, 47. (Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 22. ed. *Tauchn.* Lucian. dial. deor. 22, 4. Xen. Mem. 1, 3. 13.) — b) *mente contemplor*, τί Tob. 13, 6. 14. Jud. 15, 8. (Xen. An. 5, 7. 20.) Cf. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 120 sqq. —

Θεῖος, α, ον (θεός) *divinus* Sir. 6, 34. 2 Macc. 3, 29. 4, 17. 9, 11. 3 Macc. 7, 11. 4 Macc. 4, 13. 5, 15. 17 bis. 6, 21. 7, 6. 9. 8, 21. 9, 9. 15. 32. 10, 21. 11, 6. 13, 15. 18. 17, 11. 16, 18. 23. 18, 3. 22. τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, it. θεῖα κ. ἀ. πράγματα *res divinae et humanae* 4 Macc. 1, 16. 17, 4. (Xen. Mem. 2, 1. 32.)

Θειότης, τητος, ἡ, *numen divinum* Sap. 18, 9.

Θεκωέ, ἡ, *Thekoa*, hebr. תְּקוֹעַ, nom. propr. indecl. oppidi in tribu Juda, teste Hieronymo XII milliaria ab Hierosolymis distantis, a cuius confiniis incipiebat desertum Thekoes nomine insigne 1 Macc. 9, 33. (Jos. Ant. 8, 10. 1. Θεκώα Id. 9, 1. 3.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Thekoa.*

Θελερσάς, ἡ, *Thelersas*, nom. propr. loci incogniti, forsan urbis Assyriae vel Mesopotamiae Jes. 37, 17. תְּלַשָּׂר, תֵּלאַשָּׂר appellatae 3 Esr. 5, 36.

Θέλημα, τος, τό (θέλω volo; vox incognita Graecis melioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 7.) *voluntas* i. e. a) *id quod placet alicui*, τινός Sir. 35, 17. 43, 16. ἐν θ. i. e. *cum voluerit, ubi placet.* 1 Macc. 3, 60. ὡς — οὐρανῷ *quomodocunque decretum fuerit in coelo* i. e. *in consessu Dei et angelorum, ministrorum eius.* — b) *id quod peragi vult aliquis ab aliquo = praeceptum* 3 Esr. 8, 16. 9, 9. 4 Macc. 18, 16. plur. τὰ θ. θεοῦ 2 Macc. 1, 3.

Θέλησις, εως, ἡ (vox graecitatis serioris cf. *Lob.* ad Phryn. p. 7. — θέλω) *voluntas* i. e. a) *id quod fieri vult aliquis* Sap. 16, 25. — b) id quod *placet alicui* τῇ θ. τινός = *auf Befehl, auf Anordnung* Jemandes [cf. de dat. normae ἀλήθεια] Tob. 12, 18. 2 Macc. 12, 16. — 3 Macc. 2, 26.

Θελητής, οῦ, ὁ (vox Graecis melioris notae incognita vid. *Lob.* ad Phryn. p. 7. a. θέλω) *qui vult*, ὁ θελητὴς νόμου = ὁ θέλων τὰ τοῦ νόμου i. e. *qui eadem vult, quae fieri iubet lex*, vel: *cuius voluntas pendet a legis voluntate = legis tenax* 1 Macc. 2, 42. Cf. ποιητὴς λόγου Jacob. 1, 22. et quae de discrimine verbb. βούλομαι et θέλω sub βούλομαι notata sunt.

Θέλω et **Ἐθέλω** [Sap. 11, 25. utraque forma Atticis probatur cf. *Lob.* ad Phryn. p. 7. *Frotscher* ad Xen. Hier. 1, 29. *Passow* I. p. 1048. θέλω quatenus differat a βούλομαι vid. sub βούλομαι] f. θελήσω, impf. ἤθελον, a. 1. ἠθέλησα [de quo augm. repetendo ab ἐθέλω vid. *Passow* l. l.] *volo* i. e. *in consiliis habeo, in animum induxi, ich habe die Absicht oder den Vorsatz, etwas zu thun* a) propr. — ita de Deo, seq. acc. c. inf. Sap. 14, 5. — sq. infinit. aorist. Addit. ad l. Esth. 3, 2. [Hdot. 2, 13.], minus plene i. e. abest inf. facile e contextu cognoscendus, ut ἐλεεῖν Tob. 13, 6. ἐμπιμπλάναι Sir. 39, 6. παρεῖναι Sap. 12, 18. ποιεῖν 9, 13. σκεπάσαι Jud. 8, 15. ταπεινοῦν Tob. 4, 19. χαρίσασθαι 3 Macc. 5, 11. — de hominibus, sq. inf. nunc *aor.* [de quo vid. ἀγαπάω] Sap. 13, 6. Hist. Sus. v. 11. 40. 2 Macc. 14, 42. Addit. ad l. Esth. 1, 12. — nunc *praesentis* [vid. ἀγαπάω] Sir. 6, 34. 2 Macc. 2, 24. 4, 16. 12, 4. 13, 25. 4 Macc. 17, 9. — abest infinit. e contextu facile repetendus, ut αἰτῆσαι 3 Esr. 4, 42. γενέσθαι 2 Macc. 15, 38. τοῦτο — ἤθελον i. e. *factum est, quod fieri volebam* 1 Macc. 4, 27. ἐκτεῖναι Sir. 15, 16. παιδευθῆναι 6, 31. ποιῆσαι 2 Macc. 7, 16. συντηρεῖν Sir. 15, 15. (Pal. f. 24. Xen. Cyr. 1, 4. 10.) — abest acc. c. inf., ut εἰςελθεῖν αὐτόν 3 Macc. 1, 15. — praecedente μή· μὴ θέλω *nolo*, sq. inf. *aor.* 4 Macc. 5, 2. de h. l. opt. vid. εἰ. sub l. A. 3. c. — vel praesentis Sir. 7, 13. Tob. 4, 5. (Pal. fab. 2. Xen. An. 1, 3. 6.) — b) ex usu graecitatis serioris = βούλομαι, *cupio, opto*, sq. εἰ = ὅτι Sir. 23, 14. (Hom. Il. 7, 182.)

Θέμα, τος, τό (τίθημι) 1) *id quod appositum est*, θέματα βρωμάτων i. e. βρώματα τεθειμένα *cibi appositi* Sir. 30, 18. Cf. de genit. appositionis l. epexegetico sub ἔργον notata. — 2) *depositum* [propr. Ceb. tab. c. 31. Plut. consolat. ad Apollon. c. 28.] = *opes, thesaurus* Tob. 4, 9.

Θεμέλιον, ίου, τό, *fundamentum* a) propr. Sir. 10, 16. Jud. 16, 15. τῆς γῆς Sir. 16, 17. ad quem l. cf. *Win.* bibl. Realw. I. p. 398. — Sir. 3, 9. ἐκριζοῖ θεμέλια pro: ἐκριζοῖ οἴκους ἕως θεμελίων. (Diod. Sic. 5, 66. Xen. h. gr. 5, 2. 5.) — trop. de personis Sap. 4, 19. — b) metonym. pro: *domus bene fundata*, θ. αἰῶνος i. e. *aevum habens = aeternum duratura* Sir. 1, 13. — c) pro

fundus, ima rei pars, θυσιαστηρίου = *Boden des Altars* Sir. 50, 15.

Θεμέλιος, ίου, ὁ (θεμέλιος, ίον, ὁ, ἡ ad fundamentum pertinens) *lapis, qui fundamenti loco ponitur, fundamentum* 3 Esr. 6, 20.

Θεμελιόω, ῶ f. ώσω (θεμέλιος) *fundamenta iacio,* τί *rei alicuius* Sir. 50, 2. Jud. 1, 3. 3 Esr. 5, 57. 6, 11. — pro יָסַד Jes. 6, 26. (Xen. Cyr. 7, 5. 11.)

Θέμις, ιτος, ἡ (τίθημι pono) *quod more statutum, receptum est, ius, fas;* θέμις *fas est* [cf. de ἐστί in talibus omitti solito *Buttm.* §. 117, not. 7.] sq. infinit. 2 Macc. 6, 20. 12, 14. ἃ μὴ θέμις scil. λαλεῖν. (Lucian. dial. deor. 13, 1. plene Xen. Cyr. 1, 6. 6.)

Θεμιτός, ἡ, όν (= θεμιστός, θεμίζω) *legitimus, licitus,* θεμιστόν *fas,* sq. inf. Tob. 2, 13. (Hdot. 5, 72. Plut. Ages. c. 3. Plat. apol. Socr. p. 30. D. cf. *Passow* I. p. 1050.)

Θεόδοτος, ου, ὁ, *Theodotus,* nom. propr. duumvirorum, unius Syrii 2 Macc. 14, 19. alterius Aegyptii 3 Macc. 1, 3.

Θεόκτιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (θεός, κτίζω, a Deo creatus) *a Deo ortum habens, a Deo datus* 2 Macc. 6, 23. (Pindar. od. IV. v. 365.)

Θεομαχέω, ῶ f. ήσω (θεός, μάχομαι) *adversus Deum pugno* 2 Macc. 7, 19. (Diod. Sic. 14, 69. Xen. Oec. 16, 3.)

Θεός, οῦ, ὁ, *Deus, numen* A) appellatio generalis numinum, *ein Gott.* Legitur a) singularis sine artic. Sap. 12, 13. 14, 8. 15. 15, 16. Sir. 33, 5. Jud. 3, 9. — addito adiect. vel particip. Sap. 15, 8. Jud. 8, 20. Hist. bel. et drac. v. 6. 24. 25. — b) pluralis nunc c. artic. οἱ θεοί, *die Götter,* ut οἱ ψευδεῖς θ. Bar. 6. vel ep. Jer. 59 ter. — οἱ θ. τινος i. e. *dii, qui coluntur ab aliquo* Bar. 6 vel ep. Jer. v. 9. 10. 17. 32. 70. 71. Jud. 5, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 7. 9. 1 Macc. 5, 68. οἱ θ. τῆς γῆς i. e. *qui in orbe terrarum coluntur* Jud. 3, 9. — nunc sine artic. Bar. 1, 22. 2 Macc. 11, 23. — Bar. 6. vel ep. Jer. v. 16. 23. 29. 40. 44. 49. 51. 52. 56. 64. 65. 69. 72. — δοκεῖν, καλεῖν, λογίζεσθαι, νομίζειν, ὑπολαμβάνειν τινὰ θεούς *gewisse Dinge für Götter halten* od. *Götter nennen* Sap. 12, 27. 13, 2. 3. 10. 15, 15. Bar. 6 vel ep. Jer. v. 30. — addito adiectivo Bar. 6 vel ep. Jer. v. 5. 11 bis. 30. 55. 57. Jud. 8, 18. — B) de Deo summo, rerum creatarum auctore, conservatore et gubernatore: *Gott* a) c. articulo aa) nude positum. Ita *nominativus,* Sap. 1, 6. 13. 2, 23. 3, 5. 7, 15. 28. 8, 21. Sir. praef. sec. Sir. 47, 13. Bar. 3, 27. 4, 9. 23. 5, 3. 6. 7. 9. Tob. 12, 14. Jud. 5, 13. 7, 24. 25. 8, 16. 11, 6. 16. 22. 13, 11. μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. — v. 20. 15, 10. Addit. ad l. Esth. 1, 9. 12. 5, 8. 7, 1. 6. 7. 8. 9. 10. Hist. Sus. v. 45. 50. Hist. bel. et drac. v. 37. 38. 2 Macc. 1, 2. 7, 28. 4 Macc. 3, 16. 10, 18. — ubi nominativo: βασιλεύς l. κύριος per appositionem vel explicationis ergo additur ὁ θεός Jud. 8, 35. 13, 18. Addit. ad l. Esth. 3, 8. 2 Macc. 7, 6. — ubi ad praedicatum pertinet, ut σὺ εἶ ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως Jud. 9, 14. — 10, 8. — ὁ θεός, ὁ θ. τῶν πατέρων ἡμῶν, σὺ κύριος [scil. εἶ] ὁ θεὸς ἡμῶν Bar. 3, 6. — ubi nominativus pro vocativo [vid. γυνή] legitur in compellationibus. Ita ὁ θεός Tob. 11, 14. Hist. bel. et drac. v. 38. σὺ ὁ θεός Tob. 8, 15. — addito pronom. personali vel adiectivo articulum habentibus Jud. 9, 4. de h. l. diplasiasmo vid. αἰνέω. — Hist. Sus. v. 42. — sq. genit. pers. Sap. 15, 1. Tob. 8, 5. Jud. 9, 12. 13. — praeced. κύριε 2 Macc. 1, 24. praeced. δέσποτα vel κύριε et sq. genit. pers. vel rei Sir. 33, 1. Bar. 2, 11. 12. 19. 27. 3, 1. 4. Tob. 3, 11. Jud. 9, 2. Cant. tr. puer. v. 2. 27. 28. Hist. bel. et drac. v. 42. — Jud. 13, 9. — *Genitivus* τοῦ θεοῦ Sap. 6, 4. Sir. 16, 16. Bar. 3, 13. 24. 4, 1. 4. 9. 28. 5, 4. 6, 1. 2. 62. Tob. 1, 12. 4, 7. 12, 6. 7. 11. 18. 14, 4. 5. Jud. 8, 11. 12. 9, 1. Hist. Sus. v. 53. 55. 59. Hist. bel. et drac. v. 39. 3 Esr. 5, 44. 49. 53. 56. 57. 8, 18. 23. 2 Macc. 1, 11. 2, 7. 7, 16. 31. 10, 25. 15, 16. 3 Macc. 7, 10. 12. 4 Macc. 10, 12. 15. 12, 9. 13, 10. 16, 25. 18, 19. — inter articulum et substantivum legitur genit. τοῦ θεοῦ, ut ἡ τοῦ θ. δύναμις, ἐνέργεια, ἐπιστήμη et similia Sap. 7, 25. 26. 8, 4. 14, 22. 15, 14. Bar. 4, 24. 25. 36. 37. 5, 1. 2. 5. 8. 3 Esr. 8, 21. 2 Macc. 2, 4. 3, 24. 28. 34. 6, 1. 7, 14. 35. 36. 8, 13. 9, 8. φανερὰν τοῦ θεοῦ πᾶσιν τὴν δύναμιν. 9, 17. 18. 11, 4. 12, 16. τόνδε τοῦ θεοῦ σηκόν 14, 33. 15, 14. 27. 3 Macc. 3, 11. 14. genitivo κύριου per apposit. vel explicationis causa additur τοῦ θεοῦ Tob. 13, 11. 3 Esr. 1, 27. — *Dativus* τῷ θεῷ Sap. 4, 10. Sir. praef. sec. Tob. 4, 14. 12, 20. 14, 7. Jud. 13, 17. 14, 10. 16, 18. 19. Hist. Sus. v. 60. 3 Esr. 5, 53 bis. 2 Macc. 1, 20. 2, 18. 9, 12. 20. 4 Macc. 3, 16. 4, 1. 7, 19. 9, 8. 13, 3. 13. 16, 26. 17, 5. — *Accusat.* τὸν θεόν Bar. 4, 6. 21. 27. Tob. 4, 21. 8, 15. 11, 1. 16. 12, 6 bis. 17. 13, 15. Jud. 4, 9. 12. 8, 8. 11, 17. 13, 14. Cant. tr. puer. v. 27. 2 Macc. 7, 37. 8, 36. 10, 16. 15, 27. 3 Macc. 2, 4. 7, 16. 4 Macc. 6, 26. 12, 14. 16, 19. 21. 22. 25. 17, 4. 10. — accusat. κύριον sequitur per apposit. vel explicationis ergo τὸν θεόν Tob. 4, 19. 14, 2. 6. 7. Jud. 7, 29. — — bb) vocabulo ὁ θεός additur nomen ad accuratiorem illius definitionem pertinens, ut genit. person. ὁ θεός τινος i. e. *deus, quem veneratur aliquis,* vel *quem habet aliquis propitium, tutorem, hospitatorem, bonorum suorum auctorem et largitorem* Sir. 47, 18. Addit. ad l. Esth. 3, 8. 4, 15. 3 Esr. 1, 50. Bar. 3, 35. Tob. 13, 7. Jud. 4, 12. 5, 9. 12. 17. 18. 19. 21. 7, 28. 10, 1. 8. de h. l. diplasiasmo vid. αἰνέω. — 10, 10. 11. 13. 11, 23 bis. 13, 7. 11. ὁ θεὸς ἡμῶν. v. 17. 20. 7, 18. 3 Macc. 5, 13. 6, 11. 29. 7, 16. — vocabulo κύριος additur per appositionem vel explicationis ergo ὁ θεός τινος i. e. *Dominus, Deus, puta, ille alicuius* Bar. 1, 10. 13. 2, 31. Tob. 4, 5. Jud. 7, 30. 8, 14. 16. 23. 25. 3 Esr. 8, 25. 27. 79. 2 Macc. 9, 5. — ὁ κύριος, ὁ θεὸς τῶν θεῶν i. e. *Deus omnibus qui habentur dii, superior = Deus summus.* Cf. de hoc genit. intendendi vim habente sub voc. αἰών notata. — vocab. ὁ θεός additur adiect. vel partic. c. artic., ut ὁ θ. ὁ μεγαλοποιῶν, ὁ ζῶν, ὁ σώσας Sir. 50, 22. Tob. 13, 1. 2 Macc. 2, 17. — ὁ ὕψιστος Jud. 13, 18. 3 Esr. 6, 31. 8, 19. 21. vel ὅς c. verb. finito Tob. 11, 17. 13, 18. Jud. 8, 14. — 5, 8. θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν per attr. pro: τῷ θ. ὃν ἐπέγνωσαν vel inter adiect. et θεός ponitur adiect. aut partic., ut ὁ ἐλεήμων l. ἰσχύων θεός Tob. 6, 17. 7, 12. Addit. ad l. Esth. 4, 16. 5, 2. 6, 4. 15, 17. 2 Macc. 3, 22. 36. 5, 7. 6, 32. 8, 18. 11, 9. 3 Macc. 1, 9. 16. 4, 16. 5, 25. 6, 1. 18. 28. 7, 2. 6. 9. 10. 22. 4 Macc. 1, 12. 12, 17. ὁ ἐπικαλούμενος θ. ἰσραὴλ i. e. *ille, qui appellatur Israelitarum deus* Sir. 47, 18. ὁ ζῶν θεός Hist. bel. et drac. v. 5. 2 Macc. 11, 13. 3 Macc. 5, 28. 4 Macc. 5, 19. Bar. 4, 8. Tob. 5, 16. — ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ i. e. *Deus ille, qui in coelis habitat,* vel *qui coeli et eorum, quae in coelo sunt, stellarum innumerarum auctor est = Deus summus* Tob. 10, 12. Jud. 5, 8. 11, 17. 1 Macc. 3, 18. — — b) *sine articulo* legitur Sap. 2, 16. 13, 6. Bar. 4, 7. Jud. 16, 3. — ταπεινῶν [σὺ] εἶ θεός *modestorum es Deus* Jud. 9, 11. Addit. ad l. Esth. 5, 12. ἄμεμπτος θεῷ i. e. *deo iudice* Sap. 10, 5. μισητὸς θεῷ 14, 9. — ubi pendet a praeposit., ut ἀπό, ἐγγύς, περί Sap. 1, 3. 6, 19. 14, 30. — παρά Sap. 4, 1.

4 Macc. 9, 8. 13, 3. — διά, εἰς, κατά, πρός Sap. 7, 14. Bar. 2, 25. 3 Macc. 6, 36. 4 Macc. 12, 14. 15, 2. 5. 17, 20. — ubi iunct. legitur c. adiectivo vel c. μοῦ Sap. 17, 27. Sir. 7, 19. 24, 22. 41, 8. Jud. 5, 17. 11, 23. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 6, 14. Cant. tr. puer. v. 21. — ubi genit. ϑεοῦ pendet. a nomine vel praecedente vel sequente Sap. 2, 13. 22. 3, 1. 7, 27. 8, 3. 9, 13. 10, 10. 12, 27. 13, 1. 14, 11. 16, 18. Sir. 41, 19. Bar. 4, 12. et 4 Macc. 5, 24. 13, 15. Bar. 4, 3. 6. 51. Jud. 13, 19. Hist. Sus. v. 55. 2 Macc. 3, 38. 7, 36. 8, 23. 13, 15. in quibus l. ϑεοῦ = *a Deo proficiscens*, ut ἡ ἐντολή it. πρόνοια ϑεοῦ 3 Macc. 5, 30. 4 Macc. 10, 21. 16, 24. genit. ϑεοῦ interponitur inter artic. et subst. 4 Macc. 1, 9. — παῖς ϑεοῦ Sap. 12, 7. υἱὸς ϑεοῦ 2, 18. 5, 5. 18, 13. — aliis nominibus additur per appositionem, ut ὁ πάντων ἐπόπτης ϑεός 3 Macc. 2, 21. τὸν δίκαιον κριτὴν ϑεόν 2 Macc. 12, 6. σοῦ ϑεοῦ αὐτῶν Bar. 3, 4. — 3 Macc. 6, 29. — post κύριος· κύριος ϑεός Sir. 2, 1. κύριος παντοκράτωρ ϑεός 51, 17. κύριος ϑεὸς ὕψιστος ϑεὸς σαβαὼϑ παντοκράτωρ 3 Esr. 9, 46. κύριος ϑεός τινος Bar. 1, 18. 21. 22. 3, 8. Tob. 13, 4. Jud. 4, 2. 3 Esr. 1, 48. 6, 1. 7, 4. 9. 15. 8, 14. 15. 72. 9, 39. Bar. 1, 15. 2, 5. 6. 3 Esr. 1, 4. 5, 70. 9, 8. — Bar. 1, 13. 19. — Vocat. ϑεέ [de qua forma Graecis non usitata cf. *Buttm.* §. 33, a. gram. max. 2. §. 36. *Matth.* §. 69, not. 3. *Rost* §. 33, not. 1. *Win.* §. 8, 2.] 3 Macc. 6, 2. 4 Macc. 6, 27. — sq. genit. μοῦ Sap. 9, 1. ζωῆς Sir. 23, 4.

Θεοσέβεια, ας, ἡ (ϑεοσεβής) ***pietas, cultus divinus, Frömmigkeit, Gottesfurcht*** Sir. 1, 22. Bar. 5, 4. 4 Macc. 1, 9. 7, 22. vid. tamen de h. l. lect. *Apel*, εὐσέβειαν exhibentem. — 17, 15. — γαστὴρ χωρήσασα τὴν ϑεοσέβειαν ***venter continens quae pietati conveniunt*** i. e. ***venter cibis non nisi licitis usus*** 4 Macc. 7, 6. (Xen. An. 2, 6. 26.)

Θεοσεβής, έος, οῦς, ἡ — ές, τό (ϑεός, σέβομαι) ***pius, fromm*** Jud. 11, 17. ἡ ϑ. καρτερία 4 Macc. 15, 23. (Xen. Mem. 1, 4. 16.)

Θεοφιλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (a diis amatus, diis propitiis usus Dem. 1486 ult.) ex metonym. adiuncti: ***pius, gottselig,*** ἱστορία i. e. ***historia pietatem praedicans, augens, commendans*** Sir. praefat. secunda.

Θερά, ὁ, ***Thera***, nom. propr. indeclin. fluvii 3 3 Esr. 8, 41. 61. cuius loco Esr. 8, 21. 31. legitur אַהֲוָא LXX Ἀουέ vel v. 15. Εὐί. Cf. *Win.* bibl. Realw. I. p. 46. sub voc. *Ahava.*

Θεραπεία, ας, ἡ (ϑεραπεύω) ***ministerium,*** τὰ ἱμάτια τῆς ϑ. = ***Dienstbekleidung.*** Addit. ad l. Esth. 5, 1. (Xen. Cyr. 5, 5. 29.) — metonym. pro: ***famulitium, familia*** i. e. ***Dienerschaft*** [vid. αἰχμαλωσία] Addit. ad l. Esth. 5, 14. — pro עֲבָדִים, Gen. 45, 16. (Jos. Ant. 4, 6. 4. Hdian. 7, 1. 10. Xen. Cyr. 5, 5. 6.)

Θεραπεύω, f. εύσω, ***ministro, ministeria praesto*** a) de personis, quae, ut ministrent alicui, officio vel lege tenentur [Diod. Sic. 2, 20. Xen. Cyr. 1, 3. 7.], ita de templi ministris, absol. Tob. 1, 7. τινά Bar. 6, 27. 29. de ministerio regio Addit. ad l. Esth. 1, 1. 17. — b) de personis sponte ministeria praestantibus alicui, τὸ ἔϑνος 3 Esr. 1, 4. Sir. 32, 16. quo l. alii verba ἐν εὐδοκίᾳ iungentes cum δεχϑήσεται explicant: ***benigne excipietur;*** alii copulantes ϑεραπεύων ἐν εὐδοκίᾳ vertunt: ***qui colunt Deum modo, qui probatur ei.*** — c) de personis reverentia, cultu prosequentibus aliquem, τινά = ***colo,*** ut τὴν σοφίαν Sap. 10, 9. τὸν ϑεόν Jud. 11, 17. abest ϑεόν cogitatione facile addendum Sir. 32, 16. (Xen. Mem. 2, 1. 28. univ. Plut. vit. Ages. c. 7.) — d) ***aegroto ministeria praesto = medeor alicui,*** τινά Sap. 16, 12. Tob. 12, 3 bis. (Xen. Cyr. 3, 2. 12.) — abest acc. et additur ἔν τινι = ***adhibita aliqua re*** Sir. 38, 7. — med. ***mihi medeor*** i. e. ***valetudini meae consulo*** [cf. de medio sub ἀλείφω notata] Sir. 18, 18. (Xen. Cyr. 5, 4. 17.) — trop. τὰ τείχη = ***reficio, restituo, wiederherstellen*** 3 Esr. 2, 18. (Diod. Sic. 4, 41.)

Θεράπων, οντος, ὁ, ***minister*** Jud. 6, 6. 7, 16. 9, 10. 10, 20. 23. 11, 20. 12, 5. (Hdian. 3, 10. 7. Xen. Cyr. 3, 1. 12.) de personis, quibus Deus utitur ministris in consiliis suis exsequendis, ut de Mose, Aarone Sap. 10, 16. 18, 21. it. de cultoribus Dei 4 Macc. 12, 11.

Θερίζω, f. ίσω (ϑέρος aestas; aestatem ago Xen. An. 3, 5. 15.) ***meto, messem facio*** 3 Esr. 4, 6. (Xen. Oec. 18, 1.) — τὰ πεδία ***campos demeto, die Felder aberndten*** Jud. 4, 5. — ἄδικα vel ἀδικίας ϑ. ***improbitatis messem facio*** i. e. ***male factorum malos fructus percipio*** Sir. 7, 3.

Θερισμός, οῦ, ὁ (ϑερίζω) ***messis, actio metendi*** Sir. 24, 24. Jud. 2, 27. 8, 2. — pro קָצִיר Gen. 8, 22. (Xen. Oec. 18, 3.)

Θεριστής, οῦ, ὁ (ϑερίζω) ***messor*** Hist. bel. et drac. v. 33. (Xen. Hier. 6, 10.)

Θερμαίνω, f. ανῶ, a. 1. ἐϑέρμανα [cf. *Buttm.* §. 90, not. 2. gram. max. I. §. 101. not. 5. *Matth.* §. 185. *Rost* §. 71, not. 5. *Win.* §. 13, 1. d. ϑερμός] ***calefacio,*** pass. ***calefio*** Sap. 16, 27. — ϑέρμανον κοπετόν, fervidum fac planctum = ***vergiesse heisse Thränen*** Sir. 38, 17.

Θερμελέϑ, ***Thermeleth,*** nom. propr. loci incogniti 3 Esr. 5, 36.

Θέρμη, ης, ἡ (ϑερμός) ***calor*** Sir. 38, 28. (Thuc. 2, 49.)

Θερμός, ή, όν (ϑέρω) ***calidus*** Tob. 2, 10. (Xen. Mem. 3, 13. 3.) — trop. ψυχή = ***animus libidine flagrans*** Sir. 23, 16. (Ael. V. H. 2, 4.)

Θερμότης, τητος, ἡ, ***caliditas, calor*** (ϑερμός) Sap. 2, 4. (Aristot. Metaph. X, 11. p. 756. D.) Cf. *Lobeck* ad Phryn. p. 116 sq.

Θέρος, εος, ους, τό ***aestas*** (ϑέρω) Sir. 50, 8. — pro קַיִץ Prov. 6, 8. (Diod. Sic. 5, 30. Xen. Mem. 1, 6. 2.)

Θέσις, εως, ἡ (τὸ τιϑέναι) ***positio*** i. e. a) ***situs*** i. e. ***Stellung, Lage,*** ut ἄστρων vel ἀστέρων Sap. 7, 19. 29. (Diod. Sic. 3, 37.) — b) ***collocatio*** 3 Esr. 1, 3. ἁγιάσαι — ἐν τῇ ϑέσει τῆς — οἴκῳ i. e. ***cum id agunt, ut collocent arcam — in templo.***

Θεσμός, οῦ, ὁ (τίϑημι) ***statutum, lex, mos*** Sap. 14, 23. 3 Macc. 6, 36. 4 Macc. 8, 7. (Dem. 1069, 9. Xen. Cyr. 1, 6. 6.)

Θεωκανός, οῦ, ὁ, ***Theokanus,*** hebr. תִּקְוָה LXX Θεκωέ, nom. propr. viri, cuius filius Hiskias vel Ezechias erat in aequalibus Esrae 3 Esr. 9, 14. coll. Esr. 10, 15.

Θεωρέω, ῶ f. ήσω (ϑεωρός) 1) ***spectator sum*** i. e. a) ***specto*** 4 Macc. 17, 14. (Xen. Hier. 11, 10. Theophr. char. 6.) — pass. ***spector,*** signif. reflex. ***spectandum me praebeo*** Sap. 17, 6. vid. ad h. l. sub ἐκεῖνος in fine notata. 19, 7. 1 Macc. 4, 20. — b) ***contemplor*** i. e. ***cum attentione vel admiratione video, betrachten*** aa) propr., τί vel τινά Sap. 6, 12. 16, 7. 19, 8. 3 Esr. 4, 19. 31. 2 Macc. 3, 17. (Cebet. tab. c. 1.) — bb) ***mente contemplor, considero,*** sq. ὅτι 2 Macc. 9, 23. sq. πῶς c. indicat. [vid. ἀπαγγέλλω] 4 Macc. 14, 13. (Diod. Sic. 12, 15. Ael. V. H. 3, 11. Dem. 19, 23.) — cc) ***cognosco,*** τινός ***ex aliqua re*** [vid. ἀκούω τινός sub ἀκούω] Sir. 42, 22. ὡς — ϑεωρῆσαι explica: δῆλον, ὡς — ϑεωρῆσαι, ***manifestum est, vel e scintilla cognosci posse.*** —

ἔκ τινος Sap. 13, 8. — τί 2 Macc. 7, 17. (Diod. Sic. 19, 53.) — — 2) *oculis* vel *vultu inhaerens video* aa) univ. τινά Jud. 10, 10. 3 Esr. 4, 29. et addito accus. participii [de quo acc. partic. vid. *Matth.* §. 530. §. 548. §. 549. §. 555, not. 2. *Buttm.* §. 131, 4. b. c. *Rost* §. 129, 4. *Win.* §. 46. coll. §. 63, 3. c. Tob. 11, 16. Hist. Sus. v. 8. 4 Macc. 17, 7. — τί 3 Esr. 4, 24. 4 Macc. 15, 16. (Diod. Sic. 13, 57. — bb) *videndo experior*, *animadverto*, *gewahr werden*, *wahrnehmen*, τί Tob. 1, 17. 12, 19. Hist. Sus. v. 20. τί 1 Macc. 13, 29. 3 Macc. 1, 27. 3, 8. (Diod. Sic. 13, 28.) — absol. 3 Macc. 6, 17.

Θεωρία, ας, ἡ (spectatio Thuc. 6, 25. θεωρέω) 1) *spectaculum* 2 Macc. 5, 26. 15, 12. ἡ — τούτου i. e. spectaculum somnio oblatum coll. v. 11. — 3 Macc. 5, 24. (Diod. Sic. 4, 60.) — 2) *speculatio*, *consideratio*, *quaestio*, τινός *de aliqua re* 4 Macc. 3, 19. (Diod. Sic. 2, 31.)

Θεωρός, οῦ, ὁ (θεάομαι) *spectator*, *legatus ad ludos spectandos* vel *ad solemnia in honorem alicuius instituta spectanda missus* 2 Macc. 4, 19. (Dem. 380, 20. Ael. V. H. 3, 44. Diod. Sic. 15, 49.)

Θηλάζω, f. άσω (θηλή) 1) transit. *mammam praebeo*, *lacto*, τινά 2 Macc. 7, 27. — pro הֵינִיק Gen. 21, 7. (Ael. V. H. 13, 1.) — 2) intrans. *lacteo*, *saugen* Jud. 16, 5. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 468. —

Θήλεια, vid. Θῆλυς.

Θῆλυς, εια, υ, *femineus* 2 Macc. 7, 21. — femin. θήλεια, *femina*, *femella*, ἐν χειρὶ θηλείας Jud. 9, 10. 13, 15. 16, 16. (Diod. Sic. 1, 84. Xen. Mem. 2, 1. 4.)

Θημωνία, ας, ἡ (θημών Hom. Odyss. 5, 368.) *acervus* Sir. 39, 17. 1 Macc. 11, 4. — de frumenti acervo 20, 26.

Θήρ, ρός, ὁ, *fera*, *bellua* Sap. 11, 18. 2 Macc. 4, 25. 11, 9. 3 Macc. 5, 31. 6, 7. — per appositionem additur subiecto latenti in verbo: οἱ παρδάλεοι θῆρες [= *sie*, *die tigerartigen Bestien*] 4 Macc. 9, 28. (Xen. Cyr. 4, 6. 4.)

Θήρα, ας, ἡ (venatio) *praeda*, vel *fera*, *quae captatur* Sir. 27, 10. 36, 24. 1 Macc. 3, 4. (Xen. Ven. 6, 13. h. g. 4, 1. 8.)

Θηρευτής, οῦ, ὁ, *venator*, πέρδιξ θ. Sir. 11, 28. (Ael. H. An. 4, 16. Aristot. H. An. 9, 8.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Rebhuhn.*

Θηρεύω, f. εύσω (θήρα) *venor*, *aucupo* [propr. Xen. An. 1, 2. 7.] τινά trop. pro: *potior aliquo* Sir. 27, 19.

Θηρίον, ου, τό (deminut. subst. θήρ. De deminutione ad formam, non ad significationem pertinente cf. *Buttm.* §. 104, c. not. 12. gr. max. II. §. 119, 6. *Lob.* ad Phryn. p. 211 sqq. *Passow* I. p. 1066.) *fera*, *bestia*, *bellua* a) univ. Sap. 7, 20. 12, 9. 16, 5. 17, 19. Sir. 12, 13. 17, 4. 39, 30. Bar. 3, 16. 6, 68. quo l. τὰ θ. αὐτῶν = *ferae, quae sunt in terris suis.* Jud. 11, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 19. Cantic. tr. puer. v. 58. 2 Macc. 5, 27. 9, 15. 10, 6. 3 Macc. 4, 8. (Hdian. 1, 13. 17. Xen. Conv. 4, 28.) — b) de cane aureo = *Schakal* explicandum videtur Sir. 10, 10. Cf. ad h. l. *Bretschn.* et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schakal.* — c) de elephantibus agi contextu docent 1 Macc. 6, 35 bis. 36. 37. 43 bis. coll. v. 34. 11, 56. 2 Macc. 15, 20, 21. 3 Macc. 5, 23. 29. 42. 45. 47. coll. v. 1. 6, 16. 21. (de dracone et leone Pal. f. 29. de apro Xen. Ven. 10, 3.)

Θηριόω, ῶ f. ώσω (θηρίον) *effero*. *ferum reddo*, τεθηριωμένος τῇ ψυχῇ [de quo dat. vid. ἀδρανής] = *animo efferato* 2 Macc. 5, 11. (Diod. Sic. Tom. 9, p. 390. Tom. 10. p. 136. ed. *Bip.*)

Θηριώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (θηρίον, εἶδος. Vid. ἀμμώδης) *ferinus*, *belluinus*, superlat. θηριωδέστατος 2 Macc. 10, 35. (Theoph. char. c. 19. Xen. Cyr. 5, 2. 17.) — de homine immanitate et crudelitate ferae indolem prodente 4 Macc. 12, 13.

Θηριωδῶς, adv. (θηριώδης) *more ferino*, trop. pro: *ferociter*, *summa violentia* 2 Macc. 12, 15.

Θησαυρίζω, f. ίσω (θησαυρός) *opes colligo et recondo*, τί, ut τὸ ἀργύριον, χρυσίον Bar. 3, 17. Tob. 12, 8. 4 Macc. 4, 3. (Ael. V. H. 1, 12. Xen. Cyr. 8, 2. 24.) — τινί τι *alicui aliquid* i. e. *aliquid in usus alicuius* Tob. 4, 9. (Ael. V. H. 6, 12.) —

Θησαυρός, οῦ, ὁ (τίθημι) 1) *thesaurus* i. e. *opes collectae et reconditae*, *copia bonorum collectorum*, *Schatz* a) propr. Sir. 29, 11. θὲς — ὑψίστου *colloca thesaurum tuum Dei praeceptis accommodate* 40, 18. 41, 12. 14. 1 Macc. 1, 23. 4 Macc. 4, 4. (Hdian. 3, 9. 10. Xen. Cyr. 3, 1. 33.) — b) trop. nunc de bonis, quae sapientiae studium praebet. Sap. 7, 14. ἀνεκλιπής — ἀνθρώποις i. e. *opes nunquam deficientes homini sapientia parat.* Sir. 1, 22. ἐν — ἐπιστήμης *in bonis*, *quae largitur sapientia*, *est* παραβολὴ ἐπιστήμης. Bar. 3, 15. — nunc amicus vel amicitia comparatur thesauro Sir. 6, 13. — 2) *arca* vel *cista*, *in qua opes et res pretiosae reconduntur* a) propr. 1 Macc. 3, 29. 4 Macc. 4, 4. (Diod. Sic. 17, 71. Xen. An. 5, 4. 27.) — b) trop. θησαυροί scil. τοῦ οὐρανοῦ *receptacula aquarum*, quas habet הָרָקִיעַ Sir. 43, 14. Cf. *Gesen.* ad Jes. 24, 29. et infra sub οὐρανός notata.

Θίς, θινός, ὁ et apud seriores ἡ (τίθημι) *acervus*, *cumulus*, maxime *arenarum cumulus*, *Sandhaufen*, ita de arenarum cumulis, quos habent maria, lacus, *Sandbank* [Diod. Sic. 1, 30. et addito ἄμμου Diod. Sic. 1, 33.] Bar. 5, 7.

Θίσβη, ης, ἡ, *Thisbe*, nom. propr. urbis Galilaeae tribui Naphthali assignatae, quam patriam habuit Elias. Cf. *Ilgen* ad h. l. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Thisbe.*

Θλάω, f. άσω, *quatio*, *contundo*, τὰς πλευράς τινος trop. pro: *domo aliquem* Sir. 30, 12. (Hom. Il. 5, 307. 12, 384.)

Θλίβω, f. θλίψω, aor. pass. ἐθλίβην [cf. *Buttm.* §. 89, 4. coll. §. 87, 3. gr. max. I. §. 100, 4. p. 449. coll. §. 96, not. 7. p. 414. *Matth.* §. 193, not. 6.] *premo* a) propr. i. e. vel *zusammendrücken*, ut ἁπαλὴν γῆν Sap. 15, 7. — vel: *drängen* i. e. *loco suo dimoveo*, *urgeo*, sq. acc. Sir. 16, 26. de h. l. aor. ἔθλιψε = *urgere vidimus*, *urgere solet*, vid. ἀγνοέω. — b) trop. aa) *ängstigen*, *beunruhigen*, ἐμαυτὸν ἔν τινι *me ipsum in aliqua re occupatum* Sir. 30, 21. — de hoste instante vel urgente aliquem, *ängstigen*, *zusetzen*, τινά vel τί Sir. 46, 5. coll. Jos. 10, 12. — Sir. 46, 16. coll. 1 Sam. 7, 7 sqq. — 1 Macc. 9, 2. 2 Macc. 11, 5. (Diod. Sic. 12, 66. 13, 109.) — addito ἀπό c. genit. loci, unde premitur aliquis 1 Macc. 15, 14. — bb) *affligo*, *malis vexo*, τινά Sap. 5, 1. quo l. participium aor. iungitur c. particip. praesentis, illud ad rem cito transeuntem, hoc ad rem durantem pertinet. Vid. sub ἀγαπάω observata. — 1 Macc. 10, 46. 11, 53. 3 Macc. 2, 11. — addito ἐν ἀπαντήσει vel ἐν ἀπαιτήσει i. e. *ubi versaris cum aliquo* vel *ubi repetis aliquid ab aliquo* Sir. 34, 31. — 1 Macc. 9, 68. ἔθλιβον αὐτόν *male eum habuerunt.* — absolute Sir. 4, 4. ἔθνος θλιβόντων = *ein Volk von Drängern* Sap. 10, 5.

Θλῖψις, [non θλίψις cf. *Passow* I. p. 1069. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. 4. *Fritzsche* Ev.

Marc. p. 572. *Win.* §. 5, 1.] εως, ἡ (pressio, compressio, a θλίβω) *angustiae, mala quibus premitur aliquis, Drangsal, Bedrängniss, Noth* Sir. 51, 3. Jud. 4, 13. Addit. ad 1. Esth. 1, 8. εἶναι ἐν θλίψει 1 Macc. 5, 16. — 6, 11. 9, 27. 12, 13. 2 Macc. 1, 7. 4 Macc. 14, 8. 9. 18, 13. — ἐν καιρῷ vel ἐν ἡμέρᾳ vel ἐν ἡμέραις θλίψεως Sir. 2, 11. 3, 15. 6, 7. 9. 22, 21. 32, 20. 37, 4. 40, 24. 51, 10. Addit. ad l. Esth. 6, 16. 1 Macc. 13, 5. — pro צָרָה 1 Regg. 26, 24.

Θνήσκω, f. θανοῦμαι, et a perf. τέθνηκα, τεθνήξομαι, pf. τέθνηκα, 3 plur. τεθνᾶσι, inf. τεθνάναι [cf. *Rost* §. 80, 3. §. 84. *Buttm.* §. 101. gram. max. II. §. 114. *Matth.* §. 234.] *morior*, et si de morte violenta agitur: *pereo, intereo* a) propr. Sap. 18, 18. Tob. 1, 17. 2 Macc. 12, 40. 45. 13, 7. 4 Macc. 4, 22. 8, 20. 10, 12. 11, 22. 12, 3. 4. 20. — 1 Macc. 4, 35. τεθνάναι i. e. *todt sein*. De perfecto, quatenus praesentis notionem includat, vid. ἁγιάζω. — 4 Macc. 4, 22. περὶ τοῦ τεθνάναι αὐτόν, *davon, dass er todt sei.* (Hdian. 8, 8. 19. Xen. An. 2, 1. 3.) — οἱ τεθνηκότες, *qui instar mortuorum sunt, de quibus actum videtur* Bar. 3, 4. (Lucian. dial. deor. 2, 2.) — b) pro: *plane intereo, penitus exstinguor* [vid. sub θάνατος notata] Sap. 3, 2.

Θνητός, ή, όν (θνήσκω) *mortalis, e* Sap. 7, 1. 9, 14. 15, 17. 2 Macc. 9, 12. 3 Macc. 3, 29. (Xen. Conv. 8, 29.)

Θοίνα, ας, ἡ [forma serioris aevi pro: θοίνη, ita Ael. V. H. 12, 51. Xen. Cyr. 4, 2. 39. cf. *Passow* I. p. 1070. *Lob.* ad Phryn. p. 204. 499.] *epulum, epulae* Sap. 12, 5. 3 Macc. 5, 31.

Θομοΐ, ὁ, *Thomoi*, hebr. תֶּמַח, LXX Θεμά, nom. propr. viri indecl., cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 5, 35. coll. Esr. 2, 53.

Θορυβέω, ῶ f. ήσω (tumultuor, a θόρυβος) transit. *terreo, consterno, perturbo*, τινά Sap. 18, 19. pass. sq. ἀπό τινος Sir. 40, 6. (Dem. 1241, 20. Xen. de mag. equit. 9, 11.)

Θόρυβος, ου, ὁ, 1) *tumultus, Lärm* Jud. 6, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 5. 3 Macc. 5, 48. (Lucian. dial. deor. 12, 2. Xen. An. 1, 8. 16.) — 2) *perturbatio, Beunruhigung* Sap. 14, 26. Vid. tamen ad h. l. *Bauermeister* p. 154.

Θρᾷξ, ᾳκός, ὁ, *Thrax* 2 Macc. 12, 35.

Θρασαῖος, αίου, ὁ, *Thrasaeus*, nom. propr. patris Apollonii, praefecti regis Syriae 2 Macc. 3, 5.

Θράσος, εος, ους, τό, *audacia, animus imperterritus* Jud. 16, 10. 1 Macc. 6, 45. de h. l. dat. modum indicante vid. ἀγερωχία. — sq. genit. obiecti, quo nititur τὸ θράσος Addit. ad l. Esth. 2, 2. (Xen. Ven. 12, 5.) = *temeritas, Verwegenheit, Keckheit* Sap. 12, 17. 2 Macc. 5, 18. 3 Macc. 2, 2. 4. 21. 26. 6, 4. 5. 20. — sq. gen. obiect. [vid. modo observata] 1 Macc. 4, 32. (Xen. Cyr. 1, 4. 3. Venat. 13, 15.)

Θρασύνω, f. νῶ (θράσος) *audacem reddo*, passiv. θρασύνομαι, a. 1. p. ἐθρασύνθην *audacter ago, audax sum* 3 Macc. 1, 22. 26. (Xen. h. gr. 2, 4. 2.)

Θρασύς, εῖα, ύ (θράσος) *audax*, ut λέων Sap. 11, 17. de personis: *insolens*, ubi nos: *keck, frech* 3 Macc. 2, 6. 14. ἡ θρασεῖα scil. θυγάτηρ Sir. 22, 5. coll. v. 4. (Lucian. Tim. §. 7.)

Θραῦμα, etiam θραῦσμα, τος, τό (θραύω frango; frustum Diod. Sic. 17, 20.) = θραῦσις *fractio*, trop. εἰς θραῦμα ἐχθρῶν i. e. *ad frangendos hostes* = *in perniciem hostium* Jud. 13, 5. quo l. codd. θραῦσμα 7, 9. — de Sir. 27, 21. lect. vid. *Bretschn.*

Θραῦσις, εως, ἡ (θραύω) *fractio*, trop. pro: *clades* Sap. 18, 20.

Θραῦσμα, vid. θραῦμα.

Θραύω, f. αύσω, *frango*, trop. τινά vel τί, *vim alicuius frango, schwächen, vernichten* Jud. 9, 10. 13, 14. 2 Macc. 15, 16. 3 Macc. 6, 5. (Diod. Sic. 13, 24.)

Θρηνέω, ῶ f. ήσω (θρῆνος) 1) *lamentor*, lugeo, ὑπέρ τινος 3 Esr. 1, 32. (Ael. V. H. 3, 18.) — 2) transit. *deploro, beweinen*, τινά Sap. 18, 10. Tob. 1, 4. 7. 3 Esr. 1, 33. de h. l. ἐθρηνοῦσαν pro ἐθρήνουν vid. ἀπέρχομαι (Hdian. 3, 4. 13.)

Θρῆνος, ου, ὁ, *lamentatio* Sir. 38, 16. Tob. 2, 6. 1 Macc. 1, 27. 9, 41. 3 Macc. 4, 6. 8. 6, 32. 4 Macc. 16, 12. — pro קִינָה 2 Sam. 1, 17. נְהִי Jer. 9, 17. (Diod. Sic. 1, 72. Xen. Ages. 10, 3.)

Θρησκεία, ας, ἡ (θρησκεύω) *cultus religiosus* Sap. 14, 18. addito genit. obiecti [vid. ἀγαλλίαμα] v. 27. 4 Macc. 5, 6. 12. (Hdian. 5, 3. 12. Clemens Alex. Strom. 6. p. 669.)

Θρησκεύω, f. εύσω (cultum religiosum introduco Hdot. 2, 64 et 65. a θρῆσκος) *cultu religioso persequor, veneror*, τί vel τινά Sap. 11, 15. 14, 16. (Hdian. 1, 11 init.)

Θρίξ, τριχός, ἡ, *capillus* 2 Macc. 7, 7. (Hdian. 4, 8. 13. Xen. Ven. 4, 6.)

Θρόνος, ου, ὁ, *thronus* i. e. *sella augustior cum suppedaneo*, qua utuntur, qui insigni sunt dignitate et potestate, ut ἀρχόντων, δυναστῶν Sap. 5, 23. Sir. 10, 14. 40, 3. Sap. 6, 21. 7, 8. Jud. 1, 12. 9, 3. Addit. ad l. Esth. 5, 6. 8. 6, 10. addito δόξης 47, 11. — vel βασιλείας τινός 1 Macc. 2, 57. 7, 4. 10, 53. 55. 11, 52. πατέρων μου 10, 52. (Hdian. 1, 8. 8. Xen. Cyr. 6, 1. 6.) — uti regibus, ita Deo, τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων tribuitur θρόνος Sir. 1, 6. 4 Macc. 17, 17. addito βασιλείας vel δόξης σου Sap. 9, 10. Cantic. tr. puer. v. 32. — sapientiae tribuitur θρόνος Sir. 24, 4. — Legitur plur. in θρόνου ambitus et magnitudinis significatione [vid. ἄβυσσος], ita de throno Davidis Sap. 9, 12. de throno Dei Sap. 9, 4. βασιλειῶν 18, 15.

Θρόος, contr. θροῦς (θρέω, θροέω, tumultuantium clamor) 1) *tumultus, Lärm, Getöse* 1 Macc. 9, 39. — 2) *murmur, mussitatio* Sap. 1, 10. (Xen. h. gr. 6, 5. 35.)

Θρυλλέω, ῶ f. ήσω (multa verba facio) *spargo in vulgus, pervulgo*, τί 3 Macc. 3, 6. 7. (Ael. V. H. 1, 14. Diod. Sic. 4, 53.)

Θυγάτηρ, τέρος (τρός) ἡ, *filia* a) propr. Sir. 7, 24. 25. 22, 3. 4. 26, 10. 36, 26. 42, 9. 11. Bar. 2, 3. Tob. 3, 7. 9. 6, 10. 7, 8. 13. 17. 18. 10, 13 ter. 11, 17. Jud. 8, 1. 9, 4. 16, 7. Hist. Sus. v. 2. 3. 29. 63. 3 Esr. 4, 29. 5, 1. 1 Macc. 9, 37. 10, 54. 57. 58. 11, 9. 10. 12. — υἱοὶ καὶ θυγατέρες θεοῦ appellantur Sap. 9, 7. Israelitae, quatenus ei sunt addicti, ab eo diliguntur et beneficiis ornantur prae ceteris gentibus. — sq. genit. urbis = *incolae vel cives urbis alicuius* Bar. 4, 10. 14. 16. θυγατέρες τοῦ λαοῦ τινος = *Mitbürgerinnen* Tob. 4, 3. — b) seq. genit. proavi vel gentis alicuis auctoris = *una e posteris alicuius*, ut ἀβραάμ 4 Macc. 15, 25. ἀσσούρ Jud. 12, 13. ἰούδα Hist. Sus. v. 57. ἰσραήλ v. 48. 57. — 3 Esr. 5, 38. 8, 70. 84 bis. — θυγάτηρ — ἑβραίων = *oriunda sum* a Hebraeis. Jud. 10, 12. — ita pro בַּת Gen. 36, 3. — c) ex hebr. dicendi ratione *filiae urbis* vocantur oppida vel pagi in eius agro siti: *Töchterstadt* 1 Macc. 5, 8. 65. — ita בַּת Num. 21, 25. 32. Jos. 15, 45. Jud. 11, 26.

Θυΐσκη, ης, ἡ, *thuribulum, Räuchergefäss* 3 Esr. 2, 13. 1 Macc. 1, 22.

Θυλάκιον, ου, τό (denim. subst. ϑύλακος, vid. ϑηρίον) *sacculus, uter coriaceus* Tob. 9, 5. (Aristoph. Ran. v. 12. 14. Vesp. v. 314.)

Θυμηδής, ίος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ϑυμός, ἦδος) *animum exhilarans, gratus*, comparativ. ϑυμηδέστερος, ita codd. Sap. 3, 14. (Hom. Odyss. 16, 389.)

Θυμήρης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό, forma ion. pro: ϑυμάρης (ϑυμός, ἄρω) *animum exhilarans, gratus*, comparativ. ϑυμηρέστερος Sap. 3, 14. κλῆρος ϑ. *sors gratior* scil. quam alia. quo l. si abest comparatio, vid. sub ἀγαπητῶς notata. (Philo de Abrah. p. 584. A. Lucian. Amor. §. 53.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 429.

Θυμίαμα, τος, τό (ϑυμιάω) 1) *suffimentum ex aromatibus incensum, Räucherwerk* Sap. 18, 21. quo l. si vocab. ἐξιλασμός casu quarto, vox contra ϑυμίαμα casu secundo legitur, ideo factum est, quod huic notio primaria, illi secundaria inest = *Versöhnungs-Räucherwerk.* Cf. *Win.* §. 34, 2. Sir. 45, 6. τέφρα ϑυμιαμάτων vel: *cinis ex suffimentis residuus* vel: *carbones, quales in suffimentis* aut *in suffitu faciendo adhibentur* Tob. 6, 16. 8, 2. — Cant. tr. puer. v. 14. 2 Macc. 10, 3. — pro בְּשָׂם Exod. 25, 16. (Diod. Sic. 1, 62.) — suffimento comparatur memoria Josiae Sir. 49, 1. — 2) *suffitus, das Räuchern* 1 Macc. 4, 49. 2 Macc. 2, 5. (LXX Exod. 30, 1.) —

Θυμιατήριον, ίου, τό (neutr. adiect. ϑυμιατήριος) *thuribulum* = ϑυμιατήρ 4 Macc. 7, 10.

Θυμιάω, ῶ f. άσω (ϑῦμα, ϑύω) *suffitum facio, odoramenta incendo*, sq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 1, 55. sq. ἐπί c. acc. loci 4, 50. τί = *ex aliqua re* Bar. 6, 43. (Diod. Sic. 1, 84.) — pro קִטֵּר Exod. 30, 7.

Θυμός, οῦ, ὁ (animus, quatenus sedes est sensuum et cupiditatum vehementiorum, quasi exhalatio vehementior, a ϑύω, ἀπὸ τῆς ϑύσεως καὶ ζέσεως τῆς ψυχῆς, ut inquit Plato Cratyl. p. 419. E. vel Tom. III. p. 302. ed. Bip. cf. *Passow* I. p. 1082. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 131 sqq.) 1) *animi fortitudo* a) sensu bono = *Muth*, ita ἄρσην ϑυμός 2 Macc. 7, 21. οἱ ϑυμοί i. e. *animi fortis specimina* [de quo plur. vid. ἀλήϑεια] 2 Macc. 15, 10. (Hom. Odyss. 10, 461. Xen. Ages. 6, 2.) — b) sensu malo = *animi insolentia, Uebermuth* 3 Macc. 2, 17. — — 2) *animi vehementia, Heftigkeit* a) propr. aa) de bestiis: *affectus vehementior, Wildheit, wilde, heftige Begierden* od. *Leidenschaft* Sap. 16, 5. 11, 18. 2 Macc. 10, 35. — plur. ϑυμοὶ ϑηρίων Sap. 7, 20. (Xen. Equest. 9, 2. de Venat. 10, 14.) — bb) de hominibus, ita ϑυμὸς ἄδικος i. e. *ad improbe facta abripiens* Sir. 1, 19. ϑ. ἄφρονος 34, 30. nunc iungitur nunc alternat cum ὀργή Sir. 45, 18. 2 Macc. 4, 25. addito genit. pers. 1 Macc. 2, 44. = ὀργὴ ϑυμοῦ *ira vehemens* 1 Macc. 2, 49. — ὁ ϑυμός c. artic. i. e. *animi vehementia, qua agitatur aliquis* 2 Macc. 10, 28. — additur gen. pers., ut ἡ ῥοπὴ τοῦ ϑυμοῦ αὐτοῦ Sir. 1, 19. — plur. ἀδελφοκτόνοι ϑυμοί i. e. *cupiditates* vel *affectus vehementiores ad fratricidium abripientes* Sap. 10, 3. ζέοντες ϑυμοί *animi affectus vehementiores, die Regungen eines von wilder Leidenschaft aufgeregten Gemüthes* 4 Macc. 18, 20. — cc) de Deo, κοπάσαι ὀργὴν πρὸ ϑυμοῦ i. e. *antequam effervescit* vel *antequam prorumpit* Sir. 48, 10. — alternat cum ὀργή Sir. 33, 7. — b) trop. *vehementia, furor, aestus*, ita ϑυμός tribuitur nunc linguae Sir. 28, 19. nunc ventis Sir. 39, 28. ἐν ϑ. αὐτῶν i. e. *dum furunt.* — nunc irae, ϑυμὸς ὀργῆς *aestus irae* = *ira aestuans*, ita de Deo Sir. 45, 19. — nunc grandini cum vehementia decidenti Sap. 5, 22. — — 3) *animus ad iram propensus, puniendi libido* a) de hominibus Sir. 25, 14. 26, 19. 30, 24. 40, 5. Addit. ad l. Esth. 5, 7. 1 Macc. 2, 24. Vid. de h. l. sub ἀναφέρω notata. — μετὰ ϑυμοῦ ὄμνυμι iuro *sociam habens puniendi libidinem* = *iratus* iuro 1 Macc. 7, 35 bis. 15, 36. 4 Macc. 1, 4. 2, 11. 3, 26. — ποιῶ τι ϑυμῷ i. e. *adhibita puniendi libidine* [cf. de dat. instrumenti vel adminiculi sub ἄγω monita] = *iratus* facio aliquid 4 Macc. 3, 18. — ϑ. ἐχϑροῦ i. e. qua agitatur ἐχϑρός Sir. 25, 14. Jud. 2, 7. — additur dat. instrumentalis [vid. ἄγω] verbo: ὀγίζομαι Jud. 5, 2. 1 Macc. 3, 27. 9, 69. Cf. *Passow* I. p. 1083. — c. artic. ὁ ϑυμός i. e. *puniendi libido illa, qua agitari constat homines* 4 Macc. 2, 17 bis. 19. 20. 3, 3 bis. iungitur τῷ ϑυμῷ c. verbo ἐπαίρομαι 2 Macc. 9, 4. vel τοῖς ϑυμοῖς i. e. *puniendi libidine multarum iniuriarum memoria excitata.* [Vide de hoc plur. sub ἄβυσσος et de dat. instrumentali sub ἄγω notata.] — cum πνέω, πυροῦμαι 2 Macc. 9, 7. 4, 38. 14, 45. — ὁ ϑ. τινος i. e. *qua agitatur aliquis* Sir. 28, 10. Tob. 1, 18. 2 Macc. 13, 4. 4 Macc. 2, 19. — (Plut. Ages. c. 26. Ael. V. H. 1, 14. 6, 1. οἱ ϑυμοί Jos. b. i. 4, 5. 2.) — b) de Deo Sap. 19, 1. Sir. 18, 23. — c. artic. ὁ ϑυμός seq. genit. κυρίου Bar. 1, 13. 2, 13. 20. Jud. 9, 8. Sir. 5, 6. 39, 28. τὸν ϑ. τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς [scil. τοὺς ἀνέμους. Vid. αὐτός sub fin.] κοπάσουσι. Abest ϑεοῦ vel κυρίου e contextu cogitatione addendi Sap. 18, 21.

Θυμόω, ῶ f. ώσω (ϑυμός) *excito* τὸν ϑυμόν i. e. *vehementiores animi sensus et cupiditates excito, puniendi libidinem excito*, τινά *in aliquo* i. e. *ad iram provoco aliquem*, passiv. *ad iram provocor, irascor*, absol. Sir. 20, 1. ϑυμοῦσϑαι, durationis notione inclusa [vid. ἀγαπάω] *iram fovere, puniendi libidinem alere.* Hist. bel. et drac. v. 8. — ἐπί τινα vel ἐπί τινι *contra aliquem* Jud. 1, 12. in codicibus 3 Esr. 1, 52. ἕως τοῦ ϑυμωϑέντα [vulgat. ϑυμῶντα] — προστάξαι. sq. κατά τινος *contra aliquem* = *irascor alicui* 4 Macc. 2, 47. (τινί Xen. An. 2, 5. 13.)

Θυμώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ϑυμός, εἶδος. Vide ἀμμώδης) *animosus, vehemens, ad iram propensus, zornig* Sir. 8, 16. 28, 8. (de equis Xen. An. 4, 5. 36.)

Θύρα, ας, ἡ, *ianua* Sir. 21, 23. 24. Bar. 6, vel epist. Jer. v. 59. Tob. 8, 13. 11, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 6. Hist. Sus. v. 26. Hist. bel. et drac. v. 11, 14. 2 Macc. 1, 5. 14, 41. (Ael. V. H. 4, 28. Dem. 1155, 13.) — τῷ στόματι ποιεῖν ϑύραν trop. pro: *os claudere* i. e. *tacere* Sir. 28, 25. — plur. αἱ ϑύραι, *fores, Flügelthüren* Sap. 19, 17 bis. Sir. 6, 35. Hist. Sus. v. 17. 18 bis. 25. 26. 39. Hist. bel. et drac. v. 18. 21. 1 Macc. 1, 55. 2 Macc. 14, 41. (Xen. h. gr. 3, 1. 28.) — μὴ ἐπέρχεσϑαι ἐπὶ τὰς ϑύρας τινός trop. pro: *nullo modo turbare aliquem* 3 Esr. 4, 49.

Θυρίς, ίδος, ἡ (dem. a ϑύρα) *fenestra* Tob. 3, 11. pluralis Sir. 14, 23. 2 Macc. 3, 19. (Diod. Sic. 20, 85. Plut. quaest. rom. c. 36.) Cf. de Hebraeorum fenestris *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Fenster.*

Θυρόω, ῶ f. ώσω (ϑύρα) *ianua munio* 1 Macc. 4, 57. (Aristoph. Av. v. 617. Xen. Mem. 1, 4. 6.) —

Θύρσος, ου, ὁ, *thyrsus, ramus frondosus, Laubzweig* Jud. 15, 12. 2 Macc. 10, 7. (de thyrsis Bacchi Ael. V. H. 13, 1. Diod. Sic. 3, 63.)

Θύρωμα, τός, τό (conclave ianua munitum

Hdot. 2, 169. θυρόω) = ἡ θύρα *ianua*, τὰ θυρώματα *fores* Sir. 14, 23. Bar. 6, 18. 2 Macc. 14, 43. (Dem. 845, 18.)

Θυρωρός, οῦ, ὁ (θύρα, οὖρος custos) *ianitor, ianuae custos* [Xen. Cyr. 8, 8. 20.] ita de Levitis, quorum in negotiis erat, templum aperire, claudere et custodire [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Leviten*] 3 Esr. 1, 16. 5, 28. 46. 7, 9. 8, 5. 22. 9, 25.

Θυσία, ας, ἡ (mactatio, a θύω) *victima, sacrificium* Sap. 3, 6. de h. l. genitivo θυσίας iuncto c. ὁλοκάρπωμα vid. sub αἰών notata Sir. 31, 19. 20. 32, 7. 12. 45, 14. Bar. 6, 28. 29. Jud. 16, 16. quo l. si cum subiecto femin. generis iungitur praedicatum neutr. μικρόν = *res parva*. Cf. *Win.* §. 47, 1. b. *Rost* §. 100, c. *Matth.* §. 437, 4. *Buttm.* §. 116, 4. 3 Esr. 1, 6. 12. 18. 5, 50. 51. 53. 6, 29. 8, 15. 65. — v. 66. θυσίαν = *als Opfer* v. 72. 1 Macc. 1, 45. 4, 53. 12, 11. ἐφ᾽ ὧν θυσιῶν per attr. pro: ἐπὶ τῶν θυσιῶν, ἅς 2 Macc. 1, 8. 18. 23. 26. 3, 3. 6. 32. 35. 4, 14. 19. 6, 21. 9, 16. 10, 3. 12. 43. 13, 23. 14, 31. 3 Macc. 5, 43. — sq. genit. σωτηρίου i. e. [propr. *pro felicitate parata* =] *Dankopfer*, καὶ αἰνέσεως i. e. θυσίαν αἰνέσεως = *Lobopfer* [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Dankopfer*] 1 Macc. 4, 56. — sq. genit. diei vel festi, quo offerebatur victima 3 Esr. 5, 52. 2 Macc. 2, 9. — sq. genit. pers., in cuius honorem sacrificium offertur 2 Macc. 4, 19. 20. — τὰ τῆς θυσίας, τὰ τῶν θυσιῶν i. e. *quae ad sacrificium pertinent* vel *negotia*, vel *res necessariae* vel *partes comburendae* 3 Esr. 1, 17. 2 Macc. 1, 21. 31. 33. 2, 10. (Hdian. 1, 5. 4. Xen. An. 4, 8. 25.) — ἐσθίειν θυσίας κυρίου i. e. *victum habeo e victimis deo oblatis* Sir. 45, 21. Cf. de victimarum partibus quibusdam usui sacerdotum lege concessis Num. 18, 8 sqq. v. 26 sqq. Deut. 18, 3 sqq. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Priester*. — de sacrificio *incruento* vel de *ferto* aut *libo ex simila* una cum victimis offerri solito Sir. 7, 31. Cf. Levit. 6, 7—16. et *Win.* l. l. sub voc. *Speisopfer*. — pro מִנְחָה Levit. 23, 13.

Θυσιάζω, f. άσω (θυσία) *victimam immolo, sacrifico, ich opfere*, absol. Sap. 18, 9. Tob. 1, 4. 1 Macc. 1, 51. 2, 15. ex usu graecitatis εἰς c. acc. loci pro ἐν c. dat. loci 1 Macc. 11, 34. — sq. ἐπί c. gen. loci, ut ἐπὶ τοῦ βωμοῦ 1 Macc. 2, 23. vel ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου 1, 59. — sq. ἐκ c. gen. materiei Sir. 31, 18. in structura ad sensum θυσιάζειν σωτήριου = θύω θυσίαν σωτηρίου i. e. *pro felicitate mihi parata, propter bona mihi concessa* [ita θύειν θεοῖς σωτήρια Diod. Sic. 17, 100.] vel αἰνέσεως *victimam, quae est in laudibus Dei* Sir. 32, 1. 2.

Θυσιαστήριον, ου, τό (θύω, θυσία) *altare, ara* Sap. 9, 8. Sir. 32, 6. 47, 9. 50, 11. 15. Bar. 1, 10. Tob. 1, 6. Jud. 4, 3. 11. 8, 24. 9, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 7. 3 Esr. 1, 18. 4, 52. 5, 48. 50. 8, 15. 1 Macc. 1, 21. 54. 59. 4, 38. 44. 45. 47. 49. 50. 53. 56. 59. 5, 1. 6, 7. 7, 36. 2 Macc. 1, 18. 19. 32. 2, 5. 3, 15. 4, 14. 6, 5. 10, 2. 26. 14, 3. 33. 15, 31. Cf. de aris, quas habebat templum hierosolymitanum *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Altar, Brandopferaltar, Räucheraltar, Stiftshütte*.

Θύω, f. ύσω, 1) *hostiam macto, sacrifico*, τί, ut θυσίαν σωτηρίου 1 Macc. 4, 56. (ita θύειν τινὶ σωτήρια Diod. Sic. 17, 100.) ὕεια 1 Macc. 1, 47. (Xen. Mem. 1, 3. 3.) — τινί = *in honorem alicuius* [cf. de dat. commodi ἄγω] Bar. 4, 7. Tob. 1, 5. 1 Macc. 1, 43. 3 Macc. 1, 9. (Xen. Cyr. 8, 7. 3. τινί τι Diod. Sic. 16, 18. 17, 100. Lucian. dial. deor. 2, 4.) — absol. 1 Macc. 2, 25. sq. εἰς c. acc. loci ex usu graecitatis serioris pro: ἐν c. dat. loci 2 Macc. 2, 28. — 2) *macto* = σφάττω, τί Tob. 7, 8. τὸ πάσχα 3 Esr. 1, 6. addito τινί 7, 12. — = *trucido*, τινά Sir. 31, 22. — sq. εἰς c. acc. loci vel ex usu graecitatis serioris pro ἐν c. dat. loci vel pro: θύω τινὰ καὶ βάλλω εἰς 1 Macc. 7, 19.

Θωρακίζω, f. ίσω (θώραξ) *lorica armo* a) propr., τινά 1 Macc. 6, 35. (Xen. An. 2, 5. 35.) — de elephante: ἓν — βασιλικῷ *unum lorica regia munitum* 1 Macc. 6, 43. Armabantur autem elephantes tum lorica, ne quid damni sagittis telisque inferretur, tum turribus, ut ex iis tela in hostes vibrarentur. Cf. Ael. H. An. 13, 9. Diod. Sic. 2, 17. et ad h. l. *Wesseling*. — b) pro: *vallo, aggeribus, moenibus instruo*, ita παρεμβολήν 1 Macc. 4, 7. Sunt tamen, qui h. l. παρεμβολήν dici putant metonymice pro: *exercitus, milites*.

Θωρακισμός, οῦ, ὁ (θωρακίζω, loricatio) *lorica, thorax* 2 Macc. 5, 3.

Θώραξ, ακος, ὁ, *lorica, thorax* Sap. 5, 18. Sir. 43, 20. 1 Macc. 3, 3. 6, 2. 43. de quo l. vid. θωρακίζω. — pro שִׁרְיָה Job. 41, 17. סִרְיֹן 1 Sam. 17, 5. (Ael. V. H. 3, 24. Xen. Mem. 3, 10. 9.)

I.

Ἰαδδού, ὁ, *Jaddu*, nom. propr. indecl. viri iudaei incogniti 3 Esr. 5, 38.

Ἰαδινός, ου, ὁ, *Jadinus*, nom. propr. Levitae, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 48.

Ἰαζήρ, ἡ, hebr. יַעְזֵר vel יַעְזֵיר, *Jaeser*, nom. propr. indeclin. oppidi Gileatidos, olim Moabitarum, post tribus Gad, deinde Levitarum, postero tempore Moabitis restituti, denique Ammonitarum et Jos. Ant. 12, 8. 1. Ἰαζωρός nomine appellati 1 Macc. 5, 8. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jaeser*.

Ἰαθάμαρος, ου, ὁ, *Jathamarus*, hebr. אִיתָמָר LXX Θάμαρ, nom. propr. viri, cuius posteri erant in comitibus Esrae in patriam redeuntis 3 Esr. 8, 29. coll. Esr. 8, 2.

Ἰαΐρος, ου, ὁ, *Jairus*, nom. propr. 1) patris Mardochaei Addit. ad l. Esth. 1, 2. — 2) viri, cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 5, 31. —

Ἰάκουβος, ου, ὁ, *Jacubus*, nom. propr. viri iudaei Esrae aequalis 3 Esr. 9, 48.

Ἰακώβ, ὁ, *Jacob*, יַעֲקֹב [terminat. graeca Ἰάκωβος Jos. Ant. 1, 18. 1.] nomen propr. secundi ex filiis Isaaci a) propr. Sir. 44, 23. Tob. 4, 12. 2 Macc. 1, 2. 3 Macc. 6, 3. 4 Macc. 2, 10. 13, 16. 16, 25. — c. art. ὁ Ἰακώβ Bar. 2, 34. Jud. 8, 26. — b) metonym. pro: *Jacobitae, posteri Jacobi* i. e. *populus israeliticus* Sir. 23, 12. ἐν Ἰακώβ = *inter posteros Jacobi* Sir. 24, 8. 22. 33, 11. 48, 10. Bar. 3, 36. 4, 2. 1 Macc. 1, 28. 3, 45. 5, 2. 3 Macc. 6, 13. c. artic. ὁ Ἰ. Sir. 45, 5. 17. 46, 14. 47, 22. 49, 10. 1 Macc. 3, 7. — ita יַעֲקֹב Num. 23, 7. Ps. 14, 7.

Ἴαμα, τος, τό (ἰάομαι) *remedium, medicamen*

i. e. a) *Heilmittel* Sap. 16, 9. (Thuc. 2, 51.) — b) = *Rettungsmittel*, τινός = *gegen etwas* [cf. de gen. obiective posito sub ἀγαλλίαμα notata] Sap. 11, 4.

'Ιαμβρί, ὁ, *Jambri*, nom. propr. viri, nomine ἀμαραῖος apud Jos. Ant. 12, 1. 2. insignis, cuius posteri memorantur 1 Macc. 9, 36. 37.

'Ιάμνεια, lt. ἰαμνία [1 Macc. 4, 15.] ας, ἡ, *Jamnia*, יַבְנֶה, nom. propr. urbis inter Joppen et Azotum sitae 1 Macc. 4, 15. 5, 58. 10, 69. 15, 40. 2 Macc. 12, 8. 40. (Jos. b. i. 1, 7. 7.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jabne.*

'Ιαμνίτης, ου, ὁ, *Jamnita, civis urbis Jamniae* 1 Macc. 12, 9.

'Ιάομαι, ῶμαι f. ἰάσομαι, dep. med. cum a. 1. p. signif. passiva [vid. ἀποδέχομαι] *medeor, sano* a) propr. τινά vel τί Tob. 3, 17. 6, 8. 12, 4. (Pol. 5, 11. 1. Xen. Mem. 3, 1. 4.) — pro רָפָא Gen. 20, 17. — de Deo, ut sanetur aliquis, curante Sir. 38, 9. Sap. 16, 10. 12. — b) τὴν δίψην = *sitim sedo* 4 Macc. 3, 10.

'Ιαρίβ, lt. ἰωαρίβ, ὁ, [1 Macc. 2, 1.] *Jarib, Joarib*, hebr. יְהוֹיָרִיב, LXX ἰωαρίμ, nom. propr. proavi Mattathiae 1 Macc. 14, 29. Cf. 1 Chron. 29, 7.

'Ιαριμώθ, ὁ, *Jarimoth*, hebr. יְרֵמוֹת, nom. propr. viri iudaei, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 28. coll. Esr. 10, 26.

"Ιασις, εως, ἡ (ἰάομαι) *sanatio* a) propr. Sap. 2, 1. Sir. 31, 17. 38, 2, 14. Jud. 5, 2. ἐν αἷς — ἴασις *in quibus perferendis non dabatur sanatio.* — De genit. Sir. 1, 16. vid. αἰών. (Antiphon. 757. 4.) — = *medicamen, Heilmittel*, Sir. 7, 1. 21, 3. Sap. 2, 1. — pro רִפְאוּת Ezech. 30, 21. — b) trop. aa) pro: *restitutio virium* Sir. 43, 22. — bb) pro: *venia* Sir. 28, 3.

'Ιασοῦβος, ου, ὁ, *Jasubus*, hebr. יָשׁוּב, nom. propr. iudaei Esrae aequalis 3 Esr. 9, 30. coll. Esr. 10, 29.

'Ιάσων, ονος, ὁ, *Jason*, nom. propr. triumvirorum, quorum 1) unus filius erat Eleasari, a Juda Maccabaeo cum Eupolemo Romam missus ad societatem cum Romanis ineundam 1 Macc. 8, 17. 12, 16. 14, 22. — 2) Cyrenaicus, qui, quae Judaeis mala intulerunt Seleucus Philopator et Antiochus tum Epiphanes, tum Eupator, quinque libris exposuit, quorum epitomen exhibet liber Maccabaeorum secundus 2 Macc. 2, 23. — 3) filius Simonis II^di^., apud Jos. Ant. 12, 5. 1. Jesu nomine insignis, pontifex maximus et frater Oniae III^tii^. 2 Macc. 1, 7. 4, 7. 13. 19. 22. 4, 23. 24. 26. 5, 5. 6. 4 Macc. 4, 16. (Jos. Ant. 12, 5. 1.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jason.*

'Ιατήρ, ρος, ὁ (forma ionica, obvia Hom. Odyss. 17, 384. pro ἰατρός) *medicus* Sir. 10, 10. Vide ad h. l. sub σκώπτω observata. —

'Ιατρός, οῦ, ὁ (ἰάομαι, sano, medeor) *medicus* Sir. 38, 1. 3. 12. 15. Tob. 2, 10. de loco Sir. 10, 10. vid. sub σκώπτω notata. (Xen. Mem. 1, 2. 51.)

'Ιαφέθ, ἡ, *Japhed*, nom. propr. loci incogniti Jud. 2, 25.

"Ιδε, vid. εἴδω. —

'Ιδέα, ας, ἡ (εἴδω) *forma, Gestalt*, quatenus in sensus cadit vel visu percipitur, a) de personis 2 Macc. 3, 16. — pro מַרְאֶה Dan. 1, 15. (Diod. Sic. 1, 12. Thuc. 6, 4.) — b) de rebus abstractis = *die Form, unter welcher etwas erscheint* oder *sich der Betrachtung darstellt*, ut ἰ. τῶν παθῶν, τῆς σοφίας 4 Macc. 1, 14. 18.

"Ιδιος, ία, ιον 1) *proprius, eigen*, ita de rebus et personis, quas possideo vel quae ita sunt meae, ut ad alium vel ad aliud pertinere aut aliunde profectae esse dici nequeant, opp. ἀλλότριος. Utuntur Lat. in talibus etiam pron. possessivo, nostrates: *mein eigen, dein eigen, sein eigen, ihr eigen.* Ita a) de rebus, sic ut magis nunc, nunc minus lateat oppositio Sap. 2, 23. 10, 1, quo l. παράπτωμα ἴδιον dicitur *peccatum, quod quis sponte, non alius exemplo* [ut Adamus Eva invitante] *irritatus committit* 11, 13. 12, 23. 16, 23. 17, 11. Vide de h. l. sub δειλός observata. — Sap. 18, 14. 21. — 19, 6. ἐν ἰδίῳ γένει. — Ibid. ὑπηρετοῦσαι ταῖς ἰδίαις ἐπιταγαῖς *legibus, quae sibi, non aliis, datae erant.* — v. 20. de h. l. genit. vid. sub ἰσχύω adnotata. — Sir. 37, 19. 22. 3 Esr. 5, 8. εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν i. e. *in urbem, gentis suae sedem.* — 1 Macc. 11, 38. εἰς τὸν ἴ. τόπον = *in seine Heimath.* — 15, 6. 2 Macc. 3, 3. 9, 16. 14, 5. 8. 42. ὁ ἴ. οἶκος l. ἡ ἰ. οἰκία 2 Macc. 5, 21. 7, 18. v. 20. quo l. ex antecedd. adde cogitando: οἰκίαν. — ἡ ἰ. ἀσχολία 3 Macc. 5, 34. — in temporis notatione: ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ τιμωρίᾳ *in supplicio tibi iam sustinendo* i. e. *nunc, quum supplicium tibi instans sustinendum est* 4 Macc. 5, 9. — ἴδιον αἷμα 4 Macc. 7, 8. — ἰ. φωνή 14, 17. — ἴδιά τινα scil. ἀποφθέγματα i. e. *dicta, sententiae a semetipso inventae et excogitatae* Sir. praef. secunda. (Diod. Sic. 14, 45. Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — — additur interdum pronom. possess, ut αὐτῶν Sap. 19, 13. In quibus uti ἴδιος oppositionem facit, ita αὐτῶν pertinere aliquid ad aliquem indicat. Cf. *Win.* §. 22, 7. *Lob.* ad Phryn. p. 441. *Matth.* §. 315. *Rost* §. 100, not. 2. — neutr. pluralis τὰ ἴδια i. e. vel: *res alicuius, res meae, res tuae, res suae*, pro ratione numeri et personae verbo significatis = *die eigenen Angelegenheiten*, ita γίνεσθαι πρὸς τοῖς ἰδίοις vel: γίνεσθαι πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἀντίληψιν aut ἐπιμέλειαν 2 Macc. 9, 20. 11, 23. 26. 29. (Xen. Mem. 3, 4. 12.) — post vv. *eundi, dimittendi*, τὰ ἴδια *versandi* = *domus mea, domus tua, domus sua* 3 Esr. 5, 47. 3 Macc. 6, 27. 37. 7, 8. — addito pron. possess. Sir. 11, 32. 3 Esr. 6, 32. (Jamblich. vita Pythag. §. 19. Ael. hist. natur. 10, 23.) — — b) de personis: οἱ ἴδιοι, *die eigenen Leute* i. e. *qui ad me* vel *te* vel *se*, non ad alium, *pertinent* 2 Macc. 12, 22. — ὁ ἴδιος ἀδελφός l. πολίτης, *der eigene Bruder, der eigene Mitbürger*, fortius igitur, quam ὁ ἀδελφός l. ὁ πολίτης αὐτοῦ 2 Macc. 4, 26. 5, 6. 14, 8. —

2) *privatus, a, um*, cui opp. κοινός, δημόσιος. Ita dat. ἰδίᾳ adverb. *privatim* i. e. *seorsim, beiseits* [vid. δημόσιος] 2 Macc. 4, 34. (Lucian. Toxar. §. 40. Xen. Mem. 3, 7. 4.) — κατ' ἰδίαν i. e. vel: *privatim*, opp. κοινῇ 2 Macc. 4, 5. vel: *semotus ab aliis, solus* 14, 21. = *seorsim*, ita iunctim: κατ' ἰδίαν 9, 26. (Jos. Ant. 4, 5. 5.)

'Ιδιότης, τητος, ἡ (ἴδιος) *proprietas, natura et ratio alicuius rei vel personae propria* Sap. 2, 24. 3 Macc. 7, 17. (Diod. Sic. 1, 30. Xen. An. 2, 3. 16.) —

'Ιδίως, adv. (ἴδιος, quod vid.; privatim) *seorsim, remotis aliis, allein, im Stillen* Sap. 17, 11. Vid. tamen de h. l. sub δειλός notata.

'Ιδιωτικός, ἡ, όν (ἰδιώτης) *privatus*, χρήματα ἰδ. *pecuniae privatae*, opp. δημόσιος, publicus 4 Macc. 4, 3. 6. (Diod. Sic. Vol. 4. p. 41. ed. *Bip.* Xen. Hier. 1, 2.)

'Ιδού, adv. *en, ecce.* Ut Lat. ecce [Virg. Aen. 2, 270.] et Hebr. הִנֵּה, הֵן [Deut. 13, 15.], ita ἰδού rem ab interna contemplatione avocatam ad sensus externos traducendo fortius inculcat. Cf. *Fritzsche* Evang. Matth. p. 43. — a) univ. Bar

3, 8. 4, 37. Tob. 2, 14. quo l. si sunt, qui ἰδού pariter atque hebraicum הֵן poni putant, ubi εἰ expectari poterat [vid. *Ilgen.* Geschichte Tobi's p. 35. *Gesen.* Lehrg. d. hebr. Sprache p. 848.] minus recte ita disputari monuit *Win.* in Lexic. hebr. sub voc. הֵן no. 2. p. 261. — Tob. 5, 8. 7, 13. 11, 6. 15. 14, 3. Jud. 2, 5. 3, 3. 4. 5. 5, 3. ἰδοὺ γάρ quo l. γάρ rationem reddit, ἰδού avocat causam ad sensus externos. — 9, 6. 7. 12, 12. Hist. Sus. v. 20. Hist. bel. et drac. v. 11. 24. 3 Esr. 8, 90. 1 Macc. 4, 36. 9, 45. 58. 4 Macc. 10, 19. (Lucian. dial. deor. 20, 16.) — ἰδοὺ δὴ νυν, *en, quaeso, igitur* 3 Macc. 2, 13. vid. δή. — b) mediae orationi inseritur Jud. 14, 18. 3 Esr. 8, 19. 1 Macc. 16, 24. — ita maxime, ubi, interveniente καί verbum adverbium ἰδού sequens nectitur verbis antecedentibus [cf. *Fritzsche* l. l. p. 75.] In quibus, quemadmodum verba post καί posita virgula separanda sunt ab ἰδού, ita horum locorum constructionem anacolutho interdum affectam esse docuit *Fritzsche* l. l. — Bar. 2, 25. Tob. 2, 8. 10, 13. Addit. ad l. Esth. 1, 5. 6, 8. Hist. Sus. v. 43. 1 Macc. 2, 12. 65. 3, 52. 5, 14. 6, 13. 26. 11, 61. — c) seq. nominativo sine verbo finito, ubi ἰδού, ut Lat. *en, ecce* = *adest* Jud. 13, 15 bis. 1 Macc. 5, 30. 9, 39. 16, 5. Hist. bel. et drac. v. 40.

Ἰδουῆλος, ου, ὁ, *Iduelus*, nom. propr. viri iudaici Esrae aequalis 3 Esr. 8, 43.

Ἰδουμαία, ας, ἡ, *Idumaea*, hebr. אֶרֶץ שֵׂעִיר vel אֶרֶץ אֱדוֹם aut שְׂדֵה אֱדוֹם, nom. propr. regionis, sitae inter Palaestinam meridionalem et Arabiam, quae devicta primum a Davide 2 Sam. 8, 13. et a Salomonis inde temporibus Israelitarum imperium detrectare conata Joramo regnante libertatem recuperavit [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Edomiter*] 1 Macc. 4, 15. 29. 61. 5, 3. 6, 31. 2 Macc. 12, 32. Cf. ad h. l. *Win.* l. l. sub voc. *Gorgias.*

Ἰδουμαῖος, αίου, ὁ, *Idumaeus, Edomita* 3 Esr. 4, 45. ad quem l. cf. Ezech. 36, 5. Obad. v. 10. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Edomiter.* — 3 Esr. 4, 50. 8, 69. 2 Macc. 10, 15. 16.

Ἱδρόω, ῶ f. ώσω (ἱδρώς) *sudo* 4 Macc. 3, 8. 6, 11. de h. l. acc. τὸ πρόσωπον vid. αἰθήμων. (Ael. V. H. 5, 2. Xen. An. 1, 8. 1.)

Ἱδρύω, f. ύσω (sedere facio vel iubeo, colloco Xen. Mem. 1, 2. 58. Cyr. 8, 4. 10.) *stabilio, firmo*, perf. pass. ἵδρυμαι [propr. τῆς βασιλείας ἱδρυμένης Hdian. 3, 12.] ἐπί τινι, *nixus aliqua re* 4 Macc. 17, 3. —

Ἱδρώς, ῶτος, ὁ, *sudor* 2 Macc. 2, 26. 4 Macc. 7, 8. — pro זֵעָה Gen. 3, 19. (Ael. V. H. 5, 2. Xen. Mem. 1, 4. 6.)

Ἰεβουσαῖος, ου, ὁ, *Jebusaeus, Jebusita*, hebr. יְבוּסִי, nom. propr. gentis cananiticae Jud. 5, 16. quo l. singular. collective [vid. ἀγαθός] = *die Jebusiter* 3 Esr. 8, 64. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jebus, Jebusiter.*

Ἰεδαῖος, ου, ὁ, *Jedaeus*, hebr. עֲדָיָה, apud τοὺς ό· ἀδαΐας, nom. propr. viri iudaici 3 Esr. 9, 30. coll. Esr. 10, 29.

Ἰεδδού, ὁ, *Jeddu*, hebr. יְדַעְיָה, LXX ἰεδουά, nom. propr. indeclin. viri e genere sacerdotali oriundi, cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 5, 29. coll. Esr. 2, 36. —

Ἰεζεκιήλ, ὁ [terminat. gr. ἰεζεκίηλος, ου, ὁ] hebr. יְחֶזְקֵאל, *Ezechiel, Hesekiel*, nom. propr. prophetae iudaici, Jeremiae aequalis et una cum rege Jojachimo multisque aliis e nobilibus Judaeorum in exilium abducti Sir. 49, 8. 4 Macc. 18, 17.

Ἰεζῆλος, ου, ὁ, *Jezelus*, nomen propr. 1) viri, cuius filius Zechenias aequalis fuit Esrae 3 Esr. 8, 32. — hebr. יַחֲזִיאֵל, LXX ἀζιήλ Esr. 8, 5. — 2) viri, cuius filius Abadias cum Esra in patriam redibat 3 Esr. 8, 35. hebr. יְחִיאֵל, LXX ἰειήλ Esr. 8, 9. —

Ἰεζίας, ου, ὁ, *Jezias*, hebr. יִזִּיָּה, LXX αζία, nom. propr. viri iudaei, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 26. coll. Esr. 10, 25.

Ἰεζιῆλος, ου, ὁ, *Jezielus*, hebr. יְחִיאֵל, LXX ἰαιήλ, nom. propr. viri iudaei, cum Esra in patriam redeuntis 3 Esr. 9, 26. coll. Esr. 10, 25.

Ἰεῆλος, ου, ὁ, *Jeelus*, hebr. יְחִיאֵל LXX ἰεήλι, nom. propr. viri iudaei, cuius filius erat in aequalibus Esrae 3 Esr. 8, 92. coll. Esr. 10, 2.

Ἰειήλ, ὁ, *Jeiel*, nom. propr. indecl. viri iudaei, cuius nepotes cum Esra in patriam redibant 3 Esr. 5, 33.

Ἰεμνάαν, *Jemnaan*, terra incognita Jud. 3, 1. quo l. *Gesen.* λεβνάαν = Libana, legendum esse censet.

Ἱερατεία, ας, ἡ (ἱερατεύω) *sacerdotium* i. e. *munus sacerdotale, functio sacerdotalis* Sir. 45, 7. ἱ. λαοῦ i. e. *inter populares suos* vel *apud populares suos administrandum.* — pro כְּהֻנָּה Exod. 29, 9. (Aristot. Polit. 7, 8.) Cf. *Tittmann* Synonym. N. T. p. 169.

Ἱεράτευμα, τος, τό (ἱερατεύω) *sacerdotium*, in abstracto, *Priesterthum* 2 Macc. 2, 17. Cf. *Tittmann* Synonym. N. T. p. 169.

Ἱερατεύω, f. εύσω (ἱερεύς) *sacerdos sum, munere sacerdotali fungor* Sir. 45, 15. 1 Macc. 7, 5. — τὸ ἱερατεύειν = τὸ ἱεράτευμα 3 Esr. 5, 39. οἱ ἱερατεύοντες, *qui sacerdotali munere funguntur* = οἱ ἱερεῖς [vid. ἀγαπάω] 3 Esr. 8, 46. — pro כָּהַן Exod. 28, 1. 3. (Hdian. 5, 6. 6.)

Ἱερατικός, ή, όν, *sacerdotalis, e*, ut στολή 3 Esr. 4, 54. 5, 4. 2 Macc. 3, 15.

Ἰερεήλ, ὁ, *Jereel*, nom. propr. viri iudaei, qui erat in aequalibus Esrae 3 Esr. 9, 21.

Ἰερεμίας, ου, ὁ, *Jeremias*, יִרְמְיָהוּ vel יִרְמְיָה nom. propr. 1) prophetae V. T. nobilissimi Sir. 49, 6. Bar. 6, 1. 3 Esr. 1, 28. 32. 47. 57. 2, 2. 2 Macc. 2, 1. 5. 15, 14. 5. — Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jeremias.* — 2) viri iudaei, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 34.

Ἰερεμώθ, ὁ, *Jeremoth*, LXX ἰημώθ, hebr. יְרֵמוֹת, nom. propr. indecl. duum virorum, qui erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 9, 27. 30. coll. Esr. 10, 29.

Ἱερεύς, έως, ὁ, *sacerdos* Sir. 7, 29. 31. 50, 12. Bar. 1, 7. οἱ ἱ. v. 16. vel ep. Jer. v. 10. 18. 28. 31. 33. 48. 51. Jud. 4, 14. 11, 13. Cant. tr. puer. v. 61. Hist. bel. et drac. v. 8. 10. 11. 15. 21. 28. 3 Esr. 1, 2. 7. 8. 10. 13. 14 bis. 21. 49. 2, 8. 4, 53. 5, 5. 24. 38. 46. 48. 56. 59. 63. 6, 30. 7, 6. 9. 10. 12. 8, 2. 5. 8. 9. 10. 19. 22. 8, 42. 54. 59. 60. 62. 77. 96. 9, 16. 18. 37. 39. 40. 42. 1 Macc. 2, 1. 3, 51. 4, 42. 5, 67. 7, 14. 33. 36. 10, 42. 11, 23. 14, 20. 28. 41. 44. 2 Macc. 1, 10. 13. 15. 19. 20. 21. 23 bis. v. 30. 33. 3, 15. 4, 14. 14, 31. 34. 15, 31. in subscr. addit. ad l. Estheris. 3 Macc. 1, 11. 16. 3, 21. 6, 1. 7, 13. 4 Macc. 4, 9. 5, 3. 7, 6. ἱερεὺς ὁ μέγας, vel ὁ ἱ. ὁ. μ. *pontifex maximus* = ὁ ἀρχιερεύς Sir. 50, 1. Jud. 4, 6. 14. 15, 8. — sine artic. ἱ. μ. 1 Macc. 12, 20. — abest adiect. μέγας Bar. 1, 7. 1 Macc. 15, 1.

'Ιεριχώ, ἡ [terminat. gr. ἱεριχοῦς, οῦντος, ἡ Jos. Ant. 5, 1. 7 et 9.] hebr. יְרִיחוֹ vel יְרֵחוֹ vel יְרִיחֹה, *Jericho*, urbs Palaestinae celeberrima, in tribu Beniamin trans Jordanem sita et ab Hierosolymis, altius positis, CL stadiis distans. Soli fertilitate cum excelleret ager ierichuntinus et palmis, rosis ac balsamo abundaret, θεῖον χωρίον appellavit Jos. b. l. 5, 4. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jericho*. Sir. 24, 14. Jud. 4, 4. 1 Macc. 9, 50. 16, 11. 14. 2 Macc. 12, 15.

'Ιερμός, ου, ὁ, *Jermas*, hebr. רַמְיָה, LXX ῥαμία, nom. propr. viri iudaei, Esrae aequalis 3 Esr. 9, 26. coll. Esr. 10, 25.

'Ιεροβοάμ, ὁ [terminat. gr. ἱεροβόαμος, ου, ὁ Jos. Ant. 8, 8. 1.] *Jeroboamus*. Erat J. filius Nabath, Ephraimita regnique, quod dicitur, decem tribuum vel israelitici auctor. Sir. 47, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jerobeam*.

'Ιερόδουλος, ου, ὁ (ἱερός, δοῦλος) *sacrorum minister*, ita de Levitis nunc univ. 3 Esr. 1, 3. — nunc de certa Levitarum classe 3 Esr. 5, 29. 35. 8, 5. 22. 49 bis.

'Ιερόν, οῦ, τό (neutr. adiect. ἱερός) *templum*. Legitur nunc sine artic. = *ein Tempel* 2 Macc. 1, 34. addito τῷ διονύσῳ i. e. *in Dionysi honorem* 2 Macc. 14, 33. vel quod agi de templo hierosolym., neminem lectorum fugit Sir. 50, 2. 2 Macc. 13, 14. — nunc c. articulo 3 Esr. 1, 8. 2, 30. 4, 51. 63. 8, 22. 91. 9, 1. 6. 38. 41. 1 Macc. 6, 2. 10, 43. 15, 9. 16, 20. 2 Macc. 1, 15. 18 bis. 2, 9. 19. 22. 3, 2. 4. 12. 30. 4, 32. 5, 13. 21. 6, 4. 10, 1. 11, 3. 25. 13, 10. 14, 4. 13. 31. 15, 17. 3 Macc. 1, 10. 16. 20. 3, 16. 4 Macc. 4, 3. — 7. 8. 9. 11. — sq. genit. personae i. e. vel: *templum, quod habet aliquis* in urbe vel terra sua Jud. 4, 1. 3. Esr. 1, 53. 3 Macc. 2, 28. 3, 16. — vel: *alicui sacrum*, ita seq. genit. dei vel idoli Hist. bel. et drac. v. 22. 3 Esr. 1, 2. 49. 2, 7. 5, 44. 56. 7, 7. 8, 14. 18. 60. 67. 81. 1 Macc. 10, 84. 11, 4. 13, 52. 2 Macc. 1, 13. (Ael. V. H. 1, 27. Xen. h. gr. 2, 4. 11.)

'Ιεροπρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ἱερός, πρέπει) *conveniens hominibus et rebus Deo sacris*, ut ἀγών 4 Macc. 11, 19. νεανίας = *venerandus, ehrwürdig* 9, 28. (Jos. Ant. 11, 8. 5. Xen. Conv. 8, 40.)

'Ιερός, ά, όν 1) *sacer, numini veluti missus* vel *permissus* (ἵημι), *consecratus*, ut βίβλος i. e. liber *de rebus sacris exponens*. 2 Macc. 8, 23. ἔργον 3 Esr. 7, 2. 3. ἐσθής 8, 71. 73. ὀδούς 4 Macc. 7, 6. ὅρκος 4 Macc. 5, 23. πυλών 3 Es. 9, 41. 2 Macc. 8, 33. περίβολος 2 Macc. 6, 4. σάλπιγξ 1 Macc. 16, 8. σκεῦος Esr. 1, 41. 45. 54. 2, 10. 6, 18. 26 .8, 17. 55. 2 Macc. 4, 48. 5, 16. 9, 16. — τὰ ἱερά, *res sacrae*, codd. 3 Macc. 3, 21. (Hdian. 5, 5. 2. Xen. An. 4, 7. 21.) — 2) *augustus, excellens*, ita ἀνήρ 4 Macc. 6, 30. γέρων 17, 9. μείρακες 14, 6. μήτηρ 16, 11. στρατεία 9, 24. συμφωνία 14, 3. φύσις 15, 10. χόρος 13, 8. ψυχή 7, 4. (Hom. Il. 10, 56. 17, 464.)

'Ιεροστάτης, ου, ὁ (ἱερός, ἵστημι) *sacrorum antistes* 3 Esr. 7, 2.

'Ιεροσόλυμα, ων, τά, etiam ἱερουσαλήμ, ἡ, *Hierosolyma, orum*, etiam *Hierosolymae, arum*, hebr. יְרוּשָׁלִַם, יְרוּשָׁלֵם, poetic. שָׁלֵם, antiquitus יְבוּס, hodie *Cudsembarich* vel *Cudscherif*, metropolis Palaestinae, in media fere terra eiusque parte altiore collocata, sita quidem in tribu Beniamin, cum vero a tribu Juda expugnata esset, huic annumerata. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jerusalem*. — Legitur ἱεροσόλυμα, ων, τά Tob. 1, 4. quo l. οἶκος ἱ. pro: οἶκος δαβὶδ ἐν ἱ. Cf. *Ilgen.* Gesch. Tobi's p. 7. — Tob. 1, 6. 7. 5, 13. 13, 8. 14, 4. 1 Macc. 1, 14. 10, 13. 11, 34. 2 Macc. 1, 1. 10. 3, 6. 9. 37. 4, 9. 19. 21. 5, 22. 25. 6, 2. 8, 31. 36. 9, 4. 10, 15. 11, 5. 12, 29. 31. 43. 14, 23. 37. 15, 30. 3 Macc. 1, 9. — cum articulo 2 Macc. 11, 8. 12, 9. 3 Macc. 3, 16. 4 Macc. 4, 3. 18, 2. — ἱερουσαλήμ legitur Sir. 24, 11. 36, 18. Bar. 1, 7 bis. 9. 15. 2, 2. 23. Tob. 1, 7. 13, 16. 17. 14, 5. Jud. 1, 9. 4, 2. 6. 8. 11. 13. 9, 1. 11, 13. 14. 19. 15, 5. 8. 16, 18. 20. Addit. ad l. Esth. 1, 4. — Cant. tr. puer. v. 4. 3 Esr. 1, 1. 21. 31. 35. 37. 39. 44. 46. 49. 55. 2, 4. 5. 7. 8. 10. 15. 16. 18. 27. 30. 4, 44. 48. 55. 57. 58. 5, 2. 8. 44. 46. 56 bis. 57. 6, 1. 2. 8 bis. 18. 19. 20. 22. 24. 26 bis. 30. 33. 8, 5. 6. 10. 12. 13 bis. 14. 15. 17. 25. 59. 60. 61 bis. 81. 91. 9, 3 bis. 5. 37. 1 Macc. 1, 20. 29. 35. 38. 44. 2, 1. 6. 18. 31. 3, 35. 45. 46. 6, 7. 12. 26. 48. 7, 17. 19. 27. 39. 8, 22. 9, 3. 50. 53. 10, 7. 10. 31. 32. 39. 45. 66. 74. 87. 11, 7. 20. 41. 51. 62. 74. 12, 25. 36. 13, 2. 10. 39. 49. 14, 19. 36. 37. 15, 7. 28. 32. — c. artic. ἡ ἱερουσαλήμ Bar. 1, 2. Jud. 5, 19. 3 Esr. 2, 5. 4, 43. 47. 63. 1 Macc. 7, 47. 16, 20. — referuntur ad urbem H., quae pertinent ad cives hierosolymitanos, ut ἀναστῆναι Bar. 5, 5. ἐκδῦναι τὴν στολήν v. 1. θαρσεῖν 4, 30. — 4, 8. 36. Jud. 10, 9. 13, 4. Tob. 13, 9.

'Ιεροσολυμίτης, ου, ὁ, *Hierosolymitanus* Sir. 50, 27. 4 Macc. 4, 22. 18, 5. (Jos. de vit. sua §. 65.)

'Ιεροσυλέω, ῶ f. ήσω (ἱερόσυλος) *templum spolio, sacrilegium committo* 2 Macc. 9, 2. (Pol. 31, 4. 10. Xen. Mem. 1, 2. 62.)

'Ιεροσύλημα, τος, τό (ἱεροσυλέω) *templorum spoliatio, sacrilegium* 2 Macc. 4, 39.

'Ιεροσυλία, ας, ἡ, *sacrilegium, templorum spoliatio* 2 Macc. 13, 6. (Xen. Apol. Socr. §. 25.)

'Ιερόσυλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἱερόν, συλάω) *sacrilegus* 2 Macc. 4, 42. (Diod. Sic. 16, 25.)

'Ιερουργέω, ῶ f. ήσω (ἱερουργός) *sacris operor, victimas macto, ich bin ein Opferpriester* 4 Macc. 7, 8. (Jos. Ant. 6, 6. 2. Hdian. 5, 3. 16.)

'Ιερουργία, ας, ἡ (ἱερουργέω) *sacrificatio, das Opfern* 4 Macc. 4, 1. vel 3, 20. χρήματα εἰς τὴν ἱ. *pecuniae ad sacra facienda, in usum sacrificiorum.*

'Ιερουσαλήμ, ἡ, vid. ἱεροσόλυμα.

'Ιεροψάλτης, ου, ὁ (ἱερός, ψάλλω) *cantor sacer, heiliger Sänger* 3 Esr. 1, 15. 5, 27. 46. 8, 22. 9, 24. (Jos. Ant. 12, 3. 3.)

'Ιερόψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἱερός, ψυχή) *animum sacrum habens* 4 Macc. 17, 4.

'Ιέρωμα, τος, τό (ἱερόω) *res Deo sacrata* 2 Macc. 12, 40.

'Ιερώνυμος, ου, ὁ, *Hieronymus*, nom. propr. unius e ducibus Syrorum Judaeam infestantibus 2 Macc. 12, 2.

'Ιερωσύνη, ης, ἡ, *sacerdotium, munus sacerdotale* Sir. 45, 24. 3 Esr. 5, 38. de h. l. genit. ἱερωσύνης vid. sub ἐμποιέω observata 1 Macc. 3, 49. 7, 9. 4 Macc. 5, 34. 7, 6. (Diod. Sic. 1, 85. Plat. de legg. 6. p. 759. B.)

'Ιεσίας, ου, ὁ, *Jesias*, hebr. יְשַׁעְיָה, LXX. ἰσαΐας, nom. propr. viri iudaei, Esrae aequalis 3 Esr. 8, 33. coll. Esr. 8, 2.

'Ιεφοννῆ, ὁ, *Jephunne*, hebr. יְפֻנֶּה, LXX. ἰεφοννήν, nom. propr. indeclin. viri hebraei, qui pater erat Chalebi Sir. 46, 7. coll. Num. 14, 6.

'Ιεχονίας, ου, ὁ, *Jechonias*, nom. propr. 1)

Jojakimi, hebr. יוֹיָקִים, LXX. ἰωακίμ, quem, filium Josiae et fratrem Joahasi, regum Judae. post mortem huius, regem Judae constituit Necho, rex Aegyptiorum ao. 611—600 a. Chr., tributarium vero sibi fecit Nabuchodonosarus II. rex Babyloniorum 3 Esr. 1, 34. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Jojakim*. — 2) *Jojachini*, hebr. יְהוֹיָכִין, vel יוֹיָכִין, vel יְכָנְיָה, vel יְכָנְיָהוּ, semel כָּנְיָהוּ Jer. 22, 24., filius et successor Jojakimi, qui post imperium trimestre Hierosolymis dirutis et templo spoliato cum magna Judaeorum multitudine in exilium abductus est ab eodem Babyloniorum rege ao. 596. a. Chr. nat., beneficio vero Evilmerodachi, Nabuchodonosaro succedentis, libertatem recuperavit ao. 561. a. Chr. nat. Addit. ad l. Esth. 1, 4. Bar. 1, 3. 9. Cf. *Win*. l. l. sub *Jojachin*. — 3) *Jechoniae*, unius e proceribus Levitarum, hebr. כּוֹנַנְיָהוּ, LXX. χωνενίας 3 Esr. 1, 9. coll. 2 Chron. 35, 9. — 4) *Secheniae*, viri iudaei Esrae aequalis, hebr. שְׁכַנְיָה, LXX. σεχενίας 3 Esr. 8, 92. coll. Esr. 10, 2.

Ἰησοῦς, οῦ, dat. ἰησοῦ, acc. ἰησοῦν [cf. *Win*. p. 62.] ὁ, hebr. יֵשׁוּעַ vel יְהוֹשֻׁעַ, *Jesus*, nom. propr. 1) *Josuae*, hebr. יְהוֹשׁוּעַ vel יֵשׁוּעַ vel הוֹשֵׁעַ, erat autem Josua filius Nun, successor Mosis, dux Hebraeorum magnam Palaestinae partem expugnans Sir. 46, 1. 1 Macc. 2, 55. 2 Macc. 12, 15. Cf. *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Josua*. — 2) *Josuae*, viri Esrae et Serubabelis aequalis Sir. 49, 12. 3 Esr. 5, 5. 8. 48. 56. 68. 70. 6, 2. 8, 63. 9, 19. 48. coll. Esr. 3, 2. 5, 2. Hagg. 1, 1. — 3) *Jesu*, viri hierosolymitani, filii Sirachi Sir. praef. prim. praef. sec. ter. Sir. 50, 27. — 4) *Jesu*, avi Jesu Siracidae Sir. praef. sec. ter. — 5) *Jesu*, viri, cuius posteri cum Esra in patriam redibant 3 Esr. 5, 11. 24. 26. —

Ἱκανός, ή, όν (pertingens, an etwas hinreichend vel zukommend, ab ἱκνέομαι) ***sufficiens, quod satis est, hinreichend*** a) univ. Sap. 18, 25. πρός τι ***ad faciendum aliquid*** Sap. 18, 12. τινί *für Jem*. Sir. 34, 19. Tob. 5, 19. — ἱκανόν scil. ἐστί 1 Macc. 2, 33. (Xen. Cyr. 7, 5. 66.) — b) de multitudine vel copia = ***sat multus***, ***ziemlich, multus***, ut ἕξις Sir. praef. prim. — 1 Macc. 13, 11. 49. 15, 26. 32. 2 Macc. 1, 20. 4, 45. 5, 26. — οἱ σύν τινι ἱκανοί i. e. milites, ***quos secum habet aliquis, satis multi*** 2 Macc. 10, 19. (Xen. An. 1, 2. 1.) — c) de tempore vel de amplitudine, ἐφ' ἱκανόν, adv. ***satis diu*** vel ***satis late*** 2 Macc. 7, 5. 8, 25. (Pal. f. 28. Diod. Sic. 13, 100.) — d) de viribus = ***satis fortis***, ***satis robustus*** 1 Macc. 16, 3. ἱκανοὶ — ἔτεσι ***ad normam annorum, quos habetis aestimati, viribus polletis*** = ***pro annis, quos habetis, viribus idoneis gaudetis*** i. e. ***ihr seid Männer in den besten, kraftvollsten Jahren***. (Xen. Ven. 2, 4.) — τροχύτης vel potius, ut videtur, ταραχή ἱ. i. e. ***turba satis vehemens*** 3 Esr. 1, 23.

Ἱκανόω, ῶ f. ώσω (ἱκανός) activ. ***sufficientem, contentum reddo***, pass. ***contentus sum***, ἔν τινι = ***in aliqua re acquiesco***. Addit. ad l. Esth. 2, 7. (Dion. Hal. ant. 2, 74.)

Ἱκανῶς, adv. (ἱκανός) ***sufficienter, satis***, παρακαλεῖν = ***enixe adhortari*** 3 Macc. 1, 4. (Xen. Ven. 5, 30.)

Ἱκετεία, ας, ἡ (forma antiquior pro: ἱκεσία cf. *Lob*. ad Phryn. p. 504. *Poppo* ad Thuc. 1, 1. p. 243. ab ἱκέτης) ***preces supplices, supplex imploratio*** 2 Macc. 12, 42. κοινή, πάνδημος 3, 18. 8, 29. (Thuc. 1, 24.) — 3 Macc. 5, 25. πολυδάκρυον — χεῖρας i. e. πολυδάκρυον ἱκετείαν ἐποιοῦντο τείνοντες — χεῖρας — ἱ. τινός ***supplicatio alicuius*** Sir. 32, 14. 51, 9. vel obiective [vid. ἀγαλλίαμα] ***preces supplices ad aliquem factae*** 2 Macc. 10, 25. (Diod. Sic. 19, 7.)

Ἱκετεύω, f. εύσω (ἱκέτης) ***supplex oro, supplico***, absol. Sap. 19, 3. 4 Macc. 10, 14. (Lucian. dial. mort. 27, 1. Xen. Cyr. 4, 2. 21.) — τινά, ut κύριον, δυνάστην 2 Macc. 11, 6. 3 Macc. 5, 51. 6, 14. (Hdian. 1, 11. Xen. Mem. 1, 5. 5.) τινά περί τινος Sap. 13, 18. — τινί = ἱκετεύων προσέρχομαί τινι ***supplex ad aliquem accedo*** [vid. ἀκολουθέω] 4 Macc. 4, 8.

Ἱκετηρία, ας, ἡ (scil. ἐλαία vel ῥάβδος ramus olivae, lana alba et vittis obvolutus, quem supplices manu tenentes ferebant, ut declararent, se aliorum auxilium implorare, supplicis insigne Diod. Sic. 16, 44. Ael. V. H. 3, 26. ab adiect. ἱκετήριος, ducto ab ἱκέτης) ***preces supplices***, ἐπιστολὴ ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσα ***epistola supplicationis qualitatem habens, ein im Tone eines fussfällig Bittenden geschriebener Brief*** 2 Macc. 9, 18. (Pol. 3, 112. 3.)

Ἱκέτης, ου, ὁ (ἵκω) ***supplex*** Sir. 4, 4. — τινός qui supplex accedit ***ad aliquem*** [de gen. obiective posito vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 36, 22. (Xen. Cyr. 4, 6. 2.)

Ἱλαρός, ά, όν (ἵλαος) ***hilaris, laetus***, ut ἐξομολόγησις 3 Macc. 6, 35. πρόσωπον Sir. 13, 25. 26, 4. Addit. ad l. Esth. 5, 3. (Jos. b. i. 1, 31. 4. Xen. Mem. 2, 8. 12.)

Ἱλαρόω, ῶ f. ώσω (ἱλαρός) ***hilarem*** vel ***laetum reddo***, ut πρόσωπον Sir. 32, 9. — 7, 24. μὴ — σου ***cave, ne hilarem faciem illis ostendas*** i. e. ***severe tractes illas***. — de rore segetes laetas reddente = ***rorigero, recreo*** Sir. 43, 22.

Ἱλαρύνω, f. νῶ (ἱλαρός) ***hilarem*** vel ***laetum reddo, exhilaro***, πρόσωπον Sir. 36, 27.

Ἱλάσκομαι, f. ἱλάσομαι, verb. dep. (τινά, placo aliquem Xen. Oec. 5, 20.) ***expio, versöhnen***, ἱλάσθητι τῷ κλήρῳ σου ***propitius sis peculio tuo***. Vid. de hoc voc. ***Rost*** §. 84. ***Matth***. §. 238. ***Buttm***. §. 100.

Ἱλασμός, οῦ, ὁ (ἱλάσκομαι) ***propitiatio, expiatio, Sühnung*** 2 Macc. 3, 33. ποιουμένου — τὸν ἱλασμόν ***cum faceret — propitiationem illam*** scil. v. 32. memoratam = προσάγοντος τοῦ ἀρχιερέως τὴν θυσίαν. — pro סְלִיחָה Ps. 130, 4. Plut. de ser. num. vind. c. 17.)

Ἱλαστήριον, ου, τό (neutr. adiect. ἱλαστήριος expiandi vim habens Jos. Ant. 16, 7. 1.) ***victima expiatoria*** 4 Macc. 17, 20. quo l. verbis τοῦ ἱ. ter appos. additur τοῦ θανάτου. (Nonnus Dionys. XIII. p. 382. v. 9.) Cf. quae habet de vocc. ἱλαστήριον, χαριστήριον, νικητήριον ***Schäfer*** ad Lamb. Bos. p. 191—193. —

Ἵλεως, ω, ὁ, ἡ — ων, τό attice pro ἵλαος, ***pacatus***, de Deo: ***propitius*** a) univ. 2 Macc. 2, 7. (Diod. Sic. 4, 24.) addito τινί, ***alicui*** 2 Macc. 2, 22. 7, 37. 10, 26. 4 Macc. 6, 17. 8, 11. 9, 19. 12, 14. — pro אֶסְלַח Jer. 31, 34. (Jos. Ant. 7, 11. 8. Xen. Mem. 1, 1. 9.) — b) ἵλεώς μοι [scil. ὁ θεός, propr. det mihi Deus meliora] ex usu LXX interpretum minus accuratorum pro: μὴ γένοιτο ***absit*** = ***dafür mich Gott bewahre***. Cf. ***Fritzsche*** Ev. Matth. p. 542. seq. inf. 1 Macc. 2, 21. — pro חָלִילָה sq. לְ 2 Sam. 20, 20. 23, 17.

Ἴλη, ης, ἡ = εἴλη) (ἔλλω, εἴλω) ***turma***, ἵππων 2 Macc. 5, 3. (Diod. Sic. 17, 33. Xen. An. 1, 2. 16.)

Ἱμάντωσις, εως, ἡ (corrigiarum in calceamentis constrictio, ab ἱμάς) ***compages, colligatio*** Sir. 22, 14. ἱμάντωσις ξυλίνη ***lignarum inter se***

connexio, quae fit per clavos ligneos. Cf. *Bretschneider* ad h. l.

Ἱμάς, άντος vel rectius ἱμᾶντος [vid. θλῖψις et *Passow* I. p. 1110. *Lob.* in *Wolfii* Anal. 3. p. 69. *Dindorf* ad Aristoph. Acharn. v. 724.] *lorum, Riemen* [quo ligabantur calceamenta Xen. An. 4, 5. 15.], quo caedebantur rei: *scutica, flagellum.* 4 Macc. 9, 10. (Art. 1, 70. Dem. 402, ult.)

Ἱμάτιον, ου, τό (demin. subst. ἵμα, εἷμα. De huius demin. vid. sub θηρίον notata) *vestis, vestimentum, Kleid* a) univ. Sir. 14, 17. 29, 21. 39, 26. quo l. si collective singularis legitur, vid. αἰών. — Sir. 11, 4. Tob. 1, 17. 4, 16. Jud. 8, 5. 10, 3 bis. 1 Macc. 3, 49. — sq. genit. nominis statum indicantis, ut ἱμάτια τῆς στενοχωρίας καὶ πένθους = *vestes lugubres* Addit. ad l. Esth. 4, 2. τῆς δόξης = *Prachtkleider* Ibid. τῆς θεραπείας = *Dienstkleider* Ibid. 5, 1. — b) *pallium et tunicae* Jud. 14, 16. 3 Esr. 8, 71. 73. 1 Macc. 2, 14. 3, 47. 4, 39. 5, 14. 11, 71. 13, 45. vid. sub διαῤῥήγνυμι monita. Cf. de Hebr. vestibus *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kleider.* (Diod. Sic. 4, 38. Xen. Mem. 2, 7. 5.)

Ἱματισμός, οῦ, ὁ (ἱματίζω) *vestis, vestitus* Bar. 6, 12. 20. 33. 58. Jud. 12, 15. — ponitur singul. collect. [vid. αἰών] 1 Macc. 11, 24. (Plut. vit. Alex. c. 39.)

Ἵνα, coniunct., *ut*, nos: *dass* i. e. I) partic. finalis = *eo fine ut, eo consilio ut,* ubi nos: *damit, auf dass, dass, um zu,* et, addito μή· ἵνα μή, *ut ne,* nos: *damit nicht, auf dass nicht, um nicht zu.* [cf. *Wunder* ad Soph. OC. v. 154.] Usurpatur autem haec particula in libris V. T. apocryphis A) secum habens *coniunctivum* et indicans finem, ut fiat aliquid a) *praecedente praesenti* vel *aoristo in ceteris praeter indicat. modis*, vel *perfecto durationis notionem habente et praesentis vim simul includente.* Indicat. coni. in talibus rem vere eventuram vel quae revera eventura cogitatur cf. *Herm.* ad Vig. p. 791. 850. 853. *Matth.* §. 518. §. 620. *Buttm.* §. 126, 2. *Rost* §. 122, 9. *Win.* §. 42, b. 1. Ita ad exemplum Graecorum melioris indolis. Loci, in quibus, praecedente praesenti, sequitur partic. ἵνα c. coniunct. praesentis Sap. 12, 22. τοὺς ἐχθροὺς — μαστιγοῖς, ἵνα — μεριμνῶμεν. Praecedente *imperativo* praesentis Sir. 1, 27. μὴ ἐξύψου σεαυτὸν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπαγάγῃς — ἀτιμίαν. 3, 8. τίμα τὸν πατέρα σου, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία. 22, 21. Tob. 13, 10. quo l. ἵνα c. coni. alternat cum infinit. finali εὐφράναι καὶ ἀγαπῆσαι. De qua oratione variata cf. *Matth.* §. 631. p. 1302. §. 529, 5. p. 1029. *Bornem.* ad Xen. Mem. 4, 1. 4. *Heindorf* ad Platon. Protag. p. 510 sq. *Ast* ad Plat. legg. p. 160. *Vig.* p. 218 sq. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 211 sq. p. 496. 547. *Win.* §. 64. III. 1. 4 Macc. 10, 10. ἐπινόει βασάνοις, ἵνα — μάθῃς. Loci, in quibus praeced. praesenti ἵνα post se habet coni. aor. Sap. 12, 2. τοὺς — νουθετεῖς, ἵνα — πιστεύσωσιν ἐπὶ σέ. Sir. 45, 26. Tob. 4, 2. — Pendet ἵνα c. coni. a verbo e contextu repetendo et facile cogitatione addendo. Cf. *Win.* p. 542. 652. 666. 260 sq. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 234. 841. Ev. Marc. p. 479. 642. Ita Sap. 14, 4. ἵνα — ἐπιβῇ brevius pro: τοῦτο δὲ ποιεῖς, ἵνα — ἐπιβῇ i. e. ἵνα θαρσαλέως ἐπιβῇ ἄνθρωπος, κἂν ἄνευ τέχνης ἐπιβῇ. Sap. 6, 9. πρὸς ὑμᾶς — οἱ λόγοι μου scil. γίνονται = πρὸς ὑμᾶς — ταῦτα λέγω, ἵνα μάθητε σοφίαν. Jud. 7, 28. μαρτυρόμεθα — [scil. μηδὲ κακὸν ποιεῖν] ἵνα μὴ ποιήσῃ — ταῦτα. — Loci, in quibus, praecedente aoristo in ceteris praeter indicat. modis, sequitur particulam ἵνα coniunctivus aor. Ita praecedente imperativo aoristi vel prima persona pluralis in adhortatione vel μή in prohibitione, ut ἐάσωμεν αὐτὸν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ Sap. 2, 19. ἐξαπόστειλον — πέμψον αὐτὴν, ἵνα κοπιάσῃ καὶ γνῶ 9, 10. — Sir. 2, 3. 3, 1. 6, 1. μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν, ἵνα μὴ διαρπαγῇ — ἡ ψυχή σου. 7, 32. 8, 4. 11. 9, 6. 12, 5. 13, 10 bis. 19, 13. 22, 11. 21. 26, 10. 30, 10. 13. 35, 2. Bar. 2, 15. Tob. 5, 8. 8, 4. 12. Jud. 7, 9. 14, 5. 13. Addit. ad l. Esth. 3, 10. 2 Macc. 7, 29. 11, 36. 3 Macc. 2, 17. — Abest imperativus e contextu facile cognoscendus et cogitatione addendus, ut 2 Macc. 1, 9. καὶ νῦν [scil. προςέρχεσθε] ἵνα ἄγητε τὰς ἡμέρας. — Post imperativum legitur ἵνα c. coni. praesentis Sir. 30, 28. 36. 31, 15. Bar. 1, 11. Tob. 14, 9. — abest imperat., ut Jud. 11, 11. καὶ νῦν [scil. ἴστω vel ἐπινοείτω ὁ κύριός μου] ἵνα μὴ γένηται — ἄπρακτος. — Praecedente infinit. aor. Sir. 17, 8. δεῖξαι αὐτοῖς τὸ μεγαλεῖον τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ. Vide de h. l. lect. *Bretschn.* Tob. 10, 13. δῴη μοι ἰδεῖν σου παιδία — ἵνα εὐφρανθῶ. 2 Macc. 1, 18. — Ope particulae ἵνα c. coni. explicatius dicitur, quod antea aut brevius aut obscurius enuntiatum erat. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 841. Ita 1 Macc. 12, 36. εἰς τὸ διαχωρίζειν αὐτὴν [scil. τὴν ἄκραν τῆς πόλεως], ἵνα ᾖ αὐτὴ κατὰ μόνας. — Loci, in quibus post perfectum durationem rei absolutae indicans et praesentis notionem includens sequitur ἵνα c. coni. Sap. 16, 23. τοῦτο πάλιν — ἐπιλελῆσθαι [alternat h. l. ὅτι c. infinit. et accus. c. infinit. Vide ὅτι] δυνάμεως. Construe ἵνα γνῶσιν τοῦτο πάλιν τῆς ἰδίας ἐπιλελῆσθαι δυνάμεως, ἵνα τραφῶσι δίκαιοι. Cf. *Bauermeister* p. 164. — — b) praecedente *futuro* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 850. *Matth.* §. 518. *Rost* §. 123, 9. *Win.* §. 42, b. 1.]. Ita seq. coniunct. aor. Sir. 22, 25. τίς δώσει — ἵνα μὴ πέσω. 23, 2. τίς ἐπιστήσει — μάστιγας — ἵνα ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσωνται καὶ οὐ μὴ παρῇ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν; 30, 1. 38, 14. Jud. 12, 2. 1 Macc. 7, 28. — 3 Esr. 8, 85. καὶ οὐ ζητήσετε [= *et non, credo, operam dabitis*] εἰρηνεῦσαι — ἵνα — φάγητε τὰ ἀγαθὰ γῆς. — — c) praecedente *praeterito* aa) vel quod coniunctivo significatur res, quae adhuc durat aut cuius effectus durat [cf. *Herm.* ad Vig. p. 850. *Matth.* §. 518. *Rost* §. 122, not. 4. *Win.* §. 42, b. 1. a. γ.] Sap. 9, 2. κατεσκεύασας ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζῃ τῶν — κτισμάτων = κατασκευάσας ἄνθρωπον εἶπας· κατασκευάζω σε, ἵνα δεσπόζῃς τῶν — κτισμάτων. Cf. Gen. 1, 26. — bb) vel quod aoristus = *facere soleo* Sap. 13, 16. ἵνα — μὴ καταπέσῃ, προενόησεν αὐτοῦ. — cc) vel ex usu graecitatis serioris usum modorum invertentis ponentisque coniunctivum, ubi ponendus erat optativus. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 791. 850 sq. ad Sophocl. OC. v. 11. *Rost* §. 122, p. 623. *Matth.* §. 518. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 839. — Ita seq. coni. nunc praesentis 2 Macc. 6, 15. οὕτω — ἔκρινεν εἶναι, ἵνα μὴ — ὕστερον ἡμᾶς ἐκδικᾷ, 3 Macc. 2, 30. Sap. 14, 17. 19, 4. Sir. 45, 24. nunc aoristi Sap. 10, 8. ἀλλὰ καὶ τῆς ἀφροσύνης ἀπέλιπον — μνημόσυνον [i. e. *sed etiam ut impietatis esset* vel *relinquerent monumentum Deus instituit,* hoc habens illo tempore consilium] ἵνα — δυνηθῶσι *ne latere posset, in quibus deliquerint.* v. 12. 11, 16. 12, 6. 8. 16, 3. 11. 18. 19. quo l. φλέγει praesens historicum, sequitur ἵνα — διαφθείρῃ. v. 22. 25. pro h. l. praesenti historico ὑπηρετεῖ scil. ἡ κτίσις legi mavult *Bauermeister* p. 164. imperf. ὑπηρέτει. 18, 6. 19. 19, 6. Sir. 46, 6. 47, 15. Addit. ad l. Esth. 3, 5. Cant. tr. puer. v. 6. Hist. bel. et drac. v. 32. 1 Macc. 1, 63. 2, 15. 15, 19. 2 Macc. 6, 22. — Sap. 12, 13. quo l. ante verba: ἵνα δείξῃς repete ἄδειαν ἐδίδους v. 11.

B) c. *optativo*, indicante cogitationem rei fuisse praesentem illo tempore, quod praecessit,

legitur ἵνα post praeteritum. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 791. 850. ad Soph. OC. v. 11. *Matth.* §. 518. *Buttm.* §. 126, 2. *Rost* §. 122. Ita 4 Macc. 17, 1. ἵνα μὴ ψαύσειέ τις τοῦ σώματος αὐτῆς, ἑαυτὴν ἔρριψε κατὰ τῆς πυρᾶς. Tob. 13, 10. quo l. coni. et opt. alternant.

C) c. *indicativo* futuri, ex usu graecitatis serioris [vid. *Herm.* ad Soph. OC. v. 155. *Win.* §. 42. b. 1. aliter *Elmsl.* ad Eur. Bacch. v. 1380.] loco coni. sic, ut indicet finem, ut fiat aliquid. Ita praeced. aor. in ceteris praeter indic. modis, ut infinitivo e lectione *Bretschneidero* probata Sir. 17, 8. δεῖξαι — ἵνα διηγῶνται — καὶ — αἰνέσουσι. Sunt tamen, qui καὶ — αἰνέσουσι explicant: *und so* vel *und in Folge davon wird man loben.*

II) ex usu sermonis popularis et ad exemplum Graecorum serioris aevi [cf. *Win.* §. 45, 2. 6. 9, not. ***.] ἵνα, consilii index, iungitur A) c. verbis quibuscunque, quibus animus tendere dicitur in aliquid vel voluntas propensa esse ad aliquam rem. Hinc AA) post vv. *curandi, studendi* ἵνα c. coni. ponitur, ubi Graecis melioris indolis vel infinitivus [cf. *Matth.* §. 531. *Win.* §. 45, 12.] vel particula ὅπως, modum magis, quo fit vel faciendum est aliquid, quam rem ipsam, quae fieri debet, respicientibus poni solet. Cf. *Matth.* §. 519. p. 999. §. 531, not. 2. §. 633, 2. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 202 sq. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 109. Sicut autem in his ἵνα = Lat. *ut*, ita nostratium respondet *dass*, non *damit*. Ita post ἀτενίζω 3 Esr. 6, 28. ἀτενίσαι — ἵνα συμποιῶσι τοῖς — Ἰουδαίας. De ἵνα post aor. in ceteris praeter indicat. modis vid. supra monita. — BB) post vv. *iubendi*, ubi Lat. *ut*, nos: *dass* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 852. ad Orph. Argon. p. 814. *Schäfer* ad Dem. pro Coron. p. 278, 8. *Win.* §. 45, 9. *Tittmann* de usu particularum in N. T. Fascic. I. p. 16 sq. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 840.] Ita post γράφω = *litteris iubeo*, ἐντάλλομαι, προστάσσω, seq. coni. et praecedente nunc praeterito [vid. supra observata] 3 Esr. 8, 19. 2 Macc. 2, 2. nunc aor. in ceteris praeter indicat. modis 3 Esr. 4, 47. 6, 32. quo l. auctor, oblitus, inchoasse se ex partic. ἵνα, pro coniunct. posuit accus. c. inf. Cf. de hoc anacoluthorum genere *Rost* §. 137, 4. a. β. §. 123, not. 4. coll. *Matth.* §. 539, not. 1. §. 631. *Buttm.* §. 137. *Win.* p. 615. 623. — Abest verbum iubendi e contextu facile cogitatione addendum Jud. 15, 4. ἀπέστειλεν — τοὺς ἀπαγγέλλοντας — καὶ [scil. εἰπόντας vel κελεύοντας] ἵνα — ἐπεχυθῶσι. (Leon Philos. in Anth. gr. I. p. 3. εἰπὲ κασιγνήτῃ, καρτεροὺς, ἵνα θῆρας ἐγείρῃ.) — CC) post vv. *rogandi*, ubi nos: *dass*, Lat. *ut*. In quibus si habent Graeci interdum οπως [c. coniunct. Thuc. 5, 36. c. optat. Hdot. 9, 117.], modum indicans, quo fieri debet vel potest aliquid [cf. *Matth.* §. 531, not. 2.] in libris apocryphis, ut apud Graecos seriores [cf. *Schäfer* melet. p. 121. *Win.* §. 45, 9. b.] particula ἵνα refertur ad rem ipsam, quam fieri rogamus. Ut enim apud Latinos, qui concise scribunt, utuntur infinitivo, ubi usitatior est particula *ut* c. coni. [vid. *Zumpt* lat. Gramm. p. 483. *Win.* l. l. v. c. *haec minora relinquere hortatur* Cic. pro Sext. c. 3. *ratio ipsa monet amicitias comparare* Cic. de fin. I. 20. Corn. Nep. vit. Phoc. c. 1.], ita, ubi Graeci melioris aevi habent infinitivum, serior aetas usu recepit ἵνα c. coni. Cf. *Win.* l. l. *Tittmann* l. l. p. 16. 17. Aliter *Fritzsche* Ev. Matth. p. 840. — Ita praeced. nunc praesenti 3 Esr. 4, 46. (Philo Tom. I. p. 478, 20 sq.) — nunc praeterito 2 Macc. 2, 8. (Jos. Ant. 12, 3. 1. Dion. Hal. Ant. Vol. II. p. 666. Chariton. 2, 1.) —

B) c. vocabulis, quibus dicitur persona vel res apta, idonea alicui rei, *tauglich, geeignet für einen Zweck*, quum alias sequatur infinit. Cf. *Tittm.* l. l. p. 19 sq. *Win.* §. 45, 9. c. p. 280. — Ita post τοσοῦτος = *satis idoneus* Sap. 13, 9. εἰ γὰρ — ἴσχυσαν εἰδέναι [= εἰ γὰρ ἱκανοὶ ἦσαν] ἵνα δύνωνται στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα. 4 Macc. 6, 19. εἰ — γενοίμεθα τοῖς νέοις ἀσεβείας τόπος [scil. ἱκανός], ἵνα καὶ — μιαροφαγίας i. e. *si proponamus impietatis exemplum, idoneum, ut vel impura dare gustanda iuventutem seducamus.* (Cic. Dom. c. 51. extr. Nemone horum tibi idoneus visus est, ut cum eo dedicationem communicares?)

III) more graecitatis fatiscentis et orationis, qua delectabantur Graeci melioris aevi, concisae minus studiosae, ἵνα c. coni. = Lat. *ut*, nostratium: *dass*, ἵνα μή = *dass nicht* [quo fortius, ut videtur, enuntietur vel officii [*ich soll*] notio vel res, quae agitur, cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 842 fin.] legitur, ubi, qui accuratius scribunt, utuntur infinitivo. Cf. *Win.* §. 45, 9. In quibus si magis minusve recedit consilii vel finis, cui indicando inservit particula ἵνα, notio, hactenus tamen particulae huius aliquam esse cum infinitivo necessitudinem constat, quatenus hunc quoque haud raro finalem esse in promtu est. Cf. *Win.* p. 537. — Ita a) post vv. *constituendi, decernendi*, ut ἵστημι 1 Macc. 4, 59. quo l. si praecedit praeteritum, vid. supra notata. — Sir. 44, 18. διαθῆκαι — ἐτέθησαν πρὸς αὐτόν [scil. quibus constituebatur], ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ — σάρξ. — b) post vv. *avertendi, impediendi*, ut οὐδ' ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν ἀπέτρεπεν pro: οὐδέ, μὴ ἀποθανεῖν, ἀπέτρεπεν 4 Macc. 16, 12. μὴ γένοιτο, ἵνα οὕτως κακῶς φρονήσωμεν 6, 17. quo l. *Apel* exhibet: μὴ κακῶς φρονήσαιμεν. (Alciphr. 1, 26. μή μοι γένοιτο — μὴ λύκον ἔτι, μὴ δανειστὴν ἰδεῖν. Xen. Cyr. 6, 3. 11.)

Ἵνατι (ex ἵνα et τί, *ut, quid?* formula elliptica, plene post praesens dicebatur: ἵνα τί γένηται *ut quid fiat? damit, was, geschehe?* et post praeterit. ἵνα τί γένοιτο, *ut, quid, fieret? damit, was? geschähe?* Cf. *Herm.* ad Vig. p. 849. *Matth.* §. 620. *Passow* I. p. 1112. *Win.* §. 25, 1. §. 66, 2. et de ἵνατι iunctim scribendis §. 5, 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 336. L. Bos. p. 592. ed. *Schäfer.*) *cur? quare?* Sir. 14, 3. 1 Macc. 2, 7. 13. 12, 44. — pro לָמָּה Ps. 2, 2. עַל־מָה Num. 22, 32. (Jos. b. i. 6, 6. 2. Plat. apol. Socr. c. 14.)

Ἴνδαλμα, τος, τό (ἰνδάλλομαι, appareo) *species, simulacrum, phantasma, Truggestalt* Sap. 17, 3. (Lucian. Somn. §. 5.)

Ἰνδικός, ή, όν, *indicus, a, um*, ἡ Ἰ. i. e. *terra indica = India* 3 Esr. 3, 2. 1 Macc. 8, 8. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1.

Ἰνδός, οῦ, ὁ, *Indus* 1 Macc. 6, 37. ὁ Ἰ. αὐτοῦ scil. τοῦ ἐλεφάντος *Indus elephantis* i. e. *ad elephantem tractandum et regendum pertinens = I. elephantis rector.* (Diod. Sic. 17, 88.)

Ἰοβόλος, οὺ, ὁ, ἡ — ον, τό (ἰός, quod vid., βάλλω iacio) *venenum eiaculans, vergiftend* Sap. 16, 10. (Hdian. 3, 9.)

Ἰόω, f. ώσω (ἰός, quod vid.) *aerugine obduco*, passiv. ἰοῦμαι *aerugine obducor, aerugino, ich verroste* Sir. 29, 10. — 12, 10. ὡς γὰρ — αὐτοῦ *ut enim ferrum aerugine obducitur* i. e. *uti aerugo semper redit, si vel maxime ferrum purgaveris* [cf. de praesenti in re saepius repetita sub ἀγαπάω monita] *ita malitia eius semper redit* vel *renovatur* aut: *uti ferrum semper ex se gignit aeruginem, ita malitia eius semper nova mala parit.* De h. l. zeugmat. cf. *Winer* p. 540. *Matth.* §. 634. p. 1307.

Ἰόππη, ης, ἡ, Graecis Ἰώππη, ης, ἡ hebr. יָפוֹא, יָפוֹ, *Joppe*, hodie *Jaffa*, urbs Palaestinae,

sita ad mare mediterraneum contra extremitatem septentrionalem tribus Dan et portu instructa. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Joppe*. Legitur nunc sine articulo 3 Esr. 5, 55. 1 Macc. 10, 75 bis. 76. 11, 6. 12, 33. 13, 11. 14, 34. 15, 35. 2 Macc. 4, 21. — nunc c. articulo 1 Macc. 14, 5. 15, 28.

Ἰοππίτης, ου, ὁ, *Joppites, civis urbis Joppe* 1 Macc. 12, 3. 7.

Ἰορδάνης, ου, ὁ, *Jordanes*, hebr. יַרְדֵּן, hodie *El Schareich*, fluvius maximus et celeberrimus Palaestinae, de cuius fontibus, cursu, ripis, aquis, piscibus cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Jordan*. — Legitur sine articulo, utpote fluvius notissimus Sir. 24, 24. — cum articulo legitur nunc praeced. πέραν Jud. 1, 9. 1 Macc. 9, 34. nunc post διαβαίνω vel ἐμπηδάω Jud. 5, 15. 1 Macc. 5, 24. 52. 9, 48 bis. nunc post subst. ἕλος, κρηπίς, ὕδωρ 1 Macc. 9, 42. 43. 45. (Jos. Ant. 13, 1. 3.)

Ἰός, οῦ, ὁ, (ἵημι mitto; missile, sagitta Hom. Il. 14, 451.) *aerugo* Bar. 6, vel ep. Jerem. v. 12. 24. — pro חֶלְאָה Ezech. 24, 6. (Theogn. v. 443.)

Ἰούδα, ὁ, hebr. יְהוּדָה, *Juda*, nom. propr. indeclinab. viri, quem fuisse constat [Gen. 29, 35.] filium Jacobi et Leae et tribus Juda auctorem a) proprie, φυλὴ Ἰούδα i. e. *tribus Judam auctorem habens* Sir. 15, 25. 3 Esr. 2, 8. 5, 5. 9, 5. σπέρμα Ἰούδα = *e stirpe Judae oriundus* vel *Judam proavum habens* Hist. Sus. v. 56. θυγάτηρ Ἰ. = *femina ortum ducens a Juda* v. 7. οἶκος Ἰ. *familia* vel *natio Judam auctorem habens* Bar. 2, 26. — b) ex consuetudine loq. hebraica pro: *regnum a Juda appellatum* vel *nomen habens* i. e. *regnum iudaicum*, *tribus Juda et Benjamin complectens* Sir. 49, 4. Bar. 1, 3. 8. bis. 3 Esr. 1, 33. — ἄνθρωπος Ἰούδα = *civis regni iudaici* Bar. 1, 15. 2, 1. — ita יְהוּדָה 1 Regg. 12, 23. 14, 21. — c) ex consuetudine loquendi post exilii tempora usitata *terra iudaica, Judaea* = *Palaestina* Jud. 14, 7. 1 Macc. 1, 29. 44. 51. 54. 2, 6. 18. 3, 8. 39. 5, 45. 53. 68. 6, 5. 12. 7, 10. 22. 50. 9, 1. 57. 72. 10, 30. 33. 37. 12, 4. 46. 52. 13, 1. 12. 14, 4. 16, 10. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Exil, Juden, Judaea*.

Ἰουδαία, ας, ἡ (Ἰουδαῖος) *Judaea* i. e. a) *terra regni a tribu Juda nomen habens, terra regni iudaici* Tob. 1, 18. Jud. 1, 12. Addit. ad l. Esth. 1, 4. Hist. bel. et drac. v. 33. 3 Esr. 1, 26. 32. 33. 37. 39. 46. 2, 4. 5. 12. 16. 4, 45. 49. 5, 8. 57. 72. 6, 1. 8. 27. 28. 8, 12. 81. 9, 3. 2 Macc. 15, 22. — b) ex consuetudine loquendi serioris aetatis *terra iudaica et israelitica, Judaea,* sensu nunc latiori = *Palaestina universa,* nunc angustiori = *Palaestina meridionalis cis Jordanem sita* Jud. 3, 10. 4, 1. 3. 7. 13. 8, 21. 11, 19. 1 Macc. 3, 34. 4, 35. 5, 8. 23. 60. 6, 48. 53. 7, 24. 46. 9, 50. 60. 63. 10, 38 bis. 45. 11, 20. 28. 34 bis. 12, 35. 13, 33. 14, 33 bis. 15, 30. 39. 40. 41. 2 Macc. 1, 10. 5, 11. 10, 24. 11, 5. 13, 13. 14, 12. 14. 3 Macc. 5, 43.

Ἰουδαϊκός, ἡ, όν, *iudaicus, a, um,* 2 Macc. 8, 11. 13, 21.

Ἰουδαῖος, ου, ὁ (ab adiect. Ἰουδαῖος, quod vid.) *Judaeus* a) sensu angustiori i. e. *civis regni a tribu Juda appellati* Hist. Sus. v. 4. 3 Esr. 1, 21. 2, 18. 23. 4, 49. 50. 6, 1. 5. 8. 27. 7, 2. 8, 10. 33. — ratione habita religionis = *religione Judaeus* Hist. bel. et drac. v. 28. 2 Macc. 9, 17. — b) sensu latiori i. e. ex usu loquendi serioris aevi, quo quicunque natione et religione Hebraeus Judaei nomine appellabatur [cf. sub Ἰούδα monita] Addit. ad l. Esth. 1, 2. 6, 14. 16. 7, 5. 1 Macc. 2, 42. 4, 2. 8, 20. 23. 25. 27. 29. 31. 10, 23. 25. 29. 34. 36. 11, 30. 47. 49. 50. 51. 12, 3. 6. 21. 13, 36. 42. 14, 20. 22. 34. 40. 41. 47. 15, 1. 2. 17. 2 Macc. 1, 1 bis. 7. 10. 3, 32. 4, 11. 35. 36. 5, 25. 6, 1. 6. 7. 8. 8, 9. 32. 34. 36 bis. 9, 4 bis. 7. 15. 18. 19. 10, 8. 12. 14. 15. 24. 29. 11, 2. 15. 16. 24. 27. 31. 34. 12, 1. 3. 8. 12. 30. 34. 40. 13, 1. 9. 18. 19. 23. 14, 5. 6. 14. 37. 39. 15, 2. 12. 3 Macc. 1, 3. 8. 2, 28. 3, 3. 27. 29. 4, 1. 17. 21. 5, 2. 3. 5. 13. 18. 20. 25. 31. 35. 38. 42. 48. 6, 17. 18. 30. 35. 7, 3. 6. 10. 4 Macc. 5, 4.

Ἰουδαῖος, αία, αῖον, *Judaeus, a, um,* ἀνήρ 1 Macc. 2, 23. 14, 33. 37. γῆ 3 Esr. 5, 47. πολίτης 2 Macc. 5, 23.

Ἰουδαϊσμός, οῦ, ὁ (Ἰουδαΐζω) *omnis conditio eius, qui est gente Judaeus, Judaismus, Judenthum, leges, instituta, religio Judaeorum* 2 Macc. 2, 21. 8, 1. 14, 38 bis. 4 Macc. 4, 26.

Ἰούδας, α [de quo genit. vid. ἀρέτας] ὁ, *Judas,* nom. propr. 1) Levitae cuiusdam, qui cum Esra in patriam rediit 3 Esr. 9, 23. coll. Esr. 10, 23. — 2) viri iudaei, qui, filius Mattathiae et *Maccabi* nomine insignis, tum fortitudine, tum rebus adversus Antiochum Epiphanem feliciter gestis, maxime inclaruit. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Judas* der *Maccabäer* — 1 Macc. 2, 4. 66. 3, 11 — 14. 16 — 18. 25. 26. 42. 55. 58. 4, 3. 6. 8. 13. 16. 19. 23. 35. 36. 41. 5, 3. 10. 16. 17. 20. 24. 28. 31. 38. 39. 40. 42. 44. 45. 48. 49. 53. 55. 61. 63. 65. 68. 6, 19. 32. 42. 7, 6. 10. 23. 25. 27. 29 bis. 30. 31. 35. 40 bis. 8, 1. 17. 70. 9, 5. 7. 10. 14. 16. 18. 19. 22. 23. 26. 28. 29. 31. 13, 8. 14, 18. 2 Macc. 2, 14. 19. 5, 27. 8, 1. 12. 12, 5. 11 bis. 12. 14. 15. 21. 22. 23. 27. 36. 38. 39. 42. 13, 1. 10. 12. 20. 22. 14, 1. 6. 10. 11. 13. 14. 17. 18. 22. 24. 15, 1. 6. 15. 17. 26. — 3) ducis cuiusdam Judaeorum, cuius pater erat Calphi 1 Macc. 11, 70. — 4) nepotis Mattathiae et filii Simonis ex gente Maccabaeorum 1 Macc. 16, 2. 9. 14. — 5) Judaei cuiusdam incogniti 2 Macc. 1, 10. 2, 14.

Ἰουδίθ, ἡ, *Juditha,* nom. propr. feminae hebraicae, quae, vidua Manassis cuiusdam Bethuliensis, astutia interemit Holofernem, ducem regis Nabuchodonosoris, vindexque libertatis extitit et urbis et terrae patriae. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Judith.* — Legitur Ἰουδίθ Jud. 8, 1. 3. 4. 32. 9, 1 bis. 10, 10. 23. 11, 5. 12, 2. 4. 16. 18. 13, 2. 3. 4. 11. 14, 1. 7. 8. 14. 17. 16, 1. 2. 7. 19. 20. 21. 25. Cum articulo Jud. 15, 8. 11. Cf. ad c. 13, 19. Curt. vit. Alex. M. 8, 3.

Ἰουήλ, ὁ, *Juel,* hebr. יוֹאֵל, nom. propr. indecl. viri Judaei, qui cum Esra in patriam rediit 3 Esr. 9, 34. coll. Esr. 10, 34.

Ἱππεύς, έως, ὁ (ἵππος) *eques* Jud. 2, 19. 7, 2. 20. 1 Macc. 1, 17. 2 Macc. 10, 31. 11, 4. 12, 10. 33. 35. accus. plur. ἱππεῖς [pro Atticorum ἱππέας vid. sub γονεῖς notata] Jud. 2, 15. 22. 3 Esr. 5, 2. 8, 51. 1 Macc. 15, 41. 16, 4. 7. 2 Macc. 5, 2. 11, 11. 12, 20. 13, 2. (Xen. Mem. 3, 4. 1.)

Ἱππικός, ἡ, όν (ἵππος) *equestris, e,* δυνάμεις Ἱ. *copiae equestres* 1 Macc. 15, 38. 3 Macc. 1, 1. (Xen. Cyr. 2, 4. 18.)

Ἱππόδρομος, ου, ὁ (ἵππος, δρόμος) *spatium decursionis equestris* 3 Macc. 4, 11. 6, 16. (Plut. vit. Anton. c. 74. Xen. An. 1, 8. 20.). Cf. *Sturz* de dial. alex. p. 74.

Ἵππος, ου, ὁ, ἡ [cf. *Buttm.* §. 30, not. 3. gr. max. I. §. 32, 5. not. 4. p. 133. *Matth.* §. 93, not. 4. *Rost* §. 29, not. 3. §. 98. 1) *equus* Sap. 9, 19. Sir. 30, 8. 36, 6. Jud. 2, 5. 6, 3. 3 Esr.

2, 7. 9. 5, 43. 1 Macc. 6, 30. 35. 10, 81. 2 Macc. 3, 25. 5, 3. 10, 24. 29. — 2) ἡ ἵππος sing. collect. *equi* Jud. 1, 13. 7, 6. 9, 7. 16, 4. 3 Esr. 2, 30. vel: *equitatus*, *Reiterei* 1 Macc. 4, 7. 6, 38. 8, 6. 9, 11. 10, 73. 77. 82. 83. 13, 22. 2 Macc. 11, 2. 15, 20. (Xen. Cyr. 5, 4. 3.) — addito numerali [cf. *Buttm.* §. 64. gr. max. I. §. 70, 4. not. 11.] ut ἑπτακισχιλία ἵ. = *7000 Mann zu Ross* 1 Macc. 3, 39. χιλία 4, 1. — v. 28. 31. 10, 77. 79. 15, 13. 16, 7. (Thuc. 1, 62.)

'Ισαάκ, ὁ [terminat. gr. ἴσακος, ου, ὁ, Jos. Ant. 1, 16. 3.] hebr. יִשְׂחָק vel יִצְחָק, *Isaacus*, filius Abrahami et Sarae Sir. 44, 22. Bar. 2, 34. Tob. 4, 12. Jud. 8, 26. Cant. tr. puer. v. 11. 2 Macc. 1, 2. 4 Macc. 13, 12. 16. 11. 16, 20 bis. 25. 18, 11.

'Ισάστερος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἴσος, ἀστήρ) *stellis similis* 4 Macc. 17, 5.

'Ισδαήλ, ὁ, *Isdael*, nom. propr. indecl. viri Judaei, cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 5, 33.

'Ισμαήλ, ὁ [terminat. gr. ἰσμάηλος, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 10. 5.] nom. propr. indecl. filii Abrahami et Hagaris Jud. 2, 23.

'Ισμαῆλος, ου, ὁ, hebr. יִשְׁמָעֵאל, *Ismaelus*, nom. propr. viri iudaei Esrae aequalis 3 Esr. 9, 22. coll. Esr. 10, 22.

'Ισμαῆρος, ου, ὁ, *Ismaeros*, nom. propr. viri iudaei Esrae aequalis 3 Esr. 9, 34.

'Ισοδυναμέω, ῶ f. ήσω (ἴσος, δύναμις) *pari sum potestate, aeque valeo*, de verbis eandem vim, potestatem vel gravitatem habentibus Sir. praef. prim.

'Ισοδύναμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἴσος, δύναμις) *eandem potestatem habens*, τὸ πότον ἰσοδύναμον αἵματι i. e. *potus par habendus sanguini* [cf. de dat. sub ἀνόμοιος notata] 4 Macc. 3, 15. — ἰσοδύναμόν ἐστι seq. inf. = *perinde est, idem est* 5, 19. quo l. legitur etiam ἰσοδύνατον. (Similiter ἰσόψυχος Aeschyl. Agam. v. 1446, et ἰσόθεος quod vid. infra.)

'Ισόθεος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἴσος, θεός) *Deo aequalis*, ἰσόθεα φρονεῖν *sentire paria Deo* = *arrogare sibi, quae sunt Dei* 2 Macc. 9, 12. (Diod. Sic. 1, 97.)

'Ισόμοιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἴσος, μοῖρα) *aequas partes habens*, τινί *cum aliquo* [cf. sub ὁμοιος monita] 2 Macc. 8, 30. (Xen. Cyr. 2, 1. 31.)

'Ισονομέω, ῶ f. ήσω (ἴσος, νέμω, distribuo; facio, ut omnes iisdem fortunis et honoribus utantur) intrans. *iisdem cum aliis fruor honoribus et fortunis*, ita *Apel* e codd. 4 Macc. 5, 23. (ἰσονομία) Hdot. 3, 80. 5, 37. Ael. V. H. 2, 42 fin.)

'Ισοπάλις, ιδος, ὁ, ἡ (ἴσος, πάλη lucta, certamen; aequas vires habens in lucta) *aequalis, e, par* [ita ἰσοπαλής Thuc. 4, 94.], κάμινος *fornax aequalis* = *idem ignis supplicium* 4 Macc. 13, 9. — De forma adiectivi ἰσόπαλις pro ἰσοπαλής cf. quae habent de νήστης et νῆστις, ἴδρις *Lob.* ad Phryn. p. 326. *Matth.* §. 114, 3. *Buttm.* gr. max. I. §. 63, not. 2. §. 119.

'Ισόπεδος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ἴσος, πέδον) *aequum solum habens, aequus, planus*. ἰσόπεδον ποιῆσαι vel θέσθαι τι = *solo aequare* 2 Macc. 9, 14. 3 Macc. 5, 43. ἰ. γίνεσθαι *solo aequari* 2 Macc. 8, 3. (Alciphr. 3, 13. τὸ ἰσόπεδον planities Xen. Cyr. 1, 6. 41.)

'Ισοπολίτης, ου, ὁ (ἴσος, πολίτης) *qui est pari iure civitatis*, τινί *cum aliquo* [de quo dat. vid. ἀνόμοιος] 3 Macc. 2, 30. (Jos. Ant. 11, 2. 1.)

Ἴσος, η, ον, *par*, *aequalis* Sap. 7, 6. 4 Macc. 13, 19. 20. ἐν ἴσῳ = *in gleichem Verhältnisse*, *aeque* Sap. 14, 9. ἴσον ποιεῖν τινά τινι i. e. *aequalem facere aliquem alicui* 2 Macc. 9, 15. (Diod. Sic. 1, 20. Xen. Cyr. 5, 2. 1. accus. neutr. ἴσα adverb. [vid. ἀριστερός] Sap. 7, 3. (Diod. Sic. 1, 89.) Cf. *Matth.* §. 446, 7. coll. §. 443, 1. *Win.* §. 27, 3. — = *aequo iure* vel *eadem dignitate gaudens*, *dignitate par* Jud. 1, 11. ἀνὴρ ἴσος = *non superior aliquo*.

'Ισπάνια, ας, ἡ, *Hispania*, Spanien, antiquitus ἰβηρία appellata 1 Macc. 8, 3. Cf. ad h. l. Diod. Sic. 5, 35.

'Ισραήλ, ὁ, *Israel*, nom. propr. indeclin. [terminat. gr. ἰσράηλος, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 20. 2.] hebr. יִשְׂרָאֵל. 1) propr. i. e. dicitur de Jacobo, patriarcha, filio secundo Isaaci et Rebeccae, fratre Esavi. Legitur ita sine artic. Cant. tr. puer. v. 11. cum artic. Esr. 8, 47. ὁ οἶκος τοῦ ἰ. [ita pro בֵּית יִשְׂרָאֵל Jer. 31, 31. 33.] *universitas posterorum Israelis* i. e. populus israeliticus Jud. 14, 5. 3 Macc. 2, 10. τὸ ἔθνος τοῦ ἰ. populus ab Israele nomen et originem habens i. e. populus israel. Esr. 8, 69. — 2) metonym. pro τὸ ἔθνος τοῦ ἰ. *populus israeliticus*. Ponitur ita a) sensu arctiori i. e. ratione habita discriminis, quod a Rehabeami inde tempore locum habuit inter regnum Juda et regnum Israel. — c. artic., ita in obiecti mentione indicanda Sir. 47, 23. Cf. *Win.* §. 17, 8. — *sine* artic., ita praeced. substant. personae vel rei, quae pertinet ad populum isr., ut βασιλεὺς ἰ. Esr. 1, 33. 35. Bar. 2, 26. Cf. *Win.* l. l. — b) sensu latiori i. e. misso discrimine paulo ante notato. Legitur ita aa) *c. artic.*, ita *genit.* τοῦ ἰ. pendens vel a praeposit., ut περὶ τοῦ ἰ. Sir. 45, 23. — 1 Macc. 5, 60. quo l. verbis ἐκ τοῦ λαοῦ, explicationis ergo aut per appos. additur τοῦ ἰ. Esr. 5, 37. 1 Macc. 13, 4. 41. — vel a subst. praecedente, ut ἁμαρτίαι — τοῦ ἰ. Esr. 7, 8. βασιλεὺς τ. ἰ. 1, 21. 5, 60. — Jud. 15, 9. ὁ θεός, s. ὁ κύριος, it. ὁ σωτὴρ τοῦ ἰ. Jud. 14, 10. Esr. 8, 3. 1 Macc. 4, 30. — *dativ.* τῷ ἰ. pendens vel a praeposit., ut ἐν τῷ ἰ. Sir. 47, 11. Esr. 1, 20. 1 Macc. 9, 27. vel in obiecti remotioris significatione necessaria, ut ποιεῖν οὕτως vel ποιεῖν ἀγαθὰ τῷ ἰ. Jud. 15, 8. 1 Macc. 1, 58. — v. 36. 3, 46. 4, 25. 27. 7, 26. 9, 51. 2 Macc. 11, 6. — Esr. 9, 7. quo l. προσθεῖναι ἁμαρτίας τῷ ἰ. pro: προσθ. ἁμαρτίας ταῖς τοῦ ἰ. ἁμαρτίαις. Cf. de hoc brachylogiae genere, qua, maxime in comparatione, id, quod una res vel persona sibi habet proprium, non cum eo, quod altera habet, sed cum universa hac altera re vel persona contenditur *Fritzsche* coniectan. p. 1 sqq. Id. Ev. Marc. p. 147. *Win.* §. 36, 4. coll. *Schäfer* melet. p. 57. 127. *Rost* §. 109, 5. not. 6. *Matth.* §. 453. *Herm.* ad Vig. p. 717. — *accus.* τὸν ἰσραήλ, pendens a praeposit., ut ἐπὶ τὸν ἰ. 1 Macc. 5, 9. quo l. si additur per epexeg. pluralis vid. sub ἔθνος collective posito monita. — vel opus erat articulo ad obiectum indicandum, ut διδάξαι τὰ κρίματα — τὸν ἰ. Sir. 45, 9. — 46, 1. Bar. 2, 1. Jud. 8, 33. Esr. 8, 7. 1 Macc. 1, 53. 4, 11. 5, 3. 6, 18. 8, 18. 9, 21. 11, 41. 16, 2. 2 Macc. 1, 25. 10, 38. 4 Macc. 17, 22. — — bb) *sine* artic., ita nominat. in subiecti mentione Bar. 3, 10. πᾶς ἰσραήλ Esr. 5, 46. 1 Macc. 2, 70. οἱ πάντες ἰ. Esr. 5, 41. vocat. in allocutione vel exclamatione Bar. 3, 9. 24. 4, 4. 5. Cantic. tr. puer. v. 60. — *genit.* pendens vel a praepos., ut ἀπὸ ἰ. 1 Macc. 1, 43. 2, 16. ἐναντίον ἰ. 5, 63. ἐξ ἰ. 1, 11. ὑπὲρ παντὸς ἰ. Esr. 8, 65. vel a subst. praeced. personam vel rem indicante, quae pertinet ad populum isr., ut βασιλεὺς ἰ. Esr.

1, 4. θεὸς Ἰ. Sir. 47, 18. θυγατέρες Ἰ. Hist. Sus. v. 57. θεὸς κληρονομίας Ἰ. i. e. *Deus, qui peculium suum esse voluit populum israel.* Jud. 9, 12. υἱοὶ vel οἱ υἱοὶ Ἰ. *proles Israelis* i. e. *populus israel.*, *Israelitae* Sir. 46, 10. 47, 2. — verbis λαοῦ vel τοῦ λαοῦ σου explicationis ergo additur Ἰσραὴλ 1 Macc. 4, 31. 2 Macc. 1, 26. — ὁ πόλεμος Ἰ. i. e. *bellum a populo isr. gerendum* 1 Macc. 3, 2. — *dativ.*, pendens a praeposit. dat. regente, ut ἐν Ἰ. i. e. vel: *an dem Volke* Isr. 1 Macc. 10, 46. vel: *in medio populo* isr. = *inter Israelitas* Sir. 24, 8. Jud. 13, 11. 16, 1. Esr. 5, 61. — *accusat.*, pendens a praeposit. accus. regente, ut ἐπὶ Ἰ. Bar. 2, 15. Esr. 1, 24. 1 Macc. 1, 25. 64. πρὸς Ἰ. 3, 10. — abest artic. quippe repetendus vel ex formula synonyma proxime praecedente, ut διδάξαι τὸν Ἰακὼβ — φωτίσαι Ἰσραὴλ Sir. 45, 17. — vel ex verbis, quibus articulum habentibus additur explicationis causa Ἰσραὴλ 3 Macc. 2, 6. vel ex pron. relativo quod sequitur Sir. 36, 17. — His adde locos, in quibus, quae ad populum isr. referuntur, alias de *terra israelitica* praedicantur, ut ἀναβαίνειν εἰς Ἰ. 1 Macc. 1, 20. ἀφανίζειν, συντρίβεσθαι ἐξ Ἰ. 1 Macc. 9, 73. 13, 51. γίνεται εἰρήνη ἐν Ἰ. Sir. 50, 20. — 3) ita cum substantivis iungitur Ἰσραήλ, ut adiectivi naturam induat = *israeliticus, a, um,* ut ἀνὴρ Ἰ. Jud. 4, 9. 11. ἄνθρωπος Ἰ. Bar. 2, 1. γένος Ἰ. Jud. 6, 2. 9, 12. γυνὴ Ἰ. 15, 12. δῆμος Ἰ. 4, 8. ὁ λαὸς Ἰ. Bar. 2, 35. 1 Macc. 5, 61. οἶκος Ἰ. Jud. 4, 15. 6, 17. 16, 24. —

'Ισραηλίτης, ου, ὁ, *Israelita* 4 Macc. 18, 1. (Jos. Ant. 2, 9. 1.) —

'Ισταλκοῦρος, ου, ὁ, *Istalcurus*, nom. propr. viri, cuius posteri erant in aequalibus Esrae 3 Esr. 8, 40.

Ἵστημι, it. ἱστάω, ῶ [de qua praes. forma obvia Sir. 27, 26. 1 Macc. 2, 27. 8, 2., ut ap. LXX Dan. 2, 21. Hdot. 1, 103. vid. *Matth.* §. 210. not. 1. *Buttm.* §. 95, b. not. 1. 2. §. 95, a. not. 5. gr. max. §. 107, not. 8. Grammatici graeci, ed. *Dindorf.* I. p. 261. *Dorvill.* ad Charit. p. 542. *Win.* §. 14, f.] f. 1. στήσω, a. 1. ἔστησα, pf. ἕστηκα, I) transitive:

1) *facio ut stet aliquis, stare iubeo aliquem, colloco, ich stelle*, pass. ἵσταμαι, a. 1. p. ἐστάθην signif. nunc passiva [1 Macc. 14, 29. Sir. 45, 24.] nunc reflexiva [*me colloco* Jud. 8, 12.] τί, *ich stelle etwas auf*, ut παγίδα i. e. *eine Falle* Sir. 27, 26. τινὰ παρά τινα 12, 12. — ὑπέρ τινος, *über Jem.*, ut ὑπὲρ θεοῦ, ita de personis Dei auctoritatem male sibi vindicantibus vel leges Deo quasi praescribentibus Jud. 8, 12. —

2) *sisto* [propr. i. e. subsistere iubeo, ut ἅρμα Xen. An. 1, 2. 17.] metaph. *stabilio* i. e. a) *firmum et stabile reddo aliquid,* ut τὰ ἅγια, τὸν νόμον = *conservo* 1 Macc. 14, 29. βουλήν, διαθήκην = *non dimoveor a mentis consilio, a foedere, etwas festhalten* Sir. 37, 13. 1 Macc. 2, 27. — b) τί τινι, it. τὶ πρός τινα, *etwas mit Jem. festmachen, Jem. etwas bestätigen* 1 Macc. 10, 54. 14, 24. ut διαθήκην Sir. 45, 7. 24. Bar. 2, 35. — abest dat. pers. Sir. 44, 20. 22. — abest accus. διαθήκην ex antecedd. repetendus Sir. 44, 21. quo l. per epexegesin adduntur verba ἐνευλογηθῆναι — ἄκρου γῆς. — ἀρχιερωσύνην l. ἱερωσύνην, it. ἀφαιρέματά τινι, ἐλευθερίαν 1 Macc. 7, 9. 11, 57. 14, 26. 38. 15, 5. φιλίαν, συμμαχίαν 1 Macc. 8, 1. 14, 18. 24. — Cf. de dat. societatis *Rost* §. 105, 3. *Matth.* §. 403. §. 404. *Buttm.* §. 120, 2. 1. *Win.* §. 31, 3. — c) *ratum facio*, ut τὸν λόγον i. e. *eventu comprobo effatum* Bar. 2, 1. 24. — Tob. 7, 11. ἕως ἂν στήσητε scil. τὸ πρᾶγμα vel τὸ ῥῆμα scil. ὅτι καθήκει μοι τὸ παιδίον σου coll. v.10.8. — d) *constituo* i. e. aa) *bestellen, einsetzen*; ut ψαλτῳδούς Sir. 47, 9. — Esr. 1, 2. τινὰ ἐπί τινος *praeficio aliquem alicui rei* Esr. 5, 58. — (ἵστασθαί τινα βασιλέα Xen. Ages. 1, 5.) — bb) *bestimmen, festsetzen*, ita de promittentibus τὶ πρός τινα 1 Macc. 13, 38. — de magistratibus publice instituentibus aliquid, sq. nunc ἵνα c. coniunct. nunc infinit. ante se habente τοῦ [vid. de hac verborum iubendi notionem habentium structura sub ἄγω et ἵνα monita] 1 Macc. 4, 59. 13, 52. —

3) *erigo*, de aedificiis = *exstruo*, ut οἶκον, πύλας Sir. 47, 13. 49, 13. τροπαῖον Xen. h. gr. 1, 2. 2. στήλην Dem. 1370, 25. — Hdian. 1, 14. 18.)

4) *appendo*, τινὶ ἀργύριον, χρυσίον i. e. *zuwägen* [plene σταθμῷ Hdot. 2, 65.] Esr. 8. 55. — pro שָׁקַל 2 Sam. 14, 26. (Diod. Sic. 1, 33. Xen. Cyr. 7, 3. 1.) — τὰ τῶν ὀρέων ὕψη i. e. *montium altitudinem ad libram exploro* 2 Macc. 9, 8. — ita pro שָׁקַל Jes. 40, 12.

II) intrans., ita fut. 1. med. στήσομαι, a. 2. act. ἔστην, pf. ἕστηκα, a. 1. p. ἐστάθην

1) *subsisto, stehen bleiben* [propr. i. e. de personis non ulterius progredientibus Xen. Cyr. 1, 4. 23.] i. e. *cesso, desino,* ἔν τινι *ich höre an* od. *bei Jem. auf* 2 Macc. 7, 38. —

2) *sto, stehen* a) propr., de personis, sq. ἐξ ἐναντίας Sir. 37, 9. sq. ἐν c. dat. loci Esr. 1, 5. ἐναντίον τινός 1 Macc. 4, 18. ἐπί c. acc. loci Sir. 12, 12. κατὰ πρόσωπόν τινος Sap. 5, 1. μεταξύ 18, 23. παρά τινι Sir. 50, 12. — ἔμπροσθέν τινος *coram aliquo* Esr. 1, 10. — imagine desumta a iudiciis, in quibus, qui causa vicit, erectus stat coram iudice neque, quemadmodum ille, qui causa cecidit, ut clementiam iudicis supplex imploret, opus habet, ubi nostrates: *vor Jem. bestehen* Esr. 8, 90. — (Xen. Cyr. 3, 3. 66. 6, 2. 17.) — de rebus, ut ἄστρα Sir. 43, 10. στήλη Sap. 10, 7. de h. l. duplici nominat. vid. sub ἁγιάζω observata. — ὕδωρ Sir. 39, 11. — Sap. 18, 16. quo l. ὁ — θεοῦ λόγος inducitur persona. — — b) metaph. *persisto* i. e. vel: *persevero, ich stehe fest, ich harre aus,* πρός τινα Tob. 7, 11. ἕως ἂν — σταθῆτε πρός με i. e. *donec steteritis promissis mihi datis* = *donec ratum feceritis* τὸ πρᾶγμα vel τὸ ῥῆμα. Quo l. si sententia expressa verbis ἕως ἂν στήσητε [scil. τὸ πρᾶγμα l. ῥῆμα] forma repetitur ἕως ἂν σταθῆτε πρός με idem enuntiante vid. de huius emphaseos rhetoricae genere *Win.* §. 67, 3. *Matth.* §. 636, 2. — ἐν ἀγαθότητι Sir. 45, 23. — οὕτως 46, 3. — vel: *perduro, ich daure fort, non intereo,* de rebus Sir. 40, 12. 44, 12. — 1 Macc. 13, 38. ὅσα — ἑστήκαμεν, ἕστηκε = *dabei bleibt es.*

'Ιστορέω, ῶ f. ήσω (ἵστωρ, sciens, cognitor; invisendo et inquirendo cognosco Pol. 9, 14. 3.) *res gestas expono, narro,* τί Esr. 1, 33. — περί τινος v. 33. 42. (Diod. Sic. 1, 9.)

'Ιστορία, ας, ἡ (cognoscendi studium, cognitio Ael. V. H. 4, 19.) *rerum gestarum expositio, historia* Sir. praef. sec. — Addit. ad l. Esth. 6, 7. 2 Macc. 2, 24. 30. 32 bis. 4 Macc. 17, 7. (Hdian. 1, 11. 1. Diod. Sic. 1, 1. Dem. 275, 27.)

'Ισχυρός, ά, όν (ἰσχύς) *robustus, validus,* compar. ἰσχυρότερος, α, ον, *robustior, us, validior, us* a) de personis pollentibus vel corporis viribus Bar. 6, 36. (Xen. An. 1, 6. 7.) — addito dat. δυνάμει [de quo dat. vid. ἀδρανής], ita de homm. bellicosis 1 Macc. 2, 42. 66. — vel animo robustis = *fortis*, ἐπί τινι, *gegen etwas* Sap. 10, 5. ad quem l. cf. Gen. 22, 1 sq. (Xen. Cyr. 5, 2. 36.) — vel auctoritate florentibus Sir. 8, 12. 13, 2. Esr. 2, 27. (Xen. Cyr. 5, 5. 9.) — vel potestate excellentibus Esr. 4, 32. 34. 35. 6, 14. (Xen. An. 2, 5. 22. Ages. 6, 1.) — de Deo 2 Macc. 1, 24. — Ἰ. ἐν δυναστείᾳ i. e. *insignis, eximius* potestate Sir. 15, 18. — — b) de rebus

aa) pondere, firmitate insignibus, ut λίθος *l.* Sir. 6, 20. τεῖχος *l.* 1 Macc. 1, 33. τρόχος *l.* 4 Macc. 9, 27. (Xen. Cyr. 6, 1. 29. 7, 5. 7.) — παράταξις *l.* *acies valida* Jud. 5, 23. (Diod. Sic. 11, 80. φάλαγξ Xen. h. g. 6, 5. 18.) — bb) in quibus tractandis vel efficiendis magno corporis robore opus est = *vehemens*, ut ἀγών Sap. 10, 12. ad quem l. cf. Gen. 32, 24 sqq. — βοή Jud. 14, 16. — (Xen. Cyr. 1, 6. 39. χειμών *l.*) — cc) de rebus difficultatum, quas habent, multitudine validis Sir. 3, 20. ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε *noli examinare res ingenii tui viribus maiores.* — dd) copiarum multitudine, ubi Lat. *numerosus*, *numero potens* 1 Macc. 1, 4. 3, 15. 17. 27. 4, 7. 30. 6, 6. 11, 15. 2 Macc. 14, 1. (Xen. Cyr. 6, 3. 17.) — ee) de orationis, qua utitur vel de rationis, qua versatur aliquis in aliqua re, vi = *severus, ernst, streng*, ἔρευνα *l.* Sap. 6, 8. (Xen. Cyr. 3, 3. 48.)

Ἰσχύς, ύος, ἡ, 1) *robur, die Stärke* A) proprie, ita a) de Deo, ubi Lat. *vis*, *potentia*, nos: *Stärke, Kraft, Macht,* c. artic. Sap. 12, 16. Tob. 13, 6. Esr. 8, 52. — sine artic. Sap. 12, 17. 18. Jud. 16, 13. — ita pro כֹּחַ Num. 14, 13. — — b) de hominibus aa) quatenus corporis viribus pollent = *robur corporis*, ita legitur *cum* artic. Sir. 5, 2. Jud. 5, 15. 13, 8. — Sir. 16, 7. quo l. τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν *propter robur suum* i. e. *freti robore suo.* Vid. de dat. causae ἐκδικέω. — 1 Macc. 3, 19. ἡ ἰσχύς scil. νικᾶν *die Kraft zu siegen* i. e. *corporis robur necessarium ad victoriam reportandam.* — *sine* artic. Sap. 16, 16. 18, 22. Sir. 19, 25. 34, 30. 38, 18. 46, 9. Bar. 1, 12. Jud. 2, 5. Addit. ad l. Esth. 3, 11. — additur adiectivis, participiis dativus ἰσχύϊ, *robore, an Stärke* [vid. ἀδρανής], ita δυνατὸς *l.* i. e. *fortis, tapfer, streitbar* 1 Macc. 8, 1. 2. 10, 19. 11, 44. — ita pro אִישׁ חַיִל 1 Chron. 7, 9. 11. 26, 6. ἐλασσούμενος, ὑστερῶν *l.* Sir. 41, 2. 11, 12. (Xen. Cyr. 1, 6. 17.) — bb) quatenus pecunia, opibus valent, ubi Lat. *vires*, *opes*, ita κατὰ τὴν *l.* σου i. e. *quantum potes*, *pro virium vel opum ratione* Sir. 14, 13. — 40, 26. quo l. χρήματα et ἰσχύς iunguntur. Sunt tamen, qui ad num. dd. h. l. referunt. — — cc) quatenus armis, copiarum multitudine pollent, ubi nos: *Heeresmacht*, Lat. *exercitus* 1 Macc. 6, 47. — θράσος ἰσχύος αὐτῶν i. e. θράσος *profectum* ἐκ τῆς *l.* α. i. e. Trotz *auf ihre Heeresmacht* [cf. de genit. obiecti ἀγαλλίαμα] 1 Macc. 4, 32. (Xen. Cyr. 1, 4. 19.) — dd) quatenus auctoritate herili Sir. 9, 2. [vid. de h. l. sub ἐπί III C. 7. notata], generis nobilitate, muneris dignitate, corporis robore, copiarum multitudine, ingenio et similibus valent, ubi Lat. *vires*, *potentia*, *auctoritas*, nos: *Stärke*, *Macht*, ita c. artic. Sap. 2, 11. Sir. 28, 10. Jud. 5, 3. 9, 8. 11, 7. Cantic. tr. puer. v. 20. Esr. 4, 1. 1 Macc. 3, 35. — sine art. Sap. 10, 2. Sir. 3, 13. 17, 3. 39, 28. 40, 26. 43, 30. 44, 6. Bar. 3, 14. — ἰσχὺς θεοῦ i. e. *vires a Deo datae* Jud. 13, 19. — ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν i. e. *quam sum poterant* 1 Macc. 2, 46. — 1 Macc. 1, 58. quo l. adde cogitando αὐτῶν. — c) de rebus aa) physicis, ubi nos; *Kraft*, *vis rei alicui insita*, ut τοῦ ξύλου Sir. 38, 5. ad quem l. cf. Exod. 15, 25. — τοῦ οἴνου Esr. 3, 17. πηλοῦ Sir. 38, 30. — bb) abstractis, ut de veritate Esr. 4, 40. quo l. uti ἡ ἀλήθεια sistitur persona, ita hactenus esse dicitur ἡ ἰσχύς quatenus robore vel potentia absolvitur i. e. quatenus *potentissima* est. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 120. — — B) genit. ἰσχύος iunctus c. substant. adiectivi vim induit [vid. de hoc genit. usu sub ἁγιασμός observata], = vel: *robustus, fortis, e*, ut σκέπη, στερέωμα ἰσχύος tegumentum, fulcimen robustum, trop. pro: *praesidium forte*, *eine starke Schutzwehr* Sir. 6, 28. 31, 16. — vel: *ingeniosus, ingenii vires testans*, ita ἔργον, σκεῦος ἰσχύος i. e. *opus in quo perficiendo opus est viro ingenii viribus praestante,* uno verbo: *opus eximium* Sir. 45, 8. 12.

2) metonym. *roboris* vel *fortitudinis specimen, fortiter factum* = ἔργον ἰσχύος Esr. 8, 95. ἡμεῖς μετὰ σοῦ [scil. ἐσμέν] sq. infinit. epexegetico [de quo vid. sub ἀληθινός monita] ἰσχὺν ποιεῖν i. e. *nos tecum facimus, ut peragatur fortiter factum* i. e. *nos tecum facimus, si agitur de re fortiter exsequenda* Esr. 8, 95. — ποιῆσαι ἰσχὺν ἔν τινι καὶ κράτος κατά τινος *roboris et fortitudinis specimen edere inter et contra aliquem* i. e. *fortissimum se praestare contra aliquem* [vid. de vocabulorum eiusdem significationis coniunctione intendendi vim habente sub ἀγαλλίαμα observata], ita de Deo Jud. 13, 11. —

Ἰσχύω, f. ύσω (ἰσχύς) 1) *robore* vel *viribus gaudeo* a) de Deo Sap. 11, 21. τὸ ἰσχύειν, *der Besitz der Kraft.* — ὁ θεὸς ὁ *l.* ἐπὶ πάντας *Deus qui viribus gaudet prae omnibus* [vid. ἐπί no. III. C. 7.] i. e. *qui omnes potentia superat.* Addit. ad l. Esth. 4, 16. — b) de hominibus *robustus sum, validus sum* vel quatenus corporis robore gaudent Jud. 9, 11. 14, 2. ὑπέρ τινα i. e. *corporis robore supero aliquem* Hist. Sus. v. 39. — τῇ ἕξει *habitu corporis* [de quo dat. vid. ἀδρανής] Sir. 30, 14. — 1 Macc. 2, 64. ἰσχύσατε [codd. ἰσχύετε vid. *Apel*, *Augusti*] — ἐν τῷ νόμῳ, *robusti*, *fortes este* [i. e. *fortes vos praestate*] — ἐν τῷ νόμῳ, *in lege tuenda* — 1 Macc. 10, 49. ἴσχυσεν ἐπ' αὐτούς ex metonym. anteced. pro consequente = *vicit eos.* — sq. genit. rei pro: ἰσχύω μᾶλλόν τινος, *robustior sum aliqua re* Bar. 6, 58. — vel quatenus *pecunia*, *opibus* valent Sir. 29, 6. — vel quatenus *auctoritate*, potentia pollent Esr. 8, 85. — πρός τι Sir. 50, 28. — c) de rebus: *vim habeo a natura insitam*, sq. acc. rei i. e. *ratione habita alicuius rei* [vid. ἐκλείπω] Sap. 16, 20. — τινός *maiorem vim exsero quam aliquid* Sap. 19, 20. — = *valeo, ich gelte, stehe in Ansehen* Esr. 4, 38. — 2) *valeo*, sq. infinit. = *possum*, ita de personis Sap. 13, 1. 9. 15, 16. Sir. 41, 1. Esr. 9, 11. 3 Macc. 4, 17. 4 Macc. 2, 2. 24. 10, 7. 18, 5. (Diod. Sic. 1, 83.) — abest infinit. facile ex antecedd. repetendus Sir. 43, 28. ποῦ ἰσχύσωμεν scil. δοξάζειν. De h. l. coniunct. vid. sub ποῦ monita. — de rebus 4 Macc. 15, 8. — 3) signif. transit. *robustum facio,* ut νεφέλας, *nubes condenso* Sir. 43, 15.

Ἴσως, adv. (ἴσος, quod vid.; aequaliter, pariter Pol. 2, 76. 13. Dem. 35, 26.) *fortassis*, *forsitan*, ubi nos: *wohl*, non enim dubitantis est, sed fere i. q. οἶμαι [cf. *Bornem.* schol. p. 122 sq. ad Xen. Conv. p. 94.] 4 Macc. 1, 5. 7, 17. 16, 6. — pro אוּלַי Gen. 32, 21. (Ael. V. H. 11, 8. Xen. Cyr. 2, 1. 13.) —

Ἰχθύς, ύος, ὁ, *piscis* Tob. 6, 2. 3 bis. 4. 5. 6. 16. 8, 2. 11, 4. pro דָּג. (Diod. Sic. 11, 25. Xen. An. 5, 3. 8.)

Ἰχνευτής, οῦ, ὁ (ἰχνεύω) *investigator, indagator* Sir. 14, 22.

Ἰχνεύω, f. εύσω (ἴχνος vestigium) *vestigia alicuius sequor*, *investigo*, τινά Sir. 51, 15. (de canibus Xen. Venat. 5, 12. 7, 6.)

Ἴχνος, εος, ους, τό, *vestigium* a) propr. i. e. *Fusstritt, Fussstapfe*, sq. genit. pers. Hist. bel. et drac. v. 19. 20. — (Xen. An. 7, 3. 42.) — τῶν ποδῶν Jud. 6, 4. quo l. ad pedes refertur, quod est hominis recedentis et terga dantis. — b) metonym. pro: *via*, *Weg*, τινός *via qua incedit aliquis* i. e. vel: *agendi ratio alicuius* Sir. 21, 6. vel: *sors alicuius* 50, 28. — c) metaph. pro: *Spur*, ut ναὸς διαβάσης Sap. 5, 10. νεφέλης

2, 4. — καρδίας i. e. *indicium animi* Sir. 13, 25. — 37, 17. 42, 19.

᾿Ιχώρ, ῶρος, ὁ (ichor i. e. humor qui e deorum cute vulnerata effluit, Götterblut Hom. Il. 5, 340. Plut. apophth. Alexand. Mor. 2. p. 24. ed. Tauchn.) *pars aquosa sanguinis*, *serum* 4 Macc. 9, 20. (Cornel. Cels. 5, 26.)

᾿Ιωάβ, ὁ, *Joab*, nom. propr. viri iudaici Esr. 5, 11. 8, 35.

᾿Ιωαβδίος, ου, ὁ, *Joabdius*, nom. propr. viri iudaici, Esrae aequalis Esr. 9, 27.

᾿Ιωαδάνος, ου, ὁ, *Joadanus*, vir iudaeus Esrae coaevus Esr. 9, 19.

᾿Ιωακείμ, it. ἰωακίμ, ὁ, *Jojakim*, hebr. יוֹיָקִים, nomen propr. 1) regis Judae Bar. 1, 3. Esr. 1, 38. 39. 43. — 2) sacerdotis iudaici Bar. 1, 7. — Jud. 4, 6. 8. 14. 15, 8. — 3) mariti Susannae Hist. Sus. v. 1. 4. 6. 28. 29. 63. — 4) filii Serubabelis Esr. 5, 5.

᾿Ιωαννάν, ὁ, it. ἰωάννης, ου, ὁ, *Johannes*, nom. propr. 1) patris Mattathiae et avi Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 1. quo l. codd. pro ἰωαννάν habent ἰωάννης, vid. *Apel*, *Augusti*. — 2) unius ex filiis Mattathiae, cognomine Gaddis 1 Macc. 2, 2. 9, 36. 38. — 3) filii Simonis et nepotis Mattathiae 1 Macc. 13, 53. — 4) viri iudaici, qui fuit ex aequalibus Judae Maccabaei 1 Macc. 8, 17. — 5) Judaei incogniti Esr. 8, 38. 9, 29.

᾿Ιωδά, ὁ, *Juda*, nom. propr. viri iudaici Esr. 5, 58.

᾿Ιωζαβάδος, ου, ὁ, *Jozabadus*, nom. propr. viri iud. incogniti Esr. 9, 23.

᾿Ιωζάβδος, ου, ὁ, *Jozabdus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 29. 48.

᾿Ιωνάθαν, ὁ, hebr. יְהוֹנָתָן, יוֹנָתָן, *Jonathan*, nom. propr. indecl. 1) filii Sauli et amici Davidis 1 Macc. 4, 30. — 2) unius ex filiis Mattathiae, qui cognomine Apphus appellabatur, 1 Macc. 2, 5. 5, 7. 24. 55 al. — 3) Judaei cogniti Tob. 5, 13.

᾿Ιωνάθας, ου, ὁ, *Jonathas*, nom. propr. duorum vel trium virorum, qui fuerunt ex aequalibus Nehemiae Esr. 8, 32. 9, 14.

᾿Ιωνάν, ὁ, *Jonan* vel *Johannan*, nom. propr. indecl. Judaei incogniti Esr. 9, 1.

᾿Ιωνᾶς, ὁ, it. ἰωνάν, ὁ, hebr. יוֹנָה, *Jonas*, nom. propr. indecl. 1) prophetae hebraici Tob. 14, 4. 8. 3 Macc. 6, 8. — 2) Judaei incogniti Esr. 9, 23.

᾿Ιωαρίβ, ὁ, vid. ἰαρίβ.

᾿Ιωράμ, ὁ, *Joram*, nom. propr. Judaei, aequalis Esrae Esr. 1, 9.

᾿Ιώριβος, ου, ὁ, *Joribus*, nom. propr. duum virorum ex aequalibus Esrae Esr. 8, 44. 9, 19.

᾿Ιωσαβδός, οῦ, ὁ, *Josabdus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 8, 63.

᾿Ιωσαφίας, ου, ὁ, *Josaphias*, vir iudaicus, Esrae aequalis Esr. 8, 36.

᾿Ιωσεδέκ, ὁ, *Josedecus*, nom. propr. indecl. Judaei, qui fuit ex aequalibus Esrae Sir. 49, 12. Esr. 5, 5. 48. 56. 6, 2. 9, 19.

᾿Ιωσήφ, ὁ, et terminat. graeca, ἰωσήφος, ου, ὁ, hebr. יוֹסֵף, *Josephus*, nom. propr. 1) filii celeberrimi Jacobi patriarchae Sir. 49, 15. 1 Macc. 2, 53. 4 Macc. 2, 1. 18, 11. — 2) viri iudaici, quem sibi aequalem habuit Judas Maccabaeus 1 Macc. 5, 17. 56. 60. 2 Macc. 8, 22. 10, 19. — 3) Judaei incogniti Jud. 8, 1. Esr. 9, 34.

᾿Ιωσίας, ου, ὁ, it. ἰωσία, ὁ, hebr. יֹאשִׁיָּהוּ, *Josias*, nom. propr. regis Judae Sir. 49, 1. 4. Bar. 1, 8. Esr. 1, 1—34. —

K.

Κἀγώ, crasis = καὶ ἐγώ, gen. κἀμοῦ, dat. κἀμοί, acc. κἀμέ [cf. *Win.* §. 5, 4. 5.] *et ego* Tob. 1, 5. quo l. quum, quod sequitur μόνος, oppositionem facit v. 4. verti potest: *ego vero*, *ego quoque*, *etiam ego* Sap. 7, 1. Sir. 36, 16. 4 Macc. 11, 3. 21. — 5, 9. vid. de h. l. sub ἴδιος et ἐπί no. II. B. c. observata. — 2 Macc. 9, 21. κἀγὼ δέ *et ego autem* i. e. *me autem quod attinet*. —

Κάδης, ἡ, *Kades*, nom. propr. indeclin. a) urbis palaestinensis tribui Isaschar assignatae, hebr. קֶדֶשׁ Jud. 1, 9. — 2) urbis palaestinensis, quae Levitis assignata asylo inserviebat 1 Macc. 11, 63. 74. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kedesch*. — 3) κάδης βαρνή, hebr. קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ, *Kades Barnea*, urbs in terra edomitica et in finibus urbis Gerar sita Jud. 5, 14. Cf. *Win.* sub voc. *Kadesch*.

Καδμιήλ, ὁ, *Kadmiel*, hebr. קַדְמִיאֵל, nom. propr. indecl. Judaei incogniti Esr. 5, 58.

Καδόηλος, ου, ὁ, *Kaduelus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 26.

Καζηρά, ὁ, *Kazera*, nom. propr. indecl. Judaei incogniti Esr. 5, 31.

Καθά = καθ᾿ ἅ [vid. *Win.* §. 5, 4.] *quemadmodum* a) praecedente οὕτως *ita ut*, *so wie* Bar. 2, 2. 28. Jud. 4, 8. 8, 20. 11, 4. 23. 13, 11. 1 Macc. 10, 37. 15, 41. 2 Macc. 11, 31. — b) suppressa comparatione Sir. praef. sec. καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ i. e. *ut et ipse* [i. e. *ut et liber eius*] *testatur*. — pro כַּאֲשֶׁר Gen. 7, 9. (Diod. Sic. 1, 36. Xen. Oec. 15, 3.)

Καθαγιάζω, f. άσω (ex ἁγιάζω et κατά intendendi vim habente) *consecro*, ita de Deo, quatenus facto pronuntiat, se arctiori vinculo cum aliqua re vel persona coniunctum esse, sq. acc. rei 2 Macc. 1, 26. 2, 8. 15, 18. (Philo de Somn. p. 408. — καθιερόω Diod. Sic. 1, 11. 5, 46. Dem. 1204, 12. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 192.) —

Καθαίρεσις, εως, ἡ (καθαιρέω quod vid.) *destructio* [propr. Pol. 23, 7. 6. Xen. h. gr. 2, 2. 15.] 1 Macc. 3, 43. quo l. ad populum refertur, quod pertinet ad rempublicam alicuius, ἀναστήσωμεν — ἡμῶν i. e. *restituamus rempublicam nunc oppressam*.

Καθαιρέω, ῶ f. ήσω, a. 2. καθεῖλον (κατά, αἱρέω) *detraho* a) de rebus suspensis in loco altiore = *herabnehmen*, τί sq. ἀπό c. gen. loci Jud. 13, 6. (Pol. 1, 86. 6. Lucian. dial. deor. 12, 1.) — τὸν ὦμον *humerum* i. e. *brachium detrunco*, vel *abscindo* 2 Macc. 12, 35. — b) sq. accus. nominis aedificii notionem habentis vel ubi opp. οἰκοδομεῖν = *destruo*, *niederreissen*, *herabstürzen*, *niederstürzen* Sir. 10, 14. 28, 14. 31, 23. Esr. 6, 16. 1 Macc. 1, 31. 2, 25. 45. 4, 38. 45. 4, 38. 45. 5, 65. 68. 6, 7. 62. 8, 10. 9, 54 bis. quo l. τὰ ἔργα τῶν προφητῶν appellantur aedificia prophetarum moderamine exstructa. — v. 62. 11, 4. 2 Macc. 10, 2. (Hdian. 3, 1. 15. Xen. Cyr. 6, 1. 20.) —

Καθάπαν = καθ' ἅπαν [in universum], *omnino, prorsus, durchaus, gänzlich* 2 Macc. 4, 16. —

Καθάπερ, pro: καθ' ἅπερ, *quemadmodum*, seq. οὕτως *uti — ita* 2 Macc. 2, 29, 6, 14. 15, 39. 4 Macc. 15, 29. (Diod. Sic. 1, 9.) — omisso οὕτως: *eo modo quo, sicuti, ceu* Sir. 33, 5. Bar. 2, 20. Jud. 8, 18. 13, 3. Esr. 8, 11. 2 Macc. 2, 27. 5, 18. 7, 6. 37. 4 Macc. 1, 28. 6, 10. 8, 4. 15, 22. 13, 6. 14, 6. 8. 15, 18. 17, 3. —

Καθαρίζω, [forma serioris aevi pro καθαίρω] f. ίσω, a. 1. ἐκαθαρίσθην, f. 1. p. καθαρισθήσομαι, *purum reddo, purgo* a) physice, ut κάμινον Sir. 38, 30. — 31, 4. ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται i. e. *homine impuro auctore quid purum reddetur* i. e. *ab homine impuro nihil puri proficiscetur*. — b) levitice i. e. aa) de lustratione vel lotionibus, quibus Judaei sacra facturi vel templum adituri lege obstricti erant Jud. 16, 18. — bb) de templi hierosolym. et aliorum locorum a sordibus Antiochi Epiphanis repurgatione 1 Macc. 4, 36. 41. 43. 13, 47. 50. 2 Macc. 2, 18. 10, 3. 7. 14, 36. 4 Macc. 1, 11. 17, 21. — pro טִהַר 2 Chron. 34, 3. 5. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Reinigkeit, Kirchweihfest*. — c) ethice: ἀπὸ ἁμαρτίας *a peccato removeo* Sir. 23, 10. 38, 10. — pro טִהַר Ps. 51, 9.

Καθαριότης, ητος, ἡ (καθάριος, purus) *puritas, nitor* [propr. Diod. Sic. 5, 46.] στερέωμα καθαριότητος coeli firmamentum *nitore excellens*, ita de coelo sereno Sir. 43, 1. — ita pro טֹהַר Exod. 24, 10. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Palaestina, Witterung*.

Καθαρισμός, οῦ, ὁ (καθαρίζω) *purgatio* a) sensu levitico aa) metonym. *cibi puri* i. e. *ciborum* lege *mos. non vetitorum* usus 4 Macc. 7, 6. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Reinigkeit, Speisegesetze*. — bb) *repurgatio templi hieros. a sordibus Antiochi Epiph.* 2 Macc. 1, 18. 36. 2, 16. 19. 10, 5. — b) ethice de animi et vitae integritate Sir. 51, 20. —

Καθαρός, ά, όν, *purus, cui nihil alienum admixtum est, quod usibus vel sensibus officiat polluatque utentem* a) physice Sap. 15, 7. Tob. 13, 16. (Ael. V. H. 8, 5. Lucian. dial. deor. 26, 1. Xen. Oec. 10, 7.) — b) levitice [vid. sub καθαρίζω et καθαρισμός monita] Jud. 10, 5. 12, 9. — c) ethice — *culpa purus, insons* Sap. 14, 24. καθαρὸς τὸν βίον μετήλλαξε *vitam finivit insons = als ein Unschuldiger*. Vid. ἀγελαῖος — 2 Macc. 7, 40. — ἀπό τινος ab aliqua re Tob. 3, 14. [Hist. Sus. v. 46.] — εὐλογία καθαρή i. e. εὐλογία ex *pura, innocenti, integra mente profecta* Tob. 8, 15. — נָקָה sq. מִן Gen. 24, 8. (Diod. Sic. 1, 24. 20, 25. Dem. 122, 17.) — d) physice et ethice Sap. 7, 23. Vid. ad h. l. *Grimm* p. 194.

Καθαρότης, τητος, ἡ (καθαρός) *puritas, Reinheit* Sap. 7, 24. (Xen. Mem. 2, 1. 22.)

Καθάρσιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (καθαίρω purgo; purgans) *expians*, neutr. substantive: *piaculum, victima piacularis* [Hdot. 1, 35. Ael. V. H. 14, 7.] 4 Macc. 6, 29. καθάρσιον — αἷμα i. e. *victimae piacularis pro iis oblatae instar habe caedem meam* vel *sanguinis meae effusionem*.

Καθαρῶς, adv. (καθαρός) *pure* i. e. *sine culpa*, ita e lect. vulg. 2 Macc. 7, 40.

Καθέδρα, ας, ἡ (κατά, ἕδρα) *sella* Sir. 12, 12. κ. δόξης, *Ehrenstuhl*, ita de sella viri maiestate, dignitate excellentis Sir. 7, 4. (Pol. 1, 21. 2. Hdian. 2, 3. 17.) —

Καθείς, ὁ, vid. εἷς 1. b.

Καθεύδω, f. ευδήσω (κατά, εὕδω) *dormio* Sir. 22, 7. Tob. 8, 13. Jud. 14, 14. Esr. 3, 6. 4, 10. — pro שָׁכַב Gen. 28, 13. (Hdian. 7, 1. 22. Xen. Cyr. 6, 2. 11.)

Καθεύρεμα, vid. εὕρεμα.

Καθηγεμών, όνος, ὁ (καθηγέομαι, duco) *dux* [τῆς ὁδοῦ Hdot. 7, 128.] τῶν ἀγώνων 2 Macc. 10, 28. —

Καθήκει, imperf. (καθήκω pertineo, pertingo, de loco Pol. 5, 44. 6. Xen. Mem. 3, 5. 25.) *decet, aequum est*, τὸ καθῆκον *quod decet, quod legi consentaneum est*, seq. infin. Sir. 10, 22. 2 Macc. 4, 19. 6, 4. 3 Macc. 1, 11. 4, 16. — τινί *decet aliquem* 2 Macc. 2, 30. 11, 36. — *competit alicui* 1 Macc. 10, 36. — de rebus quae lege competunt alicui, *es gebührt Jem. etwas gesetzlich*, seq. inf. Tob. 7, 10. 2 Macc. 6, 21. καθήκει τινὶ ἤ i. e. *magis competit alicui*, quam aliis [vid ἤ] Tob. 6, 12. — abest infinit. facile e contextu cognoscendus Tob. 7, 8. Esr. 1, 12. (Xen. Cyr. 8, 1. 4.) — ἡμέραι καθήκουσαι *dies idoneae, dies rei alicui convenientes* 1 Macc. 12, 11. (Diod. Sic. 3, 63. Dem. 1371, 25.)

Κάθημαι, f. ήσομαι, imperat. κάθου [de qua imperat. forma vid. *Matth.* §. 236. *Rost* sub ἧμαι *Buttm.* §. 96. II. 2. 3. gram. max. §. 108, not. 9. *Win.* §. 14, 4. — κατά, ἧμαι] dep. med. 1) *sedeo, ich sitze* Hist. bel. et drac. v. 40. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 38, 28. Esr. 4, 29. 1 Macc. 1, 27. 14, 9. (Xen. h. gr. 4, 4. 3.) — ἐπί c. gen. loci Sir. 37, 14. 40, 4. Cantic. tr. puer. v. 31. Addit. ad l. Esth. 5, 5. κατέναντί τινος Sir. 26, 12. μετά τινος Sir. 9, 9. — addito nominat. praedicati [vid. ἁγιάζω] Tob. 11, 5. Esr. 4, 42. (Philostr. vit. Apollonii 8, 2.) — 2) de personis sedem fixam habentibus in loco aliquo, ubi Lat. vel: *habito*, sq. ἐν c. dat. loci Sir. 50, 26. Jud. 4, 8. 5, 3. 11, 23. (ita *sedeo* Cic. ad div. 16, 7.) — vel: *maneo*, ubi opp. ἀπόλλυμαι, ita de Deo Bar. 3, 3. — 3) *subsideo, ich setze mich*, de loco = *deprimor*. [Ael. V. H. 3, 1.] metaph. *pessum eo*, ita de terra devastata Jud. 8, 21.

Καθημέραν, adv. = καθ' ἡμέραν, *quotidie* Sir. 45, 14. (Xen. Oec. 9, 9.)

Καθημερινός, ή, όν (vox serioris graecitatis cf. *Lob.* ad Phryn. p. 53. *Win.* §. 2, 1. — κατά, ἡμέρα) *quotidianus, a, um* Jud. 12, 15. (Jos. Ant. 12, 7. 8. Alciphr. 1. ep. 5. Polyaen. 4, 2. 10.) —

Καθιδρύω, f. ύσω (κατά, ἱδρύω colloco, sedere iubeo Xen. Mem. 1, 2. 58. Cyr. 8, 4. 10.) 1) *colloco, aufstellen*, seq. acc. rei et ἐν c. dat. loci Bar. 6, 17. — 2) *erigo, exstruo*, seq. acc. rei 2 Macc. 4, 12. 3 Macc. 7, 20. (ἱδρύω Hdian. 5, 5.) —

Καθίζω, f. ίσω [de qua futuri forma neque ab usu Xenophontis et elegantissimorum aliena vid. *Poppo* ad Xen. Cyr. 1, 4. 20. *Bornem.* ad Xen. Anab. 2, 1. 4.] et καθιῶ, fut. medii καθιοῦμαι [ita Sir. 38, 33. Esr. 3, 7. de quo fut. attico vid. *Matth.* §. 181, not. 1. *Buttm.* §. 86, not. 14. gr. max. §. 95, 10. *Rost* §. 73, not. 3. *Win.* §. 13, 1. c. — κατά, ἵζω] 1) signif. transit. *sedere facio, colloco, Jem. setzen, Jem. sich setzen lassen*, seq. accus. pers. Sir. 10, 4. addito ἐν μέσῳ τινός Sir. 11, 1. ἐκ δεξιῶν 12, 12. μετά τινος 1 Macc. 10, 63. — (Diod. Sic. 2, 8. Ael. V. H. 7, 1. Thuc. 4, 90.) — med. καθίζομαι, *ich setze mich, sedeo*, sq. ἐπί c. acc. rei Sir. 38, 33. — signif. intransit. [vid. *Matth.* §. 231. *Buttm.* §. 100. gram. max. §. 113, 2.] *sedeo*, a) propr. et univ. absol. Sir. 35, 1. addito nominat. praedicati [vid. ἁγιάζω] Esr. 3, 7. 8, 71. — sq. ἐπί c. gen. loci Sir. 11, 5. — Sir. 34, 12. ἐπὶ τραπέζης μεγάλης ἐκάθισας, *du hast dich*, wie ich sehe, *an einen* grossen

[= reich besetzten] *Tisch gesetzt* vel: *gesetzt, du sitzest an einer reichlich besetzten Tafel.* Vide de hoc aor. usu *Rost* §. 116, not. 4. b. coll. *Ewald* §. 277, 1. 2. p. 524. — sq. ἐν c. dat. loci Esr. 3, 15. Hist. Sus. v. 50. — ἀναμέσον τινός Sir. 34, 18. de h. l. aor. vid. ad Sir. 34, 12. ante memorata. — b) de personis sedem fixam habentibus in aliquo loco, ubi Lat. *habito*, sq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 2, 1. — sq. ἐπί c. gen. loci 1 Macc. 7, 4. 10, 52. 53. 55. 11, 52. (Diod. Sic. 1, 92.) — sq. ἐπί c. acc. loci Bar. 2, 21. — sq. ὑπό c. acc. rei 1 Macc. 14, 12. — sq. ἐκεῖ 1 Macc. 2, 7. 29. — pro יָשַׁב Exod. 16, 29. Judic. 6, 18. —

Καϑίπταμαι, f. καϑιπτήσομαι (κατά, ἵπταμαι) dep. med. *devolo* Sir. 43, 17. (Lucian. dial. deor. 20, 6.) —

Καϑίστημι, f. καταστήσω, a. 1. κατέστησα, perf. καϑέστηκα, etiam καϑέστακα [1 Macc. 10, 20.] plusqpf. καϑειστήκειν, particip. καϑεστηκώς, etiam καϑεστώς, pass. καϑίσταμαι, perf. καϑέσταμαι, a. 1. p. κατεστάϑην, f. 1. p. κατασταϑήσομαι (κατά, ἵστημι)

I) in temporibus *transitivae* significationis i. e. praes. fut. 1. act. aor. 1. act., passivum 1) *sisto*, i. e. *colloco*, seq. accus. pers. et ἐν c. dat. loci 1 Macc. 10, 32. 37. — τινὰ ἐπί τινα *aliquem coram aliquo* Jud. 6, 14. — τινὰ εἰς ἔργα *Jem. in einen Geschäftskreis hineinstellen* i. e. *negotia alicui committo* vel *peragenda trado* Sir. 30, 37. τινὰ ἐκ δευτέρας Tob. 1, 22. de quo l. vid. sub ἐκ num. V. in fine notata. — 2) *constituo* a) τινὰ ἐπί τινος *aliquem super aliquid* i. e. *praeficio aliquem alicui rei*, passiv. καϑίσταμαι ἐπί τινος *praeficior alicui rei* 1 Macc. 6, 14. 10, 37. 14, 42. 2 Macc. 12, 20. 13, 3. (ἐπί τινα Xen. Cyr. 4, 5. 58.) — b) seq. dupl. accus., uno obiecti, altero praedicati: *constituo aliquem aliquid, ich bestelle Jem. zu etwas, ich stelle Jem. als etwas an* [de quo dupl. accus., et si passivum legitur, de duplici nominat. vid. ἁγιάζω] Sir. 35, 1. 1 Macc. 3, 55. 9, 25. 10, 20. quo l. si legitur perf. activi significatione transitiva vid. quae habent de hoc perfecti usu seriori graecitati proprio *Buttm.* §. 95. b. II. 5. gram. max. §. 114. sub ἵστημι. *Schäfer* ad Dionys. Hal. de verbor. compos. p. 331. *Fischer* ad Well. Vol. 2. p. 368. — 1 Macc. 11, 59. 15, 38. 16, 11. quo l. εἰς τὸ πεδίον = *ratione habita planitiei.* — 2 Macc. 3, 4. 14, 13. 4 Macc. 4, 16. (Diod. Sic. 19, 15. Xen. Ages. 3, 5.) — minus plene i. e. abest nunc accus. obiecti, ut ἑκάστῳ ἔϑνει καϑέστησεν ἡγούμενον i. e. ἑκάστῳ — τινὰ κατέστ. ἡγούμενον Sir. 17, 14. — τοῦ καταστήσαντος scil. αὐτόν 2 Macc. 5, 22. — nunc accus. praedicati, ut στρατηγόν 1 Macc. 10, 69. — c) seq. acc. infinit. *constituo fieri aliquid,* vel *facere aliquem aliquid, festsetzen, verordnen* 1 Macc. 6, 17. 55. 10, 20. καϑεστάκαμεν — σε φίλον βασιλέως καλεῖσϑαι. — d) seq. acc. nominis dignitatem vel magistratum indicantis, ubi opp. ἀφαιρεῖν, removere, absetzen, et ubi nos: *einsetzen,* ut βασιλέα Bar. 6, 34. — e) seq. acc. *rei, ordino, compono, in ordinem redigo, in Stand setzen, einrichten,* ut φυλὰς Ἰακώβ Sir. 48, 10. (Xen. Cyr. 5, 3. 18.) — βασιλείαν *das Königthum ordnen, einrichten* Sir. 46, 13. coll. 1 Sam. 8, 10. 16. — — 3) sublata sistendi notione: *facio, reddo* [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 345.] seq. duplici acc. uno obiecti, altero praedicati Addit. ad l. Esth. 2, 2. 6, 4. 2 Macc. 15, 9. 3 Macc. 1, 7. 3, 19. 21. (Thuc. 1, 68.) — addita dat. commodi = *für Jem.* 3 Macc. 2, 5. 3, 26. (Thuc. 1, 140.) — abest accus. praedicati ex verbis seqq. facile cognoscendus 1 Macc. 7, 20. κατέστησε τὴν χώραν τῷ Ἀλκίμῳ scil. βεβαίαν *firmam fecit regionem* i. e. *regionis possessionem Alcimo*, exercitu quippe relinquendo = *er sicherte dem Alcimus den Besitz des Landes.*

II) in temporibus intransitivae signif. i. e. aor. 2. act. perf. et plusqpf. activi 1) *consisto* i. e. *ich stehe da*, sq. πρό cum genit. loci 2 Macc. 12, 27. — sq. ἐνώπιόν τινος Addit. ad l. Esth. 5, 6. absol. v. 8. — sq. πρός c. acc. loci 3 Macc. 5, 51. — sq. duplici nominat. *ich stehe da als etwas* Sap. 10, 7. ex verbositate sub ἄγγελος notata Esr. 5, 48. καταστὰς Ἰησοῦς — καὶ οἱ — ἀδελφοὶ ἡτοίμασαν τὸ ϑυσιαστήριον. De confusione duarum constructionum in verbis καταστὰς ἡτοίμασαν vid. *Win.* §. 47, 2. b. — Esr. 2, 8. καὶ καταστήσαντες οἱ ἀρχίφυλοι — καὶ οἱ περικύκλῳ ἐβοήϑησαν. Quo l. si pro aor. 1. καταστήσαντες expectasses aor. 2. καταστάντες vid. sub ἄγω no. 6. notata. — — 2) obliterata sistendi notione: *sum* [cf. *Fritzsche* l. l.] addito nominativo praedicati Addit. ad l. Esth. 6, 19. 2 Macc. 3, 18. 4, 11. 50. 3 Macc. 2, 23. 4, 11 bis. 4 Macc. 1, 11. 18. 13, 22. 17, 5. (Thuc. 2, 51 et 53.) — addito dat. personae 3 Macc. 3, 5. 4, 18. 4 Macc. 15, 3.

Καϑό = καϑ' ὅ (quemadmodum) *prouti, pro ratione* Bar. 1, 6. — pro אֵת אֲשֶׁר Lev. 19, 5.

Καϑόδος, ου, ἡ (κατά, ὁδός) *descensus* i. e. *locus quo descenditur*, sq. εἰς c. acc. loci Esr. 2, 4. (Lucian. dial. mort. 27, 1.)

Καϑόλου = καϑ' ὅλου, *prorsus, omnino, ganz und gar* Cant. tr. puer v. 26. (Diod. Sic. 4, 5. Isocr. ad Nicocl. p. 19. ed. *Lange.*)

Καϑοπλίζω, f. ίσω (κατά, ὁπλίζω) *armis instruo* a) propr. sq. accus. 3 Macc. 5, 23. 38. 4 Macc. 4, 10. — sq. πρός c. acc. numeralis 2 Macc. 4, 40. (Diod. Sic. 3, 70. Xen. Cyr. 2, 1. 11.) — sq. duplici acc., uno person., altero rei [vid. ἐμπορπέω] med. καϑοπλίζομαι *me instruo armis,* ut τὴν πανοπλίαν 4 Macc. 3, 12. — b) trop. pro: *instruo, ich versehe*, τινά τινι *aliquem aliqua re* 4 Macc. 7, 11. 11, 21. — (Diod. Sic. 3, 63. Vol. 4. p. 41. ed. *Bip.*) — med. sq. acc. rei 4 Macc. 13, 15. —

Καϑοράω, ῶ f. κατόψομαι (κατά, ὁράω) *descipio* [propr. i. e. desuper conspicio Lucian. dial. deor. 17, 1. Xen. Cyr. 3, 2. 10.] metaph. *despectui habeo, contemno* 3 Macc. 3, 11.

Καϑόσον = καϑ' ὅσον, *quatenus, quantum* Sir. 43, 30.

Καϑότι = καϑ' ὅ, τι [auf was für Art und Weise, inwiefern Diod. Sic. 4, 5. Thuc. 4, 35.] 1) *quemadmodum* Bar. 6, 1. Jud. 2, 13. 15. 10, 9. — 2) *quippe quod, in Folge dessen dass* = κατὰ τοῦτο ὅτι, ubi Lat. *nam*, nos: *denn* Tob. 1, 12. 13, 4. Jud. 8, 29. —

Καϑουά, ὁ, *Kathua*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 31.

Καϑυβρίζω, f. ίσω (κατά, ὑβρίζω) *contumelia afficio*, τί 3 Macc. 2, 14. (Hdian. 1, 15. Plut. vit. Camill. c. 2.) —

Καϑύπερϑε, adv. (κατά, ὕπερϑε) *desuper* 3 Macc. 4, 10. (Thuc. 5, 59.) Cf. de huius voc. scriptione *Lob.* ad Phryn. p. 284 sq. —

Καϑυστερέω, ῶ f. ήσω (κατά, ὑστερέω) 1) *multo posterior sum* [propr. i. e. multo tardius venio Diod. Sic. 5, 53. 13, 110.] i. e. *moror, ich bleibe zurück*, sq. acc. rei, i. e. *in Bezug auf etwas* [vid. ἐκλείπω] Sir. 16, 13. (τινί Plut. vit. Crass. c. 29.) — 2) *destituor* vel *careo aliqua re*, τινός [vid. γεμίζω, ἀντισχύω] Sir. 37, 20. —

Καϑυφαίνω, f. ὑφανῶ, p. p. καϑύφασμαι (κατά, ὑφαίνω) *contexo* Jud. 10, 21. — ita pro מִלֵּא Exod. 28, 17. —

Καί, coniunct. *et.* Legitur 1) sic, ut pariter

atque Lat. *et* nostratiumque *und* copulet. a) Nectit autem illa nunc *notiones*, ut ὀλίγος καὶ λυπηρὸς βίος Sap. 2, 1. κρίσις ἀληθινὴ καὶ δικαία Tob. 3, 2. nunc sic, ut vocabulis communibus adnectat vocabula personam vel rem singularem illis iam comprehensam indicantia, ut ἄνθρωπος Ἰούδα [i. e. omnis homo Judaeus] καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν Bar. 1, 15. 16. — nunc *sententias*, ut φρονίσατε — ἐν ἀγαθότητι καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν Sap. 1, 1. — v. 5. 2, 2. Sir. 1, 1. Tob. 4, 3. nunc verba, quibus eadem sententia bis, affirmando et negando exprimitur Sir. 2, 3. Tob. 4, 19 fin. — nunc verba parenthetica, ut εὗρε Ῥαφαὴλ [ὃς ἦν ἄγγελος, καὶ οὐκ ᾔδει] καὶ εἶπεν αὐτῷ Tob. 5, 5. — nunc praeponitur interrogationibus earum vim augens, ut καὶ τί ποιήσετε = *ecquid* facietis? Sir. 2, 14. 5, 4. 4 Macc. 8, 15. nunc anteponitur adhortationibus, ut δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6. — nunc adnectit quae verbis antecedentibus *explicationis* ergo adduntur, ubi verti potest: *nempe, nämlich* Tob. 5, 2. ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λαβεῖν τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ γινώσκω αὐτόν i. e. ἀλλὰ τὸ ἀργύριον λαβεῖν οὐ δυνήσομαι, οὐ γὰρ γ. α. — nunc narrationis partes sic iungit, ut vel nexum ipsarum rerum gestarum indicet vel proxime et statim eventura demonstret. Ita in locis explicandis ex simplicitate antiquitatis et ab usu hebraici ו, ubi, qui accuratius scribunt et logicum sententiarum nexum sequuntur, aliis utuntur particulis, v. c. *tum*, *quo facto*, *ita, darauf* cf. *Win.* §. 57, 1. 2. coll. *Ewald* p. 652. 545. gram. min. p. 291. 225. — Ita in periodis incipientibus a formula, respondente Hebraeorum וַיְהִי, καὶ ἐγένετο [vid. supra sub γίνομαι no. I. 4. b.] seq. temporis notatione, nunc post se habente alterum καί idque epexegeticum = nostratium *nämlich* Hist. Sus. v. 19. nunc absque particulae καί repetitione Hist. Sus. v. 7. 15. 28. — nunc copulat membra, quorum priori res aliqua fieri aut esse iubetur, posteriori id indicatur, quod deinceps vel certo eventurum est [nexus necessarius]. Prius autem membrum uti in talibus in conditionem, ita posterius in id abit, quod e conditione sequitur. Habent Latini in his *et*, nostrates *und* cum accentu = *et* si feceris hoc *und dann*. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 187. 416. *Win.* §. 44, 2. *Meyer* ep. P. ad Cor. 2. p. 270. *Hölem.* ep. P. ad Philipp. p. 341. — Ita praecedente imperativo et altero membro habente futurum Sir. 2, 6. 3, 17. 18. vel utroque membro imperativum habente Sir. 8, 19. Vid. ad h. l. sub ἀναφέρω in fine observata. — nectit, quae interna quadam ratione [veluti causae et effectus, finis et eventus, imaginis et rei per imaginem illustratae] cohaerent i. e. adiungit ea, quae consequuntur aut coniuncta esse solent cum eo, quod verbo membri praecedentis significatur. Uti licet in talibus interpreti vocabulis *quo facto, ita ut, quemadmodum* — *ita* Tob. 1, 22. ἠξίωσεν Ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ [i. e. *quo facto, und* so] ἦλθον εἰς Νινευῆ. Sir. 13, 21. 22. — nectit contraria et diversa Sir. 4, 21. 31. (Thuc. 1, 887. 2, 102. Plat. Cratyl. §. 44. — ita *et* Horat. ep. 2, 1. 53. Cic. de amicit. 8, 26.) —

b) καὶ — καί legitur, ubi duae vel plures res non modo coniunguntur, sed aequantur ita, ut alterum non minus intelligitur, quam alterum, in quibus respondet Lat. *et — et* = *tum — tum, sowohl — als auch*, vel *ut — sic, non minus quam* Sap. 4, 1. 11, 1. 14, 9. 4 Macc. 18, 5. (Hdian. 3, 6. 15. Xen. Cyr. 3, 2. 1.)

c) iunct. c. aliis partic., ut verbis: καὶ γὰρ — καί γε, τε — καί, vid. γάρ, γε, τε — καὶ δέ *et vero* vid. δέ.

2) adiungit id, quod praeter rem dictam etiam accedit, ut respondeat nostratium: *und auch, und zugleich*, Lat. *etiam, praeterea, insuper, et* „in Folge seiner Kraft, Hinzukommendes anzuknüpfen, bedeutet es: *auch*, wie bei den latein. Schriftstellern nach Cicero *et* statt *etiam*" verba *Matth.* §. 620, 2. coll. *Hand* ad Tursellin. Vol. 2. p. 505. coll. p. 547. — a) univ. Sap. 10, 5. 14, 5. 15, 2. Bar. 6, 5. ἢ καί *vel* etiam v. 59. ὥςπερ καί *sicut etiam* 4 Macc. 2, 6. — b) iunct. c. aliis particulis, ut ἀλλὰ καί, *sed et, sed etiam*, vid. ἀλλά. — γὰρ καί, *nam etiam*, vid. γάρ. — δὲ καί, *sed etiam, verum etiam*, vid. δέ. — ἐὰν καί α) *et si* — β) *si etiam*, vid. ἐάν. — εἰ γὰρ καί, *quamquam enim*, vid. εἰ. — εἰ δὲ καί, *si vero etiam*, vid. εἰ. — εἰ γὰρ καί, *quamquam enim*, vid. εἰ. — εἰ δὲ καί, *si vero etiam*, vid. εἰ. — εἰ καί α) *etsi*, *quamquam* — β) *si etiam* — γ) *an etiam*, vid. εἰ. — ἢ καί, *vel etiam*, vid. ἤ. — καὶ γὰρ εἰ, *nam etiam*, vid. γάρ. — καὶ δέ, *verum etiam*, in quibus δέ nectit, καί novum aliquid addit. Vid. δέ. —

Καινίζω, f. ίσω et καινιῶ [vid. de fut. attico sub γνωρίζω monita — καινός] *novum facio*, τί aliquid, ita ἀνακαινίζω pro חִדֵּשׁ Ps. 104, 30. — τὴν πόλιν i. e. *restituo urbem* 1 Macc. 10, 10. ἐθισμούς, *novos mores induco* 2 Macc. 4, 11. — Sir. 38, 28. quo l. pro καινιεῖ scribendum esse monuerunt interpretes κναίει. Vide *Apel*, *Augusti, Bretschn.* ad h. l.

Καινός, ή, όν, *novus, a, um, neu* i. e. *recens factus, usu non tritus, recens*, ut ξύλινον *frisches Holz* Esr. 6, 25. οἶκος v. 9. ὕμνος, ψαλμός Jud. 16, 2. 23. — 1 Macc. 4, 47. 49. 53. 2 Macc. 2, 29. (Hdian. 3, 3. 15. Xen. h. gr. 3, 4. 28.)

Καινουργός, οῦ, ὁ (καινός, ἔργον) *novator, nova moliens*, τῶν βασάνων *novorum cruciatuum* vel *tormentorum inventor* 4 Macc. 11, 23.

Καίπερ, coniunct. *etsi, quamquam, wenn auch*, seq. particip. [cf. *Win.* §. 46, 10. *Matth.* §. 566, 3.] Sap. 11, 9. 3 Macc. 4, 18. 4 Macc. 3, 10. 15. 4, 13. 12, 2. 15, 8. 16, 5. (Diod. Sic. 3, 7. Xen. Cyr. 4, 5. 32.)

Καιρός, οῦ, ὁ (modus iustus, das rechte Maass Theogn. v. 201. Xen. Conv. 2, 19. hinc ratione temporis =) *tempus iustum* i. e. a) *der rechte Zeitpunkt, tempus opportunum, opportunitas*, ita Addit. ad l. Esth. 7, 8. εὑρίσκειν καιρόν Sir. 12, 16. 19, 25. ἔχω καιρόν *oblata mihi est opportunitas* 1 Macc. 15, 34. — συντηρεῖν l. τηρεῖν κ. Sir. 4, 20. 27, 12. Jud. 12, 16. 2 Macc. 4, 32. — εἰς κ. *ad tempus opportunum* = *tempore opport.* Sir. 10, 4. 40, 23. ἐν κ. Sir. 34, 28. 39, 34. ἕως καιροῦ *dum tempus opportunum est* scil. rei, de qua agitur Sir. 1, 20. 21. 20, 6. — seq. infinit., ut κ. ἀντιλαμβάνεσθαί τινος *tempus opitulandi alicui* Jud. 13, 5. — συνάγειν 1 Macc. 9, 7. — seq. gen. *rei*, ut ἁμαρτημάτων Sir. 18, 20. — abest genit. rei facile e contextu cognoscendus Sir. 22, 14. ἐν καιρῷ scil. συσσεισμοῦ, sine imagine = ἐν κ. πειρασμοῦ 33, 8. σπεῦσον καιρόν scil. ὀργῆς vel ἐκδικήσεως. — seq. genit. person., cui opportunum est vel conducit aliquid Sir. 6, 7. 51, 10. vid. ad h. l. sub ἀβοηθησία notata. — abest genit. αὐτοῦ cogitatione facile addendus Sir. 19, 9. — (Pol. 1, 6. 1 et 4. Xen. Cyr. 1, 3. 8.) — b) *tempus certum et statutum*, ita absol., ut Sir. 17, 2. ἡμέραι καιροῦ i. e. *dies certo tempori adstricti*, ita de diebus certo tempori festo assignati Bar. 1, 14. — ἕως καιροῦ i. e. *donec durat tempus constitutum* Tob. 14, 4. κατὰ τὸν κ. Esr. 5, 50. — plural. καιροί *tempora statuta*, ut diei, noctis, tempestatum Sap. 7, 18. 8, 8. Sir. 36, 8. 47, 10. 48, 10. — πολλοὶ κ. ἀφ' οὗ *multorum temporum*, ut dierum, mensium, annorum *spatium a quo inde* 1 Macc.

12, 10. — iunct. c. pron. demonstr., ut ἐν τῷ κ. ἐκείνῳ 1 Macc. 2, 25. 4, 60. 9, 31. 55. 56. κατ' ἐκεῖνον τ. κ. 3 Macc. 3, 5. περὶ τὸν κ. ἐκεῖνον 4 Macc. 1, 10. — ἀπ' ἐκείνων τ. κ. 2 Macc. 15, 37. κατὰ τοὺς κ. ἐκείνους 1 Macc. 11, 14. — ἐν τῷ κ. τούτῳ Bar. 3, 5. Esr. 1, 19. Orat. Azar. v. 14. περὶ τὸν κ. τοῦτον 2 Macc. 5, 1. — ἐν αὐτῷ τ. κ. Tob. 3, 17. — ἔν τινι κ. 1 Macc. 15, 33. — latet pron. demonst. in relativo vel pronom. vel adverbio, quod sequitur Bar. 1, 2. 1 Macc. 4, 54. 2 Macc. 9, 23. — Sir. 38, 13. Hist. Sus. v. 14. — iunct. c. pron. adiect. πᾶς, ἐν παντὶ καιρῷ *quovis tempore* i. e. ἐν κ. θλίψεως καὶ ἐν κ. χαρᾶς, ἐν κ. πλησμονῆς καὶ ἐν κ. πτωχείας Sir. 22, 6. 26, 4. 29, 3. Tob. 4, 19. 1 Macc. 12, 11. — iunct. c. pron. interrogat. τίς καιρός Sir. 11, 17. — c. adiect. ὁ ἀκόλουθος κ. 2 Macc. 4, 17. — sq. genit. *rei*, qua insigne est tempus aliquid, ut καιρὸς ἀβροχίας Sir. 32, 20. ἀποδόσεως 29, 5. ἐκδικήσεως 5, 7. 18, 23. ἐπαγωγῆς 2, 2. ἐπισκοπῆς Sap. 3, 7. θλίψεως Sir. 2, 11. 22, 21. 32, 20 bis. 37, 4. 40, 24. Addit. ad l. Esth. 4, 9. 6, 16. χρείας 8, 9. 29, 2. — Sir. 3, 29. 4, 23. 10, 25. 18, 24. — 30, 30. 39, 16. in quibus l. ἐν κ. αὐτοῦ = *tempore ipsi* sc. rei, de qua agitur, *constituto*. — Sir. 39, 28. 40, 5. 7. 43, 6. 44, 17. 46, 19. Esr. 8, 79. 1 Macc. 2, 49. 53. 13, 5. 4 Macc. 14, 19. 18, 9. — μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας *intra unius diei tempus, innerhalb des Zeitraumes von Einem Tage* 2 Macc. 7, 20. — plur. ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν Sir. 39, 31. Tob. 14, 5. 1 Macc. 4, 59. quo l. οἱ κ. αὐτῶν = *die* für das Tempelweihfest *bestimmten Tage*. — 2 Macc. 12, 30. — abest genit. *rei*, ita πρὸ καιροῦ i. e. vel *vor der Zeit* Sir. 30, 24. πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα i. e. πρὸ καιροῦ γήρατος γῆρας ἄγει μέριμνα *ante tempus, quo senescere solet homo, senectutem affert cura.* 1 Macc. 6, 36. quo l. πρὸ καιροῦ pro: πρὸ καιροῦ ὁρμῆς *ante tempus quo fit impetus.* — Sir. 51, 30. quo l. πρὸ κ. = π. κ. μισθοῦ *ante tempus mercedi constitutum*. — seq. genit. personae, ὁ κ. τινος i. e. vel *tempus vitae alicuius* Jud. 16, 21. — vel *tempus ab aliquo statutum* Sir. 51, 30. *quo vitam finit aliquis* = ὁ ἔσχατος κ. τινος *dies alicuius extremus* 1 Macc. 9, 10. — (Diod. Sic. 1, 3. Lucian. Hermot. §. 10. Xen. Cyr. 1, 1. 23.) — c) = *certa temporis conditio, certus rerum, quae sunt, status, die Zeit mit ihren Verhältnissen, mit ihrer Beschaffenheit*, ita plur. τοῖς κ. ἐπέχειν 2 Macc. 9, 25. — (Diod. Sic. 3, 14.) — singul. Sir. 18, 25. 29, 5. 51, 12. 1 Macc. 8, 25. 27. 12, 1. 2 Macc. 14, 5. — πρὸς καιρόν *dum tempus fert, donec temporis ratio patitur, so lange es geht* Sap. 4, 4. (Xen. An. 3, 1. 44. Diod. Sic. 1, 60.)

Καίτοι, coniunct. (καί, τοι) *et tamen* 4 Macc. 2, 6. 5, 17. 7, 13. (Xen. Cyr. 1, 5. 9.)

Καίω, f. καύσομαι, a. 1. p. ἐκαύθην, a. 2. p. ἐκάην, f. 2. p. καήσομαι 1) *accendo, incendo*, seq. acc. Bar. 6, 19. sq. duplici acc. *aliquid aliqua re*, ut τὸν κάμινον νάφθαν — κληματίδα Orat. Azar. v. 22. Vide tamen de h. l. lect. *Apel, Augusti* et de duplici accus. *Matth.* §. 424, 4. *Rost* §. 104, 2. — pro יָקַד Deut. 32, 22. (Xen. Cyr. 3, 3. 23. An. 7, 4. 28.) — passiv. καίομαι, *ardeo, ich brenne* Sir. 23, 16. 40, 30. 48, 1. Orat. Azar. v. 65. 1 Macc. 12, 29. — 2) *comburo, ich verbrenne*, pass. *igne consumor* Sir. 8, 22. — pro שָׂרַף Lev. 4, 12.

Κἀκεῖνος, η, ο, crasis pro: καὶ ἐκεῖνος (et ille) *etiam ille* Sap. 18, 1. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 355 sq.

Κακηγορέω, ῶ f. ήσω (κακήγορος calumniator; calumnior Plat. de rep. libr. 2. κακηγορία Dem. 1269, 19. 1308, 3.) *increpo, schelten* 4 Macc. 9, 14. —

Κακία, ας, ἡ (inutilitas, ut militis i. e. ignavia Xen. Cyr. 2, 2. 27. Pol. 4, 31. 8.) 1) *mala animi indoles* i. e. *malitia, animi malignitas et nocendi cupiditas, Bosheit* Sap. 2, 21. 5, 13. Sir. 25, 18 bis. Jud. 2, 2. 1 Macc. 5, 4. 7, 42. 9, 61. 2 Macc. 4, 4. 9, 4. (Diod. Sic. 1, 1.) — 2) *improbitas, vitiositas* Sap. 7, 30. 12, 2. 10. 20. 16, 14. Sir. 14, 6. 7. 30, 3. 6. Jud. 2, 2. 4 Macc. 2, 12. (Xen. Mem. 1, 2. 28.) — τὰ τῆς κακίας, it. αἱ κακίαι, *improbitatis specimina, malitiae conamina* Prec. Man. v. 7. Esr. 2, 29. 3 Macc. 2, 25. — v. 5. — 3) *malum, damnum, incommodum, Unheil*, ποιέω κακίαν, *auctor sum mali*, αἴτιος, it. εὑρετὴς τῆς κακίας 1 Macc. 7, 23. 10, 46. — Sir. 19, 6. 2 Macc. 4, 47. 6, 3. 7, 31. (Thuc. 3, 58.)

Κακοήθεια, ας, ἡ (κακοήθης) *fallax et malitiosa versutia, tückische Verschlagenheit* Addit. ad l. Esth. 6, 6. 3 Macc. 3, 22. 7, 3. 4 Macc. 1, 4. 3, 4 bis. (Jos. Ant. 16, 3. 1. Pol. 5, 50. 5. Xen. Ven. 13, 16.)

Κακοήθης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (κακός, ἦθος mos; qui est malis moribus) *fallax et versutus, tückisch u. verschlagen*, ut διάθεσις, πάθος 4 Macc. 1, 25. 2, 16. (Dem. 228, 26. 670, 22.)

Κακολογέω, ῶ f. ήσω = κακῶς λέγω [quod praestabilius esse docet *Lob.* ad Phryn. p. 200.; maledico Isocr. Archid. §. 41.) *calumnior, obtrecto, verläumden* 2 Macc. 4, 1.

Κακόμοχθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κακός, μόχθος labor) *male laborans, gottlos beschäftigt* Sap. 15, 8. de vi huius adiect. vid. sub ἀγελαῖος notata. —

Κακοπάθεια, ας, ἡ (κακοπαθής) *aerumna, vexatio, molestia* 2 Macc. 2, 27. 4 Macc. 9, 8. (Diod. Sic. 1, 3. Dem. 1413, 25.) —

Κακοποιέω, ῶ f. ήσω (devasto, κακός, ποιέω) 1) *malis afficio, male tracto*, seq. accus. Esr. 6, 33. 1 Macc. 5, 48. (Xen. Mem. 3, 5. 6.) — absol. Addit. ad l. Esth. 1, 18. 6, 2. — 2) intrans. *male ago* Sir. 19, 25.

Κακοποίησις, εως, ἡ (κακοποιέω, quod vid.; vexatio) *maleficentia* 3 Macc. 3, 2.

Κακοπραγία, ας, ἡ (κακοπραγέω male me habeo) *maleficentia* Sap. 5, 23.

Κακός, ή, όν *malus* 1) ethice: *pravus, improbus*, de personis Sir. 20, 17. 4 Macc. 12, 15. — de rebus, ut κ. ἀναστροφή 2 Macc. 5, 8. ἐπίνοια 4 Macc. 17, 2. — 11, 5. ἡμέραι κακαί *dies improbitati dicati = Sündentage, Sündenleben* Hist. Sus. v. 52. (Xen. Mem. 1, 2. 20.) — neutr. subst. *malum, improbitas, das Sittlichböse*, nunc c. artic. τὸ κακόν Sir. 36, 14. Vide tamen infra no. 2. (Xen. Mem. 2, 6. 4.) — Sir. 18, 7. ποιεῖν τὰ κακὰ κατ' ὀφθαλμοὺς — θεοῦ *facere quae mala vel impia sunt iudice Deo* Bar. 1, 22. — Orat. Manass. v. 13. — nunc sine artic. Sap. 15, 6. 12. Sir. 7, 1. 11, 29. 12, 3. 5. 13, 24. 17, 6. 27, 28. 34, 10. — 2) de vi nociva, quam habet res externa in aliquem vel in aliquid, ubi Lat *malus* i. e. *noxius, perniciosus*, ita neutrum substantive positum: *malum, miseria, pernicies, Unheil, Uebel, Verderben*, ita singul. c. artic. τὸ κ. Sir. 36, 14. (Xen. Mem. 4, 1. 4.) — sine artic. Sap. 14, 27. 16, 8. Sir. 7, 1. 11, 14. 36, 1. 37, 18. Bar. 6, 34. Tob. 12, 7. 2 Macc. 1, 25. — plur. c. artic. τὰ κακά Sap. 14, 22. Sir. praef. secunda in fin. Sir. 12, 9. Bar. 1, 20. 2, 7. 9. 3, 4. 4, 18. 29. Addit. ad l. Esth. 2, 5. 7, 6. Prec. Man. v. 13. 1 Macc. 2, 30. 48. 3, 42. 59. 6, 13. 18. 15, 12. 2 Macc. 10, 10. 13, 4. 4 Macc. 6, 14. — sine artic. κακά Sir. 11, 23 bis. 12, 8. 17. 20, 8. 22, 24. 30, 25. 27.

Bar. 2, 2. 6, 48. 49. 1 Macc. 1, 9. 11. 7, 15. 16, 17. 2 Macc. 2, 18. 10, 4. 13, 6. — ἐκζητεῖν κακά τινι *mala moliri contra aliquem* 1 Macc. 7, 15. 9, 71. 15, 19. κακὰ ποιεῖν *mala patrare, Unheil stiften* 1 Macc. 1, 52. 6, 12. συντελεῖν κακὰ εἰς vel πρός τινα 1 Macc. 8, 31. 10, 5. —

Κακοτεχνέω, ῶ f. ήσω (κακότεχνος) *malis artibus utor*, κατά τινος 3 Macc. 7, 9. (εἴς τινα Hdot. 6, 74.)

Κακότεχνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κακός, τέχνη) *malis artibus utens*, ψυχή Sap. 1, 4. — 15, 4. quo l. κ. ἐπίνοια = ἐπίνοια τεχνημάτων κακῶν i. e. *meditatio hominum in pravis artibus conspicua* = *prava hominum artificia, quae excogitarunt* v. c. statuas (Hom. Il. 15, 14.)

Κακουργία, ας, ἡ (κακοῦργος) *maleficium* 2 Macc. 3, 32. 14, 22. (Ael. V. H. 1, 34. Dem. 730, 12. Xen. Hier. 9, 8.)

Κακοῦργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κακός, ἐργάζομαι) *maleficus* Sir. 11, 31. 30, 35. Addit. ad l. Esth. 6, 14. (Hdian. 1, 10. 2. Xen. An. 1, 9. 13.) —

Κακόω, ῶ f. ώσω (inutilem reddo Xen. An. 4, 5. 35. — κακός) *male habeo et tracto*, τινά Sir. 7, 20. 30, 40. 33, 9. 49, 7 bis. Bar. 4, 31. Jud. 11, 1. 2 Macc. 5, 22. 4 Macc. 4, 1. (Dem. 719, 22.) — τινά τινι, *aliquem aliqua re* Sap. 19, 16. — ἐμαυτόν i. e. *mihi ipsi noceo* Sir. 38, 21. (Xen. Hier. 2, 2.) — passiv. κακοῦμαι, *male habeor, miser reddor* Sir. 3, 24. 11, 22.

Κακῶς, adv. *male*, κ. ἐμβάλλομαι male i. e. *impie irruo* 3 Macc. 1, 16. κ. λαλεῖν ἐπί τι *impie loqui contra aliquid* 1 Macc. 7, 42. οἰμώζω 4 Macc. 12, 17. de h. l. paronomasia in verbis κακὸς κακῶς οἰμώξεις cf. *Win.* §. 62, 1. — κ. ὀμνύω = *peiero* Sap. 14, 29. κ. πάσχω, *male tractor, patior* Sap. 18, 19. (Xen. Cyr. 5, 4. 24.) — κ. τεραπεύσθαι male ominari 3 Macc. 1, 14. — κ. φρονεῖν Sap. 14, 30. 4 Macc. 6, 17. —

Κάκωσις, εως, ἡ (κακόω) *afflictio, vexatio, malum, Unglück* Sap. 3, 2. Sir. 11, 25. 13, 12. 29, 12. Bar. 5, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 8. 2 Macc. 3, 39. — pro עֳנִי Exod. 3, 7. 17. (Hdian. 6, 6. 11. Thuc. 7, 82.)

Καλαμάομαι, ῶμαι, dep. med. (καλάμη culmus, stipula) *spicilegium facio, Nachlese halten* Sir. 30, 25.

Καλάμη, ης, ἡ (culmus) *stipula* Sap. 3, 7. — pro קַשׁ Exod. 5, 2. (Dion. Hal. Ant. 5, 13. Xen. Ven. 5, 18.)

Κάλαμος, ου, ὁ *calamus* i. e. *arundo, Schilfrohr* 3 Macc. 2, 22. — κ. γραφικός = *Schreibrohr* 3 Macc. 4, 20. (Pol. 3, 11. 4. Xen. An. 1, 5. 1.)

Καλαμώλαλος, ου, ὁ, *Calamolalus*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 5, 22.

Καλέω, ῶ f. έσω [de qua fut. forma vid. αἰνέω] a. 1. ἐκάλεσα, pf. κέκληκα, p. p. κέκλημαι, a. 1. p. ἐκλήθην, f. 1. p. κληθήσομαι 1) *voco, ich rufe* a) propr. i. e. *ad me voco, arcesso*, ubi, si de pluribus agitur, Lat. *convoco*, seq. acc. pers. Tob. 4, 2. 3. 5, 9. 7, 13. 14. 16. 9, 1. 12, 1. 5. 14, 3. Jud. 10, 2. 14, 6. Hist. Sus. v. 52. 1 Macc. 6, 14. (Xen. Mem. 2, 10. 5.) — Tob. 12, 6. Jud. 2, 14. 5, 2. Hist. bel. et drac. v. 8. Esr. 3, 14. 16 bis. 1 Macc. 1, 6. 6, 10. 16, 2. (Xen. Cyr. 7, 3. 1.) — τινά τινι, *Jemanden für Jemanden* Jud. 14, 5. — πλησίον κ. *in viciniam meam voco* 4 Macc. 8, 4. — ἐπὶ βοήθειαν *in auxilium* 1 Macc. 11, 47. — b) ad normam hebr. קָרָא et ex loquendi consuetudine Hebraeorum hactenus ad Deum refertur τὸ καλεῖν τι, quatenus aut *existere* aut *officio suo fungi iussit aliquid* Sap. 11, 25. Bar. 3, 33. 34. — ita pro קָרָא Jes. 41, 4. 48, 13. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 239 sq. — c) metaph. de *provocante* vel *adhortante*, πρός τι 3 Macc. 5, 26. ἐπί τι, ut ad certamen subeundum 4 Macc. 11, 20. 16, 16. — 3, 19. —

2) *voco* i. e. *appello, nomen indo, nennen*, seq. dupl. accusat., uno obiecti, altero nominis, quo appellatur illud Sap. 13, 10. — 1 Macc. 6, 17. ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Εὐπάτορα *vocavit Eupatorem* [sonum vocis *Eupator*] *tanquam nomen eius*. Cf. de hoc appositionis genere *Fritzsche* Ev. Matth. p. 45 sq. — ὀνόματι, *nomine, mit Namen* Sir. praef. sec. — passiv. καλοῦμαι, *appellor*, addito nominativo praedicati vel dignitatis vel cognominis Sir. praef. sec. exeunt. — Sir. 5, 14. Bar. 5, 4. 6, 30. Esr. 3, 7. 4, 42. 1 Macc. 10, 20. 12, 31. 4 Macc. 16, 9. — 1 Macc. 2, 3. 3, 1. — 11, 7. 12, 37. 16, 15. 2 Macc. 1, 36. — ἐπ' ὀνόματί τινος *secundum nomen alicuius* Sir. 36, 17. Esr. 5, 38.

Καλίτας, ου, ὁ, *Kalitas*, nom. propr. Levitae incogniti Esr. 9, 23. 48.

Καλλίπαις, δος, ὁ, ἡ (καλός, παῖς) *pulchros filios habens* 4 Macc. 16, 10.

Καλλισθένης, εος, ους, ὁ, *Callisthenes*, nom. propr. viri Syrii 2 Macc. 8, 33.

Κάλλιστος, η, ον, superlat. adiect. καλός. Vid. καλός.

Καλλίων, ὁ, ἡ — ον, τό, comparat. adiect. καλός. Vid. καλός.

Καλλονή, ῆς, ἡ [forma rarior substantivi κάλλος vid. *Passow*] *pulchritudo* a) propr. i. e. *Schönheit, formositas* Sap. 13, 3. 5. — b) = *Vortrefflichkeit*, ut φίλου Sir. 6, 14. — templi 1 Macc. 2, 12. (Hdot. 3, 106. 7, 36.) — viri epulas instituentis Sir. 34, 23.

Κάλλος, εος, ους, τό (καλός) *pulchritudo, Schönheit*, a) de personae pulchritudine vel formositate Sap. 8, 2. quo l. sapientia inducitur persona. Sir. 9, 8 bis. 11, 2. 25, 20. 26, 16. 17. 36, 27. 40, 22. 42, 12. Jud. 10, 2. 14. 19. 16, 7. 9. Addit. ad l. Esth. 5, 5. Hist. Sus. v. 32. 56. Esr. 4, 18. 1 Macc. 1, 26. 4 Macc. 2, 1. 8, 5. (Xen. Conv. 1, 9. Cyr. 1, 4. 27.) — b) de rei alicuius pulchritudine Sap. 13, 3. — = *splendor* Sap. 5, 16. quo l. τὸ διάδημα τοῦ κάλλους = τὸ δ. καλόν. Vide de hoc genit. usu sub ἁγιασμός notata. — Sir. 43, 9. 18. — εἰς κάλλος = *zur Verschönerung, zur Zierde* Bar. 6, 24.

Καλλωπίζω, f. ίσω (καλός, ὤψ) *pulchram facio faciem, fuco, exquisite orno*, med. *me ipsum exquisite orno, ich schmücke mich, putze mich* Jud. 10, 4. (Diod. Sic. 1, 78. Xen. Mem. 2, 1. 22.) —

Καλοκἀγαθία, ας, ἡ, *indoles hominis καλοκἀγαθοῦ, probitas, bonitas* 4 Macc. 1, 10. 3, 18. 11, 21. 13, 24. 15, 16. (Diod. Sic. 1, 79. Xen. Mem. 1, 6. 14.)

Καλός, ή, όν, 1) *pulcher, schön*, comparat. καλλίων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό, *pulchrior, us*, superl. κάλλιστος, η, ον, *pulcherrimus*, ita de personis Tob. 6, 12. Jud. 12, 13. Hist. Sus. v. 2. 4 Macc. 8, 3. (Xen. Mem. 2, 6. 12.) — addito dat. τῷ εἴδει [de quo dat. vid. ἀδρανής] Jud. 8, 7. Hist. Sus. v. 31. Esr. 4, 18. — addito accus. τὴν πρόσοψιν τοῦ προσώπου [de quo accus. vid. βιοτεύω, ἐκλείπω], 2 Macc. 6, 18. — de rebus, ut ἐπὶ τὸ κάλλιον Sap. 14, 19. vid. de h. l. sub ἐκβιάζομαι notata. — σαγὴ καλλίστη 2 Macc. 3, 25. — 2) *egregius, eximius*, ut ἀνάθημα κάλλιστον,

δόξα it. διάθεσις καλλίστη 2 Macc. 9, 16. 3 Macc. 3, 17. — Addit. ad l. Esth. 6, 14. 2 Macc. 4, 13. ἔλεος 1 Macc. 4, 24. ἔργον Sir. 39, 10. κτίσμα 3 Macc. 5, 11. χάρις 4 Macc. 11, 12. χαριστήριον 2 Macc. 12, 45. χώρα 1 Macc. 8, 8. (Xen. Cyr. 8, 3. 25. 8, 8. 1.) — acc. neutrius adverbiascit [vid. ἐναντίον] ut κάλλιστα συντηρεῖν τοὺς νόμους *optime* observare leges 2 Macc. 3, 1. — = *generosus, honorificus*, γενεά, ῥίζα Tob. 5, 13. (Xen. Cyr. 7, 3. 11.) — — 3) *bonus* i. e. *utilis, e,* τινί alicui Sir. 14, 3. (εἰς vel πρός τι Xen. Cyr. 3, 3. 6. An. 1, 3. 3.) — Sir. 37, 7. — εὐωδοῦν τινι τὰ κάλλιστα *optima* i. e. *faustissimam sortem largiri alicui* = διδόναι τινὶ τ. κ. sed fortius. (de rebus faustis Xen. Cyr. 2, 4. 19. An. 5, 2. 9.) — καλόν ἐστι, *utile* vel *commodum est, iuvat, conducit*, seq. infinit. Tob. 8, 6. Jud. 10, 19. — abest ἐστί Tob. 12, 7. 11. — καλὸν [scil. ἐστι] sq. ἤ i. e. *praestat, melius est* [de ἤ post positivum vid. ἤ] Sir. 20, 1. Tob. 12, 8. — neutrum praedicati καλόν [i. e. *res utilis*] refertur ad subiectum feminini generis [vid. θυσία] Sir. 42, 6. ἐπὶ — σφραγίς i. e. ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλόν ἐστι σφραγίζειν scil. τὰ ἑαυτοῦ. — — 4) de rebus suaviter animum vel sensus afficientibus — *suavis, iucundus, splendidus*, ita ἄριστον *coena splendida, köstliches Mahl* Tob. 2, 1. βρῶμα κ. i. e. *cibus boni saporis* Sir. 36, 23. — 4 Macc. 5, 7. — de fama, sententia, oratione blanda vel iucunda Sir. 13, 6. — 41, 2. quo l. θάνατος sistitur persona sententiam mortis ferens. — Tob. 10, 13. Cf. de h. l. sub ἀκοή monita. — 5) ethice: *probus, sittlich gut, edel*, ut καλλίστη ἀναστροφή 2 Macc. 6, 23. (Xen. Mem. 2, 1. 27. Cyr. 1, 5. 7.) — iunct. c. ἀγαθός Tob. 7, 7. 2 Macc. 15, 12. (Xen. Cyr. 8, 1. 12.) — neutr. τὸ καλόν, subst. *rectum, honestum, das Sittlichgute* 3 Macc. 3, 22. 4 Macc. 4, 1. —

Κάλπη, ης, ἡ, forma serior pro: κάλπις, ιδος, ἡ, *urna, urceus, situla, Krug*, Wasserkrug 4 Macc. 3, 17. (κάλπις Hom. Odyss. 7, 20. Xen. Cyr. 5, 2. 7.)

Κάλυμμα, τος, τό (καλύπτω) *tegumentum*, ita de armis quibus apud Veteres corpus tegebatur 1 Macc. 4, 6. 6, 2.

Καλύπτω, ψω, *tego, bedecken, decken* [propr. Xen. Cyr. 5, 1. 4.] a) τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, *superficiem terrae*, it. τὴν ξηράν, *terram continentem tegere*, ita de rebus *replentibus* terram Sir. 16, 28. 37, 3. Jud. 2, 7. 19. 5, 10. 7, 18. 16, 4. — b) *occultandi* sensu, ita de rebus oculis alicuius subtrahentibus aliquem vel aliquid, ita de tenebris Sir. 23, 18. — ita pro כָּסָה Jes. 60, 2. (Hom. Il. 21, 181.) — de domo Sir. 29, 21.

Καλῶς, adv. (καλός) *bene*, ut κ. ἀκούω *bene audio* i. e. *laudor, bona fama gaudeo* 2 Macc. 14, 37. (εὖ ἀκούω Xen. An. 7, 7. 23.) — καλῶς γίνεται vel ἐστί μοι, it. καλῶς πράττω, *bene mihi est, bene me habeo* Tob. 14, 9. 1 Macc. 8, 23. 4 Macc. 3, 20. (Xen. Cyr. 7, 5. 47.) — καλῶς ἔχει, *conducit, utile est* Esr. 2, 20. (Xen. Mem. 2. 7. 6.) — καλῶς ποιέω seq. particip. alius verbi: *bene* vel *recte ago eo quod, ich thue wohl daran dass* Addit. ad l. Esth. 6, 15. 1 Macc. 12, 18. 22. 2 Macc. 2, 16. 12, 43. Cf. *Matth.* §. 554, f. (Xen. Cyr. 1, 4. 13.) — κ. θάπτω τινά *bene* i. e. *honorifice* vel *pie sepelio aliquem* Tob. 14, 10. — (Xen. Cyr. 4, 5. 17.) — 2 Macc. 15, 38. εἰ μὲν — καλῶς scil. ἦν *si bene comparatus fui* i. e. *si bonum me praestiti*.

Κάμαξ, ακος, ἡ, *pertica, palus oblongus, Stange* 2 Macc. 3, 5.

Κάμηλος, ου, ὁ, *camelus* Tob. 9, 2. Jud. 2, 17. Esr. 5, 43. (Xen. Cyr. 6, 1. 30.)

Κάμινος, ου, ἡ (fornax aeraria, in qua metalla purgantur Diod. Sic. 5, 27. Xen. Venat. 4, 49.) *caminus, fornax* Sir. 22, 22. 27, 5. 34, 26. 38, 28. 30. 43, 4. Cantic. tr. puer. v. 22. 23. 25 bis. 26. 27. 65. 4 Macc. 13, 9. 16, 21. — pro כִּבְשָׁן Gen. 19, 28. אַתּוּן Dan. 3, 6.

Κάμνω, f. καμῶ, a. 2. ἔκαμον, pf. κέκμηκα [cf. *Buttm.* §. 99, 6 et 13. gram. max. §. 112, 10 et not. 15. *Matth.* §. 187, 6. §. 190.] *defatigor* a) univ. 4 Macc. 3, 8. 7, 13. (Diod. Sic. 20, 96. Xen. An. 3, 4. 47.) — b) de hominibus, qui viribus exhaustis exspirant = *hinwelken* Sap. 4, 16. 15, 9.

Κάμπτω, f. ψω, *flecto, ich beuge* a) propr., ut τὰ γόνατα, ita de supplicibus Esr. 8, 73. 3 Macc. 2, 1. (univ. Hom. Il. 7, 118. Xen. de arte equit. 1, 6.) — τὸν τράχηλον collum vel cervicem, ut bovis qui iugo imposito domatur Sir. 30, 30. — τὸν τράχηλον τέκνου i. e. *domare, subigere filium, facio vel curo ut obediat* Sir. 30, 12. 7, 23. — b) metaph. vel pro: *minuo, mindern*, ἰσχύν Sir. 38, 18. -- vel pro: *vinco, überwältigen* 4 Macc. 3, 4. — ἰσχὺν πηλοῦ Sir. 38, 30. vid. ἰσχύς.

Καμψάκης, ου, ὁ (κάπτω) *vas oleum continens*, Oelgefäss Jud. 10, 5.

Κἄν, crasis = καὶ ἐάν 1) *et si, und wenn*, seq. coniunct. praes., apodosi habente praesens Sir. 14, 7. — 2) *si etiam, wenn auch*, seq. coniunct. aor., apodosi habente nunc fut. Sap. 4, 4. — nunc praes. 4 Macc. 10, 18. — 3) *etiam si, etiam tum si, auch dann wenn*, seq. coni., apodosi habente nunc fut. Sap. 9, 6. 4 Macc. 18, 14. nunc praes. 4 Macc. 2, 8. 9. (Lucian. dial. deor. 20, 18.) — elliptice Sap. 14, 4. ἵνα — ἐπιβῇ pro: ἵνα τις ἐπιβῇ κἂν ᾖ ἄνευ τέχνης. 15, 2. ὅθεν — κακοῦ pro: ὅθεν ᾖ, κἂν ᾖ ἐκ κακοῦ. (Hdian. 4, 4. 15. Lucian. dial. deor. 5, 3.) —

Κανθός, οῦ, ὁ, *hirquus* i. e. *oculi angulus, Augenwinkel* Tob. 11, 13. —

Κανών, όνος, ὁ (lignum rectum, palus) 1) *columna, Säule* Jud. 13, 6. — 2) *norma, regula*, τῆς φιλοσοφίας 4 Macc. 7, 21.

Κάπηλος, ου, ὁ (κάπτω, κάπη) *cocio, institor, caupo, Krämer* Sir. 26, 20. (Xen. Cyr. 4, 5, 42.) —

Καπνίζω, f. ίσω (καπνός) *fumum facio, ich räuchere* Tob. 6, 7. 16. 8, 2. — passiv. καπνίζομαι, *fumum emitto, ich rauche* Sap. 10, 7. — pro עָשַׁן Ps. 103, 33.

Καπνός, οῦ, ὁ, *fumus* Sap. 5, 14. 11, 18. Sir. 22, 22. Bar. 6, 21. 1 Macc. 4, 20. — de loco Sap. 2, 2. vid. *Grimm, Bauermeister, Baumgarten-Crusius* bibl. Theol. p. 322, not. — (Ael. V. H. 12, 37. Xen. Cyr. 6, 3. 5.)

Καρδία, ας, ἡ 1) *cor*, das Herz, als Sitz und Princip des Blutumlaufes u. des Lebens Tob. 6, 4. 6. 7. 16. 8, 2. (Hom. Il. 10, 94. Xen. An. 2, 5. 23.) — 2) *animus* i. e. a) *das Herz*, quatenus est sedes cupiditatum, sensuum, desideriorum, studiorum, alacritatis, fortitudinis, cogitationum, dubitationum Sap. 1, 6. 15, 10. Cf. ad h. l. Jes. 44, 20. et *Grimm* p. 325. — Sir. 1, 10. 25. 27. 2, 2. 12. 13. 17. 3, 24. 25. 4, 3. 5, 2. 6, 36. 8, 2. 10, 12. 11, 28. 13, 24. 25. 19, 4. 5. 21, 6. 26, 4. 5. 6. 19. 27, 6. 30, 16. 22. 23. 33, 12. 34, 26. 28. 36, 24. 25. 37, 13. 17. 38, 10. 18. 19. 20. 40, 2. 6. 20. 26. 42, 18. 46, 11. 48, 10. 19. 49, 3. 50, 23. 51, 15. 20. Bar. 1, 22. 2, 30. 31. 3, 7. Tob. 4, 13. 19. Jud. 6, 9. 8, 4. 27. 28. 29. 10, 16. 11, 1. 12, 16. 13, 19. Addit. ad l. Esth. 1, 12. 4, 10. 5, 4. Hist. Sus. v. 35. 56. Orat. Azar. v. 64. Prec.

Man. v. 11. quo l. pertinere τὸ κλίνειν γόνυ ad animi demissi significationem additur καρδίας = *genua flecto animo demisso implorans, quae est apud te benignitatem.* Esr. 1, 23. 48. 3, 21. 8, 25. 1 Macc. 1, 3. 6, 10. 9, 7. 14. 12, 28. 16, 12. 2 Macc 1, 3 bis. v. 4. 2, 3. 3, 17. 5, 21. 15, 27. 3 Macc. 5, 47. — de formula εἰπεῖν ἐν τῇ κ. Jud. 13, 4. et εἰπεῖν τῇ κ. 1 Macc. 6, 11. vid. sub εἰπεῖν notata. — Formulae notandae: ἐξ ὅλης τῆς κ. vel ἐξ ὅλης κ., it. ἐν ὅλῃ aut ἐν πάσῃ καρδίᾳ Sap. 8, 21. 4 Macc. 7, 18. 13, 13. — Sir. 7, 27. 39, 35. 47, 8. Tob. 13, 6. Orat. Azar. v. 13. (Theocrit. idyll. 29, 4. Marc. Antonin. 3, 3.) — συμμαχεῖν πλήρει καρδίᾳ i. e. *animo promptissimus* 1 Macc. 8, 25. — b) = *mens, Verstand* Sap. 8, 17. Sir. 3, 27. 12, 16. 14, 21. 16, 18. 21. 32. 17, 5. 7. 21, 17. 31, 5. 6. 38, 26. 27. 28. 30. 39, 5. 43, 18. 45, 26. 50, 27. 28. Jud. 11, 10. — ita לֵב Job. 12, 3. 34, 10. et *cor* Terent. Phorm. 2, 2. 7. — 3) ex hebr. dicendi consuetudine: *medium alicuius rei, das Innere einer Sache* Bar. 6, 20. — ita pro לֵב Jon. 2, 4. —

Καρία, ας, ἡ, *Caria, Karien,* regio Asiae minoris, quae versus meridiem mare mediterraneum, versus occidentem mare aegeum, orientem versus Phrygiam et Lyciam, occidentem denique versus Lyciam sita praeter alios iudaicae etiam gentis incolas habuit 1 Macc. 15, 23.

Καριαθιρί, ἡ = καριαθιαρίμ [ita LXX pro קִרְיַת יְעָרִים Esr. 2, 25. Nehem. 7, 29.] *Kiriathiris,* nom. propr. indecl. urbis palaestinensis ad tribum Juda pertinentis Esr. 5, 19.

Κάρμηλος, ου, ὁ, *Carmelus,* hebr. כַּרְמֶל, nom. propr. montis et promontorii palaestinensis ad aquilonem prope Ptolemaidem siti, fertilitate et speluncarum multitudine insignis Jud. 1, 8. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Carmel.*

Καρναΐν, ἡ, it. Καρνίον, ου, τό, *Carnain, Carnium,* nom. propr. urbis apud LXX Gen. 14, 5. ἀσταρὼθ καὶ καρναΐν pro עַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם et apud Jos. Ant. 12, 8. 4. καρναΐν appellatae 1 Macc. 5, 43. 2 Macc. 12, 21. 26. Vide quae habet de hac urbe, olim basanitica, post tribui Manasse assignata et trans Jordanem sita *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Astaroth.*

Καρπός, οῦ, ὁ, *fructus* a) propr. i. e. de frugibus agrorum, de fructibus arborum, vitium Sap. 16, 22. — αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν = αἱ γενέσεις τούτεστιν οἱ καρποί v. 26. Vid. de gen. epexeget. sub ἔργον notata. — Sir. 27, 6. 50, 10. 1 Macc. 10, 30. 14, 8. (Diod. Sic. 2, 36. Ael. V. H. 3, 28. Xen. Oec. 4, 8.) — arbori aridae firmas radices non habenti fructibusque privatae comparatur quem dicimus vel homo malae frugis vel temerarius Sap. 4, 5. Sir. 6, 2. — b) transfertur ad cuiuscunque generis commoda, quae percipiuntur ex aliqua re, ubi Lat. *fructus, commodum,* ita de apium fructibus Sir. 11, 3. (ex pecoribus Xen. Cyr. 1, 1. 2.) — de commodis ex laboribus, virtutis, pietatis, sapientiae studiis et exercitio perceptis Sap. 3, 13. 15. Sir. 1, 14. 6, 18. 24, 17. 37, 22. 23. (Hdian. 8, 3. 15. Xen. Cyr. 7, 2. 11.) —

Καρποφορέω, ῶ f. ήσω (fructus fero, metaph. Aeschyl. Pers. v. 818. l. 826. Sept. c. Theb. v. 602. — καρπός, φέρω) *fructus offero, Früchte darbringen,* ita de personis primitias vel victimas offerentibus Orat. Azar. v. 14. (LXX Esr. 4, 52. Levit. 2, 11.)

Κάρπωσις, εως, ἡ (καρπόω, quod vid.; fructuum perceptio Xen. Cyr. 4, 5. 16.) *fructuum oblatio,* ita de sacrificiis Sir. 30, 19. 45, 16. — pro עוֹלָה Levit. 4, 10. 18.

Κάρταλλος, ου, ὁ, *canistrum, corbis vimineus in angustum desinens* Sir. 11, 28. — pro טֶנֶא Deut. 26, 2. 4. —

Καρτερέω, ῶ f. ήσω (καρτερός fortis) 1) intrans. *fortem me gero in peragenda aliqua re* i. e. *perduro, persevero, ich zeige Ausdauer* [ita seq. particip. Xen. Cyr. 3, 2. 5. Ages. c. 30.] absol. i. e. ita ut quo spectat τὸ καρτερεῖν e verbis contextis eruatur Sir. 2, 2. 12, 15. quo alternat c. διαμένω. — 2 Macc. 7, 17. καρτέρει scil. ποιῶν ὃ θέλεις. — 2) transit., τί, *semper tolero,* ut αἰώνιον βάσανον 4 Macc. 9, 9.

Καρτερία, ας, ἡ (καρτερός) *tolerantia laborum, molestiarum et dolorum* 4 Macc. 6, 13. 8, 25. 15, 25. 27. quo l. alternat c. ὑπομονή. — 4 Macc. 16, 14. (Xen. Cyr. 3, 4. 41. 3, 3. 8.)

Καρτερός, ά, όν (κάρτος) *fortis, validus,* a) de personis = *tapfer* 2 Macc. 12, 35. 4 Macc. 3, 12. (Lucian. dial. mort. c. 24, 2.) — b) de rebus, ut ἄνεμος, μάχη i. e. *vehemens* ventus, pugna 4 Macc. 15, 29. — 2 Macc. 10, 29. 12, 11. 3 Macc. 1, 4. —

Καρτεροψυχία, ας, ἡ (καρτερός, ψυχή) *animi fortitudo* 4 Macc. 9, 26. (Basil. Caesariens. ep. 298.) —

Καρτερῶς, adv. (καρτερός) *fortiter* 4 Macc. 15, 28. (Diod. Sic. 12, 62.)

Κάσπις, ιδος, ἡ, *Caspis,* nom. propr. urbis eiusdem, ut videtur, quae Hebraeis appellaretur χασφώρ 2 Macc. 12, 13. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Caspis.*

Κασσίτερος, ου, ὁ, *stannum, Zinn* Sir. 47, 18. —

Κατά, praepos. regens genit. et accus. [et si 3 Macc. 3, 36. pro κατὰ πόλεις legitur κατὰ πόλεσιν, contra Graecorum morem ita scriptum esse monuerunt *Herm.* ad Vig. p. 860. *Passow* sub κατά init.] „in rebus *physicis* decursus ad decliviora index, ad *metaphysicas* translata ita hanc notionem tenens, ut item indicet quasi perpetuum comitem eundemque ducem = *secundum,* quae praepositio similiter a sequendi vocabulo derivatur," ita *Hölem.* ep. P. ad Philipp. p. 67 sq. 509. *Win.* §. 51, K. §. 53, d. *Matth.* §. 581. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 104. §. 110. *Fischer* 3. b. p. 177. *Viger.* p. 609. Legitur in libris apocryphis

I) c. *genit.* 1) de *loco* i. e. a) de motu e loco superiori in inferiorem, ubi Lat. *de,* nos: *herab von,* sq. genit. rei vel loci, ita post ἀποῤῥέω 4 Macc. 10, 8. κρημνίζω 2 Macc. 6, 10. ῥίπτω 3 Macc. 6, 7. 4 Macc. 12, 20. 17, 1. (Hom. Il. 2, 167. Jos. Ant. 2, 3. 2. Plut. quaest. rom. c. 14. Xen. An. 1, 5. 8. 4, 2. 17.) — κατὰ νώτου *a tergo* [propr. i. e. ὄπισθεν Hdot. 1, 9. 5, 118.], ita de hostibus a tergo adorientibus aliquem 3 Macc. 3, 24. Cf. *Fischer* l. l. p. 178. — b) de motu vel diffusione *per* locum, von der Verbreitung über eine Fläche hin, ubi Lat. *per,* nos: *durch hin,* sq. genit. loci, ut κατ' ἐδάφους 3 Macc. 2. 22. κ. τοῦ ἱπποδρόμου 5, 46. (Hom. Odyss. 6, 102. Diod. Sic. 5, 46. Arrian. exp. Alex. M. 5, 7. 1.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* §. 51, k. — post iurandi vv., ut ὄμνυμι κ. τοῦ θρόνου, *ich schwöre die Hand über den Thron hin haltend* Jud. 1, 12. (Andoc. p. 48. Dem. 553, 17.) Cf. *Matth.* l. l. *Passow* sub κατά. *Schäfer* ad Longin. p. 353. —

2) de directione *versus* vel *in* aliquid [ut κ. σκόπου τοξεύειν] metaph. a) de directione hostili, ubi Lat. *contra, in detrimentum* vel *in perniciem*

alicuius, nos: *wider*, *gegen*, seq. gen. nunc rei, ita βουλεύομαι Jud. 9, 13. — nunc person., ita post βαρύνομαι Sir. 8, 15. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel*, βουλεύομαι 1 Macc. 16, 13. γελάω 4 Macc. 5, 27. γράφω 3 Macc. 3, 11. εἰμί Sir. 6, 11. Sap. 4, 6. — βίος πτωχοῦ κατὰ καρδίας scil. ἐστί *animo adversatur* i. e. *dolorem vel tristitiam affert* Sir. 38, 19. ἐνθυμοῦμαι Sap. 3, 14. ἐντυγχάνω 1 Macc. 10, 61. 63. 11, 25. ἐπιτείνομαι Sap. 16, 24. ἔχω τι 4 Macc. 10, 14. θυμοῦμαι 2, 17. κακοτεχνέω 3 Macc. 7, 9. ὀργίζομαι 4 Macc. 9, 10. ποιέω τι Jud. 13, 11. 4 Macc. 2, 17. πονηρεύομαι Hist. Sus. v. 43. τίθημι εἰρήνην μετά τινος 1 Macc. 10, 4. χαλεπαίνω 4 Macc. 9, 10. ψεύδομαι Hist. bel. et drac. v. 12. ψόγον διαδίδωμι 3 Macc. 2, 27. (Diod. Sic. 1, 77. Lucian. dial. deor. 12, 11. Xen. Mem. 1, 1. 1.) — nectitur c. subst., ut ἡ ἀγωγή 2 Macc. 6, 8. ἡ ἔννοια Hist. Sus. v. 23. ὁ πόλεμος 2 Macc. 10, 21. — — ponitur inter artic. et subst., ut ἡ κ. τινος βουλή, βάσανος, τυραννίς 3 Macc. 5, 8. 4 Macc. 5, 5. 1, 11. — Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 176. *Vig.* p. 630. *Win.* l. l. — — b) refertur ad personas, quarum ratio habetur = *quod attinet ad* vel *propter*, *in Bezug auf*, *hinsichtlich Jem.* Sap. 12, 12 bis. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 284. (Dem. 615, 27. 756, 5.) — c) refertur ad similitudinem, ubi alias κατά c. accus. [vid. infra sub II. 4. d.] Sir. 31, 3. τοῦτο κατὰ τούτου i. e. *hoc pariter atque illud se habet* scil. *utrumque vanum est et ineptum.*

II) c. *accusat.* 1) de *loco* i. e. a) indicat tractum loci, *per* vel *secundum* quem movetur aliquis vel aliquid, ubi Lat. *secundum*, *per*, nos: *durch*, *hin*, *entlang*, *längs*. Cf. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* §. 53, d. — seq. acc. *loci*, ita post γίνομαι, fio, existo 2 Macc. 4, 39. κατὰ γῆν in terram prosternor 9, 8. εἰμί τι 2, 22. 3, 14. ἔρχομαι 14, 44. καθέστηκα 4 Macc. 17, 5. φαίνομαι 5, 2. (Diod. Sic. 2, 28. Lucian. dial. deor. 20, 4.) — post ἀνευρανάω 4 Macc. 3, 13. παρακαλέω 1 Macc. 5, 53. περιάγω 2 Macc. 4, 38. τάσσω 2 Macc. 15, 20. δροφοιτάω 4 Macc. 14, 15. 16. — ἡ φωνὴ κατὰ — προφητῶν *vox* prophetarum *per omnem vaticinorum seriem locuta* Bar. 1, 21. 3 Macc. 7, 12. 14. — ἐκβαίνω 1 Macc. 15, 4. — adde Addit. ad l. Esth. 2, 4. — — b) de tractu loci, *in* quo versatur aliquis, in quo esse, fieri, facere aliquis aliquid dicitur, ubi Lat. *secundum*, etiam *in* et ubi poni potuisse videtur ἐν c. dat. [cf. *Win.* §. 53, k. not. **.] ut κατὰ τ. ὁδοὺς γυναῖκες — ἐπλήθυον *in plateas* angebantur l. *catervatim versabantur mulieres* 2 Macc. 3, 19. — 2 Macc. 9, 3. 3 Macc. 1, 17. 20 bis. 4, 18 ter. ὄντων — πλειόνων. Ibid. τῶν μὲν — τόπον aliis in aedibus suis, aliis in suo quisque loco versantibus i. e. aliis alio in loco degentibus 7, 20. (Xen. Cyr. 8, 1. 6.) — praeced. artic. et suppresso ὤν οἱ κ. πόλιν Ἰουδαῖοι 2 Macc. 4, 36. οἱ κατὰ πόλεσιν [rectius πόλεις ἱερά 3 Macc. 3, 16. σὺν τῷ κατ' οἰκίαν [scil. quam gestabat elephas] ὄχλῳ 2 Macc. 13, 15. 3 Macc. 3, 1. 8. 5, 24. 6, 6. 7, 1. (Xen. Cyr. 5, 3. 45.) — sq. acc. *rei* loci notionem tenentis, ut ἔχειν τι κατὰ νοῦν *in mente habere aliquid* = *meminisse rei* 2 Macc. 15, 8. ἐνεστάναι κατὰ καρδίαν 2 Macc. 3, 17. ἱστάναι τι κ. χεῖρά τινος *ad manus alicuius* = *iuxta aliquem* Sir. 14, 25. ἀπαγορεύω τι κατὰ τὸν νόμον 4 Macc. 1, 34. — praeced. art. et suppresso ὤν, ἡ κατὰ ψυχὴν ἀγωνία 2 Macc. 3, 16. — 3 Macc. 4, 1. — seq. acc. *pers.* καθ' ἑαυτόν [domi suae, privatim =] *solus*, *seorsim* 2 Macc. 13, 13. — seq. acc. nominis *statum* indicantis, ut κατὰ τὴν ἔνδειάν τινος *in paupertatis, qua est, conditione*, *in seiner Armuth* Sir. 29, 9. — — c) de *motu iuxta* locum, ubi Lat. *ad*, *iuxta*, nos: *bei*, *neben*, ita post ἀνιστάναι 3 Macc. 2, 27. παρεῖμαι 2 Macc. 3, 24. (Xen. An. 5, 2. 16. Xen. Cyr. 6, 3. 3.) — — d) de *directione* vel *motu in locum*, ubi Lat. *versus*, *ad*, nos: *gegen*, *hin nach*. seq. acc. *loci*, ita post παράγω 3 Macc. 6, 16. ἀπαίρω 1 Macc. 6, 33. παρεμβάλλω 3, 57. (Xen. Cyr. 3, 3. 64.) — sq. acc. *rei*, ut ἐμβλέπω Sir. 42, 16. ἐξέρχομαι Hist. Sus. v. 18. ἐπιστρέφω κατὰ πόδας τινός *convertor versus pedes alicuius* i. e. *Jem. auf dem Fusse nachgehen* = *vestigia alicuius sequor* 1 Macc. 9, 16. (Xen. Cyr. 6, 3. 12. 7, 1. 15.) — Formulae notandae: κατ' ὀφθαλμούς τινος [in os alicuius, gegen Jem. Gesicht hin, propr. Xen. Hier. 1, 14.] *in conspectu alicuius*, *coram aliquo*, metaph. pro: *iudice aliquo*, ut τὰ κατὰ κ. ὁ. κυρίου Bar. 1, 22. — κατὰ πρόσωπόν τινος [versus faciem alicuius, gegen Jem. Gesicht hin] i. e. vel: *in conspectum alicuius*, *coram*, ita post vv. motum indicantia, ut ἔρχομαι Jud. 10, 23. — vel *in conspectu alicuius*, *im Angesichte Jem.*, *Angesichts Jemandes*, ubi Lat. nunc: *adversus aliquem*, *Jemandem gegenüber* 1 Macc. 10, 72. 16, 6. (Xen. Cyr. 4, 1. 18. 6, 3. 35.) — nunc *coram aliquo*, nos: *vor Jem.* Sap. 5, 1. Sir. 34, 6. 45, 3. Bar. 1, 18. 2, 10. 14. Cf. ad hos vv. Deut. 5, 4. coll. Exod. 20, 18. — Jud. 7, 6. 11, 5. 12, 13. 15, 2. Esr. 8, 74. 1 Macc. 3, 53. 5, 44. — 4, 10. — abest genit. person., ut αὐτοῦ scil. μωϋσέως Sir. 45, 5. coll. Exod. 33, 11. vel τοῦ λαοῦ l. πάντων = *palam*, *publice* 2 Macc. 7, 6. — κ. πρόσωπον κυρίου, *in conspectu domini*, *coram domino*, ita de personis in templo hierosolymitano, Jovae domicilio vel sede, preces facientibus Jud. 4, 11. quo l. κ. π. κυρίου et κ. π. τοῦ ναοῦ alternant. — Bar. 2, 19. — abest genit. κυρίου e contextu facile cognoscendus Sir. 17, 20. — sensu geographico i. e. κατὰ πρόσωπον seq. genit. *loci* versus quem habitat, iter facit aliquis vel situs est locus aliquis Jud. 1, 7. 2, 25. 3, 10. 4, 6. 1 Macc. 4, 61. 5, 37. 52. 55. 13, 13. 15, 39. — his adde Jud. 4, 11. 13. 16, 20. 1 Macc. 7, 36. — praeced. artic. et suppresso ὤν Jud. 2, 23. — ὁ κ. πρόσωπον τοῦ ναοῦ i. e. *anterior templi pars* 1 Macc. 4, 57. ὁ κόσμος ὁ κ. π. τοῦ ναοῦ 1, 22. (Pol. 25, 5. 3. Diod. Sic. 14, 26. 19, 46. Thuc. 1, 106.) Cf. *Herm.* ad Soph. Trachin. v. 102. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Meyer* ep. P. ad Cor. 2. p. 184. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 190. —

2) de *tempore* i. e. a) de temporis tractu et duratione vel de tempore, quo durante vel *per* quod factum est aut fit aliquid, ubi Lat.

per, vel ablat. simplici, nostrates: *während*, *zu* sq. accus. nominis tempus indicantis, ut κ. γενεάν Addit. ad l. Esth. 7, 10. κ. τὴν ἑσπέραν 3 Macc. 5, 5. κ. τ. ἡμέρας Sir. 50, 23. κ. τὸν καιρόν Jud. 16, 21. 4 Macc. 1, 10. — 3 Macc. 2, 19. 5, 25. — sq. acc. rei gestae 3 Macc. 6, 10. — κ. τούτους τοὺς νόμους, *dum haec praecipiebantur* 3 Macc. 5, 36. — iunct. c. adiect. facit periphrasin adverbii, ut κατὰ μικρόν *brevi* scil. tempore Sir. 19, 1. 4 Macc. 8, 8. κατὰ πᾶν *per omnem temporis decursum* i. e. *semper* 3 Macc. 7, 9. (Hdian. 3, 15. 13. Diod. Sic. 4, 9. Thuc. 3, 99. Hdot. 7, 137.) — — interponitur inter artic. et subst. ἡ. κ. τὸν βίον ἀρετή 3 Macc. 6, 1. ἡ κ. τὸ παρὸν εὐημερία 3, 11. Cf. de eiusmodi structura *Win.* §. 30, 3. not. 5. — — b) in temporis notatione minus definita, ubi Lat. *circa*, nos: *gegen*, *um*, sq. accus. temporis 1 Macc. 4, 54. quo l. c. ἐν alternat. — 11, 14. 2 Macc. 3, 5. 9, 23. 10, 5. 12, 15. — sq. acc. pers., ut κατ' αὐτούς i. e. *circa tempora eorum* scil. prophetarum Sir. praef. prim. (Hdot. 1, 145.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 861. *Fischer* l. l. p. 179. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l.

3) *distribuit* a) seq. acc. *loci*, ut κατὰ πό-

λιν καὶ πόλιν i. q. κατὰ πόλιν sed fortius: *oppidatim, per singulas urbes* 1 Macc. 1, 51. κ. τόπον, *von Ort zu Ort* 12, 4. πρὸς — τόπον i. e. *ad eos, qui erant in singulis locis* scil. magistratus. — praeced. artic. et suppresso ὤν, ita οἱ κατὰ τόπον στρατηγοί 2 Macc. 12, 2. 3 Macc. 3, 12. 6, 41. — 4, 4. (Diod. Sic. 19, 77. Palaeph. f. 52. Plut. vit. Cleomen. c. 25.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l. *Fischer* l. l. p. 179. 185. — — b) seq. acc. *temporis*, ut κατ' ἐνιαυτόν, κατ' ἔτος *quotannis* 1 Macc. 7, 49. 8, 4. 10, 42. 11, 34. — 2 Macc. 11, 3. καθ' ἡμέραν *quotidie* it. καθ' ἑκάστην ἡ. Tob. 10, 7. Hist. Sus. v. 8. 12. 1 Macc. 8, 15. — Hist. bel. et drac. v. 4. 6. ὁ καθ' ἡμέραν *quotidianus* 4 Macc. 13, 21. — κ. μῆνα *singulis mensibus, quoque mense* 2 Macc. 6, 7. κατὰ νύκτα Jud. 11, 19. 12, 7. κ. στιγμὴν *quovis temporis puncto* 2 Macc. 9, 11. κ. γενεὰν *quacunque aetate* i. e. *semper* Addit. ad l. Esth. 7, 10. κ. γενεὰν καὶ γενεάν i. q. κ. γενεάν sed fortius 1 Macc. 2, 61. (Xen. An. 3, 2. 12. Hdot. 2, 109.) — — c) seq. acc. *rei*, ut κ. σπείρας *catervatim* Jud. 14, 11. — κ. μέλος, *gliederweise, membratim, ein Glied nach d. andern* 2 Macc. 7, 9. — addito πᾶν 4 Macc. 9, 14. κ. μέρος, *partim, particulatim, theilweise, stückweise* 2 Macc. 15, 33. τὰ κατὰ μέρος [res ad singulas partes spectantes =] *res singulae, die Einzelheiten* 2 Macc. 2, 30. (Pol. 1, 4. 3. Hdot. 9, 25. Xen. An. 3, 4. 22.) Cf. *Fischer* l. l. p. 189. — — d) sq. acc. nom. numeralis, ut καθ' ἕνα *singulos* 4 Macc. 15, 9. 11. καθ' ἓν Esr. 1, 33. αἱ καθ' ἕκαστον ὀδύναι *singulorum cruciatus* 4 Macc. 15, 5. — de loco 4 Macc. 8, 5. vid. sub εἰς fin. monita. (Aelian. V. H. 2, 1. Lucian. dial. deor. 21, 2. Xen. An. 4, 7. 8.) Cf. *Matth.* l. l. *Win.* §. 38, 3. *Fischer* l. l. p. 185. —

4) metaphorice refertur ad *res* vel *personas, quarum ratio habetur*, ubi Lat. *secundum*. Ita a) univ. *quod attinet, hinsichtlich*, sq. acc. nunc rei nunc personae, ut κατὰ πάντα, it. κατὰ πάντα τρόπον = *omni ex parte, quovis modo, in jeder Hinsicht* Sap. 19, 22. 2 Macc. 1, 17. 3 Macc. 3, 29. 5, 42. 6, 26. — 3, 24. καθ' ὃν τρόπον 2 Macc. 6, 20. 12, 39. 4 Macc. 14, 17. καθ' ὁτιναοῦν l. ὁντινοῦν τρόπον 3 Macc. 7, 7. κατ' οὐδένα τρόπον 4 Macc. 5, 16. 6, 5. 7, 3. Bar. 6, 69. κ. μηδένα τρόπον 3 Macc. 4, 13. 4 Macc. 4, 24. 10, 7. κ. τοῦτον τ. τρόπον 4 Macc. 11, 7. — (Diog. Laërt. 4, 19. Thuc. 4, 18.) Cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Fischer* l. l. p. 190. — praeced. articulo et suppresso ὤν 2 Macc. 3, 4. 4, 21. 8, 35. 3 Macc. 2, 31. — τὰ κατά τινα; *quae attinent aliquem, res vel conditio alicuius, die Lage, Verhältnisse, Umstände Jem.* Tob. 10, 9. Esr. 9, 17. 2 Macc. 3, 40. 9, 3. 18. 22. 10, 10. 15, 37. (Diod. Sic. 1, 10 et 73. Ael. V. H. 2, 20. Hdot. 5, 148.) — uti accus. simplex, ita κατά c. accus. iunctum c. verbis, subst., adiectivis, participiis pertinet ad accuratiorem rei definitionem Sir. praef. prim. — Orat. Azar. v. 4. 2 Macc. 6, 30. 4 Macc. 1, 26. 27. 9, 14. 26. —

b) de *convenientia, Angemessenheit, Gemässheit*, ita aa) de *norma*, ubi Lat. *secundum, ad normam alicuius rei, convenienter alicui rei, accommodate ad aliquid*, nos: *nach, gemäss*, ita seq. acc. rei, ut καθ' ἃ i. e. κατὰ ταῦτα, ἃ Sap. 3, 10. κ. τὴν βουλήν τινος 6, 1. κ. γνώμην, it. κ. ψυχήν = *ex voto, nach Wunsch* 7, 15. 2 Macc. 9, 20. — Sir. 7, 26. ἡ ῥώμη κατὰ λόγον *robur rationi conveniens* 3 Macc. 3, 14. — Sir. 29, 7. κ. τὴν δόσιν αὐτοῦ *convenienter benignitati suae* 1, 8. Bar. 2, 2. — Sir. 6, 22. σοφία — ἐστι *sapientia enim est quod se esse profitetur = nomini suo respondet* 8, 14. 15. 10, 27. 11, 24. — 13, 15. κ. γένος συνάγομαι = *ich halte mich zu meines Gleichen.* — κατὰ τὴν ἰσχὺν vel δύναμίν σου Sir. 9, 14. 14, 13. 29, 20. — κ. τὰ ἔργα it. κ. τὰς πράξεις τινός Sir. 16, 12. 14. 32, 19. Jud. 7, 28 bis. 31. 10, 16. 13, 10. πορεύομαι κατὰ χεῖρά τινος incedo *secundum manum alicuius* i. e. *ita uti ducor ab aliquo* trop. *vitam meam compono ad praecepta et exemplum alicuius* Sir. 25, 25. — Sir. 32, 19. 35, 17. 36, 13 bis. v. 22. 37, 12. 38, 16. 17. 43, 8. 10. 45, 11. 46, 1. 50, 22. 51, 3. Bar. 2, 27 bis. 3, 8. Tob. 3, 6. 6, 12. 13. 8, 16. Hist. Sus. v. 3. 62. Orat. Azar. v. 18. 19. Prec. Manass. v. 6. 7. 14. Hist. bel. et drac. v. 9. 15. Esr. 9, 4. 15. 1 Macc. 1, 14. 42. 51. 60. 2, 23. 24. 33. 3, 39. 56. 4, 47. 53. 5, 14. 7, 16. 42. 8, 29. 9, 71. 10, 17. 25. 51. 11, 53. 13, 35. 46 bis. 14, 46. 15, 21. 2 Macc. 11, 25. 12, 4. 38. 14, 9. 3 Macc. 7, 6. 17. 4 Macc. 2, 23. 5, 24. 15, 2. — ita pro ב Ps. 7, 9. (Ael. V. H. 2, 3. Diod. Sic. 1, 73. 5, 5. Xen. Cyr. 2, 3. 15 et 16.) — — iunct. c. subst., adiect., pron. adverbiascit, ut κατ' ἀλήθειαν *vere, in der That, wirklich* 4 Macc. 5, 17. κατ' ἀνάγκην 2 Macc. 15, 2. κατ' ὄνομα Esr. 9, 16. κ. σπουδήν Sir. 20, 16. 21, 5. 27, 3. 43. καθ' ὑπερβολὴν *vehementer*, ὁ κ. ὑπερβ. = *vehemens* 4 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 17, 17. Pol. 9, 22. 8.) — κατ' ἰδίαν i. e. vel *privatim* 2 Macc. 14, 21. κατ' ἰδίαν pro: κοινῇ καὶ κ. ἰδίαν *tum publice tum privatim* 2 Macc. 4, 5. — 9, 26. εὐεργεσίαι κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν *beneficia tum publice tum privatim collata.* — κατὰ μόνας *seorsim*, εἰμὶ κ. μ. = *separatus sum* 1 Macc. 12, 36. — (Xen. Mem. 3, 7. 4.) κατ' ὀλίγον Sap. 12, 2. κ. πᾶν it. κ. ἅπαν i. e. vel: *prorsus* 2 Macc. 10, 30. 3 Macc. 5, 1. 27. vel: *semper* 3 Macc. 7, 9. (Diod. Sic. 1, 48 et 83. Pol. 3, 92. 10.) — καθ' ὃ *prouti* Jud. 3, 4. 6, 4. κ. ταῦτα [*ad normam horum* =] *hoc modo, ita* Addit. ad l. Esth. 6, 19. Esr. 9, 4. 1 Macc. 12, 23. 14, 38. κ. τὰ αὐτά *eodem modo* 1 Macc. 8, 27. 12, 2. κ. τὸ ὅμοιον 3 Macc. 5, 20. — — seq. acc. *pers.*, ut κατὰ θεόν i. e. *convenienter promissioni divinae*, ubi opp. verbis κατὰ τὴν τοῦ τυράννου ὑπόσχεσιν 4 Macc. 15, 2. — vel: *convenienter relationi* aut *scriptioni alicuius* 2 Macc. 2, 13. (Pol. 2, 48. 2. 3, 1. 48. Plat. Cratyl. §. 4. §. 18.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Vig.* p. 636. *Fischer* l. l. p. 179. *Win.* §. 30, 3. not. 5. §. 53, d. b. — — bb) de *ratione* vel *modulo*, ubi Lat. *secundum, pro ratione*, nos: *nach Massgabe, nach Verhältniss* Sir. 32, 10 bis. Tob. 4, 8. κατὰ τὸ πλῆθος, it. κ. τὸ ὀλίγον scil. ὅ ἐστι σοί. (Xen. Mem. 2, 7. 1.) —

c) de *causa, Veranlassung*, ubi Lat. *secundum, per, pro, vi* i. e. *zufolge*, vel: *ob, propter*, nos: *wegen, aus* Jud. 11, 19. 2 Macc. 12, 43. 14, 9. 37. 4 Macc. 8, 2. — 2 Macc. 6, 11. (Hdian. 7, 10. 6. Diod. Sic. 20, 40. Lucian. dial. deor. 13, 1. Arrian. exp. Alex. M. 1, 17. 14. Xen. An. 7, 3. 39.) Cf. *Fischer* l. l. p. 182. *Matth.* l. l. *Vig.* p. 632. *Win.* l. l. —

d) de *similitudine*, ubi Lat. *secundum, ad exemplum, ad instar, similis, e*, ita βοηθὸς κατ' αὐτόν *adiutrix ipsi similis* Sir. 36, 29. coll. Gen. 2, 18. οὐκ εἰμὶ κατά τινα *non sum similis alicui* i. e. *differo ab aliquo*, ita de viro superante alios Sir. 36, 28. — Sir. 17, 3. vid. ad h. l. sub ἑαυτοῦ monita. — respondente οὕτως κατ' αὐτὸν οὕτως καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ *ad exemplum eius* i. e. *uti is, ita etiam amicus eius comparatus* i. e. *qualis is, talis amicus eius* scil. moribus Sir. 6, 16. 10, 2. — seq. acc. *rei* Sir. 17, 3. 28, 10 ter. 31, 3. 1 Macc. 1, 40. 4, 47. — iunct. c. adiect. adverbiascit κατὰ τὸ πρότερον *uti prius, ut antea* 1 Macc. 12, 3. — respondente οὕτως κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ — ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ i. e. *uti magna*

est eius misericordia, ita etiam multa castigatio eius = *quanta eius misericordia, tanta etiam eius castigatio* Sir. 16, 12. 28, 10. — ita pro כ 1 Sam. 13, 14. (Arrian. exp. Alex. M. 3, 27. 10. Paus. 19, 17. 2. Xen. h. gr. 2, 3. 24.) Cf. *Fischer* l. l. *Matth.* l. l. *Win.* l. l.

III) in compos. indicat a) descensum, suppressionem = *de*, *herab*, ut καταβαίνω, καθαιρέω et similia — b) repetitionem, restitutionem, ubi Lat. *re*, ut κατάγω — c) directionem hostilem = *contra*, *in detrimentum alicuius*, ut καταδικάζω, κατακρίνω et similia — d) auget vim verbi simplicis, ubi nos: *be*, *er*, *ver*, *aus*, *zer*, *nieder*, ut καταγελάω, καταδαπανάω, καταφθείρω et alia. Cf. *Vig.* p. 638. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 1. p. 107. —

Καταβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. κατέβην, imp. κατάβηθι (κατά, βαίνω) *descendo, degredior* a) propr. i. e. de personis e loco editiori in decliviorem descendentibus, sq. εἰς c. acc. loci Bar. 3, 19. Tob. 14, 20. Jud. 2, 27. 5, 10. 10, 2. 1 Macc. 2, 29. 31. 16, 14. additur πρός c. acc. pers. 10, 71. (Hdian. 8, 2. 1. Xen. Cyr. 3, 1. 5.) — εἰς τὸ πρόςωπόν τινος i. e. καταβαίνω καὶ ἔρχομαι εἰς τ. π. τ. Jud. 10, 15. — sq. ἐκ c. gen. loci Tob. 3, 17. Jud. 6, 14. — sq. ἐπί c. acc. loci Jud. 3, 7. 14, 2. — sq. ἐπί τινα *contra aliquem* et addito εἰς finali Jud. 14, 13. — sq. πρός c. acc. pers. Esr. 1, 29. — sq. acc. loci, ut τὸ ὄρος *den Berg herabsteigen* [de quo accus. simplici vid. sub ἀπέρχομαι notata] Jud. 10, 10. (Hdot. 7, 218. κλίμακα Hom. Odyss. 1, 330. — 18, 206. montem descendere Vellei. Paterc. 2, 24. 4.) — Cf. *Matth.* §. 378, not. 3. absol. i. e. sine loci mentione e contextu quippe facile cognoscendi Jud. 14, 2. Sir. 50, 20. coll. v. 11. 3 Macc. 6, 18. — b) de rebus ex superioribus aëris regionibus decidentibus, ut de igne 2 Macc. 2, 10. — de lacrymis ex oculis in genas defluentibus Sir. 32, 15.

Καταβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον, a. 1. p. ἐβλήθην (κατά, βάλλω) 1) transit. *deiicio* a) propr. i. e. vel: *hinabwerfen*, τινὰ εἴς τι 4 Macc. 12, 1. (τί Xen. Oec. 16, 14.) — vel: *humi prosterno*, *niederstürzen*, ita de personis occidentibus aliquem, uti nostrates: *Jemanden erlegen* Sir. 8, 16. 47, 4. 2 Macc. 4, 42. addito ῥομφαίᾳ 1 Macc. 4, 33. — (Xen. Cyr. 3, 3. 62. Lucian. dial. deor. 14, 2.) — vel: *destruo, everto*, τί Jud. 9, 8. 2 Macc. 8, 18. (Xen. h. gr. 4, 5. 10.) — b) metaph. vel: *dignitate, honore deiicio, demüthigen*, τινά Sir. 1, 27. — vel: *abiicio, wegwerfen*, ἑαυτόν i. e. *hominis abiecti mores sumere* Sir. 7, 7. — c) med. καταβάλλομαι [fundamenta iacio Jos. Ant. 15, 11. 3.] *instauro*, *condo*, *anlegen, gründen*, ut βιβλιοθήκην 2 Macc. 2, 13. τροπαῖα 5, 6. (τὴν οἰκοδομίαν τῶν βασιλείων Jos. Ant. 8, 5. 1. Pol. 10, 27. 9.) Esse hunc huius vocab. usum seriori graecitati proprium monuit *Bleeck* in Comment. ep. ad Hebr. c. 6, 1. — — 2) intrans. [vid. ἄγω] *decido, herabfallen* Sir. 14, 18. — in construct. praegnanti καταβάλλω τι pro: καταβαλὼν δέομαί τι *prostratus imploro vel rogo aliquid* Bar. 2, 19.

Καταβάσιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (καταβαίνω) *descendens*, πῦρ *ignis* coelo *decidens* Sap. 10, 6. (ita forma poet. αἱ καταβασίαι fulmina Plut. de sera numinis vindicta c. 11.)

Κατάβασις, -εως, ἡ (καταβαίνω) *descensus* i. e. a) τὸ *descendere, das Herabgehen* Sir. 46, 6. (Xen. An. 5, 5. 4.) de nive ex aëre delabente 43, 17. — b) *locus quo descenditur* 1 Macc. 3, 24. (Xen. Cyr. 7, 2. 3. Jos. Ant. 20, 8. 6. Diod. Sic. 4, 21. *descensus* Sallust. Catil. c. 57.) —

Καταβιβάζω, f. άσω (κατά, βιβάζω) *descendere facio, deduco* Bar. 3, 29. (Xen. Cyr. 7, 5. 18.) —

Καταβιβρώσκω, f. καταβρώσω, a. 1. p. κατεβρώθην (κατά, βιβρώσκω i. q. βρώσκω, *comedo*, de leonibus = devoro Hist. bel. et drac. v. 42. — de igne Sir. 33, 9.

Καταβλάπτω, f. ψω (κατά, βλάπτω) *laedo, detrimento afficio*, τινά 3 Macc. 7, 8. (Hom. hymn. in Mercur. v. 93.)

Καταβοάω, ῶ f. ήσω (κατά, βοάω) *vociferor, inclamo*, πρός τινα 2 Macc. 8, 3. (τινός Jem. anrufen Plut. narrat. amator. c. 2.)

Καταβόησις, εως, ἡ (καταβοάω) *vociferatio, invocatio* Sir. 32, 15.

Καταβολή, ῆς, ἡ (καταβάλλω, quod vid.; iactus fundamenti Diod. Sic. 12, 32. Plut. de aquae et ignis comparat. c. 2.) *structura* 2 Macc. 2, 29.

Καταβραχύ, adv. pro κατὰ βραχύ *paulatim, brevi temporis spatio interiecto, nach und nach* Sap. 12, 8. 10.

Κατάβρωμα, τος, τό (καταβιβρώσκω) *devoratio, esca*, Speise, Frass Jud. 5, 24. quo l. in codd. κατάβρωσις. — Jud. 10, 12.

Καταγγέλλω, f. γελῶ (κατά, ἀγγέλλω) *annuntio, publice expono*, τί 2 Macc. 9, 17. — sq. acc. c. inf. 8, 36. — (Xen. An. 2, 5. 38.)

Καταγέλαστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (καταγελάω derideo; derisus) *ridiculus, lächerlich* Sap. 17, 8. (Xen. Mem. 2, 1. 38. 3, 6. 1.)

Καταγελάω, ῶ f. άσομαι (κατά, γελάω) *derideo*, seq. gen. pers. [cf. *Matth.* §. 378. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 109, 4. b. coll. *Win.* §. 30, 7.] Sir. 20, 16. Jud. 12, 12. 1 Macc. 7, 34. (Ael. V. H. 9, 37. Xen. An. 2, 6. 23.) — seq. acc. pers. Sir. 7, 11. — ἔν τινι i. e. *deridens inhaereo rei*, *hohnlachend bei etwas verweilen* Addit. ad l. Esth. 4, 8. —

Καταγέλως, τος, ὁ (κατά, γέλως) *derisio, ludibrium* 1 Macc. 10, 70.

Καταγινώσκω, f. γνώσομαι, a. 2. ἔγνων, a. 1. ἐγνώσθην (κατά, γινώσκω) *statuo* vel *cognosco contra aliquem* i. e. *condemno*, seq. gen. pers. [cf. *Matth.* §. 378. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 109, 4. *Win.* §. 30, 9.] Sir. 14, 2. 19, 5. (Diod. Sic. 18, 62. Xen. Mem. 1, 3. 10.)

Κατάγνωσις, εως, ἡ (καταγινώσκω) *condemnatio* [propr. Xen. Mem. 4, 8. 1.] sensu mitiori: *reprehensio, vituperium* Sir. 5, 14.

Καταγογγύζω, f. ύσω (κατά, γογγύζω) *obmurmuro, murmuro contra aliquem*, sq. gen. pers. [de quo vid. καταγελάω] 1 Macc. 11, 39.

Κατάγνυμι vel κατάγω, f. κατάξω, a. 1. κατέαξα [de quo augmento cf. *Matth.* §. 161. §. 222, not. sub κατάγω — κατά, ἄγνυμι frango] *confringo*, τί Jud. 9, 8. quo l. pariter atque apud LXX 1 Sam. 22, 25. Deut. 33, 11. κατάξον pro κατέαξον. pro מְחַץ Deut. 33, 11. (Pol. 1, 37. 2. Lysias 152, 6. Xen. An. 4, 2. 20.)

Καταγράφω, f. ψω (κατά, γράφω) *describo* i. e. *niederschreiben, aufschreiben*, τί 1 Macc. 9, 22. — τινά i. e. *de aliquo* aliquid Sir. 45, 20. vid. de h. l. sub ἐλεγμός notata. — τινὶ κατά τινος *alicui contra aliquem* Esr. 2, 16.

Κατάγω, f. άξω, a. 2. κατήγαγον, a. 1. p. κατήχθην (κατά, ἄγω) *deduco, herab — hinabführen* a) propr. i. e. de personis, quae e loco editiori in decliviorem ducuntur, absol. 3 Macc. 7, 19. — sq. duplici accus., uno obiecti altero praedicati [vid. ἁγιάζω] 3 Macc. 7, 5. — passiv. c. nominat. praedicati vel qualitatis 3 Macc. 4, 9. — τὶ εἴς τι Tob. 3, 10. 6, 14. (τινά sq. εἰς c. acc. loci Lucian. dial. deor. 4, 2. ἐπὶ θάλασσαν Xen. Ages. 1, 18.) — εἰς c. acc. loci Sap. 16, 13.

Tob. 13, 2. — violentiae notione inclusa = *detrudo*, sq. acc. pers. et εἰς c. acc. status Sir. 48, 6. — — b) δάκρυα i. e. *facio ut lacrimae delabantur* Sir. 32, 15. 22, 17. — ἐπί τινι Sir. 38, 16. vid. ἐπί. —

Καταδαπανάω, ῶ f. ήσω (κατά, δαπανάω sumtus facio, insumo) *consumo* [edendo Xen. An. 2, 2. 11.] metaph. pro: *conficio*, *aufreiben*, τινὰ ἔν τινι *aliquem in studio alicuius rei* Sap. 5, 13.

Καταδεσμεύω, ῶ f. εύσω (κατά, δεσμεύω ligo) *obligo* i. e. *verbinden*, ut τραύματα Sir. 30, 7. — ἁμαρτίαν pro: τὸ τραῦμα ἁμαρτίας *vulnus quod inflixit peccatum obligare* i. e. *animum peccato laesum placare* Sir. 7, 8. Vide *Bretschn.* ad h. l. —

Καταδέω, f. ήσω (κατά, δέω ligo) 1) *alligo*, *colligo*, *einbinden*, *zusammenbinden*, ut τὸ ἀργύριον, τὸ χρυσίον Sir. 28, 24. — ita pro חָבַשׁ Ezech. 34, 4. 16. — 2) *obligo*, *verbinden*, ut θραῦσμα Sir. 27, 21.

Καταδικάζω, f. άσω (κατά, δικάζω ius dico) *ius dico contra aliquem* i. e. *condemno*, τινά Sap. 11, 10. 12, 15. 17, 11. Orat. Azar. v. 13. (Diod. Sic. 14, 4. Pol. 23, 2. 7.) de quo accus. rariori apud Graecos vid. *Passow* sub h. v. — τινὰ θανάτῳ Sap. 2, 20. (Paus. 6, 3. 3.) vid. de hac structura *Lob.* ad Phryn. p. 475. *Matth.* §. 378, not. 3. *Rost* §. 109, not. 4. *Passow* l. l.

Καταδιώκω, f. ξω (κατά, διώκω quod vid.) *persequor*, *verfolgen*, ita a) de militibus hostem persequentibus 1 Macc. 7, 45. 16, 9. (Xen. An. 4, 2. 5.) — addito ὀπίσω τινός [de quo additamento ex verbositate antiquitatis explicanda vid. sub ἄγγελος notata] 1 Macc. 10, 78. 12, 30. — b) de hominibus, qui, ut malis afficiant, persequuntur aliquem = *vexo* Bar. 4, 25. Jud. 16, 3. — c) trop. de personis, quae, ut concilient sibi, persequuntur aliquem, *Jemandem nachgehen*, additur ὀπίσω c. gen. person. Sir. 27, 17.

Καταδουλόομαι, οῦμαι f. λώσομαι, med. [verbi καταδουλόω servum facio aliquem] *mihi servum facio aliquem*, *in servitutem meam redigo*, τινά 1 Macc. 8, 10. 3 Macc. 2, 6. (Xen. Mem. 2, 1. 13.) — addito accus. nominis coniugati δουλείαν [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 10, 18.

Καταδρομή, ῆς, ἡ (κατατρέχω) *incursio*, *Angriff*, *Anfall*, *Streifzug* 2 Macc. 5, 3. (Xen. Cyr. 3, 3. 23.)

Καταδυναστεύω, f. εύσω (κατά, δυναστεύω sum dynasta) *dominium meum exerceo contra aliquem*, absol. 2 Macc. 1, 28. τινά *ita utor potentia mea contra aliquem, ut deprimam eum, dominando opprimo* Sap. 2, 10. 15, 14. 17, 2. Sir. 48, 12. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 180. ed. Bip. Xen. Conv. 5, 8.) Cf. de hoc accus. *Matth.* §. 359, not. 2. b. *Rost* §. 109, not. 4.

Καταιγίς, ίδος, ἡ (κατά, αἰγίς) *procella cum impetu coelitus deveniens* Sir. 16, 19. 36, 2. 43, 17.

Καταιδέω, ῶ f. ήσω (κατά, αἰδέομαι quod vid.; pudet me) med. καταιδέομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, a. 1. p. κατῃδέσθην [vid. αἰδέομαι] signif. med. *revereor*, *Scheu*, *Ehrfurcht haben*, τὶ *vor etwas* 4 Macc. 3, 12. (Xen. Cyr. 8, 7. 22.)

Καταικίζω, f. ίσω (κατά, αἰκίζω quod vid.) *contumeliose tracto* i. q. αἰκίζω sed fortius, τινά 4 Macc. 9, 15. 12, 2. 13. 13, 26. — seq. dat. adminiculi 4 Macc. 6, 3. 11, 1. — ταῖς ἀπειλαῖς 4 Macc. 7, 2.

Καταισχύνω, f. νῶ, a. 1. κατῄσχυνα, p. p. κατῄσχυμμαι, a. 1. p. κατῃσχύνθην, f. 1. p. καταισχυνθήσομαι [de quibus formis vid. αἰσχύνω — κατά αἰσχύνω) 1) *probro afficio*, *dedecoro*, legitur ita a) activum sq. accus. obiecti = *Jemandem Schande machen*, ita de personis facientibus, quae indigna sunt aliquo et quibus splendor eius obfuscatur Sir. 22, 5. 42, 11. 4 Macc. 5, 34. 13, 17. (Diod. Sic. 11, 46. Jos. Ant. 20, 4. 2. Xen. An. 3, 2. 14. Mem. 3, 5. 28.) — abest accus. e contextu cognoscendus, θυγατήρ, γυνή, καταισχύνουσα scil. ἄνδρα Sir. 22, 4. 42, 14. — b) passiv. *probro* vel *ignominia afficior* Orat. Azar. v. 20. quo l. αἰσχυνθείησαν ἀπὸ πάσης τ. δυναστείας αὐτῶν in constr. praegn. pro αἰσχυνθέντες ἀφαιρεθείσαν ἀ. π. τ. δ. *ignominia affecti priventur omni potestate sua*. De h. l. opt. vid. sub ἀγαθοποιέω observata. — — 2) *pudore suffundo* vel *afficio*, a. 1. p. ᾐσχύνθην signif. reflex. *puduit me*, *ich habe mich geschämt* a) propr. Hist. Sus. v. 27. — b) ex Hebraeorum dicendi consuetudine de eo, qui spem fallens pudore afficit aliquem, ubi Lat. *spe frustro*, *fallo*, *täuschen*, pass. *spe excido*, ita activ. τινά Orat. Azar. v. 18. — pass. Sir. 2, 10. 15, 4. Bar. 6, 39. — Tob. 10, 2. μήποτε κατῄσχυνται *num forte spe* [pecuniae scil. recipiendae] *frustrati sunt?* Cf. tamen de h. l. lect. et interpretat. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 90. — *Apel*, *Augusti*.

Κατακαίω, f. αύσω, perf. pass. κέκαυμαι, a. 2. p. ἐκάην, f. 2. p. κατακαήσομαι [Tob. 14, 4.] et forma melior f. 1. p. κατακαυθήσομαι [cf. *Buttm.* gram. max. Vol. 2. p. 161. *Win.* §. 15. — κατά, καίω] *comburo*, *concremo*, sq. accus. Jud. 6, 4. 1 Macc. 5, 68. 2 Macc. 10, 36. 4 Macc. 18, 19. — pass. Bar. 6, 55. Tob. 14, 4. 4 Macc. 6, 26. (Diod. Sic. 1, 59. Xen. Cyr. 4, 5. 36.)

Κατακαλύπτω, f. ψω (κατά, καλύπτω tego) *obtego*, *bedecken*, ut γῆν Sir. 24, 3. de femina velata = *verschleiern* Hist. Sus. v. 32. — (τινά τινι Xen. Cyr. 6, 4. 11.)

Κατακάμπτω, f. ψω (κατά, κάμπτω) *deflecto*, τὶ περί τι *etwas um etwas herum beugen* 4 Macc. 11, 10. — = *niederbeugen*, pass. *deprimor*, πολλῷ σιδήρῳ Orat. Azar. v. 10.

Κατάκειμαι, f. είσομαι (κατά, κεῖμαι positus sum, iaceo) 1) *decumbo*, *prostratus iaceo*, seq. ἐν c. dat. rei, in quo recubat aliquis Jud. 13, 15. — 2) *darniederliegen*, *iaceo*, metaph. *neglectus iaceo*, *nihil valeo*, ita de arte magica Sap. 17, 7. (ἄτιμος κεῖμαι Xen. Mem. 2, 1. 33. — *iaceo* Ovid. Trist. 4, 3. 77. Cicer. Phil. 10, 7.) —

Κατακεντέω, ῶ f. ήσω (κατά, κεντέω fodio) *confodio*, *transfodio*, τινά Jud. 16, 17. (Diod. Sic. 3, 36.)

Κατάκλειστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κατακλείω) *inclusus* 2 Macc. 3, 19. 3 Macc. 1, 18. (Lucian. Tim. §. 15.) — carceri inclusi appellantur Israelitae in Aegypto olim versantes Sap. 18, 9.

Κατακλείω, f. σω, p. p. κέκλεισμαι, a. 1. p. ἐκλείσθην, de qua forma vid. ἀκούω — κατά, κλείω claudo; occludo), *includo*, sq. acc. et εἰς c. acc. loci Sap. 17, 16. (Diod. Sic. 11, 88. Xen. Mem. 2, 1. 13.) — τινά = *einsperren*, *in carcerem do* 2 Macc. 13, 21. 3 Macc. 3, 25. Sap. 17, 2.

Κατακληροδοτέω, ῶ f. ήσω (κατά, κληροδοτέω) *sorte distribuo*, τί 1 Macc. 3, 36.

Κατακληρονομέω, ῶ f. ήσω (κατά, κληρονομέω quod vid.) 1) *haereditatis iure transmitto alicui aliquid*, vererben, ut τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς Esr. 8, 85. — ita pro הִנְחִיל Deut. 21, 16. — 2) *haeredem facio vel constituo aliquem*, ita in locis iudicandis ex pacata et stabili terrae palaestinensis possessione eaque cum totius mundi imperio coniuncta [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 229. 230. *Meyer* ep. P. ad Rom. p. 99. ad Cor. I. p. 66. 98.] haereditatis iure ab Abrahamo,

cui possidendam eam dedit Deus Gen. 17, 8. ad Israelitas, posteros eius, transmissa, τινά Sir. 36 [vel 33, 11.], 16. 44, 21. — passiv. κατακληρονομοῦμαι *haeres constituor*, a. 1. p. κατεκληρονομήθην Sir. 24, 8. ἐν Ἰσραὴλ κατακληρονομήθητι *inter Israelitas haeres esto bonorum, quae habet terra palaestinensis*, ex parallelismo membrorum fere i. q. ἐν Ἰακὼβ κατασκήνωσον. Quo l. sapientia persona inducitur inter Israelitas domicilium habens. — ita pro הִנְחִיל 1 Chron. 28, 8. et הָנְחַל *possidens factus est* Job. 7, 3. pro נֶאֱחַז Gen. 47, 27. Jos. 22, 19. — 3) *consequor aliquid, tanquam partem mihi assignatam vel destinatam*, τί Sir. 4, 16. 15, 8. — ita pro נָחַל Deut. 19, 14. — Cf. de huius verbi structura apud Graecos usitata *Lob.* ad Phryn. p. 129. *Sturz* de dial. alex. p. 140. *Fischer* 3. a. p. 368.

Κατακλίνω, f. νῶ (κατά, κλίνω clino; repono, colloco Xen. Ven. 9, 3.) *recumbere facio* vel *iubeo*, τινὰ ἔν τινι 3 Macc. 1, 3. (Xen. Cyr. 6, 4. 11.) — passiv. κατακλίνομαι, *recubo prostratus*, ita de personis ad coenam *discumbentibus* = *accumbo, discumbo* Jud. 12, 15. (Plut. vit. Ages. c. 12. Dem. 402, 23. Xen. Cyr. 5, 2. 15.) —

Κατακλύζω, f. ύσω (κατά, κλύζω inundo, bespülen) *inundo, überschwemmen*, seq. acc. Sap. 10, 4. 19. — pro שָׁטַף Ps. 78, 10. (Diod. Sic. 1, 9. Xen. Ven. 5, 4.) —

Κατακλυσμός, οῦ, ὁ (κατακλύζω) *inundatio, diluvium* Sir. 21, 13. 39, 22. — pro שֶׁטֶף Ps. 32, 6. (Diod. Sic. 1, 10. Plat. legg. 3. p. 25. ed. *Tauchn.*) — de diluvio noachico Sir. 40, 10. 44, 17. 18. 4 Macc. 15, 28. — ὁ τῶν παθῶν κ. = *Aufwallung, Aufbrausen der Leidenschaften* 4 Macc. 15, 29.

Κατακολουθέω, ῶ f. ήσω (κατά, ἀκολουθέω) *sequor*, i. q. ἀκολουθέω, sed fortius — metaph. i. e. *obsequor*, sq. dat. nominis legis, iussi notionem habentis Jud. 11, 6. Esr. 7, 1. 1 Macc. 6, 23. (Pol. 2, 56. 2. 3, 33. 18.)

Κατακοντίζω, f. ίσω (κατά, ἀκοντίζω) *iaculis confodio*, τινὰ ἔν τινι Jud. 1, 15. — (Xen. An. 7, 4. 6.) —

Κατάκοπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κατακόπτω quod vid.; concisus, contusus) *defatigatus, labore confectus* 2 Macc. 12, 36. (addito τοῖς σώμασι Diod. Sic. 13, 18.)

Κατακόπτω, f. ψω, a. 2. p. κατεκόπην (κατά, κόπτω caedo) *concido* i. e. *niederhauen, zusammenhauen*, τινά Jud. 2, 25. 2 Macc. 1, 13. 10, 30. (Diod. Sic. 2, 44. Dem. 608, 4. Xen. Cyr. 7, 1. 23.)

Κατακοσμέω, ῶ f. ήσω (κατά, κοσμέω orno) *exorno*, τί τινι 1 Macc. 4, 57. (Lucian. dial. deor. 16, 1.)

Κατακρατέω, ῶ f. ήσω (κατά, κρατέω) 1) *dominium exerceo, impero*, sq. genit. rei, *über etwas herrschen, etwas beherrschen* [de genit. vid. ἄρχω] Sir. 21, 11. — sq. accus. rei [de quo vid. *Matth.* §. 360. b. *Rost* §. 108, not. 4.] Esr. 4, 2. — 2) *potior aliqua re*, sq. genit. *rei*, *ich bemächtige mich einer Sache, nehme in Besitz* 1 Macc. 8, 3. 4. 10. 12. 11, 1. 49. 57. 15, 3. 28. 33. 16, 3. — 3 Macc. 1, 6. κατακρατήσας τῆς ἐπιβουλῆς *compos factus propositi*. — sq. accus. rei 1 Macc. 7, 22. — seq. gen. pers. = vel: *vinco aliquem, besiegen* 1 Macc. 8, 2. (de invidia, seq. genit. Ael. V. H. 12, 9.) — vel: *premo*, ita de fame 1 Macc. 6, 54.

Κατακρημνίζω, f. ίσω (κατά, κρημνός praeceps) *praecipito, praecipitem do*, sq. acc. *pers.*

2 Macc. 4, 43. 4 Macc. 4, 25. — pro: הִשְׁלִיךְ 2 Chron. 25, 12. (Diod. Sic. 4, 31. Xen. Cyr. 1, 4. 7.) — seq. acc. urbis = *deiicio, everto* 2 Macc. 12, 15.

Κατακρίνω, f. νῶ (κατά, κρίνω) *iudico contra aliquem, condemno*, τινά Sap. 4, 16. Hist. Sus. v. 48. 53. (Hdian. 7, 6. 7. Xen. Hier. 7, 10.) addito infinit. ἀποθανεῖν Hist. Sus. v. 41.

Κατακρύπτω, f. ψω (κατά, κρύπτω) *abscondo*, τὶ ἐν τόπῳ τινί 2 Macc. 1, 19. (Xen. Oecon. 17, 12.)

Κατακτάομαι, ῶμαι f. ήσομαι (κατά, κτάομαι) *acquiro mihi, nanciscor*, τί 2 Macc. 6, 25. (Diod. Sic. 1, 55 et 67.)

Κατακτείνω, f. τενῶ, a. 1. κατέκτεινα (κατά, κτείνω) *interficio, neco*, i. q. κτείνω sed fortius 4 Macc. 11, 3. 12, 11.

Κατακυριεύω, f. εύσω (κατά, κυριεύω) *imperium exerceo*, τινός, *in aliquem, impero alicui* Sir. 17, 4. 1 Macc. 15, 30. (potior aliqua re Diod. Sic. 14, 64.) —

Καταλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον, perf. εἴληφα, p. p. εἴλημμαι, a. 1. p. ἐλήφθην, f. 1. p. καταληφθήσομαι [cuius loco Sir. 23, 8. habetur καταλειφθήσομαι vid. καταλείπω] (κατά, λαμβάνω) 1) *occupo, einnehmen, in Besitz nehmen*, sq. acc. *loci*, ita passiv. 2 Macc. 5, 5. — med. *ich nehme für mich in Besitz* Jud. 2, 25. 1 Macc. 1, 19. 5, 27. 28. 30. 6, 3. 26. 50. 63. 10, 1. 11, 46. 66. 15, 30. 16, 20. 2 Macc. 5, 5. 10, 22. 12, 16. 14, 41. (Diod. Sic. 1, 56. 5, 63. — activ. Xen. Cyr. 2, 4. 22. 5, 3. 17.) — pro: *consequor, nanciscor*, ut σοφίαν Sir. 15, 1. 7. 27, 8. — metaph. pro: *sub potestatem redigo*, ita activ. τινά Sir. 23, 6. — med. Jud. 11, 11. quo l. peccatum inducitur persona. — 2) *deprehendo* = a) *offendo, invenio, treffen, betreffen, ertappen* τινά 2 Macc. 12, 18. additur ἐν c. dat. loci 2 Macc 15, 19. — sq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati Hist. Sus. v. 58. Esr. 6, 8. (Lucian. dial. deor. 17, 1. Xen. An. 4, 2. 5. Mem. 3, 11. 2.) — b) *cursu assequor, einholen, erreichen*, τινά 1 Macc. 2, 32. 12, 30. (Lucian. dial. deor. 19, 2. Xen. An. 2, 2. 12. Cyr. 4, 2. 30.) — 3) *comprehendo* i. e. a) *ergreifen, comprehendo et capio*, τινά 2 Macc. 13, 21. (Xen. Cyr. 4, 3. 9.) — = *corripio*, ita de malo, quod accidit alicui vel quod irruit in aliquem Sir. 7, 1. 3 Macc. 2, 10. 23. — passiv. signif. reflexiva: *correptum me sentio*, ἔν τινι, ut ἐν ἀγῶνι θανάτου Addit. ad l. Esth. 4, 1. τινὰ ἔν τινι Sir. 23, 8. — (Hdian. 2, 2. 2, 12.) — b) metaph. *mente comprehendo, intelligo, begreifen*, τινά i. e. *mentem et consilia alicuius* Sir. 15, 1. 7. Alii aliter vid. supra sub num. 1. monita.

Καταλάμπω, f. ψω (κατά, λάμπω luceo) *collustro, illumino*, τί Sap. 17, 20. (Xen. Mem. 4, 7. 7.)

Καταλέγω, f. λέξω (κατά, λέγω, pono, deligo Xen. Ages. 1, 23.) *recito, herzählen, im Zusammenhange vortragen* 2 Macc. 7, 30. (Xen. Conv. 6, 3.)

Κατάλειμμα, τος, τό (καταλείπω) *reliquiae* Sir. 47, 22. 1 Macc. 3, 35. — pro שְׁאָר Jes. 10, 22. — κατάλειμμα γίνομαί τινι i. e. καταλείπομαί τινι, *relinquor alicui*, ita de Noacho, qui in coaevorum interitu servabatur τῇ γῇ Sir. 44, 17. coll. Gen. 6, 8. 9. Sap. 14, 6.

Καταλείπω, f. ψω, a. 2. κατέλιπον, perf. 2. καταλέλοιπα, p. p. καταλέλειμμαι, a. 1. p. κατελείφθην (κατά, λείπω linquo) *relinquo* a) de personis, quae discedentes a loco ex suis aliquem vel aliquid ibi relinquunt = *zurücklassen*, passiv.

καταλείπομαι *relinquor* i. e. *zurückbleiben*, *remaneo*, τί Sap. 2, 9. 1 Macc. 6, 2. (Xen. An. 6, 3. 22.) — τινά 1 Macc. 11, 70. 2 Macc. 5, 22. — addito ἐν c. dat. loci Jud. 13, 4. 1 Macc. 2, 18. 11, 64. 2 Macc. 12, 18. 19. — addito μετ' ἐμοῦ 1 Macc. 12, 47. — τινὰ ἐπί τινος *aliquem ut praesit* 1 Macc. 3, 32. — (τινὰ ἐπί τινι Xen. An. 4, 4. 19.) — sq. duplici acc., uno obiecti, altero praedicati 2 Macc. 4, 31. 13, 24. (Xen. Cyr. 1, 4. 17.) additur ἐν c. dat. loci 1 Macc. 5, 18. (Xen. h. gr. 1, 4. 17.) — b) de hominibus, qui vita discedentes liberos, opes, famam [bonam, malam], exemplum relinquunt = *hinterlassen*, passiv., addito nominat. praedicati vel qualitatis, ut ὄρφανος Tob. 1, 8. — τί Sir. praef. sec. Sir. 23, 26. 27. 30, 4. 6. 39, 11. 44, 8. 47, 23. Bar. 6, 47. 2 Macc. 6, 31. τί τινι Sir. 11, 18. 1 Macc. 9, 10. 2 Macc. 6, 28. 9, 24. Sir. 14, 15. — τινί Sir. praef. sec. (Xen. Cyr. 3, 1. 10 et 33.) — mulieri liberis, aliis occisis, aliis in captivitatem abductis, orbatae comparatur urbs Hierosolyma Bar. 2, 14. 19. — c) de personis abeuntibus a loco vel a negotio, ubi nostrates: *verlassen*, aa) propr. τὸ ἄριστον Tob. 12, 13. τὸν τόπον 1 Macc. 10, 13. (Xen. An. 4, 2. 10 et 13.) — bb) sensu ethico, ubi Lat. *negligo* i. e. vel *curam*, *tutelam*, *favorem alicui subtraho* Sir. 13, 4. 7. 23, 22. — κύριον i. e. *cultum*, *pietatem in Deum* 28, 23. — 29, 14. 47, 22. ὁ δὲ — αὐτοῦ i. e. *Dominus autem dixit: non subtraham* τὸ ἔλεός μου. Vide sub ἐξαίρω notata. — 2 Macc. 5, 20. 7, 16. — Bar. 6, 42. οὐ δύνανται — καταλιπεῖν αὐτά scil. τὰ εἴδωλα *non possunt curam* [i. e. cultum] *eorum abiicere, sie können sich nicht entschliessen, ihren Dienst, ihre Verehrung aufzugeben.* — vel: *obsequium denego, non obsequor*, ut τὸν νόμον Sir. 49, 4. 2 Macc. 2, 21. 10, 14. τὰ προστάγματά τινος Bar. 4, 1. — — d) *curo, ut reliquum sit* i. e. *übriglassen*, passiv. *übrigbleiben*, ita aa) de iis, qui post aliorum mortem superstites sunt, ita passiv. addito nominat. praedicati μόνος 1 Macc. 13, 4. ῥίζα, σπέρμα, ὄνομα Esr. 8, 78. 88. 89. (Xen. An. 6, 3. 5.) — addito ἐν c. dat. loci Bar. 2, 13. — bb) de personis, quae post aliorum dimissionem vel fugam, iacturam, remanent Tob. 1, 20. 1 Macc. 3, 37. coll. v. 34. 9, 6. 8. 15, 10. Sir. 48, 15. — cc) *univ. curo, ut maneat aliquid* Sir. 24, 31.

Καταλήγω, f. ξω (desino, cesso, τινός ab aliqua re cf. *Matth.* §. 355, 4. *Rost* §. 108. II. 5. c. κατά, λήγω) *finio*, τί 2 Macc. 9, 5. 3 Macc. 6, 32.

Καταλλαγή, ῆς, ἡ (καταλλάσσω quod vid.; permutatio Diod. Sic. 2, 21.) *reconciliatio, die Versöhnung* 2 Macc. 5, 20. (Dem. 10, 15.)

Καταλλάσσω, ττω, f. ξω (κατά, ἀλάσσω muto; commuto Ael. V. H. 5, 2. Hdian. 2. 13. 12.) *reconcilio aliquem cum aliquo*, τινά τινι, passiv. καταλλάσσομαι, a. 2. p. κατηλλάγην, f. 2. p. καταλλαγήσομαι *reconcilior*, τινί *alicui* vel *cum aliquo* [de quo dat. direct. vid. εἶπον] i. e. *in gratiam redeo cum aliquo* 2 Macc. 7, 33. 8, 29. (Ael. V. H. 2, 21. Xen. An. 1, 6. 2.) — 2 Macc. 1, 5. κ. ὑμῖν i. e. *sit vobis propitius;* de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω.

Καταλογίζομαι, f. σομαι (κατά, λογίζομαι puto, ich rechne, computo) *in numerum refero*, ἐν υἱοῖς θεοῦ Sap. 5, 5. (Xen. Mem. 2, 2. 1.)

Καταλογισμός, οῦ, ὁ (καταλογίζομαι) *generis recensio* vel *catalogus* Esr. 5, 39. quo l. pro: καταλογισμός habetur καταλοχισμός per χ. —

Κατάλυμα, τος, τό (καταλύω quod vid.) *deversorium, Wirthshaus, Herberge* Sir. 14, 25. κ. ἀγαθῶν *deversorium bona habens, bonis abundans.* — τινί *für Jemanden* 1 Macc. 3, 45. — pro לְשָׁכָּה 1 Sam. 9, 22. (Diod. Sic. 14, 93. Pol. 2, 36. 1.)

Κατάλυσις, εως, ἡ (καταλύω) *dissolutio, Auflösung*, τῆς πολιτείας 2 Macc. 8, 45. (Diod. Sic. 2, 32. Xen. Cyr. 8, 1. 47.) — τινός i. e. τῆς τυραννίδος τινός 4 Macc. 11, 24. coll. v. 43. (Diod. Sic. 14, 64.) —

Καταλύτης, ου, ὁ (καταλύω) *homo qui devertitur apud aliquem, der Einkehrende, hospes, der Gast* Sap. 5, 14. (Pol. 2.)

Καταλύω, f. ύσω (κατά, λύω solvo) 1) *dissolvo* [quod iunctum erat, ut τὸ στράτευμα Dem. 1188, 6.] i. e. a) *tollo, everto*, ut τὰ πάθη 4 Macc. 1, 6. τὴν τυραννίδα v. 11. — b) *vim alicuius rei frango et everto*, ut ἀπειλάς, τιμωρίας 4 Macc. 4, 24. 8, 14. 11, 23. 14, 8. 17, 2. — c) *aboleo, abrogo*, ut νόμους 2 Macc. 2, 22. 4, 11. 4 Macc. 4, 24. — v. 20. 7, 9. (Diod. Sic. 12, 80. Xen. Mem. 4, 4. 14.) — de personis facto et moribus vim et auctoritatem alicuius rei minuentibus 4 Macc. 5, 32. — τινά τινος [cf. *Matth.* §. 355, 4. *Rost* §. 108. II. 5. c. *Win.* §. 30, 6. *Buttm.* §. 109, 4.] *aliquem aliqua re abrogo*, ut τὸν Ὀνίαν τῆς ἀρχιερωσύνης 4 Macc. 4, 16. (Xen. Cyr. 8, 5. 24. *abrogo* Cicer. Verr. 2, 2. 56. Offic. 3, 16.) — 2) [iumenta, ut τοὺς ἵππους Hom. Odyss. 4, 28. vel iumentorum vincula solvendo iter dissolvo i. e.] *subsisto in itinere, Halt machen* = *deverto* a) propr. i. e. de personis deversantibus alicubi vel apud aliquem Sir. 36, 31. seq. ἐν c. dat. loci Sir. 14, 25. 27. — seq. σύνεγγύς τινος Sir. 14, 24. — praecedente οὗ Jud. 14, 17. (παρά τινι Dem. 252, 24. 763, 10. — Diod. Sic. 4, 62. Xen. An. 1, 8. 1.) — b) trop. de rege in domicilio longe lateque patente versante i. e. longe lateque dominante vel quod praeferendum videtur de rege in statu securo et tranquillo versante [vid. πλατυσμός] Sir. 47, 12. — c) de rebus, ut de vento septentrionali vel aquilone subsistente ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος Sir. 43, 20. locustarum agmini subsistenti in loco aliquo comparatur nix coelitus demissa v. 17. — de avibus Sir. 27, 9. πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς καταλύσει.

Καταμανθάνω, f. μαθήσω (κατά, μανθάνω) *accurate et diligenter cognoscere studeo*, seq. accus., ut τὸ ἔργον σιδήρου Sir. 38, 28. vid. tamen de h. l. lectione *Bretschn.*, *Aug.*, *Apel* Esr. 8, 41. — (Arrian. exp. Alex. M. 5, 11. 2. Dem. 660, 22. Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — praeced. μή prohibitivo Sir. 9, 5. πάρθενον μὴ καταμάνθανε i. e. *cave tibi a virginis cognoscendae studio male sedulo.* v. 8. μὴ καταμάνθανε κάλλος ἀλλότριον i. e. *absit a te formositatis alienae* [i. e. mulieris alienae] *cognoscendae opera male diligens.*

Καταμαρτυρέω, ῶ f. ήσω (κατά, μαρτυρέω) *testor contra aliquem*, seq. gen. pers. [vid. καταγελάω] Hist. Sus. v. 21. 43. 49. — pro הֵעִיד, sq. אֶל 1 Regg. 21, 10. 13. (Dion. Hal. Ant. 2, 10. Dem. 860, 26.) —

Καταμένω, f. νῶ, a. 1. κατέμεινα (κατά, μένω) *permaneo*, μετά τινος Jud. 16, 20. ἐπί τινος v. 21. (Diod. Sic. 2, 21. Xen. Cyr. 1, 4. 17.)

Καταμερίζω, f. ίσω (κατά, μερίζω) *divido*, τὸν τόπον κλισίας *locum in accubationes* 3 Macc. 6, 31. — pro הִנְחִיל Deut. 19, 3. — (τὶ εἴς τι Diod. Sic. 3, 30. τινί τι Xen. An. 7, 5. 4.)

Καταμέρος, adv. pro: κατὰ μέρος, *partim*, *particulatim*, τὰ καταμέρος it. divisim τὰ κατὰ μέρος *partes singulae, die Einzelheiten* 2 Macc. 2, 30. 11, 20. Vid. κατά no. II. 3. c. —

Καταμεστόω, ῶ f. ώσω (κατά, μεστόω) *plane impleo*, pass. *prorsus repleor*, τινί = ὑπό τινος [vid. γίνομαι] 3 Macc. 5, 46. (Plut. de musica c. 30 fin.)

Καταμήνιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κατά, μήν) *menstruus*, *menstrualis*, ῥάκος καταμηνίων *pannus mulierum menstruatarum* Addit. ad l. Esth. 4, 3.

Καταμηνύω, f. ύσω (κατά, μηνύω indico) *indico*, *anzeigen*, τί 4 Macc. 4, 4. (Xen. An. 2, 2. 20. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*)

Καταμιμνήσκω, f. μνήσω (κατά, μιμνήσκω) *in memoriam revoco*, pass. καταμιμνήσκομαι, a. 1. p. κατεμνήσθην signif. reflexiva [vid. ἀγνίζω] *mihi in mentem revoco* 4 Macc. 13, 11.

Καταμόνας, adv. pro κατὰ μόνας (κατά, μόνος) *seorsim* 2 Macc. 15, 39. — καταμόνας εἰμί, *separatus sum* 1 Macc. 12, 36. — pro בָּדָד et לְבָדָד Ps. 4, 9. Jer. 15, 17. (Pol. 4, 15. 10. Thuc. 1, 32 et 37.) —

Καταμωκάομαι, ῶμαι (κατά, μωκάομαι) dep. med. *derideo*, *irrideo*, τινός [vid. καταγελάω] Sir. 13, 7. — pro הִלְעִיג 2 Chron. 30, 10. (Heliodor. VII. p. 350. quo l. iungitur c. ἐγγελᾶν.

Καταναγκάζω, f. σω (κατά, ἀναγκάζω) *adigo*, τί ad aliquid, *etwas erzwingen* 1 Macc. 2, 15.

Καταναλίσκω, et forma rariori καταναλόω [Bar. 6, 10.], f. ἀναλώσω, a. 1. κατηνάλωσα, a. 1. p. κατηναλώθην, f. 1. p. καταναλωθήσομαι (κατά, ἀναλίσκω) *consumo* i. e. a) *verwenden*, τὶ εἰς ἑαυτόν *etwas für sich*, *in seinen Nutzen* Bar. 6, 19. — (aufzehren, ut τὰ χρήματα Diod. Sic. 17, 108. Xen. Mem. 1, 2. 22.) — b) *verzehren* i. e. *vernichten*, τινά τινι Sir. 27, 29. Addit. ad l. Esth. 6, 19. — τινὰ ἔν τινι Sir. 45, 19.

Κατανοέω, ῶ f. ήσω (κατά, νοέω) 1) *reputo*, *considero*, seq. ὅτι Sir. 30, 26. (Xen. Mem. 3, 5. 25. τί Apol. Socr. §. 34.) — 2) *probe intelligo*, *perspicio*, τί, ut τὸν λογισμὸν θεοῦ Jud. 8, 14. (Xen. Ages. 8, 1.) — seq. acc. personae et participii [de quo vid. sub ἀκούω no. 2. observata] 2 Macc. 9, 25. κατανοῶν τοὺς — δυνάστας — προσδεχομένους i. e. κατανοῶν ὅτι vel πῶς οἱ δυνάσται — προσδέχονται. (Xen. Cyr. 5, 5. 18.) — 2) *mentem oculosque defigo*, εἴς τι Sir. 23, 19. τί Jud. 10, 14.

Κατανόησις, εως, ἡ (κατανοέω) *consideratio*, *oculorum mentisque defixio in aliquem* Sir. 41, 21. Vide sub καταμανθάνω ad Sir. 9, 5 et 8. monita. —

Καταντάω, ῶ f. ήσω (κατά, ἀντάω) 1) *devenio*, *pervenio*, seq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 4, 21. 44. (Diod. Sic. 1, 79. 3, 34.) — sq. πρός c. accus. rei, *pervenio ad aliquid* i. e. *consequor aliquid* 2 Macc. 6, 14. (Pol. 4, 34. 2. 6, 9. 10.) — 2) transit. *pervenire* vel *transire facio* τὶ εἴς τινα = *transfero aliquid in* vel *ad aliquem* 2 Macc. 4, 24. —

Καταντλέω, ῶ f. ήσω (κατά, ἀντλέω haurio; aqua hausta perfundo) *perfundo* i. e. *obruo*, τινά τινι aliquem aliqua re 4 Macc. 7, 2. (τί τινος Lysias p. 204. D. Plat. de rep. l. 7. p. 536. B.)

Κατανύσσω, ττω, f. ξω, p. p. κατανένυγμαι, a. 2. p. κατενύγην, f. 2. p. κατανυγήσομαι (κατά, νύσσω pungo) *compungo*, trop. *acri dolore afficio*, passiv. *acri dolore afficior*, ἐπί τινι Sir. 47, 20. ἐπί τινος 12, 12. ἔν τινι 14, 1. 20, 20. περί τινος Hist. Sus. v. 10. — pro הִתְעַצֵּב Gen. 34, 7. נִכְאָה Ps. 109, 16.

Κατανύω vel κατανύτω, f. ύσω (κατά, ἀνύω perficio) *conficio*, *absolvo*, τὴν πορείαν 2 Macc. 9, 4. (ὁδόν Xen. Ages. 2, 1. Cyr. 8, 6. 17.)

Κατανωτίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (κατά, νωτίζω terga do vel verto) *terga do*, ex metonym. signi pro re signata pro: *negligo*, *parvi facio*, sq. τοῦ c. infinit. Jud. 5, 4. (Lucian. Lexiphan. §. 5.)

Καταξηραίνω, f. ανῶ, a. 1. κατεξήρανα (κατά, ξηραίνω) *arefacio*, *exsiccco*, τὴν ἐ. θάλασσαν Jud. 5, 13.

Κατάξιος, ία, ιον (κατά, ἄξιος) *valde dignus* Addit. ad l. Esth. 6, 15. (adv. καταξίως Pol. 1, 88. Soph. OC. v. 915.)

Καταξιόω, ῶ f. ώσω (κατά, ἀξιόω) 1) *dignum iudico* vel *declaro*, τινός [vid. ἄξιος] 3 Macc. 9, 21. 4, 11. 4 Macc. 18, 3. (Diod. Sic. 2, 60. Jamblich. vit. Pythag. c. 36.)

Καταξύω, f. ύσω (zerkratzen, corrado, κατά, ξύω) *sculpo*, *schnitzen* Bar. 6, 8.

Καταπαλαίω, f. σω (κατά, παλαίω luctor) *lucta aliquem opprimo* [propr. Plut. apophth. Alcib. Mor. 2. p. 39. ed. *Tauchn.* Lucian. dial. deor. 7, 3.] metaph. pro: *supero*, *niederarbeiten* 4 Macc. 3, 18.

Καταπάσσω, f. πάσω, a. 1. ἔπασα (κατά, πάσσω spargo) *conspergo*, γῇ τὰς κεφαλάς 2 Macc. 14, 26. — med. καταπάσσομαι *me conspergo*, *ich streue auf mich*, *auf mein Haupt*, γῆν 2 Macc. 10, 15. Cf. de Hebraeorum more, quo lugentes cinere caput conspergerent *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trauer* et de accus. γῆν sub ἐμπορπόω adnotata. (πηλῷ τὰς κεφαλάς Diod. Sic. 1, 72 et 91. coll. Jos. bell. iud. 2, 21. 3.)

Καταπατέω, ῶ f. ήσω (κατά, πατέω incedo) *conculco*, *pedibus contero* i. e. a) *betreten*, ratione habita religionis iudaicae, qua cum profanatione coniunctus putabatur hominis pagani εἰς τὸ ἅγιον templi hierosolymitani introitus 1 Macc. 3, 45. 51. 4, 60. — b) *niedertreten*, *zertreten*, τινά 3 Macc. 6, 21. (τῷ ἵππῳ Xen. Ages. 1, 15.) — c) ut nostratium: *Jem. mit Füssen treten* i. e. *contumeliose tracto aliquem*, τινά 2 Macc. 8, 2. (Hom. Il. 4, 157.) —

Κατάπαυμα, τος, τό (καταπαύω) *quies* [propr. ut γόου Hom. Il. 17, 38.] f. e. *locus quietis*, *locus quo residet aliquis*, *locus quem domicilium sibi elegit aliquis*, ita de urbe hierosolyma Jovae consecrata Sir. 36, 18.

Κατάπαυσις, εως, ἡ (καταπαύω quod vid.; concessio quietis, das Beruhigen) *quies* i. e. a) *cessatio a labore*, hebr. שַׁבָּת, ἡ τῆς κ. ἡμέρα i. e. *sabbatum* 1 Macc. 15, 1. — b) *locus quietis*, ita de templo hieros. sensu sub κατάπαυμα indicato.

Καταπαύω, f. παύσω (κατά, παύω cessare facio) I) signif. transit. 1) *quiescere facio*, *zur Ruhe bringen*, τινά Sir. 24, 11. ἐν πόλει — με κατέπαυσε *in urbe* — *sedem quietam mihi concessit* vel *domicilium ab hostium impetu tutum mihi* dedit. — ita pro הֵנִיחַ Deut. 3, 20. Jos. 1, 13. 15. — τί Sir. 24, 8. κατέπαυσε τὴν σκηνήν μου i. e. *quietam et tutam fecit sedem meam*. — abest accus. ex verbo anteced. βασιλεύειν repetendus Sir. 47, 13. ᾧ ὁ θεὸς κατέπαυσε [scil. τὴν βασιλείαν] κύκλοθεν *cui dominationem concessit Deus circumquaque quietam*. — ita pro הֵנִיחַ 2 Chron. 15, 15. 20, 30. — 2) *cessare* vel *desinere facio*, *aufhören machen*, τί, ut τὸν λόγον i. e. *finem facio narrationi* 2 Macc. 15, 37. τὸ μνημόσυνόν τινος i. e. vel: *finem facio memoriam alicuius recolendi*, aut *non amplius immemor memoriae alicuius* Sir. 38, 23. (Hom. Il. 4, 583.

7, 36. Diod. Sic. 16, 79.) — vel addito ἀπὸ γῆς *interire facio memoriam alicuius, aboleo memoriam alicuius a terra, Jem. Andenken von der Erde vertilgen* Sir. 10, 17. — ita pro הִשְׁבִּית seq. מִן Deut. 32, 26. — — II) intransit. *quiesco* i. e. a) *cesso, desino, aufhören, ein Ende nehmen* Sir. 45, 3. Jud. 6, 1. — ita pro שָׁבַת Neh. 6, 3. — 1 Macc. 9, 73. κατέπαυσε ῥομφαία ἐξ Ἰσραήλ e constr. praegn. pro: κατέπαυσε ῥ. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ Ἰσραήλ. — (Diod. Sic. 20, 74.) — — b) *resideo, sedem figo*, ita de malis, bonis immanentibus super aliquo Sir. 5, 6. ἐπὶ — ὁ θυμὸς αὐτοῦ sensus: *poenas divinas nunquam non sustinebit.* 44, 23. κατέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν Ἰακώβ scil. ἡ εὐλογία καὶ διαθήκη Ἰσαάκ i. e. *quae manibus capiti impositis bona apprecatus est Isaacus cum foedere permanserunt* vel *nunquam defuerunt Jacobo.*

Καταπειράζω, f. άσω (κατά, πειράζω) *tento, periculum facio*, de tentationibus bellicis eo spectantibus, ut potiar loco aliquo, τοὺς τόπους 2 Macc. 13, 18. (vexandi sensu Diod. Sic. 17, 107.)

Καταπέλτης, ου, ὁ, *Catapulta*, appellatur ita [apud Graecos et Romanos machina bellica ad iaciendas sagittas fabricata Aelian. V. H. 6, 12. Diod. Sic. 17, 45.] instrumentum in torquendis reis, servis adhiberi solitum 4 Macc. 8, 12. 9, 26. 11, 9. 25. 18, 20. — (Diod. Sic. 20, 71.)

Καταπέτασμα, τος, τό (καταπετάννυμι expando) *aulaeum, velum expansum.* Ita a) de velo templi hierosolym. interiori, quo tegebatur sanctum sanctorum quodque, hebr. פָּרֹכֶת appellato Sir. 50, 5. 1 Macc. 1, 22. — b) de velo secundo, מָסָךְ et apud LXX Exod. 26, 31. κάλυμμα appellato, quo sanctum ab atrio separabatur 1 Macc. 4, 51.

Καταπίνω, f. πίομαι, a. 2. ἔπιον, a. 1. p. ἐπόθην (κατά, πίνω bibo; bibendo exhaurio, ebibo) 1) *deglutio, verschlingen*, seq. accus. Tob. 6, 5. (Ael. V. H. 1, 3. Apollod. bibl. 1, 1. 3.) — 2) *absumo, aufreiben* Sir. 23, 16. (Aeschin. 13, 39.)

Καταπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον, perf. πέπτωκα (κατά, πίπτω cado) *decido, herabfallen*, sq. ἐπί c. acc. loci Sap. 7, 3. (ἐπὶ τῆς γῆς Xen. Cyr. 4, 5. 54.) — absol. Sap. 13, 16. 3 Macc. 2, 20. 4 Macc. 4, 11. (Xen. Mem. 3, 3. 5.) — Sap. 17, 16. quo l. καταπίπτων esse i. q. καταπίπτων θυμῷ vel τῇ ψυχῇ = *animum despondens* [Diod. Sic. 20, 9.] observavit *Grimm* ad h. l. —

Καταπληγμός, οῦ, ὁ (καταπλήσσω quod vid.) *terror, perculsio* Sir. 21, 4. καταπληγμός — πλοῦτον *terror et iniuria — ad nihilum redigit divitiarum usum et commoda.*

Καταπλήσσω l. ττω, f. ξω, a. 2. p. κατεπλάγην [de qua aor. forma vid. ἐκπλήσσω], p. p. καταπέπληγμαι (κατά, πλήσσω quatio; prosterno, niederschlagen) *percello, percutio*, passiv. καταπλήσσομαι *percellor*, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω], *obstupesco, perturbor*, seq. accus. rei, *vor etwas, über etwas* [de quo vid. sub ἀγαλλιάομαι notata] 2 Macc. 3, 24. 4 Macc. 16, 17. (Diod. Sic. 13, 92. Ael. V. H. 8, 12. 9, 28. Lucian. dial. mort. 14, 1. Isocr. epist. ad Phil. p. 734. ed. *Lange.*) — sq. dat. rei [vid. ἀπιστέω, ἐκδικέω] 2 Macc. 15, 24. 3 Macc. 1, 9. 2, 23. ἐπί τινι 3 Macc. 5, 27. — sq. acc. pers. 2 Macc. 8, 16.

Κατάπλοος, contr. ους, ου, ὁ (καταπλέω versus terram navigo; das Hinabfahren) *navigatio* 3 Macc. 4, 10. (Dem. 1285, 21. ὁ οἴκαδε κατάπλους Xen. h. gr. 1, 4. 5.)

Καταπονέω, ῶ f. ήσω (κατά, πονέω laboro; laborando defatigo) *opprimo* i. e. *molestiam creo, duriter tracto*, τινά *Jem. unterdrücken, bedrücken* 3 Macc. 2, 2. 13.) deturbo, debello Diod. 13, 56. 15, 85.)

Κατάπονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κατά, πόνος labor; cum multo labore coniunctus, mühsam Plut. vit. Timol. c. 36.) *molestus* 3 Macc. 4, 14.

Καταπορεύομαι, f. εύσομαι, dep. med. (κατά, πορεύομαι) *devenio, deorsum proficiscor, hinabreisen* 2 Macc. 11, 30. — seq. εἰς c. acc. loci 3 Macc. 4, 10. (Pol. 4, 17. 23, 2. 29, 8.) —

Καταπραΰνω, f. νῶ (κατά, πραΰνω) *demulceo* i. e. *placo, iratum mitigo, besänftigen* 2 Macc. 13, 26. (Isocr. panegyr. c. 2. p. 55. ed. *Lange.* Xen. Mem. 2, 3. 16.)

Καταπροδίδωμι, f. δώσω (κατά, προδίδωμι) *prodo, verrathen* [propr. Aristoph. Vesp. v. 1080.] τὴν ἀρετήν i. e. *causam virtutis derelinquo et negligo* 4 Macc. 2, 10.

Καταπτήσσω, f. πτήξω (κατά, πτήσσω, contraho me prae metu in loco ad latendum commodo; ich ducke mich vor Furcht nieder Hom. Il. 8, 136.) *metuo, timeo*, seq. accus. nominis eiusdem fere significationis [vid. ἐκδικέω], ut φόβον Sir. 35, 18. οὐ καταπτήξει φόβον = οὐ φοβήσεται sed fortius.

Κατάπτωσις, εως, ἡ (καταπίπτω) *lapsus, ruina*, metaph. *infortunium, miseria* 3 Macc. 2, 14.

Κατάρα, ας, ἡ (κατά, ἀρά) *imprecatio, exsecratio, der Fluch, die Verwünschung*, opp. εὐλογία Sir. 3, 9. 23, 26. 41, 6 bis. v. 10. — pro קְלָלָה Gen. 27, 12. 13. מְאֵרָה Prov. 3, 33. (Diod. Sic. 1, 45. Pol. 16, 31. 7.) — plur. κατάραι Sir. 29, 6.

Καταράομαι, ῶμαι f. άσομαι, dep. med. cum perf. passivae significationis [vid. ἐπαγγέλλομαι] κατήραμαι (κατά, ἀράομαι) *diris devoveo, exsecror, mala alicui imprecor, verfluchen, verwünschen*, a) ut apud Graecos seq. *dat.* Bar. 6, 66. (Diod. Sic. 1, 45. Xen. An. 7, 7. 48.) — b) seq. *accus.* Sap. 12, 11. Sir. 4, 5. 6. 23, 4. 31, 24. — 28, 13. de h. l. infinit. imperativi vim habente cf. *Win.* §. 45, 7. *Matth.* §. 546. *Buttm.* §. 129, not. 4. *Rost* §. 125, not. 6. *Herm.* ad Vig. p. 743. — Ex locis Sir. 3, 16. 36, 12. si neque a Deo abesse conieceris τὸ καταρᾶσθαι, confer, quae de eiusmodi locis non ex nostro, qui in occidentali plaga frigemus, ingenio, sed ex orientalium animo longe alacriori et concilatiori aestimandis observavit *Fritzsche* in ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 315.

Καταράσσω [quod est a κατά et ἀράσσω], et καταῤῥάσσω [quod est a κατά et ῥάσσω] f. ξω, a. 1. κατέῤῥαξα, *cum vi, impetu et celeritate deiicio* vel *proturbo, niederschmeissen*, τινά Sap. 17, 4. (τί Diod. Sic. 1, 41. τινὰ εἰς τὴν θάλασσαν Dem. 675, 9.) — seq. ἐν c. dat. admin. et ἐπί c. acc. pers. Sir. 46, 6.

Κατάρατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (καταράομαι) *maledictus, exsecratus* 2 Macc. 12, 35. 4 Macc. 4, 5. (Sophocl. OR. v. 1338.) —

Καταῤῥάσσω, vid. Καταράσσω.

Καταῤῥέω, f. ῥεύσομαι (κατά, ῥέω fluo) *defluo*, impf. forma passiva κατεῤῥεῖτο αἵματι *von Blute fliessend* vel *triefend* 4 Macc. 6, 6. (αἵματι ῥεόμενος Hdot. 7, 140. ἐῤῥεῖτο Eur. Hel. v. 1622.) Cf. de hac forma passiva *Matth.* §. 249. sub ῥέω. *Buttm.* gr. max. §. 114. sub ῥέω.

Καταῤῥίπτω, f. ψω (κατά, ῥίπτω) *deiicio* Sap. 17, 19.

Κατάῤῥυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (καταῤῥέω desuper fluo) *perfusus, irriguus* 2 Macc. 12, 16. (Diod. Sic. 2, 1 et 37. 5, 19.)

Κατάρχομαι, f. ξομαι (med. verbi κατάρχω incipio) *initium facio*, a. 1. κατηρξάμην *coepi* a) ut apud Graecos in rerum sacrarum mentione legitur, nunc absol. 2 Macc. 2, 23. — nunc seq. accus. rei [de quo acc. cf. *Matth.* §. 336, not. 1. *Rost* §. 108, 2. d.] 2 Macc. 12, 37. (Eurip. Hec. v. 685. Orest. v. 949. seq. genit. Dem. 552, 3.) — b) univ., sq. genit. [de quo vid. ἄρχομαι sub ἄρχω] 2 Macc. 4, 40. κατήρξατο χειρῶν ἀδίκων *manibus iniustis uti coepit* vel: *a manibus improbis* [i. e. *ab improborum hominum manibus*] *adhibendis initium* fecit.

Κατασβέννυμι, f. σβέσω (κατά, augens, σβέννυμι exstinguo) *exstinguo* [propr. Xen. An. 6, 3. 21.] metaph. *sedo, compesco*, τί τινι 4 Macc. 16, 4. (Xen. Cyr. 5, 2. 34.)

Κατασείω, f. σείσω, a. 1. κατέσεισα (κατά, σείω quatio) 1) *decutio, herabschütteln* Hist. bel. et drac. v. 14. ἤνεγκαν τέφραν — ναόν pro: ἤνεγκαν τέφραν ἣν κατασείσαντες ὅλον τὸν ναὸν κατέπασαν. — 2) *concutio* [prop. Ael. V. H. 3, 16.], metaph. pro: *terreo* 1 Macc. 6, 38.

Κατασκάπτω, f. ψω (κατά, σκάπτω fodio) *suffodio, everto*, τὸ θυσιαστήριον 2 Macc. 14, 38. τὰ ὅρια Jud. 3, 9. — pro חָרַם 1 Regg. 19, 10. נָתַץ Deut. 12, 3. (Diod. Sic. 2, 28. Hdian. 8, 4. 21. Jos. bell. iud. 1, 4. 3. Xen. h. gr. 2, 4. 10.) —

Κατασκευάζω, f. άσω (κατά, σκευάζω) 1) *paro* a) de Deo creante et viribus instruente aliquem vel aliquid, *bereiten, bilden, ausrüsten*, seq. acc. Sap. 9, 2. 11, 24. 13, 4. Bar. 3, 32. 4 Macc. 2, 21. — προφήτας, φίλους θεοῦ Sap. 7, 27. — b) de hominibus, ubi Lat. *paro, fabricor, fabricari iubeo*, seq. acc. Sap. 13, 11. 14, 2. Bar. 6, 9. 45. 46 bis. Esr. 9, 42. 1 Macc. 10, 6. 21. 15, 7. (Palaeph. f. 22. Xen. Ages. 1, 26. Cyr. 6, 1. 29.) — *aedifico* 4 Macc. 4, 20. (Lucian. dial. mort. 24, 4. Diod. Sic. 2, 9. Xen. Cyr. 6, 1. 27.) — *apparo, ausrüsten*, ut τὰ θηρία 3 Macc. 5, 45. de h. l. dat. nominis cognati φοβεραῖς σκευαῖς vid. sub ἐμπυρίζω observata. — πλοῖα πολεμικά 1 Macc. 15, 4. (Xen. Cyr. 6, 1. 51.) — 2) *reddo, facio*, sq. dupl. acc. uno obiecti, altero qualitatis 4 Macc. 13, 25. (Diod. Sic. 1, 1. Xen. Cyr. 2, 4. 17.) — 3) sensu malo: *auctor sum*, ut διχοστασίαν, *dissidii*, πληγάς, plagarum i. e. calamitatum 1 Macc. 3, 29. — (de malis alicuius machinationibus Dem. 1047, ult.

Κατασκευή, ῆς, ἡ, *apparatus*, τινός pertinens ad aliquid, ut τῶν τριήρων 2 Macc. 4, 20. τὸ τῆς κ. τοῦ λόγου, *id quod spectat ad narrationis rationem* 15, 39. (Plut. vit. Ages. c. 19. Dem. 1155, 21. Xen. Ages. 8, 7.)

Κατασκηνόω, ῶ f. ώσω (κατά, σκηνόω quod vid.; tentoria figo Xen. Cyr. 6, 2. 2.) *commoror, habito* Sir. 4, 15. 28, 16. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 24, 4. 8. Esr. 2, 5. — pro שְׁכַן Dan. 4, 18. יָשַׁב 2 Chron. 6, 2. (Diod. Sic. 19, 94. Xen. An. 7, 4. 11.)

Κατασκήνωσις, εως, ἡ (κατασκηνόω quod vid.; tentoriorum collocatio) *locus domicilii, Aufenthaltsort* Sap. 9, 8. Tob. 1, 4. 2 Macc. 14, 35. (de tabernaculo Diod. Sic. 17, 95.)

Κατασκοπεύω, f. εύσω (κατάσκοπος quod vid.) *exploro, auskundschaften*, sq. acc. loci 1 Macc. 5, 38. —

Κατάσκοπος, ου, ὁ (κατασκοπέω contemplor) *explorator* Sir. 11, 28. 1 Macc. 12, 26. (Plut. apophth. Philipp. Mor. 2. p. 17. ed. *Tauchn.* Xen. Cyr. 3, 3. 25.)

Κατασοφίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (κατά, σοφίζω sapientem, prudentem reddo) *malis artibus* Sophistarum more *utor contra aliquem, decipio* vel *circumvenio aliquem*, τινά Jud. 10, 21. — addito ἐν c. dat. adminic. 5, 11. quo l. ad κατεσοφίσαντο cogitando adde: *eius* [scil. regis] *ministri*. — pro הִתְחַכֵּם Exod. 1, 10. (Diod. Sic. 15, 74. Lucian. dial. deor. 1, 2.)

Κατασπάω, ῶ f. άσω (κατά, σπάω traho) *detraho, detrudo*, seq. acc. Hist. bel. et drac. v. 28. coll. v. 22. (Lucian. dial. deor. 21, 1. Xen. An. 1, 9. 6.)

Κατασπείρω, f. σπερῶ (κατά, σπείρω) *passim diffundo, spargo*, ita de sole βολάς i. e. radios diffundente 3 Macc. 5, 26. (ita *spargo* Plin. 37, 10. 67.)

Κατασπεύδω, f. σω (κατά, σπεύδω, impello, incito) 1) transit. *accelero, beschleunigen, schnell herbeiführen*, ut ἔριδα Sir. 28, 11. — μάχη κατασπεύδουσα scil. αὐτήν i. e. ἔριδα Ibid. — (τὴν δίωξιν Plut. Ages. c. 35.) — τὴν πορείαν, *celeriter iter conficio* Sir. 43, 5. — 2) intrans., *festino, ich eile, ich beeile mich* 1 Macc. 6, 57. πρό τινος i. e. *Jem. vorauseilen* Sir. 35, 10. κατέσπευσε καὶ ἔπεσεν *festinavit populus et prolapsus est* i. e. *prolabendo festinavit* Sir. 50, 17. Cf. de hac dicendi ratione *Win.* §. 58, 5. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. II. p. 425. *Ewald* gr. hebr. p. 631. gr. min. p. 259. *Gesen.* p. 823. coll. *Heindorf* ad Plat. Phaedr. p. 275. — ἐπί τι metaph. *studio et fervore feror ad aliquid* Sir. 18, 13. (σπεύδω τι Pol. 3, 62. 2. Thuc. 2, 39.)

Κατάστασις, εως, ἡ (καθίστημι) *exhibitio, das Sichhinstellen, das Auftreten* Sap. 12, 12. τίς — ἔκδικος i. e. τίς ἐλεύσεται, ἵνα καταστῇ σοι ἔκδικος. (Dem. 727, 5 et 14.)

Καταστέλλω, f. στελῶ, a. 1. κατέστειλα (κατά, στέλλω mitto; demitto, herablassen) *comprimo, cohibeo, placo* [τινά Jos. bell. iud. 1, 4. 4.] i. e. vel: *beilegen*, ruhig *abmachen*, τὰ πράγματα 2 Macc. 4, 31. (θόρυβον Jos. Ant. 14, 9. 1.) — seq. infinit. ut ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν, *ab invocatione Dei* i. e. *a precibus ad Deum faciendis cohibeo, finem precandi facere iubeo* 3 Macc. 6, 1. —

Καταστενάζω, f. ξω (κατά, στενάζω gemo) *ingemisco* 3 Macc. 6, 34. (Theocrit. idyll. 3, 32.)

Καταστέφω, f. ψω (κατά, στέφω) *corono, ich bekränze*, τινὰ ἄνθεσι 3 Macc. 7, 16. (Diod. Sic. 2, 55. Anacr. Od. 15, 8.)

Κατάστημα, τος, τό (καθίστημι) *status, habitus* 3 Macc. 5, 45. (Artem. 1, 73.)

Καταστρατοπεδεύω, f. σω (κατά, στρατοπεδεύω castra metor) 1) *castra ponere iubeo* a) propr. Jud. 3, 11. (Diod. Sic. 2, 33. Xen. Cyr. 7, 2. 8.) — b) ex metonym. consequentis pro antecedd. *proficiscor*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 4, 22. — — 2) *sum in castris, ich befinde mich im Lager* Jud. 7, 18. — ita חָנָה Jes. 26, 1.

Καταστρέφω, f. ψω, a. 2. p. ἐστράφην, f. 2. p. στραφήσομαι (κατά, στρέφω verto; subverto, umwenden Xen. Oecon. 17, 1.) 1) *everto*, seq. acc. *rei*, ubi Lat. vel: *zerstören, verwüsten*, ut οἰκίαν, οἶκον, χώρας Sir. 10, 16. 27, 30. 28, 14. Tob. 14, 4. Hist. bel. et drac. v. 22. 3 Macc. 3, 23. — pro הָפַךְ Job. 9, 5. — (Anthol. gr. Vol. 3. p. 38. ed. *Jac.*) — τὸν βίον, *vitam finio* 2 Macc. 9, 28. (Diod. Sic. 1, 58.) — vel: *zu Grunde richten, vernichten*, seq. acc. pers. Sir 10, 13.

Καταστροφή, ῆς, ἡ (καταστρέφω) *eversio, Zerstörung, Vernichtung* a) univ. 1 Macc. 2, 49. — b) τοῦ βίου, *vitae*, sensu mitiori: *finis vitae = mors*, ita nunc plene 3 Macc. 4, 4. (Diod. Sic. 1, 68. Ael. V. H. 1, 14. 6, 4.) — nunc minus plene i. e. sine gen. βίου Sir. 9, 11. 18, 11.

3 Macc. 5, 47. — c) = *exclusio, Ausstossung,* iunct. c. χωρισμός 3 Macc. 3, 4.

Καταστρώννυμι, f. στρώσω, a. 1. ἔστρωσα, a. 1. p. ἐστρώθην, fut. 1. p. στρωθήσομαι (κατά, στρώννυμι sterno) 1) *insterno, hinbreiten,* τινὶ ἀπό τινος e structura praegnante pro: καταστρώννυμί τινι [scil. κλίνην cf. *Win.* §. 66, 7. p. 668.] καὶ δίδωμι ἀπό τινος Jud. 12, 1. (Theocrit. idyll. 11, v. 7. addito κλίνην Artem. 2, 57.) — 2) *prosterno, zu Boden schlagen,* τινά i. e. *occido aliquem* Jud. 7, 14. 25. 14, 4. 2 Macc. 5, 26. 11, 11. 12, 28. 15, 27. — pro שָׁחַט Num. 14, 16. (Diod. Sic. 15, 80. Xen. Cyr. 3, 3. 64.)

Κατασφάζω, vel κατασφάσσω, κατασφάττω, f. ξω, a. 2. p. κατεσφάγην (κατά, σφάζω macto) *iugulo* i. e. *trucido,* τινά Hist. bel. et drac. v. 28. 2 Macc. 5, 12. 24. 6, 9. 8, 24. 10, 17. 31. 37. 12, 26. (Diod. Sic. 12, 76. Ael. V. H. 13, 2. Xen. An. 4, 1. 23.)

Κατασφαλίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. c. perf. pass. signif. [vid. ἐπαγγέλλομαι — κατά, ἀσφαλίζομαι) *firmum reddo, munio,* τί 2 Macc. 1, 19. — 3 Macc. 4, 9. de h. l. accus. iuncto c. passivo vid. sub ἐμπορπόω observata.

Κατασφραγίζω, f. ίσω (κατά, augens, σφραγίζω) *obsigno, versiegeln, sigillo occludo,* scil. τὰς ᾅδου πύλας Sap. 2, 5. — pro חָתַם Job. 9, 7. —

Κατάσχεσις, εως, ἡ (κατέχω obtineo) *possessio,* οἶκος κατασχέσεως *domus quam possidet aliquis* Jud. 9, 13. εἶναι ἐν κ. = *possideo* Sir. 4, 16. — pro אֲחֻזָּה Gen. 17, 8. (Jos. Ant. 9, 1. 2.)

Κατασχίζω, f. ίσω (κατά, σχίζω) *discindo, diffindo,* τὰ βιβλία τοῦ νόμου 1 Macc. 1, 56. (τὰς θύρας i. e. perfringo Xen. An. 7, 1. 16.)

Κατατείνω, f. τενῶ (κατά, τείνω tendo) *distendo,* κατατεινόμενος, *distentus* 4 Macc. 9, 13. 11, 17. (ὑπὸ τῆς βασάνου Dem. 1172, 14.)

Κατατίλλω, f. τιλῶ, a. 1. κατέτιλα (κατά, τίλλω vello) *evello, zerzausen, ausrupfen,* seq. genit. partis, ut τοῦ τριχώματος Esr. 8, 71.

Κατατίθημι, f. θήσω (κατά, τίθημι pono) 1) *depono* [Diod. Sic. 20, 74.] med. κατατίθεμαι i. e. vel *apud me depono* [Xen. Cyr. 7, 5. 34.] seq. τὶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, *apud animum meum depono aliquid* i. e. *alta mente repositum habeo, ich merke mir etwas* Jud. 11, 10. — vel: *paro mihi aliquid,* τινὶ *apud aliquem,* ut φιλίαν 1 Macc. 10, 23. (Diod. Sic. 15, 91. Dem. 193, 22. Xen. Cyr. 8, 3. 26.) vel: τὶ εἴς τι *repono aliquid ad aliquid* 2 Macc. 4, 19. 3 Macc. 5, 17. (Xen. An. 7, 6. 34.) — 2) *compono, constituo, instituo, einrichten.* Addit. ad l. Esth. 2, 4.

Κατατιτρώσκω, f. κατατρώσω (κατά, τιτρώσκω) *saucio, vulnero* 4 Macc. 6, 6. (Diod. Sic. 17, 45. Dem. 158, 7. Xen. An. 4, 1. 10.)

Κατατολμάω, ῶ f. ήσω (κατά augens, τολμάω) *audeo, audacter conor aliquid,* sq. infinit. 2 Macc. 5, 25. (Diod. Sic. 1, 40.)

Κατατρέχω, f. δραμοῦμαι (κατά, τρέχω curro; decurro Xen. An. 7, 1. 20. χώραν incurso Diod. Sic. 2, 44. 11, 64.) *insequor, persequor,* seq. acc. person. [de quo accus. vid. *Matth.* §. 409, 4. a. *Rost* §. 104, not. 4.] 2 Macc. 8, 26.

Κατατρίβω, f. ψω (κατά, τρίβω tero; contero, ut βήματα Isocrat. epist. p. 754. trop. consumo, ut τὸν χειμῶνα den Winter zubringen Diod. Sic. Vol. 9. p. 391.) *contero,* metaph. *prorsus negligo, nichtachten,* ut ἀτιμίαν, ita in codd. Sir. 26, 24.

Καταυγάζω, f. άσω (κατά, augens, αὐγάζω, splendeo, fulgeo) 1) *splendeo* i. q. αὐγάζω, sed fortius 1 Macc. 6, 39. — 2) transit. *illustro, lucidum reddo, erhellen,* sq. acc. rei Sap. 17, 5.

Καταφέρω, f. κατοίσω (κατά, φέρω) *defero, deorsum fero,* τὶ ἐπί τινα, ut χεὶρ καταφερομένη, *manus delata in aliquem* 4 Macc. 6, 20. (Lucian. dial. deor. 8, 1. Diod. Sic. 12, 20 et 99.)

Καταφεύγω, f. ξομαι, a. 2. ἔφυγον (κατά, φεύγω fugio) *confugio, fuga me recipio,* ἐπί τινα Addit. ad l. Esth. 4, 1. (πρός τινα Xen. Mem. 3, 5. 12.) — ἐπί sq. gen. rei, *auf* etwas, ut ἐπὶ σχεδίας Sap. 14, 6. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 5, 11. (Hdian. 7, 11. 12. Xen. h. gr. 1, 6. 11.)

Καταφθείρω, f. φθερῶ, a. 1. ἔφθειρα, perf. ἔφθαρκα, a. 2. p. ἐφθάρην (κατά, augens, φθείρω) 1) *corrumpo,* ut τοὺς καρποὺς Sap. 16, 20. — 2) *perdo, vernichten,* pass. *perdor, pereo* 2 Macc. 5, 14. — *devastandi* sensu, ut τὴν γῆν 1 Macc. 3, 39. 8, 11. 15, 4. 2 Macc. 8, 3. addito accus. nom. coniugati. 1 Macc. 15, 31. — (Diod. Sic. 1, 5. 6.)

Καταφθορά, ᾶς, ἡ (καταφθείρω) 1) *corruptio,* iunct. c. θάνατος de corruptione per putredinem facta Sir. 28, 6. — pro שַׁחַת Ps. 48, 9. — 2) *perditio, pernicies* Addit. ad l. Esth. 3, 8. — de loco 1 Macc. 15, 31. vid. καταφθείρω.

Καταφιλέω, ῶ f. ήσω (κατά, φιλέω) *deosculor,* τὴν χεῖρά τινος Sir. 29, 5. seq. acc. pers. Tob. 7, 6. Esr. 4, 47. 3 Macc. 5, 49. (Lucian. dial. deor. 4, 9. Xen. Mem. 2, 8. 33. Cyr. 6, 4. 10.)

Καταφλέγω, f. ξω, aor. 1. ἔφλεξα (κατά, φλέγω) *comburo, verbrennen,* τί Sap. 16, 18. 1 Macc. 12, 6. τινά 4 Macc. 6, 25. τινά τινι 3 Macc. 2, 5. — (Lucian. dial. deor. 13, 1. 25, 1.) — de cupiditate inflammante et consumente aliquem 4 Macc. 3, 11.

Καταφράσσω, f. ξω (κατά, augens, φράσσω munio) *munio* i. q. φράσσω sed fortius, med. καταφράσσομαι, *me* i. e. *latera mea bene munio* 1 Macc. 6, 38. (τόποι ὅπλοις καὶ ἵπποις κατεπεφραγμένοι Plut. vit. Alex. c. 16.) —

Καταφρονέω, ῶ f. ήσω (κατά, φρονέω) *contemno,* seq. genit. [vid. καταγελάω] Sap. 14, 30. Jud. 10, 19. — pass. καταφρονοῦμαι 2 Macc. 7, 24. 4 Macc. 4, 9. 26. 6, 21. — abest genit. rei e contextu cognoscendae Hist. bel. et drac. v. 13. (Ael. V. H. 1, 5. Lucian. dial. deor. 25, 2. Xen. Cyr. 2, 4. 12.) —

Καταφρόνησις, εως, ἡ (καταφρονέω) *contemtus* 2 Macc. 3, 18. et in codd. Sir. 22, 6. (Diod. Sic. 1, 93.)

Καταφυγή, ῆς, ἡ (καταφεύγω) *perfugium, confugium* [propr. i. e. locus in quem confugere potest aliquis, Zufluchtsort Diod. Sic. 1, 57.] i. e. *persona* [vel res Diod. Sic. 1, 34.], *ad quam confugiunt malis oppressi* 2 Macc. 10, 28. (Dem. 1301, 7.) —

Καταφυτεύω, f. εύσω (κατά, φυτεύω planto) *planto,* τινά metaph. pro: *fixas et stabiles sedes assigno alicui* 2 Macc. 1, 29. coll. Exod. 15, 17. — absol. Sir. 49, 7. — ita pro נָטַע Exod. l. l. Ps. 44, 3. Jer. 24, 6.

Καταχέω, f. εύσω (κατά, χέω fundo) *perfundo, begiessen, übergiessen,* τί 2 Macc. 1, 31. Vid. tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel.*

Καταχράομαι, ῶμαι f. ήσομαι, dep. med. (κατά, χράομαι utor) *abutor* i. e. vel: *verbrauchen,* τί Bar. 6, 28. — vel *missbrauchen,* τί 3 Macc. 4, 5. 5, 22. (Dem. 1154, 16.)

Κατάχρεος, ὁ, ἡ — ον, τό (κατά, χρέος) *obaeratus,* metaph. *obnoxius,* sq. genit., ut ἁμαρτίας Sap. 1, 4. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 9.

Καταχρίω, f. ίσω (κατά, χρίω ungo) *inungo,*

illino, bestreichen, τί τινι Sap. 13, 14 bis. (Diod. Sic. 2, 9.)

Καταχωρίζω, f. ίσω (κατά, χωρίζω seiunge, separo) *quodque suo loco pono,* εἴς τι *refero aliquid vel aliquem in aliquid* 3 Macc. 2, 29. (Jos. Ant. 14, 10. 20. Diod. Sic. 20, 53. ἐπί τι Xen. Cyr. 8, 5. 6.)

Καταψεύδομαι, f. σομαι (κατά, ψεύδομαι mentior) *mentior audacter* Sap. 1, 11. de h. l. particip. praesentis durationis notionem [= lügenhaft] includente vid. sub ἀγαπάω monita (Jos. Ant. 2, 4. 5. Ael. V. H. 8, 6. Philostr. vit. Apollon. 4, 26. Dem. 228, 9.)

Καταψευσμός, οῦ, ὁ (καταψεύδομαι) *falsa accusatio* Sir. 26, 5.

Κατεγχειρέω, ῶ f. ήσω (κατά, ἐγχειρέω quod vid.) *suscipio aliquid contra aliquem,* τὰ ὑπό τινος κατεγχειρούμενα, *ea quae suscepta sunt ab aliquo contra aliquem* i. e. *molimina alicuius contra aliquem* 3 Macc. 1, 21.

Κατεῖδον, aor. 2. verbi καθοράω, imp. κάτιδε (κατά, εἶδον, ὁράω) *despicio e loco edito* [Xen. An. 4, 7. 21.], ut de coelo sq. ἐκ c. gen. loci Bar. 2, 16. ἐπί τι Jud. 6, 19. Cf. ad hos l. quae de Deo inspiciente [i. e. vel bonis aliquem ornante, vel puniente aliquem] sub voc. εἰςεῖδον observata sunt.

Κατελεέω, ῶ f. ήσω (κατά, augens, ἐλεέω) *misereor,* seq. acc. [de quo vid. ἀγαλλιάομαι, ἐλεέω] 4 Macc. 8, 9. (Diod. Sic. 6, 6. Lucian. dial. deor. 21, 2.) —

Κατέναντι, adv. (κατά, ἔναντι quod vid.) 1) *e regione, ex adverso,* de loco i. e. a) de situ loci vel rei = *gegenüber* Sir. 26, 12. 47, 9. 1 Macc. 3, 46. 13, 28. 2 Macc. 15, 33. — ita pro נֶגֶד Exod. 19, 2. עַל־פְּנֵי Gen. 50, 3. — b) de ea rerum ratione qua altera alteri opposita est = *im Gegensatz* Sir. 22, 16 bis. 31, 3. 36, 15. 42, 24. — Hist. Sus. v. 24. κατέναντι αὐτῆς i. e. *a parte parti illius opposita* = *von der entgegengesetzten Seite.* — 2) *coram, vor,* seq. gen. nunc personae, nunc rei Sir. 28, 26. 50, 19. Jud. 12, 15. 19. — Bar. 4, 2. — 3) *adversus, gegen* i. e. a) *contra, wider,* seq. gen. pers., ita post πολεμέω Sir. 29, 13. 1 Macc. 2, 41. — b) *versus, in, hin nach etwas,* seq. gen. rei Sir. 38, 28. —

Κατεπίθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (κατά, augens, ἐπιθυμέω) *admodum cupidus,* sq. genit. [de quo vid. ἐπιθυμέω] Jud. 12, 16.

Κατεπικύπτω, f. ψω (κατά, ἐπικύπτω) *desuper inclino* vel *incurvo me,* ἐπὶ τὴν κεφαλήν τινος Addit. ad l. Esth. 5, 7.

Κατεργάζομαι, f. σομαι, dep. med. (κατά, ἐργάζομαι quod vid., perficio) *conficio, zusammenarbeiten,* τὰ ὄρη, τὰ τείχη, τοὺς πύργους i. e. *everto, niederreissen* Esr. 4, 4. (Diod. Sic. 3, 15. Hdian. 3, 12. 15. λέοντα Xen. Cyr. 4, 6. 4. Sophocl. Trachin. v. 1083.)

Κατέρχομαι, a. 2. κατῆλθον verb. dep. (κατά, ἔρχομαι) 1) *devenio, descendo* a) propr. sq. acc. εἰς c. acc. loci, ut εἰς τὸν ᾅδην Addit. ad l. Esth. 2, 7. (Lucian. dial. deor. 6, 4 et 5. dial. mort. 3, 2.) — b) de rore decidente Sap. 11, 22. — 2) *redeo,* seq. εἰς c. acc. loci Tob. 2, 1. 2 Macc. 11, 29. (Dem. 636, 24. Xen. An. 7, 2. 2.)

Κατεσθίω, et forma poetica κατέσθω [Bar. 6, 20. Hist. bel. et drac. v. 9.] f. καταφάγομαι [de hoc futuro et eiusdem persona secunda φαγεσαι [Sir. 6, 2.] vid. sub ἐσθίω monita] a. 2. ἔφαγον (κατά, ἐσθίω edo) *comedo, devoro, aufessen, auffressen* a) propr. seq. acc. rei Bar. 6, 20. Hist. bel. et drac. v. 9. 10. 15.(Lucian. dial. mort. 6, 7. Xen. Anab. 4, 8. 14.) — Sir. 6, 2. quo loco si τὰ φύλλα et οἱ καρποί per imaginem tanquam leviora gravioribus opponuntur cf. quae habet *Bretschn.* ad h. l. — b) *deglutio,* τοὺς ἐνδόξους, ubi Lat. *deprimo, dignitate et potestate exuo* Addit. ad l. Esth. 1, 11. — de rebus, ut de aquilone, ubi Lat. *consumo,* seq. acc. rei Sir. 43, 21.

Κατευθικτέω, ῶ f. ήσω (κατά, augens, εὔθικτος qui facile tangi potest, qui bene tactus est, gut getroffen) *bene tangere scio* = *acu tango* i. e. *den rechten Fleck treffen,* τῇ πληγῇ *ictum quod attinet* [vid. ἀδρανής] 2 Macc. 14, 43.

Κατευθύνω, f. νῶ, a. 1. κατεύθυνα, pass. κατευθύνομαι, a. 1. p. κατευθύνθην, f. 1. p. κατευθυνθήσομαι (κατά, εὐθύνω rectum facio; rego) 1) *dirigo, lenken, leiten,* ita de mente, consiliis, conatibus, sorte alicuius a) univ., ut βουλὴν, ἐπιστήμην τινός Sir. 39, 7. τὴν καρδίαν πρὸς κύριον 49, 3. τὴν ψυχὴν εἰς τ. σοφίαν 51, 20. τὴν ὁδόν τινος εἴς τι i. e. *conatus* alicuius ad aliquid Jud. 12, 8. τινὰ [i. e. *conamina alicuius*] εἴς τι Jud. 13, 18. — τὰ πράγματά τινι res *in commodum alicuius* 3 Macc. 7, 2. — adiuncta *prosperitatis* notione: *dirigo et prospero successu corono aliquem* = *conatus alicuius.* passiv. *dirigor et prospero successu ornor,* ἔν τινι *in aliqua re tractanda* Sir. 49, 2. — τὶ εἴς τι Jud. 8, 23. — b) de regni gubernatione = *guberno* Addit. ad l. Esth. 2, 4. — 2) intrans. *prospera sorte utor, laeta conditione fruor* Sir. 29, 17.

Κατευλογέω, ῶ f. ήσω (κατά, augens, εὐλογέω quod vid.) i. q. εὐλογέω, sed fortius, *bona alicui apprecor* Tob. 11, 1. 17.

Κατευοδόω, ῶ f. ώσω (κατά, εὐοδόω quod vid.) *prosperos successus do,* i. q. εὐοδόω sed fortius, pass. εὐοδοῦμαι, a. 1. p. κατευοδώθην *prosperos successus habeo* 1 Macc. 2, 47.

Κατευφημέω, ῶ f. ήσω (κατά, εὐφημέω verba bene ominata loquor, laudo) i. q. εὐφεμέω sed fortius, *laudo, celebro,* τινά 3 Macc. 7, 13. —

Κατεύχομαι, f. ξομαι, dep. med. (κατά, εὔχομαι) *preces facio, ich bete,* τινί *für Jem.* 2 Macc. 15, 12. τί 4 Macc. 12, 20.

Κατέχω, f. σχήσω, a. 2. κατέσχον, pf. p. κατέσχημαι, a. 1. p. κατεσχέθην (κατά, ἔχω) 1) *teneo* i. e. a) *verborgen halten, bergen,* τινά, ita de recessu tenente aliquem Sap. 17, 4. — b) *occupatum teneo, occupo, in Besitz haben, in Besitz nehmen,* seq. acc. rei Sir. 46, 9. τὸ σπέρμα — κληρονομίαν i. e. τὸ σπέρμα — κατέσχε τὸ ὕψος τῆς γῆς κληρονομίαν *occuparunt* — *tanquam terram haereditate acquisitam* Jud. 5, 19. (Diod. Sic. 12, 82. Ael. V. H. 7, 1. Xen. Mem. 3, 5. 26 et 27.) — metaph. de somno occupante aliquem 3 Macc. 5, 12. — c) *retineo, zurückhalten* i. e. vel: *nicht fortlassen, aufhalten* Tob. 10, 2. vid. tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel, Ilgen.* — vel: *abhalten* = *impedio,* seq. genit. [de quo vid. ἀναστέλλω] 1 Macc. 6, 27. — — 2) intrans. *me cohibeo, ich halte mich zurück, ich stehe an,* seq. infin. 2 Macc. 15, 5.

Κατηγορέω, ῶ f. ήσω (κατά, ἀγορεύω) *loquor contra aliquem* [Lucian. dial. mort. 1, 5.] i. e. *accuso, verklagen,* seq. gen. pers. [de quo vid. καταγινώσκω] 1 Macc. 7, 6. (Plut. vit. Ages. c. 37. Xen. An. 5, 8. 1.) — sine casu pers. et seq. ὡς 2 Macc. 10, 21. — pass. κατηγοροῦμαι ὑπό τινος 2 Macc. 10, 13. (Xen. h. gr. 3, 1. 6.)

Κατηγόρημα, τος, τό (κατηγορέω) *id de quo accusatur aliquis, Anklagepunkte, crimen* 2 Macc. 4, 47.

Κατήγορος, ου, ὁ, *accusator* 2 Macc. 4, 5. (Hdian. 7, 5. 5. Xen. Mem. 1, 2. 9.) —

Κατηφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (qui est vultu demisso) *tristis, e, moestus* Sap. 17, 4. (Plut. vit. Ages. c. 29.) Jos. Ant. 2, 4. 5.

Κατιόω, ῶ f. ώσω, a. 1. ἴωσα (κατά, ἰός aerugo) *aerugine obduco* Sir. 12, 11. Vide de h. l. lect. et interpret. *Bretschn., Augusti, Apel.* (Arrian. dissert. epict. 4, 6.)

Κατισχύω, f. ύσω (κατά, ἰσχύω valeo) 1) *praevaleo, viribus supero* [Diod. Sic. 1, 24 et 39.] τινά Sap. 10, 11. quo l. si, quum agitur de uno [Labane scilicet cf. Gen. 29, 15 sqq. 30, 27 sqq.], ponitur pluralis, sapientiae vis et efficacia quo magis elucescat, vid. *Matth.* §. 293. *Win.* §. 27, 2. — Aliter *Grimm* ad h. l. esse κατισχύειν i. q. *vim inferre alicui, opprimere* aliquem. — 2) *corroboro, firmum reddo, stärken,* τὰς χεῖράς τινος, sensus: *adiuvo aliquem* Esr. 7, 15. τινά i. e. τὰς χεῖράς τινος 5, 50. — 3) i. q. ἰσχύω, *valeo, ich vermag,* seq. infinit. Sap. 17, 5. ἐπί τινα *contra aliquem* Jud. 11, 10. —

Κατοικέω, ῶ f. ήσω (κατά, οἰκέω) 1) transit. *inhabito, incolo, bewohnen,* οἱ κατοικοῦντες, *incolae, die Bewohner* [cf. de particip. articulum habente et substantivi locum tenente sub ἐξουδενόω notata], sq. acc. loci Sir. 10, 2. Jud. 1, 6 bis. v. 7. 10. 11. 3, 1 ter. 4, 6. 5, 3. 5. 22. 7, 13. 20. 11, 2. 14, 4. 15, 6. 1 Macc. 1, 28. 3, 34. 6, 12. 3 Macc. 3, 15. — passiv. 2 Macc. 3, 1. Bar. 4, 35. τινί i. e. ὑπό τινος [vid. γίνομαι] 2 Macc. 12, 13. (Diod. Sic. 5, 16. Hdian. 1, 2. 9. Lucian. dial. deor. 18, 2.) — 2) intrans., *habito, wohnen,* sq. ἐν c. dat. loci vel rei loci notionem includentis Sap. 1, 4. Sir. 50, 26. Bar. 1, 4. Jud. 1, 12. 3, 1. 5. 4, 1. 11. 5, 4. 14. 16. 8, 11. 15, 8. Esr. 2, 16. 9, 36. 2 Macc. 12, 27. 4 Macc. 13, 19. (Diod. Sic. 5, 19. 4, 58. Xen. An. 5, 3. 7.) — sq. ἐν c. dat. status Bar. 3, 13. sq. ἐπί c. gen. loci Bar. 3, 20. — κατὰ πρόςωπόν τινος Jud. 1, 7. — sq. πρός c. dat. loci Jud. 1, 7 bis. — iunct. c. ἐκεῖ Jud. 5, 9. 11, 14. 2 Macc. 12, 30. — 3) ut κατοικίζω *habitatum mitto* vel *deduco,* seq. acc. pers. et ἐν c. dat. loci 1 Macc. 3, 36.

Κατοίκησις, εως, ἡ (κατοικέω) *habitatio* Esr. 1, 21. — pro מוֹשָׁב Gen. 10, 30. (Plut. Vol. 3. p. 63. ed. *Reiske.*)

Κατοικία, ας, ἡ, *habitatio* [das Wohnen Pol. 5, 78. 5.] i. e. *die Wohnung* Esr. 9, 12. 37. 1 Macc. 1, 38. 2 Macc. 3, 39. (Pol. 2, 32. 4.)

Κατοικίζω, f. ίσω (κατά, οἰκίζω) *habitare facio, habitatum mitto* vel *deduco,* passiv. κατοικίζομαι, a. 1. p. κατῳκίσθην *habitatio mihi datur,* seq. ἐκεῖ 1 Macc. 13, 48. 14, 34. — sq. ἐν c. dat. loci Jud. 5, 19. Esr. 5, 46. (Sophocl. Antiq. v. 1056 vel 1069. Plut. vit. Romul. c. 24. Diod. Sic. 1, 61.) —

Κάτοικος, ου, ὁ (κατοικέω) *incola, habitator* 1 Macc. 1, 38. (Diod. Sic. 5, 17.) —

Κατοικτείρω, f. οἰκτειρήσω [forma serioris aevi pro: οἰκτερῶ cf. *Lob.* ad Phryn. p. 741. *Win.* §. 15. — κατά augens, οἶκτος) *misereor,* seq. accus. [vid. ἀγαλλιάομαι, ἐλεέω] 4 Macc. 8, 19. 12, 2. (Xen. Cyr. 7, 3. 13.)

Κατόπισθεν, adv. *post, a tergo* [Hom. Il. 3, 505.], praepos. vim habet [vid. ἔμπροσθεν], seq. genit. τινός *a tergo alicuius, hinter Jem.* 1 Macc. 10, 79. 80. 16, 6.

Κατοπτεύω, f. σω (κατά, ὀπτεύω) *oculis noto, speculor, observo,* τί Addit. ad l. Esth. 6, 4. (Diod. Sic. 3, 36. Xen. Cyr. 8, 2. 10. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*)

Κατορθόω, ῶ f. ώσω (κατά, ὀρθόω rectum facio) 1) *erigo, aufrichten, exstruo,* τὸ θυσιαστήριον Esr. 5, 50. — ita pro בָּנָה 2 Chron. 33, 16. — 2) *conficio,* med. *conficiendum curo aliquid,* ut φόρον *tributum* = *Tribut berichtigen* 2 Macc. 8, 36. —

Κατόρθωμα, τος, τό (κατορθόω bene et praeclare res gero Xen. Mem. 3, 1. 3.) *res bene et recte instituta* 3 Macc. 3, 23.

Κατόρθωσις, εως, ἡ (κατορθόω quod vid.) *correctio* Jud. 11, 7. (Philo de confus. ling. p. 346. B.)

Κατορύσσω, ττω f. ξω (κατά, ὀρύσσω fodio) *defodio, vergraben, begraben,* τὰ εἴδωλα Tob. 14, 6. (Lucian. dial. mort. 6, 4. Xen. An. 4, 5. 29.)

Κάτω, adv. *deorsum, hinab, hinunter* a) de loco Sir. 51, 6. (Hom. Il. 17, 136. Xen. An. 4, 8. 28.) — b) de tempore: *infra,* χρόνοι κάτω i. e. *tempora recentiora* Sir. praef. secunda. (Ael. V. H. 3, 17. Diod. Sic. 1, 3.) — superlat. κατώτατος, η, ον, *infimus, a, um,* τὰ κ. τῆς γῆς, ita in circumscriptione orci Orat. Azar. v. 13.

Καῦμα, τος, τό (καίω) *aestus, calor,* ut solis Sir. 43, 3. Bar. 2, 25. Hist. Sus. v. 15. Orat. Azar. v. 43. (Xen. Mem. 4, 3. 9.) — fornacis Sir. 43, 4. — trop. de calamitatibus, *das Feuer der Trübsal* Sir. 14, 27. —

Καυστικός, ή, όν (καίω) *urendi vim habens* 4 Macc. 6, 27. 10, 14.

Καύσων, ωνος, ὁ (καίω) *aestus solis* Sir. 18, 16. 43, 22. Jud. 8, 3. Orat. Azar. v. 44. (Athen. 3. p. 73. B.)

Καυχάομαι, ῶμαι f. ήσομαι, dep. med. *glorior, ich rühme mich,* absol. Sir. 48, 4. de h. l. infinit. epexegetico vid. ἀληθινός monita. — sq. ἐν c. dat. [glorior inhaerens alicui rei i. e.] *glorior de aliqua re* Sir. 11, 4. 38, 25. 39, 8. 50, 20. — pro הִתְהַלֵּל seq. בְּ Jer. 9, 24. — seq. ἐπί c. dat. causae Sir. 30, 2. — (Diod. Sic. 16, 70.) — seq. genit. i. e. *ratione habita alicuius* [vid. ἀγαλλιάομαι, ἐκπλήσσω] Sir. 24, 1. — ἔναντί τινος *coram aliquo* Sir. 24, 2.

Καύχημα, τος, τό (καυχάομαι glorior; gloriatio Plut. vit. Ages. c. 31.) *gloriandi materia, Gegenstand des Rühmens,* ita a) de rebus, gloriandi materiam praebentibus Sir. 1, 9. 9, 16. 10, 21. 25, 6. — 44, 7. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καύχημα scil. ἦσαν *tempore suo gloriandi materia fuerunt* i. e. *tales se praestiterunt, de quibus gloriarentur aequales sui.* — ἐνδύειν τινὰ συντέλειαν καυχήματος *induere aliquem perfectione gloriationis,* ita aa) de summo sacerdote *vestibus quibus quam maxime gloriari posset* i. e. *longe praestantissimis induto* Sir. 45, 8. 50, 11. — bb) de aliis ornamentis i. e. in aliorum ornamentorum praestantia describenda Sir. 45, 12. — b) de personis gloriandi materiam suppeditantibus Jud. 15, 9. — pro תְּהִלָּה Jerem. 17, 14.

Καύχησις, εως, ἡ (καυχάομαι) *gloriatio* Sir. 34, 10. in codd. Sir. 1, 16. vid. *Bretschn., Augusti, Apel.*

Καφεῖρα, ας, ἡ, *Caphira,* nom. propr. urbis palaestinensis incognitae Esr. 5, 19.

Κέδρινος, η, ον, *cedrinus* (κέδρος) Esr. 5, 55. (Hom. Il. 24, 192.) —

Κέδρος, ου, ἡ, *Cedrus, die Ceder, der Cederbaum,* arborilla Libani nobilissima Sir. 24, 13. 50, 12. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ceder.*

Κεῖμαι, f. κείσομαι, dep. med. (iaceo i. e.) *positus sum* a) propr. aa) univ., ut de vallo Sir.

22, 16. — de loco = *situs sum* 2 Macc. 4, 33. — sq. ἐπί c. gen. loci 2 Macc. 4, 33. — sq. παρὰ πόδας 3 Macc. 4, 8. — (Diod. Sic. 1, 30. 5, 19. Hdian. 3, 1. 11. Xen. An. 5, 4. 15.) — de rebus reconditis = *repositus sum*, sq. ἐν c. dat. loci vel οὗ, *ubi* Esr. 6, 23. 26. — (Xen. Oec. 7, 36.) — de malis vel poenis alicui repositis vel manentibus aliquem seq. ἐν c. dat. loci 4 Macc. 13, 14. — bb) = *versor, sum*, durationis notione inclusa, seq. ἐπί c. acc. rei Sir. 38, 29. — sq. ἐν c. dat. status Addit. ad l. Esth. 2, 5. 2 Macc. 3, 11. 4, 31. 34. 3 Macc. 5, 26. — κεῖμαί τινι ἐν ἥττονι μέρει i. e. *minoris ab aliquo aestimor* 2 Macc. 15, 18. vid. μέρος. — b) metaph. *constitutus sum, ich bin festgesetzt*, ita de rebus lege vel iure constitutis 2 Macc. 4, 11. (Ael. V. H. 2, 7. 4, 4.) —

Κελεύω, f. σω, a. 1. ἐκέλευσα, a. 1. p. ἐκελεύσθην [κελευσθέντες *iussi* 4 Macc. 9, 11. de perfecto pass. desinente in σμαι vid. ἀκούω] *iubeo, ich befehle* a) seq. *accus.* subiecti c. inf. nunc aor. 2 Macc. 1, 21. 3 Macc. 5, 16. (Xen. Cyr. 2, 2. 9.) — nunc praesentis 2 Macc. 1, 20. — b) abest accus. subiecti, quippe quod nemini obscurum esse potest [cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 315. *de Wette* Ev. Matth. p. 86.] seq. inf. aor. Jud. 12, 1. Hist. Sus. v. 32. 56. 3 Macc. 5, 2. 4 Macc. 8, 2. 11. (Diod. Sic. 4, 61.) sq. infin. praes. 1 Macc. 11, 23. 2 Macc. 1, 31. 2, 4. 9, 7. 13, 12. 14, 17. 31. 41. 15, 4. 3 Macc. 6, 20. — c) seq. *dat.* pers. et orat. directa praeparata per voc. λέγοντες Esr. 9, 53. — abest infinit. ex antecedd. cognoscendus Jud. 2, 15.

Κενδεβαῖος, ου, ὁ, *Kendebaeus*, nom. propr. ducis Syrorum 1 Macc. 15, 38. 46. 16, 1. 4. 8.

Κενεών, ῶνος, ὁ (κενός) 1) *locus vacuus* 1 Macc. 15, 38. — 2) *venter, ile*, οἱ κενεῶνες ilia 4 Macc. 6, 8. (Xen. Ven. 4, 1. de re eq. 1, 12.)

Κενοδοξέω, ῶ f. ήσω (κενόδοξος vanae gloriae cupidus) *vanam et inanem opinionem habeo*, περί τι 4 Macc. 5, 9.

Κενοδοξία, ας, ἡ 1) *vana et inanis gloriatio* 4 Macc. 2, 15. 8, 18. (Lucian. dial. mort. 20, 7.) — 2) *vana et inanis opinio* Sap. 14, 14.

Κενός, ή, όν, *vacuus* i. e. *nihil continens* a) propr. ubi de personis dicitur = κενὰς χεῖρας ἔχων, ita Sir. 29, 9. Jud. 1, 11. — Sir. 32, 4. quo l. κενός = *sine dono, sine oblatione* coll. Exod. 23, 15. 34, 20. — (Hom. Il. 2, 298. Odyss. 10, 42.) — b) metaph. vel pro: *eventum non habens, erfolglos, inanis, eitel*, ut ἐλπὶς κενή Sap. 3, 11. Sir. 31, 1. — 1 Macc. 9, 68. 4 Macc. 8, 17. (Pol. 33, 3. 33. Xen. An. 2, 2. 21.) — vel: *straflos* Sap. 1, 11. φθέγμα — οὐ κενὸν πορεύσεται. De h. l. adiectivo κενός, ubi nostrates adverbio utuntur vid. sub ἀγελαῖος observata. — vel: *vi et efficacia destitutus*, ita de idolis vel de diis fictitiis, ubi alias μάταιος 3 Macc. 6, 6.

Κέντρον, ου, τό (κεντέω pungo) *aculeus, stimulus* Sir. 38, 25. 4 Macc. 14, 19. (Xen. Cyr. 7, 1. 29.)

Κεραμεύς, έως, ὁ (κέραμος terra figularis, Thon) *figulus* Sap. 15, 7. Sir. 27, 5. 36, 13. 38, 29. — pro יוֹצֵר Jes. 29, 16. (Plut. vit. Ages. c. 26.)

Κεράννυμι vel κεραννύω, f. κεράσω (misceo Diod. Sic. 2, 26. vinum aqua misceo Xen. An. 1, 2. 23. ex usu graecitatis serioris teste *Passovio*) *infundo ad libendum* Hist. bel. et drac. v. 11.

Κέρας, ατος, τό, *cornu, das Horn* [propr. Diod. Sic. 3, 67. Xen. An. 7, 2. 23.] a) in re militari: *latus aciei* vel *exercitus* = *ala, Flügel* 1 Macc. 9, 1. 12. 15, 16 bis. 2 Macc. 15, 20. (Diod. Sic. 19, 82. Xen. Cyr. 2, 4. 29.) — b) trop. *extremitas alicuius rei, extrema alicuius rei pars, die Spitze* [ita de cornibus montium; cf. nostratium *das Schreckhorn, Aarhorn*], ita τὰ κ. τοῦ θυσιαστηρίου, *die Hörner des Altars* Jud. 9, 8. — ita קֶרֶן Exod. 29, 18. Ps. 118, 27. — c) ex hebraica dicendi ratione, qua cum cornu cogitatione copulatur roboris et fortitudinis notio = *potentia, Macht* Sir. 47, 5. 7. 11. 49, 5. quo l. alternat c. δόξα. — 1 Macc. 2, 48. οὐκ ἔδωκαν ἁμαρτωλῷ, *non concesserunt potentiam* populo *peccatori* i. e. *non passi sunt ut potentia praevaleret* populus *peccator*. — ita pro קֶרֶן Ps. 75, 5. 6. 89, 18. 112, 9.

Κεραυνός, οῦ, ὁ, *fulmen* Sap. 19, 13. 2 Macc. 10, 30. (Xen. Mem. 4, 3. 14.)

Κεφαλαιόω, ῶ f. ώσω (κεφαλή) *in capita* vel *in summam redigo, summatim refero, paucis complector*, λόγον Sir. 35, 8. (Thuc. 8, 53. Hdot. 3, 159.) —

Κεφαλή, ῆς, ἡ, *caput, das Haupt* a) univ. Sap. 18, 24. Sir. 12, 18. 25, 15 bis. 44, 23. Bar. 5, 2. 6, 9. 22. 31 bis. Jud. 4, 11. 8, 5. 9, 1. 10, 3. 13, 6. 7. 9. 15 bis. 18. 14, 1. 6. 11. 15, 18. Addit. ad l. Esth. 4, 2. 13. 5, 7. Hist. Sus. v. 34. Prec. Man. v. 10. Esr. 8, 75. 1 Macc. 3, 47. 4, 39. 6, 35. 7, 47. 11, 13. 17. 71. 2 Macc. 1, 16. 7, 7. 10, 25. 15, 30. 32. 35. 3 Macc. 1, 18. 4 Macc. 9, 28. 15, 12. 17 bis. (Hdian. 4, 8. 4. Xen. Cyr. 4, 2. 32.) — b) loci, in quibus κεφαλή, utpote praecipua corporis humani pars, ibi commemoratur, ubi quae dicuntur, ad hominem totum pertinent Sir. 11, 1. 13. 33, 10. — Hist. Sus. v. 55. ἔψευσαι — κεφαλήν i. e. *in perniciem tuae ipsius personae mentitus es.* — Hebraeorum pariter atque Graecorum et Romanorum more [cf. *Wesseling* ad Diod. Sic. 1, 91. L. Bos. de ellips. p. 658. ed. *Schäfer*. *Kuinoel* ad Act. Apost. p. 621.] male ominata a se imprecationibus quibusdam in alterius caput avertuntur Jud. 8, 22. 9, 9.

Κηδεία, ἡ (κῆδος cura) *cura sepulturae, funeratio* 2 Macc. 4, 49. κ. ἡτισοῦν *funeratio qualiscunque* 2 Macc. 5, 10. καὶ — μετέσχεν *et funerationem, ne qualemcunque* [i. e. *ne vilissimam quidem*] — *nactus est* 5, 10. (Diod. Sic. 1, 21. Apollod. Argon. 2, v. 838.)

Κηδεμονία, ας, ἡ (κηδεμών) *cura, studium*, sq. gen. obiecti 4 Macc. 4, 20. — (Ael. V. H. 12, 1 fin.) — εἴς τι 4 Macc. 4, 4.

Κηδεμών, όνος, ὁ (κηδέω) *curator, tutor* 2 Macc. 4, 2. (Xen. Cyr. 3, 3. 21. Anab. 3, 1. 17.) —

Κηδιάω, ῶ f. άσω (κῆδος) *sollicitus sum*, ἔν τινι Sir. 22, 11. vid. tamen de h. l. lectione sub ἀκηδιάω monita.

Κηλίς, ῖδος, ἡ, *macula* Sap. 13, 14. (Theophr. char. 19, 4.)

Κῆπος, ου, ὁ, *hortus* Sir. 24, 29. Bar. 6, 71. (Jos. Ant. 9, 10. 4. Xen. Oec. 4, 13.)

Κηράς, ὁ, *Keras*, nom. propr. indecl. viri iud. incogniti Esr. 5, 29.

Κηρίον, ου, τό (κῆρος cera) *favus, Wachskuchen*, in codd. Sir. 24, 19. — pro יַעַר 1 Sam. 14, 27. צוּף Prov. 16, 24. (Diod. Sic. 5, 26. Xen. An. 4, 8. 20.)

Κηρογονία, ας, ἡ (κηρός, γονή) *cerae fabricatio, Wachsbereitung* 4 Macc. 14, 19.

Κηρός, οῦ, ὁ, *cera* Sir. 24, 19. Jud. 16, 15. (Plut. vit. Ages. c. 40. Lucian. dial. mort. 4, 2.)

Κήρυγμα, τός, τό (κηρύσσω quod vid.; edictum per praeconem proclamatum Xen. Ages. 1,

33.) *exhortatio per praeconem facta, öffentlicher Aufruf* Esr. 9, 4.

Κήρυξ vel κῆρυξ [vid. *Win.* §. 6, 1. *Buttm.* gr. max. I. p. 170. II. p. 398. *Schäfer* ad poet. gnomm. p. 215.] υκος, ὁ (minister publicus, caduceator Xen. Cyr. 2, 1. 31.) *praeco, Herold* Sir. 20, 13. 1 Macc. 6, 4. (Diod. Sic. 18, 8. Xen. Ages. 1, 28.)

Κηρύσσω, ττω f. ξω, a. 1. ἐκήρυξα, infin. κηρύξαι, alii κηρῦξαι [vid. *Win.* §. 6, 1. — praeco sum Lucian. dial. deor. 24, 2.] *per praeconem annuntio* Esr. 2, 2. 1 Macc. 5, 49. 10, 63. quo l. uti oratio indir. alternat c. orat. dir. [vid. ἀνίστημι], ita verbo κηρύσσω iunct. c. τοῦ μὴ ἐντυγχάνειν inesse iubendi notionem testatur sequens imperat. ἐνοχλείτω. — v. 64. (Plut. vit. Ages. c. 17. Xen. Cyr. 7, 5. 34.)

Κηττάβ, ὁ, *Ketab,* nom. propr. indecl. viri iud. incogniti Esr. 5, 30.

Κῆτος, εος, ους, ὁ (piscis ingentis magnitudinis) *cete, piscis cetaceus* Orat. Azar. v. 56. 3 Macc. 6, 8. — pro דָּג גָּדוֹל Jon. 2, 1. (Diod. Sic. 4, 42.)

Κίβδηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *adulterinus, unächt* [propr. ita de nummis Xen. Mem. 3, 1. 9.] de operibus operum aureorum formam simulantibus Sap. 15, 9. — metaph. de Judaeis simulatoribus et Graecorum magis quam patrios mores sequentibus Sap. 2, 16.

Κίβωτος, ου, ἡ, *arca lignea,* ita de navi Noachi 4 Macc. 15, 28. — de arca foederis Esr. 1, 3. 2 Macc. 2, 4. 5. (Jos. Ant. 5, 11. 3.) — de aliis templi arcis αἱ κιβωτοὶ τ. κυρίου Esr. 1, 54.

Κίδαρις, εως, ἡ, *cidaris, tiara, Turban, Kopfbund,* ita a) de cidari summi pontificis Sir. 45, 12. — pro מִצְנֶפֶת Exod. 28, 4. — b) de cidari sacerdotum Jud. 4, 15. — pro מִגְבָּעוֹת Exod. 28, 40. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester, Priester.* — c) de tiara qua Persae caput operiebant Esr. 3, 5.

Κιθάρα, ας, ἡ, *cithara* 1 Macc. 4, 54. — pro כִּנּוֹר Job. 21, 12. (Ael. V. H. 14, 23. Lucian. dial. deor. 7, 4.)

Κιλάν, ὁ, *Kilan,* nom. propr. viri iud. incogniti Esr. 5, 15.

Κιλικία, ας, ἡ, *Cilicia,* provincia Asiae minoris ad septentrionem Cappadociam, Lycaoniam, Isauriam, ad occidentem Pamphyliam habens. Pars huius provinciae occidentalis Cilicia aspera. — τραχεῖα — orientalis campestris — πέδιος — appellabatur Jud. 1, 12. 2, 21. 25. 1 Macc. 11, 14. 2 Macc. 4, 36.

Κινδυνεύω, f. εύσω (κίνδυνος) *periclitor, in periculo versor, metuendum mihi est* Sir. 31, 12. 2 Macc. 15, 17. — sq. infinit 3 Macc. 5, 41. (Diod. Sic. 12, 51. Xen. Mem. 2, 3. 16.)

Κίνδυνος, ου, ὁ, *periculum* Sap. 18, 9. Sir. 3, 24. Tob. 4, 4. 1 Macc. 11, 23. 14, 29. 2 Macc. 1, 11. 3 Macc. 2, 12. 6, 26. 4 Macc. 3, 15. 13, 14. — ὁ κ. τῆς θαλάσσης, *quod habet mare* Sir. 43, 24. κίνδυνός μου ἐν χειρί μου scil. ἐστί i. e. *in praesentissimo versor periculo* Addit. ad l. Esth. 4, 4. vid. χείρ. — (Diod. Sic. 16, 30. Xen. Cyr. 1, 4. 8.) —

Κινέω, ῶ f. ήσω, a. 1. ἐκίνησα, a. 1. p. ἐκινήθην, f. 1. p. κινηθήσομαι, a) *moveo, ich bewege, setze in Bewegung,* seq. acc. rei Sap. 5, 11. — τὴν κεφαλήν, *caput moveo,* ita de irridentibus Sir. 12, 18. ἐπί τινι 13, 7. — τινὰ ἀπὸ τῆς γῆς i. e. *terra aliquem expello* Bar. 2, 25. — passiv. *moveor,* τινί i. e. ὑπό τινος 4 Macc. 14, 6. — sensu reflexivo Orat. Azar. v. 56. (Xen. Mem. 1, 1. 14.) — b) metaph. τινὰ πρός τι i. e. *incito aliquem ad aliquid* 4 Macc. 1, 33. τῇ διανοίᾳ *animo moveor,* ita de indignabundo 1 Macc. 10, 74. —

Κίνημα, τος, τό (κινέω moveo; res commota) *commotio, die Bewegung* [propr. Theocr. 21, 47.] de motibus civilibus 1 Macc. 13, 44. — de motibus animi a corpore excitatis 4 Macc. 1, 35.

Κίνησις, εως, ἡ (κινέω) *commotio* Sap. 2, 2. 7, 24. 2 Macc. 5, 3. (Diod. Sic. 1, 7. Xen. Ven. 10, 12.)

Κινητικός, ἡ, όν, *movendi vim habens, mobilis* Sap. 7, 24. (Xen. Oec. 10, 12.)

Κιννάμωμον, ου, τό, *Cinnamomum, Zimmet,* quo veteres tum ad odoramenta, tum ad unguenta paranda utebantur Sir. 24, 15. — pro קִנָּמוֹן Exod. 30, 23. קָנֶה הַטּוֹב Jer. 6, 20. (Diod. Sic. 2, 49.)

Κινύρα, ας, ἡ, *cinyra,* instrumentum musicum, quod, teste Josepho [Ant. 7, 12. 3.] decem intensum chordis plectro percutebatur Sir. 39, 15. 1 Macc. 3, 45. 13, 51. — pro כִּנּוֹר 1 Regg. 10, 12. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *musikalische Instrumente.*

Κιραμά, ᾶς, ἡ, *Rama,* nom. propr. urbis palaestinensis Esr. 5, 20.

Κίσσος vel ττος, ου, ὁ, *hedera, Epheu,* plur. κίσσοι i. e. *coronae hederaceae* 2 Macc. 6, 7. (Ael. V. H. 1, 8. Xen. An. 5, 4. 12.)

Κισσόφυλλον, ου, τό (κίσσος hedera, φύλλον folium) *folium hederae* 3 Macc. 2, 29.

Κιτιεύς, έως, ὁ, etiam χεττιειίμ [1 Macc. 1, 1.] χειττιείμ [LXX Ezech. 27, 6.] *Citius,* hebr. כִּתִּים vel כִּתִּיִּים, nom. gentilitium, quo 1 Macc. 8, 5. coll. 1, 1. appellantur Macedones. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Chittim.*

Κίχρημι, f. χρήσω, a. 1. ἔχρησα (χράω) *mutuum do* [propr. Xen. Mem. 3, 11. 18. Ael. V. H. 14, 10.] metaph. pro: *consecro,* τινί τι, *alicui aliquid* 4 Macc. 13, 13. — Cf. de hoc verbo *Matth.* §. 240. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. sub χράω. —

Κλάδος, ου, ὁ (κλάω frango) *ramus, der Zweig* a) propr. 2 Macc. 10, 7. (Ael. V. H. 2, 14.) — Sir. 14, 26. et 24, 16 ter. in quibus locis sapientia arbori contenditur vel ramis suis tegente aliquem vel egregios ramos producenti. — b) per imaginem dicitur tum de commodis ex aliqua re producentibus Sir. 1, 18. tum liberis vel posteris alicuius Sir. 23, 25. 40, 15. (Theophr. char. 21, 3. si lect. sana.)

Κλάζω, vid. κλάω.

Κλαίω, f. κλαύσομαι [de qua futuri forma vid. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 184. *Rost* §. 84.] a. 1. ἔκλαυσα, *fleo, lacrymor* a) intr. *ich weine* Sap. 7, 3. Sir. 7, 34. Bar. 1, 5. Tob. 2, 7. 3, 1. 5, 17. 22. 7, 6. 7. 8. 17. 11, 9. 14. Hist. Sus. v. 33. 35. Esr. 8, 91. 9, 50. 1 Macc. 7, 36. — ἐπί τινι Sir. 22, 9 bis. 4 Macc. 15, 17. (Ael. V. H. 12, 1. Xen. Cyr. 2, 2. 6.) — b) transit. i. e. *beweinen, fleo, deploro,* τινά 1 Macc. 9, 20. (Ael. V. H. 6, 1. Xen. Cyr. 5, 2. 32.) —

Κλαυθμός, οῦ, ὁ (κλαίω) *fletus* Sir. 38, 17. Bar. 4, 11. 23. Jud. 7, 29. 14, 16. Esr. 5, 63. 65. 8, 91. 2 Macc. 13, 12. — De hoc vocab. biformi: κλαυθμός et κλαυσμός cf. *Lob.* ad Phryn. p. 325. —

Κλάω, ῶ f. κλάσω, *frango,* seq. κατά c. acc. in re accuratius definienda, ubi alias simplex legitur accus. [vid. κατά] 4 Macc. 9, 14. (Diod. Sic. 4, 35. Eur. Iphig. Aul. v. 1062. Theocrit. 17, 71.) —

Κλεῖϑρον, ου, τό (κλείω) *pessulus* Bar. 6, 18. (Xen. An. 7, 1. 17.)

Κλείω, f. σω, p. p. κέκλεισμαι [de hac p. p. forma vid. sub ἀκούω monita] et κέκλειμαι [Hist. Sus. v. 20. cf. *Rost* §. 71, 5. A. 3.] a. 1. p. ἐκλείσϑην, *claudo*, *occludo*, τὴν ἄβυσσον Prec. Man. v. 3. τὴν ϑύραν Hist. bel. et drac. v. 14. Hist. Sus. v. 17. 20. (Hdian. 2, 1. 13. Xen. Cyr. 7, 5. 27.) — κλεῖσον, *claude*, *schliess zu*, scil. τὰς ϑύρας. — τὸ στόμα Sir. 30, 18.

Κλεοπάτρα, ας, ἡ, *Cleopatra*, filia Ptolemaei Philometoris, uxor primum Alexandri, tum Demetrii, denique Antiochi, regum Syriorum 1 Macc. 10, 57. 58. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kleopàtra.*

Κλέπτης, ου, ὁ, *fur* Sir. 5, 14. 20, 23. Bar. 6, 57. — pro גַּנָּב Joel. 2, 9. (Xen. Mem. 3, 1. 6.)

Κλέπτω, f. ψω (clam adimo Xen. An. 4, 1. 14. Hdian. 2, 1. 5.) 1) *furor* Esr. 4, 23. 24. (Plut. vit. Ages c. 11. Xen. Mem. 4, 2. 15. Cyr. 1, 2. 2.) — 2) *clam facio aliquid* [Xen. An. 7, 6. 41.], ut ἔϑαψα αὐτοὺς κλέπτων, *sepelivi eos clam id faciens* i. e. *clam eos sepelivi* Tob. 1, 18. (Ael. V. H. 3, 47.) Cf. de participio κλέπτων adverbiascente *Rost* §. 130, not. 4. *Matth.* §. 558. *Buttm.* §. 131. §. 137. — „dicitur κλέπτειν improprie de omni facto, quod clam ac dissimulanter fit“ verba *Wyttenbachii* ad Plut. praecepta coniugalia p. 884. —

Κλεψιμαῖος, α, ον, (κλέπτω) *furto ablatus* Tob. 2, 13.

Κληματίς, ίδος, ἡ, demin. [subst. κλῆμα] *surculus*, *Reiss* Orat. Azar. v. 22.

Κληροδοσία, ας, ἡ (distributio sortito facta Diod. Sic. 5, 53. haereditas) *possessio, Besitzthum*, Eigenthum 1 Macc. 10, 59.

Κληροδοτέω, ῶ f. ήσω (sorte distribuo) *haereditatis iure possidendum trado*, ita ex Hebraeorum dicendi consuetudine νόμον ζωῆς *legem vitam longaevam promittentem* Sir. 17, 9. Amant enim Hebraei uti terram palaestinensem haereditatis iure ab Abrahamo, cui possidendam eam Deus dedit, ad se, quippe posteros suos transiisse dictitarent, ita in quorumcunque beneficiorum et ornamentorum in se collatorum mentione facienda pro simplici διδόναι, λαμβάνειν verbis uti ab haereditate repetitis vid. κλῆρος, κληρονομέω, κληρονομία et hebr. נָחַל Ps. 119, 111.

Κληρονομέω, ῶ f. ήσω (κληρονόμος, quod vid.; κλήρῳ i. e. sorte accipio) 1) *haeres sum* i. e. a) *ich erbe*, *haereditatis iure nanciscor* vel *accipio* sq. accus. rei [de casu rei et personae, quem addere solent Graeci veteres et recentiores cf. *Lob.* ad Phryn. p. 129. *Matth.* §. 329. *Rost* §. 108, c. not. 6. *Fischer* 3. a. p. 368. *Win.* §. 30, 7.] aa) univ. Tob. 14, 13. (Plut. vit. Syll. c. 2. Lucian. dial. mort. 11, 5.) — bb) de pacata et stabili terrae palaestinensis possessione haereditatis iure ab Abrahamo, cui possidendam eam dedit Deus [Gen. 17, 8.] ad Israelitas, posteros eius, transmissa, Tob. 4, 12. καὶ τὸ σπέρμα — γῆν i. e. καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐκληρονόμησε καὶ κληρονομήσει γῆν. — ita pro יָרַשׁ seq. acc. rei Ps. 25, 13. 37, 9. נָחַל Exod. 23, 30. — b) *ich beerbe*, τινά aliquem, *haeres sum*, *alicuius* = κληρονομέω τὴν οὐσίαν τινός Tob. 3, 15. — pro יָרַשׁ seq. acc. pers. Gen. 15, 3. 4. — 2) *facio aliquem possessorem rei ipsi destinatae*, ex Hebraeorum loquendi consuetudine sub κληροδοτέω notata, *in Besitz setzen*, τὸν ἰσραήλ Sir. 46, 1. — ita pro הִנְחִיל Jos. 1, 6. — 3) obliterata vel missa haereditatis notione: *accipio* vel *nanciscor aliquid tanquam partem mihi assignatam vel destinatam* A) univ. a) seq. acc. *personae* aa) vel *feminae* scilicet, quae, fratres non habens hincque patrimonii haeres lege [cf. Num. 36, 8 sq. 27, 8.] nubere iubetur viro familiae suae vel consanguineo proximo Tob. 3, 17. τωβίᾳ ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτήν i. e. *ad Tobiam pertinet, ut in matrimonium eam accipiat.* Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Erbschaft.* — bb) vel *viri*, quem maritum virgini alicui Deus destinavit Sir. 22, 4. — b) seq. acc. *rei*, ut beneficii, ornamenti Deo moderante alicui contingentis, ut δόξαν Sir. 4, 13. ϑρόνον βασιλείας 1 Macc. 2, 57. πίστιν Sir. 37, 26. — ita pro נָחַל Prov. 3, 35. — abest accus. rei e contextu facile cognoscendae, ut ἐν γῇ — οὐ κληρονομήσει scil. μέριδα vel κληρονομίαν. sq. accus. nominis malum Deo moderante imminens alicui, ut αἰσχύνην, ὄνειδος Sir. 5, 16. vel 6, 1. — 10, 11. 20, 24. 39, 23. — — B) = *occupo, ich nehme in Besitz*, ut βασιλείαν 1 Macc. 2, 10. γῆν Esr. 8, 83. τὴν ὀρεινήν Jud. 5, 15. τὰ κτήνη 1 Macc. 1, 32. — mortuorum corpora quum tineis et vermibus corrodenda traduntur, κληρονομῆσαι αὐτούς dicuntur Sir. 19, 3. — simili fere modo κληρονομεῖν et יָרַשׁ de rebus legitur Hos. 9, 6.

Κληρονομία, ας, ἡ (κληρονομέω) 1) *haereditas*, *Erbschaft* i. e. *bona haereditatis iure requisita*, *das durch Erbschaft überkommene Vermögen* a) univ. Sir. 9, 6. 41, 6. 42, 3. 44, 11. 46, 9. vid. ad h. l. sub κατέχω observata. Tob. 6, 11. 12. ad quem l. cf. Num. 36, 6—9. — pro נַחֲלָה 1 Regg. 21, 3. 4. (Hdian. 5, 1. 13. Plut. vit. Ages. c. 4.) — b) loci ex Hebraeorum loquendi consuetudine iudicandi. Uti enim Judaei Abrahamo proavo gentisque suae auctore gloriabantur, ita terram non solum palaestinensem Abrahamo a Deo datam et haereditatis iure ad se, posteros illius, transmissa esse, sed etiam, quae cum stabili et pacata huius terrae possessione coniuncta erant bona et ornamenta κληρονομίας, hebr. נַחֲלָה, nomine appellare solebant et amabant aa) univ. i. e. de beneficiis et ornamentis ad omnes Abrahamitas pertinentibus, ut de lege mos. Sir. 24, 22. vid. ad h. l. sub ἐντέλλομαι notata. — de terra palaestinensi haereditatis iure acquisita. Sir. 44, 23. 46, 8. — seq. genit. personae, ut κ. ἰακώβ i. e. Jacobitarum vel Israelitarum Sir. 23, 12. Jud. 4, 12. 8, 22. 1 Macc. 15, 33. 34. — bb) de ornamentis haereditariis Davidi, Aaroni, Levitarum tribui concessis Sir. 45, 25. quo l. κληρονομία βασιλείας = *haereditas quae est in dignitate regia, erbliche Königswürde* — κληρονομία scil. ἱερωσύνης *haereditas quae continetur dignitate summi sacerdotii* Sir. 45, 20. 25. coll. v. 24. v. 22. αὐτὸς γὰρ — κληρονομία *ipse enim* i. e. *ipsa enim cultus divini administratio ei* [familiae scilicet Aaronis] *haereditatis loco est* coll. Num. 18, 20. — — 2) missa haereditatis notione = *possessio, Besitzthum, Eigenthum* vel: *quod iure suo possidet aliquis* a) univ. Sir. 22, 21. 24, 19. 30, 32. Jud. 16, 21. 1 Macc. 2, 56. 6, 24. 2 Macc. 4, 17. — inclusa *sedis fixae* notione Sir. 24, 7. — b) κληρονομία ϑεοῦ vel τοῦ ϑεοῦ aa) *possessio quam Deus ad posteros Abrahami* i. e. *ad Israelitas transmittere decrevit* i. e. *terra palaestinensis* 2 Macc. 2, 4. — bb) *possessio* vel *peculium Jehovae* i. e. *populus quem sibi elegit et sacrum sibi esse voluit Deus*, appellatur ita populus israeliticus Sir. 24, 12. quo l. ἐν μέριδι κληρονομίας = ἐν μέριδι τούτεστι ἐν κληρονομίᾳ αὐτοῦ. Cf. de genit. epexegetico sub voc. ἔργον monita. — Jud. 9, 12. 13, 5.

Addit. ad l. Esth. 3, 8. 4, 6. 7. 7, 9. — ita pro נַחֲלָה יְהוָה Deut. 4, 20. Ps. 28, 9. 33, 12. Jes. 19, 25.

Κληρονόμος, ου, ὁ (κλῆρος, νέμω) *haeres, der Erbe* Sir. 23, 22. (Ael. V. H. 13, 11. Lysias 907, 5.)

Κλῆρος, ου, ὁ 1) *sors* i. e. *sortitio, das Loosen*, διαίρεσις κλήρου i. e. *distributio sorte facienda* Sir. 14, 15. (Xen. de rep. Athen. 1, 2 et 3.) — 2) *sors* a) *das Loos, instrumentum, quo fit sortitio* Sir. 37, 8. Addit. ad l. Esth. 7, 7. 8. — b) *id quod sorte obtigit alicui*, ut χορηγίας Esr. 4, 57. coll. v. 56. — de eo, *quod vel numinis moderamine contigit vel accidit alicui, Loos, Antheil, Theil, Geschick* Sap. 3, 14. 5, 5. Sir. 25, 18. — iunct. c. μέρις Sap. 2, 9. (Ael. V. H. 6, 1. 12, 61. Diod. Sic. 4, 42.) — κλῆρος θεοῦ i. q. κληρονομία θεοῦ [vid. κληρονομία no. 2. b. bb.] appellatur ita populus israel. Addit. ad l. Esth. 7, 7. 8.

Κλῆσις, εως, ἡ (καλέω) *vocatio*, ita de invitatione ad epulas 3 Macc. 5, 14. coll. v. 3. (Ael. V. H. 6, 42. Xen. Cyr. 3, 2. 14.)

Κλητέος, α, ον, adiect. verbale verbi καλέω, *vocandus*, de re publice enuntianda vel profitenda Bar. 6, 40. 44. 64. πῶς οὖν — κλητέον [scil. ἐστί], ὑπάρχειν αὐτοὺς θεούς i. e. *qui igitur — profitendum esse dixeris, eos Deos esse?*

Κλητός, ή, όν, adiect. verbale verbi καλέω, *vocatus*, ita de personis ad epulum invitatis 3 Macc. 5, 14. (Aeschin. 50, 1.)

Κλίμαξ, ακος, ἡ, *scala, die Leiter* a) propr. 1 Macc. 5, 30. (Ael. V. H. 7, 1. Xen. Cyr. 5, 3. 16. An. 4, 5. 25.) — b) κλίμαξ Τύρου, *scala Tyri*, nomen montis prope maris mediterranei oram medius inter urbes Ptolemaida [= Acco, ἄκη cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Acco*] et Tyrum situs, altus et praeruptus et apud Joseph. bell. iud. 2, 10. 2. κλίμαξ τυρίων appellatus 1 Macc. 11, 59.

Κλίνη, ης, ἡ, *lectus*, i. e. a) *sella*, in qua erectus sedet aliquis, *Lehnstuhl* Sir. 48, 6. (Plut. praecepta de sanitate tuenda c. 11.) — b) de lecto triclinari Jud. 15, 11. (Ael. V. H. 8, 1. Xen. Cyr. 8, 8. 16.) — c) de lecto cubiculari = *Bette* Sir. 23, 18. Tob. 8, 4. 14, 11. Jud. 10, 21. 13, 2. 4. 6. 7. 15, 11. πίπτειν ἐπὶ τὴν κλίνην de aegrotantibus = nostratium: *zum Liegen* oder *zum Lager kommen* Jud. 8, 3. — pro מִטָּה 2 Sam. 3, 31. עֶרֶשׂ Deut. 3, 11. מִשְׁכָּב 2 Chron. 16, 14. (Hdian. 8, 11. 16. Isocr. Aegin. c. 13.)

Κλίνω, f. νῶ, *clino, inclino* i. e. a) *ich beuge*, ut τὸν ὠμόν τινος, ita de personis sese subiicientibus alicui Bar. 2, 21. — b) *ich bringe zum Weichen* [φάλαγγας, τρῶας Hom. Il. 5, 37. Odyss. 9, 59.] passiv. = *ich wanke* Sir. 15, 4. — c) *ich neige*, ut τὸ οὖς μού τινι, ita de personis attendentibus ad aliquid vel ad aliquem Sir. 4, 8. — pro נָטָה sq. לְ Ps. 17, 6. — abest dat. pers. Sir. 6, 32. 51, 16. Bar. 2, 16. — pro נָטָה 2 Regg. 19, 16. — γόνυ *genu clino* vel *flecto*, καρδίας μου trop. i. e. *ich demüthige mich* Prec. Man. v. 11.

Κλισία, ας, ἡ (κλίνω) *lectus* vel *pulvinar, in quo recumbunt epulantes*, vel *accubatio, Mahlzeitlager* 3 Macc. 6, 31. (Lucian. dial. deor. 24, 1.)

Κλοιός, οῦ, ὁ, *collare, Halsband* [canibus tribuitur Plut. vit. Solon. c. 24.], trop. de morum praeceptis Sir. 6, 23. 28.

Κλοπή, ῆς, ἡ (κλέπτω) *furtum* Sap. 14, 25. Sir. 14, 19. — pro גָּנַב Gen. 40, 15. — (Xen. Cyr. 1, 2. 6.)

Κλύδων, ονος, ὁ (κλύζω) *fluctus, aestuatio maris, Welle, Woge* a) propr. Sap. 14, 5. 19, 7. 4 Macc. 15, 28. (Diod. Sic. 3, 20. Pol. 1, 27. 4.) — b) metaph. de vehementi motu quocunque 1 Macc. 6, 11. 4 Macc. 7, 5.

Κλώθω, f. σω, *neo, filum torqueo* Sir. 45, 11. κεκλωσμένος pro מָשְׁזָר Exod. 28, 6. 15.

Κλῶσμα, τος, τό (κλώθω) *funiculus contortus* Sir. 6, 29.

Κναίω, i. q. attic. κνάω f. σω, *sculpo* Sir. 38, 28. vid. tamen ad h. l. sub καινίζω observata. —

Κνίδος, ου, ἡ, *Cnidus* vel *Gnidus*, peninsula maris aegaei, paulum infra Cretam sita et propter cultum Veneris celebrata 1 Macc. 15, 23. (Strabo 14. p. 965. C.)

Κνώδαλον, ου, τό = κινώδαλον (κινέω moveo) *bestia nociva et venenata*, de insectis noxiis et venenatis, ubi nos: *Ungeziefer* legitur Sap. 11, 15. 16, 1. 17, 9. (Nicander theriaca v. 759. v. 98.) Cf. *Grimm* Comment. über das Buch der Weish. Salom. p. 263.

Κοιλία, ας, ἡ (κοῖλος cavus) *venter* a) propr. i. e. aa) *der ganze Bauch*, πίπτειν ἐπὶ κοιλίαν, ubi alias legitur π. ἐπὶ πρόσωπον 2 Macc. 10, 4. (Pol. 39, 2. 7.) — bb) *venter superior, ciborum receptaculum, der Magen* Sir. 23, 6. 36, 23. 40, 30. — (Ael. V. H. 1, 1. Hdian. 1, 17. 23.) — cc) ad normam hebr. בֶּטֶן *uterus matris* Sap. 7, 2. Tob. 4, 4. 2 Macc. 7, 22. — pro בֶּטֶן Gen. 25, 24. 30, 2. — b) trop. *vorago, Schlund*, κ. ᾅδου Sir. 51, 5. — ita pro בֶּטֶן שְׁאוֹל Jon. 2, 3. — c) metaphorice et per imaginem Hebraeis usitatem venter alicuius memoratur, ubi, si verba contexta consideraveris, *animus, das geistige Innere* spectatur Sir. 19, 12. 51, 21. — ita pro κοιλία מֵעִים Jes. 16, 11. et Lat. *viscera*. (Cic. ad Attic. 6, 1. de orat. 2, 78.)

Κοῖλος, κοίλη, κοῖλον *cavus* Sap. 17, 19. vid. tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel, Bauermeister, Grimm*. (Ael. V. H. 13, 1. Xen. Oecon. 20, 11.) — ἡ κοίλη συρία *Coelesyria* i. e. ea Syriae antiquioris pars irrigua et fertilissima, quae sita inter Libanon et Antilibanon postea omnem Syriam interiorem complectabatur certaminumque inter Seleucidas et Ptolemaeos ansam saepenumero praebuit. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Coelesyrien*. Esr. 2, 17. 24. 27. 4, 48. 1 Macc. 10, 69. 2 Macc. 3, 5. 4, 4. 8, 8. —

Κοιλότης, τητος, ἡ, cavitas Sap. 17, 19. (Plut. quaest. platon. quaest. VII. 14. Mor. V. p. 534. ed. *Tauchn.*)

Κοίλωμα, τος, τό (κοιλόω) *cavitas, Vertiefung* 2 Macc. 1, 19.

Κοιμάω, ῶ f. ήσω [*sopio, dormire facio*]; passiv. κοιμάομαι, ῶμαι, a. 1. p. ἐκοιμήθην *dormio* a) propr. Sap. 17, 14. οἱ — τὸν αὐτὸν ὕπνον [de quo accus. vid. ἐκδικέω] — κοιμώμενοι pro: οἱ τ. α. ὕ. δυνάμενοι κοιμᾶσθαι. — Bar. 6, 43. Tob. 8, 9. Esr. 3, 3. (Diod. Sic. 1, 60. Ael. V. H. 9, 24. Xen. Mem. 4, 5. 9.) — *cubo* dormiendi causa, uti nostrates: *ich lege mich nieder*, seq. παρά c. acc. loci Tob. 2, 9. (Anacr. 3, 33. Lucian. dial. deor. 4, 4 et 5.) — de personis *pernoctantibus* in loco aliquo 1 Macc. 11, 6. 16, 4. (Xen. Cyr. 1, 2. 4 et 9.) — b) metaph. et per euphemismum: *entschlafen, morior* 2 Macc. 12, 45. de h. l. particip. praesentis statum durantem indicante vid. ἁγιάζω. — pro שָׁכַב Jes. 14, 8. (Sophocl. Elect. v. 510.) —

Κοίμησις, εως, ἡ, *sopor*, κ. αἰῶνος sopor *aeternum duraturus* i. e. *mors* Sir. 46, 19. — metaph. pro: *mors* 48, 13.

Κοινός, ή, όν, 1) *communis, e, ad omnium usus pertinens* Sap. 7, 3. Addit. ad l. Esth. 5, 9. 2 Macc. 8, 29. 9, 21. 10, 8. 15, 6. 36. 12, 4. 3 Macc. 2, 33. 4, 4. 6, 36. 7, 17. 3 Macc. 1, 24. 3, 21. (Diod. Sic. 1, 1. 4, 68. Xen. An. 3, 1. 43.) — dat. κοινῇ, adverbialiter [de quo dat. vid. δημόσιος] *communiter, gemeinschaftlich* i. e. vel *communi opera* Sir. 50, 17. Hist. Sus. v. 14. 2 Macc. 4, 5. (Xen. Cyr. 2, 4. 11.) — vel *simul* Sir. 18, 1. (Xen. Ages. 1, 4.) — vel *publice* 2 Macc. 9, 26. (Ael. V. H. 10, 20. 14, 22.) — 2) sensu viliori [vulgaris, niedrig, gemein, profan] sensu iudaico, *impurus*, ita de rebus, quas lex mosaica ἀκαθάρτους declarat 1 Macc. 1, 47. 62. —

Κοινολογέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (κοινός, λόγος) depon. med. *sermones confero cum aliquo*, περί τινος 1 Macc. 14, 9. (Diod. Sic. 12, 83. 19, 46.) — τινί *cum aliquo* [vid. εἶπον] 1 Macc. 15, 28. (Xen. h. gr. 2, 4. 36. 3, 1. 9. πρός τινα Thuc. 7, 86.)

Κοινολογία, ας, ἡ (κοινολογέομαι) *colloquium* 2 Macc. 14, 22. (Diod. Sic. 11, 44. Xen. Ages. c. 25.) —

Κοινόω, ῶ f. ώσω (κοινός) *commune facio* i. e. [communico Thuc. 1, 39. 4, 4.] sensu iudaico: *impurum reddo*, *polluo*, γαστέρα μιαροφαγίᾳ 4 Macc. 7, 6. vid. tamen de h. l. lect. *Apel.*

Κοΐντος, ου, ὁ, *Quintus*, cognomen Memmii, viri romani 2 Macc. 11, 34.

Κοινωνέω, ῶ f. ήσω (κοινός) 1) *particeps fio, particeps sum*, sq. gen. rei [cf. *Matth.* §. 325. *Buttm.* §. 119. *Rost* §. 108, 2. c. 4. a. *Win.* §. 30, 8.] 2 Macc. 5, 20. 14, 25. ad quem l. vid. βίος. — 3 Macc. 2, 31. (Diod. Sic. 19, 4. Hdian. 3, 10. 15. Xen. Mem. 2, 6. 22 et 23.) — ex usu graecitatis serioris [cf. *Win.* l. l. *Grimm* p. 163.] sq. dat. rei Sap. 6, 23. — 2) *societatem* vel *commercium habeo*, τινί vel πρός τινα Sir. 13, 1. 2. 3 Macc. 4, 11. [vid. ἀκολουθέω] — Sir. 13, 17. — de rebus congruentibus, ubi nostrates: *zusammenpassen*, τινί vel πρός τι Sir. 13, 17. 2. — 3) *commune facio* = κοινόω [quod vid.], sensu iudaico: *impurum reddo*, *polluo*, τί τινι, ita Apel 4 Macc. 7, 6. pro vulg. κοινόω. —

Κοινωνία, ας, ἡ 1) *consortium*, *consuetudo* 3 Macc. 4, 6. *Umgang* Pindar. Pyth. 1, 189. 2) *communicatio*, *collatio*, *Mittheilung*, λόγων τινός Sap. 8, 18. (Ael. V. H. 3, 19.) —

Κοινωνός, οῦ, ὁ, ἡ (κοινωνός, ή, όν) *socius, socia* Sir. 42, 3. μὴ αἰσχυνθῇς — περὶ λόγου κοινωνοῦ *ne pudeat te rationis socii habendae.* — κ. περὶ ἀδικίας socius, *ubi de scelere patrando agitur* Sir. 41, 18. — κ. τραπεζῶν i. e. *epularum socius, Tischfreund* Sir. 6, 9. — ἡ — τῆς βασιλείας κοινωνός Addit. ad l. Esth. 6, 12. (Hdian. 7, 5. 13.) —

Κοινῶς, adv. = κοινῇ *communiter, gemeinschaftlich* i. e. *una cum*, *mit einander*, *simul* Tob. 5, 13. 9, 6. —

Κοίτη, ης, ἡ (κείω, κεῖμαι) 1) *cubile*, *lectus* Sir. 34, 19. 40, 5. 41, 22. Jud. 13, 1. πίπτειν ἐπὶ τὴν κ. [vid. κλίνη] 1 Macc. 1, 5. 6, 8. (Xen. Mem. 2, 3. 16. Cyr. 2, 3. 1.) — 2) ubi εὐνή apud Hom. Il. 18, 433. et λέχος verecunde pro: *concubitus*, ἐν παραπτώματι l. παράνομος Sap. 3, 13. 16. Addit. ad l. Esth. 4, 12.

Κοιτών, ῶνος, ὁ (κοίτη) *cubiculum* Jud. 13, 3. 4. 14, 15. 16, 19. Esr. 3, 3. — pro חֶדֶר 2 Sam. 4, 7. מִשְׁכָּב Exod. 8, 3. (Diod. Sic. 11, 69. Zosim. 4, 22.) Cf. de hoc voc., obvio quidem apud Aristophanem, vulgaris tamen magis, quam urbani sermonis proprio *Lob.* ad Phryn. p. 252 sq.

Κόκκος, ου, ὁ (granum) *coccum*, *coccinum* i. e. *Carmosin*, „eine bekannte, rosenrothe Prachtfarbe, welche aus den pulverisirten Kermesbeeren d. i. aus den todten Körpern und Eiernestern eines kleinen, Ende Aprils auf den Blättern der Steineiche sich findenden und in der Gestalt runder röthlich- oder violettbrauner Beeren erscheinenden Insektes der weiblichen Schildlaus — תּוֹלַעַת — gewonnen wird.“ Sir. 45, 11. — pro תּוֹלָע Thren. 4, 5.

Κολάζω, f. άσομαι, a. 1. m. ἐκολασάμην, a. 1. p. ἐκολάσθην, f. 1. p. κολασθήσομαι (κόλος mutilus; mutilo) *castigo*, *punio*, τινά Sap. 11, 8. 18, 22. 1 Macc. 7, 7. 2 Macc. 6, 14. 4 Macc. 2, 12. 8, 6. (Diod. Sic. 4, 31. Xen. Mem. 13, 13. 4.) — passiv. κολάζομαι Sap. 3, 4. ἐὰν κολασθῶσι *si* ex sententia hominum vulgarium *puniuntur*. Vid. *Grimm* ad h. l. — 12, 15. 14, 10. Esr. 8, 24. 3 Macc. 3, 26. 4 Macc. 4, 23. 18, 5. — med. *puniendum curo* [vid. ἐξαιρέω] τινά 3 Macc. 7, 3.

Κολακεύω, f. σω (κόλαξ) *adulor*, *blande colo*, τινά [de quo accus. vid. *Rost* §. 104, 2. a. *Matth.* §. 412, 3.] Sap. 14, 17. Esr. 4, 31. (Xen. Cyr. 1, 6. 3.)

Κολάπτω, f. ψω (tundo) *tundendo incido*, γραφήν Sir. 45, 11. Cf. *Valken.* ad Hdot. 8, 22. ubi ἐντέμνειν γράμματα.

Κόλασις, εως, ἡ (κολάζω) *castigatio*, *poena* Sap. 11, 14. 16, 2. 24. 19, 4. 2 Macc. 4, 38. 3 Macc. 7, 10. 4 Macc. 8, 8. (Diod. Sic. 1, 77. Ael. V. H. 7, 15.) — 3 Macc. 1, 3. quo l. ex antiquitatis hebraicae consuetudine vel ex superstitione iudaica in poenae loco habente, quae mala accidunt alicui, κόλασις dicitur, quod ἀτύχημα rectius appellatur.

Κολαστήριον, ου, τό (neutr. adiect. κολαστήριος ad coërcendum aptus Xen. Mem. 1, 4. 1.) *castigationis instrumentum* 4 Macc. 10, 4.

Κολλάω, ῶ f. ήσω (κόλλα gluten; conglutino Diod. Sic. 2, 58.) *adiungo*, *adhaerere facio*, pass. κολλάομαι, ῶμαι, a. 1. p. ἐκολλήθην, f. 1. p. κολληθήσομαι *adiungor*, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] = *adhaereo*, *ich hänge mich an*, sq. dat. person. vel πρός c. acc. pers., cum qua consuescit vel deditus aut addictus est aliquis Sir. 19, 2. Tob. 6, 17. 1 Macc. 2, 3. 6, 21. — Esr. 4, 20. — pro דָּבַק sq. בְּ Gen. 2, 24. — metaph. a) de personis disciplinae alicuius sese applicantibus, ut τῷ κυρίῳ Sir. 2, 3. — pro דָּבַק Deut. 10, 20. coll. Jos. 23, 8. — b) de malis urgentibus vel perpetuo insectantibus aliquem, ubi nostrates: *sich an die Ferse Jem. hängen* i. e. *Jem. unablässig verfolgen*, seq. εἴς τινα Bar. 1, 20. 3, 4. —

Κόλλησις, εως, ἡ (κολλάω quod vid.; agglutinatio; metaph. pro) *applicatio*, τινός ad aliquem, ita in codd. Sir. 25, 10.

Κόλπος, ου, ὁ, *sinus*, *der Schooss*, ita γυνὴ τοῦ κόλπου μου = γυνὴ ἡ ἐν τῷ κόλπῳ μου *uxor quam in sinu habeo* vel *foveo* = *uxor quam amo* Sir. 9, 1. coll. Deut. 13, 6. 28, 54. ubi pro חֵיק (Anth. gr. Vol. 2. p. 75. Vol. 4. p. 120. ed. *Jacobs.* Cicer. ad divers. 14, 4. In vero sis in sinu semper et complexu meo). — 4 Macc. 13, 16. ἀποθανόντας ἡμᾶς — αὐτῶν *mortuos nos Abrahamus, Isaacus, Jacobus recipient in sinus suos*, sensus: *Abrahamo, Isaaco et Jacobo coniunctissimi cum iisdem fruemur vitae futurae beatitate.* —

Κόμη, ης, ἡ, *coma, capillus* Jud. 13, 7. Hist. bel. et drac. v. 36. de h. l. gen. τῆς κ. *an den Haaren* vid. ἅπτω. — 3 Macc. 4, 6. (Diod. Sic. 4, 24. Xen. Cyr. 1, 3. 2.)

Κομιδῇ [dat. subst. κομιδή cura Ael. V. H. 13, 46.] adverb. [vid. δημόσιος, diligenter] *admodum* 4 Macc. 3, 1. (Hdian. 1, 2. init. Plut. apophth. Lacon. Mor. 2. p. 104. ed. *Tauchn.*)

Κομίζω, f. ίσω et fut. attic. κομιῶ [3 Macc. 1, 8. vid. γνωρίζω] a. 1. ἐκόμισα (curam habeo rei Hom. Il. 24, 241. prostratum vel lapsum aliquem aufero, ut curam eius geram, aufheben und wegtragen Hom. Il. 13, 196.) I) activum 1) *porto, affero alicui, ich bringe*, τί τινι Esr. 4, 5. 9, 40. (Arrian. exp. Alex. M. 7, 22. 8. τὶ πρός τινα Xen. Cyr. 4, 4. 11.) — τί Sap. 18, 21. 3 Macc. 1, 8. (Xen. Cyr. 3, 3. 2.) — τινί scil. ὕδωρ 4 Macc. 3, 14. — 2) *aufero, absporto, wegtragen* Esr. 2, 14. — II) med. κομίζομαι, f. κομίσομαι 1) *animus est afferre, ich entschliesse mich zu bringen* τινί τι Tob. 9, 2. τί Sir. 29, 6. Esr. 9, 39. — 2) *recipio, recupero*, seq. acc. rei 2 Macc. 7, 11. 3 Macc. 7, 22. τὸ ἱερὸν καὶ τὴν πόλιν i. e. *templum et urbem denuo occupo* 2 Macc. 10, 1. (Diod. Sic. 12, 80. 14, 33 et 78.) — 3) *domum reporto, suscipio et mecum aufero* a) propr., ut sponsam Tob. 7, 12. 13. — seq. acc. rei 1 Macc. 13, 37. de h. l. perf. pass. signif. reflexiva vid. ἁγνίζω. — (Xen. Cyr. 4, 6. 5.) — b) metaph. i. e. quemadmodum facta hominum cum pecunia apud mensarios deposita, ita cum usuris eius eorundem comparantur vel praemia vel poenae, ita nostrates: *davon tragen*, Lat. *reporto*, *aufero*, ut θάνατον 2 Macc. 13, 8. τὴν κόλασιν 3 Macc. 1, 3. μισθόν 2 Macc. 8, 33. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 417. *Bip.* Arrian. exp. Alex. M. 5, 27. 8. Xen. Cyr. 1, 5. 10.) —

Κόμμα, τος, τό (κόπτω quod vid.) *signum nummo percusso impressum, Gepräge* 1 Macc. 15, 6.

Κόμπος, ου, ὁ (strepitus, ostentatio, ut λόγων Thuc. 2, 40.) *gloriatio, fastus* Addit. ad l. Esth. 6, 4. 3 Macc. 6, 5. (Hdot. 7, 103.)

Κονιορτός, οῦ, ὁ (κόνις pulvis, ὄρνυμι excito) *pulvis* Bar. 6, 13. 17. 3 Macc. 5, 48. — pro עָפָר Deut. 9, 21. (Pol. 5, 85. 1. Xen. An. 1, 8. 8.) —

Κόνις, ιος, ἡ, *pulvis* 3 Macc. 1, 18. 4, 6. (Lucian. dial. mort 16, 7. Xen. Cyr. 4, 3. 5.)

Κοπάζω, f. άσω (κόπος quod vid.; defatigor) 1) *cesso, aufhören, nachlassen* Sir. 23, 17. — pro שָׁכַךְ Gen. 8, 1. (Hdot. 7, 191.) — 2) transit. *cessare facio, sedo, cohibeo*, seq. accus. rei Sir. 43, 23. de h. l. aor. ἐκόπασεν ἄβυσσον *abyssum cohibuisse eum legimus* cf. *Herm.* ad Vig. p. 746. *Matth.* §. 506. V. *Win.* §. 41, 5. b. 2. — 46, 7. 48, 10. — 39, 28. —

Κοπετός, οῦ, ὁ (κόπτομαι v. κόπτω) *planctus* Sir. 38, 17. 1 Macc. 2, 70. 4, 39. 9, 20. 13, 26. 3 Macc. 4, 3. — pro מִסְפֵּד Gen. 50, 10. (Dion. Hal. Ant. 11, 31.)

Κοπή, ῆς, ἡ (κόπτω) *caedes, strages* Jud. 15, 7. — pro מַכָּה Jos. 10, 10.

Κοπιάω, ῶ f. άσω (κόπος planctus, defatigatio post planctum; ich fühle mich wie zerschlagen) 1) *defatigor labore* Sir. 16, 25. 1 Macc. 10, 81. 4 Macc. 9, 12. (Jos. de bell. iud. 3, 10. 4. 6, 2. 6. Athen. 10. p. 416.) — 2) *laboro, vires intendo, ich mühe mich ab, strenge mich an* Sir. 43, 30. 51, 27. Sap. 6, 14. 9, 10. ἵνα — κοπιάσῃ *ut adstans mihi mecum laboret* i. e. *ut laborantem me adiuvet*. — τινί *für* Jem. Sir. 24, 32. 30, 26. — pro יָגֵעַ 2 Sam. 17, 2. — (Anthol. gr. Vol. 4. p. 134. ed. *Jacobs.*) — sq. ἐν c. dat. vel negotii Sir. 6, 18. vel status Sir. 34, 4. —

Κόπος, ου, ὁ (τὸ κόπτειν das Schlagen; planctus, defatigatio graves labores secuta Xen. An. 5, 8. 3.) 1) *molestia* Sir. 22, 11. 1 Macc. 10, 15. τί — κόπους i. e. *quid aliud nisi molestias inde reportabit?* Sir. 31, 23. — pro עָמָל Job. 5, 7. — 2) *labores, labor cum molestia coniunctus* Sir. 13, 25. — plur. κόποι Sap. 3, 11. 10, 17. — pro: *fructus laborum* Sir. 14, 15. — Sap. 10, 10. ubi codd. πόνος. Cf. *Grimm*, *Augusti*, *Apel* ad h. l.

Κοπόω, ῶ f. ώσω (κόπος) *defatigo, ermüden, müde machen* Jud. 13, 1.

Κοπρία, ας, ἡ, *stercus, Koth* Addit. ad l. Esth. 4, 2. 1 Macc. 2, 62. pro אַשְׁפֹּת 1 Sam. 2, 8. (Artem. 2, 9.) — pro: *palea, Spreu, Unrath* Sir. 27, 4.

Κόπριον, ου, τό (neutr. adiect. κόπριος, substantive) *fimus, stercus, Mist* Sir. 22, 2. quo l. per appositionem additur genitivus vocabulo βολβίτῳ. vid. ἔργον. — plur. εἰς κόπρια in codd. 1 Macc. 2, 62. pro εἰς κοπρίαν. —

Κόπτω, f. ψω 1) *caedo* i. e. a) *occido*, τινά 2 Macc. 5, 12. 10, 35. — addito ἕως c. gen. loci i. e. κόπτω τινὰ καὶ διώκω ἕως Jud. 15, 5. — b) *tundo*, med. κόπτομαι *me ipsum caedo* i. e. *plango*, quod fieri solet in summo luctu [Diod. Sic. 1, 44. Hdot. 6, 58.] sq. accus. pers. = *lugeo aliquem*, additur insuper accus. nominis coniugati κοπετόν [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 2, 70. 4, 39. 9, 20. 13, 26. — 2) *labore defatigo*, τινά *aliquem* 1 Macc. 12, 44. —

Κοράσιον, ου, τό (κόρη) *puella, Mädchen* Tob. 6, 12. 13. Jud. 16, 12. Hist. Sus. v. 15. 17. 19. (Arrian. diss. epict. 3, 2. 8. Diog. Laërt. 1, 6. 60.) Vide quae habet de huius vocab. usu apud Graecos serioris aevi *Lob.* ad Phryn. p. 74. *Sturz* de dial. alex. p. 42.

Κόρη, ης, ἡ (virgo, puella) *pupilla, Augapfel*, addito ὀφθαλμῶν, ὀμμάτων 3 Macc. 5, 47. 4 Macc. 18, 21. — abest ὀφθαλμῶν Sir. 17, 17.

Κόρος, ου, ὁ, *Corus, Cor*, hebr. כֹּר; nom. mensurae aridorum = $^{15}/_{16}$ Berliner Scheffel Esr. 8, 20.

Κόρυς, υθος, ἡ, *galea, cassis, Helm* Sap. 5, 18. (Lucian. dial. deor. 8, 2.)

Κορυφή, ῆς, ἡ, *vertex* a) montis ὄρων l. ὀρέων Jud. 4, 5. 5, 1. 6, 12 bis. 7, 10. 13. 9, 13. 4 Macc. 14, 16. (Xen. An. 4, 2. 20.) — b) capitis = *Scheitel* Hist. bel. et drac. v. 36. (Xen. de re eq. 1, 8.)

Κορώνη, ης, ἡ, *cornix, Krähe* Bar. 6, 54. (Anacr. od. 9, 35. Ael. V. H. 3, 42.)

Κόσκινον, ου, τό, *cribrum, der Sieb* Sir. 27, 4.

Κοσμέω, ῶ f. ήσω 1) *ordine dispono*, τί Sir. 16, 25. (Hom. Il. 1, 16. 3, 18.) — 2) *orno* i. e. a) *ich schmücke, ziere*, absol. Sir. 38, 28. — τί Sir. 42, 21. 45, 12. 47, 10. 50, 9. — τί τινι *aliquid aliqua re* 2 Macc. 9, 16. 3 Macc. 3, 5. (Diod. Sic. 16, 65. Plut. apophth. Lacon. Mor. 2. p. 79 et 114. ed. *Tauchn.* Xen. Mem. 3, 11. 4.) — b) *praeparo*, ut τράπεζαν Sir. 29, 26. προσφοράν 50, 14. — (Xen. Cyr. 8, 3. 15.) — c) *instruo*, de virtutibus, τινά τινι 3 Macc. 6, 1. (Xen. Cyr. 8, 1. 21.) — Sir. 48, 15.

Κοσμοπληθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (κόσμος, πλῆθος) *mundum implens*, *mundum obruens*, ita de diluvio orbem terrarum obruente 4 Macc. 15, 28.

Κοσμοποιΐα, ας, ἡ (κόσμος, ποιέω) *mundi fabricatio* vel *creatio* 4 Macc. 14, 7.

Κόσμος, ου, ὁ (ductum, ut videtur, a κομέω curo) 1) *ordo, concinna dispositio* Sir. 26, 16. κάλλος — αὐτῆς *pulchritudo uxoris probae conspicua est in ordine domus, cui praeest.* Alii aliter. Vide *de Wette, Bretschn., Grot.* — (Thuc. 3, 77. Xen. Oec. 8, 20.) 2) *ornatus, ornamentum, Schmuck, Zierde*, ita a) de ornatu, qui est in vestitu Sir. 6, 29. 21, 21. 35, 5. Jud. 10, 4. 12, 15. Addit. ad l. Esth. 4, 2. 2 Macc. 2, 2. (Ael. V. H. 2, 14. Xen. Cyr. 1, 3. 2.) — b) de armorum splendore 2 Macc. 5, 3. (Xen. Ages. 11, 11.) — c) de quibuscunque rebus splendorem, dignitatem, pulchritudinem conciliantibus alicui rei vel personae, ut de pulchra muri facie Sir. 22, 15. de sole coeli ornamento 43, 9. de maiestate in cultu Jovae externo conspicua 50, 19. — de urbis ἐκβάτανα nomine insignis ornamentis Jud. 1, 14. de templi et urbis Hierosolymorum ornamentis 1 Macc. 1, 22. 2, 11. (Pol. 2, 17. 5. Hdian. 7, 3. 15.) — 3) *mundus, die Welt, Weltordnung* [φασὶ δὲ οἱ σοφοὶ, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ ἀνθρώπους κοινωνίαν συνέχειν καὶ φιλίαν καὶ κοσμότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότητα καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσι Plat. Gorg. T. I. p. 508. a. b. coll. Xen. Mem. 1, 1. 11. et Plin. H. N. 2, 3. „nam quem κόσμον Graeci, nomine ornamenti, appellaverunt, eum nos a perfecta absolutaque elegantia *mundum*“. Primum ita usus est voc. κόσμος Pythagoras. Cf. *Bentley* opusc. philol. p. 347. 445. Phot. Biblioth. Cod. p. 440. l. 27. ed. *Bekker. Passow* sub voc. κόσμος.] a) *universe* Sap. 1, 14. 2, 24. 5, 20. 6, 24. 7, 7. 9, 3. 9. 10, 1. 11, 17. 22. 13, 2. 14, 14. 16, 17. 17, 20. 18, 24. 2 Macc. 7, 9. 23. 8, 18. 12, 15. 13, 14. 4 Macc. 5, 24. 16, 18. 17, 14. (Ael. V. H. 4, 29. Xen. Mem. 2, 1. 11.) — b) ex metonym. totius pro parte: *orbis terrarum* aa) univ. 2 Macc. 3, 12. 4 Macc. 8, 22. — bb) metonym. *universitas generis humani, die Menschenwelt* Sap. 14, 6.

Κοσμοφορέω, ῶ f. ήσω (κόσμος, φορέω) *mundum gesto*, ita de arca Noachi; vectante quippe quorum auxilio restituenda erat incolarum terrae multitudo diluvio deleta 4 Macc. 15, 28.

Κουθά, ὁ, *Kutha*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 5, 32.

Κουφίζω, f. ίσω (κοῦφος levis) *leve facio* aliquid, ut [βάρος Xen. Mem. 2, 7. 1.] τὴν ἔνδυσίν τινος *vestem alicuius*, ita de ancilla [= Zofe] fimbriam [= Schleppe des Kleides] herae gerente Addit. ad l. Esth. 5, 3. — = nostratium: *leicht nehmen, nicht hoch anrechnen*, ita κ. τὰς ἁμαρτίας τινός de Deo, minus, quam merebantur, peccata alicuius puniente, ubi Lat. *parco alicui, lenem et mitem me praesto in tractando aliquo* Esr. 8, 86. — pro חָשַׂךְ לְמַטָּה מֵעָוֹן cohibuit [scil. iram suam] infra peccata alicuius i. e. minus punivit ea quam merebantur Esr. 9, 13. —

Κοῦφος, η, ον, *levis, e*, pondere, ita de aëre, vento Sap. 5, 11. (Xen. Hier. 1, 5.) — b) animo i. e. *leichtsinnig*, καρδίᾳ [de quo dat. vid. ἁδρανής] Sir. 19, 4. — c) κοῦφον seq. inf. subiecti nota: *facile* [scil. est], *peragere, es ist etwas leichtes, diess oder jenes zu thun*, addito ἐν ὀφθαλμοῖς vel ἔναντί τινος Sir. 11, 19. 24.

Κόχλαξ, ακος, ὁ, *calculus, saxum* 1 Macc. 10, 73.

Κραδαίνω, f. δανῶ, a. 1. ἐκράδανα, *vibro, ich schwinge*, τί 2 Macc. 11, 8. 3 Macc. 2, 22. (Anacr. Od. 31, 14.) —

Κράζω, f. κεκράξομαι [cf. *Win.* §. 15. §. 41, 4 et 5. b. 3.] a. 1. ἔκραξα et ἐκέκραξα [ita Addit. ad l. Esth. 3, 11. 1 Macc. 9, 46. 11, 49. et LXX Exod. 21, 23. Num. 11, 2.] perf. κέκραγα signif. praes. et plusqpf. ἐκεκράγειν signif. impf. [cf. *Win.* l. l. *Buttm.* §. 100, not. 5. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Bornem.* schol. p. 61.] *clamo, ich schreie* a) de hominibus seq. ὅτι Addit. ad l. Esth. 3, 11. — sq. orat. dir. Jud. 15, 17. — de personis preces ad Deum facientibus, sq. πρός c. acc. Bar. 3, 1. 4, 20. — εἰς τὸν οὐρ. 1 Macc. 9, 46. — de hominibus auxilium alicuius implorantibus sq. πρός c. acc. 1 Macc. 11, 49. (Pol. 34, 24. 1. Xen. Cyr. 1, 3. 10.) — b) de gallo gallinaceo, ubi Lat. *cano*, nos: *krähen* 3 Macc. 5, 23. — c) de capro balante Tob. 2, 13.

Κραταιός, ά, όν (κράτος) *viribus valens, stark*, ut σκέπη tegumentum *firmum* Sir. 6, 13. λίθοι κραταιᾶς δυνάμεως lapides *ingentis fortitudinis* 46, 6. — κ. χεὶρ τοῦ κυρίου *fortis domini manus*, ita in circumscriptione omnipotentiae div. Bar. 2, 11. Esr. 8, 37. 61. — de viris potentia insignibus = *mächtig* Sap. 5, 8. ἐν πολέμοις Sir. 46, 1. — de copiarum multitudine = *ein starkes Heer* 1 Macc. 5, 6.

Κραταιόω, ῶ f. ώσω, forma serioris aevi pro Graecorum κρατύνω [κράτος, vid. *Passow* sub κραταιόω] *roboro, vires reddo*, τινά Jud. 13, 7. — pro חָזַק 2 Sam. 10, 12. — pass. κραταιοῦμαι, *roboror, viribus augeor*, ita de hominibus vires recipientibus 1 Macc. 1, 62. ἐκραταιώθησαν — κοινά, quo l. uti addito verbo eiusdem significationis [ὀχυροῦμαι] intenditur notio corroborandi, ita verba adiecta ἐν ἑαυτοῖς explica: *in animo, in consilio*, τοῦ μὴ φαγεῖν κοινά *abstinendi a cibo impuro*. — ἐκραταιώθη ἐν πολέμῳ ex metonym. antecedentis pro consequente: *victoriam reportavi in bello* Jud. 1, 13.

Κραταίωσις, εως, ἡ (corroboratio — κραταιόω) *robur, firmitas* Jud. 7, 22.

Κρατέω, ῶ f. ήσω (= κράτος ἔχω robur habeo, validus sum; superlativi notione inclusa) 1) *impero, Herr werden, herrschen*, absol. Esr. 4, 38. — sq. genit. obiecti [vid. ἄρχω] Sap. 3, 8. 6, 2. Sir. 28, 22. Addit. ad l. Esth. 3, 2. (Xen. Cyr. 5, 1. 26.) — οἱ κρατοῦντες *die Machthaber* Sap. 14, 19. 2 Macc. 4, 50. — ἁπάντων i. e. *omnium rerum creatarum* Sap. 10, 2. — ἀρότρου = *aratro praesum* Sir. 38, 25. — de ratione cupiditatibus, affectibus, sensibus imperante 4 Macc. 1, 5. 6. 2, 6. 9. 10. 20. 24 bis. 5, 22. 6, 32. de h. l. plusquamperf. quatenus statum quippe durantem indicans imperfecti notionem includat vid. *Matth.* §. 497. *Rost* §. 116, not. 1. §. 116, 10. coll. *Hermann* ad Vig. p. 748. — 6, 35 bis. 7, 18. 14, 1. — κρατοῦμαι ὑπό τινος *subsum imperio alicuius* 4 Macc. 2, 9. (Xen. Cyr. 6, 1. 41.) — 2) *potior aliqua* vel *persona* Sir. 26, 7. ὁ κρατῶν αὐτῆς *qui potiri ea conatur* [de quo praesentis usu vid. sub ἐκλείπω monita]. — His adde locos, in quibus σοφία, φόβος θεοῦ personae inducuntur Sir. 1, 17. 4, 13. 10, 13. 25, 12. — vel *re*, ut terra, regione, loco munito, ubi Lat. *occupo, ich bemächtige mich, ich nehme ein* Jud. 1, 14. 1 Macc. 1, 2. 15, 7. — 14, 6. 2 Macc. 14, 2. (Diod. Sic. 3, 70. Xen. Cyr. 4, 4. 8.) — τῶν σκύλων τινός 1 Macc. 2, 10. τῆς ἀρχῆς, ubi Lat. *capesso regnum*, ἱερωσύνης *summum sacerdotium* 1 Macc. 10, 52. 15, 9. — 2 Macc. 4, 10. 27. 5, 7. — seq. accus. loci Esr. 4, 50. 1 Macc. 15, 33. — οὔτε ἀλλοτρίων [scil. γῆν vid. verba proxime praecedd.] κεκρατήκαμεν. — passiv. κρατοῦμαι, *in potestatem redigor, occupor* ὑπό τινος *ab aliquo*, ita propr. i. e. de loco occupato Jud. 5, 18. 2 Macc. 15, 37. 3 Macc. 1, 1. — metaph. de animo occupato ἀγνωσίᾳ = ὑπ' ἀγνωσίας 3 Macc. 5, 27. — seq. acc. rei, qua potitur aliquis ca-

piendo vel prehendendo, ubi nos: *packen*, Lat. *prehendo*, τὸν ἰχθύν Tob. 6, 3. — — 3) *teneo* i. e. a) *manu teneo*, ut δύο ψήφους 4 Macc. 15, 23. τὸν βασιλέα seq. inf. finali Hist. bel. et drac. v. 19. — b) = *inne haben*, τὰ — ὀχυρώματα *praesum locis munitis* 3 Macc. 6, 25. — c) de personis mente, animo tenentibus aliquid, ut γνῶσιν Sir. 21, 14. τὰ προςτάγματα scil. θεοῦ Bar. 4, 1. — ἔν τινι = *inhaereo rei* Sir. 27, 3.

Κράτης, τητος, ὁ, *Crates*, nomen propr. viri insulae Cypri praefecti a Ptolemaeo rege Aegypti 3 Macc. 4, 29.

Κράτιστος, η, ον (κράτος robur) 1) *robustissimus*, τῶν ἐφήβων 2 Macc. 4, 12. (Xen. Cyr. 5, 21. 31.) — 2) *praestantissimus* 2 Macc. 3, 2. 3 Macc. 1, 2. (Xen. h. gr. 3, 4. 20.)

Κράτος, εος, ους, τό 1) *robur*, *Stärke* Sir. 47, 5. τῶν ἵππων Jud. 6, 3. — κράτος βραχίονος vel χειρὸς θεοῦ in circumscriptione omnipotentiae divinae Sap. 11, 21. 2 Macc. 5, 13. — Jud. 11, 22. τοῦ γενεθῆναι — κράτος *propterea*, *quod in manibus nostris est robur* victoriae scil. fons et auctor, opponitur enim τῇ ἀπωλείᾳ. — ἀσπὶς κράτους i. e. κράτος ἔχουσα = κρατερά Sir. 28, 13. — (Pol. 1, 24. 2. Xen. Cyr. 2, 1. 17.) — 2) *vis*, *potentia* Sap. 15, 2. 3. de horum l. genit. σοῦ nunc ante nunc post subst. posito vid. *Rost* §. 99, 3. not. c. *Win.* §. 30, not. 4. — κράτος μεγαλωσύνης θεοῦ i. e. vel *vis quae est in maiestate Dei* i. e. *summa maiestas eius* vel *potestas eius summa* Sir. 18, 4. — Jud. 2, 12. — de Dei potentia Jud. 9, 11. 2 Macc. 3, 34. 7, 17. 9, 17. 11, 4. 12, 28. 3 Macc. 1, 27. 2, 6. 3, 11. 6, 5. 4 Macc. 6, 34. (Xen. Ages. 1, 22.) — de viribus militaribus = *copiae*, *exercitus* Jud. 6, 3. ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ 9, 8. — iungitur κράτος c. vocabulis eiusdem significationis, ita ut augeatur notio potentiae Jud. 5, 3. 23. 9, 14. — ποιεῖν ἰσχὺν καὶ κράτος κατά τινος *potenter factum patrare contra aliquem* Jud. 13, 11. — ita hebr. עָשָׂה חָיִל Ps. 118, 16.

Κρατύνω, f. υνῶ, a. 1. p. ἐκρατύνθην (κράτος) *roboro*, *firmum reddo*, pass. *corroboror*, *invalesco*, *ingravesco* Sap. 14, 16. (Xen. Lacon. 2, 3.)

Κραυγή, ῆς, ἡ, *clamor* Hist. Sus. v. 26. Esr. 5, 63. 1 Macc. 5, 31. 2 Macc. 12, 37. 15, 29. 3 Macc. 1, 16. 28. 6, 23. — augetur vis voc. κραυγή additis verbis βοή, it. μεγάλη σφόδρα Jud. 14, 19. — pro צְעָקָה Exod. 12, 30. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 11. Xen. An. 1, 2. 17.)

Κρέας, τος, τό, plur. τὰ κρέα [forma contr. Atticis usitata cf. *Buttm.* gram. max. §. 54. *Rost* §. 45, not. 1. *Matth.* §. 84. *Win.* §. 9, 1.] *caro*, *geschlachtetes Fleisch* [cf. *Schulz* die Lehre vom heil. Abdmahle p. 94. *Passow* sub voc. κρέας] 2 Macc. 6, 18. 21 bis. 7, 1. 4 Macc. 5, 1. 6, 15. — pro בָּשָׂר Prov. 23, 20. (Dem. 1078, 23. Xen. Mem. 4, 3. 10.)

Κρείσσων vel ττων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (robustior — κράτος) *melior*, *us* i. e. a) *praestantior*, *us*, sine nota comparationis ex contextu quippe facile cognoscendae Sap. 4, 1. coll. 3, 19. Bar. 6, 73. — sq. genit. comparat. Sap. 15, 17. Sir. 23, 27. Bar. 6, 68. 2 Macc. 13, 5. Cf. *Matth.* §. 356. §. 450. *Rost* §. 109, 5. *Buttm.* §. 119, 4. — = sq. ἤ = *quam* Sir. 10, 26. 16, 13. 18, 15. 19, 21. 20, 30. 29, 22. 30, 14. 17. 40, 28. 41, 18. 42, 14. — neutr. κρεῖσσον scil. ἐστί = *praestat*, sq. infinit. Bar. 6, 59. — sq. dat. commodi Jud. 7, 27. — sq. acc. c. infin. et ἤ 1 Macc. 3, 59. — b) *melior* moribus, seq. gen. Sir. 36, 26.

Κρεμάννυμι, f. κρεμάσω, a. 1. p. ἐκρεμάσθην [de qua aor. forma vid. sub ἀκούω monita] *suspendo*, *ich hänge etwas auf etwas* oder *an etwas*, τὶ ἔκ τινος [vid. ἐκ] Jud. 14, 11. 1 Macc. 1, 61. 2 Macc. 6, 10. (Xen. Mem. 3, 10. 12.) — τὶ ἐπί τινος Esr. 6, 32. — τὶ seq. κατέναντι c. gen. loci 2 Macc. 15, 33. (sq. ἐν c. dat. loci Xen. An. 1, 2. 8.) — — κρέμαμαι, depon. *pendeo*, *ich hänge* [propr. Ael. V. H. 2, 14.] metaph. pro: *sum in potestate alicuius*, ἔκ τινος, *ich hänge von Jem. ab* Jud. 8, 24. (Xen. Conv. 8, 19.) —

Κρημνίζω, f. ίσω (κρημνός) *praecipito*, τινὰ κατὰ τοῦ τείχους 2 Macc. 6, 10.

Κρημνότης, τητος, ἡ (κρημνός praeceps, steil) *praecipitii natura*, *die Steilheit*, ita lect. vulg. pro ἐρυμνότης 2 Macc. 10, 34.

Κρηνή, ῆς, ἡ, *fons* Sir. 48, 17. (Xen. Oec. 20, 18. An. 4, 5. 15.)

Κρηπίς, ῖδος, ἡ, *crepido* i. e. a) *basis*, *fundamentum* 2 Macc. 10, 26. (Xen. An. 3, 4. 7 et 10.) — b) *margo elatior*, ut fluvii i. e. *ripa* 1 Macc. 9, 43. (Hdot. 1, 185. — crepido Liv. 27, 18.) —

Κρήτη, ης, ἡ, *Creta*, hodie *Candia*, insula Archipelagi mediterranei fertilissima, vino et frumento abundans 1 Macc. 10, 67.

Κριθή, ῆς, ἡ, *hordeum* Jud. 8, 2. — pro שְׂעֹרָה Exod. 9, 11. (Xen. An. 1, 2. 22.)

Κρίμα, τος, τό (κρίνω) 1) *quod quis statuit aut decrevit* i. e. a) *Beschluss*, τινός, *Jemandes*, ut τῶν πρεσβυτέρων Esr. 9, 4. vel: *decretum ad aliquem pertinens*, *das Jemandem Zugedachte*, ita de sorte alicui assignata Sir. 38, 22. — b) *lex*, *praeceptum*, ita de legibus divinis vel natura praescriptis, *Gesetz*, *Gebot* Sir. 41, 2. 3 bis. — vel ad mores hominum formandos spectantibus Sir. 17, 10. 18, 13. 45, 5. Hist. Sus. v. 9. — iunct. c. δικαίωμα Esr. 8, 7. διδάξαι — δικαιώματα καὶ κρίματα. — ita pro מִשְׁפָּט Deut. 5, 1. Levit. 18, 5. 26, 15. — Sir. 45, 17. ἐν διαθήκαις κριμάτων *ad normam foederis*, nempe *ad normam legum*, de h. l. genit. epexeg. vid. sub voc. ἔργον observata et de plur. διαθῆκαι = foedus pluribus legibus comprehensum sub ἅγιος monita. — — 2) *iudicium* i. e. a) *iudicium*, *quod fertur de aliquo*, *Richterspruch*, *Urtheil* Sap. 12, 12. — de sententia condemnatoria Sir. 21, 5. — ita pro מִשְׁפָּט Zeph. 3, 8. — κ. ἐκδικήσεως *iudicium quod est in ἐκδικήσει* Sir. 48, 7. — b) *iudicium quod habetur*, *Gericht*, ποιεῖν κρίμα, *iudicium exercere vel habere* Sir. 20, 3. Orat. Azar. v. 4. — διαθήκη κρίματος, *leges in iure dicundo observandae* = *Gerichtsverfassung* Sir. 38, 33. — ita pro מִשְׁפָּט 1 Regg. 10, 9. 1 Chron. 18, 14. — 3) *ius*, *id quod iustum est* Sir. 35, 10. 1 Macc. 2, 24. — δικαιοσύνη καὶ κρίμα Sir. 38, 33. 1 Macc. 2, 29. — pro מִשְׁפָּט Job. 31, 13.

Κρίνον, ου, τό, *lilium*, *die Lilie* Sir. 39, 14. 50, 8. — pro שׁוֹשַׁנָּה Cant. 2, 1. 16. (Anth. gr. Vol. 1. p. 1. p. 234. ed. *Jac.*)

Κρίνω, f. νῶ, a. 1. ἔκρινα, perf. κέκρικα, p. p. κέκριμαι, a. 1. p. ἐκρίθην (cerno, discerno Hom. Il. 2, 302. Xen. Mem. 3, 1. 9.) 1) *eligo*, *delectum habeo*, ut μετὰ νεανίσκων ἀρίστων κεκριμένων 2 Macc. 13, 15. (Jos. Ant. 12, 3. 10. Xen. An. 1, 9. 30.) — hinc e pluribus, quibus uti possum, agendi rationibus unam deligo i. e. 2) *decerno* i. e. a) *ich beschliesse*, seq. infinit. aor. Sap. 8, 9. Jud. 11, 13. 1 Macc. 11, 33. 2 Macc. 11, 36. 3 Macc. 1, 6. (Diod. Sic. 4, 64. Arrian. diss. epict. 2, 15.) — seq. acc. c. inf. nunc aor. 2 Macc. 11, 25. nunc praes. 2 Macc. 6, 14. 3 Macc.

6, 30. — τὰ φιλάνθρωπα = φιλανθρώπως [vid. de acc. neutrius adverbiascente sub ἀριστερός notata] κρίνας Esr. 8, 10. — — passivum: κρίνεται *decernitur, man beschliesst*, *idoneum iudicatur* i. e. *placet*, absol. i. e. sine infinit. e contextu facile cognoscendo Esr. 6, 21. εἰ κρίνεται scil. ἐπισκέπτεσθαι. — τινί [= ὑπό τινος decernitur ab aliquo i. e.] *placet alicui* v. 22. 8, 94. 2 Macc. 15, 21. — — b) *ich entscheide* i. e. *ita rem decerno ut ad finem eam perducam, zur endlichen Entscheidung bringen*, *ausmachen*, ita de rebus, quae proelio disceptantur, τὰ πράγματα 2 Macc. 13, 13. 15, 17. (πόλεμον, ἀγῶνα Diod. Sic. 11, 17. 12, 74. 16, 21.) — — c) *iudico* i. e. *sententiam fero*, *ich richte* aa) sensu forensi i. e. de personis ius dicentibus, ita de regibus, quorum quippe in officiis fuisse antiquitus constat iurisdictionis munus, unde Sap. 1, 1. appellantur οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. — 6, 4. — addito accus. nominis coniugati [vid. ἀδικέω] κρίσιν κρίνω = κρίνω sed fortius Sap. 9, 3. — de sacerdotibus, presbyteris [cf. Exod. 18, 21. Num. 11, 16. Deut. 1, 16.], aliis Judaeorum magistratibus ius dicentibus [vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Priester*, *Regierung*] Sir. 4, 9. τὸν λαόν 1 Macc. 9, 73. addito ἐν νόμῳ, it. ἐν δικαιοσύνῃ = δικαίως Sir. 45, 26. 46, 14. — addito dat. commodi = *in favorem alicuius* Sir. 8, 14. κρίνειν κρίσεις ἀδίκους *sententias iniustas ferre* Hist. Sus. v. 53. — passivum κρίνομαι, *fertur de me sententia* i. e. *causa meo coram iudice agitur* Hist. Sus. v. 6. (Xen. h. gr. 1, 7. 4 et 10.) — de piis Dei cultoribus Messiae iudici assistentibus atque τὰ ἔθνη iudicaturis Sap. 3, 8. Sir. 4, 15. — bb) transfertur ad Deum supremum omnium iudicem pro vitae bene vel male actae ratione vel praemiis vel poena afficientem eos, τινά 3 Macc. 2, 3. addito adverbio Sap. 12, 13. Sir. 32, 17. ἐν ἐπιεικείᾳ = ἐπιεικῶς Sap. 12, 18. — μετὰ πάσης ἀκριβείας = ἀκριβεστάτως Sap. 12, 21. κατά τι Sir. 16, 12. 1 Macc. 7, 42. τὴν κρίσιν τινός *de causa alicuius sententiam fero* Sir. 32, 19. — κρίνω κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν = ἀληθινῶς καὶ δικαίως Tob. 3, 2. ἀνὰ μέσον τινῶν seq. ὅτι Jud. 7, 24. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — Sap. 12, 22. κρινόμενοι scil. ὑπό σου. — de sententia damnatoria, ubi poni potuisse κατακρίνειν contextus verba monent Sap. 11, 9. (Ael. V. H. 13, 42. Dem. 215, 14. Xen. An. 5, 6. 33.) — ex metonym. anteced. pro consequente pro: *punio* Sap. 12, 10. — κρίσιν κρίναι Bar. 6, 64. — ita pro שָׁפַט Ezech. 38, 22. — cc) de personis sententiam ferentibus per vitae communis rationes oblatis Sap. 12, 22. ἵνα σοῦ τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες. —

3) *censeo*, *statuo*, *iudico* a) univ., seq. infinit. Jud. 2, 3. — Sap. 2, 22. οὐδὲ ἔκριναν [scil. εἶναι] γέρας ψυχῶν ἀμώμων. — Esr. 3, 9. ὃν ἂν κρίνῃ, ὅτι — σοφώτερος scil. ἐστί e confusione duarum locutt. pro ὃν ἂν κρίνῃ σοφώτερον εἶναι. — seq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati 3 Macc. 2, 33. (Jos. Ant. 4, 8. 2 fin. Diod. Sic. 4, 33. Xen. Hier. 1, 17.) — b) κρίνομαι πρός τινα, *iudicor cum aliquo* i. e. *in numero alicuius esse censeor* = *ad aliquem pertinere existimor* Sir. 42, 8.

Κριός, οῦ, ὁ. *aries*, *Widder* i. e. a) *Schaafbock* Orat. Azar. v. 16. Esr. 6, 19. 7, 7. 8, 14. 65. 9, 20. (Diod. Sic. 4, 47. Xen. An. 2, 2. 9.) — additur προβάτων Tob. 7, 8. — b) machina bellica huius nominis 2 Macc. 12, 15. (Xen. Cyr. 7, 4. 1.)

Κρίσις, εως, ἡ (κρίνω cerno, *discerno*; discretio, separatio) 1) *decretum*, *der Beschluss*, *die Anordnung* a) univ. Sir. 3, 2. 38, 16. — ex metonym. consequentis pro anteced., ἄνευ κρίσεως *sine deliberatione* Sir. 30, 38. vel ex metonym. anteced. pro consequente: *exsecutio decreti*, *factische Entscheidung* 2 Macc. 15, 20. — 14, 18. τὴν κρίσιν δι' αἱμάτων ποιεῖσθαι = *sich auf eine blutige Ausführung des* [coll. v. 13.] *gefassten Beschlusses einlassen*, *sanguine vel proelio regis decretum exsequi* = τὰ πράγματα μάχῃ κρίνεσθαι. — b) de decretis divinis Sap. 17, 1. Sir. 16, 24. 45, 10. Jud. 9, 6. — ita מִשְׁפָּט Ps. 9, 20. 119, 75. — = *lex* Tob. 7, 13. coll. 6, 12. — ita pro מִשְׁפָּט 2 Chron. 35, 13. —

2) *iudicium* i. e. a) *sententia*, *quae fertur de aliqua persona vel re*, *Urtheil*, ita aa) de sententia, quae fertur de rebus vel personis per vitae communis consuetudinem oblatis Sir. 18, 19. 25, 4. — bb) de sententia iudicis vel eorum, quorum, ut apud Judaeos τῶν πρεσβυτέρων, erat, ius dicere Hist. Sus. v. 53. Bar. 6, 64. — seq. genit. personae iudicantis Sir. 11, 9. Esr. 4, 40. — cc) de iudicio Dei Sir. 36, 13. ποιεῖν κρίσιν i. e. *exsequi sententiam latam* 32, 17. Tob. 3, 2. — de sententia Dei condemnatoria Sap. 16, 18. πᾶσαι αἱ κρίσεις — ἀλήθεια i. e. *omnia iudicia tua veritate absolvuntur* i. e. *verissima sunt* Orat. Azar. v. 3. — ποιέω τι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει vel ἐν ἀληθινῇ κρίσει facio aliquid *inhaerens sententiae verissimae* i. e. *secundum sententiam verissimam* Orat. Azar. v. 4. 7. Tob. 3, 5. — Addit. ad l. Esth. 6, 15. de quo l. vid. sub ἀποδίδωμι notata. — 2 Macc. 7, 36. 9, 4. 18. 3 Macc. 2, 22. — ita pro מִשְׁפָּט Jes. 53, 8. — — b) *das Gericht*, *actus iudicandi* Sap. 5, 18. 8, 11. ἡμέρα κρίσεως Jud. 16, 17. Addit. ad l. Esth. 7, 8. κρίσιν ποιεῖν vel κρίνειν, *ius dicere*, *Gericht halten*, *das Richteramt verwalten* Sap. 9, 3. 1 Macc. 6, 22. — ita pro מִשְׁפָּט Levit. 19, 15.

3) *causa* i. e. *Rechtssache*, ita κρίνειν, διακρίνειν τὴν κρίσιν τινός Sir. 32, 19. Bar. 6, 54. — = *lis*, ἐμπίπτειν εἰς κρίσεις Sir. 29, 19. 2 Macc. 4, 43. (Diod. Sic. 2, 43.) —

4) *ius*, σύνεσις κρίσεως καὶ νόμου Sir. 9, 5. ποιεῖν τινι τὴν κρίσιν, *curare ut ius contingat alicui* i. e. *causam alicuius defendere* 1 Macc. 8, 32. —

5) *iustitia* 1 Macc. 7, 18. — ita pro מִשְׁפָּט Deut. 32, 4. Jer. 22, 15. —

Κριτήριον, ου, τό (κριτής iudex; adminiculum iuris, diiudicatio Diod. Sic. 1, 72.) *tribunal*, *locus iudicii* Hist. Sus. v. 49.

Κριτής, οῦ, ὁ (κρίνω) 1) *iudex* a) de personis ex iusto et aequo res vitae communis iudicantibus Sap. 15, 7. Esr. 8, 23. (Ael. V. H. 2, 41. Xen. Mem. 2, 8. 5. Cyr. 1, 3. 17.) — b) sensu forensi i. e. de personis ius dicentibus aa) univ. Sir. 7, 6. 8, 14. Esr. 2, 17. 9, 13. (Diod. Sic. 1, 92.) — bb) de magistratibus a iure dicendo κριτῶν nomen habentibus Sir. 10, 1. 2. 23. 41, 18. Hist. Sus. v. 5 ter. v. 41. — c) de Deo iudice Sir. 32, 12. — — 2) = שֹׁפֵט i. e. unus ex numero eorum, qui post Josuae obitum urgente necessitate Israelitarum res ab hostium irruentium iniuriis vindicarent et pace restituta summum magistratum gererent a iure dicendo nomen habentes Sir. 46, 11. — ita pro שֹׁפֵט Ruth. 1, 1.

Κρουνηδόν, adv. (κρουνός scatebra saliens) *instar fontis* vel *scatebrae* salientis 2 Macc. 14, 46. —

Κρυβῇ, pro κρυφῇ, *occulte*, *clam* 3 Macc. 4, 12. —

Κρυπτός, ή, όν (κρύπτω) *occultus*, *absconditus* a) sensu locali, opp. φανερός, ut θύραι κρυπταί Hist. bel. et drac. v. 21. 2 Macc. 1, 16. — ἐν κρυπτῷ *in loco occulto* 1 Macc. 10, 79. (Xen. de magist. eq. 4, 10.) — b) metaph. neutr.

κρυπτόν plur. κρυπτά, τὰ κρυπτά, *res occultae*, ita de rebus, quae ab hominum conspectu remotae in occulto peraguntur Hist. Sus. v. 42. — vel quae ingenium alicuius superantia ab eo ignorantur Sap. 7, 21. Sir. 3, 21. 11, 4. — vel quae alios celanda sunt Sir. 8, 18. — vel quae pectore claudit aliquis Sir. 1, 27.

Κρύπτω, f. κρύψω, a. 1. ἔκρυψα, *occulto, abscondo* a) activum [τινά Diod. Sic. 4, 40. 5, 55.] τὶ ἀπό τινος [abscondo et removeo aliquid ab aliquo], ut τὸ πρόςωπόν μου, *oculos meos ab aliquo removeo* trop. pro: *benevolentiam meam subtraho alicui* [vid. sub εἰςεῖδον notata] Tob. 13, 6. — metaph. pro: *celo, verhehlen*, ut βουλήν Sir. 37, 10. τοὺς λόγους Sir. 1, 21. πᾶν ῥῆμα Tob. 12, 10. μυστήριον βασιλέως v. 7. 11. (Xen. Cyr. 4, 5. 17.) — b) passiv. aa) signif. passiva, ita κεκρυμμένος, η, ον Hist. Sus. v. 16. 18. 37. Hist. bel. et drac. v. 13. — σοφία κεκρυμμένη *sapientia quae mente reclusa non communicatur cum aliis* Sir. 20, 29. 41, 14. — τὰ κεκρυμμένα metaph. *res incognitae* 2 Macc. 12, 41. opp. φανερά. — c) signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *me occulto, me abscondo*, ita a. 2. p. ἐκρύβην, f. 2. p. κρυβήσομαι [de qua forma cf. *Buttm.* §. 83, 7. 1. §. 87. gram. max. §. 92, 9. 1. §. 92, not. 10. coll. *Matth.* §. 193, not. 3. *Lob.* ad Phryn. p. 317 sq. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 219.] Tob. 1, 19. — ὑπό τι sub aliqua re 1 Macc. 9, 38. — seq. ἐν c. dat. status Sir. 12, 8. οὐ κρυβήσεται — ἐχθρός sensus: *cognoscetur — malignus inimici animus.* — ἀπὸ προςώπου τινός, it. ἀπό τινος = *oculis alicuius me subtraho* Sir. 6, 11. 22, 23. — 16, 13. — ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τινος, it. ἀπό τινος trop. pro: *incognitus sum alicui* Sir. 17, 13. 39, 19. — 17, 16. 42, 20. (Hom. Odyss. 23, 10.) —

Κρυπτῶς, adv. (κρυπτός) *occulte*, καλεῖν τινα, opp. coram aliis = *unbemerkt, heimlich* Tob. 12, 6. — in codd. 1 Macc. 10, 79.

Κρυσταλλοειδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (κρύσταλλος quod vid.; εἶδος) *crystalli vel glaciei speciem referens* Sap. 19, 20.

Κρύσταλλος, ου, ὁ (κρύος, κρυσταίνω glacio; id quod, glacie concretum, pellucidum est) *glacies, Eis* Sap. 16, 22. Sir. 43, 20. (Hom. Il. 22, 152. Odyss. 14, 477.)

Κρυφαῖος, αία, αῖον (κρύπτω) *occultus, clandestinus* Sap. 17, 3. (Xen. Hier. 10, 6.)

Κρυφῇ, adv. (κρύπτω) *occulte, clam* Sap. 18, 9. 3 Macc. 4, 12.

Κρύφιος, ία, ιον (κρύπτω) *occultus, clandestinus*, ut λόγοι, μυστήρια Sap. 14, 23. Sir. 41, 23 vel 42, 1. (Hdian. 8, 1 init.)

Κρύφος, ου, ὁ (κρύπτω) *latebra, Schlupfwinkel* 1 Macc. 1, 56. 2, 31. 36. 41.

Κτάομαι, ῶμαι [de pers. 2. κτᾶσαι Sir. 6, 6. obvia cf. *Win.* §. 13, 2. b. *Buttm.* §. 93. gram. max. §. 87, not. 8. *Matth.* §. 203. *Lob.* ad Phryn. p. 360.], f. κτήσομαι, a. 1. ἐκτησάμην, dep. med. 1) *comparo mihi, acquiro mihi, ich verschaffe* od. *erwerbe mir* [cf. *Rost* §. 82, not. 13, 1.], perf. pass. κέκτημαι [comparavi mihi] *possideo, habeo* [de qua signif. praesentis vid. οἶδα sub εἴδω monita], seq. acc. rei Sap. 7, 14. Sir. 6, 3. 51, 20. 21. addito ἐν c. dat. admin. Sir. 51, 28. — seq. acc. pers. Sir. 6, 6. quo l. si κτᾶσαι de conatu ponitur, vid. sub ἐκλείπω observata. — 36, 29. addito ἐν c. dat. adminic. Sir. 6, 6. 30, 39. — sq. duplic. acc. uno obiecti, altero praedicati Sir. 20, 22. 29, 6. (Ael. V. H. 5, 9. Hdian. 5, 1. 14. Xen. Mem. 1, 6. 3.) — abest accus. obiecti Sir. 51, 25. κτήσασθε scil. παιδείαν; de h. l. ἑαυτοῖς cf. *Win.* p. 298. — κέκτημαι ταῦτα 2 Macc. 7, 11. (Xen. Mem. 1, 7. 2.) — — 2) ad normam hebr. קָנָה *formo, ich bilde* Sir. 24, 6. — ita pro קָנָה Deut. 32, 6. Ps. 139, 13. —

Κτείνω, f. κτενῶ, *occido, trucido*, τινά 3 Macc. 3, 2. (Xen. An. 2, 5. 32.)

Κτῆμα, τος, τό (κτάομαι) *possessio, Besitzthum* Sap. 8, 5. 14, 17. Sir. 28, 24. 36, 30. 51, 21. (Lucian. dial. deor. 26, 4. Xen. Mem. 2, 4. 5.)

Κτῆνος, εος, ους, τό (= κτέανος, κτῆμα possessio, Besitzthum, maxime pecudes) *iumentum*, plur. κτήνη *pecudes* Sir. 7, 22. Bar. 3, 32. Tob. 10, 11. Jud. 4, 10. 5, 9. 8, 7. 11, 7. 12. Orat. Azar. v. 58. Esr. 5, 1. 8, 50. 9, 4. 1 Macc. 1, 32. 47. 2, 30. 38. 10, 33. 12, 23. (Xen. An. 3, 1. 19.)

Κτῆσις, εως, ἡ (κτάομαι) 1) *acquisitio* Sir. 42, 4. Bar. 3, 17. (Xen. Cyr. 8, 7. 13.) — 2) *possessio, Besitzthum* Bar. 3, 24. — 3) *res creata* [vid. κτάομαι no. 2.] Tob. 8, 5. 15.

Κτίζω, f. ίσω, a. 1. ἔκτισα, perf. pass. ἔκτισμαι [de reduplicat. omissa cf. *Buttm.* gram. max. Vol. 2. p. 415. *Matth.* §. 169. *Rost* p. 418. *Win.* §. 12, 5. 8.] a. 1. p. ἐκτίσθην, *condo* i. e. a) *bewohnbar machen, anbauen*, τὴν πόλιν Esr. 4, 53. (Hom. Il. 20, 216. Diod. Sic. 1, 12. Hdian. 4, 8. 16.) — b) de Deo mundi auctore, ubi Lat. *condo, creo*, seq. acc. rei, ut τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν Jud. 13, 18. Hist. bel. et drac. v. 5. Esr. 6, 13. — τὴν γῆν 3 Macc. 2, 9. τὸν κόσμον Sap. 11, 17. τὰ πάντα Sap. 1, 14. Sir. 23, 20. 18, 1. 3 Macc. 2, 3. — Sap. 13, 3. Sir. 34, 13. 40, 2. — addito εἰς finali Sir. 34, 27. 39, 21. 22. 28. 29. — sq. acc. pers., ut τὸν ἄνθρωπον Sap. 2, 23. — 10, 1. Sir. 38, 1. 12. 49, 14. — addito ἐκ c. gen. materiei Sir. 17, 1. 36, 10. — inducitur sapientia persona Sir. 1, 4. 7. 24, 8. 9. — ἔκτισταί τί τινι i. e. vel: *natura inditum est aliquid alicui* Sir. 10, 18. 40, 1. — vel: *creatum est aliquid in usum alicuius* Sir. 39, 25. τὶ ἐπί τινα *aliquid propter aliquem* Sir. 40, 10. — pro בָּרָא Deut. 4, 32. Jes. 54, 16. קָנָה Gen. 14, 19. 22.

Κτίσις, εως, ἡ (κτίζω condo, creo; creatio, actus creandi) 1) *res creata, creatura, Geschöpf* Sir. 43, 25. κτίσις κητῶν i. e. κτίσις nomine κητῶν insignis. — 2) *rerum creatarum universitas* Sap. 5, 17. 16, 24. 19, 6. Sir. 16, 15. — 49, 16. ὑπὲρ πᾶν ζῶον ἐν τῇ κτίσει ἀδάμ scil. ἐδοξάσθη *omnia animalia in rerum creatarum universitate obvia laude superat Adamus.* — ἡ κτίσις σου *rerum creatarum universitas te auctorem habens, deine Schöpfung* Jud. 9, 12. 16, 14.

Κτίσμα, τος, τό (κτίζω condo; conditum) *creatura* a) univ. Sap. 9, 2. 13, 5. 14, 11. — b) κτίσμα θεοῦ appellatur aa) populus israel., quippe quem peculium suum Deus esse voluit ex sententia scriptorum V. T. Sir. 36, 20. — bb) somnus, quippe qui facit, ut obliviscatur homo rerum ante actarum, κτίσμα καλόν i. e. beneficium egregium *a Deo auctore* repetendum appellatur 3 Macc. 5, 11. — c) κτίσμα αἰῶνος, *creatura perpetuo duratura* appellatur genus humanum Sir. 38, 34.

Κτιστής, οῦ, ὁ (κτίζω) *conditor, auctor, creator* Jud. 9, 12. — Sir. 24, 8. 2 Macc. 1, 24. 7, 23. 13, 14. 4 Macc. 5, 11. 24. —

Κτύπος, ου, ὁ (τύπτω) *strepitus* Sap. 17, 19. (Xen. Cyr. 7, 1. 35.)

Κυαμών, ῶνος, ἡ, *Kyamon*, locus Palaestinae incognitus Jud. 7, 3.

Κυβερνάω, ῶ f. ήσω 1) *guberno* i. e. *navis cursum dirigo* [propr. Xen. Mem. 2, 6. 38.], τινά

i. e. *gubernatoris officium praesto alicui*, ita de σοφία Sap. 10, 4. — κυβερνάομαι, *gubernatoris officium mihi praestatur* Sap. 14, 6. quo l. ἡ ἐλπίς sistitur persona. — 2) τὸν λαόν, *populum guberno* i. e. *magistratum gero* Hist. Sus. v. 5. (Xen. Cyr. 1, 1. 5. 8, 8. 1.)

Κυβερνήτης, ου, ὁ (κυβερνάω) *gubernator navis, Steuermann* 4 Macc. 7, 1. (Xen. Mem. 1, 7. 3.)

Κύδις, ιος, ἡ = קֶדֶשׁ, *Kedesch*, etiam κάδης [1 Macc. 11, 63.], urbs palaestinensis sita in tribu Naphthali Tob. 1, 2. vid. ad h. l. *Ilgen* et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kedesch.*

Κύκλοθεν, adv. [etiam κύκλωθεν cf. *Lob.* ad Phryn. p. 8. 9. — κύκλος) *in circuitu, circumcirca, ringsum* a) propr. Sir. 45, 9. 46, 5. 16. 47, 7. 13. 51, 4. 1 Macc. 4, 60. 5, 1. 65. 6, 62. 7, 24. 46. 10, 11. 45. 13, 10. 4 Macc. 5, 1. 14, 17. — pro סָבִיב 1 Regg. 3, 1. מִסָּבִיב Jos. 21, 44. (Lysias p. 283, 14.) — b) praepositionis locum tenet regentis genit. [vid. ἄχρι], *circa* Sir. 50, 12.

Κύκλος, ου, ὁ, *circulus, orbis* a) univ., ut τῶν ἄστρων Sap. 13, 2. τοῦ οὐρανοῦ Esr. 4, 54. ἐνιαυτῶν Sir. 7, 19. (Xen. Conv. 2, 11.) — b) dat. κύκλῳ, adverbialiter [de quo dat. usu vid. δημόσιος] *circumcirca, ringsum* aa) univ. Jud. 1, 2. 1 Macc. 1, 31. 54. (Xen. An. 1, 5. 4.) — κύκλῳ περί τινα = περί τινα sed fortius Esr. 4, 11. (Xen. Cyr. 7, 5. 10.) — bb) praeced. artic. ὁ, ἡ, τὸ κύκλῳ, *circumiacens*, ut οἱ λαοὶ οἱ κύκλῳ Bar. 2, 4. αἱ κ. πόλεις 2 Macc. 4, 32. (Xen. Cyr. 7, 2. 23.) — additur genit. person. vel rei [de quo genit. vid. ἐγγύς], ut αἱ βασιλεῖαι αἱ κ. ἡμῶν, *regna undique finitima nobis* Bar. 2, 4. — Jud. 6, 1. 1 Macc. 1, 11. 3, 25. 5, 10. 38. 57. 12, 13. 53. — — cc) praepos. vim habet regentis genit. [vid. ἄχρι] *circa* Sir. 23, 18. Jud. 7, 20. 15, 3. 1 Macc. 7, 17. 12, 27. — 1 Macc. 1, 37. 5, 18. 14, 36. (Xen. Cyr. 4, 5. 5. 8, 5. 11.) —

Κυκλόω, ῶ f. ώσω (κύκλος) *cingo, circumdo* a) propr. seq. acc. rei Sir. 24, 5. Jud. 5, 22. 1 Macc. 4, 17. 10, 80. 15, 14. — τί τινι 1 Macc. 6, 7. 13, 43. — τινά τινι Sir. 45, 9. (Diod. Sic. 18, 50.) — τινά Sir. 50, 12. Jud. 2, 26. 10, 18. (Xen. Mem. 1, 8. 13.) — Jud. 7, 19. quo l. ex antecedd. adde: αὐτούς. — b) trop. de malis *undique irruentibus* in aliquem, τινά 1 Macc. 12, 13. — c) *eundo cingo* i. e. *circumeo*, ut τὴν φάραγγα Jud. 13, 10. ὁδόν 1 Macc. 13, 20. — χορεύων περί τι 4 Macc. 14, 8. (Xen. Cyr. 7, 5. 2.) — absol. i. e. sine loci mentione 1 Macc. 2, 45. (κυκλοῦσθαι τὴν ἅδρίαν Diod. Sic. 4, 25.)

Κύκλῳ, vid. κύκλος. —

Κύκλωσις, εως, ἡ (κυκλόω) *circulus, Kreis* Sir. 43, 12.

Κύκνειος, α, ον (κύκνος) *cygneus, a, um* 4 Macc. 15, 18. (τὸ κύκνειον scil. μέλος vel ᾆσμα Diod. Sic. Vol. 10. p. 6. ed. *Bip.*)

Κυλικεῖον, ου, τό (κύλιξ calix) *calicum repositorium, Schenktisch* 1 Macc. 15, 32. (Lucian. Lexiph. §. 7.)

Κυλίω, [forma serioris aevi pro κυλίνδω] f. ίσω, a. 1. p. ἐκυλίσθην, f. 1. p. κυλισθήσομαι, *volvo* Sir. 27, 27. (Diod. Sic. 1, 87. Pol. 26, 10. 16.)

Κῦμα, τος, τό (κύω moveo) *fluctus maris, Woge* Sap. 5, 10. 14, 1. 3. 2 Macc. 9, 8. 4 Macc. 13, 6. — addito τῆς θαλάσσης Sir. 24, 6. 29, 18. — pro גַּלִּים Job. 38, 11. (Diod. Sic. 3, 15. Pol. 10, 10. 3.)

Κυμαίνομαι, i. q. κυμαίνω forma activa: *fluctuo* i. e. *vehementer agitor, ich werde in heftige und schwankende Bewegung gesetzt* Sap. 5, 19. (Plut. quaest. platon. VII. quaest. 8.)

Κύμβαλον, ου, τό (κύμβος) *cymbalum* i. e. pelvis concava aenea, quae pulsata sonum edit Jud. 16, 2. 1 Macc. 4, 54. 13, 51. (Jos. Ant. 7, 12. 4. Hdian. 3, 5. 18. Xen. de re eq. 1, 8.)

Κυνήγιον, ου, τό (κύων, ἡγέομαι) *venatus, venatio* Sir. 13, 18. κυνήγια λεόντων ὄναγροι scil. εἰσί i. e. *venationes leonum spectant ad onagros capiendos* vel *obiectum venationis leonibus sunt onagri.* (Diod. Sic. 14, 37. Plut. apophth. Antiochi Mor. 2. p. 34.)

Κυοφορία, ας, ἡ (κυοφορέω uterum gesto, gravidus sum Diod. Sic. 1, 7.) *graviditas, Schwangerschaft* 4 Macc. 15, 6. 16, 7.

Κυπάρισσος, ου, ἡ, *cupressus semper virens* Sir. 24, 13. 50, 10. (Paus. 8, 24. 4. Theophr. plant. 5, 3.)

Κυπριάρχης, ου, ὁ, *praefectus insulae Cypri* 2 Macc. 12, 2.

Κύπρος, ου, ἡ, *Cyprus*, insula maris mediterranei inter Ciliciam et Syriam sita, fertilitate insignis et abundans vino, oleo, melle, cupro, crystallo, achate, lana. Incolae Cypri habebantur molles, luxuriosi et libidinosi 1 Macc. 15, 23. 2 Macc. 10, 13.

Κύπτω, f. ψω, *incurvo me, demisso sum capite* Bar. 2, 18. Jud. 13, 17. (Plut. vit. Ages. c. 12.)

Κυρεία, ας, ἡ, *dominium, potestas* a) propr. ἔχω κυρείαν τινός = κύριός εἰμί τινος Hist. bel. et drac. v. 5. — b) *Herrschergebiet, ditio* 1 Macc. 8, 24.

Κυρηναῖος, ου, ὁ, *Cyrenaeus* 2 Macc. 2, 23.

Κυρήνη, ης, ἡ, *Cyrene*, hodie *Curin*, urbs insignis Libyae cyrenaicae vel Pentapolitanae, multos habens Judaeos pari iuris et libertatis conditione utentes atque inquilini 1 Macc. 15, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Cyrene.*

Κυριεύω, f. εύσω (κύριος) 1) *dominus sum alicuius, imperium exerceo in aliquem* a) de personis, sq. gen. pers. [vid. ἄρχω] Esr. 4, 3. 22. — seq. gen. rei Bar. 3, 16. Esr. 4, 14. 15. (Xen. Mem. 2, 6. 22.) — sq. gen. loci Bar. 2, 34. Jud. 1, 14. 1 Macc. 6, 63. 8, 16. 10, 76. 11, 8. 14, 7. 15, 29. (Xen. Mem. 3, 5. 10.) — sine obiecti mentione Esr. 2, 27. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 44, 3. 1 Macc. 7, 8. (Diod. Sic. 11, 27.) — b) transfertur ad res, ut ad linguam, rationem Sir. 37, 18. — 4 Macc. 1, 4. 2, 12. — 2) *potior aliqua re, sich einer Sache bemächtigen*, τινός Jud. 15, 7.

Κύριος, ία, ιον (κῦρος caput rei, vis, auctoritas) 1) adiect. *dominans* i. e. *auctoritate, dignitate pollens*, ita de statutis, legibus, decretis, ubi Lat. *ratus*, *sancitus*, nos: *gültig* 1 Macc. 8, 30. (Isocr. Panegyr. c. 47. Dem. 700, 8.) — in unius rei ad aliam eiusdem generis ratione significanda: *praecipuus*, *eximius*, superlat. κυριώτατος, η, ον, *maxime praecipuus*, *primum locum tenens* 4 Macc. 1, 19. (Diod. Sic. 2, 15. 20, 63. Plut. vit. Ages. c. 31.)

2) subst. ὁ κύριος, *dominus* [quatenus possidet aliquis aliquam rem vel personam, *Eigenthumsherr*, *Besitzer* Diod. Sic. 4, 68. Xen. Conv. 6, 1.] i. e. a) *Brodherr*, opp. mercenario vel mulierculae, quae mercede conducta lanam tractat, ita οἱ κύριοι Tob. 2, 11. 13. 14. — b) de personis quibuscunque auctoritate, dignitate, imperio conspicuis = *Herr*, *Gebieter*, ita de regibus Jud.

5, 13. 14. 15. 11, 22. — ὁ βασιλεύς, ὁ κύριος — γῆς Jud. 2, 5. 6, 4. — βασιλεῖ — κυρίῳ Esr. 2, 17. — ὁ κ. μου βασιλεύς Jud. 11, 4. ὁ κ. βασιλεύς Esr. 2, 18. 21. 24. 4, 46. 6, 22. — de duce vel imperatore, cui qui parent milites ex imperii apud Orientis populos forma appellantur δοῦλοι Jud. 5, 5. 21. 6, 13. 10, 15. 12, 13. 13, 1. 14, 13. δεσπότα κύριε [de qua intensionis forma vid. sub ἀγαλλιάομαι notata] Jud. 5, 20. — de magistratibus, ut de Josepho Pharaonis aegyptii ministro 1 Macc. 2, 53. — de regionis vel terrae alicuius praefectis 1 Macc. 9, 25. — loci ex Hebraeorum urbanitate sub voc. δούλη commemorata explicandi Jud. 11, 5. 6. 11. 17. 12, 4. 6. 18. iunct. c. δεσπότης Jud. 11, 10. — — c) de Deo aa) ante se habens artic.. Ita *nominativus* ὁ κύριος Sap. 4, 18. 9, 13. Sir. 2, 11. 14. 3, 2. 4, 14. 5, 3. 4. 10, 14. 15. 16. 15, 10. 16, 14. 27, 24. 32, 18. 37, 22. 42, 18. 43, 33. 44, 2. 46, 9. 47, 22. Bar. 2, 9. Tob. 4, 19. 7, 18. 8, 4. 10, 13. 14, 7. Jud. 5, 21. 8, 11. 13, 15. 16. Esr. 2, 3 bis. 6, 33. 9, 53. 2 Macc. 2, 8. 3, 24. 33. 5, 19. 7, 6. 33. 15, 4. 1 Macc. 18, 15. — ita pro יְהוָה Gen. 12, 1 et saepius. — additur per apposit. saepe redeuntem ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ 2 Macc. 9, 5. ita pro יְהוָה אֱלֹהִים Gen. 3, 1. — *genitivus* τοῦ κυρίου pendens *vel* a verbo Sap. 3, 10. 11, 13. Tob. 2, 2. Esr. 5, 69. — Jud. 12, 8. Esr. 8, 53. 2 Macc. 1, 8. — *vel* a praepos. ut ἐνώπιον Tob. 10, 13. Esr. 1, 23. παρά Sap. 6, 3. Tob. 5, 19. Esr. 6, 5. 8, 6. 78. 2 Macc. 15, 7. πλήν Addit. ad l. Esth. 3, 7. ὑπό Esr. 8, 80. 2 Macc. 5, 20. — *vel* a subst. praecedente Sir. 3, 19. 15, 18. 17, 24. 18, 5. Esr. 1, 2. 3. 6. 17. 18. 24. 41. 45. 47. 49. 54 bis. 2, 5. 7. 10. 5, 58 ter. 6, 2 bis. 13. 19. 28. 7, 47. 8, 15. 17. 46. 47. 52. 55. 61. 62. 81. 9, 48 bis. 2 Macc. 2, 2. 8. 8, 5. 35. 13, 13. 17. 15, 35. — additur per appos. θεοῦ vel τοῦ θεοῦ 8, 14. 27. — in genitivis absol. 2 Macc. 2, 22. 30. 4, 38. 10, 1. 11, 10. 12, 41. — *dativus* pendens *vel* a verbo Sap. 8, 21. Sir. 11, 19. 50, 17. Bar. 2, 17. Tob. 13, 10. Orat. Azar. v. 68. Esr. 1, 1. 3. 4. 11. 27. 2, 8. 5, 8. 61. 62. 67. 71. 6, 9. 8, 13. 15. 9, 9. 47. 2 Macc. 3, 35. 8, 27. — additur per appos. θεῷ ἡμῶν Bar. 1, 15. vel θεῷ ὑψίστῳ Esr. 9, 46. — *vel* ab adiectivo Esr. 6, 8. 8, 18. 9, 50. 52. 2 Macc. 6, 30. — *vel* a praepos. Jud. 15, 10. 2 Macc. 7, 40. — *vel* a subst., ut εὐχὴ τῷ κυρίῳ Esr. 8, 58. θυσία 6, 24. 8, 66. — *accusativus* pendens *vel* a verbo ut αἰνεῖν Sir. 17, 23. δοξάζειν 32, 18. ἐπικαλεῖσθαι 46, 6. 48, 20. εὐλαβεῖσθαι 7, 29. πειράζειν 18, 22. φοβεῖσθαι Sir. 1, 11. 14. 18. 7, 31. 10, 19. 23. 25, 10. 26, 3. 31, 15. Tob. 13, 6. 13. Hist. Sus. v. 2. Orat. Azar. v. 34—38. v. 39—65. 67. Esr. 7, 13. 8, 13. 1 Macc. 4, 24. 2 Macc. 3, 30. 8, 12. 14. 29. 10, 4. 11, 6. 12, 36. 13, 10. 12. 15, 21. 34. 3 Macc. 5, 7. — *vel* a praepos. Addit. ad l. Esth. 4, 1. Esr. 1, 24. 6, 15. 8, 73. 93. 2 Macc. 2, 10. 7, 20. 10, 28. — bb) *sine* artic., ita *nominat.* Sap. 3, 8. Sir. 1, 6. 23. 27. 4, 13. 10, 13. 15, 13. 16, 27. 17, 1. 18, 2. 10. 32, 11. 12. 36, 11. 38, 1. 4. 12. 39, 6. 42, 17 bis. 43, 5. 29. 45, 19. 46, 3. 5. 14. 17. 47, 11. 51, 22. Bar. 1, 12. 19. 20. 2, 1. 4. 7. 9. 21. Tob. 13, 4. Jud. 4, 13. 8, 27. 31. 33. 9, 7. 12, 4. ἕως ἂν ποιήσῃ κύριος. — 15, 8. 16, 6. 17. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 7, 6. Esr. 1, 27. 2, 2. 8. — Bar. 2, 15. ἵνα γνῷ πᾶσα ἡ γῆ, ὅτι σύ, κύριος, [scil. εἶ] ὁ θεὸς ἡμῶν, *dass du, Herr, unser Gott bist.* v. 21. ὅτι ἐγώ, κύριος, ὁ θεὸς αὐτῶν scil. εἰμί. Jud. 16, 3. — c. emphasi Jud. 9, 7. κύριος ὄνομά σοι i. e. *ja, Herr* [= *Herrscher*] *ist dein Name*, verba depromta ex Exod. 15, 3. — *genitivus* pendens *vel* a substant. praecedente, ut θεράπων κυρίου Sap. 10, 16. ὁδὸς κυρίου 5, 7. παῖς κ. 2, 13. χεὶρ κ. 5, 16. — Sir. 1, 9. 10. 16. 24. 25. 27. 2, 18. 5, 7. 6, 36. 9, 16. 10, 4. 5. 21. 11, 4. 15. 17. 19. 20. 16, 24. 17, 14. 18, 12. 19, 18. 21, 11. 23, 17. 24, 6. 12. 25, 11. 26, 14. 16. 27, 3. 30, 25. 31, 16. 32, 4. 13. 36, 8. 39, 8. 16. 33. 35. 40, 26 bis. 27. 42, 15. 43, 9. 45, 21. 23. 46, 13. 14. 47, 6. 18. 48, 3. 50, 13. 19. 28. 51, 10. Bar. 1, 8. 13. 14. 18. 21. 22. 2, 8. 10. 22. Tob. 12, 22. Jud. 4, 11. 13. 16, 12. Addit. ad l. Esth. 3, 1. 4, 3. Hist. bel. et drac. v. 34. 36. Orat. Azar. v. 25. 34. 36. 38. Esr. 1, 28. 33. 48 bis. 2, 2. 5, 62. 6, 1. 20. 21. 22. 26. 27. 33. 7, 9. 15. 9, 13. — additur per appos. θεοῦ vel τοῦ θεοῦ ἡμῶν Sir. 4, 28. Bar. 1, 10. 18. Tob. 13, 11. Jud. 4, 2. 7, 30. 8, 16. 23. 35. 13, 18. Orat. Azar. v. 21. Esr. 1, 27. 8, 25. 71. 79. 9, 39. — *vel* a praepos., ut ἀπό Sir. 10, 12. 16, 15. 46, 11. Bar. 3, 8. ἔναντι Sir. 3, 18. 7, 5. 10, 7. 11, 24. 17, 16. 18, 25. 25, 1. 46, 19. Bar. 1, 17. 2, 33. Esr. 1, 44. 7, 14. 8, 50. ἐναντίον Bar. 1, 5. ἐνώπιον Jud. 4, 14. Esr. 1, 39. 47. — ὀπίσω Sir. 46, 10. παρά Sir. 1, 1. 7, 4. 11, 14. 15, 9. 28, 13. 37, 21. 41, 3. ὑπό Sir. 3, 16. 30, 19. 46, 13. — *vel* pendens a verbo, ut δέομαι Sir. 38, 14. 50, 19. Addit. ad l. Esth. 3, 1. 4, 3. — εἰςακούω Sir. 3, 6. — *dativus* pendens *vel* ab adiectivo, ut ἄρεστος Sap. 4, 14. Sir. 48, 22. ἅγιος Sir. 49, 12. — *vel* a praepos., ut ἐν Sap. 5, 15. Hist. Sus. v. 35. — *vel* a verbo, ut δουλεύειν κυρίῳ Sir. 2, 1. 10. 14, 11. 35, 13. 38, 9. 39, 6. 44, 16. 45, 16. 50, 20. Jud. 4, 14. 16, 2. Esr. 5, 50. 70. — additur per appos. θεῷ ἡμῶν Bar. 2, 5. Jud. 8, 25. Hist. bel. et drac. v. 25. Esr. 8, 65. — *accusat.* pendens *vel* a praepos., ut διά Sir. 15, 11. εἰς 17, 20. πρός Sir. 4, 7. 39, 5. 49, 3. Bar. 1, 13. Jud. 4, 15. 7, 19. 9, 1. — *vel* a verbo, ut δοξάζειν Sir. 43, 30. ἐπικαλεῖσθαι 47, 5. 50, 10. vid. ad h. l. *Bretschneider.* — εὐλογεῖν Sir. 39, 14. Tob. 14, 7. φοβεῖσθαι Sir. 2, 15. 17. 6, 15. 16. 10, 20. 15, 1. 21, 6. 31, 13. 14. 35, 14. 16. 36, 1. Jud. 16, 16. — Jud. 7, 28, 8, 13. — addito per appos. τὸν θεόν vel τὸν θεὸν ἡμῶν Tob. 4, 19. 14, 2. 6, 7. Jud. 7, 29. 8, 14. — — cc) *Vocativus*, κύριε, sine ὦ α) univ. Sap. 9, 1. 10, 20. 12, 2. 16, 12. 26. 19, 9. 22. Sir. 33, 5. 36, 17. 22. 51, 1. 8. Bar. 2, 14. 16 bis. 18. 3, 2. Tob. 3, 11. 12. 14. 8, 7. Jud. 16, 13. Addit. ad l. Esth. 4, 3. 5. 7. 8. 9. 11. 5, 12. Hist bel. et drac. v. 35. Orat. Azar. v. 19. Esr. 8, 74. 82. 86. 1 Macc. 7, 37. 41. 2 Macc. 14, 35. 3 Macc. 6, 15 bis. additur πάτερ Sir. 23, 1. 4. — it. παντοκράτωρ Bar. 3, 1. 4. — additur per appos. ὁ θεός, ὁ βασιλεύς Addit. ad l. Esth. 3, 8. vel ὁ θεὸς ἀβραάμ 4, 15. vel ὁ θεὸς τῶν πατέρων Orat. Azar. v. 2. 28. — vel ὁ θεὸς ἰσραήλ Bar. 2, 11. 3, 1. vel ὁ θεὸς ἡμῶν Bar. 2, 12. 19. 27. 3, 6. vel ὁ θεὸς οὐρανοῦ Jud. 6, 19. vel ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως 13, 4. ὁ θεὸς τοῦ δανιήλ Hist. bel. et drac. v. 41. — β) κύριε, κύριε [de quo vocat. in vehementi animi commotione per diplasiasmum duplicato vid. *Win.* §. 67, 2. b. *Bornem.* schol. p. 53. 54. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 241. *Ewald* p. 636. gram. min. p. 283. *Gesen.* p. 670.

Κῦρος, ου, ὁ, *Cyrus*, hebr. כֹּרֶשׁ, rex Persarum, quo auctore atque imperante in patriam rediisse constat Judaeos exules Esr. 3, 1. 2. 3. 10. 11. 4, 44. 57. 5, 55. 71. 73. 6, 17. 18. 21. 22. 24. 35. 7, 4.

Κυρόω, ῶ f. ώσω (κῦρος caput rei, auctoritas) *confirmo*, *sancio*, *ratum facio*, τί 4 Macc. 7, 9. (Jos. Ant. 10, 11. 6. Diod. Sic. 2, 9. Thuc. 8, 69.)

Κύων, κυνός, ὁ, ἡ, *canis* Sir. 13, 17. Tob. 5, 16. 11, 4. Jud. 11, 19. (Xen. Mem. 2, 7. 13.) —

Κώδιον, ίου, τό (deminut. subst. κῶας) *pellis, stragula cubanti subiecta* Jud. 12, 15. (Plut. vit. Ages. c. 12.)

Κώδων, ωνος, ὁ, *tintinnabulum, Glocke, Schelle* Sir. 45, 9. (Dem. 797, 12.)

Κώϑων, ωνος, ὁ (ampulla Xen. Cyr. 1, 2. 8.) *compotatio* 3 Macc. 6, 3. (Plut. vit. Timoleon. c. 15.)

Κωϑωνίζωμαι, f. ίσομαι (κώϑων quod vid.) *capacioribus poculis ad potandum invito, compoto, epulor* Esr. 4, 63. (Aristot. Problem. 3, 14.) —

Κώϊος, ου, ὁ, *Koius*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 23.

Κωκυτός, οῦ, ὁ (κωκύω, lamentor Lucian. dial. mort. 10, 20.) *lamentatio, luctus* 2 Macc. 6, 32. (Hom. Il. 22, 409. 447.)

Κωλυτικός, ή, όν (κωλύω) *impediendi vim habens, impediens* 4 Macc. 1, 30. 2, 6. 14, 16. (Xen. Mem. 4, 5. 7.)

Κωλύω, f. ύσω, *impedio, prohibeo* a) activum: τινά Esr. 2, 30. 3 Macc. 1, 13. 4 Macc. 14, 16. (Xen. An. 4, 2. 25.) — addito ἀπό c. gen. obiecti remotioris Sir. 46, 7. 3 Macc. 3, 2. — abest acc. pers. e contextu facile cognoscendae 4 Macc. 4, 7. 14, 17. coll. v. 16. — seq. inf., obiecti nota 4 Macc. 5, 25. (Xen. Mem. 2, 6. 26. Cyr. 6, 2. 18.) — sq. acc. rei Esr. 6, 33. (Hdian. 3, 1. 13. Xen. An. 4, 2. 24.) — addito ἐκ c. genit. loci i. e. *prohibere et removere e loco* 1 Macc. 1, 45. — b) passiv. *impedior, prohibeor*, seq. genit. rei, a qua prohibetur aliquis [vid. ἀναστέλλω] Esr. 6, 5. (Xen. Cyr. 2, 4. 23.) — sq. infin., obiecti nota 1 Macc. 13, 49. addito ὑπό τινος Sir. 19, 25. — addito ἀπό τινος Sir. 20, 20. — c) medium: *ich halte mich zurück*, ita f. 1. p. signif. reflex. seq. ἀπό τινος *ab aliqua re* = vel: *non indulgeo rei* Sir. 18, 29. (Xen. Cyr. 3, 3. 51.) — vel: *tutum me praesto ab aliqua re, ich sichere mich vor oder gegen etwas* Sir. 20, 2. —

Κώμη, ης, ἡ (κεῖμαι, κοίτη) *vicus* Jud. 4, 4. 5. 15, 7. 1 Macc. 7, 46. 2 Macc. 8, 1. 6. 14, 16. (Hdian. 3, 6. 19. Xen. Cyr. 3, 3. 28.) —

Κῶμος, ου, ὁ, *commissatio* Sap. 14, 23. 2 Macc. 6, 4. (Diod. Sic. 17, 72. Xen. Cyr. 7, 5. 25.)

Κωνωπεῖον, ου, τό (κώνωψ, culex) *conopeum* i. e. *velum ad arcendos culices, Mückennetz, das um das Bett gezogene Mückennetz von* feiner *Gaze* Jud. 10, 21. 13, 9. 15. 16, 19.

Κῶς, gen. κῶ, ἡ, *Cos, Cous*, insula parva maris aegaei e regione urbium Gnidi et Halicarnassi sita, vino et frumento abundans 1 Macc. 15, 23. εἰς κῶ. De hac accus. forma cf. *Matth.* §. 70, not. 2. *Buttm.* §. 33, not. 2. gram. max. §. 37, 2. *Win.* §. 8, 2. a. — (Jos. Ant. 14, 7. 2.)

Λ.

Λαβάν, ὁ [terminat. gr. λάβανος, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 16. 2 et 3.] hebr. לָבָן; *Laban*, nom. propr. viri, qui, gentis amorraeae, Abrahamo affinis, frater Rebeccae, socer fuit Jacobi, patriarchae Jud. 8, 26. Cf. Gen. 24, 29. 25, 30 sqq. Vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Laban*.

Λαβανά, ὁ, *Labana*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 29.

Λάβρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό [vox poetis et serioris aevi scriptoribus frequentata cf. *Passow*], *vehemens, violentus*, superl. λαβρότατος, η, ον, *vehementissimus* 4 Macc. 16, 3. (Hom. Il. 21, 271. Apollodor. Rhod. 1, 359. Diod. Sic. 5, 26.) —

Λαγχάνω, a. 2. ἔλαχον, perf. λέλογχα [vid. *Matth.* §. 242. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. — sorte accipio Thuc. 2, 44.] *nanciscor*, seq. genit. [cf. *Matth.* §. 328. *Rost* §. 108, 2. a. *Win.* §. 30, 7.] Sap. 8, 19. (Xen. Cyr. 3, 1. 24. An. 3, 1. 11.) — seq. accus., ut τὴν ἡλικίαν 3 Macc. 6, 1. (Hdian. 7, 5. 3. Xen. An. 4, 5. 21.) de quo acc. cf. *Matth.* §. 328. *Rost* l. l. not. 6. *Win.* l. l. *Fischer* 3. a. p. 368. *Lob.* ad Phryn. p. 129.

Λαγών, όνος, ἡ (cavitas, spatium vacuum) *ile*, plur. αἱ λαγόνες, *ilia* Sir. 47, 19. (Diod. Sic. 1, 91. Xen. Ven. 4, 1.)

Λάϑρα, adv. *clam* 1 Macc. 9, 60. 3 Macc. 6, 24. (Xen. Cyr. 2, 4. 25. — sq. genit. Diod. Sic. 14, 75. Xen. Cyr. 7, 4. 4.)

Λαϑραῖος, αία, αῖον (λανϑάνω) *clandestinus, a, um* Sap. 1, 11.

Λαϑραίως, adv. (λάϑρα) *clam, heimlich* 2 Macc. 1, 19. (Lucian. Tim. §. 14. Alciphr. 3. ep. 27.)

Λαῖλαψ, λαπος, ἡ, *turbo, ventus procellosus* Sap. 5, 23. Sir. 48, 9. 11. (Hom. Il. 17, 57. Pol. 30, 14. 6.) de scriptione λαῖλαψ, non λαίλαψ cf. *Win.* §. 6, 1. *Bornem.* schol. p. 4.

Λαιμαργία, ας, ἡ (λαιμαργός) *voracitas, ingluvies* 4 Macc. 1, 27. (Xen. Ages. 5, 1. vid. tamen de h. l. lect. *Baumgarten-Crusius*.)

Λάκκος, ου, ὁ (foramen) *fovea, Grube* [univ. Hdot. 4, 195.] a) τῶν λεόντων i. e. *leonibus custodiendis inserviens* Hist. bel. et drac. v. 31. 32. 34. 36. 42. 4 Macc. 18, 13. — b) *cisterna* Jud. 7, 21. 8, 31. 2 Macc. 10, 37. — τὸ ὕδωρ λάκκου ἀσφάρ, *aqua cisternae Asphar nomen habentis* 1 Macc. 9, 32. — pro בּוֹר Gen. 37, 9. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Cisterne, Brunnen* et *Aspar*.

Λακκοῦνος, ου, ὁ, *Laccunus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 31.

Λαλέω, ῶ f. ήσω, *ich werde laut, ich lasse mich vernehmen* A) de hominibus = *loquor, ich rede, spreche.* Dicitur enim λαλεῖν [cf. *Schulz* die Geistesgaben p. 94. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 264. *Tittmann* Synonym. N. T. p. 79.] ut Hebr. דִּבֶּר absolute et nonnisi ad actum loquendi pertinet [λαλεῖν ἐστι· τὸ ἀτάκτως ἐκφέρειν τὰ ῥήματα coll. *Gesen.* hebr. Wörterb. Vol. 1. p. 175. *Simonis* lex. hebr. p. 205. ed. *Win.*, quum Graecorum verbo λέγω et hebr. אָמַר locus sit in verbis, quibus utitur aliquis deinceps enumerandis [λέγειν· τὸ τεταγμένως προσφέρεσϑαι τὸν λόγον. *Ammon.* sub λαλεῖν coll. *Gesen.* l. l. *Simonis* l. l. p. 72.]

a) absol. ut πλούσιος, πτωχὸς ἐλάλησε Sir. 13, 22. — 18, 18. 35, 3. 7. 51, 25. Bar. 6, 8. 41. Jud. 14, 9. Esr. 1, 51. 4, 1. 13. 41. 1 Macc. 3, 23. — pro דִּבֶּר 1 Sam. 3, 9. 10. (Hdian. 2, 5. 14. Aelian. V. H. 12, 1.) — c. adverb., ut λ. ἐπιπλεῖον *porro* loquor = *loqui pergo, weiter reden* Sap. 8, 12. ὑπερηφάνως 1 Macc. 7, 34. καϑά Jud.

11, 23. καθότι 10, 9. καθώς 2, 1. 7, 16. additur περί c. genit. rei Tob. 14, 5. κακῶς ἐπί τινα *contra aliquem* 1 Macc. 7, 42. — κατὰ πρόσωπόν τινος — *coram aliquo* Jud. 11, 5. — seq. dativo modi [vid. γλῶσσα], ut ἀγαθῇ καρδίᾳ Jud. 8, 28. δόλῳ πρός τινα 1 Macc. 13, 17. — περί c. gen. rei Esr. 4, 33. διά c. gen. rei Esr. 3, 21. vid. ad h. l. sub διά monita. — ratione habita orationis praecedentis: λελάληκα vel ἐλάλησα = *ich habe es gesagt* Jud. 2, 11. 6, 9. —

b) seq. *dat.* personae = πρός τινα, *loquor ad aliquem*, ubi Lat. etiam *loquor cum aliquo* [de qua dat. vi vid. sub εἶπον observata et *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 5.] Tob. 6, 12. Addit ad l. Esth. 5, 11. Orat. Azar. v. 12. addito καθά, it. κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα = οὕτως Jud. 8, 30. — 13, 3. quo l. καὶ τῷ βαγώᾳ = *etiam ad Bagoam*. — abest dat. pers. e contextu facile cognoscendae et additur nunc περί τινος nunc ὑπέρ τινος = *de aliqua re* Tob. 6, 10. 7, 8. (Pol. 31, 20. 13. Theophr. char. 11 vel 20, 1. Dem. 578, 16.) —

c) seq. *accus.* rei, in quibus si ut apud scriptores alexandrinos [cf. *Fritzsche* l. l. Vol. 2. p. 185.] λαλεῖν idem esse videtur, quod λέγειν, horum tamen librorum auctores tenent usum Graecorum, quo hactenus differunt λαλεῖν et λέγειν, quatenus illud sequitur accusativus rei universe vel summatim et quoad genus, ad quod pertinet illa, enuntiatae, hoc contra verba ipsa, quibus utitur loquens, deinceps enumerata vel exposita sequantur. — Ita ἀπόῤῥητα Sir. 13, 21. εἰρηνικά Jud. 7, 24. τὰ μὴ καθήκοντα 3 Macc. 4, 16. ἃ μὴ θέμις 2 Macc. 12, 14. ὅρκον Jud. 8, 11. — Tob. 4, 19. 14, 4. 8. Jud. 5, 22. 6, 17. 11, 9. Hist. Sus. v. 47. 1 Macc. 2, 23. 9, 55. (Plut. de garrulit. c. 23. Lucian. Tim. §. 51. Xen. Cyr. 1, 4. 1.) — addito dat. pers., ut τινὶ καλά Sir. 13, 6. — 1 Macc. 1, 30. — τινὶ κατά τι Jud. 11, 19. μετά τινος 10, 9. 1 Macc. 7, 15. μετά τινος εἰρήνην i. e. λόγους εἰρηνικούς i. e. *verba mansueta et blanda* Jud. 15, 8. — addito dat. modi 3 Macc. 6, 5. addito ἐναντίον τινός Jud. 8, 11. addito ἐπί τινος Esr. 5, 6. πρός τινα Jud. 8, 9.

B) de Deo Israelitas per prophetas admonente vel per eosdem iisdem mala annuntiante aut beneficia promittente Hist. Sus. v. 5. Esr. 1, 51. — Bar. 2, 1. 7. 20. 24. 38. — Addit. ad l. Esth. 4, 6. —

Λαλητός, ή, όν (λαλέω) adiect. verb., *vocis usu praeditus, qui potest loqui, qui loquitur* [cf. de adiectivis verbal. active usurpatis *Porson.* ad Eur. Hecub. v. 1117. ed. *Schäfer. Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 59. II. p. 185.] Sir. 18, 33. ἐπίβουλος — λαλητός insidiator — *loquens* s. *disertus* i. e. *manifestus*. — ita LXX Job. 38, 14. —

Λαλιά, ᾶς, ἡ (λαλέω) 1) *loquacitas* Sir. 19, 6. 20, 5. (Theophr. char. c. 6 vel 7, 1. Aristoph. nubb. v. 929.) — 2) ex usu graecitatis serioris [cf. *Fritzsche* Ev. Marc. v. 659.] *sermo* i. e. a) *das Reden*, τὸ λαλεῖν, *oratio* Sir. 5, 13. 13, 12. 27, 13. 2 Macc. 15, 12. (Jos. bell. iud. 2, 8. 5.) — b) *obiectum orationis, Gegenstand der Rede*, ἐκχέειν λαλιάν = *verba effundere*, ita de vidua copiosa in miseria sua exponenda, ubi nos: *das Herz ausschütten* Sir. 32, 14. — vel de homine loquaci, ubi nos: *viel Redens machen* Sir. 35, 4. — λαλιὰν ἐν πόλει ποιεῖν τινα, *fabulam urbis facere aliquem, Jem. zum Stadtgespräch machen* Sir. 42, 11. (Pol. 1, 32. 6.) — c) *fama, rumor*, τῆς εὐανδρείας 2 Macc. 8, 7.

Λαμβάνω, f. λήψομαι et forma Graecis incognita λήψω [1 Macc. 4, 18.] a. 2. ἔλαβον, 3. plur. ἐλάβοσαν [1 Macc. 11, 48. — vid. de hac forma sub εἶδον notata] imperat. λάβε [de qua accentuatione vid. *Win.* §. 61, 1 fin. *Rost* §. 76, 1. not. 3. *Buttm.* gram. max. §. 103. not. 2.], a. 2. med. ἐλαβόμην, perf. εἴληφα, p. p. εἴλημμαι [de quo augm. vid. *Matth.* §. 165. *Buttm.* §. 76, not. 3. gram. max. §. 83. not. 6. *Rost* §. 66, 2. 5. *Win.* §. 12, 5.] et λέλημμαι [2 Macc. 4, 45. — cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l.]

1) *capio* i. e. a) *sumo, ich nehme*

aa) de personis manu sumentibus aliquid, seq. accus. rei, ut τὸ ἄριστον Hist. bel. et drac. v. 37. ἀσπίδα Sir. 37, 5. βιβλίον Tob. 7, 14. τὸ γράμμα Esr. 3, 13. τὰς ἐπιστολάς 4, 61. κάλπην 4 Macc. 3, 12. τὴν καρδίαν cor Tob. 6, 4. τὴν κεφαλὴν Jud. 14, 1. λίθους 1 Macc. 4, 47. ξύλον Esr. 6, 31. πίσσαν Hist. bel. et drac. v. 27. τὴν ῥομφαίαν = *zum Schwerdte greifen* Esr. 4, 23. σανδάλια Jud. 10, 4. στολήν 16, 8. τέφραν θυμιαμάτων Tob. 8, 2. 6, 16. de h. l. futuro imperativi vim habente vid. sub ἐξέρχομαι observata. — χρυσίον Bar. 6, 9. (Hdian. 8, 8. 15. Lucian. dial. deor. 20, 1. Xen. Cyr. 1, 3. 7.) — additur ἐκ c. gen. rei Jud. 16, 19. 2 Macc. 10, 8. — ad Sap. 15, 8. cf. Gen. 2, 7. 3, 19. — additur ἀπό c. gen. pers. Sir. 46, 19. coll. 1 Sam. 12, 3. — ταῖς χερσί 2 Macc. 14, 46. ἐν τ. χερσίν αὐτῆς Jud. 15, 2. παρὰ χεῖρα Tob. 11, 4. — seq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati Sap. 5, 17. 19. in quibus l. ὁ ζῆλος, ὁσιότης in numero armaturae habentur. — particip. λαβών, οὖσα, όν additur verbis activis ut actio plenius describatur [cf. de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος notata] Jud. 12, 19. 15, 11. 1 Macc. 1, 24. 15, 11. Sap. 13, 13. — formula notanda: λαμβάνω τι πρὸ ὀφθαλμῶν *sumo aliquid ante oculos*, trop. pro: *mente repeto aliquid* 2 Macc. 8, 17. 3 Macc. 4, 4. (Plut. vit. Marii c. 45.) — — bb) de personis secum sumentibus aliquid vel aliquem α) univ. = *mecum sumo*, seq. accus. nunc rei, nunc person., ut καμήλους, ὄνους Jud. 2, 17. ἀργύριον, χρυσίον 1 Macc. 3, 41. 11, 24. Tob. 14, 3. Jud. 2, 22. (Xen. Cyr. 2, 4. 22. 7, 3. 7.) — additur μετά c. gen. pronom. reflex. Tob. 9, 1. Jud. 2, 5. — additur ἰδίᾳ 2 Macc. 4, 34. — τινὰ μέσον 2 Macc. 10, 30. de h. l. adiectivo vid. ἀγελαῖος. — τινὰ εἴς τι aliquem *ut sit aliquid* [vid. εἰς] 1 Macc. 3, 41. — β) γυναῖκα i. e. *uxorem in matrimonium duco* Tob. 1, 9. Hist. Sus. v. 1. Esr. 5, 38. quo l. τῶν θυγατέρων = ἐκ τῶν θ. — Tob. 4, 12. — additur ἀπό, ἐκ c. genit. familiae, gentis Tob. 4, 12. 6, 15. — additur dat. pron. reflexivi Tob. 4, 13. — abest accus. γυναῖκα cogitatione addendus, ita in formula: λ. τὴν θυγατέρα vel τὸ παιδίον τινός vel τὴν ἀδελφήν [i. e. Stammgenossin] τινος Tob. 7, 10. 8, 7. Esr. 8, 84. — ita pro לָקַח Gen. 4, 19. Hos. 1, 3. (Plat. Crit. §. 12. plene Xen. Cyr. 8, 4. 16.) —

b) = *eligo*, τινὰ ἔκ τινος, additur εἰς finale Jud. 3, 7. vel εἰς ἐκβατικῶς positum, ut εἰς κληρονομίαν i. e. *ita ut esset peculium* Addit. ad l. Esth. 4, 5. (Pol. 2, 38. 11. Xen. An. 1, 1. 6.)

c) *capio* i. e. *prehendo, comprehendo* = aa) *fassen*, seq. gen. τῆς χειρός [vid. ἅπτω] Tob. 7, 13. (ita med. Xen. Cyr. 5, 5. 7.) — med. λαμβάνομαι Sir. praef. sec. cf. de λαμβάνομαί τινος *Matth.* §. 330, 6. — bb) = *captivum facio*, τινά Jud. 1, 15. 6, 9. (Xen. Cyr. 3, 2. 13.) — τινὰ ζῶντα vel ζωγρίαν 1 Macc. 8, 7. 2 Macc. 12, 35. — τινὰ ἔρημον i. e. *opprimere aliquem* amicorum auxilio *orbatum* Addit. ad l. Esth. 6, 13. (Xen. An. 1, 1. 6 init. Cyr. 1, 6. 35. 2, 4. 15.) — per imaginem refertur ad sapientiam, cuius ut personae potiri conatur aliquis Bar. 3, 29. — cc) de personis urbem, regionem bello capientibus, ubi Lat. *occupo, potior*, nostrates: *nehmen, einnehmen, erobern, sich bemächtigen*, seq. acc. loci

Bar. 1, 2. 1 Macc. 8, 8. 15, 33. (Xen. An. 4, 7. 3.) — τὴν Ἰόππην εἰς λιμένα, *Joppen hoc consilio* vel *hoc effectu ut portus esset* 1 Macc. 14, 5. — πόλιν δορυαλωτόν, *urbem armorum vi* [vid. ἀγελαῖος] 2 Macc. 5, 11. 10, 24. de h. l. participio futuri finem indicante vid. sub παρακαλέω monita. — additur adiectivum ὑποχείριος rem effectam vel efficiendam indicans [de quo usu adiect. proleptico vid. *Win.* p. 680. *Herm.* ad Vig. p. 897. ad Soph. OC. v. 1114. Antig. v. 780. *Matth.* §. 446, 11. not. 2. *Fritzsche* diss. 2. p. 189.], ut ἔλαβον τὴν πόλιν ὑποχείριον i. e. *ita ut sub potestatem eorum redigeretur*, vel *ita ut iis subiiceretur* 2 Macc. 12, 28. 3 Macc. 6, 5. — seq. acc. pers., ut ὑμᾶς pro: τὴν πόλιν ὑμῶν Jud. 8, 31. — dd) metaphor. α) *mente comprehendo, intelligo*, ut τοὺς λόγους τῆς διανοίας τινός Jud. 8, 14. — (Xen. h. gr. 7, 3. 7.) — β) de statu superveniente, it. de malis occupantibus aliquem, ubi Lat. *incesso, occupo*, seq. acc. pers. Sap. 11, 12. Bar. 6, 5. 2 Macc. 9, 5. (Jos. Ant. 2, 6. 8. 4, 6. 5. Hdian. 1, 14. 15. Xen. Conv. 1, 15. Thuc. 2, 42.) — seq. acc. rei 3 Macc. 6, 20. — ee) sensu forensi: *reum deprehendo aliquem* = *convinco aliquem* 2 Macc. 4, 45. (Dem. 778, 7.) — ff) ratione habita conditionis vel qualitatis, in qua deprehenditur aliquis, ubi Lat. *invenio*, ut τινὰ ἀργοῦντα 2 Macc. 5, 25. (Xen. Cyr. 7, 5. 34.) — gg) formula notanda: παῦλάν τινος λαμβάνω = παύομαί τινος, *desisto ab aliqua re* 2 Macc. 4, 6.

2) *accipio, nanciscor, particeps fio, ich empfange, erhalte* a) univ., seq. accus., ut τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας Sap. 5, 16. τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων Tob. 8, 21. καὶ τὰ λοιπὰ scil. λήψεσθαι ὅταν — μου pro ὅταν ἀποθάνῃ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Cf. de h. l. transitu ab orat. obliqua in directam sub ἀποθνήσκω notata. — 12, 5. τὴν κληρονομίαν 6, 12. στέφανον Sir. 35, 2. — 1 Macc. 2, 54. 56. 8, 26. 11, 57. 12, 8. 13, 25. — 2 Macc. 1, 35. καὶ οἷς — μετεδίδου, ita construe: καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάμβανε πολλὰ διάφορα καὶ μετεδίδου οἷς ἐχαρίζετο. — 2 Macc. 4, 25. 8, 20. 4 Macc. 4, 5. 6. 5, 13. 8, 7. (Ael. V. H. 9, 31. Lucian. dial. mort. 10, 18. Xen. Cyr. 3, 3. 7.) — seq. dupl. accus., uno obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] 2 Macc. 5, 7. 15, 16. 4 Macc. 6, 29. — τὶ παρά τινος Sir. 38, 2. Jud. 12, 15. Hist. Sus. v. 55. 4 Macc. 12, 11. — absol. i. e. sine casu obiecti Sir. 4, 31. 14, 16. 29, 5. — particip. λαβών verbo activo additur, ut plenior existat oratio Sir. praef. secunda. — (Xen. Ages. 8, 7.) — Formulae notandae: λαμβάνω ἀπόλαυσίν τινος vel γεῦσίν τινος = ἀπολαύομαι, γεύομαί τινος 3 Macc. 7, 16. 2 Macc. 13, 18. λ. βάσανον = βασανίζομαι 2 Macc. 7, 8. (Hdot. 1, 115. 7, 39.) — δεξιὰς λαμβ. [vid. δεξιός] 1 Macc. 11, 66. 13, 50. 2 Macc. 12, 12. 13, 22. de h. l. asyndeto vid. ἀδικέω. — καιρὸν λ. 2 Macc. 4, 15. 5, 5. χρόνον λαμβ. = *es wird mir Zeit gelassen* Esr. 9, 12. — b) de personis institutione accipientibus aliquid = *disco* Sir. 20, 17. vid. de h. l. lect. *Apel, Aug., Bretschn.* (Diod. Sic. 2, 29.) — c) de personis vectigalia, tributa exigentibus = *einnehmen*, seq. acc. Tob. 5, 2. 3. 1 Macc. 3, 31. 10, 30 bis. v. 42. 11, 34. (Xen. Mem. 1, 5. 6. *accipio* Cicer. Verr. 3, 30.) —

3) *recipio, aufnehmen*, ubi poni poterat δέχομαι sq. acc. τινὰ εἰς ἐμαυτόν, *aliquem in domum meam* Sap. 8, 18. quo l. auctor σοφίαν personam inducit eamque ut tanquam coniugem in domum suam recipere possit, in votis habere dicit. — Formula Hebraeis usitata: πρόσωπόν τινος λαμβάνω [faciem s. personam [vid. πρόσωπον no. 2.] alicuius ad me admitto, i. e. vel paratus sum ad videndum vel excipiendum aliquem apud me, ita benevolentiae notione adiuncta pro נָשָׂא פְּנֵי Mal. 1, 8. 9. vel paratus sum ad excipiendum *nobilem* aliquem Job. 34, 19. vel ad excipiendos eos, qui dona ferentes me convenire cupiunt Deut. 10, 17. unde sensu malo:] *rationem habeo personae, personam respicio* i. e. *partium studiosus sum* [cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 515. *Fritzschiorum* opusc. acad. p. 202 seq.] Sir. 4, 27. — v. 22. Esr. 4, 39. — addit. ἐπί τινος i. e. *contra aliquem* Sir. 32, 13. — sq. genit. causae ut τοῦ ἁμαρτάνειν Sir. 42, 1.

4) *ich nehme weg* = *aufero* a) univ., sq. accus. rei, ut τὰ χρήματα 4 Macc. 4, 6. — τὶ ἀπό l. ἔκ τινος Bar. 2, 7. Esr. 4, 44. sq. genit. simplici it. ἀπό τινος pro: τί τινος l. τὶ ἀπό τινος, *etwas* d. i. *einen Theil von etwas* 2 Macc. 2, 1. — Esr. 1, 41. 2 Macc. 1, 19. — b) de rebus, quae praedando auferuntur ab aliquo, ut σκῦλα vel τὰ σκῦλά τινος 1 Macc. 1, 3. 19. 31. 3, 12. 4, 18. 5, 3. 22. 28. 35. 51. 6, 6. οἷς per attr. pro ἃ ἔλαβον. — 7, 47. 9, 40. 10, 84. 11, 48. 12, 31. — His adde 1 Macc. 1, 21. 23. 3, 12. 4, 23. 6, 12. 16, 16. 2 Macc. 1, 14. 5, 16. (Xen. An. 6, 6. 17. Cyr. 4, 2. 10.) — τινὰ ὅμηρον it. τινὰ εἰς ὅμηρον [vid. εἰς finale] aliquem ut obses sit i. e. *obsidem aliquem auferre* 1 Macc. 9, 53. (Xen. An. 7, 4. 24.) — 1 Macc. 11, 62. —

Λαμπάς, άδος, ἡ (λάμπω) 1) *fax, taeda* Sir. 48, 1. 1 Macc. 6, 39. (Hdian. 4, 2. 20. Pol. 3, 93. 4.) — 2) *lucerna, Lampe* Jud. 10, 22. — לַפִּיד Gen. 15, 17. נֶבְרַשְׁתָּא Dan. 5, 5.

Λαμπρός, ά, όν, *splendidus, a, um* a) propr. i. e. *micans, leuchtend, glänzend*, ut ἄστρον, φῶς Sap. 17, 20. Bar. 6, 60. (Xen. Mem. 4, 7. 7.) — b) trop. pro: *magnificus, prächtig*, ita de epulis Sir. 19, 23. 34, 23. de habitu externo Sap. 6, 12. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 286. ed. *Bip.* Xen. Cyr. 2, 4. 5.) — c) metaph. de animo: *liberalis, honestus* Sir. 33, 12.

Λαμπρότης, τητος, ἡ, *splendor* [propr., ut armorum Xen. An. 1, 2. 18.] i. e. *maiestas* Bar. 4, 24. 5, 2. — pro נֹגַהּ Jes. 60, 3. זְהַר Dan. 12, 3. —

Λάμπω, f. ψω, *luceo, splendeo, ich leuchte* a) propr. Bar. 6, 67. — sq. ἐν c. dat. loci Bar. 3, 34. — et addito μετά c. gen. rei, ut μετ' εὐφροσύνης Ibid. — pro הִזְהִיר Dan. 12, 3. נָגַהּ Prov. 4, 18. (Xen. Mem. 4, 7. 7.) — b) trop. Sap. 5, 6. τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, *lux virtutis amorem excitans et alens non splenduit nobis* i. e. *quantus sit homo et quanti sit aestimanda vitae integritas non perspeximus.* —

Λάμψις, εως, ἡ (τὸ λάμπειν) *splendor, Glanz* Bar. 4, 2.

Λανθάνω, a. 2. ἔλαθον, *lateo* a) propr. Sap. 1, 8. 17, 3. (Aesop. f. 65.) — b) *non innotui*, ἔν τινι i. e. *ratione habita alicuius rei* Sap. 10, 8. — sq. acc. personae ignorantis, ubi Lat. *clam, inscius* [de quo accus. vid. *Matth.* §. 412, 5. *Rost* §. 104, 1. b.] et addito participio alius verbi [de quo cf. *Matth.* §. 552, 3. *Buttm.* §. 131. *Rost* §. 129, 6. *Win.* §. 58, 4.] Tob. 12, 13. 4 Macc. 6, 13. (Diod. Sic. 14, 72. Hdian. 1, 9. 3. Xen. 1, 1. 9.)

Λάξ, adv. *calce* 4 Macc. 6, 8. (Hom. Il. 10, 158. Lucian. Lexiphan. §. 10. λὰξ πατήσας ᾤχετο.)

Λαξεύω, f. εύσω (λᾶς, ξέω) *lapides incido, lapides polio* Jud. 1, 2. quo l. λίθοι λελαξευμένοι, *lapides politi, behauene Steine.*

Λαογραφία, ας, ἡ (λαός, γράφω) *relatio in numerum civium inferioris ordinis* 3 Macc. 2, 28.

Λαός, οῦ, ὁ, *populus, das Volk* i. e. A) *multitudo hominum uno nomine iunctorum, die Gesammtheit Vieler unter Einem Namen* a) univ. i. e. de quocunque populo tum israelitico tum pagano, ita ὁ λαός c. articulo Sap. 4, 15. Sir. 50, 26. — sq. genit. personae i. e. *popularium alicuius universitas* Sir. 10, 1. 2. 3. 37, 26. Esr. 4, 10. — λαός sine artic. Sap. 6, 21. Sir. 9, 17. Addit. ad l. Esth. 2, 4. 1 Macc. 1, 41. — alternat c. ἔϑνος Sap. 3, 8. 18, 14. Sir. 24, 6. — v. 1. ἐν μέσῳ λαῷ αὐτῆς i. e. *in medio populo quo habitat.* — b) de populis exteris paganorum nomine in libris sacris appellari solitis, ita c. artic. Bar. 2, 7. Jud. 7, 8. — sine artic. πολεμεῖν πόλεμον λαῶν, *gegen* heidnische *Völker Krieg führen* 1 Macc. 2, 66. — c) de populo israelitico, ita ὁ λαὸς τοῦ ἰσραήλ l. ὁ λ. ἰσραήλ 1 Macc. 5, 60. 61. 13, 42. it. ὁ λαὸς τῶν υἱῶν ἰσραήλ Jud. 7, 10. — ὁ λαός c. artic. Sir. 48, 15 bis. 50, 17. 19. Jud. 4, 13. 14. 5, 3. 5. 6. 20. 8, 29. 10, 19. 11, 22. 13, 17. 16, 1. 18. 19. 20. Hist. Sus. v. 5 bis. 41. 64. Esr. 1, 7. 5, 62. 6, 16. 1 Macc. 1, 52. 3, 42. 55. 4, 61. 5, 2. 4. 7, 6. 18. 26. 33. 48. 9, 73. 12, 35. 13, 2. εἶδε — ἔμφοβος. — 14, 35. 46. 15, 35. 39. 40. 2 Macc. 2, 7. 8, 2. 10, 21. 13, 11. — sine artic. Sap. 18, 13. Sir. 24, 12. 36, 17. 44, 4 bis. 45, 7. 22 bis. 23. 46, 7. 20. 47, 23. 49, 2. 15. 50, 5. Bar. 2, 30. 35. Jud. 5, 23. — seq. genit. *person.* ita aa) ϑεοῦ vel τοῦ ϑεοῦ i. e. *populus quem Deus sibi elegit* vel *quem peculium suum esse voluit* [vid. ἅγιος] = ὁ λαὸς ὁ ἅγιος τῷ ϑεῷ. Ita ὁ λ. τ. ϑ. c. artic. Sap. 9, 12. 12, 19. 15, 14. 16, 2. 20. 19, 5. 22. Sir. 32, 19. 33, 9. 36, 19. 45, 5. 16. 26. 46, 3. Bar. 2, 11. 35. Tob. 14, 7 bis. Jud. 12, 8. Addit. ad l. Esth. 3, 8. 7, 6. 7. 9. 10. 1 Macc. 7, 37. 2 Macc. 1, 26. 29. 2, 17. 15, 24. 3 Macc. 2, 16. — τὸν λ. ἑαυτοῦ 2 Macc. 6, 16. 14, 15. — λαὸς ϑεοῦ sine artic. Sap. 18, 7. 9, 7. 1 Macc. 4, 31. 3 Macc. 6, 3. — bb) univ. ὁ λαός τινος, *multitudo popularium alicuius,* ita c. artic. Sir. 50, 4. Bar. 4, 5. Jud. 7, 13. 11, 2. 16, 22. Addit. ad l. Esth. 1, 18. 1 Macc. 2, 7. 67. 3, 3. 5. 43 bis. 6, 24. 44. 7, 22. 14, 14. 35. — sine artic. Sir. 45, 9. 24. 47, 5. — loci, in quibus ὁ λαός opponitur τοῖς ἱερεῦσι vel τοῖς ἄρχουσι = *das Volk, die grosse Menge* Bar. 1, 9. 4, 2. Jud. 8, 9. 11. 11, 13. Esr. 1, 11. 13. 49. 5, 46. 1 Macc. 7, 19. 13, 2. 14, 28. 44.

B) *multitudo hominum uno loco congregatorum, die Menge* a) univ., ita ὁ λαός c. artic. Jud. 6, 16. 13, 20. 14, 8. 15, 10. Hist. Sus. v. 7. 28. 29. 34. 47. 50. Esr. 4, 41. 5, 65 bis. 1 Macc. 4, 55. 58. 5, 16. 10, 46. — Jud. 6, 18. de h. l. plur. πέσοντες iuncto c. singulari λαός vid. sub ἔϑνος notata. — Jud. 7, 23. 32. 15, 11. 13. — sine artic. 1 Macc. 1, 30. ἐν λαῷ πλείονι i. e. *in multitudine frequentiori* Sir. 16, 15. alternat c. πλῆϑος, συναγωγή Sir. 41, 18. 42, 11. — b) de multitudine *militum* ducem aliquem sequente et circumdante eum, ubi nostrates: *Volk* i. e. *Kriegsvolk,* ita sine artic. 1 Macc. 5, 6. 30. — c. articulo Jud. 5, 22. 6, 6. 14, 17. 1 Macc. 4, 17. 5, 18. 19. 42. 43. 53. 6, 19. 10, 80. 81. 12, 44. 16, 6. 7. — seq. genit. ducis Jud. 7, 1. 7. 11. 1 Macc. 16, 6. (Hom. Il. 2, 191. Xen. Mem. 1, 2. 58.)

Λαπιστής, οῦ, ὁ (λαπίζω insolenter me gero; homo insolens) *iactator, nugator, Aufschneider* Sir. 20, 6.

Λάρυγξ, γγος, ὁ, *guttur* Sir. 6, 4. quo l. ad τὸν λάρυγγα refertur, quod pertinet ad personam dulce loquentem. — pro גָּרוֹן Ps. 5, 10. De λάρυγξ et φάρυγξ quatenus differant, vid. apud *Lob.* ad Phryn. p. 65. 470. —

Λασϑένης, εος, ους, ὁ, *Lasthenes,* nom. propr. viri cretensis copias auxiliares regi Demetrio adducentis 1 Macc. 11, 31. 32.

Λατόμος, ου, ὁ (λᾶς, τέμνω) *lapicida* Esr. 5, 54. —

Λατρεία, ας, ἡ (λατρεύω quod vid.; conditio hominis mercede ministrantis; servitium pro mercede praestitum Soph. Aiac. v. 503. Ael. V. H. 3, 9.) 1) *ministerium, Dienst* 3 Macc. 4, 14. coll. v. 9. — 2) *ministerium Deo praestitum, cultus divinus, Gottesdienst,* τινός *alicui probatus* 1 Macc. 1, 43. 2, 19. 22. — pro עֲבֹדָה Exod. 12, 25. 26. (Plat. Phaedr. 49.)

Λατρεύω, f. εύσω (λάτρις, latro, Söldner; pro mercede servio Xen. Cyr. 3, 1. 36.) *ministro* i. e. a) *colo, ich verehre,* τινί Sir. 4, 14. — b) *cultum religiosum exhibeo* aa) univ. Jud. 3, 9. Esr. 1, 4. 3 Macc. 6, 6. — bb) de sacerdotibus = *sacris operor, den Tempeldienst verrichten,* seq. ἐν c. dat. vestitus Esr. 4, 54.

Λαφυρεύω, f. εύσω (λάφυρον) *spolio* = λαφυραγωγέω, seq. acc. Jud. 15, 11.

Λάφυρον, ου, τό, *spolium, praeda, manubiae* Jud. 15, 7. 2 Macc. 8, 30. (Ael. V. H. 12, 1. Plut. apophth. Alex. Mor. 2, p. 23. ed. *Tauchn.* Xen. Ages. 4, 6.)

Λέβης, τος, ὁ (λείβω fundo; pelvis manibus lavandis Bion. idyll. 1, 83.) *lebes, ahenum, Kessel, Pfanne* Sir. 13, 2. Esr. 1, 12. 2 Macc. 7, 3. 4 Macc. 8, 12. 12, 1. 18, 20.

Λέγω, f. ξω (lego i. e. colligo, zusammenlegen, lesen, sammeln Hom. Il. 23, 239. adpono, adnumero, dazu legen, dazu zählen Hom. Odyss. 4, 452. Xen. Oec. 11, 20. cf. de huius voc. signif. *Buttm.* Lexilog. 2. p. 86 sqq. *Passow* sub h. v.) 1) *propono, expono, vortragen, narro, erzählen,* τινί τινα i. e. *alicui historiam alicuius* 4 Macc. 18, 12. — τί, ut τὰ λεγόμενα scil. ὑπ' ἐμοῦ Sap. 7, 15. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 181. (Palaeph. fab. 7. Hdian. 7, 12 fin.) —

2) *dico, sagen, sprechen* A) propr. a) univ., absol. Tob. 13, 7. Jud. 6, 4. 4 Macc. 5, 13. — seq. orat. directa Sir. 33, 10. Tob. 2, 8. 8, 5. 10. 14. 10, 10. 12. 11, 12. Esr. 6, 68. 8, 74. 1 Macc. 2, 37. 41. 9, 9. 58. 10, 72. 15, 2. 22. 2 Macc. 1, 12. 4 Macc. 6, 13. 9, 28. 11, 1. 12, 2. 13, 8. 12. — his adde locos, in quibus Davidis, Salomonis, Ezechielis verba olim enuntiata citantur 4 Macc. 18, 15. 16. 17. — loci, ubi mediae orationi insertum legitur nunc λέγων 4 Macc. 9, 23. nunc ἔλεγεν 4 Macc. 11, 12. 19. 13, 11. nunc ἔλεγον v. 13. — participium λέγων, λέγοντες, ita subsequitur alia verba tum *dicendi,* tum *mittendi,* tum *scribendi* notionem includentia, ut sit i. q. *his verbis usus, his verbis usi,* ita seq. orat. directa Bar. 2, 28. Tob. 13, 18. quo l. auctor minus memor verborum πᾶσαι αἱ ῥύμαι quam hominum ἐρούντων ἐν ταῖς ῥύμαις pro: λέγουσαι scripsit λέγοντες. Hist. bel. et drac. v. 37. Orat. Azar. v. 27. Esr. 2, 3. — additur accus. ταῦτα praeparans sequentia 2 Macc. 14, 34. — Esr. 4, 59. 6, 11. 13. 9, 53. 1 Macc. 1, 11. 2, 17. 27. 3, 50. 5, 10. 19. 38. 42. 7, 6. 15. 35. 10, 55. 11, 49. 13, 8. 14. 18. 15, 28. 2 Macc. 7, 5. quo l. uti 9, 13. et 4 Macc. 5, 13. additur οὕτως praeparans sequentia 9, 6. 15, 34. 3 Macc. 2, 17. 6, 11. 23. 4 Macc. 2, 19. 9, 14. — Jud. 3, 2. 12, 6. Esr. 1, 26. 1 Macc. 5, 48. 7, 27. 10, 69. 11, 9. 42. — ἐγράψαμεν αὐτῷ, λέγοντες 1 Macc. 8, 31. 11, 57. — — sq. dat. *pers. dico ad aliquem* [vid. de hoc dat. sub εἶπον monita], et orat. dir. Tob. 10, 6. Jud. 11, 3. Hist. Sus.

v. 58. Esr. 5, 68. 4 Macc. 9, 16. 13, 17. 16, 15. 17, 8. — sq. πρός c. acc. pers. et orat. dir. 2 Macc. 7, 21. 4 Macc. 4, 2. — — sq. acc. *rei* Tob. 14, 11. Jud. 2, 5. Esr. 2, 3. 2 Macc. 2, 3. 3 Macc. 7, 12. 4 Macc. 1, 5. 8, 11. 9, 19. 11, 9. — addito insuper dat. person. 4 Macc. 18, 6. — seq. περί c. gen. rei 4 Macc. 1, 12. — seq. ὡς ubi alias ὅτι c. indicat. vel accus. c. infinit. 4 Macc. 17, 1. — sq. acc. c. infinit. 2 Macc. 3, 13. 14, 26. 3 Macc. 4, 20. 4 Macc. 13, 2. — abest acc. cogitatione facile addendus 4 Macc. 4, 6. ἥκειν [scil. ἑαυτὸν] ἔλεγεν. — seq. nominat. c. infinit. 4 Macc. 4, 12. ἔλεγεν — μακαριότητα pro: ἔλεγε γάρ, ὅτι ἡμαρτηκὼς ὥστε — ὑπάρχειν, πᾶσίν τε ἀνθρώποις ὑμνήσει σωθεὶς — μακαριότητα. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel.* — sq. infinitivo voluntatis vel praecepti, ubi fieri *debere* aliquid significatur [de quo infinit. vid. sub ἐγκαταλείπω observata] Tob. 2, 14. Jud. 4, 7. 2 Macc. 6, 23. — formula notanda: λέγει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ = λέγει ἐν ἑαυτῷ i. e. *cogitat apud animum suum vel secum* Sir. 23, 18. Vide de hac formula sub ἑαυτοῦ notata. — — b) de annuntiantibus = *edico, ich thue kund und zu wissen*, τινί, ὅπως Esr. 8, 22. — — c) de personis *causam dicentibus* vel *defendentibus se*, sq. ἐπί τινος *coram aliquo* 2 Macc. 4, 47. — — d) de *praecipientibus* 1 Macc. 6, 23. — de Deo per Mosen praecipiente Hist. Sus. v. 53. coll. Exod. 23, 7.

B) metonym. loco personae dicentis, praecipientis, docentis ponitur res, cuius ope et interventu mentem suam aperit alicui aliquis, hinc a) ἡ ἡσαΐου γραφή 4 Macc. 18, 14. ὁ νόμος 2, 5. ᾠδὴ μωϋσῆς λέγειν dicitur 18, 19. — b) de verbis ἐν ἑαυτοῖς λεγόμενα Sir. praef. prima vid. ἑαυτοῦ.

3) *dicere volo* i. e. *mihi volo, ich meine* 2 Macc. 14, 7. (Jos. Ant. 6, 5. 5. Lucian. dial. deor. 3, 1. Xen. Oec. 17, 8.) —

4) seq. dupl. accus. *appello, voco, nennen* 2 Macc. 4, 2. — passiv. λέγομαι, *nomen mihi est, appellor* 2 Macc. 15, 36. — ita ὁ λεγόμενος, *cui nomen est* Esr. 8, 41. 2 Macc. 9, 2. 12, 17. 21. 14, 6. 3 Macc. 1, 3. — 2 Macc. 10, 32. (Palaeph. f. 7. Lucian. dial. deor. 4, 2.) Cf. *Vig.* p. 15. a. *Matth.* §. 557, 11. *Schäfer* melet. p. 14. —

Λεηλατέω, ῶ f. ήσω (praedam ago Xen. Cyr. 1, 4. 17 et 20. a λεία, ἐλαύνω) *depopulor*, ita seq. acc., ut τὴν ὅλην χώραν 2 Macc. 2, 22. (Diod. Sic. 17, 104. Dem. 280, 8.)

Λειμών, ῶνος, ὁ, *pratum* Sir. 21, 8. vid. de h. l. lect. *Bretschn.*, *Apel*, *Augusti*. (Cebet. tab. c. 17. Xen. Cyr. 1, 4. 11.)

Λειποταχτέω, ῶ f. ήσω (λείπω, τάξις) *ordinem seu stationem desero*, τινός i. e. *ordinem* vel *aciem, qua ut pugnet aliquis, constitutus est, desero* trop. pro: *causam alicuius desero* 4 Macc. 9, 23. (λειποταξία Dem. 568, 8.)

Λείπω, f. ψω (relinquo, desero Hdian. 1, 10. 2. Xen. de re eq. 3, 8.) 1) transit. *destituo* i. e. *facio ut inferior sit aliquis*, passiv. *destituor, egeo*, τινός 3 Macc. 4, 13. quo l. λειπόμενοι τῆς ἐκείνων τιμωρίας sunt *qui minus quam illi puniuntur, denen man etwas an der Strafe anderer fehlen lässt* i. e. *qui minus duriter quam illi tractantur*. De genit. vid. sub ἀπορέω notata. (Liban. progymn. p. 31. A.) — 2) intrans. *desum, deficio*, τινί Sap. 19, 4. (Diod. Sic. 1, 3 et 23.)

Λειτουργέω, ῶ f. ήσω (λειτουργός quod vid.) *ministro* i. e. a) *opus facio*, vox solemnis de Levitis, qui sacris operantur [cf. *Meyer* Act. apost. p. 172. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. part. 2. p. 421 sq.], sq. dat. κυρίῳ, ἁγίῳ Jud. 4, 14. Sir. 45, 15. — 1 Macc. 10, 42. ἐπὶ βωμῶν Sir. 50, 14. Uti Sir. 4, 14. qui σοφίαν colunt, comparantur Levitis Jovae ministrantibus, ita Sir. 24, 10. σοφία ipsa sacerdoti sacris operanti contenditur. — pro שרת Num. 18, 2. (Dion. Hal. Ant. 2, 22.) — b) *officium praesto, dienen, gefällig sein*, τινί Sir. 4, 14. 24, 10. (Xen. Mem. 2, 7. 6.)

Λειτουργία, ας, ἡ (munus publicum reipublicae causa civi cum sumtu suo suscipiendum Jos. Ant. 16, 5. 3. Dem. 403, 14. Diod. Sic. 1, 38.) *ministerium*, ita de ministerio sacro vel sacerdotali Sap. 18, 21. Sir. 50, 19. — τῶν θυσιῶν, τοῦ θυσιαστηρίου i. e. *pertinens ad sacrificia offerenda, ad altare* 3 Macc. 3, 3. 4, 14. — pro עֲבוֹדָה Exod. 38, 21. Num. 8, 22. פֶּלַח Esr. 7, 19. מְלָאכָה 1 Chron. 26, 30. (Jos. Ant. 4, 4. 4. de bell. iud. 1, 1. 4.) —

Λειτουργός, οῦ, ὁ (λεῖτος publicus, ἔργον opus; munus, in quo opus est sumtibus, reipublicae causa suscipiens Dem. 833, 25.) *minister* a) univ. Sir. 10, 2. 3 Macc. 5, 5. — b) de ministro Jovae vel sacerdote Sir. 7, 30. (Dion. Hal. Ant. 2, 73.) —

Λεκτέος, α, ον, adiect. verbale verbi λέγω, *dicendus, a, um* Bar. 6, 40. si lectio sana.

Λεληθότως, adv. (λέληθα perf. verbi λανθάνω) i. q. λάθρα, *clam* 2 Macc. 6, 11.

Λέξις, εως, ἡ (= τὸ λέγειν) *dictio, vox* i. e. *das einzelne Wort* Sir. praef. prim. Sir. 23, 12. 2 Macc. 2, 31.

Λεοντηδόν, adv. (λέων) *leonum more* 2 Macc. 11, 11.

Λεπίζω, f. ίσω (λέπος, λέπις cortex, squama Diod. Sic 20, 91. corticem detraho, abschuppen) *detraho*, τὰ λευκώματα Tob. 3, 17. ἀπό τινος 11, 13. — 1 Macc. 1, 22.

Λεπτός, ή, όν (λέπω, λεπίζω) *tenuis, e, dünne* (Thuc. 2, 49.) ita de πνεύματι σοφίας = *subtilis, fein* Sap. 7, 22. 23. (Diod. Sic. 1, 7.)

Λευΐ, ὁ, acc. λευΐν [cf. *Win.* §. 10, 1.] *Levi*, hebr. לֵוִי, nom. propr. filii Leae et Jacobi patriarchae Sir. 45, 6. Tob. 1, 7. 4 Macc. 2, 19.

Λευίς, ὁ, *Levis*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9. 14.

Λευΐτης, ου, ὁ, *Levita, unus ex posteris Levi*, ex quorum numero uti sumi iubebat lex mos. sacerdotum ministros et socios, ita eorum erat templum claudere, aperire, custodire, vasa sacra et templum purgare, panes et similia curare Esr. 1, 3. 5. 7. 9. 10. 14. 16. 21. 2, 8. 4, 55. 5, 26. 7, 6. 9. 9, 48. 53. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Leviten*.

Λεύκιος, ου, ὁ, *Lucius*, praenomen consulis romani et uti videtur illius, qui pleno nomine appellatur Lucius Caecilius Metellus 1 Macc. 15, 16. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Lucius*.

Λευκότης, τητος, ὁ (λευκός, albus, candidus) *candor, albedo* Sir. 43, 18.

Λεύκωμα, τος, τό (λευκός albus) *album* [ita de tabula Dem. 707, 12.], ita de vitio oculorum Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 8. 11, 8. 13. —

Λεχώ, όος, οῦς, ἡ (λέχος lectus; decumbens in lecto) *puerpera* Bar. 6, 29. (Eur. Electr. v. 657.) —

Λέων, οντος, ὁ, *leo* a) propr. Sap. 11, 17. Sir. 4, 30. 13, 18. 21, 2. 25, 15. 27, 10. 28. 28, 23. 47, 3. Hist. bel. et drac. v. 31. 32. 34. Esr. 4, 24. 1 Macc. 2, 60. 3, 4. 3 Macc. 6, 7. 4 Macc. 16, 3. 18, 13. — pro אַרְיֵה Jud. 14, 4. (Diod. Sic. 3, 42. Xen. Cyr. 1, 4. 7.) — b) per imaginem refertur ad regem Artaxerxen quippe

formidali potentia insignem Addit. ad l. Esth. 4, 10. —

Λήγω, f. ξω (cessare facio, sedo; intr. cesso) *desisto*, *ich lasse ab*, τινός ab aliqua re [de quo genit. vid. sub καταλύω observata] 2 Macc. 9, 7. 11. 3 Macc. 3, 16. 6, 16. (Xen. Cyr. 2, 4. 21.) abs. 3 Macc. 9, 18. — 2 Macc. 15, 24. ἐν τούτοις [i. e. *haec quum dixisset*, *mit diesen Worten*, *bei* diesen Worten.]

Λήϑη, ης, ἡ (λήϑω, λανϑάνω) *oblivio* Sap. 16, 11. 17, 3. Sir. 14, 7. ἐν λήϑῃ, *im Zustande der Vergessenheit* i. e. *der Bewusstlosigkeit* 3 Macc. 6, 20. 4 Macc. 1, 5. 2, 24. (Xen. Mem. 2, 1. 33.) — τινός 3 Macc. 5, 28. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Mem. 1, 2. 21.)

Λῆξις, εως, ἡ (λαγχάνω quod vid.; sortitio Dem. 1085, 13. adeptio per sortem) *adeptio* Sir. 10, 20. πρὸ λήξεως ἀρχῆς φόβος κυρίου i. e. *timor Dei potior est* imperii adeptione. Vide tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel.*

Λῆρος, ου, ὁ, *nugae*, *ineptiae* 4 Macc. 5, 10. (Artem. 4, 22. Xen. An. 7, 7. 41.)

Ληρώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (λῆρος, εἶδος) *nugatorius* 2 Macc. 12, 44. (Aristot. rhet. l. 3.) —

Ληστεύω, f. εύσω (ληστής) *praedonem ago*, *praedor* Esr. 4, 23. (transit. spolio, berauben, depraedor, a.' splündern Diod. Sic. 2, 48.)

Ληστής, οῦ, ὁ (ληΐζω praedor) *latro*, *praedator*, *Räuber* Bar. 6, 15. 18. 57. Sir. 36, 31. (Hdian. 1, 10. 3. Xen. de re eq. 7, 8.) —

Λῆψις, εως, ἡ (λαμβάνω, λήψομαι) *acceptio*, *die Einnahme*, *das Empfangene* Sir. 41, 49. 42, 7. —

Λίαν, adv. *admodum*, *valde*, iunct. c. adverbio, ut λίαν βαρέως 2 Macc. 11, 1. (Xen. An. 6, 1. 28.) — c. verbo Tob. 9, 4. 10, 2. Hist. bel. et drac. v. 28. Esr. 1, 30. — c. adiect. λίαν ἀνόητοι 4 Macc. 8, 16. (Xen. Oec. 20, 21. Ages. 5, 4.) —

Λίβανος, ου, ὁ, *Libanus*, hebr. לְבָנוֹן, appellatur ita „ingens et altissimum montium iugum duplex a) *Libanus* proprie sic dictus, occidentalis est, littore Phoenices angusto, unde adsurgit, imminet, cedros alit et quamquam magnae est altitudinis, ab Antilibano tamen multum superatur; b) *Antilibanus*, orientalis est, nullas cedros, sed alia arborum genera alit, summum iugum australe, sub quo Jordanes oritur, aeternis nivibus tectum habet“, verba *Simonis* in lex. hebr. sub voc. לְבָנוֹן ed. *Winer*. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Libanon*. — Sir. 24, 13. 50, 12. Jud. 1, 7. Esr. 4, 48 bis. 5, 55.

Λίβανος, ου, ὁ (arbor thurifera, λιβανώτου δένδρον ut habet Diod. Sic. 5, 41. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 187 sq.) *thus*, *Weihrauch* Sir. 24, 15. 39, 14. 50, 8. 9. Bar. 1, 10. 3 Macc. 5, 10. (Diod. Sic. 3, 41. Hdian. 4, 8. 20. Eurip. Bacch. v. 144.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Weihrauch*. —

Λιβανόω, ῶ f. ώσω (λίβανος) *thure misceo* 3 Macc. 5, 45.

Λιβανωτός, ου, ὁ (λίβανος) *thus*, *Weihrauch* 3 Macc. 5, 2. (Ael. V. H. 11, 5. Hdian. 5, 5. 12. Diod. Sic. 5, 41.)

Λίϑινος, ίνη, ινον (λίϑος) *lapideus*, *saxeus* a) propr. Esr. 6, 25. (Xen. An. 3, 4. 7.) — b) metaph. καρδία λ. i. e. *animus durus*, *immitis*, ita in codd. Sir. 17, 13. Vid. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel* ad h. l.

Λιϑόβολον, ου, τό (neutr. adiectivi λιϑόβολος Eur. Phoen. v. 1069. — λίϑος, βάλλω) *machina lapidibus iaciendis adaptata*, *Steinwurfmaschine* 1 Macc. 6, 51.

Λίϑος, ου, ὁ, *lapis* Sap. 7, 9. 11, 4. 13, 10. 14, 21. 18, 24. Sir. 21, 8. 10. 22, 1. 18. 27, 2. 25. 29, 10. 45, 11. 50, 9. Tob. 13, 16. 17. Jud. 1, 2. 6, 12. 10, 22. Addit. ad l. Esth. 5, 6. 1 Macc. 2, 36. 4, 43. 46. 47. 10, 11. 73. 13, 27. 2 Macc. 1, 31. 10, 3. (Xen. Mem. 4, 7. 7.) — additur ἀπό c. gen. rei, de qua desumtus est lapis aliquis Bar. 6, 39. — seq. genit. nominis, qualitatem indicantis, ut λ. δοκιμασίας = *Probierstein* Sir. 6, 20. λ. χαλάζης = *Hagelstein* 43, 15. 46, 6. — λ. σφενδόνης = *Schleuderstein* 47, 4. —

Λιϑουργός, οῦ, ὁ (λίϑος, ἔργον) *lapicida* i. e. *lapidum sculptor*, *Steinschneider* Sir. 45, 11.

Λιϑώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (λίϑος, εἶδος) *lapidosus*, λιϑώδη *loca lapidosa* Sir. 35, 20.

Λικμάω, ῶ f. ήσω (λικμός, vannus; ventilo frumentum Xen. Oecon. 18, 2. Hom. Il. 5, 500.) 1) *dissipo*, *zerstreuen*, passiv. *dissipor*, ὑπό τινος Sap. 11, 20. — med. λικμάομαί τι, *dissipo rem ex me exeuntem*, *ich verbreite etwas von mir aus* [cf. *Win.* §. 39, 3.], ut βρόμους καπνοῦ Sap. 11, 18. — 2) intrans. *huc illuc iactor*, trop. de homine inconstanti Sir. 5, 9.

Λιμήν, ένος, ὁ, *portus* Esr. 5, 55. 1 Macc. 14, 5. Vide ad h. l. sub λαμβάνω monita. — 2 Macc. 12, 6. 9. 14, 1. 4 Macc. 13, 6. (Diod. Sic. 3, 38. Xen. Hier. 4, 7.) — trop. 4 Macc. 7, 3. 13, 7.

Λίμνη, ης, ἡ (aestuarium, ausgetretenes Fluss- oder Seewasser) *lacus*, *stagnum*, ἁλός, *Salzteich* 1 Macc. 11, 35. (Diod. Sic. 1, 92. Xen. h. gr. 3, 2. 5.) —

Λιμός, οῦ, ὁ, *fames* i. e. *Hungersnoth* Sir. 18, 24. 39, 29. 48, 2. Bar. 2, 25. Tob. 4, 13. Jud. 5, 10. 7, 14. 1 Macc. 6, 54. 9, 24. 13, 49. — pro רָעָב Gen. 12, 10. רְעָבוֹן Ps. 37, 19. (Diod. Sic. 1, 84. Ael. V. H. 5, 20. Xen. Cyr. 7, 5. 7.) — Sir. 51, 19. de h. l. lect. vid. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel.*

Λίνεος, οῦς, νέα, ῆ, εον, οῦν, (λίνον) *lineus*, *a*, *um* Jud. 16, 8. (Diod. Sic. 5, 46. Xen. Cyr. 6, 4. 2.)

Λιπαίνω, f. πανῶ, a. 1. ἐλίπανα (λίπας pinguedo) *pingue facio*, ϑυσιαστήριον Sir. 32, 6. προσφοράν 38, 11.

Λίπασμα, τος, τό (λιπάζω pingue facio) *adeps*, *Fett* Esr. 9, 51.

Λιποϑυμέω, ῶ f. ήσω (λείπω, ϑυμός animus; animi deliquium patior) *exanimor* 4 Macc. 6, 26.

Λιτανεία, ας, ἡ (λιτανεύω quod vid.) *supplicatio*, *das Bitten*, *Flehen* 2 Macc. 3, 20. 10, 16. 3 Macc. 2, 21. 5, 9.

Λιτανεύω, f. εύσω (λίτη, λίτομαι) *rogo*, *enixe supplico*, seq. acc. pers. 2 Macc. 4, 15. (Hom. Il. 9, 581. absol. Ael. V. H. 9, 39.)

Λιχνεία, ας, ἡ (λιχνεύω luxurior) *luxuria*, *Schwelgerei*, *Prasserei* 3 Macc. 6, 36. (Lucian. Tim. §. 55. Xen. Oec. 1, 22.)

Λογεῖον, ου, τό (pulpitum, Redeplatz cf. *Lob.* ad Phryn. p. 163.) *effatum*, *Ausspruch*, κρίσεως sententiae vel decreti i. e. *pertinens ad cognoscendum decretum* scil. *divinum*, appellatur ita ab effectu ornamentum illud, quod coniunctum cum τοῖς Urim et Tummim, consulendis, ut quid faciendum sit, divinitus constaret, in pectore gestabat pontifex summus Sir. 45, 10. coll. Exod. 28, 30. ubi pro hebr. חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט LXX habent λογεῖον κρίσεως. —

Λογίζομαι, f. ίσομαι et λογιοῦμαι [Sir. 29, 6. 4 Macc. 8, 18. de qua forma attica vid. sub ἐγγίζω notata], a. 1. ἐλογισάμην, verb. dep. med. perf. pass. λελόγισμαι [Sap. 15, 2.], a. 1. p. ἐλογίσθην [Sap. 2, 16. 3, 2.], f. 1. p. λογισθήσομαι [Sap. 3, 17. Bar. 3, 35. 4 Macc. 3, 15.] et praes. λογίζομαι [Sir. 40, 19.] significatione passiva cf. de verborum deponentium temporibus passive usurpatis sub ἐπαγγέλλομαι observata (rationes computo, a λόγος computatio. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 97.) 1) *puto* i. e.

a) *aestimo* = *habeo, ich achte* oder *halte für etwas*, seq. duplici accus. τινά τι, vel τί τι *Jemanden, Etwas für etwas* Sap. 3, 2. 5, 4. 14, 20. 15, 15. 4 Macc. 3, 15. — λογισθῆναι ὥς τι it. εἴς τι *aestimari tanquam aliquid*, *für etwas geachtet werden* Sap. 7, 9. — 2, 16. 3, 17. 9, 6. Cf. *Win.* §. 67, 1. c. §. 29 fin. — Bar. 3, 35. οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτὸν scil. θεός i. e. *non habebitur alius aliquis* scil. pro Deo, *cum illo comparatus* = *nemo, si cum Deo contenditur, Deus existimabitur.* — λογίζεται ὑπὲρ ἀμφότερα *pluris aestimatur quam utrumque* Sir. 40, 19. —

b) *in animo habeo, ich habe im Sinne, gedenke*, seq. infinit. nunc aor., nunc futuri [vid. ἐλπίζω] 1 Macc. 4, 35. 6, 19. (Xen. An. 2, 2. 13.) — 2 Macc. 11, 2. — τὶ ἐπί τινα 1 Macc. 3, 52. —

c) *censeo* i. e. vel: *existimo*, seq. ὅτι 1 Macc. 6, 9. — sq. acc. c. infinit. Sap. 15, 12. 4 Macc. 3, 15. abest infin. εἶναι Sap. 17, 13. (Diod. Sic. 13, 112. Xen. Mem. 3, 9. 6.) — Tob. 10, 1. ἐλογίσατο scil. ὅτι ἐλεύσεται vel ἐλεύσονται. — vel: *accenseo, zu einer Klasse zählen* Sap. 15, 2. σοὶ λελογίσμεθα i. e. ἐν τοῖς σοῖς λ. εἶναι *tui esse censemur* vel *ex tuis esse existimamur* = *peculium tuum esse censemur* 1 Macc. 10, 38. πρὸς τὸ λογισθῆναι scil. αὐτῇ, nempe τῇ Ἰουδαίᾳ.

d) *statuo, iudico, urtheilen, denken*, ὀρθῶς Sap. 2, 1. τί v. 21. 4 Macc. 8, 15. de h. l. coniunct. in interrogat. deliberantis vel dubitantis cf. *Matth.* §. 516, 2. 3. *Rost* §. 119, 2. b. α. *Buttm.* §. 126, not. 7. *Win.* §. 42, 4. b. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 485. *Bornem.* schol. 147. *Herm.* ad Vig. p. 742. — κατά τι vel καθά Sap. 3, 10.

2) *reputo* [propr. i. e. numerando supputo, rationibus subductis colligo, zusammenzählen Xen. Cyr. 8, 1. 18.] i. e. *apud animum considero, mecum perpendo, erwägen, überlegen*, seq. acc. rei 3 Macc. 4, 4. 5, 16. 4 Macc. 8, 18. (absol. Xen. Hier. 1, 11. Cyr. 2, 2. 14.) — ἐν ἐμαυτῷ Sap. 8, 17. — sq. accus. c. inf. 2 Macc. 6, 12.

3) *imputo, in rationes refero, anrechnen*, ὥς τι *tanquam aliquid* Sir. 29, 6.

Λόγιον, ου, τό (neutr. adiect. λόγιος) *effatum*, λόγια θεοῦ, *dicta a Deo profecta, oracula divina*, ita de praeceptis div. Sap. 16, 11. (de oraculis Diod. Sic. 2, 14. Philo de vita Mosis 3. p. 455.)

Λογισμός, οῦ, ὁ (λογίζομαι, quod vid.) 1) *ratio, Rechnung, Berechnung* [propr. i. e. datorum et expensorum collatio, computatio, supputatio Lucian. dial. mort. 4, 2.] metaph. = *Berücksichtigung, Beachtung*, εἶναι ἐν λογισμῷ *considerari, in Betrachtung kommen* = λογίζομαι signif. passiva. Sir. 40, 29. οὐκ ἔστιν αὐτοῦ — ζωῆς *eius vitae ratio vel conditio non consideratur in vitae notione definienda*, sensus: *eius vitae conditio vita non est aestimanda.* — 2) *ratio* i. e. *intelligendi, argumentandi, iudicandi facultas et sollertia, Vernunft, Ueberlegung* Sap. 17, 12. τὰ ἀπὸ λογισμοῦ βοηθήματα i. e. *quae a ratione proficiscuntur adminicula* Sir. 27, 4. (Ael. V. H. 13, 6. Plut. de superstit. c. 3 bis. Xen. Mem. 4, 3. 11.) — ὁ εὐσεβὴς λογισμός vel ὁ τῆς εὐσεβείας λογισμός *ratio efformata ad religionis patriae et ad pietatis praecepta* 4 Macc. 1, 1. 6, 31. 7, 16. 13, 1. 15, 20. 16, 1. 18, 2. — 8, 1. 16, 4. — minus plene i. e. abest adiect. εὐσεβής cogitatione addendum 4 Macc. 1, 3. 5. 6. 7. 9. 13. 14 bis. 15. 19. 30 bis. 32. 33. 34. 35. 2, 2. 3. 4. 6. 7. 9 bis. 14. 15. 17. 19. 20. 24. 3, 1. 2. 3. 4. 5. 16. 18. 6, 7. 30. 32. 33. 34. 35. 7, 12. 14 bis. 11, 26. 13, 3. 14, 11. 15, 1. — sq. genit. pers. in qua est ὁ εὐσ. λογισμός 4 Macc. 9, 17. 11, 24. 15, 8. — adduntur adiectiva ἀσθενής, θεῖος, παγγέωργος, σώφρων, φρόνιμος 4 Macc. 7, 20. — 13, 15. — 1, 29. — 3, 19. — 7, 17. 18. vid. de h. l. lect. *Apel.* — 3) *cogitatio*, ita plur. οἱ λογισμοί, *cogitationes, Gedanken* 4 Macc. 5, 10. — sensu bono 4 Macc. 5, 37. 14, 2. (Isocr. Helen. encom. c. 21.) — sensu malo Sap. 1, 3. 5. 11, 15. — 4) *consilium, decretum, Rathschluss*, ita singul. ὁ λ. θεοῦ Jud. 8, 14. — Sir. 43, 23. λογισμῷ αὐτοῦ [i. e. *secundum decretum suum, secundum voluntatem suam*, de dat. normae vid. ἀλήθεια] ἄβυσσον. Cf. ad h. l. Ps. 89, 14. 107, 29. Job. 38, 11. — Sap. 19, 3. 3 Macc. 5, 12. (Plut. vit. Ages. c. 28.) — plur. Sap. 9, 14. — et sensu malo: *Anschläge, Pläne, conamina* Addit. ad l. Esth. 1, 14. 1 Macc. 11, 8. — 5) *mens* i. e. *animi indoles, Sinnesart, Denkungsart* Sir. 27, 7. πρὸ λογισμοῦ — ἄνδρα, i. e. *noli laudare virum antequam mentem* eius *cognoveris.* — sensu bono 2 Macc. 6, 23. 7, 21. — sensu malo Sap. 12, 10. 4 Macc. 9, 30.

Λόγος, ου, ὁ (λέγω) I) *oratio* i. e. A) *das Sagen, das Sprechen*, τὸ λέγειν, hinc αἰτεῖν λόγον i. e. *veniam, copiam, facultatem dicendi petere*, ubi nostrates: *ums Wort bitten* 4 Macc. 5, 13. quo l. alternat c. ἐξουσία τοῦ λέγειν (διδόναι λόγον τινί Xen. h. gr. 5, 2. 20. Dem. 26, 15. 27, 9.) —

B) *das Gesagte, Gesprochene*, hinc 1) *verbum, das* lebendig ausgesprochene *Wort* = Lat. *vox.* a) univ. Ita singul., ut οὐχ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ εἷς λόγος Sir. 42, 20. — Addit. ad l. Esth. 7, 2. 1 Macc. 9, 55. 10, 63. 15, 35. — δευτεροῦν λόγον, *iterare, ein Wort zwei-* dreimal *sprechen*, ita de inepta garrulitate vel loquacitate Sir. 7, 14. 19, 7. 10, 11. vid. ad h. l. sub ὠδίνω observata. (Dion. Hal. Ant. 6, 68. 8, 9.) — πληθύνειν λόγον μετά τινος, trop. pro: *multum versari c. aliquo* Sir. 22, 11. — singularis collective positus pro: *verba alicuius* i. e. *oratio alicuius, die Rede Jemandes* Sir. 9, 17. 18. 27, 6. quo l. ex antecedenti ἐκφαίνει ad verba οὕτως λόγος — ἀνθρώπου adde substantivum cognatum ἐκφάντωρ i. e. *ita ex oratione cognoscitur animus hominis.* — 35, 8. 12. 36, 4. — Jud. 9, 13. δὸς λόγον μου καὶ ἀπάτην [scil. εἶναι] εἰς τραῦμα — αὐτῶν *da* vel *fac, ut oratio mea et fraus cedat illis* εἰς τραῦμα. — λόγος εὔρυθμος *oratio concinna* Addit. ad l. Esth. 4, 10. — sq. genit. obiecti λόγος κοινωνοῦ oratio *pro socio* vel *amico* = *ein Wort zu Gunsten des Genossen* Sir. 42, 3. — plural. διὰ λόγων i. e. *verbis* 2 Macc. 7, 24. ἐν μέσῳ λόγων *in media oratione, mitten in der Rede* Sir. 11, 8. λόγοι παρακλήσεως — δομάτων *verba coniuncta cum* παρακλήσει — δόμασι 1 Macc. 10, 24. — λόγοι τῆς διανοίας τινός i. e. οὓς λέγει τις ἐν ἑαυτῷ = *cogitationes alicuius*, vel *quae quis secum cogitat* aut *mente volvit* [cf. de formula εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ sub ἑαυτοῦ monita] Jud. 8, 14. — γράφειν τινί it. ἀποστέλλειν τινί τινα κατὰ τοὺς λόγους τούτους i. e. *mitto, scribo alicui his verbis usus* 1 Macc. 1, 51. 10, 17. 25. 13, 35. — — b) ratione habita Gen. 1, 3. Ps. 33, 6. atque ex Hebraeorum loquendi consuetudine, qua, quae *iussu et vi Dei omnipotenti*

extiterunt, evenerunt, eveniunt, extitisse, evenisse, evenire dicuntur *verbo Dei*, ita ἐν λόγῳ κυρίου, ἐν λόγοις κυρίου Sap. 9, 1. Sir. 39, 17. 43, 26. — 42, 15. 43, 5. 10. — τῷ λ. τοῦ προςτάγματός σου = τῷ λόγῳ σου sed fortius Orat. Manass. v. 3. vide de hoc genit. epexeget. sub ἔργον notata. — His adde Sap. 12, 9. 16, 12. 18, 15. — paulo aliter Sir. 48, 3. 5. ubi ἐν λόγῳ κυρίου = *vi Dei omnipotenti instructus*. Cf. ad hos l. 1 Regg. 17, 1 et v. 21. —

2) emphatice: *dictum*, *effatum*, *sententia*, *sermo*, *Spruch*, *Ausspruch*, *die mündliche Erklärung* oder *Behauptung* a) univ., aa) sine artic., ita singul. Sir. 4, 23. 24. 8, 17. λόγον στέξαι = λελεγμένον *Gesagtes verschweigen*. — Sir. 19, 15. 20, 12. Jud. 5, 5. 7, 9. — iunct. c. adiect., ut λ. σοφός, ψευδής Sir. 21, 25. 51, 5. — loco adiectivi additur genit. subst. [vid. ἁγιασμός, ἐνδελεχισμός], ut λ. ἀκοῆς *sermo auribus perceptus* Sir. 41, 23. λ. ὀνειδισμοῦ 34, 31. — ἔργῳ καὶ λόγῳ *factis et verbis* Sir. 3, 8. λόγῳ μὲν — τῷ δὲ πράγματι 3 Macc. 3, 17. — 1 Macc. 10, 63. (Xen. Mem. 1, 2. 59. Hier. 7, 2.) — plur. Sap. 8, 8. Sir. 18, 28. 20, 26. 37, 20. Jud. 7, 21. — Sap. 1, 9. 2, 20. Sir. 21, 25. — additur adiect., ut λ. ἀθέμιτοι 2 Macc. 10, 34. εἰρηνικοί Addit. ad l. Esth. 5, 8. 1 Macc. 1, 30. 5, 45. 7, 10. 15. 27. 10, 3. 47. 11, 2. λ. σοφοί Sir. 44, 24. Esr. 5, 6. λ. ψευδεῖς Sir. 36, 24. — loco adiect. additur genit. substant. [vid. ἁγιασμός], ut λόγοι φρονήσεως Sir. praef. secund. — Sir. 18, 14. μὴ δῷς ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγων = λόγους λυπηρούς sed fortius [cf. *Win*. §. 34, 2. a. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 367. II. p. 21.] *in quocunque dono largiendo cave addas verba acerba* vel *sermonem laedentem*. — διὰ λόγων — δι' ἔργων 4 Macc. 5, 37. — bb) c. artic. singul. Sir. 5, 10. 2 Macc. 9, 5. Hist. Sus. v. 47. 4 Macc. 3, 1. — 1 Macc. 7, 16. κατὰ τὸν λόγον, ὃν ἔγραψε, *secundum dictum illud*, *quod scripsit* scil. Assaphus Ps. 79, 2. 3. — plur. Sap. 2, 17. 7, 16. Sir. 1, 21. 7, 36. 13, 22. 21, 17. 27, 23 bis. 28, 25. 1 Macc. 2, 23. 7, 11. 15, 36. 2 Macc. 6, 29. 4 Macc. 4, 13. 16, 24. (Diod. Sic. 13, 92. Ael. V. H. 3, 30. Xen. Anab. 3, 10, 12.) — — b) de sermone *admonentis* Sir. 12, 12. ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου i. e. *admonitiones meas*. — (Lucian. dial. deor. 12, 2.) — οἱ λ. κυρίου i. e. *quae Deo moderante per prophetas contigerunt populo israelitico monita* Bar. 2, 1. 24. Esr. 1, 24. 47. — c) de sermone *instituentis*, ubi nos: *Unterweisung*, *Belehrung*, *institutio* Sap. 6, 9. 11. Sir. 16, 22. 34, 22. — sine artic. Sap. 8, 18. — d) de sermone *narrantis*, ubi nos: *Erzählung*, *Geschichte*, ita plur. sine artic., ut βίβλος λόγων τωβίτ i. e. *liber exponens historiam Tobiae* Tob. 1, 1. — c. artic. Jud. 11, 9. 10. 2 Macc. 15, 37. 39. — Jud. 5, 22. 6, 5. Addit. ad l. Esth. 1, 16 bis. Hist. Sus. v. 27. 1 Macc. 3, 27. 5, 16. — Sir. 31, 11. πλείονα — σύνεσίς μου scil. ἑώρακε *plura quam habet narratio mea*, *mens mea cognovit*. — seq. genit. obiecti, *de quo* verba facit aliquis Tob. 12, 6. 1 Macc. 9, 22. 16, 23. — (Dion. Hal. Ant. 1, 74. Dem. 1089, penult. Xen. Cyr. 1, 3. 1. Anab. 3, 1. 1.) — metonym. *res de qua exponitur*, *Gegenstand der Erzählung* Addit. ad l. Esth. 7, 2. (Ael. V. H. 3, 4. Dion. Ant. 2, 10.) — hinc de sermone in populo de re recenti disperso = *rumor* Hist. Sus. v. 27. (Jos. Ant. 19, 1. 16. Ael. V. H. 2, 41. Xen. An. 1, 4. 7.) — e) de sermone *nuntiantis*, ut ὁ λόγος οὗτος, ὁ λ. οὗτοι *nuntius huius rei* 1 Macc. 6, 3. 7, 30. 8, 10. τὸν λ. ποιεῖσθαι περί τινος 3 Macc. 5, 15. — 1 Macc. 10, 22. 46. 88. 14, 25. μετὰ τοὺς λ. τούτους *post hunc nuntium acceptum* 1 Macc. 7, 33. 8, 30. 9, 37. — f) de sermone *promittentis*, it. *comminantis*, ut στερεοῦν λόγον Sir. 29, 3. συντηρεῖν λόγους Sir. 13, 12. οἱ πλείονες λόγοι *plura*, quam quibus opus est, *promissa* i. e. *vel plurima promissa* v. 11. — ὁ ἀπειλῆς λόγος *effatum quod minis continetur* i. e. *minae* 4 Macc. 14, 9. — 1 Macc. 2, 62. — Jud. 6, 4. 1 Macc. 15, 32. 10, 74. — g) de sermone *precantis*, ita opp. ἰσχύι σώματος, ὅπλων ἐνεργείᾳ Sap. 18, 22. λόγῳ = *precibus*. — h) de sermone *mandantis*, *iubentis*, *praecipientis*, ubi nos: *Gebot*, *Befehl*, *Auftrag*, Lat. *iussum*, *mandatum* 1 Macc. 2, 55. coll. Jos. 1, 2. — Sir. 45, 3. — c. artic. Esr. 4, 5. 1 Macc. 1, 42. 2, 33. 34. 3, 14. 39. — 1 Macc. 2, 22. 3, 42. — i) de sermone *colloquentium* = *colloquium* [propr. Xen. Ages. 3, 5.], metonym. = *Gegenstand des Gesprächs* Tob. 7, 9. Jud. 10, 9. — k) de sermone *adhortantis*, *excitantis* Sir. 18, 15. 16. in quibus l. λόγος pro: λόγος ἀγαθός *freundliche Zusprache*. — Sir. 48, 13. 1 Macc. 13, 7. — l) de sermone *paciscentium*, ubi Lat. *conditio verbis enuntiata*, *gestellte Bedingung*, *Antrag* 1 Macc. 8, 21. 29. 14, 23. — (Xen. h. gr. 2, 2. 12.) — m) de quaestione ad disceptandum vel solvendum propositae = *quaestio* Esr. 3, 5. 4 Macc. 1, 1. — v. 8. 9. 16. 4 Macc. 1, 2. 12. Sir. 43, 27. — n) de sermone *suadentis*, ubi nos: *Beschluss*, *Vorschlag*, Lat. *decretum*, *consilium* Jud. 8, 11. 1 Macc. 1, 12. 6, 60. — Jud. 7, 16. 8, 9. 28. 11, 6. 23. 1 Macc. 9, 71. 14, 46. — formula notanda: γίνεται λόγος sq. infinit. *decernitur*, seq. ἐν c. dat. loci Jud. 2, 1. (Xen. h. gr. 5, 2. 21.) — o) refertur ad id, quod praetexitur, quum res aliter se habeat 2 Macc. 1, 14. εἰς φέρνης λόγον *monstrans in dotem*, *quam praetendebat* i. e. *nomine dotis*, *dotem praetendens* (Lucian. dial. deor. 5, 2. Dem. 93, 5.) —

II) *ratio* i. e. 1) *intelligendi*, *iudicandi et argumentandi facultas*, *Vernunft* Sap. 2, 2. Cf. ad h. l. *Grimm* Commentar über die Weish. Salom. p. 42. — 4 Macc. 5, 35. (Dem. 783, 2.) — 2) *causa*, *ratio*, *Grund*, *Ursache* 4 Macc. 1, 15. λ. ἁμαρτίας i. e. *zur Sünde* Sir. 23, 14. — παρὰ λόγον *praeter causam*, *ohne Grund* 3 Macc. 7, 8. 2 Macc. 4, 36. (Diod. Sic. 4, 11. Xen. An. 6, 2. 10.) — 3) *ratio* i. e. *argumentum* 4 Macc. 8, 15. (Xen. Mem. 1, 1. 1.) — 4) *ratio*, *Rücksicht*, *Beachtung* [Diod. Sic. 20, 36. Xen. Mem. 4, 2. 21.] i. e. *cura*, ut τῶν θυσιῶν 2 Macc. 3, 6. ἐν παντὶ λόγῳ *omni qua fieri potest cura* Esth. 1, 12. λόγον ἔχω τινός *ich habe Sorge wegen einer Person oder Sache* Tob. 6, 15. μὴ λόγον ἔχε *sorge dich nicht* Tob. 10, 2. (Xen. Cyr. 5, 3. 26.) — 5) *ratio* i. e. *proportio*, *Verhältniss*, *Beziehung*, κατὰ λόγον *pro ratione*, *verhältnissmässig*, *beziehendlich* 3 Macc. 3, 14. (Xen. Cyr. 8, 6. 11.) — 6) *ratio* i. e. *impensorum et expensorum collatio*, ubi nos: *Rechnung* [propr. Diod. Sic. 1, 49.] pro: *fiscus*, *aerarium* 1 Macc. 10, 40. 42. 44. 45. — 7) *ratio* i. e. *Rechenschaft*, ποιεῖσθαι λόγον περί τινος *rationem reddere de aliqua re* 2 Macc. 2, 30. (διδόναι λόγον Diod. Sic. 3, 46. Dem. 227, 26. Xen. Cyr. 1, 4. 3.) —

Λόγχη, ης, ἡ (cuspis Xen. An. 4, 7. 16.) *lancea*, *hasta* 2 Macc. 5, 2. (Dion. Hal. Ant. 2, 70. Xen. An. 2, 2. 9.)

Λοιδορέω, ῶ f. ήσω (λοίδορος) *convicior*, *probris insector* 2 Macc. 12, 14. (Diod. Sic. 20, 33. Xen. Conv. 4, 32.)

Λοιδορία, ας, ἡ (λοίδορος) *convicium*, *lose Reden* Sir. 22, 21. 27, 21. 29, 6. (Ael. V. H. 5, 8. Xen. Hier. 1, 14.)

Λοίδορος, ου, ὁ, *conviciator*, *Lästerer* Sir. 23, 8. (Lucian. apophth. Mor. 2. p. 15. ed. *Tauchn.*)

Λοιμός, οῦ, ὁ, *pestis* [propr. Ael. V. H. 6, 10. Diod. Sic. 4, 42.] metaph. ἄνδρες λοιμοί *homines pestiferi* 1 Macc. 10, 61. 15, 5. 21. (Ael. V. H. 14, 11. Dem. 794, 5. — *pestis* Cic. in Catil. 2. c. 1.) — pro בְּלִיַּעַל 1 Sam. 2, 12. רָשָׁע Ezech. 7, 21. —

Λοιμότης, τητος, ἡ (λοιμός) *indoles hominis pestiferi* Addit. ad l. Esth. 6, 8. —

Λοιπός, ή, όν (λείπω) *reliquus, a, um* a) univ., iunct. c. subst., ut ἡ λοιπὴ στρατιά Jud. 7, 18. — Esr. 5, 8. 1 Macc. 5, 27. 36. 12, 6. 11, 14. 45 bis. 14, 20. 2 Macc. 7, 4. 10, 36. 11, 3. 14, 11. 3 Macc. 5, 5. 6, 38. (Dem. 983, 22.) — iunct. c. participio articulum habente, ut οἱ λοιποὶ οἱ κατοικοῦντες Jud. 15, 6. οἱ λ. οἱ συντασσόμενοι Esr. 2, 16. 25. — 7, 6. 1 Macc. 10, 72. — abest subst. facile e contextu cognoscendum, ut οἱ λοιποί 1 Macc. 2, 44. 3, 24. 9, 18. 2 Macc. 1, 23. — b) neutr. τὰ λοιπά aa) univ. *reliqua, res reliquae,* ὅσα ἂν ἐμπίπτῃ σοι Esr. 8, 18. — sq. genit., ut τῶν βιβλίων i. e. *reliqua pars librorum* scil. sacrorum = *reliqui libri* sacri Sir. praef. prim. — 1 Macc. 16, 23. (Xen. Ages. 2, 23.) — abest genit. e contextu facile eruendus Tob. 8, 21. τὰ λ. scil. τῶν ὑπαρχόντων. — Jud. 15, 7. — ἐν τοῖς λοιποῖς *in reliquis rebus* i. e. *in den übrigen Angelegenheiten* = *und sonst* 2 Macc. 12, 11. — bb) de tempore i. e. de tempore futuro [cf. *Herm.* ad Vig. p. 706.] εἰς τὸ λοιπόν, it. εἰς τὰ λοιπά, *in posterum* Jud. 11, 3. 2 Macc. 11, 19. 12, 31.

Λούδ, τό, *Lud*, hebr. לוּד, nom. propr. nationis Aegyptiis cognatae Jud. 2, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Lud.*

Λουτρόν, οῦ, τό (λούω) *lavacrum, lotio* Sir. 31 [34], 25. (Hdian. 1, 17. 19. Xen. Oecon. 5, 9.)

Λούω, f. σω, *lavo, abluo*, med. λούομαι, *me lavo* Tob. 2, 5. Hist. Sus. v. 15. 17. — pro רָחַץ Exod. 2, 5. (Xen. Mem. 3, 13. 3.) —

Λύδδα, ης, ἡ, *Lydda,* vicus palaestinensis haud procul a mari mediterraneo 1 Macc. 11, 34. Jos. Ant. 20, 6. 2.)

Λυδία, ας, ἡ, *Lydia,* provincia Asiae minoris, ad mare aegaeum, inter Cariam et Phrygiam sita 1 Macc. 8, 8.

Λυθρώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (λύθρος inquinatio, orta ex sanguine pulvere mixto, Mordblut) *cruentus,* αἷμα λυθρώδης Sap. 11, 6.

Λυμαίνομαι, dep. med. (λύμη, lues, pernicies) *saevio in aliquem, perdo,* seq. accus. [cf. *Matth.* §. 415, 1. a. α.] Sir. 28, 23. = *corrumpo, vitio* τὰ ἁγνὰ τῆς παρθενίας 4 Macc. 18, 8. (Diod. Sic. 1, 60. Xen. Cyr. 6, 3. 24.)

Λυμεών, ῶνος, ὁ (λύμη) *perditor, Verderber* 4 Macc. 18, 8 bis. (Diod. Sic. 2, 55. 11.)

Λυπέω, ῶ f. ήσω (λύπη) 1) *tristem reddo, contristo, tristitia afficio,* τινά Sir. 4, 2. 30, 9. Bar. 4, 8. Tob. 4, 3. 10, 13. Esr. 1, 24. — pass. λυποῦμαι, *contristor, tristitia afficior* Sir. 30, 6. Tob. 3, 1. 10, 2. Esr. 9, 52. 53. 1 Macc. 10, 22. 68. 14, 16. 4 Macc. 16, 12. — sq. ἐπί c. dat. causae Sir. 26, 19. de h. l. perfecto quatenus praesentis notionem includat, vid. sub ἀγαπάω observata. — Bar. 4, 33. Tob. 13, 14. — seq. ἐπί c. acc. causae Bar. 2, 18. (Diod. Sic. 1, 23. Xen. Mem. 1, 6. 6. Cyr. 6, 3. 18.) — 2) *molestus sum*, ita de igne Orat. Azar. v. 26. (de thorace Xen. Mem. 3, 10. 15.) —

Λύπη, ης, ἡ, *tristitia, moeror* Sap. 8, 9. 11, 12. Sir. 18, 14. vid. de h. l. sub λόγος monita. — Sir. 22, 4. 30, 23 bis. 36, 25. 37, 2. 38, 18 ter. v. 19. — διδόναι τὴν ψυχὴν vel τὴν καρδίαν εἰς λύπην Sir. 30, 21. 38, 20. — λ. τινός i. e. *über etwas* Sir. 14, 1. — pro עֹצֶב Prov. 10, 22. עַצֶּבֶת Prov. 10, 10. (Hdian. 3, 15. 5. Xen. Mem. 3, 9. 8.) —

Λυπηρός, ά, όν (λύπη) *tristis, e* Sap. 2, 1. (Lucian. dial. mort. 2, 2. Xen. Hier. 6, 6.)

Λυσίας, ου, ὁ, *Lysias,* dux regis Antiochi Epiphanis 1 Macc. 3, 32. 35. 4, 26. 28. 34. 35. 6, 6. 17. 55. 7, 2. 2 Macc. 11, 1. 12. 15. 16. 22. 35. 12, 1. 27. 13, 2. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Lysias.*

Λυσίμαχος, ου, ὁ, *Lysimachus,* sacerdos Judaeorum et frater Menelai, summi pontificis 2 Macc. 4, 29. 39. 40. 41. — Addit. ad l. Esth. 7, fin. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub h. v.

Λύσις, εως, ἡ (λύω) *solutio, Lösung, Auflösung,* metaph., ut αἰνιγμάτων Sap. 8, 8. (Plutarch. conviv. septem sapient. c. 9. init.) —

Λυσιτελέω, ῶ f. ήσω (λύω solvo, τὰ τέλη sumtus; vectigalia solvo) *utilis sum,* τινί Sir. 20, 9. 13. 29, 13. Tob. 3, 6. λυσιτελεῖ μοι ἀποθανεῖν ἢ [i. e. *magis prodest, quam*] ζῆν. Vid. sub ἤ notata. (Diod. Sic. 2, 14. Xen. Mem. 2, 1. 15.) —

Λυσιτέλεια, ας, ἡ (λυσιτελής) *utilitas* 2 Macc. 2, 27. —

Λυσιτελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (λύω, τέλος) *utilis, e* Sir. 28, 21. (Xen. Vect. 4, 30.)

Λυτρόω, ῶ f. ώσω (λύτρον pretium redemtionis; pretio accepto dimitto Diod. Sic. 19, 73.) *redimo* [propr. Diod. Sic. 5, 17.] i. e. *libero,* med. λυτροῦμαι *pro benevolentia mea libero* [vid. de medio sub ἐκτελέω monita], τινά Sir. 50, 24. 1 Macc. 4, 11. ἔκ τινος Addit. ad l. Esth. 3, 9. Sir. 51, 3. ἐν χειρί τινος 48, 20. — 49, 20.

Λυχνία, ας, ἡ [forma Graecis serioribus propria pro antiquiore λύχνος cf. *Lob.* ad Phryn. p. 314.] *lychnuchus, candelabrum* Sir. 26, 17. 1 Macc. 1, 21. 4, 49. 50. — pro מְנוֹרָה Exod. 25, 31. (Artem. 1, 74. Lucian. Asin. §. 40.)

Λύχνος, ου, ὁ, *candela, lychnuchus* Sir. 26, 17. Bar. 6, 19. 1 Macc. 4, 50. 2 Macc. 1, 8. 10, 3. — pro נֵר Exod. 25, 37. (Diod. Sic. 3, 11. Arrian. diss. epict. 2, 17.) —

Λύω, f. ύσω 1) *solvo* a) propr. i. e. *losbinden,* ut μίτραν Jud. 9, 2. vid. tamen de hac lectione Grotio post Syrum probata *Apel.* — δεσμά 1 Macc. 6, 27. (Hdian. 1, 11. 12. Lucian. dial. mort. 10, 17.) — τοὺς τοῦ σώματος τόνους teporem corporis solvo, ita de homine, cuius vires senectute luxantur et membra languent 4 Macc. 7, 13. (γυῖα ποδῶν Hom. Il. 13, 512. ὑπὸ τοῦ ὕπνου λύεσθαι Lucian. dial. deor. 11, 2.) — τοὺς πλοκάμους λελυμένη i. e. τοὺς πλοκάμους λελυμένους ἔχουσα 3 Macc. 1, 4. de accus. post passiva verborum induendi vid. ἐμπορπέω. — b) metaph. τὸν νόμον i. e. *legem explico* vel *interpretor* Esr. 9, 46. (Plut. conviv. sept. sapientum c. 7.) Sunt tamen, qui Esr. l. l. [ut apud Isocr. Panathen. c. 36. λέλυκα τὸ στόμα oris vincula solvi, os aperui] explicant: *vincula codicis solvere,* ubi nos: *den Codex aufschlagen.* — 2) *solvendo libero, losmachen, befreien,* seq. acc. personae vinculis constrictae Jud. 6, 14. 3 Macc. 6, 29. 4 Macc. 12, 8. 9. (Jos. bell. iud. 1, 5. 2. Palaeph. f. 2. Xen. Cyr. 3, 2. 12.) — 3) *dissolvo* a) propr., ut τὰ τείχη i. e. *destruo* Esr. 1, 55. (Hom. Il. 2, 118.) — b) metaph. vel pro: *conficio,* τινά *Jem. aufreiben* 4 Macc. 3, 11. — vel pro: *tollo, removeo, aufheben, entfernen, abwenden,* ut τὴν ὀργήν τινος ἀπό τινος Esr. 9, 13. ἕως — τούτου pro: ἕως τοῦ λῦσαι τὸν κύριον τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἀφ' — τού-

του. — τὰς ἁμαρτίας τινός, ita de Deo condonante Sir. 28, 2. (φόβον Dem. 178, 20. τὴν κρίσιν Plut. apophth. Philippi. Mor. 2. p. 19. ed. *Tauchn.*)

Λωθάσουβος, ου, ὁ, *Lothasubus*, nom. propr. viri iudaici Esrae aetate viventis Esr. 9, 44.

Λωποδυτέω, ῶ f. ήσω (λώπη pallium, vestis, δύω quo vid.; vestes furor in balneis Xen. 1, 2. 62.) *furor*, iunct. c. κλέπτω, ἁρπάζω notionem furandi, rapiendi, spoliandi intendit Esr. 4, 24.

M.

Μά, partic. iurandi, iuncta c. accus. in sententiis negativis poni solita [cf. *Matth.* §. 605. *Buttm.* §. 136.], ubi Lat. *per*, nos: *bei* 4 Macc. 10, 15. — de loci 4 Macc. 5, 29. lectione vid. *Apel.* (Lucian. dial. deor. 7, 2. Xen. Cyr. 1, 4. 12.)

Μαασαῖος, ου, ὁ, *Maasaeus*, nom. propr. iudaici Bar. 1, 1.

Μαβδαΐ, ὁ, *Mabdai*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 34.

Μαγγεδδώ, ὁ, alias μαγεδδώ, μαγεδδέ, hebr. מְגִדּוֹ, *Megiddo*, urbs palaestinensis, in agris Isaschar sita et pertinens ad tribum Manasse Esr. 1, 29.

Μαγικός, ή, όν, *magicus, a, um, praestigiatorius* Sap. 17, 7.

Μαδιάν, ἡ, hebr. מִדְיָן, *Midian*, nomen propr. gentis arabicae a Midiano, Abrahami et Kedurae filio Gen. 25, 2. ortae, quae a sinu aelanitico usque ad montem Sinai et fines Moabitarum habitabat Jud. 2, 26.

Μάζα, ης, ἡ (farina hordeacea humore aliquo subacta; panis hordeaceus Xen. Cyr. 1, 2. 11.) *massa, libum* Hist. bel. et drac. v. 27.

Μαζιτίας, ου, ὁ, *Mazithias*, nom. propr. Judaei ignoti Esr. 9, 35.

Μαῆλος, ου, ὁ, *Maëlus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 26.

Μαθῆλας, ου, ὁ, *Mathelas*, nom. propr. Judaei ignoti Esr. 9, 19.

Μαιά, ὁ, *Maia*, Judaeus incognitus Esr. 8, 43. —

Μαιάννας, ου, ὁ, *Maiannas*, nom. propr. Judaei ignoti Esr. 9, 48.

Μαίνομαι, f. μανοῦμαι, a. 2. ἐμάνην, *insanio, furo*, perf. μέμηνα significatione praesentis [cf. *Matth.* §. 243. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84.] Sap. 14, 28. — 2 Macc. 4, 4. 4 Macc. 7, 5. — addito acc. nom. coniugati μανίαν [vid. ἐκδικέω] 4 Macc. 8, 5. (Hdian. 1, 9. 14. Xen. Mem. 1, 3. 11.)

Μαισαλώθ vel μεσσαλώθ, ἡ, *Messaloth*, nom. propr. loci vel antri iuxta Arbelam siti 1 Macc. 9, 2.

Μακαρίζω, f. ίσω et μακαριῶ [de fut. attic. vid. ἐγγίζω] a. 1. ἐμακάρισα, a. 1. p. ἐμακαρίσθην (μακάρ), *beatum praedico*, seq. acc. rei Sap. 2, 16. Sir. 25, 7. — seq. ὅτι Sap. 18, 1. ἐμακάριζον ὅτι *tanquam rem beatam praedicabant, quod*, — seq. acc. pers. Sir. 11, 26. — 25, 22. de h. l. futuro pertinente ad ea, quae sumuntur fieri posse cf. *Matth.* §. 502, 4. *Herm.* ad Soph. Antig. v. 350. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 11. 16. *Win.* §. 41, 6. — 34, 19. 37, 24. 45, 7. 4 Macc. 16, 9. 18, 13. (Diod. Sic. 13, 58. Xen. Cyr. 5, 2. 28.) — τινά τινος aliquem *propter aliquid* [de genit. causae vid. ἐκπλήσσω] 4 Macc. 1, 10. (Plut. Ages. c. 15.)

Μακάριος, ία, ιον (μακάρ) *beatus, a, um* a) de personis Sap. 3, 13. Sir. 14, 1. 2. 20. 25, 8. 9. 26, 1. 28, 19. 31, 15. 34, 8. 48, 11. 50, 28. Bar. 4, 4. 4 Macc. 18, 9. — pro אַשְׁרֵי Ps. 1, 1. (Xen. Mem. 1, 6. 14.) — b) de rebus, ut αἰών 4 Macc. 17, 18. (ita βίος Hdian. 2, 4. 17.) — γῆρας 4 Macc. 7, 15. θάνατος 10, 15. — τὸ ὑπομένειν 7, 22. (Xen. Hier. 11, 15.) —

Μακαριότης, τητος, ἡ (μακάριος) *beatitudo, beatitas, conditio beata* 4 Macc. 4, 12.

Μακάριστος, η, ον (μακαρίζω) *beatus praedicandus* 2 Macc. 7, 24. (Xen. An. 1, 9. 6. Cyr. 7, 2. 6.)

Μακέδ, ἡ, *Maked*, nom. propr. urbis in provincia Gilead sitae 1 Macc. 5, 26. 36.

Μακεδών, όνος, ὁ, *Macedo* 1 Macc. 1, 1. 6, 2. — Addit. ad l. Esth. 6, 9. 13. quo l. quemadmodum Haman, qui natione esset Amalekita, μακεδών appellatur [cf. Jos. Ant. 11, 6. 12.] ita 2 Macc. 8, 20. μακεδόνων nomine veniunt Syri Seleucidarum imperio subiecti.

Μακκαβαῖος, ου, ὁ, *Maccabaeus* (ab hebr. מַקָּב, chald. מַקָּבָה, malleus, Hammer) cognomen Judae, qui, filius Mattathiae sacerdotis iudaici, tum religionis patriae amore et studio, tum bellis feliciter contra Antiochum Epiphanem gestis inclaruit. Ita ἰούδας ὁ μακκαβ. 1 Macc. 2, 4. 3, 1. 5, 24. 8, 20. 2 Macc. 2, 20. 5, 27. 8, 1. 14, 6. — tum ὁ μακκαβαῖος i. e. Judas Maccabaeus 1 Macc. 5, 34. 2 Macc. 8, 5. 16. 10, 1. 16. 19. 21. 25. 30. 33. 35. 11, 6. 7. 15. 12, 19. 20. 13, 24. 14, 27. 30. 15, 7. 21.

Μακράν, [accus. femin. adiect. μακρός] adv. *procul, longe, weit, in weite Ferne* a) propr. aa) de loco Sap. 14, 17. Hist. Sus. v. 51. 1 Macc. 8, 4. (Diod. Sic. 3, 67. Arrian. exp. Alex. M. 1, 1. 5.) — ὁ μακράν *remotus* [vid. ἄνω] 1 Macc. 8, 12. — bb) de tempore Sir. 16, 20. μακρὰν — ἡ διαθήκη i. e. *multum absunt, quas habet* ἡ διαθήκη *promissiones et minas.* — b) metaph. aa) de rebus vel fugiendis Sir. 30, 23. — sq. genit. Sir. 15, 8. de h. l. gen. cf. *Matth.* §. 354. *Rost* §. 108, not. 19. *Win.* §. 30, 6. — vel non tangentibus aliquem Bar. 6, 73. — bb) de consuetudine vel societate minus familiari c. aliquo Sir. 9, 13. 13, 10. — 27, 20.

Μακρόβιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μακρός, βίος) *longaevus, a, um* Sap. 3, 17. (Ael. V. H. 9, 10.)

Μακροβίωσις, εως, ἡ (μακρόβιος) *longaevitas* Bar. 3, 14.

Μακροημέρευσις, εως, ἡ (μακροημερεύω) *longaevitas* Sir. 1, 12. 20. 30, 22.

Μακροημερεύω, f. εύσω (μακρός, ἡμέρα) *longaevus sum* Sir. 3, 6.

Μακρόθεν, adv. (vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 93. — μακρός) *e longinquo, aus der Ferne* Sir. 21, 7. Bar. 4, 15. Tob. 13, 11. Jud. 13, 11. — pro מֵרָחוֹק Ps. 38, 12. (Strab. 3, 409. Ael. Hist. anim. 3, 15. 15, 12.)

Μακροθυμέω, ῶ f. ήσω (μακρόθυμος) *longanimus sum* i. e. a) *irae temperans delictum non statim vindico, sed ei, qui peccaverat, poenitendi locum relinquo,* seq. ἐπί τινι Sir. 18, 11.

32 vel 35, 18. ἐπί τινος 2 Macc. 6, 14. — pro הֶאֱרִיךְ אַפַּיִם Prov. 19, 11. — b) *tardior sum in iure meo exsequendo, Nachsicht haben,* ἐπί τινι Sir. 29, 8. — de Judaeis Sabbati reverentia tardioribus in hostibus persequendis 2 Macc. 8, 26. — c) *animum non despondeo, patienter expecto* Sir. 2, 4. (Artem. 4, 11. Plut. de genio Socr. c. 28.) — τί [de quo acc. vid. ἐλεέω] Bar. 4, 25.

Μακροθυμία, ας, ἡ (longanimitas, μακρόθυμος) *indoles hominis caute et prudenter agentis* = *Bedächtigkeit,* iunct. c. βουλή 2 Macc. 8, 4.

Μακρόθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μακρός, θυμός) *longanimus, langmüthig* i. e. a) *patiens in iniuriis ferendis et puniendis* Sir. 1, 20. — de Deo, qui non statim delicta hominis puniens poenitentiae locum relinquit Sap. 15, 1. Sir. 5, 4. Orat. Man. v. 7. — pro אֶרֶךְ אַפַּיִם Num. 14, 18. Prov. 15, 19.

Μακρός, ά, όν, *longus, a, um* a) de spatio, εἰς μακράν, *in weite Ferne* Sir. 24, 30. (Xen. Cyr. 5, 5. 42.) — b) de tempore = *diuturnus, longe durans* Sir. 4, 13. 10, 10. 17, 2. Bar. 4, 35. 6, 3. (Lucian. dial. deor. 10, 2. Xen. Cyr. 5, 4. 47.)

Μακρότερον, (accus. neutrius adiect. μακρός) adv. *longius* Sap. 12, 24. τῶν πλάνης — ἐπλανήθησαν, *longius in errore progressi sunt, quam viae erroris ducunt,* hyperbolice pro: *quam longissime aberrarunt.*

Μακρότης, τητος, ἡ (μακρός) *longitudo,* τῶν ἡμερῶν i. e. *vitae diuturnitas* vel *perennitas* 4 Macc. 18, 19. quo l. verba: ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω desumta ex Deut. 32, 39. applicantur ad rem praesentem, ad sortem scilicet fratrum illorum, quos supplicio affecisse dicitur Antiochus Epiphanes, septem. — pro אֹרֶךְ Ps. 20, 4. אֲרֻכָה Dan. 7, 12.

Μακρύνω, f. νῶ (μακρός) *elongo* i. e. *protraho, in die Länge ziehen* i. e. a) *zaudern, zögern* = βραδύνω, seq. genit. [de quo vid. *Matth.* §. 338. §. 339. *Buttm.* §. 119, 6. 1. *Win.* §. 30, 6. 1 fin.] Jud. 2, 13. οὐ μακρυνεῖς [*non,* credo, *cunctaberis,* vid. de fut. imperativi vim habente sub ἐξέρχομαι notata] — αὐτά. — b) *longe removeo,* μακρύνομαι, durationis notione inclusa: *longe absum* 1 Macc. 8, 23. de h. l. optat. vid. sub ἀγαθοποιέω observata. —

Μάκρων, ονος, ὁ, *Makron,* cognomen Ptolemaei cuiusdam, qui, quam a Ptolemaeo Philometore acceperat administrandam insulam Cyprum, postquam Antiocho Epiphani tradiderat, adeo huius sibi gratiam conciliavit, ut Ciliciae Syriaeque inferioris praefectus constitueretur; minus vero quum probaretur Antiocho Eupatori, ipse sponte veneno vitam finivit 2 Macc. 10, 12. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ptolemaeus.*

Μάλα, adv. *valde,* comparat. μᾶλλον, *magis, potius,* superlat. μάλιστα, *maxime, potissimum.*

1) μάλα, *valde,* iunct. c. adiect., ut μ. ὀχυρός 2 Macc. 12, 18. — θαῤῥάλεος 4 Macc. 13, 13. (Xen. Cyr. 1, 4. 18.) — c. adv., ut εὖ μάλα 2 Macc. 8, 30. 10, 18. 32. (Xen. Occ. 14, 7.)

2) μᾶλλον, *magis, potius, mehr* a) univ., seq. genit. comparationis Sap. 8, 6. — sq. ἤ, *quam* Sir. 4, 10. — 20, 17. ὀλίσθημα — μᾶλλον scil. λυσιτελεῖ i. e. *praestat* pro: *minus nocet.* — Esr. 4, 19. 2 Macc. 6, 19. 4 Macc. 16, 24. — post vv. ἀγαπᾶν, προθυμεῖσθαι, προτρέπεσθαι = *vehementius,* abest comparatio [ut: quam plerumque fieri solet] 4 Macc. 13, 23. vel: quam alias res 15, 2. vel: quam antea 16, 13. 3 Macc. 1, 8. vel: quam in Assyria Tob. 14, 4. Vide de comparativo sine comparatione sub ἀγαπητῶς monita. — τόσῳ μᾶλλον, *tanto magis* Sir. 11, 11. 13, 9. — iunct. c. verbo positivi notionem habente, it. c. positivo adverbii et adiect. periphrasin facit comparativi, ut λυσιτελεῖ μᾶλλον i. e. *praestat* Sir. 29, 11. — 28, 21. Sir. praef. secunda. — additum comparativo alius adiectivi augendi vim habet, ut πλεῖον — μᾶλλον Esr. 4, 25. — 4 Macc. 15, 4. (Lucian. Gall. §. 13. Xen. Cyr. 2, 2. 12. Hdot. 1, 31. *potior — exoptatior* Cicer. in Pison. c. 14. Plaut. Capt. 3, 1. 112. *magis — certius.*) — Cf. *Herrm.* ad Vig. p. 719 sq. *Matth.* §. 458. *Buttm.* §. 137. *Bornem.* ad Xen. Cyr. l. l. *Meyer* ad ep. P. ad Phil. p. 33. *Hölem.* ad eandem Pauli epist. p. 84. — *Win.* §. 36, 3. not. 1. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 306. coll. *Rudimann* Instit. gr. lat. Vol. II. p. 105. edit. Lips. — — b) μᾶλλον δέ *imo potius* i. e. *ut verius dicam, vel quod maius est* [vid. de hac corrigentis formula *Bornem.* ad Xen. Cyr. 5, 4. 49. *Jacobs* ad Achill. Tat. Vol. II. p. 955. *Meyer* ep. P. ad Gal. p. 143. Id. ep. P. ad Ephes. p. 205. *Fritzsche* l. l. p. 183. ep. ad Rom. Vol. 2. p. 216.] Sap. 8, 20. 2 Macc. 6, 23. 3 Macc. 6, 31. 7, 5. — (Ael. V. H. 2, 13. Xen. Cyr. 5, 4. 49.) —

3) μάλιστα, *maxime, potissimum* a) univ. 2 Macc. 8, 7. 4 Macc. 12, 9. 15, 3. (Xen. Cyr. 1, 4. 4.) — ὡς μάλιστα 4 Macc. 3, 10. 4, 22. (Xen. Mem. 3, 6. 18 et 17.) — b) iunct. c. positivo adverbii circumscribit superlativum, ut μάλιστα ἀπεχθῶς ἔχειν πρός τινα 3 Macc. 5, 3. (Xen. Occ. 3, 13.) —

Μάλαγμα, τος, τό (μαλάσσω mollio, emollio) *malagma* i. e. *Pflaster, fomentum* Sap. 16, 12.

Μαλακοψυχέω, ῶ f. ήσω (μαλακός, mollis, ψυχή) *molli animo sum,* sensu malo = *feig sein, ignavus sum* 4 Macc. 6, 17. (μαλακίζομαι πρὸς τὸν θάνατον Xen. Apol. §. 33.) —

Μάλιστα, vid. μάλα no. 3.

Μᾶλλον, vid. μάλα no. 2.

Μαλλῶτες, ων, οἱ (μάλλος, Mallus, nom. propr. urbis sitae in Cilicia campestri procul a mari et ad Pyrami littus orientale) *Mallotes* i. e. incolae urbis Mallus, apud Graecos, ut apud Arrian. exp. Alex. M. 2, 5 fin. μαλλωτοί appellati 2 Macc. 4, 30.

Μάμμη, ης, ἡ [Graecis melioris aevi τίθη, non τίτθη appellata cf. *Lob.* ad Phryn. p. 134 sq.] *avia* 4 Macc. 16, 9. (Hdian. 5, 3. 7. Artem. 4, 69. Plut. vit. Agid. c. 4.) —

Μαμνιτάναιμος, ου, ὁ, *Mamnitanaimus,* nom. propr. Judaei ignoti Esr. 9, 34.

Μαμοῦχος, ου, ὁ, *Mamuchus,* Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 30.

Μανασσῆς, genit. et acc. μανασσῆ [de qua forma vid. *Win.* §. 10, 1.], ὁ, *Manasse,* hebr. מְנַשֶּׁה, nom. propr. a) mariti Judithae Jud. 8, 27. 16, 22. 23. 24. — b) Judaei incogniti Esr. 9, 33. et pro ἀχιάχαρος ex lect. vulg. Tob. 14, 10. Vid. ad h. l. *Aug.* et *Apel.*

Μανασσίας, ου, ὁ, *Manassias,* nom. propr. viri incogniti Esr. 9, 31.

Μάνδρα, ας, ἡ, *septum, quo noctu clauduntur pecora, Pferch, Hürde* Jud. 2, 26. 3, 4.

Μάνης, ου, ὁ, *Manes,* Judaeus incognitus Esr. 9, 21.

Μανθάνω, f. μαθήσομαι, a. 2. ἔμαθον, *disco, edoceor* a) de personis, quae audientes aliquem docentem vel attendentes ad aliquid cognoscunt aliquam rem, absol. Sir. 18, 18. — sq. orat. indir. Bar. 3, 14. τί Sap. 6, 9. 8, 8. scil. σοφίαν Sir. 16, 22. (Xen. Mem. 3, 9. 3. Cyr. 1, 2. 6.)

τὶ διά τινος 4 Macc. 1, 17. τὶ παρά τινος Sir. 8, 8. — b) de personis usu et exercitatione discentibus aliquid, seq. ὅτι Sir. 16, 26. παρά τινος 4 Macc. 9, 5. διά τινος, ὅτι 4 Macc. 10, 16. seq. interrog. indir. 1 Macc. 10, 77. (Hdian. 8, 7. 8. Xen. Cyr. 1, 6. 6.) — c) de personis percontando, rogando, resciendo discentibus aliquid = *cognosco*, *rescio*, seq. ὅτι Addit. ad l. Esth. 1, 14. τὶ παρά τινος 2 Macc. 7, 2. 3 Macc. 1, 1. (Xen. Cyr. 6, 1. 31. Eur. Rhaes. v. 129. Troad. v. 63.)

Μανί, ὁ, *Mani*, vir iudaeus Esr. 5, 31. 9, 30.

Μανία, ας, ἡ, (μαίνομαι) *insania*, *furor*, *Wahnsinn* Sap. 5, 4. 4 Macc. 8, 5. 10, 13. (Hdian. 1, 15. 17. Xen. Mem. 3, 9. 3.)

Μανιάκης, ου, ὁ, *torques*, *Halsband*, *Armband*. Vox serioris aevi [cf. *Sturz* de dial. alex. p. 180.] obvia Esr. 3, 6. (Plut. vit. Cimon. c. 9. Pol. 2, 29 et 31.)

Μανιώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (μανία, εἶδος) *insanus*, *furiosus* 3 Macc. 5, 45. (Diod. Sic. 4, 14. Xen. Mem. 4, 1. 3.)

Μάνλιος, ου, ὁ, *Manlius*, nom. propr. viri romani 2 Macc. 10, 34. Cf. ad h. l. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Manlius*.

Μάννα, ut apud LXX Jer. 17, 26. i. q. hebr. מִנְחָה *oblatio*, ita de sacrificio incruento = *fertum*, *Speisopfer* Bar. 1, 10. Cf. *Rosenmüller* scholia in V. T. P. VIII. Vol. 1. ad Jer. 17, 26.

Μαντεία, ας, ἡ (ars vaticinandi, μαντεύομαι) *divinatio* Sir. 31, 5. (Dem. 1466, 27.)

Μαραίνω, f. ανῶ, a. 1. ἐμάρανα *exstinguo* [propr. i. e. auslöschen, ut ἀνθρακίην Hom. hymn. in Mercur. v. 140. Il. 9, 202.] i. e. a) *consumo*, *vernichten*, σάρκας Sap. 19, 21. — b) *marcescere facio* pass. μαραίνομαι, a. 1. ἐμαράνθην, *marcesco* Sap. 2, 8.

Μαρδοχαϊκός, ή, όν, *Mardochaicus*, *ad Mardochaeum pertinens*, ἡ μ. ἡμέρα appellatur ita festum Purim nomine apud Judaeos insigne 2 Macc. 15, 36. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Purim*.

Μαρδοχαῖος, ου, ὁ, hebr. מָרְדְּכַי, *Mardochaeus*, nom. propr. 1) viri iudaici Esrae aetate viventis Esr. 5, 8. — 2) unius ex primoribus Judaeorum seriorum, qui ex gente Beniaminitica ortus patruus fuit Estheris, quem uti in libro Estheris nomen in fronte gerentis, ita apud Jos. Ant. 11, 6. 2. in iustam uxorem accepisse dicitur Artaxerxes Addit. ad l. Esth. 1, 2. 12. 13. 16—18. 3, 1. 6, 12. 7, 1. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Mardochai*.

Μαρισά, ἡ, hebr. מָרֵאשָׁה vel מָרֵשָׁה *Maresch*, *Marescha*, nom. propr. urbis palaestinensis 2 Macc. 12, 35.

Μάρμαρος, ου, ἡ (μαρμάρεος, έα, εον) *vestis splendida* vel candida Bar. 6, 72.

Μαρμωθί, ὁ, *Marmothi*, nom. propr. Judaei ignoti Esr. 5, 62.

Μαρσύπειον, ου, τό = μάρσιππος, μαρσίπιον, *marsupium*, *Beutel* Sir. 48, 32. (μάρσιππος Xen. An. 4, 3. 11.)

Μαρτυρέω, ῶ f. ήσω (μάρτυς) 1) *testor*, *testis sum*, ἐπί τινα ὅτι 1 Macc. 2, 37. (Xen. An. 3, 3. 12.) — 2) *testimonium exhibeo* vel *dico*, *Zeugniss ablegen*, *bezeugen*, absol. Sir. praef. secund. [Sap. 17, 11.] — τί i. e. *de aliqua re* Hist. Sus. v. 40. (Jos. Ant. 4, 8. 18.)

Μαρτυρία, ας, ἡ (μαρτυρέω) *testimonium*, seq. gen. obiecti Sir. 34, 23. 24. 4 Macc. 6, 32. (Xen. Cyr. 1, 2. 16.)

Μαρτύριον, ίου, τό (μαρτυρέω) *testimonium*, *documentum*, sq. genit. obiecti Sap. 10, 7. — (Xen. Mem. 1, 2. 56. An. 3, 2. 13.) — Sir. 36, 20. = *res*, aliquid, ut τὴν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Ἰσραήλ testans Sir. 45, 17.

Μαρτύρομαι, dep. med. (testem sumo aliquem Dem. 799, 6. Diod. Sic. 4, 54.) *obsecro*, τινά *per aliquem* Jud. 7, 28. (Pol. 13, 8. 6. Thuc. 8, 53.) —

Μάρτυς, υρος, ὁ, ἡ, dat. μάρτυρι, accus. μάρτυρα, plur. μάρτυρες, dat. μάρτυσι [forma aeol. μάρτυρ cf. *Buttm.* §. 53. gram. max. §. 58. *Rost* §. 46.] *testis*, seq. gen. obiecti vel rei, quam cognitam et perspectam habet aliquis Sap. 1, 6. 4, 6. — 17, 11. de h. l. lectione μάρτυρι praeferenda vulgari μαρτυρεῖ vid. *Bauermeister* et *Grimm* ad h. l. (Jos. Ant. 15, 5. 3. Hdian. 1, 5. 20. Xen. Ages. 6, 5. Thuc. 1, 78.)

Μασμάν, ὁ, *Masman*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 8, 43.

Μασσηφά, ἡ, etiam Μασφά, ἡ, hebr. מִצְפָּה, *Mizpa*, nom. propr. urbis palaestinensis in media terra sitae 1 Macc. 3, 46. 5, 35.

Μασσίας, ου, ὁ, *Massias*, nom. propr. viri iud. incogniti Esr. 8, 22.

Μαστιγόω, ῶ f. ώσω (μάστιξ) 1) *flagellis caedo*, *geisseln*, *peitschen* a) propr. sq. acc. person. Tob. 3, 9. 2 Macc. 3, 26. 34. 38. 5, 18. 6, 30. — pro הִכָּה Jer. 5, 32. (Ael. 12, 62. Diod. Sic. 1, 76. Xen. Cyr. 1, 3. 18.) — b) metaph. pro: *crucio*, *peinigen*, *quälen* Sir. 30, 14. μεμαστιγωμένος εἰς σῶμα αὐτοῦ i. e. *corpus eius quod attinet*, ubi alias solus ponitur accus. epexegeticus. Cf. sub βιοτεύω, ἐκλείπω notata. — 2) *castigo*, *ich züchtige*, *strafe* [Hdot. 3, 154. 7, 55.], ita de Deo Sap. 12, 22. 16, 16. Tob. 11, 15. 13, 2. Jud. 8, 27. — fut. μαστιγώσει *castigabit* scil. si opus erit [cf. de futuro posito omni temporis notione obliterata sub ἀγαλλιάομαι observata] Tob. 13, 5. ἐπί τι i. e. *propter aliquid* v. 9. —

Μαστίζω, f. ίξω i. q. μαστιγόω (μάστιξ) 1) *flagellis caedo*, τινά 3 Macc. 2, 21. — pro הִכָּה (Lucian. Tim. §. 23.) — 2) *ferio*, ita de ave alis expansis auras feriente Sap. 5, 11.

Μάστιξ, ιγος, ἡ 1) *flagellum*, *Geissel*, *Peitsche* a) propr. Sir. 28, 17. 30, 1. 2 Macc. 7, 1. 4 Macc. 6, 3. 6. 9, 12. — pro שׁוֹט Prov. 26, 3. (Xen. An. 3, 4. 25.) — per imaginem linguae famam alterius laceranti tribuitur flagellum Sir. 26, 6. — b) metaph. pro: *dolor*, *malum*, *calamitas*, *Noth*, *Plage* Sir. 40, 9. 2 Macc. 7, 37. 9, 11. — pro מַכְאוֹב Ps. 34, 15. Jer. 6, 7. — 2) *castigatio* Sir. 22, 6. 23, 11. 39, 28. — 23, 2. quo l. uti διήγημα et καρδία sistitur persona, ita quae spectant ad coërcendum, dirigendum διήγημα flagello comparantur.

Μαστός, οῦ, ὁ (μάσσω) *mamma*, *uber* 2 Macc. 3, 19. 6, 10. 3 Macc. 5, 49. 50. 4 Macc. 13, 20. — pro שַׁד Job. 3, 12. Joel. 2, 16. (Pol. 13, 7. 10. Xen. An. 4, 3. 6.) —

Μασφά, vid. Μασσηφά.

Μάταιος, αία, αιον (μάτην, μάψ) 1) *vanus*, *inanis* i. e. a) *cui nihil veri inest* vel *subest*, ut ἐνύπνια Sir. 31, 5. — b) *vi et vita destitutus*, ut θεὸς μάταιος, ita de idolis gentilium Sap. 15, 8. οἱ μ. *die todten Götzen* 3 Macc. 6, 10. Addit. ad l. Esth. 4, 8. — pro הֶבֶל 2 Regg. 17, 15. Jer. 2, 5. — c) *vanus eventu* = *frustraneus* 4 Macc. 6, 10. — — 2) *insipiens*, *stultus*, *perversus* Sap. 13, 1. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 160.

Ματαιόφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (μάταιος, φρονέω) *res vanas sectans*, ita de idolorum cultoribus Jud. 6, 4.

Ματαιόω, ῶ f. ώσω (μάταιος) *vanum reddo*, τὸ ῥῆμά τινος i. e. *irritum reddo effatum alicuius* = *facio ut eventu destituatur* Jud. 6, 4.

Μάτην, adv. *frustra* i. e. *sine fructu*, *sine eventu* 2 Macc. 7, 18. 34. 4 Macc. 16, 8. (Hdian. 1, 4. 7. Xen. Oec. 7, 40.)

Ματθανίας, ου, ὁ, *Matthanias*, nom. propr. duorum virorum Esrae aequalium Esr. 9, 27. 31.

Ματταθίας, ου, ὁ, *Mattathias*, nom. propr. plurium virorum iudaicorum 1) sacerdotis e gente Jojarib, familiaeque illius auctoris, quae legis mosaicae et religionis patriae studio excellens Hasmonaeorum non solum ab ἀσαμοναίῳ, Mattathiae proavo, sed Maccabaeorum nomen a Juda Maccabaeo accepit adeoque bellis adversus Syriae reges feliciter gestis inclaruit, ut tum sacerdotium summum, tum principis dignitas et maiestas ad eam transferretur 1 Macc. 2, 1. 14. 16. 17. 19. 24. 27. 39. 45. 14, 29. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub h. v. — 2) Judaei Esrae aetate viventis Esr. 9, 33. 43. — 3) viri, qui patre usus Absolomo quodam Maccabaeorum tempore vivebat 1 Macc. 11, 70. — 4) unius ex nepotibus Mattathiae num. 2. commemorati 1 Macc. 16, 14. — 5) viri, quo Nicanor uteretur in pace cum Judaeis ineunda 2 Macc. 14, 19.

Μάχαιρα, ας, ἡ (culter maior, pugio Hom. Il. 3, 272. Ael. V. H. 8, 3.) *gladius*, *ensis* Sir. 28, 18. Addit. ad l. Esth. 2, 6. Hist. bel. et drac. v. 26. Esr. 3, 22. 1 Macc. 3, 12. 4, 6. 10, 85. 2 Macc. 5, 3. (Diod. Sic. 16, 64. Xen. An. 7, 2. 36.)

Μάχη, ης, ἡ 1) *pugna* i. e. *proelium* Esr. 1, 30. 1 Macc. 7, 28. 10, 53. 2 Macc. 10, 29. 12, 11. 3 Macc. 1, 4. (Xen. Cyr. 2, 1. 7.) — 2) *contentio*, *Zwist*, *Hader*, *Zank*, μ. ὀνειδισμοῦ σου *contentio ignominiam tibi afferens* Sir. 6, 8. 8, 16. 27, 14. 15. 28, 8. 10. 11. 34, 26. — pro רִיב Gen. 13, 8. מָדוֹן Prov. 15, 18. (Xen. Cyr. 7, 5. 38.) —

Μαχμάς, ἡ, *Michmas*, hebr. מִכְמָס, מִכְמָשׂ, nom. propr. urbis palaestinensis 1 Macc. 9, 73. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Michmas*.

Μάχομαι, f. ήσομαι, dep. med. (μάχη) *pugno*, *proelior* 2 Macc. 10, 17. 12, 36. (Xen. Cyr. 3, 1. 18.)

Μέγα, (neutr. adiect. μέγας) adv. = μεγάλως, *valde*, *sehr* [vid. sub ἀριστερός monita] 3 Macc. 6, 17. (Xen. Cyr. 3, 1. 27.) Cf. *Rost* §. 104, not. 7. — μ. χρονίζω *iusto diutius* [vid. μέγας no. 2.] *moror* Tob. 9, 4. de h. l. lect. vid. *Aug.*, *Apel.* — μέγα τι ἐναντιοῦσθαι 3 Macc. 3, 7.

Μεγαλαυχέω, ῶ f. ήσω (μέγας, αὐχέω) *magna iacto*, *dictis et factis insolentem me gero*, addito dat. normae [vid. ἀλήθεια] Sir. 48, 18. 2 Macc. 15, 32. (Diod. Sic. 15, 16. Pol. 8, 23. 11.)

Μεγαλαυχία, ας, ἡ (μεγαλαυχέω) *iactantia*, *arrogatio* 4 Macc. 2, 15. (Jos. Ant. 4, 4. 1. Plut. Ages. c. 31. Lucian. dial. deor. 6, 5.)

Μεγαλεῖος, εία, εῖον (μέγας) *magnificus*, *praestans*, *eximius* 2 Macc. 3, 34. 7, 17. (Xen. Mem. 2, 1. 34. 4, 5. 2.) — neutrum substantive: τὸ μεγαλεῖον, *magnificentia*, *maiestas*, *praestantia*, seq. genit. nunc person. nunc rei Sir. 17, 7. — sine artic. Sir. 17, 11. 43, 15. — plur. τὰ μεγαλεῖα i. e. *maiestatis specimina* vel *documenta* [de qua vi plur. vid. ἅγιος] Sir. 17, 8. 18, 3. 33, 8. 42, 21. — de praeclaris providentiae div. speciminibus Tob. 11, 15. 3 Macc. 7, 22. — pro גְּדֹלוֹת Ps. 71, 19. —

Μεγαλειότης, τητος, ἡ (μεγαλεῖος) *magnificentia*, *Pracht*, *Herrlichkeit* Esr. 4, 40. — = *ordo magnificus*, *prachtvolle Anordnung* Esr. 1, 4.

Μεγαλόδοξος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μέγας, δόξα) *valde gloriosus*, *summa maiestate praeditus* 3 Macc. 6, 18. (Pindar. Olymp. 9, v. 14.)

Μεγαλοδόξως, adv. (μεγαλόδοξος) *modo valde glorioso* 3 Macc. 6, 39.

Μεγαλοκράτωρ, ορος, ὁ (μέγας, κράτος) *magna potentia pollens*, ita de Deo alias παντοκράτωρ appellari solitus 3 Macc. 6, 2. coll. v. 18. 5, 7. —

Μεγαλομερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (μέγας, μέρος pars; magnas partes habens) *magnificus*, *grossartig*, *prachtvoll* 3 Macc. 5, 8.

Μεγαλομερῶς, adv. (μεγαλομερής) *modo magnifico*, *grossartig* 3 Macc. 6, 32. — 2 Macc. 4, 22. 49. vid. tamen de horum l. lect. *Augusti*, *Apel.*

Μεγαλοποιέω, ῶ f. ήσω (μέγας, ποιέω) *magna et praeclara facio* Sir. 50, 22.

Μεγαλοπρέπεια, ας, ἡ (μεγαλοπρεπής) *magnificentia* Orat. Man. v. 5.

Μεγαλοπρεπής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (μέγας, πρέπω) *magnificus* a) de rebus externis 2 Macc. 15, 13. 3 Macc. 2, 9. (Xen. Ages. 2, 27.) — b) de Deo = *maiestate insignis*, *magnus* 2 Macc. 8, 15. (Xen. Mem. 1, 4. 10.)

Μεγαλοπρεπῶς, adv. (μεγαλοπρεπής) *magnifice* 2 Macc. 4, 22. 49. 4 Macc. 5, 23. (Ael. V. H. 1, 25. Plut. Ages. c. 40.)

Μεγαλοῤῥημονέω, ῶ f. ήσω (μεγαλοῤῥήμων) *magno loquor*, *insolenter iacto* Jud. 6, 17. (Strab. 13. p. 897. A.)

Μεγαλοῤῥήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (μέγας, ῥῆμα) *magniloquus* 3 Macc. 6, 4.

Μεγαλοσθενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (μέγας, σθένος) *magno robore praeditus*, *viribus admodum pollens* 3 Macc. 5, 13.

Μεγαλοφρονέω, ῶ f. ήσω (μεγαλόφρων) *forti et audaci animo sum*, πρός τι 4 Macc. 6, 24. (Plut. Ages. c. 30. Xen. h. gr. 6, 2. 27.)

Μεγαλόφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (μέγας, φρονέω) *magnanimus*, *generosus* 4 Macc. 6, 5. 9, 21. (Xen. Ages. 11, 11.)

Μεγαλόφωνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μέγας, φωνή) *alta voce loquens*, *clamosus*, ita in codd. Sir. 26, 27. (Dem. 415, 15.)

Μεγαλόψυχος, ου, ὁ ἡ — ον, τό (μέγας, ψυχή) *magnanimus* 4 Macc. 15, 7. (Dem. 414, 15. μεγαλοψυχία Diod. Sic. 1, 58.)

Μεγαλοψύχως, adv. (μεγαλόψυχος) *magno et excelso animo* 3 Macc. 6, 41. (Dem. 1465, 16.)

Μεγαλύνω, f. υνῶ, a. 1. ἐμεγάλυνα (μέγας) *magnum facio* i. e. a) *eximiam reddo conditionem alicuius* τινὰ πάντα [de acc. πάντα = *quavis ratione* vid. ἀδικέω] Sap. 19, 22. Sir. 45, 13. — passiv. significatione reflexiva [vid. ἁγνίζω] *magnum me gero* Sir. 33, 4. de h. l. optat. vid. sub ἀγαθοποιέω observata. — b) *magnum alicui honorem exhibeo*, *honorifice tracto aliquem* Jud. 12, 18. ἐμεγαλύνθη — γενέσεώς μου *quae in me est vita honorifice hodie tractata ultra omnes existentiae meae dies* i. e. *honorificentius hodie tractata sum quam per omnes vitae meae dies*. Quo l. si ad vitam refertur quod pertinet ad personam ipsam, vide de hac loquendi ratione sub γλῶσσα monita. — c) *magnifice praedico*, *rühmen*, *preisen*, τινά Sir. 43, 31. 49, 10. 1 Macc. 10, 2. — pro הִגְדִּיל 2 Sam. 7, 26. (Diod. Sic. 1, 20. Xen. Apol. §. 32. Thuc. 8, 81.)

Μεγάλως, adv. (μέγας) *valde*, *magnopere* Sap. 11, 21. Tob. 14, 3. Esr. 5, 65. 2 Macc.

2, 8. 3, 21. 10, 38. 15, 27. 3 Macc. 2, 21. 4, 16. 5, 12. (Hdian. 4, 5. 14. Diod. Sic. 3, 71. Pol. 1, 52. 2.) — de lect. loci Tob. 11, 4. vid. *Aug.*, *Apel* et supra sub μέγα notata. —

Μεγαλωσύνη, ης, ἡ (μέγας) ***magnitudo***, sq. gen. rei 1 Macc. 9, 22. — ἡ παρά τινος i. e. *animi magnitudo insita alicui* Esr. 4, 46. — alii: ***eximia quam ab aliquo petit aliquis gratia***, vel ***maiestatis specimen ab aliquo proficiscens et ab eo expetitum*** — κυρίου vel θεοῦ i. e. ***maiestas domini*** vel ***Dei*** Sap. 18, 24. Sir. 2, 18. 18, 4. 39, 18. 44, 2. Tob. 13, 4. 6. 7. — διδέναι μεγαλωσύνην θεῷ = μεγαλύνειν θεόν ***magnifice praedicare Deum***, ita iunct. c. ἐξομολογεῖσθαι Sir. 39, 15. Tob. 12, 6.

Μέγας, μεγάλη, μέγα, ***magnus, a, um***, comparat. μείζων, ὁ, ἡ — ον, τό, ***maior, us***, superlat. μέγιστος, η, ον, ***maximus, a, um, summus, a, um*** a) statura et forma, ut δράκων Hist. bel. et drac. v. 23. Addit. ad l. Esth. 1, 6. (Xen. Mem. 2, 1. 22. Cyr. 1, 3. 17.) — b) mensura, ubi Lat. pro contextus ratione ***magnus, altus, latus, longus, profundus***, ut ἄβυσσος Sir. 24, 27. ἀσπίς 1 Macc. 14, 24. ποταμός Addit. ad l. Esth. 1, 10. πυρά 2 Macc. 1, 22. στύλος 1 Macc. 13, 39. τεῖχος 1 Macc. 1, 33. 13, 33. ὕψος 12, 36. φρέαρ 7, 19. φῶς Sap. 18, 1. (Dem. 1379, 2. Xen. Cyr. 1, 3. 17. μ. χιτών.) — c) numero et copia, ubi Lat. ***magnus, numerosus***, ut βόμβησις Bar. 2, 20. δύναμις, δυνάμεις, de exercitu 1 Macc. 3, 10. 10, 48. (Xen. Cyr. 1, 5. 3.) — ἐκκλησία 1 Macc. 5, 16. θησαυρός Sir. 41, 12. μέγα i. e. ***grosses Gut, Viel*** Sir. 29, 23. πλοῦτος 1 Macc. 4, 23. στόλος 1, 17. συναγωγή 14, 28. φόρος 8, 7. — τράπεζα i. e. ***mensa ciborum copiam exhibens*** Sir. 34, 12. — = ***multiplex***, ut ἁμαρτία Esr. 8, 86. 3 Macc. 2, 13. κακία 1 Macc. 10, 46. — d) ambitu et spatio = ***amplus, magnus*** aa) propr., ut γῆ Esr. 4, 34. ἱερόν 2 Macc. 1, 19. 14, 13. 31. οἶκος Bar. 3, 24. Esr. 6, 93. ὀχύρωμα 1 Macc. 10, 37. παρεμβολή 1 Macc. 5, 45. 6, 41. πεδίον 5, 52. 12, 49. περίστυλον 2 Macc. 5, 23. πόλις 1 Macc. 5, 26. 46. (Hdian. 3, 7. 9. Palaeph. f. 29.) — bb) metaph. = ***late diffusus, weitverbreitet***, ut δόξα, εὔκλεια 1 Macc. 2, 51. 3 Macc. 2, 31. (Diod. Sic. 1, 23. Xen. An. 2, 6. 17.) — e) pretio, sumtibus, ubi Lat. ***splendidus*** aa) propr., ut γάμος 1 Macc. 9, 37. δοχή Esr. 3, 1. δωρεά v. 3. ἐπινίκια v. 5. εὐχή 2 Macc. 3, 35. πότος 1 Macc. 16, 15. — bb) metaph. ubi Lat. vel: ***eximius, insignis, excellens***, ut ἀρετή 4 Macc. 1, 2. δύναμις Bar. 2, 11. δυναστεία Sir. 3, 19. κράτος 3 Macc. 2, 6. πνεῦμα Sir. 48, 24. — μεγάλα, ***res eximiae, Schätzbares, Treffliches*** Sir. praef. prim. — μεγάλα εὐεργετεῖσθαι i. e. ***beneficiis eximiis ornari*** Sap. 3, 5. (Xen. An. 6, 1. 28.) — vel: ***magni momenti, gravis, von grosser Bedeutung, wichtig***, sensu nunc bono, ut ἐν μεγάλῳ vel ἐν μεγάλοις ***in rebus magni momenti*** Sir. 5, 15. 4 Macc. 5, 19. ἔργον μ. Sir. 7, 25. (Lucian. dial. mort. 14, 3. Xen. Cyr. 1, 5. 11 et 14.) — nunc malo, ut ἐχθρὸς μ. ***ein Gegner von Bedeutung*** 1 Macc. 13, 51. ἐπίβουλος 2 Macc. 4, 50. παγίς 1 Macc. 1, 35. — — f) vi et effectu aa) de rebus sensus externos, visum, auditum, vehementer afficientibus, ubi Lat. vel: ***magnificus, eximius***, ut δόξα = ***Pracht*** Bar. 4, 24. 1 Macc. 10, 58. 14, 29. 39. 15, 9. ἐπιφάνεια 2 Macc. 3, 24. παραπόμπη 1 Macc. 9, 37. — vel: ***vehemens***, ut βροντή Sir. 40, 13. ἠχώ 46, 17. κλαυθμός Esr. 8, 91. κοπετός 1 Macc. 2, 70. 5, 39. 9, 20. 13, 26. κραυγή Esr. 8, 63. φωνή Addit. ad l. Esth. 1, 7. φωνῇ μεγάλῃ ***alta voce*** Hist. Sus. v. 24. 42. 46. Hist. bel. et drac. v. 41. Esr. 5, 62. 64. 1 Macc. 2, 19. 3, 54. 5, 31. 13, 8. 45. 3 Macc. 5, 51. (Dem. 1213, 27. Theophr. char. c. 6. Xen. Cyr. 3, 3. 58.) — bb) de sensibus totum animum occupantibus, ut αἰσχύνη Sir. 25, 21. ἐλεεμοσύνη 17, 24. εὐεργεσία 2 Macc. 6, 13. εὐφροσύνη 1 Macc. 4, 58. 7, 48. 14, 11. θυμός 7, 35. λύπη 6, 4. 9. 13. οἰκτιρμός Bar. 2, 27. ὀργή Sir. 26, 8. 1 Macc. 1, 64. 15, 36. πένθος Bar. 4, 9. 1 Macc. 1, 25. 12, 52. φόβος 1 Macc. 10, 8. 2 Macc. 15, 18. 3 Macc. 7, 22. χάρας 2 Macc. 9, 20. (Xen. Cyr. 4, 2. 10.) — cc) de conditione, it. de eventis graviter animum afficientibus, ut δυςημερία 2 Macc. 5, 6. εἰρήνη 1 Macc. 13, 37. ἔχθρα v. 17. κίνημα v. 44. πόλεμος Sap. 14, 22. σωτηρία 1 Macc. 4, 25. (Diod. Sic. 3, 72.) — ἀσχολία Sir. 40, 1. βάσανος 1 Macc. 9, 56. 4 Macc. 16, 2. θλῖψις 1 Macc. 9, 27. κακά Bar. 2, 2. 2 Macc. 2, 18. κάκωσις Addit. ad l. Esth. 1, 8. κίνδυνος 2 Macc. 1, 11. 3 Macc. 2, 12. 4 Macc. 13, 14. κλύδων 1 Macc. 6, 11. λιμός 1 Macc. 9, 24. πληγή 1 Macc. 1, 30. 5, 3. 34. 7, 22. 8, 4. 13, 32. 14, 36. 15, 29. 35. ταραχή Addit. ad l. Esth. 1, 8. τροπή 1 Macc. 5, 61. (Xen. Cyr. 8, 1. 20.) — dd) de factis admirationem, stuporem, indignationem excitantibus, ubi Lat. ***magnus, insignis***, ut ἀθεσία 1 Macc. 16, 17. ἔργα Tob. 12, 22. κρίσεις Sap. 17, 1. τέρατα Addit. ad l. Esth. 7, 6. — — g) ordine et loco, quo positus est aliquis Sap. 6, 7. Bar. 1, 4. 1 Macc. 5, 45. — Sir. 3, 18. ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπεινοῦ σε *quanto* [i. e. ***eodem gradu quo***] ***magnus es***, *tanto* [i. e. eodem gradu] ***te deprime***. — — h) auctoritate, potentia, ubi Lat. ***magnus, potens, augustus, magnificus*** aa) de ἀλήθεια Esr. 4, 35. 41. — bb) de personis α) univ. Sir. 25, 10. 44, 10. 46, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 3. Esr. 4, 14. 18. 35. 1 Macc. 2, 17. 7, 8. 9, 37. 4 Macc. 7, 10. — μείζων seq. genit. comparationis Sir. 10, 23. (Xen. Cyr. 5, 5. 8 et 9. 8, 3. 7.) — β) iunct. c. nom. tum propriis, ut ἀνανίας, ἀντίοχος ὁ μέγας Tob. 5, 12. 1 Macc. 8, 6. — tum muneris, ut ἀρχιερεύς, βασιλεύς, ἱερεύς, προφήτης, nunc cum articulo ut Sir. 48, 22. 50, 1. nunc sine artic. positis Esr. 6, 14. 1 Macc. 13, 42. — 12, 20. 14, 20. 15, 2. — more Graecorum βασιλεύς, it. μέγας βασιλεύς appellatur „rex Persarum ob imperii amplitudinem, quum ipsi reges eidem subiecti essent" ***Bornem.*** index ad Xen. An. p. 609. ***Viger.*** p. 83. — Addit. ad l. Esth. 1, 1. 2, 1. 6, 1. (Isocr. de pace c. 16. Xen. 1, 2. 8. 1, 4. 11. 2, 5. 38. — γ) de Deo Sir. 43, 5. 29. 46, 5. Hist. bel. et drac. v. 41. Addit. ad l. Esth. 6, 14. 2 Macc. 5, 20. 12, 15. 3 Macc. 1, 16. 3, 11. 5, 25. 7, 2. 22. — additur ὁ μέγας per appos. Sir. 39, 6. — 43, 28. αὐτὸς γὰρ ὁ μέγας — αὐτοῦ pro: αὐτὸς γὰρ ὁ μέγας μέγας ἐστὶ παρὰ — αὐτοῦ. — — i) aetate Jud. 16, 23. ἦν προβαίνουσα [scil. ἡλικίᾳ] μεγάλη σφόδρα ***aetate admodum provecta erat***. De adiect. ad subiect. relato, ubi nos adverbio utimur, vid. ἀγελαῖος. —

Μέγεθος, εος, ους, τό (μέγας) ***magnitudo*** Sap. 6, 7. 13, 5. Bar. 2, 18. 2 Macc. 15, 24. (Diod. Sic. 1, 51. Xen. Mem. 1, 3. 12.)

Μεγιστάν, ᾶνος, ὁ (vox serioris aevi cf. ***Sturz*** de dial. alex. p. 180. ***Lob.*** ad Phryn. p. 196 sq. — μέγας) ***magnas, princeps***, ita singul. Sir. 4, 7. 10, 23. plur. μεγιστᾶνες, οἱ, ***magnates, proceres imperii, principes, die Grossen*** Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 26. 27. 23, 14. 28, 4. 30, 9. 38, 3. 39, 4. Esr. 4, 33. 8, 55. 70. — seq. genit. nominis, regem, ducem, populum, terram indicantis Sir. 30, 27. Jud. 2, 2. 5, 22. Esr. 1, 38. 3, 1. 8. 14. 8, 26. 1 Macc. 9, 37. — pro גְּדוֹלִים Jon. 3, 7. שָׂרִים 2 Chron. 36, 4. רַבְרְבָנִין Dan. 5, 1—3. (Jos. Ant. 20, 2. 2. Artem. 1, 2. 3, 9.) —

Μέγιστος, η, ον, vid. μέγας.

Μεεδδά, ὁ, *Meedda*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 5, 32.

Μεθαρμόζω, f. όσω (μετά, ἁρμόζω quod vid.) *transmuto* Sap. 19, 17. δι' ἑαυτοῦ — τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα *elementa inter se transmutata* i. e. *elementa quorum unum alterius virtutes et vires adsumsit*. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 376. (τὸν βίον Ael. V. H. 14, 7.)

Μεθερμηνεύω, f. εύσω (μετά, ἑρμηνεύω) *ex aliena lingua in meam transfero* Sir. praefat. prim. (Diod. Sic. 1, 11. Pol. 6, 26. 6.)

Μέθη, ης, ἡ (μέθυ, temetum, vinum, Meth) *ebrietas, vinolentia, temulentia* Sir. 34, 30. Tob. 4, 15. — plur. μέθαι [de quo plur. vid. ἀλήθεια] Jud. 13, 15. ἐν ταῖς μ. αὐτοῦ i. e. *quoties vino se obruerat*. — pro שִׁכָּרוֹן Ezech. 23, 32. (Hdian. 1, 17. 25. Xen. Ages. 5, 1.)

Μεθίστημι et μεθιστάνω, it. μεθιστάω [1 Macc. 8, 13. 3 Macc. 6, 12. de quibus formis vid. sub ἀφίστημι notata] f. μεταστήσω, a. 1. μετέστησα (μετά, ἵστημι) 1) *transfero*, in tempp. intrans. *transferor, transeo*, act., τινὰ ἐπί τι 2 Macc. 4, 10. Vid. tamen de. h. l. lect. *Augusti, Apel.* — τινὰ εἰς θεούς 2 Macc. 11, 23. (Hdian. 6, 4. 14. Diod. Sic. 4, 38. si sana lect.) — 2) *removeo* i. e. vel: *abtreten lassen* Hist. Sus. v. 56. — vel τινά τινος *privo aliquem aliqua re* [de quo gen. vid. ἀποστερέω] 1 Macc. 11, 63. 3 Macc. 2, 28. 3, 1. (Pol. 4, 87. 9.) — abest genit. rei e contextu cognoscendae, ut τῆς ἀρχῆς 1 Macc. 8, 13. — ἐκ τοῦ ζῆν 3 Macc. 6, 12. (Diod. Sic. 2, 57.)

Μέθοδος, ου, ἡ (μετά, ὁδός via; persecutio, investigatio) *astutia*, plur. μέθοδοι, *artes excogitatae, Ränke, Kunstgriffe* Addit. ad l. Esth. 6, 12. 2 Macc. 13, 18. (Artem. 3, 25.)

Μεθύσκω, f. μεθύσω, a. 1. ἐμέθυσα (μέθυ temetum, vinum) *inebrio, ebrium reddo*, pass. μεθύσκομαι, a. 1. p. ἐμεθύσθην [cf. *Buttm.* §. 99, not. 3. §. 100. gram. max. §. 112, not. 11. §. 114. *Matth.* §. 243.] a) propr. 1 Macc. 16, 16. (τινός Lucian. dial. deor. 6, 3. Xen. h. gr. 5, 4. 5.) — b) trop. vel pro: *irrigo*, ut πρασιάν μου Sir. 24, 29. 39, 22. — vel: *abunde instruo, repleo*, τινὰ ἀπό τινος Sir. 1, 14. 35, 13. — ita pro שִׁכֵּר sq. מִן Deut. 32, 42.

Μέθυσος, ου, ὁ (μεθύσκω) *vinolentus, ebrius* Sir. 19, 1. 4 Macc. 2, 7. (Plut. vit. Caton. c. 24. Lucian. Tim. §. 55.) — Vide de hoc voc. Graecis antiquioribus de feminis, recentiore aetate de viris pariter atque feminis usurpari solito *Lob.* ad Phryn. p. 151 sq. *Win.* §. 2, 1. b. —

Μειδιάω, ῶ f. άσω, *subrideo* Sir. 22, 20. (Plut. Ages. c. 13. Ael. V. H. 8, 13.) de forma μειδάω frequentiori apud Atticos cf. *Lob.* ad Phryn. p. 82. —

Μείζων, vid. μέγας.

Μειόω, ῶ f. ώσω (μείων minor) *minuo* Sir. 43, 7. (Xen. Mem. 2, 7. 9.)

Μειράκιον, ου, τό, demin. [subst. μεῖραξ, quod vid.] *puerulus* quatuordecim fere annorum *adolescentulus* 2 Macc. 7, 25. 4 Macc. 8, 13. 11, 23. (Plut. vit. Ages. c. 13 et 21. Xen. Mem. 1, 2, 42. Cyr. 2, 2. 28.) — Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 212 sq. —

Μειρακίσκος, ου, ὁ, demin. = μειράκιον, *puerulus, adolescentulus* 4 Macc. 8, 1. 11, 13. (Lucian. dial. mort. 7, 3. Dio Cass. XXXVI. 93.) vid. *Lob.* ad Phryn. p. 212 sq.

Μεῖραξ, ακος, ὁ (εἴρω, εἴρη, εἴρην) *puerulus* XIV fere annorum, *adolescentulus* 4 Macc. 14, 6. 8. (Heliod. X. 422. Anna Comn. I. 19. C.) vid. *Lob* ad Phryn. p. 212 sq.

Μελανία, ας, ἡ (μέλας) *nigredo* Sir. 19, 23. ἔστι πονηρευόμενος — μελανίᾳ i. e. *in Schwarz = schwarz gekleidet*. De quo dat. modi vid. ἀγερωχία. (Xen. An. 1, 8. 8.)

Μελανόω, ῶ f. ώσω (μέλας) *nigrum facio* Bar. 6, 21. μεμελανωμένος τὸ πρόσωπον i. e. *niger facie*. De quo accus. epexegetico vid. sub ἀπιστέω observata.

Μέλει, imperf. ἔμελε, f. μελήσει, *cura est*, τινὶ περί τινος Sap. 12, 13. 1 Macc. 14, 42. 43. (Alciphr. 1, ep. 3. Plut. Ages. c. 37. Xen. Hier. 9, 10.) — seq. ὅτι Tob. 10, 5. (sq. ὡς Xen. Cyr. 3, 2. 13.)

Μέλεος, έα, εον (frustraneus, vanus Hom. Il. 10, 480.) *infaustus, infelix*, ut apud Jon. et poet. in allocut. 4 Macc. 16, 6. quo l. iungitur cum προςάθλιος. (Eur. Or. v. 1027. Hdot. 7, 140.)

Μελετάω, ῶ f. ήσω (μέλω curam gero) *mente verso, meditor*, ἔν τινι i. e. *meditando versor in aliqua re, meditor aliquid* Sir. 6, 36. (Xen. Mem. 1, 2. 21.)

Μελέτη, ης, ἡ (cura) *accurata rei tractatio, diligens studium*, seq. gen. rei Sir. praef. secund. (Xen. Cyr. 1, 2. 10.)

Μέλι, τος, τό, *mel* a) propr. Sir. 24, 19. 39, 26. 46, 8. 49, 1. Bar. 1, 20. — pro דְּבַשׁ Gen. 43, 11. (Diod. Sic. 19, 94. Ael. V. H. 3, 20. Xen. h. gr. 5, 3. 19.) — b) trop. de instrumentorum musicorum suavitate Sir. 40, 21.

Μέλισσα, l. ττα, ης, ἡ, *apis* Sir. 11, 3. 4 Macc. 14, 19. (Ael. V. H. 10, 21. Xen. Cyr. 5, 1. 23.)

Μέλλω, impf. ἔμελλον et ἤμελλον [Sap. 18, 4. de quo augm. vid. sub βούλομαι observata] f. μελλήσω [„verbum maximam habens cum verbis θέλω, διανοέομαι, ἔοικα, ὀφείλω, ἐλπίζω similitudinem, quorum alia communiter aoristis, alia futuris adiunguntur, nullum autem tam fixos terminos habet, ut non aliquando aut in significationem aut in constructionem alterius succedat" verba *Lobeckii* ad Phryn. p. 746. 747. qui p. 745. 746. praeter praesentis et futuri, etiam aoristi infinitivum adiungi verbo μέλλειν docuit coll. *Herm.* ad Soph. Aiac. v. 1006. *Elmsl.* ad Eur. Heracl. p. 117. *Matth.* §. 498, e. *Rost* §. 116, 9. §. 116, 4, 1) c. et 3) b. *Win.* §. 4. §. 45, 8 fin.]

1) *seq. infinit. alius verbi*, ita ut exprimat Lat. futurum periphrasticum a) *in eo est, ut faciam aliquid*

aa) univ., sq. infin. praes., ut ἀποθνήσκειν, τελευτᾶν 2 Macc. 6, 20. 7, 18. 4 Macc. 12, 16. λιποθυμεῖν 4 Macc. 6, 26. 17, 1. (Ael. V. H. 1, 11.) — bb) = θέλω, *volo* vel διανοοῦμαι, *ich gedenke, beabsichtige*, seq. infin. praes. ut διοδεύειν κύματα Sap. 14, 1. 1 Macc. 13, 14. 2 Macc. 1, 18. 2, 16. 7, 2. 4 Macc. 1, 1. (Ael. V. H. 3, 32. Xen. An. 5, 7. 5.) — sq. infin. aor. 2 Macc. 14, 41. (Ael. V. H. 3, 27. Xen. Cyr. 1, 4. 16.) —

b) = ὀφείλω, *debeo* aa) de rebus, quae eventurae sunt vel quae in fatis aut in consiliis Dei sunt vel quae iubentur ab aliquo = *ich soll*, sq. infin. praes. Sap. 17, 21. (Diod. Sic. 2, 31. Xen. An. 7, 4. 7.) μέλλω δίδοσθαι *tradendus sum* Sap. 18, 4. Jud. 10, 12. — οἱ μέλλοντες καταλύεσθαι νόμοι i. e. *leges* Antiochi iussu *abolendae* 2 Macc. 2, 22. — οἱ μέλλοντες τοῦ νόμου στερεῖσθαι *lege* ex sententia regis *privandi* 13, 10. — 4 Macc. 8, 26. (Xen. Cyr. 3, 3. 52.) — particip. ὁ μέλλων, ἡ μέλλουσα, τὸ μέλλον, sine infinit. [ut ἔρχεσθαι, ἔσεσθαι, similia, propr. id quod futurum est ex voluntate Dei i. e.] *futurus, a, um* Sap. 8, 8. (Hdian. 1, 14. 3. Lucian. dial. mort. 3, 1.)

Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 137. *Win.* l. l. — neutr. τὰ μέλλοντα subst. τινός = *sors alicuius futura* Sap. 19, 1. — bb) de rebus, quas eventuras esse verisimile est, vel quas futuras esse aut speramus aut metuimus = *ich werde*, seq. infinit. praes., ut ἐστὶν αὐτῷ φροντὶς, οὐχ' ὅτι μέλλει κάμνειν *non hoc, quod proxime moriturus est*, curae ei est Sap. 15, 9. — 3 Macc. 3, 18. 8, 3. 4 Macc. 11, 2. οὐ μέλλω — παραιτεῖσθαι *non deprecabor*, πρὸς τὸν βασανισμόν. Vid. no. 2. (Xen. An. 7, 4. 4. Cyr. 2, 1. 14.) — seq. infin. fut. 2 Macc. 8, 11. ἡ μέλλουσα παρακολουθήσειν δίκη. (Xen. An. 4, 7. 16.) —

2) *cunctor*, τί μέλλετε 4 Macc. 6, 23. 9, 1. — 11, 2. οὐ μέλλω πρὸς τὸν — βασανισμόν i. e. *quod attinet cruciatus non moror* 4 Macc. 11, 2. vid. tamen de h. l. lectione *Apel.* (Lucian. dial. mort. 10, 21. Xen. Cyr. 1, 3. 15.)

Μέλος, εος, ους, τό 1) *artus, membrum* a) propr. 3 Macc. 2, 22. 4 Macc. 9, 17. 10, 20. — κατὰ μέλος *membratim* 2 Macc. 7, 7. κατὰ πᾶν μ. κλώμενος 4 Macc. 9, 14. — τοῖς μέλεσι [vid. ἀδρανής] παραλελυμένος 2 Macc. 8, 24. 3 Macc. 2, 22. (Aesop. fab. 7. Lucian. dial. deor. 20, 13.) — b) = *frustum*, ita de frustis victimarum Sir. 50, 12. — ποιεῖν μέλη *frusta facere*, *in Stücken hauen* 2 Macc. 1, 16. de h. l. lectione vulgari addente τοὺς μετ' αὐτοῦ vid. *Aug.*, *Apel.* — 2) *carmen* [quippe quod pluribus partibus, syllabis, pedibus compositum est], Sir. 47, 9. 50, 18. 3 Macc. 5, 25. 6, 32. (Ael. V. H. 2, 44. Xen. Cyr. 1, 6. 38.) — 3) *cantus* Sir. 35, 6. 44, 5. (Lucian. dial. deor. 19, 2.)

Μελχίας, ου, ὁ, *Melchias*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 26. 32. 44.

Μελχιήλ, ὁ, *Melchiel*, nom. propr. Judaei incogniti Jud. 6, 15.

Μελῳδέω, ῶ f. ήσω (μελῳδός) *carmen cano, cano, modulor* 4 Macc. 18, 15. ἐμελῴδει ἡμῖν δαυῒδ τὸν λέγοντα i. e. *praecinere nobis solebat verba Davidis dicentis:* πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων κλ. coll. Ps. 34, 20. (Diod. Sic. 3, 66. Lucian. dial. deor. 7, 4.) —

Μελῳδία, ας, ἡ, *cantus* i. e. *der Gesang* 4 Macc. 15, 18. (Diod. Sic. 3, 66.)

Μέμμιος, ου, ὁ, *Memmius*, nom. propr. viri rom. 2 Macc. 11, 34. Cf. *Win.* bib. Realw. sub voc. *Manlius*.

Μέμφις, εως, ἡ, *Memphis*, nom. propr. metropoleos Aegypti inferioris Jud. 1, 10. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Memphis*.

Μέμφομαι, f. ψομαι, dep. med. (conqueror de aliqua re) *vitio verto, vitupero*, absol. Sir. 11, 7. τινί [cf. *Matth.* §. 384, 3. *Rost* §. 105, 4.] Sir. 41, 7. 2 Macc. 2, 7. (Ael. V. H. 2, 16. Xen. Cyr. 2, 2. 13.)

Μέμψις, εως, ἡ (μέμφομαι) *reprehensio, vituperatio* Sap. 13, 6. (Dem. 1488, 20. Xen. Cyr. 5, 5. 14.)

Μέν, coniunctio adhiberi solita cum partic. δέ in initiis membrorum diversorum, quae tamen mutuo ad se referri possunt vel respondent sibi cf. *Matth.* §. 622. *Buttm.* §. 136. *Rost* §. 134, 5. *Herm.* ad Vig. p. 824. 841.; ponitur vero haec particula nunquam primo, sed secundo, saepe etiam tertio aut quarto loco cf. *Win.* §. 65, 5. *Bornem.* ad Xen. Conv. p. 61. *Herm.* ad Orph. p. 820. ad Soph. OR. v. 436. *Krüger* Dionys. p. 314. Habet μέν vulgo sibi oppositam partic. δέ ita, ut

1) sensu concessivo usurpetur a) opposita vero sententia negationem admittat et μέν — δέ verti debeant: *quidem — vero*, *quidem — sed*, *zwar — aber* aa) univ. Sap. 5, 13. 11, 10. — 13, 18. 15, 17. 16, 3. 4. 14. 17, 5. coll. v. 6. — 18, 1. ὧν φωνὴν μὲν — ὁρῶντες. — v. 1. ὅτι μὲν οὐ κἀκεῖνοι ἐπεπόνθεισαν — ὅτι δὲ — εὐχαριστοῦσι. Ubi h. l. particulis μὲν — δὲ intervenientibus τὸ audire oppositum sibi habet τὸ non videre, ita v. 2. causa τοῦ μακαρίζειν opponitur causae τῆς εὐχαριστίας. Qui enim Israelitas non eadem secum mala perpessos beatos praedicasse dicuntur Aegyptii, iidem Israelitis, quod abstinuerunt a vindicanda iniuria ipsis illata gratias egisse traduntur vocem eorum audientes, speciem vero non videntes. Sap. 18, 7. 16. 19, 5. 10. Bar. 6, 55. Tob. 14, 10. Hist. Sus. v. 39 sq. v. 53. Hist. bel. et drac. v. 7. 2 Macc. 2, 25. 26. 28. 30. coll. v. 31. — v. 32. 2 Macc. 3, 8. 26. 4, 15. 20. 25. 27. 29. 47. 5, 7. 14. 22. τὸ μὲν γένος — τὸν δὲ τρόπον. Ibid. ἐν ἱερουσαλὴμ — ἐν δὲ γαριζὶν v. 23. — 6, 16. — v. 27. τοῦ μὲν γήρως ἄξιος — τοῖς δὲ νέοις ὑπόδειγμα καταλελοιπώς. — 7, 9. 9, 14. v. 20. εἰ ἔῤῥωσθε — κἀγὼ δὲ i. e. *si valetis — gratias ago Deo maximas — me autem quod attinet* vel *equidem vero* 10, 1 et 2. 11, 2. 5. 12, 18. de h. l. anocolutho obvio in verbis τιμόθεον — φρουράν positis pro: τιμόθεον μὲν, ἄπρακτόν τε ἀπὸ τῶν τόπων ἐκλελυκότα, οὐ κατέλαβον, ἔλαβον δὲ φρουρὰν καταλειφθεῖσαν ἐν τῷ τόπῳ. — 12, 33. 14, 13. 15, 5 et 6. 3 Macc. 1, 24. 25. 3, 3. 8. 17. 4, 16. 5, 3 et 4. 4 Macc. 1, 26. 27. 30. 5, 25. 6, 22 et 23. 10, 10. 12, 3. 4. 6. 15. 14, 15. 16. 15, 27. 16, 17. — — in partitionibus, ut ὁ μὲν — ὁ δέ i. e. vel: *ille — hic* Sap. 14, 8. 2 Macc. 3, 29. vel: *alius — alius* 2 Macc. 10, 28. 3 Macc. 1, 20. 4, 9. 4 Macc. 1, 32. 5, 25. 13, 11. 16, 9. — οἱ μὲν — οἱ δὲ — τινὲς δέ 2 Macc. 3, 19. 4, 41. ὁ μὲν — οὗτος δέ Sap. 19, 14. οἱ μὲν — ἡμεῖς δέ 2 Macc. 8, 18. πολλοὶ μὲν — τινὲς δὲ — πάντες δὲ — αὐτὸς δέ 2 Macc. 4, 42. πλείονες μὲν — οἱ δέ *plures — alii* 2 Macc. 12, 24. — τινὲς μὲν — τινὲς δέ Sir. 48, 16. — τὰ μὲν — τὰ δέ *partim — partim* Sap. 17, 15. 4 Macc. 2, 18. 6, 12. (Xen. Cyr. 1, 5. 3.) — τὰ μὲν — ἄλλα δέ *alia — alia* Sir. 14, 18. — ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ *nunc — nunc*, *bald — bald*, *zuweilen — zuweilen* Sap. 16, 18. 19. (Xen. Mem. 4, 2. 32.) — πρῶτον μὲν — δεύτερον δέ 2 Macc. 14, 8. — in sententiis conditionalibus, εἰ μὲν — εἰ δέ *si quidem — si vero* Sap. 13, 3. Jud. 5, 20. 4 Macc. 8, 2. — 12, 4. 5. quo l. πεισθεὶς δέ pro: εἰ δὲ πεισθήσῃ.

bb) legitur μέν iunctum c. aliis particulis, ut μὲν γὰρ — δέ, *quidem enim — vero* [de μὲν et γάρ vim suam retinentibus cf. *Frotzscher* ind. ad Xen. Hier. p. 109.] Sap. 7, 30. 11, 10. 13, 1. quo l. oppositio sequitur v. 10. 14, 2. 19. 16, 9. 21. 18, 4. 2 Macc. 6, 4. 7, 36. quo l. γάρ rationem reddit, νῦν tempori praesenti significando inservit, μέν sequens δέ respicit. — 2 Macc. 8, 18. 4 Macc. 5, 37. 9, 8 et 9. v. 31. 18, 18. (Xen. Mem. 1, 2. 5. Cyr. 1, 2 et 15.) — μὲν οὖν = δέ, *quidem igitur — vero*, in quibus οὖν concludit, μέν ad sequens δέ respicit 2 Macc. 3, 22 et 23. 11, 19. 20. 3 Macc. 3, 6. 7. v. 11. 5, 9. 4 Macc. 1, 7. 10. 22. 3, 9. 4, 4. (Xen. Cyr. 8, 7. 22. An. 3, 2. 37.) — μὲν οὖν — οἱ δέ 3 Macc. 6, 29. ἔνιοι μὲν ουν — οἱ δὲ πλεῖστοι 3 Macc. 2, 31. 32. — μέν τοι — δέ, *quidem igitur — vero*, in quibus τοί concludit, ita 4 Macc. 6, 15. quo l. paucis comprehenduntur in superioribus disputata.

b) neglecta oppositione simplicis copulae καί vel τέ interventu alterum membrum adnectitur [agnoscendum esse in eiusmodi transitu a *disiunctione* ad *coniunctionem* anacoluthon, docuit *Herm.* ad Vig. p. 841. *Matth.* §. 622, 7. coll. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 9. 4. Cyr. 1, 4. 3. *Win.* §. 64. II. 2. e.], ita μὲν — καί, *quidem — et* 3 Macc.

4, 14. 5, 11. 21. (Xen. Cyr. 1, 4. 3.) — μὲν — τε, *quidem* — *que* Sap. 15, 9. ἀντερείδεται μὲν χρυσουργοῖς — χαλκοπλάστας τε μιμεῖται. — (Xen. Mem. 3, 9. 4. Cyr. 6, 1. 23.) — in partitionibus Sir. 23, 23.

c) solitarium legitur μέν aa) vel quod facile cogitando suppleri potest sententia,, in qua sequi debebat δέ α) univ. Sap. 7, 1. εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος, quo l. seqq. ἴσος ἅπασιν repete: non autem melioris, quam alii conditionis. Tob. 3, 10. μία μὲν εἰμὶ τῷ πατρί μου adde cogitando: τίς δὲ ἐκεῖνον τὸν ὀνειδισμὸν οἴσει; 2 Macc. 14, 8. τῇ μὲν γὰρ — ἀλογιστίᾳ i. e. *hominum enim ante dictorum*, non autem aliorum vel mea ἀλογιστίᾳ 6, 27. ἀνδρείως μὲν νῦν διαλλάξας τὸν βίον. Quo l. e v. 21. 24. addi potest cogitando: τῆς δὲ ὑποκρίσεως ἀπεχόμενος 4 Macc. 13, 5. οἵ — ἐπεστράφησαν pro: οἳ τῶν μὲν διὰ πυρός, τῶν δὲ ἄλλων πόνων οὐκ ἐπεστράφησαν *qui cruciatus per ignem non solum, sed alios etiam labores non detractarunt* i. e. *qui ne ignis quidem cruciatus detractarunt*. — β) post pron. personalia [cf. *Matth.* §. 622, 6. *Buttm.* l. l.] 4 Macc. 1, 33. ἐγὼ μὲν οἶμαι = *ego certe arbitror*. (Xen. Cyr. 2, 2. 10. 4, 2. 45.) —

bb) vel quod alio modo oppositio enuntiatur, ut 2 Macc. 4, 11. ubi νόμιμοι πολιτεῖαι et παράνομοι ἐθισμοί sibi opponuntur 4 Macc. 6, 2. πρῶτον μὲν —, ἔπειτα. — 4 Macc. 15, 13. ὦ — ὠδίνων i. e. ὦ πικρῶν μὲν, πικροτέρων δὲ πόνων πειρασθεῖσα, ἤπερ τῶν — ὠδίνων. —

cc) vel quod repetenda est oppositio ex membro antecedenti, ut 2 Macc. 2, 27. οὐχ εὐχερὲς μέν coll. v. 26. 7, 14. coll. v. 13. 3 Macc. 2, 15. τὸ μὲν γὰρ — ἀνέφικτον ἀνθρώποις ἐστίν scil. ἐφικτὸν δὲ μόνον ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἅγιος τῆς δόξης σου τόπος. — 4 Macc. 6, 19. quo l. αὐτοὶ μὲν ἡμεῖς = *nos quidem* scil. Abrahami filii, non ethnicorum. —

dd) vel quod structurae inchoatae oblivionem animum auctoris cepit Sap. 11, 6. quo l. pro ἀντὶ μὲν πηγῆς — ἀνελπίστως ita sententiam animo conformatam habuisse videtur auctor: ἀντὶ μὲν πηγῆς — ἐταράχθησαν — αὐτοῖς δὲ ἔδωκας δαψιλὲς ὕδωρ ἀνελπίστως. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 255 sq. —

2) ibi μὲν — δέ legitur, ubi non locus est oppositioni per *quidem* — *sed* factae, nec inservit nisi concludendis enuntiationibus mutuo ad se relatis. Utimur in talibus, quum minus definita sit oppositio, vocabulis *und*, *nun*, *dagegen*, Lat. *ac*, *cum* — *tum*, *non solum* — *sed etiam*, *quidem* cf. *Matth.* §. 622. §. 289, not. 10. *Rost* l. l. *Hölem.* ep. P. ad Philip. p. 200. Ita a) μὲν — δέ aa) univ. Sap. 18, 3. 17. Sir. praef. sec. Bar. 6, 20. 2 Macc. 15, 12. 4 Macc. 4, 14. 15. 6, 21. — bb) in formulis, quibus, quae praecedunt, paucis colliguntur, ut τὰ μὲν κατὰ Ἡλιόδωρον καὶ τὴν — τήρησιν οὕτως ἐχώρησεν. Ὁ δὲ — Σίμων κλ. 2 Macc. 3, 40. — 4, 26. 27. τὰ μὲν τῆς Ἀντιόχου — τελευτῆς οὕτως εἶχε. Νυνὶ δέ κλ. 10, 9. 15, 24. 3 Macc. 3, 30. (Xen. Cyr. 2, 2. 16.) Cf. *Rost* l. l. *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l. — b) μὲν — καί 2 Macc. 4, 14. — c) μὲν δή τοίνυν = μὲν δή sed fortius: *igitur*, ubi nos: *nun*, *also* 4 Macc. 1, 15. — (ita μὲν δή Hdot. 8, 74. Xen. Cyr. 2, 2. 10.) — d) μὲν οὖν — δέ *igitur* — *sed*, ita in continuanda oratione, sic, ut aliquam concludendi vim habeat [cf. *Herm.* ad Vig. p. 845, not. 342. *Matth.* l. l.] 2 Macc. 9, 28. 29. 10, 22. 3 Macc. 4, 15. — e) μὲν οὖν — καί 2 Macc. 10, 22. 11, 19. — f) μὲν οὖν sine particula respondente: *igitur* Sap. 13, 16. 2 Macc. 11, 18. 3 Macc. 2, 1.

Μενέσθευς, εως, ὁ, *Menestheus*, nom. propr. viri, qui pater fuisse dicitur Apollonii, ducis Syrorum 2 Macc. 4, 21.

Μένω, f. νῶ, a. 1. ἔμεινα 1) *maneo*, intrans. i. e. *non moveor loco* aut *statu meo*, *ich bleibe* a) de personis aa) in loco aliquo manentibus, seq. ἐκεῖ et ἐν c. dat. loci 1 Macc. 13, 11. (Palaeph. f. 28. Xen. An. 1, 3. 11.) — παρά τινι Tob. 10, 8. Jud. 11, 17. (Cebet. tab. c. 9, Lucian. Tim. §. 10.) — κατὰ πρόσωπόν τινος Jud. 15, 2. — κύκλῳ τινός, *circa aliquem* Jud. 7, 20. — σύν τινι i. e. *in necessitudine* vel *societate cum aliquo* 4 Macc. 18, 9. — — bb) in *conditione* aliqua manentibus, sq. ἐν c. dat. pers. Sap. 7, 27. σοφία — μένουσα ἐν αὐτῇ *manens in semetipsa* i. e. *in conditione sua* i. e. *non mutatur; manet semper eadem*. — ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ 2 Macc. 8, 1. — ἐπὶ τῆς ἀρχῆς 2 Macc. 4, 50. — seq. ἐπί c. gen. pers. Jud. 8, 7. ἔμενεν ἐπ' αὐτῶν *manebat semper eos* i. e. *in dominio suo eos retinuit*. — addito nominat. participii, ut φυλάσσων Jud. 7, 5. (Lucian. dial. deor. 8, 3. Soph. Trachin. v. 175.) —

b) de rebus manentibus, ubi Lat. *permaneo*, *perduro* i. e. aa) *non cesso* Sap. 16, 5. 18, 20. — 19, 18. quo l. uti acc. ἦχω = *quod attinet ad sonum* [vid. αἰθήμων], ita quod pertinet ad imaginem [ψαλτήριον], refertur ad rem comparatam, scil. ad τὰ στοιχεῖα. — bb) *non intereo*, *ich daure fort*, *fortbestehen* Sap. 11, 25. Esr. 4, 38. — seq. εἰς c. acc. temporis Sir. 42, 23. sq. ἕως c. gen. temp. 44, 13. — cc) *non demor*, *ich verbleibe*, τινί 1 Macc. 15, 7. —

2) *expecto* a) intrans. *ich warte*, seq. ἕως c. gen. temp. et inf. obiecti Sir. 18, 22. sq. ὅπως finali Hist. Sus. v. 59. — b) transit. τινά *maneo aliquem*, *ich erwarte Jem.*, *ich warte auf Jem.* Tob. 2, 2. 2 Macc. 7, 30. (Pol. 4, 8. 4. Dem. 50, 6.)

3) *sustineo*, *perfero*, τί Sap. 17, 17. (Hom. Il. 15, 26. Xen. Cyr. 7, 4. 15.)

Μεραρί, ὁ, *Merari*, nom. propr. Judaei, qui pater fuit Judithae Jud. 8, 1. 16, 7.

Μεριδάρχης, ου, ὁ (μέρις, ἄρχω) *praefectus regionis* 1 Macc. 10, 65. (Jos. Ant. 12, 5.)

Μεριδαρχία, ας, ἡ (μεριδάρχης quod vid., munus μεριδάρχου) *recensio familiarum* vel *familiarum praesidem* vel *ducem certum sequentium multitudo* Esr. 1, 5. 11. 5, 4. 8, 28.

Μερίζω, f. ίσω (μερίς) *divido* i. e. a) *partes facio*, τὶ εἰς μέρη 1 Macc. 9, 11. τὶ ἐν φυλαῖς δεκαδύο Sir. 44, 23. — b) divisione facta *attribuo zutheilen*, *impertior*, τί τινι Sir. 45, 20. 4 Macc. 13, 18. (τὶ εἴς τινας Hdian. 1, 17. 3.) — τινὶ ἀπό τινος i. e. *partem rei tribuo alicui* 2 Macc. 8, 28. — passivum: *attribuor* i. e. *adnumeror alicui*, *in partibus alicuius habeor*, *accenseor* (Dem. 192, 1.) εἰς κατάραν i. e. τοῖς καταράτοις *accenseor*, κατάρατος *habeor* Sir. 41, 9. — c) med. μερίζομαι *mihi* [et aliis] *divido* i. e. *inter me et alios divido* 2 Macc. 8, 28. 30. — pro חָלַק Jos. 13, 7.

Μερικός, ή, όν (μερίς) *ad partem pertinens*, *particularis* Sir. praef. sec.

Μέριμνα, ης, ἡ (μερίζω, μερίς, quia curae animum divorse i. e. in diversas quasi partes trahunt) 1) *sollicitudo* Sir. 30, 14. μ. ἀγρυπνίας i. e. sollicitudo cum ἀγρυπνίᾳ coniuncta Sir. 34, 2. — seq. genit. obiecti = *de aliqua re* Sir. 34, 1. 42, 9. — 38, 29. 1 Macc. 6, 10. (Hesiod. ἔργ. v. 160. Hom. hymn. in Mercur. v. 44. 160.) — 2) *meditatio* Addit. ad l. Esth. 1, 14.

Μεριμνάω, ῶ f. ήσω (sollicitus sum — μέριμνα) 1) *meditor*, *sorgfältig erwägen* oder *bedenken* Sap. 12, 22. (Xen. Mem. 3, 3. 25.) — 2) *studiose appeto*, ut τὸ ἀργύριον Bar. 3, 18. —

Μερίς, ίδος, ἡ, *pars* i. e. a) *Theil* Sir. 14, 9. — seq. gen. totius Sir. 11, 16. 14, 16. 16, 26. 44, 23. — b) *Antheil, antheiliges Besitzthum*, ita aa) de rebus, quae vel lege vel haereditatis iure assignatae sunt alicui Sir. 7, 31. 41, 21. 45, 22. μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. — bb) de personis pertinentibus ad aliquem Sap. 1, 16. 2, 24. — μερὶς κυρίου appellatur populus israel., quippe quem Jova ex reliquorum populorum multitudine peculium suum esse voluit Sir. 17, 14. 24, 12. Addit. ad l. Esth. 3, 9. 2 Macc. 1, 26. 14, 15. 3 Macc. 6, 3. — Sir. 45, 22. αὐτὸς [scil. κύριος vel Jova] γὰρ μερὶς αὐτοῦ scil. τῶν λευϊτῶν, quatenus sacra administrantes ex ministerio sacro victum sumunt. — ita pro חֵלֶק Num. 18, 20. — *pars* i. e. *Lebensantheil, Lebensloos* = μοῖρα Sap. 2, 9. Sir. 26, 3 bis. 23. vid. tamen de h. l. lect. *Aug.*, *Apel*, *Bretschn.* (ita μέρος Soph. Ant. v. 147. Thuc. 1, 127.) — pro חֵלֶק Cohel. 2, 10. 3, 22. 5, 17. —

Μέρος, εος, ους, τά, *pars* i. e. a) *Theil* aa) univ. 1 Macc. 9, 11. 12. — κατὰ μέρος adverb. *particulariter, theilweise* [Pol. 1, 4. 3. Thuc. 4, 26.] 1 Macc. 15, 33. quo l. = *frustatim, Stückweise.* — τὰ κατὰ μέρος = *die einzelnen Punkte* scil. *der Verhandlungen* od. *der zu besprechenden Gegenstände.* Vid. κατά II. 3. c. — bb) seq. gen. totius, ut τῆς παρεμβολῆς 1 Macc. 6, 38. 40. τῆς στρατιᾶς 2 Macc. 8, 24. τὸ παρὸν τῆς συμποσίας — μέρος 3 Macc. 5, 17. de h. l. genit. longius remoto a subst. regente vid. sub ἕκαστος observata. — ὕπνου μέρος i. e. *pars beneficii quod est in somni donatione* 3 Macc. 5, 11. quo l. verba ὕπνου μέρος explicationis ergo vel per appositionem adduntur verbis praecedentibus κτίσμα καλόν. (μέρος sq. gen. totius Plut. Solon. c. 18. Hdian. 8, 4. 23. Xen. Cyr. 1, 4. 16.) — cc) abest genit. rei aut personae e contextu cognoscendae, ut δυνάμεως vel exercitus 1 Macc. 4, 19. vel τοῦ ἡλιοδώρου 2 Macc. 3, 26. vel aciei, *Schlachtfeld* 2 Macc. 15, 20. vel loci quo est aliquis Sir. 23, 19. — 37, 18. ἴχνος — μέρη *quatuor sunt partes vestigiorum externorum animi mutati* i. e. *quatuor sunt res, quae tanquam indices vel testes sequi solent animi mutationem.* — — b) [certa hominum vel rerum pars] *Abtheilung*, ubi Lat. *classis, locus* [propr. στρατιώτης ὢν ἐν σφενδονήτου καὶ ψιλοῦ μέρει Dem. 668, 24.] ἐν ἥττονι μέρει κεῖμαι *in classe vel loco inferiori positus sum* metaph. pro: *minoris aestimor* 2 Macc. 15, 18. (ἐν οὐδενὸς μέρει εἰμί pro nihilo habeor Dem. 23, 14. similiter ἐν μείζονι μοίρᾳ εἶναι Plat. Crit. c. 12.) —

Μεῤῥάν, ἡ, *Meara*, hebr. מְעָרָה, nom. propr. urbis, ut videtur, Sidoniorum Bar. 3, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Meara.*

Μεσάζω, f. σω (μέσος) *medius sum*, νυκτὸς — μεσαζούσης Sap. 18, 14. (Diod. Sic. 1, 32.) Serioris aevi esse hanc vocem monuit *Sturz* de dial. alex. p. 183.

Μεσημβρία, ας, ἡ (μέσος, ἡμέρα) *meridies, der Mittag* [Hdian. 1, 17. 1. Xen. h. gr. 5, 3. 1.] inclusa caloris notione = *aestus meridiei* Sir. 31, 16. 43, 3.

Μεσόγειος, ου, ἡ (μεσόγειος mediterraneus; regio mediterranea Diod. Sic. 20, 60. μεσόγεια Thuc. 1, 100.) *terra media* 2 Macc. 8, 35. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 298.

Μεσοπορέω, ῶ f. ήσω (μέσος, πόρος) *sum in medio itinere* [propr. Diod. Sic. 18, 34.] Sir. 34, 21. ἀνάστα μεσοπορῶν surge *media in via versans*, trop. pro: *illico surge.* Vide tamen de h. l. lect. *Bretschn., Aug., Apel.*

Μεσοποταμία, ας, ἡ, *Mesopotamia*, regio Asiae minoris, sita intra Euphratem et Tigridem, ad meridiem mare persicum, ad septentrionem Taurum montem, ad ortum Tigridem, ad occasum Euphratem habens, Hebraeis אֲרָם appellata Jud. 2, 24. 5, 7. 8. 8, 26.

Μέσος, η, ον, *medius, a, um*, Bar. 6, 55. δοκοὶ μέσοι *trabes quae sunt in media domo.* — μέση ἡμέρα [cuius loco Graeci melioris aevi μέσον ἡμέρας cf. *Lob* ad Phryn. p. 53. 54.] i. e. *meridies* Esr. 9, 41. — μέσος ὁ λαός Hist. Sus. v. 34. — 2 Macc. 14, 44. — (Xen. Ages. 9, 4.) — refertur ad obiectum ibi, ubi nos adverbio utimur [vid. ἀγελαῖος] — λαμβάνειν, περιέχειν τινὰ μέσον *Jem. in die Mitte nehmen, Jem. in der Mitte haben* 2 Macc. 10, 30. 4 Macc. 8, 4. σχίζειν, πρίζειν τινὰ μέσον *medium dissecare aliquem* Hist. Sus. v. 55. 59. — neutr. τὸ μέσον vel sine artic. μέσον, substantive legitur: *medium, die Mitte*, acc. μέσον ἡμέρας, *meridie, zu Mittage* Hist. Sus. v. 7. de quo acc. ubi quaeritur: *quando* vid. sub ἡμέρα notata. (μέσον ἡμέρας Xen. An. 1, 3. 8.) διὰ μέσου, *per medium* sq. genit. loci Jud. 11, 19. 1 Macc. 5, 46. (Xen. An. 1, 4. 4.) — εἰς μέσον, *in medium* sq. gen. loci Sap. 18, 15. 1 Macc. 10, 63. 11, 45. (Xen. An. 3, 1. 46.) — sq. gen. rei 1 Macc. 6, 45. — sq. gen. pers. Sir. 27, 12. 48, 17. — ἐκ μέσου, seq. genit. Sap. 4, 14. [12, 6?] Sir. 51, 4. Jud. 6, 11. 7, 19. — ἐν μέσῳ, *in medio*, sq. genit. nunc rei Sir. 1, 27. 9, 13. 11, 8. 15, 5. 24, 1. 50, 6. Hist. Sus. v. 48. 50. Jud. 6, 16. 7, 29. 14, 8. 19. 16, 3. (Xen. Cyr. 8, 5. 8.) — sq. gen. pers., ut ἐν μ. ἀδελφῶν = *inter fratres, in mediis fratribus* Sir. 10, 20. 11, 1. 35, 9. 42, 12. Jud. 6, 17. 8, 12. 1 Macc. 5, 2. 16, 7. (Xen. Cyr. 2, 2. 3.) —

Μεσότης, τητος, ἡ (μέσος) *medium* = τὸ μέσον, *die Mitte* Sap. 7, 18. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 185.

Μεσόω, ῶ f. ώσω (μέσος) *medius sum*, ut μεσούσης τῆς νυκτός *media nocte* [de quo genit. vid. ἑσπέρα] Jud. 12, 5. 3 Macc. 5, 14. (Xen. An. 6, 5. 7.) —

Μεσσαλώϑ, vid. μαισαλώϑ.

Μεστός, ή, όν, *plenus, a, um*, τινός [de quo gen. vid. ἀπορέω] Addit. ad l. Esth. 5, 12. (Hdian. 2, 14. 5. Xen. An. 1, 4. 19.)

Μεστόω, ῶ f. ώσω (μεστός) *impleo, repleo*, partic. perf. μεμεστωμένος *repletus, plenus* τοῦ λιβάνου [de quo gen. vid. ἀπορέω] 3 Macc. 5, 9. — ὀργῇ καὶ χόλῳ [de quo dat. vid. *Matth.* §. 352, not. *Rost* §. 108, not. 15. *Elmsl.* ad Eur. Bacch. v. 18. ad Soph. OC. v. 16. *Win.* §. 31, 4.] 3 Macc. 5, 1.

Μετά, praepos., quae copulata a) c. *genitivo* pertinet ad *societatem, comitatum, coniunctionem* indicandam et respondet Lat. *cum*, iuncta vero b) c. *accus.* ad ea refertur, quae vel loco vel tempore sese subsequuntur, ubi Lat. *post*, nos: *hinter, nach.* Legitur igitur in his libris

I) c. *genitivo* iuncta 1) de duorum vel plurium *societate* [von der Gesellschaft, Zusammensein] ubi Lat. a) *cum*, nos: *mit, in Gesellschaft* seq. genit. *person.*, ita post ἐνδελεχίζω Sir. 9, 4. 37, 12. εἰμὶ μ. τινος *versor c. aliquo*, ita nunc propr. Sir. 1, 1. quo l. sapientia persona inducitur et c. Deo versari dicitur Esr. 8, 63 bis. — ϑυγάτηρ μ. ἀνδρὸς οὖσα i. e. *filia viro iuncta* Sir. 42, 10. — τὰ ὄντα μ. τινος, *quae secum habet aliquis* Jud. 12, 3. 4. — suppresso ὤν, οὖσα, ὄν Sir. 40, 23. (γυνὴ μ. ἀνδρός *femina maritum*

habens Esr. 4, 21. μ. τῆς γυναικὸς [scil. ὤν] ἀφίησι τὴν ψυχὴν scil. ὑπὲρ αὐτῆς. — Bar. 1, 7. οἱ εὑρεθέντες μ. αὐτοῦ scil. εἶναι. — hinc ὁ μετά τινος, *qui est c. aliquo*, *versans c. aliquo*, *comes alicuius* Jud. 15, 12. 13. Esr. 4, 47. 1 Macc. 5, 58. — nunc = *sto a partibus alicuius*, *facio c. aliquo* Esr. 8, 95. vide de h. l. sub ἰσχύς monita. — 1 Macc. 10, 71. ad quem l. cf. verba Jos. Ant. 13, 4. 3. — (Thuc. 3, 56. 7, 33.) — hinc οἱ μ. τινος, *qui ducem aliquem sequuntur*, *die Anhänger*, *die Leute Jem.* 1 Macc. 4, 8. 7, 23. 25. 9, 16. 33. 48. 62. 67. 12, 50. 2 Macc. 1, 7. 5, 27. (Xen. Cyr. 2, 1. 20. 2, 4. 16.) — b) seq. genit. pluralis et nomine collectivo verti potest *inter*, *unter*, *in der Mitte*, ita post εἶναι Jud. 12, 3. ζητεῖν τι Sir. 24, 7. coll. v. 6. καταμένειν Jud. 16, 20. νοσσεύειν Sir. 1, 13. — ἐμπιστεύειν μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν i. e. *inter posteros eius*. (Eur. Hecub. v. 209. Androm. v. 291.) Cf. *Matth.* §. 587. *Rost* §. 104. *Buttm.* §. 134. *Win.* §. 51, h. — c) ubi cum societatis cogitatione simul loci, in quo fieri dicitur aliquid, iuncta est notio. Utimur in talibus praepos. *mit*, *bei*, etiam *neben*, Lat. *apud*, ita post vv. *sedendi*, *collocandi*, ut καθῆσθαι Sir. 9, 9. — pro יָשַׁב sq. אֵת 2 Regg. 6, 32. (μ. τῶν ἄλλων Plat. rep. 2. p. 359.) — καθίζω τινά 1 Macc. 10, 63. — pro הוֹשִׁיב sq. עִם 1 Sam. 2, 8. — post vv. *manendi*, *habitandi*, ut διαμένω Sir. 12, 15. ἐνοικέω Sir. 25, 15. — ita οἰκέω μ. τινος pro יָשַׁב seq. עִם Gen. 27, 44. 29, 19. 2 Sam. 15, 19. — post vv. *dormiendi*, *quiescendi*, *reponendi*, *sepeliendi*, ut καθεύδω Jud. 14, 14. — κοιμᾶσθαι μ. τ. pro שָׁכַב sq. עִם Gen. 39, 7. Deut. 22, 23. — ἀναπαύομαι, θάπτομαι μ. τῶν πατέρων Sir. 47, 23. Jud. 8, 3. — ita pro עִם 1 Regg. 14, 31. 15, 24. 2 Regg. 8, 24. pro אֵת Gen. 39, 29. — ἀποκαθιστάναι 2 Macc. 12, 39. θάπτω Tob. 14, 10. 12. — — formulae notandae α) ὁ ἄγγελος κυρίου ἐστὶ μετά τινος *angelus Domini adest alicui auxilio suo* Bar. 6, 7. ὁ θεὸς ἐ. μ. τ. i. e. *Deus numine* vel *auxilio suo praesens est alicui* Jud. 5, 17. 13, 11. Esr. 2, 5. 3 Macc. 6, 15. — ita pro עִמָּנוּ אֵל Jes. 8, 10. 2 Chron. 15, 2. et pro הָיָה sq. עִם Gen. 26, 3. — β) ἐστί τι μ. τινος, *est aliquid apud aliquem* i. e. vel: *possidet aliquis aliquid*, *gaudet aliquis aliqua re*, ut Tob. 2, 14. γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ *tu omnium rerum scientia gaudes*, *tu omnia nosti*. De quibus verbis ironice dictis vid. *Ilgen* ad h. l. — ita pro עִם Ps. 50, 11. — τὰ ἀγαθὰ ἦν μετ' αὐτῶν, *bene iis erat*, *sorte prospera utebantur* Jud. 5, 17. — ἡ ἐκ τ. οὐρ. βοήθεια ἔστω μ. ὑμῶν 1 Macc. 16, 3. — Esr. 8, 52. — ita pro אֵת Ps. 38, 10. — Sir. 50, 24. vid. ad h. l. sub ἐμπιστεύω observata. — Sir. 44, 11. μ. τοῦ σπέρματος — κληρονομία *apud posteros eorum permanebit* i. e. *eorum posteritas perpetuo gaudebit* κληρονομίᾳ ἀγαθῇ. — vel: *inest alicui aliquid*, ut φόβος κυρίου Sir. 16, 2. addita negatione: *abest aliquid ab aliquo*, ut ἄδικον Esr. 4, 36. — vel: *animo alicuius obversatur aliquid* Sir. 17, 17. — vel: *sequitur aliquid aliquem*, *certo imminet alicui aliquid*, ut αἰσχύνη, θάνατος, ὄνειδος, πόνος Sir. 20, 25. 34, 20. 40, 8. 41, 6. — —

2) refertur ad *comitatum* [Begleitung, Umgebung], ubi Latini *cum*, *una cum*, nos: *mit*, *zugleich mit*, *nebst*, *sammt* a) univ., εἰμὶ μ. τινος, *comitor aliquem*, *comes sum alicuius* 1 Macc. 12, 45. — b) ubi duo vel plures facere aut pati dicuntur, quod verbo enunciatur vel ubi ad plura *subiecta* pertinet actio aut sors verbo significata [es zeigt μετά ein gemeinschaftliches Handeln oder Schicksal an]. Ita post vv. *eundi*, *veniendi*, *aggrediendi*, sq. gen. *rei*, ut ἀναζεύγνυμι Esr. 2, 30. — nunc *person.*, ut ἀναβαίνω Esr. 8, 28. 1 Macc. 3, 15. 4 Macc. 4, 5. ἀναστρέφω Jud. 1, 16. ἄνειμι 4 Macc. 4, 10. ἀπαίρω Jud. 7, 17. 1 Macc. 13, 12. ἀπέρχομαι Sir. 14. 19. βαδίζω Tob. 3, 9. δεῦρο 1 Macc. 12, 45. διαπορεύομαι Sir. 8, 16. εἰςέρχομαι Hist. Sus. v. 15. 36. 1 Macc. 12, 48. ἐκπορεύομαι 1 Macc. 3, 13. ἐξέρχομαι Jud. 8, 33. 10, 10. 1 Macc. 10, 63. 2 Macc. 12, 33. ἐξολοθρεύομαι Jud. 6, 8. ἐπιβάλλω 2 Macc. 13, 15. ἐπιστρέφω 1 Macc. 4, 19. 9, 9. 12, 24. ἔρχομαι Hist. bel. et drac. v. 10. 16. Esr. 5, 8. 1 Macc. 7, 10. 11. οἰκοδομέω Esr. 4, 48. πάρειμι 1 Macc. 11, 63. 12, 42. ποιέω Esr. 8, 16. πορεύομαι Sir. 4, 17. 8, 15. Tob. 5, 5. 6. 8. 16. 6, 17. 1 Macc. 11, 7. 13, 31. προπορεύομαι Tob. 1, 3. προςέρχομαι 2 Macc. 1, 15. προςλογίζομαι Bar. 3, 11. — ita כָּתַב sq. עִם Ps. 69, 29. חָשַׁב Ps. 88, 5. — post vv. cuiuscunque generis, quibus *facere* vel *pati* dicuntur *subiecta* plura, quod verbo indicatur, ut ἄγομαι 4 Macc. 8, 3. αἰνέω Hist. Sus. v. 63. ἀπογράφομαι Esr. 8, 30—40. ἀνέστην Sir. 34, 20. ἀποθνήσκω 4 Macc. 1, 10. ἀποκτείνω 3, 7. διώκω 1 Macc. 11, 74. εἶπον Tob. 8, 8. ἐσθίω Jud. 12, 11. θνήσκω 4 Macc. 11, 21. ἱκετεύω 5, 9. παρεμβάλλω 1 Macc. 9, 5. πενθέω Sir. 7, 34. πίνω Jud. 12, 13. 17. ποιέω 11, 6. 16. Esr. 8, 16. προκαθίζω 4 Macc. 5, 1. (Ael. V. H. 12, 1. Lucian. dial. deor. 23, 5. Xen. Cyr. 2, 1. 16. 6, 4. 6.) Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* 3. b. p. 198 sq. — His adde vv. cum praep. σύν composita [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 353 sq.] ut συγκτίζομαι Sir. 1, 12. συλλαμβάνομαι 2 Macc. 7, 1. 4 Macc. 16, 15. συμπορεύομαι Tob. 5, 11. συναναβαίνω Esr. 5, 3. συναποκρύπτομαι Bar. 6, 48. (συζῆν Dem. 330, 2. ξυμπίνειν Aristoph. Acharn. v. 277. συμπλεῖν Eur. Elect. v. 1355.) — Formulae tropicae: ἦλθε — μοι τὰ ἀγαθὰ — πάντα μετ' αὐτῆς i. e. *cum ea* [scil. sapientia] *contigerunt mihi omnis generis bona* Sap. 7, 11. μέθη πορεύεται μετά τινος *ebrietas comitatur aliquem* i. e. *indulget aliquis ebrietati* Tob. 4, 15. — — c) ubi, quod verbo exprimitur, praeter personam aut rem casu quarto indicatam plures tangit vel ubi ad plura *obiecta* pertinet id, quod verbo enuntiatur, seq. accus. person., ita post αἰχμαλωτίζω Addit. ad l. Esth. 1, 4. ἀποστέλλω 1 Macc. 3, 39. 9, 1. 13, 11. ἀφίημι 1 Macc. 7, 20. καταλείπω 1 Macc. 5, 18. 12, 47. λαμβάνω Tob. 9, 1. Jud. 2, 5. πέμπω 2 Macc. 5, 24. συναποστέλλω Esr. 5, 12. χωρίζω Esr. 8, 54. (Diod. Sic. 20, 4. — *cum* Curt. 3, 13. 7. Liv. 40, 2, 1. Cf. *Tursellin.* l. l. p. 139.)

3) *societatem* vel *coniunctionem* rerum hominumve quamcunque [jedes Zusammensein] indicat cf. *Matth.* l. l. *Win* l. l. = *cum*, *una cum*, *simul cum*, *mit*, *zugleich mit*. Ita refertur a) ad actionem vel conditionem externam, quae, dum agimus vel patimur aliquid vel dum fit aliquid, simul cum iis, quae aguntur aut fiunt, apparet, sic, ut in comitatu agentis vel eventi alicuius esse videatur. Habent Latini in talibus *cum*, etiam participium vel adiectivum, si conditio magis, quam modus agendi spectatur, nostrates: *mit*, etiam *unter*, *bei*, cf. *Tursellin.* l. l. p. 153. 159. — Ita aa) in locis, ubi substantivis adnectitur μετά c. gen. *rei*, ut ἡ μετὰ δεσμῶν ἀνάγκη 3 Macc. 5, 6. βίος μ. μίσους 2 Macc. 6, 19. μ. δακρύων βοή 3 Macc. 4, 2. δεξιὰ μ. τῆς ἀδείας 2 Macc. 11, 30. διαλογισμοὶ μ. κόπου Sir. 13, 25. δόσεις μ. ἵππων Esr. 2, 7. ἐξουσία μ. δόξης 3 Macc. 7, 21. μ. δόξης εὐστάθεια 3 Macc. 6, 28. εὐωχία μ. ἀλαλαγμῶν καὶ χαρᾶς 3 Macc. 4, 1. παρὸν μ. ἀδείας ζῆν 4 Macc. 8, 25. ἡ μ. ἁγιότητος ἡμέρα 2 Macc. 15, 2. θάνατος μετ' εὐκλείας 2 Macc. 6, 19. ἡ μ. ὕμνων κραυγή 2 Macc. 12, 37. κραυγὴ μ. δακρύων 3 Macc. 1, 16.

νίκη μ. ἀρετῆς 2 Macc. 10, 28. προνομὴ μ. αἰσχύνης Esr. 8, 77. προςευχὴ μ. νηστείας — δικαιοσύνης Tob. 12, 18. — (ὁ μ. τῆς ἀγαθῆς δόξης θάνατος Lucian. dial. mort. 15, 1. ἡ ἀσφάλεια — μ. ῥαστώνης Diod. Sic 1, 56.) — bb) post vv., quibus *incedere, habitare*, dicitur aliquis μετὰ δόξης 1 Macc. 10, 60. μ. ἡσυχίας Sir. 28, 16. μ. τῆς πτώσεως *cum cadendi* vel *perniciei periculo* Sir. 13, 13. — cc) post vv. quaecunque, quibus *facere* aliquis vel *pati* vel *fieri* aliquid dicitur, ut μ. — ἀνάγκης 2 Macc. 6, 7. μ. ἀπειλῆς 3 Macc. 2, 24. 5, 18. 31. 37. 4 Macc. 4, 8. μ. αὐτῶν sc. τῆς σοφίας καὶ τ. καθαρισμοῦ Sir. 51, 20. Vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Apel*, *Augusti*. μ. βασάνου 1 Macc. 9, 56. 4 Macc. 15, 18. μ. βίας 3 Macc. 4, 7. μ. βλασφημίας 2 Macc. 15, 24. μ. — γοητείας 2 Macc. 4, 11. μ. δεήσεως 1 Macc. 11, 49. μ. δόξης Bar. 2, 24. 5, 6. 1 Macc. 14, 5. 2 Macc. 5, 20. μ. εἰρήνης Bar. 6, 3. Addit. ad l. Esth. 6, 8. Esr. 5, 2. 1 Macc. 7, 28. 10, 66. 12, 4. 52. 14, 8. 16, 10. 2 Macc. 3, 1. 3 Macc. 6, 27. 7, 19. μ. ἐξομολογήσεως 2 Macc. 10, 38. μ. ἐπικλήσεως 2 Macc. 15, 26. μ. ἐπιφανείας 2 Macc. 14, 15. 3 Macc. 5, 8. 51. μ. ἐτασμοῦ 2 Macc. 7, 37. μ. εὐωχίας Addit. ad l. Esth. 6, 18. 3 Macc. 6, 35. μ. ἡλικίας 3 Macc. 4, 8. μ. κράτους 2 Macc. 12, 28. μ. κλαυθμοῦ Bar. 4, 11. 23. Jud. 14, 16. Esr. 5, 63. 2 Macc. 13, 12. μ. μουσικῶν Esr. 4, 63. 5, 3. μ. νίκης 3 Macc. 3, 20. μ. ὀδυρμοῦ 2 Macc. 11, 6. μ. οἴκτου 3 Macc. 1, 4. μ. ὅρκων 2 Macc. 14, 32. μ. παραδειγματισμῶν 3 Macc. 7, 14. μ. πόνου Sap. 9, 16. μ. κοινοῦ προςτάγματος 2 Macc. 10, 8. μ. σκυλμῶν 3 Macc. 3, 25. 7, 5. μ. στρεβλῶν 4 Macc. 8, 10. μ. συμφορᾶς 2 Macc. 6, 16. μ. συναγωγῆς Addit. ad l. Esth. 7, 10. εὐφροσύνη μ. τῆς σωτηρίας Bar. 4, 29. μ. ὕβρεως 3 Macc. 3, 25. μ. ὑγιείας Tob. 8, 21. μ. ὕμνων 2 Macc. 10, 38. μ. ψηφίσματος 2 Macc. 15, 36. (μ. κινδύνων Hdian. 3, 6. 2. Thuc. 1, 18. μ. φιλίας Xen. Hier. 1, 38.) — — b) *communionem* indicat, in qua non tam agentes, quam actio communis spectatur. Ita aa) in locis, ubi alter alterum adiunctum sibi habet *consentiendo*, sq. gen. *pers.*, ut ἁμάρτημα ποιεῖν Jud. 13, 16. ῥαθυμεῖν 2 Macc. 6, 4. — μ. τῆς γνώμης τινός Esr. 6, 22. 7, 4. 2 Macc. 4, 39. — bb) ubi actio *mutuo* constat *negotio* [gegenseitiges Handeln oder Zusammensein] Cf. *Lücke* ep. Joh. p. 201. coll. *Ewald* p. 608. gram. min. p. 267. *Tursell.* l. l.. p. 147. — Utuntur Lat. in talibus *cum*, nostrates: *mit*. Ita seq. genit. *person.*, post vv. *altercandi*, *litigandi* [in quibus Graeci directionis, appropinquandi notionem tenentes, simplici utuntur dativo cf. *Matth.* §. 404, c. *Rost* §. 105, 3.], ut διαμάχομαι Sir. 8, 13. δικάζω v. 14. ἐρίζω v. 2. μάχην ποιῶ v. 16. — ita pro רִיב sq. עִם Gen. 26, 20. Judic. 11, 25. (litigo cum Cic. ad Attic. 13, 36.) — post vv. *consultandi*, *loquendi*, *paciscendi* [etiam in his simplici utuntur dat. Graeci, directionis notionem sequentes cf. *Matth.* §. 403, b. *Rost* l. l.] ita βουλεύομαι Sir. 37, 10. 1 Macc. 10, 35. συμβουλεύομαι Sir. 8, 17. 9, 14. διατίθεμαι l. ἵστημι διαθήκην Sir 17, 10. 1 Macc. 1, 11. — ita pro כָּרַת בְּרִית sq. עִם Hos. 12, 2. Neh. 9, 8. sq. אֵת 2 Sam. 3, 12. 21. — ἵστημι συμμαχίαν 1 Macc. 8, 20. τίθημι, ποιῶ εἰρήνην 1 Macc. 6, 49. 58. 10, 4 bis. συντηρῶ φιλίαν 1 Macc. 8, 12. πιστοῦμαι Sir. 27, 17. 29, 3. — 22, 21. διαθήκη μετά τινος Sir. 44, 20. ἰσηγοροῦμαι Sir. 13, 11. ἐστί μοι διαλογισμός Sir. 9, 15. τίθεμαι τὰ μυστήρια τῆς βουλῆς Jud. 2, 2. λαλῶ 7, 24. 10, 9. 15, 8. 1 Macc. 7, 15. πληθύνω λόγον Sir. 22, 11. — ita דִּבֵּר sq. עִם Num. 11, 17. Dan. 8, 18. (φιλοσοφεῖν μετά τινος Xen. Cyr. 6, 1. 41.) — post vv. *concumbendi* notionem includentia = nostratium: *beiwohnen*, sq. gen. pers., ut ἀναπίπτω Hist. Sus. v. 37. γίνομαι Tob. 3, 8. Hist. Sus. v. 20. εἰμί v. 21. συγγίνομαι Jud. 12, 16. συνοικέω Esr. 8, 70. — — c) ad exemplum hebraici עִם et אֵת apud scriptores alexandrinos μετά c. genit. person. ponitur in obiecti remotioris cum verbo coniunctione indicanda, Graeci melioris indolis quum in eodem indicando accus. vel etiam dativo personae utantur [vid. de ποιέω τινὰ κατά τι, ποιέω τί τινι sub ποιέω observata], ita in formulis aa) ποιέω μετά τινος tracto aliquem, κατά τι *secundum aliquid* Sir. 50, 22. Tob. 3, 6. 8, 16. Cant. tr. puer. v. 18. — ita pro עָשָׂה sq. עִם Gen. 21, 23. Ps. 119, 124. — bb) ποιέω τι μετά τινος = *praesto alicui aliquid* Tob. 12, 6. 13, 6. Jud. 8, 26. 15, 10. 1 Macc. 10, 27. — ita pro עָשָׂה sq. עִם Gen. 24, 12. 14. 2 Sam. 3, 8. 11, 1. 7. — — d) refertur ad res externas [ut arma, satellitium, faces, vasa, instrumenta musica], quae, quatenus secum habet aliquis, comitari eum dicuntur = *cum, mit*, ita post vv., quibus facere aliquis vel fieri aliquid dicitur μετὰ δαδουχίας καὶ βοῶν 2 Macc. 4, 22. μ. ἑορτασμάτων Sap. 19, 16. μ. στεφάνων — τυμπάνων Jud. 3, 8. 15, 13. μ. τυμπάνων — ὅπλων 1 Macc. 9, 39. μ. μαχαίρας i. e. *mit dem Schwerdte in der Hand* Esr. 1, 56. — 5, 59. [3.] 1 Macc. 9, 37. 2 Macc. 3, 28. 15, 25. (ἤχειν μ. βροντῶν Lucian. dial. deor. 9, 3. — cum gladiis stare Cicer. Phil. 2, 8. cum telo esse Cic. Verr. 5, 3. 7. cf. *Tursell.* l. l. p. 134 sq.) — substantivo adnectitur, ut κυλικεῖον μετὰ χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων 1 Macc. 15, 32. — — e) refertur ad animi vel mentis conditionem, quae quasi persona arctissime coniuncta est aut esse debet homini agenti vel rei, virtuti, vitio alicui cf. *Matth.* §. 587. *Win.* l. l. — Utuntur Lat. in talibus, si animi conditionem spectant, praepos. *cum* = *mit*, vel participio item adiectivis verbo cognatis, modum denique actionis si respiciunt, etiam adverbiis verbo cognatis. Pertinent huc loci aa) in quibus μετά c. casu suo substantivis adnectitur, ut ἀτεχνία μ. ἀρετῆς Sir. 4, 1. νοῦς μ. ὀρθοῦ λόγου 4 Macc. 1, 15. πλοῦτος μ. ἀλαζονείας Sap. 5, 8. — bb) loci, in quibus fieri aliquid, vel facere aliquis aliquid dicitur μ. πάσης ἀκριβείας Sap. 12, 21. μ. — ἀλαζονείας 2 Macc. 15, 6. μ. — ἀνδρείας v. 7. μ. ἁπλότητος 3 Macc. 3, 21. μ. — ἀσφαλείας 2 Macc. 3, 22. 15, 1. μ. δόλου 1 Macc. 7, 27. 30. 35. 8, 28. 16, 15. μ. εἰρωνείας 2 Macc. 13, 3. μ. ἐλπίδος 2 Macc. 7, 18. 15, 7. μ. ἐπιεικείας 2 Macc. 2, 22. 10, 4. μ. ἐλέους 7, 23. μ. εὐλογιστίας 4 Macc. 5, 21. μ. εὐνοίας Sir. praef. prim. μ. εὐσεβείας 2 Macc. 12, 45. μ. εὐφροσύνης Sir. 9, 10. Bar. 3, 34. 4, 11. 23. 5, 9. Tob. 8, 17. 11, 19. Addit. ad l. Esth. 7, 10. 1 Macc. 3, 2. 4, 56. 59. 5, 23. 10, 66. 13, 52. 2 Macc. 10, 6. 3 Macc. 7, 15. 16. μ. ἠπιότητος Addit. ad l. Esth. 2, 2. μ. θυμοῦ 1 Macc. 7, 35. 15, 36. μ. λύπης 1 Macc. 6, 4. μ. ὀδύνης Tob. 3, 1. 10. 6, 14. μ. οἴκτου 3 Macc. 1, 4. μ. ὀργῆς Addit. ad l. Esth. 6, 19. 3 Macc. 6, 23. μ. παῤῥησίας 1 Macc. 4, 18. 3 Macc. 7, 12. μ. πίστεως 3 Macc. 5, 44. μ. προςοχῆς Sap. 12, 20. μ. σπουδῆς Sap. 19, 2. Hist. Sus. v. 50. 3 Macc. 4, 15. 5, 24. μ. — φειδοῦς Sap. 12, 18. μ. φόβου 3 Macc. 7, 21. 22. μ. αὐτοῦ scil. φόβου Sir. 35, 18. μ. χαρᾶς Tob. 13, 10. 2 Macc. 13, 28. 3 Macc. 5, 21. 6, 34. 7, 15. μ. χαρμοσυνης Bar. 4, 23. μ. πικρᾶς — ψυχῆς 3 Macc. 4, 4. (Dem. 1306, 3. Xen. Mem. 2, 1. 27. λύπη μετὰ φόβου Thuc. 7, 75.)

II) c. *accus.* de personis et rebus sese excipientibus vel sequentibus, ubi Lat. *post*, nostrates: *nach*, *hinter* a) de loco [von örtlicher Aufeinanderfolge] = *hinter*, ut ἡ μ. τὸν μισαὴλ κάμινος 4 Macc. 16, 3. (Hom. Odyss. 2, 406. Pausan. 3, 1. 1.) Cf. *Fischer* 3. b. p. 200. *Matth.*

§. 587. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 104. *Win.* §. 53, f. —

b) de *tempore* [von der Aufeinanderfolge in der Zeit] aa) seq. nomine α) temporis, ut μ. ἡμέρας πέντε Jud. 8, 9. — 16, 21. μ. ἐνιαυτόν Esr. 1, 45. μ. δύο ἔτη ἡμερῶν [de quo gen. vid ἡμέρα] 1 Macc. 1, 29. Tob. 14, 7. μ. τοῦτον τὸν καιρόν 4 Macc. 1, 10. — 2 Macc. 4, 23. 10, 3. 14, 1. μ. τοσοῦτον χρόνον 4 Macc. 5, 6. μ. ὀλίγον χρόνον 2 Macc. 11, 1. μ. οὐ πολὺν — χρόνον 4 Macc. 6, 1. μ. τὸ χρόνου διάστημα 3 Macc. 4, 17. (Palaeph. f. 5. Jos. Ant. 1, 12. 2.) — β) *festi*, ut μ. ἑορτήν 1 Macc. 10, 34. μ. τὸ σάββατον 2 Macc. 8, 28. — 12, 32. — γ) *personae*, ut μ. τοὺς προφήτας Sir. praef. sec. — μ. τὸν πατέρα αὐτοῦ 1 Macc. 16, 24. μ. αὐτόν Sir. 30, 4. 44, 9. 47, 23. 48, 8. Esr. 1, 40. 1 Macc. 8, 7. μ. τοῦτον Sir. 47, 12. 2 Macc. 7, 10. 18. (Ael. V. H. 12, 1. Hdian. 5, 6. 2.) — οἱ μ. ἐμέ, *die nach mir kommen* i. e. *die Nachwelt* Sap. 8, 13. — δ) *rei gestae*, ut μ. τὴν αἰχμαλωσίαν Sir. praef. secunda. — Esr. 1, 25. 1 Macc. 5, 17. 7, 33. 8, 30. 9, 23. 2 Macc. 4, 14. 12, 27. (Lucian. dial. deor. 20, 24. Xen. Cyr. 7, 2. 22.) — μ. ἡδονήν, μ. τὸν πόνον 4 Macc. 1, 22. 23. — bb) seq. *pronom.*, ut μ. τοῦτο Sap. 2, 2. 4, 18. 5, 11. Sir. 47, 1. Bar. 3, 37. 1 Macc. 3, 55. — μ. ταῦτα Sir. 3, 29. 13, 7. 16, 27. 17, 18. coll. v. 16. Bar. 6, 50. Tob. 11, 1. 14, 5. Addit. ad l. Esth. 6, 18. Esr. 1, 13. 5, 1. 52. 1 Macc. 1, 5. 4, 18. 11, 54. 13, 20. 14, 24. (Diod. Sic. 1, 7. Xen. Anab. 7, 3. 7.) — τὰ μ. ταῦτα, *quae postea facta sunt* vel *evenerunt* Addit. ad l. Esth. 6, 8. (Xen. h. gr. 7, 5. 27.) — cc) seq. *adiect.*, ut μ. ὀλίγον *post breve tempus* Sap. 15, 8. Jud. 13, 9. (Lucian. dial. mort. 15, 3.) — μ. οὐ πολὺ Esr. 3, 22. (Lucian. dial. deor. 6, 7. Hdian. 1, 6, 19. 5, 6. 2.) — Cf. *L. Bos.* de ellips. p. 551. ed. *Schäfer.* — dd) seq. infin. praefixum habente articulum, ubi Lat. *postquam* c. verbo finito [cf. *Win.* §. 45, 6.] Sir. 23, 20. 35, 18. 46, 20. Bar. 1, 9. Jud. 16, 25. 1 Macc. 1, 1. 9. 20. (Ael. V. H. 2, 1. Hdian. 2, 9. 6.) —

c) de *ordine*, seq. acc. person., δεύτερος μετ' αὐτόν, *post eum secundus* s. *secundo loco* Jud. 2, 4. (Xen. Cyr. 2, 2. 4.) —

III) in compositione.

Μεταβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. μετέβην (μετά, βαίνω) *transeo* i. e. a vel ex uno loco vel statu in alium transgredior, sq. ἐπί c. gen. loci Sap. 19, 19. sq. ἐκ c. gen. rei, ut ἐκ τῶν π. νόμων, ita de Judaeis desciscentibus a religione patria 2 Macc. 6, 1. εἰς τὰ ἑλληνικά v. 9. ἐπὶ τὸν ἀλλοφυλισμόν v. 24. (ἐπί τι Lucian. dial. deor. 20, 8.) de sapientia, utpote πνεύματι νοερῷ καὶ διὰ πάντων χωροῦντι πνευμάτων Sap. 7, 27. coll. v. 22. 23. —

Μεταβάλλω, f. βαλῶ, perf. μεταβέβληκα (μετά, βάλλω iacio; traiicio, converto i. e.) *muto* a) transit. τὰ νόμιμα *leges, mores, ritus* 3 Macc. 1, 3. τί εἴς τι Addit. ad l. Esth. 5, 8. 2 Macc. 6, 29. (Hdot. 5, 68. Lucian. dial. deor. 3, 1.) — pass. μεταβάλλομαι *mutor*, εἴς τι Sap. 19, 19. — signif. reflex. *ich ändere mich* i. e. *sententiam meam muto* [Dem. 205, 19. Xen. h. gr. 2, 3. 31 et 45.] oppon. πρὸς ἀλήθειαν ζῆν 4 Macc. 6, 18. 24. 15, 11. — b) intrans. *mutor*, *ich verändere mich*, *ich wandle mich um* [vid. ἄγω no. 3.] Sir. 18, 25. Jud. 10, 7. Addit. ad l. Esth. 5, 7. (Diod. Sic. 1, 12. 19, 33.)

Μεταβολή, ῆς, ἡ (μεταβάλλω) *mutatio, Aenderung, Veränderung* Sap. 7, 18. Addit. ad l. Esth. 4, 15. 6, 8. 3 Macc. 5, 40. 42. (Ael. V. H. 4, 8. 5, 13. Xen. Cyr. 6, 2. 29.)

Μεταβολία, ας, ἡ = μεταβολή, *mutatio*, opp. πρᾶσις Sir. 37, 11.

Μεταγενέστερος, α, ον [comparat. adiect. μεταγενής, post natus, post factus] *posterior, us*, τούτου quam hoc i. e. *post haec* Esr. 8, 1. (Diod. Sic. 1, 15.)

Μεταγίνομαι, forma serioris aevi pro: μεταγίγνομαι, f. γενήσομαι (μετά, γίνομαι fio; post fio) *transferor*, de Judaeis in exilium abductis 2 Macc. 2, 1. 2.

Μετάγω, f. ξω (μετά, ἄγω) *traduco, transfero*, ita a) de translatione locali, τινά εἰς c. acc. loci vel ἐνταῦθα Esr. 1, 45. 5, 69. 2 Macc. 1, 33. (Diod. Sic. 20, 3.) — b) de translatione hermeneutica = *übersetzen*, εἰς ἑτέραν γλῶσσαν Sir. praef. prim. — c) de translatione politica, ut βασιλείαν ἀπό τινος εἴς τινα Sir. 10, 8. Addit. ad l. Esth. 6, 13. — d) de rituum et sacrorum mutatione 2 Macc. 4, 10.

Μεταδιαιτάω, ῶ f. ήσω (μετά, διαιτάω) *vitae rationem muto* [Lucian. dial. mort. 12, 4.] a. 1. p. signif. reflex. *meam vitae rationem muto*, ita ratione habita cibi et potus 4 Macc. 8, 7.

Μεταδίδωμι, f. δώσω (μετά, δίδωμι) *impertior, communico aliquid cum aliquo* a) univ., absol. Sap. 7, 13. — τινί Bar. 6, 28. τινί τι [de qua structura rariori cf. *Matth.* §. 326, not. *Rost* §. 108, not. 6.] Tob. 7, 9. 2 Macc. 1, 35. (Hdot. 9, 34. Xen. An. 4, 5. 5. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*) — b) *narrando* vel *nuntiando communico* 2 Macc. 8, 12. (Xen. Mem. 2, 7. 1.)

Μεταδιώκω, f. ξω (μετά, διώκω) *persequor* [τινά Xen. Cyr. 4, 3. 3.], metaph. pro: *operam do alicui rei*, ut τὸ σύντομον τῆς λέξεως, ita de scriptore epitomen historiae exhibente.

Μετακαλέω, ῶ f. έσω (μετά, καλέω) *avoco, revoco*, τινά Esr. 1, 50.

Μετακιρνάω, ῶ f. ήσω = μετακεράννυμι (μετά, κιρνάω misceo) *permisceo*, pass. *permisceor et transeo*, πρός τι Sap. 16, 21.

Μετακομίζω, f. ίσω (μετά, κομίζω porto) *transporto*, τινί τι παρά τινος Jud. 11, 14. (Lucian. Tim. §. 21. Dem. 368, 10.)

Μεταλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. μετέλαβον (μετά, λαμβάνω) 1) *particeps sum, particeps reddor*, τινός [de quo genit. vid. κοινωνέω] Sap. 18, 9. 3 Macc. 4, 6. 4 Macc. 8, 7. 16, 18. (Ael. V. H. 9, 5. Xen. h. gr. 3, 5. 5.) — 2) *accipio, nanciscor* [ut καιρόν Diod. Sic. 19, 69. Pol. 2, 16. 15.] metaph. *comperio, cognosco*, τί 2 Macc. 12, 5. 21. 13, 10. — sq. acc. c. infinit. 2 Macc. 4, 21. 13, 23. 3 Macc. 3, 1. — sq. accus. cum particip. [de discrimine infinit. et participii vid. sub ἀκούω observata] 2 Macc. 11, 6. 12, 9. 15, 1.

Μεταλλάσσω, ττω f. ξω, a. 1. μετήλλαξα, perf. μετήλλαχα (μετά, ἀλλάσσω, ττω) *permuto*, τὸν βίον *das Leben wechseln* i. e. *morior*, plene Esr. 1, 31. 2 Macc. 4, 7. 5, 5. 7, 40. de h. l. duplici nominat. vid. sub ἀγελαῖος monita. — (Isocr. Archid. c. 6 init. Hdian. 3, 15. 8. 4, 4. 7.) — minus plene i. e. sine voc. βίον. 2 Macc. 6, 31. 7, 7. 13. 14, 46. ὁ μεταλλαχώς 2 Macc. 4, 37. (Diod. Sic. 1, 96.) — μεταλλάσσειν ὑπ' ἀνθρώπων mori *hominibus auctoribus* 2 Macc. 7, 14.

Μεταλλεύω, f. εύσω (μέταλλον quod vid.; metalla scrutor Palaeph. Fab. 10. fodio Diod. Sic. 18, 70.; investigo) pro μεταλλάσσω, *muto* Sap. 4, 12. 16, 25.

Μέταλλον, ου, τό, *fodina*, τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου 1 Macc. 8, 3. (τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ Diod. Sic. 5, 36.)

Μεταμέλομαι, dep. pass. c. perf. et aor. 1.

p. significatione reflexiva, μεταμεμέλημαι, μετεμελέθην (μετά, post, μέλομαι cogito; sententiam muto Pol. 25, 11.) *poenitet me, poenitentia tangor* Sap. 19, 2. Sir. 30, 28. — ἔν τινι i. e. *poenitentiae causam habeo in aliqua re* Sir. 35, 19. — μεταμεμέλημαι δούς i. e. ὅτι ἔδων 1 Macc. 11, 10. (Diod. Sic. 15, 9. Xen. Cyr. 4, 6. 5. Thuc. 7, 50.) —

Μετάμελος, ου, ὁ (μεταμέλομαι) *poenitentia* 3 Macc. 2, 32.

Μετανοέω, ῶ f. ήσω (μετά post, νοέω intelligo, reputo) *mentem muto* i. e. a) *sententiam muto* Sap. 5, 3. ἐπί τινι Orat. Man. v. 7. (Diod. Sic. 15, 47. Xen. Cyr. 1, 1. 3.) — b) *animum emendo, poenitentia tangor* Sir. 17, 19. ἔν τινι Sir. 48, 15. (Lucian. dial. mort. 10, 1.)

Μετάνοια, ας, ἡ (μετανοέω) *mentis mutatio* i.e. a) *sententiae mutatio* Sir. 44, 15. — b) *animi emendatio* Sap. 11, 23. 12, 10. 19. Orat. Manass. v. 7. 8.

Μεταξύ, adv. [in medio, in der Mitte Hom. Il. 1, 156. — μετά, μέσον] praepos. vim habens regentis gen. [vid. ἄνω], *inter, zwischen,* de loco Sap. 4, 15. 16, 19. (Ael. V. H. 3, 1. Xen. Cyr. 7, 1. 10. Thuc. 4, 42.) — Sap. 18, 23. ad quem l. cf. LXX Num. 16, 18. habentes in eadem causa verba ἀνὰ μέσον τῶν τεθνηκότων καὶ τῶν ζώντων. —

Ματαπαιδεύω, f. εύσω (μετά, παιδεύω) *aliter erudio, alii disciplinae trado,* med. *disciplinae alii me do* 4 Macc. 2, 7. (Lucian. Lexiphan. §. 21.) —

Μεταπείθω, f. σω (μετά, πείθω) *in aliam sententiam traduco,* τινά 4 Macc. 11, 24. (Diod. Sic. 4, 63. Plut. vit. Pericl. c. 8. Dem. 303, ult.) —

Μεταπέμπομαι, f. ψομαι, med. [verbi μεταπέμπω mitto post alium] *adducendum curo, accesso,* τινά 2 Macc. 15, 31. 3 Macc. 5, 18. 4 Macc. 12, 6. τινὰ πλησιέστερον i. e. *proprius adduci iubeo* 4 Macc. 12, 2. de h. l. comparativo vid. πλησίον. (Diod. Sic. 1, 65. Hdian. 1, 16. 12. Xen. Mem. 3, 19. 11.)

Μεταπίπτω, f. πεσοῦμαι (μετά, πίπτω cado; decido, devolvor, ut βασιλεία εἴς τινα Diod. Sic. 2, 34. umschlagen i. e.) *mutor, ich ändere mich* 3 Macc. 3, 8. (de personis, ut ταῖς γνωμαῖς Diod. Sic. 12, 9. — Isocr. ad Philipp. c. 8.)

Μεταστρέφω, f. ψω, a. 2. p. ἐστράφην [de qua aor. forma vid. ἀποστρέφω, μετά, στρέφω verto] *converto,* τὴν βουλήν τινος i. e. *dem Entschlusse* Jem. *eine andere Richtung geben* Esr. 7, 15. 3 Macc. 5, 8. — τὴν ὀργὴν εἰς οἶκτον *iram in misericordiam converto* 3 Macc. 6, 22. ὕδατα εἰς ἅλμην, γάμον εἰς πένθος, ubi Lat. *muto, converto* Sir. 39, 23. 1 Macc. 9, 41. τὴν διάνοιαν εἰς εὐωχίαν = *zuwenden* Esr. 3, 20. — τὰ ἀγαθὰ εἰς κακά Sir. 11, 29. quo l. = *perverto.*

Μετασχηματίζω, f. ίσω (μετά post, σχῆμα habitus, forma) *transformo,* εἰς ἀφθαρσίαν i. e. *in statum immortalitatis transfero* 4 Macc. 9, 22. (Plut. de defectu orac. c. 30 fin.)

Μετατίθημι, f. θήσω, a. 2. μετέθην, imperat. μετάθες [de qua imperativi forma, obvia in Addit. ad l. Esth. 4, 10. cf. *Buttm.* §. 95. b. not. I. 13. gram. max. §. 107, 6. *Matth.* §. 210, not. 6. *Rost* §. 78, not. 10. — μετά, τίθημι] 1) *transpono* i. e. *transfero aliquem* ex eo, quo est, loco vel statu in alium locum vel statum, ut ἀπὸ τῶν πατρίων νόμων i. e. *a legibus patriis* ad alios, ut Graecorum ritus et sacra traduco 2 Macc. 7, 24. (Pol. III. 111. 8. Jamblich. protrept. ad philos. c. 17.) — τινά = *Jem. umstimmen,* ita absol. 2 Macc. 4, 46. εἰς ἔχθράν, εἰς μῖσος i.e. *ita ut odio habeat aliquem* Sir. 6, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 10. — sensu locali, ita Sap. 4, 10. Sir. 44, 16. in quibus l. μετετέθη *translatus est* = transl. e. ad Deum, it. septuaginta enim interpr. tempore factum est, ut, quo uterentur Gen. 5, 24. pro לָקַח verbo μετατίθημι technicum et solemne redderetur in Henochi ad coelos receptione significanda. — 2) *amoveo, abwenden,* τὴν ὁρμήν τινος 3 Macc. 1, 16.

Μετατρέπω, f. ψω, a. 2. p. μετετράπην [4 Macc. 7, 12. de qua aor. forma vid. sub ἀποστρέφω monita. — μετά, τρέπω] *converto aliquem ab eo, quo est statu = dimoveo,* τινά 4 Macc. 15, 8. 15. — τί 7, 3. — passiv. *dimoveor* 4 Macc. 6, 5. — τὸν λογισμόν i. e. *quod rationem attinet* [vid. ἐκλείπω, αἰδήμων] 4 Macc. 7, 12.

Μεταφέρω, a. 2. μετήνεγκον (μετά, φέρω) *transfero,* τὶ ἀπό vel ἔκ τινος *aliquid ab* vel *ex aliquo loco* Esr. 2, 10. 4, 48. (Xen. Cyr. 1, 6. 39.)

Μετάφρασις, εως, ἡ (μεταφράζω) *translatio in aliam dictionem* vel *in aliam formam* 2 Macc. 2, 31. quo l. de translatione in formam compendiariam dici monuerunt interpretes.

Μετέπειτα, adv. (μετά, ἔπειτα post) *posthac, deinde* 3 Macc. 3, 24. τὰ μ. i. e. *res futurae* Jud. 9, 5. ὁ μ. χρόνος *tempus futurum* Addit. ad l. Esth. 2, 8. (Jos. Ant. 6, 4. 6. Hdot. 8, 128.) —

Μετέρχομαι, f. ἐλεύσομαι [de quo fut. vid. ἀπέρχομαι] a. 2. μετῆλθον (μετά, ἔρχομαι venio, eo; insequor, nachgehen, verfolgen) *persequor,* sensu hostili = *punio, poenas infligo,* seq. acc. pers. 1 Macc. 15, 4. 4 Macc. 10, 21. (Lucian. dial. mort. 12, 9. 14, 5. Ael. V. H. 6, 10.) — τινὰ ὑπέρ τινος 4 Macc. 18, 22 bis. — sq. dupl. acc. uno personae, altero rei [cf. *Matth.* §. 421, not. 1. *Rost* §. 104, not. 11. *Elmsl.* ad Eur. Heracl. v. 852.] Sap. 14, 30. (Eur. Cycl. c. 280. Orest. v. 417 vel 423.) —

Μετέχω, f. μετασχήσω, p. act. μετέσχηκα (μετά, ἔχω) *particeps sum,* τινός alicuius rei [de quo gen. vid. κοινωνέω] Sap. 19, 16. Esr. 5, 40. 8, 70. 2 Macc. 4, 15. 5, 10. 27. — addito ἐν c. dat. admin. Sir. 51, 28. (Diod. Sic. 1, 5. Hdian. 8, 4. 21. Xen. Mem. 2, 2. 3.)

Μετεωρίζω, f. ίσω (μετέωρος quod vid.) *in altum fero, effero,* passiv. *efferor* [propr. Ael. Hist. anim. 11, 33. Xen. Cyr. 6, 3. 5.] metaph. et signif. reflex. *ich erhebe mich, ich überhebe mich,* ita de personis superbia efflatis 2 Macc. 7, 34. ἐπί τι i. e. *efflatum et superbum me gero adversus aliquid* 3 Macc. 6, 5. — τὴν διάνοιαν [de quo accus. vid. sub ἐκλείπω, αἰδήμων monita] 2 Macc. 5, 17. (τινί Diod. Sic. 4, 70.)

Μετεωρισμός, οῦ, ὁ (μετεωρίζω) *elevatio, elatio,* ὀφθαλμῶν ita de femina libidinose oculos agitante Sir. 23, 4. 26, 9. — τῆς καρδίας *animi elatio* i. e. *superbia* 2 Macc. 5, 21.

Μετέωρον, ου, τό (neutr. adiect. μετέωρος, sublimis, excelsus, in sublime elatus Xen. An. 1, 5. 8.) *summitas, eine Anhöhe, locus excelsus* Sir. 22, 16. 37, 14. —

Μετοικίζω, f. ίσω (μετά, οἰκίζω) *in aliam terram transfero,* seq. acc. pers. et εἰς c. acc. loci Esr. 5, 7. (Diod. Sic. 11, 88.) de lect. loci Jud. 11, 14. vid. sub μετακομίζω observata. —

Μετουσία, ας, ἡ (μέτεστί μοί τινος Xen. Cyr. 7, 2. 28.) *participatio, usus, Genuss,* αἱ — ἐπιθυμίαι πρὸς τοῦ κάλλους μετουσίας *cupiditates, quae feruntur ad pulchritudinis* [i. e. ad mulieris pul-

chritudine excellentis] *usum* scil. venereum 4 Macc. 2, 1. (Xen. Cyr. 8, 5. 23.)

Μετοχετεύω, f. εύσω (μετά, ὀχετεύω) *transpono*, *versetzen* 4 Macc. 1, 29.

Μέτοχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μετέχω) *particeps*, τινός [vid. κοινωνέω] Addit. ad l. Esth. 6, 5. (Dem. 1411, 4.)

Μετρέω, ῶ f. ήσω (μέτρον) *metior*, *messen* [propr. Dem. 1135, 5.] i. e. *aestimo*, τί τινι [de quo dat. normae vid. ἀλήθεια] Sap. 4, 8. (Dem. 314, 24. Hdian. 1, 6. 2. *metior* Horat. I. ep. 7 fin.)

Μετρητής, οῦ, ὁ (μετρέω metior; messor) *metretes* s. *amphora* eaque attica, genus mensurae, adhibitae in rebus liquidis et continentis 72 sextarios vel ξέστους, aequalis fere hebr. בַּת. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Maasse*. Hist. bel. et dr. v. 3. Esr. 8, 20. (Pol. 2, 15. 1. Ael. Hist. anim. 8, 9. Dem. 1045, 6.) —

Μέτριος, ία, ιον (μέτρον) *modicus*, *mediocris* Sir. 34, 20. (Xen. Cyr. 2, 4. 22 et 26.)

Μετρίως, adv. (μέτριος) *mediocriter* 2 Macc. 15, 38. (Xen. Hier. 1, 8. Oec. 12, 16.)

Μέτρον, ου, τό, *mensura*, *modus* a) proprie i. e. *instrumentum, quo metiri solemus* Sap. 11, 20. Jud. 7, 21. (Lucian. dial. deor. 10, 3. Xen. Mem. 3. 10. 10.) — b) μέτρῳ πίνειν, *modice bibere* Sir. 34, 27. de dat. normae vid. ἀλήθεια.

Μέχρι, etiam μέχρις [de qua duplici huius voc. forma cf. *Win.* §. 5, b. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 580. *Lob.* ad Phryn. p. 14 sq.] praepos., regens genit., *usque ad, bis zu.* Cf. *Matth.* §. 576. *Rost* §. 110, not. 1. *Win.* §. 58, 6. *Buttm.* §. 133. *Passow* sub voc. μέχρι.

1) de *loco*, sq. genit. loci, ut μ. αἰθιοπίας Esr. 3, 2. μ. δυσμῶν 3 Macc. 4, 15. μ. περάτων Addit. ad l. Esth. 2, 2. μ. τῶν τόπων 3 Macc. 1, 1. (Lucian. dial. mort. 12, 2. μέχρις οὗ et μ. ὅτου Xen. An. 1, 7. 6.) —

2) de *tempore* a) seq. gen. substantivi tempus indicantis, ut ὁ μ. γήρως βίος 4 Macc. 6, 18. μ. τοῦ δευτέρου ἔτους Esr. 2, 30. μ. τῆς σήμερον ἡμέρας 8, 77. μ. μεσούσης τῆς νυκτός Jud. 12, 5. μ. τέλους *usque ad finem* i. e. *ad omnium usque internecionem* Sap. 16, 5. 19, 1. μ. χρόνου *ad tempus* = *eine Zeit lang* Tob. 14, 4. — 2 Macc. 11, 30. 3 Macc. 6, 40. (Diod. Sic. 4, 18. Xen. Cyr. 1, 4. 23. Mem. 3, 5. 26. μέχρι τινός = aliquamdiu Alciphr. ep. 3, 54.) — b) seq. gen. rei gestae, enuntiatae nunc per substant., ut μ. τῆς εἰς τὸ πλοῖον ἐμβολῆς 3 Macc. 4, 7. — nunc per infinit. ante se habentem genitivum artic., ubi Lat. *donec*, *usque dum*, nos: *so lange als*, *bis* Esr. 4, 51. 6, 28. 1 Macc. 4, 46. 2 Macc. 6, 14. μέχρι — κολάσαι i. e. μέχρι τοῦ καταντῆσαι αὐτοὺς — καὶ κολάσαι. (Xen. Hier. 6, 2.) — c) seq. genit. pronominis interrogativi, μέχρις τίνος *quousque*, seq. indicat. praes. 3 Macc. 5, 40. — d) seq. adverbio praefixum habente genit. articuli, ut μ. τοῦ νῦν *usque ad illud, quod nunc est, tempus* Esr. 6, 20. 3 Macc. 6, 28. — e) seq. genit. pron. relativi: μέχρις οὗ, *usque ad tempus quo, donec, usque dum, bis zu der Zeit wo, bis* aa) univ., seq. indicativo, ubi agitur de re certa [vid. sub ἕως no. I. 1. a. notata] Jud. 5, 10. 12, 9. Addit. ad l. Esth. 5, 8. (Xen. An. 5, 4. 16.) — bb) uti e multo formulae μέχρις οὗ usu nata est locutio pleonastica μέχρις οὗ cum genit. [ut μέχρις οὗ ὄκτω πύργων pro μέχρις ὄκτω πύργων Hdot. 1, 181. μ. οὗ τροπέων τῶν θερινέων 2, 19. — Hdot. 2, 173. 304.] ita pro μέχρι simplici legitur μέχρις οὗ cum infinitivo secum habente accus. subiecti Tob. 11, 2. μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐτοὺς Esr. 1. 57. μ. οὗ βασιλεῦσαι Πέρσας 6, 6. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 788. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 310. *Matth.* §. 480, b. not. — collatis, quae habent de particula πρίν c. infinit. *Matth.* §. 522, 2. *Rost* §. 125, not. 7. *Win.* §. 45, 6 fin. — De praepositione denique iuncta c. infinitivo non ante se habente articulum vid. *Win.* §. 43, 6. — f) praefigitur adverbio [de qua structura vid. sub ἀπό observata], ut μέχρι νῦν = *bis jetzt* Addit. ad l. Esth. 4, 15. (Longi pastoral. libr. 4. p. 118. *Villois.* μ. τότε Dion. Hal. Ant. 4, 2. μέχρι ὀψέ Thuc. 7, 83.) — g) adverbialiter i. e. sine casu et addito ἄν, *usque dum, donec*, nos: *bis, so lange bis*, seq. coniunctivo aoristi, ubi dicitur, fieri vel futurum esse aliquid, donec evenerit, quod eventurum esse traditur [vid. ἕως I. 1. a. aa.] 3 Macc. 7, 4. (Xen. Anab. 1, 4. 13)

3) de *modo* et *termino*, ad quem usque pertinet, quod verbo enuntiatur, *usque ad* i. e. *bis an, bis auf, bis zu*, ita a) de termino locali, ut μ. γενείων 4 Macc. 9, 28. μ. τῶν ὀστέων 6, 26. μ. τῶν περὶ τὰ γένεια scil. σάρκων 15, 12. — b) post vv. quibus facere vel pati aliquid dicitur aliquis μέχρι θανάτου 2 Macc. 13, 14. 3 Macc. 7, 16. 4 Macc. 6, 21. 13, 26. (Hdian. 1, 15. 14. μέχρι μὲν τούτων i. e. donec quidem intra hos se contineret limites — ἐπεὶ δέ quum vero. — Jd. 1, 15. 16. μέχρι τραυμάτων προςχώρει. Lucian. dial. deor. 23, 1. Xen. Mem. 4, 7. 3 et 5.)

4) de *gradu*, ut μ. συντελείας *ad perfectionem usque* Sir. 47, 10. ἀπήμαντος μ. τριχός 2 Macc. 6, 6. — 4 Macc. 5, 36. 6, 30. 7, 8. 16. 13, 1. 16, 1. 17, 7. 10. (Lucian. dial. deor. 6, 3.) —

5) de *ordine*, ita in gradatione, ut ἀπὸ γεραιοῦ μ. νηπίου, μ. τῶν ὑπομασθέων 3 Macc. 3, 27. de h. l. asyndeto vid. sub ἀδικέω notata. —

Μή, 1) particula negativa vel adverb. significans: *non, nicht*. Legitur ut apud Graecos, ita etiam in his libris *sic, ut non ad rem ipsam, de qua agitur, sed ad rei cogitationem pertineat* i. e. usurpatur non, ubi dicere volumus, non esse aliquid, sed ubi cogitatione fingimus, non esse aliquid, aut ubi videtur res neganda esse. Quare μή *subiective* et *conditionalim* [ubi igitur enuntiatur aliquid secundum voluntatem, iudicium, opinionem, desiderium alicuius, ubi dicitur de eo, quod fieri potest, fieri posse vel faciendum factumve esse videtur vel sumitur; Bedingung, Annahme, Meinung, Wille, das Können, Mögen, Sollen], οὐ contra absolute et obiective negare docent Grammatici. Cf. *Hermann* ad Vig. p. 787. 804. 805. *Matth.* §. 608. *Buttm.* §. 135. *Passow* sub h. v. *Rost* §. 135. *Win.* §. 59, 1. coll. de Hebraeorum אַל respondente Graecorum μή *Ewald* p. 530. gram. min. p. 292 sq. —

A) propr. AA) *sola* legitur haec partic. a) *in sententia conditionali* cf. *Herm.* ad Vig. p. 804. *Matth.* §. 608, 5. b. *Buttm.* §. 135, b. *Rost* l. l. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 126. *Passow* l. l. *Win.* §. 59, 5., ita ἐὰν μή [vid. ἐάν] et κἂν μή i. e. καὶ ἐὰν μή Sap. 8, 21. Sir. 27, 3. 30, 37. 31, 6. Bar. 2, 22. 29. 6, 24. 35. Jud. 7, 31. 8, 11. 15. 10, 10. 12, 12. Hist. Sus. v. 22. Hist. bel. et drac. v. 8. 12. 1 Macc. 2, 40. 3, 53. 6, 27. 7, 35. 2 Macc. 14, 33. — εἰ μή [vid. εἰ] Sap. 7, 28. 11, 25. 17, 12. Sir. 5, 12. 12, 2. 19, 8. 23, 14. de quo l. vid. sub εἰ monita. — Sir. 25, 25. 29, 6. Tob. 3, 15. 8, 12. Jud. 9, 14. 11, 2. Addit. ad l. Esth. 4, 4. 11. Hist. Sus. v. 21. Hist. bel. et drac. v. 29. 1 Macc. 15, 31 bis. 2 Macc. 5, 18. 8, 15. 12, 44. 3 Macc. 5, 32. 4 Macc. 5, 3. 17. 6, 21. 9, 2. 14, 17. — b) in *sententia finali* [cf. *Passow* l. l. *Buttm.* §. 135, c. *Matth.* §. 608, a. *Rost* l. l. *Win.* l. l.], ita praeced. ἵνα· ἵνα μή, *ut non, ne, dass nicht, damit nicht*, it. ἵνα — καὶ μή *ut — et ut non* vel *et ne* aut *ne-*

que Sap. 6, 9. 13, 16. 16, 18. 18, 19. Sir. 1, 27. 2, 7. 6, 1. 8, 4. 11. 15. 9, 6. 13. 10, 4. 11, 4. 12, 5. 13, 10 bis. 19, 24. 22, 25. 23, 2. 26, 10. 27, 20. 30, 13. 28. 36. 44, 18. 45, 26. Jud. 7, 9. 28. 11, 11. 12, 2. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 1 Macc. 1, 63 bis. 2 Macc. 2, 2. 6, 15. 3 Macc. 2, 17. 30. 4 Macc. 16, 12. 17, 1. — praeced. ὅπως· ὅπως μή, *ut non*, *ne*, *damit nicht*, *dass nicht* Sir. 23, 3. Bar. 6, 18. Esr. 2, 29. 1 Macc. 13, 16. 15, 19 bis. 2 Macc. 9, 24. — praecedente praepositione consilium indicante ad quod ex mente scribentis spectat aliquid 2 Macc. 6, 13. — praepositionibus εἰς, ἕνεκεν, infinitivo ante se habenti articulum praefixis, ut εἰς τὸ μὴ λατρεῦσαι τοῖς κενοῖς 3 Macc. 6, 6. ἕνεκεν τοῦ μὴ γενέσθαι ὀργὴν εἰς τὴν βασιλείαν i. e. *ne irascatur regno* Esr. 8, 21. — ubi iungitur μή c. infinit. ante se habente genit. artic. τοῦ, ut Jud. 4, 13. 1 Macc, 10, 38. 11, 22. 15, 25. quo l. alii ἐκβατικῶς poni infinit. existimant. Cf. *Matth.* §. 540, not. 1. *Buttm.* §. 127, not. 1. *Rost* §. 109, not. 5. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 845. *Win.* §. 45, 4. b. — c) *in sententiis consecutivis* i. e. de effectu vel eventu cogitato a dicente vel scribente, ita ὥστε μή i. e. *ita ut non, so dass nicht*, sq. infinit. Esr. 5, 65. 4 Macc. 1, 6. 4, 20. (Xen. Conv. 4, 54.) — ὡς μή, sq. infin. 4 Macc. 14, 1. — εἰς τὸ μή, seq. infinit. [vid. *Win.* §. 45, 6.] Prec. Manass. v. 10. — πρὸς τὸ μή seq. infinit. Addit. ad l. Esth. 2, 4. 5. — τοῦ μή, seq. infin., ut ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι Sap. 10, 8. Hist. Sus. v. 9. 1 Macc. 15, 25. de quo infinitivi usu epexegetico cf. *Win.* §. 45, 4. b. b. p. 379. — d) in *sententia causam rei cogitatam ab aliquo enuntiante* [vid. *Fritzsche* l. l.], ita διὰ τὸ μή seq. infinit. *propterea quod non, quum non* Bar. 6, 27. 2 Macc. 2, 11. 3 Macc. 3, 18. vid. tamen de h. l. lect. *Apel, Aug.* — 3 Macc. 4, 19. — παρὰ τὸ μή seq. inf. = *propterea quod non* Bar. 3, 28. — e) in *sententia adversativa*, ita in oratione elliptica i. e. seq. accusativo rei pendente a verbo e contextu eruendo Sir. 25, 12. πᾶσαν πληγήν — καὶ μὴ πληγὴν καρδίας pro: πληγὴν εὐδοκέω [coll. v. 15.] i. e. *ich lasse mir jeden Schlag gefallen* καὶ μὴ πλ. καρδίας *doch nicht* vel *nur nicht Herzensangst*. Ibid. πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ πονηρίαν γυναικός scil. εὐδοκῶ *ich lasse mir jede Bosheit gefallen*, *nur nicht die Bosheit eines Weibes* sens. *quamcunque feram malitiam excepta mulieris malitia* v. 13. πᾶσαν ἐπαγωγήν scil. εὐδοκῶ, καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μισούντων. Ibid. πᾶσαν — ἐχθρῶν. Cf. Graecorum ellipsin, qua particulae μή adiungunt accusativum rei pendentem ab imperativo ἐμβάλλετε vel ποιεῖτε cogitatione addendo, ut Soph. Antig. v. 573. μὴ τριβάς. Aristoph. Acharn. v. 544. μή μοι πρόφασιν. Vesp. v. 1174. μή μοι γε μύθους. Lucian. Toxar. c. 56. μὴ μακρά scil. λέγε. — f) in verbis modum vel adminiculum indicantibus, quo factum esse aliquid ex mente alicuius, sive agentis, sive legentis aut audientis, negatur, ut ἡγησάμεθα μὴ βίᾳ δόρατος — τιθηνήσασθαι τὰ ἔθνη 3 Macc. 3, 15. Ἰακὼβ τοὺς περὶ Συμεὼν — αἰτιᾶται, μὴ λογισμῷ τοὺς — ἀποσφάξαντας 4 Macc. 2, 19. — 4, 13. — g) in oratione directa, qua usum esse aliquem, scriptor mente sibi informavit 3 Macc. 3, 9. μὴ γὰρ — ἠγνοηκώς i. e. *statuisse enim eos arbitror*, *fieri non posse*, *ut negligatur natio*, *quae nihil mali commisit*. — h) *iungitur* c. *infinit.* [cf. *Rost* §. 135, 5. c. γ.] aa) articulum habente et substantive posito, ita nominativo casu 2 Macc. 6, 13. 4 Macc. 5, 8. 11, 24. — accusativo 4 Macc. 3, 2. 3. 4. — Addit. ad l. Esth. 3, 5. ubi verbis ἐποίησα τοῦτο per epexegesin additur τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν — Ἀμάν. — genitivo pendente *vel* a praeposit. ἕως, ut ἕως τοῦ μὴ καταλιπεῖν ῥίζαν Esr. 8, 88. *vel* a verbo *impediendi*, *negligendi* notionem includente Hist. bel. et drac. v. 19. ἐκράτησε [= tenendo impedivit] τὸν βασιλέα — τοῦ μὴ εἰςελθεῖν Jud. 5, 4. κατενωτίσαντο τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μου. Vid. ἀμελέω. — *vel* explicationis ergo addito [de τοῦ c. infinit. epexegetice posito vid. *Win.* §. 45, 4. b. b. p. 379.] Esr. 1, 35. 1 Macc. 1, 62. — bb) c. infinit. simplici [cf. *Win.* §. 45, 3. §. 59, 2. *Rost* §. 135, 5. c. γ.] pendente a verbo *dicendi*, ut διασαφέω 2 Macc. 1, 20. εἶπον Tob. 8, 20. Jud. 6, 2. 3 Macc. 1, 11. ὄμνυμι 1 Macc. 9, 71. προςαγγέλλω 2 Macc. 3, 6. φάσκω 2 Macc. 14, 32. — vel a verbo *adhortandi*, *rogandi*, ut ἀξιόω 2 Macc. 4, 19. 10, 4. ἐπικαλοῦμαι Sir. 51, 10. 2 Macc. 13, 11. 3 Macc. 1, 27. ἐπαμῦναι μὴ παριδόντα pro ἐπαμῦναι καὶ μὴ παριδεῖν. — ὄμνυμι = *iureiurando* interposito obsecro Tob. 9, 3. coll. 8, 20. — παρακαλέω 2 Macc. 2, 3. 6, 12. 8, 16. 15, 8. — vel a verbo *cogitandi*, *decernendi*, *reputandi*, *suadendi*, ut διαγινώσκω 2 Macc. 15, 17. δοκέω 3 Macc. 1, 29. θέλω Sap. 14, 5. συμβουλεύω 4 Macc. 8, 5. — vel a verbo *cogendi*, *imperandi*, ut ἀναγκάζω 2 Macc. 6, 1. γράφω Esr. 4, 49. διαστέλλομαι Jud. 11, 12. εἶπον Tob. 3, 13. Esr. 5, 40. 4 Macc. 2, 6. προστάσσω Jud. 12, 7. — post ἀλόγιστον scil. ἐστί 4 Macc. 16, 23. καλῶς ἔχει = *conducit* Esr. 2, 20. — — i) post ὃς ἄν, ὅστις ἄν, it. post πᾶς ὅςτις = ὅςτις sed fortius Esr. 9, 4. Cf. *Win.* §. 59, 5. *Rost* §. 135, 5. c. β. — Addit. ad l. Esth. 6, 9. quo l. si abest ἄν vid. de huius particulae omissione sub ἄν monita. — k) iungitur c. nominibus et formulis personae, rei, actionis qualitatem indicantibus [cf. *Win.* §. 59, 4 fin.], ut λαλεῖν ἃ μὴ θέμις 2 Macc. 12, 14. πλοῦτος ᾧ μὴ ἐστὶν ἁμαρτία = πλοῦτος μὴ ἔχων ἁμαρτίαν. — l) iungitur c. *participio* [de quo resolvendo nunc per particulas *si*, *etsi*, *dum*, *quum*, *quoniam*, *ut*, *ita ut*, nunc per pronom. relat. *qui*, *quae*, *quod* vid. sub ἀγαθός observata]. Ita aa) in locis, ubi non de certa aliqua persona vel re, sed de certo personarum vel rerum genere cogitato agitur [cf. *Win.* §. 59, 4. *Herm.* ad Vig. p. 803. *Rost* §. 135, 5. c. β.] Habentur ita participia *sine* articulo posita, ut ἄνθρωπος μὴ ἔχων νοσσίαν Sir. 36, 31. Addit. ad l. Esth. 6, 15. Esr. 5, 39. 3 Macc. 1, 15. θελόντων αὐτῶν καὶ μή scil. θελόντων 4, 13. 4 Macc. 2, 10. — participia *cum* artic., ut εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος — ἀνόνημα Sap. 3, 14. — 12, 15. Sir. 12, 3. 13, 12. τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ Sap. 11, 25. — οἱ μὴ πειράζοντες αὐτόν, it. οἱ μὴ ἀπιστοῦντες αὐτῷ Sap. 1, 2. — 4, 15. — οἱ μὴ ἔχοντες Esr. 9, 51. 54. — 2 Macc. 6, 9. 3 Macc. 2, 28. — τὰ μὴ καθήκοντα 3 Macc. 4, 16. τὰ μὴ δυνάμενα λαλεῖν Ibid. 6, 24. — — bb) ubi de certa quidem persona vel re, sed ita agitur, ut qualis ex alicuius sententia, iudicio, oppinione sit vel fuerit illa, aut qualem se praestiterit, significatur. Leguntur ita participia articulum non habentia Sap. 12, 26. 14, 17. 16, 11. 17, 6. Sir. 38, 11. Addit. ad l. Esth. 2, 2. 4, 4. 11. Hist. Sus. v. 23. 43. Orat. Man. v. 10 bis. 1 Macc. 12, 44. 2 Macc. 3, 5. 9, 12. 11, 24. 14, 43. 4 Macc. 5, 36. 8, 2. 11, 16. — participia articulo instructa habentur Sap. 16, 27. οἱ μὴ ὄντες i. e. *qui eodem loco cum hominibus non existentibus habendi sunt* Addit. ad l. Esth. 4, 8. Cf. *Win.* §. 59, 4. b. β. — Esr. 8, 23.

BB) iunctum legitur cum οὐ· οὐ μή, quod, pertinens ad futurum, ut apud Graecos, fortius negat: *non, nullo modo* cf. *Herm.* ad Soph. Philoct. v. 416. OC. v. 858. 1028. ad Eur. Med. p. 390. ed. Lips. *Matth.* §. 609, b. §. 517. *Rost* §. 135, 7. *Buttm.* §. 126, 4. §. 135, not. 6. *Passow* Vol. 2. p. 405. *Win.* §. 60, 3. *Käuffer* de bibl. ζωῆς αἰωνίου notione. — Legitur a) seq.

indicat. futuri Sap. 6, 22. Sir. 13, 12. de h. l. lect. φείσηται vid. *Bretschn.*, *Apel*, *Augusti* 14, 5. 15, 8. 16. 13. 19, 10. 23, 18. 28, 22. 31, 14. οὐδὲ μή 32, 18. Tob. 12, 10. 13, 6. — b) seq. *coniunct. aor.*, ut *a. 1. act.* Sap. 1, 8. quo l. οὐδὲ μή i. q. οὐδέ *neque*, sed fortius. — De h. l. lect. οὐδὲ μή praeferenda lectioni οὐδὲ μήν vid. *Aug.*, *Apel*, *Grimm.* — 6, 22. Sir. 6, 7. 9, 13. 12, 15. 22, 11. 16 bis. 23, 17. 27, 17. 28, 22. 34, 22. 38, 8. 47, 22. Bar. 2, 30. 6, 24. 35. 37. 38 bis. 53. 54. 66 bis. 67. — οὐδὲ μή Sir. 47, 22. — coniunct. *aor. 2. act.* Sap. 1, 8. quo l. οὐδεὶς μή = οὐδείς sed fortius. — 12, 10. Sir. 7, 1. 11, 10 bis. 15, 7. 20, 19. 23, 2. 24, 9. 27, 16. 27. 28, 16. 32, 14. 17. 35, 18. 47, 22. Bar. 6, 53. 56. Tob. 6, 12. Addit. ad l. Esth. 5, 9. 1 Macc. 2, 41. 2 Macc. 7, 31. — οὔτε μή Bar. 6, 28. 31. — alternat coni. a. 2. act. et indicat. futuri Sir. 15, 7. 28, 22. 32, 18. — coni. *a. 1. pass.* Sir. 15, 4. οὐ μὴ κλιθῇ = οὐ κλιθήσεται. Ibid. οὐ μὴ καταισχυνθῇ = οὐ καταισχυνθήσεται. — 16, 15. 19, 7. 22, 11. 23, 15. 16. 28, 23. 32, 17. 43, 10. 51, 18. 20. Bar. 3, 34. 6, 57. 58. 1 Macc. 2, 63. — coni. *aor. 2. pass.* Sir. 22, 23. 23, 7. 47, 22. Tob. 4, 7. οὐδὲ μή Sir. 38, 33. — coni. *aor. 1. med.* Sap. 3, 1. Sir. 23, 16. οὐδὲ μή Bar. 8, 54. — coni. *aor. 2. med.* Sir. 43, 27. 30. Bar. 6, 36. 37. 46. — v. 45. οὐδὲν ἄλλο μὴ γένηται pro: οὐδὲν ἄλλο μὴ γενήσεται = *neque unquam aliud quid fient* vel *existent* scil. τὰ εἴδωλα. — c) seq. *coniunct. praesentis* Bar. 6, 35. 1 Macc. 9, 9. Sir. 32, 18. — Quod si autem, quae ad Soph. OC. v. 853. et 1028. de discrimine inter coniunctivum aoristi et inter futurum observavit Hermannus, *illius* aut in eo, quod iam actum est aut in re incerti temporis sed semel vel brevi temporis momenti agendi, locum esse, *futuri* vero usum ad ea pertinere, quae aut diuturniora aliquando eventura volumus, aut non aliquo quocunque, sed remotiore aliquo tempore dicimus, *praesentis* denique coniunctivum in eo usurpari, quod iam fit, in locis librorum V. T. apocryphorum, habentibus οὐ μή nunc c. indicativo futuri, nunc c. coniunct. aor. vel praesentis coniunctum, eodem videtur modo indicandum esse, quo de harum particularum structura in N. T. libris obvia indicavit *Win.* §. 60, 3., coniunctivum scilicet aor., ut apud Graecos serioris aevi, ita etiam in N. T. libris frequentari sensu futuri. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 722.

B) legitur μή in sententiis absolutis, ubi nostrates: *nicht*, Lat. *ne* utuntur. Ita a) in sententiis, quibus inest *optandi* notio vel in votis negativis, seq. optativo cf. *Herm.* ad Vig. p. 809. *Matth.* §. 513. §. 608, 4. a. *Buttm.* §. 135, 2. c. et 3. *Rost* §. 135, not. 4. δ. *Passow* sub μή. *Win.* §. 60, 1., ita μὴ αἰσχυνθείητε Sir. 51, 29. — Tob. 3, 9. μὴ ἴδοιμέν σου υἱὸν ἢ θυγατέρα i. e. *absit ut liberos videamus ex te natos* 5, 18. Vide de h. l. *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 67 sqq. — Prec. Azar. v. 10. de h. l. lect. vid. *Apel*, *Augusti*. 2 Macc. 1, 5. μή μοι γένοιτο 1 Macc. 9, 10. 13, 5. 4 Macc. 6, 17. μὴ κακῶς φρονήσαιμεν· ὥστε i. e. *absit*, *ut perperam statuamus sic ut.* Vid. de h. l. lect. *Apel.* — b) in sententiis, quibus inest *dehortandi*, *prohibendi*, *imperandi*, *rogandi* notio. Quatenus in talibus eiusmodi verbum, quo cogitatio, suspicio, voluntas indicatur, cogitatione addendum sit vid. apud *Herm.* ad Vig. p. 804. *Rost* l. l. *Matth.* §. 608, not. 1. §. 511, 3. *Buttm.* §. 135, 4. not. 5. *Passow* l. l. *Win.* l. l. Habent Lat. in talibus vel *ne* c. imperat. aut c. coniunct. vel *noli* c. infinit. Legitur ita μή aa) seq. *imperativo* α) praesentis, ubi agitur de omittendo eo, quod quis iam facit vel de non incipienda aliqua re cf. *Herm.* ad Vig. p. 809. ad Soph. Aiac. p. 163. *Matth.* §. 511, 3. — Sap. 1, 12. Sir. 1, 27. 3, 10. 20 bis. v. 22. 4, 25. 29. 30. 31. 5, 1. 2. 8. 9 bis. 14. 16. 6, 22. 7, 1. 3. 4. 5 bis. 6. 7. 11. 12. 13. 14. 16. 19. 34. 35. 8, 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. 10. 14. 15. 16. 17. — v. 19. παντὶ — χάριν explica: ἐὰν μὴ παντὶ ἀνθρώπῳ ἐκφαίνῃς τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀναφέρει σοὶ χάριν i. e. *si non cuivis homini mentem tuam aperueris*, *non* [malam] *tibi aget gratiam* i. e. *noli cuivis animum tuum aperire neque malam reportabis gratiam.* Cf. de h. l. imperativis particula καὶ iunctis *Matth.* §. 511, 5. c. *Win.* §. 44, 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 187. coll. *Ewald* p. 653. — Sir. 9, 1. 3. 4. 5. 7 bis. 8. 9. 10, 6. 25 bis. 11, 8 bis. 9 bis. 19. 26. 27. 13, 2. 10 bis. 11 bis. 16, 1. 2. 3. 18, 22. 30. 31. 32. 19, 8 bis. 15. 22, 11. 32, 12. 34, 14. 16. 17. 25. 35, 1. 9 bis. 11 bis. 19. 20. 37, 10. 11. 29. 38, 9. 41, 3. 42, 12. 43, 30. Bar. 6, 23. Tob. 4, 8. 13. 21. 5, 20. 6, 17. 10, 6. 7. 12, 6. 17. Jud. 7, 11. 8, 14. 16. Hist. bel. et drac. v. 7. Esr. 1, 27. 9, 52. 53. 1 Macc. 4, 8. 2 Macc. 7, 16. 18. 34. 4 Macc. 9, 3 bis. 14, 11. 16, 22. — tertiae personae imperat. praesentis Sir. 6, 34. 11, 10. 1 Macc. 7, 28. Cf. quae habet ad hanc rem *Herm.* ad Vig. p. 809. ad Soph. Aiac. p. 163. *Matth.* §. 511, 3. *Win.* §. 60, 1. p. 588. — β) imper. *aoristi* [usurpari solito de re non incipienda vel de re cito transeunte aut semel facta vid. *Herm.* l. l. *Win.* l. l.] Bar. 3, 5. 16. 29. 65. 69. 1 Macc. 2, 62. 3, 22. 4, 8. — tertiae person. imperat. aor. Sap. 2, 7. Sir. 23, 6. 12. 29, 10. 38, 12. Tob. 4, 7 et 16. 4, 14. 19. Jud. 6, 9. 12, 13. Addit. ad l. Esth. 4, 8. 3 Macc. 6, 11. (Hom. Odyss. 16, 301. Aeschyl. Sept. c. Theb. v. 1038. Soph. Aiac. v. 1180. Aristoph. Lysistr. v. 1033. Xen. Cyr. 7, 5. 73.) — — bb) seq. *coniunct.* α) *praesentis*, ubi agitur de omittendo eo, quod iam facit aliquis vel de non continuanda aliqua re; vid. paulo ante sub a. aa. monita, ita Tob. 3, 3. μή με ἐκδικῇς ταῖς ἁμαρτίαις μου. — β) *aoristi*, ubi agitur de re non incipienda vel de re brevi absoluta aut semel facta cf. *Herm.* l. l. *Matth.* §. 511, 3. §. 519, 7. *Buttm.* §. 135, 3. *Win.* l. l. — Ita coni. *a. 1. act.* Sap. 9, 4. Sir. 1, 25. 2, 2. 7. 3, 12. 13. 4, 1. 2 bis. 3 bis. 4. 9. 23. 27. 6, 1. 6. 24. 7, 8. 10. 14. 15. 18. 20. 21. 24. 33. 8, 3. 6. 12. 13. 16. 18. 9, 9. 11. 12. 13. 10, 6. 12, 10. 12 bis. 13, 2. 14, 14. 16, 3. 18, 21. 22, 19. 23, 9. 13. 25, 20. 26, 11. 27, 7. 28, 7. 29, 9. 30, 21. 38 bis. 32, 8. 34, 14. 18. 22. 31 bis. 35, 3. 4. 20. 21. 37, 6. 40, 28. Tob. 3, 6. 4, 3. 5. 7. 18. 5, 18. 10, 13. Addit. ad l. Esth. 3, 10. Prec. Azar. v. 10. 11. 18. Orat. Man. v. 13. 1 Macc. 4, 17. 5, 19. 7, 3. 2 Macc. 7, 19. 3 Macc. 2, 17. 4 Macc. 2, 14. 5, 18. 9, 7. 23. — imperat. tert. pers. Sap. 2, 7. — coniunct. *aor. 2. act.* Sir. 1, 25. 2, 3. 4. 5. 6. 22 bis. — μὴ εἴπῃς Sir. 5, 1. 3. 4. 6. 7, 9. 15, 11. 12. 16, 15. 34, 12. — Sir. 6, 26. 7, 10. 30. 8, 8. 11. 9, 2. 6. 10. 12, 4. 5 bis. 7. 18, 14. 23, 1 bis. 25, 20. 24. 29, 20. 30, 11 bis. 21. 28 bis. 31. 35, 12. 37, 27. 38, 16. 20. 41, 22. 42, 1. Bar. 4, 3. Tob. 4, 3. 12. 15. 17. Jud. 11, 10. Esr. 3, 9. 4, 8. Prec. Azar. v. 10. 1 Macc. 5, 42. 7, 38. 4 Macc. 13, 17. — coniunct. *aor. 1. pass.* Sir. 1, 26. 4, 26. 27. 5, 14. 18, 21. 21, 1. de quo l. si additur insuper μηκέτι vid. sub μηδείς de hoc intensionis genere notata. — Sir. 22, 20. 23, 9. 30, 10. 32, 4. 37, 29. 42, 1. Tob. 4, 5. 5, 13. Jud. 10, 16. 11, 1. 1 Macc. 7, 29. — coni. *aor. 2. pass.* 4 Macc. 10, 13. — coni. *aor. 1. medii* Sir. 11, 2. 4. 7. 1 Macc. 13, 46. — coni. *aor. 2. med.* Sir. 6, 27. 29, 15. 37, 6. 38, 21. — cc) seq. *indicat. futuri*, ut μὴ αἰνέσεις ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ Sir. 11, 2. (Ae-

schyl. Sept. c. Theb. v. 252. Aristoph. Eccles. v. 1145.) Cf. *Matth.* §. 511, 3. — dd) seq. *coniunct. primae pers. plur.* in adhortat. Sap. 2, 10. 4 Macc. 8, 23. 13, 10. 14. Cf. *Herm.* ad Soph. Aiac. p. 163. —

II) coniunctio vel partic. finalis: *ne, dass nicht, damit nicht* a) seq. *coniunctivo*, ita aa) praecedente praesenti vel aor. in ceteris praeter indicat. modis, ubi indicatur finis, ne fiat aliquid [vid. sub ἵνα ab initio monita]. Ita post vv. *metuendi*, ut φοβοῦμαι, μὴ — ἀποθάνω Tob. 6, 4. 3 Macc. 2, 23. abest verb. metuendi cogitatione, ut videtur [vid. *Ilgen* l. l. p. 85.], addendum Tob. 8, 10. ὤρυξε τάφον, λέγων· μὴ καὶ οὗτος ἀποθάνῃ pro: ἔλεγε γάρ· φοβοῦμαι, μὴ κλ. — post vv. *cavendi*, ut εὐλαβοῦμαι Bar. 6, 5. εὐλαβήθητε οὖν, μὴ — ἀφομοιωθῆτε. προςέχω Sir. 13, 8. — post formulas dehortatorias factas vel per μή c. coniunct., ut μὴ στήσῃς — σεαυτὸν, μὴ στῇ ἐπὶ τὸν τόπον σου *ne tuum occupet locum* Sir. 12, 12. — 28, 26. μὴ πέσῃς 34, 16. μὴ μισηθῇς — vel per imperat. Sir. 8, 19. καὶ — χάριν pro: καὶ προςέχε μὴ — χάριν *cave ne* malam *tibi reddat gratiam*. — bb) praecedente praeterito, ubi agitur de consilio, quod in mente habuit aliquis eo tempore, quod praecessit [vid. ἵνα no. I. A. c.] Sap. 4, 11. ἡρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ. 1 Macc. 3, 30. εὐλαβήθη, μὴ οὐκ ἔχῃ — εἰς δαπάνας i. e. *metuit, ne non habeat* = *ne desint sibi* scil. opes — *ad sumtus faciendos.* — — b) seq. *indicat. futuri*, ubi indicamus ea, quae olim aliquando [in einer unbestimmten zukünftigen Zeit] sint. Ita Sir. 7, 6. μὴ ζήτει — ἀδικίας i. e. *noli iudicis munus appetere, ne vires et auctoritas desint tibi ad iniurias propulsandas*, quo l. ut 1 Macc. 3, 30. οὐκ ἐξισχύσεις coalescunt in notionem verbo ἐξισχύω contrariam.

III) particula interrogandi et usitata in interrogatione directa, ubi expectatur responsio negativa: *num?* nos: *ob? doch nicht?* sq. indicat. fut. Sir. 16, 18. Hist. bel. et drac. v. 24. 1 Macc. 10, 16. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 789. *Matth.* §. 608, not. 3. *Rost* §. 135, 5. not. 1. *Buttm.* §. 135, 5. *Win.* §. 60, 3. — seq. optat. 4 Macc. 8, 16.

Μηδαβά, ἡ, *Medaba, Medba*, hebr. מֵידְבָא, nom. proprium urbis, quae primum moabitica, tum amoritica ab Israelitis expugnata tribui Ruben assignabatur, posteriori vero tempore Moabitis restituta est 1 Macc. 9, 36. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Medba.*

Μηδαμόθεν, adv. *nulla ex parte, nirgendsher* [= οὐδαμόθεν Xen. An. 2, 4. 23.] de loco Sap. 17, 10. (metaph. de genere, non aliunde Xen. Cyr. 8, 7. 14. —) Differunt autem μηδαμόθεν et οὐδαμόθεν eodem modo, quo μή et οὐ. Vid. sub μή initio observata.

Μηδαμῶς, adv. (μηδαμός neque unus) *nequaquam, nullo modo* [de huius partic. et οὐδαμῶς discrimine vid. μή init.] Jud. 8, 14. 2 Macc. 7, 25. 15, 2. 36. (Lucian. dial. deor. 4, 4. Xen. Conv. 2, 3.)

Μηδέ, (μή, δέ) coniunctio, aestimanda ad eandem, qua μή, quod vide, regulam et significans *neque* i. e. 1) *et non, auch nicht* a) iungit duas negationes, sive praecedat affirmativa sententia 4 Macc. 6, 36. (Lucian. dial. deor. 8, 1.) sive negativa per particulam μή Sap. 3, 14. 4, 15. — μηδέ — μηδέ *neque — neque, weder — noch* Esr. 8, 22. 3 Macc. 1, 11. 4, 11. — auget vim praeced. μηδέποτε 3 Macc. 7, 11. de qua intensione vid. sub μηδείς notata. — b) in sententiae finalis continuatione, ἵνα μὴ — μηδέ 3 Macc. 2, 17. — c) in prohibitione continuata, seq. imperat. nunc praesentis Sap. 1, 12. Sir. 7, 12. 16, 1. — nunc coniunct. aoristi 3 Macc. 12, 16. 4 Macc. 9, 23. 13, 17. Orat. Man. v. 12 bis. — alternant imperat. et coniunct. aor. Sir. 9, 1. 18, 31. — ratione habita verbi cum partic. μή praecedente coniuncti Sir. 7, 18. 20. 25, 24. — prim. pers. plur. coniunct. in adhortatione praecedente μή Sap. 2, 10. 4 Macc. 8, 23. — d) seq. infinit. simplici post verb. adhortandi, praecedente μή 2 Macc. 8, 16. — e) in sententia consecutiva seq. τοῦ c. infinit. praecedente μή Hist. Sus. v. 9. — — 2) *ne quidem, nicht einmal* Sap. 6, 8. 13, 18. 2 Macc. 9, 12. 15. 13, 7. 3 Macc. 2, 22. 4 Macc. 6, 24. (Lucian. dial. deor. 6, 2. Xen. Mem. 1, 2. 36.) Cf. *Matth.* §. 609. *Buttm.* §. 136. *Passow* sub μηδέ.

Μηδεία, ας, ἡ, vid. μηδία.

Μηδείς, μηδεμία, μηδέν et forma serioris aevi μηθείς, μηθεμία, μηθέν [obvia 3 Macc. 7, 9. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 181 sq. *Matth.* §. 137. *Buttm.* §. 64. gram. max. §. 70, not. 7. — ex μηδέ, εἷς] *nullus, nemo, Keiner, wer und was er auch sein mag, nihil, nichts*, ut μή non obiective et absolute, sed subiective et conditionatim negans a) universe Sir. 35, 19. Tob. 4, 15. 6, 15. 8, 12. Esr. 2, 28. 8, 7. 22. 2 Macc. 12, 3. 3 Macc. 7, 21. 4 Macc. 4, 24. 9, 12. 10, 7. — iunct. c. adiect. substantive posito [vid. ἀγαθός], ut μηδὲν ταραχῶδες Sap. 17, 9. μηδὲν ὕποπτον 2 Macc. 12, 4. — sq. genit. partitivo Sap. 2, 9. 3 Macc. 2, 27. — addito μή, μηκέτι vel iterato μηδείς ex more Graecorum in propositionibus, negandi nominibus et particulis uti solitorum, ubi Lat. *quispiam, quidpiam*, nos: *irgend Jemand, irgendwo.* Cf. *Matth.* §. 609, 2. *Rost* §. 135, 6. *Buttm.* §. 135, 6. *Win.* §. 59, 9. Sir. 10, 6. 11, 26. 30, 38. 1 Macc. 10, 63. 2 Macc. 4, 13. — b) in sententia prohibitiva, sq. imperat. Bar. 4, 12. 1 Macc. 10, 63. μηδεὶς παρενοχλείτω περὶ παντὸς λόγου. — c) neutrum μηδέν, *nihil* = *in keiner Hinsicht* 2 Macc. 14, 28. 3 Macc. 3, 9.

Μηδέποτε, adv. (μηδέ, ποτέ) *haud unquam, nunquam* Sir. 19, 7. 2 Macc. 3, 16. 7, [4.] 11. (Xen. Cyr. 1, 6. 10.)

Μηδία, ας, ἡ, et forma viris criticis improbata μηδεία, ας, ἡ, *Media*, provincia Asiae a septentrione mare caspium, ab oriente Hyrcaniam, Aethiopiam et Susianam, a meridie Persidem, ab occidente Assyriam et Armeniam minorem habens Tob. 1, 14. 15. 3, 7. 4, 1. 20. 5, 5. 9, 2. 11, 15. 14, 4. 14. Esr. 3, 1. 6, 23. — Esr. 3, 14. 1 Macc. 6, 56. 8, 1. 14, 1. 2. (μηδία Diod. Sic. 2, 1. Xen. Cyr. 2, 1. 1.)

Μῆδος, ου, ὁ, *Medus, ein Medier* Jud. 1, 1. 16, 10. 1 Macc. 1, 1.

Μηθείς, vid. μηδείς.

Μηκέτι, adv. (μή, ἔτι, litera κ translata a vocab. οὐκέτι) *non amplius* a) univ. Tob. 3, 15. 6, 7. 2 Macc. 4, 14. 10, 4. 3 Macc. 4, 17. 4 Macc. 6, 7. (Xen. An. 5, 7. 15.) — μὴ — μηκέτι = μὴ ἔτι sed fortius i. e. *jemals wieder* [vid. μηδείς] Tob. 3, 13. Sir. 21, 1. — b) in sententia prohibitiva, seq. coniunct. aor. Tob. 14, 10. — sq. imperat. praes. 1 Macc. 13, 39. (Lucian. dial. deor. 6, 1. Xen. Cyr. 3, 2. 13.)

Μῆκος, εος, ους, τό, *longitudo* Jud. 1, 2. 7, 3. — pro אֹרֶךְ Gen. 6, 15. (Ael. V. H. 3, 1. Xen. Oec. 19, 1.)

Μήν, particula asseverandi: *vero, sane, revera*, οὔτε μήν *neque vero, gewiss nicht, wahrlich nicht* Sap. 6, 23. ἀλλὰ μὴν καὶ *sed certe etiam, gewiss aber auch* Sir. praef. sec. Cf. *Matth.* §. 605. *Buttm.* §. 136. *Viger.* p. 464. — ἦ μήν = μήν

sed fortius, *profecto* Bar. 2, 29. Vide sub ἤ observata. — οὐ μήν — ἀλλὰ καὶ *veruntamen etiam* [propr. non hoc solum, quod ante dictum, certe vero etiam] 3 Macc. 5, 50. 4 Macc. 15, 6. (Lucian. dial. deor. 20, 14. Xen. An. 7, 6. 38. Cyr. 1, 4. 8.) Cf. *Matth.* §. 610, 3. *Buttm.* §. 137. —

Μήν, νός, ὁ, ***mensis*** Sir. 43, 8. Bar. 1, 2. Jud. 2, 1. Addit. ad l. Esth. 2, 7. 6, 16. Esr. 1, 1. 5, 6. 47. 53. 57. 67. 7, 10. 8, 61. 9, 5. 16. 17. 37. 40. 1 Macc. 1, 59. 4, 52. 59. 7, 43. 13, 51. 2 Macc. 10, 5. 15, 36. — *genit.* ubi quaeritur: *quando?* [vid. ἑσπέρα, αἰών] Esr. 5, 56. 1 Macc. 9, 3. 2 Macc. 1, 9. — *dat.* ubi quaeritur: *quando?* [vid. ἀνάγκη] Esr. 5, 6. 1 Macc. 9, 54. 10, 21. — praefixo ἐν [vid. ἐν] Addit. ad l. Esth. 7, 10. Esr. 8, 6. 1 Macc. 16, 14. — 1 Macc. 1, 58. ἐν παντὶ μηνὶ καὶ μηνί i. e. κατὰ μῆνα *allmonatlich*, *quovis mense*, de quo distributionis genere Hebraeis usitato [ut שָׁנָה שָׁנָה Deut. 14, 22. ubi LXX ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, יוֹם וָיוֹם Esth. 3, 4. ubi οἱ ὁ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, it. יוֹם יוֹם Ps. 68, 20. ubi LXX ἡμέραν κατ' ἡμέραν] cf. *Ewald* p. 638. gram. min. p. 284. coll. *Win.* §. 58, 1. — *accus.*, ubi quaeritur: *quamdiu?* [vid. ἡμέρα] Jud. 8, 4. Esr. 1, 35. 44. 2 Macc. 7, 27. — Jud. 3, 11. μῆνα ἡμερῶν i. e. *per mensem*, *si tempus spectaveris*. Vid. de hoc genit. sub ἡμέρα notata. — praeced. ἐπί c. acc. [vid. ἐπί] Jud. 16, 20. — κατὰ μῆνα *quovis mense* 2 Macc. 6, 7.

Μηνίαμα, τος, τό i. q. μήνιμα [Dion. Hal. Ant. 1, 16.] *iracundiae causa* Sir. 40, 5. quo l. iungitur c. ἔρις.

Μηνιάω, vid. μηνίω.

Μῆνις, ιος, ἡ, *ira permanens* Sir. 27, 30. 28, 5. (de ira deorum implacabili Ael. V. H. 6, 7.)

Μηνίω, f. ίσω et forma serioris aevi μηνιάω, ῶ f. άσω [Sir. 10, 6. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 82. — μῆνις] *continuo irascor alicui*, seq. dat. pers. Sir. 28, 7. (Ael. V. H. 4, 28.) — addito ἐπί c. dat. rei Sir. 10, 6. (Diod. Sic. 4, 81. τινί τινος Soph. Ant. v. 1177.)

Μηνύω, f. ύσω, ***indico, significo, anzeigen***, absol. 3 Macc. 3, 28. τινί τινα 2 Macc. 6, 11. 14, 37. τινὶ περί τινος 2 Macc. 3, 7. (τινί τι Lucian. dial. deor. 1, 2.)

Μήποτε, partic. (ex ποτέ et μή composita et ex eadem, qua μή, lege iudicanda 1) ***ne forte, dass nicht etwa***, ***damit nicht etwa*** a) in finis vel consilii notatione seq. coniunctivo aa) praeced. imperat. Jud. 5, 21. — Sir. 8, 1. 2. 9, 3. 5. 9. 30, 12. 34, 17. 42, 11. — elliptice i. e. ita, ut ante μήποτε ex antecedd. repetatur imperativus Sir. 19, 13. μήποτε προςθῇ pro: ἔλεγξον vel ποίησον τοῦτο. — praecedente μή c. coniunct. aor. Sir. 12, 12. — praeced. προςέχε *cave* Sir. 11, 31. — abest προςέχε cogitatione addendum Sir. 23, 14. quo l. si cum aoristis ἐπιλάθῃ et μωρανθῇς alternat indicativus futuri vid. quae de futuri et coniunctivi rationibus sub μή I. B. fin. notata sunt. — bb) praeced. praeterito, it. praesenti historico [cf. de optativo in talibus usurpari solito a Graecis melioris indolis sub ἵνα I. A. c. observata] 1 Macc. 4, 45. 60. 13, 17. 2 Macc. 14, 22. — b) post vv. et formulas, quibus inest ***metuendi, suspicionis*** notio, ubi Lat. ***ne forte,*** nostrates: ***dass etwa***, praeced. praesenti, ut προνοούμενοι, μήποτε — τούτους — ἔχωμεν — πολεμίους 3 Macc. 3, 24. — ἀγρυπνία, μέριμνά ἐστι μοί Sir. 42, 9 bis. v. 10 ter. — praeced. praeterito [vid. modo observata] 2 Macc. 3, 32. — 1 Macc. 12, 40. quo l. οὐχ cum verbo iunctum coalescit in notionem impediendi. — Cf. *Win.* §. 60, 2. p. 590. — — 2) ***num forte***, seq. indic. Tob. 10, 2 bis. — Sir. 19, 13. 14. ἔλεγξον φίλον [scil. et cognosce vel ut cognoscas] μήποτε οὐκ ἐποίησε, it. μ. οὐκ εἶπε = ***feceritne nec ne? dixeritne nec ne.*** — Sunt tamen, qui esse in his locis pariter atque Marc. Anton. 4, 24. Athen. 1. p. 11. B. 13. p. 586. μήποτε i. q. ἴσως *fortasse* existimant. Cf. *Sturz* de dial. alex. p. 184.

Μήπως, partic. negat. (μή, πως) ***ne quo modo***, seq. coniunct. Sir. 28, 26.

Μηρός, οῦ, ὁ, *femur* Sir. 19, 12. Jud. 9, 2. — pro יָרֵךְ Gen. 24, 2. 9. (Lucian. dial. deor. 9, 2. Xen. Cyr. 2, 3. 18.)

Μήτε, partic. negativa (μή, τε) pariter atque μή iudicanda: ***et non***, ***neque*** a) sententiae affirmativae adnectit negativam, καὶ μήτε ***et — neque*** 2 Macc. 10, 13. vid. ad h. l. sub εὐγενής monita. — b) negationem inchoatam per μή vel μήτε continuat, μή — μήτε — μήτε, ***non — neque — neque*** Bar. 6, 27. 1 Macc. 12, 36. 3 Macc. 7, 8.

Μήτηρ, τρος, ἡ, ***mater*** a) propr. Sap. 7, 2. Sir. 3, 2. 4. 8. 9. Tob. 1, 8. Jud. 8, 26. Esr. 4, 21. 25. 1 Macc. 13, 28. 2 Macc. 7, 1. 4. 5. 3 Macc. 1, 20. 4 Macc. 1, 9. 10. — 15, 26. ὦ μήτηρ ἔθνους, ἔκδικε τοῦ νόμου quo l. ad genit. ἔθνους vel cogitando addas: ***decus*** vel ex vocab. ἔκδικος repete notionem ***vindicis, propugnatricis.*** — imagini amoris tenerrimi inservit nomen matris Sir. 15, 2. — b) tropice famis μήτηρ i. e. causa esse dicitur ἀχειότης Tob. 4, 13. Vide de loci lect. *Aug.*, *Apel*, *Ilgen.*

Μήτρα, ας, ἡ (μήτηρ) ***matrix, uterus*** a) propr. Jud. 9, 2. — pro רֶחֶם Num. 3, 12. (Ael. V. H. 10, 3.) — formulae ἐκ μήτρας, ἐν μήτρᾳ ad normam Hebraeorum מִבֶּטֶן adhibentur in primis alicuius rei vel facti initiis vel originibus circumscribendis Sir. 1, 14. 49, 7. 50, 22.

Μητρῷος, ῴα, ῷον (μήτηρ) ***maternus*** 4 Macc. 13, 18. (Ael. V. H. 4, 9. Dem. 954, 18. Xen. h. gr. 2, 4. 13.)

Μηχανάομαι, ῶμαι f. ήσομαι, perf. μεμηχάνωμαι, signif. passiva [vid. ἐπαγγέλλομαι — μηχανή] verb. dep. med. 1) ***machinor***, sensu malo i. e. de conaminibus perniciosis alicui, τινί i. e. ***contra aliquem machinor*** [de quo vel commodi vel directionis dat. vid. ἄγω, εἶπον] Addit. ad l. Esth. 6, 3. — τί, ut τὰ μὴ συμφέροντά τινι 3 Macc. 6, 24. (Hom. Odyss. 16, 134. πολλὰ γὰρ ἐμοὶ κακὰ μηχανόωνται) τὰ μεμηχανημένα τινί i. e. ὑπό τινος [vid. γίνομαι] i. e. ***consilia alicuius***, ***conamina alicuius*** 3 Macc. 5, 28. 6, 22. (de opibus iniusto modo partis vel comparatis Xen. Cyr. 8, 8. 18.) — 2) ***machinis adhibendis efficio aliquid,*** τὶ περί τινα ***aliquid erga aliquem,*** ut τὴν περί τινος ἀσφάλειαν i. e. quibus, ne evadat aliquis, cavetur, ***Sicherheitsmaassregeln treffen, in Bezug auf = gegen Jemanden.***

Μηχανή, ῆς, ἡ (μῆχος) 1) ***adminiculum,*** εἰς μηχανὴν τῆς ἐκφυγῆς ***ad fugam adiuvandam*** 3 Macc. 4, 19. (τῆς θήρας Diod. Sic. 3, 27. ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου Xen. Cyr. 5, 1. 12.) — 2) ***machina*** a) qua munitur aliquid 1 Macc. 6, 37. — b) ***machina bellica*** ad demoliendos muros 1 Macc. 5, 30. 6, 20. 31. 51. 52. 9, 64. 67. 11, 20. 15, 25. — iungitur c. κριός 2 Macc. 12, 15. (Ael. V. H. 3, 16. Xen. Cyr. 6, 1. 20. 7, 2. 2.)

Μηχάνημα, τος, τό (μηχανάομαι quod vid., excogitata molitio, consilium callidum Plut. Ages. c. 24. Xen. Cyr. 8, 6. 17.) 1) ***machina*** 4 Macc. 7, 4. (Xen. Cyr. 7, 4. 7.) — 2) opus arte laboratum, structura arte ***facta*** 1 Macc. 13, 29. —

Μιαίνω, f. μιανῶ, a. 1. ἐμίανα [de qua aor.

forma posita pro ἐμίηνα vid. ἐπιφαίνω] p. p. μεμίασμαι [3 Macc. 7, 14. cf. *Matth.* p. 445. *Lob.* ad Phryn. p. 34 sq. *Rost* §. 71, C. 5. *Buttm.* §. 90, not. 6. b. gram. max. §. 101, not. 14. b.] et forma serioris aevi μεμίαμμαι [Sap. 7, 25. Tob. 2, 9. — tingo Anth. gr. Vol. 2. p. 153. ed. *Jacobs*] *polluo, contamino* Sap. 7, 25. — sensu levitico vel de rebus, quas lex mos. impuras et illicitas declarat, ut cadaverum tactus Tob. 2, 9. — vel ciborum illicitorum usus 4 Macc. 5, 34. 7, 6. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Reinigkeit, Speisegesetze.* — vel templi profanatio per paganos facta Jud. 9, 8. Esr. 1, 49. 1 Macc. 1, 45. 4, 45. 14, 36. (profanandi sensu Lys. 60, 1.)

Μιαιφονία, ας, ἡ (μιαιφόνος quod vid.; pollutio e sanguinis profusione vel ex caede alicuius orta) *caedes, Ermordung* 4 Macc. 9, 9. 10, 11. (Diod. Sic. 17, 5. Dem. 798, 7.)

Μιαιφόνος, ου, ὁ (μιαίνω, φονεύω trucido; qui sanguine alicuius sese contaminavit) *homicida, Mörder* 4 Macc. 4, 38. 12, 6. (Xen. Cyr. 8, 7. 17.)

Μιαρός, ά, όν (tinctus; pollutus, sanguine occisi inquinatus, μιαίνω) 1) *sceleratus, scelestus,* superl. μιαρώτατος, *scelestissimus* 2 Macc. 4, 19. 7, 34. 9, 13. 15. 32. 10, 10. 15, 32. 4 Macc. 9, 17. (Xen. Cyr. 1, 3. 11. Soph. Trachin. v. 983. quo l. in convicium cessisse apud Athenienses hoc nomen *Hermannus* observavit.) — 2) *impurus,* ita a) de cibis lege mos. vetitis 4 Macc. 4, 26. — b) = *profanus,* ita de hominis pagani manibus 2 Macc. 5, 16.

Μιαροφαγέω, ῶ f. ήσω, a. 1. ἐμιαροφάγησα [de quo augmenti genere cf. *Matth.* §. 170 fin. *Buttm.* §. 78, not. 4. gram. max. §. 86, not. 3. *Rost* §. 68. I. 3.] *cibo impuro utor* 4 Macc. 5, 2. 18. 24. 8, 2. bis. 28. 13, 2.

Μιαροφαγία, ας, ἡ (μιαροφάγος) *ciborum impurorum esus,* lege scilicet mos. interdictus 4 Macc. 5, 26. 6, 19. 7, 6. 11. 11, 24.

Μίασμα, τος, τό (tinctura; μιαίνω) *pollutio, inquinamentum,* sensu morali Jud. 9, 2. 4. 13, 16. — (Pol. 37, 3. 6. Antiph. 748, 11.) — profanationis sensu 1 Macc. 13, 50. (Dem. 1374, 11.)

Μιασμός, οῦ, ὁ (μιαίνω) *contaminatio, pollutio,* sensu morali Sap. 14, 26. — ratione habita profanationis a paganis factae 1 Macc. 13, 43. λίθοι τοῦ μιασμοῦ i. e. lapides, quibus uterentur pagani in templi profanatione.

Μίγμα, τος, τό (μίγνυμι) *mixtura* Sir. 38, 8.

Μιθραδάτης, ου, ὁ, *Mithradates,* nom. propr. Persae, aerario regio praefecti Esr. 2, 11. 16.

Μικρολόγος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μικρός, λέγω colligo; res parvas colligens; sedulus in rebus exiguis Isocr. Panathen. c. 4.) *avarus, knausrig* Sir. 14, 3. (Dem. 1357, 9. μικρολογοῦμαι Xen. h. gr. 3, 1. 22.) —

Μικρός, ά, όν, *parvus, a, um* a) magnitudine, statura Sir. 11, 3. Esr. 1, 54. — b) quantitate, multitudine, copia Sir. 29, 23. Bar. 2, 29. — c) tempore, πρὸ μικροῦ, it. πρὸ μικροῦ χρόνου *paulo ante* Sap. 15, 8. 2 Macc. 10, 6. μικρῷ πρότερον *paulo ante* 2 Macc. 3, 30. 6, 29. 9, 10. — κατὰ μικρόν, *brevi tempore* 2 Macc. 8, 8. = *mox* Sir. 19, 1. — accus. absol. μικρὸν ὕστερον *paulo post* 4 Macc. 12, 7. τὸ μικρὸν ζῆν *vita brevis* 2 Macc. 6, 25. — d) dignitate Sap. 6, 7. Bar. 1, 4. Jud. 13, 4. 13. 1 Macc. 5, 45. — e) gravitate, parvi momenti Sir. 5, 15. 25, 19. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 7, 3. 2 Macc. 3, 14. 4 Macc. 5, 18. 19. neutr. praedicati refertur ad subiectum feminini generis [vid. θυσία] Jud. 16, 16.

Μικρῶς, adv. *parum* 2 Macc. 14, 8.

Μίλτος, ου, ὁ (rubrica, Röthel Hdot. 4, 191. Dioscor. 5, 111. Plin. h. n. 33, 7. 36.) *minium, Mennig* Sap. 13, 14. (Plin. h. n. 35, 12. 45.)

Μιμέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (μῖμος) *imitor,* seq. accus. Sap. 4, 2. de h. l. lect. μιμοῦνται praeferenda vid. *Apel, Grimm.* — Sap. 9, 23. 4 Macc. 13, 9. de h. l. coniunct. in adhortat. vid. ἄγω. — (Hdian. 7, 4. 4. Xen. Mem. 1, 7. 2.)

Μίμημα, τος, τό (μιμέομαι) *res imitatione expressa, Nachbild* Sap. 9, 8.

Μιμνήσκομαι, passiv. [verbi μιμνήσκω et μνάω, in memoriam alicui revoco Hom. Il. 1, 407. Odyss. 3, 103.] perf. μέμνημαι [de cuius signific. praesentis vid. sub εἴδω ad οἶδα notata] plusqpf. ἐμεμνήμην, a. 1. p. ἐμνήσθην, f. 1. p. μνησθήσομαι, signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] 1) *mihi in mentem revoco* i. e. *recordor, memini* a) de hominibus aa) seq. genit. person. vel rei [vid. ἀμνημονεύω] Sap. 19, 10. Sir. 11, 23. de h. l. futuro vid. ἀγαλλιάομαι. — 23, 14. 41, 3. Bar. 2, 23. Tob. 1, 12. 2, 2. 6. 6, 15. 8, 2. 1 Macc. 5, 4. 6, 12. 9, 38. 10, 5. 2 Macc. 9, 26. 4 Macc. 15, 25. — 1 Macc. 12, 11. ad quem l. vid. προςφέρω. — (Xen. Mem. 2, 1. 33.) — adiuncta *curae, studii* notione — nostrat. *von Jem. Notiz nehmen, sich um ihn bekümmern* Sir. 15, 8. — bb) seq. περί τινος Tob. 4, 1. Addit. ad l. Esth. 7, 2. 2 Macc. 8, 4. quo l. περί c. genit. et genit. simplex alternant. — (Hom. Odyss. 7, 192. Hdot. 1, 36.) Cf. *Matth.* §. 347, not. 2. — cc) seq. orat. indir. Jud. 8, 26. 1 Macc. 4, 9. 4 Macc. 13, 12. de horum l. indicat. vid. sub ἀπαγγέλλω monita. — dd) seq. infinit., ut οὐ μέμνηνται — φιλιάζειν — ἀδελφοῖς i. e. *immemores sunt amoris — fratribus debiti* Esr. 3, 22. (Xen. Cyr. 1, 6. 10. 8, 6. 6.) — ee) seq. ὅτι Sir. 7, 16. 28. 8, 5. 7. 9, 12. 14, 12. 34, 13. Tob. 4, 4. 12. (Xen. Cyr. 3, 1. 27.) — ff) seq. *acc.* pers. vel rei [cf. *Matth.* §. 347, not. 1. *Rost* §. 108, 2. f.] Sir. 7, 36. 18, 24. 28, 6. 38, 20. 22. Bar. 3, 23. 4, 14. Esr. 3, 20. 21. 23. 4, 21. 43. 1 Macc. 2, 51. (Hom. Il. 6, 222. Plat. Cratyl. p. 396. C. Dem. 75, 13.) — alternant gen. et accus. Sir. 18, 23. 24. 28, 6. 7. — — b) refertur ad Deum, sq. genit. pers. vel rei, sq. gen. *rei,* ut μέμνηται, ἐμνήσθη διαθήκης, ὁρκισμοῦ *foederis iureiurando interpositio facti* c. Abrahamo soll. Isaaco, Jacobo, populo isr. i. e. *rata facit, quorum spem fecit beneficiorum* Sir. 33, 8. 1 Macc. 4, 10. 2 Macc. 1, 2. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — vel χειρὸς καὶ ὀνόματος αὐτοῦ *memor potentiae et maiestatis suae factis eam declarat* Bar. 3, 5. — δυσσεβειῶν, ἁμαρτιῶν τινος *poenis infligendis meminisse se declarat malefactorum alicuius* 1 Macc. 7, 38. 2 Macc. 8, 4. — praecedente negatione μή vel οὐ μή *non ita peccatorum alicuius meminit ut puniat ea = abstinet a puniendis peccatis alicuius* Sir. 23, 18. Bar. 3, 5. — seq. genit. *personae* meminit Deus alicuius, quatenus *curam eius gerit* i. e. vel: *Notiz nehmen, sich bekümmern um Jem.* Sir. 16, 15. vel: *auxilio suo adest, beneficiis ornat* Tob. 3, 3. Hist. bel. et drac. v. 38. — abest genit. e contextu repetendi, ut τοῦ ἐλεοῦντος Sir. 3, 29. coll. v. 28. — Addit. ad l. Esth. 4, 9. vid. sequens ἐμέ. —

2) *mentionem facio, commemoro,* seq. nunc genit. Sir. 49, 9. (Hom. Il. 2, 492. Xen. Cyr. 1, 4. 27.) — sq. acc., ut τὰ ἔργα κυρίου Sir. 42, 15. — ita pro הִזְכִּיר Ps. 77, 12. — (Xen. Cyr. 8, 2. 12.) — signif. passiva Sir. 16, 15. οὐ μὴ μνησθῶ *nulla fit mei mentio.* — pro נִזְכַּר Ezech. 18, 22.

Μισαήλ, ὁ [terminat. graeca μισαῆλος, ου, ὁ Jos. Ant. 10, 10. 1.] hebr. מִישָׁאֵל, *Misael* 1) no-

men propr. iuvenis iudaici una c. Daniele in exilium abducti et regi Nabuchodonosoro ministrantis Cant. tr. puer. v. 65. 1 Macc. 2, 59. 4 Macc. 16, 3. 21. 18, 12. — 2) viri iudaici ignoti Esr. 9, 44.

Μισαίας, ὁ, *Misaeas*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 33.

Μισάνθρωπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μισέω, ἄνθρωπος) *osor hominum* 4 Macc. 11, 4. (μ. νόμιμα Diod. Sic. Vol. 10. p. 99. μισανθρωπία Dem. 264, 2.) —

Μισάρετος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό (μισέω, ἀρετή) *osor* vel *hostis virtutis* 4 Macc. 11, 4.

Μισέω, ῶ f. ήσω (μῖσος) *odi, odio prosequor*, pass. μισοῦμαι, *invisus sum, odio sum* a) propr., absol. Sir. 25, 13. — τινά 1 Macc. 7, 26. 11, 21. — Sir. 9, 18. 19, 9. 20, 7. 21, 28. (Ael. V. H. 12, 9. Hdian. 4, 3. 2. Xen. Cyr. 1, 2. 7.) — Loci iudicandi ex hominum orientalium ingenio, quippe qui pro maiori sua animi concitatione ibi rei *amorem* aut *odium* sentiant et enuntient, ubi nos, qui sumus in occidentalibus plagis, natura minus irritabiles, nihil nisi *rei studium* aut *neglectionem et iniuriam* sentimus et eloquimur. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 304. *Meyer* Ev. Luc. p. 346. Ev. Joh. p. 172. — τινά Sap. 12, 3. Sir. 34, 16. 42, 9. Tob. 13, 12. — τί Sap. 11, 24. Sir. 36, 2. — ita pro שָׂנֵא Gen. 20, 31. Mal. 1, 2. 3. — b) = *abominor, detestor, aversor*, τινά Sir. 12, 6. 27, 24. — τί Sir. 7, 15. 15, 11. 13. 17, 21. 19, 6. 21, 6. 25, 2. 27, 24. Tob. 4, 15. ὃ μισεῖς — ποιήσῃς *quod aversaris* i. e. *quod tibi non vis fieri, nemini facias*. Jud. 5, 17. Addit. ad l. Esth. 4, 11.

Μισητός, ή, όν (μισέω) *odiosus, invisus* Sir. 20, 14. — τινί = ὑπό τινος Sap. 14, 9. Cf. de dat. post passiva sub γίνομαι notata. — ἀπό τινος = *propter aliquid* Sir. 20, 4. — ἐν λόγοις *in sermone, quum verba facit aliquis* Sir. 37, 20. — ἔναντί τινος = *iudice aliquo* Sir. 10, 7.

Μίσθιος, ου, ὁ (μίσθιος, ία, ιον) *mercenarius, mercede conductus* Sir. 7, 20. 31, 22. 37, 11. Tob. 5, 11.

Μισθόομαι, οῦμαι (med. verbi μισθόω loco alteri mercede, ich verdinge, verpachte an Jem. Diod. Sic. 12, 56. medium, ich lasse mir etwas vermiethen i. e.) *conduco, ich miethe*, perf. pass. sign. medii: *conduxi, ich habe gemiethet*, ut ἄραβας 1 Macc. 5, 38. (a. 1. med. Diod. Sic. 13, 85. Xen. Anab. 6, 1. 13.) —

Μισθός, οῦ, ὁ, *merces, Lohn* a) univ. Sir. 31, 22. Tob. 2, 12. 14. 4, 14. 5, 3. 14. 15. 12, 1. (Ael. V. H. 1, 24.) — b) = *praemium* Sap. 2, 22. 5, 15. 10, 17. Sir. 2, 8. 11, 16. 20. 36, 21. — 51, 22. quo l. verbis ἔδωκας γλῶσσάν μοι per appositionem additur: μισθόν μου. — v. 30. pro שָׂכָר Gen. 15, 1. (Hdian. 1, 3. 5. Xen. An. 2, 2. 20.) — c) sensu malo = *merces malefactorum* i. e. *poena* 2 Macc. 8, 33. (Callim. Hymn. in Dian. v. 264.)

Μισθωτός, ή, όν (μισθόω) *mercede conductus, mercenarius* a) adiect., ut δυνάμεις μισθωταί 1 Macc. 6, 29. — b) ὁ μισθωτός, *mercenarius* i. e. vel: *der Tagelöhner* Jud. 4, 10. (Lucian. de merced. conduct. §. 39. Dem. 1199, 21.) — vel: *miles mercenarius* Jud. 6, 2. 5.

Μισοξενία, ας, ἡ (μισέω, ξένος) *odium peregrinorum, Fremden-Hass, inhospitalitas* Sap. 19, 13. (μισόξενος Diod. Sic. Vol. 10, 99 et 217.)

Μισοπονηρέω, ῶ f. ήσω, a. 1. ἐμισοπονήρησα (de quo augmenti genere vid. μιαροφαγέω — μισοπόνηρος) *improbitatem odi et prosequor, improbitatem odi et abominor* 2 Macc. 4, 49. 8, 4. quo l. = facto [i. e. poenis infligendis] *improbitatis odium declaro*. (Diod. Sic. 13, 2. 20, 33.) —

Μισοπονηρία, ας, ἡ (μισοπόνηρος) *improbitatis odium et abominatio* 2 Macc. 3, 1. (Diod. Sic. 17, 106.)

Μισοπόνηρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πονηρός, μισέω) *improbitatem et improbos odio habens vel aversans* Addit. ad l. Esth. 6, 4. quo l. τῇ τοῦ θεοῦ δίκῃ tribuitur, quod est Dei ipsius. Vid. sub γλῶσσα monita. — (Dem. 584, 12.)

Μῖσος, εος, ους, τό (μισέω) *odium* Addit. ad l. Esth. 4, 10. (Hdian. 7, 5. init. Dem. 168, 2. Xen. h. gr. 3, 5. 3.)

Μίσυβρις, ιος, ὁ, ἡ (μισέω, ὕβρις) *osor insolentiae* 3 Macc. 6, 9.

Μίτρα, ας, ἡ, *mitra*, appellatur ita vitta mulierum capillos religans. Utebantur hoc capitis tegumento molliores Asiae populi Bar. 5, 2. Jud. 10, 3. 16, 8. (Lucian. dial. deor. 2, 2. 18, 1.) — pro μήτρα Jud. 9, 2. ex coniectura et Syrum secutus *Apel* dedit μίτρα de zona virginea dici hoc voc. arbitratus.

Μιχά, ὁ, *Micha*, nom. propr. viri, qui fuisse dicitur pater Oziae ad proceres urbis Bethuliae pertinentis Jud. 6, 15.

Μιχαήλος, ου, ὁ, *Michael*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 8, 34.

Μνᾶ, ᾶς, ἡ, *mina, eine Mine*. Pendit mina attica centum drachmas atticas = 22 imperialibus cum grossis viginti duobus Esr. 5, 45. 3 Macc. 1, 4. et, si qui 1 Macc. 12, 24. 15, 15. commemoratur clypeus aureus pondere fuisse dicitur μνῶν χιλίων, ex nostra metiendi et ponderandi ratione aequasse putandus est DCCCLXXXII libras. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Mine*.

Μνάομαι, ῶμαι, vid. μιμνήσκω.

Μνεία, ας, ἡ (μνάομαι) *recordatio, mentio, memoria*, seq. genit. obiecti i. e. *an etwas* Sap. 5, 14. Bar. 4, 27. — sq. gen. personae recordantis Bar. 5, 5. (Aeschin. 23, 5. Diog. Laërt. 8, 2.)

Μνημεῖον, ου, τό (μνάομαι) *monumentum* Sap. 10, 7. (Diod. Sic. 1, 19. Thuc. 1, 38. 2, 41.)

Μνήμη, ης, ἡ (μέμνημαι) *mentio, memoria* Sap. 4, 1. 19. 8, 13. 2 Macc. 2, 25. 7, 20. — pro זֵכֶר Ps. 30, 5. (Diod. Sic. 1, 2 et 6. Thuc. 2, 54.)

Μνημονεύω, f. εύσω (μνήμων) *recordor, memini*, seq. gen. Sap. 2, 4. Tob. 4, 5. 19. Hist. Sus. v. 9. 1 Macc. 12, 11. (Diod. Sic. 1, 21. Lucian. dial. deor. 4, 7.) — sq. accus. [vid. ἀμνημονεύω, μιμνήσκω] Jud. 13, 19. Addit. ad l. Esth. 3, 1. 2 Macc. 9, 21. (Hdian. 1, 1. 5. 6, 1. 16. Xen. An. 4, 3. 2.) —

Μνημόσυνον, ου, τό (neutr. adiect. μνημόσυνος, η, ον, memoriam servans) 1) *omne id, quo memoria alicuius servatur, monumentum* a) propr. Sap. 10, 8. (Hdot. 2, 121. Anthol. gr. Vol. 1. p. 7. ed. *Jacobs*.) — b) ad normam hebr. אַזְכָּרָה *id quod commemorationi* h. e. *celebrationi inservit* Sir. 38, 11. δὸς — μνημόσυνον σεμιδάλεως i. e. *offer suavitatem odoris* = *offer odorem suavem, nempe* [de καί epexegetico vid. sub καί monita] *quae recordationi Jovae recolendae* [= quae Jovae celebrando] *inservit similaginem*. Quae enim de fertis in altari adurebantur, ut thus, similago, incendebantur ad celebrandum nomen Jovae, ad gratias ipsi agendas. Ita pro אַזְכָּרָה Lev. 2, 2. 9. Num. 5, 26. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Speisopfer*. — 2) *memoria, recordatio* a) propr., seq. genit. obiecti Sir. 10, 17. 23, 26.

29, 19. 32, 7. 38, 23. 39, 9. 41, 1. 44, 9. 45, 1. 46, 11. 49, 1. 12. Tob. 12, 12. Addit. ad l. Esth. 6, 18. 1 Macc. 3, 7. 35. 8, 22. 12, 54. 14, 23. 2 Macc. 6, 31. — εἰς μνημ. Sir. 45, 9. 11. 16. 51, 16. Addit. ad l. Esth. 1, 16. — pro זִכָּרוֹן et זֵכֶר Exod. 12, 14. 17, 14. — b) pro: *memorabilis, e,* Bar. 4, 5. μ. ἰσραήλ *Israel memoria dignus* i. e. *populus israel. m. d.* —

Μνήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (μνάομαι) *memor*, τινός Sap. 11, 12. (Xen. Ages. 11, 13.)

Μνηστεύω, f. εύσω (μνηστός) *uxorem ambio* vel *peto* [Diod. Sic. 4, 54. Xen. h. gr. 6, 4. 37.] med. μνηστεύομαι *mihi peto uxorem*, seq. acc. pers. 1 Macc. 3, 56. (Ael. V. H. 10, 15. Diod. Sic. 4, 73.)

Μόγις, adv. (μόγος labor) *aegre, difficulter* 3 Macc 7, 6. Sap. 9, 16. de h. l. lect. vid. *Apel, Aug.* (Lucian. dial. deor. 7, 2. Xen. An. 3, 4. 48.) —

Μοιχεία, ας, ἡ (μοιχεύω) *adulterium* Sap. 14, 26. — pro נִאֻפִים Jer. 13, 27. נַאֲפוּפִים Hos. 8, 2. (Hdian. 5, 7. 6. Lucian. dial. deor. 17, 2.)

Μοιχεύομαι, med. [verbi μοιχεύω adulterium committo Lucian. dial. deor. 6, 4. Aeschin. dial. Socr. 2, 14.] c. a. 1. p. ἐμοιχεύθην, *moechor, adulterium committo* Sir. 23, 23. ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη i. e *fornicatione facta est adultera.* — pro נָאַף Deut. 5, 17.

Μοιχός, οῦ, ὁ, *adulter* Sap. 3, 16. Sir. 25, 2. — pro נֹאֵף Job. 24, 15. (Ael. V. H. 10, 13.)

Μόλιβος, ου, ὁ, forma poetica pro μόλυβδος, etiam μόλιβδος [vid. *Passow* sub h. v.], *plumbum* Sir. 22, 12. 47, 18. De horum l. lect. vid. *Apel.* (Hdot. 3, 56. Ael. V. H. 9, 14. Xen. An. 3, 4. 17.) —

Μόλις, adv. (μόλος labor; minus attice habetur μόλις quam μόγις cf. *Buttm.* gram. max. § 16, not. 2. *Porson.* ad Eur. Phoen. v. 319. *Passow* sub voc. μόλις coll. tamen *Lob.* ad Soph. Aiac. v. 306. *Bornem.* index ad Xen. Cyr. p. 902. ad Xen. An. 3, 4. 48.) *aegre, difficulter, vix* Sap. 9, 16. Sir. 21, 20. 26, 20. 29, 6. 35, 7. 3 Macc. 1, 23. 5, 15. (Diod. Sic. 2, 48. Hdian. 3, 6. 4. Xen. Cyr. 1, 3. 4.)

Μολύβδος, vid. μόλιβος.

Μολύνω, f. νῶ, a. 1. ἐμόλυνα. p. p. μεμόλυμμαι et μεμόλυσμαι [de qua forma vid. sub μιαίνω observata] a. 1. p. ἐμολύνθην, f. 3. p. μολυνθήσομαι, *inquino, polluo* a) univ. Sir. 31, 1. 21, 28. 32, 11. Tob. 3, 15. 1 Macc. 1, 37. 2 Macc. 6, 2. (Artemid. 2, 26.) — b) sensu iudaico i. e. de inquinatione hominis iudaici facta per eius cum gentilibus commercium morumque paganorum studium Esr. 8, 83. 2 Macc. 14, 3.

Μολυσμός, οῦ, ὁ (μολύνω) *pollutio, inquinatio*, sensu iudaico [vid. μολύνω] Esr. 8, 83. 2 Macc. 5, 27.

Μομδίος, ου, ὁ, *Momdius*, nom. propr. viri Esrae aequalis Esr. 9, 34.

Μόναρχος, ου, ὁ (μόνος, ἄρχω) *monarcha* 3 Macc. 2, 2. (μονάρχης Ael. V. H. 2, 11. 8, 17.)

Μονογενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (μόνος, γίνομαι) *unigenitus, a, um, unice genitus, unicus* a) propr. Tob. 8, 17. — τινί alicui [cf. *Win.* §. 30, 7. not. 2. *Fritzsche* diss. 2. p. 128.] — pro יָחִיד Ps. 22, 21. 35, 17. — b) de sapientia divina, in qua esse dicitur πνεῦμα μονογενές i. e. *spiritus, qui unus est in suo genere* vel *origine unus, simplex, einfach,* oppon. πολυμερές Sap. 7, 22. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 190 sq.

Μονοήμερος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (μόνος, ἡμέρα) *qui est unius diei, eintägig* Sap. 5, 14.

Μονή, ῆς, ἡ (μένω) *mansio, das Verbleiben an einem Orte* [propr. Xen. An. 5, 1. 5.] i. e. *das Standhalten* 1 Macc. 7, 38. μὴ δῷς — μονήν *noli concedere, ut stent in acie* i. e. *fac ut terga dent* vel *fugentur* coll. v. 44. (ita μένειν Xen. Cyr. 2, 1. 9.)

Μόνον, (propr. neutr. adiect. μόνος) adv. *tantum, modo, nur*, absol. Sap. 14, 9. 17, 6. Sir. 37, 1. 45, 13. 4 Macc. 5, 23. (Xen. Conv. 5, 2.) — in gradatione οὐ μόνον — ἀλλά, *non solum — sed* Sap. 19, 15. 1 Macc. 11, 42. 4 Macc. 9, 10. — οὐ μόνον — ἀλλὰ καί, *non solum — sed etiam* Sap. 10, 8. 11, 19. Sir. praef. prim. et secund. — Jud. 11, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 4. 1 Macc. 6, 25. 2 Macc. 6, 31. 7, 24. 11, 9. 3 Macc. 2, 26. 3, 1. 23. 4 Macc. 1, 11. 2, 4. 4, 20. 5, 26. 6, 35. 8, 5. 14. 9, 10. 14, 9. 16, 2. 17, 20. 18, 2. 3. (Diod. Sic. 1, 81. Hdian. 3, 4 fin. Xen. Cyr. 1, 6. 17.) — οὐ μόνον — καί pro: οὐ μόνον — ἀλλὰ καί Addit. ad l. Esth. 6, 3. — οὐ μόνον — δὲ καί 2 Macc. 4, 35. — μὴ μόνον — ἀλλὰ καί 3 Macc. 1, 29. 4 Macc. 14, 1. —

Μόνος, η, ον, *solus, unus* = a) *sine sociis* Sap. 17, 21. Tob. 1, 6. 6, 11. 14. 8, 6. Jud. 11, 8. 13, 2. Hist. Sus. v. 14. 36. Hist. bel. et drac. v. 14. Esr. 4, 7. 5, 71. 1 Macc. 13, 4. 3 Macc. 1, 2. δύο μόνα κοράσια Hist. Sus. v. 15. — Sap. 18, 25. ἦν γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή. Quo l. si adverbialiter legitur μόνη vid. sub ἀγελαῖος monita. — κατὰ μόνας *seorsim*, εἰμί i. e. *separatus sum* 1 Macc. 12, 36. — de urbe civibus suis privata Bar. 4, 16. — b) *auxilio alieno destitutus, schutzlos* Sap. 10, 1. vid. paulo ante ad Sap. 18, 25. notata. — Addit. ad l. Esth. 4, 4 et 11. — c) sensu exclusivo = *nur allein*, ut κύριος μ. *solus dominus* Sir. 18, 2. — 24, 5. 32. 30, 26. 45, 25. Jud. 12, 10. Addit. ad l. Esth. 4, 4. Esr. 8, 25. 2 Macc. 1, 24. 25 bis. 7, 37. 3 Macc. 1, 11. 4 Macc. 7, 18. 23. 9, 18. 15, 14. 16, 10. — Superlat. μονώτατος = μόνος sed fortius, *ganz allein, einzig u. allein* Addit. ad l. Esth. 2, 5. 2 Macc. 10, 70. 3 Macc. 3, 19. (Aristoph. Plut. v. 182. μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος.)

Μονοφαγία, ας, ἡ (μονοφαγέω i. q. μονοσιτέω semel tantum die quoque coeno Xen. Cyr. 8, 8. 9. ad quem l. cf. *Bornem.* de Epilogo Cyrop. Xenophontis p. 83.) *solitaria helluatio* vel *ingluvies* 4 Macc. 1, 27.

Μονοφάγος, ου, ὁ (μόνος, φάγω) *qui solus et sine conviva cibum capit, qui solus helluari solet* 4 Macc. 2, 7.

Μοολί, ὁ, *Mooli*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 8, 47.

Μοοσίας, ου, ὁ, *Moosias*, nom. propr. Judaei ignoti Esr. 9, 31.

Μόρον, ου, τό, *morum, die schwarze Maulbeere* 1 Macc. 6, 34. (Dioscor. 1, c. 181.)

Μορος, ου, ὁ (μείρομαι partior; portio, portio fatalis, fatum Hom. Il. 19, 421. sors) *mors, interitus* 2 Macc. 9, 28. 13, 7. 3 Macc. 3, 1. 5, 2. 8. 6, 10. 31. (Hdot. 1, 117. Dion. Hal. de compos. verb. p. 209. ed. *Schäfer.*)

Μορφή, ῆς, ἡ, *forma, Gestalt* Sap. 18, 1. Tob. 1, 13. quo l. χάρις καὶ μορφὴ ἐνώπιόν τινος = *gratia nempe* [de καί epexeget. vid. καί] *forma* i. e. *forma quae placet alicui.* (Ael. V. H. 1, 30. Xen. Oec. 6, 16.)

Μοσόλλαμος, ου, ὁ, *Mosollamus*, nom. propr. Judaei, Esrae aequalis Esr. 8, 44. 9, 14.

Μόσχευμα, τος, τό (μοσχεύω novellos vel tenellos stipites ad iustam proceritatem educo Dem. 785, 4.) *surculus* [ex arbore demtus] trop. pro: *progenies* Sap. 4, 3.

Μόσχος, ου, ὁ (tener Hom. Il. 11, 105. surculus, ramus succulentus Dioscor. 4, 108.) *vitulus* Esr. 1, 7. 8. 9. — pro עֵגֶל Exod. 32, 4. 8. 19. עֶגְלָה Hos. 10, 5. (Plut. Ages. c. 36. Aesop. f. 131.) —

Μουσικός, ή, όν (artium musis sacrarum peritus Ael. V. H. 4, 15. — μοῦσα) *musicus, a, um*, τὰ μουσικά [Xen. Cyr. 1, 6. 38.] et sine artic. nominat. plur. μουσικά, *musica, moduli musici, Musik* Sir. 22, 6. 40, 20. 49, 1. Esr. 4, 63. 5, 2. 59. 1 Macc. 9, 39. 41. — μέλη μουσικῶν *carmina iuncta cum modulis musicis, Lieder mit Musikbegleitung* Sir. 35, 6. 44, 5. σύγκριμα μουσικῶν Sir. 35, 5.

Μοχθηρός, ά, όν (μόχθος quod vid.) *molestus, aerumnosus* Sir. 26, 5. 27, 15. (Soph. Philoct. v. 254. Xen. Cyr. 1, 12. 13.)

Μόχθος, ου, ὁ, *labor, aerumna, molestia* Sap. 10, 10. — 17, 17. ἐργάτης μόχθων operarius *occupatus in duris laboribus*. — pro עָמָל Deut. 26, 7. יְגִיעַ Jes. 55, 2. (Xen. Conv. 2, 4. Aeschin. 80, 16.)

Μοχμούρ, ὁ, *Mochmur*, appellatur ita torrens incognitus Jud. 7, 18.

Μυέω, ῶ f. ήσω (μύω) *instruo in sacris, initio*, κατὰ τὰς τελετάς 3 Macc. 2, 30. (Dem. 1351, 26.) —

Μυθολογος, ου, ὁ (μῦθος, λέγω) *fabulator* Bar. 3, 23. (Diod. Sic. 1, 11.)

Μῦθος, ου, ὁ (fabula Diod. Sic. 1, 19. Xen. Mem. 1, 2. 58.) *dictum, Ausspruch* Sir. 20, 19.

Μυῖα, ας, ἡ, *musca* Sap. 16, 9. (Xen. Mem. 3, 11. 5.)

Μυκτήρ, ῆρος, ὁ, *nasus*, plur. οἱ μυκτῆρες, *nares* 4 Macc. 6, 25. 15, 16. (Xen. de re eq. 1, 10. Venat. 5, 11.)

Μυκτηρίζω, f. ίσω (μυκτήρ) *suspensis naribus derideo, subsanno* Esr. 1, 51. — pro לָעַג Job. 22, 19. נָאַץ Prov. 1, 30. (Lysias fragm. 36.) —

Μυκτηρισμός, οῦ, ὁ (μυκτηρίζω) *subsannatio, derisio suspensis naribus fieri solita* 2 Macc. 7, 39. —

Μύνδος, ου, ἡ, *Myndus*, urbs Cariae ad sinum iasium sita et portu instructa 1 Macc. 15, 23. (Strab. 14, 658. Arrian. exp. Alex. M. 1, 20. 8 et 9.)

Μυρεψός, οῦ, ὁ (μύρον, ἕψω) *unguenti coctor, unguentarius, medicamentorum confector* Sir. 38, 8. 49, 1.

Μυριάς, άδος, ἡ, *myrias* i. e. *multitudo decem millium, eine Myriade, decem millia* a) propr. Sir. 47, 6. Jud. 2, 5. 15. Esr. 5, 41. 1 Macc. 11, 45. 47. 15, 13. 2 Macc. 5, 74. 8, 20. 10, 20. 11, 2. 4. 12, 20. 23. 26. 28. 13, 2. 15, 27. (Ael. V. H. 2, 25. Xen. Cyr. 2, 2. 2.) — b) ut Lat. sexcenti pro: *immensus, infinitus* Jud. 16, 4. 4 Macc. 4, 3.

Μύριοι, αι, α 1) *innumerus* 3 Macc. 3, 21. (Xen. Cyr. 5, 1. 12. An. 2, 1. 19.) — 2) *decem millia* Jud. 2, 15. 2 Macc. 1, 11. 12, 19. (Xen. An. 1, 7. 10.) de huius voc. accentu cf. *Buttm.* gram. max. §. 70. p. 284. *Win.* §. 6, 2. —

Μυριοπλασίως, adv. (μυριοπλάσιος infinito plus Xen. Oec. 8, 22.) *decies millies* Sir. 23, 19. quo l. iunct. c. φωτεινότερος auget vim comparativi.

Μυριότης, τητος, ἡ (μύριος) *decem millium multitudo*, μαστιγοῦν τινα ἐν μυριότητι flagellis caedere *modis decem millibus adhibitis* = *in zehntausendfacher Weise* Sap. 12, 22. — Non esse, quod reprobetur haec vox, *Lob.* ad Phryn. p. 662. docuit.

Μυρισμός, οῦ, ὁ (μυρίζω ungo) *unctio* Jud. 16, 8. ἠλείψατο — ἐν μυρισμῷ i. q. ἠλείψατο sed fortius.

Μυροβρεχής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (μύρον, βρέχω irrigo) *unguento delibutus, salbengenetzt* 3 Macc. 4, 6.

Μύρον, ου, τό (μύρω fluo; succus aromaticus sponte promanans ex myrrha, cuius multus apud veteres in unguentis usus erat Diod. Sic. 5, 41.) *unguentum* Sap. 2, 7. Jud. 10, 3. — pro שֶׁמֶן Prov. 27, 9. בֹּשֶׂם Cant. 4, 14. 16. (Plut. Ages. c. 36. Xen. An. 4, 4. 13.) —

Μυσάρχης, ου, ὁ (μύσος, quod vid.) *facinoris detestandi auctor, princeps sceleris* 2 Macc. 5, 24. —

Μύσος, εος, ους, τό (sordes tum externa, tum interna, quicquid taedium et abominationem creat) 1) *scelus abominandum*, ὁ μετὰ μύσου βίος *vita cum scelere coniuncta* i. e. *vita turpis et scelesta* 2 Macc. 6, 19. — 2) ex metonym. causae pro effectu: *ignominia, Schandfleck* 2 Macc. 6, 25. — de loco Sap. 12, 6. vid. ἔκμυσος. —

Μυστάθεια, ας, ἡ, *locus sacer*, ita e lect. vulg. Sap. 12, 6. Vide de hoc voc. admodum suspecto *Grimm* p. 276 sq.

Μυστήριον, ίου, τό (μυέω, vel μυστής initiatus; quicquid difficiliorem intellectum speciemque secreti habet) *res arcana, Geheimniss.* Appellantur ita a) cultus arcanus, *opertanea sacra* Sap. 14, 15. 23. (de mysteriis eleusiniis Diod. Sic. 4, 25. Ael. V. H. 13, 24. Dem. 1352, 19. Cf. *Lob.* Aglaopham. Vol. 1. p. 85. 89.) — b) *arcana alicuius consilia* Sir. 22, 20. 27, 11. 17. 21. Tob. 12, 7. 11. Jud. 2, 2. 2 Macc. 3, 21. — μυστήρια θεοῦ Sap. 2, 22. — c) *docta et subtilis de sapientia, eius origine, natura, attributis et cum Deo necessitudine cognitio*, quam tantum abest, ut nonnisi initiatis communicandam esse existimet Salomo, ut ad omnem civium suorum multitudinem, diligentius quippe et accuratius instituendam, pertinere eam persuasum habuerit Sap. 6, 22. Cf. ad h. l. *Grimm* et *Bauermeister*.

Μυστικῶς, adv. (μυστικός, arcanus) *clam, clanculum* 3 Macc. 3, 10.

Μυστίς, ίδος, ἡ (μυέω quod vid.) *femina rebus sacris initiata*, appellatur ita sapientia τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης cognitionem habens Sap. 8, 4.

Μυχός, οῦ, ὁ, *penetrale, intimus aedium recessus* Sap. 17, 4. 14. (Ael. V. H. 13, 2. Xen. An. 4, 1. 7.)

Μώαβ, ὁ, *Moab*, hebr. מוֹאָב i. e. *populus moabiticus* a Loto Gen. 19, 31. originem ducens adeoque Hebraeis propinquitate coniunctus Jud. 7, 8. — ἡ μωάβ *terra moabitica* ab oriente maris mortui usque ad Arnonem fluvium porrecta, graece μωαβίτις [Jos. Ant. 4, 8. 2.] appellata Jud. 5, 22. — sine artic. Jud. 1, 12. 5, 2. 6, 1.

Μωαβίτης, οῦ, ὁ, *Moabites, Moabita* Esr. 8, 69. —

Μωδεΐν vel μωδεΐμ, ἡ, *Modin*, nom. propr. oppidi vel vici, in monte siti et prope Diospolin vel Lyddam positi. Fuit haec urbs patria Mattathiae, sacerdotis, acerrimi religionis patriae pro-

pugnatoris familiaeque Maccabaeorum auctoris 1 Macc. 2, 1. 15 et saepius.

Μωέϑ, ὁ, *Moëth*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 8, 63.

Μωκάομαι, ῶμαι f. ήσομαι, dep. med. c. perf. pass. signif. act. (μῶκος) *derideo, irrideo*, προςφορὰ μεμωκημένη, *oblatio quae irridet* scil. Deum i. e. *quae in ludibrium Dei offertur* Sir. 31, 18. (Alciphr. καὶ τὸ μὲν πρῶτον κιχλίζουσα μετ᾽ ἐκείνης μωκωμένη τὴν δὲ δυςμένειαν ἐνεδείκνυτο.)

Μώκημα, τος, τό (μωκάομαι) *irrisio, delusio* Sir. 31, 18. quo l. μωκήματα pro: προςφοραὶ μεμωκημέναι.

Μωκός, οῦ, ὁ, *irrisor* Sir. 36, 6. φίλος μωκός i. e. φίλος ὃς μωκᾶται.

Μώλωψ, ωπος, ὁ, *vibex, Strieme, Schwiele* Sir. 23, 10. 28, 17. iunctum c. τραῦμα Jud. 9, 13. — pro חַבּוּרָה Jes. 53, 5. (Plut. Aemil. Paul. c. 19.)

Μωμέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (μῶμος) *vitupero*, τινά Sap. 10, 14. de h. l. plurali vid. sub κατισχύω monita. (Hom. Il. 3, 412.)

Μῶμος, ου, ὁ (vituperium, reprehensio, ex adiuncto:) *macula, dedecus* Sir. 20, 23. — μῶμον διδόναι vel ἐπιτιϑέναι = *maculam adspergere alicui, Jem. einen Schandfleck anhängen* Sir. 11, 29. 31. — abest dat. facile e contextu cognoscendus, ut σοί Sir. 30, 31. 47, 20. — ἐν ἀγαϑοῖς = *beneficia conferre sine maculae adspersione* Sir. 18, 14.

Μωραίνω, f. ανῶ (μωρός fatuus; fatuus sum) *stultum reddo*, ἔν τινι, *per aliquid* Sir. 23, 14. — pro סָכַל 2 Sam. 24, 10.

Μωρία, ας, ἡ (μωρός) *fatuitas*, metaph. *stultitia* Sir. 20, 31. 41, 10. (Dem. 128, 10. Thuc. 4, 64.)

Μωρός, ά, όν (fatuus) *stultus, a, um* Sir. 4, 27. 8, 17. 28, 17. 19, 11. 12. 20, 12. 15. 19. 21, 14. 16. 18. 20. 22. 26. 22, 7. 8. 9. 10. 12. 16. 27, 13. 36, 5. 42, 8. 50, 26. Hist. Sus. v. 48. — neutr. plur. μωρά *res stultae* Sir. 16, 21.

Μωϋσῆς, genit. μωϋσέως, ὁ, *Moses*, hebr. מֹשֶׁה, nom. propr. prophetae insignis, legislatoris Israelitarum eorumque ducis, quum ex Aegypto in Palaestinam migrarent. Legitur nominat. μωϋσῆς Sir. 24, 23. 45, 15. 2 Macc. 1, 29. 2, 4. 10. 11. 7, 6. 4 Macc. 2, 17. 17, 19. 18, 18. — dativus τῷ μωϋσῇ Bar. 1, 20. Esr. 1, 6. 2 Macc. 2, 8. 4 Macc. 9, 2. — accusat. μωϋσῆν Sir. 45, 1. — pro μωϋσέως forma genit. habetur μωϋσῆ Sir. 46, 1. Bar. 2, 2. 28. Tob. 6, 12. Hist. Sus. v. 3. 62. Esr. 1, 11. 9, 36. Cf. *Win.* §. 5, c. §. 10, 1.

N.

Νάαϑος, ου, ὁ *Naathus*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 9, 31.

Ναβαρίας, ου, ὁ, *Nabarius*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 44.

Ναβάτ, ὁ, *Nabat*, נְבָט, nom. propr. viri, qui 1 Regg. 12, 2. pater fuisse dicitur Jerobeami, regis Israelitarum i. e. decem tribuum Sir. 47, 23.

Ναβαταῖοι, ων, οἱ, *Nabataei*, nom. propr. gentis arabicae, quae Jes. 60, 7. commemorata post exilii tempora omnem regionem ab Euphrate usque ad mare mortuum inhabitasse dicitur 1 Macc. 5, 24. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Nabatäer.*

Νάβλα, ας, ἡ, *nabla, nablium*, etiam *naula*, hebr. נֶבֶל, *Harfe*. Appellatur ita instrumentum musicum, duodecim chordis instructum et digitis pulsari solitum 1 Macc. 13, 51. (Jos. Ant. 7, 12. 3.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Harfe.*

Ναβουχοδονόσορ, ὁ, termin. gr. ναβουχοδονόσορος [Jos. Ant. 10, 6. 1.] hebr. נְבוּכַדְנֶאצַּר, vel נְבוּכַדְרֶאצַּר, *Nabuchodonosorus, Nebucadnezar*, nom. propr. 1) regis Assyriorum, qui alias Nabopolassar appellatus, pater fuit Nebucadnezari, regis Babyloniorum Tob. 14, 15. Jud. 1, 1. 5. 7. 11. 12. 2, 4. 19. 3, 3. 9. 4, 1. 6, 2. 4. 11, 1. 4. 7. 23. 12, 13. 14, 18. (ita Borosus apud Jos. Ant. 10, 11. 1.) — 2) regis Babyloniorum, quo regnante Judaei bello superati in exilium abducti et urbs Hierosolyma diruta est Bar. 1, 9. 12. 6, 1. Addit. ad. l. Esth. 1, 4. Esr. 1, 40. 41. 45. 2, 10. 5, 7. 6, 15. 18. 26.

Ναδαβάϑ, ἡ, *Nadabath*, nom. loci incogniti 1 Macc. 9, 37.

Ναζιραῖος, ου, ὁ, *Nasiraeus*, appellatur ita Israelita vel Judaeus, qui votum sustinuit, quo per tempus aliquod vino abstinere, comam alere, fugere cadavera, antequam victimam offerret, obstringebatur 1 Macc. 3, 49. coll. Num. 6, 1—21. Vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Nasiräer.*

Νάϑαν, ὁ, *Nathan*, hebr. נָתָן nom. propr. a) prophetae tempore Davidis viventis Sir. 47, 1. — b) viri Esrae aequalis Esr. 8, 44.

Ναϑαναήλ, ὁ, *Nathanaël*, nom. propr. duum virorum Jud. 8, 1. Esr. 1, 9.

Ναϑαναῆλος, ου, ὁ, *Nathanaelus*, nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 9, 22.

Ναϑανίας, ου, ὁ, *Nathanias*, nom. propr. viri Esrae aetate viventis Esr. 9, 34.

Ναί, adverb. affirmandi vim habens: *sane, profecto.* Duplicatur in animi severitate et voluntatis gravitate exprimenda Jud. 9, 12. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 241. et de diplasiasmo sub voc. κύριος observata. —

Ναΐδος, ου, ὁ, *Naidus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 9, 31.

Ναναία, ας, ἡ, *Nanaea*, appellatur ita idolum, quod, uti Judaei Jes. 65, 11. מְנִי nomine lustrationibus et libationibus coluisse et eodem cum fortuna [τύχη, Verhängniss] loco habuisse dicuntur, ita idem ναναίας nomine Persae venerabantur; solent denique Astrologi hac appellatione *Veneris* sidus significare pariter atque Jovis stella felix et salutare hominibus 2 Macc. 1, 13. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Meni. Gesen.* ad Jes. 65, 11. —

Ναός, οῦ, ὁ, *templum* a) univ. *ein Tempel*, ita sine artic. Esr. 2, 18. et ratione habita huius loci ὁ ναός v. 20. — b) de templo hierosolymitano aa) univ. tum sine artic. Sap. 3, 14. 9, 8. Sir. 45, 9. 51, 7. 2 Macc. 14, 35. — ἔναντι ναοῦ i. e. *facie versus templum directa*, ita de Judaeis preces facientibus Sir. 51, 44. Vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet.* — tum c. artic. Sir. 50, 1. Bar. 1, 8. Tob. 1, 4. Jud. 4, 2. 5, 18. Cantic. tr. puer. v. 30. Esr. 4, 45. 5, 54. 57. 58. 67. 6, 19. 1 Macc. 1, 22. 2, 8. 4, 49. 50.

2 Macc. 4, 14. 8, 2. 10, 5. 15, 18. 33. 3 Macc. 5, 43. — κατὰ πρόςωπον τοῦ ναοῦ i. e. *facie versus templum directa* Jud. 4, 11. 1 Macc. 7, 36. — bb) de singulis templi hieros. partibus, ut de atrio sacerdotum 3 Macc. 2, 1. — de sancto sanctorum 3 Macc. 1, 10. 2, 1. 3, 17. — c) de templis paganorum Hist. bel. et drac. v. 14. Esr. 1, 14.

Νασβάς, οῦ, ὁ, *Nasbas*, nom. propr. viri Tobiae cognati Tob. 11, 18.

Νασί, ὁ, *Nasi*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 32.

Νασώρ, ὁ, *Nasor*, nom. propr. planitiei ad lacum Genezareth sitae 1 Macc. 11, 67. quo l. pro νασώρ legendum esse videtur ἀσώρ. Vid. ἀσώρ et de h. l. lect. *Augusti, Apel.*

Ναυῆ, ὁ [terminat. gr. ναυῆνος, ου, ὁ Jos. Ant. 3, 14. 4.], hebr. נוּן, *Naue, Nun*, nom. propr. patris Josuae Sir. 46, 1.

Ναῦς, ναός, ἡ (νάω, ναύω fluo) *navis* Sap. 5, 10. 4 Macc. 7, 1. — pro אֳנִיָּה 1 Regg. 9, 26. 27. (Xen. Mem. 3, 9. 11.)

Ναφθά, ᾶς, ἡ, *naphtha*, appellatur ita bituminis genus, quod nobis Naphtha, Bergöl, Graecis μηδείας ἔλαιον dicitur. Cant. tr. puer. v. 22. De formis ἡ ναφθά et τὸ νάφθα vid. *Lob.* ad Phryn. p. 438.

Ναφισί, ὁ, *Naphisi*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 31.

Νεάζω, f. άσω (iuvenis sum, iunior sum Soph. OC. v. 375. iuventutem transigo Hdian. 3, 14. 3.) *iuvenesco* 4 Macc. 5, 30. quo l. ratio [Vernunft] persona inducitur viribus iuvenilibus i. e. pleno virium usu gaudens.

Νεανίας, ου, ὁ (νέαν, νέος) *qui est florente aetate* = *iuvenis, adolescens* Esr. 8, 91. 2 Macc. 3, 26. 33. 7, 25. 30. 10, 35. 12, 27. 4 Macc. 8, 26. 9, 14. 21. 25. 14, 9. 20. — pro נַעַר Judic. 16, 26. 27. (Ael. V. H. 2, 4. Xen. Mem. 3, 1. 2.)

Νεανικός, ή, όν (νέαν, νέος) *iuvenilis, e* 3 Macc. 4, 8. (Ael. V. H. 1, 24. Dem. 37, 10.)

Νεᾶνις, ιδος, ἡ (νέαν, νέος) *virgo* Sir. 20, 3. 3 Macc. 4, 6. 5, 49.

Νεανίσκος, ου, ὁ, demin. subst. νεανίας, *iuvenis* Sir. 35, 7. Tob. 7, 2. Jud. 2, 27. 6, 16. 7, 22. 23. 10, 9. 16, 5. 7. Hist. Sus. v. 21, 37. 40. Esr. 1, 53. 3, 4. 16. 8, 50. 1 Macc. 1, 26. 2, 9. 14, 9. 2 Macc. 7, 12. 13, 15. 4 Macc. 13, 7. 9. 14, 12. (Ael. V. H. 2, 44. Xen. Mem. 2, 2. 1 et 7.) —

Νεεμίας, ου, ὁ, *Nehemias*, hebr. נְחֶמְיָה, nom. propr. viri, qui, Esrae aequalis, optime meruit de republica iudaica restituenda et de templo post exilii tempora reaedificando Sir. 49, 13. Esr. 5, 8. 40. 2 Macc. 1, 18. 23. 31. 33. 36. 2, 13. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Nehemias*.

Νεκρός, οῦ, ὁ I) subst., ita 1) *cadaver, corpus mortui*, sine artic. *eine Leiche* Sir. 31, 25. (Hdian. 4, 15. 16. Ael. V. H. 12, 15. Xen. An. 4, 2. 18.) — 2) *mortuus, der Verstorbene, der Todte*, c. artic. Sap. 13, 18. quo l. si in codd. legitur τὸ νεκρόν cf. *Grimm* die Weish. Salom. p. 305. *Augusti, Apel.* — Sap. 14, 15. Tob. 2, 8. 12, 12. 13. Jud. 2, 8. — Bar. 3, 10. quo l. verbis οἱ νεκροί et οἱ εἰς ᾅδου per imaginem designantur homines infelicissimi. — sine artic. νεκρός, *ein Todter* Sap. 4, 18. 18, 12. 23. 19, 3. Sir. 7, 33. 8, 7. 17, 23. 22, 9. 10. 38, 16. 23. 48, 5. Bar. 6, 27. 32. 71. — II) adiect. νεκρός, ά, όν, *mortuus* [propr. Lucian. dial. deor. 7, 4.] i. e. *leblos, vita carens*, ut εἰκών Sap. 15, 5. — v. 17.

Νεκωδάν, ὁ, *Necodan*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 37.

Νέμω, f. μῶ et νεμήσω (tribuo, distribuo, et quoniam nomadum erat, in occupata a se et distributa regione possessionis ius gregum pascendorum potestatem manifestare, pro:) *pasco* [Lucian. dial. deor. 20, 1. Xen. Cyr. 3, 2. 20.] pass. νέμομαι, a. 1. p. ἐνεμήθην *pascor* Sap. 19, 9. (Xen. Cyr. 1, 1. 2. 1, 6. 4.) — trop. pro: *dego, versor*, sq. ἐν c. dat. loci 2 Macc. 10, 6.

Νεογνός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό i. q. νεογονός (νέος, γόνος soboles) *recens natus* 3 Macc. 1, 20. 5, 49. (Lucian. dial. deor. 7, 2. Xen. Oec. 7, 2.)

Νεόκτιστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (νέος, κτίζω condo; recens conditus, neu erbaut Hdot. 5, 24.) *recens creatus* Sap. 11, 18.

Νέος, α, ον 1) *iuvenilis, e, jung, jugendlich* a) adiective 4 Macc. 2, 3. (Xen. Cyr. 7, 5. 48.) — *non multos annos habens*, ita οἶνος νέος Sir. 9, 10. — vel *non ita pridem acquisitus*, ita φίλος νέος Sir. 9, 10. — b) substant. c. artic. *iuvenis* Sap. 8, 10. Sir. 42, 8. 2 Macc. 6, 24. 28. 31. 4 Macc. 6, 19. — sine artic. νέοι *iuvenes, Jünglinge, junge Leute* 2 Macc. 5, 13. 15, 17. (Xen. Cyr. 5, 1. 25.) — 2) *novus*, ἡμέραι νέων i. e. *tempus frugum novarum*, ita in circumscriptione veris redeuntis Sir. 24, 23. 50, 8. — metaph. pro: *insolitus, ante non cognitus* Sir. 19, 11. coll. 16, 2.

Νεότης, τητος, ἡ (νέος) *iuventus, adolescentia* i. e. a) *aetas iuvenilis*, ita in formulis ἐν νεότητι = *aetate iuvenili* Sir. 25, 3. 30, 11. 42, 9. 47, 4. 14. — ἐν νεότητός μου, *inde ab adolescentia mea* Sap. 8, 7. Sir. 6, 17. 51, 15. 1 Macc. 2, 66. — abest genit. pers. facile cogitatione addendus Sir. 7, 25. ἀπὸ v. 1 Macc. 1, 6. 16, 2. — pro נְעוּרִים Gen. 8, 21. עֲלוּמִים Job. 20, 11. (Diod. Sic. 17, 7. Xen. Mem. 2, 1. 31.) — plur. νεότητες i. e. *anni iuventutis, die Jugendjahre* [de quo plur. vid. ἀλήθεια, ἅγιος] 4 Macc. 8, 7. quo l. νεότητες appellantur voluptates, ad quarum usum invitare solet aetas iuvenilis. — b) ex metonymia abstracti pro concreto [vid. αἰχμαλωσία] *die junge Menschenwelt* Sap. 4, 16. — 2, 6. quo l. ὡς νεότητι σπουδαίως ponitur pro: σπουδαίως ὡς νεότητι scil. προςήκει. Cf. *Grimm* die Weish. Salom. p. 52—54.

Νεοττός, ου, ὁ (νέος) *pullus*, de pullis avium 4 Macc. 14, 15. (Hom. Il. 3, 111. Lucian. dial. mort. 6, 7. Xen. Oec. 7, 34.)

Νετωφάς, ἡ, *Netophas*, hebr. נְטֹפָה, nom. propr. urbis inter Bethlehemum et Anatoth, ut videtur, sitae Esr. 5, 18.

Νεῦμα, τος, τό (νεύω) *nutus* 2 Macc. 8, 18. (Lucian. Tim. §. 5. Xen. An. 5, 8. 20.)

Νευρά, ᾶς, ἡ, *nervus e bobus*, appellatur ita lorum e tergore taurino confectum 2 Macc. 7, 1. (ita νεῦρον Xen. An. 3, 4. 17.)

Νεῦρον, ου, τό, *nervus, Sehne, Flechse* 4 Macc. 7, 13. (Lucian. dial. mort. 1, 6.)

Νεφέλη, ης, ἡ (demin. subst. νέφος) *nebula, nubes* Sap. 2, 4. 19, 7. Sir. 13, 22. 24, 4. 32, 16. 17. 43, 14. 15. 50, 6. 7. Bar. 3, 29. 6, 62. Cant. tr. puer. v. 50. 2 Macc. 2, 6. coll. Exod. 13, 21. — νεφέλαι ὑετοῦ i. e. *nubes pluviam afferentes* Sir. 32, 20. — pro עָנָן Gen. 19, 13. 14. עָב Judic. 5, 4. (Diod. Sic. 3, 44. Xen. An. 1, 8. 8.)

Νεφθαεί et **Νεφθάρ**, *Nephthai, Nephthar*, vox incognita, quae 2 Macc. 1, 36. explicatur vocab. καθαρισμός, *purgatio*.

Νεφθαλί, ὁ [et terminat. graeca νεφθαλῆς, οῦ, ὁ Jos. Ant. 2, 7. 4.] *Nephthali* hebr. נַפְתָּלִי nom. propr. viri, qui fuit filius septimus Jacobi Tob. 1, 4. 5. 7, 3. — ἡ νεφθαλί, *tribus Nephthali* Tob. 1, 1. 2.

Νέφος, εος, ους, τό, *nubes* Sap. 5, 21. ὡς — ἁλοῦνται pro: ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου ἐπὶ τῶν νεφῶν σκόπον ἁλοῦνται. (Diod. Sic. 1, 38. Hdian. 1, 14. 4.)

Νεφρός, οῦ, ὁ, *ren*, οἱ νεφροί, *renes*. Quum apud Hebraeos כְּלָיוֹת vel renes sedes habebantur affectuum et cupiditatum [cf. Ps. 7, 10. 26, 2.], renes memorantur in animo intimo circumscribendo Sap. 1, 6. 1 Macc. 2, 24. —

Νεώς, ῶ, ὁ, forma attica = ναός, οῦ, ὁ, *templum*, de templo hieros. 2 Macc. 6, 2. 9, 16. 10, 3. 5. 13, 23. 14, 32. (Xen. An. 5, 3. 8.)

Νεωστί, adv. (νέος) *recens, nuper* Jud. 4, 13. (Plut. Ages. c. 6. Xen. Cyr. 3, 3. 36.)

Νεωτερίζω, f. ίσω (νεώτερος) *res novas molior*, πρός τι *contra aliquid* 4 Macc. 3, 21. (Dem. 644, 9. Thuc. 1, 58. τί 1, 115.)

Νεωτερικός, ή, όν (νεώτερος) *iuvenili aetati conveniens* 3 Macc. 4, 8. (Jos. Ant. 16, 11. 7. Pol. 10, 24. 7.)

Νεώτερος, α, ον (comparativus adiect. νέος) *iunior* i. e. a) *iunior aetate* Sir. 51, 13. Bar. 3, 20. Tob. 1, 4. Hist. Sus. v. 45. Esr. 1, 53. 1 Macc. 6, 17. 2 Macc. 5, 24. 4 Macc. 16, 17. a quibus locis si abest genit. comparationis, vid. sub ἀναγωγός monita. — 1 Macc. 11, 54. quo l. παιδάριον νεώτερος = *puer admodum iuvenis*. — pro קָטֹן Gen. 42, 15. נַעַר Judic. 8, 20. (Cebet. tab. c. 2. Dem. 242, 15.) — b) *minor natu*, τινός quam aliquis 4 Macc. 12, 1. — τῇ ἡλικίᾳ 11, 14. de quo dat. vid. ἀδρανής. — abest genit. comparat. 1 Macc. 11, 57. 2 Macc. 7, 24.

† Νεπιόκτονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (νήπιος, κτείνω) *infantes trucidans*, v. διάταγμα i. e. *edictum de infantibus trucidandis* Sap. 11, 7.

Νήπιος, ία, ιον (νή, syllaba inseparabilis negandi vim habens, ἔπος) *infans*, ita mascul. Sir. 30, 12. — Sap. 15, 14. 3 Macc. 3, 27. — pro עוֹלֵל Ps. 8, 3. (Hdian. 1, 5. 9. Diod. Sic. 1, 74.) — neutr. plur. τὰ νήπια Jud. 4, 10. 12. 7, 22. 27. 16, 5. 1 Macc. 2, 9. 2 Macc. 8, 4. 9, 15. (τὰ νήπια τῶν βρέφων Diod. Sic. 2, 58.) — sine artic. Sap. 10, 21. 12, 24. 18, 5. 2 Macc. 5, 13.

Νηρίας, ου, ὁ, *Neria*, נֵרִיָּה, nom. propr. viri, qui pater fuit Baruchi Bar. 1, 1.

Νῆσος, ου, ἡ, *insula* Sir. 47, 16. 1 Macc. 6, 29. 8, 11. 11, 38. 14, 5. 15, 1. — pro אִי Gen. 10, 5. (Diod. Sic. 3, 43. Xen. h. gr. 4, 8. 7.)

Νηστεία, ας, ἡ (νηστεύω) *ieiunium, das Fasten* Tob. 12, 8. Esr. 8, 50. 2 Macc. 13, 12. — pro צוֹם 2 Macc. 12, 16. (Ael. V. H. 5, 20. Diod. Sic. 1, 82.) — Lege quidem mosaica unum modo idque publicum sancitum erat ieiunium, privatis ieiuniis arbitrio cuivis relictis: post exilii vero tempora Judaeos cum omnes, tum eos, qui Pharisaeorum decreta sequerentur, tantam constat tribuisse ieiuniis vim, ut ad cultum Deo exhibendum necessaria esse opinarentur; imo quo maiorem sanctitatis laudem sibi conciliarent, bis singulis hebdomadibus ieiunia egerunt. Uti autem ieiunia pleraque unius tantum erant diei, et, qui agerent ea, omni cibo abstinebant vestitu lugubri incedentes, ita in ieiuniis plurium dierum cibis tantum consuetis abstinebant. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Fasten*.

Νηστεύω, f. εύσω (νῆστις, ieiunus) *ieiunium ago* Sir. 31, 26. Bar. 1, 5. — pro צוּם Judic. 20, 26. (Ael. V. H. 5, 20.) — de ieiuniis plurium dierum cum luctu coniunctis Jud. 4, 13. 8, 6.

Νικάνωρ, ορος, ὁ, *Nicanor*, nomen proprium viri, quem uti ducem exercitus Antiochus Epiphanes constituit, ita eidem elephantum regiorem curam commisit 1 Macc. 3, 38. 7, 26. 27. 31. 32. 33. 39. 9, 1. 2 Macc. 8, 9. 10. 12. 14. 4 Macc. 4, 1. 3, 20. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Nikanor*.

Νικάω, ῶ f. ήσω, *vinco* a) intrans. i. e. *victor sum, victoriam consequor*, absol. 3 Macc. 1, 4. — ὑπὲρ πάντα Esr. 3, 12. (seq. accus. certaminis [cf. *Matth.* §. 409, 3.], ut τὸν ἀγῶνα Xen. Mem. 2, 6. 26. Isocr. ep. ad Phil. p. 751. ed. *Lange*.) — b) transit. *supero, ich besiege*, seq. accus. Sap. 16, 10. quo l. si ad dentes refertur, quod pertinet ad δρακόντας vid. sub γλῶσσα notata. — Sap. 18, 22. 2 Macc. 3, 5. 4 Macc. 7, 4. 11. 8, 2. 11, 19. 17, 24. (Xen. An. 2, 1. 4.) — τινά τινι *aliquem aliqua re* 4 Macc. 1, 11. 13, 2. — τί 4 Macc. 6, 33. 9, 63. 13, 7.

Νίκη, ης, ἡ, *victoria* a) propr. i. e. de victoria in bello ab hostibus reportata 1 Macc. 3, 19. 2 Macc. 10, 28. 13, 15. 15, 8. 21. 3 Macc. 3, 20. (Diod. Sic. 11, 2. Xen. Cyr. 2, 1. 8.) — b) trop. de providentia div., it. de pietate per aspera ad astra cultores suos evehente Esr. 4, 59. 4 Macc. 7, 3.

Νῖκος, εος, ους, τό (victoria i. q. νίκη Anth. gr. 3. p. 242. ed. *Jac.*) *praemium victoriae, Siegespreis* Esr. 3, 9. coll. v. 5. (ita νίκημα Diod. Sic. 4, 65. 11, 74. νικητήριον Ael. V. H. 2, 41. Dem. 1233, 1.) de voc. νῖκος non admodum antiquo cf. *Lob.* ad Phryn. p. 647. *Herm.* diss. de Orph. p. 821.

Νινευή, ἡ, hebr. נִינְוֵה, *Ninive*, metropolis regni assyriaci, quam Graecis et Romanis νῖνος appellatam, alii ad occidentale, alii ad orientale fluminis Tigridos littus sitam, omnes vero antiquitatis scriptores immensae fuisse magnitudinis tradiderunt Tob. 1, 3. 10. 17. 19. 7, 3. 11, 1. 16. 17. 14, 4. 10. 15. Jud. 1, 1. 2, 21. (Diod. Sic. 2, 3. 3, 1 et 7. Hdot. 1, 50 et 193.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ninive*.

Νισάν, ὁ, hebr. נִיסָן, *Nisan*, appellatur ita apud Judaeos mensis primus festo Paschatos celebrando consecratus et incidens in mensem, qui nobis dicitur Aprilis. Addit. ad l. Esth. 1, 1. Esr. 5, 6. —

Νοεβά, ὁ, *Noëba*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 31.

Νοερός, ά, όν (νοῦς mens, mentalis) *intelligens, verständig* Sap. 7, 22. 23.

Νοέω, ῶ f. ήσω (νοῦς mens; video, ut ὁ ὀφθαλμός Hom. Il. 24, 294. sensibus percipio aliquid Hom. Il. 2, 522.) 1) *mente agito* i. e. *cogito, erwägen, überlegen* Sir. 11, 7. — med. νοοῦμαι, *apud animum meum reputo, apud me cogito* [vid. ἐννοέω] f. 1. p. signif. media, νοηθήσομαι ἔν τινι = *in meditanda aliqua re animus meus occupatus erit* Sir. 14, 21. — 2) *intelligo, verstehen, einsehen, begreifen*, seq. interrog. indir. Sap. 4, 17. addito ἀπό τινος 13, 14. τὶ ἔκ τινος Sir. 34, 15. νοεῖ — σεαυτοῦ i. e. *ex iis, quae tua intersunt, nosce, quae intersint alterius = ex iis, quae tibi placent, cognosce, quae placeant alteri*. — (Ael. V. H. 2, 24.) — seq. acc. c. infin. 2 Macc. 14, 30. — abest acc. rei Sap. 4, 15. Bar. 6, 42.

Νόημα, τος, τό (νοέω) *cogitatio*, *consilium* Bar. 2, 8. 3 Macc. 5, 30. —

Νοήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (νοέω) *intelligens*, *prudens*, *verständig*, *bedachtsam* Sir. 19, 26. 21, 7. — pro נָבוֹן Prov. 1, 5.

Νοθεύω, f. σω (νόθος) *spurium reddo*, de adultero partum falsum supponente Sap. 14, 24. ἕτερος — ἕτερον — νοθεύων ὀδυνᾷ.

Νόθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *spurius*, opp. γνήσιος Sap. 4, 3. quo l. νόθα μοσχήματα surculi spurii appellantur filii ex adulterio nati (subst. Xen. An. 2, 4. 25.)

Νόθως, adv. (νόθος) *spurie* i. e. *non sincere* = ψευδῶς 3 Macc. 3, 17.

Νομή, ῆς, ἡ (νέμω quod vid.; pastio, das Weiden) *pascuum* [propr. Xen. Cyr. 3, 2. 20.] i. e. *id quod depascitur*, *pabulum* Sir. 13, 18. νομαὶ πλουσίων πτωχαί = νέμονται ὑπὸ τῶν πλουσίων πτωχοί *devorantur pauperes a divitibus* metaph. pro: *insidiis, malignitati, ludibrio, vexationibus divitum expositi sunt pauperes* 2 Macc. 5, 14. κατεφθάρησαν — ἐν χειρῶν νομαῖς *absumebantur — manuum grassationibus*. Ita in circumscriptione pugnae manibus collatis factae, ubi Graeci καταφθείρεσθαι ἐν χειρῶν νόμῳ Diod. Sic. 4, 12. 20, 55.

Νομίζω, f. ίσω, *habeo aliquem pro aliquo* i. e. [tracto aliquem tanquam aliquid, ut τὴν αἰχμαλωτὸν γυναῖκα Conon narrat. 41.] *censeo*, *arbitror*, seq. dupl. accus. *existimo esse aliquem aliquid* Sap. 13, 2. Sir. 29, 4. — seq. nominat. c. inf. 2 Macc. 7, 19. Cf. *Matth.* §. 536, a. *Rost* §. 127. *Win.* §. 45, 2. §. 63, 4. b. — sq. genit. c. infin. 2 Macc. 8, 35. Cf. *Matth.* §. 536, b. *Rost* §. 127. *Win.* §. 63, 4. b. — seq. accus. c. inf. 4 Macc. 2, 14. 4, 7. 13. 5, 15. 17. 18. 9, 4. (Xen. An. 6, 1. 29. Cyr. 1, 4. 5.) — passiv. 2 Macc. 14, 4. προσάγων — τῶν νομιζομένων θαλλῶν τοῦ ἱεροῦ pro: τινὰ τῶν θαλλῶν τῶν τοῦ ἱεροῦ εἶναι νομιζομένων.

Νομικός, οῦ, ὁ (mascul. adiect. νομικός, ή, όν, ad legem pertinens) *legis peritus* 4 Macc. 5, 3. (Anth. gr. Vol. 4. p. 28. ed. *Jac.* Diog. Laërt. 6, 54.)

Νόμιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (νόμος) *legi consentaneus*, *legitimus* a) univ., ut ν. βίος 4 Macc. 5, 34. 7, 15. ν. πολιτεία 2 Macc. 4, 11. καθαρισμός ν. 4 Macc. 7, 6. (Lucian. dial. mort. 12, 14. Xen. Cyr. 1, 3. 15.) — b) τὰ νόμιμα, substantive: *leges* 4 Macc. 15, 7. μεταβάλλειν τὰ ν. i. e. *desciscere a legibus patriis* 3 Macc. 1, 3. — 1 Macc. 3, 29. (Xen. Cyr. 1, 2. 14 et 15. Ael. V. H. 12, 4.) — seq. genit. personae vel nationis Addit. ad l. Esth. 6, 16. 1 Macc. 1, 14. 42. 44. 3, 21. 6, 19. 2 Macc. 1, 24. 3 Macc. 3, 2. — τὰ ν. κυρίου leges *a domino* i. e. *a Jehova* datae Esr. 1, 48.

Νομίμως, adv. (νόμιμος) *legitime* 4 Macc. 6, 18. (Epict. Enchir. c. 25. Xen. Mem. 4, 4. 1.)

Νόμισμα, τος, τό (νομίζω quod vid.; more vel lege receptum et sancitum) *numisma*, *nummus*, *moneta*, cuius quippe valor legibus sancitus est.

Νομιστέος, α, ον, adiect. verbale (verbi νομίζω) *censendus*, *existimandus*, *a*, *um*, πῶς νομιστέον, *qui censendum est*, seq. accus. c. inf. Bar. 6, 40. 44. 67. — seq. ὅτι v. 56.

Νομοθεσία, ας, ἡ (νόμος, τίθημι — legislatio, legum promulgatio Diod. Sic. 1, 8 et 94.) *legum latarum corpus*, ita de legibus mos. 2 Macc. 6, 23. 4 Macc. 5, 34. 17, 16. (Philo de vit. Mos. libr. 1. p. 157. E. Dion. Hal. Ant. rom. 10, 57 et 58. 11, 6.) Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 259.

Νομοθετέω, ῶ f. ήσω (νομοθέτης) *legem fero*, absol. 4 Macc. 5, 24. περί τινος 2 Macc. 3, 15. ad quem l. cf. Exod. 22, 7 sqq. (Philo de caritate 5. p. 701. D.)

Νόμος, ου, ὁ (νέμω, divido, distribuo; pars assignata) 1) *id quod in usu est*, *mos*, *usus* 3 Macc. 7, 5. (Lucian. dial. mort. 14, 8.) — 2) *lex*, *Gesetz* a) univ. Sap. 2, 11. νόμος τῆς δικ. i. e. *lex qua aestimandum est*, *quod iustum et aequum est*. — Sap. 6, 4. 14, 16. Addit. ad l. Esth. 2, 4. 5. 6. 14. — plur. 3 Macc. 5, 36. — b) de lege revelata vel divina, ita de lege mosaica vel *tota*, ita praeced. artic. Sap. 18, 9. Sir. 2, 16. 15, 1. 36, 3. 49, 4. Bar. 2, 2. 28. 4, 1. coll. Sap. 18, 4. — Tob. 6, 12. 7, 13. 14, 9. Hist. Sus. v. 3. 62. Esr. 1, 33. 5, 51. 8, 3. 7. 8. 9. 12. 19. 21. 23. 24. 87. 94. 9, 39—42. 46. 48. 1 Macc. 1, 49. 52. 56. 57. 2, 26. 42. 48. 64. 67. 68. 3, 48. 56. 4, 47. 53. 10, 14. 37. 13, 48. 14, 14. 15, 21. 2 Macc. 1, 4. 2, 2. 3. 7, 30. 10, 26. 12, 40. 13, 10. 3 Macc. 1, 23. 3, 4. 7, 10. 12. 4 Macc. 1, 17. 34. 2, 6. 8. 9. 10. 14. 4, 23. 5, 15 bis. 17. 20. 24. 28. 32. 6, 21. 27. 30. 8, 24. 9, 2. 10, 20. 11, 5. 12. 13, 9. 13. 15, 6. 26. 16, 16. 18, 1. 10. — plur. Jud. 11, 12. 1 Macc. 10, 37. 13, 3. 2 Macc. 2, 22. 3, 1. 4, 2. 17. 5, 8. 15. 6, 1. 5. 28. 7, 2. 9. 11. 23. 24. 37. 8, 21. 36. 11, 31. 4 Macc. 1, 9. — sine artic. Sap. 2, 12. ἁμαρτήματα νόμου i. e. *peccata contra legem* 16, 6. ἐντολὴ νόμου *praeceptum legis* 18, 4. — Sir. praef. prim. 9, 15. 17, 9. 19, 17. 21, 11. 23, 23. 24, 22. 31, 8. 32, 1. 35, 15. 23. 36, 2. 3. 38, 34. vel 39, 1. 39, 8. 41, 8. 42, 2. 44, 20. 45, 5, 17. 46, 14. Bar. 4, 12. 1 Macc. 2, 21. ζῆλος νόμου = *Eifer für das Gesetz* v. 58. 4, 42. 2 Macc. 13, 14. 4 Macc. 5, 33. 7, 7. 9, 15. 11, 26. 13, 21. 23. — de singulis ac certis Mosis legibus e contextu cognoscendis 3 Macc. 1, 12. 4 Macc. 2, 5. — — 3) ex metonym. partis pro toto: *codex librorum V. T.*, appellatur ita a potissima V. T. parte i. e. a pentateucho [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 176 sq.]. Ita ὁ νόμος 2 Macc. 2, 18. — ὁ ν. καὶ οἱ προφῆται 2 Macc. 15, 9. (Jos. de bell. iud. 7, 5. 7.)

Νομός, οῦ, ὁ (νέμω quod vid.; pascuum, sedes assignata, domicilium) *praefectura* 1 Macc. 10, 30. 38. 11, 34. 57. 3 Macc. 4, 3. (Hdot. 2, 166.) —

Νομοφύλαξ, ακος, ὁ, ἡ (νόμος, φυλάσσω) *legis custos*, ita de femina legis mos. auctoritatem tuente 4 Macc. 15, 29.

Νόος, contr. νοῦς, genit. νοός [de qua genit. forma serioris aevi 4 Macc. 1, 35. obvia pro Graecorum melioris aevi νοῦ, accus. νοῦν cf. *Buttm.* §. 45, not. 7. gram. max. §. 36. *Rost* p. 401. no. 28. *Lob.* ad Phryn. p. 453. *Matth.* §. 90. *Fischer* ad Well. Vol. 2. p. 181. *Win.* §. 8, 2. Greg. Cor. p. 479. ed. *Schäfer.*] *mens* a) univ. i. e. *tota mens* i. e. *intellectus et animus*, ubi nos: *Sinn*, *Gesinnung*, *Gedanken* Sap. 4, 12. — ἔχειν τι κατὰ νοῦν, *in mente habere aliquid* = *memorem esse alicuius rei* 2 Macc. 15, 8. Esr. 9, 41. — 4 Macc. 1, 15. 2, 22. 5, 10. 16, 13. — ὁ σοφρὼν νοῦς 4 Macc. 1, 35. 2, 16. 18. 3, 17. (Xen. Mem. 3, 12. 7. Cyr. 5, 2. 17.) — b) *animus*, *voluntas* Jud. 8, 14. Hist. Sus. v. 9. Esr. 2, 9. 3 Macc. 1, 25. (Hdot. 1, 169. Xen. Cyr. 6, 1. 3. An. 3, 3. 2.) — c) *intellectus* Sap. 9, 15.

Νοσέω, ῶ f. ήσω (νόσος) *morbo laboro*, *morbus me invasit*, *aegroto*, absol. Sap. 17, 8. — seq.

acc. morbi, ut εὐλάβειαν Ibid. (νόσον νοσεῖν Ael. V. H. 14, 25.)

Νοσσεύω, f. εύσω (attice pro νεοσσεύω a νοσσιά) *nidifico*, pro: *sedem figo*, *Wohnung aufschlagen* Sir. 1, 14.

Νοσσιά, ᾶς, ἡ (attice νεοσσιά, a νέος cf. *Sturz* de dial. alex. p. 180. *Lob.* ad Phryn. p. 207. *Win.* §. 2, 1. nidus Pausan. 9, 30.) *pullus avium* 4 Macc. 14, 19.

Νοσσοποιέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (med. verbi νοσσοποιέω nidifico, νοσσιά, ποιέω) *nidum mihi facio* 4 Macc. 14, 16.

Νοσφίζω, f. ίσω (νόσφι, seorsim, separatim) *separo, sepono*, med. νοσφίζομαι, *mihi sepono* i. e. *interverto, unterschlagen*, τί 2 Macc. 4, 32. (Pol. 10, 16. 6. Xen. Cyr. 4, 2. 42.)

Νότος, ου, ὁ, *auster, notus* a) propr. Sir. 43, 17. (Xen. An. 5, 7. 7.) — b) *plaga australis, meridies* Jud. 2, 23. 25. 7, 18. 1 Macc. 3, 57. 5, 65. — pro דָּרוֹם Cohel. 1, 5. תֵּימָן Num. 2, 10. (Jos. Ant. 8, 13. 2.)

Νουθεσία, ας, ἡ (pro forma meliori νουθέτησις vid. *Lob.* ad Phryn. p. 512. *Win.* §. 2, 1. — νουθετέω) *admonitio, Zurechtweisung, Ermahnung* Sap. 16, 6. (Jos. Ant. 3, 15. 1. Diod. Sic. 15, 7.)

Νουθετέω, ῶ f. ήσω (νοῦς, τίθημι, ans Herz legen) *admoneo, adhortor*, *wohlmeinend und ernst ermahnen, warnen, zurechtweisen* Sap. 11, 10. 12, 2. 26. — pro יִסֵּר Job. 4, 3. (Diod. Sic. 3, 36. Xen. Cyr. 8, 2. 12.)

Νουθέτησις, εως, ἡ (νουθετέω) *admonitio Warnung* Jud. 8, 27. (Diod. Sic. 1, 70. Plat. rep. 3, 184.)

Νουμηνία, ας, ἡ, (νέος, μήν) *novilunium* Jud. 8, 6. Esr. 5, 52. 53. 9, 17. 1 Macc. 10, 34. — dat. ubi quaeritur quando? [vid. ἡμέρα] Esr. 5, 57. 8, 6. 9, 16. 37. 40. — pro חֹדֶשׁ Exod. 4, 2. De novilunii die festo apud Judaeos cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Neumond.* (Dem. 799, ult. Xen. An. 5, 6. 23.)

Νουμήνιος, ου, ὁ, *Numenius*, nom. proprium viri Maccabaeorum aetate viventis, qui, uti patrem habuisse dicitur Antiochum quendam, ita eodem tum Jonathan, tum Simon legato usi esse perhibentur 1 Macc. 12, 16. 14, 22. 24. 15, 15.

Νυκτερίς, ίδος, ἡ (νύξ, νυκτερός) *vespertilio* Bar. 6, 22. (Ael. V. H. 3, 42. Xen. h. gr. 4, 7. 6.)

Νύκτωρ, adv. (νύξ) *noctu* Sir. 38, 27. 2 Macc. 12, 6. 13, 15. 3 Macc. 1, 2. (Ael. V. H. 3, 11. Xen. Cyr. 3, 3. 25.)

Νύμφη, ης, ἡ (νύβω, nubo) *sponsa, nova nupta* Bar. 2, 23. Tob. 11, 16. 17. 12, 12. 14. 1 Macc. 9, 37. — pro כַּלָּה Jer. 2, 32. — (Ael. V. H. 4, 1. Xen. Conv. 9, 3.) — Sap. 8, 2. quo l. sapientia inducitur persona.

Νύμφιος, ίου, ὁ (νύβω, nubo) *sponsus* Bar. 2, 23. 1 Macc. 1, 27. 9, 39. — pro חָתָן Judic. 15, 6. (Hdian. 4, 11. 7. Xen. Cyr. 4, 6. 4.)

Νυμφών, ῶνος, ὁ, *thalamus, conclave, in quo est lectus coniugalis* Tob. 6, 13. 16. — pro חֶדֶר Joel. 2, 16.

Νῦν et [quod fortius est apud Graecos cf. *Matth.* §. 606. Greg. Cor. p. 72 sq. ed. *Schäfer.* *Wolf* ad Dem. Leptin. p. 242. *Passow* sub νῦν] νυνί [Bar. 6, 4. 2 Macc. 10, 10. 4 Macc. 6, 33. 13, 3.] adv.
nunc, jetzt, nun

A) de *tempore*, ita νῦν et τανῦν [2 Macc. 15, 8.] i. e. *nunc* a) in locis, ubi de rebus, personis praesentis i. e. quod nunc est, temporis agitur vel de rebus, quae nunc aguntur, aut nunc actae sunt aut agentur, seq. *praesenti* Tob. 3, 5. 4, 20. 10, 13. Jud. 7, 25. 8, 13. — 13, 5. νῦν καιρὸς [scil. ἐστι] ἀντιλαβέσθαι. — Cantic. tr. puer. v. 9. 17. Orat. Man. v. 11. Esr. 1, 27. 8, 90. 92. 1 Macc. 6, 11. 12. 2 Macc. 1, 6. 7, 23. 13, 10. 15, 8. 3 Macc. 2, 13. 4, 1. vid. tamen de h. l. lect. *Aug.*, *Apel.* — 4 Macc. 9, 30. 11, 8. 14, 9. 15, 13. 17, 18. — οἱ πάλαι καὶ νῦν δυςμενεῖς scil. ὄντες Addit. ad l. Esth. 2, 7. — seq. *perfecto* durationem indicante et praesentis notionem includente [vid. ἁγιάζω] Bar. 4, 24. Tob. 3, 12. 1 Macc. 16, 3. 2 Macc. 14, 7. — Hist. Sus. v. 52. — praeced. artic. ὁ, ἡ, τὸ νῦν, adiective [vid. ἄνω], *praesens, qui, quae, quod nunc est*, addito subst., ut ὁ νῦν βίος 4 Macc. 12, 20. οἱ — νῦν ἡμέτεροι ἀδελφοί — πεπτώκασι *qui nunc nobis fratres — ceciderunt* 2 Macc. 7, 36. — τὸ νῦν *praesens, praesentia* i. e. *praesens tempus*, ἀπὸ τοῦ νῦν Sir. 11, 21. 22. Tob. 7, 12. 11, 9. 1 Macc. 10, 41. 11, 35. 36. 15, 8. ἕως vel μέχρι τοῦ νῦν Esr. 6, 20. 3 Macc. 6, 28. — 1 Macc. 2, 33. — accus. τὸ νῦν, adverbialiter [vid. ἀριστερός] *nunc, jetzt* 1 Macc. 7, 35. 9, 9. — τὸ νῦν ἔχον i. e. *nunc, für jetzt* [vid. ἔχω no. 1 fin.] Tob. 7, 11. — τὰ νῦν, *quae nunc sunt* Jud. 9, 5. Esr. 1, 33. — sq. *aoristo* Addit. ad l. Esth. 4, 7 bis. 1 Macc. 2, 49. 2 Macc. 6, 27. — Jud. 11, 11. de h. l. aor. ad vim futuri accedente vid. sub ἔρχομαι notata. — tempus praesens opponitur tempori praeterito Sap. 14, 15. 20. Jud. 11, 2. 1 Macc. 4, 18. — seq. *futuro* Bar. 6, 4. Jud. 7, 4. 11, 17. — 1 Macc. 2, 40. —

b) in locis, ubi agitur de rebus temporis proxime praeteriti, ubi Lat. *nuper, non ita pridem, modo, paulo ante*, iunct. c. aoristo Tob. 12, 14. Jud. 5, 19. — 11, 9. καὶ — ῥήματα pro: καὶ, ὃν νῦν ἐλάλησεν ἀχίορ λόγος — ῥήματα *orationem quam nuper habuit Achior quod attinet — audivimus verba eius.* (Xen. Cyr. 5, 4. 32. 7, 1. 43.) — νῦν ὅτε *nuper quum* Tob. 12, 12.

B) refertur ad *successionis ordinem* i. e. ad res, quae ratione habita rei sive ante sive post actae vel memoratae nunc locum habent, ubi Lat. *nunc*, nos: *nun = ut nunc res est, quum hoc ita sit, unter diesen Umständen, so, also.* Cf. *Herm.* ad Soph. Electr. v. 1488. *Voigtl.* ad Lucian. dial. mort. p. 211. *Matth.* §. 606. *Passow:* „es zeigt die unmittelbare Folge einer Handlung, Rede, Begebenheit *auf* die andere, also einen Fortgang der Handlung aus fernerer Zeit in eine nähere an" sub voc. νῦν. — a) proprie, seq. futuro Sir. 11, 17. de h. l. coniunctivo futuri vid. ἐσθίω. — Jud. 5, 20. καὶ νῦν — εἰ μὲν — καὶ ἐπισκεψόμεθα, ὅ, τι ἐστὶν — σκάνδαλον *et, si contra Deum suum peccare eos deprehendimus nunc etiam explorabimus, quid sit in ipsis* σκάνδαλον. — νυνὶ δέ *nunc vero* 2 Macc. 10, 10. (νῦν δέ Xen. Cyr. 4, 1. 23.) Cf. *Vig.* p. 426. — seq. praes. Tob. 6, 14. καὶ νῦν — φοβοῦμαι i. e. καὶ νῦν, μόνος ὢν τῷ πατρί, φοβοῦμαι *et nunc* [scil. postquam haec audivi coll. v. 12.] *equidem, unicus quippe filius patris mei, timeo.* Ibid. καὶ νῦν — κατάγω — αὐτῶν. — Jud. 11, 23. — in interrogatione Jud. 8, 12. καὶ νῦν τίνες ἐστέ *et nunc* [antequam alia commemoro] *quinam estis* Esr. 4, 28. καὶ νῦν — οὐ πιστεύετέ μοι *et nunc* [i. e. *post haec*] *non creditis mihi?* 8, 78. 82. (Xen. Cyr. 3, 2. 1.) —

b) metaph. i. e. ita ut concludendi vim aliquam habeat = *ut nunc res est, quum hoc ita sit, so, also, daher, itaque, igitur* aa) univ., seq. praes. Esr. 4, 46. 1 Macc. 10, 29. — v. 20. de huius l. perfecto praesentis notionem includente

vid. ἁγιάζω. — seq. futuro 1 Macc. 10, 56. 73. 12, 18. 22. — addito οὖν· νῦν οὖν i. q. οὖν sed fortius [vid. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notata]; seq. praes. Esr. 2, 24. 1 Macc. 15, 5. (Xen. Cyr. 7, 5. 14.) — seq. aor. Esr. 2, 28. 1 Macc. 9, 30. — seq. fut. 1 Macc. 11, 43. 12, 21. — — bb) in *cohortationibus, prohibitionibus, detestationibus*, ita nunc nude positum, seq. prima person. plur. coniunctivi aoristi, ut νῦν ἐπιδειξώμεθα Jud. 8, 24. — 1 Macc. 4, 10. 9, 44. 10, 54. — seq. indicat. futuri 1 Macc. 10, 16. — seq. μή c. optat. 1 Macc. 13, 5. — seq. imperat. praesentis Tob. 4, 13. 19. 14, 8. 11. Jud. 7, 11. 11, 3. Esr. 1, 4. 2, 18. — seq. imperat. aor. Sir. 39, 35. 50, 22. Bar. 2, 11. coll. v. 13. Tob. 3, 6. 6, 12. 15. 8, 7. 12, 20. Jud. 7, 26. 8, 31. 10, 15. 14, 8. Addit. ad l. Esth. 3, 8. Esr. 9, 8. 1 Macc. 2, 50. 10, 27. 12, 45. 2 Macc. 14, 36. 15, 23. 3 Macc. 6, 9. 12. — 5, 38. vid. ad h. l. sub ἔτι observata. — 2 Macc. 1, 9. καὶ νῦν [scil. προςέλθετε] ἵνα ἄγητε τὰς ἡμέρας — addito οὖν, seq. prima persona nunc futuri 1 Macc. 9, 58. nunc coniunct. aor. 1 Macc. 6, 58. — addito οὖν 1 Macc. 12, 53. sq. imperativo nunc praes. Hist. Sus. v. 58. 1 Macc. 11, 37. nunc aor. Hist. Sus. v. 54. Esr. 6, 21. 1 Macc. 2, 18. 5, 12. 7, 7. 9, 46. 10, 71. 15, 30. — addito δέ· νυνὶ δέ, *nunc vero, quum autem res ita se habeat* 4 Macc. 6, 33. 13, 3. (Xen. Cyr. 8, 3. 32.) —

Νύξ, νυκτός, ἡ, *nox* a) univ. Sap. 7, 30. 17, 2. 5. 14. 21. 18, 6. 14. Sir. 40, 5. Bar. 2, 25. 2 Macc. 8, 7. 3 Macc. 5, 22. — iunct. c. ἡμέρα Cantic. tr. puer. v. 46. νύκτες καὶ ἡμέραι. Vid. de hoc ordine vocab. obvio etiam apud Graecos [Xen. An. 7, 6. 9. Hier. 7, 10.] *Bornem.* schol. p. 26. 27. — b) genit. νυκτός ubi quaeritur *quando?* [vid. ἡμέρα] *intra noctis spatium* i. e. *noctu* 1 Macc. 4, 1. 5. 5, 29. 2 Macc. 12, 9. 3 Macc. 5, 19. 22. — δι' ὅλης τ. ν. 1 Macc. 12, 27. — νυκτὸς κ. ἡμέρας Jud. 11, 17. (Xen. Conv. 4, 48. Apol. §. 31.) — δι' ἡμέρας κ. νυκτός 2 Macc. 13, 10. ἕως τῆς ν. Addit. ad l. Esth. 1, 12. μέχρι μεσούσης τ. ν. Jud. 12, 5. — c) dat. praeced. ἐν Tob. 2, 9. — Jud. 11, 3. 5. 13, 14. 1 Macc. 13, 22. — 9, 58. 3 Macc. 5, 11. — d) accus., ubi quaeritur *quando?* [vid. ἡμέρα] Sap. 10, 17. Tob. 6, 15. Hist. bel. et drac. v. 15. 1 Macc. 12, 26. — τὰς νύκτας Tob. 10, 7. — ubi quaeritur *quamdiu* [vid. ἡμέρα], τὴν ν. Tob. 8, 9. ὅλην τ. ν. Jud. 6, 21. 7, 5. 8, 33. — ὅλην τ. ἡμέραν κ. ὅλην τ. ν. 1 Macc. 5, 50. (eodem ordine Xen. Mem. 2, 2. 5 et 8.) — κατὰ νύκτα Jud. 11, 17. 12, 7. ὑπὸ τὴν ν. Tob. 7, 11.

Νύσσω vel νύττω f. ξω, *pungo*, ὀφθαλμόν Sir. 22, 17. (Hom. Il. 11, 252. Jos. bell. iud. 3, 7. 35.) —

Νυσταγμός, οῦ, ὁ (dormientis nictatio, νυστάζω) *dormitatio*, alternat c. ὕπνος Sir. 34, 2.

Νυστάζω, f. ξω (νεύω) *dormito capite nutans, oculis somno gravatis conniveo* Sir. 22, 8. (Xen. Cyr. 8, 3. 43. Plat. apol. Socr. §. 18. ed. *Fischer.*)

Νῶε, ὁ [terminat. gr. νώεος, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 3. 7.] *Noachus*, hebr. נֹחַ, nom. propr. viri, qui probitate insignis cum familia sua servatus esse dicitur tempore diluvii Gen. 5, 10. commemorati Sir. 44, 17. Tob. 4, 12. 4 Macc. 15, 28.

Νωθρός, ά, όν, *tardus, segnis* Sir. 11, 12. — seq. ἐν c. dat. negotii 4, 29. (τὴν ψυχήν Diod. Sic. Vol. 10. p. 34. ed. *Bip.* — Pol. 4, 8. 5.)

Νωθρότης, τητος, ἡ (νωθρός) *tarditas*, ποδῶν 3 Macc. 4, 5. (ψυχῆς Diod. Sic. 2, 50.)

Νῶτος, ου, ὁ, vel τὸ νῶτον, *dorsum, tergum* Sir. 21, 15. 3 Macc. 3, 24. (Hdot. 1, 9 et 10. 5, 118.)

Ξ.

Ξανθικός, οῦ, ὁ, *Xanthicus*, nomen mensis apud Macedones, eiusdemque Aprili atque Hebraeorum Nisan respondentis 2 Macc. 11, 30. 33. 38. (Jos. Ant. 1, 3. 3.)

Ξενίζω, f. ίσω et ξενιῶ [de quo futuro attico vid. γνωρίζω, ἐγγίζω — ξένος] 1) *hospitio excipio*, absol. Sir. 29, 25. de h. l. futuri vi vid. sub ἀγαλλιάομαι monita (τινά Diod. Sic. 14, 31. Xen. Cyr. 8, 3. 35.) — 2) intrans. a) *peregrinus sum*, ξενίζων, ουσα, ον, *peregrinus*, metaph. vel *insolitus, novus* [Diod. Sic. 12, 53.], ut συμφορά, τιμωρία 2 Macc. 9, 6. 3 Macc. 7, 3. — b) *alienus*, seq. genitivo rei [de quo genit. vid. ἀπαλλάσσω] Addit. ad l. Esth. 2, 5. διαγωγὴ νόμων ξενίζουσα *vitae ratio a legibus aliena.*

Ξένιος, ία, ιον (ξένος) *hospitalis* a) univ. Ζεὺς ξένιος *Jupiter hospitalis violati hospitii vindex* 2 Macc. 6, 2. (Lucian. Tim. §. 1. Xen. An. 3, 2. 4.) — b) ξένια, ίων, τά, *munera hospitalia* i. e. *dona hospitibus data* vel *dari solita* Sir. 20, 28. 1 Macc. 11, 24. 3 Macc. 1, 8. (Plut. Ages. c. 36. Xen. An. 4, 8. 23.) — = *stipendia* i. e. *merces militibus dari solita, Sold* 1 Macc. 10, 36. —

Ξενιτεία, ας, ἡ, *peregrinatio, das Leben in der Fremde* Sap. 18, 3. (ξενιτεύομαι Isocr. epist. ad Philipp. secund. p. 724. ed. *Lange.*)

Ξενολογέω, ῶ f. ήσω (ξενολόγος) *copias peregrinas muneribus ornandas colligo* i. e. *milites mercenarios conscribo*, abs. 1 Macc. 4, 36. — sq. acc. 1 Macc. 15, 3. — 11, 38. quo l. ὧν per attract. pro οὕς. (Isocr. ad Philipp. c. 40. Dem. 1019, 12.)

Ξένος, η, ον, *peregrinus, fremd*, opp. πολίτης, ἐγχώριος, propr. Sap. 19, 14. — 1 Macc. 11, 38. 2 Macc. 10, 24. — γῆ ξένη 3 Macc. 6, 3. λαὸς ξ. Ibid. — ἐπὶ ξένης *in terra peregrina* 2 Macc. 9, 28. — pro נָכְרִי Ruth. 2, 10. זָר Deut. 31, 32. (Cebet. tab. c. 2. Hdian. 5, 7. 4. Xen. Mem. 4, 4. 17.) —

Ξενοτροφέω, ῶ f. ήσω (ξενοτρόφος) *copias peregrinas* vel *mercenarias alo* 2 Macc. 10, 14. (Dem. 157, 11.)

Ξεστός, ή, όν (ξέω, rado, polio) *politus* 1 Macc. 13, 27. (Xen. An. 3, 4. 10.)

Ξηρός, ά, όν, *aridus, siccus* a) univ., de arbore Sir. 6, 3. (Hdian. 6, 6. 5. Xen. Oec. 7, 36.) — de ossibus 4 Macc. 18, 17. — b) ξ. γῆ Sir. 19, 7. — c) ἡ ξηρά i. e. *terra continens* Sir. 19, 22. — ita יַבָּשָׁה Jon. 1, 9. — Cf. *Win.* §. 1. c. —

Ξιφοφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ξίφος, φέρω) *gladium gestans, ensifer* 4 Macc. 16, 20.

Ξίφος, εος, ους, τό, *ensis, gladius* Sap. 18, 16. 2 Macc. 12, 22. 14, 41. (Xen. An. 2, 2. 9.)

Ξύλινος, ίνη, ον (ξύλον) *ligneus, a, um* Bar. 6, 4. 11. 30. 39. 50. 55. 57. 59. 70. 71. 1 Macc. 6, 37. (Diod. Sic. 3, 62. Xen. An. 5, 2. 5.)

Ξύλον, ου, τό 1) *lignum* Sap. 14, 1. 5. 7. 21.

Sir. 38, 5. ad quem l. cf. Exod. 15, 23—25. — 2 Macc. 1, 21. (Ael. V. H. 5, 6. Xen. Cyr. 5, 3. 49.) ξ. προςκόμματος *lignum, in quo offenditur* i. e. l. *quod peccandi causam praebet*, ita de idolis Sir. 34, 7. — Sir. 8, 3. μὴ ἐπιστοιβάσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα *ne super igne eius coacerves ligna* per imaginem pro: *noli contradicendo augere verbositatem* [alii *rixandi studium*] *eius*. Cf. Graecorum ἐλαίῳ πῦρ κατασβεννύειν Lucian. dipsad. §. 4. Latinorum: oleum camino addere Horat. Sat. 2, 3. 321. — 2) ex usu graecitatis serioris *lignum vivum* i. e. *arbor* [cf. *Win.* §. 2, 1. b. *Passow* sub ξύλον] Sir. 6, 3. 27, 6. 1 Macc. 14, 8. ξ. εὐωδίας = ξ. εὐώδες Bar. 5, 8. ξ. ζωῆς 4 Macc. 18, 16. coll. Prov. 3, 18. — pro עץ Gen. 2, 9. Exod. 9, 25. (Hdot. 3, 47.)

Ξυράω, ῶ f. ήσω, *tondeo*, ut πώγωνα Bar. 6, 31. (Diod. Sic. 1, 83 et 84. Hdot. 2, 65 et 66.) — de forma ξυρέω magis Graecis probata cf. *Lob.* ad Phryn. p. 205. *Passow* sub ξυράω. —

Ξυστός, ή, όν (ξύω) *rasus, politus*, ut τοῖχος Sir. 22, 15. Esr. 6, 25. (Hdot. 2, 71.)

O.

O, ἡ, τό I) pronom. demonstr. *hic, haec, hoc*. Cf. *Matth.* §. 288. *Buttm.* §. 113, 1. *Rost* §. 98, 7. 2. *Win.* §. 20, 2. Ita usurpatum legitur 1) in partitionibus et oppositionibus, ut ὁ μὲν — ὁ δέ, *ille — hic*, vel *alius — alius*, τὰ μὲν — τὰ δέ, *partim — partim*, τὰ μὲν — ἄλλα δέ, *alia — alia* — οἱ μὲν — ἡμεῖς δέ, *illi — nos autem* — οἱ μὲν — οὗτοι δέ, *illi — hi vero* — οἱ μὲν οὖν — οἱ δέ, *illi igitur — hi autem*. Locos huc pertinentes vid. sub μέν no. 1. a. aa. bb. notatos. — ἕτεροι — οἱ δέ 2 Macc. 10, 36. — 2 Macc. 8, 13. 14. οἱ — οἱ δέ — ἐπώλουν pro: οἱ μὲν δειλανδροῦντες καὶ ἀπιστοῦντες — διεδίδρασκον. De particulae μὲν omissione vid. *Win.* §. 20, 1. not. *Matth.* §. 288, not. 4. — De verbis Sap. 19, 16. cf. *Grimm* Comment. über das Buch der Weisheit p. 375. —

2) in narrationibus, ὁ δέ, *er aber*, ἡ δέ, *sie aber*, οἱ δέ, αἱ δέ, *sie aber*. Cf. *Matth.* §. 289 fin. *Buttm.* §. 113, 4. *Rost* §. 98, 7. 1. *Win.* §. 20, 2., ita a) univ. Tob. 5, 8. 7, 4. 5. Jud. 14, 12. Hist. Sus. v. 29. 54. 58. Hist. bel. et drac. v. 17. 31. 4 Macc. 3, 15. 4, 18. 6, 9. 26. — b) loci, in quibus medium inter ὁ δέ et verbum finitum ponitur participium sic, ut non inepte inter ὁ δέ et participium commate interpungas [cf. *Bornem.* schol. p. 42. coll. *Herm.* ad Soph. OC. v. 1020. Electr. v. 45.], ut ὁ δὲ, στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν Hist. Sus. v. 48. — v. 35. 2 Macc. 7, 8. 16. 3 Macc. 6, 29. 4 Macc. 8, 14. —

3) ubi praefigitur *genitivo nominis* a) *proprii*, ita in necessitudinis, affinitatis, cognationis mentione, ut ἀβρὶς ὁ τοῦ γοθονιὴλ Jud. 6, 15. ὀζίας ὁ τοῦ μιχά ibid. — Tob. 4, 20. Addit. ad l. Esth. 1, 2. Esr. 1, 3. 5, 48. 56. 6, 1. 8, 1. 2. 1 Macc. 1, 1. 2, 1. 5, 18. 7, 1. 10, 1. 11, 39. 70 bis. 16, 11. Cf. *Matth.* §. 274. *Buttm.* §. 112, 2. *Rost* §. 94, 4. b. d. *Lob.* ad Phryn. p. 100. *Bornem.* schol. p. 155. *Win.* §. 19, 1. §. 30, 3. — b) *cuiuscunque*, nunc ratione habita substantivi praecedentis, ut ἡ [scil. διάνοια] τοῦ οἰκέτου καὶ ἡ τοῦ ἐλευθέρου Esr. 3, 19 ter. τὸ [scil. διάδημα] τῆς ἀσίας καὶ αἰγύπτου 1 Macc. 11, 13. Cf. *Win.* §. 19, 1. — nunc *in universa rerum pertinentium ad certum aliquem* vel *ad aliquid mentione*, ut τὰ οὐκ αὐτῶν Sir. 21, 25. τὰ τοῦ δαβὶδ 2 Macc. 2, 13. τὰ ἡμῶν 1 Macc. 10, 20. 12, 23. τὰ τοῦ πλησίον Sir. 34, 15. — τὰ τῆς βασιλείας 1 Macc. 6, 57. τὰ τοῦ γήρως 4 Macc. 6, 12. τὰ τῆς θυσίας vel τῶν θυσιῶν Esr. 1, 17. 2 Macc. 1, 21. 31. 2, 10. τὰ τῆς κακίας Esr. 2, 29. 3 Macc. 2, 25. Cf. *Matth.* §. 284. *Buttm.* l. l. *Rost* §. 94, 4. b. β. *Win.* §. 20, 3. —

4) ubi *anteponitur praepositionibus* cum casu suo, ita a) per omnia genera aa) univ., ut οἱ ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. οἱ εἰς ᾅδου Bar. 3, 11. οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας *die aus der Verbannung Zurückgekehrten* Esr. 2, 15. 5, 67. οἱ ἐκ τῆς ἑλλάδος 1 Macc. 8, 9. πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς Esr. 4, 2. — 1 Macc. 11, 41, 13, 44. οἱ παρ' αὐτῆς Hist. Sus. v. 33. 1 Macc. 2, 15. 17. 7, 32. 9, 44. 58. οἱ πρὸ αὐτοῦ 1 Macc. 11, 26. — ἡ ὑπ' οὐρανόν Addit. ad l. Esth. 3, 3. τὰ περί τινος *quae pertinent ad aliquem*, ita de mente et animo alicuius Sir. 19, 27. 2 Macc. 2, 13. τὰ ἐκ τ. νόμου Esr. 8, 7. τὰ ἐν τ. — βίβλῳ 7, 6. τὰ κατά τινα *quae pertinent ad aliquem* 2 Macc. 2, 19. 3, 40. — 9, 18. vid. ἀπελπίζω. — τὰ πρὸς αὐτούς *quod attinet eos, was sie betrifft* Esr. 8, 85. (ita τὸ εἰς ἐμέ Eur. Iphig. Taur. v. 69. cf. *Matth.* §. 283.) — bb) ita ut periphrasin faciat substantivi, ut οἱ ἀπὸ τῶν χρειῶν et οἱ ἐπὶ τ. χρειῶν *die Beamten* 1 Macc. 10, 21. 12, 45. 13, 37. — ὁ ἐπὶ τ. πραγμάτων = *praefectus aerario* 2 Macc. 3, 7. — οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως vel ἀπὸ τῶν π. *die Leute aus der Stadt, Städter* 1 Macc. 11, 2. 49. οἱ ἀπὸ τ. τόπων ἐκείνων i. e. *illius regionis incolae* 1 Macc. 11, 14. οἱ ἐκ τ. οἰκίας Hist. Sus. v. 26. 1 Macc. 5, 47. 6, 3. 18. 10, 76. 86. — οἱ ἐκ τ. ἔθνους vel λαοῦ Tob. 1, 10. Jud. 11, 13. Esr. 1, 34. οἱ ἐν τ. γαλιλαίᾳ 1 Macc. 5, 23. — v. 44. 45. 6, 2. 9, 2. Tob. 1, 19. Esr. 2, 6. 4, 48. οἱ ἐπὶ τ. γῆς *terrae incolae* Sir. 36, 22. οἱ μετά τινος *comites, asseclae alicuius* Jud. 15, 13. Esr. 4, 47. 1 Macc. 7, 20. 25. 9, 16. 32. 48. 12, 50. 52. — οἱ μετ' ἐμέ = *meine Nachwelt* Sap. 8, 13. — οἱ περὶ ἡμᾶς [propr. qui nos circumdant i. e.] *satellites nostri, Leibwache* 1 Macc. 13, 40. οἱ περὶ τὸν ἀζαρίαν i. e. *comites Azariae ipso Azario incluso* Cantic. tr. puer. v. 25. eodem modo Sir. 45, 18. 1 Macc. 9, 40. 2 Macc. 9, 3. 3 Macc. 1, 1. Cf. *Matth.* §. 583, 2. *Buttm.* §. 137. *Win.* §. 53, i. (Xen. An. 7, 4. 16. 7, 8, 18.) — τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας scil. ὁλοκαύτωμα 2 Macc. 2, 11. coll. v. 10. — οἱ σὺν αὐτῷ *die Seinigen* 1 Macc. 3, 14. 2 Macc. 10, 1. — neutr. plur., ut τὰ ἐν οὐρανοῖς, τὰ ἐν χερσίν, *res quae sunt in coelis, in manibus* Sap. 9, 16. τὰ ἐπὶ τ. γῆς Sir. 17, 2. Sap. 9, 16 τὰ ἐπὶ τ. τραπέζης Hist. bel. et drac. v. 22. τὰ ἐν ἐκβάσει τινός = τὰ ἔσχατά τινος Sap. 2, 17. τὰ κατά τινα *conditio, sors, facta alicuius* Tob. 10, 9. Esr. 1, 24. 9, 17. τὰ κατά τι *res ad aliquid pertinentes, die Angelegenheiten einer Sache* Esr. 2, 20. 8, 12. τὰ μετὰ ταῦτα Sir. 3, 29. Addit. ad l. Esth. 6, 8. τὰ πρὸς ὁδόν *res ad iter necessaria* Tob. 5, 16. 2 Macc. 4, 49. — sing. τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ i. e. *anterior templi pars* 1 Macc. 4, 57. τὸ πρὸ τῆς ἱστορίας i. e. *introductio in historiam* ab auctore exponendam 2 Macc. 2, 32. — — b) postponitur ὁ, ἡ, τό praefixum praepositionibus cum casu suo substantivis in verbis epexegetice adiectis, ut ἄμμος ἡ περὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης 1 Macc. 11, 1. γυναῖκες αἱ μετ' αὐτῆς Jud. 15, 12. ὁδὸς ἡ εἰς γάλγαλα 1 Macc. 9, 2. — Sir. 51, 8.

Bar. 3, 16. 5, 9. 6, 21. Jud. 2, 25. Esr. 1, 15. 2, 4. 3, 2. 4, 46. 5, 47. 1 Macc. 11, 25. 12, 9. 37. 13, 52. 2 Macc. 2, 13. 9, 3. —

II) ponitur loco pron. relat. *qui, quae, quod* Sap. 11, 14. Cf. *Win.* §. 20, 3 fin. *Matth.* §. 292.

III) articulus praepositivus vel definitus, *der, die, das.* Praefigitur ille, ubi *certa res, certa persona* denotatur. 1) *substantivis* praeponitur a) nunc nude positis, ut ἡ γῆ, ἡ δύναμις Sap. 1, 1. 3. ὁ νόμος, οἱ προφῆται Sir. praef. prima. ὁ κύριος, ὁ μισθός Tob. 2, 14. ἡ καρδία, ἡ σύνεσις Jud. 8, 29. — ὁ γολιάθ Sir. 47, 7. ὁ δαβίδ 45, 25. ὁ δαρεῖος 1 Macc. 1, 1. ὁ ζοροβάβελ Sir. 49, 1. ὁ ἰακώβ Bar. 2, 34. — ἡ ἱερουσαλήμ Bar. 1, 2. ἡ ἑλλάς 1 Macc. 1, 1. ἡ ῥώμη v. 10. — b) nunc iunctis c. adiectivo, ut ἡ ἁγία κιβωτός Esr. 1, 3. ἡ ἰδία ψυχή Sir. 37, 19. — Tob. 3, 8. Jud. 1, 8. 3 Macc. 2, 6. — c. participio, ut ἡ ἐπελθοῦσα ὑμῖν ὀργή Bar. 1, 9. 25. ὁ προφητεύσας ὑμᾶς θεός 1, 8. — c. pronomine ἡ σὴ δύναμις 3 Macc. 2, 6. ὁ σὸς θρόνος Sap. 9, 4. ἡ αὐτὴ ἡμέρα Tob. 3, 7. ὁ αὐτὸς πηλός Sap. 15, 7. — c. numeralibus οἱ τρεῖς νεανίσκοι Esr. 3, 4. οἱ δύο πρεσβύτεροι Hist. Sus. v. 16. – Addit. ad l. Esth. 1, 13. 7, 4. τὸ δεύτερον ἔτος Esr. 2, 30. — In his aliisque locis uti inter articulum et substantiva posita habentur adiectiva, participia etc., ita aliis in locis post substantiva articulo instructa iteratur articulus, ut τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον Tob. 3, 11. τὸ ἔθνος τὸ ἐμόν Addit. ad l. Esth. 7, 6. ὁ θεὸς ὁ ἰσχύων 4, 16. οἱ βασιλεῖς οἱ κύκλῳ ἡμῶν 1 Macc. 12, 13. — substantivo articulum non habenti postponitur adiectivum, pronomen, participium articulo instructum, ut ἄνθρωπος ὁ τοιοῦτος Sir. 20, 14. φωνὴ ἡ ὁμοία πᾶσιν Sap. 7, 3. στεῖρα ἡ ἀμίαντος Sap. 3, 13. βάρταχος ὁ θαυμαστός Esr. 4, 29. 1 Macc. 12, 6. — substantivo articulum habenti praeponitur adiectivum, pronomen, ut αὐτὴ ἡ νύξ Tob. 2, 9. — 3, 17. πᾶς ἡ ἵππος Jud. 1, 13. ὅλη ἡ ἰουδαία Esr. 9, 3. ὅλη ἡ οἰκουμένη Cantic. tr. puer. v. 21. ἅπαντα vel πάντα τὰ ἔργα Sir. 1, 8. 17, 15. πολὺς ὁ ἔλεγχος Sir. 16, 12. — substantivum articulum habens sequitur pronomen collectivum sine articulo, ut οἱ ἄνθρωποι πάντες Sir. 11, 27. — Esr. 4, 61.

2) *adiectivis* praefigitur articulus a) substantive positis, ut ὁ ἀδρανέστατος Sap. 13, 19. τὸ ἀσθενές v. 18. ἡ δεξιά Sap. 5, 16. 1 Macc. 7, 47. ἡ ξηρά 8, 23. — τὸ ὀλίγον Tob. 4, 8. 8, 21. τὸ πᾶν Addit. ad l. Esth. 3, 2. — plural. οἱ ἄφρονες Sap. 1, 3. οἱ ἔνδοξοι, οἱ ταπεινοί Addit. ad l. Esth. 1, 11. οἱ νεκροί Bar. 3, 11. Tob. 2, 8. οἱ πιστοί Sap. 2, 9. — τὰ ἀγαθά Sap. 2, 6. τὰ κάλλιστα Tob. 7, 12. — Sir. 1, 27. 19, 1. 27, 9. 28, 6. Tob. 8, 3. 2 Macc. 2, 3. Sap. 1, 10. τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα i. e. *quae conveniunt virtuti* 2 Macc. 15, 12. — b) ubi per oppositionem additur nomini proprio, ut ἀντίοχος ὁ ἐπιφανής 1 Macc. 10, 1. ἀνανίας ὁ μέγας Tob. 5, 12. 13.

3) *pronominibus* anteponitur a) possessivis, ut τὸ ἔθνος τὸ ἐμόν Addit. ad l. Esth. 7, 6. Vide supra sub III. 1. — substantive positis, ut τὰ ἡμέτερα, οἱ ὑμέτεροι Addit. ad l. Esth. 6, 1. 3 Macc. 1, 27. — b) definitis, ita ut mutet significationem, ut ὁ αὐτός, *idem* Sap. 18, 11. 1 Macc. 8, 27. — c) demonstrativis, ut ὁ τοιοῦτος i. e. is qui talis est Esr. 2, 20. 4, 37. — Sir. 20, 14. ἄνθρωπος ὁ τοιοῦτος. —

4) *participiis* praefigitur a) pertinentibus ad substantivum aa) praecedens *sine* articulo, ut εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμενος ἀνόνημα Sap. 3, 14. — Bar. 2, 33. 3, 36. Cantic. tr. puer. v. 11. 1 Macc. 2, 3. — bb) antecedens *cum* articulo, ut ὁ θεὸς ὁ ἰσχύων Addit. ad l. Esth. 4, 16. — Tob. 1, 3. 5. 12, 1. 1 Macc. 5, 16. 6, 5. 14, 21. — b) substantivi vim habentibus, ut ἡ οἰκουμένη Sap. 1, 7. οἱ κρίνοντες τὴν γῆν Sap. 1, 1. οἱ ὑπερέχοντες 6, 5. Bar. 3, 16. 17. οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον Sir. 1, 11. 2, 7. τὰ μέλλοντα Sap. 8, 8. ἅπαντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς = *alle ihre Erlebnisse* 1 Macc. 5, 25. — τὸ καθ' ἓν πραχθὲν — κυρίου i. e. *singula facta testantia efficaciam et gloriam et legis divinae peritiam eius* Esr. 1, 33. Cf. de genitivi vi latius patente sub ἀγαθός monita. — c) resolvendis per: *is qui, derjenige welcher* Sap. 1, 2 bis. 2, 1. 3, 9. Sir. 10, 30. 12, 14. 13, 1. Bar. 3, 31. 32. 33. Hist. Sus. v. 33. 2 Macc. 2, 25. 3, 24. 4, 19. praecedente ἔστι, *extat,* οὐκ ἔστι *non extat* Sir. 7, 11. Bar. 3, 31. —

5) praefigitur *numeralibus* a) *ordinalibus,* ut ὁ εἷς *primus* [vid. εἷς fin.] Addit. ad l. Esth. 1, 1. 7, 10. ὁ δεύτερος Esr. 4, 1. ὁ τρίτος v. 13. τὸ τρίτον Sir. 23, 16. τὸ τ. τινός i. e. *tertia pars alicuius rei* 1 Macc. 10, 30. ὁ δέκατος Sir. 25, 7. — substantive ἡ δευτέρα, ἡ δεκάτη scil. ἡμέρα Bar. 1, 8. — 1 Macc. 15, 25. — b) *cardinalibus,* ut ὁ εἷς *der Eine* 1 Macc. 8, 16. — in partitione ἓν — τὸ ἓν *unum* — *alterum, Eins* — *das Andere* Sir. 42, 24. 25. 1 Macc. 13, 28.

6) *adverbiis* anteponitur a) ita ut substantivi vim nanciscantur, ut οἱ ἐκτός, *exteri, die Ausländer* Sir. praef. prim. — τὰ ἐντός Sir. 19, 23. ἡ ἐπαύριον Hist. Sus. v. 28. vid. αὔριον. — τὰ καταμέρος 2 Macc. 2, 30. τὸ νῦν, τὰ νῦν, *die Jetztzeit* Sir. 11, 22. Tob. 7, 12. Esr. 1, 35. τὰ ὀπίσω 1 Macc. 9, 47. τὸ πέρας v. 48. ὁ πλησίον Sir. 9, 14. 13, 14. 15, 5. Bar. 6, 43. Tob. 2, 8. 1 Macc. 2, 40. ἡ σήμερον Jud. 8, 29. 3 Macc. 5, 20. — b) ita ut periphrasin faciat adiectivi, ut οἱ ἀεὶ ἱερεῖς 3 Macc. 3, 21. ἔθνη τὰ κύκλῳ *pagani* vel *populi circumiacentes* 1 Macc. 5, 10. 57. 12, 13. 53. οἱ, αἱ, τὰ ἔνδον 2 Macc. 9, 5. 10, 34. οἱ ἔξω 2 Macc. 1, 16. τὰ ἑξῆς 3 Macc. 1, 9. αἱ πλησίον πόλεις v. 6. τὸ πρότερον *tempus prius* 1 Macc. 12, 3. — de accus. τὸ νῦν, τὰ νῦν, τὴν ταχίστην adverbiascente 1 Macc. 7, 35. 9, 9. 11, 23. vid. sub ἀριστερός notata. —

7) neutrum artic. τό praefigitur infinitivo sic, ut circumscribatur substantivum verbo cognatum, ita a) *nominat.,* ut τὸ ἐλθεῖν αὐτήν i. e. *ihr Kommen* Jud. 13, 13. τὸ ζῆν 3 Macc. 2, 23. τὸ ὑπομένειν 4 Macc. 7, 22. — b) *genitivus,* τοῦ c. infinit. pendens aa) a substant., ut καιρὸς τοῦ ἀπατῆσαι αὐτήν Jud. 12, 16. πόρος 1 Macc. 12, 40. — 6, 49. 9, 45. 4 Macc. 5, 14. — bb) ab adiectivo, ut κατεπίθυμος — τοῦ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς Jud. 12, 16. — cc) a verbo praecedente, ita post vv. *decernendi* notionem includentia, ut βουλεύομαι = *consilium capio* 1 Macc. 9, 69. εὐδοκέω 1 Macc. 14, 41. 42. ἀρέσκω v. 23. ὀχυροῦμαι ἐν ἐμαυτῷ *firmum apud animum meum consilium capio* 1 Macc. 1, 62. — post ἄρχομαι, ἐνάρχομαι 1 Macc. 5, 2. 9, 54. ἐμποδίζω Sir. 18, 21. ἐπιμέλομαι 1 Macc. 11, 37. κατενωπίζομαι Jud. 5, 4. ἕτοιμός εἰμι vel γίνομαι 1 Macc. 3, 58. 5, 39. 13, 57. — post σιωπάω τοῦ λαλεῖν = *ich höre auf zu reden* [vid. παύω] Esr. 4, 41. — post vv., quibus inest *iubendi* notio, sive ore tenus sive per literas iubeatur aliquid, ita post γράφω 1 Macc. 11, 22 bis. 13, 37. κηρύσσω 10, 63. quo l. oratio indirecta et directa alternant. — dd) a *consilii* notione Sir. 5, 2. Tob. 2, 2. 6, 10. Jud. 4, 12. 7, 13. 25. 10, 13. Hist. Sus. v. 28. Hist. bel. et drac. v. 19. 1 Macc. 3, 10. 20 bis. 29. 35. 39. 4, 46. 61. 6, 19. 26. 34. 7, 20. 24. 8, 3. 10, 44. 45. 83. 11, 16. 20. 12, 24. 37. — τοῦ ἀπολέσαι αὐτόν v. 40. 49. 13, 1. 14, 1. 15, 25. — ee) ab *effectus* significatione = ὥστε Tob. 5, 8. Jud. 13, 20. Hist. Sus. v. 9. Esr. 1, 35. 1 Macc. 2, 22. 34. 10, 38 bis. Bar. 2, 8. — 1 Macc. 6, 27. οὐ δυνήσῃ τοῦ κατασχεῖν αὐτῶν i. e. οὐ δυνατὸς ἔσῃ, ὥστε κ. α. — ff) a *praepositione,* ut ἀπὸ τοῦ διώκειν 1 Macc. 4, 16. ἕνεκεν Esr. 6, 12. 8, 21. ἕως τοῦ ἀποστρέψαι αυ-

τόν 1 Macc. 3, 33. 5, 19. vid. ἕως. — μέχρι τοῦ οἰκοδομηθῆναι 1 Macc. 4, 51. 2 Macc. 6, 16. πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν Tob. 14, 15. ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν Tob. 6, 15. τοῦ διενεχθῆναι χάριν Sap. 18, 2. χάριν τοῦ ἐκφᾶναι Sir. 19, 22. 1 Macc. 11, 11. 2 Macc. 1, 14. — gg) a consuetudine graecitatis serioris, ita post ἵστημι i. e. *promitto* [vid. ἵστημι] 1 Macc. 6, 59. — post vv. *festinandi*, ut σπεύδω, ταχύνω 1 Macc. 6, 57. 13, 10. post προςτίθημι 1 Macc. 3, 15. — ita pro יָסַף sq. לְ Gen. 8, 21. Judic. 2, 21. — in formulis οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν scil. ἐστί i. e. *non decet*, *non licet*, *nobis et vobis*, τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίῳ θεῷ ἡμῶν i. e. *non decet nos simul vobiscum exstruere domum Domino, Deo nostro* Esr. 5, 70. — ita pro לֹא לָכֶם וָלָנוּ seq. לְ Esr. 4, 3. Cf. *Ewald* p. 624 sq. — πραθῆναι *semetipsum vendere* i. e. *tradere se*, *sich ergeben*, τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν i. e. *improbitatis studio sese dare*, ubi nos: *sich der Sünde ergeben* oder *hingeben* 1 Macc. 1, 15. — ita pro הִתְמַכֵּר 2 Regg. 17, 17. Cf. de hoc genit. τοῦ c. infin. usu LXX interpretibus frequentato *Win*. §. 45. p. 378—380. — — c) *dativus* τῷ c. infinit. pendens a praepositione, ut ἅμα τῷ ἀνοῖξαι Hist. bel. et drac. v. 18. 1 Macc. 13, 7. — ἐν τῷ διαλέγεσθαι αὐτόν Addit. ad l. Esth. 5, 13. — Sir. 4, 9. 31. 7, 9. Bar. 1, 8. Tob. 4, 7. 16. Esr. 5, 44. 1 Macc. 5, 40. ἐπὶ τῷ πράσσειν Sap. 12, 4. — — d) *accus.* τό c. infinit. aa) pendens a verbo facit periphrasin substantivi casu quarto positi, ut χαρίζεσθαι τὸ ζῆν 2 Macc. 3, 31. 33. — Addit. ad l. Esth. 3, 5. quo l. explicationis ergo verbis ἐποίησα τοῦτο per appositionem additur: τὸ μὴ προςκυνεῖν — τὸν Ἀμάν i. e. *die dem Haman verweigerte Kniebeugung.* — bb) suspensus a praepositione, ut διὰ τὸ παροργίσαι Bar. 4, 6. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων Hist. Sus. v. 4. — v. 39. 1 Macc. 6, 53. vid. διά. — εἰς τὸ εἶναι Sap. 1, 14. Sir. 38, 5. Prec. Man. v. 10. 1 Macc. 10, 55. Vid. εἰς. μετὰ τὸ ἀποθανεῖν 1 Macc. 1, 9. v. 20. Sir. 35, 18. 46, 20. πρὸς τὸ θάψαι Sap. 18, 12. Sir. praef. prim. fin. Bar. 1, 19. 1 Macc. 10, 38. vid. πρός. —

Ὀβδία, ὁ, *Obdia*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 38.

Ὀβελίσκος, ου, ὁ (deminut. subst. ὀβελός veru Diod. Sic. Vol. 10. p. 108.) *veruculum*, *Bratspiess*, *Spiess* 4 Macc. 11, 18. (Diod. Sic. 5, 28. Xen. h. gr. 3, 5. 7.)

Ὀγδοήκοντα, οἱ, αἱ, τά, *octoginta* 2 Macc. 4, 8. 8, 19. 11, 4. — pro שְׁמֹנִים Gen. 5, 28. (Xen. An. 4, 8. 15.)

Ὀγδοήκονταπεντε, οἱ, αἱ, τά, *octaginta quinque* 1 Macc. 7, 41. 2 Macc. 15, 22. — divisim scribitur 2 Macc. 8, 19.

Ὀγδοήκοστος, η, ον (ὀκτοήκοντα) *octogesimus* 2 Macc. 1, 10.

Ὄγδοος, όη, οον (ὀκτώ) *octavus*, *a*, *um* Sir. praef. prim. 1 Macc. 4, 52. 2 Macc. 11, 21. 33. 38. —

Ὅδε, ἥδε, τόδε, pron. demonstr. (ὁ, ἡ, τό, δε encl. cf. *Matth*. §. 150. *Buttm*. §. 71. gram. max. §. 76. *Rost* §. 12, 4.) *hicce*, *haecce*, *hocce* a) indicat sermonem proxime insequentem vel praeparat sententiam sequentem. Addit. ad l. Esth. 2, 1 bis. Esr. 2, 3. 6, 23. 1 Macc. 15, 15. 3 Macc. 3, 11. 35. 39. 6, 10. — b) = οὗτος, sed fortius. Addit. ad l. Esth. 2, 5. 2 Macc. 6, 12. 10, 8. 12, 40 bis. 14, 46. 15, 36. 3 Macc. 5, 3. 11. 31. 35. 39. 4 Macc. 5, 7. 12. 9, 8. (Lucian. dial. deor. 20, 3. Xen. Cyr. 2, 2. 15.)

Ὁδεύω, f. εύσω (ὁδός) *iter facio*, *proficiscor* Tob. 6, 5. (Jos. Ant. 19, 4. 2. Hdian. 7, 3. 9.)

Ὁδηγέω, ῶ f. ήσω (ὁδηγός) *dux sum itineris* [propr. Diod. Sic. 11, 8. pro נָחָה Exod. 13, 17. נָהַג Ps. 80, 2.] metaph. *auxilio adsum*, *tueor* aliquem, τινὰ ἔν τινι Sap. 9, 11. 10, 11. 17.

Ὁδηγός, οῦ, ὁ (ὁδός, ἡγέομαι) *dux*, *Führer*, *Wegweiser*, propr. 1 Macc. 4, 2. 2 Macc. 5, 15. (Pol. 4, 15. 3.) — seq. genit. obiecti, ut ἀγνώστου ὁδοιπορίας, *in itinere incognito* Sap. 18, 3. ὁ. τῆς σοφίας *dux ad sapientiam ducens* Sap. 7, 15.

Ὀδοαρρῆς, οῦ, ὁ, *Odoarres*, nom. propr. viri, qui fuisse dicitur dux Assyriorum 1 Macc. 9, 66.

Ὁδοιπορία, ας, ἡ (ὁδοιπόρος) *iter*, *via*, *Reise*, *Weg* Sap. 13, 18. 18, 3. 19, 5. 1 Macc. 6, 41. quo l. ad iter [= *Anmarsch*, *Anzug*] refertur, quod est hominis iter facientis [vid. de hoc dicendi genere sub γλῶσσα monita]. (Diod. Sic. 5, 29. Xen. Cyr. 1, 2. 10.)

Ὁδοιπόρος, ου, ὁ (mascul. adiect. ὁδοιπόρος, ὁ, ἡ — ον, τό iter faciens) *viator*, *der Wanderer*, *Reisende* Sir. 26, 12. 42, 3. Ael. V. H. 3, 1. Aesop. fab. 47.)

Ὁδός, ου, ἡ, 1) *via*, *der Weg*, *die Strasse* a) propr., ita ἡ ὁ. c. artic. 1 Macc. 8, 19. 2 Macc. 2, 6. Tob. 5, 7. — οἱ πορευόμενοι τὴν ὁ. *in via incedentes* i. e. *iter facientes*, *die Reisenden* Tob. 6, 1. 10, 7. 11, 5. Jud. 10, 13. — 15, 2. ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν τοῦ πεδίου. — αἱ ὁ. αὐτῆς scil. τῆς πόλεως ἱερουσαλήμ Sir. 49, 6. ἡ πρός τινα ὁ., *via ad aliquem ferens* Sap. 18, 23. κατὰ τὴν ὁ. *den Weg entlang*, *in via* 1 Macc. 6, 33. 3 Macc. 7, 14. — κατὰ τὰς ὁ. 2 Macc. 3, 19. (Hdian. 2, 12. 2. Xen. An. 4, 6. 11.) — καθῆσθαι ἐν ταῖς ὁ. *an den Strassen* Bar. 6, 43. ὁ. ἡ εἰς γάλγαλα 1 Macc. 9, 2. — 13, 20. — sine artic. Sap. 19, 7. ἐν ὁδῷ *in via*, *auf der Strasse* Sir. 8, 15. — de locis Sir. 35, 20. 21. vid. sub ἀντίπτωμα, ἀπρόςκοπος notata. — ὁδοὺς τραχείας ἐπορεύθησαν *in via aspera incesserunt* trop. pro: *sortem duram experti sunt* Bar. 4, 26. — seq. genit. obiective posito [vid. ἀγαλλίαμα], ut τοῦ σινᾶ i. e. *ad montem Sinai ducens* Jud. 5, 14. — 1 Macc. 15, 41. — ita דֶּרֶךְ הָעֵץ Gen. 3, 24. (Lucian. Hermot. §. 46. Diod. Sic. 3, 3. Thuc. 1, 37.) — seq. genit. *rei*, ut ἡ πλάνης ὁ. i. e. *via erronea* = ἡ πλάνη ὁδός [vid. ἁγιασμός] Sap. 12, 24. Vid. de h. l. sub μακρότερον notata. — Formulae notandae: πορεύομαι ἐν ταῖς ὁ. τῆς ἀδικίας trop. pro: *male factis operam do* Tob. 4, 5. ἐπλανήθην ἀπὸ ὁ. ἀληθείας, *aberravi a via veritatis positae in recta Dei cognitione et sincero pietatis studio* i. e. *multum abfui a recta Dei cognitione et a vitae ratione ipsi probata* Sap. 5, 6. ἐπ' ἀθανασίας ὁδὸν τρέχειν 4 Macc. 14, 5. — Jud. 13, 16. διεφύλαξε — ἐπορεύθην *servavit me in via*, *qua incessi* trop. pro: *tuitus est me in conaminibus meis perficiendis*. Vide infra no. 3. a. — seq. genit. *person*. i. e. *via*, *qua incedit*, *fugit aliquis*, ita propr. 1 Macc. 11, 4. Jud. 14, 4. — b) trop. Jud. 5, 8. ἐξέβησαν — αὐτῶν pro: *deseruerunt mores vel sentiendi agendique rationem* maiorum suorum. — seq. genit. *modi* vel *mensurae* longitudinem viae indicantis, ut ὁδὸς ἡμέρας μιᾶς vel τριῶν ἡμερῶν *via*, *in qua emetienda unius* vel *trium* dierum spatio opus est Jud. 2, 21. 1 Macc. 5, 24. 7, 45. (Xen. Cyr. 1, 1. 3. Hdot. 4, 101.) —

2) *iter*, *profectio*, *die Reise*, *der Gang* a) propr. Sir. 21, 16. Tob. 5, 16 ter. 11, 1. (Hdian. 2, 11. 2. Xen. Mem. 3, 13. 5.) — b) metaph. ubi nos: *Lebensweg*, *Weg durchs Leben*, *vita* Tob. 4, 15. —

3) metaph. *modus, ratio, Art und Weise,* ita a) *ratio, qua utitur aliquis in negotio aliquo peragendo* Sap. 10, 17. Sir. 37, 8. — ita pro דֶּרֶךְ Ps. 18, 31. — ex metonym. consequentis pro antecedente: *consilium, decretum, Beschluss, Vorhaben, Plan,* a quo quippe pendet et e quo proficiscitur agendi ratio Jud. 12, 8. — Tob. 4, 19. vid. ad h. l. sub εὐθύς observata. — αἱ ὁ. θεοῦ l. κυρίου, *consilia, decreta, instituta Dei* Sir. 39, 24. Tob. 3, 2. Jud. 9, 6. Cantic. tr. puer. v. 3. — b) *ratio rei consequendae,* ut ἐπιστήμης, σοφίας Bar. 3, 20. 21. de h. l. lect. vid. *Apel, Augusti.* — v. 23. 27. 31. 36. (Lucian. Hermot. §. 14. Xen. Cyr. 1, 6. 24.) — c) *ansa, occasio,* ἁμαρτίας, *peccati* i. e. *zur Sünde* Sir. 47, 28. — d) *conditio, sors, Verhältniss, Schicksal,* sq. genit. *pers.,* αἱ ὁ. τινος Sir. 36, 11. Tob. 1, 15. — pro דְּרָכִים Ps. 35, 6. 146, 9. — sq. gen. *rei,* ut πηλοῦ Sir. 36, 13. — e) ethice: *sentiendi, iudicandi, agendi ratio alicuius = mores alicuius,* ita αἱ ὁδοί τινος Sap. 2, 16. Sir. 11, 24. 17, 13. 15. Tob. 4, 19. vid. tamen supra de h. l. monita. — sine artic. Sir. 23, 19. 48, 22. — εὐθύνω τὰς ὁ. μου *rectas facio* i. e. *ad voluntatem et praecepta Dei compono* τὰς ὁ. μ. Sir. 2, 6. 37, 15. 49, 9. — Sir. 21, 10. ὁδὸς — λίθοις i. e. ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ὁδός ἐστιν ὡμαλισμένη ἐν λίθοις i. e. *quam sequuntur peccatores vitae rationem aequiparanda est viae lapidibus stratae,* quippe quae primo quidem laeta pollicetur, ἐπ' ἐσχάτῳ δὲ βόθρον ἔχει ᾅδου. — seq. genit. θεοῦ vel κυρίου *sentiendi, iudicandi, agendi ratio a Deo praescripta eique probata,* ita singul. Sap. 5, 7. Bar. 3, 13. Jud. 5, 18. — plur. Sir. 2, 15. αἱ ὁ. αὐτῆς scil. τῆς σοφίας, quippe quae persona inducitur Sir. 6, 25. 14, 21. —

'Οδούς, όντος, ὁ, *dens* Sap. 16, 10. Sir. 19, 27. 21, 2 bis. 30, 10. 39, 30. 4 Macc. 7, 6. — pro שֵׁן Gen. 49, 12. (Hdian. 1, 15. 13. Xen. Mem. 1, 4. 6.) —

'Οδυνάω, ῶ f. ήσω (ὀδύνη) *gravi dolore afficio,* τινά Sap. 14, 24. Tob. 9, 4. (Lucian. Lexiph. §. 13. Aeschin. dial. Socr. 3, 7.) —

'Οδύνη, ης, ἡ (δύη, dolor) *dolor* Sap. 4, 19. 8, 16. Sir. 27, 29. Tob. 3, 1. 10. 6, 14. Hist. Sus. v. 10. 2 Macc. 9, 9. 4 Macc. 14, 9. de h. l. dat. ταῖς διὰ πυρὸς ὀδύναις = *dum ignis dolores sustinerent* vid. sub ἀνάγκη monita. — 15, 5. (Xen. Mem. 1, 3. 12.)

'Οδυρμός, οῦ, ὁ (ὀδύρομαι, eiulor) *eiulatus, fletus acer* 2 Macc. 11, 16. — pro תַּמְרוּרִים Jer. 31, 15. (Ael. V. H. 14, 22.)

'Οζίας, ου, ὁ, *Ozias,* nom. propr. 1) viri, qui erat ex proceribus urbis Bethuliae Jud. 6, 15. 16. 21. 15, 4. — 2) viri iudaici ignoti Esr. 5, 31. 8, 2. —

'Οζιήλ, ὁ, *Oziel,* nom. propr. viri, qui fuit ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

"Οζος, ου, ὁ (ramus) *nodus* i. e. *durior et eminens callus in arboribus obvius, unde rami exeunt* Sap. 13, 13. (Theophr. hist. plant. 5, 3. *nodus* Virg. Aen. 7, 507. Plin. hist. nat. 13, 5, 1.)

"Οθεν, adv. relat. (ὅ, θεν) *unde, woher* [de loco Xen. Cyr. 7, 1. 8.] metaphor. a) de origine = *e qua re, ex quo* Sap. 15, 12. vid. de h. l. sub κἄν observata. — b) de causa = *quare, quapropter* Sap. 12, 23. Bar. 6, 16. 23. 64. Tob. 12, 18. Jud. 8, 20. 11, 16. 2 Macc. 4, 34. 46. 5, 11. 10, 13. 12, 45. 14, 7. 3 Macc. 2, 23. 5, 42. 4 Macc. 3, 12. 16. 4, 2. 6, 12. 9, 11. 12, 16. (Hdian. 6, 8. 7. Xen. Mem. 1, 1. 2.) —

'Οθονίας, ου, ὁ, *Othonias,* nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 9, 28.

Οἰακίζω, f. ίσω (οἴαξ) *guberno,* τὸν κόσμον, ita codd. Sir. 18, 2. Vid. *Augusti, Apel.* — (Diod. Sic. 3, 20 et 25.)

Οἴαξ, οἴακος, ὁ (clavus nauticus, quo regitur gubernaculum, ansa gubernaculi Plut. an seni sit gerenda resp. c. 8 et 12.) *gubernaculum* τῆς εὐσεβείας 4 Macc. 7, 3. quo l. homo pius nautae et adminicula virtutis gubernaculo comparantur.

Οἶδα, vid. εἴδω. —

Οἰκεῖος, εία, εῖον (οἶκος domus; domesticus, ad rem familiarem pertinens Xen. Cyr. 8, 1. 15.) 1) *familiaris* i. e. *ad eandem gentem* vel *familiam pertinens* 3 Macc. 6, 8. (Ael. V. H. 4, 32. Xen. Mem. 1, 2. 48.) — 2) *proprius* = ἴδιος, ut οἰκεῖος παῖς Sir. praef. sec. (Xen. Cyr. 4, 3. 48.) — τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα *conveniunt virtuti* vel *cum virtute* 2 Macc. 15, 12. (Diod. Sic. 3, 48. 11, 21. Dem. 1117, 25.)

Οἰκειόω, ῶ f. ώσω (οἰκεῖον ποιέω familiarem i. e. benevolum, amicum reddo Hdian. 4, 7. Dem. 1402, 22.) *convenientem reddo aliquam rem alicui rei,* passiv. *conveniens reddor, conveniens sum* τινί = *accommodatus sum alicui rei* 4 Macc. 5, 25. —

Οἰκέτης, ου, ὁ (οἰκέω) *domesticus* a) sensu latiori: *qui est in una eademque domo c. aliquo, quicunque reguntur a patre familias, Hausgenosse* Sir. 4, 30. 6, 10. (Diod. Sic. 6, 11. Hdot. 8, 108. Xen. Cyr. 4, 2. 2. 5, 4. 2.) — b) sensu angustiori: *servus* Sir. 7, 20. 21. 10, 24. 23, 10. 30, 33. 35. 39. 40. 37, 10. 42, 5. Tob. 8, 18. Esr. 3, 19. 4, 59. — pro עֶבֶד Gen. 9, 25. 26. (Hdian. 1, 6. 2. Xen. Mem. 2, 1. 9 et 12.)

Οἰκετικός, ή, όν, (οἰκέτης) *servilis, e.* ὁ. διάθεσις *servilis conditio* 3 Macc. 2, 28. (Diod. Sic. 16, 45. Jos. Ant. 8, 6. 3.)

Οἰκέω, ῶ f. ήσω (οἶκος) 1) intrans. *habito, ich wohne,* ἐκεῖ 1 Macc. 13, 52. μακράν Sap. 14, 17. πλησίον τινός Jud. 5, 5. — ἐν c. dat. loci Tob. 5, 16. Jud. 5, 15. Addit. ad l. Esth. 1, 3. Hist. Sus. v. 1. Esr. 2, 16. 25. 1 Macc. 9, 73. 10, 10. 15, 53. 14, 34. (Xen. Cyr. 2, 1. 5.) — κατά c. acc. loci Esr. 2, 6. (Xen. An. 7, 5. 13.) — σύν τινι *cum aliquo* scil. in uno eodemque loco = *habito inter quosdam* 2 Macc. 12, 3. — 2) transit. *inhabito, incolo, ich bewohne,* sq. acc. loci 2 Macc. 5, 17. 6, 2. (Diod. Sic. 20, 24. Xen. An. 1, 2. 8.) — hinc: ἡ οἰκουμένη, *terra habitata,* i. e. *orbis terrarum, Erdkreis* Bar. 6, 62. Addit. ad l. Esth. 2, 2. 4. Cant. tr. puer. v. 21. Esr. 2, 3. 2 Macc. 2, 22. — pro תֵּבֵל Ps. 9, 8. 9. (Diod. Sic. 1, 1. Pol. 1, 1. 5. Xen. Vect. 1, 6.) — Sap. 1, 7. quo l. quum alternet c. τὰ πάντα, sunt qui de rerum universitate, = *Weltall,* explicari posse existiment. Vide *Bauermeister* et *Grimm* ad h. l.

Οἴκημα, τος, τό (οἰκέω) *domus, aedes* Tob. 2, 4. (Xen. An. 7, 4. 15. Thuc. 4, 115.) — de aediculo parietis = *Nische,* in quo idola collocabantur Sap. 13, 15.

Οἴκησις, εως, ἡ (οἰκέω habito; habitatio, das Wohnen) *locus, in quo habitat aliquis* Jud. 7, 14. 1 Macc. 13, 48. (Diod. Sic. 1, 50. Xen. Cyr. 5, 3. 28.)

Οἰκητήριον, ου, τό (neutr. adiect. οἰκετήριος) *domicilium, Wohnung* 2 Macc. 11, 2. 3 Macc. 2, 15. quo l. ὁ οὐρανός appellatur domicilium Dei. (Cebet. tab. c. 17.)

Οἰκητός, ή, όν, adiect. verbale (οἰκέω) *habitatus* 2 Macc. 9, 17. 3 Macc. 4, 3.

Οἰκήτωρ, ορος, ὁ (οἰκέω) *incola* Sap. 12, 3. (Ael. V. H. 9, 16. Xen. Cyr. 3, 3. 3.)

Οἰκία, ας, ἡ (οἶκος) *domus*, i. e. *domicilium, in quo habitat aliquis* a) propr. Sir. 21, 8. 23. 29, 24 bis. v. 27. 28. Bar. 6, 13. 20. 21. 55. 59. Tob. 1, 16. 8, 11. Hist. Sus. v. 6. 26. 1 Macc. 1, 55. 3, 56. 13, 47. 2 Macc. 2, 29. 3, 18. 5, 12. 13, 15. 3 Macc. 4, 18. 6, 15. 7, 18. 4 Macc. 14, 15. — ita pro בַּיִת Gen. 17, 3. (Diod. Sic. 20, 26. Xen. Mem. 3, 6. 14.) — b) metonym. vel pro: *domestici, familia, das Haus, die Familie* [vid. αἰχμαλωσία] Sir. 26, 16. — οἰκ. μεγιστάνων = *Fürstenhaus, Dynastie* Sir. 28, 14. vel pro: *res domesticae, häusliche Angelegenheiten* Tob. 11, 3. (Xen. Mem. 2, 7. 6.)

Οἰκίδιον, ίου, τό (forma quidem, sed non significatione deminutivum voc. οἶκος vid. βιβλίον) *domus, aedes* 2 Macc. 8, 33. (Aristoph. nubb. v. 92. Dem. 1819, 12.) —

Οἰκίζω, f. ίσω, (οἶκος) *aedifico, condo*, πόλιν Sir. 38, 32. Xen. An. 6, 6. 3.) —

Οἰκογενής, έος, οῦς, ὁ (οἰκογενής, ὁ, ἡ, — ές, τό, in domo natus) *verna, servus vernaculus* Esr. 3, 1. (plene οἰκογ. δοῦλος Diod. Sic. 1, 70.) Cf. de hoc voc. alieno ab Atticorum usu *Lob.* ad Phryn. p. 202. —

Οἰκοδομέω, ῶ f. ήσω (οἰκοδόμος, quod vid.; cf. de hoc verbo *Lob.* ad Phryn. p. 487. 491. 587. 588.) *aedifico, exstruo, bauen, erbauen* a) seq. acc. nominis aedificii rationem habentis Sap. 9, 8. Sir. 21, 8. 48, 17. 49, 12. Tob. 1, 4. 13, 10. 16. 14, 5 bis. Jud. 1, 2. Esr. 1, 3. 2, 5. 18. 24. 28. 4, 43. 47. 48. 55. 63. 5, 54. 58. 67. 70. 6, 2. 4. 11. 14. 17. 20. 24. 27. 1 Macc. 1, 14. 33. 47. 54 bis. 3, 56. 4, 47. 60. quo l. ᾠκοδόμησαν — πύργους concise pro: ὀχυρώσαντες τὸ ὄρος ᾠκοδ. πύργους. — 1 Macc. 5, 1. 9, 50. 62. 10, 10. 11. 12. 44. 45 bis. 12, 35. 37. 13, 33. 38. 15, 39. 40. 16, 9. 15. 23. 2 Macc. 1, 48. 9, 14. 4 Macc. 8, 7. (Diod. Sic. 3, 54. Xen. Mem. 3, 8. 8.) — addito ἐπί c. gen. loci Esr. 6, 17. vel ἐπί c. acc. loci 1 Macc. 6, 7. vel c. ἐν sq. dat. loci 1 Macc. 3, 48. — τινί *in honorem alicuius* Esr. 2, 4. 8. 6, 9. (Diod. Sic. 4, 80.) — οἰκοδομεῖν ἐπί τι = *ein Gebäude aufführen auf etwas*, ut ἐπὶ τὸν τάφον τινός 1 Macc. 13, 27. coll. Jos. Ant. 13, 6. 6. ubi legitur μνημεῖον μέγιστον ᾠκοδόμησε τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. — sq. acc. nominis urbis 1 Macc. 12, 38. 15, 39. 41. 16, 9. — b) absol. i. e. sine obiecti mentione Sir. 31, 23. 49, 7. Jud. 16, 14. Esr. 2, 30. 4, 8 bis. 5, 71. 72. 6, 28. 1 Macc. 10, 45.

Οἰκοδόμημα, τος, τό (οἰκοδομέω) 1) *aedificium, domus* Sir. 22, 14. (Hdian. 8, 4. Hdot. 2, 121 et 136.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 490 sq. *Win.* §. 2. — 2) *aedificatio*, ita pro forma melioris aevi οἰκοδόμησις [cf. *Lob.* l. l. *Win.* l. l.], ut πόλεως Sir. 40, 19. Esr. 2, 30. 4, 52. 5, 63. 73 bis. 6, 6. 22. 1 Macc. 16, 28. (Argum. orat. Aschineae contr. Ctesiph. p. 350.) —

Οἰκοδόμος, ου, ὁ (οἶκος, δέμω) *aedificator* Esr. 5, 18. 6, 4. (Hdot. 2, 121. 1. Xen. Conv. 4, 4.)

Οἰκονομέω, ῶ f. ήσω (administro rem familiarem, sum οἰκονόμος. Diod. Sic. 12, 15. Xen. Mem. 3, 4. 12.) *administro et exsequor*, τοῦτο 3 Macc. 3, 2. ἐπίσκεψιν = *eine Ocularinspection vornehmen* v. 14. (Xen. Mem. 3, 4. 13.) —

Οἰκονόμος, ου, ὁ (οἶκος, νέμω) *dispensator, rei familiaris administrator, Verwalter, Amtmann* Esr. 4, 47. 49. 8, 67. (Diod. Sic. 1, 62. Xen. Mem. 2, 10. 4.)

Οἰκόπεδον, ου, τό (οἶκος, πέδον) *area domus* [univ. Diod. Sic. 5, 66.] Sir. 49, 13. quo l. τὸ ἀνεγείρειν [excitare i. e. restaurare] ad areas domuum refertur, quod pertinet ad domus dirutas et collapsas alicuius ipsas. (Xen. Vectig. 2, 6.)

Οἶκος, ου, ὁ 1) *domus* i. e. *aedes, in quibus habitamus, Haus, Wohnhaus*, a) univ. Sir. 4, 30. 11, 27. 21, 4. 29, 21. 35, 11. Jud. 6, 21. 7, 32. 8, 4. 5. 14, 6. 16, 23. Hist. Sus. v. 4. 1 Macc. 1, 31. 61. 3, 56. 12, 45. 2 Macc. 2, 5. 3 Macc. 5, 21. 4 Macc. 18, 7. (Diod. Sic. 1, 84. Xen. Cyr. 8, 6. 4.) — loci, in quibus sapientia persona inducitur Sir. 1, 15. 14, 24. 51, 23. — Formulae notandae: πορεύεσθαι εἰς οἶκον, *domum abire, nach Hause gehen* Hist. Sus. v. 13. παραλείπειν τινὰ κατ' οἴκους *in aedibus* vel *domi aliquem relinquere* 3 Macc. 1, 20. καταστρέφειν τὸν οἶκόν τινος *subvertere domum alicuius* trop. pro: *de statu prospero deiicere familiam alicuius* Sir. 27, 3. στηρίζειν οἴκους τινός, *firmas reddere aedes alicuius* trop. pro: *prosperam, beatam reddere conditionem alicuius* Sir. 3, 9. — de singulis aedium partibus, ubi Lat. *conclave*, ita in locis, ubi Hebraei ἐκ τοῦ ὑπερῴου dicuntur καταβῆναι καὶ εἰςελθεῖν εἰς τὸν οἶκον Tob. 3, 17. Jud. 10, 2. — b) de variis aedium generibus aa) de aedibus regiis, ubi Lat. *aedes, palatium* Sap. 8, 16. Jud. 2, 1. 18. 11, 23. 12, 13. Esr. 6, 25. (Hdian. 3, 10. 9.) — ita pro בַּיִת Gen. 12, 15. — bb) de domo, in qua praesens esse putabatur Deus, vel in qua Dei nomine suo praesentis sibi conscius maxime esse solet homo pius, ita ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ l. τ. κυρίου *domus Deo sacrata, templum*, ita de templo hierosolymidano Bar. 1, 8. 14. Tob. 14, 4. 5 bis. Jud. 9, 1. 13. Addit. ad l. Esth. 4, 7. Esr. 1, 55. 2, 5. 5, 58. 62. 6, 2. 24. 26. 27. 28. 33. 8, 25. 46. 55. 59. 62. 79. Formulae huc pertinentes: οἰκοδομεῖν οἶκον τῷ κυρίῳ Esr. 2, 8. 5, 70. 6, 9. ἱστάναι οἶκον ἐπ' ὀνόματι κυρίου *domum exstruere* pertinentem ad nomen domini *celebrandum* i. e. *Domino sacram* Sir. 47, 13. ὁ οἶκος ὁ ἅγιος θεοῦ, it. ὁ ἅγιος οἶκος, etiam ὁ ο. τοῦ ἁγιάσματος Esr. 7, 5. 2 Macc. 15, 32. 3 Macc. 2, 18. — οἶκος ἱεροσολύμων vel ἐν ἱερουσαλὴμ i. e. *templum, quod est Hierosolymis* Esr. 2, 4. 6, 18. 20. 22. 24. 26 bis. — loci, in quibus ex solis contextus verbis agi de templo hieros. intelligitur Sir. 49, 12. 50, 1. 18. Tob. 14, 5. Jud. 4, 3. 8, 24. Esr. 4, 55. 5, 44. 6, 4. 11. 14. 16. 17. 1 Macc. 4, 46. 48. 7, 35. 37. 10, 41. 2 Macc. 14, 36. — de sancto sanctorum Sir. 50, 5. — cc) seq. genit. rei, ut προσευχῆς, δεήσεως *domus precibus faciendis dicata, Bethaus* 1 Macc. 7, 37. — dd) de fanis vel delubris deorum gentilium Bar. 6, 17. 18. 31. 3 Macc. 2, 18. (Hdot. 8, 143.) —

2) *domus* i. e. *sedes, domicilium* i. e. *locus, in quo quis rerum suarum sedem habet* Tob. 2, 1. 1 Macc. 7, 2. — οἶκος κατασχέσεώς τινος, *domicilium, quod possidendum datum est alicui*, ita de terra palaestinensi Jud. 9, 13. (Xen. Cyr. 4, 6. 9.) — ex Hebraeorum dicendi consuetudine coelum appellatur οἶκος θεοῦ Bar. 2, 16. 3, 24.

3) *domus* i. e. *familia, posteri e familia alicuius oriundi* a) univ. Sir. 23, 11 bis. 1 Macc. 2, 18. 13, 3. 14, 26. 16, 2. Tob. 1, 5. Hist. bel. et drac. v. 29. — b) de familia regia, ubi nos: *Fürstenhaus*, ut ὁ ο. δαβίδ Sir. 48, 15. Esr. 5, 5. — Jud. 11, 7. 14, 18. — c) οἶκος ἰακώβ vel ἰσραήλ vel ἰουδά, *universitas posterorum Jacobi, Israelis, Judae* i. e. *populus israeliticus, natio Judaeorum* Bar. 2, 26. Jud. 4, 15. 6, 17. 8, 6. 13, 14. 14, 5. 10. 16, 24. — 1 Macc. 1, 28. 3 Macc. 2, 10. — πατριαὶ οἴκου *familiae populi isr.* Esr. 5, 1. — ita בַּיִת Jer. 31, 31. —

4) *domus* i. e. *res familiaris, opes, facultates* = ἡ πᾶσα οὐσία 1 Macc. 9, 55. οὐκ ἐδύ-

νατο — τοῦ οἴκου αὐτοῦ *non poterat mandare de rebus suis*, i. e. *non poterat testamentum condere.* — ita צִוָּה אֶל-בֵּיתוֹ 2 Sam. 17, 23. 2 Regg. 20, 1. Jes. 38, 1. — (οἶκος Ael. V. H. 10, 17. Dem. 833, 24. Xen. Oec. 1, 5. Cyr. 5, 4. 34.)

Οἰκουμένη, ης, ἡ, vid. οἰκέω no. 2.

Οἰκτείρω, f. οἰκτερῶ et οἰκτηρήσω, a. 1. ᾤκτειρα et ᾠκτείρησα [de quibus formis ductis ab οἰκτηρέω et seriori aevo frequentatis vid. *Lob.* ad Phryn. p. 741. *Win.* §. 15. *Passow* sub h. v. — ab οἶκτος) *misereor*, med. οἰκτείρομαι *apud animum meum misereor* seq. acc. pers. vel rei [vid. ἐλεέω] Sir. 36, 18. 2 Macc. 8, 2. 3 Macc. 5, 51. 4 Macc. 5, 11. 32. (Plut. vit. Lucull. c. 19. Xen. An. 3, 1. 19.) — τινά τινος aliquem *propter aliquid* [vid. ἐκπλήσσω] *miseror* 4 Macc. 8, 9. (Xen. Cyr. 5, 4. 52.)

Οἰκτιρμός, οῦ, ὁ, (οἰκτείρω) *aegritudo ex alterius miseria suscepta, quae fletum tibi et eiulatum excitat* i. e. *magna ex alterius miseria aegritudo, miseratio, misericordia, Erbarmen, Mitleid, Barmherzigkeit,* a) de hominum commiseratione 4 Macc. 6, 24. — b) de Dei misericordia Sir. 5, 6. Bar. 2, 27. — 1 Macc. 3, 44. quo l. si vocabula ἔλεος et οἰκτ. copulantur, vid. de vocabulis significatione cognatis sub ἀγαλλίαμα notata et quatenus ἔλεος et οἰκτ. differant *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. I. p. 315. — plur. οἱ οἰκτιρμοί [propr. motus misericordiae, studia miserationis, die Regungen des Mitleides, cf. de plurali nomin. abstractorum sub ἄβυσσος observata et quatenus pluralis τῶν οἰκτ. usum recte hebraismum dixeris et negaveris *Fritzsche* l. l. Vol. 3. p. 5 sqq.] *misericordia* Prec. Man. v. 7. 3 Macc. 2, 20. 6, 2. in quibus l. si commemorantur οἰκτιρμοὶ ϑεοῦ, Semitae pro magna sua animorum concitatione miseratione et misericordia commotos esse praedicarent, quos nos, qui in occidentali plaga frigemus, *benignos* esse dicimus. Cf. *Fritzsche* l. l. Vol. . p. 315. — pro רַחֲמִים Ps. 25, 6. 40, 12.

Οἰκτίρμων, ονος, ὁ, ἡ, — ον, τό (οἰκτείρω) *misericors* Sir. 2, 11. quo l. si iunguntur ἐλεήμων et οἰκτίρμων vid. sub οἰκτιρμός ad 1 Macc. 3, 44. observata. — pro רַחוּם Exod. 34, 6. (Anthol. gr. Vol. 4. p. 219. ed. *Jac.*)

Οἴκτιστος, vid. οἰκτρός.

Οἶκτος, ου, ὁ (οἴ) *misericordia cum fletu et eiulatu coniuncta, eiulatus, gemitus* 3 Macc. 1, 4. 5, 49. 6, 22. (Diod. Sic. 3, 39.) — ἄνευ οἴκτου *sine misericordia* Addit. ad l. Esth. 2, 6.

Οἰκτρός, ά, όν, (οἶκτος) *miserandus, erbarmungswürdig*, superlat. οἰκτρότατος [3 Macc. 5, 24.] et οἴκτιστος [2 Macc. 9, 28. cf. *Matth.* §. 131, 2. *Rost* §. 53, 2. *Buttm.* §. 67, 6.] 2 Macc. 9, 28. 3 Macc. 5. 24. (Xen. Cyr. 2, 2. 13. οἰκτρότατος Dem. 361, 24. 1300, 7.) — neutr. οἰκτρόν adverbialiter [vid. ἀριστερός] ut οἰκτ. βλέπω *vultu miserabili intueor* 4 Macc. 15, 15. (ita οἴκτιστον Lucian. dial. mort. 10, 20.) — οἰκτρὰ φωνή, ita codd. Sap. 18, 10. sunt tamen, qui lectionem vulgatam sequentes esse existimant neutr. pluralis substantive positum = οἶκτος i. e. *eiulatus.* Cf. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weisheit p. 362. —

Οἶμαι, vid. οἴομαι.

Οἴμοι, interiect. vel adverbium dolentis (οἴ, μοι) *hei mihi* 1 Macc. 2, 7. (Aristoph. Vesp. v. 845.)

Οἰμωγή, ῆς, ἡ, (οἰμώζω) *eiulatus, lamentum* 3 Macc. 6, 17. 32. (Lucian. dial. mort. 1, 2. Xen. h. gr. 2, 22.)

Οἰμώζω, f. οἰμώξω [de qua futuri forma serioris aevi pro Atticorum οἰμώξομαι cf. *Matth.* §. 184, not. 1. *Rost* §. 82. D. c. *Buttm.* §. 100, not. 8. gram. max. §. 113, not. 9. et *Passow* sub h. v. — οἴμοι] *eiulo, lamentor* 4 Macc. 12, 15. (Plut. apophth. Antigon. Mor. 2. p. 29. de puer. educat. c. 14. Lucian. Tim. §. 37. Xen. h. gr. 2, 3. 24.)

Οἰνοδόχος, ου, ὁ, vid. οἰνοχόος.

Οἶνος, ου, ὁ, *vinum* Sap. 2, 7. Sir. 9, 10. 19, 2. 34, 25. 26. 27 bis. 28. 29. 40, 20. Tob. 4, 15. Jud. 10, 5. 11, 13. 12, 1. 13. 20. 13, 2. Hist. bel. et dr. v. 3. Esr. 3, 10. 17. 18. 23. 24. 4, 14. 16. 37. 6, 30. 8, 20. 2 Macc. 15, 39 bis. 3 Macc. 5, 2. 10. 45. — pro יַיִן Gen. 9, 21. 24. (Xen. An. 1, Sir. 34 — ἐν οἴνῳ *in vino* i. e. vel: *in vini usu* 2. 13.), 25. — vel *in convivio*, beim *Weingelage*, *in compotatione* Sir. 9, 9. ἐν ἡδεῖ οἴνῳ *in dulci vini usu* 35, 6. — συμπόσιον οἴνου [propr. communis vini usus i. e.] *convivium, in quo vinum potatur = Weingelag* Sir. 34, 31. 35, 5. 49, 1. — οἶνος σπονδῶν *libationum vinum* i. e. *vinum, quo, postquam prima eius pars apud paganos in honorem deorum suorum fusum esset, utebantur* οἱ σπείσαντες, *Opferwein.* Addit. ad l. Esth. 4, 14. —

Οἰνοχόος, [sine contract. vid. *Rost* §. 34, not. 1. coll. *Buttm.* gram. max. §. 36, not. 6.] όου, ὁ, *qui vinum infundit, pocillator, pincerna, Mundschenk* (οἶνος, χέω) Tob. 1, 22. quo l. cod. Alex. οἰνοδόχος. Vid. *Augusti, Apel* ad h. l. (Lucian. dial. mort. 7, 2. Xen. Cyr. 1, 3. 8.)

Οἴομαι, contr. οἶμαι, imperf. ᾠόμην, dep. *puto, existimo,* ita οἰόμενοι seq. inf. praes. 2 Macc. 7, 24. (Lucian. dial. deor. 5, 2. Xen. Cyr. 1, 6. 26.) — sq. inf. aor. 1 Macc. 5, 61. 2 Macc. 5, 21. 9, 4. — sq. inf. fut. 2 Macc. 9, 8. 13, 3. (Lucian. l. l. 6, 2. Xen. An. 3, 1. 17.) — absol. ἐγὼ μὲν οἶμαι 4 Macc. 1, 23. (Xen. Mem. 4, 6. 3. Cyr. 2, 1. 5.)

Οἷος, α, ον, pron. relat. *qualis, e,* praeced. τοιοῦτος Esr. 1, 21. (Xen. Mem. 1, 3. 14.) — seq. τοιοῦτος Sir. 49, 14. (Xen. Hier. 6, 8.) = τοιοῦτος οἷος Tob. 14, 5. 1 Macc. 4, 27 bis. — 5, 56. ἤκουσεν — καὶ τοῦ πολέμου οἷα [concise pro: καὶ τῶν τοῦ πολέμου ἃ καὶ οἷα] ἐποίησαν. — genit. οἵας, *qua parte*, sq. verbo eundi = *qua via, ubi* Tob. 10, 7. Cf. de hoc genit. *Win.* §. 30, 11. §. 66, 4. *Matth.* §. 377, 1. §. 486. *Buttm.* §. 119, 6. 4. — neutr. οἷον [scil. ἐστί, quale est] ita in exemplo rei praedictae significando, ubi nos: *exempli gratia* 4 Macc. 1, 4. 3, 2. (Lucian. dial. mort. 29, 2. Xen. Mem. 2, 1. 4. — quale est Quint. 9, 2.) — οἷόν τέ ἐστι, *fieri potest* 4 Macc. 4, 7. ὡς οἷόν τε ἦν ἐκώλυον, *quantum fieri poterat, impediebant.* (Lucian. dial. mort. 5, 1. dial. deor. 20, 1. Xen. Mem. 4, 6. 7.) Cf. *Matth.* §. 479, not. 2. a. *Buttm.* §. 137. —

Οἰστρηλασία, ας, ἡ (οἶστρος, ἐλαύνω agito; oestri agitatio, conditio animalis oestro agitati) *furor, quo fertur aliquis* [animalis oestro agitati ad instar], ἐπί τινος ad aliquid 4 Macc. 2, 4.

Οἶστρος, ου, ὁ (oestrus; asilus, die Bremse Plut. de amico et adulat. c. 12.) *rabies, furor* 4 Macc. 2, 3. 3, 17. (Ael. V. H. 3, 42. Plut. de esu carnium libr. 1, c. 2. quo l. οἶστρος et λύσσα alternant.)

Οἴχομαι, imperf. ᾠχόμην, dep. med. 1) *eo, incedo* [propr. Xen. An. 1, 10. 5.] ex Hebraeorum loquendi consuetudine metaph. pro: *vitam instituo, vivo* [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 140—142.] seq. ἐν c. dat. normae Bar. 1, 22. — 2) *abeo, discedo* Esr. 9, 54. 4 Macc. 4, 1. 14. (Lucian. dial. mort. 19, 2. Xen. Cyr. 2, 4. 9.) —

ἐξ ἀνθρώπων i. e. *e vita discedo*, i. e. *morior* Sir. praef. sec. (Xen. Cyr. 3, 1. 13. 7, 3. 8.) —

Οἰωνισμός, οῦ, ὁ (οἰωνίζομαι) *augurium ex avibus captatum* Sir. 31, 4.

Οἰωνόβροτος, ου, ὁ, ἡ — ον. τό (οἰωνος, avis, βιβρώσκω) *ab avibus voracibus devoratus* 2 Macc. 9, 15. 3 Macc. 6, 34. —

Ὀκινά vel ὀκεινά, ἡ, *Okina*, nom. propr. loci Jud. 3, 1. ubi *Gesenius* [ephemerid. Halens. 1832, no. 2.] legendum esse censuit δαμασκινά. —

Ὀκνέω, ω f. ήσω (ὄκνος, cunctatio, pigritia) *cunctor, ich säume*, seq. inf. praes. Sir. 7, 35. Tob. 12, 6. (Xen. Mem. 2, 3. 16.) — sq. infin. aor. Tob. 12, 3. (Lucian. dial. deor. 6, 1.) — seq. partic., ut ὁ ἐλθοῦσα Jud. 12, 13. vid. de particip. sub ἀκούω no. 2. observata. — seq. πρός c. acc. 4 Macc. 14, 4. οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ὤκνησεν. Vid. de lect. οὐδὲ ἐπὶ τὸν θ. ὤκνησεν ἐλθεῖν. —

Ὀκνηρός, ά, όν (ὀκνέω) *segnis, piger, träge* Sir. 22, 1. 2. 37, 11. (timidus Hdian. 8, 5. init. Dem. 777, 5.)

Ὀκτακισχίλιοι, αι, α (ὀκτώ, χίλιοι) *octo millia, octies mille* a) plural. 1 Macc. 5, 20. 34. 15, 13. 2 Macc. 8, 20. — b) singularis ὀκτακισχίλιος, ία, ιον, ita seq. nomine collectivo, ut ὀκτακισχιλία ἵππος 1 Macc. 15, 13. Cf. *Matth.* sub δισχίλιος notata. Hdot. 5, 63. 7, 41. —

Ὀκτακόσιοι, αι, α (ὀκτώ, ἑκατόν) *octingenti, ae, a* 1 Macc. 3, 24. 9, 6. 10, 85. 2 Macc. 5, 21.

Ὀκτώ, οἱ, αἱ, τά, *octo* Tob. 14, 2. 11. Esr. 1, 43. 1 Macc. 4, 56. 59. 2 Macc. 1, 10.

Ὀκτωκαιδέκατος, η, ον (ὀκτώ, δέκατος) *decimus octavus* Jud. 2, 1. Esr. 1, 22. 1 Macc. 14, 27.

Ὄλβος, ου, ὁ, *opes*, *felicitas ex abundantia opum et divitiarum* Sir. 30, 15. (Xen. Cyr. 1, 5. 9. 4, 2. 44 et 46.)

Ὀλεθρία, vid. ὀλέθριος.

Ὀλέθριος, ία, ιον (ὄλεθρος) 1) *perniciosus, verderblich* [Hdian. 4, 9.] femin. substantive: ὀλεθρία, ας, ἡ, *pernicies, miseria* Addit. ad l. Esth. 6, 17. 4 Macc. 4, 2. 5, 5. — 2) passive: *perniciei devotus* Sap. 18, 15. — pro חֵרֶם 1 Regg. 20, 42.

Ὄλεθρος, ου, ὁ (ὄλλυμι, ὄλω, *perdo*) *pernicies, miseria* Sap. 1, 12. 14. 18, 13. Sir. 39, 30. Jud. 11, 15. 2 Macc. 6, 12. 13, 6. 3 Macc. 6, 30. 34. 4 Macc. 10, 18. — pro אֵיד Obad. v. 25. שֹׁד Prov. 21, 7. (Diod. Sic. 14, 66. Xen. An. 1, 2. 26.)

Ὀλεθροφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὄλεθρος, φέρω) *perniciem afferens*, *exitiosus* 4 Macc. 8, 18.

Ὀλιγοποιέω, ῶ f. ήσω (ὀλίγος, ποιέω) *ad paucitatem redigo, minuo*, sq. accus. pers. Sir. 48, 2.

Ὀλίγος, η, ον, *exiguus, a, um* a) numero et multitudine = *paucus*, ut ψάμμος ὀ. Sap. 7, 8. ὀ. ἔτη Sir. 18, 9. Bar. 2, 13. — τὸ ὀλίγον et plur. ὀλίγα, *pauca*, *die Wenigkeit*, *das kleine Vermögen* Sir. 19, 1. 34, 19. Tob. 4, 8 bis. 12, 8. — ὀλίγα, *pauca* Sir. 20, 14. 31, 10. 42, 4. 43, 32. 1 Macc. 3, 18 bis. 6, 54. 57. 7, 1. 28. 8, 9. 12, 45. 15, 10. 2 Macc. 1, 15. 2, 21. 8, 6. 10, 24. 12, 34. 14, 30. 3 Macc. 3, 23. — ἐν ὀλίγοις πολλά *paucis verbis multum* dicere Sir. 35, 8. accus. neutr. ὀλίγον, adverb. vel *parum* Sir. 40, 6. ὀλίγον — ἐν ἀναπαύσει scil. ἐστί i. e. *parum*, paene nihil *quietis habet*. — vel *paululum* Sir. 6, 18. 51, 16. 27. — ἀγοράζειν τι ὀλίγον emere aliquid *paucis* i. e. *pretio exiguo* Sir. 20, 11. (Diod. Sic. 13, 15. Xen. Cyr. 2, 4. 2.) — b) magnitudine = *parvus*, opp. μέγας, ita ὀλίγα παιδευθείς *paucis castigatus*, *paucis calamitatibus pressus* Sap. 3, 5. De accus. neutr. adverbiascente vid. ἀριστερός. — c) modo et gradu = *exiguus, paucus*, κατ' ὀλίγον ἐλέγχειν τινά i. e. *modice redarguere aliquem* Sap. 12, 2. — 13, 6. (Jos. Ant. 7, 17. 5. Hdian. 5, 2. 14. Xen. Cyr. 5, 4. 25.) — d) temporis spatio = *brevis* Sap. 2, 1. 1 Macc. 7, 50. ὀλίγον χρόνον, κατ' ὀλίγον χρόνον, it. πρὸς ὀ. χρόνον 2 Macc. 11, 1. 4 Macc. 6, 20. 15, 24. — πρὸ ὀλίγου *paulo ante* Sap. 14, 20. μετ' ὀλίγον *paulo post* Sap. 15, 20. Jud. 13, 9. ἐπ' ὀλίγον et πρὸς ὀλίγον *per breve tempus* Sap. 16, 3. 6. δι' ὀλίγων 2 Macc. 6, 17. vid. διά no. I. 2 fin. et no. I. 3. (ἐν ὀλίγῳ Aristot. Rhet. 3, 11.)

Ὀλιγοστός, ή, όν (ὀλίγος) 1) *cum paucis* 1 Macc. 3, 16. (Jos. Ant. 10, 11. 1. contr. Apion. c. 20.) Cf. de hoc ordinalium usu sub δέκατος notata. — 2) i. q. ὀλίγιστος, η, ον, *paucissimus* i. e. *admodum paucus* Sir. 48, 15. 1 Macc. 3, 17. (Soph. Ant. v. 621.) —

Ὀλιγοχρόνιος, ία, ιον (ὀλίγος, χρόνος) *non diu durans, exigui temporis* Sap. 9, 5. (Lucian. dial. mort. 18, 4. Xen. Cyr. 4, 2. 44. Hdot. 1, 38.)

Ὀλιγοψυχέω, ῶ f. ήσω (ὀλιγόψυχος) *pusilli animi sum*, seq. ἐν c. dat. negotii Sir. 4, 9. 7, 10. ἐπί τινι *propter aliquid* Jud. 8, 9.

Ὀλισθαίνω, f. ὀλισθήσω, a. 1. ὠλίσθησα (ὄλισθος, lubricitas, i. e. Schlüpfrigkeit) 1) intrans. *de lubrico delabor*, *ausgleiten*, *ausglitschen* [propr. Ael. V. H. 12, 46. Xen. An. 3, 6. 11.] metaph. a) *de statu prospero deiicior* Sir. 21, 7. vid. de h. l. sub εἴδω A. b. bb. — ex adiuncto: εἰς ἀπώλειαν deiectus a statu prospero *in miseriam incido* Sir. 9, 9. — b) *delinquo*, *pecco*, uti enim, qui recte facit, stare cogitatur, ita qui male agit, cecidisse existimatur [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 461.], absol. Sir. 19, 16. — ἐν τινι *in aliquo*, ut ἐν στόματι, ἐν γλώσσῃ i. e. *in oris usu*, *loquendo* Sir. 14, 1. 25, 8. 28, 26. — 2) transit. *delabi facio*, *deiicio*, metaph. pro: *peccare facio, ad malum abripio*, διάνοιάν τινος Sir. 3, 23. — Cf. de huius verbi formis *Lob.* ad Phryn. p. 742. *Schäfer* ad Eur. Phoen. p. 138 ed. *Lips.* *Matth.* §. 244. *Buttm.* §. 101. §. 99, 7. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Passow* sub h. v. —

Ὀλίσθημα, τος, τό (ὀλισθαίνω) *lapsus, Fehltritt*, ut ἀπὸ ἐδάφους i. e. *veranlasst durch die Schlüpfrigkeit des Bodens* Sir. 20, 18. trop. ἀπὸ γλώσσης *durch die Voreiligkeit der Zunge* Ibid.

Ὁλκή, ῆς, ἡ (ἕλκω traho; tractio, das Ziehen; das Herunterziehen der schweren Wagschaale, hinc:) *pondus, das Gewicht* Esr. 8, 63. 64. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 83 ed. *Bip.*) — τὴν ὁλκήν τινος ἀνθίστημι [pondus alicuius inclinare facio, praepondero alicui] metaph. *deprimo aliquem*. Sir. 8, 2.

Ὅλκιον, ου, τό (ἕλκω, ὁλκαῖον) *labrum amplum secundum similitudinem crateris magni formatum* Jud. 15, 11.

Ὀλοθρεύω, f. εύσω (= ὀλεθρεύω, ab ὄλεθρος) *perniciem affero, perdo*, ὁ ὀλοθρεύων, *perditor, der Verderber* Sap. 18, 25. — ita pro מַשְׁחִית Exod. 12, 23. — seq. accus. rei vel pers. Jud. 2, 3. 8, 15. 3 Macc. 6, 21. Cf. de hoc voc. mere alexandr. *Sturz* de dial. alex. p. 166. *Bleeck* ep. ad Hebr. p. 809.

Ὁλοκαρπόω, ῶ f. ώσω (ὅλος, καρπός) *holocaustum offero, ein Opfer als Brandopfer darbringen* Sir. 45, 14. — 4 Macc. 18, 11. ὁ ὁλοκαρπούμενος Ἰσαάκ, *qui offerebatur holocaustum* Isaacus.

Ὁλοκάρπωμα, τος, τό (ὁλοκαρπόω) *holocaustum*, *Brandopfer*, alias ὁλοκαύτωμα Sap. 3, 6. de h. l. genit. θυσίας vid. ἀγαλλίαμα. — pro עֹלָה Levit. 1, 14. 16, 24.

Ὁλοκαύτωμα, τος, τό (ὁλοκαυτέω, victimam totam comburo Xen. An. 7, 8. 4. vel ὁλοκαυτόω Xen. Cyr. 8, 3. 24. cf. Lob. ad Phryn. p. 524.) *holocaustum*, appellatur ita victima, quae tota comburebatur, quum aliae ex parte tantum comburerentur, *Brandopfer* Bar. 1, 10. Jud. 16, 16. Esr. 4, 52. 1 Macc. 1, 45. 2 Macc. 2, 10.

Ὁλοκαύτωσις, εως, ἡ, *holocaustum*, pro: ὁλοκαύτωμα; quod vid. Jud. 4, 14. Cantic. tr. puer. v. 14. 16. Esr. 5, 49. 1 Macc. 4, 44. 7, 33. — pro עֹלָה Exod. 29, 25. Levit. 4, 34.

Ὁλόκληρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὅλος, κλῆρος sors; cui ὅλον vel totum est, quod κλήρῳ vel sorte obtigit, totus ad assem) *integer*, *a*, *um* i. e. a) *omnes partes easque integras habens*, λίθος ὁ. 1 Macc. 4, 47. (Jos. Ant. 3, 12. 2.) — b) *omnibus numeris absolutus* Sap. 15, 3. 4 Macc. 15, 14. (Dioscor. 1, 11. Arrian. diss. epictet. 3, 26.) — pro תָּמִים Ezech. 15, 5. שָׁלֵם Deut. 27, 6.

Ὁλοριζί, adv. = ὁλοῤῥιζεί (ὅλος, ῥίζα) *radicitus* Addit. ad l. Esth. 2, 6.

Ὅλος, η, ον, *totus*, *a*, *um* a) c. nomin. *locorum*, nunc ante se habentibus artic., ut ὅλη ἡ Ἰουδαία Esr. 1, 32. 9, 3. — 2, 2. Bar. 6, 22. 2 Macc. 2, 22. 3, 14. 5, 2. — nunc sine artic. positis ὅλη συρία Esr. 8, 23. — nunc medium inter art. et subst. collocatur ἡ ὅ. χώρα 2 Macc. 2, 21. — b) nominibus *temporis* artic. habentibus anteponitur, ut ὅλη ἡ ἡμέρα, ὅ. ἡ νύξ 1 Macc. 5, 50. 4 Macc. 3, 7. 12, 12. — Jud. 6, 21. 7, 5. (Hdian. 8, 4. 3. Xen. Cyr. 7, 5. 15.) — c) iungitur c. aliis nominibus aa) ante se habentibus artic., ut ὅλη ἡ καρδία Sap. 8, 21. ὅλος ὁ κόσμος Sap. 11, 22. 17, 20. 18, 24. — 19, 6. Tob. 1, 12. 13, 6 ter. Hist. bel. et drac. v. 14. Cant. tr. puer. v. 21. 4 Macc. 7, 21. 13, 13. 17, 17. — bb) articulo carentibus, ut ὅλη δύναμις, ὅ. καρδία l. ψυχή Sir. 7, 27. 29. 30. Cant. tr. puer. v. 17. (Xen. Cyr. 2, 1. 24.) — cc) ita ut medium inter artic. et subst. positum habeatur, ut ἡ ὅλη καταβολή 2 Macc. 2, 29. — 4, 47. 8, 18. — d) ita subiicitur verbo vel adiectivo, ut ad totam rem vel personam pertinere indicet, quod verbo vel adiectivo enuntiatur [vid. ἀγελαῖος], ut ἐκάθητο — ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν Addit. ad l. Esth. 5, 6. 4 Macc. 11, 10. (Lucian. dial. deor. 20, 15. Xen. Mem. 2, 6. 28.) — Formulae notandae: ἐν ὅλοις scil. τοῦ σώματος μέλεσι 2 Macc. 7, 5. — τὰ ὅλα, *rerum universitas*, *das Weltall* 2 Macc. 14, 15. 3 Macc. 2, 3. 6, 9. (Xen. Cyr. 8, 7. 22.)

Ὁλοσφύρητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὅλος, σφῦρα) *totus malleo ductus sive fabricatus*, *solidus*, *gediegen*, *massiv* Sir. 50, 9. (ὁλοσφυρήλατος Jos. Ant. 14, 7. 1.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 203.

Ὁλοσχερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ὅλος, σχερός) *integer*, *omnibus numeris absolutus*, *perfectus*, ut πίστις ὁ. 3 Macc. 5, 31. (νίκη Diod. Sic. 11, 30.)

Ὁλοσχερῶς, adv. (ὁλοσχερής) *perfecte ab omni parte*, οἰκοδομεῖν i. e. *aedificationem absolvere*, *den Bau vollständig ausführen* Esr. 6, 28. (Diod. Sic. 1, 60. ὁ. διακεῖμαι toto animo intentus sum Isocr. ad Phil. c. 56.)

Ὀλοφέρνης, ου, ὁ, *Holofernes*, nom. propr., quem Assyriorum rex, Nabuchodonosor, ducem exercitus constituisse dicitur quique Bethuliam oppugnasse fertur in libro Judithae nomen prae se ferente Jud. 2, 4 — 16, 19.

Ὀλοφύρομαι, f. οῦμαι, a. 1. ὠλοφυράμην, dep. med. (ὀλοός, perditus; perditum existimo aliquem) *deploro*, *beklagen*, *trauern über Jem.* od. *über Etwas*, sq. accus. 3 Macc. 4, 2. 4 Macc. 16, 12. — ἐπί τινι v. 5. (Hom. Odyss. 19, 522. Il. 8, 245. passive ὀλοφυρθείς Thuc. 6, 78.)

Ὀλύμπιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, (Ὄλυμπος) *olympius*, ζεὺς ὁ. 2 Macc. 6, 2. (Xen. h. gr. 3, 2. 19 et 22.)

Ὁμαλίζω, f. ίσω (ὁμαλός planus Xen. Cyr. 5, 3. 36.) *complano*, *planum reddo* Sir. 21, 10.

Ὁμαλισμός, οῦ, ὁ (ὁμαλίζω) *complanatio*, εἰς ὁ. τῆς γῆς *ad solum complanandum* Bar. 5, 7.

Ὄμβρος, ου, ὁ, a) *imber*, *pluvia vehemens coniuncta cum tempestate* Sap. 16, 16. Cant. tr. puer. v. 41. — pro שְׂעִירִים Deut. 32, 2. (Hdian. 2, 14. 4. Xen. Oec. 5, 18.) — b) *tempestas*, trop. *Unglückswetter* Sir. 49, 9.

Ὅμηρον, ου, τό (ὅμηρος, ab ὁμός, ὁμοῦ, ἄρω) *pignus*, *Pfand*, *Unterpfand*, de personis = ὅμηρος, *obses*, *Geissel*, ita διδόναι, λαμβάνειν ὅμηρα 1 Macc. 8, 7. 9, 53. 11, 62. ἀποδιδόναι, ἀποστέλλειν ὅμηρα 10, 6. 13, 16. Cf. *Schäfer* melet. p. 20. — 1 Macc. 1, 10. ὃς ἦν ὅμηρα [pro: εἰς ὅμηρα vel ὅμηρος [ita Ael. V. H. 2, 41. Xen. Cyr. 4, 2. 7.] aut ὅμηρον *legendum est*.]

Ὁμιλέω, ῶ f. ήσω (ὅμιλος, agmen, in coetu versor, consuetudine utor Xen. Conv. 2, 10.) *versor cum aliquo*, τινί [de quo dat. vid. ἀκολουθέω] ita de congressu venereo Jud. 12, 12. Hist. Sus. v. 54. 57. 58. (Lucian. dial. deor. 5, 1. dial. mort. 13, 2. Xen. An. 3, 2. 25.) — ἔν τινι *versor in aliqua re*, *occupatus sum in aliqua re* et durationis notione [vid. ἀγαπάω] inclusa: *semper versor in aliqua re* i. e. *immaneo rei alicuius studio*, ἐν τῇ [πρὸς θεόν] διαθήκῃ μου Sir. 11, 18. (πολέμῳ Thuc. 6, 70.) Cf. *Valken.* diatr. p. 85.

Ὁμιλία, ας, ἡ (ὅμιλος) *consuetudo*, *conversatio*, *Umgang*, τινός i. e. c. aliquo Sap. 8, 18. (Xen. Mem. 1, 2. 20.) — de conversatione convivarum, *das Beisammensein* 3 Macc. 5, 18.

Ὁμίχλη, ης, ἡ (apud Iones ὀμίχλη — ὀμίχω mingo) *nebula* Sap. 2, 4. Sir. 24, 3. 43, 22. — pro עֵיפָה Amos. 4, 23. עָנָן Deut. 4, 11. (Diod. Sic. 1, 7. Xen. An. 2, 4. 7.)

Ὄμμα, τος, τό (ὄπτομαι video; visum, id quod oculis conspicitur) *oculus* Sap. 11, 18. 15, 15. 4 Macc. 5, 29. 6, 26. 18, 21. (Diod. Sic. 2, 51. Xen. Cyr. 8, 7. 26.) —

Ὄμνυμι et ὀμνύω, [de qua forma Sir. 23, 10. Sir. 14, 31. — ita Xen. Mem. 4, 4. 16. Dem. 262, 22. cf. *Win.* §. 2. d. §. 15. *Passow* sub h. v. *Buttm.* gram. max. Vol. 2. p. 198. coll. §. 101. not. 8. p. 525 fin.] f. ὀμώσω, a. 1. ὤμοσα perf. ὀμώμοκα [de hoc verbi reduplicat. cf. *Matth.* §. 168, b. *Rost* §. 67, 4. not. 4. *Buttm.* gram. max. §. 85, not. 2.] 1) *iuro*, *ich schwöre*, absol. Sir. 23, 11. Esr. 8, 96. 1 Macc. 7, 35. = κακῶς *male iuro* i. e. *peiero* Sap. 14, 29. — ὁ ὀμνύων i. e. *qui iurare solet* [vid. de particip. praes. sub ἀγαπάω monita] Sir. 23, 10. — iunct. c. accus. ταῦτα adverbiascente et sequentia verba praeparante 2 Macc. 14, 33. — addito accus. substant. cognati, ut ὅρκον, ὁρκισμόν *iusiurandum praesto*, *einen Schwur thun* 1 Macc. 6, 62. 7, 18. (Dem. 679, 16. Xen. Mem. 4, 4. 16. συνομνύναι τὸν αὐτὸν ὅρκον Thuc. 8, 75.) — κατά τινος *per aliquam rem iuro* Jud. 1, 12. — pro נִשְׁבַּע seq. בְּ Jes. 45, 23. 62, 8. (Dem. 553, 17. 1306, 21.) Cf. *Schäfer* ad Longin. Pastor. p. 353. — — ὁ

ὀμνυόμενος, *is per quem iuratur* Sap. 14, 31. (ita ὁ ὀμνύμενος Aristoph. Nub. v. 1241. coll. Ovid. Her. 2, 25. *numina iurata.* — ὀμνύναι τινά vel τί Diod. Sic. 1, 29. Dem. 622, 22. Xen. An. 7, 6. 18.) Cf. *Matth.* §. 413, 10. *Rost* §. 104, not. 14. *Win.* §. 32, 1. — seq. ἐπί c. dat. rei indicantis legem vel conditionem iuris 2 Macc. 13, 23. — 2) *iureiurando interposito affirmo, eidlich versichern,* seq. infinit. fut. Jud. 8, 9. (Plut. vit. Solon. c. 25. Xen. An. 2, 2. 8. Mem. 4, 4. 16.) seq. acc. c. infin. aor. Tob. 9, 3. — τινί *alicui* 1 Macc. 6, 61. addito λέγων 7, 15. — = *eidlich zusichern, iureiurando interposito polliceri,* seq. dat. pers. et infin. aor. Tob. 10, 7. ἃς — ἐκεῖ *quas* transigere ibi [i. e. per quas se commoraturum ibi esse] *promiserat Ragueli* vel ex metonym. consequentis pro antecedente: *quas ibi versaturum esse iureiurando interposito eum* [αὐτόν] *obstrinxerat Raguel.* 1 Macc. 9, 71. — De infin. aor. cf. *Win.* §. 45, 8. *Lob.* ad Phryn. p. 750. — τινί τι Bar. 2, 34. (τί Xen. Ages. 1, 11.)

'Ὁμοεθνής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ὁμός, ἔθνος) *eiusdem gentis* vel *nationis, popularis, gentilis* 2 Macc. 4, 2. 12, 5. 15, 30. 3 Macc. 4, 12. 7, 14. (Diod. Sic. 11, 18. 13, 27.) — οὐχ ὁμοεθνής = *Ausländer* 2 Macc. 5, 6.

'Ὁμοζηλία, ας, ἡ (ὁμόζηλος) *par studium* 4 Macc. 13, 24. —

'Ὁμοθυμαδόν, adv. (ὁμός, θυμός) 1) *uno animo, unanimiter,* αἰνεῖν τι Sap. 10, 20. Jud. 4, 12. 7, 29. 13, 17. 15, 9. 3 Macc. 4, 6. (Hdian. 2, 3. 6. Xen. h. gr. 2, 4. 17.) — 2) ex usu graecitatis serioris a communione et consensu interno ad communionem externam refertur [cf *Grimm* Comment. über d. Buch d. Weisheit p. 358.] *una, simul* Sap. 18, 5. 12. Jud. 15, 5. Esr. 5, 47. 58. 9, 38. 3 Macc. 4, 4. 5, 50. 6, 39. — pro יַחַד Tob. 17, 16. Thren. 2, 8. (Jos. Ant. 15, 8. 2.) —

'Ὁμοιοπαθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ὅμοιος, πάσχω) *qui eadem patitur, iisdem affectionibus eidemque sorti obnoxius* Sap. 7, 3. 4 Macc. 12, 13. (Theophr. hist. plant. 5, 8.) Cf. de hoc voc. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weisheit p. 170. —

"Ὅμοιος, οία, οιον (ὁμός) *similis, e,* a) forma Sap. 16, 1. τινί [de quo dat. vid. αὐτός, no. 3.] Tob. 7, 2 8, 6. — b) natura, qualitate, viribus, τινί Sap. 7, 3. φωνὴ ἡ ὁμοίᾳ πᾶσι pro: φωνὴ ὁμοία τῇ φωνῇ πάντων. Cf. de hoc brachylogiae genere sub ἄλλος monita. — Sap. 11, 14. οὐχ ὅμοια δικαίοις διψάντες i. e. *sitim enim prorsus aliam experti sunt, quam* δίκαιοι. — Vide ad h. l. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weisheit. p. 262. — Sap. 15, 16. 18, 11. Sir. 13, 14. 27, 9. 28, 4. Jud. 12, 3. 4 Macc. 14, 14. quo l. τοῖς ἀνθρώποις pro: ὁμοίαν τῇ τῶν ἀνθρώπων συμπαθείᾳ καὶ στοργῇ. — κατὰ τὸ ὅμοιον, adverb. *simili ratione, eodem* [scil. ut heri] *modo* 3 Macc. 5, 20. — seq. genit. [de quo cf. *Matth.* §. 386, not. 2. *Rost* §. 105, not. 10. *Schäfer* melet. p. 134. *Bornem.* ad. Xen. An. 6, 1. 17. *Win.* §. 30, 6. fin.] Sir. 13, 15. — c) moribus, indole, factis Sir. 7, 12. τινί 30, 4. addito infin. aor. [de quo infin. epexeg. vid. ἀληθινός] 1 Macc. 9, 29. — d) dignitate, gloria, ἔν τινι Sir. 44, 19. 45, 6. 48, 4. de h. l. infinit. epexeg. καυχᾶσθαι = *ratione habita* τοῦ καυχᾶσθαι, *ut gloriari possit pariter atque tu* vid. ἀληθινός. —

'Ὁμοιότης, τητος, ἡ (ὅμοιος) *similitudo* Sap. 14, 19. 4 Macc. 15, 3. (Plut. vit. Galb. c. 9. Lucian. dial. deor. 6, 5.)

'Ὁμοιότροπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὅμοιος, τρόπος) *similis moribus,* τινί, in codd. Sir. 26, 18. (Theophr. char. c. 26 fin. vid. tamen ad h. l. *Ast* p. 229 sq.)

'Ὁμοιόψηφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὅμοιος, ψῆφος) *eiusdem suffragii, concors,* ita in codd. 2 Macc. 14, 20. vid. tamen ὁμόψηφος. —

'Ὁμοιόω, ῶ f. ώσω (ὅμοιος) *similem reddo,* ὁμοιοῦμαι, *similis reddor,* a. 1. p. ὡμοιώθην, *similis factus sum,* a) forma, τί τινι Sap. 13, 14. (Diod. Sic. 3, 63. Apollod. Bibl. 3, 10. 7.) — τί Sir. 38, 27. — b) moribus, factis Sir. 13, 1. 1 Macc. 3, 4. — c) natura, qualitate, τινί τι Bar. 6, 39. (Diod. Sic. 4, 78.) — d) dignitate, pretio = *aequiparo, eodem loco habeo, gleich achten,* τινά τινι Sap. 7, 9. Sir. 25, 11. 36, 17. 45, 2. — 27, 24. καὶ οὐχ ὡμοίωσα αὐτῷ i. e. *neque inveni* vel *cognovi, quem eodem loco habeam,* sensu: *quem pari odio habeam.* Cf. de hoc aor. usu *Matth.* §. 506. V. *Herm.* ad Vig. p. 746. *Win.* §. 41, 5. b. 2. —

'Ὁμοίωμα, τος, τό (ὁμοιόω, quod vid., id quod efformatum est ad aliquid, similitudo) *forma, imago,* προςώπου *faciei* i. e. *faciei obversans* Sir. 31, 3. — 38, 28. 1 Macc. 3, 48.

'Ὁμοίως, adv. (ὅμοιος) *similiter, pariter, eodem modo* Sap. 6, 7. 11, 11. 15, 7. 18, 9. Sir. 24, 11. ἐν πόλει ἠγαπημένῃ — κατέπαυσε *in urbe dilecta domicilium mihi dedit pariter* scil. atque in arce sionitica coll. v. 10. — Tob. 12, 3. Esr. 5, 69. 6, 30. 8, 20. 2 Macc. 10, 36. 4 Macc. 11, 15. (Diod. Sic. 3, 18. Xen. Mem. 4, 7. 8.) — 4 Macc. 5, 11. quo l. codd. ὡς ὁμοίως i. e. *plane eodem modo* vid. *Apel.* (ὡςαύτως οὕτως Xen. Cyr. 1, 1. 4. 8, 5. 5.)

'Ὁμολογέω, ῶ f. ήσω (ὁμοῦ, λέγω dico; eodem, quo alter, sermone utor, τινί Hdot. 2, 28.) 1) *confiteor, fateor* i. e. a) *eingestehen, eorundem, quorum accusor, reum me esse fateor,* seq. acc. rei Hist. Sus. v. 14. (Hdian. 1, 6. 8. Xen. An. 1, 6. 7.) — Sir. 4, 26. μὴ αἰσχυνθῇς — ἐφ' ἁμαρτίαις σου i. e. ubi peccaveris, *ne pudeat te confiteri* scil. peccasse te. — absol. Add. ad l. Esth. 1, 15. (Xen. h. gr. 7, 3. 7.) — b) *zugestehen, concedo,* τινί τι 4 Macc. 13, 5. — 2) *profiteor* i. e. *aperte proloquor, professionem* vel *testimonium edo,* seq. infinit. 4 Macc. 9, 16. — seq. acc. c. inf. Sap. 18, 13. 2 Macc. 6, 6. 4 Macc. 6, 34. (Isocr. Panegyr. c. 27. Ael. V. H. 1, 27.) — τινί *in honorem alicuius testimonium edo* i. e. *laudibus extollo aliquem* Esr. 4, 60. Cf. *Win.* §. 31, 1.

'Ὁμολογία, ας, ἡ (ὁμολογέω) *confessio, Bekenntniss, Geständniss, aperta professio* Esr. 9, 8.

'Ὁμολογουμένως, adv. (ὁμολογούμενος) *omnium consensu, sine controversia* 4 Macc. 6, 31. 7, 16. 16, 1. (Diod. Sic. 13, 27. Xen. Oec. 1, 11.)

'Ὁμονοέω, ῶ f. ήσω (ὁμόνοος) *consentio,* τινί i. e. *cum aliquo = idem, quod alter, sentio* [de quo dat. vid. αὐτός no. 3.] Addit. ad l. Esth. 4, 10. (Xen. Mem. 4, 4. 16.)

'Ὁμόνοια, ας, ἡ (ὁμόνοος) *concordia, consensus,* ἐν ὁ. πονηρίας *in pravitatis consensu* Sap. 10, 5. — 18, 9. Sir. 25, 1. 4 Macc. 3, 21. ἡ πρὸς ἀλλήλους ὁ. *mutua concordia.* 13, 22. 24. (Plut. vit. Ages. c. 5. Dem. 121, 3. Xen. Cyr. 5, 5. 11.)

'Ὁμόσπονδος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁμός. σπονδή libatio; libaminum consors) *foedere iunctus* [propr. Dem. 321, 14.] *amicitiae foedere iunctus, amicus, benevolus,* τινί [de quo dat. vid. αὐτός no. 3.] 3 Macc. 3, 7.

'Ὁμοῦ, adv. (ὁμός) *simul, una,* de tempore Sap. 7, 11. Sir. 22, 21. 2 Macc. 8, 14. 11, 7

9. 13, 12. 3 Macc. 3, 26. 4, 13. 5, 5. 21. 4 Macc. 8, 28. 13, 13. 15, 9. (Pol. 1, 33. 7. Xen. Mem. 2, 3. 4.) — addito dat. societatis [vid. ἀκολουθέω] 2 Macc. 10, 15. (Xen. Mem. 2, 3. 4.)

Ὁμόφυλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁμός, φῦλον) *eiusdem gentis, von gleichem Volke* 2 Macc. 4, 10. 3 Macc. 3, 21. (Jos. Ant. 19, 7. 3. Xen. Cyr. 5, 4. 27.)

Ὁμόψηφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁμός, ψῆφος) *eiusdem suffragii, concors* 2 Macc. 14, 20. (Lucian. dial. mort. 2, 3. Lys. c. Agorat. c. 24. p. 512) Cf. de h. l. voc. *Lob.* ad Phryn. p. 2.

Ὁμόψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁμός, ψυχή) *eiusdem animi, concors* 4 Macc. 14, 20. de h. l. brachylogia conspicua in verbis ἡ τοῦ ἀβραὰμ ὁμόψυχος μήτηρ positis pro: ἡ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀβραὰμ ὁμόψυχος μήτηρ cf. sub ἄλλος et de ὁμόψυχος seq. genit. aestimando ex ὁμοῦ secum habente genitivum *Matth.* §. 329.

Ὁμόω, ῶ vid. ὄμνυμι.

Ὁμώνυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁμός, ὄνομα) *eiusdem nominis, nomen habens commune,* τινί = *idem nomen habens cum aliquo* [vid. αὐτός no. 3.] Sir. praef. sec. (Diod. Sic. 13, 108. Xen. Conv. 4, 26.) —

Ὅμως, adv. (ὁμός) *tamen, gleichwohl, dennoch* 2 Macc. 2, 27. — positum ante participium nunc nudum et resolvendum per *quamquam, etiamsi* 4 Macc. 13, 26. (Xen. Cyr. 8, 2. 21. Plat. Phaedon. §. 41.) Cf. *Bornem.* ad Cyr. l. l. *Matth.* §. 566, 3. — nunc ante se habens καίπερ 4 Macc. 15, 8. — ἀλλ' ὅμως, it. ὅμως δέ, *veruntamen* [propr. sed, quamquam hoc ita est vel erat, tamen] = ἀλλά, sed fortius Sap. 13, 6. 2 Macc. 14, 18. 4 Macc. 15, 8. (Xen. Cyr. 2, 4. 23. 7, 1. 28.) — breviloquentiae inservit vel abest καίπερ, etiamsi, cogitatione addendum, ut 2 Macc. 15, 5. ὅμως — βούλημα i. e. *quamquam*, quae leguntur v. 14., *Judas dixisset, tamen se non continuit ab exsequendo consilio suo detestabili.* (Ceb. tab. c. 33. Lucian. dial. deor. 16, 1. Xen. Cyr. 1, 4. 18.) Cf. *Jacob* ad Lucian. Alexandr. c. 4. p. 13. *Krüger* ad Xen. An. 2, 2. 17. *Matth.* §. 623.

Ὄναγρος, ου, ὁ (ὄνος, ἄγρος) *onager* i. e. *asinus silvestris* Sir. 13, 18. — pro פֶּרֶא Ps. 104, 11. Jer. 6, 14. (Aristot. hist. anim. 6, 36. Oppian. Cyneg. 3, 184.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Waldesel.*

Ὀνειδίζω, f. ίσω et attice ὀνειδιῶ [vid. ἐγγίζω] a. 1. ὠνείδισα, (ὄνειδος, fama, mala fama, vituperium) *exprobro* i. e. a) *contumelia afficio, beschimpfen,* τινά [de qua structura serioris graecitatis vid. *Win.* §. 32, 1.] Sir. 8, 5. 22, 18. 14, 7. Tob. 3, 7. 2 Macc. 7, 24. τινὰ περί τινος 3 Macc. 7, 8. — de personis ludibrio habentibus vel irridentibus τινά Bar. 6, 43. — b) *probrose obiicio, vorwerfen, Vorwürfe machen,* τινί τι Sap. 2, 12. (Hdian. 3, 8. 12. Ael. V. H. 13, 39.) — τί Sir. 20, 14. (Plat. apol. Socr. §. 17.) — absol. Sir. 18, 17. 41, 22. —

Ὀνειδισμός, οῦ, ὁ (vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 511 sq. — ὀνειδίζω) *exprobratio, contumelia* a) univ. Sap. 5, 3. παραβολὴ ὀνειδισμοῦ = παραβολὴ τούτεστιν ὀνειδισμός. Cf. de hoc appositionis genere sub ἔργον observata. Tob. 3, 4. — Sir. 6, 8. μάχην ὀνειδισμοῦ σου ἀποκαλύψει *pugnam* i. e. *dissidium revelabit in contumeliam tuam.* Cf. de gen. vi latius patente sub ἀγαθός notata. — Sir. 27, 28. 29, 28. vid. ad h. l. δανειστής. — Bar. 6, 73. Tob. 3, 6. 13. 15. — λόγος ὀνειδισμοῦ, *sermo contumeliam habens* i. e. *verba contumeliosa* Sir. 23, 15. 34, 31. 41, 22. — διδόναι τινὰ εἰς ὀ. *Jem. der Beschimpfung preisgeben, contumeliae trado aliquem* Bar. 2, 4. Jud. 4, 12. εἶναι, γίνεσθαι, στραφῆναι εἰς ὀ. *in contumeliam verti* Jud. 5, 21. 1 Macc. 1, 39. 10, 70. — εἰς ὀ. de effectu, *ita ut contumelia afficiatur aliquis* Sir. 42, 14. Bar. 3, 8. — pro חֶרְפָּה Ps. 68, 10. 12. Sir. 47, 4. ἐξῆρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ. Quo l. ὀνειδισμός appellantur *ignominiose et contumeliose dicta*, quae evomuit Goliathes in Israelitas et in eorum castra coniecit ita, ut essent in omnium ore. Trucidando autem Goliathem e castris *eiecit* Davides illa vel ἐξῆρεν ἐκ λαοῦ. (Menander Prol. p. 118. D.) — b) de exprobratione beneficiorum acceptorum vel officiorum praestitorum Sir. 22, 20. (Jos. Ant. 19, 7. 1.)

Ὄνειδος, εος, ους, τό (ὄνομαι convicior, schmähen; fama mala) *ignominia, dedecus, contumelia* Sap. 15, 5. vide tamen de huius loci lectione εἰς ὄρεξιν *Grimmio* probata codicumque auctoritate probata *Apel, Augusti, Grimm* Comment. über das Buch d. Weisheit. p. 322. — Sir. 3, 11. 5, 16. 23, 26. Bar. 6, 47. 72. Tob. 3, 10. 1 Macc. 4, 58. — γίνεσθαι, εἶναι εἰς ὄ. *ein Gegenstand der Schmach werden* od. *sein* Jud. 8, 22. Cant. tr. puer. v. 9. 1 Macc. 4, 45. τίθημί τι εἰς ὄ. *auctor sum, ut sit aliquid* conditionis contumeliosae Jud. 1, 14. — τὰ χωρὶς ὀνείδους ἡδέα, *quae sine probro iucunda sunt;* ita de cibis, quibus sine ignominiae crimine vel metu vesci potest homo iudaeus 4 Macc. 5, 8. — pro חֶרְפָּה Gen. 30, 23. (Diod. Sic. 1, 93. Xen. Ven. 13, 8.)

Ὄνειρος, ου, ὁ, *somnium* Sap. 18, 17. 19. 4 Macc. 6, 5. (Diod. Sic. 3, 54. Ael. V. H. 2, 31.)

Ὀνίαρις, εως, ὁ, *Oniaris*, nom. propr. viri, qui 1 Macc. 12, 20. appellatur rex Spartanorum. Vid. tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel.*

Ὀνίας, ου, ὁ, *Onias*, nom. propr. duum virorum, quorum unus, Sir. 50, 1. commemoratus, pater fuit Simonis, summi sacerdotis, isque vel Onias I. regis Alexandri aequalis vel Onias II. tempore Antiochi Epiphanis vivens; alter contra filius Simonis IIdi, isque pariter atque pater summi sacerdotis munere functus et quemadmodum ab Antiocho Epiphane dignitate sua privatus, ita a Menelao auctore ab Andronico, invito Antiocho, interfectus 1 Macc. 12, 7. 8. 20. 2 Macc. 3, 1. 5. 31. 33. 35. 4, 1. 4. 7. 33. 34. 36. 38. 15, 12. 13. 4 Macc. 4, 1. 13. 16. coll. Jos. Ant. 12, 4. 1 et 10. 12, 5. 1. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Onias.*

Ὀνίνημι vel ὄνημαι, it. ὀνάω f. ήσω, *iuvo, prosum,* med. ὀνίναμαι, f. ὀνήσομαι, a. 1. p. signif. medii ὠνήθην [de qua forma obvia Xen. An. 5, 5. 2. vid. *Lob.* ad Phryn. p. 12.] et forma Graecis incognita ὠνάσθην, *utilitatem, fructum, voluptatem percipio,* τινός *ex aliquo* [de quo gen. vid. ἀπογεύομαι], ita in codd. Tob. 3, 8. Cf. tamen de h. l. lectione ὠνομάσθην praeferenda *Ilgen, Augusti, Apel.* — ἐπί τινι Sir. 30, 2. (ὠνάμην vel ὠνήμην τινός Ael. V. H. 12, 25. Dem. 842, 10. τί Lucian. dial. mort. 12, 2.)

Ὄνομα, τος, τό, *nomen*, quo vocatur aliquis a) quatenus pertinet ad distinguendam aliquam personam vel rem ab aliis personis et rebus aa) univ. Sap. 2, 4. 14, 21. Sir. praef. sec. — ὄ. πονηρόν, *nomen, quod male audit* Sir. 5, 16. quo l. iungitur c. αἰσχύνη, ὄνειδος. Cf. de hoc verbositatis Orientalibus imprimis propriae genere sub ἀγαλλίαμα observata. — ὄ. ἀγαθόν, *nomen bene audiens* Sir. 41, 11. ὄ. οὐκ ἀγαθόν, *nomen non bene audiens* v. 13. — de verbis Sir. 43, 18. vid. εἰμί. — κατὰ τ. ὄνομα αὐτοῦ *secundum nomen suum* i. e. *nomini suo convenienter*

Sir. 46, 1. — σοφία — ἐστί i. e. *sapientia enim nomini suo respondet* Sir. 6, 21. — 44, 8. vid. de h. l. sub ἐκδιηγέομαι monita. — Tob. 3, 15 bis. 5, 11. Addit. ad l. Esth. 7, 5. Esr. 5, 4. 8, 39. 78. 1 Macc. 3, 26. 41. 5, 63. 6, 17. vid. ad h. l. καλέω. — 8, 1. 12. τὸ ὄ. τῆς δόξης αὐτοῦ = τὸ ὄ. τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ 14, 10. — ἐξ ὀνόματος, *secundum nomen, dem Namen nach, mit Namen* 2 Macc. 4, 14. — φίλος ὀνόματι μόνον φίλος *nomine tantum amicus* Sir. 37, 1. καλεῖσθαι τῷ ὀ. τινος it. ἐπὶ τῷ ὀ. τινος *appellari secundum nomen alicuius* Sir. praef. sec. — Esr. 5, 38. Vide ἐπί et de dat. normae sub ἀλήθεια monita. — de locis, in quibus nomen Jovae vel κυρίου dicitur κληθῆναι, ἐπικληθῆναι, ὀνομασθῆναι ἐπί τινι Sir. 36, 17. Bar. 2, 15. 26. Esr. 4, 63. 1 Macc. 7, 37. 2 Macc. 8, 15. vid. ἐπί no. II. C. 2. notata. — dativ. ὀνόματι [vid. ἀδρανής] it. acc. ὄνομα [vid. αἰδήμων] *nomine, mit Namen, Namens* Tob. 6, 10. 4 Macc. 5, 3. — (Xen. An. 1, 4. 11.) — 2 Macc. 12, 33. — (Ael. V. H. 13, 28. Xen. An. 1, 4. 4. Cyr. 2, 2. 11.) Cf. de casu nominis, quo appellatur aliquis, non pendente a voc. ὀνόματι vel ὄνομα, sed de casu personae vel rei, cuius nomen affertur *Win.* §. 29, 2. — vocabulo ὄνομα vel τὸ ὄνομα additur, non ut apud Latinos genitivus vel dativus [cf. *Matth.* §. 308.], sed nominativus nominis, quod habet aliquis, ut κύριος ὄνομά σοι Jud. 9, 8. — Hist. Sus. v. 1. 2. 49. Hist. bel. et drac. v. 3. (Xen. Mem. 2, 1. 26. 3, 11. 1.) — Bar. 5, 4. — — bb) loci, in quibus ad *nomen* alicuius personae vel rei referuntur, quae sunt personae vel rei ipsius, quippe quod a personae vel rei ipsius cogitatione abesse nequit nominis, quod habet persona vel res, cogitatio aut mentio diserta et appellatio, ut ἓν ὄνομα θανάτου i. e. *mortis genus uno eodemque nomine insigne* pro: *idem mortis genus* Sap. 18, 12. — 19, 18. 1 Macc. 14, 43. (διεσπάσθη, τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου δίκας ἐκτίσας Ael. V. H. 13, 28. — *nomen Caeninum* [i. e. homines nomine Caeninensium insignes] in agrum romanum impetum facit Liv. 1, 10.) — ita etiam in locis, ubi ἐν ὀνόματί τινος it. ἐπὶ τῷ ὀνόματί τινος fieri dicuntur, quae fiunt ex voluntate, auctoritate, iussu personarum dignitate, auctoritate, potestate insignium, ubi Lat. verbis *nomine, auctoritate alicuius* vel etiam *moderante aliquo* uti solent Sir. 36, 20. 45, 15. Esr. 6, 1. — Sir. 47, 18. — ita ἐν ὀ. κυρίου pro בְּשֵׁם יְהוָה Ps. 118, 26. —

b) emphatice: *nomen* i. e. *nominis celebritas, gloria* aa) univ., ita ποιεῖν ἑαυτῷ ὄνομα = *gloriam sibi conciliare* 1 Macc. 3, 14. quo l. alternat c. δοξάζεσθαι. — 1 Macc. 5, 57. ὄ. αἰώνιον Sir. 15, 6. 1 Macc. 2, 51. 13, 29. — Sir. 37, 26. 39, 9. 40, 15. 44, 14. 46, 13. — ita pro שֵׁם 2 Sam. 8, 13. Jes. 55, 13. — (Ael. V. H. 2, 13. Philostr. vit. Apollon. c. 22. Xen. Cyr. 4, 2. 3. An. 2, 6. 17. Hom. Odyss. 24, 93. — *nomen* Virg. Aen. 1, 609.) — bb) τὸ ὄνομα κυρίου vel θεοῦ *nomen Dei cum eorum omnium, quae sunt in eo et quae fecit et instituit, memoria, numen Dei, maiestas Dei* Bar. 3, 5. Jud. 14, 7. Cant. tr. puer. v. 10. Prec. Man. v. 4. Esr. 1, 48. 1 Macc. 4, 32. 3 Macc. 2, 9. πρὸς — σοῦ. v. 14. ita etiam in locis, ubi vel colere, celebrare aliquis dicitur Deum, ut Sap. 10, 20. Sir. 17, 8. 39, 15. 47, 10. 50, 20. 51, 1. 11. Bar. 2, 32. 3, 7. Tob. 3, 11. 8, 5. 11, 14. 12, 6. 13, 11. Jud. 16, 7. Addit. ad l. Esth. 3, 10. Cantic. tr. puer. v. 2. 19. 29. quo l. augetur maiestatis notio voc. δόξης, quod additur Esr. 6, 33. — ita pro סַפֵּר שֵׁם יְהוָה Exod. 9, 16. — Ps. 7, 18. 9, 2. — vel ubi fieri aliquid dicitur cum nominis Dei invocatione vel mentione Sir. 45, 15. — vel ubi memoratur sedes maiestatis divinae Sir. 47, 3. Jud. 9, 8. — vel ubi fecisse Deus dicitur aliquid κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ i. e. *vi maiestatis suae* Sir. 51, 3. vel ubi nomen sibi conciliasse Deus dicitur Bar. 2, 11. 3 Macc. 2, 9. εἰς ὄνομά σοι. — vel ubi impie loqui aliquis narratur de maiestate Dei 2 Macc. 8, 4. — ita שֵׁם Jes. 52, 5.

'Ονομάζω, f. άσω (ὄνομα) *nomino* i. e. a) *nomen alicuius pronuntio, ich nenne,* pass. ὀνομάζομαι, *nomen meum pronuntiatur* 1 Macc. 3, 9. 14, 10. — de hominibus, qui iurando frequentant nominis divini usum Sir. 23, 10. ὁ ὀνομάζων scil. τὸν ἅγιον i. e. *qui iurando abuti solet nomine Dei* coll. v. 9. — b) *nomen impono, appello,* τινά Bar. 4, 30. ὁ ὀνομάσας σε scil. ἐφ' ἑαυτῷ. — sq. dupl. accus. altero obiecti, altero praedicati Sap. 2, 13. — passiv. ὀνομάζομαι, *nomen mihi imponitur, appellor,* addito nominat. praedicati Sap. 14, 8. 3 Macc. 7, 17. — τινός = ἔκ τινος [Xen. Mem. 4, 5. 12.] *nomen habeo ab aliquo* Tob. 3, 8. — ἐπί τινι, *secundum aliquem* [vid. ἐπί no. II. C. 2.] Esr. 4, 63.

'Ονομασία, ας, ἡ (ὀνομάζω) *appellatio, das Nennen, die Nennung,* τοῦ ἁγίου Sir. 23, 9. (Diod. Sic. 3, 54.)

'Ονομαστός, ή, όν (ὄνομα) *celeber, clarus, berühmt* Sir. 39, 2. Bar. 3, 26. Jud. 11, 23. ἔν τινι, *in aliqua re, propter aliquid* Sir. 44, 3. (Dem. 1399, 16. Xen. Mem. 1, 2. 14.)

'Ονοματογραφία, ας, ἡ (ὄνομα, γράφω) *nominum scriptio, nomenclatura* Esr. 6, 12. 8, 49.

Ὄνος, ου, ὁ, *asinus* Sir. 30, 33. Jud. 2, 17. — pro חֲמוֹר Gen. 12, 16. עַיִר Jes. 30, 6. (Pol. 12, 19. 11. Xen. An. 2, 1. 6.) — De asinorum apud Orientis populos usu et praestantia cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Esel.*

Ὄντως, adv. (ὤν) *vere, profecto* אָמְנָם Num. 22, 37. אָכֵן Jer. 3, 23. (Hdian. 4, 12. 9. Ael. V. H. 2, 14. Xen. Conv. 9, 5.)

Ὄνυξ, υχος, ὁ 1) *unguis, ungula* [= Klaue, Kralle, ut avium Lucian. dial. deor. 4, 1. in manibus hominum = Nagel Diod. Sic. 3, 8. Lucian. dial. mort. 11, 1.] i. e. *Hacken* 4 Macc. 9, 26. — 2) *Teufelsklaue* i. e. *unguis odoratus,* appellatur ita operculum conchylii, purpurae operculo simile et odorem suavissimum, si comburitur, spargens Sir. 24, 15. — ita pro שְׁחֵלֶת Exod. 30, 34. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Teufelsklaue.*

'Οξέως, adv. (ὀξύς, quod vid.) *celeriter* Sap. 3, 18. 16, 11. (Plut. vit. Ages. c. 34. Xen. Cyr. 2, 4. 6.)

'Οξύνω, f. νῶ (ὀξύς) *acuo, ich schärfe, acutum reddo,* τὶ εἴς τι, *aliquid, ut sit aliquid* Sap. 5, 20.

'Οξύς, εῖα, ύ, *acutus, a, um* a) propr., ut ξίφος Sap. 18, 16. ὄνυξ 4 Macc. 9, 26. (Plut. apophth. Pyrrhi Mor. 2. p. 34. ed. *Tauchn.* Xen. Ven. 5, 20. 6, 29.) — pro שָׁנוּן Ps. 56, 6. — b) metaph. aa) *acutus ingenio, iudicio* Sap. 7, 22. 8, 11. (Dem. 32, 22.) — bb) *vehemens, acer,* ut εὐθύνα 3 Macc. 2, 23. (ὀδύνη Hom. Il. 11, 268.)

'Οπαδός, οῦ, ὁ (mascul. adiect. ὀπαδός comitans) *comes* [propr. Aeschyl. Agamem. v. 41.] metaph. *imitator, sectator, Nachfolger* Sir. praef. sec. — De formis ὀπαδός et ὀπηδός cf. *Lob.* ad Phryn. p. 431. *Porson.* ad Eur. Phoen. v. 26. —

'Οπή, ῆς, ἡ, *foramen* 4 Macc. 14, 16. (Ael. V. H. 4, 28.)

'Οπηνίκα, adv. (πηνίκα) *quando, quo tem-*

pore, sq. indicat. in re definita 4 Macc. 2, 21. — c. ἄν seq. coniunct. aor. in re futura = *si quando, quocunque tempore* Jud. 11, 11. (sq. optat. Xen. An. 3, 5. 18.) Cf. de huius voc. usu *Lob.* ad Phryn. p. 50.

"Οπισθεν, adv. *a tergo, post, von hinten* a) adverbialiter, ὄχλος — ὄπισθεν *multitudo — post* [scil. Deos] *incedens* Bar. 6, 5. — b) praepositionis locum tenet regentis genit. [vid. ἔμπροσθεν] *pone, post* 1 Macc. 5, 43. — v. 33. vid. ἐξόπισθεν 4, 16. vid. διώκω. — Cant. tr. puer. v. 16. ὄπισθέν σου *post te* i. e. *postquam accepisti* sc. *victimam, postquam oblata tibi est victima.* — Alii h. l. ut apud Scholiastas [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 11. et *Passow* sub h. v.] poni observarunt ὄπισθέν σου pro: ἔμπροσθέν σου *ante* vel *coram te.* — pro אַחַר et אַחֲרֵי Gen. 18, 10. Ruth. 2, 7. (Hdian. 4, 1. 6. Xen. An. 4, 3. 7. Hdot. 4, 60.) — τὰ ὄπισθεν, *loci posteriores, pars posterior*, ἐκ τῶν ὄ. *a tergo, von hinten, von der Hinterseite* 1 Macc. 9, 16. 13, 27. (Xen. Cyr. 2, 2. 8.)

'Οπίσω, adv. 1) adverbialiter: *a tergo, post,* nos: *hinten, hinter*, τὰ ὀπίσω, *ea, quae pone sunt*, ἐκκλίνω εἰς τὰ ὀ. i. e. *recedo* 1 Macc. 9, 47. — 2) praepositionis locum tenet regentis genit. [vid. ἔμπροσθεν] *post, hinter Jem. drein.* Ita post vv. *currendi, eundi, persequendi, iaciendi,* ut διώκω 1 Macc. 9, 15. ἐξέρχομαι Sir. 14, 22. 1 Macc. 2, 27. καταδιώκω 1 Macc. 10, 78. 12, 30. βίπτω Tob. 1, 17. τρέχω 1 Macc. 2, 27. — abest verb. eundi cogitatione addendum Sir. 26, 11. ὀπίσω — φυλάξαι *post oculum impudentem* [incedens] *cave* i. e. *pone feminam oculos habens impudens si incesseris, cave tibi.* Alii: *filia impudentes si tibi ostenderit oculos, cave.* — post cuiuscunque generis verba, ut χαλαμᾶσθαι Sir. 30, 25. σαλπίζειν 1 Macc. 7, 45. — ex metonymia antecedentis pro consequente καταδιώκω ὀ. τ. pro: *assequor aliquem* Sir. 27, 17. — Formulae tropicae: πορεύομαι ὀ. τινός [vel pro: *indulgeo rei,* ut cupiditatibus Sir. 18, 29. — ita pro הָלַךְ אַחֲרֵי פ״ Jer. 2, 5. — vel pro: *inhio rei*, ut auro colligendo Sir. 34, 8. — vel pro: *obtempero alicui* Sir. 46, 7. 10. 1 Macc. 1, 44. — ita pro הָלַךְ אַחֲרֵי פ״ 1 Regg. 11, 5. 10.

'Οπλή, ῆς, ἡ, *ungula*, ut equi 2 Macc. 3, 25. (Xen. Cyr. 2, 3. 9.)

'Οπλοδοτέω, ῶ f. ήσω (ὅπλον, δίδωμι) *arma do, armis instruo*, τινά 1 Macc. 14, 32.

Οπλολογέω, ῶ f. ήσω (ὅπλον, λέγω) *arma colligo* 2 Macc. 8, 27.

"Οπλον, ου, τό (instrumentum, Werkzeug, Rüstzeug) *instrumentum bellicum, die Waffe* Sap. 18, 21. quo l. τὸ τῆς — λειτουργίας ὅπλον, *id quo tamquam instrumento bellico utitur aliquis in ministerio suo.* — plur. τὰ ὅπλα, *arma, die Waffen* Sap. 18, 22. Jud. 6, 12. 14, 11. 1 Macc. 1, 35. 5, 43. 6, 6. 41. 7, 44. 8, 26. 28. 9, 39. 10, 6. 21. 11, 51. 12, 27. 14, 42. 15, 7. 16, 16. 2 Macc. 5, 26. 8, 18. 9, 2. 10, 23. 27. 11, 7. 15, 5. 21. 60. 4 Macc. 4, 10. (Diod. Sic. 5, 33. Xen. Cyr. 2, 1. 14.)

'Οπλοποιέω, ῶ f. ήσω (ὁπλοποιός, ὁπλοποιΐα Diod. Sic. 14, 43. arma facio) *armorum loco habeo, tanquam armis utor*, τὶ εἴς τι Sap. 5, 17.

'Οποῖος, οία, οῖον, *qualis, e*, i. e. *cuius qualitatis, was für einer*, seq. indic. [cf. de indicat. in interrogat. indir. sub ἀπαγγέλλω observata] 2 Macc. 11, 37. (Hdian. 6, 1. 1. Xen. Mem. 4, 4. 13.)

"Οποτε, adv. *quo tempore, quum* [Lucian. dial. deor. 5, 7.], ὅποτε ἐάν [pro: ὅποτ' ἄν] sq. indicat. imperf. i. e. *allemal wann* [vid. de hac structura et de hoc loco ἐάν no. 2.] Tob. 7, 11.

"Οπου, adv. *quo* i. e. *ubi* a) de loco, ita praeced. notatione loci Esr. 6, 24. 1 Macc. 10, 73. 3 Macc. 1, 1. 4, 1. (Hdian. 2, 7. 5. 4, 8. 4. Lucian. dial. deor. 14, 3. Xen. Cyr. 1, 4. 16.) — abest loci notatio cogitatione facile addenda Sir. 8, 16. 19, 19. 24. 35, 4. 42, 6. 1 Macc. 1, 57. — b) in argumentatione = *quum*, ita ὅπου γε *quandoquidem* 4 Macc. 2, 14. 6, 34. 14, 11. 14. 19. (Lucian. dial. deor. 18, 3. Xen. Cyr. 2, 3. 11. 8, 4. 31.) Cf. *Vig.* p. 431. *Buttm.* §. 136. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor p. 138. —

'Οπτασία, ας, ἡ (vox serioris aevi, pro quo Graeci melioris aevi habent ὄψις cf. *Passow* sub h. v. *Win.* §. 2. d. — adspectus) *apparitio, das Erscheinen, das sichtbare Hervortreten* Sir. 43, 2. Addit. ad l. Esth. 4, 13. —

'Οπτάω, ῶ f. ήσω, *coquo, torreo*, τί Tob. 6, 5. (Diod. Sic. 1, 80. Xen. An. 5, 4. 2. 9.)

"Οπως, I) adv. *quo modo, qua ratione*, sq. indicat. [de indic. in interrog. indir. vid. ἀπαγγέλλω] 2 Macc. 7, 22. (Jos. proem. ad bell. iud. §. 2. Lucian. Icaromen. §. 4. Xen. Mem. 1, 1. 11.) —

II) coniunct. finalis, *ut, dass, damit*, ὅπως μή, *ne, damit nicht.* A) seq. *coniunct.*, ubi finis indicatur, ut fiat aliquid. Ita 1) univ. a) sine ἄν, praeced. praesenti vel aoristo in ceteris praeter indic. modis [vid. ἵνα, ἄν], ut τοὺς οἴκους — ὀχυροῦσιν — ὅπως μὴ συλῆθῶσι Bar. 6, 18. — Addit. ad l. Esth. 6, 16. Hist. Sus. v. 32. 59. Esr. 2, 21. 28. 4, 31. 1 Macc. 11, 40. quo l. alterum ὅπως finem indicat verbi praecedentis 12, 36. 14, 1. 49. 15, 3. 4. 16, 19. — praeced. imperativo, ut αἴτησον, ὅπως αἱ ὁδοί σου εὔθεῖαι γένωνται Tob. 4, 19. Addit. ad l. Esth. 6, 18. Hist. Sus. v. 17. Esr. 8, 23. 1 Macc. 10, 56. 13, 16. — praeced. futuro [vid. ἵνα], ut γράψω αὐτοῖς — ὅπως ὦσι μετ' ἐμοῦ 1 Macc. 10, 24. Sir. 23, 3. — praeced. praeterito, vel quod coniunctivo significatur res, quae adhuc durat aut cuius effectus durat [cf. ἵνα I. A. c. aa.], ut τὸ γὰρ θερμαινόμενον ἐτήκετο, ὅπως γνωστὸν ᾖ, ὅτι κλ. (Thuc. 1, 65.) — vel ex usu graecitatis serioris sub ἵνα [I. A. c. cc.] notato. Ita περιῄειν ζητῶν, ὅπως λάβω αὐτὴν εἰς ἐμαυτόν Sap. 8, 18. Sir. praef. prim. Sir. 46, 1. 10. Tob. 12, 13. Hist. Sus. v. 32. Esr. 6, 31. coll. v. 28. 1 Macc. 1, 16. 9, 60. 12, 4. 34. 14, 29. 15, 41. 16, 18. — b) c. ἄν· ὅπως ἄν [prop. ut si fieri possit], *ut forte*, praeced. praes. 1 Macc. 10, 32. (Xen. Cyr. 5, 2. 21.) — Cf. de ὅπως ἄν sub ἄν observata. —

2) ex usu sermonis popularis aeque atque ἵνα cum quibuscunque verbis iungitur, quibus animus tendere dicitur in aliquid vel voluntas propensa esse ad aliquid [vid. ἵνα no. II.], ita a) post *iubendi* vv., ut ἐντέλλομαι 1 Macc. 12, 23. 15, 39. quo l. alternat c. inf. ἐπιτάσσω Tob. 3, 6. 6, 31. coll. v. 28. κελεύω Hist. Sus. v. 32. γράφω 1 Macc. 15, 19. — Esr. 4, 48. quo l. pariter atque post λέγω Esr. 8, 22. ὅπως c. coniunct. et infin. alternant. — b) post vv. *decernendi*, ut δέδοχταί μοι it. τὸ δεδογμένον μοι Jud. 3, 9. Esr. 8, 12. coll. v. 11. εὐδοκέω 1 Macc. 14, 43. vid. de h. l. paulo post observata.

B) c. *optativo*, indicante cogitationem rei fuisse praesentem illo tempore, quod praecessit [vid. ἵνα no. I. B.], antecedente praeterito, ut προςήδρευεν αὐτῷ, ὅπως παραδοῖ [codd. παραδῷ] αὐτὸν αὐτῷ 1 Macc. 11, 40. — εὐδόκησαν [i. e. decreverunt, placuit illis] — ὅπως μέλοι αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων 14, 42. 43. quo l. uti optativus c. con-

iunctivo, ita ὅπως et infinitivus ante se habens τοῦ alternant.

Ὅραμα, τος, τό (ὁράω) *visum, visio, die Erscheinung* Sir. 43, 1. (Ael. V. H. 2, 3. Xen. Hier. 1, 4.)

Ὅρασις, εως, ἡ (ὁράω) 1) *visus, das Sehen, Gesicht* Sap. 15, 15. = *videndi facultas* Bar. 6, 37. — 2) *adspectus, der Anblick* Sir. 41, 20. — τῇ ὁράσει, *in commodum adspectus* i. e. *ut conspici posset,* ubi nos: *für's Auge* 1 Macc. 13, 27. — pro מַרְאֶה Nah. 2, 4. — 3) pro: ὅραμα *visio, Erscheinung*, ita a) de visione oculis oblata Sir. 31, 3. Tob. 12, 19. — ita pro מַרְאָה Judic. 13, 6. — b) de visione animo vel menti oblata Sir. 40, 6. de visione divina Sir. 49, 8. — ita pro חָזוֹן Dan. 1, 17. 8, 1. — ad normam hebr. חָזוֹן [vid. Ezech. 13, 26. Obad. v. 1. Nah. 1, 1.] — *vaticinium* Sir. 46, 15. 48, 22. — 4) *facies* Sir. 11, 2. 25, 16. 3 Macc. 5, 33. quo l. τῇ ὁράσει καὶ τῷ προςώπῳ i. q. τῇ ὅ. τούτεστι τῷ προςώπῳ vel pro *tota facie, im ganzen Gesicht.* —

Ὁράω, ῶ et forma minus usitata ὀπτάνω [ita passiv. Tob. 12, 19. cf. *Passow* sub h. v.] fut. ὄψομαι [a forma praesentis inusitata ὄπτω cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Matth.* §. 245.] 2 pers. ὄψει [4 Macc. 9, 1. cf. *Buttm.* §. 93, 3. gram. max. §. 87, not. 9. *Matth.* §. 203, not. 1. *Rost* §. 64. *Win.* §. 4. §. 13, 2. 4.] imperf. ἑώρων, a. 2. εἶδον [vid. εἴδω] perf. ἑώρακα, a. 1. p. ὤφθην, f. 1. p. ὀφθήσομαι.

1) *video* i. e. *oculis cerno, ich sehe,* pass. ὁρῶμαι, *conspicior, appareo,* sq. acc. *rei* Sap. 4, 17. 13, 1. 18, 1. Sir. 31, 11. 42, 15. 43, 23. Bar. 4, 24 bis. v. 25. 6, 4. Hist. Sus. v. 12. Hist. bel. et drac. v. 20. 2 Macc. 3, 16. 6, 9. 4 Macc. 8, 14. 10, 8. 12, 3. 14, 9. 15, 17. 21. 16, 1. — τὶ ἐν ὀφθαλμοῖς vel ὑπ᾽ ὄψιν *etwas mit* od. *vor Augen sehen* Sir. 16, 5. Jud. 7, 27. 2 Macc. 12, 42. (Xen. Oec. 10, 6.) — ὁράω τὸ πρόςωπόν τινος = *coram aliquo appareo* Jud. 6, 5. — sq. acc. rei c. particip. [de qua structura vid. sub ἀκούω monita] 3 Macc. 4, 8. 4 Macc. 15, 12. 17. 16, 20. — sq. acc. *pers.* Sir. 13, 7. 23, 18 bis. 37, 24. scil. αὐτόν. — 43, 31. Tob. 5, 20. 10, 8. 11, 8. 4 Macc. 16, 9. — sq. acc. c. particip. 4 Macc. 12, 2. 13, 26. 16, 3. 15. — — passiv. 1 Macc. 4, 19. 2 Macc. 2, 8. — ἔναντί τινος Sir. 39, 4. ἐν c. dat. loci Bar. 3, 22. 1 Macc. 4, 6. ἐν αὐτοῖς = *inter eos* 1 Macc. 9, 27. ἐπί c. gen. loci Bar. 3, 37. — τινί i. e. ὑπό τινος Tob. 12, 19. 12, 22. 2 Macc. 3, 25. — ἐν προςώπῳ κυρίου = ἐνώπιον τοῦ κυρίου *coram Jova,* qui praesens putabatur vel cogitabatur in sancto sanctorum *apparere,* ita de personis templum hieros. visitantibus Sir. 32, 4. Cf. ad h. l. Exod. 23, 15. 34, 20. —

2) refertur ad mentis oculos, ubi Lat. *video* i. e. a) *animadverto, sentio,* nos: *wahrnehmen, bemerken,* sq. acc. rei cum particip. [de quo vid. supra monita] 4 Macc. 4, 24. 9, 30. 15, 22. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 150. ed. *Bip.*) — b) *curo* = ἐπιμελοῦμαι, τί τινι *auf etwas für Jem. denken, etwas für Jem. besorgen* Tob. 12, 1. (Xen. Cyr. 1, 4. 8.) — Formula notanda: σὺ ὄψει, *tu videris* i. e. *tua haec cura est,* sq. interrog. indir. 4 Macc. 9, 1. (Arrian. diss. epict. 2, 5. 4, 6. 11 et 12. Marc. Anton. 11, 13.) Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 798. —

3) ex Hebraeorum de rebus prosperis et adversis dicendi consuetudine *experior,* ut κινδύνους Tob. 4, 4. — ita pro רָאָה Ps. 16, 10. 89, 49.

4) passiv. ὁρῶμαι, *videor, ich scheine,* ὤφθη *visum est, es habe das Ansehen, den Anschein,* ὅτι 1 Macc. 6, 43.

Ὀργανικός, ή, όν (ὄργανον) *instrumentalis, e,* μηχαναὶ ὀ. appellantur 2 Macc. 12, 15. instrumenta bellica, quibus apud Veteres oppugnari et expugnari solebant urbes.

Ὄργανον, ου, τό (ἔργον) *instrumentum, Werkzeug* 2 Macc. 12, 27. 13, 5. 4 Macc. 6, 25. 9, 20. 26. 10, 5. 18. (Lucian. dial. mort. 29, 4. Xen. Cyr. 5, 3. 4.)

Ὀργή, ῆς, ἡ (ὀργάω vel ὀρέγω ebullio, ich walle auf; animi indoles, affectus, Trieb, Leidenschaft) *ira, Zorn* a) univ. aa) propr. Sap. 10, 10. Sir. 28, 3. 10. 1 Macc. 2, 44. 15, 36. 3 Macc. 5, 47. 6, 42. — μετ᾽ ὀργῆς i. e. *cum irae significatione* Addit. ad l. Esth. 6, 19. 3 Macc. 6, 23. — pro אַף Num. 11, 1. זַעַם Jes. 10, 5. חָרוֹן Exod. 15, 7. (Diod. Sic. 3, 32. 4, 82. Xen. Mem. 2, 6. 23.) — intenditur irae vel indignationis notio vocabulis eiusdem fere potestatis addendis [cf. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notata], ita ὀργὴ καὶ θυμός Sir. 45, 18. μῆνις καὶ ὀ. 27, 30. ὀ. καὶ χόλος 3 Macc. 5, 1. — plur. ὀργαί *Zornausbrüche, irae declarationes* 2 Macc. 4, 25. Cf. de eiusmodi plur. ἀλήθεια. — bb) ex metonymia causae pro effectu pro: *contentio, rixa, Zank, Streit* Sir. 25, 21. Cf. ad h. l. sententiam Antiphontis et Diodori in Poët. gnomicis p. 258. 272. et Phocyl. pseudon. p. 169. — Sir. 26, 8. —

b) ἡ ὀργὴ θεοῦ vel κυρίου *ira Dei* i. e. *mali et pravitatis odium, quod poenas infligendo exprimit Deus, „der heilige Affect des absoluten Missfallens am Bösen, welcher durch die absolute Liebe zum Guten nothwendig gesetzt und daher das nothwendige Princip der göttlichen Strafe ist,“* ita *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 82. oder *„die jedem Gotte Feindlichen entgegenstehende Energie seiner Heiligkeit, die Rückwirkung der menschlichen* ἁμαρτία“ ita *Harless* d. Brief P. an die Eph. p. 168. „Homines enim, inquit *Fritzsche* ep. P. ad Rom Vol. 1. p. 53. coll. p. 100. 159., quum ex se res metiri soleant ac quodammodo debeant, librorum etiam sacrorum scriptores tum amorem, tum iram numini divino tribuunt. Uti autem amor Dei pro re ponitur, quae Deum ad beandos homines permoverit, ita *ira Dei* pro re commemoratur, quae Deum ad *puniendos* homines impellit. Quippe solent homines et amore adducti iis prospicere, quos amant, et odio concitati male in eos consulere, quos oderunt, difficileque est, iis vel iustas de aliquo sumere poenas sine indignatione. Qua re in Deum translata in libris sacris Dei amor *felicitatis* humanae, *ira Dei miseriae* humanae poenarumque *fons* est, unde veteres interpretes ὀργὴν θεοῦ formulae *sensum* utcunque reddentes Dei“ poenam explicant Sap. 16, 5. Sir. 39, 23. Jud. 9, 9. Esr. 9, 13. 2 Macc. 5, 20. 7, 38. 8, 5. — abest genit. θεοῦ facile e contextu cognoscendus Sap. 5, 20. coll. v. 16. 11, 9. 18. 20. 23. 25. Sir. 5, 6. 7, 16. 16, 11. 23, 16. 33, 7. 44, 17. 47, 20. Esr. 8, 21. 1 Macc. 1, 64. 3, 8. — ὀργὴ πυρός *ira ignem habens* = *ira effervescens* Sir. 33, 9. θυμὸς ὀργῆς *irae excandescentia* i. e. *ira vehemens* Sir. 45, 19. ὀργὴ τῆς ἀπειλῆς θεοῦ Prec. Man. v. 5.

Ὀργίζω, f. ὀργίσω (ὀργή) *ad iram provoco* [Aeschin. dial. Socr. 2, 1.] passiv. ὀργίζομαι, a. 1. p. ὠργίσθην, *irascor, ich zürne* a) univ. τινί [de quo dat. vid. *Matth.* §. 399. et supra sub ἀπιστέω observata] Tob. 5, 13. (Pol. 22, 14. 7. Xen. Cyr. 2, 2. 5.) — augetur verbi notio addito θυμῷ = *vor Wuth, wutherfüllt* 1 Macc. 9, 69. — absol. Hist. bel. et. drac. v. 21. 1 Macc. 5, 1. 6, 28. 59. 4 Macc. 9, 10. — additur accus. no-

minis coniugati c. μέγας copulati *magnam iram foveo* i. e. *vehementer irascor* [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 15, 36. — addito Jud. 5, 2. 1 Macc. 3, 27. — b) loci, in quibus ὀργίζεσθαι vel ὀργισθῆναι dicitur Deus [vid. ὀργή] Esr. 8, 88.

Ὀρεινός, ή, όν (ὄρος) *montanus*, ἡ ὀρεινή i. e. *regio montana*, *das Gebirge* Jud. 1, 6. 2, 22. 4, 7. 5, 1. 3. 5. 15. 19. 6, 7. 11. 7, 18. 10, 13. 11, 2. 15, 2. 3. 5. 7. (Diod. Sic. 2, 38. Xen. Cyr. 1, 3. 3.)

Ὄρεξις, εως, ἡ (ὀρέγομαι appeto) *appetitus*, *aviditas* Sap. 14, 2. ἐπιθυμία ὀρέξεως *cupiditas in appetenda aliqua re* 16, 2. ὄ. ἀναγκαία *appetitus necessarius* i. e. *quem natura gignit*, ita de fame 16, 3. — 4 Macc. 1, 33. 35. κοιλίας ὄ. *ventris libido* Sir. 23, 6. (Hdian. 3, 13. 14. Ael. V. H. 10, 9.)

Ὀρθός, ή, όν, *rectus*, *erectus* a) propr. i. e. *gerade*, *aufgerichtet* Bar. 6, 27. Esr. 9, 46. (Aeschin. dial. Socr. 1, 4. Xen. Mem. 1, 4. 11.) — b) metaph. ὀ. λογισμός *mens immota* vel *stabilis*, opp. deiectus 4 Macc. 6, 7. λόγος ὀ. *sana* vel *recta ratio* 1, 15.

Ὀρθόω, ῶ f. ώσω (ὀρθός) 1) *erigo*, ut τριχάς Sir. 27, 14. (τὸ τεῖχος Xen. h. gr. 4, 8. 10.) — passiv. ὀρθοῦμαι, a. 1. ὠρθώθην *erigor*, *ich richte mich auf* [vid. ἀγνίζω] Bar. 6, 27. (Xen. Mem. 3, 10. 15.) — 2) *rectum facio*, sensu ethico: *ad legem div. compono*, τὰ ἔργα μου Esr. 1, 23.

Ὀρθρεύω, f. εύσω (ὄρθρος, quod vid.) *facio aliquid summo* vel *primo mane*, ita de personis summo mane iter facientibus, *ich mache mich früh auf den Weg* Tob. 9, 6. (ἐπορθρεύομαι Lucian. Gall. §. 1.)

Ὀρθρίζω, f. ίσω (ὄρθρος) = Atticorum ὀρθρεύω, 1) *matutinus aliquid ago*, *facio aliquid summo vel primo mane*, addito πρωΐ [de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλίαμα] 1 Macc. 4, 52. 6, 33. 11, 67. — Hist. bel. et drac. v. 16. — Cf. *Win.* §. 2, e. — 2) ex hebr. dicendi consuetudine: *studiose aliquid appeto*, *primo quasi mane potiri aliqua re studeo*, seq. ἐπί τι Sap. 6, 14. seq. πρός τι Sir. 4, 12. — 35, 14. quo l. ex antecedd. cogitando adde πρὸς αὐτήν scil. τὴν παιδείαν. — pro שָׁחַר sq. אֶל Ps. 63, 1. 78, 34. — sq. πρός τινα *studiose quaero aliquem* i. e. *consuetudinem alicuius* Sir. 6, 35. — πρὸς κύριον, ita de personis primo mane preces ad Deum facientibus et mente sua cum Deo versantibus Sir. 39, 5.

Ὄρθρινος, η, ον (ὄρθρος) *primotinus*, *matutinus* Sap. 11, 12. Vox pro ὄρθριος omnium aetatum scriptoribus usitato et apud poetas tantum et Lucian. Gall. §. 1. obvia. Cf. *Win.* §. 2. e. *Lob.* ad Phryn. p. 51. *Sturz* de dial. alex. p. 186.

Ὄρθριος, ία, ιον (ὄρθρος, quod vid.) *primotinus*, *matutinus* 3 Macc. 5, 10. ὄρθριος παρῆν = ὄρθρου π. Vide de hoc adiect. usu sub ἀγελαῖος monita. (Hom. hymn. in Mercur. v. 143. Plat. Protag. 313. B. Legg. XII. 217.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 51.

Ὄρθρος, ου, ὁ, *diluculum*, ubi nox abiit nec tamen orta dies vel ἡ ὥρα τῆς νυκτός, καθ' ἣν ἀλεκτρυόνες ᾄδουσιν, ἄρχεται δὲ ἐνάτης ὥρας καὶ τελευτᾷ εἰς διαγελῶσαν ἡμέραν cf. *Lob.* ad Phryn. p. 275. — *tempus matutinum* Jud. 14, 2. 11. Esr. 9, 41. pro בֹּקֶר Prov. 7, 18. (Diod. Sic. 14, 104. Plat. Crit. §. 1. Xen. An. 2, 2. 21.) — ut apud LXX pro: *aurora* Sir. 24, 30. — ita pro שַׁחַר Joel. 2, 2.

Ὀρθῶς, adv. (ὀρθός) *recte* [gerade Xen. de re eq. 7, 5.] i. e. *richtig* Hist. Sus. v. 55. 1 Macc. 11, 43. 4 Macc. 1, 1. (Artem. 1, 78. Xen. Mem. 3, 6. 8.)

Ὀρθωσιάς, άδος, ἡ, *Orthosia*, urbs Phoeniciae maritima 1 Macc. 15, 37.

Ὁρίζω, f. ίσω (ὅρος terminus; fines et terminos loci vel rei definio Xen. Cyr. 8, 6. 21.) *constituo*, ut κοινὸν θεσμόν 3 Macc. 6, 36. (Diod. Sic. 1, 77. Lucian. dial. mort. 4, 1.) — τί τινι Prec. Man. v. 7.

Ὅριον, ίου, τό (demin. subst. ὅρος) *finis*, τὰ ὅρια *fines*, *Gränze*, *Gränzgebiet* = ὅρος [de deminut. magis ad formam, quam ad significationem pertinente vid. βιβλίον] a) propr., ita singul. Jud. 2, 10. 4, 4. 14, 4. 15, 4. — plur. Jud. 1, 5. 10. 12. 2, 25 bis. 15, 5. 1 Macc. 3, 32. 5, 60. 6, 25. 11, 34. 59. 14, 2. 6. 34. 15, 29. 30. — b) = *regio*, *agri*, *Gebiet* Jud. 1, 12. 3, 9. 16, 5. 1 Macc. 2, 46. 3, 36. 42. 5, 9. 7, 24. 9, 23. 72. 10, 31. 43. 89. 13, 29. (Ael. V. H. 6, 14. Xen. Cyr. 2, 1. 1.)

Ὁρισμός, οῦ, ὁ (ὁρίζω, definio; determinatio) *decretum*, *statutum*, *festgesetzte Bestimmung* Addit. ad l. Esth. 4, 7. 2 Macc. 12, 25.

Ὁρκίζω, f. ίσω (ὅρκος) *iusiurandum exigo*, *ad iusiurandum adigo*, τινά, *Jem. einen Eid abnehmen*, *Jem. schwören lassen* Esr. 8, 96. — passiv. *adigor ad iusiurandum*, ἀπό τινος, *auctore* vel *imperante aliquo* Esr. 1, 48. ὁρκισθεὶς — κυρίου i. e. *rege imperante ad iusiurandum adactus nomine Jovae invocando* Esr. 1, 48. (Xen. Conv. 4, 10.) de formis ὁρκίζω et ὁρκόω cf. *Lob.* ad Phryn. p. 361.

Ὁρκισμός, οῦ, ὁ (ὁρκίζω, quod vid.; iuramenti exactio) *iusiurandum* Sir. 33, 8. 1 Macc. 6, 62.

Ὅρκος, ου, ὁ, *iusiurandum*, a) univ. Sir. 23, 9. Jud. 8, 30. 1 Macc. 7, 18. 2 Macc. 4, 34. 7, 24. 14, 32. 15, 10. 3 Macc. 5, 42. 4 Macc. 5, 25. (Ael. V. H. 7, 12. Xen. Ages. 3, 2. Thuc. 2, 73.) — b) de promissionibus, quas Deum iureiurando interposito dedisse Israelitarum maioribus libri V. T. referunt Sap. 12, 21. — 18, 6. 22.

Ὁρκωμοσία, ας, ἡ, *affirmatio iureiurando interposito facta*, *eidliche Versicherung* Esr. 8, 93. Vox serioris graecitatis, cuius loco Graeci melioris aevi τὰ ὁρκωμόσια habent Plat. Phaedr. p. 241. A. cf. *Bleeck* Comment. in ep. ad Hebr. c. 7, 20. —

Ὁρμάω, ῶ, f. ήσω (ὁρμή) *ruo* i. e. a) *celeriter me coniicio in aliquid*, ut εἰς φυγήν 2 Macc. 12, 22. (Xen. Cyr. 4, 2. 28.) — ὁρμήσας τρέπομαι ἐπί τι *celeriter et cum impetu me converto ad aliquid* 2 Macc. 9, 2. — b) *impetum facio*, ἐπί τι vel ἐπί τινα 2 Macc. 10, 16. 12, 20. 29. 31. (Xen. Ages. 1, 15. Cyr. 7, 1. 17.)

Ὁρμή, ῆς, ἡ, *impetus*, *der gewaltige Andrang*, *Anfall* 3 Macc. 1, 16. ποιοῦμαι ὁρμὴν ἐπὶ τὰ ὅπλα = *celeriter arma sumo* 3 Macc. 1, 23. ὁρμὴ ἀνατροπῆς, *impetus*, *quo fit eiectio* vel *expulsio* 3 Macc. 4, 5. (Diod. Sic. 3, 53. Xen. Mem. 4, 4. 2.) —

Ὅρμημα, τος, τό (ὁρμάω) *impetus*, ἐν ὁρμήματι *cum impetu* i. e. *celeriter* 1 Macc. 6, 33. Cf. de hoc voc. praeter Hom. Il. 2, 356. et 590. nuspiam apud scriptores graecos obvio *Buttm.* Lexilog. 2. p. 5 sqq. —

Ὅρμος, ου, ὁ, *statio navalis*, *der innere Theil des Hafens*, *wo die Schiffe anlegen* 4 Macc. 10, 6. (Ael. V. H. 9, 16. τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον Thuc. 4, 26.)

Ὄρνεον, ου, τό (demin. voc. ὄρνις, vid. sub βιβλίον notata) *avis* Sap. 5, 11. Bar. 3, 17. 6, 22. 71. 2 Macc. 15, 33. — pro צִפּוֹר Gen. 15, 10. עוֹף 6, 20. (Xen. An. 5, 9. 23.) —

˝Ορνις, ιδος, ὁ, ἡ, plur. ὄρνεις, genit. ὀρνέων [cf. *Matth.* §. 80, not. 8. *Buttm.* §. 53. gram. max. §. 58. *Rost* §. 47, 3. b.] *avis*, *volucris* Sap. 17, 18. 19, 11. 4 Macc. 1, 34. (Hdian. 8, 5. 24. Xen. Mem. 2, 6. 9.

˝Ορος, εος, ους, τό, plur. τὰ ὄρη, gen. τῶν ὀρέων [de qua gen. forma obvia Sap. 17, 19. Jud. 4, 5. 7, 10 bis. 13. 16, 4. 1 Macc. 4, 38. 2 Macc. 9, 8. 4 Macc. 14, 16. cf. *Buttm.* §. 44, not. 3. gram. max. §. 49. *Matth.* §. 78, not. 2. *Rost* §. 42, not. 2. *Win.* §. 9, c.] *mons*, *der Berg* Sap. 17, 19. Sir. 16, 17. 43, 4. 16. 21. 50, 26. Bar. 5, 7. 6, 39. 63. Jud. 2, 21. 5, 1. 6, 4. 12 bis. 13 bis. 7, 4. 10 bis. 12. 13. 10, 10. 13, 10. 14, 11. 16, 15. Cant. tr. puer. v. 52. Esr. 4, 4. 1 Macc. 4, 37. 38. 60. 5, 54. 6, 39. 40. 48. 62. 7, 33. 9, 15. 38. 10, 11. 14, 27. 2 Macc. 2, 4. 9, 8. 4 Macc. 14, 16. — τὸ ὄρος ἅγιον, it. τὸ ὄρος τοῦ οἴκου vel τοῦ ἱεροῦ *der Tempelberg*, ita de monte Sione templum Jovae sacrum habente Sap. 9, 8. 1 Macc. 4, 46. 11, 37. 13, 52. 16, 20. — plur. τὰ ὄρη, *montes*, et sing. το ὄρος collective positus [1 Macc. 4, 18. 19. 9, 40.] de continuo montis cacumine, ubi nos: *Gebirge* a) univ. 1 Macc. 2, 28. 4, 5. 10, 70. 11, 68. 2 Macc. 5, 27. 9, 28. 10, 6. — 1 Macc. 4, 18. 19. 9, 40. — b) seq. nomine proprio, ut ἀερμών Sir. 24, 13. vid. ἀερμών — ῥαγοῦ Jud. 1, 15. — sq. nomine regionis, ὅ. ἀραράϑ Tob. 1, 21.

˝Οροφος, ου, ὁ (arundo domibus degendis adhiberi solita) *tectum*, *Dach*. κατακλεῖσϑαι ὀρόφοις *sub tectis claudi* Sap. 17, 2. (Lucian. dial. deor. 9, 2. Xen. An. 7, 4. 16.)

᾿Οροφοιτάω, ῶ f. ήσω (= ὀρειφοιτάω per montes vagor) *vagor*, κατὰ τὰς οἰκίας 4 Macc. 14, 15.

᾿Ορτυγομήτρα, ας, ἡ (ὄρτυξ, μήτηρ) *coturnicis matrix*, *Wachtelmutter*, *Wachtelkönig*, collective legitur pro: *coturnices* Sap. 16, 2. — pro שְׂלָו Exod. 16, 13. (Aristot. hist. anim. 8, 12.)

᾿Ορύσσω, ττω f. ύξω, *fodio*, ut ἀκρότομον Sir. 48, 17. βόϑρον 27, 26. τάφον Tob. 8, 9. — abest τάφον ex praeced. verbo ϑάπτω eruendum 2, 7. — pro חָפַר Gen. 21, 30. כָּרָה 26, 25. (Diod. Sic. 1, 50. Xen. Cyr. 7, 3. 5.)

᾿Ορφανός, ή, όν, *orbus*, *älternlos*, *verwaist*, *Waise* Sir. 4, 10. Bar. 6, 38. Tob. 1, 8. Esr. 3, 19. 2 Macc. 8, 28. 30. — pro יָתוֹם Ps. 68, 6. Jer. 7, 5. (Dem. 1320, 19. Xen. An. 7, 2. 32.)

˝Ος, ἥ, ὅ, I) pronom. demonstr. *hic*, *haec*, *hoc*, ita in partitionibus, ut πλείονες — οἳ δέ *plures* — *alii* 2 Macc. 12, 24. (ὃς μὲν — ὃς δέ Pol. 1, 7. 3. Hdian. 3, 8. ὁ μὲν — ὃς δέ Thuc. 3, 66. Theogn. v. 207.) Cf. de hoc huius voc. usu posterioris maxime aetatis scriptoribus frequentato *Fritzsche* Ev. Marc. p. 507. *Herm.* ad Vig. p. 706. *Buttm.* §. 113, 2. 3. *Matth.* §. 289, not. 7. *Rost* §. 99, not. 12. *Win.* §. 20, 1. — in oppos. Tob. 9, 5. ῥαφαήλ — ἔδωκεν — χειρόγραφον· ὃς δὲ προςήνεγκε τὰ ϑυλάκια.

II) pronom. relat. vel articulus postpositivus *qui*, *quae*, *quod*, *welcher*, *welche*, *welches* 1) propr. A) nude legitur AA) *si genus* spectatur a) sic, ut concordet c. nomine, ad quod refertur, ut ουτος ἦν, ὃν ἔσχομεν — εἰς γέλωτα Sap. 5, 3. παρὰ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα 6, 3. — Sir. 9, 13. 20. Bar. 3, 22. 24. 37. al. — 2 Macc. 9, 29. φίλιππος, ὃς καὶ — αἴγυπτον *Philippus* — *qui etiam* [i. e. *pariter atque alii*] — *in Aegyptum transit.* — b) interdum aliud genus et numerum habet ac nomen, ad quod refertur, si nomen potest intelligi eiusdem, quo est articulus postpositivus, generis vel certe familiae, ut πῦρ καταβάσιον πενταπόλεως, οἷς [*quibus* scil. πενταπόλεως *civibus*] ἐπὶ μαρτύρων — καϑέστηκε χέρσος Sap. 5, 3. 7. οὐκ ἐφείσατο περὶ τῆς παροικίας, λὼτ, οὓς [pro: περὶ τῶν παροίκων λὼτ, οὓς] ἐβδελύξατο Sir. 16, 8. ὀλοϑρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἳ Jud. 2, 3. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 708. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 93 sq. *Matth.* §. 434, not. *Win.* §. 21, 2. —

BB) *numero* nunc convenit c. nomine ad quod refertur Sap. 5, 3. 7. nunc differt ab eo Sap. 10, 7. Sir. 16, 8. —

CC) *casu* a) pendet *vel* a verbo suo, ut ὃν οἱ κτησάμενοι *quem qui compararunt sibi* = cuius possessores Sap. 7, 14. μίμημα σκηνῆς, ἣν προητοίμασας Sap. 9, 8. — 11, 27 bis. 12, 12. 13. Sir. 9, 13. 23. 11, 9. 14, 1. Bar. 1, 8. 14. Tob. 1, 8. Jud. 2, 3. 17. Hist. Sus. 22, 2. 52. Hist. bel. et drac. v. 34. 1 Macc. 5, 30. 4 Macc. 18, 13. 18. ὃς ἐλάλησας *qui locutus es* Jud. 6, 5. — *vel* a comparativo, ut ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστι Sap. 8, 7. ὧν οἱ ἰσχύοντες Bar. 6, 58. — *vel* a praepositione praecedente eaque a verbo suspensa, ut ἀφ᾽ ὧν ὁ νόμος ἀπείργει 2 Macc. 12, 40. ἀφ᾽ οὗ, it. ἀφ᾽ ὧν = *quo adiuvante*, *cuius ope* 2 Macc. 1, 33. 4 Macc. 13, 20. δι᾽ ἧς 1, 17. 9, 28. δι᾽ οὗ Sap. 14, 7. δι᾽ ὧν 11, 5. 12, 20. 18, 4. Hist. bel. et drac. v. 21. 2 Macc. 3, 17. δι᾽ ὃν 4 Macc. 9, 8. ἐν οἷς Sap. 11, 15. Bar. 6, 25. Tob. 3, 4. Jud. 5, 12. ἐξ ἧς 1 Macc. 14, 36. 4 Macc. 1, 19. ἐξ ὧν Esr. 4, 16. — ἐφ᾽ ἧς Bar. 6, 59. ἐφ᾽ οἷς Sir. praef. prim. 4 Macc. 4, 21. 2 Macc. 8, 21. καϑ᾽ ὃν 4 Macc. 2, 23. περὶ ὧν Hist. Sus. v. 5. 1 Macc. 3, 45. de h. l. plurali ad singularem relato vid. ἅγιος. — περὶ ἣν, περὶ ὃν 4 Macc. 3, 8. 9, 13. ὑπὲρ ὧν Sir. praef. prim. init. — *vel* a substantivo subsequente, ut ὧν — ἡ βλάβη Sap. 11, 19. — 12, 11. 13, 3. 15, 5. 18, 1. Sir. 20, 9. 44, 9. 10. Bar. 6, 19. 31. Esr. 2, 8. 6, 25. — Loci, in quibus vel epexegetice, vel quod a pronomine relativo sese inchoasse auctor oblitus, sequi iubet αὐτός [vid. sub αὐτός no. 2. observata] Sir. 14, 2. Bar. 2, 17. Jud. 16, 4. — —

b) *attrahitur* casus pronominis relativi a casu nominis, ad quod refertur, et quidem aa) sic, ut *genitivus* οὗ, ἧς, ὧν ponatur *loco accusativi*, quia, ad quod pertinet nomen, genitivo praecedit, ut ἐκ — ϑλίψεων, ὧν ἔσχον Sir. 51, 3. — Bar. 2, 35. 6, 1. Tob. 4, 1. 8, 15. 12, 5. 14, 10. Jud. 5, 18. 10, 9. Addit. ad l. Esth. 1, 4. 6, 10. 7, 2. Esr. 8, 49. 9, 55. 1 Macc. 3, 29. 34. 6, 12. 59. 8, 22. 31. 9, 22. 10, 5. 46. 11, 31. 34. 38. 12, 5. 11. ἐφ᾽ ὧν — ϑυσιῶν pro: ἐπὶ τῶν ϑυσιῶν ἃς προςφέρομεν. — v. 19. 13, 15. 14, 20. 15, 31. 35. 16, 23 bis. 3 Macc. 3, 14. Cf. *Matth.* §. 473, a. *Buttm.* §. 130, 3. *Rost* §. 99, 8. *Win.* §. 24, 1. — — minus plene i. e. abest nomen, maxime pronomen demonstrativum οὗτος, ἐκεῖνος, ad quod pertinet pron. relativum, ut οὐδὲν βδελύσσῃ ὧν [i. e. τούτων, ἃ] ἐποίησας Sap. 11, 24. μηδὲν ὧν i. e. μηδὲν τούτων ἃ Hist. Sus. v. 43. περὶ ὧν pro περὶ τούτων, οὓς vel ἃ Sap. 12, 14. Tob. 12, 6. — ὑπὲρ ὧν 7, 8. 2 Macc. 13, 29. ὑπὲρ — διαστάλσεις pro: ὑπὲρ τούτων, ὧν τὰς διαστάλσεις ἠϑέλησαν ἀϑετεῖν. (Arrian. exp. Alex. M. 4, 10. 3. Xen. An. 1, 9. 25.) Cf. *Win.* §. 24, 2 fin. *Matth.* §. 473, b. *Buttm.* §. 130, 5. *Rost* §. 99, 9. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 425. II. p. 20. — loco *nominativi* Bar. 1, 17. αἰσχύνη — τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ὧν ἡμάρτομεν ἔναντι κυρίου pro: οἳ vel, ut habent LXX, οἵτινες ἡμάρτομεν. Ita pro אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ Dan. 9, 8. — — bb) sic, ut *dativus* ᾧ, ᾗ, οἷς, αἷς ponatur *loco accusativi*, quia pertinet ad nomen casu tertio praecedens, ut ἐν πᾶσιν ἀγαϑοῖς, οἷς ἂν ποιήσῃς αὐτῷ Sir. 12, 5. — Jud. 5, 18. 13, 16. Cantic. tr. puer. v. 3. Esr. 1, 3. 1 Macc. 6, 6. 10, 12. 2 Macc. 11, 15. Cf. *Matth.* §. 473, a. *Buttm.* §. 130, 3. *Rost* §. 99,

8 et 9. *Win.* §. 24, 1. §. 63, 1. — minus plene, ut ἀκολούθως οἷς pro: ἀκολούθως τούτοις, ἃ προσέταξε κῦρος Esr. 5, 71. 8, 12.

DD) *attrahit* ὅς, ἥ, ὅ casum nominis, ad quod refertur, sic, ut pronomini postponatur substantivum, ad quod pertinet, a) membris duobus in unam sententiam coalescentibus, ut ἐν αἷς θέλει σκεπάσαι ἡμέραις pro σκεπάσαι ἐν ἡμέραις, ἐν αἷς θέλει Jud. 8, 15. ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδιδύσκετο σάκκον 9, 1. οὐ ὠφελεῖ — δι' ἃς εἶχε χρείας 1 Macc. 13, 15. — 2 Macc. 3, 13. ἀπομαρτυρησάντων — ἣν — ἔσχον πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν 12, 30. καθ' ἣν ἔχεις πρὸς ἅπαντας — φιλανθρωπίαν 14, 9. 3 Macc. 3, 18. 7, 4. 6. 7. Cf. *Matth.* §. 474, a. *Buttm.* §. 130, 2. *Rost* §. 99, 7. — — b) ad sententiam secundariam relato nomine sententiae primariae, ut εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις pro: εἰδότες ὅρκους οἷς ἐ. Sap. 18, 6. ἣν σέβεσθε δίκην [pro: ἣν σέβεσθε,, δίκη] ἵλεως ὑμῖν ἔσται 1 Macc. 8, 13. Cf. *Matth.* §. 474, a. *Buttm.* §. 130, 4. *Bornem.* schol. p. 2. *Win.* §. 24, 2. §. 63, 1. a.

EE) si agitur de *loco*, quo ponitur pron. relativum, nunc sequitur nomen, ad quod refertur, vid. locos supra sub II. 1. A. AA. BB. CC. laudatos., nunc praeponitur nomini, ad quod pertinet, ut δι' ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν ἐνεφάνιζεν Sap. 18, 18. et locos sub DD. excitatos. — His adde locos, in quibus cum vi quadam vocem vel propositionem, ad quam pertinet, praecedit subsequente pronomine vel adverbio demonstrativo οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτός, ut δι' ὧν — ἐκολάσθησαν — διὰ τούτων εὐεργετήθησαν Sap. 11, 5. — v. 16. 11, 27. 18, 8. 19, 3. Sir. 3, 21. 2 Macc. 4, 16. 3 Macc. 1, 30. ἃ δὲ — περὶ τούτων 2 Macc. 11, 36. ἐν ᾗ δὲ ἡμέρᾳ — συνέβη τὴν αὐτὴν ἡμέραν — καθαρισμὸν γενέσθαι 2 Macc. 10, 5. Cf. *Matth.* §. 478. *Herm.* ad Soph. Philost. v. 86. *Win.* §. 24, 1. — minus plene i. e. abest pronomen vel adverbium demonstrativum, alias subsequens, ut οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι τιμᾶν — τὴν [i. e. τούτων τὴν] πόῤῥωθεν ὄψιν ἀνατυπόμενοι — ἐποίησαν Sap. 14, 17. ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν, μηδὲ [scil. ἐν τούτοις] λαθεῖν δυνηθῶσι 10, 8. — 12, 2. 11. — καθ' ἃ ἐλογίσαντο — ἕξουσιν [pro: κατὰ ταῦτα] ἐπιτιμίαν 3, 10. — Sir. 15, 11. Tob. 4, 15. 2 Macc. 9, 16. 11, 35.

B) iunctum c. aliis particulis legitur a) c. ἄν· ὃς ἄν, *quicunque*. Vide ἄν. — b) c. δήποτε· ὃς δήποτε, *quicunque demum* [vid. δήποτε] Sap. 17, 16. — c) c. ἐάν· ὃς ἐάν *quicunque*. Vide ἄν et ἐάν. — d) c. δέ· ὃς δέ hic *autem*. Vid. I. e) c. καί· ὃς καί, *qui etiam* Jud. 9, 4. 4 Macc. 8, 9. 9, 6. — ὃς καί — καί, *qui et — et* = *qui non solum — sed etiam*, ita in locis, ubi duae vel plures res non modo coniunguntur, sed aequantur ita, ut alterum non minus intelligatur, quam alterum 4 Macc. 4, 19. 17, 10. 18. — f) c. περ· ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ, [propr. qui quidem, gerade der, ganz derselbe welcher Lucian. dial. deor. 10, 4. Cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 672.] i. q. ὅς, ἥ, ὅ, *qui, quae, quod*, sed fortius i. e. arctius iungitur pronomen c. subst., ad quod pertinet [cf. *Buttm.* 80, 3. *Passow* sub ὅσπερ) Sap. 19, 18. 4 Macc. 13, 18. —

C) Formulae notandae a) ὃν τρόπον, adverbialiter [cf. *Matth.* §. 425, 5.] *quemadmodum* Jud. 2, 16. 4, 1. Hist. Sus. v. 62. Esr. 4, 42. 2 Macc. 15, 39. — καθ' ὃν τρόπον 2 Macc. 6, 20. 12, 39. 4 Macc. 14, 17. — b) accus. plur. ἃ adverb. *qua ratione*, *quatenus* Esr. 1, 24. — c) ἔστιν ὅς, *est qui* = *mancher*, in oppos. *alius*, *ein anderer* Sir. 20, 10. οὐκ ἔστιν ὃς *non est qui* i. e. *nemo* Sir. 39, 18. Tob. 13, 2. Jud. 8, 8. 28. 41, 4. 18.

2) ut Latinorum *qui, quae, quod* variis aliis rationibus indicandis inservit et quidem a) *nectendae orationi* adhibetur, ubi Lat. pron. relat., nostrates demonstrativo *dieser*, *diese*, *dieses* utuntur. Ita ab initio sententiarum vel periodorum, ut ἀνθ' ἧς κολάσεως *loco huius castigationis* Sap. 16, 2. ἀνθ' ὧν, *quamobrem*, nos: *deswegen* Sap. 18, 3. Jud. 9, 3. 4 Macc. 12, 12. 18, 3. ὧν χάριν i. e. vel: *quorum causa* Jud. 8, 19. vel *quamobrem* 2 Macc. 4, 16. 3 Macc. 5, 41. ὑπὲρ ὧν, *quapropter*, *deswegen* 4 Macc. 18, 22. δι' ἣν αἰτίαν = *deswegen* Esr. 2, 23. 2 Macc. 4, 28. 35. 42. 49. 8, 26. 3 Macc. 3, 4. ᾧ ἡ δόξα εἰς τ. αἰῶνας 4 Macc. 18, 24. — Sap. 9, 8. Bar. 6, 58. 2 Macc. 8, 21. 3 Macc. 2, 6. 5, 16. 6, 39. 4 Macc. 1, 29. 4, 21. 8, 4. 10, 10 bis. 12, 12. 15, 21. ἃς πάσας [i. e. ταύτας δὲ scil. στρέβλας πάσας] — ἐξέδυσε vel ἐξέλυσε. — in genit. absolutis Sap. 2, 3. 5, 10. — iunctum c. καί, ut ἃ καί — ἐπεγνωκώς vel μεταλαμβάνων *quum etiam haec cognovisset* 3 Macc. 3, 1. 4, 32. — οἷς καὶ προσβαλόντες εὐρώστως *illa etiam quum fortiter aggrederentur* 2 Macc. 10, 17. οὐ καὶ γενομένου *quum etiam hoc factum esset* 3 Macc. 5, 17. — 7, 20. — 2 Macc. 4, 34. ἔπεισεν — προελθεῖν ὃν καὶ παραχρῆμα παρέκλεισεν per attractionem pro: ὃν ἔπεισεν — προελθεῖν καὶ — παρέκλεισεν *cui ut prodiret* ex asylo *persuasit*, *eum etiam statim eo exclusit*. — — b) refertur ad *consilium*, ubi Lat. *qui* = *ut is*, ubi poni poterat ἵνα Sap. 12, 10. δοὺς χρόνον καὶ τόπον δι' ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς κακίας. (Xen. Mem. 2, 1. 4.) — Cf. *Matth.* §. 481. e. *Rost* §. 99, not. 13. *Buttm.* §. 130, 1. et de eodem usu pron. אֲשֶׁר Gen. 11, 7. *Gesen.* p. 771. *Ewald* p. 649. gram. min. p. 286. *Simonis* Lex. hebr. p. 101. ed. *Win.* — c) ad *effectum* pertinet, ita ut poni potuisset ὥστε [cf. *Matth.* §. 479, not. 1. *Schäfer* melet. p. 71.] seq. indicat., ita post τίς, *quis* Jud. 8, 12. (Xen. An. 2, 5. 18. Eurip. Heraclid. v. 414.) — seq. infinit. 3 Macc. 2, 29. οὓς καὶ καταχωρίσαι εἰς τὴν — αὐθεντίαν. (Thuc. 2, 13 et 24. 7, 47.) Cf. de infinit. post relativa *Rost* §. 123, not. 4. *Matth.* §. 538. — — d) ad *causam* refertur, ubi poni poterat ὅτι, *quod*, *weil* Jud. 10, 19. οἳ — γῆν *quippe qui poterunt omnem terrarum orbem decipere*. De h. l. indicativo futuri in re, quam certe eventuram esse statuunt loquentes cf. *Win.* §. 41, 4. fin. — ἀνθ' ὧν = ἀντὶ τούτων ὅτι i. e. vel *dafür dass*, *zum Lohne dafür, dass*, ubi Lat. *propterea quod* Jud. 13, 20. 17, 15. Addit. ad l. Esth. 4, 7. 1 Macc. 10, 27. (Xen. An. 1, 3. 4. h. gr. 1, 4. 6.) Cf. *Matth.* §. 480, c. *Rost* §. 99, not. 13. *Herm.* ad Vig. p. 710. *Buttm.* §. 137. — — e) in *accessione* rei significanda, ut ἐφ' ᾧ = ἐπὶ τούτῳ ὅτι, *ad hoc quod*, *praeterquam quod* 3 Macc. 3, 28. — — f) praeter pron. demonstr. includit adverbium temporis ὅτε, si indicat., it. ὅταν, si legitur coniunct. Ita ἀφ' ἧς ἡμέρας i. e. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅτε *ab eo inde tempore quo* = *seitdem*, *ex quo* Jud. 12, 16. 16, 32. 1 Macc. 9, 27. ἀφ' ἧς 1 Macc. 1, 11. ἀφ' οὗ Jud. 12, 20. 1 Macc. 9, 29. 12, 10. 22. 16, 24. 2 Macc. 1, 7. ἕως οὗ vid. ἕως. — καθ' οὓς καιρούς pro: κατὰ τοὺς καιροὺς ὅτε = *tum quum* 2 Macc. 9, 23. μέχρις οὗ *usque ad tempus quo*. Vid. μέχρι. — — g) genit. οὗ absolute positus adverbialiter usurpatur de loco, respondens Latinorum: *quo* i. e. aa) *ubi*, *wo*, si quaeritur, quo loco factum sit aliquid Sir. 4, 13. 23, 21. 29, 24. 36, 30 bis. 41, 19. 51, 4. Bar. 2, 26. Jud. 12, 1. 14, 17. Esr. 6, 26. 1 Macc. 5, 63. 6, 57. 14, 33. — subiungitur ἐκεῖ Esr. 6, 33. vid. de adverbio demonstr. pronomini relativo subiuncto sub αὐτός no. 2. fine notata. — bb) = *wohin*, ita post vv. motus, ut διασπείρω Bar. 2, 4. 13. 29. 3, 8. Jud. 5, 19.

Ὅσιος, ία, ιον, *pius*, *sanctus* i. e. *purus ab omni scelere*, *qui nullum nefas commisit* a) de personis [univ. Xen. Ages. 3, 5. An. 2, 3. 28.]

οἱ ὅσιοι θεοῦ *pii Dei cultores* Sap. 4, 15. ψυχὴ ὁσία 7, 27. — Sir. 39, 13. 24. Cant. tr. puer. v. 64. — de populo israel. Sap. 10, 15. 17. 18, 1. 5. 9. Cf. ad h. l. et quatenus philosophice magis, quam historice disputaverit auctor *Bauermeister* Sap. Sal. p. 122. *Grimm* Comment. über d. Buch d. Weisheit p. 252 sq. — Sir. 139, 13. 24. 1 Macc. 7, 17. — b) de rebus, ut τὰ ὅσια [scil. θεοῦ], *sancta* Dei *praecepta* Sap. 6, 10. de h. l. paronomasia cf. *Win.* §. 62, 1. *Lob.* ad Soph. Aiac. p. 380. — ἐπίνοια 2 Macc. 12, 45. (Jos. Ant. 8, 9. 1. Hdian. 2, 13. Xen. Ages. 11, 2.) Rarius de personis usurpari hoc voc. *Bleeck* in ep. ad Hebr. p. 402 observavit.

Ὁσιότης, τητος, ἡ (ὅσιος) *pietas* vel *religio in servandis pietatis officiis, studium placendi Deo, sanctitas* Sap. 9, 3. 14, 30. — pro יֹשֶׁר Deut. 9, 5. תֹּם 1 Regg. 9, 4. (Diod. Sic. Vol. 4. p. 13. Vol. 10. p. 37. ed. *Bip.* Xen. Cyr. 6, 1. 47.) Referri apud Graecos τὴν δικαιοσύνην ad ius, τὴν ὁσιότητα ad id, quod fas est = ἡ δικαιοσύνη περὶ τὰ θεῖα, auctor est Pol. 23, 10. 8. —

Ὁσιόω, ῶ f. ώσω (ὅσιος) *purum reddo, pium declaro et ut talem tracto*, τινά Sap. 6, 10. — pro חָסַד 2 Sam. 22, 26.

Ὁσίως, adv. (ὅσιος) *pio animo* Sap. 6, 10. (Jos. Ant 6, 5. 5. Xen. Cyr. 8, 5. 26.)

Ὀσμή, ῆς, ἡ (ὄζω) *odor, Geruch* Sir. 24, 15. 39, 14 bis. 15. Tob. 8, 3. (Diod. Sic. 2, 19. Xen. Mem. 3, 11. 8.) — ὀσμὴ εὐωδίας = רֵיחַ-נִיחֹחַ Gen. 8, 21. Levit. 1, 9. *odor suavissimus* vel *Duft des Wohlgeruchs* [cf. de genit. materiei *Win.* §. 34, 2. b. *Rost* §. 108, 6. *Matth.* §. 374, b. *Buttm.* §. 119, 4. 3.] Sir. 50, 15. Jud. 16, 16. 2 Macc. 9, 9. 10. 12. — Sunt autem verba ὀσμὴ εὐωδίας repetenda ab opinione omnibus antiquitatis gentibus communi, qua numen ipsum vel epulis sacris interesse carnesque oblatas comedere vel saltem auram fumi de victima concremata assurgentis naribus captare existimabatur.

Ὅσος, η, ον, pron. relativum, quod refertur ad τοσοῦτος nunc antecedens, nunc sequens, nunc omissum et cogitatione addendum. (Cf. L. Bos. p. 489. 490 ed. *Schäfer*. *Fischer* ad Well. 3. a. p. 263. *Passow* sub ὅσος.) *quantus, a, um* a) *de copia* et *multitudine* indefinita, ubi nos: *wieviel*, plur. ὅσοι, ὅσαι, ὅσα *soviel als, omnes qui, quae* ὅσα *omnia quae, soviel als* Sir. 46, 10. Tob. 13, 14. 14, 4. 10. Jud. 8, 26 bis. 1 Macc. 13, 38. — ὅσοι ἄν, *quicunque* Jud. 10, 4. vid. ἄν. — ὅσα ἐάν, *quaecunque* [vid. ἐάν, ἄν] Esr. 8, 18. — πάντα ὅσα *omnia quae* = ὅσα sed fortius Sir. 40, 11. 41, 10. Tob. 5, 1. Jud. 4, 1. 6, 17 bis. 8, 28. 11, 9. 12. (ἅπανθ' ὅσα Isocr. c. Lochit. §. 12. p. 698 ed. *Lange*. πάντα ὅσαπερ Xen. Cyr. 3, 1. 31.) — ποσάκις καὶ ὅσοι *quoties et quot* Sir. 20, 16. (Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — b) *de multitudine et magnitudine intensiva*, plur. ὅσα *quae et quanta* Sap. 7, 21. (Xen. An. 2, 1. 1. 3, 1. 1.) — c) de *gradu* vel *modo* [Grad, Maass], formulae notandae: ὅσῳ — τοσούτῳ, *quanto — tanto, in welchem Grade — in demselben Grade* Sir. 3, 18. (Xen. Cyr. 5, 3. 27. vid. tamen de h. l. lectione *Bornem.*) — accus. neutrius ὅσον et ὅσα adverbialiter positus [vid. ἀριστερός] *quantum* = τοσοῦτο ὅσον *in dem Grade, in welchem* i. e. *so sehr*, seq. infin. *so sehr dass, tantopere ut* = ὥστε c. infinit. Sap. 15, 19. οὐδέ — τυγχάνει construe: οὐδὲ τυγχάνει καλὰ ὅσον ἐπιποθῆσαι ὡς ἐν ὄψει ζώων. ὅσα ἐπείρασε τὸν Ἰσαάκ = *quantopere tentavit* Isaacum Jud. 8, 26. — (Xen. An. 7, 3. 22. Oecon. 11, 18.) Cf. *Matth.* §. 479, not. 2. b. *Rost* §. 125, 5. *Buttm.* §. 137. οὐ τοσοῦτον — ὅσα adv. *non tantopere — quantopere* Addit. ad l. Esth. 6, 7. (Xen. Cyr. 7, 5. 70.)

Ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ vid. ὅς II. 1. B.

Ὀστέον, οῦν, οῦ, τό, *os, der Knochen, das Gebein* [de gen. ὀστέων obvio 4 Macc. 6, 26. 9, 21. cf. *Win.* §. 8, 2. Lucian. Necyom. §. 15. Plat. Phaedr. p. 73. D.] Sir. 49, 15. ad quem l. cf. Gen. 13, 19. — Bar. 2, 24. 1 Macc. 13, 25. 4 Macc. 6, 26. 9, 21. 18, 17. ad quem l. vid. Ezech. 37, 3. — pro עֶצֶם Gen. 2, 28. (Lucian. dial. deor. 1, 1. Aeschin. 20, 23. Xen. de re eq. 1, 4.) — formula ex hebraica dicendi ratione explicanda: πιαίνειν τὰ ὀστᾶ τινος, *pinguia reddere ossa alicuius* pro: *vires alicuius augere, animum alicuius confirmare* vel *exhilarare* Sir. 26, 13. — ita pro דִּשֵּׁן עֶצֶם Prov. 15, 30. συγκλᾶν ὀστᾶ *ossa confringere, zermalmen*, trop. pro: *gravissimis doloribus afficere*, cf. nostratium: *durch Mark und Bein gehen* Sir. 28, 17. de locis Sir. 46, 12. 49, 10. vid. ἀναθάλλω. —

Ὅστις, ἥτις, ὅ, τι [ita scribi neutrum, ut distinguatur ab ὅτι, docent *Viger.* p. 26. *Matth.* §. 153. *Rost* §. 58, 5. *Win.* §. 5, 2.] genit. οὗτινος et ὅτου [de qua genit. forma 1 Macc. 14, 10. obvia vid. *Herm.* ad Vig. p. 703 sq. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. not. 10. *Buttm.* §. 70, 3. gram. max. §. 78.] pron. relat. indefinitum [cf. *Matth.* §. 483. *Rost* §. 57. §. 58, 5. *Herm.* ad Vig. p. 710. ad Soph. OR. v. 688. ad Eur. Med. p. 373 sq. ed. *Elmsl.* Lips. *Passow* sub h. v. 1) *quisquis, quaequae, quidquid, quicunque, quilibet*, nos: *wer auch, jeder der nur*, ita *sing.*, seq. indicat. futuri [de quo vid. μακαρίζω] Sir. 25, 22. ἥτις [scil. γυνή] i. e. *mulier, quaequae illa sit*, sive superioris sive inferioris ordinis, *quae* οὐ μακαριεῖ τὸν ἄνδρα αὐτῆς — seq. coniunct. aor. [de coniunct. ubi abest ἄν rarissimo cf. *Fritzsche* Matth. p. 570. *Bornem.* ad Xen. apol. Socr. §. 50. *Herm.* ad Soph. Electr. v. 790. *Matth.* §. 528, not. 2.] Addit. ad l. Esth. 6, 9. — seq. indic. aor. Sap. 3, 13. Jud. 11, 1. sq. indic. praes. Sir. 38, 27. — *plural.* οἵτινες seq. indicat. futuri Jud. 14, 7. de h. l. plur. relato ad substant. singularis num. vid. ἔθνος. — genit. ὅτου [quoquo, quocunque scil. loco, wo nur, Xen. Cyr. 7, 1. 31.] ἕως τούτου, ὅτου *eo usque quo*, metaph. pro: *adeo ut* 1 Macc. 14, 10.

2) refertur ad unum aliquem de multis quemcunque vel classem indicat, ad quam pertinet persona vel res memorata „*es geht zwar zuweilen auch auf einen bestimmten Gegenstand, aber immer so, dass dieser dadurch auf einen zum Grunde liegenden allgemeinen Begriff zurückgeführt wird*“ *Passow* l. l. *Matth.* l. l. *Herm.* l. l. *Bornem.* schol. p. 145., ubi Lat. *aliquis qui* = *aliquis, quisquis ille sit qui*, τοιοῦτός τις ὢν ὅς, *einer der, einer welcher*. Ita a) univ., plur. seq. indicat, aor. ταλαίπωροι — οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων 1 Macc. 2, 31. 2 Macc. 4, 47. — sq. indicat. praes. 1 Macc. 13, 48. — b) = *qualis, e*, ut θλῖψις, ἥτις οὐκ ἐγένετο 1 Macc. 9, 27. — seq. indicat. praes. Jud. 5, 20. de h. l. indicat. in re, quae vere facta esse sumitur, vid. ἀπαγγέλλω. (Xen. Cyr. 1, 4. 12 et 24.) — c) iunct. c. οὖν· ὁστισοῦν, *quivis, quicunque, qualiscunque* 2 Macc. 5, 10. καθ' ὁντιναοῦν vel ὁντινοῦν τρόπον 2 Macc. 14, 3. 3 Macc. 7, 7. (Xen. An. 7, 6. 27. Hier. 1, 13.) Cf. *Matth.* §. 483. —

3) variis aliis rationibus indicandis inservit: a) adhibetur in *effectu* significando sic, ut poni potuisset ὥστε, ita seq. indic. aor. [cf. *Matth.* §. 479, not. 1. *Schäfer* melet. p. 71.] 2 Macc. 8, 33. — b) refertur ad *consilium*, ubi poni poterat ἵνα; ita sq. indicat. futuri [de quo vid. μακαρίζω]

1 Macc. 12, 45. ἐπίλεξαι — σοῦ *elige tibi viros, quibus uti poteris = ut iis utaris tamquam satellitibus.* — c) *rationi reddendae* inservit, ubi Lat. *ut qui, quippe qui, utpote qui* 2 Macc. 7, 20. 1 Macc. 11, 33. quo l. ac si non τοὺς τρεῖς νομοὺς, sed τὰς τρεῖς τοπαρχίας [ita apud Jos. Ant. 13, 4. 9.] scripsisset, loco masculini οἵτινες feminino αἵτινες usus est auctor. In sententia parenthetica Sap. 19, 15. ἥτις — ἔσται *quippe quae erit eorum poena.* 4 Macc. 15, 5. 16, 6. Cf. *Matth.* §. 483. b. *Herm.* ad Soph. OR. ed. tert. praef. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 73. 89. 357. II. p. 256. *Meyer* ep. P. ad Corinth. p. 156. ad Galat. p. 53. vel Ephes. p. 67. 130. 239.

Ὄστρακον, ου, τό, *testa* Sir. 22, 7. (Xen. Oec. 19, 14.)

Ὀσφραίνομαι, f. ήσομαι, dep. med. c. a. 1 et fut. 1. pass. ὠσφράνθην, ὀσφρανθήσομαι, *odoror*, absol. Sir. 30, 19. Tob. 6, 17. (Xen. An. 5, 8. 3.) — seq. gen. rei [vid. αἰσθάνομαι], ut τῆς ὀσμῆς Tob. 8, 3. (Lucian. Tim. §. 45. Xen. Mem. 2, 1. 24.)

Ὀσφύς, ύος, ἡ, et plur. αἱ ὀσφύες, *lumbi, die Lenden,* complectentes illam corporis partem, quam Hebraei מָתְנַיִם i. e. coxam superiorem — Hüfte — appellabant et qua cingebantur. Ita singul. Jud. 8, 5. 4 Macc. 11, 10. (Xen. de re eq. 1, 12. 11, 2.) — plur. Jud. 4, 10. 14. 2 Macc. 10, 25. (Xen. Ven. 4, 8.) — pro מָתְנַיִם Gen. 37, 14. — Quum denique in eadem corporis parte magnum viri robur consistit, συντρίβειν ὀσφύν τινος dicuntur, qui *vim alicuius frangunt,* ita Sir. 32, 18. — pro מָחַץ מָתְנַיִם vel שָׁבַר Ezech. 21, 11. Deut. 33, 11.

Ὅταν, pro: ὅτ' ἄν, adv. (ὅτε, ἄν) *si quando, quando, wann, im Fall dass,* etiam *quoties, so oft als,* seq. coniunct. a) in re, quam fieri et repeti posse nunc et postero tempore iudicamus Sap. 12, 18. Bar. 6, 41. Cf. *Matth.* §. 521, 2. p. 1195. *Buttm.* §. 126, 8 et 12. *Rost* §. 121, 5. *Win.* §. 43, 5. — — b) ubi agitur de re futura, seq. coni. aor., ubi Latini futuro exacto utuntur [vid. ἐάν] Sir. praef. prim. Tob. 8, 21. — habet apodosis in talibus nunc indic. praes. vel fut. Bar. 6, 55. Esr. 3, 9. 23. 4, 6. 24. nunc imperat. Tob. 4, 4. 6, 17. — subsequitur τότε Sir. 18, 6 bis. — ordine inverso, τότε διελεύσεται — καὶ πεσῇ — ὅταν ἐπιστρέψω Jud. 6, 6. — seq. coni. praes. Sir. 2, 14. — ex usu graecitatis serioris sq. indicativo futuri loco coniunctivi aor. [cf. *Herm.* ad Vig. p. 927. *Matth.* §. 521. p. 1197. *Win.* l. l.], apodosi habente fut. Tob. 6, 12. ὅταν ὑποστρέψομεν — ποιήσομεν τὸν γάμον.

Ὅτε, adv. *quando, quo tempore, quum,* nos: *wann, als,* a) propr. i. e. de tempore. Legitur c. indicat., ubi agitur de re, quae vere vel esse vel fuisse vel futura esse dicitur. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 903. 915 sqq. *Rost* §. 121. *Win.* §. 42. 2., ita seq. indic. impf., ut ὅτε ἐποίεις τὸν κόσμον Sap. 9, 9. — 19, 17. Bar. 6, 24. Tob. 1, 4. 9. 12, 12. Esr. 8, 91. 2 Macc. 1, 19. 4 Macc. 17, 1. (Xen. An. 2, 6. 20. — c. indic. aor. Sap. 11, 9. ὅτε — ἐπειράσθησαν, — v. 13. 16, 5. Sir. 44, 17. Tob. 1, 10. 15. 18. 2, 1. 7. 13. 8, 1. 3. 12, 12. 13. 14, 2. 12. Jud. 5, 18. Esr. 1, 39. 43. 3, 13. 4, 44. 45. 58. 7, 10. 1 Macc. 4, 9. 6, 28. 7, 41. 10, 8. 16, 16. 2 Macc. 1, 18. 20. 22. 4 Macc. 16, 15. 18, 20. (Xen. Cyr. 8, 4. 12.) — c. indic. fut. Hist. Sus. v. 14. — Sir. 38, 13. ἔστι καιρὸς, ὅτε — εὐοδία scil. ἔσται — ἔστιν ὅτε i. e. *interdum* [vid. εἰμί no. 1. g.] sq. indic. praes. Bar. 6, 10. (Hdian. 4, 7. Xen. Cyr. 2, 1. 30.) — b) metaph. i. e. refertur ad *causam* enuntiandam, ubi Lat. *quum*, nos: *als, da* 4 Macc. 2, 6. (Xen. Oecon. 11, 10.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 918.

Ὅτι, coniunct. pertinens 1) ad *obiectum*, de quo agitur, indicandum = nostratium: *dass*, Hebraeorum כִּי et Latinorum

A) accus. c. infinit. cf. *Matth.* §. 530, not. §. 624. *Buttm.* §. 130. *Rost* §. 122, 4. *Vig.* p. 546. *Win.* §. 57, 4. 5 et 6. p. 524. 526. 536. Ita a) post vv. *dicendi* et his similia, ut ἀναγγέλλω Hist. Sus. v. 11. quo l. explicationis ergo adduntur verba: ὅτι ἤθελον συγγενέσθαι αὐτῇ. 1 Macc. 2, 31. ἀπαγγέλλω Tob. 8, 13. 1 Macc. 6, 5. 9, 37. 11, 21. 12, 26. 16, 21 bis. διαγγέλλω 2 Macc. 1, 33. διηγέομαι 1 Macc. 5, 26. quo l. quae v. 25. universe dicta erant, explicatius exponuntur. — εἶπον Hist. bel. et dr. v. 24 bis. Esr. 8, 52. 3 Macc. 6, 15. 4 Macc. 7, 17. ἐπαγγέλλομαι 3 Macc. 2, 10. καταμαρτυρέω Hist. Sus. v. 21. κρίνω Jud. 7, 24. λαλέω Tob. 6, 11. quo l. λαλεῖν περί τινος et λαλ. ὅτι iunguntur. — μαρτυρέω 1 Macc. 2, 37. συνομολογέομαι 4 Macc. 13, 1. — His adde formulas: ἀποστέλλειν ἐπιστολάς *litteris significare* 1 Macc. 12, 7. item *iurandi* formulam ad Hebraeorum loquendi consuetudinem conformatam: ζῇ ἡ ψυχή μου ὅτι vel ζῇ τις ὅτι = *per vitam meam, per vitam alicuius affirmo* Jud. 11, 7. 12, 4. 13, 16. — ita pro כִּי Jes. 49, 18. Cf. *Simonis* lex. hebr. p. 472 ed. *Win. Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 187. *Win.* p. 537. — elliptice Jud. 11, 23. ὅτι ἐάν pro: λέγω, ὅτι ἐάν κλ. — b) post vv. *declarandi, docendi, indicandi, demonstrandi, persuadendi, credendi,* ut ἀποδείκνυμι 4 Macc. 16, 2. δείκνυμι Sap. 12, 13. 13, 4. 18, 21. Hist. bel. et drac. v. 9. 3 Macc. 6, 15. διδάσκω Sap. 12, 19. ἐπιδείκνυμι Jud. 8, 24. 4 Macc. 1, 7. 9. ἡγέομαι Sap. 15, 9. νομίζω Bar. 6, 56. πείθω Sap. 16, 8. 4 Macc. 2, 6. 9, 18. πιστεύω 4 Macc. 7, 19. ὑποδείκνυμι Tob. 1, 19. — γνωστόν ἐστι Sap. 16, 28. Esr. 2, 18. 6, 8. δῆλον 4 Macc. 2, 7. φανερόν ἐστι Bar. 6, 51. 69. 2 Macc. 6, 30. — elliptice i. e. abest δῆλον vel φανερόν ἐστι cogitatione addendum Bar. 3, 18. Cf. *Matth.* §. 549, 5 not. — c) post vv. *sensuum*, ut εἶδον 1 Macc. 3, 42. 4, 20. 5, 32. 7, 11. 25. 44. — de attractione obvia in locis 1 Macc. 9, 6. 13, 2. vid. εἶδον. — 1 Macc. 9, 7. 14. 11, 36. 39. — d) post vv. *intelligendi, cognoscendi, comperiendi, discendi, sciendi,* ut ἀγνοέω Sap. 12, 10. 4 Macc. 10, 2. αἰσθάνομαι Bar. 6, 49. ἀκούω Tob. 7, 7. Jud. 11, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 5. 1 Macc. 3, 13. 5, 1. 6, 1. 55. 56. 8, 1. 2. 9. 9, 1. 10, 8. 18. 11, 63. 12, 24. 28. 34. 13, 1. 14, 2. 16. 17. 40 bis. v. 41. 4 Macc. 4, 22. de h. l. optativo cf. *Matth.* §. 529. *Rost* §. 122, I. 4 et 5. *Buttm.* §. 126, 3. γινώσκω Sap. 8, 21. 10, 12. 11, 16. Sir. 12, 11. 23, 19. 36, 22. 46, 6. Bar. 2, 15 bis. 30 bis. 32. 6, 23. 29. 50. 53. 65. 72. Tob. 3, 14. Jud. 9, 7. Esr. 2, 22. 4, 22. 1 Macc. 1, 5. 4, 11. 6, 13. 7, 25. 30. 31. 42. 10, 80. 13, 17. 2 Macc. 1, 27. 7, 28. 15, 21. 3 Macc. 7, 9. 4 Macc. 18, 2. εἶδον Sap. 16, 18. Sir. 24, 32. 46, 10. 51, 27. Bar. 2, 17. Hist. bel. et dr. v. 30. 1 Macc. 3, 29. 42. 9, 57. 11, 39. 12, 1. 42. 51. 13, 53. 15, 12. ἐπιγινώσκω Sir. 18, 11. 23, 27. 33, 5. Tob. 1, 19. Esr. 5, 67. 1 Macc. 5, 34. 6, 17. 12, 50. 13, 14 bis. 16, 22. — praecedente τοῦτο 4 Macc. 2, 9. ἐπιθεωρέω 1, 30. ἐπίσταμαι Tob. 6, 12. 11, 7. Hist. Sus. v. 43. εὑρίσκω 1 Macc. 12, 21 bis. 2 Macc. 2, 1. θεωρέω 2 Macc. 9, 23. μανθάνω Sap. 16, 26. Addit. ad l. Esth. 1, 14. 4 Macc. 10, 16. οἶδα Sap. 8, 9. 13, 16. 15, 2. 13. Tob. 2, 10. Jud. 9, 14. Addit. ad l. Esth. 3, 5. 6. 4, 12. 13. 1 Macc. 2, 65. 4 Macc. 5, 24. 7, 22. 16, 25. — elliptice i. e. abest εἰδότες Bar. 3, 3. ὅτι —

αἰῶνα *gnari, te immortalem — nos mortales esse.* — v. 7. προοῖδα 4 Macc. 4, 25. προεῖδον Sap. 19, 1. 4 Macc. 4, 25. συγγινώσκω 2 Macc. 14, 31. συννοέω v. 3. συνοράω 5, 17. Cf. *Matth.* §. 548, 2. §. 549, 2 not. §. 549, 3 not. §. 549, 4 not. — e) post vv. *recordandi, curandi*, ut ἀναμιμνήσκω 4 Macc. 16, 18. μνάομαι Sir. 7, 16. 28. 8, 5. 7. 9, 12. 14, 12. 34, 13. 51, 8. Tob. 4, 4. 12. — f) post vv. *sperandi, confidendi*, ut ἐλπίζω Jud. 6, 9. 8, 20. 2 Macc. 2, 17. εὐελπίδα ποιέω τινά Sap. 12, 19. — g) post vv. *cogitandi, reputandi*, ut διαλογίζομαι 4 Macc. 8, 10. ἐνθυμοῦμαι v. 20. ἐννοέω 1 Macc. 2, 61. 4 Macc. 1, 24. ἐπιγινώσκω Sir. 9, 13. κατανοέω Sir. 30, 26. λογίζομαι Sap. 8, 17. ἐστί μοι φροντίς 15, 9 bis. — B) ubi Lat. *quod*, nos: *dass*, ita a) post vv. *laudandi, mirandi, vituperandi, dolendi, irridendi, irascendi, metuendi*, praecedente demonstrativo, ut ταύτῃ i. e. *propterea* 4 Macc. 2, 1. 2. (Xen. An. 2, 6. 7.) abest ταύτῃ vel περὶ τούτου 1 Macc. 4, 27. αἰτέω Hist. Sus. v. 63. εὐλογέω Tob. 11, 1. Esr. 4, 62. 5, 61. 1 Macc. 4, 24 bis. εὐλογητός ἐστι τίς Tob. 8, 16. 17. εὐχαριστέω Sap. 18, 2. μακαρίζω v. 1. μέλει μοι [curae mihi est i. e.] *doleo, ich beklage es, es thut mir Leid* Tob. 10, 5. μέμφομαι Sir. 41, 7. ὀνειδίζω Bar. 6, 43. ὀργίζομαι Tob. 5, 12. (Plut. de audiend. poet. c. 1. Aeschin. de falsa legat. c. 6.) — φοβοῦμαι = *ich mache mir Sorge*, ὅτι darüber *dass* Tob. 4, 21. (φοβοῦμαι seq. indicat. fut. Xen. Cyr. 5, 2. 12. φόβος, ὡς Dem. Philipp. p. 141. Symmor. p. 185.) — — b) ratione habita praecedentis τοῦτο, praeparantis subiectum integra propositione expressum [cf. quae habet de hoc dicendi genere graecitati seriori maxime frequentato *Win.* §. 40, 1. p. 370.] Sap. 14, 21. τοῦτο ἐγένετο — εἰς ἔνεδρον, ὅτι — τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα λίθοις — περιέθεσαν. — c) in interrogationibus, ut τί ἐστιν, ὅτι, *quae causa est quod, quid est quod? wie kommt es, dass* Bar. 3, 10. τίς εἶ σὺ — ὅτι *quis* i. e. *qualis es, quod* i. e. *quid in te causae est, quod* Jud. 6, 2. τίς — ὅτι ἐπροφήτευσας i. e. *quis tandem tu es, quod prophetae personam suscepisti?* Ita מָה seq. כִּי Exod. 16, 7. Tob. 15, 14. — 1 Macc. 10, 23. τί — 'Αλέξανδρον, *qui tandem factum hoc est, quod nos praevenit Alexander*, sensus: *male nos praevenit Alexander.* — 4 Macc. 1, 33. πόθεν — οὐχ ὅτι concise pro: πόθεν — οὐχ ἐκ τούτου, ὅτι *unde — nonne ex eo quod?*

C) orationi directae praemittitur vel recitationi verborum alterius inservit [cf. de ὅτι recitativo *Matth.* §. 624. §. 529, 2. *Rost* §. 122, not. 1. *Buttm.* §. 136. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 296. *Win.* §. 57. p. 536. et de hebr. כִּי *Gesen.* p. 846. *Ewald* p. 650. gram. max. p. 287.] Sir. 15, 11. 12. 16, 15. 39, 16. quo l. τὰ ἔργα — σφόδρα pro: ὅτι σφόδρα καλὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Jud. 8, 11. 10, 19. Addit. ad l. Esth. 3, 2. 5, 9. Hist. Sus. v. 5. Esr. 8, 33. 1 Macc. 13, 18. 2 Macc. 2, 7. 4 Macc. 18, 7.

2) rationi reddendae inservit vel causale est, ubi Lat. *quod, quia, quum, nam*, nos: *weil, denn* Sap. 1, 2. 4. 6. 7. 10. 2, 2 bis. Sir. 2, 5. 3, 19. 11, 4. 19. 24. Bar. 1, 13. 3, 6. 6, 31. Tob. 3, 5. 6. 8. 11, 1. 15. Jud. 6, 2. 7, 19 bis. Addit. ad l. Esth. 3, 8. 4, 4. 12. Hist. Sus. v. 11. 13. 15. Hist. bel. et drac. v. 9. 13. Cant. tr. puer. v. 3. 5. Esr. 4, 12. 34. 1 Macc. 1, 11. 2, 30. 3, 19. 9, 7. 60. 13, 6. 4 Macc. 4, 25.

'Οτρύνω, f. νῶ, *incito, impello*, τινὰ ἐπί τι 3 Macc. 5, 46. (τινά Hom. Odyss. 2, 244.)

Οὐ, seq. vocali οὐκ et si eadem habet spiritum asperum, οὐχ attice etiam οὐχί, particula negativa, absolute et obiective negans. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 804 sq. *Matth.* §. 608. *Buttm.* §. 135. *Rost* §. 135. *Win.* p. 59, 1. *Passow* sub h. v.

1) *non, nicht*, οὐκ — ἀλλά, *non — sed*, οὐ γάρ, *non enim*. Jungitur οὐ a) c. *verbo* aa) ita, ut, quod verbo enuntiatur, cadere in *subiectum* orationis negetur, ut σοφία — οὐκ ἀθωώσει βλάσφημον Sap. 1, 6. θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται v. 10. v. 11. 14. 2, 1 bis. 3, 13. Sir. 1, 19. 2, 13. 48, 12 bis. Bar. 2, 8. 3, 17. 18. Tob. 1, 15. 13, 2. Jud. 5, 5. 10. 12, 2. 16, 14. Addit. ad l. Esth. 3, 7. οὐ ποιήσω αὐτά. — Hist. Sus. v. 10. 18. Hist. bel. et drac. v. 4. 32. 41. Cant. tr. puer. v. 9. 22. 26. Prec. Man. v. 8. 9. 10. Esr. 1, 4. 3, 21. 5, 37. 8, 42. 1 Macc. 2, 10 bis. 9, 6. 15, 27. 35. 2 Macc. 6, 16. 24. 3 Macc. 2, 32. 4 Macc. 2, 20. 24. 18, 7. 8. 9. 18. — ὁ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ εἰς ἀγαθόν scil. ἐστί Sir. 7, 13. — 2 Macc. 7, 22. de h. l. ἐγώ explicando ex Hebraeorum verbositate vid. *Win.* §. 22, 1. — propositiones relativae οὐ habentes Sir. 25, 8 bis. v. 22. 28, 19 ter. 31, 10. 34, 8. 36, 30 bis. 44, 9. 10. 46, 11 bis. Bar. 2, 2. 3, 4. Tob. 4, 12. Jud. 2, 3. 20. 1 Macc. 5, 30. 9, 27. In quibus l. si interdum pro ὅς οὐ scribendum fuisse ὅς μή vid. *Win.* §. 59, 5. p. 567. — (Isocr. Evagor. c. 4. Soph. OR. v. 374. Eur. Hel. v. 509.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 709. *Matth.* §. 608, c. *Buttm.* §. 135, 2. c. *Rost* §. 135, b. g. *Win.* l. l. — respondente οὐδέ· οὐ — οὐδέ *neque — neque, weder — noch* Sap. 1, 4. 3, 18. Sir. 18, 5. Jud. 2, 3. Cant. tr. puer. v. 26. Esr. 4, 6. 1 Macc. 2, 34. 36. 8, 14. 2 Macc. 11, 27. 4 Macc. 15, 15 bis. — οὐ — οὐδὲ εἷς, *non — ne unus quidem* Sir. 42, 20. Hist. bel. et drac. v. 18. 1 Macc. 7, 46. 11, 36. De οὐδὲ εἷς fortius negante vid. εἷς. — οὐκ — οὐδείς, *non quisquam* i. e. *nemo prorsus*, οὐκ οὐδέποτε *nullo unquam tempore* [cf. de duplici unius eiusdemque sententiae negatione pertinente ad intendendam negationem sub μηδείς notata] Sir. 15, 20. 42, 21. Tob. 1, 20. 7, 11. Jud. 12, 10. Hist. Sus. v. 16. Addit. ad l. Esth. 3, 7. Esr. 4, 36. 1 Macc. 8, 14. 10, 35. 14, 44. 15, 14. — Hist. bel. et drac. v. 17. — praecedente μήποτε interrogante [vid. μήποτε fin.] Sir. 19, 13. — De μὴ οὐ et μήποτε οὐ post vv. *metuendi*, ubi Lat. *ne non*, nostrates: *dass nicht* 1 Macc. 3, 30. 12, 40. vid. sub μή et μήποτε monita. — οὐ μή, *non, nullo modo* vid. μή I. A. BB. — persona 2. futuri, ubi absolute et obiective abstinere aliqua re iubetur aliquis [vid. de futuro imperativi vim habente sub ἐξέρχομαι notata] Jud. 2, 13 bis. Hist. Sus. v. 53. Esr. 8, 85. 4 Macc. 2, 5. — — bb) ita ut arctissime cum verbo copulatum unam eamque contrariam notionem constituat, ut οὐκ ἐάω = *prohibeo* 1 Macc. 12, 40. οὐκ ἐξισχύω = *impar sum* Sir. 7, 6. οὐκ ἔχω τι = *deest mihi aliquid* 3, 30. Cf. *Win.* §. 59, 1 fin. *Matth.* §. 608, 1. *Herm.* ad Vig. p. 889. —

b) iungitur c. *obiecto* nunc propiori, nunc remotiori, non cadere in illud indicans verbi notionem, ut οὐκ ἄνθρωπον — ἀλλὰ τὸν θεὸν ἀντικείμενον ἔχειν 3 Macc. 7, 9. θύειν δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ Bar. 4, 7. οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον Esr. 5, 70. Vid. de h. l. ὁ, ἡ, τό no. III. 7. b. gg. — Sir. 24, 32. 30, 26. — ἀπογραφῆναι — οὐ τὴν — βραχεῖ προδεδηλωμένην — λατρείαν, *in tabulas referri non ratione habita* [vid. de hoc accus. usu αἰδημών] *servitutis brevibus ante* [coll. c. 2, 28.] *commemoratae.* —

c) sequacem habet *praepositionem*, non cadere rationem [Verhältniss] praepositione significatam in aliquem vel in aliquid, ita sequente praepos. motum, finem vel consilium, eventum indicante, ut ἐμπεσούμεθα — οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων

Sir. 2, 13. ἐπράθητε — οὐχ εἰς ἀπώλειαν Bar. 4, 7. Sir. 31, 18. οὐχ ἐφ' ἡμᾶς ἐξέτειναν χεῖρα 1 Macc. 6, 25. — seq. praepos. causam [Grund] denotante, ut οὐ διά τι θεωρούμενον ἐσώζετο Sap. 16, 7. οὐ διὰ πορνείαν Tob. 8, 7. 2 Macc. 5, 19. οὐκ ἐν ὕβρει Addit. ad l. Esth. 3, 5. οὐχ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πατρίδος 2 Macc. 13, 3. οὐ πότου χάριν 3 Macc. 6, 36. — οὐχ ὅτι i. e. οὐ διὰ τοῦτο ὅτι Sap. 15, 9. — sq. praepos. originem, fontem indicante, ut οὐχ ἀπὸ ξύλου Sir. 38, 5. οὐκ ἀ. ψυχῆς 19, 16. — de 2 Macc. 14, 30. vid. ἀπό no. II. 2. a. cc. — sq. praep. modum, adminiculum designante, ut οὐ δι' ὅπλων 2 Macc. 15, 21. οὐ μετὰ δόλου, οὐ μ. εὐλογιστίας 1 Macc. 8, 28. 4 Macc. 5, 21. — sq. ἐν rem significante, in qua cernitur vel qua nititur aliquid Jud. 9, 11. 1 Macc. 3, 19. — sq. μέχρι, ut οὐ μέχρι τέλους *non ad extremum usque terminum*, ita de natione penitus exstincta Sap. 16, 5. —

d) iungitur c. substantivo aa) c. genitivo substant., ubi origine, necessitudine vel ulla aliqua ratione pertinere aliquam rem vel personam ad aliquem vel aliquid absolute et obiective negatur, ut σπέρμα χαναὰν καὶ οὐκ ἰούδα ad Canaani, *non ad Judae progeniem pertinens* Hist. Sus. v. 56. οὐ τυράννου, ἀλλὰ νόμου θείου — οὐ δορυφόροι 4 Macc. 11, 26. τὰ οὐκ αὐτῶν Sir. 21, 15. — bb) c. dativo subst. ubi factum esse aliquid eo, qui substantivo denotatur, modo absolute negatur, ut οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 8. οὐ θυμῷ — τι ἐποίησε 4 Macc. 2, 17. — cc) arctissime c. subst. copulatum huius notionem in contrariam mutat, ut ὁ οὐκ ἀρχιερεύς *non pontifex maximus, der Nicht-Hohepriester*, ita de viro *summi pontificis nomine indigno, unhohepriesterlich* 2 Macc. 4, 14. — ita pro לֹא Deut. 32, 21. Thren. 1, 4. — Cf. *Gesen.* p. 832. *Ewald* p. 655. gram. min. p. 292 sqq. *Simon.* lex. hebr. p. 513. ed. *Win.* *Buttm.* §. 135, not. 3. *Matth.* §. 608. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 345. 424. Greg. Corinth. p. 98. ed. *Schäfer.* *Vig.* p. 460. *Win.* §. 59, 1. —

e) copulatur c. adiectivo, tollens vel negans notionem eius, ut οὐκ ἄνους 2 Macc. 11, 13. οὐκ ἀθῷος Sir. 7, 8. οὐκ ἐλάττων 2 Macc. 5, 5. 8, 9. 12, 10. οὐ μικρός Sir. praef. prim. 2 Macc. 3, 14. οὐχ ὅμοιος Sap. 11, 14. οὐ πάρεργος 2 Macc. 15, 19. οὐ πᾶς 4 Macc. 4, 17. οὐ πικρός 4 Macc. 18, 20. οὐ πολύς Sir. 6, 21. 1 Macc. 6, 1. γῆρος — οὐ τὸ πολυχρόνων Sap. 4, 8. οὐχ ὁ τυχὼν 1 Macc. 3, 7. — οὐκ ἔλαττον, οὐχ ἧττον substantive, *non minor numerus* [vid. de horum adiectivorum neutro substantivi indeclinabilis vim habente sub ἐλάσσων monita] 2 Macc. 5, 14. 10, 17. 18. 12, 4. — Formulae, a quibus abest ἐστί cogitatione addendum, ut οὐ δίκαιον, οὐ καλόν, οὐκ εὐχερές, οὐ ῥᾴδιον Sir. 10, 22. 14, 3. 41, 6. Tob. 8, 6. 2 Macc. 2, 26. 27. οὐχ ὡραῖος Sir. 15, 8. — ita ut existat significatio vel notio contraria, ut οὐκ ἴδιος = *alienus, fremd* Jud. 5, 18. οὐκ ὀλίγοι *non pauci* = *multi* 2 Macc. 8, 6. 10, 24. 14, 30. — οὐχ ὁμοεθνής = *exterus, Ausländer* 2 Macc. 5, 6. —

f) legitur ante participium, ita ut absolute negetur id, quod eo enuntiatur. Cf. *Win.* §. 59, 4 fin. — Sap. 2, 2. 12, 9. 18, 1. Sir. 44, 9 bis. Bar. 6, 16. Jud. 12, 12. Esr. 1, 28. 2 Macc. 2, 5. 34. 5, 6. 15. 7, 28. 8, 11. 9, 22. 14, 6. 3 Macc. 6, 11. 4 Macc. 9, 5. — οὐκ ἀγνοῶν i. e. *bene gnarus, probe sciens* Sap. 12, 10. —

g) praecedit adverbium, sic, ut tollat notionem, quae subest illi aa) univ., οὐκ ἀδίκως Sap. 12, 13. οὐκ ἄλλως 6, 21. οὐκ ἐπάνω Bar. 2, 5. οὐκ ἔτι Tob. 12, 21. οὐ μικρῶς 2 Macc. 14, 8. οὐ ὀρθῶς Sap. 2, 1. οὐ τοσοῦτον — ὅσα *non tam* — *quam* Addit. ad l. Esth. 6, 7. — bb) οὐχ οὕτως Jud. 9, 3. 3 Macc. 5, 22. 4 Macc. 13, 3. οὐχ οὕτως, ὥστε 4 Macc. 3, 30. 32. 9, 17. 10, 14. — οὐχ οὕτως — ὡς 4 Macc. 7, 14. 15, 18. 16, 3. — minus plene i. e. abest οὕτως cogitatione addendum, ita in formulis οὐχ ὡς, οὐ καθώς, οὐχ ὥστε Sir. 28, 15. 1 Macc. 4, 6. 9, 44. 2 Macc. 3, 11. 4 Macc. 1, 6. — cc) οὐ μόνον *non solum*, sine ἀλλά positum Addit. ad l. Esth. 6, 3. — subsequente ἀλλά· οὐ μόνον — ἀλλά *non solum — sed*, ita in gradatione [cf. *Herm.* ad Vig. p. 837.] i. e. *non solum — sed quod maius est* Sap. 19, 15. 1 Macc. 11, 42. (Xen. Mem. 1, 6. 2. 2, 7. 6.) — οὐ μόνον — ἀλλὰ καί, *non solum — sed etiam*, ita ratione subiecti Sap. 10, 8. 11, 19. Sir. praef. prim. bis. praef. sec. — Jud. 11, 7. Addit. ad l. Esth. 6, 4. 2 Macc. 7, 24. 3 Macc. 2, 26. 3, 23. 4 Macc. 1, 11. 8, 5. 9, 10. 14, 9. 16, 2. — ratione obiecti nunc propioris nunc remotioris 2 Macc. 11, 9. 4 Macc. 2, 4. 5, 26. 6, 35. — Addit. ad l. Esth. 6, 19. 2 Macc. 3, 1. 6, 31. — ratione causae, ob quam, ut τιμᾶσθαι οὐ μόνον ταύτῃ τῇ τιμῇ — ἀλλὰ καὶ τῷ δι' αὐτοὺς — ἐπικρατῆσαι 4 Macc. 17, 20. ratione rei, ad quam pertinet aliquid, v. c. dominium alicuius 18, 2. — οὐ μόνον — δὲ καί *non solum — sed etiam*, ratione subiecti 2 Macc. 4, 35. — οὐ μὴν — ἀλλὰ καί, *veruntamen etiam* [vid. μήν] 3 Macc. 5, 50. 4 Macc. 15, 6. — dd) οὐ πάντως *non prorsus*, *non in universum* 3 Macc. 1, 15. γενομένου δέ φησι τούτου — οὐχί — καὶ μή *quum hoc factum esset, non in universum intraturum, etiam volentibus et nolentibus illis intraturum se esse dixit* 3 Macc. 1, 15.

2) in interrogatione, ubi plerumque exspectatur responsio affirmativa, in quibus Lat. *nonne?* a) univ. Sir. 14, 15. 18, 15. 16. 32, 15. 37, 2. 47, 4. Tob. 5, 17. 6, 15. 1 Macc. 2, 52. 3 Macc. 1, 15. 4 Macc. 8, 15. 9, 30. 11, 24. 17, 7. 16 bis. — Esr. 4, 14 bis. v. 22. 28 bis. v. 34. 35. 8, 88. (Xen. Cyr. 5, 5. 13.) Cf. *Win.* §. 61, 3. *Matth.* §. 610. — b) c. persona sec. futuri ita iungitur negatio, ut fieri iubeatur aliquid ab aliquo 4 Macc. 5, 10. οὐκ ἐξυπνώσεις *non evigilabis?* i. e. *so erwache doch, fac ut evigiles.* Cf. *Herm.* ad Vig. p. 740. (Xen. Cyr. 2, 3. 22.) — c) πῶς οὐχί, *quomodo non, quidni, nonne?* Esr. 4, 12. 32. (Xen. Cyr. 2, 3. 14. 5, 1. 12. Mem. 1, 1. 5.) Cf. *Matth.* §. 610, 6. —

3) in responsione negante, *non* i. e. *nein* 2 Macc. 7, 8.

Οὐαί, interiectio dolentis = *vae!*, sequente ex usu graecitatis serioris [cf. *Passow* sub οὐαί) dativo personae vel rei Sir. 2, 12. 13. 14. Jud. 16, 17. — addito nominativo vocativi vim habente Sir. 41, 8.

Οὐδαμῶς, adv. (οὐδαμός ne unus quidem, οὐδέ, ἀμός) *neutiquam, nequaquam* 2 Macc. 9, 7. 18. 11, 4. 3 Macc. 1, 11. 12. 2, 24. 3, 6. — οὐδὲν οὐδαμῶς ἴσχυσεν ἀναγκάσαι i. e. *nullo unquam modo cogere valuit* [vid. μηδείς] 4 Macc. 18, 5. (Xen. Mem. 2, 3. 15.)

Οὐδέ, coniunctio obiective vel absolute negans 1) *neque* i. e. a) *et non, und nicht*, ita legitur, ut continuet negationem. Cf. *Matth.* §. 609. *Buttm.* §. 136. *Win.* §. 59, 6. *Passow* sub h. v., οὐ — οὐδέ, *non — neque, nicht — noch* Sap. 1, 4. 13. 2, 22 bis. 3, 18. 4, 8. 5, 10. 6, 4 bis. 16, 4. Sir. 10, 18. 18, 5. 31, 19. Bar. 3, 20 et 21 bis. 23. 27. 31. 4, 13 bis. v. 15. Tob. 3, 15 ter. 12, 19. Jud. 5, 23. 8, 16. 18. 20. 10, 13. Addit. ad l. Esth. 3, 5 bis. 4, 14. Hist. Sus. v. 48. Hist. bel. et drac. v. 7. Cant. tr. puer. v. 6 bis. v. 14 quater. v. 26. Esr. 3, 21. 4, 6. 39. 9, 2. 11. 1 Macc. 2, 34. 36 bis. 8, 16. 26.

10, 46. 73 bis. 2 Macc. 7, 22. 14, 3. 4 Macc. 2, 5. 5, 33 bis. 7, 6. 17. 9, 15. 15, 15. 16. 18. 16, 3. 9. 18, 8. — οὐ — οὐδὲ μή = οὐ — οὐδέ sed fortius Sir. 38, 33. — οὐ μή — οὐδέ i. q. οὐ — οὐδέ sed fortius Sir. 28, 16. Bar. 6, 67. — οὐ γάρ — οὐδέ, *non enim* — *neque* Sap. 6, 7. Jud. 9, 11. 16, 7 bis. — οὐδέ — οὐδέ, *neque* — *neque* Bar. 3. 22. 4 Macc. 5, 34 bis. 16, 12. — οὐδείς — οὐδέ, *nullus* — *neque*, οὐδέν — οὐδέ, *nihil* — *neque* 4 Macc. 8, 26. 14, 4. — οὐδεὶς μή — οὐδὲ μή, *nullus* — *neque* Sap. 1, 8. — οὔτε — οὐδέ Sap. 15, 4. (Xen. Cyr. 2, 2. 26.) Cf. *Matth.* §. 609, B. I. c. B. — οὐδὲ γάρ, *neque enim* Sap. 11, 24. 18, 12. Sir. 49, 15. Bar. 6, 24. —

b) *etiam non, auch nicht* Sap. 7, 9. 12, 11. 13, 8. 15, 19. 16, 10. 19, 21. 2 Macc. 6, 11. 15. — οὐδὲ γάρ, *denn auch nicht, nam neque* Sap. 17, 4. —

2) *ne quidem, nicht einmal, selbst nicht, auch nicht.* Ita a) in media oratione 2 Macc. 5, 10. καὶ κηδείας οὐδ' ἡςτινοςοῦν — μετέσχε *et funerationem, ne qualemcunque quidem* [i. e. *ne vilissimam quidem*] — *nactus est.* — οὐδὲ οὕτως *ne sic quidem* 4 Macc. 5, 7. — οὐδ' ἄν, *ne quidem si* 4 Macc. 5, 29. 10, 4. 16, 11. (οὐδέ Hdian. 1, 12. 13. Xen. Mem. 1, 1. 15.) — b) univ., οὐδὲ εἷς, *nemo quisquam, ne unus quidem* Sir. 49, 14. Hist. bel. et drac. v. 18. 1 Macc. 11, 70. 4 Macc. 8, 24. 16, 11. Vid. εἷς. — οὐ — οὐδὲ εἷς i. q. οὐδὲ εἷς sed fortius Sir. 42, 20. Hist. bel. et drac. v. 18. 1 Macc. 7, 46. 11, 36. — Jud. 11, 13. ὧν — οὐδέν i. e. *quorum ne manibus quidem quicquam attingere* licet. — De negationibus pluribus fortius negantibus vid. sub. μηδείς monita.

Οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν et forma serioris aevi οὐθείς, οὐδεμία, οὐθέν [Sap. 2, 4. 3, 17. 4, 5. 5, 11. Sir. 23, 18. 27. Bar. 6, 45. Jud. 8, 13. 1 Macc. 5, 54. 8, 26. 14, 23. 3 Macc. 1, 13. Aristot. hist. anim. 2, 3. 52. Athen. 4, 19. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 181 sq. *Buttm.* §. 64. gram. max. §. 70, not. 7. *Matth.* §. 137. *Win.* §. 53. — ex οὐδέ, εἷς auch nicht Einer i. e.] *nullus, a, um.* Uti οὐ et μή, ita μηδείς et οὐδείς differunt, i. e. οὐδείς obiective vel absolute, μηδείς subiective negat. — Legitur in libris apocryphis a) c. substantivo, aa) propr. ita οὐδεὶς ἄνθρωπος Sap. 15, 16. οὐδ. βασιλεύς 7, 5. οὐδ. σύμβουλος Sir. 42, 21. κατ' οὐδένα τρόπον Bar. 6, 69. 2 Macc. 11, 31. 4 Macc. 5, 16. 6, 5. 7, 3. οὐδεμία ἀνάγκη 4 Macc. 5, 15. οὐδ. βία Sap. 17, 5. (Xen. Cyr. 1, 1. 2.) — οὐδὲν ἔργον Bar. 6, 51. ἀρετῆς σημεῖον οὐδέν Sap. 5, 13. τεκμήριον οὐδ. 5, 11. — bb) c. adiectivo, it. participio, substantive posito, ut οὐδὲν ἄτοπον 2 Macc. 14, 23. γνήσιον οὐδέν 3 Macc. 3, 19. — οὐκ — οὐδὲν ἄδικον i. q. οὐδὲν ἄδικον sed fortius Esr. 4, 36. 40. — οὐδὲν μεμιαμμένον Sap. 7, 25. — cc) metaph. pro: *nullius momenti* i. e. *inanis, vanus,* ita οὐδεὶς φόβος Sir. 40, 7. Cf. *Matth.* §. 437, not. 1. (ita plur. Hdot. 9, 58. Eurip. Androm. v. 700.)

b) sine substantivo aa) οὐδείς, οὐδεμία, *nullus, nemo* Sap. 2, 4. 5. Sir. 18, 2. 23, 18. 27, 22. Tob. 10, 2. Jud. 13, 4. 14, 15. 1 Macc. 4, 5. 5, 46. 2 Macc. 9, 10. 11, 31. 4 Macc. 16, 6. 12. — seq. genit. totius vel partitivo Jud. 11, 13. 4 Macc. 14, 4. — οὐδεὶς μή = οὐδείς sed fortius [vid. μή coll. *Win.* §. 60, 3 not.] Sap. 1, 8. — οὐκ οὐδείς, *nemo quisquam* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 467. *Win.* §. 59, 9. b.] Sir. 15, 20 bis. 48, 12. Tob. 6, 14. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 1 Macc. 5, 54. 10, 35. 15, 14. 3 Macc. 1, 15. — seq. genit. partit. Jud. 12, 10. 1 Macc. 8, 14. — bb) neutr. οὐδέν, *nihil* α) propr. Sap. 4, 5. 8, 7. 13, 13. Sir. 18, 32. 23, 27. 39, 20. 42, 24. Bar. 6, 70. Jud. 8, 13. 1 Macc. 8, 26. 11, 38. 2 Macc. 4, 25. 4 Macc. 7, 20. 8, 10. οὐκ οὐδέν, *nihil quicquam* Tob. 1, 21. 7, 11. — οὐδὲν εἰ μή [nihil, nisi exceperis, ita pro] οὐδὲν ἄλλο ἤ [ita Xen. Cyr. 1, 4. 24.] vel οὐδὲν ἄλλο μή — ἤ *nihil nisi, nihil aliud quam* Sap. 7, 28. 17, 12. Bar. 6, 45. — οὐδέν seq. genit. totius vel partitivo, ut οὐδὲν ὧν [i. e. οὐδὲν τούτων, ἃ] ἐποίησας Sap. 11, 24. Bar. 6, 19. Jud. 6, 9. 2 Macc. 5, 17. 4 Macc. 8, 26. 18, 8. — accus. οὐδέν *nulla ratione, in keiner Beziehung* [vid. de hoc acc. sub ἀδικέω monita] Sir. 40, 6. ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει scil. ἐστί = ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἀναπαύει, ubi nostrates: *er hat wenig, so gut wie gar keine Ruhe* = *parum imo nihil quiescit.* — ita post ἀδικέω 3 Macc. 3, 8. ἰσχύω 4 Macc. 18, 5. ὠφελέω Sir. 5, 8. — iunct. c. comparativo, ut οὐδὲν ἧττον, *nihilo minus*, ita seq. genit. *nihilo minus quam* Sir. praef. sec. fine. 2 Macc. 4, 40. 15, 27. (Xen. Cyr. 2, 1. 31. Isocr. ad Phil. c. 17.) — β) metaph. *nullius momenti, nullius pretii.* οὐδέν, etiam εἰς οὐδὲν λογίζομαι, *pro nihilo habeor, nihili esse existimor,* ita de personis Sap. 3, 17. 9, 6. — ἡγοῦμαί τι οὐδέν vel παρ' οὐδέν *nihili existimo,* Sap. 7, 8. 3 Macc. 5, 42. οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς τινός ἐστί τι *pro nihilo habetur ab aliquo* Sir. 8, 16. ἐν οὐδενὶ τίθεσθαί τι *nihili aestimare aliquid apud animum suum* 2 Macc. 4, 15. 7, 12. Cf. *Matth.* §. 437, not. 1. *Blomfield* ad Aeschyl. Agam. v. 164. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 6, 2. 8. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 680.

Οὐδέποτε, adv. obiective et absol. negans (οὐδέ, ποτέ, propr. auch nicht jemals) *nunquam,* c. praes. 2 Macc. 6, 16. c. praeterito Sap. 15, 17. Hist. bel. et drac. v. 7. (Hdian. 1, 15. 8. Xen. Mem. 1, 4. 16.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 458.

Οὐθί, ὁ, *Uthi,* nom. propr. viri iudaici Esr. 8, 40.

Οὐκέτι, adv. absolute et obiective negans (οὐκ, ἔτι) *non amplius, forthin nicht, nicht mehr* Tob. 10, 8. 2 Macc. 9, 13. (Hdian. 4, 6. 12. Xen. Cyr. 1, 4. 5.) —

Οὖν, coniunct., quae, ut γάρ, δέ [vid. γάρ, δέ] nunquam primum orationis locum obtinet: *igitur, ergo, folglich, also, nun,* μὲν — οὖν *quidem* — *igitur,* vid. μέν — νῦν οὖν, *nun also*, ex verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notato aestimandum. Inservit οὖν sententiis et propositionibus nectendis

a) aut colligendo et eliciendo novi aliquid ex antea dictis *„es bezeichnet den inneren Zusammenhang zweier Sätze, von denen der eine die Folgerung aus dem anderen enthält".* Cf. *Passow* sub h. v. *Matth.* §. 625. *Buttm.* §. 136. *Win.* §. 57, 4. p. 522. §. 57, 6. p. 528. 534. — aa) ita in locis, ubi verba, cum quibus iunctum legitur, hactenus a praecedentibus suspensa sunt, quatenus confirmandis iis serviunt 3 Macc. 6, 29. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ἔλεξεν i. e. *haec igitur sunt, quae dixit ille.* Cf. *Matth.* §. 625, 3. *„es dient zur Bekräftigung, indem das Gesagte als eine Schlussfolge aus dem Vorigen bezeichnet wird."* — bb) concludendi vim habet α) univ. Sap. 6, 9. πρὸς ὑμᾶς οὖν, ὦ τύραννοι, οἱ λόγοι μου. 12, 22. coll. v. 20. 21. — 13, 16. Sir. praef. prim. παρακέκλησθε οὖν. Sir. praef. secunda ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ. Addit. ad l. Esth. 2, 6. quo l. auctor, minus memor v. 5. a verbis: διειληφότες οὖν, i. e. *quum igitur reputaremus,* inchoasse pro: προστετάχαμεν, ac si a v. 4. penderent, verbis usus est προστετάχαμεν οὖν. — Addit. ad l. Esth. 6, 15. Orat. Man. v. 8. Esr. 2, 26. 4, 46. 6, 12. 8, 11. 1 Macc. 6, 13. 11, 34. 12, 9. ἡμεῖς οὖν — ἐπειράθημεν ἀποστεῖλαι i. e. *nos igitur* [= *haec igitur intuentes*], *etsi non indigeremus horum officiorum, periculum feci-*

mus legationis, v. 11. ἡμεῖς οὖν — μιμνησκόμεθα ὑμῶν i. e. *hanc igitur necessitudinem intuentes quovis die festo vestrum memoriam renovamus.* v. 14. καὶ οὐκ — ὑμῖν *et* [vel, syntaxeos magis quam parataxeos leges si respexeris, *sed*] *noluimus, uti per mutuas rationes fieri poterat, molesti esse vobis,* v. 16. 17. 23. 15, 19. 2 Macc. 2, 16. καλῶς οὖν ποιήσετε. 4, 31. 37. 48. 5, 8. 6, 9. 12. 31. 7, 40. 9, 26. 28. 10, 22. 11, 18. 26. 30. 12, 41. 3 Macc. 2, 1. 31. 4, 15. 5, 9. 4 Macc. 1, 7. 10. 22. 3, 9. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι *ceteros igitur quod attinet.* 5, 18. 26. 6, 31. 7, 20. 16, 2. 17, 20. — νῦν οὖν Esr. 2, 24. 28. 1 Macc. 11, 43. 15, 5. (Diod. Sic. 16, 91. Lucian. dial. deor. 22, 4. Xen. Mem. 1, 2. 17.) — β) in *sententiis conditionalibus et relativis* „*es bezeichnet die darin ausgesprochene Vorstellung als wahr und wirklich*“ *Passow* l. l. *Matth.* §. 625, 2. — Sap. 6, 21. εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις. 1 Macc. 15, 21. — ἐὰν οὖν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῇ Esr. 6, 19. 1 Macc. 8, 32. 2 Macc. 2, 15. 11, 19. ὅσοι οὖν κατὰ τόπους οἰκοῦσι Esr. 2, 6. (Xen. Mem. 1, 2. 43.) — c. participio resolvendo per ἐάν 4 Macc. 8, 7. πεισθέντες οὖν μοι *quodsi igitur mihi obtemperaveritis.* — νῦν οὖν ταύτην εἴπερ εἶδες, εἰπον Hist. Sus. v. 54. Esr. 6, 21. 1 Macc. 10, 71. — γ) in *propositionibus causalibus,* ἐπεὶ οὖν *quandoquidem igitur* 4 Macc. 4, 26. ἐπεὶ οὖν τὰ δόγματα αὐτοῦ κατεφρονεῖτο. Sir. praef. secunda. — (Xen. Mem. 3, 9. 5.) — c. participio resolvendo per ἐπεί c. verbo finito, ut γνόντες οὖν ἀπὸ τούτων, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοί, μὴ φοβηθῆτε αὐτούς Bar. 6, 29. v. 65. Addit. ad l. Esth. 2, 5. 2 Macc. 1, 18. 2, 16. 11, 25. 4 Macc. 16, 22. — 1, 28. καθάπερ οὖν — ὄντων = οὕτως οὖν — ὄντων *hoc igitur modo quum sint geminae, corporis scilicet et animi plantae, voluptatis dolorisque.* 2 Macc. 15, 37. — δ) in *cohortationibus* repetitis vel pendentibus a verbis praecedentibus, ita iunct. c. imperat. Sap. 1, 11. Bar. 6, 5. 16. 23. Esr. 9, 51. 4 Macc. 8, 9. νῦν οὖν 1 Macc. 2, 18. 5, 12. 7, 7. 9, 46. 11, 37. — c. 1 plur. coniunct. Sap. 2, 6. 2 Macc. 2, 32. νῦν οὖν 1 Macc. 6, 58. 12, 53. — c. 1 plur. futuri 1 Macc. 9, 58. — ε) in *interrogationibus,* ubi Lat. *igitur*, nos: *also, denn, nun,* ita πῶς οὖν Bar. 6, 40. 44. 49. 56. 4 Macc. 1, 5. 2, 24. 13, 5. (Xen. Mem. 1, 2. 8. Lucian. dial. deor. 2, 3.) — τίς οὖν Bar. 6, 52. Esr. 4, 14. — cc) orationi *recipiendae* inservit i. e. post interposita verba quaedam repetit sententiam. Utuntur Lat. in talibus partic. *igitur*, etiam *inquam,* nostrates vocab. *also, sage ich, wie gesagt.* Cf. *Passow* l. l. *Matth.* l. l. *Bornem.* ad Xen. An. 4, 3. 6. *Heindorf* ad Plat. Lys. §. 43 fin. *Jacob* ad Lucian. Alex. p. 42. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 387. *Harless* ep. P. ad Eph. p. 398. — α) univ. Sir. praef. sec. οὗτος οὖν *hic igitur,* de quo v. 1. dixi. 2 Macc. 2, 22. οἱ μὲν οὖν coll. v. 15. 3 Macc. 3, 6 coll. v. 3—5. — 3 Macc. 3, 11 coll. v. 1. (Xen. Mem. 1, 1. 20. Cyr. 5, 1. 3 coll. §. 2. An. 4, 3. 6.) — β) summatim comprehendit, quae antea fusius dicta erant Bar. 6, 69. 73. 2 Macc. 7, 42. — γ) post parenthesin. Ita post verba parenthetica 2 Macc. 4, 19. ἃς καὶ — δαπάνην v. 20. repetuntur, quae ab initio v. 19. dicta erant. (Xen. Mem. 4, 3. 17. Plat. apol. Socr. c. 17.) Cf. *Bornem.* ad Xen. l. l. *Fischer* ad Plat. l. l. not. 17.

b) iunct. legitur c. participio resolvendo per ὅτε, ὅταν, *quum, quando* Bar. 6, 3. 3 Macc. 1, 27. Cf. *Matth.* §. 565, 1.

c) adnectitur aliis vocabulis, ita ut respondeat Lat. *cunque* [vid. ὁστισοῦν sub ὅστις] ut δήποτε Sap. 17, 6. ὃς δήποτ' οὖν ἦν ἐκεῖ *quisquis* vel *quicunque unquam aderat.* (Diod. Sic. 2, 56. Dem. 1010.) Cf. *Matth.* §. 625, 5. *Lob.* ad Phryn. p. 374. —

Οὔπω, adv. obiective et absolute negans (οὐ, πω) *nondum*, seq. praeterito Esr. 5, 54. 2 Macc. 7, 35. 3 Macc. 5, 26. (Xen. Cyr. 1, 4. 4.)

Οὐραγέω, ῶ f. ήσω (οὐραγός qui agmen cogit Xen. Cyr. 2, 3. 22.) *agmen extremum duco* [propr. Diod. Sic. 13, 18.], metaph. pro: *posterior sum tempore, serius venio, zu spät kommen, der Letzte sein* Sir. 35, 11. quo l. alternat c. ῥαθυμέω.

Οὐράνιος, ὁ, ἡ — ον, τό (οὐρανός) *coelestis, e,* ἄστρα οὐρ. 2 Macc. 9, 10. (Hdian. 1, 7. 9. Xen. Cyr. 1, 6. 2.) -- ratione habita coeli utpote domicilii angelorum et Dei, ut πύλαι οὐράνιοι 3 Macc. 6, 18. δίκη οὐράνιος = *poena* quae coelitus infligitur i. e. *divina* 4 Macc. 9, 15. 11, 3. — ὁ κύριος τοῦ ἰσραήλ οὐρ. Esr. 6, 15.

Οὐρανόθεν, adv. (vox poetis et seriori graecitati propria cf. *Lob.* ad Phryn. p. 93. 94.) *coelitus* 4 Macc. 4, 10. (Jamblich. vit. Pythag. 32, 216. Aeschin. 73, 5.) —

Οὐρανός, οῦ, ὁ et uti hebr. שָׁמַיִם, οἱ οὐρανοί [cf. *Win.* §. 27, 3. et de articuli nunc absentia nunc positione *Win.* §. 18, 1. coll. *Böhme* ep. ad Hebr. p. 206. *Schulz* ep. ad Hebr. p. 91. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2, P. 1. p. 173. *Meyer* ep. P. ad Corinth. 2. p. 238. *Grimm* Comment. über das Buch d. Weisheit p. 234 sq.] *coelum*, it. *coeli, orum, der Himmel.* Legitur in his libris a) sic, ut respondeat nostratium *Himmelsgewölbe,* Lat. *convexa coeli* [Virg. Aen. 4, 451. convexum mundi Virg. Ecl. 4, 50.] universe, ut στερέωμα οὐρανοῦ Sir. 43, 8. Cant. tr. puer. v. 33. — ita pro רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם Gen. 1, 14. — κύκλος τοῦ οὐρ. Esr. 4, 34. γῦρος οὐρ. Sir. 24, 5. Sir. 43, 12. — de verbis ἡμέραι οὐρανοῦ l. τοῦ οὐρ. Bar. 1, 11. Sir. 45, 15. vid. ἡμέρα. — Bar. 2, 2. 6, 67. ὕψος οὐρανοῦ Sir. 17, 27. — ὑψηλὸς ὁ οὐρ. Esr. 4, 34. — ἡ ὑπὸ τὸν οὐρ. scil. χώρα i. e. *regiones sub coelo sitae* i. e. *terra* Bar. 3, 5. 2 Macc. 2, 18. Cf. *Win.* §. 66, 4. *Bornem.* schol. p. 107. Lamb. *Bos.* p. 560 sq. — ita pro תַּחַת הַשָּׁמַיִם Tob. 28, 24. אֶרֶץ 18, 4. Formulae in rerum universitate describenda usitatae, ut ὁ οὐρ. καὶ ἡ γῆ = *Weltall, Welt,* ὁ κόσμος Tob. 7, 18. Jud. 7, 28. 9, 12. 13, 18. Hist. bel. et drac. v. 5. Orat. Man. v. 2. Esr. 4, 36. 6, 13. 1 Macc. 2, 37. — ita pro הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ Gen. 1, 1. 14, 19. — in singulis mundi partibus enarrandis Sap. 18, 16. Sir. 1, 3. Bar. 6, 54. — τὰ ὄρνεα it. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρ. i. e. *aves volatu coelum petentes* Bar. 3, 17. Jud. 13, 7. Cant. tr. puer. v. 57. Cf. de hoc gen. usu sub ἀγαλλίαμα notata. — Sir. 16, 16. ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρ. τ. οὐρανοῦ [de genit. vi intensiva vid. αἰών] = *coelum* quod conspicimus *et coelum altissimum* i. e. *coelum longe altissimum et vastissimum.* — Esr. 8, 75. quo l. si αἱ ἄγνοιαι ὑπερενέγκαι ἕως τοῦ οὐρανοῦ i. e. *ad coeli usque altitudinem pertingere* dicuntur, *ingentem esse numerum peccatorum alicuius* verba haec testantur. — Formulae ex Semitarum geologia explicandae: ἀνέχειν τὸν οὐρανόν, *cohibere coelum*, scil. *ne pluviam demittat* Sir. 48, 3. τὰ ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ scil. ὕδατα *quae sunt super coelo* scil. *aquae* Cant. tr. puer. v. 57. Cf. ad hos l. Deut. 11, 17. 2 Chron. 6, 26. 7, 13. ubi LXX συνέχειν τὸν οὐρανόν pro עָצַר הַשָּׁמַיִם. „*Der Volksglaube der Semiter*“, inquit *Gesen.* ad Jes. 24, 19. „*dachte sich oben in der Himmelsveste* — רָקִיעַ — *Gitter oder Schleussen angebracht, durch welche, wenn sie geöffnet wurden, das über jenem Gewölbe befindliche Wasser des Himmelsoceans als Regen oder Wolkenbruch herabströmte*“.

b) ita ut appellentur hoc nomine regiones illae superiores, in quibus nubes pendent, venti et imbres coguntur, tonitrua et fulgura gignuntur = coelum aerium Judaeis coelum primum appellatum, ita βροντᾶν ἀπ' οὐρ. Sir. 46, 17. πῦρ ἐκ τ. οὐρ. 2 Macc. 2, 10. (Xen. An. 4, 2. 2. Cyr. 4, 2. 15.) —

c) venit hoc nomine spatium illud immensum, in quo sidera moventur et spectantur, *Sternhimmel, coelum sidereum.* Appellabatur illud apud Judaeos coelum secundum. Ita ἄστρα, φωστῆρες οὐρανοῦ Sap. 13, 2. Cant. tr. puer. v. 40. πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρ. *copiae coelestes = sidera* [vid. δύναμις fin.] Orat. Man. v. 15. —

d) *sedes et domicilium Dei, angelorum et hominum pie defunctorum* οὐρανός, coelum, Himmel dicitur, et quidem ὁ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν i. e. *coelum altissimum* [cf. de genitivo intendendi vim habente sub αἰών monita] 3 Macc. 2, 15. — ita in locis, ubi Deus appellatur ὁ θεός l. βασιλεύς vel δυνάστης vel κύριος τοῦ οὐρανοῦ i. e. οἰκῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ut Tob. 10, 12. Jud. 5, 8. 6, 19. 11, 17. 1 Macc. 3, 18. — Tob. 3, 7. 11. Esr. 4, 46. 58. 3 Macc. 2, 2. — 2 Macc. 15, 3. 4. — Tob. 10, 13. coll. Tob. 5, 10. — In formulis, in quibus aliquis oculis, manibus ad coelum directis preces facere ad Deum vel laudes Dei celebrare vel recipi, adscendere in coelum — εἰς τὸν οὐρ. dicitur, ut Hist. Sus. v. 9. 35. Orat. Man. v. 9. Esr. 4, 58. 2 Macc. 7, 28. 4 Macc. 6, 6. 2 Macc. 3, 20. 14, 34. 15, 21. 3 Macc. 5, 25. 4 Macc. 4, 11. — 1 Macc. 3, 50. 4, 10. 40. 9, 46. 2 Macc. 3, 15. 3 Macc. 6, 17. — 1 Macc. 4, 24. 55. 2 Macc. 15, 34. 3 Macc. 6, 33. — Bar. 3, 29. 1 Macc. 2, 58. 5, 31. 3 Macc. 5, 9. 2 Macc. 9, 20. — ubi ἀπ' οὐρανοῦ, ἐξ οὐρανοῦ fieri, contingere, accidere, immitti dicitur aliquid, ut ἅλλεσθαι Sap. 18, 15. βοηθεῖν 3 Macc. 4, 21. γίνομαι 2 Macc. 2, 21. 3 Macc. 5, 50. ἐξαποστέλλειν Sap. 9, 10. ἐπακούειν Sir. 48, 20. μαστιγοῦσθαι 2 Macc. 3, 34. φαίνεσθαι 3 Macc. 10, 29. — His adde locos, in quibus verba ἀπ' οὐρανοῦ vel ἐξ οὐρανοῦ posita inter articulum et substantivum περιφράζουσιν adiectivum *coelestis, divinus,* i. e. *personae* l. *rei, coelitus* vel *divinitus profectae,* ut ὁ ἀπ' οὐρ. σύμμαχος 2 Macc. 11, 10. ἡ ἐξ οὐρ. βοήθεια, it. τὰ ἐξ οὐρ. βοηθήματα 1 Macc. 12, 15. 16, 3. 2 Macc. 8, 20. 15, 8. ἡ ἐξ οὐρ. κρίσις 2 Macc. 9, 4. — τὰ ἐν οὐρανῷ i. e. *res divinae,* ita de iis, quae in concilio coelesti i. e. Dei et angelorum decreta sunt i. e. *consilia divina* Sap. 9, 16.

Οὐρία, it. Οὐρίας, ου, ὁ, *Urias,* nom. propr. viri iudaici incogniti Esr. 8, 62. 9, 43.

Οὖς, ὠτός, τό, *auris, das Ohr* Sap. 15, 15. Sir. 3, 27. οὖς — σοφοῦ i. e. *ut sibi aures auditoris contingant discendi cupidae, cupit sapiens.* Sir. 16, 5. 17, 11. 38, 28. Bar. 2, 31. (Hdian. 7, 3. 7. Xen. Mem. 1, 4. 5.) — de verbis οὖς ζηλώσεως Sap. 1, 10. vid. sub ζήλωσις observata. — κλίνω τὸ οὖς μού τινι [vid. κλίνω] Sir. 4, 8. 6, 32. 51, 16. Bar. 2, 16. διηγεῖσθαι, ἀναγινώσκειν εἰς τὰ ὦτά τινος *ita ut in aures alicuius penetret,* ita in circumscriptione *auditoris attenti* Sir. 25, 9. 1 Macc. 10, 7. — ἀναγινώσκω ἐν ὠσί τινος, ut τοῦ λαοῦ i. e. *in populo audiente* i. e. *coram populo audiente* Bar. 1, 3 bis. v. 4 ter.

Οὐσία, ας, ἡ (essentia; substantia — ὤν, οὖσα, ὄν) *quae sunt alicui, facultates, opes* Tob. 14, 13. 3 Macc. 3, 28. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 94. Xen. Mem. 2, 8. 3.)

Οὐτά, ὁ, *Uta,* nom. propr. Judaei ignoti Esr. 5, 30.

Οὔτε, coniunct. absolute et obiective negans (οὐ, τε) *neque* i. e. *et non,* addito οὐ μή item οὐ subsequente *et nullo modo* [vid. de pluribus negationibus coniunctis sub οὐ notata] Bar. 6, 58. 4 Macc. 3, 28. — praeced. οὐ· οὐ — οὔτε *non — neque* Sap. 1, 14. 13, 1. Bar. 6, 43. 49. — praeced. οὐ μή — οὔτε *nullo modo — neque* Bar. 6, 38. — — praeced. οὐδείς· οὐδείς — οὔτε *nullus — neque* Sap. 17, 5. (οὐδέν — οὔτε Xen. Cyr. 2, 2. 31. 6, 1. 26.) Cf. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 2, 1. 31. *Buttm.* §. 135. *Matth.* §. 609, 1. β. — οὐδέ — οὔτε, *ne quidem — ne* 2 Macc. 5, 10. — οὔτε μήν, *neque vero* Sap. 6, 23. — οὔτε — οὔτε, *neque — neque, weder — noch* Sap. 12, 13. 14. 14, 13. 24. 16, 12. Bar. 6, 49. 63. 64. 2 Macc. 6, 26. — οὔτε — οὔτε οὐ μή *neque — neque ullo unquam modo* Bar. 6, 57. 66. οὔτε γὰρ οὐ μή — οὔτε μή Bar. 6, 67. — οὔτε — οὔτε μή, *neque — neque ullo modo* Sir. 30, 19. Bar. 6, 28. 35. — ter legitur Jud. 7, 4. 8, 18. quo l. per οὔτε ter positum augetur vis negationum, quae praecedunt οὐ, οὐδέ. — Esr. 4, 21. 1 Macc. 15, 33. 2 Macc. 6, 6. quater legitur Sap. 15, 15. Bar. 6, 34. — οὔτε — οὔτε — καὶ οὐ Sir. 16, 25. 42, 21. — οὔτε — οὐδέ, *neque — neque* Sap. 15, 4. (Xen. Mem. 2, 2. 5.) Cf. *Bornem.* ad Xen. l. l. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verbb. p. 36. 299. *Matth.* §. 609, 1. β. coll. *Win.* §. 59, 7. not. **).

Οὗτος, αὕτη, τοῦτο, pronom. demonstr. *hic, haec, hoc, dieser, diese, dieses.* Pertinet A) ad rem vel personam *proxime* praecedentem aa) univ. Sap. 6, 23. οὗτος [scil. φθόνος] οὐ κοινωνήσει σοφίᾳ. — 7, 29 coll. v. 28. — v. 30 coll. v. 29. 8, 7. 11, 20 coll. v. 17. 18. 13, 3. 6. 9. quo l. genit. τούτων respicit, quod praecedit, collectivum τὸν αἰῶνα = *mundum* i. e. *res creatas* 15, 7. 18, 19. quo l. τοῦτο respicit verba v. 18. τὴν τοῦ θανάτου αἰτίαν. — 18, 25 coll. v. 24. — Sir. praef. prim. ἐν τούτοις scil. βιβλίοις. Ibid. τούτων, sc. τῶν εἰς παιδείαν καὶ σοφίαν, ἔνοχοι γενόμενοι Sir. 17, 26. τί φωτεινότερον ἡλίου καὶ τοῦτο [i. e. καὶ τούτου τὸ φῶς] ἐκλείπει. Vide de hac structura ad sensum sub αὐτός monita. 22, 10. ἐν τούτοις *in his* i. e. *ubi locum habent vitia modo memorata,* ut ὀνειδισμός κλ. — 27, 7. 29, 12. quo l. auctor παρατάξεως magis quam σύνταξεως regulas sequens καὶ αὕτη scripsit, ubi scribi poterat αὕτη γάρ vel διότι αὕτη coll. Tob. 4, 10. — 29, 25. ἐπὶ τούτοις scil. τοῖς ἀχαρίστοις v. 28 coll. v. 17. 31, 12. τούτων [i. e. eorum, quae tum oculis vidi tum mente intellexi] χάριν. — 32, 5. ταῦτα coll. v. 4. ἐπὶ τούτοις *ab haec* 35, 13 coll. v. 12. de 35, 11. vid. ἐπέχω. — v. 15. Sir. 40, 8. πρὸς ταῦτα = *praeterea.* — 41, 3. 43, 32. 44, 7. 48, 15. Bar. 3, 27. 6, 12. 63. Tob. 3, 7. 10. — 6, 7. quo l. si accus. neutr. ταῦτα refertur ad nominat. ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ vid. de nominat. absol. *Win.* §. 28, 3. *Matth.* §. 311, a. — Tob. 7, 18. quo l. ἡ λύπη αὕτη = *moeror praesens, die jetzige Trauer, der gegenwärtige Kummer* 8, 6. ἐκ τούτων scil. ἀδὰμ καὶ εὔας 14, 11. Jud. 1, 5. 3, 6. 5, 22. 6, 5 bis. 7, 31 coll. v. 30. 11, 14 coll. v. 12. 13. 14, 3. 5. Addit. ad l. Esth. 6, 17. ταύτην [scil. ἡμέραν] — ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην Esr. 1, 53. 2, 12. 16. 30. 5, 36. 42. 48. 6, 29 coll. v. 28. 9, 36. 1 Macc. 5, 26. 6, 13. 10, 37. 11, 42. 12, 9. 22 coll. v. 21. 13, 19. 14, 2. 40 coll. v. 39. 46. 2 Macc. 4, 28. 3 Macc. 3, 4. 4, 11. ἐκ τούτων scil. τῶν εἰς τὴν πόλιν καταπορευομένων — v. 15. 19. 5, 9 coll. v. 6. 6, 14. 7, 4. 9 coll. v. 3. 4 Macc. 1, 9. ἅπαντες — οὗτοι v. 14. 16. 20. 32. 2, 23. 13, 2. 14, 16. — bb) loci, in quibus quemadmodum pronomen demonstr. *subiecti* locum te-

net, ita quod sequitur illud, substantivo praedicatum continetur [cf. *Matth.* §. 440, 7 init. coll. *Rost* §. 98, not. 3.] Esr. 9, 23. κώϊος, οὗτός ἐστι χάλιτας i. e. κοῖος, hic est qui appellatur Kalitas. — Bar. 3, 35. οὗτος scil. ὁ ποιήσας αὐτούς ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν *dieser*, ihr Schöpfer, *ist unser Gott* Esr. 2, 5. οὗτος [dieser, der Herr Israels, ist] ὁ κύριος ὁ κατασκηνώσας ἐν Ἱερουσαλήμ 8, 5. οὗτος [scil. ἐστίν] ἐνιαυτὸς ἕβδομος = οὗτος ὁ ἐνιαυτός ἐστιν ἐνιαυτὸς ἕβδομος τῷ βασιλεῖ. 9, 5. οὗτος — μηνός construe: τῇ εἰκάδι τοῦ μηνός, οὗτος scil. ἦν ὁ μὴν ἔννατος 1 Macc. 4, 52. 14, 27. 16, 14. — Sap. 2, 9. ὅτι αὕτη [scil. εὐφροσύνη] ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ κλῆρος οὗτος 4 Macc. 18, 19. αὕτη ἡ ζωὴ ὑμῶν καὶ ἡ μακρότης ἡμερῶν i. e. *haec*, de qua loquitur Moses vita, *vestra est vita et diuturnitas dierum* i. e. *ad vos pertinent ea, quae de vita et dierum perennitate cecinit Moses.* (Xen. Mem. 4, 4. 20. οὐκέτι μοι δοκεῖ — οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι Cyr. 1, 5. 3. An. 4, 5. 4.) —

B) refertur ad personam vel rem, de qua nunc cum maxime sermo est. Cf. *Matth.* l. l. „*das Pron.* οὗτος *bezieht sich zuweilen nicht auf das der Wortstellung nach nächste, sondern auf ein entferntes Nomen, das als Hauptsubject zu betrachten u. darum dem Schriftsteller psychologisch das nächste, das im Geiste gegenwärtigste war*" verba *Wineri* §. 23, 1. *Schäfer* ad Demosth. v. 322. *Stallbaum* ad Platon. Phädr. p. 28. 157. Ita aa) nude positum, mascul. οὗτος, ut μετὰ τοῦτον Sir. 47, 12. 2 Macc. 7, 10. 18. ὁ πρὸ τούτου οἶκος i. e. *domus hac, quae nunc erigitur, prior, der frühere Tempel.* Ibid. ἡ τούτου οἰκοδομή, *huius, quae nunc exstruitur, aedificatio* 2 Macc. 7, 13. τούτου δὲ μεταλλάξαντος — οὗτοι Sap. 11, 10. coll. 10, 20. 12, 8. coll. v. 3. 13, 6. coll. v. 3. Sir. 44, 10. coll. v. 4 et 5. Hist. Sus. v. 6. Esr. 5, 39. coll. v. 38. 1 Macc. 5, 27. 2 Macc. 10, 19. τούτων scil. τῶν πύργων. — v. 22. coll. v. 21. 14, 11. coll. v. 3. 3 Macc. 3, 26. 4, 26. 7, 13. — femin. αὕτη Sir. 13, 2. αὕτη [scil. χύτρα] προσκρούσει καὶ αὕτη συντριβήσεται *haec* [scil. olla] *allidet et haec conteretur*, ex simplicitate antiquitatis pro: *si haec allidet, ea conteretur.* — neutr. τοῦτο Tob. 3, 10. ἐὰν ποιήσω τοῦτο. Ita post vv. ἐλυπήθη σφόδρα, ὥστε ἀπάγξασθαι. — Addit. ad l. Esth. 2, 3. coll. v. 2. 3, 7. coll. v. 5. Hist. Sus. v. 22. coll. v. 20. Esr. 2, 32. ἐξεδόθη τοῦτο [scil. τὸν θρῆνον] γίνεσθαι 1 Macc. 6, 24. 2 Macc. 1, 22. 32. 36. 11, 5. 14, 29. 3 Macc. 1, 15. 27. 3, 8. coll. v. 1. 4, 12. 5, 27. coll. v. 23. 4 Macc. 1, 8. coll. v. 7. 3, 6. coll. v. 5. — ταῦτα Sap. 7, 12. coll. v. 11. ubi τὰ ἀγαθὰ πάντα Sir. praef. prim. οὐ μόνον ταῦτα *non solum haec quae nunc eduntur scripta, nicht nur die gegenwärtige Schrift.* Sir. 38, 8. coll. v. 4. Tob. 14, 11. 19. Jud. 11, 2. αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα *illi sibi ipsis haec*, quae imminent mala, *pararunt* Esr. 1, 10. 2, 13. coll. v. 10. 6, 4. 8, 1. 14. 82. coll. v. 80. 1 Macc. 6, 27. coll. v. 26. 10, 42. coll. v. 41. 16, 18. 2 Macc. 2, 8. coll. v. 6 et 7. 3, 9. 13—15. coll. v. 11. 4, 20. ταῦτα scil. ἀργύρια coll. v. 19. 5, 15. coll. v. 10. 13, 10. 14, 28. 3 Macc. 6, 29. 4 Macc. 8, 3. 11. 9, 10. 19. 10, 10. 17. 11, 6. 17. 12, 20. — ἕκαστα τούτων 2 Macc. 14, 3. 9. τούτων οὐδέν 4 Macc. 8, 26. coll. v. 16. — πάντα ταῦτα Sir. 39, 29. Esr. 8, 53. 1 Macc. 11, 29. 4 Macc. 2, 1. et ordine inverso ταῦτα πάντα Esr. 4, 19. 1 Macc. 6, 59. His adde formulas διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, *propterea, ob hoc, ob haec* Sap. 1, 8. Sir. 2, 13. Bar. 3, 7. Hist. Sus. v. 21. — Esr. 6, 23. Vid. διά. — εἰς τοῦτο, *hoc consilio, hunc in finem* 3 Macc. 1, 21. ἐν τούτῳ, ἐν τούτοις i. e. vel *in hac re* Esr. 8, 93. 9, 11. quo l. si pluralis refertur ad *unam* rem, ex usu Graecorum id fieri, monuerunt *Win.* §. 23, 5. *Schäfer* ad Dion. Hal. de compos. verbb. p. 80. *Bornem.* schol. p. 81 sq. Idem ad Xen. Cyr. 5, 3. 19. *Jacobs* ad Achill. Tat. p. 329. quibus adde *Fritzsche* quaest. Lucian. p. 126. pluralem poni, inquientem, de una re tantum modo sic, si neque ulla emergat ambiguitas et aut universe, non definite quis loquatur, aut una res plurium vi sit praedita. — vel: *hac re perficienda* 3 Macc. 1, 2. — vel: *ubi haec locum habent* i. e. *bei diesen Erfahrungen* Sir. 22, 20. — vel: *bei diesen Worten, hiermit* 2 Macc. 15, 24. — vel: *in hoc negotio* 3 Macc. 1, 24. — vel: *in Folge dessen* 3 Macc. 3, 21. — ἐπὶ τούτοις i. e. vel: *ad haec, insuper, überdiess* Sir. 29, 35. 1 Macc. 10, 42. — vel: *auf Grund dessen*, ubi Lat. nunc: *ob haec* Sir. 35, 13. 3 Macc. 7, 6. nunc: *hac lege* vel *conditione* 1 Macc. 6, 61. coll. v. 58. — κατὰ ταῦτα, *secundum haec* Addit. ad l. Esth. 6, 19. coll. v. 15. Esr. 6, 34. coll. v. 28. 8, 96. 9, 14. 15. 1 Macc. 12, 13. 14, 38. — μετὰ τοῦτο, *post hoc* Sap. 2, 2. quo l. = *post huius vitae tempus.* — vel: *postea, nachher*, ita μ. τοῦτο Sap. 4, 18. Sir. 47, 1. Bar. 3, 37. 6, 3. μετὰ ταῦτα Sir. 13, 7. Bar. 6, 50. al. vid. μετά. — τὰ μετὰ ταῦτα i. e. *tempus futurum* Sir. 3, 29. — παρὰ τοῦτο i. e. vel: *propterea, deshalb* 4 Macc. 10, 19. vel: *contra hoc*, ita π. ταῦτα Esr. 2, 28. 1 Macc. 14, 45. — περὶ τούτων, *ob haec, de his* Addit. ad l. Esth. 1, 17. 2 Macc. 3, 14. 4, 43. 11, 36. 14, 20. — πρὸς ταῦτα i. e. vel: *ad haec*, post vv. dicendi = *hierauf* 1 Macc. 12, 18. 2 Macc. 14, 5. vel: *insuper, noch dazu* Sir. 40, 8. vel: *propterea, quapropter* 4 Macc. 6, 22. 10, 4. vel: *adversus haec* 4 Macc. 5, 31. — πρὸς τούτοις, *praeterea, überdiess* Esr. 4, 10. 31. 3 Macc. 4, 9. 5, 23. 9, 17. 25. 12, 2, 14, 4. 3 Macc. 1, 20. 5, 5. — — bb) adiectivorum modo iungitur c. substantivis articulum habentibus et quidem sic, ut nunc praemittatur articulum, nunc postponatur substantivo [cf. *Win.* §. 22, not. 2. §. 85, 4. *Rost* §. 98, 3. A. c. β.] ut αὕτη ἡ ἀλγηδών 4 Macc. 9, 28. οὗτος ὁ θρῆνος 16, 12. οὗτος ὁ καιρός 1, 10. coll. v. 8. τοῦτο τὸ πρόσταγμα 3 Macc. 4, 1. τοῦτον τὸν τρόπον adv. = οὕτως 2 Macc. 6, 31. αὗται αἱ ἡμέραι 7, 19. οὗτοι οἱ λόγοι 4 Macc. 4, 13. ταῦτα τὰ ῥήματα Jud. 14, 19. ταῦτα τ. φυλά 4 Macc. 1, 28. — ἡ ἀδελφὴ αὕτη Tob. 8, 7. ὁ ἄνθρωπος οὗτος 5, 16. 1 Macc. 7, 38. τὸ βιβλίον τοῦτο Sir. 50, 27. ὁ γέρων ο. 4 Macc. 6, 17. ὁ δῆμος ο. 2 Macc. 7, 29. τὸ ἐνύπνιον τοῦτο Addit. ad l. Esth. 1, 12. ἡ ἐπιστολὴ αὕτη 6, 13. 16. τὸ πρᾶγμα τ. Tob. 2, 8. ἡ πρᾶξις αὕτη Esr. 1, 25. αἱ ἡμέραι αὗται Jud. 14, 8. οἱ δύο κλῆροι οὗτοι Addit. ad l. Esth. 7, 8. — — cc) loci, in quibus pron. demonstrativum subiecti locum tenet, substantivo vero quod sequitur aut propositione, quae subiungitur, relativa praedicatum continetur, ut οὗτος ἦν, ὃν ἔσχομέν ποτε εἰς γέλωτα *das war der einst von uns verspottete* Sap. 5, 3. αὕτη ἐστὶν ἡ μεγαλωσύνη ἡ παρὰ σοῦ, *hoc est illud, quod ut a te contingat mihi, peto gratiae specimen.* Ibid. τοῦτό ἐστιν ὅ σε ἀξιῶ — καὶ ὅ αἰτοῦμαί σε, cuius loco Jos. Ant. 11, 3. 7. τοῦτο τοὐμόν αἴτημά ἐστιν Jud. 12, 14. ἔσται τοῦτο [scil. τὸ ποιῆσαι ὃ ἔσται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀρεστὸν] ἀγαλλίαμα ἕως θανάτου μου *erit mihi hoc in deliciis usque ad vitae finem.* Neutrum τοῦτο subiecti locum tenens sequitur praedicatum feminini generis, ut καὶ γὰρ τοῦτό ἐστιν τήρησις ἐντολῶν i. e. *etenim in hac re continetur legum observatio* Sir. 35, 22. τοῦτο [scil. ἡ παράνομος ἔξοδος] δὲ ἦν ἡ ἐνέργεια τοῦ πάντα δεσποτεύοντος θεοῦ 3 Macc. 5, 28. coll. v. 27. (Lucian. Toxar. §. 48. τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγάλη ἱκετηρία Isocr. contr. Sophist. c. 5. ἡγοῦνται δὲ τοῦτ' εἶναι τὴν τέχνην.

Plato Phaedon. §. 18. ed. *Fischer*. Plat. apol. Socr. §. 10. ed. *Fischer* αὕτη ἐστὶν ἱκανὴ ἡ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς) 4 Macc. 4, 21. τοῦτο [scil. ἡ ἔνδεια τῆς χαρτηρίας καὶ τῶν καλάμων v. 20.] ἦν ἐνέργεια τῆς — ἐξ οὐρανοῦ προνοίας ἀνικήτου. (Plat. apol. Socr. §. 1 fin. δικασταῖ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετὴ scil. ἐστί. Lucian. dial. mort. 2, 4. ταῦτα οὐχ ὕβρις.) — Cf. de pron. demonstr., subiecti locum tenente quatenus genere nunc concordet c. substantivo praedicati, nunc eo discrepet ab illo, quod neutrum τοῦτο, ταῦτα usurpaverint scriptores graeci *Matth.* §. 441, 7. *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 135 sq. *Heindorf* ad Plat. Hipp. maior. p. 138 sq. et ad Cratyl. p. 114. coll. *Rost* §. 98, not. 3. — — dd) loci, ubi δεικτικῶς i. e. ita ponitur, ut digito quasi monstretur nomen, ad quod pertinet oratio. Cf. *Matth.* §. 471, 12. *Passow* l. l. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 220. et de οὑτοσί apud Graecos frequentissimo *Matth.* §. 150, not. 4. *Buttm.* §. 73, 2. gram. max. §. 80, 6. — α) univ., ut τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο Sir. 39, 18. 20. τοῦτο τούτου πονηρότερον v. 34. de h. l. paronomasia vid. sub ἐκδικέω observata. — αὕτη Hist. Sus. v. 46. 54. οὗτοι v. 43. 49. — iunct. c. substant. Tob. 8, 7. Jud. 8, 14. 14, 1. Esr. 6, 4 bis. v. 11. Hist. bel. et drac. v. 19. — Bar. 4, 1. αὕτη [scil. ἐστίν] ἡ βίβλος τῶν προσταγμάτων τοῦ Ѳεοῦ. De pron. demonstr. subiecti locum tenente vid. supra monita. — β) cum contemtu, ubi Lat. *hic, iste*, nos: *der da* [cf. *Matth.* §. 471, 12. *Schäfer* melet. p. 77. *Bornem.* schol. p. 114. et ind. ad Xen. Anab. sub οὗτος], ut τίς οὗτος Sir. 13, 12. τίς ὁ λαὸς οὗτος Jud. 5, 3. — Hist. Sus. v. 36. 40. Hist. bel. et drac. v. 24. 1 Macc. 3, 58. 4, 5. 2 Macc. 7, 29. 3 Macc. 2, 14. 3, 20. 24 bis. v. 26. 5, 42. 6, 4. (Xen. An. 3, 1. 30. Cyr. 1, 3. 11.) — γ) includit notionem pron. τοιοῦτος = *hic et huic similis* [cf. *Bornem.* schol. p. 62. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 781.] Sap. 15, 13. Sir. 23, 12. Jud. 10, 19. 12, 12. Esr. 4, 35. (Xen. Mem. 3, 3. 9. Aeschyl. Agam. v. 561 vel 586.) — δ) cum gravitatis significatione aliqua et perspicuitatis augendae gratia ponitur. Cf. *Matth.* §. 472, 2. *Frotscher* ad Xen. Hier. 1, 17. — Praeter locos supra sub A. bb. et B. cc. notatos huc pertinent loci, in quibus appositionis verba nomini primario anteponuntur, ut τοῦτο δ' ἀπ' αἰῶνος κτίσμα καλὸν — ὕπνου scil. μέρος 3 Macc. 5, 11. vid. de hoc appositionis genere *Win.* §. 48, 3. *Matth.* §. 432, 5. — respicit οὗτος ad nomen longius remotum Sir. 23, 21. coll. v. 18. 38, 21. τοῦτον [scil. νεκρόν v. 16.] οὐκ ὠφελήσεις Hist. bel. et drac. v. 25. 2 Macc. 7, 39. coll. v. 30. — plur. οὗτοι Jud. 14, 3. coll. v. 2. 1 Macc. 3, 50. coll. v. 44. 6, 36. coll. v. 35. 2 Macc. 11, 20. coll. v. 16. 3 Macc. 4, 8. 11. ταῦτα Sir. 43, 32. coll. v. 25. ταῦτα πάντα Sir. 24, 22. coll. v. 8 sqq. — praegressi substantivi memoriam fortiter redintegrat eique pondus addit [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 526. *Win.* §. 22, 4 fin. *Kühner* gram. max. II. p. 330.] ubi nostrates: *er, sie, es* cum accentu. Ita mascul. οὗτος Esr. 8, 22. 2 Macc. 6, 31. coll. v. 23. 7, 40. coll. v. 30. 15, 24. coll. v. 21. — feminin. αὕτη, ita tum in personarum generis nobilitate, auctoritate, dignitate excellentium, tum in rerum pretio, sanctitate praestantium mentione Tob. 6, 15. 17. Jud. 15, 11. 13. 16, 19. Esr. 2, 24. τὰ ταύτης [scil. τῆς πόλεως] τείχη 1 Macc. 12, 36. αὗται Esr. 4, 16. 17 bis. ταῦτα Jud. 2, 12. — maxime in locis τῆς σοφίας, quippe quae familiaris Deo esse eique praesto fuisse in mundo creando per prosopopoeiam dicitur, laudes celebrantibus Sap. 6, 16. 7, 10. 29. 8, 1. 9. 10, 1. 10. 13. 15. Esr. 4, 40. 4 Macc. 1, 17. Cf. tum quae habet de Graecis luxuriantibus in usu pronominis οὗτος *Bornem.* ad Xen. Cyr. 8, 3. 48. tum, quae praeeunte *Thierschio* de Pentat. vers. alex. p. 98. de αὕτη et τοῦτο apud LXX usurpari solitis pro nostratium *sie, es Win.* §. 22, 4. not. *) — similiter gravitatis augendae causa nominibus propriis et participiis additur pron. demonstr. οὗτος, ubi id omitti potuisse putaveris. Cf. *Matth.* §. 472, 2. *Frotscher* l. l. — Jud. 6, 3. Esr. 8, 3. coll. v. 1. 1 Macc. 2, 66. coll. v. 65. 2 Macc. 5, 18. 25. 15, 11. 35. 3 Macc. 2, 29. coll v. 28. — Sap. 17, 8. Sir. 37, 20. (Xen. Hier. 1, 17. et 25. 32.) — — post particulas conditionales ἐάν, εἰ in apodosi ponitur 2 Macc. 15, 38 bis. 3 Macc. 2, 30. 4 Macc. 5, 2. 6, 32. (Xen. Mem. 3, 9. 7. 3, 11. 13. Cyr. 4, 2. 17. 8, 8. 4.) — post pron. relat. ὅς, ὅστις, ὅσος ita infertur, ut intendat, ita δι' ὧν τις ἁμαρτάνει, διὰ τούτων κολάζεται Sap. 11, 16. — v. 5. 12, 37. 18, 8. 19, 3. Sir. 3, 21. Bar. 2, 7. ἃ — ταῦτα [scil. ἐστίν] ἃ ἦλѲεν ἐφ' ἡμᾶς 2 Macc. 14, 16. 47. 3 Macc. 6, 30. 4 Macc. 7, 18. (Xen. Mem. 2, 6. 8. Anab. 1, 6. 6. 3, 5. 2.) — — iunct. c. αὐτός intendit [cf. *Bornem.* schol. p. LIV. *Passow* sub οὗτος. *Meyer* ep. P. ad Gal. p. 63. *Hölemann* ep. P. ad Philipp. p. 13.] ita αὐτὸ τοῦτο *id ipsum, eben diess* 3 Macc. 1, 14. ταῦτα αὐτά, *ea ipsa* 3 Macc. 5, 37. coll. v. 2. 20. (Xen. Cyr. 2, 3. 4.) — — ee) praefixo καί· καὶ οὗτος i. e. α) *et hic*, καὶ τοῦτο *et hoc*, καὶ ταῦτα, *et haec* Sap. 14, 21. Esr. 4, 16. 17. 2 Macc. 6, 31. 7, 40. 15, 24. 4 Macc. 6, 30. — β) *etiam hic, hic quoque, auch dieser* Sap. 12, 8. coll. v. 3. Tob. 8, 10. Hist. bel. et drac. v. 24. 1 Macc. 10, 42. quo l. ex verbis antecedd. πεντακισχίλιοι σίκλοι ἀργυρίου repete vocab. generale: *Geldposten, Gefälle.* — 2 Macc. 7, 8. 13. 3 Macc. 4, 13. 4 Macc. 2, 16. 10, 1. 12. 16. 11, 13. 12, 1. 17, 20. — γ) *et isque*, ubi nos: *und zwar*. „*Wenn die Verbindung zweier Umstände als besonders wichtig für den vorkommenden Fall hervorgehoben werden soll, wird zu dem Verbindungsworte* καὶ *gern das demonstr. Pronomen hinzugefügt, welches sich dann immer auf den ersten Umstand bezieht*" ita *Passow* l. l. *Matth.* §. 470, 6. *Buttm.* §. 137. *Vig.* p. 177. *Schäfer* ad poet. gnom. p. 272. *Bornem.* schol. p. 118. — Sir. 19, 20. 22. Tob. 12, 9. 1 Macc. 4, 7. quo l. quum antecedd. ἵππος = equitatus, ἱππεῖς, hinc οὗτοι scriptum legitur, ubi poni poterat καὶ αὕτη. — 3 Macc. 1, 11. 4 Macc. 6, 20. (Xen. Ages. 1, 2. Mem. 2, 6. 27.) — καὶ ταῦτα, pariter atque καὶ τοῦτο, *et quidem, und zwar* 4 Macc. 11, 10. 17, 8. (Xen. Cyr. 2, 2. 12 et 16.) Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 130. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 66. *Stallbaum* ad Plat. Phileb. p. 71. Greg. Corinth. p. 30. ed. *Schäfer. Matth.* l. l. — — ff) neutr. ταῦτα, it. τοῦτο adverbialiter pro: οὕτως, *ita, hac ratione* [cf. *Matth.* §. 471, 13. *Erfurdt* ad Soph. OR. v. 265.] Sap. 2, 21. 4 Macc. 12, 6. ταῦτα παρακαλῶν. — ὡς — τοῦτο *uti* — *sic* Tob. 5, 19. — — gg) dat. ταύτῃ adv. [vid. ἀριστερός] *propterea, hac ratione* i. e. *aus dem Grunde*, seq. ὅτι *quod* 4 Macc. 2, 2. (Lucian. dial. mort. 25, 3. Xen. An. 2, 6. 7. Ages. 1, 3.) — — hh) in partitione et opposit., ita ὁ μὲν — οὗτος δέ *ille* — *hic* Sap. 19, 14. — οὗτος — οὗτος, *ille* — *hic* 1 Macc. 7, 46. 8, 30. 9, 17. (ita *hic* — *hic* Virg. Aen. 6, 621. Cicer. ad famil. 9, 16. Tacit. Ann. 4, 14. 8.)

C) pertinet ad rem universam in antecedd. tractatam, ut ἐλαττούμενος καρδίᾳ διανοεῖται ταῦτα Sir. 16, 21. — Addit. ad l. Esth. 6, 15. Esr. 1, 33. 2, 22. 28. — ἔτι λαλοῦντος Ἰούδα ταῦτα 1 Macc. 4, 19. 21. 16, 24. 2 Macc. 3, 34. 6, 17. 30. 7, 30. 8, 29. 10, 4. 38. 13, 17. (Xen. An. 1, 5. 8.)

D) spectat ad *sequentia*, ubi Lat. *hic, haec,*

hoc, nos: *dieser, diese, dieses* a) univ., ut μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῆς *horum ne te pudeat*, ubi nos: *folgender Dinge schäme dich nicht* Sir. 42, 1. ἡ αἴνεσις αὕτη, ἡ ἐξομολόγησις αὕτη = *folgender Lobgesang* Jud. 16, 1. Cf. *Matth.* §. 472. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 525 sq. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 219 sq. *Passow* l. l. *Win.* §. 23, 5. — loci, in quibus pron. demonstrativo subiecti notio continetur Bar. 1, 1. οὗτοι [scil. εἰσίν] οἱ λόγοι κλ. Esr. 5, 7. 8, 28. 29. — b) orationi, quae sequitur, directae praeparandae servit, ut Addit. ad l. Esth. 1, 5. 1 Macc. 8, 22. 11, 29. 12, 5. 19. 14, 20. 27. 15, 2. 2 Macc. 1, 24. 11, 16. 14, 33. 34. 4 Macc. 8, 15. 16, 6. — καὶ ταῦτα, *etiam haec* 4 Macc. 18, 6. quo l. orat. directae praecedit ὅτι recitativum. — c) per infinitivum ante se habentem artic. τό et substantivi notionem continentem item sententiis integris, quae a particula εἰ, ὅπως, ὅτι ducuntur, illustratur pron. demonstr. maxime neutr. τοῦτο, ταῦτα, ut τοῦτο δ' ἦν φρονήσεως, τὸ εἰδέναι, τίνος ἡ χάρις Sap. 8, 21. οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο, τὸ μὴ προςκυνεῖν τῷ — Ἀμάν i. e. *adoratio Hamano denegata* Addit. ad l. Esth. 3, 5. 4 Macc. 5, 8. Cf. *Matth.* §. 472, 2. *Kühner* gram. max. II. p. 330. *Win.* l. l. *Fritzsche* l. l. Vol. 3. p. 526. — Sir. 16, 11. θαυμαστὸν τοῦτο, εἰ ἀθωωθήσεται. 4 Macc. 5, 8. μὴ μικρὰν οὖν εἶναι νομίσῃς ταύτην, εἰ μιαροφαγήσαιμεν, ἁμαρτίαν. (Lucian. imagg. §. 11.) — συμβουλεύσαιμ' ἂν τοῦτο, ὅπως ἀπογευσάμενος τῶν ὑείων σώζοιο 4 Macc. 5, 5. τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνεδρον, ὅτι κλ. Sap. 14, 21. — 1 Macc. 10, 22. 4 Macc. 2, 9. 8, 10. 16, 5. 25. (Plat. Soph. p. 234. B.)

Οὕτω et οὕτως, [de οὕτως saepissime ante consonantem in media oratione posito cf. *Win.* §. 5, 1. b. *Frotscher* ad Xen. Hier. p. 115. *Matth.* §. 41, 1. *Rost* §. 22, not. 5. *Buttm.* gram. max. §. 26, 4. — ab οὗτος] adv. *ita, hoc modo*, nos: *so, also, auf diese Art*, A) proprie i. e. de modo a) respicit sententiam praegressam, sermones in antecedentibus obvios vel facta ante memorata aa) univ. Sir. 39, 23. 44, 22. coll. v. 20 et Gen. 26, 4. 5. — Sir. 36, 15. καὶ οὕτως ἔμβλεψον *et hoc sensu, et hac mente* coll. v. 14. — 46, 3. τίς — οὕτως ἔστη scil. adversus hostem. Tob. 5, 16. Jud. 10, 10. Hist. Sus. v. 57. Esr. 1, 11. 3, 24 bis. 4, 32. 1 Macc. 1, 58. 2, 61. 7, 42. 10, 11. 63. 2 Macc. 3, 40. 7, 28. 15, 37. 3 Macc. 3, 30. 5, 33. 4 Macc. 2, 20. 12, 20. 13, 3. 22. — praeced. οὐδέ· οὐδὲ οὕτως, *ne sic quidem* 4 Macc. 5, 17. (Xen. Cyr. 3, 2. 16.) — Formulae notandae α) οὕτως εἰμί, *ita comparatus sum* i. e. *talis sum* sq. ὥστε 2 Macc. 4, 13. ἦν δ' οὕτως ἀκμή — ἑλληνισμοῦ i. e. *tantum fuit* vel *eo processit Hellenismi studium, ut.* — οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος *talis est* i. e. vel *talem se gerit* vel *tali sorte utitur peccator bilinguis* Sir. 5, 9. 16. — 38, 22. μνήσθητι — ὅτι οὕτω καὶ τὸ σὸν scil. κρίμα ἔσται. Jud. 9, 3. οὐχ οὕτως ἔσται, *non ita esto, so soll es nicht sein.* Ita pro כֵּן לֹא יֵעָשֶׂה Gen. 34, 3. (οὕτως ἔσται Hom. Odyss. 11, 348. 16, 31.) cf. *Win.* §. 58, 2. — β) οὕτως ἔχω, *ita me habeo, ich verhalte mich also* [vid. ἔχω no. 1. C.], 2 Macc. 3, 9. 10, 9. —

bb) in comparationibus, respondente particula relativa, ut ὥςπερ — οὕτω, *ut — ita, wie — so* Sir. 33, 4. 47, 2. Bar. 4, 24. 38. 6, 70. 4 Macc. 7, 12 coll. v. 11. — ὥςπερ — οὕτω καί, *ut — ita etiam* Sir. 23, 10. 4 Macc. 8, 6. — ὡς — οὕτω, *quemadmodum — ita* Sir. 3, 15. 12, 10. 14, 18. 18, 9. 21, 18. 27, 19. Cant. tr. puer. v. 16. — pro כַּאֲשֶׁר-כֵּן Num. 2, 17. Jes. 63, 14. — ὡς — οὕτω καί, *ut — ita etiam* Sap. 5, 13. Sir. 2, 18. ordine inverso οὕτως, ὡς εἴρηκας, ποιήσομεν Esr. 9, 19. — καθάπερ — οὕτως, *uti — ita* 2 Macc. 2, 29. 4 Macc. 13, 7. coll. v. 6. 14, 6. 8. 15, 29 coll. v. 28. — καθάπερ — οὕτω καί 2 Macc. 15, 39. 4 Macc. 17, 3. — καθὼς — οὕτω, *ut — sic* Sir. 27, 18. 3 Macc. 6, 15. — ita pro כַּאֲשֶׁר-כֵּן Jud. 1, 7. καθὼς καὶ — οὕτως καί, *uti etiam — ita etiam* 2 Macc. 2, 10. — — His adde locos, in quibus sibi respondent verba: κατά τινα vel κατά τι — οὕτω, *ad exemplum* vel *normam alicuius personae aut rei*, i. e. *qualis — talis, ut — ita* Sir. 6, 16. 10, 2. 16, 12. 28, 10. Cf. κατά no. II. 4. d. —

cc) non respondente particula relativa, ita α) in locis, ubi verba contextus de particula relativa cogitatione addenda admonent, ut Sir. 11, 28. πέρδιξ θηρευτὴς — οὕτως καρδία ὑπερηφάνου. 13, 18. 19. 19, 12. 20, 3. 21, 4. 22, 14. 16. 22. 25, 19. 27, 4. 6. 10. 34, 26. 35, 14. 36, 14. 21. 39, 24. 25. 27. 40, 14. 41, 10. 48, 3. 49, 12. — οὕτως καί, *ita etiam* 23, 20. 22. coll. v. 21. — Sir. 12, 13. 14. τίς ἐλεήσει ἐπαοιδόν — οὕτως i. e. ὡς οὐδεὶς ἐλεήσει ἐ. — οὕτως οὐδεὶς ἐλεήσει τὸν κλ. Sir. 13, 16. 18, 15. 30, 19. 31, 26. coll. v. 25. 26, 31. 38, 27. 28. 29. coll. v. 25. — καὶ οὕτως, *et sic* Sir. 16, 10. καὶ — χιλιάδας i. e. καὶ ὡς ἐκείνους [v. 8. 9.] — οὕτως — χιλιάδας οὐκ ἠλέησε. — β) ibi ponitur, ubi de re post aliam actam vel perpetrata vel perpetranda agitur = *rebus ita comparatis*, i. e. *quo facto* Sir. 20, 17. vid. ad h. l. sub ἔδαφος notata. — 47, 6. (Plut. vit. Poplicola c. 23 fin. Thuc. 1, 45. 131.) — καὶ οὕτως, *et hoc facto* Sir. 24, 10. 35, 1. 36, 4. 1 Macc. 13, 47. 3 Macc. 1, 5. 4 Macc. 1, 12. (Thuc. 1, 64 fin.) — καὶ οὐχ οὕτως *neque hoc facto* 3 Macc. 5, 22. — Sir. 24, 26. καὶ οὕτως ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν *atque ita* i. e. *itaque neque ultimus eam penitus investigavit.* Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 298. *Herm.* ad Vig. p. 933. *Meyer* ep. P. ad Ephes. p. 217. coll. *Tursellin.* de particul. Vol. 3. p. 481. — εἶθ' οὕτως, *tum quum factum esset* scil. de quo ante dictum est Sap. 17, 16. 2 Macc. 4, 22. 15, 13. Vid. εἶτα. —

b) pertinet ad sequentia aa) ita ut ea praeparet = *also, folgendermaassen, ita*, seq. orat. directa, ut οὕτως ἐρεῖτε Sir. 39, 15. — Bar. 2, 21. coll. Jerem. 21, 9. 38, 2 sqq. — Cant. tr. puer. v. 1. Esr. 3, 18. 1 Macc. 14, 22. 2 Macc. 7, 2. 5. 14. 27. 9, 4. 18. 18. 11, 21. 34. 4 Macc. 5, 14. — ταῦτα οὕτως 4 Macc. 16, 6. vid. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα observata. — bb) illustratur particula οὕτως verbis infinitivum finalem habentibus 1 Macc. 12, 26. οὕτως τάσσονται ἐπιπεσεῖν — νύκτα i. e. *in aciem collocantur hoc modo, ut noctu aggrediantur eos.*

B) in apodosi sententiae conditionalis ponitur ita, ut omitti potuisse videri queat Jud. 8, 21. ἐν τῷ ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως i. e. ἐὰν δὲ ληφθῶμεν ἡμεῖς, οὕτως (ita post εἰ Xen. Cyr. 8, 1. 3.) Cf. de οὕτως post εἰ, ὅταν *Matth.* §. 610, 7 fin. *Bornem.* ad Xen. l. l. et in dissert. de genio Cyrop. edit. p. 80. *Win.* §. 67, 6 fin. —

C) de gradu, ubi Lat. *tam, tantopere, adeo*, ita iunct. c. verbo 3 Macc. 3, 9. 4 Macc. 6, 24. 7, 4. 13, 16. 15, 18. (Xen. Cyr. 1, 3. 11.) — c. adiect. Hist. Sus. v. 48. Esr. 4, 12. 3 Macc. 6, 26. 4 Macc. 16, 3. (Lucian. dial. deor. 4, 8. 5, 1. Xen. Hier. 1, 1. 2, 16. Cyr. 2, 2. 13 et 16.) — seq. ὥστε 4 Macc. 5, 30. 9, 17. 10, 14. 15, 7. — c. adverb. 2 Macc. 15, 2. — sq. ὥστε 3 Macc. 4, 4. — praecedente negatione et seq. ὡς *non tam — quam, nicht sowohl — als* 3 Macc. 5, 22.

Ὀφείλημα, τος, τό (ὀφείλω debeo) *debitum*

i. e. *pecunia alicui persolvenda,* ita de aere alieno, *Schuld* Esr. 3, 20. (Lucian. dial. mort. 4, 3.) — de vectigalibus vel tributis, ut βασιλικὰ ὀφ. *debitum regium* 1 Macc. 15, 8.

'Οφείλω, f. λήσω *debeo* a) propr. i. e. *ich bin Geld, Abgaben schuldig* ut βασιλικά i. e. *tributa, vectigalia regia* 1 Macc. 10, 43. 13, 15. 39. — pro נָשָׁה Deut. 15, 2. (Xen. An. 1, 2. 11. τινί τι Ages. 4, 4.) — b) metaph. de malis, ad quae subeunda obnoxius est aliquis, seq. acc. rei, ut θάνατον *reus sum mortis* Tob. 6, 12. τινὶ τιμωρίαν *reus sum poenae ab aliquo sustinendae* 4 Macc. 11, 3. — (τὴν ὑπόσχεσιν reus sum promissi Xen. Cyr. 5, 2. 8.) seq. infinit. obiecti, ut κολασθῆναι Sap. 12, 15. 4 Macc. 11, 15. — ὀφειλόμενος θανάτῳ *debitus* vel *reus mortis* Sap. 12, 20.

'Οφθαλμός, οῦ, ὁ, *oculus* a) proprie i. e. de corporis oculis, ut δακρύω ἐν ὀφθαλμοῖς *ich habe Thränen in den Augen = lacrimor* Sir. 12, 16. — 14, 8. vid. ad h. l. sub βασκαίνω monita. — v. 9. 17, 5. 11. 18, 17. 22, 17. 23, 4. — v. 19. ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φέβος αὐτοῦ *oculi hominum metus sui causa et fontes sunt* i. e. *ab hominibus ut videatur unice metuit.* 26, 9. 27, 22. 38, 28. 43, 4. 45, 12. Bar. 2, 18. 6, 17. Tob. 2, 10 ter. 3, 12. de h. l. verbositate vid. sub ἀγαλλίαμα observata. — 5, 20. 6, 8. 7, 7. 11, 7. 8. 11. 12. 13. Jud. 10, 4. 16, 9. Hist. Sus. v. 9. 1 Macc. 6, 10. 3 Macc. 4, 10. 5, 47. 4 Macc. 6, 6. αἴρειν τοὺς ὀφθ. *tollere oculos* it. ἀνοίγειν τοὺς ὀφθ. aperire oculos καὶ ἰδεῖν 1 Macc. 4, 12. 5, 30. 9, 30. Bar. 2, 17. Vide de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος monita. ἀπέναντι τῶν ὀ. τινός *ante oculos habens aliquem* i. e. *praesentem habens aliquem* Sir. 27, 23. θυσιάζειν ἐν ὀφθαλμοῖς τινος, *in conspectu alicuius* i. e. *praesente aliquo victimas immolare* 1 Macc. 2, 23. θάνατος [ἦν] ἐν ὀ. αὐτῶν i. e. *mortem proxime imminentem sibi videre* Addit. ad l. Esth. 3, 11. ἀποστρέφω ὀφθαλμοὺς ἀπό τινος *oculos averto ab aliquo,* metonym. *subtraho me alicui* Sir. 4, 5. — βλέπω i. εἶδον l. ὁράω ἐν ὀφθαλμοῖς μου i. e. *meismet ipsis oculis cerno aliquid* Sir. 16, 5. 30, 20. 51, 27. Jud. 7, 27. — Formulae ex Hebraeorum dicendi consuetudine explicandae: φωτίζω ὀφθαλμούς [lucere facio oculos i. e.] *exhilaro* vel *recreo aliquem* Sir. 31, 17. Bar. 1, 12. — Ita pro הֵאִיר עֵינֵי פ׳ Ps. 19, 9. Esr. 9, 8. — φῶς ὀφθαλμῶν *animi hilaritas vultu sese prodens* Bar. 3, 14. quo l. iungitur c. εἰρήνη. Ita pro אוֹר עֵינַיִם Ps. 38, 11. — in blanda compellatione τὸ φῶς τῶν ὀφθ. μου *meine Augenweide, quem non sine voluptate oculi mei adspiciunt* Tob. 10, 5. Vide tamen, quae habet ad h. l. *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 91. — — ἐν ὀφθαλμοῖς τινος [in oculis vel in conspectu alicuius = coram aliquo, ut ἐνώπιόν τινος] *iudice aliquo, ex iudicio alicuius, nach der Ansicht, nach dem Urtheile Jemandes,* ita ἀγαθὸν, ἀρεστὸν, ἔντιμον, κοῦφον, οὐδὲν εἶναι, it. δοκεῖν ἐν ὀφθ. τ. aut κατ' ὀφθαλμούς τινος Sap. 3, 2. 9, 9. Jud. 3, 1. 12, 14. Sir. 8, 19. 10, 20. 11, 19. 45, 1. — Bar. 1, 22. ἀνθύνομαι 1 Macc. 1, 12. — pro בְּעֵינֵי פ׳ 2 Sam. 0, 3. Ps. 118, 22. — — More poetarum et Hebraeorum sub voc. γλῶσσα notato ad oculos referuntur, quae sunt hominis ipsius, quippe quod illorum praecipua est pars in re tractata. Ita in locis, ubi qui vultu motuque oculorum produntur et ex eo cognoscuntur impudentiae, invidiae, hilaritatis, desiderii, lasciviae, severitatis similesque sensus oculis adscribuntur Sir. 4, 1. 14, 10. 18, 11. 20, 13. 26, 11. 32, 8. 10. 34, 13 bis. 40, 22. 43, 18. Tob. 4, 7. 16. Jud. 2, 11. 16, 9. — — Ex antiquitatis cum universae, tum hebraicae simplicitate oculi Deo tribuuntur ibi, ubi cultioris aevi [cf. Ps. 139, 1—5. Jerem. 23, 23. 24.] scriptores hominum tum ipsorum, tum quae agunt illi et qua conditione ac sorte fruuntur, cognitione longe perfectissima gaudere rebusque humanis prospicere Deum docere consueverunt Sir. 11, 12. 15, 19. 17, 15. 23, 19. 31, 16. — 17, 13. 39, 19. —
b) de mentis oculis, ubi Lat. *mens, animus* Sir. 17, 7. ἔθηκε — καρδίας αὐτῶν *suae mentis oculum* i. e. *suam mentem animis eorum indidit.* Cf. *v. Cölln* bibl. Theologie Vol. 1. p. 439. *Bretschneider* Dogmatik der Apokryphen p. 282. — 27, 1. ὁ ζητῶν πληθύναι ἀποστρέψει ὀφθαλμὸν *oculum avertit* i. e. *mentem avertit = non attendit ad id, quod agit* vel: *a lege div. mentem avertit.*

'Οφιόδηκτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὄφις, δάκνω) *a serpentibus morsus* Sir. 12, 13.

Ὄφις, εως, ὁ, *serpens* Sap. 16, 5. Sir. 21, 2. 25, 14. 4 Macc. 18, 8. — נָחָשׁ Exod. 4, 3. שָׂרָף Num. 21, 8. (Artem. 2, 13. Dem. 786, 4.) —

Ὄφλησις, εως, ἡ (ὀφείλω, ὄφλω) *debitum, die Schuld* Bar. 3, 8. quo l. si διασπαρῆναι dicuntur Judaei εἰς ὀνειδισμὸν, εἰς ἀρὰν καὶ εἰς ὄφλησιν [ad persolvendum debitum i. e. *ad poenas luendas*] vid. de hoc verbositatis genere intendendi vim habente sub ἀγαλλίαμα notata. —

'Οχεία, ας, ἡ (ὀχεύω admissarium admitto, bespringen) *coitus, congressus venereus,* ἵππος εἰς ὀχείαν i. e. *equa ad coitum prona, ein rossiges Pferd* Sir. 36, 6. (Xen. de re eq. 5, 8.)

'Οχιῆλος, ου, ὁ, *Ochielus,* nom. propr. viri iudaici Esr. 1, 9.

'Οχλέω, ῶ f. ήσω (ὄχλος) *turbo* i. e. vel *turbas excito* 3 Macc. 5, 41. — vel *vexo,* τινά Tob. 6, 7 bis. (Hdian. 6, 3. 9.)

Ὄχλος, ου, ὁ, et plur. οἱ ὄχλοι 1) *turba, multitudo hominum temere collecta, Volkshaufen, Volksmenge,* opp. δῆμος = populus in concionem rite vocatus. Ita sing. ὁ ὄχλος Sap. 18, 22. Vide tamen de h. l. lect. *Grimm* Comment. über das Buch der Weisheit p. 316. — plur. οἱ ὄ. 2 Macc. 4, 40. 3 Macc. 1, 28. (Ael. V. H. 14, 8. Theophr. char. c. 6.) — 2) *vulgus, plebs, imperita multitudo,* ἐν ὄχλῳ Sir. 7, 7. ἐκκλησία ὄχλου 26, 5. — Bar. 6, 5. μὴ — φόβος ὑμᾶς λάβῃ ἰδόντας, ὄχλον — προςκυνοῦντας. De h. l. singulari subiecti vel nominis collectivi c. plurali praedicati vid. sub ἔθνος notata. — (Xen. Cyr. 2, 2. 21.) — 3) *multitudo* a) univ. ὄχλος πολὺς Esr. 8, 91. ὄχλοι ἐθνῶν *multitudo nationum* Sap. 6, 2. — ἐν ὄχλοις scil. ἐθνῶν *in concionibus* nationum Sap. 8, 10. (ἐν τοῖς ὄ. Xen. Mem. 3, 7. 5. Plato Gorg. sect. 9.) — ὁ ὄ. ὁ σαλπίζων Esr. 5, 65. — 2 Macc. 6, 3. quo l. οἱ ὄ. = multitudo Judaeorum et Samaritanorum. Vid. verba proxime praecedentia ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼς et ὁ ἐν Γαριζίν. — (Plut. vit. Marii c. 11. Xen. Cyr. 6, 1. 25.) — — b) de turba castrensi, quae sequitur exercitum, ubi nos: *Tross* Jud. 7, 18. (Xen. An. 3, 2. 3. 4, 3. 26.) — — c) de multitudine belli ducem sequente: *Kriegsvolk,* ubi Lat. *copiae, exercitus,* ita sing., ut ὄχλος βαρὺς 1 Macc. 1, 17. 20. 29. (Xen. Cyr. 5, 5. 4.) — ὄχλος παρατάξεως *multitudo aciei instructae* i. e. *acies disposita,* ex opp. voc. ἵππος equitatus, Reiterei = *copiae pedestres, acies pedestris* Esr. 2, 30. — ὄχλων πλῆθος 3 Macc. 2, 7. — c. artic. 1 Macc. 9, 35. 2 Macc. 13, 15. ἀνεῖλεν — τὸν πρωτεύοντα τῶν ἐλεφάντων σὺν τῷ κατ' οἰκίαν [cf. 1 Macc. 6, 37.] ὄχλῳ *interfecit elephantorum principem cum multitudine eorum, quos in aedicula dorso imposita gestabat.* οἱ ὄ. 2 Macc. 14, 43 bis. 45. 46. 11, 6. (Xen. Cyr. 5, 5. 4.) —

'Οχυρός, ά, όν (= ἐχυρός ab ἔχω teneo, fest-

halten; firmus Xen. Cyr. 6, 3. 25.) *munitus, a, um, fest, befestigt*, ut πόλις Sir. 28, 14. 1 Macc. 5, 26. 2 Macc. 12, 13. 27. πύργος 1 Macc. 1, 33. 4, 60. 6, 37. 2 Macc. 10, 18. τόπος 1 Macc. 6, 57. φρουρά 2 Macc. 12, 18. φρούριον 13, 19. (Plut. apophth. Philippi. Mor. 2. p. 17. Alex. M. Ibid. p. 26. Xen. Cyr. 6, 1. 15.)

'Οχυρόω, ῶ f. ώσω (ὀχυρός) *munio*, seq. acc. loci, ut τοὺς οἴκους κλεῖθροις Bar. 6, 18. τὴν πόλιν Sir. 48, 17. 1 Macc. 6, 26. 9, 52. 10, 45. 13, 10. 14, 33. 37. 4 Macc. 13, 7. τὰς πύλας 1 Macc. 15, 39. θύρας καὶ μοχλούς 1 Macc. 12, 38. (τὰ τείχη φύλαξι Xen. Cyr. 5, 4. 39. βαθεῖ κρημνῷ Ael. V. H. 13, 1.) — metaph. ὀχυροῦμαι ἐν ἐμαυτῷ *firmiter stat apud animum meum sententia*, τοῦ μὴ φαγεῖν κοινά 1 Macc. 1, 62.

'Οχύρωμα, τος, τό (ὀχυρόω) *locus munitus, ein fester Platz, castellum, eine Festung* 1 Macc. 1, 2. 4, 61. 5, 9. 11. 27. 29. 30. 65. 6, 61. 62. 8, 11. 9, 50. 10, 12. 37. 11, 18. 41. 12, 33. 34. 35. 45. 13, 33 bis. 38. 15, 7. 16, 8. 2 Macc. 8, 30. 10, 15. 16. 23. 32. 11, 6. 12, 19. 3 Macc. 6, 25. (Xen. h. g. 3, 2. 3.)

'Οχυρωμάτιον, ου, τό (demin. subst. ὀχύρωμα) *castellum, Festung* 1 Macc. 16, 15.

'Οχύρωσις, εως, ἡ (ὀχυρόω) *munitio, Befestigung* 1 Macc. 10, 11. 14, 10.

'Οψία, ας, ἡ (ὄψιος) *vespera*, Jud. 13, 1. (Xen. Anab. 6, 5. 31. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.* δείλη ὀψία Ael. hist. an. 1, 14. Thuc. 8, 26.) —

"Οψις, εως, ἡ (interior pars oculi, pupilla) 1) *oculus, das Auge* Tob. 14, 2. ἀπώλεσε τὰς ὄψεις perdidit *oculos* i. e. *visum* vel *videndi facultatem perdidit.* (Hdot. 4, 81. Xen. Hier. 1, 10. Mem. 1, 4. 6.) — ἐν ὄψει ἀνθρώπων i. e. a) *in den Augen der Menschen*, ex hebr. dicendi ratione: *hominum iudicio* = ἐν ὀφθαλμοῖς ἀνθρώπων Sap. 3, 4. — b) ἐν ὄψει τιμᾷ τινα honore afficio aliquem *coram* habens eum, *praesentem honoro* vel *colo aliquem* Sap. 14, 17. — c) ὑπ' ὄψιν ὁράω l. θεάομαί τινα *sub oculis habeo aliquem* = κατ' ὄψιν ἰδεῖν 3 Macc. 3, 36. 12, 42. (Diod. Sic. 1, 91. 2, 24.) — τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα *quae sub oculos veniunt, quae oculis subiecta sunt, die vorliegenden Gegenstände* Addit. ad l. Esth. 6, 8. θαυμάζομαι ἐν ὄψει τινός i. e. *dum conspicior ab aliquo* Sap. 8, 11. (ἐν ὄψει κεῖσθαι Diod. Sic. 17, 36.) — — 2) *adspectus* a) propr. Sap. 13, 7. 15, 5. 19, 18. Jud. 8, 7. de h. l. dat. τῇ ὄψει vid. ἀδρανής. (Xen. Mem. 3, 10. 6. Cyr. 4, 3. 16.) — b) metaph. ὀλίγος ἐν ὄψει τινός exiguus *comparatione facta cum aliquo, unbedeutend beim Hinblick auf etwas* Sap. 7, 9. — ἐν ὄψει ζώων *comparatione cum aliis animalibus facta* 15, 19. — — 3) *forma, species externa*, ἡ πόῤῥωθεν ὄψις *forma, quae procul abest* Sap. 14, 17. — 17, 6. 2 Macc. 3, 16. (Plut. vit. Ages. c. 2. Lucian. dial. deor. 20, 14. (Xen. Oec. 6, 19.) —

"Οψον, ου, τό (opsonium, quicquid cum pane editur Xen. Cyr. 1, 2. 8. etiam carnes Xen. Cyr. 2, 2. 5.) *edulium, cibus* Tob. 2, 2. 7, 8.

'Οψοποίημα, τος, τό (ὀψοποιέω pani opsonia paro Xen. Mem. 3, 14. 5. ὀψοποιός coquus, cupediarius Xen. Mem. 2, 1. 30.) *cupediae, cibus delicatus* Jud. 12, 1.

'Οψώνιον, ου, τό (ὄψον, ὠνέομαι, emo; opsoniorum emtio; ex usu graecitatis serioris. Cf. *Win.* §. 2, 1. b. *Sturz* de dial. alex. p. 187. *Lob.* ad Phryn. p. 420. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 426.) *stipendium militare*, plur. ὀψώνια *nummi*, quibus stipendium datur, *pecuniae*, quibus merces persolvitur, *Sold, Löhnung*, 1 Macc. 3, 28. 14, 32. (Jos. Ant. 12, 2. 3. Pol. 1, 67. 1. 6, 39. 15.) —

Π.

Παγγέωργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, γέωργος) *communis omnia agricola*, metaph. λογισμός, *quae agricolae instar omni modo colit, sustentat, auget, dirigit omnia ratio* 4 Macc. 1, 29.

Παγετός, οῦ, ὁ (πάγος quod vid.) 1) *glacies* Sir. 3, 15. — 2) ex adiunct. et ubi opp. καῦμα: *gelu, die Kälte* Bar. 2, 25. (Xen. de re eq. 5, 1.) —

Παγίς, ίδος, ἡ (πήγνυμι figo) *laqueus, tendicula, Netz, Fallstrick, instrumentum, quo avibus et feris insidiae struuntur* a) propr. Sir. 27, 20. — ita pro פַּח Ps. 124, 7. 20. (Anth. gr. Vol. IV. p. 38 edit. *Jacobs.* Athen. 13. p. 567. F.) — b) trop. i. e. per imaginem a laqueo venatorio desumtam παγίδος nomine appellantur aa) *lenocinia*, quibus in viris capiendis utitur γυνὴ ἑταιριζομένη Sir. 9, 3. μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς *ne forte in laqueos eius incidas* i. e. *ne forte lenocinüs eius capiaris.* — bb) *artes malae, quibus, qui insidias alteri struunt, utuntur* Sir. 27, 26. ὁ ἱστῶν παγίδα ἐν αὐτῇ ἁλώσεται i. e. *suismet ipsis alteri insidians artibus peribit.* — ita pro פַּח Ps. 119, 109. — de malis artibus, quibus utitur lingua calumniatrix Sir. 51, 2. — cc) *pericula ab aliquo imminentia alicui*, ita Sir. 9, 13. ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνειν *medios inter laqueos incedere* i. e. *periculis undiquaque cingi dicitur familiariter qui versatur cum viro* ἐξουσίαν ἔχοντι τοῦ φονεύειν Tob. 14, 11. ἀχιάχαρος — ἐσώθη ἐκ παγίδος θανάτου *ex insidiis quas tendit* θάνατος *ereptus est Achiacharus.* Ubi enim hoc loco, praeeunte Ps. 18, 6. 116, 3., θάνατος personae vi pollet, ita idem venatoris instar insidias hominum vitae strui dicitur. Ibid. ἀμὰν δὲ ἐνέπεν εἰς τὴν παγίδα [sc. θανάτου] καὶ ἀπώλετο *Aman vero ita mortis periculum subiit, ut periret.* — ita pro פַּח Ps. 91, 3. — c) metaph. pro: *causa damni, perniciei, exitii* 1 Macc. 1, 35. 5, 4. — Sap. 14, 11. quo l. ad pedes ἀφρόνων refertur, quod pertinet ad τοὺς ἄφρονας ipsos. — πάγιδι ἁλίσκεσθαι *laqueo capi* pro: *perire* Sir. 27, 29. πάγιδι — εὐσεβῶν *piorum casu* vel *infortunio qui laetantur interibunt.* — ita pro פַּח Jos. 23, 13.

Πάγος, ου, ὁ (πήγνυμι, figo; humor concretus) *glacies* Cant. tr. puer. v. 48. (Diod. Sic. 5, 25. Plut. de primo frigido c. 12.)

Παθαῖος, ου, ὁ, *Pathaeus*, nom. propr. viri, qui fuit ex Levitis Esrae aetate viventibus Esr. 9, 23.

Παθοκράτεια, ας, ἡ (πάθος, κρατέω) *imperium in animi perturbationes* 4 Macc. 13, 15.

Παθοκρατέομαι, οῦμαι, verb. dep. (πάθος, κρατέω) *imperium exerceo in perturbationes animi* 4 Macc. 7, 20.

Παθοκρατορία = παθοκράτεια, quod vid. 4 Macc. 13, 5.

Πάθος, εος, ους, τό (πάσχω patior; quod quis patitur, jedes lebhafte Gefühl, das sich der Seele bemächtigt und sie in einen leidenden Zustand versetzt =) *affectus, perturbatio animi* 4 Macc.

1, 1. 3. 4 bis. 5. 6. 7. 9. 13. 14 bis. 2, 3 usque ad 16, 1. 2. 4. (Jos. Ant. 2, 4. 5. Xen. Mem. 3, 10. 8. Ael. V. H. 4, 3.)

Παίγνιον, ου, τό (παίζω) *lusus, Spiel*, [ita de rebus quibus luditur, ut puerorum crepundia Ael. V. H. 5, 16. Lucian. dial. deor. 7, 4.] i. e. *res ludicra, res parvi momenti* Sap. 15, 12. — seq. genit. rei, in qua positus est lusus, ut ἐπιτιμήσεως *poena in qua immittenda ludit aliquis* i. e. *poena levis*, appellantur ita poenae Aegyptiorum caedem et iacturam primogenitorum praecedentes Sap. 12, 26.

Παιδάριον, ου, τό, deminut. (subst. παῖς) 1) *puerulus* a) propr. 1 Macc. 2, 46. 11, 39. 13, 17. 18. addito νεώτερος = admodum puerulus 1 Macc. 11, 54. (Xen. Cyr. 1, 4. 12.) — b) = *iuvenis, ein junger Mensch* Tob. 5, 16. addito νεώτερος Hist. Sus. v. 45. — 2) *servulus* Hist. bel. et drac. v. 14. 1 Macc. 16, 16. (Ael. V. H. 2, 2.) Cf. de hoc huius voc. usu seriori *Lob.* ad Phryn. p. 239 sq. —

Παιδεία, ας, ἡ (παιδεύω quod vid.) 1) *disciplina puerilis* [quatenus institutione et educatione continetur Diod. Sic. 1, 80. Hdian. 5, 7. 3. Xen. Cyr. 1, 1. 6.] a) propr. et quatenus admonitione et castigatione continetur Sir. 42, 5. — ita pro מוּסָר Ps. 50, 17. — b) in libro Sapientiae et Siracidos quemadmodum σοφία vel Sapientia personae vi pollet, ita eadem, quippe quae Deo familiaris inducitur, in hominibus utpote liberis suis, Deus educandis rectique veri et honesti amore ac studio replendis usus esse dicitur, ita, ut vocab. παιδεία respondeat Lat. aa) *disciplina et morum ad praecepta Dei conformatio*, nostratium: *Zucht* Sap. 1, 5. ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας *sanctus enim quum sit spiritus ad morum humanorum conformationem spectans* et coelitus scil. demissus. — 2, 12. ἁμαρτήματα παιδείας i. e. *sentiendi et agendi ratio abhorrens a disciplina divina*. 3, 11. Sir. 18, 13. 21, 19. 21. 35, 14. 2 Macc. 6, 12. 7, 33. 4 Macc. 13, 21. — ita pro מוּסָר Prov. 4, 1. 13. — iungitur c. σοφία Sir. praef. prim. bis Sir. praef. sec. Sir. 1, 24. — bb) *institutio, Belehrung, Unterricht*, cuius obiectum est rerum divinarum et humanarum cognitio vitam Deo probatam sequacem habens Sap. 6, 17 bis. 7, 14. Sir. 16, 23. 21, 19. 24, 25. 30. 30, 26. 36, 4. 41, 14. 44, 7. 50, 27. παιδεία συνέσεως καὶ ἐπιστήμης i. e. institutio largiens σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην. Bar. 4, 13. τρίβοι παιδείας i. e. *viae ducens* ad παιδείαν. — 4 Macc. 1, 17. αὕτη — παιδεία i. e. *huc* [scil. ad σοφίαν] *tendit legis* mos. *institutio et disciplina*. — παιδεία στόματος institutio *de iusto et recto oris* vel *loquelae usu* Sir. 23, 7. — cc) ex metonym. antecedentis pro consequente: *ingenii et animi cultum, Bildung* Sir. 4, 24. 6, 17. 8, 8. 23, 2. παιδαία σοφίας *institutio* vel *animi cultura sapientiae legis congrua*. — 24, 25. 30. 30, 26. 34, 17. 39, 8. παιδεία διδασκαλίας i. e. παιδεία institutioni respondens. — 51, 16. 23. 26. 28. — 2) ex usu graecitatis serioris [vid. παιδεύω] *castigatio* Sir. 22, 6. μάστιγες — σοφίας scil. ἔργον ἐστίν. — pro מוּסָר Prov. 3, 11. = *ernste Zurechtweisung* Sir. 42, 8. 30, 33. — 3) *eruditio, doctrina* Sir. praef. prim. οὐ μικρὰ π. (Ael. V. H. 12, 50.) παιδεία πονηρά i. e. *artes malae*.

Παιδευτής, ου, ὁ (παιδεύω quod vid.) magister puerorum Plut. de puer. educat. c. 7.) *praeceptor, magister* Sir. 17, 19. — de viro exemplo suo alios instituente 4 Macc. 9, 6. — de lege mos. personae vi pollente 5, 33. —

Παιδεύω, f. εύσω (παῖς) 1) *liberos instituo, Kinder erziehen, bilden, unterrichten* a) propr., seq. acc. pers. Sir. 7, 30. 30, 2. 13. (= doceo Hdian. 1, 2. 2. τινά τι Diod. Sic. 1, 81.) — b) univ. i. e. necessitudinis quae est inter patrem et filios notione ad rationem translata, quam intercedere voluit Deus principes, magistratus, praeceptores inter et cives, populos, ineruditos = *erudio, instituo* i. e. *rerum humanarum et divinarum cognitione rectique, veri et honesti amore et studio imbuo, Jemanden geistig und moralisch ausbilden* Sir. 18, 12. — Sap. 6, 25. παιδεύεσθε τοῖς ῥήμασί μου *instituti vos patimini* [de quo medii usu vid. ἐξαιρέω] *verbis meis*. (γράμμασι Jos. c. Apion. 1, c. 4. ἔν τινι Xen. Cyr. 1, 2. 2.) — passiv. Sap. 6, 11. ἐπιθυμήσατε — τῶν λόγων μου — καὶ παιδευθήσεσθε *et erudiemini* i. e. *et continget vobis rerum divinarum et humanarum cognitio cum recti honestique studio copulata*. — addito dat. normae [de quo vid. ἀλήθεια] 4 Macc. 13, 23. — Sir. 6, 31. 21, 12. 23, 15. — hinc πεπαιδευμένος, *bene* vel *liberaliter institutus*, ita addito ἀληθινῶς Sir. 42, 8. (οἱ ἀσφαλῶς πεπαιδευμένοι Isocr. Areopag. c. 16.) — ἴσθι πεπαιδευμένος i. e. *praesta te virum liberaliter bene institutum et honestum* Tob. 4, 14. — Sir. 21, 23. 26, 14. 31, 9. 34, 19. 40, 29. (Diod. Sic. 1, 70. Isocr. Panath. c. 11 fin. Xen. Cyr. 1, 2. 3. 2, 3. 15. — 2) *castigo, züchtigen*, ita de Deo, qui etiam malis infligendis instituit i. e. *recti et honesti* vel *pietatis* amorem et studium incendit, alit et auget, *erziehungsweise strafen*, τινά Sap. 3, 5. 11, 9. 12, 22. 2 Macc. 6, 16. 10, 4. Cf. *Grimm* Comment. über das Buch der Weish. p. 82.

Παιδία, ας, ἡ, forma ion. et poet. = παιδεία, *disciplina et morum ad praecepta Dei conformatio, Zucht* Sir. 4, 17.

Παιδίον, ου, τό, deminut. subst. (παῖς) *puerulus* a) propr. 4 Macc. 4, 25. (Hdian. 7, 10. 14. Xen. Cyr. 2, 3. 10.) — b) deminutione ad formam, non ad significationem pertinente [vid. βιβλίον] 1) *puer, puella*, τὰ παιδία, *liberi* Bar. 4, 15. 6, 33. Tob. 3, 15. 10, 13. Jud. 4, 11. 7, 23. Hist. bel. et drac. v. 20. — seq. genit. pers. ut τὸ παιδίον ἡμῶν *filius noster* Tob. 5, 17. 18. — abest ἡμῶν cogitatione addendum 10, 4. τὸ παιδίον μου, *filius meus* Tob. 10, 7. — it. *filia mea* Tob. 7, 10. 11. — in allocutione: παιδίον, *mi fili* Tob. 4, 3. 4. 5. 12. 13. 14. 21. 11, 9. παιδία, *liberi mei* 14, 11. — pro יֶלֶד Jes. 8, 18. יִלּוֹד 1 Regg. 3, 17. — 2) ad normam hebr. נַעַר *iuvenis* = νεανίσκος 2 Macc. 8, 28. quo l. τὰ παιδία *iuvenes* militantes cum Juda — ita παῖς, παιδάριον pro נַעַר Gen. 41, 2. 1 Sam. 25, 5.

Παιδίσκη, ης, ἡ, deminut. voc. παῖς (puella, de ingenua puella Xen. Arab. 4, 3. 11. Lucian. dial. meretr. 13, 26.) *ancilla, serva, Magd* Sir. 41, 22. Tob. 3, 7. 8, 12. 13. Jud. 8, 7. 10, 10. 12, 13. Hist. Sus. v. 36. Esr. 5, 1. 41. 42. — Loci iudicandi ex urbanitate Hebraeorum sub voc. δούλη natata. Sap. 9, 5. Jud. 11, 5. 6. — pro אָמָה Gen, 20, 17. שִׁפְחָה Gen. 12, 16. (Lysias 14, 12. 496, 1. Isaeus 134, 3. Hdot. 1, 93.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 239.

Παιδοποιέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (παιδοποιός) *liberos procreo* 2 Macc. 14, 25. (Xen. Cyr. 5, 4. 12. Diod. Sic. 4, 28.) med. verbi παιδοποιέω (Lucian. dial. deor. 22, 1.)

Παιδοποιΐα, ας, ἡ (παῖς, ποιέω) *liberorum procreatio* 4 Macc. 17, 6. (Diod. Sic. 3, 16.)

Παίζω, f. παίξομαι (παῖς puerorum modo ludo Lucian. dial. deor. 4, 6. Dem. 1261, 15. Xen. de mag. eq. 10, 10.) *ludo* i. e. a) *iocor, lustig sein* Sir. 35, 12. Esr. 5, 3. (Xen. Cyr. 5, 2. 18. 6, 1. 6.) — b) Sir. 47, 3. ἐν λέουσιν ἔπαισεν sc.

δαυὶδ *lusit cum leonibus* i. e. *pro certamine ludicro habuit pugnam cum leonibus.* Cf. 1 Sam. 17, 34 sqq.

Παῖς, δός, ὁ 1) *puer* a) de aetate, *der Knabe* Sap. 8, 19. 4 Macc. 12, 6. 9. 15, 3. (Ael. V. H. 12, 15. Xen. Cyr. 1, 3. 1.) — ἐκ παιδός *a puero* i. e. *a pueritia inde* 2 Macc. 6, 23. 15, 12. (Xen. Cyr. 5, 1. 1.) — — b) sexus ratione habita *filius, der Sohn* aa) propr. Sir. praef. sec. Esr. 6, 31. 3 Macc. 5, 49. 4 Macc. 15, 5. 9. 16, 1. 6. 8. 9. 15 bis. 16. 17, 2. 3. 5. 9. 13. (Xen. Cyr. 1, 6. 27.) — sq. genit. pers., ut matris Tob. 11, 5. 4 Macc. 18, 20. (Lucian. dial. deor. 20, 1. Xen. Cyr. 1, 5. 4.) — bb) ad exemplum hebr. בֵּן = *Abkömmling, unus ex posteris alicuius*, ita οἱ ἀβραὰμ παῖδες 4 Macc. 6, 17. 22. οἱ ἀβραμιαῖοι παῖδες 18, 23. ἑβραίων παῖδες 9, 18. παῖδες ἰσραηλῖται 18, 1. — ita בְּנֵי יִשְׂרָאֵל Gen. 32, 32. Exod. 1, 1. בְּנֵי עֵבֶר Num. 24, 24. בְּנֵי עַמּוֹן Num. 21, 24. — cc) ad normam hebraicae dicendi consuetudinis seq. genit. *rei: is, ad quem pertinet aliquid*, ita de persona, *cui obtigit sors* genitivo nominis cum voc. παῖς iuncti, ut παῖδες ἀγαθῶν *filii, ad quos pertinent bona paterna, Söhne, Kinder des Heils* Sap. 18, 9. — ita בֵּן Deut. 25, 2. Jes. 57, 4. Cf. *Gesen.* p. 646 sq. *Ewald* p. 573. gram. min. p. 243. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 314. *Win.* §. 34, 2. b. not. 2. *Simon.* lex. hebr. ed. *Win.* sub voc. בֵּן. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 80. — — c) missa aetatis et sexus notione = *Kind*, plur. οἱ παῖδες, *liberi* aa) propr. et univ., παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25. — 18, 10. 3 Macc. 5, 31. (Xen. Cyr. 2, 4. 15.) — bb) παῖς vel ὁ παῖς κυρίου l. θεοῦ *Kind Gottes, Sohn Gottes* ex Hebraeorum dicendi et iudicandi ratione = *is quem, pietatis quippe et vitae Deo probatae studiosum, prae ceteris dilectum habet Jehova* vel *Deus*, ita sing. παῖς κυρίου Sap. 2, 13. — plur. παῖδες θεοῦ de populo israelitico, quem prae ceteris a Deo dilectum eximiisque beneficiis ornatum esse omnes uno ore profitentur V. T. scriptores Sap. 9, 4. 12, 7. 20. 19, 6. — Bar. 3, 36. quo l. uti voc. ἰακώβ, ἰσραήλ collective posita respondent Lat. *Jacobitae, Israelitae*, ita ὁ παῖς et ὁ ἠγαπημένος ὑπ᾽ αὐτοῦ scil. θεοῦ alternant. Cf. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weish. p. 63. *Bauermeister* Comment. in Sap. Salom. p. 56. — Ita בֵּן Exod. 4, 22.

2) *servus, der Sclave* [vid. de hac huius v. significatione Graecis et Hebraeis communi *Win.* §. 3, 3.] a) univ. Sir. 30, 34. Tob. 9, 2. Jud. 8, 7. 16, 12. Esr. 5, 1. 41. 42. 1 Macc. 3, 41. — παῖς εἰμί τινι *servi loco sum alicui, servio alicui* Esr. 1, 57. (Aristoph. Ran. v. 192. Xen. Mem. 3, 13. 6.) — locus ex urbanitate Hebraeorum sub voc. δούλη notata explicandus Jud. 3, 3. — b) *minister, is cuius ministerio utitur aliquis*, οἱ παῖδές τινος, *die Leute Jemandes*, fere i. q. οἱ θεράποντές τινος Jud. 7, 12. Esr. 1, 30. — ita pro נַעֲרֵי פ׳ 2 Regg. 20, 14. 15. עַבְדֵי פ׳ 2 Regg. 23, 29. 2 Chron. 35, 23. 24. (Plut. apophth. Archel. Mor. 2. p. 14.) — de ministris vel familiaribus regum Esr. 2, 17. 5, 33. 35. 1 Macc. 1, 6. 8. (Diod. Sic. 17, 36 et 76.) — c) παῖς θεοῦ *servus* vel *minister Dei*, appellantur hoc nomine apud Hebraeos nunc viri, quorum opera Deus in consiliis suis exsequendis uti decrevit, ut Moses Bar. 1, 20. 2, 28. prophetae Bar. 2, 20. 24. Sorobabel Esr. 6, 27. — ita pro עֶבֶד Jes. 44, 26. 52, 13. pro מַלְאָךְ Jes. 42, 19. — nunc *cultores Dei* Esr. 6, 13. —

Παλάθη, ης, ἡ, *massa ficuum aridarum, getrocknete Feigen* Jud. 10, 5. (Hdot. 4, 23. Theophr. hist. plant. 4, 3.) „Solebant Uxii [Orientis populi] ficus, pruna aliaque id genus, ubi siccaverant, in massam singula densare variisque formis instruere: παλάθας vocant" verba *Wesselingii* ad Diod. Sic. 17, 67.

Πάλαι, adv. *olim, einst, weiland, längst* Sap. 11, 14. 12, 27. Addit. ad l. Esth. 2, 7. 3 Macc. 4, 1. (Lucian. dial. deor. 6, 6. Xen. Mem. 1, 6. 14.)

Παλαιός, ά, όν (πάλαι quod vid.; quod dudum fuit) *vetus, antiquus, vetustus*, παλαιότερος, α, ον, *antiquior, vetustior*, tempore Sap. 12, 3. Sir. praef. sec. Addit. ad l. Esth. 6, 7. 2 Macc. 6, 21. 3 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 3, 21. Ael. V. H. 10, 10. Xen. Mem. 2, 1. 33.)

Παλαιόω, ῶ f. ώσω (παλαιός) *antiquo* i. e. *antiquum* vel *vetus reddo*, passiv. παλαιοῦμαι *veterasco*, ita de vino Sir. 9, 10. — de veste 14, 17. — ita pro בָּלָה Ps. 102, 27. — de personis = *senesco*, ἔν τινι *in tractanda aliqua re* i. e. *ad senectutem usque tracto aliquid* Sir. 11, 18. (ita τίς — ἢ νέος ἢ παλαιός quis vel iuvenis vel senex Isocr. Paneg. c. 50.) de verbis πεπαλαιωμένος ἡμερῶν κακῶν Hist. Sus. v. 52. vid. ἡμέρα.

Παλαίστρα, ας, ἡ, *palaestra, Ringplatz, Ringschule* i. e. locus vel *domicilium, in quo luctando aliisque modis certatur et corpus exercetur* 2 Macc. 4, 14. (Lucian. dial. deor. 24, 1. Xen. de rep. Athen. 3, 10.)

Παλαίω, f. αίσω (πάλη lucta) *lucto, ringen* [propr. Xen. An. 4, 8. 26.] de draconibus confligtantibus Addit. ad l. Esth. 1, 6.

Πάλιν, adv. 1) *retro, zurück*, ita a) post vv. *eundi*, ut ἀποτρέχω Esr. 4, 34. ἥκω 2 Macc. 12, 7. π. πορεύομαι = *redeo, revertor* Sir. 31, 26. — (Cebet. tab. c. 29. Diod. Sic. 3, 10. Xen. Hier. 3, 2. Cyr. 7, 2. 52. Hom. Il. 5, 836.) — iunct. c. vv. *redeundi* [de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλιάομαι], ut ἀνακάμπτω Esr. 8, 87. ἀναστρέφω Sir. 17, 1. ἐπανήκω 4, 18. — b) post vv. *capiendi*, ut κομίζομαι = *recupero* 2 Macc. 7, 11. (ita π. λαμβάνω Xen. Anab. 4, 2. 13.) — ἐκφέρω Esr. 6, 18. — c) ex verbositate sub ἀγαλλιάομαι notata verbis iungitur reddendi notionem habentibus, ut ἀποδίδωμι Sir. 29, 2. 2 Macc. 7, 23. 14, 46. (ita π. δοῦναι Hom. Il. 1, 116.) — — 2) *rursus, iterum, wiederum, abermals* a) temporis ratione habita Sap. 10, 4. Sir. praef. sec. Sir. 36, 1. Tob. 2, 8. 13, 5. 9. 10. 14, 5. Esr. 8, 53. 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 3, 33. 5, 7. 20. 7, 14. 33. 3 Macc. 5, 13. 25. 36. 40. (Diod. Sic. 3, 16. Xen. Cyr. 1, 3. 15.) — πάλιν ἄνωθεν *iterum* [vid. de hoc verbositatis genere modo observata] Sap. 19, 6. — b) ita, ut iungat res ad eandem sententiam pertinentes = *porro, denuo, wiederum* Sap. 13, 8. 14, 1. 16, 23. Sir. 31, 25. Esr. 4, 6. 2 Macc. 15, 39. (Diod. Sic. 13, 25. Lucian. Char. §. 1.) Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 166 sq. *Meyer* ad ep. P. ad Cor. II. p. 191. *Bleek* ep. ad Hebr. Vol. 2. P. 1. p. 108. —

Παλλακή, ῆς, ἡ, *concubina, Kebsweib* Esr. 4, 29. 2 Macc. 4, 30. (Ael. V. H. 12, 34. Diod. Sic. 2, 10. Dem. 637, 5. 1368, 20. Xen. Cyr. 5, 2. 28.)

Παμβασιλεύς, έως, ὁ (πᾶς, βασιλεύς) *omnium qui sunt rex summus* Sir. 50, 15. (συμβασίλεια, omnium regina, Allherrscherin Aristoph. nubb. v. 356 et 1149.)

Παμμελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πᾶς, μέλος quod vid.) *cuiusvis modulatus, in allerlei Melodien* 3 Macc. 7, 16.

Παμμίαρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (plane impurus) *scelestissimus*, *omni scelere inquinatus*, superl. παμμιαρώτατος 4 Macc. 10, 7.

Παμμιγής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πᾶς, μίγνυμι) *ex omni genere mixtus* = σύμμικτος [Hdot. 7, 55.] 2 Macc. 3, 21. quo l. ad πρόπτωσιν refertur adiectivum pertinens ad subst. πλῆθος 12, 13. (παμμιγῆ adverbialiter Aeschyl. Pers. v. 274.)

Παμπληθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πᾶς, πλῆθος multitudo, cum universa multitudine) *permultus* 2 Macc. 10, 24. (Dem. 386, 5. Xen. Ages. 1, 30.)

Παμποίκιλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, ποικίλος *admodum varius* i. e. [ganz bunt, sehr bunt Hom. Il. 6, 289.] *ganz verschieden*, *mannigfaltigst*, ut βάσανοι 4 Macc. 15, 8.

Παμπόνηρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, πονηρός) *plane* vel *admodum scelestus*, ὁ παμπόνηρος *perditus ille*, *Erzbube*, *Erzbösewicht* 2 Macc. 14, 27. —

Παμφυλία, ας, ἡ, *Pamphylia*, regio Asiae minoris, habens ab ortu Ciliciam, ab occasu Lyciam et Phrygiam minorem, a septentrione Galatiam et Cappadociam, a meridie mare mediterraneum.

Πάμφυλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, φύλη) *ex omni gentium genere mixtus*, παμφύλων ἔθνη i. e. *gentium admodum diversarum multitudo* 2 Macc. 8, 9. πάμφυλα πλήθη 12, 27. πάμφυλος περίβολος i. e. *porticus omnibus nationibus patens* = *atrium gentium* 4 Macc. 4, 11.

Πανάγιος, ία, ιον (πᾶς, ἅγιος) *admodum sanctus*, *admodum venerandus* 4 Macc. 7, 4. de h. l. accus. τὴν — ψυχήν vid. sub αἰδήμων monita. — 14, 7.

Πανγέωργος vid. παγγέωργος.

Πάνδεινος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, δεινός terribilis, formidabilis) *perhorribilis*, ut κίνδυνος i. e. *periculum longe gravissimum*, τῇ ψυχῇ *für das Herz, für das Gefühl* 4 Macc. 3, 15. ἐλογίσατο — αἷματι i. e. *periculosissimum sibi esse existimavit potum qui par esse sit iudicandus sanguini* 4, 7. 15. (Dem. 378, 8. 1267, 17.)

Πάνδημος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, δῆμος populus; ad universum populum pertinens) *universus*, *communis*, ἱκετεία *preces communes*, *gemeinsames Flehen* 2 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 16, 20. Soph. Elect. v. 982.)

Πανεθνί, pro πανεθνεί adv. (vid. de huius generis adverbiis eorumque forma *Matth.* §. 257, d. 3. *Rost* §. 86, not. 12. *Buttm.* gram. max. §. 119, not. 39. *Herm.* ad Soph. Aiac. p. 183. *Win.* §. 5, 1. c. f. — πᾶς, ἔθνος) *cum omni* vel *universo populo* Sap. 19, 8.

Πανεπίσκοπος, ου, ὁ (ἐπίσκοπος, πᾶς) *omnia inspiciens*, *omnia intuens* Sap. 7, 23. quo l. codd. παντεπίσκοπος.

Πανεπόπτης, ου, ὁ (πᾶς, ἐπόπτης) *qui omnia inspicit*, ὁ π. κύριος *der allsehende Herr* 2 Macc. 9, 5.

Πανηγυρισμός, οῦ, ὁ (πανηγυρίζω Hdot. 2, 59.) *conventus publici et festivi*, ludis, sacrificiis, *nundinis*, imo omnis generis laetitia *agi soliti celebratio* Sap. 15, 12. (πανήγυρις Xen. Hier. 1, 11. Hdian. 8, 8. 5. Ael. V. H. 9, 5 et 34. Jos. de bell. iud. 1, 615.)

Πανόδυρτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, ὀδύρομαι lamentor, eiulo) *admodum lamentabilis*, ut βοή, μέλος 3 Macc. 4, 2. 6, 32. (poetice πάνδυρτος Soph. Electr. v. 1077.)

Πανοικί, adv. (forma serioris aevi pro meliori πανοικησίᾳ Thuc. 2, 12. πανοικίᾳ ex Herodoto in Atticam translata. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 515 et supra sub πανεθνί notata. — πᾶς, οἶκος) *cum tota domo* i. e. *cum tota familia* 3 Macc. 3, 27. (Jos. Ant. 4, 4. 4. Aeschin. dial. Socr. 2, 1.)

Πανοικία, ας, ἡ (πᾶς, οἰκία) *universa domus* i. e. *omnis familia* Addit. ad l. Esth. 6, 15. quo l. si habentur verba ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, non reperiri apud Graecos melioris aevi nisi πανοικίᾳ adverbii locum tenente, observarunt *Lob.* ad Phryn. p. 514 sq. *Passow* sub h. v. (πᾶσα ἡ πανοικία Philo de migratione Abrah. p. 412. E.)

Πανοπλία, ας, ἡ (πάνοπλος, πᾶς, ὅπλον) *plena armatura*, *volle Waffenrüstung*, comprehendens scutum, gladium, pilam, galeam, ocreas, pectorale a) propr. Jud. 14, 3. 1 Macc. 13, 29. 2 Macc. 3, 25. 10, 30. 11, 8. 15, 28. 4 Macc. 3, 12. (Diod. Sic. 6, 23. Thuc. 3, 114.) — b) trop. i. e. comparantur τῇ πανοπλίᾳ variae, quibus in coercenda vel punienda alicuius pravitate utitur Deus rationes Sap. 5, 17. Sir. 46, 6. —

Πανούργευμα, τος, τό (πανουργέω, πανουργεύω ingenii dexteritate gaudeo ad quodlibet opus peragendum promtus et idoneus) *prudens consilium*, arcani notione inclusa Sir. 1, 5. 42, 18. Jud. 11, 8. —

Πανοῦργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, ἔργον opus; ad quaevis peragenda idoneus) *prudens*, *klug*, sensu bono Sir. 6, 31. 21, 12. 20. 37, 19. — 22, 25. Cf. l. σφραγὶς πανοῦργος pro: σφραγὶς πανουργίας *sigillum*, *de quo admonet prudentia* i. e. *prudentiae accommodatum*.

Πάνσοφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, σοφός) *ab omni parte sapiens*, *ganz weise*, ita de patriarcha Jacobo 4 Macc. 2, 19. — de Deo, it. de providentia = *sapientissimus* 4 Macc. 1, 12. 13, 18. (Plat. de rep. 10. p. 598. D.)

Πανταχῇ, adv. *ubique* Sap. 2, 9. 2 Macc. 8, 7. (Xen. Hier. 2, 8. Cyr. 6, 3. 20.)

Πανταχόθεν, adv. *undique*, *ab omni parte* 4 Macc. 13, 1. 15, 29. (Diod. Sic. 17, 18. Hdian. 1, 15. 9. Xen. Mem. 2, 1. 23. Thuc. 1, 17.) Cf. *Buttm.* §. 103, 4. *Matth.* §. 259. *Rost* §. 86.

Παντελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πᾶς, τελέω) *perfectus*, *ad finem perductus*, *omni numero absolutus*, *vollständig*, ita π. ἀπόλαυσις σωτηρίας 3 Macc. 7, 16. (Diod. Sic. 15, 17. Hdot. 4, 95.)

Παντελῶς, adv. (παντελής) *omnino*, *plane*, ut π. ἀμήχανον 2 Macc. 3, 12. 31. 7, 40. 11, 1. 14, 46. (Xen. An. 2, 2. 11. Cyr. 1, 5. 7.)

Παντεπίσκοπος vid. πανεπίσκοπος.

Πάντη, adv. *quaqua*, *quoquo versus*, *ubique* (πᾶς) Sir. 50, 22. 3 Macc. 4, 1. (Lucian. dial. deor. 20, 6. Xen. Ven. 4, 5.) Quatenus sit scribendum πάντη, non πάντῃ vid. *Win.* §. 5, 4. *Matth.* §. 259. *Buttm.* §. 103, not. 5. 7. gram. max. Vol. 2. p. 284. Greg. Cor. p. 213 sq. ed. *Schäfer.*

Παντοδύναμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, δύναμαι) *omnipotens* Sap. 7, 23. 11, 17. 18, 15.

Πάντοθεν, adv. (πᾶς) *undique*, *ab omni parte* Sir. 51, 7. Hist. Sus. v. 22. 2 Macc. 13, 5. 3 Macc. 3, 25. 4, 2. 10. 5, 6. 4 Macc. 1, 34. (Xen. Cyr. 5, 2. 4.)

Παντοῖος, οία, οῖον (πᾶς) *varius*, *multimodus*, *omnis generis* 3 Macc. 5, 22. 7, 16. 4 Macc. 1, 34. (Lucian. dial. deor. 21, 2. Xen. Cyr. 3, 3. 23.) —

Παντοκράτωρ, ορος, ὁ (πᾶς, κρατέω) *omnipotens* Sap. 7, 25. Sir. 42, 17. 50, 14. 17. Bar. 3, 1. 4. Jud. 4, 13. 8, 13. 15, 10. 16, 6. 17. 2 Macc. 1, 25. 3, 22. 30. 5, 20. 6, 26. 7, 35. 38. 8, 11. 18. 24. 15, 8. 32. 3 Macc. 2, 2. 8.

5, 7. 6, 2. 18. 28. — pro צבאות 2 Sam. 5, 10. שדי Job. 5, 17. 8, 5. (Anthol. gr. Vol. 4. p. 151. ed. *Jacobs.*)

Πάντοτε, adv. [cuius loco Graeci melioris notae ἑκάστοτε vid. Phryn. p. 105. ed. *Lob. Sturz* de dial. alex. p. 187 sq.] *semper* Sap. 11, 21. 19, 18. (Artem. 4, 20. Hdian. 3, 9. 18.)

Παντοτρόφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πᾶς, τρέφω) *omnes l. omnia nutriens, allernährend* Sap. 16, 28. —

Παντοφαγία, ας, ἡ (πᾶς, φαγεῖν) *helluatio, mala omnis generis cibos sine discrimine devorandi consuetudo* 4 Macc. 1, 27.

Πάντως, adv. *omnino* i. e. a) *omni modo, in jedem Falle, jedenfalls* 2 Macc. 3, 13. — 3 Macc. 1, 15. διὰ τίνα αἰτίαν οὐχὶ πάντως εἰςελεύσεσθαι [scil. ἐστὶ] i. e. *warum soll es nicht jedenfalls* [καὶ θελόντων αὐτῶν καὶ μή sie mögen wollen oder nicht] *gestattet sein hineinzugehen?* quo l. uti οὐχί interrogat, ita πάντως explicatur verbis καὶ θελόντων — καὶ μή. — b) *utique, profecto, allerdings* Tob. 14, 8. (Hdot. 7, 10. Ael. V. H. 1, 32. Lucian. dial. deor. 20, 16.)

Πάνυ, adv. (πᾶς) *admodum, valde, perquam,* iunct. c. adv., ut π. δικαίως 2 Macc. 9, 6. 13, 7. — π. καλῶς 12, 43. (Xen. Mem. 1, 3. 6.) — c. adiect. π. καλός 2 Macc. 15, 17. (Lucian. dial. deor. 11, 2. Xen. Cyr. 1, 1. 1.)

Πανυπέρτατος, η, ον (πᾶς, ὑπέρτατος summus Hom. Il. 23, 452.) *summus, supremus, der, die, das allerhöchste,* ita de illa templi hierosol. parte, quae altitudine ceteras omnes superabat i. e. de sancto sanctorum, quod intrare non licebat nisi summo sacerdoti 3 Macc. 1, 20. (Hom. Odyss. 9, 25.) —

Πάππος, ου, ὁ, *avus* Sir. praef. sec. (Ael. V. H. 12, 43. Xen. Cyr. 1, 3. 2.) —

Παρά, praepositio ad *vicinitatem* [unmittelbare Nähe] proximam significandam pertinens pro casus, cum quo coniungitur, varietate vario modo indicatam. Legitur autem in his libris

I) c. *genitivo*, ita ut indicet, proficisci aliquem vel aliquid ab aliquo i. e. *a latere alicuius, e vicinia alicuius,* ubi Latini

a, ab, nos: *von, von Seiten, von daneben* = Francogallorum *de chez moi.*

1) proprie i. e. localiter, ita seq. genit. *pers.* post vv. *eundi, mittendi,* ut ἀναβαίνω Esr. 2, 18. ἀποστέλλω 1 Macc. 12, 7. ἐξέρχομαι Bar. 5, 6. πέμπω 2 Macc. 11, 17. (Lucian. dial. deor. 24, 3. Xen. Cyr. 2, 4. 1. 5, 1. 23. 8, 2. 4.) — Cf. *Buttm.* §. 133. *Matth.* §. 588, 4. a. *Rost* §. 110. *Fischer* 3. b. p. 265. *Passow* sub h. v. *Win.* §. 51. h. — minus plene i. e. abest particip. ἀπεσταλμένος cogitatione addendum, ita οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως *a regi missi* i. e. *regis legati* 1 Macc. 2, 15. 17. 7, 41. (Xen. Cyr. 3, 2. 30. Thuc. 7, 10.) — post vv. *cadendi, profligandi,* seq. genit. *pers.* = *von Seiten Jemandes*, ita post διαπίπτω = *prosternor* 1 Macc. 9, 49. διέπεσον παρὰ βακχίδου i. e. τῶν παρὰ β. *ceciderunt eorum, qui essent a latere Bacchidae* (πίπτειν Diod. Sic. 19, 42. διαφθείρεσθαι 13, 17.) Cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 99. — abest verb. exeundi vel proficiscendi cogitatione addendum 2 Macc. 14, 21. παρ᾽ ἑκάστου διαφόρους ἔθεσαν δίφρους i. e. ἐξελθόντες παρὰ τοῦ ἰούδα καὶ παρὰ τοῦ νικάνορος δ. ἔ. δ. i. e. *von der Seite des Einen u. des Andern ausgehend,* sensus: *auf der Seite Jedes stellte man kostbare Stühle auf.* (Soph. Antig. v. 955.) — Cf. *Fritzsche* l. l. —

2) transfertur ad ea, quae profecta [*ausgehend, herrührend*] ab aliquo cogitantur, ita seq. genit. *pers.* post vv. *petendi, rogandi,* ut αἰτέω Tob. 4, 19. ζητέω Sir. 7, 4. 28, 3. Tob. 4, 18. 1 Macc. 7, 13. μετοικίζω Jud. 11, 14. ad quem l. vid. μετοικίζω. (Lucian. dial. mort. 13, 7. dial. deor. 9, 3. Ael. V. H. 1, 34. Xen. An. 1, 3. 16.) — post vv. *accipiendi, habendi, nanciscendi, reportandi,* ut ἀπολαμβάνω 4 Macc. 18, 23. δέχομαι 1 Macc. 15, 20. εὑρίσκω Sir. 12, 2. 28, 1. ἔχω Esr. 6, 5. κομίζομαι 2 Macc. 7, 11. λαμβάνω Jud. 12, 15. Hist. Sus. v. 55. 1 Macc. 8, 8. 11, 34. 4 Macc. 12, 11. τυγχάνω 2 Macc. 15, 7. (Diod. Sic. 2, 46. Lucian. dial. deor. 5, 2 et 7. Isocr. de permutat. c. 20 et 23. Xen. Cyr. 8, 2. 25. An. 7, 2. 25.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l. *Passow* l. l. — post vv. *comperiendi, discendi,* ut ἀκούω 3 Macc. 5, 35. οἱ ἰουδαῖοι τὰ παρὰ βασιλέως [fere i. q. τὰ τοῦ βασιλέως scil. ῥήματα] ἀκούσαντες coll. v. 30. — μανθάνω Sir. 8, 8. 9 bis. 2 Macc. 7, 2. 3 Macc. 1, 1. (Ael. V. H. 7, 2. Theophr. Char. c. 27. Xen. Cyr. 1, 6. 2. 2, 2. 6.) Cf. *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Win.* l. l. *Fischer* l. l. — post εἰμί *sum* παρά τινος i. e. a) *originem duco, proficiscor,* παρά τινος *ab aliquo* Sir. 38, 2. 8. et in codd. 11, 15. 2 Macc. 15, 8. — abest ἐστί cogitatione facile addendum, ut πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου Sir. 1, 1. Esr. 4, 46. 59. — Legitur etiam *post articulum*, ubi proprie ellipsis est participii ὤν, οὖσα, ὄν, ut ἡ παρὰ τ. θεοῦ σωτηρία scil. οὖσα Jud. 8, 17. Bar. 4, 24. — Bar. 5, 1. 2. 9. 2 Macc. 12, 11. (Lucian. Scyth. c. 10. dial. mort. 13, 7. Xen. Cyr. 1, 6. 9.) — οἱ παρ᾽ αὐτῆς scil. ὄντες i. e. *cognati eius* Hist. Sus. v. 33. οἱ π. αὐτοῦ *posteri eius* 1 Macc. 13, 52. — — b) *sto a partibus alicuius*, οἱ παρά τινος = *asseclae alicuius* 1 Macc. 11, 39. 12, 34. 49. — — c) *sum a latere alicuius,* ita nunc de comitibus alicuius 1 Macc. 16, 16. 15, 15. coll. 12, 16. et 14, 22. — nunc de familiaribus aut amicis alicuius Esr. 1, 15. — nunc de personis ducem aliquem sequentibus = *die Waffengefährten, Kampfgenossen Jemandes* = *exercitus alicuius* 1 Macc. 7, 32. (ita τὸ παρὰ κυαξάρου στράτευμα Xen. Cyr. 2, 4. 21.) εἶπε ἰωνάθαν τοῖς π. αὐτοῦ 1 Macc. 9, 44. ἰωνάθαν καὶ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ *Jonathan und die Seinigen* vel *Jonathan und seine Leute* 1 Macc. 9, 58. — 9, 13. 10, 87. 11, 69. 73. quo l. οἱ φεύγοντες οἱ παρ᾽ αὐτοῦ = *qui in fuga erant scil. ex suis, die von seinen Leuten auf der Flucht Begriffenen* coll. v. 69. — 12, 27. 28. 29. Cf. de παρά c. genit. ita interdum coniungi, ut *ad sensum* a nudo genitivo non discrepet *Fritzsche* Ev. Marci p. 182. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub παρά, collat. tamen *Win.* §. 30, 3. not. 5. —

3) ubi hactenus aliquid ab aliquo proficisci vel profectum esse dicitur, quatenus *iussu* eius vel *adornante, moderante* eo factum est, ita seq. genit. poss. post γίνομαι Addit. ad l. Esth. 7, 1. γράφομαι Esr. 2, 30. 5, 55. 2 Macc. 11, 16. — 1 Macc. 12, 17. ἀποδοῦναι τὰς παρ᾽ ἡμῶν ἐπιστολάς sc. γραφείσας. καλοῦμαι Bar. 5, 4. δίδομαι Sap. 6, 2. Sir. 37, 21. Tob. 6, 19. Esr. 8, 6. ἀποστέλλομαι metaph. = δίδομαι Sir. 15, 9. 31, 6. — His adde vv. neutra, quibus supervenire, contingere, accidere, immitti alicui aliquid dicitur, ut γίνομαι Esr. 8, 78. ἐπέρχομαι Sir. 3, 8. Bar. 4, 9. 25. 35. ἔρχομαι Bar. 4, 22. 36. παρακολουθέω 2 Macc. 8, 11. — abest ἐπέρχομαι cogitatione facile addendum Sir. 5, 6. 16. 11. — 11, 14. 41, 3. (Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 23. Lucian. dial. mort. 1, 5. Xen. h. gr. 2, 1. 27. δίδοται Xen. de re eq. 5, 8.) Cf. *Matth.* l. l. *Voigtländer* ind. ad Lucian. dial. mort. p. 221.

II) c. *dativo*, indicat *esse* vel *fieri* aliquid in vicinia alicuius, ubi Latini

apud, iuxta, nos: *bei* et si sequitur dat. plur. *inter,*

ita a) proprie i. e. de *loco* post vv. mansionis,

seq. dat. *pers.*, ut αὐλίζομαι Tob. 4, 14. εἰμί 4 Macc. 9, 8. ἔστην Esr. 9, 43. θάπτω Tob. 4, 4. μένω Tob. 10, 9. Jud. 11, 17. — sq. dat. plur., ita post εἰμί 1 Macc. 8, 22. 2 Macc. 2, 14. — 4 Macc. 3, 11. τὸ παρὰ τοῖς πολεμίοις ὕδωρ scil. ὄν. ἔχω Sap. 8, 10. χαλοῦμαι 2 Macc. 1, 36. ἐλπίδα ἔχω παρὰ θεῷ σωτηρίου *spem habeo felicitatis apud Deum asservatae* 4 Macc. 11, 7. — seq. dat. *rei*, ita post ποιέω 1 Macc. 13, 29. (Lucian. dial. deor. 23, 3. 26, 3. Xen. Cyr. 5, 1. 15 et 26.) Cf. *Fischer* l. l. p. 266. *Vig.* p. 643. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Win.* §. 52, d. — — b) ubi magis personae solius, quam loci et spatii notio tenetur, seq. dat. *pers.* aa) propr., ita Jud. 12, 11. ἥ ἐστι παρά σοι i. e. *quam habes tutelae tuae traditam*, post ἐκλαλέω Jud. 11, 9. εὑρίσκω 1 Macc. 1, 57. σοφίζομαι Sir. 7, 5. (Lucian. dial. deor. 22, 4. Xen. Mem. 2, 1. 32. Cyr. 1, 2. 15. 8, 2. 28.) — bb) metaphor. *coram* i. e. *e iudicio alicuius*, *iudice aliquo*, ita post γινώσκομαι Sap. 4, 1 bis. διαφέρω τινί *excello aliqua re* Addit. ad l. Esth. 2, 3. ἐπαινοῦμαι, εὐάρεστος vel τίμιός εἰμι Sap. 9, 10. 12, 7. Jud. 15, 10. 4 Macc. 13, 3., (Ael. V. H. 10, 15. Hdot. 3, 160.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 642. *Matth.* l. l. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 605. — c) ubi quae insunt alicui virtutes vel vitia cogitatur apud vel iuxta aliquem esse. Habent in talibus *apud*, etiam *in*, nostrates: *bei*, ita post εἶναι Sap. 5, 11. Sir. 18, 16. 32, 12. Hist. bel. et drac. v. 18. Esr. 4, 39. (Dem. 318, 3.) Cf. *Matth.* l. l. *Win.* l. l.

III) c. *accusativo* indicat

1) motum fieri *propter* i. e. *secundum*, nos: *daneben hin*, *in der Nähe hin*, ita ἵστημί τινα παρά τινα Sir. 12, 12. (Jos. Ant. 2, 5. 5. Xen. An. 6, 2. [5.] 1.) Cf. *Fischer* l. l. p. 268. *Matth.* l. l. *Rost* §. 104. *Passow* l. l. *Win.* §. 51, g.

2) post vv., quibus inest vel cum quibus coniuncta cogitatur mansionis vel quietis notio, ubi Lat. *propter* i. e. *iuxta*, *apud*, nos: *bei*, *neben*, *zur Seite* a) propr., ita sq. acc. *rei*, ut ἀκροᾶσθαι παρὰ θύραν Sir. 21, 24. χοιμᾶσθαι παρὰ τὸ τεῖχος Tob. 2, 9. στῆναι π. τὴν κλίνην Jud. 13, 4. — 2 Macc. 4, 42. (Ael. V. H. 3, 1. Thuc. 7, 39.) — post articulum, ut proprie sit ellipsis participii ὤν, οὖσα, ὄν, ut ἡ ἄμμος ἡ π. τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης Cant. tr. puer. v. 12. τὸ ὄρος — τὸ π. τὴν ἄκραν 1 Macc. 13, 52. — seq. acc. *pers.*, ut αὐλίζομαι παρά τινα Tob. 5, 6. 9, 5. — εἰμί τι π. πᾶσαν τὴν γῆν i. e. π. πάντας τὰς τὴν γῆν κατοικοῦντας Jud. 11, 23. Cant. tr. puer. v. 13. — (Eurip. Helen. v. 1081. Soph. Electr. v. 183.) Cf. *Matth.* §. 588, c. *Passow* sub παρά C. 3. *Herm.* ad Vig. p. 861. — b) metaph. aa) de *causa* i. e. *vom Grunde*, *propter*, *wegen* Bar. 3, 28. — παρὰ τοῦτο 4 Macc. 10, 19. οὐ γὰρ παρὰ τοῦτο [*propterea* scil. *eo* quod exsecari iubes linguam] — γλωσσωτομέσεις — Jud. 8, 25. (Pol. 1, 32. 4. Dem. 545, 22. Aeschin. dial. Socr. 3, 4.) Cf. *Fischer* l. l. p. 270. *Vig.* p. 645. 862. *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Win.* l. l. — bb) ubi, quae insunt alicui vel vitia vel virtutes, cogitantur esse apud aliquem, ut οὐκ ἔστι παρ' αὐτὴν πρόσωπον λαμβάνειν Esr. 4, 39. vid. supra sub no. II. c. notata. — c) formulae notandae aa) ἐστί τι παρὰ πόδας, *est aliquid iuxta pedes* = Latinorum est aliquid *ante pedes* i. e. *praesens est aliquid*, *sub oculis et praesens omnibusque obvium est aliquid* Addit. ad l. Esth. 6, 7. κατὰ πόδας ὁρᾶν τὸν ᾅδην, ubi nostrates: *den Tod offenbar vor Augen sehen* 3 Macc. 4, 8. ὁ παρὰ πόδας μόρος = *praesentissimum mortis periculum* 5, 8. (de rebus cuivis obviis Lucian. Alexand. c. 33. de conscribenda hist. §. 13. — *ante pedes* Cicer. 3, 40. Ter. Adelph. 3, 4. 22.) — bb) παρὰ χεῖρα *ad manum* i. e. *in promtu*, *zur Hand* Tob 11, 4. λάβε π. χεῖρα τὴν χολήν i. e. *cura ut ad manum* [i. e. *in promtu*] *habeas bilem* (ita *ad manum habere* Liv. 9, 19. 6. Quinctil. 12, 5. 1.) — cc) seq. adv. ut αὐτίκα Tob. 4, 14. παρ' αὐτίκα *illico*. Cf. sub ἀπό no. I. 4. fin. notata. —

3) directionem indicat *in* vel *ad* loci punctum certum, ubi Lat. *ad*, nos: *zu*, fere i. q. πρός. ita post vv. motus, sq. acc. pers., ita πορεύομαι Tob. 9, 2. — sq. acc. rei, ut φέρω 1 Macc. 7, 47. ἤνεγκαν — ἱερουσαλήμ, construe: ἤνεγκαν παρὰ τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐξέτειναν. (Lucian. dial. deor. 9, 3. 20, 1. Xen. An. 2, 5. 27.) Cf. *Fischer* l. l. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Passow* l. l. —

4) *praeter* [propr. i. e. *daneben vorbei*, *vorbei* Xen. Cyr. 5, 5. 21. Cf. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Matth.* l. l. *Passow* l. l.] metaph. a) de *violatione* i. e. *contra*, *aliter quam* Esr. 2, 28. 1 Macc. 14, 45. παρὰ λόγον *contra rationis praecepta* i. e. *praeter causam*, *mit Unrecht* 2 Macc. 4, 36. 3 Macc. 7, 8. — Jud. 5, 4. παρὰ τοὺς — ἐν δυσμαῖς i. e. *contra exemplum omnium versus occidentem habitantes*. (Diod. Sic. 1, 60. Hdian. 1, 3. 6. Xen. Mem. 1, 1. 18.) Cf. *Fischer* l. l. p. 269. *Vig.* p. 644. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Buttm.* §. 134. *Passow* l. l. *Win.* l. l. — — b) in *comparatione*: *ultra* [darüber hinaus] i. e. aa) *magis quam*, *prae* univ. Sap. 15, 13. Sir. 15, 5. 43, 28. Jud. 12, 18. 13, 18. Esr. 1, 24. 2 Macc. 7, 39. (Xen. Mem. 1, 4. 14. 4, 4. 1.) Cf. *Win.* l. l. et §. 36, 2. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Vig.* p. 649. *Fischer* l. l. p. 270. — bb) praecedente comparativo Esr. 4, 35. (Diod. Sic. 12, 13. Hdot. 7, 103. Thuc. 1. 23.) Cf. *Win.* §. 36, 2. *Matth.* l. l. *Herm.* ad Vig. p. 862. — cc) *minus quam*, ἡγεῖσθαί τι παρ' οὐδέν i. e. *pro nihilo prorsus habere aliquid*, *für weniger als nichts* = *für durchaus nichts halten* 3 Macc. 5, 42. (παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας Dem. de coron. 52. τίθεσθαι παρ' οὐδέν Ael. V. H. 9, 41. Soph. Elect. v. 1327. OR. v. 983.) — Cf. *Matth.* l. l. *Valken.* diatrib. p. 9. *Blomfield* ad Aeschyl. Agamem. v. 221. —

IV) in compositione: 1) violationem, neglectionem indicat, ut παραβαίνω, παραβασιλεύω. — 2) auget, ut παρελέγχω. — 3) clanculum, παρειςπορεύομαι.

Παραβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. παρέβην (παρά, βαίνω gradior) 1) *praetereo*, *daneben vorbeigehen*, ἀπὸ τῆς κλίνης i. e. ἀναστὰς ἀ. τ. κ. παραβαίνω αὐτήν Sir. 23, 8. (τί Ael. V. H. 27.) — 2) *transeo* a) intrans. *ich gehe vorüber* Sir. 38, 19. παραβαίνει — λύπη *tristitia transit* i. e. *desinit*. — ita סוּר 1 Sam. 15, 32. — b) transit. et metaph. *migro*, *violo*, ita de personis normam extrinsecus datam violantibus, *übertreten*, *non observo*, ut ἐφημερίαν i. e. *ordinem ministerii diurni Levitis praescriptum* Esr. 1, 16. ὅρκους Jud. 8, 30. 1 Macc. 7, 18. (Ael. V. H. 14, 2. Dem. 624, 1.) — τὸν λόγον τοῦ βασιλέως *regis mandatum* l. *iussum* Esr. 4, 5. 6, 32. Jud. 2, 13. — (Diod. Sic. 18, 32. Pol. 2, 58. 7. Xen. Mem. 4, 4. 19.) — de phaenomenis naturae ordinem a Deo praescriptum servantibus Sir. 39, 31. — de personis legem promulgatam violantibus vel *vitam ad normam extrinsecus* [per Mosen scil.] *datam non dirigentibus*, ita παραβ. τὰς ἐντολάς l. τὴν ἐντολὴν θεοῦ Tob. 4, 8. 4 Macc. 16, 24. νόμον l. τὸν ν. θεοῦ Sir. 19, 21. Esr. 8, 24. 87. 3 Macc. 7, 12. — v. 10. quo l. οἱ παραβεβηκότες — τὸν νόμον sunt: *qui deficientes a Dei sancti cultu leges eius violarunt*, τὰ νέμιμα χυρίου Esr. 1, 48. τοὺς πατρίους νόμους 2 Macc. 7, 2. τὰς πατρίους ἐντολάς 4 Macc. 9, 1. τὰ προστάγματα θεοῦ Esr. 8, 82. 3 Macc. 7, 11. — minus plene i. e. sine acc. τὸν νόμον l. τὴν ἐντολὴν θεοῦ e con-

textu facile supplendo Sir. 34, 10. 42, 10. οἱ παραβαίνοντες *legis div. violatores* Sir. 40, 14. —

Παραβάλλω, f. βαλῶ (παρά, βάλλω iacio) *obiicio, proiicio* [vorwerfen, ut τινὰ τοῖς λέουσι Lucian. dial. deor. 12„ 1.] i. e. *preisgeben*, ita nunc activ., ut ἑαυτὸν τοῖς κακοῖς 4 Macc. 6, 14. — nunc med. προβάλλομαι, c. perf. pass. signif. reflexiva: *me proiicio*, σῶμα καὶ ψυχήν i. e. *corpus meum et vitam meam proiicio* 2 Macc. 14, 38. (ψυχήν Hom. Il. 9, 322. Musonius apud Stob. serm. XXIX. p. 202. τὴν σωτηρίαν Jos. bell. iud. 3, 8. 7. ταῖς ψυχαῖς Diod. Sic. 3, 35. ἴσα Xen. Cyr. 2, 3. 11. παῖδας Thuc. 2, 44.)

Παραβασιλεύω, f. εύσω (παρά, βασιλεύω) *male utor regia potestate, abutor regia auctoritate* 3 Macc. 6, 24.

Παράβασις, εως, ἡ (παραβαίνω quod vid.) *transitus* [Ueberschreitung, ut ὅρων Plut. Tom. 6. p. 466. ed. *Reisk.*] metaph. *Uebertretung* i. e. *violatio*, ut ὅρκων 2 Macc. 15, 10. (τοῦ νόμου Jos. Ant. 18, 8. 2 bis.) Sap. 5, 3. quo l. ex verbis τῶν ἀδίκων agi de legis div. violatione sponte intelligitur. —

Παραβλέπω, f. ψω (παρά, βλέπω cerno; obliquis oculis strabonum more video Aristoph. Eccles. v. 494. Θατέρῳ παραβλέπειν) *male vel negligenter adspicio*, *obenhin ansehen*, metaph. pro: *negligo*, *eine Sache leicht nehmen* Sir. 38, 9. ἐν ἀῤῥωστήματί σου μὴ παράβλεπε i. e. *bist du krank, so nimm die Sache nicht leicht*, ἀλλ' κλ.

Παραβολή, ῆς, ἡ (παραβάλλω obiicio, proiicio, tum rem rei admoveo, comparo; collatio, comparatio Ael. V. H. 3, 3.) 1) *scite et sententiose dictum monendi* vel *praecipiendi vim habens*, *Denkspruch* Sir. 3, 27. 13, 25. 38, 33. vid. de h. l. sub εὑρίσκω no. 1. monita. — Sir. 39, 2. de locis 39, 3. 47, 15. vid. sub αἴνιγμα et ἐμπίπλημι observata. Sir. 47, 17. — iungitur c. αἴνιγμα Sir. praef. sec. — ita pro מָשָׁל Ps. 78, 2. Prov. 1, 6. Cohel. 12, 9. — 2) *dicterium*, *probrose dictum*, *Stichelwort*, *Spottlied* i. e. *sententia ad deridendum aliquem excogitata* Sap. 5, 3. Tob. 3, 4. Vide ad hos l. sub ὀνειδισμός notata. — ita pro מָשָׁל Ps. 44, 15. 69, 12. Jerem. 24, 9.

Παραγγέλλω, f. γελῶ, a. 1. παρήγγειλα (παρά, ἀγγέλλω) 1) *nuntium ab uno ad alterum perfero* 2 Macc. 12, 5. παραγγείλας [scil. αὐτὴν] τοῖς — ἀνδράσι (seq. ὅτι Xen. h. gr. 2, 1. 3.) — 2) *edico, iubeo* a) univ., sq. dat. pers. et infinit. obiecti 2 Macc. 13, 10. (seq. infin. Xen. Cyr. 2, 4. 32,) — τινί τι 2 Macc. 5, 25. — τί 3 Macc. 4, 14. — b) in re militari i. e. de imperatore, qui ex tempore imperat, quid fieri debeat, adeo ut imperium non cum classico aut a praecone edicatur, sed per manus tradatur et accipiatur, sq. dat. pers. et inf. obiecti Jud. 7, 1. (Xen. Cyr. 2, 4. 4.) — interdum ita ponitur, ut quid iubeatur, ex verbis praecedentibus vel sequentibus cognoscendum sit. Ita v. c. παραγγέλλω τοῖς μετ' ἐμοῦ = *ich gebe meinen Leuten Befehl zum Ausrücken* od. *zum Losschlagen* 1 Macc. 5, 58. 9, 63. 3 Macc. 1, 1. — 2 Macc. 15, 10. (Xen. An. 4, 3. 17. Cyr. 8, 5. 1.)

Παραγίνομαι, f. γενήσομαι, a. 2. ἐγενόμην, it. ἐγενήϑην [de quo aor. apud scriptores serioris aevi usitato pro παρεγενόμην vid. γίνομαι], pf. παραγέγονα (παρά, γίνομαι) depon. med. *advenio, venio* a) ita de personis, absol. i. e. sine loci, e contextu quippe cognoscendi, mentione Tob. 11, 18. Jud. 15, 5. Esr. 6, 20. 9, 12. 1 Macc. 15, 31. 2 Macc. 3, 39. 4, 25. 9, 19. 13, 12. — seq. εἰς c. acc. loci Sir. praef. prim. Tob. 7, 1. Esr. 5, 44. 56. 6, 8. 1 Macc. 4, 35. 15, 40. 2 Macc. 1, 14. 3, 9. 4, 21. 5, 25. 12, 31. 3 Macc. 1, 9. 7, 17. (Theophr. char. c. 23. Xen. An. 1, 2. 3.) — seq. ἐπί c. acc. loci Jud. 6, 11. 14, 13. 2 Macc. 13, 1. 14, 30. (Plut. apophth. Antioch. Mor. 2. p. 35. ed. *Tauchn.*) — ἐπί τι i. e. *ad efficiendum* vel *praestandum aliquid* Jud. 7, 1. 2 Macc. 8, 25. 3 Macc. 5, 16. — ἐπί τινα i. e. nunc: *ad aliquem*, *zu Jem.* 2 Macc. 4, 34. — nunc sensu hostili = *aggredior aliquem* 2 Macc. 8, 16. 11, 2. 12, 6. 15, 24. (Thuc. 2, 95.) — — sq. ἐκ c. gen. loci Esr. 9, 65. 1 Macc. 5, 14. — πρός τινα *ad aliquem* Jud. 3, 6. 1 Macc. 16, 19. de h. l. infinit. voluntatis vel praecepti notionem includente [=*kommen sollen*] vid. ἐγκαταλείπω. — 3 Macc. 1, 8. (Diod. Sic. 2, 13.) — addito ἐκεῖ 2 Macc. 9, 4. 15, 31. (ὅποι Xen. Cyr. 8, 1. 3.) — b) de rebus, ubi Lat. *evenio* Sir. 48, 25. —

Παραγινώσκω vid. παραναγινώσκω.

Παράγω, f. ξω (παρά, ἄγω) 1) *praeterduco* i. e. *adduco aliquem praeter aliquem*, ut per satellitum ordines 4 Macc. 9, 11. (Xen. Cyr. 3, 3. 12.) ἐπί τι 11, 17. πλησίον τινός i. e. *in viciniam alicuius* 5, 3. — 2) *transduco*, *herüber führen*, *herüber bringen*, ut trans montes in aliquem locum, τὶ ἔκ τινος Esr. 5, 55. — 3) intrans. *transeo, praetereo* [vid. ἄγω fin.] sq. κατά c. acc. loci 3 Macc. 6, 16. (Xen. Cyr. 5, 4. 44.) —

Παράδειγμα, τος, τό (παραδείκνυμι) *exemplum quod vel adimitandum* proponitur, ut τῆς μιαροφαγίας 4 Macc. 6, 19. (Xen. Ages. 10, 2. Plut. Ages. c. 15.) vel ad *terrendos alios et admonendos spectat*, *Strafexempel* 3 Macc. 2, 5. (Dem. 373, 20.)

Παραδειγματίζω, f. ίσω, *facio aliquem παράδειγμα*, *exempli loco propono aliquem*, *Jem. als ein Beispiel zur Warnung aufstellen* Addit. ad l. Esth. 4, 8. (univ. Pol. 15, 32. 5.)

Παραδειγματισμός, οῦ, ὁ (παραδειγματίζω) *traductio*, *qua quis deridendus proponitur vel ignominiae et derisui publice exponitur* 3 Macc. 4, 11. 7, 14. et in codd. Sir. 19, 3. 23, 1. (ita ἑαυτὸν παραδειγματίζειν Plut. de curios. c. 10.)

Παράδεισος, ου, ὁ (apud Persas: vivarium i. e. septa muris et aquis rigata nemora, ubi omnis generis arbores consitae erant et ferae vivae alebantur venationis causa Xen. Cyr. 1, 8. 14. et Oecon. 1, 13. Diod. Sic. 16, 41. 18, 36. in linguam hebraicam translatum: פַּרְדֵּס *Baumgarten*, *Park*, *angepflanzter Wald*, *Lustgarten* Cohel. 2, 5. Cant. 4, 30. — pro גַּן עֵדֶן Gen. 2, 8. — Sir. 24, 28. 40, 17. 27. Hist. Sus. v. 4. 7. 15. 17. 18. 20. 25. 26. 36. 38.

Παραδέχομαι, f. ξομαι, dep. med. c. a. 1. pass. signif. pass. παρεδέχϑην (παρά, δέχομαι) 1) *accipio*, *recipio* i. e. *ich nehme auf*, τινά = *excipio aliquem* 2 Macc. 4, 22. (εἰς οἰκίαν Dem. 1008, ult. ἐπὶ τὴν πόλιν Diod. Sic. 15, 40.) — 2) *admitto* i. e. *concedo*, *ich gestehe zu*, seq. acc. c. inf. 3 Macc. 7, 12. —

Παραδίδωμι, f. δώσω, a. 2. ἔδων [de cuius coniunctivo παραδοῖ pro παραδῷ vid. sub δίδωμι de formis optativi seriori aevo propriis universe observata] a. 1. p. παρεδόϑην (παρά, δίδωμι) *trado*, *ich übergebe*, *überliefere* a) de personis et rebus, quae *arbitrio*, *potestati* alicuius traduntur, τινά 2 Macc. 14, 31. addito accus. praedicati [vid. ἁγιάζω] 2 Macc. 14, 31. — τὶ vel τινὰ εἰς χεῖράς τινος et per attract. ἐν χειρί τινος, ut 1 Macc. 5, 50. — Sir. 11, 6. Cantic. tr. puer. v. 8. Jud. 6, 10. Esr. 1, 53. 6, 15. 1 Macc. 4, 30. 7, 35. — τινὰ εἰς χεῖρας τῆς πτώσεως αὐτοῦ = *Jem. seinem Schicksale preisgeben*, *Jem. aufgeben* Sir. 4, 19

τινά τινι Sir. 23, 6. Bar. 4, 6. Hist. bel. et drac. v. 29. 30. 1 Macc. 10, 6. 9. 15, 21. 2 Macc. 10, 4. — addito εἰς finali Esr. 8, 77. — τινί τι Jud. 8, 33. — (Lucian. Tim. §. 11. Xen. Cyr. 3, 3. 4.) — abest dat. pers. e contextu facile cognoscendus sc. τοῖς ὑπεναντίοις Jud. 8, 9. — τινά = *Jem. preisgeben* i. e. hominibus nocendi vim habentibus tradere Cantic. tr. puer. v. 10. coll. v. 8. 2 Macc. 1, 17. (Dem. 1230, 18.) — b) de personis vel rebus, quae fidei, curae, tutelae, administrationi alicuius traduntur aa) univ. τινὰ εἰς χεῖράς τινος Jud. 16, 15. τινά τινι 1 Macc. 11, 40. — addito acc. finali, ut παραδιδόναι τινὰ τὴν θυγατέρα γυναῖκα *als Frau*, *zur Frau* Tob. 7, 13. τί τινι Jud. 13, 9. Esr. 8, 56. 59. 62. 9, 39. 1 Macc. 3, 34. 12, 34. 45. 16, 18. (Diod. Sic. 5, 36. Xen. Ages. 4, 3.) — τὶ ἐν ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ *adhibito numero et pondere* = *ita ut adnumeres et ponderes.* — bb) reddendi notione inclusa: *wieder übergeben*, τινί τι Esr. 2, 11. 12. 6, 18. — (Palaeph. f. 41.) — — c) de rebus, quae usui alicuius traduntur, τινί τι 2 Macc. 15, 15. (Xen. Cyr. 7, 4. 14.) — — d) de institutis, quae observanda, colenda traduntur, ut μυστήρια, τελετάς Sap. 14, 16. (imperata Xen. Cyr. 2, 4. 2.)

Παραδοξάζω, f. άσω (παράδοξος) *inopinatum*, *singulare facio aliquid*, τὰς ἐπαγωγάς *calamitates* i. e. *inopinata et incredibilia mala alicui infligo* Sir. 10, 13. — ita pro הִפְלִיא Deut. 28, 59. — τὸν ἑαυτοῦ [scil. θεοῦ] τόπον *singulari modo illustrem reddo*, *auf ausserordentliche Weise verherrlichen* 2 Macc. 3, 30. coll. v. 25 sqq. 3 Macc. 2, 9. coll. v. 6 sq.

Παράδοξος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὁ παρὰ τὴν δόξαν ὤν) *inopinatus*, *insolitus*, *mirus* Sap. 19, 5. Sir. 43, 25. Jud. 13, 13. 2 Macc. 9, 24. 4 Macc. 2, 14. (Hdian. 1, 1. 5. Xen. Cyr. 7, 2. 16.) — neutr. τὸ παράδοξον subst. positum [vid. ἀγαθός] τῆς σωτηρίας *das Unerwartete des Heils*, *der Rettung* Sap. 5, 2. — τὸ γὰρ παραδοξότατον i. e. ὃ γὰρ παραδ. ἦν *quod enim maxime mirandum erat* Sap. 16, 17. Cf. de neutr. adiect. articulum habentis absolute et per appositionem posito *Matth.* §. 432. *Rost* §. 98, not. 7. —

Παραδρομή, ῆς, ἡ (παρατρέχω propter l. iuxta aliquem curro) *comitatus hominum iuxta aliquem currentium* 2 Macc. 3, 28. μετὰ πολλῆς π. = nostratium: *unter zahlreicher Bedeckung* (κολάκων π. Diod. Sic. Vol. 10. p. 118.) —

Παραζεύγνυμι, f. ζεύξω (παρά, ζεύγνυμι iungo) *adiungo*, τινί *lateri alicuius* i. e. *ad latus alicuius esse iubeo* Jud. 10, 17. (Diod. Sic. 1, 13.)

Παραζηλόω, ῶ f. ώσω (παρά, ζηλόω) *ad aemulationem provoco aliquem*, *curam et sollicitudinem moveo alicui*, τινά Sir. 30, 3.

Παραθαλάσσιος, ία, ιον (παρά, θάλασσα) *ad mare situs*, *maritimus* 1 Macc. 7, 1. 11, 8. 2 Macc. 8, 10. (Diod. Sic. 8, 54. Xen. h. gr. 1, 1. 24. Thuc. 1, 5.)

Παραθαρσύνω, f. νῶ (παρά, θαρσύνω) *animum addo*, *bono animo esse iubeo*, *confirmo* 4 Macc. 13, 8. (Diod. Sic. 14, 115. Xen. Cyr. 7, 1. 18. An. 3, 1. 39.)

Παράθεσις, εως, ἡ (παρατίθημι, iuxta pono; appositio. repositio) *apparatus*, ut βρωμάτων = *penus*, *Vorrath von Lebensmitteln* 1 Macc. 6, 53. 9, 52. 2 Macc. 12, 14. (οἴνου, καρπῶν Diod. Sic. 3, 38 et 72.) — ὀργάνων καὶ βελῶν 2 Macc. 12, 27.

Παραθήκη, ης, ἡ (praestabilius esse παρακαταθήκη, docet *Lob.* ad Phryn. p. 313. *Win.* §. 16, 4. *Heinichen* ind. ad Euseb. hist. eccl. Vol. 3. p. 529. — παρατίθημι appono, depono apud aliquem) *depositum*, *res deposita apud aliquem et fidei eius tradita Hinterlage* 2 Macc. 3, 10. 15. Cf. ad h. l. Exod. 22, 6 sqq. — 4 Macc. 4, 7. — ita pro פִּקָּדוֹן Levit. 6, 2. 4. (Plato. Comic. apud Photium p. 280. Sext. Hyp. 3, 25. 189. Phot. Biblioth. 59. p. 57. Pol. 33, 12. 4 et 9.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hinterlage*, *Tempel.*

Παραίνεσις, εως, ἡ (παραινέω quod vid.) *adhortatio* [Ermunterung Xen. Cyr. 3, 3. 50.] φροντίδων καὶ λύπης i. e. *consolatio*, *solatium curarum et moeroris* Sap. 8, 9. de genit. obiective posito vid. ἀγάπη.

Παραινέω, ῶ f. ήσω (παρά, αἰνέω) *adhortor*, *commonefacio*, seq. acc. c. inf. 3 Macc. 5, 17. — sq. inf. 2 Macc. 7, 25. (Xen. Mem. 1, 3. 8.) — πολλά adv. *multum* = *admodum*, *multis modis* 2 Macc. 7, 26. —

Παραιτέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (παρά, αἰτέω) dep. med. *deprecor* i. e. a) *veniam peto*, τί *propter aliquid*, *abbitten* 3 Macc. 6, 31. (Jos. Ant. 7, 8. 2. Ael. V. H. 8, 17. Xen. Mem. 2, 2. 14.) — b) *precibus declino*, *recuso*, *ablehnen*, τί 2 Macc. 2, 31. (Jos. Ant. 3, 8. 8. Plut. Ages. c. 21.) — πρός τι *quod attinet ad aliquid* 4 Macc. 11, 2. vid. de h. l. lect. sub μέλλω notata.

Παραίτιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, αἰτία) *qui ex parte in causa est*, *Mitursache*, sensu bono: *mitwirkend* 2 Macc. 11, 19. πειράσομαι παραίτιος ὑμῖν ἀγαθῶν γενέσθαι i. e. *tentabo esse vobis auctor* l. *causa commodorum* (Dem. 256, 26. sensu malo Aeschyl. Choephor. v. 897. Plut. Ages. c. 26.)

Παρακαθεύδω, f. δήσω (παρά, καθεύδω, dormio; iuxta aliquem dormio Ael. V. H. 1, 13.) *excubo*, τινί, *excubias ago iuxta aliquem*, *Wache halten* Jud. 10, 20.

Παρακαλέω, ῶ f. ήσω a. 1. ἐκάλεσα p. p. παρακέκλημαι a. 1. p. παρεκλήθην, f. 1. p. παρακληθήσομαι (παρά, καλέω) 1) *advoco* i. e. *voco aliquem*, *ut praesto sit alicui* [Xen. Cyr. 1, 5. 7. Thuc. 1, 119.] med. παρακαλοῦμαι, *advocari ad me iubeo* [de qua vi medii vid. ἐξαιρέω], τινά 2 Macc. 5, 37.

2) *alloquium ad aliquem dirigo*, *eine Ansprache an Jem. richten*, *Jemandem zureden*, ita a) de admonentibus, ubi Lat. *adhortor*, *ermahnen*, *auffordern*, seq. accus. personae Sir. 17, 19. de h. l. aor. παρεκάλεσε = *admonere solet* vel *admonere videmus* cf. *Rost* §. 116, not. 4. *Herm.* ad Vig. p. 746. *Matth.* §. 502. *Buttm.* §. 124, not. 4. *Poppo* ad Thuc. 1. p. 156. *Win.* §. 41, 5. b. 1. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 805. Ev. Matth. p. 152. — 1 Macc. 5, 53. 12, 50. 13, 3. 2 Macc. 11, 32. de h. l. participio futuri, ubi finis indicatur, cf. *Herm.* l. l. p. 775. *Matth.* §. 566, 6. *Buttm.* §. 131, 3. *Rost* §. 130, 7. *Bornem.* ad Xen. An. 7, 4. 19. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. III. p. 287. coll. *Win.* §. 46, 5. — 2 Macc. 13, 12. 3 Macc. 1, 6. (Xen. Cyr. 1, 4. 15.) — addito πολλά adv. = *multis modis* 4 Macc. 10, 1. — addito dat. modi [vid. ἀγερωχία] 2 Macc. 7, 21. vel adminiculi [vid. ἄγω] 2 Macc. 15, 17. (Dem. 158, 14.) — τινὰ διά τινος 4 Macc. 16, 24. τινὰ μετά τινος 2 Macc. 13, 3. — τινὰ ὅπως c. opt. 4 Macc. 10, 1. — c. inf. praesentis obiectum admonitionis indicante 2 Macc. 6, 12. 7, 5. 9, 26. 12, 42. 15, 8. 4 Macc. 8, 16. (Plut. Ages. c. 7. Xen. Cyr. 3, 8. 59. 4, 5. 53.) — c. inf. aor. obiecti nota 2 Macc. 12, 3. 13, 14. 14, 25. (Plut. apophth. Alex. Mor. 2. p. 21. Diod. Sic. 18, 32.) — abest accus. personae facile e contextu cognoscendus 2 Macc. 2, 3. 4, 34. 6, 21. 8, 16. 4 Macc. 8, 5. (Plut. Ages. c. 25.) — absol. 3 Macc. 3, 8. — ταῦτα i. e. οὕτως 4 Macc. 12, 6. — b) de conso-

lantibus, ubi = *consolor, ich tröste*, seq. acc. pers. Sir. 48, 29. 49, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 14. τὴν καρδίαν μου Sir. 30, 23. — σὺ μὴ παρακληθῇ *solatio non erigetur, solatium non admovebitur*, ἕως *donec* Sir. 32, 17. — Sir. 38, 18. παρακλήθητι i. e. *solatio erigi te sine* vel *solatium admitte, lass dich trösten, beruhige dich.* Cf. de a. 1. p. signif. reflexiva sub ἁγνίζω monita. — ita pro נחם Gen. 37, 35. 24, 67. — Jud. 10, 20. παρεκάλεσαν αὐτόν i. e. *bono animo esse eum iusserunt* = παρεθάρσυναν αὐτόν. — pro נחם Gen. 50, 21. — Bar. 4, 30. παρακαλέσει σε ὁ ὀνομάσας σε *is, a quo nomen habes*, [i. e. Jova] *consolabitur te* i. e. *denuo favore suo te ornabit.* — Ita pro נחם Ps. 71, 21. Jes. 49, 13. — c) ex metonym. consequentis pro antecedente et ex hebr. dicendi consuetudine passivum παρακαλοῦμαι, *misericordia tangor, von Mitleid ergriffen werden*, ἐπί τινι 2 Macc. 7, 5. ὁ κύριος — ταῖς ἀληθείαις ἐφ' ἡμῖν παρακαλεῖται, *pro promissionum Domino verissimo dignissimarum veritate misericordia nostrum causa proxime ille movebitur* = πάλιν καταλλαγήσεται ἡμῖν coll. v. 30. Cf. de praesente futurascente sub εἰμί observata. — 2 Macc. 7, 6. ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται *servorum suorum causa misericordia tangetur* i. e. *denuo propitius erit servis suis.* — ita pro התנחם Deut. 32, 16. Ps. 135, 14. — Homo enim orientalis iniuria ab adversario accepta quum de ulciscenda ea cogitare sumtaque vindicta et quae inest illi satisfactione sibimet ipsi praestita ita delectari soleat, ut iniuriae sibi illatae *consolationem egregiam* invenisse sibi videatur [cf. nostratium: *die Rache ist süss* et Aristot. Plut. 2, 2. τῇ ὀργῇ ἕπεται ἡδονή τις ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ τιμωρήσασθαι], tantum tamen absit, ut omnis humanitatis sensus exui queat, ut serius ocius tum poenitentia vindictae, tum misericordia sequatur, factum est, ut Hebraeorum נחם et התנחם tum ultionis, tum poenitentiae, tum misericordiae et consolationis notiones comprehendat et ἀνθρωποπαθῶς ad Deum [Jes. 1, 24. Exod. 32, 14. Ps. 90, 13. 71, 21. Ezech. 5, 13.] transferretur. Cf. *Gesen.* ad Jes. 1, 24. observata et Simon. lex. hebr. sub נחם ed. *Win.* —

3) ex serioris aevi vel Hellenistarum magis, quam Graecorum antiquiorum loquendi consuetudine [vid. *Win.* §. 2, 1. b. *Böhme* ep. ad Hebr. p. 284. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. P. 1. p. 454 sqq. *Harless* ep. P. ad Eph. p. 335. *Hölem.* ep. P. ad Philipp. p. 108. coll. *Knapp.* opusc. var. argum. p. 117 sqq.] *rogo, oro, ich bitte*, seq. acc. pers. et inf. obiecti 1 Macc. 9, 35. τινὰ ὅπως c. coni. 4 Macc. 4, 11. — 2 Macc. 13, 23. τοὺς Ἰουδαίους παρεκάλεσε = *fidem l. benevolentiam Judaeorum imploravit.* (Plut. apophth. Demetrii Mor. 2. p. 30. ed. *Tauchn.*) —

Παρακάλυμμα, τος, τό (παρακαλύπτω, obtego) *tegumentum, velamen*, λήθης *oblivionis* Sap. 17, 3. λανθάνειν — παρακαλύμματι graphice pro simplici λανθάνειν. (metaph. pro: praetextus, Vorwand Plut. Ages. c. 37.

Παρακαταθήκη, ης, ἡ (παρακατατίθημι) *depositum, Hinterlage, anvertrautes Gut* [propr. Diod. Sic. 15, 67. Xen. An. 5, 3. 7. Thuc. 2, 72.] trop. de filia fidei mariti a parentibus concredita Tob. 10, 13. ἐν παρακαταθήκῃ = ὡς ἐ. π. *in forma quasi depositi* i. e. *als ein theures Gut* oder *Unterpfand.*

Παρακατατίθημι, f. θήσω (παρά, κατατίθημι) *rem alicuius apud aliquem depono*, med. παρακατατίθεμαι, *mea apud aliquem depono, fidei alicuius mea trado et committo*, τί 2 Macc. 3, 15. υἱόν 9, 25. (Dem. 840, 14. χρήματα ἢ υἱοὺς ἢ θυγατέρας Xen. Mem. 4, 4. 14.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 313.

Παράκειμαι, f. είσομαι (παρά, κεῖμαι iaceo) 1) *adiaceo, iuxta aliquem positus* vel *situs sum, in der Nähe liegen, in der Nähe aufgesetzt, vorgelegt sein*, ut αὐλών 3 Macc. 6, 17. λίμνη 2 Macc. 12, 16. σποδός 4, 41. — τὰ θέματα βρωμάτων *ciborum apparatus adiacens* Sir. 30, 18. hinc τὰ παρακείμενά τινι = *cibi alicui appositi* Sir. 34, 17. (Ael. V. H. 2, 17. Theophr. char. c. 20. Xen. An. 7, 3. 22.) — de personis a) in regione adiacente versantibus, ut οἱ π. δυνασταί 2 Macc. 9, 25. — b) = *prostratus ad pedes alicuius iaceo*, ita de personis se et facultates suas potestati alicuius subiicientibus Jud. 3, 3. 4. — 2) pro: ἐπίκειμαι *insto, urgeo*, τινί *Jemandem anliegen, in Jemanden dringen* 3 Macc. 7, 3. (ita ἐπίκειμαι Jos. Ant. 18, 6. 6.)

Παρακελεύω, f. σω (παρά, κελεύω) *adhortor*, de rege = *iubeo*, τινί c. inf. obiecti 4 Macc. 5, 1. (παρακελεύομαι Dem. 345, 1. Xen. An. 1, 8. 11.)

Παρακλείω, f. είσω (παρά, κλείω, claudo) *secludo* [ausschliessen Hdot. 6, 60.] i. e. *aussperren* 2 Macc. 4, 34. ὃν — παραχρῆμα παρέκλεισεν = nostratium: *er schaffte ihn sogleich auf die Seite* concise pro: *asylo statim exclusit seclusumque in custodiam coniecit ibique trucidavit* coll. v. 35.

Παράκλησις, εως, ἡ (παρακαλέω, quod vid.; advocatio, arcessitus Dem. 275, 20.) *alloquium, die Ansprache* = Atticorum παράφασις [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 32 sq.] i. e. a) *adhortatio, exhortatio* 2 Macc. 7, 24. 15, 9. (Jos. de vita sua c. 17. Diod. Sic. 15, 56.) — b) *consolatio, solatium* = παραμυθία] 1 Macc. 12, 9. — c) ex usu graecitatis serioris [vid. παρακαλέω no. 3.] *preces, Bitte*, λόγοι παρακλήσεως *verba, quibus continentur preces, verba, quibus rogatur aliquid.* —

Παρακμάζω, f. άσω (παρά, ἀκμάζω floresco; defloresco) *florem aetatis transgredior, exolesco*, de personis aetatem nubilem primam transgressis, *veralten* Sir. 42, 9. (Diod. Sic. 14, 71. Xen. Mem. 4, 4. 23.)

Παρακολουθέω, ῶ f. ήσω (παρά, ἀκολουθέω sequor) *ita aliquem sequor, ut nunquam a latere eius discedam, Jemandem auf dem Fusse nachfolgen, Jemandem auf dem Fusse nachgehen* [propr. Diod. Sic. 20, 29. Dem. 281, 22. Xen. Conv. 8, 23.) metaph. a) de poena insequente vel certe imminente alicui, *sequor* ἐπί τινι 2 Macc. 8, 11. (de febri, doloribus insectantibus aliquem Dem. 1260, 20.) — b) de personis mores, instituta, exemplum alicuius sequentibus = *imitor*, τινί 2 Macc. 9, 27. — (Plut. de musica c. 34.) —

Παρακομίζω, f. ίσω (παρά, κομίζω porto; praeterveho) 1) *adveho, adporto, ich trage zu, ich überbringe*, οἱ παρακομίζοντες, *die Ueberbringer*, 2 Macc. 4, 19. 20. — seq. acc. rei 2 Macc. 4, 19. τί τινι v. 23. (Xen. h. gr. 5, 4. 61.) — 2) *porto aliquem vel aliquid iuxta incedens*, ubi nos simpliciter *tragen* et melioris aevi scriptores simplici κομίζω utuntur [cf. *Win.* §. 16, 4.] 2 Macc. 9, 10. — pass. παρακομίζομαι ἐν φορείῳ v. 8. — med. *efferendum curo* [vid. ἐξαιρέω], seq. acc. rei 2 Macc. 9, 29.

Παρακούω, f. ούσω (παρά, ἀκούω, audio; negligenter audio Ael. V. H. 5, 9.) *audire nolo, non obtempero, inobediens sum*, seq. genit. pers. [vid. ἀκούω] Tob. 3, 4. Esr. 4, 11. (Epictet. enchir. c. 32. Jos. Ant. 6, 7. 4.) —

Παρακύπτω, f. ψω (παρά, κύπτω incurvo me) *adstans incurvo me*, ἀπὸ θύρας εἰς οἰκίαν *a foribus incurvato corpore introspicio in domum* Sir. 21, 23. (ἐπί τι Dem. 43, 27. — Arrian. diss. epict.

1, 1. 16.) — διὰ τῶν θυρίδων τινός *incurvatus per fenestras inspicio* Sir. 14, 23.

Παραλαμβάνω, f. λήψομαι. a. 1. παρέλαβον a. 1. p. παρελήφθην (παρά, λαμβάνω) 1) *accipio, ich empfange, überkomme*, ab aliis tradita, ut τὴν βασιλείαν Hist. bel. et drac. v. 1. — Esr. 4, 44. 2 Macc. 4, 7. 10, 11. — τὰ πράγματα i. e. *rei publicae administrationem, die Regierung* 1 Macc. 6, 56. (Jos. Ant. 15, 2. 2. Diod. Sic. 11. 68. Plut. Ages. c. 6. Xen. Cyr. 1, 1. 4.) — τὸ ἀργύριον — τὰ σκεύη Esr. 8, 60. (θησαυρούς Xen. Cyr. 7, 2. 14.) — 2) *assumo, mihi adiungo, mecum duco*, τινά Addit. ad l. Esth. 5, 2. 1 Macc. 3, 37. 4, 1. 5, 23. 2 Macc. 5, 5. 3 Macc. 1, 2. (Ael. V. H. 2, 18. Hdian. 3, 14. 7. Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 30. Xen. Cyr. 1, 4. 15.) — τινὰ εἰς οἶκον Jud. 6, 21. — 3) *recipio, aufnehmen*, ψυχὴν scil. εἰς ᾅδου Sap. 16, 14. cf. ad h. l. *Grimm* comment. in librum Sap. p. 336. *Bauermeister* comment. in Sap. Salom. p. 161. —

Παραλείπω, f. ψω, a. 2. παρέλιπον (παρά, λείπω) *praetermitto*, i. e. *negligo*, ut τὴν ἁρμόζουσαν αἰδῶ 3 Macc. 1, 19. τὰ νεογνὰ τῶν τέκνων i. e. *curam liberorum recens natorum* v. 20. μηδὲν τῶν ἐκ τοῦ νόμου Esr. 8, 7. quo l. explicationis ergo additur διδάξαι — Ἰσραὴλ δικαιώματα καὶ κρίματα (Xen. Cyr. 8, 6. 16. 5, 4. 18.)

Παραλία, ας, ἡ (πάραλος, παρά, ἅλς) *regio maritima, Küstenland, Meeresgegend*, ita οἱ κατοικοῦντες τὴν παραλίαν Jud. 1, 7. 3, 1. 7. 5, 2. 22. 1 Macc. αἱ πόλεις τῆς π. 1 Macc. 11, 8. οἱ στρατηγοὶ τῆς π. Jud. 7, 8. 1 Macc. 15, 38. (Hdot. 7, 185.)

Παραλλάσσω, ττω f. ξω (παρά, ἀλλάσσω muto) 1) transit. *alterno*, ut τὴν χρόαν *colorem, ich ändere die Farbe*, ita de facie nunc pallescente, nunc rubescente 2 Macc. 3, 16. τὸ τῆς χρόας παρηλλαγμένον i. e. *der Farbenwechsel des Gesichts*. De partic. perf. quatenus praesentis notionem includat, vid. sub ἀγαπάω notata. — 2) intrans. *differo, discrepo*, τί *ratione habita alicuius rei* [vid. αἰδήμων, ἐκλείπω] Addit. ad l. Esth. 2, 5. (Isocr. Evagor. c. 11.)

Παραλογίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (παρά, λογίζομαι supputo; male supputo Dem. 822, 25. 1037, 25.) *decipio, fraude circumvenio*, seq. accus. Addit. ad l. Esth. 6, 6. quo l. si vis verbi intenditur addito substant. coniugato vid. sub ἐμπυρίζω notata. (Plut. Ages. c. 9. Diod. Sic. 20, 8. Isocr. ep. ad Jasonis liberos p. 711. ed. *Lange*.)

Παραλογισμός, οῦ, ὁ (mala supputatio — παραλογίζομαι) *dolus, fraus* Addit. ad l. Esth. 6, 6. 2 Macc. 1, 13.

Παραλύω, f. ύσω (παρά, λύω solvo; ea solvo, quae iuxta se posita vel ligata erant Diod. Sic. 13, 108.) *dissolvo, resolvo*, ita de nervorum resolutione ab una parte facta, ubi nos: *lähmen*, pass. παραλύομαι, *paralysi corripior, ich werde vom Schlage getroffen oder gerührt*. a) propr. 1 Macc. 9, 55. τοῖς μέλεσι [de quo dat. vid. ἀδρανής] 3 Macc. 2, 22. (Aeschin. dial. Socr. 3, 9.) γόνατα παραλελυμμένα *genua dissoluta* Sir. 25, 22. quo l. verba χεῖρες παρειμέναι καὶ γ. π. hominis paralytici sorti describendae inserviunt mariti ἔχοντος γυναῖκα πονηράν. — b) *debilito* [propr. Diod. Sic. 20, 75.] i. e. *percello, percutio, attonitum reddo, similem reddo aliquem homini membris capto* τινά. Sap. 17, 19. τινά τινι *aliquem aliqua re*, ut desperatione v. 15. ἐν κάλλει προσώπου *faciei pulchritudine* Jud. 16, 7.

Παραμένω, f. μενῶ (παρά, μένω) *permaneo apud aliquem*, de personis non abeuntibus ab aliquo Sir. 6, 7. 9. — sq. ἐν c. dat. loci Jud. 12, 7. — v. 9. quo l. si abest ἐν vid. de h. l. lect. *Apel, Augusti*. (Xen. Cyr. 4, 2. 40. sq. ἐν c. dat. status Xen. Oec. 4, 19.) — de rebus permanentibus alicui = *Jemandem verbleiben* = *non eripior alicui* Sir. 11, 15. (apud aliquem Hom. Il. 11, 402).

Παραμυθέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (παρά, μυθέομαι loquor, verba facio Hom. Il. 17, 200. — verba facio aliquem deliniendi notione adiuncta Thuc. 8, 72.) *consolor, confirmo, trösten, Muth einsprechen*. τινά 2 Macc. 15, 9. (Ael. V. H. 12, 1 fin. Xen. apol. Socr. §. 26.)

Παραμυθία, ας, ἡ, 1) *alloquium, adhortatio*, Addit. ad l. Esth. 6, 5. (Xen. Ages. 3, 3.) 2) *solatium* [propr. Ael. V. H. 12, 1. Aeschin. dial. Socr. 2, 3.] Sap. 19, 12. quo l. εἰς παραμυθίαν *ad consolandos animos* = *ad desiderium explendum*.

Παραμύθιον, ου, τό = παραμυθία, *solatium, consolatio* Sap. 3, 18. Cf. quae habent de hac huius voc. forma frequentiori *Passow* sub h. v. *Schäfer* ad L. Bos. p. 492. *Jacobs* Achill. Tat. p. 708. *Lob.* ad Phryn. p. 517. — (Thuc. 5, 103.)

Παραναγινώσκω, f. γνώσομαι, a. 2. παρανέγνων, a. 1. p. παρανεγνώσθην, (παρά, ἀναγινώσκω praelego) *in concione recito*, τί 2 Macc. 8, 23. ubi pro παραγνούς codd. παραναγνούς. Vid. *Apel, Augusti*. — 3 Macc. 1, 12. (Diod. Sic. 1, 70. Dem. 712, 9.)

Παρανομέω, ῶ, f. ήσω (παράνομος) *leges violo, legem transgredior*, ita ratione habita legis mos. 4 Macc. 5, 16. 19. 26. 8, 13. (Diod. Sic. 1, 75. Xen. Mem. 4, 4. 4.) —

Παρανομία, ας, ἡ (παρανομέω) *legis violatio*, ita de legis mos. violatione 4 Macc. 2, 11. 4, 20. 5, 12. 9, 3. — (Diod. Sic. 5, 71. Dem. 808, 7. Thuc. 4, 98.) — de lect. loci 2 Macc. 3, 4. vid. *Apel, Augusti*.

Παράνομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, νόμος) *illegitimus, legi contrarius*. a) de rebus legi mos. adversantibus, ut ἐθισμός 2 Macc. 4, 11. π. κοίτη Sap. 3, 16. σωτηρία 4 Macc. 9, 4. ὁ ἐπὶ τῇ ἀνόμῳ σωτηρίᾳ i. e. *misericordia spectantem ad salutem non sine legis violatione consequendam*. 2 Macc. 4, 14. 6, 21. 8, 4. 3 Macc. 5, 27. (Plut. vit. Ages. c. 3 et 4. Dem. 515, 27.) — b) de personis = *impius, gottlos*, ὁ παράνομος subst. Hist. Sus. v. 32. 2 Macc. 13, 27. 3 Macc. 2, 17. — ita maxime de Judaeis tempore Antiochi Epiphanis legem mos. deserentibus, ita υἱοὶ παράνομοι 1 Macc. 1, 11. ἄνδρες π. 1 Macc. 1, 34. 10, 61. 11, 21.

Παραπέμπω, f. ψω (παρά, πέμπω mitto) *praetermitto, transmitto*. [τὸν σῖτον Dem. 1224, 22.] metaph. pro: *negligo, geringachten, nicht achten, vernachlässigen, sich darüber hinwegsetzen*, ut τὰ τῶν βασιλέων διατάγματα Addit. ad l. Esth. 2, 4. πάντα scil. sacerdotum monita 3 Macc. 1, 23. coll. v. 10 sqq. (Diod. Sic. 4, 34.)

Παραπηδάω, ῶ f. ήσω (παρά, πηδάω, salio; saltu transgredior) *adsilio* 4 Macc. 11, 1. (Xen. Venat. 6, 22.) —

Παραπικραίνω, f. ανῶ, a. 1. παρεπίκρανα [de qua aor. forma vid. sub ἐπιφαίνω monita. — παρά, πικραίνω amarum l. acerbum reddo] *exacerbo* Esr. 6, 15. quo l. dicitur de hominibus Deum inobedientia et rebellione contra eum exacerbantibus. Ita pro מָרָה Ps. 106, 8. 53. מָרַד Ps. 66, 7. 68, 7.

Παραπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον (παρά, πίπτω cado; cado vel labor iuxta aliquem, labor propter rem) *aberro, deflecto* [ut τῆς ἀληθείας Pol. 13, 7. 2. τοῦ καθήκοντος Pol. 8, 13. 5.] metaph. pro *pecco*. Sap. 6, 9. 12, 2. — 2 Macc. 10, 4. vid. tamen de h. l. lect. περιπίπτω praefe-

renda *Apel*, *Augusti*. (Dem. 1127, 6. Xen. h. gr. 1, 6. 4.) —

Παράπλοος, ους, όου, ου, ὁ (παραπλέω) *navigatio oram legens* 3 Macc. 4, 11. (Thuc. 1, 44. 2, 33.)

Παραπομπή, ῆς, ἡ (παραπέμπω) *comitatus* 1 Macc. 9, 37. (commeatus Xen. h. gr. 7, 2. 18.)

Παραπορεύομαι f. εύσομαι (παρά, πορεύομαι) *praetereo*, *vorübergehen* Bar. 4, 43. — pro עָבַר Deut. 2, 4.

Παράπτωμα, τος, τό (παρά, πίπτω quod vid.; casus vel lapsus, qui fit iuxta aliquem; factum, quo a vero aberratur Pol. 8, 10. 6.) *factum, quo rectum et honestum deseritur*, *peccatum*, *Sünde*, κοίτη ἐν π. *concubitus cum peccato coniunctus* vel *socium habens peccatum* Sap. 3, 13. — 10, 1. vid. de h. l. *Grimm* Comment. in libr. Sap. p. 243. cavisse monens Sapientiam, ne poenitentia acta denuo peccaret Adamus. De vocabulis ἁμαρτία *tropo*, non significatione inter se distantibus cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 323 sq. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 74. — pro פֶּשַׁע Ezech. 14, 11. מַעַל 15, 8. עָוֶל Ezech. 3. 20.

Παραῤῥίπτω, f. ψω (παρά, ῥίπτω iacio) *obiicio*, *proiicio*, τοῖς ἔξω *foris stantibus* 2 Macc. 1, 16. (metaph. τοῖς κινδύνοις Diod. Sic. 13, 79.)

Παράσημον, ου, τό (neutr. adiect. παράσημος, qui est malae vel improbae notae Dem. 307, 26. παρά, σῆμα signum) *insigne*, *signum*, ita de imagine, qua quis signatur, v. c. de signo Liberi igne Iudaeis impresso 3 Macc. 2, 29. (Diod. Sic. 1, 88. Dionys. Halic. 2, 67. Artem. 2, 44.)

Παρασκευάζω, f. άσω, a. 1. p. παρεσκευάσθην (de qua aor. 1. p. forma vid. ἀκούω — παρά, σκευάζω) *paro* vel *praeparo alteri aliquid*, ut συμπόσιον 2 Macc. 2, 27. χρέα 6, 21. Athen. 4. p. 183. Xen. Cyr. 4, 2. 32.) — med. *me paro* vel *praeparo*, ut εἰς πόλεμον. (Hdian. 2, 14. 12. Lucian. dial. deor. 23, 3. Xen. Cyr. 1, 5. 9. (Thucyd. 4, 14.)

Παρασκευή, ῆς, ἡ (praeparatio Hdian. 8, 5. 7. παρασκευάζω) *apparatus*, *Vorrath*, πολέμου *für den Krieg*. Iud. 2, 17. 4, 5. ὅπλων 2 Macc. 15, 21. (Diod. Sic. 2, 17. Xen. Mem. 3, 3. 14.)

Παράστασις, εως, ἡ, (παρίστημι, iuxta pono; a. 2. adsto; locus, quem quis tenet, dum stat coram rege Xen. Cyr. 8, 4. 5.) *repraesentatio*, metonym. *ministrorum adstantium principi multitudo* = *Hofstaat* 1 Macc. 15, 32.

Παράταξις, εως, ἡ (παρατάσσω) 1) *acies disposita*, *Schlachtordnung* Iud. 7, 11. πόλεμος παρατάξεως *bellum quod geritur per acies instructas*. 16, 12. (Xen. An. 5, 2. 13.) — 2) *pugna*, *die Schlacht*, *der Kampf* Sap. 12, 9. Jud. 1, 6. 5, 23. Esr. 1, 30. quo l. c. μάχη alternat. 1 Macc. 3, 26. 4, 21. 2 Macc. 8, 20. (Diod. Sic. 3, 70.)

Παρατάσσω, f. ξω (παρά, τάσσω ordino, dispono); aciem instruo, med. *aciem meam instruo*, πρός τινα *contra aliquem* i. e. *pugno contra aliquem*, *acie instructa adorior aliquem* Jud. 1, 13. 2 Macc. 1, 11. — absol. 2 Macc. 1, 12. 12, 34. παραταξαμένων sc. αὐτῶν. (Diod. Sic. 2, 9. 4, 21. Xen. Cyr. 5, 3. 5.)

Παρατείνω, f. τενῶ, a. 1. παρέτεινα (παρά, τείνω, tendo; iuxta aliquem tendo) intrans. *protendor* i. e. *me extendo*. ἐπί τι et ἕως τι Jud. 7, 3. quo l. ad personas refertur, quod pertinet ad τὴν παρεμβολήν. (Hdot. 2, 8.)

Παρατηρέω, ῶ f. ήσω (παρά, τηρέω observo) *curiose oculos in personam vel rem conicio* i. e. *observo*, τινά Hist. Sus. v. 16. (Ceb. tab. c. 9. Xen. Mem. 3, 14. 4.) — τί, ut ἡμέραν εὔθετον Hist. Sus. v. 15. — seq. infinit. Hist. Sus. v. 12. de h. l. 3 p. plur. impf. παρετηροῦσαν pro παρετήρουν vid. sub εἴδω observata.

Παρατίθημι, f. θήσω, a. 2. ἔθην (παρά, τίθημι pono; iuxta aliquem l. aliquid pono Xen. An. 5, 9. 8. vel 6, 1. 8.) 1) *appono*. a) de personis cibos apponentibus, ubi nos: *vorsetzen*, *vorlegen*, τινί τι Hist. bel. et drac. v. 14. — 4 Macc. 6, 15. τί, ut βρώματα, ὄψα Tob. 7, 8. Hist. bel. et drac. v. 11. — δῶρά τινι Bar. 6, 27. — v. 30. de h. l. παρατιθέασι pro παρατίθησι cf. *Matth.* §. 210, 2. *Buttm.* §. 95, not. I. 1. gram. max. §. 107, not. 2. *Win.* §. 4. §. 14, 1. (Ael. V. H. 2, 18. Lucian. dial. deor. 24, 1. Xen. Cyr. 5, 1. 16. Thuc. 1, 130.) — — 2) *depono*, ita medium: *niederlegen*. a) *in usus meos depono*, ut ὅπλα, τροφάς 1 Macc. 1, 35. ἐπισιτισμόν Jud. 4, 5. — b) *tanquam depositum trado alicui aliquam rem* vel personam, *depono*, ita med. *rem* vel *personam ad me pertinentem fidei alicuius trado*, *niederlegen*, τί τινι *aliquid apud aliquem* Tob. 1, 14. 4, 20. 1 Macc. 9, 35. (Pol. 23, 12. 3. Xen. de rep. Athen. 2, 16.) — τινά τινι Tob. 10, 13. — 3) *propono*, τί *eligendum propono*, ut πῦρ καὶ ὕδωρ Sir. 15, 16.

Παρατρέχω, f. δραμοῦμαι (παρά, τρέχω) *praetercurro*, *cito transeo* vel *praetereo*, de rebus inanimatis, ut de rumore, qui per breve tantum tempus auditur Sap. 5, 9. de tempore convivii praeterlapso 3 Macc. 5, 15. (Hdian. 2, 12. negligendi sensu Lucian. dial. deor. 20, 13.)

Παραυτίκα (παρά, αὐτίκα) *statim*, *illico*, *auf der Stelle* Tob. 4, 14. Vide tamen sub παρά no. III. 2. in fine de παρ' αὐτίκα monita.

Παράφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, φρήν mens; a mente vel vero aberrans Eurip. Hippol. v. 232.) *stultus*, *perversus*, ex hebr. dicendi ratione = *improbus*, quippe qui recta Dei cognitione destitutus semetipsum infelicem reddit Sap. 5, 20.

Παραφυάς, άδος, ἡ (παρά, φύω) *surculus adventitius*, *stolo*, *Nebenschössling* 4 Macc. 1, 28. (παραφύω Ael. V. H. 3, 1.) —

Παραχρῆμα, adv. (παρά, χρῆμα res) *in ipsa re*, *illico*, *auf der Stelle* Sap. 18, 17. Hist. bel. et drac. v. 39. 42. 2 Macc. 4, 34. 38. 5, 18. 7, 4. 10, 22. 11, 36. (Diod. Sic. 3, 26. Dem. 81, 11. Xen. Cyr. 3, 1. 17. Thuc. 1, 138.) — ὁ, ἡ, τὸ παραχρῆμα = *praesens*, *quod in praesenti fit* s. *locum habet*, ut ὁ π. ἀπειλῆς λόγος 4 Macc. 14, 9. — pro פִּתְאֹם Num. 6, 19. לְפֶתַע פִּתְאֹם Jes. 30, 13. — (Thuc. 2, 51.)

Παραχωρέω, ῶ f. ήσω (παρά, χωρέω eo; cedo, ut ὁδοῦ de via decedo Xen. Hier. 7, 2. τινί τινος alicui aliquid cedo, *Jem. etwas abtreten*, *überlassen*, ut γυναικός, ἀρχῆς Diod. Sic. 2, 6. 3, 60.) *cedo*, τινί τι *agendum aliquid alicui committo* 2 Macc. 2, 28. τὶ ταλάντου *talento concedo vel trado aliquid*, *für ein Talent ablassen* 8, 11. —

Πάρδαλις, εως, ἡ, *pardus*, *pardalis*, fera Hebraeis נָמֵר appellata, *der Parder*. Sir. 28, 23. (Ael. V. H. 12, 139. Hdian. 1, 15. 12. Xen. Cyr. 1, 4. 7.) —

Παρδάλεος, έα, εον (πάρδαλις) *pantherinus*, 4 Macc. 9, 28. quo l. homines immanitate et crudelitate infames παρδάλεοι θῆρες appellantur.

Παρεγκλίνω, f. νῶ, a. 1. παρενέκλινα (παρά, ἐγκλίνω, de latere vel deorsum inclino) *acclino*, τὰς λαγόνας σου γυναιξί, *ilia tua mulieribus*, ita de amoribus et polygamia Salomonis Sir. 47, 19.

Πάρεδρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, ἕδρα sella) *assidens*, *sedens iuxta aliquem vel aliquid* [Dem.

1332, 14. 1372, 24.], seq. genit. loci, ita de Sapientia, quae, uti persona inducitur, ita ante vel ad fores esse dicitur cuiusvis eam appetentis Sap. 6, 14. quaeque assidere throno Dei vel familiari c. Deo consuetudine uti fingitur Sap. 9, 4.

Παρεῖδον, a. 2. verbi παροράω (παρά, εἶδον, ὁράω video; visu praeterii) *oculo non attento praetermisi* = *über etwas hinwegsehen* i. e. 1) *nicht achten, unbeachtet lassen* = *negligo* sq. accus. rei, ut διήγημα σοφῶν Sir. 8, 8. διανόημα 35, 18. την ἡγεμονίαν τῆς διανοίας 4 Macc. 13, 4. τὴν πρόςκαιρον φιλοτεχνίαν 15, 20. (κίνδυνον τηλικοῦτον Plut. Artaxerx. c. 19.) — (Ael. V. H. 5, 17. Dem. 637, 11.) — ἄγνοιαν, *impunita esse sino quae per ignorantiam deliquit aliquis, ungeahndet hingehen lassen* Sir. 28, 7. 30, 11. ἄνομον πρᾶξιν 3 Macc. 1, 27. — 2) *aus der Acht lassen, omitto*, seq. inf., ut ἐλεεμοσύνην ποιῆσαι Sir. 7, 10.

Πάρειμι, f. παρέσομαι (παρά, εἰμί) *adsum, advenio* a) univ., Sap. 11, 11. 17. 1 Macc. 12, 42. de h. l. praesenti historico cf. *Rost.* §. 117, not. 1. b. *Matth.* §. 504, 1. *Buttm.* §. 124, not. 6. Id. ad Soph. Philoct. v. 371. *Win.* §. 41, 2. b. *Fritzsche* diss. 2. p. 80. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 7, 1. 37. An. 3, 4. 12. — 1 Macc. 12, 45. 2 Macc. 3, 9. de h. l. indic. in interrogat. indir. vid. ἀπαγγέλλω. 4, 18. 10, 24. de h. l. participio futuri finem indicante vid. παρακαλέω. — 3 Macc. 1, 13. 27. 5, 21. 4 Macc. 8, 3. (Diod. Sic. 17, 8. Xen. Cyr. 4, 5. 23.) — Sap. 4, 2. quo l. uti ἀρετή metonym. pro *virtutis cultores* positum legitur, ita πάρειμι = *in his terris versor*. Sap. 9, 9. quo l. quae inducitur persona σοφία, Deo familiaris in mundo creando si adfuisse Deo adiutrix dicitur, vid. quae habent de hac re *v. Cölln* bibl. Theologie P. 1. p. 397 sq. *Bretschn.* Dogmatik der Apogryphen p. 237 sq. — sq. εἰς it. ἐπί c. acc. loci 1 Macc. 11, 63. 3 Macc. 5, 10. de attractione in his l. agnoscenda vid. sub εἰς in fine adnotata. — sq. κατά c. acc. loci 2 Macc. 3, 24. — seq. πρός c. acc. pers. Esr. 6, 3. — b) graphice i. e. ἄστρα et similia personae et ministri Dei sistuntur et ad nutum eius parata πάρεσμεν inquiunt Bar. 3, 34. Jud. 9, 6. — c) πάρεστί τινί τι *adest alicui aliquid* i. e. vel: *praesto est alicui aliquid, es steht Jemandem zu Gebote*, ut τὸ ἰσχύειν, τὸ δύνασθαι Sap. 11, 21. 12, 18. Hom. Il. 8, 344. — vel: *inest alicui aliquid*, ut ἀγωνία θεοῦ Sap. 13, 1. vel: *est alicui aliquid* 3 Macc. 5, 31. d) παρών, οὖσα, όν *praesens, gegenwärtig, qui, quae, quod adest*, ut ἡ π. ἡμέρα 3 Macc. 5, 18. (Xen. Mem. 1, 6. 5.) — τὸ παρὸν ζῆν 2 Macc. 7, 9. ἡ κατὰ τὸ π. εὐημερία 3 Macc. 3, 11. — τὸ παρόν, substantive: *tempus praesens*, τῆς συμποσίας 3 Macc. 5, 17. — ἐπὶ τοῦ παρόντος, *in praesentia* = *nunc* 2 Macc. 9, 26. (Lucian. dial. deor. 9, 1. Xen. Cyr. 3, 1. 29.) — e) πάρεστι, seq. infinit. *licet, fieri potest, suppetit occasio* 2 Macc. 6, 9. παρῆν οὖν ὁρᾶν τὴν ἐνεστῶσαν ταλαιπωρίαν. Xen. An. 4, 5, 6. Ael. V. H. 12, 30.) — παρόν — σώζεσθαι vel ζῆν *quum liceat vel liceret servari, vivere* 4 Macc. 6, 27. 8, 25. (Xen. An. 5, 8. 3.) Cf. *Vig.* p. 329 sq. —

Παρειςπορεύομαι, f. σομαι (παρά, εἰςπορεύομαι ingredior) *clam ingredior, furtim intro*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 8, 1. quo l. si clandestini notio augetur adverbio λεληθότως vid. sub ἀγαλλίαμα de hoc verbositatis genere monita. —

Παρέκαστα, adv. (παρά, ἕκαστος) 1) *ubique, überall* 2 Macc. 10, 13. 14. — 2) *semper* 3 Macc. 3, 23. —

Παρελέγχω, f. ξω (παρά, augens, ἐλέγχω quod vid.) *omnino reprehendo, ich rüge etwas, ich spreche meinen Unwillen unumwunden aus* 2 Macc. 4, 33.

Παρελκύω, f. ύσω (παρά, ἕλκω et forma serioris aevi ἑλκύω traho) *protraho* i. e. *in longius traho*, a) τί, ut χρόνον τῆς ἀποδόσεως *tempus debiti solvendi* = *verschieben, aufschieben* Sir. 29, 5. — δόσιν τινός *beneficium alicui exhibendum tardo* Sir. 4, 3. — τινά i. e. *spem alicuius traho* [Senec. de benef. 2, 5.] i. e. *diu suspensum teneo aliquem. Jemanden hinhalten, lange warten lassen* Sir. 29, 8. ὀφθαλμοὺς ἐνδεεῖς 4, 1. quo l. ad oculos desiderium inopis testantes refertur, quod pertinet ad indigum ipsum.

Παρεμβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον [de huius 3 p. plur. ἐβάλοσαν 1 Macc. 6, 31. vid. sub ἀπέρχομαι initio notata], perf. βέβληκα (παρά, βάλλω iacio) 1) *interiicio*, παραβάλλομαι *me interiicio* Sir. 11, 8. ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου *medio sermoni ne interiicias te* i. e. *verba tua* = *in media oratione noli interrumpere loquentem*. (Dem. 1026, 20.) — 1 Macc. 10, 77. παρενέβαλε [scil. inter Jamniam et Joppen coll. v. 69.] τριςχιλίαν — πολλήν. — 2) vocab. militare apud scriptores seriores usitatum pro: στρατοπεδεύω i. e. *castra metor, castra pono* [i. e. tentoria colloco ordinibus distincta atque inter se paribus spatiis congruentique positu respondentia] *lagern, ein Lager aufschlagen*, seq. ἐκεῖ 1 Macc. 11, 73. οὗ i. e. *ubi* 3 Macc. 1, 1. — (ταύτῃ Diod. Sic. 13, 87.) — seq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 6, 32. 48. — sq. ἐν c. dat. loci Jud. 7, 3. 17. 18 bis. 15, 3. 1 Macc. 3, 40. 42. de h. l. praes. historico vid. πάρειμι. — 1 Macc. 4, 29. 7, 19. 39. 40. 9, 5. 10, 69. 13, 13. (Diod. Sic. 2, 13.) — sq. ἐξεναντίας c. gen. loci 1 Macc. 10, 48. — seq. ἐπί c. dat. loci Jud. 7, 13. it. c. acc. loci 1 Macc. 9, 5. 33. 10, 75. 86. 11, 67. — sq. κατά c. acc., ut κατὰ νότον ἐμμαούμ 1 Macc. 3, 57. — κατὰ πρόςωπον i. e. *e regione loci* 1 Macc. 5, 37. 15, 39. 16, 6. — seq. πέραν c. gen. loci 1 Macc. 5, 39. 4. (sq. παρά c. acc. loci Diod. Sic. 2, 18.) — de exercitu locum obsidente = *castris positis aggredior locum, obsidione claudo, belagern*, seq. ἐπί τινα, it. ἐπί τι *contra aliquem, contra aliquid* 1 Macc. 2, 32. 5, 5. 27. 6, 26. 31. 51. 9, 64. 11, 66. 13, 43. quo l. ex verbositate apud orientales frequentata additur κυκλοῦν παρεμβολαῖς. — 1 Macc. 15, 13. 25. — de militibus vallum facientibus ad sacra ponenda 1 Macc. 5, 42. 49. 50. 6, 57. — — 3) ex adiunct. *tentoria figo*, a) propr. ita de Judaeis e Babylonia redeuntibus et in itinere consistentibus Esr. 8, 41. — b) pro: *consisto, Halt machen*, seq. ἐν c. dat. loci 3 Macc. 4, 11.

Παρεμβολή, ῆς, ἡ (παρεμβάλλω quod vid.) 1) *castra, Lager*, a) vox militaris atque apud scriptores serioris aevi usitata pro Graecorum melioris indolis στρατόπεδον [cf. *Sturz* de dial. alex. p. 29. 30. *Lob.* ad Phryn. p. 377. *Win.* §. 2, 1.] Jud. 6, 11. 7, 12. 17. 20. 32. [10, 18. de h. l. lect. vid. *Apel, Aug.*] 13, 10. 14, 13. 19. 15, 5. 6. 11. 1 Macc. 3, 41. 4, 9. 5, 13. 20. 23. 38. 49. 6, 11. 11, 74. 12, 26. 27. 28. 13, 43. 2 Macc. 13, 15. (Jos. Ant. 6, 6. 2. Diod. Sic. 13, 87. 15, 84. Pol. 3, 75. 5 et 9.) — b) ad norma hebr. מַחֲנֶה Exod. 19, 16. 17. *locus septus et munitus*, in quo fixa erant Israelitarum in deserto tentoria Sap. 19, 7. — ita pro מַחֲנֶה Exod. l. l. et 29, 14. — 2) *acies instructa, exercitus* a) propr. Sir. 48, 21. 1 Macc. 3, 15. 17. 23. 27. 57. 4, 1. 2. 7. 10. 21. 30 bis. 31. 34. 37. 5, 28. 34. 37. 40. 45. 6, 5. 6. 33. 38. 40. 41. 42. 48. 7, 35. 38. 42. 43. 44. 9, 6. 7. 13. 14. 10, 49. 53. 78. 80. 11, 67. 68. 13, 20. 14, 3. 16, 8. 2 Macc. 13, 16. 15, 22. — ita pro מַחֲנֶה Jud. 4, 16. Ael. V. H. 14, 46. — b) de astris:

agmen, παρεμβολαὶ ἐν ὕψει agmina in coelis posita i. q. αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ, ita Sir. 43, 8. σκεῦος π. ἐ. ὕ. i. e. σκεῦος positum inter agmina astrorum coelestia. Vide sub voc. δύναμις in fin. monita. — 3) caterva, ut ἀνδρῶν πολεμιστῶν Jud. 7, 7. — ita pro מַחֲנֶה 2 Regg. 5, 15. —

Παρεμπίπτω, f. πεσοῦμαι (παρά, ἐμπίπτω incido, illabor) clam incido, εἴς τι in aliquid Sap. 7, 26. οὐδὲν — παρεμπίπτει metaph. pro: nihil impuri, inhonesti, improbi mentem eius [scil. sapientiae, quae persona inducitur] subit.

Παρενοχλέω, ῶ f. ήσω (παρά, ἐνοχλέω turbas excito; obiter lacesso Diod. Sic. 14, 27 fin.) negotium facesso, molestias creo in aliqua re τινί Prec. Azar. v. 26. (Diod. Sic. 14, 27 init.) — addito περί c. gen. rei 1 Macc. 10, 63. — τινὰ περί τινος 1 Macc. 10, 35. 2 Macc. 11, 31. (Dem. 246, 16.) — pro אֱלִיץ Jud. 16, 16. הֶלְאָה Mich. 4, 3.

Παρέξ, ante vocalem παρέκ (παρά, ἐκ) praepos. regens genit., extra (de loco Hom. Odyss. 9, 116.) i. e. praeter, excepto aliquo Sir. 49, 4. (Hdot. 1, 14. 2, 4. 3, 106.)

Παρεπιδείκνυμι, f. δείξω (παρά, praeter, insuper δείκνυμι) ostendo insuper, ita de Juda Maccabaeo, qui praeter adhortationes et beneficiorum divinorum mentionem commemorat τὴν τῶν ἐθνῶν ἀθεσίαν et periurium 2 Macc. 15, 9.

Πάρεργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, ἔργον opus; ad susceptum opus accedens neque necessario ad illud pertinens, supervacaneus) non magni momenti, levis, unbedeutend, 2 Macc. 15, 19. (Dem. 1233, 5.)

Παρέρχομαι, f. ἐλεύσομαι [vid. ἀπέρχομαι], a. 2. παρῆλθον [de imperat. forma παρελθάτω pro παρελθέτω vid. sub εἴδω monita] perf. παρελήλυθα (παρά, ἔρχομαι) 1) praetereo, vorüber-, vorbeigehen a) propr. [univ. Xen. An. 2, 4. 26.] Jud. 5, 21. παρελθέτω — κύριός μου i. e. infecta re praetereat hanc urbem dominus meus. — b) metaph., de tempore, ubi Lat. praetereo, nos: vergehen, ita τὰ παρελθόντα, τὰ παρεληλυθότα res praeteritae Sap. 11, 12. vid. de h. l. lect. Apel, Augusti, Bauermeister, Grimm. Sir. 11, 17. 42, 19. (Ael. V. H. 14, 6. Dem. 40, 13. Xen. An. 1, 7. 18.) — de rebus per breve tantum tempus existentibus = evanesco, Sap. 2, 4. 5, 9. (Dem. 291, 12.) vel: neglectus elabor i. e. vel unbenutzt, ungenossen vorübergehen Sir. 14, 14. — vel: unbeachtet an oder vor Jem. vorübergehen, τινά fugio vel lateo aliquem Sir. 42, 20. (Theogn. v. 411. πολλά με καὶ συνιέντα παρέρχεται.) vel: irritus sum Addit. ad l. Esth. 7, 2. — 2) transeo, transgredior, traiicio, a) propr., seq. accus. loci, fluminis [de quo accus. vid. sub ἀπέρχομαι observata] Jud. 2, 24. 15, 5. = pertranseo, per medium transeo, durch und darüber hinausgehen 1 Macc. 5, 48. quo l. si adduntur verba τοῖς ποσί vid. de hoc verbositatis genere sub ἄγγελος observata. — b) metaph. nunc pro: violo, ut τὴν λατρείαν ἡμῶν 1 Macc. 2, 22. ita pro עָבַר Jerem. 34, 18. (Dionys. Hal. Ant. 1, 58. Antiph. 709, 12.) — nunc pro: negligo i. e. unbeachtet lassen, seq. acc. rei Jud. 11, 10. — — 3) accedo Sir. 29, 26. 4 Macc. 11, 3. (Ael. V. H. 4, 1. Xen. An. 7, 5. 11.)

Παρέχω, f. ἕξω, a. 2. παρέσχον (παρά, ἔχω, habeo, teneo; iuxta aliquem habeo vel teneo vel colloco Hom. Il. 4, 229. praebeo i. e. porrigo, darreichen Diod. Sic. 5, 70.) exhibeo, auctor sum ut contingat vel accidat alicui aliquid = efficio seq. acc. rei, ut τὴν βάσανον Sap. 17, 13. τινί τι, ut πόνον τοῖς βοηθοῦσι molestiam, negotium facesso iuvantibus Sir. 29, 4. (Theophr. char. c. 15.) — seq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati vel qualitatis [vid. ἁγιάζω] et addito dat. pers., ut εὐσταθῆ — παρέχειν ἡμῖν [i. e. für uns, in commodum nostrum Addit. ad l. Esth. 2, 7. — sq. duplici accus., ut ἥλιον ἀβλαβῆ π. auctor sum ut innoxius sit sol, solem innoxium reddere Sap. 18, 3. (Xen. Cyr. 1, 2. 5.) addito dat. commodi 4 Macc. 13, 6. 3 Macc. 6, 28. — sq. inf. auctor sum ut faciat aliquis aliquid 4 Macc. 11, 12. — (Xen. Ages. 2, 22.) — med. παρέχομαι, a. 1. παρεξάμην, meis viribus vel mea opera auctor sum ut fiat aliquid, per me vel mea voluntate efficio aliquid, sq. duplici accus., uno obiecti, altero qualitatis Addit. ad l. Esth. 2, 2. (Xen. Cyr. 8, 7. 19. — addito dat. pers. 6, 8. quo l. si habetur εἰς τὸ — παρεξάμενος pro: εἰς τὸ παρέξασθαι vid. de anacoluthis huius generis Win. §. 64, 2. observata. — sq. accus. rei 4 Macc. 3, 2. τὸ μὴ δουλωθῆναι τῇ ἐπιθυμίᾳ [= ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας] ὁ λογισμὸς παρασχέσθαι ut ne superetur homo a cupiditate suamet ipsius vi efficere valet ratio.

Παρηγορέω, ῶ f. ήσω (παρήγορος) alloquium dirigo ad aliquem, adhortor, zureden 4 Macc. 12, 2. (de consolantibus Dem. 1400, 8.)

Παρηγορία, ας, ἡ (παρηγορέω) alloquium, Ansprache, adhortatio 4 Macc. 5, 11. 6, 1. (solatium Plat. de exilio c. 1.)

Παρθενία, ας, ἡ (παρθένος) virginitas, γυνὴ παρθενίας = virgo immaculata, femina virginitatem tuita Sir. 15, 2. — 42, 10. τὰ ἁγνὰ τῆς π. i. e. mens et conditio virginitatis 4 Macc. 18, 8. — pro בְּתוּלִים Deut. 22, 12. נְעוּרִים Jer. 2, 4. (Diod. Sic. 3, 69. Hdian. 4, 6. 9.)

Παρθένος, ου, ἡ, virgo, Jungfrau, i. e. femina nubilis et virum inexperta Sir. 9, 5. 30, 20. Bar. 6, 9. Jud. 9, 2. Esr. 1, 53. 1 Macc. 1, 26. 2 Macc. 3, 19. 5, 13. 3 Macc. 1, 18. 4 Macc. 18, 7. — pro נַעֲרָה Gen. 14, 14. 55. עַלְמָה Gen. 24, 43. בְּתוּלָה Gen. 24, 16. (Diod. Sic. 5, 73. Xen. Mem. 1, 5. 2.)

Παρίημι, f. παρήσω, p. p. παρεῖμαι (παρά, ἵημι, mitto) 1) praetermitto [ut καιρόν Pol. 1, 33, 5. Diod. Sic. 15, 43.] faciendo i. e. negligo, ut τοὺς ὅρκους 4 Macc. 5, 28. (ἃ δεῖ πραχθῆναι Xen. Cyr. 7, 5. 46.) — τινά, ut γυναῖκα τοιαύτην Jud. 12, 12. quo l. explicationis ergo additur οὐχ ὁμιλήσαντες αὐτῇ. — 2) remitto, a) de viribus i. e. laxo, languidum reddo, vires frango, ita χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 22. παρείμεθα ἐν ἀδυναμίαις debilitati sumus omnibus viribus destituti, ita ex verbositate sub ἀγαλλίαμα notata pro: summa infirmitate laboramus 3 Macc. 2, 13. (Diod. Sic. 14, 105. Pol. 1, 58. 9. Plat. legg. 11. p. 931. D.) — καρδία παρειμένη animus remissus i. e. animus, minime constans sibi. Deo quippe nunc confidens nunc diffidens Sir. 2, 13. — b) de debito, de tributis = non exigo, ubi nos: erlassen, 1 Macc. 11, 35. — c) de peccatis = impunitum esse sino, ungestraft durchlassen Sir. 23, 2.

Παρίστημι, it. παριστάω [de qua forma Sir. 23, 22. obvia vid. sub ἀφίστημι observata], f. στήσω, a. 1. παρέστησα, pass. παρίσταμαι, a. 1. p. παρεστάθην (παρά, ἵστημι) I) in tempp. transitivae signif. 1) praesto sisto, sisto iuxta aliquem vel aliquid, ich stelle neben Jem. auf, ad latus alicuius sisto, proprie, τινί τινα, ut ἑκάστῳ ἐλέφαντι χιλίους ἄνδρας 1 Macc. 6, 35. — τί, ut σκάφη 2 Macc. 12, 3. τὶ εἴς τι, ut ἐλέφαντας εἰς πόλεμον, sisto elephantas in usum belli i. e. bello praeparare vel promtos et alacres reddere ad bellum 1 Macc. 6, 34. εὐθαρσῆ καὶ ἕτοιμον παρίστημί

τινα *fortem et paratum sisto, exhibeo aliquem* 2 Macc. 8, 21. — (Ael. V. H. 12, 2. — τινί τι Diod. Sic. 16, 79. τὶ ἔν τινι Hdian. 5, 5. 11.) — 2) *auctor* l. *causa sum, ut adsit alicui aliquid, causa sum, ut habeat aliquis aliquem iuxta se,* ut τέκνα, κληρονόμον ἐξ ἀλλοτρίου ἀνδρός, ita de femina adultera Sir. 23, 22. 23. —

II) in tempp. intransit. significationis, medium παρίσταμαι, a. 2. παρέστην, perf. παρέστηκα 1) *adsto* 2 Macc 3, 26. 3 Macc. 5, 26. 4 Macc. 5, 1. 6, 1. — (Xen. An. 5, 8. 21.) — Sir. 51, 2. quo l. ad verba ἔναντι τῶν παρεστηκότων cogitando addendum esse ἐχθρῶν verba contexta docent. — sq. dat. rei, iuxta quam vel cui adstat aliquis 4 Macc. 17, 18. (Lucian. dial. deor. 19, 2. Xen. Mem. 3, 11. 2.) — de apparitoribus vel ministris apparentibus coram domino Jud. 13, 1. sq. ἐν c. dat. loci Jud. 6, 10. 12, 13. (Ael. V. H. 2, 17.) — de sacerdotibus ministrantibus, seq. ἐνώπιον vel ἀπέναντί τινος Jud. 4, 14. 11, 13. — decreta et consilia Dei personae inducuntur sistunturque praesto esse ei Jud. 9, 6. — 2) *auxilio sum, adsum alicui, opitulor* Sap. 10, 11. 19, 17. 4 Macc. 11, 26. (Xen. Ages. 7, 3. Epict. Enchir. c. 32 fin.)

Παροδεύω, f. εύσω (παρά, ὁδεύω quod vid.) *praetereo, vorübergehen,* metaph. pro: *evanesco* Sap. 5, 14. de h. l. aor. = *evanescere vidimus,* vid. sub παρακαλέω observata. — τινά *bei Jemandem, an Jem.* [i. e. missum facio, laufen lassen Jos. bell. iud. 5, 10. 2.] metaph. vel pro: *impunitum esse sino*, praeced. negatione: *non parco alicui* Sap. 1, 8. — vel pro: *subtraho me alicui*, de floribus: *ungepflückt und ungenossen bleiben* Sap. 2, 7. — seq. acc. rei, ut ἀλήθειαν = *negligo, vernachlässigen* Sap. 6, 22. σοφίαν *parvi facio, contemno* 10, 8. —

Πάροδος, ου, ἡ (παρά, ὁδός) *transitus, das Vorübergehen,* σκιᾶς Sap. 2, 5. κνωδάλων 17, 9. (= Uebergang Xen. An. 1, 4. 4.)

Παροικέω, ῶ f. ήσω (παρά, οἰκέω habito; accolo, iuxta aliquem l. in vicinia alicuius habito Xen. Ven. 1, 5.) *peregre habito, peregrinus sum,* seq. ἐκεῖ Jud. 5, 8. 10. — seq. ἐν c. dat. loci v. 7. οὗ ubi Sir. 29, 24. 41, 19. — abs 2 Macc. 12, 6. - Sir. 38, 32. οὐ παροικήσουσιν *non frequentabunt peregrini* scil. urbem οὖσαν ἄνευ αὐτῶν scil. opificum — pro גּוּר Gen. 12, 10. (Isocr. Panegyr. c. 43.)

Παροίκησις, εως ἡ (παροικέω) *vicinia,* metonym pro *vicini inter quos habitat aliquis* Sir. 21, 28.

Παροικία, ας, ἡ (πάροικος quod vid.; accolatus, habitatio in vicinia alicuius) 1) *peregrinatio* Sap. 19, 10. Sir. praef. prim. Sir. 41, 5. τέκνα συναναστρεφόμενα παροικίαις ἀσεβῶν pro: συναναστρεφόμενα ἀσεβέσιν παροικιῶν *liberi versantes cum impiis, quos habent loca peregrina.* Cf. *Win.* §. 34, 2. a. — Jud. 5, 9. ἡ αἰχμαλωσία τῆς παροικίας *captivitas, qua tenebantur in terra peregrina* Esr. 5, 7. 2) metonym. pro: οἱ πάροικοι 3 Macc. 6, 36. 7, 19. - λώτ i. e. *peregrini, inter quos versabatur Lot* Sir. 16, 8.

Πάροικος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (παρά, οἶκος domus) *accola, in vicinia alicuius habitans,* ita αἱ π. σιών.

Παροιμία, ας, ἡ (παρά, οἶμος via: quod ad viam vel in via est; tritum, hinc proverbium Ael. V H. 12, 22. Soph. Aiac. v 679.) *acute et sententiose dictum, sententia*, ita de sententiis tum ad iudicii acumen explorandum, tum ad mores hominum formandos inventis atque excogitatis Sir. 8, 35. 8, 8. 18, 28. 29, 3. 47, 17. — ita pro מָשָׁל Prov. 1, 1. 25, 1. 26, 7. —

Παροιμιάζω, f. άσω (παροιμία quod vid.; in proverbium abeo = Lat. fabula fio: med. proverbiis utor Aristot. ethic. 6, c. 1. Plat. Hipp. mai. p. 301. C. Theaet. p. 162. C.) *acute et sententiose dicta recito* 4 Macc. 18, 16.

Παροξύνω, f. υνῶ (παρά, ὀξύνω acuo; acutum reddo, metaph. incito Xen. Mem. 3, 3, 13.) *irrito, indignationem incendo*, τινά Bar. 4, 4. — pro הִכְעִיס Deut. 9, 18. (Diod. Sic. 4, 34. Plut. Ages. v. 11. Dem. 10, 24.)

Παρόρασις, εως, ἡ (adspectus obliquus, παροράω quod vid.) *neglectus, despectus* 2 Macc. 5, 17. (Lucian. iudic. vocal. §. 3. quo l. iungitur c. ἀμέλεια.)

Παροράω, ῶ f. ὄψομαι, a. 1. p. ὡράθην, f. 1. p. ὁραθήσομαι [de qua aor. et futuri forma 3 Macc. 3, 9. apud serioris aevi scriptores usitata cf. *Passow* sub ὁράω, *Matth.* §. 245. *Rost* §. 84. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. — παρά, ὁράω video; visu praetereo = videre me dissimulo] *übersehen* i. e. a) *negligo, non habeo, vernachlässigen*, sq. accus. 3 Macc. 3, 9. (Xen. h. g. 7, 4. 2. Isocr. Paneg. c. 15. μὴ παρορᾶν τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνήσκοντας γιγνομένους. Dem. 655, 15.) — b) *impunitum esse sino, ungeahndet hingehen lassen,* ut ἁμαρτήματα ἀνθρώπων Sap. 11, 23.

Παροργίζω, f. ίσω et ὀργιῶ [vid. ἐγγίζω — παρά, ὀργίζομαι) 1) *ad iram concito, irrito*, τινά Sir. 3, 16. Bar. 4, 6. Jud. 7, 14. 11, 11. — pro הִכְעִיס Judic. 2, 12. (παροργίζομαι irascor Dem. 805, 19. activum παροργίζω non haberi nisi apud Triclin. ad Soph. Antig. v. 350. auctor est *Passow* sub h. v. — 2) ad exemplum interpret. alexandrinorum: *moerore afficio, ich kränke,* τινά Sir. 4, 2. καρδία παρωργισμένη v. 3. — pro הִכְעִיס 1 Sam. 1, 7. Ezech. 32, 9.

Παρορμάω, ῶ f. ήσω (παρά, ὁρμάω incito, instigo, ἐπί τι 2 Macc. 15, 17. 4 Macc. 12, 6. (Xen. Cyr. 2, 2. 1. seq. inf. Plut. Ages. c. 24.)

Παρουσία, ας, ἡ (πάρειμι adsum; praesentia) *adventus* Jud. 10, 18. 2 Macc. 8, 12. 15, 21. (Diod. Sic. 1, 29. Pol. 23, 10. 14.)

Παῤῥησία, ας, ἡ (πᾶς, ῥῆσις) 1) *libertas loquendi, Freimüthigkeit, Unerschrockenheit*, maxime in vitiis reprehendendis usitata 4 Macc. 10, 5. (Ael. V. H. 8, 12. Lucian. Alexand. c. 47. Dem. 95, penult.) — 2) *libera confidentia, Freudigkeit, freudiger Muth*, „das Gefühl der Freiheit und Freudigkeit einer *andern*, namentlich richtenden Person gegenüber" *Harless* ep. P. ad Eph. p. 303. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. P. 1. p. 416 sq. P. 2. p. 707. *Meyer* ep P. ad Eph. p. 129. *Grimm* Comment. über d. Buch d. Weish. p. 126. — Sap. 5, 1. (Jos. Ant. 9, 10 4. 15, 2. 7.)

Παῤῥησιάζομαι, f. σομαι, dep. med. (παῤῥησία) *libertate et fiducia utor* [in dicendo Xen. Ages. 11, 5. Cyr. 5, 3. 8.] *in loquendo et agendo*, ἐπί τινα Sap. 6, 10.

Παρωθέω, ῶ f. ώσω, a. 1. παρώσα et παρωσάμην (παρά, ὠθέω pello; depello, detrudo, τινὰ τῆς τιμῆς Lucian. Timon. §. 4. Dem. 119, 7.) *abrogo, aboleo,* ut τὰ κείμενα τοῖς Ιουδαίοις φιλάνθρωπα βασιλικά 2 Macc. 4, 11.

Πᾶς, πᾶσα, πᾶν, παντός, πάσης, παντός, pronom. collectivum, *omnis, e.* Est autem hoc voc. I) *extensionis* ad plenitudinem s. *quantitatem* pertinens i. e. ambitum aliquem complexumve *plurium* sive *rerum* efficientium genus quoddam, sive *partium* rei [*Allheit*] indicat. Cf. *Theile* ep. Jacobi p. 6 sqq. Legitur in his libris

1) *indefinite* vel sine artic. et a) *nude* i. e. sine substant. vel alio nomine positum. Ita *singularis*, ubi Lat. *omnis quisque*, et quum pluralivum sit = *omnes quique, quicunque, Jeglicher,*

Jeder = *Alle*, ut πᾶς ἐκσυριεῖ scil. αὐτόν Sir. 22, 1. — Esr. 3, 21. 4 Macc. 1, 2. — φόβος κυρίου ὑπὲρ πᾶν ὑπερέβαλε Sir. 25, 10. — ἐν παντί, *in omni re*, *in jeder Beziehung* Sir. 18, 26. 4 Macc. 8, 3. — Sir. 37, 28. quo l. ad voc. ἐν παντί e. v. 29. cogitando adde: ἐδέσματι vel βρώματι. — κατὰ πᾶν *omnino*, *in jeder Beziehung*, *prorsus* 3 Macc. 5, 1. 27. 7, 9. παντὸς δυνατοτέρα ἡ εὐσέβεια Sap. 10, 12. — σώζειν ἐκ παντός scil. κακοῦ Sap. 14, 4. πᾶν ὃ = ὅ, τι, sed fortius Jud. 12, 14. πᾶν ὃ ἐάν = ὅ, τι ἄν Tob. 4, 16. Esr. 4, 3. — — *pluralis:* πάντες, *omnes quique*, ita in universa hominum omnium sine generis, ordinis, nationis, aetatis, conditionis discrimine mentione = *Alle*, *alle ohne Ausnahme* Sap. 7, 3. πρώτην φωνὴν ὁμοίαν πᾶσιν [pro: ὁμοίαν τῇ φωνῇ πάντων [vid. de hoc brachilogiae genere sub ἁμαρτία notata] — κλαίων. — 7, 6. 11, 23. 16, 7. Sir. 37, 28. οὐ γὰρ πάντα πᾶσι συμφέρει. Jud. 13, 13. Addit. ad l. Esth. 3, 4. 4, 16. 6, 10. Esr. 1, 53. 4, 39. 2 Macc. 7, 23. πρὸ πάντων ἅγιος 3 Macc. 2, 21. — 3, 6. ἐν πᾶσι, *inter omnes*, ita de loco = *ubique*. — 2 Macc. 3, 34. 36. 5, 8. 9, 8. 4 Macc. 7, 17 bis. — πάντες ὅσοι ἄν — ὅσοι ἄν, sed fortius Esr. 8, 24. — in universa eorum mentione, qui cum aliis ad eandem multitudinem i. e. ad eandem civitatem l. rempublicam, societatem, nationem pertinent, ut ἔγραψε εἶναι πάντας λαὸν ἕνα 1 Macc. 1, 21. — 2, 23. 14, 9. — ὅπως ἀκούηται ὑπὸ πάντων v. 43. 2 Macc. 1, 19. 22. 23. 2, 17. 8, 24. 11, 9. 12, 41. 13, 12. 15, 11. 20. 3 Macc. 3, 1. coll. 2, 28. — Sap. 15, 13. Jud. 7, 29. coll. v. 23. 15, 4. 5. — v. 9. coll. v. 8. Hist. Sus. v. 4. 1 Macc. 5, 42. 8, 16. 10, 33. 64. coll. v. 61. 12, 52. coll. v. 47. 2 Macc. 5, 4. quo l. πάντες = *omnes* urbis [coll. v. 2.] *incolae*. — 9, 21. quo l. pro πάντων i. e. *subditorum omnium* in codd. habetur πάντων ὑμῶν. — — in generali paganorum vel idololatrarum commemoratione Sap. 14, 25. 15, 14. 2 Macc. 8, 2. — in generali hominum e contextu cognoscendorum mentione Sap. 17, 17. 1 Macc. 1, 9. coll. v. 6. 4, 22. 7, 46. 3 Macc. 5, 7. 22. coll. v. 6. 2 Macc. 3, 20. coll. v. 9. 4, 42. coll. v. 40. 4 Macc. 8, 28. coll. v. 3. 9, 26. v. 16. 12, 1. coll. 8, 16. — 13, 13. 14, 5. 15, 9. coll. 8, 3. — πάντες ἅμα = *alle zusammen*, *allesammt* 1 Macc. 11, 47 bis. (Xen. Cyr. 1, 3. 10.) — de loco Esr. 5, 28. vid. infra sub I. 2. observata. — — ut Lat. *omnium*, ita genit. πάντων, πασῶν vim superlativi adiectivorum auget Sap. 12, 7. ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτάτη γῆ, *terra omnium* terrarum *tibi carissima*. 4 Macc. 9, 30. πάντων [scil. τυράννων] ὠμότατε τύραννε. — Neutrum πάντα, *omnia*, *cuncta*, in generali tum bonorum, quae contingunt, tum malorum, quae accidunt alicui, comprehensione, ut ὁ πάντα ἰώμενος Sap. 16, 12. — v. 17. Sir. 18, 25. 41, 2. 50, 28. πρὸς πάντα ἰσχύσει i. e. *cunctis tum adversae, tum secundae fortunae ferendae par erit*. — in generali eorum, quae aguntur sive acta aut agenda sunt, expositione, ut εὐοδούμενος ἐν πᾶσι i. e. *felici in quibuscunque negotiis successu gaudens* Sir. 41, 1. Esr. 8, 21. — ἐπεδέξατο — εἶναι στρατηγὸς καὶ ἐθνάρχης — τοῦ προστατῆσαι πάντων i. e. *ita ut praeesset omnibus negotiis publicis* 1 Macc. 14, 47. — 2 Macc. 2, 30. 3 Macc. 7, 12. ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν πάντων i. e. *concessit illis impunitatem eorum omnium, quae acturi sint*. — Cant. tr. puer. v. 3. — πάντα ὅσα = ὅσα, sed fortius Sir. 40, 11. 41, 10. Tob. 5, 1. Jud. 4, 1. 14, 8. 1 Macc. 15, 27. πάντα ὅσα ἄν = ὅσα ἄν, sed fortius 1 Macc. 13, 9. — accus. plur. πάντα adverbialiter [vid. sub ἀδικέω observata] *omnino*, *auf jeden Fall*, *jedenfalls* Esr. 6, 8. — κατὰ πάντα = *in jeder Hinsicht*, *in allen Beziehungen* = *quavis ratione* Cantic. tr. puer. v. 6. — — in generali rerum ad vitam conservandam et ad eiusdem necessitates, commoditatem et hilaritatem necessariarum mentione, ut οὐ γὰρ πάντα [scil. βρώματα] πᾶσι συμφέρει Sir. 37, 28. — 3 Macc. 6, 40. πάνθ' ὑπὸ τοῦ βασ. χορηγούμενοι i. e. *rebus omnibus a rege donati vel instructi*. — Esr. 2, 9. 4, 5. 22. — πάντα ὅσα = ὅσα Jud. 11, 12. πάντα ὅσα ἐάν = ὅσα ἄν, *quaecunque* Esr. 8, 16. — — in generali rerum ante commemoratarum commemoratione Sap. 15, 17. coll. v. 16. Hist. bel. et drac. v. 12 et 15. coll. v. 11. Esr. 3, 12. coll. v. 10. 11. — 1 Macc. 1, 22. v. 24. coll. v. 21 et 23. 11, 35. 2 Macc. 8, 31. 3 Macc. 1, 26. — πάντα ὅσα Jud. 8, 28. 11, 9. 14, 10. — additur pron. demonstrat. οὗτος 4 Macc. 18, 15. πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. —

b) iungitur c. substantivis, adiectivis et participiis articulum non habentibus, ubi indicatur universa personarum s. rerum ad genus et classem substantive s. alio nomine significatarum multitudo „*es zeigt eine Vielheit oder Gesammtheit nur im Allgemeinen nach allen ihren Individuen oder Theilen an*," ita *Win*. §. 17, 10. b. vel: „*quicquid alicui generi subest, id totum comprehendit*," ita *Fritzsche* diss. 2. p. 23. — aa) univ. Ita singulari numero, πᾶς ἁγιασμός 2 Macc. 14, 36. π. ἁμαρτία ἀνδρός *quodcunque peccatum cum viro commissum* Tob. 3, 4. π. ἄνεμος Sir. 5, 9. π. ἀνήρ Jud. 7, 12. π. ἄνθρωπος Sir. 13, 14. 40, 1. 41, 24. Addit. ad l. Esth. 2, 5. π. ἄνθρωπος, ὃς ἐάν = ὅς, τις ἄν sed fortius 1 Macc. 2, 4. ἀνομία, *quaeque legis violatio* Sir. 21, 3. π. ἄνομος 1 Macc. 14, 14. π. ἄῤῥην Sir. 36, 26. π. ἄρτος Sir. 23, 17. π. ἀτραπός Sir. 5, 9. π. ἀρχή Addit. ad l. Esth. 4, 9. π. ἄρχων Jud. 14, 12. π. ἄφρων Sir. 34, 7. π. βδέλυγμα 15, 13. π. βοή 30, 7. π. βρῶμα v. 23. π. γνῶσις Sir. 21, 14. πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει *quicquid est cognitionis non tenebit* i. e. *alta mente repositum non habebit*. — π. διάνοια Esr. 3, 20. π. διήγησις Sir. 6, 34. π. δόξα Esr. 6, 10. π. δόσις Sir. 18, 14. 32, 9. π. δύναμις Jud. 9, 14. 3 Macc. 5, 7. π. δῶρον Sir. 40, 12. π. ἔθνος Addit. ad l. Esth. 1, 9. 2, 4. 6, 10. Esr. 1, 24. 1 Macc. 3, 26. π. ἐκδίκησις Sir. 25, 13. π. ἐπαγωγή Ibid. π. ἐπανόρθωσις Esr. 8, 52. π. ἔργον Sir. 14, 19. 15, 19. 35, 22. 37, 16. 47, 8. π. ἐχθρός Esr. 8, 61. π. ζῶον Sir. 13, 14. 49, 16. π. θυσία Jud. 16, 16. π. καιρός Sir. 22, 6. 26, 4. 29, 3. Tob. 4, 19. 1 Macc. 12, 11. 13. 5. π. κακόν i. e. *omnis improbitas* Sap. 14, 27. vel *quaecunque calamitas* 16, 8. 2 Macc. 1, 25. π. κάκωσις Sir. 29, 12. π. κορυφή Jud. 5, 1. π. λίθος Sir. 60, 9. π. λόγος Addit. ad l. Esth. 1, 12. π. μέλος 4 Macc. 9, 14. π. μήν 1 Macc. 1, 58. π. νύμφιος v. 27. π. οἰμωγή 3 Macc. 5, 32. π. ὄμβρος Cantic. tr. puer. v. 41. ὅριον Jud. 2, 18. π. ὄρος Addit. ad l. Esth. 5, 7. ὀφείλημα 1 Macc. 15, 8. π. πάροικος Jud. 4, 10. π. πάσσαλος Sir. 26, 12. π. πεδίον Jud. 3, 4. 4, 11. π. πληγή Sir. 25, 12. π. πόλις Addit. ad l. Esth. 6, 19. π. πονηρία Sir. 25, 12. π. πόνος 4 Macc. 5, 23. 7, 22. 16, 19. π. πρᾶγμα Sir. 34, 15. Addit. ad l. Esth. 4, 18. 19. 1 Macc. 10, 35. 43. π. πρόσωπον Sir. 34, 13. π. ῥῆμα Tob. 12, 10. π. σάρξ [= hebr. כָּל־בָּשָׂר] *omnia animantia* Sir. 1, 8. 13, 15. 14, 17. 18, 12. 40, 8. 41, 3. 44, 18. Jud. 2, 3. Hist. bel. et drac. v. 5. sensu angustiori: *omnes homines* Sir. 17, 4. 30, 19. 45, 1. 4. π. σκεπή 3 Macc. 5, 6. π. σοφία Sir. 37, 21. σταθμὸς πᾶς 26, 15. π. στέαρ Jud. 16, 16. π. στόμα Sir. 49, 1. π. συμβουλία 37, 11. π. σύμβουλος v. 7. π. συναγωγή 43, 20. π. συνετός 18, 27. π. τέκτων 38, 27.

π. τέμενος 3 Macc. 1, 13. π. τιμή Bar. 6, 25. π. τόπος Addit. ad l. Esth. 6, 10. 2 Macc. 9, 17. 3 Macc. 7, 8. π. τρόπος 1 Macc. 14, 35. 3 Macc. 3, 24. 4 Macc. 4, 1. 9, 29. 18, 1. π. τροφή Sir. 37, 20. π. ὕδωρ 26, 12. π. φίλος 37, 1. π. φόβος = *quaecunque res metum incutiens* 22, 16. π. φρόνιμος Tob. 4, 18. π. φυλή Jud. 9, 14. π. φῶς Sir. 36, 7. π. χρεία 39, 26. 33. 1 Macc. 3, 28. π. χρυσίον Sir. 30, 15. π. ψυχή Sir. 37, 28. — Loci, in quibus pronomen collectivum πᾶς cum nomine suo, magis minusve a verbo suo separatum, praecedentem nunc, nunc sequentem habet negationem οὐ, μή, οὐ μή cum verbo copulatam, ut παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε τὴν καρδίαν σου Sir. 8, 10. ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι μὴ μηνιάσῃς *in quacunque iniuria cave irascaris* 10, 6. παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλλει = *absit, ut in quocunque homine respicias non nisi pulchritudinem* 42, 12. μισθὸς — αὐλισθήτω pro: πᾶς ἄνθρωπος ἐὰν ἐργάσηται, μὴ μισθὸς — αὐτοῦ παρὰ σοὶ αὐλισθήτω Tob. 4, 14. μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου Sir. 11, 27. μὴ παντὶ ἀνθρώπῳ πίστευε 19, 15. μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν ψεῦδος i. e. *abstine ab omni mendacio* 7, 15. μὴ περισσεύσῃς ἐν πάσῃ σαρκί, *in quocunque homine tractando ne nimius s. severior sis* Sir. 30, 38. μὴ καταφρονήσῃς [*ne sperne* i. e. *attende ad*] — χρησίμης Tob. 4, 18. μὴ ἀφῆτε πάντα ἄνθρωπον παρεμβαλεῖν i. e. *interdicite cuicunque castra metari* 1 Macc. 5, 42. οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα i. e. *historia* vel *experientia docuit non latere eum quamcunque hominis cogitationem* Sir. 41, 20. — χρήματα ἀπὸ πάσης σαρκὸς — οὐκ εἴληφα i. e. *ab opibus, imo a calceis cuiuscunque hominis sumendis me continui* Sir. 46, 19. πᾶς λόγος οὐχ' ὑπερῆρεν αὐτόν *omnis quaeque oratio superare eum nequivit* 48, 13. οὐ μέμνηται [i. e. *obliviscitur*] πᾶσαν λύπην καὶ πᾶν ὀφείλημα Esr. 3, 20. οὐ μὴ κρύψω — πᾶν ῥῆμα *non celabo vos* i. e. *vobiscum aperiam quodcunque vobis dicendum habeo* Tob. 12, 10. Cf. de verbis οὐ — πᾶς, μὴ — πᾶς vim suam tenentibus *Fritzsche* diss. 2. p. 24 sq. *Win.* §. 26, 1. — — πᾶν ἀρσενικόν, *omne masculum* 1 Macc. 5, 28. 35. 51. πᾶν ἐκτενές 3 Macc. 3, 10. — πᾶν ζῶν Sir. 7, 33. 42, 8. 45, 16. Tob. 13, 4. πᾶν θαυμαζόμενον Tob. 13, 4. — plural., ut πάντες ἄνδρες ἄνομοι 1 Macc. 7, 5. π. ἄνθρωποι Sap. 13, 1. 2 Macc. 7, 34. 4 Macc. 1, 11. 4, 12. ordine inverso Sir. 36, 10. π. ἀρχαῖοι 39, 1. γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14. vid. de h. l. sub γνωστός observata. — π. ἔθνη 3 Macc. 6, 15. 26. π. εἴδωλα Sap. 15, 15. ἑορταὶ πᾶσαι Esr. 5, 52. π. καρδίαι 3, 21. π. ὁδοί Sir. 23, 19. π. οἰκεῖοι 3 Macc. 6, 8. π. πνεύματα νοερά Sap. 7, 23. π. χρεῖαι Sir. 42, 23. π. ἀναβαίνοντες Esr. 4, 47. — — bb) iunct. cum nominibus abstractis, ubi = *jeder mögliche, omnis, quicunque* „πᾶς *mit Abstractis verbunden führt uns dieselben als* **Concreta** *gedacht vor*", ita *Harless* cp. P. ad Eph. p. 33. *Theile* l. l. p. 7. Ita πᾶν ἄδικον Sir. 17, 12. π. αἰσχύνη 41, 16. π. αἰτία 2 Macc. 7, 7. π. ἀκαθαρσία 1 Macc. 13, 48. π. ἀλαζονεία 2 Macc. 15, 6. π. ἀλκή 3 Macc. 6, 12. π. ἁμαρτία Sir. 38, 10. Tob. 4, 21. π. ἀνάκρισις 3 Macc. 7, 5. π. ἀσφάλεια 2 Macc. 3, 22. 15, 1. π. δόξα Sir. 40, 27. π. δυναστεία 2 Macc. 6, 12. π. εἴδησις Sir. 42, 18. π. εἰρήνη 2 Macc. 3, 1. π. ἐκτένεια 2 Macc. 14, 38. π. ἐλεημοσύνη Sir. 16, 14. alii esse h. l. = *omnigena* ἐλεημ. vid. paulo post monita. — π. ἐλπίς 3, 29. π. ἐξουσία v. 24. 3 Macc. 7, 12. π. ἐπιθυμία Sir. 36, 27. π. ἐπίνοια Sap. 6, 16. π. εὐανδρία 2 Macc. 15, 17. π. εὐφροσύνη 3 Macc. 6, 30. π. ἄστρων θέσις Sap. 7, 29. π. κακία Sir. 25, 11. π. κίνησις Sap. 7, 24. π. κράτος 3 Macc. 1, 27. π. λόγος = *jede mögliche Aeusserung* 1 Macc. 10, 63. π. πονηρία Sir. 47, 25. π. πορνεία Tob. 4, 12. 27. π. σοφία Sir. 37, 21. vid. infra no. II. 2 fin. — π. φρόνησις Sap. 7, 16. π. ψεῦδος Sir. 7, 13. — — cc) ita legitur, ut respondeat Lat. *qualiscunque, omnis generis, omnigenus, jeder Gattung, allerlei, allerhand* = πανταδαπός, παντοῖος. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 728. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 191. *Eiusd.* diss. 2. p. 23. *Theile* l. l. p. 7. *Win.* §. 17, 10. b. not. *. Ita πᾶσα ἐλεημοσύνη Sir. 16, 14. π. ζῶον v. 28. 43, 25. π. ὀρνέον Bar. 6, 71. π. τρυφή Sir. 37, 29. π. ἀκάθαρτον 1 Macc. 1, 48. (Hdot. 2, 120. Xen. An. 3, 2. 8.) —

2) de certa aliqua definitaque multitudine: „*wo das Substantiv* [et quae substantivi vim habent formulae] *eine Klasse von Dingen oder eine dem Leser schon als bekannt, vorausgesetzte Mehrheit bezeichnet*" *Win.* §. 17, 10. b. *Theile* l. l. p. 6. Ita a) iunct. c. *substantivis* articulum habentibus. Legitur in talibus substantivo aa) *praepositum* [de loco, quo ponitur πᾶς vid. *Matth.* §. 265, 2. *Rost* §. 98, B. d. p. 455. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 48. *Buttm.* §. 114, 6. *Win.* §. 17, 10.], ut πάντες οἱ ἄδικοι Esr. 4, 39. πάντες οἱ ἄνομοι 1 Macc. 9, 58. π. τὰ ἀργυρώματα Jud. 15, 11. π. τὰ γεννήματα Tob. 1, 7. π. τὰ δίκαια 2 Macc. 11, 14. 13, 23. π. τὰ δικαιώματα 1 Macc. 1, 49. πᾶσαι αἱ δυνάμεις 1 Macc. 11, 39. π. τὰ ἔθνη Sir. 33, 2. Tob. 13, 5. 14, 6. 7. Addit. ad l. Esth. 4, 5. 7, 7. 8. Cantic. tr. puer. v. 13. Esr. 1, 49. 1 Macc. 1, 42. 2, 18. 4, 11. 13, 6. 3 Macc. 7, 4. π. οἱ ἐσεβωνῖται Jud. 5, 16. πᾶσαι αἱ ἡμέραι Tob. 12, 19. 1 Macc. 2, 65. 3, 12. 10, 47. π. αἱ θύραι Addit. ad l. Esth. 5, 6. π. οἱ πονηροί 4 Macc. 12, 11. quo l. genit. πάντων τ. π. vim auget superlativi ἀσεβέστατος. — π. οἱ πρεσβύτεροι Jud. 7, 23. π. τὰ σκεύη 1 Macc. 6, 12. π. τ. σκῦλα Jud. 9, 4. π. οἱ ὑπενάντιοι 2 Macc. 6, 6. π. οἱ φίλοι 5, 29. π. αἱ φυλαί Tob. 1, 5. π. αἱ χῶραι Esr. 4, 28. 1 Macc. 15, 23. — His adde locos: Cantic. tr. puer. v. 29. 42. 58. Esr. 4, 36. 47. 48. 5, 51. 8, 22. 1 Macc. 6, 43. 9, 14. 10, 5. 29. 34. 13, 4. 10. 14, 4. 2 Macc. 2, 28. 12, 21. 3 Macc. 1, 11. 4, 16. 18. 6, 18. 4 Macc. 1, 28. 5, 22. 23. 9, 18. 13, 16. 15, 5. 16, 25. — — accuratioris finitionis ergo additur genitivus personae, ut πάντα τὰ ἄγγεῖα αὐτῆς Jud. 10, 5. π. οἱ ἄγγελοί σου Tob. 8, 15. 11, 14. π. οἱ ἀδελφοί μου l. αὐτοῦ Tob. 1, 10. 11, 17. Esr. 5, 3. 1 Macc. 3, 2. 5, 13. π. αἱ ἀδικίαι vel ἁμαρτίαι τινός Sir. 17, 16. Bar. 3, 8. π. τ. ἀξιώματα αὐτοῦ Esr. 8, 4. π. αἱ ἀπειλαὶ αὐτοῦ 4 Macc. 4, 24. π. τ. ἅρματα αὐτοῦ Jud. 1, 13. π. οἱ ἄρχοντές τινος Jud. 5, 2. 7, 8. π. αἱ βάσανοί τινος 4 Macc. 18, 20. π. αἱ γενεαὶ τοῦ αἰῶνος Tob. 1, 4. 13, 10. π. τὰ δικαιώματα θεοῦ Bar. 2, 12. π. αἱ δυνάμεις αὐτοῦ *omnes copiae eius* = *totus eius exercitus* 1 Macc. 10, 36. 11, 38 bis. 43. 60. π. οἱ δυνάσται αὐτοῦ Jud. 2, 14. π. τ. ἔθνη αὐτοῦ Jud. 3, 9. π. τὰ ἔνδοξα αὐτῆς Esr. 1, 56. π. αἱ τῶν παθῶν ἐπιθυμίαι 4 Macc. 3, 18. π. τ. ἔργα σοῦ Sir. 36, 31. 34, 22. Esr. 4, 37. κυρίου Sir. 1, 8. 36, 15. 39, 14. 40, 22. 43, 18. Bar. 2, 9. Tob. 3, 11. 14. Addit. ad l. Esth. 3, 1. Cantic. tr. puer. v. 3. 34. π. οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας 1 Macc. 3, 6. π. αἱ εὐφροσύναι αὐτῆς Tob. 2, 6. π. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν Jud. 7, 18. π. οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ Jud. 7, 8. π. αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς τινος Sir. 22, 10. 23, 15. Tob. 1, 5. 4, 3. 5. Jud. 12, 18. 1 Macc. 9, 71. Prec. Man. v. 15. — ita pro כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ vel חַיָּיו vel חַיַּי Gen. 3, 17. Deut. 6, 2. Jos. 1, 5. 1 Sam. 7, 15. 1 Regg. 4, 21. Ps. 23, 8. Jes. 38, 20. — π. τ. θαυμάσια αὐτοῦ Sir. 42, 17. π. οἱ θεοὶ τῆς γῆς Jud. 3, 9. π. οἱ θεράποντες αὐτοῦ Jud. 7, 16. 10, 20. 11, 21. π. τ. κενώματα τοῦ στόματος 4 Macc. 1, 35. π. οἱ κρίσεις σου Cant. tr. puer. v. 3. π. αἱ κτίσεις σου Tob. 8, 5. 15. π.

αἱ κωμαὶ Ἰουδαίας 1 Macc. 7, 46. π. αἱ μάνδραι τῶν σκηνῶν Jud. 3, 4. π. αἱ μάστιγές σου Tob. 13, 4. π. οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ Jud. 2, 2. Esr. 3, 1. 14. 8, 26. π, τ. μέλη τοῦ σώματος 2 Macc. 9, 7. π. οἱ νεανίσκοι αὐτῶν Jud. 2, 27. π. αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ Sir. 36, 13. Tob. 3, 2. Jud. 9, 6. π. τὰ τῆς ἀρετῆς οἰκεῖα 2 Macc. 15, 12. π. οἱ οἰκογενεῖς αὐτοῦ Esr. 3, 1. π. τ. ὅρια αὐτῶν Jud. 3, 9. 1 Macc. 3, 36. 6, 25. 7, 24. 9, 23. 10, 43. 89. π. τ. πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ Cant. tr. puer. v. 57. πᾶσαι αἱ πράξεις τρύφωνος 1 Macc. 13, 34. π. οἱ πρεςβύτεροι τῆς πόλεως Jud. 6, 16. π. αἱ ῥύμαι αὐτῆς Tob. 13, 18. π. τ. σκῦλα αὐτῶν 1 Macc. 9, 40. π. τ. σκευάσματα αὐτοῦ Jud. 15, 11. π. τ. σκεύη τινός Jud. 16, 19. Esr. 1, 54. 1 Macc. 1, 21. π. οἱ συγγενεῖς αὐτῆς Hist. Sus. v. 30. π. οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ 1 Macc. 8, 24. 9, 60. π. οἱ υἱοί τινος Sir. 46, 10. 50, 13. Jud. 2, 26. Esr. 7, 11. π. τ. ὑπάρχοντά μου Tob. 1, 20. π. οἱ φίλοι αὐτοῦ Hist. bel. et drac. v. 2. 1 Macc. 6, 10. 28. 9, 28. 11, 26. 12, 43. π. αἱ φυλαὶ Ἰσραὴλ Tob. 1, 4. — — augetur articuli vis addito pron. demonstr. οὗτος, τοιοῦτος, ut π. τ. κακὰ ταῦτα Bar. 2, 7. π. αἱ πόλεις αὗται 1 Macc. 5, 26. — Jud. 10, 1. Addit. ad l. Esth. 7, 6. Esr. 6, 19. — Esr. 4, 37. π. τ. ἔργα αὐτῶν τὰ τοιαῦτα *omnia eorum facta, talia nempe*, quae modo memoravi, in vino, rege, mulieribus, hominibus quibuscunque animadvertenda. — — accuratioris definitionis causa additur nunc propositio relativa, ut πάντα τὰ ἔθνη, ἐν οἷς ἐσκορπίσμεθα Tob. 3, 4. π. τ. ἔργα ἃ ἐποίησας 1 Macc. 4, 51. — Jud. 6, 17. Esr. 4, 57. 1 Macc. 11, 55. 15, 5. 7. — nunc participium ante se habens artic., ut π. αἱ φυλαὶ αἱ συναποστᾶσαι Tob. 1, 5. — Esr. 3, 18. 4, 44. 49. 53. — nunc articulus praefixus praepositioni c. casu suo, ut π. αἱ γυναῖκες αἱ ἐκ τῶν ἀλλογενῶν Esr. 8, 92. π. τ. ἔθνη τὰ ἐν οἴκῳ τῆς βασιλείας 1 Macc. 2, 19. — Jud. 2, 24. — Bar. 2, 4, Jud. 13, 18. Addit. ad l. Esth. 2, 4. Esr. 3, 2. 6, 50. 1 Macc. 12, 53. — — singulari numero, ut πᾶσα ἡ δυναστεία Cantic. tr. puer. v. 20. π. ἡ εὐδοκία Sir. 39, 18. — 4 Macc. 1, 29. 3 Macc. 2, 25. — De locis 1 Macc. 9, 34. 2 Macc. 9, 9. 3 Macc. 4, 14. vid. infra sub no. II. 2. b. bb. — additur genit. person. vel rei, ut πᾶσα ἡ γῆ σου i. e. *omnis quam occupaveris terra* Jud. 2, 11. π. τὸ πρόσωπον τῆς γῆς Jud. 2, 7. 19. π. ἡ δύναμις κυρίου Cantic. tr. puer. v. 38. — π. ἡ ὁλκὴ αὐτῶν *omne quodque eorum* [scil. argenti et auri coll. v. 63.] *pondus* Esr. 8, 64. — 1 Macc. 14, 5. 3 Macc. 5, 30. — augetur finitio addito pron. οὗτος, ita πᾶσα ἡ πρᾶξις αὕτη Ἰωσίου i. e. *omnes Josiae res gestae hactenus narratae* Esr. 1, 25. abest articulus, quippe quod post subst. non solum genitivus legitur, sed propositione etiam relativo nova accedit finitio Bar. 3, 7. — — bb) *medium* inter articulum et subst. ponitur πᾶς, ut οἱ πάντες ἄνθρωποι Addit. ad l. Esth. 2, 4. οἱ πάντες αἰῶνες Esr. 4, 40. — 5, 40. 3 Macc. 1, 1. 3, 20. (Jos. Ant. 4, 7. 1. 6, 12. 3. Ael. V. H. 12, 35. Thuc. 1, 100. 3, 68.) — — cc) *post*ponitur substantivis et quae substantive posita sunt, aliis nominibus articulo instructis. Ita plur. τὰ ἀγαθὰ πάντα Sap. 7, 11. αἱ δυνάμεις πᾶσαι 1 Macc. 3, 53. τ. ἔθνη πάντα Bar. 6, 51. 1 Macc. 5, 63. — 2 Macc. 9, 16. οἱ ἄλλοι πάντες 4 Macc. 3, 9. τὰ ἄλλα π. Esr. 4, 5. 6, 4. (Xen. Mem. 1, 1. 13. Thuc. 7, 60.) Cf. *Matth.* §. 277. §. 266. *Rost* l. l. *Win.* l. l. — additur substantivo genit. personae l. rei, ut οἱ ἀδελφοί μου πάντες 1 Macc. 13, 4. — Sir. 39, 6. Esr. 4, 61. 7, 12. 1 Macc. 3, 27. 4 Macc. 12, 8.

b) iunctum c. *participiis* articulo instructis. Legitur in talibus articulus aa) *praefixus* participio, ut πᾶς ὁ ἀκούων Sir. 23, 24. π. ὁ ἀναιρούμενος v. 2. — 1 Macc. 1, 52. 2, 27. 10, 41. — plural. πάντες οἱ ἀκούοντες 2 Macc. 6, 41. π. οἱ ἀντιστάντες Jud. 2, 25. π. οἱ εἰδότες 1 Macc. 4, 33. — Sir. 10, 2. 12, 13. 24, 32. 37, 14. 24. Bar. 4, 1. 14. Tob. 4, 7. 11. Jud. 1, 6. 7 bis. 10. 11. 17. 3, 1. 5, 4. 14. 7, 13. 8, 10. 14, 4. Hist. Sus. v. 6. 33. Cant. tr. puer. v. 19. 53. 56. 67. Esr. 4, 53. 55. 5, 56. 8, 23. — 7, 13. quo l. verbis οἱ υἱοὶ — οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας per epexegesin adduntur verba: πάντες οἱ χωρισθέντες ἀπὸ — ἐθνῶν i. e. *omnes nempe qui abstinuerunt ab inquinamentis paganorum* 1 Macc. 2, 43. 61. 4, 26. 5, 5. 7, 7. 22. 8, 1. 11, 34. 12, 48. 13, 29. 2 Macc. 2, 25. 3, 3. 24. 5, 21. 10, 17. 3 Macc. 4, 1. 7, 1. 4 Macc. 17, 19. 18, 16. (Hdian. 7, 14. 24. Xen. Cyr. 5, 3. 15.) — bb) *post*ponitur participio, ut τὰ διαπεπτωκότα πάντα 2 Macc. 2, 14. οἱ ἐξελθόντες πάντες 2 Macc. 5, 26. τὰ ὄντα πάντα Sap. 11, 14. — Esr. 8, 86. 2 Macc. 8, 14.

c) copulatur c. articulo, qui post se habens aa) *prae*positionem c. casu suo circumscriptionem facit substantivi s. adiectivi, ut πάντες οἱ ἀπὸ τῆς γῆς Sir. 36, 22. πάντες οἱ ἐν σαμαρείᾳ, αἰγύπτῳ Jud. 1, 9. 12. πάντα τὰ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ Cant. tr. puer. v. 37. πάντες οἱ ἐκ τοῦ λαοῦ Esr. 1, 13. — v. 5. 4, 2. 9, 3. 12. 1 Macc. 5, 44. 9, 33. 11, 51. 12, 48. 2 Macc. 10, 18. — bb) adverbium περιφράζει substantivum, ut πάντες οἱ ἐγγιστά τινος = *omnes necessitudine c. aliquo coniuncti* Jud. 16, 24. — cc) iunctum c. articulo sequacem habente genitivum pronominis personalis circumscribit pronomen possessivum, ut πάντα τὰ αὐτοῦ = πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ Jud. 12, 11. 14, 13. 3 Macc. 7, 22. de huius l. lusu verborum obvio in vv. πάντα τὰ ἑαυτῶν πάντες ἐκομίσαντο cf. *Win.* §. 62, 2.

d) nectitur c. pron. personali, ut ὑμεῖς πάντες, *vos omnes* 2 Macc. 1, 3. — in codd. 9, 21. Cf. de h. l. lect. *Aug., Apel.* — πάντες αὐτοί 2 Macc. 9, 15. — latet pron. person. in verbo, ut ἀποθνήσκομεν πάντες Sir. 25, 23. 1 Macc. 2, 37. Sir. 8, 5. 7. 50, 22. —

e) absolute ponitur aa) οἱ πάντες, *die bestimmten Alle, alle zusammen, omnes, cuncti*, univ., ut τοὺς δὲ πάντας ἠνάγκασαν φυγεῖν 2 Macc. 11, 11. τοῖς δὲ πᾶσι σαφὲς ἐγένετο 12, 40. — 15, 34. 3 Macc. 2, 10. — — seq. numerali, ubi simpliciter summa indicatur = *omnino, in universum, überhaupt, in Allem*, ut στενῆς τῆς προσβάσεως οὔσης, ἐπ' ἄνδρας τοὺς πάντας δύο, ubi nos: *für, in Allem, zwei Mann, für überhaupt* i. e. *für höchstens zwei Mann* Jud. 4, 7. αἱ πᾶσαι ἡμέραι τρεῖς 2 Macc. 5, 14. (τρεῖς οἱ πάντες Athen. 6. p. 273. B.) — οἱ πάντες — ὀκτακισχίλιοι 2 Macc. 3, 28. (ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες Thuc. 3, 85. Xen. h. gr. 4, 3. 16.) — τὰ δὲ πάντα [scil. ἦν] ἀργυρίου τριακόσια τάλαντα, χρυσίου δὲ διακόσια 2 Macc. 3, 11. (Hdot. 3, 74.) — sine articulo [de cuius omissione in talibus vid. *Schäfer* ad Dionys. Halic. de composit. verb. p. 335. et *Passow* sub voc. πᾶς] πάντες ἑκατὸν τριακονταεννέα Esr. 5, 28. (Paus. 4, 14. Xen. h. gr. 1, 6. 4. Hdot. 1, 163.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 727. — — loco articuli ponitur pronom. demonstr. οὗτος· πάντες οὗτοι, *omnes hi*, scil. de quibus ante vel modo dictum est Sir. 38, 31. 44, 7. Esr. 9, 36. 1 Macc. 5, 27. 8, 14. — ταῦτα πάντα, *haec omnia*, scil. quae modo memorata sunt Sap. 5, 9. coll. v. 8. Sir. 23, 12. coll. v. 7 sqq. 14, 7. 32. 37, 15. 39, 27. 29. 40, 10. 42, 23. 48, 15. Jud. 8, 28. 11, 16. Esr. 4, 19. 1 Macc. 6, 59. — et ordine inverso πάντα ταῦτα Sir. 32, 5. 42, 23. Jud. 13, 10. Esr. 8, 53. 9, 15. 1 Macc. 11, 29. 14, 35. 4 Macc. 1, 14. — abest ταῦτα cogitatione addendum Sir. 26, 5. De positu vocc. ταῦτα πάντα et πάντα ταῦτα cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 719. 720. *Win.* §. 17,

9 fin. *Bornem.* ad Xen. Mem. 2, 2. 7. — praeced. relat. ὅς· αἳ πᾶσαι, *quae omnes*, ubi relat. αἳ et nectit et simul includit demonstr. οὗτος, ita 4 Macc. 16, 21. ἃς πάσας scil. στρεβλάς i. e. ταύτας δὲ στρεβλὰς πάσας — ἐξέδυσε aut ἐξέλυσε. Vide sub voc. ἐκδύω, ἐκλύω monita. — — τὰ πάντα vel elliptice 2 Macc. 3, 11. τὰ δὲ πάντα scil. χρήματα *omnes vero, de quibus agitur, pecuniae.* Vide tamen de h. l. supra observata. — vel: *in omnibus rebus* 2 Macc. 10, 23.

II) *intensionis* est, qualitatem vel indolem virtutemque aliquam *generis* sive *rei*, quantitatem scilicet, quam dicunt, *continuam* [*Ganzheit*] indicans: *omnis* i. e. *totus, ganz, gänzlich.* Legitur ita 1) τὸ πᾶν substantive: *rerum, quae existunt* vel *creatae sunt, omnium universitas, das Weltall* = τὸ ὅλον, quod, si partium, quibus constat vel compositum est, innumerabilium ambitusque immensi ratio habetur, plurali etiam numero appellatur τὰ πάντα. Ita a) singul., ἐν ἐξουσίᾳ σοῦ τὸ πᾶν ἐστι Addit. ad l. Esth. 3, 2. τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐστερέωσε κύριος — στηριχθῆναι — τὸ πᾶν Sir. 42, 17. (Xen. Mem. 1, 1. 11. 14. Plat. Phaedon. c. 57.) — b) plur. τὰ πάντα aa) propr. i. e. *rerum omnium creatarum universitas.* Ita in locis. ubi κτίσαι, ποιῆσαι Deus, it. ἡ σοφία dicitur τὰ πάντα vel eorundem appellatur κτίστης, δεσπότης, κύριος, τεχνίτης Sap. 1, 14. 9, 1. Sir. 18, 1. 23, 20. Jud. 8, 14. quo l. δεικτικῶς additur ταῦτα. — Sap. 1, 7. 18, 1. 15, 1. Addit. ad l. Esth. 6, 15. 17. — Sap. 7, 27. 8, 5. — — sine articulo [cuius omissio vel nititur vitae communis negligentia vel eo, quod nexus orationis ita comparatus est, ut diserta articuli definitione haud egeat cf. *Theile* l. l. p. 7.], ut ὁ πάντων δεσπότης Sap. 6, 7. 8, 3. Sir. 43, 1. ὁ πάντων κτίστης 2 Macc. 1, 24. 4 Macc. 11, 5. κύριος πάντων κρατῶν Addit. ad l. Esth. 3, 2. ὁ πάντα δυνάμενος scil. ποιῆσαι 2 Macc. 11, 13. ὁ πάντων δυναστεύων 3 Macc. 5, 28. θεῷ μέλει l. θεὸς προνοεῖ περὶ πάντων Sap. 6, 7. 12, 13. πάντα ἐποίησε ὁ κύριος Sir. 43, 33. Prec. Man. v. 4. πάντα δισσά it. πάντα ὑπακούει Sir. 42, 23. 24. πάντα εἰς χρείας αὐτῶν ἔκτισται Sir. 39, 21. πάντα εὐδοκιμασθήσεται v. 34. φείδεται κύριος πάντων Sap. 11, 26. 12, 16 bis. τὸ σοῦ πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσι Sap. 12, 1. ἐν λόγῳ αὐτοῦ συγκεῖται πάντα Sir. 43, 26. ἴασις πάντων — ὁ μίχλη Sir. 43, 22. — His adde locos sapientiae laudes celebrantes Sap. 7, 22. 24. 27. 11, 23. — bb) = *eorum omnium, quae pectore claudit, cogitat, molitur, agit, ore profert homo, item quae contingunt vel accidunt eidem, universitas, das ganze Denken, Wollen, Reden, Handeln und Geschick des Menschen.* Ita οὖς ζηλώσεως [κυρίου] ἀκροᾶται τὰ πάντα Sap. 1, 10. κύριος — βλέπων τὰ πάντα Sir. 15, 18. ὁ εἰδὼς τὰ πάντα Bar. 3, 31. Hist. Sus. v. 42. — sine articulo, ut ὁ πάντων ἐπόπτης vel ἐφορῶν πάντα Addit. ad l. Esth. 5, 2. 2 Macc. 12, 22. 15, 2. 3 Macc. 2, 21. σὺ πάντα γινώσκεις Addit. ad l. Esth. 3, 5. — οἶδε γὰρ ἐκείνη [scil. ἡ σοφία] πάντα Sap. 9, 11.

2) iunctum c. substant. a) medium inter artic. et subst. positum legitur [cf. *Win.* §. 17, 10. *Theile* l. l. p. 6. *Stallb.* l. l. coll. *Rost* l. l.], ut ἡ πᾶσα γῆ *tota terra, das ganze Land* 2 Macc. 6, 5. τὸ π. ἔδαφος 3 Macc. 1, 29. ἡ πᾶσα κτίσις 3 Macc. 6, 2. — sq. genit. personae, ad quam pertinet aliquis, ut ὁ πᾶς λαὸς θεοῦ quo nomine appellatur populus isr. Jovae consecratus multisque ornamentis ab eo cumulatus 2 Macc. 2, 17. ὁ πᾶς τῶν προγόνων στρατός 4 Macc. 3, 8. — 3 Macc. 6, 14. (Hdian. 1, 14. 10. τὸ πᾶν ἔργον.) — b) *post*ponitur subst. articulum habenti, ut ἡ γῆ πᾶσα Jud. 7, 4. ἡ πόλις πᾶσα Jud. 7, 26. ἡ ἐξολοθρεύσις π. 1 Macc. 7, 7. ἡ ἵππος π. 2 Macc. 11, 2. ἡ σὰρξ π. *das ganze Fleisch* 4 Macc. 9, 28. — elliptice ἡ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πᾶσα scil. χώρα Bar. 6, 3. — c) *prae*ponitur subst. c. articulo instructis [cf. *Win.* l. l. *Theile* l. l.] aa) in nomm. propr. personarum, ut πᾶς ὁ ἰσραήλ *ganz Israel* Tob. 1, 6. Esr. 7, 8. 8, 7. 96. — ut apud Graecos haud raro, ita etiam in his libris saepius abest articulus. Cf. *Win.* §. 17, 10. a., ita πᾶς ἰσραήλ Jud. 16, 1. Addit. ad l. Esth. 3, 11. Esr. 1, 21. 5, 46. 61. 8, 55. 65. 72. — bb) in nomm. geograph. et topographicis, sive metonymice de incolis loci alicuius usurpentur, ut πᾶσα ἡ γῆ Sap. 5, 23. Sir. 24, 6. 48, 15. Bar. 2, 15. 23. Jud. 1, 11. 12. 2, 1. 5. 6. 9. 5, 12. de h. l. genit. αἰγύπτου per appositionem adiecto vid. ἄβυσσος — 6, 4. 10, 19. 11, 1. 8. 16. 23. 16, 21. Cant. tr. puer. v. 8. 13. Esr. 4, 30. 1 Macc. 8, 16. 15, 9. 2 Macc. 5, 15. πᾶσα ἡ ἰουδαία Jud. 1, 11. 4, 13. 8, 21. π. ἡ ἐρεινή Jud. 5, 15. 10, 13. 15, 5. π. ὁ οὐρανός Bar. 2, 2. π. τ. πρόςωπον τῆς γῆς Jud. 2, 19. 7, 18. π. ἡ περίχωρος Jud. 3, 8. π. τὸ στρατόπεδον 2 Macc. 9, 9. π. ἡ χώρα Esr. 4, 50. 1 Macc. 12, 32. — abest artic. in loci per se satis noti mentione, ut π. γαλιλαία ἀλλοφύλων 1 Macc. 5, 15. π. γῆ γεσέμ, *tota provincia Gosen* Jud. 1, 9. π. οἰκουμένη Addit. ad l. Esth. 2, 1. — cc) in nomm. collectivis, ut π. ὁ δῆμος Esr. 9, 53. addito genitivo ἀλλοφύλων Jud. 6, 1. π. τὸ ἔθνος 1 Macc. 15, 1. π. τῶν ἰουδαίων ἔθνος s. σύστημα 2 Macc. 10, 8. 15, 12. π. τὸ τούτων ἔθνος Addit. ad. l. Esth. 6, 12. π. ἡ ἐκκλησία ἰσραήλ 1 Macc. 1, 59. π. ὁ κόσμος ὁ γυναικεῖος Jud. 12, 15. π. ὁ λαός Sir. 50, 17. Bar. 1, 3. 4. Jud. 4, 3. 5, 21. 7, 23. 8, 29. 13, 20. 15, 10. 11. 13. 16, 1. Hist. Sus. v. 47. 50. Esr. 4, 10. 15. 41. 5, 62. π. ἡ παρεμβολή Jud. 10, 18. π. τὸ πλῆθος Esr. 9, 6. 38. 40. 41. 47. 2 Macc. 4, 5. 3 Macc. 7, 13. π. τὸ στράτευμα 1 Macc. 9, 34. π. ἡ συναγωγή Hist. Sus. v. 60. π. τὸ στρατόπεδον 2 Macc. 2, 17. 4 Macc. 3, 13. π. τὸ φῦλον 3 Macc. 4, 14. (Hdian. 3, 9. Xen. Ages. 1, 25.) — — additur genit. personae, ad quam pertinet aliquid, ut π. ἡ ἀπαρτία τῆς δυνάμεως Jud. 3, 10. π. ἡ δύναμις αὐτοῦ, *totus eius exercitus* = π. αἱ δυνάμεις α. *omnes copiae eius* Jud. 1, 13. 22. 2, 19. 11, 18. 1 Macc. 3, 40. π. ἡ θεραπεία αὐτοῦ Addit. ad l. Esth. 5, 14. π. ἡ ἵππος αὐτοῦ Jud. 1, 6. 1 Macc. 13, 22. π. ἡ κακία = πάντα τὰ κακά 1 Macc. 7, 23. π. ἡ κτίσις σου Jud. 16, 14. π. ὁ κόσμος αὐτῆς Jud. 10, 4. 1 Macc. 2, 11. π. ὁ λαὸς αὐτοῦ = nostratium: *seine ganze Mannschaft* Jud. 7, 1. π. ὁ οἶκός τινος = *tota eius familia* Jud. 11, 7. π. ἡ παροικία αὐτῶν 3 Macc. 6, 36. π. τὸ πλῆθος αὐτοῦ 1 Macc. 9, 63. π. ἡ στρατιὰ αὐτοῦ Jud. 5, 24. 7, 1. π. ὁ σύμμικτος αὐτοῦ Jud. 1, 16. — — abest articulus, quippe quod accuratioris finitionis ergo additur genit., ut π. ἔθνος αὐτῶν 1 Macc. 6, 58. — Sir. 50, 20. Tob. 1, 4. Jud. 2, 10. 4, 8. 15. 7, 20. 9, 12. 14. 15, 4. 1 Macc. 8, 24. 10, 32. — vel ex usu graecitatis serioris, ut πᾶσα δορυφορία *totum satellitium* i. e. πάντες οἱ δορυφόροι 2 Macc. 3, 28. — dd) in nomm. abstractis, ut πᾶν τὸ βάρος, *tota moles* 3 Macc. 5, 47. vid. ad h. l. sub voc. βάρος observata. — π. ἡ διοίκησις = *das ganze Verwaltungswesen* Tob. 1, 21. — π. ἡ ἐκλογιστία Ibid. — 3 Macc. 5, 30. — sine artic. π. βασιλεία *tota regni administratio* Jud. 11, 8. — — ee) in nomm. statum alicuius externum sive internum indicantibus, ut π. ἡ δόξα αὐτοῦ Tob. 13, 14. 1 Macc. 14, 5. π. τὸ τῆς δυνάμεως φρύαγμα 3 Macc. 6, 16. — abest articulus, quippe quod res substantivo significata neque sit nisi una, ut πᾶσα κτίσις 3 Macc. 2, 2. neque divisionem admittat Sir. 3, 13. μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου *neque contemtui eum* [scil. patrem] *habe eo, quod viribus in-*

tegris gaudes = *weil du im Besitze deiner ganzen* [geistigen] *Kraft bist*, opp. ἀπολείπειν σύνεσιν Sir. 6, 25. πρόςελθε αὐτῇ [scil. τῇ σοφίᾳ] ἐν πάσῃ ψυχῇ = ἐν π. καρδίᾳ *toto animo, mit vollem, ganzem, ungetheiltem Herzen* Sir. 39, 35. 47, 8. — 19, 18. πᾶσα σοφία φόβος — νόμου i. e. *tota s. partibus suis integra sapientia continetur reverentia Domini et ubi sapientia tota, ibi observatio legis* 37, 21. π. ἐπιείκεια Bar. 2, 27. 2 Macc. 2, 22. πᾶς οἰκτιρμός Bar. 2, 27. — ff) in formulis temporis durationem indicantibus, ut διὰ παντός *per totum temporis decursum* i. e. *semper* Prec. Man. v. 15. quo l. ex verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα notato additur πάσας τ. ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. — πᾶς ὁ χρόνος τῆς ἐρημώσεως s. τῆς ζωῆς Esr. 1, 58. 5, 73. ἐν παντὶ τῷ καταπλῷ, it. κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν i. e. *per totum navigationis, itineris tempus* 3 Macc. 4, 10. 1 Macc. 5, 53. — abest articulus, quippe quod sequitur genitivus personae Sir. 9, 15. πᾶσα διήγησίς σου — ὑψίστου i. e. διήγησις *tua nullo tempore intermissa vel continua posita sit in lege altissimi tractanda.*

Πάσσαλος, ου, ὁ 1) *clavus ligneus* Sir. 14, 24. (Hom. Il. 24, 268.) — 2) *palus, paxillus, Pfahl* Sir. 26, 12. 27, 2. (Hdot. 4, 72.)

Πάσσω, f. πάσω [cf. *Matth.* §. 246. *Buttm.* gr. max. §. 114. coll. *Rost* §. 70, not. 2.] 1) *spargo, ich streue,* χίονα, ita de Deo, nivem demittente Sir. 43, 17. (Hom. Il. 5, 401.) — 2) *conspergo, ich bestreue,* med. πάσσομαι κεφαλήν *conspergo caput meum,* σποδῷ καὶ κόνει 3 Macc. 1, 18.

Παστός, οῦ, ὁ, *thalamus, Brautgemach, Weiberzimmer* 1 Macc. 1, 27. 3 Macc. 1, 19. 4, 6. (Lucian. dial. mort. 23, 6.)

Παστοφόριον, ου, τό (παστός, φέρω) *cella, conclave,* ita exemplum hebr. לִשְׁכָּה vel נִשְׁכָּה appellantur cellae templi hieros., in quibus res Deo sacratae servabantur aut templi ministri habitabant Esr. 8, 59. 9, 1. 1 Macc. 4, 38. 57. — pro לִשְׁכָּה 1 Chron. 9, 26. 23, 28. Jer. 35, 4. Cf. de hoc voc. serioris aevi *Sturz* de dial. alex. p. 110 sq. (Jos. b. i. 4, 9. 11.)

Πάσχα, τό, *Pascha,* vocab. ἄκλιτον, ortum ex hebr. פֶּסַח, forma aramaica פַּסְחָא, quod derivandum videtur a פָּסַח transiit, parcens transiit vid. *Gesen.* hebr. Wörterb. sub h. v. 1) *agnus paschalis* i. e. agnus die XIV. mensis Nisan θυσίας nomine mactari et comedi solitus ab Israelitis in memoriam diei illius, quo angelus mortis percutiens Aegyptiorum primogenitos, Israelitarum fores praeteriret, horum primogenitis parcens. Cf. Exod. 12 sqq. Num. 10, 6 sqq. — Ita θύειν τὸ πάσχα Esr. 1, 1. 7, 12. — ita pro שָׁחַט הַפָּסַח Exod. 12, 21. Deut. 16, 2. 6. — 2) *dies agno paschali comedendo lege constitutus, festum paschale.* Ita in formula ἄγειν τὸ πάσχα Esr. 1, 1. 17. 19. 20. 21. 22. 7, 10. — ποιεῖν τ. π. Esr. 1, 6. — ita pro עָשָׂה הַפֶּסַח Exod. 12, 48. Deut. 16, 1. Cf. de hoc festo per VII. dies i. e. a vespera diei XIV mensis Nisan usque ad vesperam diei XXImi eiusdem mensis celebrando et a panibus, quibus hosce per dies ex lege vescebantur Judaei, infermentatis, azymorum nomine appellato *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Pascha.*

Πάσχω, f. πείσομαι, a. 2. ἔπαθον, pf. πέπονθα, plusqpf. ἐπεπόνθειν, *patior* [i. e. afficior, evenit mihi aliquid, ich erfahre eine Einwirkung von aussen her] i. e. *mala et adversa patior, mala subeo, ich leide,* absol. Sap. 12, 27. 18, 1. 2 Macc. 7, 32. 4 Macc. 9, 8. 14, 9. (Hdian. 3, 11. 1.) — seq. dat. causae [de quo vid. ἐκδικέω] Sap. 19, 13. κακῶς π. Sap. 18, 19. (Ael. V. H. 13, 17. Xen. Mem. 3, 1. 7.) — οὕτω 4 Macc. 13, 16. — τὰ αὐτά Sap. 18, 11. ταῦτα 2 Macc. 6, 30. 7, 18. 4 Macc. 4, 25. 10, 10. (Xen. Mem. 2, 1. 18.) — δεινά Sir. 38, 16. (Xen. An. 7, 1. 25.) — κακόν τι ὑπό τινος Bar. 6, 34. (Xen. Cyr. 5, 2. 25.) — τὰ χείριστα 2 Macc. 9, 28. —

Πατάσσω, f. ξω, *percutio, ferio, ich schlage* a) univ. Esr. 4, 8. — εἰς τὸν τράχηλόν τινος *collum alicuius ferio vel caedo, ich haue Jem. in den Hals* Jud. 13, 8. (πατάξας ἀποκτείνω l. κατακτείνω τινά Diod. Sic. 4, 92. Xen. An. 4, 8. 25.) — τινὰ ἐν στόματι ῥομφαίας *gladio ferio aliquem,* ita *trucidandi* sensu Jud. 2, 27. — b) sensu bellico aa) πύργον, *turrim ferio,* ita de duce machina bellica turrim adoriente 1 Macc. 13, 43. — bb) seq. acc. personae vel loci, ubi Lat. *clade afficio,* nostrates: *schlagen, eine Niederlage anrichten unter d. Feinden* Jud. 6, 3. 16, 7. 1 Macc. 1, 1. 20. 2, 44. 3, 11. 4, 2. 3. 5, 7. 65. 7, 41. 9, 47. 66. 12, 31. τὴν παρεμβολήν τινος *exercitum alicuius* 1 Macc. 14, 3. — addito insuper πληγὴν μεγάλην i. e. *magna, ingenti clade afficio aliquem* 1 Macc. 1, 30. 5, 3. 34. Cf. de acc. nominis coniugati vel significatione verbo cognati sub ἐκδικέω monita. — addito ἐν χειρί τινος i. e. *per aliquem* Jud. 13, 15. — 1 Macc. 8, 4. ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς πληγὴν μεγάλην i. e. ἐπάταξαν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην ἐν αὐτοῖς ποιήσαντες i. e. *magna inter eos clade facta superarunt.* — c) ad normam hebr. הִכָּה et ad exemplum τῶν ὁ de Deo mala alicui immittente dicitur sic, ut respondeat Lat. *mala infligo,* ut τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀσσυρίων Sir. 48, 21. coll. 2 Regg. 19, 35. Jes. 37, 36. — τινά τινι *malo aliquo afficio aliquem* Jud. 5, 12. 2 Macc. 9, 5. — τινὰ ἔκ τινος *aliquem per aliquid* Jud. 9, 10. — pro הִכָּה 2 Regg. l. l. Jes. l. l. —

Πατήρ, τρός, ὁ, *pater* a) proprie i. e. *genitor* Sap. 14, 15. Sir. praef. secunda. — Sir. 3, 1. 2. 3. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 12. 14. 16. 7, 27. 22, 3. 5. 23, 4. 30, 4. 31, 20. 41, 7. 17. 42, 9. 44, 22. 48, 10. Tob. 1, 8. 2, 3. 3, 7. 10. 18 bis. 5, 1. 7. 8. 16. 7, 5. 13. 9, 4. 10, 1. 8. 9. 10. 11, 2. 6. 7. 11. 15. 17. 12, 2. 14, 12. 13. Jud. 9, 12. Esr. 1, 34. 4, 20. 21. 25. 1 Macc. 3, 2. 6, 23. 11, 9. 38. 40. 13, 3. 27. 28. 14, 26. 16, 1. 2. 21. 24. 2 Macc. 4, 11. 9, 23. 11, 23. 24. 13, 4. 4 Macc. 10, 2. 13, 18. 18, 9. (Xen. Cyr. 3, 1. 14 et 15.) — b) = *auctor stirpis, princeps gentis, Ahnherr,* ita de Adamo Sap. 10, 1. de Abrahamo Sir. 44, 19. coll. Gen. 17, 5. — 4 Macc. 16, 20. 17, 6. — de Davide Sir. 48, 22. νεφθαλί Tob. 1, 4. 5. — Jud. 9, 2. 12. 1 Macc. 2, 54. — 4 Macc. 2, 19. 7, 10. — ita pro אָב Gen. 28, 13. 1 Regg. 15, 11. — pluralis οἱ πατέρες = *maiores* Sap. 12, 6. 21. 18, 9. 22. 24. Sir. 44, 1. 47, 23. Bar. 1, 16. 19. 20. 2, 6. 19. 21. 24. 33. 34. 3, 5. 7. 8. Tob. 3, 3. 5. 4, 12. 8, 5. 21. Jud. 5, 7. 7, 28. 8, 3. 19. 25. 10, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 5. Hist. bel. et drac. v. 1. Cantic. tr. puer. v. 2. 7. 28. Prec. Man. v. 1. Esr. 1, 11. 50. 2, 21. 4, 60. 62. 6, 15. 8, 25. 58. 76. 77. 9, 8. 1 Macc. 2, 19. 20. 50. 51. 69. 70. 4, 9. 10. 7, 2. 9, 19. 10, 52. 55. 67. 12, 38. 13, 25. 15, 3. 10. 33. 34. 2 Macc. 1, 19. 25. 7, 30. 8, 15. 3 Macc. 2, 12. 4 Macc. 4, 1. vel 3, 20. 5, 35. 10, 16. 15, 31. 18, 23. — ita pro אָבוֹת 1 Regg. 8, 21. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 580. ed. *Bip.* Hdian. 2, 12. 2.) — c) nomen honoris, quo appellari solebant apud Hebraeos tum praeceptores vel doctores Sir. 3, 1. tum cives optimi 2 Macc. 4, 37. 4 Macc. 7, 1. 5. 9. — eodem modo apud scriptores profanos optimi regis ministri patris nomine

insigniebantur Addit. ad l. Esth. 6, 10. 1 Macc. 11, 32. coll. v. 31. (de Cyro utpote rege optimo Xen. Cyr. 8, 1. 1 et 44. 8, 2. 9. Hdot. 3, 89. Paus. 8, 43. 3.) Cf. *Bornem.* ad Xen. Cyr. l. l. *Wesseling* ad Diod. Sic. 4, 30. *Siebelis* ad Pausan. l. l. — d) metaph. aa) *is qui patris loco habetur* et *ut talis tractatur et honoratur* 1 Macc. 2, 65. — bb) *is qui patrem* i. e. *benevolum, benignum, propitium se praebet erga aliquem* α) univ. Sir. 4, 10. 3 Macc. 7, 6. Sap. 11, 10. — β) de Deo eiusque tum ad homines pios et virtutis studiosos ratione Sap. 2, 16. — tum de eiusdem ad populum israeliticum ab Abrahami inde tempore ratione Sap. 9, 1. 14, 3. Tob. 13, 4. 3 Macc. 6, 3. 8. — Sir. 23, 1. 4. 51, 10.

Πατριά, ᾶς, ἡ (πατήρ pater; genus, Abkunft Hdot. 3, 78.) *gens, Geschlecht, Familie* Tob. 1, 9. φυλὴ πατριᾶς Addit. ad l. Esth. 4, 6. — φυλὴ καὶ πατριά *tribus et gens* Tob. 5, 10. 11. Jud. 8, 2. 18. Esr. 1, 4. 5, 4. — π. καὶ γενεά Esr. 5, 37. — Esr. 2, 8. 5, 1. 44. 63. 68. 70. 8, 28. 58. 9, 16. (Jos. Ant. 7, 14. 7. Hdot. 1, 200.) — pro מִשְׁפָּחָה Gen. 12, 3. בֵּית אָב Num. 1, 18.

Πατριάρχης, ου, ὁ (πατήρ, ἀρχή) *patriarcha, gentis auctor, proavus* 4 Macc. 7, 19. 16, 25. — pro רָאשֵׁי הָאָבוֹת 1 Chron. 24, 31. — שַׂר 1 Chron. 27, 22. Cf. de hoc voc. hellenistico *Bleeck* ep. P. ad Hebr. Vol. 2. P. 2. p. 320. — De patriarchis Hebraeorum vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Patriarchen.*

Πατρικός, ή, όν (πατήρ) *patrius, a, um* [vide de h. voc. usu sub πάτριος notata], ut μεριδαρχία Esr. 1, 5. τάφος v. 31. οἶκος 4 Macc. 18, 7. τὰ πατρικά *domus patria, Vaterhaus* Sir. 42, 10. (Diod. Sic. 1, 88. 14, 33.)

Πάτριος, ὁ, ἡ — ον, τό (πατήρ) *patrius, väterlich, vaterländisch,* ut βίβλια Sir. praef. prim. δόγμα 3 Macc. 1, 3. ἔθος 4 Macc. 18, 5. ἐντολή 9, 1. εὐσέβεια 9, 29. θεσμός 8, 7. νόμος 2 Macc. 7, 2. 24. 37. 4 Macc. 4, 23. 5, 32. 16, 1. φωνή 2 Macc. 7, 8. 21. 12, 37. 15, 29. ᾠδή 3 Macc. 6, 32. (τὰ πάτρια instituta patria Plut. Ages. c. 6. Xen. Cyr. 8, 7. 1.) Cf. de vocabulorum πατρικός, πάτριος et πατρῷος discrimine *Passow* sub voc. πατρῷος.

Πατρίς, ίδος, ἡ (πατήρ) *patria* i. e. *terra patria, das Vaterland* 2 Macc. 4, 1. 5, 8. 9. 15. 8, 21. 23. 13, 3. 10. 14. de h. l. asyndeto vid. ἀδικέω. — 14, 18. 4 Macc. 1, 11. 4, 1. 5. 5, 20. 17, 21. 18, 4. (Lucian. dial. deor. 4, 5. Dem. 296, 15. Xen. Cyr. 1, 2. 7.) —

Πάτροκλος, ου, ὁ, *Patroclus*, nom. propr. viri, qui pater fuit Nicanoris 2 Macc. 8, 9.

Πατρῷος, α, ον (πατήρ — a patre veniens, ut χρήματα, τόπος, ἀρχή Xen. An. 1, 7. 6.) *patrius, a, um, väterlich,* ut ἑορτή 2 Macc. 6, 6. θεός 4 Macc. 12, 19. (Xen. Cyr. 8, 7. 17.) — νόμος 2 Macc. 6, 1. τάφος 2 Macc. 5, 10. 12, 39. τιμή 2 Macc. 4, 15. φωνή 7, 27. χείρ 4 Macc. 16, 20. Cf. de hoc voc. *Passow* sub voc. πατρικός.

Παῦλα, ας, ἡ (παύω) *cessatio, finis* 2 Macc. 4, 6. vid. de h. l. sub λαμβάνω no. 1 fin. observata. (Xen. An. 5, 7. 32.)

Παύομαι, f. σομαι, a. 1. ἐπαυσάμην, medium verbi παύω cessare facio, *cesso, desisto ab aliqua re, desino, ich höre auf,* absol. Sir. 18, 6. 23, 16. 34, 17. (Xen. An. 1, 2. 2.) — addito participio praesentis actionem s. statum durantem indicantis [vid. ἀκούω no. 2.] Sir. 28, 6. Tob. 5, 22. 14, 1. Jud. 5, 22. 10, 1. 14, 9. Esr. 5, 1. 1 Macc. 2, 23. 3, 23. 11, 50. 4 Macc. 8, 28. (Hdian. 1, 6. 4.)

Πάχνη, ης, ἡ (πήγνυμι, ἐπάγην) *pruina* Sir. 43, 19. Cant. tr. puer. v. 49. (Xen. Oec. 5, 18.) —

Πάχος, εος, ους, τό (παχύς) *crassities, crassitudo* 2 Macc. 4, 41. de vi rhetorica in h. l. genit. ξύλων πάχη agnoscenda vid. sub ἁγιασμός monita. (Hdot. 4, 81. Xen. Cyr. 6, 1. 54.)

Παχύς, εῖα, ύ 1) *crassus, a, um* 2 Macc. 1, 20. (Xen. Cyr. 2, 3. 17.) — 2) *pinguis, e* Jud. 10, 3. (Xen. Oec. 17, 8.)

Παχών, ὁ, *Pachon,* nom. propr. indeclin. mensis aegyptiaci, respondentis nostratium Aprili 3 Macc. 6, 38.

Πεδάω, ῶ f. ήσω (πέδη quod vid. compedibus vincio) *vincio* [propr. Lucian. dial. deor. 2, 1.] ὁ πεδήσας τὴν θάλασσαν i. e. *qui limitibus certis circumscripsit mare* Prec. Man. v. 3. —

Πέδη, ης, ἡ, *compes, pedica* 3 Macc. 4, 9. — pro כֶּבֶל Ps. 105, 18. (Diod. Sic. 11, 24. Dem. 422, ult. Xen. An. 4, 3. 8.) — Formulae tropicae: βαρύνω τὰς πέδας τινός sensus: *severius tracto aliquem* Sir. 30, 37. — εἰςφέρω τοὺς πόδας μου εἰς τ. πέδας τινός i. e. *disciplinae alicuius me subiicio* Sir. 6, 23. εἰσί μοι αἱ πέδαι τινὸς εἰς σκεπὴν ἰσχύος *disciplina alicuius firmam mihi praebet tutelam* Sir. 6, 28. — πέδαι — παιδεία, *disciplina duri et molesti vinculi loco habetur ab insipiente* Sir. 21, 19. — 3 Macc. 6, 19. quo l. homini compedibus non relaxandis constricto comparatur homo metu et terrore correptus. —

Πεδήτης, ου, ὁ (πέδη) *compedibus adstrictus, der Gefesselte, Gefangene* [propr. Plut. de superstitione c. 3.] trop. μακρᾶς νυκτός Sap. 17, 2. quo l. quum qui versantur in tenebris pariter atque qui vinculis constricti sunt, neque quid agant, neque quo se vertant, nesciant, captivis vinctisque comparantur, qui longa nocte teguntur. De h. l. genit. vid. sub δέσμιος notata.

Πεδίον, ου, τό, *campus planus, planities, die Ebene* Sap. 19, 7. Sir. 24, 14. Jud. 4, 5. 6. 5, 1. 6, 4. 11. 7, 18. 8, 3. 14, 2. 15, 2. Hist. bel. et drac. v. 33. 1 Macc. 3, 24. 4, 6. 15. 21. 10, 71. 73. 77. 83. 4, 67. 68. 13, 13. 14, 5. 16, 5. 2 Macc. 14, 33. 4 Macc. 18, 8. — τὸ πεδίον τὸ μέγα Jud. 1, 5. 1 Macc. 5, 52. τὸ μέγα πεδίον ἐσδρελώμ Jud. 1, 8. coll. 1 Macc. 12, 49. τὸ π. μεγαδδώ Esr. 1, 29. τὸ π. ἱεριχώ 1 Macc. 16, 11. τὸ π. νασώρ 1 Macc. 11, 67. vid. ἀσώρ. — πεδίον δαμάσκου Jud. 2, 27. π. εἰρώχ Jud. 1, 6. — pro בִּקְעָה Gen. 11, 2. Jos. 11, 8. Deut. 8, 7. (Lucian. dial. mort. 29, 1. Xen. Cyr. 2, 3. 20. Hdot. 1, 178.) —

Πεζικός, ή, όν (πεζός) *pedestris, e,* ita δυνάμεις πεζικαί 1 Macc. 15, 38. 3 Macc. 1, 1. et numero sing. 1 Macc. 16, 5. (Diod. Sic. 11, 20. Xen. Mem. 3, 6. 9. Cyr. 2, 4. 18.) — Cf. de hoc voc. *Bornem.* index ad Xen. Mem. p. 413. —

Πεζομαχία, ας, ἡ (πεζός, μάχομαι) *pugna pedestris* 4 Macc. 17, 24. (Diod. Sic. 13, 10.)

Πεζός, ή, όν, *pedestris, e,* ἐξέρχομαι πεζός *pedibus iter faciens exeo* Bar. 5, 6. cf. ἀγελαῖος (ita πεζῇ πορεύεσθαι Xen. Cyr. 4, 3. 22. 8, 8. 19.) — πεζοί, it. οἱ πεζοί *copiae pedestres* Sir. 16, 10. 46, 8. Jud. 1, 4. 2, 5. 19. 22. 7, 2. 20. 9, 7. Esr. 8, 51. 1 Macc. 6, 30. 16, 7. 2 Macc. 11, 4. 12, 20. 33. 13, 2. (πεζὴ δύναμις Xen. An. 1, 3. 12.)

Πειθαρχέω, ῶ f. ήσω (πειθαρχος) *obtempero, obedio* Sir. 30, 37. — (τινί Dem. 802, 10. Xen. Mem. 3, 5. 21.) — seq. genit. τοῦ νόμου [cf. de hac structura sub ἀκούω no. 3. monita] Esr. 8, 94. —

Πείθω, f. πείσω, a. 1. ἔπεισα, p. p. πέπεισμαι, a. 1. p. ἐπείσθην, f. 1. p. πεισθήσομαι [cf. *Matth.* §. 188. *Buttm.* §. 88, b. 3. b. gram. max. §. 98. b. *Rost* §. 71, 5. B. c.] perf. 2. πέποιθα [de 3. plur. πέποιθαν obvia Jud. 7, 10. vid. *Sturz* de dial. alex. p. 58. *Win.* §. 13, 2. c.]

I) activum *persuadere alicui conor* i. e. a) *ich suche Jem. zu überzeugen*, τινά sq. ὅτι 4 Macc. 2, 6. τινὰ ἔν τινι, it. διά τινος, aliquem *aliqua re*, sq. ὅτι Sap 16, 8. 4 Macc. 9, 18. — addito infin. obiecti not. 4 Macc. 16, 24. (Diod. Sic. 4, 26. Xen. Cyr. 4, 5. 29.) — b) = *Jemanden bereden*, *suadendo moveo*, τινά. — seq. infinit., ut πείσειν τὸν βασιλέα, φίλον αὐτοῖς — γενέσθαι 2 Macc. 11, 14. — addito διὰ τοῦ φόβου 4 Macc. 8, 11. (Diod. Sic. 11, 15. Hdian. 2, 4. 4. Xen. An. 1, 3. 19.) — ex usu graecitatis senescentis loco infinit simplicis ponitur τοῦ c. inf. [cf. *Win.* p. 379.] Jud. 12, 11. τινά 2 Macc. 4, 45. 7, 26. in quibus si abest infinit. e contextu facile, quid alteri persuadeatur, perspicitur. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 833 *Schäfer* ad Lamb. Bos. p. 580. — seq. infinit., ut προςαποστείλας ἔπεισε συλλύσεσθαι *missis* ad eos *legatis persuasit* scil. iis, *pacem se inituram esse* 2 Macc. 11, 14. — seq. infinit. ἔπεισεν [scil. αὐτόν] — προελθεῖν 2 Macc. 4, 34.

II) passivum: a) *persuaderi mihi patior*, *suadendo moveor*, absol. 3 Macc. 1, 11. — ἀργυρίῳ *argento* vel *pecunia adhibita ut persuadeatur mihi patior* sensus: *pecunia moveor* 2 Macc. 10, 20. — τῇ ὄψει *adspectu moveor*, ita de hominibus, qui decepti rei alicuius pulchritudine divini aliquid ei inesse sibi persuadent Sap. 13, 7. — πέπεισμαι, *persuasus sum*, *persuasum mihi est*, seq. acc. rei et addito per epexegesin ὅτι c. verbo finito Tob. 14, 4. (τὶ ὑπό τινος Xen. Cyr. 5, 5. 16.) — sq. acc. c. infinit. 2 Macc. 9, 27. (Xen. Mem. 1, 6. 4. 2, 6. 31.) — addito dat. adminiculi 3 Macc. 3, 24. — seq. infinit. πολιτεύεσθαι θείῳ νόμῳ *secundum legem div. vitam instituendam esse* 4 Macc. 5, 14. cf. de hac inf. vi ἐγκαταλείπω. — b) *persuadetur mihi*, *ich werde überzeugt*, περί τινος 3 Macc. 4, 19. — c) ex Graecorum dicendi consuetudine sub ἀπιστέω notata [coll. quae habent de πείθομαί τινά τι *Matth.* §. 421, not. 1. *Rost* §. 104, not. 11.] *fides mihi habetur*, a. 1. p. ἐπείσθην signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *fidem mihi concilio*, *ich schaffe mir Glauben* 2 Macc. 4, 34. πεισθεὶς ἐπὶ δόλῳ *quum dolose fidem sibi conciliasset*. — d) *obtempero*, *obedio*, τινί 4 Macc. 10, 13. 15, 7. 18, 1. (Ael. V. H. 1, 34. Xen. Cyr. 1, 1. 1. Mem. 1, 2. 14.) Cf. *Matth.* §. 362, not. 1. *Rost* §. 108, not. 12. — absol. 4 Macc. 12, 4. 4.

III) πέποιθα [de qua forma vid. *Matth.* §. 194, 2. b. *Rost* §. 73, 2. b. *Buttm.* gr. max. §. 97. §. 114.] *confido* i. e. *fiduciam colloco in aliquo*, *ich verlasse mich auf Jem.*, *od. auf etwas*, *ich vertraue Jem.*, seq. dat. pers. vel rei Sap. 14, 29. Sir. 35, 24. 2 Macc. 8, 18. 10, 34. 12, 14. 3 Macc. 2, 4. 4 Macc. 6, 4. 8, 7. 16. — seq. ἐπί τινι Sap. 3, 9. Jud. 7, 10. Hist. Sus. v. 35. Cant. tr. puer. v. 16. 1 Macc. 10, 71. 77. 2 Macc. 7, 40. — seq. εἴς τινα Sap. 16, 24. — ἔν τινι Jud. 2, 5. — absol. πεποιθώς *confidens*, *getrost*, *vertrauensvoll*, *furchtlos* Sir. 4, 15. 1 Macc. 9, 58. 2 Macc. 15, 7.

Πεινάω, ῶ f. άσω, a. 1. ἐπείνασα [cf. de hac fut. et aor. forma rariori pro πεινήσω, ἐπείνησα *Lob.* ad Phryn. p. 204.] *esurio* a) propr. Tob. 1, 16. 4, 16. 1 Macc. 13, 49. (Xen. Mem. 1, 3. 6.) — b) *vehementer desidero et appeto* Sir. 24, 20. [ut χρημάτων Xen. Cyr. 8, 3. 39.] particip. praes., ut ψυχὴ πεινῶσα *anima desiderio confecta*, *die schmachtende Seele* Sir. 4, 2. Bar. 2, 18. — pro רָעֵב Ps. 107, 5. —

Πεῖρα, ας, ἡ (πειράω) 1) *experimentum*, *conatus*, *der Versuch*, *die gemachte Probe* 4 Macc. 8, 2. — seq. genit. rei, qua immittenda fit experimentum, ut θανάτου, τῆς ὀργῆς Sap. 18, 20. 25. Utuntur in talibus nostrates vocabulo *Anfechtung* (πεῖραν λαμβάνειν Xen. Cyr 3, 3. 38.) — 2) *experientia*, *die Erfahrung*, ἔν τινι, *in aliqua re* 2 Macc. 8, 9. (Xen. Cyr. 4, 1. 5. Dem. 663, 19.)

Πειράζω, f. πειράσω, a. 1. ἐπείρασα, p. p. πεπείρασμαι, a. 1. ἐπειράσθην [de qua forma verbi πειράω serioris aevi neque nisi apud Epicos, ut Hom. Odyss. 9, 281. 16, 319. 23, 114. usitata cf. *Matth.* §. 246. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Bleeck* ep. ad Hebr. II. 2. p. 14.] 1) *tento*, *periculum facio* i. e. *experiri studeo indolem*, *naturam*, *vires*, *virtutes alicuius* = *exploro*, *ich stelle auf die Probe*, *prüfe*, τινά Sir. 4, 17. 13, 12. τὴν ψυχήν μου Sir. 37, 27. — Ita pro נִסָּה 1 Regg. 10, 1. — τὸν κύριον vel θεόν i. e. *experiri audeo Dei potentiam et curam*, ita de personis de potentia et cura Dei dubitantibus et desperantibus [cf. Exod. 17, 2. Ps. 78, 41. 95, 9. Jes. 7, 2. ubi LXX πειράζω pro נִסָּה] Sir. 18, 22. Jud. 8, 12. Sap. 1, 2. sunt tamen, qui hoc l. agi monent de hominibus peccando Deum offendentibus et ad ostendendam iustitiam et potentiam suam provocantibus. Cf. *Grimm* Comment. üb. die Weish. Salom. p. 6. — de Deo malis et calamitatibus immittendis fidem et constantiam alicuius explorante et firmante legitur Sap. 3, 5. 11, 9. Jud. 8, 25. 26. — — 2) *experior* i. e. *experientia cognosco*, *ich erfahre*, ita a) activum, seq. accus., ut θάνατον Sap. 2, 24. θεοῦ κρίσιν 12, 26. de h. l. fut. vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — abesse a scriptoribus graecis hanc verbi πειράζω significationem docuerunt *Grimm* l. l. *Bauermeister* Comment. in libr. Sapientiae p. 59. — b) πειράζομαι = πειράομαι, verb. dep. pass., a. 1. p. ἐπειράσθην, *expertus sum*, *experientia cognovi* [cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Passow* Vol. 2. p. 535. sub πειράω observata], seq. genit. rei [vid. sub ἔμπειρος et *Rost* §. 108, not. 17.], ut πικροτέρων — μήτηρ πόνων πειρασθεῖσα 1 Macc. 15, 13. (ἱκανῶν — πεπείραμαι κακῶν Isocr. de bigis c. 17. πολλῶν κακῶν καὶ μεγάλων πεπείραται Dem. 314, 25. πεπειρᾶσθαι λέκτρον Ael. V. H. 4, 26. ὧν ἐπειράθημεν quos experientia [i. e. consuetudine, familiaritate, sermonibus] cognovimus Plat. Phaed. c. 67 fin.)

Πειρασμός, οῦ, ὁ (πειράζω tento; de subst. in σμός vid. ἁγιασμός) *tentatio* i. e. *res qua exploratur natura*, *indoles*, *qualitas rei* vel *personae alicuius* a) univ. Sir. 27, 5. 7. — b) de tentatione quae fit malis et calamitatibus immittendis quaeque ad fidem, constantiam, reverentiam in Deum explorandam spectat = *Prüfung*, *exploratio* Sir. 44, 20. 1 Macc. 2, 52. coll. Gen. 22, 1. — *calamitas*, *Anfechtung* Sir. 2, 1. 6, 6. 36, 1.

Πειράω, ῶ f. άσω 1) *tento* i. e. *indolem*, *vires alicuius exploro*, a. 1. p. ἐπειράθην *tentatus* l. *exploratus sum* Sir. 31, 10. — 2) passiv. πειράομαι, ῶμαι c. fut. medii πειράσομαι = verbo depon. passivo [vid. *Passow* sub h. v. *Matth.* §. 246. *Buttm.* gr. max. §. 114.] c. fut. medii *periculum facio* i. e. *conor*, *studeo*, *operam do*, seq. infinit. 2 Macc. 2, 23. 10, 12. 11, 19. 3 Macc. 1, 25. 2, 32. 4 Macc. 12, 2. (Ael. V. H. 1, 34. Xen. Hier. 1, 10. Cyr. 1, 4. 5.) —

Πέλαγος, εος, ους, τό, *pelagus* i. e. *mare altum* a) propr. 2 Macc. 5, 21. (Ael. V. H. 6, 12. Diod. Sic. 3, 17. Xen. Cyr. 6, 1. 16.) — b) trop.

τὸ τῶν παθῶν πέλαγος 4 Macc. 7, 1. (κακῶν πέλαγος Eur. Hippol. v. 822.)

Πέλεκυς, εως, ὁ, *securis*, *Axt*, *Beil* Bar. 6, 15. (Lucian. dial. deor. 8, 1. Xen. Cyr. 6, 2. 36.) —

Πέλμα, τος, τό, *planta pedis* Addit. ad l. Esth. 3, 6. (Hdian. 4, 14 fin.)

Πέμπτος, η, ον, *quintus*, *a*, *um* Bar. 1, 12. Esr. 8, 6. 1 Macc. 1, 54. 59. 4, 52. 59. 10, 61. 2 Macc. 7, 15. 10, 35. 4 Macc. 11, 1. — dat. πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ *die quinto decimo* 2 Macc. 11, 33. 38. π. καὶ εἰκάδι 2 Macc. 1, 18. 10, 5. — 3 Macc. 6, 38. — pro חֲמִישִׁי Gen. 1, 29. (Dem. 260, 20. Xen. An. 4, 7. 21.)

Πέμπω, f. ψω, a. 1. ἔπεμψα, pf. πέπομφα [cf. *Matth.* §. 186, 4. *Buttm.* §. 88. a. not. 1. gram. max. §. 97, not. 2. *Rost* §. 73, not. 2.] a. 1. ἐπέμφθην, *mitto*, *ablego* a) sq. acc. *person.* 2 Macc. 5, 24. — de legatis et nuntiis 2 Macc. 4, 44. 11, 32. 36. 37. 14, 19. (Hdian. 3, 14. 8. Xen. Cyr. 3, 3. 1. 6, 3. 14.) — πέμπομαι παρά τινος 2 Macc. 11, 17. — addito ἐκεῖ 2 Macc. 3, 38. ἐπί τι i. e. *ad efficiendum*, it. *ad arcessendum aliquid* 2 Macc. 1, 20. 5, 18. — τινὰ εἰς ᾅδην *in orcum* trop. pro: *interficio* 3 Macc. 5, 42. — b) seq. accus. *rei*, quam mittit i. e. quam perferendam ad aliquem tradit aliquis 1 Macc. 13, 17. — πρός τινα Esr. 2, 26. 2 Macc. 11, 34. — metaph. de Deo contingere vel accidere alicui aliquid iubente, ut ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ Sap. 16, 20. κρίσιν εἰς ἐμπαιγμόν 12, 25. (Apollod. biblioth. 2, 7. 1. Ael. hist. anim. 12, 5.) —

Πένης, ητος, ὁ, ἡ — ες, τό (πένομαι laborando victum quaero) *egenus*, *pauper* Sap. 2, 10. Sir. 2, 19. 13, 17. 29, 9. 30, 20. Esr. 3, 10. — pro אֶבְיוֹן Amos 2, 6. דַּל Prov. 14, 31. (Ael. V. H. 2, 43. Hdian. 2, 1. 10. Xen. Mem. 2, 9. 2.) —

Πενθερός, οῦ, ὁ, *socer* Tob. 10, 9. 14, 12. 1 Macc. 11, 2. (Hom. Il. 6, 170. Odyss. 8, 582.) — plur. οἱ πενθεροί *socer et socrus*, *die Schwiegereltern* Tob. 10, 13. 14, 13. (ita *soceri* = socer et socrus Liv. 1, 39. 2.) Cf. *Passow* sub voc. πατήρ et *Schäfer* melet. p. 45.

Πενθέω, ῶ f. ήσω (πένθος luctus) *lugeo* a) intrans. *ich traure* Sir. 7, 37. 48, 24. 1 Macc. 2, 14. 9, 20. — addito nom. coniugato πένθος μέγα [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 12, 12. — ἐπί τινος, it. ἐπί τινα *de aliquo* = *lugeo aliquem* Esr. 8, 72. 9, 2. — pro אָבַל Gen. 37, 34. בָּכָה 23, 2. — b) transit. *betrauern*, *lugeo aliquem* s. *aliquid* Sir. 51, 19. Jud. 16, 24. Hist. bel. et drac. v. 40. Esr. 1, 32. 1 Macc. 12, 52. (Lucian. dial. deor. 14, 1.)

Πένθος, εος, ους, τό 1) *luctus* a) de personis obitum suorum lugentibus Sap. 14, 15. 19, 3. τὰ πένθη = *Trauerfälle.* — Sir. 23, 6. 38, 17. — seq. genit. obiecti, ut νεκροῦ Sir. 22, 10. (Ael. V. H. 7, 8. Xen. Cyr. 4, 6. 6.) — b) univ. Sir. 26, 6. Bar. 4, 34. Addit. ad l. Esth 3, 10. 1 Macc. 1, 25. 27. 3, 51. 12, 12. 4 Macc. 4, 2. ἱμάτια πένθους it. ἡ στόλη τοῦ πένθους i. e. *vestes luctum testantes* i. e. *vestes lugubres* Bar. 5, 1. Addit. ad l. Esth. 4, 2. Cf. *Win.* bibl Realw. sub voc. *Sack*, *Trauer.* — iunct. c. κλαυθμός Bar. 4, 11. 23. oppon. ἑορτή, γάμος in quibus πένθος = *dies lugubres* Tob. 2, 6. 1 Macc. 1, 39. 9, 41. opp. ὕψος 1 Macc. 1, 40. — 2) ex metonym. effectus pro causa: *malum*, *calamitas* Sir. 41, 11. Bar. 4, 9. 11. (Hdot. 3, 14.)

Πενταετηρικός, ἡ, όν (πενταέτηρις quinquennium) *quinquennalis*, *e*, ut ἀγών 2 Macc. 4, 18.

Πενταχισχιλία, ας, ἡ = πεντακισχιλίας, *numerus quinque millium*, *quinque millia* 1 Macc. 4, 28.

Πεντακισχίλιοι, αι, α (πεντακίς, χίλιοι) *quinquies mille*, *quinque millia* Esr. 2, 14. 5, 43. 45. 1 Macc. 7, 32. 10, 42. 2 Macc. 12, 10. 26. 28. 13, 2. 15, 27. — pro חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים 1 Regg. 5, 12. (Plut. apophtheg. Mor. 2. p. 31. Xen. h. gr. 1, 2. 1.) —

Πεντακόσιοι, αι, α, *quingenti*, *ae*, *a* Esr. 5, 43. 1 Macc. 6, 35. 15, 31. 2 Macc. 8, 22. 10, 31. 12, 10. 20. 14, 39. 3 Macc. 5, 2. — pro חֲמֵשׁ מֵאוֹת Num. 1, 21. (Xen. h. gr. 1, 4. 9.) — singularis πεντακισχίλια ἵππος 1 Macc. 4, 28. De quo sing. vid. ὀκτακισχίλιοι. —

Πεντάπολις, εως, ἡ, *Pentapolis.* Comprehenduntur hoc nomine urbes in valle Siddim olim eodem, quo nunc lacus Asphaltites, sitae Adama, Gomorrha, Sodom, Zeboim, Zoar Sap. 10, 6.

Πέντε, οἱ, αἱ, τά, *quinque* Jud. 7, 17. 30. Esr. 5, 12. 1 Macc. 2, 2. al.

Πεντεκαιδέκατος, η, ον, *quintus decimus* Addit. ad l. Esth. 7, 10.

Πεντήκοντα, οἱ, αἱ, τά, *quinquaginta* Tob. 1, 21. Jud. 1, 2. Esr. 8, 30. 32. 36. 1 Macc. 9, 61. 2 Macc. 4, 9. 12, 17. 13, 5.

Πεντηκονταέξ, οἱ, αἱ, τά, *quinquaginta sex* Esr. 5, 10. 20.

Πεντηκονταοκτώ, οἱ, αἱ, τά, *quinquaginta et octo* Esr. 5, 18. — divisim Tob. 14, 2. 11.

Πεντηκονταπέντε, οἱ, αἱ, τά, *quinquaginta quinque* Esr. 5, 18.

Πεντηκόνταρχος, ου, ὁ (πεντήκοντα, ἄρχω) *dux quinquaginta militum* 1 Macc. 3, 55.

Πεντηκοντατέσσαρες, α, οἱ, αἱ, τά, *quinquaginta quatuor* Esr. 5, 12. 14.

Πεντηκοστή, ῆς, ἡ (femin. adiect. πεντηκοστός, substantive: quinquagesima, ita de genere quodam vectigalium Dem. 528, 12. apud Judaeos) *Pentecoste*, nom. festi, quod peracta messe, quae statim post pascha inchoabat, celebrabatur, die ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ πάσχα [= 16 mensis Nisan] quinquagesimo. Uti hoc festum erat ex celeberrimis [Jos. Ant. 3, 10. 6. 14, 13. 4.], ita institutum erat in memoriam legislationis sinaiticae [שִׂמְחַת תּוֹרָה] et ad offerendas panis novi primitias agebatur manipulo primitio offerendo: hinc יוֹם הַבִּכּוּרִים Num. 28, 26. — Tob. 2, 1. 2 Macc. 12, 32.

Πεντεκοστός, ή, όν, *quinquagesimus*, *a*, *um* 1 Macc. 6, 20. 7, 1. 9, 3. 54. 2 Macc. 4, 4.

Περαίνω, f. ανῶ (πέρας finis) *perficio*, *absolvo*, sq. acc. rei 3 Macc. 4, 10. (Lucian. dial. deor. 20, 9. Dem. 623, penult. Xen. Cyr. 3, 1. 31. 4, 5. 38.)

Πέραν, adv. quod, praepositionis vim sustinens, iungitur c. genit. [vid. ἄνω, ἔξω, ἔμπροσθεν] *ultra*, *trans*, ut π. τῆς θαλάσσης Bar. 3, 30. π. τοῦ Ἰορδάνου Jud. 1, 9. 1 Macc. 9, 34. — π. τοῦ ποταμοῦ 1 Macc. 5, 41. 7, 8. 11, 60. π. τοῦ χειμάῤῥου 1 Macc. 5, 37. 39. — ellipt. τὸ πέραν, *regia ulterior*, *littus adversum* 1 Macc. 9, 48. — pro עֵבֶר Gen. 50, 10. מֵעֵבֶר Num. 21, 13. (Diod. Sic. 3, 64. Xen. An. 4, 3. 24.)

Πέρας, ατος, τό, *finis* i. e. a) *terminus*, *die Gränze* Addit. ad l. Esth. 2, 2. (Diod. Sic. 3, 72. Xen. Cyr. 8, 6. 21.) — πέρατα γῆς, *die Erdgränzen* Sap. 6, 1. ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας scil. γῆς Sap. 8, 1. — metaph. = *extrema alicuius*

rei pars Sap. 19, 4. quo l. ex anteoedd. addendus est genit. γῆς ἀνοίας coll. v. 3. — — b) *das Ende*, ut ἄγειν τι εἰς πέρας, *ad finem perduco* vel *absolvo aliquid*, *etwas vollenden* Sir. praef. prim. Addit. ad l. Esth. 2, 3. Esr. 9, 17. λαμβάνειν τὸ πέρας τῆς ὀλεθρίας 3 Macc. 5, 5. (Jos. de b. i. 7, 5. 6. Xen. Venat. 4, 26.) — — c) = exitus, *Ausgang*, ut κακῆς ἀναστροφῆς 2 Macc. 5, 8. —

Περάω, ῶ f. άσω, *conficio*, *finio*, ut ὁδοιπορίαν Sap. 19, 5. (Xen. Oec. 21, 3.)

Πέρδιξ, ικος, ἡ, *perdix* Sir. 11, 28. (Xen. Mem. 2, 1. 4.)

Περί, praepositio, quae, iungi solita in libris V. T. apocryphis c. *genitivo* et *accusativo*, significat *circa* [Grundbedeutung] et spectans ad rationem τῆς περιφερείας ad τὸ κέντρον declarandam copulata I) c. *genitivo* indicat, ad rem vel personam, quae posita est in medio vel ut talis cogitatur, pertinere aliquid proficiscens a personis vel rebus illam cingentibus *„der Genitiv enthält den Gegenstand, auf welchen die Thätigkeit oder Handlung sich bezieht, also gleichsam den Mittelpunkt, aus dessen Umkreise die Thätigkeit herkommt, die im Zeitworte enthalten ist“ Passow* sub h. v. *Rost* §. 104. p. 504. *Win.* §. 51, e. Legitur c. *genitivo*

1) de quacunque re vel persona, circa quam tanquam circa centrum in medio positum movetur actio verbo vel res substantivo significata. Cf. *Win.* l. l. Utuntur in talibus Latini seriores [i. e. ab octavo inde urbis seculo. Cf. *Tursellin* de particulis lat. Vol. 2. p. 86. ed. *Hand. Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 117.] praepos.

circa, quum antiquiores Lat. ponerent pro verborum diversitate *de, propter, pro, quod attinet*. Ita

a) post vv. *dicendi*, *nuntiandi*, *scribendi*, *indicandi*, *narrandi*, ut ἀναγγέλλω Jud. 5, 5. 10, 22. ἀνατίθεμαι 1 Macc. 4, 9. ἀπαγγέλλω Esr. 3, 17. 1 Macc. 14, 21. ἀποκρίνομαι 1 Macc. 4, 46. ἀποσημαίνω Esr. 6, 5. γράφω Addit. ad l. Esth. 1, 16. Esr. 1, 24. 2, 22. 1 Macc. 8, 31. 11, 29. 31. 12, 22. διασαφέω 1 Macc. 12, 18. εἶπον Hist. Sus. v. 27. Esr. 4, 1. 13. ἐμφανίζω 2 Macc. 3, 7. ἐπιδίδωμι διὰ γραπτῶν 2 Macc. 11, 15. θρυλλέω 3 Macc. 3, 6. ἱστορέω Esr. 1, 33. 42. κοινολογέω 1 Macc. 14, 9. λαλέω Tob. 14, 4. Esr. 4, 43. Hist. Sus. v. 5. λέγω 4 Macc. 1, 12. λόγον ποιοῦμαι 2 Macc. 3, 30. 3 Macc. 5, 15. προςαγγέλλω Jud. 10, 18. 2 Macc. 3, 6. 10, 21. 3 Macc. 5, 10. προςφωνέω Esr. 6. 22. ὑποδείκνυμι Tob. 1, 19. Addit. ad l. Esth. 1, 14. ὑπομνηματισμοὺς τελέω 2 Macc. 4, 23. φείδομαι parco, parcus sum, ellipt. Sir. 13, 12. οὐ μὴ — δεσμῶν scil. λαλεῖν vel λέγειν i. e. *non parcus sum in verbis de malis et vinculis* i. e. *non parcus sum in malis et vinculis minitandis*. (Ael. V. H. 2, 10. Lucian. dial. deor. 1, 3. Xen. An. 1, 7. 2. Cyr. 6, 1. 6.) — post substantiva verbis dicendi, scribendi cognata, ut γραφή 1 Macc. 12, 21. ἐπιστολή v. 12. λόγος 4 Macc. 1, 12. ὅρκος 5, 27. φήμη 4, 22. (Cebet. tab. c. 38. φήμη Hdian. 2, 1. 6. 3, 7. 8. ita: sermo circa rura est Plin. hist. nat. 18, 1. 1.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Rost* l. l. *Fischer* 3. b. p. 213. *Vig.* p. 652. *Win.* l. l. — — b) post vv. *audiendi*, *comperiendi*, *cogitandi*, *meditandi*, *deliberandi*, *persuadendi*, ut ἀκούω 1 Macc. 10, 18. βουλεύομαι Sap. 8, 17. Sir. 37, 11. 1 Macc. 4, 44. 8, 15. διαλογίζομαι 1 Macc. 1, 8. ἐνθυμέομαι Sap. 6, 21. πείθομαι 3 Macc. 4, 19. προςπίπτω τινί 2 Macc. 5, 11. 8, 12. φρονέω Sap. 1, 1. 14, 31. 41, 12. (Lucian. dial. deor. 20, 20. Lucian. Alexand. c. 33. Xen. An. 6, 6 [4]. 34. Mem. 1, 1. 15. Plat. Phaed. c. 58.) — — post λογισμός 4 Macc. 5, 37. — — c) post vv. *recordandi*, ubi Lat. tum genit. simplici, tum praepos. *de* [cf. Cicer. Tuscul. 1, 6. memini de aliquo Cic. ad Attic. 15, 27.] nostrates: sich einer Person od. Sache erinnern, an Etwas sich erinnern. Ita ἐμνήσθην Tob. 4, 1. Addit. ad l. Esth. 7, 2. 2 Macc. 8, 4. —

2) refertur *ad causam moventem* i. e. ad res vel personas causam, ansam, occasionem, ut fiat, quod verbo vel substantivo enuntiatur, praebentes, ubi nostrates: *wegen*, Lat. praepositionibus *circa*, *de*, etiam *propter* uti solent. Cf. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Fischer* l. l. p. 214 sq. *Viger*. p. 632. *Win.* l. l. — a) univ. post. vv. *laudandi*, *exprobrandi*, *accusandi*, *perturbandi*, ut αἰνέω Hist. Sus. v. 63. ἐντυγχάνω 1 Macc. 10, 63. ἐξομολογέομαι Tob. 12, 6. ὀνειδίζω 3 Macc. 7, 8. παρενοχλέω 1 Macc. 10, 35. 63. (Diod. Sic. 1, 88.) — post vv. *prospiciendi*, *curandi*, ut μέλει μοι Sap. 12, 13. 1 Macc. 14, 42. 43. φροντίζω Sir. 41, 12. (Xen. Hier. 9, 10. Mem. 1, 4. 17.) — post vv. *animi motum* indicantia, ut αἰσχύνομαι Sir. 4, 20. 41, 17 bis. 18 bis. 19. 20. 22. 42, 1. 2 bis. 4 bis. 5. ἄφοβος γίνομαι Sir. 5, 5. δυςφορέω 2 Macc. 13, 25. ἐντρέπομαι Sir. 4, 25. κατανύσσομαι Hist. Sus. v. 10. ταράσσομαι Jud. 2, 2. — post. vv. *ulciscendi*, *puniendi*, ut ἐκδικέω 1 Macc. 13, 6. — post varii generis verba, ut δίδωμι δώματα Add. ad l. Esth. 1, 17. ἐπέχω Sir. 37, 11. μὴ ἐπέχε — συμβουλίας *noli te his applicare ob quamcunque deliberationem* i. e. *ubicunque consilio tibi opus fuerit, hos ne in consilium adhibeas*. προςάγω θυσίαν 2 Macc. 12, 43. συνάγω συμπόσιον 3 Macc. 6, 33. συνέχω τινά 1 Macc. 13, 13. φονεύω Tob. 2, 8. de loco Tob. 3, 5. vid. sub ἐν no. I. 1. a. notata. (Hdian. 1, 11. 4. Dem. 10, 10. Xen. Cyr. 2, 1. 22.) — — elliptice 2 Macc. 2, 11. τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας scil. ὁλοκαύτωμα προςαχθέν. — — post vv. et formulas, quibus inest *explorandi*, *persuadendi*, *litigandi*, *constituendi* notio, ut διακριβόω 2 Macc. 4, 43. ἐπισκέπτομαι 2 Macc. 11, 36. ἐπίσκεψις γίνεται 14, 20. 3, 14. ἐρίζω Sir. 11, 9. κρίσις ἐνέστη 2 Macc. 4, 43. νομοθετέω 3, 15. ὁρίζομαι θεσμόν 3 Macc. 6, 36. —

b) ubi pro contextus ratione cum personae vel rei genitivo positae cogitatione iungenda est eiusdem *consequendae*, *adiuvandae*, *augendae*, *conservandae*, *tuendae*. Utuntur in talibus nostrates praeposit. *um*, *wegen*, *für*, Lat. *propter*, etiam *pro* i. e. *in commodum alicuius*. Ita post vv. *precandi*, *rogandi*, ut αἰτέω Sap. 13, 19. δέομαι Sir. 21, 1. 28, 4. 30, 28. 39, 5. Jud. 8, 31. εὐτυχίαν ποιοῦμαι 3 Macc. 6, 40. ἐπικαλέομαι Sap. 13, 18. εὔχομαι 4 Macc. 4, 11. 13. ἱκετεύω Sap. 13, 18. προςεύχομαι Sap. 13, 17. Bar. 1, 11. 13. 1 Macc. 1, 6. 15, 14. — post vv. et substant. quibus inest *certandi*, *propugnandi*, *patrandi*, *tuendi*, *tradendi*, *moriendi* notio, ut ἀγωνίζομαι Sir. 4, 28. 2 Macc. 13, 14. ἀντικαταλλάσσομαι 3 Macc. 2, 32. ἀντοφθαλμέω Sap. 12, 14. ἀποθνήσκω 4 Macc. 13, 19. ποιέω 1 Macc. 13, 3. πολεμέω 1 Macc. 3, 21. 43. 14, 32. προδίδωμι τὴν ψυχὴν 2 Macc. 7, 37. — (Hom. Il. 24, 500. Xen. Cyr. 2, 2. 13.) — ἀγών 2 Macc. 15, 18. — elliptice 1 Macc. 12, 51. ὅτι περὶ ψυχῆς αὐτοῖς ἐστι scil. ὁ πόλεμος vel ὁ ἀγών v. 50. (Xen. Cyr. 3, 3. 44) — post formulas et vv. *expiandi*, *parcendi* notionem includentibus, ut ἐξιλασμὸν ποιοῦμαι 2 Macc. 12, 45. ἐξιλάσκομαι Sir. 16, 7. οὐκ ἐξιλήσατο — γιγάντων *noluit offerri* vel *repudiavit victimas piaculares pro gigantibus* i. e. *veniam denegavit* gigantibus Sir. 45, 16. 23. in quibus l. ἐξιλάσκεσθαι περί τινος *victimas piaculares pro aliquo* i. e. *expiare aliquem*. φείδομαι Sir. 16, 8. οὐκ ἐφείσατο — λῶτ *non usus est temperantia vel moderatione in commodum peregrinorum, inter*

quos degebat Lot i. e. *non pepercit* τῇ τοῦ λὼτ παροικίᾳ. —

c) de actionis verbo vel substantivo significatae ratione ad aliquem vel ad aliquid, ubi Lat. *circa*, *de*, *quod attinet ad*, nos: *in Betreff*, *in Beziehung auf*, *rücksichtlich* aa) univ., ut οὗ [per attract. pro ὃ] εἶδον περὶ τῶν λόγων ταύτων Addit. ad l. Esth. 7, 1. ἐνθρονίζω 4 Macc. 2, 22. περισπῶμαι Sir. 41, 2. quo l. περὶ πάντων = *in jeder Beziehung*. — διάστασις περὶ — τροφῶν 3 Macc. 3, 7. ἁρμόνιος π. τῆς εὐσεβείας συμφωνία 4 Macc. 14, 3. — 13, 26. — (ἀπελπίζω Diod. Sic. 2, 25. ἄφοβος Plut. Galba c. 23. φρόνιμος Xen. Cyr. 1, 6. 15. Ita circa Deos et regiones negligentior Sueton. Tiber. c. 69. in factiones discindi circa consilium eligendi successoris Tacit. hist. 1, 18.) Cf. *Matth.* §. 589. *Rost* l. l. *Win.* l. l. *Passow* l. l. *Tursellin* l. l.) — bb) post vv. et formulas, quibus inest *mandandi*, *praecipiendi* notio, ut ἐντέλλομαι Sir. 17, 12. 1 Macc. 3, 34. 9, 55. λαμβάνω ἐξουσίαν 4 Macc. 4, 5. προστάσσω 3 Macc. 5, 37. — in formula elliptica saepius apud LXX recurrens: περὶ πλημμελείας scil. θυσία *piaculare sacrificium, Sündopfer* Sir. 7, 31. καὶ περὶ πλημμελείας *et quod attinet ad victimam piacularem* elliptice pro: *et victimae piacularis pars lege sacerdoti assignata*. — Ita περὶ πλημμελείας pro אָשָׁם Levit. 7, 5. — cc) praeced. artic. τὰ περὶ αὐτοῦ *res ad eum pertinentes* i. e. *res eius* Sir. 19, 27. quo l. τὰ περὶ αὐτοῦ pariter atque v. 23. τὰ ἐντὸς αὐτοῦ = *das Innere Jemandes, interna animi eius sensa*.

II) c. *accusat.* iunctum rem vel personam indicat, quam ambit vel cingit aut circum quam movetur aliquid s. aliquis. Habent Latini in talibus *circum*, *circa*, nostrates: *um*. Legitur autem in his libris

1) de *loco* i. e. a) de rebus positis in *vicinia* et confiniis, ubi nos: *in der Gegend von*, *in der Nähe von*, Lat. *circa*, ita περὶ κλάδους — ὀρνέων ἦχος scil. περιηχῶν *ramos circumsonans avium sonus* vel *cantus* Sap. 17, 18. περὶ πύλην — κονιορτὸν ἰδόντες 3 Macc. 5, 48. (Xen. Cyr. 1, 2. 4 et 5.) — medium inter artic. et subst. ponitur, ut ἄμμος ἡ π. τὸ τεῖχος τῆς θαλάσσης 1 Macc. 11, 1. — 2 Macc. 9, 21. (Xen. Vect. 4, 3. ἡ π. τὴν χώραν θάλαττα.) — de continua numinis tuentis propinquitate 2 Macc. 3, 38. —

b) de personis et rebus ambientibus vel cingentibus aliquid vel aliquem, ubi Lat. *circum*, nos: *um*, *um — herum*, ita post vv. motum indicantia, seq. acc. *rei*, ut στρατοπεδεύω περὶ τὴν σκηνήν τινος 4 Macc. 3, 8. χορεύω περί τι 14, 8. post vv. *vestiendi*, ut περιτίθεμαί τι περὶ τὴν κεφαλήν 1 Macc. 11, 13. μανιάκη περὶ τὸν τράχηλον Esr. 3, 6. — post vv. alia composita c. περί, ut περικαθίζω 1 Macc. 11, 61. περιλακίζω 4 Macc. 10, 8. περιῤῥέω 9, 2. — in constructione praegnanti 4 Macc. 9, 13. περὶ ὃν [scil. τροχόν] κατατεινόμενος pro: περὶ ὃν περιτιθέμενος καὶ κατατεινόμενος. — 15, 12. τὰς σάρκας — τηκομένας pro: τὰς σάρκας περὶ τὸ πῦρ ἀχθείσας ἑώρα τηκομένας. — sq. accus. *person.*, ut τηροῦσι κύκλῳ περὶ αὐτόν Esr. 4, 11. quo l. agitur de satellitibus, qui circa regem positi corpus eius tegunt. 2 Macc. 3, 17. περιεκέχυτο — φρικασμός, *metus quidam et terror circum virum circumfusus erat* i. e. *metus quidam et terror totum virum occupaverat*. — de personis circumstantibus aliquem, ut οἱ περὶ αὐτὸν πρεσβύτεροι 3 Macc. 1, 25. 6, 1. οἱ π. αὐτὸν ὄντες 3 Macc. 1, 27. οἱ περὶ τὴν ναναίαν ἱερεῖς *sacerdotes simulacrum Nanaeae circumstantes* i. e *sacerdotes Nanaeae* 2 Macc. 1, 13. — de militibus ducem suum circumstantibus et sequentibus, ita οἱ περὶ τὸν ἰούδαν ὄντες 2 Macc. 8, 16. οἱ π. αὐτὸν ανδρες 12, 5. ἡ π. αὐτὸν δύναμις 2 Macc. 1, 13. — Formula elliptica: οἱ περί τινα, triplici modo usurpari solita aa) de persona scilicet principe cum comitibus, sociis, familiaribus, copiis suis, ut οἱ π. τὸν ἀζαρίαν *Azarias cum comitibus suis*, Misael scilicet et Hanania Cant. tr. puer. v. 25. — 2 Macc. 1, 33. 36. 2 Macc. 12, 36. οἱ π. ἀντίοχον *Antiochus cum exercitu* vel c. *copiis suis* 3 Macc. 1, 1. οἱ π. τὸν γοργίαν 2 Macc. 12, 37. οἱ π. τὸν ἰούδαν ubi nos: *Judas und seine Leute* 2 Macc. 12, 11. 14. 15. 13, 22. 14, 18. 15, 1. 6. 26. οἱ π. τ. ἰωνάθαν 1 Macc. 9, 40. οἱ π. τ. μακκαβαῖον 2 Macc. 10, 16. 23. 11, 6. — 2 Macc. 8, 30. (Pol. 4, 67. Xen. An. 7, 4. 16.) — Cf. *Fischer* 3. b. p. 222. *Matth.* §. 583, 1. §. 589. *Buttm.* §. 137. *Rost* §. 98, not. 10. *Win.* §. 53, i. — bb) de persona principe sola, ut οἱ περὶ τὸν ἰούδα i. e. *Judas* 2 Macc. 13, 1. 14, 1. οἱ περὶ συμεὼν καὶ λευίν *Simeon et Levi* 4 Macc. 2, 19. coll. Gen. 34, 25. (Pol. 4, 36. Plat. Cratyl. §. 17 et §. 36.) Cf. *Herm.* ad *Vig.* p. 700. *Matth.* §. 583, 2. *Fischer* l. l. p. 220. *Buttm.* l. l. *Win.* l. l. — cc) cogitatione personae principis exclusa = vel *satellites alicuius*, ut οἱ περὶ ἑαυτόν 2 Macc. 14, 30. οἱ π. ἡμᾶς 1 Macc. 13, 40. οἱ π. τὸν τύραννον 4 Macc. 5, 3. (Xen. Cyr. 1, 4. 18.) — vel *amici alicuius* 2 Macc. 8, 32. τὸν φιλάρχην τῶν [pro: τινὰ τῶν] περὶ τιμόθεον. (Xen. Cyr. 8, 2. 8.) — vel *copiae alicuius* 2 Macc. 9, 3. 10, 20. 12, 24. 39. 13, 15. 15, 25. 3 Macc. 1, 1. (Xen. h. gr. 7, 5. 12.) — Cf. *Fischer* l. l. p. 220. *Matth.* §. 583, 3. *Win.* §. 53, i.

2) de *tempore* i. e. in temporis notatione minus definita ubi Lat. *circa*, nos: *um*, *ungefähr um*, *etwa um*. Ita περὶ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον l. ἐκεῖνον 2 Macc. 5, 1. 9, 1. περὶ τὴν ἕω 3 Macc. 5, 46. — 4 Macc. 14, 19. (Ael. V. H. 5, 13. Xen. h. gr. 1, 1. 33. Thuc. 3, 89. — ita *circa* Liv. 42, 52. 10. Curt. 5, 3. 7.) Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 217. 220. *Passow* l. l. *Win.* l. l. *Tursellin* l. l. p. 64. —

3) de *numero* non pressius definito, ubi Lat. *circa*, *circiter*, nos: *gegen*, *ungefähr*, *etwa*, ita seq. numerali, uti συναθροίσας περὶ ὀκτὼ μυριάδας 2 Macc. 11, 2. (Pausan. 7, 23. Aristot. hist. anim. 6, 11. Xen. h. gr. 2, 4. 4. — circa Liv. 45, 34. 6.) Cf. *Fischer* l. l. p. 218. *Matth.* l. l. *Lob.* ad Phryn. p. 410. —

4) metaph. a) de *negotiis*, circa quae vel in quibus versatur sedulitas alicuius, in quibus pro Latinorum veterum *in* serioris aevi scriptores utebantur *circa*. Ita γίνομαι π. τ. γεωργίαν 2 Macc. 12, 1. προθυμὸς εἰμὶ π. τὰς τοῦ θυσιαστηρίου λειτουργίας 2 Macc. 4, 14. — π. τὸ σάββατον γίνομαι *versor in sabbato celebrando* 8, 27. (Diod. Sic. 1, 74 et 85 init. Xen. An. 3, 5. 7. — *circa* Suet. Caesar. v. 69. Quintil. 2, 15.) Cf. *Vig.* p. 656. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Win.* l. l. — — b) de quibuscunque rebus et personis, circa quas versatur aliquid [um die sich etwas dreht i. e.] ad quas pertinet aliquid, ubi Lat. antiquiores *quod attinet ad*, *ratione habita*, nos: *in Beziehung auf*, *in Rücksicht auf*, et pro contextus ratione: *gegen*, *an*, *bei*, *mit*, etiam genit. simplici utimur. Ita in ornamentis et virtutibus alicuius rei vel personae commemorandis, ut ὁ περὶ αὐτὰ [scil. ἀγάλματα] κόσμος [propr. ornatus cingens ea =] *ornatus eorum*, *ihr Schmuck* 2 Macc. 2, 2. ἡ π. αὐτὸν ὑπεροχή [maiestas cingens eum] *maiestas eius* 2 Macc. 15, 13. 4 Macc. 6, 2. 13, 13. 15, 8. — ubi agitur de calamitate proxime tangente aliquem, ut τὸ γεγονὸς π. τινὰ ἐλάσσωμα i. e. *clades alicui illata*, *die Niederlage Jemandes* 2 Macc. 11, 13. (ἡ π. χαρχηδονίους συμφορά Diod. Sic. 14, 72. αἱ περὶ τοὺς παῖδας συμφοραί Xen.

Cyr. 7, 2. 20. ἡ περὶ τὸ φρουρίαν οἰκονομία Xen. Cyr. 5, 3. 25.) — Cf. de περί iunct. c. acc. quatenus circumscribendo genit. simplici inservire videatur *Schäfer* ad Dionys. Hal. de compos. verb. p. 23. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub v. περί. *Win.* §. 30. not. 5. — — de animi cogitatione et sensu ad aliquam rem vel personam relatis ubi Lat. *erga*, serioris aevi scriptores *circa*, nostrates: *gegen*, ita post substant. ἁμαρτήματα π. τι 2 Macc. 13, 8. κακουργία π. τινα 3, 32. παρόρασις περὶ τόπον τινά 5, 17. ταραχὴ περί τινα 3 Macc. 3, 8. — ἀσφάλειαν μηχανᾶσθαι π. τινα 3 Macc. 5, 5. vid. μηχανάομαι, (post ἄδικος Xen. An. 1, 6. 8. ἀσεβέω Xen. Cyr. 5, 2. 10. — animatus circa aliquem Justin. 14, 1. 3.) — *ratione habita alicuius rei*, ubi alias κατά τι vel accus. simplex usurpatur, ita post κενοδοξέω 4 Macc. 5, 9. — πέφυκα 4 Macc. 1, 20 bis. v. 21.

III) in compositione 1) circuitum indicat = *circa*, *in orbem*, *von allen Seiten*, *nach* vel *auf allen Seiten*, ut περιάγω,

2) ubi Lat. *circumquaque*, *ringsherum*, ut περιβάλλω,

3) *auget* et *intendit* vim verbi simplicis, sensu nunc bono, nunc malo, ut περιαιρέω,

4) includit notionem τοῦ *prae* = *magis quam*, ut περιγίνομαι,

5) = Lat. *trans*, ut περιίστημι. metaph. *super*, ut περιβιόω. —

Περιαγκωνίζω, f. ίσω (ἀγκίον cubitus, Ellenbogen, Armbug) *brachia et manus religo. Arme und Hände auf den Rücken binden* 4 Macc. 6, 3.

Περιάγω, a. 2. ἤγαγον (περί, ἄγω) *circumduco*, seq. κατά et ἐπί c. acc. loci 2 Macc. 4, 38. sq. dupl. acc., uno personae, altero loci pendente a praepositione περί [cf. *Matth.* §. 426.] 2 Macc. 6, 10. (Xen. Cyr. 2, 2. 28.)

Περιαιρέω, ῶ, f. 2. περιελῶ et forma medii περιελοῦμαι, a. 2. med. περιειλάμην [de qua aor. forma vid. sub ἐξαιρέω notata. — περί, αἱρέω] *prorsus* vel *penitus adimo* i. q. αἱρέω sed fortius, seq. acc. rei Bar. 4, 34. 6, 58. (Jos. Ant. 19, 2. 3. Xen. Cyr. 8, 1. 47.) — τὸν σάκκον *saccum* i. e. *vestem lugubrem exuo* Jud. 10, 3. de futuris Bar. l. l. obviis, neque nisi apud poetas et serioris aevi scriptores frequentatis cf. *Matth.* §. 222. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. sub αἱρέω, coll. *Herm.* ad Soph. OC. v. 1454. —

Περιαντλέω, ῶ f. ήσω (περί, ἀντλέω exhaurio, haurio) *circumfundo*, *um und um beschütten*, τινά 4 Macc. 15, 29. quo l. qui variis agitatur perturbationibus homini comparatur diluvii tempore aquarum fluctibus huc illuc iactato.

Περιάπτω, f. ψω (περί, ἅπτω necto; annecto) *concilio*, *comparo*, ψέγω *vituperationem*, *Tadel*, *Unwillen erregen* 3 Macc. 3, 7. (παῖς αἰτίας Jos. Ant. 42, 5. 5.)

Περιάργυρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (περί, ἄργυρος) *argento obductus*, Bar. 6, 8. 39. θεοὶ περιάργυροι v. 55. 57. 70. 71. — τὰ περιάργυρα scil. εἴδωλα v. 50.

Περιαστράπτω, f. ψω (περί, ἀστράπτω) *circumfulgeo*, *undique fulgeo*, τοῖς ὅπλοις 4, 4. 10.

Περιβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον, pf. βέβληκα, p. p. βέβλημαι, a. 1. p. ἐβλήθην (περί, βάλλω) *circumiicio*, *circumdo*, *cingo*, *herumlegen*, *umlegen*, *umthun* a) propr. ut de vestitu, τινά vel τί τινι aliquem l. aliquid aliqua re [de quo dat. vid. *Matth.* §. 402, d. et §. 426, 3.) Jud. 4, 12. — passiv. περιβάλλομαί τι [de quo accus. vid. sub ἐμπορπόω monita], Addit. ad l. Esth. 5, 1. Bar. 6, 12. de h. l. particip. resolvendo per *quamquam* cf. *Matth.* §. 566. *Win.* §. 46, 12. et sub ἀγαθός observata. — Es. 3, 6. 1 Macc. 10, 64. — med. περιβάλλομαί τι *me circumdo* vel *induo aliqua re* Sir. 40, 4. 1 Macc. 2, 13. 3, 47. 8, 14. 14, 43. 44. (Ael. V. H. 12, 1. Hdian. 3, 9. 7.) — τινὰ σκότει Sap. 19, 17. — b) metaph. i. e. a vestitu transfertur aa) ad indolem vel mentem, quam sumit aliquis, ut τὴν διπλοΐδα τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης Bar. 5, 2. — bb) ad mala, quibus undique obruitur aliquis = *obruo aliquem*, ut συμφοραῖς ἀνηκέστοις Addit. ad l. Esth. 6, 5. — 3 Macc. 6, 26. (Diod. Sic. 12, 25. 17, 14. Isocr. Archid. c. 44.) —

Περιβιόω, ῶ f. ώσω (περί, βιόω) *superstes sum*, *incolumis vivo* 3 Macc. 5, 18. vid. ad h. l. sub ἐάω no. 2. monita. (Plut. Anton. c. 53 fin.)

Περιβλέπω, f. ψω (περί, βλέπω) *circumspicio* [πάσας γυναῖκας Xen. Cyr. 5, 1. 7.] sq. πρός c. acc. regionis = *circumspicio oculos dirigens ad* Bar. 4, 36. — med. περιβλέπομαι *oculos meos circumfero*, *ich sehe mich um*, sq. ἐν c. dat. loci Sir. 9, 7. μὴ — ῥύμαις πόλεως. De h. l. imperat. praesentis in re saepius repetita vid. sub ἀγαπάω observata. — seq. πρός c. accus. loci, quo directos habet aliquis oculos Bar. 5, 5. Tob. 11, 5.

Περιβόητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (περιβοάω divulgo, decanto) *inclytus*, *celeber* 2 Macc. 2, 22. (Plut. Agesil. c. 24. Dem. 915, 25.)

Περιβολή, ῆς, ἡ (περιβάλλω) 1) *circumiectio*, ut ἱματίων Sir. 11, 4. — 2) *id quod circumiicitur*, *amictus* 2 Macc. 3, 26. — 3) *ambitus*, *Umfang*, *Umkreis* Sir. 50, 11. (Hdot. 4, 79.)

Περίβολος, ου, ὁ (περιβάλλω quod vid.; circuitus, ambitus Ael. V. H. 13, 16. Plut. Ages. c. 38.) 1) *septum* Sir. 50, 2. de h. l. genit. περιβόλου epexegetico = τούτεστι περίβολον vid. sub ἔργον observata et sub ἀνάλημμα notata. (Cebet. tab. c. 1.) — 2) *murus* 1 Macc. 14, 48. 3 Macc. 4, 11. — pro חוֹמָה Ezech. 42, 20. (Diod. Sic. 2, 3 et 8.) — 3) *atrium*, *Vorhof* 2 Macc. 1, 15. 6, 4. 4 Macc. 4, 11.

Περιγίνομαι, f. ήσομαι (περί, γίνομαι) *superior sum*, *supero*, *überwinden*, τινός [de quo gen. vid. ἄρχω] 4 Macc. 13, 3. (Ael. V. H. 1, 3. Xen. Mem. 2, 3. 17.) —

Περιγραφή, ῆς, ἡ (περιγράφω) *circumscriptio* i. e. *res circumscriptae*, *beschränkte Lage*, *res angusta domi*, ita cod. Sir. 22, 16.

Περίδειπνον, ου, τό (περί, δεῖπνον) *epulum funebre*, *Todtenmahl*, δεῖπνον περὶ τὸν νεκρόν Bar. 6, 32. Apud Graecos enim peractis exsequiis convivium agitatum esse in aedibus eius, qui proxime contingebat defunctum et in his epulis de laudibus defuncti sermones institutos esse, observavit *Blomfield* ad Aeschyl. Choephor. v. 476.

Περιδιπλόω, ῶ, f. ώσω (περί, διπλόω) *circumduplico*, *circumcolloco*, *um und um einwickeln*, τί Jud. 10, 5.

Περιδύω, f. ύσω (περί, δύω) *circumcirca exuo*, *gänzlich ausziehen*, τινά 4 Macc. 6, 2. (Hom. Il. 11, 100.)

Περίειμι, impf. περιῄειν (περί, εἶμι, eo) *circumeo* Sap. 8, 18. (Xen. An. 4, 1. 3. Cyr. 3, 3. 3.) —

Περίειμι, f. έσομαι (περί, εἰμί sum), *supero*, *supersum*, *übrig sein* i. e. *in vivis sum* 2 Macc. 7, 24. 14, 10. (Ael. V. H. 4, 27. Dem. 585, 18.)

Περιεκτικός, ή, όν (περιέχω) *comprehendens*, *complectens*, superlativus: περιεκτικώτατος, *latissime patens* 4 Macc. 1, 20.

Περιεργάζομαι, f. άσομαι, depon. med. (περί intendens, ἐργάζομαι, operor; summa et paene immodica cura aliquid facio Ael. V. H. 2, 44.) *male*

sedulus sum, curiosus sum, ita de homine rebus alienis se immiscente Sir. 3, 22. (Pol. 8, 34. 2. Dem. 248, 25.) —

Περιέργεια, ας, ἡ (περίεργος) *diligentia, industria*, [Lucian. dial. deor. 7, 4.] seq. genit. obiecti, ut παιδίσκης *in ancilla aliena acquirenda*, ita de familiaritate inhonesta Sir. 41, 22.

Περιέρχομαι, f. ἐλεύσομαι (περί, ἔρχομαι) *circumeo* Sap. 6, 16. (Dem. 171, 18. Xen. Oec. 10, 10.)

Περιέχω, f. ἕξω impf. περιεῖχον, a. 2. περιέσχον (περί, ἔχω) 1) *comprehendo* i. e. a) *cingo*, τινά, ita de hostibus cingentibus et augentibus aliquem, τινά Sir. 51, 7. coll. v. 2. (Xen. An. 1, 2. 22. Thuc. 3, 22.) — metaph. pro: *occupo, occupatum teneo aliquem* vel *aliquid* seq. acc. rei, ut συγῆς περιεχούσης τὰ πάντα Sap. 18, 14. — seq. accus. pers. 2 Macc. 4, 16. 3 Macc. 5, 6. (Jos. b. i. 4, 10. 1. 6, 3. 1.) — b) *contineo, complector, ich enthalte*, ut ἔπαινον 4 Macc. 1, 2. ἱστορίας Sir. praef. sec. fin. (Diod. Sic. 1, 2.) — 2) intrans. vel passive: *me habeo* vel *contineor*, sq. adv. οὕτως 2 Macc. 9, 18. 11, 22. — τοῦτον τὸν τρόπον = οὕτως 1 Macc. 15, 2. 2 Macc. 11, 16. (Jos. Ant. 11, 4. 7.) Cf. *Win.* §. 39, 1. — 3) *circa me habeo = in vicinia* vel *praesto mihi est aliquid*, ut πολλὴν ἐπιστήμην Esr. 8, 7. —

Περιζώννυμι, f. ζώσω (περί, ζώννυμι) *succingo*, τινά τι [vid. de dupl. accus. sub ἐμπορπόω notata] Sir. 45, 7. — pass. περιεζωσμένοι sq. acc. rei, ut σάκκους [vid. ἐμπορπόω] et τὰς ὀσφύας αὐτῶν [de quo accus. epexegetico vid. αἰθήμων Jud. 4, 14. (σινδόνας Diod. Sic. 1, 72.) — med. περιζώσασθε *succingimini*, metaph. pro: *parati estote, rüstet euch* 1 Macc. 3, 58. Apud veteres enim quum qui ad currendum, pugnandum vel ad aliud negotium sese praepararent, succingerentur, factum est, ut περιζώννυμι similiter atque אָזַר diceretur de personis negotio alicui sese praeparantibus. Ita pro אָזַר Ps. 93, 1. Jer. 1, 17. (Pol. 30, 13. 10.) —

Περιΐστημι, f. στήσω, a. 1. ἔστησα (περί, ἵστημι sisto; circumsisto, colloco circa aliquem Xen. Cyr. 7, 5. 1.) 1) in tempp. transit. signif. *transfero*, ut τινὰ εἰς ὅρασιν *aliquem ad visum* i. e. *videndi facultatem largior alicui* Bar. 3, 37. (τι εἴς τινα Dem. 1014, 18. in tempp. intrans. signif. Diod. Sic. 1, 66. 4, 65.) — 2) in tempp. intransit. signif. a) *circumsto* Jud. 5, 22. (Xen. Cyr. 7, 5. 41. Ael. V. H. 2, 6.) — b) *circumsistor, ich werde umstellt*, metaph. *angor, in conditionem deteriorem venio* 2 Macc. 14, 9. de h. l. participio praesentis statum durantem indicantis vid. sub ἀγαπάω monita. (Dem. 557, 2.) —

Περικαθαίρω, f. αρῶ (περί intendens, καθαίρω purgo; de rebus, quae expiandi causa corpori applicantur et in orbem ducuntur Theophrast. c. 16. cf. *Ast* ad h. l. p. 153 sq.) *circumcirca purgo*, ita seq. accus. de agricola amputandis surculis adventitiis arborem purgante 4 Macc. 1, 29. —

Περικάθημαι, impf. ἐκαθήμην, depon. (περί, κάθημαι sedeo) *circumsideo* [ut τὸ τεῖχος Dem. 1223, 21.] i. e. *obsideo* a) propr. seq. acc. loci 1 Macc. 11, 21. (Hdot. 6, 23. 8, 111.) — seq. dat. loci [de quo vid. sub περιβάλλω observata] 1 Macc. 11, 22. — seq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 6, 24. περικάθηνται εἰς τὴν ἄκραν i. e. περικαθήμενοι πολεμοῦσιν εἰς τ. ἄ. — absol. 1 Macc. 11, 23. — b) *insidiandi* sensu, seq. accus. pers. 1 Macc. 5, 3. —

Περικαθίζω, f. ίσω (περί, καθίζω, sedere facio, colloco) *obsideo, ich belagere*, sq. acc., ut τὸ φρούριον 2 Macc. 11, 32. (περικαθίζουσι Dem. 1379, 23.) — seq. περί c. acc. loci 1 Macc. 11, 61. — ἐπί τινα i. e. ἔρχομαι ἐπί τινα καὶ περικαθίζω αὐτόν 1 Macc. 6, 19. 20.

Περικαίω, f. καύσω (περί, καίω) *circumquaque uro*, τινά 4 Macc. 16, 3.

Περικατάληπτος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (περικαταλαμβάνω, undique comprehendo) *deprehensus, a, um*, π. γενόμενος *quum prope esset, ut deprehenderetur* 2 Macc. 14, 41. (Diod. Sic. 2, 50. 4, 76.)

Περίκειμαι, f. κείσομαι, dep. med. (περί, κεῖμαι iaceo) *circumiectus s. circumdatus sum*, de vestitu, vinculis, ornatu seq. accus. rei [vid. ἐμπορπόω] = *circumiectum habeo aliquid, indutus s. circumdatus sum aliqua re* Bar. 6, 24. 4 Macc. 12, 2. (Ael. V. H. 9, 11. Hdian. 2, 13. 17.) — particip. c. τινί [de quo dat. pers. vid. sub περιβάλλω monita] Bar. 6, 58. (Hom. Il. 19, 4. Hdian. 6, 1. 1.) —

Περικεφαλαία, ας, ἡ (περί, κεφαλή caput; id quod caput circumdat) *galea* 1 Macc. 6, 35. — pro כּוֹבַע 1 Sam. 17, 5. קוֹבַע 1 Sam. 17, 38. (Pol. 3, 7. 4. 6, 23. 8.)

Περικλάω, f. άσω, a. 1. ἔκλασα, a. 1. p. ἐκλάσθην [de qua forma vid. sub ἀκούω observata] 1) *circumquaque frango, ringsum abbrechen*, ut κλῶνας Sap. 4, 1. (Ael. V. H. 9, 14.) — 2) *diffringo = frango*, sed fortius, sq. acc. rei 4 Macc. 7, 5. 10, 6. Diod. Sic. 17, 88.) —

Περικλύζω, f. ύσω (περί, κλύζω lavo) *circumluo, undique lavo*, medium, περικλύζομαι τὸ σῶμά μου, *undique corpus meum aqua lavo* Jud. 10, 3. Tob. 6, 2.

Περικομπέω, ῶ f. ήσω (περί, κομπέω crepito, strepitum edo) *circumstrepo, ringsum tönen* Sap. 17, 4. (Thuc. 6, 17. si sana lect.)

Περικρατέω, ῶ f. ήσω (περί augens, κρατέω) *superior sum, impero*, seq. genit. [vid. ἄρχω] 4 Macc. 1, 9. 7, 17. 22. (Jos. Ant. 11, 3. 4.) addito dat. adminiculi [vid. ἄγω] 4 Macc. 2, 2. — addito ἐν c. dat. status 4 Macc. 14, 11. —

Περικρατής, έος, οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τό (valde robustus Anthol. gr. Vol. 1. p. 137. ed. *Jac.*, περί, κρατέω) *compos alicuius rei*, sq. genit. rei [de quo vid. ἐγκρατής] ita codd. Hist. Sus. v. 39.

Περικύκλῳ, 1) adv. [propr. dat. substant. περίκυκλος, orbis, circuitus] *circumcirca, ringsum*, οἱ περικύκλῳ, *circumiacentes* Esr. 2, 9. — 2) praepos. locum tenet, regentis genit. [vid. ἄνω, ἄχρι] Esr. 1, 53.

Περικυκλόω, ῶ f. ώσω (περίκυκλος) *ex omni parte cingo*, τινά Jud. 13, 13. (Xen. An. 6, 3. 11.)

Περιλακίζω, f. ίσω (περί, λακίζω, lacero) *dilacero, circumquaque lacero*, τί 4 Macc. 10, 8.

Περιλαμβάνω, f. λήψομαι (περί, λαμβάνω) *amplector*, τινά Sir. 30, 20. (Xen. An. 7, 4. 10.)

Περιλείπω, f. ψω (περί, λείπω) *relinquo*, passiv. *relinquor*, i. e. *supersum*, a) de rebus: *ich bin übrig* 2 Macc. 1, 31. 8, 14. — b) de personis *superstes sum* 4 Macc. 12, 6. 13, 11. (Hdian. 2, 1. 16. Pol. 1, 37. 2.)

Περίλυπος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (περί intendens, λύπη) *valde tristis* Esr. 8, 71. 72. (Aristot. ethic. 4, 3. Demades 274, penult.)

Περιμένω, f. νῶ (περί, μένω) *opperior, expecto*, τινά Sap. 8, 22. — pro קִוָּה Gen. 49, 18. (Dem. 1392, 5. Xen. An. 2, 1. 3.)

Περίμετρον, ου, τό (neutr. adiect. περίμετρος, a περί, μέτρον) *ambitus, Umfang* Sir. 50, 3. quo l. accus. τὸ π. = *ambitum quod attinet* vel *ambitum si spectaveris* [vid. *Matth.* §. 425, 2. 1. b.

et supra sub αἰθήμων notata] 3 Macc. 4, 11. (Hdot. 1, 185. 2, 15.) —

Περιξύω, f. ύσω (περί, ξύω rado) *circumquaque* s. *ab omni parte rado*, *ringsum abschaben*, τὸν φλοιόν Sap. 13, 11.

Περιπαθῶς, adv. (περιπαθής vehementer affectus) *cum magna animi commotione* i. e. [misere Lucian. Timon. §. 46.] *zornentbrannt*, *magno irae aestu* 4 Macc. 8, 2.

Περιπατέω, ῶ f. ήσω (περί, πατέω) *obambulo*, *lustwandeln*, absol. Sir. 10, 26. 38, 32. Hist. Sus. v. 8. (Ael. V. H. 2, 5. Xen. Mem. 3, 13. 5.) — sq. ἐν c. dat. loci Hist. Sus. v. 7. 36. = *incedo*, *wandeln*, *gehen* ἐπί τινος, *auf etwas* Sir. 9, 13. — per imaginem de sapientia, quae uti persona inducitur, ita ubique efficax esse dicitur Sir. 24, 5. — μετά τινος Sir. 13, 13. μετὰ — σου pro: περιπατῶν μετὰ δυνάστου περιπατεῖς μετὰ τῆς πτώσεώς σου i. e. *non sine perniciei tuae periculo cum homine potenti versaris*. —

Περιπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον (περί, πίπτω) *incido in aliquid* ita ut totus ab eo cingar, sq. dat. rei [de quo vid. sub περιβάλλω adnotata], ut ἀσθενείᾳ 2 Macc. 9, 21. ἐπιτιμίαις 6, 13. κακοῖς 10, 4. πόνῳ 4 Macc. 1, 24. πεσὼν δυσχερεῖ πτώματι = *formidabili casu affectus* 2 Macc. 9, 7. (Epictet. Enchir. c. 2. Diod. Sic. 19, 110. Isocr. de pace c. 4 et 29. Xen. Cyr. , 2. 27.)

Περιπλέκω, f. πλέξω (περί, πλέκω plico) *circumplico*, *circumvolvo*, *umwinden*, *umschlingen*, sq. acc. rei, ut φυάδας 4 Macc. 1, 29. (ita Aul. Gell. 17, 9. circumplicare lorum surculis.) — medium: περιπλέκομαι, *me circumplico*, τινί *alicui* i. e. *amplector aliquem* 3 Macc. 5, 49. (Hom. Odyss. 23, 33.) — passiv. *circumvolvor*, ut βρόχοις *laqueis* 3 Macc. 4, 8. de h. l. acc. αὐχένας vid. sub αἰθήμων, ἐκλείπω observata. —

Περιποιέω, ῶ f. ήσω (περί, ποιέω facio; reliquum facio et reservo, erübrigen Isaeus 143, 1.) *efficio ut habeat aliquis aliquid*, *ich verschaffe Jemandem etwas*, τινί τι 1 Macc. 6, 44. (Diod. Sic. 5, 73 et 76. Dem. 242, 7. 193, 20.) — τί 2 Macc. 3, 25. quo l. cogitatione adde τοῖς δεσμένοις. — med. *acquiro mihi aliquid* vel *aliquem*. τὶ ἔν τινι *aliquid aliqua re* Sir. praef. prim. (Dem. 416, 2.) — τινά Jud. 11, 9. περιεποιήσαντο αὐτόν *suum eum fecerunt* i. e. *civem suum eum ceperunt* vel *in urbem suam eum receperunt*. Medium pro activo legitur 2 Macc. 15, 21. Cf. *Win.* §. 39, 6. p. 298 sq. *Bornem.* ad Xen. An. 4, 3. 20. (Diod. Sic. 14, 4 fin.)

Περιπόλιον, ου, τό (neutr. adiect. περιπόλιος, suburbanus) *locus circa urbem situs*, *suburbium*, *Vorstadt*, sq. genit. urbis 1 Macc. 11, 4. 61.

Περίπταμαι, i. q. περιπέτομαι, (περί, ἵπταμαι volo, de qua verbi forma seriori aevo frequentata vid. *Matth.* §. 246. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Lob.* ad Phryn. p. 325.) *circumvolo*, κυκλόθεν τινός 4 Macc. 14, 17.

Περιῤῥέω, ῶ f. ῥεύσομαι, impf. περιέῤῥεον, (περί, ῥέω fluo) *circumfluo*, περί τι 4 Macc. 9, 20. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. An. 1, 5. 4.)

Περιῤῥήγνυμι, f. ῥήξω (περί, ῥήγνυμι, rumpo, lacero) *undique detraho*, *ringsum abreissen*, ut τοὺς χιτῶνας 2 Macc. 4, 38. (Jos. Ant. 6, 14. 6. Diod. Sic. 17, 35. Dem. 203, 3.)

Περισκελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ, — ές, τό (περί, σκέλος) *crura ambiens*, plur. τὰ περισκελῆ, *vestis crura ambiens*, *tibialia*, *Schenkelbekleidung* Sir. 45, 8.

Περισκυθίζω, f. ίσω, *scythico more crines cum cute detraho* 2 Macc. 7, 4.

Περισπασμός, οῦ, ὁ (περισπάω quod vid.) *distractio* 2 Macc. 10, 36. ἐν τῷ περισπασμῷ, *dum distracti essent a ceteris* = *separati ab aliis* = *ab alia*, *quam ceteri*, *parte* (Ael. tactic. c. 25.)

Περισπάω, ῶ f. άσω (περί, σπάω traho; circumcirca detraho Xen. Cyr. 3, 1. 13.) *distraho* pass. *distrahor*, i. e. ex consuetudine loquendi Graecorum seriorum [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 413. *Win.* §. 2, 1. p. 27.] *nimis occupatus sum in aliqua re*, *nimia sollicitudine distrahor*, περί τι Sir. 41, 2. (Diod. Sic. 1, 74. 2, 90. Dion. Halic. Ant. 9, 43. Jos. Ant. 15, 1. Lucian. dial. deor. 24, 1.)

Περισσεύω [attice περιττεύω], f. σω (περισσός quod vid.) 1) *modum rei*, *de qua agitur*, *excedo* [= überzählig sein Xen. Cyr. 6, 2. 30.] sq. ἐν c. dat. negotii Sir. 30, 38. μή — σαρκί i. e. *in quocunque homine tractando cave nimius s. severior sis*. — sq. ἐν c. dat. ornamenti = *excello*, *eximius sum*, ut ἐν φρονέσει Sir. 19, 20. — seq. ὑπέρ τινα *magis excello quam aliquis* i. e. *supero aliquem* 1 Macc. 3, 30. — sq. dat. conditionis [vid. ἀδρανής], ut πτωχείᾳ i. e. *admodum egenus sum*, *magna paupertate laboro* Sir. 11, 12. — 2) περισσεύει τί τινι, *abunde est alicui aliquid*, Tob. 4, 16. (Thuc. 2, 65.)

Περισσός [attice περιττός], ή, όν (περί num. 3.) *modum vel mensuram rei*, de qua agitur, *excedens*, a) de multitudine = *permultus*, *copiosus*, τὸ περισσόν substant. *magna copia*, ut τῶν ἔργων τινός Sir. 3, 22. — 1 Macc. 9, 22. (Hesiod. Theog. v. 399.) — b) *superfluus*, *überflüssig* [Xen. Mem. 3, 6. 10.], cum vituperationis notione 2 Macc. 12, 49.

Περισσῶς, adv. (περισσός, quod vid.; magis quam) *excellenter*, *eximie*, εὐλογεῖν 2 Macc. 8, 27.

Περίστασις, εως, ἡ (τὸ περιστῆναι, circumstantia, das Herumstehen) *res* i. e. *Umstand* [πολλαὶ περιστάσεις Diod. Sic. 4, 22.], *Zustand*, *status*, *conditio*, χαλεπὴ περίστασις 2 Macc. 4, 16. (Diod. Sic. 12, 15. 13, 83.)

Περιστέλλω, f. στελῶ (operio, vestibus tego, περί, στέλλω) *mortuum vestibus involvo corpusque compono*, *beisetzen*, νεκρόν Sir. 38, 16. Tob. 12, 13. (Jos. Ant. 19, 4. 1. Diod. Sic. 19, 12.)

Περιστροφή, ῆς, ἡ (περιστρέφω, circumverto) *conversio*, ἐν περιστροφῇ λαοῦ *in conversione ad populum facta* i. e. *quum ad populum converteretur* Sir. 50, 5.

Περίστυλον, ου, τό (neutr. adiect. περίστυλος) *domus undique suffulta*, *porticus*, *Gallerie* 2 Macc. 4, 46. 3 Macc. 5, 23. (Diod. Sic. 1, 47 et 66.)

Περισύρω, f. ρῶ (περί, σύρω traho) *circumcirca detraho* sq. acc. rei 2 Macc. 7, 7. 4 Macc. 10, 7. —

Περιτειχίζω, f. ίσω (περί, τεῖχος murus, muris cingo, circumvallo Xen. h. gr. 1, 3. 10.) *circumquaque munio*, τὰ ὀχυρώματα πύργοις 1 Macc. 13, 33.

Περιτέμνω, f. τεμῶ (περί, τέμνω) 1) *circumcido*, τινά 1 Macc. 1, 60. 61. 2 Macc. 6, 11. 4 Macc. 4, 25. — pro מוּל Gen. 17, 10. בְּרִית Exod. 4, 25. (Diod. Sic. 1, 28. 3, 31.) — med. *circumcidor* i. e. *circumcidendum me curo* Jud. 14, 10. — 2) *circumquaque dissolvo*, ut τὸ τῶν ὀστέων πῆγμα 4 Macc. 9, 21.

Περιτίθημι, f. θήσω (περί, τίθημι) *circumpono*, ut στύλους μεγάλους 1 Macc. 13, 29. — de vestitu, ornatu, med. περιτίθεμαι *me circumdo*, *induor*, *ich bekleide mich*, *ich lege mir an*, seq.

acc. rei, qua se circumdat vel qua induitur aliquis Bar. 6, 43. Jud. 10, 4. 1 Macc. 12, 39. 13, 32. — sq. acc. membri, ut περὶ τὴν κεφαλήν 1 Macc. 11, 13. quo l. si medium positum videtur pro activo cf. Grammaticos sub περιποιέω laudatos. — Sap. 5, 18. περιθήσεται κόρυθα κρίσιν = περιθήσεται κρίσιν ὡς κόρυθα — περιτίθημί τί τινι *orno aliquem aliqua re* Sir. 6, 30. — pro הִלְבִּישׁ Gen. 27, 16. (Diod. Sic. 12, 21. Hdian. 8, 2. 20. Xen. de re eq. 5, 1.) —

Περιτρέπω, f. ψω (περί, τρέπω verto, circumquaque verto) *everto*, *umstürzen*, ut θρόνους δυναστῶν Sap. 5, 23. (εἰς τὸ πέλαγος Diod. Sic. 20, 51.) —

Περιφανῶς, adv. (περιφανής manifestus) *evidenter*, *eximie* 4 Macc. 8, 2. (Dem. 815, 18. Xen. Cyr. 5, 1. 22.)

Περιφερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (περιφέρω circumfero) *vertibilis*, *e*, *qui in orbem verti* s. *moveri potest* 2 Macc. 13, 5.

Περιφέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα (περί, φέρω) *circumfero* [Xen. Cyr. 2, 2. 2.] τινὰ ἐν γαστρὶ 2 Macc. 7, 27.

Περιφράσσω [attic. ττω], f. ξω pf. p. πέφραγμαι (περί, φράσσω obstruo) *circumquaque munio*, *undique obstruo*, absol. 2 Macc. 1, 34. — sq. acc. rei et dat. admin. Sir. 28, 24. 2 Macc. 12, 13. de dat. admin. vid. ἄγω. — sq. acc. rei et dat. pers. = *propter aliquem*, ubi nos: *wegen, vor* [vid. ἐκδικέω] Bar. 6, 18.

Περιφρονέω, ῶ f. ήσω (περί, φρονέω considero; undique considero, circumspecte cogito Ael. V. H. 12, 12. Aristoph. nubb. v. 1505.) *despicio*, *contemno*, seq. genit. [de quo vid. καταγελάω et *Matth.* §. 378.], ut ἀλγηδόνων 1 Macc. 14, 1. ἀνάγκης 6, 9. τῶν βασάνων 7, 16. (Plut. Pericl. c. 31. Id. Thes. c. 1. Aeschin. dial. Socr. 3, 2.)

Περίφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (περί augens, φρήν mens; valde prudens Hom. Il. 5, 412.) *contemtor*, *contemnens*, τινός [vid. περιφρονέω] 4 Macc. 8, 27. (superbus Aeschyl. Agam. v. 400.)

Περιφυτεύω, f. εύσω (περί, φυτεύω planto) *circumcirca planto*, τινί τι *circa aliquem aliquid planto* pro: *indo alicui aliquid* = nostr. *Jemandem etwas einpflanzen* 4 Macc. 2, 21.

Περιχαλάω, ῶ f. άσω (περί, χαλάω remitto, laxo) *circumquaque dissolvo* 4 Macc. 7, 13. περιχεχαλασμένων τῶν σαρκῶν, *carnibus ex omni parte dissolutis* i. e. *carne victa*.

Περιχαρής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (περιχαίρω) *admodum laetus* 3 Macc. 5, 4. (Plut. Ages. c. 16. Isocr. ad Demonic. p. 130. edit. *Lange*. οὔτε — εὐτυχῶν ἔσῃ περιχαρής, οὔτε δυστυχῶν περίλυπος.)

Περιχέω, f. εύσω, p. p. περικέχυμαι, plusqpf. περιεκεχύμην, a. 1. p. περιεχύθην (περί, χέω) *circumfundo*, *um u. um begiessen*, metaph. *obruo*, *impleo*, τινά τινι *aliquem aliqua re*, ut σκότει πολλῷ περιχυθείς 2 Macc. 3, 27. (Diod. Sic. 2, 15.) pass. seq. nominat. rei, quae circumfunditur et dat. personae cui circumfunditur res, ut οἶνός τινι, it. δέος περί τινα Jud. 13, 2. 2 Macc. 3, 17. (ita περικέχυταί μοι τὸ κάλλος it. ἵμερος Lucian. dial. deor. 20, 8 et 15.)

Περίχρυσος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (περί, χρυσός) *auro obductus* Bar. 6, 8. 39. 50. 55. 57. 70. 71.

Περίχωρος, ου, ἡ (femin. adiect. περίχωρος) *regio finitima*, metonym. pro: *incolae regionis finitimae* Jud. 3, 8.

Περίψημα, τος, τό (περιψάω, circumquaque abstergo; sordes et purgamenta decerpendo et frictione detractae) *purgamentum*, metaph. *victima piacularis*, seq. genit. personae, ad cuius vitam conservandam pertinet Tob. 5, 18. Cf. ad h. l. *Ilgen* die Geschichte Tobi's p. 70.

Περιψύχω, f. ξω (περί, ψύχω refrigero) *circumquaque refrigero* vel *recreo*, metaph. pro: *molliter et leniter tracto*, τινά Sir. 30, 7. (Alciphr. 1. epist. 39 bis.)

Περκάζω, f. άσω (περκός, niger) *nigresco*, ita de uvis, quum pingi et nigrescere incipiunt Sir. 51, 15. (Theophr. de caus. plant. 3, c. 22.)

Περσέπολις, εως, ἡ, *Persepolis*, urbs Persidis, sita haud procul ab Araxe fluvio, arcem habens regiam, qua auri argentique vis recondebatur, in belli vero usus in alia loca transvehi solita 2 Macc. 9, 2. (Diod. Sic. 17, 70 et 71.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Persepolis*.

Περσεύς, εως, ὁ, *Perseus*, rex Macedoniae, filius Philippi secundi, primum quidem socius et amicus populi romani, post vero ab eodem hostis declaratus, atque ab Aemilio Paulo proelio superatus et Romam captivus abductus 1 Macc. 8, 5. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Philippus*.

Πέρσης, ου, ὁ, *Persa* Jud. 16, 10. Addit. ad l. Esth. 6, 9. 13. 18. Hist. bel. et drac. v. 1. Esr. 1, 57. al.

Περσική, ῆς, ἡ (femin. adiect. περσικός) *terra persica*, *Persis* 2 Macc. 1, 19. quo l. per anachronismum ad Persida referuntur, quae pertinuisse constat ad Babylonios seriori aetate Persarum imperio subiectos.

Πέρσις, ιδος, ἡ, *Persis* vel *Persia* Jud. 1, 7. Esr. 3, 1. 9. 14. 1 Macc. 3, 31. 6, 15. 56. 14, 2. quo l. qui fuit rex Parthorum et Medorum Arsaces rex Persidos et Mediae appellatur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Arsaces*. — 2 Macc. 1, 13. 20. 9, 1. 21.

Πέτασος, ου, ὁ (πετάννυμι, expando) *petasus* i. e. *pileus latos margines habens*, *ein Hut mit breiter Krempe gegen Sonne und Regen* 2 Macc. 4, 12. quo l. ὑπὸ πέτασον ἄγειν τινά, trop. pro: *disciplinae et moribus Graecorum adsuefacere aliquem*.

Πετεινόν, οῦ, τό (neutr. adiect. πετεινός, volatilis, volucris; substantive) *volucris*, *avis*, sing. πετεινόν, *ein Vogel* Sir. 27, 19. — plur. Sir. 11, 3. 17, 4. 22, 18. 27, 9. 43, 14. 17. Addit. ad l. Esth. 6, 9. — τὰ πετεινὰ 4 Macc. 14, 15. addito τοῦ οὐρανοῦ Jud. 11, 7. Cant. tr. puer. v. 57. — pro עוֹף Deut. 14, 19. צִפּוֹר Ps. 8, 9. כָּנָף Ezech. 17, 23. (Hdot. 2, 123. Hom. Il. 8, 247.)

Πέτρα, ας, ἡ 1) *saxum* Sap. 17, 19. (Hes. Theog. v. 675.) — 2) *petra*, *rupes*, *Fels* Sap. 11, 4. Sir. 40, 15. Jud. 16, 15. 2 Macc. 14, 15. — pro צוּר Exod. 17, 6. כֵּף Jer. 4, 2. (Cebet. tab. c. 15. Hdian. 8, 1. 13. Xen. An. 4, 7. 4.)

Πετροβόλος, ου, ὁ (mascul. adiect. πετροβόλος, ὁ, ἡ — ον, τό, qui saxa, lapides iaculatur) *funda*, *Steinschleuder* Sap. 5, 22. ἐκ π. θυμοῦ — χάλαζαι i. e. vel *ex funda quae cernitur in ira fervescente largiter iacientur grandines* [cf. de genit. appositionis s. epexegetico sub ἔργον observata] vel *ex funda grandines ira plenae iacientur*.

Πέτρος, ου, ὁ, *saxum* 2 Macc. 1, 16. 4, 41. (Hdot. 9, 55. Xen. An. 4, 7. 11.)

Πηγή, ῆς, ἡ, *fons*, *Quelle* a) propr. Sap. 11, 6. Jud. 6, 11. 7, 3. 7. 12. 17. 12, 7. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 7, 3. Cant. tr. puer. v. 57. 4 Macc. 3, 10. 14. (Diod. Sic. 5, 43. Xen. An. 1, 5. 7.) — fonti comparatur mamma matris lactantis 4 Macc. 13, 20. — b) metaph. *origo*, *causa*, co-

φίας Bar. 3, 12. ζωῆς Sir. 22, 13. (Xen. Cyr. 7, 2. 13.)

Πῆγμα, τος, τό (πήγνυμι, quod vid.) *compages*, τῶν ὀστέων 4 Macc. 9, 21.

Πήγνυμι, f. πήξω, a. 1. ἔπηξα, a. 2. p. ἐπάγην. f. 2. p. παγήσομαι, perf. 2. πέπηγα [cf. *Matth.* §. 247. *Rost* §. 84. *Buttm.* §. 101. gram max. §. 114.] *firmum facio*, pass. πήγνυμαι *firmus reddor*, πέπηγα *ich bin fest* a) de rebus mobilibus = *figo*, *ich schlage ein*, ut πάσσαλον, seq. vel ἀναμέσον τινός Sir. 27, 2. vel ἐν τοίχοις τινος 14, 24. quo l. is, qui totus est in sapientiae, quae persona inducitur domicilium habens, amore et studio, homini comparatur in vicinia eius tentorium figenti. — σκηνήν, *tentorium figo*, *ich schlage ein Zelt auf* Sap. 11, 2. — pro נָטָה Gen. 26, 25. 35, 21. (Hdot. 5, 82. 6, 12.) — βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ *sagitta femori infixa* Sir. 19, 11. (Hom. Il. 3, 135.) — παγίδα Tob. 14, 10. (πάγας Xen. Cyr. 1, 6. 39. vid. tamen de h. l. lectione *Bornem.*) — b) de rebus fluidis = vel *congelo*, *frigore adstringo*, pass. *congelasco* Sir. 43, 19. 20. (Diod. Sic. 3, 33. 5, 25. Xen. An. 7, 4. 3.) — vel: *coalescere facio*, pass. *coalesco*, *concresco*, ἐν αἵματι Sap. 7, 2. Cf. ad h. l. *Grimm* Comment. üb. d. Buch der Weisheit p. 168. sq. et ad rem Aul. Gell. 3, 16. dies quibus conceptum in utero coagulum conformatur. —

Πηδαλιουχέω, ῶ f. ίσω (πηδάλιον, gubernaculum ἔχω) *ad clavum sedeo*, *guberno* 4 Macc. 7, 1. quo loco τὴν τῆς εὐσεβείας ναῦν ὁ τοῦ Ἐλεαζάρου λογισμὸς πηδαλιουχῶν dicitur, quatenus eximium eius exemplum praeivit.

Πηλίκος, η, ον, *quantus, a, um* 4 Macc. 15, 19. — pro כַּמָּה Zach. 2, 6. (Pol. 1, 2. 8.)

Πηλός, οῦ, ὁ, 1) *coenum*, *Koth* Sap. 7, 9. 15, 10. — pro חֹמֶר Job. 30, 9. עָפָר Job. 4, 10. (Pol. 3, 79. 9. Xen. An. 1, 5. 8. Thuc. 2, 4.) — 2) *argilla*, *lutum ex quo vasa fictilia conficit figulus*, *Thon* Sap. 15, 7. 8. Sir. 36, 13. 38, 30. Hist. bel. et drac. v. 7. — pro טִיט Jes. 41, 25. (Pol. 12, 15. 6. Dem. 313, 17.)

Πηλουργός, οῦ, ὁ (πηλός, ἔργον) *qui e luto vel argilla vasa fictilia conficit*, *figulus* Sap. 15, 7. (Luc. contra eum, qui dixerat: Prometheus es §. 2. Vol. 1. p. 11. ed. *Schmieder.*)

Πῆξις, εως, ἡ (πήγνυμι) *fixio*, ἀγκῶνος ἐπ' ἄρτους Sir. 41, 9. (πῆξιν λαμβάνω i. e. coalesco Diod. Sic. 1, 6.)

Πήρα, ας, ἡ, *pera* i. e. *saccus coriaceus, quo pastores et viatores panem et cibos gestare solebant* Jud. 10, 5. 13, 10. 15. (Hdian. 1, 9. 6. Hom. Odyss. 17, 411.)

Πηρόω, ῶ f. ώσω (πηρός, mutilus) *mutilo*, τὰς τῶν ὀμμάτων κόρας 4 Macc. 18, 21. (τὰς ὁράσεις Diod. Sic. 1, 25. τὸ σκέλος 3, 7. τὰς χεῖρας Dem. 247, 12.)

Πῆχυς, εως, ὁ, *cubitus* [de genit. plur. πηχῶν, seriori aevo proprio cf. *Lob.* ad Phryn. p. 246. *Rost* §. 46, not. 1. *Buttm.* gram. max. §. 51, not. 7. *Matth.* §. 81, 2. *Win.* §. 9, 1. e. — propr. *Ellenbogen* Hom. Odyss. 17, 38. Ael. V. H. 5, 19.] nomen mensurae, respondens nostratium *Elle* Jud. 1, 2. 3. 4. Cantic. tr. puer. v. 23. Esr. 6, 25. 2 Macc. 13, 5. — pro אַמָּה Gen. 6, 15. (Pol. 8, 89. 9. Xen. An. 4, 7. 16.) —

Πιάζω, f. άσω, a. 1. p. ἐπιάσθην (forma dorica verbi πιέζω Xen. Mem. 2, 5. 1.) *prehendo*, τινά Sir. 23, 21.

Πιαίνω, f. ανῶ (πίων) *pinguefacio*, [propr., ut τὰς ὗς Aristot. hist. an. 8, 6.] τὰ ὀστᾶ τινος *ossa alicuius* pro: *exhilaro*, *oblecto aliquem* Sir. 26, 13. (metaph. Plut. de discrimine amici et adul. c. 29. Aeschyl. Agam. v. 267.)

Πικραίνω, f. ανῶ, a. 1. ἐπίκρανα (πικρός, acutus, scharf, acerbus, amarus) *acerbum reddo*, seq. acc. rei, ut κλαυθμόν = κλαίω πικρῶς Sir. 38, 17. — metaph. seq. acc. pers. *exacerbo aliquem*, *Jem. erbittern* 1 Macc. 3, 7. — pass. πικραίνομαι ἐπί τινα = *unwillig werden über Jemanden* Esr. 4, 31. (Dem. 1464, 18. Plat. legg. 5. p. 731. D.)

Πικρασμός, οῦ, ὁ (πικρός) *amaritudo*, *acerbitas*, δουλείας Esth. 4, 7.

Πικρία, ἡ (πικρός) *amarities*, *acerbitas* [ita de sapore ut ἀμυγδάλων Xen. An. 4, 4. 73.], de dictorum et morum acerbitate Sap. 8, 16. — pro מִרְמָה Ps. 10, 7. (Pol. 8, 12. 1.) — π. ψυχῆς Sir. 4, 6. 7, 11. 34, 29. — 21, 12.

Πικρός, ά, όν (acutus, spitz, scharf) *acerbus*, *amarus*, *bitter*, comparat. πικρότερος, *acerbior*, *us* [propr. i. e. de sapore Xen. An. 5, 4. 13.] metaph. a) de rebus duris et molestis adeoque iniucunda ratione hominem afficientibus, ut ἀνάγκη 2 Macc. 6, 7. βάσανος 9, 5. ζωή Sir. 30, 17. μνημόσυνον 41, 1. ἀκούειν πικρά scil. ῥήματα Sir. 29, 25. (π. λόγος Eurip. Hel. v. 459 et 655. cf. *Valken.* ad Eur. Phoen. v. 963.) — = *vehemens*, *crudelis*, ut π. ἀπειλή 3 Macc. 2, 24. 5, 18. μόρος 3 Macc. 6, 31. πόνος 4 Macc. 15, 13. σπουδή 3 Macc. 4, 15. ψυχή 3 Macc. 4, 4. (νομός π. Diod. Sic. 1, 78.) — acc. neutr. πικρά, it. πικρότερον iunctus c. verbo sic, ut adverbiascat [vid. ἔννυχος] Sir. 25, 17. — 4 Macc. 6, 16. 8, 2. — b) de animo, moribus hominis = *durus*, *immitis* 4 Macc. 6, 8. 18, 20. (Eur. Phoen. v. 963.) —

Πικρῶς, adv. (πικρός) *acriter*, *amare*, π. φέρω *aegre fero* 2 Macc. 7, 39. 4 Macc. 10, 5. = *crudeliter*, *vehementer* 4 Macc. 6, 1. —

Πιμπλάω, ῶ, i. q. Atticorum πίμπλημι, *impleo*, *repleo* Sir. 24, 23. quo loco auctor *largiendi* magis quam implendi notionem tenens pro: ὁ πιμπλῶν [scil. νόμος coll. v. 22.] σοφίας scripsit ὁ π. σοφίαν. (Ael. V. H. 13, 16.)

Πίμπλημι, f. πλήσω, a. 1. ἔπλησα, a. 1. p. ἐπλήσθην, f. 1. p. πλησθήσομαι (πλήθω, cuius praesens apud scriptores prosae intransitivam habet significationem, ut ἀγορὰ πλήθουσα Xen. Mem. 1, 1. 11., transitive legitur apud Pseudo-Phocylid. v. 150. Cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 247. *Rost* §. 84.) *impleo*, *repleo*, *ich fülle*, *fülle an*, ut τόπον τινός [de quo genit. vid. ἀπορέω] Addit. ad l. Esth. 4, 2. — Sir. 36, 19. vid. de h. l. sub αἴρω observata. (Xen. An. 1, 5. 10.) — κακῶν τινα πιμπλάναι *abunde malis afficere aliquem* Sir. praef. sec. — passivum *impleor*, *repleor* i. e. vel: *abunde consequor*, *abunde contingit mihi*, ut εὐλογίας Sir. 37, 24. ζωῆς Tob. 12, 9. — vel: *abunde utor*, *perfruor*, ut οἴνῳ, μύρων Sap. 2, 7. de h. l. zeugmate vid. sub ἐκχέω monita. — seq. ἐν c. dat. rei Sir. 22, 21. ἵνα — πλησθῇς *ut in communionem bonorum eius simul venias*. — Sir. 42, 25. τίς — αὐτοῦ i. e. τίς, ὁρῶν δόξαν αὐτοῦ, πλησθήσεται τοῦ ὁρᾶν αὐτῆς s. τῆς ὁράσεως αὐτῆς *quis*, *maiestatem eius considerans*, *consideratione eius implebitur* s. *satiabitur?* — vel: *obruor aliqua re*, ut ἀνομίας Sir. 23, 11. — 34, 6. quo l. ex antecedd. repete διαφθορᾶς. —

Πίναξ, ακος, ὁ (πῖνος, pinus) *tabula*, *eine Tafel* 4 Macc. 17, 7. (Hdot. 5, 40.)

Πίνω, f. πίομαι [de pers. 2. πίεσαι, obvia Sir. 9, 10. Jud. 12, 13. vid. sub ἐσθίω ad voc. φάγεσαι notata] a. 2. ἔπιον (de 3 plur. ἔπιοσαν pro ἔπιον vid. ad ἀπήλθοσαν sub ἀπέρχομαι monita]

perf. πέπωκα, *bibo, ich trinke,* a) absol. Tob. 7, 9. Jud. 7, 21 bis. 12. 17. 18. Esr. 3, 22. — iunct. c. βιβρώσκω, ἐσθίω Tob. 12, 19. Jud. 12, 19. Hist. bel. et drac. v. 7. 24. Esr. 4, 10. ita de epulantibus Esr. 3, 3. 9, 54. μετά τινος Jud. 12, 11. — b) seq. genit. liquoris, de quo bibitur [vid. ἐσθίω], *von etwas trinken* Jud. 12, 1. — c) sq. ἀπό c. gen. pro genit. simplici [vid. ἐσθίω Sir. 16, 12. — d) seq. ἐν c. dat. vasis, ubi ratio habetur liquoris poculo circumdati, ut ἐν χρυσώμασι Esr. 3, 6. 1 Macc. 11, 58. (Lucian. dial. deor. 6, 2. Id. de mercede conduct. §. 26.) Cf. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 96. *Win.* §. 52, p. 466 fin. — e) seq. acc. aa) genus potus, quo utitur aliquis, indicante, ut οἶνον Sir. 9, 10. 34, 27. Esr. 3, 18. 9, 51. 2 Macc. 15, 39. — pass. οἶνος πινόμενος, addito adiectivo modium [Maass] indicante, ubi nos adverbio utimur [vid. ἀγελαῖος], ut αὐταρκής, πολύς Sir. 34, 28. 29. — bb) seq. acc. pronom. ὅσον, ὅσα Jud. 17, 20. Hist. bel. et drac. v. 6. — cc) ubi alias vel genit. simplex, vel ἀπό c. gen. ponitur Jud. 12, 13. Addit. ad lib. Esth. 4, 14. Tob 4, 15. — Esr. 9, 2. ἄρτου οὐκ ἐγεύσατο — ἔπιε i. e. *cibo et potu abstinuit.* — f) seq. accus. pers. Sir. 24, 20. de quo l. vid. sub ἐσθίω in fine observata.

Πιπράσκω, perf πέπρακα, p. p. πέπραμαι, a. 1. p. ἐπράθην (περάω, traiicio, ex ulteriore regione affero, ut ad vendendum) *vendo* a) seq. acc. rei 2 Macc. 4, 32. — b) seq. acc. pers. i. e. *vendo aliquem servum* aa) propr. 2 Macc. 10, 21. (Plut. Ages. c. 9.) — pass Sap. 10, 3. 2 Macc. 5, 14. 8, 14. — ita pro מָכַר Exod. 22, 3. (Ael. V. H. 12, 12. Xen. Conv. 4, 31.) — addito τινί i. e. *hero alicui servus vendor* Bar. 4, 6. — pro נִמְכַּר sq. לְ Levit. 25, 39. הִתְמַכֵּר Deut. 28, 68. (Dem. 1304, 8. Lucian. de vitarum auctione §. 21.) bb) metaph. *trado,* τινὰ εἰς τὰς χεῖράς τινος Jud. 7, 25. — pro מָכַר 1 Sam. 23, 7. — passiv. significatione reflexiva *totum me trado, emancipo me,* seq. τοῦ ποιῆσαι πονηρόν i. e. *flagitio patrando* 1 Macc. 1, 15. – ita pro הִתְמַכֵּר 2 Regg. 17, 17. 1 Regg. 21, 25. (πιπράσκειν ἑαυτόν Dem. 215, 6. 345, 6.)

Πίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον [de quo aor. obvio Sir. 28, 18. 50, 17. 1 Macc. 8, 10. vid. sub ἀναπίπτω observata] pf. πέπτωκα, *cado, ich falle* a) de rebus et personis, quae e loco superiori deorsum feruntur = *herunter fallen, herabfallen, cado, decido,* aa) proprie 1 Macc. 2, 14. ἀπὸ τοῦ ἅρματος 2 Macc 9, 7. ἐπὶ τὴν γῆν Bar. 6, 27. — bb) metaph., ut ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινός = *der Gewalt Jemandes anheim fallen* 2 Macc. 8, 6. ἀεννάου ζωῆς ὑπὸ διαθήκην θεοῦ *pervenio ad vitae aeternae promissionem a Deo datam* i. e. *potior vita aeterna a Deo promissa* 2 Macc. 7, 36. (Diod. Sic. 8, 37. 19, 8.) —

b) *procido, prolabor, prosternor* aa) propr. ita de elephanto, qui gladio percussus ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἐπάνω τινός 1 Macc. 6, 45. — de homm., qui. stantes vel erecti, metu, horrore perculsi prolabuntur ἐπὶ πρόσωπον Jud. 14, 6. πρὸς τὴν γῆν 2 Macc. 3, 27. — de homm., qui morbo vel dolore correpti prosternuntur 4 Macc. 6, 8. ἐπὶ τ. κλίνην, κοίτην Jud. 8, 3. 1 Macc. 1, 5. 6, 8. εἰς τὸ ἔδαφος 4 Macc. 6, 7. — de iis, qui s. repentina morte s. supplicio affecti procidunt, sq. ἐν c. dat. loci Jud. 27, 22. ἐπὶ νεκροῖς Sap. 18, 23. 4 Macc. 15, 17. — de homm., qui pugnantes gladio peremti cadunt Jud. 7, 11. (Xen. An. 1, 9. 31. 6, 4. 9.) addito dat. ῥομφαίᾳ 1 Macc. 7, 46. 10, 85. vel ἐν ῥομφαίᾳ s. ἐν στόματι μαχαίρας 1 Macc. 4, 15. 7, 38. Sir. 28, 18. — sq. ἀπό c. genit. collectivi 4 Macc. 6, 42. — sq. ἐκ c. gen. pers. 1 Macc. 5, 54. 8, 40. — ἐξεναντίας τινός 1 Macc. 4, 34. — sq. genit. partitivo et ὡς c. numerali 1 Macc. 7, 32. — praeter ἀπό c. gen. pers. adiicitur εἰς c. numerali in multitudinis notatione minus definita 1 Macc. 3, 24. 4, 15. 34. 5, 22. 34. 60. 11, 74. 16, 10. — seq. ἐν c. dat. plur. Jud. 6, 6. — de adorantibus Jud. 10, 23. de h. l. verbositate, qua voc. προςεκύνησε praecedit πεσοῦσα ἐπὶ πρόςωπον vid. sub ἄγγελος notata. — de personis preces ad Deum facientibus, seq. ἐπὶ κοιλίαν 2 Macc. 10, 11. ἐπὶ πρόςωπον Jud. 9, 1. addito προςκυνεῖν 1 Macc. 4, 55. addito insuper ἐπὶ τὴν γῆν 1 Macc. 4, 40. sq. κατὰ πρόςωπον Jud. 4, 11. — de muris = *corruo, collabor, einfallen, einstürzen* Sir. 49, 13. 1 Macc. 12, 57. ἔπεσεν τοῦ τείχους scil. particula = *ein Stück von der Mauer.* — bb) metaph. = α) *de statu prospero deiicior;* ut enim qui prospero statu utuntur, stare, ita qui dignitate vel auctoritate privantur, cadere dicuntur Sir. 1, 27. 13, 20. 23, 3. 28, 18. 26. (Diod. Sic. 13, 37. *cado* Cic. ad Attic. 4, 16. non recordor, *unde ceciderim,* sed unde resurrexerim.) — β) *pereo;* corruere enim dicuntur, qui pereunt Sap. 11, 20. Sir. 2, 7. 19, 1. — sq. ἀπό c. gen. rei ansam infortunii praebentis Sir. 22, 25. — sq. ἐν c. dat. causae 23, 1. — addito accus. nom. coniungato [de quo vid. ἐκδικέω], ut πτῶμα μέγα Jud. 8, 19. quo l. domui ingentem ruinam facienti comparatur sors reipublicae extrema vel exitium reipublicae iudaicae per Babylonios et Assyrios. — ita pro נָפַל Ps. 27, 2. Prov. 24, 16. (Diod. Sic. 13, 37. Hdot. 8, 6.) — Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 4. p. 461. —

Πίσσα [attice πίττα], ης, ἡ, *pix, Pech* Sir. 13, 1. Hist. bel. et drac. v. 27. Cant. tr. puer. v. 22. (Lucian. Tim. §. 44. Xen. Cyr. 7, 5. 27.)

Πιστεύω, f. εύσω (πίστις) 1) *credo, persuasum mihi habeo, ich glaube,* a) seq. acc. c. inf. 4 Macc. 5, 24. (Ael. V. H. 2, 21.) — b) sq. ὅτι 4 Macc. 7, 19. Vide tamen de h. l. lect. *Apel.* — (seq. ὡς Xen. Hier. 1, 37.) — c) seq. dativo personae vel rei, qua fretus persuasum sibi habet id, de quo agitur = *credo alicui, fidem habeo alicui, ich glaube Jemandem eine Rede,* ita sq. dat. personae, cuius auctoritate nititur fides alicuius Tob. 2, 14. Hist. Sus. v. 41. Esr. 4, 28. 1 Macc. 7, 7. — (Xen. Hier. 5, 2.) — sq. dat rei, ut μὴ παντὶ λόγῳ πίστευε = *glaube nicht jedem Gerede* Sir. 19, 15.

2) *confido, ich traue, vertraue, verlasse mich,* seq. dat. pers. Sir. 12, 10. 36, 31. — θεῷ, κυρίῳ *fiduciam in Deo colloco* quippe de eius benevolentia, sapientia, veracitate, sanctitate, potentia persuasus Sap. 16, 26. Sir. 2, 6. 8. 11, 19. Jud. 14, 10. 4 Macc. 7, 21. — abest dat. θεῷ e contextu facile addendus Sir. 2, 13. 1 Macc. 2, 59. — sq. dat. rei, ut ὅρκοις Sap. 18, 6. — Sir. 13, 11. μὴ — λόγοις αὐτοῦ i. e. *cave confidas plurimae eorum, quae dicit, parti.* — ὁ πιστεύων νόμῳ *qui confidit legi divinae* i. e. *cui persuasum est vera et recta esse de quibus admonet lex divina* Sir. 35, 23. ἐν παντὶ ἔργῳ πίστευε τῇ ψυχῇ σου *in quocunque negotio peragendo menti tuae* i. e. *conscientiae tuae monitis confide* v. 22. μὴ πιστεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροςκόπῳ i. e. ὤν ἐν ὁ. ἀ. μὴ πιστεύσῃς scil. αὐτῇ *in via non explorata si versaris, cave confidas illi* Sir. 35, 21. (Plut. Ages. c. 11.) —

3) *credo* i. e. *concredo, anvertrauen,* τινί τι, *committo alicui aliquid* Sap. 14, 5. 1 Macc. 8, 16. 3 Macc. 3, 21. 4 Macc. 4, 7. (Lucian. dial. deor. 25, 1. Xen. Mem. 4, 4. 17. *credo* Virg. Georg. 1, 224. Aen. 10, 71. Vellej. Paterc. 2, 102.) — abest acc. rei, e contextu facile cognoscendus 2 Macc. 3, 12. — v. 22

bis. De h. l. paronomasia vid. sub ἐκδικέω. — passiv. πιστεύομαι, *concreditur mihi* [vid. ἀπιστέω] sq. inf. obiecti Addit. ad l. Esth. 6, 5. —

Πίστις, εως, ἡ, *fides* i. e. a) *indoles* τοῦ πιστοῦ = *virtus hominis*, *qui talem se praestat*, *qualem se praestiturum esse spem fecit et promisit alicui*, ubi nostrates: *Treue*, ita aa) de personis amicis, sociis, civibus, principi fidem servantibus Sir. 22, 21. 46, 15. ἐν πίστει αὐτοῦ — ὁράσεως *per fidem*, *qua fuit in munere administrando comprobatus est propheta et fide dignus cognitus est vaticiniorum ratione habita per eandem*, *qua fuit*, *fidem et religionem*. De h. l. lect. vid. *Bretschn.*, *Aug. Apel* 1 Macc. 10, 27. 3 Macc. 5, 31. ἡ πρὸς τοὺς φίλους πίστις Lucian. Toxor. c. 41.) iunct. c. εὔνοια Addit. ad l. Esth. 2, 3. 3 Macc. 3, 3. (Xen. Mem. 2, 6. 20.) — iunct. c. δικαιοσύνη 1 Macc. 14, 35. — bb) de hominibus, qui suae cum Deo necessitudinis memores in mandatis praeceptisque divinis exsequendis et observandis fideles se exhibent et constantes Sap. 3, 14. Sir. 15, 15. quo l. ex anteced. post καὶ adde θελήσεις vel πρόθυμος ἔσῃ. — 40, 12. 4 Macc. 17, 2. — iunct. c. πρᾳότης Sir. 1, 24. 45, 9. — seq. πρὸς τὸν θεόν 4 Macc. 15, 21. 16, 22. — b) *fides*, *qua quis alteri fidit* = *confidentia*, *fiducia*, *Vertrauen*, *Zutrauen* Sir. 37, 26. 49, 10. quo l. additur genit. epexegeticus vel appositionis ἐν πίστει ἐλπίδος = ἐν πίστει τούτεστιν ἐν ἐλπίδι, de quo genit. appositionis vid. sub ἔργον notata. — ἡμῶν ἐν πίστει i. e. *vi confidentiae nostrae*, *in Folge unseres Vertrauens* 3 Macc. 6, 25. alii: *propter fidem nobis praestitam*, *in Folge oder wegen der uns bewiesenen Treue*. χρεῖαι αἱ οὖσαι εἰς πίστιν *munera* vel *negotia fidem testantia*, *Vertrauensämter* 1 Macc. 10, 37. vid. de h. l. sub εἰμί no. 2. b. bb. observata. — c) *fides* i. e. *certa persuasio*, ἐν πίστει adverbialiter, *crediblliter*, ita εὐδοκιμεῖσθαι *modo fidem faciente* vel *ita celebrari ut credi vel fides adiungi queat verbis* Sir. 41, 16. (Xen. Cyr. 1, 6. 19. Ael. V. H. 2, 31.) — c) [fides data] *promissio* 3 Macc. 3, 10. (Xen. Cyr. 7, 1. 44. 8, 8. 3.)

Πιστός, ἡ, όν (πίστις) *fidelis*, *e*, *fidus*, *a*, *um* i. e. a) *constans in promissis servandis*, *treu*, *getreu*, ita de Deo 3 Macc. 2, 11. de amicis Sir. 6, 13. 14. 15. (Diod. Sic. 18, 58. Xen. Cyr. 8, 1. 45.) de amicis regiis πιστῶν nomine insigniri solitis, seq. dat. pers. 1 Macc. 7, 8. (Xen. Anab. 1, 6. 8.) Cf. *Bornem.* ad Xen. l. l. *Blomfield* glossar. ad Aeschyl. Pers. v. 1. — de hominibus fide et fiducia in Deo posita excellentibus Sap. 3, 9. Sir. 1, 12. 21. vide tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Aug.*, *Apel* 1 Macc. 3, 13. 2 Macc. 1, 2. de Abrahamo Sir. 44, 20. 1 Macc. 2, 52. — ita pro צַדִּיק Job. 16, 9. — b) *fide dignus*, *certus*, *zuverlässig*, *glaubwürdig*, ita de personis Sir. 37, 13. quo l. si ad femin. βουλὴ καρδίας refertur mascul. πιστότερος, auctor τὴν καρδίαν tanquam personam sibi informasse cogitandus est. — 1 Macc. 14, 41. (Hdian. 2, 8. 8. — seq. ἐν c. dat. rei, in qua apparet fides alicuius, ut ἐν ὁράσει αὐτοῦ *in seinem Blicke in die Zukunft* i. e. *in vaticiniis suis* Sir. 48, 22. — seq. genit. rei, cuius ratione habita πιστὸς esse dicitur aliquis [de qua genit. vi latius patente post adiect. et particip. cf. *Matth.* §. 339, 1. *Rost* §. 108, 4. c. *Buttm.* §. 119, 5. 1. *Win.* §. 30, 4.] Sir. 46, 15. Tob. 5, 8. — de rebus, ut καρποὶ πιστοί *fructus certi*, *nunquam deficientes* Sir. 37, 22. 23. μαρτυρία 34, 23. (Dem. 873, 14.) νόμος 36, 3. σφραγίς 4 Macc. 7, 15. — Sir. 31, 8. σοφία — τελείωσις scil. ἔσται vel γενήσεται i. e. *sapientia iuncta cum oris veracitate ad perfectionem evehetur* vel *sapientia omnibus numeris absoluta deprehendetur iuncta si fuerit cum oris veracitate.* Cf. de dativo societatis opposito verbis ἄνευ ψεύδους sub εἶπον observata.

Πιστόω, ῶ f. ώσω (πιστός quod vid., fidem exigo Thuc. 4, 88.) 1) *fidem facio*, *confirmo*, seq. infinit. et addito δι' ὅρκων, vel διὰ πλειόνων = *mehrfach* 2 Macc. 7, 24. 12, 25. (Pol. 18, 22. 6.) — 2) med. πιστοῦμαι, a. 1. p. ἐπιστώθην signif. reflex. *fidum me praesto*, *ich beweise mich treu*, μετά τινος i. e. *in mutua c. aliquo consuetudine* [vid. μετά no. I, 3. b. bb] Sir. 27, 12. 29, 3. — ita pro נֶאֱמַן Ps. 78, 8. —

Πίτυρον, ου, τό. *furfur*, [Kleie, ut π. κρίθινον furfur hordeaceus Diod. Sic. 3, 13.] i. e. *furfuracea oliva*, *oliva trita* i. q. πιτυρίς Bar. 6, 43.

Πίων, ό, ἡ — ον, τό, genit. πίονος, *pinguis*, *e*, Cant. tr. puer. v. 16. (Hom. Il. 22, 501. Xen. Ages. 1, 28.)

Πλάγιος, ία, ιον, *obliquus*, *in latus versus*, ἡ πλαγία θύρα, *porta obliqua*, *Seitenthüre*, *Nebenthüre* Hist. Sus. v. 18. 26. (ἐκ πλαγίου Xen. Cyr. 4, 1. 18.)

Πλανάω, ῶ f. ήσω (πλάνη quod vid.) *erraro facio*, *a recta via abduco*, passiv. πλανάομαι, ῶμαι, *erro*, *vagor*, ita a) propr. absolute Sir. 31, 10. 36, 30. — ἐν ἔθνεσι *inter gentes* Sir. 29, 18. — sq. ἐν c. dat. loci Sir. 9, 7. (Cebet. tab. c. 6 et 24. Xen. An. 1, 2. 25.) b) metaph. aa) = vel: *in errorem abduco* τινά Sap. 15, 4. Esr. 3, 18. — vel: *decipio*, *fallo*, *täuschen* Tob. 10, 7. — passiv. = vel: *a vero aberro*, absol. Sap. 2, 21. de h. l. aor. quatenus praesentis notionem includat vid. sub παρακαλέω monita. — 12, 24. τῶν πλάνης ὁδῶν μακρότερον ἐπλανήθησαν propr. *longius in errore progressi sunt*, *quam erroris viae ducunt*, hyperbolice pro: *quam longissime* s. *adeo a vero aberrarunt*, *ut* Sap. 13, 6. Sir. 16, 21. — seq. ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας vel πόῤῥω τῆς ἀληθείας Sap. 5, 6. 3 Macc. 4, 16. — περί c. acc. rei Sap. 14, 22. — vel: *fallor*, *ich lasse mich täuschen* Hist. bel. et drac. v. 7. 2 Macc. 7, 18. (Jos. Ant. 10, 1. 4. Marc. Ant. c. 9, 42 bis) — — bb) *a virtutis tramite et studio abduco*, *verführen*, ita activum, τινά Sir. 3, 23. 15, 12. ἀπὸ τοῦ θεοῦ Bar. 4, 28. - sq. διά c. acc. 2 Macc. 6, 25. — addito ἐν τῇ πλάνῃ τινός = *insistens viae*, *qua incedit aliquis*, *erroneae*, sens. *malum alicuius exemplum sequens*.

Πλάνη, ης, ἡ, *error* (propr. huc illuc vagatio Ael. V. H. 5, 7. error Justin. 36, 2. Curt. 5, 13. 23.) metaph. *Irrthum*, *Irrwahn*, ita de hominibus perverse de rebus divinis i. e. de natura et cultu Dei statuentibus Sap. 1, 12. quo l. πλάνη ζωῆς ὑμῶν = ζωὴ ὑμῶν ἥτις ἐστὶ πλάνη, *vita vestra eaque perversa*. Cf. de hoc gen. usu sub ἁγιασμός observata. — Sap. 12, 24. Tob. 5, 13. (Diod. Sic. 2, 18. — ita *error* Cic. de nat. deor. 1, 1. 2, 20.)

Πλάσμα, τος, τό (πλάσσω) *figmentum*, *das Gebildete* [res a figulo facta Artem. 1, 56. Lucian. dial. deor. 6, 5.] metaph. *id quod animo finxit aliquis*, *res excogitata*, τῆς καρδίας *animi cogitata* Jud. 8, 20. (commentum Dem. 1110, 18.) —

Πλάσσω, f. άσω, a. 1. ἔπλασα [cf. *Matth.* §. 178, b. *Buttm.* § 86, 3. gram. max. 595. *Rost* §. 70, no. 2.] a. 1. p. ἐπλάσθην, *fingo*, *formo*, *bilden*, ita de figulo, seq. accus. Sap. 15, 7. de h. l. lect. ἓν ἕκαστον praeferenda, ut videtur, ἕκαστον simplici *Grimm.* ad h. l. p. 324. — Sap. 15, 9. 11. — addito ἐν c. dat. materiae Sap. 15, 8. — pro יָצַר Gen. 2, 7. Jes. 19, 16. (Ael. V. H. 2, 3. Xen. de mag. eq. 6, 1.) — de Deo creatore 2 Macc. 7, 23. 4 Macc. 13, 19.

Πλάστιγξ, ιγγος, ἡ, *lanx a iugo s. librili suspensa, cui pondus imponitur, statera, Waage, Waagschaale* Sap. 11, 22. 2 Macc. 9, 8.

Πλάτανος, ου, ἡ (πλατύς latus) *platanus orientalis, acer, Ahorn*, arbor a foliis et ramis late diffusis nomen habens et propter umbram, quam latissime praebet, gratissima Sir. 24, 14. — pro עַרְמוֹן Gen. 30, 37. (Ael. V. H. 2, 14.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ahorn*.

Πλατεῖα, ας, ἡ (femin. adiect. πλατύς latus, a, um; substantive:) *platea, via latior, Gasse, Strasse* Sir. 23, 21. Tob. 13, 17. Jud. 1, 14. 7, 14. 22. 1 Macc. 1, 55. 2, 9. 3 Macc. 1, 18. — pro חוּץ Prov. 7, 6. רְחֹב Judic. 19, 15. (Diod. Sic. 6, 52.)

Πλάτος, εος, ους, τό (πλατύς) *latitudo, die Breite* Sir. 1, 3. Jud. 1, 2. 3. 4. Esr. 6, 25. 2 Macc. 12, 16. — pro מֶרְחָב Hab. 1, 16. (Hdian. 8, 4. 2. Xen. Cyr. 7, 5. 8.)

Πλατύνω, f. νῶ (πλατύς) *dilato, amplifico*, τὰ ὅρια sq. dat. commodi [de quo vid. ἄγω] 1 Macc. 14, 6. — pro הִרְחִיב Exod. 34, 24. (Xen. Cyr. 5, 5. 34.) — τὴν δόξαν τινί i. e. *magnam alicui gloriam concilio alicui* 1 Macc. 3, 3.

Πλατυσμός, οῦ, ὁ (πλατύς latus; spatium latum et amplum) *status securus, conditio incolumis neque bellis neque seditionibus turbata* Sir. 47, 12. — ita pro מֶרְחָב i. e. liberatio ex angustiis Ps. 18, 19. 118, 5.

Πλεῖστος, η, ον (superlat. adiect. πολύς, multus) *plurimus, a, um, der, die, das Meiste* a) de copia, multitudine, aa) propr. 2 Macc. 8, 24. ὡς πλεῖστος *quam plurimus* Esr. 2, 9. (Xen. Mem. 3, 3. 7.) — οἱ πλεῖστοι, *plurimi* 3 Macc. 2, 32. — seq. genit. i. e. *plurima alicuius pars* 2 Macc. 6, 31. 9, 25. (Xen. Mem. 1, 1. 1.) — bb) = *permultus*, Sir. 45, 9. 2 Macc. 4, 30. — πρόσοδοι π. = *reditus admodum largi* 3 Macc. 3, 16. — b) de ambitu, extensione, ut οἶκος πλεῖστος i. e. *tota domus, totum templum* Sir. 50, 18. — sq. ἤ, *quam*, ita in comparatione, ut πλείστη ἐξουσία ἢ ἔμπροσθεν pro: πλείστη καὶ πλείων ἐξουσία ἢ i. e. *maxima potestas eaque maior quam ante* 3 Macc. 7, 21. Cf. de superlativo quatenus positus videatur pro comparat. *Herm.* ad Vig. p. 718. *Matth.* §. 464. — c) de magnitudine, ubi Lat. *eximius*, ita π. χρηστότης Addit. ad l. Esth. 6, 2. —

Πλείων, ονος, ὁ, ἡ — πλεῖον et πλέον [4 Macc. 1, 8.] τό, genit. πλείονος, plur. πλείονες et πλείους, neutr. πλείονα et πλείω [cf. *Matth.* §. 135. *Rost* §. 58, 6.] comparat. adiect. πολύς, multus, *plus*, pl. *plures, plura* 1) sensu angustiori i. e. *maior numero*, a) iunct. c. subst. [Xen. Cyr. 5, 1. 35. 5, 4. 43.] collectivo, ut λαὸς πλείων i. e. *maior* vel *plurima populi pars = die grosse Menge* Sir. 16, 15. — ὁ πλείων χρόνος *plurima temporis pars* Bar. 4, 35. (πλέων νύξ Hom. Il. 10, 252.) — pluralis, ut πλείονα ἀδικήματα 4 Macc. 11, 3. ἔτη π. Bar. 6, 3. Esr. 6, 14. ἡμέραι π. Jud. 4, 13. 1 Macc. 6, 9. π. θλίψεις Sir. 51, 3. ξένια π. 1 Macc. 11, 24. ὄψα π. Tob. 7, 8. — (Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — c. artic. οἱ πλείονες λόγοι τινός *plurima eorum, quae dicit aliquis, pars* Sir. 13, 11. — — b) absolute i. e. sine subst., πλείονες, πλείους, πλείονα, πλείω *plures, plura* sq. genit. comparationis Sir. 3, 21. 31, 11. Esr. 4, 42. 2 Macc. 10, 23. 12, 19. (Diod. Sic. 12, 21.) — sq. ἢ *quam* Bar. 6, 19. (Diod. Sic. 1, 79.) — sine comparationis notatione [vid. ἀγαπητῶς] Sir. 34, 18. 2 Macc. 12, 24. — elliptice διὰ πλειόνων *pluribus* scil. *verbis* 2 Macc. 12, 25. — c. artic. οἱ πλείονες, *plurimi, die Mehrzahl* [cf. *Matth.* §. 266. *Rost* §. 98, not. 5.] 2 Macc. 4, 18. — sq. genit. partitivo Sir. 16, 19. 2 Macc. 11, 12.

2) sensu latiori, a) de loco ubi Lat. *longius, latius*, ita ἐπὶ πλεῖον Esr. 2, 29. 2 Macc. 10, 27. — b) de tempore = *longior*, ut π. ἐπίσκεψις 2 Macc. 14, 20. — ἐπὶ πλεῖον adv. *diutius* Sir. praef. prim. Jud. 13, 1. — c) de copia, multitudine = *copiosior, ius* ut ποτίσαι οἴνῳ πλείονι i. e. *copiosius* [quam alio tempore] *vino potare* 3 Macc. 5, 2. — Bar. 6, 13. ὃς [scil. κονιορτὸς] ἐστὶ πλείων ἐπ' αὐτοῖς i. e. *quo copiosius* [scil. quam decet] *tecta sunt*. quo l. si ad subiect. refertur adiect., ubi nostrates adverbio utuntur, vid. sub ἀγελαῖος notata. — neutr. πλεῖον adverb. *copiosius*, sq. ἤ Sir. 31, 23. — πολὺ πλέον, *multo magis, multo copiosius* 4 Macc. 1, 8. — de πολύ augente vim comparativi vid. *Matth.* §. 455, not. 5. (Xen. An. 7, 5. 15.) — ἐπὶ πλεῖον adv. Esr. 9, 11. — d) de pretio, dignitate, *plus, maior*, πλείονος λογίζεσθαί τι *pluris facere vel aestimare aliquid*, seq. genit. comparationis Sap. 17, 13. — (Xen. Ages. 2, 19.) — e) de vi = *vehementius, fortius*, sq. ἤ Esr. 4, 25. vid. de h. l. sub μᾶλλον augente comparativum monita. — sq. genit. comparationis 4 Macc. 9, 30. — Sine comparat. Sap. 16, 17.

Πλέον, vid. πλείων.

Πλεονάζω, f. άσω (πλέον) 1) intrans. *copiosior sum*, ita de verbositate modum excedente 2 Macc. 2, 32. (Diod. Sic. 1, 90 fin.) — τὸ πλεονάζον = *das Mehrere* 1 Macc. 10, 41. — *copiosior reddor, augeor, cresco* Sir. 23, 3. — ὑπὲρ τὴν κεφαλήν τινος *ultra caput alicuius*, metaph. pro: *ultra modum augeor*, ita de peccatorum alicuius numero immenso Esr. 8, 75. — 2) transit. *augeo, vermehren, vergrössern*, ut τὸν στρατόν 1 Macc. 4, 35. προςφορὰς Sir. 31, 1. ὁ συντηρῶν — προςφορὰς sensus: *plurima et optima sacrificia offerenti aequiparandus est qui legem observat*. — λόγον *plura*, quam opus est, *verba facio* Sir. 20, 6.

Πλεονάκις, adv. *pluries, saepius* Sir. 31, 12. Tob. 1, 6. 1 Macc. 16, 2. 3 Macc. 2, 12. (Diod. Sic. 1, 65. Xen. Cyr. 1, 3. 13.)

Πλεονέκτης, ου, ὁ (πλεονεκτέω, plus habere cupio) *plura habendi cupidus, habendi cupidine flagrans* Sir. 14, 9. (Diod. Sic. 20, 106. Xen. Mem. 1, 5. 3.)

Πλεονεξία, ας, ἡ (πλεονεκτέω) *plura habendi cupiditas, lucri faciendi cupido, Habsucht* Sap. 10, 11. 2 Macc. 4, 50. de h. l. plur. πλεονεξίαι vid. sub ἀλήθεια notata. (Ael. V. H. 3, 16. Xen. Cyr. 1, 6. 28.)

Πλευρά, ᾶς, ἡ 1) *latus corporis*, πλευραί, *costae* Sir. 30, 12. θλάσον — αὐτοῦ = nostratium *Jemanden in die Rippen stossen, latera alicuius fodere*, metonym. pro: *disciplina severa uti*. — 42, 5. Jud. 6, 6. (Lucian. dial. deor. 20, 7. Xen. An. 4, 1. 18.) — 2) *latus aedium* 4 Macc. 18, 7. ἐφύλασσον τὴν ᾠκοδομουμένην πλευράν = nostrat. *nicht über seine vier Pfähle hinauskommen*.

Πλευρόν, οῦ, τό [forma rarior pro πλευρά cf. *Porson.* ad Eur. Orest. v. 217. ed. Lips.] *latus corporis, costae* 4 Macc. 6, 6. 11, 18. (Hom. Il. 4, 468. Hdot. 9, 72.)

Πλέω, f. πλεύσομαι, a. 1. ἔπλευσα [de forma h. verbi soluta vid. sub δεῖ monita] *navigo, ich schiffe*, τὴν θάλασσαν [de quo acc. vid. ἀπέρχομαι, κατατρέχω] Sir. 43, 24. 1 Macc. 13, 29. (Pol. 3, 4. 10. Xen. h. gr. 4, 8. 6. 5, 1. 13.) — sq. εἰς c. acc. loci, ubi quaeritur: quo, *wohin?* Esr. 4, 23. (Xen. h. gr. 5, 1. 16.) sq. ἐπί c. acc. loci 4 Macc. 7, 3. —

Πληγή, ῆς, ἡ (πλήσσω) 1) *ictus, plaga, der*

Schlag, seq. genit. instrumenti, quo percutitur aliquid, ita de ταρσῶν i. e. alarum ictu, quibus auras percutiunt aves Sap. 5, 11. (ictus alae, pennarum Plin. h. n. 10, 3. 3. 6, 12. 13.) — π. γλώσσης, *plaga quae lingua infligitur*, ita de obtrectationibus, conviciis, calumniis Sir. 28, 17. — abest genit. instrum. e contextu cognoscendus 2 Macc. 14, 43. τῇ — πληγῇ [scil. τοῦ ξίφους coll. v. 42.] μὴ κατευϑικτήσας (Xen. Cyr. 7, 1. 36.) — sq. genit. obiecti, cui plaga l. ictus infligitur, ut καρδίας = *dolor* vel *malum animum excrucians* Sir. 25, 12. 22. — 2) *verber* i. e. *ictus* vel *plaga flagellantium* 2 Macc. 3, 26. 6, 30. (Diod. Sic. 18, 36.) — 3) ex Hebraeorum loquendi consuetudine et ad exemplum τῶν ó *calamitas*, *plaga* a) universe Sir. 25, 12. 1 Macc. 3, 29. — b) de clade bellica Jud. 15, 5. 1 Macc. 1, 30. 5, 3. 34. Vide de his l. sub πατάσσω monita. — 1 Macc. 7, 22. 8, 4. 13, 32. 14, 36. 15, 29. 35. — c) de calamitatibus quas Deus dicitur inflixisse alicui Jud. 5, 12. 2 Macc. 9, 5. — ita pro מַכָּה Deut. 28, 59. 61. Mich. 1, 4. — d) πληγὴ δολιά, *ein heimtückischer Streich*, *malitiosa alicuius agendi ratio* Sir. 22, 20. 27, 25.

Πλῆϑος, εος, ους, τό (πίμπλημι, πλήϑω) 1) *multitudo*, *copia*, *die Menge*, plur. τὰ πλήϑη, πλήϑη, *die Massen*, *die Haufen*, *Schaaren* a) univ., ut εἰς πλῆϑος, ἐκ πλήϑους, adverb. *abunde*, *reichlich*, *die Menge* [vid. εἰς no. III. 3. b. bb. ἐκ no. IV. a.] Jud. 2, 18. Esr. 8, 20. — b) seq. genit. *rei*, ut τῶν ἁμαρτιῶν Sir. 5, 6. τῶν διαφόρων 2 Macc. 3, 6. τ. δώρων Sir. 7, 9. ϑυσιῶν 31, 19. χαμάκων 2 Macc. 5, 3. τῆς ὕλης 2 Macc. 2, 24. (Diod. Sic. 3, 22. Xen. An. 4, 7. 26.) — abest genit. rei, facili negotio e contextu cognoscendus, ut Tob. 4, 8. κατὰ τὸ πλῆϑος scil. τῶν ὑπαρχόντων. Cf. ad h. l. *Ilgen* die Gesch. Tobi's p. 51 sq. — Jud. 15, 7. ἦν γὰρ πλῆϑος [scil. λαφύρων] πολὺ σφόδρα. — per appositionem rebus ante memoratis subiungitur accus. πλῆϑος πολὺ σφόδρα Jud. 2, 17. Cf. de hoc acc. *Matth.* §. 432, 5. *Rost* §. 104, not. 10. *Buttm.* §. 118, not. 5. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 11 sq. *Win.* §. 48, 1. — c) de multitudine *animalium*, sq. genit. genus vel classem indicante, ut ἄρχων Sap. 11, 17. βατράχων 19, 10. — 11, 15. 16, 1. Jud. 2, 5. — d) de *virium*, quae abunde insunt alicui, multitudine, it. de *vitiorum*, quibus obrutus est aliquis, copia, ubi Lat. *magnitudo*, nostrates: *Grösse*, *Reichthum*, seq. genit., ut π. ἐλέους Sir. 51, 3. Cant. tr. puer. v. 18. — ita pro רֹב Ps. 51, 2. 69, 13. — π. ἐπιστήμης Sir. 36, 11. — π. ὕβρεως καὶ ἀνομίας 1 Macc. 3, 20. — e) de multitudine *hominum*, univ., γίνομαι vel εἰμὶ εἰς πλῆϑος πολὺ *in magnam multitudinem excresco* Jud. 5, 10. 7, 18. — 1 Macc. 5, 12. 2 Macc. 5, 26. 9, 2. 3 Macc. 5, 46. πλῆϑος πόλεως, it. τὰ κατὰ τὴν πόλιν πλήϑη Sir. 7, 7. 3 Macc. 5, 24. — πάμφυλα πλήϑη *hominum diversarum gentium multitudo* 2 Macc. 12, 27. — seq. genit. genus vel classem indicante, ut ἀδελφῶν 4 Macc. 8, 5. ἁμαρτωλῶν Sir. 7, 16. ἀσεβῶν Sap. 4, 3. ἀτάφων 2 Macc. 5, 10. γεραιῶν 3 Macc. 4, 5. ἐϑνῶν Sir. 44, 19. 1 Macc. 1, 3. ἵππου i. e. *equitum* 1 Macc. 10, 77. πρεσβυτέρων Sir. 6, 33. 7, 14. σοφῶν Sap. 6, 24. τέκνων 18, 5. Sir. 16, 1. ὑβριστῶν Sir. 32, 18. — addito πᾶν 3 Macc. 6, 14. — (Diod. Sic. 1, 55. Cebet. tab. c. 1.) — abest genit. classis e contextu facile cognoscendus Jud. 7, 4. coll. v. 2. 9, 11. coll. v. 7. Sap. 6, 2. vid. tamen de h. l. paulo post monita. — = οἱ πολλοί, *die Menge*, *die grosse Menge* i. e. multitudo opposita proceribus, magistratibus numero quippe illa minores numero et pauciores Sap. 6, 2. 14, 20. coll. v. 19. 2 Macc. 12, 42. 13, 10. 3 Macc. 1, 24. — De multitudine bellica vel militum, ita πολέμου πλῆϑος = *Kriegsschaar*, *exercitus* Jud. 2, 16. π. ἀνδρῶν πολεμιστῶν Jud. 1, 16. — ὄχλων π. 3 Macc. 2, 7. τὸ π. τῆς δυνάμεως vel τῶν δυνάμεων *multitudo copiarum* Jud. 5, 3. 1 Macc. 3, 19. 9, 6. 15, 3. — Jud. 2, 20. 16, 4. 1 Macc. 4, 8. coll. v. 1. — sq. genit. ducis 1 Macc. 9, 63. — Loci quorum contextus referri voc. πλῆϑος ad copias militares testatur 1 Macc. 3, 17. coll. v. 19. 6, 41. coll. v. 33. 2 Macc. 13, 1. 14, 1. 20. 41. 15, 21. — βάρβαρα πλήϑη 2 Macc. 2, 21. — de accus. appositionis addito Jud. 7, 2. vid. supra ad Jud. 2, 17. observata. — f) *frequentia populi*, *multitudo*, absol. Sap. 8, 15. Esr. 8, 91. 9, 2. — v. 11. τὸ πλῆϑος πολὺ scil. ἐστι, *magna est frequentia populi*. — 9, 12. 45. 48. 49. 1 Macc. 8, 15. 2 Macc. 3, 21. 4, 39. 3 Macc. 5, 48. — c. πᾶν Esr. 9, 6. 38. 40. 41. 47. 2 Macc. 4, 8. c. ἅπαν Esr. 9, 10. 3 Macc. 7, 13. — τὸ π. τῆς αἰχμαλωσίας i. e. τῶν αἰχμαλώτων Esr. 9, 4. τῶν Ἰουδαίων 1 Macc. 8, 20. 2 Macc. 11, 16.

2) *magnitudo* Sap. 18, 20. ϑραῦσις πλήϑους pro ϑραῦσις πολλή. De quo genit. usu vid. sub ἁγιασμός monita. — Referuntur huc etiam loci Sir. 36, 11. 51, 3. Cant. tr. puer. v. 18. 1 Macc. 3, 20. Vide tamen de his locis supra sub no. 1. b. observata.

Πληϑύνω, f. υνῶ, a. 1. ἐπλήϑυνα (πληϑύς quod vid.; impleo) 1) transit. *augeo*, *multiplico*, seq. acc. rei s. personae, ut τοὺς πόνους l. κόπους τινός *fructus laborum alicuius* Sap. 10, 10. — Sir. 6, 4. de h. l. futuro πληϑυνεῖ = *quoties fert occasio*, *auget et augebit* vid. sub ἀγαλλιάομαι notata. — Sir. 18, 11. 21, 12. — λόγον = *multa verba facio*, *multa loquor*, μετά τινος Sir. 22, 11. — 23, 16. 31, 10. 34, 30. — Sir. 40, 15. 47, 18. 48, 16. Cant. tr. puer. v. 12. 1 Macc. 1, 9. 14, 15. — τινά *aliquem*, ita pro: *augeo posteritatem alicuius*, *Jem. eine grosse Nachkommenschaft geben*, *zu einem grossen Volke machen* Sir. 44, 21. Bar. 2, 34. — ita pro הִרְבָּה Gen. 17, 2. 20. coll. 22, 17. — abest acc. ex antecedd. repetendus, ut τὰς πράξεις σου Sir. 11, 10. — passivum πληϑύνομαι, a. 1. p. ἐπληϑύνϑην, f. 1. p. πληϑυνϑήσομαι, *augeor*, *cresco*, *multiplicor* Sir. 11, 30. 21, 13. — 24, 27. ἐπληϑύνϑη διανόημα αὐτῆς *multiplicari cognovi* [vid. de hoc aor. usu ὁμοιόω] *sensum eius*. De h. l. ἀπό = *magis quam* vid. ἀπό no. II. 2. g. — Sir. 27, 24. 1 Macc. 1, 40. 2, 30. 3, 42. — seq. ἐν c. dat. rei, in qua apparet, quod verbo enuntiatur Jud. 9, 7. — seq. dat., ut χρυσίῳ, ἀργυρίῳ [de quo dat. post vv. et adiect. implendi notionem habentibus cf. *Matth.* §. 352, not. *Rost* §. 108, not. 15. *Elmsl.* ad Eur. Bacch. v. 18. ad Soph. OC. v. 16. *Win.* §. 31, 4.] Jud. 5, 9. quo l. dat. simplex alternat c. ἐν sq. dat. — — 2) intrans. = vel: *augeor*, *cresco*, *ich wachse*, *mehre mich*, *nehme zu* Sir. 16, 2. 23, 3. (Hdian. 3, 8. 14.) — vel: *multus sum*, ut ὑψῶν τινα *in extollendo aliquo*, addito ἐν ἰσχύει = omnibus viribus Sir. 43, 30. — vel: *dives sum*, *abundo*, ut ἅρμασι 3 Macc. 6, 4. de quo dat. vid. ante monita. — Sir. 27, 1. 11, 10.

Πληϑύς, ύος, ἡ, ion. pro πλῆϑος, *multitudo*, de hominum multitudine 3 Macc. 4, 17. (Hom. Il. 12, 458. Odyss. 11, 514.)

Πληϑύω, = πληϑύνω (πληϑύς) 1) *plenus sum*, τινί *aliqua re* [de quo dat. vid. πληϑύνω], ut συστροφαῖς *concursibus tumultuantium* 3 Macc. 5, 41. (Diod. Sic. 2, 35. ὄρη δένδρεσι πληϑύοντα.) — 2) *frequens sum*, γυναῖκες — κατὰ τ. ὁδοὺς ἐπλήϑυον *mulieres frequentes* [= *diffusae*] *erant* in viis 2 Macc. 3, 19. —

Πλημμέλεια, ας, ἡ (πλημμελής, qui canens a modo praescripto aberrat) *peccatum, delictum* Sir. 18, 26. 26, 30. 38, 10. 49, 4. de verbis Sir. 7, 31. vid. sub περί no. I. in fine notata. — pro אָשָׁם Lev. 6, 5. מַעַל Jos. 7, 1.

Πλημμελέω, ῶ f. ήσω (πλήν, μέλος carmen, cantus, aberro a modo canendi praescripto) *pecco, delinquo, ich fehle, sündige,* absol. Sir. 9, 13. 23, 11. — seq. εἰς c. acc. obiecti, *in aliquem, contra aliquid* Sir. 19, 4. 23, 23. 26, 11. — sq. acc. nom. coniugati vel substantivi eiusdem significationis, ut ἄδικα Sir. 10, 7. πλημμέλειαν 49, 4. — pro אָשַׁם Levit. 4, 13. מָעַל Jos. 22, 31. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 170. ed. Bip. Plut. Ages. c. 8. Xen. Mem. 1, 2. 26.)

Πλήν, adv. (πλέον, plus; darüber hinaus, weiter) 1) *praeter, excepto* a) seq. genit., ita ut praepositionis vim sustineat [vid. ἄχρι, ἔμπροσθεν] Sap. 12, 13. Sir. 33, 5. 10. 39, 1. quo l. auctor minus memor inchoasse se a verbis πλὴν τοῦ ἐπιδιδόντος, ita continuat orationem, ac si scripsisset πλὴν ὁ ἐπιδιδοὺς — σοφίαν — ἐκζητήσει. Cf. de hac anacoluth. *Win.* §. 64, 2. b. — Sir. 45, 13. Tob. 1, 20. Jud. 8, 20. Addit. ad l. Esth. 3, 7. 1 Macc. 11, 38. 4 Macc. 8, 10. (Pol. 3, 54. Xen. An. 1, 9. 9. Thuc. 4, 54.) — b) *praeter, praeterquam,* sq. nominat. Hist. Sus. v. 16. 1 Macc. 11, 70. (Xen. An. 1, 2. 1 et 14.) — sq. dat. pendente a voc. φανερόν 3 Macc. 6, 18. (ita πλὴν ἤ = πλήν sed fortius Theophr. Char. c. 2. init. Plat. apol. Socr. in fin. ἄδηλον παντί, πλὴν ἢ τῷ θεῷ) Cf. *Ast* ad Theophr. l. l. p. 54. et *Matth.* §. 455, a. — seq. ἐπί c. dat. Addit. ad l. Esth. 4, 16. — (seq. ἐν Xen. Cyr. 1, 2. 4 et 13.) — His adde 1 Macc. 5, 48. πλὴν — παρελευσόμεθα = *nihil petimus nisi quod — pertransire nobis liceat.* (Xen. An. 1, 8. 20.) — — 2) in transitu ad novam sententiam: *sed, tamen, quin, imo, aber, doch, indessen* Sir. 17, 19. 22, 20. 29, 8. 45, 22. Tob. 7, 10. 1 Macc. 4, 6. 10, 14. 2 Macc. 6, 17. (Hdian. 1, 12. 6. 3, 4. 1. Lucian. dial. deor. 1, 3. Xen. An. 1, 8. 25. 3, 1. 26.) — 1 Macc. 6, 24. 13, 6. Cf. *Win.* §. 57, 4. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 789. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 234. ad Philipp. p. 106. *Klotz* ad Devar. II. p. 724 sqq. —

Πλήρης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό, *plenus* i. e. a) *refertus, voll, angefüllt,* sq. genit. [cf. ἀπορέω], ut κονιορτοῦ Bar. 6, 17. σποδοῦ 2 Macc. 13, 5. (Xen. An. 1, 5. 1. 1, 4. 9.) — b) metaph. aa) *large instructus,* seq. genit. rei, ita de rebus, ut θυμοῦ Sap. 11, 18. 5, 22. vid. tamen de h. l. sub πετροβόλος observata. — πυρὰ φόβου πλήρης π. φοβερά Sap. 17, 6. — Sir. 42, 16. Esr. 1, 23. 3 Macc. 6, 31. (Xen. An. 3, 5. 1.) — de personis Sir. 1, 27. 19, 22. Hist. Sus. v. 28. (Dem. 1445, 13.) — bb) *completus, omnibus numeris absolutus,* ita ἐλπὶς ἀθανασίας, *immortalitatis spes in qua nihil desideratur* i. e. *certa, indubia, perfecta* Sap. 3, 4. πλήρης καρδία *animus in quo nihil* προθυμίας *desideratur* i. e. *animus promptissimus* 1 Macc. 8, 25. (Dem. 776, 9. Xen. An. 7, 5. 5.)

Πληρόω, ῶ f. ώσω, a. 1. ἐπλήρωσα, perf. πεπλήρωκα, p. p. πεπλήρωμαι, a. 1. ἐπληρώθην, f. 1. p. πληρωθήσομαι (πλήρης) 1) *impleo, plenum facio, ich mache voll, fülle an* a) propr. τί τινος *aliquid aliqua re* [de quo gen. vid. ἀπορέω], ut τὰ πεδία νεκρῶν Jud. 6, 4. πήραν ἀλφίτων 10, 5. — 2 Macc. 6, 4. 3 Macc. 5, 10. — τὰ πάντα θανάτων Sap. 18, 16. (Diod. Sic. 13, 78. Thuc. 1, 29.) — τί τινι, *aliquid aliqua re* [de quo dat. rei vid. πληθύνω], ut τὸ θυσιαστήριον τοῖς — αἵμασι 2 Macc. 6, 5. τὴν — λίμνην — αἵματι 12, 16. τεύχεσιν χέρας πληροῦντες Eur. Herc. fur. v. 372.) — πληροῦν τὰς χεῖράς τινος, *manus alicuius implere,* formula solennis apud Hebraeos in sacerdotibus muneri suo inaugurandis. Videntur enim sacerdotibus novitiis, tanquam muneris sacri signum instrumenta sacra et vasa in manus tradita esse Sir. 45, 15. — ita מִלֵּא יְדֵי פ׳ Exod. 28, 41. Lev. 21, 10. Num. 3, 3. — — b) refertur ad mentem hominis, quae quippe cogitatur tamquam sedes vel receptaculum eorum omnium, quae novit, recte vel perperam statuit, cogitat, sentit, decernit, appetit ille, ubi Lat. *impleo* i. e. *abunde instruo, largiter indo* l. *iniicio,* ut τινὰ ταραχῆς 2 Macc. 10, 30. 13, 16. 3 Macc. 6, 19. (κενῶν ἐλπίδων Plut. Fab. Max. c. 5. σοφίας Plat. Conv. p. 316. — impleo Liv. 7, 7. 36, 20.) — τινά τινι *aliquem aliqua re,* ut γενναίῳ φρονήματι 2 Macc. 7, 21. χαρᾷ 3 Macc. 4, 16. χόλῳ 5, 30. — abest genit. vel dat. rei, ut συνέσεως vel συνέσει Sir. 39, 12. — — c) ex usu Judaeorum graeciensium aa) de mandatis, praeceptis, officiis usurpatur, ubi Lat. *impleo* i. e. *observo, satisfacio,* ita λόγον *mandatum,* scil. θεοῦ *a Deo* [Jos. 1, 2 sqq.] *datum* 1 Macc. 2, 55. — τὴν εἰς θεὸν εὐσέβειαν 4 Macc. 12, 15. (τὰς ἐντολάς Hdian. 3, 9. 11. τὸν νόμον ἐμπιπλάναι Hdot. 1, 197.) Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 473. — bb) ex Judaeorum graeciensium locutione [vid. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 473. et *Wetsten.* ad Marc. 1, 15.] de tempore: *einen bestimmten Zeitraum vollenden,* in quibus Lat. *impleo* i. e. *absolvo, perago,* ita ut nihil ad integritatem desit, ut χρόνους μακρούς Sap. 4, 13. — Tob. 8, 20. 10, 1. 14, 5. 1 Macc. 3, 49. addito ἐν c. dat. status Sir. 26, 2. (Jos. Ant. 4, 4. 6. 6, 4. 1. — impleo Plin. ep. 1, 12. Horat. epod. 1, 20. 27.) —

2) *compleo* i. e. *ad summum usque impleo* a) propr., ut φάραγγας Bar. 5, 7. Jud. 2, 8. (sarmentis et virgultis fossas complere Caes. bell. gall. 3, 18.) — b) metaph. *totum aliquid penetro,* ita de spiritu div. in omni rerum universitate efficacem se praebente Sap. 1, 7. de h. l. perfecto quatenus praesentis notionem includat vid. sub ἀγαπάω monita. —

Πλήρωσις, εως, ἡ (πληρόω) *impletio, repletio,* τῶν λάκκων Jud. 8, 31.

Πλησιάζω, f. άσω (πλησίος, propinquus; propius admoveo) *appropinquo* [propr. Xen. An. 4, 6. 6.] pro: *familiariter utor* [univ. Dem. 1258, 12.], ita de concubitu venereo, γυναιξὶ 2 Macc. 6, 4. (Plut. Ages. c. 3. Diod. Sic. 2, 13. Ael. V. H. 10, 18.)

Πλησιέστερον, vid. πλησίον.

Πλησίον, comparat. πλησιέστερον, adv. [propr. accus. adiect. πλησίος, qui prope est, vicinus, propinquus. De accus. adiect. adverbiascente vid. sub ἀριστερός, ἔγγιστα observata] *prope, iuxta, nahe, in der Nähe, in die Nähe* a) propr. i. e. de loco, absol. 2 Macc. 6, 11. (Lucian. dial. deor. 19, 1. 20, 5. dial. mort. 20, 2. Xen. An. 2, 2. 15. Cyr. 6, 3. 5.) — καλεῖν, μεταπέμπεσθαί τινα πλησίον 4 Macc. 8, 4. 12, 2. de forma comparat. h. l. obvia cf. *Fischer* 3. b. 77. *Buttm.* gr. max. §. 69, 3. — seq. genit. loci vel rei [de quo genit. vid. ἐγγίζω] Jud. 2, 21. 3, 10. 7, 3. 18. 1 Macc. 3, 40. 3 Macc. 6, 3. 4 Macc. 12, 10. — pro אֵצֶל Deut. 11, 30. (Hdian. 1, 7. 4. Diod. Sic. 3, 29. Xen. Mem. 1, 4. 6. Cyr. 5, 4. 24.) — sq. genit. person., ut λαὸς οἴκων πλησίον σου *populus in vicinia tua habitans* Jud. 5, 5. — post vv. ducendi, ut παράγειν 4 Macc. 5, 3. (Xen. Cyr. 5, 4. 23.) — b) praeced. artic. facit peri-

phrasin aa) adiectivi *vicinus, propinquus*, sq. genit. loci, ut τὸ πεδίον τὸ πλησίον Δωθαΐμ *campus situs prope Dodaim* Jud. 4, 6. — αἱ πλησίον χορυφαί Jud. 7, 13. — 1 Macc. 12, 43. 3 Macc. 1, 6. — (Xen. An. 3, 4. 9. 2, 4. 16.) — bb) sub stant. ὁ πλησίον, ἡ πλησίον i. e. α) *vicinus, vicina, der Nachbar, die Nachbarin* Tob. 2, 8. Bar. 6, 43. — β) *amicus*, alii: *propinquus* i. e. *der Verwandte* Sir. 22, 21. coll. v. 19. 20. 23. 25, 17. 27, 18. 19. — pro רֵעַ Ps. 35, 14. 1 Sam. 30, 26. — γ) *alter* i. e. vel: *der Andere*, ita in locis, ubi agitur de duobus, ut in formula εἶπεν ἀνὴρ s. ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον Jud. 7, 4. 10, 19. 15, 2. 1 Macc. 2, 40. 3, 43. — ita pro אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ Gen. 11, 3. 1 Sam. 10, 11. Jer. 46, 16. — Sir. 16, 26. — vel: *quivis alius homo, der Nebenmensch, der Nächste* Sir. 10, 6. 17, 12. 28, 7. 29, 1. 2. 5. 19. 20. 31, 22. 34, 18. 31. — seq. genit. pronom. person. Sir. 5, 12. 6, 16. 13, 14. 15, 5. 18, 12. 19, 17. 28, 2. 4 Macc. 2, 5 bis.

Πλησμονή, ῆς, ἡ (πίμπλημι impleo, repletio) 1) *satiatio ciborum, potus* Sir. 18, 24. 45, 20. Jud. 7, 4. (Ael. V. H. 10, 26. Diod. Sic. 1, 70. Xen. Mem. 3, 11. 14.) — 2) *plenitudo, die Fülle*, metaphor. *perfectio*, σοφίας i. e. *sapientia omnibus numeris absoluta* vel *perfecta* = *summum sapientiae fastigium* Sir. 1, 14. (π. ἀτιμίας LXX Habac. 2, 16.)

Πλήσσω l. πλήττω, f. ξω, a. 2. p. ἐπλήγην, *percutio, schlagen* [propr. Xen. Cyr. 2, 3. 19. Hdian. 7, 11. 8.] i. e. a) *vulnero, saucio*, τινά τινι 4 Macc. 14, 19. (Xen. Cyr. 7, 1. 37.) — b) ut πατάσσω [quod vid.] de malis a Deo immissis alicui = *infligo*, τινὰ ἀορασίᾳ Sap. 19, 17. — ita πατάσσω pro הִכָּה Gen. 19, 11. — 1 Macc. 9, 55.

Πλίνθος, ου, ἡ, *later, Ziegel* Jud. 5, 11. (Diod. Sic. 2, 8. Dem. 325, 22. Xen. An. 2, 4. 11.) —

Πλοῖον, ου, τό (πλέω) *navis* Sap. 14, 1. Sir. 36, 2. 1 Macc. 8, 26. 28. 11, 1. 13, 29. 15, 14. 37. 3 Macc. 4, 7. 9. (Diod. Sic. 13, 78. Xen. An. 5, 1. 4.) πλοῖα πολεμικά 1 Macc. 15, 3. (π. πολέμια Xen. Oec. 8, 12.)

Πλόκαμοι, ων, οἱ (plur. subst. πλόκαμος singulari numero rarioris Hdot. 4, 34. 7, 1. Cf. *Passow*. — πλέκω) *crines plexi et intorti* = *Locken, Haarlocken* 3 Macc. 1, 4.

Πλοῦς, οῦ, ὁ (πλέω) *navigatio* Sap. 14, 1. (Ael. V. H. 2, 14. Xen. Mem. 4, 7. 4. Thuc. 3, 3.) —

Πλούσιος, ία, ιον (πλοῦτος) *dives, opulentus* Sir. 8, 2. 44, 6. Hist. Sus. v. 4. Esr. 3, 21. 1 Macc. 6, 2. — pro עָשִׁיר Ruth. 3, 10. (Hdian. 1, 8. 10. Xen. Mem. 4, 2. 37.) — comparat. πλουσιώτερος Sap. 8, 5. quo l. sapientia div. persona inducitur, ita omnium rerum creatrix, conservatrix et gubernatrix sistitur. — substantive: ὁ πλούσιος, *der Reiche*, sine artic. *ein Reicher*, et πλουσιώτερος, *ein Reicherer* Esr. 3, 19. — Sir. 10, 21. 29. 13, 2. 3. 17—22. 25, 2. 26, 4. 30, 14. 34, 3. 8.

Πλουτέω, ῶ f. ήσω (πλοῦτος) *dives sum, divitias habeo* Jud. 15, 6. — seq. ἀπό c. genit. originis l. adminiculi [vid. ἀπό] Sir. 11, 16. (Ael. V. H. 2, 11. Lucian. dial. deor. 16, 1. Xen. An. 7, 7. 28.)

Πλουτίζω, f. ίσω et ιῶ [de quo fut. attico vid. ἐγγίζω — πλοῦτος] *dito, locupleto, divitem reddo*, τινά Sap. 10, 11. ad quem l. cf. Gen. 30, 43. — Sir. 11, 19. 2 Macc. 7, 24. — pass. πλουτίζομαι, f. 1. p. πλουτισθήσομαι, *ditesco* Sir. 19, 1. (Xen. Mem. 3, 6. 7. Ages. 1, 17.)

Πλοῦτος, ου, ὁ (a verbis πολὺ ἔτος i. e. annus largum proventum habens) *divitiae, opes, Reichthum* Sap. 5, 8. 7, 8. 11. 8, 5. Sir. 10, 29. 30. 11, 14. 13, 23. 14, 3. 18, 24. 21, 4. — 24, 17. quo l. καρπὸς πλούτου = *fructus largi* [vid. de genit. sub ἁγιασμός monita] 28, 10. 30, 16. 34, 1. Bar. 6, 35. 1 Macc. 4, 13. 6, 1. — pro עֹשֶׁר 2 Chron. 1, 11. (Diod. Sic. 5, 34 et 77. Xen. Cyr. 7, 2. 44.) —

Πλωτός, ή, όν (πλώω navigo) *navigabilis, e, qui navibus transiri potest, schiffbar* 2 Macc. 5, 21. (Diod. Sic. 1, 30. 5, 25.)

Πνεῦμα, τος, τό (πνέω spiro) 1) *spiritus* i. e. a) *aura, aër leniter fluens*, π. κοῦφον Sap. 5, 1. π. διασυρίζον l. συρίζον 17, 18. Cant. tr. puer. v. 26. — ita pro רוּחַ Job. 41, 5. [16 apud LXX.] (Xen. Oec. 5, 9.) — b) *ventus* Sap. 13, 2. Bar. 6, 61. Hist. bel. et drac. v. 36. Cant. tr. puer. v. 42. — ita pro רוּחַ Gen. 8, 1. (Jos. bell. iud. 4, 8. 5. Diod. Sic. 1, 62. Xen. An. 6, 1. 14. vel 5, 9. 14.) — c) *procella, Sturmwind* Sir. 39, 28. 43, 17. — ita pro רוּחַ Job. 30, 15. — d) *halitus* i. e. aa) *spiritus qui pulmonibus ducitur* vel *aër, quem spiramus, Athem, Odem, anima* corpus animans Sap. 15, 16. Sir. 38, 23. Bar. 2, 17. 6, 25. (Artem. 1, 54. Eur. Hecub. 565 vel 571.) — iunguntur πνεῦμα καὶ ζωή 2 Macc. 7, 22. 23. 14, 46. — Uti anima a Deo indita et profecta esse, ita eadem ab eodem recipi vel eidem reddi dicitur, quum moritur homo Tob. 3, 6. ita pro רוּחַ Cohel. 12, 7. (Diod. Sic. 3, 30. τὸ πνεῦμα τῇ δούσῃ φύσει πάλιν ἀντεπέδωκαν.) — πνεῦμα ζωῆς i. e. πνεῦμα ζωὴν ἔχον i. e. *animans, ein lebendes Wesen* Jud. 10, 13. πνεῦμα ζωτικόν *halitus vitam largiens* vel *vitae testis* Sap. 15, 11. — ex metonym. signi pro re signata = vel *Lebensprincip, vis vitalis* Sap. 2, 5. 16, 14. vel *vita* Addit. ad l. Esth. 6, 11. 3 Macc. 6, 24. — ita pro רוּחַ Ps. 31, 6. — ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ *dissoluta est* i. e. *evanuit anima eius* i. e. *deliquium passus est* Jud. 14, 6. — — bb) *anhelitus* i. e. *spiritus ore emissus isque vehementior, Anhauchen*, πνεῦμα δυνάμεως *anhelitus exiens* vel *profectus a potentia divina*, ita ad normam hebraici רוּחַ שְׂפָתַיִם vel רוּחַ פֶּה Job. 15, 30. Jes. 11, 4. — in omnipotentia divina poenas infligente Sap. 5, 23. 11, 20. —

2) *animus*, quo sentimus, concupiscimus, intelligimus, decernimus, ubi nos: *Geist, Sinn, Muth* Sap. 5, 3. Sir. 31, 13. πνεῦμα — ζήσεται *animus piorum in vita se permansurum esse sperat semperque sperabit*. Bar. 3, 1. Jud. 7, 19. Addit. ad l. Esth. 5, 8. Cant. tr. puer. v. 15. Esr. 2, 2. 8. 4 Macc. 11, 11. — πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων Cant. tr. puer. v. 63. — = *mens, intelligentia* Sir. 9, 9. — ita pro רוּחַ Jes. 19, 3. — *animi fortitudo, Muth* 1 Macc. 13, 17. π. τοῦ λογισμοῦ i. e. *animi fortitudo quam largitur et auget ratio* 4 Macc. 7, 14. — ita pro רוּחַ Jos. 2, 11.

3) *spiritus* i. e. *natura simplex* vel *corporis crassioris involucro carens, intelligendi, appetendi, agendi vi adeoque vita praedita, ein Geist*, ita de hominis spiritu et de naturis homine superioribus Sap. 7, 20. 2 Macc. 3, 24. — ita pro רוּחַ 1 Regg. 22, 21.

4) πνεῦμα κυρίου, *spiritus Domini* i. e. *quae est in Deo vis* tum in mundi creatione manifestata, tum in eodem conservando et gubernando conspicua, quaeque, sapientiae nomine in libris Sapientiae et Siracidis insignita et persona induci solita, uti per omnem rerum universitatem,

ita in hominibus etiam, veri rectique et honesti studio excellentibus atque ut suum cuique tribuatur prospicientibus, nec non futura nunciantibus efficacem sese praebet. Ita Sap. 7, 7. πνεῦμα σοφίας i. e. πνεῦμα κυρίου σοφίαν διδόντος. — 12, 1. 1, 5. 6. 7. 22. 9, 17. ἔπεμψας τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα Sir. 48, 12. Ἐλισαιὲ ἐπλήσθη πνεύματος αὐτοῦ scil. ἡλίου i. e. ἐπλήσθη τοῦ πνεύματος κυρίου τοῦ ὄντος ἐν ἡλίᾳ. Cf. ad h. l. 2 Regg. 2, 9 et 15. Sir. 48, 24. πνεύματι [scil. κυρίου] μεγάλῳ εἶδε τὰ ἔσχατα. — Jud. 16, 14. Hist. Sus. v. 45. — ita pro רוּחַ 1 Sam. 10, 6.

Πνέω, f. πνεύσω et forma seriori aevo usitata πνεύσομαι [obvia Sir. 43, 16. cf. *Passow* sub h. v.] *spiro, flo,* ita de vento Sir. 43, 16. 20. Bar. 6, 61. — pro נָשַׁב Ps. 147, 18. נָשַׁף Jes. 40, 24. (Xen. An. 4, 5. 3.) — de homine = *schnauben*, πῦρ ἐπί τινα 2 Macc. 9, 7. (Hesiod. Theog. v. 319.)

Πνιγμός, οῦ, ὁ (πνίγω, suffoco) *suffocatio,* πυρός *ignis suffocans, erstickendes Feuer* Sir. 51, 4. (ita πνίγος Diod. Sic. 3, 38.)

Πνοή, ῆς, ἡ (πνέω) *halitus, spiritus vitalis, Athem* Sap. 2, 2. Sir. 3, 29. γίνομαι s. κεῖμαι ἐν ἐσχάτῃ πνοῇ *sum in extremis* 2 Macc. 3, 31. 7, 9. (Hom. Il. 21, 355.)

Ποδάγρα, ας, ἡ (ποῦς, ἄγρα) *pedica* [i. e. tendicula Xen. Cyr. 1, 6. 28.] 4 Macc. 11, 10.

Ποδήρης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ποῦς, ἄρω apto) *ad pedes usque pertingens, talaris, e,* ut ἔνδυμα Sap. 18, 24. (χιτών Xen. Cyr. 6, 4. 2.) — Sir. 45, 9. — pro מְעִיל Exod. 28, 4. (Jos. Ant. 3, 8. 4.) de hoc vestis genere pertinente ad ornatum summi pontificis cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hoherpriester.* — Sir. 27, 8.

Ποθεινός, ή, όν (πόθος quod vid.) *desiderabilis, e, exoptatus* comparat. ποθεινότερος, *desiderabilior*, τινί 4 Macc. 3, 35. 15, 1. (Lucian. dial. deor. 5, 3. Xen. Conv. 2, 4.)

Πόθεν, adv. *unde, woher?* a) propr. i. e. de loco Tob. 7, 3. (Cebet. tab. c. 1. Xen. Conv. 2, 5.) — b) metaph. aa) de origine, ita in interrogat. indir. seq. indicat. [de quo vid. ἀπαγγέλλω] Sir. 27, 27. Tob. 2, 17. 4 Macc. 13, 12. — seq. indic. futuri [vid. εἰσακούω] Jud. 12, 3. — in interrogat. directa Sir. 37, 3. 4 Macc. 1, 32. 8, 25. — bb) de causa = *cur, qui tandem,* seq. optat. [de quo vid. *Rost* §. 120, 6. b. *Matth.* §. 514. c. *Herm.* ad Vig. p. 740. *Win.* §. 42, 1.] Bar. 6, 30.

Ποθέω, ῶ f. ήσω (πόθος) *desiderio* s. *amore teneor,* seq. accus. [cf. *Rost* §. 109, not. 3. coll. *Matth.* §. 350, not. 1.] Sap. 4, 2. 8, 8. Addit. ad l. Esth. 2, 2. (Lucian. dial. deor. 4, 2. Dem. 168, 6. Xen. Mem. 2, 6. 28.) — absol. Sap. 6, 11. 15, 6.

Πόθος, ου, ὁ, *desiderium* 4 Macc. 11, 7. (Dem. 1393, 27. Xen. Mem. 2, 3. 4.)

Ποιέω, ῶ f. ήσω, *facio* i. e. *efficio, ut existat aliquid, ich mache, verfertige etwas,* „von jeder äusserlichen Thätigkeit, die sich durch Hervorbringung irgend eines handgreiflichen, in die Sinne fallenden Produktes kund giebt," ita *Passow* sub h. v. Ita a) de rebus manu factis. Habent Lat. in talibus *facio, conficio, fabricor, formo,* et ubi de aedificiis, columnis, portis et similibus agitur, *exstruo,* ut ἀπογραφήν 1 Macc. 11, 37. quo l. si infinitivus activi positus videri possit pro inf. passivi cf. *Win.* §. 45, 9. not. 1. — βελοστάσεις 1 Macc. 6, 20. ἑλεπόλεις 13, 43. θημονίας 1 Macc. 11, 4. μηχανάς 1 Macc. 6, 20. 31. 52. 9, 64. 11, 20. μίγμα Sir. 38, 8. μάννα = מִנְחָה fertum Bar. 1, 10. In ferto apparando manuum opera quatenus opus fuerit disces ex *Win.* bibl. Realw. sub artic. *Speisopfer.* — ita pro עָשָׂה Ezech. 47, 5. — His adde Hist. bel. et drac. v. 13. 27. Sir. 28, 7. Jud. 15, 12. (Diod. Sic. 1, 18. Xen. Mem. 2, 7. 5.) — τινί τι [de quo dat. commodi vid. ἄγω] Sap. 13, 15. Jud. 8, 5. Esr. 4, 17. 1 Macc. 1, 15. — ita pro עָשָׂה Gen. 33, 17. (Xen. Cyr. 1, 6. 39.) — Formulae tropicae: ζυγὸν καὶ σταθμὸν ποιεῖν τοῖς λόγοις = nostratium: *seiner Zunge Zaum u. Gebiss anlegen* i. e. *diligenter verba sua examinare et perpendere* Sir. 28, 25. τόπον ποιεῖν πάσῃ ἐλεημοσύνῃ i. e. *quavis benefaciendi opportunitate* l. *occasione uti* Sir. 16, 14. — Activum legitur, ubi exspectari poterat medium ποιοῦμαι = *faciendum, exstruendum curo,* ut σκεύη Bar. 1, 8. 1 Macc. 4, 49. — Jud. 1, 2. 4. Addit. ad l. Esth. 7, 7. 1 Macc. 4, 53. 13, 29 bis. v. 30. 14, 5. 15, 6. 3 Macc. 3, 24. — transfertur ad Deum, mundi opificem, ubi Lat. *creo,* nos: *erschaffen, schaffen,* seq. accus. Sap. 1, 13. 6, 17. 9, 9. 11, 24. 12, 12 bis. 16, 24. Sir. 4, 6. 7, 30. 10, 12. 16, 14. 35, 13. 36, 13. 38, 10. 39, 5. 28. 42, 24. 43, 5. 11. 33. 47, 8. Bar. 3, 34. 4, 7. Tob. 8, 6. Jud. 8, 14. 2 Macc. 7, 28. Addit. ad l. Esth. 3, 3. — additur dat. admin. Sap. 9, 1. — accusativo obiecti additur alter accusativus pertinens ad rei effectae significationem [de quo vid. sub ἄγριος notata] Sap. 2, 23. εἰκόνα [i. e. *ita ut referret imaginem*] τῆς ἰδίας ἰδιότητος. —

b) de statu vel conditione, cuius auctor est aliquis, ubi Lat. *efficio, auctor sum, verursachen, veranlassen, erwirken,* ut εἰρήνην i. e. vel *statum prosperum* [vid. εἰρήνη] 2 Macc. 1, 4. — vel *pacem* 1 Macc. 11, 51. — addito μετά τινος *pacem ineo cum aliquo* 1 Macc. 6, 49. 55. — ita pro עָשָׂה שָׁלוֹם sq. לְ Jos. 9, 15. (εἰρήνην ποιεῖσθαι Xen. h. gr. 7, 4. 7. vel addito τινί aut πρός τινα Xen. h. gr. 2, 2. 9. 4, 8. 12.) — 1 Macc. 14, 11. ἐποίησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς i. e. *pacis qua fruebatur sua aetate, auctor erat.* — ἄφεσίν τινι i. e. *auctor sum remissionis,* scil. vectigalium, *Jemandem Steuererlass gewähren* 1 Macc. 13, 34. (τέρψιν τινί Xen. Mem. 3, 10. 8.) —

c) de rebus, quas efficit vel quarum auctor est aliquis viribus internis i. e. viribus mentis s. animi usus („von Dingen, die vorzugsweise durch innere geistige Thätigkeit hervorgebracht werden" *Passow* l. l.) aa) univ., ita medium ποιοῦμαι i. e. *arbitrio meo facio aliquid, ich thue etwas nach meinem Ermessen* [cf. *Rost* §. 113, not. 3. *Matth.* §. 491. §. 492. *Win.* §. 39, 5.] 1 Macc. 8, 30. quo l. si futuro ποιήσονται [= *so mögen sie diess thun* cf. de fut. vim imperativi mitigante sub ἐξέρχομαι notata] additur ἐξ αἱρέσεως αὐτῶν, pertinent haec ad vim medii intendendam. — bb) de factis admirationem, metum, sollicitudinem moventibus, ut ἀνδραγαθίας 1 Macc. 8, 2. 9, 22. 10, 15. θαυμάσια Sir. 34, 8. ἰσχύν Jud. 13, 11. Esr. 8, 95. τὰ μεγαλεῖα 3 Macc. 7, 22. μείζονα 1 Macc. 6, 27. τέρατα Sir. 48, 14. Addit. ad l. Esth. 7, 6. — Sir. 46, 19. de h. l. dat. commodi vid. ἄγω. — Jud. 8, 32. 34. de h. l. praesenti futurascente vid. ἐκλείπω 1 Macc. 2, 51. — ita pro עָשָׂה אוֹת Exod. 4, 17. 30. עָשָׂה חָיִל Ps. 117, 16. — cc) de sorte, cuius auctor est aliquis, ubi Lat. *paro,* nos: *bereiten, zufügen, zuziehen,* τινί τι, ut δόξαν Esr. 4, 17. εὐφροσύνην Addit. ad l. Esth. 6, 17. ὄνομα Bar. 2, 11. 1 Macc. 3, 14. 5, 57. 14, 35. — ταῦτα i. e. *hanc sortem* l. *quae instant mala* Jud. 11, 2. — κακά Bar. 2, 2. ἃ οὐκ ἐποιήθη ὑποκάτω — οὐρανοῦ *mala quae sub omni coelo non parata sunt* vel *acciderunt hoc modo quo Hierosolymis paravit* i. e. *accidere*

iussit Deus. — 1 Macc. 7, 7. — πληγήν μεγάλην 1 Macc. 13, 32. 14, 36. 15, 29. 35. — αἰσχύνην εἴς τινα = *ignominiam impono in aliquem, Jem. einen Schandfleck anhängen* Jud. 14, 18. — τί ποιεῖ ἐλεημοσύνη i. e. *quam sortem parat* homini *beneficentia* Tob. 14, 11. — ita עָשָׂה שֵׁם sq. לְ Jer. 32, 20. (ποιοῦμαι δόξαν Diod. Sic. 11, 39.) — dd) de diebus festis, ubi Lat. *celebro, ago,* nos: *feiern, begehen,* ut γάμον 1 Macc. 9, 37. 10, 18. τὸν ἐγκαινισμόν 1 Macc. 4, 56. — τὸ πάσχα Esr. 1, 6. — ee) de epulis, ubi Lat. *apparo, paro,* nos: *veranstalten,* ut γάμον Tob. 8, 18. δοχήν, πότον τινί Jud. 6, 21. 12, 10. 1 Macc. 16, 15. 3 Macc. 7, 18. Esr. 3, 1. — pro עָשָׂה מִשְׁתֶּה Gen. 29, 22. (δεῖπνον ποιεῖσθαι Xen. Cyr. 3, 3. 25.) — ff) *efficio ut, auctor sum ut fiat aliquid* [cf. *Herm.* ad Vig. p. 761. *Passow* l. l. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 27.], ita seq. accus. c. infinit. Bar. 2, 23. Esr. 5, 3. 1 Macc. 11, 27. (Lucian. dial. deor. 14, 2. dial. marin. 6, 3. Xen. Cyr. 1, 6. 40.) — seq. infinit. Sap. 6, 19. 4 Macc. 18, 19. — (Xen. Mem. 1, 3. 13.) — abest infinit. εἶναι cogitatione facile addendus Jud. 9, 14. ποίησον ἐπὶ παντὸς ἔθνους — ἐπίγνωσιν scil. εἶναι. Quo l. per appositionem vel epexegetice additur τοῦ εἰδῆσαι, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς κλ. — 1 Macc. 1, 52. 8, 15. — gg) seq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati vel finem aut qualitatem indicante. Habent Lat. in talibus *reddo,* nos: *machen,* ita in locis, ubi accusativo obiecti additur accus. adiectivi, ut ἀκουστὸν ποιεῖν τι *etwas hörbar machen* Sir. 45, 9. 46, 17. — ἀκουστὴν — φωνὴν μεγάλην = *die Stimme laut ertönen lassen* Sir. 50, 16. — εὐελπίδα π. τινά = *laeta spe replere aliquem* Sap. 12, 19. π. ἑαυτὸν προςφιλῆ Sir. 4, 7. 20, 12. — Esr. 3, 19. 21. 1 Macc. 11, 28. 2 Macc. 1, 25. 8, 21. 30. 35. 9, 15. 11, 3 bis. 12, 41. 13, 26. 14, 39. (Xen. Mem. 4, 4. 15 et 25. Cyr. 4, 5. 52.) — = *Jem.* oder *Etwas zu Etwas machen,* seq. duplici substantivo accusativum habente, ut ποιεῖν τινὰ φίλον καὶ σύμμαχόν τινος 1 Macc. 10, 16. — 2 Macc. 4, 42. 8, 24. 9, 1. 14. 11, 32. 14, 33. 4 Macc. 6, 29. (Hdian. 8, 4. 23. Xen. Cyr. 1, 3. 18.) — π. τινὰ τῶν φίλων τινός pro: ποιεῖν τινὰ ἕνα τῶν φίλων = *in numerum amicorum recipio aliquem* 1 Macc. 4, 39. — ad exemplum τῶν ὁ sequentium Hebraeorum dicendi consuetudinem altero accus. praefigitur εἰς 2 Macc. 14, 33. vid. εἰς no. III. 3. e. ee. — hh) iunct. c. subst. *facit periphrasin verbi* substantivo cognati, ita activum, ut ἐκδίκησιν ποιέω i. e. ἐκδικέω 1 Macc. 3, 15. 7, 9. 24. vid. ἐκδίκησις. — π. ἐπιλησμονήν τινος i. e. ἐπιλανθάνω τινός oblivisci facio vel oblivionem rei induco [ita Hom. Odyss. 20, 85.] Sir. 38, 17. — κρίματα ἀληθείας π. pro: κρίνειν ἀληθῶς Cant. tr. puer. v. 4. κρίσιν π. i. e. κρίνειν *ius dicere, Gericht halten* 1 Macc. 6, 22. πόλεμον π. πρός τινα i. e. πολεμεῖν πρός τινα Jud. 1, 5. 7, 1. Esr. 4, 4. — ita pro עָשָׂה מִלְחָמָה seq. אֶת Gen. 14, 2. — medium [ita maxime in libris Maccabaeorum secundo et tertio], ut π. τὴν ἀναζυγήν 2 Macc. 9, 2. ἀπαίτησιν 4, 27. ἀπάντησιν 12, 30. ἀπογραφήν 3 Macc. 4, 17. δέησιν 3 Macc. 2, 1. δικαιολογίαν 2 Macc. 4, 44. διωγμόν 12, 23. ἐκκομιδήν 5, 7. ἐξιλασμόν 12, 45. εὐτυχίαν 3 Macc. 6, 40. ἱκετείαν 2 Macc. 8, 29. ἱλασμόν 2 Macc. 3, 33. κατασκευάσματα 12, 43. κοινολογίαν 14, 22. κρίσιν 14, 18. λιτανείαν 3, 20. 10, 16. λόγον 2, 30. 3 Macc. 5, 15. μετάφρασιν 2 Macc. 2, 31. μηχανάς 1 Macc. 15, 25. ὁρμήν 3 Macc. 1, 23. παράκλησιν 3 Macc. 7, 24. τὴν πορείαν 2 Macc. 3, 8. 12, 10. πρεςβείαν 2 Macc. 4, 17. πρόςβασιν 3 Macc. 1, 26. de h. l. imperf. conatum l. voluntatem indicante vid. *Herm.* ad Soph. Aiac. v. 1106. *Matth.* §. 497, c. *Rost* §. 116, not. 5. *Schäfer* app. ad Dem. p. 337. *Win.* §. 41, 3. c. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 364. — προςευχήν 2 Macc. 1, 23. στρατοπεδείαν 2 Macc. 13, 14. σύστασιν Esr. 8, 73. 3 Macc. 2, 9. τροπήν 2 Macc. 12, 37

2) *ago, ich thue, handle,* „mehr den Begriff einer fortgesetzten oder noch fortwährenden Handlung, als den des abgeschlossenen Machens enthaltend" *Passow* l. l. — a) univ., τὸ ποιῆσαι, *das Handeln, die That* Sir. 35, 18. 19. — iunct. c. adverbio, ut ἀκολούθως τινί Esr. 7, 6. ἀνοητότερον 4 Macc. 5, 9. — εὖ, καλῶς, ὀρθῶς = *recte ago,* seq. particip. 2 Macc. 11, 26. Jud. 11, 22. Addit. ad l. Esth. 6, 15. 1 Macc. 11, 43. 12, 18. 22. 2 Macc. 2, 16. — iunct. c. adv. relativo, ut καθά Jud. 4, 8. 8, 30. 11, 23. καθώς Jud. 7, 16. Hist. Sus. v. 18. Cant. tr. puer. v. 6. 1 Macc. 1, 50. 2, 33. 12, 46. 3 Macc. 3, 20. — Tob. 5, 16. Cant. tr. puer. v. 26. 1 Macc. 2, 18. 40 bis. ὥςπερ 4 Macc. 1, 12. — c. adv. demonstr. οὕτως Sir. 13, 1. Jud. 10, 10. Esr. 3, 24. 9, 10. 1 Macc. 3, 60. 10, 63. — seq. κατά τι *secundum aliquid, accommodate ad aliquid.* Sir. 8, 15. Jud. 7, 28. 31. Addit. ad l. Esth. 6 9. Esr. 8, 96. 1 Macc. 2, 33. 9, 71. 14, 46. addito εἴς τινα *ratione habita alicuius* = *erga aliquem* Bar. 2, 27. — παρά τι *contra aliquid* 1 Macc. 14, 45. — — seq. accusat. pronominis, ut αὐτό, αὐτά Sir. 15, 1. coll. 14, 20 sqq. 50, 28. coll. v. 27. τὰ αὐτά Sir. 31, 26. 2 Macc. 13, 12. τοῦτο, ταῦτα Jud. 11, 14. Addit. ad l. Esth. 3, 5. Esr. 4, 35. 1 Macc. 10, 23. 2 Macc. 10, 4. 3 Macc. 1, 7. ἃ Jud. 12, 4. Cant. tr. puer. v. 3. 1 Macc. 11, 5. οἷα 1 Macc. 5, 56. ὅσα Esr. 8, 16. 1 Macc. 8, 3. 13, 3. πάντα Tob. 5, 1. 1 Macc. 13, 9. πάντα ταῦτα Jud. 15, 10. Esr. 9, 15. 1 Macc 6, 59. — ὃ θέλεις ποιεῖς 2 Macc. 7, 16. τί aliquid 4 Macc. 2, 17. — interveniente v. ποιέω universe dicitur, quod ante explicatius dictum erat, „Graeci saepe usurpant ποιεῖν, ne verbum antegressum repetere cogantur". *Schäfer* apparat. Demosth. III. p. 417. *Bornem.* ad Xen. Mem. 3, 8. 2. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 427. *Passow* l. l. Sir. 14, 7. Tob. 3, 10. ἐὰν ποιήσω τοῦτο. Sermo scilicet ante erat de vita suspendio facienda. — Jud. 11, 15. coll. v. 12. 14, 5. coll. v. 14. — Addit. ad l. Esth. 3, 7 bis. coll. v. 5. Esr. 4, 4. 1 Macc. 2, 26. 4, 60. 8, 30. vid. vv. praecedentia προςθεῖναι, ἀφελεῖν. — τὸ πρᾶγμα τοῦτο 1 Macc. 9, 10. cuius l. verba uti respiciunt ad ea, quae v. 9. leguntur, ita explicantur verbis quae sequuntur: φυγεῖν ἀπ' αὐτῶν.

b) de factis, quorum est ratio aliqua ad aliquem vel ad aliquid, ita aa) εὖ ποιέω τινά i. e. *benevole ago cum aliquo, benevole tracto aliquem,* ita univ. Jud. 10, 16. 11, 4. — = *benefacio alicui, beneficia exhibeo alicui* Bar. 6, 38. (Xen. Cyr. 1, 6. 24 et 30. An. 3, 2. 2.) Cf. *Matth.* §. 415. *Buttm.* §. 118, 5 et 4. *Rost* §. 104, 2. a. *Fischer* 3. a. p. 428. 430. *Win.* §. 32, 1. — bb) τί τινι *facio aliquid in commodum,* in honorem vel *in detrimentum alicuius* [cf. *Matth.* §. 415, not. 1. *Buttm.* §. 120, 2. 3. *Frotscher* ad Xen. Hier. 2, 2. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. sub ποιέω. *Vig.* p 289. *Win.* l. l.], seq. accus. rei = *praesto alicui aliquid,* ut εἰρήνην μεγάλην 1 Macc. 13, 37. ταῦτα 11, 42. — ποιήσω σοι ἃ ἔγραψας 1 Macc. 10, 56. — c. adverbio καθώς 1 Macc. 11, 26 bis. — de personis benefacientibus alicui, ita εὖ ποιεῖν τινι Bar. 6, 64. — c. accus. rei Sir. 12, 5. οἷς [per attr. pro ἃ] ἂν ποιήσῃς αὐτῷ. Addit. ad l. Esth. 4, 6. — in confusione duarum locutionum, una εὖ ποιεῖν τινί et ἀποδιδόναι τινί τι Jud. 13, 20. ποιῆσαι σοι αὐτὰ ὁ θεός i. e. εὖ ποιῆσαι [de quo optat. vid. ἀγαθο-

ποιέω] σοὶ ὁ Ϡεὸς ἀποδοὺς αὐτὰ εἰς ὕψος αἰώνιον. Cf. sub ἐμπίπλημι notata et de infinit. epexegitico τοῦ ἐπισκέψασθαι sub ἀληθινός monita. — de personis male aliquem tractantibus, *male ago cum aliquo*, addito acc. rei Sir. 7, 12. Tob. 14, 10. 4, 15. Cant. tr. puer. v. 7. — addito adverb., ut οὕτως 1 Macc. 1, 58. ὃν τρόπον = ὡς Hist. Sus. v. 62. τὸν αὐτὸν τρόπον = *eodem modo* 3 Macc. 4, 13. — de personis qua ratione agendum sit circa aliquam rem s. personam 1 Macc. 3, 50. 4, 44. — — cc) seq. ἐν c. dativo personae vel obiecti remotioris, ut κακίαν ἔν τινι *eine Frevelthat an Jem. verüben* 1 Macc. 7, 23. 10, 46. quo l. per attract. ἧς pro ἥν. — ἔν τινι καθά Bar. 2, 21. — — dd) seq. μετά c. genit. pers. [de qua formula vid. sub μετά no. I. 3. c. aa. bb.] addito nunc κατά τι Sir. 50, 22. Tob. 3, 6. 8, 16. Cant. tr. puer. v. 18. — nunc acc. rei Tob. 12, 6. 13, 6. θεάσασθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν. Jud. 8, 26. 15, 10. 1 Macc. 10, 27. —

c) seq. accus. nominum, quibus desideriorum et necessitatum, morum et institutorum, negotiorum et conaminum, officiorum et praeceptorum notio inest. Utuntur Lat. in talibus verbo: *perago, exsequor, ratum facio, satisfacio*, nostrates: *beobachten, besorgen, erfüllen, vollbringen*. Ita ἀγαθόν Tob. 12, 7. τὸ ἀρεστόν τινι l. ἐνώπιον s. ἐν ὀφθαλμοῖς τινος Tob. 4, 3. 21. Jud. 12, 14. — Sir. 48, 16. quo l. cogitatione adde: θεῷ. — τὰ δίκαια Esr. 4, 39. τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν 1 Macc. 1, 13. τὰ ἐνθυμήματα Sir. 35, 12. τὰς ἐντολὰς θεοῦ Tob. 3, 5. τὸ ἐπιτήδευμα Jud. 13, 5. τὸ ἔργον μου Sir. 10, 25. Esr. 4, 11. 1 Macc. 4, 51. — οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα i. e. *ii, qui opera*, de quibus agitur, *exsequebantur, die Arbeitsleute*. — εὐχήν Esr. 4, 4 bis. τὸ θέλημα l. τὰ θ. τινός Esr. 9, 9. 2 Macc. 1, 3. π. ἐν βίᾳ κρίματα Sir. 20, 3. κρίσιν Sir. 32, 17. τοὺς λόγους τινός 1 Macc. 2, 34. 3, 42. quo l. λόγοι οὓς — συντέλειαν = *iussa quae in perniciem populi dederat exsequenda*. — τὸ πρόσταγμα τῆς βασιλέως 1 Macc. 2, 18. σοφίαν i. e. *sapientiae praecepta* Sir. 51, 8. τὸ συνταχθέν Bar. 6, 63. — His adde Tob. 5, 1. Esr. 4, 57. —

d) seq. accus. nominis abstracti vel virtutis, cuius praecepta observat aliquis, ut ἀλήθειαν Tob. 4, 6. 13, 6. δικαιοσύνην Tob. 4, 5. 7. ἐλεημοσύνην Sir. 7, 10. 32, 2. Tob. 4, 18 bis. 11, 8. 16. 12, 9. 19. 13, 6. 14, 10. τινί Tob. 1, 3. Vid. de hac formula sub ἐλεημοσύνη adnotata. — ἔλεος Sir. 29, 1. 46, 7. τινί Tob. 8, 17. 14, 7. Cf. de his l. ἔλεος. — πίστιν Sir. 15, 45. πίστιν ποιῆσαι scil. θελήσεις vel δυνήσῃ.

e) seq. accus. nominis sentiendi agendique rationem indicantis legi divinae contrariam, ubi Lat. *committo, patro*, nos: *begehen, thun*, ut ἀδικίαν ἔν τινι *eine Ungerechtigkeit* od. *Böses an Jem. od. gegen Jem. begehen* Jud. 7, 24. 3 Macc. 2, 4. ἀδεσίαν 1 Macc. 16, 17. ἁμαρτήματα, ἁμαρτίας Jud. 11, 17. 13, 6. Hist. Sus. v. 52. ἀτοπίαν Jud. 11, 11. κακά Sir. 7, 11. 34, 10. Bar. 1, 3. 1 Macc. 1, 52. 6, 12. ἃ ἐμίσησε scil. κύριος Sir. 15, 11. πονηρά Sir. 27, 27. Esr. 1, 39. 44. 47. ὑπεροχὴν κακῶν ποιοῦμαι *flagitium insigne sponte mea* vel *arbitrio meo committo* 2 Macc. 13, 6. quo l. si perf. pass. significat. media legitur vid. *Win.* §. 40, 3. *Buttm.* gr. max. Vol. 1. p. 368 sqq. *Matth.* §. 493, e. *Rost* §. 114, 2. (Hdian. 1, 16. 13. Xen. Cyr. 5, 3. 48.)

f) de tempore, ubi Lat. *transigo, ago*, sq. acc., ubi quaeritur quamdiu? Tob. 10, 7. vid. ad h. l. sub ὄμνυμι observata. — ita pro עָשָׂה Cohel. 6, 12. (μέσην νύκτα Lucill. epigr. 16. et Niearch. χρόνον epigr. 35. in Anthol. gr. Vol. 3. p. 32. 67. Dem. 392, 18. — *facio* Cic. ad Attic. 5, 20: Iconii decem dies *fecimus*.)

3) intransit. *operor, facio, ich bin thätig, arbeite, schaffe*, εἰς τὸ ἔργον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου *für den Dienst am Hause des Herrn* = *für den Tempeldienst* Esr. 5, 58. — ita pro עָשָׂה Ruth. 2, 19. — (Xen. An. 1, 5. 8.) Cf. *Passow* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 614.

Ποίησις, εως, ἡ (ποιέω) 1) *fabricatio* [Dem. 702, 11. Thuc. 3, 2.], ubi Deo tribuitur = *creatio*, ita Sir. 16, 24. — 2) ex Hebraeorum dicendi consuetudine = *obsequium* νόμου *legi praestitum*, *legis observatio* Sir. 19, 17. — ita עָשָׂה הַתּוֹרָה Jos. 22, 5. 1 Chron. 22, 12. ubi LXX ποιεῖν τὸν νόμον. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 113. — Sir. 51, 2.

Ποιητής, οῦ, ὁ (fabricator Xen. Cyr. 1, 6. 38. auctor carminis Xen. Mem. 1, 2. 36.) *is, qui observat aliquid*, ut νόμου 1 Macc. 2, 67. — ita pro עֹשֵׂה הַתּוֹרָה 1 Chron. 22, 12. Cf. de hoc h. v. usu sub ποίησις notata.

Ποικιλία, ας, ἡ (ποικίλλω variego, bunt machen; variegatio) *varietas*, *Mannichfaltigkeit* Sir. 38, 27. 43, 25. 4 Macc. 15, 19. Cf. *Ruhnken*. Tim. p. 219.

Ποικίλος, η, ον, *varius* i. e. [versicolor Cebet. tab. c. 21. Xen. Mem. 3, 10. 14.] *diversus, a, um*, *verschieden*, *mannichfaltig* 2 Macc. 15, 21. 3 Macc. 1, 21. 2, 6. 4 Macc. 7, 4. 17, 7. 18, 21. (Hdian. 4, 2. 13. Xen. Oec. 16, 1.)

Ποικιλτής, οῦ, ὁ (ποικίλλω) *artifex versicolore ornatu vestes elaborans* = *Sticker* Sir. 45, 10.

Ποιμαίνω, f. ανῶ (ποιμήν) *pasco*, *ich weide*, τὰ πρόβατα Jud. 8, 26. — pro רָעָה 1 Sam. 25, 16. (Hdian. 6, 8. 2. Dem. 1185, 3.)

Ποιμήν, ένος, ὁ, *pastor* Sap. 17, 17. Sir. 18, 12. Jud. 18, 9. — pro רֹעֶה Gen. 4, 2. (Xen. Mem. 2, 3. 9. Dem. 1455, 4.)

Ποιμνίον, ου, τό, *grex*, maxime ovium Sir. 18, 12. Bar. 4, 26. Jud. 2, 27. 3, 4. (de h. voc. orto ex ποιμένιον Oppian. Cyneg. 4, 2. 69. vid. *Buttm.* gr. max. II. p. 334.)

Ποῖος, ποία. ον 1) *qualis, e* i. e. *cuius generis?* [cf. *Buttm.* §. 71. gram. max. §. 79.] 1 Macc. 2, 10. 2 Macc. 3, 37. de h. l. optat. vid. sub πόθεν observata. (Cebet. tab. c. 17. Hdian. 7, 8. 11. Xen. Mem. 3, 12. 8.) — 2) *quisnam?* Sir. 10, 19 ter. 30, 40. Tob. 5, 8. 10. 4 Macc. 8, 15. (Xen. Mem. 2, 4. 5. Cyr. 8, 1. 2.)

Πολεμέω, ῶ f. ήσω (πόλεμος) 1) *bellum gero* Esr. 4, 6. — οἱ πολεμοῦντες substant. [vid. ἐκδικέω] i. e. *hostes bellum gerentes* 1 Macc. 8, 26. (Dem. 236, 5. Xen. h. gr. 1, 4. 10.) — seq. dat. *pers. cum aliquo* = *adversus aliquem bellum gero* 4 Macc. 4, 22. (Xen. Cyr. 3, 1. 10.) Cf. *Matth.* §. 404, c. *Rost* §. 106, 3. — iunct. c. nom. coniugato [vid. ἐκδίκησις]: πολεμεῖν πόλεμον *bellum gerere* [Xen. Hier. 2, 18.] addito genit. populi, cui bellum infertur vel qui bello vexatur 1 Macc. 2, 66. 3, 2. 9, 30. 13, 9. — ita pro נִלְחַם מִלְחָמָה 1 Sam. 8, 20. 25, 28. — 2) *pugno, ich kämpfe, streite* a) absol. 1 Macc. 6, 52. — addito adv. ἀνδρωδῶς v. 31. — b) seq. ἐν c. dat. pers. [cf. nostratium *ankämpfen*, ex Hebraeorum loquendi consuetudine = *contra aliquem* 1 Macc. 3, 58. — ita נִלְחַם seq. בְּ Judic. 10, 18. 11, 8. 1 Sam. 28, 15. — c.) sq. ἐπί c. dat. animalis, cui insidens l. impositus pugnat aliquis 1 Macc. 6, 37. — d) sq. ἐν c. dat. gladii, quo ar-

matus pugnat aliquis 1 Macc. 3, 12. — e) κατέναντί τινος, *adversus* 1 Macc. 2, 41. περί τινος *pro aliquo* 1 Macc. 3, 21. 43. 14, 32. — f) πρός τινα, *contra aliquem* Jud. 7, 11. μὴ πολέμει — παρατάξεως i. e. *noli ea ratione adversus eos pugnare, qua acie instructa fit proelium.* — 1 Macc. 2, 40. 3, 10. 17. 5, 3. 57. 6, 63. 8, 10. 9, 9. 68. 11, 55. 12, 24. 40. — g) ὑπέρ τινος, *pro aliquo* 1 Macc. 2, 20. 5, 32. 9, 44. — Homini ὑπέρ τινος pugnanti comparatur Deus ab aliorum iniuriis cultores suos tuens et vindicans, item rerum ad sustentandos egenos collectarum abundantia Sir. 4, 28. 29, 13. — — h) seq. *accusativo: bello aggredior, oppugno, angreifen,* ita aa) seq. acc. *pers.* Jud. 6, 2. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 1 Macc. 4, 18. 41. 5, 30. 9, 8. 11, 50. 12, 13. 53. 13, 17. 14, 1. 15, 19. 39. 16, 2. 4 Macc. 3, 7. (Jos. bell. iud. 2, 10. 4. Diod. Sic. 2, 37.) — 1 Macc. 14, 26. ἐπολέμησαν — ἀπ' αὐτῶν *bello adorientes a finibus suis depulerunt,* abest acc. pers. 1 Macc. 11, 46. — additur accus. personae ἐν c. dat. loci 1 Macc. 5, 65. vel διά c. genit. loci 8, 32. — vel ἐπί c. genit. loci 1 Macc. 14, 13. vid. de h. l. sub ἐκδικέω monita. — passivum: *bello vexor* 1 Macc. 5, 16. — bb) seq. accus. *loci,* ut ἐπολέμησεν αὐτήν 1 Macc. 5, 35. 50. 9, 64. 10, 75. 11, 50. 66. (Diod. Sic. 4, 61. Apollod. bibl. 3, 14. 8. Denarch. adv. Dem. p. 29.) Cf. *Matth.* §. 404, not. 2. — abest accus. loci ex antecedd. facile cognoscendus 1 Macc. 6, 31. — — 3) *infesto,* de personis verbis et animo oppugnantibus aliquem, seq. accus. pers. Addit. ad l. Esth. 4, 10. 4 Macc. 11, 8. (τινί Xen. Cyr. 1, 3. 11.)

Πολεμικός, ή, όν (πόλεμος, bellum; bellicosus) *bellicus, a, um* i. e. *ad bellum pertinens,* ut πλοῖα, σκεύη, χρείας Jud. 7, 5. 14, 2. 1 Macc. 3, 3. 15, 3. 2 Macc. 8, 9. (Lucian. dial. deor. 20, 4. Xen. Cyr. 1, 6. 13. 8, 1. 34 et 37.)

Πολέμιος, ία, ιον (πολεμίζω) 1) *infestus, a, um, hostilis* Sir. 46, 6. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn., Aug., Apel.* (Lucian. dial. mort. 12, 1.) — subst. ὁ πολέμιος, *hostis* Sir. 46, 3. Jud. 15, 4. Esr. 4, 4. 1 Macc. 7, 29. 14, 33. 34. 16, 2. 2 Macc. 8, 6. 16. 24. 27. 10, 21. 27. 12, 22. 28. 13, 21. 14, 22. 15, 20. 26. 4 Macc. 2, 14. 3, 11. 12, 13. 17, 20. 24. 18, 4. (Xen. Cyr. 1, 5. 11 et 14.) — sine artic. Sap. 11, 3. Sir. 37, 5. de h. l. lect. vid. *Bretschn., Apel.* — Bar. 6, 56. 2 Macc. 3, 38. 4, 16. 5, 6. 3 Macc. 2, 23. 3, 24. 8, 9. 4 Macc. 11, 23. — π. τινος Tob. 12, 10. — 2) metaph. *alienus, inconcinnus, inconveniens, widrig* 2 Macc. 15, 29.

Πολεμιστής, οῦ, ὁ (πολεμίζω) *bellator, pugnator* Sap. 18, 15. — ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 19. Jud. 1, 16. 7, 2. 7. 15, 3. 1 Macc. 15, 13. 16, 4. — ὁ ἀνήρ, ὁ πολεμιστής 1 Macc. 13, 10.

Πόλεμος, ου, ὁ 1) *bellum* a) proprie Esr. 1, 25. 2, 27. 4, 4. 1 Macc. 1, 2. 18. 8, 2. 5. 24. 9, 22. 10, 15. 11, 4. 12, 13. 14. 44. 13, 3. 14, 29. 2 Macc. 2, 14. 20. 10, 10. 12, 36. 3 Macc. 1, 2. (Diod. Sic. 4, 50. Xen. Mem. 4, 4. 14.) — formulae notandae: πολέμου πλῆθος = *copiae bellicae vel militares, Kriegsschaar* Jud. 2, 16. παρασκευὴ πολέμου *apparatus bellicus, Kriegsvorrath* Jud. 4, 5. ὁ πόλεμός μου i. e. *quod ego gero bellum* Esr. 1, 27. διδακτὸς πολέμου *belli peritus, bello adsuetus* 1 Macc. 4, 7. ἐπιστάμενος s. εἰδὼς *belli peritus, kriegserfahren* Bar. 3, 26. 1 Macc. 6, 50. στολὴ πολέμου = *ornatus militaris, armatura* 1 Macc. 14, 9. — de formula πολεμεῖν πόλεμόν τινος vid. πολεμέω no. 1. — b) ut Hebraeorum מִלְחָמָה, ita πολέμου pro: σκεύη πολέμου *instrumenta bellica.* Ita in formula συντρίβειν πολέμους *frangere instrumenta bellica,* de Deo usurpata Jud. 9, 7. 16, 3. — ita pro שָׁבַר מִלְחָמָה Hos. 2, 20 l. 18. coll. Hos. 1, 7. — 2) ex adiuncto: *pugna, Streit, Kampf* a) proprie i. e. de pugna bellica Sir. 37, 5. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn., Apel, Aug.* — 40, 6. 46, 1. 6. 47, 5. Bar. 6, 15. 48. 49. Jud. 1, 5. 13. 5, 18. — 11, 8. de h. l. appositione per genit. πολέμου enuntiata vid. sub ἔργον notata. — Esr. 1, 29. 1 Macc. 2, 38. 3, 59. 4, 17. 5, 31. 43. 9, 1. 7. 13. 17. 45. 47. 10, 49. 50. 78. 11, 69. 73. ὑπέστρεψε — πολέμῳ i. e. *pugnae causa = renovaturus pugnam.* Cf. de dat. causae sub ἀποστέω monita. — 13, 14. — His adde formulam: εἰς πόλεμον frequentatam post vv. eundi, praeparandi, surgendi, adstandi Jud. 1, 11. 5, 1. 14, 13. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 1 Macc. 2, 41. 3, 44. 73. 4, 13. 5, 39. 42. 59. 6, 4. 33. 34. 7, 43. 8, 6. 10, 2. 12, 28. 50. — πόλεμος ἐπί vel πρός τινα i. e. *contra aliquem* 1 Macc. 2, 54. 5, 7. 19. 21. — νίκη πολέμου *victoria proelio parta, der Sieg im Streite* 1 Macc. 3, 19. Cf. de genitivi vi latius patente sub ἀγαθός observata. — (Diod. Sic. 13, 79. Xen. Cyr. 6, 2. 4.) — b) trop. ἀγνοίας πόλεμος *pugna adversus inscitiam,* ubi nos: *Kampf mit der Unwissenheit* [de genit. obiecti vid. ἀγαλλίαμα] Sap. 14, 22. quo l. hominis rerum divinarum inscitia laborantis conditio hominum bello oppressorum statui comparatur.

Πολεμοτροφέω, ῶ f. ήσω (πόλεμος, τρέφω) *bellum alo, den Krieg unterhalten* 2 Macc. 10, 14. 15. 14, 6.

Πολεμόω, ῶ f. ώσω (πόλεμος) *ad bellum inferendum instigo,* τινά τινι *aliquem contra aliquem* 4 Macc. 4, 21. (Thuc. 1, 57 bis.)

Πολιά, ᾶς, ἡ [feminin. adiect. πολιός, ά, όν, canus; substantive:] *canities, cani* i. e. *cani capilli,* c. artic. 4 Macc. 5, 6. — sine artic. Sap. 4, 9. 2 Macc. 6, 23. 15, 13. 3 Macc. 4, 5. — plur. πολιαὶ πολυχρόνιοι i. q. πολιαί sed fortius Sap. 2, 10. Sir. 6, 17. 25, 4. (Lucian. dial. deor. 2, 1. Pind. Olymp. 4, 40.)

Πολιορκέω, ῶ f. ήσω (πόλις, εἴργω) *urbem obsideo, eine Stadt od. einen Ort einschliessen, belagern* Esr. 5, 72. quo l. si ad substant. neutrius generis refertur particip. alius generis, vid. de hac structura ad sensum sub ἀγνοέω notata. — seq. accus. loci 2 Macc. 11, 6. 4 Macc. 7, 4. (Ael. V. H. 3, 26. Xen. Ages. 2, 26.)

Πολιορκία, ας, ἡ (πολιορκέω) *obsidio* Esr. 2, 23. 2 Macc. 10, 18. 19. 4 Macc. 17, 24. (Ael. V. H. 3, 14. Xen. Cyr. 7, 5. 13.)

Πόλις, εως, ἡ. *urbs, oppidum* a) propr. Sir. 7, 7. 9, 7. 13. 10, 3. 16, 4. 26, 5. 28, 14. 36, 31. 49, 19. Jud. 5, 3. Addit. ad l. Esth. 6, 19. Esr. 2, 22. 1 Macc. 6, 1. 15, 4. 2 Macc. 4, 45. 5, 8 bis. (Diod. Sic. 5, 6. Xen. Mem. 2, 1. 14.) — subiungitur nom. urbis proprio, ut ἡ βηθσούρα πόλις 1 Macc. 6, 7. μωδεῒν πόλις 13, 25. ὀδολλὰμ πόλις 2 Macc. 12, 38. — 1 Macc. 3, 37. 2 Macc. 12, 27. — 1 Macc. 15, 28. quo l. verbis ὑμεῖς κατακρατεῖτε — ἱερουσαλὴμ per appositionem additur: πόλεις — μου i. e. *qui sunt urbes regni mei.* — seq. genit. regionis, ut πόλεις ἰούδα Bar. 2, 23. 1 Macc. 1, 53. 3, 8. iunctum c. nom. gentili σκυθῶν πόλις i. e. *Scythopolis* Jud. 3, 11. 2 Macc. 12, 29. — πόλιν ἐκ πόλεως, it. ἐκ π. εἰς πόλιν = *von Stadt zu Stadt* Sir. 38, 32. 2 Macc. 5, 8. Formulae in urbis Hieros. mentione obviae: π. ἠγαπημένη Sir. 24, 11. π. ἁγίου i. e. urbs *Jovae venerandi* Tob. 13, 9. π. ἁγιάσματος κυρίου s. ἐκλεκτὴ π. ἁγιάσματος i. e. *urbs, quam ut templum habeat sibi sacrum Jova elegit* Sir. 36, 18.

9, 6. π. καταπαύματος s. κατασκηνώσεως κυρίου i. e. *urbs quam sedem suam esse voluit Jova* [de qua inter Deum et populum israel. necessitudine vid. sub ἁγιάζω observata] Sap. 9, 8. Sir. 36, 18. — ἡ πόλις ita legitur, ut significetur vel *urbs modo memorata, urbs de qua agitur, urbs, in qua aguntur, quae exponit auctor* Jud. 6, 12. 16. coll. v. 10. — 7, 13. 22. 23. 1 Macc. 5, 31. 44. 46. 47. 50. 51. 59. 68. 6, 3. coll. v. 1. — v. 49. 63 bis. 9, 65. 67. 15, 14. coll. v. 13. — v. 30. 31. coll. v. 28. — 2 Macc. 4, 38. 39. coll. v. 33. — 3 Macc. 3, 8. 4, 11. 12. 5, 24. coll. v. 1. — Esr. 2, 28. coll. v. 27. 4, 48. 1 Macc. 10, 10. ἡ πόλις αὕτη Esr. 2, 19. 23. 24. vel ἡ π. ἐκείνη v. 22. 26. coll. v. 18. ἡ ἁγία π. s. ἡ π. ἡ ἁγία insignitur hoc nomine apud Judaeos urbs Hierosolyma ob insignem cerimoniam, qua in templo ibi exstructo colebatur Jova 1 Macc. 2, 7. Cantic. tr. puer. v. 4. — 2 Macc. 1, 12. 3, 1. 9, 14. Vide paulo ante monita. — nomini urbis proprio nunc praeponitur ἡ πόλις, ut ἡ π. βετυλούα Jud. 10, 6. nunc per appositionem postponitur Jud. 1, 1. 1 Macc. 2, 15. τὰ σοῦσα ἡ π. Addit. ad l. Esth. 1, 3. Esr. 6, 8. — seq. genit. terrae vel regionis, ad quam pertinet urbs, ut αἱ π. τῶν ἀναβάσεων Jud. 6, 7. αἱ π. ἰούδα 1 Macc. 1, 29. 44. 51. — seq. genit. pers. ἡ π. τινός i. e. vel *urbs, in qua habitat aliquis* Jud. 6, 14. 7, 7. 32. 8, 3. 13, 12 bis. 14, 9. — abest genit. pers. ex antecedd. repetendus Sir. 10, 2. κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως [scil. αὐτοῦ] — αὐτήν i. e. *qualis princeps civitatis suae, tales incolae eius* — vel: *urbs pertinens ad regionem vel terram alicuius* Jud. 2, 27. 3, 5. 5, 18. — ἡ ἰδία π. *urbs alicui propria* vel quod habitat aut natus est in ea Esr. 5, 8. — ἡ πόλις δαβίδ, *urbs Davidis*, ad normam hebr. עִיר דָּוִד 2 Sam. 5, 7. 1 Regg. 8, 1. appellatur ita ea urbis Hierosolymae pars, quae posita in monte Sion arcem et domicilium Davidis habebat 1 Macc. 1, 33. 7, 32. 15, 36. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub vv. *Jerusalem, Zion.* — — b) praedicantur de urbe, quae sunt hominum eam incolentium Sir. 34, 24. — — c) *civitas cum iuribus, commodis et ornamentis suis* 3 Macc. 2, 31. quo l. uti πόλις primo loco commemorata fere idem est, quod ἡ ἰσοπολιτεία v. 30., ita ἡ τῆς εὐσεβείας πόλις appellatur urbs pios Dei cultores manens cum praemiis et honoribus suis.

Πολιτεία, ας, ἡ (πολιτεύω, civis sum Dem. 161, 16. civitatem administro Xen. Mem. 3, 9. 15.) 1) *respublica* i. e. *instituta publica lege constituta et sancita, Staatsverfassung* 2 Macc. 4, 11. 8, 7. 13, 14. 4 Macc. 3, 21. 8, 7. 17, 9. (Diod. Sic. 1, 28. Xen. Mem. 2, 1. 13.) — 2) *civitas* i. e. *ius civitatis, Bürgerrecht* 3 Macc. 3, 21. 23. (Diod. Sic. 12, 51. Pol. 6, 2. 12.)

Πολίτευμα (πολιτεύω civis sum; institutum ad civitatem vel remp. pertinens Dem. 107, 25.) *civitas* 2 Macc. 12, 7. (Pol. 2, 41. 6.)

Πολιτεύομαι, f. σομαι, dep. (ductum ab act. πολιτεύω, civis sum, in civitate versor Ael. V. H. 14, 28. Xen. Mem. 4, 4. 13.) *vitam instituo* [ad normam a civitate praescriptam Dem. 665, 20.], seq. dat. normae [de quo vid. sub ἀλήθεια notata], ut τοῖς τ. θεοῦ νόμοις 2 Macc. 6, 1. 3 Macc. 3, 4. Addit. ad. l. Esth. 6, 14. — sq. κατὰ τὰ ἔθη τινός 2 Macc. 11, 25.

Πολίτης, ου, ὁ (πόλις) *civis, der Bürger, Mitbürger* 2 Macc. 4, 5. 50. 5, 6. 8. 23. 9, 19. quo l. verbis τοῖς χρηστοῖς ἰουδαίοις per appositionem additur τοῖς πολίταις. — 2 Macc. 14, 8. 15, 30. 3 Macc. 1, 22. — pro בְּנֵי־עַמִּי Gen. 23, 11. רֵעַ Jer. 31, 34. (Diod. Sic. 14, 7. Xen. Mem. 4, 6. 14.)

Πολλά vid. πολύς.

Πολλάκις, adv. (πολύς) 1) *saepe, frequenter* Sir. 19, 15. 1 Macc. 14, 29. 2 Macc. 9, 25. 12, 22. 3 Macc. 5, 41. — Addit. ad l. Esth. 6, 5. (Xen. Mem. 3, 12. 6.) — 2) *multis modis, in mehrfacher Hinsicht* 4 Macc. 16, 6.

Πολλαχόθεν, adv. (πολύς) *multis rationibus* 4 Macc. 1, 7. πολλαχόθεν — ἐπιδεῖξαι *multis iisque varii generis argumentis efficere possem.*

Πολλαχῶς, adv. (πολύς) *multis modis* 3 Macc. 1, 25. (Dem. 609, 1. 1338, 1.)

Πολυάνδριον, ου, τό (πολύς, ἀνήρ — locus viris frequens) *sepulcretum commune, Todtenacker, Begräbnissplatz* 2 Macc. 9, 4. 14. 4 Macc. 14, 17. (Ael. V. H. 12, 21. Hdian. 4, 9 fin.)

Πολύγονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (γόνος, γόνη) *multum gignens, foecundus*, comparat. πολυγονώτερος, *foecundior* Sap. 4, 3. 4 Macc. 15, 4. (Diod. Sic. 1, 37 et 40. Hdot. 3, 108.)

Πολυδάκρυος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, δάκρυ) *multum lacrimans* 3 Macc. 5, 25. πολυδάκρυον ἱκετείαν — ἐδέοντο pro: πολυδάκρυοι ἱκετείαν ἐδέοντο. (Hom. Il. 3, 132.)

Πολυέλεος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, ἔλεος) *admodum misericors* 3 Macc. 6, 9. — pro רַב־חֶסֶד Exod. 34, 6.

Πολυετής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πολύς, ἔτος) *multos annos habens, annosus* Sap. 4, 16. (Eur. Orest. v. 467.)

Πολύθρηνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, θρῆνος) *multum lacrimans* l. *lugens* 4 Macc. 16, 10.

Πολυκέφαλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, κεφαλή) *multa capita habens*, de instrumento adhiberi solito in torquendo 4 Macc. 7, 14. vid. tamen de h. l. lect. *Apel.*

Πολυμαθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πολύς, μανθάνω) *qui multum didicit, multarum rerum scientia imbutus* Sir. praef. sec. in fin. (Xen. Mem. 4, 4. 6.)

Πολυμερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πολύς, μέρος pars; multis partibus constans Anth. gr. Vol. II. p. 214. edit. *Jacobs*) *in multas res diffusus, late diffusus.* Ita de sapientia, quae, observante Badnello ad Sap. 7, 22. orta et profecta a simplici et unica Dei natura per has mundi partes quasi per ramos se diffundit. Cf. *Grimm* Com. über das Buch d. Weisheit p. 191.

Πολύορκος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, ὅρκος) *multum iurans* Sir. 23, 11. 27, 14.

Πολυοχλία, ας, ἡ (πολύς, ὄχλος) *multitudo populi, Volksmenge* Bar. 4, 34. (πόλις πολυοχλουμένη Diod. Sic. 14, 95 et 103.)

Πολύπαις, δος, ὁ, ἡ (πολύς, παῖς) *multos liberos habens* 4 Macc. 16, 10. (de cygno Ael. V. H. 1, 14.) —

Πολυπειρία, ας, ἡ (πολύπειρος) 1) *multa experientia* Sir. 25, 6. — 2) *multa cognitio* Sap. 8, 8. (Ael. V. H. 4, 19.) —

Πολύπειρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, πεῖρα) 1) *multa expertus*, ὁ π. *der Vielerfahrne* Sir. 31, 9. 36, 25. (Diod. Sic. 1, 1.) — 2) ex adiunct. *prudens* Sap. 21, 22.

Πολυπλάσιος, ία, ιον (πολύς) *multiplex* 2 Macc. 9, 16. de h. l. adiect. ubi nos adverbio utimur vid. ἀγελαῖος. —

Πολυπληθία, ας, ἡ (πολύς, πλῆθος) *magna multitudo* 2 Macc. 8, 16. (Strabo XV. 1098. 8. Pollux IV. 163.)

Πολύπλοκος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, πλέκω necto; multis nexibus instructus Eur. Med. v. 468 l. 481.) *varius* i. e. a) *diversus* 4 Macc. 15, 21. — b) metaph. *dolosus*, *vafer* Addit. ad l. Esth. 6, 12. (Theogn. v. 215.)

Πολυπραγμονέω, ῶ f. ήσω (sum πολυπράγμων i. e. qui multa negotia curat) *studiose indago, subtilis et curiosus sum in cognoscenda et tractanda aliqua re*, ἔν τινι 2 Macc. 2, 30. (de personis sciscitantibus quae nihil ad se pertinent Ael. V. H. 14, 7. Lucian. dial. deor. 20, 4. Xen. Cyr. 8, 6. 3.) —

Πολύς, πολλή, πολύ, πολλοῦ, πολλῆς, πολλοῦ, *multus, a, um, viel*, opp. ὀλίγος. Legitur etiam in libris V. T. apocryphis

I) de quantitate *extensiva* i. e. A) *de copia et multitudine, Vielheit, Menge*, ubi Lat. *multus, copiosus, ingens numero;* comparat. πλείων, πλεῖον, plus [vid. πλείων], superlat. πλεῖστος, *plurimus* [vid. πλεῖστος]. Extat autem 1) *indefinite* vel *sine articulo* i. e. in universa multitudinis alicuius mentione a) in locis, ubi tum singulari tum plurali numero verbis tanquam praedicatum subiicitur et nomini definito nunc *prae*mittitur, ut πολλὰ [εἰσί] τὰ ἔνεδρα τοῦ δολίου Sir. 11, 27. πολλά γε τὰ ἐπ' αὐτῆς = *da giebts viel drauf* 34, 12. — Tob. 3, 5. Jud. 2, 20. Esr. 4, 14. 4 Macc. 18, 15. (Xen. Hier. 4, 3.) nunc *post*ponitur, ut οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί Sir. 6, 5. οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ [sensus: *desideria eius*] — πολλοί 20, 13. — Esr. 9, 11. 1 Macc. 16, 7. — Sir. 34, 29. quo l. si πολύς ad substant. refertur, ubi nos adverbio utimur, vid. sub ἀγελαῖος monita. — — b) ubi numero singulari tanquam epitheton subiecti vel obiecti copulatur cum nominibus tum rerum, tum personarum, quarum multae vel sunt vel cogitari possunt genera plura vel classes, species, formae plures. Etiam in his nunc praeponitur substantivis, ut πολλὴ ἀνάπαυσις Sir. 51, 27. π. γοητεία 2 Macc. 12, 24. π. δόξα Sir. 44, 2. π. εἰρωνεία 2 Macc. 13, 3. π. ἐλπίς 2 Macc. 9, 22. π. ἐργασία Sir. 37, 11. π. εὐταξία 2 Macc. 4, 37. π. κακία Sir. 30, 3. π. λαλιά 20, 4. π. παιδεία 51, 16. π. παραδρομή 2 Macc. 3, 28. π. σκότος v. 27. π. τρυφή Sir. 18, 31. π. χορηγία 3 Macc. 5, 10. (Xen. An. 5, 4. 17.) — additur genit. subst. genus indicantis, ut π. ἀριθμὸς ἀργυρίου Sir. 51, 28. — it. π. λαὸς ἐξ Ἰσραήλ 1 Macc. 1, 30. — nunc postponitur, ut αἰχμαλωσία πολλή 1 Macc. 14, 7. ἀποκατάστασία π. Tob. 4, 13. ἀποσκευή π. 1 Macc. 9, 39. ἀργύριον π. 1 Macc. 3, 31. 16, 11. λαὸς π. 1 Macc. 5, 6. 30. οἶνος π. Jud. 12, 20. ὄχλος π. Esr. 8, 91. παιδεία π. Sir. 42, 5. πλῆθος π. Jud. 2, 17. 5, 10. χρυσίον π. Jud. 2, 18. 1 Macc. 4, 23. ὠφέλεια π. 2 Macc. 8, 20. — augetur vis adiectivi addito adverbio σφόδρα Jud. 1, 16. 7, 2. 18. 15, 7. 1. 1 Macc. 3, 41. 13, 22. — (Xen. An. 4, 2. 20. Cyr. 6, 1. 1.) — — neutr. singul. πολύ *multum, viel*, ut ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον — ἢ πολὺ, μετὰ ἀδικίας Tob. 12, 8. — dat. πολλῷ, *multo* = *um vieles*, seq. comparat. πολλῷ μᾶλλον Sir. praef. prim. (Xen. Mem. 1, 2. 9. Thuc. 2, 51.) — accus. πολύ adverbialiter: *multum, admodum* Addit. ad l. Esth. 6, 9. (Xen. Cyr. 7, 1. 6.) — seq. comparat., ut πολὺ πλέον 4 Macc. 1, 8. 2, 6. (Lucian. dial. deor. 2, 1. Xen. Mem. 2, 10. 2.) — — c) ubi, pertinens ad subiectum s. obiectum *pluralis numeri*, iungitur c. substant., it. c. adiect. et participiis, substantive positis, multitudinem personarum l. rerum indicans pertinentium ad genus vel classem substantivo significatam. Ita legitur *prae*positum substant., ut π. ἀντιλήπτορες Sir. 13, 21. π. δυνάσται 11, 6. π. λόγοι 13, 12. π. τύραννοι 11, 5. — Sir. 16, 5. 29, 17. 37, 30. 43, 32. Tob. 4, 9. Jud. 5, 18. 1 Macc. 12, 10. 13. 2 Macc. 4, 42. 5, 18. 9, 6. 4 Macc. 1, 21. 28. 5, 3. 15, 5. — seq. genit. subst. genus indicantis 4 Macc. 4, 3. — (Xen. Mem. 1, 2. 60.) — interveniente καί copulatur c. alio adiect., ubi Lat. *isque, et quidem* 3 Macc. 2, 6. 13. Cf. *Matth.* §. 444, 4. *Bornem.* ad Xen. Mem. p. 416. *Rost* §. 134, 5. c. — *post*positum nomini habetur Sir. 43, 6. Bar. 1, 12. Tob. 1, 3. 16. 2, 2. 3, 6. 13, 11. Jud. 1, 1. 5, 8. 9. 16. 25. 1 Macc. 1, 2. 9. 18. 2, 18. 3, 7. 11. 5, 7. 21. 6, 6. 34. 51. 52. 8, 10. 9, 2. 17. 20. 39. 40. 64. 10, 21. 28. 60. 87. 11, 1. 20. 40. 48. 51. 66. 12, 13. 13, 26. 14, 32. 15, 4. 29. 16, 8. 2 Macc. 1, 35. 3, 26. 33. 4, 39. 12, 17. 13, 8. 3 Macc. 1, 5. 2, 6. 6, 5. — — d) *pluralis:* πολλοί, *multi*, seq. genit. partitivo nunc simplici, nunc suspenso a praepositt. ἀπό, ἐκ, ut πολλοὶ τῶν ἐν ἐξουσίᾳ ὄντων Addit. ad l. Esth. 6, 5. — 2 Macc. 4, 35. 6, 24. — 1 Macc. 5, 3. 3 Macc. 2, 26. (Xen. apol. Socr. §. 13. An. 1, 7. 20.) — πολλοὶ ἐξ αὐτῶν 1 Macc. 5, 26. 4 Macc. 3, 7. π. ἀπὸ Ἰσραήλ 1 Macc. 1, 43. 2, 16. — 1 Macc. 1, 52. 7, 19. — seq. ἐν c. dat. pers. 1 Macc. 1, 62. — univ. *multi, Viele*, ita in universa hominum multitudine significanda Sir. 3, 23. 6, 21. 8, 2. 11, 13. 27, 1. 28, 19. 29, 4. 7. 30, 20. 31, 7. 34, 6. 25. 37, 19. 31. 39, 9. 42, 11. Addit. ad l. Esth. 6, 2. Esr. 2, 9. 4, 26. 27. 5, 64. 1 Macc. 1, 11. 2, 29. 32. 3, 18. 9, 6. 69. 4 Macc. 10, 1. — πολλά, *multa, res multae* Sir. 11, 10. 12, 18. 20, 11. 14. 27, 24. 31, 9. 11. 35, 8. 9. 41, 4. 43, 27. 1 Macc. 9, 22. 2 Macc. 12, 12. — acc. πολλά, adverbial. *multum* i. e. vel: *multis verbis* 2 Macc. 7, 26. (Lucian. dial. deor. 25, 1.) — vel: *multis modis* Esr. 1, 49. — vel: *valde* 2 Macc. 8, 32. 9, 19. 15, 14. 3 Macc. 5, 12. 4 Macc. 10, 1. (Diod. Sic. 13, 41. Xen. Cyr. 7, 3. 10.) —

2) *definite* i. e. c. *artic.*, ut τὸ πολύ [substant. maxima pars Xen. An. 1, 7. 14.] accusat. absol. *magnam partem* l. *magna ex parte* 2 Macc. 9, 11. (Arrian. exp. Alex. M. 3, 18. 10.) — οἱ πολλοί, *multi* scil. *illi de quibus agitur, plerique* v. c. lectorum, ita 2 Macc. 2, 27. (Xen. Cyr. 4, 2. 2.) — vel: *vulgus, multitudo* 2 Macc. 1, 27. (Xen. Mem. 1, 1. 19.) —

B) de *spatio*, ubi Lat. *longus*, ut καὶ ἡ ὁδὸς πολλὴ σφόδρα *et iter admodum longum erat* 1 Macc. 8, 19. (Aesop. f. 20. Xen. Cyr. 1, 4. 28.) —

C) de *tempore*, in quibus = *longus, multus*, ut πολὺν χρόνον 2 Macc. 6, 13. (Xen. Cyr. 1, 4. 27.) — μετ' οὐ πολύ Esr. 3, 22. (Lucian. dial. deor. 6, 7. Hdian. 1, 6. 19.) — ἐπὶ πολύ = *diu* Sap. 18, 20. Sir. 49, 13. (Lucian. Toxar. §. 20. Thuc. 2, 64.) —

II) de quantitate *intensiva* i. e. cum multitudinis cogitatione simul magnitudinis notio coniungitur. Habent Lat. in talibus *multus, magnus, insignis*, ut δύναμις πολλή = *exercitus magnus* 1 Macc. 7, 10. 11. 17. 9, 43. 60. 10, 77. 11, 63. 12, 24. 42. 13, 1. 12. 16, 5. δύναμις π. σφόδρα 1 Macc. 5, 38. 8, 6. 10, 2. ὕδωρ πολύ Addit. ad l. Esth. 1, 10. 7, 3. Sap. 10, 18. — c. nomm. abstractis artic. non habentibus s. cum subst. animi sensa et indolem, mentis intelligentiam indicantibus, in quibus nunc ante nunc post nomen ponitur, ut παῤῥησία π. Sap. 5, 1. ταπείνωσις π. Jud. 7, 31. — π. ἀγρυπνία Sir. praef. prim. π. ἐπιστήμη Esr. 8, 7. — Sap. 12, 18. Sir. praef. sec. 3 Macc. 5, 15. 4 Macc. 4, 10. (Xen. Mem. 2, 1. 6. 3, 12. 7.) — medium inter artic. et subst. legitur, ut κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ Sir. 16, 12. Tob. 8, 16. — verbo tanquam praedicatum adiicitur et nomini definito nunc praeponitur

nunc postponitur Sir. 15, 18. 16, 12. — singularis ἡ πολλή substantivo articulum habenti subiicitur, ut ἡ ἀποσκευὴ ἡ πολλή i. e. *apparatus isque copiosus* 1 Macc. 9, 35. — ἡ βόμβησις ἡ μεγάλη, ἡ πολλή Bar. 2, 29. de hoc verbositatis genere vid. sub ἀγαλλίαμα notata et de artic. in his repetito *Win.* §. 19, 1. a. *Bornem.* schol. in Ev. Luc. p. XXXVI. et p. 49. —

Πολύτεκνος, ου, ὁ, ἡ, — ον, τό (πολύς, τέκνον) *multos liberos habens* 4 Macc. 14, 13. quo l. prolis amor, quippe per omnium animantium naturam dissipatus πολύτεκνος appellatur.

Πολυσελής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πολύς, τέλος sumtus; magnos sumtus faciens Jos. Ant. 15, 4. 1.) *pretiosus, kostbar, prachtvoll* Sap. 2, 6. Sir. 45, 11. 50, 9. Jud. 10, 21. Addit. ad l. Esth. 5, 6. Esr. 6, 9. (Hdian. 6, 4. 7. Xen. Mem. 1, 6. 5.)

Πολύτροπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πολύς, τρέπω verto; qui multorum urbes et hominum mores inspexit, diu multumque agitatus, der weit in der Welt herumgekommen ist) 1) *late diffusus*, superlat. πολυτροπώτατος, seq. genit. classis vel generis [cf. *Matth.* §. 459, 1. *Rost* §. 108, 2. a. *Buttm.* §. 119, 2. a. πάντων *omnium latissime* diffusus 4 Macc. 1, 25. — 2) *varius, multiplex*, π. συμφοραί 4 Macc. 3, 21. (Thuc. 2, 44.) — comparat. 14, 11.

Πολυφροντίς, ίδος, ὁ, ἡ (πολύς, φροντίζω) *multum cogitans* l. *meditans*, *viel sinnend*, *viel denkend* Sap. 9, 15. Cf. ad h. l. *Bauermeister* Sap. Salom. p. 115. *Grimm.* Comment. üb. d. Buch d. Weish. p. 257. (multis curis plenus Anacr. Od. 39, 6.)

Πολυχρόνιος, ία, ιον (πολύς, χρόνος) *longum tempus durans*, de rebus ut ζωὴ π. 4 Macc. 17, 12. (Diod. Sic. 15, 28. Lucian. dial. mort. 15, 1. Xen. Mem. 1, 4. 16.) — de homm. = *longaevus* Sap. 2, 10. Bar. 6, 46.

Πόμα, τος, τό (attic. πῶμα cf. *Passow* sub h. v. *Porson.* ad Eur. Hec. v. 392. ed. Lips. coll. *Lob.* ad Phryn. p. 456. — πίνω) *potus* 3 Macc. 5, 2. 45. 4 Macc. 3, 16. — pro שִׁקּוּי Ps. 102, 10. (Cebet. tab. c. 6. Diod. Sic. 3, 72. Xen. Mem. 4, 7. 9.)

Πομπεύω, f. εύσω (πόμπη, missio cum comitatu, mitto c. comitatu Plut. Apophth. Antioch. Mor. 2. p. 35. ed. *Tauchn.*) *in pompa incedo*, τινί *in honorem alicuius* 2 Macc. 6, 7. (Diod. Sic. 16, 92. Dem. 522, 3.) — Sap. 4, 2. quo l. ἡ ἀρετή duci comparatur post hostes debellatos triumphum agenti. —

Πονέω, ῶ f. ήσω (πόνος) 1) *laboro*, *labores molestos subeo* Sir. 11, 11. augetur vis verbi addito μοχθείς Esr. 4, 22. (Xen. Mem. 2, 1. 25.) — 2) *curis angor* vel *doleo* Sir. 13, 5. Jud. 16, 8. (πόνος Plut. Ages. c. 27 init.)

Πονηρεύομαι, f. εύσομοι (πονηρός) *pravus sum*, *improbus sum* Sir. 19, 23. — Hist. Sus. v. 62. ὃν τρόπον — ποιῆσαι i. e. *quo modo proximum tractare malignus ipsorum fuit animus.* (πονήρευμα, flagitium Dem. 423, 23.)

Πονηρία, ας, ἡ (πονηρός) 1) *animi pravitas*, *Schlechtigkeit* Sap. 4, 14. 10, 5. 7. 17, 11. 19, 13. de h. l. plur. αἱ π. = *facta ex animi pravitate prodeuntia* vid. sub ἀλήθεια observata. — Sir. 3, 26. 19, 19. 20. 25, 12. 16. 29, 7. 32, 3. 47, 25. Bar. 2, 26. 1 Macc. 13, 46. 4 Macc. 3, 13. — pro חָנֵף Jer. 23, 11. (Xen. Mem. 3, 5. 18. Cyr. 7, 5. 75.) — de pravitate circa liberalitatis et humanitatis officia, ubi Lat. *illiberalitas* Sir. 34, 24. — 2) *malitia*, *Bosheit* Sir. 26, 12. 16. 42, 13. 14. si lect. sana. — metonym. = οἱ πονηροί Sir. 46, 7.

Πονηρός, ά, όν (πόνος) *malus*, *schlecht* a) physice i. e. de rebus et conditione iniucunda modo sensus et animum alicuius afficientibus, ubi Lat. *molestus*, *aerumnosus*, *turpis*, ut ζωή Sir. 22, 9. 29, 24. — 18, 11. 5, 14. — ὄνομα π. i. e. *nomen quod male audit* v. 16. — 13, 23. 20, 23. 28, 21, 37, 27. 39, 34. 51, 12. Bar. 2, 25. Jud. 7, 15. 1 Macc. 1, 36. 2 Macc. 1, 5. (Xen. Cyr. 8, 4. 3. An. 7, 4. 11. Hdian. 2, 12, 11.) — acc. neutr. πονηρά adv. = πονηρῶς, ut π. κατηγορεῖν 1 Macc. 7, 25. b) ethice *malae indolis*, *pravus*, ita de animi sensis, studiis, factis pravis Sap. 3, 14. Sir. 3, 23. 4, 20. 6, 3. 9, 1. 11, 31. 14, 9. 27, 27. 37, 3. 42, 5. Bar. 1, 22. 2, 8. 33. Jud. 8, 8. 9. Esr. 4, 39. 8, 86. 1 Macc. 11, 8. 3 Macc. 7, 9. τὸ πονηρόν, *id quod pravum et improbum est* Esr. 1, 39. 44. 47. 1 Macc. 1, 15. — de personis Sap. 3, 12. 12, 10. Sir. 17, 26. vid. de h. l. lect. *Bretschn.*, *Aug.*, *Apel.* — Tob. 3, 8. 17. Esr. 2, 18. 1 Macc. 14, 14. 4 Macc. 12, 11. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 17. ed. *Tauchn.* Xen. Cyr. 1, 5. 9.) — = *illiberalis*, *inhumanus* Sir. 14, 5. 6. — ὀφθαλμὸς πονηρός v. 8. 10. 34, 13 bis. v. 24. — γυνὴ πονηρά, *ein böses Weib*, *mulier quae malo et infenso est animo* Sir. 25, 15. 22. 24. 26, 7. 42, 6.

Πόνος, ου, ὁ (πένω, πένομαι, laboro) 1) *labor*, *molestus* maxime *labor* Sap. 3, 15. 5, 1. 8, 7. 18. 9, 16. 10, 9. 15, 4. 19, 6. Sir. 3, 25. 11, 19. Jud. 5, 11. (Xen. Mem. 2, 1. 20. Ages. 2, 8.) — metonym. *fructus laborum* Sap. 10, 10. Sir. 14, 15. 28, 15. (Xen. An. 7, 6. 9.) — 2) *molestia* Sir. 29, 4. Bar. 2, 25. 4 Macc. 5, 23. (Xen. Cyr. 2, 3. 51.) — 3) *dolor* Sir. 37, 30. 38, 7. 2 Macc. 7, 36. 9, 18. 4 Macc. 1, 4. 9. 20. 21. 22 bis. v. 24. 28. 6, 9. 7, 22. 9, 31. 11, 12. 19. 13, 1. 4. 16, 19. 23. 18, 2. 3. (Ael. V. H. 5, 6. Plut. Ages. c. 27. Xen. Mem. 2, 2. 5.) —

Πορεία, ας, ἡ 1) *profectio*, *die Reise*, *der Marsch*, a) propr. i. e. de homm. iter facientibus Tob. 10, 1. Jud. 2, 19. 2 Macc. 3, 8. 9, 4. 7. 12, 10. 3 Macc. 4, 5. (Diod. Sic. 4, 19. Hdian. 3, 4. 1. Xen. Mem. 3, 13. 5. — ἐν τῇ π. *in itinere*, *in via*, *unterwegs* Tob. 7, 8. — b) de avium per aërem itineribus Sap. 5, 11. — c) de solis motu Sir. 43, 5. — 2) *abitio*, *discessus* [propr. Xen. An. 6, 4. 35.], per euphemismum *discessus e vita* Sap. 3, 3.

Πορεύομαι [πορεύω, transporto, *ich setze über* Ael. V. H. 8, 3. Plato Phaedon. §. 37.] f. εύσομαι, depon. pass. [transportor, signif. reflex. vid. ἁγνίζω] 1) *confero me* i. e. *eo*, *proficiscor*, perf. πεπόρευμαι, a. 1. ἐπορεύθην a) proprie, absol. Tob. 5, 8. 8, 9. 9, 5. 11, 1. 4. Hist. bel. et drac. v. 4. 1 Macc. 5, 17. 6, 36. 7, 7. 9, 59. 12, 50. 14, 2. — πορευθῶμεν *eamus* 1 Macc. 1, 11. 5, 57. De 1 plur. coniunct. in adhortatt. vid. sub αἰνέω monita. — seq. infinit. finali 1 Macc. 5, 57. Tob. 5, 4. (Hdian. 1, 9. 2. Xen. An. 5, 3. 2.) — seq. dat. loci ut ἐν τῇ ὁδῷ μου, ῇ [per attract. pro: ἣν] ἐπορεύθην Jud. 13, 16. Alii formulas intuentes ἴχνεσί τινος βαίνειν Plut. Solon. c. 30. ὁδοῖς βαδίζειν Lucian. Timon. §. 5. agnoscendum esse monent in his dat. loci coll. *Matth.* §. 407, b. *Rost* §. 106, 1. e. — sq. acc. viae [de quo vid. ἀπέρχομαι] 1 Macc. 5, 24. 9, 2. — sq. διά c. gen. loci 1 Macc. 5, 46. — sq. εἰς c. acc. loci Tob. 1, 6. 14, 15. 5, 13. 10, 7. Jud. 5, 9. 14, 3. Hist. Sus. v. 13. Hist. bel. et drac. v. 33. Esr. 9, 1. 1 Macc. 3, 31. 5, 20. 21. 66. 6, 5 7, 24. 8, 19. 9, 4. 10, 60. 77. 12, 3. 14, 1. 16, 5. — seq. εἰς c. acc. status [vid. εἰρήνη] Jud. 8, 35. — sq. εἰς finali 1 Macc. 5, 39. — sq. ἐν c. dat. loci Tob. 5, 5. 9, 2. — sq. ἐν c. dat. person., ut ἐν πρώτοις i. e. *inter primos* 1 Macc. 6, 6. — seq.

ἐπί c. acc. loci Jud. 8, 36. 1 Macc. 5, 58. 8, 6. c. acc. pers. = *contra aliquem* 1 Macc. 16, 4. — ἕως ἐπί c. acc. loci 1 Macc. 5, 29. — ἕως c. gen. loci 1 Macc. 11, 7. sq. κατά c. acc. loci Jud. 10, 13. — μετά τινος Tob. 5, 6. 11, 6. — 1 Macc. 6, 56. 12, 17. 13, 31. — πρός τινα Tob. 2, 10. 8, 20. — Sir. 22, 11. πρὸς — μὴ πορεύου i. e. *cum homine insipiente consuescere noli*. Cf. de imperat. praesentis durationis et *repetitionis* notionem includente sub ἀγαπάω monita. — 1 Macc. 1, 13. 6, 22. 11, 21. 24. 39. — praeced. οὗ ἐάν l. οὗ ἄν per attract. pro: ὅποι ἄν 1 Macc. 6, 36. 13, 20. praeced. ποῦ per attract. pro: ποῖ Jud. 10, 12. — Formulae notandae: ἐκ γῆς γεννηθεὶς — πορεύεται ἐξ ἧς ἐλήφθη i. e. εἰς αὐτὴν πορεύεται ἐξ ἧς ἐλήφθη i. e. *in pulverem proxime redibit, unde sumtus est*, verba Sap. 15, 8. ex Gen. 3, 19. explicanda. — Tob. 8, 2. ὁ δὲ πορευόμενος scil. πρὸς αὐτήν l. εἰς τὸν θάλαμον. — De verbositatis genere agnoscendo in participiis πορευθείς Tob. 1, 19. Jud. 12, 11. et πορευόμενος Sir. 31, 26. vid. sub ἄγγελος ad 1 Macc. 1, 44. notata et de καὶ ἐπορευόμην, καὶ ἐδαπάνων αὐτά = καὶ πορευόμενος [i. e. *in itinere*] ἐδαπάνων αὐτά. Cf. de duplici h. l. καί sub κατασπεύδω observata. — b) de rebus, ut de sole prodeunte Bar. 3, 33. — de verbo ex ore prodeunte Sap. 1, 11. de sagittis emissis et aerem permeantibus Sap. 5, 21. de fluctibus vel aquis ruentibus Sap. 17, 18. — de temulentia comite alicuius Tob. 4, 15. μὴ — ὁδῷ σου i. e. *absit a te vinolentia*. —

2) *incedo, ambulo, gehen, einhergehen, wandeln* Tob. 11, 16. addito particip. συγκεχυφώς Sir. 12, 11. sq. ἐν c. dat. loci, ut ἐν ὁδῷ Sir. 8, 15. ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς εὐθεῖαν i. e. *recta, grade fort* Jud. 10, 11. — seq. acc. viae [de quo vid. ἀπέρχομαι] Bar. 4, 26. — Formulae tropicae: π. ἐν πάσῃ ἀτροπῷ pro: *cuiuscunque mores, exemplum sequor* Sir. 5, 9. π. ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος pro: *conaminibus periculosis implicor* Sir. 35, 20. πορεύομαι ὁδοῖς l. ταῖς ὁδοῖς τινος *via alicuius incedo* [de quo dat. viae vid. supra monita] pro: *leges ab aliquo praescriptas sequor, vitam instituo secundum praecepta alicuius* Bar. 4, 13. Tob. 1, 3. 4, 5. π. κατὰ χεῖρά τινος pro: *obtempero alicui* Sir. 25, 25. π. ὀπίσω τινός *sequor aliquem* l. *aliquid*, ut τῶν ἐπιθυμιῶν μου i. e. *indulgeo cupiditatibus meis* Sir. 18, 26. νομίμων ἀλλοτρίων *legibus peregrinis me accommodo* 1 Macc. 1, 44. κυρίου *ad leges div. vitam instituo* Sir. 46, 10. π. ἐπ' εὐθεῖαν *via recta incedo* pro: *legi div. obtempero* Jud. 13, 20. —

3) metaph. *vivo, vitam instituo*, seq. κατά c. acc. normae Sap. 6, 4. — seq. dat. normae [de quo vid. ἀλήθεια] 1 Macc. 6, 23. 59. 10, 37. Bar. 1, 18. 2, 1. de h. l. infin. = ὥστε πορεύεσθαι cf. *Win.* §. 45, 3. — seq. ἐν c. dat. normae = *festhaltend an etwas*, ut ἐν διαθήκῃ πατέρων 1 Macc. 2, 20. ἐν ἀληθείᾳ Tob. 3, 5. ἐν ἐπιθυμίαις καρδίας Sir. 5, 2. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 3. p. 139 sqq. aliter paulo *Win.* §. 31, 1.

Πορευτός, ή, όν (πορεύομαι) *meabilis, permeabilis* Addit. ad l. Esth. 2, 2. 2 Macc. 5, 21.

Πορθέω, ῶ f. ήσω (πέρθω) *everto*, [sq. acc. loci = destruo, depopulor Hdian. 1, 10. 6. Dem. 1157, 11. Xen. Mem. 3, 5. 4.] τινά i. e. *de statu suo deiicio, vi opprimo* 4 Macc. 4, 23. 11, 4. Cf. *Heindorf* ad Plat. Protag. p. 340. A. *Lob.* ad Soph. Aiac. v. 401. *Passow* sub h. v.

Πορίζω, f. ίσω (πόρος meatus, ratio conficiendi aliquid) *paro, acquiro, erwerben* Sap. 15, 12. (Diod. Sic. 11, 50. Dem. 22, 26.)

Πορισμός, οῦ, ὁ (πορίζω) *quaestus, Erwerb*, Sap. 13, 19. 14, 2.

Πορνεία, ας, ἡ (πόρνη) 1) *scortatio* Sap. 14, 12. Sir. 23, 23. 41, 17. Tob. 4, 12. 8, 7. (Dem. 403, 26.) — 2) sensu latiori: *morum pravitas, vitiositas, Unsittlichkeit* Sap. 14, 12. Cf. ad h. l. *Grimm* p. 309.

Πόρνη, ης, ἡ (περνάω l. πέρνημι vendo) *scortum muliebre, meretrix* Sir. 9, 6. 19, 2. Bar. 6, 11. — pro זוֹנָה Gen. 34, 31. (Xen. Mem. 1, 5. 4.)

Πόρνος, ου, ὁ (scortum masculum Xen. Mem. 1, 6. 13.) *scortator* Sir. 23, 16. 17.

Πόρος, ου, ὁ, transitus i. e. locus fluvii, quo pedibus transiri potest Xen. An. 4, 3. 13.) *modus rei alicuius efficiendae*, ut τοῦ συλλαβεῖν τινα 1 Macc. 12, 40. (Dem. 15, 3. 48, 15. Xen. An. 2, 5. 20.)

Πόρπη, ης, ἡ, *fibula, qua vestes connectebantur, Spange, Schnalle* 1 Macc. 10, 89. 11, 58. 14, 44.

Πόῤῥω, adv. (porro, vorwärts) *procul* Sir. 47, 16. Bar. 3, 21. (Xen. h. gr. 4, 2. 6. 4, 6. 4.) — seq. genit. [cf. *Matth.* §. 354, e. *Rost* §. 108, not. 19.] 3 Macc. 4, 16.

Πόῤῥωθεν, adv. (πόῤῥω, quod vid.; e longinquo) *procul*, ἡ π. ὄψις, *facies quae procul abest* Sap. 14, 17. — pro רָחוֹק Jes. 33, 13. (Hdian. 2, 6. 20. Diod. Sic. 1, 83.)

Πορφύρα, ας, ἡ, 1) *lana purpurea* Sir. 45, 10. Jud. 10, 21. 1 Macc. 4, 23. — 2) *vestis purpurea* Bar. 6, 72. Esr. 3, 6. 1 Macc. 8, 14. 10, 20. 62. 64. 11, 58. 14, 43. 44. 2 Macc. 4, 38. — Vestibus purpureis uti apud Veteres non ornabantur nisi principes et idola, ita apud Hebraeos in ornamentis fuerunt sacerdotum velaminumque templi sacrorum. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Purpur*.

Πορφύρεος, οῦς, έα, ᾶ, εον, οῦν, *purpureus, a, um* Bar. 6, 12. — אַרְגָּמָן Num. 4, 13. (Hdian. 7, 5. 7. Xen. Cyr. 6, 4. 2.)

Ποσάκις, adv. (πόσος) *quoties* Sir. 20, 16. 3 Macc. 5, 37. — pro כַּמָּה Ps. 78, 40.

Ποσαχῶς, adv. (πόσος) *quotuplici ratione, in wie vielfacher Beziehung* Sir. 10, 30 bis.

Πόσος, η, ον, adiect. interrogat. *quantus, a, um*, de magnitudine l. de gradu, ut μετὰ πόσης ἀκριβείας Sap. 12, 21. — Esr. 8, 78. 4 Macc. 1, 14. 15, 19. πόσῳ βελτίον Sap. 13, 3. πόσῳ δυνατώτερος v. 4. (Diod. Sic. 1, 2. Xen. Mem. 2, 5. 4.)

Ποταμός, οῦ, ὁ, *fluvius, flumen*, a) univ. Sap. 5, 22. Sir. 39, 22. 40, 13. 16. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 7, 3. 4. Prec. Azar. v. 55. Esr. 4, 23. 3 Macc. 7, 20. — βιάζεσθαι ῥοῦν ποταμοῦ, dictio proverb. = *contra torrentem niti*. — b) de variis orientis fluminibus, ut de Eleuthero 1 Macc. 11, 7. 12, 30. de Euphrate 1 Macc. 3, 32. 37. 8, 8. 11, 60. de Nilo Sap. 11, 6. 19, 10. Sir. 44, 21. 47, 14. Jud. 1, 9. 2, 8. — in allegoria Sir. 24, 28. 29. — in provincia Gilead 1 Macc. 5, 41. coll. v. 37.

Ποτέ, partic. enclit. 1) *aliquando, olim, irgend einmal*, de re praeterita Sap. 5, 3. Hist. Sus. v. 15. Esr. 8, 72. 1 Macc. 8, 11. 2 Macc. 10, 4. 4 Macc. 4, 1. (Xen. Mem. 1, 4. 2. 2, 1. 25.) — ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ, *modo — modo, nunc — nunc, zuweilen — zuweilen* Sap. 16, 18. 19. (Diod. Sic. 2, 59. Xen. Mem. 4, 2. 32.) — 2) ut Lat. tandem interrogationi intendendae inservit, ut ποῦ ποτε, *ubi tandem* 2 Macc. 14, 32. τί ποτε 4 Macc. 1, 14. (Xen. Mem. 1, 1. 2, 7. 3.)

Πότε, adv. interrogat. *quando?* in interrogat. indir., ubi poni poterat ὁπότε [cf. *Win.* §. 61, 1.]

sq. indicat. [de quo vid. ἀπαγγέλλω] Jud. 11, 17. — ἕως πότε, *quousque* 1 Macc. 6, 22.

Ποτίζω, f. ίσω et ποτιῶ [vid. γνωρίζω], ***poto, potum praebeo*** (a πότος) a) propr. Sir. 29, 25. τινά 3 Macc. 5, 30. τινά τινι ***aliquem aliqua re*** 3 Macc. 5, 2. (Cebet. tab. c. 5.) — b) in allegorica dictione, seq. dupl. accus. [cf. ***Matth.*** §. 421, not. 1. sub εὐωχέω et πιπίσκω ibi allata. ***Win.*** §. 32, 4.], ut τινὰ ὕδωρ σοφίας Sir. 15, 3. — הִשְׁקָה sq. dupl. accus. Gen. 19, 32. Judic. 4, 19. — ***irrigandi*** sensu Sir. 24, 29. (Xen. Conv. 2, 25.) —

Ποτόν, οῦ, τό (πίνω) ***potus, das Getränk, der Trank***, Esr. 5, 54. 4 Macc. 3, 15. (Lucian. dial. mort. 17, 4. Soph. Philoct. v. 21.)

Πότος, ου, ὁ (πίνω) 1) ***potatio, das Trinken*** Jud. 13, 1. 3 Macc. 6, 36. (Lucian. dial. deor. 18, 2.) — 2) ***compotatio***, ubi Lat. ***convivium, epulum*** [cf. Cicer. de Senect. c. 13.] Jud. 12, 10. 1 Macc. 16, 15. 3 Macc. 7, 18. (Ael. V. H. 8, 23. Xen. An. 7, 3. 26.)

Που, partic. enclit., ibi usurpari solita, ubi Lat. ***ni fallor, opinor*** 2 Macc. 5, 27. (Xen. Mem. 1, 2. 32.)

Ποῦ, adv. interrog. 1) ***ubi, wo?*** [cf. ***Matth.*** §. 611. ***Buttm.*** §. 103.] in interr. dir. Bar. 3, 14. 16. Tob. 2, 14. — in interrog. indir., seq. indicat. [vid. ἀπαγγέλλω] 2 Macc. 14, 32. — seq. coniunct. [vid. λογίζομαι] Bar. 6, 48. — 2) per attract. pro: ποῖ, ***quo? wohin?*** [vid. ἐκεῖ] in interr. dir. Jud. 12, 10. seq. coniunct. in interr. dubitantis [vid. λογίζομαι] 1 Macc. 3, 50.

Πούς, ποδός, ὁ, ***pes*** Sap. 15, 15. Sir. 21, 19. 25, 18. 26, 18. 38, 29. 30. 40, 25. de quo l. vid. ἐφίστημι. — Bar. 6, 17. 26. Jud. 2, 7. 6, 4. 10, 4. 1 Macc. 5, 48. 10, 72. 3 Macc. 5, 42. 4 Macc. 10, 5. 14, 6. 15, 12. — Formulae notandae: ἐπιστρέφω κατὰ πόδας τινός ***conversus sequor aliquem e vestigio = ich folge Jem. auf dem Fusse nach*** 1 Macc. 9, 16. εἰμὶ παρὰ πόδας ***ad pedes sum*** i. e. ***praesto sum*** Addit. ad l. Esth. 6, 7. ὁ παρὰ πόδας μόρος i. e. ***mors instans*** 3 Macc. 5, 8. ὁ π. πόδας κείμενος ᾅδης 3 Macc. 4, 8. — Ex civilitate Orientalium προσπίπτειν τοῖς ποσί τινος, it. φιλεῖν πέλματα ποδῶν τινος Jud. 14, 7. Addit. ad l. Esth. 3, 6. dicuntur, qui obviam facti nobilioribus et in dignitate collocatis ita ad eos accedunt, ut venerabundi vel genua flectant vel ad terram procidant. Cf. ***Win.*** bibl. Realw. sub voc. ***Höflichkeit.*** — Ad pedes alicuius referuntur, quae sunt hominis ipsius [vid. sub. γλῶσσα et de verbositate Hebraeorum sub voc. ἄγγελος observata] Sap. 14, 11. Sir. 7, 23. 35. 21, 22. 51, 15.

Πρᾶγμα, τος, τό (πράσσω ago; id, quod actum est, agitur vel agendum est) 1) ***res quae evenit, der Vorfall*** Esr. 8, 70. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πράγματος ***ab initio inde quo factum hoc est*** 9, 13. 16. coll. 8, 70. 1 Macc. 7, 3. 2 Macc. 1, 33. 34. 3 Macc. 7, 9. (Xen. Cyr. 5, 4. 7.) — 2) ***res agenda, negotium, Geschäft*** a) univ. Sir. 34, 15. Tob. 2, 8. 2 Macc. 2, 26. 3 Macc. 3, 21. (Lucian. dial. mort. 24, 1.) — b) τὰ πράγματα, ***negotia publica, reipublicae*** vel ***imperii administratio, Staatsgeschäfte, die Staatsregierung*** 2 Macc. 3, 38. 9, 24. 11, 19. — Addit. ad l. Esth. 2, 5. 6. 1 Macc. 6, 56. 3 Macc. 7, 1. 4. 11. 4 Macc. 12, 5. 8, 7. — ὁ ἐπὶ τῶν πραγμάτων scil. καθεστώς = ***Reichsverweser, regis vicarius*** 1 Macc. 3, 32. 2 Macc. 10, 11. 11, 1. 13, 2. 23. (Lucian. dial. mort. 12, 9. Xen. de rep. Athen. 3, 1 et 8. h. gr. 2, 3. 11 et 17.) — sensu angustiori: ***aerario publico praefectus*** 2 Macc. 3, 7. — de reipublicae administratione praedicantur, quae pertinent ad rempublicam ipsam Addit. ad l. Esth. 2, 7. 2 Macc. 4, 2. 6. 9, 24. 11, 19. 14, 10. 26. 3 Macc. 3, 7. 26. 6, 28. 7, 2. — 3) ***res, Sache, Angelegenheit***, ita a) de re gerenda vel peragenda 34, 15. Tob. 7, 8. Esr. 8, 95. 2 Macc. 4, 23. 31. (Xen. Cyr. 6, 1. 44.) — κρῖναι τὰ π. ***res decernere*** 2 Macc. 13, 13. 15, 17. — τὰ π. τινος ***res alicuius, die Angelegenheiten Jemandes*** Addit. ad l. Esth. 6, 5. 2 Macc. 4, 21. 8, 8. 3 Macc. 1, 4. 3, 13. 7, 4. 11. — b) de re magni momenti Jud. 8, 32. 11, 6. 16. — c) ἔμφασις s. λόγος et πρᾶγμα i. e. ***species s. verbum et res, Wort und That*** sibi opponuntur 2 Macc. 3, 8. 3 Macc. 3, 17. Cf. sub λόγος et ἔργον monita. — d) univ. ***Sache, Ding*** Sir. 11, 9. — πᾶν π. ὡραῖον, ***quaecunque res pulchra*** Esr. 4, 18. 19. — πᾶν π. 1 Macc. 10, 35. 43. μηδὲν π. v. 63. — 3 Macc. 5, 40. ἐπὶ τῶν π. ***in rebus exsequendis*** i. e. ***ubi de rebus***, quae placuerunt, ***peragendis agitur = wenn es zur Sache*** i. e. ***zur Ausführung der anbefohlenen Dinge kommt.*** (Lucian. dial. deor. 6, 2. 25, 1.) — e) ibi legitur, ubi poni potuisse videtur pronomen, ut οὐχ εὑρέθη ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα = ἄσχημόν τι Hist. Sus. v. 63. μὴ γένοιτο — ποιῆσαι τὸ π. τοῦτο = μὴ γένοιτο — ποιῆσαι τοῦτο sed fortius 1 Macc. 9, 10. τί τὸ π. ἐφ' οὗ = τί τοῦτο ἐφ' οὗ 3 Macc. 5, 27. (Xen. Cyr. 1, 4. 12. σοὶ τούτου τοῦ πράγματος αἴτιός εἰμι 6, 1. 36. Plat. Criton. §. 15.) Cf. ***Bornem.*** ad Xen. An. 7, 1. 17.

Πραγματεία, ας, ἡ (πραγματεύομαι, negotior, occupor aliqua re Xen. Cyr. 2, 4. 26. rei alicuius tractatio) ***opus historicum, Geschichtswerk*** 2 Macc. 2, 31. (Jos. c. Apion. 1, 10. Diod. Sic. 20, 1 et 2. Dion. Hal. de compos. verb. p. 14. ed. ***Schäfer.***)

Πραγματικός, οῦ, ὁ (mascul. adiect. πραγματικός, ή, όν ad agendum idoneus) ***qui rei alicui tractandae operam suam navat Geschäftsmann***, τοῦ ἱεροῦ ***am Tempel = Tempelarbeiter*** Esr. 8, 22. (Pol. 3, 5. 7. 7, 12. 2.)

Πρᾶξις, εως, ἡ (πράσσω) 1) ***res gesta, factum*** Sir. 32, 19. Esr. 1, 25. 1 Macc. 13, 34. 16, 23. 3 Macc. 1, 27. (Ael. V. H. 2, 4. Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 26. ed. ***Tauchn.*** Hdian. 7, 5. 12. Xen. Cyr. 1, 3. 1.) — 2) ***res agenda, negotium*** a) univ. Sir. 11, 10. 37, 16. 38, 24. Jud. 8, 34. (Xen. Mem. 2, 1. 6.) — b) ***negotium*** i. ***actio ad salutem civium omnium pertinens = reipublicae administratio*** Esr. 1, 25. 33. 1 Macc. 15, 35. (Diod. Sic. 2, 34. Dem. 1414, 14.) — 3) i. q. εἴσπραξις i. e. ***exactio, Eintreibung***, φόρων 2 Macc. 4, 28. (Dem. 607, 13. 713, 5.)

Πρᾶος, α, ον, ***lenis, e, mild, sanft*** 2 Macc. 15, 12. (Pol. 3, 98. 5. Xen. Ages. 11, 10.) — πρᾶος an πραΰς familiarius fuerit, teste ***Lob.*** ad Phryn. p. 403. ***Buttm.*** gram. max. Vol. 1. p. 261. ***Win.*** §. 5, 1. c. fin. non liquet. —

Πραότης, τητος, ἡ (πρᾶος) ***lenitas, Sanftmuth*** Sir. 1, 25. (Diod. Sic. 16, 5. Xen. Cyr. 3, 1. 4.)

Πρασιά, ᾶς, ἡ, ***areola, Gartenbeet*** Sir. 24, 29. Cf. ad h. l. ***Bretschn.*** (Dioscorid. 4, 17. Theophr. hist. plant. 4, 4.)

Πρᾶσις, εως, ἡ (πιπράσκω) ***venditio*** Sir. 27, 2. 42, 5. 2 Macc. 8, 34. (Ael. V. H. 13, 7. Xen. Vect. 3, 12.)

Πράσσω, ττω f. άξω, a. 1. ἔπραξα, pf. πέπραχα, p. p. πέπραγμαι, a. 1. p. ἐπράχθην, 1) ***ago, gero res***, seq. acc. rei Sap. 12, 4. Sir. 10, 6. Hist. Sus. v. 22. 23. Esr. 1, 33. τὸ καθ' ἓν πραχθὲν τῆς πράξεως — αὐτοῦ, ***singulae res ad reipublicae administrationem, gloriam et legis peritiam eius pertinentes.*** Esr. 3, 23. 2 Macc. 6, 22. 14, 23. 3 Macc. 3, 3. de h. l. dat. vid. sub ἀγε-

ρωχία monita. — (Xen. Mem. 1, 1. 20. Cyr. 5, 4. 11.) — c. adv. Esr. 4, 32. 2 Macc. 12, 43. (Xen. Cyr. 1, 6. 5.) — pro: *facio* = ποιέω, ita de re manu facta Sap. 14, 10. (Xen. Cyr. 5, 5. 35.) — 2) *exigo, eintreiben* [τινὰ ἀργύριον s. χρήματα pecuniam ab aliquo Hdot. 3, 58. Xen. An. 7, 6. 17.] τινά = *Jemanden zur Bezahlung der Abgaben anhalten* 1 Macc. 10, 35. (medium: posco, extorqueo Diod. Sic. 13, 40. Dem. 506, 19. Isocr. ad Callimach. c. 4.) cf. *Blomfield* ad Aeschyl. Pers. v. 482. — 3) intr. *ago* i. e. *fortuna utor, ich befinde mich*, καλῶς 4 Macc. 3, 20. — pro נָגַשׂ Dan. 11, 20. (Diod. Sic. 11, 54. Lian. dial. deor. 24, 3. Xen. Mem. 1, 6. 8.) Cf. *Buttm.* §. 123, not. 7.

Πρατός, ή, όν (πιπράσκω) *venalis, e* 2 Macc. 11, 3.

Πρᾳΰς, εία, ύ, έος, οῦς, είας, έος, οῦς, *lenis, mansuetus* Sir. 10, 14. (Xen. Conv. 8, 3. Oecon. 15, 9.)

Πρᾳΰτης, τητος, ή (πρᾳΰς) *lenitas, Sanftmuth* Sir. 3, 17. 4, 8. 10, 27. 36, 28. 45, 4.

Πρέπει, verb. impers., impf. ἔπρεπε, particip. πρέπων, ουσα, ον (πρέπω, excello) *decet, convenit, par est*, πρέπον ἦν 3 Macc. 7, 13. (Xen. Cyr. 3, 3. 28.) — sq. infin. πρέπον ἐστὶ μνημονεύειν 1 Macc. 12, 11. — πρέπει αὐτῷ s. σοι Sir. 30, 37. 35, 3. (Xen. Cyr. 7, 3. 37. An. 1, 9. 6. — καθὼς ἔπρεπε 3 Macc. 3, 20. — πρέπων τινὶ φόνος 3 Macc. 3, 25. (Xen. Apol. Socr. §. 2.) π. ἐξομολογήσεις 3 Macc. 7, 19. —

Πρεσβεία, ας, ή (πρεσβεύω, natu maior sum; aetas primogeniti Paus. 3, 1. 4. refertur ad negotium senioribus demandari solitum:) *legatio* 2 Macc. 4, 11. (Ael. V. H. 3, 47. Xen. Ages. 2, 26.)

Πρεσβεῖον, ου, τό (praemium senioribus bene meritis dari solitum, Ehrengeschenk, alias γέρας appellatum Hom. Il. 8, 289.) 1) *praerogativa* [v. c. portio, quam filius natu maximus, aut cohaeredum quicunque privam sibi tollit Dem. 955, 11.] *senectutis, Vorrang, Vorzug* Hist. Sus. v. 50. — 2) *senectus* 3 Macc. 6, 1. ἐν πρεσβείᾳ ἡλικίαν ἤδη λελοχώς i. e. *cum senectute adolescentiam* [i. e. *vires iuveniles*] *tum nactus.*

Πρεσβευτής, οῦ, ὁ (πρεσβεύω) *legatus* 1 Macc. 13, 21. 14, 21. 22. 40. 15, 17. (Ael. V. H. 6, 5. Xen. Ages. 2, 26.)

Πρέσβυς, εος, ὁ, poet. = πρεσβύτης 1) *senex*, comparat. πρεσβύτερος [quod vid.], superl. πρεσβύτατος, *natu maximus* 4 Macc. 9, 11. — 2) *legatus* 1 Macc. 9, 70. 10, 51. 11, 9. 13, 14. (Dem. 398, 27. Xen. Cyr. 2, 1. 31.) —

Πρεσβύτερος, ου, ὁ (comparat. adiect. πρέσβυς) 1) *natu maior, aetate provectior* 1 Macc. 16, 2. — 2) *senior* a) ex oppos. τῶν νέων i. e. *qui aetate maior est aliis, der Alte* Sap. 8, 10. Sir. 6, 33. 7, 14. 25, 4. 18. 35, 3. 2 Macc. 8, 30. — b) dignitatis nomen οἱ πρεσβύτεροι, *seniores*, ita aa) de senioribus populi israelitici Bar. 1, 4. Esr. 5, 63. 6, 5. 8. 11. 27. 7, 2. 9, 4. 13. 1 Macc. 1, 36. 7, 33. 11, 23. 12, 35. 13, 36. 14, 9. 20. 28. 2 Macc. 13, 13. 14, 37. 3 Macc. 1, 8. 23. 25. 6, 1. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Alter, Aelteste.* — bb) de senioribus singularum urbium magistratuum auctoritate praeditis Jud. 6, 16. 23. 7, 23. 8, 10. 10, 16. 13, 12. — cc) de senioribus ius dicentibus Hist. Sus. v. 5. 8. 16. 18. 41. 50. Cf. *Win.* l. l. sub voc. *Alter, Gericht.*

Πρεσβύτης, ου, ὁ, 1) *senex, Greis* Sap. 2, 10. Bar. 4, 15. Tob. 12, 4. Esr. 1, 53. 4 Macc. 5, 5. 7, 10. — 2) οἱ δύο πρεσβύται = οἱ δύο πρεσβύτεροι, *duo seniores illi* Hist. Sus. v. 19. 24. 27. 28. 34. 36. 61. coll. v. 8.

Πρεσβῦτις, ιδος, ή, *anus, mulier provectioris aetatis*, θεοῦ στρατιῶτις πρεσβῦτις, *Dei miles veterana* 4 Macc. 16, 14. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 20. Diod. Sic. 4, 51. Aeschyl. Eum. v. 718.)

Πρηνής, έος, οῦς, ὁ ή — ές, τό (forma ion. pro πρανής Xen. An. 1, 5. 8. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 431. *Passow* sub πρηνής. *Win.* §. 2, 1.) *pronus in faciem, praeceps* 3 Macc. 5, 50. — π. εἰς τὴν ἀπώλειαν i. e. *proximus perniciei* 3 Macc. 6, 23. (prona pericula morti Lucian. 5, 693.) — ναὸν πυρὶ πρηνέα θέσθαι i. e. *templum igne destruere et solo aequare* 3 Macc. 5, 43. (Jos. Ant. 18, 3. 1. Paus. 10, 3.)

Πρίζω, f. ίσω = πρίω, *disseco, serra disseco*, seq. acc. Hist. Sus. v. 59. (Diod. Sic. 3. 26.)

Πρίν, adv. temporis 1) *olim, antea, vorher, früher* [ἡμεῖς δὲ καὶ μείζονες νῦν ἢ πρίν Xen. Cyr. 5, 2. 36.], ut τὰ πρὶν αὐτῷ [= ὑπ' αὐτοῦ] μεμηχανώμενα 4 Macc. 5, 28. οἱ πρὶν ἐπονείδιστοι *antea probrosi, die früher verlästerten* 6, 31. — v. 34. Cf. de πρίν medium inter artic. et substant. posito *Passow* Vol. 2. p. 706. et supra sub ἄνω observata. — τὸ πρίν i. q. πρίν, ita φαραώ — τὸ πρὶν αἰγύπτου δυνάστης 3 Macc. 6, 4. — — 2) comparativi vim habet = *priusquam, antequam, bevor, ehe als.* Cf. *Matth.* §. 522, c. *Buttm.* §. 136. *Rost* §. 125, not. 7. *Vig.* p. 442. *Fischer* 3. b. p. 77. coll. *Win.* §. 43, 6. et 8. — a) nude positum habetur, seq. infinit. aor. Sir. 14, 13. 18, 20. 22. Tob. 4, 2. Jud. 7, 14. 2 Macc. 8, 14. 13, 13. 4 Macc. 5, 5. (Xen. Cyr. 2, 2. 4. Plato Euthyphr. §. 4.) — seq. coniunct. praeced. sententia negativa Sir. 11, 7. (Lucian. dial. deor. 20, 6. Xen. Hier. 6, 3.) — seq. infin. praes. 4 Macc. 9, 27. (Xen. Cyr. 2, 4. 25.) — b) additur ex abundanti ἤ· πρὶν ἤ, *prius quam.* Cf. *Passow* sub h. v. *Reissig* ad Soph. OC. v. 36. „a veteribus Atticis prorsus alienum fuisse πρὶν ἤ pro πρίν et media demum dialecti atticae aetate increbuisse" docens. Ita seq. infinit. aor. Sap. 2, 8. Sir. 11, 8. 18, 18. 19, 17. 23, 20. 51, 13. Tob. 2, 4. (Ael. V. H. 1, 5. Hdian. 2, 3. 5.) — seq. accus. c. infin. aor. Sir. 48, 25. Tob. 3, 8. 8, 20. 14, 15. (Ael. V. H. 1, 21.) — 3) praepositionis locum tenet, regentis genit. [vid. ἄχρι, ἔμπροσθεν], *ante* ut πρὶν γενέσεως αὐτῶν Hist. Sus. v. 42. (Pindar. Olymp. IV. 76. πρὶν οὗ Dem. 217, 17.) Cf. *Vig.* l. l. *Passow* l. l.

Πρίνος, ου, ή, *ilex* Hist. Sus. v. 58. (Xen. Ven. 9, 13.) —

Πρίω vid. πρίζω.

Πρίων, ονος, ὁ, *serra, Säge* [propr. Lucian. dial. mort. 10, 12.] appellantur ita, ut videtur, *fauces* i. e. *angustiae, Engpass* sitae in confiniis urbium palaestin. Dothaim et Jesreel Jud. 3, 10.

Πρό, praepos. regens *genit.* et significans: *ante*, ubi nos: *vor.* Ita 1) de *loco*, seq. genit. loci, ut πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου 2 Macc. 3, 15. 15, 31. π. τῆς πόλεως 3 Macc. 4, 11. — Esr. 9, 41. 2 Macc. 12, 17. (Cebet. tab. c. 15. Diod. Sic. 14, 108. Thuc. 8, 80.) — Formulae notandae: πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνω τι *mente repeto* vel *considero aliquid* 2 Macc. 8, 17. 3 Macc. 4, 4. vid. λαμβάνω no. 1. — formula Graecis incognita et respondens Hebraeorum "לִפְנֵי פ, πρὸ προσώπου τινός = Graecorum πρό τινος, *ante aliquem* [Diod. Sic. 16, 93. Xen. Cyr. 5, 3. 33.] Jud. 1, 11. 3, 4. 8, 15. 10, 13. πρὸ π. αὐτοῦ scil. πορευομένη. — 1 Macc. 3, 22. 5, 7. 43. Cf. *Win.* §. 67, 1. e. *Ewald* gram. hebr. p. 617. gram. min. p. 270. — 2) de *tempore* a) seq. gen. nominis tempus indicantis, ut

πρὸ τοῦ αἰῶνος Sir. 24, 9. 42, 21. πρὸ καιροῦ *ante tempus* Sir. 30, 24. 46, 19. 51, 30. vid. de his l. καιρός. — πρὸ τοῦ σαββάτου 2 Macc. 8, 26. π. μικροῦ χρόνου 2 Macc. 10, 6. — formulae ellipticae: πρὸ βραχέος 4 Macc. 9, 5. π. ὀλίγου Sap. 14, 20. π. μικροῦ 15, 8. (Plut. vit. Crass. c. 29. Xen. Cyr. 4, 5. 14.) — 2 Macc. 15, 36. πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς μαρδοχαϊκῆς ἡμέρας i. e. μιᾶς ἡμέρας πρὸ τῆς μαρδοχ. ἡμέρας *primo die* i. e. *pridie diei mardochaicae*, (πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῶν γενεθλίων pro: μιᾶς ἡμέρας πρὸ τ. γ. Plut. Sympos. libr. 8. quaest. 1. — πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς Jos. Ant. 15, 11. 4.) Cf. de hoc traiectionis genere *Win.* §. 65, 4 fin. *Matth.* §. 380, not. 7. — b) sq. gen. nominis rem gestam, conditionem, actionem indicantis, ut πρὸ ἀῤῥωστίας Sir. 18, 18. θανάτου s. τελευτῆς Sir. 11, 28. 27, 29. π. αἱμάτων *ante caedes* Sir. 22, 22. π. βροντῆς 35, 10. π. πυρός 22, 22. π. τῆς ἱστορίας *ante historiae expositionem* 2 Macc. 2, 32. π. κρίσεως s. λογισμοῦ s. πράξεως Sir. 18, 19. 27, 7. 37, 16. π. τῆς ἡδονῆς 4 Macc. 1, 22. π. τ. πόνου v. 23. π. θυμοῦ Sir. 48, 10. (Xen. Cyr. 6, 2. 21.) — c) seq. genit. pers. i. e. *ante tempus alicuius* Sir. 45, 13. (Xen. Mem. 3, 5. 11.) — οἱ πρό τινος *priores aliquo*, ut οἱ πρὸ ἐμοῦ βασιλεῖς 1 Macc. 15, 5. οἱ π. αὐτοῦ συνετοὶ ἄνδρες Sir. praef. sec. ὁ π. τούτου οἶνος Esr. 5, 63. (Pausan. 8, 52. 2. Xen. Mem. 3, 5. 11.) — d) seq. genit. rei, ut ἐκτίλλεσθαι πρὸ παντὸς χόρτου Sir. 40, 16. — sq. τοῦ c. inf. = *ante quam*, ut πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν Tob. 10, 12. 14, 15. Jud. 14, 15. 16, 24. 4 Macc. 7, 7. (Ael. V. H. 2, 34.) Cf. *Win.* §. 45, 6. — — 3) de *praestantia*, ubi Lat. *ante* i. e. *magis quam*, ita πρὸ πάντων ἅγιος 3 Macc. 2, 21. (Hdian. 5, 4. 2. Isocr. contr. Sophistas. c. 6. Plato Menex. fin.) Cf. de praep. πρό *Matth.* §. 575. *Rost* §. 110, 1. *Vig.* p. 657. *Fischer* 3. b. p. 129. *Win.* §. 51, d, — 4) in composit. refertur vel ad *locum* = *ante, vor, vorn*, ut προάγω, προβαίνω, προέρχομαι et similia — vel ad *tempus*, ut προγίνομαι, προγινώσκω — vel dicitur de *praestantia*, ut προαιρέομαι — vel *intendit*, ut πρόδηλος — vel fere idem, quod nostratium *hin, fort, her*, ut προβάλλω *hinhalten*. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 862.

Προαγορεύω, f. σω (πρό, ἀγορεύω, concionor; edico) *loco et nomine aliorum verba facio* [pro: προαγορέω Xen. An. 5, 5. 7.], ὑπέρ τινος *pro aliquo*, in commodum alicuius 2 Macc. 4, 48.

Προάγω, f. άξω (πρό, ἄγω, duco) 1) *produco* i. e. *profero, hervorbringen*, ut κολαστήριον τῷ σώματι i. e. *castigationis instrumentum corpori admoveo* 4 Macc. 10, 4. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel.* — 2) *promoveo*, i. e. a) *progredi facio*, pass. προάγομαι, *progredior*, *ich rücke vor* 2 Macc. 5, 18. — sq. εἰς c. accus. loci 3 Macc. 3, 16. (activ. Arrian. exped. Alex. M. 4, 14. 3. Xen. Cyr. 3, 3. 23.) — b) = *ad dignitatis gradum veho* τινὰ ἔν τινι *aliquem aliqua re* Sir. 20, 26. (ἐπί τι Plut. Ages. c. 3.) c) = *adiuvo*, τινά 2 Macc. 10, 1. — 3) *propello, incito*, pass. *incitor*, seq. infinit., ut συγγράψαι τι Sir. praef. prim. — τινὶ aliqua re Sap. 19, 11. (εἴς τι Ael. V. H. 14, 23. Xen. Mem. 1, 2. 22.) — 4) intrans. [vid. ἄγω fin.] *progredior*, 1 Macc. 10, 77. — sq. ἀπό c. genit. loci et ἐπὶ πλεῖον 2 Macc. 10, 27. (Pol. 2, 65. 1. 3, 17. 1.) — de rebus = *praeferor* Jud. 10, 22.

Προαγωνίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (πρό ante, ἀγωνίζομαι certo) *ante* i. e. *primus certamen ineo* 4 Macc. 17, 13. (in procursu [im Voraus] decerto Diod. Sic. 19, 26.)

Προαδικέω, ῶ f. ήσω (πρό, ἀδικέω) *prior iniuria afficio* Sap. 18, 2. —

Προαίρεσις, εως, ὁ (προαιρέω, quod vid.; propositum) *voluntas, consilium, Wille, Absicht* 2 Macc. 9, 27. 11, 26. (Dem. 132, 18.)

Προαιρέω, ῶ f. ήσω, a. 2. εἷλον (πρό, αἱρέω) 1) *promo*, τὶ ἔκ τινος Jud. 13, 15. (Theoph. char. c. 4. Thuc. 8, 90.) — 2) med. *apud animum meum constituo, ich entschliesse mich, volo, ich will* seq. inf. 2 Macc. 6, 9. 3 Macc. 2, 30. 4 Macc. 9, 1. (Diod. Sic. 2, 54. Hdian. 3, 6. 11.) — ὡς προαίρη 3 Macc. 6, 10. καθὼς προαιρούμεθα 7, 2.

Προαλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (προάλλομαι prosilio; proclivis, declivis Hom. Il. 21, 262.) *praeceps*, metaph. *temerarius, übereilt, unbesonnen* Sir. 30, 8. (Cyr. c. Jul. V. 154. β. π. γλῶσσα. Pollux VI, 120.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 245. —

Προαναμέλπω, f. ψω (πρό, ἀναμέλπω decanto Theocr. idyll. 17.) *decanto aliquid ante aliquid*, ut ante τὰς θυσίας. Ita αἴνους τινός Sap. 18, 9. Cf. ad h. l. *Grimm.* p. 361.

Προαποδείκνυμι, f. δείξω, pp. ἀποδέδειγμαι (πρό, ἀποδείκνυμι) *ante significo, ante indico*, συμπόται προαποδεδειγμένοι, *convivae ante memorati* 3 Macc. 2, 25. coll. v. 23. 2, 27. (Dio Cass. p. 460, 35.)

Προαποθνήσκω, a. 2. προαπέθανον (πρό, ἀποθνήσκω) *antea morior* 4 Macc. 13, 17. (Xen. Cyr. 3, 1. 75. Diod. Sic. 3, 43.)

Προασπίζω, f. ίσω (πρό, ἀσπίζω, clypeo tego; clypeum obtendo pro aliquo s. ad defendendum aliquem) *propugno, defendo*, seq. acc. rei, ut θεῖον νόμον 4 Macc. 6, 21. — seq. genit. rei [de quo vid. *Matth.* §. 379. et sub ἀμελέω observata] *defendo aliquid* 4 Macc. 9, 15. 14, 15. — (Hdian. 6, 9. 2. similiter, ita προκινδυνεύω τινός Xen. Hier. 10, 8.) —

Προβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. ἔβην, pf. βέβηκα, (πρό, βαίνω gradior) *progredior* [de loco Hdian. 7, 12. 10. Xen. Ages. 6, 7.] metaph. a) = *provehor*, ut τὴν ἡλικίαν *aetate* [de quo accus. vid. αἰθήμων] 2 Macc. 4, 40. 6, 18. Hdian. 2, 7. 7. ταῖς ἡλικίαις Diod. Sic. 13, 89.) — Jud. 16, 23. quo l. ad vv. ἣν προβαίνουσα cogitando adde τὴν ἡλικίαν. — b) = *augeor, incrementa capio*, ἔν τινι *in aliqua re* 2 Macc. 8, 8. (τινὶ Diod. Sic. 4, 71.) — ἐπὶ πλεῖον Esr. 2, 29. ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε 2 Macc. 4, 3. c) = *glisco, diutius perduro* 3 Macc. 5, 18. ἐπιπλεῖον — ὁμιλίας *gliscente convivarum conversatione*. (πότου προβαίνοντος Diod. Sic. 17, 72. Philostr. vit. Sophist. 2, 11. Dem. 162, 2.)

Προβάλλω, f. βαλῶ (πρό, βάλλω, iacio) *proiicio, hinwerfen*, τί 2 Macc. 14, 46. (Aeschyl. Agam. v. 1002.) — sensu mitiori: *hinhalten, protendo* 2 Macc. 7, 10.

Προβασανίζω, f. ίσω (πρό, βασανίζω) *priorem aliquem torqueo, Jem. zuerst auf die Folter bringen* 4 Macc. 8, 5. 10, 16.

Προβασκάνιον, ου, τό (πρό, βάσκανος quod vid.; incantator) *fascinum, terriculamentum in hortis ad abigendas volucres erectum, Vogelscheuche* Bar. 6, 70. (Plut. Sympos. libr. V. quaest. 7. 3.) Cf. de hoc voc. serioris graecitatis *Lob.* ad Phryn. p. 86. —

Πρόβατον, ου, τό (προβαίνω, progredior; pecus) *ovis* Sir. 47, 3. Tob. 7, 8. Jud. 2, 17. 8, 26. 11, 19. Hist. bel. et drac. v. 32. Esr. 1, 8. 9. — pro צאן Gen. 27, 9. (Diod. Sic. 17, 69. Xen. Mem. 2, 3. 9.)

Προβλής, ῆτος, ὁ, ἡ (προβάλλω proiicio; proiectus) *prominens, vorspringend, hervorstehend*, ut λιμένων πύργοι 4 Macc. 13, 6. (Soph. Philoct. v. 936. Hom. Il. 2, 396.)

Προγίνομαι, f. γενήσομαι, perf. γέγονα (πρό, γίνομαι) 1) *antea fio*, βοηθήματά τινι προγεγονότα, *auxilia quae olim contigerunt alicui* 2 Macc. 14, 3. — 2) *antea vel olim sum*, ὁ προγενόμενος ἀρχιερεύς 2 Macc. 15, 8.

Προγινώσκω, f. γνώσομαι (πρό, γινώσκω) *ante cognosco* Sap. 6, 13. φθάνει — προγνωσθῆναι = φθάνει — γνωσθῆναι sed fortius. — Cf. *Grimm* Comment. über d. Buch der Weisheit p. 153. — sq. acc. rei Sap. 8, 8. — 18, 6. (Hdian. 3, 12. 13. Xen. de mag. eq. 8, 12.)

Πρόγνωσις, εως, ἡ (προγινώσκω) *praescientia* Jud. 9, 6. ἡ κρίσις σου ἐν προγνώσει, *decretum tuum nititur rerum praescientia*. — κατὰ πρόγνωσιν i. e. *convenienter ei, qua gaudes, rerum praescientiae* Jud. 11, 19. (Hdian. 2, 9. 4.)

Προγονικός, ή, όν (πρόγονος) *avitus, a patribus* l. *a maioribus acceptus* 2 Macc. 8, 17. 14, 7. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 415. ed. Bip.)

Πρόγονος, ου, ὁ (masc. adiect. πρόγονος, ὁ, ἡ — ον, τό, ante natus Hom. Odyss. 9, 221.) subst., οἱ πρόγονοι, *maiores, pronovi* Sir. 8, 4. Addit. ad l. Esth. 4, 6. 6, 14. 2 Macc. 8, 19. 11, 25. 3 Macc. 5, 31. 6, 28. 7, 7. 4 Macc. 3, 8. (Ael. V. H. 3, 47. Hdian. 2, 8. 3. Xen. Mem. 1, 3. 1.)

Προγράφω, f. ψω (πρό, γράφω scribo) *in tabulas publicas refero, publica auctoritate conscribo*, τινὰ εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως 1 Macc. 10, 36. (προγραφῆναι ἐν τῷ καταλόγῳ Lucian. Timon. §. 51. προέγραψε στρατιᾶς κατάλογον Plut. vit. Camill. c. 39.) — τὰ προγεγραμμένα *publica auctoritate literis mandata* Esr. 6, 32. Vide tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel.*

Πρόδηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρό, δῆλος manifestus; ante manifestus Dem. 293, 25.) *manifestus, notus* i. q. δῆλος, sed fortius Jud. 8, 29. 2 Macc. 3, 17. 14, 36. (Lucian. dial. mort. 5, 2.)

Προδηλόω, ῶ f. ώσω (πρό, δῆλος) *ante manifesto*, προδεδηλωμένη λατρεία *servitium supra* [coll. v. 4 sqq.] *significatum* 3 Macc. 4, 14. (Pol. 10, 46. 10.)

Προδίδωμι, f. δώσω (πρό, δίδωμι do; prior do Ceb. tab. c. 34. Xen. h. gr. 1, 5. 4.) 1) *prodo* i. e. *hostis potestati trado*, τὴν πατρίδα 4 Macc. 4, 1. (Cebet. tab. c. 9. Xen. h. gr. 1, 3. 10.) — 2) *trado, preisgeben*, τὶ περί τι 2 Macc. 7, 37.

Προδοσία, ας, ἡ (προδίδωμι) *proditio* [propr. i. e. der Verrath Hdian. 2, 8. 4. Xen. Mem. 1, 2. 65.] ψυχῆς appellatur Sap. 17, 12. 15. ita conditio hominis animum adeo despondentis, ut de salute sua desperet = *desperatio, Verzweiflung*. Cf. *Grimm* p. 351.

Προδότης, ου, ὁ (προδίδωμι) *proditor, Verräther* 2 Macc. 5, 15. 10, 13. 22. 3 Macc. 3, 24. (Plut. Camill. c. 10. Xen. h. gr. 1, 7. 10.)

Πρόδρομος, ου, ὁ (προτρέχω) *praecursor, Verläufer* [de personis explorandi et speculandi causa exercitui praemissis Diod. Sic. 17, 11. Xen. de magist. eq. 1, 25.] ita de vespis, quibus in praesignificandis malis usus esse dicitur Deus adversus Israelitarum hostes Sap. 12, 8. Cf. Exod. 23, 28. Deut. 7, 10. —

Προεῖδον, perf. προοῖδα, plusqpf. προῄδειν (πρό, εἶδον) *praevidi, praescivi* Sap. 19, 1. quo l. verbis αὐτῶν τὰ μέλλοντα explicationis ergo adduntur ὅτι — διώξουσι μεταμεληθέντες — seq. ὅτι 4 Macc. 4, 25. (Xen. apol. Socr. §. 13. Conv. 4, 48.)

Προείρηκα vid. προερέω.

Προενέχομαι, passiv. (verbi προενέχω) *ante implicatus teneor*, τινί *aliqua re* 2 Macc. 5, 18. vid. ἐνέχω. —

Προεξαποστέλλω, f. στελῶ (πρό, ἐξαποστέλλω) *antea emitto* vel *e loco dimitto* 2 Macc. 12, 21. (Pol. 3, 86. 2. 18, 2. 5.)

Προερέω, ῶ pf. προείρηκα, p. p. προείρημαι (πρό, ἐρέω) *praedico, ante dico, ante commemoro*, ita ut καθὼς προειρήκαμεν 3 Macc. 6, 35. — partic. perf. pass. προειρημένος iunct. c. subst. 2 Macc. 3, 7. 28. 4, 1. 6, 29. 3 Macc. 4, 17. 6, 35. 36. (Xen. Cyr. 2, 1. 10.) — οἱ προειρημένοι *ante memorati* 2 Macc. 14, 8. coll. v. 6. 3 Macc. 1, 26. (Xen. Cyr. 1, 2. 15.) — τὰ προειρημένα = vel: *praefatio* 2 Macc. 2, 32. — vel: *publice verbis mandata* Esr. 6, 32. —

Προέρχομαι, f. ἐλεύσομαι [vid. ἀπέρχομαι] a. 2. προῆλθον, dep. med. c. aor. 2. act. (πρό, ἔρχομαι) 1) *progredior, vorwärts gehen* [propr. Xen. An. 7, 8. 5.] metaph. = *provehor*, ut ἐπὶ τοσοῦτον θράσους *eo audaciae* [de quo genit. cf. *Buttm.* §. 119, not. 4. *Matth.* §. 339. 340.] 3 Macc. 2, 26. (Xen. h. gr. 6, 1. 4.) — 2) *praecedo, vor Jem. hergehen*, τινός i. e. *ante aliquem* [de quo gen. vid. *Matth.* §. 378. §. 379.], Jud. 2, 19. 15, 13. — de rebus quarum una alteram praecedit tempore, seq. πρό c. genit. Sir. 35, 10. — 3) *progredior, prodeo, ich gehe hervor*, seq. ἐκ c. genit. loci 2 Macc. 4, 34. (Diod. Sic. 20, 5. ἀπό c. gen. loci Xen. Cyr. 6, 3. 9. sq. genit. simpl. Ael. V. H. 9, 21.) — abest loci, unde prodit aliquis vel aliquid, mentio Addit. ad l. Esth. 1, 6. 2 Macc. 14, 21. —

Προετοιμάζω, f. άσω (πρό, ἑτοιμάζω) *paro ante* Sap. 9, 8. ἣν [scil. σκηνὴν] — ἀρχῆς quo l. uti verbis ἀπ' ἀρχῆς augetur notio praepositionis πρό *ante, olim* sic, ut sit i. q. ἣ ἡτοιμάσας πρὸ καταβολῆς κόσμου i. e. *ab aeterno inde*, ita pariter atque Act. 7, 44. Hebr. 8, 5. conferendi sunt loci Exod. 25, 9. 40. 26, 30. (Philo de opif. mundi p. 17 A.)

Προηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (πρό, ἡγέομαι, duco) 1) *praeeo* i. e. a) *dux sum itineris*, οἱ προηγούμενοι αὐτῶν, *duces eorum* Esr. 8, 9. (Diod. Sic. 1, 87. Xen. Cyr. 2, 1. 1. 4, 2. 27.) — b) *dux sum exercitus* 2 Macc. 4, 40. 8, 22. 23. 11, 8. — 2) *praesum*, οἱ προηγούμενοι, *proceres, antistites* Esr. 8, 28. 70. 9, 12. 3 Macc. 1, 11. (Xen. Cyr. 8, 7. 9. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*) — 3) metaph. *duco*, i. e. *existimo* inclusa τοῦ *ante* notione 2 Macc. 10, 12. προηγούμενος εἰς τοὺς Ἰουδαίους i. e. *quippe qui priori iam tempore in commodum Judaeorum statueret* i. e. *quippe qui ante iam Judaeis faveret*.

Προήγορος, ου, ὁ (προαγορέω) *qui loco et nomine aliorum verba facit* 2 Macc. 7, 2. 4. (ita προαγορέω Xen. An. 5, 5. 7.) —

Προήκω, f. ξω (πρό, ἥκω veni) *progressus sum, processi* [ut σκιὰ προήκει Ael. V. H. 3, 1.] metaph. *provectus sum* = προβέβηκα, seq. τὴν ἡλικίαν [de quo accus. vid. αἰδήμων] 4 Macc. 5, 3. (τὰ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα Dem. 28, 5.) —

Πρόθεσις, εως, ἡ (προτίθημι) 1) *propositio, appositio, die Aufstellung, Aufreihung*, τράπεζα τῆς προθέσεως *mensa panibus sacris apponendis inserviens, der Schaubrodtisch* 1 Macc. 1, 22. 2 Macc. 10, 3. — ita pro שֻׁלְחַן הַמַּעֲרֶכֶת 1 Chron. 28, 16. Vide de panibus Judaeorum sacris sub voc. ἄρτος monita. — 2) *propositum, decretum, sententia, Vorsatz, Beschluss* 2 Macc. 3, 8. 3 Macc. 1, 22. [quo l. pro προθέσεως habetur προσθέσεως] 2, 26. 5, 12. 39. (Diod. Sic. 1, 98. 20, 102.)

Προθυμέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, a. 1. p. προεθυμήθην, depon. passiv. (πρόθυμος) 1) *promtus et paratus sum* 1 Macc. 1, 13. (Xen. Cyr. 2,

3. 3.) — 2) *cupio, volo,* seq. infin. 3 Macc. 1, 8. 3, 17. (Plut. vit. Camill. v. 38. Xen. Cyr. 1, 5. 9. 1, 6. 24.) *promtitudo*, *animus promtus* Sir. 45, 23. vid. ad h. l. sub v. ἀγαθότης observata. (Jos. Ant. 7, 9. 5. Dem. 11, 13. Xen. Cyr. 1, 6. 13 et 19.)

Πρόθυμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρό, θυμός) 1) *promtus, paratus,* comparat. προθυμότερος, *promtior* 2 Macc. 15, 9. — περί τινος 2 Macc. 4, 14. — (εἴς τι Xen. Cyr. 1, 4. 22. — Ael. V. H. 9, 1. Dem. 243, 22.) — 2) neutr. τὸ πρόθυμον = ἡ προθυμία, *voluntas* 3 Macc. 5, 26. —

Προθύμως, adv. (πρόθυμος) *promte, alacriter* Tob. 7, 8. 2 Macc. 6, 28. 11, 7. 4 Macc. 1, 1. 16, 16. (Xen. Cyr. 1, 3. 7. 2, 1. 24. 8, 4. 4.) —

Προΐημι, f. ήσω (πρό, ἵημι mitto) 1) *proiicio* [ut ἔγχος Hom. Il. 5, 15 et 280.] med. προΐεμαι, *ex me proiicio,* ut λόγους ἀθεμίτους *verba nefanda ex ore meo emitto* 2 Macc. 10, 34. — λαλιὰν πρεπόντως i. e. *sermone utor decoro* 15, 12. (Diod. Sic. 19, 20 et 34.) — 2) *obiicio, hinwerfen* i. e. *preisgeben*, ut τὸ σῶμα τοῖς πόνοις *corpus meum doloribus obiicio* 4 Macc. 18, 3. (Xen. An. 1, 9. 9. 5, 8. 14.)

Προΐστημι, f. στήσω (πρό, ἵστημι sisto; ante colloco Pol. 1, 33. 7. praeficio Hdian. 7, 5. 13.) in temporibus significationis intrans. προέστην, προέστηκα 1) *praesum,* seq. genit. [vid. ἄρχω] 1 Macc. 5, 19. (Hdian. 7, 4. 4. Diod. Sic. 13, 92. Xen. Mem. 3, 4. 3.) — 2) *curam gero,* τινός [vid. ἀμελέω] 4 Macc. 11, 26. (Hdot. 9, 107. Xen. Mem. 3, 2. 2.) —

Προκαθηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (πρό, καθηγέομαι) *dux sum,* οἱ προκαθηγούμενοι, *duces, proceres* Esr. 6, 12.

Προκάθημαι, depon. (πρό, κάθημαι, sedeo) 1) *sedeo ante aliquem* Esr. 9, 45. quo l. προεκάθητο ἐνώπιον πάντων = προεκάθητο πάντων, sed fortius. — 2) *praesideo*, οἱ προκαθήμενοι subst. *praesides, proceres* Esr. 1, 32. 5, 63. — οἱ π. πρεσβύτεροι Esr. 9, 4.

Προκαθίζω, f. ίσω (πρό, καθίζω sedere facio; colloco ante aliquem) signif. intrans. *sedeo ante vel coram aliquo,* addito ἐπί c. genit. loci 4 Macc. 5, 1. (Hom. Il. 2, 465.)

Προκακόω, ῶ f. ώσω (πρό, κακόω) *antea malis affligo,* passiv. *prior malis afficior* 4 Macc. 17, 22.

Προκαταλαμβάνω, f. λήψομαι (πρό, καταλαμβάνω) 1) *prior occupo*, *einnehmen, besetzen,* med. προκαταλαμβάνομαι, a. 2. προκατελαβόμην, *prior occupo mihi,* seq. acc. loci Jud. 4, 5. 7, 1. 7. 17. 1 Macc. 5, 8. 11. 35. 36. 44. 9, 2. 12, 33. 2 Macc. 10, 36. (Diod. Sic. 15, 52 et 53. Hdian. 2, 11. Xen. An. 2, 5. 18. 3, 4. 38.) — addito dat. commodi = für Jem. Jud. 2, 10. — τινά 1 Macc. 6, 27. ἐὰν — αὐτούς i. e. ἐὰν μὴ φθάνῃ αὐτοὺς καταλαβόμενος τὴν ἄκραν. —
2) ex usu interpretum alexandrinorum *occurro, obviam fio alicui,* sensu benevolo = *opem fero alicui*, ita in verbis desumtis e Ps. 79, 8. ταχὺ προκαταλαβέσωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου *cito succurrat* l. *contingat nobis benevolentia tua.* Ita pro מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ Ps. l. l. Cf. sub οἰκτιρμός notata. —

Προκατασκευάζω, f. άσω (πρό, κατασκευάζω, paro) *ante paro,* med. προκατασκευάζομαι *me praeparo* Sir. praef. prim. quo l. uti verbis τοῖς — βουλομένοις φιλομαθεῖν per appositionem adduntur verba προκατασκευαζομένοις — βιοτεύειν ita προκατασκευαζόμενοι appellantur *dudum vel iam ante promti paratique.*

Προκατασκιῤῥόω, ῶ f. ώσω (πρό, κατασκιῤῥόω, durum reddo) *admodum durum reddo,* passiv. *obduresco*, ἀπέχθεια = κατὰ διάνοιαν προκατασκιῤῥωμένη *inimicitia dudum animo obdurata vel inveterata, lange schon im Herzen genährter und festgewurzelter Hass* 3 Macc. 4, 1.

Προκαταχωρίζω, f. ίσω (πρό, καταχωρίζω) i. q. καταχωρίζω, sed fortius, *quodque suo loco pono,* εἴς τι, *refero in aliquid,* ita codd. 3 Macc. 2, 29. — Vide καταχωρίζω.

Πρόκειμαι, f. είσομαι, dep. med. (πρό, κεῖμαι) 1) *positus sum ante aliquem* i. e. a) *ante oculos alicuius*, *vorliegen*, ut ἐπιστολή Addit. ad l. Esth 7, 12. 4 Macc. 15, 12. — (Xen. Cyr. 7, 1. 13. 2, 3. 2.) — b) de rebus, quae menti deligendae propositae sunt 4 Macc. 15, 2. — 2) τὸ προκείμενον, subst. *propositum*, *decretum* 3 Macc. 5, 46. (Diod. Sic. 20, 43. Xen. Conv. 2, 7.) —

Πρόκλησις, εως, ἡ (προκαλέω) *provocatio,* τοῦ δίσκου i. e. *ad disci certamen ineundum* 2 Macc. 4, 14. (Diod. Sic. 5, 18. certamen Diod. Sic. 4, 18 et 58.)

Προκοπή, ῆς, ἡ (προκόπτω, quod vid.; progressio in via; vox serioris aevi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 85.) *progressus*, *Fortschritt,* 2 Macc. 8, 8. ἔν τινι Sir. 51, 17. (Jos. Ant. 4, 4. 1. Diod. Sic. Vol. 4, p. 41. Pol. 2, 37. 10.)

Προκόπτω, f. ψω (πρό, κόπτω, tundo; tundendo produco, ut metalla, ubi nos: strecken; intrans.) *progredior*, *procedo, Fortschritte machen* 3 Macc. 5, 18. Vide tamen de h. l. lect. *Augusti, Apel* et sub προβαίνω adnotata. (Jos. bell. iud. 4, 4. 6. Appian. bell. civ. 2, p. 781.)

Πρόκρημνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρό, κρημνός, praeceps) *prominens,* ut ἄκρα π. 4 Macc. 7, 5.

Προκρίνω, f. νῶ (πρό, κρίνω, iudico;) *praefero,* τί τινος *aliquid alicui rei* [de quo gen. vid. ἀντισχύω] Sap. 7, 8. (Diod. Sic. 4, 42. Xen. Mem. 3, 5. 19.)

Προλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 1. p. προελήφθην (πρό, λαμβάνω capio; anticipo Diod. Sic. 17, 75. Dem. 32, 37.) *praeveniens corripio*, passiv. *inopinatus deprehendor* Sap. 17, 17.

Προμαχέω, ῶ f. ήσω (πρό, μάχομαι pugno) *propugnator sum* [propr. i. e. in prima acie pugno Hdian. 6, 9. 5. Xen. Cyr. 3, 3. 60.] i. e. *pugno pro aliquo* Sap. 18, 21.

Προμαχών, ῶνος, ὁ, *proiectio turris*, *propugnaculum*, *Vormauer*, *Bollwerk* Tob. 13, 16. (προμαχεών Xen. An. 7, 8. 13.) Cf. de utraque huius voc. formula *Lob.* ad Phryn. p. 167. —

Προμηνύω, f. ύσω (πρό, μηνύω indico) *ante significo, praenuntio,* τί Sap. 18, 19. (Soph. Antig. v. 84.)

Προνοέω, ῶ f. ήσω et med. προνοέομαι, οῦμαι, c. a. 1. p. προενοήθην significatione act. (πρό, νοέω) *praevideo* i. e. a) *prospicio*, *curam gero,* τινός [de quo genit. vid. ἀμελέω et *Matth.* §. 319.] Sap. 6, 7. 13, 16. (Ael. V. H. 2, 22. Xen. Hier. 10, 8.) — med. 2 Macc. 14, 9. (Diod. Sic. 1, 24. Xen. An. 7, 7. 33.) — b) *caveo,* ὅπως μηδὲν παρὰ ταῦτα γένηται *ne quid contra haec fiat* Esr. 2, 29. Xen. Cyr. 1, 6. 24.) — seq. μή 2 Macc. 3, 24.

Πρόνοια, ας, ἡ (προνοέω) *providentia* i. e. *cura* a) univ., ut π. βασιλικὴ 2 Macc. 4, 6. (Xen. Cyr. 1, 6. 23. Ages. 8, 5.) — b) de providentia divina Sap. 14, 3. 17, 2. 3 Macc. 4, 21. 5, 30. 4 Macc. 9, 24. 13, 18. 17, 22. (Ael. V. H. 2, 31. Xen. Mem. 1, 4. 6.)

Προνομεύω, f. εύσω (πρό, νομεύω, pasco, depasco; pabulatum egredior Jos. bell. iud. 3, 9. 1. Diod. Sic. 13, 109.) 1) *pecora armentaque abigo*

[ita pro שָׁבָה Num. 31, 9.] metaph. *armentorum pecudumque instar abigo* i. e. *captivum abduco*, seq. ἀπό c. genit. loci Sir. 48, 15. Jud. 2, 23. — 2) *diripio* i. e. a) *praedam ago, praedor, ich plündere* Esr. 4, 5. — b) transit. *ausplündern*, seq. accus. rei, ut τὰς πλατείας Jud. 1, 14. 5, 26. 8, 21. 1 Macc. 1, 61. 6, 3. — ita pro שָׁסַס Jes. 13, 16. בָּזַז Num. 31, 9. (Diod. Sic. 19, 25.) — sq. acc. pers. i. e. τὴν παρεμβολήν τινος Jud. 15, 6. 1 Macc. 8, 10.

Προνομή, ῆς, ἡ (προνομεύω quod vid.; pabulatio Xen. Cyr. 6, 1. 24. Pol. 1, 18. 1. προνομαί pabulationes, excursiones Diod. Sic. 17, 111. Xen. An. 5, 1. 7.) *praeda* Jud. 4, 12. 7, 26. 9, 4. 16, 15. Esr. 8, 77. 1 Macc. 7, 47. — ita pro בַּז Jes. 42, 22. Ezech. 26, 5.

Προνουμηνία, ας, ἡ (πρό, νουμηνία) *dies novam lunam praecedens, pridie novilunii* Jud. 8, 6.

Προοδηγός, οῦ, ὁ (πρό, ὁδηγός) *viae dux praecedens* 2 Macc. 12, 36. (*Jac.* Anth. palat. p. 198.)

Προπέμπω, f. ψω (πρό, πέμπω, mitto; praemitto Xen. Cyr. 2, 4. 18.) 1) *dimitto, fortschicken, entlassen*, τινά Sap. 19, 2. (Hom. Il. 8, 367.) — 2 Macc. 6, 23. de h. l. infinit. ταχέως — προπέμπειν εἰς τὴν ᾅδην absolute posito = *praestat repentina dimissio in orcum* cf. *Matth.* §. 544, not. *Rost* §. 125, not. 5. *Herm.* ad Vig. p. 702. — 2) *deduco aliquem* i. e. *comitor aliquem, qui iter suscepturus est*, τινά Esr. 4, 47. 1 Macc. 12, 4. addito ἀπό τινος Jud. 10, 15. (Jos. Ant. 20, 2. 6. Diod. Sic. 13, 3. Hdian. 2, 6. 17 et 19. Xen. Cyr. 1, 4. 25.)

Προπετής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (προπίπτω quod vid.; prociduus Xen. de re eq. 1, 5.) *temerarius* Sir. 9, 18. (Diod. Sic. 15, 29. Alciphr. 3. ep. 57. Xen. Cyr. 1, 3. 7.)

Προπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον, pf. πέπτωκα (προπίπτω) *procido, prolabor*, ut ἐπὶ τὴν κλίνην Jud. 13, 2. — de precantibus 3 Macc. 6, 16. — de militibus bello occissis 2 Macc. 12, 39. 42. 44. 15, 28.

Προπομπή, ῆς, ἡ (προπέμπω) *comitatus, Begleitung*, ita de abeuntium comitatu, ubi nos: *Bedeckung* Esr. 8, 51. (Xen. Ages. 2, 27.)

Προπορεύομαι, f. εύσομαι (passivum verbi προπορεύω, praemitto, antea transmitto) 1) *antecedo, praecedo*, τινός, *ante aliquem* [de quo genit. vid. *Matth.* §. 378. *Win.* §. 56, 2.] 1 Macc. 9, 11. (seq. acc. Diod. Sic. 1, 87.) — absol. Addit. ad l. Esth. 5, 7. — 2) *prior eo* vel *abeo* Tob. 1, 3. quo l. οἱ προπορευθέντες μετ' ἐμοῦ = *qui mecum et me priores abierunt* εἰς χώραν ἀσσυρίων. De h. l. lect. συμπορευθεῖσι vel συμπορευομένοις vid. *Augusti, Apel.*

Προπράσσω, ττω f. άξω (πρό, πράσσω) *ante facio*, τὰ προπραγμένα, it. τὰ προπραχθέντα, *quae antea facta* sunt Esr. 1, 33. 3 Macc. 6, 27.

Προπτύω, f. ύσω (πρό, πτύω, spuo) *spuendo proiicio* 2 Macc. 6, 20.

Πρόπτωσις, εως, ἡ (προπίπτω, quod vid.) *prolapsio*, de personis in genua prolapsis 2 Macc. 3, 31. 13, 12. (Dioscor. 1, 90.)

Πρός, praepos. secum habens

A) *genitivum*, significat 1) *a, ab* [propr. a parte alicuius, von der Seite eines Gegenstandes], ita post passiva, in quibus vi alicuius rei s. personae effici aliquid dicitur, ut καταγελᾶσθαι πρὸς πάντων 4 Macc. 6, 20. (Lucian. dial. deor. 16, 1. 22, 3. Xen. An. 1, 9. 20. Oec. 4, 2.) Cf. *Matth.* §. 590, 6. a. β. *Buttm.* §. 134, not. 1. §. 121, 3. *Herm.* ad Vig. p. 862. *Fischer* 3. b. p. 251. *Passow* sub voc. πρός A. 2. b. — 2) *ad latus alicuius, iuxta, neben, bei*, ut εἶναι πρὸς κεφαλῆς τινος Jud. 13, 6. — (Hdot. 2, 154. 8, 120.) Cf. *Passow* l. l. A. 1. c. —

B) iungitur c. *dativo*, indicans propinquitatem s. viciniam [unmittelbare Nähe]. Ita 1) *de loco*, ubi Lat. a) *ad, prope ad, iuxta*, nos: *an, bei, in der Nähe.* Ita post vv., quibus esse s. fieri dicitur aliquid in vicinia rei l. loci alicuius, ut πρὸς τῇ θυρίδι *iuxta fenestram* Tob. 3, 11. quo l. in mente habuisse auctorem fenestram Hierosolymas spectantem scite observavit *Ilgen* ad h. l. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet* et Dan. 6, 10. — πρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις 2 Macc. 11, 8. πρὸς πύλαις ᾅδου 3 Macc. 5, 51. — Tob. 11, 16. quo l. iunge: ἐξῆλθε τωβὶτ εἰς ἀπάντησιν τῇ νύμφῃ πρὸς τ. πύλῃ νινευὴ χαίρων καὶ εὐλογῶν τὸν θεόν. (Jos. Ant. 2, 11. 1. Ael. V. H. 9, 39. Xen. Cyr. 2, 4. 17. 7, 5. 1.) Cf. *Matth.* §. 590, 6, b. *Rost* §. 107. *Buttm.* l. l. *Fischer* 3. b. p. 255. *Vig.* p. 666. *Win.* §. 52, b. *Passow* l. l. B. 1. — — b) *versus*, nos: *gegen*, in quibus alias [cf. Esr. 9, 38. et infra sub C.] accus. habetur, ut πρὸς ἀνατολῇ Esr. 5, 47. πρὸς δυσμαῖς Jud. 1, 7. 2, 19.

2) refertur ad negotia s. munera alicui demandata et in quibus occupatus est aliquis, ita τεταγμένος πρός τινι, *constitutus ad aliquid*, ut πρὸς τῇ τῶν ἐλεφάντων ἐπιμελείᾳ 3 Macc. 5, 1. — 2 Macc. 6, 21. (Diod. Sic. 1, 22.) — γενέσθαι πρὸς τοῖς ἰδίοις i. e. *occupatum esse in rebus suis* vel *in negotiis suis* 2 Macc. 12, 29. (εἶναι πρός τινι Philostr. vit. Apollon. 5, 31. Lucian. dial. deor. 19, 2.) — οἱ πρὸς ταῖς χρείαις Jud. 12, 10. (οἱ πρὸς ταῖς κύλιξι Hdian. 3, 5.) — Cf. *Passow* l. l. B. 4. *Vig.* p. 663.

3) de *accessione* vel *accumulatione*, πρὸς τούτοις i. e. *ad haec, praeterea* Esr. 4, 10. 31. 2 Macc. 9, 17. 12, 2. 3 Macc. 1, 10. (Diod. Sic. 1, 33. Lucian. dial. deor. 20, 16. Xen. Mem. 3, 2. 33. Cyr. 1, 2. 8.) Cf. *Viger.* p. 662. *Passow* sub πρός B. 3. —

4) adhibetur *in numero augendo*, ubi poni poterat καί 2 Macc. 4, 8. 9. 5, 21. 24. 8, 22. 10, 31. 11, 11 bis. 12, 20. (Diod. Sic. 1, 58.) Cf. *Passow* l. l. B. 4. —

C) copulatur c. *accusativo*, indicans

I) *directionem* [Richtung, Bewegung nach einem Gegenstande hin], ubi Lat. *ad, versus*, nostrates: *hin — zu, zu*

1) de *loco* i. e. seq. accus. *loci* vel *personae* aut *rei*, ad quam in loco versantem dirigitur actio verbo s. substantivo cognato significata. Iungitur igitur c. verbis *motum* indicantibus [cf. *Matth.* §. 591. *Rost* §. 104. *Buttm.* §. 134. *Fischer* 3. b. p. 256. *Viger.* p. 668. 862. *Passow* l. l. *Win.* §. 51, h.]. Ita a) univ., seq. acc. nominis plagam coeli indicantis, ut πρὸς ἀνατολάς Esr. 9, 38. πρὸς νότον Jud. 2, 23. 25. 7, 18. 1 Macc. 5, 64. (Xen. Mem. 3, 8. 9.) — post vv. *cadendi*, ut πίπτω 2 Macc. 3, 27. — post vv. *expandendi, tendendi*, ut ἀνατείνω 4 Macc. 6, 26. ἐκτείνω Esr. 8, 73. ἐκπετάννυμι Sir. 48, 20. — post vv. *vertendi, devertendi, revertendi*, ut ἀναστρατοπεδεύω 2 Macc. 3, 35. ἀναστρέφω 1 Macc. 7, 46. ἀποστρέφω 1 Macc. 9, 57. 15, 36. ἐπιστρέφω Sir. 5, 7. 48, 10. Tob. 13, 6 bis. Hist. Sus. v. 47. 1 Macc. 7, 25. 11, 73. καταλύω Sir. 27, 9. ὑποστρέφω 1 Macc. 11, 73. — post vv. *mittendi*, ut ἀποστέλλω Bar. 1, 7 ter. v. 10. 14. 21. 6, 1. Jud. 3, 2. 12, 6. Esr. 8, 43. 1 Macc. 5, 10. 48. 6, 60. 7, 10. 27. 8, 20. 10, 3. 51. 69. 11, 9. 41. 42. 12, 2. 7. 16. 13, 14. 21. 34. 14, 21. 15, 17. 28. 3 Macc. 3, 25. 5, 11. διαπέμπω Esr. 1, 2. 6. 1 Macc. 11, 26. 3 Macc. 1, 5. ἐξαποστέλλω Tob. 10, 9. 10. Esr. 1, 27. πέμπω Esr. 2, 26. 2 Macc. 11, 54. (Pausan. 1, 2. 3 Thuc. 1, 91.) — abest particip. γραφεῖσα s. πεμφθεῖσα facile cogitatione addendum 2 Macc. 11, 27. 1 Macc. 12, 4. — post vv.

congregandi, conveniendi, ut ἀθροίζω 1 Macc. 11, 60. ἐπισυνάγω Esr. 8, 91. 1 Macc. 5, 34. 7, 12. 10, 61. 11, 47. 55. προςάγω Hist. Sus. v. 4. de praepos. repetita cf. *Win.* §. 56, 4. no. 12. — συνάγω Esr. 8, 72. 1 Macc. 2, 42. 7, 22. συναθροίζω 1 Macc. 1, 52. συνέρχομαι Hist. Sus. v. 28. 1 Macc. 15, 10. — Verba ex Hebraeorum loquendi consuetudine explicanda: προςετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ s. πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ *collectus* s. *congregatus ad patres suos* s. *ad populum suum* pro: *sepultus est iuxta etc.* Jud. 16, 22. Hist. bel. et drac. v. 1. 1 Macc. 2, 69. 14, 30. — ita pro נֶאֱסַף אֶל-אֲבוֹת s. אֶל עַמָּיו Gen. 25, 8. 49, 33. Judic. 2, 10. — post vv. *ducendi, trahendi,* et *subst.* his vv. cognata, ut ἄγω Tob. 11, 7. 1 Macc. 14, 3. εἰςάγω Bar. 5, 6. Tob. 8, 1. ἕλκω 4 Macc. 14, 13. ἐπισπάω Sir. praef. sec. ἐφέλκω 4 Macc. 15, 15. (Xen. An. 7, 2. 2.) Sap. 18, 23. ἡ πρὸς τοὺς ζῶντας ὁδός. — προςάγω 1 Macc. 3, 67. φωταγωγέω 4 Macc. 17, 5. — post vv. *videndi*, ut ἀπεῖδον 4 Macc. 17, 23. εἶδον 2 Macc. 7, 15. περιβλέπομαι Bar. 4, 36. 5, 5. — post vv. *eundi, veniendi, dirigendi, appropinquandi, adscendendi, descendendi,* ut ἀναβαίνω Tob. 12, 20. Esr. 2, 18. 4 Macc. 4, 4. ἀνάγομαι 2 Macc. 5, 9. ἀναχωρέω 2 Macc. 10, 13. ἀπάγω Tob. 7, 13. ἄπειμι 2 Macc. 12, 1. ἀπέρχομαι Tob. 14, 12. 1 Macc. 7, 20. ἀποίχομαι Jud. 6, 13. γίνομαι 2 Macc. 7, 14. διαβαίνω 1 Macc. 5, 40. διακομίζομαι Esr. 4, 2. 2 Macc. 4, 4. 9, 29. διανύω 2 Macc. 12, 17. διαπεράω 1 Macc. 5, 41. διοδεύω Sap. 5, 7. διαφεύγω 1 Macc. 15, 21. ἐγγίζω Sir. 36, 12. 51, 23. εἰςέρχομαι Jud. 12, 13. 15, 9. εἰςπορεύομαι Tob. 7, 11. ἐξέρχομαι Tob. 11, 10. 1 Macc. 9, 29. ἐπανήκω Sir. 4, 18. 27, 9. ἔρχομαι Tob. 2, 13. ἥκω Sap. 1, 9. Jud. 11, 3. 12, 4. 13. 13, 10. Hist. Sus. v. 6. 37. Hist. bel. et drac. v. 25. Esr. 8, 45. 1 Macc. 2, 41. 3, 20. 4, 17. 6, 29. 7, 5. 29. 14, 22. 2 Macc. 14, 4. 3 Macc. 3, 5. 4 Macc. 4, 2. καταβαίνω Esr. 1, 29. καταντάω 2 Macc. 6, 14. ὀρθρίζω Sir. 4, 4. 6, 35. 39, 5. παραγίνομαι Jud. 3, 6. 1 Macc. 16, 19. πάρειμι Esr. 6, 3. πορεύομαι Sir. 22, 11. Tob. 2, 10. 8, 20. 1 Macc. 1, 13. 6, 22. 11, 21. 24. 12, 17. προαναβαίνω 2 Macc. 10, 36. προςάγω 2 Macc. 11, 36. προςέρχομαι Sir. 24, 18. 1 Macc. 2, 16. συναντάω Jud. 1, 6. (Hdian. 3, 12. 33. Plut. Galb. c. 13 init.) — sine artic. πρὸς c. casu suo nectitur nomini praecedenti, ut πρὸς ἅγιον θυσιαστήριον πρόςοδος 2 Macc. 14, 3. Cf. *Matth.* §. 272, 4. b. not. — formula notanda: κατευθύνειν τὴν καρδίαν πρὸς κύριον *animum ad dominum dirigere* i. e. *pie colere Jovam, constantem se praebere in Jova vel domino colendo* Sir. 49, 3. — ita pro הֵכִין לֵב sq. אֶל 1 Chron. 29, 18. — post vv. *dicendi, nuntiandi, rogandi, scribendi, vocandi,* ut γράφω Esr. 4, 47. 1 Macc. 11, 31. 14, 18. 2 Macc. 8, 8. 9, 17. 18. 25. 3 Macc. 6, 41. εἶπον Tob. 5, 16. 17. 7, 9. 10, 13. 11, 2. Jud. 2, 4. 5, 5. 6, 1. 7, 30. 8, 11. 28. 32. 35. 10, 9. 14. 19. 11, 1. 5. 22. 12, 3. 4. 14. 17. 13, 14. 14, 1. Hist. Sus. v. 51. 52. 1 Macc. 2, 33. 6, 10. 57. 10, 11. 4 Macc. 8, 28. λαλέω Jud. 8, 9. 1 Macc. 13, 17. λέγω 2 Macc. 7, 21. προςπίπτω = *perferor ad aliquem*, ita de nuntio [vid. προςπίπτω] Esr. 8, 8. elliptice Sap. 6, 9. πρὸς ὑμᾶς — οἱ λόγοι μου *ad vos verba mea* = *Euch gilt meine Rede*, φημί 4 Macc. 9, 29. φωνέω Tob. 5, 8. — ex Hebraeorum dicendi consuetudine de rogantibus βοάω 1 Macc. 13, 50. κράζω 11, 49. — ita pro זָעַק Judic. 12, 2. — (Ael. V. H. 1, 21. Hdian. 7, 8. 3. Lucian. dial. deor. 20, 1. Xen. Cyr. 1, 3. 14.) — de sermone mutuo vel de verbis, quae facit unus ad alterum vel quae invicem s. inter se conferunt plures, ut εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ Jud. 7, 4. 10, 19. 1 Macc. 1, 43. εἶπαν ἕτερος πρὸς ἕτερον Esr. 3, 4. βουλεύονται πρὸς ἑαυτούς Bar. 6, 48. — formula notanda: γίνεταί μοι ὁρκωμοσία πρός τινα = γίνεται ὑπ' ἐμοῦ ὁ π. τ. *ich schwöre Jemandem zu* i. e. *ins Gesicht* i. e. *iuramento interposito polliceor alicui,* seq. infinit. obiecti Esr. 8, 93. (Hom. Odyss. 14, 331. 19, 288.) Cf. *Passow* II. p. 752. — post vv. *precandi* notionem tum per se, tum ex usu Hebraeorum includentia, seq. πρὸς τὸν θεόν vel πρὸς τὸν κύριον i. e. *facie et manibus ad Deum* [in coelo habitantem] *directis*. Ita enim apud Orientis nationes et Hebraeos pariter atque apud omnes antiquitatis populos preces factas esse, loci Sir. 48, 20. Esr. 8, 73. 4 Macc. 6, 26. testantur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Gebet*. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 428. coll. *Matth.* §. 401. Hom. Il. 5, 174. 15, 371. — ita post ἀναβοάω Jud. 4, 9. 5, 12. 7, 19. βοάω Bar. 4, 27. Jud. 4, 12. 15. 7, 29. 9, 1. 10, 1. Addit. ad l. Esth. 1, 9. 7, 6. εὔχομαι 2 Macc. 9, 13. 15, 27. καταβοάω 2 Macc. 8, 3. κράζω Bar. 4, 20. προςεύχομαι Bar. 1, 13. Jud. 11, 17. 2 Macc. 2, 10. — ita pro צָעַק sq. אֶל Exod. 8, 12. Neh. 9, 27. pro זָעַק sq. אֶל 1 Sam. 7, 8. 9. pro הִתְפַּלֵּל Num 11, 2. Deut. 9, 20. pro קָרָה sq. אֶל Deut. 24, 15. —

b) de *directione* actionis verbo significatae *hostili,* ubi Lat. *adversus, contra,* nos: *gegen,* ita post vv. *pugnandi, bellandi, moliendi, vexandi,* ut παρατάσσω Jud. 1, 13. 1 Macc. 1, 11. πολεμέω 1 Macc. 2, 40. 3, 10. 17. 5, 3. 57. 7, 11. 8, 10. 9, 9. 68. 12, 24. 40. ποιέω πόλεμον Jud. 7, 1. Esr. 4, 4. (Xen. An. 4, 4. 1. Xen. Cyr. 8, 8. 26.) — πολεμοτροφέω 2 Macc. 10, 14. συνάπτω πόλεμον 1 Macc. 7, 19. 21. 10, 53. (Xen. Cyr. 1, 6. 41. 3, 3. 17.) — minus plene i. e. sine πόλεμον l. μάχην 1 Macc. 10, 82. (Eur. Heracl. v. 1395 s. 1390.) Cf. *Elmsl.* ad Eur. l. l. v. 808. *Schäfer* ad Lamb. Bos. de ellips. p. 266. — συνίσταμαι πόλεμον Esr. 1, 29. 1 Macc. 1, 18. νεωτερίζω 4 Macc. 3, 21. ἀντιπολιτεύομαι 4, 1. — συντελέω κακά 1 Macc. 10, 5. ἐνέστη κρίσις 2 Macc. 4, 43. — ποιεῖν μηχανὰς πρὸς μηχανάς τινος i. e. *erigere machinas machinis alicuius oppositas* 1 Macc. 6, 52. — praecedente articulo in substantivi sine articulo antecedentis accuratiori definitione, ἀσφάλεια ἡ πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν Esr. 8, 51. medium inter artic. et subst. positum habetur 2 Macc. 2, 20. 8, 20. (Xen. An. 1, 1. 8.)

2) de *tempore* i. e. refertur a) ad tempus non accurate definitum, sed certo alicui temporis momento propinquum, ubi Lat. *ad, versus, circa, sub,* nos: *gegen*, ut ἀνατολὴν φωτός *sub ortum lucis* Sap. 16, 28. Jud. 12, 5. 9. — (πρὸς ἑσπέραν Jos. Ant. 5, 4. 3. Xen. An. 4, 5. 21. Thuc. 4, 35. ita *ad* Sueton. Caes. c. 37. Cicer. ad famil. 7, 29. 3.) Cf. *Matth.* §. 591, c. ε. *Fischer* 3. b. p. 259. *Passow* l. l. *Win.* l. l. coll. Tursell. de partic. lat. Vol. 1. p. 98. 99. —

b) refertur ad temporis punctum vel terminum, ad quem usque pertingit vel durat aliquid, ubi Lat. *ad*, nos: *auf*. Ita πρὸς ὀλίγον χρόνον s. πρὸς ὀλίγον *ad breve tempus* Sap. 16, 6. 4 Macc. 13, 24. (Ael. V. H. 12, 63. Lucian. dial. deor. 18, 2.) — πρὸς καιρόν, *ad tempus* i. e. *aliquamdiu, auf einige Zeit* Sap. 4, 4. πρὸς μίαν ῥοπήν, *per unius momenti durationem* Sap. 18, 12. —

3) c. numeralibus = *circiter*, *fere* 2 Macc. 4, 40. Sir. 46, 4. vid. de h. l. γίνομαι num. I. 5. notata (Xen. h. gr. 1, 2. 18.) Cf. *Matth.* §. 591, c. ε. *Lob.* ad Phryn. p. 410. *Passow* l. l. coll. Tursell. I. p. 102. —

4) metaphorice, ita a) de *termino* [Ziel] i. e.

de re s. conditione, ad quam pertingit aliquid [cf. *Meyer* Ev. Luc. p. 346. Ev. Joh. p. 149. *Win.* §. 51, h.], ut ἀφικνεῖσθαι s. καταντᾶν πρὸς ἐκπλήρωσιν s. τέλος ἁμαρτιῶν 2 Macc. 6, 14. 15. (ita *ad* Cicer. ad Quint. fratr. 3, 4. Vellej. Paterc. 119, 2.) — hinc de *eventu*, *Ausgang*, *Erfolg*, ut ἡμάρτομεν — πρὸς τὸ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ i. e. *ita ut* vel: *eo quod non attendimus ad vocem eius* Bar. 1, 17. — 2, 5. πρὸς τὸ λογισθῆναι scil. αὐτῇ s. πρὸς αὐτήν *ita ut ei* [scil. Judaeae] *adnumerentur*. Addit. ad l. Esth. 2, 4. 6. 3 Macc. 4, 11. —

b) de *transitu* a re ante acta vel cognita ad aliquam rem, ut τρέπεσθαι i. e. *converti*, *transire* πρὸς εὐωχίαν 3 Macc. 5, 3. π. ἱκετείαν 2 Macc. 10, 25. 12, 42. (Diod. Sic. 17, 46 et 84. πρὸς ἀλκήν. Plut. Ages. c. 26. πρὸς πόλεμον. Lucian. dial. deor. 18, 2. πρὸς ὕβριν.) —

c) de *directione animi* [geistige Richtung]. Inservit enim, ut Lat. *ad* [vid. *Hand* ad Tursell. I. p. 104.] praepos. πρός designandis rationibus [*Verhältnisse, Bedingungen*], quae inter res vel personas intercedunt et quibus alia ad aliam refertur animi cogitatione. Nam ratione, qua aliquid ad aliam rem, notionem referimus, similis est directioni eamque comprehendere solemus imagine motus, quo ab alia re ad aliam iuxta positam perduci videamur.) Ita

aa) in locis, ubi animo vel *hostili* [feindliche, oppositionelle Richtung] vel *benevolo* et *amico* [wohlwollende Richtung] accedere ad aliquem et facere, quod verbo aut substantivo indicatur, dicitur aliquis. Explicationis ergo utuntur Lat. in talibus α) praepositionibus *contra*, etiam *in* c. accus., nostrates: *gegen*, *wider*, seq. acc. Ita post ἀντίθετος Addit. ad l. Esth. 2, 4. ἀπειθέω Bar. 1, 19. ἀπεχθὴς διάθεσις 2 Macc. 5, 23. αὐστηρότερον διεξάγω 2 Macc. 14, 30. δυσμένεια 2 Macc. 12, 3. 14, 39. 3 Macc. 7, 4. (Diod. Sic. 1, 25. Hdian. 3, 5. 6. Xen. Mem. 3, 5. 7.) — medium inter artic. et subst. positum legitur ἡ πρὸς τὸν νόμον ἀπείθεια 4 Macc. 5, 15. — β) *erga*, etiam *in* c. accus. nos: *gegen*, *zu*, ita post γνησίως διάκειμαι 3 Macc. 3, 23. ἱλαροῦν τὸ πρόσωπον Sir. 7, 24. ἡ σὴ γλυκύτης Sap. 16, 21. ἐπιείκεια 3 Macc. 7, 6. εὐμενής 2 Macc. 12, 31. ἀμνησικακία 3 Macc. 3, 21. εὔνοια 2 Macc. 12, 30. 3 Macc. 6, 26. 7, 7. φιλανθρωπία Addit. ad l. Esth. 6, 10. 3 Macc. 3, 18. φιλία 2 Macc. 6, 22. (Plut. Demetr. c. 39. Xen. Cyr. 1, 6. 31. Mem. 2, 3. 16.) Cf. *Matth.* l. l. *Passow* l. l. *Fischer* l. l. p. 258. *Win.* l. l. — medium inter artic. et substant. legitur, ut ἡ πρὸς αὐτοὺς εὐμένεια s. εὔνοια 2 Macc. 6, 29. 14, 26. 3 Macc. 3, 3. 14. 4 Macc. 2, 10. — v. 11. 13, 22. 24. 14, 14. 18. 15, 5 bis. v. 6. 21. — (Dem. 1472, 1.) — sine articulo πρός c. casu suo adnectitur nomini 4 Macc. 16, 22. 17, 4. —

bb) de directione *mentis* vel animi, quatenus cogitat, indicat et cogitata verbis enuntiat [Richtung des Geistes], ubi respondet Latinorum

ad i. e. *ratione habita*, *si respicis*, *quod attinet ad*, *intuendo*, nostratium: *in Rücksicht auf*, *in Bezug auf*

cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 256. *Win.* l. l. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 252. coll. Tursell. l. l. p. 106. — ita α) seq. accus. *rei*, ut ἀτάραχοι πρὸς τὴν τῶν ἰδίων ἐπιμέλειαν 2 Macc. 11, 23. δώδεκα πρὸς ἀριθμόν Esr. 7, 5. μεγαλοφρονεῖν, μεταβάλλεσθαι 4 Macc. 6, 24. — ὀκνεῖν, συμφωνεῖν πρὸς τὸν θάνατον 4 Macc. 14, 4. 6. (Thuc. 7, 48. 8, 50.) — *ad* Cicer. pro Muraen. c. 18.) — πρὸς ταῦτα *ad haec* i. e. vel: *propterea*, *quapropter* 4 Macc. 5, 31. 6, 22. 10, 4. (Xen. Cyr. 2, 1. 4. 4, 2. 26.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 863. — vel: = *hierauf*, *ad haec*, ita post vv. dicendi, ut πρὸς τ. ἔφη *ad haec* [scil. quae ante dicta sunt] respondit 2 Macc. 14, 5. (Xen. Mem. 3, 9. 12. Plut. Crit. §. 11. Hdot. 8, 11. — *ad* Cicer. Philipp. 2, 43. Ovid. Metam. 12, 542.) — Cf. *Matth.* §. 409, 6. *Heindorf* ad Plat. Hipp. p. 138. coll. Tursell. p. 101. — β), seq. acc. *personae*. Ita post vv. *praecipiendi*, *constituendi*, ut ἐντέλλομαι Sir. 45, 3. ἵστημι Tob. 7, 11. vid. ad h. l. sub ἵστημι notata 1 Macc. 13, 38. ὅσα — ἕστηκε *quae in rebus vos attinentibus constituta sunt* et sunt et *manent constituta*. Deque perfecti vi vid. sub ἁγιάζω monita. — ἐρυθριάω Tob. 2, 14. (πρὸς τοὺς φίλους ratione habita amicorum Xen. Mem. 4, 2. 15.) — τὰ πρός τινα i. e. vel: *res pertinentes ad aliquem* = *res alicuius*, *die Angelegenheiten Jemandes* 2 Macc. 10, 12. — vel: *quod ad res attinet spectantes ad aliquem* [Jos. Ant. 9, 11. 2. Isocr. ad Demonic. p. 4. ed. *Lange*. Lucian. pro imag. §. 58. Xen. Oecon. 13, 11.], ita δυσμενῶς ἔχω τὰ πρὸς τὸν Ἰούδαν i. e. *malo sum animo quod attinet ad Judam* 2 Macc. 14, 11. (δυσμενῶς ἔχω πρός τινα Xen. h. gr. 7, 1. 26.) εἰρηνεύω τὰ πρός τινα *pacem alo quod attinet ad aliquem* = εἰρηνεύω πρός τινα [Diod. Sic. 21, 12. vel Vol. 9. p. 274. ed. Bip.]. — *pacem alo cum aliquo* Esr. 8, 85. — loci, in quibus agitur de personis, amicitiae, societatis, foederis vinculo iunctis [geselliges Bundesverhältniss zu Jem.], in quibus nostrates pariter atque Lat. praepos. *cum*, *mit*, Hebraei עִם [Exod. 24, 8. Deut. 4, 23. 5, 2. vel אֵת 2 Sam. 3, 13. Jerem. 31, 31.] Graeci rationis [Beziehung, Verhältniss zu] notionem tenentes utuntur praepos. πρός. Ita τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα Sir. 13, 18. vel ὑαίνῃ πρὸς κύνα ibid. οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ *eadem est ratio peccatoris ad pium Dei cultorem* vel *eadem est necessitudo peccatoris cum homine pio* Sir. 13, 16. (Stob. p. 25. εἰ δέ τίς ἐστιν κοινωνία πρὸς θεοὺς ὑμῖν. Philo legat. ad Cai. p. 107. C.) — ἄγω εἰρήνην 2 Macc. 12, 12. (Plat. de rep. V. 445. ed. *Bekk.* III. 1. p. 245.) ἵστημι φιλίαν s. συμμαχίαν 1 Macc. 10, 54. 14, 24. στέλλομαι φιλίαν Sap. 7, 14. συντίθεμαι εἰρήνην 1 Macc. 9, 70. συντηρέω πίστιν s. φιλίαν 1 Macc. 10, 20. 27. τίθεμαι συνθήκην s. διαθήκην Sap. 1, 8. Sir. 44, 18. — medium inter artic. et subst. 1 Macc. 10, 16. 14, 22. 2 Macc. 6, 21. 8, 15. 10, 12. 16. — ante se habet articulum in accuratiori definitione substantivi sine articulo praecedentis 2 Macc. 1, 2. nectitur πρός cum substantivo non habens ante articulum, ut συμμαχία πρὸς τοὺς Ῥωμαίους 2 Macc. 4, 11. — pro כָּרַת בְּרִית seq. לְ Deut. 7, 2. Jos. 9, 15.

cc) de *animi*, quatenus vult et appetit, vel de *voluntatis* directione i. e. α) de *fine* s. *consilio* [Absicht]. Ita in locis, ubi dicitur facere aliquis aliquid, ut *efficiatur* aliquid. Cf. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Win.* l. l. *Passow* l. l. *Bleek* ep. ad Hebr. 2, b. p. 138. Utuntur Lat. in talibus

ad i. e. *eo consilio ut*, it. *ad* seq. accus. gerundii, vel *ut* seq. coniunct., nostrates: *um zu*, *zu*, *auf dass*, *damit*,

sq. acc. rei, ita post vv., quibus facere aliquis vel fieri dicitur aliquid πρὸς ἀντίληψιν 3 Macc. 3, 10. πρὸς τὴν τῶν χρημάτων ἁρπαγήν 4 Macc. 4, 7. πρὸς ἀσφάλειαν τῆς — πόλεως 1 Macc. 14, 37. πρὸς τὴν βίβλον i. e. *libri cognoscendi causa* Bar. 1, 3. π. ἐκδημίαν *peregrinationis ergo* 3 Macc. 4, 11. πρὸς ἐπισκοπὴν τῶν Ἰουδαίων v. 42. πρὸς θυσίαν 2 Macc. 4, 19. πρὸς τὴν μιαροφαγίαν 4 Macc. 11, 24. π. τὸ ὄνομα κυρίου *ad nomen Jovae adorandum* Tob. 13, 11. πρὸς συμβίωσιν Sap. 8, 9. πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου 3 Macc. 5, 2. πρὸς σωτηρίαν τινός s. τινί Addit. ad l. Esth. 3, 6. 2 Macc. 11, 6. τῆς πόλεως πρὸς τήρησιν 3 Macc. 5, 44. (Soph. Aiac. v. 40. Xen. An. 7, 2. 23. Plat.

Phaedon. §. 63 fin. — ita *ad* Liv. 2, 11. Cic. ad Quint. fr. 1, 1. 11. cf. Tursellin. p. 112.) — iungitur πρός c. infinit. articulum habente, ut πρὸς τὸ ἐκδόσθαι Sir. praef. prim. πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν βασιλέα 2 Macc. 4, 45. — 5, 27. (Dem. 1270, 19. Plat. de rep. 5. p. 472. B.) Cf. *Win.* §. 45, 6.

β) de *fine* i. e. de re, ad quam assequendam spectat, quod verbo, substantivo, adiectivo enuntiatur vel ad quam assequendam et tenendam idoneum vel non idoneum est aliquid [Zweck, Bestimmung]; habent Lat. in talibus:

ad, etiam *ad* c. accus. gerundii, vel *ut* c. coniunct., nos: *zu, für, behufs.*

Cohaeret c. verbo, quum dicitur aliquis facere aliquid πρὸς αὔξησιν καὶ δόξαν τοῦ τόπου 2 Macc. 5, 26. π. δόξαν τοῦ — ὀνόματος 3 Macc. 2, 9. π. τὴν ἔξοδον 3 Macc. 5, 26. π. τὴν — θεωρίαν v. 24. π. τὸ θυσιαστήριον Tob. 1, 6. π. βίου κοινωνίαν γαμικόν 3 Macc. 4, 6. π. τὸν τῶν θυσιῶν λόγον 2 Macc. 3, 6. π. ὄλεθρον, πρὸς παιδείαν 2 Macc. 6, 12. π. ὀξεῖαν πορείαν 3 Macc. 4, 5. π. ὑπηρεσίαν ἡμῶν Sap. 15, 7. (Hdian. 3, 4. 2. 6, 9. 9. — ita *ad* Cicer. paradox. 1, 2. 20. Hor. Sat. 1, 6. 95.) — cohaeret c. adiect., participio qualitatem, facultatem, opportunitatem, utilitatem rei l. personae alicuius ad aliquid indicante, ita post ἀκμάζων 4 Macc. 2, 3. ἀργός Sap. 15, 15. ἁρμόνιος 16, 20. διατεταγμένος 3 Macc. 1, 19. ἐπιβάλλων 3 Macc. 9, 16. ἐπιτήδειος 1 Macc. 14, 34. 2 Macc. 2, 29. 3 Macc. 6, 30. ἱκανός Sap. 18, 12. καθεστώς 3 Macc. 4, 11. συνεργός 2 Macc. 8, 7. — medium inter artic. et nomen legitur 2 Macc. 3, 3. 10, 19. — nectitur πρός c. subst. non habens ante se artic., ut ἰατρὸς πρὸς τὰς χρείας Sir. 38, 1. φίλος πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ein Freund *für sein Herz* 27, 16. — 4 Macc. 2, 1. — (Diod. Sic. 5, 37. Xen. Mem. 4, 5. 12. 4, 6. 9. — ita rudis ad aliquid Liv. 10, 22. nemo ad facinus audacior Cicer. Catil. 2, 5. 9. ad omnia summa natus Cic. Brut. c. 68.) — praepos. πρός praefixum habens articulum ita iungitur c. subst., ut indicet rem fini alicui destinatam et ad efficiendum aliquid institutam, idoneam, necessariam, ut τὰ πρὸς τὴν κηδείαν 2 Macc. 4, 49. 10, 18. 3 Macc. 1, 18. (Diod. Sic. 1, 72. Xen. Cyr. 1, 2. 10.) Cf. *Win.* l. l. *Fischer* l. l. p. 262. —

d) de *norma* et *proportione* i. e. de rebus actionem aliquam regentibus et modulantibus, ubi Lat.

ad, etiam *secundum, congruenter*, nos: *nach* cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 261. Vig. p. 665. *Passow* l. l. *Win.* l. l. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 148. coll. Tursell. l. l. 107 sqq. — aa) univ., ut ὑπηρετεῖν πρὸς τὴν τῶν δεομένων θέλησιν Sap. 16, 25. εὐσεβῶς φιλοσοφεῖν πρὸς τὸν τῆς φιλοσοφίας κανόνα 4 Macc. 7, 21. (Lucian. dial. deor. 4, 2. Xen. Hier. 4, 3. Cyr. 8, 4. 29 et 30. — agere *ad* praescripta Caes. de bell. civ. 3, 57. ad eorum arbitrium et nutum totos se fingunt Cic. orat. 8, 24.) —

bb) in comparatione et collatione alicuius rei s. personae cum aliis rebus s. personis, ubi Lat. *ad*, etiam *cum* s. dativo simplici, nostrates praepos. *mit, gegen* utuntur. Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 257. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 148. *Win.* l. l. Tursell. l. l. — ita μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός Sir. 25, 18. — κρίνεσθαι, λογίζεσθαι πρός τινα Sir. 42, 8. vid. ad h. l. sub κρίνω monita. Bar. 3, 35. (Xen. Mem. 1, 2. 52. An. 7, 7. 41. — *ad* Cic. Orat. 2, 6. 25. de fin. 3, 16. 52.) —

II) copulatur c. *accus.* person. s. rei, ad quam est, additur, manet, fit aliquid, ubi Lat.

ad, apud, iuxta, nos: *an, bei.* Ita

1) ubi πρός magis ad directionem *cogitatam*, quam ad verbi mansionis notionem includentis significationem pertinet [cf. *Herm.* ad Vig. p. 857 fin.] i. e. in locis, ubi cogitatur aliquis accessisse, adductus, missus esse ad aliquem et *manere* s. *facere aliquid apud eum* cf. *Win.* l. l. *Fritzsche* Evang. Marc. p. 201 sq. *Meyer* ep. P. ad Cor. 1. p. 36. — Ita κολλᾶσθαι π. τινα Esr. 4, 20. προςτίθεσθαι 1 Macc. 3, 41. Jud. 14, 10. — de locis Jud. 16, 22. Hist. bel. et drac. v. 1. 1 Macc. 2, 69. vid. supra sub C. I. 1. observata. —

2) sine directionis notione = πρός c. dat. vel παρά c. dat. a) de loco, seq. acc. loci, ita post κεῖμαι 2 Macc. 4, 33. ubi expectari poterat πρός c. genit. 2 Macc. 5, 8. cf. supra sub A. 1. monita. — sq. acc. pers., ut ἀναγινώσκειν τὸν νόμον πρὸς τὸ πλῆθος, *iuxta multitudinem* i. e. *coram multitudine* Esr. 9, 48. κατηγορεῖν τινος πρός τινα 1 Macc. 7, 6. (Diod. Sic. 1, 77. Dem. 529, 6. Xen. Mem. 1, 2. 61.) — πρὸς ἑαυτόν *apud se* i. e. *apud animum suum.* — ex abundanti additur verbis cogitandi, ita post ἀντιβάλλω 2 Macc. 11, 13. (Lucian. Lexiph. §. 17. Isocr. de permutat. §. 293. Plat. apol. Socr. §. 6.) — sq. acc. rei, ut εἶναι πρὸς τὸ ἀποτρέχειν ἐκ τοῦ ζῆν Tob. 14, 3. ἔχειν πρὸς μάστους 3 Macc. 5, 49. — Bar. 4, 3. 4 Macc. 4, 7. —

b) metaph. aa) de accessione vel accumulatione, πρὸς ταῦτα *ad haec* i. e. *praeterea* Sir. 40, 8. vid. supra sub B. 3. observata. —

bb) de re quae, quippe quod quodammodo possidetur ab aliquo, *penes* eum est, ita de munere ad aliquem translato 3 Macc. 4, 28. —

D) sine casu adverbialiter *praeterea, überdiess* [cf. *Matth.* §. 594, 1. *Buttm.* §. 134, not. 9. *Passow* l. l.] πρὸς ἐπὶ τούτοις *praeterea insuper, dazu noch obendrein, und noch dazu* Sir. 29, 25. (Aristoph. Plut. v. 1002.) Cf. *Fischer* l. l. p. 250. *Vig.* p. 621. —

E) in compositione 1) *directionem* indicat, ut προςάγω, προςαναβαίνω, προςεγγίζω. — 2) *accessionem* = *insuper*, ut προςαναπληρόω, προςδίδωμι. — 3) *vicinitatem*, ut προςεδρεύω, προςεδρία, προςμένω. — 4) *intendit.* De praepos. πρός post vv. cum πρός composita et de dat. simplici post eiusdem generis verba vid. *Win.* §. 56, 4. no. 12. —

Προσάββατον, ου, τό (πρό, σάββατον) *dies sabbati diem praecedens, Vorsabbat* Jud. 8, 6.

Προςαγγέλλω, f. γελῶ (πρός, ἀγγέλλω) *annuntio, nuntium affero* τινί τι 3 Macc. 13, 21. τινὶ περί τινος Jud. 10, 18. 2 Macc. 10, 21. 2 Macc. 5, 10. τί 2 Macc. 9, 24. περί τινος 2 Macc. 3, 6.

Προςαγορεύω, f. εύσω (πρός, ἀγορεύω, concionor; alloquor) 1) *appello, nomen indo*, seq. dupl. accus., uno obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] Sap. 14, 22. 1 Macc. 14, 40. 2 Macc. 1, 36. (Xen. Cyr. 8, 7. 14. Plut. Lycurg. c. 6.) — 2) *cognomino* 2 Macc. 4, 7. 10, 9. 14, 37. (Diod. Sic. 1, 37. Xen. Mem. 3, 2. 1. Cyr. 7, 2. 9.) —

Προςάγω, f. άξω (πρός, ἄγω) 1) transit. a) *adduco*, τινά Hist. Sus. v. 56. 2 Macc. 7, 15. τινὰ πρός τινα 2 Macc. 2, 67. — (τινά τινι Xen. Cyr. 3, 2. 12.) — τινὰ τῇ πυρᾷ 2 Macc. 7, 5. — ἑλεπόλεις τῇ πόλει 1 Macc. 13, 43. — med. προςάγομαι *venio ad aliquem*, πρός τινα Hist. Sus. v. 4. πρὸς αὐτὸν — Ἰουδαῖοι i. e. *conveniebant apud eum Judaei.* — b) *affero*, τινί τι 2 Macc. 14, 4. 41. (Xen. Cyr. 5. 2. 5.) — c) *admoveo*, ita aa) de personis victimas altari admoventibus, ubi Lat. *offero*, nostrates: *darbringen*, ut θυσίαν, ὁλοκαυτώματα Sir. 31, 20. 1 Macc. 5, 54. 2 Macc. 13, 23. 14, 31. addito simul κυρίῳ Sir. 14, 11. 45, 16. vel ἐπὶ τ. θυσιαστήριον Esr. 1, 18. vel ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Tob. 12, 12. Cf. ad h. l. *Ilgen die* Gesch. Tobi's p. 109. — vel ὑπέρ τινος s. περί τινος *pro aliqua re* vel *propter aliquam rem* 2

Macc. 3, 32. 12, 43. — pro הִקְרִיב Lev. 6, 38. 22, 25. 36. — (δῶρά τινι hymn. Hom. Ap. 272.) — bb) τὰς χεῖρας τῇ πόλει, ita de hostibus urbem adorientibus 1 Macc. 15, 25. (μηχανάς Xen. h gr. 2, 4. 27. βίαν τινί Diod. Sic. 11, 32. 12, 46.) — 2) intrans. [vid. ἄγω fin.] *accedo*, *appropinquo*, τινί Sir. 12, 13. Tob. 6, 14. — seq. ἐπί c. acc rei 2 Macc. 6, 19. — absol. 2 Macc. 15, 25. (Dem. 1454, 8. Ael. V. H. 3, 20.) — seq. ἐπί c. dat. loci 2 Macc. 13, 19. (Diod. Sic. 3, 71. Xen. An. 1, 10. 9.) —

Προςαναβαίνω, f. βήσομαι (πρός, ἀναβαίνω) *iuxta s. insuper* i. e. *praeter alios ascendo*, τὸ ὄρος [de quo acc. vid. ἀπέρχομαι, κατατρέχω] Jud. 13, 10. πρός τινα 2 Macc. 10, 36.

Προςαναλέγομαι, f. ξομαι (πρός, ἀναλέγω, recito) *insuper recito*, τινί τι 2 Macc. 8, 19.

Προςαναπαύω, f. σω (πρός, ἀναπαύω, requiem do [Pol. 4, 733.] med προςαναπαύομαι, *requiesco, iuxta aliquem*, τινί Sap. 8, 16.

Προςαναπληρόω, ῶ f. ώσω (πρός. ἀναπληρόω) *addendo impleo, suppleo*, τί Sap. 19, 4. (Diod. Sic. 5, 71. Athen. 14. p. 654. D.)

Προςανατρέπω, f. ψω (πρός intendens, ἀνατρέπω, everto Diod. Sic. 2, 23.) *everto, prosterno*, τινά *Jem. darniederschlagen* Sir. 13, 22.

Προςαναφέρω, f. οἴσω, a. 1. p. ἠνέχθην (πρός, ἀναφέρω, sursum fero; ad personam in alteriori loco sedentem affero) *refero, defero, vortragen, zum Vortrage bringen*, τινί τι 2 Macc. 11, 36. (Pol. 17, 9. 10. Diod. Sic. 17, 116.) — de angelo in concilio coelesti τὰς προςευχάς piorum referente Tob. 12, 15.

Προςανοικοδομέω, ῶ f. ήσω (πρός. ἀνοικοδομέω, reaedifico) *reaedifico* i q. ἀνοικοδομέω, sed fortius Sir. 3, 14. προςανοικοδομηθήσεταί σου *domus tua tibi reaedificabitur* tropice pro: *bene tibi erit*. Ita ἀνοικοδομέομαι pro נִבְנָה Mal. 3, 15. —

Προςαξιόω, ῶ f. ώσω (πρός. ἀξιόω) *insuper rogo*, τινά seq. accus. c. inf. 3 Macc. 7, 10. (Pol. 3, 11. 7. 17. 8. 5.)

Προςαπόλλυμι, f. ολέσω (πρός augens, ἀπόλλυμι) *male perdo*, τινά 2 Macc. 13, 4.

Προςαποστέλλω, f. στελῶ (πρός, ἀποστέλλω) *insuper mitto* 2 Macc. 11, 13.

Προςαπωθέω, ῶ f. ήσω (πρός augens, ἀπωθέω. repello, repudio Xen. Cyr. 6, 1. 26. Thuc. 2, 55.) *prorsus repudio*, τινά, *cum contemtu repudio aliquem* Sir. 13, 20.

Προςαρτίως, adv. (πρός augens, ἀρτίως, modo, nunc ipsum Lucian. dial. deor. 9, 1. Xen. Oec. 2, 11.) *modo, paulo ante* i. q. ἀρτίως, sed fortius 2 Macc. 1, 19.

Προςβαίνω, f. βήσομαι (πρός, βαίνω) *ascendo* i. e. vel: *hinaufsteigen*, abs. Jud. 4, 7. ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων Jud. 7, 10. — vel: *hinaufreisen, in locum altiorem proficiscor*, seq. ἀπό c. gen. loci Esr. 4, 53. — alternat c. ἀναβαίνω Esr. 8, 1. 2. (similiter Hdot. 1, 84.)

Προςβάλλω, f. βαλῶ (πρός, βάλλω, iacio; adiicio, admoveo) intrans. *aggredior, irruo, impetum facio* 2 Macc. 10, 28. προςέβαλον ἑκάτεροι, *irruebant ab utraqae parte* 2 Macc. 10, 28. Vide de hoc adiect. usu sub ἀγελαῖος notata. — seq. dat. pers. 2 Macc. 10, 17. 12, 10. 13, 22. (Plut. Ages. c. 10.) — τῷ τείχει v. 25. (Diod. Sic. 13, 6. Plut. Ages. c. 34. Xen. h. gr. 1, 2. 2.) de quo dat. vid. *Matth.* §. 402, b. —

Πρόςβασις, εως, ἡ (προςβαίνω) 1) *ascensio, das Empor-, Hinaufsteigen* Jud. 4, 7. (Hdot. 3, 111.) — 2) *aditus* a) propr. πρόςβασιν ποιεῖσθαι = προςβαίνειν 3 Macc. 1, 26. de h. l. imperf. quatenus voluntatem, conatum indicat, vid. sub ποιέω no. 1. extr. ad h. l. observata (Diod. Sic. 2, 10.) — b) metaph. πρόςβασις ἀλλοφυλισμοῦ *transitus ad paganismum* 2 Macc. 4, 13. —

Προςβολή, ῆς, ἡ (προςβάλλω) *impetus, Angriff* 2 Macc. 5, 3. — 15, 19. de h. l. genit causae τῆς προςβολῆς = *propter proelium instans* vid. ἐκπλήσσω — (Diod Sic. 11. 76. Lucian. dial. mort. 17, 6. Xen. An. 3, 4. 2.) —

Προςγελάω, ῶ f. άσω (πρός, γελάω, rideo) 1) *arrideo, anlachen*, τινί a) propr. Esr. 4, 31. (Lucian. dial. deor. 7, 1.) — b) ex meton. signi pro re signata: *blande et comiter versor c. aliquo* Sir. 13, 11. — 2) *derideo*, τινί Sir. 13, 6. 11. De dat. pariter atque accus. c. huius generis verbis iungi solito vid *Matth.* §. 402, b. *Lob.* ad Phryn. p. 463.

Προςδεκτός, ή, όν (προςδέχομαι) *acceptus, gratus* Sap. 9, 12.

Προςδέομαι, f. ήσομαι depon. med. (πρός, δέομαι) 1) *egeo*, *indigeo* i. q δέομαι, sed fortius, particip. προςδεόμενος, *egenus*, *indigus* Sir. 4, 3. — seq. genit. rei s. person. [vid. ἀπορέω] Sir. 11, 12. 42, 21. (Thuc. 2, 41. Xen. Hier. 1, 23. Cyr. 4, 5. 41.) — 2) *insuper rogo. insuper deprecor*, πτωχὸς ἠδίκηται — προςδεηθήσεται = *pauper iniuriam passus insuper ut deprecetur cogitur*, ita in mala pauperis tractandi ratione describenda Sir. 13, 3.

Προςδέχομαι, f. δέξομαι, dep. med. cum aor. 1. pass. προςεδέχθην, signif. pass. [de qua vid. ἀποδέχομαι — πρός, δέχομαι] 1) *excipio*, τινά Sap. 3, 6. 19, 15. Sir. 15, 2. Orat. Azar. v. 15. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — 4 Macc. 5, 36. (Diod. Sic. 5, 58.) — abest accus. obiecti e contextu facile cognoscendi, ut δῶρον Sir. 7, 9. 32, 2. — pro רָצָה Malach. 1, 8. — 2) *recipio, zurück, wiedererhalten*, seq. dupl. accus., uno obiecti, altero praedicati 2 Macc. 3, 38. — 3) *expecto, erwarten*, sive bonum sive malum, seq. acc. rei 2 Macc. 8, 11. 9, 25. — seq. infinit. obiecti Sap. 14, 29. — passiv. ὑπό τινος Sap. 18, 7. (Hdian. 3, 1. 2. Xen. Cyr. 3, 2. 29. apol. Socr. §. 33.) —

Προςδέω, f. ήσω (πρός, δέω, ligo) *alligo* a) propr. τινά τινι 4 Macc. 9, 26. (Diod. Sic. 17, 41. Lucian. dial. deor. 6, 5.) — b) a. 1. p. signif. reflex. *alligari me patior*, συμβολῇ αὐτῆς scil. τροφῆς metaph. *indulgeo conviviis ad quae invitat luxuria* Sir. 18, 32.

Προςδίδωμι, f. δώσω (πρός, δίδωμι) *addo*, τί Tob. 2, 12. (Xen. Mem. 1, 2. 29. An. 1, 9. 10.)

Προςδοκάω, ῶ f. ήσω (πρός, δοκεύω l. δοκάζω) *expecto*, *opinor, spero*, *eventurum esse aliquid*, seq. acc. rei Sap. 12, 22. 2 Macc. 15, 8. 20. 3 Macc. 5, 24. (Jos. de bell. iud. 5, 13. 1. Xen. An. 3, 2. 34. vid. tamen de h. l. lect. *Bornem.*) — sq. infinit. aor. 2 Macc. 12, 44. — ἐλπίδας sq. inf. fut. 2 Macc. 7, 14. (Hdian. 1, 1. 4. Jos. Ant. 7, 9. 5.)

Προςδοκία, ας, ἡ (προςδοκάω) *expectatio* tum boni, tum mali Sap. 17, 13. quo l. cogitatione adde: βοηθημάτων. Cf. ad h. l. *Bauermeister* p. 167. *Grimm* p. 353. — Sir. 40, 2. 2 Macc. 3, 21. 3 Macc. 5, 41. 49. (Diod. Sic. 20, 92. Xen. Cyr. 1, 6. 19.) —

Προςεδρεύω, f. εύσω (πρόςεδρος, iuxta sedens) *assideo* [propr. Dem. 313, 11. τινί incumbo alicui rei, assiduus sum in aliqua re Jos. Apian. 1, 7. Diod. Sic. 1, 63. 5, 46.] seq. dat. pers. *assiduus sum apud aliquem* metaph. *ich setze Jemandem zu, instigo aliquem*, sq. ὅπως finali 1 Macc. 11, 40. —

Προςεδρία, ας, ἡ (assessio — προςεδρεύω) *assiduitas, diligentia* 3 Macc. 4, 15.

Προςεῖδον, aor. 2. (πρός, εἴδω) *adspicio, intueor*, τί Sap. 17, 10. (Xen. Cyr. 8, 7. 26.)

Πρόςειμι, imperf. προςῄειν, inf. προςιέναι (πρός, εἶμι) *accedo*, τινί 4 Macc. 6, 13. 14, 19. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. Cyr. 4, 1. 18.)

Προςεμβριμάομαι, ῶμαι f. ήσομαι (πρός, ἐμβριμάομαι) *insuper irascor, insuper minor* Sir. 13, 3.

Προςεξηγέομαι, οῦμαι f. ήσομαι, dep. med. (πρός, ἐξηγέομαι, explico, enarro Thuc. 5, 26 fin.) *insuper enarro*, seq. acc. rei 2 Macc. 15, 11.

Προςεπικατατείνω, f. τενῶ (πρός, ἐπικατατείνω) *insuper intendo*, τί 4 Macc. 9, 19. (προςεπιτείνω Diod. Sic. Vol. 4. p. 62. ed. Bip.)

Προςεπιτιμάω, ῶ f. ήσω (πρός, ἐπιτιμάω, increpo) *insuper increpo* vel *severa oratione utor*, τινί i. e *adversus aliquem* Sir. 13, 21.

Προςέρχομαι, a. 2. προςῆλθον [de 3. p. pl. προςήλθοσαν Esr. 8, 68. vid. sub ἀπέρχομαι notata], dep. med. c. aor. 2. act. (πρός, ἔρχομαι) 1) *advenio, accedo ad aliquem* a) propr., absol. Jud. 12, 15. Addit. ad l. Esth. 5, 10. 2 Macc. 2, 6. 6, 20. 4 Macc. 4, 6. — 3 Macc. 5, 14. de h. l. verbositate in particip. προςελθών conspicua vid. sub voc. ἄγγελλος monita. — sq. dat. pers. Jud. 7, 8 Esr. 5, 68. 8, 68. (Ael. V. H. 9, 3. Xen Cyr. 1, 4 27.) — sq dat. rei Jud. 13, 6. — abest dat pers. e contextu facile cognoscendae Sir. 9, 13. 21, 2. — sq. infin. finali 1 Macc. 2, 23. addito εἰς c. acc. loci 2 Macc. 1. 15. — vel ἐπί c acc loci Jud. 10, 15. — b) προςέρχομαι τῇ σοφίᾳ, trop. pro: *operam do sapientiae* Sir 4. 15. 6, 18. 25. 24, 18. — c) π. τῷ θεῷ l. κυρίῳ trop. pro: *pia mente, precibus, sacrificiis Deum s. templum adeo* Sir. 1, 25. 27. — 2, 1. ἐν προςέρχῃ scil. θεῷ l. κυρίῳ — 2) *applico me ad aliquem* l. *alicui*, τινί 1 Macc. 8, 1. — (Xen. Mem. 1, 2. 47. 1, 6. 1.) — de Judaeis paganorum ritibus sese accommodantibus vel ad paganismum sese applicantibus, seq. πρός c. acc. person. 1 Macc. 2, 16. — v. 18.

Προσέτι, adv. (πρός, ἔτι) *praeterea, insuper* 2 Macc. 12, 14. 4 Macc 14, 1. (Lucian. dial. mort. 1, 3. Xen Cyr. 1, 6. 22.)

Προςευχή, ῆς, ἡ, (πρός, εὔχομαι) *preces ad Deum factae* = εὐχή πρὸς τὸν θεὸν i. e. *preces facie et manibus ad Deum sublatis* vel *directis factae*. Cf. de προςευχῇ et προςεύχεσθαι verbis *sacris* et quatenus differant a vocibus δέησις et δεῖσθαι *Harless* ep P. ad Ephes. p 553 *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 259. *Fritzsche* ep P. ad Rom. 2 p 372. — Sap. 18. 21. Sir. 39, 5 Tob. 12, 8. Cf de h. l. sub ἀγαθός monita. Tob 13, 1. Jud. 12, 6. 13, 10. 1 Macc. 5, 33. 12, 11. 2 Macc. 1, 23 24. 3 Macc. 6, 16. — 7, 20. κατὰ τὸν τῆς συμποσίας τόπον προςευχῆς καθιδρύσαντες, quo l. ad genit. προςευχῆς repete vocab τόπον *postquam convivii locum, locum precibus faciendis sacrum constituerant*. — seq genit. pers. Sir. 7, 10. 14. 31, 26. 32, 17. 51, 13. Bar. 3, 4. Tob. 3, 16. 12, 12. 15. Jud. 13, 3. — seq. κατέναντί τινος Sir. 50, 19. — προςευχή et δέησις iunguntur i. e *preces et rogatio* = *preces quibus rogatur aliquid* = *Bittgebet* Bar. 2, 14. 1 Macc. 5, 37. — τόπος προςευχῆς, *locus, quo preces fieri solebant*, ita de urbe Mizpa 1 Macc 3, 46. — 3 Macc. 7, 20. vid. de h. l. genit. ante monita. —

Προςεύχομαι, f. ξομαι, impf. προςηυχόμην, a. 1. προςηυξάμην (de quo augm. vid. εὔχομαι — πρός, εὔχομαι) depon. med *preces facio ad Deum* = εὔχομαι πρὸς τὸν θεόν [vid. προςευχή init. et *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Gebet*], seq. πρὸς τ. θεόν Jud. 11, 17. 2 Macc. 2, 10. — addito περί c. genit. obiecti Bar. 1, 13. (seq. dat. numinis Xen. Cyr. 2, 1. 1. Plat. rep. 2. init.) — addito τάδε 2 Macc. 6, 1. — absol. i. e. sine Dei mentione Sap. 13, 17. Tob. 3, 1. 12, 12. Addit. ad l. Esth. 5, 1. Orat. Azar. v. 1. Esr. 8, 91. 1 Macc. 3, 44. 4, 30. 7, 40. 11, 12. — addito περί τινος et εἴς τι Bar. 1, 11. — sq. ἵνα finali Tob. 8, 4. — περί τινος Esr. 6, 31. 2 Macc. 1, 6. 10. 15, 14. — ὑπέρ τινος 2 Macc. 12, 44. —

Προςέχω, f. ἕξω (πρός, ἔχω, habeo; admoveo, ut navem terrae i. e. appello Diod. Sic. 20, 105. Pol. 1, 25. 4.) 1) *admoveo animum ad aliquid* vel *ad aliquem, attendo, animum adverto* [plene: προςέχω τὸν νοῦν τινι Plut. Galb. c. 13. Xen. Mem. 4, 7. 2. cf. *Win*. §. 66, 7.] a) univ., sq. dat. pers., ut φθεγγομένῳ Sir. 8, 12. 1 Macc. 10, 61. 3 Macc. 2, 2. — Tob. 4, 14. προςέχε σεαυτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου = *prudentem te praesta in omnibus, quae agis*. — sq. dat. rei, ut τοῖς ἔργοις Sap. 13, 1. Sir. 7, 24. 16, 22. 23, 27. 28, 16. 32, 1. 35, 23. Esr. 1, 28. 1 Macc. 7, 11. 4 Macc. 1, 1. — abest dat. rei facile e contextu cognoscendae, ut τοῖς λόγοις 2 Macc. 7, 25. (Diod. Sic 2, 25. Xen. Mem. 2, 4. 6.) — sq. εἴς τι, *attendo ad aliquid, seine Aufmerksamkeit auf etwas richten* Addit. ad l. Esth. 6, 8. — sq. ἐπί c. genit. rei et dat. instrumenti, ut τῇ καρδίᾳ σου Sir. 16, 22. — b) de personis ad rerum externarum hominumque aliorum indolem attendentibus et ne quid mali ab illis immineat, videntibus, ubi Lat. *caveo*, seq. ἐμαυτῷ μή *caveo mihi ne* Sir. 29, 20. — addito ἀπό τινος = *caveo mihi ab aliqua re s. persona* Tob. 4, 12. — abest dat. pron. reflex. et seq. ἀπό τινος Sir 6, 12. 11, 31. 17, 12. 18, 26. — προςέχω μή *caveo mihi ne* Sir. 13, 9. 28, 26. (Epictet. ap. Stob. 74, 22.) — absol. συντήρησον καὶ πρόςεχε i. q. πρόςεχε. sed fortius = *cave tibi* Sir. 13, 13. scil. προςκαλεσαμένου σε δυνάστου coll. v. 9. — 37, 31. ὁ δὲ προςέχων scil. ἀπὸ τῆς ἀπληστίας. — — 2) *applico me alicui rei, adhaereo alicui*, ut εἰδώλοις Sap. 14, 30. — seq. εἴς τι 1 Macc. 2, 68.

Προςηκόντως, adv. (προςήκω) *convenienter, apte, facile* 4 Macc. 6, 33. (Dem. 701, 7. Xen. Mem. 3. 11 6.)

Προςήκω, f. ξω (πρός, ἥκω, venio; pertingo, pervenio Soph. Philoct. v. 229.) *pertineo* i. e. a) *debeor*, sq. dat. pers. *ich komme Jem. zu, ich gehöre ihm, competo alicui* 4 Macc. 4, 3. (Diod. Sic. 1, 49.) — πρός τι 2 Macc. 3, 6. — particip. προςήκων, ουσα, ον, *competens, necessarius, debitus* 1 Macc. 10, 39. (Xen. Cyr. 3, 3. 9.) — b) προςῆκόν ἐστι, *decet, par est, es geziemt sich* Esr. 5, 51. (Xen. Cyr. 2, 3. 8.)

Προςηλόω, ῶ f. ώσω (πρός, ἧλος clavus; clavis affigo, τί τινι Diod Sic. 5, 29. Lucian. dial. deor. 1, 2.) *affigo*, τινά τινι 2 Macc. 4, 9. de h. l. acc. τοὺς τραχήλους vid αἰδήμων.

Προσημαίνω, f. ανῶ, p. p. προσεσήμαμμαι [3 Macc. 5, 47. de qua forma serioris aevi vid. sub μιαίνω ab initio monita], a. 1. p. προεσημάνθην (πρό σημαίνω signum do; portendo, praesignifico Xen. Mem. 1, 1. 4.) *ante commemoro, vorerwähnen* 2 Macc. 4, 23. coll. v. 4. — 3 Macc. 5, 13. 47.

Προσημειόω, ῶ f. ώσω (πρό, σημειόω, significo) *ante significo*, med. *mihi praesignifico*, τί 4 Macc. 15, 16.

Πρόςκαιρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρός, καιρός) *temporarius, per certum tempus durans* 4 Macc. 15, 2. 16, 20. (Hdian. 1, 1. 6.)

Προςκαλέω, ῶ f. έσω (πρός, καλέω) *advoco* [Xen. Lacon. 13, 5.] pass. προςκαλέομαι, advocor, a. 1. p. προςεκλήθην, *advocatus sum*, med. *ad me voco*, τινά *aliquem* Sap. 1, 16. de h. l. προςεκαλέσαντο = *advocare solent* vid. sub παρακαλέω observata. — Sap. 18, 8. Sir. 13, 9. 2 Macc. 7, 25. 8, 1. 14, 12. 3 Macc. 5, 1. 6, 30. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. An. 7, 7. 1.) — ἐπί τι 2 Macc. 8, 11. 2 Macc. 4, 28. 14, 5. —

Προςκαρτερέω, ῶ f. ήσω (πρός, καρτερέω fortis s. tenax sum) *assiduus sum* [sq. dat. rei i. e. in tractanda aliqua re Diod. Sic. 1, 52.] ἐν τῇ οἰκίᾳ τινός i. e. *in domo alicuius frequentanda* = *domum alicuius frequento* Hist. Sus. v. 6.

Προςκεφάλαιον, ου, τό (neutr. adiect. προςκεφάλαιος, ad caput pertinens) *cervical, pulvinar, Kopfkissen* Esr. 3, 8. (Theophr. char. c. 2. Lysias 395, 6.)

Προσκήνιον, ίου, τό (πρό, σκηνή, tentorium; vestibulum scenae, ita προσκήνια θεάτρων Plut. Lycurg. c. 6.) *vestibulum tentorii, Vorzelt* Jud. 10, 22.

Προςκλίνω, f. νῶ, pf. προςκέκλικα, p. p. προςκέκλιμαι, plusq. pass. προσεκεκλίμην (πρός, κλίνω clino; acclino, ich lehne an etwas Pol. 4, 51. 1.) *adiungo*, passiv. προςκλίνομαι signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] *adiungor*, τινί *ich schliesse mich an Jem. an* = *deditus sum alicui* 2 Macc. 14, 24.

Προςκολλάω, ῶ f. ήσω (πρός, κολλάω conglutino) *adiungo, adhaerere facio*, pass. προςκολλάομαι, a. 1. p. προσεκολλήθην, f. 1. p. προςκολληθήσομαι *adiungor*, signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] *applico me alicui*, sq. dat. pers. Sir. 6, 33. 13, 15. —

Πρόςκομμα, τος, τό (προςκόπτω, quod vid.) *id cui pedem offendo, impedimentum viae, offendiculum, offensio*, metaph. a) *id quod displicet, molestum* s. *odiosum est* Sir. 39, 29. — b) *animi offensio* i. e. vel: *peccandi occasio, illecebra ad impietatem, Anstoss, Veranlassung zur Sünde* Sir. 17, 20. 31, 16. 34, 7. ad quem l. vid. ξύλον Jud. 8, 22. — ita מִכְשׁוֹל Ezech. 3, 20. — vel: *iniuria, Beleidigung* Sir. 34, 30.

Προςκόπτω, f. ψω (πρός, κόπτω, caedo, tundo) *offendo* a) propr. i. e. *pedem offendo, ich stosse an, ich stosse mich*, sq. ἐν c. dat. rei, ad quam vel in qua pedem offendit aliquis, ut ἐν λιθώδεσι Sir. 35, 20. — minus plene i. e. sine rei mentione, ubi nos: *ich stosse mich* Tob. 11, 10. — b) metaphor. *offendo* i. e. aa) *ich gebe Anstoss*, ita de personis loquentibus s. agentibus sic, ut displiceant alteri Sir. 13, 22. κἂν προςκόψῃ scil. λαλῶν vel τῇ λαλιᾷ 34, 17. μήποτε προςκόψῃς scil. ἀπληστευόμενος s. τῇ ἀπληστίᾳ. — bb) *offendor, ich nehme Anstoss, ich werde ärgerlich, unwillig*, ἔν τινι *über etwas* Sir. 30, 13. μήποτε — προςκόψῃς i. e. *ne in ignominiose factis eius habeas quod succenseas* (προςκόπτειν τινί Diod. Sic. 1, 39. 15, 19. 17, 30. Pol. 1, 31. 7.)

Προςκρούω, f. σω (πρός, κρούω, pulso) *allido* = κρούω πρός τι a) de rebus Sir. 13, 2. αὕτη [scil. ἡ χύτρα] προςκρούσει scil. πρὸς τὴν λέβητα. — b) de duce impetum faciente in aliquem 2 Macc. 13, 19. ἐτροποῦτο, προσέκρουε, ἠλαττονοῦτο i. e. *fugabatur, amplius irruebat, vincebatur*, De h. l. asyndeto vid. ἀδικέω. —

Προςκυνέω, ῶ f. ήσω (πρός, κύω l. κυνέω, osculor; adoro i. e. manu ad os admota osculans reverentiam alicui testor Hdian. 3, 11. 18. Lucian. encom. Demosth. §. 49. Plin. hist. nat. 28, 2.) 1) *provolutus in genua* vel *prostratus in terram adoro aliquem* s. *ut reverentiam tester* s. *ut auxilium implorem* a) univ. aa) seq. *accus.* pers. [de qua structura Graecis maxime melioris aevi frequentata cf. *Matth.* §. 402, b. not. §. 412. *Rost* §. 104, not. 2. *Fischer* 3. a. p. 444. *Lob.* ad Phryn. p. 463. *Win.* §. 131, 1.] Bar. 6, 5. Addit. ad l. Esth. 3, 5. 7. 6, 10. (Jos. Ant. 2, 2. 2. Pol. 10, 17. 8. Ael. V. H. 1, 21. Xen. Cyr. 2, 4. 19. 8, 3. 14.) — bb) seq. *dat.* pers. [de qua constructione usitata maxime apud scriptores serioris aetatis cf. *Matth.* l. l. *Rost* l. l. *Lob.* l. l. *Fischer* l. l. *Win.* l. l.] Jud. 8, 18. Pol. 5, 86. 10. Heliod. 9, 366.) — addito πεσὼν ἐπὶ πρόςωπον Jud. 10, 23. προςπεσὼν τοῖς ποσί τινος 14, 7. — b) de hominibus, qui in terram prostrati Deum venerantur aa) seq. *dat.* τῷ θεῷ l. τῷ κυρίῳ [vid. paulo ante monita] Jud. 5, 8. 10, 8. 16, 18. Hist. bel. et drac. v. 24. 25. Esr. 9, 41. — additis ex verbositate sub ἄγγελος notata verbis: πίπτειν ἐπὶ πρόςωπον ἐπὶ τὴν γῆν Sir. 50, 17. vel πεσὼν Jud. 6, 18. vel κύψας 13, 17. — bb) seq. *accus.* pers., de quo vid. supra observata Bar. 6, 6. (Jos. Ant. 6, 4. 2.) — cc) sine obiecti mentione Tob. 5, 13. additis πίπτω ἐπὶ πρόςωπον 1 Macc. 4, 55. — — 2) missa adorationis notione *revereor* l. *grata mente agnosco*, seq. acc. rei, ut τὴν φιλάνθρωπον παρηγορίαν 4 Macc. 5, 11. —

Προςκύνησις, εως, ἡ (προςκυνέω) *adoratio* i. e. vel: *adorandi actus*, τὸ προςκυνεῖν Sir. 50, 21. coll. v. 17. — (Plut. Alex. M. c. 54 bis.) — vel *adorandi ratio, die Anbetungsweise* 3 Macc. 3, 7.

Προςκυρέω, ῶ f. ήσω (πρός, κυρέω, assequor; pertingo, sum) *pertineo*, τινί *ad aliquid, sum alicuius*, ἡ προςκυροῦσα scil. χώρα 1 Macc. 10, 39. (Diod. Sic. 16, 42.)

Προςλαλέω, ῶ f. ήσω (πρός, λαλέω) *alloquor* i. e. *verba facio* s. *sermonem dirigo*, τινί *ad aliquid* l. *aliquem* Sap. 13, 17. (Theophr. char. c. 19.) —

Προςλαμβάνω, f. λήψομαι, pf. εἴληφα (πρός, λαμβάνω) I) activum 1) *insuper accipio* 4 Macc. 11, 22. μέγαν σοι — τιμωρόν i. e. σὺ δὲ καὶ αὐτος [scil. τεθνήξῃ] μέγαν σοι προςλαβὼν τιμωρόν, *tu vero et ipse morieris insuper proxime habiturus ultorem gravem*. Vide de h. l. aor futurascente sub ἔρχομαι adnotata (Lucian. dial. mort. 22, 4. Dem. 141, 18. Xen. Cyr 3, 3 43.) — 2) *adiicio, addo, hinzufügen* [Ael. V. H. 3, 15. Xen. Conv. 4, 8.] ex adiuncto: *augeo, vergrössern*, τὰ χαλεπά, *malorum numerum* Sap. 17, 11. quo l. alii [vid. *Bauermeister* p. 166. *Grimm* p 350.] προςείληφε explicant: *exspectat* = προςεδέξατο. — II) med. 1) *assumo mihi aliquem, adiungo mihi aliquem socium* 2 Macc. 8, 1. — 2) *excipio apud me*, τινά 2 Macc. 10, 15.

Προςλογίζομαι, f. σομαι, dep. med. c. a. 1. p. προςελογίσθην signif. passiva [Bar. 3, 11. vid ἐπαγγέλλομαι — πρός, λογίζομαι] *adnumero*, sq. ἔν τινι l. μετά τινος Sir. 7, 16. Bar. 3, 11. (τινί τι Hdot. 7, 185.) — ita pro נֶחְשַׁב sq. עִם Ps. 88, 5. —

Προςμαρτυρέω, ῶ f. ήσω (πρός, μαρτυρέω, testor) *insuper testor, attestor*, τινί *testimonium do alicui verba alius testimonio meo confirmans* 3 Macc. 5, 19. (Diod. Sic. 1, 12. Dem. 1005, 2.)

Προςμειδιάω, ῶ f. άσω (πρός, μειδιάω. rideo) *arrideo*, τινί *aliquem* [vid. προςγελάω] 4 Macc. 8, 4. (Aelian. nat. animal. 5, 25.)

Προςμένω, f. νῶ (πρός, μένω) 1) intrans., *permaneo, persevero*, seq. dat. pers. *constanter adhaereo alicui* [Jos. Ant. 14, 2. 1. Hdot. 8, 4.] ita de perpetuo hominum piorum cum Deo consortio Sap. 3, 9. — 2) transit. *exspecto, maneo aliquem, auf Jem. warten* 3 Macc. 7, 17. (Theogn. v. 1100 vel 1140.)

Προςνέμω, f. νεμῶ (πρός, νέμω) *attribuo*, τινί τι 3 Macc. 6, 8. Diod. Sic. 2, 45. Dem. 26, 25.)

Προςνοέω, ῶ f. ήσω (πρός, νοέω, quod vid.) *animadverto*, τινὰ ἐρχόμενον Tob. 11, 7. προςενόησε — ἐρχόμενον i. e. *animadvertit canem et insuper filium venientem*. Cf. *Ilgen* ad h. l. p. 101. (Xen. Conv. 2, 16.)

Πρόςοδος, ου, ἡ (πρός, ὁδός) *der Zugang* a) propr. i. e. *aditus*, ut πρὸς τὸ αγιον θυσιαστήριον, ita in occasione summi sacerdotii adipiscendi describenda 2 Macc. 14, 3. — (πρὸς τὸ χωρίον Xen. An. 3, 2. 5.) — b) = *reditus*, *Einnahme*, plur. αἱ πρόςοδοι, *Zugänge*, *Einkünfte* 2 Macc. 4, 8. — 3, 3. 9. 16. 3 Macc. 3, 16. 6, 30. (Ael. V. H. 1, 25. Plut. Ages. c. 35 fin. Xen. Cyr. 3, 2. 19. 8, 1. 13.) —

Προςοδύρομαι, f. οῦμαι, dep. med. (πρός, ὀδύρομαι, lamentor, intrans. Ael. V. H. 7, 3. transit. Lucian. dial. deor. 21, 2.) *vehementer lamentor*, τάφοις i. e. πρὸς τάφους, *ad sepulcra*, *bei den Gräbern* Sap. 19, 3. Cf. de dat. loci, ubi quaeritur: wo? poetis frequentato *Matth*. §. 406, c. *Rost* §. 106, 1. c. *Win*. §. 42, 2. p. 243. —

Προςονομάζω, f. άσω (πρός, ὀνομάζω, appello, nomen indo) *cognomino* 2 Macc. 6, 2. quo l. ad v. διὸς ὀλυμπίου repete: νεών. (Plut. Alex. M. c. 54. Diog. Laërt. 2, 85. 3, 50.) —

Προςοχή, ῆς, ἡ (προςέχω, quod vid.) *attentio* i. e. a) *Aufmerksamkeit*, seq. genit. obiecti [de quo vid. ἀγελλίαμα] Sap. 6, 8. (Plut. de recta ratione audiendi c. 18. Lucian. de historia scribenda §. 53.) — b) *lucri et rei augendae studium*, *attentio ad id quod interest et refert* Sir. 11, 16. — c) *diligentia et cautio in iudicanda persona* s. *re aliqua*, *Nachsicht* Sap. 12, 20. Sir. praef. prim. —

Προςοχθίζω, f. ίσω et ιῶ [de qua fut. forma vid. γνωρίζω — πρός, ὀχθίζω) *aegre fero*, *aversor*, seq. dat. rei, cuius taedet s. quam aversatur, detrectat aliquis Sir. 6, 24. 25, 3. 38, 4. — ἔν τινι Sir. 50, 25. - ita pro קוּץ seq. בְּ Gen. 27, 46. Num. 21, 5. געל Lev. 26, 43. —

Προςόχθισμα, τος, τό (προςοχθίζω) *res abominanda* Sir. 27, 13 ex Hebraeorum dicendi consuetudine appellantur ita paganorum idola 3 Macc. 2, 18. — ita pro שִׁקּוּץ 2 Regg. 23, 13 bis.

Προςοχυρόω, ῶ f. ώσω (πρός, ὀχυρόω, munio, firmum reddo) *insuper* l. *amplius munio*, *noch mehr befestigen*, seq. acc. rei 1 Macc. 13, 48. 52.

Πρόςοψις, εως, ἡ (πρός, ὄψις) *adspectus*, *der Anblick*, ut τοῦ προςώπου 2 Macc. 6, 18. (Diod. Sic. 1, 91. Lucian. Tim. §. 41. Eur. Or. v. 1353.) —

Προςπαίζω, f. ξομαι (πρός, παίζω) *iocor*, τινί, *c. aliquo* [de quo dat. vid. προςγελάω, ἵστημι] Sir. 8, 4. (Xen. Mem. 3, 1. 4.)

Προςπαρακαλέω, ῶ f. ήσω (πρός, παρακαλέω) *insuper adhortor* 2 Macc. 12, 31. (Pol. 3, 64. 11. Thuc. 1, 67.)

Προςπάσσω, f. άσω, a. 1. προςέπασα (πρός, πάσσω, spargo) *adspergo*, τὶ ἐπί τι, *aliquid in aliquid* Tob. 11, 10. —

Προςπίπτω, f. πεσοῦμαι, a. 2. ἔπεσον (πρός, πίπτω) *accido* i. e. a) *ich falle hin*, *procido*, ut ἐπὶ τὴν γῆν *auf die Erde*, ita de adorantibus et preces facientibus Esr. 9, 47. 2 Macc. 10, 47. (Xen. Cyr. 4, 6. 2. — accidere ad terram Ennius ap. Cicer. de nat. deor. 3, 30. 78.) — b) *casu vel fortuito offendo*, *incido*, *auf Jem*. od. *auf Etwas stossen*, ἐπί τι Sir. 25, 20. μὴ προςπέσῃς ἐπὶ κάλλος γυναικός *ne incidas in pulchritudinem mulieris eique inhaereas*. Cf. de ἐπί notionem mansionis includente ἐπί no. III. A. 4. (ita προςπίπτω τινί Xen. apol. Socr. §. 30. Isocr. Sophist. c. 10. p. 511. ed. *Lange*.) — c) *occido* i. e. *evenio*, *sich ereignen*, *vorfallen*, *sich zutragen* [Xen. Conv. 8, 18.] τὰ προςπίπτοντα l. e. *quae Deo moderante* s. *hominum arbitrio* s. *casu eveniunt*, *aguntur*, *geruntur* [= αἱ συμφοραὶ προςπίπτουσαι Hdot. 7, 46.] *die vorfallenden Begebenheiten*. Ita ὁ γράφων τὰ π. = *commentariensis* Esr. 2, 25. (Jos. Ant. 11, 2. 2. init.) minus plene ὁ τὰ προςπίπτοντα scil. γράφων v. 17. — — d) *pervenio*, *perferro ad* aa) seq. nominat. rei, quae perfertur ad aliquem, ut ἐπιστολή 3 Macc. 3, 25. τὸ πρόσταγμα 4, 1. (φήμη Diod. Sic. 4, 50.) — addito παρά τινος et πρός τινα Esr. 8, 8. — προςπίπτει *perfertur* scil. *nuntius*. — bb) seq. dat. pers. et acc. c. infin. 2 Macc. 13, 1. 14, 1. (seq. ὅτι Diod. Sic. 4, 50. — *repente accidit fama* Liv. 27, 29.) — cc) seq. dat. pers. et περί c. genit. rei 2 Macc. 5, 11. 8, 12.

Προςποιέω, ῶ f. ήσω (πρός, ποιέω) *insuper concilio*, ut τραύματα Sir. 35, 30. (Dem. 1393, 15.) —

Προςπορεύομαι, f. εύσομαι, dep. pass. (πρός, πορεύομαι) *adeo*, *accedo*, τινί *ad aliquem* a) ὁ προςπορ. ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ, *qui consuescit c. homine peccatore*. — b) de consuetudine coniugati Tob. 6, 17.

Προςπυρόω, ῶ f. ώσω (πρός, πυρόω) *amplius incendo*, metaphor. pro: *magis ad iram incito*, τινά, *iram alicuius augeo* 2 Macc. 14, 11.

Πρόςταγμα, τος, τό (προςτάσσω, quod vid.) *iussum*, *Befehl*, *Anordnung* a) univ. 2 Macc. 10, 8. (Ael. V. H. 3, 1. 9, 23. Dem. 744, 15.) — b) de mandato l. edicto regio Addit. ad l. Esth. 5, 9. Esr. 5, 55. 8, 8. 67. 1 Macc. 1, 60. 2, 18. 23. 6, 23. 7, 30. 3 Macc. 4, 1. — c) de praeceptis divinis aa) univ. Sir. 39, 16. 18. de horum l. dat. normae vid. ἀλήθεια — Esr. 7, 4. — bb) de praeceptis ethicis Sir. 6, 35. Bar. 1, 18. 2, 10. 4, 1. Tob. 14, 9. Esr. 8, 82. 1 Macc. 2, 68. 10, 14. 2 Macc. 1, 4. 2, 2. 3 Macc. 7, 11. — cc) de praeceptis leviticis Tob. 1, 6. Esr. 1, 6. — Bar. 2, 33. quo l. si uti apud Diod. Sic. 16, 41. voce. προστάγματα et πράγματα confunduntur vid. *Wesseling*. ad Diod. Sic. l. l.

Προςταράσσω, ττω f. ξω (πρός, ταράσσω, turbo) *perturbo*, *amplius turbo*, seq. acc. Sir. 4, 3. —

Προςτάσσω, ττω f. ξω, a. 1. ἔταξα, pf. τέταχα, p. p. τέταγμαι, a. 1. p. ἐτάχθην, f. 1. p. ταχθήσομαι, a. 2. p. ἐτάγην (πρός, τάσσω, ordino) *impero*, abs. 2 Macc. 4, 16. τὸ προσταγέν 3 Macc. 5, 4. 19. τὰ προσταγέντα Esr. 7, 1. τὰ προστεταγμένα 2 Macc. 6, 21. quo l. per appositionem adduntur τῶν ἀπὸ τῆς θυσίας χρεῶν. De quo genit. appositionis vel epexegetico vid. sub ἔργον notata. — (Xen. Ages. 1, 22.) — praeced. καθά 1 Macc. 10, 37. — τινί τι Sir. 3, 21. Hist. Sus. v. 18. Esr. 5, 71. (Xen. Cyr. 4, 5. 25.) — τινί Hist. Sus. v. 18. Esr. 6, 11. (Xen. Hier. 10, 4. praeced. καθότι Jud. 2, 13.) — τινί et addito infin. aor. Jud. 6, 2. 7. (Ael. V. H. 9, 41.) — τινί sq. inf. praes. Jud. 12, 7. (Xen. Cyr. 1, 2. 10.) — seq. ἵνα Esr. 8, 19. — 6, 32. vid. ad h. l. sub ἵνα no. II. observata. — sq. inf. aor. Esr. 1, 52. 6, 23. 24. 2 Macc. 5, 24. 13, 4. 3 Macc. 1, 25. 4, 11. 13. 5, 40. (Plut. Galb. c. 5. Ael. V. H. 2, 4.) — seq. accus. c. infin. Esr. 8, 10. 3 Macc. 7, 8. — seq. inf. praes. 2 Macc. 7, 3. 4. 15, 3. 5. 30. (Jos. bel. iud. 1, 24. 7. Hdian. 1, 5. 18. Ael. V. H. 3, 28.) — τί 3 Macc. 5, 3. (Diod. Sic. 3, 53. Xen. Mem. 3, 5. 6.) — τινὶ περί τινος 3 Macc. 5, 37. — παραταχτικῶς interveniente

particula καί iunguntur verba copulanda vel ope infinitivi vel ex serioris aevi consuetudine per partic. ἵνα l. ὅπως [cf. *Win.* §. 57, 1. 2.] 1 Macc. 10, 62. —

Προστατέω, ῶ f. ήσω (προςτάτης) *praeses sum, praefectus sum*, seq. gen. [cf. ἄρχω] πάντων 1 Macc. 14, 17. (Diod. Sic. 18, 25. Xen. Mem. 1, 1. 8.)

Προστάτης, ου, ὁ (πρoΐστημι) *praeses* Sir. 45, 24. Esr. 2, 12. 2 Macc. 3, 4. (Xen. Mem. 1, 2. 32.)

Προςτίθημι, f. θήσω, a. 1. ἔθηκα, a. 2. ἔθην (πρός, τίθημι, pono; appono) 1) *adiungo, addo, hinzuthun, beifügen*, seq. acc. obiecti s. rei s. personae, ut ζωήν Sir. 37, 31. ὁ δὲ προςέχων [scil. ἀπὸ τῆς ἀπληστίας] προςθήσει ζωὴν *vitam addet* scil. vitae i. e. *vitam augebit* vel *prolongabit.* — (Ael. V. H. 3, 18.) οἱ προςτεθέντες signif. reflex. *qui se adiunxerunt, die sich angeschlossen haben* Esr. 7, 6. — accus. obiecti additur ἀπό τινος 1 Macc. 10, 30. 38. 11, 34. — vel dat. pers. s. rei Sir. 17, 9. 45, 20. 48, 23. Esr. 9, 7. quo l. τῷ ἰσραήλ = *in detrimentum populi israel.* — οἱ προςτιθέμενοι αὐτοῖς signif. reflex. *qui his sese adiungunt* i. e. *socii sui* 1 Macc. 8, 1. 2, 43. 11, 1. vel εἴς τι = *in commodum alicuius* Esr. 2, 7. — vel ἐπί τινι i. e. *ad aliquid* Sir. 3, 25. 5, 5. vel ἐπί τι Sir. 21, 15. abest τὶ cogitatione addendum Tob. 5, 15. 12, 1. — τὶ vel τινὰ πρός τι s. πρός τινα Jud. 14, 10. 1 Macc. 3, 41. — de formula προςτίθεμαι πρὸς τὸν λαόν μου s. πρὸς τοὺς πατέρας μου Jud. 16, 22. Hist. bel. et drac. v. 1. 1 Macc. 2, 69. 14, 30. vid. sub πρός C. I. 1. observata. — (τινί τι Plut. Galb. c. 8. Hdian. 7, 6. 19 fin. Xen. Cyr. 2, 4. 14.) — oppon. sibi προςτιθέναι et ἔλαττοῦν s. ἀφαιρεῖν i. e. *hinzuthun und davon thun* = *augere et minuere* Sir. 18, 5. 42, 21. 1 Macc. 8, 30 bis. — — 2) ex Hebraeorum dicendi consuetudine προςτιθέναι et med. προςτίθεμαι periphrasin facit adverbii *insuper, praeterea* seq. infinit. ita med. ut προςέθετο ἀποστεῖλαι 1 Macc. 9, 1. 72. 10, 88. Tob. 14, 2. Cf. *Win.* §. 58, 5. coll. *Ewald* p. 501. 631. *Gesen.* p. 823. — act. τίς προςθήσει ἐκδιηγήσασθαι Sir. 18, 4. quo l. pro infinit. simplici legitur τοῦ c. infinit. cf. *Win.* §. 45, 4. p. 379. serioris graecitatis esse hanc scribendi rationem observans. 1 Macc. 3, 15. — ita pro יָסַף Gen. 8, 12. 18, 29. — elliptice i. e. abest infinit. ex contextu addendus, ut ἁμαρτάνειν Sir. 21, 1. vel ποιεῖν 19, 13. — ita יָסַף Num. 11, 25. Job. 20, 9. 34, 32. —

Πρόςτιμον, ου, τό (πρός, τιμή) *poena lege s. iudicis sententia illata* 1 Macc. 7, 36. (Diod. Sic. 1, 65. 5, 34.)

Προςτρέχω, a. 2. ἔδραμον (πρός, τρέχω, curro) *accurro, auf Jem. zulaufen, herzulaufen*, τινί Tob. 11, 10. (Xen. An. 4, 3. 10. πρός τινα Cyr. 1, 3. 11.) — absol. Tob. 11, 9.

Προςυπομιμνήσκω, f. μνήσομαι (πρός, ὑπομιμνήσκω) *insuper in memoriam revoco*, τινά τι 2 Macc. 15, 9. προςυπομνήσας αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀγῶνας *quum vero insuper iis etiam certamina in mentem revocasset.* De quo dupl. acc. cf. *Matth.* §. 347, not. 2. §. 421, not. 1. *Rost* §. 108. §. 104, not. 11. *Win.* §. 32, 4. —

Προσυστέλλω, f. στελῶ, p. p. συνεσταλμένος (πρό, συστέλλω, contraho, deminuo Diod. Sic. 1, 41. 16, 77.) *contraho, circumscribo*, de auctoritate circumscripta paulo ante memorata 3 Macc. 2, 29. coll. v. 28.

Προςυψόω, ῶ f. ώσω (πρός, ὑψόω, extollo) *altius tollo* τὰ τείχη *altiora reddere moenia* 1 Macc. 12, 36. (Jos. b. i. 3, 7. 30.)

Προςφαίνω, f. φανῶ, a. 2 p. ἐφάνην (πρός, φαίνω, conspiciendum praebeo) *conspiciendum praebeo* i. q. φαίνω, sed fortius, passiv. προςφαίνομαι, *conspiciendum me praebeo, appareo, erscheinen*, 4 Macc. 4, 10. (Xen. Cyr. 4, 5. 57. quo l. προεφάνησαι legendum esse censuit *Bornem.*)

Πρόσφατος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρό, σφάζω s. σφάττω, macto; recens interfectus Hom. Il. 24, 757. de carnibus et esculentis recentibus Aristot. hist. anim. 3, 14.) *recens*, ut φίλος Sir. 9, 10. (Plut. Othon. c. 8. Eumen. c. 6. Dem. 551, 15.) Cf. de hoc voc. *Lob.* ad Phryn. p. 375. *Bleeck* ep. ad Hebr. p. 665. —

Προσφάτως, adv. (πρόσφατος) *recenter, nuper* Jud. 4, 3. 5. 2 Macc. 14, 36. (Pol. 3, 37. 11.)

Προςφέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα, a. 2. ἤνεγκον, pf. ἐνήνοχα, p. p. ἐνήνεγμαι, a. 1. p. ἠνέχθην, f. med. οἴσομαι, a. 1. m. ἠνεγκάμην (πρός, φέρω) *affero, adduco*, a) univ. med. seq. acc. Bar. 6, 41. προσενεγκάμενοι τὸν βῆλον *afferentes Belum suum.* (Plut. apophth. Antioch. Mor. 2. p. 35. ed. *Tauchn.* activ. Xen. Cyr. 6, 4. 2.) — b) de personis dona, sacrificia ad aram afferentibus, ubi Lat. *offero*, nos: *darbringen*, ita τάλαντα εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ Esr. 4, 52. θυμίαμα, θυσίαν, ὁλοκαυτώματα, ὁλοκαύτωσιν, σεμίδαλιν, σπονδάς, ταύρους Sir. 32, 2. Jud. 4, 14. 9, 1. Esth. 7, 7. 1 Macc. 4, 56. 1 Macc. 12, 11. μιμνήσκομεν ὑμῶν ἐφ' ὧν — θυσιῶν per attract. pro ἐπὶ τῶν, ἃς προςφέρομεν, θυσιῶν. addito ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον vel ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου Esr. 5, 49. 8, 15. addito ὑπέρ τινος 1 Macc. 7, 33. — addito τῷ θεῷ s. τῷ κυρίῳ Esr. 5, 53. 6, 31. 8, 15. 65. 2 Macc. 1, 8. — abest acc. rei facile cogitatione e contextu supplendus sq. τῷ θεῷ Sir. 7, 9. Esr. 1, 11. — pro הִקְרִיב Num. 31, 50. (Jos. Ant. 3, 9. 3.) — — c) = *admoveo*, i. e. aa) *etwas an etwas heranbringen*, τί τινι, *aliquid ad aliquid*, ut τοὺς ὀβελίσκους τοῖς νώτοις 4 Macc. 11, 18. (τὰς χεῖράς τινι Xen. Mem. 2, 6. 31.) — med. *mihi admoveo*, ut τὴν τροφήν = *Speise zu sich nehmen, cibum ori meo admoveo* i. e. *comedo, fruor* Jud. 12, 9. — Sap. 16, 21. (Diod. Sic. 1, 5 et 43. Xen. Cyr. 4, 2. 41.) — bb) de rebus, quae iudicandae, cognoscendae, definiendae verbis afferuntur ad aliquem, ubi Lat. *refero, defero*, nostrates: *vortragen*, τινί τι 1 Macc. 11, 15. (Hdot. 5, 40.) — med. = *animus est referendi, ich bin gesonnen od. entschlossen etwas anzubringen oder vorzutragen* [de qua medii vi vid. sub ἐκτελέω observata], τινί seq. infin. obiecti 3 Macc. 4, 17. — 7, 4. προςφερόμενοι, μήποτε ἐκσταθήσειν τὰ πράγματα ἡμῶν i. e. *opinantes et referentes nunquam bene futurum esse reipublicae.* — cc) de personis, omnem, qua gaudent, vim, facultatem, diligentiam collocantibus in aliqua re, ubi Lat. *adhibeo*, nos: *dran setzen, daran wenden*, τὶ πρός τι Sir. praef. prim. bis. 3 Macc. 3, 10.

Προςφιλής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πρός, φιλέω) *gratus, acceptus* Sir. 4, 7. 20, 11. (τινί Plut. Ages. c. 19. Xen. Vectig. 6, 1.) — de rebus = *amabilis*, e Adddit. ad l. Esth. 5, 5. (Xen. Oec. 5, 10.)

Προςφορά, ᾶς, ἡ (πρός, φέρω, offero) *oblatio* i. e. *res oblata*, ita de donis Deo oblatis = *sacrificium*, maxime incruentum, ubi opp. θυσία, ὁλοκαύτωμα Sir. 14, 11. 31, 18. 19. 32, 1. 6. 50, 13. 14. Orat. Azar. v. 14. Esr. 5, 52. — ita pro מִנְחָה Ps. 40, 7. 16. — universe Sir. 46, 16.

Προςφωνέω, ῶ f. ήσω (πρός, φωνέω, vocem tollo) *alloquor aliquem, Jem. anreden* [τινί Diod. Sic. 4, 48.], τάδε = *his verbis usus* 2 Macc. 15,

15. — de personis literis s. scribendo verba facientibus ad aliquem == *loquor ad aliquem*, τινί Esr. 2, 24. addito περί τινος 6, 22. absol. v. 6.

Προςχράομαι, ῶμαι f. ήσομαι, dep. med. (πρός, χράομαι, utor) *amplius utor* Addit. ad l. Esth. 6, 15. καλῶς — ποιήσετε, μὴ προςχρησάμενοι — γράμμασι *recte versabimini, non amplius ad ea, quae missa sunt scripta, attendentes.*

Προςχωρέω, ῶ f. ήσω (πρός, χωρέω, eo) *accedo* [propr. Xen. Mem. 4, 3. 8.] τινί *ad aliquem*, metaph. *ad partes alicuius transeo, partes alicuius sequor* 1 Macc. 11, 26. (Xen. h. gr. 1, 2. 18. Diod. Sic. 3, 54.)

Προςωθέω, ῶ f. ήσω (πρός, ὠθέω, pello, tundo) *tundo* i. q. ὠθέω, sed fortius, τινὰ εἰς ὄλεθρον 2 Macc. 13, 6.

Προςωπεῖον, ου, τό (πρόςωπον) *larva* [histrionica Lucian. Tim. §. 27.] 4 Macc. 15, 12.

Πρόςωπον, ου, τό (πρός, ὤψ) 1) *facies, os, Angesicht, Gesicht* a) proprie aa) univ. Sir. 7, 24. 12, 18. 13, 24. 14, 8. ad quem l. pariter atque ad Sir. 4, 4. Tob. 3, 6. 4, 6. 3 Macc. 6, 15. vid. ἀποστρέφω. — Sir. 19, 24. 25, 16. 22. 26, 4. 17. 31, 3 bis. 32, 9. 34, 6. 36, 27. — πίπτω ἐπὶ πρόςωπον Sir. 50, 17. Tob. 12, 16. Jud. 9, 1. 10, 23. 14, 6. 1 Macc. 4, 40. 56. αἰσχύνη τῶν προςώπων Bar. 1, 15. 2, 6. vid. de his l. sub αἰσχύνη observata. — ἀποστροφὴ προςώπου Sir. 18, 23. 41, 21. vid ad h. l. sub ἀποστροφή monita. — Bar. 6, 13. 21. Tob. 2, 9. 3, 12. Jud. 6, 9. μὴ — πρόςωπον, *non collabatur [macrescat] facies tua*, trop. pro: *non esto tibi, quod metuas.* — Jud. 10, 7. 14. 23. 11, 21. 13, 16. 16, 7. 8. Addit. ad l. Esth. 5, 5. 7. 12. Esr. 4, 58. 2 Macc. 6, 18. 3 Macc. 5, 33. 4 Macc. 6, 11. de h. l. acc. vid. αἰθήμων. (Hdian. 1, 7. 8. Ael. V. H. 2, 9. Lucian dial. deor. 5, 5. Xen. Cyr. 2, 2. 29.) — a facie potissimum quum cognoscatur aliquis, ex simplicitate antiquitatis *faciem alicuius videre* dicuntur, qui *praesentem* vel *coram* habent aliquem Jud. 6, 5. 1 Macc. 7, 28. 30. — hinc δεικνύναι τινὶ τὸ π. τινος == *facere ut coram habeat aliquis aliquem* 1 Macc. 7, 3. — ex Hebraeorum cogitandi loquendique consuetudine. qua Jova numine suo praesens esse in templo hierosolymitano sisteretur, παρεστηκέναι κατέναντι τοῦ προςώπου κυρίου dicebantur sacerdotes ante sanctuarium sacris operantes Jud. 11, 13. — bb) ἀμείδητα πρόςωπα *facies* l. *species tetrae, hässliche Gesichter oder Gestalten* Sap. 17, 4. — —

b) *adspectus, conspectus, Anblick*, ita in formulis ad Hebraeorum praepositionum compositarum formam efformatae et ab Alexandrinorum scribendi et loquendi ratione repetitis. alienis vero a Graecorum usu, ut aa) ἀπὸ προςώπου τινός, *a conspectu alicuius*, ubi Graeci ἀπό τινος, Lat. *ab aliquo*, nos: *von* α) propr., ita post ἀποδιδράσκω Jud. 10, 12. 11, 16. ἐκβάλλω Jud. 5, 8. ἐξέρχομαι 2, 14. 12, 13. φεύγω Sir. 21, 2. Jud. 14, 3 1 Macc. 5, 34. — ἀνατρέπομαι == *terga do et fugio ab aliquo* 1 Macc. 6, 6. — ita pro מִלִּפְנֵי פ״ 1 Chron. 19, 18. 2 Chron. 32, 7. — מִפְּנֵי פ״ Gen. 16, 6. in constr. praegn. κρύπτομαι abscondendo removeor a conspectu alicuius Sir. 6, 11. 22, 23. — β) metaph. de origine == *ausgehend vom Hinblick auf eine Person oder Sache* i. e. *propter aliquid* l. *propter aliquem*, ubi nos: *wegen, vor*, ita post αἰσχύνομαι Sir. 21, 22. ἀπόλλυμι 20, 21. ἐντρέπομαι 1 Macc. 1, 18. ἐξανέστην Sir. 8, 11. ἐξέρχομαι 29, 27. εὐλαβέομαι 7, 6. ὠδίνω ἀπὸ π. βρέφους 19, 11. — ita pro מִלִּפְנֵי פ״ 1 Sam. 18, 12. — sq. gen. rei, ut ἐκφεύγω ἀπὸ προςώπου πολέμου Sir. 40, 6. ἀπο π. λόγου 19, 11. — ita pro מִפְּנֵי פ״ Jer. 15, 17. — bb) εἰς πρόςωπόν τινος *in conspectum alicuius*, ita post ἔρχομαι, καταβαίνω Jud. 10, 13. 15. — cc) ἐκ π. τινός *e conspectu alicuius*, ita post ἀπέρχομαι Jud. 13, 4. quo l. cogitatione adde αὐτῆς. ἀποκλείω Jud. 13, 1. ἐνβάλλω 5, 16. ἐξέρχομαι 2, 5. — ita pro מִפְּנֵי פ״ 2 Regg. 5, 27. — dd) ἐν προςώπῳ τινός, *in conspectu alicuius* == *coram aliquo*, ita post ὀφθῆναι Sir. 32, 4. — ita pro לִפְנֵי פ״ Prov. 8, 30. ἔχειν τινὰ ἐν π. *coram habere aliquem*, ita de personis familiariter aliquo utentibus 2 Macc. 14, 24. — ee) ἐπὶ πρόςωπον, seq. gen. loci, ut τοῦ πεδίου i. e. *versus planitiem* Jud. 2, 27. — sq. gen. pers. == ἐπί τινα *in aliquem, auf Jem.*, ut ἐπιβλέπειν, ἐπιπίπτειν Jud. 6, 19. 11, 11. — ff) κατὰ πρόςωπόν τινος i. e. vel: *versus, gegen, hin nach*, vel: *e regione, gegenüber*, vel: *in conspectu* == *coram*, vel denique: *in conspectum*. Vide de locis huc pertinentibus κατά no. II. 1. d. — gg) πρὸ προςώπου τινός == *ante, coram*. Vide πρό. — hh) dat. τῷ προςώπῳ τινός, *respectu alicuius rei, im Hinblick auf etwas* i. e. *propter aliquid* [de quo dat. causae vid. ἐκδικέω] 2 Macc. 4, 24. δοξάσας αὐτὸν τῷ προςώπῳ τῆς ἐξουσίας. Sir. 26, 5. τῷ τετάρτῳ προςώπῳ i. e. τῷ τοῦ τετάρτου προςώπῳ.

2) *persona* a) seq. genit. aa) pronom. personalis α) praesentiae notione inclusa, ita de Deo numine suo praesenti Tob. 13, 6. Jud. 16, 15. 3 Macc. 6, 18. — ita pro פָּנֶיךָ Ps. 17, 15. 80, 17. — β) missa praesentiae notione, τὸ π. σου, *persona tua* i. q. σύ, sed fortius Orat. Azar. v. 17. Jud. 3, 3. 7, 15. 12, 12. 14, 7. — ita τὸ πρόςωπόν μου pro פָּנַי Ps. 42, 12. — bb) sq. genit. substant., ut πρόσωπον γραμματέως, κυρίου i. q. γραμματεύς, κύριος, sed fortius Sir. 10, 5. — δεῖσθαι τοῦ προςώπου κυρίου Bar. 2, 13. — ita pro חִלָּה פְּנֵי יְהוָה 1 Sam. 13, 12. 1 Regg. 13, 6. Dan. 9, 13. — b) univ., ut δόξα προςώπου i. e. *quicquid est in aliquo splendidum* [ut corporis vis l. formositas, vel deformitas, generis nobilitas l. ignobilitas, rerum gestarum gloria, divitiarum magnitudo, apud alios auctoritas et dignitas, uno verbo:] *dignitas personae* Sir. 32, 12. οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ δόξα προςώπου i. e. *non locum habet* vel *nihil valet coram Deo personae dignitas externaque conditio.* — λαμβάνειν πρόςωπον [de qua formula usurpari solita in hominibus, qui partium studio tenentur, describendis vid. sub λαμβάνω no. 3. fin.] Sir. 4, 22. 32, 13. Esr. 4, 39. — seq. genit. causae [de quo vid. ἐκδικέω] ut δυνάστου i. e. respicere personam alicuius *propterea, quod potentia excellit* Sir. 4, 27. τοῦ ἁμαρτάνειν *ut pecces* vel *ita ut ad peccandum abripiaris.* — ὑποστέλλομαι πρόςωπον Sap. 6, 7. — — c) ex usu graecitatis serioris == *homo*, ut ἄφρον πρόςωπον Sir. 20, 20. (Θηλικὸν π. Artem. 2, 36. ἐλεεινὸν π. Synes. ep. 154. 293. ἐκεῖνα τὰ π. == *illi* Longin. XIV. 56.) — πρόςωπον δόξης i. e. *homo dignitate, auctoritate pollens* Sir. 29, 27. — προςκυνοῦμαι δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόςωπον i. q. δεύτερος καθίζομαι τοῦ βασιλέως i. e. μετὰ τὸν βασιλέα Addit. ad l. Esth. 6, 10. coll. Esr. 3, 7. et Tob. 1, 22. (ὁρετᾶς πρόςωπον Eur. Iphig. Aul. v. 1090. ἡσυχίας π. Aristoph. Avv. v. 1322.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 380.

3) de rebus inanimatis, ut τὸ π. τῆς γῆς *superficies terrae* Sir. 6, 28. 38, 8. Jud. 2, 7. 19. 5, 10. 6, 3. 7, 4. 18. — ita pro פְּנֵים Gen. 2, 6. 11, 8.

Προτάσσω, ττω f. ξω (πρό, τάσσω, ordino, colloco; ante alios colloco) *constituo*, νόμοι προτεταγμένοι, *leges ante* i. e. *olim constitutae* 2 Macc. 8, 36.

Προτείνω, f. τενῶ (πρό, τείνω, tendo) *protendo*, ut τὴν δεξιάν, τὰς χεῖρας 2 Macc. 3, 20. 7, 10. 15, 12. 3 Macc. 2, 1. (Dem. 322, 9.) — addito εἰς c. acc. loci 2 Macc. 14, 33. 34. 15, 21.

Πρότερον, adv. (πρότερος) *ante, prius*, sine comparatione facile cogitatione addenda [vid. ἀναγωγός] Sir. 37, 8. 1 Macc. 1, 1. 12, 7. 15, 3. 2 Macc. 1, 22. 9, 10. 10, 24. (Diod. Sic. 17, 69. Xen. Mem. 1, 2. 18.) — μικρῷ πρότερον, *paulo ante* 2 Macc. 3, 30. 6, 29. 9, 10. (πολὺ πρότερον Xen. Cyr. 7, 5. 41.) — seq. genit. comparationis Sir. 12, 17. 46, 3. — praecedente articulo [vid. ἄνω, ἐγγύς], ut αἱ πρότερον ἡμέραι Jud. 8, 18. (Diod. Sic. 17, 69.)

Πρότερος, έρα, ερον (formatum a praepos. πρό, ante cf. *Buttm.* §. 63, 2. gram. max. §. 69. *Matth.* §. 132.) *prior, prius* A) tempore, πρότεροί σου *qui ante te extiterunt* Sir. 41, 3. — iungitur c. substant., ubi nos adverbio utimur [vid. ἀγελαῖος] 1 Macc. 5, 40. 43. 8, 24. — v. 27. quo l. si ad dativum singularis nominisque collectivi refertur dativus pluralis προτέροις vid. sub ἔθνος de hac re notata. — sq. genit. comparationis, ut προτέρα πάντων ἔκτισται *prior omnium creata est* vel *extitit* Sir. 1, 4. — 34, 18. (Xen. An. 1, 2. 25.) — praecedente articulo, ut κατὰ τὸ πρότερον *secundum priorem rationem, nach der früheren Weise* i. e. *ut antea* 1 Macc. 12, 3. — τὰ πρότερα, *res priores* sq. genit. comparat. Jud. 9, 5. — abest substant. ex antecedentibus cogitatione addendum, ita Sir. 21, 1. περὶ τῶν προτέρων scil. ἁμαρτιῶν. Tob. 14, 5. οὐχ οἷος ὁ πρότερος scil. οἶκος. — 1 Macc. 4, 47. — 4 Macc. 9, 26. τοῦ προτέρου scil. νεανίου. (ἡ προτέρα νίκη Hdian. 4, 14. 18.) — explicationis ergo additur substantivo articulum habenti, ut ἡ συμμαχία ἡ προτέρα 1 Macc. 12, 16. — accus. neutrius τὸ πρότερον adverbialiter ponitur [vid. ἀριστερός]. *prius, antea* Jud. 5, 7. 1 Macc. 3, 46. 2 Macc. 11, 31. (Xen. Mem. 3, 8. 1.) — iunctim legitur τοπρότερον 1 Macc. 4, 60. 5, 1. 6, 7. 59. 9, 72. 11, 27. 34. 39. 14, 33. 34. 15, 27. (Xen. An. 4, 4. 14.) — B) ordine l. gradu = *superior, praestantior* Sap. 7, 29. [σοφία] φωτὶ συγκρινομένη εὑρίσκεται προτέρα. De h. l. nominat. praedicati vid. sub ἁγιάζω observata. —

Προτίθημι, f. θήσω, a. 1. ἔθηκα (πρό, τίθημι) 1) *publice propono, aufstellen*, ut τοὺς ἄρτους, ita de panibus sacris in templo hieros. apponi solitis 2 Macc. 1, 8. τὰ βασανιστήρια 4 Macc. 8, 11, 12. (Diod. Sic. 16, 17. Xen. Cyr. 1, 2. 12.) — τὰ χρήματα 2 Macc. 1, 12. — 2) med. προτίθεμαι, a. 2. προεθέμην. *apud me* vel *apud animum meum constituo, decerno*, seq. infinit. 3 Macc. 2, 27.

Προτιμάω, ῶ f. ήσω (πρό, τιμάω) *maiori honore orno*, i. e. *praefero, antepono*, seq. accus. rei, ut τὸν τῆς σοφίας βίον 4 Macc. 1, 15. ἡ προτετιμημένη — μεθ' ἁγιότητος ἡμέρα = ἡ προτ. καὶ ἡγιασμένη ἡμέρα 2 Macc. 15, 2. (Jos. Ant. 4, 6. 10. Ael. V. H. 3, 16. Xen. Mem. 3, 3. 15.)

Προτρέπω, f. ψω (πρό, τρέπω, verto; propello, vorwärts treiben Xen. Mem. 3, 5. 3.) *incito, impello*, ita a) activ. sq. acc. obiecti et εἴς τι 4 Macc. 2, 16. (Ael. V. H. 10, 16. Dem. 309, 3. Xen. Mem. 3, 3. 15.) — b) med. προτρέπομαι [facio ut aliquis aliquo se vertat] *incito, impello*, τινὰ εἴς τι Sap. 14, 18. ἐπί τι 4 Macc. 15, 9. 16, 13. sq. inf. obiecti 2 Macc. 11, 7. (Diod. Sic. 1, 2. Xen. Mem. 3, 3. 8.)

Προτρέχω, f. δραμοῦμαι, a. 2. ἔδραμον (πρό, τρέχω) *praecurro* i. e. vel *vorauseilen*, seq. ἔμπροσθέν τινος Tob. 11, 3. de h. l. coniunct. in adhortatione vid. αἰνέω. — vel: *cursu anteverto* 1 Macc. 16, 21. (Xen. An. 5, 2. 4.)

Προϋφίστημι, f. στήσω (πρό, ὑφίστημι, suppono) *prius suppono*, in temporibus intransit. signif. *prius existo, ante sum* i. q. προϋπάρχω, ita προϋφεστὸς ὕδωρ *id quod antea aqua fuit* Sap. 19, 7.

Προφαίνω, f. φανῶ (πρό, φαίνω) *conspiciendum praebeo*, pass. *conspicior, appareo* i. q. φαίνομαι, sed fortius, τινί = παραστὰς φαίνομαι *vor Jem. hintretend erscheinen* 2 Macc. 3, 26. (Lucian. dial. mort. 24, 3. dial. deor. 19, 2. Xen. Cyr. 6, 3. 12.)

Προφανῶς, adv. (προφανής, e longinquo conspicuus; conspicue) *publice* Sir. 51, 13.

Προφέρω, f. οἴσω, a. 2. ἤνεγκον (πρό, φέρω, fero, porto) *profero* i. e. a) *promo*, τί Tob. 9, 5. (Ael. V. H. 8, 12. Dem. 873.) — b) med. *me profero* aa) corpore vel pedibus i. e. *progredior, vorwärtsdringen* 3 Macc. 1, 12. quo l. si additur pron. reflexivum vid. *Win.* §. 39, 6. fin. — bb) *mentem meam aperio*, de sermone = *vortragen, vorbringen*, ubi Lat. *dico*, seq. acc. c. infinit. 3 Macc. 7, 11. — sq. acc. τάδε verba seqq. praeparante 5, 39. — (ita de allegante Xen. Oec. 14, 6. de exprobrante Dem. 311, 10.) —

Προφητεία, ας, ἡ (προφήτης) 1) *sermo* vel *oratio afflatum divinum prodens* i. e. *sermo sacro ardore prolatus et spectans ad alios nunc edocendos de rebus sacris, nunc adhortandos, nunc consolandos* a) propr. Sir. 24, 31. 36, 20. 39, 1. — b) metonym. *libri* προφητείας *continentes*, ita de libris a prophetis V. T. nomen habentibus Sir. praef. prim. — 2) *vaticinium* s. *praedictio rerum futurarum* Sir. 44, 3. 46, 1. 20. Tob. 2, 6. — ita pro נְבוּאָה.

Προφητεύω, f. εύσω, a. 1. προεφήτευσα et ἐπροφήτευσα [Esr. 6, 1. de qua forma reiicienda cf. *Win.* §. 12, 4. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 268. — sum προφήτης Diod. Sic. 17, 51. Hdian. 5, 5. 21.] 1) *numine s. afflatu divino abreptus verba facio ad homines, vel de religione aut de rebus divinis edocendos vel ad eosdem nunc cohortandos nunc tranquillandos spectantia* Sir. 4, 20. 47, 1. Esr. 6, 1. 7, 3. — ita pro נִבָּא et הִתְנַבָּא Joel. 3, 1. —

Προφήτης, ου, ὁ (πρόφημι praedico; apud Graecos: interpres deorum l. eorum, quae nomine deorum ὁ μάντις respondebat deliberantibus Plat. Tim. Vol. 9. ed. Bip. p. 392. Dion. Hal. 2, 73. — tum i. q. μάντις i. e. qui responsa dat deorum Diod. Sic. 17, 51. Plut. Alex. M. c. 27. Plato Charmid. p. 110. ed. *Heind.*, denique qui futura praedicit Anacr. od. 43. Simili modo נָבִיא et apud LXX ὁ προφήτης Exod. 7, 2. = interpres voluntatis Jovae) 1) *vates* i. e. *vir divinus, qui afflatu divino gaudet et cui numen revelavit, quae antea incognita erant, maxime ad religionem pertinentia* a) propr. aa) univ. Orat. Azar. v. 14. 1 Macc. 4, 46. 9, 27. 14, 41. - bb) de viris, quos κατ' ἐξοχήν appellamus V. T. prophetas Sap. 7, 28. 11, 1. Sir. 25, 31. 46, 13. 15. 48, 1. 8. 22. 49, 7. 10. Bar. 1, 16. 21. 2, 20. 24. Tob. 14, 4. 5. 9. Hist. bel. et drac. v. 33. Esr. 1, 20. 28. 32. 47. 51. 6, 1. 2. 7, 3. 8, 82. 1 Macc. 9, 54. cf. ad h. l. Esr. 7, 3. et Jos. Ant. 12, 17. — 2 Macc. 2, 1. 2. 4. 13. 15, 14. 4 Macc. 18, 10. — b) metonym. *libri prophetarum* V. T. Sir. praef. prim. bis. 2 Macc. 15, 9. — 2) sensu latiori: *Deo familiaris, ein Gottvertrauter* Tob. 4, 12. — ita pro נָבִיא Gen. 20, 7. Ps. 105, 15.

Προφθάνω, f. νῶ, a. 1. ἔφθασα, perf. ἔφθακα, *praevenio, zuvorkommen*, τινά Sir. 19, 23. (Plut.

Ages. c. 6.) — sq. τοῦ c. infinit. loco infinit. simplicis [cf. *Matth.* §. 553, not. 2.] 1 Macc. 10, 4. 23. De τοῦ c. inf. posito pro infinit. simplici cf. *Win.* §. 45. p. 379. —

Προφυλακή, ῆς, ἡ (προφυλάσσω) *excubiae ante vallum castrorum collocatae, excubiae, priores* s. *exteriores, äussere Vorposten*, ita singul. Jud. 7, 13. 10, 11. 14, 2. (Diod. Sic. 11, 2. Xen. Cyr. 3, 3. 25.)

Προφύλαξ, ακος, ὁ (προφυλάσσω) *excubitor*, plur. προφύλακες, *statio ante castra* 1 Macc. 12, 27. (Xen. An. 2, 4. 15.)

Προχαλάω, ῶ f. άσω (πρό, χαλάω, *laxo*) *facio ut promineat aliquid*, pass. *promineo* 4 Macc. 10, 19. de h. l. perf. passivi in σμαι vid. ἀκούω.

Προχειρίζομαι, f. ίσομαι, dep. med. (πρό, χειρίζω, facio, ut aliquid ad manus mihi sit, promo Diod. Sic. 15, 15. Dem. 45, 10.) *eligo, deligo*, τινά 2 Macc. 3, 7. 8, 9. (Diod. Sic. 12, 22.)

Πρύτανις, εως, ὁ (prytan i. e. unus ex summis magistratibus, quorum quinquaginta apud Athenienses praeerant senatui et populo uno eodemque tempore Dem. 238, 3. 400, 20.) *praetor, rector* Sap. 17, 2. (Diod. Sic. 20, 88.)

Πρωΐ, adv. (πρό) *mane* Sir. 34, 20. Hist. bel. et drac. v. 12. — ἀπὸ πρωΐ [vid. ἀπό] *a primo mane* Sir. 47, 10. ἕως πρωΐ 1 Macc. 12, 29. — c. artic. τὸ πρωΐ [vid. ἔμπροσθεν] *tempus matutinum, der Morgen* Hist. bel. et drac. v. 16. 1 Macc. 4, 52. 6, 33. 11, 67. 16, 5. de horum l. accus. ubi quaeritur: *quando?* vid. ἡμέρα. — (Xen. h. gr. 1, 1. 21.) iunct. legitur 1 Macc. 4, 52. 6, 33. 11, 67. 16, 5. εἰς τοπρωΐ 1 Macc. 3, 58.

Πρωΐα, ας, ἡ (πρωΐος, de qua forma attica vid. *Lob.* ad Phryn. p. 52.) *tempus matutinum*, c. artic. = ἡ ὥρα ἡ πρωΐα 3 Macc. 5, 24. (Theophr. caus. plant. 1, 21. Aristoph. Plut. v. 1001. 1064. Hdot. 8, 130.) Cf. L. Bos. p. 576. ed. *Schäfer*.

Πρωΐθεν, adv. (πρωΐ) *a primo mane*, praeced. ἀπό, s. ἐκ [vid. ἀπό, ἐκ] Sap. 18, 25. 1 Macc. 9, 13. 10, 80.

Πρωϊμός, ή, όν (forma serioris aevi pro πρωΐος cf. *Lob.* ad Phryn. p. 52. *Win.* §. 5. p. 26.) *matutinus, a, um*, accus. τὸ πρωϊμόν = *tempore matutino, am Morgen, des Morgens* Esr. 1, 11. 5, 50. (Athen. 1, 4. Plut. Sympos. l. 8. quaest. 6. c. 5.)

Πρωταγωνιστής, οῦ, ὁ (πρῶτος, ἀγωνιστής) *primus* s. *princeps bellator* 1 Macc. 9, 11. 2 Macc. 15, 30.

Πρώταρχος, ου, ὁ (πρῶτος, ἄρχω quod vid.; dux primarius) *princeps, primarius* 2 Macc. 10, 11.

Πρωτεύω, f. εύσω (πρῶτος) *primus sum, primum locum teneo*, scil. ordine = *ich bin der Vornehmste* 2 Macc. 6, 18. 13, 15. (Diod. Sic. 1, 4. Hdian. 8, 7. 3. Xen. Mem. 1, 2. 24.) —

Πρωτογέννημα, τος, τό (πρῶτος, γεννάω) *quod primum productum et enatum est* Sir. 45, 20. = ἀπαρχαί 1 Macc. 3, 49.

Πρωτόγονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρῶτος, γεννάω) *primogenitus*, Sir. 36, 17. (Hesiod. op. v. 545. 594.).

Πρωτοκλίσια, ίων, τά (πρῶτος, κλισία, discubitus) *prima sessio*, ita de rege primum occupante sedem regiam = *Thronbesteigung, inauguratio regis* 2 Macc. 4, 21.

Πρωτοκουρία, ας, ἡ (πρῶτος, κείρω, tondeo) *prima tonsura, die erste Schur* Tob. 1, 6. coll. Deut. 18, 4.

Πρωτόπλαστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρῶτος, πλάσσω, fingo) *qui primus fictus est, erstgebildet, zuerst erschaffen*, ita de Adamo generis humani auctor, π. πατήρ Sap. 10, 1. substantive 7, 1. (Ev. Nicod. c. 19.)

Πρῶτος, πρώτη, πρῶτον, adiect. (ductum a praepos. πρό, unde comparat. πρότερος, superlat. πρῶτος cf. *Bultm.* § 63, 2. gram. max. §. 69. *Matth.* §. 132.) *primus, a, um* I) univ. i. e. per omnia genera 1) dicitur de personis et rebus *loco, tempore, ordine* primis a) sine artic., ut ἔτος πρῶτον Esr. 2, 1. 6, 24. 1 Macc. 7, 13. 13, 42. 2 Macc. 14, 4. — Sap. 7, 3. — ἐν πρώτοις, ut ἐπορεύθη ἐν π. profectus est *inter primos* i. e. *an der Spitze* 1 Macc. 6, 6. ἄρτον ἐν π. ἡτοίμασε *inter primos alimenta paravit* i. e. *prae ceteris omnibus ut alimenta haberent sacerdotes curavit* Sir. 45, 20. διεστραμμένως πορεύεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν π. i. e. *tempore primo, anfangs* Sir. 4, 17. — refertur ad substant., ubi nos adverbio utimur [vid. ἀγελαῖος] Sir. 34, 17. 1 Macc. 2, 18. 6, 2. 7, 43. 16, 6. 4 Macc. 5, 3. 2 Macc. 11, 7. — b) c. artic., ut ὁ πρῶτος — ὁ ἔσχατος Sir. 24, 26. — sequente alio numerali articulum habente Esr. 3, 17. 1 Macc. 7, 7. 8. — ubi de duobus agitur Sir. praef. sec. ὁ πρῶτος Ἰησοῦς. Quo l. si sunt, qui, quod Latini, ubi duo comparantur, *prius* et *posterius* distinguunt, existimant, esse πρῶτος i. q. πρότερος, vid. quae contra monuit *Fritzsche* in ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 420. — iunct. c. subst., ut ἡ πρώτη δεκάτη Tob. 2, 1. ὁ π. πυλών Esr. 5, 47. ὁ π. μήν Esr. 5, 6. 7, 10. 8, 6. 61. 9, 17. — 2 Macc. 8, 23. 12, 2. 4 Macc. 8, 2. (Plut. Ages. c. 33.) — ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος Esr. 8, 2. — Loci notandi: 1 Macc. 3, 29. ἃ [νόμημα] ἦσαν ἀφ᾽ ἡμερῶν τῶν πρώτων *a primis* inde [scil. populi israel.] temporibus 10, 41. ὡς ἐν τοῖς π. ἔτεσι *ut ante hos, qui nunc sunt, annis*, ubi Lat. *ut annis prioribus*. Cf. *Fritzsche* l. l. — 2) de personis et rebus *dignitate, honore* primis, ubi Lat. *princeps, primarius, praecipuus* ut οἱ π. φίλοι 1 Macc. 10, 65. 11, 27. 2 Macc. 8, 9. — (Ael. V. H. 12, 13. Dem. 344, 4. Xen. An. 2, 6. 17. Thuc. 2, 65.) — sine artic. 2 Macc. 15, 18. (Xen. Mem. 4, 4. 9.) —

II) neutrum: πρῶτον, adverbialiter [vid. ἐναντίον] *primum, primo, zuerst* Sir. 11, 7. — sequentibus aliis adverbiis temporis, ut πρῶτον — ἔπειτα 4 Macc. 6, 2. (Xen. Hier. 11, 8. Cyr. 7, 2. 24.) — π. — δεύτερον — τρίτον Sir. 23, 23. 2 Macc. 14, 8. — ubi agitur de rebus, quas, missis aliis omnibus, quae facienda sunt, fieri oportet = *primum omnium, maxime, vor allem andern* Tob. 4, 12. 4 Macc. 1, 30. (Xen. Cyr. 4, 1. 2. 4, 2. 18.)

Πρωτότοκος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (πρῶτος, τίκτω l. τόκος) *primogenitus, erstgeboren* Sap. 18, 13. — pro בְּכוֹר Gen. 21, 17. 32. (Anth. gr. Vol. 4. p. 236. ed. *Jacobs.*)

Πταίω, f. αίσω, a. 1. ἔπταισα, pf. ἔπταικα, (impingo, offendo Hdian. 1, 15. 3. Pol. 31, 19. 5.) *cado*, metaph. a) de personis = *rebus adversis conflictor* Sir. 37, 12. βραχέως ἐπταικώς *levem cladem perpessus* 2 Macc. 14, 17. (Plut. Ages. c. 33. Diod. Sic. 16, 47. Xen. Cyr. 3, 1. 26.) — b) de rebus = *perdor, pereo, verloren gehen* Sir. 2, 8. —

Πτέρνα, ης, ἡ (calcis os) *calx, die Ferse* Sir. 12, 17. 26, 18. Vide de h. l. lectione *Bretschn., Apel, Augusti.* (Dem. 86, 2.)

Πτήσσω, f. ξω (perterrefacio) 1) *trepido, formido* 4 Macc. 16, 20. (Ael. V. H. 13, 17. Xen. Cyr. 3, 1. 26.) — 2) *metuo*, τί 3 Macc. 6, 13.

Πτοέω, ῶ f. ήσω (subito animum percutio) 1) *terreo, perterrefacio*, pass. *perterrefio* Jud. 16, 11. quo l. iungitur c. φοβοῦμαι (Jos. b. iud. 1, 30. 4.) — 2) *deterreo* i. e. *facio ut fugiat*

aliquis, verscheuchen, pass. ἀπό τινος, de viro sese subducente alicui 1 Macc. 7, 30.

Πτόησις, εως, ἡ (πτοέω) *terror, consternatio* 1 Macc. 3, 25. (Diod. Sic. 20, 66.)

Πτολεμαῖος, ου, ὁ, I) commune illorum Aegypti regum, qui Lagidae alias appellati, ab Alexandri inde aetate atque per trecentos fere annos regnarunt. Commemorantur autem ex his in libris V. T. apocryphis 1) *Ptolemaeus* [IV.] *Philopator* ab ao. 224—204 a Chr. regnans 3 Macc. 1, 2 bis. 3, 12. 7, 1. — 2) *Ptolemaeus* [V.] *Epiphanes* ab ao. 204—181 a Chr. imperio functus Addit. ad l. Esth. 7, 12. — 3) *Ptolemaeus* [VI.] *Philometor*, filius Ptolemaei Epiphanis et Cleopatrae ab ao. 181—145 a Chr. imperans 1 Macc. 1, 18. 10, 51. 55. 57. 11, 3. 8. 13. 16. 17. 18. 15, 18. 2 Macc. 4, 21. 9, 29. — 4) *Ptolemaeus* [VII.] *Physcon* Evergetae etiam nomen sibi vindicans ab ao. 145 —117 regia potestate usus 1 Macc. 15, 10. 2 Macc. 1, 10. — II) nomen duumvirorum aliorum 1) *Ptolemaeus Macron* [vid. μακρών] 1 Macc. 3, 38. 2 Macc. 4, 21. 45. 46. 6, 8. 8, 8. 10, 12. — 2) *Ptolemaeus*, Abubi filius, gener Simonis, principis iudaici 1 Macc. 16, 11. 16. 18.

Πτολεμαΐς, ίδος, ἡ, *Ptolemais*, appellatur ita 1) urbs maritima cum portu, sita ad mare mediterraneum, in tribu Ascher, postea Galilaeae adnumerata, Graecis ἄχχω, ἄκκω, ἄκη dicta, nomen habens a Ptolemaeo, ut videtur, Lathuro 1 Macc. 5, 15. 22. 55. 10, 1. 39. 56. 57. 58. 68. 11, 22. 24. 12, 45. 48. 13, 12. 2 Macc. 13, 24. 25. (Diod. Sic. 19, 93.) — 2) urbs Aegypti 3 Macc. 7, 17. (Diod. Sic. 3, 11.) —

Πτολεμαεύς, έως, ὁ = πτολεμαῖος, *Ptolemaeus* i. e. *civis urbis Ptolemaidos* 1 Macc. 12, 48. 2 Macc. 13, 25.

Πτολεμαϊκός, ή, όν, *ptolemaicus, a, um* 3 Macc. 1, 2.

Πτύω, f. ύσω, *spuo*, ἐπί τι Sir. 28, 12. (exspuo Xen. Cyr. 8, 1. 42.)

Πτῶμα, ατος, τό (πίπτω, cado, labor) *lapsus, der Sturz, das Fallen* a) propr. Sir. 31, 16. 2 Macc. 9, 7. (Diod. Sic. 18, 70. Ael. V. H. 9, 31.) — b) metaph. *infortunium exitium* Sir. 34, 6. Bar. 4, 33. Jud. 8, 19. 13, 20. Addit. ad l. Esth. 4, 8. 3 Macc. 6, 31. —

Πτῶσις, εως, ἡ (πίπτω) *lapsus* a) propr. de personis in terra prostratis Jud. 10, 1. coll. 9, 1. — b) metaph. *infortunium, exitium* Sir. 1, 19. 3, 29. 4, 19. 22. 11, 28. 13, 13. 20, 17. 25, 7. 27, 29. 50, 4. Bar. 4, 31. 33. = *causa infortunii* Sir. 5, 13.

Πτωχεία, ας, ἡ (πτωχός, quod vid.; mendicitas, das Betteln Lysias 898, 9.) *paupertas* Sir. 10, 30. 11, 12. 14. 13, 23. 18, 24. 22, 21.

Πτωχεύω, f. εύσω (πτωχός i. e. mendicus sum, betteln, bettelarm sein Plut. apophth. Mor. 2. p. 169. ed. *Tauchn.*) *pauper sum* Tob. 4, 21.

Πτωχός, ή, όν (πτώσσω, vagor, oberro, ich treibe mich umher; ad mendicitatem redactus, bettelarm Ael. V. H. 2, 29. Dem. 36, 30. Xen. Conv. 8, 23.) *pauper* i. e. *arm, rebus ad vitam necessariis destitutus* Sir. 4, 1. quo l. ὁ πτωχός collectivi vim habet. De quo usu singularis cf. *Win.* §. 27. — sine artic. Sir. 4, 4. 8. 7, 32. 10, 21. 22. 29. 13, 3. 18. 19. 22. 18, 32. 21, 5. 25, 2. 26, 4. 29, 22. 30, 14. 31, 21. 32, 13. 34, 4. 38, 19. Bar. 6, 28. Tob. 4, 7.

Πυκάζω, f. άσω (πυκνός, densus) *condenso, dicht bedecken*, ita γεραιὸς πολιᾷ πεπυκασμένος i. e. *senex canitie ornatus* 3 Macc. 4, 5. (Diod. Sic. 5, 13. Dem. 531, 16. Hdot. 7, 197.) —

Πυκνός, ή, όν, *densus, a, um, spissus* a) propr. i. e. *dicht, dick*, ut σανίδωμα 3 Macc. 4, 10. (Ael. V. H. 10, 21. Hom. Il. 14, 349.) — b) de tempore = *frequens, creber*, ut κραυγή 3 Macc. 1, 28. — neutr. comparativi πυκνότερον adv. [vid. ἐναντίον] *frequentius, saepius* 3 Macc. 7, 3. (ita πυκνά Theophr. char. c. 27 fin. Dion. Hal. de compos. verb. p. 350. ed. *Schäfer*. Xen. An. 6, 1. 8. πυκνῶς Dem. 1035, 14.) — c) metaph. de gradu, ubi Lat. *vehemens, gravis*, πυκνότερος *vehementior*, ut δίκη 4 Macc. 12, 12. — neutr. adv. *vehementius*, ut ἀποδύρομαι 3 Macc. 4, 12. — *magis* Addit. ad l. Esth. 6, 2. 2 Macc. 8, 6. De comparativo sine comparatione vid. sub ἀναγωγός notata.

Πύλη, ης, ἡ, *porta* Sir. 49, 13. Jud. 1, 3. 4 bis. 7, 22. 8, 33. 10, 6. 9. 11. 12. 13. Addit. ad l. Esth. 6, 15. 1 Macc. 4, 38. 57. 5, 22. 47. 9, 50. 12, 48. 13, 33. 15, 39. 2 Macc. 10, 36. 3 Macc. 5, 48. 6, 18. 4 Macc. 3, 13. (Hdian. 7, 10. 9. Xen. Cyr. 8, 5. 27.) — εὑρίσκω τινὰ πάρεδρον τῶν πυλῶν τινος *invenio aliquem assidentem portae alicuius* trop. *proximum aliquem alicui invenio* Sap. 6, 14. — πύλαι ᾅδου, *portae orci, die Thore der Unterwelt, die Pforten des Hades oder Scheol* Sap. 16, 13. 3 Macc. 5, 51. — ita pro שַׁעֲרֵי שְׁאוֹל Jes. 38, 10. Similiter Graeci et Romani orco adscripserunt πύλας vel portas Hom. Il. 8, 367. Odyss. 11, 276. Eur. Hippolyt. v. 57. Theocrit. 2, 160. — atri ianua Ditis Virg. Aen. 6, 129. Macrob. 1, 16. cf. *Valcken.* ad Eur. Hippolyt. v. 1445. —

Πυλών, ῶνος, ὁ (πύλη) *porta* Esr. 1, 16. 5, 47. 7, 9. 9, 38. 41. 2 Macc. 1, 8. 3, 19. 8, 13. pro פֶּתַח 1 Regg. 14, 27. — (Anth. gr. Vol. 4. p. 136. ed. *Jac.* Lucian. Hermot. c. 11.)

Πυνθάνομαι, f. πεύσομαι, a. 2. ἐπυθόμην, dep. med. *percontor, interrogo*, sq. genit. pers. [de quo vid. *Matth.* §. 349, not. 2. §. 373. *Rost* §. 108, 2. g.] et optat. in interrogat. indir. post praeterit., ubi agitur de re, quam fieri posse cogitamus [cf. *Matth.* §. 518. init. §. 526. *Buttm.* §. 126, 3 et 6. *Rost* §. 120. §. 121, not. 15. *Herm.* ad Vig. p. 742. 840. *Win.* §. 42, 4. c.] Addit. ad l. Esth. 2, 3. — sq. optat. in interrog. indir. 4 Macc. 9, 27. 11, 13. — seq. indicat. in interrog. indir. [vid. ἀπαγγέλλω] 3 Macc. 1, 13. 5, 18. 27. 2 Macc. 3, 9. (Plut. apophth. Moral. 2. p. 20. ed. *Tauchn.* Xen. Cyr. 4, 1. 2.) —

Πῦρ, ρός, τό, *ignis* a) propr. aa) univ. Sap. 13, 2. 16, 16. 17. 19. 22 bis. 27. 17, 5. 19, 20. Sir. 2, 5. 3, 28. 8, 3. 9, 8. 11, 30. 22, 22. 23, 26. 28, 10. 11. 38, 28. 30, 26. 29. 43, 21. 48, 1. 50, 9. Bar. 1, 2. 6, 55. Jud. 13, 13. Addit. ad l. Esth. 6, 19. Cant. tr. puer. v. 1. 26. 43. 65. Esr. 1, 12. 55. 6, 24. 1 Macc. 1, 31. 56. 5, 5. 28. 35. 44. 68. 6, 31. 10, 84. 11, 16. 16, 10. 2 Macc. 1, 18. 19, 20. 33. 2, 1. 10, 3. 13, 8. 14, 41. 3 Macc. 5, 43. 6, 6. 4 Macc. 5, 31. 6, 24. 7, 10. 11. 12. 8, 12. 9, 19. 22. 10, 14. 11, 25. 12, 12. 13, 5. 14, 9. 10. 15, 12. 16, 3. κάμινος πυρός = *Feuerofen* v. 21. — 4 Macc. 18, 12. 14. 20. — φλὸξ πυρός l. ἡ φλὸξ τοῦ πυρός *flamma ignea* Sir. 21, 9. Cant. tr. puer. v. 25. — ita pro לַבַּת אֵשׁ Exod. 3, 2. — λάμπαδες πυρός *faces ardentes* 1 Macc. 6, 39. — bb) de incendiis, πῦρ ἐκκαίεται [propr. Hdian. 1, 14. 5.] trop. pro: *imminet miseria* Sir. 16, 6. — b) in sententia acuta: παρέθηκέ σοι [scil. ὁ Θεός] πῦρ καὶ ὕδωρ *proposuit tibi* Deus *ignem et aquam* i. e. *res natura sua diversas* per imaginem pro: *bonum et malum* Sir. 15, 16. Sir. 40, 30. — c) de igne infernali, quo cruciatum iri impios Judaei opinabantur Sir. 7, 12. Jud. 16, 17. — De hac

imagine desumta vel ab ignis supplicio atrocissimo usitato apud exteras nationes, ut Babylonios [cf. 4 Macc. 16, 21. coll. אַתּוּן נוּרָא Dan. 3, 6.] vel ab igne perpetuo vallis Hinnom. cf. Jes. 66, 24. et *Gesen.* ad h. l. — d) igni comparatur miseria, calamitas imminens l. immissa alicui, Sir. 51, 4 bis. Bar. 4, 35. — φλὸξ πυρός, *flamma ignis* = πῦρ, sed fortius [de quo verbositatis genere vid. sub ἄβυσσος observata.] — e) ad irae vehementiam adumbrandam adhibetur, ita in verbis ὀργὴ πυρός = *ira effervescens* Sir. 33, 9. — πνέω πῦρ i. e. *iram spiro, Zorn schnauben* 2 Macc. 9, 7. (Hesiod. Theog. v. 319.) —

Πυρά, ᾶς, ἡ (πῦρ) *strues lignorum accensorum, ein brennender Holzhaufen*, ita sine artic. singul. Sap. 17, 6. 2 Macc. 1, 22. — plural. Jud. 7, 5. 1 Macc. 12, 25. 2 Macc. 10, 36. — c. artic. ἡ πυρά, sing. *rogus, der Scheiterhaufen* 2 Macc. 7, 5. 4 Macc. 17, 1. (Hdian. 4, 8. 12. Xen. An. 6, 2. 9.)

Πυραμίς, ίδος, ἡ, *pyramis* i. e. *moles ex lata basi paulatim in acutum verticem assurgens* 1 Macc. 13, 28. (Diod. Sic. 1, 63. Xen. An. 3, 4. 9.)

Πύργος, ου, ὁ, *turris, Thurm* Tob. 13, 16. Jud. 1, 3. 14. 7, 5. 32. Esr. 1, 55. 4, 4. 1 Macc. 1, 33. 4, 60. 5, 5. 65. 6, 37. 13, 33. 43. 16, 10. 2 Macc. 10, 18. 20. 22. 36. 13, 5. 14, 41. 3 Macc. 2, 27. 4 Macc. 13, 6. — pro מִגְדָּל Jud. 8, 9. Jes. 5, 2. — (Diod. Sic. 13, 48. Hdian. 8, 2. 42. Xen. h. gr. 3, 1. 22.)

Πυρεῖον, ου, τό (πῦρ, ignis; igniarium) *thuribulum, acerra* i. e. vas, quo prunae ex igne capiuntur et portantur, *Kohlenpfanne, Räucherpfanne, Feuerbecken* Sir. 50, 9. — pro מַחְתָּה Levit. 16, 12. Num. 16, 12.

Πύρινος, ίνη, ινον (πῦρ) *igneus, a, um* Sir. 48, 9. (Theophr. caus. plant. l. 9.)

Πυρίπνοος, ους, όου, οῦ, ὁ, ἡ — οον, ουν, τό (πῦρ, πνέω) *ignem spirans, feuerschnaubend*, τόλμα i. e. *audacia perniciem minitans* 3 Macc. 6, 34. (Anth. gr. l. 2. epigr. 14, 3.)

Πυριφλεγής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (πῦρ, φλέγω) *igne flagrans*, ita τόπος π. 3 Macc. 3, 29. στύλος π. *columna igni flammea* Sap. 18, 3. (καῦμα π. Xen. h. gr. 6, 3. 19.)

Πυροβόλον, ου, τό (neutr. adiect. πυροβόλος) *machina telis igneis iaciendis adaptata* 1 Macc. 6, 51.

Πυρός, οῦ, ὁ, *triticum, Waitzen* Sir. 39, 26. Esr. 6, 30. 8, 20. (Xen. Mem. 1, 2. 22.) — plur. πυροί, ῶν, οἱ Jud. 2, 27. 3, 4. (Hom. Odyss. 4, 604. 9, 110. Xen. An. 4, 5. 5.)

Πυρόω, ῶ f. ώσω (πῦρ) *incendo, inflammo*, i. e. *in Flammen setzen, feurig* od. *heiss machen* a) propr., ut λίθους 2 Macc. 10, 3. ὀβελίσκους 4 Macc. 11, 18. — (Eurip. Phoen. v. 579. vel 584.) — τὰς σάρκας i. e. *carnes concremo* 4 Macc. 9, 17. — b) metaph. aa) *ad iram provoco*, τινά *facio, ut ira exardescat aliquis*, passiv. πυροῦμαι, *ira ardeo, zornentbrannt sein* τοῖς θυμοῖς 2 Macc. 4, 38. 10, 35. 14, 45. — bb) = *fulgeo*, δόξῃ *splendore* Addit. ad l. Esth. 5, 7. — cc) *uror* i. e. *angor, premor*, στεναγμοῖς 3 Macc. 4, 2. — c) *explorandi* notione inclusa [propr. i. e. igne exploro, ita pro צָרַף Ps. 66, 10. Zach. 13, 9.] missa ignis notione: *exploro*, τινά Jud. 8, 27. — ita pro צָרַף Ps. l. l.

Πύρπνοος, ους, όου, οῦ, ὁ, ἡ — οον, ουν, τό i. q. πυρίπνοος, *ignivomus, a, um* ἆσθμα Sap. 11, 18.

Πυρπολέω, ῶ f. ήσω (πυρπόλος, qui circa ignem versatur; igne devasto Plut. Ages. c. 31. Palaeph. fab. 39.) *igne adhibito vexo* l. *excrucio* 4 Macc. 7, 4. —

Πυρώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό = πυροειδής (πῦρ, εἶδος species; igni similis) *igneus, a, um* Sir. 43, 4. (Diod. Sic. 1, 7. Lucian. dial. deor. 25, 3.)

Πώγων, ωνος [de quo genit. cf. *Matth.* §. 71, not. 2. *Rost* §. 39. XXX.] ὁ, *barba* Bar. 6, 31. Esr. 8, 71. (Lucian. dial. mort. 10, 12. Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 19. ed. *Tauchn.*)

Πωλέω, ῶ f. ήσω, *vendo* 1 Macc. 12, 36. 13, 49. τινά 2 Macc. 5, 24. (Xen. Ages. 1, 21.)

Πώποτε, adv. *unquam, irgend einmal* Jud. 12, 20. Hist. Sus. v. 27. Hist. bel. et drac. v. 7. (Diod. Sic. 1, 58. Xen. Cyr. 1, 6. 4.)

Πῶς, adv. interrogat. 1) *qua ratione? quo modo?* A) in interrogatione directa, seq. a) indic. πῶς ὑπερισχύει ὁ οἶνος Esr. 3, 18. — cum δή· πῶς δή, *qui igitur?* Bar. 6, 46. (Eur. Phoen. v. 1363.) Cf. *Valken.* ad h. l. — c. οὖν· πῶς οὖν, *qui igitur?* Bar. 6, 40. 44. 49. — in interrog. admirantis Sap. 5, 5. — seq. indicat. futuri pertinentis ad ea, quae fieri posse dicimus, cum notione τοῦ *sollen* [vid. εἰςακούω] Tob. 5, 2. 1 Macc. 3, 17. 53. — καὶ πῶς *qui tandem*, i. q. πῶς sed fortius Jud. 8, 14. — concise pro: *qui fit ut* [cf. *Stallb.* ad Plat. Phileb. p. 133. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 530. *Matth.* §. 611, 4.] Sap. 13, 9. — πῶς οὖν, *qui igitur fit* ut 4 Macc. 1, 5. 2, 24. 13, 5. — in interrogatione sententiam negativam et, si legitur πῶς οὐ, affirmationem includente Sap. 11, 25. — Esr. 4, 12. πῶς οὐ [= *nonne?* vel *omnino*] ὑπερισχύει ὁ βασιλεύς 4, 32. Cf. *Matth.* §. 611, 4. coll. §. 610, 6. (Xen. Mem. 4, 3. 8. 2, 6. 24 et 28.) — — b) seq. coniunctivo in interrogatione dubitantis Sir. 49, 11. πῶς μεγαλύνωμεν τὸν Ζοροβάβελ. Cf. *Matth.* §. 516, 3. *Buttm.* §. 126, not. 7. *Herm.* ad Vig. p. 741 sq. 905. *Bornem.* schol. p. 147. *Win.* §. 41, 6. — c) seq. ἄν c. optat., ubi subiective negatur aliquid Sir. 25, 3. Addit. ad l. Esth. 2, 3. (Hdian. 4, 3. 18. Xen. Cyr. 1, 6. 22 et 26.) Cf. *Matth.* §. 514, fin. *Buttm.* §. 126, 13. *Win.* §. 43, 4.

B) in orat. obliqua, ubi poni poterat ὅπως [cf. *Matth.* §. 611. *Bornem.* ad Xen. Mem. 1, 2. 36. *Elmsl.* ad Eur. Med. v. 1103. *Passow* suo voc. πῶς. — seq. indicat. Sap. 6, 22. 11, 8. 9. 16, 4. 19, 10. quo l. explicationis ergo adduntur verba: πῶς — βατράχων. — Tob. 11, 2. 1 Macc. 4, 9. (Plut. de puer. educat. c. 8 fin. Xen. Mem. 1, 2. 36. Cyr. 1, 6. 16.)

2) *quam*, nos: *wie*, ita iunct. c. adiect., ut θεωρεῖτε — πῶς πολύτεχνός ἐστιν ἡ τῆς φιλοτεχνίας στοργή 4 Macc. 14, 13. (Palaeph. f. 31. Xen. Cyr. 1, 2. 11.) — iunct. c. verbo, ut πῶς ἔπεσε δυνατός 1 Macc. 9, 21.

Ρ.

Ῥάβδος, ου, ἡ 1) *virga*, *die Ruthe*, qua caeditur aliquis Sir. 30, 13. Hist. bel. et drac. v. 26. (Plut. vit. Poplic. c. 6.) — 2) *scipio*, *baculus*, *Stab*, *Stock*, τῆς χειρός τινος *scipio*, *qua nititur manus alicuius*, appellatur ita filius parentum columine et praesidio Tob. 5, 17. — de sceptro regio Addit. ad l. Esth. 5, 11. — ita pro שֵׁבֶט Ps. 2, 9. 45, 8.

Ῥάγη, ης, ἡ, it. ῥάγοι, ων, οἱ [etiam ῥάγαι Arrian. exp. Alex. M. 3, 20. 2. et ῥάγας Diod. Sic. 19, 44.] *Rages*, nom. propr. urbis in Media sitae Tob. 4, 1. 20. 5, 5. 6, 12. 9, 2. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Rages*.

Ῥαγαῦ, *Ragau*, nom. regionis incognitae Jud. 1, 5. 15.

Ῥαγουήλ, ὁ, hebr. רְעוּאֵל, *Raguel*, nomen propr. Judaei, qui Ragis degens pater Sarae et socer Tobiae fuisse dicitur Tob. 3, 7. 17. 7, 1.

Ῥᾴδιος, ία, ιον, *facilis*, *e*, 2 Macc. 2, 26. — neutr. ῥᾴδιον [scil. ἐστί]. sq. infinit. [de quo vid. sub ἄξιος monita] 2 Macc. 4, 17. (Xen. Hier. 2, 15. Cyr. 8, 2. 6.)

Ῥαζίς, ίος, ὁ, *Razis*, nom. propr. Judaei, qui, civis hierosolymitanus et Judae Maccabaeo aequalis, adeo morum integritate et patriae amore inclaruit, ut Judaeorum pater appellaretur 2 Macc. 14, 37.

Ῥάθυμος, ου, ὁ, *Rathymus*, nom. propr. Persae, qui cancellarius regius fuisse dicitur Esr. 2, 16. 20. 25. 30.

Ῥαθυμέω, ῶ f. ήσω (ῥᾴθυμος, socors, ignavus; ῥᾴδιος, θυμός) *otio et desidiae me do*, oppon. πονέω Sir. 35, 11. (Ael. V. H. 2, 5. Xen. An. 2, 6. 6.) — uti ἐν πότοις καὶ ῥαθυμίαις βιοῦν apud Diod. Sic. 5, 40. ita ῥαθυμεῖν et εὐωχεῖσθαι, it. ῥαθυμεῖν μεθ' ἑταιρῶν iunguntur Jud. 1, 16. 2 Macc. 6, 4.

Ῥαθυμία, ας, ἡ (ῥᾴθυμος, deses, ignavus; ignavia, desidia Xen. Mem. 3, 5. 5.) *voluptas* 3 Macc. 4, 8. (Ael. V. H. 12, 30. Diod. Sic. 5, 40.)

Ῥάκος, εος, ους, τό (ῥήγνυμι, rumpo; pars abscissa, vestis trita Cebet. tab. c. 10.) *panniculus*, *ein Lappen* Addit. ad l. Esth. 4, 13. (Hdot. 7, 76.)

Ῥαμεσσῆ, ἡ, hebr. רַעְמְסֵס, *Raamses*, appellatur ita tum urbs, tum regio Aegypti inferioris Jud. 1, 9. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Raamses*.

Ῥάμνος, ου, ὁ, *rhamnus*, *spina alba*, *Dornstrauch*, *Weissdorn* Bar. 6, 71. (Theocrit. Idyll. 21, 36.)

Ῥανίς, ίδος, ἡ (ῥαίνω, spargo, adspergo; adspersum) *gutta*, *stilla* Sap. 11, 22. quo l. si ῥανὶς δρόσου ἐρθρινή legitur, ubi expectasses ῥανὶς δρόσου ὀρθρινῆς vide, quae de hoc hypallages genere poetis maxime frequentato habent *Herm.* ad Vig. p. 889 sq. ad Soph. Philoct. v. 1106. *Lobeck* ad Soph. Aiac. v. 7. *Win.* §. 65, 8.

Ῥαπίζω, f. ίσω (ῥαπίς virga; virgis caedo Hdot. 7, 85. colaphis caedo Dem. 788, 23.) *palma caedo* Esr. 4, 30. (Jos. Ant. 8, 15. 4.)

Ῥασσίς, ἡ, *Rassis*, nom. propr. indeclin. urbis, quae ab interprete vulgato Tharsis, rectius, ut videtur, *Tarsus* appellatur sitaque fuit in Cilicia Jud. 2, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tarsus*.

Ῥάσσω, f. ξω, *tundo*, *prosterno*, τὴν ἰσχύν τινος Jud. 9, 8. (Dem. 1259, 11.) — 16, 13. μήδοι τὸ θράσος αὐτῆς ἐταράχθησαν i. e. φρίσσοντες ἐταράχθησαν *Medi audaciam eius horrentes perturbati sunt*. Quo l. uti ex antecedentibus repetendum est voc. φρίσσω l. φρίττω [cf. *Win.* §. 66, I. 1. a. b. *Herm.* ad Vig. p. 869. *Rost* §. 139, 9. a.] ita de accus. post vv. affectus, sensum indicantia sub ἀγαλλιάομαι notata.

Ῥαφία, ας, ἡ, *Raphia*, urbs Philistaeorum in finibus Palaestinae et media inter Gazam et Ascalon sita 3 Macc. 1, 1.

Ῥαφών, ἡ, *Raphon*, nom. propr. indecl. urbis cis Jordanem fluvium et haud procul ab urbe Karnaim positae 1 Macc. 5, 37.

Ῥαφαήλ, ὁ, *Raphael*, nom. propr. indecl. archangeli, qui cum sex aliis throno Jovae adstare et in ministrorum providentiae divinae numero esse credebantur [vid. sub ἄγγελος observata] Tob. 3, 17. 5, 4. 12, 15.

Ῥαψάκης, ου, ὁ, hebr. רַבְשָׁקֵה, *Rabsaces*, nom. propr. viri, qui cum exercitu ad urbem Hierosolymam quum accessisset, hanc ut Sanheribo, regi Assyriorum traderet et societatem cum illo, misso foedere cum Aegyptiorum rege facto, iniret, petiisse legitur Sir. 48, 18. coll. 2 Regg. 18, 17. Jes. 36, 2.

Ῥεμβασμός, οῦ, ὁ (ῥέμβομαι, circumagitor, ich treibe mich herum Marc. Anton. 2, 7.) *circumagitatio*, ἐπιθυμίας i. e. *conditio hominis cupiditatibus huc illuc agitati* Sap. 4, 12.

Ῥεῦμα, τος, τό (ῥέω, fluo; fluxio, Strömung Diod. Sic. 1, 19.) *flumen*, ῥ. ὑγρόν *flumen aquosum* Sir. 39, 13. (Plut. Camill. c. 3. Xen. Ven. 5, 16. Hdot. 8, 12.) —

Ῥέω, f. ῥεύσομαι et fut. 2. pass. ῥυήσομαι, signific. activa [cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 249. *Rost* §. 84. — fluo) 1) *diffluo*. *ich zerfliesse* Sap. 16, 29. — 2) *affluo* i. e. *abunde habeo*, sq. acc. rei, ita in formula ab hebraica loquendi consuetudine repetenda, γῆ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι Sir. 46, 8. Bar. 1, 20. — ita pro זוּב Exod. 3, 8. 17. Cf. *Gesen.* Lehrgeb. d. hebr. Spr. p. 809. *Ewald* p. 586. gram. min. p. 283.

Ῥήγνυμι, f. ῥήξω, 1) *rumpo* [τί Diod. Sic. 1, 19. Xen. Cyr. 1, 2. 16.] τινά Sir. 19, 10. οὐ μή σε ῥήξει scil. ὃν ἀκήκοας λόγος *minime te rumpet*, *quem pectore clausum habes sermonem*. — 2) = ῥάσσω, *prosterno*, *solo allido*, *applodo*, τινά Sap. 4, 19. (Artem. 1, 60. *applodo* Apul. Met. 6. p. 184, 34.)

Ῥῆμα, τος, τό (ῥέω, dico) 1) *verbum*, *das Wort* a) quatenus ore pronuntiatur, *das lebendig ausgesprochene Wort* aa) univ., ut ῥῆμα γλώσσης Sir. 4, 24. ῥῆμα δόξης *verbum laudes alicuius celebrans*, ita de psalmis Davidis Sir. 47, 8. ῥ. πονηρόν, ῥήματα ἐπαγωγά Jud. 8, 8. 4 Macc. 8, 14. (Hdian. 2, 2. 7.) Plut. apophth. Mor. 2. p. 26 et 31. ed. *Tauchn.*) — sq. genit. virtutis, cui respondent verba alicuius ore prolata, ut ῥήματα ἀληθείας, σοφίας Jud. 10, 30. Sir. 39, 6. — ῥήματα vel τὰ ῥ. τινος *verba ab aliquo enuntiata* = *oratio alicuius*, *die Rede Jemandes* Jud. 6, 17. 7, 31. 8, 4. 10, 14. 16. 11, 9. Esr. 1, 28. — τὰ ῥ. ταῦτα i. e. vel *verba modo commemorata* Jud. 3, 6. 7, 28. 10, 1. 13, 3. 14, 19. — vel *quae sequuntur verba* 1 Macc. 5, 14. — seq. pron. relat. ὅσα vel ἃ Jud. 6, 17. Esr. 9, 55. — bb) de iussu regio = *der ausdrückliche* oder *wörtlich ausgesprochene Befehl*, Hist. bel. et drac.

v. 9. 1 Macc. 1, 50. τοῦ στόματός μου [de quo verbositatis genere vid. sub αγγελος monita] Jud. 2, 6. — cc) de admonentium verbis = *Warnung, Ermahnung* Sap. 6, 25. Sir. 12, 12. 41, 16. — dd) loci ex antiquitatis, quae Deum hominis ad instar *verbis* exprimere voluntatem suam crederet ac sisteret simplicitate explicandi: τὸ ῥῆμα ϑεοῦ l. κυρίου i. e. vel: *voluntatis divinae significatio* s. *revelatio ad homines perlata, der nach aussen hin sich offenbarende Wille Gottes*, sive ad mores hominum efformandos, sive ad sortem eorum describendam ac definiendam, sive ad utrumque pertinens, vel, ubi de rerum universitate agitur, *leges viribus naturae praescriptae* Sap. 16, 26. Sir. 2, 15. Bar. 4, 37. 5, 5. Esr. 1, 57. 2, 1. 8, 72. — Sir. 16, 26. Cf. *Grimm* Comment. über das Buch der Weisheit p. 336. *Bauermeister* sapient. Salom. p. 161. *Bretschneider* Dogmat. u. Moral. d. Apocryphen d. A. T. p. 257 sq. — — b) = *verbum ad rem praesentem pertinens* Tob. 12, 10. οὐ μὴ — πᾶν ῥῆμα i. e. *dicam* vel *vobiscum communicabo quodcunque verbum ad rem praesentem pertinens.* — 2) metonym. *res ante memorata, der besprochene Gegenstand* 1 Macc. 5, 37. — ita pro דָּבָר Gen. 15, 1. 22, 1.

Ῥησαῖος, ου, ὁ, *Resaeus* l. *Resaia*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 5, 8.

Ῥίζα, ης, ἡ, *radix, die Wurzel* a) propr. Sap. 7, 20. (Ael. V. H. 2, 14. Xen. Oec. 17, 12.) — Formulae notandae: δίδωμι ῥίζαν εἰς βάϑος *altam radicem ago* trop. pro: *stabilis sum, perduro* Sap. 4, 3. διαδίδωμι εἰς ῥίζαν, *dispergor, ita ut radices agam* trop. pro: *ita ut prolis numerosae auctor existam* Sir. 23, 25. ἐκτίλλειν ῥίζας ἐϑνῶν *evellere radices gentium* i. e. *penitus perdere gentiles* Sir. 10, 15. — b) ex metonymia causae pro effectu *id quod pullulat e radice*, ita nunc de rebus = *fructus, effectus*, ut ῥ. φρονήσεως i. e. *quae sapientiam sequuntur commoda, die segensreichen Folgen der Weisheit* Sap. 3, 15. — nunc de personis = vel *soboles, proles, progenies*, ut ῥίζαι ἀκάϑαρτοι — πέτρας, *improborum progenies similis est arbori in rupe praerupta positae* i. e. *arbori infirmae interituique obnoxiae* Sir. 40, 15. — 47, 22. 1 Macc. 1, 10. — ita pro שֹׁרֶשׁ Jes. 11, 10. — vel: *stirps* i. e. *gens, familia*, e qua prodiit aliquis Tob. 5, 13. — ita pro גֶּזַע Jes. 11, 1. — c) metaph. *id e quo tanquam e radice provenit aliquid* i. e. aa) *origo, fons, causa*, ut ἀϑανασίας Sap. 15, 3. σοφίας Sir. 1, 5. 18. (Plut. de puer. educat. c. 7.) — bb) ex metonym. continentis pro contento: *id quo continetur producendae rei vis*, ita de reliquiis vel de paucitate Judaeorum, quibus in eorundem republica restauranda et templo restituendo uti Deus decrevit. Utuntur nostrates in talibus vocabulo: *Stamm*, Francogalli: cadres Esr. 8, 87. 89. additur nunc σπέρμα καὶ ὄνομα v. 88. nunc ὄνομα v. 78. (συκοφάντου τις σπέρμα καὶ ῥίζα Dem. 784, penult.) — d) metaph. *ima alicuius rei pars*, ita ἡ ῥίζα τοῦ ὄρους Jud. 6, 13. — ita pro שֹׁרֶשׁ Job. 28, 9.

Ῥιζόω, ῶ f. ώσω (ῥίζα radix; radicibus firmo, Wurzel schlagen lassen Hom. Odyss. 7, 122. firmo, stabilio Hom. Odyss. 13, 163. Plut. de puer. educ. c. 9.) intrans. *radices ago, Wurzel fassen, wurzeln*, trop. tum de mala consuetudine insidente alicui Sir. 3, 26. tum de lege divina semper et ubique menti alicuius obversante vitaeque mores dirigente Sir. 24, 12.

Ῥίπτω, f. ψω, a. 1. ἔῤῥιψα 1) *iacio* a) τί, ut χάλαζας Sap. 5, 22. — de verbis Sir. 10, 9. spuriis haud dubie vid. Bretschn. ad h. l. — b) τινὰ κατά τινος *coniicio aliquem in aliquid* 4 Macc. 12, 20. 17, 1. (εἴς τι Diod. Sic. 2, 4. τὶ εἴς τι Xen. An. 3, 3. 1.) — de precantibus: ῥίπτω ἐμαυτόν, *me proiicio* i. e. *prolabor, procido* 2 Macc. 3, 15. 3 Macc. 5, 50. — passivum ῥίπτομαι, *proiicior*, perf. ἔῤῥιμμαι, a. 2. ἐῤῥίφην. *proiectus sum, proiectus iaceo*, ἐῤῥιμμένος, ῥιφείς, *proiectus, qui proiectus iacet* 1 Macc. 11, 4. (Ael. V. H. 1, 16. Xen. Mem. 3, 1. 7.) — addita loci mentione, ita sq. ἐν c. dat. loci Bar. 6, 71. Tob. 2, 3. ἐπί τινος Jud. 14, 16. κατὰ γῆς 3 Macc. 6, 7. ὀπίσω τοῦ τείχους Tob. 1, 17. ὑπό c. acc. loci Jud. 6, 13. — addito nominat. praedicati, ut ἄφωνος, ἡμίϑνητος, βορά Sap. 18, 18. 3 Macc. 6, 7. 2 Macc. 3, 29. — 2) *abiicio, wegwerfen* a) propr., ut τὰ ὅπλα 1 Macc. 5, 43. 7, 44. 11, 51. (Xen. An. 1, 5. 8. Cyr. 4, 2. 33.) — b) metaph. = *repudio*, τινά Sap. 11, 14. de h. l. acc. τόν pronominis relativi vim habente vid. ὁ, ἡ, τό no. II. et *Grimm* ad l. l.

Ῥίς, ῥινός, ἡ, *nasus*, αἱ ῥῖνες, *nares* Sap. 2, 2. 15, 15. (Xen. Hier. 1, 4. Mem. 1, 4. 5 et 6.) — de lect. loci 1 Macc. 2, 24. vid. *Augusti, Apel.*

Ῥοβοάμ, ὁ (terminat. gr. ῥοβοάμος, ου, ὁ Jos. Ant. 8, 10. 1.] *Roboam, Rehabeam*, hebr. רְחַבְעָם, nom. propr. filii Salomonis, qui, regnum auspicatus, pervicacia sua effecit, ut tribuum XII israeliticarum decem Jeroboamum regem sibi eligerent omnisque Hebraeorum natio in regnum Israelis vel Jeroboami et in regnum Judae vel Roboami divideretur Sir. 46, 23.

Ῥόδοχος, ου, ὁ, *Rodocus*, vir iudaeus, qui, aequalis Judae Maccabaei, proditionis ergo in carcerem datus esse dicitur 2 Macc. 13, 21.

Ῥόδον, ου, τό, *rosa* Sap. 2, 8. Sir. 24, 14. 39, 13. 50, 8. (Anacr. od. 2. Lucian. Nigrin. §. 32.) —

Ῥόδος, ου, ἡ, *Rhodus*, cycladum maris mediterranei celeberrima, cuius metropolis Rhodi nomine insignis portu erat instructa, ad cuius introitum exstructus erat colossus rhodius 1 Macc. 15, 23. (Xen. h. gr. 1, 1. 2.)

Ῥοδοφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, *rosifer, rosas ferens* 3 Macc. 7, 17.

Ῥοῖζος, ου, ὁ, *strepitus, Geräusch, Gesause*, βία ῥοίζου, *vis strepitum faciens, sausende Gewalt* Sap. 5, 11. De genit. adiectivi locum tenente vid. ἁγιασμός. Hist. bel. et drac. v. 36. 2 Macc. 9, 7. ῥοίζῳ = *velociter*. De dat. modum indicante vid. ἀγερωχία. (Hom. Il. 16, 36. Plut. de audiend. poet. c. 3.)

Ῥοῖμος, ου, ὁ, *Roimus*, vir Judaeus, Esrae aequalis Esr. 5, 8.

Ῥοΐσκος, ου, ἡ, deminut. voc. ῥοά s. ῥοία [Jos. Ant. 8, 7. 4.] *malum punicum, Granatapfel* [Jos. l. l.], ita de granato arte facto Sir. 45, 9. quo l. ῥοΐσκοι χρυσαῖ appellantur mala aurea, quae de fimbria talaris pontificalis pendebant coll. Exod. 28, 33. Vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Granatbaum, Hoherpriester.*

Ῥομφαία, ας, ἡ, *gladius* [propr. genus gladii oblongi in humero dextro gestari soliti Plut. vit. Aemil. c. 18.] Sap. 5, 20. Sir. 21, 3. 22, 19. 26, 19. Bar. 2, 25. Jud. 1, 12. 2, 27. Hist. Sus. v. 39. Esr. 1, 53. — μετὰ μαχαίρας = *mit dem Schwerdte in der Hand* v. 56. vid. μετά no. I. 3. d. — 4, 23. 1 Macc. 2, 9. 3, 3. 4, 15. 5, 28. 51. 7, 38. 46. 9, 73. 12, 48. 2 Macc. 15, 15. 16. — ἑτοιμάζειν s. παραδιδόναι τινὰ εἰς ῥομφαίαν *tradere aliquem ut gladio perimatur* i. e. *dem Tode preisgeben, dem Untergange weihen* Sir. 26, 19. Esr. 8, 77. — in enumera-

tione calamitatum, quibus confligtandum est alicui, ῥομφαία militis quippe et bellatoris instrumentum legitur, ubi menti auctoris obversabatur πολέμου notio, poni igitur poterat πόλεμος, *bellum, Krieg* Sir. 39, 30. 40, 9. quibus adde 1 Macc. 8, 23.

Ῥόος, ῥοῦς, gen. ῥόου, ῥοῦ, ὁ (ῥέω, fluo) *fluxus, Strömung, cursus* Sir. 4, 27. μὴ — ποταμοῦ, sententia proverbialis, respondens Lat. *contra torrentem niti*, posita de homine defendenti, quae defendi nequeunt. Cf. *Grotius* et *Bretschn.* ad h. l. (Diod. Sic. 3, 39.)

Ῥοπή, ῆς, ἡ (ῥέπω, propendeo, vergo, inclino, moveor i. e. ich bewege mich) 1) *inclinatio, momentum = movimentum, die Neigung* [propr., ut lancis vel staterae ad imum, ita ἀφέλκειν καὶ διαστρέφειν τὴν ῥοπήν Plut. vit. Camill. c. 28.] τοῦ θυμοῦ *propensio ad iram, die Neigung zum Zorne* [de genit. obiective posito vid. ἀγαλλίαμαι] ἡ γὰρ ῥοπὴ — αὐτῷ *propensio enim ad iram perniciem homini adfert.* — 2) *momentum* [die leichte, kleine, unbedeutende Bewegung], de tempore = *der Augenblick* Sap. 18, 12. 3 Macc. 5, 49. (Diod. Sic. 20, 34. Plut. Ages. c. 33. ῥ. καιροῦ Diod. Sic. 13, 23 et 24 fin. *momentum* Cic. ad famil. 6, 10. Caesar. bell. civ. 2, 6. 5. Plin. panegyr. c. 56.) — 3) ad exemplum τῶν ὁ Jes. 40, 15. ῥοπὴν ζυγοῦ habentium pro שַׁחַק מֹאזְנַיִם i. e. *pulvis* vel *pulvisculus* lancis i. e. *lanci adhaerens, der Staub* l. *das Stäubchen an der Wage* trop. pro: *res ne minimam movendi vim habens = res nullius prorsus momenti, etwas ganz unbedeutendes* Sap. 11, 12. (ἁμαρτία μία καὶ ῥοπή, *ein Fehltritt* vel *ein Versehen* u. *ein unbedeutender Umstand* Plut. Ages. c. 33. — de rebus momentum ad aliquid afferentibus Diod. Sic. 1, 75. 2, 17. Dem. 284, 4. Xen. Cyr. 4, 2. 14. — *momentum* Cicer. pro Mur. c. 30 et 41. Caes. bell. civ. 3, 70. 1.)

Ῥύδην, adv. (ῥέω, fluo; *affluenter, confertim, reichlich und überflüssig, crebro et sine intermissione* 2 Macc. 3, 25.

Ῥυθμός, οῦ, ὁ, *Rhythmus* i. e. *modus certa dimensione et proportione constans, concinnitas*, ῥυθμὸς ὕδατος i. e. *pulsus undarum per certa intervalla distinctus = der gleichförmige, taktmässige Wellenschlag* Sap. 17, 18. τὸ ὄνομα τοῦ ῥ. *numeri* s. *modulationis genus = der Takt* 19, 18. (Diod. Sic. 5, 34. Xen. Cyr. 1, 3. 10.)

Ῥύμη, ης, ἡ (l. q. ὁρμή, impetus Thuc. 7, 19. Xen. Cyr. 7, 1. 33. Dion. Hal. Ant. 5, 15.) ex usu graecitatis serioris [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 404. *Sturz* de dial. alex. p. 19. *Win.* §. 2, 1. b.] *platea, Strasse, Gasse* Sir. 9, 7. Tob. 13, 18. (Pol. 6, 29. 1.)

Ῥύομαι, f. ῥύσομαι 1) *eripio, libero*, dep. med. a. 1. ἐῤῥυσάμην et a. 1. p. c. signif. passiva ἐῤῥύσθην [vid. sub ἀποδέχομαι notata et de hac aor. 1. p. forma *Buttm.* §. 100, not. 3. *Matth.* §. 191, 1.] *ereptus sum, liberatus sum* — τινά Sap. 10, 6. 19, 9. ὁ ῥυόμενος substant. *liberator, servator alicuius* Jud. 6, 3. 1 Macc. 5, 17. 2 Macc. 8, 14. 3 Macc. 6, 6. 11, 39. (Ael. V. H. 4, 5. Hdian. 1, 4. 10.) — τινὰ ἔκ τινος Sap. 2, 18. 10, 9. 13. 15. 16, 8. Tob. 4, 10. 12, 9. Addit. ad l. Esth. 4, 16 bis. 7, 6. Cant. tr. puer. v. 65 bis. 1 Macc. 2, 60. 3 Macc. 2, 12. 32. 5, 8. 4 Macc. 18, 15. — pro הִצִּיל sq. מִן Exod. 6, 6. (Diod. Sic. 12, 53. Jos. de vit. sua §. 15. Hdot. 5, 49.) — τινὰ ἀπό τινος Esr. 8, 61 bis. 1 Macc. 12, 15. 3 Macc. 6, 10. τινά τινι *aliquem aliqua re* Addit. ad l. Esth. 4, 11. — absolute Sir. 29, 16. 40, 24. — 2) = ἀμύνω, *propulso, arceo, averto, abwenden* Bar. 6, 54. — Cf. de huius verb. etymol. *Buttm.* §. 100. gr. max. §. 114. *Id.* Lexilog. P. 1. p. 66. *Passow* sub h. v.

Ῥύσις, εως, ἡ (ῥύομαι) *liberatio, redemtio*, θανάτου i. e. *a morte* [cf. de genit. obiecti ἀγαλλίαμα] Sir. 51, 9.

Ῥύστης, ου, ὁ (ῥύομαι) *redemtor, liberator* 3 Macc. 7, 23.

Ῥωμαῖος, ου, ὁ (ῥώμη) *Romanus* 1 Macc. 8, 1. 23. 26. 27. 29. 12, 16. 14, 40. 15, 16. 2 Macc. 4, 11. 8, 10. 36. 11, 34 bis. (Plut. apophth. Pyrrh. Vol. 2. p. 34. ed. *Tauchn.*)

Ῥώμη, ης, ἡ (ῥώννυμι, roboro) 1) *robur* i. e. *Leibesstärke* 2 Macc. 3, 26. 3 Macc. 2, 4. (Ael. V. H. 1, 3. 2, 24. Xen. Cyr. 3, 3. 19.) — 2) *animi robur, fortitudo* 3 Macc. 3, 14. (Xen. Cyr. 4, 2. 19. Ages. 1, 28. Dem. 41, 4.)

Ῥώμη, ης, ἡ, *Roma*, celeberrima imperii rom. metropolis 1 Macc. 1, 10. 7, 1. 8, 17. 19. 24. 12, 1. 3. 14, 16. 23. 15, 15. (Diod. Sic. 4, 21. Hdian. 4, 7. 1.)

Ῥώννυμι, f. ῥώσω, *roboro*, perf. pass. ἔῤῥωμαι, *valeo* [de perf. quatenus et ubi praesentis notionem includat vid. sub ἁγιάζω monita] a) de personis: *ich befinde mich wohl* 2 Macc. 9, 20. 15, 28. 3 Macc. 3, 12. 7, 2. (Lucian. dial. mort. 5, 3. Xen. Oec. 10, 5.) — imperat. ἔῤῥωσθε, *valete*, formula in fine epistolarum apud Graecos solemnis 2 Macc. 11, 21. 33. 7, 9. (Artem. 3, 44. Xen. Cyr. 4, 5. 33.) — formula in salutationibus frequens: χαίρειν καὶ ἐῤῥῶσθαί τινι i. e. χαίρειν καὶ ἐῤῥῶσθαι λέγω *salutem dico alicui, gaudere et valere iubeo aliquem* 3 Macc. 3, 12. 7, 1. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 22. — b) de rebus: τὰ πράγματά τινι ἔῤῥωται *res* vel *conamina alicui bene procedunt*; *res alicuius prospero successu utuntur* 3 Macc. 1, 4. —

Σ.

Σάβαθος, ου, ὁ, *Sabathus*
Σαβανναῖος, ου, ὁ, *Sabannaeus*
Σάβαννος, ου, ὁ, *Sabannus*
} nom. propr. triumvirorum, e gente Judaeorum et Esrae aequalium Esr. 9, 28. 33. 8, 63.

Σαβαννάσαρος, ου, ὁ, *Sabannasarus* [apud Jos. Ant. 11, 4. 4. ἀβάσσαρος appellatus], nom. propr. viri, qui minister Cyri, regis Persarum, Hierosolymas missus esse dicitur templi fundamenta ut iaceret eique restaurando curam adhiberet Esr. 6, 18. 20.

Σαβατ, ὁ, *Sabat*, hebr. שְׁבָט, nom. propr. mensis hebraici undecimi, maximam partem respondentis Februario nostro 1 Macc. 16, 14.

Σαββαῖος, ου, ὁ, *Sabbaeus*, unus ex Esrae aequalibus Esr. 9, 32.

Σαββατίζω, f. τιῶ [de quo fut. attico vid. γνωρίζω] 1) *cesso a labore, ferior*, de terra israel. = *inculta iaceo* Esr. 1, 58. — ita pro שָׁבַת Lev. 26, 35. — 2) *sabbatum ago* 2 Macc. 6, 6.

Σάββατον, ου, τό ductum vel a σαββάτ, τος, τό, cf. *Passow* II. p. 866. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sabbat*, vel a forma chaldaica שַׁבְּתָא. Cf.

Win. §. 8, 2 fin. et dat. plur. τοῖς σάββασι, obvio 1 Macc. 2, 38. etiam apud Meleagr. 83, 4. in Anth. gr. Vol. 1. p. 52. ed. *Jac.* *Buttm.* §. 51 fin. gram. max. §. 56, not. 14. *Matth.* §. 92, 3. *Fischer* ad Well. Vol. 2. p. 189. *Passow* l. l. *Win.* l. l.

1) *cessatio a labore, feriatio, quies*, ita de terra vel agris Hebraeorum vi legis [Lev. 25, 1. coll. Tacit. 5, 4. 3.] quovis anno septimo feriantibus. Ita sing. σάββατον 1 Macc. 6, 49. — plur. τὰ σάββατα = *Sabbatsjahr, Ruhejahr* [i. q. ἑβδοματικὸς s. σαββατικὸς ἐνιαυτός Jos. Ant. 14, 10. 6. et 16, 2. 15, 1. 2.] τὰ σ. αὐτῆς sc. τῆς γῆς Esr. 1, 58. — ita שַׁבָּתוֹת Levit. 26, 34 bis. Cf. *Win.* l. l. sub voc. *Sabbatsjahr.* —

2) *sabbatum Judaeorum* i. e. *septimus quisque hebdomadis dies.* Celebratur hic dies antiquitus atque ex lege Mosis cessatione a labore, sacrificio offerendo, panibus sacris apponendis, post exilium conventibus etiam sacris in synagoga habitis et explicandis nunc Mosis [Paraschen], nunc prophetarum [Haphtharen], nunc aliis V. T. libris [Megilloth]. Cf. Neh. 8, 6. Exod. 20, 8—11. 31, 12—17. 34, 21. Lev. 24, 8. Num. 28, 19. Deut. 5, 12—14. Jer. 17, 27. — Legitur ita a) sing. τὸ σάββατον 2 Macc. 5, 25. 8, 26. 27. 28. 12, 38. — collective 1 Macc. 1, 43. coll. v. 45. — b) plural. σάββατα, τὰ σ. aa) significatione pluralis Jud. 8, 6. Esr. 5, 52. 1 Macc. 1, 39. 45. 10, 34. — ita pro שַׁבָּתוֹת Exod. 31, 13. — bb) significatione singularis, ἐν ἡμέρᾳ σαββάτων [propr. die, quo celebrari solent sabbata] 1 Macc. 1, 32. 34. 41. 9, 34. 43. 2 Macc. 15, 3. — dat. ubi quaeritur *quando?* [vid. ἀνάγκη] τοῖς σάββασι, *die sabbati* 1 Macc. 2, 38. —

Σαβιή, ὁ, *Sabia*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 5, 34.

Σαγή, ῆς, ἡ (σάττω, onus impono, bepacken) *stratum, operimentum equi*, ut ephippia, clitellae 2 Macc. 3, 25. (Jos. Ant. 1, 19. 10.) —

Σαδδοῦχος, ου, ὁ, *Sadducus*, unus ex maioribus Esrae Esr. 8, 2.

Σαθραβουζάνης, ου, ὁ, *Sathrabuzanes*, nom. propr. viri, qui fuisse dicitur e numero ministrorum Darii, regis Persarum Esr. 6, 3. 7. 27.

Σαθρός, ά, όν (putris, morsch Lucian. dial. mort. 11, 7. Dem. 323, 25.) *debilis, e, fragilis*, compar. σαθρότερος, sq. genit. Sap. 14, 1. σαθρότερον ξύλον τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου.

Σάκκος, ου, ὁ, *saccus*, *Sack*, hebr. שַׂק, appellabatur ita apud Hebraeos genus tunicae sordidae, atrae, e filis crassis textae et sacci instar in corpore haerentis = Lat. *cilicium*, et quemadmodum prophetae vitam severiorem, ita eodem vestis genere utebantur lugentes. Sir. 25, 16. Jud. 4, 10. 11. 12. 14. 8, 5. 9, 1. 10, 3. 1 Macc. 2, 14. 3, 47. 2 Macc. 3, 19. 10, 25. — pro שַׂק 1 Regg. 21, 27. Jes. 20, 2. (Jos. b. i. 2, 12. 5.) — σάκκος τῆς δεήσεώς τινος i. e. *vestis lugubris, qua peccatorum sibi conscius aliquis utitur in precibus faciendis* Bar. 4, 20. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sack.* De scriptione σάκος, σακίον, σακίζω vid. *Lob.* ad Phryn. p. 257. —

Σαλαθιήλ, ὁ, *Salathiel*, hebr. שְׁאַלְתִּיאֵל, nom. propr. patris Serubabelis Esr. 5, 8. 48. 56. 6, 2. —

Σαλαμιήλ, ὁ, *Salamiel*, unus ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

Σαλεύω, f. εύσω (σάλος, quod vid.) *commoveo, concutio, ich setze in eine schwankende Bewegung* a) seq. acc. rei vento, terrae motu, tonitrubus, strepitu, tubarum clangore concussae Sap. 4, 4. quo l. homines, qui neque parentibus utilitatem afferunt, neque ipsi diu manent, μοσχεύματα appellantur ὑπὸ ἀνέμου σαλευθησόμενα. 1 Macc. 9, 13. — οὐρανός, ἄβυσσος, γῆ, ὄρη σαλευθήσεται, ita in maiestatis vel efficaciae descriptione ab imagine nunc tonitruum nunc legislationis mosaicae repetita Sir. 16, 16. 43, 16. Jud. 16, 15. — ita pro גָּעַשׁ Ps. 18, 7. — Sir. 26, 7. quo l. coniugium mariti et uxoris malae appellatur βοοζύγιον σαλευόμενον i. e. iugum boum, *quod ab eorum uno huc, ab altero illuc movetur* s. *trahitur.* (Diod. Sic. 12, 47. 13, 100. Jos. Ant. 8, 5. 2.) — b) metaph. τινά, *concutio aliquem* i. e. aa) *perturbo aliquem*, *Jemanden in Sorgen, Schrecken, Verlegenheit setzen* Sir. 28, 14. 29, 17. 48, 12. 1 Macc. 4, 32. 6, 8. 41. — Sir. 13, 20. πλούσιος σαλευόμενος i. e. *dives, cuius res* s. *rationes concussae sunt* s. *vacillant* i. e. *cuius res dubiae et incertae sunt.* — bb) *concito, aufregen, erregen*, τὴν ψυχήν τινος i. e. *libidinem alicuius* Jud. 12, 10. — cc) imagine ab arbore radicitus evulsa, ἐκ θεμελίων σαλεύω τινά pro: *penitus perdo aliquem* Sap. 4, 19.

Σαλήμ, *Salem*, locus, qui situs in Palaestina, haud procul abfuit ab Aenon Jud. 4, 4.

Σαλῆμος, ου, ὁ, *Salemus*, nom. propr. unius ex maioribus Esrae Esr. 8, 1.

Σαλιμώθ, ὁ, *Salimoth*, vir iudaeus, cuius posteri cum Esra in patriam redierunt Esr. 8, 36.

Σαλόας, ου, ὁ, *Saloas*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 22.

Σάλος, ου, ὁ *agitatio* [v. c. maris Diod. Sic. 20, 74. Lucian. Hermot. §. 28.] iunct. c. nomm. animi statum indicantibus = *Gemüthsunruhe* Sir. 40, 5.

Σαλούμ et Σαλοῦμος, ου, ὁ, *Salum* et *Salumus*, nom. propr. duorum ianitorum templi hieros. Esr. 5, 28. 9, 22.

Σάλπιγξ, γγος, ἡ, *buccina, tuba* Sir. 50, 6. Esr. 5, 59. 64. 66. 1 Macc. 3, 54. 4, 20. 5, 31. de h. l. dativo societatis vid. ἀκολουθέω. — 1 Macc. 6, 33. 7, 45. 9, 12. 16, 8. 2 Macc. 15, 25. — pro שׁוֹפָר 1 Sam. 18, 3. קֶרֶן Jos. 6, 5. — (Pol. 15, 12. 2. Ael. V. H. 2, 44. Xen. An. 4, 2. 1.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *musikalische Instrumente.*

Σαλπίζω, f. πίσω, a. 1. ἐσάλπισα [de qua futuri et aoristi forma serioris aevi pro σαλπίγξω, ἐσάλπιγξα cf. *Lob.* ad Phryn. p. 191. *Bost* §. 70, not. 6. *Buttm.* §. 83, 7. not. 1. gram. max. §. 92, not. 8. *Matth.* §. 177. *Win.* §. 17.] *tuba cano, buccinam inflo* 1 Macc. 4, 13. (Ael. V. H. 1, 26.) — addito ταῖς σάλπιγξι [de quo dat. nominis coniugati vid. sub ἐμπυρίζω notata] 1 Macc. 3, 54. 4, 40. 5, 33. 6, 33. 7, 45. 9, 13. 16, 18. (κέρατι Jos. Ant. 7, 11. 6.) —

Σαλώμ, ὁ, *Salom*, nom. propr. duumvirorum Bar. 1, 7. 1 Macc. 2, 26. commemoratorum.

Σαλωμών, ὁ, indeclin. et σολωμῶν, ῶντος, ὁ [4 Macc. 8, 16. de qua huius nom. flectendi ratione minus probanda et de eodem nomine in libris apocryphis pariter atque apud LXX interp. indeclinabili vid. *Win.* §. 10, 1.] hebr. שְׁלֹמֹה, *Salomo*, nom. propr. regis israel. tertii, qui, uti Davidis filius et sacerdos fuit, ita celeberrimus fuit tum ob eam, qua excelluit, sapientiam, tum propter templum hierosolymitanum sub auspiciis eius exstructum Sir. 47, 13. 23. Esr. 1, 3. 5. 5, 33. 35. 2 Macc. 2, 8. 4 Macc. 18, 16.

Σαμαίας, ου, ὁ, *Samaeas* } duumviri, Esrae aetate viventes
Σαμαῖος, ου, ὁ, *Samaeus* } Esr. 1, 9. 8, 39. 43. 9, 21.

Σαμανάσσαρος, ου, ὁ, apud LXX Esr. 1, 8. 11. σασαβασάρ, hebr. שֵׁשְׁבַּצַּר appellatus, *Samanassarus*, nom., ut videtur, persicum vel chaldaicum Serubabelis Esr. 2, 12. 15.

Σαμάρεια, ας, ἡ, *Samaria*, hebr. שֹׁמְרוֹן 1) nom. propr. urbis in media Palaestina sitae et ab Omri rege in monte eiusdem nominis exstructae. Fuit illa metropolis et sedes regum Israel. s. X. tribuum et quemadmodum primum ab Assyriorum rege, Salmanassaro, destruebatur, civibus regni israelitici maximam partem abductis, ita reaedificatam a civibus relictis et colonis assyriis delevit Johannes Hyrcanus. Denuo restitua a Gabinio Romano nomen nacta est *Gabinia;* dono denique ab Augusto data Herodi Magno ab hoc exornata non solum et amplificata, sed *Sebaste* etiam i. e. *Augusta* appellata est. Hodie vicus est ignobilis *Schemrun* nomine insignitus. Esr. 2, 16. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Samaria.* — 2) *ager Samaritanus*, cuius caput erat urbs Samaria Jud. 1, 9. 4, 44. Esr. 2, 25. 1 Macc. 3, 10. 5, 66. 10, 38. 2 Macc. 15, 1. — de lectione loci Sir. 50, 26. vid. *Apel, Bretschneider.*

Σαμαρεῖτις, ιδος, ἡ, *ager samaritanus, regio samaritana* 1 Macc. 14, 30. 11, 28. 34. (σ. χώρα Jos. b. i. 3, 3. 4.)

Σαματός, οῦ, ὁ, *Samatus*, Judaeus cum Esra in patriam reversus Esr. 9, 34.

Σαμέλλιος, ου, ὁ, *Samellius*, nom. propr. scribae [= Secretair, Schreiber] Artaxerxis, regis Persarum Esr. 2, 16. 17. 25. 30.

Σαμίας, ου, ὁ, *Samias* } nom. propr. duorum virorum Esrae aequali-
Σαμμούς, ὁ, *Sammus* } um Esr. 8, 54. 9, 43.

Σάμος, ου, ἡ, *Samos*, insula in mari aegaeo l. icario versus Ioniam sita, eaque olim celebrata et ob Junonis, cui sacrata erat, cultum et ob vasa fictilia praestantissima ibi confecta, item a Pythagorae, cuius patria fuit, nomine 1 Macc. 15, 23. —

Σαμουήλ, ὁ [terminat. graeca σαμούηλος Jos. Ant. 5, 10. 4.] *Samuel*, hebr. שְׁמוּאֵל, nom. propr. viri, qui, filius Elkani et Hannae, e tribu Levi oriundus, vates Hebraeorum et τῶν שׁוֹפְטִים ultimus, de republica et religione israelitica meritissimus scholarum prophetarum auctor fuit et conditor Sir. 46, 13. Esr. 1, 20. coll. 1 Sam. 1, 19. 3, 7. 15 sqq. 10, 25. 12, 9. 13, 1 sqq. 15, 1 sqq.

Σαμψάμη, etiam σαμψάκη, ης, ἡ, *Sampsana* l. *Sampsaca*, nom. propr. urbis Ponticae ad ostia Iridis sitae 1 Macc. 15, 23.

Σανάας, ου, ὁ, *Sanaas* } nom. propr. virorum iudaicorum Esr. 5,
Σανασίβ, ὁ, *Sanasib* } 23. 24.

Σανδάλιον, ου, τό (demin. vocis σάνδαλον, de qua deminut. vid. βιβλίον) *sandalium* i. e. *solea* vel coriacea vel lignea tegens plantam pedis et funiculis superne pedibus alligata Jud. 10, 4. 16, 9. — pro נְעָלִים et נְעָלוֹת Jos. 9, 5. Jes. 20, 2. (Jos. Ant. 4, 8. 23. Hdot. 2, 91.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schuhe.*

Σανίδωμα, τος, τό (σανιδόω, tabulo, mit Bretern versehen) *tabulatum, Breterdecke* 3 Macc. 4, 10. —

Σαουίας, ου, ὁ, *Sauias*, unus ex maioribus Esrae Esr. 8, 2.

Σαούλ, ὁ (terminat. gr. σάουλος, ου, ὁ Jos. Ant. 6, 4. 5.) *Saul*, hebr. שָׁאוּל, nom. propr. primi Israelitarum regis et patris Jonathani 1 Macc. 4, 30.

Σαπρία, ας, ἡ = σαπρότης, τητος, ἡ (σήπω, putrefacio; putredo) *foetor corporis putridi* 2 Macc. 9, 9. (Dioscor. 1, 113.) —

Σάπφειρος, ου, ἡ, *Sapphirus*, lapis pretiosus coloris cerulei, hebr. סַפִּיר (Ael. V. H. 14, 34.)

Σαραβίας, ου, ὁ, *Sarabias*, Judaeus Esrae aequalis Esr. 9, 48.

Σαραῖος, ου, ὁ, *Saraeus*, nom. propr. Judaei incogniti Esr. 5, 5.

Σαραμέλ, ὁ, *Saramel*, vox 1 Macc. 14, 28. obvia, cuius loco uti interpres vulg. ἀσαραμέλ, Syrus ἰσραήλ habet, ita sitne nomen propr. loci, an voc. ab hebr. שַׁעַר עַם אֵל = porta populi Dei vel הַשַּׂר עַם אֵל i. e. ἄρχων τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ repetendum, non liquet. Cf. *Win.* bibl Realw. sub voc. *Saramel.*

Σαρασαδαΐ, ὁ, *Sarasadai*, nom. propr. viri incogniti Jud. 8, 1.

Σαρκινός, ἡ, όν (σάρξ, caro; carneus, a, um, carne constans, fleischern [propr. Plut. adv. Colot. c. 27. init.] *fragilis, e, imbecillis, e.* Addit. ad l. Esth. 4, 8. Vide, quae docte et subtiliter de voc. σαρκινός et σαρκικός disputavit *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 46. *Win.* §. 16, 3. c. γ. p. 109 sq. —

Σαρκοφαγέω, ῶ f. ήσω (σάρξ, ἐσθίω) *carnes edo* 4 Macc. 5, 25. (Diod. Sic. 3, 43. 5, 39.)

Σαρκοφαγία, ας, ἡ (σαρκοφαγέω) *carnium esus* 4 Macc. 5, 7. 13. —

Σάρξ, σαρκός, ἡ 1) *caro* i. e. materia illa, qua, αἵματι l. sanguine per venas diffluente, animata corporis animalis vel humani ossa teguntur et quae detrahi potest, *die das Knochengerüste des thierischen u. menschlichen Körpers deckende, weiche, abschälbare Masse*, uno verbo: *das Fleisch.* Cf. de voc. σάρξ, aeol. σύρξ, ducto a σαίρω, σύρω, traho, detraho, ich streife ab, *Passow* sub voc. σάρξ et quatenus κρέας, σάρξ, σῶμα differant *Schulz* die chr. Lehre vom heil. Abendmahle p. 94 sqq. et *Schulthess* die evang. Lehre vom heil. Abendmahle p. 68 sqq. —

A) seclusa alius notionis cogitatione [ohne Nebenbegriff] a) univ. i. e. de carne, qua tum hominum tum animalium ossa teguntur Sir. 19, 12. βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρκός, de quo genit. materiei explicando ex verbositatis genere sub ἄγγελος notata. — b) de carne animalium, ita plur. σάρκες vel quod de plurium animalium carne vel de tota carnis corpus tegentis copia agitur Sap. 19, 21. (Ael. V. H. 5, 2. Hom. Il. 8, 380. 13, 832.) — Cf. *Passow* sub voc. σάρξ. — c) de carne ossa corporis humani tegente, ita in locis, ubi *vel* de carne certae alicuius personae sermo est, ita ἡ σάρξ Jud. 14, 10. 4 Macc. 9, 28. — αἱ σάρκες 4 Macc. 6, 6. 7, 13. 9, 20. addito gen. pers. 2 Macc. 9, 9. 4 Macc. 10, 8. 15, 12 bis. — σάρκες Sap. 12, 5. — sq. genit. pers. Sir. 38, 28. Jud. 16, 17. 4 Macc. 15, 17 bis. in rerum cum fame et subsidionibus coniunctarum mentione Bar. 2, 3 bis. Cf. ad haec verba Lev. 26, 29. Deut. 28, 23. — *vel* in partium, quibus constat corpus humanum mentione et enumeratione, ita σάρκες 1 Macc. 7, 17. vid. de h. l. zeugmate sub ἐκχέω monita. — — ex Hebraeorum dicendi consuetudine, qua ad carnem [בָּשָׂר], utpote corporis humani partem primariam [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 9.] referuntur, quae apud Grae-

cos et Romanos praedicantur de σώματι vel corpore [vid. σῶμα], ita ponitur σάρξ, ut sit *corpus carne constans* i. e. *corpus quatenus carne constat.* Sir. 44, 22. ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθήκην. 34, 1. ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας. 25, 25. ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτὴν = nostratium: *Schaffe sie dir vom Leibe* i. e. *dimitte eam* s. *da ei libellum divortii.* Quo l. si ad τὰς σ. τινός refertur, quod est hominis ipsius, vid. sub voc. γλῶσσα observata.

B) adiuncta *imbecillitatis* i. e. *fragilitatis* notione [cf. *Lücke* Vol. 3. p. 136. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 380. 481. *Schulz* l. l. p. 95 sqq. *Schulthess* l. l. p. 71. 73. „Ista quidem notio fragilitatis et imbecillitatis inde orta est, quod omne corpus animale sive hominum, sive reliquorum animalium sine animo et spiritu nihil potest eoque extincto interit continuo et putrescit“ *Knapp* Commentat. in colloq. Christi c. Nicodemo p. 12. Est autem in talibus = *corpus fragile* s. *mortale* Sir. 40, 8. (Plut. adv. Colot. c. 30. Plut. non posse suaviter vivi secundum Epic. c. 3 bis.) — σὰρξ καὶ αἷμα, *caro et sanguis*, in circumlocutione *hominis imbecillis*, derivanda a Rabbinorum dicendi ratione [cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 535. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 535.] Sir. 14, 18.

C) adiunctam habet notionem *imbecillitatis moralis* s. *vitiositatis* et respondet interdum voc. σάρξ Lat. *corpus illecebrosum*, *libidinosum*, *voluptarium*, „tum, quod administer videri potest, ut intus conceptum flagitium aut dicas aut facias membrorum v. c. oris, ut mentiaris, manus, ut caedem perpetres, ministerio usus, tum, quod *peccatorum incitamenta* continet facesque subiicit, quibus ad pravas cupiditates inflammamur“ *Fritzsche* l. l. Vol. 1. p. 379. coll. *Schulthess* l. l. p. 71 sqq. p. 75. sq. *Schulz* l. l. p. 35 sqq. „constat, totam fere antiquitatem in eo consentire, ut originem sensuum [τὴν ψυχὴν — εἰκόνας καὶ εἴδωλα τῶν ἐν σαρκὶ γιγνόμενα αἰσθήσεων ἀναδεχομένην commemorat Plut. Tom. 2. p. 672. E.], appetitionum et perturbationum a corpore repeteret. Quare Judaeis בָּשָׂר, σάρξ et τὸ σαρκικόν saepissime dicitur omnis conditio hominis deterior eaque vel externa — vel interna, quae in animo et moribus cernitur, seu omnis vitiositas et pravitas hominum, cuius origo potissimum ad corpus refertur“ *Knapp* l. l. p. XII. Ceterum Judaeorum scriptores et in his illos etiam, quos tinctos fuisse philosophia graeca et platonica secutos esse in hac causa veteris testamenti doctrinam [cf. Gen. 6, 3.] et populi sui dogmata docuerunt tum *Eichhorn* in introduct. in libr. V. T. apocr. p. 120. tum *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 381. — Ita Sir. 28, 5. αὐτὸς σὰρξ ὢν *ille quum sit imbecillis et corpore utatur ad peccandum prono et invitante.* 23, 16. ἄνθρωπος — αὐτοῦ, *homo scortator cum corpore illecebroso suo.* 4 Macc. 7, 18. τὰ τῆς σαρκὸς πάθη. (αἱ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαι Plut. non posse suaviter vivi secundum Epicurum c. 14.)

2) ex metonym. materiei pro re materiata: *animans, ein mit lebendigem Fleische versehenes Wesen* a) univ. Sap. 7, 2. ἐγλύφην σάρξ. Cf. de duplici nominat., uno subiecti, latente in ἐγλύφην, altero praedicati vid. ἁγιάζω, ἔντιμος. — b) in formula πᾶσα σάρξ i. e. *quicquid est naturae carne et sanguine praeditae* = *jedes lebendige Wesen* Sir. 14, 17. 40, 8. 41, 3. 44, 18. Hist. bel. et drac. v. 5. — ita pro בָּשָׂר Gen. 7, 15. 16. 9, 11. Ps. 136, 25. — ratione habita animalium Sir. 1, 8. 13, 15. 17, 4. 18, 12. — hominum ratione habita Sir. 30, 29. 38. 39, 19. 45, 1. 4. 46, 19. Jud. 2, 3. 10, 13. — pro בָּשָׂר Ps. 145, 21. Jes. 40, 6. Jerem. 25, 41. Cf. *Schulz* l. l. p. 105 sq. *Fritzsche* l. l. Vol. 1. p. 380.

Σάῤῥα, ας, ἡ, *Sarah*, filia Raguelis, socrus Tobiae Tob. 3, 7. 17. 7, 1. 8. 13. 10, 11. 13. 11, 17. 12, 14.

Σαρωθί, ὁ, *Serodi*, nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 34.

Σατανᾶς, ᾶ, ὁ, *Satanas*, vox hebr. שָׂטָן (adversarius) *diabolus*, *Satanas*, appellatur in libris V. T. apocryphis ita princeps malorum angelorum, qui homines apud Deum calumniatur iisque adversatur Sir. 21, 27.

Σατραπεία, ας, ἡ, *satrapia*, *provincia*, *cui praeest satrapa* Addit. ad l. Esth. 6, 1. Esr. 3, 2. 2 Macc. 9, 25. (Xen. h. gr. 3, 1. 8.) —

Σατράπης, ου, ὁ, *satrapa*, *praeses provinciae persicae* Jud. 6, 2. Esr. 3, 2. 14. 21. 4, 47. (Ael. V. H. 12, 1. Xen. Cyr. 8, 6. 1 sqq.)

Σαφάγ, ὁ, *Saphag.*, **Σαφάτ**, ὁ, *Saphat.* } nom. duumvirorum, quorum posteri c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 9. 34.

Σαφής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό, *manifestus*, *a*, *um* i. e. a) *certus*, *indubitatus*, τὸ σ. *id quod certum est et indubitatum* Hist. Sus. v. 48. σαφὲς ἐγένετό τινι, *non dubitavit aliquis*, sq. acc. c. inf. 2 Macc. 12, 40. — b) *clarus*, *hell*, *deutlich* Sap. 7, 22.

Σαφῶς, adv. (σαφής) *certo* 2 Macc. 4, 33. 3 Macc. 4, 19. (Xen. An. 2, 7. 25. Cyr. 3, 2. 15.)

Σαφυΐ, ὁ, *Saphyi*, nom. propr. viri, cuius posteri erant inter aequales Esrae in patriam redeuntis Esr. 5, 33.

Σαχερδονός, οῦ, ὁ, *Esarhaddon*, hebr. אֵסַר־חַדּוֹן, nom. propr. regis Assyriorum, qui filius et successor fuit Sanheribi Tob. 1, 21. 22. coll. 2 Regg. 19, 37. ubi LXX ἀσόρδαν vel uti Esr. 4, 2. ἀσαραδάν habent.

Σβέννυμι, f. σβέσω, *exstinguo* pass. σβέννυμαι, *extinguor*, *ich verlösche* a) propr. Sap. 2, 3. 16, 17. Sir. 28, 12. 4 Macc. 9, 20. — pro: דָּעַךְ Prov. 13, 9. (Lucian. dial. deor. 10, 1.) — b) metaph. et relate ad libidines, cupiditates, ubi Lat. *exstinguo* i. e. *comprimo* Sir. 23, 16. 28, 23.

Σβεστικός, ή, όν (σβέννυμι) *exstinguendi vim habens*, *aptus ad exstinguendum* Sap. 19, 19.

Σεαυτοῦ, ῆς, οῦ, pron. reflex. *tui ipsius* [quod quatenus vim suam exuat vid. *Buttm.* §. 114, 3. *Matth.* §. 148, not. 2. *Herm.* ad Vig. p. 734.] genit. Sir. 34, 15. Tob. 9, 2. Jud. 2, 5. Hist. Sus. v. 59. 4 Macc. 5, 11. — dativ. Sir. 6, 30. 29, 20. Bar. 2, 11. Tob. 4, 9. 12. 13. 14. 5, 3. Addit. ad l. Esth. 3, 9. 1 Macc. 12, 45. accus. Sir. 1, 27. 3, 18. 4, 7. 27. 6, 1. 2. 7, 7. 16. 9, 1. 14, 11. 18, 19. 22. 30, 21. 29. 40. 38, 21. 4 Macc. 6, 14. 10, 13.

Σέβασμα, τος, τό (σεβάζομαι, colo) *persona* vel *res*, *quam cultu sacro prosequitur aliquis*, *ein Gegenstand göttlicher od. religiöser Verehrung* Sap. 14, 20. 15, 7. Hist. bel. et drac. v. 27. (Dion. Hal. Ant. 1, 30. 5, 1.)

Σέβομαι, dep. pass. (σέβω, colo, de deorum cultu Pind. Ol. 14, 17. Ael. V. H. 2, 31. σέβομαι, vereor, ich scheue mich vor Jem. Hom. Il. 4, 212.) *colo*, *ich verehre*, ita a) de gentilibus idola cultu sacro prosequentibus, absol. Sap. 15, 6. — sq. accus. obiecti Sap. 15, 18. Hist. bel. et drac. v. 5. 23. (Diod. Sic. 1, 35. Xen. Ages. 3, 2.) — b) de Judaeis Jovam l. verum Deum colentibus Cant. tr. puer. v. 1. Prec. Azar. v. 9. 67. 2 Macc. 1, 3. 3 Macc. 3, 4. 4 Macc. 8, 13. — pro יָרֵא Jos. 4, 24. —

Σεδεκίας, ου, ὁ, *Sedekias*, nom. propr. 1) unius ex maioribus Baruchi Bar. 1, 1. — 2) viri, qui filius Josiae et frater Joiachini loco huius rex

quidem Judae a Nabuchodonosare constitutus, ab eodem vero, fidem quum fefellisset, regia non solum dignitate, sed bello captus oculorum etiam usu privatus et in Babyloniam abductus est Bar. 1, 8. Esr. 1, 46.

Σειουάλ, ὁ, *Seiual* vel, ut habetur in codd. σιουάν, ὁ, hebr. סִיוָן, *Sivan*, nom. propr. mensis tertii apud Hebraeos, ex parte *Maio* nostro respondentis Bar. 1, 8.

Σειρήνιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (σειρῆνες, sirenes blando cantu aures demulcentes) *a sirenibus profectus*, vel *qui est sirenum*, *sirenenartig*, ita σ. μελῳδίαι 4 Macc. 15, 18.

Σεῖσμα, τος, τό (σείω, commoveo) *commotio*, *conquassatio*, ut cribri Sir. 27, 4.

Σεισμός, οῦ, ὁ (σείω quod vid.) *commotio*, *conquassatio*, *Erschütterung*, ita de terrae motu Addit. ad l. Esth. 1, 5. (Ael. V. H. 4, 17. Xen. h. gr. 3, 2. 24.) — de animi commotione 4 Macc. 17, 3.

Σείω, f. σείσω, a. 1. p. ἐσείσθην [de qua forma vid. ἀκούω] *commoveo*, *concutio*, σείεται ἡ γῆ [propr. Xen. h. gr. 4, 7. 4.] ἐπί τινα i. e. σείεται ἡ γῆ καὶ βάλλει s. πίπτει ἐπί τινα, ita in summi terroris imagine s. descriptione 1 Macc. 1, 28. σείομαι καὶ τρέμω *concutior et tremo* Esr. 4, 36.

Σελεμίας, ου, ὁ, *Selemias*, nom. propr. Judaei Esrae aetate viventis Esr. 6, 34.

Σελεύκεια, ας, ἡ, *Seleucia*, urbs Syriae a Seleuco Nicatore condita, admodum munita, sub monte Pierio sita, XL stadia ab ostio Orontis distans et Seleucia ad mare posita, atque Pieria appellata. 1 Macc. 11, 8. (Pol. 5, 59, 1. Strab. 14, 751. Cicer. ad Attic. 5, 20.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub h. v.

Σέλευκος, ου, ὁ, *Seleucus*, rex [Asiae] Syriae, filius et successor Antiochi M., pater Demetrii, ab Heliodoro, aerarii regii praefecto, veneno interfectus et successorem habens fratrem Antiochum, post Epiphanis cognomine insignem 1 Macc. 7, 1. 2 Macc. 3, 3. 4, 7. 5, 18. 14, 1. 4 Macc. 3, 20. vel 4, 1. 3. 4. (Jos. Ant. 12, 4. 10. Appian. Syr. 3, 45.)

Σελήνη, ης, ἡ, *luna* Sir. 27, 11. 43, 6. 7. 50, 6. Bar. 6, 60. 67. Cant. tr. puer. v. 39. — pro יָרֵחַ Deut. 4, 9. (Hdian. 5, 6. 1. Xen. Mem. 4, 3. 4.)

Σεμεΐ, ὁ, *Semei*, hebr. שִׁמְעִי nom. propr. duumvirorum incognitorum Tob. 5, 13. Esr. 9, 33.

Σεμεΐας, ου, ὁ, *Semeias*, unus ex maioribus Mardochaei Addit. ad l. Esth. 1, 2.

Σεμίδαλις, εως, ἡ, *simila*, *similago* i. e. *flos farinae triticeae*, *das feinste Waizenmehl* Sir. 32, 2. 38, 11. 39, 26. Hist. bel. et drac. v. 3. — pro סֹלֶת Gen. 18, 6. קֶמַח 1 Sam. 1, 24. (Jos. Ant. 3, 9. 4.)

Σεμνολογέω, ῶ f. ήσω (σεμνός, λέγω) *gravi et honesta oratione utor*, *ich führe eine edle und würdige Sprache* 4 Macc. 7, 9. (σεμνολόγος Dem. 271, 19. σεμνολογοῦμαι 421, 19.)

Σεμνός, ἡ, όν, *augustus*, *venerabilis*, *gravis* 2 Macc. 6, 28. 8, 15. 4 Macc. 5, 34. 7, 15. 17, 5. (Ael. V. H. 1, 15. Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. Oec. 6, 14.)

Σεμνότης, τητος, ἡ (σεμνός) *dignitas*, *maiestas* 2 Macc. 3, 12. 6, 11. (Diod. Sic. 17, 34 et 38. Xen. Cyr. 8, 3. 1.)

Σεμνῶς, adv. (σεμνός) *cum gravitate quadam*, *auf würdige Weise* 4 Macc. 1, 17. (Xen. Mem. 3, 5. 20. Oec. 10, 13.)

Σενναχηρίμ l. σενναχηρείμ, ὁ [terminat. gr. σεναχήριβος Jos. Ant. 10, 1. 1. σαναχάριβος Hdot. 2, 141.], hebr. סַנְחֵרִיב, *Sankeribus*, rex Assyriae, qui Hiskiaë tributarii defectionem vindicaturus quum urbem Hierosolymam obsidione cingeret, miraculo ut in terram suam rediret clade accepta coactus est Tob. 1, 15. 18. 2 Macc. 8, 19. 15, 22. 3 Macc. 6, 5.

Σεράρ, ὁ, *Serar*, nom. propr. Judaei, cuius posteri c. Esra in Palaestinam redierunt Esr. 5, 32.

Σεσθήλ, ὁ } nom. propr. duumvirorum, Esrae
Σεσίς, ὁ } aequalium Esr. 9, 31. 34.

Σεφήλα, ας, ἡ, vox hebr. שְׁפֵלָה, *locus humilis*, *regio depressior*, *Niederung*, *Niederland*, ita de regione Palaestinae campestri ad mare mediterraneum sita 1 Macc. 12, 38.

Σεχενίας, ου, ὁ, *Sechenias*, nom. propr. Judaei Esrae aetate viventis Esr. 8, 29.

Σήθ, ὁ [σῆθος, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 3. 4.] *Seth*, hebr. שֵׁת, filius Adami tertius Sir. 49, 16.

Σηκός, οῦ, ὁ (stabulum, Stall, Hürde) *sacellum*, *templum* 2 Macc. 14, 33. (Diod. Sic. 1, 22. Hdian. 6, 1.)

Σήμ, ὁ [terminat. gr. σήμας, ου, ὁ Jos. Ant. 1, 4. 1.] *Sem*, hebr. שֵׁם, filius secundus Noachi Sir. 49, 16.

Σημαίνω, f. σημανῶ, a. 1. ἐσήμηνα, p. p. σεσήμαμμαι [de qua perf. forma vid. μιαίνω] 3 pers. sing. σεσήμανται [2 Macc. 2, 1. cf. de hac forma *Buttm.* §. 90, not. 5. gram. max. §. 101, not. 13. *Matth.* §. 196, 3. *Rost* §. 71. C. 3.] a. 1. p. ἐσημάνθην [Esr. 8, 49. Dem. 1243, 25. 1035, 19.] *significo*, *ich zeige an* i. e. [signum do, ut τῇ σάλπιγγι Xen. An. 4, 2. 1.] 1) *indico*, τινά τινι Addit. ad l. Esth. 2, 6. (Jos. Ant. 7, 9 7. Xen. Cyr. 4, 2. 27.) — τινί 2 Macc. 11, 17. (Xen. Cyr. 1, 4. 6.) — τί 2 Macc. 2, 1. — (Jos. Ant. 7, 6. 3. Xen. apol. Socr. §. 12.) — 2) *praecipio* [signo dato impero Xen. Cyr. 1, 4. 18.] univ. sq. dat. pers. et infinitivo obiecti Esr. 2, 4.

Σημασία, ας, ἡ (σημαίνω) *significatio*, σάλπιγγες τῶν σημασιῶν i. e. *tubae significationibus* i. e. *signis dandis inservientes* 1 Macc. 4, 40. 7, 45.

Σημεῖον, ου, τό = σῆμα, *signum* i. e. *nota qua cognoscitur aliquid*, hinc a) = *vestigium*, *Spur*, ut ἐπιβάσεως Sap. 5, 11. (Xen. An. 6, 2. 2.) — b) *argumentum*, *documentum*, ut ἀρετῆς Sap. 5, 13. τῆς τ. θεοῦ βοηθείας 2 Macc. 15, 35. εὐεργεσίας 6, 13. (Theophr. char. c. 28. Dem. 563, 6. Xen. Ages. 1, 5. 6, 2.) — c) = *indicium* et ex metonym. effectus pro causa *index*, ut αἰῶνος, ἑορτῆς Sir. 43, 6. 7. — d) *nota*, qua cognoscitur vis et potentia inhaerens alicui. Ita aa) *nota*, *qua cognoscitur potentia et maiestas divina*. Cuius specimina vel documenta quum ibi edi dicerentur, ubi magnum, insolitum, inauditum aliquid eveniret, admirationem movens vel terrorem hominum animis incutiens, factum est, ut vocabulo σημεῖον tum *miraculi*, tum *prodigii*, *ostenti* notio sese adiungeret. Ita σημεῖον ἐν οὐρανῷ *miraculum in coelo* [= *am Himmel*] *animadvertendum*, ut tonitrua, fulgura potentiam et maiestatem Dei testantia Bar. 2, 11. — alternat s. iungitur c. vocc. θαυμάσια, τέρατα Sir. 33, 6. Sap. 8, 8. 10, 16. Bar. 2, 11. (Ael. V. H. 12, 57. Pol. 3, 12. 8.) — de verbis Sir. 42, 18. vid. sub ἐμβλέπω observata. — bb) de ostentis praestigiatorum aegyptiacorum Sir. 45, 3. ἐκλόγους αὐτοῦ σημεῖα κατέπαυσε *verbis suis cessare fecit ostenta*.

Σήμερον, adv. [attice τήμερον = ut videtur τῇ ἡμέρᾳ] *hodie* a) nude positum Sir. 10, 10. 20, 13. Bar. 3, 8. Tob. 6, 10. Jud.

6, 2. 12, 18. Prec. Azar. v. 13. 16. 1 Macc. 2, 63. 3, 17. 4, 10. 6, 26. 7, 42. 9, 30. 44. 10, 20. 3 Macc. 6, 13. — ἕως σήμερον Sir. 47, 7. (Hdian. 7, 5. 11.) — b) praeced. artic. ὁ, ἡ, τὸ σήμερον *hodiernus*, ita ἡ ἡμέρα ἡ σήμερον Jud. 7, 28. 8, 12. 18. 13, 17. ἡ σήμερον ἡμέρα Esr. 8, 77. 1 Macc. 13, 39. 16, 2. — minus plene ἡ σήμερον *dies hodiernus* Jud. 8, 29. Esr. 8, 89. 10, 30. 3 Macc. 5, 20. — In quibus si omissum videri possit ἡμέρα vid. sub αὔριον observata.

Σήπω, f. ψω, *putrefacio*, passiv. σήπομαι, *putrefio* Sir. 14, 17. de h. l. particip. σηπόμενον resolvendum per: *quum sit putredini obnoxium* vid. sub ἀγαθός monita. (Ael. V. H. 12, 40. Xen. Oec. 19, 11.) —

Σήρων, ονος, ὁ, *Seron*, nom. propr. ducis exercitus syriaci 1 Macc. 3, 13. 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Seron.*

Σής, σητός [de qua genit. forma serioris aevi cf. *Buttm.* §. 53. gram. max. §. 58. *Passow* sub h. v.] ἡ, *tinea, Kleidermotte* Sir. 19, 3. 42, 13. pro סָס Jes. 51, 6. עָשׁ Tob. 4, 19. (Theophr. hist. plant. 1, 16.)

Σθένος, εος, ους, τό *robur, vis*, de viribus militaribus = *copiae* 3 Macc. 2, 2. (Xen. Cyr. 6, 1. 42.)

Σιαγών, ονος, ἡ, *maxilla, mala, Kinnbacken* Sir. 32, 15. — pro לְחִי Mich. 5, 1. (Athen. 3. p. 54. Xen. de re eq. 1, 8.)

Σιγάω, ῶ f. ήσω 1) *loqui desino* Esr. 3, 24. 4, 12. — 2) *taceo, sileo* Sap. 8, 12. Sir. 13, 22. de h. l. aor. in re fieri solita vid. παρακαλέω. — Sir. 20, 6. de h. l. futuro posito omni temporis notione obliterata vid. ἀγαλλιάομαι. — pro הֶחֱרִישׁ Exod. 14, 14. חָשָׁה Amos. 6, 12. (Pol. 9, 13. 1. Xen. Mem. 3, 5. 6. Cyr. 1, 6. 40. 4, 5. 19.) — imperat. σίγα Tob. 10, 6. 7.

Σιγή, ῆς, ἡ (σιγάω) *silentium* Sap. 18, 14. 3 Macc. 3, 23. (Xen. Cyr. 7, 1. 28.) —

Σιγηρός, ά, όν (cuius loco Attici σιγηλός Soph. Trach. v. 416. Eur. Suppl. v. 569 l. 577. cf. *Brunk* ad Gnomm. p. 324. ed. *Schäfer* et *Passow* sub voc. συγηλός) *taciturnus, a, um* Sir. 26, 14.

Σίδη, ης, ἡ, *Side*, urbs Pamphyliae ad sinum chalydonium sita et portu instructa 1 Macc. 15, 23. (Strab. 14, 667. Ptolem. 5, 5. Cicer. ad famil. 3, 6.)

Σιδηρόδεσμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (σιδηρός, δεσμός) *vincula ferrea habens* 3 Macc. 4, 9.

Σίδηρος, ου, ὁ, *ferrum, das Eisen* a) propr. Sap. 13, 15. Sir. 22, 13. 39, 26. 48, 17. — pro בַּרְזֶל Gen. 4, 21. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Cyr. 1, 3. 23.) — b) metonym. pro: *gladius, ensis* Jud. 6, 6. 9, 8. 4 Macc. 14, 9. — pro חֶרֶב Job. 5, 20. 15, 22.

Σιδηροῦς, ᾶ, οῦν. *ferreus, a, um* Sir. 28, 20. 2 Macc. 11, 9. 3 Macc. 3, 28. 4 Macc. 8, 12. 9, 26. 28. 11, 10. — pro בַּרְזֶל Lev. 26, 19. (Pol. 18, 8. 2. Xen. An. 5, 4. 13. Cyr. 6, 1. 30.)

Σιδών, ῶνος, ἡ, *Sidon*, urbs celeberrima Phoeniciae, sita ad mare mediterraneum, portu gemino instructa, opulentissima et munitissima, coloniarum multarum mater, tribui Ascher assignata quidem, nunquam tamen ab ea oppugnata. Uti mercatura, ita artibus etiam omnis generis floruit. Jud. 3, 1. 1 Macc. 5, 15. (Jos. Ant. 5, 1. Diod. Sic. 5, 20. 16, 40.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sidon.*

Σιδώνιος, ου, ὁ, *Sidonius* Esr. 5, 55. (Jos. Ant. 17, 12. 1.)

Σίκιμα, ων, τά, *Sikima*, *orum* i. e. *Sichem*, hebr. שְׁכֶם, urbs in media Palaestina et Samaria sita, a Rehabeami inde tempore ad regnum israeliticum pertinens et sedes Jerobeami. A Johanne Hyrcano expugnata et cum templo in monte Garizim exstructo deleta est. Sir. 50, 26. (Jos. Ant. 1, 21. 1 et 2.)

Σικιμίτης, ου, ὁ, *Sichemita* i. e. incola urbis Sichem 4 Macc. 2, 19. ad quem l. cf. Gen. 34, 26—31. —

Σίκλος, ου, ὁ, *siclus*, hebr. שֶׁקֶל (ante exilium: certum quoddam argenti pondus, quod quidem pro moneta fuit, quod vero si quantum fuerit, quaeritur, non satis liquet) *ein Seckel*, nummus argenteus aequans fere drachmas quatuor atticas = fere viginti grossos 1 Macc. 10, 40. 42. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Geld, Seckel.*

Σικυήρατον, ου, τό = σικυήλατον (σικύα, cucumis longus, ἐλαύνω ago, ich treibe) *ager cucumeribus consitus, Gurkenfeld* Bar. 6, 70. — ita pro מִקְשָׁה Jes. 1, 8. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 86.

Σικυών, ῶνος, ἡ, *Sicyon*, urbs antiqua Peloponnesi cum arce, metropolis reipublicae sicyoneae 1 Macc. 15, 23. (Diod. Sic. 16, 67. Strabo 8, 382.) —

Σίμων, ωνος, ὁ, *Simon*, hebr. שִׁמְעוֹן, nom. propr. quo appellatur 1) summus Judaeorum sacerdos, filius Oniae propter templi exornationem summa laude apud suos celebratus Sir. 50, 1. — 2) Judaeus incognitus, Esrae aequalis Esr. 9, 32. — 3) filius Mattathiae et frater Judae Maccabaei 1 Macc. 2, 3. 65. quo l. συμεών habetur. — 5, 17. 20. 21. 55. 9, 19. 33. 37. 62. 67. 10, 74. 82. 11, 59. 64. 65. 12, 33. 38. 13, 1. 13. 14. 17. 20. 25. 27. 33. 34. 36. 41. cap. 15 et 16. 2 Macc. 8, 22. 10, 19. 20. 14, 17. — 4) Beniaminitae cuiusdam, qui aerario sacro praepositus thesauros in eo reconditos pertinere ad regem Seleuco Philopatori persuasit auctor fuit, ut ad transportandos illos Heliodorum [4 Macc. 4, 1. 4. 5. per Apollonium factum hoc esse dicitur] Hierosolymas mitteret 2 Macc. 3, 4. 11. 4, 1. 3. 4. 6. 23. — 5) *Simon* II., summus sacerdos et filius Oniae II. 3 Macc. 2, 1. (Jos. Ant. 12, 4. 10.) —

Σινᾶ, ὁ [termin. gr. τὸ σιναῖον ὄρος Jos. Ant. 3, 1. 1.] *Sina, Sinai*, hebr. סִינַי, mons in desertis Arabiae situs, legis mos. promulgatione celeberrimus, duplex cacumen habens, cuius alterum idque altius חוֹרֵב, hodie *Katharinenberg*, alterum depressius סִינַי, hodie *Mosisberg* aut Sinai appellatur Sir. 48, 7. Jud. 5, 14. coll. Exod. 19, 1. 23. 24, 16.

Σισέννης, ου, ὁ, *Sisennes*, eparcha Syriae et Phoeniciae a Dario, rege Persarum, constitutus Esr. 6, 3. 7. 27.

Σιτέομαι, οῦμαι f. ήσομαι [med. verbi σιτέω, cibum praebeo] *edo*, seq. acc. rei 1 Macc. 5, 27. (Xen. Mem. 1, 6. 7.)

Σῖτος, ου, ὁ, *frumentum, Getreide* Jud. 11, 13. 1 Macc. 8, 26. 28. — pro בַּר Joel. 2, 24. (Ael. V. H. 6, 2. Pol. 5, 1. 11.)

Σιών, ὁ, *Sion*, hebr. צִיּוֹן i. e. *collis*, *in quo condita erat arx Hierosolymorum et superior et antiquior urbis pars* a) propr., ita κορυφὴ σ. Jud. 9, 13. τὸ ὄρος σ. 1 Macc. 4, 37. 60. ad quem l. vid. οἰκοδομέω. — 5, 54. 6, 48. 62. 7, 33. 10, 11. 14, 27. (Jos. b. i. 6, 6.) — b) = *urbs Hierosolyma* Sir. 48, 18. 24. Bar. 4, 9. 14. ἡ ἔρημος σ. Esr. 8, 81. — c) pro: *civitas iudaica* Sir. 36, 19.

Σιωπάω, ῶ f. ήσομαι, *taceo*, *ich schweige*

Sir. 19, 27. 20, 4. 5 bis. 35, 8. 4 Macc. 10, 18. pro חָשָׁה Jes. 42, 14. (Ael. V. H. 2, 2. Xen. Cyr. 1, 43.) — in constr. praegn. [de qua vid. ἁμαρτάνω] — ἐσιώπησε τοῦ λαλεῖν i. e. ἐσιώπησε λήξας τοῦ λ. Esr. 4, 41.

Σιωπή, ης, ἡ, *silentium* Sir. 41, 20. (Xen. Cyr. 6, 1. 6.) —

Σκανδαλίζω, f. ίσω (σκάνδαλον) a) *facio, ut offendat* vel *impingat aliquis*, ἔν τινι *in aliqua re*, metaph. pro: *facio, ut offensioni sit aliquis alicui*, pass. σκανδαλίζομαι, *offensionis causam* l. *materiam habeo in aliqua re, offensioni mihi est aliquid, ich stosse mich an etwas*, ita de re male aliquem habente Sir. 35, 15. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος — αὐτῷ *eum autem qui simulat legis studium, male habet* scil. lex. — b) = *indignor*, ἔν τινι Sir. 9, 5. 23, 8.

Σκάνδαλον, ου, τό [forma serioris aevi pro: σκανδάληθρον, lignum in decipula, Stellholz Aristoph. Acharn. v. 687.] *offendiculum, id, in quo impingit aliquid,* ita a) de impedimentis viae, quibus aditus hostium praecluditur, ut valli, ericii, Pallisaden, spanische Reiter Jud. 5, 1. — b) *id, in quo offenditur aliquis, offensa, Anstoss, das Anstössige*, τιθέναι σκάνδαλον, *Anstoss geben*, metaph. *anstössig werden* Sir. 7, 6. μήποτε — θήσεις — σου i. e. *damit du nicht bei deiner Rechtschaffenheit anstössig werdest*. — c) *ita ut alienus et inimicus fiat aliquis* Sir. 27, 23. ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει σ. *auctor erit, ut offensionis aliquid inesse verbis tuis* videatur. — d) *peccandi occasio* Sap. 14, 11. — ita pro מִכְשׁוֹל Ps. 119, 165. Ezech. 17, 19. — e) *perniciei causa* 1 Macc. 5, 4. —

Σκάφη, ης, ἡ (σκάπτω, fodio; quodcunque vas cavum Hdot. 4, 73.) *alveus, Backtrog, Schüssel* Hist. bel. et drac. v. 33. (Philostr. vit. Apoll. 4, 3. = cymba Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 27. ed. *Tauchn.*)

Σκάφος, εος, ους, τό (σκάπτω, fodio) *navigium* 2 Macc. 12, 3. 6. (Diod. Sic. 4, 41. Dem. 128, 12.)

Σκέλος, εος, ους, τό, *crus* i. e. *quicquid a coxendicis osse ad extremos pedis digitos pertinet* 4 Macc. 10, 6. — pro כְּרָעַיִם Amos 3, 12. (Aesop. fab. 129. Xen. An. 4, 2. 20.) —

Σκεπάζω, f. άσω (σκέπας) *tego* a) propr. i. e. *ich decke, bedecke*, τινά τινι *aliquem aliqua re* 2 Macc. 10, 30. (Diod. Sic. 19, 109. Xen. Cyr. 8, 8. 17.) — b) *protego, schützen, beschützen*, seq. acc. pers. vel rei Sir. 2, 13. 14, 27. 22, 23. Jud. 8, 15. 1 Macc. 6, 37. — ἔφυγεν — τοῦ σκεπασθῆναι αὐτὸν ἐκεῖ *fugit in Arabiam ut ibi tegeretur* 1 Macc. 11, 16. — τινά τινι Sap. 5, 16. 19, 8. — τινὰ ἀπό τινος *tegendo removeo aliquem ab aliquo* = *tueor aliquem ab aliquo* Sir. 14, 27. 28, 19. — addito ἔν τινι, ut ἐν λαίλαπι Sir. 48, 12. coll. v. 9. = *mit etwas* 1 Macc. 3, 3. — c) *occultandi* sensu, τινά 3 Macc. 3, 27. 29. —

Σκεπαστής, οῦ, ὁ (σκεπάζω, tego; qui tegit) *protector, defensor, der Beschützer* Sir. 51, 2. Jud. 9, 11. 3 Macc. 6, 9.

Σκέπη, ης, ἡ, *tegumentum, tegumen* [Bedeckung, propr. Xen. Mem. 3, 10. 8.] i. e. a) *tectum, Dach, Decke*, σ. δοκῶν Sir. 29, 22. — 14, 26. — b) = *Schutz, Schirm*, univ. 3 Macc. 5, 6. — de rebus tuentibus aliquem ab aliqua re Sap. 10, 17. — pro מָסָךְ Ps. 105, 29. 1 Macc. 8, 39. 2 Macc. 5, 9. (Diod. Sic. 5, 65.) — σ. ἰσχύος i. e. σ. ἰσχυρά Sir. 6, 28. — sq. ἀπό τινος = *vor etwas, gegen etwas* [vid. ἀπό]. Sir. 31, 16 bis. = *locus tutelam praebens* Bar. 6, 68. — de personis tuentibus aliquem Sir. 6, 13. 2 Macc. 13, 17.

Σκευάζω, f. άσω, *paro, apparo, bereiten, zubereiten* Sir. 49, 1. (Diod. Sic. 2, 51. Xen. Cyr. 6, 2. 28.)

Σκεύασμα, τος, τό (σκευάζω, paro; id quod apparatum vel compositum est) *apparatus, Geräthe, supellex* Jud. 15, 11. (Aristoph. Lysist. v. 664.)

Σκευή, ῆς, ἡ, *apparatus, Zubereitung, Veranstaltung* 3 Macc. 5, 45. Cf. de voc. σκευή, σκευάζω usu *Jacob* ad Lucian. Toxar. p. 142.

Σκεῦος, εος, ους, τό 1) *vas, Gefäss* a) univ. Sap. 13, 11. 15, 7. 13. Sir. 27, 5. 38, 28. σ. χρυσίου = σ. χρυσοῦν 50, 9. — Bar. 6, 17. 59. — pro כְּלִי Exod. 3, 22. (Ael. V. H. 12, 8. Hdian. 6, 7. 16. Xen. Mem. 1, 7. 5.) — b) de vasibus sacris, τὰ σ. κυρίου Bar. 1, 8. σ. ἱερά Esr. 1, 41. 45. 54. 2, 10. 6, 18. 28. 8, 17. 58. 1 Macc. 3, 49. 2 Macc. 4, 48. 5, 16. 9, 16. — absol. Jud. 4, 3. Esr. 2, 13. 14. 44. 57. 6, 19. 8, 56. 57. 60. 1 Macc. 1, 21. 23. 2, 9. 6, 12. 14, 15. — — 2) *instrumentum, Werkzeug*, ut τὰ σ. τὰ πολεμικά Jud. 7, 5. 14, 2. 1 Macc. 3, 3. 15, 26. σκεύη ὀχυρώματος *instrumenta ad muniendum pertinentia* 1 Macc. 14, 10. — pro כֵּלִים Gen. 31, 37. (Hdian. 2, 1. 2.) — de rebus ad vestitum pertinentibus Sir. 45, 8. de h. l. genit. ἰσχύος vid. ἰσχύς. (Xen. Mem. 1, 7. 2.) — de rebus, quibus tanquam instrumentis utitur Deus Sir. 43, 2. 8. — = *utensilia* Jud. 16, 19. —

Σκηνή, ῆς, ἡ, *tentorium, tabernaculum* a) univ. Sap. 11, 2. Sir. 14, 25. Jud. 3, 4. 5, 22. 6, 10. 7, 18. 8, 5. 36. coll. v. 5. 10, 15. 17. 18. 20. 12, 5. 9. 13, 1. 2. 14, 3. 13. 14. 17. 15, 11. 2 Macc. 12, 12. 3 Macc. 1, 3. — pro אֹהֶל Gen. 26, 35. סֻכָּה Gen. 33, 17. (Ael. V. H. 9, 3. Hdian. 2, 11. 3. Xen. Cyr. 2, 1. 25.) — ex adiunct. *sedes, domicilium* Sir. 24, 8. — ἡ τῶν σκηνῶν ἑορτή i. e. *festum a tabernaculis* = *a tabernaculorum fixione appellatum, Laubhüttenfest* 2 Macc. 10, 6. — ita pro הַסֻּכּוֹת Levit. 23, 34. Deut. 16, 13. — Nomen traxit hoc festum a tabernaculis ex frondosis arborum ramis confectis exstructisque nunc in campis nunc in domuum tectis. Primus huius festi dies uti sabbatum erat, ita septimus eius dies sabbato excipiebatur. Praeterquam vero quod in memoriam temporis, quo maiores Hebraeorum per 40 fere annos in desertis Arabiae commorantes sub tentoriis degebant, celebrabatur hoc festum, ita in grati animi tesseram pro larga frugum collectione illud agebatur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Laubhüttenfest*. — b) de tabernaculo foederis, ad quod conventus sacri habebantur Sir. 24, 10. 15. 2 Macc. 2, 4. 5. ad quem l. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Bundeslade*. — ita pro אֹהֶל 1 Regg. 1, 29. — de eiusdem prototypo coelesti Sap. 9, 8. cf. *Grimm* Comment. in Sap. Sal. p. 232. *Bauermeister* p. 111 sq. — c) ἡ σ. τοῦ κυρίου = *templum Deo sacrum* Tob. 13, 10.

Σκηνοπηγία, ας, ἡ (σκηνή, πήγνυμι, figo) *tabernaculorum fixio* a) prop. ἡ τῆς σ. ἑορτή *festum* a σκηνοπηγία appellatum Esr. 5, 51. 1 Macc. 10, 21. — b) ἡ σ. τοῦ χασελεῦ μηνός i. e. *festum quod σκηνωμάτων τρόπον* i. e. *ad modum τῆς τῶν σκηνῶν ἑορτῆς celebrari solebat*; appellatur autem ita *festum restaurationis sacrorum* vel *templi a sordibus Antiochi Epiphanis inquinati repurgationis* 2 Macc. 1, 9. 18.

coll. 2 Macc. 10, 6. Cf. Jos. Ant. 12, 7. 7. et *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kirchweihfest.*

Σκῆνος, εος, ους, τό, *tentorium, tabernaculum, Zelt, Hütte* Sap. 9, 15. quo l. corpus appellatur animi tentorium. (Aeschin. dial. Socr. 3, 5. Maxim. Tyr. dissert. 38. p. 396. Anth. gr. Vol. 12. p. 30. ed. *Jac.*)

Σκήνωμα, τος, τό (σκηνόω, tabernaculum figo) 1) *tentorium, Zelt* Jud. 2, 26. 10, 18. 15, 1. 1 Macc. 9, 66. 2 Macc. 10, 6. (Xen. An. 2, 2. 17.) — 2) *domicilium* Jud. 9, 8. 14, 7. (Xen. An. 7, 4. 16.) — θεοῦ appellatur ita templum hieros. Esr. 1, 50.

Σκῆπτρον, ου, τό (σκήπτω, infigo; fulcro innitor; baculus, Stab) *sceptrum,* dignitatis quippe et maiestatis insigne Sap. 10, 14. Bar. 6, 14. (Lucian. dial. deor. 7, 3. Xen. Mem. 3, 9. 10.) θρόνοι καὶ σκῆπτρα Sap. 6, 21. 7, 8. — ex metonym. signi pro re signata = *maiestas, potestas* Addit. ad l. Esth. 4, 8.

Σκιά, ᾶς, ἡ, *umbra* a) propr. Sap. 2, 5. 5, 9. Sir. 31, 2. — pro צֵל Judic. 9, 15. 36. (Ael. V. H. 2, 14. Xen. Mem. 1, 6. 6.) — b) metaph. *tutela* Bar. 1, 18. — pro צֵל Thren. 4, 20.

Σκιαγράφος, ου, ὁ (σκιαγράφω, umbra pingo) *pictor* Sap. 15, 4. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 646. —

Σκιάζω, f. άσω (σκιά) *umbra facio,* de sole contra solis aestum muniente Sap. 19, 7. (Xen. Oec. 19, 18.)

Σκιρτάω, ῶ f. ήσω, *exsulto* Sap. 17, 19. (Paus. 4, 32. 2. Hdian. 4, 11. 5.)

Σκληροκαρδία, ας, ἡ (σκληρός, καρδία) *ingenium durum et intractabile* Sir. 16, 10. — pro עָרְלַת לֵבָב Deut. 10, 16. Jer. 4, 4. Cf. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 726 sq.

Σκληρός, ά, όν (σκλῆναι, inf. a. 2. verbi σκέλλω, arefacio, durum facio) *tactui non cedens, durus,* de rebus Sap. 11, 4. Bar. 2, 33. (Ael. V. H. 10, 16. Xen. Mem. 3, 10. 1.) — de animalibus = *ferus, wild* Sir. 30, 8. de h. l. duplici nominat. vid. ἁγιάζω, ἔντιμος. — de hominibus = *immitis* Sir. 3, 24. 25. (Plut. de Alex. virtute s. fortuna 1, c. 5 fin. Aristot. ethic. 4, 8.) vel *severus* Esr. 2, 27. — de doloribus = *vehemens* 2 Macc. 6, 30.

Σκληροτράχηλος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (σκληρός, τράχηλος) *duram cervicem habens*, metaph. *pertinax, refractarius, hartnäckig, widerspenstig* Bar. 2, 30. — קְשֵׁה עֹרֶף Deut. 9, 6. 13.

Σκληρύνω, f. νῶ, a. 1. ἐσκλήρυνα (σκληρός) *durum facio,* metaph. *pervicacem facio,* pass. σκληρύνομαι, a. 1. p. ἐσκληρύνθην, *pervicax fio* Sir. 30, 12. Esr. 1, 48. — pro הִקְשָׁה Exod. 7, 3. הִקְשִׁיחַ Jes. 63, 17. —

Σκληρῶς, adv. (σκληρός, durus; duriter Xen. Ven. 12, 2.) *vehementer*, comparat. σκληρότερον, *vehementius* 3 Macc. 4, 19. 7, 6.

Σκνίψ, σκνιπός [etiam σκνιφός Exod. 8, 16. 17. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 399 sq.] ὁ, *animal culici simile, Mücke, Stechmücke* Sap. 19, 10. quo l. singul. collective legitur. (Aristoph. Avv. v. 590.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Mücke.*

Σκολιός, ά, όν, *tortuosus, pravus, gekrümmt, krumm* a) physice, ut ξύλον Sap. 13, 13. ὄφις 16, 5. — pro עָקֹב Jes. 40, 4. (Jos. b. i. 3, 6. 2.) — b) ethice i. e. relate ad mentem, animum, sensum = *perversus* Sap. 1, 3. — pro עִקֵּשׁ Deut. 32, 5. (Dem. 423, 5.)

Σκόλοψ, οπος, ὁ (omne quod acutum est) *sudes, Pfahl,* σκολόπων ἄκρα, *Pfahlspitzen,* ita de glacie = *Eiszacken* Sir. 43, 19. (Xen. An. 5, 2. 5. Hom. Il. 7, 441.)

Σκοπέω, ῶ f. σκέψομαι (σκοπός, speculator; speculor) *attentis oculis specto* [propr. Xen. An. 5, 1. 9.] i. e. *respicio, rationem habeo,* τί 2 Macc. 4, 5. (Xen. Cyr. 1, 6. 8. Thuc. 6, 12.) — iunct. c. ἐκζητεῖν Addit. ad l. Esth. 6, 4. σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν — ὑμᾶς ἐκζητοῦντας καὶ προςέχειν.

Σκοπή, ῆς, ἡ, *specula* Sir. 37, 14. (Diod. Sic. 4, 50. Xen. Cyr. 3, 2. 11.)

Σκοπιά, ᾶς, ἡ, *specula, ἡμέρα σκοπιᾶς, diei tempus speculatoribus opportunum,* ita in circumscriptione diei lucidi, *der helle Tag* Sir. 40, 6.

Σκοπός, οῦ, ὁ (σκοπέω) 1) *speculator* i. e. homo in specula constitutus, qui observat, quid rerum geratur Sir. 37, 14. (Diod. Sic. 11, 51. Xen. An. 2, 2. 15.) — 2) *meta, das Ziel* Sap. 5, 21. (Xen. Cyr. 1, 6. 29.)

Σκορακισμός, οῦ, ὁ (σκορακίζω, ad corvos amando, in malam rem abire iubeo, contumeliose reiicio aliquem Dem. 155, penult.; contumelia, Beschimpfung Plut. de tranquillit. animi c. 6.) *contumelia, vituperatio,* λήψεως καὶ δόσεως *propter impensas et expensas* [de quo genit. causae vid. ἐκπλήσσω] = *Vorwürfe in Rechnungssachen.*

Σκορπίδιον, ου, τό (deminut. subst. σκορπίος) *scorpio* i. q. σκορπίος [vid. βιβλίον], appellatur ita machina bellica, qua sagittae eiiciebantur 1 Macc. 6, 5. — ita Lat. *scorpio* Caesar. bell. gall. 7, 25. —

Σκορπίζω, f. ίσω, *dissipo, ich zerstreue,* pass. σκορπίζομαι, p. p. ἐσκόρπισμαι, a. 1. p. ἐσκορπίσθην, f. 1. p. σκορπισθήσομαι [vox serioris aevi vid. *Win.* §. 2, 1. a. §. 16, 1. *Lob.* ad Phryn. p. 218.], τινά 2 Macc. 14, 13. — seq. ἐν c. dat. loci Sir. 48, 15. Tob. 3, 4. 14, 4. 1 Macc. 10, 83. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 6, 54. — praeced. οὗ = quo, *wohin* [vid. ὅς, ἥ, ὅ, in fin.] Tob. 13, 5. — τινὰ ἀπὸ τῆς γῆς τινος i. e. *dissipo et removeo a terra alicuius* i. e. *expello aliquem e terra alicuius* 1 Macc. 7, 6. — = *huc illuc dimitto, auseinander gehen lassen,* sq. εἰς c. acc. loci Jud. 7, 32. — pro הֵפִיץ 2 Sam. 22, 15. Ps. 18, 15. (Jos. Ant. 6, 6. 3. Plut. vit. Timol. c. 4. Lucian. Asin. §. 32.) —

Σκορπίος, ου, ὁ, *scorpio, scorpius,* nomen insecti, cancro admodum simile, quod in locis calidioribus sub lapidibus inprimis parietum latet et caudae, instructae vesicula continente succum venenatum, acumine pungens ita vulnerat, ut, nisi opportune medela adhibetur, repentina mors sequatur Sir. 26, 7. 39, 30. 4 Macc. 11, 10. — pro עַקְרָב Deut. 8, 15. (Ael. Hist. animal. 10, 23.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Skorpion.* —

Σκοτίζω, f. ίσω (σκότος) *tenebras offundo, obscuro,* passiv. σκοτίζομαι, p. p. ἐσκότισμαι, a. 1. p. ἐσκοτίσθην *tenebris offundor* Sap. 17, 3. — τοὺς ὀφθαλμούς [de quo accus. vid. αἰδήμων, ἐκλείπω] 3 Macc. 4, 10. — pro חָשַׁךְ Cohel. 12, 2. Job. 3, 9. (Pol. 12, 15. 10.)

Σκότος, εος, ους, τό [forma minus attica, quam ὁ σκότος, vid. *Porson.* ad Eur. Hecub. v. 825. *Passow* sub h. v. *Win.* §. 2, 1. a. §. 9, not. 2.] *tenebrae, caligo* a) propr. Sap. 17, 7. 17. ἑαυτοῖς — βαρύτεροι σκότους v. 21. 18, 4. 19, 17. Sir. 23, 18. Cant. tr. puer. v. 48. Esr. 4, 24. 2 Macc. 3, 27. — pro חֹשֶׁךְ Gen. 1, 2. 4. 5. (Ael. V. H. 3, 18. Paus. 4, 18. 4.) — additur subst. cognatum [de quo intensionis genere vid. ἀγαλλίαμα] Addit. ad l. Esth. 1, 8. — τὸ μέλλον σκότος *tenebrae futurae,* ita de caligine impies in orco, tartaro, gehenna manente Sap. 17, 21. vid.

ad h. l. *Grimm* p. 355. — b) = *locus tenebricosus*, ut sepulcrum Bar. 6, 71. vel orcus Tob. 4, 10. — κατέβη εἰς τὸ σκότος 14, 10. — pro חֹשֶׁךְ Jes. 42, 7. 49, 9. — c) metaph. pro *miseria* Tob. 14, 10. ἐκ τοῦ φωτός — σκότος 2 Sam. 24, 29.

Σκοτόω, ῶ f. ώσω (σκότος) *tenebris offundo, obscuro*, τί Sir. 25, 16.

Σκυβαλίζω, f. ίσω (σκύβαλον, quod vid.; pro stercore habeo) *vilipendo, contemtui habeo* = ἐξουδενέω, τινά Sir. 26, 19.

Σκύβαλον, ου, τό (vocabulum medicum significans excrementa duriora Aelian. nat. animal. 5, 9. Jos. b. i. 5, 13. 7.) *sordes*, ἀνθρώπου metaph. pro: *quae sunt in homine vilia, manca, vitiosa* Sir. 27, 4. ἐν σείσματι κοσκίνου — αὐτοῦ sens.: *Uti in cribri concussione remanent paleae, ita rationi l. menti hominis immanent, quae sunt in illo imperfecta et vitiosa* i. e. *si vel maxime ratione, qua gaudet, usus fuerit homo, nunquam omni ille vitio carebit*.

Σκύθης, ου, ὁ, *Scytha*. Scythia quemadmodum regio erat latissime patens et magnam Europae et Asiae partem complectens, ita a nationibus antiquitatis cultioribus Scythae habebantur inter barbaros pro maxime barbaris. 2 Macc. 4, 47. 3 Macc. 7, 5. — (Lucian. dial. deor. 16, 1. Xen. Cyr. 1, 1. 4.) — σκυθῶν πόλις i. e. *Scythopolis*, Hebraeis *Bethsean* appellata Jud. 3, 11. 2 Macc. 12, 29. Vide de hac urbe sub βαιθσέαν observata. —

Σκυθοπολίτης, ου, ὁ, *Scythopolita*, ita de gentilibus Scythopoli habitantibus 2 Macc. 12, 30.

Σκυθρωπός, ὁ, ἡ — όν, τό (σκυθρός, torvus, tristis, ὤψ) *tristis*, *e* Sir. 25, 22. (Hdian. 1, 6. 10. Xen. Mem. 2, 7. 12.) —

Σκυθρωπῶς, adv. (σκυθρωπός) *tristi vultu* 3 Macc. 5, 34. (Xen. Mem. 2, 7. 1.)

Σκυλεία, ας, ἡ (σκυλεύω, quod vid.) *spoliatio, praedatio*, 1 Macc. 4, 23. —

Σκυλεύω, f. σω (σκῦλον) *spolio, berauben*, seq. acc. pers. Sap. 10, 10. Jud. 16, 5. 1 Macc. 3, 20. — ita pro בָּזַז Ezech. 39, 10. שָׁלַל Zach. 2, 8. (τὸν πολέμιον Ael. V. H. 6, 6.) — sq. acc. loci i. e. incolas loci Jud. 2, 27. 4, 11. 1 Macc. 11, 61. 2 Macc. 9, 16. — ita pro בָּזַז 2 Chron. 14, 14. — sq. acc. nominis coniugati [vid. ἐκδικέω] 1 Macc. 5, 68. — ita pro שָׁלַל Ezech. 29, 12. (τὰ ὅπλα τινός Xen. An. 6, 1. 6.) —

Σκυλμός, οῦ, ὁ (σκύλλω, cutem detraho; lacero Aeschyl. Pers. v. 577. l. 583., vexo) *vexatio* 3 Macc. 4, 6. 5, 7. 7, 5. — 3, 25. uti h. l. iungitur c. ὕβρις, ita ὑβρίζειν et συλᾶν copulantur Hdian. 7, 3. 9.

Σκῦλον, ου, τό (σκύλλω, cutem detraho; cutis detractio) 1) *spolium*, plur. τὰ σκῦλα *exuviae hosti detractae* a) propr. 2 Macc. 8, 27. — b) univ. *spolia hosti detracta* i. e. *praeda, Beute* 1 Macc. 14, 37. 10, 87. 11, 11. 2 Macc. 8, 28. 31. (Diod. Sic. 4, 10. Hdian. 8, 4. 28.) — sq. genit. pers. l. loci, cui erepta sunt spolia 1 Macc. 1, 3. 31. 35. 2, 10. 3, 12. 4, 18. 5, 3. 22. 28. 35. 51. 68. 6, 6. 7, 47. 9, 40. 10, 84. 11, 48. — ita pro שָׁלָל Deut. 2, 35. — 2) *pecus* Jud. 9, 4. — ita pro מִקְנֶה 1 Regg. 30, 20.

Σκύμνος, ου, ὁ (catulus Ael. V. H. 10, 3.) *catulus leonis* 1 Macc. 3, 4. — pro לָבִיא Gen. 49, 9. (Ael. V. H. 12, 39.)

Σκώληξ, ηκος, ὁ, *vermis* Sir. 10, 11. 19, 3. 2 Macc. 9, 9. — pro תּוֹלַעַת Deut. 28, 31. (Dioscor. 1, c. 106. Hom. Il. 12, 39.) — εἶναι vel γίνεσθαι εἰς σκώληκας *abire in vermes* pro: *abire in escam vermium* i. e. *foede interire* 1 Macc. 2, 62. — per imaginem desumtam e Jes. 66, 24. vocab. πῦρ et σκώληκες i. e. *ignis et vermium corrosio* adhibentur in poenarum impios, item hostes Judaeorum manentium olim descriptione Sir. 7, 17. Jud. 16, 17. —

Σκώπτω, f. ψομαι (iocor, dicteria quaedam iacio in aliquem, seq. acc. pers. Plut. Ages. c. 2. Xen. Cyr. 1, 5. 1.) *ioco peto, Scherz treiben* Sir. 10, 10. Vide tamen de h. l. tum integritate et authentia, tum lectione *Bretschn.*, *Apel*, *Augusti*.

Σμάραγδος, ου, ὁ, *Smaragdus*, nom. gemmae, virore maxime insignis Sir. 35, 6. Tob. 13, 16. Jud. 10, 21. — pro בָּרֶקֶת Exod. 28, 17. Ezech. 28, 13.

Σμῆγμα, τος, τό (σμάω, σμήχω, detergo, defrico, ut τὰς τρίχας Diod. Sic. 5, 28.) *sapo, Seife* Hist. Sus. v. 17.

Σμικρύνω, f. νῶ (σμικρός = μικρός parvus; parvum facio) *minuo, diminuo* i. e. vel: *verkleinern*, ut ἀπαρχήν, ita de homine parco l. sordido in primitiis solvendis Sir. 32, 8. — vel: *vermindern*, opp. πληθύνειν, τινά Bar. 2, 34. παρά τινα *magis quam* alium *aliquem* Cant. tr. puer. v. 13. — sq. acc. rei, ut πρόσκομμα *peccandi occasionem* i. e. *abstineo ab invitatione* ad peccatum Sir. 17, 20.

Σμύρνα, ης, ἡ, *myrrha*, appellatur ita succus albus, odore et sapore maxime aromaticus, nunc sponte emanans, nunc arte extractus ex arbore arabica. Utebantur veteres hoc succo in unguentis et odoramentis Sir. 24, 15. — pro מֹר Ps. 45, 9. (Theophr. hist. plant. 9, 3 et 4. Diod. Sic. 2, 49.)

Σοδομίτης, ου, ὁ, *Sodomita*, incola Sodomorum i. e. unius ex quatuor urbibus illis, quae, sitae olim in valle amoenissima et fertilissima Siddim nunc lacum asphaltites s. mare mortuum efficiunt 3 Macc. 2, 5. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sodom*.

Σολομῶν, ῶνος, ὁ, vid. σαλομών.

Σός, σή, σόν, pron. possess. *tuus, a, um*, δοῦλος σός Sap. 9, 5. — medium inter artic. et subst. legitur, ut οἱ σοὶ θρόνοι Sap. 9, 4. 14, 3. 6. 16, 11. 12. 15. 21. 19, 6. 8. Bar. 4, 31. 33. 5, 3. 3 Macc. 5, 7. 4 Macc. 9, 6. (Xen. Cyr. 3, 3. 14.) — praeponitur subst. articulum habenti, ut σὴ ἡ δόξα scil. ἐστί Esr. 4, 59. praeponitur subst. articulum non habenti Sap. 18, 21. Esr. 4, 59. 3 Macc. 6, 11. (Lucian. dial. deor. 22, 2.) — Sap. 11, 26.

Σουβά, ὁ, *Suba*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis Esr. 5, 34.

Σούδ, ὁ, *Sud*, nom. propr. fluvii Bar. 1, 4.

Σουδά, ὁ, *Suda*, } nom. propr. duorum virorum, quorum posteri
Σουδίας, ου, ὁ, *Sudias*, } c. Esra in patriam redierunt Esr. 5, 26. 29.

Σούρ, *Sur*, nomen terrae s. regionis Jud. 3, 1. memoratae.

Σοῦσα, ων, τά, *Susa*, hebr. שׁוּשַׁן, urbs regionis Susianae praecipua, sedes regum Persarum Addit. ad l. Esth. 1, 13. 6, 15. (Xen. Cyr. 2, 4. 25. 8, 6. 22.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Susan*.

Σουφείρ, ἡ, hebr. אוֹפִיר, *Ophir*, nom. regionis maritimae auro, lignis, lapidibus pretiosis, ebore aberrimae, quam naves Salomonis et Josaphati

peticrunt Sir. 7, 18. Tob. 13, 17. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Ophir.*

Σοφία, ας, ἡ, 1) *sapientia*, i. e. *mentis sollertia* a) univ. Sir. 1, 12. 14. 16. 18. 6, 21. 11, 19. 21, 11. 18. 2 Macc. 2, 9. — b) de sapientia divina Sap. 9, 2. 14, 5. Sir. 1, 1. 3. 5. 42, 21. Esr. 4, 59. 8, 23. κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ i. e. *accommodate ad sapientiae divinae praecepta tibi data.* — inducitur persona Sap. 1, 4. 7, 12. 22. 28. 30. 8, 5. 17. 9, 4. 9. 10, 4. 8. 9. 21. Sir. 1, 4. 4. 11. 18, 27. 24, 1. — alternat c. σύνεσις Sir. 15, 3. — sistitur ut spiritus Sir. 1, 6. 7, 7. — c) de hominum sapientia = *rerum divinarum et humanarum cognitio* [cf. 4 Macc. 1, 16.] *cum reverentia Dei et pietatis studio coniuncta* Sap. 6, 23. 7, 15. 9, 17. 18. [cf. *Grimm* Commentar über d. Buch d. Weisheit p. XIX. *v. Cölln* bibl. Theologie Vol. I, p. 440.] Sir. 1, 23. 6, 36. 11, 1. 18 bis. 20. 20, 29. 30. 24, 23. 25, 10. 27, 11. διήγησις — σοφία = *quaecunque ex hominis pii ore prodeunt, sapientiam eius testantur.* 31, 8. σοφία στόματι πιστῷ τελείωσις scil. ἔσται l. γενήσεται = τελειωθήσεται i. e. *omnibus numeris absolutam se praebebit sapientia ore* l. *sermone ab omni fraude alieno.* — ὁ τῆς σοφίας βίος it. ῥήματα σοφίας *vita, verba sapientiae praeceptis accommodata* Sir. 39, 6. 4 Macc. 1, 15. — Sir. 37, 21. 39, 10. 40, 20. 41, 14. 15. 44, 15. 45, 26. 51, 13. 17. Bar. 3, 13. 23. 4 Macc. 1, 16. 18. — iungitur nunc, nunc alternat c. παιδεία Sir. praef. prim. bis. Ibid. praef. secunda in fine. Sir. 1, 24. 6, 17. 15, 3. — iungitur l. alternat c. σύνεσις Sir. praef. secunda. Sir. 14, 20. —

2) *intelligentia, prudentia, Verstand, Einsicht, Klugheit* a) univ. Sir. 4, 24. quo l. ut Jud. 8, 29. alternat c. σύνεσις — παιδεία σοφίας *disciplina prudentiae accommodata* l. *cum prudentia coniuncta* Sir. 23, 2. 20, 29. 30. 22, 6. 23, 2. 25, 5. 41, 14. 15. 43, 33. Jud. 11, 8, 26. — b) *intelligentia in rebus iudicandis conspicua eaque tum rerum studio tum usu parata.* Sir. 38, 24. 39, 1. 50, 27. Esr. 3, 7. 4, 60. — = *ars*, dexteritas Sap. 14, 2. (Xen. Mem. 2, 3. 10.) —

3) formulae notandae: καλεῖν τι σοφίαν *nomen Sapientia imponere alicui rei* Sir. praef. secunda. — ὄνομα σοφίας *nomen sapientiae* Ibid.

Σοφίζομαι, I) passivum (verbi σοφίζω, sapientem s. doctum, prudentem reddo) *sapiens* s. *doctus* s. *peritus sum*, ἔν τινι *in aliqua re* Sir. 37, 20. 38, 31. ἐσοφίσθην *sapiens fui* Sir. 47, 14. σοφισθήσομαι *sapiens reddar* Sir. 38, 24. 25. 50, 28. — μὴ σοφίζου *noli sapiens esse* l. e. vel: *noli prae te ferre* s. *ostentare sapientiam tuam* Sir. 35, 4. παρά τινι *coram aliquo* 7, 5. — vel: seq. infinit. 10, 5. μὴ — σου i. e. *noli sapientior tibi videri, quam qui ipse negotia tua peragas.* — II) depon. pass. c. aor. 1. med. *sapienter excogito, klug ersinnen* Sir. 18, 28. συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσοφίσαντο scil. λόγους. Cf. praefat. secundam: οὐ μόνον τὰ ἑτέρων — ἀποφθέγματα συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφθέγξατο. (sq. acc. rei Hdot. 2, 66. 8, 27. καινὰς ἰδέας σοφίζεσθαι κτλ. cf. *Jac.* Philostr. imag. p. 194.)

Σοφός, ή, όν, *sapiens*, i. e. a) *intelligens, prudens, verständig*, aa) de personis Sir. 7, 19. 9, 14. 17. 10, 24. 18, 26. 20, 4. 6. 21, 6. 36, 2. 37, 22. 23. 24. 26. Esr. 4, 42. 4 Macc. 7, 24. (Hdian. 1, 2. 7. Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — ἐν λόγῳ Sir. 20, 12. 26. 28. — bb) de rebus, ut λόγος σοφός Sir. 21, 15. 44, 4. Esr. 3, 5. 10. 5, 6. — b) ad exemplum hebr. חָכָם *is qui cum recta Dei cognitione vitae sanctitatem coniungit* Sap. 4, 17. 6, 24. 7, 15. Sir. 3, 27. 6, 32. 33. — Sunt, qui huc referunt etiam Sir. 7, 19. 9, 14. 19. 10, 24. 18, 26. 21, 13.

— c) sensu philosophico, *qui in consiliis optimis exsequendis optima utitur ratione* Sir. 1, 6. (Pseudo-Phocylides v. 48. cf. *Brunck.* poet. gnom. p. 157. ed. *Schäfer.*)

Σπαίρω, f. αρῶ, *palpito* 4 Macc. 15, 12. (Euphor. ed. *Meinecke* p. 87. et ap. Stob. Serm. LVIII. p. 377. Gesn. ed. 3. Apollon. Rhod. v. 874.)

Σπανίζω, f. ίσω (σπάνις, raritas, inopia; penuria laboro. τινός Thuc. 4, 6. rarus sum) *rarum facio*, pass. σπανίζομαι, a. 1. ἐσπανίσθην, *rarus fio*, ut ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ i. e. *aqua deesse coepit* Jud. 11, 12.

Σπάνις, εως, ἡ (σπανός, rarus; raritas) *inopia, penuria* Jud. 8, 9. (Diod. Sic. 1, 8. Dem. 389, 6. Xen. h. gr. 2, 2. 14.)

Σπαράσσω, ττω f. ξω, *lacero, dilacero* [propr. Diod. Sic. 5, 30. Plut. de gen. Socr. c. 22.], τινά τινι aliquem aliqua re, ut ἐσπαραγμέναι σκυλμοῖς ἀλλοεθνέσι, *tanquam laceratae vexationibus gentilium* i. e. *quippe contumeliose et caudelissime a gentilibus tractatae.*

Σπάργανον, ου, τό (σπάργω, involvo) *fascia, qua infans involvitur, Windel* Sap. 7, 1. (Ael. V. H. 2, 7. Lucian. dial. deor. 7, 2.)

Σπάρτη, ης, ἡ, *Sparta*, urbs Laconiae, quae etiam λακεδαίμων, terrae nomine appellatur 1 Macc. 14, 16. (Lucian. dial. deor. 20, 15. Xen. Mem. 4, 4. 15.)

Σπαρτιάτης, ου, ὁ (σπάρτη) *Spartanus, civis Spartae* 1 Macc. 12, 2. 5. 6. 20. 21. 14, 20. 23. 15, 23. (Xen. Ages. 2, 24.)

Σπασμός, οῦ, ὁ (σπάω, quod vid.; divulsio Diod. Sic. 2, 43.) *detractio*, ut μαχαιρῶν 2 Macc. 5, 3. —

Σπαταλάω, ῶ f. άσω (σπατάλη, luxus) *luxui deditus sum*, ὁ σπαταλῶν, substantive = *homo luxuriosus* Sir. 21, 15. (Anth. gr. Vol. 3. p. 22. ed. *Jacobs.*)

Σπατάλη, ης, ἡ (σπαθάω) *luxuria*, σ. ἁμαρτίας i. e. *luxuria cum peccato coniuncta* Sir. 27, 13. ὁ γέλως — ἁμαρτίας i. e. *male luxuriantes rident* = *male luxuriandi si datur occasio rident* vel *laetantur*.

Σπάω, ῶ f. άσω, *traho*, a) ἀέρα κοινόν i. e. *spiritum traho, athmen* Sap. 7, 3. (ita Menander epigr. 6, v. 7. Cf. *Brunck* Gnomm. poet. p. 264. ed. *Schäfer.*) — b) ῥομφαίαν, *gladium stringo*, med. *meum gladium stringo* 3 Esr. 4, 22. (Diod. Sic. 3, 17. Hdot. 9, 27. Xen. An. 7, 4. 16.)

Σπεῖρα, ας, ἡ (funis contortus, spira Diod. Sic. 3, 36.) *manipulus* l. *caterva militum* Jud. 14, 11. 2 Macc. 8, 23. quo l. si in codd. legitur σπείρης, vid. de hac genit. forma *Buttm.* §. 32. IV. gram. max. §. 34, not. 14. *Matth.* §. 68, not. 5. *Fischer* ad Well. Vol. 1. p. 358. *Win.* §. 8, 1. — 2 Macc. 12, 20. 22. (Pol. 11, 23. 1.)

Σπειρηδόν, adv. (σπεῖρα) *catervatim, per cohortes* 2 Macc. 12, 20. 5, 2.

Σπείρω, f. ερῶ, *sero, sementem facio*, a) propr. Sir. 6, 18. 3 Esr. 4, 6. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Mem. 2, 1. 13.) — b) formula trop. σ. ἐπ' αὔλακας ἀδικίας *improbitatem sero* = *male facta patro* Sir. 7, 2. — c) seq. acc. pers. *gigno* 4 Macc. 10, 2. —

Σπένδω, f. σπείσω (spargo, sprengen) *libo*, ἐξ αἵματος σταφυλῆς i. e. *partem vini libo* Sir. 50, 15. (Hdian. 5, 5. 12. Xen. Cyr. 7, 1. 1.) —

Σπέρμα, τος, τό (σπείρω) 1) *semen*, de semine virili Sap. 7, 2. 3 Esr. 8, 70. — pro זֶרַע Lev. 15, 16. (Marc. Anton. 4, 36.) — 2) ex hebr. dicendi ratione [cf. *Win.* §. 3, 2.] *progenies, soboles* a) = *Geschlecht* Sap. 3, 16. 10, 15. 12, 11.

Sir. 10, 19. — b) *posteri* Sir. 1, 13. 41, 6. 44, 11. 12. 13. 21 bis. 45, 15. 21. 24. 25. 46, 9. 47, 20. 22. 23. Tob. 1, 1. 9. 4, 12. Hist. Sus. v. 56. Prec. Azar. v. 11. 1 Macc. 5, 62. 7, 14. 2 Macc. 7, 17. 3 Macc. 6, 3. 4 Macc. 18, 1. — pro זֶרַע Gen. 4, 25. 9, 9. (Thuc. 5, 16. Soph. Elect. v. 1508.) — metonym. τὸ ἀνθρώπων σπέρμα, *genus humanum, omnis posterorum Adami multitudo* Tob. 8, 5. — 3) *pauci superstites* i. e. *parvus hominum* vel *civium numerus*, qui, seminum instar ad sementem servatorum, ex quibus nova messis exspectatur, *superstes est ex populi alicuius multitudine* Sap. 14, 6. 3 Esr. 8, 88. (Jos. Ant. 11, 5. 3. Plato Tim. p. 1041.) Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 352 sqq. —

Σπεύδω, f. εύσω (impello) 1) *accelero* a) trans. i. e. *beschleunigen* seq. accus. rei Sir. 33, 8. — b) intrans. festino, *ich eile*, abs. 2 Macc. 11, 37. — ἔκ τινος Sap. 4, 14. ἐπί τι 4 Macc. 14, 5. — sq. infinit. Jud. 10, 13. 3 Macc. 3, 1. (Diod. Sic. 1, 66. Hdian. 5, 5. 1. Xen. Mem. 4, 3. 1.) — σπεύδων l. σπεύσας ποιῶ τι = *celeriter aliquid facio*, ut σ. προεμάχησε = *er eilte zur Vertheidigung herbei, celeriter defendit* Sap. 18, 21. Jud. 12, 14. 2 Macc. 9, 14. — pro מִהֵר Gen. 18, 6. — 2) *summo studio tracto aliquid*, absol. Sir. 11, 11. (sq. acc. rei Pol. 3, 62. 2. Thuc. 6, 39.)

Σπιλόω, ῶ f. ώσω (σπῖλος, macula) *inquino, contamino*, τί Sap. 15, 4. (Dion. Hal. Ant. 9, 6. Heliod. 10, 15.) Cf. de hac voce serioris aevi *Lob.* ad Phryn. p. 28.

Σπινθήρ, ῆρος, ὁ, *scintilla* a) propr. Sap. 3, 7. 11, 18. Sir. 11, 30. 28, 12. (Diod. Sic. 3, 47. Lucian. dial. deor. 5, 4.) — b) in rei minimae periphrasi Sir. 42, 22. — c) σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2. quo l. *cogitatio* [der Gedanke] pendere dicitur a cordis motu scintillaeque comparatur. Cf. ad h. l. *Bauermeister* Sap. Salom. p. 50. *Grimm* Commentar üb. das Buch d. Weish. p. 43.

Σπλαγχνίζω, f. ίσω (σπλάγχνον) = σπλαγχνεύω, *viscera distribuo* i. e. *epulam instituo ex carnibus in deorum honorem immolatis, eine Opfermahlzeit anstellen* 2 Macc. 6, 8.

Σπλαγχνισμός, οῦ, ὁ (σπλαγχνίζω) *visceratio* i. e. *viscerum s. carnium e victimis in honorem deorum immolatis residuarum distributio et comestio* 2 Macc. 6, 7. 21. 7, 42. Solebant enim inter eos, qui interessent solemni alicui sacrificio, carnium immolatarum pars distribui, vel etiam epulum institui aut mitti ad amicos. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Opfermahlzeiten.*

Σπλάγχνον, ου, τό, et plur. τὰ σπλάγχνα, ων, 1) *viscera* i. e. cor, iecur, pulmo 2 Macc. 9, 5. 6. 4 Macc. 5, 29. 10, 8. 11, 18. (Hom. Odyss. 3, 9. Ael. V. H. 12, 31. Paus. 4, 13. 1.) — 2) ex Hebraeorum loquendi consuetudine: *interna alicuius, das Innere Jemandes* i. e. *animus*, quatenus sedes est affectuum, amoris, benevolentiae, misericordiae a) univ. Sir. 30, 7. 36, 5. Bar. 2, 17. 4 Macc. 10, 20. 26. — pro רַחֲמִים Prov. 12, 10. (Dion. Hal. Ant. 11. p. 176. Aristoph. Ran. v. 1006.) — b) de affectu tenero, quo moventur viscera = *amor, misericordia* Sap. 10, 5. — pro רַחֲמִים Deut. 13, 17.

Σπλαγχνοφάγος, ου, ὁ (σπλάγχνον, ἐσθίω, φάγω) *viscerum comestor*, iunct. c. genit. ἀνθρωπίνων σαρκῶν i. e. φάγων σάρκας ἀνθρωπίνας Sap. 12, 5.

Σποδός, οῦ, ἡ, *cinis, pulvis* a) propr. Jud. 4, 15. 9, 1. Addit. ad l. Esth. 4, 1. 1 Macc. 3, 47. 4, 39. 2 Macc. 4, 41. 13, 5. 3 Macc. 1, 18. ad quos l. cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trauer.* b) ex Hebraeorum dicendi consuetudine ad res et personas, quae nullius sunt momenti neque quidquam ponderis, gravitatis habent Sap. 15, 10. Hinc. voc. γῆ καὶ σποδός summae humilitati describendae inservit Sir. 40, 3. ita etiam in formula: γῆ καὶ σποδός εἰμι Sir. 10, 9. 17, 27. — ita pro עָפָר וָאֵפֶר Gen. 18, 27. Job. 42, 6.

Σποδόω, ῶ f. ώσω (σποδός, cinis, *in cinerem redigo*) *cinere adspergo*, med. σποδοῦμαι, a. 1. ἐσποδωσάμην, τὴν κεφαλήν *cinere caput meum adspergo* Jud. 4, 11. quod quatenus fieri solebat a Hebraeis lugentibus vid. apud *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trauer.*

Σπονδεῖον, ου, τό (σπονδεῖος, in libationibus adhiberi solitus) *libatorium* i. e. *vas, quo vinum in sacrificiis* vel *in epulis libabatur* Sir. 50, 15. 3 Esr. 2, 13 bis. 1 Macc. 1, 22. — pro מְנַקִּית Exod. 25, 29. 37, 16.

Σπονδή, ῆς, ἡ (σπένδω, quod vid.) *libatio*, ita a) de libationibus gentilium in honorem deorum fieri solitis inter epulas, ita οἶνος σπονδῶν Addit. ad l. Esth. 4, 13. — ita pro נְסִיךְ Deut. 32, 38. — (Xen. Cyr. 3, 3. 40. — b) de libationibus lege mosaica praescriptis, *Trankopfer* 3 Esr. 3, 31. 1 Macc. 1, 45. — pro נֶסֶךְ Exod. 29, 40. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Trankopfer.*

Σπορά, ᾶς, ἡ (σπείρω, sero; satio LXX 2 Regg. 19, 29.) *satum, die Saat, die auf dem Felde stehende Frucht* 1 Macc. 10, 30. (Jos. Ant. 3, 2. 3.)

Σπόρος, ου, ὁ (σπείρω, sero; satio, das Säen Xen. Oec. 7, 20.) *satum, die Saat*, Sir. 40, 22. χλοὴ σπόρου *das Grün der Flur = die grüne Saat.* — pro זֶרַע Levit. 26, 5.

Σπουδάζω, f. άσω, a. 1. ἐσπούδασα (σπουδή) *festino, ich eile, ich spude mich*, sq. infinit. Jud. 13, 1. sq. τοῦ c. inf. Jud. 13, 12. 3 Macc. 7, 10. (Xen. An. 2, 3. 12.)

Σπουδαιότης, τητος, ἡ (σπουδαῖος, sedulus, emsig) *diligentia, cura, Sorgfalt* 3 Macc. 1, 10. (Diod. Sic. 1, 93.)

Σπουδαίως, adv. (σπουδαῖος) *diligenter, studiose, sedulo, eifrig, dahinterher* Sap. 2, 6. (Ael. V. H. 2, 2. Xen. Cyr. 1, 3. 8.)

Σταγών, όνος, ἡ (στάζω, stillo) *gutta* Sir. 1, 2. 18, 9. 4 Macc. 10, 8. (Ael. V. H. 3, 42. Lucian. Tim. §. 3.)

Στάδιος, ου, ὁ, *stadium*, appellatur mensura longitudinis DC passuum graecorum vel CXXV. passuum romanorum 2 Macc. 12, 9. 16. (Pol. 2, 14. 9. Xen. Cyr. 7, 1. 5. Thuc. 4, 3.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Stadium.*

Σταθμίον, ου, τό (deminut. voc. σταθμός. De h. v. deminutione ad formam, non ad significationem pertinente vid. sub βιβλίον notata) *pondus, Gewicht* Sir. 42, 4.

Σταθμός, οῦ, ὁ (ἵστημι, sisto; statio) *pondus, Gewicht, Waage* Sap. 11, 20. Sir. 42, 7. (Diod. Sic. 2, 9. Xen. Mem. 3, 10. 10.) — Formulae notandae: οὐκ ἔστι σταθμὸς — αὐτοῦ scil. φίλου i. e. *ita amicus virtute praestat, ut aestimari nequeat* Sir. 6, 14. 26, 15. — ζυγὸν καὶ σταθμὸν ποιεῖν τινι, *libram et pondus adhibere rei* i. e. *moderari rem, coercere aliquid* Sir. 28, 25. ἐν σταθμῷ = *abgewogen, abgemessen* Sir. 16, 22.

Στακτή, ῆς, ἡ (στακτός, ἡ, όν, stillans) *Stakte*, i. e. *liquor quem arbores myrrhae sponte et prius, quam inciduntur, sudant, das sehr wohlriechende Gummi, welches von selbst aus der Myrrhenpflanze hervorquillt* Sir. 24, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Stakte.*

Σταλαγμός, οῦ, ὁ (στάζω, σταλάω, stillo) *gutta, stilla* 4 Macc. 9, 20. (Diod. Sic. 17, 10.)

Στασιάζω, f. άσω (στάσις) *seditionem moveo*, absol. Jud. 7, 15. 2 Macc. 4, 33. 14, 6. (Ael. V. H. 3, 43. Xen. Mem. 4, 4. 8.)

Στάσιμος, σίμη, σιμον (ἵστημι, sisto; stans, qui non movetur) *firmus, a, um*, ἡλικία i. e. *aetas vigens* Sir. 26, 17.

Στάσις, εως, ἡ (ἵστημι) 1) *status* i. e. *conditio* Sir. 36, 12. — 2) *statutum, pactum, Vertrag, Versprechen* 1 Macc. 7, 18. — 3) *statio, das Stehen.* ποδός, *locus quo stat aliquis* 1 Macc. 10, 72. οὐκ — ἡμῶν *pedem non figetis nobis oppositi* = *non stabitis nobis oppositi* 1 Macc. 10, 72. τῆς δεήσεως *die Stellung, der Stand beim Gebet* 3 Macc. 1, 23. — (Diod. Sic. 13, 72. Dem. 428, 9. Xen. Ven. 9, 16.)

Σταυρόω, ῶ f. ώσω (σταυρός, palus) *palo affigo, suspendo* Addit. ad l. Esth. 6, 15. (Diod. Sic. 16, 61. Artem. 2, 53 et 56.) — pro תָּלָה Esth. 7, 10.

Σταφυλή, ῆς, ἡ, *uva* Sir. 36, 26. 50, 5. 51, 15. 1 Macc. 6, 34. — pro עֵנָב Gen. 40, 10. 11. (Diod. Sic. 4, 5. Xen. Oecon. 19, 29.)

Στέαρ, έατος, τό, *sebum, sevum, Talg, Fett* Sir. 47, 2. Jud. 16, 16. Hist. bel. et drac. v. 27. — pro חֵלֶב Lev. 3, 16. 17. (Xen. An. 5, 4. 28.)

Στέγη, ης, ἡ (στέγω) *tectum* 3 Esr. 6, 4. — pro מִכְסֶה Gen. 18, 13. (Diod. Sic. 19, 8. Xen. Cyr. 6, 1. 14.)

Στέγος, εος, ους, τό, forma serioris aevi pro: τέγος, εος, ους, τό (tectum) *lupanar, Bordell, Hurenhaus* Bar. 6, 11. quo l. codd. τέγος cf. *Augusti, Apel.* (Anth. palat. p. 717. ed. *Jac.*)

Στεῖρα, ας, ἡ (στεῖρος) *sobolis procreandae impar, sterilis, die Unfruchtbare* Sap. 3, 13. — pro עֲקָרָה Gen. 11, 30. (Hom. Odyss. 20, 160.)

Στειρόω, ῶ f. ώσω (στεῖρος) *sterilem reddo*, a. 1. p. ἐστειρώθην, de femina *sterilis reddita sum* Sir. 42, 10. vid. de h. l. lect. *Bretschneider, Apel, Augusti* στειρωθῇ praeferentes pro στειρώσῃ, quam lect. qui praeferunt, intransitive poni h. l. monent pro: *sterilis sum, kinderlos sein.*

Στέλεχος, εος, ους, τό, *truncus* Sir. 50, 12. pro פֹּארָה Ezech. 31, 12. 13. (Dem. 1073, 26.)

Στέλλω, f. στελῶ, a. 1. ἔστειλα (colloco, pono, ordino, ut ἑτάρους = die Gefährten in Reih' und Glied stellen = aciem instruo Hom. Il. 4, 294.) 1) *mitto*, pass. στέλλομαι, *mittor*, signif. reflex. i. e. *proficiscor, iter facio* 3 Macc. 4, 11. (Ael. V. H. 14, 17. Xen. An. 5, 6. 5. 6, 2. 13. Hdot. 1, 165.) — 2) *paro* i. e. *ich setze in Stand, bereite*, sq. acc. rei, ut παστούς 3 Macc. 1, 19. — med. a) *me paro*, sq. acc. rei i. e. *paro me ad aliquid*, ut τὴν δευτέραν ἔφοδον εἰς αἴγυπτον 2 Macc. 5, 1. — πλοῦν *ad navigationem, ich unternehme eine Seereise* Sap. 14, 1. (Diod. Sic. 4, 41.) — b) *mihi paro* ut φιλίαν πρός τινα i. e. *amicum concilio mihi aliquem* Sap. 7, 14.

Στεναγμός, οῦ, ὁ (στενάζω, quod vid.) *gemitus, suspirium* Sap. 11, 12. Jud. 14, 16. 3 Macc. 1, 18. 4, 2. — pro אֲנָחָה Job. 3, 24. נְאָקָה Exod. 2, 24. (Lucian. dial. mort. 2, 5. Aeschin. dial. Socr. 3, 3.)

Στενάζω, f. ξω (στενός) *gemo, ingemisco* Sap. 5, 3. Sir. 30, 20. 36, 30. 1 Macc. 1, 26. 4 Macc. 9, 21. — pro נֶאֱנַק Ezech. 26, 15. נֶאֶנְחוּ Jes. 24, 7. (Dem. 835, 12.)

Στενός, ή, όν, *angustus, a, um* Jud. 4, 7. (Cebet. tab. c. 10. Xen. Mem. 3, 5. 25.) — τὰ στενά. *angustiae* [propr. = fauces Xen. Anab. 4, 5. 1.] metaph. *Noth, Verlegenheit*, ψυχὴ ἐν στενοῖς Bar. 3, 1. Hist. Sus. v. 22.

Στενότης, τητος, ἡ (στενός) *angustia* 2 Macc. 12, 21. (Xen. Ven. 9, 14.)

Στενοχωρέω, ῶ f. ήσω (στενόχωρος) *ango*, pass. στενοχωρέομαι, οῦμαι, *angor*, addito accus. τὸ πνεῦμα, *animum quod attinet* [de quo accus. vid. αἰδήμων] 4 Macc. 11, 11. (sensu locali: coarctor Diod. Sic. 20, 29. Hdian. 7, 9. 18.)

Στενοχωρία, ας, ἡ (στενοχωρέω) *angustia* [propr. Diod. Sic. 18, 42. Thuc. 4, 26.] metaph. πνεύματος i. e. *angustia, in qua versatur animus, Geistesangst, Beklommenheit des Geistes* Sap 5, 3. ἐν καιρῷ στενοχωρίας Sir. 10, 25. 1 Macc. 2, 53. — 13, 3. 3 Macc. 2, 10. — iunct. c. subst. eiusdem vel cognatae significationis, ut στενοχ. καὶ πένθος Addit. ad l. Esth. 4, 2. θλῖψις καὶ στενοχωρία i. e. *summa calamitas* 1, 8. Cf. de hac intensione sub ἀγαλλίαμα notata et *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 106. (ita Artem. 1, 79. 2, 37.) — pro צוּקָה Jes. 8, 22. (Ael. V. H. 2, 41.)

Στέργω, f. ξω, *amo*, φίλον Sir. 27, 17. (Dem. 790, 7. Xen. Cyr. 1, 6. 24.)

Στερεόω, ῶ f. ώσω (στερεός, rigidus, firmus) 1) *rigidum reddo, starr und steif machen*, τινά τινι, *aliquem aliqua re* Sir. 45, 8. (consolido, verdichten, τί Diod. Sic. 1, 7.) — 2) *firmum reddo* [σῶμα Xen. Cyr. 8, 8. 8.], a) de aedificiis = *munio, befestigen*, ut τὸν ναόν Sir. 50, 1. 1 Macc. 9, 62. — b) de promissis = *ratum facio*, στερέωσον λόγον i. e. *sta promissis* Sir. 29, 3. — c) de sententia lata = *auctoritatem concilio* Sir. 3, 2. Cf. ad h. l. sub ἐπί no. II. observata. — d) de bonis, commodis alicuius = *certum reddo, sichern, sicher stellen* Sir. 34, 11. 42, 25. (Diod. Sic. 15, 57.) — e) de modo, quo fit vel factum est, quod substantivo accusandi casu posito enuntiatur, ut στερεοῦν μαστίγας = στερεῶς μαστιγοῦν, *tüchtig und derb durchprügeln* l. *züchtigen* Sir. 30, 38. (ita κόνδυλος στερεός Ael. V. H. 13, 38.) — σ. πόλεμον = στερεῶς πολεμέω = *fortiter* vel *acriter pugno* 1 Macc. 10, 50. φυλακήν = στερεῶς φυλάσσειν *scharf bewachen* Sir. 26, 10. 42, 11. (ita στερεῶς καταδῆσαι Hom. Odyss. 14, 346.) σ. θαυμάσια = στερεῶς ποιῶ θαυμάσια = *robore adhibito mirabilia patro* Sir. 42, 17.

Στερέω, ῶ f. ήσω, *privo*, τινά τινος, *aliquem aliqua re* [vid. ἀποστερέω] Sap. 18, 4. Sir. 7, 21. 28, 15. 37, 21. Addit. ad l. Esth. 6, 11. 2 Macc. 13, 10. 3 Macc. 1, 12. (Ael. V. H. 10, 18. Lucian. dial. mort. 2, 3. Xen. Cyr. 7, 1. 13.) — pass. στερέομαι, οῦμαι, *privor* 4 Macc. 4, 7. sq. acc. rei, ut τὸ ζῆν 3 Macc. 5, 32. — Cf. *Matth.* §. 353, 1. *Rost* §. 104, 4. not. 9. — (Xen. Ages. 4, 1.)

Στερέωμα, τος, τό (στερεόω) 1) *solidum* a) οὐρανοῦ i. e. *coelum super terris expansum*, hoc enim antiquissimi homines *solidum* esse putabant, *das Himmelsgewölbe* Sir. 43, 1. 8. Cant. tr. puer. v. 33. — pro רָקִיעַ Gen. 1, 6. — b) τῆς παρεμβολῆς i. e. *robur exercitus, der Kern der Truppen* 1 Macc. 9, 14. — 2) *locus firmus* l. *munitus* 3 Esr. 8, 81.

Στερέωσις, εως, ἡ (στερεόω) *firmatio, consolidatio* Sir. 28, 10. κατὰ τὴν — ἐκκαυθήσεται scil. ἡ μάχη i. e. *quo magis augetur contentionis et proelii materia, eo magis proelium exardescit.*

Στέρνον, ου, τό et plural. τὰ στέρνα, *pectus* Sir. 26, 18. vid. tamen de h. l. lectione et quatenus praeferendum sit voc. πτέρναις *Bretschn.*,

Apel, Augusti. (Lucian. dial. mort. 27, 6. Xen. Cyr. 1, 2. 13.)

Στεφανηφορέω, ῶ f. ήσω (στέφανος, φορέω) *coronam gesto* Sap. 4, 2.

Στέφανος, ου, ὁ (στέφω, cingo; τὸ cingere, τὸ coronare) *corona*, *der Kranz*, *die Krone* a) propr. Bar. 6, 9. Jud. 3, 8. 15, 13. 1 Macc. 1, 22. 4, 57. 10, 20. 15, 37. 2 Macc. 14, 4. — quatenus est insigne regiae et summae potestatis [cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *König.*] Sir. 40, 4. 45, 12. — pro עֲטָרָה Esth. 8, 15. (Ael. V. H. 11, 4. Hdian. 5, 3. 12.) — quatenus praemio datur Sir. 35, 2. (ita de coronis in certamine victori praemii loco dari solitis Cebet. tab. c. 21. Ael. V. H. 9, 31. Xen. Cyr. 8, 5. 4 et 17.) — b) ex meton. signi pro re signata = vel: *ornamentum*, *decus*, ita στέφανος ἀγαλλιάματος Sir. 1, 9. 6, 30. quibus verbis Sir. 1, 9. 15, 6. adduntur alia eiusdem fere significationis vocc., ornamenti notio ut exhauriatur; vid. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα observata. — vel: *summum*, *das Höchste*, ut στέφανος σοφίας [ἐστὶ] φόβος κυρίου Sir. 1, 16. — c) pro: *aurum coronarium*, apud Jos. Ant. 12, 3. 3. στεφανίτης φόρος appellatum. Appellatur scilicet hoc nomine tributi genus Syriae regibus quotannis a Judaeis offerri vel persolvi solitum. 1 Macc. 10, 29. 11, 35. 13, 39. Uti enim apud Romanos mos fuerat primum, ut provinciales, socii amicique populi imperatori suo victori coronas e lauro mitterent gratulationis ergo, mox autem eae ex auro fieri, earum denique loco pecunia *auri coronarii* nomine efferri coepisset, ita reges Syriae primum ut corona aurea dono quotannis a Judaeis offerretur imperarunt, post vero στεφάνου nomine ut pecunia certa ab iisdem persolveretur constituerunt. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Abgaben.*

Στεφανόω, ῶ f. ώσω (στέφανος) *corono*, *ich bekränze*, *kröne* 3 Macc. 3, 28. — med. στεφανοῦμαί τι, *coronari me curo* [de qua medii vi vid. ἐξαιρέω] Jud. 15, 13. (Ael. V. H. 3, 1. Cebet. tab. c. 21. Xen. Ages. 2, 11.)

Στέφος, εος, ους, τό, forma poet. pro στέφανος, *corona* 3 Macc. 4, 8. De contractione omissa cf. *Win.* §. 9, 2. c. (Eur. Med. v. 945. Bion idyll. 1, v. 88.)

Στήλη, ης, ἡ, *columna*, ἁλός Sap. 10, 7. de quo genit. vid. ἅλς. 1 Macc. 14, 27. 3 Macc. 2, 27. 7, 20. (Jos. Ant. 1, 11. 4. Ael. V. H. 5, 3. Xen. Cyr. 7, 3. 16.)

Στήριγμα, τος, τό (στηρίζω, quod vid.) *fulcrum*, *Stütze*, ita de personis tutelam l. auxilium alicui praestantibus, σ. ἰσχύος *fulcrum robur habens* i. e. ἰσχυρόν Sir. 31, 16. 49, 15. 1 Macc. 2, 43. 6, 18. — Tob. 8, 6. quo l. verbis βοηθὸν εὗαν per appos. additur σ. τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

Στηρίζω, f. ίσω et forma attica [vid. γνωρίζω] στηριῶ, a. 1. ἐστήρισα [de qua aor. forma vid. *Buttm.* §. 83, not. 1. gr. max. §. 92, not. 5. *Matth.* §. 175. *Win.* §. 15.] 1) *firmiter colloco*, i. e. a) *facio*, *ut firmus stet aliquis*, opp. σαλεύομαι, trop. Sir. 13, 20. vid. de h. l. sub σαλεύω monita. (Eurip. Hippol. v. 1206. p. 326. ed. *Valken.*) — στηρίζμαι ἐπί τινα *firmus sto innixus alicui* Sir. 15, 4. ἐπί τινος *innitor alicui* 22, 14. — b) *facio ut fixam sedem habeat aliquis*, sq. ἐν c. dat. loci Sir. 24, 10. ἐν σιὼν ἐστηρίχθην i. e. *firmam sedem nactus sum.* — c) *facio ut perducet aliquis*, sq. acc. rei Sir. 3, 9. 38, 34. 40, 19. — addito ἔν τινι 42, 17. — — 2) *firmum* vel *constantem reddo* i. e. *fest*, *beständig machen*, perf. pass. ἐστήριγμαι = *firmus* l. *constans sum*, ἔν τινι *in aliqua re* Sir. 5, 10. 39, 32. — τοὺς ταπεινοὺς = *oppressos erigo* 1 Macc. 14, 14. — a) *befestigen*, *stark machen* aa) de rebus, ut καρδίαν τινός Sir. 6, 36. — passiv. στηρίζομαι, ut ἐστηρίχθη ἡ ὑπερηφανία i. e. *eo nunc ventum est*, ut *ingravesceret insolentia* 1 Macc. 2, 49. (activ. intransit. Thuc. 2, 49.) — bb) de personis = *auctoritate et dignitate cresco*, ἐν υἱοῖς καὶ ἀδελφοῖς 1 Macc. 2, 17. — b) intransit. *firmum* l. *fortem me praesto* 1 Macc. 14, 26.

Στιγμή, ῆς, ἡ (στίζω, pungo) *punctum*, de tempore = *momentum*, *der Augenblick* 2 Macc. 9, 11. (στιγμὴ χρόνου Plut. de puer. educat. c. 17.)

Στίλβω, f. ψω, *splendeo*, *luceo* Bar. 6, 24. — ἐπί τι 1 Macc. 6, 39. (Pol. 1, 9. 4. Plat. Phaedon. §. 39. ed. *Fischer.*)

Στοιχεῖον, ου, τό (demin. subst. στοῖχος, ordo) *elementum*, de elementis universitatis rerum, *Grundstoff* Sap. 7, 17. 4 Macc. 12, 13. (Hdian. 3, 1. 12. Lucian. parasit. §. 11. τὰ τέσσαρα [aqua, ignis, aër, terra] ἐξ ὧν συνεκρίθη scil. ὁ κόσμος Philo de Cherub. ed. *Mangey.* I. p. 162.)

Στολή, ῆς, ἡ (σέλλω, quod vid.) 1) *apparatus*, *ornatus* Addit. ad l. Esth. 5, 6. πᾶσα — αὐτοῦ, *omnis ornatus*, *quo instrui solebat*, *quum publice appareret.* (de ornatu militari Ael. V. H. 3, 24. Xen. Cyr. 3, 3. 42.) — 2) *stola* i. e. *vestis superior ad talos demissa*, qua utebantur reges, principes, honoratiores 1 Macc. 6, 15. (Xen. Cyr. 1, 3. 3. 1, 4. 26.) — 3) *vestis*, σ. δόξης = *Prachtgewand* Sir. 6, 28. 30. 45, 7. 50, 11. σ. ἁγία Sir. 15, 10. 1 Macc. 10, 21. σ. τῆς χηρεύσεως Jud. 16, 8. σ. τῆς εἰρήνης [vid. εἰρήνη] Bar. 4, 20. σ. πολέμου 1 Macc. 14, 9. — Jud. 10, 7. 3 Esr. 4, 17. 54. 5, 45. 2 Macc. 3, 15. 5, 2. (Xen. Cyr. 2, 4. 23.)

Στολίζω, f. ίσω (στολός, vestis; orno, paro) *vestio*, *induo*, *ankleiden*, sq. dat. vestis Jud. 12, 3. 2 Macc. 3, 33. — ἐστολισμένος, *vestitus*, *angekleidet* 3 Esr. 1, 2. 5, 59. 7, 9.

Στολισμός, οῦ, ὁ (στολίζω, paro, orno) *ornatus*, *vestitus* Sir. 19, 27.

Στόλος, ου, ὁ (στέλλω, paro, orno; apparatus, expeditio Xen. An. 2, 2. 10. expeditio nautica) *classis*, *die Flotte* 2 Macc. 12, 9. 14, 1. Diod. Sic. 1, 55. Ael. V. H. 5, 1.)

Στόμα, τος, τό, 1) *os*, *der Mund* a) univ. Sap. 8, 12. 10, 21. Sir. 14, 1. 15, 9. 20, 18. 19. 23. 28. 21, 5. 26. 22, 25. 23, 7. 28, 12. 30, 18. 37, 22. 39, 3. 35. 49, 1. Tob. 13, 6. Jud. 2, 2. 3. 6. 5, 5. 15, 13. Addit. ad l. Esth. 4, 7 bis. 10. Cantic. tr. puer. v. 27. 3 Esr. 4, 19. 31. 1 Macc. 2, 60. 9, 55. 3 Macc. 4, 16. — b) loci, ex verbositatis genere sub voc. ἄγγελος notato explicandi Sir. 20, 12. 39, 17. 51, 25. Addit. ad l. Esth. 4, 7 bis. Cant. tr. puer. v. 1. 3 Esr. 1, 57. 2, 1. 4, 46. 3 Macc. 2, 20. — c) formulae notandae: ἀνοίγω τὸ στόμα τινός, *aperio os alicuius* i. e. vel: *disertum facio aliquem* Sap. 10, 21. Sir. 15, 5. — vel ex metonym. signi pro re signata: *loquor* Sir. 24, 2. addito ἐπί τινα, *contra aliquem* i. e. *verbis offendo aliquem.* — ὡς κῆρυξ *praeconis instar loquor* i. e. *alta voce loquor* 20, 14. οὐκ ἀνοίγω τὸ σ. pro: *ne hiscere quidem audeo* Sir. 29, 24. Cantic. tr. puer. v. 9. — γλυκαίνω τὸ σ. μου = *dulcibus verbis utor* Sir. 27, 23. θύραν καὶ μόχλον ποιῶ τῷ σ. i. e. *linguam coërceo* Sir. 28, 25. ῥήματά τινος ἐκ στόματος κυρίου, *verba alicuius ex ore Jovae accepta*, ita de oraculis prophetarum 3 Esr. 1, 28. 47. — Sir. 13, 23. πονηρὰ — ἀσεβοῦς, *malum* vel *pro malo habetur egestas in ore improbi.* 1, 26. μὴ ὑποκριθῆς — ἀνθρώπων, *cave*, *ne hypocrita appareas in hominum ore.* — d) ad os refertur, quod pertinet ad hominem ipsum [vid. de hac Hebraeorum, ut poeta-

rum consuetudine sub γλῶσσα observata] Sir. 8, 11. 21, 17. 33, 13. 40, 30. Jud. 8, 21. coll. v. 11 et 7, 30. Addit. ad l. Esth. 3, 10. — ratione habita verborum וַיֹּאמֶר יְהִי אוֹר Gen. 1, 3. ἀπὸ στόματος ὑψίστου, sapientia inquit Sir. 24, 3. ἐξῆλθον, quatenus ante rerum initia cum Deo coniunctissima factis et verbis inter homines apparuit. — e) ex metonym. causae pro effectu = *sermo, oratio, Rede* Sap. 1, 11. Sir. 31, 8. vid. de h. l. sub σοφία adnotata. — Hist. Sus. v. 61.

2) ad Hebraeorum magis, quam Graecorum exemplum [Philostr. Heroic. c. 19. §. 4. Hom. Il. 15, 389. Cf. *Porson.* ad Eur. Or. v. 1279. ed. *Schäfer.*] στόμα μαχαίρας l. ῥομφαίας, *acies gladii* dicitur Sir. 28, 18. Jud. 2, 27. 1 Macc. 5, 28. 51. — ita pro פִּי־חֶרֶב Judic. 18, 27. 2 Sam. 15, 14. —

Στόμωμα, τος, τό (στομόω, acies instruo; acutum, das Geschärfte; das Abgehärtete, ut τὸ στόμωμα πάσης τῆς δυνάμεως, firmamentum vel robur totius exercitus Diod. Sic. 19, 30.) — *acies ferri indurata, ferrum quod candens aquae immersum et induratum est, gehärtetes oder gestähltes Eisen* Sir. 34, 26. (Pollux Onom. VII. c. 51. X. c. 49.)

Στοργή, ῆς, ἡ (στέργω, amo) *amor* 3 Macc. 5, 32. 4 Macc. 14, 13. 14. 17. (iunct. c. εὔνοια Hdian. 1, 17. med.)

Στοχάζομαι, f. άσομαι, dep. med. (collinio et recta ad scopum tendo, ictu peto aliquid, sq. gen. Xen. Cyr. 1, 6. 20. attingo aliquid, etwas treffen Diod. Sic. 1, 50 et 70.) 1) *exploro, cognoscere studeo,* τινά Sir. 9, 14. de h. l. lect. vid. *Bretschn., Apel, Augusti.* — τί Sap. 13, 9. — 2) *respicio, berücksichtigen, curam gero,* τινός [vid. ἀμελέω] 2 Macc. 14, 8.

Στραγγαλόω, ῶ f. ώσω (torqueo) *strangulo, ich erdrossele,* τινά Tob. 2, 3. (στραγγαλάω Diod. Sic. 1, 68.)

Στρατεία, ας, ἡ (στρατεύω) *expeditio, militia* [propr. Diod. Sic. 1, 68. Xen. Cyr. 3, 1. 9.] de expeditione sacra pro religione patria suscipienda 4 Macc. 9, 24.

Στράτευμα, τος, τό (στρατεύω) 1) *exercitus* 1 Macc. 9, 34. 2 Macc. 5, 24. 8, 2. 12, 58. 13, 13. (Diod. Sic. 9, 21. Xen. An. 1, 2. 18.) — τὰ στρατεύματα metonym. pro: οἱ στρατιῶται, *milites, copiae,* 4 Macc. 5, 1. — 2) *castra* Jud. 11, 8. σ. πολέμου = *Kriegslager.* (Xen. An. 1, 5. 12.)

Στρατεύομαι, f. σομαι, dep. med. *milito, stipendium facio* 3 Esr. 4, 6. (Hdian. 8, 7. 20. Xen. Mem. 1, 6. 9.) — addito accus. nominis coniugati [vid. ἐκδικέω] στρατείαν 4 Macc. 9, 24.

Στρατηγέω, ῶ f. ήσω (στρατηγός) 1) *dux sum, munere imperatorio fungor* 2 Macc. 10, 32. (Diod. Sic. 4, 58. Xen. Cyr. 1, 6. 12.) — 2) *arte consilioque militari circumvenio aliquem = Jem. überlisten* 2 Macc. 14, 31. (Plut. Crass. c. 25. τὸ στρατηγηθέν, strategema Ael. V. H. 3, 26.)

Στρατήγημα, τος, τό (στρατηγέω) *consilium bellicum, strategema, Kriegslist* 2 Macc. 14, 29. (Xen. Mem. 3, 5. 22.)

Στρατηγία, ας, ἡ (ars imperatoria) *exercitus* Jud. 5, 3.

Στρατηγός, οῦ, ὁ (στρατός, ἄγω) *dux exercitus* Jud. 5, 2. 7, 8. 14, 3. 17. 3 Esr. 3, 2. 14. 4, 17. 1 Macc. 8, 10. 10, 65. 11, 59. 13, 42. 14, 42. 47. 15, 38. 16, 11. 2 Macc. 3, 5. 4, 4. 8, 8. 9. 9, 19. 10, 11. 14. 12, 2. 13, 24. 14, 12. 3 Macc. 3, 12. 4, 4. 18. 4 Macc. 4, 2. (Diod. Sic. 2, 21 et 22. Xen. Mem. 3, 1. 2.)

Στρατιά, ᾶς, ἡ, *exercitus* Jud. 5, 24. 6, 6. 7, 1. 18. 1 Macc. 2, 66. 2 Macc. 8, 24. 12, 70. 15, 20. 3 Macc. 5, 3. 6, 4. 4 Macc. 4, 9. (Hdian. 6, 5. 16. Xen. Cyr. 1, 4. 17.) — ὁ ἄρχων τῆς στρατιᾶς τῶν δυνάμεων = *Heerführer der Truppen* 1 Macc. 11, 70.

Στρατιώτης, ου, ὁ (στρατιά) *miles* 2 Macc. 5, 12. 14, 39. 3 Macc. 3, 12. 4 Macc. 3, 7. 12. (Diod. Sic. 4, 17. Hdian. 2, 14. 9. Xen. Anab. 2, 5. 29.)

Στρατιωτίς, ίδος, ἡ, *bellatrix,* trop. de femina strenue religionem patriam defendente 4 Macc. 16, 14. —

Στρατοπεδεία, ας, ἡ, *castrametatio,* ποιοῦμαι τὴν σ. *curo ut fiat castrametatio* 2 Macc. 13, 14. (Diod. Sic. 14, 26. Ael. V. H. 9, 39.)

Στρατοπεδεύω, f. εύσω (στρατόπεδον) *castra metor, castra pono,* sq. εἰς c. acc. loci = στρατεύομαι εἴς τινα = *expeditionem suscipio in locum* 2 Macc. 9, 23. ἐπί τινα 4 Macc. 18, 5. περί τι circa *aliquid* 4 Macc. 3, 8. (Xen. Cyr. 1, 6. 43. Ages. 1, 30.) — στρατοπεδεύομαι, depon. med. *castra pono* 2 Macc. 15, 17. (Xen. Cyr. 4, 2. 6.)

Στρατόπεδον, ου, τό (στρατός, exercitus, πέδον, campus) *castra, Feldlager, Heerlager* a) propr. i. e. de castris militaribus 4 Macc. 3, 13. (Lucian. dial. deor. 8, 2. Diod. Sic. 13, 86. λοιμὸς ἐνέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Xen. Cyr. 3, 3. 27.) — b) *exercitus* 2 Macc. 8, 12. 9, 9. 3 Macc. 6, 17. (Diod. Sic. 13, 86. συνέπεσεν εἰς τὸ σ. πολλὴ δεισιδαιμονία. Ael. V. H. 9, 9. Xen. Cyr. 3, 2. 2. 4, 2. 23.)

Στρατός, οῦ, ὁ, *exercitus* 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 8, 35. 4 Macc. 3, 8. (Lucian. dial. mort. 12, 10. Xen. Cyr. 5, 4. 42.)

Στρέβλη, ης, ἡ (femin. adiect. στρεβλός, tortus, contortus) *tormentum, instrumentum torturae, Marterwerkzeug, Folterwerkzeug* a) propr. 4 Macc. 8, 10. 9, 22. (Pol. 18, 37. 7.) — b) univ. = *cruciatus, Marter, Qual* 4 Macc. 7, 4. 8, 23. 14, 12. 15, 21. 22. — iunct. c. βάσανος Sir. 30, 35. (c. ταλαιπωρία Diod. Sic. 13, 86.)

Στρεβλός, ή, όν (tortus, contortus) *verdreht,* sensu ethico: *perversus, pravus, καρδία* [= עִקֶּשׁ־לֵב Prov. 17, 20. ubi LXX σκληροκαρδία] Sir. 36, 25. — pro עִקֵּשׁ 2 Sam. 22, 27.

Στρεβλόω, ῶ f. ώσω (στρεβλός, tortus; contorqueo) *torqueo* i. e. *tormentis crucio, foltern, auf die Folterbank bringen* 4 Macc. 9, 17. 12, 3. 11. 15, 11. (Jos. b. i. 7, 8. 7. Pol. 2, 59. 1. Lysias 428, 1.) — = *crucio,* τινά τινι aliquem aliqua re 3 Macc. 4, 14.

Στρεβλωτήριον, ου, τό (propr. neutrum adiect. στρεβλωτήριος *instrumentum in torquendis maleficiis adhiberi solitum, Folterwerkzeug* 4 Macc. 8, 12. —

Στρεπτός, ή, όν (στρέφω, verto) *tortus, plexus, geflochten* [Dem. 314, 1.] τρίχες, ita de cincinnis ex crinibus evulsis factis Addit. ad l. Esth. 4, 2. —

Στρέφω, f. ψω, 1) *verto, converto,* τὶ ἐπί τινα Addit. ad l. Esth. 4, 8. — pass. στρέφομαι signif. reflexiva [de qua vid. ἁγνίζω] *me verto, ich wende* od. *drehe mich,* a. 2. ἐστράφην, f. 2. στραφήσομαι Sir. 36, 5. 3 Esr. 4, 34. — 2) *muto,* τὶ εἴς τι Addit. ad l. Esth. 3, 10. 1 Macc. 1, 39. — 3) intransit. [vid. ἄγω no. 6.] *converto, transeo* εἴς τι 1 Macc. 2, 63.

Στρουθίον, ου, τό (στρουθός) *avicula,* appellatur ita quaevis avis minor, maxime e genere

passerum Tob. 2, 10. — pro צִפֹּר Cohel. 12, 4. Athen. 14. p. 654. B.)

Στροφή, ῆς, ἡ (στρέφω) *inflexio*, *Verwickelung*, λόγων, παραβολῶν, appellantur ita sermones metaphorici et parabolici, qui prima fronte aliud significare videntur, aliud vero exprimunt, *breviter*, *sententiose et acute dicta* Sap. 8, 8. Cf. *Bauermeister* Comment. in Sap. Salom. p. 104. *Grimm* Comment. über d. Buch d. Weish. p. 215.

Στρόφος, ου, ὁ (στρέφω, verto; funiculus e loro vel cannabe tortus) *tormen* l. *dolor intestinorum*, *Bauchgrimmen*, *Leibschneiden* Sir. 34, 20. (Dioscorid. 3, c. 166.)

Στρωμνή, ῆς, ἡ (στρώννυμι) *stragulum*, *vestis stragula* Jud. 9, 5. 13, 9. Xen. Mem. 2, 1. 30.)

Στρώννυμι l. στρωννύω f. στρώσω (per metathesin e στορέννυμι cf. *Buttm*. §. 101. §. 99, 13. gr. max. §. 110, not. 16. §. 114. *Rost* §. 84. *Matth*. §. 221, 1. 5.) *sterno*, τινί τι Jud. 12, 15. — pro הִצִּיעַ Ezech. 23, 41. (Xen. Cyr. 8, 2. 6.) —

Στυγέω, ῶ f. ήσω (στύξ) *odio habeo*, *abominor*, τινά 2 Macc. 5, 8. (Eur. Phoen. v. 614.) — τί = *contemno*, *despicio* 3 Macc. 2, 31.

Στυγνός, ή, όν (στυγέω, quod vid.; odiosus) *tristis*, *e*, ut νύξ Sap. 17, 5. (torvus opp. φαιδρός Xen. An. 2, 6. 9.)

Στύλος, ου, ὁ, *columna* Sap. 18, 3. Bar. 6, 59. Jud. 13, 9. 1 Macc. 13, 29. 4 Macc. 17, 3. — sq. genit. obiecti, ut σ. νεφέλης i. e. columna *in nube* Sir. 24, 4. σ. ἀναπαύσεως i. e. *ad quam requiescit* Sir. 36, 29. (Eur. Iph. Aul. v. 57.)

Στυππεῖον, ου, τό, it. στιππύον, ου, τό (στύπη) *stupa*, *stuppa*, *Werg* Sir. 21, 9. Cant. tr. puer. v. 22. (Xen. Cyr. 7, 5. 23. Diod. Sic. 14, 51.) Cf. de hoc voc. Lob. ad Phryn. p. 264.

Σύ, *tu*, pron. personale personae secundae; inclinari, nisi praecedit praepos., genit. σοῦ, dat. σοί et accus. σέ, et poni genit. σοῦ et ὑμῶν collatum post nomen, sic, ut locum pronominis possessivi σός et ὑμέτερος expleat, docent Grammatici sub ἐγώ laudati. Legitur autem A) *nominativus* σύ, plural. ὑμεῖς a) cum vi quadam verbo praemissus Sap. 9, 7. 11, 25. Addit. ad l. Esth. 3, 5 bis. Hist. Sus. v. 43. 1 Macc. 5, 52. 53. 3 Macc. 6, 12. 4 Macc. 6, 27. — in oppositionibus verbo praeponitur Sap. 16, 13. coll. v. 14. Hist. bel. et drac. 11. 2 Macc. 3, 34. coll. v. 33. 4 Macc. 9, 8. — καὶ σύ, *tu quoque* Hist. Sus. v. 59. 4 Macc. 10, 13. 17, 3. b) sine vi additur verbo Sap. 9, 17. Tob. 11, 8. — — B) *genit*. σοῦ, ὑμῶν a) pendet a praepos. Sap. 9, 6. 9. 11, 25. Hist. Sus. v. 21. in oppositione Jud. 7, 24. 1 Macc. 7, 28. — b) partitivus est 4 Macc. 8, 5. — c) post vv. genit. regentia, ut ἐν ἐπιθυμίᾳ τινὸς εἶναι Hist. Sus. v. 20. — d) loco pronominis possess. σός, ὑμέτερος, in quibus aa) c. vi quadam *praeponitur* nomini, ad quod pertinet, ut σοῦ ὁ λαός Sap. 12, 19. σοῦ ἡ ἀγαθότης v. 22. 15, 2. 4 Macc. 9, 4. — bb) sine vi postponitur nomini suo Sap. 1, 12. 10, 20. 12, 12. Sir. 3, 26. Bar. 2, 11. 12. Tob. 5, 16. Jud. 7, 31. Hist. Sus. v. 22. 23. Cantic. tr. puer. v. 19. 1 Macc. 3, 51. 4 Macc. 2, 6. 12, 5. — interdum genit. interseritur inter articulum et nomen Sap. 10, 20. 11, 17. 16, 25. 18, 15. 3 Macc. 6, 24. — praeponitur sine vi nomini suo Sap. 6, 3. 12, 9. Sir. 5, 10. 8, 2. — — C) *dativ*. σοί, ὑμῖν a) pendens a praepos., ut ἐν σοί Tob. 13, 10 ter. παρά σοι Sap. 17, 10. Hist. bel. et drac. v. 18. — b) ἐστί τί τινι, *contingit alicui aliquid* 2 Macc. 7, 14. — De formula τί ἐμοὶ καὶ σοί ἐστι, *quid mihi tecum rei est* Esr. 1, 27. vid. sub εἰμί no. 1. f. observata. — c) *dat. commodi* σοί = *für dich* i. e. *in commodum tuum* Sir. 3, 10. Bar. 4, 36. vel = *gegen dich*, *in detrimentum tuum* i. e. *contra te* 1 Macc. 7, 15. — d) a verbo pendet eique nunc praeponitur, nunc postponitur Sap. 12, 12. 15, 2. Hist. bel. et drac. v. 6. Sap. 6, 3. 5. Sir. 3, 8. — D) accus. σέ, ὑμᾶς sequitur nunc praepos. ut διά σε Sap. 16, 7. πρὸς ὑμᾶς Sap. 6, 9. Bar. 1, 10. 14. Esr. 1, 27. — nunc pendet a verbo Sap. 11, 4. 12, 1. Sir. 7, 1.

Συβαΐ, ὁ, *Sybai*, nom. propr. viri, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt 3 Esr. 5, 30.

***Συγγελάω**, ῶ f. άσω (σύν, γελάω) *una rideo*, τινί, *cum aliquo*, alii: *arrideo alicui* Sir. 30, 10.

Συγγένεια, ας, ἡ (συγγενής, quod vid.) *cognatio*, *necessitudo*, σοφίας i. e. *cum sapientia* Sap. 8, 17. — 2 Macc. 5, 9. 4 Macc. 10, 3. (Diod. Sic. 1, 1. Xen. h. gr. 2, 4. 21.)

Συγγενής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (σύν, γένος) *cognatus*, *affinis* a) univ. Sir. 41, 21. Tob. 6, 10. Hist. Sus. v. 20. 63. 3 Esr. 3, 7. 4, 42. 1 Macc. 10, 89. 11, 31. 2 Macc. 5, 6. 11, 1. 35. 12, 39. 15, 18. 3 Macc. 5, 39. 44. 49. (Diod. Sic. 1, 27. Hdian. 1, 4. 1. Xen. h. gr. 1, 4. 6.) — b) sensu latiori = *popularis* 2 Macc. 8, 1. — pro מִשְׁפָּחָה Lev. 25, 45. דּוֹד 18, 14.

Συγγίνομαι, f. γενήσομαι, a. 2. ἐγενόμην, dep. med. (σύν, γίνομαι, fio; consuesco c. aliquo, τινί Lucian. dial. deor. 26, 1. de coitu:) *concumbo*, μετά τινος [vid. μετά] Jud. 12, 16. — τινί Hist. Sus. v. 11. (Lucian. dial. deor. 6, 5. Xen. An. 1, 2. 12.)

Συγγινώσκω, f. γνώσομαι (σύν, γινώσκω, cognosco; consentio, assentior alicui Xen. Cyr. 7, 2. 27.) 1) *apud animum meum cognosco* [cf. de hac praepos. vi in compos. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 1. p. 120. Ev. Marc. p. 36.] sq. ὅτι 2 Macc. 14, 31. — 2) *ignosco*, τινί 4 Macc. 8, 21. (Ael. V. H. 3, 10. Lucian. dial. deor. 2, 1. Xen. Cyr. 5, 1. 12.)

Συγγνώμη, ης, ἡ (συγγινώσκω) *venia*, συγγνώμην ἔχειν ἐπί τινι, *veniam concedere propter aliquid* Sir. praef. prim. Sir. 3, 13. Ael. V. H. 5, 16. Lucian. dial. deor. 25, 4. Xen. Mem. 1, 7. 4.) —

Συγγνωμονέω, ῶ f. ήσω (συγγνώμων, qui ignoscit Xen. Mem. 2, 2. 14.) *ignosco*, *veniam largior*, ἐπί τινι, *propter aliquid* 4 Macc. 5, 12. — (Apollod. 2, 7. 6. Athen. IV. 4. 207.) Cf. de hoc voc. serioris graecitatis *Lob*. ad Phryn. p. 382.

Σύγγνωστος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (συγγινώσκω) *cui ignosci potest*, seq. genit. ἐλέους i. e. *misericordiae causa* [de quo genit. usu vid. ἀβλαβής] Sap. 6, 6. — 13, 8. (Lucian. dial. mort. 12, 13.)

Συγγραφεύς, έως, ὁ (συγγράφω) *historicus* 2 Macc. 2, 28. (Xen. h. gr. 7, 2. 1.)

Συγγραφή, ῆς, ἡ (συγγράφω) *syngrapha*, *Verschreibung*, *Contract* Tob. 7, 14. (Ael. V. H. 4, 1. Dem. 883, 16.) — de tabulis publicis = *Urkunde* 1 Macc. 13, 42. 14, 43.

Συγγράφω, f. ψω (σύν, γράφω) *conscribo*, τί Sir. praef. prim. (Xen. Cyr. 8, 4. 16.)

Συγγυμνασία, ας, ἡ (σύν augens, cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 546., γυμνασία) *exercitatio*, *Gewöhnung*, sq. genit. obiecti, ut ὁμιλίας = *an den Umgang* Sap. 8, 18.

Συγκάθημαι (σύν, κάθημαι) *una sedeo*, *consideo*, τινί Hist. Sus. v. 20. (absol. Theophr. Char. c. 28. Xen. An. 7. 21.)

Συγκαθίζω, f. ίσω (σύν, καθίζω, quod vid.; una colloco cum aliquo) intrans. *una sedeo*, *con-*

sideo, sq. ἐν c. dat. loci 3 Esr. 9, 6. — pro יָשַׁב Exod. 18, 13.

Συγκαλέω, ῶ f. έσω (σύν, καλέω) *convoco*, τινά Jud. 2, 2. 6, 16. 13, 13. 2 Macc. 15, 31. (Hdian. 1, 4. 3. Lucian. dial. deor. 17, 2. Xen. Cyr. 2, 1. 14.)

Συγκαλύπτω, f. ψω (σύν, καλύπτω, tego) *undique tego, ab omni parte tego*, sq. acc. rei Sir. 26, 8. (Jos. Ant. 9, 10. 2. Aesop. f. 7. med. Xen. Cyr. 8, 7. 28.)

Συγκαταβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. ἔβην (σύν, καταβαίνω) *una cum aliquo descendo*, sq. εἰς c. acc. loci Sap. 10, 13. addito ἅμα τινί Cant. tr. puer. v. 25. (una c. aliquo ad aliquid, ut εἰς πόλεμον Diod. Sic. 12, 30.) Serioris aevi esse hoc vocab., quum melioris indolis scriptores frequentaverint συγκαθίημι, observavit *Lob.* ad Phryn. p. 398.

Συγκαταγηράσκω l. συγκαταγηράω, f. άσω (σύν, γηράσκω) *una cum aliquo senesco*, τινί Tob. 8, 7. (Epicur. apud Diog. Laërt. 10, 20.)

Σύγκειμαι, f. είσομαι, dep. defect. (σύν, κεῖμαι) *compositus sum, consisto* Sir. 43, 26. (Diod. Sic. 1, 11. Lucian. dial. mort. 16, 6.)

Συγκεντέω, ῶ f. ήσω (σύν, κεντέω, pungo) *compungo, confodio*, τινά 2 Macc. 12, 23. (Hdot. 3, 77.)

Συγκεράννυμι l. συγκεραννύω, f. κεράσω, p. p. συγκεκέρασμαι [de qua perf. forma cf. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Matth.* §. 239. *Rost* §. 84. *Lob.* ad Phryn. p. 587. *Win.* §. 15. sub κεράννυμι] a. 1. p. ἐκεράσθην *commisceo, commiscendo iungo*, τί τινι 2 Macc. 15, 39. (Meleag. in Anth. gr. Vol. 1. p. 15. ed. *Jacobs.*)

Συγκεραυνόω, ῶ f. ώσω (σύν, κεραυνόω, fulmino) *fulminando concutio, wie mit Donnerschlägen zerschmettern* 2 Macc. 1, 16. (Eur. Bacch. v. 401. Athen. IV. p. 618. B.)

Συγκλάω, ῶ f. άσω (σύν, κλάω, frango) *confringo*, ὀστᾶ, *ossa* [propr. Plut. apophth. Mor. 2. p. 8.] trop. pro: *acerbissimo et gravissimo dolore afficio* Sir. 28, 17.

Συγκλεισμός, οῦ, ὁ (συγκλείω) *conclusio*, ita de loco obsidione cincta 1 Macc. 6, 21.

Συγκλείω, f. σω, a. 1. p. ἐκλείσθην, p. p. κέκλεισμαι (σύν, κλείω) *concludo*, i. e. a) *verschliessen* = *concludendo custodio*, ut ἐλεημοσύνην Sir. 29, 12. τὰς διόδους Jud. 5, 1. τὴν σκηνήν 13, 1. 2 Macc. 1, 15. (τὰς πύλας Xen. An. 7, 1. 15.) — pass. signif. reflex. *ich schliesse mich ein* Tob. 8, 4. 3 Esr. 8, 16. — b) *einschliessen* i. e. aa) *fugiendi copiam praecludo*, τινά 1 Macc. 3, 18. 4, 31. 15, 25. (Diod. Sic. 12, 34.) — addito ἐν c. dat. loci 1 Macc. 5, 5. — 6, 49. τοῦ συγκεκλεῖσθαι i. e. ὥστε σ. *ut clausi esse possent*. (Diod. Sic. 19, 19. εἴς τι 1, 32.) — bb) *bedrängen* 1 Macc. 6, 18. — ἀπὸ τῆς ὥρας συγκλείομαι pro: *tempore coërceor* l. *detineor* 2 Macc. 8, 25. — cc) seq. acc. loci = *obsidione cingo* 1 Macc. 11, 66. 2 Macc. 12, 7. Hdot. 7, 129.)

Συγκληρονομέω, ῶ f. ήσω (σύν, κληρονομέω, quod vid.) *una cum aliquo nanciscor aliquid vel particeps sum alicuius rei c. aliquo* [vide κληρονομέω no. 3.] Sir. 22, 21. ἵνα — συγκληρονομήσῃς *ut una cum eo particeps reddaris eorum, quae possidet ille* i. e. *ut in communionem bonorum eius venias.*

Συγκολλάω, ῶ f. ήσω (σύν, κολλάω, glutino) *glutine compingo, conglutino*, τί Sir. 22, 7. συγκολλῶν — μωρόν i. e. *homini tesseram conglutinanti aequiparandus vel similis est, qui stultum erudiendum sibi sumit* = *oleum et operam perdidit stultum qui erudire conatur.*

Συγκόπτω, f. ψω (σύν, κόπτω) *concido, zusammenhauen*, τινά Jud. 5, 22. de h. l. infinit. notionem τοῦ *sollen* includente vid. sub ἐγκαταλείπω monita. (Dem. 532, 26. Xen. Cyr. 2, 3. 20.)

Σύγκριμα, τος, τό (συγκρίνω, quod vid.) 1) *coniunctio, commixtio*, μουσικῶν, *concentus musicus* Sir. 35, 5. — 2) i. q. κρίμα, *sententia, decretum, der richterliche Ausspruch* Sir. 35, 17. 1 Macc. 1, 57.

Συγκρίνω, f. νῶ (σύν, κρίνω, quod vid.; coniungo, commisceo Plato Phaedon. c. 16. ed. *Fischer*) *confero* i. e. *comparo, vergleichen* a) τί τινι *aliquid cum aliqua re* Sap. 7, 29. 15, 18. (Jos. Ant. 5, 1. 21. Diod. Sic. 1, 58. Aristot. rhetor. 1, 9.) — b) med. συγκρίνομαι, c. a. 1. p. συνεκρίθην, τινί, *vires meas cum viribus alicuius confero, ich messe mich mit Jemandem* 1 Macc. 10, 71. συγκριθῶμεν ἑαυτοῖς = *uter altero sit potior, experiamur.* — Graecis antiquioribus frequentata esse in talibus verba παραβάλλειν, ἀντιπαραβάλλειν, docuit *Lob.* ad Phryn. p. 278. —

Σύγκρισις, εως, ἡ (συγκρίνω, quod vid.; commixtio Diod. Sic. 1, 7. ex usu graecitatis serioris cf. *Lob.* ad Phryn. p. 278.:) *comparatio, collatio, Vergleichung* Sap. 7, 8. (Ael. V. H. 3, 16. Lucian. asin. 556. Plut. vita Flamin. c. 21. fin.)

Συγκρουσμός, οῦ, ὁ (συγκρούω, collido, concutio) *concussio*, ut τῶν ὅπλων 1 Macc. 6, 41.

Συγκρύπτω, f. ψω (σύν, κρύπτω, occulto) *una cum aliquo occulto* [Dem. 1446, 8. Xen. Cyr. 8, 1. 40.] med. συγκρύπτομαι *me occulto*, τινά = *subduco me alicui* 2 Macc. 14, 30.

Συγκύπτω, f. ψω (σύν, κύπτω, incurvo) *propius coëo, prorsus incurvor, ich krümme mich zusammen* Sir. 12, 11. 19, 23. 24. (Xen. An. 3, 4. 19.)

Συγκυρέω, ῶ f. ήσω (σύν, κυρέω, sum; convenio c. aliquo, accedo Diod. Sic. 1, 1. Pol. 5, 18. 6.) *confinis* sum, τὰ συγκυροῦντα αὐτοῖς i. e. *loca ipsis confinia* 1 Macc. 11, 34. — pro מִגְרָשׁ Num. 35, 4.

Συγχαίρω, f. χαρήσομαι (σύν, χαίρω) *collaetor*, ἐπί τινι 3 Macc. 1, 8. (τινί τινος Dem. 194, 23. Xen. Hier. 11, 12.)

Συγχέω, f. χεύσω, p. p. κέχυμαι, plusq. p. ἐκεχύμην, a. 1. p. ἐχύθην (σύν, χέω) *confundo* i. e. a) *coniungo* pass. *coniungor*, signif. reflex., ἔν τινι Sap. 10, 5. ἐν ὁμονοίᾳ — συγχυθέντων, *quum gentes unanimi consensi se coniunxissent ad pravitatem* = *quum omnes pravi essent.* — b) metaph. *animo perturbo, verwirren, bestürzt machen*, τινά τινι *aliquem aliqua re* 2 Macc. 10, 30. — 1 Macc. 4, 27. 2 Macc. 13, 23. 14, 28. (Diod. Sic. 4, 62. Hom. Il. 13, 808. animus confusus cogitatione tantae rei Liv. 35, 35 fin.)

Συγχρονίζω, f. ίσω (σύν, χρονίζω, tempus tero) *una cum aliquo commoror* Sir. praef. prim.

Συγχωρέω, ῶ f. ήσω (σύν, χωρέω, eo; una c. aliquo eo, convenio) *concedo, zugeben, gestatten, erlauben* 2 Macc. 4, 9. 11, 15. 18. (Diod. Sic. 1, 9.) — τινί τι 2 Macc. 11, 24. (Diod. Sic. 19, 21. Xen. Cyr. 6, 3. 20.)

Συζυγής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό i. q. σύζυγος (σύν, ζεύγνυμι, iungo; una iugo iunctus) *coniux*, ita de maritis 3 Macc. 4, 8.

Συζώννυμι l. συζωννύω, f. ζώσω (σύν, ζώννυμι, iungo) *undequaque cingo*, med. *me accingo*, seq. acc. rei, τὰ σκεύη 1 Macc. 3, 3. (Aristoph. Thesmoph. v. 212. Lysistr. v. 536.)

Συῆλος, ου, ὁ, *Syelus*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis 3 Esr. 1, 8. —

Συκῆ, ῆς, ἡ, *ficus*, arbor, *der Feigenbaum* 1 Macc. 14, 12. — pro תְּאֵנָה Judic. 9, 10. 11. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Θεο. 19, 12.)

Συλάω, ῶ f. ήσω (σῦλον, praeda, depraedor Xen. Hier. 4, 6.) *rapio, spolio, ich raube*, τί Bar. 6, 18. (Dem. 616, 19. Xen. Hier. 4, 6.)

Συλλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον, pf. εἴληφα, p. p. εἴλημμαι, a. 1. p. ἐλήφθην (σύν, λαμβάνω) *comprehendo, ergreifen, festnehmen, gefangen nehmen*, sq. acc. pers. Jud. 6, 10. 11. 10, 12. Hist. bel. et drac. v. 21. 3 Esr. 1, 38. 1 Macc. 5, 26. 27. 7, 2. 16. 19. 9, 36. 58. 60. 61. 12, 40. 48. 50. 14, 2. 3. 16, 22. 2 Macc. 7, 1. 14, 39. 40. 3 Macc. 1, 5. 4 Macc. 16, 15. 17, 1. — pro תָּפַשׂ Jos. 8, 23. (Hdian. 7, 7. 14. Xen. An. 1, 1. 3.)

Συλλέγω, f. λέξω [de perf. pass. συνείλεγμαι obvia Sir. praef. secunda Xen. Cyr. 6, 1. 30. cf. *Matth*. §. 242. *Rost* §. 84. sub λέγω. *Buttm*. §. 101. coll. §. 76, 1. not. 3. gr. max. §. 114. §. 97, not. 2. — σύν, λέγω] *colligo*, sq. acc. rei Sir. praef. secunda. Jud. 3, 11. 4, 3. 3 Macc. 1, 21. — pro לִקֵּט Ruth. 2, 3. קָטַף Deut. 23, 26. (Hdian. 3, 2. 2. Xen. An. 4, 3. 11. Cyr. 6, 1. 30.)

Συλλογισμός, οῦ, ὁ (συλλογίζομαι, computo) *computatio* Sap. 4, 20. ἐλεύσονται — δειλοί, *pavidi venient ad peccatorum suorum computationem* i. e. *pavidi apparebunt coram Deo iudice futuro*.

Συλλοχέω, ῶ f. ήσω (σύν, λόχος, insidiae, caterva insidiantium, turma militum) *congrego, colligo*, seq. acc. pers. 1 Macc. 4, 28.

Συλλύω, f. ύσω (σύν, λύω, solvo, dissolvo, lites dirimo Diod. Sic. 3, 63.) *inimicitias dissolvo* i. e. *reconcilio*, pass. συλλύομαι, a. 1. p. συνελύθην significat. reflex. *reconcilior alicui, ich versöhne mich mit Jem., in gratiam redeo c. aliquo, pacem ineo*, τινί c. aliquo 1 Macc. 13, 47. (πρός τινα Diod. Sic. 12, 4. 17, 28.) — seq. ἐπί c. dat. rei, qua nititur pax 2 Macc. 11, 14. — absol. 13, 23.

Συμβαίνω, f. βήσομαι, a. 2. συνέβην (σύν, βαίνω, gradior, pedibus coniunctis incedo Xen. de re eq. 1, 14. tempore contingo) *contingo, evenio, accido*, συμβαίνει τί τινι Sir. 22, 24. 37, 9. 3 Esr. 8, 86. (Xen. Cyr. 1, 6. 24.) συμβαίνει τινὶ πόλεμος = *bellum infertur alicui* 1 Macc. 8, 27. (Diod. Sic. 11, 78.) — seq. dat. pers. et infinit. obiecti Tob. 3, 7. — sq. infinit. 3 Esr. 1, 25. (Xen. Ages. 5, 3.) — sq. accus. c. infin. 2 Macc. 3, 2. 4, 30. 5, 2. 18. 7, 1. 9, 2. 7. 10, 5. 12, 24. 34. 13, 7. 3 Macc. 1, 3. 5. 4, 19. (Diod. Sic. 1, 2. 4, 59.) — τὸ συμβεβηκός et τὰ συμβεβηκότα, substantive: *das Vorgefallene, die Begebenheit, die Ereignisse* Sap. 19, 4. Jud. 6, 16. 1 Macc. 4, 26. 3 Macc. 1, 8. — addito dat. pers. Hist. Sus. v. 26. 1 Macc. 5, 25. 4 Macc. 4, 14. (Diod. Sic. 1, 22.)

Συμβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον, p. p. βέβλημαι (σύν, βάλλω) *confero* i. e. a) *confligo, ich gerathe mit Jem. zusammen*, ita de pugnantibus et proelio decertantibus 1 Macc. 4, 34. 2 Macc. 8, 23. 14, 17. (Plut. Ages. c. 16. Ael. V. H. 10, 4. Xen. Ages. 3, 7.) — b) *comparo*, τινί τινα Sir. 22, 1. 2. quo l. aor. συνεβλήθη *collatus est* = *saepe conferri audivi*. Vide de hoc aoristi usu sub ὁμοιόω notata. (Hdot. 2, 10.) — c) medium συμβάλλομαι, *ich trage von den Meinigen bei*, p. p. συμβέβλημαι, *contuli* = *prosum* Sap. 5, 8. (Cebet. tab. c. 33. Diod. Sic. 1, 2. Xen. Cyr. 1, 2. 8.)

Συμβιόω, ῶ f. ώσω (σύν, βιόω) *cum aliquo vivo*, τινί Sir. 13, 5. (Dem. 313, 5.)

Συμβίωσις, εως, ἡ (συμβιόω) 1) *convictus, das Zusammenleben*, de convictu coniugali [propr. Diod. Sic. 4, 54.] relate ad consuetudinem c. sapientia Sap. 8, 9. 16. it. sapientiae c. Deo v. 3. — 2) *victus, Lebensunterhalt* Sir, 31, 22.

Συμβιωτής, οῦ, ὁ (συμβιόω) *qui simul c. aliquo vivit, aequalis alicuius* Hist. bel. et drac. v. 2. —

Συμβολή, ῆς, ἡ (συμβάλλω, confero) *symbola* i. e. *convivium, ad quod quisque convivarum portionem suam confert vel quod singulorum convivarum apparatur collationibus* Sir. 18, 31. (Xen. Conv. 1, 16.)

Συμβολοκοπέω, ῶ f. ήσω (συμβολοκόπος) 1) *symbolam do in convivia*, seq. ἐν c. gen. fontis, ut ἐκ δανεισμοῦ *ex pecunia ad foenus accepta, von geborgtem Gelde* Sir. 18, 32. — 2) *conversationibus vaco*, μετά τινος ἐν οἴνῳ, *vino indulgeo c. aliquo* Sir. 9, 9. — pro זֹלֵל Deut. 21, 20.

Σύμβολον, ου, τό (συμβάλλω, coniicio; id e quo coniicitur vel colligitur aliquid) *signum, Zeichen, Merkmal*, ut τῆς εὐφροσύνης Sap. 2, 9. σωτηρίας 16, 6. (Diod. Sic. 4, 59. Plut. Thes. c. 6. Dem. 191, 22.)

Συμβουλευτής, οῦ, ὁ (συμβουλεύω) *consiliarius* 3 Esr. 11, 8. (Dio Cass. p. 930, 2. Plat. legg. II. 92. A.)

Συμβουλεύω, f. εύσω (σύν, βουλεύω) 1) activ. *consilium do*, εἴς τινα i. e. *in usum alicuius* Sir. 37, 7. — ὁ συμβουλεύων = *consiliarius* 3 Esr. 8, 26. — τινί seq. infinit. 1 Macc. 9, 69. (Xen. Mem. 1, 3. 6.) — τινί seq. ὅπως 4 Macc. 1, 1. τινί τι 4 Macc. 5, 5. (Ael. V. H. 8, 5. Xen. Mem. 1, 3. 6.) — sq. infinit. 4 Macc. 8, 5. — τινί sq. τοῦ c. infin. 4 Macc. 8, 28. — 2) medium: συμβουλεύομαι a) *consilium meum communico*, τινί *cum aliquo* 1 Macc. 9, 59. — b) signif. reciproca [vid. βουλεύω] *consilium ineo*, τινί *cum aliquo* Sir. 9, 14. μετά τινος 8, 17.

Συμβουλία, ας, ἡ (σύν, βουλή) *consilium* Sir. 6, 22. 37, 11. Tob. 4, 18. 4 Macc. 6, 6. 8, 8. (Diod. Sic. 1, 16. Dem. 342, 13. Xen. Mem. 1, 3. 4.) —

Σύμβουλος, ου, ὁ (σύν, βουλή) *consiliarius, Rathgeber, Berather* Sap. 8, 9. σ. ἀγαθῶν = *im Glücke*. — Sir. 6, 5. 37, 7. 8. 42, 21. Addit. ad l. Esth. 2, 3. 3 Esr. 8, 55. 2 Macc. 7, 25. 4 Macc. 9, 2. 3. 15, 22. (Ael. V. H. 12, 1. Dem. 13, penult. Xen. Cyr. 3, 3. 21.)

Συμβραβεύω, f. εύσω (σύν, βραβεύω, sum moderator certaminis, praesum, moderor) *una c. aliquo moderor*, τινί 3 Esr. 9, 14.

Συμβράζω vel συμβράσσω, f. άσω, a. 1. ἔβρασα, a. 1. p. ἐβράσθην (σύν, βράζω, ferveo, bullio, aestuando eiicio) *eiicio*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 8. (αἱ νέες — ἐξεβράσσοντο Hdot. 7, 188.) —

Συμμαίνομαι, f. μανήσομαι, a. 2. ἐμάνην (pass. verbi μαίνω, furere facio) *insanio*, sq. acc. nominis coniugati [vid. ἐκδικέω] et dat. pers. *insanio cum aliquo* 4 Macc. 10, 13.

Συμεών, ὁ [terminat. graeca συμεών, ῶνος, ὁ Jos. Ant. 2, 6. 5.] *Simeon*, hebr. שִׁמְעוֹן, appellatur ita 1) filius secundus Jacobi patriarchae Jud. 6, 15. 9, 2. 4 Macc. 2, 19. — 2) avus Mattathiae et proavus Judae Maccabaei ex gente sacerdotali 1 Macc. 2, 1. — 3) filius Mattathiae, alias Simon appellatus 1 Macc. 2, 65. coll. v. 2.

Συμμαχέω, ῶ f. ήσω (σύμμαχος) *belli socius sum, auxilior* 1 Macc. 8, 25. 27. 28. 11, 43. — τινί 10, 47. 15, 19. (Dem. 1378, 3. Xen. Cyr. 1, 3. 15.)

Συμμαχία, ας, ἡ, *belli societas, Beistand im Kriege, Bundesgenossenschaft* Jud. 3, 7. 7, 1. 1 Macc. 8, 22. 11, 60. 12, 3. 8. 15, 17. 2 Macc. 4, 11. (Dem. 61, 10. Xen. Cyr. 5, 1. 3.) — στῆσαί τινι vel πρός τινα συμμαχίαν 1 Macc. 8, 17. 20. 14, 24. ἀνανεοῦσθαι τὴν σ. πρός τινα 1 Macc. 12, 16. 14, 18.

Σύμμαχος, ου, ὁ (σύν, μάχη) *pugnae* vel *belli socius* 1 Macc. 8, 24. 31. quo l. per appos. additur τοὺς Ἰουδαίους 1 Macc. 9, 60. 10, 6. 2 Macc. 11, 10. (Diod. Sic. 4, 58. Dem. 114, 15. Xen. Cyr. 2, 1. 11.) — iungitur c. φίλος 1 Macc. 8, 20. 10, 16. 12, 14. 14, 40. 15, 17. — Prospera fortuna qui utuntur imperatores, Deum [Deos] habere dicuntur σύμμαχον, ita Deus appellatur σύμμαχος Judae 2 Macc. 8, 24. 10, 16. 12, 36. (similis locutio habetur Dem. 153, 3.)

Συμμιαίνω, f. μιανῶ, a. 1. p. ἐμιάνθην (σύν, μιαίνω) *simul* vel *una cum aliquo polluo*, τινί, ut συνεμιάνθης τοῖς νεκροῖς, metaph. pro: *eadem cum mortuis facta est conditio tua*, ita in summae miseriae descriptione Bar. 3, 10.

Συμμικτός, ου, ὁ, ἡ — όν, τό (σύν, μίγνυμι) *commixtus* [Diod. Sic. 13, 57.] ὁ συμμικτός [scil. στρατός, ita Hdot. 7, 55.] *exercitus ex omnis generis nationibus compositus.*

Συμμισοπονηρέω, ῶ f. ήσω (σύν, μισοπονηρέω) *simul vel una improbitatem odi, una indignor ob facti iniquitatem* 2 Macc. 4, 36. quo l. per epexegesin additur ὑπὲρ τοῦ — ἀπεκτάνθαι.

Συμμίγνυμι et forma epica etiam συμμίσγω [1 Macc. 11, 22. 14, 14.] f. μίξω (σύν, μίγνυμι) *commisceo*, intrans. a) *congredior, convenio*, τινί c. *aliquo* 1 Macc. 3, 7. 13, 3. 14, 14. 15, 20. (Hdot. 4, 151. 6, 23. Diod. Sic. 4, 37. Dem. 585.) — b) *colloquor*, τινί, c. *aliquo* 1 Macc. 11, 22. (Xen. Cyr. 8, 1. 46.) — c) sensu hostili: *manus consero, confligo*, τινί 2 Macc. 14, 16. 15, 26. (Jos. b. i. 4, 3. 14. Hdot. 1, 127. 6, 14. Xen. Cyr. 7, 1. 26. Dem. 1395, 3.)

Συμπάθεια, ας, ἡ (σύν, πάσχω, patior, idem sensus, eadem animi affectio) *commiseratio*, sq. genit. fontis, ut τῆς συνηθείας 4 Macc. 6, 13. quo l. codd. διὰ τὴν συνήθειαν. — sq. genit. obiecti 4 Macc. 14, 13. 20. — πρός τινα v. 14. 18. — εἴς τινα 15, 5. absol. 15, 8. (Diod. Sic. 13, 57.)

Συμπαθέω, ῶ f. ήσω (συμπαθής, quod vid.) *compatior* i. e. *eodem sensu tangor, quo alter, mitempfinden*, de personis, quae eodem, quo alter *malorum* sensu afficiuntur 4 Macc. 5, 22. 13, 22. (Plut. Timoleon c. 14. Isocr. panegyr. c. 33.) —

Συμπαθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (σύν, πάσχω) *una patiens cum alio* i. e. *eodem, quo alter, sensu affectus, mitempfindend, theilnehmend* [Jos. Ant. 19, 7. 3. Pol. 10, 588.] οἱ ἑπτὰ ἀδελφοὶ συμπαθέστερον ἔσχον τὴν — ὁμόνοιαν = συμπαθέστεροι ἦσαν τὴν ὁμόνοιαν 4 Macc. 13, 22. — 15, 3. De comparativo sine comparatione vid. ἀγαπητῶς.

Συμπαίζω, f. ξομαι, a. 1. ἔπαιξα [de qua aor. forma seriori aevo propria cf. *Lob.* ad Phryn. p. 340. coll. *Matth.* §. 246. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 92, not. 5. *Rost* §. 70, not. 5. — σύν, παίζω] *ludo* l. *iocor cum aliquo*, sq. dat. pers. Sir. 30, 9.

Συμπαράγομαι, med. [verbi συμπαράγω] c. plusq. pass. συμπαρήγμην, *simul advenio*, plusq. *una adveneram* = *una* l. *simul aderam* Tob. 12, 12.

Συμπαραλαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον (σύν, παραλαμβάνω) *simul assumo*, τινά 3 Macc. 1, 1. (Ael. V. H. 8, 7. Hdian. 2, 2. 2.)

Συμπάρειμι, f. ἔσομαι, impf. ην et ἤμην (σύν, πάρειμι, adsum) *una adsum*, τινί, ita in codd. Tob. 12, 12. (Lucian. dial. deor. 20, 22. Dem. 749, 17.) — *adiuvandi* notione inclusa = πάρειμι sed fortius Sap. 9, 10.

Σύμπας, σύμπασα, σύμπαν, i. q. πᾶς, sed fortius, *universus, totus* 2 Macc. 3, 12. 7, 30. 8, 9. 12, 7. 14, 8. (Xen. Cyr. 3, 3. 1. 4, 1. 2.)

Συμπείθω, f. πείσω, a. 1. ἔπεισα (σύν, πείθω) *una persuadeo* 2 Macc. 13, 26. (Xen. Mem. 2, 4. 6.) —

Συμπεριφέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα, a. 2. ἤνεγκον (σύν, περιφέρω) *una c. aliquo circumfero* l. *circumago*, passiv. συμπεριφέρομαι, a. 1. p. ἠνέχθην, f. 1. p. ἐνεχθήσομαι, p. p. ἤνεγμαι, *consuesco, conversor cum aliquo*, adiuncta comitatis, humanitatis notione *accommodo me alicui, ich bequeme mich nach Jem., ich schicke mich in Jemanden* [confer nostratium: Jemanden um den Bart herumgehen] Sir. 25, 1. 2 Macc. 9, 27. 3 Macc. 3, 20. (Epictet. Enchir. c. 16. Diod. Sic. 7, 37.)

Συμπλήρωσις, εως, ἡ (συμπληρόω, ab omni parte impleo, ut ναῦς Hdot. 8, 1. Xen. h. gr. 1, 1. 12.) *consummatio, völlige Beendigung* 3 Esr. 5, 8. —

Συμποιέω, ῶ f. ήσω (σύν, ποιέω) *adiuvo aliquem*, τινί 3 Esr. 6, 28.

Συμπονέω, ῶ f. ήσω (σύν, πονέω) *eosdem labores sustineo*, τινί *cum aliquo* i. e. *laborando adiuvo aliquem*, τινί Sir. 37, 5. (Xen. Cyr. 2, 1. 29.)

Συμπορεύομαι, f. σομαι (σύν, πορεύομαι) *una proficiscor*, τινί *cum aliquo* Tob. 5, 3. 8. 16. 21. (Xen. An. 1, 3. 5.) — μετά τινος Tob. 5, 11.

Συμποσία, ας, ἡ (συμπίνω) *compotatio, convivium* 3 Macc. 5, 15. 16. 17. 7, 20. (Pindar. Pyth. 4, 425.)

Συμπόσιον, ου, τό (συμπίνω) 1) *compotatio*, οἴνου i. e. *in qua vinum bibitur* = *Weingelag* Sir. 35, 5. 49, 1. (Xen. Hier. 6, 2.) — 2) *convivium* Addit. ad l. Esth. 4, 14. 1 Macc. 16, 16. 2 Macc. 2, 27. 3 Macc. 4, 16. 5, 36. (Lucian. dial. deor. 24, 1. Xen. Cyr. 8, 8. 10.)

Συμπότης, ου, ὁ (συμπίνω) *compotator, conviva* 2 Macc. 2, 25. (Lucian. Tim. §. 48. Xen. Conv. 9, 4.)

Συμπραγματεύομαι, f. εύσομαι, dep. med. (σύν, πραγματεύομαι, negotia gero Xen. Cyr. 2, 4. 26.) *eadem negotia tracto cum aliquo*, συμπραγματευόμενοι = *Handwerksgenossen* 3 Macc. 3, 10.

Συμφερόντως, adv. (συμφέρω) *utiliter* 4 Macc. 1, 17. (Xen. Mem. 1, 2. 50.)

Συμφέρω, f. συνοίσω (σύν, φέρω) *confero*, συμφέρει, impers. *conducit, prodest*, τινί Sir. 30, 19. 37, 28. (Hdian. 3, 14. 16.) — τὸ συμφέρον, substantive: *commodum* 2 Macc. 11, 15. [Xen. Cyr. 3, 2. 20.] τινί = *commodum alicuius* 2 Macc. 4, 5. — plur. τὰ συμφέροντά τινι Bar. 4, 5. 3 Macc. 6, 24. —

Συμφεύγω, f. ξομαι, a. 2. ἔφυγον (σύν, φεύγω) *fugio una cum aliquo*, sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 10, 84. 2 Macc. 10, 18. 32. — seq. ἐκεῖ per attract. pro: ἐκεῖσε [vid. ἐκεῖ] 2 Macc. 12, 6. (Pol. 4, 64. 8.)

Συμφλογίζω, f. ίσω = συμφλέγω (σύν, φλογίζω) *simul concremo* 2 Macc. 6, 11.

Συμφορά, ᾶς, ἡ (συμφέρω, confero; collatio, id quod accidit) *casus*, sensu malo: *calamitas, infortunium* Sap. 14, 21. de h. l. zeugmate obvio in verbo δουλεύω ad subst. συμφορά et τυραννίς

relato vid. sub ἐχχέω monita. — Sap. 18, 21. Addit. ad l. Esth. 6, 6. 2 Macc. 6, 12. 16. 9, 6. 14, 14. 40. (Hdian. 1, 11. 6. Diod. Sic. 1, 78. Xen. Cyr. 4, 6. 5.)

Σύμφορος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (συμφέρω) *utilis, e* 4 Macc. 5, 10. (Xen. Cyr. 2, 2. 20.)

Συμφρονέω, ῶ f. ήσω (σύν, φρονέω) *consentio*, εἴς τι 3 Macc. 3, 2. (κατά τινος Jos. Ant. 8, 2. 4. Diod. Sic. 1, 8. 9.)

Συμφρύγω, f. ξω (σύν, φρύγω, torreo) *admodum torreo, torrere facio*, τινά, ita de vehementia cupiditatis 4 Macc. 3, 11.

Συμφύρω, f. ρῶ (σύν, φύρω vel φυράω Diod. Sic. 1, 84. Xen. h. gr. 7, 2. 22.) *commisceo*, pass. συμφύρομαι signif. reflex. *me misceo*, ἔν τινι *immisceo me alicui rei* Sir. 12, 14.

Σύμφυτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (συμφύω) *cum aliquo natus*, metaph. *innatus, a natura insitus*, ut κακοήθεια 3 Macc. 3, 22. (Jos. Ant. 6, 3. 3. Pind. Nem. 3, 23.)

Συμφύω, f. ύσω (σύν, φύω, gigno) *una gigno*, perf. συμπέφυκα, intrans. *concrevi* [Xen. Cyr. 4, 3. 18.] ὄζοις συμπεφυκὸς ξύλον = *lignum nodosum* [de quo dat. vid. ἀδρανής] Sap. 13, 13.

Συμφωνέω, ῶ f. ήσω (σύν, φωνέω, sono; consono, zusammenstimmen; imagine ab instrumentis musicis repetita:) *consentio, übereinstimmen*, πρὸς τὸν θάνατον i. e. *in morte sustinenda* l. vel *in supplicio suscipiendo* 4 Macc. 14, 6. (Pol. 2, 15. 2.)

Συμφωνία, ας, ἡ (σύμφωνος, consonus; concentus musicus Pol. 26, 10.) *consensus*, περὶ τῆς εὐσεβείας 4 Macc. 14, 3.

Σύμφωνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (consonus Plut. praecept. coniugal. c. 14.) *consentiens* 4 Macc. 14, 7. — sq. genit. obiecti [de quo vid. ἀγαλλίαμα] *cum lege consentiens* i. e. *adstipulator legis* 4 Macc. 7, 7.

Συμφώνως, adv. (σύμφωνος) *convenienter* 4 Macc. 14, 6. — (Diod. Sic. 1, 9.)

Σύν, praepos. regens dativ. et indicans societatem vel comitatum, ubi Lat. *cum*, nostrates: *mit, zugleich mit, sammt, nebst*. Cf. *Matth.* §. 577. *Rost* §. 106, 2. *Fischer* 3. b. p. 147. *Passow* II. p. 1012. *Win.* §. 52, b. coll. *Ewald* §. 688. gram. min. p. 217. — Usurpatur haec praepos.

a) per se et sine alius notionis accessione aa) post vv., quibus *esse, habitare, manere, relinqui* dicitur aliquis cum aliquo. Ita post εἰμί 4 Macc. 18, 10. καταλείπομαι 1 Macc. 15, 10. μένω 4 Macc. 18, 9. οἰκέω 2 Macc. 12, 3. (Hdian. 5, 4. 11. Xen. An. 1, 8. 26.) — οἱ σὺν αὐτῷ φίλοι *qui cum eo erant amici* 2 Macc. 1, 14. 4 Macc. 12, 8. — οἱ σὺν αὐτῷ i. e. vel: *qui stant* aut *stabant a partibus alicuius, asseclae alicuius*, ita de viris ducem aliquem sequentibus 1 Macc. 3, 14. 2 Macc. 8, 1. 12. 10, 1. 19. 13, 14. 14, 15. 15, 18. (Xen. Cyr. 5, 4. 2. Ages. 2, 9.) — vel: *amici, socii alicuius* 2 Macc. 7, 12. 4 Macc. 12, 9. (Xen. An. 4, 5. 19. Plut. apophth. Alcib. Mor. 2, p. 40. ed. *Tauchn.*) — bb) post vv. *eundi*, ut ἀναβαίνω 1 Macc. 7, 1. 13, 45. ἀπαίρω 3, 40. ἐπιστρέφω 10, 87. ἔρχομαι 2 Macc. 8, 20. παραγίνομαι 13, 1. 2. παράγω 3 Macc. 6, 16. (Hdian. 2, 14. 1. Xen. Cyr. 3, 3. 13.) — cc) post vv. *intransitiva* et *passiva*, ubi, quod verbo enuntiatur, ad plura *subiecta* pertinet, ut γίνομαι 1 Macc. 10, 85. διαζάω 2 Macc. 5, 27. εἰμί 13, 13. ἐξορμάω 3 Macc. 1, 18. ἔστην 3 Esr. 5, 58. καθέστηκα 4 Macc. 17, 5. καταλύω v. 2. κολάζομαι Sap. 14, 10. παραδίδομαι 3 Esr. 8, 77. πάρειμι 2 Macc. 3, 24. παρεμβάλλω 1 Macc. 15, 13. σταυροῦμαι Addit. ad l. Esth. 6, 15. συναγελάζομαι 4 Macc. 18, 23. τρέπομαι 3 Macc. 1, 27. (Xen. An. 1, 9. 2. Cyr. 5, 4. 30.) — dd) post vv. *transit.*, ubi, quod verbo enuntiatur, ad plura *obiecta* pertinet, sq. dat. *personae*, ita post αἰτοῦμαι Addit. ad l. Esth. 6, 12. ἀπόλλυμι 2, 6. 3 Macc. 6, 4. ἀπολύω 3 Esr. 9, 36. ἀποστέλλω 3 Macc. 3, 25. ἀποφέρω 3 Esr. 8, 14. ἐκρίπτω 2 Macc. 9, 15. ἐμπυρίζω 1 Macc. 5, 5. 44. κομίζομαι 2 Macc. 7, 29. λαμβάνω — πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις Jud. 7, 5. παραλαμβάνω 1 Macc. 5, 23. συντίθημι 2 Macc. 13, 15. si sana lect. (Hdot. 5, 63. Xen. Cyr. 1, 4. 7.) — seq. dat. *rei*, ita post περισύρω 2 Macc. 7, 7. 4 Macc. 10, 7. ὑφάπτω 2 Macc. 12, 9. φέρω 15, 30.

b) adiunctam habet *auxilii* notionem, ut σὺν γὰρ τῇ εὐσεβείᾳ i. e. *auxiliante enim pietate* 4 Macc. 13, 25. (Xen. Cyr. 8, 7. 13.)

c) relate ad res, quas secum habet vel quibus instructus est aliquis, ut πίπτω σὺν τῇ πανοπλίᾳ 2 Macc. 15, 28. ἐπιδιώκειν σὺν ἅρμασι καὶ ὄχλων πλήθει 3 Macc. 2, 7. (Xen. Cyr. 1, 2. 14. 2, 1. 21.)

d) de societate orta ex accessione alicuius rei ad aliquam rem, ubi Lat. *ad, praeter* 3 Macc. 1, 22. — ita pro עִם Neh. 5, 18.

e) in compositione: 1) societatem indicat, ut συνάγω, συμπορεύομαι — de praepositt. μετά, σύν, it. de dat. simplici post vv. c. σύν composita vid. *Win.* §. 56, 3. 4. sub not. 13. — 2) perfectionem rei indicat, ut συμπλήρωσις. — 3) indicat, undiquaque vel ab omni parte fieri aliquid, ut συγκαλύπτω. — 4) intendit, ut συγκλείω, συγκόπτω, συγχύπτω. Cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 546. — 5) = *apud animum*, ut σύνοιδα, συλλυπέω, συντηρέω. Cf. *Fritzsche* l. l. p. 61. Vol. 1. p. 120. Evang. Marc. p. 36—78. coll. *Passow* l. l. *Viger*. p. 642.

Συναγελάζω, f. άσω (σύν, ἀγελάζω, cogo) *in gregem cogo, congrego*, εἰς χόρον 4 Macc. 18, 23.

Συνάγω, f. άξω, a. 2. ἤγαγον, pf. ἀγήοχα [de qua perf. forma obvia Sir. 25, 3. vid. ἄγω] p. p. ηγμαι, a. 1. p. ἤχθην, f. 1. p. ἀχθήσομαι (σύν, ἄγω, duco; conduco, conveho Xen. Cyr. 4, 6. 12. An. 3. 4. 31.) *colligo* i. e. a) *ich sammle, ich bringe* [*das Zerstreute*] *zusammen*, seq. acc. *rei* Sir. 21, 8. 9. 47, 18. 3 Esr. 4, 18. 1 Macc. 1, 35. 3, 31. addito εἰς c. acc. loci 3 Esr. 8, 14. — pro אָסַף Exod. 23, 10. אָצַר Jes. 39, 6. (Ael. V. H. 14, 4. Xen. Mem. 4, 2. 8.) — seq. acc. *pers.*, ut ἀπολλυμένους i. e. *fuga perditos et dissipatos* 1 Macc. 3, 9. 9, 7. coll. v. 6. — in captivitatem abductos 14, 7. — cum plagarum notatione Bar. 4, 37. — addito ἐπιτοαυτό 3 Macc. 3, 1. — *reponendi* notione adiuncta Sir. 25, 3. — ἀπὸ τῆς ψυχῆς 14, 4. vid. ad h. l. sub ἀπό no. I, 3. observata. — addito dat. commodi, ut ἄλλοις = *für Andere* 14, 4.

b) *ich versammle* i. e. *hominum multitudinem vel copias in unum locum cogo, congrego*, ita seq. accus. nominis collectivi, ut δύναμιν, δυνάμεις, ἐπισυναγωγήν, πλῆθος, *ein Heer versammeln* 1 Macc. 1, 4. 3, 27. 9, 63. 10, 2. 6, 8. 21. 48. 69. 13, 1. 14, 1. 2 Macc. 2, 7. 10, 24. (Xen. An. 4, 4. 10. seq. εἰς c. acc. loci Xen. Ages. 1, 25.) — sq. acc. pers. Sir. 33, 11. 3 Esr. 8, 27. 1 Macc. 3, 10. 5, 37. 45. 6, 28. 11, 20. 13, 10. 2 Macc. 8, 1. 16. 10, 21. 3 Macc. 5, 3. (Hdian. 4, 3. 11.) — addito ἐκ c. gen. loci Tob. 13, 5. addito ἐπί c. acc. loci 3 Esr. 8, 41. — — passivum: συνάγομαι, *congregor* = *convenio* Tob. 3, 13. 1 Macc. 2, 16. 3, 46. 4, 37. 6, 20. 12, 37. 13, 6. 2 Macc. 14, 23. — addito εἰς c. acc. loci 3 Esr. 5, 47. 9, 3. — ἐπί c. acc. loci v. 38. sq. πρός c. acc. pers. 1 Macc. 2, 42. 7, 22. — Sir. 13, 15. πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνάγεται,

omnia animantia pro generis sui ratione conveniunt i. e. *jedes Geschöpf hält sich am liebsten zu seines Gleichen.* — metaph. de malis ἐπί τινα simul irruentibus 1 Macc. 15, 12.

Συναγωγή, ῆς, ἡ (συνάγω) 1) *collectio*, ut ὕδατος Sir. 43, 20. χρημάτων 34, 3. (frugum Diod. Sic. 5, 21. Pol. 1, 17. 9.) — 2) *multitudo*, ut γραμματέων 1 Macc. 7, 12. — 3, 44. ἡ σ. scil. virorum commemoratorum. — pluralis: συναγωγαὶ Ἰακώβ i. e. *tribuum israel. multitudo* Sir. 24, 22. — 3) *congregatio*, *Versammlung*, ut ἱερέων 1 Macc. 14, 28. ἁμαρτωλῶν Sir. 16, 16. ἀνέμων 21, 9. — κορέ i. e. *Corechitarum* l. *Corachum sequens* Sir. 45, 18. — = *concio*, *Volksversammlung* Sir. 1, 27. 4, 7. 41, 18. 46, 14. Addit. ad l. Esth. 7, 10. — ἡ σ. cum artic. *multitudo congregata*, *die versammelte Volksmenge* Hist. Sus. v. 41, 60.

Συναθροίζω, f. σω (σύν, ἀθροίζω) *congrego*, pass. *congregor* i. e. *convenio* 1 Macc. 3, 44. 3 Macc. 5, 34. 7, 3. — seq. acc. pers. 2 Macc. 10, 24. 11, 2. ἀπό τινος πρός τινα 1 Macc. 1, 52. — πρός τι 3 Macc. 5, 24. — pro קָהַל Num. 20, 2. 5. קָבַץ 2 Sam. 2, 25. (Dion. Hal. Ant. 10, 14. Xen. An. 7, 2. 8.) —

Συναινέω, ῶ f. έσω (σύν, αἰνέω) 1) *comprobo* 3 Macc. 5, 21. 7, 12. (Xen. Cyr. 4, 2. 47.) — 2) *collaudo* i. e. *admodum laudo* 3 Macc. 6, 41.

Συνακολουθέω, ῶ f. ήσω (σύν, ἀκολουθέω) *una sequor*, τινί 2 Macc. 2, 4. (Xen. Cyr. 8, 7. 5.) — οἱ συνακολουθοῦντες = *comites* v. 6. (Diod. Sic. 13, 62.) —

Συναλγέω, ῶ f. ήσω (σύν, ἀλγέω, doleo) *una doleo*, *condoleo*, τινί Sir. 37, 12. (Diod. Sic. 15, 51.)

Συνάλλαγμα, τος, τό (συναλλάσσω, permutatione acquisita paciscor) *contractus*, *Vertrag*, *Kaufcontract* 1 Macc. 12, 42. (Dem. 896, 10.)

Συναναβαίνω, f. βήσομαι (σύν, ἀναβαίνω) *una ascendo*, ita de personis in locum editiorem proficiscentibus, μετά τινος 3 Esr. 5, 3. τινί, c. aliquo 8, 27. (Isocr. Panegyr. c. 40.) — absol. 3 Esr. 8, 5. (Xen. An. 5, 4. 16.)

Συνανάκειμαι, f. κείσομαι (σύν, ἀνάκειμαι) *una* l. *simul accumbo*, οἱ συνανακείμενοι i. e. *convivae* 3 Macc. 5, 39.

Συναναστρέφομαι, a. 2. συνεστράφην, passiv. (verbi συναναστρέφω, una retro verto) *conversor*, *applico me alicui*, *ich halte mich zu Jemandem*, *consuetudine alicuius utor*, τινί Sir. 41, 5. (Diod. Sic. 3, 57.) — ἐν τοῖς ἀνθρώποις i. e. *inter homines et cum homm. versor* Bar. 3, 37.

Συναναστροφή, ῆς, ἡ (συναναστρέφομαι) *conversatio*, *commercium*, *Umgang*, τινός, obiective: *cum aliquo* Sap. 8, 16. τινί 3 Macc. 2, 33. — absol. v. 31. (Diod. Sic. 3, 17.)

Συναντάω, ῶ f. ήσω (ἀντάω) *occurro*, *obvius fio*, τινί Jud. 10, 11. 1 Macc. 5, 25. 11, 2. — pro נִקְרָה Num. 23, 16. פָּגַשׁ Gen. 32, 17. פָּגַע Gen. 32, 1. (Pol. 1, 52. 6. Xen. An. 7, 2. 51.) — πρός τινα Jud. 1, 6. addito ἐν c. dat. rei 1 Macc. 4, 29. addito ἐπί τι 10, 74. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 11, 6.

Συνάντησις, εως, ἡ, *occursus*, *obviam itio*, ἀναβαίνω, ἐξέρχομαι, ἔρχομαι, πορεύομαι εἰς συνάντησιν i. e. *obviam eo* a) univ., seq. nunc genit. nunc dat. personae, cui obviam itur 1 Macc. 9, 39. — Tob. 11, 16. 1 Macc. 10, 59. 86. — b) de occursu hostili, seq. dat. pers. 1 Macc. 3, 11. 17. 9, 11. 16, 5. addito εἰς πόλεμον 1 Macc. 5, 59. vel ἐν πολέμῳ 7, 31. — sq. genit. pers., cui obviam itur 1 Macc. 3, 16. 5, 37. 8, 48. — sq. dat. regionis pro: *incolis regionis* vel terrae Jud. 2, 5. — πρὸς συνάντησιν τοῦ μόρου τῶν Ἰουδαίων, *ut mors offeratur Judaeis* i. e. *ad trucidandos Judaeos.*

Συναποκρύπτω, f. ψω (σύν, ἀποκρύπτω) *abscondo cum aliquo*, pass. συναποκρύπτομαι, aor. 2. ἐκρύβην, signif. reflex. *abscondo me cum aliquo*, μετά τινος Bar. 6, 48.

Συναπόλλυμι, f. ολέσω (σύν, ἀπόλλυμι) *simul cum aliquo perdo*, pass. συναπόλλυμαι, *una cum aliquo pereo* Sap. 10, 3. (Dem. 907, 14.)

Συναποστέλλω, f. ελῶ (σύν, ἀποστέλλω) *una mitto*, τί μετά τινος 3 Esr. 5, 32. (Xen. Cyr. 3, 3. 4.) —

Συνάπτω, f. ψω (σύν, ἅπτω, necto; coniungo, anknüpfen) 1) transit. *committo*, ut μάχην, πόλεμον, plene, sq. πρός τινα 1 Macc. 10, 53. — 5, 7. 19. 21. τινί, *adversus aliquem* 1 Macc. 13, 19. — 9, 13. 10, 49. 11, 69. (Hdot. 1, 18. 6, 109. Diod. Sic. 3, 70. τινί Plut. Ages. c. 30. Xen. An. 1, 5. 60. Cyr. 1, 6. 41.) — minus plene i. e. abest accus. μάχην, πόλεμον, facile e contextu cognoscendus et cogitatione addendus = *manus consero*, *pugno* 1 Macc. 4, 14. πρὸς τὴν φάλαγγα 10, 82. (Hdot. 4, 80.) — — 2) intransit. a) *congredior*, *ich treffe mit Jem. zusammen*, εἰς πόλεμον i. e. *ad pugnandum*, *ad proelium committendum* 1 Macc. 7, 43. 10, 78. — b) *accedo*, *appropinquo*, συνῆψεν ὁ πόλεμος, *pugnandi momentum accessit* 1 Macc. 9, 47. καὶ συνῆψεν — χεῖρα αὐτοῦ i. e. *et quum instaret pugnae momentum*, *manum extendit* 15, 14. — (χρόνου συνάψαντος Pol. 1, 52.) — c) *attingo*, ἕως τινός Sir. 32, 17. (de locis conterminis Diod. Sic. 3, 37.)

Συναρπάζω, f. άσω (σύν, ἁρπάζω, rapio; simul rapio) *corripio* i. e. *vi comprehendo*, τινά 4 Macc. 5, 3. (Hdian. 7, 1. 20. Lysias 444, 9.) — inclusa celeritatis vel violentiae notione, τινά 2 Macc. 3, 27. — seq. acc. rei, ut πέτρους, saxa 2 Macc. 4, 41.

Συναρχία, ας, ἡ (σύν, ἀρχή, imperium; societas imperii) *imperium commune*, *Gesammtherrschaft* Addit. ad l. Esth. 2, 4.

Συνασπίζω, f. ίσω et ιῶ [de quo fut. attico vid. γνωρίζω — σύν, ἀσπίζω, clypeo tego, clypeorum obiectu adiuvo Diod. Sic. 17, 84.) *protego*, *tueor* 3 Macc. 3, 10. (Diod. Sic. 4, 16.)

Συναυξάνω, f. ξήσω (σύν, αὐξάνω, crescere facio, augeo) *una* c. *aliquo* l. *simul augeo*, τί 2 Macc. 4, 4. 4 Macc. 13, 26. (Hdian. 1, 12. 8. Xen. Mem. 4, 3. 6. Cyr. 8, 7. 6.)

Συνδάκνω, f. δήξομαι, p. p. δέδηγμαι, a. 1. p. ἐδήχθην (σύν, δάκνω, mordeo) *una mordeo*, pass. *simul mordeor* [propr. i. e. dentibus laedo Xen. de re eq. 6, 9.] trop. *acrem dolorem creo*, pass. *acri dolore afficior*, συνεδήχθησαν scil. *uterque oculus simul acrem dolorem fellis illiti sentiebant* Tob. 11, 12.

Σύνδειπνος, ου, ὁ (propr. mascul. adiect. σύνδειπνος, ὁ, ἡ) *conviva*, *Tischgenosse* [propr. Xen. Cyr. 5, 2. 14.] pro: *familiaris* Sir. 9, 16.

Συνδέω, f. δήσω (σύν, δέω, ligo) *colligo* [propr. i. e. in funiculum Xen. Cyr. 4, 2. 32.] trop. σύνδησον παιδείαν i. e. *eruditionem*, *doctrinam tibi* para.

Συνδιώκω, f. ξω (σύν, augens, διώκω) *strenue persequor*, τινά 2 Macc. 8, 25. (Diod. Sic. 2, 25.)

Συνδρομή, ῆς, ἡ (σύν, τρέχω, ἔδραμον) *concursus* Jud. 10, 18. 3 Macc. 3, 8. (Diod. Sic. 13, 87. Aristot. rhetor. 3, 10.)

Συνεγγίζω, f. ίσω (σύν, ἐγγίζω) *appropinquo, propius accedo* a) propr. 2 Macc. 8, 25. 27. — sq. dat. loci [de quo vid. ἐγγίζω] 2 Macc. 11, 5. (Diod. Sic. 2, 51. 3, 71. Stob. eclog. 2, 7.) — b) trop. de precibus ex Judaeorum seriorum sententia [cf. Tob. 12, 15 sq.] angelorum ministerio ad Deum perlatis Sir. 32, 17.

Σύνεγγυς, adv. (σύν, ἐγγύς) *admodum prope, ganz nahe*, sq. gen. loci Sir. 14, 24. 51, 6. (Diod. Sic. 12, 11.) — praeced. artic. ὁ σύνεγγυς, *propinquus* [vid. sub ἀεί notata] Sir. 26, 2. (Diod. Sic. 2, 15.)

Συνεγείρω, f. γερῶ (σύν, ἐγείρω) *excito*, τὰ πεπτωκότα i. e. *erigo collapsa* 4 Macc. 2, 15. (Phocylid. v. 132. cf. *Brunck* poet. gnom. p. 164. ed. *Schäfer*.)

Συνεδρεία l. συνεδρία, ας, ἡ (σύνεδρος) *consessus, Versammlung*, οἱ κύκλῳ συνεδρείας i. e. *viri consessum circumstantes* Jud. 6, 1. — v. 17. 11, 9. —

Συνεδρεύω, f. σω (σύνεδρος) *sedeo cum aliquo*, ἀναμέσον τινός Sir. 23, 14. sq. ἐν c. dat. loci 11, 9. 42, 12. (Diod. Sic. 1, 66.)

Συνέδριον, ου, τό (σύνεδρος) *consessus, Rathsversammlung* 2 Macc. 14, 5. 4 Macc. 17, 17. (Diod. Sic. 2, 5 et 25. 11, 55. Hdot. 8, 56.)

Σύνεδρος, ου, ὁ (mascul. adiect. σύνεδρος assidens; substant.:) *assessor, der Beisitzer* 4 Macc. 5, 1. (Diod. Sic. 17, 14.)

Συνεθίζω, f. ίσω (σύν, ἐθίζω, adsuefacio) *adsuefacio*, τί τινι, *aliquid alicui rei* Sir. 23, 13. — med. συνεθίζομαι, e. a. 1. συνεθίσθην, *me adsuefacio alicui rei* Sir. 23, 9. 15. (sq. infin. Xen. Mem. 3, 14. 6. Isocr. ad Nicocl. p. 27. ed. *Lange*.)

Συνείδησις, εως, ἡ (σύνοιδα) *conscientia* i. e. *mens, quid rectum sit, quid pravum, iudicans, illud ut facias, hoc ut fugias adhortans, illud laudans, hoc vituperans et improbans, das Gewissen* Sap. 17, 11. (Diod. Sic. 4, 65.)

Συνείδω, 1) a. 2. συνεῖδον, *una cum aliis vidi*, a) propr. seq. acc. rei 1 Macc. 4, 21. 15, 21. 3 Macc. 6, 20. (Pol. 1, 23. 3.) — b) transfertur ad mentis oculos = *intellexi*, i. q. οἶδα, sed fortius, sq. accus. rei 2 Macc. 4, 41. 14, 26. 30. 3 Macc. 5, 50. (Pol. 1, 4. 6. Plut. Solon. c. 25. Dem. 351, 6.) — 2) σύνοιδα, perf. 2. *apud animum meum scio* [vid. sub συγγινώσκω observata] *bene teneo*, sq. acc. rei 3 Macc. 2, 8. (Hdian. 7, 1. 8. Dem. 1741, 4.)

Συνείκω, f. ξω (σύν, εἴκω, cedo) *concedo*, τινί = *accommodo me alicui rei* 4 Macc. 8, 5.

Σύνειμι, f. ἔσομαι (σύν, εἰμί) *sum* vel *versor cum aliquo*, a) de personis versantibus c. aliquo 3 Esr. 6, 2. τινί 8, 50. (Ael. V. H. 9, 8. Lucian. dial. mort. 6, 2. Xen. Cyr. 1, 5. 14.) — b) de re proxime instante alicui 2 Macc. 9, 4.

Συνεισέρχομαι, f. ελεύσομαι, dep. med. (σύν, εἰσέρχομαι, intro; una ingredior Xen. An. 4, 5. 10.) *penitus intro*, ἐν στροφαῖς — συνεισελεύσεται pro: ὧν ἐν στροφαῖς π. συνελεύσεται εἰς αὐτάς i. e. *operam collocans in parabolis cognoscendis earum vim et sensum penetrabit* Sir. 39, 7.

Συνεκκεντέω, ῶ f. ήσω (σύν, ἐκκεντέω) *simul vel una transfodio*, τινά 2 Macc. 5, 26.

Συνεκπολεμέω, ῶ f. ήσω (σύν, ἐκπολεμέω, expugno Diod. Sic. 15, 25.) *bellum cum aliquo ad finem perduco* Sap. 5, 20.

Συνεκτρίβω, f. ψω (σύν, ἐκτρίβω, contero) *penitus contero* i. e. *radicitus everto*, τινά Sap. 11, 19. —

Συνεκφαίνω, f. φανῶ (σύν, ἐκφαίνω, quod vid.) *simul conspiciendum praebeo*, passiv. *simul appareo* 3 Macc. 4, 1.

Συνελαύνω, f. ἐλάσω, a. 1. ἤλασα, a. 1. p. ἠλάσθην, plusqp. pass. ἐληλάσμην et forma serioris aevi ἠλάσθην, ἠλάσμην [cf. *Matth.* §. 233. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. — σύν, ἐλαύνω et ἐλάω, ago, pello; compello, cogo, zusammentreiben Xen. Cyr. 1, 4. 14.] *pello, ago, treiben* i. q. ἐλαύνω, sed fortius, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 4, 26. 42. — ἐπί c. dat. loci 2 Macc. 5, 5.

Συνεξέρχομαι, f. ελεύσομαι, dep. med. c. a. 2. συνεξῆλθον (σύν, ἐξέρχομαι) *simul exeo* l. *proficiscor c. aliquo* Jud. 2, 20. (Dem. 567, 22. Xen. An. 7, 8. 11.)

Συνεξορμάω, ῶ f. ήσω (σύν, ἐξορμάω, incito; intrans. erumpo, proficiscor Xen. Cyr. 5, 5. 22.) et pass. συνεξορμάομαι, ῶμαι, *simul proficiscor*, 3 Esr. 8, 11.

Συνεπισχύω, f. ύσω (σύν, ἐπισχύω, vires addo) *simul adiuvo, sublevo*, τινί Addit. ad l. Esth. 6, 10.

Συνέπομαι, dep. med. (σύν, ἕπω) *una vel simul sequor aut comitor*, absol. 3 Macc. 5, 48. 6, 21. — τινί 2 Macc. 15, 2. (Xen. An. 1, 3. 6. Thuc. 1, 69.)

Συνεργέω, ῶ f. ήσω (συνεργός) *operor cum aliquo, adiutor sum alicuius*, sq. dat. pers. 3 Esr. 7, 2. (Xen. Mem. 4, 3. 12. Marc. Anton. 9, 40.) — de rebus adiuvantibus τινί i. e. conatus alicuius 1 Macc. 12, 1. (Diod. Sic. 3, 35.)

Συνεργός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό (σύν, ἔργον) *socius operis, adiutor*, ita de rebus adiuvantibus aliquid, τινός 2 Macc. 14, 5. (Diod. Sic. 15, 65. Hdian. 5, 8 fin. Xen. Mem. 4, 3. 7.)

Συνερίζω, f. ίσω (σύν, ἐρίζω, litigo) *contendo*, i. e. *pugno* 2 Macc. 8, 30. —

Συνέρχομαι, f. ελεύσομαι, dep. med. cum aor. 2. act. συνῆλθον (σύν, ἔρχομαι) 1) *convenio, zusammenkommen* Jud. 1, 6. 2 Macc. 3, 24. (Hdian. 4, 11. 6. — Xen. Mem. 1, 2. 42.) — πρός τινα Hist. Sus. v. 28. 1 Macc. 15, 10. — sq. dat. *rei*, ita de rebus tempore iunctis Sap. 7, 2. (Hdot. 6, 77.) — τινί c. aliquo εἰς πόλεμον Jud. 1, 11. — 2) *eo* l. *proficiscor c. aliquo*, τινί c. *aliquo* Tob. 12, 1. 1 Macc. 9, 14. 12, 47. — ὄπισθέν τινος Tob. 11, 4.

Σύνεσις, εως, ἡ (συνίημι, quod vid.; commissio, das Zusammentreffen, Zusammenfliessen, ut ποταμῶν Hom. Odyss. 10, 515.) 1) *intelligentia* i. e. a) *Einsicht, cognitio* Sir. 5, 10. 19, 20. 22, 9. Bar. 3, 14. 23. — sq. gen. obiecti, ut γραμματείας Sir. 44, 4. vel ἐν τῷ νόμῳ 3 Esr. 1, 33. — augetur notio cognitionis addito per appositionem genitivo nominis cognati [vid. sub ἄβυσσος monita] ut φρονήσεως = *eximia*, et si de Deo agitur, *summa cognitio* Sir. 1, 4. — γνῶσις, it. διάνοια συνέσεως Sap. 1, 17. 22, 15. — b) *prudentia in rebus iudicandis conspicua rerumque studio et usu parata* Sir. 1, 21. 3, 13. 5, 12. 8, 9. 25, 2. 31, 9. 11. 37, 22. 23. 44, 3. (Diod. Sic. 1, 1. Xen. Cyr. 4, 5. 23.) — pro בִּינָה Deut. 4, 6. תְּבוּנָה Exod. 31, 3. — sq. gen. obiecti, ut κρίσεως καὶ νόμων Sap. 9, 6. σ. λόγων Jud. 11, 21. ἐμπειρία συνέσεως, *experientia coniuncta cum prudentia* i. e. *prudens experientia* Sap. 13, 13. — Sir. 13, 21. ἐφθέγξατο σύνεσιν, *elocutus est verba prudentiam testantia*. — c) *rerum humanarum et divinarum scientia* Sir. 10, 3. 24, 24. 39, 6. 9. 47, 14. 23. — alternat σύνεσις et σοφία Sir. 14, 20. 15, 3. Jud. 8, 29. — παιδεία συνέσεως καὶ ἐπιστήμης, *institutio spectans ad rerum div. et humanarum cognitionem et scientiam promovendam* Sir. 50, 27.

2) *mens* i. e. a) *quae est in homine intelligendi et cognoscendi vis et facultas* Sir. 3, 22. (Ael. V. H. 12, 1.) — de mente divina Bar. 3, 32. — b) *mens ad voluntatem divinam recte cognitam efformata* = *Sinn, Gesinnung, Herz* Sap. 4, 11.

Συνέταιρος, ου, ὁ (σύν, ἑταῖρος) *sodalis, socius* 3 Esr. 6, 3. 7. 27. 7, 1. (Hdot. 7, 193.)

Συνετός, ή, όν (συνίημι) *intelligens, prudens, verständig, einsichtsvoll*, apud Hebraeos maxime: *doctus et legis divinae peritus et cultor* Sir. 3, 27. 6, 35. 7, 21. 25. 9, 15. 10, 1. 22. 16, 4. 18, 27. 19, 2. 21, 16. 25, 8. 26, 19. 36, 3. 24. — pro חָכָם Gen. 41, 38. מַשְׂכִּיל Prov. 15, 10. נָבוֹן Cohel. 2, 11. (Jos. contr. Apion. 2, 16. Xen. Cyr. 2, 1. 31.) — συνετὸς ἔν τινι, *doctus aliquam rem* Sir. 18, 28. —

Συνευδοκέω, ῶ f. ήσω (σύν, εὐδοκέω, quod vid.) *simul cum aliquo delector aliqua re, simul c. aliis probo aliquid*, absol. 2 Macc. 11, 35. (Diod. Sic. 2, 24. Demad. 274 ult.) — sq. dat. rei 1 Macc. 1, 57. 2 Macc. 11, 24.

Συνέχω, f. ἕξω (σύν, ἔχω) 1) *contineo, zusammenhalten* i. e. *conservo, in eo, quo est, statu conservo* Sap. 1, 7. (Xen. Cyr. 8, 7. 22. Mem. 4, 3. 13.) — 2) *constringo*, pass. συνέχομαι, *constringor* i. e. *angor, perturbor*, τινί = ὑπό τινος [de qua dat. vi vid. γίνομαι] Sap. 17, 11. 4 Macc. 15, 29. (Palaeph. f. 39. Diod. Sic. 3, 32. Dem. 396, 22.) — 3) *teneo, festhalten*, τινά, ne elabatur 1 Macc. 13, 15. (Dem. 108, ult.) — sq. acc. loci, ex metonym. consequentis pro anteced. = *occupo* 2 Macc. 9, 5. — passiv. *teneor*, τινί = ὑπό τινος, metaph. pro: *occupatus sum, ich bin beschäftigt* Sap. 17, 20.

Συνήθεια, ας, ἡ (συνηθής, quod vid.; cohabitatio) *consuetudo* 4 Macc. 2, 13. 6, 13. 13, 21. 26. (Diod. Sic. 14, 12. Dem. 1467, 19.)

Συνήθης, εος, ους, ὁ (masc. adiect. συνήθης, cohabitans, adsuetus, substantive:) *familiaris*, τινός 2 Macc. 3, 31. (Plut. Ages. c. 11. Xen. Mem. 4, 8. 2.)

Συνηχέω, ῶ f. ήσω (σύν, ἠχέω, sono) *sonum repercussum edo, wiederhallen* 3 Macc. 6, 17. (Theophr. char. c. 6.)

Σύνθεσις, εως, ἡ (συντίθημι, compono) *compositio, Zusammensetzung*, θυμιάματος Sir. 49, 1. (φαρμάκων Diod. Sic. 1, 45.)

Συνθήκη, ης, ἡ (συντίθημι, compono; compositio) *pactum, foedus* a) propr. 2 Macc. 12, 1. 13, 25. 14, 20. 26. 27. — αἱ πρός τινα συνθῆκαι i. e. *foedera cum aliquo inita* [vid. πρός] 1 Macc. 10, 26. (Diod. Sic. 5, 6. Xen. Mem. 4, 4. 17.) — b) sensu iudaico i. e. de necessitudine, quam intercessisse inter Deum et Israelitas V. T. libri sacri praedicant foederis nomine celebrata Sap. 12, 21. — c) de foedere, quod pepegisse cum morte impii dicuntur Sap. 1, 16.

Σύνθημα, τος, τό (συντίθημι, compono; id quod compositum est inter plures) *tessera militaris* i. e. *Parole*, seq. genit. appositionis [de quo vid. sub ἄβυσσος observata], ita δοὺς σύνθημα θεοῦ νίκης vel θεοῦ βοηθείας i. e. θεοῦ νίκη, θεοῦ βοήθεια i. e. *tessera data: Dei victoria, Dei auxilium* = *Sieg von Gott, Hülfe von Gott* 2 Macc. 8, 23. 13, 15. (Xen. An. 1, 8. 16. 6, 5. 26. Cyr. 3, 3. 58. Diod. Sic. 11, 10.)

Συνίημι [de 2 et 3 pers. forma συνιεῖς, συνιεῖ, obviis Tob. 3, 8. Sap. 9, 11. et ductis a forma praesentis συνιέω cf. *Buttm.* §. 95, a. not. 5. §. 96, 1. 5. gram. max. §. 107, not. 8. §. 108, not. 4. *Matth.* §. 210, not. 1. *Rost* p. 436. *Win.* §. 14 fin.], f. ήσω, aor. 2. συνῆν, imperat. σύνες (σύν, ἵημι, mitto; committo, metaph. mente committo i. e. *intelligo*, sq. acc. rei Sap. 3, 9. Bar. 3, 21. — absol. σύνετε i. e. *agite! sapite!* Sap. 6, 9. — Tob. 3, 8. — iunct. οἶδα Sap. 9, 11. (Cebet. tab. c. 3. Lucian. dial. deor. 6, 1. Xen. Cyr. 1, 6. 2.)

Συνίστημι et Συνιστάω [ita 2 Macc. 9, 25. vid. de hac forma sub ἀφίστημι notata], f. στήσω (σύν, ἵστημι, colloco) 1) *una colloco, zusammenstellen, eodem loco colloco* et in temporibus intrans. significationis: *eodem loco sto*, ita a) univ. Cantic. tr. puer. v. 1. coll. v. 27. (Xen. Cyr. 2, 1. 29.) — οἱ κατὰ τὰς οἰκίας συνεστηκότες, *alii in domibus cum aliis versantes* 3 Macc. 4, 18. — b) *repraesento, praesentum colloco aliquem, Jemanden Jemandem vorstellen* = vel: *commendo*, τινά τινι 1 Macc. 12, 43. 2 Macc. 4, 24. 9, 25. (Ceb. tab. c. 11. Xen. Mem. 1, 6. 14.) — passiv. συνίσταμαι, a. 1. p. συνεστάθην Sap. 7, 14. (Xen. An. 3, 1. 8.) — vel: *adiungo alicui aliquem* 2 Macc. 8, 9. — 2) refertur ad res non sine adminiculorum hominumque plurium opera, collatione, compositione efficiendas vel effectas. Ita *compono, zusammenstellen, zusammensetzen.* Ita medium: συνίσταμαι, a. 1. συνεστησάμην a) de conviviis, epulis = *instituo, paro, veranstalten, anstellen, anordnen*, seq. acc. rei, ut εὐωχίαν 3 Macc. 4, 1. συμπόσιον v. 16. 5, 36. (κυνηγίαν Diod. Sic. 18, 49.) — b) de aedificiis, tropaeis, ubi Lat. *erigo, exstruo, aufrichten, aufstellen, errichten*, ut γυμνάσιον 2 Macc. 4, 9. τροπαῖον 15, 6. (τὸ βασίλειον Diod. Sic. 5, 48.) — c) de expeditione militari, ubi Lat. nunc *suscipio*, ut πόλεμον 1 Macc. 1, 2. 3, 3. addito πρός τινα 3 Esr. 1, 29. 1 Macc. 2, 22. πολιορκίας 3 Esr. 2, 23. (στρατείαν Diod. Sic. 1, 68.) — nunc *instruo, paro*, ubi nos: *ausrüsten*, ut δύναμιν 1 Macc. 2, 44. (Diod. Sic. 12, 1.) — d) de quocunque conamine ad plures simul pertinente, ut δρόμον ἄτακτον συνίστασθαι, *cursum inordinatum instituere* i. e. *modo inordinato cum aliis huc illuc currere* 3 Macc. 1, 19. δυςφημίας συνίστασθαι i. e. *convicia cum aliorum opera spargere* 3 Macc. 2, 26. — 3) ex usu sinceris Atticis ignoto *argumentis, quae rem continent, compositis collectisque doceo* = *ostendo, probo, demonstro, erklärten* = δείκνυμι, ἀποδείκνυμι [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 159.] sq. dupl. accus., uno obiecti, altero praedicati [de quo vid. ἀκούω] Hist. Sus. v. 61. (Diod. Sic. 13, 91. ὡς εὔνουν Jos. Ant. 7, 2. 1.) — 4) = ἵστημι vel καθίστημι, *instituo, einsetzen, stiften*, quo l. ὁ συστήσας τὸν ἑαυτοῦ λαόν = ὁ συστήσας τοὺς Ἰουδαίους τὸν ἑαυτοῦ λαόν, *qui Judaeos constituit peculium suum.*

Συννοέω, ῶ f. ήσω (σὺν, νοέω) *mecum reputo*, sq. acc. c. infin. 2 Macc. 5, 6. 11, 13. — sq. ὅτι 14, 4. (Plut. Ages. c. 15.)

Σύννοος, σύννους, ὁ, ἡ — οον, ουν, τό, (συννοέω) *cogitabundus, meditabundus* 3 Esr. 8, 71. (Isocrat. ad Demonic. p. 5. ed. *Lange.*)

Συνοδεύω, f. εύσω (σύν, ὁδεύω, proficiscor) *una iter facio*, τινί, *cum aliquo* [propr. Hdian. 4, 7. 11.] Sap. 6, 23. οὐ μή — συνοδεύσω, quo l. „auctor, inquit *Bauermeister* [Commentar. in Sap. Salomonis p. 87.], metaphora sumta ab eis, qui aliquem ad locum aliquem deducunt, sese repraesentat ducentem ad sapientiam abnegata invidia, itineris comite h. e. *sine invidia edocebo* vos.“ Sap. 7, 13. —

Συνοδυνάω, ῶ f. ήσω (σύν, ὀδυνάω, gravi dolore afficio, Aeschin. dial. Socr. 3, 7.) *simul dolore afficio*, συνοδυνάομαι, *cum aliquo crucior* Sir. 30, 10. quo l. opp. συγγελάω. —

Συνοικέω, ῶ f. ήσω (σύν, οἰκέω, habito) *coha-*

bito, uno eodemque domicilio utor a) univ., λέοντι Sir. 25, 15. (Xen. h. gr. 2, 3. 4.) — b) de coniugibus una eademque domo utentibus vel de matrimonio in universum, sq. dat., ut γυναικὶ συνετῇ Sir. 25, 8. ὡς συνοικήσων αὐτῇ, *quasi matrimonium cum ea initurus* 2 Macc. 1, 14. — hinc συνῳκηκυῖα = *matrimonio iuncta* Sir. 40, 9. 10. (Ael. V. H. 4, 4. 1. Hdian. 1, 6. 4. Xen. Cyr. 4, 4. 10.) — sq. μετά c. gen. pers. 3 Esr. 8, 70. —

Συνοικίζω, f. ίσω (σύν, οἰκίζω, habitabilem •facio locum) 1) *in unam urbem congrego, incolis urbem augeo* [propr. Xen. de rep. Athen. 2, 2.] trop. pro: *bonis urbem augeo, facio ut floreat respublica* Sir. 16, 4. — 2) *in matrimonium do* l. *matrimonio iungo*, τὴν θυγατέρα τινί 3 Esr. 8, 84. (Diod. Sic. 4, 27. 4, 30 et 33.) — 3) *in matrimonium duco*, ut γυναῖκα ἀλλοτρίαν 3 Esr. 8, 92. 9, 36. sq. dat. γυναιξί v. 7. vid. συνοικέω.

Συνοικοδομέω, ῶ f. ήσω (σύν, οἰκοδομέω) *simul cum aliquo aedifico*, sq. dat. pers. 3 Esr. 5, 68. —

Συνολκή, κῆς, ἡ (συνέλκω, contraho) *contractio, attractio*, ἀέρος Sap. 15, 15.

Σύνολος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (σύν, ὅλος) *universus, a, um*, τὸ σύνολον adverb. *omnino, im Ganzen, überhaupt* Sir. 9, 9. Addit. ad l. Esth. 6, 19. 3 Macc. 3, 29. 4, 3. 11. 7, 8. 9. 21. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 217. ed. Bip.)

Συνομολογέω, ῶ f. ήσω (σύν, ὁμολογέω, quod vid.) *consentio cum aliquo, confiteor, concedo cum aliis*, sq. ὅτι 4 Macc. 13, 1. (τί Xen. Cyr. 3, 2. 27. 5, 3. 15.)

Συνοράω, ῶ f. ὄψομαι (σύν, ὁράω) 1) *una cum aliis video* vel *intueor*, absol. 2 Macc. 7, 4. — sq. dupl. accus., uno obiecti, altero participii [de quo vid. sub ἀκούω observata] 2 Macc. 7, 20. (Xen. An. 4, 1. 8. 8, 2. 11.) — 2) *mentis oculis video* i. e. *perpendo*, τί 2 Macc. 2, 24. 4, 4. — sq. acc. pers. et particip. 8, 8. — sq. ὅτι 2 Macc. 5, 17. —

Συνουσιασμός, οῦ, ὁ (συνουσιάζω, conversor) *conversatio* [univ. Xen. Hier. 4, 1.] de conversatione venerea = *concubitus* Sir. 23, 6. 4 Macc. 2, 3. (ita συνουσία Xen. Oec. 9, 11.)

Σύνταγμα, τος, τό (συντάσσω, coordino) *ordinate compositum* i. e. *liber, ein Buch* 2 Macc. 2, 23. (Diod. Sic. 1, 3.)

Σύνταξις, εως, ἡ (συντάσσω, quod vid.; constitutio, coordinatio) 1) *acies instructa, exercitus* 1 Macc. 4, 35. (Xen. h. gr. 5, 2. 27.) — 2) [conditio, de qua inter duos vel plures συντέτακται i. e. convenit, hinc:] *stipendium* [militare = μισθός, Sold Diod. Sic. 1, 67. 5, 46. 18, 9.] i. e. *Zuschuss, geordneter Beitrag zu etwas* 3 Esr. 6, 29. 2 Macc. 9, 16. (Diod. Sic. 1, 78. 17, 110.) — 3) *adornatio, Anordnung*, εἰ μὲν καλῶς καὶ εὐθίκτως τῇ συντάξει [de quo dat. vid. ἀδρανής] 2 Macc. 15, 38.

Συνταράσσω, ττω f. ξω (σύν, ταράσσω, turbo) *conturbo, confundo, in Furcht u. Schrecken setzen*, τινά 1 Macc. 3, 6. (Xen. h. gr. 3, 4. 7. Thuc. 2, 52. Hdot. 1, 44.)

Συντάσσω, ττω f. ξω (σύν, τάσσω, ordino; una c. aliis ordino Dem. 1378, 26. Xen. Cyr. 8, 6. 14.) 1) *constituo* a) τινά, *aliquem simul cum aliis* 3 Esr. 2, 25. οἱ συντασσόμενοι αὐτοῖς i. e. *illorum collegae* v. 30. (Plut. Ages. c. 4.) — b) *decerno cum aliis, festsetzen, beschliessen*, sq. infin. praes. Jud. 7, 16. — med. συνετάξαντο, signif. reciproca [vid. βουλεύω] *inter se decreverunt* = *conventum est inter eos* Hist. Sus. v. 14. (Dem. 344, ult.) — 2) *praecipio* = ἐντέλλομαι, παραγγέλλω [cf. Bornem. ad Xen. Cyr. 8, 2. 3.] τὸ συνταχθέν Bar. 6, 63. — seq. infin. aor. Jud. 12, 1. — seq. accus. c. inf. 2 Macc. 9, 4. τινί Jud. 4, 8. 3 Esr. 6, 4. 1 Macc. 15, 41. (Xen. Cyr. 5, 3. 46.) — addito infin. aor. Jud. 10, 9. — seq. infin. praes. Jud. 7, 16. (seq. ὅπως c. opt. Xen. Cyr. 8, 2. 3.) — 3) *aciem instruo, in ordines dispono milites* Jud. 2, 16. (Xen. Cyr. 3, 1. 2.)

Συντέλεια, ας, ἡ (συντελέω, quod vid.) 1) *perfectio* a) de vaticiniis eventu comprobatis, ubi Lat. *peractio*, nos: *Ausführung*, ῥήματος 3 Esr. 2, 1. — ita τελέω pro מָלֵא Esr. 1, 1. — b) de tempore, quo finitum vel perfectum est aliquid, ubi nos: *Vollendung, Beendigung*, ut ἔργων Sir. 38, 28. λαμβάνω συντέλειαν = *finior, perficior, absolvor* 3 Esr. 6, 20. — = *finis, Ende* i. q. τέλος, ut ἡμερῶν ζωῆς Sir. 30, 32. λόγων, *sermonis, orationis* 43, 27. — abest genit. rei, facile e contextu cognoscendus, ut διηγήσεως 22, 8. ἔργου 37, 11. — ita pro קֵץ Dan. 12, 4. אַחֲרִית Deut. 11, 12. (Pol. 4, 28. 3. 11, 33. 7.) — Formulae notandae: εἰς συντέλειαν, ἐπὶ συντελείας = *postremo* Sir. 40, 14. 43, 7. — sq. gen. pers. *finis vitae alicuius* Sir. 11, 25. 21, 9. — c) metaph. *punctum ad quod omnis res redit* i. e. *summa rei* Sir. 50, 14. συντέλειαν [i.e. *gravissimam muneris sacerdotalis partem* scil. τὴν θυσίαν] λειτουργῶν ἐπὶ βωμῶν. — sq. gen. rei Sir. 21, 11. — de verbis 45, 8. 50, 11. vid. sub καύχημα notata. — μέχρι συντελείας = *ad summum usque* i. e. *adeo ut nihil addi posset* i.e. *omnium maxime* Sir. 47, 10. ἐπὶ συντέλειαν adverbialiter: *quam maxime* Sir. 38, 28. — 2) ad exemplum interpretum alexandr. et ad normam hebraici כָּלָה, *excidium, interitus* Sir. 39, 28. Addit. ad l. Esth. 4, 10. iunct. c. ἀπώλεια 1 Macc. 3, 42. — ita pro כָּלָה Jes. 4, 27. 5, 18.

Συντελέω, ῶ f. ήσω [de qua fut. forma vid. sub ἀποτελέω monita et de perf. συντετέλεσμαι sub ἀκούω observata. — σύν, τελέω, finio; una perficio Hdian. 2, 2. 15.) 1) *prorsus perficio*, a) *ad finem perduco, absolvo, vollenden, zu Ende bringen*, seq. accus. rei, ut τὸ χρίσμα Sir. 38, 30. κόσμον 50, 19. τὴν ζωήν τινος Tob. 8, 17. — Jud. 10, 1. 3 Esr. 6, 10. 7, 4. 5. — ita pro: כָּלָה Job. 36, 11. — (Diod. Sic. 1, 3. 12, 26. Dem. 522, 4.) τὴν βουλήν τινος pro: τὴν διήγησιν τῆς β. τ. *revelationem consilii quod cepit aliquis* Jud. 2, 4. πᾶσαν τὴν κακίαν pro: τὴν ἀποκάλυψιν πάσης τῆς κακίας 2, 2. quo l. ex verbositatis genere sub ἄγγελος notato additur ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. — abest accus. rei facile e contextu cognoscendae Sir. 18, 6. ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος scil. τὴν τῶν θαυμασίων κυρίου ἐξήγησιν coll. v. 4 et 5. — 23, 20. — μετὰ τὸ συντελεσθῆναι scil. τὴν τῶν πάντων κτίσιν i. e. *post absolutam omnium rerum creationem*. — b) metaphorice: *perfectum et omnibus numeris absolutum reddo* vel *declaro aliquid* Sir. 31, 8. ἄνευ — νόμος i. e. *fraudis expers et omnibus numeris absoluta* semper et ubique *lex deprehendetur*. — c) ex Hebraeorum dicendi ratione et ad normam verbi כָּלָה seq. infinit. alius verbi periphrasin facit adverbii *perfecte, prorsus, omnino* [vid. προστίθημι], ita συντελέω γνῶναί τι = *perfectam et omnibus numeris absolutam rei alicuius cognitionem acquisivi mihi* vel *ita didici aliquid, ut nihil addisci queat* Sir. 24, 26. — ita pro כָּלָה Gen. 43, 1. Deut. 26, 12. 1 Regg. 9, 1. — d) *desinendi* notione inclusa, seq. particip. ὅτε συνετέλεσαν δειπνοῦντες = *coena*

absoluta = nach aufgehobner Tafel Tob. 8, 1. — Ita pro כַּלֵּה seq. infin. Gen. 24, 15. 45. —

2) *perago* a) univ., ubi nos: *verrichten, vollbringen*, τὰ συντετελεσμένα, *res peractae* Jud. 15, 4. Addit. ad l. Esth. 6, 7. (Diod. Sic. 1, 2. Hdian. 4, 2. 20.) — seq. acc. rei, ut τὸ ταχθέν Bar. 6, 62. τὰ τῆς θυσίας 3 Esr. 1, 17. τὸ προστταγέν 3 Macc. 5, 4. ἀναστάσεις καὶ πολέμους i. e. *auctor sum seditionum et bellorum* 3 Esr. 2, 27. (Diod. Sic. 17, 16.) — med. συντελοῦμαι ἐπίθεσιν ἐπὶ τὴν πόλιν = *animus est irrumpere in urbem* 2 Macc. 5, 5. — b) de factis virtuti et legi div. contrariis, ubi Lat. *committo, patro una cum aliis, in Gemeinschaft mit andern begehen* od. *verüben*, ut δυςσέβημα 2 Macc. 12, 3. κακουργίαν τινά 3, 32. — Addit. ad l. Esth. 2, 4. 1 Macc. 10, 5. 2 Macc. 4, 3. 8, 17. 1 Macc. 11, 10. 16, 1. — med. συντελοῦμαί τι = αὐτὸς ἐγώ *ipse ego committo aliquid* 1 Macc. 8, 31. 2 Macc. 13, 8. — c) de tempore, passiv. συντελοῦμαι, *peragor* i. e. *elabor*, *prorsus praeterlabor, völlig vorüber sein* Tob. 8, 29. quo l. si eadem notio bis enuntiata legitur cf. quae de huius diplasiasmi specie habet *Win.* §. 67, 3. p. 636. — Tob. 10, 7. — ita pro כַּלֵּה Ezech. 43, 27. —

3) sensu hostili: *ein Ende machen, conficio, perdo*, sq. acc. Sir. 38, 8. sq. infinit. epexegetico [de quo vid. sub ἀληθινός notata], ut ἀχρειῶσαι = ὥςτε ἀχρειῶσαι αὐτά 3 Esr. 1, 56. — Passivum συντελοῦμαι, *perdor, consumor* Sir. 45, 19. — ita pro כַּלֵּה Jes. 16, 4. —

Συντέμνω, f. τεμῶ (σύν, τέμνω, caedo) *concido, praecido* [propr. ut τὰς πρώρας τῶν νεῶν Thuc. 7, 36. minuo, ut τὴν μισθοφόραν Thuc. 8, 45.] metaph. *breviter absolvo, paucis verbis comprehendo*, ut τὰ τῶν πολέμων κακά 2 Macc. 10, 10. (λόγον Eur. Iphig. Aul. v. 1249.)

Συντηρέω, ῶ f. ήσω (σύν, τηρέω, custodio, servo) 1) *apud animum servo* [de qua praepos. σύν vi vid. sub συγγινώσκω monita] a) univ., ita de rebus, quas alta mente repositas habet vel tenet aliquis, ut διηγήσεις ἀνδρῶν ὀνομαστῶν Sir. 39, 2. λόγους 13, 12. quo l. ὁ μὴ συντηρῶν λόγους, *immemor promissorum suorum*, τὰς ὁδούς τινος Sir. 2, 15. 6, 25. παιδείαν 41, 14. χάριν τινός 17, 17. — ὀργήν τινι, *iram contra aliquem* [de quo dat. usu vid. sub μέμφομαι observata] Sir. 28, 3. — b) *attendendi* sensu, ita συντήρησον καὶ πρόςεχε *attende et cave* i. q. *cave tibi*, sed fortius Sir. 13, 13. Cf. de hoc verbositatis genere sub ἀγαλλίαμα observata. — συντήρησον καιρόν = *attende ad tempus* Sir. 4, 20. 27, 12.

2) i. q. τηρέω, sed fortius a) *custodio, ich hüte, bewahre* [propr. Dem. 1211, 15.] metaph. τὴν ψυχήν i. e. *contineo, cohibeo*, seq. μή c. infinit. epexegetico [de quo vid. ἀληθινός] μὴ φαγεῖν Tob. 1, 11. — b) *servo* aa) seq. acc. nominis, legem, praeceptum indicans, ut ἐντολάς, νόμον, ubi Lat. *observo, obsequor* Sir. 15, 15. 32, 1. 37, 12. 44, 20. Cant. tr. puer. v. 6. 2 Macc. 8, 1. — ita pro שָׁמַר Ezech. 16, 10. — bb) seq. accus., animum, mentem, necessitudinem, officium denotantis, ubi Lat. *servo, colo, non laedo*, ut τὸ δίκαιον, τὰ δίκαια περί τινος 1 Macc. 11, 33. 2 Macc. 10, 12. τὴν εὔνοιαν εἴς τινα 9, 26. 11, 19. πίστιν τινί s. πρός τινα 1 Macc. 10, 27. 14, 35. συνθήκας πρός τινα 10, 26. φιλίαν 8, 12. 10, 20. (συνθήματα Hdian. 6, 6. 2. πίστιν 7, 9. 7. φιλίαν Diod. Sic. 15, 30.) — c) *conservo*, τινά τινι Tob. 3, 15. τινὰ ἀναμάρτητον [de quo dupl. accus. vid. ἁγιάζω] 2 Macc. 12, 42. (Marc. Anton. 6, 30. init. Hdian. 2, 1. 11.) —

Συντίθημι, f. ήσω (σύν, τίθημι, pono; compono) 1) *una cum aliis pono*, seq. acc. rei et εἰς c. accus. loci 2 Macc. 8, 31. — 13, 15. καὶ τὸν — συνέθηκε *primum elephantorum una cum turba domui inclusa simul posuit* i. e. *deposuit*. — 2) med. συντίθεμαι, a. 2. συνεθέμην, signif. reflex. [vid. βουλεύω] *convenio cum aliquo, unter sich* od. *unter einander festsetzen* a) univ. τι πρός τινα 1 Macc. 9, 70. 11, 9. (Diod. Sic. 1, 98. 4, 61. Xen. h. gr. 6, 3. 5.) — b) de paciscentibus = *polliceor*, τινί τι 1 Macc. 15, 27. (Xen. Oec. 12, 2.) — seq. infin. fut. 4 Macc. 4, 16. (Jos. Ant. 13, 4. 7. Xen. h. gr. 3, 5. 6.)

Σύντομος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (συντέμνω, concido) *concisus*, metaph. i. e. a) *celer*, ut τέλος Sap. 14, 14. 4 Macc. 14, 10. — b) *brevis, e, compendiosus*, τὸ σύντομον τῆς λέξεως *dictionis compendiosae studium* 2 Macc. 2, 31. (ὁδὸς σ. Xen. Cyr. 1, 6. 21 et 22. Diod. Sic. 20, 108.)

Συντόμως, adv. (σύντομος, quod vid.; concise) *celeriter* 3 Macc. 5, 25. (Diod. Sic. 1, 95. Jos. Ant. 2, 15. 4. Xen. h. gr. 3, 4. 15.)

Συντρέχω, f. δραμοῦμαι, a. 2. ἔδραμον (σύν, τρέχω) *concurro*, de multitudine concurrente, *confluo*, absol. Jud. 13, 13. 15, 12. (Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 24. ed. *Tauchn.* Thuc. 6, 57.) — sq. εἰς c. acc. loci Jud. 6, 16. ἐπί c. acc. loci Jud. 14, 3. 2 Macc. 3, 19. 6, 11.

Συντριβή, ῆς, ἡ (συντρίβω, quod vid.) *contritio, Aufreibung*, de exercitu profligato.

Συντρίβω, f. ψω, a. 1. ἔτριψα, pass. συντρίβομαι, a. 2. ἐτρίβην, fut. 2. pass. συντριβήσομαι (σύν, τρίβω, tero; contero) 1) *frango, confringo* a) propr., ita de vasibus fictilibus, ut ἀγγεῖον, σκεῦος Sir. 21, 14. Bar. 6, 17. — ita pro שָׁבַר Gen. 19, 20. רָצַץ Ps. 79, 14. (Ael. V. H. 12, 61. Diod. Sic. 13, 76. Xen. Cyr. 6, 1. 29.) — b) καρδίαν, ψυχήν, *animum frango* i. e. *dolore afficio, tristem reddo*, passivum: συντρίβομαι τῇ καρδίᾳ [de quo dat. vid. ἑδρανής] 1 Macc. 9, 18. (Diod. Sic. 11, 78. 26, 8. Pol. 31, 16. 11.) συντετριμμένος τὴν ψυχήν [de quo accus. vid. αἰδήμων] 3 Macc. 2, 20. — ita pro שָׁבַר Ps. 51, 17. Jer. 23, 9. — c) ἀλκάς, ἰσχύν, κέρας, ὀσφύν τινος, *vires alicuius frango* Sir. 32, 18. 47, 7. Cantic. tr. puer. v. 20. de h. l. optat. vid. ἀγαθοποιέω. — 2 Macc. 12, 28. — — 2) *contundo* i. e. a) *zerschlagen, zerstossen*, κεφαλάς τινος *capita alicuius* [ut δράκοντος Ps. 74, 14.] ἀρχόντων ἐχθρῶν trop. pro: *perdo, deleo aliquem* Sir. 33, 10. — b) i. q. *tundo, ich stosse*, sed fortius, pass. συντρίβομαι, signif. reflex. *me tundo*, ἀναμέσον τινός *in mediam aliquam rem*, trop. pro: *vi irrumpo in mediam aliquam rem*, ita de peccato emtioni et venditioni sese immiscente Sir. 27, 2. — — 3) *profligo, schlagen* a) propr. seq. acc. nunc personae, nunc nominis exercitus notionem includentis 1 Macc. 2, 22. 23. 4, 10. 14. 36. 5, 7. 21. 43. 7, 42. 43. 8, 4. 5. 6. 9, 15. 16. 68. 10, 52. 58. 82. 13, 51. 14, 13. — τὸ ὅρμημά τινος 1 Macc. 4, 30. — ita pro שָׁבַר Dan. 11, 26. — b) trop. pro: *finio, finem facio*, ut πόλεμον Jud. 16, 3. —

Σύντριμμα, τος, τό (συντρίβω) *contritio, Zermalmung, Vernichtung, interitus* Sap. 3, 3. Sir. 40, 9. 1 Macc. 2, 7. — pro שֹׁד Jes. 59, 7. עַצֶּבֶת Ps. 147, 9.

Συντροφία, ας, ἡ (συντρέφω, simul nutrio, simul educo Plut. apophth. Alex. M. Mor. 2. p. 21. ed. *Tauchn.* Diod. Sic. 1, 53.) *usus familiaris* 3 Macc. 5, 32. (Diod. Sic. Vol. 9. p. 118. Strab. libr. 8. p. 520. A.)

Σύντροφος, ου, ὁ (συντρέφω, nutrio, una nutritus Xen. Mem. 2, 3. 4.) *sodalis familiarissime*

educatus, *Jugendfreund* 1 Macc. 1, 6. 2 Macc. 9, 29. (Diod. Sic. 1, 53.)

Συντυγχάνω, a. 2. ἔτυχον (σύν, τυγχάνω) *obviam fio*, *convenio cum aliquo* 2 Macc. 8, 14. (Jos. Ant. 1, 12. 3. Hdian. 2, 14. 12. Xen. Mem. 2, 3. 16.)

Συρία, ας, ἡ, *Syria*, nomen propr. terrae a) complectens regionem Damascenam, Syriam ad Orontem et Mesopotamiam Jud. 8, 26. — b) terram primanam Seleucidarum imperio subiectam 1 Macc. 3, 13. 41. 7, 39. 11, 2. 60. His adde locos 3 Esr. 2, 25. 6, 3. 8, 19. 4 Macc. 4, 2. — c) κοίλη συρία, *Coelesyria* i. e. regio vel vallis, sita inter Libanum et Antilibanum et fertilitate pariter atque amoenitate excellens eaque Syriae antiquae adnumerata 3 Esr. 2, 17. 24. 27. 4, 48. 7, 1. 8, 23. 67. 1 Macc. 10, 69. 2 Macc. 3, 5. 8. 4, 4. 7, 8. 10, 11. 3 Macc. 3, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Syrien*, *Coelesyrien*.

Συριακός, ή, όν, *syriacus* 2 Macc. 5, 36.

Συριγμός, οῦ, ὁ (συρίζω, fistula cano, sibilo) *sibilus* Sap. 17, 9. (Diod. Sic. 3, 36.)

Συρίζω, f. ξομαι (σύριγξ, fistula; fistula cano Lucian. dial. deor. 20, 6.) *sibilo*, *säuseln* Sap. 17, 18.

Σύρω, f. ρῶ, a. 1. ἔσυρα, *traho*, *ziehen*, *schleppen*, τινὰ ἐπί τι *aliquem ad aliquid* 4 Macc. 6, 1. — pro סָחַב 1 Sam. 17, 13.

Συσσεισμός, οῦ, ὁ (συσσείω, concutio) *concussio*, de terrae motu Sir. 22, 14. — pro סַעַר Jer. 23, 19.

Συσσείω, f. σω (σύν, σείω, quatio) *concutio*, *commoveo* Sir. 16, 17. — pro הִרְעִישׁ Ps. 60, 2. (Athen. XV. p. 693. B.)

Συσσύρω, f. ρῶ (σύν, σύρω) *contrecto*, *zusammenschleppen*, τὶ ταῖς χερσὶ 2 Macc. 5, 16.

Σύστασις, εως, ἡ (συνίστημι, compono; compositio) 1) *constructio*, κόσμου Sap. 7, 17. (Diod. Sic. 1, 7 et 10.) — σύστασιν ποιοῦμαι = συνίσταμαι, *construi* s. *coniungi volo aliquid* 2 Macc. 5, 9. — 2) *conspiratio*, *factio* 3 Esr. 5, 73. (Isocr. ad Nicocl. p. 48. ed. *Lange*.)

Συστέλλω, f. ελῶ, a. 1. ἔστειλα, a. 2. p. ἐστάλην, p. p. ἐσταλμένος (σύν, στέλλω, quod vid.) 1) *contraho*, *zusammenziehen*, *in arctum cogo*, *coarcto* [propr. ut de frigore aquas coarctante Diod. Sic. 1, 41.] χεῖρα ἐν τῷ ἀποδιδόναι trop. pro: *tardus* vel *segnis sum in reddendo* Sir. 4, 34. — metaph. *anxium reddo aliquem*, passiv. συστέλλομαι, *anxius reddor*, sq. ἀπό c. genit. fontis vel causae 1 Macc. 3, 6. διά τι 2 Macc. 6, 12. τινί = ὑπό τινος [vid. γίνομαι] 3 Macc. 5, 33. (Eurip. Iphig. Taur. v. 295. Isocr. de pace c. 19. Hdian. 1, 6. 10. Plut. Lysand. c. 12.) — 2) *deprimo*, *deiicio*, *demüthigen*, τινά 1 Macc. 5, 3. (Plut. Ages. c. 31.)

Σύστημα, τος, τό (συνίστημι, quod vid.; id quod pluribus partibus constat, hinc) *multitudo*, *caterva*, a) univ. 3 Macc. 7, 3. συνέπεισαν ἡμᾶς — κολάσασθαι i. e. συνέπεισαν ἡμᾶς συναθροῖσαι τὸ ὑπὸ τὴν βασιλείαν σύστημα τῶν Ἰ. καὶ κολάσασθαι αὐτούς. — 2 Macc. 8, 5. γενόμενος — ἐν συστήματι scil. militum. — b) *gens*, *natio*, ut τῶν Ἰουδαίων 2 Macc. 15, 12. — 3 Macc. 3, 9. coll. v. 3. 6. (Diod. Sic. 1, 71. 4, 51.)

Συστρέφω, f. ψω (σύν, στρέφω, verto) I) activum: 1) *converto*, τροχὸν ἐν ποσίν i. e. *contorqueo pedibus rotam* Sir. 38, 29. — 2) *congrego*, seq. acc. pers. 2 Macc. 14, 30. (Diod. Sic. 3, 35.) — 3) *conglobo*, *dicht zusammendrängen* 1 Macc. 12, 50. — II) medium: συστρέφομαι, a. 2. p. συνεστράφην [de qua aor. forma vid. ἐπιστρέφω] signif. reflex. [vid. ἀγγίζω] *conspiro*, ἐπί τινα, *contra aliquem* Hist. bel. et drac. v. 29. (Diod. Sic. 11, 86.) —

Συστροφή, ῆς, ἡ (συστρέφω, quod vid.) 1) *conversio*, *convolutio in orbem*, πνεύματος venti i. e. *turbo*, *Wirbelwind* Sir. 43, 17. — 2) *conventus*, *coitio*, ita de conventibus factiosis 1 Macc. 14, 44. 3 Macc. 5, 41. (Pol. 4, 34. 6. Dion. Hal. Ant. 7, 14.)

Συχέμ, ὁ [terminat. gr. συχέμης Jos. Ant. 1, 21. 1.] hebr. שְׁכֶם, *Sychem*, nom. propr. viri, qui, natione Hethita et filius Hemoris ob stuprum Dinae, filiae Jacobi illatum, ab huius filiis trucidatus est. Cf. Gen. 34, 25 sqq. Legitur antem ὁ συχέμ Jud. 5, 16. collective pro: *gens* l. *progenies Sichemi*.

Συχνός, ή, όν (συνεχής, continuus, densus) *multus* 2 Macc. 5, 9. (Xen. An. 5, 4. 16. Plut. Ages. c. 9 et 33.)

Σφαγή, ῆς, ἡ (σφάττω, macto) *mactatio*, *iugulatio*, ita de caedibus inter cives factis 2 Macc. 5, 13. ποιοῦμαι σφαγάς v. 6. 12, 16. (Xen. An. 4, 4. 2. Lucian. dial. deor. 23, 1.)

Σφαγιάζω, f. άσω (σφάγων) *victimam macto*, sq. acc. pers. i. e. *Jemanden als Opfer schlachten* 4 Macc. 16, 20. (Diod. Sic. 13, 86. Aristoph. aves v. 572.) — passiv. 4 Macc. 13, 12. (Hdot. 7, 180.)

Σφάλλω, f. σφαλῶ, a. 1. ἔσφηλα, a. 2. ἔσφαλον, *facio ut labatur aliquis* [Diod. Sic. 14, 23.] pass. σφάλλομαι, a. 2. ἐσφάλην, *labor*, *titubo* [propr. Lucian. dial. deor. 18, 2. Xen. de rep. Laced. 5, 7.] ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31. de h. l. lect. vid. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel*. — metaph. pro: *pecco*, ἔν τινι, *in aliqua re* Sap. 10, 5. — Sir. 13, 21. 3 Esr. 4, 16. (Xen. Cyr. 5, 2. 35.) — ἔσφαλε pro ἐσφάλη Sir. 13, 21. Vide tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Aug.*, *Apel*.

Σφάττω, f. ξω, a. 1. ἔσφαξα (victimas macto; ferro per iugulum traiecto interficio Xen. Cyr. 7, 3. 14.) *interficio*, *trucido* 1 Macc. 1, 2. 2, 24. 2 Macc. 5, 14. (Aeschin. 27, 10. Hdot. 5, 5.)

Σφενδόνη, ης, ἡ, *funda*, *Schleuder* Sir. 47, 4. Jud. 9, 6. 1 Macc. 6, 51. (Xen. An. 3, 3. 6.)

Σφενδονήτης, ου, ὁ (σφενδόνη) *funditor* Jud. 6, 12. 1 Macc. 9, 11. — (Xen. An. 3, 3. 6 et 16.)

Σφήν, ός, ὁ, *cuneus*, ita de tormenti ac supplicii genere 4 Macc. 8, 12. 11, 10. (Plut. an vitiositas ad infelicitatem sufficiat c. 3. Moral. Vol. 3, p. 338. ed. *Tauchn.*)

Σφήξ, κός, ὁ, *vespa* Sap. 12, 8. (Hom. Il. 12, 167. Hdot. 2, 92. Xen. h. gr. 3, 2. 6.)

Σφόδρα, adv. (propr. neutr. adiect. σφοδρός, quod vid.) *valde*, *vehementer*, *sehr*, praeponitur nunc, nunc postponitur adiectivis et adverbiis Sir. 43, 11. 29. 2 Macc. 3, 11. 14, 37. — φοβερὸς σφόδρα Sir. 1, 6. — 6, 19. 39, 16. Jud. 1, 6. 12. 16, 2, 17, 18. 5, 9. 7, 2. 10, 14. 12, 16. 20. 14, 19. 15, 7. 16, 23. Addit. ad l. Esth. 5, 6. Hist. Sus. v. 1. 31. 3 Esr. 8, 31. 1 Macc. 1, 4. 64. 3, 27. 41. 4, 58. 5, 38. 45. 46. 6, 2. 41. 8, 6. 19. 13, 22. 16, 7. 3 Macc. 5, 51. (Jos. Ant. 4, 5. 3.) — anteponitur verbo ut σφόδρα ἐπιτίμεσον Sir. 17, 21. — (Xen. Mem. 3, 8. 4.) — postponitur verbo, ut ταπείνωσον σφόδρα Sir. 7, 17. 11, 6. 25, 2. 47, 24. 51, 24. Tob. 3, 10. 6, 17. Jud. 3, 1. 5, 2. 6, 20. 7, 4. 18. 8, 7. 8. 30. 13, 17. 14, 10. 15, 6. Hist. Sus. v. 27. Hist. bel. et drac. v. 30. 1 Macc. 2, 14. 3, 31. 4, 21. 5, 1. 63. 6, 8. 7, 48. 8, 13. 9, 6. 22. 24. 68. 10, 2. 46. 50. 68. 11, 53. 12, 52. 13, 49. 14, 16. 16, 22. — duplicatur ἐφοβήθησαν

σφόδρα σφόδρα Jud. 4, 8. vid. de hoc diplasiasmo ἀνίημι. — postponitur adverbio, ut μακρὰν σφόδρα 1 Macc. 8, 4. ἐπὶ πολὺ σφόδρα Jud. 5, 18. 10, 7. (Ael. V. H. 2, 1.) de adverbiis etiam apud Atticos loco extremo positis cf. *Bornem.* schol. p. 115. *Idem* ad Xen. An. 2, 6. 9. *Schäfer* appar. ad Dem. V. p. 367.

Σφοδρός, ά, όν, *vehemens, acer, gewaltig, heftig*, ut ὕδωρ Sap. 18, 5. pro אַדִּיר Exod. 15, 10. (Plut. Ages. c. 2. Xen. An. 4, 1. 3.)

Σφοδρότερον vid. σφοδρῶς.

Σφοδρῶς, adv. (σφοδρός) *valde, vehementer, sehr* Sir. 13, 13. 4 Macc. 6, 11. (Hdian. 4, 13. 4. Xen. Oecon. 5, 4.) — comparat. σφοδρότερον *vehementius* 4 Macc. 5, 31. 13, 21.

Σφόνδυλος, ου, ὁ [ion. σπόνδυλος cf. *Lob.* ad Phryn. p. 113.] *vertebra spinae dorsi, der Wirbelknochen des Rückgrates oder des Halses*, plur. σφόνδυλοι, *vertebrae, die Halswirbel* 4 Macc. 10, 8.

Σφραγίζω, f. ίσω (σφραγίς) a) *sigillum imprimo* sq. dat. adminiculi [de quo vid. ἄγω], ut τῷ δακτυλίῳ μου Hist. bel. et drac. v. 11. — med. *ipse sigillum imprimo* Tob. 7, 14. 3 Esr. 3, 8. Hist. bel. et drac. v. 14. — pro חָתַם 1 Regg. 21, 8. Jer. 32, 10. — b) metaph. pro: *reprimo*, ut τὴν ἄβυσσον Prec. Man. v. 3.

Σφραγίς, ῖδος, ἡ 1) *sigillum, das Siegel* a) propr. Tob. 9, 5. Hist. bel. et drac. v. 17. — pro חוֹתָם Cantic. 8, 6. — (Hdian. 7, 8. 15. Pol. 24, 4. 10 et 15. Xen. h. gr. 7, 1. 27.) — b) θανάτου σφραγίς, *sigillum, quod continetur morte sustinenda* i. e. *testimonium, quod continetur supplicio subeundo* 4 Macc. 7, 15. — c) διδόναι σφραγῖδα ἐπί τινος trop. pro: *occludo aliquid* Sir. 21, 25. — 2) *annulus signatorius, Siegelring* Sir. 38, 27. — Annulus signatorius quum apud Orientis populos literis, portis aliisque rebus signandis inserviret atque in ornamentis praestantissimis haberetur sic, ut annulo signatorio regio tradendo summi magistratus summaque potestas et dignitas deferri solebant in aliquem, factum est, ut quae essent et haberentur in rebus praestantissimis, beneficentiae et misericordiae verbi causa virtus Sir. 17, 17. musicae vis et praestantia Sir. 35, 5. 6. Serubabelis dignitas et maiestas Sir. 49, 11. ornatus et vestitus summi sacerdotis Sir. 45, 11. compararentur annulo sigillario. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub. voc. *Siegel.* — Loci notandi: Sir. 42, 7. ἐπὶ γυναικὶ — καλὸν σφραγίς i. e. si *cui est uxor maligna, bona res est annulus sigillaris* i. e. *bene sibi consulet claudendo et obsignando res suas.* 45, 12. κίδαρις ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος i. e. *pileus habens caelaturam sigillarem, cui inscriptum erat:* ἁγίασμα κυρίου coll. Exod. 28, 36. — pro חוֹתָם 1 Regg. 21, 8.

Σφύρα, ας, ἡ, *malleus* Sir. 38, 28. (Hom. Odyss. 3, 434. Plut. de fortuna Romanorum c. 9.)

Σχεδία, ας, ἡ (connexarum trabium compages, quae per aquam agitur, usum navium praebens Plin. hist. nat. 7, 56. 57.) *navigium ex tempore factum, ratis* Sap. 14, 5. 6. 3 Esr. 5, 55. 3 Macc. 4, 11. (Diod. Sic. 14, 42. Lucian. dial. mort. 12, 11. Xen. An. 1, 5. 10.)

Σχεδιάζω, f. άσω (σχέδιος, propinquus, ex tempore factus; ex tempore facio, temere nugor Diod. Sic. 1, 23.) *temere ago* Bar. 1, 19. ἐσχεδιάζομεν πρὸς τὸ — αὐτοῦ *temere egimus ita ut obediremus voci Dei admonentis.* (Diod. Sic. 13, 31.) —

Σχεδόν, adv. (ἔχομαι, quod vid.; cominus) *propemodum, nahe, fere, nahe bei* Sir. praef. secunda. 2 Macc. 5, 2. 3 Macc. 5, 14. 45. (Hdian. 8, 4. 9. Xen. An. 3, 2. 1. Thuc. 3, 68.)

Σχετλιάζω, f. άσω (σχέτλιος, quod vid.; conqueror tanquam miserabilia et scelesta passus) *conqueror, moleste fero*, ἐπί τινι 4 Macc. 3, 12. (Diod. Sic. 13, 61.) — πρός τι 4 Macc. 4, 7. (τί Plut. Camill. c. 31.)

Σχέτλιος, α, ον, *durus, iniustus* 2 Macc. 15, 5. (Dem. 504, penult.) Xen. An. 7, 6. 20.)

Σχίζα, ης, ἡ (σχίζω, scindo; assula, scindula, Schindel, Scheit Hom. Odyss. 14, 425. Ael. V. H. 13, 2. ex metonym. materiei pro re materiata:) *fustis, hasta, lancea* 1 Macc. 10, 30.

Σχίζω, f. ίσω, *findo, discindo*, τινὰ μέσον [de quo accus. vid. sub ἀγελαῖος monita] Hist. Sus. v. 55. — pro בָּקַע Gen. 22, 3. קָרַע Jes. 37, 1. (Xen. Cyr. 5, 3. 49.)

Σχῖνος, ου, ἡ, *lentiscus, Mastixbaum* Hist. Sus. v. 54. (Dioscor. 1, 90.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Mastix.*

Σχοινίον, ου, τό (σχοῖνος, funis ex iuncis factus) *funis* Bar. 6, 43. (Dem. 1145, 6. Theocr. Idyll. 21, v. 11.)

Σώζω, f. σώσω, *servo, salvum s. incolumem, sospitem servo ex periculo vel calamitate*, absol. Sir. 2, 11. — εἰς ζωὴν αἰώνιον = *salvum perduco in vitam aeternam* [cf. de constructione praegnante sub ἀπό monita] 4 Macc. 15, 2. (Diod. Sic. 2, 48. Ceb. tab. c. 27. Xen. An. 6, 4 vel 2. 8.) — sq. accus. rei l. personae Sir. 31, 13. Tob. 6, 17. Jud. 10, 15. Addit. ad l. Esth. 7, 6. Hist. Sus. v. 60. 1 Macc. 4, 11. 6, 44. 9, 9. 21. 11, 48. 2 Macc. 2, 17. 4 Macc. 6, 13. 15, 24. (Lucian. dial. deor. 3, 2. Xen. An. 3, 2. 10.) — addito c. gen. mali Sir. 51, 8. 13. Cantic. tr. puer. v. 65. (Diod. Sic. 1, 53. Xen. h. gr. 7, 1. 16.) — — abest acc. obiecti et additur ἐκ παντός scil. κακοῦ Sap. 14, 4. — — passivum: σώζομαι, p. p. σέσωσμαι [cf. *Matth.* §. 188. *Buttm.* §. 88, 6. 3. b. gr. max. §. 88. *Rost* §. 84.] a. 1. p. ἐσώθην [a forma antiquiori σωάω vid. *Buttm.* §. 89, not. 3. §. 104. gr. max. §. 106, not. 3. §. 114. *Matth.* §. 191. *Rost* l. l. *salvus servor et incolumis* Sap. 16, 1. 18, 5. Sir. 3, 1. 33, 9. Addit. ad l. Esth. 7, 6. Hist. Sus. v. 62. 1 Macc. 3, 18. 4 Macc. 4, 12. 5, 5. ὑπό τινος 2 Macc. 1, 11. τινί pro: ὑπό τινος [vid. γίνομαι] Sap. 16, 7. — ἔκ τινος Tob. 14, 10. 1 Macc. 2, 59. — addito ἐν c. dat. loci 1 Macc. 4, 9. — passiv. significatione reflexiva [vid. ἁγνίζω] 1 Macc. 2, 44. 10, 83. 4 Macc. 6, 15. 27. 10, 1.

Σῶμα, τος, τό, 1) *corpus, der Leib*, quatenus est totum aliquod, constans et ortum habens e partium certarum ad formam certam compage „inwiefern er die Ganzheit und die Gemeinschaft zusammengehöriger, zur Einheit verbundener Theile oder Glieder ist und inwiefern er eine Gestalt hat," ita *Schulz* evangel. Lehre v. heil. Abendmahle p. 80 sq. — a) de corpore humano aa) dum vivit vel vivens cogitatur Sap. 1, 4. 8, 20. 18, 22. Sir. 30, 14. 15. 16. 41, 11. 47, 19. 51, 2. Jud. 10, 3. 3 Esr. 3, 4. 2 Macc. 3, 17. 6, 30. 7, 7. 9, 7. 9. 3 Macc. 2, 29. 6, 20. 4 Macc. 1, 20. 27. 28. 35. 3, 18. 6, 7. 7, 13. 10, 4. 20. 13, 13. 14. 14, 10. 17, 1. 18, 3. — ita pro בָּשָׂר Lev. 6, 10. גְּוִיָּה Job. 20, 25. גְּשֵׁם Dan. 4, 30. (Ael. V. H. 2, 5. Hdian. 1, 6. 1. Diod. Sic. 1, 20. Xen. Mem. 2, 8. 1.) — ubi distinguitur σῶμα et ψυχή 2 Macc. 7, 37. 14, 38. 15, 30. ubi distinguitur σῶμα et πνεῦμα 4 Macc. 11, 11. — ubi commemoratur σῶμα σαρκός i. e. *corpus illecebrosum* Sir. 23, 16. vid. σάρξ no. 1. C. fin. — — bb) ubi corpus humanum mortuum commemoratur

Sap. 2, 3. Sir. 38, 16. 44, 14. 48, 13. Tob. 1, 18. 1 Macc. 11, 4. 2 Macc. 9, 29. — pro נְבֵלָה Jos. 8, 29. פֶּגֶר Gen. 15, 11. (Hdian. 4, 2. 2. Diod. 3, 58. Xen. Cyr. 8, 7. 25 et 26.) — ubi, quod agitur de corpore, cuius caput detruncatum erat, poni poterat πτῶμα Jud. 13, 9. — b) de corpore idolorum Bar. 6, 22.

2) adhibetur circumscribendis personis, in quibus iudicandis et aestimandis respicitur maxime corpus eiusque conditio et indoles, *der Mensch rein körperlich gefasst* [univ., ut τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότητα σώματα de liberis Aeschin. c. Ctesiph. p. 470. σώματα ἐλεύθερα Dem. 910, 13.] ita de servis = *mancipium* Tob. 10, 11. Hist. bel. et drac. v. 22. 2 Macc. 8, 11. 12, 26. (Pol. 1, 63. 6. 12, 16. 5. Marc. Anton. 1, 16. Plut. vit. Cimon. c. 9.) Esse hunc huius voc. usum serioris aevi, quum antiquior aetas dixerit σώματα δοῦλα vel σώματα αἰχμάλωτα, σώματα οἰκέτικα aut τῶν οἰκετῶν Dem. p. 480, 1. Aeschin. c. Timarch. p. 42 et 120., docuit *Lob.* ad Phryn. p. 478.

Σωματικός, ή, όν (σῶμα) *corporeus, ad corpus pertinens* 4 Macc. 1, 32. 3, 1. (Pol. 4, 5. 1. 6, 5. 7. Plut. non posse suaviter vivi secundum Epicur. c. 9.)

Σωματοφύλαξ, ακος, ὁ (σῶμα, φύλαξ) *corporis custos, satelles, Trabant* Jud. 12, 7. 3 Esr. 3, 4. 3 Macc. 2, 23. (Ael. V. H. 9, 3. Lucian. dial. mort. 13, 6.)

Σωρεύω, f. εύσω (σωρός, acervus) *coacervo, congero*, τὶ ἐπί τινος, *etwas auf etwas* Jud. 15, 11. (Diod. Sic. 1, 62. Hdian. 4, 15. 11.)

Σωρηδόν, adv. (σωρός, acervus; de adverbiis in δόν desinentibus vid. sub ἀγεληδόν observata) *acervatim, catervatim* Sap. 18, 23. (Lucian. Tim. §. 3.)

Σωρός, οῦ, ὁ, *acervus, cumulus* 4 Macc. 9, 20. (Hdot. 1, 22. Xen. h. gr. 4, 4. 12. Vectig. 4, 2.)

Σῶς, ὁ, ἡ — σῶν, τό, plur. σῶοι, σῶα, adiect. defect. [cf. *Buttm.* §. 59, 3. gr. max. §. 61, 3. *Matth.* §. 124, 1.] *salvus, incolumis*, a) de personis 2 Macc. 12, 21. de h. l. accus. σῶον obviam etiam apud Lysiam 7, §. 18. vid. *Matth.* l. l. (σῶα Xen. Cyr. 7, 4. 13. σῶοι Xen. An. 2, 2. 21.) — b) de rebus, ut σῶοι αἱ σφραγῖδες *integra sunt sigilla* Hist. bel. et drac. v. 17 bis.

Σωσάννα, ης, ἡ, hebr. שׁוֹשַׁנָּה *Susanna*, nom. propr. mulieris iudaicae, pulchritudine excellentis, falso adulterii accusatae, Danielis autem interventu absolutae. Hist. Sus. v. 1. 7. 27.

Σωσίπατρος, ου, ὁ, *Sosipater*, nom. propr. viri, quem ducem exercitus Judas Maccabaeus constituit 2 Macc. 12, 19. 24.

Σώστρατος, ου, ὁ, *Sostratus*, vir ab Antiocho Epiphane primum ἀκροπόλεως, tum τῶν κυπρίων ἔπαρχος constitutus 2 Macc. 4, 27. 29.

Σωτήρ, ῆρος, ὁ (σώζω) *soter, servator, qui incolumem praestat aliquem et ad statum beatiorem evehit.* Appellatur ita a) Deus Sap. 16, 7. Sir. 51, 1. Bar. 4, 22. Jud. 9, 11. Addit. ad l. Esth. 5, 2. 1 Macc. 4, 30. 3 Macc. 7, 16. — pro יֶשַׁע Ps. 24, 5. יְשׁוּעָה Jes. 12, 2. מוֹשִׁיעַ Jes. 45, 15. 21. — (Eodem modo apud Graecos in Deorum nominibus fuisse voc. σωτήρ Xen. Cyr. 7, 1. 10. Dem. 1072, 18. Ael. V. H. 1, 30. testantur.) — b) de viris bene meritis de republica vel de singulorum hominum salute Addit. ad l. Esth. 6, 11. (Xen. Ages. 2, 13. Hdian. 3, 12. 4. Plut. Arat. c. 23.)

Σωτηρία, ας, ἡ (σωτήρ) 1) *salus, Heil*, a) univ. Sap. 6, 24. Sir. 46, 1. Addit. ad l. Esth. 3, 6. 1 Macc. 5, 62. 13, 3. 14, 3. 3 Macc. 6, 13. — b) de salute ad externam aliorum conditionem et ad vitae viriumque conservationem pertinente = *Rettung, Erhaltung* Sap. 16, 6. 18, 7. Jud. 11, 13. 2 Macc. 3, 29. 32. 7, 25. 11, 6. 12, 25. 4 Macc. 9, 4. 12, 6. 15, 2. 5. 24. (Jos. Ant. 2, 9. 7. 7, 1. 1. Diod. Sic. 16, 13. Aeschin. 20, 24.) — c) de liberatione alicuius ab aliorum vexationibus Sir. 40, 7. 46, 1. Bar. 4, 22. 24. 29. Jud. 8, 17. 1 Macc. 3, 6. 3 Macc. 7, 16. — 2) ex hebr. dicendi ratione = *victoria* 1 Macc. 4, 25. — ita pro יְשׁוּעָה 1 Sam. 14, 45. 2 Sam. 5, 1.

Σωτήριος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (σωτήρ) 1) *salutifer, salutaris* Sap. 1, 14. 4 Macc. 15, 23. (Diod. Sic. 14, 30. Lucian. dial. deor. 26, 4. Xen. Mem. 3, 3. 10.) — 2) neutr. τὸ σωτήριον, subst. [vid. ἀγαθός] a) *salus*, τινός i. e. *quam largitur aliquis* vel *proficiscens ab aliquo* Sir. 39, 18. ἐλπὶς σωτηρίου i. e. *spes salutis aeternae* vel *olim pios* sequentis 4 Macc. 11, 7. — b) plur. σωτήρια, *dies liberationis* vel *memoriae salutis recuperatae consecrati, Rettungsfest* Addit. ad l. Esth. 6, 18. 3 Macc. 6, 30. — c) ad exemplum interpretum alexandrinorum θυσία σωτηρίου *sacrificium eucharisticum, Dankfest.* Ita plene 1 Macc. 4, 56. — ita זֶבַח שְׁלָמִים Lev. 3, 1. 7, 1. — σωτήριον simplex Sir. 42, 2. quo l. adipi purissimo et praestantissimo, Deo igitur gratissimo, Davides ex Israelitarum multitudine delectus comparatur. — 3 Esr. 8, 66. — pro שֶׁלֶם Amos. 5, 22.

Σωφρόνως, adv. (σώφρων, quod vid.) *sanae menti convenienter, prudenter* Sap. 9, 11. (Plat. de rep. 1, 6.)

Σωφροσύνη, ης, ἡ (σῶς, sanus, φρήν, mens; mentis sanitas) 1) *prudentia* Sap. 8, 7. Addit. ad l. Esth. 2, 3. 2 Macc. 4, 37. (Xen. Cyr. 3, 3. 59.) — 2) *temperantia* 4 Macc. 1, 3. 6. 18. 30. 31. 5, 22. (Ceb. tab. c. 20. Plat. Phaedon. §. 12. ed. *Fischer*. Ael. V. H. 2, 1.)

Σώφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (σῶς, φρήν) *qui ratione duce utitur et cupiditates coërcet, temperans* 4 Macc. 1, 35. 2, 1. 16. 18. 23. 3, 17. 19. 15, 7. — ὁ σώφρων substantive 4 Macc. 7, 23. (Hdian. 1, 3. Xen. Mem. 3, 9. 4. Cyr. 3, 1. 16.)

T.

Ταβέλλιος, ου, ὁ, *Tabellius*, hebr. טָבְאֵל, apud LXX ταβεήλ [Esr. 3, 3.] nom. propr. viri, qui erat ex ministris regis Persarum 3 Esr. 2, 10.

Ταλαιπωρία, ας, ἡ (ταλαιπωρέω, graves labores sustineo Xen. Mem. 2, 1. 18. molestia ex labore Diod. Sic. 1, 36. Pol. 3, 55. 6.) *miseria, aerumna, Elend, Unglück* 2 Macc. 6, 9. 3 Macc. 4, 12. — pro הֹוָה Jes. 47, 11. שֶׁבֶר 59, 7. (Ael. V. H. 13, 36. Diod. Sic. 1, 56. Thuc. 2, 49.)

Ταλαίπωρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ταλάω, τλάω, τλῆμι, sustineo, πῶρος, callus; qui graves labores sustinet) *aerumnosus* Sap. 3, 11. 13, 10. 2 Macc. 4, 47. 3 Macc. 5, 22. 47. (Cebet. tab. c. 28. Dem. 548, 12.)

Τάλαντον, ου, τό (lanx, trutina Hom. Il. 8, 69. ponderis genus = 80 libras romanas et auctore *Biestero* = 53 Pfund, 22 Loth, 2 Quentchen. Diod. Sic. 2, 9. Xen. Mem. 3, 6. 14.) *talentum*, ita de talento syriaco i. e. de certa pecuniae summa, aequante 320 imperialium et septem grossorum pretium [talentum atticum quum aequaret 1350 imperiales nostrae monetae cf. *Perizon.* ad Ael. V. H. 1, 20 et 22.] Tob. 4, 20. 3 Esr. 1, 36 bis. 3, 21. 4, 51. 52. 5, 19. 56 ter. 1 Macc. 11, 18. 13, 16. 19. 15, 31. 35. 2 Macc. 3, 11. 4, 8 bis. 24. 5, 21. 8, 10. 11. 4 Macc. 4, 17. (Ael. l. l. Xen. Mem. 2, 5. 2.)

Τάλας, τάλαινα, τάλαν, gen. τάλανος, ταλαίνης, τάλανος (τλάω) *miser* Sap. 15, 4. 4 Macc. 8, 16. 12, 4. (Xen. Cyr. 4, 6. 5.)

Ταμεῖον, ου, τό (ταμιεύω, quaestor sum, med. ταμιεύομαι, recondo; de scriptione ταμεῖον et ταμιεῖον cf. *Lob.* ad Phryn. p. 493. *Wtn.* §. 16, 2. α. reconditorium, Vorrathskammer Diod. Sic. 20, 58. Xen. Mem. 1, 5. 2.) *cubiculum*, *conclave* Sir. 29, 12. Tob. 7, 17. — pro חֶדֶר Jes. 26, 20. (Xen. h. gr. 5, 4. 5.)

Ταμιεύομαι, f. σομαι, dep. med. (et ταμιεύω i. e. dispensator sum; penus curam habeo) *recondo*, *aufheben* [ita activum Dem. 741, 4.] *asservandi* sensu, τινά τινι, *aliquem alicui rei*, ut αἰωνίῳ πυρὶ καὶ βασάνοις 4 Macc. 12, 12.

Τάνις, εως, ἡ, *Tanis*, urbs Aegypti inferioris ad unum ex ostiis Nili sita Jud. 1, 10. (στόμα νεῖλου τανιτικόν Diod. Sic. 1, 33. coll. Plin. hist. nat. 5, 10. 11.)

Ταν ῦν vid. νῦν ab initio.

Τανύω, f. ύσω [de qua forma poetica verbi τείνω vid. *Rost* §. 84. *Buttm.* gram. max. §. 114. *Matth.* §. 251.] *tendo*, *expando*, τί Sir. 43, 12. quo l. per structuram ad sensum pro: αὐτόν legitur αὐτό scil. τὸ στερέωμα οὐρανοῦ v. 8. commemoratum — ita pro נָטָה Job. 9, 8.

Τάξις, εως, ἡ (τάσσω, ordino; dispono Xen. Cyr. 8, 3. 6. 8, 7. 22.) 1) *ordo militaris instructus*, *acies* 2 Macc. 8, 22. 10, 36. (Diod. Sic. 1, 19. Xen. Cyr. 7, 1. 5.) — 2) *exercitus* 2 Macc. 13, 21. (Xen. An. 5, 4. 20.) — 3) *locus* [in acie Xen. Cyr. 6, 3. 7. 5, 2. 1.] = *Stelle*, ἄνυδρος *eine wasserleere Stelle* 2 Macc. 1, 19. — 4) *ordo* = *Reihenfolge*, *ordo quo sese singuli excipiunt* 3 Esr. 1, 6. 15.

Ταπεινός, ή, όν (de huius voc. radice vid. *Passow*) *humilis*, *e* a) propr. i. e. *depressus*, opp. ὑψηλός 1 Macc. 6, 40. (Pol. 9, 45. 3. Strabo 6. p. 426.) b) metaph. aa) = *moerere depressus*, *tristis*, ita καρδία τ. Sir. 25, 22. (Plut. Ages. c. 29 et 30.) — bb) conditione = *ignobilis*, opp. ἔνδοξος Addit. ad l. Esth. 1, 11. — cc) sorte = *miser* Sir. 29, 8. 32, 17. Jud. 16, 11. Cantic. tr. puer. v. 13. 1 Macc. 14, 14. — pro אֶבְיוֹן Jes. 32, 7. עָנִי Ps. 17, 3. רָשׁ 1 Sam. 18, 23. — dd) moribus, animo = *modestus*, *demüthig*, opp. elatus Sir. 3, 9. 10, 15. 11, 1. Jud. 9, 9. — ὁ ταπεινός c. artic. collective = *homines modesti* Sir. 12, 5. quo l. si opp. ἀσεβεῖς et voc. ταπεινός synonymum videri posset, voc. ἀγαθός, δίκαιος i. e. *probus*, *pius* vid. sub ταπεινόω in fine notata. (Xen. Ages. 11, 11.)

Ταπεινότης, τητος, ἡ (ταπεινός, quod vid.; humilitas, situs depressus, Niedrigkeit Diod. Sic. 1, 31.) sensu ethico: *modestia*, *Demuth* Sir. 13, 19.

Ταπεινόω, ῶ f. ώσω (ταπεινός) *humilem reddo*, *deprimo* a) propr. i. e. de loco, *niedrig machen*, ut πᾶν ὄρος Bar. 5, 7. — ita pro שָׁפֵל Jes. 40, 4. (Diod. Sic. 1, 30. Stob. 5. p. 547.) — ταπεινοῦμαι ἐν γῇ καὶ σποδῷ i. e. ταπεινῶς κάθημαι ἐ. γ. κ. σ. trop. *ignobilioris sum conditionis* Sir. 40, 3. — b) metaph. aa) *in conditionem viliorem* s. *deteriorem conicio aliquem*, *Jemanden demüthigen* Sir. 7, 11. 36, 12. Tob. 4, 19. — Sir. 6, 11. 13, 8. ita pro הִתְרוֹשֵׁשׁ Prov. 13, 7. (Diod. Sic. 11, 88 et 71. Dion. Hal. Ant. 2, 5.) — bb) *duriter tracto aliquem*, τινά Jud. 5, 11. — τὸ σῶμα, ita de lugentibus, poenitentibus, supplicibus Addit. ad l. Esth. 4, 2. — ita pro עִנָּה Ps. 35, 13. — cc) *fastum et insolentiam alicuius deprimo*, *demüthigen* 1 Macc. 12, 15. 2 Macc. 8, 35. — ita pro שָׁפֵל Ps. 18, 28. (Diod. Sic. 13, 24. Xen. An. 6, 3. 1. 11, 18.) — dd) *modestum* s. *demissum reddo*, ἐμαυτόν vel τὴν ψυχήν μου = *modestum me gero* Sir. 7, 17. Jud. 4, 9. de forma imperf. ἐταπεινοῦσαν vid. sub εἶδω observata. — ita de hominibus acquiescentibus in consiliis Dei Sir. 2, 17. — pass. ταπεινοῦμαι, a. 1. ἐταπεινώθην, f. ταπεινωθήσομαι signif. reflexiva [vid. ἐγγίζω] *modestum s. demissum me gero* Sir. 3, 18. — de personis ieiunando, precibus faciendis pietatem ex mente Judaeorum testantibus s. declarantibus Sir. 18, 21. 31, 26. Cf. de humilitate s. modestia tanti apud Judaeos post exilium fieri solita, ut *virtutis* perfectae notioni aequipararent illam *Gesen.* Comment. in Jes. Vol. 2. p. 222. 142. Vol. 1. p. 993. *Theile* epist. Jacobi p. 26.

Ταπείνωσις, εως, ἡ (ταπεινόω, quod vid.; depressio, humiliatio Pol. 9, 33. 10.) *conditio vilis* et abiecta Sir. 2, 4. 5. 11, 12. πνεῦμα ταπεινώσεως = *animus afflictus* Cantic. tr. puer. v. 15. vel *status miser* Sir. 20, 10. Jud. 6, 19. 7, 32. 13, 20. 1 Macc. 3, 51. 3 Macc. 2, 12. — pro עֳנִי Gen. 16, 11. שֵׁפֶל Ps. 26, 23. עֹצֶר Jes. 53, 8. (Diod. Sic. 2, 45. Plat. de legg. 7, 128. 375. Tom. 8. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 352.) —

Ταράσσω, ττω f. ξω, *turbo* a) propr. i. e. *turbidum facio*, *ich rühre auf und trübe*, pass. ταράσσομαι, p. p. τετάραγμαι, a. 1. ἐταράχθην, *turbor*, τινί *aliqua re* Sap. 11, 6. — pro דָּלַח Ezech. 32, 2. (Aesop. f. 4. Dioscor. 2, 83 et 84. Lucian. Lexiph. §. 4.) — b) metaph. *ich rege auf*, *setze in unruhige Bewegung*, *erschüttere*, aa) univ. ubi Lat. *commoveo*, *concutio*, ut λαόν 1 Macc. 3, 5. 7, 22. — σπλάγχνα τινός Sir. 30, 7. τί seq. infin. finali 51, 21. — τινά τινι Sap. 5, 2. — bb) de personis malorum alicui instantium mentione s. cogitatione perturbantibus aliquem = *perterrefacio animum alicuius*, passiv. *perterreo*, *animo perturbor* Sap. 16, 6. Jud. 4, 2. Addit. ad l. Esth. 1, 9. 2 Macc. 15, 19. 3 Macc. 1, 17. — pro בָּהַל Gen. 43, 3. (Aesop. f. 37. Hdian. 1, 14. 3. Xen. Mem. 2, 4. 6.) — cc) de hominibus rei vel personae adspectu aut mentione perturbantibus aliquem = *consterno* Tob. 12, 16. Jud. 7, 4. 14, 7. Addit. ad l. Esth. 5, 12. 14. (Dem. 15, 13.) — dd) de personis scrupulum alicui inicientibus = *dubium et ancipitem reddo aliquem*, ita de personis diffidentiae semina spargentibus Sir. 28, 9.

Ταραχή, ῆς, ἡ (ταράσσω, quod vid.) 1) *perturbatio*, *commotio* a) univ. Sir. 40, 5. 2 Macc. 11, 25. 15, 29. — plur. ταραχαί, *res pacem tum publicam tum privatam turbantibus* Sap. 17, 8. Sir. 11, 32. — b) *seditio* Sap. 14, 25. 3 Macc. 3, 24. (Diod. Sic. 1, 66. Hdian. 1, 12. 12. Xen. Vect. 5, 8.) — 2) *trepidatio* 2 Macc. 10, 30. iunct. c. δέος, it. δειλία 2 Macc. 3, 30. 13, 16. 3 Macc. 6, 19. (Diod. Sic. 11, 18 bis.)

Τάραχος, ου, ὁ (ταράσσω) *commotio, perturbatio* Addit. ad l. Esth. 1, 5. 8. (Xen. Cyr. 7, 1. 32.)

Ταραχώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (ταραχή, εἶδος) *turbulentus, tumultuarius, perturbationem* vel *consternationem incutiens*, ita de rebus Sap. 17, 9. (de personis Diod. Sic. 5, 11. Xen. Cyr. 3, 3. 26.)

Ταριχεύω, f. εύσω (τάριχος, caro sale condita Hdot. 9, 120.) *sale condio, salzen* Bar. 6, 28. αἱ γυναῖκες ἀπ' αὐτῶν [scil. θυσιῶν τι] ταριχεύουσαι, *uxores* sacerdotum *partem* victimarum *sale condiunt*. (Diod. Sic. 19, 10. Xen. An. 5, 4. 28.)

Ταρσεύς, έως, ὁ, *Tarsensis, incola urbis Tarsi* in Cilicia sitae 2 Macc. 4, 30.

Ταρσός, οῦ, ὁ [attice ταῤῥός, a τέρσομαι, sicco; crates i. e. instrumentum ex viminibus l. lignis subtilibus directis transversisque modico intervallo confectis [Geflecht, Flechtwerk], siccandis rebus maxime inserviens; octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata; ala remorum Diod. Sic. 11, 19. ταρσοὶ πτερύγων, extrema pars alarum] *ala, Fittig, Flügel* Sap. 5, 11. (Diod. Sic. 2, 50.)

Τάσσω, ττω f. ξω, 1) *ordino, certo ordine colloco, ordnen, in Ordnung bringen*, pass. τάσσομαι, p. p. τέταγμαι, a. 1. p. ἐτάχθην, *ordinor, ich werde geordnet* Sir. 10, 1. ἡγεμονία — ἔσται i. e. *regimen principis sapientis regiminis ordinati nomine dignum erit.* — 2) *colloco* i. e. a) *consistere iubeo*, ita de acie τινὰ κατὰ χέρας 1 Macc. 15, 41. (Xen. Cyr. 1, 6. 43. 7, 3. 15.) — b) *decerno, beschliessen*, med. τάσσομαι, signif. reciproca [vide βουλεύω] 1 Macc. 5, 27. 12, 26. de horum l. praesenti historico vid. sub πάρειμι notata. — 1 Macc. 14, 10. ἔταξεν ὀχυρώσεως pro: ἔταξεν αὐτὰς εἶναι ἐν — ὀχυρώσεως i. e. *et decrevit eas esse in numero locorum munitorum.* — seq. acc. rei, ut ἀρχὴν ἐλέους, *initium benevolentiae* i. e. *initium beneficiorum exhibendorum facere decerno* 2 Macc. 8, 27. — c) *praestituo, festsetzen, bestimmen*, med. *ipse praestituo*, ἡμέραν 2 Macc. 3, 14. 14, 21. (act. Xen. Cyr. 1, 2. 4.) — d) *impero, praescribo, instituo*, τὸ ὑπό τινος τεταγμένον, *ordo ab aliquo praescriptus* 3 Esr. 1, 15. (sq. infin. Xen. Cyr. 1, 2. 5.) e) τινὰ ἐπί τινος, it. ἐπί τινι, *constituo aliquem* ad aliquid *gerendum* i. e. *Jemanden anstellen zu etwas, über etwas setzen* = *praeficio aliquem alicui rei*, Addit. ad l. Esth. 2, 6. 3 Macc. 7, 1. (Diod. Sic. 11, 15.) — Addit. ad l. Esth. 6, 5. (Diod. Sic. 13, 14. (Xen. Cyr. 4, 6. 1.) — τινὰ πρός τινι 2 Macc. 6, 21. 3 Macc. 5, 14. (Diod. Sic. 2, 29. 3, 21.) — sq. dupl. acc., uno obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] 2 Macc. 8, 22.

Ταυρηδόν, adv. (ταῦρος) *tauri modo*, ὁρᾶν *vultu taurino* i. e. *torve adspicere* 4 Macc. 15, 16. (Plat. Phaedon. §. 66. ed. *Fischer*, Aristoph. ran. v. 817.) de adv. desinentibus in δον vid. ἀγεληδόν.

Ταῦρος, ου, ὁ, *taurus, Stier* Sir. 6, 1. 38, 25. 3 Esr. 1, 7. 6, 29. 7, 7. 8, 14. 65. — pro שׁוֹר Gen. 49, 6. פַּר 32, 15. (Diod. Sic. 4, 50. Xen. An. 2, 2. 9.)

Ταφή, ῆς, ἡ (θάπτω) *sepultura* Sir. 38, 16. 40, 1. vid. tamen de h. l. lect. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel*. — 2 Macc. 9, 15. — pro קֶבֶר Jes. 53, 9. קְבוּרָה Deut. 34, 6. (Diod. Sic. 1, 72. Hdian. 8, 5. 18. Xen. Ages. 11, 16.)

Τάφος, ου, ὁ (θάπτω) *sepulcrum* Sap. 19, 3. Sir. 30, 8. Tob. 4, 4. 17. 6, 14. 8, 9. 15. 3 Esr. 1, 31. 1 Macc. 2, 70. 13, 27. 40. 2 Macc. 5, 10. 12, 39. 3 Macc. 6, 31. — pro קֶבֶר Gen. 23, 4. קְבוּרָה Gen. 47, 30. (Jos. Ant. 7, 15. 3. Diod. Sic. 1, 64. Xen. Mem. 2, 2. 13.) Cf. de sepulcris Hebraeorum *Win*. bibl. Realw. sub voc. *Gräber*.

Ταφνάς, ὁ, *Taphnas*, nom. propr. loci aegyptiaci Jud. 1, 9.

Τάχα, adv. (ταχύς celer; celeriter), *fere, fortasse, vielleicht, leichtlich*, Sap. 13, 6. 14, 19. ὁ μὲν γὰρ, τάχα — βουλόμενος ἀρέσαι i. e. *hic enim, cuius fortasse interest potenti placere.* (Lucian. dial. deor. 6, 6. Aeschin. dial. Socr. 1, 2. Xen. An. 5, 2. 17.)

Ταχέως, adv. (ταχύς) *celeriter, cito, brevi* Sap. 4, 16. 6, 5. 15. 14, 15. v. 28. ἐπιορκοῦσι ταχέως quo l. = nostratium: *sie schwören frischweg*, quasi nihil intersit, licetne iurare, necne. — 2 Macc. 2, 18. 23. 4, 48. 6, 23. 7, 10. 8, 9. 14, 44. 3 Macc. 2, 23. 4 Macc. 4, 22. 10, 21. 14, 10. — pro מַהֵר Prov. 25, 8. בִּמְהֵרָה Cantic. 4, 12. (Ceb. tab. c. 31. Dem. 981, 25. Xen. Cyr. 1, 4. 20.)

Ταχινός, ή, όν, *celer, repentinus* Sap. 13, 2. Sir. 1, 11. 20. 18, 25. — pro מַהֵר Jes. 59, 7. (Anth. gr. Vol. 1. p. 168. ed. *Jac.*)

Τάχιον, adv. (propr. neutr. comparativi ταχίων adiect. ταχύς. Esse hanc comparativi formam serioris graecitatis [Diod. Sic. 2, 5. 20, 22.] quum melioris notae scriptores, si a paucis discesseris exemplis, librariorum fortassis ignorantia vitiatis, habeant θᾶσσον, confirmavit *Lob*. ad Phryn. p. 77. *Passow* II. p. 1099.) *celerius, citius* Sap. 13, 9. 1 Macc. 2, 40. in quibus l. si desideratur genitivus comparationis vid. sub ἀναγωγός notata.

Τάχιστα, adv. (neutr. adiect. τάχιστος) *celerrime*, ὡς τάχιστα, *quam celerrime* 3 Macc. 1, 8. (Xen. Cyr. 5, 5. 14. fin.)

Τάχιστος, η, ον, superlat. adiect. (ταχύς) *celerrimus, a, um*, acc. femin. τὴν ταχίστην, adv. [vid. sub ἀριστερός, πολύς notata] *quam celerrime* 1 Macc. 11, 22. (Xen. An. 1, 3. 4. Cyr. 4, 5. 10.)

Τάχος, εος, ους, τό (ταχύς) *celeritas*, νὺξ ἐν ἰδίῳ τάχει *nox in celeritate* [scil. cursus] *sua* i. e. *nox in media cursus sui celeritate* Sap. 18, 14. — διὰ τάχους adverbialiter: *celeriter* Sir. 27, 3. Bar. 4, 24. 25. 3 Macc. 5, 43. (Xen. Cyr. 6, 1. 12. Diod. Sic. 16, 35.) accus. τὸ τάχος, adv. [vid. ἀριστερός] *celeriter* 3 Macc. 6, 9. — pro מַהֵר Deut. 9, 8. מְהֵרָה Deut. 9, 17. כִּמְעַט Ps. 2, 12.

Ταχύ vid. ταχύς.

Ταχύνω, f. νῶ, aor. 1. ἐτάχυνα (ταχύς) 1) *accelero, celeriter rem gero, beschleunigen*, seq. acc. rei, ut ἀστραπάς Sir. 43, 13. πόλεμον ἐπί τινα *accingo me celeriter ad bellum contra aliquem* 1 Macc. 2, 35. (Xen. Cyr. 8, 5. 15.) — 2) *festino*, seq. infin. 1 Macc. 13, 10. (Soph. OC. v. 219.)

Ταχύς, εῖα, ύ, *celer, festinans*, a) univ. sq. ἐν c. dat. negotii Sir. 5, 11. 4, 29. sq. εἰς c. acc. loci Sir. 21, 22. πούς — ταχὺς εἰς οἰκίας scil. τρέχει. — seq. dat. epexeget. [vid. ἀδρανής] 3 Esr. 4, 34. — pro מַהֵר Zeph. 1, 14. מָהִיר Esr. 7, 6. (Hdian. 2, 9. 2. Xen. Mem. 4, 2. 25.) — b) neutr. ταχύ = ταχέως i. e. adverbialiter, *cito, confestim* Sir. 6, 6. 19, 4. 2 Macc. 3, 31. 3 Macc. 2, 20. 4 Macc. 4, 5. — = *brevi tempore, moz* Sir. 6, 18. 48, 20. 2 Macc. 7, 37. (Xen. Cyr. 1, 1. 1. Dem. 1432, 25.) — pro מַהֵר Deut. 9, 12. מְהֵרָה Jes. 5, 26.

Τε, particula enclit. copulativa, de qua cf. *Win*. §. 57, 3. §. 65, 5 fin. *Matth*. §. 626. *Rost* §. 134. *Bornem*. in *Rosenmüller* Repert. Vol. 2. p. 242. *Herm*. ad Vig. p. 835. coll. p. 517. *Hand* program. 1 et 2. de partic. τε Jen. 1823, 4.

Xen. Cyr. 7, 5. 35. 8, 3. 1.) *fanum, delubrum*, ita de templis gentilium 1 Macc. 1, 47. 5, 43. 2 Macc. 1, 15. 10, 2. 11, 3. 3 Macc. 1, 7. 13. (Ael. V. H. 6, 1.)

Τέμνω, f. μῶ, a. 1. p. ἐτμήθην, *seco, caedo* Sap. 5, 12. 4 Macc. 9, 17. 10, 19. (Diod. Sic. 5, 13. Ael. V. H. 11, 11. Xen. An. 5, 8. 18.)

Τένων, τένοντος, ὁ (τείνω, tendo) *nervus in corpore animantium*, plur. τένοντες, *maiores musculi, quibus caput iungitur cervici* 4 Macc. 9, 28. —

Τέρας, ατος, τό, plur. τὰ τέρατα, genit. τῶν τεράτων [de qua forma soluta posita in libris V. T. apocryphis pro τέρα, τερῶν vid. sub κέρας notata] 1) *prodigium, portentum terrorem incutiens* Sap. 17, 15. de h. l. genit. appositionis τέρατα φαντασμάτων = τέρατα, τουτέστι φαντάσματα vid. sub ἔργον observata. — 2) *factum insigne* vel *miraculum* patratum a) a Deo Sap. 19, 8. — b) maxime ab iis, qui legatos divinos sese profitentur. Junguntur ita vocabula σημεῖα καὶ τέρατα Sap. 8, 8. 10, 16. — c) univ. Sir. 48, 14. —

Τερατεύομαι, f. εύσομαι, dep. med. (τέρας), *vana et mirabilia fingo et loquor, aufschneiden* 3 Macc. 1, 14. (Jos. b. i. 6, 3. 3. Lucian. dial. mort. 3, 1. Aristoph. equit. v. 632.)

Τεράποιος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (τέρας, ποιέω) *miracula patrans, wunderthätig*, appellatur ita Deus 2 Macc. 15, 21. 3 Macc. 6, 32.

Τερέβινθος, item τερέμινθος, ου, ἡ, forma serioris aevi, *pistacia terebinthus, Terpentinbaum*, arbor Palaestinae et insularum Chios et Cyprus, e qua, incisione facta, succus stillat optime fragrans Sir. 24, 16. (Dioscor. 1, 92. Ael. V. H. 3, 25. Theophr. hist. plant. 3, 15.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub. voc. *Terebinthe.*

Τέρμα, τος, τό (meta Xen. Cyr. 8, 3. 25.) *finis*, [τοῦ βίου Ael. V. H. 2, 35.] τῆς καταδίκης *poenae* i. e. *poena* [tum tempore tum gradu] *extrema* Sap. 12, 27.

Τέρπω, f. ψω (satio, saturo) *delecto, exhilaro*, καρδίαν Sir. 1, 10. τὰς ἀκοάς τινος 2 Macc. 15, 39. τὸν ἄνδρα Sir. 26, 13. (Xen. Conv. 3, 2. Ages. 9, 4.) — med. τέρπομαι, *delector, ich ergötze mich*, τινί, it. ἐπί τινι Sap. 13, 3. 1, 13. (Lucian. dial. mort. 27, 8. τινί Ael. V. H. 12, 15.)

Τέρψις, εως, ἡ (τέρπω, quod vid.; satiatio) *delectatio, voluptas* Sap. 8, 18. 1 Macc. 3, 45. 3 Macc. 4, 6. (Diod. Sic. 3, 45. Xen. Mem. 3, 10. 8.) —

Τεσσαράκοντα, οἱ, αἱ, τά, *quadraginta* Jud. 1, 4. Hist. bel. et drac. v. 3. 1 Macc. 3, 39. — pro אַרְבָּעִים Gen. 5, 13. (Xen. An. 2, 2. 7.)

Τεσσαρακονταεννέα, οἱ, αἱ, τά, *quadraginta novem*, Cantic. tr. puer. v. 23.

Τεσσαρακονταεπτά, οἱ, αἱ, τά, *quadraginta septem* 3 Esr. 5, 11.

Τεσσαρακονταοκτώ, οἱ, αἱ, τά, *quadraginta octo* 3 Esr. 5, 27.

Τεσσαρακονταπέντε, οἱ, αἱ, τά, *quadraginta quinque* 3 Esr. 5, 12.

Τέσσαρακοστός, ή, όν (τεσσαράκοντα) *quadragesimus* 1 Macc. 1, 20. 54. 2, 70.

Τέσσαρες, οἱ, αἱ, τέσσαρα, τά, *quatuor* Sir. 37, 17. — pro אַרְבַּע, אַרְבָּעָה Gen. 2, 10. 11, 16. (Hdian. 6, 6. 11. Xen. An. 1, 4. 9.)

Τεσσαρεςκαιδέκατος, η, ον (τέσσαρες, δέκατος cf. de huiusmodi numeralibus *Lob*. ad Phryn. p. 400.) *decimus quartus* Addit. ad l. Esth. 2, 6. 7, 10. 3 Esr. 1, 1. — אַרְבַּעָה עֶשְׂרֵה Gen. 14, 5. אַרְבָּעָה עָשָׂר Exod. 12, 6. 18. (Dion. Hal. Ant. 7, 12. Plut. vit. Caton. min. c. 3. Hdian. 6, 1. 15.) —

Τεταγμένως, adv. (τάσσω, τέταγμαι) *ordinate, bono ordine* (Xen. Oec. 8, 3 et 6.)

Τέταρτος, η, ον, *quartus* Sir. 26, 5. Addit. ad l. Esth. 7, 11. (Hdian. 1, 2. 14. Isaeus 109, penult.)

Τετράγωνος, ὁ, ἡ — ον, τό (τέσσαρες, γωνία) *quadrangulus quadrangularis* 1 Macc. 10, 11. (Hdian. 3, 1. 14.)

Τετρακόστοι, αι, α (τετράκις, εἴκοσι) *quadringenti, ae, a* 3 Esr. 2, 13. 14. אַרְבַּע מֵאוֹת Gen. 23, 15. (Hdian. 6, 4. 10. Xen. An. 7, 1. 27.)

Τετραμερής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (τέσσαρες, μέρος) *quadripartitus* 2 Macc. 8, 21.)

Τετράπους, ποδος, ὁ, ἡ (τέσσαρες, πούς) *quadrupes* Bar. 3, 32. (Diod. Sic. 1, 25. Xen. Cyr. 6, 2. 25.)

Τετράστιχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (τέτταρες, στίχος) *quatuor ordinibus dispositus* Sap. 18, 24. quo l. verbis τετραστίχου λίθου γλυφή discribitur *pectorale ornatum duodecim gemmis ternis serie quadruplici dispositum*. Cf. ad h. l. *Bauermeister* Comment. in Sap. Salom. p. 173. *Grimm* Comment. über das Buch der Weisheit p. 368.

Τέφρα, ας, ἡ, *cinis* Sap. 2, 3. Hist. bel. et drac. v. 14. — τέφρα θυμιάματος *cinis ex suffimentis residuus* Tob. 6, 16. 18, 2. (Demad. 271, 4. Anth. gr. I. p. 24. IV. p. 122 ed. *Jacobs.*)

Τεφών, ἡ, *Tephon*, urbs Palaestinae incognita 1 Macc. 9, 50.

Τεχνάομαι, ῶμαι, it. τεχνάζομαι, depon. med. *artificiose fabricor* Sap. 13, 11. (Hom. Il. 23, 415. Xen. Cyr. 8, 2. 5. τεχνάζομαι Hdot. 2, 121.) —

Τέχνη, ης, ἡ, *ars* Sap. 13, 10. 14, 19. 17, 7. Sir. 38, 39. ἐν ἐργασίᾳ τέχνης = ἐν ἐ. τουτέστιν ἐν τέχνῃ. Vide de genit. appositionis sub ἔργον monita. — pro חָכְמָה 1 Regg. 7, 14. (Diod. Sic. 1, 64. Xen. Oec. 1, 2 et 4.) — metonym. ἄνευ τέχνης pro: *sine artis opere* Sap. 14, 4. quo l. agitur de navigandi arte.

Τεχνίτης, ου, ὁ (τέχνη) *artifex* Sap. 8, 6. 14, 2. 18. Sir. 9, 17. 45, 11. Bar. 6, 45. — pro חָרָשׁ Deut. 27, 15. (Diod. Sic. 4, 5. Hdian. 3, 4. 20. Xen. Mem. 2, 7. 5.) — de Deo mundi creatore Sap. 13, 1.

Τεχνῖτις, ιδος, ἡ, *artifex, Künstlerin* Sap. 7, 22. —

Τηγανίζω, f. ίσω (τήγανον, sartago) *torreo, braten* 2 Macc. 7, 5.

Τήγανον, ου, τό, *aheneum, sartago, Pfanne, Tiegel* 2 Macc. 7, 5. 4 Macc. 8, 12. 12, 10. 20.

Τηκτός, ή, όν (τήκω, quod vid.; liquefactus) *qui liquefieri potest* Sap. 19, 21. οὐδὲ τηκτόν scil. ἐστί.

Τήκω, f. τήξω, *liquefacio* [propr. Diod. Sic. 1, 38. 5, 13. Plut. Sympos. VI. quaest. 8. p. 339. Xen. An. 4, 5. 15.] I) Activ. metaph. a) *tabefacio, abzehren, zerstören*, ut σάρκα Sir. 38, 28. σπλάγχνα 4 Macc. 5, 29. (Hom. Odyss. 19, 264.) — b) *debilito, comminuo*, ut θράσος τινός 1 Macc. 4, 32. — ita pro דָּאֲבוֹן Deut. 28, 6. נָמוֹג Ps. 107, 26. — II) Passiv. τήκομαι, a. 2. p. ἐτάκην, f. 2. p. ταχήσομαι, perf. 2. τέτηκα, *liquefio*. [propr. Xen. Mem. 3, 1. 7.] metaph. *tabefio, hinschwinden, consumor, absumor, ich vergehe* Sap. 1, 16. 3 Macc. 6, 8. 4 Macc. 15, 12. — φθόνος τετηκώς, *invidia tabefacta* l. *macilenta, der hagere Neid* [cf. de particip. perf. praesentis notionem inclu-

dente sub ἀγαπάω observata] Sap. 6, 23. quo l. ad invidiam refertur, quod pertinet ad hominem ipsum. Cf. ad h. l. Ovid. metamorph. II. v. 775 sq. (ita de amore Theocrit. idyll. 2, 28. de dolore Hom. Odyss. 5, 396. 8, 522.) — = *dissolvor*, ita de montibus per imaginem e Ps. 97, 5. ubi נָמוֹג desumtam.

Τηλικοῦτος, αύτη, οῦτο (τήλικος, οὗτος cf. *Buttm.* §. 72, b. 5. 6. gram. max. §. 79. *Matth.* §. 150, not. 1. 5. §. 261. *Rost* §. 59.) *tantus, a, um* 2 Macc. 12, 3. 3 Macc. 3, 9. 4 Macc. 16, 4. (Diod. Sic. 6, 36. Lucian. dial. deor. 6, 3. Xen. Mem. 4, 8.)

Τηνικαῦτα, adv. forma attica pro τηνίκα (illo tempore) *tum* 4 Macc. 2, 22. (Diod. Sic. 1, 98. 11, 56.)

Τηρέω, ῶ f. ήσω (τηρός, observans, custodiens Aeschyl. Suppl. v. 263.) 1) *attendo ad aliquid* a) seq. accus. nominis legem indicantis = *observo, beobachten* i. e. *befolgen,* ut ἐντολάς Sir. 29, 1. τὸν νόμον Tob. 14, 9. — pro שָׁמַר Prov. 16, 3. (Diod. Sic. 2, 11. Pol. 1, 83. 5. Hdian. 6, 6. 1.) — b) εὔκαιρόν τινι *tempus opportunum rei exsequendae observo, einen für etwas passenden Zeitpunct abwarten* 2 Macc. 14, 29. (Diod. Sic. 2, 5. Dem. 836, 5. — 2) *custodio* a) transit. i. e. aa) *bewachen,* sq. acc. loci 1 Macc. 4, 61. 6, 50. — pro שָׁמַר Cantic. 3, 3. (Pol. 2, 50. 7.) — bb) = *bewahren, erhalten,* τινὰ ἄμεμπτον Sap. 10, 5. de quo dupl. acc. vid. ἐκδικέω. (Diod. Sic. 1, 91. Marc. Antonin. 6, 30. Hdian. 2, 1. 11.) — = *mente conservo*, seq. acc. rei, ut τὰ κακά τινος *mente reposita servare delicta alicuius* Prec. Manass. v. 13. quo l. opp. ἀνιέναι. — b) intrans. *Wache halten* 3 Esr. 4, 11.

Τήρησις, εως, ἡ (τηρέω) 1) *observatio,* metaph. *obsequium*, νόμου *legi praestitum*, *legis observatio* Sap. 6, 18. ἐντολῶν Sir. 35, 23. — 2) *custodia, die Bewachung* 1 Macc. 5, 18. 3 Macc. 5, 44. — 3) *conservatio, Erhaltung* ut τοῦ γαζοφυλακίου 2 Macc. 3, 40. (Diod. Sic. 1, 91.)

Τίγρις, ιδος, acc. τίγριν, ὁ, *Tigris, der Fluss Tigris*, apud Hdot. 5, 52. Xen. An. 1, 7. 15. τίγρης, τίγρητος, ὁ, appellatus, qui, unus ex maximis Asiae fluminibus, ortus in montibus Armeniae effunditur in sinum persicum Sir. 24, 23. Tob. 6, 1. Jud. 1, 6. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tigris.*

Τίθημι, f. θήσω, a. 1. ἔθηκα, 1) *pono, ich stelle, setze, lege* a) propr. A) activum, sq. acc. rei, ut δίφρους 2 Macc. 14, 21. σκεύη, addito nunc ἐκεῖ 3 Esr. 6, 26. nunc ἐναντίον τινός et ἐν c. dat. loci 3 Esr. 8, 17. nunc ἐν c. dat. loci Sap. 13, 15. 3 Esr. 6, 9. — τὶ ἐπὶ διανοίᾳ = *etwas zu Herzen nehmen* Sap. 4, 15. — שׂוּם עַל-לֵב Jes. 57, 1. 11. שׂוּם אֶל לֵב 2 Sam. 13, 33. (θέσθαι ἐπὶ φρεσί Hom. Odyss. 18, 157. — οἶνον = *appono vinum* Hist. bel. et drac. v. 11. (Xen. Mem. 3, 14. 1.) — = *repono, zurücklegen, aufheben*, sq. accus. rei Sir. 29, 11. Tob. 6, 4. — addito ἐν c. dat. loci 1 Macc. 11, 37. = *propono, expono*, τὰ μυστήρια τῆς βουλῆς i. e. *consilia arcana* Jud. 2, 2. τὶ εἰς τὸ ἐμφανές *etwas ins klare setzen = eröffnen, bekannt machen* = ἐμφανίζω τι Sap. 6, 22. (ita τίθεσθαι εἰς τὸ φανερόν Lucian. dial. mort. 8, 2. 11, 2.) — B) medium, τίθεμαι, a. 2. ἐθέμην, *poni iubeo aliquem vel aliquid, ponendum curo aliquem vel aliquid* [de quo medii usu vid. ἐξαιρέω] sq. accus. obiecti, ut δυνάμεις, φρουράν, *Besatzung wohin legen,* addito nunc ἐκεῖ 1 Macc. 12, 34. 14, 33. quo l. per apposit. additur ἄνδρας Ἰουδαίους, nunc ἐν c. dat. loci 1 Macc. 9, 51. 52. nunc ἐπί c. dat. loci 1 Macc. 11, 67. — his adde 1 Macc. 14, 34. τινὰ ἐν φυλακῇ, *Jem. ins Gefängniss legen*, addito ἐν τῇ ἄκρᾳ 1 Macc. 9, 53. 14, 3. — = *deponi iubeo*, ut τὸ ἀντίγραφον sq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 14, 23. 49. — b) metaphor. aa) *pono aliquid in numero alicuius rei* vel *personae* i. e. *censeo, esse hanc vel illam rem aut personam aliquid* [ita activum, ζημίαν δὲ τιθείς, εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο Xen. Ages. 7, 3. δαιμόνιον αὐτὸ τίθημ' ἐγώ Soph. Elect. v. 1260.] ita medium τίθεμαι, ut τὶ ἐν οὐδενί i. e. *nihili facio aliquid, in rebus nullius momenti pono aut habeo aliquid* 2 Macc. 4, 15. 7, 12. (Ael. V. H. 9, 41. Diod. Sic. 5, 28. Lucian. Jov. Tragoed. §. 10. ἐν μεγάλῳ Lucian. Toxar. c. 23. Similiter Latini: in magna gloria pono Liv. 26, 37. in beneficii loco non pono Cicer. ad famil. 15, 4.) Cf. *Valkenar* diatrib. p. 9. *Schäfer* ad Dionys. Hal. de composit. verbor. p. 287. — = *censeo, puto*, ut ἀναγκαιότατόν τι Sirac. praef. prima exeunte. — sq. accus. c. infinit. 3 Macc. 6, 34. — abest infinit. εἶναι facile cogitatione addendus 3 Macc. 1, 17. (Eur. Med. v. 572.) Cf. *Valken.* l. l. p. 8. — bb) *in usus meos pono aliquid* ἔν τινι *in aliquid*, ut ἐν δέλτοις χαλκοῖς i. e. *tabulis aeneis insculpo* 1 Macc. 14, 48. — cc) *proponi* i. e. *publice exponi* s. *promulgari iubeo*, δόγμα, edictum 4 Macc. 4, 23. — dd) *imponi iubeo alicui aliquid*, ita de rebus, quae faciendae vel agendae alicui iubentur = *praecipio alicui aliquid*, ut μετάνοιάν τινι s. ἐπί τινι Prec. Manass. v. 8. quam neque Abrahamo, neque Isaaco, neque Jacobo, quippe quos in δικαίων numero habuerit, imposuit μετάνοιαν, sibi Manassi, utpote ἁμαρτωλῷ iniunxisse per prophetas dicitur Deus animi emendandi officium et necessitatem. — ee) *decerno, constituo*, τινί *in honorem alicuius* 1 Macc. 14, 46. εὐδόκησεν — τούτους *placuit populo universo, in honorem Simonis convenienter ante dictis* [coll. v. 41—45.] *decernere et agere.*

2) ad homerici sermonis imitationem a) *facio* = ποιέω, ita A) activum, ut διαθήκην πρός τινα Sir. 44, 18. εἰρήνην μετά τινος 1 Macc. 10, 4 bis. (εἰρήνην ποιέω Dem. 1445, 9. τινί Xen. Cyr. 3, 2. 12.) — B) med. θέσθαι συνθήκην πρός τινα Sap. 1, 16. (εἰρήνην Diod. Sic. Vol. 9. p. 314 ed. Bip.) — b) *reddo, efficio, Jemanden oder Etwas in einen äusserlichen oder innerlichen Zustand versetzen.* Ita A) activum, seq. duplici accus., uno obiecti, altero praedicati [de quo vid. ἁγιάζω], ut γλώσσας — ἔθηκε τρανάς Sap. 10, 21. (Hom. Il. 2, 318. Odyss. 5, 136. Xen. Cyr. 4, 6. 3.) — sq. εἰς c. accus. obiecti et εἰς c. acc. praedicati [vid. εἰς], ut τὸν κόσμον τινὸς εἰς ὄνειδος Jud. 1, 14. B) medium τίθεμαι, sq. dupl. accus. aa) de personis: *constituo aliquem aliquid, Jemanden zu etwas bestellen* od. *zu etwas machen* 1 Macc. 10, 65. 14, 34. — ita pro שׂוּם 1 Sam. 8, 12. 28, 2. Ps. 44, 13. 91, 9. (Xen. Cyr. 8, 7. 13.) — bb) de rebus, ut τὴν — γῆν πλωτήν, τὸ πέλαγος πορευτόν 2 Macc. 5, 21. 3 Macc. 5, 43. — ita pro שׂוּם Jes. 8, 28.

Τιθηνέω, ῶ f. ήσω et τιθηνέομαι, οῦμαι [de qua forma media frequentiori apud Graecos cf. *Valkenar* Phalaris X. *Schäfer* melet. p. 82. τιθήνη, nutrix) *more nutricis abblandior alicui* a) propr. seq. accus. pers. Sir. 30, 9. (med. Xen. Cyr. 8, 5. 19.) — b) metaph. *amice et benevole tracto aliquem* 3 Macc. 3, 15.

Τιθηνός, οῦ, ἡ (femin. adiectivi τιθηνός, nutriens) *nutrix, Amme* 3 Macc. 1, 20.

Τιθηνία, ας, ἡ (τιθηνή) *nutricatio, Wartung, Pflege* 4 Macc. 16, 7.

Τίκτω, f. τέξομαι, a. 2. ἔτεκον [cf. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Matth.* §. 251. *Rost* §. 84. — τέκω] *pario* a) propr. ἡ τίκτουσα,

mulier parturiens Sir. 19, 11. 48, 19. 4 Macc. 16, 6. — pro יָלַד Gen. 3, 16. 4, 1. (Ael. V. H. 1, 29. Lucian. dial. deor. 6, 4. Xen. h. gr. 4, 4. 19.) — b) metaph. *molior, machinor,* Sir. 8, 18.

Τιμάω, ῶ f. ήσω (τιμή, quod vid.; pretium constituo, aestimo Xen. Mem. 3, 10. 10.) *honoro, honori habeo, honore prosequor,* seq. accus. obiecti, ut σοφίαν Sap. 6, 21. 14, 15. 17 bis. 20. Sir. 3, 3. 4. 8. 38, 1. Tob. 4, 3. 10, 13. Addit. ad l. Esth. 6, 2. 2 Macc. 3, 2. 12. 13, 23. 3 Macc. 3, 16. 4 Macc. 17, 20. — τινά τινι, *aliquem aliqua re* 2 Macc. 3, 17. — pro כִּבֵּד Exod. 20, 12. (Diod. Sic. 2, 14. Hdian. 2, 9. 13. Xen. Mem. 4, 313. Cyr. 1, 2. 12.)

Τιμή, ῆς, ἡ (τίω, aestimo, aestimatio, Schätzung) 1) *pretium, Preis, Werth,* καύχημα τιμῆς = *ein kostbares Prachtwerk* Sir. 45, 12. Bar. 6, 25. (Ael. V. H. 2, 7. Dem. 563, 8. Xen. An. 7, 5. 2.) — 2) *honor, qui exhibetur alicui, observantia, reverentia* a) propr. Sap. 8, 10. Sir. 10, 27. — 3 Macc. 1, 12. 4 Macc. 17, 20. — ἡ τ. τινος i. e. vel *honor exhibitus alicui ab aliquo* 2 Macc. 9, 21. vel *honor, quo fruitur aliquis apud aliquem* = *bona fama alicuius* Sir. 3, 11. 1 Macc. 1, 39. — αἱ τιμαί, *specimina reverentiae alicui data* 4 Macc. 1, 10. (Ael. V. H. 4, 7. Hdian. 4, 1. 10. Xen. Cyr. 1, 6. 11.) — b) metonym. *dignitas, Ehrenstelle,* plur. τιμαί 2 Macc. 4, 15.) (Hdian. 3, 13. 9. 4, 2. 16. Xen. Mem. 2, 6. 24.) — 3) *vectigal,* τοῦ ἁλός i. e. *vectigal salarium* vel *ex annona salaria constitutum* 1 Macc. 10, 29. De quo tributi genere syriaco vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Abgaben.* (Jos. Ant. 12, 2. 3.)

Τίμιος, ία, ιον (τιμή) *carus, a, um, honoratus, cui honos habetur, ehrenwerth* a) univ. Sap. 4, 8. 4 Macc. 5, 34. — superlat. τιμιώτατος, η, ον, *carissimus,* παρά τινι Sap. 12, 7. (Jos. b. i. 5, 19. 1. Hdian. 6, 9. 14. Xen. Oec. 9, 13.) — b) τὰ τίμια = αἱ τιμαί, *honores, Ehrenstellen* 1 Macc. 11, 27. (Diod. Sic. 3, 8.)

Τιμόθεος, ου, ὁ, *Timotheus,* nom. propr. duumvirorum, quorum unus, dux Ammonitarum a Juda Maccabaeo fugatus et superatus est 1 Macc. 5, 6. 11. 34. 37. 40. — alter dux fuit exercitus syriacus 2 Macc. 8, 30. 32. 10, 24. 32. 37. 12, 2. 10. 18. 21. 24.

Τιμωρέω, ῶ f. ήσω (τιμωρός, aestumans, honorans, auxilians; vindico aliquem, τινί ab aliquo, ulciscor iniuriam ab aliquo illatam Hdian. 4, 18. 6. Xen. Cyr. 5, 2. 8. cf. *Matth.* §. 394.) 1) *punio, castigo,* τινά Sap. 17, 20. 4 Macc. 9, 24. de h. l. coniunctivo posito pro indicat. futuri cf. quae habet *Lob.* ad Phryn. p. 735. et *Win.* §. 13, 1. e. — (Diod. Sic. 4, 77.) — passiv. *punior* 4 Macc. 17, 21. τῷ — τὸν τύραννον τιμωρηθῆναι *eo — quod tyrannus multatus est* i. e. *poena a tyranno sumta* vel *tyranno punito* 18, 5. — 2 Macc. 7, 7. τιμωρηθῆναι τὸ σῶμα κατὰ μέλος i. e. *corpore membratim puniri* vel [vid. no. 2.] *cruciari.* De h. l. accus. τ' σῶμα vid. αἰδήμων. — (Xen. An. 2, 5. 27.) — medium τιμωροῦμαι τινά [ulciscor iniuriam mihi illatam ab aliquo i. e.] *punio aliquem* Sap. 18, 8. (Xen. Cyr. 1, 2. 3. cf. ad h. l. *Bornem.* Diod. Sic. 14, 107.)

2) *crucio,* τινά 2 Macc. 7, 7. vid. τιμωρία no. 2.

Τιμωρία, ας, ἡ (auxilium Hdot. 3, 148. ultio Xen. Cyr. 4, 6. 7.) 1) *poena, Strafe* Sir. 19, 13. 2 Macc. 6, 12. 26. 3 Macc. 4, 4. 13. 4 Macc. 4, 24. 5, 9. (Diod. Sic. 1, 65 et 70. Cebet. tab. c. 9. Dem. 610, 10. Xen. Mem. 4, 4. 20.) — 2) *castigatio, körperliche Züchtigung* 3 Esr. 8, 24. 3 Macc. 7, 3.

Τιμωρός, οῦ, ὁ (τιμή, ὁράω, οὖρος) *vindex, ultor* 4 Macc. 11, 22. (Xen. Cyr. 4, 6. 2.)

Τίς [τὶς], τί, gen. τινός [enclit. cf. *Buttm.* §. 13, 2. §. 70. a. gram. max. §. 14. §. 77. *Matth.* §. 31. §. 151. *Rost* §. 56. *Passow* II. p. 1146.] pron. indefin. *aliquis, aliqua, aliquid* i. e. 1) *quidam, quaedam, quoddam,* A) *aliquis, quem nominare nequeo,* ubi nos: *Einer, Eine, ein Gewisser, eine Gewisse* a) nude legitur, singularis, ut προδραμών τις 1 Macc. 16, 21. πέμψατέ τινα 2 Macc. 11, 36. — 3 Macc. 1, 14. 3, 4. 10. 4 Macc. 1, 5. 12, 8. — plur. τινές, *quidam, nonnulli* Bar. 6, 32. 1 Macc. 6, 5. 2 Macc. 10, 20. 11, 37. 3 Macc. 3, 4. 4 Macc. 3, 21. 7, 17. 20. (Hdian. 6, 4. 14. Lucian. dial. deor. 4, 8.) — b) legitur c. *subst.*, it. c. *adiectivo* substantive posito, ubi, quod res aut persona substantivo significata accuratius non definitur, respondet nostratium *irgend einer, irgend eine* [cf. *Matth.* §. 487. *Buttm.* §. 110, 2. *Fritzsche* Evang. Marc. p. 180.] — postponitur τίς, ut ἄσημός τις 3 Macc. 1, 3. δέος τι 2 Macc. 3, 32. ζῶόν τι Sap. 13, 14. πρόσοδός τις 2 Macc. 4, 8. ὕπαρ τι 15, 11. (Cebet. tab. c. 1 et 2. Xen. Oec. 8, 3.) — ἰδιά τινα Sir. praef. secunda. — anteponitur substantivo, ut τὶς θεός 2 Macc. 3, 38. τὶς ἵππος v. 25. τὶς καιρός 1 Macc. 15, 33. — Sap. 13, 11. 2 Macc. 4, 46. 12, 12. 18. 3 Macc. 1, 15. 4 Macc. 5, 1. 17, 7. — τινὲς ἄνομοι 1 Macc. 11, 25. τινὰ ἄλλα κακά 2 Macc. 13, 6. 3 Macc. 3, 10. (Hdian. 6, 4. 14.) — c) praecedit participio, ut τινὲς μισοῦντες 1 Macc. 11, 21. πλοῦν — τινὲς στελλόμενοι Sap. 14, 1. (Xen. Cyr. 1, 4. 19.) — d) additur nominibus propriis, ut τὶς Τύραννος 2 Macc. 4, 40. — Σίμων δέ τις 3, 4. — 6, 18. 10, 11. 12, 35. 14, 3. 37. 3 Macc. 1, 2. 6, 1. 4 Macc. 4, 1. (Xen. h. gr. 5, 4. 3.) — e) seq. *genit. partitivo* s. *classis* sive a praepositione ille pendeat, ut τὶς ἐκ τοῦ γένους μου Tob. 1, 17. — sive simplex ille habeatur, ut τὶ τῶν εἰς — σοφίαν ἀνηκόντων Sir. praef. prim. — Bar. 6, 43 bis. 1 Macc. 10, 35. — τῶν υἱῶν τινα 4 Macc. 16, 11. — v. 12. — plur. numero, in quibus nunc ante-nunc postponitur nomini, ut τινὲς τῶν ἀσεβῶν 1 Macc. 6, 21. — 7, 19. 10, 14. 16, 16. 2 Macc. 2, 6. 3, 31. 4, 32. 10, 20. 3 Macc. 3, 27. 4, 4. 4 Macc. 6, 8. 13. — τῶν ἱππέων — τις 2 Macc. 12, 35. 4 Macc. 17, 1. —

B) in partitionibus, ut οἱ μὲν — οἱ δὲ — τινές, *alii — alii — alii* 2 Macc. 4, 41. αἱ μὲν — αἱ δὲ — τινές 2 Macc. 3, 19. — πολλοὶ μὲν — τινὲς δὲ — πάντες δέ 2 Macc. 4, 42. — τινὲς — τινές, *alii — alii* Sir. 48, 16. — μέρος τι — τινὲς δέ 1 Macc. 6, 40. — His adde 2 Macc. 3, 11. τοῦ δὲ ἀρχιερέως ὑποδέξαντος, παραθήκας εἶναι χηρῶν — τινὰ δὲ καὶ Ὑρκάνου. — (Xen. Conv. 2, 6.) —

C) interdum abest τίς a) univ., ut παραθήκας εἶναι [scil. τινά] χηρῶν 2 Macc. 3, 11. — b) ante genitivum partitivum, ut δωσίθεός τις — τῶν τοῦ βακήνορος i. e. *unus ex militibus Bacenoris* 2 Macc. 12, 35. — 14, 37. Cf. *Fritzsche* Coniectan. p. 36. L. Bos. p. 470. ed. *Schäfer.* *Bornem.* schol. p. 53.

2) *aliquis* i. e. *quisquis, irgend Jemand,* τί, *quicquid, irgend Etwas* A) mascul. et femin. a) univ., ut οὐδὲ εὐλαβούμενός τινα — ἄδειαν ἐδίδους Sap. 12, 11. — 16, 21. παρά τινι 1 Macc. 1, 57. 4 Macc. 2, 24. — τὶς οὐ δύναται = *nequit aliquis* sq. infinit. 4 Macc. 3, 2. 3. et addito genit. classis v. 4. — αὐτῶν τις Sir. 10, 23. — b) praeced. particula, ut ἐάν· ἐάν τις, *si quis* = *quicunque,* ἐὰν μή τις, *nisi quis* Bar. 6, 24. 27. 35. Tob. 6, 7. 4 Macc. 1, 24. κἄν τις, *et si quis, et quicunque* 4 Macc. 2, 8. 9. — (Lucian. dial. deor. 23, 1.) sq. ἐκ c. genit. partit. 3 Macc. 2, 30. — εἴ τις, *si quis, quicunque* Sap. 17, 17. Tob. 1,

17. 1 Macc. 1, 57. 13, 40. 4 Macc. 5, 2. — sq. genit. partit. εἴ τινες αὐτῶν 4 Macc. 4, 23. — μή — τις *ne — quis* 4 Macc. 17, 1. = *num — quis* Sir. 16, 15. — c) iunct. c. substant., ut τινὲς λοιμοί 1 Macc. 15, 21. 2 Macc. 3, 38. 4 Macc. 5, 12. 8, 15. — τὶς σοφός Sir. 6, 33. καί τις σοφὸς — προςκολλήθητι i. e. *et si adest sapiens aliquis, ei te applica* 4 Macc. 2, 7. μονοφάγος τις ὢν i. e. εἴ τις μονοφάγος ἐστί.

B) neutrum τί, *aliquid*, *irgend Etwas* a) univ. Sap. 11, 25. 1 Macc. 1, 57. 3 Macc. 2, 3. 7, 22. 4 Macc. 2, 17. — b) iunct. c. subst. vel c. adiectivo subst. vim habente ut ἐάν τι παράδοξον ἀποβαίνῃ, ἢ παραγγέλθῃ τι δυςχερές 2 Macc. 9, 24. — ἐάν τι πονηρὸν κατατεχνήσαμεν = *quidcunque mali machinati fuerimus* 3 Macc. 7, 9. εἴ τι ἔχετε χολαστήριον 4 Macc. 10, 4. — c) praeced. vel sequente genit. partit., ut τῶν ἑξῆς τι 3 Macc. 1, 9. — 3 Esr. 6, 32. — d) ita additur adiectivis et substantivis qualitatem rei indicantibus, ut *augeat* vel *intendat*, ut ἀνείκαστός τις βοή 3 Macc. 1, 28. μεγάλη τις εὔκλεια 2, 31. ἀκμή τις ἑλληνισμοῦ 2 Macc. 4, 13. λαλιά τις 8, 7. κατὰ πόσον τι 3 Esr. 8, 78. τὶς σπουδή Sir. praef. prima. — τὶς ἀλόγιστος ἐπιθυμία 4 Macc. 3, 11. σχεδόν τι i. q. σχεδόν sed fortius Sir. praef. secunda. — μέγα τι *valde, admodum* 3 Macc. 3, 7. (Eur. ap. Stob. 173, 11.) Cf. *Win.* §. 25, 2.

3) limitat i. e. adiunctum substantivis, adiectivis, pronominibus rem e genere aliquo eique assimilem esse indicat, ubi nos: *eine Art von,* ut τετραμερές τι τὸ στράτευμα 2 Macc. 8, 21. ποῖός τις 3, 37. (Lucian. dial. deor. 6, 1. Stob. 366, 42. Xen. Cyr. 1, 1. 6.) — Cf. *Matth.* §. 487, 4. *Fritzsche* ind. ad Lucian. dial. deor. p. 165. *Win.* l. l. *Schäfer* ad Greg. Cor. p. 7. 8. 716. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 123.

Τίς, τί, genit. τίνος, pron. interrogat. 1) *quis, quae, quid?* nos: *wer? was? welcher, welche, welches? was für einer? was für eine? was für eines?* A) in interrogat. *directa* a) cum indicat. aa) omnium temporum α) copulatum c. subst., ut τίς ἄνθρωπος Sap. 9, 13. — Sir. 11, 21 bis. 13, 6. 17 bis. 20, 29. 22, 12. 37, 18. Tob. 5, 14. Jud. 5, 3 quater. Hist. Sus. v. 54. 58. 3 Macc. 4, 3 ter. τίνα τρόπον, *qua tandem ratione* = *qui fit quod* 4 Macc. 2, 7. in exclamatione dolentis et lamentantis 1 Macc. 6, 11. — β) nude ponitur i. e. sine alius nominis accessione Sir. 2, 14. 13, 22. 14, 5. 16, 15 bis. 18. 20 bis. 17, 26. 22, 8. 12 bis. 23, 18 bis. 28, 5. 30, 19. 31, 15 bis. 34, 13. 36, 31. 43, 31 bis. Bar. 6, 52. Jud. 6, 2 bis. 10, 12. Hist. Sus. v. 40. 3 Esr. 4, 14. 6, 11. — Loci, in quibus postponitur τίς aliis vocabulis Sap. 11, 21. 15, 7. Sir. 1, 3. 5 bis. 10, 28. 16, 15. 18. 20. 22, 12. 34, 13. Cf. *Matth.* §. 488, 2. *Fritzsche* ad Lucian. dial. deor. p. 164. *Win.* §. 65, 3. — γ) formulae notandae: τί ἐστιν ἐσθήρ, *quid accidit* tibi, *Esther mea?* Addit. ad l. Esth. 5, 6. — Bar. 3, 10. τί ἐστιν, ἰσραήλ, τί, ὅτι — εἶ, *quid accidit tibi, Israel, quid? quod — es?* i. e. *qui factum est, quod — es?* 3 Macc. 5, 27. τί τὸ πρᾶγμα [scil. ἐστίν], ἐφ' οὗ — τετέλεσται, *quid sibi vult hoc factum, quod — perfectum est?* = *cur hoc peractum est?* — 3 Esr. 1, 26. vid. de h. l. sub εἰμί no. 1. f. notata. — Jud. 8, 12. τίνες ἐστὲ ὑμεῖς, οἳ ἐπειράσατε τὸν θεόν, i. e. οὐχ ἐστὲ ὑμεῖς τοιοῦτοι, ὥςτε κλ. 12, 14. τίς εἰμι — κυρίῳ i. e. οὐχ' εἰμὶ ἐγὼ τοιαύτη, ὥςτε ἀντειπεῖν τῷ κυρίῳ. Cf. de ὥςτε post τοιοῦτος *Matth.* §. 479, 1. *Rost* §. 125, 8. not. 12. — bb) sequitur indicat. *praesentis* in interrog. directa Sir. 34, 9. τίς ἐστι [scil. ὁ πλούσιος coll. v. 8.] — ὃς εὑρέθη ἄμωμος. 2 Macc. 7, 2. 30. — cc) c. indicat. futuri. Ita in rebus, quae fieri *possunt* [cf. sub μακαρίζω monita] Sap. 9, 13. τίς γνώσεται — τίς ἐνθυμηθήσεται 11, 21. 12, 12. Sir. 1, 3. 5, 3. 10, 28 bis. 12, 13. 16, 20 bis. 18, 3. 4 bis. 25, 11. 31, 4 bis. 24. 26. 43, 3. Jud. 10, 19. 3 Esr. 8, 82. — dd) c. indicat. aoristi, ut τί ἐποίησας Sap. 12, 12. Sir. 1, 5 bis. 2, 10 ter. 19, 16. 31, 23. 25. 26. 34, 10 bis. 46, 3. Bar. 3, 15 bis. v. 29. 30. Tob. 5, 17. Jud. 11, 13. 1 Macc. 3, 50. 14, 25. 3 Macc. 6, 25. 26. 4 Macc. 17, 16 bis. — — neutr. τί, *quid?* i. e. vel: *cur, warum? wie? wie nach?* — ita absolute vel sine alius vocab. accessione Sir. 10, 9. 41, 4. Tob. 3, 9. 4, 2. 1 Macc. 10, 23. 4 Macc. 2, 1. 6, 14. 22. 8, 17. 22. 9, 1. 11, 4. 14, 18. — τί τοῦτο; *quid hoc sibi vult?* Sir. 39, 17. 21. — τί οὖν; *cur igitur* 3 Esr. 4, 14. — vel: *qua ratione? qui tandem?* ita seq. indicat. futuri in rebus, quas fieri posse dubitatur Sir. 7, 28. 11, 22. 13, 2. 16. 38, 25. Bar. 4, 18. ἐγὼ δὲ τί δυνατή [scil. ἔσομαι], βοηθῆσαι ὑμῖν = ἐγὼ δὲ τί δυνήσομαι βοηθῆσαι ὑμῖν; — praedicati locum tenens refertur ad substantiva cuiusvis generis, ubi = *quorsum, quemnam in finem* l. *usum*. Sir. 18, 7 quater. Tob. 6, 6. τί ἐστιν ἡ καρδία — χολή. Cf. *Matth.* §. 488, 7. — praecedente praepos., ut διὰ τί, *cur?* Jud. 5, 4. — εἰς τί, *quorsum? quem in finem?* Sap. 4, 17. Sir. 39, 17. 21. μέχρι τίνος, *quam diu? quo usque* 3 Macc. 5, 40.

b) c. *coniunctivo,* in interrogat. directa, ubi nos: *sollen*, ut τί λογισώμεθα 4 Macc. 8, 15. Vid. λογίζομαι.

c) c. *optativo,* nunc sine ἄν 4 Macc. 15, 3. — nunc addito ἄν 4 Macc. 7, 22. 14, 10. Vid. ἄν no. III. 1.

B) in interrogatione *indirecta* a) c. *indicat.* omnium temporum, in rebus, quae vere sunt. Ita c. indicat. praesentis Sap. 6, 22. 8, 21. 9, 9. 13. 15, 7. Sir. 37, 27. Tob. 14, 11. Hist. bel. et drac. v. 8. 19. 3 Esr. 4, 54. quo l. si verbis ἐν τίνι si subiicitur ἐν αὐτῇ vid. sub αὐτός monita. 3 Esr. 5, 66. — c. indicat. perfecti Addit. ad l. Esth. 1, 12. — c. indic. aor. Sap. 4, 17 bis. 2 Macc. 3, 9. 14, 5. 3 Macc. 1, 13. 5, 18. 4 Macc. 13, 12. — c. indic. futuri Sir. 8, 18. 9, 11. — 11, 17. οὐκ οἶδε, τίς καιρὸς παρελεύσεται *nescit, quodnam* [longiusne an brevius] *tempus praeteribit*. 24, 7. ἀνάπαυσιν ἐζήτησα καὶ — αὐλισθήσομαι pro: ἀνάπαυσιν καὶ ἐν τίνι κληρονομίᾳ αὐλισθήσομαι ἐζήτησα. — Tob. 13, 6. — b) c. *coniunct.*, ubi fieri *posse* aliquid significatur, ita ut non agatur de eo, quod illud fieri posse *cogitetur* 1 Macc. 4, 44. 5, 16.

2) = ποῖος, *qualis*, *e*, ubi agitur de alicuius rei qualitate, conditione, dignitate. Ita seq. substantivo rei nunc ante se habente articulum. Ita in interrogatione directa, ut τίς γὰρ ἡ ψυχή μου Sir. 16, 15. τίς ὁ λόγος οὗτος Hist. Sus. v. 45. — abest artic. a subst., ut τίς ζωὴ ἐλασσουμένῳ οἴνῳ Sir. 34, 27. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 731. *Matth.* §. 488, 5. *Harless* ep. P. ad Eph. p. 102. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 63.

3) τίς admittit ellipsin verbi εἶναι Sap. 8, 21. 9, 9 bis. 15, 7. Sir. 13, 6. 17 bis. 22. 16, 15. 18, 7 quater. 20, 29. 22, 15. 31, 15. 37, 8. 27. 39, 17 bis. Bar. 4, 18. Jud. 5, 3 ter. Hist. bel. et drac. v. 9. 3 Esr. 4, 14. 5, 66. 3 Macc. 5, 27. 4 Macc. 2, 1. Cf. *Win.* §. 66, 2.

Τιτᾶνες, ων, οἱ (Titanes Diod. Sic. 5, 66.) *gigantes* Jud. 16, 7. appellantur apud Hebraeos בְּנֵי עֲנָק, etiam עֲנָקִים, it. רְפָאִים et apud LXX υἱοὶ ἐνάν Judic. 1, 20. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Enakiter, Rephaim.*

Τιτρώσκω, f. τρώσω, *vulnero, saucio*, a) propr. τινά 2 Macc. 11, 9. quo l. si verbum hoc ad homines pertinens simul ad muros refertur, vid. de

diplasiasmu sub ἐκχέω adnotata. (Diod. Sic. 2, 32. Lucian. dial. deor. 19, 2. Xen. Cyr. 5, 4. 5.) — b) τιτρώσκομαι τὴν διάνοιαν, *animo* [vid. αἰδήμων] *saucior* i. e. *vehementer animo moveor* 2 Macc. 3, 16. (τὴν ψυχήν Diod. Sic. 17, 12.)

Τοί, enclit. = τῷ i. e. *demnach*, *demzufolge*, a) praecedente μέν· μέν τοι — δέ, *quidem igitur — vero* 4 Macc. 6, 15. quo l. sicuti μέν respondet particulae δέ, ita τοι paucis comprehendit in superioribus dicta. (Hom. Odyss. 2, 294. 4, 411.) — b) γέ τοι, *certe quidem*, *doch wenigstens* 4 Macc. 5, 1. 6, 8. 11. 8, 1. 17, 17. (Xen. Hier. 1, 14. Mem. 3, 4. 4.) Cf. *Buttm.* §. 136. *Herm.* ad Vig. p. 828. *Matth.* §. 627. p. 1507.

Τοιγαροῦν (τοί = τῷ, γάρ, οὖν) i. q. τοιγάρ, sed fortius: *igitur*, *proinde*, *quapropter*, *demnach*, *also* Sir. 41, 16. 2 Macc. 7, 23. 4 Macc. 1, 34. 6, 28. 9, 7. 13, 15. 17, 4. — pro עַל־כֵּן Job. 22, 10. (Ceb. tab. c. 20. Lucian. dial. deor. 1, 4. Xen. Cyr. 8, 1. 39. An. 1, 9. 9 vel 18.) Cf. *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 627.

Τοίνυν (τοί = τῷ, νῦν) *igitur*, *iam vero*, *nun aber*. Legitur non ab initio periodi Sap. 1, 11. 8, 9. 2 Macc. 3, 1. 4 Macc. 1, 30. 7, 16. 13, 1. 22. 16, 1. (Ceb. tab. c. 1. Diod. Sic. 1, 6. Lucian. dial. deor. 11, 3. Xen. Oecon. 10, 2.) — δὴ τοινῦν = τοινῦν, sed fortius 4 Macc. 1, 13. 15. 16. 17. 31. Cf. *Buttm.* §. 136. *Matth.* §. 627.

Τοιόςδε, τοιάδε, τοιόνδε (τοῖος, δέ) = τοῖος, sed fortius et adiuncta notione magni et eximii: *talis*, *e*, *huiuscemodi* 2 Macc. 15, 11. (Hdian. 1, 10. 10. Xen. Mem. 1, 1. 1.) Cf. *Buttm.* §. 72, 6. gr. max. §. 78.

Τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο, it. τοιοῦτον = τοῖος, sed fortius: *talis, e, huiuscemodi, so beschaffen, solcher* [cf. *Buttm.* §. 72, 6. gr. max. §. 79.] a) sine artic. et sine relativo sequente Sap. 16, 9. ὑπὸ τοιούτων scil. ζώων. Sir. 45, 13. 2 Macc. 4, 30. 14, 11. 4 Macc. 7, 8. 11, 9. (Lucian. dial. deor. 2, 2. Xen. Cyr. 2, 1. 1.) — iunct. c. subst., it. c. adiect., ut τοιαύτη γυνή Jud. 11, 22. πολλὰ τοιαῦτα = *viel Fälle dieser Art* Sir. 7, 35. — Sap. 12, 19. 15, 6. Hist. Sus. v. 27. 3 Esr. 1, 20. 21. 8, 87. 1 Macc. 10, 10. 73. 13, 35. 2 Macc. 2, 3. 8, 7. 10, 4. 11, 27. 13, 7. 3 Macc. 2, 1. (Lucian. dial. deor. 1, 1. 22, 1. Xen. Cyr. 6, 2. 37.) — respondente relativo, ut οἷος — τοιοῦτος, *qualis — talis* Sir. 49, 14. 1 Macc. 4, 27 bis. (Lucian. dial. deor. 4, 8. Xen. Mem. 2, 6. 13.) — respondente ὥςτε Bar. 6, 17. — b) c. artic. ὁ τοιοῦτος, ubi agitur de certa re vel persona *quicunque talis est*, *qualis* scil. ante memoratus, ita Sir. 20, 14. 3 Esr. 2, 20. — τὰ τοιαῦτα, *res huius generis* Sir. 7, 35. (Lucian. dial. deor. 4, 1. Xen. Mem. 1, 15. 2.) Cf. *Matth.* §. 265. (*Schäfer* meletem. p. 91. *Voigtländer* ad Lucian. dial. mort. p. 85.) — pariter atque οὗτος praeparat sententiam sequentem interveniente ὅτι inductam Sap. 4, 15. — 3 Esr. 4, 37. ἄδικα πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν τὰ τοιαῦτα *talia quippe, in quibus nihil veri inest.*

Τοῖχος, ου, ὁ, *paries, die Wand, murus domus* Sap. 13, 15. Sir. 14, 24. 22, 15. 23, 18. Tob. 2, 9. 10. 3 Esr. 6, 20. — pro גָּדֵר Jes. 5, 5. כְּתַל Dan. 5, 5. (Diod. Sic. 4, 47. Dem. 1122, 12. Xen. Conv. 3, 35.)

Τοκετός, ου, ὁ (τίκτω, pario; partus) *nativitas* Sir. 23, 14.

Τόκος, ου, ὁ (τίκτω, pf. τέτοκα, pario) *partus* [propr. Xen. de rep. Laced. 15, 5. Artemid. 4, 80.] metaph. *lucrum quod paritur pecunia mutuo data*, ubi Lat. *foenus*, *usura*, nos: *Zinsen* 4 Macc. 2, 8. — pro נֶשֶׁךְ Exod. 22, 25. (Theophr. char. c. 10. Dem. 13, 20.)

Τόλμα, ας, ἡ, etiam τόλμη, ης, ἡ [cf. *Lob.* ad Phryn. p. 331. *Bornem.* index ad Xen. Cyr. sub voc. τόλμα] *audacia* Jud. 16, 8. 3 Macc. 6, 34. (Plut. Ages. c. 16. Xen. Cyr. 7, 5. 76. 5, 2. 32.) — plur. τόλμαι [de quo plur. genere vid. ἀλήθεια] 2 Macc. 8, 18.

Τολμάω, ῶ f. ήσω (τόλμα) *audax sum*, *audeo*, a) univ. seq. infin. praes. 2 Macc. 4, 2. (Xen. Cyr. 1, 4. 13. 5, 3. 33.) — sq. accus. rei, ut ἀπείθειαν 4 Macc. 8, 17. — b) *sustineo*, de personis rem gravem et arduam sustinentibus 3 Macc. 3, 21. (Lucian. dial. deor. 6, 2. Xen. Cyr. 6, 1. 5.) Cf. *Win.* §. 67, 4.

Τόλμη, ης, ἡ, vid. τόλμα.

Τολμηρός, ά, όν (τόλμα) *audax*, *temerarius* Sir. 8, 15. 19, 3. comparativus τολμηρότερος v. 2. (Lucian. Toxar. c. 11. Phocylid. v. 118.)

Τόνος, ου, ὁ (τείνω, tendo; intensio Xen. Venat. 6, 20. funis) *id quo intenditur aliquid*, *Flechse*, *Sehne*, *nervus* 4 Macc. 7, 13.

Τόξευμα, τος, τό (τοξεύω) *sagitta*, *quae iacitur vel iacta est*, *der abgeschossene Pfeil*, *Geschoss* 2 Macc. 10, 30. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. Cyr. 1, 4. 23. An. 3, 4. 4.)

Τόξον, ου, τό, *arcus*, *der Bogen*, a) univ. Sap. 5, 21. — pro קֶשֶׁת Ps. 7, 13. — (Lucian. dial. deor. 7, 2. Hdian. 6, 5. 9. Xen. Cyr. 1, 2. 9.) — b) de arcu coelesti i. e. *iris*, *Regenbogen* Sir. 43, 12. 50, 7.

Τοξότης, ου, ὁ (τόξον) *sagittarius* Jud. 2, 15. 1 Macc. 9, 11. (Xen. Cyr. 1, 55.)

Τοπάρχης, ου, ὁ (τόπος, ἀρχή) *procurator provinciae* Addit. ad l. Esth. 2, 1. 3 Esr. 3, 2. 14. 4, 47. 48. 49.

Τοπαρχία, ας, ἡ (τόπος, ἀρχή) *munus toparchae s. procuratoris provinciae* 1 Macc. 11, 28.

Τόπος, ου, ὁ, *locus*, *Ort* 1) propr. ita a) de tractu l. regione = *Land*, *Gegend* 3 Esr. 2, 6 bis. v. 16. 1 Macc. 8, 4 bis. 10, 40. 11, 14. 12, 2. 13, 20. 15, 30. 2 Macc. 4, 36. 9, 1. 21. 23. 10, 14. 12, 18 bis. 21. 15, 1. 3 Macc. 1, 1 bis. 2, 26. (Hdian. 3, 14. 2. Xen. An. 1, 5. 1.) — ἐν παντὶ — τόπῳ, *quovis loco*, *an jedem Orte* Sap. 19, 22. Addit. ad l. Esth. 6, 16. 3 Macc. 7, 8. — κατὰ τόπους *von Ort zu Ort* 1 Macc. 12, 4. ἔδωκαν — τόπους i. e. *dederunt iis literas ad cives singulorum locorum*. οἱ κατὰ τόπον στρατηγοί 2 Macc. 12, 2. 3 Macc. 3, 12. 4, 18. — b) de loco, quo fit vel factum est aliquid, aut ubi versatur aliquis = *sedes*, *domicilium*, *Wohnort* Sir. 41, 19. ὁ αἰώνιος τ. Tob. 3, 6. 2 Macc. 9, 17. 3 Macc. 3, 29. 4, 3. — sq. genit. pers. Sir. 49, 10. Hist. bel. et drac. v. 39. 3 Esr. 2, 6. 1 Macc. 1, 5. 25. 10, 13. 11, 69. — sq. οὗ l. ἐν ᾧ 1 Macc. 5, 40. 6, 57. 2 Macc. 4, 38. — abest genit. pers. e contextu facile cognoscendus 2 Macc. 6, 2. 10, 34. 13, 4. 5. 18. 3 Macc. 6, 30. 7, 17. — sq. gen. *rei*, cui sacer l. destinatus l. proprius est locus aliquis Cantic. tr. puer. v. 14. 3 Esr. 4, 34. 5, 44. 50. 8, 45. 3 Macc. 7, 12. 20. τόπος προςευχῆς i. e. *locus quo olim preces fieri solebant*, ita de urbe Mizpa 1 Macc. 3, 46. — abest genit. rei e contextu facile cognoscendus 3 Esr. 8, 46 coll. v. 45. 6, 14. 27 coll. 5, 44. 1 Macc. 3, 35. 6, 62. — Tob. 5, 5. εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων scil. τῆς μηδίας. — c) de loco s. spatio, quod occupat res aut persona, ubi nos: *Ort*, *Platz*, *Raum*, seq. genit. rei, ut ὁ τόπος τῆς κτήσεως αὐτοῦ i. e. *spatium quod occupat rerum ab eo creatarum multitudo* = *Weltenraum*, *Schöpfungsraum* Bar. 3, 24. — Addit. ad l. Esth. 4, 2. vid. de h. l. sub

ἀγαλλίαμα observata. — d) in locorum cuiuscunque generis mentione generali. aa) propr. ita de castellis s. locis munitis 2 Macc. 10, 17. de templo Nanaeae 2 Macc. 1, 14. de caverna vel puteo 2 Macc. 1, 19. 33. 2, 7. 8. coll. 1, 19. — de templo hierosol. 3 Esr. 8, 78. 2 Macc. 5, 16. 17. 19. 20. 8, 17. 10, 7. 13, 23. 15, 34. 3 Macc. 1, 9 bis. v. 23. 29. 2, 9. 10. 14. 16. 4 Macc. 4, 10. 12. — de urbe Hierosolyma 2 Macc. 1, 19. 2, 18. 3, 2. 12. 18. 30. 38. 39. 3 Macc. 2, 14. 16. (Cebet. tab. c. 6. Diod. Sic. 1, 9. Xen. An. 5, 3. 11.) — de loco 2 Macc. 10, 19. vid. sub ἐπείγω monita. — His adde formulas: τόπος ἀκάθαρτος 1 Macc. 3, 43. ἄσυλος τ. 2 Macc. 4, 33. ἐπίκαιρος τ. 2 Macc. 8, 6. 31. 14, 22. τ. ἐπίσημος 1 Macc. 11, 37. 14, 48. τ. ἐπιτήδειος 4, 46. εὔκαιρος τ. 3 Macc. 5, 44. τὶς τ. 2 Macc. 12, 18. ὑψηλὸς τ. 4 Macc. 5, 1. — bb) metaph. α) pro: *conditio*, *dignitas*, sensu politico = *Platz*, *Rang*, *in der bürgerl. Gesellschaft* Sir. 12, 12. 16, 3. — β) locutiones notandae: τόπον δίδωμί τινι i. e. *admitto aliquem ad me* i. e. *obedio alicui*, *ich höre auf Jem.* Sir. 13, 21. 38, 12. νόμῳ ὑψίστου i. e. *obsequor legi* div. Sir. 19, 17. ἐλεημοσύνῃ, *misericordiae praecepta sequor* Sir. 16, 14.

2) metaph. *locus* i. e. a) *opportunitas*, *occasio*, seq. genit. obiecti, ut μετανοίας Sap. 12, 10. τοῦ ἐκκλῖναι 1 Macc. 9, 45. — 10, 73. — sq. infin. Sir. 4, 5. Sap. 12, 20. (Pol. 1, 88. 2. Aeschin. 88, 39.) — b) *locus scriptoris* = *Stelle* 3 Esr. 6, 23. (Xen. Mem. 2, 1. 20. vid. tamen de h. l. *Bornem.* ad Xen. l. l.)

Τοπρότερον vid. πρότερος.

Τοπρωΐ vid. πρωΐ.

Τόσος, η, ον, *tantus*, *a*, *um*, τόσῳ μᾶλλον, *tanto magis* Sir. 11, 11. 13, 9. (Dem. 1307, 19.)

Τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο, it. τοσοῦτον [cf. *Buttm.* §. 72. b. 5. 6. gram. max. §. 79. *Rost* §. 59. *Matth.* §. 150, not. 1. 5. §. 260. — τόσος, οὗτος) = τόσος, sed fortius: *tantus*, *a*, *um* a) de quantitate interna vel intensiva, ut τὰ τοσαῦτα κακά Sap. 14, 22. τ. πάθη 4 Macc. 16, 4. τ. προσοχή Sap. 12, 20. τ. φιλονεικία 4 Macc. 8, 25. (Xen. Hier. 8, 5.) — neutr. τοσοῦτον, *tantum* Sap. 13, 9. εἰ — εἰδέναι i. e. *si eo usque scientiae progredi potuerunt*. — τοσαῦτα εἰπών i. e. vel: *quum tam praeclara verba fecisset* 2 Macc. 6, 28. (Xen. h. gr. 6, 4. 31.) — vel: *tam grandia* l. *immania* aut *impia locutus* 2 Macc. 14, 34. — b) de tempore, μετὰ τοσοῦτον χρόνον 4 Macc. 5, 6. (Hdian. 1, 6. 1.) — c) de numero l. multitudine, ut τοσοῦτοι ἀδελφοί 4 Macc. 8, 5. 11, 19. τοσαῦτα ἔλκοντα 15, 8. πλῆθος τ. 1 Macc. 3, 17. (Hdian. 1, 17. 10. Lucian. dial. deor. 12, 2. Xen. Mem. 1, 3. 5.) — ἐπὶ τοσοῦτον, adv. *tantum*, *soviel* 2 Macc. 7, 42. — ἐπιζευγνῦναι τοσοῦτον *tot verba adiicere*, *copiosa praefatione uti* 2 Macc. 2, 32. — d) de gradu et modo, ut ἔχθρα ἐπὶ τοσοῦτον προβαίνουσα 2 Macc. 4, 3. ἐπὶ τ. θράσος προῆλθεν 3 Macc. 2, 26. (Ael. V. H. 12, 1. Diod. Sic. 4, 55.) ἐπὶ τοσοῦτο χολάω = *adeo irascor* 3 Macc. 3, 1. — respondente ὅσος, ut ὅσῳ — τοσούτῳ, *quanto* — *tanto*, *quo gradu* — *eodem gradu* Sir. 3, 18. ὅσῳ — τοσούτῳ μᾶλλον 4 Macc. 15, 4. — οὐ τοσοῦτον — ὅσα *non tantopere* — *quantopere* pro: *non tam* — *quam* Addit. ad l. Esth. 6, 7. ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε, *adeo ut*, *tantopere ut* v. 10.

Τότε, adverbium temporis: *tum* i. e. *tunc*, *damals* a) praecedente nunc, nunc sequente temporis notatione, facta aa) per adv. temporis, ut ἐπειδή — τότε 4 Macc. 8, 2. ὡς — τότε 18, 5. ὅταν — τότε Sir. 18, 6 bis. (Cebet. tab. c. 14. Xen. Mem. 4, 3. 17.) τότε — ὅταν Jud. 6, 6. — τότε — ὅτε 4 Macc. 18, 20. — τότε — νῦν Sap. 14, 15. (Lucian. dial. deor. 1, 9.) — bb) per participium resolvendum per ὅτε Tob. 12, 6. 8, 21. 3 Esr. 2, 30. 3, 8. 6, 20. Cf. *Matth.* §. 566, 1. *Fischer* 3. b. p. 92. — b) abest definita temporis notatio, ita, ut sit = *tum*, quum fieret vel factum aut dictum esset, de quo sermo est. Cf. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 431. 143. — Sap. 16, 25. coll. v. 20 sq. 18, 20. Sir. 24, 8. 28, 2. 48, 19. 50, 16. 17. 20. Tob. 6, 12. 13, 6. Jud. 15, 3. 16, 11. Hist. Sus. v. 14. Hist. bel. et drac. v. 21. 23. Cantic. tr. puer. v. 27. 3 Esr. 2, 25. 3, 4. 4, 33. 41. 64. 5, 1. 44. 6, 18. 31. 7, 13. 14. 4 Macc. 3, 8. 21. vel 4, 2. 15, 19. 17, 12. (Ceb. tab. c. 24. Hdian. 3, 1. 10.)

Τουβιῆνοι, ων, οἱ, *Tubieni*, incolae regionis τουβίν vel Tob [vid. τουβίν] 2 Macc. 12, 17.

Τουβίν, ἡ, hebr. טוֹב, *Tob*, *Tobin*, nom. propr. regionis transiordanensis, Davidis tempore a barbaris inhabitatae et Judae Maccabaei aetate ad Judaeam pertinentis 1 Macc. 5, 13. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tob*.

Τοὐναντίον, crasis pro: τὸ ἐναντίον, *contrarium* 3 Macc. 3, 22. Vide ad h. l. sub ἐκδέχομαι observata.

Τράγος, ου, ὁ, *hircus* 3 Esr. 8, 66. — pro תַּיִשׁ Gen. 30, 35. עַתּוּד 31, 10. (Artem. 1, 68. Lucian. dial. deor. 4, 2.)

Τρανός, ή, όν (forma rarior pro τρανής, perforatus, a τιτράω, perforo) 1) *clarus*, de voce = *deutlich*, *durchdringend* Sap. 10, 21. — 2) *perspicuus*, *hell*, *klar*, ita de mente, cogitatione Sap. 7, 22. (Soph. Aiac. c. 24.)

Τράπεζα, ης, ἡ, *mensa*, a) univ. ita de mensa, cui cibi imponuntur Sir. 6, 9. 14, 10. 29, 25. 34, 12. 40, 29. Addit. ad l. Esth. 4, 14. de quo l. vid. sub. ἐσθίω observata. — Hist. bel. et drac. v. 18. 21. (Hdian. 1, 6. 2. Xen. An. 7, 2. 22 et 33.) — b) de mensa, cui panes sacri apud Judaeos imponebantur, *Schaubrodtisch* 1 Macc. 1, 22. 4, 49. 51. Vid. πρόθεσις.

Τραῦμα, τος, τό (τιτρώσκω) *vulnus* a) propr. Sir. 27, 25. 34, 30. — Sir. 30, 7. καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, *vulnera* [scil. *vel levissima s. exigua*] *obligabit*. 2 Macc. 14, 45. — pro פֶּצַע Jes. 1, 8. (Ael. V. H. 12, 21. Xen. Mem. 4, 3. 1.) — b) trop. pro: *pernicies* Jud. 9, 13.

Τραυματίας, ου, ὁ (τραῦμα) *vulneratus*, Jud. 32, 8. 1 Macc. 1, 18. 3, 11. 8, 10. (Diod. Sic. 2, 25. Lucian. dial. mort. 4, 4.)

Τραυματίζω, f. ίσω (τραῦμα) *vulnero*, *saucio* 1 Macc. 16, 9. (Diod. 17, 84. Xen. h. gr. 4, 3. 16. Dem. 279, 6.)

Τράχηλος, ου, ὁ, *cervix*, *collum* Jud. 16, 9. Addit. ad l. Esth. 5, 11. 3 Esr. 3, 6. 1 Macc. 1, 61. 3 Macc. 4, 9. ἐπιπίπτω ἐπὶ τὸν τ. τινος = *fuo in amplexus alicuius* Tob. 11, 9. 13. 3 Macc. 5, 49. — ita pro: נָפַל עַל — צַוָּאר פּ׳ Gen. 46, 29. (Hdian. 1, 15. 11. Xen. An. 4, 6. 12.) — Formulae tropicae: κάμπτω τὸν τ. τινος [vid. κάμπτω] Sir. 7, 23. 30, 12. 35. — εἰςφέρω τὸν τ. εἰς τὸν κλοιόν τινος, it. ὑποτίθημι τὸν τ. ὑπὸ ζυγόν τινος pro: *submitto me disciplinae alicuius* Sir. 6, 23. 50, 26. ἐπιβαίνω ἐπὶ τὸν τ. τινος i. e. *subiicio mihi aliquem* Bar. 4, 24. σκληρύνω τὸν τ. μου *obduro cervicem meam* pro: *pervicacem me gero* 3 Esr. 1, 48. — ita pro הִקְשָׁה עֹרֶף Deut. 10, 16. —

Τραχύς, εῖα, ύ, *asper*, de via, it. de regione [propr. Ceb. tab. c. 6. Diod. Sic. 4, 20. Xen. An. 4, 6. 12.] πορεύεσθαι τραχείας ὁδούς trop. pro:

misera sorte conflictari Bar. 4, 26. — = *arduus* i. e. *difficilis, molestus* Sir. 6, 20.

Τραχύτης, τητος, ἡ (τραχύς) *asperitas* [propr. ut ὁδοῦ Hdian. 3, 3. init. Xen. Cyr. 7, 5. 67.] metaph. *morum asperitas*, ἱκανὴν ἐποίησαν — τραχύτητα *admodum ferociter se gesserunt* 3 Macc. 1, 23. —

Τρεῖς, οἱ, αἱ, τρία, τά, *tres, tria* Sir. 25, 1. 2. 26, 5. Jud. 1, 2. 3 Esr. 1, 34. 1 Macc. 5, 24. 33. — pro שְׁלשׁ, שְׁלשָׁה Gen. 6, 19. (Hdian. 7, 11. 5. Xen. An. 6, 6. 36.)

Τρέμω, f. μῶ, *tremo, contremisco* 3 Esr. 4, 36. 9, 6. — pro רָעַשׁ Jer. 4, 24. (Hdian. 6, 9. 2. Xen. Mem. 2, 7. 2.) — sq. ἀπό τινος [vid. ἀπό no. II. 2. a.] Prec. Manass. v. 4.

Τρέπω, f. τρέψω, f. med. τρέψομαι, a. 2. p. ἐτράπην, f. 2. p. τραπήσομαι [cf. *Matth.* §. 252. *Buttm.* gr. max. §. 114.], *verto, converto*, pass. τρέπομαι, *vertor, convertor*, signif. reflex. *ich wende mich*, sq. εἰς c. acc. negotii, ut εἰς φυγήν Jud. 15, 3. 2 Macc. 12, 42. (Hdot. 8, 91. Xen. Cyr. 5, 4. 7.) — εἰς τὸν περί τινος λόγον 4 Macc. 1, 12. (Xen. Cyr. 5, 5. 42.) — εἰς τὸ ἐπικαλεῖσθαί τινα 3 Macc. 1, 27. — sq. ἐπί c. acc. negotii 2 Macc. 9, 2. (Xen. Mem. 3, 7. 9.) — πρός τι 2 Macc. 10, 25. (Plut. Ages. c. 26. Xen. Mem. 2, 3. 18.) sq. εἰς c. acc. nominis animi sensa indicantis 2 Macc. 3, 24. 4, 37. 8, 5. (Diod. Sic. 20, 49.) — sq. εἰς c. acc. nom. laetitiam, dolorem significantis 3 Macc. 5, 3. 16. 36. 49. Sir. 39, 27. (Diod. Sic. 1, 36.) — φίλος τρεπόμενος εἰς ἔχθραν i. e. *ex amicitia in inimicitiam transiens* Sir. 37, 3. —

Τρέφω, f. θρέψω, a. 2. p. ἐτράφην [cf. *Matth.* §. 252. *Buttm.* gr. max. §. 114.] 1) *alo, nutrio*, τινά Sap. 16, 23. 26. Tob. 2, 10. — pro הֶאֱכִיל Prov. 25, 22. (Ael. V. H. 12, 1. Dem. 1358, 13. Xen. Mem. 2, 9. 2.) — 2) *educo*, τινά 1 Macc. 3, 33. 11, 39. 4 Macc. 11, 15. (Hdian. 1, 7. 5. Xen. Cyr. 4, 5. 54.)

Τρέχω, f. θρέξομαι, a. 2. ἔδραμον, *curro* Hist. Sus. v. 24. 1 Macc. 2, 24. ἐπί τινα Hist. Sus. v. 37. ὀπίσω τινός 1 Macc. 2, 32. — διά τινος 2 Macc. 5, 2. ἐπ' ἀθανασίας ὁδόν 4 Macc. 14, 5. — pro רוּץ Gen. 24, 20. (τὴν ὁδόν Hdian. 5, 6. 17. abs. Xen. Cyr. 2, 2. 9.)

Τριακάς, δος, ἡ, *dies trigesimus* 2 Macc. 11, 30. (τριηκάς Hesiod. oper. v. 768. vel 711. in poetis gnomm. ed. *Brunck.*)

Τριάκοντα, οἱ, αἱ, τά, *triginta* 3 Esr. 1, 7. 2, 13. 1 Macc. 6, 30. 37. — pro שְׁלשִׁים Gen. 5, 3. (Diod. Sic. 2, 9. Xen. Mem. 1, 2. 31.)

Τριακονταδύο, οἱ, αἱ, τά, *triginta duo* 3 Esr. 5, 16. —

Τριακονταεπτά, οἱ, αἱ, τά, *triginta septem* 3 Esr. 5, 42.

Τριακόσιοι, αι, α (τρεῖς, ἑκατόν) *trecenti, ae, a* 3 Esr. 1, 8. 2 Macc. 4, 19. — pro שְׁלשׁ מֵאוֹת Gen. 6, 15. (Diod. Sic. 2, 9. Xen. An. 3, 4. 43.) —

Τριακοστός, ή, όν (τριάκοντα) *tricesimus, a, um* Sir. praef. prima. 1 Macc. 1, 10. (Xen. Cyr. 5, 3. 6.)

Τρίβος, ου, ἡ (τρίβω, frico, tero; frictio) *semita, trames* Sap. 14, 3. quo l. alternat c. ὁδός.

Τριετής, ἐος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (τρεῖς, ἔτος) *triennis, e* 2 Macc. 4, 23. 14, 1. (Diod. Sic. 3, 64. Lucian. dial. deor. 4, 2.)

Τριήρης, εος, ους, ἡ (τρεῖς, ἄρω) *triremis* 2 Macc. 4, 20. — de accentuatione genit. plur. τριήρων pro τριηρῶν vid. *Matth.* §. 78, a. not. 8. *Rost* §. 42, 1. not. 3. *Buttm.* §. 44. not. 4. gr. max. II. 400. 401. *Passow* sub h. v. (Thuc. 6, 46.)

Τρικυμία, ας, ἡ (τρεῖς, κῦμα, fluctus) *fluctus tertius, die dritte Woge*, Latinis qui dicitur fluctus decumanus. Credebatur autem quisque fluctus tertius, ut apud Latinos decimus, esse prioribus maior. (Plat. de rep. V. p. 472. A. δύω κύματα ἐκφυγόντι τὸ μέγιστον καὶ χαλεπότατον ἐπάγεις. Aristaenet. ep. 1, 17.) trop. βασάνων τρικυμίαι i. e. *cruciatus ingentes* 4 Macc. 7, 2. (κακῶν τρικυμία Aeschyl. Prometh. v. 1051.) Cf. *Blomfield* ad Aeschyl. l. l. *Jacobs* ad Achill. Tat. p. 879. *Heindorf* ad Plat. Euthydem. p. 293.

Τριπλασίως, adv. (τριπλάσιος, triplus Xen. An. 7, 4. 21.) *tripliciter* Sir. 43, 4.

Τρίπολις, εως, ἡ, *Tripolis*, urbs Phoeniciae, portu instructa, versus meridiem Orthosiam urbem habens 2 Macc. 14, 1. (Diod. Sic. 16, 41. Jos. Ant. 12, 10. 1. quo l., ut apud Romanos, Syriae adnumeratur.)

Τρίς, adv. (τρεῖς) *ter*. Sir. 13, 7. 48, 3. — pro שָׁלשׁ פְּעָמִים 1 Sam. 20, 4. (Ael. V. H. 10, 4.)

Τρισάθλιος, ία, ιον (τρίς, ἄθλιος) *ter miser, admodum miser* 3 Macc. 4, 4. 4 Macc. 16, 6. (Soph. OC. v. 373. Alciphr. 3, 5. 6.)

Τρισαλιτήριος, ία, ιον (τρίς, ἀλιτήριος, mit Sündenschuld beladen, frevelhaft Thuc. 1, 126. furialis, qui, quo venit, illuc secum exitium affert Dem. 280, 26.) *admodum flagitiosus, höchst frevelhaft und verrucht* 2 Macc. 8, 34. 15, 3. Addit. ad l. Esth. 6, 14.

Τρισκαιδέκατος, η, ον (τρίς, δέκατος) *decimus tertius*, ἡ τρισκαιδεκάτη *dies decimus tertius* Addit. ad l. Esth. 6, 16. quo l. genit. τοῦ δωδεκάτου μηνός non opus esse admonet, ut addatur ἡμέρα vel ellipsis statuatur.

Τρισχίλιοι, αι, α (τρεῖς, χίλιοι) *tria millia* 3 Esr. 1, 7. 1 Macc. 4, 6. 15. 5, 20. 22. 7, 40. — De singulari τρισχίλιος iuncto c. nomine collectivo vid. sub ἑξακισχίλιοι observata. Ita τρισχιλία ἵππος = *tria millia equitum* 1 Macc. 10, 77.

Τρίτος, η, ον, *tertius, a, um* Sir. 23, 16. 28, 14. 15. Vide de his l. sub γλῶσσα adnotata. — 45, 23. 1 Macc. 1, 20. — χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας *heri et nudius tertius* pro: *antea, olim*, ita in temporis proxime praeterlapsi mentione Hist. Sus. v. 15. — χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν pro אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם 1 Sam. 4, 7. 14. coll. Exod. 5, 7. (Xen. Cyr. 6, 3. 11.) — ἡ τρίτη sc. δεκάτη Tob. 1, 8. Cf. ad h. l. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Zehnte* et *Ilgen* ad Tob. l. l. — τὸ τρίτον, subst. *res tertia, das Dritte* Sir. 26, 19. 50, 25. — in partitione τρίτον, it. τὸ τρίτον, adv. [vid. ἀριστερός] i. e. vel *tertio, drittens* Sir. 23, 23. 26. — vel: *tertia vice* 3 Macc. 5, 20.

Τρίχωμα, τος, τό (τριχόω, capillis obtego, pilosum reddo; capillamentum) *capilli* 3 Esr. 8, 71. (Diod. Sic. 3, 8. Hdot. 7, 70.)

Τρομέω, ῶ f. ήσω (τρόμος) *tremo, ich zittere, bebe* 1 Macc. 2, 24.

Τρόμος, ου, ὁ (τρέμω) *tremor, ingens pavor* Sir. 16, 17. Bar. 33. de quo dat. modi vid. ἀγρωχία. — (Hom. Il. 6, 137. 18, 247.) iungitur c. vocabulis eiusdem fere significationis [de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλίαμα], ut φόβος, δέος Jud. 3, 1. 1 Macc. 7, 18. 4 Macc. 4, 11. — 2 Macc. 15, 23.

Τρόπαιον, ου, τό (τρέπω) *tropaeum, Siegeszeichen* 2 Macc. 5, 6. 15. (Ael. V. H. 12, 13. Dem. 45, 10. Xen. An. 4, 5. 27.)

Τροπή, ῆς, ἡ (τρέπω, verto; versio in fugam) 1) *conversio*, ut astrorum, siderum Sap. 7, 18. (Pol. 3, 72. 3. Marc. Anton. 5, 23. Hom. Odyss. 5, 404.) — 2) = *defectio*, λαοῦ Sir. 45, 23. coll. Num. 25, 1 sqq. — 3) *strages proelio facta*, ita de hostibus terga dantibus 1 Macc. 4, 35. 2 Macc. 12, 37. (Plut. Ages. c. 10. Diod. Sic. 1, 48. Xen. An. 1, 8. 25. 4, 8. 21.)

Τρόπος, ου, ὁ (τρέπω, verto; conversio) *modus, ratio* i. e. a) *agendi ratio, mores, die Sinnesart und Lebensweise* 2 Macc. 5, 22. πρᾶος τὸν τρόπον [de quo accus. vid. αἰδήμων] 2 Macc. 15, 12. (Ael. V. H. 12, 1. Hdian. 1, 1. 3. Xen. Cyr. 2, 2. 11. et 16.) — b) univ. *die Art u. Weise*, ut ἐν ἐπιβούλων τρόπῳ = *proditorum instar* 3 Macc. 5, 12. πᾶς τρόπος θανάτου 4 Macc. 9, 29. (Xen. Cyr. 8, 1. 19.) — ita accus. τρόπον, adverbialiter [vid. ἀριστερός] = *nach Art*, sq. genit., ut θηρίων = *bestiarum more* s. *ratione* 2 Macc. 5, 27. 10, 6. 3 Macc. 4, 9. δραπέτου τ. 2 Macc. 8, 35. σχηνωμάτων τ. 2 Macc. 10, 6. σχορπίων 4 Macc. 11, 10. ἐν παντὶ τρόπῳ, *quovis modo* 4 Macc. 2, 7. 15, 3. τὸν τρόπον τοῦτον it. τοῦτον τὸν τ. 1 Macc. 11, 30. 15, 2. 2 Macc. 1, 24. 6, 31. 7, 7. 11, 16. 4 Macc. 5, 13. 6, 1. 9, 15. 12, 13. — κατὰ τοῦτον τ. τ. 4 Macc. 11, 11. — τόνδε τὸν τρόπον 2 Macc. 14, 46. 15, 22. ὃν τρόπον, *quemadmodum*, Jud. 2, 16. 4, 1. Hist. Sus. v. 62. 3 Esr. 4, 42. 2 Macc. 15, 39. — pro כַּאֲשֶׁר Gen. 26, 29. (Diod. Sic. 1, 11. Xen. Mem. 1, 2. 19.) καθ' ὃν τρόπον, *qua ratione* 2 Macc. 6, 20. 12, 39. 4 Macc. 14, 17. κατὰ μηδένα l. κατὰ οὐδένα τρόπον, *nullo modo*, κατὰ πάντα τ. τ. *omni modo* 2 Macc. 11, 31. 4 Macc. 4, 24. 5, 16. 6, 5. 7, 3. 10, 7. (Xen. Cyr. 8, 2. 5.) — καθ' ὁντιναοῦν τρόπον, *qualicunque modo* 2 Macc. 14, 3. 3 Macc. 7, 7. διὰ τούτων τῶν τρόπων = *his artibus* Addit. ad l. Esth. 6, 13. διὰ τοῦτον τ. τ. i. e. *ideo, propterea* 2 Macc. 8, 36.

Τροπόω, ῶ f. ώσω et forma medii τροπόομαι, οῦμαι, f. τροπώσομαι, a. 1. ἐτραπωσάμην (τρέπω) 1) *in fugam verto, fugo*, τινά, passiv. τροπόομαι, τροποῦμαι, p. p. τετρόπωμαι, a. 1. p. ἐτροπώθην, *in fugam vertor, fugor* 1 Macc. 4, 20. 5, 60. 6, 5. 10, 72. 11, 56. 16, 8. 2 Macc. 9, 2. 13, 19. — ita pro נִגַּף 2 Chron. 25, 22. medium, sq. acc. pers. 1 Macc. 11, 15. 73. — οὐκ ὀλίγους — ἐνίκα τροπούμενος 2 Macc. 8, 6. — ita pro נִגַּף 1 Chron. 19, 16. Ps. 89, 23. הִכְנִיעַ 1 Chron. 18, 1. —

Τροφεῖον, ου, τό (τρέφω, nutrio) *merces nutriciatus, Ammen-Lohn, vel merces pro educatione* 4 Macc. 15, 10. (Plut. Ages. c. 39.) Alii, intuentes Diod. Sic. Vol. 4. p. 44. ed. Bip. Soph. OC. v. 341. poni 4 Macc. 15, 10. pro τροφή existimant ideoque explicant: *alimentum*.

Τροφεύω, f. εύσω i. q. τρέφω, *nutrio, alo*, τινά Bar. 4, 8. — pro הֵינִיק Exod. 2, 7. (Philo de vit. Mosis p. 605 B.) Cf. de hac verbi τρέφω forma seriori aevo propria *Lob.* ad Phryn. p. 589. et *Passow* sub hoc voc.

Τροφή, ῆς, ἡ (τρέφω) 1) *nutrimentum, cibus, victus* Sap. 13, 12. 16, 2. 3. 20. 19, 21. 3 Esr. 8, 79. 1 Macc. 1, 35. 6, 57. 13, 21. 2 Macc. 5, 27. 3 Macc. 3, 7. 4 Macc. 1, 3. — pro טֶרֶף Ps. 111, 6. אֹכֶל Job. 36, 3. (Diod. Sic. 1, 30. Ael. V. H. 5, 20. Xen. Mem. 3, 11. 6.) — 2) *commodum, emolumentum* Sir. 37, 20. 41, 2.

Τροφοφορέω, ῶ f. ήσω (τροφός, nutrix, φορέω, gesto) *alimentum praebeo, educo* 2 Macc. 7, 27. (Macar. homil. 46.)

Τροχαῖος, αία, αῖον (τρόχος, cursus; currens) *orbicularis, qui in circulo movetur* 4 Macc. 11, 10. —

Τροχαντήρ, ῆρος, ὁ (τροχάζω, curro; cursor) *uncus*, tormenti genus. Mento enim vel faucibus infigi solebat apud Romanos reis uncus, quo vel ad scalas Gemonias vel in ignem vel in Tiberim trahebantur. 4 Macc. 8, 12.

Τροχίζω, f. ίσω (τροχός) *in rota torqueo*, τινά 4 Macc. 5, 2. (Diod. Sic. 20, 71.)

Τροχός, οῦ, ὁ (τρέχω, curro; cursor, circulus) *rota, das Rad* a) ἁμάξης *das Wagenrad* Sir. 36, 5. (Hom. Il. 6, 42. (Xen. Cyr. 6, 1. 29.) — b) *rota figularis* i. e. rota, qua utuntur figuli Sir. 38, 29. (Xen. Conv. 7, 2.) — c) rota, qua sontes corpore distento et inter rotae radios implicato suspensi apud veteres torquebantur 4 Macc. 5, 31. 8, 12. 9, 12. 17. 19. 20. 10, 8. 11, 10. 17. (Aristoph. Lysist. v. 846. Plut. v. 875. Dem. 856, 13.)

Τρυβλίον, ου, τό (τρύψ, poculum) *catinus, eine Schaale, patina* Sir. 34, 14. — pro קְעָרָה Num. 7, 13. (Ael. V. H. 9, 37. Lucian. Jov. Tragoed. §. 42.) —

Τρυγάω, ῶ f. ήσω (τρύγη, fruges, quae maturae autumno colliguntur) *fruges maturas colligo, meto*, de vindemiantibus Sir. 30, 25. — pro בָּצַר Deut. 24, 21. (Dioscor. 5, 30. Diod. Sic. 3, 60. Xen. Oec. 10, 19.)

Τρυγητής, οῦ, ὁ (τρυγάω) *messor, vindemiator* Sir. 30, 25.

Τρύγητος, ου, ὁ, *frugum collectio, messis, vindemia* Sir. 24, 25.

Τρυφάω, ῶ f. ήσω (τρυφή, quod vid.) *in deliciis vivo, vitam mollem et delicatam ago, luxurior* Sir. 14, 4. — pro הִתְעַדֵּן Neh. 9, 25. הִתְעַנֵּג Jes. 66, 11. (Diod. Sic. 20, 3. Ael. V. H. 2, 5.) —

Τρυφερεύομαι, f. σομαι, dep. (τρυφή) *vitam mollem et delicatam ago, vornehm leben*, ex adiunct. *tener sum, zart sein* Addit. ad l. Esth. 5, 3.

Τρυφερός, ά, όν (τρυφή, quod vid.; mollis, delicatus) *tener, a, um, zart* Bar. 4, 26. Hist. Sus. v. 31.

Τρυφή, ῆς, ἡ, *mollities, vita delicata* Sir. 11, 25. 14, 16. 18, 31. 37, 29. — pro מַעֲדַנִּים Gen. 49, 20. תַּעֲנוּג Prov. 19, 10. (Ael. V. H. 5, 1. Hdian. 5, 2. 14. Xen. h. gr. 6, 2. 6.) — ἐδέσματα τρυφῆς *cibi delicati quid habentes* = ἐ. τρυφεραί Sap. 19, 11. Cf. de genit. sub ἁγιασμός notata. —

Τρύφημα, τος, τό (τρυφάω, quod vid.) *deliciae* Sir. 34, 3.

Τρύφων, ωνος, ὁ, *Tryphon*, nom. propr. viri, qui, Apamea oriundus et Diodotus primum appellatus, exercitui syriaco praefectus Antiochum, regis Alexandri filium, in patriam quidem revocavit regemque proclamavit, post vero eundem imperio privavit sibique ipsi regiam dignitatem vindicavit; ducem denique Judaeorum, Jonathanem, captivum non solum fecit, sed etiam, ut interficeretur, auctor fuit. 1 Macc. 11, 39. 54. 57. 12, 39. 42. 49. 13, 12. 14. 20. 21. 22. 24. 31. 34. 15, 37. 39. (Jos. Ant. 13, 5. 1. 13, 7. 2. Appian. Syr. 68.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tryphon.*

Τρύχω, f. τρύξω (τρύω, tero, contero, consumo Hom. Odyss. 1, 248.) *affligo, vexo*, pass. *affligor* Sap. 11, 11. τινὶ *aliqua re* 14, 15. (Dem. 422, 18. Xen. h. gr. 5, 2. 4.)

Τυγχάνω, f. τεύξομαι, impf. ἐτύγχανον, a. 2. ἔτυχον, a. 1. ἐτευξάμην, perf. τέτευχα [de qua perfecti forma serioris aevi et obvia 3 Macc. 5, 35. cf. *Matth.* §. 251. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. sub τεύχω. *Lob.* ad Phryn. p. 395.] 1) *assequor* [i. e. assequor scopum Xen. Cyr. 4, 6. 4. An. 3, 2. 19.] i. e. *consequor, adipiscor, ich erlange* a) sq. gen. *rei* [cf. *Matth.* §. 328, 5. *Rost* §. 108, 2. c. *Win.* §. 30, 5 fin. et quatenus haec significatio pertinet ad aor. 2. et reliqua tempora praeter praesens et imperf. *Matth.* §. 251.] Addit. ad l. Esth. 2, 5. 6, 10. 3 Esr. 8, 53. 1 Macc. 11, 42. 2 Macc. 4, 6. 5, 9. 6, 22. 13, 7. 14, 6. 10. 15, 7. 3 Macc. 2, 33. 3, 28. 5, 25. 7, 10. (Diod. Sic. 6, 1. Dion. Hal. Ant. 7, 56. Xen. Mem. 1, 7. 11. An. 6, 4. 30.) — — b) seq. accus. rei 2 Macc. 5, 18. (Soph. Philoct. v. 503. OR. v. 579. Eurip. Med. v. 759.) Cf. *Matth.* l. l. *Wunder* ad Soph. l. l. *Rost* l. l. not. b. *Bornem.* ad Xen. An. 3, 2. 7. *Herm.* ad Vig. p. 762.

2) metaph. *evenio, contingo,* τυγχάνει, *evenit, contingit, es ereignet sich zufälliger Weise,* hinc ὁ τυχών [der erste der beste, talis qualem fert casus, quivis ubivis obvius Xen. Mem. 1, 5. 6.] *vulgaris, vilis* [Xen. Mem. 3, 11. 4.], praeced. negatione: οὐ τυχών, *haud vulgaris, haud parvus* 2 Macc. 3, 7. (Hdian. 2, 3. 16.) —

3) *sum, ich bin* a) seq. participio alius verbi adverbiascit et fortuiti notionem includens vertitur: *forte, gerade, eben, zufällig* [cf. *Matth.* §. 553. *Rost* §. 130, 5. *Buttm.* §. 131. not. 8. *Herm.* ad Vig. p. 761 et 303.] 2 Macc. 4, 32. ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακώς i. e. *andere hatte er eben verkauft.* 9, 1. ἐτύγχανε ἀναλελυκώς. (Hdot. 1, 35. Thuc. 4, 113. Xen. An. 1, 10. 3. 2, 1. 9.) — b) sine participio = εἰμί Sap. 15, 19. Tob. 5, 13. 2 Macc. 3, 9. 6, 2. 18. (Pol. 4, 38. 8. Plat. Phaedr. c. 104. p. 306. edit. *Heindorf.* Xen. h. gr. 4, 3. 3. Isocr. Archidam. c. 28.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 762. *Lob.* ad Phryn. p. 277. *Erfurdt* ad Soph. Aiac. v. 9. *Passow* II. p. 1195.

Τύμπανον, ου, τό, *tympanum,* appellatur ita a) instrumentum musicum, *Pauke* Jud. 3, 8. 16, 2. 3 Esr. 5, 3. (Ael. V. H. 9, 8. Hdian. 5, 8. 8. Lucian. dial. deor. 2, 4.) — b) instrumentum supplicii vel tormenti i. e. machina lignea incurva, cui adstringebantur sontes fustibus vel baculis caedendi 2 Macc. 6, 19. 28. (Lucian. in Jov. Tragoed. §. 19.)

Τύπος, ου, ὁ (τύπτω, verbero, tundo; vestigium plagae vel ictus, imago) 1) *exemplum, Muster, Urbild,* ut ἀσεβείας 4 Macc. 6, 19. — pro תַּבְנִית Exod. 25, 40. (Anth. gr. 2. p. 72. ed. *Jac.*) — 2) *ratio, formula,* τῆς ἐπιστολῆς 3 Macc. 3, 30. (Pol. 29, 7. 9. Jamblich. vit. Pythag. c. 16 et 23.)

Τυπόω, ῶ f. ώσω (τύπτω, verbero; signum imprimo) *formo, bilden,* ut πηλόν Sir. 38, 30. ξύλον, ita de artifice simulacra deorum fabricante Sap. 13, 13. —

Τύπτω, f. ψω, *verbero* a) univ. 3 Esr. 4, 8. 4 Macc. 6, 8. 10. addito dat. instrumenti [vid. ἄγω] 4 Macc. 9, 12. (Diod. Sic. 4, 4.) — b) de pugnantibus 1 Macc. 9, 67. — c) ex Hebraeorum loquendi consuetudine de Deo = *malis afficio* 2 Macc. 3, 39. — ita pro הִכָּה Ezech. 7, 9.

Τυραννέω, ῶ f. ήσω (τύραννος, quod vid.; tyrannidem arripio i. e. civitatem antea liberam imperio meo subiicio Xen. Cyr. 1, 1. 1. τινός Xen. Oec. 11, 12.) *tyrannico ingenio sum* [Ael. V. H. 7, 12.] i. e. *duriter tracto, violentum et immitem me gero* Sap. 16, 4. τινά *erga aliquem* = *Jem. drängen, drücken* 4 Macc. 5, 37. seq. genit. personae [de quo gen. pers. vid. ἄρχω] Sap. 10, 14.

Τυραννία, ας, ἡ = τυραννίς [Xen. Mem. 4, 6. 12.] regnum 1 Macc. 1, 4. vid. tamen de h. l. lectione *Augusti, Apel.*

Τυραννικός, ή, όν (ad tyrannum pertinens, vid. τύραννος) *violentus, tyrannisch,* ut τ. διάθεσις 3 Macc. 3, 8. — 4 Macc. 5, 26. τυραννικόν ἐστι —. τὸ ἀναγκάζειν τινὰ παρανομεῖν. (Xen. Mem. 1, 2. 56.) —

Τυραννίς, ίδος, ἡ (τύραννος) *dominatio* a) univ. Sap. 14, 21. quo l. ad dominationem [Herrschergewalt] refertur, quod pertinet ad τὸν τύραννον Sir. 47, 21. (Xen. Mem. 1, 3. 2.) — b) adiuncta violentiae notione = *Tyrannei* 4 Macc. 1, 11. 8, 14. 9, 30. 11, 23.

Τύραννος, ου, ὁ, *tyrannus* i. e. 1) *unumschränkter Herrscher, Gebieter,* ita de regibus Orientis a) univ. Sap. 6, 9. addito λαῶν v. 21. 8, 15. 14, 16. Sir. 11, 5. 1 Macc. 1, 4. 3 Macc. 4, 25. 5, 8. 3 Macc. 6, 24. Sap. 12, 14. quo l. quum βασιλεῖς et τύραννοι distinguuntur, aut intenditur notio βασιλέως, aut ex Graecorum dicendi consuetudine vocabulo τύραννος indicatur princeps violentus, qui oppressis civibus antea liberis imperium solus usurpavit. Cf. Xen. Mem. 4, 6. 12. Ael. V. H. 2, 20. — b) adiuncta violentiae et crudelitatis notione, ita de Antiocho Epiphane 2 Macc. 7, 27. 4 Macc. 1, 11. 5, 1. 3. 13. 6, 1. 21. 23. 7, 2. 3. 4. 12. 14. 28. 9, 1. 3. 10, 10. 15. 16. 11, 2. 13. 20. 22. 26. 12, 2. 11. 15, 1. 2. 16, 14. 17, 2. 9. 14. 17. 21. 23. 18, 5. 20. — — 2) nom. propr. viri, qui 2 Macc. 4, 40. fuisse dicitur in asseclis Menelai et Lysimachi rempublicam Iudaicam turbantibus.

Τύριος, ίου, ὁ, *incola* s. civis Tyri Sir. 46, 18. 3 Esr. 5, 55. 2 Macc. 4, 49.

Τύρος, ου, ἡ, *Tyrus,* emporium celeberrimum Phoeniciae opulentissimum, terra marique potentissimum, situm ad mare mediterraneum, cuius a Davidis inde temporibus saepius in libris V. T. fit mentio. Jud. 3, 1. 1 Macc. 5, 15. 11, 62. 2 Macc. 4, 28. 32. 44. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Tyrus.* (Arrian. exp. Alex. M. 2, 20 sqq. Curtius 4, 2 sqq.)

Τῦφος, ου, ὁ (fumus, metaph.:) *fastus* 3 Macc. 3, 18. (Pol. 16, 22. 4. Lucian. dial. mort. 10, 5.)

Τωβίας, ίου, ὁ, *Tobias,* nom. propr. 1) viri, qui filius fuit τοῦ τωβίτ et τῆς Ἄννης et cuius historia in libro narratur nomen eius in fronte gerente. Tob. 1, 9. 20. 4, 2. 5, 1. 7. 16. al. — 2) viri, qui pater fuisse dicitur Hyrcani cuiusdam 2 Macc. 3, 11. commemorati.

Τωβίτ, ὁ, *Tobit,* etiam *Tobi,* nom. propr. viri iudaei, qui filium habuit Tobiam et cuius pietatem celebrat liber Tobiae nomine insignis Tob. 1, 1. 3. 4, 1. 5, 10. 11. 17 al.

Υ.

Ὕαινα, ης, ἡ, *hyaena, die Hyäne* Sir. 13, 17. (Ael. hist. an. 3, 7. Plut. de sera numinis vindicta c. 7. Plin. hist. natur. 8, 44.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hyäne.*

Ὑακίνθινος, η, ον (ὑάκινθος) *hyacinthinus, a, um, hyacinthenfarbig* Sir. 6, 29. — pro תְּכֵלֶת Exod. 26, 4. (Hom. Od. 6, 231.)

Ὑάκινθος, ου, ὁ, *hyacinthus,* nomen gemmae, quae est coloris cerulei ad nigrum vergentis, ponceau und durchsichtig Sir. 40, 4. 45, 10. 1 Macc. 4, 23. pro תְּכֵלֶת Exod. 25, 4.

Ὑβρίζω, f. ίσω (ὕβρις, quod vid.; insolentem me gero Xen. Cyr. 3, 1. 27. Lucian. dial. deor. 6, 1.) *contumeliose tracto, ignominia afficio aliquem* 4 Macc. 14, 42. 3 Macc. 6, 9. — pro הֵקַל 2 Sam. 19, 44. (Pol. 10, 7. 3. Xen. Mem. 2, 1. 5. Cyr. 3, 1. 27.)

Ὕβρις, εως, ἡ, 1) *iniuria* vel *ignominia* aut *contumelia ex insolentia orta* Sap. 2, 19. Sir. 10, 6. — v. 8. ὕβρεις, *übermüthige Behandlung, Beleidigung* (ita Hesiod. op. v. 130. p. 218. ed. *Brunck*) cf. de huiusmodi plur. sub ἀλήθεια notata. Sir. 21, 4. Addit. ad l. Esth. 3, 5. 1 Macc. 3, 20. 2 Macc. 8, 17. 3 Macc. 2, 3. 21. 6, 12. (Diod. Sic. 4, 10. Xen. Cyr. 5, 2. 18. An. 5, 8. 19.) metonym. pro ὑβριζόμενος Sap. 4, 18. — 2) *ignominia* 3 Macc. 3, 25. quo l. plur. ὕβρεις = *ignominiae specimina.*

Ὑβριστής, οῦ, ὁ (ὑβρίζω) *violentus in alios,* vel: *ignominiose et contumeliose tractans* Sir. 8, 11. 32, 19. (Lucian. dial. deor. 6, 1. Xen. Mem. 1, 2. 12 et 19.)

Ὑγεία, ας, ἡ, i. q. ὑγίεια [cf. *Brunck* ad poet. gnom. p. 324 sq.] *sanitas, prospera valetudo* Sir. 30, 15. 16. (Ael. V. H. 2, 5. 14, 11.) vid. de hac huius vocab. ab Atticis veteribus aliena *Pors.* ad Eur. Or. v. 229. *Jac.* ad Achill. Tat. p. 812. coll. *Lob.* ad Phryn. p. 493. et *Brunck* l. l.

Ὑγιαίνω, f. ανῶ (ὑγιής, sanus) *sanus sum* i. e. *valeo, prospera valetudine utor* a) univ. Tob. 5, 15. 20. 7, 4. 5. 10, 6. 12, 5. 3 Macc. 11, 28. (Cebet. tab. c. 36. Dem. 256, 4. Xen. Mem. 2, 2. 4.) — b) in salutationibus tum advenientis Tob. 5, 13. 11, 17. Vid. ad hos l. sub ἔρχομαι monita — tum scribentis 2 Macc. 1, 10. 9, 19. 11, 38.

Ὑγίεια, ας, ἡ (ὑγιής) *sanitas, prospera valetudo* Sap. 7, 10. 13, 18. Sir. 1, 16. — ὑγίεια ἰάσεως = ὑγίεια, sed fortius. Cf. de eiusmodi genitivis sub αἰών observata. — ὕπνος ὑγιείας, *somnus valetudinem conservans et augens* Sir. 34, 20. — Tob. 8, 17. 21. (Diod. Sic. 2, 57. Xen. Cyr. 1, 6. 17.)

Ὑγιής, ίος, οῦς, dat. ίει, εῖ, acc. ὑγιέα, ὑγιᾶ [ὑγιῆ Tob. 12, 5. it. Plat. Phaedon. §. 39. ed. *Fischer.*, cuius loco frequentius apud Atticos ὑγιᾶ cf. *Matth.* §. 113. not. 1. *Buttm.* gram. max. §. 53, not. 1. *Rost* §. 47, 2. Greg. Cor. p. 163. ed. *Schäfer*. *Bornem.* ad Xen. Mem. 4, 2. 17. *Win.* §. 79, 1.] *sanus, prospera valetudine utens* Sap. 17, 26. Sir. 30, 14. Tob. 12, 5. — (Xen. l. l.) —

Ὑγρός, ά, όν (ὕω, ὕδωρ) *humidus*, ῥεῦμα ὑγρόν i. e. *fluvius multos habens humores* i. e. *fluvius aquosus* Sir. 39, 13. (Ael. V. H. 9, 2. Hdian. 6, 6. 2. Xen. Mem. 1, 4. 8.)

Ὑδραγωγός, οῦ, ὁ, ἡ — όν, τό (ὕδωρ, ἄγω, duco) *aquam ducens*, substant. i. q. ἀγωγὸς ὕδατος [Hdian. 7, 2. 7.] *aquae ductus, Wasserleitung* Sir. 24, 28. — τὸ ὑδραγωγόν pro תְּעָלָה 2 Regg. 18, 17. 20, 20.

Ὑδρεύω, f. εύσω, *aquam haurio* l. *peto* [Theogn. v. 258 vel 264.] med. ὑδρεύομαι, *mihi* s. *in usus meos aquam peto* Jud. 7, 13. (Hdot. 7, 193. 9, 49.)

Ὕδωρ, ὕδατος, τό, *aqua*, plur. τὰ ὕδατα, *aquae* vel *aquarum copia* s. *multitudo* a) univ. Jud. 9, 12. 16, 13. Cant. tr. puer. v. 58. ὕδατα — τὰ ὑπεράνω i. e. *aquarum, quae nubibus continentur, multitudo* Cant. tr. puer. v. 37. — Sap. 10, 8. 13, 2. 16, 20. 18, 5. Sir. 39, 23. Jud. 16, 15. Addit. ad l. Esth. 7, 3. 2 Macc. 1, 21. 31. 33. — ubi opp. πῦρ Sir. 3, 28. 15, 11. 29, 26. Jud. 9, 12. 2 Macc. 1, 20. — ubi opp. γῇ Jud. 2, 7. vid. de h. l. sub γῆ observata. — b) de aqua navigabili, ut maris, fluviorum, torrentium Sap. 5, 10. 22. 17, 18. 19, 7. Sir. 18, 9. 25, 24. 39, 17 bis. 40, 11. 16. 43, 20 bis. Addit. ad l. Esth. 1, 10. 1 Macc. 5, 42. 9, 45. 11, 67. (Theophr. char. c. 3. Xen. An. 4, 3. 21.) — c) de aqua potabili Sap. 11, 4. 11. Sir. 26, 12. 29, 21. 38, 5. 48, 11. 50, 8. Jud. 7, 7. 12. 17 bis. 20. 21. 8, 9. 11, 12. 3 Esr. 9, 2. 2 Macc. 15, 39. 4 Macc. 3, 11. (Diod. Sic. 2, 36. Dem. 355, 23. Xen. Mem. 3, 13. 3.) — d) aquae quatenus lotioni inserviunt Jud. 10, 3. 12, 17. — e) de putei aqua, ut ὕδωρ λάκκου = *Cisterne* 1 Macc. 9, 33. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Aspar.* — f) de aquis coelestibus = *nimbi, procellae, exundationes* Cant. tr. puer. v. 27. 3 Macc. 2, 4. (Dem. 1379, 1. Xen. An. 4, 2. 2.) — g) metaph. ὕδωρ σοφίας i. e. *sapientia,* aquae instar, *animos recreans, corroborans, exhilarans* Sap. 15, 3.

Ὕειος, εία, ειον (ὗς, sus, porcus) *suillus,* ut ὕεια κρέα 2 Macc. 7, 1. 4. 4 Macc. 5, 1. — minus plene τὰ ὕεια 1 Macc. 1, 47. 4 Macc. 5, 15. 6, 15. (ὕεια σάρξ Diod. Sic. 1, 35.)

Ὑετός, οῦ, ὁ (ὕω, pluo) *pluvia* Sap. 16, 16. 22. Sir. 1, 2. νεφέλη ὑετοῦ *nubes pluviam demittens* l. *promittens* Sir. 30, 20. 40, 13. 43, 18. Bar. 6, 53. Jud. 8, 33. — ita pro גֶּשֶׁם Gen. 7, 12. 8, 2. (Antiph. 716, 2. Xen. Ven. 5, 3.)

Υἱός, οῦ, ὁ, 1) *filius, der Sohn* a) propr. Sir. 3, 2. 16, 1. 30, 1. 2. 3. 7. 8. 13. 28. 30. 31, 20. 45, 23. 25 ter. 47, 12. 23. 49, 12. 50, 1. 51, 1. Bar. 1, 1. 3. 4. 7. 8. 11. 12. 2, 3. Tob. 1, 15. 20. 21 bis. 2, 2. 3, 9. 15. 17. 4, 2. 5. 11. 13. 14. 6, 14. 7, 7. 10, 7. 11, 6. 9. 10. 13. 15. 12, 1. 14, 3 ter. v. 12. Jud. 6, 15. 8, 1. 16, 7. 12. Addit. ad l. Esth. 7, 12. 3 Esr. 1, 4. 34. 43. 57. 5, 1. 8, 21. 70. 1 Macc. 1, 9. 48. 2, 2. 14. 16. 17. 18. 20. 30. 49. 70. 4, 30. 6, 55. 8, 17 bis. 9, 53. 10, 67. 11, 62. 13, 16. 53. 14, 25. 49. 15, 1. 16, 2. 3. 13. 16. 2 Macc. 2, 20. 7, 20. 26. 27. 9, 25. 29. 10, 10. 3 Macc. 7, 6. 4 Macc. 4, 15. 12, 6. 15, 2. 6. 19. 29. 16, 3. 11. 13. 20. 24. (Diod. Sic. 4, 39. Hdian. 3, 6. 11. Xen. Mem. 1, 2. 27.) — b) in blanda compellatione Sir. 7, 3. 39, 13. — c) seq. genit. urbis = *incola, civis urbis* Bar. 4, 10. 14. Tob. 13, 9. vid. sub τέκνον de hoc huius voc. usu notata. — d) seq. genit. nominis necessitudinem in-

dicantis, quae est inter homines unius eiusdemque nationis, generis, terrae, ubi nos: *Mitbürger Jemandes* Sir. 45, 9. Tob. 4, 13. 1 Macc. 6, 24. υἱοὶ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ = *cives populi Dei* Jud. 12, 8. υἱὸς τοῦ γένους τινός *familiaris alicuius, Volksverwandter Jem.* Jud. 8, 32. — e) de animalibus, ut υἱοὶ ταύρων Sir. 38, 25. — pro בְּנֵי־בָשָׁן Deut. 32, 14. (ita *filius* Columell. 6, 37. 4.) —

2) *proles, soboles* i. e. *unus ex posteris alicuius*, οἱ υἱοί τινος, *posteri alicuius* Sir. 45, 13. 46, 12. 48, 10. ἐπιστρέψαι καρδίαν πατέρων πρὸς υἱούς *animum maiorum transferre ad posteros* i. e. *auctorem esse, ut posteri, qua maiores* [Arahamus, Isaacus, Jacobus] *fuerunt, pietate excellant* Bar. 3, 21. 23. Tob. 1, 6. 7. 4, 12. 7, 3. 13, 9. Jud. 5, 3. 5. 23. 6, 1. 17. 7, 8. 17. 18 bis. 24. 12, 13. 14, 12. 3 Esr. 1, 14. 15. 5, 9—34. 58. 59. 8, 29—40. 9, 21. 22. 26—35. 1 Macc. 2, 1. 5, 3. 46. 6, 65. 9, 36. 37. 66. 14, 29 bis. coll. 2, 1. — οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, *posteri Israelis* i. e. *Israelitae* Sir. 46, 10. 47, 2. 50, 20. Bar. 2, 28. 3, 4. Tob. 13, 3. Jud. 1, 6. 12. 2, 23 bis. 26. 4, 1. 8. 6, 10. 14. 7, 1. 4. 6. 10. 17. 19. 10, 11. 15, 3. 5. 7. 8. 16, 25. Hist. Sus. v. 48. 3 Esr. 1, 5. 19. 5, 47. 7, 6. 10. 13. 8, 5. 92. 9, 37. 1 Macc. 3, 15. 41. 7, 9. 13. 23.

3) ex antiquitatis tum universae tum hebraicae simplicitate: *is ad quem pertinet aliquis vel aliquid*, ut possessione, similitudine, civitate [vid. supra sub no. 1. c.], consuetudine, schola et disciplina, necessitudine [vid. supra sub no. 1. d.], vi muneris, amore, culpa, praemio. — Utuntur Lat. in talibus vel adiectivis vel participiis cognatis substantivo, quod casu secundo sequitur vocabulum υἱός, vel pro contextus ratione nominibus, *dignus, socius, civis, particeps, imitator, sectator* [cf. de hac dicendi consuetudine, non tam circumscribendi, quam intendendi vim et finem habente *Win.* §. 34, not. 2.] Ita οἱ υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας *filii exilii* i. e. *exules patria pulsi* 3 Esr. 7, 11. 12. οἱ υἱοὶ τῆς ἄκρας 1 Macc. 4, 2. υἱοὶ ἀλλογενῶν 3, 45. οἱ υἱ. τῆς ὑπερηφανίας 2, 47. — ita pro בֵּן 1 Sam. 20, 31. 2 Sam. 12, 8. 18, 28. Cohel. 10, 17. — (οἱ υἱοὶ τῆς ἀληθείας Epiphan. Opp. Vol. 1. p. 380. B.) — similiter υἱοὶ ἀλλογενεῖς 1 Macc. 3, 36. υἱ. ἄνομοι 1, 11. υἱ. δυνατοί v. 58. — Sir. 4, 11. quo l. ἡ σοφία dicitur υἱούς [i. e. *cultores suos*] ἑαυτῇ ἀνυψῶσαι.

4) υἱὸς τοῦ θεοῦ, *filius Dei* appellatur *is qui filii loco a Deo habetur et tractatur* i. e. *qui prae ceteris diligitur et beneficiis a Deo ornatur = Liebling, Schützling Gottes.* Uti in canonicis, ita etiam in apocryphis V. T. libris sensu ethico-politico s. theocratico hoc nomine ornatur populus israeliticus a) univ. Sap. 9, 7. 12, 21. 16, 10. 18, 4. 13. Jud. 9, 4. 13. Addit. ad l. Esth. 6, 14. 3 Macc. 6, 28. — b) ita ut praedominetur notio *pii Dei cultoris* Sap. 2, 18. 5, 5. 9, 5. Sir. 4, 10.

5) υἱὸς ἀνθρώπου, *filius hominis.* Vide de hac formula sub ἄνθρωπος no. 1. in fine observata.

Ὕλη, ης, ἡ (silva Dion. Hal. Ant. 1, 70. Xen. An. 5, 2. 31.) *materia, Stoff* Sap. 11, 11. 15, 13. Sir. 28, 10. 2 Macc. 2, 24. 4 Macc. 1, 29. (Hdian. 1, 10.) —

Ὑλοτόμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὕλη, τέμνω, caedo; silvicida Diod. Sic. 14, 42. 19, 58.) *ligna caedens;* ὑλοτόμος τεκτών = *faber lignarius* Sap. 13, 11. —

Ὑμεναῖος, ου, ὁ (ὑμνέω) *hymnus nuptialis* 2 Macc. 4, 6. (Hom. Il. 18, 493.)

Ὑμέτερος, α, ον (ὑμεῖς) *vester, a, um* Bar. 4, 24.

Ὑμνέω, ῶ f. ήσω (ὕμνος) *laudes alicuius celebro s. cano.* Ita de personis carmine sacro laudes Dei celebrantibus, absol. 1 Macc. 13, 47. — sq. accus. ut τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου Sap. 10, 20. Addit. ad l. Esth. 3, 10. Prec. Manass. v. 15. Sir. 39, 35. τὸν κύριον Cant. tr. puer. v. 37—65. v. 67. in quibus l. si iungitur c. verbis cognatae significationis vid. sub ἀγαλλίαμα observata. — pro זִמֵּר Jes. 12, 5. (Ael. V. H. 2, 4. Xen. Cyr. 8, 1. 23.) sq. dat. pers. = *carmen alicui dico = in honorem alicuius cano* Sir. 47, 8. 3 Esr. 5, 60. 62. addito ὕμνον καινόν Jud. 16, 13. — ita pro שִׁיר sq. לְ et acc. rei Jes. 42, 10. coll. Ps. 33, 3. 96, 1. 98, 1.

Ὑμνητός, ή, όν (ὑμνέω) *laudibus celebratus, laude dignus, gepriesen, preiswürdig* Cant. tr. puer. v. 33.

Ὑμνογράφος, ου, ὁ (ὕμνος, γράφω) *carminum scriptor* 4 Macc. 18, 15.

Ὕμνος, ου, ὁ [carmen Dem. 530, 23.] *hymnus,* i. e. *carmen*, quo *laudes alicuius celebrantur* a) univ. Sir. 44, 1. — de carminibus sacris Sir. praefat. sec. Jud. 16, 13. 3 Esr. 5, 6. 1 Macc. 4, 33. 13, 51. 2 Macc. 1, 30. 10, 7. 38. 12, 37. 1 Macc. 7, 16. 4 Macc. 10, 21. — pro שִׁיר Jes. 42, 10. (Diod. Sic. 5, 29. Hdian. 4, 2. 10.)

Ὑπαγορεύω, f. εύσω (ὑπό, ἀγορεύω, concionor) *verbis subiicio, indico, anzeigen* 3 Esr. 6, 33. —

Ὑπάγω, f. ξω (ὑπό, ἄγω, duco; subduco, ut iugo Lucian. dial. deor. 22, 6. *abduco* Xen. h. gr. 1, 3. 12.) intrans. *me subduco* i. e. *abeo, discedo*, addito particip. ὑγιαίνων Tob. 12, 5.

Ὕπαιθρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, αἰθήρ) *subdialis, e*, ἐν ὑπαίθρῳ, *sub dio, im Freien* 2 Macc. 15, 19. (Diod. Sic. 14, 32. Plut. vit. Caton. c. 16. Xen. Mem. 2, 1. 6.) Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 251.)

Ὑπακούω, f. ούσω (ὑπό, ἀκούω; audio, ausculto, ita de ianitoribus, qui stantes ad fores nomen pulsantis quaerunt Plat. Criton. c. 1. ed. *Fischer.* Plut. de genio Socr. c. 31.) *dictis obtempero, obedio,* seq. genit., nunc personae, nunc rei [de quo genit. vid. ἀκούω] Sir. 4, 15. 24, 21. 1 Macc. 10, 38. (Xen. Cyr. 8, 1. 4 et 20. Thuc. 2, 62.) — sq. dat. pers. [cf. *Matth.* §. 362, not. *Rost* §. 108, not. 12.) Bar. 3, 33. 1 Macc. 12, 43. 2 Macc. 7, 38. — pro שָׁמַע Gen. 39, 10. (Hdian. 3, 12. 15. Xen. Mem. 2, 3. 16.)

Ὕπανδρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, ἀνήρ) *viro subiectus, a, um* Sir. 9, 9. 41, 21. — תַּחַת אִישׁ Num. 5, 29. (Artem. 1, 78. Pol. 10, 26. 3.)

Ὑπαντάω, ῶ f. ήσομαι (ὑπό, ἀντάω) *obviam eo, occurro, ich begegne, gehe entgegen* a) propr. τινί Sap. 6, 16. quo l. sapientia comparatur personae obviam venienti hominibus verum et rectum quaerentibus. Tob. 7, 1. (Hdian. 1, 7. 9. Xen. Cyr. 6, 3. 15.) — μὴ ὑπαντᾶν τινι trop. *vitare consuetudinem alicuius* Sir. 9, 3. — b) metaph. aa) *Jemandem begegnen* i. e. *tracto aliquem* Sir. 15, 2. — bb) κακά τινι *mali quid accidit alicui.* Sir. 12, 17.

Ὕπαρ, τό, nom. indeclin., *visio vera vigilanti obvia, eine wahre Erscheinung im Zustande des Wachens* 2 Macc. 13, 11. quo l. per appositionem vel explicationis ergo praecedit ὄνειρον ἀξιόπιστον. Cf. *Win.* §. 48, 3. (Plut. de sera numinis vindicta c. 22.)

Ὕπαρξις, εως, ἡ (ὑπάρχω, quod vid.; vox se-

riorls aevi pro graecitatis antiquioris vocab. τὰ ὑπάρχοντα. Cf. *Tittmann* de synonym. N. T. p. 193. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. b. p. 707.) ***bona, quae possidet aliquis, facultates, Besitzthum*** Jud. 16, 21. — pro רְכוּשׁ 2 Chron. 35, 7. הוֹן Prov. 18, 11. (Artem. 2, 24. Pol. 2, 27. 11.)

Ὑπάρχω, f. ξω (ὑπό, ἄρχω, quod vid.; initium facio Dem. 1345, 7.) 1) ***adsum, praesto sum,*** impers. ὑπάρχει μοι, ***praesto mihi est*** Tob. 4, 8. ὡς σοὶ ὑπάρχοι, ***prouti praesto tibi fuerit.*** De h. l. optat. vid. *Matth.* §. 527, b. *Rost* §. 123, 2. — addito nominat. rei vel personae: ***praesto mihi est aliquid*** vel ***aliquis*** i. e. ***habeo*** s. ***possideo aliquid vel aliquem*** Sir. 20, 15. Tob. 3, 15 bis. 4, 21. 6, 14. 3 Esr. 4, 53. 2 Macc. 11, 30. de h. l. futuro ὑπάρξει τινί τι ***es soll Jemand etwas haben,*** cf. *Matth.* §. 498, c. — (Jos. Ant. 7, 7. 3. Hdian. 2, 10. 6. Xen. An. 2, 2. 11.) — τὰ ὑπάρχοντά τινι, ***opes alicuius*** Tob. 4, 8. τὰ ὑπάρχοντα, substantive, seq. genit. pers. ***opes*** s. ***facultates alicuius, das Besitzthum Jemandes*** Sir. 40, 1. Tob. 1, 20. 8, 21. Jud. 8, 10. 16, 24. 3 Esr. 6, 32. (Cebet. tab. c. 7. Pol. 4, 3. 1. Xen. An. 6, 4. 9.) — abest gen. pers. facile e contextu cognoscendus Tob. 10, 11. 3 Macc. 7, 21. Cf. *Matth.* §. 570. *Schäfer* ad Greg. Corinth. p. 139. *Lob.* ad Soph. Aiac. v. 272. —

2) ***sum, ich bin,*** a) copulat subiectum cum praedicato interveniente nunc substantivo Bar. 6, 40. 44. 64. nunc adiectivis, addito dat. commodi = ***für Jemanden*** Tob. 5, 19. 3 Esr. 4, 50. 2 Macc. 14, 35. 4 Macc. 4, 12. 15, 4. (Diod. Sic. 4, 11. Xen. Mem. 2, 3. 1.) — nunc pronomine Bar. 6, 17. — Particip. ὑπάρχων iunct. c. adiect., resolvendum per particul. ***quum*** seq. verbo finit., ut ἄνους, ἔμπνους ὑπάρχων, ***demens, suspirans quum esset*** 2 Macc. 11, 13. 14, 45. — b) de commoratione, seq. ἐν c. dat. loci = ***versor in loco*** 2 Macc. 12, 27. — c) sensu praegnanti: ***existo, ich existire,*** de personis Sap. 2, 2. Sir. 38, 11. 44, 9. — de rebus Bar. 4, 1. ὁ νόμος ὑπάρχων εἰς τοὺς αἰῶνας i. e. ***lex manens*** s. ***perdurans in aeternum.*** De particip. praesentis durationis notionem includente vid. sub ἀγαπάω observata.

Ὑπασπιστής, οῦ, ὁ (ὑπό, ἀσπιστής, armiger; qui clypeo corpus ducis tegit Xen. An. 4, 2. 31.) ***satelles*** 4 Macc. 9, 11. (Ael. V. H. 11, 9. Lucian. dial. mort. 13, 6.)

Ὕπατος, ου, ὁ (mascul. adiect. ὕπατος, άτη, ον, summus; superlat. ductus ab ὑπέρ, quod vid.; Dem. 531, 7. 1270, 18.) 1) ***praefectus, praeses*** 3 Esr. 3, 14. — 2) ex usu scriptorum romanorum: ***consul*** 1 Macc. 15, 16. (Plut. vit. Fabii max. c. 3 et 14.)

Ὑπείκω, f. ξω (ὑπό, εἴκω, cedo; cedo i. e. non diutius pugno Xen. h. gr. 5, 4. 45.) ***cedo*** i. e. ***ich gebe nach, auctoritati cedo*** 4 Macc. 6, 35. (Hdian. 2, 3. 10. Xen. An. 7, 7. 31.)

Ὑπεκρέω, f. εύσομαι (ὑπό, ἐκρέω, effluo; clam et sensim effluo) ***clam me subduco*** 3 Macc. 5, 34.

Ὑπεναντίος, ου, ὁ (mascul. adiect. ὑπεναντίος, ία, ίον) substant. ***adversarius, hostis, der Feind*** Sap. 11, 8. 18, 8. Sir. 23, 3. 47, 7. Bar. 4, 6. Jud. 5, 18. 1 Macc. 9, 8. 14, 29. 16, 7. 2 Macc. 10, 29. 30. 15, 16. 3 Macc. 6, 6. 19. — pro אֹיֵב Gen. 22, 17. צַר Jos. 5, 13. (Ael. V. H. 3, 40. Xen. Cyr. 1, 6. 30.)

Ὑπέρ, praepos., quae secum habens genit. et accus. significat: ***super, über*** I) genitivo iuncta [Graecis primum usurpatur de loco, super quo est aliquid Xen. Mem. 1, 4. 6. vel super quo movetur res l. persona Xen. Mem. 3, 8. 9. Cf. *Matth.* §. 582. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 110. *Fischer* ad Well. 3. b. p. 208. *Passow* II. p. 1229. *Win.* §. 51, lit. l. — deinde porro] dicitur sic, ut sit

1) ***pro*** i. e. ***in commodum alicuius,*** ubi nos: ***für*** [qua significatione uti apud Graecos adhibetur de iis, qui inclinati super aliquo arcent vel arcere volunt aliquid ab aliquo cf. *Schäfer* ad Demosth. Vol. I. p. 189 sq. *Win.* l. l. *Fritzsche* Ev. Matth. p. 769. *Buttm.* §. 134, ita etiam ad personas refertur, quae in commodum alicuius faciunt aliquid Ael. V. H. 3, 25. Lucian. dial. deor. 4, 4. Xen. Cyr. 2, 2. 21. An. 7, 7. 21. Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Fischer* l. l. p. 207. *Win.* l. l. *Passow* l. l.] Ita legitur a) post vv. et subst., quibus inest ***precandi, sacrificandi*** notio, ut προσεύχομαι 2 Macc. 12, 44. προσφέρω θυσίαν, σπονδάς 3 Esr. 6, 31. 7, 8. 8, 65. 66. 1 Macc. 7, 33. 2 Macc. 1, 26. 3, 32. — b) post vv. et subst., quibus ***certamina, mala, mortem subire*** dicitur aliquis pro aliqua re l. persona, ut ἀκρωτηριάζομαι 4 Macc. 10, 20. ἀπευθανατίζω 2 Macc. 6, 28. ἀποθνήσκω 7, 9. 8, 21. 4 Macc. 1, 8. 11, 15. ἐναγωνίζομαι 4 Macc. 16, 16. δίδωμι τὴν ψυχήν Sir. 29, 15. 1 Macc. 2, 50. παραβάλλομαι σῶμα καὶ ψυχήν 2 Macc. 14, 28. στρατεύομαι 4 Macc. 9, 24. τελευτάω 3 Macc. 1, 23. 4 Macc. 6, 22. — ἀγών 2 Macc. 14, 18. 4 Macc. 16, 16. βασανισμός 11, 2. δίκη 6, 18. θάνατος 14, 6. 15, 9. 16, 23. πόνος 1, 9. πρωταγωνιστής 2 Macc. 15, 30. χειμών 4 Macc. 15, 29. — c) post vv. ***pugnandi, tuendi,*** ut ἀνδραγαθέω 2 Macc. 2, 21. πολεμέω Sir. 29, 13. 1 Macc. 2, 40. 5, 32. 9, 44. ὑπερμαχέω 1 Macc. 16, 3. 3 Macc. 7, 6. ὑπερασπίζω Jud. 5, 21. — d) ubi poni poterat dativus Sap. 16, 24. εἰς εὐεργεσίαν ὑπὲρ τῶν — πεποιθότων ***in commodum iis, qui — confisi sunt.*** Vid. tamen infra sub no. 2. b.

2) refertur ad obiectum, de quo dicitur aliquid, a) ubi Lat. ***de,*** nostrates: ***von, über.*** Cf. *Buttm.* l. l. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 208. *Ast* ad Theophr. char. p. 249. *Win.* l. l. Ita aa) post vv. et subst., quibus inest ***dicendi, lugendi, scribendi*** notio, ut δάκρυα 3 Macc. 6, 22. ἀπαγγέλλω Jud. 15, 4. γράφω 3 Esr. 4, 49. ἐξηγέομαι 1 Macc. 3, 26. θρηνέω 3 Esr. 1, 32. προαγορεύω 2 Macc. 4, 48. (Ael. V. H. 13, 1. Theophr. char. c. 29. Xen. Mem. 4, 3. 12.) — bb) post vv. ***cogitandi, sentiendi,*** ut διαλογίζομαι 2 Macc. 11, 43. βαρέως φέρω 14, 27. φρονέω v. 8. (Xen. Cyr. 7, 1. 17.) b) ***quod attinet ad,*** ut ἀνίκητος ὑπὲρ ἀρετῆς 4 Macc. 9, 18. θανατηφόρος, σωτήριος ὑπὲρ τέκνων 15, 23. εἰς εὐεργεσίαν ὑπὲρ τῶν — πεποιθότων Sap. 16, 24. (Dem. 554, 11.)

3) refertur ad causam vel rationem, ubi Lat. ***propter,*** nostrates: ***wegen,*** cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l. p. 207. *Win.* l. l. (Isocr. Evag. c. 11. Aeschin. 4, 35. Xen. An. 1, 7. 3. Xen. Cyr. 1, 4. 12.) ita a) post vv. quaecunque, quibus ***fieri*** aliquid vel ***facere*** aliquis aliquid dicitur, ut ἐντέλλομαι 2 Macc. 4, 20. οὐκ ἰσχύω 4 Macc. 4, 1. κακοποιέω Addit. ad l. Esth. 1, 18. μετέρχομαι 4 Macc. 18, 22. προσφέρω ὑπὲρ ἁμαρτίας l. ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας ***offero propter peccatum*** i. e. ***ad peccatum expiandum*** 3 Esr. 7, 8. 9, 20. συμμισοπονηρέω 2 Macc. 4, 36. συνευδοκέω 2 Macc. 11, 35. ὑπερεῖδον 4 Macc. 1, 9. — b) post vv. ***laudandi, rogandi,*** ut ἐπαινέω Sir. praef. prim. δέομαι Sir. 51, 9. —

4) de ***modo,*** quem excedit aliquis vel aliquid, Lat. ***supra, magis quam, plus quam*** Sir. 24, 19. quo l. ὑπὲρ μέλιτος κηροῦ alternat c. ὑπὲρ μέλι γλυκύ. (Pindar. Nem. 9, 129.) — sq. genit. pers. ἵσταμαι ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ***supra Deum me colloco,*** metaph. ***maiorem, quam Deus, mihi auctoritatem vindico*** Jud. 8, 12. (Pindar. Isthm. 2, 53. Xen. Cyr. 6, 3. 24.) Cf. *Matth.* l. l. *Fischer* l. l.

II) iuncta c. *accusativo* *super*, *darüber*, *hinaus über* [propr. de loco Pausan. 10, 36. 4. Pol. 3, 84. 9. Hdot. 5, 114. Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 104. *Fischer* l. l. p. 209. *Win.* §. 53, e. *Passow* l. l.] metaph. i. e. *excessum* vel *modum*, *quem* indicat, quem excedit aliquis l. aliquid, ubi Lat. *supra*, *ultra*, *magis quam*, *plus quam* (Diod. Sic. 1, 70. 13, 21. Pol. 3, 79. 8. Lucian. dial. deor. 6, 5. Dem. 1045, 6. Xen. Mem. 4, 3. 8.) ita a) εἰμὶ ὑπέρ τινα l. ὑπέρ τι i. e. *praesto aliquo*, *supero aliquem* l. *aliquid* Sap. 7, 29. Sir. 25, 10. 14 bis. 30, 16. — abest εἶναι facile cogitatione addendum Sir. 7, 19. ἡ γὰρ χάρις — χρυσίον scil. ἐστί. 13, 2. βάρος ὑπέρ σε scil. ὂν *omnes vires tuas superans*. Sir. 18, 16. 22, 9. 24, 19. 26, 5. 30, 17. 40, 18. 20. 21. — v. 27. ὑπὲρ — αὐτόν pro: δόξαν οὖσαν ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν. 3 Esr. 1, 49. καὶ — τῶν ἐθνῶν, quo l. cogitando adde: ἣν ἡ ἀκαθαρσία αὐτῶν. 1 Macc. 12, 29. δύναμις — πρότερον pro: δύναμις πολλὴ οὖσα ὑπὲρ τὴν προτέραν. — ἡ. ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀλαζονία 2 Macc. 9, 8. (Xen. Cyr. 8, 7. 3.) — b) univ. i. e. post vv. cuiuscunque generis, ut ἀγαπάω Sap. 7, 10. βαρύνω Sir. 22, 12. δοξάζω 49, 16. ἐγγυάω 8, 10. εὐδοκέω 40, 20. λογίζομαι v. 19. πολεμέω 29, 13 bis. ῥύομαι 40, 24. — abest verbum ex antecedentibus repetendum Sir. 40, 22. 23. 26. — sq. accus. person., ita post ἐλεάω 4 Macc. 9, 3. ἔνδοξός εἰμι Hist. bel. et drac. v. 2. ἰσχύω Hist. Sus. v. 39. — c) additur comparativis tum adiectivorum, ut κρείσσων — ὑπὲρ ζωήν Sir. 30, 17. — tum verborum i. e. struitur cum verbis comparativi notionem includentibus, ut νικάω 3 Esr. 3, 12. πλεονάζω 8, 75. περισσεύω 1 Macc. 3, 30. ὑπεράγω Sir. 36, 27. ὑπερβάλλω 25, 11. — — d) seq. accus. nominis numeralis 2 Macc. 14, 39. 8, 24. 3 Macc. 7, 15. (Diod. Sic. 19, 8. Dem. 141, 9.)

III) in compositione 1) de loco, ut ὑπερφέρω. — 2) de modo, quem excedit aliquid, ut ὑπεράγαν; ὑπερέχω. — 3) intendit, ut ὑπεραινετός *Passow* l. l. *Viger*. p. 608. *Fischer* l. l. p. 210.

Ὑπεράγαν, adv. (ὑπέρ, ἄγαν, valde) *ultra modum*, *perquam*, *überaus sehr* 2 Macc. 8, 35. 10, 34. Cf. de adverbiis compositis *Lob.* ad Phryn. p. 45—48.

Ὑπεραγόντως, adv. (ὑπεράγω) *supra modum*, *excellenter* 2 Macc. 7, 20.

Ὑπεράγω, f. ξω (ὑπέρ, ἄγω, duco) intrans. *supero* [ich gehe über etwas hervor] metaph. i. e. a) *excello*, *ich zeichne mich aus*, ἔν τινι *in aliqua re* Sir. 30, 31. alii: *dominum me gero*. — b) *ich übertreffe*, *potior sum*, seq. acc. ut πάντα τὰ θηρία 1 Macc. 6, 43. ὑπέρ τινος Sir. 36, 27. (τινός Diod. Sic. 3, 34.)

Ὑπεραινετός, ή, όν (ὑπέρ, αἰνέω) *perquam laudatus*, *supra modum laudabilis* Cantic. tr. puer. v. 29.

Ὑπεραίρω, f. αρῶ (ὑπέρ, αἴρω, tollo) 1) *extollo super aliquid*, passiv. *efferor* signif. reflex. [vid. ἁγνίζω] *me effero super aliquem* [de aqua exundante Dem. 1274, 20.] metaph. *insolentem me gero*, τινί, *adversus aliquem* 2 Macc. 5, 23. — 2) *supero* [τινός, *potior sum aliquo*, excello Diod. Sic. 16, 74. 20, 91.] metaph. de sermone animum alicuius flectente, τινά Sir. 48, 13.

Ὑπεράλλομαι, f. ἀλοῦμαι, dep. med. (ὑπέρ, ἅλλομαι, salio) *transsilio*, *supersilio* [τί, propr. Hom. Il. 20, 327.] metaph. ἐν ἐκκλησίᾳ [= nostratium: grosse Sprünge in der Gesellschaft machen] *ad magnos honores evehor* Sir. 38, 33.

Ὑπεράνω, adv. (ὑπέρ, ἄνω) *supra*, seq. genit. [cf. ἔμπροσθεν] a) de loco, ut ὕδατα τὰ ὑ. τοῦ οὐρανοῦ Cant. tr. puer. v. 37. Tob. 1, 3. (Ael. V. H. 9, 7.) — b) de dignitate vel honore Addit. ad l. Esth. 3, 7.

Ὑπερασπίζω, f. ίσω (ὑπέρ, ἀσπίζω, clypeo tego; inclinatus super aliquo tueor, seq. genit. pers. Arrian. exped. Alex. M. 6, 11. 14. seq. acc. Diod. Sic. 17, 99.) *tueor*, *defendo*, sq. gen. pers. Sap. 5, 16. Jud. 9, 14. 3 Macc. 7, 6. 4 Macc. 4, 9. 7, 4. (Arrian. l. l.) — sq. ὑπέρ τινος [de repetita praepos. cf. *Win.* §. 56.] Jud. 5, 21. — sq. acc. obiecti [Diod. Sic. l. l.] 4 Macc. 7, 8.

Ὑπερασπισμός, οῦ, ὁ (ὑπερασπίζω) *protectio*, *defensio* Sir. 31, 16.

Ὑπερασπιστής, οῦ, ὁ (ὑπερασπίζω) *protector*, *defensor* 4 Macc. 3, 12.

Ὑπερασπίστρια, ας, ἡ (ὑπερασπίζω) *propugnatrix* 4 Macc. 15, 26.

Ὑπερβαίνω, f. βήσομαι (ὑπέρ, βαίνω, gradior) *transgredior*, *über etwas hinweg- oder hinausschreiten* a) propr., ut τοὺς τῶν πολεμίων χάρακας 4 Macc. 3, 12. — (Dem. 1350, 8. Xen. An. 7, 3. 43.) — οὐχ ὑπερέβην πατρικὸν οἶκον, *non transgressa sum limen domus paternae* 4 Macc. 18, 7. — b) metaph. aa) τινά τινι, *supero aliquem aliqua re* 3 Macc. 6, 34. (Diod. Sic. Vol. 4. p. 40. ed. Bip.. Pol. 12, 13. 1.) — bb) pro: *negligo*, ut καιρόν i. e. *tempus opportunum* Sir. 20, 6.

Ὑπερβάλλω, f. βαλῶ, a. 2. ἔβαλον (ὑπέρ, βάλλω, iacio; iacio super l. trans aliquid) 1) *supero* i. e. [traiicio, ut montem Xen. An. 4, 4. 20.] *excello*, *potior sum*, ut φόβος κυρίου ὑπὲρ πᾶν ὑπερέβαλεν i. e. *potiorem esse* l. *superare timorem Dei omnia experientia docuit* Sir. 25, 11. — particip. ὑπερβάλλων, ουσα, ον, *eximius*, *singularis* 2 Macc. 4, 13. 3 Macc. 2, 23. — (Diod. Sic. Vol. 9. p. 385. Xen. Hier. 11, 2.) — τινά τι *aliquem aliqua re*, ita de persona licendo vincente aliquem = *Jemanden überbieten* 2 Macc. 4, 24. de h. l. accus. τάλαντα — τριάκοντα vid. sub αἰθήμων notata coll. *Matth.* §. 425, 5. 1. a. — 2) ὑπερβάλλομαι, *cunctor*, *säumen*, *zögern* Sir. 5, 7. μὴ ὑπερβάλλου scil. ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον. (sq. infin. Hdot. 9, 51. init. sine init. Hdot. 7, 206.)

Ὑπερβολή, ῆς, ἡ (ὑπερβάλλω, quod vid.; τὸ superare, ut fluvii, montis Pol. 34, 6. 1.) *praestantia*, καθ᾽ ὑπερβολήν, adverb. [vid. κατά] *mirum in modum*, *maxime* 4 Macc. 3, 18. (Diod. Sic. 2, 48. Isocr. ad Philipp. c. 5.)

Ὑπερείδω, a. 2. ὑπερεῖδον (ὑπέρ, εἴδω, video) *supervideo*, *videre nolo*, *übersehen*, metaph. a) *negligo*, *vernachlässigen*, τινά Sir. 2, 10. Tob. 4, 3. 2 Macc. 3, 9. 3 Macc. 6, 15. in h. l. verbis desumtis ex Levit. 26, 44. si legitur aoristus, ubi expectari poterat futurum, vid. quae habent de aoristo futurascente *Win.* §. 41, 5. b. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 206. *Herm.* ad Vig. p. 747. *Matth.* §. 506. V. 2. *Rost* §. 116, not. 14. — sq. acc. *rei* Sir. 32, 14. 38, 16. (Dion. Hal. Ant. 2, 66. Dem. 153, 4. — b) *contemno*, *parvi aestimo*, seq. *acc.* rei [de quo acc. vid. *Matth.* §. 378, not. 2.] 4 Macc. 1, 9. 9, 6. (Lucian. dial. mort. 23, 1. Xen. Ages. 8, 14. Thuc. 6, 18. sq. *gen.* rei Ael. V. H. 2, 30. Marc. Anton. 5, 31.)

Ὑπερέχω, f. ἕξω (ὑπέρ, ἔχω, habeo, teneo; teneo supra aliquem Hom. Il. 2, 426.) *emineo*, *supero* [propr. i. e. ich rage hervor, gehe über etwas hervor Xen. Cyr. 7, 5. 8. Pol. 34, 6. 8.] metaph. *praestantior sum*, *excello*, absol. Sir. 43, 30. — seq. genit. [vid. ἀντισχύω] Sir. 36, 7. — ὁ ὑπερέχων, subst. *potentia* l. *auctoritate*, *dignitate eminens*, *Machthaber*, *Herrscher* Sap. 6, 5. (Hdian. 4, 9. 4. Diodor. Sic. 1, 3. Dem. 689, 10.)

Ὑπερηφανεία, it. ὑπερηφανία, ας, ἡ (ὑπέρ, φαίνομαι) *indoles*, it. *conditio* ὑπερηφάνου a) sensu honesto: *dignitas*, *honos*, *Würde*, *Auszeichnung*, ita ὑπερηφανεία Addit. ad l. Esth. 4, 13. et ὑπερηφανία 6, 11. — b) sensu deteriori: *insolentia*, *superbia*, *arrogantia*, *Uebermuth*, *Stolz* [vid. ὑπερήφανος] Addit. ad l. Esth. 3, 5. 7. 1 Macc. 1, 21. 24. — plur. αἱ ὑπερηφανεῖαι = *Aeusserungen des Uebermuthes* Jud. 6, 19. de quo plur. vid. ἀλήθειαι. — (Isocr. Panegyr. c. 25.) — ὑπερηφανία Sap. 5, 8. Sir. 10, 7. 12. 13. 18. 15, 8. 16, 8. 22, 20. Jud. 9, 9. 1 Macc. 2, 47. 2 Macc. 1, 28. 5, 21. 7, 36, 9, 7. 11. 3 Macc. 2, 5. 17. — pro גַּאֲוָה Dan. 4, 34. גָּאוֹן Prov. 8, 13. (Ceb. tab. c. 13. Diod. Sic. 17, 13. Theophr. char. c. 24. Xen. Cyr. 5, 2. 27.)

Ὑπερηφανεύομαι, f. εύσομαι, dep. med. (ὑπερήφανος, quod vid.; super alios emineo, excello) *superbum et arrogantem me gero* Sir. 10, 9. addito τῇ καρδίᾳ [vid. ἁδρανής] et ἀπό τινος i. e. *superbia inflatus averto me ab aliquo* Tob. 4, 13. — τὸ ὑπερηφανεύεσθαι pro גַּאֲוָה Ps. 10, 2. גֵּוָה Iob. 22, 29. זוּד Neh. 9, 10.

Ὑπερηφανέω, ῶ f. ήσω (ὑπερήφανος) *insolenter et superbe tracto*, τί, ut τὸν νόμον i. e. *insulto legi divinae*, *des Gesetzes übermüthig spotten* 4 Macc. 5, 20. (τὴν ἀτυχίαν τινός Diod. Sic. Vol. 9. p. 325.)

Ὑπερήφανος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπέρ, φαίνομαι, conspicior) 1) *supereminens*, *eximius*, *ausgezeichnet*, ut ἥδισμα Addit. ad l. Esth. 4, 2. — 2) sensu deteriori: *insolens*, *arrogans*, *superbus*, *übermüthig*, *stolz*, „ὑπερήφανοι vocantur, qui suis, quibus neminem non superare sibi videntur, virtutibus temere inflati alios contemnunt, ac vix homines prae se ducunt" ita *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 86. — Ita a) de personis Sir. 3, 26. 11, 28. 13, 1. 19. 21, 4. 23, 8. 25, 2. 27, 15. 28. 34, 26. 35, 18. — pro גֵּאֶה Job. 40, 12. (τὸ ὑπερήφανον τοῦ προστάγματος Diod. Sic. 4, 13.) — iunct. ὁ, subst., ut ὁ ὑ. ἀμάν Addit. ad l. Esth. 1, 5. ὑ. ἀνήρ 2 Macc. 14, 15. ὑ. γίγαντες Sap. 14, 6. ὑ. ἔθνος 3 Macc. 5, 13. (Ael. V. H. 12, 63.) — b) de rebus, ut ὑ. λογισμός 4 Macc. 9, 30. ὑ. ὄγκος Sir. 35, 12. (Dem. 42, 27.) — ὑ. πρᾶξις 3 Macc. 1, 27. ὑ. στρατιά 3 Macc. 6, 4.

Ὑπερηφάνως, adv. (ὑπερήφανος, quod vid.; eximie, mirifice Plut. Ages. c. 34.) *insolenter*, *arroganter* 4 Macc. 7, 34. 47. 2 Macc. 9, 4. 12. Diod. Sic. 1, 60.)

Ὑπερισχύω, f. ύσω (ὑπέρ, ἰσχύω) *viribus praevaleo*, *potentior* s. *potior sum* 3 Esr. 3, 5. 1 bis. 12. 18. 24. 4, 2. 3. 12. 41.

Ὑπερκεράω, ῶ f. άσω (ὑπέρ, κέρας, cornu) *cornua extendendo hostem a tergo claudo*, *cornua hostium circumvehio*, *mit den Flügeln des Kriegsheeres die des Feindes umgehen*, seq. acc. Jud. 15, 6. 1 Macc. 7, 46. (Ael. Tactic. c. 49.)

Ὑπερμαχέω, ῶ f. ήσω (ὑπέρ, μάχη) *pugno pro aliquo*, sq. ὑπέρ τινος 1 Macc. 16, 3. 3 Macc. 6. (Soph. Antig. v. 194. Plut. Solon. c. 30.)

Ὑπέρμαχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπέρ, μάχομαι) *qui pro aliquo pugnat*, *tuens* ὑπέρμαχός εἰμί τινος = ὑπερμαχέω τινός Sap. 16, 17. ἔχω τινὰ ὑπέρμαχον, *utor aliquo defensore* 2 Macc. 8, 36. ὑ. τινος 14, 34. ἡ ὑ. χείρ Sap. 10, 20.

Ὑπεροράω, ῶ f. ὄψομαι (ὑπέρ, ὁράω) *supervideo*, metaph. a) *negligo*, *vernachlässigen*, τινά. Sir. 14, 8. Jud. 8, 20. — b) *parvi aestimo*, seq. acc. [vid. ὑπερεῖδω] ita de iuvenibus non adeo ra habentibus corporis membra vel vitam, quo minus pro lege div. profundant 2 Macc. 7, 11. 23. (univ. Xen. Conv. 3, 3.)

Ὑπεροχή, ῆς, ἡ (ὑπερέχω, quod vid.) *eminentia* [propr. Diod. Sic. 12, 41.] metaph. a) de rebus et personis dignitate, morum probitate, externa maiestate conspicuis 2 Macc. 3, 11. 6, 23. 15, 13. (Diod. Sic. 4, 41. Pol. 5, 41. 1.) — b) de flagitiorum magnitudine l. atrocitate insigni, ὁ κακῶν ὑπεροχὴν πεποιημένος, *qui arbitrio suo patravit flagitia atrocitate insignia* i. q. ὁ κακὰ πεποιημένος ὑπερέχοντα 2 Macc. 13, 6. Cf. de hoc loquendi modo, quo rei Praedicatum maxime spectandum esse indicaturus de rei *Praedicato* [κακῶν ὑπεροχή] potius, quam de *re*, cui aliquod Praedicatum competat [κακά] loquitur scriptor *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. I. p. 367. Vol. 2. p. 21. *Win.* §. 34, 2. a. (Jos. b. i. 4, 3. 10.)

Ὑπερτήκω, f. ξω (ὑπέρ, τήκω) *ultra modum liquefacio*, pass. διὰ πυρός *ultra modum per ignem liquefio* 4 Macc. 7, 12. (Strabo Vol. 3. p. 391. ed. *Siebenkees*.)

Ὑπερτιμάω, ῶ f. ήσω (ὑπέρ, τιμάω) *supra modum honoro*, *maximi facio*, τινά 4 Macc. 8, 4. (Soph. Antig. v. 284.)

Ὑπερυμνητός, ου, ὁ, ἡ — όν, τό (ὑπέρ, ὑμνέω) *ultra modum celebratus*, de Deo: *maxime laudabilis* Cant. tr. puer. v. 23. 24. 30. 31. 32.

Ὑπερυψόω, ῶ f. ώσω (ὑπέρ, ὑψόω, exalto) *ultra modum extollo*, *maxime extollo* l. *celebro* Cantic. tr. puer. v. 28. 29 sqq.

Ὑπερφέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα (ὑπέρ, φέρω, fero; ultra fero) intrans. *sursum feror*, ἕως οὐρανοῦ, ita trop. in ingenti peccatorum numero et multitudine circumscribenda 3 Esr. 8, 75.

Ὑπερφρονέω, ῶ f. ήσω (ὑπέρ, φρονέω, sentio, statuo; praeclarius iusto de me statuo, nimios spiritus sumo Xen. Ages. 11, 2.) *despicio*, *parvi aestimo*, τινός [vid. καταγελάω] ut τῶν βασάνων, πόνων, ἀλγηδόνων 4 Macc. 13, 1. 14, 2. 16, 2. (Jos. Ant. 1, 11. 4. Pol. 6. 18. 7.)

Ὑπερφωνέω, ῶ f. ήσω (ὑπέρ, φωνέω, vocem tollo) *alta voce clamo*, τὴν αἴνεσιν i. e. *alta voce cano canticum* Jud. 16, 1. vid. tamen de h. l. lect. *Apel.*

Ὑπερχαρής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ὑπέρ, χαίρω) *supra modum laetus*, *hoch erfreut* 3 Macc. 7, 20. —

Ὑπέρχομαι, f. ἐλεύσομαι, dep. c. aor. 2. act. ὑπῆλθον et perf. act. ὑπελήλυθα (ὑπό, ἔρχομαι, *subeo*, παστόν, *thalamum nuptialem* 3 Macc. 4, 6. (Ael. V. H. 9, 18. Hom. Odyss. 12, 21.)

Ὑπερῷον, ου, τό (ὑπερῷος, superior, superus, ut θάλαμος Plut. Pelop. c. 35. i. q. ὕπερος) *superior pars aedium*, i. q. ἀνάγεων, ἀνώγεον (Hom. Il. 2, 514. Antiph. 611, 5.) dicebatur apud Hebraeos ὑπερῷον = עֲלִיָּה conclave super tectum domus planum exstructum, in quod secedere solebant coenandi, orandi, confabulandi, meditandi causa Tob. 3, 17.

Ὑπέχω, f. ἕξω, a. 2. ὑπέσχον (ὑπό, ἔχω) *sustineo* [propr. darunter halten, ut χεῖρα Hom. Il. 7, 188.] metaph. ut ζημίαν 4 Macc. 4, 48. (Diod. Sic. 11, 86. Ael. V. H. 2, 4. Xen. Mem. 2, 1. 8.)

Ὑπηρεσία, ας, ἡ (ὑπηρετέω, quod vid.; ministerium remigis) *ministerium*, *Dienst*, εἰς l. πρὸς ὑπηρεσίαν τινός, *ut ministerium praestetur alicui* Sap. 13, 11. 15, 7. (Diod. Sic. 2, 41. 14, 54. Isocr. Panegyr. c. 39.)

Ὑπηρετέω, ῶ f. ήσω (ὑπηρέτης, quod vid.; remigo, remigis officio fungor Diod. Sic. 2, 51.) *ministro* i. e. *commodis alicuius inservio*, τινί

Sap. 16, 21., quo l. si ratione habita verborum: ἡ ὑπόστασίς σου, expectasses ὑπερετοῦσα, auctor memor voc. ἄρτος v. 20, praegressi, per structuram ad sensum [de qua vid. *Win.* §. 47, 1. b. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 1. p. 116.] posuit ὑπηρετῶν. Sap. 16, 24. 25. Sir. 39, 4. (Diod. Sic. 1, 70. Hdian. 2, 11. 18. Xen. Mem. 2, 4. 7. Cyr. 4, 6. 6 et 8.)

Ὑπηρέτης, ου, ὁ (ὑπό, ἐρέτης, remex: remigum genus Dem. 1209, 11.) *minister* Sap. 6, 4. Cant. tr. puer. v. 22. (Xen. An. 1, 9. 8. Ael. V. H. 12, 43.)

Ὑπισχνέομαι, οῦμαι f. σχήσομαι (ὑπό, ἔχω, habeo, teneo; sustineo) *polliceor*, *promitto*, sq. infin. praes. Sap. 17, 8. (Xen. An. 7, 7. 14 et 31.) sq. inf. aor. 2 Macc. 4, 9. (Xen. An. 1, 2. 2.) — sq. inf. fut. 2 Macc. 8, 11. 12, 11. (Lucian. dial. mort. 5, 2. Xen. Cyr. 2, 2. 12.) de inf. fut. post vv. promittendi cf. *Lob.* ad Phryn. p. 747 sqq.

Ὕπνος, ου, ὁ, *somnus* a) univ. Sap. 17, 14. Sir. 22, 7. 34, 1. 2. 20. 40, 5. ὕπνος νυκτός, quo l. *somnus nocturnus* sistitur ut persona fraudem homini faciens. — v. 6. ἐν ὕπνοις i. e. *per somnum*. — 42, 9. 1 Macc. 6, 10. 3 Macc. 5, 11. 20. 22. (Ael. V. H. 2, 35. Hdian. 2, 1. 12. Xen. Mem. 2, 6. 1.) — b) refertur ad somnum concumbentium, ubi Lat. *concubitus*, nostrates: *Beischlaf* Sap. 4, 6. 7, 2. (Hom. Odyss. 11, 245.)

Ὑπνόω, ῶ f. ώσω (ὕπνος, somnus; sopio) intrans. *dormio* a) propr. Jud. 12, 5. (ita pass. Hdot. 3, 69.) — b) per euphemismum [vid. κοιμάομαι] *morior* Sir. 46, 20.

Ὑπό, praepos. secum habens in his libris *genitivum* et *accus*. *sub*, *unter*.

I) iunct. c. *gen.* [propr. unter i. e. unterhalb, de rebus, quae sunt l. fiunt sub aliquo loco, ut ὁ ὑπὸ γῆς χρυσός Plat. legg. 5. Vol. 2. p. 778. a. Hesiod. Theogon. v. 669. Cf. *Buttm.* §. 134. *Matth.* §. 592. *Rost* §. 110. *Win.* §. 51, a. *Passow* II. p. 1251.] refertur ad personas et res, a quibus, habentibus quasi aliquid sub potestate sua, fieri dicitur aliquid. In quibus uti persona l. res casu secundo sequens praepos. ὑπό, cogitatur efficiens [„ὑπό indicat. actionem aliquam eius, a quo quid fieri dicitur“ *Herm.* ad Vig. p. 863.] ita subiectum ab eadem re l. persona pendere eiusque potestati subesse animo fingitur. Utuntur Lat. in talibus:

1) *a, ab*, nostrates: *von*.

Legitur ita a) post vv. *passiva* cf. *Passow* l. l. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. coll. §. 121, 2. *Fischer* 3. b. p. 276. Vig. p. 669. *Herm.* l. l. *Win.* l. l. aa) univ. sq. genit. *personae*, ut ἀγαπᾶσθαι Sir. 45, 1. 46, 13. Bar. 3, 36. ἄγεσθαι Bar. 5, 6. 61. ἀκούεσθαι 1 Macc. 10, 43. ἀναιρεῖσθαι 4 Macc. 18, 11. ἀνακάμπτεσθαι 4 Macc. 1, 35. ἀνατίθεσθαι 2 Macc. 5, 16. ἀποστέλλεσθαι Addit. ad l. Esth. 6, 15. ἀποτρέπεσθαι 3 Macc. 1, 13. ἀτιμάζεσθαι Sir. 22, 5. βαρύνεσθαι Sap. 2, 4. 2 Macc. 9, 9. βδελύσσεσθαι 3 Macc. 6, 9. βεβηλοῦσθαι 2 Macc. 10, 5. βιβρώσκεσθαι Hist. bel. et drac. v. 12. βλάπτεσθαι 2 Macc. 11, 22. γράφομαι Addit. ad l. Esth. 2, 6. διασείεσθαι 3 Macc. 7, 21. δεδωρῆσθαι Esr. 8, 14. vid. δωρέομαι. — δημιουργεῖσθαι 2 Macc. 10, 2. διαχεύεσθαι Sap. 5, 14. διώκεσθαι Sap. 2, 4. 5, 14. εἰρῆσθαι, ῥηθῆναι, ῥηθήσεσθαι Esr. 1, 47. 1 Macc. 14, 22. 44. 2 Macc. 14, 11. ἐκδίδοσθαι Esr. 8, 3. ἐκδιώκεσθαι Sir. 30, 19. ἐκριζοῦσθαι Sap. 4, 4. ἐμπιστεύεσθαι 2 Macc. 10, 13. ἐξαποστέλλεσθαι Esr. 1, 27. 3 Macc. 4, 4. ἐπιτάσσεσθαι Bar. 6. 1. 62. ἐρημοῦσθαι Esr. 4, 45. ἐπιβάλλεσθαι 3 Macc. 5, 11. εὑρίσκομαι Sap. 6, 13. ἐφελκύεσθαι Bar. 6, 43. ζητεῖσθαι Tob. 1, 18. θαυμάζεσθαι 4 Macc. 1, 11 bis. 6, 4. 18, 3. θεμελιοῦσθαι Sir. 50, 2. θερμαίνεσθαι Sap. 16, 27. θεωρεῖσθαι Sap. 6, 12. 1 Macc. 13, 29. ἡττᾶσθαι 2 Macc. 10, 24. καλεῖσθαι Sap. 11, 20. καταικίζεσθαι 4 Macc. 12, 2. καταπατεῖσθαι 2 Macc. 8, 2. καταπονεῖσθαι 3 Macc. 2, 2. καταχρατεῖσθαι 1 Macc. 15, 33. καταλείπεσθαι Bar. 4, 11. Tob. 1, 8. 2 Macc. 7, 16. 10, 19. καταξύεσθαι Bar. 6, 8. κατασκευάζεσθαι Bar. 6, 45. 46. καταφρονεῖσθαι 4 Macc. 4, 26. κατεγχειρεῖσθαι 3 Macc. 1, 21. κατευθύνεσθαι Addit. ad l. Esth. 2, 4. κατηγορεῖσθαι 2 Macc. 10, 13. κατοικεῖσθαι Bar. 4, 35. κινεῖσθαι 4 Macc. 14, 6. κολάζεσθαι Sap. 16, 9. κρατεῖσθαι Jud. 5, 18. 2 Macc. 15, 37. 3 Macc. 1, 1. 4 Macc. 2, 9. λέγεσθαι 1 Macc. 6, 23. λιχμᾶσθαι Sap. 11, 20. νικᾶσθαι 4 Macc. 9, 30. ὀνειδίζεσθαι Tob. 3, 7. παιδεύεσθαι 2 Macc. 10, 4. παραδίδοσθαι Addit. ad l. Esth. 6, 14. Esr. 9, 39. παρακαλεῖσθαι 4 Macc. 10, 1. παρασταθῆναι 2 Macc. 12, 3. πέμπεσθαι 2 Macc. 5, 18. πιπράσκεσθαι 2 Macc. 8, 14. πληροῦσθαι 2 Macc. 6, 4. προπράσσομαι Esr. 6, 33. προσαγορεύεσθαι 1 Macc. 14, 40. προσδεχθῆναι Sir. 18, 7. vid. προσδέχομαι. — προσκαλεῖσθαι 2 Macc. 14, 5. προσκυνεῖσθαι Addit. ad l. Esth. 6, 10. προστάσσεσθαι Esr. 7, 1. 2 Macc. 6, 21. προτάσσεσθαι 2 Macc. 8, 36. προτιμᾶσθαι 2 Macc. 15, 2. σαλεύεσθαι Sap. 4, 4. Sir. 48, 12. σκεπάζεσθαι Sir. 14, 27. συγκλείεσθαι 1 Macc. 5, 5. συντελεῖσθαι 2 Macc. 8, 7. συντρίβεσθαι 1 Macc. 9, 68. 10, 53. 82. ταπεινοῦσθαι 2 Macc. 8, 35. τάσσεσθαι Esr. 1, 15. τροποῦσθαι 2 Macc. 9, 2. ὑπονοθεύσθαι 4, 26. φέρεσθαι Sap. 5, 14. φθείρεσθαι 16, 27. χορηγεῖσθαι 3 Macc. 6, 40. (Diod. Sic. 1, 8. Ael. V. H. 4, 8. Xen. Mem. 1, 5. 1. 4, 4. 4. An. 7, 2. 22.) — sq. gen. *rei*, ita post διώκεσθαι Sap. 11, 20. (Xen. An. 1, 5. 5.) 3 Macc. 2, 22. quo l. ex praeced. κραδάνας repete κραδαινόμενον. — — bb) post γίνομαι i. e. *creor* Sap. 9, 2. vel *efficior*, ita ἀφαίρεσις γίνεταί τινος = ἀφαιρεῖταί τι 3 Macc. 1, 1. — cc) in formula μνεία μοῦ ἐστιν ὑπό τινος *mei fit mentio ab aliquo* = *memoria mei recolitur ab aliquo* Bar. 4, 27.

b) post vv. *neutra*, it. post *media*, passivorum potestate usurpata, seq. gen. *pers.*, ut ἀπωλόμην = ἀπεκτάνθην 1 Macc. 11, 18. — ἀνίσταμαι 1 Macc. 7, 14. πάσχω Bar. 6, 34. πίπτω Jud. 16, 7. (Xen. Hier. 7, 8. Conv. 1, 9. Cyr. 6, 1. 36.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* §. 134. *Passow* l. l. *Win.* l. l.

c) post vv. *activa*, quibus inest notio passiva, ut μεταλλάσσω [plene βίον] i. e. *vita privor*, ὑπ' ἀνθρώπων 2 Macc. 7, 10. (ἀποθνήσκω Xen. Hier. 10, 4.)

d) adnectitur substant., ut αἱ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίδες, *spes a Deo factae* 2 Macc. 7, 14. εὐεργήματα ὑπὸ τοῦ κυρίου *beneficia a Domino delata* 2 Macc. 5, 20. (Xen. Cyr. 3, 3. 2.) Cf. de praepos. ὑπό in talibus usu *Jacob* ad Lucian. Alex. p. 89. —

2) refertur ad animi sensus, quibus ad faciendum aliquid impellitur aliquis, ubi Lat. *prae*, nos: *vor*, *aus*. Ita ὑπ' ἀθυμίας φαρμακεύσας 2 Macc. 10, 13. (Xen. Cyr. 6, 1. 35. 8, 3. 42.) Cf. *Herm.* ad Aristoph. nubb. v. 834. *Matth.* l. l. *Passow* l. l.

II) copulatur c. *accusat.*

sub i. e. *unter*.

Ita dicitur 1) de loco, a) ubi quaeritur: *quo? wohin?* Habent Lat. in talibus sub c. accus., nos: *unter*, *hinunter*, *darunter hin*. Cf. *Matth.* §. 593. *Buttm.* §. 134. *Rost* §. 104. *Fischer* l. l. p. 277. *Win.* §. 53. K. — aa) propr., seq. acc. *rei*, ita post εἰςδύω 1 Macc. 6, 46. vid. ad h. l. sub εἰςδύω monita. κρύπτομαι 1 Macc. 9, 38. τίθημι Esr. 3, 8. ὑποτάσσω 2 Macc. 4, 12. (Diod. Sic. 13, 51. Hdot. 7, 88.) — bb) formulae tropicae, ut ἄγω τινὰ ὑπὸ φόρον i. e. *tributarium facio aliquem* 1 Macc. 8, 2. ἔρχομαι ὑπὸ τὴν

ὄψιν Addit. ad l. Esth. 6, 8. vid. ἔρχομαι. — ὁράω τι ὑπ' ὄψιν *sub oculos mihi venit aliquid* = *vor Augen sehen* 2 Macc. 13, 42. πίπτω ὑπὸ διαθήκην θεοῦ i. e. *particeps reddor promissionis divinae* 2 Macc. 7, 36. — ἐμπίπτω ὑ. τὴν εὐθύναν 3 Macc. 3, 28.

b) cum quaeritur: *ubi?* in quibus Lat. utuntur *sub* c. ablat., nos: *unter*. Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Fischer* l. l. p. 279. *Win.* l. l. ita post vv. *mansionem* vel *quietem* indicantia, ita aa) propr. sq. acc. *loci* vel *rei* loci notionem includentis, ut αὐλίζομαι Sir. 14, 26. εἶδον Hist. Sus. v. 54 bis. v. 58 bis. εὑρίσκω 2 Macc. 12, 40. ζάω Bar. 1, 12. ἵσομαι Sir. 29, 10. καθιδρύω 2 Macc. 4, 12. ὑποζώννυμαι 2 Macc. 3, 19. — praeced. artic. ὁ ὑπὸ τὴν βασιλείαν, ita tum de personis, tum de rebus, quae versantur vel sunt in regno eique subiectae cogitantur, unde ὑπό 3 Macc. 7, 3. 22. (Pausan. 5, 1. 3. Hdot. 7, 114.) — adnectitur substantivis, ut βίος ὑπὸ σκεπὴν δοκῶν Sir. 29, 22. ἡ ὑπ' οὐρανόν scil. γῆ, χώρα Bar. 5, 3. Addit. ad l. Esth. 3, 3. — bb) metaphor. α) de *imperio*, seq. acc. *pers.*, οἱ ὑπό τινα *homines alicuius imperio subiecti*, ita de ministris regiis Esr. 8, 1. 2. de militibus ducem aliquem sequentibus 2 Macc. 5, 25. γίνεσθαι ὑφ' ἕνα *unius eiusdemque potestati subesse* 1 Macc. 10, 38. (Ael. V. H. 6, 11. Isocr. Evag. c. 10. Xen. Cyr. 1, 5. 3. Thuc. 4, 60. Hdot. 2, 127.) — β) de *tutela*, cui subest aliquis, ita ὑπὸ τὴν χεῖρα θεοῦ 4 Macc. 17, 19. verba Mosis obvia Deut. 33, 3.

2) *de tempore* a) in temporis notatione minus definita, ubi Lat. *sub*, nos: *um*, *gegen*, ut ὑπὸ τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν 3 Macc. 5, 2. ὑπὸ τὴν νύκτα Tob. 7, 11. (Ael. V. H. 4, 27. Xen. Mem. 2, 8. 1. Thuc. 2, 26 et 27. 4, 67.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Passow* l. l. *Fischer* l. l. p. 278. Vig. p. 671. *Win.* l. l. — ὑφ' ἕν, *uno eodemque momento* Sap. 12, 9. coll. 18, 12. ubi πρὸς μίαν ῥοπήν. — b) de *duratione* temporis, ubi nos: *während*, Lat. *intra*, ita μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας, *durante unius diei tempore* 2 Macc. 7, 20. 3 Macc. 4, 14. (Hom. Il. 16, 202.) Cf. *Matth.* l. l. *Passow* l. l.

III) in compositione: 1) subiectionem indicat, ut ὕπανδρος.

2) c. verbis motum, mansionem indicantibus significat sub, ut ὑπέρχομαι, ὑπέχω.

3) successionem, accessionem indicat, ita ὑπογράφω, ὑπόκειμαι, ὑποφωνέω. — Cf. Vig. p. 673. —

4) furtim, clam fieri aliquid significat, ita ὑποθραύω.

5) de rebus, quae paulatim fiunt, ita ὑποκαίω.

Ὑποβάλλω, f. βαλῶ (ὑπό, βάλλω, iacio; *subiicio* (unterlegen Xen. Cyr. 5, 5. 7.) i. e. *sursum tollo*, ita ad normam Latinorum = ἀνεγείρω, ἀνυψόω, ut ναὸν ὑποβάλλονται = *de templo exstruendo cogitant* [de quo medii usu vid. sub ἐκτελέω monita] Esr. 2, 18. Habent in eadem causa οἱ ο' ἀνυψοῦν Esr. 4, 12. et Joseph. Ant. 11, 2. 1. ἀνεγείρειν. (ita subiicio, apud Virgil. Aen. 12, 287. Ecl. 10, 74. Georg. 2, 19. 4, 385.)

Ὑποβλέπομαι, f. ψομαι (ὑπό, βλέπω) *suspicio* = *obliquis* vel *torvis oculis adspicio*, ita de personis suspectum aliquem habentibus, τινά Sir. 37, 10. — ita ὑποβλεπόμενος pro עָיַן 1 Sam. 18, 9.

Ὑπογραμμός, οῦ, ὁ (ὑπογράφω, subscribo; delineo Isocr. ad Philipp. c. 35.) *delineamentum, exemplar scriptionis* 2 Macc. 2, 29.

Ὑπογράφω, f. ψω (ὑπό, γράφω, scribo) 1) *subscribo* i. e. *scribendo subiicio, schriftlich beifügen, einer Schrift unten beifügen,* seq. accus. c. inf. 3 Macc. 2, 30. ἡ ὑπογεγραμμένη ἐπιστολή Esr. 2, 16. 25. 2 Macc. 9, 18. 3 Macc. 6, 41. — 2 Macc. 9, 25. 11, 17. De verbis obviis in Addit. ad l. Esth. 6, 1. ὧν — ὑπογεγραμμένα pertinentibus ad ea, quae Esth. 8, 10. leguntur cf. hunc ipsum Estheris librum l. l. — (ita *subscribo* Balb. ad Ciceron. post epist. tertiam decimam Ciceronis ad Attic. libro nono „Caesar nobis litteras perbreves misit, quarum exemplum subscripsi.“) — 2) *praescribo* metaph. de temporis rationibus hoc vel illud secum ferentibus et praecipientibus 1 Macc. 8, 25. 27.

Ὑπόγυος, [etiam ὑπόγυιος] ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, γυῖον, manus; qui est sub manibus) *instans, bevorstehend*, *nahe* 2 Macc. 12, 31. (Isocr. de permutat. c. 2. Diod. Sic. 18, 8.)

Ὑπόδειγμα, τος, τό (ὑποδείκνυμι, quod vid.; id quod oculis subiicitur, imago) *exemplum, Beispiel* Sir. 44, 16. 2 Macc. 6, 28. 31. 4 Macc. 17, 23. (Hdian. 8, 8. 4. Pol. 3, 17. 8.) Cf. de hac huius voc. significatione serioribus Graecis maxime propria *Lob.* ad Phryn. p. 12. et *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. p. 554.

Ὑποδείκνυμι, f. δείξω (ὑπό, δείκνυμι, ostendo) *indico, manifesto, expono, certiorem facio*, seq. acc. rei Sir. 48, 25. Tob. 12, 6. 13, 4. — τινί τι Sir. 17, 6. 10. 46, 20. Tob. 4, 20. 7, 10. — τινὶ περί τινος Addit. ad l. Esth. 1, 14. ὑπέδειξε — περὶ αὐτῶν i. e. *de eorum conatibus*. Tob. 1, 19. quo l. per epexegesin additur ὅτι c. verbo finito. — τινί sq. ὅτι c. verbo finito Esr. 2, 24. — sq. accus. c. infinit. 2 Macc. 13, 4. 3 Macc. 5, 26. 29. abest acc. obiecti 2 Macc. 3, 10. ὑποδείξαντος [scil. τὰ χρήματα] παραθήκας εἶναι. — seq. accus. duplici, uno subst. altero participii [de quo vid. sub ἀκούω no. 2. monita] 2 Macc. 5, 15. — sq. dat. pers. sine rei mentione Tob. 4, 2. coll. v. 1. — 5, 10. — passiv. ὑποδείκνυμαι, *manifestor*, τινί Sir. 3, 22. πλείονα — σοι i. e. *superant enim intellectum humanum quae patefacta tibi facienda*. Sir. 14, 12. καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑπεδείχθη σοι i. e. *neque innotuit tibi foedus cum orci rege factum*. — pro הוֹרָה 2 Chron. 15, 3. —

Ὑποδέχομαι, f. ξομαι, dep. med. (ὑπό, δέχομαι) *excipio*, ut advenientes sq. acc. Jud. 13, 13. (Xen. h. gr. 4, 8. 21.) — addito εἰς c. acc. loci 1 Macc. 16, 15. ratione habita vitae et felicitatis futurae 4 Macc. 13, 16. — de personis hospitio excipientibus aliquem, addito adverbio Tob. 7, 8. (Hdian. 4, 8. 16. Palaeph. fab. 5.)

Ὑπόδημα, τος, τό (ὑποδέω, subligo; id quod subligatur; solea, crepida vel coriacea vel lignea, seriori vero aetate et calceorum totum pedem includentium usu invento = *calceus*, Sir. 46, 19. — pro נַעַל Exod. 3, 15. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schuhe*. (Ael. V. H. 7, 11. Hdian. 5, 5. 21. Xen. Cyr. 8, 1. 41.)

Ὑποδύνω l. ὑποδύω, f. δύσω, a. 2. ὑπέδυν (ὑπό, δύνω, induo; τί τινι induo aliquid sub aliquid Hdot. 1, 155.) med. et aor. 2. intrans. *subterfugio, clam me subduco* vel *abscondo me* Jud. 6, 13. ὑπέδυσαν ὑποκάτω ὄρους (ὑπὸ κλίνην Dem. 608, 16. 778, 20.)

Ὑποζύγιον, ου, τό (neutr. adiect. ὑποζύγιος, qui iugo subest; substantive:) *iumentum* [univ. Pol. 3, 51. 6. Hdian. 1, 12. 2. Xen. An. 1, 3. 1.] de *asino* dicitur Esr. 5, 43. — ita pro אָתוֹן Jud. 5, 10. חֲמוֹר Gen. 36, 14.

Ὑποζώννυμι, f. ζώσω (ὑπό, ζώννυμι, cingo) *succingo*, ὑποζωσμένος succinctus ὑπὸ τοὺς μάστους σάκκους [de quo accus. vid. ἐμπορπέω] 2 Macc. 3, 19. (Ael. V. H. 10, 22.)

Ὑπόθεσις, εως, ἡ (ὑποτίθημι, quod vid.; suppositio, id quod subponitur, summa rei) *argumentum* i. e. *id de quo agitur*, *res de qua dispu-*

tatur 4 Macc. 1, 12. (Dem. 28, 9. Xen. Mem. 4, 6. 13.)

Ὑποθραύω, f. σω (ὑπό, θραύω, frango, debilito) *clam* l. *occulto debilito* 2 Macc. 9, 11. ὑποτεθραυσμένος = *secreta sauciatus vulnere* 2 Macc. 9, 11. Cf. *Baduellus* ad h. l.

Ὑποκαίω, f. καύσομαι (ὑπό, καίω) *paulatim concremo*, ita de personis lento igne concrematis 4 Macc. 11, 17. (Diod. Sic. 17, 47.)

Ὑποκάτω, adv. (ὑπό, κάτω, infra) *subter*, *infra*, 1) adverbialiter, de statu, γίνομαι ὑποκάτω *sum inferioris conditionis*, ita de personis alieno imperio subiectis Bar. 2, 5. — ita pro לְמַטָּה Deut. 28, 13. — 2) praepositionis vim habet [vid. sub ἄχρι monita] seq. genit. loci Bar. 2, 2. Jud. 6, 13. — Sir. 36, 6. — ita pro תַּחַת Ezech. 24, 5. (Diod. Sic. 1, 72. Pol. 3, 55. 2.)

Ὑπόκειμαι, f. κείσομαι, depon. (ὑπό, κεῖμαι, iaceo; suppositus l. substratus sum Xen. de re equest. 1, 2.) *subiectus sum* i. e. *infra adiectus sum*, *unten beiliegen*, ὡς τὸ ἀντίγραφον ὑποκεῖται 1 Macc. 12, 7. Esr. 8, 9.

Ὑποκρίνομαι, f. κρινοῦμαι, dep., med. cum a. 1. p. ὑπεκρίθην [ita apud Ctes. Pers. 41. cf. *Passow* II. p. 1265. — ὑπό, κρίνω iudico; respondeo Xen. Mem. 1, 3. 1. personam alicuius ago Diod. Sic. 13, 97. Ael. V. H. 14, 40.) 1) *fabulam histrionis instar ago*, *eine Rolle spielen* 4 Macc. 6, 17. (τραγῳδίαν Diod. Sic. 13, 97.) *simulo*, *simulatoris mores sequor*. sq. infin. ἀπογεύσασθαί τινος *comedisse de aliquo me simulo* 4 Macc. 6, 15. — seq. acc. pers. ut τὸν εἰρηνικόν *pacificum me esse simulo*, *pacem simulo* 2 Macc. 5, 25. ἐσθίοντα 6, 21. — absol. v. 24. — Sir. 1, 28. μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων i. e. *cave ne simulator appareas in hominum ore*. — de personis legis reverentiam simulantibus, ita ὁ ὑποκρινόμενος Sir. 35, 15. 36, 2. (τί Ael. V. H. 13, 12. Hdian. 4, 9. 1. 8, 6. 2.)

Ὑπόκρισις, εως, ἡ (ὑποκρίνομαι, quod vid.; responsio, simulatio histrionum Artemid. 3, 10.) *simulatio*, *Heuchelei* 2 Macc. 6, 35. (Aesop. fab. 108. Pol. 35, 2. 13.)

Ὑπολαμβάνω, f. λήψομαι, a. 2. ἔλαβον, perf. εἴληφα (ὑπό, λαμβάνω) 1) *suscipio* i. e. *suscipio sermone*, *das Wort nehmen*, ita 4 Macc. 8, 12. ὑπολαβὼν — ἔφη i. e. certior factus de tormentorum apparatu *sermone suscepto inquit*. — (Ael. V. H. 2, 1. 14, 8. Pol. 4, 85. 4. Xen. Hier. 6, 9. Conv. 5, 22. — ita suscipio Virg. Aen. 6, 723. Varro de re rust. 1, 2. 24. et *suscipere sermone* Quinctil. instit. orat. 2, 15. 28.) Cf. L. Bos. de ellips. p. 429. ed. *Schäfer*. *Frotscher* ind. ad Xen. Hier. p. 129. *Bornem.* schol. p. 67 sq. — 2) = *annehmen* i. e. *sententiam* vel *opinionem admitto* i. e. *puto*, *opinor* 4 Macc. 5, 17. sq. ὅτι Tob. 6, 17. (sq. ὡς c. verbo finito Xen. Cyr. 8, 3. 40.) — seq. acc. c. infinit. 3 Macc. 3, 8. (Xen. Mem. 1, 6. 4.) sq. infinit. nunc praesentis Sap. 17, 2. Esr. 2, 20. 4 Macc. 3, 11. (Diod. Sic. 1, 3. Ael. V. H. 12, 9.) — nunc aor. 1 Macc. 1, 16. ὑπέλαβε βασιλεῦσαι τῆς αἰγύπτου i. e. *id mente agitabat*, *ut potiretur Aegypto*. — sq. infinit. futur. Addit. ad l. Esth. 6, 4. (Xen. Mem. 4, 4. 17.) Cf. de his infinit. *Lob.* ad Phryn. p. 747 sqq. — sq. duplici accus. uno subiecti altero praedicati [de quo vid. ἀκούω no. 2.] Sap. 12, 24. 2 Macc. 12, 12. — Sap. 13, 3. θεοὺς ὑπελάμβανον scil. αὐτούς.

Ὑπόλειμμα, τος, τό (ὑπολείπω, relinquo) *residuum*, *reliquiae*, τῆς ἐργασίας Sap. 13, 12. vid. tamen de h. l. lectione ἀποβλήματα praeferenda *Augusti*, *Apel*, *Grimm*.

Ὑπολείπω, f. ψω (ὑπό, λείπω) *relinquo* i. e. a) *superstitem relinquo*, pass. ὑπολείπομαι *superstes relinquor* Jud. 10, 19. 4 Macc. 13, 26. (Diod. Sic. Vol. 10. p. 165. ed. Bip.) — b) passiv. *remaneo*, sq. dat. loci Jud. 13, 2. 1 Macc. 6, 54. 10, 14. (Diod. Sic. 20, 42. Xen. Cyr. 1, 4. 27.) — c) *zurücklassen*, med. *post me relinquo* [hinter sich zurücklassen, τί Hdot. 4, 121. 6, 7.], ita de moribundis sua suis relinquentibus, τινί τι Jud. 8, 7.

Ὑπόληψις, εως, ἡ (ὑπολαμβάνω) *opinio* [Stob. e Demosth. 538, 36.], de vana et nimia alicuius de se opinione Sir. 3, 23.

Ὑπομάσθιος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, μαστός, mamma, uber = ὑπομάζιος) *infans lactens* s. *a mamma matris adhuc pendens*. 3 Macc. 3, 27. (ὑπομάζιος Diod. Sic. Vol. 10. p. 105. ed. Bip.)

Ὑπομένω, f. μενῶ (ὑπό, μένω maneo; permaneo i. e. non discedo Dem. 617, 15. non fugio, ita de militibus Diod. Sic. 15, 55. Xen. An. 6, 1. 26.) 1) *sustineo* i. e. a) *ich halte mich aufrecht*, *non cedo*, ita de rebus et personis permanentibus in eo, quo sunt loco vel statu Sir. 22, 16. χάρακες — ὑπομείνωσι *pali in loco excelso ventis oppositi non sustinebunt* i. e. *non resistent ventorum rabiei*. Ibid. οὕτως — ὑπομείνῃ *ita animus timidus non resistet cuivis rei timorem iniicienti huic quid opponat si non habet*, *nisi hominis stulti consilia*. — b) *tolero*, *patior*, ita aa) de personis perferentibus aliquid animo firmo et constanti, seq. acc. *rei*, ut πόνον, βασάνους 4 Macc. 5, 23. 6, 9. 7, 22. 16, 9. — 9, 6. 22. 15, 29. 16, 1. 17. 17, 7. — abest acc. rei 4 Macc. 16, 21. ὑπέμειναν scil. τὸ πῦρ. — (Diod. Sic. 1, 2. Xen. Mem. 2, 8. 4. 1, 2. 10.) — bb) de rebus non cedentibus alicui rei, ut χιὼν — ὑπέμεινε πῦρ Sap. 16, 22. quo l. καὶ οὐκ ἐτήκετο. — c) *in me recipio* i. e. *ich lasse mir etwas gefallen*, seq. acc. rei, ut οὐ — ὑμῶν *non passa est iniuriam vestram* i. e. *non sustinuit*, *vim tibi inferri a vobis* — sequente infinit., ut σφαγιασθῆναι 4 Macc. 13, 12. οὐχ ὑπομένω, ut φορολογίαν δοῦναι, i. e. *recuso vectigalia* Esr. 2, 19. (Lucian. dial. deor. 17, 2. — sq. nominativo participii Diod. Sic. 19, 12. Xen. Cyr. 5, 4. 22. Soph. OR. v. 1323. cf. *Matth.* §. 550, 7. c. *Herm.* ad Vig. p. 769. *Bornem*, ad Xen. l. l.) — d) *par sum*, *valeo*, *ich nehme es auf mich*, seq. infinit. Sap. 17, 5. 2 Macc. 6, 20. — abest infinit. Sir. 16, 20. τίς ὑπομενεῖ seq. φέρειν τὰ ἔργα δικαιοσύνης κυρίου.

2) *exspecto*, τινά *aliquem* i. e. a) *ich warte auf Jem.* Tob. 5, 7. (Xen. An. 4, 1. 21.) — b) ad exemplum τῶν ' et ex Hebr. dicendi consuetudine *spem colloco in aliquo*, fere i. q. πέποιθα *fiduciam colloco in aliquo* Sir. 36, 21. 51, 8. — ita pro קִוָּה, קָוָה Ps. 34, 9. 37, 34. Jes. 40, 31.

Ὑπομιμνήσκω, f. μνήσομαι (ὑπό, μιμνήσκω) *in memoriam revoco*, sq. acc. rei Sap. 18, 22. de quo acc. cf. *Matth.* §. 347, not. 2. — seq. dupl. acc. uno pers. altero rei [cf. *Matth.* §. 347, b. *Rost* §. 104, not. 11. *Win.* §. 32, 4.] 4 Macc. 18, 14. (Xen. Hier. 1, 3. Cyr. 3, 3. 37. 6, 4. 20.) — abest accus. pers. e contextu facile cognoscendus Sap. 12, 2. quo l. ex antecedd. ἐν οἷς supple ἐν τούτοις i. e. *per ea*.

Ὑπόμνημα, τος, τό (ὑπομιμνήσκω in memoriam revoco; res qua renovatur memoria rei alicuius) *monumentum*, *Denkmal* [univ. Diod. Sic. 1, 31. Dem. 690, 20.] de monumentis scriptis = *Denkschrift*, *commentarius* Esr. 2, 22. quo l. legitur etiam ὑπομνηματισμός. (Diod. Sic. 1, 4.)

Ὑπομνηματισμός, οῦ, ὁ (ὑπομνηματίζω) 1) *monumentum scriptum* Esr. 2, 22. vid. tamen de h. l. lectione *Apel*, *Augusti*. — 2 Macc. 2, 13. — 2) *res saepius commemorata*, *eine mehrmals in*

Erinnerung gebrachte Angelegenheit 2 Macc. 4, 23. —

Ὑπόμνησις, εως, ἡ (ὑπομιμνήσκω) *commonefactio, revocatio in memoriam* 2 Macc. 6, 17. seq. genit. obiecti Sap. 16, 11. (Ael. V. H. 2, 28. Pol. 1, 1. 2. Xen. Cyr. 3, 3. 38.)

Ὑπομονή, ῆς, ἡ (ὑπομένω) 1) *constantia, Ausdauer, Beharrlichkeit* a) univ. Sir. 2, 14. 16, 3. 17, 19. 41, 2. (Diod. Sic. 5, 34. Pol. 4, 51. 1.) — b) de constantia in malis propter legis div. observationem perferendis 4 Macc. 1, 11 bis. 9, 8. 30. 15, 27. 17, 12. 17. 23 bis. (Diod. Sic. 11, 9.) — ἐλπὶς τῆς ὑπομονῆς, *spes manens* constantiam 4 Macc. 17, 4. — 2) = *assiduitas*, i. e. *Ausdauer bei der Arbeit* Sir. 38, 27. — plur. αἱ ὑπομοναί i. e. *constantiae specimina* 4 Macc. 7, 9. Cf. de hoc pluralis usu sub ἀλήθεια notata.

Ὑπονοέω, ῶ f. ήσω (ὑπό, νοέω) 1) *suspicor*, Tob. 8, 16. (Diod. Sic. 20, 43. Thuc. 4, 78.) — 2) *puto, ich meine, vermuthe* Sir. 23, 21. — med. ὑπονοέομαι, οῦμαι, *apud animum meum opinor*, seq. accus. c. infin. Jud. 14, 14.

Ὑπονόημα, τος, τό (ὑπονοέω, quod vid.; sententia, opinio) *res mente agitata* Sir. 23, 7.

Ὑπονοθεύω, f. εύσω (ὑπό, νοθεύω, spurium reddo, adulterium committo; metaphor. pro:) *more illegitimo ago in aliqua re, malis artibus utor in causa alicuius rei* vel *personae*, ut τὴν ἀρχιερωσύνην i. e. *in consequenda pontificis maximi dignitate* 2 Macc. 4, 7. — τὸν ἀδελφόν *in causa fratris* pontificis scil. maximi munere fungentis i. e. *in fratre a munere suo removendo* 2 Macc. 4, 26. — passivum: *malis artibus tractor* ὑπό τινος Ibid.

Ὑπόνοια, ας, ἡ (ὑπονοέω, quod vid.; suspicio Diod. Sic. 1, 30. Dem. 1118, 2.) *opinio* Sir. 3, 23. quo l. alternat c. ὑπόληψις.

Ὑπονομεύω, f. εύσω (ὑπόνομος, fossa subterranea, cuniculus Plut. vit. Camill. c. 5. Xen. h. gr. 3, 1. 5. cuniculos ago, metaph.:) *subverto*, τινά, *Jem. stürzen* 2 Macc. 4, 26. Vid. tamen de h. l. *Augusti, Apel.* (subverto Sueton. Tiber. 65.)

Ὑποπίπτω, f. πεσοῦμαι (ὑπό, πίπτω, cado; succido, cado sub aliquid Diod. Sic. 5, 33.) 1) *subiicio*, pass. ὑποπίπτομαι, *subiicior*, ita de devictis Jud. 16, 7. (Diod. Sic. 13, 23.) — 2) *obvenio*, τινί *ich komme Jem. vor* i. e. *ich begegne Jem.*, ita de rebus Esr. 8, 18. (Plaut. Truc. 2, 6. 40.)

Ὑποπτεύω, f. εύσω (ὕποπτος, quod vid.; suspectum habeo Xen. Hier. 2, 17.) *metuo*, seq. accus. substant. cognatae signif. [vid. ἀγαλλίαμα], ut φόβον θανάτου i. e. *mortis metu angor* Sir. 9, 13. (Xen. An. 1, 1. 1.)

Ὕποπτος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, ὄπτομαι) *suspectus*, ὕ. γίνομαι *argwöhnisch sein*, seq. μήποτε 2 Macc. 3, 32. μηθὲν ὕ. ἔχω, *nihil mali suspicor* 2 Macc. 12, 4. (Xen. Hier. 1, 15.)

Ὑποῤῥάπτω, f. ψω (ὑπό, ῥάπτω, suo, subsuo; ex adiunct. *suffulcio, nova fulcra addo*, οἶκον scil. κυρίου Sir. 50, 1.

Ὑποῤῥίπτω, f. ψω (ὑπό, ῥίπτω, iacio) *subiicio, iacio sub aliquid* 4 Macc. 6, 25.

Ὑποσημαίνω, f. μανῶ (ὑπό, σημαίνω, significo) *tecte significo*, τινὶ περί τινος Esr. 6, 6.

Ὑπόστασις, εως, ἡ (ὑφίστημι suppono; suppositum, fundamentum) *substantia* = ὕπαρξις, *das Wesen, res subsistens* Sap. 16, 21. quo l. ἡ ὑπόστασίς σου = *substantia a te profecta*. Ita de pane caelesti vel de manna coll. v. 20. ubi ἀγγέλων τροφή, ita ἄρτος ἀπ' οὐρανοῦ πεμφθεὶς commemoratur. Cf. ad h. l. *Grimm* Commentar. über das Buch der Weish. p. 340 sq.

Ὑποστέλλω, f. στελῶ (ὑπό, στέλλω, pono, paro) *subtraho, subduco*, [ut τὰ ἱστία, vela] med. ὑποστέλλομαι, *me subduco, ich ziehe mich zurück*, sq. accus. πρόςωπον *subduco faciem meam aliorum adspectui* i. e. *timeo adspectum alicuius, ich scheue mich vor Jem., ich wage es nicht, Jem. unter die Augen zu treten* Sap. 6, 7. Ita pro גּוּר מִפְּנֵי ״פ Deut. 1, 17.

Ὑποστρατηγός, οῦ, ὁ (ὑπό, στρατηγός) *secundus a praetore* 1 Macc. 15, 38. Cf. de h. l. lect. *Augusti, Apel.* (Xen. An. 3, 1. 32.)

Ὑποστρέφω, f. ψω (ὑπό, στρέφω verto; retro verto, sq. acc. Hom. Il. 5, 581.) intransit. *reverto, redeo*, ὑγιαίνων Tob. 5, 21. (Ael. V. H. 1, 6. Xen. An. 6, 6. 38.) — sq. ἐκ c. gen. loci Tob. 6, 12. — πρός τινα 1 Macc. 12, 73.

Ὑποστρώννυμι, f. στρώσω (ὑπό, στρώννυμι, sterno) *substerno*, τινί τι a) propr. 4 Macc. 9, 19. (Hdian. 4, 2. 3. Ael. V. H. 9, 24. Xen. Cyr. 8, 8. 16.) — b) *subiicio* ἑμαυτόν τινι Sir. 4, 27.

Ὑποσχάζω, f. άσω (ὑπό, σχάζω, pungo; inhibeo, auf- oder zurückhalten, ut δεινὸν ὄμμα, θυμοῦ πνοάς Eur. Phoen. v. 457. l. 467.) *clam inhibeo*, τὴν πτέρναν τινός, *supplanto calcem alicuius, ich schlage Jem. ein Bein* Sir. 12, 17.

Ὑπόσχεσις, εως, ἡ (ὑπισχνέομαι) *promissio* Sap. 12, 21. διαθῆκαι — ὑποσχέσεων ἀγαθῶν i. e. *foedera cum promissionibus eximiis iuncta*. 4 Macc. 15, 2. (Diod. Sic. 4, 30. Xen. Conv. 3, 3.)

Ὑποτάσσω, ττω f. ξω, a. 1. ἔταξα, p. p. τέταγμαι, a. 2. p. ἐτάγην, f. 2. p. ταγήσομαι (ὑπό, τάσσω, colloco) 1) *colloco sub aliquid*, ut ὑπὸ πέτασον 2 Macc. 4, 12. τοὺς κρατίστους — ἦγεν *iuvenes robustos* petaso subiecto [i. e. *petaso imposito*] *ducebat*. — 2) *subiicio* i. e. *subdo aliquem* l. *aliquid potestati* alicuius, τινά Sap. 18, 22. 2 Macc. 8, 9. τινά τινι v. 22. (Hdian. 7, 2. 20.) passiv. *subiicior* Sap. 8, 14. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 2. 6, 2. 3 Macc. 1, 7. (Palaeph. f. 39. Hdian. 2, 2. 19.) — signif. reflex. [vid. ἀγνίζω] *subiicio me alicui* i. e. *voluntati alicuius*, τινί 2 Macc. 9, 12. 13, 23. 3 Macc. 2, 13.

Ὑποτίθημι, f. θήσω (ὑπ', τίθημι) 1) *suppono, unterlegen*, τὸν ὦμόν σου Sir. 6, 24. — 2) *clam appono*, ut ξίφος ἑαυτῷ 2 Macc. 14, 41. — abest ξίφος cogitatione addendum 1 Macc. 6, 46. (Jos. Ant. 12, 9. 4.) — 3) med. ὑποτίθεμαι, *suggero, Jem. etwas unter den Fuss geben, suadeo*, τὶ κατά τινος 2 Macc. 6, 8. (Hdot. 1, 9 et 156. Hom. Odyss. 1, 281.)

Ὑποφαίνω, f. ανῶ (ὑπό, φαίνω, conspiciendum praebeo; conspiciendum praebeo sub aliqua re) intrans. = ὑποφαίνομαι, *subluceo, illucesco*, de die appetente l. illucescente 2 Macc. 10, 35. 13, 17. (Diod. Sic. 20, 6. Xen. An. 3, 4. 27.)

Ὑποφέρω, f. οἴσω, a. 2. ἤνεγκον, a. 1. ἤνεγκα (ὑπό, φέρω) *suffero*, a) propr. i. e. *fero aliquid in me* vel *in humeros meos sublatum*, sq. acc. rei Sir. 22, 13. (Xen. Cyr. 4, 5. 57.) — b) metaph. i. e. *sustineo, ertragen*, τινά, ut ἄνθρωπον ἀσύνετον Sir. 22, 13. — sq. acc. rei, ut ἀλγηδόνας 2 Macc. 6, 30. ἀπειλήν 3 Macc. 5, 33. τὴν κακοπάθειαν 2 Macc. 2, 27. πόνον 7, 36. — 4 Macc. 14, 12. 15, 28. 17, 3. (Diod. Sic. 5, 55. Pol. 1, 1. 2. Xen. Mem. 4, 3. 9.) —

Ὑπόφρικος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (ὑπό, φρίσσω, rigeo, die Haare stehen mir zu Berge Hesiod. scut. Hercul. v. 391. horreo Plut. de puer. educat. c. 12. Dem. 332, 11.) *subhorrens, horrore occupatus* 3 Macc. 6, 20.

Ὑποφωνέω, ῶ f. ήσω (ὑπό, φωνέω, vocem tollo) *clamantem sequor*, τὴν αἴνεσιν, *post aliquem laudem alicuius clamando cano* Jud. 16, 1. (sq. orat. dir. Plut. de discrim. adulatoris et amici c. 8.)

Ὑποχείριος, ίου, ὁ, ἡ — ον, τό, etiam ὑποχείριος, ία, ιον (ὑπό, χείρ) *subiectus, in potestatem redactus*. οἱ ὑποχείριοι = *die Unterthanen* Sap. 14, 15. ὑποχείριος γίνομαί τινι *in potestatem alicuius venio* 2 Macc. 13, 11. 14, 42. (Diod. Sic. 2, 27. Xen. Cyr. 2, 4. 13 et 15.) Sap. 12, 9. Bar. 2, 4. 2 Macc. 12, 28. 3 Macc. 6, 5.

Ὑποχωρέω, ῶ f. ήσω (ὑπό, χωρέω) *secedo, succedo* Sir. 13, 9. (Jos. de vita sua c. 29. Xen. Cyr. 3, 1. 2.)

Ὑποψία, ας, ἡ (ὑφοράω) *suspicio*, ἐν ὑ. κεῖσθαι 2 Macc. 4, 39. (Diod. Sic. 4, 40. Xen. Mem. 2, 1. 25.)

Ὑρκανός, οῦ, ὁ, *Hyrcanus*, nom. propr. Judaei cuiusdam 2 Macc. 3, 11.

Ὕστατος, άτη, ατον, superlat. adiect. ὕστερος posterior, *postremus, extremus, ultimus*, ὕ. βίου ῥοπή 3 Macc. 5, 49.

Ὑστερέω, ῶ f. ήσω (ὕστερος, quod vid.; posterior sum, inferior sum) 1) *deficio*, ἀπό τινος i. e. *subtraho me alicui, desum alicui* Sir. 7, 34. — 2) ὑστερέω et ὑστεροῦμαι, *destituor, careo*, absol. Sir. 11, 11. 13, 4. 26, 19. (sq. gen. rei Diod. Sic. 13, 110. Jos. Ant. 15, 6. 7. Eur. Iph. Aul. v. 1203.) — addito dat. rei, ut ἰσχύϊ Sir. 11, 12. (Thuc. 1, 134. Plat. de rep. VII. p. 178. Vol. 9. cf. *Lob.* ad Phryn. p. 237. coll. *Matth.* §. 400.) — ἔν τινι, *an etwas Mangel leiden* Sir. 51. 24.

Ὕστερον vid. ὕστερος.

Ὕστερος, α, ον, comparativus positivi incogniti [cf. *Buttm.* gram. max. §. 69.] *posterior, us, subsequens*, ἐξ ὑστέρου et ἐφ' ὑστέρῳ, adverbialiter: *posteriori, quam quod nunc est, tempore, tempore subsequente* Sap. 19, 11. Bar. 6, 72. (ἐξ ὑστέρου Diod. Sic. 19, 95.) — neutr. ὕστερον, adv. *serius, späterhin* = *posthac, postea* Sir. 1, 20. 27, 23. 2 Macc. 5, 20. 3 Macc. 1, 3. 2, 24. (Ael. V. H. 5, 13. Lucian. dial. deor. 4, 2. Xen. Conv. 1, 14.) — μικρὸν ὕστερον = *paulo post* 4 Macc. 12, 7.

Ὑφαιρέω, ῶ f. ήσω (ὑπό, αἱρέω, quod vid.; subtraho, subduco, darunter wegnehmen, darunter hervorheben Pind. Nem. 7, 116.) med. ὑφαιρέομαι, οῦμαι, *surripio, suffuror*, τί Bar. 6, 10. (Lucian. dial. deor. 7, 3. Dem. 119, 6.)

Ὑφάπτω, f. ψω (ὑπό, ἅπτω) *succendo, von unten in Brand stecken od. anzünden*, τί 2 Macc. 12, 9. 14, 41. (Diod. Sic. 14, 54. Xen. Cyr. 5, 1. 16.) — τινά = *concremo aliquem* 2 Macc. 8, 33. —

Ὑφίστημι, f. ὑποστήσω (ὑπό, ἵστημι, sisto, colloco) 1) *suppono*, in temporibus intransit. signif. ὑφίσταμαι, f. ὑποστήσομαι, a. 2. ὑφέστην *subsisto* [= stehen bleiben Xen. An. 4, 1. 14.] i. e. *non fugio, Stand halten, feststehen*, κατὰ πρόσωπόν τινος, ita de militibus hostes ante se habentibus 1 Macc. 3, 53. 5, 44. (Xen. Cyr. 4, 2. 34.) — 2) *sustineo, aushalten, ertragen*, seq. acc. nunc rei, ut τὸ βάρος l. τὸ κράτος τινός Jud. 6, 3. 7, 4. 1 Macc. 10, 73. — nunc personae, ita de militibus vim l. impetum hostium sustinentibus, ubi Lat. *resisto alicui* 1 Macc. 5, 40. 7, 25. (Diod. Sic. 13, 56.)

Ὑφοράομαι, ῶμαι (ὑπό, ὁράω video; oculis suspensis intueor, Lucian. dial. deor. 7, 1. Diod. Sic. 4, 57.) 1) *suspectum habeo*, seq. accus. 2 Macc. 7, 24. (τινά Ael. V. H. 2, 13. Diod. Sic. 13, 96.) — 2) *puto*, sq. acc. c. inf. 3 Macc. 3, 23.

Ὑψαυχενέω, ῶ f. ήσω (ὑψαυχήν) *alta cervice incedo*, metaph. *dictis et factis insolentem me gero* 2 Macc. 15, 6. τινί *erga aliquem* 3 Macc. 3, 19. (Plut. de se ipsum citra invidiam laudando c. 51.) —

Ὑψηλός, ή, όν (ὕψι, ὕψος) *altus, a, um* a) de locis, ut de montibus Jud. 4, 5. 5, 1. 7, 4. 1 Macc. 6, 40. (Ael. V. H. 8, 11.) — de coelo 3 Esr. 4, 34. τόπος 4 Macc. 5, 1. τὸ ὑψηλόν, subst. *locus altus* Bar. 5, 5. — ἐν ὑψηλοῖς, ex hebraica dicendi ratione *in coelis* Sir. 24, 4. — pro מָרוֹם Ps. 93, 4. — b) de aedificiis altis Sir. 50, 2. Bar. 3, 25. Jud. 2, 24. 3, 7. 1 Macc. 4, 60. 6, 7. 9, 50. 13, 33. 2 Macc. 8, 30. — c) de personis, ut ὑψηλοὶ γίγαντες Jud. 16, 7.

Ὕψιστος, η, ον, superlat. [ductus a subst. ὕψος, altitudo cf. *Matth.* §. 33. *Fischer* ad Well. Vol. 2, p. 108. vel ab adverbio ὕψι cf. *Buttm.* §. 63, not. 1. gram. max. §. 69.] *excelsissimus*, a) propr. i. e. de loco, ita neutr. plur. ὕψιστα, *regiones celsissimae*, ex Hebraeorum dicendi ratione appellantur ita *coeli* Sap. 9, 17. Sir. 43, 9. — addito κυρίου Sir. 26, 16. — pro מְרוֹמִים Job. 16, 19. (ὕψιστον ὄρος Hdian. 3, 3. 2.) — b) metaphor. pro: *summus*. Ita in summa Dei maiestate enuntianda, quippe qui in coelo, dignissimo eius nomine loco sedem habere apud Hebraeos credebatur. Ita ὁ ὕψιστος, *der Höchste*, c. artic. Sir. 12, 6. 31; 19. 32, 17. 36, 15. 46, 5. 49, 4. Tob. 1, 4. 13. 4, 11. Addit. ad l. Esth. 6, 14. 2 Macc. 3, 31. — pro עֶלְיוֹן Ps. 21, 3. — ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, it. θεὸς ὁ ὕψιστος Sir. 7, 9. 50, 17. Jud. 13, 15. 3 Esr. 6, 31. 8, 19. 21. — ita pro אֵל עֶלְיוֹן Gen. 14, 18. עֶלְיוֹן אֱלֹהִים Ps. 57, 3. — κύριος ὁ ὕψιστος 3 Esr. 2, 3. — pro יְהוָה עֶלְיוֹן Ps. 47, 3. — sine artic. ὕψιστος Sap. 5, 15. 6, 3. Sir. 7, 15. 9, 15. 12, 2. 17, 21. 22. 19, 7. 23, 23. 24, 2. 3. 28, 7. 29, 11. 31, 1. 32, 6. 10. 37, 5. 38, 2. 39, 1. 5. 41, 4. 42, 2. 43, 2. 12. 44, 10. 47, 8. 48, 5. 50, 7. 14. 15. 16. 21. — θεὸς ὕψιστος Sir. 24, 22. 41, 8. 3 Macc. 7, 9. κύριος ὕψιστος Sir. 50, 14.

Ὕψος, εος, ους, τό (ὕψι) *altitudo, die Höhe* a) univ. i. e. de directione e loco inferiori ad superiorem, ut βάλλειν τι εἰς ὕψος Sir. 27, 25. ἐκπεταννύναι πρὸς ὕψος 51, 19. — b) de mensura Sir. 1, 3. 17, 27. 50, 2. Jud. 1, 2 bis. 4. 3 Esr. 6, 25. (Diod. Sic. 3, 43. Hdian. 1, 5. 4. Xen. Mem. 3, 4. 7.) — ὑψοῦν ὕψος μέγα, *erigere magnam altitudinem* i. e. *murum altum exstruere* 1 Macc. 12, 36. 13, 27. — c) de loco, ut τῆς γῆς Sir. 46, 9. οὐρανοῦ 43, 1. 8. Prec. Manass. v. 9. τῶν ὀρέων Jud. 7, 10. 2 Macc. 9, 8. — pro מָרוֹם Ps. 18, 11. — d) de dignitate, ubi Lat. *honos, laus* Jud. 13, 20. 16, 8. 1 Macc. 1, 40. 10, 24. — pro מָרוֹם Job. 5, 11. (Hdian. 1, 13. 12.)

Ὑψόω, ῶ f. ώσω (ὕψος) *in altum tollo*, passiv. ὑψοῦμαι, *in altum tollor*, a) propr. aa) de aedificiis = *erigo, exstruo*, *ich führe auf* od. *in die Höhe* 1 Macc. 12, 26. 13, 27. 37. — bb) de arbore in altum exsurgente, pass. = *sich erheben*, ἐν νεφέλαις *in die Wolken* Sir. 50, 10. — b) metaph. aa) pro: *eveho aliquem ad dignitatem et felicitatem*, τινά Sir. 15, 5. 45, 6. 50, 22. Addit. ad l. Esth. 1, 11. 1 Macc. 14, 35. — *ad summam potestatem eveho*, pass. signif. reflexiva [vid.

ἀγνίζω] 1 Macc. 8, 13. 11, 16. 26. (Pol. 5, 26. 12.) — bb) *laudibus effero*, τινά vel τί Sir. 43, 30 bis. Tob. 12, 6. 13, 4. 6. 7. — v. 18. ὕψωσε scil. σε. cc) passiv. ὑψοῦμαι, signif. reflex. *elatum et superbum me gero*, *superbio* 1 Macc. 16, 13. — addito dat. causae = *auf etwas* Jud. 9, 7.

Ὕψωμα, τος, τό (ὑψόω, quod vid.; id, quod altum l. exaltatum est) *exaltatio*, *die Erhöhung*, metaph. *die Verherrlichung* Jud. 10, 4. 13, 4. — metonym. *dator* l. *auctor exaltationis* Jud. 15, 9. —

Φ.

Φαάϑ, ὁ, *Phaath*, nom. propr. viri iudaici incogniti 3 Esr. 5, 11. 8, 31.

Φαιδρός, ά, όν (φάω, φαίνω, quod vid.; splendidus, lucidus) *hilaris*, *e*, *laetus* 4 Macc. 13, 13. (Lucian. dial. deor. 4, 3. Dem. 332, 8. Xen. Mem. 3, 10. 4.)

Φαίνω, f. φανῶ I) activ. [signif. transit. in lucem profero, ostendo, conspiciendum praebeo] signif. intr. *luceo*, *splendeo*, *leuchten*, sq. ἐν c. dat. loci 1 Macc. 4, 40. de h. l. vocab. ἐφαίνοσαν pro: ἔφαινον vid. sub εἴδω init. observata. (Theocrit. idyll. 2, 11.) — II) passivum φαίνομαι, a. 2. ἐφάνην, f. 2. φανήσομαι, 1) *in conspectum prodeo* s. *venio*, *appareo*, *ich erscheine* [cf. *Passow* sub φαίνω, *Matth.* §. 253. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84.] a) de personis 2 Macc. 5, 2. — τινί 3, 33. 10, 29. — addito nominat. praedicati, ut φανοῦμαι ἀγαϑός Sap. 8, 15. — 2 Macc. 3, 25. 6, 27. 11, 8. 12, 36. (Ceb. tab. c. 3. Xen. Cyr. 1, 4. 19.) — τινί τις 3 Macc. 2, 30. 4 Macc. 4, 23. — b) de rebus 1 Macc. 11, 12. 2 Macc. 1, 33. 12, 9. — c. nominat. praedicati 2 Macc. 12, 16. 14, 26. 3 Macc. 3, 29. — 2) refertur φαίνομαι ad mentem vel ad mentis oculos s. vires [dem geistigen Auge oder Urtheile erscheinen] — *videor*, *ich scheine*, sq. infin. 4 Macc. 1, 3. 32. 2, 4. 15. 3, 1. 7, 20. (Xen. Mem. 5, 7. 5.) — τινί, *videor alicui*, ut ἐὰν φαίνηταί σοι scil. ἀγαϑόν = *si tibi placuerit* 1 Esr. 2, 21. (Ceb. tab. c. 30. Dem. 1267, 10.)

Φάλαγξ, λαγγος, ἡ, *quaelibet cohors instructa*, *acies inprimis densa* 1 Macc. 6, 35. 38. 45. 9, 12. 11, 82. (Diod. Sic. 1, 62. Xen. Cyr. 3, 3. 61. ἡ μακεδονικὴ φάλαγξ Diod. Sic. 16, 3. de qua cf. *Wesseling* ad Diod. Sic. l. l. et *Curtius* 3, c. 2.)

Φαλαῖος, ου, ὁ, *Phalaeus*, vir iudaicus, Esrae aequalis 3 Esr. 2, 29.

Φάλαρις, ιδος, ὁ, *Phalaris*, nom. propr. tyranni agrigentini crudelitate infamis 2 Macc. 5, 9. 42. (Ael. V. H. 2, 4. Polyaen. 5, 2. Diod. Sic. 13, 90. Cic. de offic. 2, 7. 26.)

Φαλδαῖος, ου, ὁ, *Phaldaeus*, Judaeus Esrae aequalis 3 Esr. 9, 44.

Φαλίας, α, ὁ, *Phalias*, unus ex Levitis Esrae aequalibus 3 Esr. 9, 48.

Φανερός, ά, όν (φαίνω, quod vid.) *manifestus*, ut σημεῖόν τινος 2 Macc. 15, 35. — τινί *sichtbar für Jem.* 3 Macc. 6, 18. — φανερός εἰμι = *cognoscor*, *natus sum* Sir. 6, 2. φανερὸς γίνομαι, *innotesco* 1 Macc. 15, 9. 2 Macc. 1, 33. — φανερόν ἐστιν ἡμῖν = *novimus*, *innotuit nobis*, ὅτι Bar. 6, 69. φανερὸν ποιῶ τι *manifesto aliquid* 1 Macc. 12, 41. ἐνδείκνυμί τινί τι *notum reddo* l. *ostendo alicui aliquid* 2 Macc. 9, 8. (Diod. Sic. 1, 10. Xen. Mem. 3, 9. 2.)

Φανερῶς, adv. (φανερός) *manifeste*, *offenbar*, *augenscheinlich*, *sichtbar* 2 Macc. 3, 28. (Thuc. 1, 37.) —

Φαντάζω, f. άσω (φαίνω, quod vid.) *ostendo*, *facio*, *ut appareat alicui aliquid*, pass. φαντάζομαι, *appareo*, *in conspectum venio* a) propr., τινί Sap. 6, 16. (Eur. Phoen. v. 91.) — b) refertur ad mentis oculos vel ad iudicium Sir. 31, 5. ὡς ὠδινούσης φαντάζεται καρδία i. e. καρδία φαντάζεται ὡς καρδία ὠδυνούσης i. e. *animus anxius et vanis opinionibus* l. *imaginibus perturbatus apparet*. (Aeschyl. Agamemn. v. 1477 vel 1511.)

Φαντασία, ας, ἡ (φαντάζω, quod vid.; τὸ ostendere, ostentatio Diod. Sic. 12, 83.) *imago*, *Gestalt* [ϑηρίου ἀληϑινοῦ Diod. Sic. 2, 16.] ὀνείρων i. e. *imago* l. *visio per somnium menti oblata*, *Traumgestalt* Sap. 18, 17.

Φαντασιακοπέω, ῶ f. ήσω (φαντασία, κόπτω) *vanis opinionibus indulgeo*, *inani suspicioni me dedo* adeoque *immitem*, *acerbum*, *crudelem me gero*, ἐν τοῖς οἰκέταις μου *inter domesticos meos* Sir. 4, 31.

Φάντασμα, τος, τό (φαντάζω) *visum*, *eine Erscheinung*, ita de spectris vel visis nocturnis Sap. 17, 15. (Plut. de superstit. c. 3. Jos. Ant. 1, 20. 2. 5, 6. 1. Eur. Or. v. 401.) Cf. *Porson.* ad Eur. l. l.

Φάραγξ, αγγος, ἡ, *confragosa vallis*, *hiatus terrae* Bar. 5, 7. Jud. 2, 8. 11, 17. 13, 10. 4 Macc. 14, 16. — pro גַּיְא Jes. 40, 4. עֵמֶק Jos. 15, 7. (Diod. Sic. 3, 36. Ael. V. H. 13, 1. Xen. h. gr. 7, 2. 13.)

Φαραϑωνί, *Pharathon*, nom. propr. loci incogniti 1 Macc. 9, 50.

Φαρακέμ, ὁ, *Pharakem*, nom. propr. viri, cuius posteri erant in comitibus Esrae 3 Esr. 5, 31.

Φαραώ, ὁ, *Pharao*, commune nomen [Jos. Ant. 8, 6. 2.] regum aegyptiacorum 1 Macc. 4, 9. 3 Macc. 2, 6. 6, 4. cf. ad hos. l. Exod. I—XI. 3 Esr. 1, 25. contra, quemadmodum per appositionem additur voc. βασιλεύς, ita qui h. l. commemoratur rex Aegypti idem est, qui 1 Regg. 13, 29. appellatur Necho.

Φαρέτρα, ας, ἡ (φέρω) *pharetra*, *theca sagittarum*, *Köcher* [propr. Lucian. dial. deor. 1, 1. Xen. Cyr. 1, 2. 9.] in imagine feminae impudicae Sir. 26, 12.

Φαρμακεία et forma poetica: φαρμακία, ας, ἡ (φαρμακεύω, quod vid.; medicatio, largitio et usus medicamentorum, veneficium Pol. 6, 13. 4.) *incantatio*, *artes magicae* Sap. 12, 4. 18, 13. — — pro לְהָטִים Exod. 7, 11. (Hdot. 7, 114. veneficium Cicer. Brut. c. 60.)

Φαρμακεύω, f. εύσω (φάρμακον, medicina, venenum; medicinam do s. largior) *venenum largior*, τινά, *veneno utor contra aliquem*, *ich vergifte Jemanden* 2 Macc. 10, 13.

Φάρμακον, ου, τό (adminiculum s. remedium arte paratum et removendis corporis malis aptum; remedium, Gegenmittel, κακῶν removendis malis idoneum Lucian. dial. mort. 27, 15.) 1) *medicina*, *medicamentum* a) propr. Sir. 38, 4. (Lucian. dial. deor. 13, 1. Xen. Mem. 4, 2. 17.) — b) trop. Sir. 6, 15. φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς. —

2) *venenum*, *Gift*, φάρμακον ὀλέθριον i. e. venenum *perniciem afferens* Sap. 1, 14. (Lucian. dial. deor. 4, 4. Xen. Cyr. 1, 3. 9. 8, 8. 14.)

Φάρυγξ, υγγος, ἡ, *guttur*, *gula*, *caput stomachi*, *Schlund* Sir. 34, 12. 36, 24. (Ael. hist. anim. 1, 30. Thuc. 2, 49.) Cf. de vocabulorum φάρυγξ et λάρυγξ discrimine *Lob.* ad Phryn. p. 65.

Φάσηλις, ιδος, ἡ, *Phaselis*, nom. propr. urbis magnae in Lycia sitae et triplici portu instructae 1 Macc. 15, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Phaselis.*

Φάσις, εως, ἡ (φημί, dico; dictio) *indicatio*, *indicium*, *Anzeige*, θεοῦ Hist. Sus. v. 55. (Dem. 793, 16.) „κοινῶς δὲ φάσεις ἐκαλοῦντο πᾶσαι αἱ μηνύσεις τῶν λανθανόντων ἀδικημάτων" Pollux VIII. c. 6 et 47.)

Φασιρών, ὁ, *Phasiron*, nom. propr. viri incogniti 1 Macc. 9, 66.

Φάσκω, impf. ἔφασκον (φημί, dico) 1) *dictito*, *vorgeben* [cf. *Buttm.* §. 67. not.**) gram. max. §. 109. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 66.] seq. acc. c. infin. 2 Macc. 3, 7. (Xen. Mem. 4, 8. 1.) — 2) *dico*, *significo*, sq. infin. 2 Macc. 14, 27. 32. (Xen. Mem. 1, 2. 29. h. gr. 1, 1. 6.)

Φάσμα, τος, τό (φαίνω) *visum*, *eine Erscheinung*, ita de spectris Sap. 17, 4. (Ael. V. H. 9, 2. Eur. Or. v. 401.)

Φασσοῦρος, ου, ὁ, *Phassurus*, Judaeus, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt 3 Esr. 5, 25.

Φάτνωμα, τος, τό, *lacunar*, *tabulatum*, *eine ausgehölte Decke*, inde nomen habens, quod inter tectum veluti lacunar erat 2 Macc. 1, 16.

Φαυλίζω, f. ίσω (φαῦλος) *vilipendo*, *pro vili habeo*, seq. acc. nunc rei, nunc pers. Jud. 1, 12. 11, 2. 22. (Xen. Mem. 1, 6. 5.)

Φαῦλος, η, ον (vilis, e. Xen. Mem. 1, 6. 2. Hdian. 4, 12. 4.) *improbus*, γλώσση [de quo dat. vid. ἀδρανής] Sir. 20, 15. — τὸ φαῦλον, *id quod improbum est* 3 Macc. 3, 22. (Ceb. tab. c. 39. Diod. Sic. 1, 2 bis. Xen. Mem. 2, 3. 17.)

Φαυλότης, τητος, ἡ (φαῦλος, vilis; vilis conditio) *improbitas* Sap. 4, 12. (de ignorantia Xen. Mem. 4, 2. 39.)

Φαῦσις, εως, ἡ (φάω, φαύσκω, luceo) *illuminatio* Jud. 13, 13. ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν *ignem accedentes ad viam illuminandam.*

Φαχαρέθ, ὁ, *Phachareth*, nom. propr. Judaei incogniti 3 Esr. 5, 34.

Φέγγος, εος, ους, τό (φάω, φαίνω) *splendor*, *lux* a) univ. Sap. 7, 10. 2 Macc. 12, 9. 3 Macc. 4, 10. (de lunae splendore Xen. Venat. 10, 7. Conv. 1, 9.) — b) metaph. φέγγος ἐλέους, *lumen benevolentiae* i. e. *benevolentia luminis instar animos collustrans et laetificans* 3 Macc. 6, 4. Cf. de metaphorico nominum luminis notionem enuntiantium usu sub φῶς notata.

Φείδομαι, f. φείσομαι, a. 1. ἐφεισάμην, verb. dep. med. [cf. *Buttm.* gram. max. §. 114.] 1) *parco*, *ich schone* i. e. *abstineo a malis* vel *poenis infligendis*, it. *ab iniuria inferenda*, sq. genit. [cf. *Matth.* §. 348. *Buttm.* §. 179. *Rost* §. 109, 4. b.] sq. genit. pers. cui parcit aliquis Sap. 2, 10. 12, 8. 16. Addit. ad l. Esth. 3, 8. (Ael. V. H. 3, 43. Xen. h. gr. 2, 3. 12.) — seq. genit. rei 3 Esr. 1, 50. 1 Macc. 13, 5. — πάντων = rerum creatarum omnium Sap. 11, 26. — abest genit. pers. facile e contextu cognoscendae et additur nunc περί τινος l. ἐπί τινι i. e. *quod attinet aliquid*, *Jemandes schonen hinsichtlich einer Sache* Sir. 13, 12. 23, 3. — pro חָמַל 1 Sam. 15, 3. חוּס Neh. 13, 22. — seq. ἐπί c. acc. pers. *parcens erga aliquem* i. e. *parco alicuius* Jud. 2, 11. vid. ad h. l. sub ὀφθαλμός notata. — 2) *abstineo*, i. e. *cohibeo*, *abhalten*, *zurückhalten*, τινὸς ἀπό τινος *aliquid ab aliqua re*, ut γλώσσης ἀπὸ καταλαλιᾶς Sap. 1, 11. ita pro חָשַׂךְ Job. 33, 18.

Φειδώ, όος, οῦς, ἡ (φείδομαι, parco; parsimonia Ael. V. H. 2, 5.) *misericordia* Sap. 12, 18. Addit. ad l. Esth. 2, 6. (Diod. Sic. 15, 86. 17, 34.)

Φειδωλός, ή, όν (φείδομαι) *parcus*, *karg* 4 Macc. 2, 9. (Plut. de amore prolis c. 2. Aristot. eth. 4, 1.)

Φεισών, ὁ, *Pischon*, hebr. פִּישׁוֹן, nom. propr. fluvii terram Chavilam ambientis. Esse videtur iste fluvius idem, qui Graecis Phasis, aut ex aliorum sententia *Indus* aut *Ganges* appellatur Sir. 24, 23. Cf. Gen. 1, 11. Jos. Ant. 1, 1. 2. 1, 3.

Φερνή, ῆς, ἡ (φέρω) *dos*, *Mitgabe*, *Mitgift* 2 Macc. 1, 14. (Xen. Cyr. 8, 5. 19.)

Φέρω, f. οἴσω, a. 1. ἤνεγκα, a. 2. ἤνεγκον, perf. ἐνήνοχα [cf. de his temporibus *Matth.* §. 254. *Buttm.* §. 101. gr. max. II. p. 246. *Rost* §. 84. *Win.* §. 15. *Fritzsche* Ev. Marc. p. 670. et supra sub ἀναφέρω observata] 1) *fero*, *ich trage*, a) seq. acc. personae, ita de navi ferente l. vehente aliquem Sap. 14, 1. (Plut. de fortuna Romanorum c. 8.) — b) sq. acc. rei, quam quis corpore suo baiulat vel gestat aa) propr., ut τὶ ἐν ὤμοις Bar. 6, 26. τὶ ἔνδον 2 Macc. 6, 4. (Xen. Mem. 3, 13. 6.) — ξίφος Sap. 18, 16. quo l., uti ὁ λόγος θεοῦ sistitur, ita idem instar ensis gestare dicitur mandatum Dei. — additur loci, quo fertur aliquid, mentio per praepos. εἰς l. παρά c. accus. 1 Macc. 7, 57. 2 Macc. 8, 31. 15, 30. — bb) metaph. de malis, incommodis, quae oneris instar imposita alicui videntur, ita α) c. adverbio, ut βαρέως φέρω = Latinorum *graviter fero* [cf. nostratium: schwer an etwas zu tragen haben, etwas schwer empfinden, sq. accus. Xen. Mem. 2, 7. 17.] *aegre fero*, *unwillig* od. *verdrüsslich sein*, seq. vel ἐπί τινι 2 Macc. 11, 1. vel περί τινος 14, 27. δυσφόρως φέρω, seq. εἰ, ubi alias ὅτι 2 Macc. 14, 28. πικρῶς φέρω sq. ἐπί τινι 2 Macc. 7, 39. (ἐπί τινι Diod. Sic. 3, 58. τινί Jos. Ant. 10, 7. 1. Xen. h. gr. 3, 4. 9.) — β) *fero* i. e. *tolero*, *sustineo*, *ertragen*, *erdulden*, addito εὐψύχως 2 Macc. 7, 20. (τὶ Xen. Cyr. 8, 1. 36. An. 3, 1. 23.) — = *in me recipio* i. e. *ich lasse mirs gefallen*, τί 3 Macc. 3, 19. — c) adiuncta notione *celeritatis* et *motus vehementioris* φέρεσθαι dicuntur, quae vi aliena, sive extrinsecus, sive intus operante, loco suo vel eo, quo sunt, statu moventur. Ita passivum φέρομαι i. e. *feror*, *abducor*, *agitor*, seq. τοῦ c. infin. finali 3 Macc. 2, 28. ὑπό τινος Sap. 5, 14. — 2 Macc. 3, 25. 9, 7. 12, 22. (Ael. V. H. 3, 18. Xen. Mem. 3, 8. 4. 2, 1. 28. Cyr. 1, 4. 21. 3, 8. 4.) — — 2) *affero*, *ich bringe*, *ich bringe her* od. *herzu* sq. acc. rei Tob. 12, 3. 4. quo l. ὧν per attract. pro ἅ. Hist. Sus. v. 18. 1 Macc. 3, 49. Hist. bel. et drac. v. 14. (Xen. Cyr. 2, 2. 9.) — τινί τι Hist. Sus. v. 17. 3 Esr. 4, 22. (Xen. Cyr. 2, 4. 1.) addito gen. pretii Bar. 3, 30. — abest accus. rei e contextu cognoscendus 2 Macc. 1, 21. — Formulae ex metonymia signi pro re signata explicandae: σκῆπτρά τινι pro: *summam dignitatem largior* Sap. 10, 14. (Xen. An. 2, 1. 17.) — διάδημα δόξης pro: *regem aliquem constituo* Sir. 47, 6. — — 3) *profero*, *hervorbringen*, ut καρπόν, ita trop. de prole procreata Sir. 23, 25. quo l. codd. οἴσουσι pro δώσουσι. Cf. de h. l. lectione *Bretschneider*, *Augusti*, *Apel.* — 4) *reporto*, *davon tragen* i. e. *erlangen*, ubi Lat. *reporto*, ut ἆθλον 4 Macc. 9, 8. (Xen. An. 1, 3. 21.)

Φεύγω, f. φεύξομαι, aor. 2. ἔφυγον 1) *fugio, fliehen, die Flucht ergreifen*, absol. Bar. 6, 55. Tob. 6, 17. 1 Macc. 10, 73. 11, 73. 2 Macc. 8, 24. 11, 11. 12. (Hdian. 8, 1. 9. Lucian. dial. deor. 14, 2. Xen. An. 1, 10. 11.) — sq. ἐκ c. gen. loci Tob. 1, 18. (sq. ἀπό c. gen. loci Xen. Cyr. 7, 2. 4.) — sq. ἀπό c. genit. pers. Jud. 14, 3. 1 Macc. 4, 5. — sq. εἰς c. acc. loci 1 Macc. 10, 43. 15, 11. (Xen. Mem. 1, 2. 24.) — πόλιν ἐκ πόλεως = *ex una in alteram urbem fugio* 2 Macc. 5, 8. — sq. accus. rei, ut πῦρ Sap. 10, 6. τὴν θεοῦ χεῖρα 16, 15. (Hom. Il. 2, 401.) — 2) metaph. *sich fern halten von etwas = aversor, vito*, sq. acc. rei, ut δόλον Sap. 1, 5. de h. l. futuro vid. ad Tob. 13, 7. sub ἀγαλλιάομαι monita. τὴν κενοδοξίαν 4 Macc. 8, 18. (Hdian. 7, 8. 13. Dem. 498, penult. Xen. Cyr. 8, 1. 31.) — ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 21, 2. —

Φευκτός, ἡ, όν (φεύγω) *qui vitari potest, evitabilis, vermeidlich* Sap. 17, 10. (Lucian. Timon. §. 28.)

Φήμη, ης, ἡ, *fama, das Gerücht* 2 Macc. 4, 39. κατά τινος 3 Macc. 3, 2. περί τινος 4 Macc. 4, 22. (Diod. Sic. 2, 16. Ael. V. H. 3, 25. Dem. 117, 2.)

Φημί, impf. ἔφην, a. 1. ἔφησα, *dico* a) univ., seq. infin. 2 Macc. 15, 33. — sq. acc. c. infinit. 3 Macc. 1, 14. 5, 20. Bar. 6, 20. Addit. ad l. Esth. 7 fin. (Xen. An. 2, 2. 1.) — sq. orat. directa a) univ. 2 Macc. 3, 37. 7, 14. 18. 27. 4 Macc. 5, 4. 8, 4. 12. 10, 1. 10. 14. 18. 11, 13. 12, 11. 16. 17, 4. (Hdian. 5, 6. 9. Xen. Mem. 1, 2. 9.) — b) ita ut mediae orationi inseratur 2 Macc. 15, 5. 3 Macc. 1, 15. 4 Macc. 2, 18. 2, 8. (Xen. Mem. 1, 2. 49.)

Φθάνω, f. φθάσω, a. 1. ἔφθασα 1) *praevenio, antevenio, prior venio quam alter* a) sq. acc., ut τὸν ἥλιον *solem antecedo* scil. *preces facturus* i. e. *prior ad preces accedo, quam sol ad opus suum accedit* Sap. 16, 18. (Plut. apophth. Agesil. Mor. 2. p. 165. ed. *Tauchn.* Lucian. Nigrin. c. 6.) Cf. *Matth.* §. 412, 4. *Herm.* ad Vig. p. 763 sq. — Sir. 30, 25. ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα i. e. *Domino adnuente antevent* scil. alios eadem studia tractantes. — b) seq. infinit. [de qua structura rariori cf. *Matth.* §. 553, not. 2. *Passow* II. p. 310.] Sap. 4, 7. ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, *si prior obierit* scil. quam cogitaverit vel quam improbus. — Sap. 6, 13. φθάνει προγνωσθῆναι i. q. φθάνει γνωσθῆναι, sed fortius, intenditur enim notio praeventionis per praepos. πρό verbi sequentis. (Aristoph. Nubb. v. 1384. Equit. v. 942.) — 2) ex usu necessitatis senescentis verborum acumina obtundentis [vid. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. 2. p. 356.] = *venio, pervenio*, τινί, *ad aliquid* Tob. 5, 18. ἀργύριον — γένοιτο, *ne argentum ad argentum accedat, sed purgamentum* i. e. *piaculum inserviat pro vita filii redimenda.* (Xen. Cyr. 5, 3. 9. Anth. gr. Vol. 2. p. 121. ed. *Jac.*)

Φθαρτός, ἡ, όν (φθείρω, quod vid.) *corruptibilis, corruptioni obnoxius, qui perit* Sap. 9, 15. 14, 8. quo l., uti ὁ μέν et τὸ δέ *ille — hoc autem* sibi opponuntur, ita φθαρτόν vertendum est: *quum corruptioni obnoxium sit.* 2 Macc. 7, 16.

Φθέγγομαι, f. ξομαι, dep. med. (sonum emitto cf. *D'Orville* ad Charit. p. 409.) *dico, verba facio* Sap. 8, 12. — ἄδικα 1, 8. ἀπόκρισιν Sir. 5, 11. σύνεσιν 13, 21. (Lucian. dial. deor. 4, 8. Dem. 505, 14.)

Φθέγμα, τος, τό (φθέγγομαι, quod vid.; sonus, vox) *sermo, Rede* Sap. 1, 11.

Φθείρω, f. φθερῶ, a. 1. ἔφθειρα, *corrumpo, verderben*, τί Sap. 16, 27. Diod. Sic. 10, 51. Xen. Mem. 1, 5. 3.) — sq. acc. pers. γυναῖκα — *vitio, schänden* 4 Macc. 18, 8. (Diod. Sic. 1, 23.)

Φθόγγος, ου, ὁ (φθέγγομαι) *sonus*, ita de sono instrumenti musici Sap. 19, 18. (Diod. Sic. 1, 10. Philostr. vit. Apollon. 5, 21. Xen. Conv. 3, 1.) —

Φθονερός, ά, όν (φθόνος) *invidus, a, um*, ἐπί τινι Sir. 14, 10. (Theogn. v. 748.)

Φθονέω, ῶ f. ήσω (φθόνος) *invideo, invidiam prodo*, ἔν τινι *in aliqua re peragenda* Tob. 4, 10. (Xen. Mem. 3, 5. 16.)

Φθόνος, ου, ὁ, *invidia, Neid, Missgunst* Sap. 2, 24. 6, 23. 1 Macc. 8, 16. 3 Macc. 6, 7. (Diod. Sic. 3, 57. Pol. 6, 9. 1. Xen. Mem. 3, 9. 8.) —

Φθορά, ᾶς, ἡ (φθείρω) *corruptio, das Verderben*, sensu ethico Sap. 14, 12. — sensu physico v. 25. (Diod. Sic. 17, 42.)

Φθορεύς, έως, ὁ (φθείρω) *perditor, Verderber* 4 Macc. 18, 88.

Φιάλη, ης, ἡ, *phiala, Schaale* 3 Esr. 2, 13. 1 Macc. 1, 22. — pro מִזְרָק Num. 4, 14. (Diod. Sic. 4, 49. Xen. Cyr. 1, 3. 8 et 9.)

Φιλάγαθος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, ἀγαθός) *boni et recti amans* Sap. 7, 22. (Plut. praecept. coniugalia c. 17.)

Φιλαδελφία, ας, ἡ (φιλάδελφος) *amor erga fratrem* l. *fratres, Brüderliebe* 4 Macc. 13, 22. 14, 1. (Lucian. dial. deor. 26, 3.)

Φιλάδελφος, ου, ὁ (φίλος, ἀδελφός) *fratres amans* 2 Macc. 15, 14. 4 Macc. 13, 20. 15, 2. (Diod. Sic. 3, 56. Plut. quaestion. roman. c. 17. Xen. Mem. 2, 3. 17.)

Φιλανθρωπέω, ῶ f. ήσω (φιλάνθρωπος) *humane et benevole tracto aliquem*, seq. acc. 2 Macc. 10, 23.

Φιλανθρωπία, ας, ἡ (φιλάνθρωπος) *amor erga homines, humanitas* Addit. ad l. Esth. 6, 10. 2 Macc. 6, 22. 14, 9. 3 Macc. 3, 15. 18. (Diod. Sic. 3, 53. Hdian. 2, 3. 16. Xen. Cyr. 1, 4. 1.)

Φιλάνθρωπος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, ἄνθρωπος) *homines amans, humanus, menschenfreundlich* Sap. 1, 6. 7, 22. 12, 19. — neutr. τὸ φιλάνθρωπον, substant., *humanitas* [Plut. Ages. c. 25.] plur. τὰ φ. *humanitatis praecepta* 3 Esr. 8, 10. τὰ — προσέταξα i. e. *humanitatis praecepta respiciendo decrevi et iussi = humanitatem secutus* iussi. 2 Macc. 4, 11. φιλάνθρωπα βασιλικά, *regiae humanitatis specimina* s. *beneficia* (= conditiones benignae Diod. Sic. 11, 89. 13, 58. 18, 67.)

Φιλανθρώπως, adv. (φιλάνθρωπος), *humane, humaniter* 2 Macc. 9, 27. (Pol. 1, 68. 13. Dem. 411, 10.)

Φιλαργυρέω, ῶ f. ήσω (φιλάργυρος) *argentum* l. *pecuniam amo, avidus sum pecuniae* 2 Macc. 10, 20.

Φιλαργυρία, ας, ἡ (φιλαργυρέω) *argenti* i. e. *pecuniae amor, Geldliebe* 4 Macc. 1, 26. (Ceb. tab. c. 23. Hdian. 6, 9. 17. Pol. 9, 28. 4.)

Φιλάργυρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, ἄργυρος) *pecuniae amans* 4 Macc. 2, 8. (Ael. V. H. 9, 1. Xen. Mem. 3, 1. 10.)

Φιλαρχία, ας, ἡ (φίλος, ἀρχή) *dominandi cupido, imperii amor* 4 Macc. 2, 15.

Φιλελεήμων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, ἐλεήμων) *misericordiae amor* Tob. 14, 9.

Φιλέω, ῶ f. ήσω, *amo, ich liebe*, τινά Sap. 8, 2. quo l. sapientia inducitur persona. — Tob. 6, 14. — pro אָהַב Gen. 37, 3. (Hdian. 1, 5. 12. Lucian. dial. deor. 2, 2. Xen. Mem. 2, 7. 9.)

Φιληκοΐα, ας, ἡ (φίλος, ἀκούω) *audiendi cupiditas* 4 Macc. 15, 18. (Isocrat. ad Demonic. p. 6. ed. *Lange.*)

Φιλία, ας, ἡ (φίλος) *amor, amicitia* a) univ., abs. Sir. 9, 8. 22, 18. 4 Macc. 8, 5. — pro אַהֲבָה Prov. 10, 12. 15, 12. (Diod. Sic. 2, 24. Ael. V. H. 12, 1. Xen. Mem. 2, 3. 4.) — seq. genit. obiecti, i. e. vel *amor erga aliquem*, ut σοφίας Sap. 8, 18. ἡμῶν 1 Macc. 10, 26. τῶν τέκνων 4 Macc. 2, 12. — vel *amor proficiscens ab aliquo* Sir. 6, 16. 25, 1. 27, 18. πρός τινα 4 Macc. 2, 11. — b) ἡ πρὸς Θεὸν φιλία Sap. 7, 14. c) de Judaeorum cum exteris nationibus amicitia et societate foederibus sancita, ita ἡ τινὶ l. ἡ πρός τινα φιλία i. e. *mutua cum aliquo amicitia* 1 Macc. 8, 1. 17. 10, 20. 23. 54. 12, 1. 3. 10. 16. 14, 8. 22. 15, 17. 2 Macc. 4, 11. 6, 22. (Diod. Sic. 20, 21 et 55. Dem. 1480, 10. Xen. An. 7, 3. 16.) —

Φιλιάζω, f. άσω (φίλος) *amicum me exhibeo* l. *praesto*, τινά Sir. 37, 1. 3 Esr. 3, 22.

Φίλιππος, ου, ὁ, *Philippus*, nom. propr. 1) regis Macedoniae, quem patrem habuit Alexander Magnus 1 Macc. 1, 1. 6, 2. — 2) filius Demetrii secundi et regis Macedoniae, cuius, utpote a Romanis bello superati fit mentio 1 Macc. 8, 5. — 3) vir Phrygia oriundus, qui, uti fuisse dicitur ex amicis Antiochi Epiphanis, ita ab eodem tutor constitutus est filii sui, Antiochi Eupatoris, hac autem dignitate a Lysia privatus non solum, sed paulo post interfectus etiam est 1 Macc. 6, 14. 2 Macc. 9, 29. 13, 23. (Jos. Ant. 12, 9. 7.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Philippus.*

Φιλοδοξέω, ῶ f. ήσω (φιλόδοξος, gloriae cupidus) *gloriam mihi comparo*, ἐπί τινι *superbio aliqua re, ich suche eine Ehre in Etwas* 4 Macc. 8, 23. (Diod. Sic. 19, 54.)

Φιλοδοξία, ας, ἡ (φιλοδοξέω) *gloriae cupido, superbia* Addit. ad l. Esth. 3, 5. 4 Macc. 1, 26. (Strab. Ecl. libr. 2. c. 7. φιλόδοξος Diod. Sic. 1, 56.) —

Φιλόκοσμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, κόσμος, mundus i. e. ornatus) *ornatum amans, putzliebend, putzsüchtig* Bar. 6, 9. (Ael. V. H. 12, 1.)

Φιλομαθέω, ῶ f. ήσω (φιλομαθής) *discendi cupidus sum*, οἱ φιλομαθοῦντες = οἱ φιλομαθεῖς Sir. praefat. prim.

Φιλομαθής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (φίλος, μανθάνω) *discendi cupidus, lernbegierig* Sir. praef. prim. (Xen. Cyr. 1, 6. 38.)

Φιλομήτωρ, ορος, ὁ, 1) *matris amans* 4 Macc. 15, 7. — 2) cognomen Ptolemaei VI., regis Aegypti 2 Macc. 10, 13.

Φιλονεικία, ας, ἡ (φιλονεικέω, rixosus sum, lites amo) 1) *contentio, Streit* 2 Macc. 4, 4. 4 Macc. 1, 26. (Ael. V. H. 13, 44. Pol. 3, 99. 9. Thuc. 8, 76.) — 2) *aemulatio, concertatio* 4 Macc. 8, 25. (Xen. Cyr. 7, 1. 18. 8, 2. 26.)

Φιλοπάτωρ, ορος, ὁ (φίλος, πατήρ, patris amans) *Philopator*, cognomen Ptolemaei IV., regis Aegypti 3 Macc. 1, 1.

Φιλοπολίτης, ου, ὁ (φίλος, πολίτης) *civium amans* 2 Macc. 14, 57.

Φιλοπονία, ας, ἡ (φιλόπονος, laboris amans) *assiduitas*, iunct. c. σπουδή [de qua intendendi ratione facta per voc. eiusdem vel cognatae significationis vid. ἀγαλλίαμα] Sir. praef. prim. (Xen. Oec. 20, 25.)

Φιλόπονος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, πόνος) *laboris amans, laboriosus* Sir. praef. secunda. (Ael. V. H. 1, 12. Xen. Cyr. 2, 1. 31.)

Φίλος, ου, ὁ, *amicus* i. e. *homo, qui bene aliis cupit* vel *cui bene alii cupiunt.* Legitur ita a) φίλος Θεοῦ, *homo cui bene cupit* Deus, appellantur ita, quemadmodum in libris sacris, sic etiam apud exteros scriptores homines sapientia et pietate excellentes Sap. 7, 27. (Plat. legg. IV. 716. ὁ μὲν σώφρων Θεῷ φίλος ὅμοιος, γάρ. Maxim. Tyr. 20, 6. ὁ μὲν εὐσεβὴς φίλος Θεῷ — καὶ μακάριος εὐσεβὴς φίλος Θεοῦ. Philo fragm. Tom. II. p. 651. ed. *Mangey.*) — b) univ. aa) sine artic. = *ein Freund* Sap. 1, 16. Sir. 6, 4. 6. 8. 9. 13. 14. 15. 7, 12. 18. 9, 10 bis. 13, 20 bis. 14, 13. 19, 8. 13. 14. 15. 20, 15. 22. 22, 18. 19. 20. 23. 27, 16. 17. 28, 9. 29, 10. 30, 3. 6. 36, 6. 37, 1 ter. 2. 4. 5. 6. 40, 23. 41, 18. 21. Addit. ad l. Esth. 6, 5. 3 Esr. 3, 22. 3 Macc. 3, 10. 4 Macc. 2, 13. — Sir. 6, 7. ἔστι φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, collective: *extant amici suae opportunitatis amantiores, quam commodo alterius* = *amici suo commodo magis quam amici operam dantes.* — bb) c. artic. ὁ φίλος, *amicus, der Freund* i. e. *homo amici nomine dignus* Sir. 12, 8. vel *homo ex eorum, qui ante memorati sunt, numero* Sir. 6, 12. coll. v. 7—10. vel *amicus personae ante commemoratae* 1 Macc. 2, 39. 40. 7, 15. 9, 26. 28. 39. — c) de regum amicis, ita aa) de diversorum regum amicis vel familiaribus, c. artic. 1 Macc. 2, 18. 3, 38. 6, 10. 14. 28. 7, 6. 8. 10, 60. 65. 11, 26. 27. 57. 12, 42. 14, 39. 40. 15, 28. 2 Macc. 1, 14. 8, 4. 10, 13. 3 Macc. 2, 23. 26. 5, 3. 19. 26. 29. 34. 6, 23. 7, 37. 4 Macc. 2, 8. — abest artic. vel quod praecedit substant. ad quod pertinet 1 Macc. 13, 36. 15, 32. — vel quod appositionis loco adiicitur 1 Macc. 9, 35. 11, 33. — iungitur c. σύμμαχος 1 Macc. 10, 16. 12, 24. 15, 17. — Formulae huc referendae: ἔχειν τινά φίλον, *aliquem in numero amicorum habere* 2 Macc. 7, 24. εἶναι l. καλεῖσθαι φίλος 1 Macc. 10, 19. 20. 4 Macc. 12, 5. φίλος γίνομαί τινος *amicitiam c. aliquo ineo* 2 Macc. 11, 14. 14, 11. — bb) de septem amicis et ministris regis Persarum 3 Esr. 8, 11. 13. 26. —

Φιλοσοφέω, ῶ f. ήσω (φιλόσοφος, philosophus; more philosophorum i. e.) *docte et subtiliter inquiro in aliquid, philosophorum rationem et methodum ineo in indaganda* vel *assequenda aliqua re*, absol. 4 Macc. 5, 6. (Diod. Sic. 2, 29.) — addito dat. normae [de quo vid. ἀλήθεια] 4 Macc. 8, 1. — πρός τι, *secundum aliquid* 4 Macc. 7, 21. — seq. accus., ut τὴν ἀλήθειαν i. e. *iusta et recta ratione utor in cognoscenda veritate* 4 Macc. 5, 11. (Isocr. Panegyr. c. 1. Xen. Mem. 4, 2. 23.)

Φιλοσοφία, ας, ἡ, *tractandae rei methodus regulis sapientiae accommodata* 4 Macc. 1, 1. ἡμῶν 4 Macc. 5, 21. (Diod. Sic. 2, 24.) — φλυαρὸς φιλοσοφία 4 Macc. 5, 10. οἱ τῆς θείας φ. λόγοι, *praecepta repetenda a cognoscendi methodo divinitus suppeditata* 4 Macc. 7, 9.

Φιλόσοφος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φίλος, σοφία, sapientia; amans sapientiae) 1) *sapientiae nomine dignus*, superlat. λόγος φιλοσοφώτατος i. e. *disputatio sapientiae* nomine dignissima et gravissima 4 Macc. 1, 1. — 2) ὁ φιλόσοφος, subst. *is, qui doctam et iustam rei assequendae methodum init et sequitur* sq. gen. rei, ut θείου λόγου i. e. *sapiens praeceptorum divinorum interpres et vindex* 4 Macc. 7, 7.

Φιλοστοργία, ας, ἡ (φιλέω, στοργή, tener amor) *tenerrimus amor* i. e. a) *propensio ad pietatem* i. e. *ad amorem erga parentes, liberos, cognatos* 4 Macc. 15, 5. 6. — (Diod. Sic. 1, 64. Xen. Cyr. 1, 4. 3.) — b) πρὸς τὸ ζῆν 2 Macc. 6, 20.

Φιλόστοργος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φιλέω, στοργή) *tenero affectu alios prosequens* 4 Macc. 15, 10. (Marc. Anton. 1, 9. Xen. Cyr. 1, 3. 2.)

Φιλοτεχνία, ας, ἡ (φιλέω, τέχνον) *amor in liberos* 4 Macc. 14, 13. 15, 8. 20. 22. 16, 3.

Φιλότεχνος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φιλέω, τέχνον) *liberos amans*, φ. πάθη 4 Macc. 15, 3. (Plut. Ages. c. 25.) — comparat. φιλοτεχνότερος, α, ον, *ad liberos amandos propensior, liberorum amantior* 4 Macc. 15, 3. 4. 5.

Φιλότιμος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φιλέω, τιμή, honor; honoris cupidus) 1) *ambitiosus*, φ. προσεδρία i. e. *diligentia ambitiosa* 3 Macc. 4, 15. (Xen. Cyr. 1, 2. 1.) — 2) *honorem afferens, glorreich* Sap. 18, 3. Praeter Graecorum dicendi consuetudinem ita h. l. usurpatum esse hoc voc., recte observavit *Grimm* ad h. l.

Φιλοτίμως, adv. (φιλότιμος) *certatim*, *multo cum studio* Hist. Sus. v. 12. 2 Macc. 2, 21. (Ael. V. H. 3, 1 et 42. Xen. Cyr. 1, 6. 26.)

Φιλοφρονέω, ῶ f. ήσω (φιλόφρων) *benevolus sum*, οἱ φιλοφρονοῦντες, *benevoli* = *amici* 2 Macc. 2, 25. —

Φιλοφρόνως, adv. (φιλόφρων) *benevole, amanter* 2 Macc. 3, 9. 4 Macc. 8, 4. (Ael. V. H. 4, 9. Xen. Cyr. 5, 5. 32.)

Φιλόψυχος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φιλέω, ψυχή) *vitae amator*, de Deo, quippe qui vita rerum creatarum delectatur vel ὃς οὐ τέρπεται ἀπωλείᾳ ζώντων Sap. 11, 16. coll. 1, 13. (φιλοψυχέω, vitam amo eique parco Diod. Sic. 20, 30. Isocr. Archidam. c. 39.)

Φίλτρον, ου, τό (φιλέω) *omne id, quod amoris conciliandi vim habet* 4 Macc. 13, 18. 26. 16, 10. (Xen. Mem. 2, 3. 12.)

Φιμός, οῦ, ὁ, *capistrum* Sir. 20, 29. (Aeschin. 9, 9.)

Φιμόω, ῶ f. ώσω (φιμός, capistrum) *capistro obduro*, metaph. pro: *refraeno, compesco* 4 Macc. 1, 35. —

Φινεές, ὁ, *Pinehas*, hebr. פִּינְחָס, nom. propr. viri, qui, nepos Aaronis et filius Eleazari sacro fervore legis mos. auctoritatem defendet acriter in Israelitas idololatras invehendo Sir. 45, 23. 4 Macc. 18, 12. coll. Num. 25, 7.

Φινοέ, ὁ, *Phinoe*, nom. propr. viri, cuius posteri cum Esra in patriam redierunt 3 Esr. 5, 31.

Φλεγμονή, ῆς, ἡ (φλέγω, quod vid.; inflammatio, Entzündung der Theile unter der Haut) *aestus*, de libidinis aestu 4 Macc. 3, 17.

Φλέγω, f. ξω 1) *accendo*, πῦρ 4 Macc. 18, 20. passiv. *accendor*, φλεγόμενος = *ardens* Sap. 16, 22. 4 Macc. 15, 11. (Soph. Aiac. v. 700.) — 2) intrans. *ardeo* Sap. 16, 19. de h. l. praesenti historico vid. sub πάρειμι monita.

Φλογίζω, f. ίσω (φλόξ, flamma) 1) *incendo, anzünden*, passiv. *incendor*, πῦρ φλογιζόμενον *ignis ardens* Sir. 3, 28. (Soph. Trachin. v. 93.) — 2) *comburo*, τινά 1 Macc. 3, 6. (Soph. Philoct. v. 1099.)

Φλοιός, οῦ, ὁ (φλέω, φλοίω, ebullio) *cortex* Sap. 13, 11. (Hom. Il. 1, 237. Hdot. 4, 67.)

Φλόξ, γός, ἡ, *flamma*, a) propr. Sap. 16, 18. 19, 21. Cant. tr. puer. v. 23. 65. 1 Macc. 2, 59. 2 Macc. 1, 52. 3 Macc. 6, 6. — πῦρ φλογός l. φλὸξ πυρός, *flamma ignea* Sir. 8, 10. 21, 9. 45, 19. Cant. tr. puer. v. 25. (Diod. Sic. 20, 65. Ael. V. H. 5, 6. Xen. Conv. 2, 24.) — b) φλόγες ἄστρων, *astrorum flammae* i. e. *astrorum lumina*, ita propr. Sap. 17, 5. — appellatur ita columna ignea praelucens Israelitis iter facientibus Sap. 10, 17. coll. Exod. 13, 21 sq. 40, 36 sq. Cf. ad h. l. Hdot. 7, 40. Curt. Alex. Magn. 3, 3. — c) trop. de malitia calumniatoris obtrectantis Sir. 28, 22. —

Φλύαρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (φλύω, ebullio) *nugatorius, futilis, ineptus* 4 Macc. 5, 10. (Artemid. 1. prooem. Aeschin. dial. Socr. 3, 18.)

Φοβεροειδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (φοβερός, εἶδος) *terribilis adspectu* 3 Macc. 6, 18.

Φοβερός, ά, όν (φόβος) *formidabilis, terribilis* Sap. 10, 16. Sir. 9, 18. 2 Macc. 3, 25. 3 Macc. 5, 45. (Lucian. dial. deor. 19, 1. Xen. An. 5, 2. 23.) — in praedicatorum divinorum vel in maiestatis divinae timorem incutientis mentione Sir. 1, 6. 43, 29. 2 Macc. 1, 24. — pro נוֹרָא Deut. 1, 19. דְּחִיל Dan. 2, 31.

Φοβέω, ῶ f. ήσω (φόβος) I) Activ. *terrorem incutio*, *ich setze in Furcht und Schrecken*, sq. accus. person. Sap. 17, 9. (Xen. Cyr. 5, 5. 11.) — II) Passiv. φοβέομαι, οῦμαι, a. 1. p. ἐφοβήθην, f. 1. p. φοβηθήσομαι 1) *metus mihi incutitur*, *ich gerathe in Furcht und Schrecken* i. e. *metuo, timeo, ich fürchte, ich fürchte mich, ich erschrecke*, sive quod mala imminere puto, sive quod rerum insolitarum admiratione tangor, sive quod, quae laeta accidisse audio, an vera sint, dubitatio animum subit a) absol. i. e. sine casu nominis Tob. 1, 19. 6, 17. 12, 17. Hist. Sus. v. 57. 1 Macc. 10, 76. 4 Macc. 8, 13. — τῇ καρδίᾳ [de quo dat. vid. ἀδρανής] Jud. 10, 16. 11, 1. — addito acc. nom. coniugati [vid. ἐκδικέω], φόβον μέγαν 1 Macc. 10, 8. — b) seq. accus. nunc *pers.* [vid. ἐλεέω] = *metuo aliquem* l. *metuo mihi ab aliquo* 2 Macc. 7, 29. 4 Macc. 13, 14. — nunc *rei* Addit. ad l. Esth. 1, 9. 1 Macc. 4, 8. 4 Macc. 5, 36. 8, 18. 24. — Sap. 18, 25. quo l. pro ἐφοβήθησαν codd. auctoritate et contextus ratione habita legendum esse ἐφοβήθη *Grimm* ad h. l. observavit. (Diod. Sic. 20, 10. Plut. vit. Galb. c. 22. Xen. h. gr. 4, 4. 8.) — sq. ὅτι Tob. 4, 21. — c) seq. ἀπό τινος = φοβοῦμαι φόβον ἀπό τινος i. e. *angor metu exeunte ab aliquo* Jud. 5, 23. 1 Macc. 2, 62. 3, 22. — ita pro חָתַת sq. מִן Jes. 10, 2. vel sq. מִפְּנֵי Jer. 1, 17. יָרֵא sq. מִן Lev. 26, 2. sq. מִפְּנֵי Jer. 1, 8. — sq. μή Tob. 6, 14 bis. 3 Macc. 2, 23. — — 2) *vereor*, *ich scheue mich*, τινά *vor Jem.* Sap. 8, 15. — pro יָרֵא Exod. 1, 17. — sq. infin. aor. = *non dubito facere aliquid* Tob. 2, 8. 4, 8. (Plut. vit. Galb. c. 27. Xen. Cyr. 8, 7. 18. An. 1, 3. 17.) — — 3) *revereor*, *veneror*, *reverentia prosequor*, sq. acc. pers. a) univ. ut τὸν βασιλέα 4 Macc. 8, 21. (Plut. Galb. c. 3. Hdian. 3, 13. 6.) — μὴ φοβηθῆτε αὐτούς scil. deastros Bar. 6, 16. 23. 29. 65. 69. — b) τὸν θεόν l. τὸν κύριον Sir. 1, 11. 12. 14. 18. 7, 31. 10, 23. Tob. 14, 2. 6. Hist. Sus. v. 2. Cant. tr. puer. v. 17. — ὁ φοβούμενος τὸν θεόν l. τὸν κύριον, *qui pia mente Deum reveretur* = *pius Dei cultor* Sir. 1, 11. 2, 7. 8. 9. 15. 16. 17. 6, 15. 16. 10, 19. 20. 15, 13. 19. 21, 6. 25, 10. 31, 14. 35, 14. 16. 36, 1. Jud. 16, 16. — sine artic. Sir. 26, 3. 31, 13. — pro יָרֵא Levit. 19, 3.

Φόβος, ου, ὁ, 1) *metus*, *timor*, *terror* a) propr. Ita ὁ φόβος c. artic. i. e. *metus modo memoratus*, ut ὁ φ. μου *quo sum metu* Addit. ad l. Esth. 4, 16. 5, 5. ὁ περί τινος φ. 2 Macc. 15, 18. — pro יָרֵא Gen. 9, 2. פַּחַד Deut. 14, 25. חִתָּה Gen. 35, 5. (Hdian. 1, 14. 19. Dem. 798, 3. Xen. An. 2, 2. 20 et 21.) — plur. οἱ φόβοι, *terrores* [vid. ἀλήθεια] Sap. 18, 17. addito genit. obiecti = *Furcht vor Jem.* 1 Macc. 3, 6. 25. 4 Macc. 14, 8. — iunct. c. τρόμος vel δειλία

Sir. 4, 17. Jud. 3, 1. 1 Macc. 7, 18. de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλίαμα. — φόβος θανάτου = *Todesfurcht* Sir. 9, 13. 40, 5. — b) ex metonym. abstracti pro concreto pro: *persona vel res terrorem incutiens, das Schrecken Jemandes* Sir. 23, 19. ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ i. e. *homines sunt, quos metuit*. 45, 2. ἐμεγάλυνεν — ἐχθρῶν i. e. *praeclarum eum fecit rebus terrorem incutientibus hostium exercitui*. (Pol. 11, 30. 2. Sophocl. Philoct. v. 1244. et Lat. *terror* Justin. 3, 1. 1.) — sine artic. Sap. 5, 2. 17, 6. 12. 15. Sir. 22, 16. 35, 18. Bar. 6, 4. vid. de h. l. sub δείκνυμι notata. — Jud. 14, 3. 1 Macc. 10, 8. 12. 22. 3 Macc. 2, 23. 4 Macc. 1, 23. — φόβος τινός *Furcht vor Etwas* Addit. ad l. Esth. 5, 12. — iunct. c. τρόμος Jud. 15, 2. 4 Macc. 4, 10. ἔχω τι μετὰ δόξης καὶ φόβου *habeo aliquid ita ut et honorer et metuar* 3 Macc. 7, 21. ἀποδιδόναι τι μετὰ φόβου *reddere aliquid non sine metu* v. 22.

2) *reverentia* a) de reverentia Deo debita, ita c. artic. ὁ φ. τοῦ θεοῦ l. κυρίου Sir. 2, 10. 17, 4. 21, 11. Bar. 3, 7. 2 Macc. 6, 30. ὁ πρὸς τὸν θεὸν φόβος 4 Macc. 15, 5. — sine artic. φόβος θεοῦ = *Gottesfurcht* Sir. 1, 9. 10. 16. 24. 25. 27. 9, 16. 16, 2. 19, 18. 23, 27. 25, 6. 11. 27, 3. 40, 26 bis. 45, 23. — ita pro פַּחַד Ps. 36, 2. — de mala paganorum reverentia idolis exhibita Bar. 6, 5.

Φοινίκη, ης, ἡ, *Phoenice*, terrae tractus adiacens mari mediterraneo, situs inter Judaeam et Syriam, versus septentrionem fluvium Eleutherum, versus meridiem Bellum flumen habens. Celeberrimae huius terrae soli fertilitate, coeli clementia excellentis et mercatura pariter atque navigatione florentis urbes erant *Acco*, *Berytus*, *Byblus*, *Orthosias*, *Tyrus* et *Sidon* 3 Esr. 2, 24. 25. 27. 4, 48. 6, 3. 7. 29. 7, 1. 8, 19. 2 Macc. 3, 5. 8. 4 Macc. 4, 7. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Phönicien*.

Φοῖνιξ vel φοίνιξ [de accentuatione huius voc. cf. *Win.* §. 6, 1. c. et *Passow* sub h. v.] ικος, ὁ et ἡ, *palma arbor, Dattelpalme*, adeo olim frequens in Palaestina, ut huius terrae in nummis et romanis et iudaicis emblema esset et insigne, imo, quae praecipue hac abundabat arbore urbs Jericho עִיר הַתְּמָרִים, *Palmenstadt* appellaretur Deut. 34, 3. coll. Jos. Ant. 13, 4. Diod. Sic. 2, 48 et 53. 19, 98. — Sir. 24, 14. 50, 12. 2 Macc. 10, 7. 14, 4. — pro תָּמָר Jud. 1, 16. תֹּמֶר Jud. 4, 5. תִּמֹרָה 1 Regg. 6, 29. (Theophr. caus. plant. 3, 26. Artem. 5, 89. Xen. Cyr. 5, 5. 3.) —

Φονεύς, έως, ὁ (φονεύω) *homicida* Sap. 12, 5. (Hdian. 3, 12. 4. Xen. Cyr. 4, 6. 6.)

Φονεύω, f. εύσω (φόνος) *caedem committo, occido*, *interficio*, absol. Sir. 9, 13. 3 Esr. 4, 5 bis. — sq. acc. pers. Sir. 31, 22. 1 Macc. 15, 40. addito περί τινος Tob. 2, 8. — pro הָרַג Judic. 16, 2. הִכָּה Jos. 10, 28. (Diod. Sic. 4, 32. Hdian. 8, 8. 14. Lucian. dial. deor. 16, 3. Xen. Mem. 1, 2. 11.)

Φονοκτονία, ας, ἡ (φόνος, κτείνω) *caedes, homicidium* 1 Macc. 1, 24.

Φόνος, ου, ὁ, *caedes*, *Mord* Sap. 14, 25. Jud. 2, 11. 8, 22. 2 Macc. 4, 3. 35. 3 Macc. 3, 25. (Diod. Sic. 20, 24. Hdian. 3, 2. 4. Xen. Cyr. 3, 3. 65.)

Φονώδης, εος. ους, ὁ, ἡ — ες, τό (φόνος, εἶδος, species; caedis speciem habens, mordähnlich) *homicidiorum amans*, *caedis cupidus*, *mordgierig* 4 Macc. 10, 17.

Φορεῖον, ου, τό (φορά, φέρω, fero) *lectica, Trage* 2 Macc. 3, 27. 9, 8. (Diog. Laërt. 5, 41. Athen. l. 5, c. 5 et 10.)

Φορέω, ῶ f. έσω [de qua futuri forma insolentiori pro φορήσω vid. *Win.* §. 13, 3 fin. *Buttm.* gr. max. II. p. 435.] a. 1. ἐφόρεσα (Sir. 11, 5. it. Palaeph. f. 50. — φέρω) *fero*, de rebus, quas nobiscum circumferimus, ut vestes, arma et similia [cf. de φέρω verbo inceptivo et de φορέω continuativo *Herm.* ad Soph. Electr. v. 715. et *Lob.* ad Phryn. p. 585.] ut διάδημα Sir. 11, 5. ὑάκινθον καὶ στέφανον 40, 4. (Diod. Sic. 29, 14. Ael. V. H. 3, 19. Isaeus 71, 8. Xen. An. 1, 8. 29.)

Φορολογέω, ῶ f. ήσω (φορολόγος, quod vid.; tributum exigo) *tributum impono*, *besteuern, Steuern auflegen* = φορολογέω, seq. acc. 3 Esr. 2, 27. (Diod. Sic. 5, 32.)

Φορολογία, ας, ἡ (φορολογέω) 1) *tributi exactio*, γίνεταί τινι l. e. *tributa exiguntur ab aliquo* 3 Esr. 8, 22. — 2) pro: φόρος, *tributum, Steuer, Schoss* 2, 19. 6, 29.

Φορολόγος, ου, ὁ (φόρος, quod vid.; λέγω) *qui vectigalia vel tributa colligit*, *tributorum exactor* [ita οἱ ὁ. Esr. 4, 7. 18.] 1 Macc. 3, 29. vid. tamen de h. l. lectione φόροι praeferenda *Apel, Augusti*.

Φόρος, ου, ὁ (φέρω, fero, affero, offero) *tributum*, ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον i. e. *tributarii* facti sunt ei 1 Macc. 1, 4. — ita pro הָיוּ לָהֶם לָמַס Judic. 1, 33. — ἄγω τινὰ ὑπὸ φόρον i. e. *tributarium facio aliquem* 1 Macc. 8, 2. — 3 Esr. 4, 6. 1 Macc. 8, 4. 7. 10, 29. 33. 15, 30. 31. 2 Macc. 4, 28. 8, 10. 36. — pro מַס Judic. l. l. מִנְדָּה Esr. 4, 20. (Diod. Sic. 2, 1. Hdian. 6, 2. 3. Xen. Conv. 4, 32.)

Φόρος, ου, ὁ, *Phorus*, nom. propr. viri iudaici incogniti 3 Esr. 5, 9. 8, 30. 9, 26.

Φορτίον, ου, τό (deminut. subst. φόρτος, cf. de huius voc. deminutione sub βιβλίον notata) *onus* Sir. 21, 16. 30, 33. (Cebet. tab. c. 30. Diod. Sic. 5, 35. Dem. 165, 5. Xen. Mem. 3, 13. 6.)

Φούδ, Phud, hebr. פּוּט, nom. propr. nationis Aegyptiis cognatae Jud. 2, 23. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Phut*.

Φραγμός, οῦ, ὁ (φράσσω, sepio) *sepes*, *sepimentum*, *Zaun* Sir. 36, 30. — pro מְשׂוּכָה Jes. 5, 5. (Artem. 2, 24. Xen. Ven. 11, 4.)

Φρέαρ, ἔατος, τό, *puteus*, *Cisterne* 1 Macc. 7, 19. 2 Macc. 1, 19. — (Diod. Sic. 2, 1. Xen. An. 4, 5. 25.) pro בְּאֵר Gen. 16, 14. בּוֹר 1 Sam. 19, 22. Cf. de puteis Orientis *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Brunnen*.

Φρήν, ενός, ἡ (praecordia) *mens* 3 Macc. 4, 16. 5, 47. (Diod. Sic. 4, 11. Hdian. 3, 11. 7. Dem. 780, 21.)

Φριχασμός, οῦ, ὁ (φριχάζω, horrore febrili corripior) *horror*, *Schauder* 3 Macc. 3, 17. quo l. iungitur c. δέος.

Φρικτός, ή, όν (φρίσσω, horreo) *horribilis, terribilis* Sap. 8, 15.

Φρικτῶς, adv. (φρικτός) *horribiliter*, *horrendum in modum* Sap. 6, 5.

Φρίσσω l. φρίττω, f. ξω (rigeo, die Haare stehen mir zu Berge Hesiod. Scut. Hercul. v. 391.) 1) *horreo* 4 Macc. 14, 9. (Plut. de puer. educat. c. 12.) — 2) transit. τινά i. e. *horreo maiestatem alicuius* = *summa reverentia colo aliquem* Prec. Manass. v. 4. (Hom. Il. 11, 383.)

Φρονέω, ῶ f. ήσω 1) *sentio* i. e. *statuo*, *ich denke*, περί τινος, *de aliquo*, *ich habe eine Vor-*

stellung von Jemandem κακῶς i. e. *perperam statuo* de aliquo Sap. 14, 30. ὑπερηφάνως = μεγαλοφρονέω, *superbio, efferor animo* 2 Macc. 9, 12. (μέγα φ. Philostr. vit. Sophist. 1, 15. Xen. Cyr. 2, 3. 13. 4, 6. 3.) — 2) *sentio* i. e. *meditor, ich denke nach*, περί τινος Sap. 1, 1. — vel: *excogito, molior, auf etwas sinnen*, seq. acc. rei, ἀλλότρια τινος i. e. *quae absunt a re alicuius* 2 Macc. 14, 26. — (ἄδικόν τι Xen. Cyr. 8, 7. 23.) — 3) *sentio*, τά τινος *eadem, quae alter aliquis* i. e. *studeo rebus alicuius* Addit. ad l. Esth. 6, 1. 1 Macc. 10, 20. (Diod. Sic. 20, 35 et 90. Hdian. 8, 6. 13. Hdot. 2, 102.) — γνησίως ὑπέρ τινος 2 Macc. 14, 8.

Φρόνημα, τος, τό (φρονέω) *id quod sentit aliquis* 2 Macc. 7, 21. 13, 9. (Ael. V. H. 9, 3. Dem. 246, 1. Thuc. 5, 40.)

Φρόνησις, εως, ἡ (φρονέω) 1) *prudentia, Klugheit* i. e. *rerum faciendarum et fugiendarum cognitio* a) univ. Sap. 8, 7. 4 Macc. 1, 2. 6. 18. 19. (Jos. Ant. 8, 7. 5. Xen. Mem. 1, 2. 10.) — b) sensu ethico i. e. *rerum ex voluntate Dei faciendarum et fugiendarum cognitio*, alias σοφία vel חָכְמָה appellata apud Hebraeos Sap. 3, 15. 4, 9. 6, 15. 7, 7. 16. 8, 16. 21. — pro חָכְמָה 1 Regg. 3, 28. — 2) *intelligentia*, *sapientia* Sir. 19, 10. 25, 9. — alternat c. σοφία v. 19. — σύνεσις φρονήσεως i. e. *summa intelligentia* l. *sapientia* Sir. 1, 4. Cf. de hoc verbositatis genere sub voc. ἔργον observata et *Fritzsche* ep. P. ad Rom. I. p. 68. — ἀνὴρ φρονήσεως = ἁ. φρόνιμος Sir. 29, 28.

Φρόνιμος, ον, ὁ, ἡ — ον, τό, etiam φρόνιμος, η, ον (φρονέω, φρήν) *intelligens, prudens, verständig*, a) de personis, ut ἀνήρ Sir. 38, 4. ἄνθρωπος 20, 26. θυγατήρ 22, 4. κοράσιον Tob. 6, 11. — Sap. 6, 24. Sir. 20, 1. — ὁ φρόνιμος subst. Sir. 21, 24. — sine artic. v. 17. 21. 25. Tob. 4, 18. — b) de rebus, ut λογισμός 4 Macc. 7, 17. — pro נָבוֹן Prov. 14, 16. חָכָם 1 Regg. 3, 12. (Cebet. tab. c. 13. Xen. Mem. 2, 3. 1.)

Φροντίζω, f. ίσω (φροντίς, cura) 1) *curo, curam gero*, seq. genit. [de quo vid. ἀμελέω] Sir. 35, 1. 1 Macc. 16, 14. 2 Macc. 9, 21. 11, 15. (Ael. V. H. 14, 11. Diod. Sic. 11, 56. Xen. Mem. 3, 11. 12.) — addito ἀπό τινος i. e. *curam gero alicuius vindicando ab aliqua re* [vid. de constr. praegnante sub ἀπό monita] Sir. 50, 4. — seq. ὡς c. participio Sir. 8, 13. — περί τινος [cf. *Matth.* §. 348, not. 2.] Sir. 41, 12. (Xen. Mem. 1, 1. 12. 1, 4. 17.) — 2) *meditor, reputo*, ἐν καρδίᾳ μου. sq. ὅτι Sap. 8, 17.

Φροντίς, ίδος, ἡ, *cura* i. e. a) *die Sorge, Sorgfalt*, τινός, *quae impenditur alicui rei* vel *personae* Sap. 5, 15. 6, 17. 4 Macc. 16, 8. (Diod. Sic. 1, 77. Ael. V. H. 1, 33. Dem. 29, 1.) — b) *sollicitudo, Bekümmerniss, Sorge*, ita ἀνατρέφεσθαι ἐν φροντίσι *educari inter sollicitudines* scil. parentum Sap. 7, 4. — iunct. c. λύπη 15, 8. ἔστιν αὐτῷ φροντίς, οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, *non hoc sollicitat, quod moriturus est* Sap. 8, 9. (Lucian. dial. mort. 6, 7. Xen. Cyr. 6, 2. 12.)

Φροντιστέος, α, ον, adiect. verbale verbi φροντίζω, *curandus, a, um*, φροντιστέον τινί τινος, *curandum est alicui aliquid, cura gerenda est alicui alicuius rei* 2 Macc. 2, 29.

Φρουρά, ᾶς, ἡ (προοράω, praevideo; Vorschau, custodia, Wache, Bewachung) *praesidium, Besatzung* 1 Macc. 6, 50. 9, 51. 10, 75. — 11, 3. ἀπέτασσε τὰς δυνάμεις φρουράν i. e. *copias esse voluit praesidium*. — v. 66. 12, 34. 14, 33. (Diod. Sic. 19, 66. 20, 31. Xen. Cyr. 5, 5. 29.)

Φρουρέω, ῶ f. ήσω (φρουρά, custodia) *custodio* a) propr. i. e. aa) *praesidio munio* Jud. 3, 7. (Diod. Sic. 19; 66. 20, 31. Xen. Cyr. 1, 2. 12.) — bb) *praesidio sum, ich bewache, halte Wache*, τὴν πόλιν 3 Esr. 4, 56. (Xen. Cyr. 6, 1. 10.) — b) metaph. *occupatum teneo* Sap. 17, 16. —

Φρούριον, ου, τό (φρουρέω) *castellum, Festung* 2 Macc. 10, 32. 33. 13, 9. de h. l. accus. per appositionem addito vid. sub βαιθσούρα observata. — (Diod. Sic. 19, 66. Xen. Cyr. 1, 4. 16.) —

Φρύαγμα, τος, τό (φρυάσσω, quod vid.; fremitus, ut equorum Xen. de re equestr. 11, 12.) *tumultus* 3 Macc. 6, 16.

Φρυάσσομαι, f. ξομαι, dep. med. c. perf. pass. *ferocio* [propr. de equis ferocientibus, ita Callim. in lavacr. Palladis v. 2.) de hominibus sese efferentibus = *superbio et insolentem me gero* 2 Macc. 7, 34. 3 Macc. 2, 2. (ἐπί τινι Diod. Sic. 4, 74.)

Φυγαδευτήριον, ου, τό (φυγαδεύω, in exsilium pello, fugio) *asylum, refugium, Zufluchtsort* 1 Macc. 1, 53. 10, 14.

Φυγαδεύω, f. εύσω (φυγάς, fugiens, fugitivus) 1) *in exsilium pello* [propr. Diod. Sic. 3, 54. 4, 57. Xen. h. gr. 2, 3. 18.] pro: *eiicio e loco*, ut ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ 2 Macc. 10, 15. (ἐκ τῆς πόλεως Dem. 1018, 10. εἰς c. acc. loci Lucian. Amores §. 32.) — 2) intrans. *fugio, confugio*, εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 6. — in constructione praegnante seq. ἀπό τινος [vid. ἀπό] = *fuga me subtraho alicui rei*, ut ἀπὸ τῶν κακῶν 1 Macc. 2, 43. —

Φυγάς, άδος, ὁ, ἡ (φεύγω, φυγεῖν, fugio) 1) *fugiens, fugitivus, flüchtig, Flüchtling* Sap. 19, 3. 2 Macc. 4, 26. 5, 7. — sq. genit. pers. = *vor Jemandem* Sap. 10, 10. Cf. de hoc genit. separationis sub ἀπαλλάσσω, ἀποστερέω notata. — 2) *in exsilium actus, exul* [propr. Diod. Sic. 3, 54. Xen. Cyr. 3, 1. 24.) — 3) metaph. *exclusus, privatus*, τινές, aliqua re Sap. 17, 2.

Φυγή, ῆς, ἡ (φεύγω) Jud. 15, 3. 2 Macc. 4, 42. 14, 22. — pro מְנוּסָה Jes. 52, 12. (Diod. Sic. 20, 12. Arrian. exped. Alex. M. 4, 25. 1. Xen. Cyr. 4, 2. 23.)

Φῦκος, εος, ους, τό, *fucus, Schminke* Sap. 13, 14. (Dioscor. 4, c. 100.) Cf. ad Sap. l. l. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Schminke* in fin.

Φύλαγμα, τος, τό (φυλάσσω, quod vid.) ex consuetudine interpretum alexandrinorum: *praeceptum* [ita pro מִשְׁמֶרֶת Levit. 22, 9. Deut. 11, 1.] sq. genit. pers. *id, quod* vel *lege* vel *foedere incumbit alicui faciendum* i. e. *officium alicuius* 1 Macc. 8, 26. 28.

Φυλακή, ῆς, ἡ (φυλάσσω) 1) *custodia* i. e. a) *locus, quo, ne evadat, custoditur aliquis* = *carcer*, ita τίθεμαί τινα, *custodiendum* i. e. *in carcerem coniiciendum aliquem curo* 1 Macc. 9, 53. 14, 3. — ἀπαίρω μετά τινος ἐν φυλακῇ scil. ὄντος = *proficiscor* mecum *habens captivum aliquem* 13, 12. — ita pro מִשְׁמָר Gen. 40, 3. מַטָּרָה Neh. 3, 25. — (Diod. Sic. 4, 46. Arrian. dissert. epict. 1, 29. *custodia* Cornel. Nep. vit. Eumenis c. 11.) — b) *locus, quo custodiae* vel *excubiae aguntur, Wachposten* [ita *custodia* Cic. pro Manil. c. 6.] trop. pro: *statio alicui assignata*, ita de stellarum, siderum stationibus Sir. 42, 10. Bar. 3, 34. — c) metaphor. pro: *res tuendi s. propulsandi vim habens, Schutzwehr, Abwehr*, ita διδόναι, it. στερεοῦν φυλακὴν ἐπί τινι, *adiungere alicui munimentum s. tutamen idque*

firmum custodire = *diligenter custodire aliquid* vel *aliquem* Sir. 22, 24. 47, 11. (= tutamen Diod. Sic. 1, 2.) — 2) *vigilia* i. e. a) pars noctis, qua agebantur excubiae. Quemadmodum enim Graeci, ita etiam Hebraei antiquiores noctem diviserunt in tres partes s. vigilias; sed ex quo Romanorum imperio subiecta erat Palaestina Judaei cum Romanis noctem diviserunt in quatuor vigilias, quarum ultima Jud. 12, 5. pariter atque apud Diod. Sic. 17, 16. 19, 93. ἡ ἑωθινὴ φυλακή appellatur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Nachtwache.* — b) metaph. pro: *cautio*, *providentia*, δίδωμι φυλακὴν ἐπί τινι pro: *cautum et circumspectum reddo aliquem* Sir. 22, 24. στερεοῦν φυλακὴν ἐπί τινι Sir. 42, 11. (ita φυλακή Thuc. 4, 55. ἐν φ. πολλῇ ἦσαν Dem. 616, 24. — *vigilia* Cicer. ad famil. 11, 24. Id. pro Manil. c. 6.)

Φυλακίζω, f. ίσω (forma serioris aevi pro φυλάσσω cf. *Win.* §. 2, 1. e.) *custodio*, τινὰ ἐν σκότει, ita Sap. 18, 4. de Aegyptiis densa caligine obfusis, coll. Exod. 10, 21 sqq.

Φυλάρχης, ου, ὁ (φυλή, ἄρχων) *Phylarches*, *caput* vel *princeps tribus*, *Stammhaupt* 2 Macc. 8, 32.

Φύλαρχος, ου, ὁ (φύλη, ἄρχων) *Phylarchus*, *princeps* l. *caput tribus*, *Stammhaupt* 3 Esr. 7, 8. 8, 54. 59. 96.

Φυλάσσω l. ττω, f. ξω (vigilo, non dormio Hom. Odyss. 20, 53.) 1) *custodio* A) intrans. *ich wache*, *ich halte Wache* Jud. 7, 5. οἱ φυλάσσοντες seq. ἐπί c. dat. loci Jud. 13, 11. (Xen. An. 2, 6. 10.) — B) transit. i. e. *ich bewache*, *observo aliquem*, *ne elabatur vel ne detrimenti quid capiat aliquid* a) propr. seq. duplici accus. uno obiecti, altero praedicati [vid. ἁγιάζω] Sap. 18, 4. (τινά Hdian. 1, 17. 3. Dem. 688, 18. Xen. Cyr. 4, 2. 40.) — b) *tueor*, *salvum et incolumem servo aliquem vel aliquid*, *Jemanden oder Etwas bewahren* aa) univ., τί Bar. 6, 70. Addit. ad l. Esth. 1, 15. 1 Macc. 10, 32. 12, 34. δόξαν τινός = *auctoritatem alicuius rei* 4 Macc. 6, 18. (πόλιν, ἄκραν Xen. Cyr. 7, 25. Ages. 2, 18.) — τινά Sap. 9, 11. addito accus. praedicati Sap. 10, 5. 14, 24. 19, 6. — bb) de personis caventibus sibi vel alicui rei ab aliquo, τινά vel τὶ ἀπό τινος Sir. 37, 8. — abest τὴν ψυχήν vel σεαυτόν 12, 11. (φυλάσσω ἐμαυτόν Epictet. Enchirid. c. 34.) — medium φυλάσσομαί τινα vel τι i. e. *ratione habita alicuius rei* vel *personae mihi caveo* [cf. *Matth.* §. 421. *Win.* §. 42, 1. p. 255.] Sap. 1, 11. Sir. 19, 9. 22, 24. (Hdian. 3, 5. 9. Diod. Sic. 20, 26. Xen. Mem. 2, 2. 1. — seq. ἀπό τινος Sir. 4, 20. 12, 11. 35 [32], 12. (Xen. Cyr. 2, 3. 19.) — c) de personis attendentibus ad aliquid, ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ [scil. ὢν vel περιπατῶν] φυλάξαι Sir. 26, 11.

2) metonym. *observo* i. e. *morem gero*, *obedio*, *obsequor* [cf. *Win.* §. 3, 3.] ut νόμον, it. τὰ νόμιμα Sap. 6, 4. Sir. 21, 11. 4 Macc. 5, 28. τὰ ὅσια Sir. 6, 10. — ita pro נָצַר Ps. 105, 45. Prov. 6, 20. — (Ael. V. H. 2, 31. Hdian. 1, 7. 12. Xen. Mem. 1, 7. 10. Hdot. 1, 105.) med. φυλάσσομαί τι i. e. *mihi ut consulam* l. *ne desim mihi observo* ut τὰ φυλάγματα αὐτῶν 1 Macc. 8, 26. 28. Cf. de hac medii vi *Fritzsche* Ev. Matth. p. 602.

Φυλή, ῆς, ἡ (φῦλον, φύω) *tribus*, *Stamm* a) univ. Sir. 16, 4. — b) de tribubus nationibus israeliticis tum universis [= duodecim], tum singulis Sir. 33, 11. 44, 23. 45, 6. 11. 25. 48, 10. Tob. 1, 4 ter. v. 5. 4, 12. 5, 8. 10. 11. 13. Jud. 6, 15. 8, 2. 18. 9, 14. Addit. ad l. Esth. 1, 7. Esr. 1, 4. 10. 2, 8. 5, 1. 4. 5. 66. 7, 9. 9, 8. 2 Macc. 3, 4. — c) iunct. c. γλῶσσα, ἔθνος in circumscriptione universae nationis israeliticae Jud. 3, 9. vid. γλῶσσα. — pro מִשְׁפָּחָה Num. 33, 54. (Xen. Mem. 3, 4. 5.)

Φυλιστιείμ, οἱ, *Philistaei*, hebr. פְּלִשְׁתִּים, (terminat. graeca Παλαιστῖνοι Jos. Ant. 5, 1. 18.), nom. propr. nationis, ad litus maris mediterranei habitantis et versus occidentem atque meridiem Judaeam habentis Sir. 46, 18. 47, 7. 1 Macc. 3, 24. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Philister.*

Φύλλον, ου, τό (φύω) *folium* a) propr. Sir. 14, 18. — pro עָלֶה Gen. 3, 7. (Diod. Sic. 2, 49. Ael. V. H. 4, 17. Dem. 615, 10.) — b) per imaginem, quae habet aliquis, bona et eximia, foliis frugibusque arboris comparantur Sir. 6, 3.

Φῦλον, ου, τό (φύω, quod vid.; stirps, gens) *natio*, *Volk* 3 Macc. 4, 14. 5, 5. (Xen. Cyr. 1, 5. 5. 7, 2. 1.)

Φύρδην, adv. (φυράω l. φύρω, misceo) *mixtim*, *promiscue* 2 Macc. 4, 41. (Xen. Cyr. 7, 1. 37.)

Φυσάω, ῶ f. ήσω (φύσα, flatus Xen. Cyr. 1, 2. 16. flo, spiro) trans. 1) *efflo*, *herausblasen*, ἆσθμα Sap. 11, 18. — 2) *inflo*, *anblasen*, ut σπινθῆρα Sir. 28, 12. κάμινον 43, 4. (Xen. An. 3, 5. 9.) —

Φύσις, εως, ἡ (φύω, gigno, vis genetrix) *natura* i. e. a) *natura*, *quatenus persona cogitatur rerumque*, *quae sunt*, *causa et origo*, uti nostratium *die gütige Natur* 4 Macc. 5, 7. 8. — b) *indoles*, *proprietas nativa*, ita aa) ζώων Sap. 7, 20. — bb) hominis, nunc univ. 4 Macc. 15, 22. — nunc ratione habita eorum, quae animo diverse affecto infectoque, ut educatione, disciplina, *consuetudine*, vitae genere, consortiis opibus, honoribus, utilitatibus, soli ingenio, coeli temperatura in naturam nobis verterunt [cf. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. Vol. I. p. 116. *Theile* ep. Jacobi p. 69. *Krehl* Neutestamentl. Hand-Wörterbuch sub voc. *Natur* p. 460. *Sünde* p. 524. *Meyer* ep. P. ad Eph. p. 82. *Grimm* Comment. über d. Buch d. Weisheit p. 295. 281.] Sap. 13, 1. μάταιοι — ἄνθρωποι φύσει [de quo dat. vid. ἀδρανής] οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία. — (Jos. Ant. 13, 10. 6. coll. Cic. legg. agrar. 2, 35.) — cc) in significandis sive virtutibus sive vitiis natura sua rei vel personae, casu secundo sequentis, propriis ponitur voc. φύσις, ut cum persona vel re simul respicienda esse eius indolem admoneat [cf. *Matth.* §. 430. *Theile* l. l. p. 191.] ut παθῶν δὲ φύσεις εἰσὶν — δύο 4 Macc. 1, 20. (Sophocl. Antig. v. 346. OR. v. 869. Plat. Phileb. p. 83. ed. *Stallb.*)

Φυτεύω, f. εύσω (φυτόν) *planto* a) propr. seq. acc. Esr. 4, 16. 1 Macc. 3, 56. (Dem. 1275, 9. Xen. Oecon. 19, 12.) — absol. Esr. 4, 4 bis. — (Xen. Mem. 2, 1. 13.) — b) trop. de populis in aliorum locum conditis Sir. 10, 15.

Φυτόν, οῦ, τό (φύω) *planta*, univ. Sap. 7, 20. φυτὸν ῥόδου Sir. 24, 14. (Diod. Sic. 3, 61. de arbore Sap. 3, 11. 1 Macc. 4, 38. 4 Macc. 2, 14. (Xen. Oecon. 19, 13.) — trop. de voluptate et dolore plantarum instar prodeuntibus tum ex corpore tum ex animo 4 Macc. 1, 28 bis.

Φύω, f. ύσω 1) *gigno*, pass. φύομαι, *gignor*, *nascor*, perf. πέφυκα signif. pass. *natus sum* [cf. *Matth.* §. 254. *Buttm.* §. 101. gram. max. §. 114. *Rost* §. 84. de frugibus, plantis Sir. 39, 13. Cant. tr. puer. v. 53. 1 Macc. 4, 38. (Xen. Cyr. 1, 6. 6. 4, 3. 5.) — 2) intrans. *enascor* Sir. 14, 18. (Hom. Il. 6, 149.) Cf. de hoc huius voc. usu *Win.* §. 2, 1. a.

Φωνέω, ῶ f. ήσω (φωνή) 1) *vocem tollo*, *clamo* Bar. 6, 41. Esr. 8, 92. 9, 10. — addito ταῖς σαλπίγξι 1 Macc. 9, 12. — 2) *compello*, seq. acc. pers. i. e. *nomen alicuius pronuntio* 4 Macc.

8, 16. 15, 18. de personis, quae *nomen alicuius pronuntiantes ad se vocant aliquem* Tob. 5, 8. (Soph. Aiac. v. 73. coll. v. 89.)

Φωνή, ῆς, ἡ, 1) *sonus*, *sonitus*, a) univ., ut instrumentorum musicorum Sir. 50, 16. Esr. 5, 64. 66. 1 Macc. 5, 31. 9, 41. tintinnabulorum 45, 9. mallei Sir. 38, 28. tonitruum Sir. 43, 17. (Xen. Mem. 1, 4. 7.) — b) *clamor*, ut δρακόντων Addit. ad l. Esth. 1, 7 bis. — 1 Macc. 6, 41. (Xen. Cyr. 1, 2. 3.) — iunct. c. θόρυβος Addit. ad l. Esth. 1, 5. 1 Macc. 9, 13.

2) *vox* i. e. *die Stimme* a) propr., ut τὸ τῆς φωνῆς ὄργανον 4 Macc. 10, 18. — seq. gen. pers. Sir. 17, 11. 50, 18. Bar. 2, 23 bis. Jud. 13, 12. — ὑψόω τὴν φ. μου it. ἀνυψόω τ. φ. μου, *vocem meam tollo* Sir. 46, 20. Jud. 16, 11. addito ἐν γέλωτι, ita de cachinante Sir. 21, 20. — ταπεινόω φωνήν i. e. *demissa voce utor* Sir. 29, 5. — φωνῇ μεγάλῃ, *alta voce*, ita post vv. *clamandi*, *dicendi*, *respondendi* Jud. 7, 29. 9, 1. 13, 14. 14, 16. Hist. Sus. v. 24. 46. 60. Hist. bel. et drac. v. 18. Esr. 5, 62. 9, 10. 1 Macc. 2, 19. 27. 3, 54. 13, 8. 45. — refertur ad vocem hominis, quod est hominis ipsius [vid. γλῶσσα] Bar. 2, 23 bis. Jud. 16, 14. — b) poetice et ad exemplum hebraicae dicendi rationis ἡ φωνὴ κυρίου, *vox Domini vel Dei* pro: *tonitru* Sir. 46, 17. ita pro קוֹל יְהוָה Ps. 29, 3. 4. 5. 7. 8. — c) metonym. pro: *verba vocis ope prolata* Sir. 31, 24. Jud. 4, 13. 8, 17. Addit. ad l. Esth. 4, 16. Hist. Sus. v. 44. 2 Macc. 7, 24. 12, 37. — ἀκούειν τῆς φωνῆς κυρίου i. e. *obedire verbis Dei* = *Deo praecipienti* Bar. 1, 18. 19. 21. 2, 5. 10. 22. 24. 29. 3, 4.

3) *vox* i. e. *lingua*, *die Sprache*, ita τῇ πατρίῳ φωνῇ 2 Macc. 7, 8. 21. 27. ἐν τῇ ἑβραΐδι φωνῇ 4 Macc. 19, 15. — pro דָּבָר Gen. 11, 1. (Cebet. tab. c. 33. Hdian. 5, 3. 8. Xen. An. 1, 4. 6.) —

Φωράω, ῶ f. άσω (φώρ fur; furem deprehendo) *deprehendo*, *ertappen*, *erwischen* 3 Macc. 3, 29. (Ael. V. H. 1, 34. Lucian. dial. mort. 20, 7. Dem. 1107, 4.)

Φῶς, φωτός, τό, 1) *lux*, *das Licht* a) univ. Addit. ad l. Esth. 1, 11. φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε *lux et quidem sol* orta est, vel *lux*, *sol nempe orta est*. — pro אוֹר Gen. 1, 3. (Xen. Mem. 4, 3. 3.) — b) de luce, quae spargitur a corpore lucido Sir. 35, 16. quo l. vir pius a melioris rerum div. et humanarum cognitionis propagatione ab ipso profecta comparatur corpore lucido latissimeque radios suos spargenti Sir. 24, 25. quo l. e lectione vulgari [cf. *Apel*, *Augusti*, *Bretschneider*] lex mosaica hactenus confertur corpori lucido, quatenus plurimum fecerit faciatque ad melioris rerum div. et humanarum cognitionis propagationem. (Diod. Sic. 3, 47. Xen. Conv. 7, 4.) — c) φῶς ἡμέρας, *lux diei* Sap. 18, 4. φωτὸς στερηθῆναι. Sir. 36, 7. Bar. 3, 20. (Xen. Ages. 9, 1.) — trop. Sir. 22, 9. vid. ad h. l. sub ἐκλείπω monita. — — 2) *lux* i. e. *quicquid lucet*, *lumen*. Ita de sole Bar. 3, 33. de igne 1 Macc. 12, 29. de lampade 1 Macc. 1, 21. — 3) metaph. φῶς appellatur a) *persona* vel *res*, *quae indole sua facit ad exhilarandum aliquem*, ita φῶς ὀφθαλμῶν Bar. 3, 24. Tob. 10, 5. Vide de his l. sub ὀφθαλμός observata. — b) *status prosper*, *conditio laeta* Tob. 14, 10. — ita pro אוֹר Ps. 36, 10. Jes. 58, 8. (φάος Hom. Il. 16, 95. Aeschyl. Pers. v. 305. Eurip. Orest. v. 237.) — c) *ea alicuius rei conditio*, *qua largitur*, *adiuvat*, *auget iustam et idoneam rerum div. et humanarum cognitionem*, *facit igitur ad mentes hominum veritatis luce collustrandas*, ita de lege mos. Sap. 18, 4. Bar. 4, 2. — Sir. 50, 28. quo l. φῶς κυρίου appellatur *institutio Deo moderante alicui admota*.

Φωστήρ, ῆρος, ὁ (φῶς) *luminare* i. e. *id quod claritatem splendoremve de se diffundit*, ita de sideribus Sap. 13, 2. Sir. 43, 7. — pro מָאוֹר Gen. 1, 14. 16. — trop. Esr. 8, 79. quo l. a lucernis septem impositis lychnuchi in templo hieros. appellatur beneficium templi restaurati.

Φωταγωγέω, ῶ f. ήσω (φῶς. ἄγω, duco) *illumino*, πρὸς τὴν εὐσέβειαν, *ad claram pietatis lucem adduco* 4 Macc. 17, 5.

Φωτεινός, ή, όν (φῶς) *lucens*, *lucis radios diffundens*, comparat. φωτεινότερος seq. genit. comparationis Sir. 17, 26. 23, 19. (Xen. Mem. 4, 3. 4.)

Φωτίζω, f. ίσω et φωτιῶ [de quo fut. attico vid. γνωρίζω — φῶς) 1) intrans. *luceo* Sir. 42, 16. 43, 11. 50, 7. Bar. 6, 67. — 2) transit. [lucere facio] a) *manifesto* Sir. 24, 30. — b) φ. ὀφθαλμούς, *oculos lucere facio*, *efficio ut animi hilaritatem testentur oculi* i. e. *exhilaro aliquem* Sir. 31, 17. Bar. 1, 12. — ita הָאִיר עֵינֵי פ׳ Ps. 13, 4. 19, 9. Esr. 9, 8. — c) metaph. *mentem collustro* = *edoceo*, τινά Sir. 45, 17. — ita pro הֵאִיר Ps. 119, 130. (Diog. Laërt. 1, 57. 4, 67.)

X.

Χάβρις, ιδος, ὁ, *Chabris*, unus ex proceribus urbis Bethuliae Jud. 8, 10. 10, 6.

Χαδιασαί, οἱ, *Chadiasaei*, nom. propr. virorum Esrae aequalium 3 Esr. 5, 20.

Χαιρέας, ου, ὁ, *Chaereas*, dux exercitus syriaci 2 Macc. 10, 32. 37.

Χαιρετίζω, f. ίσω (χαίρω) *salvere iubeo*, *saluto*, τινά Tob. 7, 1.

Χαίρω, f. χαρήσομαι [de qua fut. forma obvia Tob. 14, 7. et seriori aevo propria cf. *Matth.* §. 255. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Fischer* 3. a. p. 196. *Win.* §. 15.] a. 2. p. signif. act. 1) *laetor*, *ich freue mich*, absol. Tob. 11, 16. 14, 7. 15. 4 Macc. 4, 22. de h. l. optat. vid. sub ὅτι ad h. l. notata. — 1 Macc. 10, 26. — sq. dat. [de quo vid. sub ἐπαίρω notata] rei Bar. 4, 37. (Ael. V. H. 8, 4. 9, 4. Xen. Cyr. 1, 4. 24.) — sq. ἐπί c. dat. pers. Tob. 13, 13. 14. (Xen. Cyr. 8, 4. 12.) — — 2) in salutatione, infinit. χαίρειν i. e. χαίρειν λέγω *salvere iubeo*, ita postposito nomine salutantis et praeced. dativo personae cui salus dicitur 2 Macc. 1, 1. addito ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν 9, 19. — praecedente nomine salutantis et sequente nomine eorum, quibus salus dicitur Addit. ad l. Esth. 6, 1. 3 Esr. 6, 7. 8, 9. 1 Macc. 10, 25. 11, 31. 32. 12, 6. 20. 13, 26. 14, 20. 15, 2. 16. 2 Macc. 11, 16. 22. 27. (Ael. V. H. 1, 25. Plut. Ages. c. 21. Xen. Cyr. 4, 5. 27.) — addito nunc. ὑγιαίνειν 2 Macc. 1, 10. nunc ἐῤῥῶσθαι 3 Macc. 7, 1.

Χάλαζα, ης, ἡ, *grando* Sap. 5, 22. quo l. sicuti θυμὸς θεοῦ cum funda, ita cum grandinibus — Hagelsteine — conferuntur poenae, quae infliguntur alicui. — pro אֶלְגָּבִישׁ Ezech. 38, 22. בָּרָד

Exod. 9, 18. 19. (Lucian. dial. deor. 4, 3. Xen. Oec. 5, 18.)

Χαλβάνη, ης, ἡ, *galbanum*, hebr. חֶלְבְּנָה. Appellatur ita gummi s. resina graveolens ferulae galbaniferae in Syria et Arabia nascentis et in suffimentis adhiberi solitae Sir. 24, 15. (Dioscor. 3, 91.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Galbanum.*

Χαλδαῖος, ου, ὁ, *Chaldaeus* Bar. 1, 2. 6, 40. Jud. 5, 6. Cant. tr. puer. v. 24. 3 Esr. 1, 51. 4, 45. 6, 15. Cf. de Chaldaeis Babyloniae incolis iisdemque non indigenis, sed advenis e montibus Armeniae *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Chaldäer.*

Χαλέβ, ὁ [termin. gr. χάλεβος Jos. Ant. 3, 14. 4.] hebr. כָּלֵב *Caleb*, nom. propr. viri una c. Josua ad explorandam terram palaestinensem a Mose ablegati 1 Macc. 2, 56. ad quem l. cf. Num. 14, 6 sqq.

Χαλεπαίνω, f. ανῶ (quod vid.) *difficilis* i. e. *morosus sum, unwillig, unzufrieden sein* 4 Macc. 16, 22. (Lucian. Tim. §. 37. Xen. Mem. 2, 2. 1. An. 1, 5. 11.)

Χαλεπός, ή, όν, 1) *difficilis* a) *peractu*, comparat. χαλεπώτερος, α, ον Sir. 3, 20. χαλεπώτερά σου i. e. *res vires tuas superantes.* (Xen. Mem. 1, 6. 9.) — b) *difficilis toleratu, periculosus, molestus, gravis*, de conditione, sorte, calamitate Sap. 3, 19. 17, 11. 2 Macc. 11, 16. 6, 3. 4 Macc. 8, 1. (Hdian. 1, 3. 1. Dem. 127, 26. Xen. Conv. 4, 37.) — 2) *asper, durus*, de moribus, ut μισοξενία Sap. 19, 13. (Xen. An. 2, 6. 9.) —

Χαλκεῖον, ου, τό (χαλκεύω, sum faber aerarius l. ferrarius; officina fabri) *ahenum* 3 Esr. 1, 12. (Diod. Sic. 5, 44. Hdot. 4, 81.)

Χάλκεος, έα, εον et forma Atticis frequentata χαλκοῦς, ῆ, οῦν (χαλκός) *aeneus, aereus, a, um* σκεύη χάλκεα 3 Esr. 8, 57. (πίναξ χάλκεος Plut. de gen. Socr. c. 5.) — forma contr. Hist. bel. et drac. v. 24. 1 Macc. 6, 35. 39. 8, 22. 14, 18. 48. — pro נְחוּשָׁה 2 Sam. 22, 35. (ψέλλιον χαλκοῦν Plut. l. l. Hdian. 6, 4. 6. Dem. 425, 1. Xen. Cyr. 7, 1. 2.)

Χαλκεύς, έως, ὁ (χαλκός) *faber aerarius* l. *ferrarius* Sir. 38, 28. — pro חֹרֵשׁ Gen. 4, 22. (Lucian. dial. deor. 15, 3. Xen. Mem. 1, 2. 37.)

Χαλκοπλάστης, ου, ὁ (χαλκός, πλάσσω) *faber aerarius* Sap. 15, 9.

Χαλκός, οῦ, ὁ, *aes, Erz* Sir. 12, 10. 50, 3. vid. ad h. l. sub θάλασσα observata. Cantic. tr. puer. v. 7. 3 Esr. 8, 57. (Xen. Cyr. 6, 4. 1. Palaeph. f. 10.) — metonym. *minimus aeneus* Bar. 6, 35.

Χαλκοῦς, ῆ, οῦν vid. χάλκεος.

Χαλφί, ὁ, *Chalphi*, nom. propr. viri, cuius filius, Judae nomine insignis, una c. Mattathia quodam praefuit exercitui iudaico 1 Macc. 11, 20. idem Chalphi ap. Jos. Ant. 13, 5. 3. χαψαῖος nominatur.

Χαμαί, adv. *humi, in terram* Jud. 12, 15. 14, 18. — pro אַרְצָה Job. 1, 20. (Theophr. char. 10, 2. Xen. Cyr. 5, 1. 4.)

Χαμαιπετής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (χαμαί, πίπτω) *humi prostratus* 3 Esr. 8, 93. (Lucian. somn. §. 13.)

Χαναάν, ὁ [term. graeca χανάανος Jos. Ant. 1, 6. 2.] hebr. כְּנַעַן, *Canaan*, nom. propr. a) viri, qui avum habuit Noachum, patre autem usus est Chamo male apud Hebraeos audiente et infami [cf. Gen. 9, 22.] σπέρμα χαναάν *progenies Canaan*, ita per contemtum neque sine ratione habita loci Gen. laudati Hist. Sus. v. 56. — b) metonym. *posteri* τοῦ *Canaan, Cananaei, Cananiter*, ita aa) in verbis ἡ γῆ χαναάν Jud. 5, 9. 10. — bb) *natio a Cananaeis*, Palaestinae incolis, priusquam eam occuparent Israelitae, *genus ducens* 1 Macc. 9, 37. coll. Gen. 10, 15. 9, 18. 22. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Canaan.*

Χαναναῖος, ου, ὁ, *Cananaeus* i. e. *incola terrae Canaan*, ita de nationibus, quae, antequam Israelitae eam occuparent, Palaestinam incolerent Jud. 5, 16. quo l. uti ὁ χαναναῖος collective usurpatur, ita 3 Esr. 8, 69. τὰ ἔθνη τῶν χ. commemorantur. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Cananiter.*

Χανουναῖος, *Chanunäus*, nom. propr. viri, cuius posteri aequales erant Esrae 3 Esr. 8, 48.

Χαρά, ᾶς, ἡ, *gaudium, laetitia* Sir. 30, 16. Bar. 4, 22. Tob. 13, 10. 3 Esr. 4, 63. 2 Macc. 15, 28. 3 Macc. 4, 1. 5, 21. 6, 34. 4 Macc. 1, 22. (Diod. Sic. 3, 16. Pol. 11, 33. 7. Xen. Cyr. 7, 5. 32.) — iunct. c. εὐφροσύνη [de qua verbositate vid. ἀγαλλίαμα] Sir. 1, 10. Addit. ad l. Esth. 7, 10. 1 Macc. 4, 59. 5, 54. 2 Macc. 3, 30. —

Χαραᾶθαλάν, ὁ, *Charaadalan*, nom. propr. Judaei Esrae aequalis 3 Esr. 5, 36.

Χαρακτήρ, ῆρος, ὁ (χαράσσω, sculpo; caelum) *nota* i. e. *Merkmal, id quo cognoscitur aliquid*, ut ἑλληνικὸς χ. *nota, qua Graecum* i. e. *hominem Graecorum mores sequentem cognoscimus* 2 Macc. 4, 10. (de nota, qua moneta cognoscitur Diod. Sic. 17, 66. τάλαντα — χαρακτῆρα δαρεικὸν ἔχοντα.) — πάθη ψυχῆς — ὁμοιότητα εἰς μικρὸν παιδὸς χαρακτῆρα — ἐναποσφραγίζοντα *affectus animi similitudinem ad minimam usque filii notam exprimentes* 4 Macc. 15, 3. (οἱ τῆς ὄψεως χαρακτῆρες Diod. Sic. 1, 91.)

Χάραξ, ακος, ὁ, 1) *palus, Pfahl, Pallisade* Sir. 22, 17. (Diod. Sic. 18, 70. Pol. 18, 1. 1.) — 2) nom. propr. urbis, ut videtur, in Arabia petraea sitae 2 Macc. 12, 17.

Χαράσσω, f. ξω (acuo, ut σίδηρον Hesiod. op. v. 389.) 1) *insculpo* i. e. *stigmate imposito* vel *signo insculpto noto*, τινά 3 Macc. 2, 29. (Diod. Sic. Vol. X. p. 117. ed. Bip.) — 2) *stilo inscribo*, τὶ ἔν τινι Sir. 50, 27. (τὶ εἴς τι Diod. Sic. 1, 26.)

Χαρέα, ὁ, *Charea*, homo iudaeus Esrae aequalis 3 Esr. 5, 32.

Χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (χάρις) *gratiosus, suavis, hold, einnehmend, lieblich* 4 Macc. 8, 3. (Diod. Sic. 11, 86. 18, 2. de rebus Hdian. 4, 9. init. Dem. 1401, 6.)

Χαρίζομαι, f. χαρίσομαι, p. p. κεχάρισμαι signif. act. (vid. *Matth.* §. 493. §. 496. *Buttm.* §. 123, 4. *Herm.* ad Vig. p. 216. 748. *Win.* 40, 3. facio quod gratum est alteri, gratificor Lucian. dial. deor. 22, 3. Xen. Cyr. 1, 1. 5.) *beneficia exhibeo, dono do alicui aliquid*, τινί τι 2 Macc. 3, 31. 33. 4, 32. 7, 22. 3 Macc. 7, 6. 4 Macc. 5, 7. 11, 12. (Hdian. 1, 17. 3.) — ἐλεημοσύνην Sir. 12, 3.

Χάρις, ριτος, ἡ (χαίρω) 1) *laetitia, gaudium*, opp. λύπη Tob. 7, 18. opp. ἀτιμία Jud. 8, 23. (Pol. 5, 77. 3.) — 2) *gratia* i. e. *venustas, suavitas, Anmuth, Lieblichkeit, Annehmlichkeit*, ita ratione habita gustus 2 Macc. 15, 39. — ratione formae Sir. 24, 16. Addit. ad l. Esth. 5, 12. iunct. c. κάλλος Sir. 40, 22. de forma et moribus γυναικός Sir. 7, 19. 26, 13. 15 bis. de oris suavitate Sir. 21, 16. 37, 21. — pro חֵן Sir. 45, 3. (Hom. Odyss. 8, 175. Ael. V. H. 13, 1 et 33.) — 3) *gratia* i. e. *favor, Gunst, Gnade, wohlwol-*

lende Gesinnung a) univ. Sap. 14, 16. — Tob. 12, 18. quo l. vocabula ἐμαυτοῦ et ϑεοῦ utpote opposita sono distinguenda sunt. — χάρις δομάτων i. e. *gratia in donis conferendis conspicua* Sir. 7, 33 bis. 40, 17. quo l. alternat c. ἐλεημοσύνη. — b) de favore, quo fruitur aliquis apud homines, ita in formulis διδόναι τινὶ χάριν Bar. 2, 14. Tob. 1, 13. de quo l. vid. μορφή. — ποιεῖν τινα ἐν χάριτι scil. εἶναι 3 Esr. 8, 80. vid. ποιέω in fine. εὑρίσκειν χάριν Sir. 41, 24. Bar. 1, 12. 3 Esr. 8, 4. 1 Macc. 10, 60. 11, 24. (Diod. Sic. 13, 101. Hdian. 2, 15. 13. Xen. Mem. 2, 7. 8. Hier. 8, 2.) — c) de favore, quo fruitur aliquis, divino Sir. 3, 18. de lectione loci Sir. 1, 17. vid. *Bretschn.*, *Apel.* 3 Esr. 6, 5. — — 4) *gratia* i. e. *documentum favoris* a) univ. *Gunstbezeigung* Sir. 20, 12. τοῦ διενεχϑῆναι χάριν ἐδέοντο *gratiam propter inimicitiam* vel *iniurias implorabant* = *veniam rogabant* Sap. 18, 2. — b) = *beneficium*, ita de beneficiis, quae ab hominibus proficiscuntur Sir. 3, 29. 30, 6. 4 Macc. 11, 12. — addito genit. datoris Sir. 29, 15. 4 Macc. 5, 8. — (Hdian. 2, 3. 9. Dion. Hal. Ant. 2, 15. Xen. Conv. 8, 36. Ages. 4, 36.) — de beneficiis, quae Deo debentur, seq. genit. κυρίου Sap. 8, 21. sq. gen. virtutis beneficio ornatae 3, 14. — c) metonym. pro: *instrumentum gratiae.* Jud. 10, 8. ὁ ϑεὸς — δώῃ σε εἰς χάριν i. e. *faxit te Deus gratiae* l. *benevolentiae suae instrumentum* = *faveat Deus conatibus tuis.* — — 5) *gratia*, quae sequitur beneficia i. e. *Dank* a) univ. Sir. 12, 1. 2 Macc. 9, 20. (Diod. Sic. 1, 90. Xen. Mem. 4, 3. 3.) — ἔχω χάριν, *gratiam habeo* 2 Macc. 3, 33. 3 Macc. 5, 20. — (Pol. 5, 104. 1. Hdian. 5, 11. 13. Xen. Mem. 1, 2. 7.) — b) χάριν ἀναφέρειν τινί, *gratiam refero alicui* Sir. 8, 19. καὶ — χάριν [cf. ad h. l. ἀναφέρω] pro: καὶ πρόςεχε, μὴ — χάριν i. e. *et cave, ne male tibi rependat.* — χάριν ἀποδίδωμι, *gratiam refero* 1 Macc. 14, 25. — — 6) accus. χάριν adverb. locum tenens secum habet genit. = εἰς χάριν [cf. L. Bos. de ellips. p. 682.] *gratia* i. e. a) *zu Gunsten, in favorem, in commodum*, ut τῶν ἀδελφῶν 1 Macc. 9, 10. 13, 4. — b) *propter* ponitur nunc *ante* genit. Sir. 19, 22. 20, 22. 27, 1. 29, 9. 32, 5. 34, 6. 17. 37, 5. 38, 17. 1 Macc. 3, 29. 6, 59. 11, 11. 33. 2 Macc. 1, 14. 7, 33. — nunc *post* gen. habetur Sir. 31, 12. 35, 1. 1 Macc. 12, 45. 13, 4. 6. 2 Macc. 4, 16. 3 Macc. 5, 41. (Pol. 1, 64. 3. 31, 9. 4. Xen. Mem. 1, 2. 54.) — Cf. *Fischer* 3. b. p. 78. *Matth.* §. 576. *Buttm.* §. 133, not. 2. *Rost* §. 110, not. 1. *Herm.* ad Vig. p. 700. *Passow* sub voc. χάρις.

Χαριστήριον, ου, τό (neutr. adiectivi χαριστήριος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό, ad gratiam i. e. vel ad animum gratum testificandum pertinens; hinc apud Graecos τὰ χαριστήρια appellabantur munera grati animi causa aliis oblata Diod. Sic. 5, 32. Xen. Cyr. 4, 1. 2. 7, 2. 28.) *munus*, *praemium*, *Belohnung* 2 Macc. 12, 45.

Χαριτόω, ῶ f. ώσω (χάρις) *gratum* i. e. *gratiosum facio*, particip. perf. pass. κεχαριτωμένος = *gratus* a) forma i. e. *venustus*, *formosus*, ut γυνή Sir. 9, 8. de h. l. lect. et quatenus praeferendum sit εὔμορφος vid. *Bretschn.*, *Augusti*, *Apel.* (Clemens Alex. Paedagog. 3, 4.) — b) moribus, ingenio = *liberalis*, *honestus*, *holdselig*, *einnehmend* i. q. χαρίεις [Diod. Sic. 11, 86. 18, 2.] Sir. 18, 17.

Χαρχαμύς, ἡ, *Carchemis*, hebr. כַּרְכְּמִישׁ, nom. propr. urbis munitae ad Euphratem sitae, alias Circesium, Circessum, Circusium appellatae 3 Esr. 1, 25. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Carchemis.*

Χαρμί, ὁ, *Charmi*, nom. propr. viri iudaici ignoti 3 Esr. 5, 21.

Χάρμις, ιδος, ὁ, *Charmis*, unus ex archontibus Bethuliae Jud. 6, 15. 8, 10. 10, 6.

Χαρμονή, ῆς, ἡ (χάρμα) *gaudium* 3 Macc. 6, 31. (Xen. Cyr. 1, 4. 22. Plat. Phileb. c. 93. p. 129. ed. *Stallb.* Soph. Aiac. v. 559.)

Χαρμοσύνη, ης, ἡ, *gaudium*, i. q. χαρμονή Bar. 2, 23. iunct. c. εὐφροσύνη 4, 23. — χαρμοσύναι = *dies laeti* Jud. 8, 6.

Χάῤῥον, ου, τό, *plaustrum*, *currus*, *Karren*, *Wagen* 3 Esr. 5, 55. quo l. codd. κάῤῥα. Vid. *Apel*, *Augusti.*

Χαρτηρία, ας, ἡ, *charta*, i. q. χάρτης 3 Macc. 4, 20. —

Χασεβά, ὁ, *Chaseba*, nom. propr. Judaei incogniti 3 Esr. 5, 31.

Χασελεῦ, ὁ, *Chasleu*, hebr. כִּסְלֵו, nom. propr. quo insignitur mensis Judaeorum nonus, incipiens a novilunio Novembris nostri 1 Macc. 1, 54. 4, 52. 2 Macc. 1, 9. 18. 10, 6. Fit huius nominis mentio non nisi in libris post exilium scriptis, ut Nehem. 1, 1. Zachar. 7, 1.

Χάσκω, impf. ἔχασκον [de reliquis huius verbi temporibus ductis a χαίνω scriptoribus serioribus proprio vid. *Matth.* §. 255. *Buttm.* §. 101. gr. max. §. 114. *Rost* §. 84. *Fischer* 3. a. p. 196.] *hisco*, *hio*, *ich gähne*, *stehe offen*, τὸ στόμα i. e. *quod attinet os* [vid. de hoc acc. αἰδήμων] i. e. *os apertum habeo* 3 Esr. 4, 19. 31. (Aristoph. equit. v. 1029. Xen. de re eq. 10, 7.)

Χασφώρ, ἡ, *Chasphor*, urbs palaestinensis trans Jordanem sita, a Juda Maccabaeo bello expugnata et ap. Jos. Ant. 12, 8. 3. χάσφωμα appellata 1 Macc. 5, 26. 36.

Χαῦνος, η, ον *laxus*, *diffusus*, *tenuis*, ἀήρ Sap. 2, 3. (Diod. Sic. 3, 11 et 13. Ael. V. H. 14, 7. Geopon. 12, 2. 4.)

Χαφαρσάλαμα, ἡ, *Chapharsalama*, urbs palaestinensis proelio nobilis, quo Nicanorem vicit Judas Maccabaeus 1 Macc. 7, 31.

Χαφεναϑά, τό, *Chaphenatha*, nomen propr. muri i. valli, ut videtur, in vicinia urbis Hieros. et torrentis Kidron exstructi 1 Macc. 12, 37.

Χεβρών, ἡ, hebr. חֶבְרוֹן, *Hebron*, urbs palaestinensis olim sacerdotibus assignata, a Rehabeamo munita, Maccabaeorum autem aetate ad Idumaeam pertinens 1 Macc. 5, 65. Cf. Jos. Ant. 12, 8. 6. bell. iud. 4, 9. 7 et 9.

Χεῖλος, εος, ους, τό [de genit. plur. χειλέων, obvio Sap. 1, 6. Sir. 22, 25. 39, 15. 50, 20. 51, 2. Jud. 9, 10. vid. ad genit. ὀρέων sub ὄρος notata] *labium*, a) propr. i. e. *die Lippe* Sap. 1, 6. Sir. 22, 25. — referuntur ab labia, quae sunt hominis ipsius, quippe quod plurima illorum est pars in re tractata [vid. sub γλῶσσα observata] Sir. 1, 21. 34, 23. 51, 2. Jud. 9, 10. — ex metonym. partis pro toto i. e. *os*, *der Mund* Sir. 1, 26. 12, 16. 21, 16. 25. — loci ex verbositatis genere sub voc. ἄγγελος notato explicandi Sir. 39, 15. 50, 20. 51, 2. — metonym. τὰ χείλη pro: *verba*, *sermo* Sir. 23, 7. — pro שָׂפָה Jes. 29, 13. (Ael. V. H. 12, 1. Lucian. dial. deor. 5, 7.) — b) metaph. χεῖλος τῆς ϑαλάσσης *labium maris pro littus* Cant. tr. puer. v. 12. 1 Macc. 11, 1. — pro שָׂפָה Gen. 22, 17. (Diod. Sic. 3, 9. Jos. de bell. iud. 3, 10. 7. Hdot. 4, 141. et *labrum* Liv. 37, 37. Caes. bell. gall. 7, 72. 1.) Cf. *Win.* §. 1. et §. 3, 3. *Bleeck* ep. ad Hebr. Vol. 2. b. p. 769.

Χειμάῤῥος, ου, ὁ [poetice pro χειμάῤῥοος, ους,

όου, οῦ, ὁ, a χεῖμα, ῥέω, ῥόος cf. *Lob.* ad Phryn. p. 234. 669. *Passow* II. p. 1403.] *torrens* i. e. a) *Winterwasser*, *winterliches Wasser*, ὁ ἐν τῷ χειμῶνι ῥέων ποταμός, ubi Lat. *rivus*, *fluvius*, *Bach* 1 Macc. 5, 37. 39. 12, 37. 16, 5. 6. (Hdian. 3, 3. 9.) addito τοῦ ὕδατος i. e. *torrens aquis plenus* vel *aquas habens* 1 Macc. 5, 40. 42. — b) = *Waldstrom*, *Strom*, Jud. 2, 8. 24. 7, 18. (Hom. Il. 11, 493. Dem. 278, 8. addito χ. ποταμός Pol. 4, 70. 7.)

Χειμερινός, ή, όν (χεῖμα) *hibernalis*, *e*, *hiemalis*, *e*. 3 Esr. 9, 11. (Diod. Sic. 1, 11. Xen. Mem. 3, 8. 9.)

Χειμέριος, ὁ, ἡ — ον, τό (χεῖμα) *hiemalis*, *e*. Sap. 16, 29. (Diod. Sic. 1, 41. Ael. V. H. 7, 13.)

Χειμών, ῶνος, ὁ (χεῖμα) 1) *hiems* i. e. *pluvia hiemalis* = סְתָיו [Cantic. Salom. 2, 11.] 3 Esr. 9, 6. (tempestas, die rauhe Jahreszeit Ael. V. H. 8, 5. Xen. Cyr. 3, 5. 6.) Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Witterung*. — (Diod. Sic. 1, 41. Xen. Mem. 1, 2. 1.) — 2) *tempestas*, metaph. pro: *calamitas* 4 Macc. 15, 29. (ποικίλων πραγμάτων χειμών Diod. Sic. 17, 10.) — de loci Sir. 21, 8. lectione vid. *Bretschn.*, *Apel*, *Aug*.

Χείρ, ρος, ἡ, 1) *manus*, A) de manibus arte factis i. e. de manibus idolorum fictilibus, ligneis, aereis Sap. 13, 19. τὸ ἀδρανέστατον ταῖς χερσίν. De quo dat. vid. sub ἀδρανής observata. — 15, 15. — Addit. ad l. Esth. 4, 15. ἔθηκαν — ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων. — B) de manibus hominum a) univ. Sap. 1, 16. ἀσεβεῖς ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν, quo l. qui ardentissimo mortis ad se invitandae studio flagrant, comparantur hominibus nutu [manus movendo] et verbis ad se invitantibus aliquem. — ἔργα χειρῶν *opera manu facta* 13, 10. — 8, 12. 15, 17. Sir. 5, 12. 9, 17. 21, 19. 22, 2. 36, 13. 38, 10. 31. 42, 6. 45, 5. de h. l. verbis vid. sub πληρόω monita. 46, 2. 47, 4. 48, 19. 20. 49, 11. 50, 15. 20. 51, 19. Bar. 6, 51. Tob. 5, 17. quo l. baculo, quem manu gestat aliquis, comparatur filius viribus sustentans parentes senescentes. Tob. 13, 11. Jud. 9, 2. 11, 13. 13, 4. 14, 6. 15, 10. 12. ἔθηκαν τὰς χ. αὐτῶν. Addit. ad l. Esth. 4, 7. Hist. Sus. v. 34. 3 Esr. 6, 10. 8, 73. 9, 47. 1 Macc. 3, 30. 2 Macc. 3, 20. 4, 40. vid. ad h. l. sub κατάρχομαι observata. — 7, 10. τοῖς δὲ ὅπλοις — εὐοδούμενος. construe: τοῖς δὲ ὅπλοις ἐν ταῖς χερσὶ πάντα εὐοδούμενος 2 Macc. 10, 23. 14, 39. 46. 15, 21. 30. 3 Macc. 2, 1. 5, 5. 25. 4 Macc. 4, 11. 9, 11. 10, 5. 14, 6. 15, 12. 17 bis. (Diod. Sic. 3, 17. Artemid. 1, 13. Xen. Mem. 2, 3. 18.) — loci ex verbositatis genere sub ἄγγελος notato iudicandi Sap. 1, 12. 3, 14. Sir. 32, 8. ἀπαρχὴ χειρῶν σου, *primitiae manibus tuis oblatae*. — v. 10. εὕρεμα χειρός *manu partum*. — Jud. 13, 14. — ex more sub voc. γλῶσσα notato ad manus referuntur, quae pertinent ad *res*, quae vel manu gestantur vel manuum ope efficiuntur, ut χειρῶν ἐπιτυχία i. e. ἔργων χειρῶν ἐπιτυχία Sap. 13, 19. χειρῶν νομαί i. e. μαχαιρῶν νομαί 2 Macc. 5, 14. — ex eodem more, quae sunt hominis ipsius ad manus eius referuntur, quippe quod manuum vel praecipua vel aliqua certe pars est aut esse cogitatur in re praesenti, ita ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων ἡμῶν Sap. 12, 6. κατισχῦσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἔργον κυρίου 3 Esr. 7, 15. — 2 Macc. 5, 16 bis. — b) Formulae notandae aa) univ. ἀνιέναι χεῖράς τινος Sir. 30, 34. vid. ἀνίημι. — ἐκτείνειν τὰς χεῖρας Sir. 34, 18. sq. dat. pers. i. e. *in commodum alicuius*, *für Jem.* i. e. *ut largiaris alicui* Sir. 7, 32. sq. οὗ ἐάν Sir. 15, 16. 34, 14. sq. εἴς τι 4, 31. seq. infinit. 3 Esr. 6, 33. ἐπιβάλλειν τὰς χεῖράς τινι Addit. ad l. Esth. 1, 14. ἐπισχύω τῇ χειρί, *manu sustento*, ita de benefaciente Sir. 29, 1. ἐπαίρω s. ἐκτείνω aut ἐπαίρομαι χεῖρα ἐπί τινα, *contra aliquem* i. e. *vim infero alicui* vel *adorior aliquem* aut *aliquid* Sir. 48, 18. 2 Macc. 7, 34. 1 Macc. 12, 39. 42. 14, 31. similiter προσάγω τινὶ τὰς χεῖρας 1 Macc. 15, 25. — bb) ἐν χειρί τινος l. ἐν χερσί s. ἐν ταῖς χερσί τινος *in manu*, *in manibus alicuius* α) γίνεταί τι *est aliquid*, ut κράτος Jud. 11, 22. εὖ ἐποίησας — ἀπώλεια *bene egit Deus si hoc consilio te misit ut in manibus nostris sit* i. e. *ut nobis contingat victoria*, *domini autem mei contemtoribus accidat interitus*. — β) ἐστί τι ἐν χ. τινος i. e. *praesto est alicui aliquid* Sir. 29, 26. εἴ τι ἐν χειρί σου scil. ἐστί. 1 Macc. 12, 9. τὰ ἐν χειρί, *res proximae* Sap. 9, 16. κίνδυνός μου ἐν χ. μου *periculum imminens mihi proxime instat* Addit. ad l. Esth. 4, 4. ἐν χ. αὐτῶν εὐοδία *in potestate eorum est* = *ab iis pendet successus laetus* Sir. 38, 13. ἔχω ἐν χ. τὰ πένθη *praesentem habeo luctum*, *hoc ipso tempore luctum sentio* Sap. 19, 3. — γ) post vv., quibus *facere aliquis* vel *fieri aliquid* dicitur, in quibus Lat. vel formula: *interveniente aliquo* vel praepos. *per* utuntur. Multo enim usu uti factum est, ut Hebraeorum בְּיַד transiret in significationem simplicis בְּ = *per*, ita apud Judaeos alexandr. ἐν χειρί, ἐν χερσί, διὰ χειρῶν haud raro usurpatum est, ubi poni poterat simplex διά τινος vel ἔν τινι. — Sir. 46, 4. Jud. 9, 9. 13, 15. 1 Macc. 1, 44. 2, 47. 3, 6. 13. 14, 36. 16, 2. Esr. 6, 10. — Sap. 11, 1. quo l. sapientia persona inducitur Mose interveniente Israelitarum conamina adiuvans. Sir. 49, 6. quo l. ἐν χειρὶ Ἱερεμίου = *vi vaticiniorum Jeremiae*, *in Folge dessen*, *was Jer. vorher gesagt hatte*. His adde locos Bar. 2, 24. 28. Jud. 8, 33. 9, 10. 12, 4. 13, 15. 16, 6. 1 Macc. 4, 30. 31. 5, 62. Sir. 48, 20. Esr. 8, 82. — cc) κατὰ χεῖρά τινος πορεύομαι *ad* i. e. *secundum manum alicuius incedo*, metaph. pro: *secundum voluntatem alicuius vitam instituo* = *obtempero alicui* Sir. 25, 25. — dd) παρὰ χεῖρα, *ad manum* i. e. *in promtu*, *zur Hand* Tob. 11, 4. λάβε — χολήν i. e. *cura ut in promtu habeas bilem*. — ee) formulae explicandae e ratione, quae est inter rem et inter me in manibus meis illam habentem, ut ἀφιέναι, διδόναι, παραδιδόναι, πιπράσκειν, συγκλείειν τι vel τινὰ εἰς χεῖρας vel per attractionem ἐν τῇ χειρί τινος i. e. *trado* l. *committo aliquid s. aliquem potestati aut arbitrio alicuius* Sir. 4, 19. 11, 6. 15, 14. Jud. 7, 25. Addit. ad l. Esth. 4, 7. Cantic. tr. puer. v. 8. 3 Esr. 1, 53. 6, 15. 1 Macc. 2, 7 bis. 4, 30. 31. — ἐμπίπτειν εἰς χεῖράς τινος Sir. 2, 18. 8, 1. 38, 15. Hist. Sus. v. 23. (ἐλθεῖν εἰς χεῖρας Xen. Cyr. 2, 4. 15.) — sensu mitiori pro: *trado aliquem alicui* Jud. 10, 9. — ἀντιλαμβάνεσθαι, διασώζεσθαι, ἐξαιρεῖσθαι, ῥύεσθαί τινα ἐκ χειρῶν l. ἐκ χειρός τινος, *liberare*, *eripere aliquem e manibus* i. e. *e potestate alicuius* Sap. 2, 18. Sir. 4, 9. Bar. 4, 8. 21. Jud. 16, 8. Addit. ad l. Esth. 4, 16. 1 Macc. 2, 48 bis. 9, 46. 3 Macc. 6, 10. — pro מִיַּד Gen. 32, 11. (Xen. An. 6, 3. 4.) — ἐκφεύγειν τὰς χεῖράς τινος *manus* i. e. *potestatem alicuius effugere* pro: *malitiam*, *vim alicuius effugere* Hist. Sus. v. 22. — C) quae manuum ope efficit homo, per imaginem a) ad sapientiam, quae persona inducitur Sap. 7, 11. 8, 18. — b) et per antiquitatis simplicitatem transferuntur ad Deum vel *omnium rerum auctorem*, *conservatorem*, *gubernatorem*, ut ἄνθρωποι ἐν χειρὶ τοῦ ποιήσαντος αὐτούς Sir. 36, 13. — 10, 4. 5. 43, 12. 3 Macc. 2, 8. — vel *tuentem*, *praemiis ornantem et benefacientem* Sap. 5, 16. 3, 1. 7, 15. 10, 20. 14, 6. 19, 8. Sir. 40, 14. Bar. 2, 11. Addit.

ad l. Esth. 4, 11. 4 Macc. 17, 19. coll. Deut. 33, 3. — vel *poenas infligentem* 2 Macc. 6, 26. 7, 31. — Sap. 16, 15. Sir. 33, 2. — vel *omnipotentem et summa vi insignem* Sir. 33, 3. de h. l. intensione conspicua in voc. χείρ et βραχίων coniunctione vid. sub ἀγαλλίαμα notata. — Tob. 13, 2. —

2) *latus, die Seite*, κατὰ χεῖράς τινος, *ad latus alicuius* i. e. *iuxta aliquem* Sir. 14, 25. quo l. qui sapientiae, quae persona sistitur, operam dat, homini comparatur, tentorium suum iuxta aliquem figenti. — ita יָד אֶל 2 Sam. 18, 4. ubi LXX ἀνὰ χεῖρα.

3) *ductus, Leitung*, metaph. *praeceptum, Weisung*, πορεύεσθαι κατὰ χ. τινος Sir. 25, 25. — ita יָד Esr. 3, 10.

4) *robur, potentia* i. e. a) *Kraft, Stärke* Sir. 29, 1. — alii: *opes, facultates*. — b) *opes, Vermögen* Bar. 1, 6. — c) *copiae, Heer* 1 Macc. 5, 6. 11, 15. (Xen. Oec. 21, 8. Hdot. 7, 20.) — d) *Macht, Gewalt*, ita de regia potestate Jud. 2, 12. de summa Dei potentia Bar. 3, 5.

5) χεῖρες σιδηραί, *manus ferreae*, tormenti genus 4 Macc. 8, 12. 9, 28.

Χειρίζω, f. ίσω (χείρ, manus; manum admoveo, manu tracto) *administro*, ut τὰ φίλων πράγματα Addit. ad l. Esth. 6, 5. (πόλεμον Diod. Sic. 17, 16.)

Χείριστος vid. χείρων.

Χειρίστως, adv. (χείριστος) *pessime*, ἀπαντᾶν τινι i. e. *crudelissime tractare aliquem* 2 Macc. 7, 39. quo l. si additur παρὰ τοὺς ἄλλους, explica: *et quidem crudelius, quam reliquos.*

Χειρόγραφον, ου, τό (χείρ, γράφω, scribo; id quod manu scriptum est) *chirographum*, ita de syngrapha, *Schuldbrief, Schuldverschreibung* Tob. 5, 3. (Artem. 3, 20.)

Χειρονομία, ας, ἡ (manuum motus certis legibus adscriptus) *congressus* i. e. *pugna quae fit manibus conserendis, Handgemenge* pro: χειρομαχία. —

Χειρόομαι, οῦμαι f. ώσομαι (med. verbi χειρόω, manum admoveo; potestati meae subiicio (Lucian. dial. mort. 12, 2. Xen. Mem. 2, 1. 9.) *interficio, occido*, τινά 2 Macc. 4, 34. 42. 3 Macc. 7, 15. (Xen. Cyr. 7, 5. 30.)

Χειροπέδη, ης, ἡ (χείρ, πέδη) *manica, Handfessel* Sir. 21, 19. (Diod. Sic. 20, 13.)

Χειροποίητος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (χείρ, ποιέω) *manu factus* Sap. 14, 8. Jud. 8, 18. (Diod. Sic. 13, 82. Hdian. 5, 3. 10. Xen. An. 4, 3. 5.)

Χείρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό, comparat. adiect. κακός malus; *peiör, ius, deterior, üs*, superlat. χείριστος, η, ον, *pessimus, deterrimus* a) indole, mente, seq. genit. comparationis Sap. 15, 8. 3 Macc. 5, 20. de h. l. brachylogia in verbis τὴν ὠμότητα χείρονα φαλάριδος pro: τὴν ὠμότητα χείρονα τῆς τοῦ φαλάριδος ὠμότητος vid. sub ἄλλος monita. (Aeschin. 60, 15. Xen. Mem. 1, 2. 32.) — b) sorte, ut χείριστος μόρος 3 Macc. 3, 1. — 2 Macc. 9, 28. τὰ χ. κακά Addit. ad l. Esth. 2, 5. — seq. genit. τὰ χείριστα τῶν — γεγονότων i. e. *acerbissima eorum, quae sustinuit aliquis* 13, 9. (Diod. Sic. 20, 57. Hdian. 3, 13. 14. Xen. An. 7, 6. 39.) — c) moribus 2 Macc. 5, 23. ὃς χείριστα τῶν ἄλλων [i. e. ὃς χείριστα καὶ χεῖρον τῶν ἄλλων] ὑπερήρετο τοῖς πολίταις. Cf. de superlativo quatenus videri possit positus pro comparativo *Matth.* §. 464. coll. *Herm.* ad Vig. p. 718 sq.

Χελιδών, όνος, ἡ, *hirundo* Bar. 6, 22. (Hom. Il. 21, 411. Hdot. 2, 22.)

Χελκίας, ου, ὁ, *Helchias*, nom. propr. 1) viri, qui pater fuisse dicitur summi pontificis Jojakim Bar. 1, 7. 2) antistitis templi hieros. 3 Esr. 1, 8. — 3) viri incogniti 8, 1. — 4) unius ex maioribus Judithae Jud. 8, 1. — 5) patris Susannae Hist. Sus. v. 2. 29.

Χελωνίς, ίδος, ἡ (testudo = χελώνη, lyra, scabellum) *limen, Schwelle* Jud. 14, 15.

Χερσαῖος, αία, αῖον (χέρσος, quod vid.; in terra continenti versans et ad eam pertinens) *terrestris*, *e*, plur. χερσαῖα, *terrestria* sc. animalia Sap. 19, 19. (Diod. Sic. 1, 35. Ael. V. H. 1, 5.)

Χέρσος, ου, ὁ, etiam ἡ (terra continens, festes Land Diod. Sic. 3, 14. 17, 106.) *terra inculta et desolata* Sap. 10, 7.

Χερσόω, ῶ f. ώσω (χερσός, quod vid.) *desolo, devasto*, pass. χερσόομαι, οῦμαι, *desolor, devastor* Sap. 4, 19. ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται *ad extremum usque desolabuntur* i. e. *regio eorum funditus devastabitur.* Uti enim ab hominibus e loco praerupto deturbatis, ita tum ab aedificiorum ruina, tum ab imagine desumta a regionis, in qua versantur, desolatione repetitur h. l. summae, quae manet impios, miseriae descriptio.

Χερουβίμ vel χερουβείμ, τά, plur. hebraicus [cf. *Win.* §. 10, 2. fin.] *Cherubim*, hebr. כְּרוּבִים, figurae vel imagines referentes animantia quatruplici facie, hominis puta, aquilae, leonis, tauri instructa, pedes habentia taurinos et corpus totum oculis obsitum. Quemadmodum Cherubim Gen. 3, 24. paradisum dicuntur custodire, ita solium Jovae currui impositum gestare dicuntur Ps. 18, 11. 80, 2. 104, 3. 1 Sam. 4, 4. 2 Sam. 6, 2. 22, 11. In templo hieros. impositae erant hae imagines operculo arcae foederis atque iisdem tum parietes templi tum stragulae ornatae erant. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub hoc voc.

Χετταῖοι, ων, οἱ, *Hethitae*, hebr. חִתִּים, nom. propr. gentis cananiticae, quam cum aliis gentibus Israelitae Palaestinam occupantes offendebant et cuius posteri etiam post exilium babyl. commemorantur inter Palaestinae incolas Esrae aequales 3 Esr. 8, 69. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Hethiter.*

Χέω, f. εύσω, *fundo, ich giesse, schütte aus*, ut πάχνην Sir. 43, 19. (ὕδωρ Hom. Il. 16, 385.)

Χήρα, ας, ἡ (femin. adiectivi χῆρος, orbus; substantive:) *vidua, die Wittwe* Sap. 2, 10. Sir. 32, 15. Bar. 4, 12. quo l. dat. μοί per appos., additur τῇ χήρᾳ. — v. 16. — 6, 38. — genit. ἐμοῦ l. μου additur per appos. τῆς χήρας Jud. 9, 4. 9. 2 Macc. 3, 10. 8, 28. (γυνὴ χήρα Palaeph. f. 24. Plut. apophth. Antig. Mor. 2. p. 28. ed. *Tauchn.*)

Χήρευσις, εως, ἡ (χηρεύω, quod vid.) *conditio mulieris viduae* = χηρεία [ita Thuc. 2, 45.] Jud. 8, 5. 6. 16, 8.

Χηρεύω, f. εύσω (χῆρος, orbus) *vidua sum* Jud. 8, 4. (Dem. 873, 11.)

Χθές, adv. *heri* Sir. 38, 22. — Hist. Sus. v. 15. καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας [cuius loco Graeci melioris aevi τρίτην ἡμέραν Xen. Cyr. 6, 3. 11. Cf. *Lob.* ad Phryn. p. 323. *Matth.* §. 425. fin. *Bornem.* ad Xen. l. l.] *heri et nudius tertius* pro: *semper, immer, gewöhnlich* (Diod. Sic. 2, 5. χθὲς καὶ πρωήν. Hdian. 8, 6. 3. Lucian. dial. deor. 7, 3.)

Χιλιαρχία, ας, ἡ (χίλιοι, ἄρχω, impero; praefectura super mille) *manus mille militum, eine Heerabtheilung von tausend Mann, ein aus tau-*

send Mann bestehender Heerhaufen 1 Macc. 5, 13. — ita pro אֲלָפִים Num. 31, 48.

Χιλίαρχος, ου, ὁ (χίλιοι, ἄρχω) *praefectus mille militum* a) propr. Jud. 14, 12. 1 Macc. 3, 55. 16, 19. (Xen. Cyr. 2, 1. 23.) — b) *dux, praefectus, Oberster* 3 Esr. 1, 9.

Χιλιάς, άδος, ἡ (χίλιοι) *numerus millenarius, eine Zahl von Tausenden* Sir. 16, 10. Jud. 2, 5. 7, 2. 17. 3 Esr. 1, 7. 1 Macc. 3, 39. 4, 29. 6, 30 bis. 7, 41. 9, 4. 10, 36. 40. 74. 12, 41. 16, 4. 2 Macc. 8, 19. 11, 4. 15, 22. — pro אֶלֶף Gen. 24, 60. Exod. 12, 37.

Χίλιοι, αι, α, *mille, millia* Sir. 6, 5. 16, 3. 41, 12. 3 Esr. 2, 13 bis. 5, 2. 13. 45. 1 Macc. 2, 38. 6, 35. 9, 49. 12, 47. 14, 24. 15, 18. 2 Macc. 5, 5. 8, 22. 34. 11, 11 bis. 12, 20. — pro אֶלֶף Gen. 20, 16. (Hdian. 1, 15. 19. Ael. V. H. 3, 18. Xen. Cyr. 1, 5. 15.) — singularis χίλιος iunct. c. nomine collectivo [vid. δισχίλιοι], ut χιλία ἵππος = *mille equites* 1 Macc. 4, 1. 10, 79.

Χίμαρος, ου, ὁ, *hircus*, 3 Esr. 7, 8. — pro עַתּוּד Ps. 50, 9. 66, 15. (Theocrit. idyll. 1, 6.)

Χιτών, ῶνος, ὁ, *tunica, vestis interior, der Leibrock* od. *das Unterkleid, das auf den blossen Leib gezogen ward, eng an den Körper anlag, Ermel hatte und gewöhnlich bis an die Knöchel reichte*, hebr. כְּתֹנֶת. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Kleider*. — 2 Macc. 12, 40. — 4 Macc. 9, 11. incluso pallio Bar. 6, 31. 2 Macc. 4, 38. — pro כְּתֹנֶת Gen. 37, 3. (Diod. Sic. 4, 38. Lucian. dial. deor. 13, 3. Xen. Cyr. 1, 3. 2.)

Χιών, όνος, ἡ (χέω) *nix* Sir. 43, 17. Cantic. tr. puer. v. 49. 1 Macc. 13, 22. — pro שֶׁלֶג Exod. 4, 6. (Diod. Sic. 1, 38. Hdian. 3, 3. 9. Xen. Mem. 2, 1. 30.)

Χλαμύς, ύδος, ἡ, *chlamys*, genus quoddam pallii rotundi, gestari soliti a ducibus 2 Macc. 12, 35. (it. ab imperatoribus Hdian. 7, 5. 7. a venatoribus Lucian. dial. deor. 11, 3.)

Χλευάζω, f. άσω, *subsanno, derideo*, τινά Sap. 11, 14. 2 Macc. 7, 27. 4 Macc. 5, 21. (Diod. Sic. 1, 93. Plut. vit. Timoleon. c. 15. Dem. 78, 12. Aeschin. dial. Socr. 2, 16.)

Χλιδών, ῶνος, ὁ (χλιδή, mollities; deliciae Xen. Cyr. 4, 5. 54.) *ornatus, ornamentum;* de ornamentis brachialibus vel de monilibus, ita Jud. 10, 4. addito ἐν βραχίονι δεξιῷ Sir. 21, 21. (Diod. Sic. 18, 27.)

Χλόη, ης, ἡ, *herba virens, die grüne Saat* Sir. 40, 22. 43, 21. (Diod. Sic. 12, 47. (Xen. Oecon. 17, 10.)

Χλοηφόρος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (χλόη, φέρω) *herbas virentes ferens* Sap. 19, 7. (Eur. Phoen. v. 650. 655.)

Χνόος, contracte χνοῦς, οῦ (spuma) *lanugo* Sap. 5, 14. ubi codd. χοῦς. Vid. *Grimm, Bauermeister, Apel, Augusti.*

Χολάω, ῶ f. ήσω (χολή, bilis; atra sum bili) *irascor* 3 Macc. 3, 1. (Artem. 1, 4.)

Χολέρα, ας, ἡ (χολή) *cholera*, appellatur ita morbus, quem Celsus 4, 11. cerni observavit in ventris perturbatione immodica, qua bilis per vomitum et secessum excernitur Sir. 34, 20. 37, 30.

Χολή, ῆς, ἡ, *bilis, die Galle* Tob. 6, 4. 6. 11, 4. 5. (Theophr. char. c. 2.)

Χόλος, ου, ὁ (bilis, fel, Galle) *ira, Zorn, Grimm*, iunct. c. ὀργή [de quo verbositatis genere vid. ἀγαλλίαμα] 3 Macc. 5, 1. — v. 30. (Dem. 423, 5. Hom. hymn. in Cerer. v. 349.)

Χορβέ, ὁ, *Chorbe*, Judaeus incognitus 3 Esr. 5, 12.

Χορεία, ας, ἡ (χορεύω quod vid.; saltatio) *chorea, der Reigen, der Reigentanz* Jud. 15, 13. (Ael. V. H. 3, 42. Dem. 519, 15.)

Χορεῖον, ου, τό (neutr. adiect. χορεῖος, ad saltationem pertinens) *locus saltationis, Tanzplatz*, 4 Macc. 15, 17. πολυάνδριον ὁρῶσα τῶν — βασάνων *tormentis quum sepulcretum filiorum factum videres locum* saltantium *choro pulsatum.*

Χορεύω, f. σω (χορός, quod vid.;) *tripudio, choreas duco* [propr. Xen. An. 5, 4. 17. Dem. 315, 8.] trop. de septem fratribus mortis supplicium in honorem legis patriae et εὐσεβείας Deo probatae causa subeuntibus 4 Macc. 14, 8.

Χορηγέω, ῶ f. ήσω (χορηγός, chori dux; dux chori sum Plat. Theaet. c. 27. Athen. 14, c. 8. e tribu mea editus sumtum praebeo choris instruendis et adornandis aptosque homines deligo in scenam producendos Xen. Mem. 3, 4. 3.) *suppedito*, a) τί τινι Sir. 1, 23. 18, 30. Jud. 12, 2. 1 Macc. 14, 10. 3 Macc. 7, 18. — (Ael. V. H. 4, 19.) b) τί Sir. 39, 33. 2 Macc. 3, 3. 4, 49. 9, 16. (Hdian. 1, 6. 9. Diod. Sic. 2, 35. 20, 37. — c) τινά τινι i. e. *instruo aliquem aliqua re* pass. χορηγοῦμαί τινι, *instruor aliqua re, suppeditatur mihi aliquid* Sir. 44, 6. πάντα adverbialiter = *quovis modo* 3 Macc. 6, 40. (Diod. Sic. 1, 73. 2, 6.)

Χορηγία, ας, ἡ (χορηγός, quod vid.; munus choragi, Xen. Oecon. 2, 6. erogatio et largitio sumtuum in ludos choricos Isocr. Areopag. c. 20. Dem. 465, 6.) 1) *sumtus, Aufwand, Unterhalt* Esr. 4, 54. 55. (Diod. Sic. 1, 64.) — 2) *largitio, suppeditatio*, ut τοῦ πόματος 3 Macc. 5, 2. τοῦ οἴνου v. 10. — 3) *ludus choricus* 2 Macc. 4, 14.

Χορηγός, ου, ὁ (χορός, ἡγέομαι) *choragus*, ita apud Atticos scriptores dicitur, qui suis sumtibus χορόν comparat, instruit, omnibus rebus ornat et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare [propr. Xen. Mem. 3, 4. 3.] metaph. *largitor, Geber*, ita de Deo omnium bonorum ac beneficiorum datore et auctore 2 Macc. 1, 25.

Χορός, οῦ, ὁ, *chorus* i. e. *canentium saltantiumque coetus, der Reigentanz* a) univ. Jud. 15, 12. 3 Macc. 6, 32. 35. 4 Macc. 8, 4. (Dem. 530, 23 et 27. Xen. Cyr. 1, 6. 18.) — b) ἱερὸς εὐσεβείας χορός, *chorus sacer in honorem pietatis factus* 4 Macc. 13, 8.

Χόρτασμα, τος, τό (χορτάζω, pasco gramine vel herba) 1) *pabulum, Futter* Sir. 38, 26. (Diod. Sic. 20, 26.) — 2) ex usu graecitatis serioris [cf. *Win.* 2, 1. b. *Sturz* de dial. alex. et maced. p. 205.] — *cibus, victus.*

Χόρτος, ου, ὁ (Hof, Gehege Hom. Il. 11, 774.) *pabulum iumentorum, Futter* Sir. 40, 16. — pro דֶּשֶׁא Jes. 15, 6. חָצִיר Ps. 37, 2.

Χορτώδης, εος, ους, ὁ, ἡ — ες, τό (χόρτος, εἶδος) *gramineus, herbaceus* 2 Macc. 5, 27.

Χούς, *Chus*, nom. propr. loci incogniti Jud. 7, 18. —

Χοῦς, genit. χοός, accus. χοῦν, ὁ (χέω, fundo; terra egesta Pol. 4, 40. 7.) *pulvis, Staub, Schutt* Sap. 5, 14. vid. χνοῦς. — Sir. 44, 21. 1 Macc. 2, 63. — pro עָפָר Jos. 7, 6. (Hdian. 8, 4. 11.)

Χράομαι, ῶμαι f. χρήσομαι, a. 1. ἐχρησάμην, fut. 3. κεχρήσομαι [obvium Bar. 6, 59. cf. *Buttm.*

gram. max. §. 114.] verb. dep. med. (χράω — de huius verbi contractione vid. διψάω) **utor**, se q. dat. nunc rei, nunc pers. [cf. **Matth.** §. 396, 1. **Buttm.** §. 120, 3. 1. **Rost** §. 106. **Win.** §. 31.] a) seq. dat. **rei** = vel: **ich bediene mich einer Sache, ich mache Gebrauch von etwas** Sap. 2, 6. vid. ad h. l. sub νεότης observata. — 13, 18. Addit. ad l. Esth. 6, 16. 2 Macc. 6, 21. abest dat. rei facile ex antecedd. cognoscendus Sir. 26, 10. ἵνα μὴ — ἑαυτῇ χρήσηται sc. αὐτῇ, nempe τῇ ἀνέσει, **ne illa in detrimentum suum** [de quo dat. incommodi vid. sub ἄγω monita] **utatur** Jud. 3, 4. (Ael. V. H. 12, 1. Hdian. 2, 13. 21. Xen. Mem. 4, 6. 11.) — b) seq. dat. nominis normam s. regulam agendi significante, ubi Lat. **sequor aliquid, ich halte mich an etwas**, ut τῇ Ἰουδαίων θρησκείᾳ 4 Macc. 5, 6. τῇ τοῦ νόμου εὐπειθείᾳ 9, 2. (Ael. V. H. 2, 15.) — c) seq. dat. **person.** = **ich gehe mit Jem. um, tracto aliquem** Jud. 3, 3. — addito adverbio 2 Macc. 12, 14. vel κατά c. accus. normae 1 Macc. 13, 46. (Ael. V. H. 2, 20. Hdian. 3, 13. 8. Xen. Mem. 4, 6. 8. An. 2, 6. 25.) — d) seq. **acc.** rei = **adhibeo aliquid**, ut πρὸς θυσίαν 2 Macc. 4, 19. — Sap. 7, 14. Vide tamen de h. l. lectione et quatenus pro ὅν scribendum sit ᾧ aut pro χρησάμενοι legendum sit κτησάμενοι **Grimm, Bauermeister, Apel, Augusti** ad h. l. Cf. de hac structura a Graecis melioris aevi aliena **Matth.** §. 396, 1. **Win.** §. 31, 1. **Baumgarten-Crusius** ad Xen. Ages. 11, 11.

Χρεία, ας, ἡ (usus i. e. Nutzung, das Gebrauchen) 1) **negotium**, quod tracto, a) univ. Sir. 35, 2. 2 Macc. 15, 28. coll. v. 27. 2 Macc. 15, 5. 8, 9. (Diod. Sic. 18, 70. Pol. 3, 45. 2. 4, 87. 9. 8, 18. 11.) — b) de muneris alicui demandatis negotiis, ubi Lat. **munus**, nos: **Amt** 1 Macc. 13, 15. 37. vid. de h. l. sub voc. πίστις monita. — χρείας ἐμπιστεύειν 2 Macc. 7, 24. μεταστῆσαι τινὰ τῆς χρείας 1 Macc. 11, 63. vid. tamen de h. l. lect. **Augusti, Apel.** — οἱ ἀπὸ l. ἐπὶ τῶν χρειῶν = **die Beamten** 1 Macc. 10, 41. 12, 45. 13, 37. οἱ πρὸς ταῖς χρείαις Jud. 12, 10. — c) ἐστί μοι χρεία τινός, trop. pro: **pertinet ad me aliquid** Sir. 3, 21. 11, 9. — — 2) **necessitas, das Bedürfniss, id quod indiget aliquis, res qua opus est** a) univ. τὸ τῆς χρείας i. q. ἡ χρεία sed fortius 2 Macc. 12, 39. — καιρὸς χρείας αὐτοῦ i. e. καιρὸς ᾧ χρείαν ἔχει αὐτοῦ scil. τοῦ δανείου Sir. 29, 2. — ἀποστέλλομαι εἰς χ. i. e. **ut necessitati succurratur** Bar. 6, 60. Cf. ἐπί no. I. C. 3. c. = ἑτοιμός εἰμι, ἡτοιμάσθην, μένω εἰς χρείας s. εἰς πᾶσαν χρείαν s. ἐν πάσαις χρείαις **paratus sum in quovis necessitatis momento** Sir. 39, 31. 42, 23. 1 Macc. 3, 28. — (ita ἐπὶ τῆς χρείας Diod. Sic. 16, 2.) — sq. genit. nunc **rei** nunc **personae, qua opus est** Sap. 13, 6. 2 Macc. 2, 15. — Sir. 35, 7. 38, 12. sq. genit. **rei** l. **personae**, quae indiget aliqua re, ut τοῦ ἱεροῦ Esr. 8, 17. 18. 1 Macc. 10, 42. — Sir. 29, 3. 37, 8. — λάλησον — εἰ χρεία σου scil. ἐστί i. e. **si opus est ut loquaris** Sir. 35, 7. — 38, 12. καὶ γάρ — αὐτοῦ i. e. **opus enim eo** est. — (Diod. Sic. 1, 19. Xen. Mem. 3, 3. 2.) — b) de vitae necessitatibus Sir. 39, 26. 33. — ἰατρὸς πρὸς τὰς χρείας i. e. **medicus necessitatibus** tuis **succurrens** Sir. 38, 1. — τίς ἐστί μου χρεία, **qua equidem re indigeo** Sir. 11, 21.

Χρεμετίζω, f. ίσω, **hinnio, wiehern** sq. ὑποκάτω τινός Sir. 36, 6. (Ael. V. H. 2, 3. Plut. apophth. Atei Mor. 2. p. 8. ed. **Tauchn.**)

Χρέος, χρέεος, χρέους, τό (necessitas, Bedürfniss, Nothdurft) **debitum, Schuld** [propr. Dem. 900, 14.] ex adiunct. **res alicui concredita ab aliquo**, ita de ψυχῇ a Deo homini concredita Sap. 15, 8. —

Χρεωκοπέω, ῶ f. ήσω (χρέως, κόπτω, tundo) **partem debiti amitto**, med. χρεωκοποῦμαι **subtrahi** vel **demi mihi patior**, seq. acc., ut τὸ δάνειον 4 Macc. 2, 9.

Χρῆμα, τος, τό (χράομαι, quod vid.; quicquid usui est Xen. Oec. 1, 7 sqq.) **Geld und Gut**, plur. τὰ χρήματα **opes, divitiae, pecunia, Vermögen, Reichthum** Sir. 5, 1. 8. 14, 3. 21, 8. 29, 6. 37, 6. 40, 13. 26. 46, 19. 1 Macc. 14, 32. 2 Macc. 1, 14. 3, 6. 7 bis. 4, 1. 23. 27. 45. 8, 25. 3 Macc. 2, 32. 4 Macc. 3, 20. 4, 3. 10. — pro כֶּסֶף Job. 27, 17. נְכָסִים Jos. 22, 8. (Diod. Sic. 5, 77. Plut. vit. Fab. c. 7. Dem. 466, 6. Xen. Mem. 2, 9. 6.) — de opibus male partis Sir. 10, 8.

Χρηματισμός, οῦ, ὁ (χρηματίζω, negotia tracto, ita de mercatoribus, de magistratibus negotia publica tractantibus Dem. 250, 10. Diod. Sic. 1, 70.; responsum do Pol. 5, 81. 7.) **responsum legatis datum** a) univ. 2 Macc. 11, 17. (Pol. 28, 14. 10.) — b) **responsum divinum, oraculum** 2 Macc. 2, 4.

Χρηματιστήριον, ου, τό (χρηματίζω, negotia tracto) **locus, in quo negotia publica** [Staatsgeschäfte] **tractantur** [v. c. responsa legatis dantur Diod. Sic. 14, 7.], **Rathszimmer** 3 Esr. 3, 15.

Χρησιμεύω, f. εύσω (χρήσιμος) **utilis sum, utilitatem affero** Sap. 4, 3. quo loco impiorum proles neque parentibus utilitatem afferre neque diu duratura esse dicitur. Sir. 13, 4. (Diod. Sic. 1, 81.) Serioris aevi esse hoc voc. confirmavit **Lob.** ad Phryn. p. 386.

Χρήσιμος, η, ον (χράομαι) **utilis, e**, comparat. χρησιμώτερος, α, ον, **utilior, us** Sap. 8, 7. Tob. 7, 18. (Xen. Mem. 3, 8. 8.) — τινί, **alicui** Sir. 4, 22. (Xen. Cyr. 2, 1. 13.) — εἴς τι Sap. 13, 11. (Xen. Mem. 3, 12. 3.) — ἐπί τινι **ad aliquid** Bar. 6, 59. quo l. ἐφ' ᾧ per attract. pro: ἐπὶ τούτῳ, ἐφ' ᾧ — ἔν τινι, **in agenda aliqua re** 2 Macc. 12, 12. — ubi opp. ἀπαίδευτος = **egregius, idoneus**, ita ὁ χρήσιμος Sir. 10, 4.

Χρῆσις, εως, ἡ (χράομαι) **usus** i. e. **den Gebrauch, den man von einer Sache macht** Sap. 15, 7. 15. Sir. 18, 7. (Hdian. 3, 14. 13. Dem. 154, 18. Thuc. 7, 5.) — χρῆσις πότου **convivii usus** = **Mitgenuss des Gastmahls, Theilnahme an dem Gastmahle** Jud. 12, 10.

Χρηστοήθεια, ας, ἡ (χρηστοήθης) **indoles hominis** χρηστοῦ, **quae est in beneficiis conferendis** Sir. 37, 11.

Χρηστός, ή, όν (χράομαι) **qui talis est, qualem esse decet, bonus** a) de rebus: **egregius, eximius** 3 Esr. 8, 57. (Theophr. char. 2, 4. Athen. XIII. p. 585.) — b) de personis, ubi Lat. nunc: **probus, honestus**, nostrates: **brav, gut** 2 Macc. 9, 19. (Lucian. dial. deor. 6, 1. 1. Xen. Mem. 1, 2. 10.) — nunc **benignus, gütig, wohlwollend** 1 Macc. 6, 11. (Hdian. 8, 9. 10. Dem. 1345, 10.) — de Deo Sap. 15, 1. Cantic. tr. puer. v. 66. 2 Macc. 1, 24. — ita pro טוֹב Ps. 34, 9.

Χρηστότης, ητος, ἡ (χρήστος) **bonitas** i. e. **benevolentia, gütige, wohlwollende Gesinnung** Addit. ad h. l. Esth. 6, 2. 9. — (Hdian. 1, 4. 11. Diod. Sic. 1, 65. Ael. V. H. 1, 30.) — de Deo Prec. Manass. v. 11. 3 Esr. 5, 61. — pro טוּב Ps. 25, 7.

Χρηστῶς, adv., **bene, ita uti decet, gut, wohl** Sap. 8, 1.

Χρῖσμα, τος, τό (χρίω, tingo; id quod tinctum est) **tinctio, inductio colorum** Sir. 38, 30.

Χριστός, ή, όν (χρίω, tingo, ungo) **unctus, a, um** 2 Macc. 1, 10. — pro מָשִׁיחַ Levit. 4, 5. —

De unctione summi sacerdotis, cf. Exod. 30, 23. 27.

Χρίω, f. ίσω (propr. *streichen*, ita *Herm.* ad Soph. Trachin. v. 828. tingo, illino Xen. Cyr. 7, 1. 2.) *ungo, salben*, sq. acc. pers. Sir. 48, 8. ad quem l. cf. 1 Regg. 19, 15—17. — de regibus unctione muneri suo inauguratis vid. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *König*. — pro מָשַׁח Exod. 28, 4. 41. 1 Sam. 10, 1. — med. χρίομαι, a. 1. ἐχρισάμην *ungor* i. e. *ungo me* vel *corpus meum* sq. dat. rei, ut μύρῳ παχεῖ Jud. 10, 3.

Χρόα, ας, ἡ (superficies) *color*, Sap. 13, 14. 2 Macc. 3, 16. (Diod. Sic. 2, 52 et 53.) Cf. de duplici huius vocab. χρόα et χροιά promiscue apud Atticos obvia *Lob.* ad Phryn. p. 496.

Χρονίζω, f. ίσω et χρονιῶ [de qua fut. forma attica vid. γνωρίζω — χρόνος) *cunctor* Tob. 9, 4. Sir. 7, 16. — pro אִחֵר Jud. 5, 28. (Theophr. caus. plant. 4, 10. Diod. Sic. 2, 27. Pol. 33, 16. 6.) — seq. infin. Sir. 6, 20. — ita pro אֵחַר sq. לְ c. infin. Gen. 34, 19. Deut. 23, 22.

Χρόνος, ου, ὁ, *tempus*, *die Zeit* [„nunquam χρόνος de tempore certo et definito adhibetur, sed ubi de certo dicitur, ibi haec vis non est in voc. χρόνος, sed in adiectis; notat autem χρόνος ipsum tempus quasi nudam formam, qua rerum successiones percipimus," ita *Tittmann* de Synonymis in N. T. p. 39 sq.] a) univ. Sap. 4, 13. Sir. 29, 5. 3 Esr. 9, 12. vid. ad h. l. sub λαμβάνω no. 2. a. notata. 2 Macc. 1, 22. quo l. additur accuratior temporis definitio, inchoans a voc. ὅτε. 3 Macc. 4, 17. 5, 25. — plur. χρόνοι, it. οἱ χρόνοι, *tempora, Zeiten* Sap. 7, 18. 12, 20. Sir. 43, 6. 3 Esr. 1, 42. 2, 16. 3 Macc. 7, 23. οἱ ἀεὶ χρόνοι. Vide ἀεί. — καιροὶ καὶ χρόνοι *temporis periodi certae et tempora* Sap. 8, 8. — (Diod. Sic. 1, 3. Dem. 1413, 9. Xen. An. 7, 7. 47.) — additur genit. nunc rei, nunc personae, tempus accuratius definientis, ut χρόνος ἀκμῆς 4 Macc. 18, 9. νυκτός 3 Macc. 5, 25. ὁ Ἰησοῦ χρόνος 2 Macc. 12, 15. ὁ χ. σαμουήλ 3 Esr. 1, 20. (Dion. Hal. Ant. 10, 18. Dem. 399, 9. Xen. Mem. 1, 4. 12. Hier. 1, 19.) — b) genitivus χρόνου praemissa praepos., ut ἀπό, ita ἀπὸ τοῦ αἰῶνος χρόνου [vid. de hoc verbositatis genere sub αἰών observata] 3 Macc. 5, 11. — διά 4 Macc. 13, 20. ἐκ 2 Macc. 6, 21. μέχρι χρόνου *usque ad tempus* Tob. 14, 4. πρὸ μικροῦ χ. 2 Macc. 10, 6. — c) dativus, ut δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ *intra tempus decem mensium* Sap. 7, 2. — praecedente praepos., ἐν, ut ἐν χρόνῳ i. e. *im Laufe der Zeit = allmählig* Sap. 2, 4. 14, 16. — 3 Esr. 1, 24. 6, 3. 2 Macc. 14, 38. 3 Macc. 2, 24. 4 Macc. 13, 9. (Hdian. 1, 1. 4. Diod. Sic. 13, 61. Dem. 993, 2. Xen. h. gr. 1, 4. 6.) — addito genit. rei l. personae, accuratius tempus definientis 3 Esr. 2, 16. 2 Macc. 14, 3. — d) accusat., ubi quaeritur: *quamdiu?* (vid. ἡμέρα) Bar. 4, 35. 2 Macc. 6, 13. 3 Macc. 5, 43. 4 Macc. 6, 20. 13, 19. — additur genit. rei tempori accuratius definiendo inserviens 3 Esr. 1, 58. — Addit. ad l. Esth. 2, 7. — praemissa praepos., ut εἰς, ita εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον 1 Macc. 15, 3. Addit. ad l. Esth. 6, 19. εἰς τ. αἰῶνα χρόνον [vid. de hac formula sub αἰών monita] Bar. 3, 33. Jud. 15, 10. 1 Macc. 10, 30. — 3 Macc. 3, 26. 29. — κατά 2 Macc. 12, 15. — μετά 2 Macc. 4, 23. 10, 3. 11, 1. 4 Macc. 5, 6. — πρός, ut πρὸς ὀλίγον χρόνον 4 Macc. 15, 24.

Χρύσεος, έα, εον et forma contracta χρυσοῦς, ῆ, οῦν (χρυσός) *aureus, a, um*. Forma contr. legitur Sir. 35, 5. 6. 45, 9. Bar. 6, 4. 30. Addit. ad l. Esth. 5, 11. 3 Esr. 2, 13. 14. 6, 26. 1 Macc. 1, 22 bis. 6, 2. 12. 39. 10, 89. 11, 59. 13, 37. 14, 24. 44. 15, 18. 2 Macc. 2, 2. 5, 3. 11, 8. 15, 15. — pro זָהָב Gen. 24, 22. 40, 42. (Ael. V. H. 11, 9. Diod. Sic. 4, 26. Lucian. dial. deor. 13, 2. Xen. Mem. 3, 8. 6.) — forma soluta Sir. 6, 29. 26, 18.

Χρυσίον, ου, τό (deminut. substant. χρυσός. De huius voc. deminutione vid. βιβλίον) *aurum*, a) c. artic. Sir. 7, 19. 8, 2. 29, 11. Bar. 3, 17. 6, 24. 58. 3 Esr. 4, 19. 8, 3. 14. 55. 58. 60. 1 Macc. 1, 23. 10, 60. — b) sine artic. Sir. 7, 18. 30, 15. 34, 6. 8. 40, 28. 41, 12. Tob. 12, 8. Jud. 2, 18. 5, 9. 8, 7. 3 Esr. 1, 6. 2, 6. 9. 4, 18. 8, 13. 16. 1 Macc. 3, 41. 16, 19. 2 Macc. 3, 11. 3 Macc. 1, 4. — pro זָהָב Exod. 37, 2. 4. 6. (Lucian. dial. deor. 5, 1. Hdian. 6, 7. 22.) —

Χρυσοειδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (χρυσός, εἶδος) *auri speciem habens, auro similis* 3 Esr. 8, 57. (Xen. Cyr. 7, 1. 2.)

Χρυσός, οῦ, ὁ, *aurum* Sir. 2, 5. κόσμος χρυσοῦ *mundus* l. *ornatus auro confectus* 21, 21. 45, 10. Addit. ad l. Esth. 5, 6. 3 Esr. 3, 6. — pro זָהָב Esr. 1, 6. — (Hdian. 8, 7. 4. Lucian. dial. deor. 2, 2. Xen. Cyr. 8, 7. 24.)

Χρυσουργός, ου, ὁ (χρυσός, ἔργον) *auri faber* Sap. 15, 9.

Χρυσοῦς vid. χρύσεος.

Χρυσοφορέω, ῶ f. ήσω (χρυσός, φορέω) *aureo ornatu* utor, *aureo ornatu conspiciendum me praebeo* 1 Macc. 14, 43. (Diod. Sic. 5, 46. 13, 82.)

Χρυσοχάλινος, ου, ὁ, ἡ — ον, τό (χρυσός, χαλινός) *aureo freno ornatus* 3 Esr. 3, 6. 2 Macc. 10, 29. (Xen. Cyr. 1, 3. 3. An. 1, 2. 27.)

Χρυσοχόος, ου, ὁ (propr. mascul. adiect. χρυσοχόος, ὁ, ἡ — ον, τό, a χρυσός, χέω, fundo) *qui aurum fundit, auri faber, Goldgiesser, Goldschmidt* Bar. 6, 45. (Dem. 520, 3. 615, 17.)

Χρύσωμα, τος, τό (χρυσόω, inauro) *vas aureum* 3 Esr. 3, 6. 8, 5. 1 Macc. 11, 58. 15, 32. 2 Macc. 4, 32. 39.

Χρῶμα, τος, τό (χρώννυμι) *color* Sap. 15, 4. Addit. ad l. Esth. 5, 7. (Diod. Sic. 5, 45. Xen. Mem. 2. 1. 22.)

Χυλός, οῦ, ὁ, *succus* 4 Macc. 6, 25. (Diod. Sic. 2, 25.)

Χῦμα, τος, τό (χύω, fundo; id quod fusum est) *copia, multitudo*, ut τῶν ἀριθμῶν 2 Macc. 2, 25. —

Χύτρα, ας, ἡ, *olla, ein irdener Topf* Sir. 13, 2. (Xen. Oec. 8, 19.)

Χωβά, ἡ, *Choba*, nom. propr. loci Jud. 4, 4. an idem, qui Jud. 15, 4. χωβαΐ appellatur et qui Gen. 14, 15. commemoratur, חוֹבָה nomine insignis, non liquet.

Χωβαΐ vid. χωβά.

Χωλά, *Chola*, nom. propr. loci incogniti Jud. 15, 4. —

Χῶμα, τος, τό (χώννυμι) *agger* Sir. 21, 9. (Diod. Sic. 1, 36. Dem. 1229, 7. 1208, 4.)

Χωνευτήριον, ου, τό (χωνεύω, quod vid.) *fornax fusoria, Schmelzofen* Sap. 3, 6. — pro יוֹצֵר Zach. 11, 13.

Χωνεύω, f. σω (χέω, fundo) *liquefacio, ich schmelze* [Diod. Sic. 5, 35.] *ex metallo liquefacto fabricor* Bar. 6, 24.

Χώννυμι, f. χώσω, a. 1. ἔχωσα (exaggero, accumulo, aufschütten, ut τάφον Lucian. dial. deor. 14, 2.) *obruo, aufschütten*, τὸν τάφον Tob. 8, 18.

Χώρα, ἡ, i. q. χῶρος (locus complectens aliquid, Raum, Platz, Stelle Xen. Mem. 3, 8. 10. Dem. 701, 6. — χάω, apertus sum ad capiendum) 1) *regio, Gegend, Land*, ita ἡ χώρα c. artic. 3 Esr. 4, 50. 1 Macc. 3, 29. 31. 37. 41. 6, 1. 7, 20. 8, 8. 9, 25. 53. 61. 69. 11, 63. 12, 25. 32. 13, 34. 49. 15, 4. 15. 19. 23. 16, 13. 14. 18. 2 Macc. 2, 21. 9, 24. 14, 2. 9. 3 Macc. 3, 1. 4, 11. 17. 6, 1. — additur genit. pers. vel cuius est aut quae obtinet regionem 1 Macc. 7, 7. 12, 25. 15, 6. — vel quae incolit eam 1 Macc. 15, 4. 21. aut quae patriam eam habet Tob. 1, 4. — 3 Esr. 4, 21. quo l. adde cogitando αὐτοῦ. — per apposit. [de qua vid. *Win.* §. 48, 2.] additur casu secundo nomen proprium loci, ut ἡ χ. τῆς Ἰουδαίας 3 Esr. 6, 8. 8, 13. 2 Macc. 1, 1. — 1 Macc. 10, 38. — sine articulo legitur Sir. 10, 16. Bar. 6, 61. Addit. ad l. Esth. 2, 1. 6, 1. Μηδία χώρα 3 Esr. 6, 23. — metonym. χῶραι pro: *regionum incolae* Sir. 47, 17. — χώρα Ἱσπανίας 1 Macc. 8, 3. de quo genit. appositionis vid. modo observata. — χώρα ἡ Ἰνδική 1 Macc. 8, 8. — pro אֶרֶץ Jos. 5, 12. שָׂדֶה Gen. 32, 3. (Diod. Sic. 1, 56. Hdian. 3, 9. 5 et 6. Xen. Mem. 3, 5. 26.) — 2) *rus* i. e. *agri, das platte Land*, quatenus opponitur urbi 3 Esr. 5, 46. 1 Macc. 16, 18. 2 Macc. 4, 18. — Addit. ad l. Esth. 6, 19. (Plut. apophth. Alex. Mor. 2. p. 28. ed. *Tauchn.* Dem. 255, ult. Xen. Cyr. 7, 1. 43.)

Χωρέω, ῶ f. ήσω (χῶρος, locus, Raum, Platz; locum do, Platz machen, weichen Hom. Il. 12, 406., eo, abeo) 1) *procedo* [propr. ut νύξ Aeschyl. Pers. v. 390.] metaph. *succedo, Fortgang haben*, οὕτω χ. *talem successum habeo* = *also ablaufen* 2 Macc. 3, 40. 13, 26. 15, 37. (Diod. Sic. 2, 18. Jos. Ant. 6, 10. 2.) — 2) *pervado, penetro*, διά τινος Sap. 7, 23. 24. (Jos. Ant. 8, 4. 2.) — 3) *complector, ich nehme auf, contineo, enthalten*, sq. acc. rei 4 Macc. 7, 6. vid. ad h. l. sub θεοσέβεια notata. — pro הֵכִיל 1 Regg. 7, 38. הֶחֱזִיק 2 Chron. 4, 5. (Ael. V. H. 1, 3. 2, 41. Xen. An. 1, 5. 6.)

Χωρήβ, τό, *Horeb*, hebr. חֹרֵב, nom. propr. quo insignitur Deut. 1, 6. 4, 10. 15. Malach. 4, fin. mons promulgatione legis mosaicae celeberrimus Sir. 47, 7. — Quae sit huius montis ad montem Sinai eodem modo eandemque ob causam maxime apud Hebraeos celebratum, vid. apud *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Sinai*.

Χωρίζω, f. ίσω (χωρίς, quod vid.) *separo, seiungo*, τί 3 Esr. 4, 44. 8, 54. — sq. genit. rei [de quo vid. μακράν], ut τῶν μαστῶν = *von der Brust nehmen* 3 Macc. 5, 50. (Diod. Sic. 3, 16.) — seq. ἀπό c. genit. pers. Sap. 1, 3. 3 Esr. 8, 69. 1 Macc. 1, 11. (Plat. Phaedon. c. 12. ed. *Fischer.*) — passiv. χωρίζομαι, a. 1. ἐχωρίσθην, *sejungor*, signif. reflex. [de qua vid. ἁγνίζω] *ich trenne mich, sondere mich ab* a) univ. 3 Esr. 9, 9. (Diod. Sic. 3, 5.) — b) de discedentibus = *abeo, discedo*, sq. εἰς c. acc. loci 2 Macc. 5, 21. 10, 19. 12, 12. (Diod. Sic. 19, 65. Pol. 3, 94. 9.)

Χωρίον, ου, τό (deminut. subst. χῶρος, χώρα. De qua deminut. vid. sub βιβλίον observata. —) *locus, der Ort* 2 Macc. 11, 5. 12, 7. 21. (Diod. Sic. 1, 7 et 36. Xen. Mem. 3, 5. 6.)

Χωρίς, adv. (seorsim, separatim Xen. Cyr. 4, 1. 18.) praepos. locum tenens et secum habens genit. [vid. ἔμπροσθεν] 1) *sine* Jud. 7, 2. 4 Macc. 5, 8. (Diod. Sic. 3, 33. Pol. 2, 31. 4.) — 2) *praeter, excepto* Jud. 8, 6. 3 Esr. 5, 41. (Diod. Sic. 2, 9. Pol. 6, 36. 13. Xen. Cyr. 1, 5. 5.)

Χωρισμός, οῦ, ὁ (χωρίζω) *separatio, seiunctio*, 3 Macc. 3, 4. χωρισμὸν ἐποίουν ἐπί τινων, *ratione habita quorundam* [vid. ἐπί no. I. C. 5. b.] *separationem fecerunt*, = ἐχώριζόν τινας.

Ψ.

ψάλλω, f. ψαλῶ (impello, ut βέλος ἐκ κέραος Anth. gr. Vol. 2. p. 240 ed. *Jac.*) *fidibus cano, psallo*, ψάλλουσα, *cantatrix, femina ludens et fidibus canens* Sir. 9, 4. (Plut. Pericl. c. 1.)

Ψαλμός, οῦ, ὁ (ψάλλω, quod vid.; impulsus, tactus, fidium pulsatio Anth. gr. Vol. 4. p. 257. ed. *Jac.*) *canticum, carmen* Jud. 16, 2. 3 Macc. 6, 35. —

Ψαλμῳδός, οῦ, ὁ (ψαλμός, ᾠδή) *qui psalmos canit, Psalmsänger* Sir. 50, 18.

Ψαλτήριον, ου, τό (ψάλλω) *instrumentum musicum*, Graecis μαγάδις appellatum, et ambabus manibus pulsari solitum Sap. 19, 18. Sir. 40, 21. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *musikalische Instrumente.* (Plut. Symp. VII. quaest. 8. c. 4.)

Ψάλτης, ου, ὁ (ψάλλω) *psaltes, cantor* 3 Esr. 5, 42. —

Ψαλτῳδός, οῦ, ὁ (ψαλμός, ᾠδή) *cantor, psaltes* Sir. 47, 9.

Ψάμμος, ου, ἡ, *arena, Sand* Sap. 7, 9. Prec. Manass. v. 9. (Hom. Odyss. 12, 243.)

Ψαμμωτός, η, όν (ψάμμος) *arenatus, arenosus, arena mixtus* Sir. 22, 15.

Ψέλλων, ου, τό, *armilla* Jud. 10, 4. (Diod. Sic. 5, 27 et 45. Plut. de genio Socr. c. 5. Xen. Cyr. 1, 3. 2.)

Ψευδής, έος, οῦς, ὁ, ἡ — ές, τό (ψεύδομαι) *mendax, falsus* Sap. 13, 14. Sir. 31, 1. 36, 24. 51, 7. Bar. 6, 8. 44. 59 bis. Tob. 3, 6. Addit. ad l. Esth. 6, 6. 2 Macc. 5, 5. (Plut. de discrim. adulatoris et amici c. 24. Hdian. 3, 12. 21. Thuc. 4, 13.) ψευδής, subst. *ein Lügner* Sir. 20, 25. 31, 4. (Xen. Cyr. 8, 4. 2.) — ita pro אִישׁ כָּזָב Prov. 19, 20. — προφητεύω ψευδῆ *falsa vaticinor* Sap. 14, 28.

Ψεύδω, f. ψεύσω (ψεῦδος) 1) *fallo, decipio, ich täusche*, pass. ψεύδομαι, a. 1. p. ἐψεύσθην signif. reflex. *fallor, ich täusche mich* [vid. ἁγνίζω] Sap. 12, 24. (Dem. 1412, 4.) — 2) med. = dep. med. ψεύδομαι, p. p. ἔψευσμαι, a. 1. ἐψευσάμην a) *mentior, ich lüge*, seq. acc. nom. coniugati [vid. ἐκδικέω] *mendacia loquor* Sir. 7, 13. — seq. εἰς τὴν κεφαλήν μου *in caput meum* = *contra me ipsum* i. e. *in perniciem meam* [vid. κεφαλή] Hist. Sus. v. 55. 59. (Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 16. ed. *Tauchn.* Hdian. 1, 4. 21. Xen. Mem. 2, 9. 36.) — b) *etwas zur Lüge machen*, ut ἃ εἶπον, *quae dixi, non praesto, quae promisi, fidem fallo* 1 Macc. 11, 53. (Hdot. 6, 32. Xen. Ages. 1, 12.)

Ψευδομαρτυρέω, ῶ f. ήσω (ψευδομάρτυρ) *falsum testimonium dico, falsa testor* Hist. Sus. v. 61. (Dem. 851, 13. Xen. Mem. 4, 4. 16.)

Ψεῦδος, εος, ους, τό, *mendacium* Sir. 7, 12. 13. 20, 23. 24. 51, 2. Bar. 6, 47. Jud. 5, 5. 11, 5. — pro כָּזָב Ps. 5, 6. כַּחַשׁ Job. 16, 8. (Diod. Sic. 1, 38. Ael. V. H. 5, 21. Xen. Mem. 4, 2. 17.)

Ψεύστης, ου, ὁ, *mendax* [substantive Diod. Sic. 1, 76.] adiective = ψευδής, ita iunct. c. subst., ut ἀνήρ, πλούσιος Sir. 15, 8. 25, 2.

Ψηλάφησις, εως, ἡ (ψηλαφάω, contrecto, palpo) *contrectatio, palpatio* Sap. 15, 15. (Plut. de se ipsum citra invidiam laudando c. 21.)

Ψήφισμα, τος, τό (ψηφίζω, calculis numero Pol. 5, 26. 13. ψηφίζομαι, suffragia fero, suffragiis decerno Xen. Cyr. 2, 2. 20. Plut. Ages. c. 6 et 35. id quod suffragiis datis constitutum est i. e.) *plebiscitum* 2 Macc. 10, 8. 12, 4. 15, 36. (Diod. Sic. 20, 46. Xen. h. gr. 2, 1. 32. Dem. 397, 15.) — *decretum* 2 Macc. 6, 8.

Ψηφολογέω, ῶ f. ήσω (ψηφολόγος, circulator, qui celeritate movendi s. versandi calculos [ψήφους] oculos spectantium fallit, Taschenspieler) *musivo vel vermiculato opere sterno* Tob. 13, 17. αἱ πλατεῖαι Ἱερουσαλήμ — ψηφολογηθήσονται.

Ψῆφος, ου, ἡ, *calculus, lapillus*, ψ. ἄμμου Sir. 18, 10. — pro צֹר Exod. 4, 25.

Ψιθυρίζω, f. ίσω (ψιθυρός, sibilans) *insusurro in aures, ins Ohr zischeln*, ὁ ψιθυρίζων = ὁ ψιθυρίστης *clandestinus calumniator* Sir. 21, 28. (Ael. V. H. 9, 17. Pol. 15, 27. 10. Dem. 1358, 6.)

Ψιθυρός, οῦ, ὁ, *susurro* i. e. *clandestinus calumniator* Sir. 5, 16. 18, 13.

Ψογέω, ῶ f. ήσω = ψέγω (deminuo; reprehendo, ita ψέγειν τινά Theogn. v. 621. Plut. de falso pudore c. 18.) *detrecto, invidiam creo*, τινά 1 Macc. 11, 5. 11.

Ψόγος, ου, ὁ (ψέγω, pf. ἔψογα, reprehendo) *reprehensio, vituperium* 3 Macc. 2, 27. 3, 7. (Plut. Ages. c. 2. Id. de se ipsum citra invidiam laudando c. 22 fin. Ael. V. H. 3, 40. Xen. Mem. 3, 6. 16.)

Ψυχαγωγία, ας, ἡ (ψυχαγωγέω, animas defunctorum ad inferos deduco Lucian. dial. deor. 7, 4. suaviter animum afficio et delecto Xen. Mem. 3, 10. 6.) *voluptas, delectatio* 2 Macc. 2, 25. (Diod. Sic. 1, 76 et 91.)

Ψυχή, ῆς, ἡ, 1) *anima* i. e. *vis vitalis, cuius sedes habebatur spiritus, das belebende Princip im thierischen Körper, dessen Sitz man im Athem setzte* a) proprie Sap. 15, 8. Tob. 14, 11. ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ i. e. *exspiravit*. Jud. 7, 27. vid. de h. l. sub ἐκλείπω no. 2. observata. Ibid. ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν i. e. *non deficiet, quae inest nobis vis vitalis.* — ita pro נֶפֶשׁ Gen. 1, 20. 30. 35. (Diod. Sic. Vol. 4. p. 25. ed. *Bip.* Ael. V. H. 19, 20. Xen. Mem. 1, 2. 53.) — b) *vita, das Leben* i. e. vita, quam, spiritum ducentes, agimus, ita singularis ψυχή et si de plurium vita agitur, pluralis ψυχαί Sap. 14, 5. 15, 8. 16, 9. 17, 8. Sir. 16, 28. 19, 4. 20, 21. 21, 2. 30, 23. 51, 6. quo l. ψυχή alternat c. ζωή. — Jud. 8, 24. 13, 20. 3 Esr. 4, 21. 1 Macc. 2, 40. 50. 3, 21. 9, 9. 44. 12, 51. περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῖς ἐστι scil. ὁ πόλεμος vel ἡ μάχη. — 13, 5. 3 Macc. 6, 6. — de formula ζητεῖν τὴν ψ. τινος, *vitae alicuius insidiari* Sir. 51, 3. vid. sub ζητέω monita. — pro נֶפֶשׁ Exod. 21, 23. (Diod. Sic. 3, 35. 13, 64. Xen. Mem. 3, 12. 1. Cyr. 4, 3. 42.) — refertur ad vitam, quod pertinet ad hominem ipsum, quippe quod vitae plurima pars est in re praesenti Bar. 6, 7. Jud. 10, 15. 12, 4. — Sir. 29, 15. ἔδωκε — σου *vitam enim suam pro te deposuit* trop. pro: *optime enim de te meruit.* Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Darlehen.* — — c) metonym. *is in quo est anima* = *animans, ein lebendes Wesen*, aa) univ., ita πᾶσα ψυχή Jud. 11, 7. — ita pro נֶפֶשׁ Gen. 1, 24. Levit. 11, 10. — bb) *homo vivens* Sap. 12, 6. quo l. ψυχαί *Kinderseelen.* — πᾶσα ψ. Ἰουδαίων αἰχμαλωτισθεῖσα i. e. *omnes Judaei, qui vivi abducti sunt in captivitatem* 1 Macc. 10, 33. (Eur. Phoen. v. 1315. Helen. v. 52.) — cc) in numeris constituendis = *Seelenzahl*, ita ψυχαὶ ἀνθρώπων 1 Macc. 2, 38. 9, 2. — ita pro נֶפֶשׁ Gen. 46, 15. 18. Exod. 1, 5. (Pol. 8, 5. 3.)

2) *animus, Seele, Gemüth*, a) quatenus animus habetur sedes sensuum, voluptatum, affectuum Sap. 10, 7. Sir. 2, 1. 4, 6. 6, 1 bis. 3. 7, 11. 20. 21. γυνὴ κατὰ ψυχήν *uxor — animi sensibus et desideriis respondens.* — 9, 2. 6. 9. — 14, 4. ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ *qui colligit sic ut sibi ipsi desit.* — v. 8. ὁ ὑπερορῶν ψυχάς i. e. *desideria* aliorum *negligens.* — 18, 30. 19, 3. — facere aliquid ἀπό l. ἐκ ψυχῆς *animo promto ac libenti* Sir. 19, 15. 1 Macc. 8, 27. — Sir. 23, 6. 26, 15. — 27, 16. 34, 29. 37, 6. 12 bis. 27. 28. 45, 23. 50, 25. 51, 19. Bar. 2, 18 bis. 3, 1. Jud. 12, 16. 14, 19. 16, 9. Cant. tr. puer. v. 15. 1 Macc. 3, 31. 2 Macc. 1, 3. 3, 16. 7, 12. 15, 17. 3 Macc. 2, 20. 4, 4. 4 Macc. 1, 26. 28. 2, 1. 7, 4. — τὰς ἡμῶν ψυχάς 4 Macc. 9, 7. quo l. auctor voc. ἡμᾶς recipit verba: τὰς ἡ. ψυχάς. — ταπεινῶ τὴν ψυχήν μου *animo demisso sum* Sir. 2, 17. 7, 17. Jud. 4, 9. — ita pro נֶפֶשׁ Deut. 26, 26. Cantic. 1, 7. (Hdian. 1, 13. 15. Diod. Sic. 20, 1. Xen. Mem. 1, 2. 4. Dem. 1466, 25.) — ubi rei substantivo vel verbo significatae pars plurima pertinet ad animum. ψυχή commemoratur loco personae ipsius, ut ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς = πεινῶντα μὴ λ. Sir. 4, 2. 37, 22. Tob. 6, 17. 13, 7. quo l. cogitatione adde: ἐξομολογεῖται l. ὑμνεῖ v. 15. — b) univ. *animus, mens, der Geist, die Seele mit ihren niederen und höheren Kräften* Sap. 1, 4. 7, 27. 8, 19. 9, 3. 15. 10, 16. 14, 11. 26. 15, 11. Cf. ad h. l. *Grimm.* Comment. über d. Buch d. Weisheit p. 326. *Bauermeister* Sap. Salom. p. 157. — 15, 14. 17, 1. Sir. 4, 17. 6, 25. 7, 29. 10, 27. 12, 11. 14, 2. οὗ — αὐτοῦ per attract. pro: ὃν οὐ κατέγνω ἡ ψ. αὐτοῦ. — 26, 14. 30, 21. 40. 31, 15. 17. 34, 20. 35, 22. 37, 14. 51, 20. 24. 26. 29. Tob. 1, 12. 13. 13, 6. Jud. 11, 8. 2 Macc. 11, 9. 3 Macc. 2, 32. 4 Macc. 3, 15. 14, 6. quo l. per apposit. additur τῆς ἀθανάτου εὐσεβείας. — 15, 3. — 2 Macc. 14, 38. 15, 30. in quibus l. σῶμα καὶ ψυχή = *omnes*, quibus gaudet aliquis, *tum corporis tum animi vires.* — Sir. 24, 1. ἡ σοφία — αὐτῆς i. e. *sapientia vires suas cognoscendi laudandique occasionem praebebit.* — oppon. σώματι 2 Macc. 6, 30. 7, 37. (Pausan. 4, 32. 4. Maxim. Tyr. dissert. 13, 3. Anth. gr. Vol. 3. p. 141. ed. *Jac.* Plat. Phaedon. c. 9 et 28. ed. *Fischer.* Phileb. §. 82. p. 115. ed. *Stallb.*) — refertur ad ψυχήν, quod pertinet ad hominem ipsum, quippe quod rei substantivo vel verbo enuntiatae pars cadit in animum Sap. 1, 11. 2, 22. 3, 13. 4, 11. — Sir. 4, 20. καὶ περὶ — αἰσχυνθῇς i. e. *neque habebis quod tuimet ipsius te pudeat.* v. 22. κατὰ τῆς ψ. σου i. e. *ita ut tibi ipsi noceas.* 16, 15. 21, 27. 28. 37, 8. 19. 22. 39, 1 vel 38, 34. 40, 29. 47, 15. 1 Macc. 1, 48. — Cant. tr. puer. v. 62. c) *animus, qui morte non extinguitur* Sap. 3, 1. (Arrian. diss. epict. 3, 10. 4.)

3) *animus a corpore seiunctus* Sap. 16, 4. quo l. πνεῦμα alternat c. voc. ψυχή. (Jos. Ant. 6, 14. 2.)

Ψυχικός, ή, όν (ψυχή) *ad animum pertinens*, ut ἐπιθυμίαι ψ. *cupiditates animi* 4 Macc. 1, 32. (Diod. Sic. 18, 2.)

Ψυχικῶς (ψυχικός) = ἀπὸ ψυχῆς l. ἐκ ψυχῆς, *ex animo*, *von Herzen*, *herzlich* 2 Macc. 4, 37. 14, 24.

Ψῦχος, εος, ους, τό (ψύχω) *frigus* Cant. tr. puer. v. 48. — pro קֹר Gen. 8, 22. קָרָה Ps. 147, 17. (Diod. Sic. 1, 38. Pol. 5, 56. 6. Xen. Mem. 4, 3. 8.)

Ψυχουλκέομαι, οῦμαι f. ήσομαι (ψυχή, ἕλκω) dep. med. *animam traho*, *in den letzten Zügen liegen*, de personis morti proximis 3 Macc. 5, 25.

Ψυχρός, ά, όν (ψύχω) *frigidus*, *a*, *um* Sir. 43, 20. — pro קַר Prov. 25, 25. (Diod. Sic. 1, 41. Ael. V. H. 3, 1. Xen. Mem. 3, 13. 3.)

Ψωμίζω, f. ίσω et forma attica ψωμιῶ [vid. γνωρίζω], a. 1. ἐψώμισα (ψωμός, frustum, bucca; buccellam alicui do Jamblich. vit. Pythag. c. 13.) *cibum praebeo*, *ich speise*, τινά Sir. 29, 26. (Porphyr. de abstin. 3, 1. 23.) — τινά τι, *cibo aliquem aliqua re* [de qua structura vid. sub ποτίζω monita] Sap. 16, 20. Sir. 15, 3. — pro הֶאֱכִיל sq. dupl. accus. Num. 11, 18. Jes. 58, 14. (τινά τινι Artemid. 5, 62.)

Ω.

Ὦ, interiectio, praefixa a) nunc vocat. nunc nominat. Ita in exclamatione lamentantis, dolentis, laetantis, admirantis Sir. 37, 3. 41, 1. 2. Bar. 3, 24. Tob. 13, 14. 4 Macc. 14, 2. 15, 1. 13. 26. 27. 16, 6. 7. 8. 10. — in allocutione tum adhortantis, tum admirantis, tum vituperantis, seq. voc. 2 Macc. 7, 34. 4 Macc. 5, 5. 6, 22. 7, 6. 7. 10. 8, 5. 16. 9, 1. 17. 11, 4. 12. 20. 22. 12, 11. 16, 14. 16. — sq. nominat. 4 Macc. 15, 10. 14. 17, 2. 18, 1. — in interrogatione, seq. vocat. 3 Esr. 3, 14. 4, 2. 12. 32. 4 Macc. 15, 3. (Ceb. tab. c. 2. 3. 4. Hdian. 1, 6. 4. 1, 13. 3. Xen. h. gr. 1, 7. 10. Thuc. 6, 39.) — Cf. *Fischer* ad Well. Vol. I. p. 317. *Matth.* §. 65, not. 1. *Buttm.* §. 104, a. not. 4. *Win.* §. 29, 1. — b) seq. genit., ita in exclamatione tum dolentis, tum admirantis [de genit. non suspenso in talibus ab interiectione ὦ interdum addita vid. sub ἀγών monita] 4 Macc. 7, 15. 11, 19. 14, 3. 7. 16, 9. 18, 20. (Plut. Ages. c. 32. Pompei. c. 20. Xen. Cyr. 2, 2. 3.)

Ὠβήθ, ὁ, *Obeth*, hebr. עֶבֶד, nom. propr. Judaei Esrae aequalis 3 Esr. 8, 32.

Ὧδε, adv. (ὅς, qui; hue Ceb. tab. c. 14. Hom. Odyss. 1, 182.) *hic*, *hier* 2 Macc. 1, 6. — Tob. 7, 11. οὐ γεύομαι οὐδὲν ὧδε i. e. οὐδέν τῶν ὧδε. (Ceb. tab. c. 9.)

Ὠιδή, ῆς, ἡ, i. q. ἀοιδή, *carmen cantilena*, de hymnis Sir. 39, 15. 47, 17. 1 Macc. 4, 54. 13, 51. 2 Macc. 7, 6. 3 Macc. 6, 32. 4 Macc. 18, 18. — pro שִׁירָה Deut. 31, 19. 21. מִזְמוֹר Ps. 39, 1. (Diod. Sic. 3, 16. Xen. Cyr. 2, 2. 13.)

Ὠδίν, ῖνος, ἡ, velut habent Graeci melioris aevi ὠδίς, ῖνος, ἡ [cf. *Passow* Vol. 2. p. 1477. *Win.* §. 9. not. 1.] *dolor partus* Sir. 7, 28. 4 Macc. 15, 13. 16, 9. — pro חֵבֶל Jes. 37, 3. 66, 7. (Ael. V. H. 12, 1. Diod. Sic. 4, 20. Plat. Theaet. 6.)

Ὠδίνω, f. νῶ (ὠδίς) 1) *sentio dolores partus* a) propr. Sir. 31, 5. ὡς — καρδία pro: φαντάζεται καρδία ὡς ὠδινούσης καρδία. — (Hom. Il. 11, 269.) — b) pro: *angor*, *vehementissimos dolores sentio* [propr. Hom. Odyss. 9, 415.] trop. seq. ἀπό c. genit. rei, qua angitur aliquis Sir. 19, 11. ἀπὸ προςώπου λόγου ὠδινήσει μωρός i. e. *voce silentio premenda audita parturientis instar angetur*. — c) metaph. *concutior*, *percellor*, *angor* Sir. 43, 17. — 2) transit. et metaph. *concutio*, *percello*, ita γῆν Sir. 48, 19.

Clav. in libr. apocr. V. T.

Ὠκόδηλος, ου, ὁ, *Okodelus* } duumviri iudaici Esrae aequales 3 Esr. 9, 22. 30.
Ὠλαμός, οῦ, ὁ, *Olamus* }

Ὠμόλινον, ου, τό (ὠμός, durus, λίνον) *linum crudum*, *grobe Leinwand*, περιβάλλομαι ὠμόλινον, *crudo lino indutus* Sir. 40, 4.

Ὦμος, ου, ὁ (οἴω = φέρω) *humerus* Bar. 6, 4. 26. 3 Esr. 1, 4. 2 Macc. 12, 35. 15, 30. — pro שְׁכֶם Gen. 21, 14. כָּתֵף Jes. 49, 22. (Ael. V. H. 12, 22. Hdian. 2, 10. 8. Xen. Cyr. 5, 4. 5.)

Ὠμός, ή, όν (crudus, roh, ut σάρξ ὠμή Diod. Sic. 3, 15.) *durus*, *inhumanus*, ut ὠμὸς τύραννος 2 Macc. 4, 25. 7, 27. — superlat. ὠμότατος 4 Macc. 9, 29. (Diod. Sic. 3, 45. Xen. Cyr. 5, 4. 5.) —

Ὠμότης, τητος, ἡ (ὠμός, quod vid.; cruditas) *durities*, *inhumanitas*, *crudelitas* 2 Macc. 12, 5. 3 Macc. 5, 20. 6, 24. 7, 5. (Diod. Sic. 3, 45. Xen. Cyr. 4, 5. 19.)

Ὠμόφρων, ονος, ὁ, ἡ — ον, τό (ὠμός, φρήν) *crudelis*, *e* 4 Macc. 9, 15.

Ὠνοῦς, ὁ, *Onus*, nom. propr. viri, cuius posteri c. Esra in patriam redierunt 3 Esr. 5, 22.

Ὤξ, ὁ, *Ox*, nom. propr. unius ex maioribus Judithae Jud. 8, 1.

Ὥρα, ας, ἡ, 1) *tempus certum et definitum* i. e. die Zeit, die nach gewissen Zeitabschnitten oder Zeitumläufen wiederkehrt oder sonst von einem Naturgesetze abhängig ist, ita ὥρα χειμερινή, *die Regenzeit* 3 Esr. 9, 11. Cf. *Win.* bibl. Realw. sub voc. *Witterung*. τεθνήξῃ πρὸ ὥρας, *morieris ante tempus* scil. a natura tibi constitutum = *praematurus* 4 Macc. 12, 4. ubi codd. ἄωρος. — (anni tempus Pol. 3, 78. 8. Ael. V. H. 2, 14. Xen. Mem. 1, 1. 15. Plat. Phileb. p. 84. ed. *Stallb.* τοῦ ἔτους Hdian. 8, 4. 3. αἱ κατ' ἐνιαυτὸν ὧραι Diod. Sic. 1, 16. ὧραι τριμέρεις Diod. Sic. 1, 11.)

2) *horae tempus*, *hora*, a) univ. ita ἐν τῇ ὥ. ταύτῃ Jud. 13, 4. de verbis obviis in Addit. ad l. Esth. 7, 8. vid. sub εἰς no. II. 2. b. observata. — ἀρίστου ὥρα *prandii hora* Hist. Sus. v. 13. αὐτῇ τῇ ὥρᾳ *eadem hora* 3 Esr. 8, 64. — κατὰ τὴν ὥ. ταύτην 3 Macc. 2, 19. — 5, 13. 14. — b) in circumscriptione temporis brevis accus. ὥραν = *per horae tempus*, *eine Stunde lang* Sir. 12, 15. —

3) *tempus definitum quodcunque temporis momentum*, *Zeitpunct*, ἀτελεῖς ὧραι Sap. 10, 7. vid. ad h. l. sub ἀτελής observata. — ἐν ὥρᾳ ταχινῇ i. e. *brevi tempore* Sir. 11, 20. — ἐν ὥρᾳ ἐξεγείρου *tempore iusto expergiscere* Sir. 35, 11.

seq. genit. rei, ut αὐτῆς scil. τῆς χρείας i. e. *tempus* τῇ χρείᾳ *opportunum* vel *constitutum* Sir. 39, 33. ὥ. ἐπισκοπῆς Sir. 18, 19. abest genit. nominis accuratiorem temporis definitionem continentis, ut τοῦ σαββάτου 2 Macc. 8, 25. coll. v. 26. (Diod. Sic. 13, 64. seq. infin. Ael. V. H. 1, 21. Lucian. dial. deor. 20, 1.)

Ὡραΐζω, f. ίσω (ὥρα, tempus; maturitas, flos, pulchritudo) *exorno, facio ut pulcher existat vel appareat aliquis*, pass. ὡραΐζομαι, a. 1. p. ὡραΐσθην *pulcher* ideoque *laude dignus reperior*, ἔν τινι *circumdatus* vel *instructus aliqua re* Sir. 25, 1. —

Ὡραῖος, αία, αῖον (ὥρα) 1) *tempestivus, tempori certo conveniens* [ita de frugibus maturis Diod. Sic. 3, 69. de virgine nubili Xen. Cyr. 4, 6. 9.] ut αἶνος Sir. 15, 9. ἔλεγχος 19, 27. vel 20, 1. ἔλεος 32, 20. — 2) *pulcher* a) forma Sir. 26, 18. 43, 11. 45, 12. 2 Macc. 10, 7. (Hdian. 4, 7. Ael. V. H. 9, 39. Lucian. dial. deor. 5, 5. Xen. Mem. 1, 3. 10 et 13.) — b) = *acceptus, wohlgefällig, eximius, laude dignus* Sir. 25, 1. 5. — v. 4. quo l. si subiecto feminini generis adiicitur *neutrum* praedicati vid. sub θυσία monita. — c) univ. πᾶν πρᾶγμα ὡραῖον = *irgend etwas schönes* 3 Esr. 4, 18.

Ὠρύομαι, dep. med. *rugio*, *ich brülle* Sap. 17, 19. Bar. 6, 32. — pro שָׁאַג Judic. 14, 5. Ps. 22, 13. (de leone Apollon. Argon. 4, 1339. de lupo Theocr. idyll. 1, 71. de canibus Theocr. idyll. 2, 35.)

Ὡς, adverb. relat. (ὅς, ἥ, ὅ) *ut, uti, quomodo*, ubi nos: *wie*, ὡς ἄν, *wie nun gerade*, vel: *wie nur immer* [cf. *Win.* §. 43, 3.] ὡς γάρ, *uti enim*, in quibus ὡς comparat, γάρ rationem reddit. [de ὡς γάρ frequentissimo apud Atticos vid. *Bornem.* scholia in Evang. Luc. p. 88.] ὡς καί, *sicut etiam*. Legitur haec particula

I) *in comparatione* cf. *Matth.* §. 628. *Buttm.* §. 136. ab init. *Passow* sub h. v. 1) ita, ut praefixum nominativo vel accusativo respondeat Lat. *instar*, seq. genit. aut *velut*, τὸ πνεῦμα διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3. ὡς χρυσὸν δοκιμάσει αὐτούς 3, 6. ὡς ὁλοκαύτωμα προσδέξεται αὐτούς Ibid. — 3, 7. 5, 9 bis. v. 14. 23. 4, 10. 11, 10 bis. 22 bis. 16, 29 bis. 19, 9 bis. Sir. 3, 16. 6, 1. 2. 20. 8, 11. 11, 28. 14, 17. 22. 15, 2 bis. 17, 15. 17 bis. 20, 14. 21, 13 bis. 14. 16. 23, 16. 27, 8. 12. 20. 28. 28, 23 bis. 29, 17. 30, 25 bis. 31, 5. 34, 16. 35, 16. 36, 2. 3. 5. 6. 39, 12. 13. 17 bis. 22 bis. 40, 6. 13 bis. 17. 27. 42, 22. ὡς σπινθῆρος — θεωρῆσαι, *scintillae instar est, quod cognoscimus*. Alii aliter, vid. sub θεωρέω observata. — 43, 14. 17 bis. 19. 20. 21. 44, 11 bis. 19. 47, 18 bis. 49, 1 bis. 11. 15. 50, 6 bis. 7. 8 ter. 9 bis. 10 bis. 12 bis. 51, 15 bis. Bar. 1, 11. 4, 26. 6, 11. 14. 67 bis. Jud. 1, 11. 2, 20 bis. 8, 16. 16, 12. Addit. ad l. Esth. 4, 3. 5, 12. Cant. tr. puer. v. 12 bis. 26. 1 Macc. 1, 39. 2. 8. 3, 3. 4. 44. 11, 1. 2 Macc. 1, 23. 3 Macc. 2, 12. 5, 40. 7, 5 bis. v. 6. — ita pro כְּ 1 Sam. 25, 36. — Loci notandi: Sap. 5, 14. ὡς κάπνος — διεχύθη pro: διαχεῖται ὡς κάπνος — διεχύθη. Ibid. ὡς μνεία — παρώδευσε pro: καὶ παροδεύει, ὡς μνεία — παρωδεύσε. v. 21. πορεύσονται — βολίδες ἀστραπῶν καὶ ὡς — ἁλοῦνται pro: καὶ ὡς πορευόμεναι ἀπὸ — τόξου — ἁλοῦνται. — εἰμὶ l. γίνομαι ὥς τις *sum ut aliquis* i. e. vel: *gero me ut aliquis* Sir. 4, 30. 6, 10. 18, 22. vel *habeor* s. *tractor ut aliquis* Sir. 4, 10. 30, 39. — Sir. 8, 16. ὡς οὐδὲν — αἷμα i. e. *nihili instar ei esse videtur caedes*.

2) ita usurpatur, ut vel *ante* vel *post* se habeat adverbium demonstrativum, ut ὡς — οὕτω s. οὕτως Sap. 5, 10—13. quo l. navi undas, avi et sagittae auras secantibus ita, ut nullum volatus sui vestigium relinquatur, impii sors futura comparatur Sir. 2, 18. 3, 15. 12, 10. 14, 15. 18, 9. 21, 18. 27, 19. 31, 2. 36, 13. Cant. tr. puer. v. 16. (Plut. de ira cohib. c. 8.) — οὕτως — ὡς Sir. 39, 23. 3 Esr. 9, 24. 4 Macc. 7, 4. 15, 19. 16, 3. 17, 5. (Xen. An. 7, 1. 27.) — οὐχ οὕτως — ὡς = *non tam — quam, nicht sowohl — als* 3 Macc. 5, 22. — (Diod. Sic. 3, 8.)

3) absolute ponitur i. e. hac ratione, ut absit οὕτως facile cogitatione nunc ante particulam ὡς, nunc post illam addendum a) univ. Sap. 2, 6. χρησώμεθα τῇ κτίσει ὡς νεότητι σπουδαίως, *fruamur tam natura, quam iuventute intento studio*. Vide tamen, quae habent ad h. l. de verbis ὡς νεότητι *Bauermeister*, explicans: *quia iuvenes sumus*, et *Grimm* respondere monens haec verba Latinorum: *convenienter iuventuti*. — Sir. 3, 4. 6, 18. 19, 11. 21, 2. 3. 26, 12. quo l. ante κατέναντι adde cogitando: οὕτως, vel si cum aliis ad num. I. 1. referendum esse putabis, ex antecedd. repete: γυνὴ ἀναιδής. Sir. 32, 20. 40, 6. ὡς ἐν ἡμέρᾳ σκοπιᾶς. 47, 2 bis. Tob. 3, 8. 6, 5. 7, 1. Jud. 3, 5. 6, 3. 16, 12. 1 Macc. 2, 18. 40. 3, 30. 4, 38 bis. 60. 5, 1. 6, 59. 8, 26. 28. 9, 44. 10, 36. 41. 89. 2 Macc. 1, 11. vid. de h. l. sub ἄν sub no. I. 2. — 9, 28. 11, 28. εἰ ἔῤῥωσθε, εἴη ἄν [vid. οὕτως i. e. *ita res se haberet*. ὡς βουλόμεθα v. 36. 3 Macc. 2, 18. 4 Macc. 9, 10 bis. (Hdian. 2, 3. 1. Lucian. dial. deor. 2, 1. Xen. An. 1, 9. 1.) — b) ibi ponitur ὡς, ubi expectari poterat pron. relat. ut ὅσος [cf. *Matth.* §. 485. *Wunder* ad Soph. OC. v. 1124. *Erfurdt* ad Soph. Antig. v. 702.] Sir. 28, 18. πολλοὶ ἔπεσαν ἐν στόματι μαχαίρας καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν *multi gladio perierunt*, *neque tamen tot*, *quot propter linguae malignitatem ceciderunt*. Similiter seq. οὗτος Tob. 5, 19. ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ τοῦ κυρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει pro: ὃ γὰρ — τοῦτο = ὑπάρχει. (Soph. OC. v. 1124. Antig. v. 702.)

II) *in propositione modum indicante*, quo fit, quod verbo enunciatur, 1) propr. a) in sententia intermedia, ita ut restringat, ut ὡς παρεδώκαμεν Addit. ad l. Esth. 6, 7. ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος Cant. tr. puer. v. 27. ὡς ἐκρίθη σοι 3 Esr. 8, 44. ὡς προσῆκον ἦν 5, 51. — 1 Macc. 11, 49. 12, 7. 11. 2 Macc. 2, 1. 11, 36. 13, 4. 4 Macc. 1, 24. 6, 10. 7, 13. 4 Macc. 2, 18. 4, 7. 5, 17. 12, 7. (Hdian. 1, 16. 8. Plut. de ira cohib. c. 6. Xen. Mem. 2, 3. 10. Cyr. 2, 1. 6.) Cf. *Matth.* §. 628. *Bornem.* ad Xen. l. l.) — b) praefigitur adverbiis, it. adiectivis intendendi vim habens = *ut* i. e. *ut fieri potest, quantum fieri potest*. Ita aa) praefixum positivo, ut ὡς ἀληθῶς [propr. *wie wahr!* i. e.] *sehr wahr*, *verissime* 2 Macc. 12, 12. 4 Macc. 6, 5. (Lucian. dial. deor. 20, 10.) ὡς ὁμοίως = *auf völlig gleiche Weise*, *eodem prorsus modo* 4 Macc. 5, 20. ὡς οἷόν τε ἦν 4 Macc. 4, 7. τὸ πρόσωπον — ὡς προσφιλὲς *das Gesicht höchst liebenswürdig* Addit. ad l. Esth. 5, 4. (ita τὰ πολλά, *plerumque* Xen. Cyr. 2, 1. 33. 6, 3. 3. — bb) ante superlat., ut ὡς μάλιστα it. ὡς ἐκ μάλιστα, *quam* maxime 4 Macc. 3, 10. 4, 22. ὡς τάχιστα 3 Macc. 1, 8. (Hdian. 2, 13. 18. Xen. Hier. 6, 18. Cyr. 8, 6. 1. Mem. 4, 5. 9.) Cf. *Matth.* §. 628. *Buttm.* §. 136. *Viger.* p. 562. 852. *Fischer* 3. b. p. 290 sq.

2) metaph. de convenientia, ubi Lat. *pro, uti*, *pro ratione*, *nach Maassgabe*, *nach Beschaffenheit*, sq. optat. Tob. 4, 8. vid. ad h. l. sub ὑπάρχω monita. — addito ἄν· ὡς ἄν seq. coniunct. [vid. ἄν] 1 Macc. 8, 25. 27. — ὡς ἄν — οὕτως 1 Macc. 3, 59. — ita pro כְּ Thren. 3, 64.

III) adhibetur adv. ὡς *in qualitate rei l. personae indicanda*, ubi nostrates: *als*, Lat. *ut qui, quippe qui, tanquam*. Ita

1) in locis, ubi dicitur, qualis ex mente alicuius [i. e. ex sententia nunc scriptoris, nunc lectoris] est persona aut res aliqua, sive qualem novimus aut persuasum habemus esse aliquam rem vel personam. Quae constructio quum explicari possit vel solvi ope participiorum εἰδώς, εἰδότες [= wissend dass, in der Ueberzeugung dass], διανοούμενος [= in der Vorstellung, denkend dass], νομιζόμενος [= dafür geltend, dass], ἰδών [= sehend] seq. vel acc. c. infin. vel infinit. simplici, adverbium ὡς induere videtur naturam coniunctionis ὅτι, verba ante memorata sequentis. Cf. *Matth.* §. 628. §. 568. *Buttm.* §. 132, not. 5. *Passow* II. p. 1490. 1492. *Win.* §. 67, 6. coll. *Rost* §. 130, not. 8. Legitur ita praefixum substantivis, adiectivis, participiis qualitatem rei vel personae indicantibus a) *nominativo* casu positis, ubi haberi, tractari, facere, pati, esse dicitur aliquis ὥς τις. ut ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς Sap. 7, 9. τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη 14. 16. ὡς ἀπολωλεκὼς γίνου i. e. νόμιζε, ὅτι ἀπολώλεκας. — 12, 11. 21, 8. 19. 21 bis. 26, 7. 35, 9. 38, 16. 44, 9 bis. Addit. ad l. Esth. 5, 3. 2 Macc. 2, 9. 5, 8 bis. v. 9. 3 Macc. 3, 19. 4, 6. 4 Macc. 6, 21. 14, 6. (Lucian. tyrannicid. §. 21. Xen. Cyr. 1, 1. 1.) — b) *genitivis* anteponitur pertinentibus *vel* ad nomen casu secundo praecedens, ut ἀπὸ νεκροῦ ὡς μηδὲ ὄντος ἀπόλλυται ἐξομολόγησις. — *vel* ad obiectum appositum alteri, quod praecedit, obiecto, ut ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν Sap. 2, 16. — *vel* genitivis absolutis, ut ὡς ἀδυνάτου καθεστῶτος scil. πράγματος 3 Macc. 4, 18. οἶδ' ὡς ἀποθνησκόντων ἐλυπήθην neque quum mori eos videret = *neque morientibus iis indoluit* 4 Macc. 16, 12. (Xen. Cyr. 3, 1. 9. 4, 5. 53.) — c) anteponitur *dativo* obiecti appositi alteri, quod praegreditur, obiecto, ita Sir. 3, 7. ὡς — αὐτόν, enarra: ὧν ἐν τοῖς γεννήσασιν αὐτὸν δουλεύσει αὐτοῖς ὡς δεσπόταις. Bar. 6, 13. ὡς — ἀπηγμένῳ = *quippe qui ad supplicium abducitur*. Hist. Sus. v. 41. ἐπίστευσεν αὐτοῖς — ὡς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ καὶ κριταῖς. 3 Macc. 4, 19. (Xen. Cyr. 3, 1. 3. 7, 5. 27.) — d) praefigitur *accusativo* obiecti, habenti praedicatum annexum alteri, quod praecedit, obiecto, ut τὸν τότε ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτίμησε Sap. 14, 15. ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόντα κολακεύωσι v. 17. ἀπολλώνιον ὡς τὸν — στρατηγόν 2 Macc. 4, 4. (Hdian. 4, 12. 3. Lucian. Phil. §. 6. Xen. Cyr. 1, 6. 4.) — 2 Macc. 15, 11. ἕκαστον — καθοπλίσας — ὡς τὴν — παράκλησιν *scilicet, nimirum* i. e. *in mente habens exhortationem sitam in verbis consolatoriis*.

2) in locis, ubi refertur ad ea, quae, rei veritate sublata, *opinione, errore, simulatione nituntur* [cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Passow* l. l. *Fritzsche* ep. P. ad Rom. 2. p. 360. et F. V. *Fritzsche* ad Lucian. dial. deor. p. 53.] In quibus uti particula ὡς respondet Lat. *quasi*, ita solvi etiam potest per particip. λέγων, λεγόμενος, νομιζόμενος, φαινόμενος seq. ὅτι c. verbo finito. Praefigitur autem in talibus a) *nominativo* participii vel substantivi, pertinens ad subiectum orationis, ut ὡς βοηθῶν ὑποσχάσει πτέρναν σου Sir. 12, 17. ὡς προςγελῶν ἐξετάσει scil. σε 13, 7. — 40, 6. Jud. 14, 2. (Hdian. 3, 11. 14. Xen. Cyr. 2, 4. 17. An. 5, 8. 23.) — seq. indicat. Sir. 30, 4. καὶ ὡς οὐχ ἀπέθανε. — seq. optat. 2 Macc. 4, 1. — b) *genitivis* absolutis, ut ὡς δυνατοῦ ὄντος αὐτοῦ Bar. 6, 41. 2 Macc. 5, 5. 12, 3. (Xen. Mem. 1, 6. 9. 3, 5. 20.) — addito ἄν· ὡς ἄν [de quo vid. ἄν no. IV.] 2 Macc. 12, 4. 3 Macc. 3, 2. 4, 1. — c) anteponitur *accusativo* nunc participii, ut ὑποκριθῆναι ὡς ἐσθίοντα 2 Macc. 6, 21. 4, 46. (Xen. Cyr. 5, 4. 4.) — nunc substantivi, ut τούτους ὡς φυγάδας ἐδίωξαν Sap. 19, 3. Sir. 29, 4. 6. — ἵνα ἐπιγνῷ τὸν — αὐτὸν [nempe Ἀχιώρ] ὡς εἰς θάνατον ἀποστείλαντα εἰς ἡμᾶς Jud. 14, 5. quo l. si ironice ponitur ὡς = *scilicet, nimirum*, *quippe* vid. quae habet de hoc huius partic. usu F. V. *Fritzsche* ad Lucian. dd. p. 53. (Lucian. dial. deor. 20, 15.)

3) in locis, ubi dicitur, qualis sit aliquis ratione habita *consilii*, quod semetipsum in agenda re verbo praecedente sequi profitetur vel quod sequi te, agentem id, quod verbo praegresso enuntiatur, alter existimat. Legitur in talibus ὡς praefixum a) infinit. finali, ut διεκομίσθη — ἐπὶ τὴν σκηνήν, ὡς μόνος κτεῖναι αὐτὸν καὶ — διαλῦσαι τὸν πόλεμον 3 Macc. 1, 2. (Xen. Cyr. 1, 2. 8. 6, 4. 16.) Cf. *Herm.* ad Vig. p. 899. *Bornem.* ad Xen. Cyr. p. 968.) — b) *nominativo* participii futuri, pertinenti ad subiectum orationis = in talibus βουλόμενος seq. infinitivo. Ita ὡς συνοικήσων αὐτῇ παρεγένετο εἰς τὸν τόπον 2 Macc. 1, 14. 4, 46. 10, 24. 12, 7. 3 Macc. 2, 31. (Xen. Cyr. 1, 4. 16. 4, 1. 3.) — praemittitur τῇ μὲν ἐμφάσει 2 Macc. 3, 8.

IV) praefigitur *integris propositionibus* ad qualitatem rei indicandam pertinentibus i. e. a) ad qualitatem rei l. eventus alicuius uberius exponendam spectantibus = ὅπως, et respondens Lat. *quomodo*, nostratium; *wie*, seq. indicativo, aa) univ. ut ὡς ἀποτίσων [scil. ἔσῃ] φρόντιζε Sir. 8, 13. εὑρίσκεται δὲ ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς — ὡς ἐνετείλατο 2 Macc. 1, 2. — v. 4. 8. 13. 8, 19. 20. (Xen. Mem. 1, 3. 1. Anab. 2, 1. 1. Cyr. 1, 5. 11.) — bb) interveniente ὡς accuratius, quod universe dictum erat, explicatur Tob. 12, 22. 14, 10. 2 Macc. 7, 17. (Hdot. 2, 116. Thuc. 1, 1.) Cf. *Matth.* §. 485 fin. — b) in praepositionibus obiectum verbi praecedentis exponentibus = ὅτι c. verbo finito vel accus. c. infin., ubi nos: *dass*. Ita sq. indicativo 2 Macc. 10, 21. 4 Macc. 17, 1. ὡς — ἑαυτὴν ἔῤῥιψε κατὰ τῆς πυρᾶς 1 Macc. 4, 35. quo l. a participio si transitur ad ὅτι c. verbo finito vid. paulo post sub lit. d. de hoc anacolutho observata. — Sunt etiam, qui uti ὅτι et ὡς 2 Macc. 2, 1. 2. alternare, ita huc referenda esse existimant verba v. 4. ἦν — γραφῇ ὡς τὴν σκηνήν — ἐκέλευσε συνακολουθεῖν (Hdian. 8, 3. 13. Lucian. dial. deor. 4, 8. 16, 3. Xen. Mem. 1, 1. 2. Cyr. 1, 6. 5.) Cf. *Matth.* §. 628. *Buttm.* §. 136. *Bornem.* ad Xen. Cyr. 1, 6. 5. — sq. infinit. Bar. 6, 44. πῶς — νομιστέον — ὡς θεοὺς αὐτοὺς ὑπάρχειν. Quo l. si duae constructiones, altera ab ὡς incipiens, altera per accus. c. infinit. continuata coniunguntur vid. *Matth.* §. 538, 1. *Rost* §. 122, not. 3. — seq. optativo c. ἄν 4 Macc. 5, 12. — — c) praeponitur propositionibus *consecutivis* = ὥστε, *ita ut*, seq. infinit., ut ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον αὐτοῦ Sap. 5, 12. 4 Macc. 14, 1. (Xen. Cyr. 2, 1. 23.) Cf. *Buttm.* §. 136. *Bornem.* schol. p. 175. *Win.* §. 57 fin. — d) anteponitur propositionibus *causam* alicuius rei indicantibus [ὡς causale] = ἐπεί, ἐπειδή, ubi Lat. *quum, quoniam, quandoquidem*, nostrates: *weil, denn* Sap. 12, 8. τούτων ὡς ἀνθρώπων [*quia homines erant*] ἐφείσω. Sir. praefat. prim. quo l. si a participio fit transitus ad verbum finitum vid. de huius generis anacolutho *Win.* §. 64. II. 2. b. *Matth.* §. 631, 4. *Buttm.* ad Demosth. Mid. p. 140. *Herm.* ad Soph. Elect. v. 1050. — Sir. 30, 12. 2 Macc. 6, 29. 7, 12. 23. 4 Macc. 17, 5. alii ad num. e. hunc locum referunt. (Xen. Cyr. 4, 2. 29. Thuc. 1, 124. 2, 64.) — e) refertur ad *tempus* [ὡς temporale] aa) = ἐπεί, *quum, so wie, als, da* Tob. 5, 13. 6, 9. 17. 8, 4. 10, 1. 11, 12. 17. Jud. 6, 1. 12, 7, 4.

10, 7. 14. 18. 23. 12, 18. 13, 1. 14, 6. 12. 15. 19. 15, 1. 5. 9. 16, 18. Hist. Sus. v. 52. 1 Macc. 2, 23. 3, 17. 23. 27. 5, 16. 42. 6, 39. 7, 25. 44. 10, 46. 74. 11, 3. 4. 22. 23. 12, 27. 48. 13, 23. 14, 17. 25. 2 Macc. 1, 15. 20. 21. 22. 32. 33. — ὡς δὲ ἐξῆλθον 2, 4. — v. 7. 11, 6. 3 Macc. 4, 12. 5, 48. 4 Macc. 4, 28. 8, 12. 9, 12. 11, 1. 12, 1. 4 Macc. 18, 5. (Hdian. 2, 11. 12. Plut. apophth. Phil. Mor. 2. p. 16. ed. *Tauchn.* Lucian. dial. deor. 24, 4. Xen. Cyr. 1, 4. 23. Plat. Euthyphr. c. 4.) Cf. *Passow* l. l. *Buttm.* l. l. *Rost* l. l. *Matth.* l. l. c. ἄν· ὡς ἄν, *ut primum, simulatque*, seq. coniunct. Jud. 11, 15. 1 Macc. 15, 9. — bb) praecedentibus verbis: καὶ ἐγένετο [de qua formula ab Hebraeorum dicendi scribendique ratione repetenda vid. sub γίνομαι notata] Jud. 2, 4. 5, 22. 10, 1. 13, 12. Addit. ad l. Esth. 5, 1. Hist. Sus. v. 14. 26. 28. 1 Macc. 6, 8. 7, 2. 10, 64. 88. — cc) ad exemplum interpretum alexandr. nominat. ἡ ἡμέρα αὕτη ita usurpatur, ut respondeat Lat. vel *nunc, hoc ipso die* Bar. 1, 15. 2, 6. — ita pro כְּהַיּוֹם הַזֶּה Dan. 9, 5. similiter σήμερον pro: כַּיּוֹם Gen. 25, 31. 33.. 1 Regg. 1, 51. — vel: *ad hunc usque diem* Bar. 1, 20. 2, 11. 26.

V) anteponitur adiectivis in exclamationibus [suspensum in talibus a verbo aliquo intellecto, ut θαυμαστόν ἐστιν, ὡς cf. *Passow* II. p. 1494. *Matth.* l. l. F. V. *Fritzsche* ad Lucian. dial. deor. p. 175.] respondet in talibus Lat. *quam*, nostratium: *wie*, ita ὡς τραχεῖα Sir. 6, 19. ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου 17, 24. 20, 2. 34, 49. 42, 2. 48, 4. Bar. 3, 24. Tob. 7, 2. 4 Macc. 9, 29. (Plut. apophth. Lysim. Mor. 2. p. 37. ed. *Tauchn.* Lucian. dial. deor. 12, 4. Xen. Cyr. 1, 3. 2.)

VI) praefigitur *numeralibus*, indefinite numerum indicans = *ut videtur, fere, circiter, gegen, ungefähr*, ut ἀπώλεσαν — ὡς μίαν χιλιαρχίαν ἀνδρῶν 1 Macc. 5, 13. — ita pro כְּ Ruth. 1, 4. (Pol. 1, 19. 5. Dem. 1362, 22. Xen. 4, 2. 1.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Viger.* p. 568. *Fischer* 3. b. p. 291. *Passow* l. l.

VII) praeposit. vim temporis successu accepit ὡς, ita, ut antea praefigi solitum, praepositionibus εἰς, πρός, simpliciter poni coeperit pro simplici πρός seq. accusat. animantis, maxime personarum [cf. *Matth.* §. 578, i. *Buttm.* §. 134. not. 6. *Rost* §. 104, not. 19. *Bornem.* index ad Xen. Cyr. p. 969. *Viger.* p. 567. *Passow* II. p. 1493.] Ita ἦχων ὡς ἀπολλώνιον 4 Macc. 4, 2. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel.* pro ὡς exhibentem πρός. (Pol. 4, 51. Hdian. 1, 11. 8. Ael. V. H. 8, 2. Xen. Cyr. 1, 4. 26. 5, 4, 17. 5, 6. 1.)

'Ωσαίας, α, ὁ, *Osaeus*, nom. propr. Judaei, Esrae aequalis 3 Esr. 8, 48.

'Ωςανεί, (ὡς, ἄν, εἰ) *ac si quasi, gleich wie wenn* Addit. ad l. Esth. 1, 10. Vid. tamen de h. l. lect. *Apel.*

'Ωςαύτως, adv. (ὡς, ὁ αὐτός) *eodem modo, similiter, gleicherweise* Sir. 49, 7. Bar. 6, 35. Tob. 12, 12. 2 Macc. 7, 13. ὡςαύτως καί, *similiter etiam* Bar. 6, 61. 2 Macc. 2, 12. 14. 7, 19. ὡςαύτως δὲ καί, *similiter vero etiam* Bar. 6, 22. 28. 71. Jud. 15, 5. 2 Macc. 15, 39. 3 Macc. 6, 33. — pro כְּזֹאת Judic. 8, 8. (Cebet. tab. c. 3 et 31. Diod. Sic. 1, 20. Xen. Cyr. 1, 6. 3.)

'Ωςεί, adv. (ὡς, εἰ si; wie wenn, quasi, gleichsam als Theocr. 25, 168. Hom. Odyss. 10, 420.) 1) *instar, velut*, ἀποδοχεῖον, ὡςεὶ χαλκὸς θαλάσσης = ὡςεὶ θάλασσα ἡ χαλκῆ Sir. 50, 3. Cf. ad h. l. sub θάλασσα monita. — 2) ut ὡς praefigitur numeralibus indefinite numerum indicans = Lat. *ut videtur, fere, circiter, gegen, ungefähr* 1 Macc. 7, 32. (Xen. h. g. 1, 2. 9. 2, 4. 28.)

"Ωςπερ, adv. (ὡς, περ propr. wie immer, wie auch) *sicut, quemadmodum*, ὥςπερ γάρ, *sicuti enim*, ὥςπερ καί, *sicut etiam*. a) in comparatione aa) seq. οὕτως Sir. 23, 10. 33, 4. 47, 2. Bar. 4, 24. 33. 6, 70. 4 Macc. 7, 10. 8, 6. (Xen. Mem. 1, 6. 14. Cyr. 1, 4. 21.) — bb) seq. τοιοῦτος Bar. 6, 17. — cc) absque οὕτως Sap. 19, 17. 18. Sir. 30, 20. Bar. 4, 28. quo l. ante δεκαπλασιάσατε adde cogitando: οὕτως. Bar. 6, 9. 18. 20. 27. 32. 43. 54, 55. 2 Macc. 3, 11. 4 Macc. 1, 12. quo l. quod sequitur καὶ οὕτως = *et hoc facto* vel *quo facto* 2, 6. 16. 7, 1. 5. 19. 13, 2. 16, 28. 17, 7. (Cebet. tab. c. 25 et 31. Diod. Sic. 1, 3. Lucian. dial. deor. 4, 7. Xen. Mem. 1, 6. 8.) — = *instar, velut* 4 Macc. 15, 12. — (Lucian. dial. deor. 13, 1. 18, 1.) b) praefixum participiis: *quasi, gleich als ob, als wenn*, ita in propositionibus intermediis atque in re, quae videtur esse 4 Macc. 6, 5. ὥςπερ ἐν ὀνείρῳ βασανιζόμενος v. 16. ὥςπερ πυκρότερον διὰ τῆς συμβουλίας αἰκισθείς. 8, 28. ὥςπερ τῆς αὐτῆς ψυχῆς scil. φερόμενοι. 9, 5. 22. 14, 5. 16, 13. 17, 21. (Xen. Conv. 1, 11. Mem. 2, 3. 3. 2, 6. 36. 3, 1. 14.) Cf. *Matth.* §. 569, 7. *Vig.* p. 560. 852. *Buttm.* §. 132, not. 5. *Rost* §. 131, 4 et ibid. not. 3. *Bornem.* ad Xen. Conv. 1, 11. *Passow* II. p. 1495. et supra sub ὡς no. III. init. observata.

"Ωςτε (adv., ut i. e. gleichwie Hom. Il. 16, 3. — ex ὡς, τε) coniunct. 1) *ut* i. e. *ita ut, so dass*, particula consecutiva cf. *Matth.* §. 629. *Buttm.* §. 136. §. 137, 4. *Rost* §. 125, not. 13. *Fischer* 3. b. p. 297. *Win.* §. 42, 5. §. 45, 3. — Legitur in his libris sq. infinit. a) non praeced. partic. οὕτως vel alio demonstrat. aa) univ. Tob. 3, 10. Addit. ad l. Esth. 1, 7. 3 Esr. 5, 65. 1 Macc. 1, 49. 10, 5. 15, 9. 10. 2 Macc. 1, 19. 22. 2, 21. 3, 3. 6. 24. 4, 14. 7, 12. 9, 9. 12, 9. 16. 22. 3 Macc. 2, 22. 6, 17. 7, 22. 4 Macc. 1, 6 bis. v. 11. 3, 10 vel 4, 1. 4, 12. 20. 25. 5, 22. 25 ter. 6, 17. 8, 28. (Diod. Sic. 1, 5. Hdian. 8, 4. 27. Lucian. dial. deor. 13, 4. 14, 2. Xen. Cyr. 1, 4. 1. Plat. Crit. c. 4. ed. *Fischer.*) — seq. acc. c. inf. 3 Esr. 5, 65. — bb) loci, ubi quae infinitivo enuntiantur, in consiliis alicuius fuerunt [cf. *Matth.* §. 532, a. *Rost* l. l. *Bornem.* ind. ad Xen. Cyr. sub ὥςτε] 3 Esr. 8, 15. 1 Macc. 4, 2. 28. 8, 14. 10, 3. 2 Macc. 2, 6. (Xen. Cyr. 3, 2. 17. 7, 5. 47.) — b) praeced. οὕτω 3 Macc. 4, 4. 5, 30. 32. 9, 17. 10, 14. 5, 7. (Diod. Sic. 3, 39. 4, 71. Xen. Hier. 1, 15. 3, 13.) c) praeced. τοσοῦτο Addit. ad l. Esth. 6, 10. 3 Macc. 2, 26. 3, 1. (Xen. Hier. 3, 5.) — — 2) *itaque, igitur, also, nun*, ita in adhortatione, sq. imperat. Sap. 6, 25. ὥςτε παιδεύεσθε — καὶ ὠφεληθήσεσθε 4 Macc. 11, 16. ὥςτε — βασάνιζε. (Lucian. dial. deor. 6, 1. Xen. Cyr. 1, 3. 18.) Cf. *Matth.* l. l. *Buttm.* l. l. *Fischer* l. l. *Rost* §. 125, not. 14. *Win.* §. 42, 5. not. 1.

'Ωτίον, ου, τό (auriculus; deminut. ex usu dialecti vulgaris sub βιβλίον notato) *auris* Sir. 21, 4. 27, 14. 43, 25. — pro אֹזֶן Deut. 15, 17. 1 Sam. 9, 15. — (Anth. gr. in epigr. Lucillii 19. Vol. 3. p. 31. ed. *Jacobs.*)

'Ωφέλεια, ας, ἡ (ὠφελέω) *utilitas, commodum* 2 Macc. 2, 26. 8, 20. ἔστιν ὠφέλεια ἔν τινι *commodum inest alicui rei* i. e. *commodum* l. *utilitatem praebet aliquid* Sir. 20, 29. 30. 24. 41, 14. — pro בֶּצַע Job. 22, 3. Ps. 30, 9. (Diod. Sic. 1, 21. Dion. Hal. Ant. 2, 28. Xen. Mem. 2, 3, 6. Thuc. 1, 90.)

Ὠφελέω, ῶ (ὀφέλλω, ὄφελος) ***iuvo, utilis sum***, pass. ὠφελέομαι, οῦμαι, ***utilitatem percipio***, a) activ. seq. accus. pers. ***utilis sum alicui, iuvo aliquem, ich helfe Jemandem*** Sir. 38, 21. Tob. 2, 10. Bar. 6, 68. (Xen. Mem. 1, 3. 1.) = addito ἔν τινι ***in aliqua re*** vel agenda vel suppeditanda vel propulsanda 2 Macc. 12, 11. — τινά τι = ὠφελέω τινὰ ὠφέλημά τι ***commodum aliquod alicui praebeo, ich schaffe Jemandem einen Vortheil oder Nutzen*** [de quo duplici accus. vid. sub ἀδικέω monita] Sap. 5, 8. (Xen. Mem. 1, 2. 61. Hier. 9, 9.) — seq. acc. rei [de quo vid. αἰδήμων] Sir. 31, 28. τί ὠφέλησαν πλεῖον ἢ πόνους = ***quid lucrati sunt praeter labores*** 5 8. addito dat. adminiculi Sir. 31, 25. — addito ἐν c. dat. adminiculi Sir. 31, 26. — b) passiv. ***utilitatem percipio*** Sap. 6, 25. (Xen. Mem. 4, 7. 10. addito οὐδέν Diod. Sic. 1, 35 et 87. Hdian. 2, 3. 21. Xen. Mem. 1, 7. 2.)

Δόξα τῷ Θεῷ.

Typis expressit C. W. Vollrath in Lipsiae.

